

VALTIOPÄIVÄT

1948

PÖYTÄKIRJAT

I

ISTUNNOT 1—38

VALTIOPÄIVIEN ALUSTA JOULUKUUN 10 PÄIVÄÄN

HELSINKI 1950
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Pöytäkirjat

vuoden 1948 varsinaisilla valtiopäivillä.

Heinäkuun 1 ja 2 päivänä 1948 valittu Suomen Eduskunta kokoontui torstaina heinäkuun 22 päivänä vuoden 1948 varsinaisille valtiopäiville maan pääkaupunkiin Helsinkiin. Edellisenä päivänä esittivät eduskunnan jäsenet valtakirjansa tarkastettaviksi Apulaisoikeuskansleri C. G. Möllerille, jolle valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty tehtävä oli uskottu.

Pöytäkirja, joka tehtiin heinäkuun 1 ja 2 päivänä 1948 toimitetuissa edustajanvaaleissa Suomen Eduskuntaan valittujen, saman vuoden varsinaisia valtiopäiviä varten kokoontuneiden kansanedustajain valtakirjain tarkastamistilaisuudessa Helsingissä, eduskuntatalossa, heinäkuun 21 päivänä 1948.

Sitten kuin Apulaisoikeuskansleri C. G. Möller, jonka Tasavallan Presidentti oli määrännyt tarkastamaan valtiopäiville heinäkuun 22 päivänä 1948 kokoontuvien kansanedustajain valtakirjat, oli yllämainittuna heinäkuun 21 päivänä saapunut eduskuntataloon ja allekirjoittanut Eduskunnan notaari kutsusta ryhtynyt pitämään pöytäkirjaa, merkittiin, että apulaisoikeuskansleri Möller oli pääkaupungin aamulehdissä julkaistulla sekä eduskuntatalon päövelle ja ilmoitustauluille julkipannulla ilmoituksella kutsunut kaikki edustajat

saapumaan heinäkuun 21 päivänä 1948 eduskuntatalossa olevaan suuren valiokunnan huoneeseen, Uudenmaan, Turun, Hämeen ja Kymen läänien sekä Ahvenanmaan maakunnan vaalipiireistä valitut kello kaksitoista ja muut edustajat kello kolmetoista, esittääkseen valtakirjansa tarkastettaviksi.

Tämän jälkeen jättivät tähän pöytäkirjaan liitettyssä luettelossa mainitut edustajat, kukin henkilökohtaisesti, edustajanvaltakirjansa apulaisoikeuskansleri Möllerille tarkastettaviksi.

Jätetyt valtakirjat, yhteensä 194, hyväksyttiin; ja oli niistä edustajista, jotka näin olivat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut, säädetty luettelo kirjelmän ohella Eduskunnalle lähetettävä, jota paitsi valtakirjat oli Eduskunnan sihteerin kautta edustajille toimitettava.

Vakuudeksi:

Aku Kostia.

Luettelo

niistä edustajista vuoden 1948 varsinaisilla valtiopäivillä, jotka valtiopäiväjärjestyksen 23 §:n 1 momentin mukaisesti toimitetussa valtakirjain tarkastuksessa ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut.

Aaltonen, Aimo Anselm, kirvesmies.
Ahmavaara, Arvi, kihlakunnantuomari.
Aittoniemi, S. S., filosofianmaisteri, maanviljelijä.

Ala-Mäyry, Heikki, pankinjohtaja.
Alanko, Kustaa Aadolf, piirisihteeri.
Andersson, Gunnar, ombudsman.
Annala, Juho Anton, kirkkoherra.
Antila, Yrjö I., maanviljelijä.

Berner, Rolf, johtaja.
Borg-Sundman, Margit, filosofianmaisteri.
von Born, Ernst, vicehärads hövding, friherre.
Brander, Akseli, maanviljelysneuvos.
Brander-Vallin, Laura Irene, ompelija.
Brommels, Johan Albert, folkskollärare.

Eskola, Kusti, pienviljelijä.
Eskola, Valfrid, kunnallisneuvos.

Fagerholm, Karl-August, johtaja.
Forss, Matts, häradsdomare.
Friman, Toivo Axel, kunnallislautakunnan esimies.

Haapaniemi, Erland, päätoimittaja.
Hakala, Jaakko, pastori.
Hakkila, Väinö Pietari, pormestari.
Hamara, Irma, agronomi, emäntäkoulun johtaja.

Hautala, Yrjö, maanviljelijä.
Heikkilä, Matti, kunnallisneuvos, maanviljelijä.

Heitto, Juho, toimitusjohtaja.
Heljas, Lennart Albert, ministeri, rovasti.
Henriksson, Gunnar Vilhelm, redaktör.
Hetemäki, Olli Päiviö, varatuomari.
Hiekkala, Lassi, sanomalehdentoimittaja.
Hietanen, Esa, päätoimittaja.
Hiilelä, Amanda Katariina, taloudenhoitaja.
Hirvensalo, Lassi Olli, maanviljelysneuvos.
Honka, Aarne Uno Johannes, lehtori.
Honkala, Niilo Mikael, filosofian maisteri.
Hykkäälä, Heikki Kalervo, verotussihteeri.
Härmä, Erkki ministeri.

Ikonen, Toivo, maanviljelijä.

Jalas, Rakel, lääketieteenlisensiaatti.
Jern, Levi, kommunalråd.
Jokinen, Kalle, kansanhuollonjohtaja.
Joukanen, Kalle G., kunnallisneuvos, maanviljelijä.
Juutilainen, Jere, maalari.
Järvinen, Mikko, sekatyömies.
Järvinen, Veli, työnjohtaja.

Kajala, Olavi, kaupunginjohtaja.
Kalavainen, Meeri Sirkka, opintosihteeri.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä, toimitusjohtaja.

Kannisto, Heikki Albert, kunnallispuhemies.

Karjalainen, Paavo Alarik, kansanedustaja.
Karvikko, Irma, filosofian maisteri, sanomalehdentoimittaja.

Karvonen, Juho, metsätyömies.
Kauhanen, Kalle Jalmari, muurari.
Kaukamaa, Lauri Iivari, fil. tri.
Kauppi, Kalle, professori.
Kekkonen, Urho Kaleva, lakitieteen tohtori.
Kiiski, Pekka, maanviljelijä.

Kilpeläinen, Yrjö Kaarlo, kansanedustaja.
Kilpi, Eino, opetusministeri, päätoimittaja.
Kilpi, Sylvi-Kyllikki, filosofian kandidaatti.
Kinnunen, Toivo H., maanviljelijä.
Kleemola, Kauno, agronomi, maamieskoulun johtaja.

Koivisto, Erkki, kirkkoherra.
Koivisto, Juho, kunnallisneuvos, maanviljelijä.

Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä.
Koivuranta, Janne, kunnallisneuvos, maanviljelijä.

Korsbäck, Verner, agronomi.
Koski, Usko, varatuomari.
Koskinen, Artturi, pienviljelijä.
Koukkari, Antti, pastori.
Kuittinen, Juho, talonmistaja.
Kujala, Toivo Edvard, sähkötyömies.
Kujanpää, Eino Nikolai, kirvesmies.
Kullberg, Henrik, jordbrukare.
Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja.
Kuusinen-Leino, Hertta Elina, toimittaja.
Käkelä, Valde Edvard, liikkeenhoitaja.
Kölli, Martti O., maanviljelijä, varatuomari.

Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä.
Laine, Lauri, pienviljelijä.
Laitinen, Antti Eino, maanviljelijä.

Lampinen, Juho Emil, maanviljelijä, kunnallisuusneuvos.
 Lappi-Seppälä, Jussi, asutusneuvos, dipl. arkkitehti.
 Larson, Arthur, bonde.
 Lehtokoski, Aino, rouva.
 Leikola, Erkki, professori.
 Leino, Yrjö, toimittaja.
 Leivo-Larsson, Tyyne Lilja, sosiaalimuseonhoitaja.
 Lepistö, Matti L., pienviljelijä.
 Leppihalme, Lauri, maatalousneuvoja.
 Leppälä, Juhani, maanviljelijä, kunnallisuusneuvos.
 Leskinen, Martti, pienviljelijä.
 Leskinen, Paavo, maalari.
 Lumme, Alpo, lastensuojelutyönjohtaja.
 Luostarinen, Aino, emäntä.
 Luukka, Eemil, pienviljelijä, kunnallisuusneuvos.
 Malkamäki, Aino, kansakoulunopettaja.
 Mannila, Onni, maanviljelijä.
 Manninen, Hugo, kansanedustaja.
 Meinander, Nils, fil. magister.
 Meriläinen, Matti, maanviljelijä.
 Miettunen, Martti Juhani, maatalousteknikko, pienviljelijä.
 Miikki, Matti Nikolai, maanviljelijä.
 Muikku, Otto Evert, rakennustyömies.
 Murto, Yrjö, ministeri.
 Murtomaa, Lauri, pienviljelysneuvoja.
 Mustonen, Johannes, työmies.
 Myllymäki, Lauri, kansanedustaja.
 Mäkinen, Eero, vuorineuvos.
 Nevalainen, Anna, filosofian maisteri.
 Niemi, Pentti Olavi, kansanopiston johtaja, pastori.
 Nieminen, Niilo Lauri, pienviljelijä.
 Niskala, Markus, maanviljelijä.
 Niukkanen, Juho, maanviljelijä.
 Nuorsaari, Hugo, rehtori.
 Nurminen, Elli Helena, kansanedustaja.
 Nurminen, Nestori Matias, kirvesmies.
 Okko, Väinö, toimitusjohtaja, maanviljelijä.
 Oksala, Arvi, keskuskauppakamarin yliasiamies, insinööri.
 Paasio, Rafael, päätoimittaja.
 Paavolainen, Erkki, päätoimittaja, kansanopistonjohtaja.
 Pakkanen, Atte, agronomi.
 Palovesi, Eino, maanviljelijä.

Pekkala, Mauno, pääjohtaja, pääministeri.
 Peltonen, Onni Evert, veturinkuljettaja, ministeri.
 Penttala, Isak, talonomistaja.
 Perkonoja, Mauritz, työmies.
 Pesonen, Edvard, toiminnanjohtaja.
 Pessi, Ville, pääsihteeri.
 Pohjala, Kyllikki, sairaanhoitaja.
 Prunnila, Antto, työmies.
 Pusa, Eeno, maanviljelijä.
 Pusa, Juho Jalmari, maanviljelijä, kapteeni evp.
 Puumalainen, Ville, muurari.
 Pyy, Juho, pienviljelijä.
 Rankila, Väinö, maanviljelijä.
 Rantala, Viljo, maatyömies.
 Rantamaa, Antti J., pastori.
 Raunio, Eino, sanomalehdentoimittaja.
 Renfors, Kaarle, puuseppä.
 Riihimäki, Arvo, pienviljelijä.
 Riihinen, Vilhelm, kirvesmies.
 Riikonen, Lauri, varatuomari.
 Roine, Eino, putkiasentaja.
 Rosenberg, Gösta Mauritz, toimittaja.
 Ryhtä, Niilo, konsulentti.
 Ryömä, Mauri, sanomalehdentoimittaja, lääketieteenlisensiaatti.
 Rönkkö, Tahvo Heikki, pienviljelijä, maatalousteknikko.
 Saalasti, Kerttu, maanviljelijä, agronomi.
 Saari, Yrjö, työmies.
 Saariaho, Urho Jaakko, osastopäällikkö, kapteeni.
 Salmela-Järvinen, Martta, liittosihteeri.
 Salo, Sulo, pienviljelijä.
 Sarjala, Wiljam, maatalousteknikko.
 Seppälä, Felix, lehtori.
 Simonen, Heikki, pienviljelijä.
 Simonen, Vieno, emäntä.
 Simula, Samuli, talousneuvos.
 Soininen, Heikki, maanviljelijä.
 Sormunen, Toivo Ilmari, maanviljelijä.
 Stenberg, Elli, kansanedustaja.
 Sukselainen, V. J., filosofian tohtori.
 Suntela, Martti Johannes, agronomi, maanviljelijä.
 Suurkonka, Anton, maanviljelijä, kunnallisuusneuvos.
 Sävelä, Arvo Päiviö, pienviljelijä.
 Söderhjelm, Johan Otto, jur. doktor.
 Tainio, Eino Alfred, kansanedustaja.
 Takki, Uuno, ministeri.

Tauriainen, Hannes, pienviljelijä, kunnan-esimies.

Tervo, Penna, päätoimittaja.

Tiainen, Ilmari, maanviljelijä, kapteeni evp.

Tiitu, Kustaa, maanviljelijä.

Tolonen, Johan Fredrik, kansanedustaja.

Torvi, Irma Mirjam, opintosihteeri.

Turja, E. A., maanviljelijä, kunnallisneuvos.

Turkka, Arvi, toimittaja.

Turunen, Oiva Antero, toimitusjohtaja, ekonomi.

Turunen, Varma Kosto, liikeapulainen.

Tuurna, Otto Arno, kaupunginjohtaja, varatuomari, majuri evp.

Törngren, Ralf, ministeri.

Welling, Yrjö, pienviljelijä.

Vennamo, Veikko, ylijohdaja.

Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä, ministeri.

Wickman, Matts Albin, predikant.

Viherheimo, Toivo Antero, filosofian maisteri.

Vilhula, T. N., agronomi, ministeri.

Virkki, Helena, talousneuvos, emäntä.

Virolainen, Johannes, agronomi.

Wirtanen, Atos Kasimir, chefredaktör.

Virtanen, Johannes, pastori.

Väyrynen, Vilho F. V., varatuomari.

Öhman, Carl Arne, jur. kandidat.

Östenson, Ebba, fil. magister.

Österholm, John, skolråd.

Helsingissä heinäkuun 21 päivänä 1948.

Eduskunnan jäsenet

vaalipiirittäin lueteltuina

vuoden 1948 varsinaisilla valtiopäivillä.

Uudenmaan läänin vaalipiiri.

Andersson, Sven Gunnar, ombudsman, Helsingfors. F. 1896.

Borg-Sundman, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1902.

von Born, Ernst Viktor Lorentz, friherre, vicehärads hövding, Pernå socken. F. 1885.

Fagerholm Karl-August, pääministeri, johtaja, Helsingin kaupungista. S. 1901.

Henriksson, Gunnar Vilhelm, redaktör, Esbo socken. F. 1905.

Hiekkala, Lassi, sanomalehdentonmittaja, Helsingin kaupungista. S. 1888.

Huunonen, Emil, SAK:n puheenjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1901.

Hykkäälä, Heikki Kalervo, verotussihteeri, Kuusankosken kunnasta. S. 1914.

Härmä, Erkki, ministeri, Helsingin kaupungista. S. 1890.

Jalas, Rakel, lääketieteenlisensiaatti, Helsingin kaupungista. S. 1892.

Kauppi, Kalle, professori, Helsingin kaupungista. S. 1892.

Kilpi, Sylvi-Kyllikki, filosofian kandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1899.

Koski, Usko, varatuomari, Hyvinkään kauppala. S. 1898.

Kullberg, Henrik, jordbrukare, Strömfors socken. F. 1891.

Kuusinen-Leino, Hertta, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1904.

Lampinen, Juho Emil, maanviljelijä, Porvoon pitäjältä. S. 1882.

Lappi-Seppälä, Jussi, asutusneuvos, dipl. arkkitehti, Helsingin kaupungista. S. 1911.

Leikola, Erkki, toimitusjohtaja, professori, Helsingin kaupungista. S. 1900.

Leivo-Larsson, Tyyne Lilja, sosiaalimuseon johtaja, Helsingin kaupungista. S. 1902.

Meinander, Nils, filosofiamagister, Helsingfors. F. 1910.

Oksala, Arvi, Keskuskauppakamarin yliasiamies, insinööri, Helsingin kaupungista. S. 1891.

Pessi, Ville, pääsihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1902.

Rosenberg, Gösta Mauritz, redaktör, Helsingin kaupungista. S. 1911.

Ryömä, Mauri, toimittaja, lääketieteenlisensiaatti, Helsingin kaupungista. S. 1911.

Salmela-Järvinen, Martta Helena, liittosihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1892.

Söderhjelm, Johan Otto, jurisdoktor, Helsingfors. F. 1898.

Varjonen, Unto, rautatiehallituksen johtaja, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1916.

Wirtanen, Atos Kasimir, chefredaktör, Helsingfors. F. 1906.

Öhman, Carl Arne, juriskandidat, Helsingfors. F. 1884.

Östenson, Ebba, filosofiamagister, Helsingfors. F. 1894.

Österholm, John, skolråd, Helsingfors. F. 1882.

**Turun läänin eteläinen
vaalipiiri.**

- Aaltonen, Aimo**, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1906.
Honka, Aarne Uno Johannes, lehtori, Turun kaupungista. S. 1889.
Honkala, Niilo Mikael, filosofianmaisteri, Turun kaupungista. S. 1906.
Jokinen, Kalle, kansanhuollonjohtaja, Pernön pitäjältä. S. 1900.
Karvikko, Irma, filosofianmaisteri, sanomalehdentoimittaja, Turun kaupungista. S. 1909.
Kulovaara, Urho, kansakoulunopettaja, Turun kaupungista. S. 1889.
Lehtokoski, Aino, rouva, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Nevalainen, Anna, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1894.
Paasio, Rafael, päätoimittaja, Turun kaupungista. S. 1903.
Perkonen, Mauritz, työmies, Paimion pitäjältä. S. 1902.
Roine, Eino, putkiasentaja, Turun kaupungista. S. 1905.
Simula, Samuli, talousneuvos, Laitilan pitäjältä. S. 1891.
Sukselainen, V. J., filosofiantohtori, Helsingin kaupungista. S. 1906.
Törngren, Ralf, filosofiemagister, Åbo. F. 1899.

**Turun läänin pohjoinen
vaalipiiri.**

- Brander-Wallin, Laura Irene**, ompelija, Porin kaupungista. S. 1909.
Joukanen, Kalle G., kunnallisneuvos, maanviljelijä, Kankaanpään pitäjältä. S. 1892.
Kaukamaa, Lauri Iivari, filosofiantohtori, Porin kaupungista. S. 1907.
Leppihalme, Lauri, maatalousneuvoja, Jämsjärven pitäjältä. S. 1907.
Murtomaa, Lauri, pienviljelysneuvoja, Kokemäen pitäjältä. S. 1899.
Niemi, Pentti Olavi, pastori, Loimaan kauppalasta. S. 1902.
Nuorsaari, Hugo, rehtori, Porin kaupungista. S. 1908.
Pohjala, Kyllikki, filosofianmaisteri, sairaanhoitaja, Nakkilan pitäjältä. S. 1894.
Pruunila, Antto, työmies, Porin kaupungista. S. 1897.

- Rantala, Viljo**, maatyöläinen, Punkalaitumen pitäjältä. S. 1892.
Riihimäki, Arvo, pienviljelijä, Lavian pitäjältä. S. 1891.
Sävelä, Arvo Päiviö, pienviljelijä, Kankaanpään pitäjältä. S. 1908.
Torvi, Irma Mirjam, opintosihteeri, Porin kaupungista. S. 1913.

**Ahvenanmaan maakunnan
vaalipiiri.**

- Larson, Arthur**, jordbrukare, Hammarlands socken. F. 1897.

**Hämeen läänin eteläinen
vaalipiiri.**

- Kajala, Olavi**, kaupunginjohtaja, Lahden kaupungista. S. 1905.
Kilpi, Eino, päätoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1899.
Kujanpää, Eino Nikolai, kirvesmies, Forssan kauppalasta. S. 1904.
Kölli, Martti Oskari, maanviljelijä, varatuomari, Koijärven pitäjältä. S. 1910.
Laine, Lauri, maatalousteknikko, pienviljelijä, Jokioisten pitäjältä. S. 1895.
Lehtonen, Oskari, pankinjohtaja, varatuomari, Tampereen kaupungista. S. 1889.
Malkamäki, Aino, kansakoulunopettaja, Janakkalan pitäjältä. S. 1895.
Raunio, Eino, toimistonhoitaja, Forssan kauppalasta. S. 1909.
Seppälä, Felix, lehtori, Hämeenlinnan kaupungista. S. 1895.
Suntela, Martti Johannes, agronomi, maanviljelijä, Asikkalan pitäjältä. S. 1903.
Takki, Uuno, kauppa- ja teollisuusministeri, Helsingin kaupungista. S. 1901.

**Hämeen läänin pohjoinen
vaalipiiri.**

- Alanko, Kustaa Aadolf**, piirisihteeri, Tampereen kaupungista. S. 1905.
Eskola, Valfrid, kunnallisneuvos, Jämsän pitäjältä. S. 1889.
Hakala, Jaakko, pastori, Tampereen kaupungista. S. 1912.

Hakkila, Väinö Pietari, pormestari, Tampereen kaupungista. S. 1882.
Heikkilä, Matti, kunnallisneuvos, maanviljelijä, Pälkäneen pitäjistä. S. 1890.
Hiilelä, Amanda Katariina, taloudenhoitaja, Tampereen kaupungista. S. 1891.
Lumme, Alpo, lastensuojelutyönjohtaja, Tampereen kaupungista. S. 1890. (Ensimmäinen varapuhemies.)
Myllymäki, Lauri, sähkötyömies, Helsingin kaupungista. S. 1897.
Pakkanen, Atte, agronomi, Helsingin kaupungista. S. 1912.
Renfors, Kaarle, puuseppä, Tampereen kaupungista. S. 1901.
Stenberg, Elli, vaatetustyöntekijä, Tampereen kaupungista. S. 1903.
Viherheimo, Toivo Antero, filosofianmaisteri, Helsingin kaupungista. S. 1898.

Kymen läänin vaalipiiri.

Berner, Rolf, johtaja, Helsingin kaupungista. S. 1894.
Haapaniemi, Erland, päätoimittaja, Haminan kaupungista. S. 1894.
Heitto, Juho, toimitusjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1887.
Ikonen, Toivo, maanviljelijä, Hausjärven pitäjistä. S. 1891.
Juutilainen, Jere, maalari, Lappeenrannan kaupungista. S. 1889.
Järvinen, Veli, työnjohtaja, Kymen pitäjistä. S. 1911.
Kalavainen, Meeri Sirkka, opintosihteeri, Helsingin kaupungista. S. 1918.
Kiiski, Pekka, maanviljelijä, Suonenjoen pitäjistä. S. 1897.
Kuittinen, Juho, talonomistaja, Imatran kauppala. S. 1889.
Kujala, Toivo Edvard, sähköasentaja, Kotkan kaupungista. S. 1894. (Toinen varapuhemies.)
Käkelä, Valde Edvard, liikkeenhoitaja, Lappeenrannan kaupungista. S. 1908.
Leppälä, Juhani, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Porvoon maalauskunnasta. S. 1880.
Leskinen, Paavo, maalari, Lappeenrannan kaupungista. S. 1895.
Luukka, Eemil, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Helsingin kaupungista. S. 1892.
Miikki, Matti Nikolai, maanviljelijä, Imatran kauppala. S. 1889.

Niukkanen, Juho, maanviljelijä, Tuusulan pitäjistä. S. 1888.
Okko, Väinö, toimitusjohtaja, maanviljelijä, Lappeenrannan kaupungista. S. 1892.
Paavolainen, Erkki, päätoimittaja, kansanopistonjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1890.
Pusa, Eeno, maanviljelijä, Helsingin kaupungista. S. 1888.
Pusa, Juho Jalmari, maanviljelijä, kapteeni evp., Tyrvään pitäjistä. S. 1895.
Pyy, Juho, pienviljelijä, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Raatikainen, Jussi, toimittaja, ministeri, Helsingin kaupungista. S. 1898.
Riihinen, Vilhelm, kirvesmies, Helsingin kaupungista. S. 1898.
Saariaho, Urho Jaakko, osastopäällikkö, kapteeni, Sippolan pitäjistä. S. 1911.
Suurkonka, Anton, maanviljelijä, kunnallisneuvos, Valkealan pitäjistä. S. 1886.
Tervo, Penna, päätoimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1901.
Tiainen, Ilmari, maanviljelijä, kapteeni evp., Saaren pitäjistä. S. 1912.
Tuurna, Otto Arno, kaupunginjohtaja, varatuomari, majuri evp., Helsingin kaupungista. S. 1894.
Welling, Yrjö, pienviljelijä, Sääksmäen pitäjistä. S. 1885.
Vennamo, Veikko, ylijohdaja, Helsingin kaupungista. S. 1913.
Virkki, Helena, talousneuvos, emäntä, Helsingin kaupungista. S. 1884.
Virolainen, Johannes, agronomi, Helsingin kaupungista. S. 1904.

Mikkelin läänin vaalipiiri.

Hamara, Irma, agronomi, Säämingin pitäjistä. S. 1904.
Hiltunen, Onni Alfred, valtiovarainministeri, Helsingin kaupungista. S. 1895.
Karjalainen, Paavo A., piirisihteeri, Mikkelin kaupungista. S. 1904.
Kinnunen, Toivo H., maanviljelijä, Pieksämäen pitäjistä. S. 1905.
Luostarinen, Aino, emäntä Kerimäen pitäjistä. S. 1889.
Mannila, Onni, maanviljelijä, Sysmän pitäjistä. S. 1898.
Nieminen, Niilo Lauri, pienviljelijä, Heinolan maalauskunnasta. S. 1907.

Pesonen, Edvard, toiminnanjohtaja, Sysmän pitäjäst. S. 1904.
Rantamaa, Antti J., pastori, Joroisten pitäjäst. S. 1904.
Sarjala, Wiljam, maatalousteknikko, Kangasniemen pitäjäst. S. 1901.
Tolonen, Juho Fredrik, pienviljelijä, Punaharjun pitäjäst. S. 1882.

Kuopion läänin läntinen
vaalipiiri.

Heljas, Lennart Albert, kirkkoherra, Kuopion kaupungista. S. 1896.
Hietanen, Esa, piirisihteeri, Kuopion maalaiskunnasta. S. 1896.
Hirvensalo, Lassi Olli, maanviljelysneuvos, Iisalmen maalaiskunnasta. S. 1882.
Kilpeläinen, Yrjö Kaarlo, filosofian kandidaatti, Helsingin kaupungista. S. 1907.
Laitinen, Eino, maanviljelijä, Siilinjärven pitäjäst. S. 1893.
Leino, Yrjö, toimittaja, Helsingin kaupungista. S. 1897.
Leskinen, Martti, pienviljelijä, Kuopion maalaiskunnasta. S. 1899.
Manninen, Hugo, myymälänhoitaja, Varakauden kauppalasta. S. 1902.
Nurminen, Elli Helena, toimitsija, Helsingin kaupungista. S. 1899.
Rönkkö, Tahvo Heikki, pienviljelijä, maatalousteknikko, Sonkajärven pitäjäst. S. 1905.
Turunen, Oiva Antero, toimitusjohtaja, ekonomi, Kuopion kaupungista. S. 1910.

Kuopion läänin itäinen
vaalipiiri.

Brander, Akseli, maanviljelysneuvos, Kiteen pitäjäst. S. 1876.
Karvonen, Juho, metsätyömies, Enon pitäjäst. S. 1888.
Kauhanen, Kalle Jalmari, muurari, Kuusjärven pitäjäst. S. 1900.
Muikku, Otto Evert, rakennustyömies, Lieksan kauppalasta. S. 1901.
Mäkinen, Eero, vuorineuvos, Helsingin kaupungista. S. 1886.
Pyörtänö, Toivo Kalervo, piirisihteeri, Joensuun kaupungista. S. 1917.
Riikonen, Lauri, varatuomari, Pielisjärven pitäjäst. S. 1900.

Simonen, Vieno, emäntä, Pyhäselän pitäjäst. S. 1898.
Soininen, Heikki, maanviljelijä, Polvijärven pitäjäst. S. 1891.
Turunen, Varma Kosto, liikeapulainen, Helsingin kaupungista. S. 1913.

Vaasan läänin itäinen
vaalipiiri.

Ala-Mäyry, Heikki, pankinjohtaja, Kuortaneen pitäjäst. S. 1893.
Hetemäki, Olli Päiviö, varatuomari, Helsingin kaupungista. S. 1913.
Koivulahti-Lehto, Hilma, pienviljelijä, Virtain pitäjäst. S. 1881.
Koskinen, Artturi, pienviljelijä, Karstulan pitäjäst. S. 1904.
Palovesi, Eino, maanviljelijä, Karstulan pitäjäst. S. 1904.
Pekkala, Mauno, pääjohtaja, Helsingin kaupungista. S. 1890.
Peltonen, Onni Evert, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri, Jyväskylän kaupungista. S. 1894.
Puumalainen, Ville, muurari, Suolahden kauppalasta. S. 1900.
Rankila, Väinö, maanviljelijä, Vimpelin pitäjäst. S. 1911.
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä, Laukaan pitäjäst. S. 1885.
Vilhula, T. N., agronomi, Jyväskylän kaupungista. S. 1897.

Vaasan läänin eteläinen
vaalipiiri.

Aittoniemi, S. S., filosofianmaisteri, maanviljelijä, Jalasjärven pitäjäst. S. 1892.
Annala, Juho Anton, kirkkoherra, Teuvan pitäjäst. S. 1897.
Antila, Yrjö I., maanviljelijä, Ilmajoen pitäjäst. S. 1894.
Brommels, Johan Albert, folkskollärare, Närpes socken. F. 1891.
Jern, Levi, kommunalråd, Korsholm socken. F. 1893.
Korsbäck, Verner, agronom, Helsingfors. F. 1910.
Järvinen, Mikko, sekatyömies, Vaasan kaupungista. S. 1895.
Koivisto, Juho, kunnallisneuvos, maanviljelijä, Kurikan pitäjäst. S. 1885.

Penttala, Isak, talonomistaja, Seinäjoen kauppala. S. 1883.
Wirtanen, Johannes, pastori, Vaasan kaupungista. S. 1898.

Vaasan läänin pohjoinen
vaalipiiri.

Forss, Matts, häradsdomare, Vörå socken. F. 1885.
Kalliokoski, Viljami, maanviljelijä, toimitusjohtaja, Halsuan pitäjäst. S. 1894.
Kleemola, Kauno, agronomi, maamieskoulun johtaja, Kannuksen pitäjäst. S. 1906.
Lepistö, Matti L., maatalousministeri, pienviljelijä, Toholammen pitäjäst. S. 1901.
Nurminen, Nestori Matias, kirvesmies, Kokkolan kaupungista. S. 1907.
Tiitu, Kustaa, maanviljelijä, Lapuan pitäjäst. S. 1896.
Turja, E. A., maanviljelijä, kunnallisneuvos, Lapuan pitäjäst. S. 1882.
Wickman, Matts Albin, predikant, Terjärv socken. F. 1896.

Oulun läänin vaalipiiri.

Ahmavaara, Arvi, kihlakunnantuomari Oulun kaupungista. S. 1886.
Eskola, Kusti, pienviljelijä, Sievin pitäjäst. S. 1911.
Hautala, Yrjö, maanviljelijä, Nivalan pitäjäst. S. 1903.
Kannisto, Heikki Albert, kunnallispormestari, Oulun kaupungista. S. 1898.
Kekkonen, Urho Kaleva, lakitieteentohtori, Helsingin kaupungista. S. 1900. (Puhe mies.).
Koukkari, Antti, pastori, Oulun kaupungista. S. 1914.

Meriläinen, Matti, maanviljelijä, Sotkamon pitäjäst. S. 1889.
Murto, Yrjö Aleksanteri, ministeri, Helsingin kaupungista. S. 1899.
Mustonen, Johannes, työmies, Kajaanin kaupungista. S. 1901.
Ryhtä, Niilo, konsulentti, Kuusamon pitäjäst. S. 1906.
Saalasti, Kerttu, maanviljelijä, agronomi, Nivalan pitäjäst. S. 1907.
Saari, Yrjö, työmies, saarnaaja, Kärsmäen pitäjäst. S. 1908.
Salo, Sulo, pienviljelijä, Puolangan pitäjäst. S. 1887.
Simonen, Heikki, pienviljelijä, Alavieskan pitäjäst. S. 1902.
Sormunen, Toivo Ilmari, maanviljelijä, Pudasjärven pitäjäst. S. 1896.
Tauriainen, Hannes, pienviljelijä, kunnanesimies, Suomussalmen pitäjäst. S. 1909.
Turkka, Arvi, toimittaja, Oulun kaupungista. S. 1894.

Lapin läänin vaalipiiri.

Friman, Toivo Axel, kunnallislautakunnan esimies, Kittilän pitäjäst. S. 1910.
Koivisto, Erkki, kirkkoherra, Sallan pitäjäst. S. 1908.
Koivuranta, Janne, kunnallisneuvos, maanviljelijä, Rovaniemen maalaiskunnasta. S. 1885.
Lahtela, Matti Oskari, maanviljelijä, Kemijärven pitäjäst. S. 1881.
Miettunen, Martti Juhani, maatalousteknikko, pienviljelijä, Simon pitäjäst. S. 1907.
Niskala, Markus, maanviljelijä, Karungin pitäjäst. S. 1890.
Tainio, Eino Alfred, työmies, Helsingin kaupungista. S. 1905.
Väyrynen, Vilho F. V., varatuomari, Rovaniemen kauppala. S. 1912.

1. Torstaina 22 p. heinäkuuta 1948

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Siv.

1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali	11
2) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali	13

Ikäpuhemies alkajaissanat.

Puhemiehen paikalle asetuttuaan ikäpuhemies, edustaja Akseli Brander julistaa täysistunnon alkaneeksi.

Tämän jälkeen lausuu

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaan tulee minun iältäni vanhimpana eduskunnan jäsenenä johtaa tässä täysistunnossa puhetta, kunnes eduskunta on keskuudestaan valinnut puhemiehen ja kaksi varapuhemiestä ja nämä ovat eduskunnan edessä antaneet säädetyn juhallisen vakuutuksen. Tämän vuoksi olen eduskunnan työjärjestyksen 2 §:n 1 momentin mukaisesti asettunut puhemiehen paikalle.

Nimenhuuto.

Ikäpuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 23 §:ssä säädetty edustajain valtakirjain tarkastus on sanotun pykälän mukaisesti toimitettu eilen ja on apulaisoikeuskansleri C. G. Möller, jolle tasavallan presidentti on valtakirjain tarkastuksen uskonut, eduskunnalle antanut aakkosellisen luettelon niistä edustajista, jotka ovat näyttäneet olevansa oikein valtuutetut. Valtio-

päiväjärjestyksen 25 §:n 1 momentin ja työjärjestyksen 3 §:n 1 momentin mukaisesti on nyt toimitettava nimenhuuto tämän luettelon mukaan.

Ikäpuhemies: Nimenhuuto toimitetaan.

Sihteeri toimittaa nimenhuudon.

Tämän jälkeen lausuu

Ikäpuhemies: Ilmoitan, että edustajat Onni Alfred Hiltunen, Oskari Lehtonen, Toivo Kalervo Pyörtänö, Jussi Raatikainen ja Unto Varjonen ovat minulle esittäneet asianmukaisesti tarkastetut valtakirjansa ja ovat he siis työjärjestyksen 3 §:n 3 momentin mukaan oikeutetut ryhtymään edustajatointaan hoitamaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaali.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa puhemiehen vaali, joka, kuten varapuhemiestenkin vaali, on toimitettava umpilipuun ja noudattamalla työjärjestyksen 2 §:n 2 momentin ja 45 §:n 2 momentin säännöksiä. Edustajat panevat vaalilippunsa uurnaansa nimenhuudon mukaan, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Salo, Rantala, Tainio ja Tuurna.

Vaalitoimitus alkaa.

Ikäpuhemies: Vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat saaneet ääniä ed. Kekkonen 138, ed. Kujala 26, ed. J. Koivisto 26, ed. Fagerholm 6 ja ed. Lumme yhden. Sen lisäksi on jätetty yksi tyhjä vaalilippu, ja yksi lippu, jossa on ainoastaan nimi Koivisto ilman etunimen kirjainta, on hylätty.

Ikäpuhemies: Kun äänestyksessä ed. Kekkonen on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan puhemieheksi vuoden 1948 valtiopäivillä siis valittu edustaja Kekkonen.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa ensimmäisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavat edustajat: Hirvensalo, V. Eskola, Manninen ja Meinander.

Vaalitoimitus alkaa.

Ikäpuhemies: Vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat saaneet ääniä ed. Lumme 181, ed. Fagerholm 7, ed. Ahmavaara 3, samoin ed. Kujala 3 ja edustajat Lehtokoski ja Ryömä kumpikin yhden. Sitäpaitsi on jätetty 2 tyhjää vaalilippua.

Ikäpuhemies: Kun äänestyksessä ed. Lumme on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan ensimmäiseksi varapuhemieheksi vuoden 1948 valtiopäivillä siis valittu ed. Lumme.

Ikäpuhemies: Nyt seuraa toisen varapuhemiehen vaali.

Avustajiksi vaalissa pyydän seuraavia edustajia: Ikonen, Malkamäki, Stenberg, Honkala.

Vaalitoimitus alkaa.

Ikäpuhemies: Vaalin tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat saaneet ääniä: ed. Kujala 114, ed. Ahmavaara 73, ed. Tuurna 3, edustajat Myllymäki, Kuittinen ja J. Koivisto kukin yhden äänen. Sen lisäksi on jätetty 4 tyhjää lippua ja yksi äänestyslippu, jossa on nimi Lumme, mutta koska ed. Lumme on valittu ensimmäiseksi varapuhemieheksi, on tämä äänestyslippu hylätty.

Ikäpuhemies: Kun äänestyksessä ed. Kujala on saanut ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, on eduskunnan toiseksi varapuhemieheksi vuoden 1948 valtiopäivillä valittu ed. Kujala.

Puhemiehen ja varapuhemiesten juhlalliset vakuutukset.

Ikäpuhemies: Kehoitän puhemiestä ja varapuhemiehiä kutakin vuoronsa mukaan antamaan eduskunnan edessä valtiopäiväjärjestyksen 25 §:ssä säädetyn juhlallisen vakuutuksen.

Puhujakorokkeelle asettuen lausuvat:

Puhemies Kekkonen: Minä Urho Kaleva Kekkonen vakuutan, että minä puhemiestoisessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Lumme: Minä Alpo Lumme vakuutan, että minä puhemiestoisessa tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Toinen varapuhemies Kujala: Minä Toivo Edvard Kujala vakuutan, että minä puhemiestoisessani tahdon voimieni mukaan puolustaa Suomen kansan, eduskunnan ja hallituksen oikeutta perustuslakien mukaan.

Ikäpuhemies: Pyydän herra puhemiestä ottamaan paikkansa eduskunnassa ja ryhtymään toimeensa.

Puhemiehen puhe.

Noustuaan puhemiehen paikalle lausuu

Puhemies **Kekkonen**: Arvoisat kansanedustajat! Siitä suuresta luottamuksesta, jonka juuri toimitetussa vaalissa olette minulle osoittaneet, pyydän esittää kunnioittavan kiitokseni. Aika, jonka kestäessä äsken valittu eduskunta joutuu suorittamaan isänmaan tulevaisuuden kannalta tärkeän tehtävänsä, on erittäin vakava ja se asettaa eduskunnalle ja eduskuntatyölle suuret vaatimukset. Puhemiehen toimen hoitaminen on tällaisissa oloissa sitäkin vastuullisempi. Tietoisena tästä on tarkoituksenani vilpittömästi pyrkiä siihen, että hyvä yhteistyö sekä tämän pöydän ylitse että edustajien kesken vallitsisi, sillä yhteistyö on avainsana maamme menestykselle. Arvoisia edustajatovereita pyydän ymmärtäväisesti osoittamaan pitkämielisyyttä puhemiehen toimen hoitamisessa parhaasta tahdostani huolimatta esiintyviä puutteellisuksia kohtaan ja nopeudellaan huojehtamaan vaikean tehtäväni täyttämistä.

Jag ber att få framföra mitt tack till mina ärade kolleger i riksdagen för det stora förtroende, som Ni visat mig. Jag hoppas att ett gott samarbete skall råda i riksdagen, och att detta samarbete måtte för sin del underlätta den viktiga uppgift, som Finlands folk har tilldelat oss.

Puhemiehen puhetta kuuntelevat edustajat seisoltaan.

Yleistulkin tehtävien hoito.

Puhemies: Ilmoitan, että olen pyytänyt maisteri Aimo P. Virtasen hoitamaan yleistulkin tehtäviä, kunnes toimi tulee täytetyksi.

2) Kansliatoimikunnan neljän jäsenen vaali.

Puhemies: Päiväjärjestyksen toisena asiana on neljän jäsenen valitseminen kansliatoimikuntaan. Pyydän tekemään ehdotuksia.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat:

Ed. Fagerholm: Pyydän yhdeksi jäseneksi ehdottaa ed. Tervon.

Ed. J. Koivisto: Yhdeksi jäseneksi kansliatoimikuntaan ehdotan ed. Juhani Leppälän.

Ed. Hietanen: Ehdotan kansliatoimikuntaan jäseneksi ed. Myllymäen.

Ed. Ahmavaara: Jäseneksi kansliatoimikuntaan pyydän ehdottaa ed. Kyllikki Pohjalan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa ovat jäseneksi kansliatoimikuntaan ehdottaneet ed. Fagerholm ed. Tervon, ed. J. Koivisto ed. Leppälän, ed. Hietanen ed. Myllymäen ja ed. Ahmavaara ed. Pohjalan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun useampia kuin neljä ehdokasta ei ole esitetty, on eduskunnan katsottava yhtyneen heistä ja siis kansliatoimikuntaan valinneen edustajat Tervon, Leppälän, Myllymäen ja Pohjalan.

Ilmoitus valtiopäivien avajaisista.

Puhemies: Valtiopäivien juhlamenojen ohjaajalta on saapunut kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

**Valtiopäivien
Juhlamenojenohjaaja**

Helsinki, heinäkuun 16 päivänä 1948.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Tasavallan Presidentin ilmoitettua, että vuoden 1948 varsinaiset Valtiopäivät juhlallisesti avataan perjantain 23 päivänä kuluvaa heinäkuuta, Tasavallan Presidentti tulee mainittuna päivänä, sen jälkeen kuin Suurkirkossa on pidetty jumalanpalvelus, Eduskunnan istuntosalissa julistamaan Val-

tiopäivät avatuiksi. Juhlamenojen ohjaajaksi määrättyä ja Tasavallan Presidentin määräyksestä kutsun kunnioittaen Teidät, herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat jumalanpalvelukseen Suurkirkkoon ilmoittaen samalla, että jumalanpalvelus alkaa kello 12 ja että juhlamenot Eduskunnan istuntosalissa tapahtuvat heti kirkonmenojen päätyttyä.

Hugo Valvanne.

Riksdagens Ceremonimästare

Helsingfors den 16 juli 1948.

Till Riksdagens Talman.

Sedan Republikens President meddelat, att 1948 års lagtima Riksdag skall högtidligen öppnas fredagen den 23 innevarande juli, kommer Republikens President sagda dag efter det gudstjänst i Storkyrkan förrättats, att Riksdagens sessionssal förklara Riksdagen öppnad. I egenskap av tillförordnad ceremonimästare och på uppdrag av Republikens President har jag äran härmed inbjuda Eder, Herr Talman och Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän till gudstjänsten samt tillika anmäla, att gudstjänsten vidtager kl. 12 och att ceremonin i Riksdagens sessionssal äger rum omedelbart därefter.

Hugo Valvanne.

Ilmoitus puhemiehen ja varapuhemiesten vaalista.

Puhemies: Tarkistamista varten esitellään äsken toimitettuja eduskunnan puhemiehen ja varapuhemiesten vaaleja koskeva Tasavallan Presidentille osoitettu kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Tasavallan Presidentille.

Eduskunta ilmoittaa kunnioittavimmin, että eduskunta on voimassa olevan valtiopäiväjärjestyksen 25 §:n mukaisesti tänä päivänä toimittanut puhemiehen ja kahden varapuhemiehen vaalit vuoden 1948 varsinainen valtiopäivien ajaksi ja että täten on valittu:

puhemieheksi Suomen Pankin johtokunnan jäsen, lakitieteen tohtori Urho Kekkonen;

ensimmäiseksi varapuhemieheksi lastensuojelutyönjohtaja Alpo Lumme; sekä

toiseksi varapuhemieheksi sähköasentaja Toivo Kujala.

Helsingissä 22 päivänä heinäkuuta 1948.

Till Republikens President.

Riksdagen har äran härmed anmäla, att Riksdagen jämlikt 25 § i riksdagsordningen denna dag förrättat val av talman och tvenne vicetalmän för 1948 års lagtima riksdag och att därvid utsetts:

till talman medlemmen i Finlands Banks direktion jur. dr. Urho Kekkonen;

till förste vicetalman föreståndaren för barnskyddsarbete Alpo Lumme; samt

till andre vicetalman elektriska montören Toivo Kujala.

Helsingfors den 22 juli 1948.

Kirjelmä hyväksytään.

Puhemies: Huomautan, että työjärjestyksen mukaisesti edustajain tulee täysistunnossa noudattaa tätä aakkosellista istumajärjestystä, kunnes eduskunta kansliatoimikunnan ehdotuksesta toisin päättää.

P u h e m i e s: Kehoitän eduskunnan jäseniä kokoontumaan huomenna perjantaina kello 11,50 yliopiston kirjaston edustalle mennäksemme sieltä kulkueessa jumalanpalvelukseen Suurkirkkoon. Kirkosta edustajat saapuvat tänne eduskuntataloon, jossa valtiopäiväin avajaiset tapahtuvat. Sitten kun avajaiset ovat päättyneet, kokoontuu eduskunta täysistuntoon kello 15.

P u h e m i e s: Pyydän kansliatoimikuntaa kokoontumaan heti tämän istunnon päätyttyä.

Täysistunto lopetetaan kello 13,30.

Pöytäkirjan vakundeksi:

E. H. I. Tammio.

Valtiopäiväjumalanpalvelus

perjantaina 23 päivänä heinäkuuta 1948

kello 12.

Kokoonnuttuaan yliopiston kirjaston edustalle lähtivät eduskunnan jäsenet kulkueena, puhemies ja varapuhemiehet ensimmäisinä, valtiopäiväjumalanpalvelukseen Suurkirkkoon, jonne myöskin korkeinta sotilaspäällystystä, korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentit ja jäseniä sekä muut kutsuvieraat ja yleisö oli saapunut.

Kun tämän jälkeen valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri olivat tulleet kirkkoon ja kaikki asettuneet paikoilleen, saapui kirkkoon tasavallan presidentti jumalanpalveluksen toimittavan papiston vastaanottamana.

Sen jälkeen alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa avustivat Suomen Laulu maist. Martti Turusen johdolla, liturgeina toimivat rovasti Leo Leppä ja teol. lis. Aaro Siljamäki sekä urkujen soitosta huolehti dir. mus. John Sundberg.

Valtiopäiväsaarnan piti piispa Väinö Malmivaara. Saarna kuului seuraavasti:

Armo teille ja rauha Jumalalta, Isältämme, ja Herraltamme, Jeesukselta Kristukselta.

Rukoilemme: Neuvo minulle tiesi, Herra, että minä vaeltaisin sinun totuudessaasi. Kiinnitä minun sydämeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäsi pelkäisin. Kaikesta sydäimestäni minä kiitän sinua, Herra, minun Jumalani, ja kunnioitan sinun nimeäsi iankaikkisesti. Amen.

„Heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää teistä huolen.” Näin kirjoittaa apostoli Pietari ensimmäisen kirjeensä 5 luvun 7 jakeessa.

Täällä maan päällä tulevat murheet jokaista ihmistä kohti ja tunkeutuvat häneen.

Kristittykään ei voi väistää niitä. Samoin kuin synnin palkka, kuolema, kolkuttaa Jumalan säätämänä aikana ihmisasuntojen sekä rauhaisilla että rauhottomilla ovilla, niin murhekin etsii yhtä hyvin kristittyjä kuin jumalattomia. Ketään meistä se ei sivuuta ilman muuta.

Pyydämme nyt kiinnittämään huomiota kristityn murheeseen, sillä kristityille ovat kirjoitetut nämä sanat: „Heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää teistä huolen”.

Viime vuosisadan viime vuosikymmenellä ilmestyi maassamme teos, jonka nimenä oli kysymys: Sureeko Suomi Jumalan mielen mukaan? Se oli terävä ja herättävä ja Jumalan pyhään sanaan perustuva kysymys. Luemmehan Raamatusta näin: „Jumalan mielen mukainen murhe saa aikaan parannuksen, joka koituu pelastukseksi ja jota ei kukaan kadu, mutta maailman murhe tuottaa kuoleman”. Mainitsemamme kirjanen selvitti silloisille kansalaisillemme, että kristityn murhe on Jumalan mielen mukaista murhetta ja että siihen sisältyy myös kiinteä huolenpito oman kansamme suhteesta elävään Jumalaan ja hänen pyhään Poikaansa, meidän Herraamme.

Sureeko nykyinen Suomi Jumalan mielen mukaan? Kantavatko kansalaisemme nyt povessaan kristityn murhetta? Kantavatko sitä myös kansamme ensimmäiset, sen hallitusmiehet ja lainlaattijat?

Kun yksi kansamme patriarkoista, arkkipiispa Gustav Johansson, vietti vanhuutensa viimeisiä vuosia, kertoi hän suurimpana huolenansa olevan, että Jumalan armotyö säilyisi ja lisääntyisi kansamme keskuudessa. Tämä huoli sisältyy kristityn murheeseen, ja hyvin ei käy, jos me sen unohdamme tahi hylkäämme.

Kristityn murheeseen kuuluu muutakin kuin huolenpito kansan hengellisestä tilasta. Kun kristitty tuntee vanhurskaan Jumalan, on hän vakuutettu siitä, että jokainen, joka elää kevytmielisesti syntiä tehden, hukkuu. Hän uskoo myös Kristuksen kärsineen ja kuolleen meidän syntiemme edestä. Tämän tähden hän on vakavasti huolissaan sielunsa pelastumisesta ja samoin rakkaistensa autuaaksi tulemisesta. Hän tietää Jumalan tahtovan, että näin tehdään, sillä kirjoitettu on: „Vaeltakaa pelossa tämä muukalaisuutenne aika, tietäen, ettette ole millään katoavaisella, ette hopealla ettekä kullalla, lunastetut turhasta, isiltä peritystä vaeluksestanne, vaan Kristuksen kalliilla verellä, niinkuin virheettömän ja tahrattoman Karitsan”.

Kristityn murheeseen sisältyvät vielä hänen kärsivien lähimmäistensä murheet. Hän kärsii kärsivien kanssa, huolehtii vaikeuksiin joutuneista, sairaista ja kuolevista, vieläpä vihollisistansakin.

Sellainen on kristityn murhe. Kunpa se pääsisi yleiseksi rakkaassa isiemme maassa! Silloin Suomi surisi Jumalan mielen mukaan.

Kristityn murhe on autuaallista murhetta, sillä se saadaan heittää Jumalan päälle, ja hän ottaa sen omaksi murheekseen ja pitää huolen niistä, jotka surevat hänen mielensä mukaan.

Emme tiedä, miten monet kansalaisistamme heittäivät tänä aikana murheensa Jumalan päälle huutaen avukseen hänen pyhää nimeänsä. Rohkenemme kuitenkin vakuuttaa, sillä sen tiedämme varmuudella, että vielä kohoaa kansamme keskuudesta sekä pienten että suurten käsiä taivasta kohti heittääkseen huolensa Jumalan päälle. Vielä luotetaan täällä elävään Jumalaan ja hänen armolliseen apuunsa ja käydään sentähden uskalluksella armoistuihin eteen. Kun kirkkokansamme kokoontuu yhteisiin jumalanpalveluksiinsa tempeleissämme, anoo se Tasavallan Herra Presidentille varjelusta ja siunausta hänen korkeassa tehtävässään valtakunnan päämiehenä, ja häntä muistetaan kansamme yksityisten kotien rukoukshakkeissa joka päivä. Kirkoissa ja kodeissa anotaan myös valtakunnallemme hyvää maallista hallitusta ja rukoillaan, että Hallituksemme toimenpiteet

koituisivat meidän parhaaksemme hyvinä ja kristillisinä toimenpiteinä. Niissä rukoillaan myös Eduskuntamme puolesta, Eduskuntamme, joka kansamme valtuuttamana pohtii ja ratkaisee sen elintärkeitä kysymyksiä. Emme myöskään erehtyne puhumaan vastoin totuutta lausuessamme, että sielun pelastus on tässä maassa vielä tuhansille elämän suurin kysymys ja että se sekä kärsivän lähimmäisen hätä painaa monet polvilleen, kun he saavat heittää nämä syvät huolensa Jumalan päälle.

Autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen. Jumala pitää heistä huolen.

„Kasten alla edra bekymmer på honom, ty han har omsorg om eder”.

Dessa Petri ord innehålla ett stort löfte. Om vi är bedrövade efter Guds sinne, får vi kasta alla våra bekymmer på honom, ty han har omsorg om oss. När synden omsnärjer oss, bör vi kasta vår sorg på Gud. Vår store överstepräst, Jesus Kristus, känner syndens makt, och han vill och kan hjälpa oss. När vi i döden skiljs från våra egna, får vi lämna dem i Guds barmhärtiga händer, och han har omsorg om dem. Om vi är bedrövade över vårt folks framtid, får vi kasta även detta bekymmer på Gud, och han har omsorg om oss. Såsom en fader förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig Herren över dem, som frukta honom. Förtrösta på honom alltid, du folk; utgjutet för honom edra hjärtan. Gud är vår tillflykt. Så står det skrivet i Bibeln.

Paulus svarade i forna dagar, när en man frågade: „Vad skall jag göra för att bliva frälst”, så här: „Tro på Herren Jesus, så blir du med ditt hus frälst”.

Ja, om vi får nåd att kasta alla våra bekymmer på honom, så bor friden i våra hem och i vårt fädernesland.

Kunnia olkoon Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, niinkuin alusta ollut on, nyt on ja aina iankaikkisesta iankaikkiseen! Amen.

Jumalanpalveluksen päätyttyä poistuivat kirkosta tasavallan presidentti ja valtioneuvoston jäsenet, eduskunnan puhemiehet ja jäsenet sekä muut kutsuvieraat ja lähtivät eduskuntatalolle, missä valtiopäivien avajaiset tapahtuivat.

Valtiopäiväin avajaiset

Eduskunnan istuntosalissa

heinäkuun 23 p:nä 1948.

Pöytäkirja, joka laadittiin 1948 vuoden varsinaisten valtiopäivien avajaisissa Eduskunnan istuntosalissa perjantaina 23 p. heinäkuuta 1948.

Oltuaan läsnä Suurkirkossa pidetyssä, kello 12 alkaneessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapui tasavallan presidentti J. K. Paasikivi sekä eduskunnan puhemiehet ja jäsenet eduskuntataloon. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamiehen varamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri saapuivat heille varatuille paikoille puhemieskorokkeen vasemmalla puolella. Tämän jälkeen tuli paikalleen eduskunnan puhemies, lakit. tri Urho Kekkonen seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri.

Kun kaikki olivat asettuneet paikoilleen, saapui varapuhemiesten ja juhlamenojen ohjaajan saattamana istuntosaliin Tasavallan Presidentti asettuen korokkeelle puhemiehen viereen.

Tasavallan presidentti tervehti eduskuntaa ja julisti valtiopäivät avatuiksi seuraavin sanoin:

Herra Puhemies!

Suomen kansan edustajat!

Perustuslakien mukaan toimitetuilla vailla vaaleilla valittu Eduskunta ryhtyy nyt vastuunalaan tehtäväänsä Suomen kansan edustajana ja kansalle kuuluvan valtiiovallan käyttäjänä.

Maamme kansainvälinen asema on viime vuosien kuluessa vakiintunut. Tosin Suo-

mea, yleispoliittisten syiden vuoksi, ei vielä ole voitu ottaa Yhdistyneiden Kansakuntien jäseneksi, mutta se ei ole estänyt maamme osallistumista muiden vapaiden kansojen rinnalla kansainväliseen, taloudelliseen sosiaaliseen ja sivistykselliseen yhteistyöhön.

Suomen kansan keskuudessa ei ole erimielisyyttä siitä, että Suomen ulkopoliittikan johtavana periaatteena on oleva ystävällisten ja luottamuksellisten suhteiden ylläpitäminen ja vahvistaminen maamme ja suuren itäisen naapurimme Neuvostoliiton välillä. Tämän päämäärän saavuttamiseksi on viime vuosina menestyksellä toimittu ja myönteisiä tuloksia saavutettu. Solmitut sopimukset sekä lisääntynyt taloudellinen ja muu vuorovaikutus maiden välillä ovat siitä osoituksena. Kansamme on yksimielinen siitä, että tätä sopimukseen perustuvaa Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyvän naapurisuuden politiikkaa on tulevaisuudessakin järkehtämättä noudatettava.

Suhteet sekä vanhastaan meille läheisiin Pohjoismaihin, että muihin valtioihin ovat taloudellisilla, sosiaalisilla ja sivistyksellisillä aloilla niinikään ilahduttavasti kehittyneet.

Maamme taloudelliset olot ovat sodan jälkeen vuosi vuodelta lisääntyneen tuotannon ja ulkomailta saatujen luottojen sekä vilkastuneen monipuolisen ulkomaankaupan nojalla vähitellen parantuneet, vaikka vielä ei ole saavutettu tasoa, joka on katsottava olevan mahdollisuuksien rajoissa. Taloudellisen tilan ja rahanarvon vakauttaminen sekä valtion raha-asian saattaminen pysyvään tasapainoon vaativat edelleen tarmokkaita ja tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä ja yhteisiä ponnistuksia. Edellytyksiä tulosten saavuttamiseksi näyttää nykyään

enemmän kuin aikaisemmin olevan olemassa, varsinkin jos vuodentulo osoittautuu tyydyttäväksi, mihin toiveet tällä hetkellä viittaavat. Neuvostoliiton hallituksen äskeinen päätös sottakorvauksen jäljellä olevan määrän alentamisesta 50 %:lla on tehokkaasti lisännyt edellytyksiä taloutemme järjestykseen saattamiseksi.

Äsken työnsä lopettanut Eduskunta ei valitettavasti ehtinyt loppuun käsitellä esitystä Ahvenanmaan itsehallintolain muutoksiksi, josta sen vuoksi annetaan Eduskunnalle uusi esitys. Asian viime istuntokaudella ratkaisematta jääminen on herättänyt Ahvenanmaan väestön keskuudessa huolestuneisuutta. On toivottavaa, että Eduskunta mahdollisimman pian voisi myönteiseen tulokseen saattaa tämän tärkeän asian.

Tulevaisuuden näköaloja on omiaan synkistämään yleismaailmallisten olojen vakiintumattomuus ja varsinkin, että lopullista rauhaa Euroopassa ei ole aikaan saatu. Vaikka jo yli kolme vuotta on kulunut sodan päättymisestä, ei maailman tilanne ole selvinnyt, vaan vaikeat kansainväliset ristiriidat ja erimielisyydet järkyttävät kansojen elämää sekä herättävät varsinkin pienissä kansoissa huolestuneisuutta tulevaisuudesta. Suomen kansalla ei ole muita pyrkimyksiä kuin saada elää — ulkopuolella suurvaltojen välisiä ristiriitoja — omaa elämäänsä omien ihanteidensa mukaisesti, kehittää ja kohottaa kansamme sivistyksellisiä ja taloudellisia oloja sekä antaa panoksensa ihmiskunnan sivistyksen yhteiseen aarreahtaan. Vaikka pienet valtiot, niiden joukossa meidänkin maamme, eivät varsinkaan nykyaikana voi välttää maailman politiikan vaikutusta kohtaloihinsa, riippuu menestymisemme ja tulevaisuutemme ennen kaikkea meistä itsestämme, kansamme henkisestä voimasta ja siveellisistä avuista.

Vapaa valtiojärjestys ja valtiollinen itsenäisyys ovat meidän kallein kansallinen omaisuutemme. Eduskunta Suomen kansan edustajana ja sen valtuuksien käyttäjänä sekä Tasavallan Presidentti ovat, Eduskunnasta riippuvan hallituksen kanssa, näiden kansamme ylimpien arvojen vaalijat ja vartijat. Suomen kansanvaltainen valtiollinen järjestys on osoittautunut kestäväksi ja kansamme elämän edellytyksiä vastaavaksi. Kehittämällä valtiollisia ja yhteis-

kunnallisia laitoksiamme ajan vaatimusten mukaisesti ja korjaamalla yhteiskunnassa esiintyviä puutteellisuuksia ja epäkohtia laillisessa järjestyksessä sekä osoittamalla toistemme pyrkimysten ymmärtämystä voi kansamme, yhteishengen elähtyttämänä ja lainalaisen vapauden suojassa, selviytyä nykyisen ajan tehtävistä ja kulkea kohti valoisampaa tulevaisuutta.

Lausun Eduskunnan tervetulleeksi edesvastuulliseen tehtäväänsä ja toivottaen menestystä sen työlle julistan vuoden 1948 valtiopäivät avatuiksi.

Herr Talman!

Representanter för Finlands folk!

Den genom grundlagsenliga fria val utkorade Riksdagen skrider nu till sin ansvarsfyllda uppgift att företräda Finlands folk och utöva den statsmakt som tillkommer folket.

Vårt lands internationella ställning har under de senaste åren stabiliserats. Visserligen har Finland, på grund av allmänpolitiska orsaker, ännu icke kunnat upptagas som medlem av de Förenade Nationerna, men detta har ej hindrat vårt land att jämsides med andra fria folk delta i det internationella ekonomiska, sociala och kulturella samarbetet.

Inom Finlands folk råder icke någon meningsskiljaktighet om att den ledande principen i Finlands utrikespolitik bör vara att upprätthålla och stärka de vänskapliga och förtroendefulla förhållandena mellan vårt land och vår stora östra granne Sovjetunionen. För att nå detta mål har en framgångsrik verksamhet under de senaste åren ägt rum och positiva resultat ha nåtts. Ingångna fördrag och ökad ekonomisk och annan växelverkan mellan våra länder äro bevis därpå. Vårt folk är enigt om att denna på fördragen byggande politik av god grannsämja mellan Finland och Sovjetunionen även i framtiden skall följas orubbligt.

Relationerna till de nordiska länderna, som sedan gammalt stå oss nära, och till andra makter ha likaså utvecklat sig glädjande på de ekonomiska, de sociala och de kulturella områdena.

De ekonomiska förhållandena i vårt land ha efter kriget småningom förbättrats på grund av den år för år ökade produktionen

och de krediter, som erhållits från utlandet, samt en allt livligare, mångsidig utrikeshandel, ehuru den nivå som måste anses stå inom möjligheternas gränser ännu icke nåtts. Stabiliseringen av det ekonomiska läget och av penningvärdet samt statsfinansernas bringande i varaktig balans kräva fortfarande energiska och ändamålsenliga åtgärder och gemensamma ansträngningar. Numera synas förutsättningar att nå resultat förefinnas i större mått än tidigare, i synnerhet om skörden visar sig vara tillfredsställande, varom vi i detta nu ha förhoppningar. Sovjetunionens regerings nyligen fattade beslut att sänka det återstående beloppet av krigsskadeståndet med 50 procent har verksamt ökat förutsättningarna för att få ordning i vår ekonomi.

Den Riksdag som nyss avslutat sitt arbete hann beklagligtvis icke slutbehandla propositionen om ändringar i självstyrelselagen för Åland. Därför överlämnas ny proposition till Riksdagen härom. Det har bland Ålands befolkning väckt bekymmer att saken icke blev avgjord under senaste session. Man måste hoppas att Riksdagen så snart som möjligt kan bringa detta viktiga ärende till ett positivt resultat.

Den bristande stabiliteten i de allmänna förhållandena i världen och i synnerhet den omständigheten, att slutlig fred ej kunnat åstadkommas i Europa, äro ägnade att fördunkla framtidsutsikterna. Ehuru redan tre år förflutit sedan kriget slutade, har världsläget icke klarnat. Svåra internationella konflikter och meningsskiljaktigheter rubba jämvikten i folkens liv och väcka i synnerhet hos de små folken oro för framtiden. Finlands folk strävar inte till något annat än att få leva sitt eget liv efter sina egna ideal utanför stormaktskonflikterna, utveckla och höja vårt folks kulturella och ekonomiska förhållanden samt lämna sitt bidrag till den mänskliga civilisationens gemensamma skattkammare. Ehuru de små staterna, bland dem även vårt land, i synnerhet under nuvarande tid ej kunna undgå världspolitikens inflytande på deras öden, beror vår framgång och vår framtid framför allt av oss själva — av vårt folks andliga styrka och av dess moraliska resurser.

Det fria statsskicket och den statliga självständigheten äro vår dyrbaraste nationella egendom. Riksdagen i sitt egenskap

av företrädare för Finlands folk och utövare av dess makt samt republikens president, äro jämte den av Riksdagen beroende regeringen, vårdare och väktare av dessa vårt folks högsta värden. Finlands demokratiska statsskick har visat sig vara hållfast och motsvara livsbetingelserna hos vårt folk. Genom att utveckla våra statliga och sociala institutioner i enlighet med tidens fordringar, genom att i laglig ordning rätta de bristfälligheter och missförhållanden som förekomma i samhället och genom att visa förståelse för skilda kretsars strävanden kan vårt folk, besjälade av solidaritet och i skydd av den lagbundna friheten, klara de uppgifter samtiden ställer och gå mot en ljusare framtid.

Jag hälsar Riksdagen välkommen till dess ansvarsfyllda uppgift och önskar den framgång i arbetet samt förklarar 1948 års Riksdag öppnad.

Avauspuheeseen vastasi eduskunnan puolesta puhemies **K e k k o n e n** lausuen:

Kunnioitettu Herra Tasavallan Presidentti!

Kolme viikkoa sitten suoritti Suomen kansa laissa määrätty valtiolliset vaalit, jo toiset sotien jälkeen. Kun me nyt näissä vaaleissa valittuna eduskuntana olemme kokoontuneet aloittaaksemme valtiosäännön mukaisen tehtävämme valtiovallan käyttäjänä, on meille ollut hyödyllistä ja rohkaisevaa kuulla se arviointi, jonka Te, Herra Tasavallan Presidentti, puheessanne esittitte maan asioiden kehityksestä viime vuosien aikana. Jos palautamme mieleemme ne olosuhteet, jotka vallitsivat maassa, kun edellinen eduskunta keväällä 1945 aloitti työskentelynsä, niin voimme todeta, kuinka suuressa määrin ne olivat toisenlaiset kuin nyt. Niin hyvin poliittiset kuin taloudellisetkin vaikeudet kuvastelivat silloin monen mielessä ylivoimaisina. Tällä kertaa, kolme vuotta myöhemmin, me voimme tyydytyksellä todeta olojemme näkyväisen paraneamisen. Se ei tosin ole tapahtunut minkään suoraviivaisen nousun merkeissä, mutta saatutut tulokset osoittavat, että suomalaisten naisten ja miesten uutteralla työllä on sodan pahimmat vauriot jo voitu korjata. Talouselämämme kaikinpuolinen paraneminen ei kuitenkaan ole pysyvää laatua,

ellei aivan viipymättä toteuteta rahanarvon vakauttamista ja valtion raha-asian saatamista tasapainoon, kuten Te, Herra Presidentti, puheessanne totesitte. Ne tehtävät tulevat vaatimaan eduskunnalta harkitsevaa päättäväisyyttä ja kokonaisuuden edun huomioonottamista.

Erittäin suurta tyydytystä tuottaa meille tietoisuus siitä, että maamme kansainvälinen asema on kuluneiden kolmen vuoden aikana vakiintunut. Sen järkevän maan etuja parhaalla tavalla palvelevan ulkopoliittikan ansiosta, jonka päättäväinen johtaja Te, Herra Presidentti, olette ollut, on luotu luottamukselliset suhteet Neuvostoliittoon. Kun Te, Herra Presidentti, puheessanne korostitte, että tehtyihin sopimuksiin perustuvaa Suomen ja Neuvostoliiton välisen hyvän naapuruuden politiikkaa on myös tulevaisuudessa järkehtämättä noudatettava, on tämän lausuntonne takana yhtenäinen suomalainen kansalaismielipide.

Mutta kun me mielihyvin toteamme, että olosuhteet maassa ovat viime vuosien aikana ilahduttavassa määrässä parantuneet, ei se suinkaan merkitse sitä, että me emme avoimesti näkisi edessämme olevia vaaroja ja vaikeuksia. Te, Herra Presidentti, viittasitte niihin puheessanne kuvaamalla sitä huolestuneisuutta, minkä kiristynvä maailmantilanne kansalaisten mieliin nostaa. Tällaisina aikoina pienen kansan parissa on valtiollisen toiminnan lähtökohtana pidettävä sitä käsitystä, että mitä korkeammalle

erimielisyyksien aallot lyövät maailmalla, sitä tähdellisempää, sitä välttämättömämpää on korostaa, kuten Te, Herra Presidentti, puheessanne teitte, keskinäisen yhteisymmärryksen ja sovinnollisen mielen tärkeyttä kansalaisten ja kansalaisryhmien välisissä suhteissa. Vapaa demokraattinen valtiojärjestyksemme luo onnistuneet puitteet maan yhteistä etua edistävän sovintopolitiikan käytännölliselle harjoittamiselle. Sen menestymisestä saattaa koko kansallinen olemassaolomme riippua.

Tasavallan Herra Presidentti! — Samalla kuin pyydän esittää Teille, Herra Presidentti, kunnioittavat kiitokset niistä ajatusrikkaista sanoista, joilla olette lausunut vaalien jälkeen ensimmäisille valtiopäiville kokoontuneen eduskunnan tervetulleeksi aloittamaan työnsä, on minulla kunnia eduskunnan puolesta tervehtiä Teitä, Herra Tasavallan Presidentti.

Kun tämä oli tapahtunut, poistui Tasavallan Presidentti juhlamenojenohjaajan ja varapuhemiesten saattamana istuntosalista, minkä jälkeen valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri sekä eduskunnan puhemies ja jäsenet ynnä muut kutsuvieraat lähtivät salista.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

2. Perjantaina 23 p. heinäkuuta 1948

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaleviksi edustajat von Born, Honka, Honkala, Jokinen, V. Järvinen, Kilpeläinen, Korsbäck, Kujanpää, Paavolainen, Pekkala, E. Pusa, Ryömä, Saariaho ja Takki.

Yksityistulkin asettaminen.

Puhemies: Kansliatoimikunta ehdottaa, että eduskunta niiden virkamiesten lisäksi, jotka mainitaan työjärjestyksen 8 §:ssä, päättäisi asettaa yksityistulkin ruotsalaisia kansanmiehiä varten.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Eduskunnan yleistulkki ja yksityistulkki.

Puhemies: Ilmoitetaan, että kansliatoimikunta on tänä vaalikaudeksi päättänyt ottaa yleistulkiksi toimittaja, filosofianmaisteri Aimo P. Virtasen ja yksityistulkiksi ruotsalaisia kansanmiehiä varten hovioikeudenauskultantti Kurt Westerholmin, joka samalla toimii ruotsalaisen kanslian notaarina.

Edustajain istumajärjestys.

Puhemies: Kansliatoimikunta, jonka työjärjestyksen 7 §:n mukaan tulee antaa lausunto edustajain istumajärjestyksestä, ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että edustajat istuisivat täysistunnoissa eduskuntaryhmittäin siten, että puhemiehen paikalta katsottuna äärimmäisenä oikealla on ruotsalaisen kansanpuolueen eduskuntaryhmä sekä siitä lähtien muut eduskuntaryhmät seuraavassa järjestyksessä: kansallisen kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä, kansallisen edistyspuolueen eduskuntaryhmä, maalaisliiton eduskuntaryhmä, sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä ja Suomen kansan demokraattisen liiton eduskuntaryhmä, kukin ryhmä kansliatoimikunnan määräämien rajojen puitteissa.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Nimenhuuto lippuäänestyksissä ja vaaleissa.

Puhemies: Työjärjestyksen 46 §:n mukaan voi eduskunta päättää nimenhuudon lippuäänestyksissä ja vaaleissa toimittavaksi yhtä aikaa kahdessa paikassa istuntosalissa. Puhemiehistö ehdottaa, että lippuäänestykset ja vaalit toimitetaan siten, että puhemiehestä vasemmalla olevalla uurnalla äänestävät ne edustajat, joilla puhemiehen paikalta katsottuna on paikkansa keskikäytävän vasemmalla puolella, ja oikealla puolella taas ne edustajat, jotka istuvat keskikäytävän oikealla puolella.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Lakimääräisten valiokuntain jäsenluku.

Puhemies: Puhemiehistö ehdottaa, että lakimääräisten valiokuntien jäsenluku määrättäisiin olemaan seuraava: valtiovarainvaliokunnan 21, pankkivaliokunnan 13, sekä muiden, nimittäin perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan, 17 kunkin.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Ylimääräisten valiokuntien asettaminen ja niiden jäsenluku.

Puhemies: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 3 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta lakimääräisten valiokuntien lisäksi päättäisi asetettavaksi seuraavat ylimääräiset valiokunnat: laki- ja talousvaliokunnan, talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan, maatalousvaliokunnan, työväenasiainvaliokunnan, kulkulaitosvaliokunnan ja puolustusasiainvaliokunnan sekä että jäsenluku näissä kussakin määrättäisiin 17:ksi.

Puhemiehistön ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten luku.

Puhemies: Nojautuen työjärjestyksen 10 §:n 1 momenttiin puhemiehistö ehdottaa, että eduskunta määräisi valitsijamiesten luvun 45:ksi.

Ehdotus hyväksytään.

Suuren valiokunnan jäsenluku.

Puhemies: Niinikään puhemiehistö työjärjestyksen 10 §:n 2 momentin nojalla ehdottaa, että suuren valiokunnan jäsenluku määrättäisiin 45:ksi.

Ehdotus hyväksytään.

Valitsijamiesten vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valitsijamiesten vaali toimitetaan ensi maanantaina pidettävässä täysistunnossa, joten ehdokaslistat tätä vaalia varten on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään ensi lauantaina ennen kello 12.

Suuren valiokunnan jäsenten vaalin toimitaminen.

Puhemies: Samoin ilmoitan, että suuren valiokunnan jäsenten vaali toimitetaan ensi tiistaina pidettävässä täysistunnossa, joten ehdokaslistat tätä vaalia varten on jätettävä eduskunnan sihteerille viimeistään ensi maanantaina ennen kello 12.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 15,23.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

3. Maanantaina 26 p. heinäkuuta 1948

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Siv.

Valitsijamiesten vaali 25

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi kaikki edustajat.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa 28. 7—25. 8 väliseksi ajaksi ulkomaanmatkan takia ed. Tervo.

Eduskunnan tietoon saatettuja valtioneuvoston päätöksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, ovat eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet seuraavat mainitun lain nojalla 17 päivänä kesäkuuta 1948 annetut valtioneuvoston päätökset:

Valtioneuvoston päätös sähkövoiman kulutuksen säännöstelystä ja

Valtioneuvoston päätös pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Päiväjärjestyksessä oleva asia.

Valitsijamiesten vaali.

Puhemies: Päiväjärjestyksen ainoana asiana on valitsijamiesten vaali. Vaalia varten on jätetty kaksi ehdokaslistaa ja ne yhdistetty vaalilipuksi, joka on painettuna jaettu edustajille. Asiantuntijaksi vaalitoimitukseen olen pyytänyt filosofian-tohtori V. Paateron.

Pyydän edustajia Rantala, Hetemäki, Myllymäki ja Salo avustamaan vaalitoimituksessa.

Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan täysistuntoa.

Vaali toimitetaan kahdella uurnalla ja huomautan, että vaaliliput on kokoonlaitettuina jätettävä uurnaan.

Vaaliin ryhdytään.

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 13,30.

Täysistunto keskeytetään kello 12,35.

Täysistuntoa jatketaan

kello 13,30.

Puhemies: Julistetaan valitsijamiesten vaalin tulos lukemalla vaalista tehty pöytäkirja.

Sihteeri lukee vaalista laaditun pöytäkirjan.

„Eduskunnan valitsijamiesten vaalissa 26 päivänä heinäkuuta 1948, jota vaalia varten oli annettu kaksi ehdokaslistaa, on eri ehdokaslistojen hyväksi antanut äänensä

listan n:o 1 hyväksi 91 edustajaa,
 ” ” 2 ” 107 ”
 eli yhteensä 198 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että ehdokaslistojen ehdokkaista on valittu

listasta n:o 1 21 jäsentä,
 ” ” 2 24 ”

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä:

listasta n:o 1 8 varajäsentä,
 ” ” 2 9 ”

Ylläolevan nojalla on tullut valituksi:

Ehdokaslistasta n:o 1

jäseniksi edustajat:

Rantala,
 Aaltonen,
 Hiilelä,
 Friman,
 Lepistö,
 Kulovaara,
 Manninen,
 Pesonen,
 Kujanpää,
 Raatikainen,
 Karvonen,
 Leskinen, M.,
 Juutilainen,
 Myllymäki,
 Käkelä,
 Nevalainen,
 Nurminen, E.,
 Turkka,
 Riihimäki,
 Kalavainen,
 Rosenberg,

varajäseniksi edustajat:

Muikku,
 Nurminen, N.,
 Pusa, E.,
 Väyrynen,
 Tauriainen,
 Leivo-Larsson,
 Torvi,
 Niemi.

Ehdokaslistasta n:o 2

jäseniksi edustajat:

Murtomaa,
 Honka,
 Luostarinen,
 Honkala,
 Österholm,
 Palovesi,
 Hakala,
 Okko,
 Kannisto,
 Kiiski,
 Koski,
 Ryhtä,
 Rankila,
 Wirtanen, J.,
 Jern,
 Eskola, K.,
 Borg-Sundman,
 Laitinen,
 Nuorsaari,
 Söderhjelm,
 Laine,
 Tiainen,
 Miettunen,
 Heitto,

varajäseniksi edustajat:

Simonen, V.,
 Simula,
 Hamara,
 Annala,
 Pusa, J.,
 Meinander,
 Karvikko,
 Sarjala,
 Saari.

Helsingissä 26 päivänä heinäkuuta 1948.

V. Paatero.”

Puhemies: Annan puheenvuoron ed. Österholmille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Österholm: Eduskunnan valitsijamiehet kokoontuvat heti tämän istunnon päätyttyä.

Riksdagens elektorér sammanträder omedelbart efter detta plenum.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna tiistaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 13,35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

4. Tiistaina 27 p. heinäkuuta 1948

kello 12.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Suuren valiokunnan vaali 29

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään läsnäoleviksi kaikki edustajat.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän kuun 29 ja 31 päivien väliseksi ajaksi yksityisasiain takia edustajat Luukka ja Varjonen.

Ilmoittautunut edustaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että Emil Huunonen on eilen minulle esittänyt asianmukaisesti tarkastetun ja hyväksytyn valtakirjansa ja siis tullut työjärjestyksen 3 §:n 3 momentin mukaan oikeutetuksi sanotusta ajankohdasta ryhtymään edustajantointaan hoitamaan.

Valitsijamiesten puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan valitsijamiehet ovat valinneet pu-

Siv.

heenjohtajakseen ed. Paloveden ja varapuheenjohtajakseen ed. Myllymäen.

Tarkistajien vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan tarkistajien ja heidän varamiestensä vaali toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Suuren valiokunnan vaali.

Puhemies: Päiväjärjestyksen ainoana asiana on suuren valiokunnan jäsenten vaali. Vaalia varten on jätetty kaksi ehdokaslistaa ja on ne yhdistetty vaalilipuksi, joka on edustajille jaettu. Asiantuntijana tässä vaalissa toimii filosofiantohtori V. Paatero.

Pyydän edustajia Manninen, Palovesi, Turunen ja Honka avustamaan vaalitoimituksessa.

Sitten kun vaaliliput on annettu ja avattu, jatketaan istuntoa.

Vaalitoimitukseen ryhdytään.

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 18, jolloin julistetaan suuren valiokunnan vaalin tulos sekä erikoisvaliokuntien vaalien tulos.

Täysistunto keskeytetään kello 12,34.

Täysistuntoa jatketaan

kello 18.

Puhetta johtaa puhemies **K e k k o n e n**.**Suuren valiokunnan vaalin tulos.**

P u h e m i e s : Täysistuntoa jatketaan.

Julistetaan suuren valiokunnan vaalin tulos lukemalla vaalista tehty pöytäkirja.

Sihteeri lukee:

„Eduskunnan suuren valiokunnan vaalissa 27 päivänä heinäkuuta 1948, jota vaalia varten oli jätetty kaksi ehdokaslistaa, on eri ehdokaslistojen hyväksi antanut äänensä

listan n:o 1 hyväksi 92 edustajaa,
 ” ” 2 ” 107 ”
 eli yhteensä 199 äänestäjää.

Vaalijärjestyksen 7 §:n mukaan osamääriä järjestettäessä huomataan, että ehdokaslistojen ehdokkaista on valittu

listasta n:o 1 21 jäsentä,
 ” ” 2 24 ”

Vaalijärjestyksen 11 §:n mukaan on näin ollen eri ehdokaslistoista valittu seuraava määrä varajäseniä:

listasta n:o 1 8 varajäsentä,
 ” ” 2 9 ”

Ylläolevan nojalla on tullut valituksi:

Ehdokaslistasta n:o 1**jäseniksi edustajat**

Kajala,
 Hietanen,
 Kulovaara,
 Kujanpää,
 Turunen, V.,
 Hykkäälä,
 Manninen,

Väyrynen,
 Prunnila,
 Brander-Wallin,
 Roine,
 Pesonen,
 Kalavainen,
 Nieminen,
 Simonen, H.,
 Riihimäki,
 Karvonen,
 Stenberg,
 Karjalainen,
 Tauriainen,
 Pyörtänä,

varajäseniksi edustajat

Sävelä,
 Torvi,
 Järvinen, V.,
 Henriksson,
 Renfors,
 Alanko,
 Malkamäki,
 Meriläinen.

Ehdokaslistasta n:o 2**jäseniksi edustajat**

Aittoniemi,
 Virkki,
 Ikonen,
 Koivisto, J.,
 Laine,
 Jern,
 Leppihalme,
 Heikkilä,
 Luostarinen,
 Karvikko,
 Luukka,
 Paavolainen,
 Okko,
 Ryhtä,
 Tuurna,
 Wickman,
 Rönkkö,
 Sukselainen,
 Hetemäki,
 Vennamo,
 Honkala,
 Ohman,
 Nuorsaari,
 Virolainen,

varajäseniksi edustajat

Koukkari,
Murtomaa,
Seppälä,
Söderhjelm,
Niskala,
Kannisto,
Jalas,
Kullberg,
Riikonen.

Helsingissä 27 päivänä heinäkuuta 1948.

V. Paatero."

Puhemies: Annan puheenvuoron ed. Virkille suuren valiokunnan kokoonkutsu-
mista varten.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Virkki: Suuri valiokunta kokoon-
tuu valitsemaan puheenjohtajia tämän
täysistunnon jälkeen suuren valiokunnan
huoneessa.

Valiokuntien jäsenet ja varajäsenet.

Puhemies: Luetaan eduskunnan va-
litsijamiehiltä saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Valitsijamiehet.

Helsingissä,
27 päivänä heinäkuuta 1948.

N:o 2.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittaen
saattavat Eduskunnan tietoon, että he tä-
nään ovat valinneet jäsenet ja varajäsenet
asetettaviksi päätettyihin valiokuntiin. Vali-
tuiksi ovat tulleet:

Perustuslakivaliokuntaan:

jäseniksi:

Salmela-Järvinen	listalta n:o 1	
Kujala	" "	"
Jokinen	" "	"
Stenberg	" "	"
Henriksson	" "	"
Paasio	" "	"
Tainio	" "	"
Hykkäälä	" "	"
Annala	" "	2
Ahmavaara	" "	"
Laine	" "	"
Palovesi	" "	"
Kölili	" "	"
von Born	" "	"
Kauppi	" "	"
Okko	" "	"
Jern	" "	"

varajäseniksi:

Lumme	listalta n:o 1	
Puumalainen	" "	"
Väyrynen	" "	"
Hautala	" "	2
Koski	" "	"
Söderhjelm	" "	"
Sarjala	" "	"

Lakivaliokuntaan:

jäseniksi:

Käkelä	listalta n:o 1	
Hietanen	" "	"
Väyrynen	" "	"
Roine	" "	"
Brander-Wallin	" "	"
Järvinen, V.,	" "	"
Puumalainen	" "	"
Alanko	" "	"
Haapaniemi	" "	2
Lehtonen	" "	"
Luostarinen	" "	"
Hetemäki	" "	"
Mannila	" "	"
Öhman	" "	"
Rankila	" "	"
Hakala	" "	"
Suntela	" "	"

varajäseniksi:

Kujanpää	listalta n:o 1
Hakkila	" " "
Friman	" " "
Joukanen	" " 2
Antila	" " "
von Born	" " "
Kiiski	" " "

Ulkoasiainvaliokuntaan:

jäseniksi:

Fagerholm	listalta n:o 1
Ryömä	" " "
Hakkila	" " "
Pessi	" " "
Lumme	" " "
Lehtokoski	" " "
Wirtanen, A.	" " "
Raatikainen	" " "
Annala	" " 2
Ahmavaara	" " "
Leppälä	" " "
Österholm	" " "
Niukkanen	" " "
Pohjala	" " "
Söderhjelm	" " "
Kauppi	" " "
Soininen	" " "

varajäseniksi:

Varjonen	listalta n:o 1
Leino	" " "
Tervo	" " "
Hirvensalo	" " 2
Paavolainen	" " "
Östenson	" " "
Miettunen	" " "

Valtiovarainvaliokuntaan:

jäseniksi:

Rantala	listalta n:o 1
Järvinen, M.	" " "
Lehtokoski	" " "
Lepistö	" " "
Manninen	" " "
Welling	" " "
Riihinen	" " "

Raatikainen	" " "
Varjonen	" " "
Leskinen, P.	" " "
Eskola, K.	" " 2
Oksala	" " "
Lahtela	" " "
Turja	" " "
Meinander	" " "
Miikki	" " "
Seppälä	" " "
Niukkanen	" " "
Viherheimo	" " "
Riikonen	" " "
Sukselainen	" " "

varajäseniksi:

Hiilelä	listalta n:o 1
Friman	" " "
Turunen, V.	" " "
Perkonja	" " "
Tiitu	" " 2
Kannisto	" " "
Österholm	" " "
Koivisto, E.	" " "

Pankkivaliokuntaan:

jäseniksi:

Andersson	listalta n:o 1
Myllymäki	" " "
Kajala	" " "
Mustonen	" " "
Malkamäki	" " "
Sormunen	" " "
Brander	" " 2
Koski	" " "
Meinander	" " "
Sarjala	" " "
Heitto	" " "
Berner	" " "
Suurkonka	" " "

varajäseniksi:

Pusa, E.	listalta n:o 1
Meriläinen	" " "
Leivo-Larsson	" " "
Suntela	" " 2
Leikola	" " "
Österholm	" " "

Talousvaliokuntaan:

jäseniksi:

Lumme	listalta n:o 1
Kauhanen	" " "
Nurminen, E.	" " "
Renfors	" " "
Pesonen	" " "
Tolonen	" " "
Perkonoja	" " "
Penttala	" " "
Kalliokoski	" " 2
Jalas	" " "
Leppihalme	" " "
Forss	" " "
Mannila	" " "
Wirtanen, J.	" " "
Rönkkö	" " "
Virkki	" " "
Simonen, V.	" " "

varajäseniksi:

Pyy	listalta n:o 1
Ryömä	" " "
Kuittinen	" " "
Saalasti	" " 2
Hakala	" " "
Berner	" " "
Tiainen	" " "

Laki- ja talousvaliokuntaan:

jäseniksi:

Kulovaara	listalta n:o 1
Sormunen	" " "
Käkelä	" " "
Meriläinen	" " "
Kuittinen	" " "
Kajala	" " "
Tauriainen	" " "
Koivulahti-Lehto	" " "
Kleemola	" " 2
Tuurna	" " "
Laitinen	" " "
Kullberg	" " "
Lappi-Seppälä	" " "
Luukka	" " "
Miettunen	" " "
Koivisto, E.	" " "
Salo	" " "

varajäseniksi:

Leskinen, M.	listalta n:o 1
Sävelä	" " "
Renfors	" " "
Kinnunen	" " 2
Pusa	" " "
Forss	" " "
Ryhtä	" " "

Sivistysvaliokuntaan:

jäseniksi:

Malkamäki	listalta n:o 1
Kilpi, S.-K.	" " "
Juutilainen	" " "
Nevalainen	" " "
Kilpeläinen	" " "
Niemi	" " "
Nieminen	" " "
Kalavainen	" " "
Koukkari	" " 2
Kaukamaa	" " "
Pakkanen	" " "
Rankila	" " "
Brommels	" " "
Borg-Sundman	" " "
Rantamaa	" " "
Hiekkala	" " "
Saalasti	" " "

varajäseniksi:

Pyörtäno	listalta n:o 1
Wirtanen, A.	" " "
Koivulahti-Lehto	" " "
Brander	" " 2
Honka	" " "
Larson	" " "
Haapaniemi	" " "

Maatalousvaliokuntaan:

jäseniksi:

Eskola, V.	listalta n:o 1
Riihimäki	" " "
Pusa, E.	" " "
Leino	" " "
Simonen, H.	" " "
Koskinen	" " "

Leskinen, M.	”	”	”
Sävelä	”	”	”
Hautala	”	”	2
Heikkilä	”	”	”
Ikonen	”	”	”
Kullberg	”	”	”
Antila	”	”	”
Koivuranta	”	”	”
Lampinen	”	”	”
Korsbäck	”	”	”
Murtomaa	”	”	”

varajäseniksi:

Nieminen	listalta n:o 1
Lepistö	” ” ”
Sormunen	” ” ”
Kleemola	” ” 2
Ala-Mäyry	” ” ”
Saalisti	” ” ”
Hiekkala	” ” ”

Työväenasiainvaliokuntaan:

jäseniksi:

Hiilelä	listalta n:o 1
Mustonen	” ” ”
Turkka	” ” ”
Prunnila	” ” ”
Huunonen	” ” ”
Leivo-Larsson	” ” ”
Torvi	” ” ”
Karvonen	” ” ”
Kinnunen	” ” 2
Saariaho	” ” ”
Östenson	” ” ”
Saari	” ” ”
Leikola	” ” ”
Simula	” ” ”
Wickman	” ” ”
Virolainen	” ” ”
Hamara	” ” ”

varajäseniksi:

Juutilainen	listalta n:o 1
Nurminen, N.	” ” ”
Järvinen, V.	” ” ”
Pakkanen	” ” 2
Kölli	” ” ”
Brommels	” ” ”
Simonen, V.	” ” ”

Kulkuaitosvaliokuntaan:

jäseniksi:

Penttala	listalta n:o 1
Rosenberg	” ” ”
Muikku	” ” ”
Kujanpää	” ” ”
Pyy	” ” ”
Raunio	” ” ”
Friman	” ” ”
Karjalainen	” ” ”
Hirvensalo	” ” 2
Ala-Mäyry	” ” ”
Joukanen	” ” ”
Larson	” ” ”
Turunen, O.	” ” ”
Kalliokoski	” ” ”
Nuorsaari	” ” ”
Niskala	” ” ”
Suurkonka	” ” ”

varajäseniksi:

Mustonen	listalta n:o 1
Kulovaara	” ” ”
Tainio	” ” ”
Salo	” ” 2
Honkala	” ” ”
Wickman	” ” ”
Soininen	” ” ”

Puolustusasiainvaliokuntaan:

jäseniksi:

Raunio	listalta n:o 1
Nurminen, N.	” ” ”
Kilpeläinen	” ” ”
Aaltonen	” ” ”
Muikku	” ” ”
Tervo	” ” ”
Tainio	” ” ”
Pyörtänö	” ” ”
Kiiski	” ” 2
Mäkinen	” ” ”
Simula	” ” ”
Pusa, J.	” ” ”
Korsbäck	” ” ”
Tiainen	” ” ”
Kaukamaa	” ” ”
Tiitu	” ” ”
Turunen, O.	” ” ”

varajäseniksi:

Kulovaara	listalta n:o 1
Kujanpää	" " "
Raatikainen	" " "
Rantamaa	" " 2
Saariaho	" " "
Meinander	" " "
Saari	" " "

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.

Puhemies: Valiokuntien järjestäytymistä varten annan puheenvuorot valiokuntien vanhimmille jäsenille.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat

Ed. von Born: Perustuslakivaliokunnan jäseniä kehoitetaan kokoontumaan valiokuntahuoneeseen kello 18,45 valitsemaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. — Grundlagsutskottets medlemmar behagade sammanträda i utskottets rum kl. 18,45.

Ed. Öhman: Lakivaliokunta kokoontuu huoneessaan kello 19 valitsemaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Lagutskottet sammanträder i sitt rum kl. 19 för val av ordförande och viceordförande.

Ed. Leppälä: Pyydän ulkoasiainvaliokunnan jäseniä kokoontumaan heti istunnon päätyttyä ulkoasiainvaliokunnan huoneeseen valitsemaan valiokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Lahtela: Valtiovarainvaliokunta kokoontuu heti tämän täysistunnon jälkeen valtiovarainvaliokunnan kokoushuoneeseen valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Brander: Pankkivaliokunta kokoontuu 10 minuuttia tämän istunnon päätyttyä valiokunnan huoneeseen valitsemaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Tolonen: Talousvaliokunnan jäseniä pyydän kokoontumaan 15 minuuttia myöhemmin kuin tämä täysistunto on päätynyt valitsemaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Koivulahti-Lehto: Laki- ja talousvaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan laki- ja talousvaliokunnan huoneeseen 15 minuuttia ylitse tämän istunnon päättymisestä valitsemaan itsellensä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Hiekkala: Sivistysvaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan sivistysvaliokunnan huoneeseen heti tämän istunnon päätyttyä valitsemaan itsellensä puheenjohtajat.

Ed. Lampinen: Maatalousvaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan valiokunnan huoneistossa 20 minuuttia tämän istunnon jälkeen valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Karvonen: Työväenasiainvaliokunta kokoontuu työväenasiainvaliokunnan huoneessa kello 19 valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Hirvensalo: Kulkulaitosvaliokunta kokoontuu huoneessaan kello 18,45 valitakseen valiokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Ed. Mäkinen: Pyydän puolustusasiainvaliokunnan jäseniä kokoontumaan valiokunnan huoneeseen 18,30 valitsemaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Puhemies: Seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18,20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

5. Perjantaina 30 p. heinäkuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

1) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali .....

Esitellään:

2) Puhemiesneuvoston laatima luetelo lepäämässä olevista, vuoden 1948 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista .....

3) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta...

4) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 sähkövoiman kulutuksen säännöstelystä .....

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ala-Mäyry, Antila, Brander, Hakala, Hamara, Hetemäki, Honka, Honkala, Kajala, Kaukamaa, S.-K. Kilpi, Kinnunen, Kujanpää, Lehtonen, Leino, P. Leskinen, Luostarinen, Luukka, Mäkinen, Niemi, Nuorsaari, Pekkala, Pohjala, Rantamaa, Roine, H. Simonen, Simula, Tervo, O. Turunen, Varjonen ja Welling.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat H. Simonen, O. Turunen, Hetemäki, Rantamaa, Luostarinen, Kinnunen, Niemi, Pekkala ja Lehtonen sekä virkaasioiden takia edustajat Hamara, Leino ja P. Leskinen, ensi elokuun 1 päivään saakka yksityisasiain vuoksi ed. Welling, tämän päivän ja ensi tiistain istunnoista samasta syystä ed. Simula, viikon ajaksi virkaasioiden takia ed. Brander, viiden päivän ajaksi huomisesta lähtien ulkomaanmatkan takia ed. Paavolainen, ensi viikon ajaksi virkaasioiden takia ed. Mäkinen ja yksityisasiain vuoksi ed. Leikola, ensi elokuun 3 ja 6 päivien väliseksi ajaksi yksityisasiain vuoksi edustajat Koukkari ja Hirvensalo sekä ensi perjantain istunnosta samasta syystä ed. Laitinen.

Valiokuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntien puheenjohtajiksi ja varapuheenjohtajiksi on valittu:

suuren valiokuntaan puheenjohtajaksi ed. J. Koivisto, varapuheenjohtajaksi ed. Kulovaara;

perustuslakivaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Ahmavaara, varapuheenjohtajaksi ed. Jokinen;

lakivaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Lehtonen, varapuheenjohtajaksi ed. Öhman;

ulkoasiainvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Fagerholm, varapuheenjohtajaksi ed. Pohjala;

valtiovarainvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Rantala, varapuheenjohtajaksi ed. Niukkanen;

pankkivaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Meinander, varapuheenjohtajaksi ed. Myllymäki;

talousvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Kalliokoski, varapuheenjohtajaksi ed. Lumme;

laki- ja talousvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Tuurna, varapuheenjohtajaksi ed. Luukka;

sivistysvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Nevalainen, varapuheenjohtajaksi ed. Malkamäki;

maatalousvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Ikonen, varapuheenjohtajaksi ed. V. Eskola;

työväenasiainvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Huunonen, varapuheenjohtajaksi ed. Virolainen;

kululaitosvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. Hirvensalo, varapuheenjohtajaksi ed. Penttala sekä

puolustusasiainvaliokuntaan puheenjohtajaksi ed. N. Nurminen, varapuheenjohtajaksi ed. Tiitu.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi valita valtioneuvoston jäseniksi kutsuttujen edustajien sijaan jäsenet ja varajäsenet seuraaviin valiokuntiin: ed. Fagerholmin sijaan jäsenen ulkoasiainvaliokuntaan, ed. Leivo-Larssonin sijaan jäsenen työväenasiainvaliokuntaan ja varajäsenen pankkivaliokuntaan, ed. Lepistön sijaan jäsenen valtiovarainvaliokuntaan ja varajäsenen maatalousvaliokuntaan sekä ed. Raatikaisen sijaan jäsenen ulkoasiainvaliokuntaan ja samoin valtiovarainvaliokuntaan sekä varajäsenen puolustusasiainvaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuodelta 1947.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella on eduskunnalle saapunut kertomus hallituksen toimenpiteistä vuodelta 1947, mikä kertomus nyt on jaettu edustajille.

Valtion tilintarkastajain kertomus vuodelta 1946.

Puhemies: Niinikään ilmoitetaan, että eduskunnalle on saapunut valtion tilintarkastajain kertomus vuodelta 1946, mikä nyt on jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan tarkistajain ja heidän varamiestensä vaali.

Puhemies: Työjärjestyksen 12 §:n mukaan on eduskunnan nyt valittava valtiopäiväjärjestyksen 85 §:ssä mainitut viisi tarkistajaa sekä niiden varamiehet. Jollei eduskunta voi vaalista yhtyä, on vaali lykättävä ja toimitettava suhteellista vaalitapaa koskevien määräysten mukaan. Kehoitetaan esittämään ehdokkaita ja huomauttan, että kun ehdotetaan tarkistaja, on samalla ehdotettava tälle varamies.

Keskustelu:

Ed. J. Koivisto: Yhdeksi tarkistajaksi ehdotan ed. Rantamaan ja varatarkistajaksi ed. Pakkasen.

Ed. Lumme: Pyydän ehdottaa tarkistajaksi ed. Henrikssonin ja hänelle varamieheksi ed. Malkamäen.

Ed. Hietanen: Ehdotan yhdeksi tarkistajaksi ed. Nevalaisen ja varalle ed. S.-K. Kilven.

Ed. Österholm: Jag ber att till en justeringsman få föreslå rdm. Östenson och till suppleant rdm. Öhman.

Ed. Ahmavaara: Ehdotan kunnioittaen yhdeksi tarkistajaksi ed. Hongan ja hänen varamiehekseen ed. Borg-Sundmanin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. J. Koivisto ehdottanut tarkistajaksi ed. Rantamaan ja hänen varamiehekseen ed. Pakkasen, ed. Lumme tarkistajaksi ed. Henrikssonin ja hänen varamiehekseen ed. Malkamäen, ed. Hietanen tarkistajaksi ed. Nevalaisen ja hänen varamiehekseen ed. S.-K. Kilven, ed. Österholm tarkistajaksi ed. Östensonin ja hänen varamiehekseen ed. Öhmanin sekä ed. Ahmavaara tarkistajaksi ed. Hongan ja hänen varamiehekseen ed. Borg-Sundmanin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska useampia kuin viisi tarkistajaa ja näiden varamiehiä ei ole ehdotettu, on eduskunnan katsottava yhtyneen heistä ja siis valinneen tarkistajiksi edustajat Rantamaan, Henrikssonin, Nevalaisen, Östensonin ja Hongan sekä tarkistajain varamiehiksi edustajat Pakkasen, Malkamäen, S.-K. Kilven, Öhmanin ja Borg-Sundmanin.

2) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämässä olevista, vuoden 1948 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puhemiesneuvoston laatima luettelo.

Esitellään luettelon a) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi läänien luvusta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon b) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi toimenpiteistä eläintautien levenemisen ehkäisemiseksi eräissä tapauksissa.

Puhemiesneuvoston ehdotus, että lakiehdotus katsottaisiin rauenneeksi, hyväksytään.

Esitellään luettelon c) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotukset eräiden rangaistusseuraamusten poistamista koskevaksi lainsäädännöksi,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten lakivaliokuntaan

Esitellään luettelon d) kohdassa mainittua asia, nimittäin

Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöosakkeiden hankkimisen rajoittamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään luettelon d) kohdassa mainittu asia, nimittäin.

Ehdotukset laiksi sotilaskäyttöön tarkoitetun ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten laki- ja talousvaliokuntaan.

Esitellään luettelon f) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n muuttamisesta ja laiksi kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon g) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi eräistä kiinteistöluovutuksista maanhankintalakea toimeenpantaessa,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten maatalousvaliokuntaan.

Esitellään luettelon h) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten maatalousvaliokuntaan.

Esitellään luettelon i) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi eräisiin kiinteistöluovutuksiin sinältyneiden kohtuuttomien kauppaehtojen tarkistamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten maatalousvaliokuntaan.

Esitellään luettelon j) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan.

Esitellään luettelon k) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään luettelon l) kohdassa mainittu asia, nimittäin

Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa yleisradiotoimintaa varten valtiolle hankittu omaisuus osakeyhtiölle annetun lain muuttamisesta,

ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokuntaan.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

4) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 sähkövoiman kulutuksen säännöstelystä

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

6. Tiistaina 3 p. elokuuta 1948

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

	Siv.
1) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1947	41
2) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1946	42

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Brander, Brommels, Forss, Hakala, Hiilelä, Hirvensalo, Kleemola, Koukari, Lehtokoski, Leikola, Lepistö, Manninen, Mäkinen, Niemi, Paavolainen, Pekkala, Rosenberg, Simula, Söderhjelm, Tervo, Vesterinen, Vilhula, Östenson ja Österholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Hiilelä ja Niemi sekä ensi perjantain istunnosta virkatehtävän vuoksi ed. Hakila ja yksityisasiain vuoksi edustajat Malkamäki, Lehtokoski ja Vesterinen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Palovesi: Eduskunnan valitsijamiesten kokous eräiden valiokuntapaikkojen

järjestelyä varten pidetään tässä salissa heti tämän täysistunnon päätyttyä.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Käkelä vapautusta laki- ja talousvaliokunnan jäsenyydestä.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää valitsijamiesten tehtäväksi uuden jäsenen valitsemisen vapautuksen saaneen sijaan.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1947

esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan ja suhteita ulkovaltoihin koskevalta osaltaan ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Hietanen: Ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi perjantain istuntoon.

Puhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia jäävä.

pöydälle. Kehoitin seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. N. Nurminen: Kannatan ed. Hietasen tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Hietanen ed. N. Nurmisen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi perjantain täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Hietasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Hietasen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi perjantain täysistuntoon.

2) Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1946

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 15,21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

7. Perjantaina 6 p. elokuuta 1948

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1947 44

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 2) Perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 1 vuoden 1947 valtiopäiviltä le-
päämässä olevien ehdotusten johdosta
laiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n
muuttamisesta ja laiksi kansanedusta-
jan oikeudesta eläkkeeseen 53

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Brommels, Fagerholm, Forss, Hakkila, Hiekkala, Hirvensalo, E. Kilpi, Kleemola, Koukkari, Kujanpää, Laitinen, Lappi-Seppälä, Leikola, Lepistö, Malkamäki, Mäkinen, Oksala, Pekkala, Raatikainen, Saariaho, Söderhjelm, Takki, Tervo, Turja, Törngren, Vesterinen ja Wiherheimo.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän ensimmäisestä istunnosta vir-

katehtävien takia edustajat Takki ja Lepistö, tämän päivän istunnoista virkamatkan takia edustajat Fagerholm ja Raatikainen ja yksityisasiain vuoksi edustajat Pekkala ja Lappi-Seppälä, tämän päivän ja ensi tiistain istunnoista virkatehtävien takia ed. Kleemola, sairauden vuoksi ed. Forss ja yksityisasiain vuoksi edustajat Korsbäck ja Larson sekä ensi tiistain istunnosta samasta syystä ed. Koskinen.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Luetaan valitsijamiehiltä saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Valitsijamiehet

Helsingissä,

3 päivänä elokuuta 1948.

N:o 3.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat valinneet Eduskunnan päätöspöytäkirjan 2 §:n kohdalla viime heinäkuun 30 päivänä saamansa kehoituksen mukaisesti valtioneuvoston jäseniksi kutsuttujen edustajien sijaan jäsenet ja varajäsenet seuraaviin valiokuntiin sekä päätöspöytäkirjan 1 §:n kohdalla tänään saamansa kehoituksen mukaisesti jäsenen vapautuksen saaneen ed. Käkelän sijaan laki- ja talousvaliokuntaan ja että valituiksi ovat tulleet:

Jäseniksi ulkoasiainvaliokuntaan:
ed. Fagerholmin sijaan ed. Varjonen,
ja
ed. Raatikaisen sijaan ed. Tervo,
samalla on mainittuun valiokuntaan valittu varajäseniksi:
ed. Varjosen sijaan ed. Karvonen, ja
ed. Tervon sijaan ed. Malkamäki;
jäseniksi valtiovarainvaliokuntaan:
ed. Lepistön sijaan ed. Hiilelä, ja
ed. Raatikaisen sijaan ed. V. Turunen,
samalla on mainittuun valiokuntaan valittu varajäseniksi:
ed. Hiilelän sijaan ed. H. Simonen, ja
ed. V. Turusen sijaan ed. Käkälä;
jäseniksi työväenasiainvaliokuntaan:
ed. Leivo-Larssonin sijaan ed. Juutilainen, niinkään on valittu samaan valiokuntaan varajäseneksi:
ed. Juutilaisen sijaan ed. Alanko;
varajäseneksi pankkivaliokuntaan:
ed. Leivo-Larssonin sijaan ed. Paasio;
varajäseneksi maatalousvaliokuntaan:
ed. Lepistön sijaan ed. Pyy; varajäseneksi puolustusasiainvaliokuntaan:
ed. Raatikaisen sijaan ed. Karjalainen;
jäseneksi laki- ja talousvaliokuntaan:
ed. Käkälän sijaan ed. Sävelä;
niinkään on samaan valiokuntaan valittu varajäseneksi:
ed. Sävelän sijaan ed. Koskinen.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.

Tarkistajain puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tarkistajien puheenjohtajaksi on valittu ed. Rantamaa ja varapuheenjohtajaksi ed. Östenson.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1947

esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan ja suhteita ulkovaltoihin koskevalta osaltaan ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ryömä: Herra puhemies! Vuosi 1947, jota esillä oleva kertomus koskee, oli sangen tapahtumarikas ja opettavainen niiden kysymysten alalla, jotka koskevat tai sivuavat ulkoasiainministeriön toimialaa. On useampia kysymyksiä, joiden valossa voitaisiin tarkastella, minkälaista suuntausta silloinen hallitus on ulkopoliittikassaan edustanut, onko sen edustama suuntaus ollut maamme edun mukainen ja jos on, niin millä edellytyksillä tuota oikeata suuntausta voidaan jatkuvasti noudattaa.

Vuonna 1947 sattui Suomen osalle varsinkin kaksi tuollaista ratkaisevan tärkeätä kysymystä. Toinen niistä oli lopullinen rauhansopimus, jonka solmimiseen eduskunta tammikuun 27 p:nä antoi hallitukselle suostumuksensa, joka allekirjoitettiin Pariisissa helmikuun 10 p:nä ja astui voimaan syyskuun 15 p:nä. Joskin hallituksen esiintymisessä tämän asian joissakin vaiheissa sattui horjuvaisuutta, niin hallitus kuitenkin lopulta sai tämän suuren asian onnellisesti satamaan, mikä on luettava sille erinomaiseksi ansioksi, varsinkin kun määrätyissä eduskuntapiireissä eri yhteyksissä ilmeni kaikkea muuta kuin hyväksyttävää suhtautumista sopimukseen. Ja joskaan hallitus kertomusvuoden aikana ei kerinnyt huolehtimaan sopimuksen kaikkien osien täytäntöönpanosta, niin on kuitenkin syytä tunnustaa, että se pyrki noudattamaan sopimusta eikä ainakaan toiminut sitä vastaan. Niihin rauhansopimuksen osiin nähden, joiden täytäntöönpanossa nykyisellä hallituksella on vielä paljon tehtävää, viittaan kansandemokraattisen eduskuntaryhmän viikko sitten jättämään toivomusaloitteeseen.

Toisen suhteen näistä kahdesta suuresta kysymyksestä hallitus kertomuksessaan osoittaa yllättävää vaiteliaisuutta ja vaatimattomuutta, joka on aivan tarpeetonta, koska hallituksen menettelyssä ei ole mitään häpeiltävää tai salattavaa. Tarkoitin suhtautumista n. s. Marshallin suunnitelman toimeenpanoa varten Pariisiin heinäkuun 12:nä 1947 kutsuttua konferenssia, jota koskevat Englannin ja Ranskan hallitusten kutsut jätettiin Suomen hallitukselle heinäkuun 4:nä. Sen jälkeen kun eduskunnan ulkoasiainvaliokunta oli saanut lausua tästä asiasta mielipiteensä, ulkoministerit Enckell ja Svento heinäkuun 11:nä 1947 jättivät Suomen hallituksen vastauksen Ranskan lähettiläälle ja Englannin väliaikaiselle asiainhoitajalle.

Epäilemättä tämä asia kuului lähinnä ulkoministeriön toimialaan ja olisi ehdottomasti pitänyt mainita kertomuksessa, varsinkin ottaen huomioon ratkaisun erittäin suuren merkityksen maamme ulkopolitiittisen suuntauksen ja kansainvälisen aseman kannalta.

Olen sitä mieltä, että silloisen hallituksen tekemä ratkaisu oli oikea ja maamme edun mukainen, kun taas ne, jotka hallituksessa, eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa tai muualla asettuivat päinvastaisen ratkaisun kannalle, osoittivat niin suurta ulkopolitiittista kypsyyttömyyttä ja lyhytnäköisyyttä, että heille ei koskaan olisi syytä uskoa kovin suurta vaikutusvaltaa maamme asioiden johdossa.

Itse asiassa puheena oleva ratkaisu merkitsi valintaa kahden vastakkaisen poliittisen suuntauksen välillä; toisaalta sen kansanvaltaisen ja Neuvostoliittoa kohtaan ystävällisen suuntauksen, jota maamme syksyllä 1944 virallisesti ryhtyi noudattamaan, toisaalta palaamisen aikaisempaan Neuvostoliittoa kohtaan epäystävälliseen ja epäkansanvaltaiseen politiikkaan, siihen onnetomaan ja häpeälliseen keskitysleirien aikauteen, johon emme enää koskaan tahdo palata.

Hallituksen antama torjuva vastaus merkitsi sitä, että Suomi pelastui tulemasta yhdeksi noita — kuten joskus sanotaan — „eurooppalaisen Pohjolan vapaita valtioita”, jotka omaksuttuaan päinvastaisen kannan ja liittyttyään osakkaaksi Marshallin „suunnitelmaan” jo tähän mennessä ovat saaneet luvan luopua suuresta osasta vapauttaan

ja riippumattomuuttaan ja kamppailevat nykyään yhä lisääntyvien taloudellisten vaikeuksien, lyhyesti sanoen alkavan talouspulan kanssa.

Valaistakseni hallituksen ottaman kannan kaukonäköisyyttä esittelen pääpiirteet erästä tyypillisestä Marshall-sopimuksesta, nimittäin Yhdysvaltojen ja Ranskan välillä solmitusta.

Tämän sopimuksen 1 artiklan mukaan Ranska ostaessaan tavaroita, Yhdysvaltain alueen ulkopuolelta ei saa vahingoittaa tämän kaupallisia etuja. Tämä artikla merkitsee käytännössä sitä, että Yhdysvallat määrää, mistä Ranska saa ostaa ja mistä ei.

Sopimuksen 2 artikla määrää, että „sopimuksen puitteissa hankitut tuotteet ja tavarat on käytettävä sopimuksen mukaisiin tarkoituksiin ja sittemmin sellaisiin erityisiin tarkoituksiin, jotka Yhdysvaltain hallitus tarvittaessa ilmoittaa”. Yhdysvaltain hallitus voi siis milloin tahansa määrätä, millä tavoin Ranskan on käytettävä ostamansa tarvikkeet.

Artikla 6:n mukaan Ranskan on taattava Yhdysvaltain jokaiselle kansalaiselle ja yhtiölle samat oikeudet kuin ranskalaisille, mikä luonnollisesti avaa tien amerikkalaisten yhtiöiden laajenemiselle ranskalaisten kustannuksella.

Edelleen 8 artikla velvoittaa Ranskan hallituksen luovuttamaan Yhdysvalloille kaikki mahdolliset tiedot maan talouselämästä, siis legalisoi amerikkalaisen talousvakoilun Ranskassa. Ja 9 artikla täydentää edellistä antaen Yhdysvaltain pääomalle mahdollisuuden määrätä Ranskan talouselämän kehittämisestä, esim. kieltää jonkin teollisuudenhaaran kansallistamista.

Ja lopuksi sopimus oikeuttaa Yhdysvallat saamaan Ranskasta tarvitsemansa strategiset raaka-aineet, kuten harvinaismetalleita ja öljyä.

Tämä tyypillinen sopimus, jonka kaltaisia muutkin Marshall-sopimukset ovat, antaa konkreettisen käsityksen Marshallin „suunnitelman” sisällöstä: sen tarkoituksena on epäilemättä muuttaa Eurooppa Yhdysvaltain siirtomaaksi ja sotilaalliseksi tukialueeksi. Samalla se mahdollisimman nopeasti tekee asianomaiset maat osallisiksi talouspulan ja sen seurausilmiöiden, kuten työttömyyden, siunauksista.

Eduskunnalla olisi näin ollen täysi syy antaa tunnustus vuoden 1947 hallitukselle,

jonka tekemä oikea ratkaisu pelasti Suomen itsenäisyyden ja esti meitä jälleen joutumasta neuvostovastaisen seikkailupolitiikan suurullisille poluille.

Mutta koko tapauksen antama arvokas opetus jäisi vaillinaiseksi, jos unohdettaisiin se tosiasia, että kuitenkin oli piirejä, jopa eduskunnassa ja hallituksessakin, jotka olisivat haluneet tehdä päinvastaisen ratkaisun. Suoraan sanoen SKDL:n eduskuntaryhmä oli ainoa, joka varauksitta hyväksyi hallituksen torjuvan kannan. Ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat hyväksyivät sen puolittain.

Sitä vastoin muut porvarilliset ja myös sosialidemokraattinen ryhmä vastustivat hallituksen kantaa ja vaativat tai suosittelivat osallistumista Pariisin konferenssiin heinäkuun 12 päivänä 1947 (Ministeri Peltonen: Ei se merkinnyt vielä sopimuksen hyväksymistä!). Tämä on varsin mielenkiintoinen seikka erilaisten hallitusten ulkopoliittisen suuntauksen ja luotettavuuden kannalta katsoen. Mainittakoon, että esim. silloinen kauppaministeri tuntui olevan osallistumisen kannalla ja silloisen hallituksen ehdotusta vastaan äänesti ulkoasiainvaliokunnassa m. m. eräitä nykyisen hallituksen jäseniä. Entinen puoluesihteerii Väinö Leskinen nimenomaan ilmoitti ryhmänsä jäsenten edustavan sosialidemokraattisen puoluetöimikunnan, siis puolueen virallista kantaa, joka kaiketi jossain määrin sitoo jäseniä.

Lisäksi on voitu panna merkille, että Hufvudstadsbladetin 11. 8. 47 julkaiseman selostuksen mukaan eduskunnan silloinen puhemies oli edellisenä päivänä Espoossa pitämässään puheessa epäsuorasti moittinut tapahtunutta ratkaisua selittämällä paheksuvassa mielessä kommunistien muka olevan sitä mieltä, että voimme tulla toimeen ilman luottoja. Tämä kohta oli tosin Suomen Sosialidemokraatin vastaavasta selostuksesta jätetty pois. Oli tosiaan onni maalemme, että puheen pitäjä oli ainoastaan eduskunnan puhemies eikä esim. pääministeri, sillä jos näin olisi ollut, niin kukaties meilläkin olisi nyt jokin samantapainen „orjakontrahti” kuin Ranskalla ja muilla Marshall-mailla. Sivumennen sanottakoon, että eivät kommunistit tietenkään vastusta ylimalkaan kaikkia luottoja, mikäli sellaisia tarvitaan ja mikäli ehdot ovat hyväksyttäviä. Mutta eihän kukaan maansa riippu-

mattomuudesta ja vapaudesta huolehtiva kansalainen voi kannattaa luottojen hankkimista sellaisilla ehdoilla kuin mitä Marshallin suunnitelmaan sisältyy.

On tavattoman vaikeata välttää johtopäätöstä, että eräät nykyisen hallituksen verraten vaikutusvaltaiset jäsenet vielä vuosi sitten osoittivat aivan tavatonta ulkopoliittista lyhytnäköisyyttä, mikäli kysymys ei ollut vielä pahemmasta, nimittäin tietoisesta pyrkimyksestä saattaa kansamme palvelemaan Marshallin „suunnitelman” todellisia tarkoituksia; eikä mikään osoita, että he sen jälkeen kuluneen vuoden aikana olisivat vapautuneet tuosta lyhytnäköisyydestään ja kykenemättömyydestään ratkaista ulkopoliittikan keskeisiä kysymyksiä maamme edun mukaisella tavalla. Ei siis ole mitään syytä epäillä, etteivätkö nykyisen hallituksen jäsenet edelleenkin kuten vuosi sitten olisi halukkaita luopumaan rauhanomaisesta suuntauksesta ja kääntämään maamme ulkopoliittikkaa Neuvostoliittoa kohtaan epäystävällisille raiteille (Ed. Tuurna: Väärää todistelua!).

Tästä taas seuraa kiertämätön johtopäätös, että olisi varsin kevytmielistä antaa luottamusta nykyiselle hallitukselle.

Koskettelen vielä lyhyesti eräitä ulkopoliittikkaan erottamattomasti liittyviä kysymyksiä, nimittäin ylimalkaan maamme luotto- ja kauppapolitiikkaa vuonna 1947 koskevia, jotka onkin hallituksen kertomuksessa esitelty ulkoasiainministeriön kohdalla, vaikka ne ymmärrettävästi osittain kuuluvat myös kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaan, ja joiden kohdalla esiintyneet eräät ilmiöt vahvistavat edellä esitettyjä johtopäätöksiä.

Mitä tulee luottopolitiikkaan, niin kertomuksessa mainitaan kuusi valtamerentaikaista lainaa, yhteensä 57 milj. dollaria, josta summasta suurin osa Yhdysvaltain Export-Import-Bankilta Washingtonissa. Näiden lainojen siunauksia on eräissä piireissä ollut tapana ylistää maasta taivaaseen, vaikka niistä suurin osa onkin käytetty yksipuolisesti tekstiili- ja puunjalostusalan suuryritysten hyväksi tai verraten käyttökeltvottoman ylijäämätavaran lunastamiseen. Mutta nythän tiedetään, kuten näitä luottoneuvotteluja Suomen puolelta johtanut pankinjohtaja Virkkunen on itse ilmoittanut Kauppalehdessä helmikuun 28 päivänä 1947. että niin Export-Import-

Bank kuin amerikkalaiset yksityispankitkin ovat luottojen ehdoksi asettaneet ainakin sen, että suuryritysten kansallistamista tai sosialisoimista tarkoittavista toimenpiteistä on luovuttava. Mahdollisesti on sitouduttu muihinkin ehtoihin samassa hengessä. Uskon, että esim. eräiden puolueiden äänekäs esiintyminen „kommunismia vastaan” on inspiroitu samalta taholta kuin niiden jyrkkä vastarinta kansallistamispyrkimyksiä vastaan.

Juuri tällä alalla myös vuoden 1947 hallitus oli siinä määrin sanoisinko „piiritetty”, että sen muuten edustama suuntaus joutui kärsimään. Voisiko nykyinen hallitus onnistua paremmin? Se ei ole uskottavaa, varsinkin kun muistetaan, että sen kaikki kansanedustajajäsenet kertomusvuonna kannattivat Suomen liittymistä kansainväliseen pankkiin, jonka harjoittama luottopoliittikka tapahtuu samassa hengessä kuin mainitun Export-Import-Bank'in. Tämäkään tosiasia ei siis lisää nykyisen hallituksen luotettavuutta ulkopoliittikan alalla.

Entä sitten lopuksi ulkomaankauppa, joka on eräs reaalin osoitin maan ulkopoliittisesta suuntauksesta. Tässä istuntosalissa on jo aikaisemmin todettu, että ulkomaankauppamme kertomusvuonna kehittyi siten, että Neuvostoliiton suhteellinen osuus laski huomattavasti, kun taas esim. Yhdysvaltojen osuus vastaavasti kasvoi. Mutta tällainen kehityssuunta merkitsee sitä, että meidän maamme talous yhä lujemmin kytetään läntisten kapitalistimaiden pulatalouteen. Eräänä konkreettisena esimerkkinä mainittakoon viimeksi Englannin kanssa solmimamme kauppasopimus, jonka mukaan saamme määrätynlaisesta puutavarasta vain 42 puntaa standartilta, kun keskimääräinen maailman markkinahinta on 43 puntaa, jonka myös Neuvostoliitto maksaa. Mutta Englanti ahdingossaan ei pysty maksamaan enempää kuin 42. Tämä yksityistapaus valaisee sitä, miten länessä alkanut tai alkava talouspula virheellisen kauppapolitiikan kautta uhkaa levittää vaikutuksensa tännekin.

Mutta juuri tähän johtaa yleensä porvariston ja oikeistososialidemokraattien kauppapolitiikka. Se ei niin ollen ole maamme ja kansamme etujen mukaista. Sentähden nykyisellä hallituksella, jossa kansandemokraatit eivät ole lainkaan mukana, ei ole

mitään edellytyksiä, ei edes niitä kuin edellisellä, valvoa maamme etuja ulkomaankaupan alalla.

Herra puhemies! Esitän toivomuksen, että asianomainen valiokunta kertomusta käsitellessään poistaisi sen laiminlyönnin tai puutteen, mikä on kertomuksessa n. s. Marshallin „suunnitelman” käsittelyn kohdalla.

Ed. Aaltonen: Herra puhemies! Hallituksen kertomuksessa vuodelta 1947 mainitaan, että sanottuna vuonna ovat Sotevan suoritukset sotakorvausvelvoitusten täyttämisen johdosta nousseet 13.3 miljardiin markkaan. Edellisen eduskunnan n. s. „kolmen suuren sopimuksessa sanottiin:” „Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että n. s. sotakorvausteollisuuden aloilla ei yksityistä voittoa tavoitella.” Tämän sopimuksen piti olla myöskin edesmenneen hallituksen ja nimenomaan kauppa- ja teollisuusministerin ohjenuorana. Näin ei kuitenkaan käytännössä ole tapahtunut.

Paitsi asetusten mukaista voittoa ovat sotakorvaustuotannossa toimivat yhtiöt saaneet voittoa tavalla, joka on kiinnittänyt yleistä huomiota jopa niin pitkälle, että hallitus viime vuoden lokakuun 2 päivänä oli pakotettu asettamaan komitean tutkimaan Sotevan toimintaa. Tämän komitean valtioneuvostolle jätetystä mietinnöstä (Eduskunnasta: Entäs valpo?) ei vieläkään ole kuulunut mitään julkisuudessa esitetystä kehoituksesta huolimatta eikä sitä jaettu edellisen hallituksen jäsenille. Onkin syytä kysyä, ovatko nämä tutkimukset niin raskauttavia sekä Sotevaa että ministeri Takkia kohtaan Sotevan toiminnan valvojana, että niiden julkaisemista yritetään senvuoksi jarruttaa.

Tietämäni mukaan on valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnassa useampaan otteeseen kiinnitetty huomiota sotakorvausteollisuudelle maksettaviin erikoisavustuksiin ja suuriin verohelpotuksiin sekä ennakkojen suuruuteen ja korottomuuteen.

Hallituksen kertomuksessa ei mainita mitään näistä seikoista, vaikka siinä suhteessa on tietoja paitsi viime vuodelta myöskin vuosilta 1945 ja 1946. Joitakin tietoja on kuitenkin ollut saatavissa muista lähteistä ja minä aion niistä mainita eduskunnan tietoon muutamia, jotta selviäisi, miten kehnosti kauppa- ja teollisuusminis-

terin taholta on asioita tässä suhteessa valvottu ja hoidettu.

Tunnettu tosiasia on ollut, että sotakorvausteollisuus on eräissä tapauksissa toiminnut melkein kokonaan valtion rahoittamana, mutta voitot ovat luonnollisesti menneet yksityisten taskuun. Esimerkkinä mainittakoon F. W. Holming osakeyhtiö Rauhalla. Sen kokonaispääoma vuonna 1945 oli 39.8 milj. markkaa ja siitä Sotevan osuus 33 milj. markkaa. Vuonna 1946 oli kokonaispääoma 233.5 milj. markkaa ja Sotevan osuus 203.25 milj. markkaa eli noin 87 %. Yhtiön vaihto-omaisuus oli vuonna 1947 kesäkuun 30 päivänä 273.4 milj. markkaa, mutta ennakoita oli yhtiö saanut 300.7 milj. markkaa. Ennakoita oli siis maksettu liikaa 27.3 milj. markkaa. Yhtiö on siis käytännöllisesti katsoen Sotevan yritys, mutta se on laskenut vaihto- ja käyttöomaisuudelleen hinnoittelukorkoa, vaikka sen saamat ennakot ovat olleen korottomia. Asiallisesti siis valtio on joutunut maksamaan omista yhtiölle lainaamistaan rahoista vielä koron. Tietoni mukaan yhtiö on valmistanut ainakin kahdeksan kuunaria ja saanut jokaista kuunaria kohti laskutettuina korkoina 1,250,000 markkaa eli siis saanut pelkästään korkovoittoa 10 milj. markkaa. Neljän ensimmäisen kuunarin hinnoittelussa on vielä tälle korolle laskettu tulovero, jonka Sotevan valtuuskunta on myöntänyt vastoin sotakorvausteollisuuden yleisiä hinnoitteluohteja. Sotevan ennakkojen ollessa korottomia on yhtiö saanut keskimäärin hiukan yli 8 milj. markkaa korkovoittona. Huolimatta tällaisesta valtion avusta on yhtiön tulos ollut heikonlainen, vaikka se lisäksi on saanut tuotteistaan paremman hinnan kuin esim. Eklöf Porvoosta. Olisikohan verotusviranomaisten tarkastettava lähemmin yhtiön kirjanpitoa, minne rahat ovat menneet.

Olen tässä näin yksityiskohtaisesti käsitellyt F. W. Holming oy:n tapausta. En senvuoksi, että se olisi poikkeus, vaan senvuoksi, että se on tyypillinen esimerkki siitä, miten Sotevan sekä kauppa- ja teollisuusministeriön suosiollisella avustuksella on valtion varoja tuhlatu sotakorvaustuotannossa. Mainittu yhtiö on pikkutekijä sotakorvaustuotannossa ja väärinkäytökset tulevatkin sen suuremmiksi, mitä suuremmista firmoista on kysymys.

Tyypillinen esimerkki n. s. erikoiskorvauksien käytöstä on saatavissa Valkon laivosakeyhtiöstä Loviisasta. Mainitun yhtiön levyosaston perusarvo on 12 milj. markkaa. Tätä varten on yhtiö itse kiinnittänyt varojaan 6.8 milj. markkaa. Koneiden perusarvo on 21 milj. markkaa, mutta yhtiö on kiinnittänyt niihin varojaan vain 4.3 milj. markkaa. Nosturit ovat arvoltaan 10 milj. markkaa, mutta yhtiö on käyttänyt niiden hankintaan vain 1 milj. markkaa j. n. e. Saunan perusarvo on 2.5 milj. markkaa ja yhtiö ei ole pannut siihen penniäkään. Samoin on Sotevan rahoilla rakennettu asuntoja, ostettu työkaluja, rakennettu ruokala ja konttori sekä autotalli. Sellaiset perushankinnat, jotka normaalisti jokainen yhtiö joutuu suorittamaan omilla varoilla, on tässä tapauksessa suurimmaksi osaksi tehty Sotevan eli toisin sanoen veronmaksajain varoilla. Jos tällä tavalla rahoitettu teollisuus ei tuota erikoisen suuria voittoja, niin ei kai sitten mikään.

Näin on useissa laitoksissa valtion varoilla rahoitettu asuntorakennusten rakentaminen ja sitten käytetään tätä yhtenä todistuksena kansallistamista vastaan, miten muka yksityiset yhtiöt huolehtivat paremmin työläistensä sosiaalisista oloista kuin valtio. Tämähän on ollut yhtenä kansallistamisen vastustajain pääväitteinä. Ennakoita on useimmalle yhtiölle annettu liikaa. Puulaivoja valmistavien neljän yhtiön osalta on näitä ennakoita ollut 40. 6. 47 yhteensä 185 milj. markkaa liikaa. Kaikkiaan on viime vuonna annettu korottomia ennakoita puulaivateollisuudelle 1,172 milj. mk. Korkovoittoa on puulaivateollisuus siis saanut mainittuna vuonna, laskettuna 5 %:n korko, noin 59 milj. mk. Kun lisäksi yhtiöt ovat valtiolta perineet kustannuslaskennallista korkoa näistä valtiolta saamistaan korottomista ennakoista, niin voidaan voiton yksinomaan tällä keinottelulla laskea nousseen yli 100 milj. markan.

Tämä puulaivateollisuus on kuitenkin suhteellisen pientä verrattuna rautalaivojen ja rautaproomujen valmistukseen, jossa kaikki summat nousevat paljon suuremmiksi. Ehkäpä ministeri Takki voisi antaa meille yksityiskohtaisia lukuja esim. Wärtsilä-yhtymän saavutuksista tällä alalla.

Tiedossani ei ole yksityiskohtaisia numeroita, mutta eräitä lukuja voin mainita, jotka antavat jo jonkinlaisen kuvan siitä taloudellisesta skandaalista, jollaiseksi sotakorvausteollisuus on maassamme muodostunut.

Wärtsilä-yhtymän sotakorvaustuotannosta muodostaa laivanrakennustuotanto pääosan eli noin 90 %. Wärtsilän laskutus Sotevalle oli viime vuoden lokakuun loppuun mennessä 3.3 miljardia markkaa. Wärtsilä on saanut, kuten puulaivateollisuuskkin, ennakoita korottomina ja laskenut hinnoittelussaan kustannuslaskennallista korkoa näille ennakoille. V. 1945 oli Wärtsilällä tällaista korotonta ennakkoa keskimäärin 158 milj. mk ja korkovoitto 5 %:n mukaan siis 7.9 milj. mk. V. 1946 oli ennakkoja keskimäärin 541 milj. mk ja korkovoitto 27 milj. mk. V. 1947 10 ensimmäisen kuukauden aikana oli ennakoiden keskimäärä 700.5 milj. mk ja korkovoitto 29.2 milj. mk. Koko aikana on siis Wärtsilä-yhtymä yksin korkovoittona saanut ylimääräistä voittoa 64.1 milj. mk. Kustannuslaskennallisena korkona on yhtymä valtiolta vielä kiskonut samaan aikaan 38.5 milj. mk. Valtio on siis joutunut maksamaan yhtymälle ylimääräistä korkovoittoa yhteensä 102.6 milj. mk. Lisäksi on otettava huomioon, että näitä ennakoita on yhtymälle annettu materiaalia varten 1 ja 2 vuotta ennen aluksien valmistumista. Viime vuonna oli yhtymällä ennakoita jo kuudentena sotakorvausvuonna toimitettavia laivoja varten. Yhtymällä onkin ollut käytettävissään sellaisia summia valtion korottomia varoja, että on käynyt mahdolliseksi suorittaa sellainenkin suurkaappaus kuin Arabia-yhtiön valtaus oli. Lisäksi Wärtsilän kanssa tehdyt sopimukset edellyttävät, että ennakoiden määrää on nostettava tuotantokustannusten noustessa.

Yleiskustannusten osuus toimituksissa on ollut hyvin epämääräinen käsite. Esimerkiksi Crichton-Vulcanin telakan osalta on Sotevan virkailija todennut sen olevan 79 % työpalkoista, mutta Soteva on antanut kuitenkin Wärtsilälle 100 %:n mukaan eli toisin sanoen vain tämän telakan kohdalta noin 86.7 milj. mk. Samoin on Hietalahden telakalla todettu yleiskustannukset 113.8 %:ksi työpalkoista, mutta annettu 118—150 %:iin. Tämän telakan osalta on

Soteva lahjoittanut kansan varoja 30.7 milj. mk Wärtsilä-yhtymälle.

Ainehävioiksi on Wärtsilä-yhtymän laivatoimituksissa hyväksytty laivalevyistä 35 %, vaikka ammattimiesten arvion mukaan se on vain 10—12 %. Hintasopimuksessa lasketaan ankkurikettingin osalle 18 % koko ainesmäärästä ja sen paino tulisi silloin olemaan kokonaista 81 tonnia eli silloisten hintojen mukaan 4.2 milj. mk, kun sitä todellisuudessa menee vain 25 tonnia eli 1.2 milj. mk:n arvosta. Ainehävion todellista määrää suurentamalla noin 20 %:lla on Sotevan suostumuksella kynitty valtiolta varoja muutamia kymmeniä miljoonia markkoja. Todellisuudessa on kuitenkin Soteva hyväksynyt vieläkin suuremmat aineshaviöt. Niinpä eräs Sotevan asiantuntija on lausunut hinnoittelulautakunnan kokouksessa 17/2 1947: „Jos toisaalta katsotaan yhtymän ilmoittamat aineluvut oikeiksi ja toisaalta lasketaan teoreettisesti, päädytään yli 60 %:n hukkamäärään”.

Jokainen, joka on käynyt laivatelakoilla ja nähnyt niiden hukka-ainevarastot, näkee jo ensi silmäyksellä, ettei aineshävio voi olla 35 %, puhumattakaan 60 %:sta. Puhuminen tällaisista hukkaprocenteista voisi naurattaa, ellei tietäisi, miten tässä on pimitetty kansalta veroina koottuja varoja. Hinnoittelulautakunnan kokouksessa 18/2 1947 käsiteltiin 600 hevosvoiman hinaajien hintaa. Sotevan insinööri Johanssonin laskelmien mukaan aluksen nettopaino on 175 tonnia, josta laivalevyjä 122.5 tonnia. Insinööri Silander laski käytetyn levyn nettomääräksi 153 tonnia. Wärtsilä-yhtymän edustaja insinööri Thusberg ilmoitti levyä käytetyn 252 tonnia ja muotorautoja 74 tonnia. Insinööri Johanssonin arvion verraten on levyhävio ollut 105.6 % ja muotorauta-hävio 40.7 %. Insinööri Silanderin arvioon verrattuna levyhävio olisi ollut 64.6 %. Hintaneuvottelussa hyväksyttiin Wärtsilän hintavaatimus ja näin ollen käytännöllisesti katsoen hyväksyttiin myöskin tällainen suhteeton aineshävio. Ehdotaisinkin, että Sotevan herrat menisivät ministeri Takin johdolla keskustelemaan telakkatyöläisten ja työnjohtajien kanssa saadakseen selville todellisen hukkaprocentin. Paras on kuitenkin varoa mainitsemasta näitä Sotevan hyväksymiä lukuja, jos mieli välttää valtavaa naurua työmies-

ten taholta heidän kuultuaan herrojen hyväksymät aineshäviöt.

Sotevan hinnoittelu joutuu kummalliseen valoon, kun tarkastellaan esim. 4. 3. 1947 tehtyjen sopimusten hintojen vahvistusta. 800 hevosvoiman hinaajien hinta olisi ollut Sotevan asiantuntijain laskelmien mukaan 63.1 milj. markkaa. Wärtsilä vaati 66.5 milj. markkaa ja sai 66 milj. markkaa. 600 hevosvoiman hinaajissa oli asiantuntijain arvio 50.8 milj. markkaa, Wärtsilän vaatimus oli 53.3 milj. markkaa ja sai 53 milj. markkaa. 2,000 tonnin proomuissa olivat vastaavat luvut 63.8 milj. markkaa, 66.7 milj. markkaa, ja sovittu summa 66 milj. markkaa, 3,000 tonnin proomuissa vastaavat summat 71.1 milj. markkaa, 77.2 milj. markkaa ja sovittu hinta 74 milj. markkaa. Kuten näkyy, ei sovittu hinta missään tapauksessa ole tullut lähellekään asiantuntijain esitystä, vaan Sotevan valtuuskunta on aina hyväksynyt hinnan, joka on hyvin lähellä Wärtsilä-yhtymän vaatimaa hintaa. Kuitenkin ovat jo Sotevan asiantuntijain tarjoukset olleet Wärtsilälle hyvin edullisia. Tämä ilmiö kaipaasi lähempää selvitystä.

Wärtsilä-yhtymä on ansainnut huomattavia voittoja sotakorvaustuotannollaan. Laiva- ja proomurakennuksista on yhtymä saanut hinnoitteluohjeiden mukaista voittoa 31.25 milj. markkaa. Lisäksi ylimääräistä voittoa liian korkeiden hintojen muodossa 49.29 milj. markkaa, korkovoitoina korottomista ennakoista 64.1 milj. markkaa ja kustannuslaskennallisena korkovoittona 38.5 milj. markkaa, yleiskustannusten liikamaksuna 117.4 milj. markkaa. Virallinen voitto laiva- ja proomutoimituksista on siis 31.25 milj. markkaa, mutta muulla tavalla hankittu voitto 9 kertaa suurempi. Yhteinen voittosumma on 300.54 milj. markkaa. Tästä puuttuvat vielä ne valtavat summat, jotka yhtymä on saanut korkealla aineshäviöprosentilla ja työpalkkojen laskutavalla. Yksin omaan pienempien hinaajien ja pienempien proomujen osalta tekee aineshäviöllä saatu ylimääräinen voitto 23 milj. markkaa. Työpalkkojen laskutavassa on yhtymä hyötynyt yksinomaan jo kolmen pikkuhinaajan osalta 2 milj. markkaa.

Kaiken lisäksi tulee vielä se suuri etu, mikä yhtiöllä on ollut siinä, että sillä on ollut käytettävissään korottomia valtion varoja suurin määrin, joilla se on voinut

rahoittaa muutakin liiketoimintaansa kuin sotakorvaustuotantoaan. Viime vuoden 10 ensimmäisen kuukauden aikana olikin Wärtsilä-yhtymällä keskimäärin 700 milj. markkaa korottomia ennakoita. Liikoja ennakoita oli yli sen määrän, minkä yhtymä oli kiinnittänyt varoja työpalkkoihin, valmistusaineisiin, yleiskustannuksiin, materiaalivarastoihin ja remburseihin, oli 31. 10. 1947 tasan 400 milj. markkaa. Tällainen valtava määrä valtion varoja oli yhtymän käytettävissä. Käytettiinkö niitä esim. Arabian valtaukseseen, siitä olisi saatava lähempi selvitys.

Jo näiden esittämieni numeroiden ja tosiasioiden perusteella voidaan sanoa, että sotakorvaustuotanto on muodostunut suureksi kansalliseksi skandaaliksi, jollaista tuskin maamme historiassa on aikaisemmin esiintynyt.

Mielenkiintoista on asiassa myöskin se, että vaikka Sotevan toimintaa tutkiva komitea oli jo hankkinut tutkimuksensa johdosta sekä Sotevan että Wärtsilä-yhtymän lausunnon ja vasta ne saatuaan laatinut lopullisen mietintönsä valtioneuvostolle, niin ministeri Takki jätti uudelleen komitean mietinnön Sotevaan lausuntoa ja tutkimista varten. On syytä kysyä, onko tarkoituksena varata aikaa vastuuvollisille yrittää peittää jälkiään siten, että syntyy uusi Hedensjö-pannukakku.

Valtion ja kunnan veroviranomaisten olisi korkea aika myös tutkia osaltaan kysymystä ja antaa kansalle selitys, ovatko sotakorvaustuotannossa työskentelevät yhtiöt tulleet verotetuiksi todellisista voitostaan vai onko veronalaisia tuloja ehkä salluttu. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Wärtsilä-yhtymän ilmoittama nettovoitto vuosina 1945, 1946 ja 1947 oli yhteensä 189 milj. markkaa.

Kansalta koottuja verorahoja on käytetty yksityisten kapitalistien hyväksi skandaalimaisella tavalla. Veronmaksajien on saatava selvyys, miten heidän varojaan on käytetty. Toivottavasti perustuslakivaliokunta hankkii asiasta perusteellisen selvityksen sekä ministeri Takilta että Sotevan toimintaa tutkivalta komitealta.

Ed. A. Wirtanen: Herra puhemies! Viime vuoden tärkein tapaus maamme valtiollisessa elämässä oli tietysti rauhansopimuksen allekirjoittaminen ja ratifiointi.

Sen jälkeen kuin tärkeimmät asianosaiset olivat tallettaneet ratifiomisasiakirjat, palautui maamme lopullisesti rauhantilaan.

Rauhansopimus päätti välirauhakauden. Se pohjautuu, kuten tunnettua, välirauhansopimukseen ja sisältää jopa osittain samoja artiklojakin. Mitään jyrkkää eroa näiden kahden kauden välillä ei tosiasiallisesti voida tehdä, muodollisesti kylläkin. Mutta tosiasiallisesti jo välirauhansopimus loi ne realipoliittiset puitteet, joiden piirissä ja pohjalla olemme joutuneet valtiolaivaamme eteenpäin ohjaamaan. Tällöin on ennen kaikkea kiinnitettävä huomio rauhansopimuksen poliittisiin artikloihin ja niiden merkitykseen. Ne ilmaisevat eräitä tärkeitä periaatteita, ne takaavat maamme kansalaisten perustuslailliset kansallisoikeudet. Mutta enemmänkin: rauhansopimus suoranaisesti kieltää kaiken fascistisen ja fašisminluontoisen toiminnan maassamme ja velvoittaa maan hallitusta ja valtiollisia elimiä pitämään huolta siitä, ettei tämänlaatuista toimintaa maassa missään muodossa saa tapahtua. Rauhansopimus kieltää myöskin kaikenlaisten aseellisten järjestöjen avoimen tai naamioidun toiminnan. Nämä rauhansopimuksen määritelmät muodostavat rauhansopimuksen varsinaisen poliittisen sisällön ja merkityksen. Ja näillä artikloilla on jo ollut käytännöllistä merkitystä. Sen tiedämme ennen kaikkea kaikesta siitä, mikä on paljastunut asekatkenta jutun yhteydessä. Tiedetään, ettei lähestulkoonkaan kaikkia aseita ole löydetty. Tiedetään, että maassa on vielä runsaasti sotilaallisia aseita siviilihenkilöiden käsissä ja käytettävissä. Tässä suhteessa on vielä paljon tehtävää, ennen kuin rauhansopimus on asianmukaisesti täytetty. Mehän muistamme, mitenkä edellinen eduskunta jarrutti ja vastusti edellisen hallituksen pyrkimyksiä tässä suhteessa — tässäkin suhteessa, voitaisiin sanoa — silloin kuin hallitus pyrki riisumaan aseista maamme avoimet ja salaiset fascistit. Se on toimenpide, joka ei vielä ole loppuunsaorittettu.

Mutta muustakin on kysymys. Aseleposopimuksen perusteella lakkautettiin eräitä järjestöjä, kuten muiden muassa suojeluskunnat, Akateeminen Karjalaseura, Aseveliliitto, IKL. näki parhaaksi itse lopettaa itsensä. Kuten kaikki tietävät, ovat näiden lakkautettujen järjestöjen jäsenet soluttautuneet muihin järjestöihin ja jatkavat

niissä ja niiden kautta kiellettyä toimintaansa (Eduskunnasta: Hirteen vain kaikki!). Valtaosa näiden järjestöjen jäsenistä on ilmeisesti löytänyt toimintamahdollisuuden Kokoomuspuolueen piiristä tai siitä läheltä. Onpa joidenkin onnistunut sitä tietä kapuamaan tänne eduskuntaan saakka.

Mutta eräs toinenkin merkillinen ilmiö on ollut havaittavissa. Nimittäin se, että lakkautetun Aseveliliiton jäsenistöä ja johtajistoa on soluttautunut sosialidemokraattiseen puolueeseen. Aseveliliiton entisistä johtohenkilöistä on useita johtavissa asemissä tässä puolueessa, ilman että olisi mitään merkkiä siitä, että asianomaiset henkilöt ovat poliittista suuntautumistaan muuttaneet. Tunnettua on myöskin, että eräs entinen tunnettu AKS:läinen on yhtäkkiä ilmaantunut maan hallitukseen sosialidemokraattisen puolueen jäsenenä (Vasemmalta: Hyvä mies!). Ei ole epäilystäkään siitä, etteivätkö tällaiset ilmiöt ole ristiriidassa rauhansopimuksen hengen ja kirjaimenkin kanssa (Naurua).

Sodan jälkeen lähti Suomen kansa kulkemaan uutta suuntaa. Maamme sai hallituksia, joissa oli mukana niidenkin kansalaisryhmien edustajia, joita Lapuan lait olivat diskriminoineet. Taistelu vanhan ja uuden suunnan välillä jatkui kuitenkin herkeämättä. Sekä aseleposopimuksen että rauhansopimuksen voimaantulon jälkeen ja nyt vaalien jälkeen voimme havaita, että poliittinen kehitys on yhä selvemmin lähtenyt kulkemaan suuntaa, joka on selvässä ristiriidassa sen kehityksen kanssa, joka lähti alkuun aselevon jälkeen ja joka suuntaus sai vahvistuksen rauhansopimuksen kautta (Eduskunnasta: Älä likaa omaa pesäsi! — Huono lintu!).

Tässä tilaisuudessa on syytä lausua varoittava sana. Se suunta, jonka me nyt näemmä nousemassa, on entinen ja sen edustajatkin ovat suurelta osalta entisen suunnan johtomiehiä. Tämä suunnanmuutosyritys ei ennusta mitään hyvää Suomen kansalle (Eduskunnasta: Älä uhkaa!). Se ei vahvista viime vuonna solmitun rauhansopimuksen perusteita. On todettava tänään ja tässä tilaisuudessa, että jo muutamia kuukausia rauhansopimuksen voimaantumisen jälkeen ne voimat ja ne miehet, jotka sodan aikana vastustivat rauhantehoa, jälleen ovat osittain jo astuneet ja

pyrkimässä maan asioiden johtoon (Ed. J. Wirtanen: Etpäs päässyt ministeriksi!). Se tulee merkitsemään maallemme vain uusia vaikeuksia, mahdollisesti uusia onnettomuuksia. Jokaisen, joka edes jossain määrin ymmärtää poliittisen kehityksen lakeja, pitäisi tästä olla tietoinen (Eduskunnasta: Eläköön yhtynyt vasemmisto!).

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Näyttää siltä, että perintönä näille valtiopäiville tulee minun osalleni ed. Ryömän — tosin helläkälinen ja isällinen — kurittaminen. Ed. Ryömän puhe oli taas näyte siitä, kuinka kommunistit johtaisivat ulkopoliittikkaa, jos he saisivat sitä virallisesti hoitaa. Olen usein sanonut tällä paikalla, että kommunistit ovat yrittäneet sotkea kaikella tavalla Suomen ja Neuvostoliiton normaalisia hyviä suhteita likaamalla tätä pientä isänmaata, mutta Jumalan kiitos venäläiset ovat sentään niin viisasta väkeä ja reaalipoliitikkoja, että tämä sääsken ääni ei ole pilviin asti kuulunut.

Ed. Ryömä luuli kai olevansa parlamentissa Pariisissa tai Washingtonissa ja törkeällä tavalla arvosteli näiden suurvaltojen asioita, raha-asioita ja poliittisia asioita, jotka eivät ollenkaan meille nyt kuulu. Ed. Ryömä, me olemme vain pieni maa ja vähäinen kansa. Ei pidä Ryömän ruveta pelaamaan imperialismia; siinä on käynyt ja käy aina huonosti (Eduskunnasta: Niin on käynytkin!). Pitäisi ed. Ryömän ymmärtää, että sapelin kalistaminen täältä käsin on vaarallista niin itään kuin länteenkin päin. Ed. Ryömä kutsuu puoluettaan rauhan ja hyvinvoinnin puolueeksi. Häpeällistä kyllä, mutta — voi taivas — jos ed. Ryömä saisi määrätä meidän ulkopoliittikkamme, niin menisi rauha ja niin menisi myöskin hyvinvointi tästä maasta. Ainoa oikea, mitä hän sanoi on, että tämä nykyinen, teollisuustyöväkeen nojautuva hallitus on kaadettava, ja minä olen siinä ed. Ryömän kanssa mukana.

Mitä tulee sitten ed. Atos Wirtasen puheeseen, niin se on lystikkään lapsellista löpertelyä, kuten aina ennenkin, ja minä en taida muuta sanoa, kuin että täytynee tämä hyvä nimi Wirtanen muuttaa Strömiksi, ellei ed. Wirtanen muuta puhetaapaansa.

Muuten tuli minulle mieleen, kun minä ed. Ryömän puhetta kuuntelin, että onko-

han se Raamatun paikka totta, että „käärme oli kavalin eläin maan päällä.”

Ed. V. K. Turunen: Herra varapuhemies! Täällä kolmen ensimmäisen luetun puheenvuoron johdosta olisi tehtävä jonkin reunahuomautuksia, mutta kuten varmasti eduskunnan jäsenistä jokainen käsittää, että ne ovat tarkoitetut pääasiassa kansandemokraattisia lehtiä ja niiden lukijoita varten ja tarkoitus ei siinkaan ollut sanoakaan totuutta asioista, niinkuin ne olisi pitänyt sanoa, ei näihin puheenvuoroihin tarvitse kiinnittää huomiota.

Sen sijaan on syytä torjua eräs väite, jonka ed. Ryömä puheenvuorossaan mainitsi, nimittäin se, että sosialidemokraatit olisivat olleet valmiit hyväksymään Marshall-suunnitelman. Sellaisesta ei ole ollut edes kysymyskään, vaan on ollut kysymys osallistumisesta konferenssiin, jossa nimenomaan me olisimme tuoneet julki maamme näkemykset ja puutteemme, mutta mihinkään sitoumuksiin eivät sosialidemokraatit siinä vaiheessa eivätkä muulloinkaan olisi olleet valmiit menemään eikä mihinkään diktaatteihin, joita meille olisi poliittisessa mielessä haluttu tai mahdollisesti tahdottu sanella. Tässä suhteessa sosialidemokraatit ovat aina olleet valmiit harkitsemaan, minkälaisen paperin he hyväksyvät, minkä eivät, mutta tuntuu, että siellä vasemmalla voidaan joskus hyväksyä paperi kuin paperi.

Ed. Ryömä: Herra varapuhemies! Minä kaikessa ystävytydessä suosittelisin ed. J. Wirtaselle luopumista niistä hänelle tavaksi tulleista nuhdesaarnoista, jotka eivät ole asiapitoisuudeltaan eduskunnan arvon mukaisia, vaan pelkkiä tyhjänpäiväisiä herjaukskokoelmia.

Mitä tulee ed. Turusen lausuntoon, niin siitä voisi päätellä, että hänen edustamansa puolueen yleisenä menettelytapana aina alussa olisi mennä kaikkiin neuvotteluihin vain ilmoittaakseen torjuvaa kantaansa, mutta oma käsitykseni kuitenkin on se, että ne tilaisuudet, joihin heidän edustajansa menevät, päätyvät siihen että nämä edustajat allekirjoittavat esilläolevat sopimukset ja esitykset. Näin olisi kaikesta päättäen tullut käymään myöskin Pariisissa, mikäli ed. Turusen ryhmän edustajia olisi muiden

mukana sinne päässyt (Ed. V. K. Turunen: Ei se ennakoon olisi hyväksynyt!).

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan sekä suhteita ulkovaltoihin koskevalta osaltaan ulkoasiainvaliokuntaan.

Pöydällepano.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

2) Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevien ehdotusten johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n muuttamisesta ja laiksi kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 14,13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

8. Perjantaina 6 p. elokuuta 1948

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n muuttamisesta ja laiksi kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen 55

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1; mainitut lakiehdotukset.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnäoleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon, sekä lisäksi edustajat Hiekkala, Lepistö, Takki ja Wiherheimo.

Päiväjärjestyksessä oleva asia.

Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat ehdotukset laiksi valtiopäiväjärjestyksen 16 §:n muuttamisesta ja laiksi kansanedustajan oikeudesta eläkkeeseen.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat edellämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1. Ensinnä sallitaan keskustelu asiasta kokonai-

suudessaan ja sen jälkeen päätetään erikseen lakiehdotuksista, jotka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomina hyväksyä tai hylätä. Mitä ensimmäiseen lakiehdotukseen tulee, on se hyväksytty, jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa sen hyväksymistä, mutta muussa tapauksessa on sanottu lakiehdotus hylätty. Kun ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksyminen on edellytyksenä toisen lakiehdotuksen hyväksymiselle, on toinen lakiehdotus, siinä tapauksessa että ensimmäinen lakiehdotus hylätään, rauennut.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Tainio: Herra puhemies! Valtiopäiväjärjestyksen 1 §:ssä säädetään: „Valtiopäiville kokoontuva eduskunta edustaa Suomen kansaa”. Onkohan enteellistä, että viime heinäkuussa valittu Suomen kansaa edustamaan kokoontunut eduskunta ottaa nyt ensimmäisenä asiana käsiteltäväksi lain kansanedustajain oikeudesta eläkkeeseen ja esityksen vastaavasta lisäyksestä valtiopäiväjärjestykseen? Tällainen ja ennen kaikkea se kiire, millä nämä esitykset nyt pyritään viemään päätökseen, antaa uudesta eduskunnasta kuvan, joka ei suinkaan ole lohdullinen. Tulee pakostakin ajatelleeksi: Tällä tavoinko lunastetaan äsken suoritettujen valtiollisten vaalien yhteydessä kansalle annetut monet kauniit lupaukset? Varmaankaan ei yksikään nyt täällä kansanedustajain eläkeoikeutta puoltavista edustajista ole vaalipuheissaan esittänyt valitsijoilleen äänestävänsä tämän esityksen hyväksymisen puolesta (Eduskunnasta: Kyllä varmasti!). Jos joku näin olisi tehnyt tuskinpa hän täällä olisi äänestämässä tämän esityksen hyväksi (Hilpeyttä eduskun-

nassa). Siksiäpä asiasta onkin vaalien aikana tyystin vaiettu. Näin sosialidemokraattien ja maalaisliiton eduskuntaryhmien taholta pyrittiin vaikenemaan silloinkin kun nämä esitykset olivat edellisen eduskunnan käsiteltävinä. Näiden ryhmien edustajat silloin kuten vaalienkin yhteydessä katsoivat voitavansa vaikenemisella, jotta eivät olisi tulleet kansan keskuudessa merkityksi omien etujensa ajajiksi. Ja kuitenkin nämä ryhmät silloin kuten tälläkin kertaa ovat ajaneet asiaa ponnekkaimmin. Sosialidemokraattien eriyvä mielipide silloisessa valtiovarainvaliokunnan lausunnossa osoittaa, että juuri heidän aloitteestaan hallituksen esitystä laajennettiin huomattavasti. Hallituksen esityksessä nimittäin esitettiin eläkeoikeutta sovellettavaksi vain lain voimaantulopäivänä ja sen jälkeen edustajina toimineisiin. Tuon eriyvän mielipiteen mukainen esitys, mikä sittemmin hyväksyttiin eduskunnassa, laajennettiin tämä eläkeoikeus käsittämään kaikkia yli 40 vuoden aikana edustajina olleita. Samat piirit, jotka silloin kuten nytkin pitävät välttämättömänä tällaista taannehtivuutta, vastustavat aina muita sellaisia lakeja, joita he ovat pitäneet taannehtivina. Se ei ole siis johtunut mistään oikeudellisesta periaatteesta, kuten aina on tahdottu väittää, vaan asian luonteesta, omista etunäkökohdista. Tuskinpa on missään koskaan laadittu niin taannehtivaa lakia kuin mikä nyt esillä oleva on. Mikä on tehnyt tämän lain nyt sitten niin erittäin tärkeäksi, että siinä on mentävä taannehtivuudessakin näin pitkälle ja että sitä väellä ja voimalla yritetään kaikella kiireellä ajaa lävitse?

Kun asia oli edellisessä eduskunnassa käsiteltävänä, sitä valiokuntakäsittelyssä perusteltiin varsinkin sillä, että on häpeä, jos kansanedustajat joutuvat viettämään vanhuutensa kunnalliskodissa. Suurin osa entisistä ja nykyisistäkin kansanedustajista, jotka tämän lain nojalla tulisivat saamaan eläkkeen, ovat kuitenkin sellaisessa taloudellisessa asemassa, että he eivät ole eläkkeen tarpeessa. Eduskunnassa on aina ollut ja on nytkin runsaasti edustajia, jotka saavat pääasiallisesti tulonsa vakinaisesta virkatöimestään tai itsenäisen elinkeinon harjoittamisesta. Edustajapalkkio on heille vain veroton sivutulo, ja mistään sivutulosta ei yleensä makseta eläkettä. Lakiesityksessä on tosin esitetty rajoitus silloin, jos

asianomainen saa muuta eläkettä valtion varoista, sillä ei eläkkeen määrä saa olla yhteensä suurempi kuin suurin valtion viran tai toimen haltijain eläke. Mutta muualta saadut eläkkeet ja muu varallisuus eivät ole eläkkeen saantia rajoittamassa.

Epäedullisimmassa asemassa ovat tietysti työläisedustajat, jotka eivät voi edustajatoimensa ohella työsuhdettaan ylläpitää eivätkä edes loma-aikana useinkaan ammatiaan harjoittaa. Omaamatta mitään varallisuutta he kieltämättä ovat taloudellisissa vaikeuksissa, ehkäpä edusajatoimensa vuoksi. Mutta tällaisten kansanedustajain vanhuuden turvaaminen voidaan järjestää ilman yleistä edustajain eläkelakia, ylimääräisten eläkkeiden kautta, kuten eräissä tapauksissa on tehtykin. Ylimääräisten eläkkeiden saantia voidaan lisäksi helpottaa, kuten perustuslakivaliokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessakin olemme jo osoittaneet ja ehdottaneet. Tällaista järjestelyä vastaan on sosialidemokraattien taholta esitetty väite, etteivät kansanedustajat häveliäisyydestä hae tällaista ylimääräistä eläkettä, koska sellaisen saamisen ehtona on varattomuustodistuksen esittäminen. Huomautuksen johdosta voidaan sanoa, ettei varattomuustodistuksen esittäminen ole suinkaan häpeäksi, pikemminkin päin vastoin. Sehän osoittaa, ettei kansanedustaja ole käyttänyt valitsijoiltaan saamaa luottamusta itsekkäiden etuavoittelujensa ajamiseksi. Ja mikäli valtiovarainministerin perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalle esittämä ilmoitus pitää paikkansa, on tällaisia ylimääräisiä eläkeitä nyt jo, eduskunnasta pois jääneet edustajat varsin runsaasti hakeneet. Juuri tästä syystä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ilmoitti ministerin kehoittaneen kiireesti käsittelemään kansanedustajain eläkelain.

Socialidemokraattien taholta esitetty tällainen väite on näin tullut kumotuksi. Kuten havaitaan, ei ole mitään painavia syitä, jotka tekisivät tarpeelliseksi lakiesityksen hyväksymisen. Sitä paitsi ei ole oikein, että kansanedustajat turvaavat vain omat etunsa kun samanaikaisesti ei voida helpottaa monien muiden yhteiskuntaa hyödyttäneiden vanhusten erittäin vaikeata taloudellista asemaa, eikä ratkaista monia muita sosiaalisen huollon pulmia. Suomen

kansan suurin enemmistö on yhä edelleenkin eläkeoikeutta vailla ja esimerkiksi köyhäinhoitolain 5 §:n edellyttämä työnantajain varattomien työntekijöiden elatusvelisuus ei suinkaan ole eläkettä, vaan köyhäinhoitoon verrattava avustus, ja senkin saanti on hyvinkin kyseellistä. Kansaneläkelain mukaan maksettavat eläkkeet muodostuvat samansuuntaisiksi. Ennen kuin nämä puutteet on poistettu, ei kansanedustajilla ole moraalista oikeutta asettua ajamaan omaa asiaansa. Ryhmätoverini ovat jättäneet useita aloitteita kansan keskuudessa vallitsevien puutteiden poistamiseksi, niiden joukossa aloite sosiaalivakuutuksen aikaansaamisesta. Jos kansanedustajilla tähän aloitteeseen nähden olisi yhtä herkkä sosiaalinen mieli kuin tässä omassa asiassa, hyvä on, silloin ei enää erikoista kansanedustajain eläkelakia tarvitakaan.

SKDL:n eduskuntaryhmä oli kansanedustajain eläkeoikeuslain ollessa edellisessä eduskunnassa käsiteltävänä, koko käsitteilyn ajan tiukasti lakiesitystä vastaan. Koska emme silloin saaneet hylkäämisesityksemme taakse tarvittavaa enemmistöä, olimme pakotettuja äänestämään sen yli vaalien (Ed. Welling: Ja kansa vastasi vaaleissa!). Kun asia on nyt tullut uudelleen eduskunnan käsiteltäväksi, ei ryhmämme kanta ole muuttunut, ei kansan vastauksenkaan johdosta. Pidämme edelleenkin välttämättömänä ennen kaikkea korjata vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevien kansalaistemme toimeentulon ja siinä yhteydessä myöskin varattomien kansanedustajien toimeentulon.

Siksi, herra puhemies, ehdotankin perustuslakivaliokunnan mietintöön liittämämme vastalauseen mukaisesti, että molemmat lakiesitykset hylätään ja siinä tapauksessa, että lakiesitykset hylätään, esitän, että valiokunnan mietintöön liittämämme vastalauseen mukainen toivomusponsi hyväksyttäisiin.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Oli vähemmän miellyttävää kuunnella ed. Tainion äsken käyttämää puheenvuoroa, sillä niin yksipuolinen se oli. Kansanedustajan eläkeasia ei ole mikään sellainen suuri poliittinen kysymys, jolla vaaleissa oli yleensä mitään merkitystä. Sen vuoksi oli aivan tarpeetonta sitä tässä esille vetää. Kun nyt kuitenkin valtio on omat työntekijänsä,

sekä virkamiesten kohdalta että myöskin valtion työntekijäin kohdalta, jo aikaisemmin asettanut siihen asemaan, että ne ovat eläkkeeseen oikeutettuja, ja kun kansanedustajan tehtävä vuodesta vuoteen on entistä suuremmassa määrin muodostunut myöskin valtion palvelukseksi ja kun useissa muissakin maissa on kansanedustajille eläke-edut jo turvattu, niin tuntuisi takaaskeleelta, jos nyt Suomen eduskunta ei vanhoille politikoilta antaisi eläkeoikeutta.

On tosin oikeus valtiovarainministeriöllä antaa ylimääräinen eläke hakemuksesta vanhoille kansanedustajillekin, mutta tuntuu jollakin tavalla alentavalta, että henkilön, joka poliittisessa ja parlamentaarisessa toiminnassa on parhaat elinvuotensa yhteiskunnalle uhrannut, täytyy liittää eläkehakemukseensa köyhäinhoidon varattomuustodistus voidakseen päästä eläkkeeseen oikeutetuksi. Kun nyt jo vainaja, entinen kansanedustaja Mikko Ampuja aikoi hakea itselleen eläkettä ja hänelle huomautettiin, että siihen pitää liittää mukaan myöskin varattomuustodistus, niin hän luonteeltaan ylpeänä sanoi, että hän jää mieluummin ilman eläkettä eikä jättänyt eläkehakemusta sen vuoksi sisään, koska ei halunnut liittää siihen varattomuustodistusta. Meillä on tällä hetkellä valtiovarainministeriössä useiden vanhojen kansanedustajien eläkepapereita. Kahdessa niistä ei ole varattomuustodistusta ja nämä henkilöt sanovat, että he toivovat eduskunnan huomaavan, että he ovat toimittaneet tehtävänsä yhteiskuntaa kokoavassa mielessä ja hyväksyvät tämän lain niin hyvissä ajoin, että tuollaista todistusta ei enää tarvittaisi.

Minusta tuntuu, että uusi eduskunta voisi aloittaa työnsä hyvin sillä, että se muistaa vanhoja edustajia hyväksymällä tämän esityksen. Olisi todellakin vähemmän sosiaalista mielenlaatua osoittavaa, jos tämä lakiesitys nyt hylättäisiin.

Ed. Kujala: Kannatan ed. Tainion molempia ehdotuksia.

Ed. von Born: Jag kan inte värja mig för uppfattningen att det, oberoende av vad herr finansministern nyss här anförde, har varit skäligen onödigt att skynda på med denna lagstiftning såsom det skett, såsom om den vore viktigare än någonting annat. Jag har varken i grundlagsutskot-

tet nu eller i föregående riksdag varit med om detta lagförslag, och jag kommer också nu att rösta mot detsamma. En pensionering av riksdagsmännen, ifall sådan skall ifrågakomma, borde enligt min åsikt bygga på prövning in kasu och i fråga komma endast, där skäligen kan utredas, att ett behov i varje enskilt fall föreligger, utan att detta behov precis behövde styrkas medels fattigdomsbevis.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! — Eläkkeiden myöntäminen vanhoille työntekijöille ei näytä kuuluvan kommunistisen ryhmän toimintapiiriin. Kun allekirjoittanut teki viime syksynä aloitteen, että niille vanhoille työntekijöille, jotka siirtoväen asutuksen takia ovat menettäneet työpaikkansa ja toimeentulomahdollisuutensa, annettaisiin eläke valtion varoista, tätä vastaan äänesti kansandemokraattinen ryhmä yksimielisesti. Tämä siis todistaa, että puhuminen kansalaisten eläkkeistä on vain tyhjää puhetta, koska ryhmä on toiminnassaan osoittanut aivan päinvastaista toimintaa. Mikäli olen kuullut, on SKDL:n ryhmän taholta tehty myöskin aloite eräiden kansalaisten eläkkeiden peruuttamisesta. Näin ollen tänään täällä tehty esitys, että tämä kansanedustajien eläke hylättäisiin, perustuu käsitykseen, että SKDL:n ryhmä on kaikkien eläkkeiden maksamista vastaan, vanhoille työntekijöille.

Ed. Tainio: Edellisen ed. Jokisen lausunnon johdosta pyytäisin huomauttaa, että jos hän ja hänen ryhmänsä yhtyy jo äskeisessä lausunnossani esittämäni aloitteeseen sosiaalivakuutuksen aikaansaamiseksi, niin saadaan todellakin sellainen eläkelaki, joka turvaa, ei ainoastaan kansanedustajien ja muutamien muiden virkamiesten eläkkeet, vaan kaikkien todella eläkettä tarvitsevien kansalaisten eläkkeet (Eduskunnasta: Eikös köyhä maataloustyöläinen tarvitse eläkettä?).

Mitä sitten tulee ministeri Hiltusen mainitsemaan esimerkkiin eräistä toisista maista, on totta, että esim. naapurimaissamme Tanskassa ja Ruotsissa on kansanedustajilla eläke. Mutta siellähän otetaan kansanedustajien palkasta osa eläkkeiden maksamiseksi. Näissä rikkaammissa naapurimaissakaan ei siis ole menty niin pitkälle, kuin mitä tämä käsiteltävänä oleva

lakiehdotus edellyttää, eläkkeiden maksamiseksi kansanedustajille yksinomaan valtion varoista.

Ed. Welling: Minusta eduskunnan olisi hyväksyttävä nyt tällä kertaa tämä laki. Etenkin juuri työläisedustajat, jotka ovat olleet parikymmentä ja yli 30 vuotta eduskunnassa, ovat hyvin huonossa asemassa; sen jälkeen kuin he ovat jääneet pois eduskunnasta he eivät ole enää pystyviä harjoittamaan nuorempien kanssa ammattityötään, jota he ovat ennen suorittaneet. Sen tähden he tarvitsevat eläkkeen. Maksetaanhan nytkin kaikille vanhoille työntekijöille eläke: valtio maksaa, kunnat maksavat ja kaikki, jopa suurimmat valtion osakeyhtiötkin turvaavat työläisilleen vanhuudeneläkkeen. Minä en ymmärrä, mitä varten sitten olisivat erikoisasemassa kansanedustajat, jotka paraat vuotensa ovat tehneet työtä, kukin kykynsä ja voimiensa mukaan, yhteiskunnan hyödyksi? Miksi nämä täytyisi asettaa erikoisasemaan? Se on ihmeellistä. Täällä on pidetty epäkohtana sitä, että sosialidemokraattinen ryhmä vaikutti siihen, että tämä eläkkeiden saajain määrä takautuu, niin että eläkkeen saavat sellaisetkin vanhat edustajat, jotka ovat vuosikymmeniä olleet eduskunnan jäseniä, mutta jotka eivät silloin enää olleet eduskunnan jäseniä, kun tämä laki laadittiin ja esitettiin hyväksyttäväksi. Tämä on kuitenkin aivan ymmärrettävää ja oikein, sillä heistä nekin — heitä tosin ei ole paljonkaan — jotka ovat elossa, hyvin monet ovat tälläkin kertaa eläkkeen tarpeessa. Olisi hämmästyttävää, jos eduskunnassa tämä laki ei menisi lävitse.

Ed. Stenberg: Jos laki olisi ollut sellainen, että siinä saisivat eläkkeen vain ne, jotka todella tarvitsevat sen, niin ei meilläkään olisi mitään sitä vastaan. Mutta nyt on, sillä monet niistä, jotka ovat niin pitkän ajan olleet kansanedustajina koko tämän 40 vuoden aikana, mitä tämä laki käsittää — lakihan on niin pitkälle taannehtiva — ovat sellaisia, joilla on muuta varallisuutta tai joilla on virka ja siitä valtion tai kunnan eläke tai jotain muuta vanhuuden turvaa. On totta, että useat työläisedustajat ovat sellaisessa asemassa, että he tarvitsevat eläkkeen hyvinkin kiipeästi. Koska tämä on mahdollinen järjes-

tää ylimääräisten eläkkeiden kautta ja meidän ehdottamamme toivomusponsi juuri edellyttää, että tätä mahdollisuutta lisätään, silloin ei ole mitään tarvetta tällaisen yleisen lain saamiseen, varsinkin niin laajassa mitassa millaiseksi se edellisen eduskunnan hyväksymässä muodossa muodostuisi. Kun lakia ei enää voida muuttaa, vaan se tulee näin laajana hyväksyttäväksi, emme voi olla sen hyväksymisen kannalla.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Ne, jotka puoltavat tätä lakia, niillä on erittäin ansioituneita faktoja takanaan. Ensinnä se, että eduskunnan työ, kuten on sanottu, on ollut aivan kiinteätä, läpivuo- tista työtä aivan niinkuin virkamiehen työ. Toiseksi ne, jotka työskentelevät täällä koko parhaan miehuutensa, eivät juuri voi palata työhönsä ammattiinsa takaisin. Eihän voi esim. ajatella, että ystävästämme Bryggarista olisi missään tapauksessa enää kivityömiestä enempää kuin veljestämme Kivisalosta raskaan työn tekijää, vaikka he olivat hyvin hyviä ja kunnollisia kansanedustajia. Kolmanneksi on otettava huomioon, että tämän lain hyväksymisellä taattaisiin juuri huonoimmassa taloudellisissa olosuhteissa olevien ihmisten mahdollisuus ottaa osaa eduskuntatyöhön niin kauan kuin kansa heitä tänne lähettää. Tämä on mielestäni demokraattisessa maassa tärkeä asia, aivan paikallaan.

Kuitenkaan en voi hyväksyä tätä lakia tällaisena. Olisi mentävä, sanoisinko, sitenkin sille sosiaaliselle linjalle, että ne, jotka todella tarvitsevat eläkettä, saavat sen, mutta eivät sillä tavalla kuin tähän asti, että he itse hankkivat itselleen köyhäinhoidon todistuksen. Asiahan voitaisiin järjestää siten, että eduskunta itse, kansliatoimikunnan tai puhemiesneuvoston välityksellä, hallituksen apua käyttäen tekisi eläke-ehdotuksen kullekin vaikeissa olosuhteissa elävälle vanhalle, sanoisinko täysinpalvelleelle kansanedustajalle. Silloin minusta mentäisiin oikealle linjalle tässä asiassa.

Ed. P. Leskinen: Kumma kyllä, minun täytyy tässä kerrankin yhtyä ed. J. Wirtasen lausuntoon. Mekin olisimme ryhmässämme mielellämme nähneet, että tälle asialle olisi löydetty mahdollisimman hyvä

ratkaisu, joka kuitenkin oleellisissa kohdin olisi poikennut nyt ehdotetusta. Olisi ollut mahdollista, jos olisi ollut hyvää tahtoa, löytää tälle asialle sellainen ratkaisu, että tämä ed. Virtasen korostama sosiaalinen linja olisi tullut huomioonotetuksi. SKDL:n ryhmässä ei olisi vastustettu asian tällaista ratkaisua ja tällainen ratkaisu olisi ollut täysin asianmukainen ja kohtuullinen. Toiselta puolen en malta olla huomauttamatta, että täällä asian puolesta silminnähtävästi kiivailevat sellaiset ryhmät, joista ryhmistä edustajat ovat koko eduskunnan ajan alusta alkaen johdonmukaisesti ja, mikä tärkeää, periaatteellisista syistä vastustaneet kaikkia sellaisia sosiaalisia etuja tavallisille kansalaisille kuin nyt on kysymyksessä kansanedustajille (Eduskunnasta: Se on väärä todistus). Tällä päätöksellä tällaiset edustajat palkitaan näistä kannanotoistansa, palkitaan siitä, että ovat johdonmukaisesti koko yksikamarieduskunnan ajan vastustaneet tällantapaisia etuja tavallisille kansalaisille ja kansakunnan enemmistölle, työ- tätekevälle kansalle (Eduskunnasta: Esitätkää todistuksia!). Eduskunnan asiakirjat todistavat tämän.

Ed. Lehtokoski: Eräiden täällä käy- tettyjen puheenvuorojen johdosta on minulla tilaisuus todeta, että hallussani on tällä kertaa pyyntö, jossa vedotaan sosia- demokraattiseen eduskuntaryhmään, jotta se vaikuttaisi erään entisen pitkäaikaisen kansanedustajan puolison eläkkeen saami- seen, joka sekä viime vaaleissa että edel- lisissä vaaleissa on ollut kommunistien eh- dokkaana. Käytäntö siis ei ole yhtäpitävä niiden esitysten kanssa, mitä täällä on esi- tetty.

Toiseksi huomautan myöskin siitä, että kun on mainittu, ettei voida takautuvasti säätää lakeja tämän kysymyksen merkeissä, niin näin on ennenkin tapahtunut eräisiin sosiaaliin lakeihin nähden.

Vielä tahdon huomauttaa myöskin siitä, että aina ei ole sen ryhmän taholta ajettu niin kovin sosiaalista linjaa. Minä muistan vain hyvin sen, kuinka äärim- mäinen vasemmisto kaasi sairausvakuutus- lain, ja me olemme tänäkin päivänä sen teon johdosta ilman tätä niin tärkeää so- siaalista lakia.

Kun ottaa huomioon, että esim. eduskun- nan 40-vuotisjuhlaan tuli vanhoja edusta-

jia suorastaan kunnalliskodista ja meidän oli koottava niille matkakulut, jotta ne pääsivät tänne, niin kyllä mielestäni Suomen valtio ei ole niin köyhä, ettei se vanhoille palvelijoilleen jaksaisi tässä suhteessa myöskin jotakin eläketurvaa taata.

Ed. Niukkanen: Allekirjoittanut on edustanut näissä eläkeasioissa aina johdonmukaisesti sitä kantaa, että eläkkeet pitäisi järjestää nykyistä paljon tasapuolisemmin kaikkien kansalaisten kesken, toisin sanoen siten, että lakkauttaa kaikki ne erikoiseläkkeet, joita maksetaan virkamiehille, valtion työläisille j. n. e., ja järjestää koko kansan eläkelaitos, kehittämällä kansaneläkelaitosta siten, että jokainen tarvitseva saisi vanhuudenturvan.

Kuten tunnetaan, vasemmisto yhdessä oikeiston virkamiesedustajien kanssa aikoinaan teki eläkeasiassa mitä rumimpia n. s. lehmäkauppoja sillä tuloksella, että samalla kun eräillä kansalaisryhmillä on aivan kohtuuttomia eläke-etuja, kansan pääosa on ilman vanhuudenturvaa. Kun ottaa huomioon minkälaisen asenteen m. m. kokoomuksen virkamiehet ovat aikaisemmin eläkekysymyksessä omaksuneet, on varsin omalaatuista, että niiden keskuudessa nyt yhdytään tässä asiassa niihin, jotka näitä eläkkeitä vastustavat (Oikealta: Kuka?). Varsinkin eräs pappi täällä. Mehän tunnemme, että pappi nostaa palkkaansa vielä kuoleman jälkeenkin kaksi vuotta. Koska nämä eläkkeet koskisivat lähinnä sellaisia vanhoja edustajia, joilla ei ole mitään muuta valtion eläkettä ja vanhuudenturvaa, niin sillä tätä, vaikkakin asia periaatteessa on kylläkin epäilyttävä, voidaan puoltaa. On aivan tarpeetonta tästä tehdä mitään suurkysymystä, koska tämä valtiotalouden kannalta on aivan vähäarvoinen juttu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tainio ed. Kujalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin. Sen lisäksi on ed. Tainio ed. Kujalan kannattamana ehdottanut, että jos lakiehdotukset hylätään, eduskunta hyväksyisi perustuslakivaliokunnan mietintöön liitetystä vastalauseesta ehdotetun toivomusponnen.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensimmäinen on äänestettävä lepäämässä olevien lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys lepäämässä olevasta ensimmäisestä lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy ensimmäisen lakiehdotuksen sellaisena kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 53.

Eduskunta on hyväksynyt ensimmäisen lakiehdotuksen.

Äänestys toisesta lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy toisen lakiehdotuksen sellaisena kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; jos ei voittaa, on sanottu lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt toisen lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Eduskunnan istuntojen keskeyttäminen.

Puhemies: Nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 19 §:n säännöksiin puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi keskeyttää istuntonsa ensi tiistaina täysistunnon päätyttyä ja kokoontua jatkamaan vuoden 1948 varsinaisia valtiopäiviä tiistaina ensi syyskuun 28 päivänä kello 14,

ellei puhemies katso olevan syytä jo sitä ennen kutsua eduskuntaa koolle.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

**Valtiovarainvaliokunnan työn jatkuminen
valtiopäivien keskeydyttyä.**

P u h e m i e s: Luetaan valtiovarainvaliokunnalta saapunut kirjelmä.

Sihtööri lukee:

Eduskunnan
Valtiovarainvaliokunta

Helsingissä,
elokuun 4 p:nä 1948.
N:o 4.

Eduskunnalle.

Valtiopäiväjärjestyksen 43 §:n säännöksiin viitaten valtiovarainvaliokunta kun-

nioittaen pyytää saada jatkaa työtänsä valtiopäivien keskeydyttyä.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Viljo Rantala.

J. Rautapää.

Anomukseen suostutaan.

P u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 15,46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

9. Tiistaina 10 p. elokuuta 1948

kello 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Ed. Raunion y. m. lak. al. n:o 1 laiksi hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta 86
- 2) Ed. Söderhjelm y. m. lak. al. n:o 2 laiksi edustajanvaaleista annetun lain muuttamisesta ..... ”
- 3) Ed. Lampisen y. m. lak. al. n:o 3 laiksi edustajanvaaleista annetun lain muuttamisesta ..... ”
- 4) Ed. Pessin y. m. lak. al. n:o 4 laiksi eräiden tuotanto- ja liikelaitosten kansallistamisesta sekä luonnonrikkauksien ja ulkomaankaupan ottamisesta valtion haltuun 87
- 5) Ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 5 laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ..... ”
- 6) Ed. Kuusinen-Leinon y. m. lak. al. n:o 6 laiksi valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain ja valtion viran tai toimen haltijan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain muuttamisesta ..... ”
- 7) Ed. Pessin y. m. lak. al. n:o 7 laiksi rikoslain 14 luvun muuttamisesta ..... ”
- 8) Ed. Rantamaan y. m. lak. al. n:o 8 laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta ..... ”
- 9) Ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 9 laiksi rikoslain 38 luvun 6 §:n muuttamisesta ..... ”

	Siv.
10) Ed. Öhmanin lak. al. n:o 10 laiksi edustajanpalkkiosta annetun lain sekä tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	87
11) Ed. M. Järvisen y. m. lak. al. n:o 11 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta	”
12) Ed. Öhmanin lak. al. n:o 12 laiksi tulo- ja omaisuusverolain 24 §:n muuttamisesta	89
13) Ed. Kanniston y. m. lak. al. n:o 13 laiksi tulo- ja omaisuusverolain 33 §:n muuttamisesta	”
14) Ed. M. Järvisen y. m. lak. al. n:o 14 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin ..	”
15) Ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 15 laiksi leimaverolain muuttamisesta	”
16) Ed. Meinanderin lak. al. n:o 16 laiksi valtion viran tai toimen haltijan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain muuttamisesta	90
17) Ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 17 laiksi välirauhansopimuksen mukaan Sosialististen Neuvostotasavaltain Liitolle palautetun omaisuuden korvaamisesta annetun lain muuttamisesta	”
18) Ed. Brommelsin y. m. lak. al. n:o 18 laiksi yksityisten kansakoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta	”
19) Ed. Käkelän y. m. lak. al. n:o 19 laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain 17 §:n muuttamisesta	”
20) Ed. S.-K. Kilven y. m. lak. al. n:o 20 laiksi kansakoululaitoksen kus-	

	Siv.		Siv.
tannuksista annetun lain muuttamisesta		36) Ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 36 laiksi asuinrakennusten maksaman liikevaihtoveron palauttamisesta	91
21) Ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 21 laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta	90	37) Ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 37 laiksi asuntotuotannon edistämiseksi myönnetyn pitkäaikaisen kiinnitysluoton korkotulojen verohelpotuksista eräissä tapauksissa	”
22) Ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 22 laiksi korvauslain muuttamisesta	”	38) Ed. Honkalan y. m. lak. al. n:o 38 laiksi asuntotuotannon edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	”
23) Ed. Kiisken y. m. lak. al. n:o 23 laiksi toisen korvauslain 6 §:n muuttamisesta	”	39) Ed. Honkalan y. m. lak. al. n:o 39 laiksi Suomen Asuntohypoteekkipankin vuosina 1927 ja 1928 ottamien ulkomaanrahan määräisten obligatiolainain agiotappion korvaamisesta ..	”
24) Ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 24 laiksi toisen korvauslain 7 §:n muuttamisesta	”	40) Ed. Lumpeen y. m. lak. al. n:o 40 laiksi valtion osanotosta Suomen Asuntohypoteekkipankin vuosina 1927 ja 1928 ottamain ulkomaanrahan määräisten obligatiolainain kurssitappioiden korvaamiseen	”
25) Ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 25 laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä ..	”	41) Ed. Käkelän y. m. lak. al. n:o 41 laiksi väkijoumayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta	”
26) Ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 26 laiksi toisen korvauslain 9 §:n muuttamisesta	”	42) Ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42 laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	”
27) Ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 27 laiksi toisen korvauslain 27 §:n muuttamisesta	”	43) Ed. Lappi-Seppälän lak. al. n:o 43 laiksi mainostoimistoliikkeen harjoittamisesta	”
28) Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 28 laiksi eräiden sodasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	”	44) Ed. Tainion y. m. lak. al. n:o 44 laiksi kunnallisen vaalilain muuttamisesta	”
29) Ed. Roineen y. m. lak. al. n:o 29 laiksi eräiden sodasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta	”	45) Ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 45 laiksi tulojen ilmoittamisvelvollisuudesta kunnallisverotusta varten annetun lain 18 §:n muuttamisesta	92
30) Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 30 laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	”	46) Ed. Luukan lak. al. n:o 46 ka-	”
31) Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 31 laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	91	lastuslaiksi	”
32) Ed. Vennamon lak. al. n:o 32 laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta	”	47) Ed. E. Koiviston y. m. lak. al. n:o 47 laiksi metsästyslain 54 §:n muuttamisesta	”
33) Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 33 laiksi toisesta omaisuudenluovutusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	”		
34) Ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 34 laiksi osakeyhtiöiden toisen omaisuudenluovutusveron suorittamisesta niiden omilla osakkeilla annetun lain muuttamisesta	”		
35) Ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 35 laiksi rakennustarvikkeista maksetun liikevaihtoveron palauttamisesta ..	”		

	Siv.		Siv.
48) Ed. E. Pusan y. m. lak. al. n:o 48 laiksi Merikoiviston kunnan perustamisesta ja asuttamisesta	92	64) Ed. Turjan y. m. lak. al. n:o 64 laiksi maanhankintalain mukaan annettavista valtion velkasitoumuksista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta	94
49) Ed. Malkamäen y. m. lak. al. n:o 49 laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta	"	65) Ed. Köllin y. m. lak. al. n:o 65 laiksi maanhankintalain mukaan annettavista velkasitoumuksista annetun lain muuttamisesta	"
50) Ed. Heljaksen y. m. lak. al. n:o 50 laiksi tieteiden tai taiteen edistämiseksi toimivien yhdistysten, seurojen ja järjestöjen valtionavusta	"	66) Ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 66 laiksi siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta	95
51) Ed. Riihimäen y. m. lak. al. n:o 51 laiksi maan hankinnasta maan puutteessa oleville	"	67) Ed. E. Pusan y. m. lak. al. n:o 67 laiksi maatalouskerhotoiminnan valtionavusta	"
52) Ed. E. Koiviston lak. al. n:o 52 laiksi asutuslain muuttamisesta	94	68) Ed. Luostarisen y. m. lak. al. n:o 68 laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtionavustuksen perusteista	"
53) Ed. V. Eskolan y. m. lak. al. n:o 53 laiksi maanhankintalain 1 §:n muuttamisesta	"	69) Ed. Lampisen y. m. lak. al. n:o 69 laiksi eräiden valtion velkasitoumusten lunastusarvon korottamisesta	"
54) Ed. E. Pusan lak. al. n:o 54 laiksi maanhankintalain muuttamisesta	"	70) Ed. E. Pusan lak. al. n:o 70 laiksi pienviljelijäin maataloustuotannon ja taloudellisen aseman kohottamisesta	"
55) Ed. E. Pusan lak. al. n:o 55 laiksi maanhankintalain 19 §:n muuttamisesta	"	71) Ed. Aaltosen y. m. lak. al. n:o 71 laiksi tuotantokomiteoista	"
56) Ed. E. Pusan lak. al. n:o 56 laiksi maanhankintalain 58 ja 105 §:n muuttamisesta	"	72) Ed. Prunnilan y. m. lak. al. n:o 72 laiksi itsenäisyyspäivästä ja vapunpäivästä	"
57) Ed. Kanniston y. m. lak. al. n:o 57 laiksi maanhankintalain 65 ja 66 §:n muuttamisesta	"	73) Ed. Muikun y. m. lak. al. n:o 73 laiksi vapunpäivän järjestämisestä työntekijäin vapaapäiväksi eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta	"
58) Ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 58 laiksi maanhankintalain 85 §:n 4 momentin muuttamisesta	"	74) Ed. N. Nurmisen y. m. lak. al. n:o 74 laiksi työsopimuslain muuttamisesta	"
59) Ed. Virolaisen y. m. lak. al. n:o 59 laiksi maanhankintalain muuttamisesta	"	75) Ed. Mustosen y. m. lak. al. n:o 75 laiksi työaikalain 18 §:n muuttamisesta	"
60) Ed. Heikkilän y. m. lak. al. n:o 60 laiksi maanhankintalain 110 §:n muuttamisesta	"	76) Ed. Roineen y. m. lak. al. n:o 76 laiksi työntekijäin vuosilomalain muuttamisesta	"
61) Ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 61 laiksi maanhankintalain 156 §:n muuttamisesta	"	77) Ed. Karvikon y. m. lak. al. n:o 77 laiksi kauppaliikkeiden ja liiketöimistöjen aukioloajasta annetun lain muuttamisesta	"
62) Ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 62 laiksi maanhankintalain sekä siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta	"	78) Ed. Kujanpään y. m. lak. al. n:o 78 maatalouden työaikalaisiksi ...	"
63) Ed. Niukkasen y. m. lak. al. n:o 63 laiksi maan hankkimisesta maanhankintalain mukaan maansaantiin oikeutetuille	"	79) Ed. Jokisen y. m. lak. al. n:o 79 merityöaikalaisiksi	96

	Siv.		Siv.
80) Ed. Mustosen y. m. lak. al. n:o 80 laeiksi metsä- ja uittotyöläisten työajasta ja työaikalain muuttamisesta	96	94) Ed. Heiton y. m. rah. al. n:o 10 määrärahan osoittamisesta lainoiksi luovutetun Karjalan alueen tuhoutuneelle teollisuudelle	97
81) Ed. Karvosen y. m. lak. al. n:o 81 laeiksi metsätaloustyöväen kotiasunto-olojen parantamisesta	"	95) Ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 11 määrärahan osoittamisesta Käsateollisuusliitto r. y:n toiminnan tukemiseksi	"
82) Ed. Torven y. m. lak. al. n:o 82 laeiksi lastenseimien ja lasten päiväkotien valtionavusta	"	96) Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 12 määrärahan osoittamisesta Suomen yleisen teknillisen museon avustamiseksi	"
83) Ed. E. Pusan lak. al. n:o 83 laeiksi asuntotuotannon edistämisestä	"	97) Ed. O. Turusen y. m. rah. al. n:o 13 määrärahan osoittamisesta käytettäväksi lainoina työväestön asuntojen rakentamiseen maaseudulla	"
84) Ed. Leikolan lak. al. n:o 84 laeiksi valtion asuntotuotantoyhtiöstä	"	98) Ed. Turkan y. m. rah. al. n:o 14 määrärahan osoittamisesta lainoiksi jälleenrakentajille Oulun kaupungissa	"
85) Ed. Kanniston y. m. rah. al. n:o 1 määrärahan osoittamisesta Oulun Diakonissakodille tuberkuloottisten lasten risatautisairaalan perustamis- ja hoitokustannuksiin	"	99) Ed. J. Pusan y. m. rah. al. n:o 15 määrärahan osoittamisesta valtion ammattikoulukodin rakennuksia varten	"
86) Ed. H. Simosen y. m. rah. al. n:o 2 määrärahan osoittamisesta kunnan sairaalan rakentamiseksi Ylivieskaan	"	100) Ed. Seppälän y. m. rah. al. n:o 16 määrärahan osoittamisesta Etelä-Hämeen emäntäkoulun perustamista varten	"
87) Ed. Koukkarin y. m. rah. al. n:o 3 määrärahan osoittamisesta tilapäisavustuksiksi harvaanasutuille kunnille kansakoulutoimen tukemiseen ..	"	101) Ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 17 määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan keskusammattikoulun rakennustöiden aloittamiseksi ..	"
88) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 4 määrärahan osoittamisesta korvauksiksi vuosina 1941—44 Neuvostoliittoa ja muita yhdistyneitä kansakuntia vastaan taistelusta kieltäytyneille henkilöille tai heidän omaisilleen	"	102) Ed. Okon y. m. rah. al. n:o 18 määrärahan osoittamisesta Etelä-Saimaan maamieskoulun valtion haltuun ottamiseksi	"
89) Ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 5 määrärahan osoittamisesta rakennustarvikkeista suoritettua liikevaihtoveron takaisinmaksamista varten vähävaraisille, valtion tukea saaneille rakentajille	"	103) Ed. Mannilan y. m. rah. al. n:o 19 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin maataloudellisten opintokurssien järjestämistä varten	"
90) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 6 määrärahan osoittamisesta lisäkorvauksiksi kotiseudulla pommitusvahinkoja kärsineille	"	104) Ed. Rantamaan y. m. rah. al. n:o 20 määrärahan osoittamisesta tilan ostamiseksi Joroisten kunnasta maamieskoulua varten	"
91) Ed. Karvosen y. m. rah. al. n:o 7 määrärahan osoittamisesta shakkitoiminnan kehittämistä varten	"	105) Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 21 määrärahan osoittamisesta salaojituskoneitten ja -työvälineitten kokeilua ja valmistamista varten	"
92) Ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 8 määrärahan osoittamisesta valtion teknillisen tutkimuslaitoksen lahosuojaustudkimusten tukemiseksi ..	97	106) Ed. Perkonojan y. m. rah. al. n:o 22 määrärahan osoittamisesta AIV-rehüsüiden rakentamiseen pientiloille myönnettävien lainojen ja avustusten korottamista varten	"
93) Ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 9 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Tapaturmantorjuntayhdistykselle	"	107) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 23 määrärahan osoittamisesta	"

	Siv.		Siv.
avustuksiksi pienviljelijöille lantaloiden rakentamista varten	97	van Haapaperän liikennepaikan muuttamiseksi pysäikiksi tarvittavine sivuraiteineen	98
108) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 24 määrärahan osoittamisesta jalorotuisten lehmävasikoiden hankkimiseksi pienviljelijöille	98	120) Ed. O. Turusen y. m. rah. al. n:o 36 määrärahan osoittamisesta Iloharjun alikäytävän rakennustöiden loppuunsaattamista varten.....	"
109) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 25 määrärahan osoittamisesta lainoiksi maaseudun vesijohtoyhtymille	"	121) Ed. Saariahon y. m. rah. al. n:o 37 määrärahan osoittamisesta Myllykosken maantiesillan rakentamiseen	"
110) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 26 määrärahan osoittamisesta maaseudun urheilukenttien rakentamista varten	"	122) Ed. Turkan y. m. rah. al. n:o 38 määrärahan osoittamisesta Merikosken yli vievän Linnan- ja Raatin-saarten välisen sillan rakentamiseen	99
111) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 27 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi maaseudun sähköyhtymille	"	123) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 39 määrärahan osoittamisesta Jännevirran sillan rakentamiseen ..	"
112) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 28 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi maaseudun vähävaraiselle väestölle sähkölaitosyhtymiin liittymismaksujen suorittamista varten..	"	124) Ed. Suntelan y. m. rah. al. n:o 40 määrärahan osoittamisesta lauttausyhteyden parantamiseksi Pulkilan salmessa	"
113) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 29 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi vähävaraisten pienviljelijäseutujen osuuskunnille ja yhtymille vesijohtolaitteiden suunnittelua ja rakentamista varten	"	125) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 41 määrärahan osoittamisesta kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon	"
114) Ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 30 määrärahan osoittamisesta muuntajien ja kuparijohtojen ostamiseksi maaseudun syrjäisten talojen ja taloryhmien sähköistämistä varten ..	"	126) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 42 määrärahan osoittamisesta Rautilan—Valaskallion maantien rakentamiseen	"
115) Ed. J. Wirtasen y. m. rah. al. n:o 31 määrärahan osoittamisesta Vaasan postitalon rakentamiseen	"	127) Ed. Perkonojan y. m. rah. al. n:o 43 määrärahan osoittamisesta Helsingin—Turun välisen maantietyön loppuunsaattamiseksi	"
116) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 32 määrärahan osoittamisesta Turun uuden lentokentän väliaikaiseen liikennekuntoon saattamiseksi ja Turun—Ruskon maantien siirtämiseksi lentokentän kohdalla	"	128) Ed. Okon y. m. rah. al. n:o 44 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Taipalsaarelta Ampujalan kautta Lauritsalaan	"
117) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 33 määrärahan osoittamisesta rautatien rakentamiseksi Lapin asemalta Murtomäen asemalle	"	129) Ed. Pakkasen y. m. rah. al. n:o 45 määrärahan osoittamisesta n. s. Lanan tien ottamiseksi valtion hoitoon	"
118) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 34 määrärahan osoittamisesta normaaliraitaisen satamaradan rakentamiseksi Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan	"	130) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 46 määrärahan osoittamisesta Toivakan—Vaajakosken maantien kuntoon saattamista varten	"
119) Ed. H. Simosen y. m. rah. al. n:o 35 määrärahan osoittamisesta Ylivieskan—Iisalmen rataosalla ole-	"	131) Ed. Karjalaisen y. m. rah. al. n:o 47 määrärahan osoittamisesta Otavan—Hirvensalmen maantien korjaamiseen	"
		132) Ed. Rantamaan y. m. rah. al. n:o 48 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Varkauden—Joroisten maantieltä Teemassaaren	

	Siv.		Siv.
ja Käärmevirran kautta Rantasalmen kirkolle	99	146) Ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 5 esityksen antamisesta puhelinsalaisuutta koskevaksi laiksi	100
133) Ed. Rantamaan y. m. rah. al. n:o 49 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Maaveden pysäkiltä Jäppilän kunnan Syvänsin kylään ulottuvalle tielle	„	147) Ed. Rosenbergin y. m. toiv. al. n:o 6 esityksen antamisesta kansalaisten rodun ja kansallisuuden suojaamisesta	„
134) Ed. Branderin y. m. rah. al. n:o 50 määrärahan osoittamisesta Kemien—Tohmajärven maantien oikaisemista varten	„	148) Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 7 eroamaan joutuneiden viran ja toimen haltijain eläkeoikeuden poistamisesta eräissä tapauksissa	„
135) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 51 määrärahan osoittamisesta Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kunnostamista ja valtion hoitoon ottamista varten	„	149) Ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 8 suojeluskuntajärjestölle ja muille lakkautetuille järjestöille kuuluneen omaisuuden siirtämisestä valtion hallintaan	„
136) Ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 52 määrärahan osoittamisesta Seinäjoen—Kuortaneen maantien rakennustöiden jatkamista varten	„	150) Ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 9 esityksen antamisesta laiksi lakkautettujen työväenjärjestöjen kirjastojen ja arkistojen palauttamisesta niiden toimintaa jatkaville työväenjärjestöille	„
137) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 53 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kemijoen eteläpuolitse Sierilän ja Pekkalan lossien välille	100	151) Ed. Kujalan y. m. toiv. al. n:o 10 esityksen antamisesta laiksi lapualaisliikkeen aikana takavarikoidun, sittemmin tuhoutuneen tai siirretyn työväenjärjestöjen omaisuuden korvaamisesta	101
138) Ed. Niskalan y. m. rah. al. n:o 54 määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon tien rakentamista varten	„	152) Ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 11 toimenpiteistä maanviljelijäin vapauttamiseksi kaikesta maataloustuotteiden pakolluovutusvelvollisuudesta	„
139) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 55 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kittilän Kallion kylästä Kolarin Kurtakkoon	„	153) Ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 12 maidon ja sen jalosteiden säännöstelyn lopettamisesta	„
140) Ed. Niskalan y. m. rah. al. n:o 56 määrärahan osoittamisesta Matinpohjan—Hannunrannan tiesuunnan tutkimista varten	„	154) Ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 13 tehtaaseen kehrättäväksi lähetetyn pellavan osaluovutuksen lopettamisesta	„
141) Ed. Koukkarin y. m. rah. al. n:o 57 määrärahan osoittamisesta Oulun läänin joenperkaustöitä varten ..	„	155) Ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 14 kotimaisen raakanahan vapauttamisesta säännöstelystä	„
142) Ed. Österholmin y. m. toiv. al. n:o 1 esityksen antamisesta edustajanvaaleista annetun lain muuttamisesta	„	156) Ed. Lampisen y. m. toiv. al. n:o 15 aloittelevien sokeritehtaiden oikeuttamisesta myymään valmistamansa sokerin teollisuuden raaka-aineeksi korkeampaan hintaan	„
143) Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 2 äänioikeusikärajan alentamisesta valtiollisissa vaaleissa	„	157) Ed. Okon y. m. toiv. al. n:o 16 maataloustuotannon säännöstelyn lopettamisesta	„
144) Ed. Kullbergin toiv. al. n:o 3 kuntien rajain uudelleen järjestämisestä kielirajain mukaan	„	158) Ed. Tiitun y. m. toiv. al. n:o 17 viljan ja viljatuotteiden säännöstelyn lopettamisesta	„
145) Ed. Ryömän y. m. toiv. al. n:o 4 toimenpiteistä Suomen sekä Liittoutuneiden ja Liittyneiden valtojen välillä solmitun rauhansopimuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi	„		

	Siv.		Siv.
159) Ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 18 tekstiilien työpaikkajakelun lopettamisesta	101	henkilöiden taloudellisen menetyksen korvaamiseksi	102
160) Ed. Haapaniemen y. m. toiv. al. n:o 19 omatoimisesti hankituilla tarvikkeilla tapahtuvan rakennustoiminnan vapauttamisesta säännöstelystä	”	173) Ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 32 toimenpiteistä vuoden 1918 kansalaissodassa punaisella puolella osallistuneiden ja siitä vahinkoja kärsimään joutuneiden korvauksen järjestämiseksi	”
161) Ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 20 vanhojen asuntokiinteistöjen vuokrien korottamisesta	”	174) Ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 33 toimenpiteistä korvauksen myöntämiseksi piensäästäjille ja henkivakuutetuille rahan arvon alentumisen johdosta kärsityistä tappioista ..	”
162) Ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 21 villasekoitteisten tekstiilien vapauttamisesta säännöstelystä	”	175) Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 34 voimatalouden ottamisesta valtion haltuun	”
163) Ed. Pyörtänön y. m. toiv. al. n:o 22 tekstiilitarvikkeiden ja tuotteiden jakelun saattamisesta oikeuden mukaiseksi	”	176) Ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 35 kaivos- ja kalkkikiviteollisuuden ottamisesta valtiolle	103
164) Ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 23 maatalousväestön tekstiilitarvikkeiden saannin turvaamisesta	”	177) Ed. Pessin y. m. toiv. al. n:o 36 maaperätutkimuksen ottamisesta valtion haltuun	”
165) Ed. Murron y. m. toiv. al. n:o 24 valmiiden tekstiilituotteiden maahan tuonnista	102	178) Ed. V. Turusen y. m. toiv. al. n:o 37 tutkimuksen toimittamisesta Mätäsvaaran kaivosalueen ja sillä olevien rakennuksien valtion haltuun ottamisen edellytyksistä	”
166) Ed. Salmela-Järvisen y. m. toiv. al. n:o 25 avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten saattamisesta perintöoikeuteen nähden aviolapsen asemaan eräissä tapauksissa	”	179) Ed. Oksalan toiv. al. n:o 38 Valtion Metallitehtaiden muodostamisesta osakeyhtiöksi	”
167) Ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 26 esityksen antamisesta laiksi autonkuljettajain murhasta ja siihen verrattavista törkeistä rikoksista tuomittavien rangaistusten koventamisesta	”	180) Ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 39 kotimaisten valtion velkain korkojen ja kuoletusten maksun lykkäämisestä	”
168) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 27 toimenpiteistä lainhuudatusmenettelyn yksinkertaistamiseksi	”	181) Ed. Kosken y. m. toiv. al. n:o 40 liikeyrityslaskennan toimeenpanemisesta	”
169) Ed. Hiekkalan y. m. toiv. al. n:o 28 kiinteistöistä pidätetyn eläkkeen suorittamisesta indeksin mukaisesti korotettuna	”	182) Ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 41 esityksen antamisesta tuotantoelämän keskittämiseksi yleisen valtakunnallisen johdon valvonnan alaiseksi ..	”
170) Ed. Lumpeen y. m. toiv. al. n:o 29 toimenpiteistä perintöoikeuden rajoittamiseksi	”	183) Ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 42 kaupunkien kiinteistönomistajain taloudellisen aseman parantamisesta ..	”
171) Ed. von Bornin toiv. al. n:o 30 toimenpiteistä korvauksen suorittamiseksi erälle vangittuina pidetyille tai määrätyle paikkakunnalle siirretyille henkilöille	”	184) Ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 43 toimenpiteistä suunnitelman laatimiseksi teollisuuden sijoitusta varten maan eri osiin	”
172) Ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 31 esityksen antamisesta lisäyksestä vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon sodan aikana syyttömästi pidätettyjen	”	185) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 44 toimenpiteistä pienyrityläisyyden tukemiseksi	”
		186) Ed. Oksalan toiv. al. n:o 45 tulo- ja omaisuusveron alentamisesta.	

Siv.		Siv.
	215) Ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 74 vähävaraiselta siirtoväeltä omakotirakennustarvikkeista perityn liikevaihtoveron palauttamisesta	105
	216) Ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 75 valmiiksi kudottujen kalanyydysten vapauttamisesta liikevaihtoverosta	”
	217) Ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 76 laidun- y. m. kasvien siementen vapauttamisesta liikevaihtoverosta ..	”
	218) Ed. Hautalan y. m. toiv. al. n:o 77 puutavaran kotitarvesahauksien ja nurmikasvien siementen vapauttamisesta liikevaihtoverosta	”
	219) Ed. Tervon toiv. al. n:o 78 esityksen antamisesta laiksi korvauslain muuttamisesta	”
	220) Ed. Pyn y. m. toiv. al. n:o 79 esityksen antamisesta uuden määräjän myöntämisestä korvaushakemuksille toisen korvauslain perusteella ..	106
	221) Ed. Paavolaisen y. m. toiv. al. n:o 80 esityksen antamisesta ensimmäisen ja toisen korvauslain mukaan suoritettujen korvausten välillä ilmenneiden kohtuuttomuuksien tasoittamiseksi	”
	222) Ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 81 esityksen antamisesta laiksi uuden määräjän myöntämisestä korvausannoksen tekemiseen toisen korvauslain 10 §:n nojalla korvauksensaatioikeutensa menettäneille	”
	223) Ed. Tauriaisen y. m. toiv. al. n:o 82 korvauslain perusteella maksettujen korvausten arvon alenemisen korvaamisesta	”
	224) Ed. Heiton y. m. toiv. al. n:o 83 eräiden korvausobligatioiden käyttämisestä valtionverojen maksamiinseen	”
	225) Ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 84 eräistä lainoista luovutetun alueen osuuskassoille aiheutuneiden vahinkojen siirtämisestä valtion vastattaviksi	”
	226) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 85 toimenpiteistä Pohjois-Suomen jälleenrakennuslainojen enimmäismäärien korottamiseksi ja lainaehtoien tarkistamiseksi	”
	227) Ed. Bernerin y. m. toiv. al. n:o 86 tullialennuksen myöntämisestä yleiseen käyttöön tulevista vuokra-aitoista	106
	228) Ed. Lumpeen y. m. toiv. al. n:o 87 valtion työntekijäin eläkkeiden korottamisesta	”
	229) Ed. Kuusinen-Leinon y. m. toiv. al. n:o 88 naispostiljoonien ja maalaiskirjeenkantajien toimien vakinaistamisesta	”
	230) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 89 Lapissa ja rajaseudulla palvelvien viran ja toimen haltijain palkkauksen parantamisesta	”
	231) Ed. Honkalan y. m. toiv. al. n:o 90 asuntojen rakentamisesta valtion viran- ja toimenhaltijoille ..	”
	232) Ed. Väyrysen y. m. toiv. al. n:o 91 esityksen antamisesta laiksi palkannauttijoille Lapin läänin alueella maksettavasta palkan lisästä	”
	233) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 92 pienteollisuuden kehittämisestä maaseudulla	”
	234) Ed. Brommelsin y. m. toiv. al. n:o 93 toimenpiteistä maaseudun pienteollisuuden aikaansaannin helpottamiseksi	”
	235) Ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 94 toimenpiteistä pienviljelijäväestön ansiomahdollisuuksien lisäämiseksi	107
	236) Ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 95 Inarin kunnan ja sen ympäristöalueen taloudellisten mahdollisuuksien hyväksikäyttämistä	”
	237) Ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 96 kyläteiden osakkaiden oikeutamisesta vähentämään kyläteiden kunnossapidosta aiheutuneet kustannukset verotettavasta tulosta	”
	238) Ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 97 yhtenäisen suunnitelman laatimisesta Pohjois-Suomen sähköistämistä varten	”
	239) Ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 98 toimenpiteistä harvaan asuttujen seutujen sähkövirran hinnan alentamiseksi	”
	240) Ed. Koukkarin y. m. toiv. al. n:o 99 toimikunnan asettamisesta Pohjois-Suomen maaseudun sähköistämisen suunnittelua varten	”
	241) Ed. Riihimäen y. m. toiv. al.	

	Siv.		Siv.
n:o 100 toimenpiteistä lainauskoron alentamiseksi	107	256) Ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 115 äänioikeusikärajan alentamisesta kunnallisissa vaaleissa	108
242) Ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 101 esityksen antamisesta tuberkuloosilain muuttamisesta	"	257) Ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 116 esityksen antamisesta köyhäinhuoltolain köyhäinhoidon korvaamista koskevain säännösten muuttamisesta ..	"
243) Ed. Mannisen y. m. toiv. al. n:o 102 esityksen antamisesta laiksi ammattitautilain muuttamisesta	"	258) Ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 117 esityksen antamisesta köyhäinhuoltolain 5 §:n muuttamisesta elatusvelvollisuuden selvittämiseksi	"
244) Ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 103 tutkimuksen toimittamisesta juoppousoloista	"	259) Ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 118 esityksen antamisesta köyhäinhuoltolain 5 §:n mukaisen elatuksen saatamisesta elinkustannuksia vastavaksi	"
245) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 104 toimenpiteistä kastroimislainsäädännön kehittämiseksi	"	260) Ed. Tervon y. m. toiv. al. n:o 119 kunnallisverolainsäädännön uudistamisesta	"
246) Ed. Borg-Sundmanin y. m. toiv. al. n:o 105 sterilisaatiolain täydentämisestä lapsiin kohdistuneiden sukupuolirikosten ehkäisemiseksi	"	261) Ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 120 toimenpiteistä kunnallisverotuksessa esiintyvien kohtuuttomuuksien poistamiseksi	109
247) Ed. Borg-Sundmanin y. m. toiv. al. n:o 106 toimenpiteistä aivoinvalidiiden neurologis-psykiatris-psykologisen tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi	108	262) Ed. M. Leskisen y. m. toiv. al. n:o 121 esityksen antamisesta maatalouskiinteistöjen kunnallisverotuksen uudistamisesta	"
248) Ed. E. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 107 toimenpiteistä vajaamielisten lasten hoitomahdollisuuksien parantamiseksi	"	263) Ed. Forssin y. m. toiv. al. n:o 122 maataloustulojen kunnallisverotuksen uudistamisesta	"
249) Ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 108 toimenpiteistä tilanahtauden poistamiseksi sukupuolitautisairauksissa ja -poliklinikoissa	"	264) Ed. Bernerin y. m. toiv. al. n:o 123 esityksen antamisesta verovelvollisten suojaamiseksi kohtuuttomalta harkintaverotukselta kunnallisverotuksesta	"
250) Ed. Karvikon y. m. toiv. al. n:o 109 toimenpiteistä naistensairaalan ja lastensairaalan rakentamiseksi Turun lääninsairaalan yhteyteen	"	265) Ed. Tauriainen y. m. toiv. al. n:o 124 yhtiöiden ja muiden liikkeenharjoittajain saattamisesta verovelvoiksi suhteellisen liikevaihtonsa mukaan niille kunnille, joissa ne liikettään harjoittavat	"
251) Ed. E. Koiviston toiv. al. n:o 110 aluelääkärinviran perustamisesta Enontekiölle	"	266) Ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 125 toimenpiteistä lohikymmenysten suorittamiseksi seurakuntien rahastoihin	"
252) Ed. J. Wirtasen y. m. toiv. al. n:o 111 toimenpiteistä auton hankkimiseksi lääninlääkärille ja hänen kansliahenkilökuntansa lisäämiseksi ..	"	267) Ed. Käkälän y. m. toiv. al. n:o 126 esityksen antamisesta laiksi kaupunkien ja kauppalaan yleisestä oikeudesta pakkolunastusteitse kohtuulliseen hintaan hankkia itselleen omistus- tai käyttöoikeus kunnan alueella olevaan maapohjaan	"
253) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 112 piirieläinlääkärien sairauskäyntimatkoista aiheutuvien matkakustannusten korvaamisesta Pohjois-Suomen harvaanasutuilla seuduilla ..	"	268) Ed. Käkälän y. m. toiv. al. n:o 127 esityksen antamisesta laiksi	
254) Ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 113 toimenpiteistä maamme kansanomaisen hierontataidon pelastamiseksi ja kehittämiseksi	"		
255) Ed. Lumpeen y. m. toiv. al. n:o 114 mallipiirustusten aikaansaamisesta lastensuojelulaitoksia varten	"		

	Siv.		Siv.
kiinnityskelpoisten vuokraoikeuksien julkisesta rekisteristä	109	285) Ed. Hietasen y.m. toiv. al. n:o 144 riistanpyyntioikeuden tekemisestä maanomistussuhteista riippumattomaksi	110
269) Ed. Prunnilan y.m. toiv. al. n:o 128 väestökirjanpidon siirtämisestä valtion virastoille	„	286) Ed. H. Simosen y.m. toiv. al. n:o 145 luvan hankkimisesta eräiden huvitusten järjestämiseen annetun asetuksen muuttamisesta	„
270) Ed. Kujalan y.m. toiv. al. n:o 129 vienti- ja tuontitavaroista suoritettavien liikennemaksujen yhtenäistämistä	„	287) Ed. Lappi-Seppälän y.m. toiv. al. n:o 146 esityksen antamisesta palosuojeluneuvonnan ja -valistuksen tehostamisesta	„
271) Ed. Oksalan toiv. al. n:o 130 esityksen antamisesta uudeksi vesioikeuslaiksi	„	288) Ed. Ikosen y.m. toiv. al. n:o 147 suhteellisen osuuden käyttämisestä Jääskén kunnan jäljelle jääneestä omaisuudesta sanotusta kunnasta siirretyn väestön hyväksi	„
272) Ed. Renforsin y.m. toiv. al. n:o 131 toimenpiteistä upoksissa olleiden puiden nosto- ja omistusoikeuden tekemisestä yleiseksi uittokausien välisenä aikana	„	289) Ed. Lappi-Seppälän y.m. toiv. al. n:o 148 toimenpiteistä kalastustieteen opetuksen saattamiseksi vakinaiselle kannalle	„
273) Ed. Jokisen y.m. toiv. al. n:o 132 esityksen antamisesta kalastuslain-säädännön uudistamisesta	„	290) Ed. Leikolan toiv. al. n:o 149 ajanmukaisten huoneistojen, kalustojen ja kojeiden hankkimisesta Helsingin yliopiston tieteellisille laitoksille	111
274) Ed. Mustosen y.m. toiv. al. n:o 133 tilusrauhotuslain muuttamisesta	„	291) Ed. Pakkasen y.m. toiv. al. n:o 150 toimenpiteistä maaseudun yksityisten oppikoulujen taloudellisen aseman parantamiseksi	„
275) Ed. Hietasen y.m. toiv. al. n:o 134 aitausrasituksen määräämisestä tilan pinta-alan perusteella	„	292) Ed. Kanniston y.m. toiv. al. n:o 151 tutkimuksen toimittamisesta valtion oppilaitoksissa palvelevien tuntiopettajain eläkekysymyksestä	„
276) Ed. Niemisen y.m. toiv. al. n:o 135 kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain täydentämisestä vieraan kunnan alueelle joutuvan hallinto-omaisuuden osalta	110	293) Ed. Wickmanin y.m. toiv. al. n:o 152 toimenpiteistä Kokkolan ruotsalaisen yhteiskoulun kolmen ylimmän luokan ottamiseksi valtiolle	„
277) Ed. Vennamon y.m. toiv. al. n:o 136 toimenpiteistä maanjakojen jouduttamiseksi	„	294) Ed. Leppälän y.m. toiv. al. n:o 153 maaseudun käytännöllisen elämän vaatimusten huomioon ottamisesta koulunuudistusta valmisteltaessa	„
278) Ed. Vennamon y.m. toiv. al. n:o 137 toimenpiteistä uusjakotoimitusten jouduttamiseksi	„	295) Ed. Nevalaisen y.m. toiv. al. n:o 154 esityksen antamisesta koulujärjestelmäkomitean mietinnön mukaisen uuden koulujärjestelmän kokeilusta	„
279) Ed. Wickmanin y.m. toiv. al. n:o 138 esityksen antamisesta laiksi uus- ja isojakotoimituksista	„	296) Ed. Nevalaisen y.m. toiv. al. n:o 155 kurssien järjestämisestä varsinkin kansakoulunopettajille keskikoulun aineopettajan pätevyiden saamista varten	„
280) Ed. Miikin y.m. toiv. al. n:o 139 Imatran kauppalan muodostamisesta eri nimismiespiiriksi	„	297) Ed. Tauriaisen y.m. toiv. al. n:o 156 kansakoulujen oppilasarustolamenojen suorittamisesta kokonaisuudessaan valtion varoista	„
281) Ed. Myllymäen y.m. toiv. al. n:o 140 kunnallisten hautausmaiden perustamisesta	„		
282) Ed. Kuittisen y.m. toiv. al. n:o 141 esityksen antamisesta hautauskustannusten alentamiseksi	„		
283) Ed. Wickmanin y.m. toiv. al. n:o 142 esityksen antamisesta uudeksi tielaiksi	„		
284) Ed. Stenbergin y.m. toiv. al. n:o 143 hevosten myynnin uudelleen järjestämisestä	„		

	Siv.		Siv.
298) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 157 kansakoulutalojen rakennuslupien myöntämisestä kunnille nykyistä lukuissamin	111	312) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 171 suunnitelman laatimisesta maataloustuotannon turvaamiseksi ulkomaiselta kilpailulta	112
299) Ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 158 yhteiskunnan huollossa kasvatettavien lasten ammattiopetuksen tehostamisesta	"	313) Ed. Antilan y. m. toiv. al. n:o 172 tutkimuksen toimittamisesta tarkoituksenmukaisimmasta viljelmän koosta maamme eri seuduilla	"
300) Ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 159 keskusammattikoulun perustamisesta Rovaniemelle	"	314) Ed. E. Pusan toiv. al. n:o 173 toimenpiteistä valtakunnan alan uudelleen kartoittamiseksi	"
301) Ed. Borg-Sundmanin y. m. toiv. al. n:o 160 toimenpiteistä kodinhoidon opetuksen tehostamiseksi	112	315) Ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 174 maatalouden rationalisoimislaitoksen aikaansaamisesta	113
302) Ed. Meinanderin y. m. toiv. al. n:o 161 henkisen työn erikoisten olosuhteiden huomioon ottamisesta palkkasäännöstelyssä	"	316) Ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 175 pysyvän elimen asettamisesta maatalouden tuotanto- ja hinnoitteluohjelman valmistamiseksi	"
303) Ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 162 valtion teknillisen tutkimuslaitoksen taloudellisesta tukemisesta	"	317) Ed. Ala-Mäyrän y. m. toiv. al. n:o 176 toimenpiteistä tutkimuksen toimittamiseksi pienviljelmille sopivien tuotannon alojen kehittämismahdollisuuksista	"
304) Ed. Seppälän y. m. toiv. al. n:o 163 Hämeen vanhan linnan vapauttamisesta vankilakäytöstä	"	318) Ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 177 toimenpiteistä eri maakuntien luontaisiin edellytyksiin soveltuvan ansiokotiteollisuuden kehittämiseksi	"
305) Ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 164 määräprosentin käyttämisestä julkisten rakennusten rakennusmäärärahasta rakennusten kaunistamiseen taideteoksilla	"	319) Ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 178 maaseudun rakennustoiminnan elvyttämisestä	"
306) Ed. S.-K. Kilven y. m. toiv. al. n:o 165 määräprosentin käyttämisestä julkisten ja yhteiskunnallisten rakennusten uudisrakennusmäärärahoista näiden rakennusten taiteelliseen kaunistamiseen	"	320) Ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 179 toimenpiteistä syrjäisten seutujen alituotantovyöhykkeiden pienmaatalouteen sopivan myyntituotannon edellytysten kehittämiseksi	"
307) Ed. Lappi-Seppälän toiv. al. n:o 166 taideasiain esittelijän viran perustamisesta	"	321) Ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 180 sivuansoiden järjestämisen mahdollisuuksista liian pienille viljelmille	"
308) Ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 167 toimenpiteistä Suomen teatterikoulun ottamiseksi valtion haltuun ..	"	322) Ed. Lampisen y. m. toiv. al. n:o 181 toimenpiteistä yleisen maatalousnäyttelyn aikaansaamiseksi	"
309) Ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 168 toimenpiteistä maaseudun taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten olojen kohottamiseen tähtäävän kokonaissuunnitelman laatimiseksi ..	"	323) Ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 182 riistansuojelutoiminnan keskittämisestä	"
310) Ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 169 toimenpiteistä maanviljelys-talouden tutkimuslaitoksen perustami-seksi	"	324) Ed. Hetemäen y. m. toiv. al. n:o 183 maaperätutkimustoiminnan järjestämisestä väkilannoitteiden ja maanparannusaineiden tehokasta käyttöä silmällä pitäen	"
311) Ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 170 toimenpiteistä maataloustuotannon edistämiseksi	"	325) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 184 toimenpiteistä koneasematoiminnan edistämiseksi	"

	Siv.		Siv.
326) Ed. Mannilan y. m. toiv. al. n:o 185 kanojen siitosmuna- ja porkaskaupan valvontaa tarkoittavan lainsäädännön aikaansaamisesta	113	339) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 198 yhtenäisen suunnitelman laatimisesta - Pohjois-Suomen valtion mailla olevien viljelyskelpoisten alueiden viljelyskuntoon saattamisesta ja asuttamisesta	114
327) Ed. Antilan y. m. toiv. al. n:o 186 viljelysten torjumisesta rikkaruohotartunnalta	"	340) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 199 toimenpiteistä uudisviljelys-toiminnan tehostamiseksi Pohjois-Suomessa	"
328) Ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 187 toimenpiteistä ulkomaisten väkilannoitteiden maahan tuonnin ja kaupan lisäämiseksi	"	341) Ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 200 toimenpiteistä asutuskysymyksen nopeaksi ratkaisemiseksi Ilomantsin, Pielisjärven, Kaavin, Juuan, Tuupovaaran ja Enon kunnissa	"
329) Ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 188 timoteinsiementen tuonnin kieltämisestä	"	342) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 201 asutussuunnitelman toteuttamisesta Sallan kunnassa	"
330) Ed. M. Leskisen y. m. toiv. al. n:o 189 toimenpiteistä eräiden pienviljelijäin oikeuttamiseksi korvauksetta käyttämään toisten hallussa olevia maanparannusaineiden ottopaikkoja	114	343) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 202 Sallan ja Kuusamon kuntien maanhankintalain muuttamisesta	"
331) Ed. Aittoniemen y. m. toiv. al. n:o 190 toimenpiteistä pienviljelmien tuotantokykyä ja viljelijäperheiden toimeentuloa haittaavien vajavaisuuksien poistamiseksi	"	344) Ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 203 maanturvitsijain luottamusta nauttivien käytännön asiantuntijain määräämisestä maanlunastuslautakuntien puheenjohtajiksi ja jäseniksi ..	115
332) Ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 191 toimenpiteistä pienviljelijäin hankittavien rotuvasikoiden saannin helpottamiseksi	"	345) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 204 toimenpiteistä asutuslain mukaisen asutustoiminnan jatkamiseksi ..	"
333) Ed. Hautalan y. m. toiv. al. n:o 192 perheellisten rintamamiesten saattamisesta maanhankintalain mukaiseen ensisijaisen maansaajan asemaan	"	346) Ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 205 esityksen antamisesta laiksi hylättyjen maansaantianomusten tarkistamiseksi ja oikaisemiseksi	"
334) Ed. Hautalan y. m. toiv. al. n:o 193 eräiden pakkohuutokaupoissa tilansa menettäneiden saattamisesta maanhankintalain mukaiseen ensisijaisen maansaajan asemaan	"	347) Ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 206 uuden määräajan myöntämisestä maansaantihakemuksen tekemiseen maanhankintalain mukaisen maansaantioikeutensa menettäneille	"
335) Ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 194 perheellisten rintamasotilaiden ja työvelvollisten oikeuttamisesta maanhankintalain mukaiseen maan ja luoton saantiin	"	348) Ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 207 maanhankintalain mukaisten asutuskasojen myöntämisestä maansaantioikeutensa käyttämättä jättäneille ..	"
336) Ed. Meriläisen y. m. toiv. al. n:o 195 maanhankintalain muuttamisesta siten, että maanviljelijän sisarusperheiden jäsenet tulisivat ensisijaisen maansaajien asemaan	"	349) Ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 208 maanhankintalain ja siihen liittyvän rahoituslain muuttamisesta asutuskeskusten oloja paremmin vastaviksi	"
337) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 196 toimenpiteistä valtionmaiden asuttamisen jouduttamiseksi	"	350) Ed. Käkälän y. m. toiv. al. n:o 209 maanhankintalain nojalla asunto-tilojen ja -tonttien saantiin oikeutettujen oikeuttamisesta vaihtamaan mainittu oikeutensa asunto-osakkeisiin kerros- tai rivitaloissa	"
338) Ed. Kauhasen y. m. toiv. al. n:o 197 suunnitelman laatimisesta viljelyskelpoisten soitten raivaamisesta ..	"	351) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 210 maanhankintalakiin perustu-	"

van uudistilojen perustamispalkkion suorittamisesta erityisen asteikon mukaan .....

352) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 211 toimenpiteistä siirtoviljelijäin saattamisesta osallisiksi salaojituslainsäädännön ja -avustuksista .....

353) Ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 212 toimenpiteistä asutusalueiden tieyhteyksien parantamiseksi ..

354) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 213 toimenpiteistä asutustoiminnan yhteydessä rakennettujen teiden kuntoon saattamiseksi .....

355) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 214 toimenpiteistä asutusteiden kunnostamiseksi ja kunnossa pitämiseksi .....

356) Ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 215 toimenpiteistä maanhankintalain mukaan perustettujen tilojen rappiokunnossa olevien viljelysten kunnostamiseksi .....

357) Ed. Rönkön toiv. al. n:o 216 toimenpiteistä pienviljelijäin ja pienkarjanomistajain karjanlaidunta koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi .....

358) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 217 toimenpiteistä riittävän karjanlaitumen hankkimiseksi pienviljelijäin ja pienkarjanomistajain käytettäväksi .....

359) Ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 218 toimenpiteistä laidunolojen järjestämiseksi .....

360) Ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 219 esityksen antamisesta laidunlain 1 §:n muuttamisesta .....

361) Ed. Kiiskien y. m. toiv. al. n:o 220 maanhankintalain mukaan perustettujen n. s. kylmien tilojen rehukäytön järjestyksestä .....

362) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 221 toimenpiteistä maanhankintaja muiden asutustilallisten sekä pienviljelijäin tilojen sähköistämisen edistämiseksi .....

363) Ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 222 suomalaisen siirtoväen lisäämisestä yksikielisiin ruotsalaisiin ja kaksikielisiin kuntiin .....

364) Ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 223 maanhankintalain toimeenpanoasetuksen 164 §:n 3 momentin

Siv.

115

„

„

„

„

„

116

„

„

„

„

„

„

„

muuttamisesta maanhankintalain 92 §:n 1 momentin mukaiseksi .....

365) Ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 224 toimenpiteistä eräiden raivausvelvollisten maanomistajain oikeuttamiseksi maan vapaaehtoiseen myyntiin raivausvelvollisuutta vastaavasti vähentämällä .....

366) Ed. Luukan y. m. toiv. al. n:o 225 rakennustarvikkeiden saannin turvaamisesta maanhankintalain mukaista rakennustoimintaa varten ....

367) Ed. Kujalan y. m. toiv. al. n:o 226 asutussääntöjen oikeuttamisesta myöntämään rakennus- ja työluovia toissijaisille maansaajille ja yleensä omakotirakentajille .....

368) Ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 227 korvauksen suorittamisesta maansaantiin oikeutetuille maanluovutus päätösten purkamisesta heille aiheutuneista menetyksistä .....

369) Ed. Luukan y. m. toiv. al. n:o 228 korkohyvityksen suorittamisesta korvauspidätysten kuoletus- ja korkoerille maanhankintalain alaisten tilojen hinnan ja lainojen maksussa ..

370) Ed. Sormusen y. m. toiv. al. n:o 229 toimenpiteistä eräiden maatalouskiinteistöjen pakkohuutokaupoista aiheutuneiden epäoikeudenmukaisuuksien korjaamiseksi .....

371) Ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 230 maanhankintalain mukaan siirtoväelle myytävien tilojen hinnan määräämisestä .....

372) Ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 231 toimenpiteistä yksityisille maan luovuttajille maksetun hinnan järjestelemiseksi .....

373) Ed. Rantalan y. m. toiv. al. n:o 232 lunastuslainsäädännön ulkopuolelle jääneiden vuokra-alueiden itsenäistämisestä .....

374) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 233 toimenpiteistä vuokra-alueiden lunastuslainsäädännön ulkopuolella olevien vuokra-alueiden itsenäistämiseksi .....

375) Ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 234 esityksen antamisesta laiksi tiheissä asumusrhythmissä olevien tonttivuokra-alueiden itsenäistämistä ..

376) Ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 235 osuuskuntien ja niitä vas-

Siv.

116

„

„

„

„

„

„

„

117

„

„

„

Siv.	Siv.
taavien yhtymien oikeudesta lunastaa niiden hallussa vuokrasopimuksen nojalla olevat maa-alueet	
117	
377) Ed. Heikkilän y. m. toiv. al. n:o 236 toimenpiteistä liian pienten tilojen elinkelpoisuuden parantamiseksi	
"	
378) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 237 maanhankintalain muuttamisesta vapaaehtoisella kaupalla hankittujen tilojen elinkelpoisuuden turvaamiseksi	
"	
379) Ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 238 esityksen antamisesta laiksi pienviljelmien lisämaan tarpeen tyydyttämisestä elinkelpoista tilaa edellyttävällä määrällä	
"	
380) Ed. Paavolaisen y. m. toiv. al. n:o 239 toimenpiteistä maanhankintalaissa tarkoitetun uudistilojen perustamispalkkion suorittamiseksi sellaisillekin asutettaville, joiden saamaan tilaan kuuluu valmista peltoa enemmän kuin kymmenesosa tilan suunnitellusta peltoalasta	
"	
381) Ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 240 valtion ja yhtiöiden metsämaiden käyttämisestä lisämaiksi pientiloille	
"	
382) Ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 241 keskuselimen asettamisesta maatalouden koneellistamista varten	
"	
383) Ed. Murtomaan y. m. toiv. al. n:o 242 koneellisten muokkausvälineitten hankkimisesta pien- ja kääpiötiloille	
"	
384) Ed. Tiitun y. m. toiv. al. n:o 243 toimenpiteistä työtä säästävien maatalouskoneiden tuontilupien saannin helpottamiseksi	
"	
385) Ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 244 toimenpiteistä maatalouskoneiden puutteen poistamiseksi	
"	
386) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 245 toimenpiteistä maatalouskoneiden tuonnin rajoittamiseksi ja kotimaisten koneiden standardisoimiseksi ..	118
387) Ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 246 esityksen antamisesta maataloudellisen yleisneuvonnan keskittämisestä	
"	
388) Ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 247 toimenpiteistä maatalousneuvonnan tehostamiseksi	
"	
	389) Ed. Saalastin y. m. toiv. al. n:o 248 toimenpiteistä karjanhoitokoulujen opetusohjelman muuttamiseksi nykytarvetta vastaavaksi .....
	118
	390) Ed. Perkonojan y. m. toiv. al. n:o 249 suunnitelman laatimisesta pienviljelijänuorison ammattikasvatuksen tehostamisesta .....
	"
	391) Ed. Murtomaan y. m. toiv. al. n:o 250 maataloustyön edistämislaitoksen perustamisesta Lepaan koulutilalle .....
	"
	392) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 251 metsäkoulun perustamisesta Saarijärven pitäjässä sijaitsevaan reservikasarmiin .....
	"
	393) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 252 emäntäkoulun rakentamisesta Mankolan sotilasvirkatalolla olevan kotitalousneuvojaopiston yhteyteen .....
	"
	394) Ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 253 Brahelinnan emäntäkoulun perustamisesta Ristiinan pitäjään ..
	"
	395) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 254 toimenpiteistä pienviljelijäkoulun perustamiseksi Juvan kuntaan ..
	"
	396) Ed. Salon toiv. al. n:o 255 emäntäkoulun perustamisesta Suomusalmen kirkonkylään .....
	"
	397) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 256 toimenpiteistä emäntäkoulun perustamiseksi Lapin lääniin .....
	"
	398) Ed. E. Pusan toiv. al. n:o 257 toimenpiteistä eläkkeen myöntämiseksi maatalouskerhoneuvojana toimineille naispuolisille kerhoneuvojille .....
	"
	399) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 258 toimenpiteistä karjantarkastusyhdistysten valtionavustusten korottamiseksi .....
	"
	400) Ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 259 esityksen antamisesta laiksi maitotaloustuotteiden tuotantopalkkioiden maksamisesta pienviljelijöille ..
	"
	401) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 260 toimenpiteistä pienviljelijäin karjuasematoiminnan tehostamiseksi ..
	"
	402) Ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 261 räjähdysaineiden hankkimisesta alennettuun hintaan pienviljelijöille ja uudisraivaajille .....
	119
	403) Ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 262 avustuksista ja lainoista kivipe-

	Siv.		Siv.
raisten viljelysmaitten raivaustyön tukemiseksi	119	418) Ed. Saalastin y. m. toiv. al. n:o 277 toimenpiteistä hallantorjunta-aseman perustamiseksi Pohjanmaalle	120
404) Ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 263 avustusten ja lainojen myöntämisestä kiviperäisten viljelmien raivaamiseen	"	419) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 278 raesateiden ja tulvien maanviljelijöille aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta	"
405) Ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 264 esityksen antamisesta lainojen ja avustusten myöntämisestä kiviperäisten peltöjen raivaamista varten	"	420) Ed. Mustosen y. m. toiv. al. n:o 279 lisäyksestä vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon raesateiden maataloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi	"
406) Ed. Pakkasen y. m. toiv. al. n:o 265 toimenpiteistä salaajituksen edistämiseksi	"	421) Ed. Antilan y. m. toiv. al. n:o 280 korvauksen suorittamisesta viljelijöille luonnonvoimien kasvillisuudelle aiheuttamista vahingoista	"
407) Ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 266 salaajitukseen myönnettävien laina- ja avustusmäärien korottamisesta	"	422) Ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 281 toimenpiteistä puutarhatuotesäilyketeollisuuden kehittämiseksi	"
408) Ed. Lampisen y. m. toiv. al. n:o 267 toimenpiteistä maataloustuotannon edistämisrahaston saattamiseksi palvelemaan maatalouden luontotarvetta	"	423) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 282 Pohjois-Suomen sipulituotannon suojaamisesta ja elvyttämisestä ..	"
409) Ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 268 korotettujen uudis- ja laidunraivauspalkkioiden suorittamisesta vuosina 1945—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista	"	424) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 283 sipulivaraston rakentamisesta Rovaniemelle ja Ouluun	"
410) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 269 viljavarastotilojen lisäämisestä	"	425) Ed. Österholmin y. m. toiv. al. n:o 284 toimenpiteistä silakansaaliin ylijäämän hyväksi käyttämiseksi	"
411) Ed. Honkalan y. m. toiv. al. n:o 270 valtion viljavaraston rakentamisesta Mellilän—Loimaan seudulle	"	426) Ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 285 toimenpiteistä kalastuselinkeinon edistämiseksi	"
412) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 271 valtion viljavaraston perustamisesta Pieksämäelle	"	427) Ed. Larsonin y. m. toiv. al. n:o 286 tehokkaista toimenpiteistä kalastuselinkeinon tukemiseksi	"
413) Ed. E. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 272 toimenpiteistä maaseututalouksien vesikysymyksen hoitamiseksi	"	428) Ed. Rosenbergin y. m. toiv. al. n:o 287 osuuskalansäilyketehtaiden perustamisesta valtion osallistumalla yrityksiin	"
414) Ed. Brommelsin y. m. toiv. al. n:o 273 toimenpiteistä maaseudun vesi- ja viemärijohtojen aikaansaamisen helpottamiseksi	"	429) Ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 288 toimenpiteistä Suomen Kalastusyhdistyksen kalastustaloudellisen toiminnan kehittämiseksi	"
415) Ed. Murtomaan y. m. toiv. al. n:o 274 yhteispesulain perustamisesta pienviljelijäemäntien työn helpottamiseksi	"	430) Ed. Rosenbergin y. m. toiv. al. n:o 289 esityksen antamisesta laiksi yksityisten ammattikalastajain kalastusveneiden ja kalanpyydysten yleisestä maksuttomasta vakuutuksesta ..	"
416) Ed. Torven y. m. toiv. al. n:o 275 koti- ja karjataloustöiden rationalisoimisesta	"	431) Ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 290 Tornionjoen Kirkkonära-nimisen sivuhaaran ruoppaamisesta lohen nousulle sopivaksi	"
417) Ed. E. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 276 kotitaloustyön rationalisoinnista ottamalla huomioon vähävaraisimmatkin kodit	"	432) Ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 291 toimenpiteistä Kymen laakson maanomistajien vapauttamiseksi vel-	

	Siv.		Siv.
vollisuudesta osallistua Kymijoen vedenkorkeuden alentamisesta aiheutuviin kustannuksiin	120	nustarviketuotannon ja -rahoituksen keskittämiseksi yhtenäisen valtakunnallisen johdon alaiseksi	124
433) Ed. Okon y. m. toiv. al. n:o 292 Maaveden vesi- ja ranta-alueiden kuivattamisesta viljelyskelpoisiksi	121	448) Ed. Kalavaisen y. m. toiv. al. n:o 307 nuorten avioparien asunnon saannin turvaamisesta	"
434) Ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 293 Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan runkoviemäriverkostosuunnitelman toteuttamisesta	"	449) Ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 308 toimenpiteistä asunnonhankintalainojen myöntämiseksi nuorille aviopareille	"
435) Ed. N. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 294 toimenpiteistä Halsuan kunnan Marjukankaan kylässä olevan suoluonon kuivattamiseksi	"	450) Ed. Kajalan y. m. toiv. al. n:o 309 huoneistovuokrissa ilmenneiden epäkohtien poistamisesta	"
436) Ed. Hakalan y. m. toiv. al. n:o 295 toimenpiteistä lähiajan sosiaalisen jälleenrakennustyön välttämättömien tarpeiden selvittämiseksi	"	451) Ed. Renforsin y. m. toiv. al. n:o 310 toimenpiteistä ammattientarastuksen yhtenäistämiseksi ja keskittämiseksi	"
437) Ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 296 esityksen antamisesta yleisestä sosiaalivakuutuksesta	"	452) Ed. Hiilelän y. m. toiv. al. n:o 311 tutkimuksen toimittamisesta vuorotyön työntekijäin terveydelle ja elämälle aiheuttamista vaaroista ja haitoista	"
438) Ed. Sukselaisen y. m. toiv. al. n:o 297 sosiaalihallinnon uudistamisesta	123	453) Ed. Prunnilan y. m. toiv. al. n:o 312 esityksen antamisesta merenkulkijain eläkelaiksi	"
439) Ed. Kalavaisen y. m. toiv. al. n:o 298 nuorisotutkimuksen toimeenpanemisesta	"	454) Ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 313 metsätyönjohtajain aseman korjaamisesta	"
440) Ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 299 yhteisleipomoiden perustamisesta maaseudulle	"	455) Ed. Karvosen y. m. toiv. al. n:o 314 metsätyönjohtajain työajan lailla vahvistamisesta	125
441) Ed. Saariahon y. m. toiv. al. n:o 300 toimenpiteistä Kouvolan veturivarikon sosiaalisten olojen parantamiseksi	"	456) Ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 315 esityksen antamisesta luottamusmiesten oikeudet ja velvollisuudet määritteleväksi lainsäädännöksi	"
442) Ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o 301 toimenpiteistä maaseudun asunto-olojen parantamiseksi	124	457) Ed. Salmela-Järvisen y. m. toiv. al. n:o 316 tutkimuksen toimittamisesta naisten suorittaman työn yksityis- ja kansantaloudellisesta merkityksestä	"
443) Ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 302 toimenpiteistä maaseudun asunto-olojen parantamiseksi erityisen rahoitussuunnitelman pohjalla	"	458) Ed. Borg-Sundmanin y. m. toiv. al. n:o 317 toimenpiteistä osapäivätyön hyväksi käyttämisestä	"
444) Ed. Kajalan y. m. toiv. al. n:o 303 toimenpiteistä asuntopulan poistamiseksi	"	459) Ed. Kuusinen-Leinon y. m. toiv. al. n:o 318 tutkimuksen toimittamisesta puolipäivätyön soveltamismahdollisuuksista	"
445) Ed. Pyyn y. m. toiv. al. n:o 304 omakotitalojen rakentamista varten annettavien kiinnityslainojen lainaehto- ja muuttamisesta	"	460) Ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 319 toimenpiteistä perheenäitien vuosiloman järjestämiseksi	"
446) Ed. Meinanderin y. m. toiv. al. n:o 305 toimenpiteistä valtion elimen asettamiseksi keskitetysti johtamaan asuntorakennustoimintaa kaupungeissa ..	"	461) Ed. Pesosen y. m. toiv. al. n:o 320 toimenpiteistä sairausvakuutuslain aikaansaamiseksi	"
447) Ed. Murron y. m. toiv. al. n:o 306 asuntorakennustoiminnan, raken-			

	Siv.		Siv.
462) Ed. Prunnilan y.m. toiv. al. n:o 321 maksuttoman pakollisen sairau- suvakuutuksen toimeenpanemisesta .	125	sesta pienviljelijäin hevosille ja lypsy- karjalle sattuneista tapaturmista ...	126
463) Ed. Leikolan toiv. al. n:o 322 kansaneläkelaitoksen maksamien eläk- keiden korottamisesta yleistä hintata- soa vastaaviksi	„	476) Ed. J. Pusan y.m. toiv. al. n:o 335 asevelvollisten peruspalvelus- ajan määrittämisestä yhdeksi vuodeksi	„
464) Ed. Lehtokosken y.m. toiv. al. n:o 323 esityksen antamisesta kansan- eläkelain ulkopuolelle jääneiden van- husten ja työkyvyttömiä henkilöiden eläkeoikeuden turvaamisesta	„	477) Ed. Kujanpään y.m. toiv. al. n:o 336 asevelvollisten lomauttami- sesta kuudeksi kuukaudeksi vuoden 1949 aikana	„
465) Ed. Pohjalan y.m. toiv. al. n:o 324 toimenpiteistä vähävaraisten vanhusten olosuhteissa vallitsevien epäkohtien poistamiseksi	„	478) Ed. Lappi-Seppälän y.m. toiv. al. n:o 337 toimenpiteistä puolustus- laitoksen rakennusten kunnan paran- tamiseksi	„
466) Ed. Jalaksen y.m. toiv. al. n:o 325 äitiysavustuksen suorittami- sesta kaikille äideille	„	479) Ed. Mannisen y.m. toiv. al. n:o 338 eräiden moottoriajoneuvoista saatavien tulojen käyttämisestä tieolo- jen parantamiseen	„
467) Ed. Lehtokosken y.m. toiv. al. n:o 326 toimenpiteistä äitiysavustuk- sen antamiseksi kaikille sitä anoville synnyttäjille	„	480) Ed. Mieltusen y.m. toiv. al. n:o 339 toimenpiteistä tierakennusyh- tiön perustamiseksi	„
468) Ed. Torven y.m. toiv. al. n:o 327 esityksen antamisesta laiksi täysi- palkkaisen loman myöntämisestä syn- nyttäjille ennen ja jälkeen synnytyk- sen	„	481) Ed. H. Simosen y.m. toiv. al. n:o 340 toimenpiteistä maantiepölyn sitomiseksi moottoriajoneuvoilla lii- kennöitävillä yleisillä teillä	„
469) Ed. M. Järvisen y.m. toiv. al. n:o 328 sotalleskille annetun työhuol- lon ulottamisesta myös muihin nais- puolisiin vähävaraisiin leskiin	126	482) Ed. Luostarisen y.m. toiv. al. n:o 341 toimenpiteistä Mikkelin lää- nin erottamisesta eri tie- ja vesiraken- nuspiiriksi	127
470) Ed. Prunnilan y.m. toiv. al. n:o 329 tapaturmavakuutettujen ja muiden siviili-invaliidien huollon jär- jestämisestä sotilasvammalain mukai- seksi	„	483) Ed. Sormusen y.m. toiv. al. n:o 342 Pohjois-Suomen liikenneolo- jen kehittämiseksi	„
471) Ed. Brander-Wallinin y.m. toiv. al. n:o 330 toimenpiteistä lasten päivähuollon järjestämiseksi	„	484) Ed. Honkalan y.m. toiv. al. n:o 343 toimenpiteistä tullipaviljon- gin rakennuttamiseksi Turun sata- maan	„
472) Ed. Stenbergin y.m. toiv. al. n:o 331 siviili-orpojen saattamisesta yhdenmukaiseen asemaan sotaorpojen kanssa huoltoon nähden	„	485) Ed. Salon toiv. al. n:o 344 toimenpiteistä maaseudun postioalojen kehittämiseksi	„
473) Ed. Brander-Wallinin y.m. toiv. al. n:o 332 sopivien kesäleiri- alueiden hankkimisesta Lomaliitolle..	„	486) Ed. Pyörtänön y.m. toiv. al. n:o 345 toimenpiteistä postiautokan- nan lisäämiseksi	„
474) Ed. Tainion y.m. toiv. al. n:o 333 esityksen antamisesta ansiotöissä käytettäviä hevosia koskevasta tapa- turmavakuutuslaista	„	487) Ed. Aaltosen y.m. toiv. al. n:o 346 toimenpiteistä posti- ja poli- sitalon rakentamiseksi Paraisten kaup- palaan	„
475) Ed. Koivurannan y.m. toiv. al. n:o 334 korvauksen suorittami-		488) Ed. Hirvensalon y.m. toiv. al. n:o 347 postitalon rakentamisesta Iisalmen kaupunkiin	„
		489) Ed. Mieltusen y.m. toiv. al. n:o 348 Pohjois-Suomen asutusaluei- den ja syrjäisten asutusryhmien pu- helinlinjojen rakentamisesta	„
		490) Ed. Koivurannan y.m. toiv. al. n:o 349 Pohjois-Suomen maantie-	

	Siv.		Siv.
rakennustöiden jättämisestä kokonaisurakkoina yksityisten urakoitsijain suoritettaviksi	127	Uudestakaupungista Peipohjan asemalle	128
491) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 350 kylätierasituksen saattamisesta valtion kannettavaksi ainakin vähävaraisilla syrjäseuduilla	„	504) Ed. J. Wirtasen y. m. toiv. al. n:o 363 rautatien rakentamisesta Tampereen kaupungista Kyröskosken ja Parkanon kautta Seinäjoelle	„
492) Ed. Heikkilän y. m. toiv. al. n:o 351 runkoverkoston aikaansaamisesta puutavaran kuljetusmahdollisuuksia vaille oleville metsäalueille ..	„	505) Ed. Alangon y. m. toiv. al. n:o 364 toimenpiteistä rautatien rakentamiseksi Tampereelta Kyröskosken ja Parkanon kautta Seinäjoelle	„
493) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 352 toimenpiteistä rappiokuntoon joutuneiden asutusteiden kunnostamiseksi ja asutusteiden ottamiseksi tie- ja vesirakennushallituksen hoitoon	„	506) Ed. Joukasen y. m. toiv. al. n:o 365 rautatien rakentamisesta suunnalla Kauhajoki—Niinisalo—Kyröskoski	„
494) Ed. Larsonin y. m. toiv. al. n:o 353 toimenpiteistä talviliikenteen ylläpitämiseksi linjalla Turku—Maarianhamina	„	507) Ed. O. Turusen y. m. toiv. al. n:o 366 rautatien jatkamisesta Heinolasta Savon radalla olevalle Lelkolan pysäkillä	„
495) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 354 toimenpiteistä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämiseksi	„	508) Ed. J. Wirtasen y. m. toiv. al. n:o 367 Vaasan—Härmän rataosan rakentamisesta	„
496) Ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 355 Jokioisten Rautatie OY:n osakkeiden lunastamisesta valtiolle	128	509) Ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 368 Vaasan—Outokummun poikikiradan rakentamisesta	„
497) Ed. Sormusen y. m. toiv. al. n:o 356 koneellisen tutkimuksen toimittamisesta Oulun—Kuusamon rata-suunnalla	„	510) Ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 369 rautatien rakentamisesta Sysmäjärveltä Juantehtaan kautta Siilinjärven—Alapitkän rataosalle	„
498) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 357 tutkimuksen toimittamisesta rautatien jatkamiseksi Kaulirannan asemalta Tornionjokilaaksoa pitkin pohjoiseen	„	511) Ed. Rönkön toiv. al. n:o 370 rautatien rakentamisesta Alapitkän asemalta Nilsiän kautta Juuankoskelle	„
499) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 358 koneellisen tutkimuksen toimittamisesta rautatien rakentamisesta Kemijärveltä Sodankylään	„	512) Ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 371 Savon ja Karjalan yhdysradan rakentamisesta	129
500) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 359 ratasuunnan tutkimisesta Kemijärven asemalta Inarijärven Nanguvuonoon	„	513) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 372 rautatien rakentamisesta Kokkolasta Saarijärvelle	„
501) Ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 360 Eskolan metsäradan muuttamisesta normaaliraiteiseksi	„	514) Ed. Tauriaisen y. m. toiv. al. n:o 373 Hyrynsalmen—Pesiön—Kiantajärven rataosan rakennustöiden loppuun saattamisesta	„
502) Ed. Kulovaaran y. m. toiv. al. n:o 361 rautatien rakentamisesta Turusta Riihimäelle	„	515) Ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 374 Kaulirannan—Kolarin rautatien rakentamisesta	„
503) Ed. Simulan y. m. toiv. al. n:o 362 rautatien rakentamisesta		516) Ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 375 rautatien rakentamisesta Kitilän ja Kolarin kunnissa oleville malmi- ja kalkkikivialueille	„
		517) Ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 376 yksityisteiden avustusmäärärahojen korottamisesta	„
		518) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 377 toimenpiteistä Lapin, Oulun ja Kuopion lääneissä sotatoimien yh-	

	Siv.		Siv.
teydessä tai muuten yleisluontoisilla ajoilla pilattujen tai tuhottujen kunnan ja kyläteiden kuntoon saattamiseksi	129	tavan talvitien ottamisesta valtion hoitoon	130
519) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 378 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Joroisten kunnan Ruokojärven kylästä Kolman pysäkillä	”	530) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 389 Otavan—Puskakankaan kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
520) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 379 tutkimuksen toimittamisesta yhdyntien rakentamiseksi Juvan kunnan Narilan kylästä Joroisten kunnan Kaitaisten kylään	”	531) Ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o 390 Kangasniemen kunnassa olevan Vihaven kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
521) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 380 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Ähtärin asemalta Ruhan koulun kautta Valkeajärven pysäkillä	”	532) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 391 Sulkavan—Partalansaaren maantien ottamisesta valtion hoitoon ..	”
522) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 381 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Ähtärin Peränteen kylästä Pihlajaveden—Virtain maantielle	”	533) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 392 Pieksämäen—Jäppilän maantieltä Siikmäen aseman kautta Pieksämäen—Savonlinnan maantielle johtavan yhdyntien ottamisesta valtion hoitoon	”
523) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 382 tiesuunnan tutkimisesta maantien rakentamiseksi Posion—Kuusamon maantieltä Kemijärven—Kuusamon maantiehen	”	534) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 393 Pieksämäen kunnassa olevien Neuvolan—Kylmämäen, Heikkolan ja Pyhäjärven kyläteitten valtion hal- tuun ottamisesta	”
524) Ed. Joukasen y. m. toiv. al. n:o 383 Siipyyn—Merikarvian—Ahlaisten rannikkotien ottamisesta valtion hoitoon	”	535) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 394 Jäppilän—Pörölänmäen kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
525) Ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 384 Kiviniemen paikallistien ja sen jatkona olevan Pyykosken paikallistien ottamisesta valtion hoitoon	”	536) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 395 Kantalan—Naarajärven kylätien ottamisesta valtion hoitoon ..	”
526) Ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 385 Heinolan pitäjän kirkolta Jaalan—Mäntyharjun maantielle johtavan yhdyntien ottamisesta kolmen kylätien osalta valtion hoitoon	130	537) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 396 Kangaslammin kunnassa olevan Hevonlahden tien ottamisesta valtion hoitoon	”
527) Ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 386 Vanhamäen, Ukkonniemen ja Hokanniemen kyläteiden yhdistämisestä ja ottamisesta valtion hoitoon	”	538) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 397 Hietämäen—Paltasen kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
528) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 387 Savonlinnan kaupungista Säämingin kunnan Pesingin kylään johtavan tien ottamisesta valtion hoitoon	”	539) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 398 Puumalan kunnassa olevan Kaipaan kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
529) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 388 Kulennoisten asemalta Säämingin kunnan Pitkälän kylään joh-	”	540) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 399 Pieksuunlahden—Kyrsyän—Paatelan tien ottamisesta valtion hoitoon	”
		541) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 400 Kiiskilän kylätien ja sen jatkon Kyrsyän kunnantien ottamisesta valtion hoitoon	131
		542) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 401 Juvan kunnassa olevan Nääringin—Hyötyyn kylätien ottamisesta valtion hoitoon	”
		543) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 402 Juvan kunnassa olevan Kais-	

	Siv.		Siv.
lajärven—Rantuun yhdyntien ottamisesta valtion hoitoon	131	557) Ed. Salon toiv. al. n:o 416 Hietaperän—Huutoniemen kylätien ottamisesta valtion hoitoon	132
544) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 403 Juvan kunnassa olevan Levanomaisten kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	558) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 417 Koivun—Vähäjoen—Suolijoen tien ottamisesta valtion hoitoon ..	"
545) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 404 Juvan kunnassa olevan Rantuun kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	559) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 418 Kemijärven kunnassa olevan Kostamon kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"
546) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 405 Juvan kunnassa olevan Soiniemen kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	560) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 419 Pelkosenniemen kunnassa olevan Pyhäjärven kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"
547) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 406 Juvan kunnassa olevan Kaislajärven kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	561) Ed. Jokisen y. m. toiv. al. n:o 420 Salon kauppalan ja Piikkiön välisen maantiesosan kuntoon saattamisesta	"
548) Ed. Miikin y. m. toiv. al. n:o 407 Joutsenon kunnassa olevan n. s. Vesikkolan kunnantien ottamisesta valtion hoitoon	"	562) Ed. Mannilan y. m. toiv. al. n:o 421 maantien rakentamisesta Sysmän—Hartolan maantieltä Liikolan kylän kautta Leppäkoskelle	"
549) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 408 Mäntyharjun kunnassa olevan Mouhun tien ottamisesta valtion hoitoon	"	563) Ed. Mannilan y. m. toiv. al. n:o 422 maantien rakentamisesta Sysmän kirkolta Särkilahden ja Jundinsalon kyläkuntien kautta Luhanگان kirkolle	"
550) Ed. Tiaisen y. m. toiv. al. n:o 409 Saaren Maironiemestä Parikkalan Kangaskylään johtavan tien ottamisesta valtion hoitoon	"	564) Ed. Suntelan y. m. toiv. al. n:o 423 maantien rakentamisesta Asikkalan pitäjältä Lahden—Sysmän maantieltä Särkijärven y. m. kylien kautta Lahden—Jyväskylän tielle ..	"
551) Ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o 410 Seppälän—Synsiön—Hyyrylän kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	565) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 424 maantien rakentamisesta Säamingin kunnan Pihlajalahden kylästä Rantasalmen kunnan Hiltulan kylään	"
552) Ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 411 Multian pitäjässä olevan kahden kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	566) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 425 maantien rakentamisesta Puumalan kunnan Kietävälän kylästä Himahuuhan y. m. kylien kautta Puumalan—Imatran maantielle	"
553) Ed. Riikosen y. m. toiv. al. n:o 412 Pielisjärven pitäjässä olevan Kelvön—Jaakonvaaran kylätien ottamisesta valtion hoitoon	"	567) Ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 426 maantien rakentamisesta Vesanon—Tervon maantieltä n. s. Kivisilmän tienhaarasta Suostuntajärven länsipuolitse Tervon—Iisveden maantielle	"
554) Ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 413 Munsalan kunnassa olevan rannikkotien Hirvilahti—Monä—Gunilack ottamisesta valtion hoitoon	"	568) Ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 427 maantien rakentamisesta Suovonlahdesta Ahvenisen y. m. paikkakuntien kautta Iisvedenpäähän	"
555) Ed. Rankilan y. m. toiv. al. n:o 414 Evijärven pitäjässä Kniivilän ja Pukkilan talojen välillä olevan n. s. vanhan maantien ottamisesta valtion hoitoon	"	569) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 428 maantien rakentamisesta Vir-	
556) Ed. Salon toiv. al. n:o 415 Kotilan—Uvan kunnantien ottamisesta valtion hoitoon	132		

	siv.		siv.
mutjoen—Lohikosken maantieltä Lieviskän y. m. kylien kautta Puumalan kirkolle	132	lästä Alatornion kunnan Könölän kylään	133
570) Ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 429 maantien rakentamisesta Piek-sämäen Hankasalmen maantieltä Rautalammin—Hankasalmen maantielle n. s. Vanajan kylätietä hyväksi käyt-tään	133	582) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 441 maantien rakentamisesta Si-mojoen rautatiesillalta Alaniemen los-sille	"
571) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 430 maantien rakentamisesta Puumalan kunnan Kivisalmelta Kai-paalan kylään	"	583) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 442 Simojärven—Posion maan-tien rakentamisesta	"
572) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 431 maantien rakentamisesta Puu-malan kunnan Valtolan kylästä Ron-kosalmen ja Lieviskän kylien välille ..	"	584) Ed. Salon toiv. al. n:o 443 maantien rakentamisesta Hyrynsal-men Moisionvaaran tiestä Suomussal-men kunnan Jumaliskylään	"
573) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 432 Sulkavan ja Ruokolahden kuntien välisen maantien kunnosta-misesta	"	585) Ed. Salon toiv. al. n:o 444 yli-kulkupaikan muuttamisesta Kuhmon —Suomussalmen maantiellä Kontio-lansalmesta Tönölänsalmeen	134
574) Ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 433 maantien rakentamisesta Hir-vaslahdesta Savonlinnan—Moinsalmen tiellä Käärmelahden kohdalle Moin-salmen—Pellossalon tiellä	"	586) Ed. Salon toiv. al. n:o 445 Murtoperän—Pohjoislahden maantien rakennustöiden loppuun saattami-sesta	"
575) Ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o 434 maantien rakentamisesta Lievestuoreen asemalta Leivonmäen—Rutalahden maantielle	"	587) Ed. Salon toiv. al. n:o 446 maantien rakentamisesta Ristijärven kirkolta Emäjoen itäpuolta Jokikylän kautta Hyrynsalmen kirkolle	"
576) Ed. Penttalan y. m. toiv. al. n:o 435 Isonkyrön Kylkkälän sekä Laihian Torstilan—Jakkulan ja Käyp-pälän kyläteiden yhdistämisestä	"	588) Ed. Salon toiv. al. n:o 447 maantien rakentamisesta Suomussal-men—Taivalkosken maantieltä Suo-mussalmen Selkoskylään	"
577) Ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 436 tutkimuksen toimittamisesta maantien rakentamiseksi Karstulan pitäjän Pääjärven kylästä Soinin pi-täjän Kolun kylään	"	589) Ed. Salon toiv. al. n:o 448 maantien rakentamisesta Kuhmon kun-nassa olevalta Tuulijärven maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle ..	"
578) Ed. Sormusen y. m. toiv. al. n:o 437 maantien rakentamisesta Pu-hokselta Leinosenvaaraan	"	590) Ed. Salon toiv. al. n:o 449 maantien rakentamisesta Ristijärven kunnassa olevalta Mustavaaran maan-tieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maan-tielle	"
579) Ed. Mustosen toiv. al. n:o 438 Sotkamon ja Kajaanin maalaiskun-nassa olevan Mustamäen kylätien ra-kennustöiden loppuun saattamisesta ..	"	591) Ed. Ryhdän y. m. toiv. al. n:o 450 maantien rakentamisesta Taival-kosken Metsäkylästä Suomussalmen Pyhäkylään	"
580) Ed. Pyörtänön y. m. toiv. al. n:o 439 maantien rakentamisesta tie-suunnalla Hoilola—Luutalahti—Mu-talahti	"	592) Ed. Ryhdän y. m. toiv. al. n:o 451 Suiningin—Riekin maantien ra-kentamisesta Kuusamon kunnassa ..	"
581) Ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 440 maantien rakentamisesta Ke-min maalaiskunnan Viitakosken ky-	"	593) Ed. Hautalan y. m. toiv. al. n:o 452 maantien rakentamisesta Pie-laveden maantieltä Pihtiputaan maan-tielle	"
		594) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 453 maantien rakentamisesta Simojoen rautatiesillalta Alaniemen lossille ..	"
		595) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 454 maantien rakentamisesta Vian	

asemalta Vanttausjärven maantielle..	siv. 134	610) Ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 469 lisäyksestä vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon Imatran kosken yli johtavan sillan kunnostamista varten	siv. 135
596) Ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 455 Kallon—Kurtakon maantien rakennustöiden loppuun saattamisesta	”	611) Ed. Okon y. m. toiv. al. n:o 470 tutkimuksen toimittamisesta sillan rakentamiseksi Taipalsaaren Kirjaimoin salmeen	”
597) Ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 456 Pellon—Raaujärven tien kuntoonpanemisesta	”	612) Ed. Mannisen y. m. toiv. al. n:o 471 sillan rakentamisesta Iisalmen maalaiskunnassa olevan Itikansalmen yli	”
598) Ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 457 Könkään—Tepaston maantien rakennustöiden loppuun saattamisesta	”	613) Ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 472 Peltosalmen sillan rakentamisesta	”
599) Ed. E. Koiviston toiv. al. n:o 458 maantien rakentamisesta Rovaniemen—Sodankylän maantieltä Niesin kylään	”	614) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 473 maantiesillan rakentamisesta Utsjoen yli Utsjoen kirkonkylän kohdalla	”
600) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 459 maantien rakentamisesta Sodankylän kunnan Korvasen—Lokan tieltä Rioston kylään	”	615) Ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 474 lossiproomun hankkimisesta Simojokeen Ruonaojan asutustielle	”
601) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 460 lisäyksestä vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon Sodankylän—Kittilän maantien rakennustöiden jatkamiseen	135	616) Ed. Jokisen y. m. toiv. al. n:o 475 Salon laivaväylän ruoppaustöiden loppuun saattamisesta	”
602) Ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 461 Kittilän—Sodankylän maantien rakennustöiden loppuun saattamisesta	”	Pöydällepanoa varten esitellään:	
603) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 462 maantien rakentamisesta Pelkosenniemen kunnan Kairalan kylästä Sodankylän kirkonkylään	”	617) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta	136
604) Ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 463 erämaantien rakentamisesta Savukosken kunnan Martinkylästä Rovalaan	”	618) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta	”
605) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 464 maantien rakentamisesta Kemijärven—Pelkosenniemen maantiestä Vuostimojärven kautta Pyhätunturille	”	619) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi eräiden kiinteistöosakkeiden hankkimisen rajoittamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä	”
606) Ed. E. Koiviston toiv. al. n:o 465 maantien rakentamisesta Enontekiön kirkolta Leppäjärven ja Palojärven kyliin	”		
607) Ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 466 maantien rakentamisesta Ivalon kylästä Viakkalan kautta Koppelon kylään	”		
608) Ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 467 maantien rakentamisesta Inarin Syysjärveltä Utsjoen kirkonkylän kautta Utsjokisuulle	”		
609) Ed. Perkonojan y. m. toiv. al. n:o 468 sillan rakentamisesta Kemiön—Karunan väliseen salmeen	”		

Puhetta johtaa puhemies K e k k o n e n.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Ahmavaara, Ala-Mäyry, Antila,

Berner, Brander, Brommels, K. Eskola, V. Eskola, Forss, Friman, Heljas, Hiekkala, Hiltunen, Honkala, Ikonen, Jern, Kajala Kalliokoski, Karvonen, Kauhanen, Kaukamaa, Kauppi, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koskinen, Koukkari, Kullberg, Laitinen, Larson, Lepistö, Luostarinen, Luukka, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Miettunen, Muikku, Murtomaa, Myllymäki, Niskala, Okko, Oksala, Palovesi, Pesonen, Pohjala, Rantamaa, Riikonen, Rosenberg, Ryhtä, Sarjala, H. Simonen, Simula, Soininen, Söderhjelm, Tauriainen, Tervo, Torvi, Turkka, Tuurna, Welling, Vesterinen, Wickman, Vilhula, Virolainen, A. Wirtanen, J. Wirtanen ja Österholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta ulkomaanmatkan takia ed. Berner, yksityisasiain takia edustajat Kauppi ja Kullberg sekä virka-asian takia ed. V. Eskola.

Eduskunnan tietoon saatettu asetus.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeen vaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi 28 päivänä joulukuuta 1945 annetun lain 2 §:ssä mainitussa tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 22 päivänä heinäkuuta 1948 annettu

Asetus Alankomaiden kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaan saattamisesta.

Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut mainitun lain nojalla 30 päivänä kesäkuuta 1948 annettu

Valtioneuvoston päätös eräiden leipälajien ja ruokien tarjoilemisesta ravitsemisliikkeissä ostokortinkuponkeja vaatimatta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Puhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät aloitteet ovat esillä keskustuskansliassa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

1) Ehdotuksen laiksi hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Raunion y. m. lak. al. n:o 1;

2) Ehdotuksen laiksi edustajanvaaleista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Söderhjelmin y. m. lak. al. n:o 2;

3) Ehdotuksen laiksi edustajanvaaleista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Lampisen y. m. lak. al. n:o 3;

4) Ehdotuksen laiksi eräiden tuotanto- ja liikelaitosten kansallistamisesta sekä luonnonrikkauksien ja ulkomaankaupan ottamisesta valtion haltuun

sisältävä ed. Pessin y. m. lak. al. n:o 4;

5) Ehdotuksen laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta

sisältävä ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 5; sekä

6) Ehdotukset laeiksi valtion viran tai pysyvaisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annetun lain ja valtion viran tai toimen haltijan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Kuusinen-Leinon y. m. lak. al. n:o 6.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan:

7) Ehdotuksen laiksi rikoslain 14 luvun muuttamisesta

sisältävä ed. Pessin y. m. lak. al. n:o 7;

8) Ehdotuksen laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta

sisältävä ed. Rantamaan y. m. lak. al. n:o 8; ja

9) Ehdotuksen laiksi rikoslain 38 luvun 6 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 9.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan

10) Ehdotukset laeiksi edustajanpalkkiosta annetun lain sekä tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta

sisältävä ed. Öhmanin lak. al. n:o 10.

11) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta

sisältävä ed. M. Järvisen y. m. lak. al. n:o 11 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. Järvinen: Herra puhemies! Käytyjen sotien johdosta ovat valtion menot lisääntyneet vuoteen 1938 verrattuna yli 16-kertaisesti. Vuoden 1938 tilinpäätöksen mukaan olivat valtion menot 5.4 miljardia markkaa ja vuoden 1947 tilinpäätöksen mukaan 87.8 miljardia markkaa, josta sodista johtuneita menoja oli noin 51 miljardia markkaa, eli 58.4 %.

Menojen lähempi tarkastelu ja rahavarannon alenemisen huomioon ottaen voidaan todeta, että varsinaiset menot eivät ole lisääntyneet, vaan pikemminkin vähentyneet. Vuosien 1945—1947 talousarvioiden ja tilinpäätösten perusteella voidaan todeta, että sotatulojen nettolyhennykset nousevat sanotulta ajalta yhteensä noin 120 miljardiin markkaan. Tästä johtuu mieleen kysymys, miten tämä kaikki on ollut mahdollista näin lyhyenä ja vaikeana aikana. Mistä on saatu tulot näin valtaviin summiin?

Ratkaisevimpana tekijänä on tietenkin ollut maassamme sodanjälkeisenä aikana noudatettu demokraattinen suuntaus. Amatillisesti ja poliittisesti järjestäytynyt työväenluokka ja työtä tekevä talonpoikaisto on ponnistellut kaikin voimin tuotannon kohottamiseksi ja taloudellisten vaikeuksien voittamiseksi. Tuotannon ja muunkin talouselämämme elpyminen on luonut edellytykset siihen, että verotuloilla on ollut mahdollisuus peittää kaikista valtion menoista noin 2/3. Tulo- ja omaisuus- sekä liikevaihtoverolakiin tehdyistä helpotuksista huolimatta on kehityksen suunta kuitenkin ollut se, että niin välittömän kuin myöskin välillisen verotuksen tuotto on markkamääräisesti ja absoluuttisesti huomattavasti lisääntynyt. Vuodesta 1938 vuoden 1947 loppuun mennessä on veroin-

deksin todettu nousseen 100 pisteestä 1,241 pisteeseen eli noin 12 1/2 kertaiseksi, elinkustannusindeksin noustessa samana aikana 720 pisteeseen. Palkannauttijoille ja yleensä vähävaraisille kohtuuttoman raskaaksi muodostuneesta verorasituksesta muodostaa valtion tulo- ja omaisuusverotus huomattavan osan. Vuonna 1945 koottiin valtion tulo- ja omaisuusveroa noin 11 miljardia markkaa, vuonna 1946 noin 17 miljardia markkaa ja vuonna 1947 noin 22 miljardia markkaa. Tänä vuonna lasketaan tulo- ja omaisuusveron tuottavan ainakin noin 27 à 28 miljardia markkaa. Tästä veromäärästä maksavat fyysilliset henkilöt noin 50 à 60 %. Vähävaraiset, joihin laskeen työmiehet, käsityöläiset, kauppa-apulaiset, palvelijat, työnjohtajat, 50 % valtion ja kuntain virkamiehistä, 25 % teollisuuden ja kaupan palveluksessa olevista virkamiehistä sekä varsinaisen pienviljelijäväestön, maksoivat fyysillisten henkilöiden suorittamasta veromäärästä vuonna 1942 19.5 %. Kun verorasitus vuoden 1942 jälkeen on yhä enenevässä määrässä siirtynyt edellämainittujen kansalaispiirien kannettavaksi, on heidän osuutensa sekä markkamääräisesti että prosentuaalisesti edellä todetusta huomattavasti lisääntynyt.

Näin on tapahtunut siitakin huolimatta, vaikka tulo- ja omaisuusverolakia on tuloveron osalta vuosina 1946 ja 1947 jonkin verran muutettu. Kun tulo- ja omaisuusverolakiin tehdyt muutokset ovat koskeneet pääasiassa vain perus- ja lapsivähennyksiä, on tämä merkinnyt sitä, että kun palkkatulot inflatoorisen kehityksen johdosta ovat jatkuvasti lisääntyneet ja kun verotuksen progressiivista asteikkoa ei ole läheskään vastaavasti muutettu, on verotus lakiin tehdyistä muutoksista huolimatta tullut entistä raskaammaksi. Tästä on ollut seurauksena, että yleinen elinkustannusindeksi on verojenkin johdosta huomattavasti noussut ja siten vaikuttaa alentavasti elintasoon. Verorasituksen voimakas nousu on lisäksi monissa tapauksissa muodostunut tuotannon lisääntymistä ehkäiseväksi tekijäksi.

Verorasituksen kohtuuttomuuteen, jota kansamme ja varsinkin sen vähävarainen osa on saanut kantaa, on SKDL:n eduskuntaryhmä monin eri tavoin kiinnittänyt sekä eduskunnan että hallituksen huomiota.

Maassamme vallinneeseen taloudelliseen tilanteeseen ja siitä johtuvaan valtiontalouden tilaan vedoten on esityksemme kuitenkin aina pyritty torjumaan ja siten asetettu esteitä huomattavimmille verohelpoituksille.

Sotien aiheuttamat taloudelliset vaikeudet ovat kuitenkin jo suurelta osaltaan helpottumassa. Siirtoväelle maksettavat korvaukset ja maanhankinta, Pohjois-Suomen jälleenrakentaminen, sotakorvausten ja rauhansopimuksen täytäntöönpanokustannuksista on suurin osa jo suoritettu. Sotakorvausten alentaminen 50 %:lla, joka merkitsee vuosittain noin 7 à 8 miljardin markan säästöä, ja eräiden muiden sodista johtuvien menojen vähentyminen tulee jatkuvasti vähentämään valtion menoja. Teollisuuden tuotanto on saavuttamassa sotia edeltäneiden parhaiden vuosien tason. Myös maatalouden tuotto on jatkuvasti noussut ja tulee nyt olemaan suurempi kuin aikaisempina sodan jälkeisinä vuosina. Tuotannon ja tulojen tuntuva lisääntymisen seurauksena on kaikkien verotulojen tuotto muodostunut ja tulee edelleen lisääntyvässä määrässä muodostumaan arvioitua paljon suuremmaksi. Verotuksen tuntuvaan keventämiseen on näin ollen riittävät reaaliset edellytykset. Ottaen huomioon sen tosiasian, että verotus kohdistuu yksistään teknillisistäkin syistä kaikkein rasittavimpana palkkatuloihin, on oikeuden ja kohtuuden mukaista, että sotakorvauksista saatu helpotus tulee etupäässä palkannauttijain ja muiden vähävaraisten ja -tuloisten kansalaisten hyväksi, sillä juuri he ovat joutuneet kantamaan sotakorvauksista ja muista sodasta johtuneista rasituksista raskaimman kuorman.

Näistä syistä me ehdotammekin tulo- ja omaisuusverolakiin tehtäväksi sellaisen muutoksen, että muiden laissa sallittujen vähennysten lisäksi palkkatuloista ja aikaisemman palvelussuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä sekä maa- ja metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen lapsen tai muun perheenjäsenen maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta saa vähentää 20 sadalta. Tällainen muutos tulo- ja omaisuusverolakiin on mielestäni ehdottoman välttämätön, sillä palkkatulojen verotus on todellakin muodostu-

nut niin kohtuuttomaksi, että tällaisenaan se ei voi enää pitemmälle jatkua.

Edellä sanotussa olen lyhyesti kosketellut vain muutamia niistä syistä, jonka vuoksi olen yhdessä toisten SKDL:n ryhmään kuuluvien edustajien kanssa jättänyt eduskunnalle lakialoitteen tulo- ja omaisuusverolain eräiden pykälien muuttamisesta. Esityksemme perustuu siihen oikeudenmukaisuusnäkökohtaan, että verotus jakautuisi tasaisemmin kuin tähän asti huomioon ottaen eri kansalaispiirien veronmaksukyvyyn. Verojen alentaminen olisi sen vuoksi ensisijaisesti kohdistettava eläimeen välttämättömiksi katsottaviin pieniin tuloihin ja pieniin omaisuuksiin. Tässä tarkoituksessa ja rahanarvon alenemisen huomioonottaen ehdotamme verovapaan tulon alarajan korotettavaksi nykyisestä 40,000 markasta 100,000 markkaan ja omaisuusveron verovapaan alarajan 100,000 markasta 800,000 markkaan sekä että verotaulukkoa pienempien tulojen ja omaisuuksien kohdalta muutenkin lievennettäisiin. Ensimmäisen veroluokan, johon kuuluvat sellainen 24 vuotta täyttänyt naimaton henkilö, eronnut tai leski taikka välien rikkoutumisen vuoksi jatkuvasti erillään asuva puoliso, joka ei ole elättänyt verovuonna alaikäistä tai sitä ennen vähintään 10 vuonna 17 vuotta nuorempaa lastaan, ehdotamme kokonaan poistettavaksi. Näin menetellen saataisiin poistetuksi se tärkeä epäkohta, joka vuodesta 1943 asti on kohdistunut yksinäisiin verovelvollisiin. Yksinäisten henkilöiden kohtuuttoman korkeata verotusta ei mielestäni voida enää puolustaa edes väestöpoliittisilla näkökohdilla. Kun rahan arvon aleneminen on tapahtunut paljon nopeammin kuin verolakien muutokset, on tästä ollut yhtenä seurauksena, että ne muutokset, joita rahan arvon alenemisen johdosta on tehty tulo- ja omaisuusverolakiin, ovat jääneet tarkoitetua merkitystä vaille. Koska on todennäköistä, että inflatorinen kehitys tulee edelleenkin jatkumaan, esitämme lakialoitteessamme sekä tulon että omaisuuden verovapaan alarajan sitomista yleiseen elinkustannusindeksiin.

Edellä sanotusta syystä pidämme tällaista säännöstä hyvin tarpeellisena. Jättämämme lakialoitteeseen sisältyy vielä eräitä muita varsinkin vähennyksiä koskevia muutoksia. Toivon, että valiokunta

kiinnittäisi tässä mainittuun ja muihin, mainitsematta jättämiini muutoksiin riittävää asiallista huomiota, sillä kestävämmän raskaaseen verotukseen on kiireellisesti saatava tuntuvaa helpotusta. Ei voida enää jäädä odottamaan, sillä verotus kaikilta osiltaan, mutta erikoisesti palkka- ja pientuloisten kohdalta on muodostunut niin ylivoimaisen raskaaksi, että ellei pikaisesti saada tuntuvia korjauksia aikaan, se tulee varmasti aiheuttamaan huomattavia vaikeuksia ja vahinkoja koko kansalle ja kansantaloudelle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

12) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain 24 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Öhmanin lak.al. n:o 12; ja

13) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain 33 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kanniston y. m. lak. al. n:o 13.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta,

14) Ehdotuksen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin

sisältävä ed. M. Järvisen y. m. lak. al. n:o 14.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

15) Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta

sisältävä ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 15;

16) Ehdotuksen laiksi valtion viran tai toimen haltijan oikeudesta eläkkeeseen annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Meinanderin lak.al. n:o 16; ja

17) Ehdotuksen laiksi välirauhansopimuksen mukaan Sosialististen Neuvostotasavaltain Liitolle palautetun omaisuuden korvaamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 17.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta:

18) Ehdotuksen laiksi yksityisten kansakoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Brommelsin y. m. lak. al. n:o 18;

19) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain 17 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Käkelän y. m. lak. al. n:o 19;

20) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. S.-K. Kilven y. m. lak. al. n:o 20; sekä

21) Ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen kustannuksista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 21.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

22) Ehdotuksen laiksi korvauslain muuttamisesta

sisältävä ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 22;

23) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 6 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kiisken y. m. lak. al. n:o 23;

24) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 7 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 24;

25) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä

sisältävä ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 25;

26) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 9 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 26;

27) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 27 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 27;

28) Ehdotuksen laiksi eräiden sodasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 28;

29) Ehdotuksen laiksi eräiden sodasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta

sisältävä ed. Roineen y. m. lak. al. n:o 29;

30) Ehdotuksen laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 30;

31) Ehdotuksen laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 31;

32) Ehdotuksen laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Vennamon lak. al. n:o 32;

33) Ehdotuksen laiksi toisesta omaisuudenluovutusverosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 33;

34) Ehdotuksen laiksi osakeyhtiöiden toisen omaisuudenluovutusveron suorittamisesta niiden omilla osakkeilla annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 34;

35) Ehdotuksen laiksi rakennustarvikkeista maksetun liikevaihtoveron palauttamisesta

sisältävä ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 35;

36) Ehdotuksen laiksi asuinrakennusten mak saman liikevaihtoveron palauttamisesta

sisältävä ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 36;

37) Ehdotuksen laiksi asuntotuotannon edistämiseksi myönnetyn pitkäaikaisen kiinnitysluoton korkotulojen verohelpotuksista eräissä tapauksissa

sisältävä ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 37;

38) Ehdotuksen laiksi asuntotuotannon edistämiseksi myönnettävistä verohuojennuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Honkalan y. m. lak. al. n:o 38;

39) Ehdotuksen laiksi Suomen Asuntohypoteekkipankin vuosina 1927 ja 1928 ottamien ulkomaanrahan määräisten obligatiolainain agiotappion korvaamisesta

sisältävä ed. Honkalan y. m. lak. al. n:o 39; sekä

40) Ehdotuksen laiksi valtion osanotosta Suomen Asuntohypoteekkipankin vuosina 1927 ja 1928 ottamain ulkomaanrahan määräisten obligatiolainain kurssitappioiden korvaamiseen

sisältävä ed. Lumpeen y. m. lak. al. n:o 40.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan:

41) Ehdotuksen laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Käkelän y. m. lak. al. n:o 41;

42) Ehdotuksen laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkuloosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkuloosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42; ja

43) Ehdotuksen laiksi mainostoimistoliikkeen harjoittamisesta

sisältävä ed. Lappi-Seppälän y. m. lak. al. n:o 43.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan:

44) Ehdotuksen laiksi kunnallisen vaalilain muuttamisesta

sisältävä ed. Tainion y. m. lak. al. n:o 44;

45) Ehdotuksen laiksi tulojen ilmoittamisvelvollisuudesta kunnallisverotusta varten annetun lain 18 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 45;

46) Ehdotuksen kalastuslaiksi

sisältävä ed. Luukan lak. al. n:o 46; sekä

47) Ehdotuksen laiksi metsästyslain 54 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. E. Koiviston y. m. lak. al. n:o 47.

48) Ehdotuksen laiksi Merikoiviston kunnan perustamisesta ja asuttamisesta

sisältävä ed. E. Pusan y. m. lak. al. n:o 48
esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Meinander: Jag föreslår att ärendet måtte bordläggas till nästa plenum.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian jäämisestä pöydälle, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanon ajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Meinander ehdottanut asian pantavaksi pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ed. Meinanderin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Meinanderin ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

49) Ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Malkamäen y. m. lak. al. n:o 49.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan, joka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta,

50) Ehdotuksen laiksi tieteiden tai taiteen edistämiseksi toimivien yhdistysten, seurojen ja järjestöjen valtionavusta

sisältävä ed. Heljaksen y. m. lak. al. n:o 50.

51) Ehdotuksen laiksi maan hankinnasta maan puutteessa oleville

sisältävä ed. Riihimäen y. m. lak. al. n:o 51
esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Riihimäki: Tämän esittelyn alaisen lakialoitteen jätin eduskunnalle niiden lukuisien epäkohtien kannustamana, joita maanomistusoloissamme ilmenee. Maassamme on suuri määrä viljelyskelpoista maata käyttämättä tai on maatalouden kannalta epätarkoituksenmukaisesti käytettynä puutavara- y. m. yhtiöiden, tilakeinottelijoiden, suurtilallisten, harrastelijaviljelijäin ja heihin verrattavien omistuksessa. Ei ole harvinaisuus nähdä hyviä, viljelyskelpoisia maita luonnontilassa, joita ei ole kuivatettu edes metsänkasvua varten, samaan aikaan kun suuri osa varsinaista maata viljelevää väestöä kärsii maan puutteesta.

Suurin osa tästä väestöstä, joka nyt työskentelee palkkatyöläisinä suurtilallisten vainioilla tai hankkii toimeentulonsa maanvuokraajina, olisi kyllä kykenevä viljelemään omaa itsenäistä tilaansa. Varsinkin pienviljelijäin lapset miltei poikkeuksetta ovat maatalousammatin harjoittajaksi kykeneviä, koska he vanhempiensa talouden yhteydessä ovat saaneet käytännön alkeisopetuksen. Mutta olkoonpa esim. pienviljelijäin poika miten kykenevä maanviljelijä, ellei hän ole perheellinen rintamamies, ei hän maanhankintalain mukaan ole maansaantiin oikeutettu. Tästä johtuen nuoret avioparit ja yhteiselämän suunnittelijat ovat neuvottomia ja huolestuneina ovat pakotetut lähtemään maalta pakenevien armeijaan etsimään elämänehtoja kaupungeista ja teollisuuskeskuksista, sillä eihän tule kysymyksenkään sijoittuminen vanhempien kääpiöluontoisten tilojen yhteyteen, koska maan puutteesta johtuen yhdenkin perheen toimeentulo näillä pientiloilla on vaikeata.

Niistä monista toimenpiteistä, joilla on pyritty poistamaan maamme maanomistusoikeissa vallitsevat epäkohdat, mainitsen toivomusaloitteemme asutuslainsäädännön uudistamiseksi, jonka jätin vuoden 1945 valtiopäiville. Mutta vaikka aloitteemme saikin myönteisen ratkaisun, ei asutuslakikomitea ole vielä kukaan saattanut julkisuuteen asutuslakiehdotustaan. Tästä viipymisestä johtuen jätimme viime vuoden valtiopäiville lakialoitteen maanhankinnasta maan puutteessa oleville. Tätä esitystä ei eduskunnassa otettu käsiteltäväksi ennen eduskuntakauden päättymistä, joten se raukesi.

Edellä mainitsemani lisäksi otettakoon huomioon, että sodanaikaisen eduskunnan vuoden 1945 keväällä hyväksymän maanhankintalain avulla ei kyetä saattamaan maanomistusoalojamme tyydyttävään ratkaisuun. Yhä kiristynyt laidunkysymys on siitä yhtenä todistuksena. Edelleen voin mainita, että maanhankintalain mukaan maansaajien piiri on kovin rajoitettu. Kun noin 150,000 maanturvitsijaa on anonut uutta tilaa, niin vain noin 93,000 maansaantianomusta on tullut periaatteessa hyväksytyksi. Lisäksi on noin 50,000 pienviljelijää esittänyt lisämaansaantianomuksen, mutta vain pieni osa heistä on saanut lisämaata. Kaiken lisäksi ovat maanhan-

kintalain toimeenpanoelimet useissa tapauksissa toimineet hitaasti ja puolueellisesti osoittaen suopeutta vain natsilaisen asevelihengen omaksuville maanhakijoille. Maanluovuttajien etuja kyllä on valvottu, sehän on luonnollistakin, kun näissä toimeenpanoelimissä ei ole maansaajien edustusta.

Näiden edellä esittämäni tosiasioiden perusteella jätin eduskunnalle tämän esittelyn alaisen lakialoitteemme maanhankinnasta maan puutteessa oleville. Lakiesityksemme 5 §:n mukaan annetaan maanturvitsijoille maata uusina itsenäisinä viljelystiloina ja lisämaina liian pienien ja elinkelvottomien tilojen omistajille sekä asuntotiloina ja -tontteina sellaisille ruumiillista työtä tekeville tai heihin verrattaville, joille maan antaminen on asutus-toiminnan kannalta tarpeellista ja tarkoituksenmukaista. Tarvittaessa muodostetaan myöskin yhteisiä laidunalueita, maanparannusaineiden ottopaikkoja, polttoturvalueita sekä yhteismetsiä.

Mitä maanluovuttajiin tulee, niin lakiesityksemme mukaan luonnollisesti yhtiöt ja tilakeinottelijat ovat ensisijaisia luovuttajia. Samoin valtion, kuntien ja seurakuntien viljelyskelpoiset maat olisi saatava halullisten viljelijäin raivattaviksi. Sitä vastoin lakiesityksemme 3 § määrittelee, ettei pakkolunastuksen alainen ole sellainen yksityisen omistama tila, jonka omistaja on tilallaan vakinaisesti asuva, varsinaiseen talonpoikaissäestöön kuuluva maanviljelijä, joka itse osallistuu tai on osallistunut maataloustyöhön, jollei tilan maatalous- tai maatalouskelpoisen maan yhteinen määrä nouse Etelä-Suomessa yli 25—30 ha eikä pohjoisemmilla alueilla yli 30—50 ha. Metsämaata on myös jätettävä maanluovuttajille tätä maatalous- ja maatalouskelpoista maata vastaava tarvittava määrä.

Lähtemättä pitemmälti esittelemään lakiesityksemme yksityiskohtia jääme asianomaiselta valiokunnalta odottamaan kiireellisiä toimenpiteitä toivossa, että esityksemme hyväksytään, että päästään pienviljelysammattia kohottamaan siitä alennustilasta, mihinkä se sotien seurauksena on painunut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maatalousvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

52) Ehdotuksen laiksi asutuslain muuttamisesta

sisältävä ed. E. Koiviston lak. al. n:o 52;

53) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 1 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. V. Eskolan y. m. lak. al. n:o 53;

54) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain muuttamisesta

sisältävä ed. E. Pusan lak. al. n:o 54;

55) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 19 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. E. Pusan lak. al. n:o 55;

56) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 58 ja 105 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. E. Pusan lak. al. n:o 56;

57) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 65 ja 66 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Kanniston y. m. lak. al. n:o 57;

58) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 85 §:n 4 momentin muuttamisesta

sisältävä ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 58;

59) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain muuttamisesta

sisältävä ed. Virolaisen y. m. lak. al. n:o 59;

60) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 110 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Heikkilän y. m. lak. al. n:o 60;

61) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain 156 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 61:

62) Ehdotukset laeiksi maanhankintalain sekä siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Luukan y. m. lak. al. n:o 62; sekä

63) Ehdotuksen laiksi maan hankkimisesta maanhankintalain mukaan maansaantiin oikeutetuille

sisältävä ed. Niukkasen y. m. lak. al. n:o 63.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

64) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain mukaan annettavista valtion velkasitoumuksista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Turjan y. m. lak. al. n:o 64; ja

65) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain mukaan annettavista velkasitoumuksista annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Köllin y. m. lak. al. n:o 65.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta:

66) Ehdotuksen laiksi siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 66.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

67) Ehdotuksen laiksi maatalouskerhotoiminnan valtionavusta

sisältävä ed. E. Pusan y. m. lak. al. n:o 67; ja

68) Ehdotuksen laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtionavustuksen perusteista

sisältävä ed. Luostarisen y. m. lak. al. n:o 68.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

69) Ehdotuksen laiksi eräiden valtion velkasitoumusten lunastusarvon korottamisesta

sisältävä ed. Lampisen y. m. lak. al. n:o 69; ja

70) Ehdotuksen laiksi pienviljelijäin maataloustuotannon ja taloudellisen aseman kohottamisesta

sisältävä ed. E. Pusan lak. al. n:o 70.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

71) Ehdotuksen laiksi tuotantokomiteoista

sisältävä ed. Aaltosen y. m. lak. al. n:o 71;

72) Ehdotuksen laiksi itsenäisyyspäivästä ja vapun päivästä

sisältävä ed. Prunnilan y. m. lak. al. n:o 72;

73) Ehdotuksen laiksi vapun päivän järjestämisestä työntekijäin vapaapäiväksi eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Muikun y. m. lak. al. n:o 73;

74) Ehdotuksen laiksi työsopimuslain muuttamisesta

sisältävä ed. N. Nurmisen y. m. lak. al. n:o 74;

75) Ehdotuksen laiksi työaikalain 18 §:n muuttamisesta

sisältävä ed. Mustosen y. m. lak. al. n:o 75;

76) Ehdotuksen laiksi työntekijäin vuosilomalain muuttamisesta

sisältävä ed. Roineen y. m. lak. al. n:o 76; sekä

77) Ehdotuksen laiksi kauppalikkeiden ja liiketoimistojen aukioloajasta annetun lain muuttamisesta

sisältävä ed. Karvikon y. m. lak. al. n:o 77.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

78) Ehdotuksen maatalouden työaikalaiksi

sisältävä ed. Kujanpään y. m. lak. al. n:o 78.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

79) Ehdotuksen merityöaikalaiksi

sisältävä ed. Jokisen y. m. lak. al. n:o 79.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

80) Ehdotukset laeiksi metsä- ja nittotyöläisten työajasta ja työaikalain muuttamisesta

sisältävä ed. Mustosen y. m. lak. al. n:o 80.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

81) Ehdotuksen laiksi metsätaloustyöväen kotiasunto-olojen parantamisesta

sisältävä ed. Karvosen y. m. lak. al. n:o 81; sekä

82) Ehdotuksen laiksi lastenseimien ja lasten päiväkotien valtionavusta

sisältävä ed. Torven y. m. lak. al. n:o 82;

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

83) Ehdotuksen laiksi asuntotuotannon edistämisestä

sisältävä ed. E. Pusan lak. al. n:o 83; sekä

84) Ehdotuksen laiksi valtion asuntotuotantoyhtiöstä

sisältävä ed. Leikolan lak. al. n:o 84.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

85) Määrärahan osoittamista Oulun Diakonissakodille tuberkuloottisten lasten risatautisairaalan perustamis- ja hoitokustannuksiin

tarkoittava ed. Kanniston y. m. rah. al. n:o 1;

86) Määrärahan osoittamista kunnan sairaalan rakentamiseksi Ylivieskaan

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. rah. al. n:o 2;

87) Määrärahan osoittamista tilapäisavustuksiksi harvaanasutuille kunnille kansakoulutoimen tukemiseen

tarkoittava ed. Koukkarin y. m. rah. al. n:o 3;

88) Määrärahan osoittamista korvauksiksi vuosina 1941—44 Neuvostoliittoa ja muita yhdistyneitä kansakuntia vastaan taistelusta kieltäytyneille henkilöille tai heidän omaisilleen

tarkoittava ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 4;

89) Määrärahan osoittamista rakennustarvikkeista suoritettun liikevaihtoveron takaisin maksamista varten vähävaraisille, valtion tukea saaneille rakentajille

tarkoittava ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 5;

90) Määrärahan osoittamista lisäkorvauksiksi kotiseudulla pommitusvahinkoja kärsineille

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 6;

91) Määrärahan osoittamista shakkitoiminnan kehittämistä varten

tarkoittava ed. Karvosen y. m. rah. al. n:o 7;

92) Määrärahan osoittamista valtion teknillisen tutkimuslaitoksen lahosuojaustutkimusten tukemiseksi

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 8;

93) Määrärahan osoittamista avustukseksi Tapaturmantorjuntayhdistykselle

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 9;

94) Määrärahan osoittamista lainoiksi luovutetun Karjalan alueen tuhoutuneelle teollisuudelle

tarkoittava ed. Heiton y. m. rah. al. n:o 10;

95) Määrärahan osoittamista Käsiteollisuusliitto r. y:n toiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 11;

96) Määrärahan osoittamista Suomen yleisen teknillisen museon avustamiseksi

tarkoittava ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 12;

97) Määrärahan osoittamista käytettäväksi lainoina työväestön asuntojen rakentamiseen maaseudulla

tarkoittava ed. O. Turusen y. m. rah. al. n:o 13;

98) Määrärahan osoittamista lainoiksi jälleenrakentajille Oulun kaupungissa

koskeva ed. Turkan y. m. rah. al. n:o 14;

99) Määrärahan osoittamista valtion ammatikoulukodin rakennuksia varten

koskeva ed. J. Pusan y. m. rah. al. n:o 15;

100) Määrärahan osoittamista Etelä-Hämeen emäntäkoulun perustamista varten

koskeva ed. Seppälän y. m. rah. al. n:o 16;

101) Määrärahan osoittamista Etelä-Pohjanmaan keskusammattikoulun rakennustyön aloittamiseksi

koskeva ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 17;

102) Määrärahan osoittamista Etelä-Saimaan maamieskoulun valtion haltuun ottamiseksi

koskeva ed. Okon y. m. rah. al. n:o 18;

103) Määrärahan osoittamista pienviljelijäin maataloudellisten opintokurssien järjestämistä varten

koskeva ed. Mannilan y. m. rah. al. n:o 19;

104) Määrärahan osoittamista tilan ostamiseksi Joroisten kunnasta maamieskoulua varten

koskeva ed. Rantamaan y. m. rah. al. n:o 20;

105) Määrärahan osoittamista salaojituskoneitten ja työvälineitten kokeilua ja valmistamista varten

koskeva ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 21;

106) Määrärahan osoittamista AIV-rehuseiliöiden rakentamiseen pientiloille myönnettävien lainojen ja avustusten korottamista varten

koskeva ed. Perkonojan y. m. rah. al. n:o 22;

107) Määrärahan osoittamista avustuksiksi pienviljelijöille lantaloiden rakentamista varten

koskeva ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 23;

108) Määrärahan osoittamista jalorotuisten lehmävasikoiden hankkimiseksi pienviljelijöille

koskeva ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 24;

109) Määrärahan osoittamista lainoiksi maaseudun vesijohtoyhtymille

koskeva ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 25;

110) Määrärahan osoittamista maaseudun urheilukenttien rakentamista varten

koskeva ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 26;

111) Määrärahan osoittamista avustuksiksi ja lainoiksi maaseudun sähköyhtymille

tarkoittava ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 27;

112) Määrärahan osoittamista avustuksiksi maaseudun vähävaraiselle väestölle sähkölaitosyhtymiin liittymismaksujen suorittamista varten

tarkoittava ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 28;

113) Määrärahan osoittamista avustuksiksi vähävaraisten pienviljelijäseutujen osuuskunnille ja yhtymille vesijohtolaitteiden suunnittelua ja rakentamista varten

tarkoittava ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 29;

114) Määrärahan osoittamista muuntajien ja kuparijohtojen ostamiseksi maaseudun syrjäisten talojen ja taloryhmien sähköistämistä varten

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 30;

115) Määrärahan osoittamista Vaasan postitalon rakentamiseen

tarkoittava ed. J. Wirtasen y. m. rah. al. n:o 31;

116) Määrärahan osoittamista Turun uuden lentokentän väliaikaiseen liikennekuntoon saattamiseksi ja Turun—Ruskon maantien siirtämiseksi lentokentän kohdalla

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 32;

117) Määrärahan osoittamista rautatien rakentamiseksi Lapin asemalta Murtomäen asemalle

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 33;

118) Määrärahan osoittamista normaaliraitisen satamaradan rakentamiseksi Ylivieskan asemalta Ryöppään merisatamaan

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 34;

119) Määrärahan osoittamista Ylivieskan—Iisalmen rataosalla olevan Haapaperän liikennepaikan muuttamiseksi pysäikiksi tarvittavine sivuraiteineen

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. rah. al. n:o 35;

120) Määrärahan osoittamista Iloharjun alikäytävän rakennustöiden loppuunsaattamista varten

tarkoittava ed. O. Turusen y. m. rah. al. n:o 36;

121) Määrärahan osoittamista Myllykosken maantiesillan rakentamiseen

tarkoittava ed. Saariahon y. m. rah. al. n:o 37;

122) Määrärahan osoittamista Merikosken yli vievän Linnan- ja Raatinsaarten välisen sillan rakentamiseen

tarkoittava ed. Turkan y. m. rah. al. n:o 38;

123) Määrärahan osoittamista Jännevirran sillan rakentamiseen

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 39;

124) Määrärahan osoittamista lauttausyhdyden parantamiseksi Pulkkilansalmessa

tarkoittava ed. Suntelan y. m. rah. al. n:o 40;

125) Määrärahan osoittamista kyläteiden ottamiseksi valtion hoitoon

tarkoittava ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 41;

126) Määrärahan osoittamista Rautilan — Valaskallion maantien rakentamiseen

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 42;

127) Määrärahan osoittamista Helsingin — Turun välisen maantietyön loppuun saattamiseksi

tarkoittava ed. Perkonojan y. m. rah. al. n:o 43;

128) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Taipalsaarelta Ampujalan kautta Lauritsalaan

tarkoittava ed. Okon y. m. rah. al. n:o 44;

129) Määrärahan osoittamista n. s. Lanan tien ottamiseksi valtion hoitoon

tarkoittava ed. Pakkasen y. m. rah. al. n:o 45;

130) Määrärahan osoittamista Toivakan — Vaajakosken maantien kuntoon saattamista varten

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 46;

131) Määrärahan osoittamista Otavan—Hirvensalmen maantien korjaamiseen

tarkoittava ed. Karjalainen y. m. rah. al. n:o 47;

132) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Varkauden—Joroisten maantieltä Teemassaaren ja Käärmevirran kautta Rantasalmen kirkolle

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. rah. al. n:o 48;

133) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Maaveden pysäkiltä Jäppilän kunnan Syvänsin kylään ulottuvalle tielle

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. rah. al. n:o 49;

134) Määrärahan osoittamista Kemien—Tohmajärven maantien oikaisemista varten

tarkoittava ed. Branderin y. m. rah. al. n:o 50;

135) Määrärahan osoittamista Kaavin kunnan Ukonvaaran ja Polvijärven kunnan Hukkalan välisen tien kunnostamista ja valtion hoitoon ottamista varten

tarkoittava ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 51;

136) Määrärahan osoittamista Seinäjoen — Kuortaneen maantien rakennustöiden jatkamista varten

tarkoittava ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 52;

137) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Kemijoen eteläpuolitse Sierilän ja Pekkalan lossien välille

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 53;

138) Määrärahan osoittamista Kolarin — Kurtakon tien rakentamista varten

tarkoittava ed. Niskalan y. m. rah. al. n:o 54;

139) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Kittilän Kallon kylästä Kolarin Kurtakkoon

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 55;

140) Määrärahan osoittamista Matinlompolon—Hannunrannan tiesuunnan tutkimista varten

tarkoittava ed. Niskalan y. m. rah. al. n:o 56; sekä

141) Määrärahan osoittamista Oulun läänin joenperkaustöitä varten

tarkoittava ed. Koukkarin y. m. rah. al. n:o 57.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

142) Esityksen antamista edustajanvaaleista annetun lain muuttamisesta

koskeva ed. Österholmin y. m. toiv. al. n:o 1;

143) Äänioikeusikärajan alentamista valtiollisissa vaaleissa

koskeva ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 2;

144) Kuntien rajain uudelleen järjestämistä kielirajain mukaan

tarkoittava ed. Kullbergin toiv. al. n:o 3;

145) Toimenpiteitä Suomen sekä Liittoutuneiden ja Liittyneiden valtojen välillä solmitun rauhansopimuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi

koskeva ed. Ryömän y. m. toiv. al. n:o 4;

146) Esityksen antamista puhelinsalaisuutta koskevaiksi laiksi

tarkoittava ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 5;

147) Esityksen antamista kansalaisten rodun ja kansallisuuden suojaamisesta

tarkoittava ed. Rosenbergin y. m. toiv. al. n:o 6;

148) Eroamaan joutuneiden viran ja toimen haltijain eläkeoikeuden poistamista eräissä tapauksissa

koskeva ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 7;

149) Suojeluskuntajärjestölle ja muille lakautetuille järjestöille kuuluneen omaisuuden siirtämistä valtion hallintaan

tarkoittava ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 8;

150) Esityksen antamista laiksi lakkautettujen työväenjärjestöjen kirjastojen ja arkistojen palauttamisesta niiden toimintaa jatkaville työväenjärjestöille

tarkoittava ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 9;

151) Esityksen antamista laiksi lapualaisliikkeen aikana takavarikoidun, sittemmin tuhoutuneen tai siirretyn työväenjärjestöjen omaisuuden korvaamisesta

tarkoittava ed. Kujalan y. m. toiv. al. n:o 10;

152) Toimenpiteitä maanviljelijäin vapauttamiseksi kaikesta maataloustuotteiden pakoluovutusvelvollisuudesta

koskeva ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 11;

153) Maidon ja sen jalosteiden säännöstelyn lopettamista

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 12;

154) Tehtaaseen kehrättäväksi lähetetyn pelavan osaluovutuksen lopettamista

tarkoittava ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 13; ja

155) Kotimaisen raakanahan vapauttamista säännöstelystä

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 14;

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

156) Aloittelevien sokeritehtaiden oikeuttamista myymään valmistamansa sokerin teollisuuden raaka-aineeksi korkeampaan hintaan

tarkoittava ed. Lampisen y. m. toiv. al. n:o 15;

157) Maataloustuotannon säännöstelyn lopettamista

tarkoittava ed. Okon y. m. toiv. al. n:o 16;

158) Viljan ja viljatuotteiden säännöstelyn lopettamista

tarkoittava ed. Tiitun y. m. toiv. al. n:o 17; ja

159) Tekstiilien työpaikkajakelun lopettamista

tarkoittava ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 18.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

160) Omatoimisesti hankituilla tarvikkeilla tapahtuvan rakennustoiminnan vapauttamista säännöstelystä

tarkoittava ed. Haapaniemen y. m. toiv. al. n:o 19;

161) Vanhojen asutokiinteistöjen vuokrien korottamista

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 20;

162) Villasekoitteisten tekstiilien vapauttamista säännöstelystä

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 21; ja

163) Tekstiilitarvikkeiden ja tuotteiden jakelun saattamista oikeudenmukaiseksi

tarkoittava ed. Pyörtänön y. m. toiv. al. n:o 22.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

164) Maatalousväestön tekstiilitarvikkeiden saannin turvaamista

tarkoittava ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 23.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuskivaliokuntaan:

165) Valmiiden tekstiilituotteiden maahan tuontia

tarkoittava ed. Murron y. m. toiv. al. n:o 24.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan:

166) Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten saattamista perintöoikeuteen nähden aviolapsen asemaan eräissä tapauksissa

tarkoittava ed. Salmela-Järvisen y. m. toiv. al. n:o 25;

167) Esityksen antamista laiksi autonkuljettajan murhasta ja siihen verrattavista törkeistä rikoksista tuomittavien rangaistusten koventamisesta

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 26;

168) Toimenpiteitä lainhuudatusmenettelyn yksinkertaistamiseksi

koskeva ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 27; ja

169) Kiinteistöistä pidätetyn eläkkeen suoritamista indeksin mukaisesti korotettuna

koskeva ed. Hiekkalan y. m. toiv. al. n:o 28.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

170) Toimenpiteitä perintöoikeuden rajoittamiseksi

koskeva ed. Lumpeen y. m. toiv. al. n:o 29.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto perustuskivaliokunnalta:

171) Toimenpiteitä korvauksen suorittamiseksi eräille vangittuna pidetyille tai määrätyle paikkakunnalle siirretyille henkilöille

koskeva ed. von Bornin toiv. al. n:o 30; ja

172) Esityksen antamista lisäyksestä vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon sodan aikana syyttömästi pidätettyjen henkilöiden taloudellisen menetyksen korvaamiseksi

tarkoittava ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 31.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

173) Toimenpiteitä vuoden 1918 kansalaisodassa punaisella puolella osallistuneiden ja siitä vahinkoja kärsimään joutuneiden korvauksen järjestämiseksi

koskeva ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 32;

174) Toimenpiteitä korvauksen myöntämiseksi piensäästäjille ja henkivakuutetuille rahanarvon alentumisen johdosta kärsityistä tappioista

koskeva ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 33; ja

175) Voimatalouden ottamista valtion haltuun

tarkoittava ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 34.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta:

176) Kaivos- ja kalkkiviteollisuuden ottamista valtiolle

tarkoittava ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 35.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

177) Maaperätutkimuksen ottamista valtion haltuun

tarkoittava ed. Pessin y. m. toiv. al. n:o 36;

178) Tutkimuksen toimittamista Mätäsvaaran kaivosalueen ja sillä olevien rakennuksien valtion haltuun ottamisen edellytyksistä

tarkoittava ed. V. Turusen y. m. toiv. al. n:o 37;

179) Valtion metallitehtaiden muodostamista osakeyhtiöksi

tarkoittava ed. Oksalan toiv. al. n:o 38;

180) Kotimaisten valtion velkain korkojen ja kuoletusten maksun lykkäämistä

tarkoittava ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 39;

181) Liikerytyslaskennan toimeenpanemista

tarkoittava ed. Kosken y. m. toiv. al. n:o 40;

182) Esityksen antamista tuotantoelämän keskittämiseksi yleisen valtakunnallisen johdon valvonnan alaiseksi

tarkoittava ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 41;

183) Kaupunkien kiinteistönomistajain taloudellisen aseman parantamista

tarkoittava ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 42;

184) Toimenpiteitä suunnitelman laatimiseksi teollisuuden sijoitusta varten maan eri osiin

koskeva ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 43;

185) Toimenpiteitä pienyritteliäisyyden tukemiseksi

koskeva ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 44;

186) Tulo- ja omaisuusveron alentamista

tarkoittava ed. Oksalan toiv. al. n:o 45;

187) Verotettavan tulon ja omaisuuden alirajan korottamista tulo- ja omaisuusverotuksessa

tarkoittava ed. Kosken y. m. toiv. al. n:o 46;

188) Toimenpiteitä verotuksen tehostamiseksi

koskeva ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 47;

189) Verohuojennusten myöntämistä siviili- ja sairausinvalidiille

tarkoittava ed. Pesosen y. m. toiv. al. n:o 48; ja

190) Naimattomien henkilöiden verorasituksen huojentamista tulo- ja omaisuusverotuksessa

tarkoittava ed. Hiekkalan toiv. al. n:o 49.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta:

191) Vanhusten verotuksen lieventämistä

tarkoittava ed. Öhmanin y. m. toiv. al. n:o 50;

192) Toimenpiteitä huomattavien verohelpotusten myöntämiseksi eläkkeen saajille ja iäkkäille ansiotyöhön kykenemättömille henkilöille

koskeva ed. Östensonin y. m. toiv. al. n:o 51;

193) Toimenpiteitä verohelpotusten myöntämiseksi alaikäistä lastaan huoltaville leskille

koskeva ed. Sukselaisen y. m. toiv. al. n:o 52;

194) Esityksen antamista pienten eläkkeiden verovapaudesta

tarkoittava ed. Raunion y. m. toiv. al. n:o 53;

195) Eläkkeennauttijain vapauttamista verojen maksamisesta

tarkoittava ed. Kanniston y. m. toiv. al. n:o 54;

196) Tulojen ilmoittamis- ja verojen suorittamisenmenettelyn yksinkertaistamista

tarkoittava ed. Leikolan toiv. al. n:o 55;

197) Kunnan- ja valtionverotustoimitusten yhdistämistä

tarkoittava ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 56;

198) Veroilmoituksen ja verotuksen toimeenpanon yhdistämistä valtion- ja kunnallisverotuksessa

tarkoittava ed. Jernin y. m. toiv. al. n:o 57; ja

199) Maataloudenharjoittajain perheenjäsenien verotuksen helpottamista

tarkoittava ed. Tiitun y. m. toiv. al. n:o 58.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiomainvaliokuntaan:

200) Vertailevan selvityksen hankkimista pienviljelijäväestön nykyisestä verorasituksesta

tarkoittava ed. Sukselaisen y. m. toiv. al. n:o 59;

201) Esityksen antamista aviopuolisoiden erikseen verottamisesta tulo- ja omaisuusverotuksessa

tarkoittava ed. Lehtokosken y. m. toiv. al. n:o 60;

202) Aviopuolisoiden yhteisverotuksen kumoamista ansiotuloihin nähden tulo- ja omaisuusverotuksessa

tarkoittava ed. Jalaksen y. m. toiv. al. n:o 61;

203) Eläkettä nauttivan aviopuolison verottamista erikseen tulo- ja omaisuusverotuksessa

tarkoittava ed. J. Pusan y. m. toiv. al. n:o 62;

204) Perheestään yksinään huolehtivien henkilöiden saattamista verovähennyksiin nähden samaan asemaan kuin ansiotyössä olevat aviopuolisot

tarkoittava ed. Jalaksen y. m. toiv. al. n:o 63;

205) Yhteismetsien osakkaiden verottamista erikseen yhteismetsäosunksiensa mukaan

tarkoittava ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 64;

206) Maatalouden puhtaan tuoton määräämistä vuodelta 1948 tapahtuvaa verotusta varten enintään 60 %:ksi maatalouskirjan-pitotilojen puhtaasta tuotosta

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 65;

207) Esityksen antamista maanviljelijäin vapauttamisesta rälssiverosta

tarkoittava ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 66;

208) Toimenpiteitä 18 vuotta nuorempien ja 63 vuotta täyttäneiden vapauttamiseksi ennakkoperitäläissa perittäviksi määrättyjen kansaneläkemaksujen suorittamisesta

koskeva ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 67;

209) Esityksen antamista laiksi Suomen itärajan rajaseutukuntien veroperusteiden alentamisesta

tarkoittava ed. Tiaisen y. m. toiv. al. n:o 68;

210) Toisen omaisuudenluovutusveron viimeisen erän poistamista eräissä tapauksissa

tarkoittava ed. P. Leskisen y. m. toiv. al. n:o 69;

211) Liikevaihtoveron kantamista tuotanto- ja tukkukauppaportaassa

koskeva ed. P. Leskisen y. m. toiv. al. n:o 70;

212) Liikevaihtoveron alentamista

tarkoittava ed. P. Leskisen y. m. toiv. al. n:o 71;

213) Asuinrakennustarvikkeiden vapauttamista liikevaihtoverosta

tarkoittava ed. Murron y. m. toiv. al. n:o 72;

214) Vähävaraisen siirtoväen omakotirakennuksiin tarvittavien rakennustarvikkeiden vapauttamista liikevaihtoverosta

tarkoittava ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 73;

215) Vähävaraiselta siirtoväeltä omakotirakennustarvikkeista perityn liikevaihtoveron palauttamista

tarkoittava ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 74; ja

216) Valmiiksi kudottujen kalanpyydysten vapauttamista liikevaihtoverosta

tarkoittava ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 75.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

217) Laidun- y. m. kasvien siementen vapauttamista liikevaihtoverosta

tarkoittava ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 76.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

218) Puutavaran kotitarvesahauksien ja nurmikasvien siementen vapauttamista liikevaihtoverosta

tarkoittava ed. Hautalan y. m. toiv. al. n:o 77;

219) Esityksen antamista laiksi korvauslain muuttamisesta

tarkoittava ed. Tervon toiv. al. n:o 78;

220) Esityksen antamista uuden määräajan myöntämisestä korvaushakemuksille toisen korvauslain perusteella

tarkoittava ed. Pyyn y. m. toiv. al. n:o 79;

221) Esityksen antamista ensimmäisen ja toisen korvauslain mukaan suoritettujen korvausten välillä ilmenneiden kohtuuttomuuksien tasoittamiseksi

tarkoittava ed. Paavolaisen y. m. toiv. al. n:o 80;

222) Esityksen antamista laiksi uuden määräajan myöntämisestä korvausanomuksen tekemiseen toisen korvauslain 10 §:n nojalla korvauksen saantioikeutensa menettäneille

tarkoittava ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 81;

223) Korvauslain perusteella maksettujen korvausten arvon alenemisen korvaamista

koskeva ed. Tauriaisen y. m. toiv. al. n:o 82;

224) Eräiden korvausobligatioiden käyttämistä valtionverojen maksamiseen

tarkoittava ed. Heiton y. m. toiv. al. n:o 83;

225) Eräistä lainoista luovutetun alueen osuuskassoille aiheutuneiden vahinkojen siirtämistä valtion maksettaviksi

tarkoittava ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 84;

226) Toimenpiteitä Pohjois-Suomen jälleerakennuslainojen enimmäismäärien korottamiseksi ja lainaehtoien tarkistamiseksi

koskeva ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 85;

227) Tullialennuksen myöntämistä yleiseen käyttöön tulevista vuokra-autoista

tarkoittava ed. Bernerin y. m. toiv. al. n:o 86;

228) Valtion työntekijäin eläkkeiden korottamista

tarkoittava ed. Lumpeen y. m. toiv. al. n:o 87;

229) Naispostiljoonien ja maalaiskirjeenkantajien toimien vakinaistamista

tarkoittava ed. Kuusinen-Leinon y. m. toiv. al. n:o 88;

230) Lapissa ja rajaseudulla palvelevien viran ja toimen haltijain palkkauksen parantamista

tarkoittava ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 89;

231) Asuntojen rakentamista valtion viran ja toimenhaltijoille

tarkoittava ed. Honkalan y. m. toiv. al. n:o 90;

232) Esityksen antamista laiksi palkkauttijoille Lapin läänin alueella maksettavasta palkan lisästä

tarkoittava ed. Väyrysen y. m. toiv. al. n:o 91;

233) Pienteollisuuden kehittämistä maaseudulla

tarkoittava ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 92;

234) Toimenpiteitä maaseudun pienteollisuuden aikaansaannin helpottamiseksi

koskeva ed. Brommelsin y. m. toiv. al. n:o 93;

235) Toimenpiteitä pienviljelijäväestön ansiomahdollisuuksien lisäämiseksi

koskeva ed. K. Eskolan y.m. toiv. al. n:o 94; ja

236) Inarin kunnan ja sen ympäristöalueen taloudellisten mahdollisuuksien hyväksikäyttämistä

tarkoittava ed. Frimanin y.m. toiv. al. n:o 95.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta:

237) Kyläteiden osakkaiden oikeuttamista vähentämään kyläteiden kunnossapidosta aiheutuneet kustannukset verotettavasta tulosta

tarkoittava ed. Miettusen y.m. toiv. al. n:o 96.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

238) Yhtenäisen suunnitelman laatimista Pohjois-Suomen sähköistämistä varten

tarkoittava ed. Miettusen y.m. toiv. al. n:o 97;

239) Toimenpiteitä harvaanasuttujen seutujen sähkövirran hinnan alentamiseksi

tarkoittava ed. Niskalan y.m. toiv. al. n:o 98; ja

240) Toimikunnan asettamista Pohjois-Suomen maaseudun sähköistämisen suunnittelua varten

tarkoittava ed. Koukkarin y.m. toiv. al. n:o 99.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pankkivaliokuntaan:

241) Toimenpiteitä lainauskoron alentamiseksi

tarkoittava ed. Riihimäen y.m. toiv. al. n:o 100.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan:

242) Esityksen antamista tuberkuloosilain muuttamisesta

tarkoittava ed. Stenbergin y.m. toiv. al. n:o 101;

243) Esityksen antamista laiksi ammattitaitolain muuttamisesta

tarkoittava ed. Mannisen y.m. toiv. al. n:o 102;

244) Tutkimuksen toimittamista juoppousoloista

tarkoittava ed. Lehtokosken y.m. toiv. al. n:o 103;

245) Toimenpiteitä kastroimislainsäädännön kehittämiseksi

tarkoittava ed. Rantamaan y.m. toiv. al. n:o 104; sekä

246) Sterilisaatiolain täydentämistä lapsiin kohdistuneiden sukupuolirikosten ehkäisemiseksi

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y.m. toiv. al. n:o 105.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta:

247) Toimenpiteitä aivoinvalidiiden neurologis-psykiatris-psykologisen tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y. m. toiv. al. n:o 106.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan:

248) Toimenpiteitä vajaamielisten lasten hoitomahdollisuuksien parantamiseksi

tarkoittava ed. E. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 107;

249) Toimenpiteitä tilanahtauden poistamiseksi sukupuolitautisairaaloiissa ja -poliklinikoissa

tarkoittava ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 108;

250) Toimenpiteitä naistensairaalan ja lastensairaalan rakentamiseksi Turun lääninsairaalan yhteyteen

tarkoittava ed. Karvikon y. m. toiv. al. n:o 109;

251) Aluelääkärinviran perustamista Enontekiölle

tarkoittava ed. E. Koiviston toiv. al. n:o 110;

252) Toimenpiteitä auton hankkimiseksi lääninlääkärille ja hänen kansliahenkilökuntansa lisäämiseksi

tarkoittava ed. J. Wirtasen y. m. toiv. al. n:o 111;

253) Piirieläinlääkärien sairaskäyntimatkista aiheutuvien matkakustannusten korvaamista Pohjois-Suomen harvaanasutuilla seuduilla

tarkoittava ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 112;

254) Toimenpiteitä maamme kansanomaisen hierontataidon pelastamiseksi ja kehittämiseksi

tarkoittava ed. Pohjalan y. m. toiv. al. n:o 113; sekä

255) Mallipiirustusten aikaansaamisesta lastensuojelulaitoksia varten

tarkoittava ed. Lumpeen y. m. toiv. al. n:o 114.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan:

256) Äänioikeusikärajan alentamista kunnallisissa vaaleissa

tarkoittava ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 115;

257) Esityksen antamista köyhäinhoitolain köyhäinhoidon korvaamista koskevain säännösten muuttamisesta

tarkoittava ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 116;

258) Esityksen antamista köyhäinhoitolain 5 §:n muuttamisesta elatusvelvollisuuden selventämiseksi

tarkoittava ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 117;

259) Esityksen antamista köyhäinhoitolain 5 §:n mukaisen elatuksen saattamisesta elinkustannuksia vastaavaksi

tarkoittava ed. Roineen y. m. toiv. al. n:o 118;

260) Kunnallisverolainsäädännön uudistamista

tarkoittava ed. Tervon y. m. toiv. al. n:o 119;

261) Toimenpiteitä kunnallisverotuksessa esiintyvien kohtuuttomuuksien poistamiseksi

tarkoittava ed. Koskisen y.m. toiv.al. n:o 120;

262) Esityksen antamista maatalouskiinteistöjen kunnallisverotuksen uudistamisesta

tarkoittava ed. M. Leskisen y.m. toiv.al. n:o 121;

263) Maataloustulojen kunnallisverotuksen uudistamista

tarkoittava ed. Forssin y.m. toiv.al. n:o 122;

264) Esityksen antamista verovelvollisten suojaamiseksi kohtuuttomalta harkintaverotukselta kunnallisverotuksessa

tarkoittava ed. Bernerin y.m. toiv.al. n:o 123;

265) Yhtiöiden ja muiden liikkeenharjoittajain saattamista verovelvollisiksi suhteellisen liikevaihtonsa mukaan niille kunnille, joissa ne liikettään harjoittavat

tarkoittava ed. Tauriaisen y.m. toiv.al. n:o 124;

266) Toimenpiteitä lohikymmenysten suorittamiseksi seurakuntien rahastoihin

tarkoittava ed. Niskalan y.m. toiv.al. n:o 125;

267) Esityksen antamista laiksi kaupunkien ja kauppalain yleisestä oikeudesta pakollunastusteitse kohtuulliseen hintaan hankkia itselleen omistus- tai käyttöoikeus kunnan alueella olevaan maapohjaan

tarkoittava ed. Käkälän y.m. toiv.al. n:o 126;

268) Esityksen antamista laiksi kiinnityskelpoisten vuokraoikeuksien julkisesta rekisteristä

tarkoittava ed. Käkälän y.m. toiv.al. n:o 127;

269) Väestökirjanpidon siirtämistä valtion virastoille

tarkoittava ed. Prunnilan y.m. toiv.al. n:o 128;

270) Vienti- ja tuontitavaroista suoritettavien liikennemaksujen yhtenäistämistä

tarkoittava ed. Kujalan y.m. toiv.al. n:o 129;

271) Esityksen antamista uudeksi vesioikeuslaiksi

tarkoittava ed. Oksalan toiv.al. n:o 130;

272) Toimenpiteitä upoksissa olleiden puiden nosto- ja omistusoikeuden tekemisestä yleiseksi uittokausien välisenä aikana

tarkoittava ed. Renforsin y.m. toiv.al. n:o 131;

273) Esityksen antamista kalastuslainsäädännön uudistamisesta

tarkoittava ed. Jokisen y.m. toiv.al. n:o 132;

274) Tilusrauhotuslain muuttamista

tarkoittava ed. Mustosen y.m. toiv.al. n:o 133;

275) Aitausrasituksen määräämistä tilanpinta-alan perusteella

tarkoittava ed. Hietasen y.m. toiv.al. n:o 134;

276) Kunnallisen jaoituksen muuttamisesta annetun lain täydentämistä vieraan kunnan alueelle joutuvan hallinto-omaisuuden osalta

tarkoittava ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 135;

277) Toimenpiteitä maanjakojen jouduttamiseksi

tarkoittava ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 136;

278) Toimenpiteitä uusijakotoimitusten jouduttamiseksi

tarkoittava ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 137;

279) Esityksen antamista laiksi uus- ja isojakotoimituksista

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 138;

280) Imatran kauppalan muodostamista eri nimismiespiiriksi

tarkoittava ed. Miikin y. m. toiv. al. n:o 139;

281) Kunnallisten hautausmaiden perustamista

tarkoittava ed. Myllymäen y. m. toiv. al. n:o 140;

282) Esityksen antamista hautauskustannusten alentamiseksi

tarkoittava ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 141;

283) Esityksen antamista uudeksi tielaiksi

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 142;

284) Hevosten myynnin uudelleen järjestämistä

tarkoittava ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 143;

285) Riistanpyyntioikeuden tekemistä maanomistussuhteista riippumattomaksi

tarkoittava ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 144;

286) Luvan hankkimista eräiden huvitusten järjestämiseen annetun asetuksen muuttamisesta

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 145;

287) Esityksen antamista palosuojeluneuvonnan ja -valistuksen tehostamisesta

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 146; sekä

288) Suhteellisen osuuden käyttämistä Jääsen kunnan jäljellejääneestä omaisuudesta sanotusta kunnasta siirretyn väestön hyväksi

tarkoittava ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 147.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

289) Toimenpiteitä kalastustieteen opetuksen saattamiseksi vakinaiselle kannalle

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 148.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

290) Ajanmukaisten huoneistojen, kalustojen ja kojeiden hankkimista Helsingin yliopiston tieteellisille laitoksille

tarkoittava ed. Leikolan toiv. al. n:o 149;

291) Toimenpiteitä maaseudun yksityisten oppikoulujen taloudellisen aseman parantamiseksi

tarkoittava ed. Pakkasen y. m. toiv. al. n:o 150;

292) Tutkimuksen toimittamista valtion oppilaitoksissa palvelevien tuntiopettajain eläkekysymyksestä

tarkoittava ed. Kanniston y. m. toiv. al. n:o 151; sekä

293) Toimenpiteitä Kokkolan ruotsalaisen yhteiskoulun kolmen ylimmän luokan ottamiseksi valtiolle

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. toiv. al. n:o 152.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

294) Maaseudun käytännöllisen elämän vaatimusten huomioon ottamista koulunuudistusta valmisteltaessa

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 153.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

295) Esityksen antamista koulujärjestelmäkomitean mietinnön mukaisen uuden koulujärjestelmän kokeilusta

tarkoittava ed. Nevalaisen y. m. toiv. al. n:o 154; sekä

296) Kurssien järjestämistä varsinkin kansakoulunopettajille keskikoulun aineopettajan pätevyyden saamista varten

tarkoittava ed. Nevalaisen y. m. toiv. al. n:o 155.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

297) Kansakoulujen oppilasasuntolamenojen suorittamista kokonaisuudessaan valtion varoista

tarkoittava ed. Tauriaisen y. m. toiv. al. n:o 156.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

298) Kansakoulutalojen rakennuslupien myöntämistä kunnille nykyistä lukuisammin

tarkoittava ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 157.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta:

299) Yhteiskunnan huollossa kasvatettavien lasten ammattiopetuksen tehostamista

tarkoittava ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 158.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

300) Keskusammattikoulun perustamista Rovaniemelle

tarkoittava ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 159;

301) Toimenpiteitä kodinhoidon opetuksen tehostamiseksi

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y. m. toiv. al. n:o 160;

302) Henkisen työn erikoisten olosuhteiden huomioon ottamista palkkasäännöstelyssä

tarkoittava ed. Meinanderin y. m. toiv. al. n:o 161;

303) Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen taloudellista tukemista

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 162;

304) Hämeen vanhan linnan vapauttamista vankilakäytöstä

tarkoittava ed. Seppälän y. m. toiv. al. n:o 163;

305) Määräprosentin käyttämistä julkisten rakennusten rakennusmäärärahasta rakennusten kaunistamiseen taideteoksilla

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 164;

306) Määräprosentin käyttämistä julkisten ja yhteiskunnallisten rakennusten uudisrakennusmäärärahoista näiden rakennusten taiteelliseen kaunistamiseen

tarkoittava ed. S. K. Kilven y. m. toiv. al. n:o 165;

307) Taideasiain esittelijän viran perustamista

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän toiv. al. n:o 166; sekä

308) Toimenpiteitä Suomen teatterikoulun ottamiseksi valtion haltuun

tarkoittava ed. Juutilaisen y. m. toiv. al. n:o 167.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sekä työväenasiain- että sivistysvaliokunnalta:

309) Toimenpiteitä maaseudun taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten olojen kohottamiseen tähtäävän kokonaissuunnitelman laatimiseksi

tarkoittava ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 168.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

310) Toimenpiteitä maanviljelystalouden tutkimuslaitoksen perustamiseksi

tarkoittava ed. Kalliokosken y. m. toiv. al. n:o 169;

311) Toimenpiteitä maataloustuotannon edistämiseksi

tarkoittava ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 170;

312) Suunnitelman laatimista maataloustuotannon turvaamiseksi ulkomaiselta kilpailulta

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 171;

313) Tutkimuksen toimittamista tarkoitukseenmukaisimmasta viljelmänkoosta maamme eri seuduilla

tarkoittava ed. Antilan y. m. toiv. al. n:o 172;

314) Toimenpiteitä valtakunnan alan uudelleen kartoittamiseksi

tarkoittava ed. E. Pusan toiv. al. n:o 173;

315) Maatalouden rationalisointitoimien aikaansaamista

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 174;

316) Pysyvän elimen asettamista maatalouden tuotanto- ja hinnoittelunohjelman valmistamiseksi

tarkoittava ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 175;

317) Toimenpiteitä tutkimuksen toimittamiseksi pienviljelmille sopivien tuotannon alojen kehittämismahdollisuuksista

tarkoittava ed. Ala-Mäyryn y. m. toiv. al. n:o 176;

318) Toimenpiteitä eri maakuntien luontaisiin edellytyksiin soveltuvan ammattiteollisuuden kehittämiseksi

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 177;

319) Maaseudun rakennustoiminnan elvyttämistä

tarkoittava ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 178;

320) Toimenpiteitä syrjäisten seutujen alituotantovyöhykkeiden pienmaatalouteen sopivan myyntituotannon edellytysten kehittämiseksi

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 179;

321) Sivunansioiden järjestämisen mahdollisuuksia liian pienille viljelmille

koskeva ed. Niukkasen y. m. toiv. al. n:o 180;

322) Toimenpiteitä yleisen maatalousnäytteen aikaansaamiseksi

koskeva ed. Lampisen y. m. toiv. al. n:o 181;

323) Riistansuojelutoiminnan keskittämistä

tarkoittava ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 182;

324) Maaperätutkimustoiminnan järjestämisestä väkifannoitteiden ja maanparannusainesten tehokasta käyttöä silmällä pitäen

tarkoittava ed. Hetemäen y. m. toiv. al. n:o 183;

325) Toimenpiteitä koneasematoiminnan edistämiseksi

tarkoittava ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 184;

326) Kanojen siitosmuna- ja poikaskauvan valvontaa tarkoittavan lainsäädännön aikaansaamista

koskeva ed. Mannilan y. m. toiv. al. n:o 185;

327) Viljelysten torjumista rikkaruohotarhunnalta

tarkoittava ed. Antilan y. m. toiv. al. n:o 186;

328) Toimenpiteitä ulkomaisten väkifannoitteiden maahan tuonnin ja kaupan lisäämiseksi

tarkoittava ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 187;

329) Timotein siementen tuonnin kieltämistä

tarkoittava ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 188;

330) Toimenpiteitä eräiden pienviljelijäin oikeuttamiseksi korvauksetta käyttämään toisten hallussa olevia maanparannusaineid^{en} otto^{paikkoja}

tarkoittava ed. M. Leskisen y.m. toiv. al. n:o 189;

**331) Toimenpiteitä pienviljelmien tuotanto-
kykyä ja viljelijäperheiden toimeentuloa
haittaavien vajavaisuuksien poistamiseksi**

tarkoittava ed. Aittoniemen y.m. toiv. al. n:o 190;

**332) Toimenpiteitä pienviljelijäin hankitta-
vien rotuvärikoiden saannin helpottamiseksi**

tarkoittava ed. Sävelän y.m. toiv. al. n:o 191;

**333) Perheellisten rintamamiesten saatta-
mista maanhankintalain mukaiseen ensisjai-
sen maansaajan asemaan**

tarkoittava ed. Hautalan y.m. toiv. al. n:o 192;

**334) Eräiden pakkohuutokaupoissa tilansa
menettäneiden saattamista maanhankintalain
mukaiseen ensisijaisen maansaajan asemaan**

tarkoittava ed. Hautalan y.m. toiv. al. n:o 193;

**335) Perheellisten rintamasotilaiden ja työ-
velvollisten oikeuttamista maanhankintalain
mukaiseen maan- ja luoton saantiin**

tarkoittava ed. V. Eskolan y.m. toiv. al. n:o 194;

**336) Maanhankintalain muuttamista siten,
että maanviljelijän sisarusperheiden jäsenet
tulisivat ensisijaisen maansaajien asemaan**

tarkoittava ed. Meriläisen y.m. toiv. al. n:o 195;

**337) Toimenpiteitä valtionmaiden asuttami-
sen jouduttamiseksi**

koskeva ed. Koivurannan y.m. toiv. al. n:o 196;

**338) Suunnitelman laatimista viljelyskel-
poisten soitten raivaamisesta**

koskeva ed. Kauhasen y.m. toiv. al. n:o 197;

**339) Yhtenäisen suunnitelman laatimista
Pohjois-Suomen valtion mailla olevien vilje-
lyskelpoisten alueiden viljelyskuntoon saat-
tamisesta ja asuttamisesta**

tarkoittava ed. Miettusen y.m. toiv. al. n:o 198;

**340) Toimenpiteitä uudisviljelystoiminnan
tehostamiseksi Pohjois-Suomessa**

tarkoittava ed. Koivurannan y.m. toiv. al. n:o 199;

**341) Toimenpiteitä asutuskysymyksen no-
peaksi ratkaisemiseksi Ilomantsin, Pielisjär-
ven, Kaavin, Juuan, Tuupovaaran ja Enon
kunnissa**

tarkoittava ed. Soinisen y.m. toiv. al. n:o 200;

**342) Asutussuunnitelman toteuttamista Sal-
lan kunnassa**

koskeva ed. Tainion y.m. toiv. al. n:o 201;

**343) Sallan ja Kuusamon kuntien maanhan-
kintalain muuttamista**

tarkoittava ed. Tainion y.m. toiv. al. n:o 202;

344) Maantarvitsijain luottamusta nauttivien käytännön asiantuntijain määräämistä maanlunastuslautakuntien puheenjohtajiksi ja jäseniksi

koskeva ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 203;

345) Toimenpiteitä asutuslain mukaisen asutustoiminnan jatkamiseksi

tarkoittava ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 204;

346) Esityksen antamista laiksi hylättyjen maansaantianomusten tarkistamiseksi ja oikaisemiseksi

tarkoittava ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 205;

347) Uuden määräjän myöntämistä maansaantihakemuksen tekemiseen maanhankintalain mukaisen maansaantioikeutensa menettäneille

tarkoittava ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 206; sekä

348) Maanhankintalainmukaisten asutuslainojen myöntämistä maansaantioikeutensa käyttämättä jättäneille

tarkoittava ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 207.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta:

349) Maanhankintalain ja siihen liittyvän rahoituslain muuttamista asutuskeskusten oloja paremmin vastaaviksi

tarkoittava ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 208; ja

350) Maanhankintalain nojalla asuntotilojen ja -tonttien saantiin oikeutettujen oikeuttamista vaihtamaan mainittu oikeutensa asunto-osakkeisiin kerros- tai rivitaloissa

tarkoittava ed. Käkelän y. m. toiv. al. n:o 209.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

351) Maanhankintalakiin perustuvan uudistilojen perustamispalkkion suorittamista erityisen asteikon mukaan

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 210;

352) Toimenpiteitä siirtoviljelijäin saattamisesta osallisiksi salaojituslainoista ja -avustuksista

tarkoittava ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 211;

353) Toimenpiteitä asutusalueiden tieyhteyksen parantamiseksi

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 212;

354) Toimenpiteitä asutustoiminnan yhteydessä rakennettujen teiden kuntoon saattamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 213;

355) Toimenpiteitä asutusteiden kunnostamiseksi ja kunnossa pitämiseksi

tarkoittava ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 214;

356) Toimenpiteitä maanhankintalain mukaan perustettujen tilojen rappiokunnossa olevien viljelysten kunnostamiseksi

tarkoittava ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 215;

357) Toimenpiteitä pienviljelijöiden ja pienkarjanomistajien karjanlaidunta koskevan lainsäädännön aikaansaamiseksi

tarkoittava ed. Rönkön toiv. al. n:o 216;

358) Toimenpiteitä riittävän karjanlaitumen hankkimiseksi pienviljelijöiden ja pienkarjanomistajien käytettäväksi

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 217;

359) Toimenpiteitä laidunolojen järjestämiseksi

koskeva ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 218;

360) Esityksen antamista laidunlain 1 §:n muuttamisesta

tarkoittava ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 219;

361) Maanhankintalain mukaan perustettujen n. s. kylmien tilojen rehukysymyksen järjestämistä

tarkoittava ed. Kiiskien y. m. toiv. al. n:o 220;

362) Toimenpiteitä maanhankinta- ja muiden asutustilallisten sekä pienviljelijöiden tilojen sähköistämisen edistämiseksi

tarkoittava ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 221;

363) Suomalaisen siirtoväen lisäämistä yksikielisiin ruotsalaisiin ja kaksikielisiin kuntiin

koskeva ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 222;

364) Maanhankintalain toimeenpanoasetukseen 164 §:n 3 momentin muuttamista maanhankintalain 92 §:n 1 momentin mukaiseksi

koskeva ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 223;

365) Toimenpiteitä eräiden raivausvelvoitteen maanomistajien oikeuttamiseksi maan vapautteeseen myytiin raivausvelvoitusta vastaavasti vähentämällä

tarkoittava ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 224;

366) Rakennustarvikkeiden saannin turvaamista maanhankintalain mukaista rakennustoimintaa varten

tarkoittava ed. Luukan y. m. toiv. al. n:o 225;

367) Asutusasiainosaston oikeuttamista myöntämään rakennus- ja työlupia toissijaisille maansaajille ja yleensä omakotirakentajille

koskeva ed. Kujalan y. m. toiv. al. n:o 226;

368) Korvauksen suorittamista maansaantiin oikeutetuille maanluovutus päätösten purkamisesta heille aiheutuneista menetyksistä

koskeva ed. Riihisen y. m. toiv. al. n:o 227;

369) Korkohyvityksen suorittamista korvauspidätysten kuoletus- ja korkoerille maanhankintalain alaisten tilojen hinnan ja lainojen maksussa

koskeva ed. Luukan y. m. toiv. al. n:o 228;

370) Toimenpiteitä eräiden maatalouskiinteistöjen pakkohuutokaupoista aiheutuneiden epäoikeudenmukaisuuksien korjaamiseksi

tarkoittava ed. Sermusen y. m. toiv. al. n:o 229; sekä

371) Maanhankintalain mukaan siirtoväelle myytävien tilojen hinnan määräämistä

koskeva ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 230.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan, jonka tulee pyy-

tää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

372) Toimepiteitä yksityisille maan luovuttajille maksetun hinnan järjestämiseksi

koskeva ed. Laitisen y.m. toiv. al. n:o 231.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

373) Lunastuslainsäädännön ulkopuolelle jääneiden vuokra-alueiden itsenäistämistä

koskeva ed. Rantalan y. m. toiv. al. n:o 232;

374) Toimenpiteitä vuokra-alueiden lunastuslainsäädännön ulkopuolella olevien vuokra-alueiden itsenäistämiseksi

koskeva ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 233;

375) Esityksen antamista laiksi tiheissä asuusröyhmässä olevien tonttivuokra-alueiden itsenäistämiseksi

tarkoittava ed. Riihimäen y. m. toiv. al. n:o 234;

376) Osuuskuntien ja niitä vastaavien yhtiöiden oikeutta lunastaa niiden hallussa vuokrasopimuksen nojalla olevat maa-alueet

koskeva ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 235;

377) Toimenpiteitä liian pienten tilojen elinkelpoisuuden parantamiseksi

tarkoittava ed. Heikkilän y. m. toiv. al. n:o 236;

378) Maanhankintalain muuttamista vapaaehtoisella kaupalla hankittujen tilojen elinkelpoisuuden turvaamiseksi

koskeva ed. Vennamon y. m. toiv. al. n:o 237;

379) Esityksen antamista laiksi pienviljelmien lisämaan tarpeen tyydyttämisestä elinkelpoista tilaa edellyttävällä määrällä

tarkoittava ed. Hietasen y. m. toiv. al. n:o 238;

380) Toimenpiteitä maanhankintalaissa tarkoitettujen uudistilojen perustamispalkkion suorittamiseksi sellaisillekin asutettaville, joiden saamaan tilaan kuuluu valmista peltoa enemmän kuin kymmenesosa tilan suunnitellusta peltoalasta

tarkoittava ed. Paavolaisen y. m. toiv. al. n:o 239;

381) Valtion ja yhtiöiden metsämaiden käyttämistä lisämaiksi pientiloille

koskeva ed. Virolaisen y. m. toiv. al. n:o 240;

382) Keskuselimen asettamista maatalouden koneellistamista varten

tarkoittava ed. V. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 241;

383) Koneellisten muokkausvälineitten hankkimista pien- ja kääpiötiloille

koskeva ed. Murtomaan y. m. toiv. al. n:o 242;

384) Toimenpiteitä työtä säästävien maatalouskoneiden tuontilopien saannin helpottamiseksi

tarkoittava ed. Tiitun y. m. toiv. al. n:o 243;

385) Toimenpiteitä maatalouskoneiden puutteen poistamiseksi

koskeva ed. Korsbäckin y. m. toiv. al. n:o 244;

**386) Toimenpiteitä maatalouskoneiden tuon-
nin rajoittamiseksi ja kotimaisten koneiden
standardisoimiseksi**

koskeva ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 245;

**387) Esityksen antamista maataloudellisen
yleisneuvonnan keskittämisestä**

tarkoittava ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 246;

**388) Toimenpiteitä maatalousneuvonnan
tehostamiseksi**

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. toiv. al.
n:o 247;

**389) Toimenpiteitä karjanhoitokoulujen ope-
tusohjelman muuttamiseksi nykytarvetta
vastaavaksi**

tarkoittava ed. Saalastin y. m. toiv. al.
n:o 248;

**390) Suunnitelman laatimista pienviljelijä-
nuorison ammattikasvatuksen tehostamisesta**

koskeva ed. Perkonojan y. m. toiv. al. n:o
249;

**391) Maataloustyön edistämislaitoksen perus-
tamista Lepaan koulutilalle**

tarkoittava ed. Murtomaan y. m. toiv. al.
n:o 250;

**392) Metsäkoulun perustamista Saarijärven
pitäjässä sijaitsevaan reservikasarmiin**

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al.
n:o 251;

**393) Emäntäkoulun rakentamista Mankolan
sotilasvirkatalolla olevan kotitalousneuvoja-
opiston yhteyteen**

koskeva ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 252;

**394) Brahelinnan emäntäkoulun perustamista
Ristiinan pitäjään**

koskeva ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o
253;

**395) Toimenpiteitä pienviljelijäkoulun perus-
tamiseksi Juvan kuntaan**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 254;

**396) Emäntäkoulun perustamista Suomus-
salmen kirkonkylään**

koskeva ed. Salon toiv. al. n:o 255;

**397) Toimenpiteitä emäntäkoulun perusta-
miseksi Lapin lääniin**

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al.
n:o 256;

**398) Toimenpiteitä eläkkeen myöntämiseksi
maatalouskerhoneuvojana toimineille nais-
puolisille kerhoneuvojille**

tarkoittava ed. E. Pusan toiv. al. n:o 257;

**399) Toimenpiteitä karjantarkastusyhdistys-
ten valtionavustusten korottamiseksi**

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al.
n:o 258;

**400) Esityksen antamista laiksi maitotalous-
tuotteiden tuotantopalkkioiden maksamisesta
pienviljelijöille**

tarkoittava ed. Niemisen y. m. toiv. al.
n:o 259;

**401) Toimenpiteitä pienviljelijäin karju-
asematoiminnan tehostamiseksi**

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al.
n:o 260;

402) Räjähdysaineiden hankkimista alennettuun hintaan pienviljelijöille ja uudisraivaajille

koskeva ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 261;

403) Avustuksia ja lainoja kiviperäisten viljelysmaitten raivaustyön tukemiseksi

koskeva ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 262;

404) Avustusten ja lainojen myöntämistä kiviperäisten viljelmien raivaamiseen

koskeva ed. Niemisen y. m. toiv. al. n:o 263;

405) Esityksen antamista lainojen ja avustusten myöntämisestä kiviperäisten peltojen raivaamista varten

tarkoittava ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 264;

406) Toimenpiteitä salaojituksen edistämiseksi

koskeva ed. Pakkasen y. m. toiv. al. n:o 265;

407) Salaojitukseen myönnettävien laina- ja avustusmäärien korottamista

koskeva ed. Leppälän y. m. toiv. al. n:o 266;

408) Toimenpiteitä maataloustuotannon edistämisrahaston saattamiseksi palvelemaan maatalouden luoton tarvetta

tarkoittava ed. Lampisen y. m. toiv. al. n:o 267;

409) Korotettujen uudis- ja laidunraivauspalkkioiden suorittamista vuosina 1945—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista

tarkoittava ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 268;

410) Viljavarastotilojen lisäämistä

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 269;

411) Valtion viljavaraston rakentamista Mellilän—Loimaan seudulle

tarkoittava ed. Honkalan y. m. toiv. al. n:o 270;

412) Valtion viljavaraston perustamista Pieksämäelle

koskeva ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 271;

413) Toimenpiteitä maaseututalouksien vesikysymyksen hoitamiseksi

tarkoittava ed. E. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 272;

414) Toimenpiteitä maaseudun vesi- ja viemärijohtojen aikaansaamisen helpottamiseksi

tarkoittava ed. Brommelsin y. m. toiv. al. n:o 273;

415) Yhteispesulain perustamista pienviljelijäemäntien työn helpottamiseksi

koskeva ed. Murtomaan y. m. toiv. al. n:o 274;

416) Koti- ja karjataloustöiden rationalisointia

koskeva ed. Torven y. m. toiv. al. n:o 275;

417) Kotitaloustyön rationalisointia ottamalla huomioon vähävaraisimmatkin kodit

koskeva ed. E. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 276;

418) Toimenpiteitä hallontorjunta-aseman perustamiseksi Pohjanmaalle

tarkoittava ed. Saalastin y. m. toiv. al. n:o 277;

419) Raesateiden ja tulvien maanviljelijöille aiheuttamien vahinkojen korvaamista

koskeva ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o 278;

420) Lisäystä vuoden 1948 tulo- ja meno-arvioon raesateiden maataloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi

tarkoittava ed. Mustosen y. m. toiv. al. n:o 279;

421) Korvauksen suorittamista viljelijöille luonnonvoimien kasvillisuudelle aiheuttamista vahingoista

koskeva ed. Antilan y. m. toiv. al. n:o 280;

422) Toimenpiteitä puutarhatuotesäilyketeollisuuden kehittämiseksi

tarkoittava ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 281;

423) Pohjois-Suomen sipulituotannon suojaamista ja elvyttämistä

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 282;

424) Sipuliyaraston rakentamista Rovaniemelle ja Ouluun

koskeva ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 283;

425) Toimenpiteitä silakansaaliin ylijäämän hyväksi käyttämiseksi

tarkoittava ed. Österholmin y. m. toiv. al. n:o 284;

426) Toimenpiteitä kalastuselinkeinoon edistämiseksi

tarkoittava ed. Ikosen y. m. toiv. al. n:o 285;

427) Tehokkaita toimenpiteitä kalastuselinkeinoon tukemiseksi

tarkoittava ed. Larsonin y. m. toiv. al. n:o 286;

428) Osuuskalansäilyketehtaiden perustamista valtion osallistumalla yrityksiin

koskeva ed. Rosenbergin y. m. toiv. al. n:o 287;

429) Toimenpiteitä Suomen Kalastusyhdistyksen kalastustaloudellisen toiminnan kehittämiseksi

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 288;

430) Esityksen antamista laiksi yksityisten ammattikalastajain kalastusveneiden ja kalalanpyydysten yleisestä maksuttomasta vakuutuksesta

tarkoittava ed. Rosenbergin y. m. toiv. al. n:o 289;

431) Tornionjoen Kirkkonäri-nimisen sivuhaaran ruoppaamista lohien nousulle sopivaksi

tarkoittava ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 290;

432) Toimenpiteitä Kymenlaakson maanomistajien vapauttamiseksi velvollisuudesta osallistua Kymijoen vedenkorkouden alentamisesta aiheutuviin kustannuksiin

tarkoittava ed. Kullbergin y. m. toiv. al. n:o 291;

433) Maaveden vesi- ja ranta-alueiden kuivattamista viljelyskelpoiseksi

tarkoittava ed. Okon y. m. toiv. al. n:o 292;

434) Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan runkoviemäriverkostosuunnitelman toteuttamista

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 293; sekä

435) Toimenpiteitä Halsuan kunnan Marjukankaan kylässä olevan suolueen kuivattamiseksi

tarkoittava ed. N. Nurmisen y. m. toiv. al. n:o 294.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiaainvaliokuntaan:

436) Toimenpiteitä lähiajan sosiaalisen jälleparakennustyön ylläpitämättömien tarpeiden selvittämiseksi

tarkoittava ed. Hakalan y. m. toiv. al. n:o 295.

437) Esityksen antamista yleisestä sosiaalivakuutuksesta

tarkoittava ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 296 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työväenasiaainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aaltonen: Herra puhemies! Kansamme valtaosan, sen köyhien ja vähävaraisten kerrosten elämään painaa leimansa alituinen huoli ja epävarmuus huomisen päivästä. He ovat toimeentulossaan riippuvaisia ainoasta omaisuudestaan, työvoimastaan, jonka myyminen ei edes turvaa kunnollista jokapäiväistä toimeentuloa pu-

humattakaan siitä, että he voisivat panna jotakin säästöön vaikeiden aikojen ja vanhuuden päivien varalta.

Uskonopissa kyllä puhutaan kauniisti siitä, miten ei pidä huolehtia huomista päivästä, mutta elävä elämä osoittautuu joka tapauksessa päinvastaiseksi. Aina on olemassa jotain, joka uhkaa köyhien ja vähävaraisten elinehtoja. Aika ajoin sattuu taloudellisia pulakausia, jotka tuovat mukanaan työttömyyttä ja hätää. Vanhuus lähestyy väistämättömästi jokaista ja sen mukana työkyvyn heikkeneminen ja täydellinen työkyvyttömyys. Tulee sairaus tai tapaturma, joka pakottaa ihmisen työttömyyteen. Ainainen huoli ja levottomuus katkeroittaa olemassaolon ja estää todellista arvojen luojaa nauttimasta kätensä ja aivojensa tuloksista niin, että hänkin tuntisi elävänsä ihmisen arvoista elämää.

En kuvittele, että kapitalistisen riistojärjestelmän vallitessa voitaisiin ratkaista sosiaalisen turvallisuuden kysymystä, se voidaan toteuttaa vasta sosialismin puitteissa. Mutta jotakin voitaisiin tehdä nykyoloissakin suurimpien epäkohtien poistamiseksi, jotka nyt vaikeuttavat kansan enemmiston olemassaoloa.

Yhteiskunnan velvollisuus on huolehtia, että kansalaiset saavat kunnollisen toimeentulon vanhuutensa päivinä, sairastuttuaan tai joutuessaan muusta syystä sellaiseen tilanteeseen, että eivät voi omalla työllään hankkia toimeentuloaan eivätkä huolehtia itsestään. Periaatteesta tästä ollaan yksimielisiä. Kysymys on vain siitä, miten ja missä laajuudessa sekä milloin tämä toteutetaan, ja siinä menevätkin mielipiteet riistiin.

On myönnettävä, että maamme sosiaalinen lainsäädäntö on nykyään jo suhteellisen laaja ja monipuolinen. Varsinkin sodan jälkeisinä vuosina on kommunistisen sosiaaliministerin tarmokkaan toiminnan ansiosta yhteiskunnallista suojelutoimintaa kehitetty varsin merkittävällä tavalla. Tästä huolimatta on sosiaalisen turvallisuuden järjestelmässämme vielä huomattavia aukkoja ja puutteita. Yhteiskunnan huolenpito ei ole kohdistunut yhtäläisesti kaikkiin huollon tarpeissa oleviin. Useassa tapauksessa ei yhteiskunnan tuki myöskään ole riittävää huollon tarpeen poistamiseen. Niinpä on esim. kansaneläkelain puitteissa

toteutetun sosiaalisen huoltotoimenpiteen vanhuksille ja työkyvyttömillä suoma vakuutusturva aivan riittämätön. Puuttumatta yksityiskohtaisemmin voimassaolevan kansaneläkelain heikkouksiin totean vain, että yleisesti pidetään lakia tarkoitustaan vastaamattomana ja vaaditaan sen kumoamista ja uuden, joko erillisen tarkoitustaan vastaavan tai yleiseen sosiaalivakuutukseen liittyvän vanhuus- ja työkyvyttömyyslainsäädännön aikaansaamista.

Tuotannollisen elämän kannalta erittäin tärkeä sairausvakuutus puuttuu käytännöllisesti katsoen kokonaan. Kysymys pakollisesta sairausvakuutuksesta on jo pitemmän ajan ollut vireillä maassamme. Sen, kuten yleensä kaiken sosiaalisen turvallisuuden päävastustajat löydetään taantumuksellisia työnantajia edustavista piireistä.

Sairausvakuutuksen merkitystä ei voida suinkaan yliarvioida. Sen tarkoitushan on taata taloudellinen turvallisuus sairastuneelle ja sairastuneen saattaminen jälleen työkykyiseksi. Sen avulla on samaten mahdollista yleisen terveydentilan edistäminen antamalla sairautta ehkäiseviä neuvoja ja hoitoa.

Pakollinen sairausvakuutuksen tarve on nyt tullut ajankohtaiseksi ja välttämättömäksi. Sitä suunniteltaessa olisi kuitenkin otettava huomioon, mitenkä tämä tärkeä sosiaalisen turvallisuuden haara voitaisiin parhaiten liittää yhtenäiseen sosiaalivakuutusjärjestelmään.

Sekä edellä mainittujen että monien muiden tässä mainitsematta jääneiden sosiaalista turvallisuutta koskevien epäkohtien poistamiseksi olisi vihdoinkin saatava aikaan yhtenäinen ja keskitetty sosiaalivakuutusjärjestelmä, joka käsittäisi kaikki työtätekevät ja kaikki tapaukset, joissa vakuutettu henkilö on estynyt ansaitsemasta elatustaan ja on vailla riittäviä toimeentulomahdollisuuksia. Tämän järjestelmän olisi suotava vakuutusturva paitsi vanhuuden ja työkyvyttömyyden myös sairauden ja maksuttoman lääkäri- ja sairaalahoidon, tapaturman ja ammattitaudin, äitiyden ja perheavustuksen, työttömyyden, huoltajan kuoleman ja muun sellaisen ennakolta arvaamattoman tapauksen varalta, valtion ja työnantajan kustannuksella.

Nykyinen järjestelmä, jolloin sekä valtio että kunnat ovat vastuussa avustustoiminnasta taloudelliseen hätään joutuneiden

kansalaisten keskuudessa, ei ole lähimainkaan tyydyttävä. Teknillinen koneisto tulee kalliiksi ja on kankea. Sitä paitsi kuntien ratkaisu avustusten antamisessa saattaa olla hyvin vaihteleva riippuen kunnan taloudellisesta asemasta ja myös asiasta päättävän elimen kokoonpanosta. Monasti avunsaaja saattaa joutua elämään sietämättömän ahtaissa oloissa, koska ei ole olemassa minkäänlaista yleistä normia avustusten jakamisessa. Lailla vahvistettu avustuksen määrä, jota valtion avustuksessa yleisesti noudatetaan, on tässä suhteessa edullisempi mikäli avustuksen määrä on riittävän suuri ja ehdot siedettävät.

Valtion avustustoiminnan heikkoutena on taas puutteellisuuden lisäksi sen hajanaisuus. Usein on tällä tavoin saatu apu vain huoltotoiminnan pohjana. Puutteen joutunut perhe, joka kokonaan on riippuvainen yhteiskunnan avusta, saattaa joutua turvautumaan useamman eri laitoksen apuun ennen kuin se voi saada välttämättömään toimeentuloon tarvittavat varat.

Tästä syystä olisikin vakavasti harkittava kuntien huoltotoiminnan yhdistämistä yhtenäiseen sosiaalivakuutusjärjestelmään kuitenkin niin, että kunnat voisivat edelleenkin toimia paikallisina toimeenpanoeliminä, valtion kantaessa vastuun ja valvoessa, että sosiaalihuolto olisi todella tehokasta.

Yhtenäisen sosiaalivakuutusjärjestelmän puolesta puhuu vielä sekin, että nykyistä sosiaalilainsäädäntöämme kehitettäessä ja täydennettäessä ei lähimainkaan aina ole noudatettu suunnitelmallisuutta ja keskittystä, mistä johtuen voimassa olevat säännökset saattavat olla keskenään ristiriitaisia. Toiminnan hajanaisuudesta johtuen ovat nykyisen järjestelmän aiheuttamat hallintokustannukset myöskin suuret.

On väitetty, että yhtenäisen ja keskitetyn sosiaalivakuutusjärjestelmän voimaansaatamisen maassamme ei taloudellisista syistä olisi mahdollinen ainakaan lähiaikoina. Tämän väitteen vastapainoksi voidaan esittää, että sosiaaliministeriön menoarvio vuodelle 1949 nousee noin 18.5 miljardiin markkaan, ja kun lisäksi kunnat käyttävät sosiaaliin tarkoituksiin varoja vuosittain 2—2.5 miljardia, teollisuuslaitokset 3.5 miljardia ja vapaat järjestöt noin 3 miljardia sekä kun tähän lisätään kansaneläkelaitokseen vuosittain kertyneet 3.5

miljardia ja valtion hinnanalennuksiin y. m. sellaisiin luonteeltaan sosiaalsiin tarkoituksiin käytettävät varat, saadaan nykyisten sosiaalimenojemme kokonaismääräksi kolmisenkymmentä miljardia markkaa vuodessa. Suunnilleen tällä summalla lieene yleinen sosiaalivakuutus jo toteutettavissa. Toiminnan keskittämällä säästettäisiin tällöin sitä paitsi työtä ja kustannuksia niin, että hallintomenot muodostuisivat nykyistä huomattavasti pienemmiksi.

Kehityksen yleisenä suuntana tulee epäilemättä olemaan siirtyminen mahdollisimman laajaan keskitettyyn sosiaalivakuutukseen. Neuvostoliitto on tässäkin suhteessa kulkenut edelläkävijämaana. Neuvostoliiton perustuslaissa sanotaan: „Neuvostoliiton kansalaisilla on oikeus aineellisesti turvattuun toimeentuloon vanhuuden päivinä sekä myös sairauden ja työkyvyn menetyksen sattuessa. Tämän oikeuden turvaavat työläisten ja palkannauttijain yhteiskunnallisen vakuutuksen laaja kehittäminen valtion kustannuksella, maksuton lääkärinapu työtätekeville ja laajan parantolaverkoston antaminen työtätekevien käytettäväksi.

Kapitalismin oloissa tällainen ei luonnollisesti ole ajateltavissa. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa kuitenkin siitä, että kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi vuonna 1944 taloudellista turvallisuutta koskevan suosituksen, jonka mukaan taloudellinen turvallisuus olisi, mikäli mahdollista, aikaan saatava yleisellä pakollisella sosiaalivakuutuksella. Tämän suosituksen on Suomen eduskunta asiallisesti katsoen hyväksynyt.

Englannissa on, kuten tiedetään, sodan jälkeen siirrytty keskitetypäin sosiaalivakuutukseen ja muutamissa muissa maissa ja etenkin uusissa kansandemokratioissa ovat valmistelut tässä suhteessa huomattavan pitkällä.

Epäilijöille ja vastaväittäjille haluaisin vielä sanoa, että sairaiden, vanhuksien, työkyvyttömien, työttömien ja köyhien on kuitenkin elettävä jotenkuten. Miksikä emme soisi heidän elävän hieman turvallisemmin ja paremmin samanaikaisesti kun osa kansalaisia elää yltäkylläisyydessä ilman, että olisivat nähneet erikoisempaa vaivaa tai tehneet mitään suurten omaisuuksiensa hankkimiseksi.

Nykyinen hallituspuolue on julistanut ajavansa köyhien työtätekevien asiaa. Sillä on nyt erinomainen tilaisuus osoittaa käytännössä olevansa sanojensa mittainen. Kaikki edellytykset keskitettyyn sosiaalivakuutusjärjestelmään siirtymiseksi ovat olemassa. Tarvitaan vain tahtoa ja riittävä annos rohkeutta tämän askeleen ottamiseksi.

Toivon, että asianomainen valiokunta ei hautaisi tätä suurimerkityksellistä aloitetta vihreän veran alle, vaan käsitteisi sen kiireellisessä järjestyksessä ja antaisi siitä myönteisen lausuntonsa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työväenasiainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

438) Sosiaalihallinnon nudistamista

tarkoittava ed. Sukselaisen y. m. toiv. al. n:o 297;

439) Nuorisotutkimuksen toimeenpanemista

tarkoittava ed. Kalavaisen y. m. toiv. al. n:o 298;

440) Yhteisleipomoiden perustamista maaseudulle

tarkoittava ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 299; sekä

441) Toimenpiteitä Kouvolan veturivarikon sosiaalisten olojen parantamiseksi

koskeva ed. Saariahon y. m. toiv. al. n:o 300.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

442) Toimenpiteitä maaseudun asunto-olojen parantamiseksi

tarkoittava ed. Sarjalan y.m. toiv.al. n:o 301.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

443) Toimenpiteitä maaseudun asunto-olojen parantamiseksi erityisen rahoitussuunnitelman pohjalla

tarkoittava ed. Vennamon y.m. toiv.al. n:o 302.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

444) Toimenpiteitä asuntopulan poistamiseksi

koskeva ed. Kajalan y.m. toiv.al. n:o 303;

445) Omakotitalojen rakentamista varten annettavien kiinnityslainojen lainaehtojen muuttamista

tarkoittava ed. Pyyn y.m. toiv.al. n:o 304;

446) Toimenpiteitä valtion elimen asettamiseksi keskitetysti johtamaan asuntorakennustoimintaa kaupungeissa

koskeva ed. Meinanderin y.m. toiv.al. n:o 305;

447) Asuntorakennustoiminnan, rakennustarviketuotannon ja -rahoituksen keskittämistä yhtenäisen valtakunnallisen johdon alaiseksi

tarkoittava ed. Murron y.m. toiv.al. n:o 306;

448) Nuorten avioparien asunnon saannin turvaamista

koskeva ed. Kalavaisen y.m. toiv.al. n:o 307;

449) Toimenpiteitä asunnonhankintalainojen myöntämiseksi nuorille aviopareille

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y.m. toiv.al. n:o 308;

450) Huoneistovuokrissa ilmenneiden epäkohtien poistamista

koskeva ed. Kajalan y.m. toiv.al. n:o 309;

451) Toimenpiteitä ammattientarkastuksen yhtenäistämiseksi ja keskittämiseksi

tarkoittava ed. Renforsin y.m. toiv.al. n:o 310;

452) Tutkimuksen toimittamista vuorotyön työntekijäin terveydelle ja elämälle aiheuttamista vaaroista ja haitoista

koskeva ed. Hiilelän y.m. toiv.al. n:o 311; sekä

453) Esityksen antamista merenkulkijain eläkelaiksi

tarkoittava ed. Prunnilan y.m. toiv.al. n:o 312;

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

454) Metsäntyönjohtajain aseman korjaamista

tarkoittava ed. Kaupin y.m. toiv.al. n:o 313; ja

455) Metsäntuotantoajain työajan lailla vahvistamista

tarkoittava ed. Karvosen y.m. toiv.al. n:o 314.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenvaliokuntaan:

456) Esityksen antamista luottamusmiesten oikeudet ja velvollisuudet määritteleväksi lainsäädännöksi

koskeva ed. Aaltosen y.m. toiv.al. n:o 315;

457) Tutkimuksen toimittamista naisten suorittaman työn yksityis- ja kansantaloudellisesta merkityksestä

koskeva ed. Salmela-Järvisen y.m. toiv.al. n:o 316;

458) Toimenpiteitä osapäivätyön hyväksi käyttämisestä

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y.m. toiv.al. n:o 317;

459) Tutkimuksen toimittamista puolipäivätyön soveltamismahdollisuuksista

tarkoittava ed. Kuusinen-Leinon y.m. toiv.al. n:o 318;

460) Toimenpiteitä perheenäitien vuosiloman järjestämiseksi

tarkoittava ed. Stenbergin y.m. toiv.al. n:o 319;

461) Toimenpiteitä sairausvakuutuslain aikaansaamiseksi

tarkoittava ed. Pesosen y.m. toiv.al. n:o 320;

462) Maksuttoman pakollisen sairausvakuutuksen toimeenpanemista

koskeva ed. Prunnilan y.m. toiv.al. n:o 321;

463) Kansaneläkelaitoksen maksamien eläkkeiden korottamista yleistä hintatasoa vastaaviksi

koskeva ed. Leikolan toiv.al. n:o 322;

464) Esityksen antamista kansaneläkelain ulkopuolelle jääneiden vanhusten ja työkyvyttömiä henkilöiden eläkeoikeuden turvaamisesta

tarkoittava ed. Lehtokosken y.m. toiv.al. n:o 323;

465) Toimenpiteitä vähävaraisten vanhusten olosuhteissa vallitsevien epäkohtien poistamiseksi

tarkoittava ed. Pohjalan y.m. toiv.al. n:o 324;

466) Äitiysavustuksen suorittamista kaikille äideille

tarkoittava ed. Jalaksen y.m. toiv.al. n:o 325;

467) Toimenpiteitä äitiysavustuksen antamiseksi kaikille siitä anoville synnyttäjille

koskeva ed. Lehtokosken y.m. toiv.al. n:o 326;

468) Esityksen antamista laiksi täysipalkkaisen loman myöntämisestä synnyttäjille ennen ja jälkeen synnytyksen

tarkoittava ed. Torven y.m. toiv.al. n:o 327;

469) Sotaleskille annetun työhuollon ulottamista myös muihin naispuolisiin vähävaraisiin leskiin

tarkoittava ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 328;

470) Tapaturmavakuutettujen ja muiden siviili-invaliidien huollon järjestämistä sotilasvammalain mukaiseksi

koskeva ed. Prunnilan y. m. toiv. al. n:o 329;

471) Toimenpiteitä lasten päivähuollon järjestämiseksi

tarkoittava ed. Brander-Wallinin y. m. toiv. al. n:o 330;

472) Siviiliorpojen saattamista yhdenmukaiseen asemaan sotaorpojen kanssa huoltoon nähden

koskeva ed. Stenbergin y. m. toiv. al. n:o 331; sekä

473) Sopivien kesäleirialneiden hankkimista lomaliitolle

koskeva ed. Brander-Wallinin y. m. toiv. al. n:o 332.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

474) Esityksen antamista ansiotöissä käytettäviä hevosia koskevasta tapaturmavakuutuslaista

tarkoittava ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 333; ja

475) Korvauksen suorittamista pienviljelijäin hevosille ja lypsykarjalle sattuneista tapaturmista

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 334.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan:

476) Asevelvollisten peruspalvelusajan määrittämistä yhdeksi vuodeksi

koskeva ed. J. Pusan y. m. toiv. al. n:o 335;

477) Asevelvollisten lomauttamista kuudeksi kuukaudeksi vuoden 1949 aikana

koskeva ed. Kujanpään y. m. toiv. al. n:o 336; sekä

478) Toimenpiteitä puolustuslaitoksen rakennusten kunnan parantamiseksi

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. toiv. al. n:o 337.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto valtiovarainvaliokunnalta:

479) Eräiden moottoriajoneuvoista saatavien tulojen käyttämistä tieolojen parantamiseen

tarkoittava ed. Mannisen y. m. toiv. al. n:o 338.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan:

480) Toimenpiteitä tierakennusyhtiön perustamiseksi

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 339;

481) Toimenpiteitä maantiepölyn sitomiseksi moottoriajoneuvoilla liikennöitävillä yleisillä teillä

tarkoittava ed. H. Simosen y. m. toiv. al. n:o 340;

482) Toimenpiteitä Mikkelin läänin erottamisesta eri tie- ja vesirakennuspiiriiksi

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. toiv. al. n:o 341;

483) Pohjois-Suomen liikenneolojen kehittämistä

koskeva ed. Sormusen y. m. toiv. al. n:o 342;

484) Toimenpiteitä tullipaviljongin rakennuttamiseksi Turun satamaan

tarkoittava ed. Honkalan y. m. toiv. al. n:o 343;

485) Toimenpiteitä maaseudun postiohjelmien kehittämiseksi

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 344;

486) Toimenpiteitä postiautokannan lisäämiseksi

tarkoittava ed. Pyörtänön y. m. toiv. al. n:o 345;

487) Toimenpiteitä posti- ja poliisitalon rakentamiseksi Paraisten kauppalaan

tarkoittava ed. Aaltosen y. m. toiv. al. n:o 346;

488) Postitalon rakentamista Iisalmin kaupunkiin

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 347;

489) Pohjois-Suomen asutusalueiden ja syrjäisten asutusryhmien puhelinlinjojen rakentamista

koskeva ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 348;

490) Pohjois-Suomen maantierakennustöiden jättämistä kokonaisurakkoina yksityisten urakoitsijain suoritettaviksi

koskeva ed. Koivurannan y. m. toiv. al. n:o 349; sekä

491) Kylätierasituksen saattamista valtion kannettavaksi ainakin vähävaraisilla syrjäseuduilla

koskeva ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 350.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maatalousvaliokunnalta:

492) Runkoverkoston aikaansaamista puutarhan kuljetusmahdollisuuksia vaille oleville metsäalueille

koskeva ed. Heikkilän y. m. toiv. al. n:o 351; ja

493) Toimenpiteitä rappiokuntoon joutuneiden asutustien kunnostamiseksi ja asutustien ottamiseksi tie- ja vesirakennushallituksen hoitoon

tarkoittava ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 352.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti kulkulaitosvaliokuntaan:

494) Toimenpiteitä talviliikenteen ylläpitämiseksi linjalla Turku—Maarianhamina

tarkoittava ed. Larsonin y. m. toiv. al. n:o 353;

495) Toimenpiteitä Pohjois-Suomen rautatieyhteyksien kehittämiseksi

tarkoittava ed. Mieltusen y. m. toiv. al. n:o 354;

496) Jokihoisten Rautatie Oy:n osakkeiden lunastamista valtiolle

koskeva ed. Laineen y. m. toiv. al. n:o 355;

497) Koneellisen tutkimuksen toimittamista Oulun—Kuusamon ratasuunnalla

koskeva ed. Sormusen y. m. toiv. al. n:o 356;

498) Tutkimuksen toimittamista rautatien jatkamiseksi Kaulirannan asemalta Tornion-jokilaaksoa pitkin pohjoiseen

koskeva ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 357;

499) Koneellisen tutkimuksen toimittamista rautatien rakentamisesta Kemijärveltä Sodankylään

koskeva ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 358;

500) Ratasuunnan tutkimista Kemijärven asemalta Inarijärven Nanguvuonoon

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 359;

501) Eskolan metsäradan muuttamista normaaliiraitteiseksi

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. toiv. al. n:o 360;

502) Rautatien rakentamista Turusta Riikimäelle

tarkoittava ed. Kulovaaran y. m. toiv. al. n:o 361;

503) Rautatien rakentamista Uudestakaupungista Peipohjan asemalle

tarkoittava ed. Simulan y. m. toiv. al. n:o 362;

504) Rautatien rakentamista Tampereen kaupungista Kyröskosken ja Parkanon kautta Seinäjoelle

tarkoittava ed. J. Wirtasen y. m. toiv. al. n:o 363;

505) Toimenpiteitä rautatien rakentamiseksi Tampereelta Kyröskosken ja Parkanon kautta Seinäjoelle

koskeva ed. Alangon y. m. toiv. al. n:o 364;

506) Rautatien rakentamista suunnalla Kauhajoki—Niinisalo—Kyröskoski

koskeva ed. Joukasen y. m. toiv. al. n:o 365;

507) Rautatien jatkamista Heinolasta Savon radalla olevalle Lelkolan pysäkille

koskeva ed. O. Turusen y. m. toiv. al. n:o 366;

508) Vaasan—Härmän rataosan rakentamista

tarkoittava ed. J. Wirtasen y. m. toiv. al. n:o 367;

509) Vaasan—Oulokunnan poikkiradan rakentamista

koskeva ed. M. Järvisen y. m. toiv. al. n:o 368;

510) Rautatien rakentamista Sysmäjärveltä Juantehtaan kautta Siilinjärven—Alapitkän rataosalle

tarkoittava ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 369;

511) Rautatien rakentamista Alapitkän asemalta Nilsiän kautta Juankoskelle

tarkoittava ed. Rönkön toiv. al. n:o 370;

512) Savon ja Karjalan yhdysradan rakentamista

tarkoittava ed. Soinisen y. m. toiv. al. n:o 371;

513) Rautatien rakentamista Kokkolasta Saarijärvelle

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 372;

514) Hyrynsalmen—Pesiön—Kiantajärven rataosan rakennustöiden loppuun saattamista

tarkoittava ed. Tauriaisen y. m. toiv. al. n:o 373;

515) Kaulirannan—Kolarin rautatien rakentamista

tarkoittava ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 374;

516) Rautatien rakentamista Kittilän ja Kolarin kunnissa oleville malmi- ja kalkkikivialueille

tarkoittava ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 375;

517) Yksityisteiden avustusrahojen korottamista

tarkoittava ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 376;

518) Toimenpiteitä Lapin, Oulun ja Kuopion lääneissä sotatoimien yhteydessä tai muuten yleisluontoisilla ajoilla pilattujen tai tuhoutujen kunnan ja kyläteiden kuntoon saattamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 377;

519) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Joroisten kunnan Ruokojärven kylästä Kolman pysäkille

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 378;

520) Tutkimuksen toimittamista yhdystien rakentamiseksi Juuan kunnan Närilän kylästä Joroisten kunnan Kaitaisten kylään

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 379;

521) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Ähtärin asemalta Ruhan koulun kautta Valkeajärven pysäkille

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 380;

522) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Ähtärin Peränteen kylästä Pihlajaveden—Virtain maantielle

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 381;

523) Tiesuunnan tutkimista maantien rakentamiseksi Posion—Kuusamon maantieltä Kemijärven—Kuusamon maantiehen

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 382;

524) Siipyy—Merikarvian—Ahlaisten rannikotien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Joukasen y. m. toiv. al. n:o 383;

525) Kiviniemen paikallistien ja sen jatkona olevan Pyykosken paikallistien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Sävelän y. m. toiv. al. n:o 384;

526) Heinolan pitäjän kirkolta Jaalan—Mäntyharjun maantielle johtavan yhdistysten ottamista kolmen kylätien osalta valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 385;

527) Vanhamäen, Ukonniemen ja Hokanniemen kyläteiden yhdistämistä ja ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kaupin y. m. toiv. al. n:o 386;

528) Savonlinnan kaupungista Säämingin kunnan Pesingin kylään johtavan tien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 387;

529) Kulennoisten asemalta Säämingin kunnan Pitkälän kylään johtavan talvitien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 388;

530) Otavan—Puskakankaan kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 389;

531) Kangasniemen kunnassa olevan Vihaven kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o 390;

532) Sulkavan—Partalansaaren maantien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 391;

533) Pieksämäen—Jäppilän maantieltä Siikamäen aseman kautta Pieksämäen—Savonlinnan maantielle johtavan yhdistysten ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 392;

534) Pieksämäen kunnassa olevien Neuvolan—Kylmämäen, Heikkolan ja Pyhäjärven kyläteitten valtion haltuun ottamista

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 393;

535) Jäppilän—Pörölänmäen kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 394;

536) Kantalan—Naarajärven kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 395;

537) Kangaslammin kunnassa olevan Hevonlahden tien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 396;

538) Hietämäen—Paltasen kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 397;

539) Puumalan kunnassa olevan Kaipaan kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 398;

540) Pieksunlahden—Kyrsyän—Paatelan tien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 399;

**541) Kiiskilän kylätien ja sen jatkon Kyr-
syän kunnantien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o
400;

**542) Juvan kunnassa olevan Nääringin—
Hyötyyn kylätien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 401;

**543) Juvan kunnassa olevan Kaislajärven—
Rantuun yhdystien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 402;

**544) Juvan kunnassa olevan Levänomaisten
kylätien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 403;

**545) Juvan kunnassa olevan Rantuun kylä-
tien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 404;

**546) Juvan kunnassa olevan Soiniemen kylä-
tien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 405;

**547) Juvan kunnassa olevan Kaislajärven ky-
lätien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 406;

**548) Joutsenon kunnassa olevan n. s. Vesik-
olan kunnantien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Miikin y. m. toiv. al. n:o 407;

**549) Mäntyharjun kunnassa olevan Mouhun
tien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al.
n:o 408;

**550) Saaren Maironiemestä Parikkalan Kan-
gaskylään johtavan tien ottamista valtion
hoitoon**

tarkoittava ed. Tiaisen y. m. toiv. al. n:o
409;

**551) Seppälän—Synsiön—Hyyrylän kylätien
ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o
410;

**552) Multian pitäjässä olevan kahden kylä-
tien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. toiv. al. n:o
411;

**553) Pielisjärven pitäjässä olevan Kelvän—
Jaakonvaaran kylätien ottamista valtion
hoitoon**

tarkoittava ed. Riikosen y. m. toiv. al. n:o
412;

**554) Munsalan kunnassa olevan rannikkotien
Hirvilahti—Monä—Gunilaack ottamista val-
tion hoitoon**

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. toiv. al.
n:o 413;

**555) Evijärven pitäjässä Kniivilän ja Pukki-
lan talojen välillä olevan n. s. vanhan maan-
tien ottamista valtion hoitoon**

tarkoittava ed. Rankilan y. m. toiv. al.
n:o 414;

556) Kotilan—Uvan kunnantien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 415;

557) Hietaperän—Huutoniemen kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 416;

558) Koivun—Vähäjoen—Suolijoen tien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 417;

559) Kemijärven kunnassa olevan Kostamon kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 418;

560) Pelkosenniemen kunnassa olevan Pyhäjärven kylätien ottamista valtion hoitoon

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 419;

561) Salon kauppalan ja Piikkiön välisen maantieosan kuntoon saattamista

tarkoittava ed. Jokisen y. m. toiv. al. n:o 420;

562) Maantien rakentamista Sysmän—Hartolan maantieltä Liikolan kylän kautta Leppäkoskelle

tarkoittava ed. Mannilan y. m. toiv. al. n:o 421;

563) Maantien rakentamista Sysmän kirkolta Särkilahden ja Judinsalon kyläkuntien kautta Luhangan kirkolle

tarkoittava ed. Mannilan y. m. toiv. al. n:o 422;

564) Maantien rakentamista Asikkalan pitäjältä Lahden—Sysmän maantieltä Särkijärven y. m. kylien kautta Lahden—Jyväskylän tielle

tarkoittava ed. Suntelan y. m. toiv. al. n:o 423;

565) Maantien rakentamista Säämingin kunnan Pihlajalahden kylästä Rantasalmen kunnan Hiltulan kylään

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 424;

566) Maantien rakentamista Puumalan kunnan Kietävälän kylästä Himahuuhan y. m. kylien kautta Puumalan—Imatran maantielle

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 425;

567) Maantien rakentamista Vesannon—Tervon maantieltä n. s. Kivisilmän tienhaarasta Suostuntajärven länsipuolitse Tervon—Iisveden maantielle

tarkoittava ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 426;

568) Maantien rakentamista Suovonlahdesta Ahvenisen y. m. paikkakuntien kautta Iisvedenpähän

tarkoittava ed. Laitisen y. m. toiv. al. n:o 427;

569) Maantien rakentamista Virtutjoen—Lohikosken maantieltä Lieviskän y. m. kylien kautta Puumalan kirkolle

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 428;

570) Maantien rakentamista Pieksämäen Hankasalmen maantieltä Rautalammin—Hankasalmen maantielle n. s. Vanajan kylätietä hyväksi käyttäen

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. toiv. al. n:o 429;

571) Maantien rakentamista Puumalan kunnan Kivisalmelta Kaipaan kylään

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 430;

572) Maantien rakentamista Puumalan kunnan Valtolan kylästä Ronkosalmen ja Lieviskän kylien välille

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 431;

573) Sulkavan ja Ruokolahden kuntien välisen maantien kunnostamista

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 432;

**574) Maantien rakentamista Hirvaslahdesta Savonlinnan—Moinsalmen tiellä Käärme-
lahden kohdalle Moinsalmen—Pellossalon tiellä**

tarkoittava ed. Rantamaan y. m. toiv. al. n:o 433;

**575) Maantien rakentamista Lievestuoreen asemalta Leivonmäen—Rutalahden maan-
tielle**

tarkoittava ed. Sarjalan y. m. toiv. al. n:o 434;

**576) Isonkyron Kylkkälän sekä Laihian Tors-
tilan—Jakkulan ja Käyppälän kyläteiden
yhdistämistä**

tarkoittava ed. Penttalan y. m. toiv. al. n:o 435;

577) Tutkimuksen toimittamista maantien rakentamiseksi Karstulan pitäjän Pääjärven kylästä Soinin pitäjän Kolun kylään

tarkoittava ed. Paloveden y. m. toiv. al. n:o 436;

578) Maantien rakentamista Puhokselta Leinosenvaaraan

tarkoittava ed. Sormusen y. m. toiv. al. n:o 437;

579) Sotkamon ja Kajaanin maalaiskunnassa olevan Mustamäen kylätien rakennustöiden loppuun saattamista

tarkoittava ed. Mustosen toiv. al. n:o 438;

580) Maantien rakentamista tiesuunnalla Hoilola—Luutalahti—Mutalahti

tarkoittava ed. Pyörtänön y. m. toiv. al. n:o 439;

**581) Maantien rakentamista Kemin maalais-
kunnan Viitakosken kylästä Alatornion kun-
nan Könölän kylään**

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 440;

**582) Maantien rakentamista Simojoen rauta-
tiesillalta Alaniemen lossille**

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 441;

**583) Simojärven—Posion maantien rakenta-
mista**

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 442;

584) Maantien rakentamista Hyrynsalmen Moisionvaaran tiestä Suomussalmen kunnan Jumaliskylään

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 443;

585) Ylikulkupaikan muuttamista Kuhmon—Suomussalmen maantiellä Kontiolansalmesta Tönölänsalmeen

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 444;

586) Murtoperän—Pohjoislahden maantien rakennustöiden loppuun saattamista

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 445;

587) Maantien rakentamista Ristijärven kirkolta Emäjoen itäpuolta Jokikylän kautta Hyrynsalmen kirkolle

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 446;

588) Maantien rakentamista Suomussalmen—Taivalkosken maantieltä Suomussalmen Selkoskylään

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 447;

589) Maantien rakentamista Kuhmon kunnassa olevalta Tuulijärven maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 448;

590) Maantien rakentamista Ristijärven kunnassa olevalta Mustavaaran maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle

tarkoittava ed. Salon toiv. al. n:o 449;

591) Maantien rakentamista Taivalkosken metsäkylästä Suomussalmen Pyhäkylään

tarkoittava ed. Ryhdän y. m. toiv. al. n:o 450;

592) Suiningin—Riekin maantien rakentamista Kuusamon kunnassa

tarkoittava ed. Ryhdän y. m. toiv. al. n:o 451;

593) Maantien rakentamista Pielaveden maantieltä Pihtiputaan maantielle

tarkoittava ed. Hautalan y. m. toiv. al. n:o 452;

594) Maantien rakentamista Simojoen rautatiesillalta Alaniemen lossille

tarkoittava ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 453;

595) Maantien rakentamista Vian asemalta Vanttausjärven maantielle

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 454;

596) Kallon—Kurtakon maantien rakennustöiden loppuun saattamista

tarkoittava ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 455;

597) Pellon—Raanajärven tien kuntoonpanemista

tarkoittava ed. Niskalan y. m. toiv. al. n:o 456;

598) Känkään—Tepaston maantien rakennustöiden loppuun saattamista

tarkoittava ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 457;

599) Maantien rakentamista Rovaniemen—Sodankylän maantieltä Niesin kylään

tarkoittava E. Koiviston toiv. al. n:o 458;

600) Maantien rakentamista Sodankylän kunnan Korvasen—Lokan tieltä Rieston kylään

tarkoittava ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 459;

**601) Lisäystä vuoden 1948 tulo- ja meno-
arvioon Sodankylän—Kittilän maantien ra-
kennustöiden jatkamiseen**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 460;

**602) Kittilän—Sodankylän maantien raken-
nustöiden loppuun saattamista**

tarkoittava ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 461;

**603) Maantien rakentamista Pelkosenniemen
kunnan Kairalan kylästä Sodankylän kirkon-
kylään**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 462;

**604) Erämaantien rakentamista Savukosken
kunnan Martinkylästä Rovalaan**

tarkoittava ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 463;

**605) Maantien rakentamista Kemijärven—
Pelkosenniemen maantiestä Vuostimojärven
kautta Pyhätunturille**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 464;

**606) Maantien rakentamista Enontekiön
kirkolta Leppäjärven ja Palojärven kyliin**

tarkoittava ed. E. Koiviston toiv. al. n:o 465;

**607) Maantien rakentamista Ivalon kylästä
Viakkalan kautta Koppelon kylään**

tarkoittava ed. Tainion y. m. toiv. al. n:o 466;

**608) Maantien rakentamista Inarin Syys-
järveltä Utsjoen kirkonkylän kautta
Utsjokisuulle**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 467;

**609) Sillan rakentamista Kemiön—Karunan
väliseen salmeen**

tarkoittava ed. Perkonojan y. m. toiv. al. n:o 468;

**610) Lisäystä vuoden 1948 tulo- ja meno-
arvioon Imatran kosken yli johtavan sillan
kunnostamista varten**

tarkoittava ed. Kuittisen y. m. toiv. al. n:o 469;

**611) Tutkimuksen toimittamista sillan ra-
kentamiseksi Taipalsaaren Kirjain salmeen**

tarkoittava ed. Okon y. m. toiv. al. n:o 470;

**612) Sillan rakentamista Iisalmen maalais-
kunnassa olevan Itikansalmen yli**

tarkoittava ed. Mannisen y. m. toiv. al. n:o 471;

613) Peltosalmen sillan rakentamista

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. toiv. al. n:o 472;

**614) Maantiesillan rakentamista Utsjoen yli
Utsjoen kirkonkylän kohdalla**

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. toiv. al. n:o 473;

**615) Lossiproomun hankkimista Simojokeen
Ruonaajan asutustielle**

tarkoittava ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 474; ja

**616) Salon laivaväylän ruoppausstöiden lop-
puun saattamista**

tarkoittava ed. Jokisen y. m. toiv. al. n:o 475.

Puhemies: Edustajille jaettu asetus ja valtioneuvoston päätös voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Asetus 22 päivältä heinäkuuta 1948 Alankomaiden kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä kesäkuuta 1948 eräiden leipälajien ja ruokien tarjoilemisesta ravitsemisliikkeissä ostokortinkuponkeja vaatimatta

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanot.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

617) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2;

618) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös pienkultajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3; sekä

619) Vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi eräiden kiinteistöosakkeiden hankkimisen rajoittamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä

laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina ensi syyskuun 28 päivänä kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 12,24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

10. Tiistaina 28 p. syyskuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1946 valtiopäivillä le-
päämään jätettäväksi hyväksytty eh-
dotus laiksi eräiden kiinteistöosakkei-
den hankkimisen rajoittamisesta an-
netun lain voimassaoloajan pitentämi-
sestä 138

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 1; mainittu
lakiehdotus.

2) Vuoden 1947 valtiopäivillä le-
päämään jätettäväksi hyväksytty eh-
dotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen
37 §:n muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
kunnan mietintö n:o 2; mainittu
lakiehdotus.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päi-
vältä kesäkuuta 1948 pienkuluttajien
polttoaineen saannin turvaamisesta
eräissä tapauksissa annetun valtio-
neuvoston päätöksen muuttamisesta .. 140

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
kunnan mietintö n:o 3; mainittu
pätös.

Esitellään:

4) Ed. E. Pusan y. m. lak. al. n:o
48 laiksi Merikoiviston kunnan pe-
rustamisesta ja asuttamisesta 143

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhe-
mies L u m m e.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi
edustajat Berner, Hiekkala, E. Kilpi, Le-
pistö, Manninen, Oksala, Palovesi, Raatikai-
nen, Törngren, Vennamo ja Vesterinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tä-
män päivän istunnosta yksityisasiain täh-
den ed. Eino Kilpi, ulkomaanmatkan tähden
tämä päivästä lukien lokakuun 10 päivään
saakka ed. Manninen, lokakuun 29 päivään
saakka samasta syystä ed. Berner ja loka-
kuun 8 päivään samoin ed. Törngren, kah-
den viikon ajaksi sairauden tähden lääkä-
rintodistuksen perusteella ed. Vesterinen,
toistaiseksi samasta syystä ed. Hiekkala,
tämän kuun 30 päivän istunnosta yksityis-
asiain vuoksi ed. Tauriainen, lokakuun 1
päivän istunnosta samasta syystä ed. Pyör-
tänö sekä lokakuun 1 päivästä lukien tois-
taiseksi kirkolliskokouksen koollaoloajaksi
ed. Luukka.

Uusia hallituksen esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies:
Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kir-
jelmien ohella kuluvan syyskuun 23 päi-
vältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituk-
sen esitykset n:ot 1—7 ja 9—24, jotka nyt
on edustajille jaettu.

Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1946.

Ensimmäinen varapuhemies:
Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kir-

jelmän ohella viime elokuun 20 päivästä on eduskunnalle uudelleen annettu kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1946, mikä on uusille edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettuja asetuksia.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeen vaatimia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi 28 päivänä joulukuuta 1945 annetun lain 2 §:ssä mainitussa tarkoituksessa ovat eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet sanotun lain nojalla 13 päivänä heinäkuuta 1948 annetut

Asetus Turkin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta; ja

Asetus eräiden Puolan kanssa tehdyn maksusopimuksen määräysten muutosten voimaansaattamisesta.

Nämä asetukset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on määrätty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut mainitun lain nojalla 15 päivänä heinäkuuta 1948 annettu

Valtioneuvoston päätös maataloustuotteiden luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräiden kiinteistöosakkeiden hankkimisen rajoittamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsit-

telyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen lepäämässä olevan lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsiteltyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta, joka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana joko hyväksyä tai hylätä. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Annala: Herra puhemies! Mielestäni perustuslakeja pitäisi muuttaa vain silloin kun se on aivan välttämätöntä eikä mielellään jotain yksityistä erikoiskohtaa koskaan yksikseen, vaan silloin kun joku asia on sellainen, että sitä asiaa koskevat erinäiset perustuslakien säännökset olisivat yhdessä muutettavat. Näin ollen perustuslakeja ei yleensääkään pitäisi lähteä muuttamaan muuta kuin hallituksen esityksen pohjalla. Tämä nyt esillä oleva lakiesitys tarkoittaa sitä, että valtiopäiväjärjestyksen

37 § muutettaisiin niin, että hallitus veloitettaisiin määräaikana vastaamaan edustajain tekemiin kyselyihin. Valiokunnassa mielestäni tätä asiaa käsiteltäessä osoitettiin kiistattomasti se, että tällainen kiinteä määräaikaan sidottu säännös perustuslaissa saattaisi johtaa hallituksen vaikeuksiin, vieläpä on sellaisia asioita, että niin lyhyenä aikana kuin tässä tarkoitetaan vastauksen antamista eduskunnalle ei hallituksella edes ole aina edellytyksiä saada asiallista vastausta. Sen tähden ei tätä lainmuutosta olisikaan mielestäni tällä kertaa hyväksyttävä.

On tietysti muitakin syitä. En tahdo kuitenkaan niihin vielä tässä yhteydessä kiinnittää huomiota, vaan jo edelliseen viitaten ehdotan, herra puhemies, että tämä lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Österholm: Det är egendomligt att den grupp rdgsm. Annala tillhör nu för andra gången försöker spärra den reform, som står på dagordningen och är omedelbart inför sitt avgörande. Vi som tidigare har varit med i riksdagen, vi vet ju alla, att de nuvarande svävande bestämmelserna angående svar på spörsmål har föranlett, att hela denna institution har förlorat en stor del av sin betydelse. Vi såg, hur det t. ex. var i slutet av förra riksdagen, då massor av svar hopades på riksdagsmännens bord, svar, som hade föräldrats och saken hade blivit inaktuell. Det är alldeles nödvändigt, att denna reform nu äntligen kommer till stånd, och jag hoppas att riksdagen skall följa det av grundlagsutskottet enhälligt förordade lagförslaget.

Ed. von Born: Grundlagsutskottets betänkande i saken föreligger utan reservation, ehuru hr Annala finnes antecknad som en, som har deltagit i ärendets behandling. Jag förutsätter, att hr Annalas förslag inte ens kommer att här vinna understöd.

Ed. Lampinen: Niillä perusteilla, joilla ed. Annala tätä asiaa perusteli, katsen minäkin, että on verrattain vaikea hallituksen esitellyssä määräajassa kaikenlaisiin kysymyksiin, joita voi sattua ja on sattunut, antaa sellaista vastausta, jolla olisi riittävä pätevyys. Senpätähden minäkin

kannatan ed. Annalan tekemää ehdotusta. Samalla kertaa tietenkin on syytä huomauttaa hallitukselle, ettei se ylimielisesti toisten kyselyihin suhtautuisi, vaan aina asiallisesti, niinkuin on toivottavaa ja luultavaakin, sen tekisi ja tässä mielessä tämän sanottuani minä kannatan ed. Annalan tekemää ehdotusta.

Ed. Annala: Ed. von Bornin lausunnon johdosta huomautan, että hän kyllä tietää, että porvarit, lukuunottamatta häntä itseään, olivat tämän lain hylkäyksen kannalla perustuslakivaliokunnassa, mutta joistakin syistä emme katsoneet olevan aihetta silloin liittää vastalauseita.

Ed. Niukkanen: On tietysti toivottavaa, että eduskuntatyö ja eduskunnan suhde hallitukseen olisi sellaista, että hallitus ilman muuta mahdollisimman nopeasti vastaisi myöskin kyselyihin. Toiselta puolen taasen on pidettävä huoli siitä, että säännökset eivät muodostu sellaisiksi, että ne tulisivat vaikeuttamaan hallituksen toimintaa ja hallituksen ja eduskunnan suhteita ja lisäksi suorastaan provosoimaan edustajia tekemään m. m. kyselyjä yhä enentyvässä määrässä. Viime vaalikaudellahan todettiin, että eduskunnassa alkoi tavaton kyselytulva. Esiintyi eduskuntaan kuuluvia virkamiehiäkin, jotka kyselivät omia asioitansa, millä kannalla ne ovat (Ministeri Hiltunen: Maalaisliittoon kuuluvia!). Tällainen on tietysti katsottava ohimeneväksi ilmiöksi. Kun uudet kasvatkin perehtyvät tähän eduskuntatyöhön, niin ehkä he luopuvat tällaisista edesottamuksista.

Koska tällaiset kyselyasiat pitäisi voida järjestää siis hyvässä yhteisymmärryksessä hallituksen ja eduskunnan kesken, niin minäkin katsoisin tarpeettomaksi tällaista muutosta valtiopäiväjärjestykseen. Olen varma, että hallitukset asiallisiin kysymyksiin tulevatkin antamaan vastauksen vastaisuudessaakin niin nopeasti kuin mahdollista.

Ed. von Born: Jag ber ytterligare att få framhålla, att lagförslaget icke innebär, att regeringen är ovillkorligen skyldig att inom den utsatta tiden av 30 dagar sakligt besvara spörsmål. Om regeringen inte kan besvara det inom den tiden, så skall den blott meddela riksdagen därom inom den avgivna tiden.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Annala ed. Lampisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; joka ei siitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa se on hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 14.

Lakiehdotus on siis hyväksytty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Annala: Herra puhemies! Pyydän avointa äänestystä.

Ensimmäinen varapuhemies: Kehoitin niitä edustajia, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisoaalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Ensimmäinen varapuhemies: Ei ole kannatusta.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Jokinen: Herra puhemies! Nyt käsiteltävän lain avulla veloitetaan kunnat hankkimaan polttopuita pienkuluttajia varten. Lakia laadittaessa ei ole kuitenkaan otettu riittävässä määrin huomioon kaikkia niitä vaikeuksia, joita kunnilla on polttopuun hankintaan nähden ja jotka ovat johtaneet tarpeettomaan kustannusten nousuun. Ensiksi kiinnittää huomiota se seka- vuus, joka hankintamarkkinoilla ilmenee. Siitäkin huolimatta, että meillä on olemassa erikoiset hankintapiirit, ei polttopuiden joustavaa hankintaa ole pyritty ohjaamaan tavalla, joka tietäisi vähimpiä mahdollisia kuljetuskustannuksia, vaan voidaan polttopuita kuljettaa esim. Salon kauppalan kautta Turkuun ja taasen Forssan ja Turun kautta Saloon. Aikana, jolloin kuljetuskustannuksia pitäisi välttää ja liikenne ohjata kansantaloudellisesti, se ohjataan tavalla, joka vähiten palvelee kansantalouden etuja. Ei ole myöskään järkevää taloudenhoitoa se, että sellaisista maalaiskunnista, joista ei liikene polttopuita muualle vietäväksi, ne kuljetetaan joko Helsinkiin, Turkuun tai jonnekin muualle ja kunta saa hankkia polttopuita kuntalaisten tarpeita varten, mistä sattuu puita löytämään. Näin voidaan polttopuut viedä aivan kulutuspaikan läheltä, jonne ne olisi jo talvikelillä voitu pienin kustannuksin kuljettaa. Nyt ne kuljetetaan autoilla pitkien matkojen taa rautatien varteen, ja koulut sekä muut kuluttajat saavat maksaa halkojen kuljetuksen samaa tietä takaisin kulutuspaikkaan.

Syyt tähän polttopuutavaramarkkinain sekasortoiseen tilaan on löydettävissä metsäliiton, metsänhoitoyhdistysten, valtion polttoainetoimiston sekä suurempien kulutuskeskusten puuhankinnan välisestä kilpailusta. Ne hinnat, jotka viime hankintakaudeksi sovittiin polttopuiden ohjehinnoiksi, ovat olleet vain paperilla, mutta käytännössä niitä on hyvin huomattavasti ylitetty. Kunnilla samoin kuin yksityisilläkin polttopuun hankkijoilla ei ole ollut mahdolli-

suutta saada polttopuita näillä ohjeinnoilla, koska yleisesti maksetut hinnat ovat olleet huomattavasti korkeammat. Heillä ei ole ollut myöskään mahdollisuutta saada niitä samaan hintaan metsänhoitoyhdistysten kanssa, koska metsänomistajat ovat ne silloin myyneet paikalliselle metsänhoitoyhdistykselle, joka on heidän oma järjestönsä, ja näin ovat metsänhoitoyhdistykset saaneet jokaisesta välittämästään kaupasta 20 mk pinokuutiometriltä ja metsänhoitoyhdistysten liitto on saanut tämän lisäksi vielä 10 mk. Näin on paikallisessakin kulutuksessa puun hinta tarpeettomasti 30 mk kuutiometriltä. Mutta asia tulee vielä vaikeammaksi, kun Metsäliitto on ostanut nämä puut metsänhoitoyhdistyksiltä ja ryhtyy niitä myymään kulutusta varten, joista se perii myynnistä yrittäjävoittoa 60 mk kuutiolta ja yleiskuluina 80 mk, joten tulee hintaan lisää yhteensä 170 mk kuutiometriltä. Hyvin lukuisissa tapauksissa eivät asianomaiset välittäjät ole nähneet halkokaupoista muuta vaivaa kuin ostaneet ne asianomaiselta metsänomistajalta, joka on ne hakkauttanut ja ajattanut ajotien varteen, joten palkkio on aivan kohtuuton. Tyypillisen esimerkin voin tuoda esiin Salon kauppala. Kauppalan puuhankintamies ei onnistunut yrityksistään huolimatta saamaan kauppallalle polttopuita suoraan myyjiltä, joten kauppalan oli pakko hankkia kauppalan kulutusta varten polttopuita Metsäliitolta 30,000 kuutiom. Tästä välityksestä kauppa maksoi suoranaisia välityspalkkioita yhteensä 5,100,000 mk. Jos joku epäilee tämän tiedon todenperäisyyttä, niin tästä saa selvityksen kansanhuoltoministeriön hintaosastolta, jonka tiedossa mainittu kauppa on. Palkkiot tästä kaupasta jakaantuivat siten, että Metsänhoitoyhdistys sai 20 mk, Metsänhoitoyhdistysten Liitto 10 mk kuutiolta ja Metsäliitto sai 140 mk kuutiom:lta välityspalkkiota eli yhteensä 170 mk kuutiometriltä. Näin saavat polttopuun kuluttajat rahoittaa metsänomistajien omat järjestöt ja täten viedään pohja pois kaikelta vapaalta puunhankinnalta. Mitä puunhankintatoimenpiteet tämän järjestelmän vallitessa maksavat kunnille, on kokonaan luku erikseen. Siitä saa kuitenkin jonkinlaisen käsityksen Salon kauppalan kohdalta. Havuhalkojen hinta on kauppalan maksamien laskujen mukaan yli 1,300 mk kuutiometriltä, sekahalkojen

hintaa 1,216 mk. Kansanhuoltoministeriö on vahvistanut Salon kauppallalle myyntihinnaksi havuhaloille 640 mk ja sekahaloille 620 mk kuutiometriltä, jonka enempää ei siis kauppa voi haloista kuluttajilta periä. Näin syntyy Salon kauppallalle yhden vuoden halkokaupasta tappiota noin 18 milj. mk, joka summa on perittävä veronmaksajilta. Jos tämänlainen tappio syntyy joka vuosi, ei syntynyttä tappiota voi lainoituksen avulla rahoittaa, vaan se on perittävä vuosittain kunnallisveroina, mikä tietää noin 2:50 mk:n korotusta kunnalliseen veroäyriin. Näitä tosioloja katsellen ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että jotakin täytyy olla asiassa vinossa, ja niin asia todella onkin. Kun haloista on maksettu Metsäliiton toimesta metsänomistajille 700—800 mk kuutiolta, mikä ylittää viime hankintakaudelle sovitut hinnat noin 150 mk:lla kuutiometriltä, eräissä tapauksissa vieläkin enemmän, niin ovat maksetut ylihinnot jo Salon kauppalan puunhankinnan kohdalla lähes 5 milj. mk. Ja kun tähän lisätään vielä välityspalkkioina saadut 5,100,000 mk, niin tietää se noin 10 milj. mk:n ylimääräistä menoerää. Jos tämä erä olisi puunhankinnan kohdalla voitu välttää, olisi tappio puunvälityksestä jäänyt noin 8 milj. mk:aan, mikä olisi tietänyt noin 1 mk:n korotusta veroäyriin. Tämän korotuksen vielä voi kunnan talouskin kestää, mutta 2:50 mk:n korotus on sentään liikaa. Nämä korotetut verot tuntuvat vielä kuluttajista sitä raskaammilta maksaa, kun he ovat tietoisia siitä, että he joutuvat tällä tavoin rahoittamaan metsänomistajien järjestöjä. Näitä tosioloja silmälläpitäen esitinkin valiokunnassa lakiin sellaisen muutoksen, ettei polttopuiden kuljetusta olisi sallittu maakunnan ulkopuolelle, ennenkuin paikallinen puuntarve olisi ensin tyydytetty. Tälle ajatukselle en kuitenkaan saanut kannatusta. Jos näin olisi menetelty, olisi siitä ollut seurauksena, että polttopuiden myyntimonopoli oli Metsäliitolta suuresti vähentynyt ja kilpailu ostomarkkinoilla huomattavasti tasaantunut.

Toivon, että hallitus suorittaa tässä asiassa tarpeellisen tutkimuksen, sillä se on ehdottoman välttämätön kysymys. Jos hallitus haluaa saada tästä tarkempia tietoja, niin pyydän kääntymään kansanhuoltoministeriön hintajaoston puoleen asiassa. Tämä toimenpide olisi tärkeätä jo senkin

vuoksi, että hallitukselle selviäisi, millä tavalla sovittuja puuhintoja on ostomarkkinoilla noudatettu ja minkälaisia välityspalkkioita niistä on peritty. Samalla myöskin selviäisi nykyisen kuljetustilanteen sekava tila. Samaan aikaan, jolloin puhutaan kuljetusvälineiden puutteesta ja kaluston lisätarpeesta (Ed. Lampinen: Sitä on liikaa jo!), vallitsee kuljetustilanteessa sellainen anarkia, joka vaatii tarpeettomasti kuljetusvälineitä. Jos tämä kysymys voitaisiin edes polttopuiden kuljetuksen kohdalta selvittää ja toteuttaa asiassa järjellinen kuljetusvälineiden käyttö, niin olisi jo saavutettu suuri kansantaloudellinen säästö.

Ed. Lampinen: Herra puhemies! — Minä odotin, että ed. Jokinen täällä esiintyisi tietäen, että ensi talvena taas palelevat jotkut, niin kuin hän viime vuotena täällä ajatuksia esitti. Tuntuu vallan oudolle puhua hintasäännöstelystä, hinnat-han olivat vapaat viime vuonna hakkuukautena (Ed. Jokinen: Niin, ne olivat sopimushinnat!). Ne vapautettiin ja hallitus sopimuksen rikkoi siinä, että se väkijonolla yritti saada uudelleen puunsäännöstelyä aikaan pelossa, että meillä ei olisi riittävästi polttoainetta, ja epäiltiin, että mukana talvella jotkut saavat vilusta väristä. Tällä kertaa minä uskon, että hallituksella on täydet käsissään voidakseen hoitaa ne mädäntyneet halkopinot ja mätänemistilassa olevat halkopinot, jotka nyt ovat Vaponkin hallussa ja ovat johtaneet siihen, että Vapo ei osta ainuttakaan metriä tällä kertaa halkoja, vaan on lakkauttanut ostonsa. On tarpeetonta syyttää Metsäliittoa tästä hintojen välityksestä. Se on kokonaan muista syistä johtunut. Jos niin korkeaa hintaa tuo Salon kauppala polttopuusta maksaa kuin on sanottu, silloin ei ole kauppalaan johto myöskään miehen käsissä, joka pystyy asioita oikein hoitamaan. Kyllä metsänomistajat asiallisilla hinnoilla myyvät Salon kauppalalle samoin kuin Metsäliitollekin myyvät, ei siinä mitään erikoisempaa ole, ja olen vakuutettu, että se 160 markkaan peritty ylimääräinen voitto muka Metsäliiton kohdalta, jonka ei ole tarvinnut tehdä mitään muuta kuin mittaukset toimittaa, ei pidä paikkaansa. Siinä on erheellinen laskelma, tahi ei ole Metsäliiton kustannuksia huomioitu, ja tulen sen joskus tuonempana ed. Jokiselle esittämään.

Ed. Jokinen: Vanha sananlasku sanoo, että se koira älähtää, johon kalikka sattuu, ja ed. Lampinen maataloustuottajain edustajana tietysti puoltaa Metsäliitolle tällaisia voitto-osinkoja. Mutta silloin, jos lähdetään käytännöllisesti kysymystä ratkaisemaan kylmien tosiolojen perusteella, silloin ei voida päätyä samaan tulokseen asiassa ed. Lampisen kanssa.

Ed. Lampinen: Niin minä nyt tahdon vain huomauttaa, että Porvoon kaupunki on Salon kauppalaan kokoinen ja Porvoon kaupunki osti halkoja meiltä, niin kuin monelta muultakin metsänomistajalta, maksaen tienvarsilla 600—700 markkaa, ja ne kuljetetaan tietenkin kaupunkiin, eikä siellä maksa läheskään niin paljon halot kuin Salossa. Mutta eri juttu on, minkälainen virasto on Salon kauppalaossa tätä asiaa järjestämässä, kuinka kallis elin se on. Siitä se riippuu, mikä hinnan nostaa j. n. e.

Toinen asia on — minä jo viime istuntokaudella useaan kertaan siitä huomautin edustaja Jokiselle — että pitäisi saada puuntarvitsijat oma-aloitteiseen toimintaan. Ei ole nyt tälläkään kertaa halukkaita menemään vielä, vaikka ilman mitään maksua saa puun ottaa metsästä, jos tulee pienen metsikön hakkuuharvennus kysymykseen, kun vain leimauksen korvaa. Minulla on omakohtaista kokemusta, ja minä jo viime istuntokaudellakin pyysin, että ed. Jokinen tulisi muuten tekemään sellaisen pienen huvimatkan sinne meidän kulmillemme, niin minä voisin käytännössä näyttää hänelle, miten vastahakoisia ollaan itse puutavaraa kuljettamaan, kun raha virtaa, ja jos ei ole riittävän korkeat palkat, niin lakko silloin jatkuu ja elintarvikekustannukset nousevat ja tällä tavalla palkat nousevat, kun ei kukaan viitsi itse mitään tehdä. Itse voi hankkia puut maaseudulla ja vieläpä kaupungissakin, kun vain tyytyy heikompaan puuhun eikä se maksa paljonkaan, ainakaan Porvoon seuduilla, enkä minä Salokaan sen kummempaa pidä. Salo ei ole mikään suurkaupunki sentään vielä.

Ed. Mieltunen: Herra puhemies! Pyydän, että tämä asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Jokinen: Pyydän ed. Lampiselle huomauttaa, että hänen viimeinen puheen-

vuoronsa osoitti, että jos Metsäliitto on myynyt Porvoon kaupungille näin halvalla puita, mutta Salon kauppala on ottanut paljon korkeamman hinnan, niin sitä on silloin verrattava juutalaisten narinkassa ennen sotia vallinneeseen komentoon, jolloin hinnat määräytyivät sen mukaan, minkälaisen tarpeen pakottamana ostaja joutui ostamaan. Salon kauppala ei ole voinut tinkimisistään huolimatta saada alennusta ja sen on ollut pakko tällainen kauppa hyväksyä. Laki määrää kunnat hankkimaan polttopuut pienkuluttajille (Vasemmalta: Ei Metsäliitolta!). Niitä on hankittava sieltä, mistä niitä saadaan, ennen kuin ilmat kylmenevät.

Ed. Vilhula: Pyydän kannattaa ed. Mieltusen tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitin seuraavia edustajia lausumaan mielipiteensä pöydällepanojasta.

Ed. J. Koivisto: Minä ehdotan, että asia pannaan pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Ed. Annala: Minä kannatan ed. Koiviston tekemään ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Mieltunen ed. Vilhulan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ed. Mieltusen ehdotukseksi. Sen lisäksi on ed. J. Koivisto ed. Annalan kannattamana ehdottanut asian pantavaksi pöydälle eduskunnan ensi perjantain istuntoon. Kutsun tätä ed. J. Koiviston ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestykset ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Mieltusen ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. J. Koiviston ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Kehoitin „jaa”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Ensimmäinen varapuhemies: Vähemmistö.

Ed. J. Koiviston ehdotus on tullut hyväksytyksi.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi perjantain istuntoon.

4) Ehdotus laiksi Merikoiviston kunnan perustamisesta ja asuttamisesta

sisältävä ed. E. Pusan y. m. lak. al. n:o 48 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Österholm: Herr talman! När motionen om Merikoivisto inlämnades vid 1947 års riksdag, hade den två undertecknare, riksdagsmännen Pusa och Niukkanen. De var pionjärer för idén, och de har sedan sett den slå rot och vinna utbredning. Det visade sig, att agrarutskottet gav sitt förord åt motionen i dess ursprungliga gestalt, innefattande tvångsavhysning av den svenska befolkningen i västra Pernå. Motionen förordades också i lag- och ekonomiutskottet, om ock med vissa uppmjukningar, framför allt med avseende å tvångsavhysningen. Det blev, som känt, ingen plenarbehandling av ärendet, förrän valet kom och avklippte motionens giltighet. Nu kommer motionen om Merikoivisto igen. Man lägger märke till att undertecknarnas antal har vuxit till 23 och att av dem

alla är socialdemokrater utom rdgsm. Niukkanen, som bevakar sin andel i upphovsmannarätten till idén.

Det är sant, att motionen om Merikoivisto i sin nuvarande gestalt har tagit intryck av behandlingen i lag- och ekonomiutskottet vid den förra riksdagen, framför allt beträffande avhysningen och den projekterade kommunens karaktär av enspråkigt finsk kommun. Men motionen har likafullt i behåll sin våldsmentalitet; fortfarande är dess bärande tankegång att på sidan om jordanskaffningslagen och kolonisationslagstiftningen med hjälp av en undantagslag sätta i gång tvångsinlösen i stor stil av västra delen av Pernå kommun, som skulle förvandlas till en finskspråkig i den övervägande svenska bygden. Man har här att göra med ett flagrant försök att kränka den princip, som kommer till uttryck i regeringsformens stadgande om allas likhet inför lagen. Det är inte tillåtet i Finland och i en rättsstat över huvud att stifta lagar, som försätter en grupp av medborgare i en sämre ställning än andra. I sitt sakkunnigutlåtande till lag- och ekonomiutskottet har president Ståhlberg understrukt denna sida av saken, som förövrigt borde vara känd och respekterad av varje riksdagsman utan att han därom behövt bli påmint.

Motionen om Merikoivisto är framför allt en rättsfråga och uppfattas såsom sådan av hela den svenska befolkningen i landet. Det har för oss varit en smärtsam upplevelse att se att den finska opinionen inte reagerat så som man gör, då man ställs inför en verkligt betydelsefull rättsfråga. Det har över huvud taget varit ganska tyst på finskt håll kring denna sak. De stora borgerliga tidningarna har föredragit att tiga och på det sättet komma förbi denna sak, som i varje fall har sina pinsamma moment. Och i den mån Merikoivisto frågan berörts på finskt håll, har den tyvärr mest behandlats som en praktisk lösning av ett kolonisationsproblem. I den bedrövliga historien om Merikoivisto har den finska opinionens reaktion, eller rättare sagt brist på reaktion, för oss varit beklämmande. Det som står i fråga är ingenting mindre än medborgarnas trygghet till sin egendom, rätten att behålla sin hembygd med allt vad detta innebär av materiella och ideella värden.

Vi vet väl att samma förfarande som motionen om Merikoivisto rekommenderar någon gång har kommit till användning i vissa andra länder. Men vad har följden blivit? Att med lagens hjälp ta av en språklig minoritet dess jord och utlämna den åt majoriteten har alltid uppfattats som en rättskränkning, en särskilt upprörande och orättfärdig gärning, och har gett upphov till ett hat och en bitterhet, som inte har kunnat utplånas. Det kan väl inte vara meningen att förfara på samma sätt i Finland och att i tecknet av Merikoivisto riva upp en oro och förbittring, vars följder inte kan överblickas.

Det finns försvarare av Merikoivisto, som hänvisar till att allt skall gå i laglig ordning: lagen skall antas såsom om grundlag är föreskrivet, och de som eventuellt finge avstå sin jord, skulle få full ersättning. Hos oss har tyvärr den uppfattningen under årens lopp blivit alltmera företrädd att ingenting är att invända mot behörigheten av en lag, om den antagits på föreskrivet sätt. Den omständigheten att lagen behandlas i grundlagsenlig ordning och godtas med föreskriven majoritet kan inte förändra dess rättsliga innebörd. Det som är orätt blir inte rätt, därigenom att det förverkligas i grundlagsenlig ordning. Ett majoritetsbeslut kan inte göra någonting till eller ifrån, när det gäller rätt eller orätt.

De socialdemokrater som ställt sig bakom detta förslag, vill jag erinra om ett yttrande av Per Albin Hansson som en gång fällde i Sveriges riksdag: „Makt är icke blott makt, utan också ansvar. Den segrande demokratin får icke förgäta att verklig demokrati är hänsyn till alla, även minoriteten. Makten får ej missbrukas av en majoritet”.

Nu råder det känslor av osäkerhet och otrygghet i Pernå; det kan envar förstå. Men det bör också öppet sägas, att känslor av otrygghet vinner insteg bland den svenska befolkningen också i andra delar av landet. Oberoende av vad som blir motionens slutliga öde, har den vållat skada; den har väckt harm och oro hemma och ådragit Finland en oförmånlig uppmärksamhet i utlandet.

Motionen och dess tidigare behandling i riksdagen har visat oss, vad som anses möjligt att föreslå och planlägga, när det

gäller den svenska befolkningen och dess rätt enligt grundlagen. Redan att förslaget har framställts visar oss att den likhet inför lagen, som gäller som rättssamhällets främsta förutsättning, inte erkänns på alla håll i vårt land, då den svenska minoritetens rätt står i fråga.

Det ankommer på riksdagen att vid behandlingen i fortsättningen av denna motion se till att de grundläggande rättsprinciperna hävdas och att Finlands anseende som rättsstat bevaras.

Ed. Henriksson: Den förflyttade befolkningens lott har varit tung, och det finnas nog ingen här i salen, som inte skulle erkänna, att allt som är möjligt bör göras för att alla de förflyttade slutgiltigt och möjligast snart kunna placeras och få nya hem. Inte bara de förflyttades intressen utan hela landets och samhällets intresse kräver detta. Det är för oss alla bekant, att speciellt den förflyttade fiskar- och kustbefolkningens placering stött på svårigheter. Det har inte varit lätt, att finna nya bosättningsområden för denna befolkning, områden, där den kunde fortsätta att idka sina gamla näringar.

Med tanke på allt detta har det inte förvånat undertecknad, att förflyttade från Björkö fäst sin uppmärksamhet vid de områden i Pernå, om vilka det nu är fråga. För den betraktare, som inte håller vårt lands språk- och nationalitetsförhållanden i minnet, måste dessa områden synas utomordentligt lämpliga att taga emot förflyttade just från Björkö. Undertecknarna av motionen har antagligen handlat i god avsikt, jag tror inte att de velat rikta ett medvetet angrepp mot den svenska minoriteten, men de har inte tänkt sig in i situationen, de har inte ägnat uppmärksamhet åt de svenska synpunkterna och de har inte tänkt efter vilka verkningar den i motionen föreslagna åtgärden skulle komma att få. De har kort sagt förbiset omständigheter, som inte får förbises, i fall man vill undvika att skärpa språkstriden här i landet.

Undertecknad beklagar, och jag tror att vårt lands hela svensksfolk har orsak att på det djupaste beklaga, att på svenskt håll tidigare just ingenting gjorts att ordna jordfrågorna i Svensk-Finland i överensstämmelse med den svenska befolkningens

intressen. De kretsar, som burit ansvaret för den s. k. svenska politiken här i landet, som har suttit inne med den ekonomiska makten i det svenska Finland och som fortsättningsvis dominerar, har på ett oförlåtligt sätt försummat sådana svenska livsfrågor, vilkas lösning inte har stått i överensstämmelse med vissa grupper, framför allt jordägarnas och de jordägande bolagens intressen. Denna från svensk synpunkt sett farliga och kortsynta inställning har särskilt klart kommit till synes varje gång jord- och kolonisationsfrågor har varit uppe för behandling. Man har talat om svenskheten och de svenskas intressen samtidigt som man genom kortsynt jordpolitik drivit skaror av svenskar bort från svenskbygden. Hur många gånger har det inte hänt, att svenska jordägare och svenska bolag införskrivit finsk arbetskraft, bara därför att den stått att få till något billigare pris än den svenska. „I vår by finns nästan utan undantag svenska godsägare, men enligt vårt vetande nästan utan undantag finska tjänsteflickor”, skriver en kvinnlig artikelförfattare från östra Nyland i det år 1939 på Svenska Presscentralens försorg utgivna artikelverket „Livsfrågor för den svenska landsbygden” (Ed. von Born: Man får inte svensk arbetskraft!). För egen del vågar jag påstå, att våra svenska godsägare och våra svenska bolag i många stycken har bidragit till svenskbygdernas förfinskning på ett mycket effektivare sätt än vad den föreliggande motionen skulle komma att göra det.

Man brukar försvara sig med att svensk arbetskraft inte stått att få, utan att man varit tvungen att anställa finsk. Den anmärkningen gjorde hr von Born (Ed. von Born: Jag känner till saken!). Till detta kan väl svaras, att svensk arbetskraft säkert hade stått att få i mycket större utsträckning, om blott arbetsförhållandena hade varit en smula annorlunda. Hade man ägnat större uppmärksamhet t. ex. åt lantarbetarnas bostadsförhållanden, åt de anställdas trivsel och lönevillkor, så hade svensk ungdom i avsevärt större utsträckning stannat kvar i svenskbygden. Hade man varit välvilligare inställd till kolonisationsfrågorna, så skulle trycket på våra svenskbygder nu inte vara så starkt som det är. Hur många svenska ungdomar har

inte sökt sig bort från fädernebygden till städerna och industriorterna därför, att jord inte stått att få på några villkor. Vad har de svenska ledande kretsarna, de kretsar, som suttit inne med den ekonomiska makten i svenskbygderna och som haft så stora möjligheter att göra någonting, vad har de gjort för att ordna den svenska jordfrågan? Jag talar nu inte om dessa senaste år, då t. o. m. de mest motsträviga varit tvungna att försöka göra någonting, utan jag tänker på åren före kriget, på vår självständighets första decennier. Vi har haft en i många fall olidlig trångboddhet i det svenska Österbotten. Gjorde man någonsin något för att genom en inre svensk kolonisation försöka få österbottnisk ungdom att flytta över till Nyland, där jord funnits i överflöd. Först nu, under de efterkrigstida förhållandenas tryck, har denna möjlighet förts fram. När man sett allt detta, när man sett hur de maktägande svenska kretsarna här i landet under tidigare årtionden försummat vitala svenska intressen, särskilt jordfrågan, så kan det inte hjälpas att man blir bitter till sinnes. Man konstaterar, att dessa kretsar åtminstone inte har rätt att taga sig talan som speciella svenskhetens försvarare. Våra svenska jordägarkretsar har följt samma paroll som draken i Wagners drama. „Jag ligger och äger, låt mig sova”. Svenskheten har blommat i festtalen, men mindre ofta i det praktiska livet. Och det synes, som om många svenska jordägare inte ännu ens nu skulle förstå vad svenskhetens intresse krävar. Jag erinrar om att Nylands Fiskarsförbund på sitt möte senaste vinter riktade ett allvarligt klander mot svenska bönder och jordägare, emedan dessa bromsat och försvärat placeringen svenska Porkalafiskare. Det var inte här fråga om finska inflyttning, utan om placering av egna stamfränder, vilka på grund av ödets slag blivit hemlösa. Det är naturligtvis i den heliga äganderättens namn, som man har motsatt sig också Porkalafiskarnas placering. Äganderätten betyder mera än de svenska intressena. Jag fruktar att när vi på allvar börjar tala om att överflytta t. ex. svenska österbottningar till Nyland och skaffa dem jord här, kommer våra jordägarkretsar att opponera sig i äganderättens namn. För eget vidkommande har jag

tyckt mig konstatera, har som flere av våra svenska borgerliga tidningar mera av hänsyn till äganderätten än till svenskheten opponerat sig mot Merikoivisto-motionen. Man har hänvisat till den „fäderneärvda rättsordningen” mycket ivrigare än till de svenska intressena. När vi svenska socialdemokrater opponerat oss mot Merikoivisto-projektet, så har vi inte i främsta rummet gjort det med tanke på äganderätten. Vår uppfattning är, att privata äganderätts synpunkter, i givna situationer måste vika för samhällsintresset. Detta har skett mången gång förr, och det kommer att ske också framdeles. Vår opposition mot Merikoivisto-planen kommer sig därav, att denna plan enligt vår uppfattning inte överensstämmer med andan i vår språklagstiftning. Den överensstämmer inte heller med andan i jordanskaffningslagens 92 §. Förverkligat skulle Merikoivisto-projektet försvaga den svenska minoritetens ställning, en kil skulle slås in i ett område, som hittills har varit till övervägande delen svenskt. Följden av Merikoivisto skulle bli att språk- och nationalitetsstriden flammade upp på nytt. Detta vill vi inte. Vi har haft mog av språkstrider här i landet. Mycket socialt arbete i svenskbygderna har försummats för språkgrälets skull. Ett sådant tillstånd har åtminstone landets fattiga svenskar ingen nytta av. Efter kriget har en glädjande avspänning gjort sig gällande på språk- och nationalitetsfronten. Ett tecken härpå är den nya universitetslagen. Känslan av trivsel har blivit avsevärt större. Skall vi nu riskera allt detta? Jag vägrar tro, att björköbornas placeringsfråga inte skulle kunna ordnas utan ett Merikoivisto. Låt oss göra allt för att lösa de förflyttades, också björköbornas placeringsfråga, men utan att offra den nationella minoritetens trivsel och trygghetskänsla och utan att offra de toleranta och vidsynta principer, som framför allt socialdemokraterna alltid gjort sig till tolk för.

Valitan syvästi, että tämä uusi Merikoivisto-aloite on tehty. Myönnän, että se suuresti poikkeaa siitä aloitteesta, joka jätettiin vuoden 1947 valtiopäiville, mutta se ei sittenkään käsitykseni mukaan ole sopusoinnussa kielilainsäädäntömme hengen.

kanssa. Siirtoväkeä on kaikin tavoin tuettava, koko valtakunnan etu vaatii sitä, mutta valtakunnan ja maan etu vaatii myöskin, ettei uutta riitaa rakenneta kielirintamalla. Meillä on ollut aivan riittävästi sellaista riitaa, josta erikoisesti ruotsalaisen väestön vähäväkinen osa on saanut kärsiä, sillä kun huomio kiinnitetään etupäässä kansallisuus- ja kielikysymyksiin, niin taloudelliset ja yhteiskunnalliset kysymykset jäävät varjoon. Tällaisesta asiantilasta ovat kyllä ehkä hyötynet määrättyt ruotsinkieliset ryhmät, ne ryhmät, joidenka poliittinen ja taloudellinen valta on riippuvainen siitä, että jatkuvaa kielisotaa käydään. Ei ole työväen etujen mukaista vahvistaa tämän ryhmän asemaa ja pitkittää sen valtaa. Suvaitsevaisuudella ja avokatsaisuudella luomme viihtyisyyttä, josta koko kansamme, mutta erikoisesti vähäväkinen kansa ja sen pyrkimykset hyötyvät. En usko, että koivistolaisten sijoittaminen ehdottomasti vaatii Merikoiviston luomista. Se kysymys täytyy voida järjestää ilman, että kansallisen vähemmistön asemaa loukataan ja ilman, että uutta kielisotaa rakennetaan. Toivon sen vuoksi, että edessä oleva aloite aikanaan eduskunnassa hylätään. Tämä senkin vuoksi, että meillä ruotsalaisellakin taholla on olemassa laajaa maannälkää, jonka suuruutta parastaikaa koetetaan selvittää. On mielestäni oikein ja kohtuullista, että ruotsalaisuuduilla käytettävissä oleva maa käytetään ruotsinkielisen väestönosan tarpeita tyydyttämään.

Ed. Rosenberg: Kun vastaavanlainen aloite Merikoiviston kunnan perustamisesta ja asuttamisesta oli käsiteltävänä edellisessä eduskunnassa, vastustimme me sitä kaikissa sen käsittelyvaiheissa täällä. Tämän kielteisen kantamme perustelimme tarkoin ja selvästi, joita perusteluja asian tässä alkuvaiheessa ei ole syytä toistaa. Haluan kuitenkin jo nyt ilmoittaa, että kantamme tähän uuteen aloitteeseen ei ole muuttunut ja että samat syyt tähän ovat nähdäksemme yhä olemassa. Tulemmekin myöhemmässä vaiheessa palaamaan asiaan ja selostamaan kantaamme seikkaperäisesti.

Ed. E. Pusa: Herra puhemies! Sen jälkeen kuin edellisille valtiopäiville jätetty aloite Merikoiviston kunnan perustamisesta

jäi loppuun käsittelemättä sen takia, että laki- ja talousvaliokunnan mietintö ei valmistunut riittävän ajoissa, ei ole ollut mitään muuta mahdollisuutta kuin uusia samantapainen aloite. Tässä uudessa aloitteessa on kumminkin seurattu laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä olevan lain tekstiä. Siihen on lisätty säännökset, joiden mukaan, jos lakialoite hyväksytään, perustetaan oma maanlunastuslautakunta ja oma asukkaanoittelautakunta lain toimeenpanoa varten. Silloin siirtoväkeen kuuluville lain mukaan kuuluva oikeus saada edustajia lain toimeenpanoelimityksessä voitaisiin toteuttaa. Varsinainen muutos ensimmäiseen aloitteeseen nähden oli siinä, että laki- ja talousvaliokunta oli mietinnössään asettunut sille kannalle, että perustettavasta kunnasta pitäisi tulla kaksikielinen kunta. Tästä johtui, että lakiehdotuksesta oli tarpeettomana poistettu kaikki ne määräykset, joiden mukaan vapaaehtoista tietä pyrittiin saamaan yksikielinen kunta sillä tavoin, että niille, jotka haluavat kielellisistä syistä muuttaa kunnan alueelta pois, olisi annettu erityisiä etuja. Mutta siitä muutoksesta myös aiheutuu toinen erinomaisen tärkeä johtopäätös ja se on se, että ruotsinkielisiltä maanluovuttajilta ja niiltä, jotka heidän kanssansa ovat samaa mieltä, on pudonnut kerta kaikkiaan pohja pois väitteeltä, että tämä olisi kansallisuuskysymys tai kielikysymys. Tämän jälkeen se on puhtaasti taloudellinen kysymys.

Keskustelussa kumminkin ruotsinkielisten taholta vieläkin yritetään väittää, että tässä olisi kysymyksessä kielikysymys. Samalla valitellaan, että sosialidemokraattisen puolueen taholta on nyt tullut näinkin paljon aloitteen allekirjoittajia. Minä katson aiheelliseksi tässä vaiheessa tuoda esille sen seikan, minkä ymmärtääkseni ruotsinkieliset ovat aikaisemminkin jo tienneet, että ennenkuin ensimmäinen Merikoivisto laki-aloite jätettiin eduskunnalle, sitä ennen minä varmistauduin siitä, että puoluejohto on minun kanssani samaa mieltä siitä, että tässä on kysymys koivistolaisista koskevasta taloudellisesta kysymyksestä eikä kielikysymyksestä. Eräistä muista seikoista johtui etten ole sitä aikaisemmin todennut julkisuudessa (Vasemmalla: Ei pidä paikkaansa!) — kuka sen nyt paremmin tietää!

(Vasemmalta: Kyllä kai me tiedämme sen!). Täällä on eduskunnassa nykyään riittävästi puoluetoimikunnan jäseniä, niin että tämä asia voidaan kyllä todeta, miten se on.

Kun tätä asiaa nyt edelleen käsitellään, olisi erityisesti toivottavaa, että tässä ei kielipoliittisilla seikoilla ratsastettaisi. Minä kohdistaisin tämän toivomuksen nimenomaan ruotsalaiseen kansanpuolueeseen ja myöskin tänne vasempiin veljiin, jotka puoluepoliittisista syistä yrittävät kielikysymyksellä tämän asian yhteydessä ratsastaa (Ed. von Born: Se on vastoin maanhankintalain kielipykälää!). Minä tulenkin juuri maanhankintalakiin. Jos minä olen saanut oikean selvityksen ensimmäisen puhujan puheen sisällöstä, hän on erityisesti painostanut sitä, ettk kaikkien pitäisi olla lain edessä saman veroisia ja että tästä syystä ei pitäisi tällaista poikkeuslakia ajaa. Tämän johdosta minä sanonkin, että ei tätä lakia olisi tarvinnut ajaa, jos ruotsinkielisten taholta olisi asetettu heidän edustamalleen kannalle, että kaikkien pitää olla lain edessä saman yeroisia, ja silloin myöskin annettu siirtoväelle se, mikä heille kuuluu (Ed. von Born: He saavat!).

Kun nähdäkseeni ed. von Bornin maamaisuutta koskeva juttu sopii erinomaisesti esimerkiksi siinä suhteessa, mitenkä lakia voidaan monella tavalla sovelluttaa, niin herra puhemies sallinee minun selvittää tämän esimerkin.

Ed. von Born omisti minun tietojeni mukaan 1,648 ha maata; siitä on ollut 402 ha peltoa, 86 ha niittyä, 78 ha viljelyskelpoista maata (Ed. Österholm: Kuuluuko nyt tämä asiaan?) — kuuluu, koska tästä tulee erinomainen esimerkki — ja loppuosa metsämaata. Suurella tunnustuksella on tältä paikalta sanottava, että ed. von Born on myynyt Sorjosta kotoisin olevalle siirtoväelle vapaaehtoisella kaupalla aikanaan 86 ha peltoa, 15 ha niittyä, 17 ha viljelyskelpoista maata ja 106 ha metsämaata. Jos nämä luvut olisivat toisenlaiset ja yleensä ruotsinkieliset olisivat tällä tavalla suhtautuneet asiaan, niin eihän tätä lakiehdotusta Merikoivistosta olisi tarvinnut tehdäkään ja kysymys siirtoväen asuttamisesta myöskin koivistolaisten kohdalla lain heille takaamille paikoille olisi ratkennut ilman muuta. Kun näin vähäinen vapaaehtoinen maanmyynti ei tietysti riitä — on

von Bornin maanluovutus asiaa käsiteltyt maanlunastuslautakunta. Sen päätöksen mukaan pitäisi 187 ha:n edestä peltoa, 16 ha:n edestä niittyä, 1 ha:n edestä viljelyskelpoista maata ja 79 ha:n edestä metsämaata suorittaa n. s. vastikeraivausta. Tämän vastikeraivauksen suuruus on nähtävästi siellä 250—300 hehtaarin vaiheilla — tätä seikkaa en tarkalleen tiedä. — Joka tapauksessa kysymyksessä on, niinkuin nähdään, kokonaan toisenlaisista määmistä, kuin mitä ed. von Born on vapaaehtoisesti myynyt. Tietysti hän pyrkii, niinkuin toisetkin ruotsalaiset, pääsemään mahdollisimman vähällä maanluovutuksella. Sehän on ymmärrettävää ja inhimillistä. Tässä on kuitenkin toisena asiapuolena siirtoväki; senkin oikeudet turvaa laki. Nimenomaan lain mukaan heidät pitäisi sijoittaa samantapaisiin olosuhteisiin, missä ennen asuivat niin että he voisivat harjoittaa entistä ammattiansa. Siitä on selvä lainsäännös olemassa.

Ruotsinkieliset ovat pyrkineet maanluovutuksensa suorittamaan n. s. vastikeraivauksena. Maanhankintalain 53 §:n 3 momentissa on tämantapaista raivausta koskeva säännös. Tämän säännöksen soveltamisesta ollaan eri mieltä. Tämän §:n edellyttämiin ratkaisuihin vaikuttavat kuitenkin vielä maanhankintalain eräät toisetkin pykälät. Niinpä lain 3 §:n 2 momentissa sanotaan, että „maata 1 momentin mukaan pakkolunastettaessa, toissijaisilta maanluovuttajilta, joihin ed. von Bornkin on katsottava, on sitä pyrittävä ottamaan ensisijaisesti ja suhteellisesti enemmän heikossa viljelyksessä olevista tiloista sekä suurista tiloista”. Ed. von Bornin tila on suuri tila (Ed. von Born: Ja siitä otettiin niin paljon!). Mutta sieltä olisi pitänyt ottaa paljon enemmän, kuin mitä on annettu. Siis lain selvä säännös on, että maata on otettava asutustarkoituksiin suhteellisesti enemmän suurista tiloista.

Lähemmät ohjeet siitä sisältyvät toissijaisen maanluovuttajien kohdalla lain 50 §:ään. Sen 1 momentin mukaan tilalla asuvalle ja sitä viljelevälle ja siitä pääasiallisen toimeentulonsa hankkivalle viljelijälle on maata jätettävä viljelystilän suuruinen alue. Siitäkin on laissa selvä säännös. Toisessa momentissa säädetään, että „jos mainitulla henkilöllä on kaksi tai useampia kotona asuvia lapsia, on hänelle

jätettävä toisen lapsen osalta viljelystilan kokoa vastaava ala ja jokaista seuraava lasta kohden puolet edellä mainitusta pinta-alasta”.

Erityisen tärkeitä on huomata, että saman momentin lopussa säädetään: „Jos lapsen voidaan katsoa jatkuvasti saavan tai tulevan saamaan toimeentulonsa muusta ammatista kuin maatilataloudesta, älköön hänen osaltaan vapautusta myönnettäkö”. Minun mielestäni tässä lain kohdassa on täysin sitovasti — suomen kielellä ainakin — sanottu, että jos on sellaisia lapsia, jotka ovat muussa ammatissa, niin heidän kohdaltaan älköön vapautusta myönnettäkö. Kun tämä 50 § on toissijaista maanluovutusvelvollista suojaava pykälä ja kun siinä nimenomaan säädetään, paljonko maata omistajalle on jätettävä ja samalla nimenomaan kielletään muualla elävien lasten perusteella jättämästä maata, niin minun mielestäni tämä pykälä on eräs lain kaikkein selvimpiä ja tärkeimpiä pykälä, jonka tarkoituksena on turvata maan luovuttajaa ja toisaalta sitä, että riittävästi maata asutustarkoitukseen saadaan (Ed. v. Born: Raivataan 1½ kertaa enemmän!), minä tulen vielä siihen asiaan.

Ikävä kyllä tuo äsken mainittu lainkohta on tähän asti jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi. Tämän säännön mukaisilta lapsettomilta maanomistajilta, niinkuin kai ed. von Bornkin lienee, pitäisi asutustarkoituksiin ottaa kaikki viljelystilan suuruuden yli oleva maa. Se seikka, että ed. v. Bornille on maanlunastuslautakunnan päätöksellä tarkoitus jättää 129 ha peltoa, 55 ha niittyä, 60 ha viljelyskelpoista maata ja 897 ha metsämaata, on minun mielestäni sekä lain kirjaimen että hengen vastaista. Minä tahdon sanoa etten minä pyri siihen, että hänelle ei saisi jättää enempää kuin 15 ha. Mutta viidestätoista tähän, mitä nyt jätetään, sillä välillä on hyvin paljon liikkumisen alaa (Ed. v. Born: Iitissä on koko talo luovutettu sitä paitsi!). Ei se muuta asiaa, jos laki sanoo, miten paljon pitää jättää (Ed. v. Born: 90 % on otettu!). Samoin on lainvastaista nykyinen käytäntö vastike-raivausten sijoittamisesta monen sadan kilometrin päähän syrjäseuduille. 53 §:n 1 momentissa säädetään: „Jos kiinteistön omistaja tahtoo viljellyn maan sijasta luovuttaa maatalouskelpoista maata, olkoon hänellä siihen oikeus, milloin maanlunas-

tuslautakunta sen harkitsee tarkoituksenmukaiseksi ja se pakkolunastettavan alueen laajuuden huomioon ottaen on mahdollista, ehdolla, että hän maanlunastuslautakunnan määräämillä ehdoilla ja ajassa, joka ei saa olla kolmea vuotta pitempi, raivaa häneltä pakkolunastettavasta alueesta samansuuruisen peltoalan hyväksyttävään viljelyskuntoon ja luovuttaa vastaavan alan peltoa tilan saajan käytettäväksi paikasta, jonka maanlunastuslautakunta määrää, kunnes raivaus on täysin suoritettu”.

Tässä lain kohdassa sanotaan, että se on asianomaisen vastikeraivaajan omasta maasta pakkolunastettavasta viljelyskelpoisesta maata raivattava (Ed. v. Born: Ei, ei!). Kyllä täällä se on selvästi sanottu. Minä pyytäisin lukea tätä asianomaista pykälää (Ed. v. Born: Se on toinen pykälä!). Ei tämä ole minun tekstiäni, kyllä tämä löytyy laista (Ed. v. Born: Kuinka se luetaan!). Tämän 53 § perussäännös siis on, että ne, jotka vastikeraivausta suorittaisivat, tekisivät sen itse, heiltä pakkolunastettavasta maasta ja antaisivat valmista peltoa niin kauaksi aikaa viljeltäväksi kunnes raivaus on suoritettu. Näiden säännösten perusteella pitäisi olla mahdotonta sijoittaa vastikeraivausvelvollisuus kokonaan toiseen maakuntaan niinkuin nykyään tehdään. Sanotun pykälän 3 momentin mukaan „maatalousministeriö voi velvoittaa maanomistajan, joka 92 §:n säännösten johdosta vapautuu maanluovutusvelvollisuudesta tai luovuttaa tämän lain tarkoituksen mukaan maata tai vesialuetta vähemmän kuin mitä hän olisi joutunut luovuttamaan joko raivauttamaan ministeriön määräämänä aikana ja paikasta hänen luovutuksensa vähennyksen mukaan määrätyn vähintään puolitoista kertaisen alueen tai suorittamaan kustannukset sen mukaan kuin asetuksella säädetään” (Ed. v. Born: Siinä se on!). Tämän säännöksen mukaan pitäisi ruotsinkielisten ensisijaisesti itse suorittaa tarvittava vastikeraivaustyö ja toisessa sijassa vasta maksaa se rahassa (Ed. v. Born: Se on käynnissä jo!). Mutta siellä ei ole yhtään ruotsalaista raivaamassa eikä yhtään ruotsalaista työmiestä (Ed. v. Born: Kyllä on!). Ei yhtään ainoata aarinalaa ole ruotsalaisten toimesta tehty. Se on vain rahalla tehty ja tämän lain mukaan heidän pitäisi ensisijaisesti itse raivata ja vasta

toisessa sijassa maksaa. Jokainen tietää, että raivauskustannuksen maksamisella ei lisätä raivausnopeutta ja sen vuoksi ruotsinkielisten vastikeraivaus nykyisessä muodossaan on selvästi lainvastaista, koska se ei jouduta siirtoväelle tulevan uuden pelon määrää ja sitä tehdään kokonaan toisenluontoisissa olosuhteissa, niinkuin esim. Pohjois-Karjalassa (Ed. von Born: Orimattilassa minä raivaan!). Jos esimerkiksi olevaan ed. von Bornin tapaukseen nähden sovellettaisiin maanhankintalakia, niinkuin se on kirjoitettu ja niinkuin se on tarkoitettu, joutuisi hän ilmeisesti luovuttamaan realiomaisuutta ehkäpä 50 milj. markan edestä (Ed. von Born: Siihen se menee raivaus!), sen sijaan, että hän nyt voi päästä luultavasti 15 milj. mk:n maksulla. Kun samassa suhteessa asia on muihinkin ruotsinkielisiin suurviljelijöihin nähden, niin se mielestäni selittää, minkä takia he ovat niin kovin halukkaita huutamaan kansalliskiihkosta ja kielisorosta. Se on vain keino taloudellisten etujen puolustamiseksi. Kun tällainen ei ole pätevä eikä hyväksyttävä syy, niin sen vuoksi lakiehdotus Merikoiviston kunnan perustamisesta olisi hyväksyttävä.

Ed. Niukkanen: Herra puhemies! — Ed. von Bornin välihuomautusten johdosta mainitsen, että vaikka tulin tänne pönttöön, niin ei minun tarkoitukseni ole tässä yhteydessä ryhtyä yleensä tästä ruotsalaismaasiasta laajempaa luentoa pitämään. Ed. Pusan lausunto jo kosketteli sitä laajemmin ja täällä muuten ed. Henriksson arvosteli näitä ruotsalaisia suurkapitalisteja aika sattuvasti heidän omalla kielelläänkin, vaikkakin hänkin sitten lopulla käänti kekkanensa aivan toiseksi ja ilmeisesti hänkin puoluetaktillisista syistä, joiden ajamisesta hän syytti ruotsalaisia suurkapitalisteja. Otin tässä puheenvuoron huomauttaakseni, että mikäli allekirjoittanutta koskee, niin olen yhtynyt tähän aloitteeseen nimenomaan siitä syystä, että tässä on ehdotettu kertakaikkiaan käytännöllinen tapa yhdeltä pieneltä osalta toteuttaa maanhankintalakia rannikko- ja kalastajaväestön kohdalla (Ed. von Born: Se on totta se!). Asiahan on sillä tavalla, ja sillehän ei voida mitään — eikä se ole ruotsalaistenkaan syy — että ruotsalainen asutus käsittää yhteensä 75 rannikkokuntaa, sulkee sisäänsä maan etelä-

rannikon kaikki parhaat pitäjät, joihin m. m. kalastustiloja olisi voitu perustaa aina Kotkasta Uudenkaupungin lähelle saakka ja toiselta puolen taasen Pohjanlahden rannikolla koko ranta-alueen Merikarvialta Uuteenkaupunkiin saakka. Kun maanhankintalakia on ryhdytty täysin väkivaltaisesti tulkitsemaan siten, että sillä on suostaan rauhoitettu kaksikielisissä ja ruotsinkielisissä kunnissa oleva asutuskelpoinen maa ja siten siis luovutetun alueen rannikkoväestöä ei ole päästy sijoittamaan tälle ruotsalaisten hallussa pitämälle rannikkovyöhykkeelle, ei ole muuta keinoa ollut olemassa kuin harkita nimenomaan juuri tällaista toimenpidettä, jota tässä Meriköivisto-eduskunta-aloitteessa on ehdotettu. Sitäpaitsi tämä ei ole vieras edes ruotsalaisille piireille. Kun ensimmäistä pika-asutuslakia komiteassa valmisteltiin, niin heidän taholtansa heitettiin esille silloin ajatus tämantapaisesta siirtoasutuksesta, jotta siten olisi voitu välttyä niistä hankaluuksista, joita lähinnä kansakoululaitoksen takia seka-asutuksesta jossain määrin aiheutuu. Ei tämä siis perustu mihinkään kielikihkoon eikä kansallissortoon, vaan tämä on suorastaan välttämättömyyden sanelema ja erittäin käytännöllinen ehdotus tämän pulman osittaiseksi ratkaisuksi. Tässä yhteydessä sen lisäksi ei huononnettaisi edes ruotsalaisten viihtyväisyyttä tässä Suomenmaassa, joka nykyään onkin enää ainoa perustelu määräävilläänkin tavoilla, jolla puolustetaan kaikkien lisätujen järjestämistä ruotsinkielisille. Ne henkilöt ja yhtiöt, jotka omistavat sen maan Pernajanlahden länsirannalla, josta tässä on kysymys, ovat siinä asemassa, että he varmasti osaavat viihtyä Suomessa niin hyvin, kuin yleensä ihminen voi täällä olonsa järjestää.

On syytä, kun tästä on niin paljon puhuttu ruotsalaiselta taholta, lukea eduskunnan pöytäkirjaan, kenestä tässä oikeastaan maan luovuttajina on kysymys. Tämän alueen, jolle suunniteltu suuri määrä koivistolaista väestöä voitaisiin sijoittaa, omistaa seitsemän omistajaa, käsittäen ala pyöreän luvuin 8,400 ha. Suurin omistaja on tuomari William Thuring, joka omistaa yhteensä yli 2,600 ha, kaikki tällä alueella: Seuraava suuruusjärjestyksessä AB Gräggböle omistaa 2,300 ha, kolmantena järjestyksessä agronomi Ehrnrooth 1,482 ha, ja

neljäntenä AB Tjusterby Gods, joka omistaa 981 ha (Ed. von Born: Se omistaa osan siitä!), seuraava konsuli Baumgarten 460 ha, seuraava professori Aschan 420 ha, seuraava tohtori Björkenheim 239 ha, kaikki yhteensä 8,400 ha. (Ed. von Born: Ei se pidä paikkaansa!). Minä luen tämän painetusta sanasta ja luotan, että se pitää suurin piirtein paikkansa (Ed. von Born: Painettu sana ei pidä paikkaansa!).

Tämä ei siis tulisi millään tavalla koskemaan laajempia ruotsinkielisiä väestöpiirejä, vaan näitä muutamia suuromistajia, ja sillä tavalla ratkeaisi kaikista vaikein yksityistapaus, mikäli koskee maanhankintalain toteuttamista sen sisällön ja hengen mukaisesti.

Sitten väitetään, että ehdotettu järjestely olisi oikeusperiaatteiden vastaista ja vieras Suomen lainsäädännölle. Se on siihen saakka oikeusperiaatteiden vastaista, kun siitä ei ole lakia. Mutta jos siitä tehdään perustuslain säätämässä järjestyksessä laki, niin se ei ole lainsäädännön ja oikeusperiaatteiden vastaista, puhumattakaan siitä, että sitä voitaisiin verratakaan karjalaisten kohdalla tapahtuneisiin oikeusperiaatteiden syrjäyttämisiin viime vuosina monessakin yhteydessä. Entisiä pyhänä pidettyjä oikeusperiaatteita on jouduttu muutenkin viime aikoina paljon karkeammin käsittelemään, kuten täällä hyvin tunnetaan. Minä olin oikeastaan odottanut, että juuri ed. von Born tunnetusti isänmaallisena ja kaukokatseisena henkilönä olisi ryhtynyt tätä Merikoivistojärjestelyä kannattamaan. Nämä koivistolaiset (Ed. von Born: Se on kunnallisesti aivan mahdotonta!), jotka olisivat tulleet hänen naapureikseen Pernajalahden toiselle rannalle, olisivat, minä olen varma siitä, parhaita mahdollisia naapureita, mitä ed. von Born olisi läheisyyteensä voinut saada sijoitetuksi. Minä sanon ed. von Bornille ja muille ruotsalaisille suuryrkapitalisteille, että teidän kantanne, tämä härkäpäinen, lyhytnäköinen kanta, jota te edustatte, se voi viedä ajanoloon siihen, että teidän maittenne alueilla toimeenpannaan asutus vielä paljon radikaalisemmassa muodossa, kuin mitä maanhankintalaki nykyisessä muodossaan edellyttääkään (Ed. von Born: Kunnallisessa suhteessa se on mahdotonta!).

Ed. Meinander: Herr talman! Den som i likhet med mig hade tillfälle att under den nyss avslutade valkampanjen följa med rdgsm. Henrikssons uppträdande i tal och skrift förvånar sig inte över det han har fått höra här i riksdagen. Rdgsm. Henriksson har tagit med sig ett valtal och hållit det här ånyo. Om man vill jämföra det med det han hade att yttra för några månader sedan, kan man kanske ändå tillägga, att tonen var om möjligt ännu hätskare här. Detta kan inte annat än förvåna oss inom svenska folkpartiet. Man kan ju förstå, att vi hade våra napatag i denna sak under valkampanjen, och det är ganska givet, att rdgsm. Henriksson försvarade sig, när han angreps av oss — därtill hade han rätt — men att nu, när frågan om Merikoivisto kommer upp i riksdagen och man hade tänkt sig och hoppats att här skulle kunna bildas någonting av en svensk enhetsfront mellan de riksdagsmän som i olika partier försvarar den svenska befolkningens intressen, då finner rdgsm. Henriksson det vara lämpligt att utnyttja detta angrepp mot den svenska befolkningen till att för sin del utföra ett privat angrepp mot svenska folkpartiet (Ed. von Born: Det är bra sagt!). Han hade inte mycket att säga om Merikoivisto-frågan. Han ville närmast släta över. Av hans framställning fick man den uppfattningen, att svenskarna egentligen kan skylla sig själva att detta angrepp emot oss har kommit. Väl hade han mycket att urskulda förslagsställarna med. De hade kantänka inte sett alla perspektiv på frågan, och man kunde förstå, att de inte hade kunnat sätta sig in i frågan i hela dess vidd. Man saknar i rdgsm. Henrikssons anförande det försvar för den svenska minoritetens rätt (Ed. Henriksson: Det fanns där!). Nej!... utan vilket vi inte kan avvärja detta angrepp.

Det kunde vara intressant att få reda på, varför rdgsm. Henriksson utnyttjade detta tillfälle till ett angrepp mot dem som har betraktat det som sin hjärteangelägenhet att bevara de svenska bygdernas svenskhet. Det kan ha samband med att han ser sin ensamma och svaga ställning inom sitt eget parti (Ed. Henriksson: Åhå!). Han gav vid många tillfällen under valkampan-

jen ett löfte åt sina valmän att Merikoivisto-frågan icke kommer att gå igenom. Nu har vi en motion, där rätt betydelsefulla socialdemokratiska riksdagsmän har skrivit under tanken, och uppenbarligen känner rdgsm. Henriksson på sig, att han inte kan stå vid sitt löfte, och då är det lämpligt att i stället blanda bort korten inför de sina genom att ytterligare öka hetsen mot svenska folkpartiet. Jag kan föreställa mig att det ligger någonting av sådana taktiska funderingar bakom hans beteende.

På den sakliga sidan av hans framställning behöver jag inte ingå, åtminstone inte dess djupare. Han och vi alla som sitter här är eniga om att det inom de svenska bygderna inte socialt och ekonomiskt i allo står till så som det borde. Där finns mycket att rätta till, icke minst i kolonisationspolitiskt avseende. Men vi har väl ändå att utgå från verkligheten sådan den är och svenska bygderna sådana de i detta nu är, och att han som företrädare för svenska valmän anser att förhållandena är ägnade att urskulda ett sådant äktfinskt angrepp som Merikoivisto-frågan innebär, det är nog minst sagt överraskande.

Han rör sig dessutom med ganska naiva tankar i många sammanhang. Han låter förstå att det är vårt fel här att det har varit svårt att få svenskt arbetsfolk till de svenska gårdarna. Han vet själv att denna företeelse inte bara gäller svenskbygderna, den gäller hela vårt land, och den har internationell bärvidd. Det är ännu svårare att få svenskt arbetsfolk till de svenska gårdarna i Sverige, och för den saken är vi lika litet ansvariga som för situationen i våra egna bygder. Men den djupare orsaken till detta behöver jag kanske inte gå in på.

Rdgsm. Henriksson har i alla fall fått den applåd han förtjänar av hr Niukkanen, och jag hoppas att den applåden också går vidare till de kretsar som han här företrädar (Ed. Österholm: Håll till godo!).

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Ed. Österholmin puheenvuoro antoi tälläkin kertaa aiheen näin siirtoväen edustajan puolelta kosketella tätä Merikoivisto-kysymystä. Ed. Österholm tässäkin puheenvuorossaan, kuten aina aikaisemminkin täällä käyttämissään puheenvuoroissa koettaa

väenväkinen tehdä tästä kysymyksestä kieli-riidan ja kielitaistelun aiheen (Ed. von Born: Se on oikeuskysymys!). Ja hän syyttää siitä aloitteentekijöitä, että näiden tarkoituksena olisi sortaa ruotsinkielistä vähemmistöä. Kuitenkin kaikkien niiden siirtoväen edustajien taholta, jotka jo viime valtiopäivillä koettivat saada aikaan parannuksia maanhankintalakiin, on kerta toisensa jälkeen vakuutettu, että siitä ei ole tässä kysymys. Kysymyksessä on siirtoväen asuttaminen, taloudellinen kysymys, maanhankkiminen maan puutteessa olevalle siirtoväelle. Ei meillä ole vähintäkään halua sortaa ruotsinkielisen väestön osan oikeuksia, mutta meidän velvollisuutemme on pitää kiinni niistä oikeuksista, joita perustuslain säätämisyjärjestyksessä säädetty maanhankintalaki karjalaiselle väestölle takaa. Erimielisyyttä on syntynyt lähinnä siitä, millä tavalla maanhankintalakia olisi toteutettava. Ja mitä nimenomaan kielipykälään tulee, niin pääasiallinen erimielisyys on syntynyt siitä, pitäisikö karjalaista maataloussiirtoväkeä sijoittaa ruotsalaisalueelle 2 % vai 4 %. Tästä on ollut koko ajan kysymys. Ruotsinkielisen väestön taholta on suostuttu siihen, että suomenkielisen väestön lukumäärä n. s. ruotsalaisalueella saisi nousta 2 %:lla, mutta ei enempää, ja suomenkieliset ovat olleet valmiit suostumaan siihen, että tämä nousisi 4 %:lla. Tämän suuremmasta erimielisyydestä ei tässä ole kysymys, minkä vuoksi on ihmeellistä, että tästä koetetaan etsimällä etsiä uusia kieliriidan aiheita ja puhutaan jopa ulkomaisesta mielipiteestä, johon ed. Österholm puheenvuorossaan viittasi. Ulkomaisen mielipiteen kiihoittaminen tämän kysymyksen varjolla on perusteetonta ja voisipa väittää — epäisänmaallista. Kyllä meidän tämäkin kysymys on kyettävä hoitamaan omana sisäisenä kysymyksenä, ilman että enempää puolelta kuin toiseltakaan tarvitsee lähteä apua pyytämään maan rajojen ulkopuolelta. Se herättää sen vuoksi huomiota, jos sinne ulkomaille annetaan jatkuvasti vääriä tietoja tästä asiasta. Mutta jos esitetään kysymys sellaisena kuin se on, niin varmasti kaikkialla Skandinaaviassakin käsitetään, mistä todellisuudessa on kysymys.

Me karjalaisen siirtoväen edustajat olemekin jatkuvasti valittaen panneet merkille, että tämän kysymyksen ytimenä ovat

taloudelliset edut. Kielikysymys on vain keksitty veruke, jonka varjolla koetetaan säilyttää muutamat suurtilat, Etelä-Suomen ruotsalaiset suurtilat koskemattomina. Tosi-asiat, joita me olemme voineet seurata, puhuvat, että tämä esittämäni käsitys on oikea. Kuten ed. E. Pusa täällä huomautti, niin vaikka maanhankintalaki tekisi m. m. vastikeraivauksen mahdolliseksi, niin ei tätä vastikeraivauksia ole suoritettu eikä myöskään ole maata karjalaiselle siirtoväelle luovutettu. Tässä yhteydessä haluan esittää erään pienen esimerkin, joka osoittaa sitä kylmää suhtautumista, millä ruotsinkielisen väestömme taholta yleensä suhtaudutaan siirtoväen asuttamiseen. Paitsi tässä Merikoiviston kysymyksessä, se on ilmennyt myöskin siinä, että eräiden kuntien kohdalta ei haluta toteuttaa edes siitä 2 %:n sijoitus suunnitelmaa, mikä on valtioneuvostossa vahvistettu. Niinpä Espoon ja Siuntion asukkaanoittolautakunta on kieltäytynyt sijoittamasta noin parisen kymmentä viljelystilaa Siuntion kuntaan, jotka maatalousministeriön asutusasiainosasto oli määrännyt sinne sijoitettaviksi. Ja kun maatalousministeriön asutusasiainosasto kehoitti tätä lautakuntaa työskentelemään sille annettujen määräysten mukaisesti, niin se teki lakon, eikä suostunut pitämään edes kokouksia. Ja nyt on asia mennyt niin pitkälle, että asutusasiainosasto on antanut jutun hoitamisen eduskunnan oikeusasiamiehen tehtäväksi, jonka ilmoituksen mukaan — minkä sain ennen tämän istunnon alkua — asia on siinä vaiheessa, että lautakunnalle annetaan kehoitus jatkaa toimintaansa. Ellei se tottele tätä kehoitusta, sitä vastaan täytyy oikeusistuimessa nostaa syyte (Ed. von Born: Ei se kuulu tähän Merikoivisto-kysymykseen!). Tämä osoittaa sitä yleistä suhtautumista, millä ruotsinkielisen väestön taholta hoidetaan tätä asutuskysymystä, ja sitä vastaan meidän täytyy jatkuvasti tietysti panna voimakas vastalause.

Olisikin toivottavaa, että kun tämä Merikoivisto-aloite nyt on uudestaan eduskunnassa tullut esille ja se joutuu laki- ja talousvaliokunnan käsiteltäväksi, valiokunta ei nyt pitäisi tätä asiaa pöydällä paria vuotta tai toista vuotta, kuten tapahtui viime kerralla, vaan että asia kiireellisenä siellä käsiteltäisiin ja se tulisi sitten eduskunnan käsiteltäväksi, jossa tämä asia saisi

myönteisen ratkaisun. Tämän toivomuksen minä erikoisesti jättäisin laki- ja talousvaliokunnalle.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Kun täällä äsken ratkaistiin valtiopäiväjärjestyksen muuttamiskysymystä, niin ed. Annala sen kysymyksen yhteydessä mainitsi, ettei perustuslakia saisi muuttaa kappale kappaleelta. Sama asia tulee mieleen käsiteltäessä tätä kysymyksessä olevaa asiaa. Minusta pitäisi koko, niin kutsuttu „maan pyhyiden kielilaki“, kokonaan muuttaa. Minä en ymmärrä, millä perusteilla tällainen laki on kerran tehty. Maassa täytyy kaikilla olla samat oikeudet ja samat velvollisuudet. Se on alkeellisin käsitys yhteiskunnassa. Meillä suomalaisella Etelä-Pohjanmaalla on vain pientiloja. Siellä on nurkumatta luovutettu lain mukaan siirtoväelle maata ja tämä merkitsee sitä, että vaikka lasten osuus otetaan huomioon, jää lapsille perintömaata sangen pieni plätti. Tästä pirstoamisesta ovat ruotsinkieliset maanomistajat säilyneet.

Mitä nyt tulee Merikoiviston asiaan, on se sittenkin vain osaratkaisu, mutta siihen täytynee mennä, sen tähden, että kysymys ei ole ainoastaan koivistolaisten asuttamisesta, joka on tärkeä asia, vaan kysymys on myöskin kansantaloudellinen kysymys. Koivistolaisten pääammatti, laivanrakennus ja kalastus, se palvelee koko maata ja koko kansaa. Jos nyt on löydetty sopivin rantakaistale, jossa voidaan tuota ammattia harjoittaa; — on surullista, että siinä täytyy käydä tällainen taistelu. Minusta olisi ollut sittenkin viisasta, että tämä asia olisi ratkaistu reilusti ja rauhallisesti. Jos Merikoiviston asia olisi vaatinut väestönsiirtoja, niin minä kaiken toden näköisesti olisin ollut jyrkästi sitä vastaan siitä syystä huolimatta, että puolen miljoonan suomalaisen on täytynyt siirtyä kotikonnuiltaan pois. Mutta minua on ällöttänyt kaikki „sudeettisaksalaismalliset“ väestösiirrot, enkä minä olisi tähän missään tapauksessa voinut pappinakaan suostua, mutta kun minä tiedän, että tällaisia väestönsiirtoja ei tule tapahtumaan, niin minä en ymmärrä, minkä tähden tästä pienestä rantakaistaleesta täytyy näin paljon riidellä. Tämä ei ole missään tapauksessa kielikysymys (Ed. von Born: Kyllä, vastoin kielilakia!).

Se ei ole kielikysymys, siitä on tehty sellainen nyt. Tämä on minusta ensi sijassa käytännön kysymys ja kolmanneksi se on vanhurskauden kysymys, ja tältä kannalta on nyt lähdettävä, tuntukoon se kuinka oudolta tahansa, tämä sana tässä kamarissa.

Ed. Tuurna: Herra puhemies! Kun ed. Virolainen lausunnossaan antoi sellaisen käsityksen, että laki- ja talousvaliokunnassa Merikoivisto-kysymystä olisi makuutettu kuukausi- ja vuosimäärällä, tahdon nimenomaan korostaa, että kun asia helmikuussa 1947 oli esillä laki- ja talousvaliokunnassa, valiokunta eduskunnan päätöksen mukaisesti lähetti kysymyksen lausunnon antoa varten maatalousvaliokunnalle. Sen jälkeen, kun 1948 maaliskuussa tämä kysymys uudelleen tuli lausunnon nojalla laki- ja talousvaliokunnassa käsiteltäväksi, pyydettiin presidentti Ståhlbergilta lausunto ja katsottiin välttämättömäksi kuulla Pernajan kunnan edustajan ja myöskin aloitteentekijäin eräitä huomautuksia kaiken sen materiaalin johdosta, joka oli asiassa kertynyt. Minulla on siis täysi oikeus laki- ja talousvaliokunnan puolesta korostaa, että kysymystä ei ole valiokunnassa millään lailla makuutettu, vaan että kysymys päinvastoin on koetettu saada selvitettyksi työjärjestyksen mukaisesti, jopa selvitystä jouduttaen. Kun maalaisliittolaisten taholta on kerta toisensa jälkeen tuotu esiin, että siirtoväkeen kuuluvana valiokunnan puheenjohtajana olisin jollakin lailla asian viivyttelyyn syypää, torjun tämän syytöksen ehdottomasti ja katson, että on ollut aivan sopimatonta eduskuntaa edeltäneissä radiokeskusteluissa esittää tällaisia syytöksiä minua vastaan. Minä katson, että Merikoivisto-kysymystä on laki- ja talousvaliokunnassa valmistelevasti käsitelty asiallisesti ja toivon, että niin tapahtuu myöskin tulevaisuudessa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Edustajille jaetut kaksi asetusta ja valtioneuvoston päätös voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan:

Asetus 13 päivältä heinäkuuta 1948 Turkin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta; sekä

Asetus 13 päivältä heinäkuuta 1948 eräiden Puolan kanssa tehdyn maksusopimuksen määräysten muutosten voimaansaattamisesta; ja

perustuslakivaliokuntaan:

Valtioneuvoston päätös 15 päivältä heinäkuuta 1948 maataloustuotteiden luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Pöydällepano:

Ensimmäinen varapuhemies: Kun edustajille on jaettu valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 2, voitaneen se nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain istuntoon:

Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa yleisradiotoimintaa varten valtiolle hankittu omaisuus osakeyhtiölle annetun lain muuttamisesta

laadittu valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi
torstaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 16,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

---

11. Torstaina 30 p. syyskuuta 1948

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

Siv.

- 1) Hallituksen esitys n:o 14 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949 158
- 2) Hallituksen esitys n:o 15 laiksi uusien virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin ..... —
- 3) Hallituksen esitys n:o 16 Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista .. —
- 4) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi makeisvalmisteverosta ..... —
- 5) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi tulitikkuverosta ..... —
- 6) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta ..... —
- 7) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta ..... —
- 8) Hallituksen esitys n:o 21 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä ..... —
- 9) Hallituksen esitys n:o 3 laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta 184
- 10) Hallituksen esitys n:o 4 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta 189
- 11) Hallituksen esitys n:o 5 laiksi maatalouskiinteistöjen puhtaan tuoton arvioimisperusteiden väliaikaisesta muuttamisesta ..... „
- 12) Hallituksen esitys n:o 1 laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ..... „

Siv.

- 13) Hallituksen esitys n:o 2 laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta 189
- 14) Hallituksen esitys n:o 6 laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä 190
- 15) Hallituksen esitys n:o 7 laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistama Kokkolan yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin ..... „
- 16) Hallituksen esitys n:o 9 laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle ..... „
- 17) Hallituksen esitys n:o 10 laiksi pienviljelijäin sonninpitoyhtymille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista .. „
- 18) Hallituksen esitys n:o 11 laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta „
- 19) Hallituksen esitys n:o 12 kotiapulaislaiksi ..... „
- 20) Hallituksen esitys n:o 13 laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa 7 päivänä helmikuuta 1947 annetun lain 5 §:n muuttamisesta ..... „
- 21) Hallituksen esitys n:o 22 laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta.. „
- 22) Hallituksen esitys n:o 23 laiksi itsenäisyyspäivästä ja vapunpäivästä „
- 23) Hallituksen esitys n:o 24 Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn kaupp- ja finanssisopimuksen hyväksymisestä ..... „

24) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1946	Siv. 190

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies **L u m m e**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Antila, Berner, von Born, Hamara, Hetemäki, Hiekkala, Juutilainen, Kalliokoski, Leino, Manninen, Suurkonka, Tauriainen, Törngren, Vesterinen ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat yksityisasiain vuoksi tämän päivän istunnosta ed. Kalliokoski, tämän päivän ja huomispäivän istunnoista ed. Juutilainen ja huomispäivän istunnosta edustajat Simula ja Huunonen, lokakuun 1 päivästä 12 päivään julkisen tehtävän vuoksi ed. Larson, lokakuun 5 päivästä 15 päivään ulkomaanmatkan takia ed. Andersson, kirkolliskokouksen koossaoloajaksi ed. Antila sekä lääkärin todistuksen perusteella toistaiseksi lokakuun 1 päivästä ed. Virkki.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunta on tänään pitämässään kokouksessa valinnut valtioneuvoston jäseneksi kutsutun ed. Fagerholmin sijaan puheenjohtajaksi ed. **L u m p e e n**.

Eduskunnan tietoon saatettuja valtioneuvoston päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuk-

sellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, ovat eduskunnalle puhemiehelle osoitettuina, saapuneet seuraavat mainitun lain nojalla annetut valtioneuvoston päätökset:

Valtioneuvoston päätös 5 päivältä elokuuta 1948 maidon ja ravintorasvojen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta; sekä

Valtioneuvoston päätös 20 päivältä elokuuta 1948 erälle viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korvauksesta.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1947.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on saapunut viime toukokuun 20 päivänä päivätty kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1947, mikä kertomus nyt on painettuna jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään valtiovarainvaliokuntaan lähettämistä varten.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri **Hiltunen:** Herra varapuhemies! Hallituksen vaihtumisesta huolimatta, joka tapahtui juuri talousarvion kiireisimmän valmistelukuukauden, elokuun, kynnyksellä, on ensi vuoden

talousarvioehdotus saatu hallituksessa valmiiksi siksi ajoissa, että se voidaan esitellä nyt eduskunnalle. Hallituksen 464 sivun laajuisen esityksen valmistaminen on tosin taloudellisten suhdanteiden parantuessa ollut helpompaa kuin monina aikaisempina vuosina, mutta niinkuin talousarvion liitteinä olevasta taloudellisesta katsauksesta ilmenee, ensi vuonna tulee valtiontalouden kannettavana olemaan vielä raskaita rasitteita ja senvuoksi lähes 100 miljardiin markkaan paisuneista loppusummistaan huolimatta on hyvin paljon eri ministeriöiden hyvinkin tärkeinä pitämiä menoeriä täytynyt talousarviosta armottomasti pyyhkiä yli odottamaan parempaa aikaa. Kuten jo edellä viittasin, on hallituksen talousarvioesitykseen liitetty ensi kerran taloudellinen katsaus, johon arvoisien kansanedustajien on syytä tutustua. Tämän vuoksi ei minun ole aihetta tässä puheenvuorossani yhtä perusteellisesti kuin aikaisemmin on ollut tapana käsitellä taloudellisen elämän kehitystä, mutta haluan kuitenkin siihenkin lyhyesti kajota.

Se taloudellinen vakautuminen, mikä kuluvan vuoden aikana on ollut havaittavissa, on tietenkin vaikuttanut valtiotalouden kehitykseen merkittävällä tavalla. Taloudellisen elämämme voimakasta edistymistä kuvaavat parhaiten kuluvan vuoden ulkomaankauppamme kehitystä osoittavat numerot. Vienti oli heinäkuun loppuun mennessä 28,587 milj. markkaa, ollen vastaavana aikana viime vuonna 21,227 milj. markkaa, tuonnin ollessa samaan aikaan 35,752 milj. markkaa ja vastaavana aikana viime vuonna 20,355 milj. markkaa. Teollisuustuotannon määrä on kuluvan vuoden toisella neljänneksellä arvioitu n. 25 % suuremmaksi kuin vastaavana aikana viime vuonna. Tuotannon arvo on lisääntynyt suunnilleen kaksinkertaiseksi, mutta kun myöskin hintojen nousu otetaan huomioon, voidaan todellinen laajentuminen arvioida n. kolmanneksiksi. Kotimarkkinateollisuudessa on nousua tapahtunut etenkin niillä teollisuusaloilla, joiden toiminta-aste lähinnä raaka-aineiden puutteen vuoksi on ollut aikaisemmin alhainen. Tämän kaltaisia teollisuusaloja ovat olleet m. m. puuvilla-, villa-, valmisvaate-, nahka- ja kumiteollisuus. Puuvillateollisuuden tuotannon on arvioitu kuluvana vuonna olevan n. 30 % ja villateollisuuden n. 25 % vuoden

1947 tuotantoa suuremman. Nahkajalkineiteollisuuden tuotannon odotetaan myös noussevan runsaalla kolmanneksella. Lisäksi on kumiteollisuuden tuotanto kuluvan vuoden alkupuolella luonnonkumin saannin parantuttua ollut runsaasti 50 % suurempi kuin vastaavana aikana vuonna 1947. Suurin on tuotannon nousu ollut eräillä valmisvaateiteollisuuden aloilla, joissa parantuneen raaka-ainetilanteen ansiosta tuotannon nousu on tuotteista riippuen ollut noin 50—100 %. Myös elintarviketeollisuuden tuotannossa, ei kuitenkaan viljatuoteteollisuudessa, odotetaan tuntuva nousua. Metalliteollisuuden tuotanto muodostaa niinkään vuoden 1947 tuotantoa suuremman luvun. Niinpä takkiraudan tuotannon oletetaan kasvavan noin 28 %, valuteosten noin 13 % sekä valssilaitostuotteiden noin 18 %, johtuen nousu lähinnä uusien tuotantolaitosten valmistumisesta. Vientiteollisuuden alalla ei tuotannon laajentuminen muodostu yhtä suureksi, joskin nousun arvioidaan olevan lähes 20 % vuoden 1947 tuotantoon verrattuna.

Valtiotalouden lujittumista osoittaa taasen ehkä selvimmin valtiovelan kehitys tämän vuoden aikana. Kuluvan vuoden alussa oli valtiovelan kokonaismäärä 118,100,000,000 mk ja päättyneen elokuun lopussa se oli 120 miljardia markkaa. Tässä kuussa on langennut maksettavaksi vuoden 1941 työn ja taistelun laina suuruudeltaan 1,550,000,000 mk, mikä todennäköisesti merkitsee kokonaisvelassakin vastaavaa vähennystä. Vuoden alusta elokuuhun tapahtunut lähes 2 milj. markan lisäys on huomattavasti pienempi kuin valtiovelan lisäys vastaavana aikana v. 1947, jolloin se oli lähes 12 miljardia mk, josta tosin noin 3 miljardia mk liikkeelle laskettuja toisen korvauslainan obligatioita. Jos mennään taaksepäin aina viime vuoden elokuuhun asti, oli valtion kokonaisvelka silloin 116,885,000,000 mk. Lisäys vuoden kuluessa on siis ollut vain runsaasti 3 miljardia mk. Kuitenkin on huomattava, että kotimaista velkaa on samanaikaisesti pystytty hieman vähentämään. Kotimaisen velan määrä oli viime vuoden elokuun lopussa noin 78.5 miljardia mk, tämän vuoden elokuun lopussa 77.8 miljardia mk. Lisäys on siis tapahtunut ulkomaisessa velassa, jonka määrä elokuussa 1947 oli 38.4 miljardia mk ja tänä vuonna 42.2 miljardia mk. Rahan arvon kannalta kaikkein

vaarallisin velan muoto vekseliluotto Suomen Pankista ei ole viime vuoden elokuusta vastaavaan kuukauteen tänä vuonna verrattuna lisääntynyt.

Käsittääkseni tämä lyhyt katsaus osoittaa, että valtio talouden asema meillä alkaisi olla kestäväällä pohjalla, ellei mitään odottamatonta tapahdu. Valtion talouden kautta ei siis enää ole luotu uutta ostokykyä. Sitä on kuitenkin jossain määrin syntynyt Suomen Pankin omille asiakkailleen ja liikepankeille antaman luoton lisääntyessä. Tähän on oltu pakotettuja viime syksynä jyrkästi kohonneen kustannustason vuoksi, joka on vaatinut enemmän varoja palkkojen ja muiden juoksevien menojen maksuun elinkeinoelämässä. Osittain on asiaan vaikuttanut myös liikkeessä olevan tavaramäärän lisäys. Kuitenkin on ostokyvyn ja tavaramäärän tasapaino tullut vuoden mittaan yhä paremmaksi, mitä seikkaa budjetin liitteessä olevassa taloudellisessa katsauksessa on valaistu. Tämä kehitys tasapainoa kohden ilmenee käytännössä myös siinä, että tavaroiden tarjonnan lisääntyessä on tänä vuonna ensimmäistä kertaa saatu säännöstelystä vapautettuja taikka mustan pörssin hintoja tuntuvasti laskemaan.

Valaisen seuraavassa muutamilla numeroilla yksityiskohtaisemmin valtio talouden kehitystä. Ennakkoveron pidätyksenä kertyi tämän vuoden tammi—elokuussa kaikkiaan 14.1 miljardia mk., vastaavan luvun viime vuonna oltua 6.8 miljardia markkaa. Nousu on siis ollut yli kaksinkertainen. On kuitenkin muistettava, että pidätyksiin sisältyy myös kunnille luovutettava osuus ennakkoverosta, joka on arviolta runsaasti puolet koko määrästä. Kun myös veromerkkien myynti ja verolipuilla perittävä tuloja omaisuusveroennakot otetaan huomioon, on tulo- ja omaisuusveron ennakkokanto tuottanut kuluvan vuoden heinäkuun loppuun mennessä yhteensä noin 23 miljardia markkaa (viime vuonna vastaavana aikana 13.4 miljardia mk), joten nousua tänä vuonna on ollut 72 %. Palkasta pidätettävää ennakkoveroa on huhtikuun alusta, kuten tunnettua, alennettu 20 %lla ja siitä johtuu, että kanto vuoden alkupuolella on keskimäärin ollut suurempi kuin miksi se todennäköisesti vuoden loppuun mennessä muodostuu. Toista omaisuudenluovutusveroa on tämän vuoden kahtena ensimmäisenä neljänneksenä kertynyt 2.3 miljardia mk,

viime vuonna vastaavasti 1.7 miljardia mk. Liikevaihtoveroa on tältä vuodelta tilitetty kahdelta neljännekseltä ja se on tuottanut yhteensä 11.7 miljardia markkaa; viime vuonna vastaavana aikana 7.2 miljardia markkaa. Erityisen voimakkaasti ovat myöskin kohonneet tuontitullien tuotto, joka elokuun loppuun mennessä tänä vuonna on tuottanut 5.6 miljardia markkaa, viime vuonna vastaavasti 2.8 miljardia markkaa. Tämä tulliverotuksen tuoton lisäys johtuu luonnollisesti siitä, että maahan on yhä enemmän voitu tuoda tavaroita, jotka tullituoton kannalta ovat merkityksellisiä. Myöskin tupakkavalmisteveron tuotossa on tapahtunut huomattavaa nousua, osaksi tuotannon ja jakelun kasvun vuoksi, osaksi viime maaliskuussa tapahtuneen tupakkaveron korotuksen johdosta. Tämä vero on elokuun loppuun mennessä tänä vuonna tuottanut 4 miljardia markkaa, viime vuonna 2.4 miljardia markkaa. Muidenkin valmisteiden tuotto on lisääntynyt m. m. sen vuoksi, että teollisuus on saanut käytettäväkseen enemmän raaka-aineita kuin aikaisempina vuosina. Erikoisesti koskee tämä makeisvalmisteveroa. Kaiken kaikkiaan tuottivat valmisteiden verot tammi—elokuussa tänä vuonna yli 4.5 miljardia markkaa, viime vuonna vain 2.7 miljardia markkaa. Tähän laskelmaan lisäksi eivät sisälly väkiviina- ja marjaviini- eikä mallasjuomaverot, joiden tuotosta tiedot eivät vielä toiselta neljännekseltä ole saapuneet. Vuoden ensi puoliskolla oli näiden edellä mainitsemiä verojen tuoton lisäys noin 50 milj. markkaa. Leimaverosta ovat tuoreimmat saatavissa olevat tiedot heinäkuulta, johon mennessä tämän veron tuotto vuoden alusta lukien oli 1,237 milj. markkaa, viime vuonna samaan aikaan 322 milj. markkaa. Leimaveron tuottoa on viime aikoina huomattavasti lisännyt m. m. ulkoisten tupakkavalmisteiden maahantuonti ja myynti, koska näihin savukkeisiin, jotka tullen kautta tulevat, merkitään vero leimamerkkeinä. Valtion liikeyritysten tulokista voidaan mainita, että valtion rautatiet tuottivat tänä vuonna heinäkuun loppuun mennessä voittona valtiolle 1,300 milj. markkaa, joka on hyvin suurella huomiolla pantava merkille, koska aikaisemmin useina vuosina valtion rautatiet ovat tuottaneet tappiota. Postilaitos on heinäkuun loppuun mennessä tuottanut voittoa jonkin verran

yli 200 milj. markkaa; viime vuonna oli postilaitoksen voitto samalta ajalta noin kaksi kertaa suurempi. Kuluvan vuoden loppukuukausien kehitys on postilaitoksen kohdalta ilmeisesti epäedullinen tuottaen kesäkuusta alkaen noin 10 milj. markkaa kuukaudessa tappiota johtuen palkkamenojen huomattavasta noususta. Alkoholiliike oli viime vuonna elokuun viimeiseen päivään mennessä siirtänyt ylijäämäänsä Suomen Pankin pano- ja ottotilille sekä postisiirtotilille yhteensä noin 4,700 milj. markkaa, tänä vuonna vastaavana aikana 5,100 milj. markkaa.

Menopuolella taas voidaan mainita, että sotakorvausmenot vuoden alusta elokuun loppuun asti olivat 10.6 miljardia markkaa. Sotakorvaustavaroiden hankkijoille myönnettyjen ennakkojen saldo oli vuoden alussa 5.5 miljardia markkaa ja elokuun lopussa 6.4 miljardia markkaa. Ennakot ovat siis vielä edelleenkin tänäkin vuonna lisääntyneet noin 900 milj. markalla, mutta on ilmeistä, että ne sotakorvauksiin saatujen alennuksien johdosta eivät enää lisääny, vaan päinvastoin rupeavat alenemaan niin kuin lopulliset kuukausimenotkin sotakorvauksista. Näin ollen riittänee sotakorvausmenoihin suunnilleen tarkoitukseen täksi vuodeksi myönnetty määräraha. Asutusrahastosta on tänä vuonna heinäkuun loppuun mennessä maksettu lainoja y. m. hie- man yli 3.5 miljardia markkaa; viime vuonna oli vastaavana aikana maksettu 1,700 milj. markkaa. Lisäys on siis yli kaksinkertainen, ja asutusrahastoon lieneekin pakko vielä tämän vuoden aikana annettavalla lisäbudjetilla esittää 1,200 miljoonaa lisävaroja. Yhteensä on asutusrahastosta heinäkuun loppuun mennessä tänä vuonna jo myönnetty 4,800 milj. markkaa lainoja, joista kuitenkin huomattava osa on vielä nostamatta. Tuonti- ja tuotantokustannusten tasoittamiseen on tänä vuonna käytetty valtion varoja elokuun loppuun mennessä 2,700 milj. markkaa, josta vuoden 1947 määrärahoja yli 800 milj. markkaa. Maidon ja ravintorasvojen hintojen alentamiseen oli budjetissa osoitettu 2,500 milj. markkaa. Siitä on elokuun loppuun mennessä käytetty 1,600 milj. markkaa. Alennuskorttijärjestelmän loppuessa tämän vuoden lokakuun alussa riittänee määräraha tarkoitukseen.

Valtion rahoitusaseman kehitys ei kuitenkaan riipu vain budjetin mukaisten menojen ja tulojen suhteesta, vaan myöskin budjetin ulkopuolella olevien rahastojen kehityksestä, ennakkomaksuista, tulo- ja menorästien kertymisestä sekä toisaalta tulo-asteiksi jäävistä eristä samoin kuin siirtomäärärahojen lankeamisesta. Rahoituslaitanteeseen vaikuttavat myöskin postisiirtotilin saldon vaihtelut, jotka ovat melko riippumattomat valtion talouden hoidosta. Postisiirtotilien vaihtelut ilmenevät kuitenkin edellä esittämässäni velkalaskelmassa postisäästöpankilta saadun lyhytaikaisen luoton muutoksina. Valtion kassamenot ovat budjettierien ulkopuolella lisääntyneet m. m. sen johdosta, että Sotevan ennakot, joista edellä mainitsin, ovat vielä tänä vuonna kasvaneet noin 900,000,000 markalla ja että valtio on joutunut rahoittamaan kauppaa ja teollisuusrahastoa n. 3,233,000,000 markalla. Tästä huolimatta on valtion kassamenot ja tulot voitu pitää niin hyvin tasapainossa kuin edellä esittämäni valtion velan kehitys osoitti.

Kuten edellä esittämistäni numeroista selviää riippuu valtion talouden tervehtymisen oleellisesti siitä, miten maan talouselämä yleensä kehittyy. Tänä vuonna tapahtunut reaalin parantuminen taloudellisessa tilanteessa on myös hyvin selvästi ilmennyt valtiotalouden tervehtymisenä. Eräs elpymisen tärkeimmistä edellytyksistä epäilemättä on hinta- ja palkkatason vakiintuminen, jolla tiellä jo saavutetuista tuloksista huolimatta edelleen on olemassa pahoja kompastuskiviä. Monet tuottajat ovat tehokkaan kilpailun puuttuessa ehtineet tottua liian korkeisiin hintoihin, joiden painaminen kohtuullisiksi on ollut vai- valloista ja hidasta. Näin ollen on varsin hyvin ymmärrettävää, että kuluttajat useiden laihojen vuosien jälkeen kärsimättömästi odottavat todellista elintason parantumista vielä nopeammassa tahdissa kuin mihin tähän asti olemme taloudellisista oloistamme johtuen pystyneet. Kuitenkin hallitus on yksimielisesti siinä käsityksessä, ettei nykyisessä tilanteessa yleisillä palkan- korotuksilla saavuteta kaivattua elintason korotusta, koska kustannusten noustessa hintatason nousua ei mikään mahti maailmassa pysty estämään, jos mielitään tuotantoa ylläpitää. Jos maailman markkina- hinnat edelleenkin vakiintuvat ja huippu-

hinnat alenevat, tulee jo muutenkin olemaan kyllin vaikeata luoda viennillemme kestävät edellytykset. Erikoisesti koskee tämä metelitteollisuuttamme, jonka tuotteita jo alkaa ruveta liiknemään vientiin. Yleiset palkankorotukset tekisivät tehtävän yhä vaikeammaksi. Yhä useammat yritykset ja alat voivat joutua siihen asemaan, että ne eivät enää voi markkinoilla saatavin hinnoin pitää yllä tuotantoansa, vaan joutuvat sitä supistamaan ja myöskin vähentämään työntekijämääräänsä. Mikäli tämä vain johtaisi epäterveellä pohjalla toimivien yritysten supistamiseen ja siihen, että elinkelpoisimmat tuotannonalat saisivat riittävämmän työvoimaa, olisi se luonnollisesti askel kohti tuotantoelämän tervehtymistä. Työttömyys ja vientivaikkeudet voidaan tietenkin torjua myös korottamalla tuotteiden hintoja, valuuttakursseja j. n. e., taikka laskemalla luottojen muodossa lisää rahaa liikkeeseen, mitkä puolestaan välittömästi vaikuttavat säännöstelystä vapautettujen tuotteiden hintoihin. Mutta me kaikki tiedämme, mihin valuuttakurssien muutokset lopulta johtaisivat. Se tietäisi myös tuontitavaroiden hintojen nousua ja vastaavasti se ryöstäytyisi yleiseen hintojen nousuun. Tällöin palkankorotusten hyödyttömyys kuitenkin olisi aivan ilmeistä.

Tämän vuoksi hallitus on pyrkinyt siihen, että näiden keinojen sijasta, jotka lopultaikin ovat tehottomia, päästäisiin muilla tavoin parantamaan väestön toimeentulo-ehdoja. Eräänä tärkeänä vaiheena tässä politiikassa ovat toimenpiteet välttämättömyyden kulutustavarain hintojen jatkuvasti alentamiseksi. Siihen onkin epäilemättä olemassa vielä hyviä edellytyksiä. Erittäin oleellinen merkitys on tässä mielessä myös niillä veronalennuksilla, jotka sisältyvät hallituksen eduskunnalle antamiin tulo- ja omaisuusverolainmuutoksiin. Tuloveron alentaminen ei ole vain toimenpide, joka helpottaa elinehtoja, vaan sillä voidaan toivoa olevan myöskin tuotantoa elvyttävä vaikutus. Mielestäni on luonnollista, että verorasituksen alennukset kohdistetaan ensiksi nimenomaan välittömiin veroihin, koska niiden vaikutus tuntuu näkyvimmin. Tulo- ja menoarvioon liitetystä taloudellisesta katsauksesta on osoitettu, miten runsaasti juuri välilliset verot välittömiin verrattuina ovat viime vuosina nousseet. Progressiivisessä tuloverotuksessa sitäpaitsi ve-

romaksimi, jonka yli ei tuotantoa häitäämättä ja työhalua alentamatta enää voida mennä, saavutetaan paljon nopeammin kuin välillisissä veroissa. Hallitus ei kuitenkaan ole pitänyt mahdollisena ulottaa verohelpotusta vielä tässä vaiheessa yhteisöihin, joiden verorasitus kuluneina vuosina ei olekaan noussut läheskään siinä määrin kuin fyysillisten henkilöiden.

Kun tulo- ja menoarvioesitys annettiin julkisuuteen, syntyi joillakin tahoilla sellainen käsitys, että tuloveroa alennettaessa välillistä verotusta nostettaisiin. Tämä käsitys on kuitenkin erheellinen. Välillisiä veroja ei ole esitetty korotettaviksi. Se että eräiden huomattavien verojen tuotto voidaan merkitä tuntuvasti suuremmaksi kuin tänä vuonna, johtuu esim. tupakkavalmisteveron ja leimaveron kohdalla aikaisemmin edellisen hallituksen aikana suoritetuista korotuksista, mutta pääasiallisesti kuitenkin siitä, että tavaroiden tuotannon ja kulutuksen voidaan otaksua ensi vuonna kasvavan. Mitä taasen tupakkavalmistajien lisäveron ylärajan korottamiseen tulee, niin johtuu se pyrkimyksestä siirtää hinnantasausrastoon muuten jäävä erä suoraan valtion tuloihin. Kuluttajan hinnannousua tämä ei merkitse. Mallasjuomaveron korotuksessa on kysymys siitä, saako valtio kyselyiset erät verotuksella vaiko Alkoholi- liikkeen ylijäämänä. Alkoholi- liikkeen ylijäämä on jo nyt suhteeton alkoholi- juomista meneviin varsinaisiin menoihin verrattuna ja sen vuoksi on pidetty tarkoituksenmukaisena siirtää osa tästä voitosta verona valtiolle. Pyrkimykseen verorasituksen alentamiseksi liittyy myöskin hallituksen esitys perussivähennysten ja lapsivähennysten korottamisesta kunnallisverotuksessa, jotka esitykset jo on annettu eduskunnalle.

Menopuolen mukauttamista näin arviotujen tulojen puitteisiin rajoittavat lainsäädäntö ja muut valtiolle asetetut velvoitukset, jotka jättävät käytettävissä olevan liikkumatilan käytännössä varsin pieneksi.

Monet valtion lainsäädännöllä määritellyistä tehtävistä vaativat ensi vuonna tuntuvasti suurempia menoja kuin tänä vuonna. Eriyisen suuri on sosiaalisten menojen lisäys uuden lapsilisälain johdosta. Lapsilisämenoihin on ensi vuonna varattu 8,200,000,000 markkaa, kun vastaava meno tänä vuonna talousarviossa on vain jonkin verran yli 2,000,000,000 markkaa. Budjetti

suurenee myöskin uuden sotavammalain johdosta yli 2,600,000,000 markalla, mutta nämä menot ovat jo tänä vuonna olleet todellisuudessa yhtä suuret, vaikkakaan niitä ei vielä tämän vuoden talousarviossa ole näkyvissä. Sen sijaan äitiysavustusta on jälleen korotettu ensi vuoden alusta lukien, mikä lisää menoja 150 milj. markalla.

Muista lisäyksistä ovat suurimmat valtionvelan korot ja kuoletukset, jotka ensi vuonna nousevat noin 4 miljardilla markalla verrattuna tähän vuoteen ja ovat yhteensä 18,600,000,000 markkaa. Onneksi näissä menoissa ensi vuonna saavutetaan huippu ja seuraavina vuosina alkaa tapahtua nopeata alenemista. Myös opetustoi-
mesta aiheutuu väistämättömiä menojen lisäyksiä.

Edellisten vastapainona on kuitenkin vähennyksienkin puolella nyt huomattavia erii. Ennen kaikkea sotakorvausmenot, jotka tämän vuoden menoarviosta vähenevät 2 miljardilla markalla. Ellei Neuvostoliitto olisi myöntänyt meille sotakorvauksiin alennusta kuluvan heinäkuun 1 päivästä lukien olisivat menot ensi vuonna todellisuudessa olleet noin 7 miljardia markkaa suuremmat kuin tänä vuonna. Transfereintisuorituksiin ja niistä johtuviin hallintomenoihin on ensi vuonna arvioitu tarvittavan 475 milj. markkaa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Myös rauhansopimuksesta johtuvat menot, joihin tänä vuonna oli varattu 400 milj. markkaa, loppuvat ensi vuonna miltei kokonaan. Korvauslaidien nojalla suoritettavissa korvauksissakin vähennys voidaan arvioida olevan noin 400 milj. markkaa.

Niissä menoissa, joiden suuruus on vapaammin harkittavissa, on hallitus esittänyt seuraavia huomattavampia lisäyksiä: leipäviljan tuotantopalkkioihin, joihin tänä vuonna tulo- ja menoarviossa sekä lisämenoarviossa on myönnetty yhteensä 700 milj. markkaa, esitetään ensi vuodeksi 900 milj. markkaa. Lisäys johtuu leipäviljan viljelysalan laajenemisesta ja satojen noususta. Maanhankintalain mukaisiin kuivatus- ja tientehtoihin, joiden suorittaminen on uudistilojen elinkelpoisuuden edellytyksenä, on tulo- ja menoarviossa varattu puolta enemmän kuin tänä vuonna, eli 750 milj. markkaa. Tieverkoston kunnostamista on pidetty niin tärkeänä, että maanteiden kesäkunnossapitoon on ehdotettu

1,500,000,000 markkaa eli 600 milj. markkaa enemmän kuin tänä vuonna. Myös maanteiden talvikunnossapitoon varattava määräraha ehdotetaan korotettavaksi.

Valtion rautateillä on uudis- ja uusimistöitä useiden vuosien aikana jouduttu pahasti laiminlyömään ja rautateiden kuljetuskäyvyn ylläpitämiseksi onkin sen vuoksi katsottu välttämättömäksi ehdottaa näihin töihin valmiilla radoilla ensi vuonna enemmän kuin kuluvana vuonna eli noin 1,300,000,000 markkaa.

Yleishyödylliseen asuntorakennustoimintaan kuluvana vuonna, kuten tunnettua, on myönnetty 500 milj. markkaa. Ensi vuodeksi hallitus ehdottaa tämän määrärahan korotettavaksi 3 miljardiin markkaan. Tämä määräraha vastaa sitä erää, mikä tulopuolella näkyy kahviveron tuottona. Välttämättömyys käyttää entistä enemmän valtion varoja asunnontuotannon elvyttämiseen lienee niin yleisesti tunnettu, ettei siihen tässä yhteydessä ole enää aihetta enemmältä puuttua. Valitettavasti ei suunnitelma tämän määrärahan käyttämiseksi ja tarvittavaksi organisatioksi ole vielä valmistunut, mutta voitaneen se jo lokakuun aikana esittää myöskin eduskunnalle. On pyrittävä siihen, että valtion asuntotuotantoon antaman tuen laajentamisen yhteydessä samaan tarkoitukseen saataisiin sidotuksi myöskin entistä suuremmassa määrässä yksityistä pääomaa.

Vielä suurempi on valtion antama tuki maanhankintalain mukaiselle rakennustoiminnalle. Kuluvan vuoden varsinaisessa menoarviossa siirrettiin asutusrahastoon 2,900,000,000 markkaa. Tähän määrärahaan on jo kuluvan vuoden lisämenoarviossa myönnetty lisäystä 1,700,000,000 markkaa ja viimeisessä lisämenoarviossa on tarkoitus ehdottaa siihen vielä 1,200,000,000 markkaa. Ensi vuonna ehdotetaan tarkoitukseen varattavaksi 5 miljardia markkaa, joka suunnilleen riittää nykyisen laajuiseen rakennustoimintaan. Sen enempää valtion taloudellinen asema kuin rakennusmateriaalitalannekaan eivät salli tällä kertaa suurempaa rakennustoimintaa kuin mistä edellä mainitussa määrärahojen yhteydessä oli puhe.

Eräät sanomalehdet ovat talousarviota selostaessaan maininneet puolustusmenojen nousevan yhdellä miljardilla markalla. Selitykseksi on kuitenkin mainittava, että edellä mainittuun summaan sisältyy siir-

tona 447 milj. markkaa 15 Pl:n II luvun 13 momentilta samoin kuin muihinkin varsinaisiin hallintomenoja käsittäviin pääluokkiin. Lisäystä on merkitty miehistön muonitus-, vaatetus- ja puhtaanapitomenoihin 343 milj. markkaa, kasarmien kunnostamiseen 38 milj. markkaa, jotka lisäykset minun mielestäni miehistön viihtyisyyden lisäämiseksi ovat hyvin puollettavissa. Puolustuslaitoksen laajentamiseksi ei ole tuloja menoarvioon merkitty markkaakaan.

Kun verrataan vuoden 1949 tulo- ja menoarvioesitystä pääluokittain kuluvan vuoden varsinaiseen menoarvioon ja lisämenoarvioihin, voidaan todeta, että 1—9 ja 13 Pl:ssä lisäys on keskimäärin 28 %. 10 Pl:ssä on lisäys 40 %, 11 Pl:ssä 35 %, 12 Pl:ssä 47 % ja 14 Pl:ssä kerrassaan 400 %. Ensimmäisissä 1—9 ja samoin 13 pääluokassa, jotka käsittävät pääasiassa hallintomenoja, johtuu lisäys suurimmalta osalta siitä, että 15 Pl:stä on siirretty palkkausmenot asianomaisille paikoilleen asianomaisiin pääluokkiin. Pääasiallisesti tästä sekä sotakorvausten alenemisesta johtuu, että 15 Pl. on supistunut huomattavasti noin 31 %:lla. Myöskin 16 Pl:stä on osia menoista voitu siirtää asianomaisiin ministeriöpääluokkiin, josta supistus (noin 9 %) johtuukin. 17 Pl:n menot nousevat lähes 7 %:lla. Erittäin voimakas on paine menojen lisäämiseksi ollut 19 ja 20 Pl:ssä, joiden suuruus ammattiministeriöiden ehdotuksen mukaan olisi noussut lähes 45 miljardiin markkaan. Siitä huolimatta, että hallitus on pitänyt uuden typpitehtaan rakentamista välttämättömänä ja nimenomaan valtion liikelaitosten sekä muidenkin tuotannollisten sijoitusten lisäämistä tarpeellisenä, on näiden pääluokkien menot saatu supistetuksi yhteensä noin 31 miljardiin markkaan. Nousua 19 Pl:n kohdalla on 27 % ja 20 Pl:n kohdalla 30 %. Kaikkiaan ovat menot vuoden 1949 tulo- ja menoarviossa 36 % suuremmat kuin vuoden 1948 varsinaisessa tulo- ja menoarvioesityksessä. Tämä nousu tuntuu numerollisesti suurelta, mutta jos sitä verrataan aikaisempien vuosien valtion tilinpäätöksiin, niin silloin se kestää vertailun. Vuoden 1946 tilinpäätöksen mukaanhan menot olivat 100,105 milj. markkaa, vuoden 1947 menot olivat 87,811 milj. markkaa, ja tänä vuonna tulevat menot nousemaan kaiken todennäköisyyden mukaan 95—100 miljardiin markkaan.

Asiaa arvosteltaessa on lisäksi otettava huomioon, että sekä menot että tulot on pyritty merkitsemään todellisen suuruksina, jottei vuoden varrella tarvitsisi eduskunnalta pyytää monissa yksityistapauksissa useiden miljardien lisäyksiä lisämenoarvioiden avulla. Kuvaavana esimerkkinä tästä ovat tuonti- ja tuotantokustannusten nousun aiheuttamien ylihintojen tasauskorvaukset, joihin kuluvan vuoden varsinaisessa menoarviossa oli varattu 200 milj. markkaa, mutta joka menoerä todellisuudessa lähentelee 3 miljardia markkaa. Tämän momentin kohdalta vuoden 1949 tulo- ja menoarvio osoittaa 600 milj. markan lisäystä, vaikka todellisuudessa momentilta maksettavat menot vähenevät 2 miljardilla markalla. Lisämenoarvioista ei normaalioloisakaan voida kokonaan välttää, mutta rajoittaa niitä voidaan sekä lukumäärältään että ennen kaikkea loppusummiltaan.

Tulo- ja menoarvion tasapainoon saattamiseksi on hallitus kuitenkin joutunut antamaan eduskunnalle esityksen valtuuksien saamisesta 2,550 milj. markan suuruisen lainan ottamiseksi. Olen kuullut esitetävän mielipiteitä, että laina merkitsi osaltaan setelirahoitusta. Näin ei kuitenkaan ole laita. Lainanottoahan pidetään hyvin puollettavana ja oikeutettuna tuloa tuottavien pääomamenojen rahoittamiseksi yleensäkin. Vuoden 1949 tulo- ja menoarvioesityksessä ovat tuloa tuottavat pääomamenot yhteensä yli 28 miljardia markkaa. Esiitetty laina ei ole siis kymmenettäkään osaa tästä määrästä. Pelkästään valtiovelan kuoletuksiin käytetään ensi vuonna 8,820 milj. markkaa enemmän kuin ehdotettu laina on. Tärkeintä on rahanarvopolitiikan kannalta se, miten tämä laina saadaan. Jos se jouduttaisiin ottamaan Suomen Pankista, olisi se rahanarvolle vaarallista siitäkin huolimatta, että tuloa tuottavat pääomamenot ovat tuntuvasti suuremmat. Kuitenkin voidaan hyvällä syyllä otaksua, että kyseinen luotto saadaan normaalia tietä rahamarkkinoilta ja että se siten ei vaikuta ostokykyä lisäävästi.

Valtion lainansaantimahdollisuudet niin kuin koko tulo- ja menoarvionkin paikkansapitävyys riippuvat kuitenkin viime kädessä siitä, onnistutaanko jatkamaan rahanarvon vakauttamista. Hallitus tulee puolestaan tekemään voitavansa tämän päämäärän saavuttamiseksi ja pysyttämiseksi.

Se tulo- ja menoarvioesitys, joka on nyt jätetty eduskunnalle, ei suinkaan ole sellainen ihannebudjetti, joka tyydyttäisi edes allekirjoittanuttaakaan, puhumattakaan hallituksesta kokonaisuudessaan. Päinvastoin se on edelleenkin tyypillinen köyhän miehen talousarvio, jonka täytyy tyytyä sellaiseen menotalouteen, minkä rajoitetut tulomahdollisuudet sallivat.

Pääministeri Fagerholm: Herra puhemies! Kun talousarvion lähete keskustelussa on oikeus puhua kaikesta, mitä valtakunnassa on tapahtunut, haluan herra pu miehen luvalla käyttää hyväkseni tilaisuutta puhuakseni vähän siitä kamppailusta, mitä kansandemokraattien taholta on viime viikkojen aikana harjoitettu tarkoituksella huonontaa maamme suhteita itäiseen naapurimaahamme. Tämä kamppailu, jolla ei ole vertoja poliittisessa elämässämme, on omaksunut sellaiset muodot ja saanut sellaisen laajuuden, että on paikallaan käsitellä asiaa täällä eduskunnassa. Eduskunta ei voi vaieten katsella, miten kansandemokraatit raivoissaan siitä, että oman epäonnistuneen taktiikkansa kautta torpedoivat yritykset muodostaa kokoomushallitus, päivittäin syyllistyvät tietoisin yrityksiin vahingoittaa yhteistä isänmaata ja sen elintärkeitä etuja.

Ohjelmajulistuksessaan hallitus selväsanaisesti ilmoitti haluavansa noudattaa samaa ulkopoliittista suuntausta kuin edeltäjänsä ja että se haluaa vahvistaa maan kansainvälistä asemaa rauhansopimuksen, Yhtyneet Kansakunnan järjestön, julistamien periaatteiden sekä Suomen ja Neuvostoliiton välillä ystävyystä, yhteistöiminnästä ja keskinäisestä avunannosta solmitun sopimuksen pohjalla. „Hallitus on siis”, sanottiin ohjelmajulistuksessa, „pyrkivä jatkuvasti julistamaan ystävällisiä ja luottamuksellisia suhteita Neuvostoliittoon”.

Hallituksella ei ehkä ole oikeutta vaatia, että sen sanaan uskotaan. Mutta parlamentaarisessa elämässä tavataan yleensä tunnistaa hallitukselle myöskin opposition taholta oikeus tulla tuomituksi tekojensa perusteella. Tällaisista pikkuporvarillisista parlamenttaarisista periaatteista kommunistit kuitenkin eivät ole välittäneet (Eduskunnasta: Eivätkä välitä!). Uusi hallitus ryhtyi tehtäviinsä heinäkuun 29 päivänä. Jo elokuun 1 päivänä Suomen kommunisti-

nen puolue julkaisi uutta hallitusta vastaan sodanjulistuksen, jossa lausuttiin: „Maahamme on perustettu hallitus, jonka tarkoituksena on avata tie vanhaan taantumukselliseen sisäpolitiikkaan ja Neuvostovastaiseen ulkopoliitiikkaan”.

Ottamatta huomioon, että tämä oli suoranaisa valhetta, väite sisälsi myös loukkauksen tasavallan kunnioitettua presidenttiä kohtaan, jolla hallitusmuodon mukaan on hyvin ratkaiseva vaikutus maan ulkopoliitiikkaan ja joka sitä tosiasiallisesti on johtanut neljän viimeisen vuoden aikana. Paljastan tuskin mitään salaisuutta, kun totean, että edellisen hallituksen ulkopoliitiikka oli huomattavassa määrin J. K. Paasikiven ulkopoliittikkaa, kuten kaikki tiedämme. Hallituksen vaihdos ei ole aiheuttanut mitään muutosta tähän asiantilaan. Kun sen lisäksi uuden hallituksen ulkoministeri on kaikkina näinä vuosina hallinnut näitä tehtäviä ja kun myöskin hänen ulkopoliittinen suuntansa on tunnettu eikä sen ole edes väitetty muuttuneen, käsittää jokainen kunniallinen ihminen, että kaikki väitteet ulkopoliittikan uudesta suuntauksesta tahi uuden hallituksen Neuvosto-vihamielisestä politiikasta ovat suoranaisesti, tarpeellisesti ja tietoisesti valheellisia.

SKP:n antamaa merkkiä kommunistinen ja muu kansandemokraattinen lehdistö noudatti välittömästi. Mitään tosiasioita ei ollut esitettävänä. Hallituksen syyksi ei voitu väittää mitään Neuvosto-vihamielisiä aikeita tai tekoja. Mutta kuitenkin joka päivä tehtahtiin uusia mielikuvituksellisia tarinoita maan etujen vahingoittamiseksi.

Elokuun 3 päivänä Työkansan Sanomat kirjoitti oikeusministeri Suontaustasta: „Kahdeksan vuotta sitten samanniminen henkilö toimi Turun hovioikeuden yleisenä syyttäjänä ja vaati silloin, että SNS:n toimintaan osallistuneet henkilöt on tuomittava mahdollisimman korkeisiin rangaistuksiin.”

Kansandemokraattien riemu oli rajaton, kun Moskovan radiossa elokuun 11 päivänä luettiin herra Maksimovin Litteraturnaja Gazetassa julkaistu artikkeli, jossa Työkansan Sanomain oikeusministeri Suontaustaa koskevalle tiedolle oli annettu seuraava, parannettu muoto: „Lakimiesuransa Suontausta aloitti sodan aikana Turun hovioikeuden syyttäjänä ja, missä hän vaati kuolemantuomiota Suomen ja Neuvostoliiton

ystävyyden ja rauhan seuran perustajille” (Naurua).

Kuten jokainen tietää, nykyinen oikeusministeri ei ole koskaan ollut syyttäjänä Turun hovioikeudessa, mutta kylläkin hänen veljensä. On muuten merkittävää, että tämän nimitys Korkeimman oikeuden jäseneksi ei ole aiheuttanut mitään vastalauseita kommunistien taholta. Ehkäpä tämä johtuu siitä, että nimitys tapahtui edellisen hallituksen aikana (Naurua).

Kun hallitus päätti julkaista Ahlbäckin komitean mietinnön, joka koski valtiollisen poliisin toimintaa, tehtiin myöskin tästä ulkopoliittinen kysymys. Näin kirjoitti asiasta Vapaa Sana elokuun 18 päivänä: „Se on ulkopoliittista provokatiota, jonkalaista ei kiihkeinkään hallituksen SKDL:läinen vastustaja olisi toivonut, se on Suomea vahingoittavaa aineistoa ja käsityksiä, joillekä isänmaanystävä ei olisi halunnut julkisuutta.”

On totta, että jokaisella isänmaanystävällä oli aihetta hävetä sen johdosta, mitä Ahlbäckin komitean mietinnössä paljastui (Naurua), mutta on vaikea käsittää, mitä tekemistä tällä asialla oli ulkopoliittikan kanssa. Koko mietintöön sisältyi ainoastaan pari yksityiskohtaa, jotka sivusivat erästä vierasta valtiota, ja ne hallitus oli poistanut niistä mietinnöistä, jotka jaettiin sanomalehdille. Samoin olivat nämä kohdat poistettu niistä Valpon oman lausunnon kappaleista, jotka sanomalehdet saivat. Mutta kommunistilehdistö julkaisi myös nämä kohdat — se oli ilmeisesti saanut Valpon lausunnon suoraan tältä laitoksesta, joka siten antoi uuden todistuksen siitä, miten läheinen on SKP:n ja Valpon välinen kosketus.

Ahlbäckin komitean oli edellinen hallitus asettanut sen arvostelun johdosta, mikä eduskunnassa oli suunnattu Valpoa kohtaan. En usko eduskunnan olleen sitä mieltä, että komitean mietintö pidettäisiin salaisena. Ellei hallitus olisi saattanut mietintöä julkisuuteen, olisi eduskunta vaatinut sen julkaisemista. Sellainen kuuluu demokraattiseen järjestykseen ja kansandemokraatit saavat luvan tottua siihen, että tässä maassa sovelletaan demokraattisia periaatteita. Saman periaatteen, jota hallitus aikoo noudattaa myös vastaisuudessa, nojalla julkaistiin myös Sotevan toimintaa

tarkastaneen komitean mietintö Värtsilä-Yhtymän hankinnoista.

Valposta ja sen toiminnasta voidaan tiettenkin olla eri mieltä, mutta vilkkainkaan mielikuvitus ei voi tehdä kysymystä valtiollisesta poliisista ulkopoliittiseksi. Tämä kysymys on luonteeltaan täysin sisäpoliittinen. Valpoa on kaikkina aikoina seurattu epäilevin silmin todella demokraattisten kansalaisten taholta ja on toivottavaa, että se valtionkomitea, joka nyt tutkii mahdollisuuksia järjestää uudelleen valtiolliselle poliisille kuuluvat tehtävät, onnistuisi saamaan aikaan ratkaisun, joka vihdoin vapauttaisi kansamme laitoksesta, joka ei ole koskaan nauttinut kansan suosiota ja joka niin usein on hairahtunut tyhmyyksiin (Ed. Hakkila: Ja nyt on siellä varkaitakin!).

Kun vankeinhoitovirasto oli päättänyt vapauttaa professori T. M. Kivimäen hänen palveltuaan puolet rangaistusajastaan, otettiin tämäkin ulkopoliittisen epäilyksen kylvön lähtökohdaksi. Työkansan Sanomat kirjoitti elokuun 22 päivänä: „Ei siis ihme, että maamme rauhaa rakastava demokraattinen ja kansanvaltaa haluava kansanosat ottaa levottomuuden tuntein vastaan tiedon Kivimäen vapauttamisesta. Se on jälleen yksi todistus pyrkimyksestä entisen suunnan palauttamiseen, ei vain ulkopoliitikassa, vaan myös sisäpolitiikassa.”

Ellei vankeinhoitovirasto olisi vapauttanut herra Kivimäkeä hänen palveltuaan puolet rangaistusajastaan, olisi se merkinnyt luopumista niistä periaatteista, jotka rangaistuslainsäädäntömme on omaksunut (Eduskunnasta: Edellinen hallitus!). Jos vanki käyttäytyy nuhteettomasti vankilassa, on vankilan johdon ehdotettava, että hänet vapautetaan sen jälkeen, kun hän on kärsinyt puolet rangaistusajastaan. Näin tapahtui myös Kivimäen tapauksessa. Hänelle ei siis ole myönnetty mitään erikoisuuksia. Siinä laissa, minkä eduskunta hyväksyi syksyllä 1945 sotaan syyllisten saattamisesta syytteeseen, lausutaan, että asianomaisiin on sovellettava tavallisia rangaistuksen täytäntöönpanonormeja. Juuri näin on hallitus menetellyt. Se ei ole tehnyt enempää eikä vähempää. Professori Kivimäki on yksinkertaisesti saanut nauttia samaa rangaistuksen alentumisen etua, mistä myöskin jokainen kriminaalirikollinen lainsäädäntömme perusteella pääsee osalliseksi.

Eduskunnan tarkoituksena ei ole ollut, että sotaan syylliset sijoitettaisiin ankarampaan luokkaan. Hallituksen on noudatettava lakia.

Syyskuun 8 päivänä Vapaa Sana julkaisi otsikolla „Vain sattumako?” seuraavan uutisen: „Äskettäin vieraili pääministeri K. A. Fagerholm Kööpenhaminassa tanskalaisen sos.dem. puolueen vieraana puhumassa Suomen asioista, kuten termi kuului. Päivää myöhemmin saapui Kööpenhaminaan odottamattomalle vierailulle myöskin kaksi erittäin huomattavaa englantilaista, nimittäin entinen ulkoministeri Anthony Eden sekä sir Bruce Lockhart, edellinen puhuakseen tanskalais-englantilaisessa seurassa ilmeisesti „Englannin asioista” ja jälkimmäinen tiedustelemaan Beneshin vointia, kuten lentokentälle kiirehtineet sanomalehdistön edustajat saivat kuulla. Onko pääministeri Fagerholm ja Englannin vanhoillisen puolueen tulevan johtajan samanaikaisella Kööpenhaminan vierailulla mitään yhteyttä ja jos on, niin mitä se koskee?”

Lojaali ja arvovallastaan huolehtiva sanomalehti luonnollisesti soittaisi pääministerille, ennen kuin se julkaisee tuollaisen uutisen, mutta kun ehdottomasti halutaan provosoida esiin epäluuloisuutta, sitä ei tehdä. Sen sijaan hierotaan kämmeniä ihastuksesta, että on onnistuttu saamaan aikaan sanomalehtiankka, jonka toivotaan vahingoittavan maan etua. Kuten jo olen ilmoittanut sanomalehdistössä, olin jo varhain keväällä luvannut pitää pari esitelmää Tanskassa sikäläisille puoluetovereille, minkä vuoksi katsoin velvollisuudekseni täyttää lupaukseni. Minun vallassani ei ole ollut päättää, että Mr Eden saapui Kööpenhaminaan (Naurua) illalla, ennen kuin matkustin sieltä takaisin, mutta minä en myöskään tavannut häntä enkä ketään hänen matkaseurastaan. Mitä aihetta minulla sitä paitsi olisi neuvotella juuri Mr Edenin kanssa, joka kuuluu Englannin opposition johtaviin miehiin? Se olisi suunnilleen yhtä luonnollista kuin että Mr Attlee neuvottelisi rouva Kuusinen-Leinon kanssa! (Naurua).

Elokuun 20 päivänä kommunistilehti Kansan Ääni Vaasassa julkaisi uutisen, jossa kerrottiin, että Laihian suojeluskunta oli kaikessa hiljaisuudessa aloittanut uuden toimintansa ja että se Fagerholmin

hallituksen aikana oli rohkaistunut siinä määrin, että se oli alkanut pitää säännöllisiä ampumaharjoituksia. Kaksi päivää myöhemmin Työkansan Sanomat julkaisi saman uutisen, mutta sitten asia häipyi unholaan muuttamien päivien ajaksi. Syyskuun 7 päivänä oli Moskovan radion herra Iljinski saanut uutisen käsiinsä ja lausui siitä tällöin m.m. seuraavaa: „Taantumukselliset fasistiainekset, jotka ovat koko niiden neljän vuoden ajan, jotka ovat kulu-neet siitä, kun Suomi erkani sodasta, tunte-neet olonsa varsin vapaaksi, ovat nyt ryhtyneet nostamaan voimakkaasti päätään. Erikoisesti on huomattava suojeluskunta-laisten aktivisoituminen.”

Tarkkailija Iljinski huomauttaa tämän jälkeen, että suojeluskunnat lakkautettiin ja hajoitettiin välirauhansopimuksen määräysten mukaisesti ja että rauhansopimus on vahvistanut nuo määräykset. Sen jälkeen hän jatkaa: „Sen vuoksi suojeluskuntajärjestön toiminnan elpymistä Suomessa ei voida pitää minään muuna kuin rauhansopimuksen ja erikoisesti sen 8 artiklan rikkomisena, sillä velvoitettiinhan Suomi siinä hajoittamaan kaikki luonteeltaan fasistiset järjestöt.”

Sisäasiainministeriö oli tietenkin heti pannut käyntiin tutkimuksen Kansan Äänen uutisen johdosta ja ministeriön taholta saatettiin julkisuuteen oikaisu, joka osoitti, että kaikki väitteet suojeluskuntatoiminnasta Laihialla olivat perättömiä. Mutta tosiasiat eivät vaikuta meidän kommunistisiin ja kansandemokraattisiin sanomalehtiimme. Vapaa Sana kirjoitti 10 päivänä syyskuuta: „Selityksen alta romahtaa kuitenkin pohja, kun tiedetään, että sodan jälkeen rikollisina lakkautettujen fasististen järjestöjen jäsenet joukottain tulvehtivat tällaisiin vaarattomiin järjestöihin.”

Sisäasiainministeri on selostava yksityiskohdittain kaikkia niitä perusteellisia ja laajoja tutkimuksia, joita sisäasiainministeriön toimesta on suoritettu tässä asiassa, minkä vuoksi voin tyytyä tässä yhteydessä huomauttamaan, että kansandemokraattisen lehdistön — jälleen maata vahingoittaakseen — esittämässä väitteessä suojeluskuntatoiminnan uudelleen alkamisesta ei ole vähäisintäkään perustetta. Jos näihin väitteisiin olisi jotain aihetta, merkitsi se hirvittävää syytöstä entisen hallituksen sisäasiainministereitä, herroja Leinoa ja Kilpeä vas-

taan (Naurua). Minun asiani ei ole tosin puolustaa edellisiä kansandemokraattisia siinäasiainministereitä, mutta oltakoon heitäkin kohtaan oikeudenmukaisia, minkä vuoksi kieltäydyn uskomasta, että herrat Leino ja Kilpi olisivat sallineet minkäänlaisen suojeluskuntatoiminnan aloittamista. Kansandemokraattisen lehdistön väitteet muodostavat myös syytöksen huolimattomuudesta tehtävissään Valpoa kohtaan, ja vaikka minulla ei olekaan erityisen myönteisiä käsityksiä Valpon tehokkuudesta, katson kuitenkin velvollisuudekseni tässä kohdin puolustaa Valpoa kansandemokraattisen lehdistön syytöksiä vastaan.

Mutta jos herrat Leino ja Kilpi ja heidän lisäkseen myös Valpo olisivat syyllistyneet laiminlyönteihin tässä kohdin, mitä kieltäydyn uskomasta, voin puolestani vakuuttaa, että nykyinen hallitus ei aio tehdä samoin. Hallitus on nopeasti ja epäromanttisesti estävä jokaisen yrityksen uudelleen elvyttää järjestöjä, jotka on hajoitettu välirauhansopimuksen perusteella. Hallitus on huolehtiva, että sopimuksemme Neuvostoliiton kanssa tässä, niinkuin kaikissa muissakin kohdin, täytetään viimeistä pistettä myöten (Vasemmalta: Kerskailua!).

Eräässä johtavassa kirjoituksessaan, joka on julkaistu 10 päivänä syyskuuta, Vapaa Sana palaa kahteen esitykseen, jotka Neuvostoliiton Helsingissä oleva ministeri on jättänyt ulkoasiainministerille, ja yrittää tehdä tietäväksi, että niitä on pidettävä uutta hallitusta vastaan suunnattuina poliittisina tekoina. Ensinnä mainitaan nootti Sallan radasta, minkä nootin ulkoasiainministeriö sai elokuun 7 päivänä. Vastauksessaan hallitus on selostanut niitä vaikeuksia, joita edellisellä hallituksella on ollut tämän radan rakennustöissä sekä niiden nykyistä vaihetta. Kukaan järjevä ihminen ei voi käsittää tätä noottia poliittiseksi esiintymiseksi uutta hallitusta vastaan — ainoastaan kotimaiset kommunistilehtemme voivat kuvitella, että Neuvostoliitto vaatisi, että uuden hallituksen olisi saatava Sallan rata valmiiksi rakennetuksi yhdessä ainoassa viikossa, kun sen sijaan edellisellä hallituksella on ollut siihen käytettävissään aikaa useita vuosia (Eduskunnassa hilpeyttä).

Toinen esitys oli suullinen ja koski sitä tosiasiaa, että suomalaisia moottori- ja purjeveroneita on eksynyt Neuvostoliiton vuok-

raamalle Porkkalan alucelle. Ministeri lausui toivomuksen, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin sellaisen estämiseksi, ja hän ilmoitti, että touko-kesäkuun aikana kymmenkunta alusta oli saapunut neuvostovenäläiselle alueelle. Myöskin tämä esitys siis koski edellisen hallituksen virka-aikaa. On täysin kohtuullista, että Neuvostoliitto reagoi tällaista neuvostovenäläisen sotilaallisen alueen rajan ylitystä vastaan, ja viranomaiset ovat myös ryhtyneet toimenpiteisiin merirajan merkitsemiseksi niin, että erehdyksen vaara supistuisi niin vähäiseksi kuin suinkin mahdollista. On ehkä syytä vielä lyhyesti todeta, että nykyisen hallituksen aikana ei ole tapahtunut yhtään ainuttakaan rajaloukkausta Porkkalan alueen rajoilla.

Syyskuun 17 päivänä Työkansan Sanomat julkaisi etusivuillaan seuraavan uutisen:

„Fagerholm sekä USA:n lähettiläs neuvotelleet keskenään. Moskovan radio esitti eilen illalla Pariisissa julkaistun tiedon, että pääministeri Fagerholmilla on ollut laajoja neuvotteluja Yhdysvaltain tšekäläisen lähettilään kanssa. Palaamme asiaan”.

Vaikka tämä uutinen heti voitiin sitovasti osoittaa perättömäksi, sama lehti seuraavana päivänä julkaisi asiasta uuden uutisen otsikolla „Marshallin valjaisiinko hallitus aikoo meidän kytkeä”. Uutisessa mainitaan m. m. seuraavaa:

„Pääministeri Fagerholmin ja Yhdysvaltain lähettilään, ministeri Warrenin välillä käytyjä neuvotteluja koskevassa Moskovan radion uutisessa, joka pohjautuu erään pariisilaisen lehden julkaisemiin tietoihin, sanottiin m. m. seuraavaa: Näiden neuvottelujen täydellinen päämäärä, huomauttaa julkaisu, pidettiin salassa. Warren tiedotti Fagerholmille, että Yhdysvaltojen hallitus pitää mahdollisena Suomen toiveen täyttämistä 150 miljoonan dollarin lainan myöntämisestä sekä tavaroiden toimittamisesta 100 miljoonan dollarin arvosta vuosina 1948—50. Yhdysvaltojen hallitus lupasi niinikään tukea Suomen hallitusta lainan saamiseksi kansainväliseltä pankilta. Täten Yhdysvaltojen ulkoministeriö itseasiassa vaati Suomea yhtymään Marshall-suunnitelmaan sekä supistamaan Itä-Euroopan maiden kanssa käytävää kauppaa, jopa kokonaan lopettamaankin sen. Lehti väittää Fagerholmin hyväksyneen nämä ehdot sekä antaneen suostumuksensa amerikkalais-su-

malaisen yhtiön perustamiseen maan luonnonvarojen käyttöä varten”...

Kuten jokainen käsittää, on kaikki tämä valhetta alusta loppuun saakka. En ole tavannut ministeri Warrenia elokuun 2 päivän jälkeen, jolloin hän monen muun lähetystön päällikön tavoin kävi valtioneuvostossa kohteliaisuusvierailulla uuden pääministerin luona. Mitään neuvotteluja, olivatpa ne sitten tämän tai toisen luontoisia, en minä tahi kukaan muukaan hallituksen jäsen ole suorittanut ministeri Warrenin tahi jonkun muun Yhdysvaltain lähetystön edustajan tai jonkun toisen Yhdysvaltain edustajan kanssa. Neuvotteluja luotoista suorittavat tarkoitusta varten valitut edustajat, ja eihän ole mikään salaisuus, että Suomen Pankin pääjohtaja on Yhdysvalloissa matkalla, joka oli päätetty jo ennen kuin tämä hallitus muodostettiin.

Suomi ei ole siinä asemassa, että meillä olisi varaa ryhtyä minkäänlaiseen salakähmäisyyteen, kun on kysymys kansainvälisistä suhteistamme. Hallitus on täysin tietoinen tästä ja toimii sen mukaisesti.

Työkansan Sanomat mainitsee sanotussa uutisessaan, että olisi esitetty vaatimus, että Suomen olisi supistettava tahi suorastaan lopetettava kaupankäyntinsä Itä-Euroopan kanssa. Myöskin muissa yhteyksissä on kansandemokraattien taholta annettu ymmärtää, että hallitukselta puuttuisi mielenkiinto kaupankäyntimme kehittämiseen Itä-Euroopan maiden suuntaan. Myöskin tämä väite on täysin virheellinen. Nykyisen hallituksen aikana on kauppasuhteita mainittuihin maihin ryhdytty edelleen kehittämään. Kauppasopimus Unkarin kanssa allekirjoitettiin syyskuun 25 päivänä, kauppasopimus Saksan itävyöhykkeen kanssa allekirjoitettiin 28 päivänä syyskuuta. Jugoslavian kanssa aloitettiin kauppaneuvottelut syyskuun 27 päivänä, kaupalliset neuvottelut Tšekkoslovakian kanssa on aloitettu Helsingissä ja neuvottelut kauppasopimuksesta Bulgarian kanssa aloitetaan todennäköisesti lokakuun 4 päivänä. Saman kauden aikana aloitetaan myös uudeleen neuvottelut Neuvostoliiton kanssa.

Tässä oli siis totuus kansandemokraattien väitteestä, että nykyinen hallitus tuntisi vähäistä tai ei lainkaan mielenkiintoa kaupallisten suhteittemme kehittämiseen Itä-Euroopan maitten kanssa.

Kansandemokraattien kamppailu nykyistä hallitusta vastaan ulkopoliittisella alalla, josta olen esittänyt eräitä näytteitä, on lähinnä tarkoitettu herättämään Neuvostoliiton kansojen keskuudessa käsitystä, että hallituksen vaihdokseen sisältyisi jonkinlainen ulkopoliittinen uudelleen orientoituminen, että uusi hallitus edustaisi Neuvosto-vihamielistä politiikkaa. Olen jo viitannut hallituksen ohjelmaan, joka antaa selvän tiedon hallituksen tahdosta jatkaa edellisen hallituksen ulkopoliittikkaa. Olen myöskin viitannut tosiasiaan, että ulkopoliittinen johto on samoissa käsissä kuin neljän viimeisen vuoden aikana. Siinä määrin kuin eduskunnan puhemiehenä saatoin vaikuttaa poliittisiin ratkaisuihin viimeksi kuluneiden vuosien aikana, olen omasta puolestani yrittänyt tukea noudatettua ulkopoliittikkaa. Esitelmässäni, jonka muutamia viikkoja sitten pidin Köpenhaminassa, esitelmässä, jossa saatoin puhua vapaasti, koska esitelmätilaisuus oli järjestetty sosialidemokraattisia puoluejäseniä varten, lausuin käsitykseni Suomen ja Neuvostoliiton välisistä suhteista seuraavin sanoin: „Kun me nyt jälkeen päin olemme mietineet niitä onnettomuuksia, jotka ovat meihin kohdistuneet, ja yrittäneet tutkia, missä määrin me itse ehkä olemme olleet syypäitä niihin, on meidän ollut pakko tunnustaa, että Suomella ei ole ollut koko itsenäisyytensä aikana suurempaa menestystä ulkopoliitikassaan kun kysymys on ollut sen kaikkein tärkeimmästä kohdasta. Olimme tosin aktiivisesti mukana kansainvälisessä yhteistyössä, meidän onnistui rakentaa hyvä pohjoismainen yhteistyö, kaupamme ulkomaiden kanssa menestyi loistavasti — mutta kaikkein tärkein, suhteemme Neuvostoliittoon, laiminlyötiin. Kun oli kysymys suhteista itään, tehtiin mitä kielteisimpiä tekoja. Taloudellinen yhteistyö oli hyvin vähäistä, kulttuurisuhteissa se oli melkein pä olematonta. Oli itse asiassa olemassa korkea muuri Suomen ja Neuvostoliiton välillä ja mitään tahi hyvin vähän tehtiin tämän muurin repimiseksi. Suomessa oli järjestöjä, joiden asenne oli puhtaasti venäläisvastainen ja jotka saivat avoimesti harjoittaa propagandaansa kaikkea venäläistä vastaan. Jos joku yritti korottaa äänensä ja puhua Suomen ja Neuvostoliiton välisen suuremman ymmärtämyksen puolesta, häntä pidettiin epäiltä-

vänä oliona. Suomalaisia kommunisteja vainosi poliisi, heidän puolueensa hajoitettiin, heidän kansanedustajansa pidätettiin j. n. e. Olosuhteet Neuvostoliitossa esitettiin niin huonossa valossa kuin suinkin mahdollista ja mitään kirjallisuutta todellisesta kehityksestä Neuvostoliitossa ei julkaistu. Kansa kuvitteli, että Neuvostoliitto oli edelleenkin samalla tasolla kuin heti vallankumouksen jälkeen. Yleinen käsitys oli se, että idän jätti oli savijaljoilla lepäävä kolossi, johon ei tarvinnut suhtautua vakavasti.

Neuvostoliiton suhtautumista Suomea kohtaan, kun maailman tilanne jännittyi, lienee tarkasteltava tätä taustaa vastaan. Tuskinpa venäläiset ovat voineet pelätä, että Suomi omin päin olisi ryhtynyt sotaan Neuvostoliittoa vastaan, mutta on mahdollista, että venäläiset pelkäsivät, että Suomi luovuttaisi alueensa sotatoimien lähtökohdaksi jollekin suurvallalle, joka haluaisi hyökätä Neuvostoliittoa vastaan. Suomeen ei luotettu ja me emme todellakaan olleet tehneet mitään tämän molemminpuolisen epäluottamuksen poistamiseksi itsenäisyytemme aikana.

Suunnilleen tuollaiseksi olemme me nyt jälkeinpäin kuvitelleet sen tragedian taustan, joka alkoi syksyllä 1939 ja joka jatkui kun Suomi vedettiin suursotaan kesällä 1941. Onnettomuudet olivat liian vähäisessä määrin tosiasioita huomioivan ulkopoliitiikan seurausta. Syksyllä 1939 oli liian myöhäistä selvittää tätä kaikkea. Mikään hallitus ei olisi onnistunut siinä tehtävässä.

Nyt sodan jälkeen on Suomen kansa saanut todellisuuspohjaisemman käsityksen ulkopoliittisesta asemastamme. Ja minulla on vaikutelma, että siinä ei ole kysymys ainoastaan jostakin sellaisesta, joka on välttämätöntä sen vuoksi, että muita vaihtoehtoja ei ole olemassa. Kysymyksessä ei siis ole, tuntuu minusta, suhdannepoliittinen harkinta, kun nyt kaikilla tahoilla ollaan yksimielisiä siitä, että Suomen tärkeimpänä ulkopoliittisena tavoitteena täytyy olla hyvien, luottamuksellisten ja rehellisten suhteiden luominen Neuvostoliittoon. On havaittu, että Suomen olemassaolo itsenäisenä kansakuntana rakentuu hiekalle, ellei maamme ja itäisen naapurimaan välille synny uusi suhtautuminen.

Kun välirauhan sopimus oli allekirjoitettu syksyllä 1944 ja sota meidän osal-

tamme oli päättynyt, oli Suomessa paljon kansalaisia, jotka olivat vakuuttuneita siitä, että myös Suomen olemassaolo vapaana ja itsenäisenä valtiona oli päättynyt. Laajoissa kansalaispiireissä vallitsi tunnelma, joka lähenteli paniikkia. Ei uskottu tulevaisuuteen, oltiin kuin tapahtumien lamauttamia. Oltiin myös vakuuttuneita, että selviytyminen välirauhansopimuksen velvoituksista olisi osoittautuva meille yli-inhimilliseksi tehtäväksi, ja uskottiin, rehellisesti sanoen, että venäläiset pian valtaisivat koko maamme.

Tosiasia, että Neuvostoliitto on tarkoin noudattanut välirauhansopimusta, että me edelleenkin elämme itsenäistä elämäämme ja voimme itse hallita ja vallita omassa talossamme, on vaikuttanut, että Suomen kansa katselee nyt itäistä naapuriaan toisin silmin kuin aikaisemmin. Se avoin epäluottamus, joka aikaisemmin oli niin yleinen, on yhä suuremmassa määrin haihtunut. Nyt on olemassa paremmat mahdollisuudet kuin koskaan aikaisemmin luoda maitemme välille normaali naapuruussuhde. Tietoisuus siitä, että maallamme on mahdollisuus myös uusissa oloissa elää vapaata ja itsenäistä elämää on kannustanut koko kansamme suuriin ponnistuksiin välirauhansopimuksen velvoitusten täyttämiseksi. On ilmeistä, että sen suuntaiset päättäväiset aikeemme tunnustetaan myöskin venäläisellä taholla, mikä seikka varmaan on ollut omiaan vähentämään epäilyksiä ja luomaan lisättyä luottamusta. On traagillista ajatella, että tarvitaan kaksi veristä sotaa, ennenkuin kaksi naapurimaata oppivat elämään rauhassa ja ystävyydessä keskenään."

Siinä osa esitelmästäni, johon minulla ei ole mitään lisättävää ja josta minun ei myöskään tarvitse mitään poistaa.

Kansandemokraattien kamppailu hallitusta vastaan ei ole tarkoitettu ainoastaan epäluuloisuuden aikaansaamiseksi Neuvostoliitossa Suomea kohtaan. Sen tarkoituksena on myös luoda Suomen kansan keskuudessa tunnetta, että Suomella ei olisi oikeutta vapaasti hallita ja vallita omassa maassaan. Myöskin tässä suhteessa kansandemokraattien politiikka on vaarallista. Sen ystävyyssovimuksen 6 artiklassa, joka lähes puoli vuotta sitten allekirjoitettiin Moskovassa, sanotaan: „Korkeat Sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan suvereenisuuden

ja riippumattomuuden molemminpuolisen kunnioittamisen ja toisen valtion sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteita". Ystävyyssopimuksen allekirjoittamisen johdosta generalissimus Stalin esitti puheen, jossa hän m. m. lausui: „Toivoisin, että me siirtyisimme pitkäaikaisesta molemminpuolisen epäluottamuksen aikakaudesta, jonka kuluessa olemme kahdesti sotineet toisiamme vastaan, uuteen aikakauteen keskinäisissä suhteissamme — molemminpuolisen luottamuksen aikakauteen. Solmimamme sopimuksen on murrettava tämä epäluottamus ja luotava uusi pohja kansojemme välisille suhteille, sen on merkittävä näiden kahden maan välisissä suhteissa suurta käännettä kohti luottamusta ja ystävyyttä. Me toivomme, että tämän tajuaisivat hyvin, ei vain ne, jotka ovat nyt tässä salissa, vaan myöskin ne, jotka ovat tämän salin ulkopuolella, niin hyvin Suomessa kuin Neuvostoliitossakin. Ei pidä ajatella, että kansojen välinen epäluottamus voitaisiin hävittää yhdellä iskulla. Äkkiä sitä ei voida tehdä. Pitkäksi aikaa jäävät epäluottamuksen jäännökset, tähteet, joiden poistamiseksi on tehtävä paljon työtä. On painittava, jotta saataisiin luoduksi perinteet SNT-Liiton ja Suomen väliselle keskinäiselle ystävyydelle ja lujitettua nämä perinteet. On sopimuksia, jotka perustuvat tasa-arvoisuuteen, ja sopimuksia, joiden perustana ei ole tasa-arvoisuus. Neuvostoliiton ja Suomen välinen sopimus on tasa-arvoisuuteen perustuva sopimus, sillä se on solmittu sopimuspuolten täydellisen tasa-arvoisuuden pohjalla."

Rauhansopimuksen ja ystävyyssopimuksen hengessä, siinä hengessä, mitä generalissimus Stalin on ilmaissut puheessaan, pyrkii hallitus — ja tiedän, että eduskunta siinä suhteessa tukee hallitusta — työskentelemään Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden lujittamiseksi. Kansandemokraateilla ei ole oikeutta yrittää estää näitä pyrkimyksiä. Heillä ei ole oikeutta peittää sisäpoliittisia epäonnistumisiaan yrityksillä vahingoittaa maan ulkopoliittista asemaa. Myöskin kansandemokraateilla on velvollisuuksia isänmaata kohtaan. Poliittisessa taistelussa katsotaan voitavan sallia paljon. Mutta se, mitä ei ole lupa unohtaa, on oma isänmaansa (Eduskunnasta: Hyvä! Oikein!).

Sisäasiainministeri Simonen: Herra puhemies! Julkisuudessa, varsinkin maan sanomalehdistön eräässä osassa, on viime aikoina kiinnitetty erikoista huomiota metsästys- ja ampumaseurojen toimintaan ja väitetty tämän saaneen sellaisia muotoja, että sen on katsottava olevan ristiriidassa rauhansopimuksen kanssa. Nämä väitteet, joita jatkuvasti ja yhä uudelleen on toistettu, antavat aiheen eräiden asiatietojen esittämiseen.

Mitä ensinnäkin tulee rauhansopimukseen sisältyviin määräyksiin näistä kysymyksistä, todettakoon jälleen, että Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhtyneen Kuninkaskunnan y. m. valtojen ja Suomen välisen rauhansopimuksen 8 artiklan mukaan Suomi, joka välirauhansopimuksen mukaisesti on ryhtynyt toimenpiteisiin hajoittaakseen kaikki Suomen alueella toimivat faasisminluontoiset poliittiset, sotilaalliset tai sotilaallisluntuoiset järjestöt sekä muut järjestöt, jotka harjoittavat Neuvostoliitolle tai muille Yhdistyneille Kansakunnille vihamielistä propagandaa, on sitoutunut olemaan vastaisuudessa sallimatta senluntuoisten järjestöjen olemassaoloa ja toimintaa, joiden tarkoituksena on kieltää kansalta sen demokraattiset oikeudet. Rauhansopimuksen 15 artiklassa on edelleen määrätty, että Suomen maavoimiin, sotalaivastoon tai ilmapvoimiin kuulumattomat henkilöt eivät saa saada minkäänlaista rauhansopimuksen liitteessä II lähemmin määriteltyä maa-, sotalaivasto- tai ilmasotakoulutusta. Tässä liitteessä maasotakoulutus on määritelty seuraavasti: „Maavoimien koulutus merkitsee opetusta ja harjoituksia erityisesti sotilaallisiin tarkoituksiin suunnitellun tai sovelletun sotamateriaalin ja siihen kuuluvien koulutusvälineiden käytössä, rivi-harjoitusta ja maastoliikkeiden opetusta ja suoritusta, jotka opettavat tai totuttavat liikkeisiin, joita joukot taisteluissa suorittavat, sekä taktiikan, strategian ja esikuntatyön järjestelmällistä opiskelua".

On luonnollista, että Suomen viranomaisen on pidettävä huolta siitä, että rauhansopimusta ja sen edellä selostettuja kohtia tarkoin noudatetaan. Suomen viranomaisen asiana on valvoa, ettei mainituissa rauhansopimuksen määräyksissä kiellettyä so-

tilaallisuusluontoista toimintaa maassa harjoiteta.

Asian luonnosta johtuu, että mahdollisuus kiellon rikkomiseen on lähinnä ajattelutavissa sellaisten yhdistysten toiminnan puitteissa, joiden toimintapiiriin kuuluu ampumaseiden käyttö muodossa tai toisessa. Tällaisia yhdistyksiä ovat ampumaseurat ja metsästysseurat. On näin ollen syytä tarkastaa, missä määrin näiden seurojen toiminnassa, sen mahdollisessa vilkastumisessa ja seurojen jäsenluvuissa on ollut havaittavissa ilmiöitä, jotka tukisivat esitettyjä väitteitä siitä, että näiden seurojen puitteissa ja niiden varjolla harjoitettaisiin sellaista sotilaallisuusluontoista toimintaa, joka rauhansopimuksen mukaan on kielletty.

Tarkastelkaamme ensin ampumaseuroja. Tällöin on aluksi kiinnitettävä huomio siihen, onko ampumaseurojen toiminta sellaisenaan senlaatuista, että sitä olisi pidettävä rauhansopimuksen vastaisena. Suomessa toimivat ampujainyhdistykset ovat muodostaneet yhteistoiminnan ylläpitämiseksi liiton, jonka nimenä on Suomen Ampujainliitto r. y. ja jonka tarkoituksena on edistää ja kehittää ampumaurheilun harrastusta ja riistanhoitoa Suomen kansan keskuudessa sekä pitää yhteyttä ja osallistua kansainväliseen ampumatoimintaan. Tarkoitustensa toteuttamiseksi liitto toimii jäsentensä yhdyssiteensä ja edistää uusien ampumayhdistysten perustamista niillä seuduilla, joissa sellaisia ei ole, julkaisee ampumataitoa ja sen yhteydessä olevia asioita käsiteltävää aikakauslehteä ja kirjallisuutta, järjestää koko maan käsittäviä ampumakilpailuja sekä kehittää muitakin ampumataidon edistämismahdollisuuksia. Liiton jäseniä ovat 1) ampumapiirien alaiset paikalliset ampumayhdistykset; 2) erilliset ampumayhdistykset, joiden toiminta-alueena on koko maa; 3) perustajajäsenet, jotka voivat olla henkilöitä, yhteisöjä ja yhdistyksiä; 4) kannattajajäsenet ja 5) kunniajäsenet. Ennen suojeluskuntajärjestön lakkauttamista oli myös suojeluskunnilla oikeus liittyä liiton jäseniksi, mikäli ne sitoutuivat noudattamaan liiton sääntöjä ja määräyksiä. Vuoden 1944 lopussa uudistettiin liiton säännöt perusteellisesti, mikä muutos merkittiin yhdistysrekisteriin heinäkuun 17 päivänä 1945, ja tällöin yllämainittu kohta poistettiin säännöistä.

Kysymystä siitä, onko Suomen Ampujainliiton ja sen jäsenyhdistysten harjoittamaa ampumatoimintaa pidettävä rauhansopimukseen sisältyvien määräysten mukaan sallittavana, on usein harkittu m. m. Liittoutuneiden Valvontakomissionin toimesta välirauhan aikana. Liittoutuneiden Valvontakomissionin edustajat, eversti Shertsnev, everstilutnantti Makovsk ja lutnantti Petrov tutustuivat Ampujainliiton organisatioon ja toimintaan jo toukuussa 1945. Tällöin selvitettiin liiton järjestelyä ja syntyä, sen jäsenmäärää eri ajankohtina, sen varallisuutta ja saamia lahjoituksia, jäsenten aseistusta ja niiden hankintaa, liiton jäseneksi pääsyyvaatimuksia ja sääntöjä, liiton osuutta ampumakilpailujen järjestelyssä ja liiton toimintasuunnitelmia. Lisäksi toimitettiin valvontakomissionille kirjalliset selostukset liiton järjestelystä ja sen organisatiosta, jäsenmäärästä, historiikki liiton synnystä ja sen toiminnasta, tiedot liiton varallisuudesta ja sen saamista lahjoituksista sekä liiton ampumaradoista ja muista kiinteistöistä. Valvontakomissionin käsitys, että Suomen Ampujainliiton ja sen perusjärjestöjen toimintaa ei ole pidettävä rauhansopimuksen vastaisena, ilmenee paitsi siitä, että minikäänlaista vaatimusta liiton lakkauttamisesta ei koskaan esitetty, erikoisen selvästi m. m. Valvontakomissionin suhtautumisesta liiton toimintaan ennen vuonna 1947 pidettyjä ammunnan maailmanmestaruuskilpailuja. Kun näissä kilpailuissa, jotka pidettiin elokuussa 1947 Tukholmassa, oli kilpailulajeina m. m. vapaakivääri- ja sotilaskivääriammunta ja kun sotilaskiväärin samoin kuin pienoiskiväärinkään patruunoita ei ollut hankittavissa, kääntyi Ampujainliitto talvella 1947 Liittoutuneiden Valvontakomissionin puoleen selostaen asian. Liittoutuneiden Valvontakomissionin antamalla luvalla liitto saikin sittemmin ostaa puolustuslaitokselta tarvittavan määrän sotilaskiväärin ja pienoiskiväärin patruunoita sekä kilpailuihin valmentumista että itse maailmanmestaruuskilpailuja varten.

Liittoutuneiden Valvontakomissionin suhtautuminen Suomen Ampujainliiton ja sen jäsenyhdistysten toimintaan osoittanee selvästi, että sanottua toimintaa ei sellaisenaan voida pitää eikä ole pidetty rauhansopimuksen vastaisena. Tällaisia väitteitä on

kuitenkin esitetty viittaamalla m. m. eräiden ampumayhdistysten sääntö määräyksiin, joita on pidetty osoituksena siitä, että kysymyksessä on lakkautetun suojeluskuntajärjestön toiminnan jatkaminen peitettyssä muodossa. Kun kysymys yhdistysten sääntöjen vahvistamisesta kuuluu oikeusministeriön toimialaan, sivuutan sen omalta osaltani, koska oikeusministeri puolestaan tulee myöhemmin kysymyksen tätä puolta koskettelemaan.

Edelleen on väitetty, että Suomen Ampujainliiton toiminta viime vuosina olisi huomattavasti vilkastunut, ja tulkittu tämä osoitukseksi siitä, että entiset suojeluskuntajärjestön jäsenet olisivat suurin joukon joko perustaneet uusia ampumayhdistyksiä tai liittyneet entisiin, niin että Ampujainliitosta ja sen alayksiköistä täten olisi muodostunut suojeluskuntajärjestön jatko. Näiden väitteiden johdosta on syytä esittää eräitä lukuja.

Suomen Ampujainliiton jäsenmäärä oli sodan päättyessä 92,437. Suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen jälkeen tämä jäsenmäärä pieneni äskenmainitusta luvusta 10,451:een. Tämän jälkeen on liiton jäsenmäärä jatkuvasti pienentynyt, niin että liitossa oli jäseniä vuoden vaihteessa enää vain 3,994. Vuoden 1948 aikana on uudeksi jäseneksi otettu vain yksi ainoa yhdistys, joka sekään ei ole uusi, vaan jo aikaisemmin erillisenä toiminnassa ollut. Esitetyt luvut tuskin tukevat sitä väitettä, että lakkautettujen suojeluskuntien jäsenet olisivat suurin joukoin siirtyneet Suomen Ampujainliiton jäseniksi. Pikemminkin voidaan sanotuista luvuista tehdä se johtopäätös, että Suomen Ampujainliiton ja sen alaisen yhdistysten toiminta on viime vuosien aikana jatkuvasti vähentynyt. Tämä onkin varsin luonnollista siitä syystä, että ampu-maurheilun harjoittaminen on kunnollisten kilpailuaseiden ja kilpailupatruunien puutteessa sekä näiden suhteettoman korkean hinnan vuoksi ollut tunnetusti vaikeata.

Toisen ryhmän sellaisia yhdistyksiä, joiden toimintapiiriin kuuluu aseiden käyttö ja joiden toimintaa tämän vuoksi on syytä tarkastaa rauhansopimuksen alussa mainittujen määräysten valossa, muodostavat metsästysseurat. Ampumaseurat ja metsästysseurat on lainsäädännössä asetettu jonkun verran toisistaan poikkeavaan asemaan. Ampumaseurojen perustamiseen tar-

vitaan nimittäin erityinen sisäasiainministeriön myöntämä perustamislupa, jollaista sitä vastoin metsästysseuran perustamiseen ei tarvita. Metsästysseuroilla on myös Suomen Ampujainliittoa ampumaseurain osalta vastaava yhteinen keskusjärjestö, jonka nimi metsästysseurojen kohdalla on Suomen Yleinen Metsästäjäliitto. Valtiollisen Poliisin antamien tietojen mukaan kuului tähän keskusjärjestöön talvisodan alkaessa 166 jäsenyhdistystä. Väli rauhanteon jälkeen tällaisia metsästäjäyhdistyksiä on perustettu varsin runsaasti ja niitä on yhdistysrekisteriin merkitty vuonna 1944 7, vuonna 1945 18, vuonna 1946 43, vuonna 1947 27 ja vuonna 1948 heinäkuun loppuun mennessä 66 seuraa, jotka osaksi ovat metsästysseuroja ja osaksi metsästys- ja kalastusseuroja. Kahden viimeksi kuluneen kuukauden, siis viime elo- ja syyskuun aikana on yhdistysrekisteriin merkitty 8 metsästysseuraa ja 5 metsästys- ja kalastusseuraa. Valtiollisen Poliisin taholta on minulle valitettu, että ainakaan kahden viimeisen vuoden aikana siltä ei ole pyydetty lausuntoa uusien metsästysseurojen perustamisesta.

Metsästysseurojen luvun lisääntyminen sodan päättymisen jälkeen lienee aiheutunut siitä, että senikäisen miespuolisen väestön, joka yleensä metsästysurheilua harjoittaa, vapauduttua sotatoimista, aikaa ja mahdollisuuksia metsästysurheilun harjoittamiseen jälkeen on ollut olemassa. Uusien metsästysseurojen perustaminen lienee myös useissa tapauksissa koskenut sellaisia yhdistyksiä, joiden perustamisajatus on ollut vireillä vuosikausia, mutta lykkäytynyt sotien vuoksi. Kun maassa nyttemmin on ruvettu helpommin saamaan nimenomaan metsästyksen soveltuvia aseita, lähinnä haulikoita, joiden valmistus kotimaisissa tehtaissa on parantunut, ja kun myöskin metsästyspanoksien saantitilanne on viime aikoina jonkin verran helpottunut, on metsästysurheilun vilkastuminen ymmärrettävissä. Yllämainituissa metsästysseuroissa, jotka kuuluvat Suomen Yleiseen Metsästäjäliittoon, on nykyisin arviolta noin 8,000 jäsentä. Jäsenten hallussa olevista aseista on haulikko ylivoimainen. On syytä todeta, että sotilaskivääriä ei metsästyslain mukaan saakaan käyttää metsästyksen, ei edes esim. hirvenammuntaan. Metsästystä valvoien viranomaisten taholta on todettu, että metsästysseurojen toiminta on jo huomatta-

vasti parantanut metsästyskuria ja että metsästyskulttuuri niiden toiminnan johdosta on edistymässä.

Yllä esitetty luvut osoittanevat, että varsinainen ampumaseurojen toiminta välirauhan jälkeisenä aikana on jatkuvasti taantunut ja muodostunut huomattavasti entistä suppeammaksi. Metsästysseurojen lukumäärässä ja niiden jäsenluvussa on sen sijaan vuosien 1945—1948 aikana ollut havaittavissa nousua. Tämän johdosta ei ainakaan aikaisempien hallitusten toimesta tietyvästi ole ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin, mikä on asiantila, josta allekirjoittaneella ei ole syytä lausua taannehtivaa arvostelua, mutta joka saattaa antaa aiheita eräisiin ajatuksiin.

Kun, kuten edellä jo olen maininnut, metsästysseurojen ja ampumaseurojen toiminta niihin liittyvien aseiden käytön vuoksi on sen laatuista, että tällaisten seurojen tarkkailua rauhansopimuksen niiden määräysten vuoksi, jotka koskevat sotilaallisuontoisen toiminnan kieltoa, on syytä ja on välttämätöntäkin harjoittaa, on todettava, että päinvastoin kuin aikaisempien hallitusten aikana näyttää tapahtuneen, tällaiseen valvontaan ja tarkkailuun on juuri nykyisen hallituksen aikana ja sen toimesta kiinnitetty huomiota ja siinä suhteessa myös ryhdytty lukuisiin toimenpiteisiin. Siten on Valtiollinen Poliisi saanut tehtäväkseen jo viime elokuussa ryhtyä tarkastamaan ampumaseurojen toimintaa ja tämä tutkimus on ulotettu koskemaan myös metsästysseuroja, joiden lukumäärän lisääntyminen näyttää jääneen aikaisemman hallituksen huomion ulkopuolelle. Lisäksi on sisäasiainministeriö askeittain antamallaan yleiskirjeellä kehoittanut maan kaikkia poliisiviranomaisia tarkoin valvomaan, ettei rauhansopimuksessa kiellettyä sotilaallisuontoista toimintaa maassa harjoiteta, sekä kohdistamaan tässä tarkoituksessa harjoitettavan valvonnan nimenomaan ampumaseuroihin ja metsästysseuroihin. Poliisiviranomaisia on kehoitettu tarkoin seuramaan näiden yhdistysten toimintaa sekä ryhtymään, milloin aiheita ilmenee, viipymättä asian vaatimiin toimenpiteisiin. Edelleen sisäasiainministeriö on kehoittanut Suomen Yleistä Metsästäjäläjiä ja Suomen Ampujainliittoa kuin myöskin viime vuosina syntynyttä uutta järjestöä nimeltä Suomen Kansanvaltainen Metsästäjä- ja Kalastaja-

liitto, kutakin omalta osaltaan valvomaan, ettei rauhansopimuksen määräyksiä sotilaallisuontoisesta toiminnasta missään muodossa rikota. Nämä kehoitukset on annettu samalla teroittaen poliisiviranomaisten huomioon, että tarkkailua toimitettaessa on meneteltävä niin, ettei yhdistysten lailliseen ja hyvien tapojen mukaiseen toimintaan puututa. Kun Valtiollisen Poliisin taholta oli saatu tietää, että edellisen hallituksen aikana parin viime vuoden kuluessa on metsästysseurojen perustamisasiakirjoja rekisteröitäessä menetelty sikäli valitettavan leväperäisesti, ettei näistä asioista ole pyydetty sisäasiainministeriön lausuntoa, on tässäkin suhteessa käytäntöä muutettu ja oikeusministeriön kanssa järjestetty asia niin, ettei tällaisia seuroja koskevia perustamisasiakirjoja rekisteröidä, ennen kuin niistä on pyydetty lausunto sisäasiainministeriöltä.

Nykyinen hallitus on, kuten yllä olevasta ilmenee, pyrkinyt osaksi parsimaan edellisen hallituksen aikana tapahtuneita laiminlyöntejä ja osaksi järjestämään aivan erityisen ampuma- ja metsästysseuroihin kohdistuvan valvonnan, jotta mahdollisuudetkin rauhansopimuksen vastaisen toiminnan aloittamiseen estettäisiin. Tällaisen sotilaallisuontoisen toiminnan ehkäisemistä on myös Neuvostoliiton taholta pidetty välttämättömänä, kuten ilmenee ministeri Savonkovin ja Suomen ulkoministerin kuluvan syyskuun 23 päivänä tapahtuneesta keskustelusta.

Eräät meikäläiset piirit ovat esittämissään vaatimuksissa kuitenkin menneet vieläkin pitemmälle. Heille ei näytä riittävän kysymyksessä olleiden yhdistysten sotilaallisuontoisen toiminnan estäminen, vaan heidän taholtaan vaaditaan lisäksi, että ampuma- ja metsästysseurat sellaisinaan on kerta kaikkiaan lakkautettava ja niiden kaikkinaisen toiminta tällä tavoin estettävä. Tämän vaatimuksen perusteluna on tällöin esitetty, paitsi sitä väitettä, että puheenaolevat yhdistykset harjoittavat rauhansopimuksessa kiellettyä sotilaallisuontoista toimintaa, lisäksi se väite, että nämä yhdistykset itse asiassa ovat lakkautetun suojeluskuntajärjestön toiminnan jatkamista. Tämä väite taas näyttää perustuvan siihen käsitykseen, että jos ampuma- tai metsästysseuraan kuuluu jäsenenä joko yhdistyksessä tai sen johtoteleimissä henkilöitä,

jotka aikoinaan ovat kuuluneet lakkautettuun suojeluskuntajärjestöön, yhdistys tämän kautta ilman muuta on katsottava lakkautetun suojeluskuntajärjestön jatkoksi. Näiden käsitysten johdosta, joihin Neuvostoliiton taholta, kuten edellä esittämästäni ilmenee, ei ole yhdytty, on syytä tuoda esiin eräitä näkökohtia.

Välirauhansopimuksen 21 artiklan mukaan Suomi sitoutui heti hajoittamaan kaikki sen alueella toimineet hitleriläismieliset (fascisminluontoiset), poliittiset, sotilaalliset ja sotilaallisluntonaiset samoin kuin muutkin järjestöt, jotka harjoittivat yhdistyneille kansakunnille ja erityisesti Neuvostoliitolle vihamielistä propagandaa, sekä vastaisuudessa olemaan sallimatta tämän tapaisten järjestöjen olemassaoloa. Tämän johdosta annettiin syyskuun 23 päivänä 1944 asetus, jonka mukaan valtioneuvostolla oli valta päättää, että tuossa artiklassa tarkoitettu yhteisö oli lakkautettava, ja tuon asetuksen nojalla valtioneuvosto lakkauttikin joukon kysymyksessä olevanlaisia järjestöjä.

Rauhansopimuksen 8 artiklassa taas lausuttiin, niinkuin aluksi jo mainitsin, että Suomi, joka välirauhansopimuksen mukaisesti oli ryhtynyt toimenpiteisiin hajoittamiseen kaikki Suomen alueella toimivat fascismin luontoiset poliittiset, sotilaalliset tai sotilaallisluntonaiset järjestöt sekä muut järjestöt, jotka harjoittavat Neuvostoliitolle tai muille yhdistyneille kansakunnille vihamielistä propagandaa, sitoutuu olemaan vastaisuudessa sallimatta senluontoisten järjestöjen olemassaoloa ja toimintaa, joiden tarkoituksena on kieltää kansalta sen demokraattiset oikeudet.

Epäilystä ei näin ollen voi olla siitä, että Suomi jatkuvasti on velvollinen olemaan sallimatta rauhansopimuksen 8 artiklan alkupuolella tarkemmin määriteltujen, yhdistyneille kansakunnille vihamielistä propagandaa harjoittavien järjestöjen olemassaoloa tai toimintaa. Mutta toiselta puolen on myös selvää, että esim. välirauhanteon jälkeen toimintaansa jatkaneet yleisesti tunnetut järjestöt, joita ei ole lakkautettu, asiaa rauhansopimuksen pohjalta arvostellen, yleensä edelleenkin ovat oikeutetut esteettömästi toimimaan, mikäli niiden toiminta ei muutu sellaiseksi, jota rauhansopimuksen 8 artiklassa tarkoitetaan. Tästä on osoituksena m. m. sanot-

tuun artiklaan sisältyvä toteamus, että Suomi jo silloin välirauhansopimuksen mukaisesti oli ryhtynyt toimenpiteisiin kiellettyjen järjestöjen hajoittamiseksi.

Rauhansopimus ei missään yhteydessä kiellä lakkautettujen järjestöjen jäseniltä oikeutta liittyä edelleenkin laillisesti toimiviin järjestöihin, eikä tuollaista kieltoa tukinnankaan avulla voi rauhansopimuksesta johtaa. Päinvastoin sisältävät Suomen kanssa tehdyn rauhansopimuksen 6 ja 7 artikkelit, joita vastaavat säännökset on otettu myös muihin Parisissa helmikuussa 1947 allekirjoitettuihin rauhansopimuksiin, ihmisoikeuksia ja perusvapauksia sekä diskrimination kumoamista koskevia määräyksiä, joiden kanssa tällainen kieltä olisi ilmeisessä ristiriidassa. Diskriminatiota koskevien määräysten ei nimittäin voida katsoa tarkoittavan vain sellaisten säännösten ja rajoitusten kumoamista, jotka tähtäävät diskriminointiin liittoutuneille osoitetun myötätunnon tai rodullisen syntyperän takia, vaan — niinkuin Yhtyneet Kansakunnat — järjestön piirissä toimiva ihmisoikeuksien komitea on Genevessä viime joulukuussa hyväksymässään raportissa lausunut — „taistelu diskriminatorisia toimenpiteitä vastaan on taistelua jokaista toimenpidettä vastaan, joka yksilöiltä tai henkilöryhmiltä riistää sen tasa-arvoisuuskohtelun, jota he voivat toivoa”. Yleisen diskriminatiokiellon on toisin sanoen katsottu kuuluvan olennaisena osana ihmisoikeuksien ja perusvapauksien periaatteisiin, ja rauhansopimuksen 6 artiklassa Suomi nimenomaan on sitoutunut ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin taatakseen kaikille oikeudenkäyttöpiirissään oleville henkilöille oikeuden nauttia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, joihin sanotun artiklan mukaan sisältyvät m. m. vapaus poliittisiin mielipiteisiin ja kokoontumisvapaus.

Jäljelle jää se mahdollisuus, että laillisesti edelleen toimineen järjestön voitaisiin katsoa pelkäänsä sen kautta, että lakkautetun järjestön jäseniä siihen liittyy, jollakin tavoin ryhtyneen jatkamaan tämän lakkautetun järjestön toimintaa. Sellaista mahdollisuutta, että yhdistys lainvastaaisesti jatkaisi lakkautetun yhdistyksen toimintaa, edellyttää myöskin meidän valtion sisäinen lainsäädäntömme. Yhdistyksistä vuonna 1919 annetun lain 21 §:n mukaan, sellaisena kuin se on vuonna 1934 muutettuna,

tuomioistuimen nimittäin on virallisen syytäjän tai yhdistyksen jäsenen vaatimuksesta julistettava yhdistys lakkautetuksi, jos yhdistys toimii vastoin lakia tai hyviä tapoja tahi yhdistyksen säännöissä määrityä tarkoitusta taikka jos yhdistys on tarkoitettu lakia kiertäen jatkamaan jonkin lakkautetun yhdistyksen toimintaa. Lakkauttamispäätöstä on lainkäytössämme perusteltu myös sillä, että yhdistys on jatkanut lakkautetun yhdistyksen rikollista toimintaa ja siten toiminut vastoin lakia ja hyviä tapoja.

Kun yhdistyslain mielessä puhutaan yhdistyksen toiminnasta, joka voi aiheuttaa yhdistyksen lakkauttamisen, on lähinnä kysymys yhdistyksen varsinaisesta omasta toiminnasta s. o. yhdistyksen kokouksen tai muiden päättävien elinten päätöksistä, jotka voivat sellaisinaan olla lainvastaisia tai tarkoittaa lainvastaisen toiminnan tukemista taloudellisesti taikka muuten. Tällaista toimintaa voi edelleen olla se, että yhdistys positiivisesti osoittaa antavansa kannatuksensa tai hyväksymisensä yksityisten jäsentensä tai yhdistykseen kuulumattomien henkilöiden toimille, ja yhdistyksen toimintana on tässä suhteessa vielä pidetty yhdistyksen puolesta ja sen nimessä toimivien täytäntöönpanoelimien toimia. Vaikkakaan tässä yhteydessä ei voida laajemmin ryhtyä selvittämään, millaiset yhdistystoiminnan muodot merkitsisivät lakkautetun yhdistyksen toiminnan jatkamista, on kuitenkin todettava, että oikeuskäytäntömme ei ole lakkauttamisperusteiksi hyväksynyt yhdistyksen yksityisten jäsenten toimia tai mielipiteitä, mikäli ne eivät ole ilmikäyneet siinä toiminnassa, jota yhdistys sellaisenaan tai täytäntöönpanoelintensä kautta on harjoittanut, ja sama periaate ilmenee myös ulkomaisesta oikeudesta. Mikään seikka ei viittaa siihen, että väli- rauhan- tai rauhansopimuksenkaan perusteella voitaisiin johtua toisenlaiseen lopputulokseen.

Edellä lausutun perusteella on selvää, ettei puheenaolevien lakkautettujen järjestöjen jäsenten liittyminen ennestään toimiin järjestöihin sellaisenaan saata olla rauhansopimuksen vastaista eikä muutenkaan ristiriidassa voimassa olevan oikeutemme kanssa. Kysymys siitä, ovatko nyt tarkoitettut edelleenkin toimivat järjestöt sellaisinaan tai täytäntöönpanoelintensä

kautta ryhtyneet harjoittamaan toimintaa, joka olisi rauhansopimuksen vastaista, on siis harkittava täysin itsenäisesti.

Lienee syytä mainita, että selostamani tulkinta ei ole allekirjoittaneen omaa keksintöä, vaan se perustuu — osittain jopa sanatarkasti — oikeusministerin ja oikeuskanslerin asiassa yhteisesti antamaan lausuntoon.

Sitä yleistä taustaa vastaan, joka ampu- maseurojen ja metsästysseurojen toiminnasta edellä on luonnehdittu, on syytä vielä erikseen käsitellä niitä seikkoja, nimittäin tosiasioita ja väitteitä, joita viime viikkojen aikana on esitetty sanomalehdistössä n. s. Laihian ampu- maseurojen asiassa. Tämä Pohjanmaan pitäjä, joka tähän asti on ollut kansalaisten tietoisuudessa lähinnä eräänlaisen pitkällekehittyneen säästäväisyyden kehtona, on viime viikkoina saavuttanut ennakkolta aavistamattomaa julkisuutta toisten kysymysten puitteissa, joissa on väitetty uudelleen syntyvän suojeluskuntajärjestön kehdon tällä kertaa keinuvan juuri Laihialla.

Lienee aluksi syytä palauttaa mieliin, miten n. s. Laihian juttu oikein on julkisuuteen lavastettu. Viime elokuun 20 päivänä julkaisi Vaasan kaupungissa viikoittain ilmestyvä sanomalehti Kansan Ääni etusivulla uutisen otsikolla „Laihian suojeluskunta toimii jälleen”. Uutisessa kerrottiin, että lehti „luotettavista lähteistä” oli saanut tietää Laihian suojeluskunnan jälleen aloittaneen toimintansa ja että suojeluskunta säännöllisesti sunnuntaisin piti ampumaharjoituksia ampumaradalla. Edelleen uutisessa kerrottiin, että suojeluskunta oli toiminut salassa jo pitemmän aikaa, mutta että Fagerholmin hallituksen tultua nyt maan johtoon, oli suojeluskunnan toiminta muodostunut yhä julkisemmaksi. Tämä sama kirjoitus julkaistiin sen jälkeen eräissä muissakin sanomalehdissä erilaisin lisäyksin varustettuna.

Välittömästi sen jälkeen, kuin ensimmäinen asiaa koskeva uutinen oli lehdistössä näkynyt, sisäasiainministeriö määräsi asiassa suoritettavaksi tarkan tutkimuksen. Tutkimusmääräys annettiin sekä valtiolliselle poliisille että Vaasan läänin poliisiviranomaisille, jotka kaikki välittömästi ryhtyivät tutkimuksia suorittamaan. Kun asiaa tällä välin oli jatkuvasti paisuteltu tiettyä sisäpoliittista suuntaa edustavassa sanomalehdis-

tössä, antoi tämä nähtävästi aiheen myös avustaja Iljinskin Moskovan radiossa syyskuun 7 päivänä luettuun samaa asiaa koskevaan selostukseen. Välittömästi tämän jälkeen saatettiin sisäasiainministeriön toimesta julkisuuteen asiaa koskeva virallinen tiedonanto, joka perustui asiassa siihen mennessä suoritettuihin valtiollisen poliisin ja muiden poliisiviranomaisten tutkimuksiin. Tässä virallisessa tiedonannossa todettiin tutkimuksissa käyneen selville, että Laihian suojeluskunnan toimintaa ei missään muodossa ollut herätetty henkiin. Edelleen mainittiin, että Laihialla oli kuluhan kesän aikana pidetty joitakin ampumaharjoituksia ja kilpa-ammuntoja pienoiskivääreillä ja pistooleilla, mitkä olivat tapahtuneet Laihian kunnassa toimineen kahden eri ampumaseuran „Laihian Eränkävijät” ja „Laihian Jokikylän Ampumaseura” nimisten ampuma- ja metsästysseurojen toimesta. Ensiksi mainitun metsästys- ja ampumaseuran toimeenpanemat harjoitukset ja kilpailut oli pidetty Laihian kirkonkylässä sijaitsevalla, aikoinaan suojeluskunnalle kuuluneella ampumaradalla. Edelleen todettiin, että yllämainittujen seurojen jäsenet kuuluivat kaikkiin väestöryhmiin ja puoluesiin, m. m. äärimmäisiin vasemmistopuolueisiin. Niinikään todettiin, että ampumaseurojen toiminnan vilkkauteen ei hallituksen vaihdos ollut aiheuttanut mitään muutosta.

Sen jälkeen kuin tämä virallinen tiedonanto oli saatettu julkisuuteen, on maassa saatu nähdä ja kokea äärimmäisen vasemmistosuunnan sanomalehdistön toimeenpanemina kerrassaan erikoislaatuista journalistisia taidonnäytteitä. Paitsi sitä, että tiedonanto on leimattu valheelliseksi ja minut henkilökohtaisesti valehtelijaksi ja että äärimmäisvasemmistolaislehdistö jatkuvasti on selittänyt Laihian ampuma- ja metsästysseurojen toiminnan olevan lakkautetun suojeluskuntajärjestön toiminnan jatkamista, on näitä väitteitä jatkuvasti höystetty erinäisillä lisäväitteillä ja yksityiskohdilla, jollaisista on syytä mainita eräitä esimerkkejä. Niinpä on m. m. väitetty, että yhdistysten toimeenpanemissa ampumaharjoituksissa ja -kilpailuissa olisi käytetty konetuliaseita; että ampumatilaisuuksissa olisi käytetty neuvostosotilasta kuvaavaa ampumataulua, mikä olisi osoituksena siitä, että harjoituksissa valmistaudutaan ihmis-

metsästykseen; että yhdistykset olisivat terrorisoineet sen ulkopuolella olevia paikkakuntalaisia, että niiden lainvastainen toiminta olisi viime aikoina muuttunut yhä julkeammaksi ja että toisen yhdistyksen toimesta olisi laittoman toiminnan jälkien peittämiseksi sytytetty tuleen ja poltettu eräs ampumaradan laidassa ollut asunto-talo.

On ollut luonnollista, että asian aiheuttama häly ja m. m. äskenmainitsemiä väitteiden — niin sanoakseni — „taso” ovat antaneet aiheita asian entistäkin tarkemmalle ja yksityiskohtiin menevälle selvittämiseksi. Näihin tutkimuksiin ovat edelleen osallistuneet sekä valtiollinen poliisi että läänin paikalliset poliisiviranomaiset. Kun eräältä taholta oli ehditty jo väittää, että läänin poliisitarkastaja ei ollut pätevä eikä pystyvä tällaisen tutkimuksen suorittamiseen, ovat jatkotutkimuksia suorittaneet lääninhallituksen määräyksestä Vaasan läänirikospoliisin komissario ja Vähänkyrön piirin nimismies.

Suoritetuissa tutkimuksissa on todettu, että ampumaurheilulla on Laihialla vuosikymmeniä vanhat perinteet. Jo ennen kuin metsästys- ja ampumaseuroja oli Laihialle perustettu, oli siellä harrastettu ampumaurheilua nuorisoseurojen piirissä. Ensimmäinen varsinainen metsästys- ja ampumaseura perustettiin Laihialle jo vuonna 1907, jolloin sen säännöt myös vahvistettiin. V. 1932 perustettiin Laihialle uusi metsästys- ja ampumaseura, jonka nimeksi tuli „Laihian Eränkävijät” ja josta nyt on ollut pääasiassa kysymys, ja tälle yhdistykselle sisäasiainministeriö myönsi perustamisluvan 13 päivänä huhtikuuta 1932. Tämä yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin 26 päivänä maaliskuuta 1935, ja on yhdistyksen tarkoitus ja toiminnan laatu määritelty sen säännöissä seuraavasti: „Yhdistyksen tarkoituksena on veljestyttää kaikki Laihian metsästäjät ja ampujat, herättää ja vireilepenna metsästys- ja ampumaharrastusta paikkakunnalla, kehittää jäsentensä ampumataittoa ja sen kautta kansan puolustuskykyä ja isänmaanrakkautta”. Yhdistys toimii sääntöjensä mukaan „liittämällä kaikki ampumaurheilua harrastavat paikkakuntalaiset yhteen, avustamalla ampumaurheilun ystävien ja metsästäjien toimintaa, välittämällä ampuma-aseiden ja -varojen saantia huokeaan hintaan, järjestämällä

ampumajuhlia, luokka- y. m. kilpailuja, työskentelemällä kaikin mahdollisin keinoin riistakannan lisäämiseksi, salametsästyksen ja koirien itsemetsästyksen lopettamiseksi, hankkimalla paikkakunnan mantaalinomistajilta kaikki alueet riistanhoidollisessa suhteessa seuran käytettäväksi, muodostamalla määrääjain vaihtuvia rauhoituskaistoja vuokraamallaan alueilla, avustamalla kunnallisia viranomaisia koirien verollepanossa ja verottomien koirien lopettamisessa, järjestämällä illanviettoja, luentoja, keskusteluita y. m. s., sekä hankkimalla varoja toimintansa tukemiseksi" (Varsin sotilaallisen tapaista toimintaa!).

Tutkimuksissa ja kuulusteluissa on edelleen ilmennyt, että jokaisella paikkakuntalaisella yhteiskunnalliseen asemaan ja puolue mielipiteisiin katsomatta on ollut vapaa pääsy yhdistyksen jäseneksi. Kuulusteluissa ei ole voitu esittää ainoatakaan tapausta, jolloin jäseneksi pääseminen olisi eväty. Yhdistykseen kuuluu ensinnäkin noin 550 vuosimaksuista vapaata maanomistajia, jotka ovat luovuttaneet metsästysoikeuden omistamallaan mailla yhdistykselle, ja noin 200 maksavaa vuosijäsentä. Yhdistykseen on aina kuulunut jäseniä kaikista puolueista ja eri yhteiskuntaluokista, sekä suojeluskuntaan aikoinaan kuuluneita että siihen kuulumattomia. Yhdistyksen jäsenistä on arvioitu noin 60 % kuuluvan oikeistoon ja lopun, noin 40 %, lukeutuvan vasemmistoon tai olevan puolueettomia. Jopa yhdistyksen harjoittaman ampumaurheilun edustusjoukkueeseen on kuulunut — mikä osoittanee seuran ulottumista kuta kuinkin kaikkiin kansankerrokseen — sotilaskarkuri eli tähänastisen tavanomaisen kielenkäytön mukaan metsäkaartilainen.

Yhdistyksen jäsenet ovat olleet oikeutettuja metsästämään yhdistyksen vuokraamalla metsästyksmailla sekä ottamaan vapaasti osaa yhdistyksen järjestämiin ampumatilaisuuksiin. Yhdistyksen ylivoimaisesti tärkeimpänä toimintamuotona on kuitenkin ollut metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen, salametsästyksen vastustaminen ja koirakurin tehostaminen. Ampumaurheilutoimintaan on ottanut osaa vain häviävän pieni osa yhdistyksen jäseniä. Ennen sotia tähän toimintaan osallistui noin 40 jäsentä. Sotien aikana oli tämä toiminta ymmärrettävästi lamassa aina vuoteen 1947 saakka, jolloin siihen osallistui hieman yli 20 jä-

sentä ja vuonna 1948 vajaa 20 jäsentä, koko jäsenmäärän ollessa, kuten edellä mainittiin, noin 750.

Kuulusteluja on suoritettu varsin laajassa mittakaavassa ja niin, että vasemmistolehdistössä on vuoroin moitittu sisäasiainministeriötä siitä, että kuulustelut kohdistuvat vain oikeistoinneksiin, ja vuoroin siitä, että kuulusteluihin ahdistellaan yksinomaan vasemmistoinneksiin lukeutuvia kansalaisia, ja lopuksi siitä, että sisäasiainministeriön toimesta suoritetaan Laihialla suoranaista gallup tutkimusta. Kuulustelussa on käynyt ilmi, ettei kukaan kuulusteltavista ole tiennyt, että jotakuta yhdistyksen jäsentä olisi painostettu tai uhkailtu hänen mielipiteittensä takia, eikä myöskään sitä, että yhdistys tai sen jäsenet olisivat painostaneet tai uhkailleet ketään ulkopuolista. Kaikki ovat kertoneet, että missään yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa ei ole ollut puhetta minkäänlaisista poliittisista asioista.

Yhdistyksen hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja kolme muuta jäsentä. Viimemainitut kolme jäsentä ovat aikoinaan kuuluneet suojeluskuntaan puheenjohtaja sitävastoin ei ole ja varapuheenjohtaja ja sihteeri ovat kuuluneet suojeluskuntaan joskus aikaisimpina vuosina, mutta eronneet siitä oma-alotteisesti jo vuosikausia ennen järjestön lakauttamista.

Julkisuudessa on edelleen väitetty, että Laihian Eränkävijäin toimesta olisi järjestetty ampumakilpailuja ja harjoituksia sotilasaseilla ja jopa konetuliaseilla ja että harjoitukset olisivat tapahtuneet tätä varten erikoisesti varustetuilla sotilastyypisillä ampumaradoilla. Tutkimuksissa on todettu, että Laihian Eränkävijäin järjestämät kilpailut ja harjoitukset ovat tapahtuneet yhdistyksen Laihian seurakunnalta vuokraamalla maa-alueella, joka sijaitsee noin 1.5 km:n päässä kirkonkylän keskustasta ja jolla aikaisemmin on sijainnut silloisen suojeluskunnan ampurata. Silloin, kun ampurata oli suojeluskunnan hallussa, oli radalla ollut seuraavat ampumapaikat ja näitä vastaavat suojavallit, nimittäin 300 m ja 150 m kiväärirata, pienoiskivääri-ampumapaikka ja pistooliampumapaikka. Kahta ensiksimmäintä rataa voidaan ajatella sotilaskivääreillä tapahtuvaan käyttöön. Työkansan Sanomissa pidettiin mah-

dollisena, että siellä voidaan ampua jopa työkeillä, ei kuitenkaan muuta kuin suora-suuntauksella (Naurua). Tutkimuksissa on kuitenkin todettu, että 300 m radan osalta ampumataulujen kiinnitystelinoita ei ole lainkaan ja että ampumaradan suojavalli on niin tuhottu, että sitä vastaan ei enää voida ampua 300 m matkalta vaarantamatta maastossa mahdollisesti liikkuvia henkilöitä, varsinkaan kun maastossa kulkee poikittaissuuntaan tie ja samalla suunnalla on kyläryhmä. Mitään jälkiä siitä, että paikalla olisi ollut edes tilapäisesti maalitaulut tai että vallia vastaan olisi ammuttu, ei ole havaittu. Myöskään itse amupumapaikalla ei ole todettu sellaisia jälkiä, että siitä olisi voitu päätellä paikkaa käytetyn ampumapaikkana. Sama koskee 150 m ampumapaikkaa, jota vastaan suojavalli on vielä perusteellisemmin hävitetty. Pistooliampumaradan suojavalli on sitävastoin Laihian Eränkävijät r.y:n toimesta talokotoina korjattu ja tällä paikalla on suoritettu tarkastuksessa myös todettu toimitetun ammuntoa. Ampumapaikalta löydettiin suoritettussa tarkastuksessa joukko pistoolin ja pienoiskiväärin hylsyjä, joista ensiksi mainitut ovat osaksi 7.65 ja osaksi 9 mm:n panoksista. Näistä on kuulustelussa todettu, että jotkut ampujista ovat käyttäneet aseenaan 9 mm parabellum-pistoolia, joka on Suomen Ampujain Liiton hyväksymä ase. Samalla paikalla on ammuttu n. s. kuvioammuntaa, jolloin on käytetty aseena pienoiskiväärin patruunoita ampuvaa kaksintaistelupistoolia, jonka aseena Suomen Ampujainliitto myöskin on hyväksynyt. Pienoiskivääriampumapaikka oli myöskin kunnostettu ja siinä on suoritettu pienoiskivääriammuntaa.

Kun sanomalehdissä on jopa hylsyistä otetuina valokuvina tahdottu osoittaa, että 9 mm hylsyjen löytäminen on selvä todistus siitä, että paikalla on suoritettu ammuntoa konetuliaseilla, on kaikki paikalta tavatut hylsyt poliisiviranomaisten toimesta lähetetty Rikostutkimuskeskukseen, ja pyydetty tämän lausuntoa siitä, ovatko mainitut hylsy tavallisella pistooleilla vaiko konetuliaseilla laukaistuja. Rikostutkimuskeskuksen toimesta suoritettua tutkimuksessa, jossa käytettiin kaikkiaan neljää erimallista konepistoolia ja verrattiin täten syntyviä laukaisujälkiä tutkittavaksi lähetetyissä hylsyissä oleviin jälkiin, todettiin, että sa-

manlaisuutta ei yhdessäkään tapauksessa voitu osoittaa ja että ampumaradalta tavattuja hylsyjä näin ollen ei voitu todeta konetuliaseiden hylsyiksi. Kun poliisiviranomaisten toimesta Rikostutkimuskeskukselle lähetettiin eräs ampumaradalla käytössä ollut parabellum-pistooli, saattoi Rikostutkimuskeskus todeta osan näytteeksi lähetetyistä hylsyistä ammutuksi juuri mainitulla parabellum-pistoolilla. Rikostutkimuskeskuksella ei valitettavasti ole käytettävissään kaikkia koko maailmassa käytännössä olevia konepistoolia joten siis sataprosenttista varmuutta siitä, että Laihialla ei olisi ammuttu esimerkiksi jollain kiinalaisella konepistoolimallilla, ei valitettavasti ole voitu saada. Täysi varmuus siitä, että niitä ainaakaan ei ole ammuttu Pohjois-Euroopassa tavallisimmin käytännössä olevilla konepistoolilla, on kyllä saatu (Ed. J. Wirtanen: Metsäkaartilaiset ampuvat millä vain!).

Tutkimuksissa on edelleen tarkastettu ampumaradalla oleva lukollinen vaji, joka on yhdistyksen käytössä, ja niinkään tarkastettu siellä olleet kolmenlaiset ampumataulut, joita harjoituksissa ja kilpailuissa oli käytetty. Näistä oli kaksi rengastaulumallia ja kolmas kuviotaulu. Rengastaulumalleista oli toinen pienoiskivääritaulu ja toinen 50 m:n matkalta suoritettavassa pistooliampunnassa käytettävä taulu, jotka molemmat ovat Suomen Ampujainliiton hyväksymiä taulumalleja ja jotka on ostettu Panos Oy. nimiseltä toiminimeltä Vaasasta. Kolmas taulumalli oli n. s. pohjoismainen kaksintaistelukuvio, jota käytetään kaikissa pohjoismaisissa ampumakilpailuissa ja jonka Suomen Ampujainliitto aikoinaan myös on hyväksynyt. Tarvittaessa voin järjestää eduskunnan käytävään pienen taulunäyttelyn ja näyttää (Naurua) kaikki nämä taulumallit originaaleina, jos sitä tarvitaan. Nämäkin kaksintaistelutaulut oli ostettu Panos Oy:stä Vaasasta. Jottei tämän äsken mainitun toiminimen sotilaalliseen toimintaan viittava nimi antaisi aiheita väärinkäsityksiin, on ehkä syytä vielä suuremmaksi selvyydeksi mainita, että Panos Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan se harjoittaa kaikenlaisten luvallisten tavaroiden tukku- ja vähittäiskauppaa sekä myöskin räjähdysaineiden ja ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden kauppaa asianomaisella luvalla. Kuviotaulut, jotka ilmeisesti ovat sanomalehdissä mainittuja suurta kauhis-

tusta herättäneitä ihmisen kuvia, ovat, kuten mainittiin, käytännössä kaikissa pohjoismaisissa ampumakilpailuissa eivätkä tietävästi tähän mennessä ole pelontunteita aiheuttaneet.

Kuulusteluissa ei ole voitu todeta, että yhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa olisi käytetty konetuliaseita, eikä kukaan kuulustelluista ole kertonut olevansa sellaisesta tietoinen. On huomattava, että kaikenlaiset konetuliaseet on aikoinaan kerätty Valtiolaisen Poliisin toimesta yksityisiltä. Kuulustellut henkilöt eivät ole olleet tietoisia eivätkä huhuinakaan olleet kuulleet puhuttavan, että sodan jälkeen olisi Laihialla ammuttu konetuliaseilla. Kukaan kuulustelluista, ammunnoissa mukana olleista henkilöistä ei myöskään ole kertonut, että ampujat olisivat hylysyjä kokoamalla tai muulla tavalla yrittäneet peittää jälkiään, niinkuin eräät sanomalehdet myös ovat katsooneet sopivaksi väittää, mutta sen sijaan on kyllä todettu, että lähiseudun pikkupolkia on aina runsaasti ollut seuraamassa ammuntoja ja että he ovat olleet erittäin innokkaita hylysien kerääjiä. Kukaan kuulustelluista henkilöistä ei myöskään ole edes väittänyt, että yhdistyksen ampumatilaisuudet olisivat olleet salaisia tai että niihin pääsy olisi ollut kielletty taikka tilaisuuksien ohjelmaan olisi kuulunut muutakin kuin ammuntaa (Ed. Hakkila: Mitäs se metsäkaartilainen sanoo?).

Julkisuudessa on esitetty sellainenkin väite, että jossakin Laihian Eränkävijät r. y:n järjestämässä tilaisuudessa olisi ammuttu yhteen menoon 5 tunnin ajan laukausten lukumäärän noustessa yli 50 minuutissa, mikä merkitsisi sitä, että tässä tilaisuudessa olisi ammuttu kaiken kaikkiaan 15,000 laukausta. Tämänkin väitteen todenperäisyyttä on selvitetty muun ohella ja tällöin todettu, että yhdistyksellä, siis tällä Laihian Eränkävijät r. y:llä, ja Isonkyrön Metsästys- ja Ampumaseuralla, oli yhteiset kilpailut Laihialla kuluvan syyskuun 5 päivänä. Tilaisuus kesti viitisen tuntia, mutta ammunta ei suinkaan ollut, kuten väitettiin, yhtäjaksoista eikä laukausten lukumäärässä päästy läheskään sellaisiin mielikuvituksellisiin lukuihin, joista edellä mainittiin. Kilpailun ampumapöytäkirjat on yksityiskohtaisesti tarkastettu ja tällöin todettu, että tämän noin 5 tuntia kestäneen kilpailun aikana kilpailevat jouk-

kueet yhteensä ampuivat kaikkiaan 300 laukausta pistooleilla ja 720 laukausta pienoiskivääreillä eli yhteensä 1,020 laukausta, joka näyttää olevan varsin kaukana väitetyistä 15,000:sta laukauksesta.

Kuulusteluissa on edelleen ilmennyt, että yhdistyksen ampumaohjelmaan ei ole kuulunut minkäänlaisia muita ammuntoja kuin pistooli- ja pienoiskivääriammuntoja. Kaikki ampumatilaisuuksia koskevat ampumapöytäkirjat on tarkastettu ja tällöin todettu, ettei muunlaisia ammuntoja ole järjestetty. Myöskään ei ole voitu todeta, että ampumatointa olisi viime aikoina ollut mitenkään poikkeuksellista. Niinpä vuonna 1947, siis viime vuonna, ampumarajoituksia, sarjakilpailuja ja muita kilpailuja oli yhteensä 10 tilaisuutta ja tänä vuonna oli vastaavanlaisia tilaisuuksia ollut tähän mennessä 8. Väite, että seuran ampumatointa olisi varsinkin nykyisen hallituksen aikana virkistynyt, on siis myöskin täysin perätön.

Mitä tulee ampumaradan laidassa olevan talon tulipaloon, josta on rohjettu väittää, että ampumaseura olisi tämän talon polttanut välttyäkseen rikollista toimintaansa seuraavilta todistajilta, on siitä todettu, että sanottu rakennus kuului aikoinaan Laihian kunnalle. Se tuhoutui tulipalossa maaliskuun 11 päivänä 1948, ja suoritettiin palon jälkeen heti tavanmukaiset poliisitutkimukset. Talossa oli palon hetkellä asunut useampia siirtolaisperheitä, ja poliisikuulustelussa ei mikään seikka ollut viitannut ulkopuoliseen tuhopolttoon. Päinvastoin niissä todettiin, että palo ilmeisesti oli saanut alkunsa rakennuksessa asuneiden poikasten varomattomasta tulen käsittelystä. Paikkakunnalla ei milloinkaan ole edes vihjailtu siihen suuntaan, että kysymyksessä olisi ollut rikos, joten asiaa koskeva sanomalehti uutinen tuli paikkakunnalle täydellisenä yllätyksenä. Palo sai alkunsa erään Kuru-nimisen siirtolaisen alle 10-vuotiaan pojan varomattomasta tulen käsittelystä. Tutkimuksissa ei valitettavasti ole selvitetty, onko tämä poikanen ehkä joskus kuulunut suojeluskuntaan (Naurua). Kun hän suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen hetkellä oli hädintuskin viiden vuoden ikäinen, lienee mahdollisuus suojeluskuntajärjestöön kuulumiseen sentään suhteellisen vähäinen.

Toinen Laihialla toimiva ampumaseura, johon viime viikkoina myös on viitailtu ja jota sen vuoksi on myös syytä kosketella on nimeltään „Laihian Jokikylän Ampumaseura Paukku”. Tämä yhdistys on perustettu vuonna 1929 ja se on saanut asianomaisessa järjestyksessä sisäasiainministeriön perustamislupaan marraskuun 25 päivänä 1929. Yhdistyksen toimihenkilöiden tietämättömyyden vuoksi seuraa ei ole ilmoitettu yhdistysrekisteriin, mikä ilmeisesti on johtunut ymmärtämättömyydestä, kun sisäasiainministeriön myöntämää perustamislupaa on pidetty riittävänä. Tälläkin yhdistyksellä on jo vanhat perinteet, sillä ampumaurheilua on harjoitettu Jokikylässäkin jo ennen seuran perustamista. Seuran tarkoituksena sen sääntöjen mukaan on „veljestyttää kaikkia Jokikylän ja sen ympäristön ampujia, herättää ja vireilläpitää ampumaharrastusta paikkakunnalla, korottaa jäsentensä ampumataittoa ja sen kautta kansan puolustuskykyä ja isänmaarakkautta”. Yhdistyksen toiminta on kohdistunut aivan ylivoimaisesti metsästyksen ja riistanhoitoon ja vain vähäiseltä osalta ampumaurheiluun. Seuralla on vuokrattu metsästysaluetta n. 3,000 ha. Sodan jälkeen seura aloitti toimintansa kevättälvella 1947. Vuonna 1947 joitakin sen jäseniä osallistui helluntaipyhinä ampumapiirin kilpailuihin Vaasassa ja sitä ennen toimeenpantiin kolme ampumarajoitusta. Vuoden 1948 aikana ei seuran toimesta ole pidetty yhtään ainoata ampumarajoitusta tai kilpailua, joten väite Fagerholmin hallituksen ällistyttävän piristyttävästä vaikutuksesta ampumaseurojen toimintaan ei ainaakaan tällä kohden näytä täysin pitävän paikkaansa. Seuralla on johtokunta ja kaksi jaostoa, toinen ampuma- ja toinen metsästysasioiden hoitoa varten. Johtokunnan jäsenistöstä muodostavat entiset suojeluskuntalaiset enemmistön, mutta m. m. metsästysjaostoon kuuluu yksi kommunisti. Viime vuonna, jolloin ampumarajoituksia ja kilpailuja jonkin verran pidettiin, suoritettiin ammuntaa yksinomaan pienoiskiväreillä ja pistooleilla eikä seuralla ole edes minkäänlaista ampumarataa, vaan harjoitusammunnat on suoritettu pariissa paikassa mäenrinteessä Jokikylässä.

Jäseniä seurassa on vuosittain ollut yleensä n. 30—40 henkeä. Vuonna 1947 oli jäseniä 40, joista 18 aikoinaan oli kuulunut

suojeluskuntaan ja 10—13 kuuluu vasemmistopuolueisiin. Vuonna 1948 on jäseniä ollut 30 ja heistä vain 6 on kuulunut aikoinaan suojeluskuntaan. Mainitut 30 jäsentä on voitu ryhmitellä myös puoluekantsansa perusteella ja tällöin on todettu, että heistä 12 lukeutuu maalaisliittoon, 2 kokoomukseen, 4 sosialidemokraatteihin ja 9 kommunistiseen puolueeseen tai SKDL:ään, minkä lisäksi on 3 epäselvää tapausta. Jäseneksi pääsyä ei ole keneltäkään evätty, vaan on seura ollut aina avoinna jokaiselle siihen jäseneksi pyrkivälle. Vain metsästyslipun lunastaminen on ollut edellytyksenä seuraan liittymiselle. M. m. viime viikkoina on sanomalehtikirjoituksista huolimatta yhdistykseen liittyneet useita äärimmäiseen vasemmistoon kuuluvia henkilöitä.

Esitetyt tosiasiat riittävät. Ne voidaan vielä lopuksi täsmällistää muutamiksi lyhyiksi toteamuksiksi, jotka pyydän saada esittää sellaisina kuin Vaasan läänin lääninhallitus tämä kuun 28 päivänä antamassaan virallisessa lausunnossa ne on esittänyt.

Lääninhallituksen lausunnon mukaan tutkimuksissa on siin todettu:

1) että molempien yhdistysten perustamiseen on saatu sisäasiainministeriön lupa „Paukun”, 25/11 1929 ja „Eränkävijäin” 13/4 1932, sekä että „Eränkävijät” on rekisteröity 26/3 1935, kun sitävastoin „Paukku” ei ole rekisteröity, mikä ilmeisesti on johtunut ymmärtämättömyydestä, kun sisäasiainministeriön perustamislupaa on pidetty riittävänä. Myös „Eränkävijäin” osalta ovat johtokunnan muutokset jääneet yhdistysrekisteriin ilmoittamatta johtuen ilmeisesti toimihenkilöiden leväperäisyydestä.

„Eränkävijäin” tarkoituksen selostin jo äsken, joten en lue sitä uudelleen tästä lääninhallituksen lausunnosta, vaan siirryn lausunnon kolmanteen kohtaan, jossa lääninhallitus toteaa;

3) että „Eränkävijäin” tärkeimpänä toimintamuotona on ollut metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen, salametsästyksen vastustaminen, koirakurin tehostaminen j. n. e.;

4) että „Eränkävijäin” ampumaurheilutoimintaan on saatujen tietojen mukaan osallistunut ennen sotia n. 40 jäsentä, tämän toiminnan ollessa sotien ajan kokonaan lamassa aina vuoteen 1947 saakka, jolloin

siihen osallistui n. 20 jäsentä ja vuonna 1948 n. 15 jäsentä, koko jäsenmäärän ollessa 750;

5) että „Eränkävijäin” jäseneksi sääntöjen mukaan voivat päästä ainoastaan valtiollisesti luotettavat ja kansalaisluottamusta nauttivat henkilöt, mutta että käytännössä jäseneksi pääsyä ei ole keltään eväty, että yhdistykseen kuuluu ensinnäkin n. 550 vuosimaksusta vapaata maanomistajaa, jotka ovat luovuttaneet metsästysoikeuden maillaan yhdistykselle ja n. 200 maksavaa vuosijäsentä, että jäsenet kuuluvat kaikkiin eri puolueisiin ja kansankeroksiin ja että yhdistyksen ampumaurheilun edustusjoukkueeseen on kuulunut m.m. (tuo äsken mainittu) sotilaskarkuri;

6) että „Paukun” tarkoituksena sääntöjen mukaan on „veljestyttää kaikkia Jokikylän ja sen ympäristön ampujia”. — — — Tässä on tuo tarkoituspäykälä, jonka äsken myös luin;

7) että „Pauku” on pieni kyläseura, johon viime ja kuluneen vuoden aikana on kuulunut n. 30—40 kaikkiin eri puolueisiin lukeutuvaa jäsentä, jäseneksi pääsystä on samat määräykset kuin „Eränkävijöissä”, mutta käytännössä ei keneltäkään ole todettu pääsyä eväty;

8) että „Paukulla” ei ole sotien aikana ollut mitään ampumaurheilutoimintaa aina vuoteen 1947 saakka, jolloin joitakin jäseniä on osallistunut helluntaipyhänä ampujapiirin kilpailuihin Vaasassa ja sitä ennen toimeenpantu 3—4 ampumaharjoitusta, mutta sitävastoin ei yhtään harjoitusta tai kilpailua ole pidetty vuonna 1948;

9) että mainittujen yhdistysten amputilaisuuksissa ei ole todettu käytetyn muita ampuma-aseita kuin pienoiskivääriä, kaksintaistelupistoolia, jolla on sama väljyys kuin pienoiskivääriä sekä 7.65 ja 9 mm:n parabellum-pistoolia;

10) että kuulusteltujen kertomusten, ampumaradan tarkastuksen ja sen yhteydessä talteen otettujen hylsyjen sekä rikostutkimuskeskuksen lausunnon mukaan ei yhdistysten amputilaisuuksissa ole käytetty konetuliaseita eikä niitä tietävästi ole yhdistyksen jäsenten hallussa;

11) että ammunnoissa on todettu käytetyn Suomen Ampujainliiton vahvistamia ja maassa yleisesti käytettäviä pienoiskivääri- ja pistoolirengastauluja sekä kaksin-

taisteluammunnassa yleisesti käytettäviä kuviotauluja;

12) että kukaan kuultava ei ole voinut ilmoittaa mitään sellaista, että yhdistykset olisivat terrorisoineet ketään;

13) että lähellä Laihian kirkonkylää olevan Perälän ampumaradan laidassa olleessa, aikaisemmin kunnan omistuksessa olleessa ja 11/3 1948 tulipalossa tuhoutuneessa rakennuksessa oli palohetkellä asunut useampia siirtolaisperheitä ja että aikanaan toimitetussa poliisikuulustelussa ei mikään seikka ollut viitannut ulkopuoliseen tuhopolttoon, vaan että palo ilmeisesti oli saanut alkunsa rakennuksessa asuneiden poikasten varomattomasta tulen käsittelystä;

14) että „Paukun” metsästys- ja riistanhoitotoiminta on jatkunut viime aikoina hyvin vähäisenä, joskaan metsästystä rauhoitusajkojen vuoksi ei tänä vuonna ole voitu aloittaa ennenkuin vasta nyt syksyllä, ja että ampumaurheilua ei tänä vuonna ole harjoitettu lainkaan;

15) että „Eränkävijäin” sekä metsästys- ja riistanhoitotoiminta että ampumaurheilu eivät viime aikoina ole poikenneet yhdistyksen normaalista toiminnasta; että ampumaurheilu viime aikoina on rajoittunut jo aikaisemmin sovitun seuraottelun järjestämiseen yhdistyksen ja Isonkyrön vastaavanlaisen yhdistyksen välillä tämän kuun 5 päivänä ja sitä edeltäviin kahteen sarja-ammuntaan, jotka kuuluivat edeltä käsin päätettyyn ohjelmaan; sekä

16) ettei ole ilmennyt mitään sellaista, mikä jollakin tavoin edes viittaisikaan peitettyyn salaiseen suojeluskuntatyön jatkamiseen, vaan että puheena olevan yhdistyksen toiminta on ollut Laihialla vanhastaan harrastetun metsästys- ja riistanhoito- ynnä ampumaharrastuksen täysin julkista jatkamista, mikä on ollut avoinna kaikille paikkuntalaisille puolue- ja poliittisista mielteistä riippumatta.

Toistan vielä omasta puolestani, ettei toimitetuissa, aivan erityiseen tarkkuuteen ja yksityiskohtaisuuteen menneissä tutkimuksissa ole ilmennyt mitään senlaatuista, mikä edes viittaisikaan peitettyyn salaiseen suojeluskuntatyön jatkamiseen Laihialla. Ei ole siis kysymys mistään luvattomasta rauhansopimuksen vastaisesta, lakkautetun suojeluskuntajärjestön toiminnan salaisesta jatkamisesta, vaan lakien ja asetusten mu-

kaisesta täysin luvallisesta metsästys- ja riistanhoito- sekä ampumaharrastusten jatkamisesta.

Äärimmäisen vasemmistolehdistön kirjoittelu Laihian tapauksesta on viime viikkoina saanut senlaatuista muotoja, ettei sille voida keksiä sopivampaa nimeä kuin selvä ulkopoliittinen provokatio. Esitetyt tosiasiat riittänevät osoittamaan, että kysymyksessä on ollut tietoinen vääristelyjen ja valheiden sarja, jolla maan kokonaisuuden edut vaarantaen on pyritty hankkimaan etuja omalle puoluer ryhmälle. Tällainen toiminta on jokaisen suomalaisen jyrkästi tuomittava. Me toivomme myös, että maamme rajojen ulkopuolella ymmärretään, mihin äärimmäisen vasemmiston valhekampanja tähtää ja mihin päämääriin se pyrkii. Selvillä ja kumoamattomilla tosiasioilla voidaan osoittaa, että Suomi tinkimättömästi pitää kiinni rauhansopimuksen sille asettamista velvoituksista ja valvoo ja tulee valvomaan, ettei rauhansopimuksessa kiellettyä toimintaa maassamme harjoiteta. Mutta Suomen kansalla on myös oikeus odottaa, ettei jokin puoluer ryhmä maan eduista välittämättä ja vain itsekkäitä puoluepyyteitään ajaen levitä ja suorastaan tyrkytä maan rajojen ulkopuolelle valheellisia tietoja, joiden tarkoituksena on Suomen ja sen naapurien välisten suhteiden myrkyttäminen (Ed. Hakkila: Hyvä selvitys!).

Ed. P. Leskinen: Pyytäisin, että tämän asian käsittely siirretään ensi tiistain istuntoon. Pyydän siis asian pöydälle.

Toinen varapuhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehoitän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, noustamaan seisomaan.

Ed. Palovesi: Kannatan ed. P. Leskinen tekemää ehdotusta.

Ed. Hakkila: Ehdotan, että asia pantaan pöydälle eduskunnan huomiseen istuntoon.

Ed. Rantala: Katsoen siihen, että valtiovarainvaliokunnan olisi päästävä jatkamaan työtään tämän hallituksen esityksen käsittelyssä, minä pyydän tällä perus-

teella kannattaa ed. Hakkilan tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanoajasta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelun kuluessa on ed. P. Leskinen ed. Paloveden kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ed. P. Leskinen ehdotukseksi. Edelleen on ed. Hakkila ed. Rantalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan huomiseen täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Hakkilan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Asiasta on äänestettävä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Hakkilan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. P. Leskinen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 81 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 43.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Pyydän avointa äänestystä.

Toinen varapuhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, noustamaan seisomaan.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Toinen varapuhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudestaan.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Ala-Mäyry, Alanko, Brandt-Wallin, V. Eskola, Fagerholm, Hakkila,

Heikkilä, Heitto, Henriksson, Hetemäki, Hiilelä, Hiltunen, Honka, Huunonen, Hykkälä, Härmä, Jalas, Jokinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kauppi, Kilpeläinen, Kinnunen, E. Koivisto, Korsbäck, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kullberg, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Larson, Lehtonen, Leivo-Larsson, Lepistö, Lumme, Malkamäki, Muikku, Mäkinen, Niemi, E. Nurminen, Paavolainen, Peltonen, Penttala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rantala, Raunio, Saariaho, Salmela-Järvinen, Seppälä, H. Simonen, Sävelä, Söderhjelm, Takki, Tervo, Tolonen, Turka, V. Turunen, Varjonen, Welling, Wickman, Viherheimo, Väyrynen, Öhman, Östenson.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aittoniemi, Brommels, K. Eskola, Friman, Haapaniemi, Hautala, Heljas, Hietanen, Ikonen, Jern, Joukanen, M. Järvinen, Kauhanen, Kiiski, E. Kilpi, J. Koivisto, Koukkari, Kujala, Kujanpää, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Leppihalme, Leppälä, M. Leskinen, P. Leskinen, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Meriläinen, Miettunen, Miikki, Murto, Murtomaa, Mustonen, Myllymäki, Nieminen, Niskala, N. Nurminen, Okko, Oksala, Pakkanen, Palovesi, Perkonoja, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Rankila, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryhti, Ryömä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Salo, Sarjala, V. Simonen, Simula, Soininen, Sormunen, Stenberg, Sukselainen, Tainio, Tiainen, Tiitu, Torvi, Turja, O. Turunen, Vennamo, Vilhula, Virolainen, A. Wirtanen, J. Wirtanen ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 42 edustajaa:

Andersson, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, Forss, Hakala, Hamara, Hiekkala, Hirvensalo, Honkala, Juutilainen, Kalliokoski, Kannisto, S.-K. Kilpi, Kleemola, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Kuusinen-Leino, Lappi-Seppälä, Lehtokoski, Leikola, Leino, Manninen, Nevalainen, Niukkanen, Nuorsaari, Paasio, Pekkala, Pesonen, Pohjala, Rantamaa, Riikonen, Suntela, Suurkonka, Tau-

riainen, Tuurna, Törngren, Vesterinen ja Virkki.

Ensimmäinen varapuhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 81 ei-ääntä. Sen lisäksi on annettu 1 kirjoitettu lippu, mutta koska työjärjestyksen 45 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan on käytettävä erivärisiä lippuja, joihin on painettu edustajan nimi sekä sanat „jaa” tai „ei”, on mainittu lippu hylätty.

Eduskunta on siis hyväksynyt asian pantavaksi pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 2)—8).

9) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 3 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Hiltunen: Herra varapuhemies! Rahanarvon alenemisestä on johtunut, että varsinkin fyysillisten henkilöiden verorasitus on muodostunut yhä raskaammaksi. Vaikkakin markkamääräiset tulot ovat nousseet, ei reaalitytulon kehitys ole seurannut tämän nousun mukana. Kuitenkin on tällaisen tulojen nimellisen nousun johdosta verorasitus jatkuvasti itsestään lisääntynyt, koska veroa kohtaan asteikon vuoksi on ollut suoritettava yhä suurempien prosenttimäärien perusteella. Sen sijaan juriidisten henkilöiden niinkuin osakeyhtiöiden ja osuuskuntien, joiden verotus toimitetaan suhteellisesti saman veroprosentin mukaan, verorasitus on kasvanut vain siinä määrin, kuin laissa määrättyjä prosenttilukuja on lainsäädännöllä korotettu. Kehitys on johtanutkin siihen, että fyysiset henkilöt toisaalta

reaalituloihinsa nähden eli markan ostokyvyn alenemisen takia ja toisaalta fyysillisten ja juriidisten henkilöiden välisen verorasituksen suhteen ovat joutuneet kohtuuttoman ankaran verotaakan alaisiksi. Fyysillisten henkilöiden maksettavaksi pantu veromäärä onkin vuodesta 1938 vuoteen 1946 noussut noin 23-kertaiseksi, kun nousu juriidisten henkilöiden osalta, jos Alkoholi liikkeen suorittama vero jätetään huomioon ottamatta, oli ainoastaan noin 12-kertainen. Jättämällä niinkään Alkoholi liikkeen suorittama vero huomioonottamatta, oli fyysillisten henkilöiden osuus vuonna 1943, jolloin uusi tulo- ja omaisuusverolaki säädettiin, noin 46 prosenttia tuloveron tuotosta, mutta se nousi vuoteen 1946 75 prosenttiin.

Hallitus on kuluvan syyskuun 9 päivänä eduskunnalle antamassaan lakiehdotuksessa pyrkinyt edellä mainittujen epäkohtien poistamiseen. Lakiehdotuksen tarkoituksena on samalla kertaa sekä tasoittaa eri veronmaksajaryhmien verotaakkaa että lieventää fyysillisten henkilöiden, eritoten palkannauttijain verorasitusta. Lakiehdotuksessa on verotettavan tulon aliraja korotettu I veroluokassa 40,000 markasta 60,000 markkaan, II veroluokassa 50,000 markasta 80,000 markkaan sekä III veroluokassa, jossa alin verotettava tulo voimassa olevien säännösten mukaan on niinkään 50,000 markkaa, 100 %:lla eli 100,000 markkaan. Koska työsuhteesta johtuvan palkan saajien veronmaksukykyä on pidettävä heikompana kuin vakautetun tulon tai esim. ammatti- ja liike tulon saajien, on samalla ehdotettu säädettäväksi, että tällaisesta tulosta ennen verotuksen toimittamista saadaan vähentää 10 % tulon määrästä, kuitenkin enintään 100,000 markkaa. Voimassaolevaan asteikkoon verrattuna ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi varsinkin alemmissa tuloluokissa verorasituksen huomattavaa lieventymistä. Esim. 150,000 markan tulon kohdalla alenisi vero muusta kuin palkkatulosta I veroluokassa 46 %:lla, II veroluokassa 48 %:lla ja III veroluokassa 59 %:lla siitä mitä se on voimassa olevan asteikon mukaan, mutta palkkatuloista vastaavasti 55.9 %, 59 % ja 70.9 %. Vastaavat luvut 200,000 markan tulon kohdalla ovat muusta kuin palkkatulosta 44, 42.3 ja 47.4 % sekä palkkatulosta 53.2, 53 ja 58.9 %. 300,000 markan tulon kohdalla

olisivat prosenttiluvut muusta kuin palkkatulosta 37.5, 38.5 ja 40 % sekä palkkatulosta 47.3, 48.3 ja 50.5 %. Veroissa merkitäisi lakiehdotus sitä, että kun 150,000 markan palkkatulosta voimassa olevan asteikon mukaan olisi suoritettava veroa I veroluokassa 20,500 markkaa, II:ssa 15,500 markkaa ja III:ssa 11,000 markkaa, lakiehdotuksen mukaan olisivat palkkatuloista suoritettavat verot I veroluokassa 9,050 markkaa, II veroluokassa 6,350 markkaa ja III veroluokassa 3,300 markkaa. 200,000 markan tulosta olisivat vastaavat luvut voimassaolevan asteikon mukaan ensimmäisessä veroluokassa 34,000 markkaa, toisessa veroluokassa 26,000 markkaa ja kolmannessa veroluokassa 19,000 markkaa sekä ehdotetun asteikon mukaan 15,900, 12,200 ja 7,800 markkaa. Yleensä voidaan sanoa, että veronlievennys palkkatulojen osalta aina tuonne 350,000 markan tulorajaan saakka on 50 % tai yli sen verrattuna voimassaolevan asteikon mukaiseen veroon.

Mitä omaisuusverotukseen tulee, on siinäkin suhteessa otettu huomioon rahanarvon aleneminen ja sen mukaisesti m. m. verotettavan omaisuuden alimmaksi rajaksi ehdotettu 300,000 markkaa. Vastaava lievennys, mikä esiintyy tuloveroasteikossa, ehdotetaan myöskin omaisuusveroasteikkoon. Jonkinlaisena vertailukohtana on pidetty Ruotsin tulo- ja omaisuusverotusta ja pyritty meidänkin verotuksemme saatamaan samalle tasolle.

Tietysti näin rohkeat muutokset, jotka merkitsevät hyvin huomattavaa verorasituksen lieventämistä veronmaksajille, tietävät sangen merkittävää valtion tulojen supistumista. On laskettu, että tänä vuonna valtiolle tulo- ja omaisuusvero tuottaisi noin 26.5—27 miljardia markkaa. Tämän uudistussuunnitelman jälkeen se ensi vuonna putoaisi 20.5 miljardiin markkaan. Näin suuri verotulojen pienentyminen merkitsee tietysti huomattavan paljon valtion talousarviossa. Ensi vuoden talousarvio on kuitenkin voitu saada lukkoon, kuten sitä koskevasta hallituksen esityksestä huomataan, tästä veronalennuksesta huolimatta, valtion tulot kun yleensä ovat huomattavasti nousseet, mikä taasen johtuu talouselämän yleisestä elpymisestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uudistukset toteutettavaksi vuoden 1949 alusta lukien, sillä näin huomattavaa muutosta

verotuksessa ei voida keskellä vuotta panna toimeen, ja sen vuoksi ehdotetaan, että uusi laki astuisi voimaan tammikuun 1 päivästä 1949. Jos tämä uudistus toteutettaisiin keskellä vuotta, se merkitsisi hyvin huomattavaa tänä vuonna ennakkona perittyjen verojen palauttamista ensi vuoden aikana. Tämä tuottaisi veroviranomaisille niin paljon lisätyötä, etteivät ne nykyisellä työvoimalla siitä selviäisi, koska verojen palauttamisesta pääsisivät osallisiksi suuret veronmaksajaryhmät. On myöskin otettava huomioon se, että tämän uusitun tulo- ja omaisuusverolain perusteella lasketaan saatavan ensi vuonna tuloja 20.5 miljardia markkaa, mutta jos joudutaan huomattavasti palauttamaan ennen maksettuja veroja takaisin se merkitsisi sitä, että ensi vuoden verontuotto ei olisikaan silloin 20.5 miljardia markkaa, vaan ehkä noin 16—17 miljardia markkaa. Mutta kun tänä vuonna eduskunta on hallituksen esityksestä muuttanut ennakkoperintälain 11 §:ää siten, että hallituksella on oikeus alentaa verojen ennakkopidätystä harkitsemallaan määrällä, niin tämän johdosta on eduskunnalle jätetty toinen lakiesitys, jossa hallitus ehdottaa tulo- ja omaisuusverolakia väliaikaisesti muutettavaksi siten, että tämän veron ennakkoperinnässä toteutettu 20 %:n veronalennus voidaan toteuttaa varsinaisessa tulo- ja omaisuusverotuksessa. Siitä johtuu, että hallitus on jättänyt eduskunnalle kaksi eri esitystä, joista toinen koskee tätä vuotta ja toinen aikaa vuodesta 1949 eteenpäin.

Ed. Torvi: Herra puhemies! Vaikka edellinen eduskunta onkin kaksi kertaa muuttanut tulo- ja omaisuusverolakia ja vaikka vero ennakkokannossa nyt toimitetaan eduskunnan päätöksen perusteella lievemman taulukon mukaan, kuin mitä voimassaoleva verolaki edellyttää, on verotus sittenkin sietämättömän raskas; tosiaan, joka ei kaipaa todistelua.

Kansalaiset ovat ehkä ymmärtäneet, että raskas verotus on ollut pakkotoimenpide, jotta jälleenrakennustyö saataisiin käyntiin, sodan aiheuttamat velvollisuudet suoritetuksi ja tuotannon nousu tehtäisiin mahdolliseksi. Mutta siitä huolimatta ei taakka ole ollut sen helpompi kantaa eikä verotuksen kohdistumisessa olevat epäoikeudenmukaisuudet vähemmän katkeruutta herättä-

viä. Nyt maamme taloudelliset edellytykset ovat jo aivan toiset. Kansantulomme lähennee normaalia. Kiireellisimmät jälleenrakennustyöt ovat tulleet suoritetuksi ja sotakorvausvelvollisuuttamme on pienennetty. Siis edellytykset verorasituksen huomattavalle keventämiselle ovat olemassa.

Kun nyt hallitus on ryhtynyt toimeenpiteisiin tulo- ja omaisuusverolain muuttamiseksi, olisi edellyttännyt, että se työväenhallituksena, kuten se itseään nimittää, olisi omaksunut lähtökohdakseen sen periaatteen, joka ainakin aikaisemmin ja kirjoitetuissa ohjelmissa on kuulunut sosialidemokraattisen puolueen tunnusmerkkeihin, että elämiseen tarvittava tulo olisi kokonaan verovapaa.

Tällaisista pyrkimystä ei hallituksen esityksessä ole valitettavasti kuitenkaan havaittavissa, sillä lakiin jäisi esitykseen sisältyvien muutostenkin jälkeen huomattava määrä sellaisia verotuksen alaisia tuloja, jotka siitä olisi kokonaan vapautettava. Nykyiset korkeat elinkustannukset huomioiden olisi oikeus ja kohtuus, että esimerkiksi alle 100,000 markan palkkatulot olisivat yksinäistenkin henkilöiden kohdalta kokonaan verovapaat.

Hallitus sanoo perusteluissaan, että „voimassaolevaan asteikkoon verrattuna ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi varsinkin alemmissa tuloluokissa verorasituksen huomattavaa lieventymistä” ja esittää prosenttiluvut 150,000 markan tulon kohdalta. Prosenteissa näyttääkin siltä, mutta jos katsomme asiaa markkamääräisesti, muuttuu sen luonne. Ensimmäisessä veroluokassa 100,000 markan tulosta hallitus ehdottaa verohuojennusta vain 5,000 markkaa, mutta 4 milj. markan tulosta 320,000 markkaa. Eikö 100,000 markan tulon jokainen markka ole tärkeämpi kansalaiselle vaatimattomankin elintason ylläpitämiseksi kuin 4 miljoonan tulon saajalle tuo hallituksen hänelle verohelpotuksena myönnettäväksi ehdottama 320,000 markan rahamäärä kokonaisuudessaan. Tällaisen verovelvollisen korkeassakaan elintasossa ei tapahtuisi putoamista, vaikka hän edelleenkin maksaisi nykyisen lain määräämän veron.

Sama on asianlaita myöskin omaisuusveroon nähden. Omaisuuden verovapaan rajan, joka voimassaolevassa laissa on 100,000 markkaa, hallitus ehdottaa korotettavaksi vain 300,000 markan suuruiseksi,

vaikka se muuttuneen rahanarvon huomioon pitäisi olla vähintään 800,000 markkaa. Varsin kuvaavaa on myöskin se, että 800,000 markan omaisuudelle hallitus ehdottaa 1,260 markan verovähennystä, mutta 40 milj. markan omaisuudelle jo 164,000 markkaa. Näistäkin esimerkeistä jo selviää, että hallituksen pyrkimyksenä on säilyttää verorasituksen raskain osa edelleenkin niiden kannettavana, jotka suurinta helpotusta kiipeimmin kaipaisivat. Hallituksen myötunto näyttää olevan suurten tulojen ja omaisuuksien helpottamisen puolella.

Hallitus ei ole ollenkaan huomionnut sitä laajaa ja myös oikeutettua tyytymättömyyttä, jota yksinäisten verovelvollisten keskuudessa, jotka suurimmaksi osaksi ovat naisia, on jo pitkän aikaa esiintynyt sen johdosta, että heitä verotetaan samansuuruisesta tulosta paljon raskaammin kuin muita verovelvollisia. Kun ottaa huomioon m. m. sen, että yksinäisissä verovelvollisissa on suuri määrä sellaisia, jotka huoltavat vanhoja ja ansiokyvyyttömiä vanhempiaan tai muita läheisiä omaisiaan, usein vapauttaakseen perheelliset omaisensa tästä velvollisuudesta, on todella kohtuutonta, että heitä verotetaan niin raskaasti kuin nyt tapahtuu. Tämän karkean epäkohdan korjaamiseen olisi jo nyt ollut perusteltua aihetta ja myöskin mahdollisuudet.

Kiireellisesti poistettava epäsuhte on tulo- ja omaisuusverolaissa siinä, että sitä vähennysoikeutta, joka on myönnetty vähemmän ansainneelle aviopuolisolle, milloin molemmat ovat olleet ansiotyössä, ei anneta perheellään elättävälle leskelle tai yksinään lapsia huoltavalle naiselle, sillä kotihan tässäkin tapauksessa jää, samoin kuin aviopuolison ollessa kysymyksessä, vaille kotona olevan kotityötä tekevän henkilön työllään taloudelle tuottamaa hyötyä. Myöskin eläkkeellä oleville aviopuolisille olisi ainakin sosiaalisista syistä myönnettävä sama oikeus. Varsin omituiseen valoon joutuu hallituksen esitys myös siinä suhteessa, kun se ei ole huomionnut edellisen eduskunnan lausumaa toivomusta siitä, että aviopuolisoiden verotus, silloin kuin vaimo käy ansiotyössä kodin ulkopuolella, toimitettaisiin kummankin tulosta erikseen. Hallitus ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, vaikka myöskin sosiaalidemokraattiset naiset, ainakin sikäli kiin tiedän, ovat esittäneet tällaisen muutoksen välttämättömyyden. Ja luulisin,

että myöskin porvarillisten naisten kanta asiassa on suunnilleen sama. Johtuuko tämä mahdollisesti pieteteistä sitä samaan puolueeseen kuulunutta valtiovarainministeriä kohtaan, joka lienee löytänyt tämän mahdollisuuden veroruuvien kiristämiseen, ovatko syynä ollut fiskaliset vai väestöpoliittiset näkökohdat, ei tiedetä.

Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella olen tullut siihen käsitykseen, että hallituksen esitykseen sisältyy joukko sellaisia puutteellisuuksia ja vähäväkisten verovelvollisten oikeutettujen toivomusten väheksymistä, että siitä tuskin korjailemallaakaan tulisi kunnollista lakia nykyolosuhteissaan.

Sen vuoksi toivonkin, että valtiovarainvaliokunta ottaisi käsittelyn pohjaksi ed. M. Järvisen ja muiden lakialoitteen, sillä siinä on huomioitu juuri ne epäkohdat, joihin olisi tällä hetkellä kiireellisesti saatava korjauksia.

Ed. Oksala: Herra puhemies! Vaikka minä valtiovarainvaliokunnan jäsenenä joudun tätä esitystä käsittelemään, niin minä katson kuitenkin, että on syytä sittenkin lähetekeskustelussa kiinnittää eräisiin näkökohtiin huomiota, jotka ovat tavallista tärkeämpiä ja jotka ovat myös uusia. Yleisesti katsoenhan meidän kaikkien täytyy erittäin suurella mielihyvällä tervehtiä tätä esitystä. Me olemme tämantapaista esitystä toivoneet varmaankin aikaisemmassa niin kuin tässäkin eduskunnassa, ja aloitteita sellaisen saamiseksi on eri taholta tehty. Näin ollen hallituksen toimenpide verorasituksen pienentämiseksi on oikea ja sillä tulee olemaan myöskin, ei ainoastaan yksityisille kansalaisille ja yrittäjille, vaan koko kansantaloudelle positiivisia ja hyviä tuloksia. Minä olen aikaisemmin tältä paikalta huomauttanut, että meidän verorasituksemme on ollut yhtenä hyvin voimakkaana tekijänä myöskin inflatoorisessa kehityksessä, ja se huomautus pätee tänäkin päivänä. Kun nyt hallitus esittää veroja alennettavaksi niinkin huomattavasti kuin se esittää, niin se samalla tukee markan arvoa ja edistää yleensä taloudellista hyvinvointia. Tämän kaiken me mielellämme tunnustamme ja annamme siitä hallitukselle kiitoksen.

Ylipäänsä tämä hallituksen esitys tyydyttää minua. Ylipäänsä, mutta siinä on

eräitä kohtia, jotka on tarpeettomasti ja aiheuttomasti tähän esitykseen sisällytetty ja jotka tekevät esityksen hyväksymisen verrattain vaikeaksi. Sentähden olen tämän puheenvuoron pyytänyt, jotta eduskunta hyvissä ajoin ehtisi perehtyä niihin kysymyksiin, jotka ilmeisesti herättävät kaikkein suurinta erimielisyyttä, ja en kaikei uhkaa turhaan, kun sanon, että ne vaarantavat tämän lain voimaantulon. Ennen kaikkea minä pyytäisin edustajien ja varsinkin valtiovarainvaliokunnan jäsenten, jotka jo todellisuudessa ovat tätä asiaa käsitelleetkin, kiinnittämään huomiota 28 §:n 11:een kohtaan. Siinä hallitus taas kerran tuo esille saman riitakysymyksen, joka täällä eduskunnassa aikaisemman eduskunnan aikana on jo pariin kolmeen kertaan käsitelty ja joka kerralla hylätty.

Kysymyksessä on se seikka, mitenkä peritään veroa palkkatuloista. Hallitus esittää nyt, niinkuin on esittänyt aikaisemminkin erinäisiä kertoja, että palkkatuloista saataisiin vähentää 10 sadalta ja siis palkkatuloista 90 %:sta vain perittäisiin veroa. Tämä periaate, että tulojen laadun mukaan vero olisi eri suuruinen, on meidän verotuslainsäädännössämme aivan uusi. Sitä hallitus on yrittänyt aikaisemmin viedä läpi, mutta, niinkuin äsken mainitsin, se ei ole siinä yrityksessään koskaan aikaisemmin onnistunut. Tämä periaate on myöskin uusi kaikkien muiden maiden verolainsäädännössä lukuunottamatta Englannin verolainsäädäntöä. Tuntuu sentähden oudolta, että meille nyt tyrkytetään uutta periaatetta verolakiin jonka käytäntöön ottaminen edellyttäisi hyvin perusteellisia, hyvin harkittuja ja hyvin kaukonäköisiä tutkimuksia ja syventymistä kysymykseen. Sentapaisia tutkimuksia ja perusteluita ei ole voitu tässä yhteydessä tehdä, joten ymmärän, että hallitus on vain noin periaatteellisista syistä ja luulenpa, myöskin huomattavassa määrässä poliittisista syistä ottanut tämän kysymyksen taas esille. Se seikka, että äärimmäinen vasemmisto äskenmainitussa ed. Mikko Järvisen aloitteessa ehdottaa vähennettäväksi kokonaista 20 % palkkatuloista, ennen kuin niille vero asetetaan, osoittaa, että on olemassa jonkinlaista kilpailua sekä sosialidemokraattien että kommunistien välillä siitä, kuka tämän kysymyksen varjolla enemmän työväestön sieluja saa voitetuksi. Ja tämä seikka antaa

aihetta epäillä, että asia ei ole tullut harkituksi puhtaasti ja aivan yksinomaan kylmien tosiseikkojen perusteella, vaan siihen on päässyt vaikuttamaan myöskin poliittiset laskelmat.

Minä olisin sitä mieltä ja toivoisin, että eduskuntakin olisi sitä mieltä, että tähän uudistukseen, jonka hallituksen esitys sisältää, ei nyt mentäisi. Meidän täytyisi hyvin varovaisesti tuoda kokonaan uusia periaatteita verolainsäädäntöön ja vasta sitten, kun ne on erinomaisella tarkkuudella tutkittu ja harkittu. Periaate sellainen, että sama tulo ansaittuna eri tavalla antaisi erilaisen veromäärän, se periaate täytyy olla väärä. Jos tulo on yhtä suuri, ansaittakoon se tulo millä tavalla tahansa, niin veron täytyy myöskin olla yhtä suuri. Jos kansalaiset ansaitsevat tulonsa maanviljelyksellä, yksityisellä toiminnalla, käsiteollisuudella, pienyrityksellä, vapaiden ammattien harjoituksella taikka sitten palkkatyöläisenä, niin kaikille pitää vero samasta tulosta olla yhä suuri. Tätä periaatettahan kukaan ei voi sanoa epäoikeudenmukaiseksi.

Hallitus puolustaa esitystään ja ne piirit, jotka tämän tapaisia esityksiä puolustavat sillä, että palkkatulot meidän nykyisissä oloissamme joutuvat kaikkein tarkimmin verotuksen alaisiksi ja sen tähden on oikeuden ja kohtuuden mukaista, että palkkatuloista vähän vähennetään, hallituksen esityksen mukaan 10 %, Järvisen aloitteen mukaan 20 %, jotta palkannauttijat pääsisivät suurin piirtein yhtä hyvään asemaan verotuksessa kuin muutkin tulonsaajat. Tietysti tällä väitteellä on osaksi perää, mutta vain hyvin pieneksi osaksi. Meidän yrittäjiämme, käsityöläisiämme, liikemiehiämme, vapaan ammatinkin harjoittajia tarkkaillaan tulojen suhteen nykyään siksi tarkoin sekä veroviranomaisten taholta että liikevaihtoviranomaisten taholta, että huomattavampia verotettavien tulojen peittämiä tuskin voi esiintyä ainakaan yleisemmin. Toiselta puolen me tiedämme jokainen, että myöskin työväestö ja palkannauttijat yleensä peittävät tulojansa ja voivat niitä peittää. Ei se ole mikään salaisuus, että Helsingissä halkojen pilkkoja tai huonekalujen korjaaja taikka muiden pikkutöiden tekijä, joita kodeissa tarvitaan, ei heiltä koskaan tule kysymykseenkään pidättää palkasta veroa. Yhtä yleistä on se, että

maaseudun maataloudessa käytettävä tilapäinen työvoima suorastaan kieltäytyy suostumasta veronpidätykseen. Jos prosentuaalisesti olisi mahdollista arvostella, missä piireissä verotettavien tulojen salaaminen on yleisintä ja suurinta, niin en luule, että kukaan uskaltaisi mennä osoittamaan, että se on juuri suurinta muissa kuin palkanauttajain piireissä. Näin ollen ei tämäkään peruste ole täysin pätevä eikä oikeuta sen tapaiseen aivan poikkeukselliseen verolainsäädäntöön, kuin nyt tahdotaan toimeenpanna. Sentähden ja asian periaatteellisen suuren merkityksen huomioiden olisin sitä mieltä, että tämä 11 kohta olisi poistettava.

On otettava huomioon, että pienet yrittäjät ja varsinkin pienet maanviljelijät joutuvat tekemään niin vaikeissa oloissa niin pitkiä työpäiviä, ovat niin kovan taloudellisen paineen alaisia, ettei voi olla oikeuden ja kohtuuden mukaista se, että heidän tulonsa pidetään suuremman verotuksen alaisena kuin aivan samanlaisissa, mutta monta kertaa paljon helpommissa oloissa toimivien palkannauttajain.

Mitä tulee aviopuolisoiden verottamiseen, niin minä arvaan, että siitä tullaan täällä hyvin paljon keskustelemaan. Mutta kun se asia kuuluu lähinnä naisedustajille, niin minä en siihen puutu.

Mutta 50 §:ään nähden minä olisin myöskin toisella kannalla kuin hallitus. Hallitus nimittäin tahtoo lyödä tämän lain 50 §:ssä vakinaisessa verolaissa kiinni nykyisen väliaikaisen verolain määräyksen. Kukaan ei voi eikä tahdo kieltää sitä, että nykyisessä väliaikaisessa verolaissa määrätyt verot ovat ankaran ajan vaatimia myös yhteisölle ja yhteisöt ymmärtävät, että tämä korkea verotus on suoritettava. Mutta kun on kysymys vakinaisesta laista, niin silloin täytyy toivoa, että yhteisöjen verotus palautuu sille tasolle, millä se nykyäänkin vakinaisessa laissa on, siis tulovero 20 % ja omaisuusvero 4 %. Kun tulot ovat markan arvon heikentymisen johdosta nousseet, niin proportionalinen 20 %:n verotus tuottaa vastaavasti valtiolle suuremmat tulot samaten kuin omaisuuden arvo on noussut ja 4/1000:lta omaisuusvero tuottaa vastaavasti korkeammat verot omaisuudesta. Näin ollen ei ole syytä polttaa kynttilää molemmista päistä, toisin sanoen markan arvon heikentymisestä johtuneiden suurempien tulojen ja omaisuuksien lisäksi ko-

hottaa vielä prosenttimääriä, joiden perusteella tulo- ja omaisuusvero taloudellisille yhteisöille määrätään. Olisin siis sitä mieltä, että 50 § voitaisiin lakiesityksestä poistaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

10) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 4 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

11) Ehdotuksen laiksi maatalouskiinteistöjen puhtaan tuoton arvioimisperusteiden väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 5 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä asiasta lausunto laki- ja talousvaliokunnalta.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan:

12) Ehdotuksen laiksi sähkölaitoskiinteistöistä

sisältävä hallituksen esitys n:o 1 ja

13) Ehdotuksen laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 2.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

14) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä

sisältävä hallituksen esitys n:o 6; ja

15) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistama Kokkolan Yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin

sisältävä hallituksen esitys n:o 7.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan:

16) Ehdotuksen laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle

sisältävä hallituksen esitys n:o 9; ja

17) Ehdotuksen laiksi pienviljelijäin sonninitoyhtymille ja karjantarkastusyhdistyksille annettavien valtionavustusten perusteista

sisältävä hallituksen esitys n:o 10.

18) Ehdotuksen laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 11 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

19) Ehdotuksen kotiapulaislaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 12 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan:

20) Ehdotuksen laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikendesta eräissä tapauksissa 7 päivänä helmikuuta 1947 annetun lain 5 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 13; ja

21) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 22.

22) Ehdotuksen laiksi itsenäisyyspäivästä ja vapun päivästä

sisältävä hallituksen esitys n:o 23 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä lausunto lakivaliokunnalta.

23) Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn kaupp- ja finanssisopimuksen hyväksymistä

koskeva hallituksen esitys n:o 24 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

24) Kertomus hallituksen toimenpiteistä vuonna 1946

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan ja suhteita ulkovaltoihin koskevalta osalta ulkoasiainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Edustajille jaetut valtioneuvoston päätökset ja kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomus voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

Valtioneuvoston päätös 5 päivästä elokuuta 1948 maidon ja ravintorasvojen säännöstyöstä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta; ja

Valtioneuvoston päätös 20 päivästä elokuuta 1948 eräille viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korvauksesta.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan:

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1947.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

12. Perjantaina 1 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1947 valtiopäivillä le-
päämään jätettäväksi hyväksytty eh-
dotus laiksi valtioneuvoston oikeu-
desta luovuttaa yleisradiotoimintaa
varten valtiolle hankittu omaisuus
osakeyhtiöille annetun lain muuttami-
sesta .....

Siv.

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 2; mainittu la-
kiehdotus.

195

2) Valtioneuvoston päätös 17 päi-
vältä kesäkuuta 1948 pienkuluttajien
polttoaineen saannin turvaamisesta
eräissä tapauksissa annetun valtio-
neuvoston päätöksen muuttamisesta ..

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
kunnan mietintö n:o 3; mainittu
pätös.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi
edustajat Antila, Berner, Hakala, Hamara,
Hiekkala, Huunonen, Juutilainen, M. Jär-
vinen, Kauppi, Kuittinen, Larson, Lehto-
nen, Luukka, Manninen, Oksala, Pekkala,
Pesonen, Pyörtäno, Rantamaa, Riihinen,
Simula, Söderhjelm, Tauriainen, Törngren,
Vesterinen, Vilhula ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tä-
män päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi
edustajat Kauppi ja Vilhula.

Eduskunnan tietoon saatettuja valtioneuvos- ton päätöksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että siinä tar-
koituksessa kuin talouselämän säännöste-
lemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päi-
vänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä
on säädetty, ovat eduskunnalle, puhemie-
helle osoitettuna, saapuneet seuraavat mai-
nitun lain nojalla annetut valtioneuvoston
päätökset:

Valtioneuvoston päätös 27 päivästä touko-
kuuta 1948 eräistä siirtoväen toimeentulon
turvaamista tarkoittavista toimenpiteistä
annetun valtioneuvoston päätöksen muut-
tamisesta, mikä valtioneuvoston päätös
uudelleen on saatettu eduskunnan tietoon:

Valtioneuvoston päätös 14 päivästä syys-
kuuta 1948 vuonna 1948 tuotetusta koti-
maisesta viljasta maksettavista hinnoista; ja

Valtioneuvoston päätös 16 päivästä syys-
kuuta 1948 eräille viljelijöille väkilannoit-
teiden hankkimiseksi myönnettävästä kor-
vauksesta annetun valtioneuvoston päätök-
sen muuttamisesta.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt
saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne
edustajille.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Valiokuntapaikkojen järjestelyn vuoksi anoo ed. V. Turunen vapautusta valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Eduskunta päättäneen jättää valitsijamiesten tehtäväksi valita uuden jäsenen vapautuksen saaneen jäsenen tilalle sanottuun valiokuntaan.

Hyväksytään.

Pankkivaltuusmiesten valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentin mukaan on pankkivaltuusmiehet valittava eduskuntavaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan sanotun vaalin.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Suomen Pankin tilintarkastajain valitseminen.

Puhemies: Niinikään ehdottaa puhemiesneuvosto, että eduskunta kehoittaisi valitsijamiehiä toimittamaan valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentin mukaisesti Suomen Pankin viiden tilintarkastajan ja näiden varamiesten vaalin.

Ehdotus hyväksytään.

Valtiontilintarkastajien ja heidän varamiestensä valitseminen vuodeksi 1949.

Puhemies: Edelleen puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta kehoittaisi valitsijamiehiä hallitusmuodon 71 §:n mukaisesti valitsemaan vuodeksi 1949 viisi

valtiontilintarkastajaa sekä varamiehen kullekin heistä.

Hyväksytään.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen ja heidän varamiestensä valitseminen.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n mukaan on eduskunnan valitsijamiesten valittava edustajavaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä 12 kansaneläkelaitoksen valtuutettua ja kutakin valtuutettua kohden kaksi varamiestä. Tämän johdosta puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä toimittamaan sanotun vaalin.

Ehdotus hyväksytään.

Valtion Metallitehtaiden tilintarkastajien ja heidän varamiestensä valitseminen vuodeksi 1949.

Puhemies: Edelleen puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi kehoittaa valitsijamiehiä Valtion Metallitehtaista 29 päivänä maaliskuuta 1946 annetun lain 15 §:n 2 momentin mukaisesti valitsemaan vuodeksi 1949 neljä varsinaista tilintarkastajaa ja varamiehen kullekin heistä tarkastamaan Valtion Metallitehtaitten Yhtymän ja sen rahaston hallintoa ja hoitoa.

Hyväksytään.

Eduskunnan kirjaston hallituksen valitseminen.

Puhemies: Eduskunnan kirjastosta 20 päivänä elokuuta 1948 annetun ja tänään voimaantulleen lain 3 §:n 1 momentin mukaan kuuluu eduskunnan kirjaston hallitukseen viisi kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittua jäsentä ja näiden varamiehet, joista eduskunnan valitsijamiehet valitsevat kolme ja niistä yhden puheenjohtajaksi sekä varamiehen kullekin heistä. Tämän mukaisesti puhemiesneuvosto ehdot-

taa, että eduskunta päättää jättää eduskunnan valitsijamiesten tehtäväksi valita kolmivuotiskaudeksi eduskunnan kirjaston hallitukseen kolme jäsentä ja niistä yhden puheenjohtajaksi sekä varamiehen kullekin heistä.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Valtakunnanoikeuden jäsenten valitseminen kolmivuotiskaudeksi 1949—51.

Puhemies: Vielä puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi valtakunnanoikeudesta 25 päivänä marraskuuta 1922 annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaisesti jättää valitsijamiesten tehtäväksi valita kolmivuotiskaudeksi 1949—51 valtakunnanoikeuteen kuusi jäsentä sekä varajäsenen kullekin heistä.

Ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Palovesi: Eduskunnan valitsijamiesten kokous eräiden valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pidetään heti tämän täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa yleisradio-toimintaa varten valtiolle hankittu omaisuus osakeyhtiölle annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta, joka val-

tiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Kilpeläinen: Pyydän, että esillä oleva asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi perjantain täysistuntoon.

Ed. Pakkanen: Kannatan ed. Kilpeläisen ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoronkäyttäjiä lausumaan mielipiteensä pöydällepanojasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kilpeläinen ed. Pakkasen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon perjantain täysistuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kilpeläisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Kilpeläisen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi viikon perjantain täysistuntoon.

2) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Keskustelu:

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Tämän esillä olevan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti voidaan kunta, muu yhdyskunta, yhteisö tai eräissä tapauksissa yksityinenkin velvoittaa huolehtimaan pienkuluttajain polttoaineen saannista. Mitä erikoisesti maalaiskuntiin tulee, niin olisi nämä varsinkin metsäisillä seuduilla sijaitsevat vapautettava tästä velvoituksesta. Tämä sen takia, että kunnat jo omaa talouttaan varten tarvitsevat hankkia huomattavat määrät polttoainetta ja että kunnilla, varsinkin köyhemmillä maalaiskunnilla, rakennus- y. m. velvollisuuksien takia on käyttövarojen puute, sillä polttoainevarastojen pitäminen yleistä kulutusta varten sitoo huomattavasti käyttövaroja. Mutta myös sen takia, että varsinkin metsäisillä seuduilla sijaitsevilla kunnissa ei tämä ole tarpeellistakaan. Nythän on tunnettua, kuinka runsaat polttopuuvarastot maasamme on. Jo hakatusta kuivasta polttopuusta ei ole puutetta, sen kai nyt jo kaikki myöntänevät, joten nyt yksityisillä on paremmat mahdollisuudet saada polttoainetarpeensa tyydytetyksi omatoimisesti ilman kunnan välitystä kuin sota-aikana oli asianlaita. Tämä edistäisi myöskin omatoimisuutta sekä huonomman puun ja jätteen käyttöä polttoaineeksi, josta täällä eduskunnassa on lukuisia kertoja puhuttu, sillä sota-aikanahan hakattiin parasta puuta myöskin polttoaineeksi. Nyt on syytä tästä luopua ja järjestää polttopuuhakkuut metsänhoidollista tarvetta silmällä pitäen. Pyytäisin tämän asian näin saattaa kansanhuoltoministeriön huomioon toivomuksella, ettei maalaiskunta velvoitettaisi huolehtimaan yleisestä polttoainetarpeesta muissa kuin aivan pakottavissa tapauksissa.

Tämän asian ollessa täällä esillä viime tiistaina, sai ed. Jokinen siitä aiheen hyökätä metsänomistajia ja heidän järjestöjään vastaan. Tämä nyt ei erikoisesti ihmetellyntänyt niitä, jotka tuntevat ed. Jokisen halun rähjällemiseen silloin, kun maa- ja metsätaloudelliset kysymykset ovat muodossa tai toisessa täällä esillä. Tässä yhteydessä tulkoon kumminkin mainituksi, että jos kuka on joutunut säännöstelyssä pakon ja mielivallan kohteeksi, niin se on yksityinen metsänomistaja. Hänen metsänsä on monessa tapauksessa hakattu melkein

putipultaaksi ilman vastaavaa korvausta ja nyt hän saa mieli karvaana katella mustuneita kantoja samanaikaisesti kuin yhtiöiden pilkkahinnalla ostetut paeripuuvarastot ovat kukkuroillaan, niin ettei niihin lisää sovi, ja polttopuuvarastoja riittää toisin paikoin mätänemäänkin. Ja tätä pakkotaloutta yksityismetsiin ja metsänomistajiin ed. Jokinen ryhmineen olisi ollut valmis vielä jatkamaan. Jos nyt metsänomistajat tämän pakko- ja lomakauden jälkeen pyrkivät kohentautumaan niin ammatillisesti kuin taloudellisestikin, niin ei siinä pitäisi pahaa nähdä ed. Jokisenkaan.

Ed. Miettunen: Herra puhemies! Viime tiistaina käsiteltäessä esilläolevan pienkuluttajien polttoaineen saannin turvaamista koskevaa valtioneuvoston päätöstä ed. K. Jokinen täällä tarkasteli asiaa kovin yksipuolisesti ja esitti syytöksiä metsänomistajia ja heidän järjestöjään vastaan niin poleemisessa sävyssä, että asiaan on pakko lähemmin puuttua.

Tilanne polttopuumarkkinoilla on viime talven jälkeen perusteellisesti muuttunut. Sen jälkeen kun puutavara keväällä 1947 vapautettiin säännöstelystä ryhdyttiin, niinkuin kaikki hyvin muistavat, molempien vasemmistoryhmien toimesta määrätietoiseen toimintaan yleisen mielipiteen muokkaamiseksi metsänomistajia vastaan. Selitettiin, että metsänomistajat pyrkivät tässä maassa omia itsekkäitä etujaan ajaessaan johtamaan asiat siihen, että asutuskusten väestöä uhkaa polttopuiden puutteessa paleltuminen. Erityisesti maalaisliittoa, joka oli tehnyt kaikkensa puun säännöstelyn lopettamiseksi, syytettiin väärästä tilanteen arvioinnista ja häikäilemättömästä itsekkyydestä. Tulta ja tulikiveä annettiin sataa säästämättä maalaisliiton ylle, vaikka ei oltu vielä ehdittykään terminologiassa esim. sosialidemokraattien kielikäytön nykyiselle asteelle, jolloin maalaisliitosta puhuttaessa on manattu jo kaikki vanhat helvettiaanitkin esiin.

Kun polttopuukysymyksessä lähdettiin näin kaikki asiallisuus sivuuttaen liikkuamaan vain poliittisia vaalimarkkinoita silmämääränä pitäen, vaadittiin luonnollisesti hallitustakin ryhtymään toimenpiteisiin polttopuun säännöstelyyn palauttamiseksi. Maalaisliittolainen kansanhuoltoministeri

Vilhula ei suostunut esitystä antamaan, mutta sen allekirjoitti toinen kansanhuoltoministeri Murto. Hallituksen esityksen perusteluissa koetettiin virallisesti todistella, mitenkä polttopuun säännöstelyyn palauttaminen on yleisen edun kannalta välttämättömyyttä erityisesti polttopuuvarojen niukkuuden vuoksi. Metsänomistajienkin keskuudessa pidettiin tilannetta erityisesti Lounais-Suomessa vaikeana, mutta kokonaisuutena arvioitiin tilanne sellaiseksi, ettei ollut mitään asiallista syytä säännöstelyyn palaamiseen. Se suunnaton häly, joka molempien vasemmistoryhmien toimesta oli kaikkia propagandistisia apuneuvoja käyttäen saatu aikaan polttopuukysymyksen ympärillä, ei voinut luonnollisesti olla vaikuttamatta aivan ratkaisevalla tavalla polttopuumarkkinoiden kehitykseen. Tätä taustaa vastaan tarkasteltuna voidaan silloinen tilanne nähdä oikeassa valossaan.

Ed. Jokisen lausunnossa esimerkiksi otettun Salon kauppalan taholla arvioitiin edellä esitettyjen näköalojen valossa tilanne sellaiseksi, että pelättiin sen kauppalan osalta johtavan aivan kohtuuttomiin vaikeuksiin. Kauppala ei uskonutkaan voivansa selviytyä polttopuiden hankinnasta omatoimisesti, vaan puutavaran hankinnan ollessa vapaan ryhtyi neuvotteluihin m. m. Metsäliiton kanssa halkohankintojen järjestämisestä. Helmikuun 6 päivänä 1948 tehtiin Salon kauppalan ja Metsäliiton välillä sopimus hankinnasta, jonka sopimuksen Salon kauppala katsoi niissä olosuhteissa itselleen niin edulliseksi, että olisi tahtonut välttämättä hankintaohjelman suurempana, kuin mihin Metsäliiton taholla katsottiin voitavan sen puolesta sitoutua. Metsäliitto sai siis tehtävän erittäin myöhäisenä ajankohtana, ja sen toimesta oli ryhdyttävä käyttämään mahdollisimman tehokkaita toimenpiteitä hankintaohjelman toteuttamiseksi näin lyhyenä aikana. Tietäen, että metsänhoitoyhdistyksillä on päteviä toimihenkilöitä hankintoja varten, oli aivan luonnollista, että Metsäliitto turvautui metsänhoitoyhdistysten ja niiden maakunnallisen keskuselimen taholta saatavissa olevaan apuun. Jo sopimuksessa oli edellytetty, että nämä järjestöt toimihenkilöineen avustavat Metsäliittoa hankinnassa ja saavat siitä työstään myös määrätyn palkkion, jonka Salon kauppalan edustajat olivat hyväksyneet.

Salon kauppala varten tapahtuvassa halkohankinnassa kilpailivat Metsäliiton kanssa ostomarkkinoilla Helsingin ja Turun kaupungit, Halikon piirimielisairaala, Vapo, Yhtyneiden Paperitehtaiden edustaja, lukuisat yksityiset turkulaiset hankkijat ja itse Salon kauppala. Metsäliitto teki kaikki kauppasopimukset metsänomistajien kanssa avoimeen hintaan eikä siis millään tavalla vaikuttanut siihen hintatasoon, joka muiden hankkijain toimesta oli muodostunut. Metsäliiton kaupoissa hinnat metsänomistajille voitiin metsänomistajien luottamuksen perusteella määritellä vasta keväällä luovutustilaisuudessa sen hintatason mukaisesti, mikä paikkakunnalla oli muiden ostajien toimesta vakiintunut talven aikana. Olipa sellaisiakin tapauksia, että metsänomistajat myivät Metsäliitolle n. 200 mk halvemmalla halkokuution, kuin mitä Vapo oli asianomaisille aikaisemmin tarjonnut. Metsäliitolla on myöskin todisteita, että esim. Halikon piirimielisairaala maksoi metsänomistajille Halikon alueella n. 50 mk kuutiometriltä korkeampia hintoja, ja itse Salon kauppala ainakin ennen Metsäliiton kanssa tehtyä sopimusta oli omalta osaltaan vaikuttanut halkojen hintatasoon maksaen huomattavasti korkeampia hintoja kuin Metsäliiton maksamat. On luonnollista, että näissä olosuhteissa ei suinkaan voida syyttää Metsäliittoa siitä, että sen oli pyrittävä lähimain seuraamaan sitä vakiintunutta hintatasoa, joka toisten ostajien toimesta oli muodostunut. Metsäliiton metsänomistajille maksamaa hintaa arvosteltaessa on lisäksi otettava huomioon, että lopulliseen 30,000 m³ hankintamäärään sisältyi varsin huomattava määrä korkeampihintaista ainespuuta, nimittäin paperi- ja kaivospuuta kokonaista 5,377 m³ ja ainespuuraaka-ainesta tehtyä erikoishalkoa 8,941 m³, jotka säännöstelyn aikanakin oli aina hinnoiteltu ainespuun hintaan.

Ed. Jokinen väitti Metsäliiton hankkimien havuhalkojen maksavan Salon kauppalle yli 1,300 mk ja sekahalkojen 1,216 mk kuutiometriltä. Olen tarkastanut Metsäliiton laskutukset todetakseni, pitävätkö nämä numerot paikkansa, ja todennut, että Metsäliitto on laskuttanut Salon kauppala seuraavasti: havuhalot 895: 45 mk ja sekahalot 824: 04 mk kuutiometriltä. Korkeampilaatuisen ainespuun ja erikoishal-

kojen korkeammat hinnat huomioonottaen tulee keskimääräiseksi hinnaksi vain 946:47 mk. Näihin hintoihin on kauppalan laskettava lisää halkojen siirtokustannukset autoajossa. Nämä kustannukset Salon kauppalalla on laskenut keskimäärin 175 mk:ksi kuutiometriltä ja tämän mukaisesti veloittanut m. m. Metsäliittoa siltä osalta, jonka Metsäliitto suostui ostamaan takaisin hankkimaansa paperipuuta. Lopullinen hinta kauppallalle on siis Metsäliiton hankkinnossa ollut havuhaloista 1,070: 45, sekahaloista 999: 04 ja keskimäärin kaikissa, ainespuut ja erikoishalot mukaanluettuna, 1,121: 47. Ed. Jokisen esittämät numerot ilmeisesti kuvastavatkin sitä keskihintaa, mitä yleensä polttopuut Salon kauppallalle ovat tulleet maksamaan. Sitä todistaa sekin, että 11/9—48 Metsäliitolle lähettämässään kirjelmässä Salon kauppalan edustajat väittävät halkojen heille maksavan keskimäärin 1,450: — kuutiometriltä. Sikäli kuin on uskottava ed. Jokisen ja Salon kauppalan itse ilmoittamia lukuja, täytyy todeta kuivasti, että Salon kauppalan muiden halkohankintojen kuin Metsäliiton välityksellä on täytynyt tulla kauppallalle vielä erittäin paljon kalliimmiksi kuin Metsäliiton suorittamien hankintojen, joiden hinnat olen edellä tarkoin esittänyt.

Mitä tulee niihin syytöksiin, joita ed. Jokinen esitti Metsäliiton ja Salon kauppalan sopimukseen sisältyneistä yleiskustannuksista, on todettava, että Salon kauppalalla oli tältä osalta myös sopimuksen hyväksynyt ja ilmeisesti laskenut hankinnan tätä tietä tulevan edullisemmaksi, kuin mihin kauppalalla muuten olisi kyennyt. Yleiskustannukset ovat kieltämättä muodostuneet korkeiksi kohonneiden palkkay. m. kustannusten vuoksi, mutta sopimuksen mukaiseen laskutukseen sisältyvät yleiskustannukset yhdessä metsänhoitoyhdistyksille ja Metsänhoitoyhdistysten liitolle menevine palkkioineen ovat olleet kuitenkin tuntuvasti noin 10 % alhaisemmat, kuin mikäsi puutavarateollisuuden yleiskustannukset puutavaran hankinnassa oli laskettu asken irtisanottua hintasopimusta tehtäessä, ja noin 40 % alhaisemmat kuin ne lähinnä vertailukelpoiset yleiskustannukset, joita nyt parhaillaan käytävissä hintasopimusneuvotteluissa teollisuuden taholla esitetään. Sopimuksen mukaan Salon kauppalan edustajilla oli oikeus tarkistaa Metsäliiton yleis-

kustannuksia koskevat laskelmat ja olivatkin kauppalan kamreeri ja polttoainepäällikkö Metsäliitossa 1/6—48 käydessään saaneet tässä suhteessa täyden selvityksen, joka oli heitä tyydyttänyt. Kun lisäksi otetaan huomioon, että kaikki Metsäliiton valtuutukseen liittyvät avoimeen hintaan tehdyt hankintasopimukset oli Salon kauppalalla hyväksynyt ja kun Metsäliitto muutenkin on toiminut täysin sopimusten mukaisesti, vieläpä eräissä suhteissa Salon kauppalan eduksi alentanutkin sopimuksen mukaisia laskutuksia, on todettava, että kaikki se poleeminen syytely, jota ed. Jokinen kohdisti Metsäliittoon, on täysin asiaton. Metsäliiton ja Salon kauppalan halkohankintakysymyksissä ei olekaan enää mitään avoimia kohtia, vaan on asia molemmilta puolin hyväksyttyä ja sopimuskäsitteisenä loppuun käsitelty.

Mitä vihdoin tulee siihen, onko kohtuullista velvoittaa asutuskeskuksia myymään halkonsa pienkuluttajille, niin epäedullisesti kuin mihin asiaa koskeva valtioneuvoston päätös velvoittaa, ja jossa mielessä Salon kauppalan asia on parhaillaan kansanhuoltoministeriön hintaosaston käsiteltävänä, se on taas asia kokonaan erikseen. Minun mielestäni sellainen velvoitus ei ole kohtuullinen, koska nykyisin halkojen tarvisijoilla on mahdollisuuksia omatoimisestikin saada asiat suhteellisen hyvin hoideutuksi. Mielestäni olisikin hallituksen syytä tarkistaa tämä päätös nykyisen muuttuneen tilanteen luomalta uudelta pohjalta. Se että tilanne polttopuumarkkinoilla kehittyi viime talvena sellaiseksi kuin tapahtui ja joka aiheuttaa nyt monille asutuskeskuksille ja muille halkojenhankkijoille suuria tappioita, johtuu suurimmaksi osaksi siitä väsymisestä poliittisista päämääriä tavoitellen aiheuttamasta hälystä, jonka ne saivat aikaan uskottelemalla polttopuutilanteen täysin kestävämmäksi. Myöhemmät selvitykset ovat osoittaneet, niinkuin yleisesti tunnetaan, että maassa on polttopuuta jopa niin runsaasti, että monissa metsänomistajille kuulumattomissa varastoissa uhkaa pilaantuminen. Tiedetäänhän esimerkiksi Vapon varastoissa olevan polttopuuta nyt lähes kolmen vuoden tarve. Mielestäni on täysin selvää, että halonhankkijain kannalta tapahtuneesta epäedullisesta kehityksestä ei voida ilman tahallista pahaa tahtoa syyttää metsänomistajia ja heidän jär-

jestöjään. Jos olisi uskottu aikanaan ne tilanearviot, joita heidän taholtaan esitettiin ja joihin yhtyen maalaisliitto halusi estää polttopuun säännöstelyyn paltuttamisen, ei sellaista paniikkia polttopuumarkkinoilla olisi syntynyt, kuin mitä asutuskeskusten vahingoksi nyt tapahtui. Vastuu lankeaa luonnollisesti lähinnä nyt niille, jotka ovat määrävillä paikoilla edustaneet tässä asiassa ed. Jokisen näemyksiä.

Lopuksi haluan lyhyesti sanoa vain sen, että sosialidemokraattienkaan taholla ei pitäisi olla mitään aihetta kadehtia nykyistä metsänomistajien asemaa, joka on suunnatoman paljon huonompi, kuin mitä oli tilanne ennen sotia. Kaikki puheet „metsäruhtinaista”, jollaista nimitystä eräät vasemmistolehdet yksityismetsänomistajista ovat käyttäneet, ovat nyt täysin asiattomia. Silloin kuin tilanne on sellainen kuin se nyt on, että kantohintojen osuus teollisuuslaitosten varastoissa on painunut vain noin yhteen kolmasosaan sodan edellisestä parhaasta tasosta, pitäisi pikemminkin jokaisen vastuuntuntoisen kansalaisen tuntoa huolta siitä, miten näissä olosuhteissa saataisiin harrastus ja mahdollisuudet yksityismetsiemme sodanaikaisten vaurioiden korjaamiseen sellaiseksi, että kansantaloutemme voisi vastaisuudessa perustua kestävään metsävarojen käyttöön ja että yksityisten omistamat metsät voisivat vastaisuudessakin antaa maatilataloudesta toimeentulonsa saavalle väestölle tarpeellisen turvan vaikeina aikoina.

Ed. J o k i n e n: Herra puhemies! Viime tiistain istunnossa esitin eräitä virallisia numerotietoja niistä kohtuuttomista välityspalkkioista, joita Metsäliitto oli Salon kauppalaalta perinyt. Kun ed. Laitinen, millään tavoin väittämättä, että puheenvuoroni olisi ollut erheellinen, puheenvuorossaan mainitsi tämän minun puheenvuoroni rähjäämiseksi, niin minä alistan herra puhemiehen harkittavaksi, oliko ed. Laitisen kielenkäyttö hyvän parlamenttaarisen tavan mukaista.

Ed. Miettunen esiintyi puheenvuorossaan sillä tavalla, että hän pyrki saamaan minun esittämäni tiedot erheellisiksi ja väitti, että Salon kauppala olisi ostomarkkinoilla ollut korottamassa puiden kantohintoja. Minulla on tässä Salon kauppalan poltto-

ainepäällikön antama todistus, jonka minä pyydän, herra puhemies, lukea.

„Salon kauppalan polttoainepäällikkönä todistan seuraavaa:

1) etten minä sinä aikana, kun polttopuiden hankinta Salon kauppalalle on ollut Osuuskunta Metsäliitto i. l.:n hoidettavana, ole hankkinut puita enempää yksityisille kuin Salon kauppalalle enkä siis millään tavoin ole vaikuttanut polttopuun hintojen nousuun paikkakunnalla;

2) että Osuuskunta Metsäliitto i. l. on muuten esiintynyt ainoastaan välittäjänä puutavarakaupoissa lukuunottamatta muutamia pienehköjä metsiä, joista Osuuskunta Metsäliitto i. l. on pystyhakkuulla hankkinut 2,021 pm³, koko hankinnan ollessa n. 30,000 pm³;

3) Osuuskunta Metsäliitto i. l.:n Salon kauppalalle hankkimista polttopuunhinnoista tienvarteen mainittakoon m. m. seuraavat hankinnat: pystyhakkuina: maanviljelijä Aarne Rantalaihon metsästä Suomensjärvellä erikoishalkoa mk 750: —, valtion omistamasta Sipilän tilan metsästä Kiikalasta erikoishalkoa hintaan 637: 53; hankintahakkuina: maanviljelijä Aarne Rantalaihon metsästä Suomensjärveltä koivuhalkoa 800 mk, Kiikalan metsänhoitoyhdistyksen välityksellä erikoishalkoa mk 720: —, Suomensjärven metsänhoitoyhdistyksen välityksellä erikoishalkoa mk 750: —, Sammatin kunnan omistamasta metsästä kouvuhalko mk 800: —, havuhalko mk 700: — ja sekahalko mk 600: —, Kiskon metsänhoitoyhdistyksen hankinnalla koivuhalko mk 861: 80, havuhalko mk 861: 80 ja sekahalko mk 861: 80, Somerin metsänhoitoyhdistyksen välityksellä erikoishalko mk 800: —, koivuhalko mk 825: —, havuhalko mk 700: —, sekahalko mk 650: —, Salon Seudun Metsänhoitoyhdistyksen välityksellä puolipuhdas paperipuu mk 1,300: —, kuorellinen paperipuu mk 1,100: —, erikoishalko mk 850: — — 950: —, koivuhalko mk 900: —, havuhalko mk 800: — ja sekahalko mk 700: — pinokuutiometriltä.

Edellä esitetyllä tavalla hinnoiteltuna tuli Osuuskunta Metsäliitto i. l.:n Salon kauppalalle hankkiman polttopuun keskihinnaksi pinokuutiometriltä tienvarteen ajettuna puolipuhdas paperipuu mk 936: 86, kuorellinen polttopaperipuu mk 888: 25, puolipuhdas kaivospuu mk 874: 32, kuorellinen kaivospuu mk 783: 71, erikoishalko

mk 793: 13, koivuhalko mk 783: 60, havuhalko mk 730: 18 ja sekahalko mk 656: 51, kokonaiskeskihinnan ollessa mk 792: 57 pinokuutiometriltä. Kun näin saatuun hintaan lisätään Osuuskunta Metsäliitto i. l. n laskuttamat välityskustannukset ja muut hankintakulut, tulee Salon kauppalan pienkuluttajille hankitun polttopuun omakustannushinnaksi mk 1,421: —. — Salossa syyskuun 21 päivänä 1948. R. Lahdenranta. Salon kauppalan polttoainepäällikkö”.

Ed. Miettunen ei puheenvuorossaan myöskään millään tavoin voinut osoittaa puheenvuoroani vääräksi siltä kohdalta, jossa mainitsin niistä kohtuuttomista voitoista, joita Metsäliitto oli Salon kauppalaalta ottanut, vaan tosiasiaksi jää edelleenkin, että Salon kauppala sai maksaa Metsäliitolle 140 markkaa pintokuutiometriltä, metsänhoitoyhdistyksille 20 markkaa ja Metsänhoitoyhdistysten Liitolle 10 markkaa eli yhteensä 170 markkaa pinokuutiometriltä välityspalkkioina ja että tämä kauppalan maksama välityspalkkio teki yhteensä 5,100,000 markkaa.

Kun minulla, herra puhemies, on puheenvuoro, niin minä haluan vielä kiinnittää huomiota myöskin erääseen toiseen seikkaan, jonka minä viime tiistain puheenvuorossani jo mainitsin. Kun minä mainitsin, että hintakilpailua on ollut valtion polttoainetoimiston ja Metsäliiton välillä, niin minun täytyy sen vuoksi kiinnittää huomiota siihen seikkaan, että meillä on olemassa kaksi hintajärjestelmää polttopuun hinnoittelussa. Kun kunnat ovat velvolliset hankkimaan puita kansanhuoltoministeriön antaman päätöksen perusteella maksavat ne ostopaikalla Salon kauppalalle koivuhaloit 670 mk, havu- ja leppähalot 640 mk ja sekahaloit 620 mk, niin valtion polttoainetoimisto on vapautettu tämän hintasäännöstelyn alaisuudesta ja heille annetaan oikeudet periä kokonaan korkeampia hintoja, ja tällä tavoin myöskin hintakilpailu halonhankintojen kohdalla on muodostunut tietysti hintoja nostavaksi. Salon kauppalassa nimittäin valtion viranomaisilta valtio on perinyt koivuhaloista 824 mk, joka on siis 124 mk kalliimpi kuin mitä kauppala saa periä polttopuista. Maa-seudulta kotiin ajettuina ne maksavat 887 mk, laskutus 2. 9. 48 per. 14 päivää, ylijältä 6 % korkoa. Näin ollen pitäisi val-

tion taholla silloin, kun ollaan hintasäännöstelyssä, olla siten johdonmukaisia, että kaikki elimet, jotka halkokauppaa suorittavat, olisivat saman hintasäännöstelyn alaisia ja tällä tavoin syntyisi jonkinlaista tasaannusta siihen sekavaan tilanteeseen, joka tällä hetkellä puutavaramarkkinoilla vallitsee.

Lopuksi minä haluan vielä todeta sen, että edelleenkin pidän kohtuuttomana 140 markan välityspalkkiota halkokaupassa ja että kuluttajien kannettavaksi asetetaan metsänhoitajien omille järjestöille 140 markan ylimääräinen summa.

Kulkulaitosministeri Härmä: Paitsi Salon kunnan edustajia on kulkulaitosministeriössä käynyt useiden kaupunkien ja kuntien edustajia, jotka yhtäpitävästi ovat kertoneet, että he ovat joutuneet halkojen hankinnassa maksamaan niin korkeita hintoja, että ne säännöstelyhinnat, jotka kunnille, kaupungeille ja kauppaloille on määrätty, eivät riitä peittämään kustannuksia. Yhtäpitävästi he ovat myöskin vedonneet siihen, että olosuhteet siitä, kuin hankinnat on suoritettu, ovat kokonaan muuttuneet ulkomailta tuodun polttoaineen tähden. He eivät hankinnoissaan kuitenkaan millään tavalla ole rikkoneet voimassaolevia säännöksiä, sillä samanaikaisesti kuin kaupungeissa ja kauppaloissa hinnat on ollut säännösteltyjä, ovat ne hankinta-alueella olleet vapaat. Näiden kuntien, kaupunkien ja kauppalakuntien edustajat ovat pyytäneet joko hinnankorotusta tai hintojen vapautusta voidakseen selviytyä nykyisistä vaikeuksistaan ja jotta halkohankintatappiot eivät tulisi veroilla perittäviksi. Asia on parhaillaan hinta- ja palkkaneuvoston käsiteltävänä ja minusta henkilökohtaisesti tuntuu siltä, kuin ainoa oikea ratkaisu olisi se, että myöskin kaupunki- ja kauppalakunnissa halkojen hinnat vapautettaisiin.

Ed. Lampinen: Minä olisin pyytänyt ed. Jokiselta tiedustella, mihin meni se summa Suomenselän haloista, minkä maksoivat tien varrella 750 markkaa, että ne Salossa sitten maksoivat 1,400 markkaa, kuka tähän olotilaan johti, että tämä hinnannousu niin suureksi tuli, ja mitkä ovat ne kustannukset, jotka tämän hinnan tekijöinä ovat olleet.

Ed. Miettunen: Ed. Jokisen lausunnon johdosta minä uudistan sen äsken lausumani, että Metsäliitto ei vaikuttanut metsänomistajille muodostuvaan hintatasoon, koska se teki kauppvoja avoimeen hintaan, ja ne hinnoiteltiin vasta keväällä sen mukaan, minkälaiseksi taso oli muodostunut. Se, että väitetään Salon kauppalassa halkojen maksaneen niin korkean hinnan, kuin mitä tuosta ed. Jokisen lausunnosta ja kauppalan antamasta todistuksesta ilmeni, ei Metsäliitosta annettujen numerotietojen mukaan pidä paikkaansa, vaan keskimääräinen hinta laskettuna siten, että kuljetuskustannukset olivat 175 mk m³:ltä, jonka Salon kauppala oli hyväksynyt m. m. Metsäliittoa laskuttaessaan siltä osalta paperipuukaupoissa, minkä Metsäliitto suostui ottamaan takaisin, tulee keskimäärin 1,121 mk, niin kuin äsken esitin.

Täällä ministeri Härmä totesi, että näissä halkohankinnoissa ei ole tapahtunut mitään laittomuuksia, vaan ne ovat olleet siis asianomaisten keskinäisten sopimusten mukaisesti tapahtuvia liiketoimia. Vaikka välityspalkkiot ovat kieltämättä olleet tässäkin tapauksessa korkeat, niin ne ovat olleet kuitenkin, niinkuin jo äsken lausunnossani osoitin, Metsäliiton kohdalla alhaisemmat, kuin mitä yleisesti puutavarateollisuudessa on laskettu yleisiksi kustannuksiksi ja tarvittavan välityspalkkioita.

Ed. Jokinen: Minä pyydän ed. Lampiselle huomauttaa, että lausuntoni perustuu Salon kauppalaan saatuihin numerotietoihin ja ne ehdottomasti pitävät myöskin paikkansa (Eduskunnasta: Mistä ne ovat syntyneet?). Ne ovat syntyneet keskihintana näille puumäärille maksettujen las-
kujen perusteella

Mitä tulee sitten siihen, että Metsäliitto ei olisi perinyt näistä kohtuuttomia voitoja, niin se ei pidä paikkaansa, koska Metsäliitto niiden tilintarkastuksen jälkeen, joita Metsäliitossa Salon kauppalan toimesta on suoritettu, on maksanut takaisin ylimääräisiä perittyjä maksuja, joten Metsäliitto ei ole noudattanut edes niissä laskutusperusteissaan tehtyä sopimusta, vaan on yrittänyt laskuttaa sellaisia kustannuseriä, jotka millään tavoin eivät ole olleet sisältyviä näihin kustannuslaskelmiin. Metsäliitto on maksanut huomattavan erän ta-

kaisin liikaa perimiään maksuja Salon kauppalalle.

Ed. Miettunen: Minä olen tarkastellut Metsäliitossa myöskin nämä Salon kauppalaan koskevat halkohankintojen numerot ja todennut, että niissä neuvotteluissa, mitä asianomaisten kesken on ollut, on Metsäliitto suostunut alentamaan hintaa 10 markkaa kuutiometriltä. Laskutukset ovat olleet kuitenkin täysin sopimuksen mukaisia eikä alennus ole siitä johtunut, että laskutukset olisivat olleet sopimuksen vastaisia, vaan Metsäliitto on suostunut alennukseen, että päästäisiin tässä asiassa molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun.

Ed. Lampinen: Herra puhemies! Ed. Jokinen ei täällä selvittänyt, mistä on syntynyt se suuri summa 650 markkaa, mikä on noussut haloille sen jälkeen kun ne on Suomensjärveltä viety Saloon. Jos kerran tämä, niinkuin minä uskon, on totta, mitä ed. Miettunen numeroiden perusteella esittää, niin onko ne olleet ne hankinnat, mitä Salon kauppala teki, ennenkuin puupäälikkö, jonka lausunto täällä luettiin tai jonka lausunnon ed. Jokinen luki, onko sitä ennen tehty järjestömiä kauppvoja, jotka ovat olleet niin paljon korkeampia, että keskitaso on mennyt 1,400 markkaan m³. Metsäliitolla olisi ollut oikeus pitää myös kiinni siitä kaupasta, mikä oli tehty kai-
vospuun ja paperipuun kohdalla, mutta Metsäliitto suostui ottamaan vapaasti ne takaisin sitä varten, että ei ollutkaan Salon kauppalan puutarve niin suuri kuin luultiin vaan päinvastoin sen hälyn tähden noussut, jota täällä eduskunnassa viime vuonna niin suuressa mittakaavassa käytettiin. Mutta sen minä toivoisin, että ed. Jokinen selvittäisi, mihin tämä 650 markkaa on kulkenut sen jälkeen kun se halko on lähtenyt Suomensjärveltä menemään Saloon. Ei sitä rahaa ainakaan Metsäliitto enää käyttänyt, koska halot oli tien varrella myynyt.

Ed. Jokinen: Minä pyydän huomauttaa, että Salon kauppalan tähän laskelmaan ei sisälly mitkään muut laskelmat kuin ainoastaan Metsäliitolta hankittu puutavara. Ja tämä on myöskin tiedossa edustaja Lampisella, että ne tulivat niin

kalliiksi. Joten ed. Lampinen on aivan turha yrittää sotkea tätä asiaa (Ed. Lampinen: En sotke!). Viralliset numerot pitävät tässä paikkansa, sillä se on keskimääräinen hinta. Minun on vaikea selvittää kunkin maanviljelijän kohdalta, mikä erä missäkin tapauksessa on maksettu, mutta Salon kauppalassa on tämä puutili ja tämä tili osoittaa tällaisia loppunumeroita. Niihin kai sentään täytynee luottaa.

Mitä sitten tulee siihen, että Metsäliitto ei olisi niistä rikastunut tai hyötynyt, niin kyllä se on saanut Salon kauppalalta 5,100,000 markkaa. Se on maksettu. Tämä on siis puhdasta välityspalkkiota. Täällä ed. Miettunen ja Lampinen haluavat puolustaa, että 30,000 puukuution välityspalkkiona pitää yhteiskunnan maksaa 5,100,000 markkaa. Siinä on sentään jotakin mätää, joka sentään täytyy ottaa huomioon silloin, kun asetetaan köyhä kansa maksamaan veroja tällaisten suurten voittojen saamiseksi.

Ed. Lampinen: Kyllä minusta on merkillinen tämä ed. Jokisen laskelma, ne ovat niinkuin ennen Huhdan prosentit. Kyllä minusta nyt täytyisi sentään pystyä sanomaan, mihin nämä mainitsemani rahat ovat menneet, että näin suuriksi ovat hinnat nousseet. Metsäliitto ed. Miettusen lausunnon perusteella on laskuttanut kustannushinnakseen haloista 175 markkaa, niin silloin ei vielä Suomusjärveltä halot ole tulleet maksamaan kuin 925 markkaa. Kyllä siellä Salon kauppalassa täytyy olla joku kupru olemassa, kun niiltä on sekaantuneet nämä asiat. Siitä on kysymys tällä kertaa. Ja sitä minä en sano, että Metsäliiton osuutena on ollut riittävä välityspalkkio, mutta kyllä se sittenkin on ollut paljon pienempi kuin yksityiset metsäkauppiat ovat saaneet. Kyllä minä entisenä puulautakunnan jäsenenä tiedän, minäkalaisia hintoja ovat m.m. helsinkiläiset metsäkauppiat voittoina ottaneet silloin kuin pakko-otoilla meiltä metsänomistajilta puuta otettiin. Totta kai metsänomistajien oma liitto, jonka jäsenet myyvät samalla omalle keskusliitolle, voi antaa jälkitiliäkin, jos se katsoo tarpeelliseksi ja voiton turvin voi sen tehdä, niin ei se silloin ole voittojen kerääjänä jonkun yksityisen, vaan se

on metsänomistajain, oman Metsäliiton, ja sen on myös oikeus ja kohtuus myöskin saada riittävä kustannuskorvaus, kun keran Salon kauppala on niin tuhma, ettei se ymmärrä eikä pysty parempiakaan kauppoja tekemään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Edustajille jaetut valtioneuvoston päätökset voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

Valtioneuvoston päätös 27 päivästä toukokuuta 1948 eräistä siirtoväen toimeentulon turvaamista tarkoittavista toimenpiteistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta;

Valtioneuvoston päätös 14 päivästä syyskuuta 1948 vuonna 1948 tuotetusta kotimaisesta viljasta maksettavista hinnoista; sekä

Valtioneuvoston päätös 16 päivästä syyskuuta 1948 eräille viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korvauksesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 15,04.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

13. Tiistaina 5 p. lokakuuta 1948

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

Siv.

1) Hallituksen esitys n:o 14 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949	—
2) Hallituksen esitys n:o 15 laiksi uusien virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin	—
3) Hallituksen esitys n:o 16 Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista ..	—
4) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi makeisvalmisteverosta	—
5) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi tulitikkuverosta	—
6) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta	—
7) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta	—
8) Hallituksen esitys n:o 21 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä	—

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Andersson, Antila, Berner, Forss, Hiekkala, Kajala, E. Kilpi, Kullberg, Lahtela, Larson, Leino, Luukka, Manninen, Pekkala, Pyy, Rantamaa, Riihinen, Söderhjelm, Törngren, Vesterinen ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat ed. Leino tämän viikon ajaksi sairauden vuoksi, ed. Lahtela tämänpäiväisestä ja huomista istunnosta yksityisasiain vuoksi ja ed. Rantamaa tämänpäiväisestä istunnosta yksityisasiain vuoksi.

Valiokuntien jäsenet.

Puhemies: Luetaan eduskunnan valitsijamiehiltä saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,

1 päivänä lokakuuta 1948.

N:o 4.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat valinneet täysistunnon päätöspöytäkirjan 2 §:n kohdalla samana päivänä saamansa kehoituksen mukaisesti jäsenen valtiovarainvaliokuntaan siitä vapautuksen saaneen ed. V. Turusen sijaan ja että valituksi on tullut ed. H. Simosen sekä että varajäseneksi samaan valiokuntaan on ed. H. Simosen sijaan valittu ed. V. Äyrynen.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.

Ed. Hautalan y. m. kysymys, joka koskee väkilannoitemiljardin jakoa ja maatalousministerin siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut maatalousministeri Lepistön vastaus ed. Hautalan y. m. kysymykseen, joka koskee väkilannoitemiljardin jakoa.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan se eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Jo vuonna 1946 erinäisten palkka- ja hintajärjestelyjen yhteydessä lupasi hallitus maataloudelle n. s. väkilantamiljardin. Kun asiaa ei kuitenkaan saatu esille hallituksen esityksenä, niin asia oli hoidettava eduskunnassa aloiteoikeutta käyttäen. Eduskunnan myönteisen päätöksen on myös tasavallan presidentti vahvistanut. Kaikesta huolimatta asian hoitamisessa jatkuvasti viivytellään.

Maatalousväki ja erikoisesti pienviljelijät odottavat jo vihdoin paljon puhutusta väkilantamiljardista käytännöllistä ratkaisua. Ja niin nopeata ratkaisua, että valtion lannoiteavun olisi ehdittävä vielä juuri edessä oleville syyskylville. Sillä riittävien lannoitteiden ostossa on lukuisilla vähäraisilla pienviljelijöillä aina suuria vaikeuksia.

Jakoperusteita määrättäessä olisi nähdäksemme otettava välttämättä huomioon samat näkökohdat, jotka eduskunta hyväksyi m. m. leipäviljan tuotannon turvaamista koskevaan lakiin keväällä 1948, mikä tietäisi sitä, että Lapin ja Oulun läänissä, Keski-Pohjanmaan maanviljelysseuran alueella ja eräissä Kuopion lääninkin kunnissa olisi oikeutettava esimerkiksi 20—25 peltohehtaarin tilatkin jaettavien väkilantojen saantiin. Sillä tämä olisi varsin kohtuullista, jos kerran edellä mainittu oikeus ja jakoraja maamme parhaimmillakin viljelysalueilla tulisi olemaan 15 peltotehtaaria,

kuten tietoon on saatettu. Näinä päivinä jälleen Oulun ja Lapin läänin alueella sattuneet hallan tuhot kertovat tuoreina esimerkkeinä niistä vaikeuksista, joissa sikäläinen maatalousväki ponnistelee. Siksi näitä alueita olisi väkilantamiljardin jaosakin erikoisesti muistettava.

Edellä esitetyn perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten esitämme asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko hallitus tietoinen siitä, että maatalousväki ja erikoisesti pienviljelijät odottavat n. s. väkilantamiljardin jakoa ensi tilassa helpottamaan syyskylvömaitten lannoitusta, sekä

aikooko Hallitus ottaa huomioon edellä mainitun väkilantamiljardin jakoperusteita määrättäessä Lapin ja Oulun lääneissä, Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran alueella ja eräissä Kuopion läänin kunnissa todettuja maatalouden vaikeampia tuotantoedellytyksiä?

Helsingissä 6 päivänä elokuuta 1948.

Yrjö Hautala.	Vieno Simonen.
Viljami Kalliokoski.	Samuli Simula.
S. Salo.	Aino Luostarinen.
Matti Miikki.	Kerttu Saalasti.
Heikki Soininen.	Yrjö Saari.
Hertta Kuusinen-Leino.	Eemil Luukka.
Pekka Kiiski.	J. Virolainen.
Tahvo Rönkkö.	Juhani Leppälä.
J. E. Lampinen.	Antti J. Rantamaa.
Väinö Okko.	Kalle Kauhanen.
Lauri Laine.	Kusti Eskola.
Toivo H. Kinnunen.	Markus Niskala.
M. O. Lahtela.	Lauri Riikonen.
Martti Miettunen.	Niilo Ryhtä.
Martti Suntela.	Atte Pakkanen.
Kustaa Tiitu.	Onni Mannila.
Lauri Murtomaa.	Viljam Sarjala.
Ilmari Tiainen.	V. J. Sukselainen.
Väinö Rankila.	Veikko Vennamo.
S. S. Aittoniemi.	Janne Koivuranta.
Anton Suurkonka.	

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin ovat kansanedustaja Yrjö

Hautala y. m. esittäneet Hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus tietoinen siitä, että maatalousväki ja erikoisesti pienviljelijät odottavat n. s. väkilantamiljardin jakoa ensi tilassa helpottamaan syyskylvömaitten lannoitusta, sekä

aikooko Hallitus ottaa huomioon edellämainitun väkilantamiljardin jakoperusteista määrättäessä Lapin ja Oulun lääneissä, Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran alueella ja eräissä Kuopion läänin kunnissa todettuja maatalouden vaikeampia tuotantoodellytyksiä?

Vastauksena tähän kysymykseen, jonka Herra Puhemies on lähettänyt allekirjoittaneelle maatalousministerille, saan kunniottaen esittää seuraavaa:

Valtioneuvosto on viime elokuun 20 päivänä antanut päätöksen (607/48) kysymyksessä olevan miljardin markan jaosta. Lisäksi on väkilannoitteita myyville liikkeille myönnetty lykkäystä väkilannoitteiden maksussa tulevan marraskuun loppuun asti sillä edellytyksellä, että liikkeet myöntävät vastaavan maksulykkäyksen myös viljelijöille. Täten on viljelijöillä ollut mahdollisuus rahan niukkuuden estämättä hankkia jo syysviljoille tarvittavia väkilannoitteita ja saada niiden hintoihin mainitusta miljardista markasta myönnettävät alennukset.

Hinnan alennuksia myönnetään valtioneuvoston päätöksen mukaan koko maassa viljelijöille, joiden omistamien tai hallitsemien viljelmien peltoala on vähintään 0.5 ja enintään 15 hehtaaria. Alennusten määrä peltohehtaaria kohden lisääntyy viljelmän koon pienentyessä. Pohjois- ja keskiössä maata alennukset ovat suuremmat kuin maan eteläosissa.

Helsingissä 4 päivänä syyskuuta 1948.

Maatalousministeri *Matti Lepistö.*

Till Riksdagens Herr Talman.

Med stöd av 37 § 1 mom. i riksdagsordningen hava riksdagsman Yrjö Hautala

m. fl. till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställt följande spörsmål:

Är Regeringen medveten om att den lantbrukande befolkningen och i synnerhet småbrukarna snarast emotse fördelningen av den s. k. kraftgödselmiljarden för att kunna underlätta gödslingen av höstsäddsmarkerna, samt

ärnar Regeringen taga i betraktande de konstaterade svårare produktionsförutsättningarna för lantbruket i Lapplands och Uleåborgs län, på området för Mellersta Österbottens Lantbrukssällskap och i vissa kommuner av Kuopio län, då fråga är om bestämmande av grunderna för fördelningen av förenämnda kraftgödselmiljard?

Såsom svar på detta spörsmål, som Herr Talmannen tillsänt undertecknad lantbruksminister, får jag härmed äran anföra följande:

Statsrådet har den 20 sistlidne augusti utfärdat ett beslut (607/48) angående fördelningen av ifrågavarande miljard. Vidare har åt de affärer, vilka försälja kraftgödningsämnen, beviljats uppskov med betalningen av desamma intill utgången av instundande november månad under förutsättning, att affärerna även bevilja motsvarande betalningsanstånd åt odlarna. Sålunda hava odlarna haft möjlighet att utan hinder av penningknappheten anskaffa redan för höstsåden erforderliga kraftgödningsämnen och på deras pris erhålla de rabatter, som skola beviljas ur sagda en miljard mark.

Prisnedsättningar beviljas enligt statsrådets beslut i hela landet åt odlare, vilkas ägande eller innehavda brukningsdelars areal åker är minst 0.5 och högst 15 hektar. Nedsättningarnas belopp per åkerhektar ökas allteftersom brukningsdelens storlek minskas. I de norra och mellersta delarna av landet äro nedsättningarna större än i de södra delarna.

Helsingfors den 4 september 1948.

Lantbruksminister *Matti Lepistö.*

Ed. Kuusinen-Leinon y. m. välikysymys, joka koskee Suomen kansainvälistä asemaa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Kuusinen-Leinon y. m. allekirjoittama välikysymys, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnalle.

Maamme kansanvaltaisia ja rauhaa rakastavia kansalaisia — puolueisiin katsomatta — on syvästi huolestuttanut se tosiasia, että Suomen demokraattisessa kehityksessä ja hyvien naapurussuhteiden kohdalla on tapahtunut huomattavaa huonontumista siitä lähtien, kun maahamme muodostettiin eduskunnan pientä vähemmistöä edustava oikeistososialidemokraattinen hallitus ja hallitusvastuusta syrjäytettiin ne muut eduskunta- ja kansalaispiirit, joiden kansanvaltaisen yhteistoiminnan pohjalla maamme sodanjälkeinen suuntaus on kehittynyt.

Kansainvälisen asemamme, rauhan, maan riippumattomuuden ja Neuvostoliitolle ystävällisen ulkopoliittikan kulmakivenä on v. 1947 helmikuussa solmittu ja saman vuoden syyskuussa voimaanastunut rauhansopimus. Se on saanut täydennykseksen Neuvostoliiton kanssa solmitun sopimuksen ystävyydestä, yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta. Näiden sopimusten kirjaimen ja hengen mukaisen käytännön valvominen on jokaisen rehellisen Suomen kansalaisen kunnia-asia. Erikoisesti tämä vaatimus on asetettava maan hallitusvallalle.

Näin käsitetään asia myös Neuvostoliitossa. Siitä ovat todistuksena johtavien neuvostoliittolaisten poliitikkojen lausunnot yllämainittujen sopimusten solmimisen yhteydessä sekä myöskin lukuisat kirjoitukset ja muut mielenilmaukset radiossa ja lehdistössä. Näistä mainittakoon esimerkkinä sikkäläisten huomattavien aikakauslehtien Novoje Vremjan ja Litteraturnaja Gazetan kirjoitukset t. v. elokuulta, joissa luonnehdittiin nykyisen hallituksen johtomiehet „Suomen kansalle niin kalliiksi tulleiksi vuoden 1939 miehiksi” ja katsottiin heidän pyrkivän aikaisemman, Neuvostoliittoa kohtaan vihamielisen politiikan palauttamiseen,

sekä ensinmainitun lehden kirjoitus t. v. heinäkuuta, jossa lausuttiin:

„Olkooppa vakuutellut millaisia tahansa, Suomen politiikkaa tulemme arvioimaan sen tekojen mukaan, erikoisesti sen mukaan, miten lojaalisti tullaan noudattamaan rauhansopimusta sekä myös Neuvostoliiton kanssa solmittua sopimusta ystävyydestä, yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta.”

Jokainen järkävä suomalainen, joka käsittelee, ettei meidän tule toistaa äskeisiin sotiimme johtanutta politiikkaa, on myös selvillä siitä, että maan sisäpolitiikkankin tulee olla tämän kanssa sopuinnossa. Ovathan siitä osoituksena rauhansopimuksen 6, 7 ja 8 artikkelit, joissa taataan kansanvaltaiset perusoikeudet kaikille maamme kansalaisille, kielletään diskriminatooriset toimenpiteet niitä henkilöitä vastaan, jotka ovat vastustaneet hitleriläistä sotapolitiikkaa sekä kielletään vastedes sallimasta maassamme fasismiluontoisten sotilaallisten tai sotilaallisuusluontoisten järjestöjen toimintaa sekä Yhtyneille Kansakunnille ja Neuvostoliitolle vihamielistä propagandaa. Rauhansopimus määrittelee myös 13—19 artikloissa sekä rauhansopimuksen vastavissa liitteissä ne asevoimat, koulutusmuodot ja aseistuksen määrät, joita Suomella puolustuslaitoksensa puitteissa on lupa ylläpitää kieltäen kaiken näiden määräysten ylitse menevien asevoimien ja aseistuksen ylläpitämisen sekä aseellisen koulutuksen.

Edellisen hallituksen aikana koetettiin tällaisen maalemme vaarallisen toiminnan ehkäisemiseksi ja rauhansopimuksen määräyksien noudattamisen hengessä poistaa sotilasaseet siviiliväestöltä, mutta esitys ei saanut eduskunnan enemmistön hyväksymistä. Nykyisen hallituksen aikana sotilasaseita hallussaan pitävät siviilihenkilöt, jotka ovat säännöllisesti kuuluneet väliarhansopimuksen nojalla lakkautettuihin järjestöihin, ja tällaisten henkilöiden muodostamat järjestöt ovat alkaneet yhä enemmän harjoittaa rauhansopimuksen kieltämää sotilaallista toimintaa.

Samanaikaisesti hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin sen valtioelimen supistamiseksi, jonka tehtävänä on valvoa, että rauhan-

sopimusta noudatetaan, ja erittäinkin sellaisten henkilöiden erottamiseksi virasta, joita rauhansopimuksen 7 artikla kieltää diskriminoimasta. Tämän ohella voidaan todeta, että Neuvostoliittoa kohtaan vihamielinen propaganda on oikeiston, jopa hallituspuolueenkin, lehdistössä jatkuvasti lisääntynyt. Itse asiassa koko porvarillisen ja oikeistososialidemokraattisen lehdistön uutisaineisto on suurimmalta osaltaan peräisin Neuvostoliitolle vihamielisistä lähteistä ja, kuten myös lehtien oma otsikointi, väritetty Neuvostoliiton vastaiseen henkeen.

Kun julkisuudessa oli kiinnitetty valtiotavan huomiota Laihialla ja muualla todettuun rauhansopimuksen vastaiseen toimintaan, hallituksen olisi pitänyt kiireellisesti ryhtyä toimenpiteisiin tällaista maamme rauhanomaisia suhteita vaarantavaa toimintaa vastaan. Näitä toimenpiteitä ei olisi tullut hetkeäkään lykätä varsinkaan sen jälkeen, kun Neuvostoliiton virallinen edustus oli selvästi ilmoittanut hallitukselle odottavansa rauhansopimuksen 8 ja 15 artiklan noudattamista ja niitä vastaan sotivan toiminnan lopettamista.

Mutta sensijaan, että hallitus olisi ottanut kyseisen varsin vakavan huomautuksen varteen ja ryhtynyt sen mukaisiin toimenpiteisiin, se — ensin yritettyään pitää koko huomautuksen salassa tai antaa virheellisen kuvan sen sisällöstä — on tehnyt voitavansa leimataksaan huomautuksen täysin aiheettomaksi tai suorastaan naurettavaksi. Hallituksen tähänastiset toimenpiteet eivät ole tähänastiset rauhansopimuksen vastaisen toiminnan lopettamiseen, vaan sen puolusteluun ja legalisoimiseen. Samalla kun hallitus on laiminlyönyt valvoa rauhansopimuksen noudattamista se sitävastoin on ryhtynyt johtamaan entistä kiihkeämpää kamppailua niitä kansalaispiirejä vastaan, jotka ovat korostaneet rauhanomaisen poliittisen suuntauksen noudattamisen välttämättömyyttä.

Tämän kamppailun tähänastiseksi huipuksi muodostui pääministeri Fagerholmin ja ministeri Simosen esiintyminen eduskunnassa syyskuun 30 p:nä, esiintyminen, jossa mainitut hallituksen edustajat itsepintaisesti jatkoivat rauhansopimusta vastaan suuntautuvan toiminnan puolustamista,

rauhantahtoisten kansalaispiirien halventamista ja Neuvostoliiton edustuksen taholta tehtyjen huomautusten tosiasiallista syrjäyttämistä. Tämä esiintyminen ei voi olla rohkaisematta äärimmäisiä oikeistoinneksia, vaarantaen siten rauhansopimuksen edellyttämää kansanvaltaista kehitystä maassamme ja maamme suhteita Neuvostoliittoon.

Kun ottaa huomioon sen myötämielisen suhtautumisen, jota maamme edellisen hallituksen aikana sai Neuvostoliiton taholta osakseen, ei vain lausuntoina, vaan ennen kaikkea helpotuksina sotakorvauksiin ja muihin sodasta johtuneisiin taloudellisuontoihin velvoituksiimme, hyvät kauppasopimuksemme Neuvostoliiton kanssa siltä ajalta ja muun ystävällisen kanssakäymisen, on ilmeistä, että suhteemme Neuvostoliittoon ovat vakavasti häiriintymässä. Siitä ei voi olla muuta kuin vahinkoa kansallemme niin taloudellisesti kuin poliittisesti. Nykyinen kriittinen maailmantilanne pakottaa meidät ajattelemaan vakavasti sitä, että Neuvostoliiton hyvä tahto maattamme kohtaan on meille ehdoton välttämättömyys. Näin ollen ei voida pitää muuna kuin vastuuttomana politiikkana sitä, että maamme aseman on sallittu siihen määrin huonontua, kuin edellä on osoitettu. Se ei ole myöskään voinut olla kuvastumatta maassamme vallitsevissa mielialoissa, jopa kansalaisten jokapäiväisessä toimeentulossa niin kaupungeissa kuin maaseudullakin.

Edellä esitettyyn viitaten sekä nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin esitämme asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että maamme kansainvälinen asema ja erikoisesti suhteemme Neuvostoliittoon ovat viimeisten kahden kuukauden aikana huomattavasti huonontuneet ja

mitä hallitus aikoo tehdä tämän tilanteen parantamiseksi sekä rauhansopimuksen 6, 7, 8, 15 ja 18 artiklojen sekä 19 artiklan ensimmäisen kohdan toteuttamiseksi sekä rauhan-

sopimuksen hengen ja kirjaimen
mukaisen käytännön palauttamiseksi?

Helsingissä lokakuun 1 p:nä 1948.

Hertta Kuusinen-Leino.	Aimo Aaltonen.
Atos Wirtanen.	Mauri Ryömä.
Yrjö Murto.	Antto Prunnila.
Ville Pessi.	Esa Hietanen.
Lauri Myllymäki.	Nestori Nurminen.
Gösta Rosenberg.	Eino Tainio.
Sylvi-Kyllikki Kilpi.	Eino Roine.
Toivo Kujala.	Elli Stenberg.
Irma Torvi.	Martti Leskinen.
Anna Nevalainen.	Matti Meriläinen.
Arvo Riihimäki.	Niilo Nieminen.
J. Mustonen.	

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen
37 §:n 2 momentin mukaan on asia pan-
tava pöydälle johonkin seuraavaan istun-
toon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia
pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Asia pannaan pöydälle eduskun-
nan seuraavaan istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poiste-
taan asiat 1) — 8).

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on tänään kello 14.30.

Täysistunto lopetetaan kello 13.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

14. Tiistaina 5 p. lokakuuta 1948

kello 14,30.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Siv.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä-oleviksi ne edustajat, jotka ottivat osaa edelliseen istuntoon, sekä lisäksi ed. Riihinen.

Ilmoitusasiat:

Ed. Kuusinen-Leinon välikysymys, joka koskee Suomen kansainvälistä asemaa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Kuusinen-Leinon y.m. välikysymykseen ovat sen allekirjoittajain lisäksi kirjallisesti yh-

tyneet edustajat M. Järvinen, Sormunen, Renfors, Kujanpää, Friman, E. Kilpi, Perkonoja, Puumalainen, P. Leskinen, Taurainen ja Riihinen.

Kun välikysymykseen näin ollen on sen allekirjoittajat mukaan luettuina liittynyt kaikkiaan 34 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan välikysymyksen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 14,36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

15. Tiistaina 5 p. lokakuuta 1948

kello 18.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ulkopuolella päiväjär-
jestyksen annetaan vastaus ed.
Kuusinen-Leinon y.m. välikysymyk-
seen, joka koskee Suomen kansainvä-
listä asemaa 212

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudon asemesta merkitään saapu-
villa oleviksi ne edustajat, jotka ottivat
osaa edellisiin istuntoihin.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyyntö.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tästä
istunnosta sairauden vuoksi ed. Pohjala.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasaval-
lan presidentin kirjelmien ohella viime
syyskuun 23 päivästä ja kuluvaan lokakuun
1 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet
hallituksen esitykset n:ot 8 ja 25—29, jotka
nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettuja asetuksia ja valtioneuvoston päätöksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituk-
sen oikeuttamisesta antamaan tarpeen vaa-
timia säännöksiä Suomen vientikaupan tur-
vaamiseksi 28 päivänä joulukuuta 1945
annetun lain 2 §:ssä mainitussa tarkoituk-
sessa, on eduskunnalle, puhemiehelle osoi-
tettuna, saapunut uudelleen jätettynä sa-
notun lain nojalla 14 päivänä toukokuuta
1948 annettu

Asetus Ranskan kanssa tehdyn maksuso-
pimuksen eräiden muutosten voimaansaat-
tamisesta.

Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan
tietoon jakamalla se edustajille.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tar-
koituksessa kuin talouselämän säännöstele-
misestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä
toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on
säädetty, ovat eduskunnalle, puhemiehelle
osoitettuna, saapuneet seuraavat mainitun
lain nojalla annetut valtioneuvoston pää-
tökset:

Valtioneuvoston päätös 10 päivästä kesä-
kuuta 1948 saippuan säännöstelystä an-
netun valtioneuvoston päätöksen muuttami-
sesta; ja

Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesä-
kuuta 1948 ylimääräisistä virastotöistä
annetun valtioneuvoston päätöksen muutta-
misesta.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt
saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne
edustajille.

Ed. Kuusinen-Leinon y. m. välikyksymys, joka koskee Suomen kansainvälistä asemaa.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen tulee nyt annettavaksi vastaus ed. Kuusinen-Leinon y. m. välikyksymykseen, joka koskee Suomen kansainvälistä asemaa.

Sitten kuin välikyksymykseen annettu vastaus ja sen johdosta aiheutunut keskustelu on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka sisältyy valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaan jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa joko asian valiokuntaan lähettämistä taikka perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Jos halutaan tehdä työjärjestyksen 52 :n 2 momentissa edellytetty ehdotus päätöksen teon siirtämisestä, on sellainenkin ehdotus tehtävä ennen kuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Välikyksymykseen vastaten lausuu

Pääministeri Fagerholm: Herra puhemies! Kansanedustaja Hertta Kuusinen-Leino y. m. SKDL:n ryhmään kuuluvat kansanedustajat ovat valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin nojalla esittäneet asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikyksymyksen:

„Onko hallitus tietoinen siitä, että maamme kansainvälinen asema ja erikoisesti suhteemme Neuvostoliittoon ovat viimeisten kahden kuukauden aikana huomattavasti huonontuneet ja

mitä hallitus aikoo tehdä tämän tilanteen parantamiseksi sekä rauhansopimuksen 6, 7, 8, 15 ja 18 artiklojen sekä 19 artiklan ensimmäisen kohdan toteuttamiseksi sekä rauhansopimuksen hengen ja kirjaimen mukaisen käytännön palauttamiseksi?”

Tämän välikyksymyksen johdosta pyydän saada esittää seuraavaa:

Talousarvion lähetekeskustelun viime torstaina alkaessa oli minulla tilaisuus eslostaa hallituksen ulkopoliittista linjaa. Palautin tällöin mieliin generalissimus Stalinin historiallisen puheen ystävyssopi-

muksen allekirjoittamisen yhteydessä, jossa puheessaan hän m. m. ilmaisi sen toivomuksen ja vakaumuksen, että me siirrysimme pitkäaikaisesta molemminpuolisen epäluottamuksen aikakaudesta uuteen, molemminpuolisen luottamuksen aikakauteen, että on ponnisteltava perinteiden luomiseksi Suomen ja Neuvostoliiton väliselle keskinäiselle ystävyydelle sekä että mainittu ystävyyssopimus on solmittu täydellisen tasa-arvoisuuden pohjalla. Näihin generalissimus Stalinin lausumiin ajatuksiin viitaten lausuin mainitussa puheessani, että hallitus pyrkii rauhansopimuksen ja ystävyyssopimuksen hengessä, siinä hengessä, mitä generalissimus Stalin on ilmaissut puheessaan, työskentelemään Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden lujittamiseksi. Lausuin puheessani myös viitaten ystävyyssopimuksen 6 artiklaan, että Suomi ja Neuvostoliitto ovat nimenomaisesti sitoutuneet noudattamaan suvereenisuuden ja riippumattomuuden, molemminpuolisen kunnioittamisen ja toisen valtion sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteita. Mutta puheessani pyrin myös osoittamaan niiden kommunistiemme ja SKDL:n taholta esitettyjen, hallitusta vastaan tähdättyjen syytösten aiheettomuuden, joiden tarkoituksena itse asiassa on huonontaa maamme suhteita itäiseen naapurimaahan. Sanoin, ettei kansandemokraateilla ole oikeutta yrittää estää hallituksen vilpittömiä pyrkimyksiä työkennellä kahden naapurimaan välisten suhteiden lujittamiseksi ja ettei kansandemokraateilla ole oikeutta peittää sisäpoliittisia epäonnistumisiaan yrityksillä vahingoittaa maan ulkopoliittista asemaa.

Välikyksymys koskee oleellisesti samoja asioita, joista mainitussa puheessani on eduskunnalle jo esitetty tyhjentyvä selvitys. Asian laatuun katsoen hallitus pitää kuitenkin tarpeellisenä kiireellisesti vastata välikyksymykseen ja antaa eduskunnalle tilaisuuden lausua mielensä maamme politiikan linjasta.

Välikyksymys on itse asiassa omiaan antamaan sen kuvan, kuin rauhansopimuksen artikloiden toteuttaminen olisi suurimmalta osalta vielä avoimena ja keskeneräisenä. Tällöin välikyksymyksen tekijät kuitenkin salaavat sen tosiasian, että rauhansopimuksen artiklat ovat suurelta osalta samat kuin välirauhansopimuksessa ja että välirauhansopimuksen toteuttamisesta Suomi on saa-

nut sen tunnustuksen rauhansopimuksen johdannossa, että Suomi on lojaalisti täyttänyt sopimuksen ehdot. Tämä yleinen huomautus on syytä esittää välikysymyksen johdosta, josta huokuu tyytymättömyys kaikkeen, mitä tässä maassa ylipäänsä on tehty rauhansopimuksen noudattamiseksi.

Rauhansopimuksen 6, 7 ja 8 artikloilla, joihin välikysymyksessä viitataan, pyritään, kuten välikysymyksessä aivan oikein lausutaan, takaamaan kansanvaltaiset perusoikeudet. Välikysymyksessä ei kuitenkaan mainita, mitkä nämä demokraattiset perusoikeudet ovat. Rauhansopimuksen 6 artiklassa sanotaan nimenomaan, että ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin sisältyvät sananvapaus, paino- ja julkaisuvapaus, uskonnonvapaus, vapaus poliittisiin mielipiteisiin sekä kokoontumisvapaus. Tämä luettelo ei tietenkään ole tyhjentävä, sillä välikysymyksen tekijätkin tietänevät, että rauhansopimuksen ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevat määräykset ovat luonteeltaan yleisiä, ohjelmallisia, aivan samoin kuin Yhdistyneet Kansakunnat järjestön vastaavat määräykset, ja että parhaillaan on YK:n piirissä käynnissä työ näiden ohjelmallisten periaatteiden tarkemmin määrittelemiseksi. Niin kauan kuin tätä tarkempaa määrittelyä ei ole YK:n piirissä suoritettu, on lähdeittävä siitä, että demokraattisilla oikeuksilla on ymmärrettävä niitä kansalaisoikeuksia, jotka vanhastaan yleisesti sisältyvät demokraattisten valtioiden valtiosääntöihin ja jotka ovat saaneet ilmansa myös Suomen hallitusmuodossa. Kun rauhansopimuksen teksti oli valmisteltavana Pariisin rauhankonferenssissa, sai Suomen silloisen hallituksen valtuuskunta tilaisuuden esittää huomautuksensa m. m. 6 artiklan johdosta, ja tällöin Suomen valtuuskunta, joka tietääkseni oli yksimielinen SKDL:n edustajia myöten, esitti kirjallisesti, että 6 artiklassa julkilausutut periaatteet ovat jo saaneet ilmauksen Suomen lainsäädännössä. On mahdotonta ajatella, että rauhansopimuksen tarkoituksena olisi julistaa kaikki perinteellisen kansalaistoiminnan ja valtioelämän ilmaukset epädemokraattisiksi ja kielletyiksi. Kun eduskunta aikanaan hyväksyi rauhansopimuksen määräykset, ei se suinkaan joutunut kieltämään täällä vanhastaan voimassa ollutta suomalaista demokratiaa, sitä kansanvaltaa, jonka kulmakivenä ovat lainalainen kansalaisvapaus ja edellä mainitut perusoikeudet.

Rauhansopimuksessa määrätty diskriminaation kieltä merkitsee, ettei Suomessa olevilta henkilöiltä saa kieltää ihmisoikeuksia eikä perusvapauksia. Kansalta ei ole — se sanotaan rauhansopimuksessa, mutta ei välikysymyksessä — kiellettävä sen demokraattisia oikeuksia. Toisaalta diskriminaation kieltä sisältää sen, ettei kellekään saa olla mitään etuoikeuksia, jotka loukkaisivat muiden laillisia oikeuksia.

Mitä tulee rauhansopimuksen 7 artiklan määräykseen, että Suomen on vapautettava kaikki henkilöt, joita on pidetty vangittuina heidän Yhdistyneiden Kansakuntien hyväksi suorittamansa toiminnan tai Yhdistyneitä Kansakuntia kohtaan osoittamansa myötätunnon taikka rodullisen syntyperänsä takia, on Pariisin rauhankonferenssissa ollut Suomen valtuuskunta yksimielisesti todennut, että Suomi on jo välirauhansopimuksen vastaavan määräyksen mukaisesti täyttänyt tämän velvoituksen ja tulee tietenkin jatkuvasti valvomaan, ettei Suomessa saateta voimaan diskriminatoireista lainsäädäntöä ja siitä johtuvia rajoituksia. Edellinen hallitus on soveltanut rauhansopimuksen 7 artiklaa siten, että se on vapauttanut suuren joukon henkilöitä riippumatta siitä, ovatko heidän tekonsa tai laiminlyöntinsä aiheutuneet nimenomaan myötätunnosta Yhdistyneitä Kansakuntia kohtaan, ja nykyinen hallitus on noudattanut edeltäjänsä käytäntöä.

Välikysymyksessä tahdotaan tehdä uskotavaksi, että sosialidemokraattinen puolue ja kaikki muutkin puolueet sekä niiden lehdistö, paitsi eivät SKDL:ään lukeutuvat puolueet ja lehdet, ovat syyllistyneet Neuvostoliittoa kohtaan vihamieliseen propagandaan. Mitä järjestöjen propagandaan tulee, rauhansopimuksen 8 artikla velvoittaa hajoittamaan kaikki Suomen alueella toimivat fascismiluontoiset poliittiset, sotilaalliset, tai sotilailuontoiset sekä muut järjestöt, jotka harjoittavat Neuvostoliitolle tai muille Yhdistyneille Kansakunnille vihamielistä propaganda. Suomen asemassa olevan pienen maan lehdistön on tietenkin syytä aivan erityisessä määrin rauhansopimuksen mainitun määräyksen hengen mukaisesti pitää huolta siitä, että lehden kirjoittelu on totuudenmukaista ja tasapuolista. Voidaankin todeta, että Suomen lehdistö yleensä on vastuunsa tuntien pidäntynyt yksipuolisesta ja sen vuoksi maallemme vahingollisesta kirjoittelusta. Halli-

tus tulee puolestaan jatkuvasti seuraamaan lehtiemme kirjoittelua ja sen mukaan kuin siihen on painovapaudesta voimassa olevat periaatteet huomioon ottaen aihetta puuttumaan asiaan, milloin on kysymys rangais-tavasta kirjoittelusta, joka on omiaan vaarantamaan maamme suhteita vieraisiin valtioihin. Kuten tunnettua, onkin hallituksen aloitteesta nostettu syyte eräiden kirjoitus-ten johdosta.

Väläkysymyksessä mainitaan, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin sen valtioelimen supistamiseksi, jonka tehtävänä on valvoa, että rauhansopimusta sovelletaan. Tällöin tarkoitetaan ilmeisesti valtiollista poliisia. Kansainvälisten sopimustemme valvonta kuuluu hallitukselle. On käsitteiden sekoit-tamista väittää, että valtiollisella poliisilla olisi yleensä lainsäädäntömme nojalla tai ehkä erikoisesti rauhansopimuksen mukaan joitain erioikeuksia rauhansopimuksen nou-dattamisen valvonnassa. Jo aikaisemmin on eduskunnalle esitetty selvitystä siitä, että valtiollisen poliisin toimintaa vastaan voi-daan nykyisellään esittää vakavia muistutuksia. Lisäesimerkkinä valtiollisen poliisin toiminnan laadusta juuri rauhansopimuksen alalla voidaan mainita, että vaikka valtiol-linen poliisi on aina välirauhansopimuksen voimaantulosta lähtien suorittanut jatku-vasti yhdistysrekisteritoimistossa yhdistys-ten ja seurojen ja sääntöjen tarkkailua, se on kuitenkin velvollisuutensa laiminlyöden jättänyt sekä edelliselle että nykyiselle hal-litukselle ilmoittamatta eräistä yhdistysten säännöissä olleista soveltumattomiksi käy-neistä kohdista. On syntynyt se outo til-lanne, että samalla kun eräät kommunisti-lehdet ovat — vasta nykyisen hallituksen aikana — tehneet mainituista sääntöjen kohdista suuren numeron, kysymyksessä olevat säännöt on löydetty valtiollisen poliis-in omasta huostasta. Eduskunta lienee yhtä mieltä siitä, että valtiollisissa poliis-sissa on kohentamisen ja uudesti järjestelyn varaa, myöskin rauhansopimuksen noudat-tamisen valvontaa silmällä pitäen.

Väläkysymyksessä mainitaan vielä, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin sellaisten henkilöiden erottamiseksi virasta, joita rauhansopimuksen 7 artikla kieltää diskri-minoimasta. Niissä toimenpiteissä, joihin on ryhdytty tai suunnitellaan ryhdyttäväksi eräiden virastojen ja virkapaikkojen uudestijärjestämiseksi, ei ole kysymys mis-

tään sellaisesta, jolla olisi yhteyttä rauhan-sopimuksen 7 artiklaan, vaan m. m. viras-tojen supistamisesta eduskunnan lausumien toivomusten mukaan.

Mitä tulee ampuma- ja metsästysseuroi-hin, joiden toimintaa väläkysymyksessä myös on kosketeltu, viittaani viime torstaina edus-kunnalle annettuun tyhjentävään selityk-seen, joka osoittaa, ettei toimitetuissa, aivan erityiseen tarkkuuteen ja yksityiskohtaisuuteen menneissä tutkimuksissa ole ilmennyt mitään sellaista, mikä edes viittaisikaan peitettyyn salaiseen suojeluskuntatyön jat-kamiseen. Päinvastoin kuin mitä SKDL:n lehtien taholta ja väläkysymyksessä on tah-dottu väittää, ampuma- ja metsästysseu-rojen toiminnassa ei ole kysymys muusta kuin lakien ja asetusten mukaisesta täysin luvallisesta metsästys- ja riistanhoito- sekä ampumaharrastuksen harjoittamisesta. Hal-litus tulee tietenkin huolehtimaan siitä, että maamme tinkimättömästi pitää kiinni rau-hansopimuksen tässäkin suhteessa asetta-mista velvoituksista.

Väläkysymyksessä on mainittu myös rau-hansopimuksen 19 artiklan 1 kohta, joka koskee sotamateriaalin liikamäärää. Tämän johdosta saan ilmoittaa seuraavaa:

Edellisen hallituksen aikana puolustus-ministeriö lähetti viime kesäkuun 25 päi-vänä ulkoasiainministeriölle luetteloiden muotoon laaditun selvityksen puolustusvoi-main sotamateriaalista ja sen liika määrästä rauhansopimuksen kannalta. Samalla puo-lustusministeriö tiedusteli, miten liikamää-rän suhteen on meneteltävä. Tämän joh-dosta ulkoasiainministeriö pyysi viime hei-näkuun 2 päivänä Neuvostoliiton ja Eng-lannin lähettiläitä ryhtymään heistä riip-puviin toimenpiteisiin rauhansopimuksen määräysten täyttämistä varten tarpeellisen, sopimuksen 34 artiklassa edellytetyn oh-jauksen saamiseksi. Tätä pyydettyä ohjausta ulkoasiainministeriö ei ole vielä saanut, mutta kumpikin lähettiläs on pyytännyt lisätietoja ja selvityksiä mainittujen luetteloiden johdosta. Kysymys on siis vielä avoin syistä, jotka eivät ole hallituksen määrättävissä.

Tämän väläkysymyksen esittäminen halli-tuksen ulkopoliittisesta ohjelmasta on ollut täysin aiheetonta. Kun väläkysymyksen esit-täjät ovat väittäneet, voimatta perustella väitteitään tosiasioilla, että nykyinen halli-tus olisi sallinut rauhansopimuksessa kiel-

lettyä toimintaa, onkin heidän tarkoitukseen katsottava itse asiassa olleen antaa puoluepoliittisessa tarkoituksessa hallitusta vastaan tehdylle hyökkäykselle se leima, kuin olisi kysymys isänmaallisessa mielessä suoritetusta toimenpiteestä maan etujen pelastamiseksi.

Välíkysmýs antaa kuitenkin hallitukselle tilaisuuden ilmoittaa, ettei sillä ole tietoa siitä, että maamme kansainvälinen asema tai erikoisesti suhteemme Neuvostoliittoon olisivat huomattavasti huonontuneet niiden kahden kuukauden aikana, jolloin nykyinen hallitus on ollut toiminnassa. Eräissä Neuvostoliiton lehdissä on tosin julkaistu maallemme epäedullisia lausumia, mutta kuten eduskunnalle jo on ilmoitettu, kysymyksessä olevien lausumien on katsottava perustuvan täältä käsin annettuihin erheelisen käsityksen synnyttäviin tietoihin. Kuluneiden kahden kuukauden aikana ei ole, kuten sanottu, tapahtunut mitään sellaista, joka olisi voinut huonontaa maan suhteita ulkovaltoihin tai herättää epäluuloja maan poliittisen suuntauksen muuttumisesta.

Hallitus on täysin samaa mieltä kuin välíkysmýksentekijät siitä, että suhteemme Neuvostoliittoon on pysytettävä ystävällisinä ja luottamuksellisina. Maamme on, kuten välíkysmýksessä aivan oikein todetaan, saanut Neuvostoliiton hallituksen taholta monin tavoin osakseen myönteisiä suhtautumista. Hallitus, joka aikoo tarkoin pitää huolta siitä, että sekä rauhansopimusta että ystävyyssopimusta tullaan täysin noudattamaan sopimusten kirjaimen ja hengen mukaisesti, ei ole laiminlyövä mitään, mikä on omiaan edelleen lujittamaan Suomen ja Neuvostoliiton välillä vallitsevia ystävällisiä suhteita.

Kun hallituksen noudattama ulkopoliittinen ohjelma on tullut eduskunnassa keskustelun alaiseksi, pitää hallitus tärkeänä, että eduskunta selvästi osoittaa hyväksyvänsä hallituksen noudattaman ulkopoliittikan. Sen vuoksi hallitus odottaa, että eduskunta, kultuaan hallituksen vastauksen, siirtyy yksinkertaiseen päiväjärjestykseen.

Herr Talman! Riksdagsman Hérta Kuusinen-Leino jämte övriga till DFFF:s grupp hörande riksdagsmän ha med stöd av riksdagsordningens 37 § 2 mom. till vederbörande medlems av statsrådet besvarande riktat följande interpellation:

Är regeringen medveten om, att vårt lands internationella ställning och i synnerhet vårt förhållande till Sovjetunionen under de senaste två månaderna på ett märkbart sätt försämrats och

vad ärnar regeringen göra för att upphjälpa denna situation och till förverkligande av fredsfördragets 6, 7, 8, 15 och 18 artiklar samt 19 artikeln första punkt ävensom för återställande av en med fredsfördragets anda och bokstav överensstämmande praxis.

På grund av denna interpellation anhåller jag om att få framföra följande.

Vid begynnelsen av remissdebatten rörande statsförslaget senaste torsdag hade jag tillfälle att redogöra för regeringens utrikespolitiska linje. Jag påminde härvid om generalissimus Stalins historiska tal i samband med undertecknandet av vänskaps-pakten, i vilket tal han bl. a. uttryckte den förhoppningen och övertygelsen, att vi från en lång period av ömsesidig misstro skulle övergå till en ny epok av ömsesidigt förtroende, att man bör sträva att skapa traditionen för den inbördes vänskapen mellan Finland och Sovjetunionen samt att nämnda vänskapspakt ingåtts på basen av fullständig likställighet. Med hänvisning till dessa av generalissimus Stalin uttalade tankar yttrade jag i mitt nämnda tal, att regeringen strävar att i fredsfördragets och vänskapspaktens anda, i den anda, som generalissimus Stalin uttryckt i sitt tal, arbeta för befästande av relationerna mellan Finland och Sovjetunionen. Jag sade även i mitt tal, med hänvisning till vänskapspaktens 6 artikel, att Finland och Sovjetunionen uttryckligen förbundit sig att iakttaga principen om inbördes respektande av den andra partens suveränitet och oavhängighet samt att icke inblanda sig i den andra statens inre angelägenheter. Men i mitt tal sökte jag även påvisa grundlösheten i de av våra kommunister och DFFF mot regeringen riktade anklagelserna, vilkas syfte i själva verket är att försämma vårt lands förhållande till det östra grannlandet. Jag sade, att folkdemokraterna icke ha rätt att försöka hindra regeringens uppriktiga strävan att arbeta för befästande av relationerna mellan tvenne grannland och att folkdemokraterna icke ha rätt att överskyla sina inrepolitiska

misslyckanden med försök att skada landets utrikespolitiska ställning.

Interpellationen berör väsentligen samma saker som de rörande vilka jag redan i mitt nämnda tal givit riksdagen en uttömmande utredning. Med hänsyn till ärendets art finner regeringen det likväl nödvändigt att skyndsamt besvara interpellationen och giva riksdagen tillfälle att uttala sin åsikt angående vårt lands politiska linje.

Interpellationen är i själva verket ägnad att inge föreställningen, att förverkligandet av artiklarna i fredsfördraget fortfarande till största delen vore öppet och ofullbordat. Härvid dölja interpellanterna likväl det faktum, att artiklarna i fredsfördraget till stor del äro desamma som i vapenstillståndsavtalet och att Finland i fråga om förverkligandet av detta i inledningen till fredsfördraget erhållit erkännandet att Finland lojalt uppfyllt avtalets villkor. Denna allmänna anmärkning är det skäl att frambära med anledning av interpellationen, som andas missnöje med allt vad i detta land över huvud gjorts för iakttagande av fredsfördraget.

Medelst fredsfördragets 6, 7 och 8 artiklar, till vilka i interpellationen hänvisas, strävar man, såsom i interpellationen alldeles riktigt uttalas, att garantera de demokratiska grundrättigheterna. I interpellationen nämnes likväl icke, vilka dessa demokratiska grundrättigheter äro. I fredsfördragets 6 artikel säges uttryckligen, att i de mänskliga rättigheterna och grundfriheterna ingå yttrandefrihet, tryck- och publikationsfrihet, religionsfrihet, frihet i fråga om politiska åskådningar samt samlingsfrihet. Denna förteckning är naturligtvis icke uttömmande, ty även interpellationens framställare torde väl veta, att de i fredsfördraget ingående bestämmelserna om de mänskliga rättigheterna och grundfriheterna till sin natur äro allmänna, programmatiska, på samma sätt, som motsvarande bestämmelser i organisationen Förenta Nationerna och att för närvarande i F.N:s krets pågår ett arbete för dessa programmatiska principers närmare definierande. Så länge denna noggrannare definition icke fastslagits inom F.N:s krets, bör man utgå från att med demokratiska rättigheter skola avses de medborgerliga rättigheter, vilka av ålder i allmänhet ingå i de demokratiska staternas statsförfatt-

ningar och vilka tagit sig uttryck även i Finlands regeringsform. Då fredsfördragets text var under beredning vid fredskonferensen i Paris, erhöll Finlands dåvarande regeringsdelegation tillfälle att framlägga sina erinringar bl. a. i anledning av 6 artikeln, och härvid anförde Finlands delegation, som i sin helhet — således även DFFF:s representanter — enligt vad mig är bekant, var fullkomligt enig, skriftligen, att de i 6 artikeln framlagda principerna redan tagit sig uttryck i Finlands lagstiftning. Det är omöjligt att tänka sig, att fredsfördragets syftemål skulle hava varit att förklara all traditionell medborgerlig verksamhet och alla yttringar av statslivet för odemokratiska och förbjudna. Då riksdagen i tiden godkände bestämmelserna i fredsfördraget, kom den ingalunda att därigenom förneka den av ålder härstädes gällande finska demokratin, det folkvälde, vars hörnstenar äro lagenlig medborgarfrihet och förenämnda grundrättigheter.

Det i fredsfördraget stadgade förbudet mot diskriminering innebär, att personer bosatta i Finland ej få förvägras mänskliga rättigheter ej heller fundamentala friheter. Folket bör icke — det utsäges i fredsfördraget, men ej i interpellationen — förvägras dess demokratiska rättigheter. Å andra sidan åter innehåller förbudet mot diskriminering att ingen får tilldelas några privilegier, vilka skulle kränka andras lagliga rättigheter.

Vad beträffar bestämmelsen i 7 artikeln i fredsfördraget, att Finland skall frigiva alla de personer, vilka hållits häktade för deras till förmån för de allierade nationerna bedrivna verksamhet eller för mot de allierade nationerna visad sympati eller på grund av sin ras, har Finlands delegation vid fredskonferensen i Paris enhälligt konstaterat, att Finland redan i enlighet med vapenstillståndsavtalets motsvarande bestämmelse fullgjort detta åliggande och naturligtvis även framdeles kommer att tillse, att i Finland icke genomföres någon diskriminatorisk lagstiftning och därav följande inskränkningar. Den tidigare regeringen har tillämpat 7 artikeln i fredsfördraget sålunda, att den frigivit en stor mängd personer, oberoende av, huruvida deras gärningar eller försummelser föranletts av uttrycklig sympati för de allierade

nationerna, och den nuvarande regeringen har iakttagit sin föregångares praxis.

I interpellationen söker man göra troligt, att det socialdemokratiska partiet och jämväl alla andra partier samt deras tidningspress, förutom de till DFFF hörande partierna och tidningarna, gjort sig skyldiga till fientlig propaganda mot Sovjetunionen. Vad organisationernas propaganda beträffar, förpliktar 8 artikeln i fredsfördraget till upplösande av alla på Finlands område verkande organisationer av politisk, militär eller militärartad karaktär med fascistisk anstrykning samt andra organisationer, vilka bedriva mot Sovjetunionen eller de övriga allierade nationerna fientlig propaganda. Tidningspressen i ett litet land som Finland har naturligtvis allt skäl att i synnerligen hög grad i överensstämmelse med andan i den i fredsfördraget ingående bestämmelsen tillse, att tidningarnas skrivsätt är sanningsenligt och opartiskt. Man kan även konstatera, att Finlands tidningspress i allmänhet, medveten om sitt ansvar, avhållit sig från ett ensidigt och av denna orsak för landet skadligt skrivsätt. Regeringen kommer å sin sida att fortgående följa med tidningspressens skrivsätt och, i den mån anledning därtill med iakttagande av gällande principer om tryckfriheten föreligger, ingripa, då fråga är om straffbart skrivsätt, som är ägnat att äventyra vårt lands relationer till främmande makter. Såsom känt har även på regeringens initiativ åtal väckts med anledning av vissa tidningsartiklar.

I interpellationen nämnes, att regeringen vidtagit åtgärder för inskränkningar av det statsorgan, som har till uppgift att övervaka tillämpningen av fredsfördraget. Härmed avses uppenbarligen statspolisen. Övervakningen av våra internationella fördrag ankommer på regeringen. Det är en begreppsförvirring att påstå, att statspolisen över huvud med stöd av vår lagstiftning eller kanske särskilt i enlighet med fredsfördraget skulle ha några specialrättigheter i fråga om övervakningen av fredsfördragets iakttagande. Redan tidigare har för riksdagen framlagts en utredning om, att man för närvarande kan framföra allvarliga anmärkningar mot statspolisens verksamhet. Som ytterligare exempel på arten av denna verksamhet just på fredsfördragets område kan nämnas, att ehuru stats-

polisen, ända sedan vapenstillståndsavtalet trätt i kraft, oavbrutet på föreningsregisterbyrån verkställt granskningar av föreningsars och sällskaps stadgar, har den likväl med försummande av sin plikt underlåtit att för såväl den föregående som den nuvarande regeringen anmäla vissa i föreningsars stadgar ingående icke längre tillämpliga punkter. Den egendomliga situationen har uppstått, att samtidigt som vissa kommunistiska tidningar — först under den nuvarande regeringens tid — gjort ett stort nummer av nämnda punkter i stadgarna, ha de ifrågavarande stadgarna påträffats hos statspolisen själv. Riksdagen torde vara enig om att det finnes skäl till förbättringar och nyorganisering inom statspolisen även med hänsyn till övervakandet av fredsfördragets iakttagande.

I interpellationen nämnes ytterligare, att regeringen vidtagit åtgärder för avsättande av sådana personer från deras tjänster, vilkas diskriminering enligt fredsfördragets 7 artikel är förbjuden. Vid de åtgärder, vilka vidtagits eller planerats i fråga om nyorganiseringen av vissa ämbetsverk och tjänster, är det icke fråga om någonting, som skulle stå i samband med fredsfördragets 7 artikel, utan bl. a. om en inskränkning av ämbetsverken i enlighet med av riksdagen uttalade önskemål.

I fråga om skytte- och jaktföreningarna, vilkas verksamhet även berörts i interpellationen, hänvisar jag till den uttömmande redogörelse, som givits riksdagen senaste torsdag och vilken utvisar, att vid de alldeles särskilt noggrant och detaljerat verkställda undersökningarna icke framkommit något som ens kunnat häntyda på ett fördolt hemligt fortsättande av skyddskårsarbetet. Tvärtemot vad man i DFFF:s tidningar och i interpellationen velat påstå, är det i skytte- och jaktföreningarnas verksamhet icke fråga om något annat än bedrivandet av en i enlighet med lagar och förordningar fullt lovlig jakt-, jaktvårds- och skytteverksamhet. Regeringen kommer naturligtvis att draga försorg om, att vårt land också i detta avseende obetingat håller fast vid de av fredsfördraget uppställda förpliktelserna.

I interpellationen har även omnämnts 1 punkten i fredsfördragets 19 artikel, som gäller överskottet av krigsmateriel. Med anledning härav får jag meddela följande.

Under den föregående regeringens tid sände försvarsministeriet den 25 sistlidna juni månad till ministeriet för utrikesärendena en i form av förteckningar sammanställd utredning av försvarsmaktens krigsmateriel och överskottsmängden därav ur fredsfördragets synpunkt. Samtidigt gjorde försvarsministeriet en förfrågan, huru med överskottet bör begås. Med anledning härav bad ministern för utrikesärendena den 2 sistlidna juli Sovjetunionens och Englands sändebud vidtaga på dem ankommande åtgärder för att erhålla en för uppfyllandet av fredsfördragets bestämmelser erforderlig vägledning, förutsatt i fördragets 34 artikel. Denna vägledning har ministeriet för utrikesärendena ännu icke erhållit, men båda sändebuden ha anhängit om kompletterande uppgifter och utredningar med anledning av nämnda förteckningar. Frågan är således ännu öppen av orsaker, som regeringen icke äger bestämma om.

Framställandet av denna interpellation om regeringens utrikespolitiska program har varit fullständigt obefogat. Då interpellanterna, utan att till stöd kunna anföra fakta, påstått att den nuvarande regeringen tillåtit en i fredsfördraget förbjuden verksamhet, bör deras avsikt i själva verket anses ha varit att i utrikespolitiskt syfte ge det mot regeringen riktade angreppet prägeln av att vara en i fosterländsk anda vidtagen åtgärd till räddandet av landets intressen.

Interpellationen ger dock regeringen tillfälle att meddela, att den ingen kännedom har om att vårt lands internationella ställning eller särskilt våra relationer till Sovjetunionen skulle ha avsevärt försämrats under de två månader, under vilka den nuvarande regeringen verkat. I några av Sovjetunionens tidningar ha visserligen publicerats för vårt land oförmånliga yttranden, men, såsom redan meddelats riksdagen, måste ifrågavarande yttranden anses grunda sig på härifrån givna uppgifter, ägnade att framkalla felaktiga föreställningar. Under de gångna två månaderna har som sagt ingenting inträffat, som kunnat försämra vårt lands relationer till utländska makter eller väcka misstankar om ändring av landets politiska orientering. Regeringen är fullkomligt ense med interpellanterna om att våra relationer till

Sovjetunionen måste förbli vänskapliga och förtroendefulla. Vårt land har, såsom mycket riktigt konstaterats i interpellationen, på många sätt rönt en välvillig inställning från Sovjetunionens sida. Regeringen, som ämnar noggrant vaka över att såväl fredsfördraget som vänskapspakten komma att helt efterlevas i enlighet med fördragens bokstav och anda, kommer ej att underlåta något, som är ägnat att ytterligare befästa de rådande vänskapliga förbindelserna mellan Finland och Sovjetunionen.

Då regeringens utrikespolitiska program blivit föremål för diskussion inom riksdagen, anser regeringen det av vikt, att riksdagen tydligt visar sig godkänna den av regeringen följda utrikespolitiken. På grund härav motser regeringen, att riksdagen, efter att ha åhört regeringens svar, godkänner enkel övergång till dagordningen.

Välikysymyksen johdosta viriää seuraava

Keskustelu:

Ed. Kuusinen-Leino: Herra puhemies! Parlamentarismista ja demokratiasta puhuminen ei vielä ole sen paremmin parlamentarismia kuin demokratiakaan. Nykyinen hallitus osaa kyllä viljellä kumpaa-kin sanaa, mutta minkälaista on käytäntö? Pääministeri Fagerholm syytti talousarvion lähtölaukauksessaan kommunisteja parlamentaaristen periaatteiden piittaamattomuudesta, mutta „unohti” samalla sen, että hallitus on itse olemassaolonsa ensi hetkestä lähtien laiminlyönyt noudattaa näitä hänen „pikkuporvarillisiksi” leimaamiaan periaatteita. Sille on tullut suorastaan tavaksi — käyttäakseni urheiluterminä, koska lähempää parlamentaarista termiä ei johdu mieleen — n. s. „varaslähtöjä”. Se on rikkonut niitä sääntöjä ja tapoja, joita yleisesti ja myös meillä Suomessa lasketaan kuuluvan demokraattiseen ja parlamentaariseen käytäntöön. Urheilussa niillä ei päästä pitkälle, miten käynee sitten tässä hallituspolitiikassa.

Tällainen „varaslähtö” tapahtui jo hallituksen muodostamisvaiheessa. Ensinnä tehtiin kauppaa maalaisliiton oikeiston kanssa — eikö se mahtanut tapahtua pääjohtaja Rei-

nikan kotona, vai kuinka? — sovittiin siitä, että jos annetaan puhemiehen paikka maalaisliiton, nimenomaan sen oikeistoon kuuluvalla miehelle, niin pääministeriys lankeaa Fagerholmille. Puhemiehen henkilön kohdalla tapahtui tosin pieni laskuvirhe, mutta muuten asiat menivät tämän laskelman mukaan, johon jo siinä vaiheessa kuului eduskunnan kolmanneksi suurimman ryhmän, kansandemokraattien, syrjäyttäminen ja ilmeisesti koko vähemmistöhallituksen muodostaminen. Hallituksen muodostamisvaiheessa uskoteltiin, nimenomaan maalaisliittolaisille, että jos suostutte Fagerholmiin ja olette hiljaa, niin saatte puolet paikoista. Kansandemokraateille selvitetiin, että hallituspohja säilytetään „luonnollisesti” entisellään, tingittiin vain paikoista ja lukumäärästä; sovittiin asiaan palaamisesta. Ja silloin tapahtui „varaslähtö”. Perustettiin eduskunnan pientä vähemmistöä edustava oikeistososialidemokraattinen hallitus, joka ei välittänyt ottaa selvää eduskunnan eikä edes edellä mainittujen sen suurimpien ryhmien asenteesta täten muodostettuun hallitukseen. Eduskunnan lomallelähdon johdosta saatiin ainakin kahden kuukauden etumatka.

Tämä tapahtui kaiken sen jälkeen, mitä sosialidemokraattisessa lehdistössä oli huudettu kommunistien vallankaappaushankkeista. Vallankaappaus tapahtuikin, mutta kokonaan toisella taholla. Käsien hykertely äärimmäisen oikeiston lehdissä oli osoituksena siitä, missä tämän hallituksen kannattajat ja inspiraattorit olivat.

Toinen „varaslähtö” oli edellämainittu talousarviokeskustelun aloittaminen. Kaiken varalta se otettiin ennen, kuin sitä oli arvattu odottaa tai ainakin arveltiin odotettavan eduskunnassa ja mahdollisimman kaukana itse talousarviosta: kommunismin vastaisen taistelun merkeissä. Ei ole mikään ihme, jos jälleen hykerreltiin käsiä oikealla.

Kolmas tapahtui tänään. Valtiopäiväjärjestyksessämme sanotaan väläkysymyksen käsittelyjärjestyksestä seuraavaa: „Sittenkin väläkysymys on eduskunnassa esitetty ja ollut pöydällä johonkin seuraavaan istuntoon, on se, jos vähintään kaksikymmentä edustajaa, väläkysymyksen tekijät niihin luettuina, on kirjallisesti ilmoittanut siihen yhtyvänsä, ilman keskustelua eduskunnassa, puhemiehen toimesta annettava

tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.” — Tämä vastaus oli, kuten tunnettua, paljon tätä ennen jo valmiina. — „Valtioneuvoston jäsenen tulee viidentoista päivän kuluessa tiedon saamisesta vastata” j. n. e. (Eduskunnasta: Menivätkö konseptit sekaisin? — Hilpeyttä) — En kuullut välihuudahdusta, mutta se oli ilmeisesti erittäin vitsikäs. — Hallitus on kiertänyt näitä valtiopäiväjärjestyksen säännöksiä ja koettanut saattaa eduskunnan tapahtuneiden tosiasiaien eteen pitkän parlamentin aikaisen käytännön malliin.

Mutta tällaiset pikkuporvarilliset pikkuseikat eivät paljoa vaivaa hallitustamme. Se on nyt päättänyt todistaa oikeistolle, että se taistelee kommunismia vastaan kaikin käytettävissään olevin keinoin ja tekee sen yhtä hyvin ellei paremminkin kuin tämä oikeisto. Tämä on se periaate, jonka nojalla täällä Tanner aikoinaan hallitsi sen ajan kuin hallitsi ja niinkuin hallitsi. Lopputulos tunnetaan.

Nämä pikkuesimerkit ovat tarpeen osoittamaan, että hallitus tuntee itsekin asemansa epävarmaksi. Se ei ole uskaltanut noudattaa parlamentaarista käytäntöä ja sen on myös ollut pakko lavastaa kommunismin vastainen näytelmä koettaakseen koota ja kiihdyttää niitä voimia, joiden varaan se on rakennettu.

Vastauksessaan pääministeri viittaa viime torstaina pitämänsä „suureen” talousarvio-puheeseensa, jonka talouspoliittinen sisältö oli varsin minimaalinen. Hän väittää siinä jo edeltäkin antaneensa „tyhjentävän” selvityksen maamme tämän hetken ulkopolitiittisesta asemasta ja hallituksen osuudesta siihen. Uskallan epäillä, että tämä selvitys olisi tyhjentävä, joten on syytä palata myös mainittuun puheeseen, mutta sitä ennen eräistä hallituksen vastaukseen sisältyvistä seikoista.

Väläkysymyksen tekijät eivät suinkaan pyri salaamaan sitä, että välirauhansopimuksen artikkelit sisältyvät myös rauhansopimukseen. Päinvastoin katsomme, että juuri tämä tosiasia pakottaa tarkastamaan koko ulkopolitiittista asemaamme hiukan laajemmalti.

Se uusi asema ja suuntaus, jonka maamme kansainvälisesti katsoen viime vuosien aikana saavutti ja joka nyt on saatettu jälleen vaaranalaiseksi, ei suinkaan syntynyt eikä kehittynyt ilman taistelua.

Se oli ensinnäkin tulos aseellisesta tappiosta, jonka Suomen sotapolitiikat Hitlerin asekuoppineina käymässään sodassa kärsivät. Tätä taistelua ei käyty vain Neuvostoliiton rajoilla ja alueilla. Sitä käytiin myös täällä omassa maassamme. Sadat, jopa tuhannet oman kansamme jäsenet joutuivat vainon ja väkivallan alaisiksi senvuoksi, että he olivat Neuvostoliiton ystäviä ja ymmärsivät kansamme ja isänmaamme edut toisin kuin silloiset vallanpitäjät. Sodassa ei kaatunut vain kymmeniätuhansia sotilaita, joista useinkin heidän sitä itse haluamatta tehtiin „sankareita”, vaikka he tosiasiaassa olivat säälimättömän sotapolitiikan uhreja. Siinä kaatui myös monta suomalaista, jotka tietoisesti, elämänsä hinnalla ryhtyivät taisteluun tällaista rikosta vastaan. Olkoon, että näitä uskalikkoja oli kansamme keskuudessa silloin pieni vähemmistö, johtuen terrorista ja yhdenmukaistetusta sotaan kiihoituspropagandasta, mutta se ei tee heidän ansiotaan pienemmäksi. Heidän asiansa voitti. Heidän — ja samalla meidän kaikkien rauhansyistävien — kanta vahvistettiin välirauhansopimuksella. Sotapolitiikat itkivät verta ja sanoivat, että rauha oli raskaampi kuin sota.

Välirauhansopimuksesta tuli lakimme, joka tasavaltamme nykyisen presidentin sanontaa käyttäksenne — oli asetettava muiden lakien yläpuolelle. Mutta taistelu ei suinkaan päättynyt siihen. Useimmista välirauhansopimuksen määräysten ja uuden ulkopoliittisen asennoitumisemme edellyttämistä toimenpiteistä käytiin milloin näkyvämpää, milloin näkymätöntä kamppailua. Niistä keskusteltiin ja väiteltiin täällä eduskunnassa. Muistutan vain mieliin keskustelut ja äänestykset sotasyllisyyslaista, asekatkentalaista y. m. Niistä kirjoitettiin sanomalehdissä ja niistä puhuttiin kansalaisten keskuudessa kautta maan niin kokouksissa kuin kokousten ulkopuolellakin. Niistä kiisteltiin jopa hallituksessakin. Historian kirjoittajilla tulee olemaan mielenkiintoinen tehtävä luonnehtiessaan sitä taistelua, jota uusi ja vanha Suomen sisä- ja ulkopoliitikassa ovat näinä sodan jälkeisinä vuosina maassamme käyneet. Se ei ole ollut suinkaan helppoa niille, jotka tuntien vastuunsa Suomen kansan tulevaisuudesta, ovat koettaneet poistaa yhteiskuntaelämästämme vuosikymmenien ajan siihen juurru-

tettuja käsityksiä, vahingollisia toimintamuotoja ja sitä henkilökohtaista ja puoluepoliittista vaikutusta, joka aikaisemman suunnan edustajilla on eri aloilla ilmenyt ja edelleen ilmenee.

Vähän yli kolme vuotta sitten tehtiin täällä eduskunnassa välikysymys sotasylliskysymyksen ratkaisemisen ja poliittisen puhdistuksen toimeenpanon välttämättömyydestä. Siinä todettiin jälkimmäisen kysymyksen perusteluissa, että poliittisesti kompromettoituja henkilöitä oli edelleen valtiomme, armeijan, opetuslaitoksen y. m. alojen johtavilla paikoilla ja pidettiin tällaista asiointilaa maamme tulevaisuuden kannalta vaarallisena. Hallituksen vastauksessa myönnettiin näin olevan ja luvattiin ryhtyä toimenpiteisiin sen varalta, annettiin kehoitus näille henkilöille itse vetäytyä syrjään. Oli varmasti liiallista sinisilmäisyyttä luottaa siihen, että näin todella tapahtuisi. Sillä vaikka muutamat sotapolitiikat silloin jäivätkin pois eduskunnasta, he ovat nyt jälleen astuneet esiin ja vaarantavat nyt uudelleen asemaamme (Eduskunnassa naurua). Ehkä eduskuntaa huvittaa nähdä näitä henkilöitä keskuudessaan.

Välirauhansopimuksen jälkeen tuli rauhansopimuksesta ulko- ja sisäpoliittisen asemanne kulmakivi. Samat määräykset, jotka sisältyivät välirauhansopimukseen ja jotka asettivat maamme valtiovallalle suuntaviivat tämän aseman säilyttämisen ehtoiksi, tulivat myös rauhansopimukseen. Ne, jotka väittävät kansamme nyt olevan yksimielisen näistä asioista, eivät tahtone väittää, että rauhansopimus eri määräyksiin olisi saanut yksimielisen vastaanoton poliittisissa piireissämme. Siitäkin käytiin kamppailua. Yksinpä rauhansopimuksen allekirjoittaminenkin muodostui erälle piireille ja puolueille pahaksi koetinkiveksi. Nykyisen hallituspuolueemme edustajat, jotka vannovat sanoissa uskollisuutta rauhansopimukselle, eivät suinkaan olleet kovin innostuneita sen allekirjoittamiseen, puhuttakaan oikeistosta, jonka edustaja suorastaan kieltäytyi siihen osallistumasta.

Miten voidaan odottaa, että henkilöt, joille itse sopimus on ollut vastenmielinen, kunnostautuisivat sen täyttämässä. Kun väitetään, että jo edellinen hallitus laiminlöi eräiden rauhansopimuksen määräysten täyttämisen, niin siinä saattaa olla paljon-

kin perää. Rauhansopimuksen täyttämisestä, kuten edellä olen osoittanut, on käyty yhtä kiivasta taistelua kuin välirauhansopimuksen alaisista asioista sekä eduskunnassa että sen ulkopuolella, ja paljastan tuskin mitään salaisuutta, jos sanon, myös hallituksen sisällä. Aseelliset ja aseellisuontoiset järjestöt ovat saaneet osakseen mahdollisimman hellää suojelusta ja puolustusta sekä hallituksessa että muualla niiden taholta, jotka näiden järjestöjen johdossa ovat itse ennen toimineet tai tällaisten henkilöiden vaikutuksen alaisina ovat olleet. — Niin ne näistä järjestöistä, jotka jouduttiin lakkauttamaan, kuin nekin, joita ei lakkautettu, ovat tätä suojelua saaneet osakseen, ja on väitetty, ettei olisi ollut kysymystäkään Suomen ilmailuliitosta aikaisemman sotilaallisen Ilmapuolustusliiton jatkosta. On ollut. Reserviupseeriliiton lakkauttamista on Neuvostoliitonkin taholta vaadittu ja edellisen hallituksen jäsenen toimesta esitetty. Sotilasaseiden poistamista niiltä, jotka tätä aseellisten järjestöjen omaisuutta ovat itselleen pidättäneet ja saaneet siihen vielä erään aikaisemman hallituksen jäsenen alaisilta virkamiehiltä „luvankin”, on käsitelty eduskunnassa kahteenkin kertaan. Näitä „luvallisia” sotilasaseita laskettiin olevan entisten aseellisten järjestöjen jäsenillä hallussaan noin 25,000 kpl. Miksi niitä ei ole poistettu? Sen vuoksi, että näiden luvattomien järjestöjen johtomiehillä on vielä varsin voimakas vaikutus täällä eduskunnassammekin. Mutta sittenkään en epäile, että jos tällaisia ilmeisiä rauhansopimuksen rikkomuksia, joista nyt on m. m. Neuvostoliiton taholta huomautettu, olisi joutunut edellisen hallituksen käsiteltäväksi, etteikö sen suhteen olisi silloin ainakin yritetty ryhtyä toimenpiteisiin. Nykyinen hallitus sen sijaan vain todistelee kiertoteitse, että Neuvostoliiton vaatimukset rauhansopimuksen täyttämisestä ovat perusteettomia. Vai eikö ehkä mitään vaatimusta Neuvostoliiton taholta nyt ole tullutkaan? Jos on, niin minkälainen mahtaa olla sen sanamuoto? Emme ole saaneet tästä asiasta hallituksen taholta minkäänlaista selvitystä. Sitä kyselevät monet muutkin kuin kansandemokraatit. Noudattaako hallitus kehumaansa julkisuusperiaatetta ainoastaan muutamien asioiden suhteen? Eikö tällainen kysymys koske

asemaamme ja kansaamme yhtä hyvin kuin jokin täällä laadittu mietintökin.

Hallitus ilmoittaa, että se on nopeasti ja epäröimättä ehkäisevä kaiken rauhansopimusta vastaan tähtäävän toiminnan. Miksi se ei siis sitä estä? Miksi se ei täytä sille nimenomaan esitettyjä vaatimuksia? Jos Laihian tapaus on hallituksen mielestä liian mitätön, tarkastettakoon kysymystä koko laajuudessaan ja silloin myös Laihian tapaus joutuu oikeaan valoonsa. Selitykset, että toimenpiteisiin ei ole aihetta, ettei muka mitään vilppiä tapahdu tässä suhteessa, eivät voi herättää muuta kuin hymyilyä sekä niiden lukemattomien kansalaisten piireissä kautta maan, jotka näkevät, että sitä tapahtuu, kuin myös itsensä rauhansopimuksen rikkojien ja vastustajien keskuudessa. Viimemainitut tosin taputtavat käsiään hallituksen selityksille, mutta vain sen vuoksi, että hallitus niin oivallisesti naamioi ja puolustaa heidän toimintaansa.

Kun hallitus selittää toimittaneensa liittoutuneiden valtojen edustajille luettelot puolustusvoimain sotamateriaalista ja niiden liikamääristä, katsooko hallitus, että armeijan ulkopuolella tällaista sotamateriaalia voi olla miten paljon tahansa, vai miten on tämän asian laita? (Eduskunnasta: Missä sitä on?) Mainitsin juuri, että sitä on niiden entisten aseellisten järjestöjen jäsenillä noin 25,000 kpl hallussaan (Eduskunnasta: Missä?). Kyllä te tiedätte hyvin, edustajat, sen, koska olette täällä moneen kertaan asiaan tutustuneet (Eduskunnasta: Luetelkaa, missä?). Se, mitä on mainittu ampuma- ja metsästysseuroista sekä muista samanluontoisista järjestöistä, koskee nimenomaan rauhansopimuksen 8 ja 15—19 artikloja. Liitteessä n:o 2 on lueteltu ne aseet, joita sopimuksessa tarkoitetaan sotilasaseilla ja joita on edelleenkin meillä armeijan ulkopuolella (Ed. Anala: Teillä kommunisteilla!). Se oli todellakin hyvä vitsi, sillä kommunisteilla niitä ei ole. Näiden seikkojen huomiotta jättäminen merkitsee nimenomaan, että näitä sotilasaseita ei siis ole aiottukaan luovuttaa liittoutuneille. Se merkitsee, että hallitus ei aioakaan ottaa vakavasti rauhansopimuksen täyttämistä. Sen sijaan se leimaa „provokatioksi” sen, että kansandemokraattien taholta on kiinnitetty huomiota

tällaisiin rikkomuksiin. Onko ymmärrettävä niin, että Suomen kansalaisten ei ole lupa huomauttaa ilmeisistä rikkomuksista? Me taas käsitämme suoranaisesti kansalaisvelvollisuudeksemme varoittaa näistä ilmiöistä ja vaatia hallitukselta vastaavia toimenpiteitä odottamatta edes, että siitä ulkoapäin huomautettaisiin.

Hallituksen vastauksessa pysähdytään pitkälti rauhansopimuksen 6 artiklaan yrittäen tulkita sitä niin, että se sallii minkälaista tahansa meillä ennen käytännössä ollutta n. s. kansalaistoimintaa. Osa tästä kansalaistoiminnasta lankeaa kuitenkin aivan ilmeisesti 8 artiklan alaisuuteen, joten sisäministeri Simosen julistama „takaisinpaluu” ei näin ollen ole rauhansopimuksen oikeaa tulkintaa. Ellei näin olisi, olisivat rauhansopimuksen 7 ja 8 artiklat todella tarpeettomia, kuten oikeiston taholta yritettiin rauhansopimuksen solmimisvaiheessa todistellakin. Mitä demokraattisiin kansalaisvapauksiin tulee, niin me kansandemokraatit nimenomaan vaadimme, että niitä suojellaan, jopa enemmänkin, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sen terrorin ja painostuksen ehkäisemiseksi, jota maassamme harjoitetaan niitä piirejä kohtaan, joita maassamme on ennenkin sodanvastaisen ja Neuvostoliitolle ystävällisen asenteensa vuoksi vainottu.

Mitä 7 artiklaan tulee, niin hallitus tulkitsee sitäkin nyt varsin omituisesti, varsinkin käytännössä. Sotapolitiikkoja, kuten olen jo täällä sanonut, astuu tuhkatieheään esiin valtiollisen elämämme johtopaikoille, mutta sen sijaan 7 artiklan nojalla vapautettuja ja edellisen hallituksen aikana joihinkin harvoin toimiin valtiokoneistossamme asetettuja henkilöitä on ryhdytty vapauttamaan tai lakkauttamaan suorastaan virkoja, joista erottaminen ei muuten ole käynyt päinsä (Eduskunnasta: Keitä?). Niitä on nimenomaan täällä mainitusta valtiollisesta poliisista erotettu taikka lakkautettu näitä virkoja sen mukaan, mihinkä puolueväriin on laskettu asianomaisen toimihenkilön tai viranhaltijan kuuluvan.

Mitä valtiolliseen poliisiin tulee, en ryhdy siitä täällä pitemmälti puhumaan. Mutta kun täällä pääministeri vastauksessaan sanoi, että sen toiminta ei millään tavoin koske rauhansopimuksen täyttämistä, niin toisaalta hän kuitenkin samassa vastauksessaan mainitsee, että valtiollista

poliisia juuri siinä mielessä, rauhansopimuksen täyttämisen mielessä, on muka korjattava ja parannettava. En lainkaan epäile sitä, vaikka pääministeri torstain puheessaan mainitsi, että tällainen elin olisi kokonaan lakkautettava, että hallituksella sellaisia aikeita olisi. Hallitus aikoo vain ilmeisesti järjestää itselleen uuden elimen, joka ryhtyy harjoittamaan valvontaa päinvastaisessa mielessä, niitä kansalaispiirejä vastaan, jotka 7 artikla kieltää diskriminoinnasta.

7 artiklan tulkinnasta haluaisin muistuttaa mieliin, mitä siitä sanoi edesmennyt kansanedustaja Voionmaa. Hän nimittäin selitti, että se on tarkoitettu niiden kansalaisten suojelemiseksi, joita aikaisemmin oli meidän maassamme erinäisten syiden, nimenomaan rauhanpolitiikan kannattamisen vuoksi diskriminoitu. Näin ollen tuntuu kovin omituiselta hallituksen väite, että „edellinen hallitus olisi soveltanut rauhansopimuksen 7 artiklaa siten, että se on vapauttanut suuren joukon henkilöitä riippumatta siitä, ovatko heidän tekonsa tai laiminlyöntinsä aiheutuneet nimenomaan myötätunnosta Yhdistyneitä Kansakuntia kohtaan, ja nykyinen hallitus on noudattanut edellisen hallituksen käytäntöä”. Tiedossamme ei ole ainoatakaan sellaista tapausta, että edellinen hallitus olisi voinut rauhansopimuksen 7 artiklan nojalla ketään vapauttaa (Pääministeri Fagerholm: Tarkoittehan vankilasta vapauttamista!). Niin, niin, nimenomaan vankilasta vapauttamista rauhansopimuksen 7 artiklan mukaan, jossa sanotaan, että on lakattava diskriminoinnasta henkilöitä, jotka ovat osoittaneet myötätuntoa Yhdistyneille Kansakunnille. Tällaiset vapauttamiset tapahtuivat vuosina 1944 ja viimeiset 1945. Näin ollen tämä ei voi tarkoittaa heitä. Mutta kenties hallitus tarkoittaakin nimenomaan sotaan syyllisiä, heidän vapauttamistaan, niiden vapauttamista, jotka tuomittiin välirauhansopimuksen 13 artiklan nojalla, siis Hitlerin rinnalla käytyyn sotaan ryhtymisestä. Tällaisistahan nykyinen hallitus on vapauttanut nimenomaan (Eduskunnasta: Entäs edellinen!) Kivimäen ja edellisenkin on vapauttanut eräitä muita. Nykyinen suunnittelee nimenomaan viiden siis huomattavimman sotaan syyllisen vapauttamista jatkettavan vielä Tannerinkin kohdalla (Eduskunnasta: Ei niitä ole elinkaudeksi tuomittu-

kaan!). Tanner ja Kivimäki kuuluivat nimenomaan niiden pääsyyllisiksi mainittuun joukkoon, eikä heidän tuomiotaan langettaessa suinkaan edellytetty tätä tuomiota puolta pienemmäksi, kuin se nimellisesti annettiin. Sellainen olisi merkinnyt tietoista Neuvostoliiton harhauttamista.

Voimme kuitenkin ymmärtää hallituksen innon tässä kysymyksessä. Onhan sen helpompi pitää neuvotteluja sotaan syyllisten kanssa vankilan ulko- kuin sisäpuolella. Niitä kysymyksiä, jotka myös ansaitsevat valaisua, on kysymys hallituksen jäsenten, m. m. eräiden sen ulkoasiainvaliokunnan jäsenten käynneistä näiden sotaan syyllisten puheilla vankilassa. Nämäkin kuuluvat niihin „tekoihin”, joiden mukaan hallitusta ja sen jäseniä sekä koti- että ulkomailla arvostellaan.

Hallitus on selittänyt täyttävänsä rauhansopimusta sen kirjaimen ja hengen mukaan ja myöskin vakuuttanut, että suhteemme Neuvostoliittoon ovat erittäin hyvällä kannalla, toisin sanoen, että Neuvostoliiton lehdistön ja radion esittämä kirpeä arvostelu hallituksestamme ja sen jäsenistä perustuu vain kommunistiemme valheellisiin väitteisiin eikä kuvasta todellisia suhteita maittemme välillä. Näin ollen Neuvostoliitolla ei olisi mitään syytä epäillä ja arvostella Suomen hallitusta ja sen jäsenten menettelyä. Paitsi sitä, että tällainen väite halventaa Neuvostoliittoa, se osoittaa sitä paitsi, että ei ole yritettykään pysähtyä oleellisimpaan.

Mitä Neuvostoliiton ja Suomen välisten suhteiden ilmenemiseen tulee, on siitä ollut todellakin vakavia merkkejä heti hallituksen muodostumisen jälkeen. Ilmeisesti sieläkään ei ole voitu ryhtyä vain odottamaan, mitä hallitus „tekee”, siis millä toimenpiteillä se todella ryhtyy vakavasti vaarantamaan ulkopoliittista asemaamme, vaan on pystytty arvioimaan sen kokoonpanoa myös entisyyden perusteella ja nyt näiden tekojen perusteella, joista olen täällä tehnyt selkoa. Maamme politiikkahan on joutunut koetuksiin ja sen johtavat poliitikot joutuneet erilaisiin kannanmäärittelyihin monessa muussakin yhteydessä kuin edellä mainittujen välirauhansopimuksen ja rauhansopimuksen solmiamisen ja täyttämisen yhteydessä. Sellaisia koetinkiviä olivat kysymys Marshall-sopimukseen liittymisestä sekä ystävyys-, avunanto- ja yhteistyösopi-

muksen solmiminen Neuvostoliiton kanssa. Luullaanko täällä, ettei siihen kiinnitetty Neuvostoliiton taholla mitään huomiota, miten eri puolueet ja poliitikot näissä yhteyksissä asennoituivat. Päinvastoin, neuvostolehdistössä on muistettu, miten nykyinen pääministerimme ja hänen puolueensa johto silloin asennoituivat ja vielä jälkepäinkin pahoittelivat, ettei Suomen edustusta lähetetty Pariisiin ja ettemme päässeet osalliseksi Marshall-suunnitelmasta, joka on osoittautunut selväksi Neuvostoliittoa vastaan tarkoitetuksi suunnitelmaksi, ja miten karsaasti sillä taholla sen sijaan katsottiin ystävyys- ja avunantosopimuksen tarjoamista Neuvostoliiton taholta Suomelle.

Maailman tilanne on kiristynyt. Kahlalla tuolla istuminen on käynyt entistä vaikeammaksi. Ei voida vanhoa uskollisuutta ystävyys- ja avunantosopimukselle Neuvostoliiton kanssa ja kuulua Marshall-Pohjolaan, niinkuin hallitus ohjelmassaan ja varsinkin käytännössään antaa ymmärtää. Voidaan siteerata Stalinia, mutta hänen hengessään ei ystävyys silloin kulje, jos Bevinin tapaan ryhdytään vainoamaan todella Neuvostoliitolle ystävällisiä kansalaisia maassa ja puolustetaan sotaan syyllisiä. Miten hyvin pääministeri onkin sanansa Kööpenhaminassa sovittanut, tämä viimeainittu seikka käy siitä kuitenkin ilmi nimenomaan siinä kohdassa, missä hän mainitsee, että mikään hallitus vuonna 1939 ei olisi voinut näitä Suomen ja Neuvostoliiton välillä syntyneitä epäluottamussuhteita parantaa, vaikka oli ilmeistä, että silloin nimenomaan tehtiin ratkaisevia virheitä ja saatettiin maamme niihin koettelemuksiin, joihin se joutui (Eduskunnasta: Terijoen hallitus olisi voinut!). Sillä oli sellainen ohjelma, jonka pohjalla se olisi kyennyt erinomaisen hyvin onnistumaan. — Hän ei, varovaista kyllä, ole antanut esitelmäänsä julkaista sen paremmin Skandinaviassa kuin täälläkään muuta kuin valikoituilta kohdilta. Onko asianlaita niin, että hän saattoi pitää sen „vapaasti” puoluetoveriensä keskuudessa, kuten hän sanoi, mutta ei olisi voinut sitä vapaasti antaa julkaistavaksi.

Herra pääministeri haluaa mennä hallituksineen tasavallan presidentin ja ulkoministerin nimien taakse osoittaakseen, ettei epäilyksiin ole mitään aihetta. Jätän si-

vuun sen puolen asiasta, minkä palveluksen hän tällä samaistamisella asianomaisille tuottaa. Mutta se politiikka, jota maassamme välirauhansopimuksen jälkeen on yritetty noudattaa, ei ole ollut vain yhden tai kahden nimen varassa. Se on kansamme edun ja tulevaisuuden kysymys. Se on kaikkien kansamme järkevästi ajattelevien ihmisten, sellaisten suurten joukkojen kysymys. Olen varma siitä, että vaikka vaaleissa näyttikin siltä, kuin entisyys olisi saanut suurempaa jalansijaa kansamme keskuudessa, kun tosi tulee kysymykseen, kansamme valtava enemmistö kieltäytyy kulkemasta vuoden 1939 miesten tietä. Olemme varoittaneet ajoissa. Olemme osoittaneet, että nykyinen hallitus, vaikka joku tai jotkut sen jäsenistä todella luulisivatkin — he eivät Jumala paratkoon ole kuin erehtyväisiä kuolevaisia ja toisten johdettavia korkeasta asemastaan huolimatta — voivansa jatkaa edellisen hallituksen yleislinjaa ja saavuttavansa siinä Neuvostoliitonkin luottamuksen, niin se ei edellä osoittamistani syistä näytä onnistuvan. Jos pääministeri esittikin sellaisen todella uskottoman kombinaation mahdollisuuden, että minä kaikessa vaatimattomuudessani ryhtyisin neuvotteluihin jonkun beviniläisen suurpolitiikan kanssa, niin näyttää yhtä vaikealta tämän „pohjoismaisimman” kaikaista tähänastisista pääministereistämme joutuminen mihinkään läheisiin ja luottamuksellisiin tekemisiin Neuvostoliiton vastaavien poliittisten johtomiesten kanssa. Eikä hän itsekään siihen usko. Ihmiset voivat muuttua, kehittyä tai taantua, mutta poliittisten kasvojen muuttumisen on tapahduttava vakuuttavammin kuin täällä nyt on tehty, sillä jokainen näkee, että ääni on Esaun ääni, mutta kädet ovat Jakobin kädet. Sitä todistaa sekin, — — — väärinpäin — (Naurua). Sitä todistaa sekin — — — (Puhemies koputtaa) että tämä hallitus ilman muuta ottaa sen vastuunalaisen kirjoittelun puolustuksensa alaiseksi, mitä maamme oikeistolehdistö ja m. m. monet hallituspuolueen omat lehdet Neuvostoliiton suhteen harjoittavat. On totta, että erästä lehteä, nimittäin Karjalan Maata vastaan on nostettu syyte. Mutta sietäisi hiukan lakaista omiakin portaita. Esitän pari esimerkkiä.

Hallituspuolueen johtoon kuuluva henkilö on kirjoittanut puolueen teoreettisessa

aikakauslehdessä: „Jos kysytte vastausta, mitä he tekisivät”, — siis kommunistit — „jos heidän oma maansa joutuisi esim. Neuvostoliiton hyökkäyksen kohteeksi ja olisivatko he kaikissa olosuhteissa uskollisia isänmaalleen vai asettuisivatko he hyökkääjän puolella, niin on varmaa, että tähän ette saa heiltä reilua vastausta.” Tämän kirjoittelun, jota on tapahtunut ystävyys- ja avunantosopimuksen solmiamisen jälkeen, ainoaksi puolustukseksi on esitetty, että se on kirjoitettu ennen hallituksen muodostamista. Sen ei pitäisi olla mikään selitys sille, että sosialidemokraattisen puolueen lehdissä ja vieläpä tämän hallituksen aikana julkaistaan tällaisia kirjoituksia. Mutta paljon myöhemmältäkin ajalta on olemassa esimerkkejä. Edessäni on „Työn Voima”, sosialidemokraattinen aamulehti lokakuun 3 päiväältä tänä vuonna, jossa suurella riemulla ja omine kommentaareineen julkaistaan eräiden Tukholman lehden kirjoittelua meidän nykytilanteestamme sanoen: „Lienee myös hyödyllistä, että Neuvostoliitto tekee itselleen selväksi, että tämä demokraattinen hallitus tarkoittaa totta eikä se ole valmis antamaan syövyttää itseään sisältäpäin eräitten muitten itäisten valtioiden hallitusten tavoin.” Tämä on sitä ystävällisten ja luottamuksellisten suhteitten kehittämistä Neuvostoliiton kanssa. (Vasemmalta: Ministeri Peltosen lehti!).

Sietäisi kai ainakin pitää huoli, että hallituspuolueen omat lehdet ottaisivat huomioon hallituksen ohjelman ja täällä esitetyt vakuuttelut. Mitä sitten voidaan vaatia oikeistolehdistä, jotka kirjoittelevat, niin kuin ne ovat koko ajan kirjoittelleet, että niiden otsikointi on sellaista kuin „venäläiset ryöstivät kuusi poliisia”, „venäläiset poistettava Saksasta” j. n. e., aivan siihen malliin kuin Neuvostoliitolle vihamielisissä valtioissa kirjoitetaan.

Hallitus on aivan oikein nähnyt tarkoituksemme tämän välikysymyksen esittämisen olleen isänmaallisessa mielessä suoritusta toimenpiteestä maan etujen pelastamiseksi, vaikka koettaakin samalla saattaa tämän tarkoituksemme epäilyksen alaiseksi. Yksilöthän voivat muuttua, mutta on tietysti kokonaan pötypuhetta se, että ne, jotka ovat koko ajan taistelleet tämän suuntauksen puolesta, jotka ovat niissä merkeissä paljon uskaltaneet, uhranneetkin,

olisivat nyt ryhtyneet johonkin päinvastaiseen hankkeeseen (Eduskunnasta: Entäs isänmaan puolesta?) nimenomaan isänmaan parhaaksi, isänmaan puolesta (Eduskunnassa hilpeyttä). Olemme tehneet velvollisuutemme, kiinnittäneet hallituksen huomiota vakaviin epäkohtiin ja uhkaaviin merkkeihin nykyisessä kehityksessä verrattuna edelliseen kauteen erikoisesti suhteissamme Neuvostoliittoon.

Hallituksen vastaus ei ole tehnyt vakuuttavaa vaikutusta eikä tyydyttänyt meitä siinä mielessä, että näkisimme sen todella yrittävän näihin huomautuksiimme kiinnittää huomiota ja korjata tapahtuneita erehdyksiä, mutta odotamme, mitä hallituksella on näihin tässä esittämiimme kysymyksiin sanottavana sekä eräisiin muihin, joita täällä vielä tullaan esittämään, ja palaamme asiaan (Oikealta: Pötypuhetta!).

Ed. E. Kilpi: Herra puhemies! Herra pääministerin viime torstain istunnossa budjettikäsittelyn alkaessa pitämä puhe on niin kotimaassa kuin ulkomaillakin yleensä käsitetty hänen johtamansa hallituksen poliittiseksi ohjelmapuheeksi. Se on ymmärretty hallituksen viralliseksi sodanjulistukseksi koko sitä kansanosaa vastaan, joka eri ryhmänä muodostaa SKDL:n niin täällä eduskunnassa kuin sen ulkopuolellakin. Puheen ydin huipentui syytökseen, että SKDL:n jäsenet „päivittäin syölyistyvät tietoisin yrityksiin vahingoittaa yhteistä isänmaata ja sen elintärkeitä etuja” (Eduskunnasta: Oikein!). Syytös on raskaimpia, mitä yleensä voidaan kansalaisia ja varsinkin kansanedustajia tai yleensä julkisessa elämässä mukana olevia henkilöitä vastaan tehdä. Se tosin jossain määrin vaikuttaa kauhtuneelta, kun muistaa, missä kaikissa yhteyksissä ja kuinka kevyin perustein meillä on takavuosina yksin oikeusistuinissa kansalaisten kohtaloita ratkaistu. Mutta sellaisesta tavasta meillä olemme jo uskoneet päästyn. Sama sisällys oli johtavana ajatuksena myöskin tämän istunnon alussa esitettyssä herra pääministerin vastauksessa tehtyyn välikysymykseen. Mutta kun herra pääministeri kuitenkin on katsonut tältä erittään arvovaltaiselta paikalta ja hänen asemassaan esittää tuon syytöksen, olisi toki odottanut vastaavamlaisia, yhtä jyrkeä perustetta tämän väitteen taakse. Ne supistuivat kuitenkin varsin

vähiin. Paitsi yleistä väitettä, että nykyistä hallitusta vastaan on kansandemokraattien taholta aloitettu „kamppailu, jolla ei ole vertoja poliittisessa elämässä”, supistuu todistusaineisto vain eräisiin enemmän tai vähemmän tarkistamattomiin sanomalehtikirjoituksiin.

On myönnettävä, että meidän maamme sanomalehdistön kielenkäyttö yleensä on viime vuosina tasoltaan alentunut kaikilla tahoilla. Sitä vanhaa hyvää ohjetta, että jokainen uutinen ja kirjoitus on mahdollisuuksien mukaan tarkistettava, ei ilmeisesti enää noudateta yhtä tarkkaan kuin aikaisemmin. Sodan luoma mentaliteetti näyttää heikentäneen toisinaan suurestikin sitä, mitä meillä ammattikunnassa ennen aikaan oli tapana nimittää sanomalehdistön vastuuksi. Mutta tästä ei suinkaan voida syyttää, niinkuin nyt on yritetty tehdä, vain vasemmistolehtiä. Sama ilmiö havaitaan ainakin yhtä suuressa määrin koko maan lehdistössä. Suomen lehdistöhän on kokonaisuudessaan korostetusti poliittinen. Sen esiintyminen on aina sen mukaisesti ollut kärkevää. Hallituksen vastainen osa ei liene koskaan ollut mikään „hänen majesteettinsa oppositio”, vaan vallassa olevaa hallitusta kiivaasti aina arvostellut. Eipä aina edes silloinkaan, kun hallituksessa ovat olleet omat miehet, ole vältetty tällaisesta menettelystä. Varsinkin me edellisen hallituksen jäsenet voisimme tällaisesta kertoa hyvin runsaasti esimerkkejä. Suuri osa maan lehdistöä osallistui silloin suoranaisesti ajojahtiin Pekkalan hallitusta vastaan. Ennätipä nykyisen hallituspuolueen pääänenkannattaja leimata eräitä hallituksen jäseniä jo kriminaalirikoksellisiksi, ja kun hallituksen taholta tällaiseen katsottiin vihdoin olevan aika puuttua, sama lehti lausui ihmetyksensä hallituksen jäsenten „prinsessamaisesta herkkyydestä”. Omalta sanomalehtimiesajaltaan herra pääministeri varmaan muistaa, että lehtiin monasti jottuu uutisia, joita ei ole voitu tarkistaa ja joita eri syistä ei voidakaan tarkistaa. Mutta julkaistujen uutistenkin epätarkkuus olisi nähdäkseni yleensä voitu välttää, jos hallitus todella noudattaisi sitä julkisuuden periaatetta, mistä herra pääministeri on parissakin yhteydessä maininnut. Näin valitettavasti ei ole tapahtunut. Julkisuuden periaatteen soveltaminen loppui jokuseenkin siihen, kun Valpon ja Sotevan toi-

mintaa tutkineiden komiteain mietinnöt oli saatettu julkisuuteen. Mutta sen sijaan on hallitus vaiennut ja koettanut vaieta useimista muista niin julkista sanaa kuin kansalaismielipidettä suuresti kiinnostavista ja maalle todella merkityksellisistä asioista. Vain yksityistä tietä pääsivät julkisuuteen tiedot, jotka koskivat Sallan rataa, Porkkalan aluetta, Laihian n. s. suojeluskuntajuttua ja eräitä niihin rinnastettavia Neuvostoliiton taholta tehtyjä esityksiä ja huomautuksia (Eduskunnasta: Mikä se tie oli?). Maassa ei vielä tällä hetkelläkään olla täysin selvillä siitä, mitä tässä ampuja ja metsästyssseurajutussa oikein virallisesti on tapahtunut Suomen ja Neuvostoliiton suhteissa. Hallituksen taholta annettu, STT:n levittämä uutinen kenraaliluutnantti Savonenvokin käynnin sisällöstä on suuresti eroava siitä tiedonannosta, joka Moskovan radiossa Tassin tiedonantona luettiin tasan viikko sitten tai jonkalaisen Tukholman lehdistä esimerkiksi Svenska Dagbladet julkaisi. Herra sisäasiainministeri käytti tosin torstaina pitkän puhevuoron tämän asian selvittämiseksi, mutta tämä puoli, niinkuin eräät toisetkin tärkeät kohdat, jättivät eduskunnan valitettavasti edelleenkin täydelliseen epätietoisuuteen. Mutta jos sitten tällaisista asioista eräiden lehtien uutiset, joista hallituksen taholta on ollut mahdotonta saada selvää, ovat ehkä saaneet erehdyttävän muodon, niin hallitus saa siitä ainakin osaksi syyttää itseään ja omaa salaperäisyytään. Juuri tämä vaite-laisuus on herättänyt maassa samalla kertaa sekä tyytymättömyyttä että levottomuutta maan kulkemasta poliittisesta tiestä. Sitä eivät ole voineet poistaa herra pääministerin toistuvat vakuukset, että hallitus noudattaa samaa ulkopoliittikkaa kuin Pekkalan hallituskin. Me kuulemme miltei päivittäin Neuvostoliiton radiossa ja Neuvostoliiton lehdissä Suomea koskevia uutisia ja kirjoituksia, jonka kaltaisia sävyltään ei kuulu Pekkalan hallituksen aikana. (Eduskunnasta: Kommunistien värien ilmiantojen perusteella!) Tämä levottomuus ja tyytymättömyys ei suinkaan ole rajoittunut, niinkuin on tahdottu väittää vain SKDL:n piiriin. Sitä esiintyy kyllä runsaasti muissakin kansalaispiireissä. Niinpä „Vasabladet” muutamia päiviä sitten varsin ankarasti arvosteli hallituksen menettelyä näissä asioissa ja totesi, että

ollaan palaamassa jälleen siihen järjestelmään, missä täällä elettiin sodan vuosina, jolloin Suomea koskevista tärkeistä poliittisista tapahtumista säännöllisesti saatiin lukea jostakin ulkolaisesta lehdestä silloisen hallituksen pitäessä kotimaista lehdistöä täydessä pimeydessä. Täydellä syyllä lehti lausuukin, että tällaiset kysymykset eivät suinkaan ole mitään hallituksen yksityisasiota, vaan kuuluvat mitä suurimmassa määrässä koko kansalle ja jatkaa: „Salaperäisyyttä ja vaite-laisuutta ei ole pitemmälle siedettävä”.

Palatakseni Neuvostoliiton lehtien ja radion tiedoituksiin herra pääministeri pitää jatkuvasti kiinni siitä kuvitelmasta, että ne johtuvat yksistään kansandemokraattisten lehtien kirjoituksista. Väite on yllättävä (Eduskunnasta naurua). Se nostaa välittömästi mieleen kaksi kysymystä. Ensiksikin: Miksi, minkävuoksi Neuvostoliiton vastaavat elimet uskoisivat ainoastaan kansandemokraattista lehdistöä eivätkä maan muuta hallituksen politiikkaa tukevaa lehdistöä. Jälkimmäinenhän on lukulumäärältäänkin musertavasti ylivoimainen kansandemokraattiseen lehdistöön verrattuna. Ja toiseksi: Eikö hallituksessa ole tultu ajatelleeksi sellaista mahdollisuutta, että Neuvostoliitonkin lehdistön ja radion tarkkailijat itsekin, omilla aivoillaan pystyvät luomaan kuvan niin meidän kuin muittenkin maitten oloista. (Eduskunnasta: Mitä Laihialla on tapahtunut!) Luulen, että jos suomalaisia poliitikkoja tai johtavia lehtimiehiä kuvailtaisiin niin, että he ovat vain jonkinlaisia toisten maitten lehtimiesten käyttämiä gramofoneja, heillä olisi aihetta tuntea syvää loukkausta. Tämä sopinee myös itäisen nnaapurimaamme vastaavaan ammattikuntaan. Heidän saamiaan käsityksiä tuskin voidaan heitä loukkamatta selittää viittaamalla vain kansandemokraattiseen lehdistöön. Perusta on etsittävä muualta.

Herra pääministeri mainitsi torstaisessa puheessaan edelleen, että „jos Laihialla tai jossakin muualla olisi ilmennyt suojeluskuntatoiminnan jatkamista, merkitsisi se hirvittävää syytöstä edellisen hallituksen sisäministereitä herroja Leinoa ja Kilpeä vastaan”. Luulen että asianomaiset eivät paljoa nyt hätkähdä tuollaisesta syytöksestä, mutta uskaltanen vakuuttaa, että jos edellisen hallituksen tietoon olisi todella saatettu, että

maassa on edelleen yhdistyksiä, joiden jäseneksi pääsemiseksi sääntöjen mukaan vaaditaan suojeluskuntaan kuulumista, olisi niiden suhteen varmaan ryhdytty toisenlaisiin toimenpiteisiin kuin mitä nykyinen hallitus on pitänyt asiallisena (Eduskunnasta: Ammattikateutta!). Oma kaksikuukautinen sisäministerikauteni kului muuten suureksi osaksi sen poliittisen provokatiojutun selvittämiseksi, joka tunnetaan niin sanottuna kaappaushankkeena, mutta jossa ei ollut perää eikä pontta. Se oli vain keksitty eräiden puolueiden vaalivaltioksi tai paremmin vaalivalheeksi.

Hallituksen käsitys herra pääministerin lausunnosta päätellen näyttää olevan myöskin, että kaikilla tahoilla nyt ollaan yksimielisiä ystävällisestä suhtautumisesta Neuvostoliittoon. (Eduskunnasta: Se on oikein!) Tällainen käsitys on luvalla sanoen liian hyväuskoinen. Esimerkkejä päinvastaisesta olisi helppo esittää ja hallituksen nykyistenkin jäsenten olisi helppo niitä löytää eräistä asiakirjoista valtioneuvostossa. Juuri tämä käsitys johtaa kuitenkin, tämä itsepintaisesti pidetty käsitys, johtaa hallituksen harhaan. Pakotaudutaan näkemään vain kansandemokraattien kannanotossa maata vahingoittavaa jopa tietoista asemamme heikentämistä, mutta ei havaita esimerkkejä toisella taholla. En tiedä, seuraako ja kuinka tarkkaan herra pääministeri oman puolueensa kaikkia lehtiä ja aivan erikoisesti sen pääänenkannattajaa. Kun viimeksimainittu leimaa esimerkiksi sotakorvausalennukset pilkallisesti tikkukaramelliiksi, jonka vastaista käyttöä muka Suomen kansa ihmettelee, koska siinä on „kommunistinen tehtaamerkki”, taikka kun lehden päätoimittaja ja puoluetoimikunnan ja eduskunnan jäsen julkisessa puheessaan väittää, että „Neuvostoliitto sallii Suomessa nykyisin vallitsevan demokratian vain käyttäkseen Suomea jonkinlaisena ikkunana ja näyttäkseen maailmalle, kuinka kärsivällisesti se suhtautuu pieniin maihin”, taikka kun saman lehden poliittinen pakinoitsija törkeästi loukkaa esim. erästä tärkeällä paikalla ulkomailla olevaa omaa lähettilästämme, vieläpä puolueen omaa jäsentä, tuntuisi, että herra pääministerillä olisi poliittisessa ohjelmajulistuksessaan avautunut näköaloja muuallekin kuin kansandemokraattien taholle. Juuri tämä harhanäky on vienyt sekä

pääministerin että ilmeisesti hänen mukaansa hallituksen muutkin jäsenet harhaille arvioinneissaan. Vanha, takavuosilta peräisin oleva ennakkokäsitys, että työväenliikkeen vasen sivusta on kansallisten etujen vastustaja ja vahingoittaja, on johdannut tällaisiin päätelmiin. Mutta herra pääministerin olisi kuitenkin pitänyt avata ajatusmaailmaansa sellainenkin akkuna, jonka näköalat olisivat todenneet, että kansandemokraattien suhtautuminen tämän päivän tilanteeseen on todella aiheuttanut syvä huoli ja syvä vastuuntunto maan politiikasta, rakkaus tähän kansaan, sen vapautteen ja sen itsenäiseen elämiseen.

Herra pääministeri kertaili torstaisessa puheessaan generalissimus Stalinin lämpimiä ajatuksia Suomen ja Neuvostoliiton suhteista. Niihin on täältä päin monelta taholta yhdytty innokkain mielin, mutta on tosiasia, että noita sanoja tuskin olisi lausuttu, jos herra pääministerin puolueen alkuperäiset tuumiskelut ystävyys- ja avunantosopimuksen kohdalla olisivat täällä muodostuneet Suomen kannaksi.

Hallitus tuntuu kaikesta päättäen olevan hyvin tyytyväinen sekä itseensä että politiikkaansa. Se ei senvuoksi ole havainnut mitään, joka viittaisi välien huonontumiseen Neuvostoliittoon päin. Itsetyytyväisyys saattaa olla joskus erinomainen asia, mutta se ei estä toisia piirejä samaan aikaan tunteesta suurta levottomuutta.

Näköalat tummenevat suuressa maailmassa kansainvälisen politiikan näyttämöllä, mutta meillä hallitus arvelee parhaiten voivansa rakentaa maan politiikkaa sellaisen paradoksin varaan, että ulospäin vakuutetaan rehtiä ja ystävällistä politiikkaa Neuvostoliittoon ja sisään päin saarnataan ristiretkeä kansandemokraatteja vastaan. Tällainenhan on ajatusmahdottomuus, siitähän meillä pitäisi olla kokemusta. Hallituksen olisi mielestäni itsensäkin oivallettava, että ainakin nykyisessä tilanteessa pienen kansamme vastaisuuden kannalta ei ollut onnellista kiirehtiä, vielä lisäksi sillä oudolla ja omituisella tavalla, mistä ed. Kuusinen täällä edellä huomautti, muodostamaan pienen vähemmistön hallitusta, joka jo lyhyenä toimikautenaan on aiheuttanut sisäistä eripuraisuutta, syventänyt kiihtyneen työväestön keskuudessa ja aiheuttanut suhteissamme itään päin useitakin häiriömomentteja.

Herra pääministeri vetosi varsinkin edellisessä puheessaan useaan kertaan isänmaahan. Näissä oloissa tuntuisi isänmaan kohdalta parhaimmalta, että hallitus tunnustaisi kokoonpanonsa yksipuolisuuden erehdykseksi ja omasta aloitteestaan ryhtyisi toimenpiteisiin hallituspohjan laajentamiseksi. Kaikkien todella kansanvaltaisten piirien yhteistyö ja yhteinen hallitusvastuu on se, mitä Suomen kansa tällä hetkellä kaipaa, eikä suinkaan ristiretken saarnamista maan toista työväenosa vastaan.

Ed. Ryömä: Herra puhemies! Kuten täällä jo tänään on todettu, niin maamme ja Neuvostoliiton suhteiden huononeminen on saanut erityisen näkyvän ilmauksen niissä huomautuksissa, jotka Neuvostoliiton takäläinen lähettiläs noin viikko sitten oli esittänyt hallitukselle. Suomen Tietotoimiston Moskovasta lähettämän tiedon mukaan hän oli kiinnittänyt „huomiota siihen, että ampuma- ja metsästyseurat Laihialla järjestävät ja harjoittelevat sotilaallistettua toimintaa”, osoittanut, että mainittujen seurojen sotilaallisen toiminnan salliminen on ristiriidassa Suomen rauhansopimuksen kanssa, ja ilmoittanut lähetystön odottavan Suomen viranomaisilta „tehokasta ja viipymättömiä toimenpiteitä mainittujen seurojen toiminnan lopettamiseksi ja samantapaisen toiminnan ehkäisemiseksi tulevaisuudessa tuonkaltaisten järjestöjen taholta”.

On tunnustettava, että hallitus tähän mennessä on ottanut asian sangen kylmäverisesti, mikäli ei sitten ole kysymys siitä, että tällä näennäisellä kylmäverisyydellä koetetaan peittää tosiasiallista hämminkiä. Ensimmäinen virallisuontoinen uutinen, joka annettiin sen jälkeen, kun kansandemokraattiset lehdet jo olivat tienneet kertoa ministeri Savonenvokin käynnistä, mainitsi ainoastaan ystävällisuontoisesta keskustelusta. Seuraavana päivänä sisäasiainministeriö yleiskirjeessään ilmoitti, että ministeri Savonenvokin mainitsemia ilmoituksia ei ole sen tiedossa. Pääministeri Fagerholmin viime torstaisen eduskuntapuheen perusteella saattaisi melkein otaksua, että lähettilään huomautukset eivät ole lainkaan tulleet hänen tietoonsa, — jollei tähän puheeseen olisi sisältynyt isällisen ystävällisenä vastahuomautuksena viittaus Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyys-sopimuksen 6 artiklaan, jonka mukaan

„sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan suverenisuuden ja riippumattomuuden molemmipuolisen kunnioittamisen ja toisen valtion sisäisiin asioihin puuttumattomuuden periaatteita”.

Sisäministeri Simosen samanpäiväisestä puheenvuorosta kävi joka tapauksessa selvästi ilmi, että lähettilään huomautukset eivät hallituksessa ole jääneet yksinomaan ulkoministerin tietoon, päätellen hänen toteamuksesta, että „sotilaallisuontoisen toiminnan ehkäisemistä on myös Neuvostoliiton taholta pidetty välttämättömänä, kuten ilmenee ministeri Savonenvokin ja Suomen ulkoministerin kuluvan syyskuun 23 päivänä tapahtuneesta keskustelusta”. Sivuutan tällä kertaa sen puolen asiasta, että herra sisäministeri tällöin ei ole pitänyt tarpeellisena selostaa huomautuksia sellaisina kuin ne todellisuudessa esitettiin, ja tyydyn toistaiseksi vain toteamaan, että herra sisäministerin puheenvuoron mukaan huomautukset ovat olleet täysin perusteettomia ja että hänen käsityksensä mukaan „kysymyksessä on ollut tietoinen vääristelyjen ja valheiden sarja”, jolle hän ei ilmoita keksineensä sopivampaa nimeä kuin „selvä ulkopoliittinen provokatio”.

Koska herrat pää- ja sisäministeri ilmeisesti ovat uskooneet voivansa perustella näitä kieltämättä varsin reippaita johtopäätöksiään niillä tutkimuksilla, joita hallituksen toimesta on ilmoitettu elosyyskuun aikana suoritetun Laihialla ja muualla ja joiden tulosten lyhennettyjä laitoksia olemme syyskuun aikana saaneet lukea sanomalehdistä, katson velvollisuudekseni hieman tarkastella näiden tutkimusten ja niihin perustuvien tiedonantojen ja yleiskirjeiden pesunkestävyyttä, sitäkin suuremmalla syyllä, kun herra sisäministeri eduskuntapuheessaan niihin vedoten pyrkii asettamaan maamme demokraattisen sanomalehdistön totuudenrakkauden kyseenalaiseksi omaansa verrattuna.

Tämän lehdistön edustajana haluan väittää, että suhde on päinvastainen, että kunnia totuudenrakkauden osoittamisesta kuuluu ennenkaikkea demokraattiselle lehdistöllemme, aina sitä valppautta myöten, jota herra sisäministeri kehuu nykyisen hallituksen osoittaneen ampumaseuroihin nähden „jo” viime elokuusta lähtien. Ellen erehdy, niin tämä tarkoittaa täsmällisemmin sanoen elokuun 20 päivän jälkeen,

jolloin Kansan Ääni oli julkaissut tunnetun uutisensa Laihialla ilmenneestä vilkkaasta ampumaharrastuksesta. Tämän ensimmäisen tutkimuksen, jota kohtaan hallitus ei näyttänyt osoittavan lainkaan niin suurta omakohtaista harrastusta kuin mitä meidän nyt on annettu ymmärtää, tulokset julkaistiin päivälehdissä syyskuun 9 ja 10 päivinä. Tässä selostuksessa n:o 1, jossa viitattiin tutkimusten saaneen sysäyksen avustaja Iljinskin katsauksessa Moskovan radiossa syyskuun 7 päivänä, ja ilmoitettiin tutkimuksiin osallistuneen Vaasan läänin poliisiviranomaisten sekä valtiollisen poliisin, tiedoitettiin kuivasti todetun, „että Laihian suojeluskunnan toimintaa ei missään muodossa ole herätetty henkiin... ja että tällaiseen viittaavia merkkejäkään ei ole havaittu”. Todistaakseen suurelle yleisölle vakuuttavasti Laihian ampumaseurojen epäfascistisuuden herra sisäministeri ilmoitti ampumaharjoituksiin osallistuneen sekä entisiä suojeluskuntalaisia että entisiä metsäkaartilaisia, jotka se „myöskin on todettu, että huomattava osa k. o. seurojen jäsenistä lukeutuu äärimmäisiin vasemmistopuolueisiin”. Selostuksen lopussa vakuutettiin, että hallitus tulisi rauhansopimuksen mukaisesti heti puuttumaan asiaan, milloin todellista aihetta sellaiseen ilmenee.

Sen jälkeen kuin Työkansan Sanomain reportteri oli käynyt paikan päällä ja kertonut käynnistään yleisölle, niin valpas sisäasiainministeriö katsoi parhaaksi suorittaa uuden tutkimuksen, jonka tulokset herra sisäministeri viime torstaina esitteli eduskunnalle. Kuten tästä selostuksesta selvisi, niin tutkimuksia oli suoritettu tällä kertaa yksinomaan herra Ahlbäckin lääninhallituksen vastuulla; valtiollisella poliisilla niissä ilmeisesti ei ollut osaa eikä arpaa. Lopputulos oli tälläkin kertaa, kuten jo on viitattu ja kuten lausutaan herra sisäministerin lopputeesissä n:o 16, „ettei ole ilmennyt mitään sellaista, mikä jollakin tavoin edes viittaisikaan peitetyn salaisen suojeluskuntatyön jatkamiseen”.

Ministeri Simosen ensimmäinen onnettomuus on siinä, että herra oikeusministeri näiden kahden selostuksen välillä, tarkemmin sanoen syyskuun 19 päivänä, oli kerinnyt antamaan julkisuuteen oman selostuksensa, jossa valitettiin sitä, että ampumaseurojen sääntöjen määräystä, että „jäse-

ninä voivat olla vain suojeluskunnan jäsenet”, ei muiden kiireiden takia ollut ehditty muuttaa määräykseksi, että „jäseninä voivat olla lailliselle yhteiskuntajärjestykselle uskolliset, kansalaisluottamusta nauttivat henkilöt”.

Sivuutan jälleen kysymyksen, mikä on se „laillinen yhteiskuntajärjestys”, jolle herrojen ampujien tulee olla uskollisia, ja kiinnitän huomiota vain tuohon hallituksen toimituttamaan kiireelliseen sääntömuutokseen. Mitenkä herra sisäministeri vähän toista viikkoa aikaisemmin oli voinut väittää, että mitään epäilyttävää ei ollut havaittu, vaikka hänen, jos kerran oli asian huolellisesti tutkinut, täytyi olla tietoinen voimassaolevien sääntöjen olemassaolosta? Ja jollei hallituksella mielestään ollut mitään salattavaa, niin miksi täytyi vaikeuttaa julkisen sanan edustajain tutustumista ampumaseurojen sääntöihin? Vielä syyskuun 15 päivänä herra oikeusministeri ilmoitti, että sääntöjä ei voida luovuttaa nähtäväksi, koska ne olivat parhaillaan käsittelyn alaisina. Syyskuun 20 päivänä erälle ampumaseuroille tiettävästi oli vahvistettu uudet säännöt, jonka jälkeen ne jälleen ilmaantuivat yhdistysrekisteriin. Mutta kun syyskuun 30 päivänä käytiin tiedustelemassa erään Itä-Suomessa sijaitsevan ampumaseuran rekisteripapereita, niin jälleen saatiin vastaus, ettei niitä voida luovuttaa nähtäväksi, koska ne ovat parhaillaan käsittelyn alaisina.

On verraten mielenkiintoista ottaa joitakin esimerkkejä näiden ampumaseurojen sääntömuutoksista, varsinkin ottaen huomioon ne moitteet Valpon toimintaa kohtaan, joita herra pääministeri vastauksessaan välikysymykseemme on esittänyt. Koskettelen eräitä tällaisia ampumaseuroja.

Kauhajoella toimii ampumaseura nimeltä Kauhajoen Ampujat. Sen säännöissä oli vielä elokuussa 1948, jonka mukaan jäseniksi voivat päästä ainoastaan suojeluskuntien jäsenet. Tämä oli juuri eräs niistä seuroista, joita koskevia rekisteripapereita oikeusministeri Suontausta syyskuun 15 päivänä ei antanut sanomalehtimiesten nähtäväksi, mutta ei suinkaan siitä syystä, että nämä rekisteripaperit olisivat olleet Valtiollisen poliisin hallussa, kuten herra pääministerin lausunnosta ehkä olisi saattanut päätellä.

Eräs toinen tällainen jo edellä viitattu ampumaseura on nimeltään Ylävuoksen Ampujat. Sen sääntöjen 2 §:ssä lausutaan seuraavaa: „Yhdistyksen tarkoituksena on tukea Ylä-Vuoksen suojeluskunta-alueella ja sen ympäristössä asuvien ampujien yhteistoimintaa herättäen ampumaharrastusta, kehittämisen ampumataitoa, ja edistää isänmaallisessa hengessä maamme puolustuskuntaa, järjestää jäsenilleen tilaisuuksia harjaantua ampuma-aseiden hoitoon ja käsitteilyyn sekä ampumataidon oppimiseen ja kehittämiseen, auttaa jäseniänsä ampumatarpeiden ja aseiden hankinnassa, järjestää ampumakilpailuja y. m. sellaista.” Tämä on se yhdistys, jota koskevia rekisteripapereita syyskuun 30 päivänä ei voitu yhdistysrekisteristä luovuttaa nähtäväksi, mutta, kuten yhdistysrekisteritoimiston päällikkö on ilmoittanut, ei suinkaan siitä syystä, että nämä paperit olisivat olleet valtiollisen poliisin hallussa, vaan koska ne olivat herra oikeusministerillä.

Kannattaa tässä yhteydessä viitata sellaiseen ampumaseuraan kuin Kymen Ampumaseura, jonka varsin epäsoveliaalisesta toiminnasta tiedetään m. m., että kun paikallinen suojeluskunta syksyllä 1944 lopetti toimintaansa ja suoritti jonkinlaista pesänjakoa, niin ampumaseuran puheenjohtaja ja muut jäsenet onnistuivat kahmaisemaan haltuunsa melkoisen määrän paikallisen suojeluskunnan ampuma-aseistusta.

Yhdistysrekisteritoimiston ilmoituksen mukaan, ja kuten myöskin selvisi oikeuskanslerin vastauksesta kanteluun, joka tehtiin viime kuussa, kahden ampumaseuran, nimittäin Lahian ja Isonkyrön, rekisteröimispaperit todellakin olivat olleet elokuun 28 päivästä syyskuun 20 päivään asti valtiollisella poliisilla tutkittavina. Kun kuitenkin herra pääministerin lausunnosta sai sen käsityksen että näitä ampumaseurojen papereita olisi makoillut siellä valtiollisen poliisin huostassa ehkäpä vuosikausia tai ainakin varsin pitkiä aikoja, mutta koska nämä yhdistysrekisteritoimistosta annetut tiedot puhuvat tällaista käsitystä vastaan, niin pyytäisin herra pääministeriltä — ehkä hänen hallituksensa jäsenet ystävällisesti saattavat tämän vaatimattoman pyynnön hänen tietoonsa — vastausta kysymykseen, minä aikana nuo hänen tarkoittamansa rekisteröimispaperit ovat olleet val-

tiollisella poliisilla, milloin valtiollinen poliisi on ne saanut ja milloinkin se on ne palauttanut. Ohimennen huomautettakoon, että oikeusministeriöllä tietysti on milloin tahansa tilaisuus saada vaikkapa valtiollisen poliisin tutkittavina olevat rekisteriasiakirjat takaisin ja että tällaisista lainauksista on aina rekisteritoimiston päiväkirjassa merkinnät.

Mutta erittäin oleellista on tässä kysymyksessä seuraava puoli: minkä takia herra pääministeri on niin loukkaantunut valtiolliselle poliisille siitä, että parin tai ehkä useammankin ampumaseuran papereita muutaman viikon ajan on ollut sen tutkittavina? Siitäkö syystä, että valtiollinen poliisi kukaties tällä tavoin on jarruttanut hallituksen pyrkimystä lopettaa fascisminluontoisten järjestöjen toiminta? Onko valtiollinen poliisi, aivan muuttaen sitä käsitystä, mikä tavallisella kansalla yleensä on ollut sen pyrkimyksistä ja jonka käsityksen levittämässä varsinkaan nykyinen hallitus ei ole lainkaan kitsastellut, olisiko se yrittänyt salata fascisminluontoisten järjestöjen toimintaa, jotta uuras ja valpas hallitus ei pääsisi siihen tarttumaan Jos näin olisi ja jotta herra pääministerin loukkaantumisella olisi ylimalkaan joku asiallinen ja järjellinen perustelu, niin miksi ei hallitus sitten ole, kuitenkin saatuaan nämä asiat tietoonsa, lujalla kädellä ryhtynyt osoittamaan tätä uurauttaan ja valppauttaan käytännössä? Kaikki olemme saaneet sen käsityksen, että hallitus vielääkään ei ole osoittanut minkäänlaista kiirettä eikä innostusta tarttua kyseessä olevien järjestöjen toimintaan. Näinollen tuntuu luonnolliselta sellainen ajatus, että herra pääministerin loukkaantuminen ja tyytymättömyys pikemminkin olisi lähtöisin siitä vaikuttimesta, että valtiollinen poliisi ei ole kyllin hanakasti avustanut hallitusta näiden ampumaseurojen fascisminluontoisen toiminnan salaamisessa, että se ei ole omaksunut samaa pyrkimystä kuin minkä hallitus on ottanut näiden seurojen suhteen. Tämä antaakin ymmärtää, millä tavalla hallitus ylimalkaan näyttää käsittävän rauhansopimuksen täytäntöönpanon. Hallituksen käsityksenä ilmeisesti on se, että rauhansopimuksen täytäntöönpano merkitsee sellaisen julkisivun luomista, jonka takana fascisminluontoinen toiminta saattaisi esteitä ja vaikeuksia jatkua. Ja

kun näin on, niin tulee myöskin ymmärrettäväksi, miksi tähänastinen, sodanjälkeinen, vuonna 1945 uudelleen muodostettu valtiollinen poliisi ei tyydytä nykyisen hallituksen toivomuksia, vaan että se haluaa uudistaa valtiollisen poliisin sellaiseen uskoon, että rauhansopimuksen täytäntöönpanon tulkitseminen nykyisen hallituksen periaatteiden mukaisesti tulisi mahdolliseksi, että siis, kuten nyt tässä ampumaseurajutussa, kun fasisminluontoinen toiminta uhkaavasti rupeaa paljastumaan, kiirehditään tekemään muodollisia muutoksia, jotta suurelle yleisölle ei nyt sentään yhdistysten säännöistä paljastuisi, että ne työskentelevät rauhansopimuksen vastaisella tavalla.

Herra pääministerin tämänpäiväisestä lausunnosta ei päässyt täyteen varmuuteen, tarkoittaako hän sitä, että herra tasavallan presidentti myöskin tässä rauhansopimuksen tulkintakysymyksessä jakaisi hänen kätyksensä. Mikäli herra pääministeri sitä tarkoittaisi, niin tasavallan presidentillä ei olisi mitään syytä tuntea itseään erityisen mairitelluksi tästä yksimielisyydestä pääministerin ja tasavallan presidentin välillä.

Tämä hallituksen menettelytapa, joka siis näyttää perustuvan sen yleiseen tulkintaan rauhansopimuksen täytäntöönpanosta, on näiden ampumaseurojen kohdalla kiistattomasti tullut merkitsemään rauhansopimusta vastaan sotivien järjestöjen legalisoimista.

Sitten herra sisäministerin toinen onnettomuus juontuu siitä, että Vaasan läänin hallituksen asianomaisiin tutkijaviranomaisiin on Laihialla tarttunut tuota „eräänlaista pitkällekehittyvää säästäväsyyttä”, ainakin mitä tulee heidän raporttiansa totuudenmukaisuuteen. Otetaan ensin tuo ministeri Simosen mainehikas n. s. metsäkaartilainen — lieenevätkö ne muut sitten syyskuun 10 päivän jälkeen paenneet yllättävää kuuluisuuttaan, koska syyskuun 30 päivänä oli jälellä enää vain yksi — jonka yhden jällellejääneen metsäkaartilaishyveistä ministeri loihti pyhimyksen sädekehän Laihian Eränkävijät r. y:n pään päälle. Tässä tapauksessa kuitenkin valitettavasti todellisuus ei ole yhtä ihmeellinen kuin taru, vaan kun tuo tarun jättiläinen nykäistään romanttisesta korkeudesta maan proosalliselle kamaralle, niin hän osoittautuu olevan kauppias Erkki

Puskala, puoluekannaltaan tietävästi kokoomukselainen, entinen innokas suojeluskuntamies, jolle vain oli käynyt niin ikävästi, että lähdettyään ensin urhokkaasti noutamaan niitä silloisia Hakkilan „luontaiskorvauksia” olikin sitten kovan paikan tultua, kuten sanotaan, sisu mennyt kaulaan ja Laihia ruvennut tuntumaan paljon ihanammalta paikalta kuin konsanaan Aunus. Tämä ei kuitenkaan tee hänestä metsäkaartilaista siinä mielessä kuin edellytettiin välirauhansopimusta toimeenpannassa syksyllä 1944. Herra Puskalan kaliberin „metsäkaartilaisia” suojeluskuntajärjestössä ei ollut vain sadoin, vaan todennäköisesti tuhansin, joten samalla „metsäkaartilais”-argumentilla kuin Laihian Eränkävijät ministeri Simonen olisi voinut pestä fasisminluontoisuudesta puhtaaksi koko suojeluskuntajärjestön ja sangen „musertavasti” todistaa sitten, että „kysymyksessä on ollut tietoinen vääristelyjen ja valheiden sarja”, mitä tulee suojeluskuntajärjestöön, sarja, „jolla maan kokonaisuuden edut vaarantaen on pyritty hankkimaan etuja omalle puolueryhmälle”. Ehkä hän silloinkaan ei olisi löytänyt sopivampaa nimitystä kuin „selvä ulkopoliittinen provokatio”. Luovutan tämän arvokkaan vihjeen herra sisäministerin käytettäväksi. Ehkä se vastaa hänen ponnistuksiaan.

Ministeri Simosen ansioituneelle „metsäkaartilaiselle” on kuitenkin tunnustettava se ansio, että hän kaikesta tarumaisuudesta huolimatta on toki lihallinen olento. Mutta sitä eivät ole ministerin „40-prosenttia vasemmistolaisia”, jotka ovat puhaita henkiolentoja, sillä melkoisella varmuudella tiedetään, että Laihian Eränkävijöissä ei ole yhtään ainoata SKDL:ään kuuluvaa jäsentä. Onko rekisteriin merkitty puheenjohtaja kuulunut suojeluskuntaan vai eikö ole, sitä ei ole voitu tarkistaa, koska hän on kuollut jo 8 vuotta sitten. Entisiä suojeluskuntamiehiä ovat sitävästoin varmasti johtokunnan jäsenet Huugo ja Paavo Keto, samoin sihteeri Viljo Lehtonen, joka on suojeluskunnan entinen paikallispäällikkö.

Kun herra sisäministerin saamat ja antamat tiedot siis kummassakin edellämainitussa tapauksessa olivat sataprosenttisesti muunnettua totuutta, niin sitävästoin Laihian Jokikylän Ampumaseura Paukun suhteen hänellä on huomattavasti parempi

onni. Ministeri nimittäin väitti, että Paukkuun kuuluisi 9 kansandemokraattia. Sivumennen sanoen olisi hauskaa, ja pyydänkin saada tehdä sen, pyytää herra sisäministeriä luettelemaan näiden yhdeksän kansandemokraatin nimet. Ja kun näitä todellisuudessa on kolme, niin väitteen totuuspiitoisuus on siis tässä tapauksessa kokonaista 33.3 %, mikä osoittaa kiitettävää kunnioitusta eduskuntaa kohtaan. Vallan totta on se, että johtokunnassa ovat entiset suojeluskuntamiehet enemmistönä, mutta täydennyksenä mainittakoon vielä, että puheenjohtaja Uno Tarkkanen on kunnostautunut myöskin ikl:n hommissa samoin kuin erät toisetkin johtavat henkilöt. Toisaalta kuitenkin on syytä huomauttaa, ettei näiden kolmen kansandemokraatin mukanaolo — ei heidän tiettävästi ole edes väitetykään osallistuneen ampumaharjoituksiin — selitä yhdistyksen luonteesta sitä eikä tätä enempiä kuin sekään, että eräs heistä on tietämättään nimitetty n. s. metsästysjaostoon, sillä tuolla ampumaseura Paukulla on niin ehdoton metsästysmonopoli paikkakunnalla, että on täysin mahdotonta harjoittaa metsästystä ilman sen myöntämää metsästyskorttia.

Veisi liian paljon aikaa yksityiskohtaisesti seuloa herra sisäministerin jok'ainoa paikkansapitämätön tai epätarkka väite. Näistä mainittakoon esim. se, ettei Laihian ampumarata lainkaan sallisi ammuksia matkoilla 150—300 metriin tai ettei konekivääriä muka olisi käytetty. Väitettä, että ampumaradan vieressä olevan asuinrakennuksen palo olisi „ilmeisesti” saanut alkunsa pikkupoikien leikistä, pitävät paikkakuntalaiset naurettavana. Ja vielä eräs esimerkki ministeri Simosen väittelytavasta. Lehdissä on kerrottu että eräs harjoitus kesti viitisen tuntia ja että ohikulkijat saattoivat laskea useita kymmeniäkin laukauksia minuutissa. Ministeri suorittaa laskutoimituksen: 50 laukausta minuutissa on 3,000 laukausta tunnissa, siis kaikkiaan 15,000 laukausta, mutta pöytäkirjan mukaan „vain” 1,020 laukausta, — siis lehdet ovat valehdelleet, mikä oli todistettava!

Mielestäni edellä selostetuista herra sisäministerin paikkansapitämättömistä väitteistä ei kuitenkaan vielä ilman muuta voida tehdä johtopäätöstä, että hän tahallaan olisi pyrkinyt johtamaan yleisöä ja eduskuntaa harhaan. Huomautin jo, että

tutkijaviranomaisten antamat tiedot mahdollisesti ovat harhaanjohtaneet herra sisäministeriä. Tähän mahdollisuuteen viittaisi esim. hänen tai tarkemmin sanoen Vaasan lääninhallituksen lopputeesi n:o 12, että „kukaan kuultava ei ole voinut ilmoittaa mitään sellaista, että yhdistykset olisivat terrorisoineet ketään”.

Tässä kuitenkin tullaan erääseen jutun kaikkein vakavimmista puolista. Sitä valaisee esim. seuraava tapaus. Työkansain Sanomain reporterin käydessä Laihialla eräs iäkäs pienviljelijä, jonka nimi on tiedossani, uskoi hänelle, että kerran 1930-luvulla lapualaiset, mahdollisesti fascistisen ohran miehet, olivat vieneet hänet metsään ja pieneset. Tähän mennessä hän ei ollut uskaltanut kertoa tapauksesta kenellekään. Sellaisen terroritunnelman vallassa elävät Laihian pieneläjät, eikä se ole mitään poikkeuksellista Etelä-Pohjanmaalla (Ed. J. Wirtanen: Se ei ole totta!). Uhrin eivät uskalla, ja tekijät tietävät, että jos paljastaa, niin, kuten on sanottu, „tehdään vaarattomaksi” (Ed. J. Wirtanen: Se ei ole totta!). Sodan jälkeenkin entiset suojeluskuntamiehet ovat lietsoneet terroritunnelmaa selittelemällä, että „tämä on ohimenevää, sillä onhan meillä aseet tallella”. (Ed. J. Wirtanen: Huh, huh! — Eduskunnassa naurua). Erään demokraattismielisen siirtolaisperheen kouluikäisen lapsen olivat luokkatoverit opettajan yllytyksestä mukiloineet. Terroritekojen pelosta eivät demokraattisten järjestöjen jäsenet pimeän aikana uskalla mennä kokouksiinsa muuten kuin suurissa ryhmissä.

Tämä on sellainen asia, jossa mielestäni ei ole mitään nauramisen aihetta. Onko tämä tällainen ihannetila demokraattisessa valtiossa, että laajojen kansalaispiirien täytyy joka hetki pelätä väkivallantekoja niiden aineiden taholta, joilla on aseet hallussaan? Entäs sekö on olevinaan „työväenpolitiikka”, että hallitus suojelee jälkimäisiä, mutta poistaa edellisiltä kaiken turvan? Tarkoittaako hallitus sitä, että työväenjärjestön jäsenistön täytyy itse ryhtyä riittävän tehokkaihin toimenpiteisiin turvallisuutensa ja omaisuutensa suojelemiseksi (Eduskunnasta: No, No! — Onko se uhkaus?)? Onkin syytä varoittaa hallitusta jatkamasta tällaista kevytmielistä tietä, jonka lopputulos voi olla arvaamaton.

Tällaisissa olosuhteissa, kuin siellä on, ei ole niinkään ihmeteltävää, että kun läänin poliisitarkastaja saapuu tiukkaamaan, kuka on antanut tietoja lehdille, niin hänen raporttinsa muodostuvat sellaisiksi, että maan sisäministerin, kuten nyt ministeri Simonen, totuudenrakkaus niiden takia tulee epäilyksenalaiseksi. Tämä sanottuna herra sisäministerin toisesta onnettomuudesta.

Mutta herra sisäministerillä on se yhtäläisyys Saarijärven Paavon kanssa, että kova onni kohtaa häntä kolme kertaa. En osaa sanoa, johtuuko tämä kolmas onnettomuus siitä, että hän itse olisi poikkeuksellisen naiivi, vaiko siitä, että hän pitäisi koko eduskuntaa poikkeuksellisen ja tasa-suhtaisen typeränä. Mutta olkoonpa niin tai näin, niin joka tapauksessa hän täällä viime torstaina lausui asioita, jotka eivät sulje pois kumpaakaan näistä mahdollisuuksista.

Ministeri Simonen todistelee Laihian ampumaseurojen epäfascistisuutta sillä, että ne on perustettu jo vuosina 1929 ja 1932. Jos hän olisi jatkanut logiikkaansa vähän pitemmälle, niin hän olisi varmasti keksinyt, että kommunistithan ne Lapuan vuosina, menettäessään muut järjestönsä, vetäytyivät ampumaseuroihin valmistelemaan laillisen yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaista kumoamista.

Ministeri todistelee ampumaseurojen epä-sotilaallisuutta sillä, että niiden tarkoituksena on „kehittää (tai korottaa) jäsentensä ampumataittoa ja sen kautta kansan puolustuskykyä ja isänmaanrakkautta”. Mahdollisesti täällä tullaan sanomaan, että kysymys on puolustautumisesta susia, karhuja, jäniksiä ja muita pelottavia metsänpetoja vastaan, jossa tarkoituksessa otaksuttavasti myös tuo „pohjoismainen kuvio-ammunta” on otettu seurojen ohjelmaan; tai sitten, että kaukonäköiset laihialaiset jo 16 tai 19 vuotta sitten alkoivat valmistautua ystävyys- ja avunantosopimuksen tunnolliseen toteuttamiseen. Mutta todennäköistä kuitenkin on, että ne ainekset, jotka Lapuan liikkeen aikana perustelivat ampumaseuroja, tarkoittivat sekä maanpuolustuksella että isänmaanrakkaudella sotimista Neuvostoliittoa vastaan.

Koska huomaa herra pääministerin saapuneen paikalle, niin uudistan äskeisen pyyntöni, että hän täällä vastaisi kysymykseen, milloinkaa valtiollinen poliisi oli otta-

nut tutkittavakseen hänen viittaamansa rekisteripaperit ja milloinkaa se oli ne palauttanut. Eduskuntaryhmämme saadakseen tietoa tästä kääntyi valtiollisen poliisin puoleen, jolloin kuitenkin valtiollisen poliisin taholta ilmoitettiin, että he eivät näitä tietoja anna eduskuntaryhmällemme, mutta tulevat selostuksen näistä asioista jättämään herra pääministerille, jolloin, kuten ymmärtäisin, herra pääministerillä olisi tilaisuus tämä selostus saattaa myöskin meidän ryhmämme ja koko eduskunnan tietoon.

Herra sisäministeri sitten kiistää tykistön ja konetuliaseet, mutta myöntää sentään vieläpä 9 mm:n parabellumpistoolit. Sopisi vilkaista, mitä rauhansopimuksen 15 sekä sitäpaitsi 18 ja 19 artikla liitteineen sanovat tästäkin asiasta (Eduskunnasta: Ei siellä ole kaliberista mitään!).

Voitaneen todeta ministeri Simonen edistävän fascisminluontoisten järjestöjen legalisoinnista kahdella tavalla: toisaalta salaamalla oleellisia tosiasioita, toisaalta avoimesti hyväksymällä sellaisia piirteitä niiden toiminnassa, jotka selvästi sotivat rauhansopimusta vastaan.

Luulisin voivani olla samaa mieltä herra sisäministerin kanssa siitä, että kysymys, ovatko mainitut järjestöt ryhtyneet tavalla tai toisella harjoittamaan toimintaa, joka olisi rauhansopimuksen vastaista, on harkittava täysin itsenäisesti. Eihän voida ajatella, että jonkun järjestön toiminnalla olisi pysyvä sanktio, jos Valvontakomissio joskus ei ole vaatinut sen lakkauttamista. Sillä eikö lähinnä ole Suomen hallituksen asiana valvoa, että rauhansopimusta noudatetaan? Eikä tietenkään kukaan väitä, että fascistisena lakkautetun järjestön entinen jäsen liittyessään johonkin muuhun järjestöön ilman muuta muuttaisi tämänkin fascistiseksi tai fascisminluontoiseksi, vaan ymmärrettävästi kysymys on konkreettisesti ratkaistava sen perusteella, havaitaanko joku järjestö johtonsa, jäsenistönsä, tarkoituksensa, toimintansa ja vaikutuksensa puolesta sellaiseksi, että sen olemassa-olo sotii rauhansopimusta vastaan.

Näin on aivan kiistattomasti laita Laihian ja todennäköisesti myös useihin muihin ampumaseuroihin nähden, joista hallituksen ottaman asenteen takia on ollut vaikeata hankkia yksityiskohtaisia tietoja, ja mahdollisesti koko liittoihinkin nähden.

Hallituksen asenne näihin järjestöihin on ollut niin räikeän tendenssinäinen ja puolustelevalle, että täytyy katsoa sen tahallaan laiminlyövänsä rauhansopimuksen täytöntöönpanoa. (Eduskunnasta: Entäs Pekkan hallitus?) Tästä ilmeisesti johtui myös se, että enempää pääministeri Fagerholm kuin ministeri Simonenkaan ei halunnut antaa eduskunnalle totuudenmukaista kuvaa ministeri Savonenvainan esittämien huomautusten sisällöstä. Jos eduskunnan enemmistö hyväksyy tällaiset menettelytavat ja ylimalkaan ottaa herra sisäministerin harhaanjohtavat esitykset täydestä, niin se ei tosiaan anna kovin edullista kuvaa eduskunnan älyllisestä tasosta. (Naurua. — Ed. Hakki: Tämä jaarittelu sitten on älylistä!)

Sekä pääministeri Fagerholmin että sisäministeri Simonen toisena päätarkoituksena viime torstaisilla puheenvuoroillaan oli lietsoa mielialaa, harjoittaa kiihoitusta Suomen kommunistista Puoluetta ja muita kansandemokraatteja vastaan (Ed. Tuurna: Ja Ryömä rauhoittaa!). Tässä mielessä herra pääministeri heitteli halventavia syytöksiä, kuten sellaisen, että kansandemokraatit esiintyisivät isänmaan etua vahingoittaen, jollaiset syytökset sitten Ruotsin taantumuslehdistä sangen kiitollisesti, kuten on näkynyt tällaisen oikeistolehdistön uusista yhtä kiitollisista lainauksista, on kääntänyt „maanpetokselliseksi kommunistiksi”.

Kannattaa ottaa eräs periaatteellinen kysymys lyhyesti esille. Kun olen kuunnellut täällä välihuudahduksia, kuten ed. Annalan — ja oliko se ed. Tuurna, joka huuteli ilmiannoista ja juuri väitti edustavansa isänmaan etua hänkin? — niin tuli elävästi mieleen ed. Annalan suuren edelläkävijän ja esikuvan, asessori Kares-vainajan vastaavanlaiset välihuudahdukset tässä kamarissa vuonna 1936, huudahdukset, jotka ilmaisivat paheksumista sen johdosta, että silloin tältä paikalta osoitettiin, kuinka vaarallista ja vahingollista maaillemme ovat äärimmäisen oikeiston hautomat ja valmistelemat sotilaallisuuslaitokset seikkailusuunnitelmat. Noista välihuudahduksista samoin kuin herra pääministerin puheenvuorostakin kuultaa käsitys, että olisi mukamas isänmaallinen hyve noin salaviihkaa valmistella saman politiikan uudistamista, joka jo on tuottanut niin paljon onnettomuuksia

(Ed. Tuurna: Vääriä johtopäätöksiä!), ja että henkilöt, jotka vetävät nämä tällaiset valmistelut päivänvaloon, olisivat halveksittavia ilmiäntajia ja isänmaan etujen vahingoittajia (Eduskunnasta: Ei mitään valmisteluja ole!). Minun täytyy sanoa, että edustamallani ryhmällä on tässä asiassa täysin päinvastainen käsitys. Meidän mielestämme tuollaiset valmistelut, juuri tuollaiset valmistelut ovat mitä suurimmaksi vaaraksi meidän kotimaallemme (Eduskunnasta: Ovat, jos niitä on!), olemme sen saaneet riittävästi kokea. Sellainen politiikka on seikkailupolitiikkaa, josta voi koitua ainoastaan onnettomuutta. Meidän ryhmämme käsitys on se, että maamme ja kansamme etu vaatii rauhaa ja ystävyyttä meidän maamme ja Neuvostoliiton välillä (Eduskunnasta: Samoin!).

Jos te ihmettelette, mitä varten meidän ryhmämme ei halua ottaa korulauseita vakavalta kannalta, niin pyydän saada palauttaa mieleen eräitä entisten aikojen sanomalehtikirjoitusten otteita.

Eräs lehti lausuu: „Alkaa vähitellen selvitä, mistä lähteistä ovat kotoisin eräissä ulkomaisissa sanomalehdissä levitellyt, paisutellut tai kokonaan valheelliset tiedot Suomessa muka vallitsevasta sisäpoliittisesta rikkinäisyydestä.” Tämä on Ilta-Sanomat heinäkuussa 1940.

„Katsomme voivamme vakuuttaa, ettei Suomen kansalla eikä sille vastuunalaisella hallituksella ole mitään muita pyrkimyksiä eikä tavoitteita kuin halu tehtyjä sopimuksia viimeistä piirtoa noudattaen ja hyvää tahtoa osoittaen hoitaa ja edelleen kehittää hyviä suhteita suurvaltanaapurinsa kanssa.” Tämä on Helsingin Sanomat elokuussa 1940, silloisesta hallituksesta, jonka myöhemmän toiminnan tunnemme.

„Kaikki yhteiskuntaluokat toivovat, että suhteita Suomen ja sen suuren itäisen naapurin välillä kehitettäisiin suotuisaan suuntaan, mutta yhtä yleinen on vaatimus, että kiihoitetut ja harhaanjohtetut henkilöt nykyisessä arkaluontoisessa tilanteessa estetään tuottamasta vahinkoa valtiolle ja yleiselle edulle. Lienee lupa olettaa, että herra Molotov on saanut harhaanjohtavia tietoja Suomen sisäisistä asioista”. Tämä oli Satakunnan Kansa-nimisestä kokoomuspuolueen lehdestä (elokuussa 1940), sellaisena kuin sen Nya Pressen oli ruotsintanut, silloinen Svenska Pressen.

„Meidän maassamme ei ole ketään ajattelevaa ja vastuuntuntoista kansalaista, johtavassa asemassa olevista valtiomiehistä ja muista yhteiskunnallisista toimihenkilöistä puhumattakaan, jotka eivät olisi muuta kuin yhtä mieltä siitä, että kaikkiin naapurimaihin on kehitettävä niin hyvät ja luottamukselliset suhteet kuin suinkin. Mutta edesvastuuttomat ainekset, jotka edustavat vain murto-osaa kansastamme, eivät pysty sellaisia suhteita luomaan eivätkä he sitä todellisuudessa tavoittelekaan.” (Etelä-Suomen Sanomat elokuussa 1940).

Eivätkö nämä tällaiset lausunnot, joita voisin jatkaa pitkälti, tunnu jollakin tavalla hämmästyttävän ja suorastaan koomillisen tutuilta?

Tällä tavoin silloin mainostettiin Rytin hallituspolitiikkaa, mainostettiin oikeistopuolueiden silloista politiikkaa, jonka todellinen luonne sangen pian tuli paljastumaan (Vasemmalta: Oliko se luontaiskorvausta?). Sellaiseksi se sitten muodostui, että jotkut näistä „johtavissa asemassa olevista valtiomiehistä ja muista yhteiskunnallisista toimihenkilöistä”, jotka olivat niin yhtä mieltä tästä suuresta asiasta, ei vuottakaan sen jälkeen hakivat „luontaiskorvausta” tuolta Itä-Karjalasta, koska „bolshevikkihallitus on tuomittu häviämään”, ja sangen mieltäylentävää onkin tämän päivän Suomen Sosialidemokraatista havaita, mitenkä samainen „johtava valtiomies” jälleen opettaa meille viisautta sekä sisä- että ulkopoliitikassa (Ed. Hakkila: Entäs J. V. Keto?).

Nämä lausunnot, tämän pienen historiallisen katsauksen olen tuonut selitykseksi, mitä varten ei voida nykyisessäkään tilanteessa ottaa täydestä ja minkä takia myöskin on itsestään selvää, että naapurissaakaan ei, kuten sen lehdissä on lausuttu ja kuten esittämässämme välikysymyksessäkin esitetään, ei uskota korulauseisiin, ei katsoa korulauseisiin, vaan tekoihin.

Herra pääministeri viime torstaina pyysi, että häntä tuomittaisiin tekojen perusteella. Se oli hyvin varmaton toivomus, enkä aiokaan olla niin epähienotunteinen, että hänen kaikkia sellaisia tekojaan, mitkä tässä omaisivat mielenkiintoa, rupeaisin nyt esittelemään. Eivät ne ole sellaisia, että ne eduskunnan pöytäkirjoja erityisesti kaunistaisivat. Saattaisipa käydä niinkin, että niiden pelkkä mainitseminenkin

aiheuttaisi herra varapuhemiehen taholta huomautuksen epäparlamentaarisesta kielikäytöstä. Mutta yhtenä kaikkein lievluontoisimpana herra Fagerholmin — silloisen ministeri Fagerholmin — lausuntona vuonna 1940 Uuden Suomen selostuksen mukaan mainitsen hänen puheestaan Tukholmassa — missäs muualla —, että: „Suomen järjestysvallan on ollut pakko toimia poliittisen levottomuuden lietsomia vastaan. Tällä kertaa uhkaa maan vapautta surullisen kuuluisa Troijan puuhevonon, mutta puhuja kehoitti kuulijoitaan olemaan vakuutettuja siitä, ettei tämä vehkeily kansakunnan itsenäisyyttä vastaan onnistu. Suomen kansa kyllä selvittää välinsä tämän kolonnan kanssa” — mikä tarkoitti niitä henkilöitä, jotka olivat rauhan kannalla ja vastustivat sittemmin niin turmiolliseksi osoittautunutta sotapolitiikkaa.

Myöskin sodan ajalta näistä herra pääministerin toivomista teoista voisin mainita paljonkin, mutta hienotunteisuudesta niistä vaikenen.

Mitä tulee sitten vielä viime torstaisiin puheisiin, niin myöskin herra pääministerillä, kuten herra sisäministerillä, oli oma jonkinlainen „metsäkaartilais”-taktiikkansa. Herra pääministerin vastaavanlainen taktikka sisältyi siihen, että hän vähämerkityksellisten pienten erehdysten taakse kätki vaikenemisensa ja mitänsanomattomuutensa perustavista oleellisista kysymyksistä. On tietenkin valitettavaa, että Työkansan Sanomien pakinoitsijalle oli sattunut erehdys entisen kansanedustaja Suontaustan ja nykyisen oikeusministeri Suontaustan välillä (Oikealta: Ei se ollut ensimmäinen!). Herra pääministeri olisi kuitenkin voinut ottaa huomioon sen, että tällainen erehdys sattui Pravda-lehdessä kolme päivää myöhemmin lainkaan viittaamatta Työkansan Sanomiin lähteenä ja että Litteraturnaja Gazetan kirjoittajan kirjoitus ilmestyi viisi päivää sanotun Pravdan ilmestymisen jälkeen, joten tuntui todennäköisemmältä, että herra Maksimov on ottanut tietonsa Pravdasta, kuin että hän olisi ottanut ne suoraan Työkansan Sanomien pakinoitsijan pakinasta, jossa sitäpaitsi tämä asia oli esitetty kysymyksen muodossa, koska pakinoitsijalla ei ole ollut tilaisuutta tarkistaa asiaa; varmasti ei tätä identtisyyttä näiden kahden henkilön välillä siinä väitetty. Mutta, kuten täällä huomautettiin, niin sel-

laisia erehdyksiä sattuu „paremmissakin perheissä”, josta todisteena mainitsen Yhdysvaltain kongressin julkaiseman kuuluisan kansainvälisen „proskriptiolistan” niin sanotuista „500:sta johtavasta kommunistista”. Siinä väitetään esim. ed. Aaltosen syntyneen ja saaneen kasvatuksensa Yhdysvalloissa; allekirjoittaneen vaatimattomasta persoonasta väitetään, että olisin talonpojan poika, — mikä tietenkään ei ole mitenkään halventavaa, mutta ei myöskään täysin yhäpitävää tosiasioiden kanssa. Ja selitykseksi tällaiselle epätarkkuudelle tuon viralisen asiakirjan laatijat johdannossaan selittävät mahdollisten virheiden johtuvan kommunisteille ominaisesta salamyhkäisyydestä. Ehkä tässä tapauksessa tämän arvovaltaisen esimerkin nojalla voitaisiin huomauttaa, että veljekset Suontausta mahdollisesti eivät ole tehneet aikaisempaa elämänsä vaellustaan riittävästi tunnetuksi laajoille kansalaisjoukoille.

Herra pääministerin toinen vastaavanlainen menettelytapa oli ponteva dementia neuvotteluille Yhdysvaltain lähettiläs Warrenin kanssa, mutta tämän demensiansa, jota tietenkään kukaan ei voi sen enempää vahvistaa kuin kiistääkään ja jonka Työkansan Sanomatkin oli julkaissut, taakse herra pääministeri kätkee ne oleelliset kysymykset, joista ed. Kuusinen-Leino täällä mainitsi, kysymykset siitä, että herra pääministeri ja hänen lähimmät työtoverinsa suurissa peruskysymyksissä asennoituvat sellaisella tavalla, jota ei voida katsoa muuksi kuin Neuvostoliittoa kohtaan epäystävälliseksi orientoitumiseksi suurten länsivaltojen vanaveteen: niin kysymyksessä Marshallin suunnitelmasta, kysymyksessä lopullisesta rauhansopimuksestamme, kysymyksessä ystävyys- ja avunantosopimuksesta, erilaisissa luottopolitiikan, kuten kansainvälisen pankin ja valuuttarahaston kysymyksissä j. n. e. Kun herra pääministeri eräässä puheessaan vakuutti noudattavansa länsimaista demokratiaa, niin saaneimme tosiaankin, kuten ed. Kuusinen-Leino jo mainitsi, ymmärtää sen tarkoittavan sentapaista demokratiaa kuin mitä herra pääministerin puoluetoverit Bevin ja Attlee edustavat Englannissa. Eräänlaisena vahvistuksena sille, että herra pääministeri tosiaan tällä tavoin ymmärtää ja tulkitsee pyrkimyksensä, luen otteen amerikkalaisesta lehdestä New York Herald Tribunesta

tämän vuoden syyskuun 26 päiväältä. Lehden edustaja kertoo: „Välittömästi vaalien jälkeen puhuin Karl A. Fagerholmin, sosiaalidemokraattien johtajan kanssa, joka sittemmin nimitettiin pääministeriksi. Hän ilmaisi suorasukaisesti ja avomielisesti” — kuten tämä selostaja kertoo — „intonsa ystävällisiin suhteisiin länteen ja lujaan rintamaan kommunistien terroritekoja vastaan. Hän lupasi, että salainen poliisi otettaisiin pois kommunistien puoluekoneiston käsistä” (Eduskunnasta: Eikö ollut oikein?).

Ohimennen pyydän saada oikaista herra sisäministerin väitteen, että kansandemokraattinen eduskuntaryhmä ei olisi millään tavalla ilmaissut tyytymättömyyttään entisen kansanedustaja Suontaustan nimittämisestä Korkeimman oikeuden jäseneksi. Nimittäin talousarviokeskustelussa tammikuun 17 päivänä 1948 lausuin seuraavaa: „Korkeimman oikeuden jäseneksi nimitettiin viime vuoden lopulla aikaisempi kansanedustaja Suontausta. Sikäli kuin muistan hänen sodanaikaista toimintaansa Turun hovioikeuden syyttäjänä, ei hänen nimityksensä lisää luottamustani mainitun Korkeimman oikeuden toimintaan”. Katson tällä lausunnolla riittävän selvästi ilmaiseeni tyytymättömyyden tähän nimitykseen nähden ja pidän ilmeisenä, että koko ryhmällämme on tämä sama käsitys.

Tehdäkseni jonkinlaista yhteenvetoa niistä mielipiteistä esillä olevissa kysymyksissä, joita herrat pääministeri ja sisäasiainministeri ovat edustaneet sekä viime torstaina että nyt tänään, niin oleellisena sisältönä heidän sisäpolitiikkassaan on puolustella ja tehdä mahdolliseksi fašististen järjestöjen toiminnan elpymisen toisaalta ja toisaalta järjestellä oikeiston yhteisrintamaa ja hyökkäystä kommunisteja ja muita kansandemokraatteja vastaan; tämä tällainen sisäpolitiikka merkitsee heidän aikaisempina vuosina edustamansa politiikan uusintaesitystä, joka politiikka silloin johti ja oli osana sangen turmiollisesta ulkopoliittisesta suuntauksesta. Näin ollen on perusteltua päätyä johtopäätökseen, että heidän edustamansa mainitut pyrkimykset ja hallitus siinä kokoonpanossa, missä se nykyään on, on maan ja kansan etujen kannalta ei vain vahingollinen vaan suorastaan vaarallinen.

Ed. J. Koivisto: Herra varapuhemies! Ulkopoliittikan alalla kommunistit ovat kehittäneet oikein mustamaalaus- ja provokatiotulvan tukehduttaakseen hallituksen. Pääministeri vastasi siihen ansiokkaasti tänään ja viime torstain istunnossa. Jos tuo hyökkäily kohdistuisi vain hallitukseen ja olisi kahden vasemmistopuolueen taistelua äänestäjäjoukoista, siihen voisi suhtautua levollisesti, mutta kun siinä pannaan vaaraan koko maan etu, niin on jokaisen valtakunnan parasta ajattelevan määriteltävä siihen kantansa.

Suomen ulkopoliittikan suunnan määrää toisaalta maantieteellinen sijaintimme, hävitty sota ja sen johdosta tehty sopimukset sekä poliittinen viisaus, toisaalta välirauhan jälkeisinä vuosina saavutettu varmuus siitä, että Neuvostoliitto, pitäen arvossa tehty sopimukset, kunnioittaa Suomen itsemääräämisoikeutta ja osoittaa siten kahden järjestelmän, kommunistisen ja porvarillisen, oikein johdettuina voivan elää hyvässä naapurisovussa. Haluamatta vaikeuttaa suhteittemme hoitamista muihin valtoihin, mihin meillä ei ole mitään aihetta ja mikä olisi ollut etujemme vastaista, on ulkopoliittikkamme suuntana ollut mitä läheisin ystävyys Neuvostoliiton kanssa. Siitä on osoituksena kevättalvella solmittu ystävyys- ja avunantosopimus.

Ulkopoliittikkamme suunnasta on vallinnut mitä suurin yksimielisyyttä, mutta tästä huolimatta kommunistit ovat halunneet ulottaa riidan myös ulkopoliittikan alalle ja ainoa mahdollisuus on ollut — juuri mainitun yksimielisyyden vuoksi — koettaa tehdä muiden kansalaispiirien tarkoitukset epäilyksenalaisiksi. Tähän pääsemiseksi on tulkittu jokainen sana, jolla on arvoitettu kommunistiemme toimintaa, suunnatuksi Neuvostoliittoa vastaan, vieläpä valhein ja vääristelyin nimenomaan koetettu todistaa, että maassamme olisi Neuvostoliiton vihollisia kenties kansan enemmistö.

Kun kommunistit omaa ymmärtämättömyyttään ja kokemattomuuttaan joutuivat pois hallituksesta, he ovat ottaneet uuden hallituksen vakinaiseksi maalityöksi.

Tällaista menettelyä vastaan on kaikkien vastuuntuntoisten kansalaispiirien yleisen mielipiteen noustava. Maalaisliitolle ei ole mitään vastuuta hallituksen nimittämisestä eikä näinollen myöskään vastuuta sen politiikasta. Mutta se ei voi sallia, että kom-

munistit häikäilemättömässä vallanhimosaan ja sokeassa vihasaan vahingoittavat isämmaatamme. Heidän parlamentaarisisista muodoista piittaamaton väkivalta-politiikka edellisen eduskunnan aikana johti oloissamme ennennäkemättömään vaalitappioon. He voivat olla vakuuttuneita, että siitä ulkopoliittisesta provokatiosta, johon he ovat tehneet itsensä syyppäiksi, Suomen kansa kääntyy inhoten pois. Suomen kansa tietää, miten Juudaksiin on suhtauduttava.

Maata on lailla rakennettava ja parlamentaarisesti hallittava. Ryhmä joka nämä kaksi valtiolämän perustetta kieltää, on tuominut itse itsensä (Eduskunnasta: Oikein!). Kansanvaltaiset puolueet ja maalaisliitto ensirivissä tulee pitämään niistä kiinni ja vaatimaan, että SKDL:n on mukauduttava perustuslain mukaiseen järjestykseen (Vasemmalta: Pitäkää vain huolta asekkaita!). Yhtä kiinteästi kuin maalaisliitto pitää kiinni tästä vaatimuksesta, yhtä tiukasti on ryhmän kanta rauhan-sopimuksen kaikkien määräysten toteuttamisen suhteen.

Me olemme saavuttaneet tunnustetun aseman suhteistaan kiinnipitävänä maana, ja parhaana osoituksena kommunistiemme parjauksen perättömyydestä on Neuvostoliitollekin ollut ja on vastakin, että me olemme täyttäneet sitoumuksenne ja tulemme edelleenkin niin tekemään. Parasta ulkopoliittikkaa, mitä hallitus voi noudattaa, on pitää sopimusten pyhydestä kiinni ja tarkkaavaisesti valvoa, ettei mitään rauhansopimuksen vastaista toimintaa pääse maassa syntymään (Keskustasta: Ei edes kommunistien). Kun emme ole sallineet fasismia maassa ennen rauhansopimuksen solmimista, sitä suuremmalla syyllä on huolehdittava, etteivät väkivaltaotteet puolelta eikä toiselta saa jalansijaa nyt, kun sellainen rauhansopimuksessakin on nimenomaan kielletty.

Hallitus ei ole itseään tässä suhteessa tehnyt laiminlyönteihin syylliseksi. Jos meillä yleensä jotakin on jäänyt tekemättä, on siitä syytettävä edellistä hallitusta. Uskomme vakaasti, että hallitus tulee eduskunnan myötävaikutuksella ja sen luottamusta etsien jatkamaan sitä ulkopoliittista suuntausta, jota maassamme on välirauhasta saakka noudatettu. Kommunistien parjaukset eivät saa sen ulkopoliittikan hoitoa häiritä.

Maalaisliiton ryhmä tulee yksimielisesti äänestämään herra puhemies ehdottamaa päiväjärjestykseen siirtymismuotoa.

Ed. M. Järvinen: Herra puhemies! Herra pääministeri välikysymykseen antamassaan vastauksessa ja herra sisäministeri viime torstaina pidetyssä eduskunnan täysistunnossa antamassaan lausunnossa lausuvat m.m., että kansandemokraattien väitteet siitä, että maassamme harjoitettaisiin Neuvostoliitolle vihamielistä propagandaa ja että välirauhasopimuksen nojalla lakkautetut suojeluskunnat y.m. järjestöt jatkaisivat toimintaansa naamioituina, ovat provokatoorista valhetta. Maamme oikeistopiireiltä saamansa tehtävän huomioon ottaen ei hallitukselta muunlaista vastausta voinut odottaakaan. Tosiasia kuitenkin on ja pysyy, että maamme oikeistoporvarillisissa ja sos. dem. -piireissä harjoitetaan, tosin suljetuissa piireissä, hyvinkin kärkeä vihamielistä propagandaa Neuvostoliittoa ja Itä-Euroopan kansandemokraattisia maita vastaan (Ed. J. Wirtanen: Missä piireissä?). Menettelytavat ovat varsin moninaisia, joiden erittelyyn en kuitenkaan tässä yhteydessä ryhdy, koska ne muutenkin melko yleisesti tunnetaan.

Kuunnelllessani hallituksen vastauksen sitä osaa, jossa väitettiin, ettei minkäänlaista lakkautettujen järjestöjen naamioitua toimintaa ole olemassa, palautui mieleeni vuoden 1917 kesän ja syksyn kuluessa perustetut vapaaehtoiset palokunnat, joita koko maassa, mutta varsinkin Etelä-Pohjanmaalla, perustettiin kovalla kiireellä melkein joka kylään. Kun näiden palokuntien todellinen luonne työläisten taholta paljastettiin, väitettiin silloin, samoin kuin nytkin, että paljastukset ovat provokatoorista valhetta. Myöhemmin kuitenkin kävi selville, että paljastukset olivat 100-prosenttista totuutta (Ed. J. Wirtanen: Tsaaria vastaan!). Silloin naamioituina perustettujen ja toimineiden suojeluskuntien maallemme ja kansallemme aiheuttamat kaameat seuraukset me liiankin hyvin tiedämme ja tunnemme. Jos jälleen naamioituina toimiviin suojeluskuntiin ja muihin Neuvostoliittoa ja maamme kansandemokraattista suuntausta vastaan tähdättyjen järjestöjen toimintaan suhtaudutaan suopelevasti, kuten nykyinen hallitus tekee, on syytä pelätä, että se tulee johtamaan maamme vähintään yhtä

suuriin onnettomuuksiin kuin v. 1917 salassa perustettujen ja toimineiden suojeluskuntien toiminta johti (Ed. J. Wirtanen: Onko Laihialla oma sotaväki?). Maamme taantumuksellisten piirien Neuvostoliittoa vastaan tähdätty toiminta ei ole rajoittunut ainoastaan vihamieliseen propagandaan ja revanshin valmisteluihin, vaan se on kehittynyt jo niin pitkälle, että taantumuspiirien iskujoukkojen taholta on laadittu terroristisia toimenpiteitä eräitä tunnettuja ja arvossapidettyjä kansalaisia vastaan, jotka jatkuvasti ja johdonmukaisesti ovat toimineet hyvien ja luottamuksellisten suhteiden rakentamiseksi Suomen ja Neuvostoliiton välillä (Ed. J. Wirtanen: Mikko, Mikko, puhu omantuntosi mukaan!). Puuttumatta niihin terroristisiin tapauksiin ja suunnitelmiin, joita jo aikaisemmin on julkisuudessa käsitelty, mainitsen van erästä viime päivinä Vaasassa paljastuneesta terroristisesta suunnitelmasta, joka suunnitelma ainakin toistaiseksi jäi toteuttamatta vain sen tähden, että se erään liigan jäsenen möhläyksen tähden tuli ilmi, ennen kuin suunnitelma ennätettiin panna täytäntöön (Eduskunnasta: Viisivuotiaitako olivat?). Tänään Vaasasta saamieni luotettavien tietojen mukaan on tapaus seuraava: Erästä pienempää rikosta tutkittaessa Vaasan poliisilaitoksessa päästiin poliittisia terroritekoja suunnitelleen liigan jäljille. Tähän mennessä lienee kuulusteluja varten pidätetty kymmenen 21—22 vuoden ikäistä henkilöä (Ed. J. Wirtanen: No niin!). Tutkimuksissa on käynyt selville ensiksi, että kysymyksessä oleva terroriliiga oli päättänyt räjäyttämällä tuhota SKDL:n ruotsalaisen työväentalon ja että, jos räjäyttäminen epäonnistuisi, talo siinä tapauksessa poltettaisiin. Toiseksi oli päätetty tuhota Kansankulttuurin kirja- ja paperikauppa ja kolmanneksi ampumalla tai jollain muulla sopivalla tavalla tappaa sanomalehti Wasa-bladetin toimittaja Toivo Hagman, joka käyttää nimimerkkiä ”Neekeri”, ruotsalaisen yhteiskoulun rehtori Bensar, koska hän on suhtautunut joustavasti ja asiallisesti Neuvostoliiton ja Suomen välisten suhteiden kehittämiseen, ja edelleen SKP:n Vaasan piirin piirisihteeri Velkko Hanhia, SKDL:n Vaasan piirin piirisihteeri Tauno Aho, SNS:n ruotsalaisen osaston puheenjohtaja, insinööri ja elokuvateatterien omistaja Philip, SKDL:n ruotsalaisen osaston

toimitsija Rudolf Winsten ja Valpon Vaasan osaston koko henkilökunta nipussa (Eduskunnasta naurua). Kun sain Vaasassa paljastuneesta terroristiliigan paljastumisesta tiedon vasta tänään iltapäivällä, en tiedä tapauksen yksityiskohtia, mutta jos joku niitä haluaa, niin niitä ilmeisesti voi antaa hallituksen äänenkannattajan Suomen Sosialdemokraatin pakinoitsija nimimerkki Jahvetti, sillä hän näyttää olleen asiasta tietoinen jo viime sunnuntaina, koska hän pakinansa lopussa ehdotti arvauskilpailua siitä, missä kaupungissa taas on paljastunut terroristijärjestö. Tietonsa on Jahvetti saanut tietenkin viralliselta taholta, sillä onhan todennäköistä, että paikallinen poliisilaitos on asiasta tiedoittanut myöskin sisäministerille.

On mielenkiintoista nähdä, tuleeko hallitus ottamaan tämän Vaasassakin paljastuneen taantumuspiirien terroristiliigan yhtä hellään suojelukseensa, kuin jälleen toimintansa aloittaneet naamioidut suojeluskunnatkin.

Ed. A. Wirtanen: Herra puhemies! — Hallitus on pääministerin kautta ilmoittanut, ettei se ole tietoinen maamme ja Neuvostoliiton keskinäisten suhteiden kehittymisestä epäsuotuisaan suuntaan. On myönnettävä, että tällainen epätietoisuus on jo sinänsä huomattava suoritus. Kuka muu tahansa maan kansalaisista ei ole voinut olla huomaamatta sitä tosiasiaa, että Neuvostoliiton lehdistö ja Neuvostoliiton radio suhtautuu aivan toisella tavalla nykyiseen hallitukseen kuin sen edeltäjään Pekkalan ja kolmen suuren yhteishallitukseen. On myös merkittävää, ettei hallitus ole huomannut Neuvostoliiton virallisten elinten kasvavaa mielenkiintöä niihin ilmiöihin, joilla on kosketusta rauhansopimukseen ja sen täytäntöönpanoon.

Me, kansandemokraatit, emme ole milloinkaan tahtoneet monopolisoida suhteita Neuvostoliittoon, vaikka meillä kieltämättä on eräitä edellytyksiä näiden hoitamiseen, ennenkaikkea se, että olemme aina ja johdonmukaisesti pyrkineet kehittämään rauhallista ja ystävällistä kanssakäymistä Suomen ja Neuvostoliiton kansojen kesken. Nytkin me päinvastoin toivomme hallitusta laajemmalle parlamentaariselle ja kansanvaltaiselle pohjalle. Mutta me olemme väittäneet ja me väitämme, ettei entisillä

sotapolitiikoilla ole eikä voi olla todellisia edellytyksiä hyvien ja luottamuksellisten suhteiden rakentamiseen, varsinkin jos nämä kuten nykyinen pääministeri ja monet hänen hallitustovereistaan esittävät johtavaa osaa nykyisessä vasemmiston vastaisessa propagandassa. Ennen sotia luotiin neuvostovihamielinen mieliala maamme niiden taholta, jotka kiivaasti hyökkäilivät kommunismia ja sosialismia vastaan. Nykyinen sosialismin vastainen kansainvälinen propaganda on myöskin voimakkaasti lisännyt jännitystä idän ja lännen suurten valtioiden välillä. Puhutaan aivoimesti uuden kolmannen maailmansodan alkamisesta. On ilmeistä, että sosialismin vastainen kampanja lisää konfliktimahdollisuuksia. Meidän on pakko tehdä itsellemme kysymys, onko näissä oloissa ja meidän maamme kommunismin vastaisella propagandalla, kommunismin vastaisella hallituksella sotapolitiikan entisten kannattajien johdolla mahdollisuuksia rakentaa todella vilpittömiä ja lujia naapuruussuhteita sellaiseen maahan, jossa on sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä. En todella usko, että tämä on mahdollista. En usko, että tällainen politiikka voi johtaa mihinkään muuhun kuin vaikeuksiin ja ristiriitaisuuksiin. Oli alunperin virhe, että lähdettiin uutta hallitusta muodostamaan näissä merkeissä. Me olemme muodostaneet hallituksen, jolla on mahdollisimman heikot edellytykset ratkaista ulkopoliittikkamme tärkeintä ongelmaa. On näin ollen aivan luonnollista, että tämänlaatuisen hallituksen täytyy tässä epäonnistua ja että se on jo epäonnistunut.

Sanotaan, että meillä on oikeus muodostaa millaisia hallituksia tahansa. Tietysti meillä on se oikeus, siitä ei ole kysymys. Kysymys on, kykeneekö millainen hallitus tahansa ratkaisemaan maamme kohdalla esiintyviä arkaluontoisia kansainvälisiä ongelmia. On selvää, ettei minkäläinen hallitus tahansa siihen kykene. Näissä oloissa astuu ennemmin tai myöhemmin eduskunnan ja kansan eteen välttämättömyys muodostaa sellainen hallitus, jolla on reaalisia mahdollisuuksia antaa myönteinen panos ulkopoliittikkamme tärkeimmän probleeman ratkaisemiseen.

Rauhansopimuksen poliittiset artikkelit vahvistavat valtiosääntömme demokraattiset periaatteet ja sen lisäksi kieltävät demokratian vastaisen sotilaallisen toimin-

nan niinkuin myöskin sotilaalliset ja sotilaallisuuslaitokset järjestöt. 18 artiklassa sanotaan: „Suomi älköön itselleen pidättäkö, valmistako tai muuten hankkiko sotamateriaalia tahi ylläpitäkö tuotantokoneistoa sotamateriaalin valmistamiseksi yli sen, mikä on tarpeen tämän sopimuksen 13 artiklassa mainittujen puolustusvoimien ylläpitämiseen.” 19 artikla määrää, että Suomen on luovutettava tai tuhottava kaikki se sotamateriaali, joka ylittää 13 artiklassa mainitut määrät. On aivan ilmeistä, että jokainen sotilaallinen ase siviilikansalaisen käsissä tässä maassa merkitsee rikkomusta rauhansopimusta vastaan. Hallituksen selvä velvollisuus on poistaa siviilikansalaisen käsistä nämä aseet. On mitä valitettavinta, ettei edellinen hallitus näissä pyrkimyksissään onnistunut, ja jotta ei olisi epätietoisuutta siitä, mitä sotilasaseilla tarkoitetaan, pyydän saada lukea otteen liitteestä n:o 3, jossa ne luetellaan. (Ed. Oksala: Johan siitä on puhuttu!). Ei, ei ole selvitetty (Ed. Oksala: On luettu monta kertaa!). Se on koskenut vain sitä osaa, joka on valtion huostassa, niitä aseita vain. Siis liite n:o 3: „Sotilaskiväärit, karbiinit, revolverit ja pistoolit, näiden aseiden piiput ja muut varaosat, jotka eivät selvästi sovellu siviilikäyttöön.”

Tällä on väitetty, ettei maassa tapahtuva ampumaseuratoiminta merkitse rikkomusta rauhansopimusta vastaan. Sisäministeri on pitkässä puheessa yrittänyt selaista todistella. Kuitenkin on aivan ilmeistä, että ampumaseuratoiminta, joka tapahtuu sotilasaseilla, ilman muuta on kielletty, mutta muunlainenkin toiminta, jos se palvelee sotilasluontoisia tarkoituksia, on yhtä vastaansanomattomasti kiellettävä. Miten voi herra sisäministeri tietää, ettei maassa tapahtuneessa ampumaseuratoiminnassa käytetä minkäänlaisia sotilasaseita? Sitähän ei voi kukaan tietää eikä voida saada muita takeita siitä, ettei tällaisia aseita käytetä, kuin näiden aseiden poistaminen kansalaisten käsistä.

Rauhansopimuksen 15 artiklassa kielletään kaikenlainen sotilasluontoinen koulutus, se on lyhyesti: Suomen maavoimiin, sotalaivastoon tai ilmavoimiin kuulumattomat henkilöt älkööt saako minkäänlaista liitteessä 2 määriteltyä maa-, sotalaivastotaita, ilmastokoulutusta, ja tässä liitteessä määritellään lähemmin tämän koulutuksen

luonne. Maavoimien koulutus merkitsee opetusta ja harjoituksia erityisesti sotilaallisiin tarkoituksiin suunnitellun tai sovelletun sotamateriaalin ja siihen kuuluvien koulutusvälineiden käytössä, riviharjoitusten ja maastoliikkeiden opetusta ja suoritusta, jotka opettavat tai totuttavat liikkeisiin, joita joukot taistelussa suorittavat, sekä taktiikan, strategian ja esikuntatyön järjestelmällistä opiskelua. Tapahtuuko tällaista kiellettyä toimintaa nykyisin maassa? Hallitus ilmeisesti ei ainakaan ole sellaisesta tietoinen tai ei tahdo tunnustaa sellaista tapahtuneeksi. Minulla on kuitenkin tässä eräitä leikkeleitä sanomalehdistä, jotka ilmeisesti puhuvat tällaisesta kielletystä toiminnasta, ja niiden todistusvoima pitäisi tässä asiassa olla vastaansanomaton, koska ne ovat otetut porvarillisista lehdistä.

Esim. sanomalehti Itä-Savo julkaisi 21 päivänä helmikuuta tätä vuotta pienen uutisen, joka kertoo Savonlinnan Reserviupseerikerho r.y:n esitelmätilaisuudesta. Tällöin eversti Torsti Kotilainen esittää katsauksen JR 28:n toimintaan hyökkäysvaiheen aikana. Tietysti tällainen esitelmä voidaan selittää historialliseksi katsaukseksi, mutta yhtä helposti se voidaan myöskin ja yhtä suurella syyllä voidaan selittää sotilaalliseksi opetusluontoiseksi. Savonmaa 5 päivänä kesäkuuta kirjoittaa eräistä toisista reserviupseereista, jotka ovat käyneet Savonlinnassa ja jotka siellä pitivät vuosikokouksensa. Tällainen vuosikokousselosus, joka on tietysti sihteerin laatima — sihteerit ovat yleensä laiskoja ja lyhytseuraisia — mutta tästäkin kuitenkin huomaa yhtä ja toista tämän reserviupseerikerhon toiminnasta. Talousarvio ja toimintasuunnitelma hyväksyttiin. Suunnitelman mukaan tulee kerho järjestämään suunnistamis- ja ampumatoimintaa, kokouksia esitelmiseen sekä vierailuja mahdollisuuksien mukaan. Reserviupseeriliiton piirissä aloitetun hengellisen työskentelyn johtajaksi kerhossa valittiin kapteeni M. Halmesmaa ja toimikunnan jäseniksi kapteeni U. Saaremaa ja luutnantti V. Rakkila. Suunnistamis- ja ampumatoimikuntaan valittiin j. m. e. ne henkilöt. En tiedä, tarvitaanko pappia, silloin kun lähdetään metsästysseuratoimintaa kehittämään, tarvitaanko hengellistä huoltoa tällaisen seuran toimintaa varten. Minusta tällainen kerhotoiminta on niin selvästi sotilaallisuusluontoinen,

sanottakoon siitä mitä tahansa, ettei voi olla minkäänlaista epäilystä sen ristiriitaisuudesta rauhansopimukseen nähden. Edelleen Mikkelin Reserviupseerikerho teki sunnuntaina 13. 6. matkan Savonlinnaan, missä se oli Savonlinnan Reserviupseerikerhon vieraana. Yhteyksiä on paljon. Ohjelmassa oli Olavinlinnassa käynti, jossa kahvitarjoilua, tutustuminen (Hilpeyttä eduskunnassa) — naurakaa nyt tyhjäksi itsenne ja kuunnelkaa sitten — Lypsiniemen Konepajan isännöitsijän Rankaman opastuksella, aamiaisen kasinossa, pistoolikaksintaistelukilpailu sekä sotilas- että vapaapistoolleilla (J. Wirtanen: Olympialaisissa tehtiin aivan samaa ja joka maassa rauhan aikana!). Ylä-Vuoksi-sanomalehti kirjoitti 30 päivänä syyskuuta komeasti: „Reserviupseerit maastossa.” Tietysti jäniksiä ampumassa! (Eduskunnasta: Eikö niitäkään enää saa ampua?)

Minulla on niitä enemmänkin, mutta tämä jo riittää nähdäkseni osoittamaan sen, että Reserviupseeriliitto on eräs niitä järjestöjä, jonka lakkauttamista hallituksen on syytä harkita. Hallitus voi myöskin väittää, että Reserviliittokin on ryhtynyt metsästysoimintaan, mutta on selvää, että sellainen väite kaatuu omaan mahdottomuuteensa.

Hallitus voi saada eduskunnan luottamuksen, mutta se ei enää pysty herättämään luottamusta siihen, että se kykenisi myönteisesti ratkaisemaan maamme tärkeimmän ulkopoliittisen kysymyksen, ja mikäli se laiminlyö velvollisuksiensa täyttämistä, se vain lyhentää aikaa siihen, jolloin kriisi on ilmeinen ja sen on väistytävä, jotta maamme välttäisi uusia ulkopoliittisia vahinkoja ja vaikeuksia.

Ed. Österholm: Herr talman! För riksdagens flertal och vårt samhälle i allmänhet framstår den föreliggande interpellationen såsom en överflödsgärning utan annat ändamål än att tjäna ett iögonenfallande propagandasyfte. Man karakteriserar interpellationen som överflödig, emedan den i stort sett inte för fram någonting utöver de kända angrepp som har riktats mot regeringen i den folkdemokratiska tidningspressen. Dessa anklagelser fick sitt svar genom statsministerns och inrikesministerns anföranden, då budgetdebatten inleddes på torsdagen i förra ve-

kan. Nu föreligger emellertid interpellationen som ett faktum, till vilket riksdagen skall ta ställning efter att ha åhört regeringens svar.

Det påstås nu, att Finlands relationer till Sovjetunionen skulle ha undergått en viss avkylning under den nuvarande regeringens tid. Om så är fallet, kan då regeringen lastas för någonting i detta sammanhang, för misstag och försummelser? Det finns veterligen ingenting som med skäl kan göras till en förebräelse mot regeringen i detta hänseende. Den nuvarande situationen med dess inrikespolitiska spänning, som synbarligen har fått vissa utrikespolitiska verkningar, har uppkommit genom kommunisternas kampanj mot regeringen. Den inleddes kort efter regeringens tillträde och har sedan dess fortgått från dag till dag med oförminskad intensitet, och den folkdemokratiska stormlöpningen riktar sig icke allenast mot regeringen. Såsom den lagts upp och fullföljts siktar den på landets vitala intressen, som sålunda får tjäna som insats i ett partipolitiskt spel.

Svenska riksdagsgruppen har alltsedan Finlands utträde ur kriget medverkat till att bygga upp ett öppet och pålitligt grannskapsförhållande till Sovjetunionen och är fortfarande övertygad om att rikets framtid endast kan tryggas på detta sätt. Gruppen har därför också vaksamt följt med den nuvarande regeringens verksamhet, inte minst på det utrikespolitiska planet, och har under sådana förhållanden med tillfredsställelse tagit del av statsministerns försäkran att regeringen i sin utrikespolitik följt och i fortsättningen kommer att följa samma linje som den förra regeringen. Det är önskvärt att regeringen genom positiva åtgärder förverkliga sin vilja.

I detta sammanhang är det också skäl att fästa uppmärksamheten vid den växande oron ute i världen. Vårt land kan tyvärr inte ställa sig på sidan om det skeende som försvårar det fredliga samarbetet mellan folken. Redan omsorgen om rikets välfärd borde under sådana förhållanden bjuda oss att dämpa de inrikespolitiska tvisterna. Folkdemokraterna har i detta avseende ett större syndaregister än andra. Inför det uppenbara kravet på medborgerlig kraftansträngning kan man emel-

lertid fråga sig om det på längre sikt är förenligt med rikets intressen att regeringsmakten vilar på en så smal bas som för närvarande. På denna fråga anser gruppen det dock icke i detta sammanhang skäl att gå in på.

Svenska riksdagsgruppen finner att regeringen i sitt svar på interpellationen fullt övertygande tillbakavisat de anklagelser den innehåller, och gruppen kommer därför att rösta för enkel övergång till dagordningen.

Ed. Murto: Herra puhemies! Hallituksen vastauksessa kiinnitettiin huomiota pääasiassa samoihin kysymyksiin kuin herra pääministerin torstaisessa puheessakin. Mainitussa puheessa pääministeri uhrasi paljon liuskoja puhdistukseen rikollisina lakkautettujen suojeluskuntien entisten jäsenten nykyistä toimintaa, jota harjoitetaan m. m. ampuma- ja metsästyssseuroissa.

Sosialidemokraattien ja suojeluskuntien välit eivät varhaisempanakaan aikana olleet suinkaan huonot. Siitä on todistuksena m. m. silloisen kansanedustaja Taavi Tainion puhe, jonka hän piti 2 päivänä joulukuuta 1926, jolloin vasemmistolaisten kansanedustajain tekemien ehdotusten pohjalla käsiteltiin suojeluskuntien lakkauttamista. Tässä puheessa ed. Taavi Tainio sanoi: „Minä en puolestani haluaisi suojeluskuntien lakkauttamista” (Ed. Oksala: On se nyt vähän vanha asia tämä!). Kysymyksessä oleva ed. Taavi Tainion puhe, joka päättyi edellä esitettyyn lauseeseen, antoi aiheen ed. Lohelle lausua seuraavaa: „Minä luulen voivani vakuuttaa, että ed. Tainion käsitys, että suojeluskuntajärjestöistä ei sosialidemokraateille ole mitään vaaraa, on aivan oikea. Jos te sosialidemokraatit jaksatte eteenkin päin pitää sen varan, etteivät kommunistit syö teitä, niin teillä ei ole mitään pelättävää suojeluskuntien puolesta”. Lapuan liikkeestä, joka syntyi ja kasvoi suojeluskuntien hoivissa, sanoi Väinö Tanner 28 päivänä heinäkuuta 1930 Seinäjoella pitämässään puheessaan seuraavaa: „Lukuunottamatta kommunisteja itseään ei kukaan tätä kommunismin vastaista tunnuslausetta kiellä. Ennen kaikkea sosialidemokratia on toiminut tämän tunnuslausheen merkeissä. Me voimme sen vuoksi sanoa olevamme yhtä mieltä Lapuan liikkeen kanssa siitä, että kommunismi on saatava

hävitetyksi”. Nämä kaksi lausuntoa osoittavat, ettei sosialidemokraattien suopeamielinen suhtautuminen suojeluskuntiin ole uutta eikä tämän päivän keksintö. Tämä suhtautuminen on sosialidemokraateille ollut ominaista heti sen jälkeen, kun he v. 1918 hylkäsivät vanhan sosialidemokraattisen työväenliikkeen marxilaiset perinteet ja luopuivat taistelusta suurpääomaa ja taantumusta vastaan.

Me emme suinkaan koskaan ole kieltäneet, etteikö edellisen hallituksen aikana rikolliseen toimintaan osallistuneilla suojeluskuntalaisilla olisi ollut mitään toimintaa sen jälkeen, kun heidän järjestönsä lakkautettiin. On ilmeistä, että he ovat jatkaneet työtään välittömästi heti suojeluskuntien tultua lakkautetuksi. Tämän vuoksi me hallituksessa useammat kerrat esitimme päättäviä toimenpiteitä näitä aineksia vastaan, jottei niille olisi jäänyt mahdollisuuksia sotilaallisuontoisen toiminnan elvyttämiseen. Mutta sosialidemokraattien ja porvarien vastustuksen vuoksi ei toimenpiteisiin voitu ryhtyä. Tunnettua on, että valtiolliselle poliisillekaan ei ole annettu täyttä työrauhaa, jotta nämä pesäkkeet olisi voitu perusteellisesti puhdistaa. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö fascististen suojeluskunta-ainesten tiedossa ole ollut, keitä heidän suojelijansa ovat olleet, ja sen vuoksi he ovat aina aivan suoralta kädeltä voineet tehdä johtopäätöksen, minkälaisia vapauksia työväenhallitus tulee heille suomaan. Näin tulee ymmärretyksi se nopea uudelleen orientoituminen, joka vähemmistöhallituksen muodostamisen jälkeen on ollut todettavissa.

On aivan mahdotonta välttää johtopäätökseltä, että tässä on kysymyksessä tarkoituksellinen harhaanjohtaminen. Silloin kun ei maassamme ollut demokratiaa, jolloin puuttui paino- ja sananvapaus, voi tuollaisen ajatella menestyvän, mutta nyt ovat ajat muuttuneet. Nyt ei ole mahdollisuutta pakottaa ihmisiä omaksumaan valheellisille perusteille rakentuvia katsomuksia (Eduskunnasta: Ei voi!). Nyt ei voida estää sanomasta totuutta huolimatta siitä, vaikka se ei kaikkia miellyttäisikään (Oikealta: Myöskin täällä). Me ymmärrämme varsin hyvin sen hermostuneisuuden, joka siellä yhteisen rintaman sisäpuolella tunnetaan, mutta kyllä se on nyt kaikesta huolimatta sillä tavalla, että kiukkuisimmatkin nyrkin-

heristelyt jäävät vain taskussa tapahtuviksi (Oikealta: Niin sielläkin!). Me emme voi siirtyä sellaiseen aikakauteen, jolloin tulisi mahdolliseksi laillisesti valittujen kansanedustajain ja kunnanvaltuutettujen kyyditseminen maan rajojen ulkopuolelle ja jolloin voitaisiin säätää kuristuslakeja, lakkauttaa työväen sanomalehtiä, särkeä kirjapainoja j. n. e. (Vasemmalta: Niinhän Vaasassa on suunniteltu!).

Pääministeri puhui ystävyys- ja avunantosopimuksesta, ikäänkuin sosialidemokraattien taholta oltaisiin alun perin myötävaikutettu sopimuksen syntyyn. Samoihin aikoihin kuin Uusi Suomi ilmoitti 6. 3. 1948, että kokoomuspuolueen eduskuntaryhmä on sitä mieltä, ettei ole edellytyksiä sellaisen sopimuksen tekemiselle, kuin mitä meille Neuvostoliiton taholta on esitetty, eikä näin ollen ole mahdollisuuksia neuvottelujen aloittamiselle, ja edistyspuolueen ryhmä asettui sille kannalle, ettei sopimusta olisi tehtävä, sekä maalaisliittolaisten ilmoittaessa, ettei ryhmä voi suositella neuvottelujen aloittamista, kirjoitti Suomen Sosialidemokraatti 5. 3. 1948, että sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän käsitys on, että aloitettavissa neuvotteluissa on lähdetävä siitä pohjalta, että kansamme vastustaa sitoutumista sotilaallisiin liittoutumiin.

Vielä selvempänä todistuksena sosialidemokraattien suhtautumisesta sopimuskykyyn on silloisen sos. dem. eduskuntaryhmän puheenjohtajan Onni Peltosen antama haastattelulausunto erälle amerikkalaiselle sanomalehdelle, jonka mukaan hän oli sanonut, että Venäjällä on taloudellinen kiristysote Suomessa emmekä voi helposti torjua ehdotusta, että kun Venäjä kerran on päästetty neuvottelemaan, emme koskaan pääse heistä irti (Ministeri Peltonen: En ole koskaan sitä lausuntoa antanut!) Hän toivoi, että USA:ssa ymmärretään ja uskotaan, että koetamme tehdä parhaamme. Tällä tavalla amerikkalainen sanomalehti on kirjoittanut (Vasemmalta: Mitäs se Peltosen puhe Moskovassa?).

Vielä sopimuksen solmimisen jälkeenkin 29/4 1948 kirjoitti Suomen Sosialidemokraatti, että Suomen kansan enemmistö ei suinkaan ole riemuinnut sotilasliittosopimuksen johdosta, niinkuin kommunistit ovat väittäneet. Eduskunta on tullut siihen tulokseen, että sen solmiamista ei ole voitu välttää. Hallituksen istunnoissa tekemieni

muistiinpanojen perusteella voin sanoa, etteivät silloiset sosialidemokraattiset ministerit myötävaikuttaneet sopimuksen aikaansaamiseksi. Näinollen sosialidemokraateilla ei ole mitään oikeutta koettaa saattaa ihmisiä siihen käsitykseen, että he muka olisivat jo alunperin olleet ystävyys- ja avunantosopimuksen somiamisen kannalla (Eduskunnasta: Meillä ei olisikaan niin hyvää sopimusta, jos olisi menty kommunistien mukaan! — Vasemmalta: Parempi!).

Edellisen hallituksen politiikka loi maamme ja Neuvostoliiton välille hyvät suhteet, jollaisiin viittaavaakaan ei meidän maamme ja Neuvostoliiton suhteissa koskaan aikaisemmin ole ollut. Lyhyesti sanoen: tuon politiikan ansiosta maamme sai pysyvän rauhan ja leipää, solmittiin ystävyys- ja keskinäisen avunannon sopimus. Neuvostoliitto suopeamielisyysdässään alensi puolella sotakorvauksia. Näissä saavutuksissa realisoitunut hyvä naapurisuuhde ja yhteistyö on nyt vaarantumassa. Ei voi olla huomamatta sitä seikkaa, että se yritetään tehdä isänmaan nimissä. Sosialidemokraattien tavallinen selitys on, että se, joka on Neuvostoliiton ystävä ja esiintyy sen puolesta, on vähintään maanpetturi. Jos sos. dem.-puolueessa joku rohkenee esiintyä tästä yleisestä säännöstä poikkeavalla tavalla, hänet ilman muuta savustetaan tuosta puolueesta ulos. Muistamme esim. miten Mikko Ampuja pantiin lujille, kun hän 20-luvulla Neuvostoliitossa käytyään selitti, miten Neuvostoliitossa suuren innostuksen vallitessa rakennetaan uutta sosialistista yhteiskuntaa, miten siellä on kaikki valta työtätekevällä luokalla ja työtätekevällä talonpoikaistolla. Tämä ei miellyttänyt Suomen sos. dem.-puoluetta, sellaista ei olisi saanut sanoa.

On syytä palauttaa mieliin kansalaisten lukuisia kertomuksia siitä, kuinka sosialidemokraatit valtiollisten vaalien aikana parjasivat Neuvostoliittoa vaalipuheissaan. He levittivät päättömiä valheita Neuvostoliiton kanssa käytävästä kaupasta j. n. e. Sosialidemokraattien ulkopoliittista asennoitumista luonnehtivaa on se, että heillä ei ole koskaan ollut arvosteltavaa sanaa sanottavana esim. amerikkalaisille kapitalistipiireille. Sosialidemokraatit koettavat uskotella, kuinka muka amerikkalaiset lähettävät tänne Suomeen dollareita pelkästään hyväntekeväisyydestä vaatimatta mitään lu-

pauksia tai vakuuksia. Kuitenkin kaikki poliittisesti valveutuneet ihmiset tietävät, että tuskin mitään lainoja on sieltäpäin maahamme saatu ilman vakuutteluja siitä, ettei täällä pantaisi toimeen kansallistamista eikä ryhdyttäisi mihinkään muihinkaan demokraattisiin uudistuksiin. Meillä on täysin perustellut syyt kysyä, miksi sosialisimiskomitea on sulkeutunut kokonaan kuoreensa, onko tällä jotakin yhteyttä Amerikasta saatuihin lainoihin. Sosiaalidemokraateille saattaisi olla hyvin terveellistä tiedustella erältä vuorineuvoksilta, mistä kaikista asioista oli kysymys silloin, kun Amerikasta saaduista lainoista on neuvoteltu.

Eräässä Suomen Sosialidemokraatin numerossa 5/7 1947 nähtävästi erehdyksestä lipsahtaa edellä esitetyn suuntaisia ajatuksia. Kirjoituksessa selvitetään m. m. tähän tapaan: „Kun on selvää, ettei Euroopan taloutta voida rakentaa riittävän nopeassa tahdissa ilman Amerikan apua, ja että ainoa, joka apua voi riittävästi antaa, on Amerikka, on ymmärrettävää, että viimein mainittu haluaa saada jatkuvan tuen antamiselle reaalisuhteita. On maita, joissa tätä ei ilmeisesti tajuta, Suomi ei kuulu tietävästi niihin.”

Pääministerin taholta kiinnitettiin erikoista huomiota Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan kanssa käytävään ulkomaankauppaan ja lueteltiin useita sopimuksia, joita on tehty näiden maiden kanssa. Pelkkä sopimusten luetteleminen ei vielä todista mitään. Pääministerin olisi ollut syytä selvittää valtion lisenssitoimikunnan työskentelyä ja sen valossa katsella, onko ulkomaankauppa suunnattu länteen vai itään. Sosialidemokraatit eivät vastaa ulkomaankaupasta ainoastaan kuluneiden kahden kuukauden ajalta, vaan vuosikausia aikaisemmiltakin ajoilta, koska sosialidemokraattinen ministeri on hoitanut kauppaministerin tehtäviä. Minun tiedossani on lukuisia tapauksia, joiden perusteella voi sanoa, ettei Neuvostoliiton ja Itä-Euroopan maiden kanssa käytävään tavaran vaihtoon ole suhtauduttu suopeamielisesti eikä asiallisesti. Vaikka Neuvostoliitosta on tarjottu useita artikkeleita, jopa suomenmarkkoillakin ilman ulkolaista valuuttaa, niin sittenkään lisenssitoimikunta ei ole juuri tuontilisenssejä myöntänyt. Kauppasopimus-neuvottelujen aloittamista Neuvostoliiton kanssa viivytel-

tiin tänäkin vuonna aivan tarpeettomasti. Aikaisemmissa neuvotteluissa on muutenkin ilmennyt selvää jarrutusta ja hyvän tahdon puutetta. Missään muodossa ei ole ilmennyt vakavaa pyrkimystä ulkomaankaupan suuntauksen perusteelliseksi muuttamiseksi, josta kuitenkin olisi maallemme ratkaisevaa hyötyä taloudellisen elämän vakiinnuttamisessa.

Eräät yksityiset Suomen ja Neuvostoliiton kauppaa tuntevat henkilöt ovat julkaisseet arvokkaita kirjoituksia jopa porvarillisissakin aikakauslehdissä, mutta niissä esitettyjä periaatteita ei ole omaksuttu ulkomaankaupasta määräävien virastojen taholta. Yhtä vastenmielistä sosialidemokraateista on ollut kaupanteko myös Itä-Euroopan maiden kanssa, josta lisenssitoimikunnan pöytäkirjat tietävät kertoa lukuisia esimerkkejä.

Koska talouspoliittisten kysymysten hoito ei millään tavalla ole irrallinen kysymys hallituksen yleispolitiikasta, niin haluan siihen tässä yhteydessäkin kajota muutamalla sanalla. Työnantajapiirit ovat tehostaneet taistelua työläisiä vastaan. Se on ilmennyt suunniteltuna työttömyyden järjestämisenä (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!), palkkojen alennusyrityksinä, lakontehneiden työläisten ja heidän järjestöjensä oikeuteen haastamisina j. n. e. Arabian työläisten lakon yhteydessä on Wärsilä-Yhtymä tässä suhteessa erikoisesti kunnostautunut, sama yhtymä, joka Sotevan asioissa kunnostautui ylimääräisten voittojen saaliitukessa. Työnantajat ovat ryhtyneet erikoisen voimakkaasti julkisuudessa selvittämään, kuinka muka yksinomaan heillä pitäisi olla valta määrätä työvoiman hinnasta sen sijaan, että heidän vapaan taloutensa periaatteiden mukaan kaikkien muiden tavaroiden omistajat saavat määrätä ja taistella hinnoista, pitäisi työvoimatarvasta myydä heidän määräämillään hinnoilla (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!). Sosialidemokraatit näyttävät hyvällä menestyksellä pyrkivän omaksumaan lopputuloksen kannalta jotakuinkin samanlaisen opin. SAK:n ovat sosialidemokraatit koettaneet tehdä mitään aikaansaamattomaksi taistelukyvyttömäksi järjestöksi. Tämä on tullut erikoisen selvästi näkyviin parhaillaan vietettävän ammattiyhdistysviikon aikana. Heidän selitystensä mukaan ei SAK:lla olisi muka muita tehtäviä kuin

yhteisymmärryksessä työnantajien kanssa koettaa vakiinnuttaa kapitalistista järjestelmää työläisten kustannuksella (Eduskunnasta: Ohoh!). Työväenhallituksen ministeri Tyyne Leivo-Larsson kuuluu eräässä juhlapuheessaan sanoneenkin, että työläisten olisi parasta kiinnittää huomiota henkiin eikä aineellisiin asioihin. Ministeri Hiltunen täällä budjettipuheessaan lausui sosialidemokraateille hyvin ominaisen talouspoliittisen tunnuksen puhuessaan työläisten palkankorotuksista. Hän sanoi: „Ei mikään mahti maailmassa kykene estämään hintojen nousua, jos palkat nousevat” (Eduskunnasta: Mitäs se tähän välikysymykseen kuuluu?). Tämä merkitsee, ettei työläisten elintason kohottamisesta tule yksinkertaisesti mitään. Miten Hiltunen luulee pääsevänsä parempaan elintasaan, ellei siten, että palkkoja nostetaan ja hintoja lasketaan (naurua). Onhan aivan luonnollista, että rationalisoinnin, lisääntyvän tekniikan ja tuotannon määrän kasvun kautta saadaan tuotteiden yksikköhinta alenemaan. Pitääkö paikkansa vai ei? (Eduskunnasta: Murto ei ole hallituksessa mitään oppinut!), ja syntyy edellytykset palkkojen korottamiselle. Pitääkö paikkansa vai ei? (Eduskunnasta: Ei!). Kyllä. Täten voi vain olla yleensä mahdollista elintason kohottaminen eikä mitään muuta tietä (Ed. Varjonen: Pitääkö paikkansa vai ei?). Kyllä. Viime päivinä saatujen tietojen mukaan on tukuhintaindeksi nyt 40 % korkeampi kuin viime vuonna, mutta Janne Hakulisen ai-
nutlaatuisella neroudella keksitty indeksi on luonut mahdollisuuden nostaa palkkoja vain 11 %:lla (Eduskunnasta: Missäs Hiltunen on?). Tämän suuntaiset näköalat liittyvät hallituksen politiikkaan työläisten kannalta asioita katsellessa. Talonpoikaisväestön ja ennenkaikkea pienviljelijäväestön taloudellisen elämän näköalat eivät ole sen lohdullisemmat. Talonpoikaispolitiikkaa on hoidettu sillä tavalla, että heiltä ovat rahatulot nyt miltei loppumassa. Yleisesti tiedetään, että sahakapitalistit suunnittelevat hyvin huomattavia metsäostojen supistuksia tarkoituksella pienentää kantohintaa metsänmyyjien osuutta sahakapitalistien hyväksi. Tällä hetkellä sahattavana oleva puutavara maksaa noin 40 markkaa kuutiojalka sahalla. Tämän hinnalla ostetusta raaka-aineesta valmistetusta puutavarasta saadaan ulkomaanmarkkinoilla aina-

kin 42 puntaa standartilta (Ed. Oksala: Eikö mennä välikysymykseen välillä?). Sahakapitalistit tavoittelevat sellaista tilannetta, että nyt sahattavana olevasta puutavarasta he saisivat tämän hetken raaka-aineiden hintojen mukaisen hinnan. Tällä hetkellä tulee kuutiojalka maksamaan noin 65 markkaa, jonka johdosta kannattavuus, edellyttäen, että voitot pitää olla huomattavan suuret, ei luonnollisesti ole yhtä hyvä kuin tähän saakka. Tämän vuoksi he ovat ottaneet tavoitteekseen alentaa kuutiojalan hintaa ainakin 10 markalla, vaikka heillä ei ole tietoa siitä, paljonko he saavat vuoden kuluttua sahattavarasta. Kantohintoja pyritään alentamaan monella kymmenellä prosentilla ja tietysti myös työpalkkoja (Eduskunnasta: Yli 100 %:lla!). Lisäksi on olemassa muitakin tekijöitä, jotka synkistävät talonpoikaisväestön näköaloja (Ed. Virolainen: Maksavatko Veitsiluoto ja Enso-Gutzeit paremmin?).

Kuten ylempänä on mainittu, liittyvät nämä taloudellisen elämän taantumusilmiöt yleiseen poliittiseen tilanteeseen, joka on syntynyt sen jälkeen, kun vähemmistöhallitus muodostettiin. Hallituksen vastauksessa vakuutetaan, ettei virkamiesten erottamisen yhteydessä ole tapahtunut kommunistien vainoamista. Kun kansanhuoltoministeriössä vähennettiin virkamiehiä, niin se aloitettiin siten (Eduskunnasta: Murto pois! — Naurua. — Puhemies koputtaa hiljaisuutta), että ministeriön tarkkailuosastolta vähennettiin yli 50 %, mutta muilta vain 10—20 %. Näin tehtiin siitä huolimatta, että tarkkailuosasto on ainoa valtiolle tuloa tuottava osasto ministeriössä ja tehtäviensä luonteen vuoksi erittäin tärkeä. Tämän osaston toimestahan valvotaan väärinkäytöksiä, joita hyvin runsaasti kansanhuollon alalla tapahtuu. Tältä osalta erotettuja virkamiehiä ei suinkaan voida syyttää siitä, etteivätkö he olisi kaikella tarmollaan ja hyvällä menestyksellä työskennelleet keinottelevien liikemiesten paljastamiseksi. Tällä tavalla toimeenpantuja virkamiesten erottamisia ei minkäänlaisten vakuuttelujen avulla voida selvittää valtion varojen säästämiseksi, vaan kysymyksessä on selvä poliittisista syistä tapahtunut puhdistus amerikkalaisen mallin mukaan (Ed. Rantala: Eduskuntahan ne määrärahat vähensi!).

Tosiasioihin nojautuen me voimme sanoa, että sos. dem. hallituksen muodostaminen on merkinnyt, ei yksinomaan ulko- ja sisäpoliittisen suuntauksen, mutta myös talouspoliittisen suuntauksen muuttamista (Oikealta: Toivottavasti!). Ellei maamme politiikkaa palauteta niille linjoille, joiden mukaan se on kulkenut sodan päättymisen jälkeisinä vuosina, tulee olemaan seurauksena maamme ulkopoliittisten suhteiden jatkuva huononeminen, työläisten ja työtä tekevän talonpoikaissäestön taloudellisen elämän ja koko maamme taloudenhoidon vaarantuminen.

Ed. Hietanen: Herra puhemies! Valtion tulo- ja menoarvion lähete keskustelussa otti hallitus oikeudekseen pääministerin suulla avata myöskin ulkopoliittisen keskustelun. Meneteltiinkö näin tavallisuudesta poikkeavalla tavalla siksi, että haluttiin hukuttaa „kolmannen tien” hallituksen laatiman talousarvion epäkohdat kommunismin ja demokration vastaisen keskustelun meluun, vai oliko hallituksella ehkä huono omantunto viimeisen pari kuukauden aikana tapahtuneesta Suomen ja Neuvostoliiton ystävällisten suhteiden myönteisen kehityksen pysähtymisestä ja suhteiden huonontumisesta, sen puolen asiassa voi kukin päätellä mieleisellään tavalla. Joka tapauksessa on johtopäätös herra pääministerin lausunnosta se, että hän koetti päättömällä hyökkäilyillä kansandemokraatteja vastaan ennakolta torjua hallituksen politiikkaan mahdollisesti kohdistettavat oikeutetut arvostelut. Jo tästäkin syystä oli ryhmämme taholta jätetty välikysymys paikallaan, jotta voitaisiin erottaa nämä kaksi maallemme elintärkeää kysymystä ja keskustella niistä asiallisesti kohta kohdalta.

Herra pääministerin lausunnon tarkoitus oli käsittääkseni todistaa, että kommunistit ja kansandemokraatit ne edustavat tässä maassa Neuvostoliitolle vihamielistä kantaa ja että nykyinen Fagerholmin johtama hallitus ja maamme oikeistopiirit ne muka ovat nyt muuttuneet pulmustakin puhtaammiksi Suomen ja Neuvostoliiton hyvien ja luottamuksellisten suhteiden vaalijoiksi. Jos mainitunlaisia lausuntoja esitettäisiin, niinkuin on esitettykin, oikeistososialidemokraattisten ja porvarillisten lehtien pakinasastoissa „ulkolaisista lähteistä lainat-

tuina”, määrättyjen tietotoimistojen sepittäminä provokatiouutisina, niin niihinhän ei tietenkään kannattaisi tältä paikalta ka-jota. Mutta kun herra pääministeri otti oikeuden eduskunnan puhujalavalta käsin lähteä soittelemaan samaa levyä puolueensa pahamaineisimpien sanomalehtialakerturien kanssa, niin silloin asia jo muuttuu vakavammaksi. Silloin on syytä perehtyä lähemmin kysymykseen, ketkä, kommunistit ja kansandemokraatitko vai maamme oikeistopiiritkö, herra pääministerin ryhmä siihen mukaanluettuna, ovat puolustaneet ja puolustavat maamme rauhallisten ja hyvien suhteiden politiikkaa Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Jos tarkastelu tässä suhteessa osoittautuu kommunisteille ja kansandemokraateille myönteiseksi niin sen jälkeen on täysi syy etsiä vastaus kysymykseen, mihin pyrkii herra pääministeri asettaessaan eduskunnan edessä selvät tosiasiat päälaelleen, pyrkiikö hän edistämään Suomen ja Neuvostoliiton ystävällisiä ja rauhallisia suhteita rauhansopimuksen edellyttämässä molemminpuolisen luottamuksen ja kunnioituksen hengessä vai pyrkiikö hän ehkä sanelemaan rauhansopimukselle oman tulkintansa. Jos näin on, silloin on ennenkaikkea syytä kysyä onko rauhansopimuksen henki ja kirjain yksinomaan Fagerholmin hallituksen mielinmäärin tulkittavissa ja ellei se sitä ole, mitä vahinkoja malle saattaa koitua herra pääministerin leikittelystä poliittisesti varsin vakavalatauisilla asioilla.

Kysymys kommunistien ja kansandemokraattien toiselta puolen ja herra pääministerin puolueen ja maamme oikeistopiirien toiselta puolen suhtautumisesta Neuvostoliittoon rajanaapurina, maamme itsenäisyyden lahjoittajajamaana on parasta käsitellä rinnakkaiskysymyksinä. Näin siitä syystä, että 30-vuotisen, historian mittakaavassa otettuna varsin lyhykäisen itsenäisyytemme aikana, on Suomen kansa ajettu kahteen suureen sotaan Neuvostoliittoa vastaan ja sen lisäksi on Suomen taholta tehty muutamia rosvoretkenluontoisia hyökkäyksiä Neuvostoliiton alueelle ja näiden sotien ja rosvoretkien välisenä aikana on jatkuvasti harjoitettu mitä iljettävintä provokatiokamppailua suuren naapurimme vahingoittamiseksi. Mikä on ollut herra pääministerin, hänen puolueensa ja maamme oikeistopiirien osuus tässä sotaseikkailupolitiikassa?

Jokainen suomalainen tietää, että kaikki nämä piirit ovat, jokainen ryhmä omalla tavallaan — sillä määrätynlaista työnjakoa tässä sotaseikkailussakin on noudatettu — tukeneet ja valmistaneet sotaseikkailuja. Yhtä varmasti tietää jokainen suomalainen, että kaikki nämä piirit, jälleen työnjako huomioon otettuna, ovat yhdestä suusta parjanneet kommunisteja ja kansandemokraatteja isänmaanpettureiksi ja Neuvostoliiton asiamiehiksi Suomessa sen vuoksi, että me olemme vastustaneet tällaista seikkailupolitiikkaa. Kaikki nämä piirit ovat olleet täysin tietoisia siitä, että sota- ja seikkailupolitiikan menestymisen ehtona on demokraattisen ja rauhaa puolustavan rintaman hajoittaminen ja tämän rintaman aktiivisimman osan, kommunistien tuhoaminen. Tässä tehtävässä on oikeistoporvariston ja sosialidemokraattisen puolueen oikeistosiiven kesken sovittu työjako ollut kaikkein selvän. Aina välirauhansopimukseen asti suorittivat oikeistososialidemokraatit työtätekevien ja demokraattisten piirien rintaman hajoitustyötä erikoisalanaan ja oikeistoporvaristo, ohranan ja suojeluskuntien avulla, hoiti rauhan ja demokratian puolustajien fyysillisen tuhoamisen tehtävän. Välirauhan- ja rauhansopimukset muuttivat tilanteen. Rauhan ja demokratian puolustajien fyysillinen tuhoaminen ei käy nyt enää päinsä. Siinä mielessä otettuna oikeistoporvaristolla on ollut määrätynlainen työttömyyskautensa ja luonnollisesti toimettomuudesta tavallisesti johtuvat tylsistymisilmiönsä. Osa aktiivisimmista lapualaisistamme on keksinyt keinon pelastua pälkähästä suojautumalla sosialidemokraattiseen puolueeseen. Heidän vaikutuksensa sanotussa puolueessa ei ole jäänyt vain merkinnäksi puolueen jäsenluetteloihin. Sosialidemokraattisen puolueen johtopaikoilta ja jopa aivan ministerituoleilta asti heille on nyt avautunut, tai ainakin he luulevat avautuneen, tilaisuuden yrittää jälleen herättää henkiin vanha ohjelma kommunistien ja kansandemokraattien diskriminoimisesta. Herra pääministerin puhe osoitti selvästi, että nämä omalaatuiset Suomen ja Neuvostoliiton „hyvien suhteiden parantajat” ovat saaneet hänestä uskollisen asianajajan. Siksi hän nyt, selittämällä eduskunnan puhujalavalta mustan valkoiseksi, s. o. kommunistit ja kansandemokraatit Suomen ja Neuvostoliiton hyvien suh-

teiden vihollisiksi, yrittää saada myöskin rauhansopimuksen vahvimman allekirjoittajapuolen, Neuvostoliiton, vakuuttuneeksi kommunistien ja kansandemokraattien neuvostovihamielisyydestä. Keinoa ei voi sanoa näppäräksi. Jos se kuitenkin onnistuisi, niin eduskunta voisi onnitella herra pääministeriä melkein pä Runebergin niillä säkeillä, jotka kuuluvat „että mihin ehtii vielä, jos elää saa”.

Täällä esittämässään lausunnossa herra pääministeri kertoi vakuuttaneensa tanskalaisille kuulijoilleen Kööpenhaminassa pitämässään esitelmässä, että meillä Suomessa on tultu huomaamaan Neuvostoliiton jalomielisyys siinä, ettei maattamme miehitetty, kuten sotapukarit ja herra pääministerin ryhmä erikoisesti peloittelivat Suomen kansaa ja pelkäsivät kai itsekin sota-aikana aina välirauhansopimuksen allekirjoittamispäivään asti. Ketään ei ole viety Siperiaan eikä sotarikollisiakaan ole kohdeltu kovin ankarasti. Tämä kaikki on totta. Mutta jos hän olisi halunnut olla niin avomielinen kuin hänen mielestäni olisi pitänyt olla pääministerinä selitellessään ulkomaalaisille tilannetta maassamme välirauhan- ja rauhansopimuksen jälkeisinä aikoina, niin hänen olisi pitänyt myöskin sanoa, että Suomessa on oikeistopiirejä, jotka ottavat Neuvostoliiton jalomielisyyden heitä kohtaan heikkoutena ja ovat, jos heille tilaisuus suinkin tarjoutuisi, valmiit uuteen sotaseikkailuun Neuvostoliittoa ja muuta demokraattista maailmaa vastaan. Kööpenhaminaan lähtiessään ja esitelmänsä suunnitelllessaan hän olisi voinut kysäistä eräiltä entisiltä, ehkäpä nykyisiltäkin sosialidemokraattisen puolueen rivimiehiltä, että millä tavalla sosialidemokraattisen puolueen johtomiehet jo ennen toisen maailmansodan loppua, Natsi-Saksan ja samalla Suomen häviön ollessa selviönä silmien edessä, kaavailivat järjestöväelle pitämässään tilannekatsauksissa jo kolmatta maailmansotaa. Mikäli minä olen kuullut, selitettiin asia silloin niin, että Neuvostoliiton heikennyttyä sodassa Natsi-Saksaa vastaan ja Saksan hävittyä sodan tulevat eräät muut suurvallat pitämään huolen Neuvostoliiton lyömisestä. Siinä sodassa olisivat jälleen Suomen oikeistopiirit mukana.

Tällaisia lausuntoja ovat esittäneet m. m. Arvo Tuominen ja muut sosialidemokraattisissa yhdistyksissä esittämässään tilannekat-

sauksissa sanottuna aikana. Tuominen on tietääkseni tälläkin hetkellä Suomen Sosialidemokraattisen puolueen johdon erikoista suosiota nauttiva henkilö Ruotsissa. Seuraillessa esim. herra pääministerin puolueen sanomalehtiä, niiden uutisvalintaa ja uutisten otsikointia ei voi tulla muuhun kuin siihen tulokseen, että kylvetty siemen itää. Tosiasioiden valossa asia otettuna ei pääministerin vakuuttelu oikeistopiiriemme mielenmuutoksesta, tapahtukoonpa vakuuttelu sitten Suomen eduskunnassa tai Kööpenhaminassa, tunnu uskottavalta. Täytyy olettaa, ettei herra pääministeri vakavissaan halunnut antaa meille sellaista käsitystä, ettei Suomen oikeistolehtien kirjoittelua seurattaisi muuallakin kuin täällä Suomessa. Jos hän taas itse uskoi sellaista, niin silloin on vedettävä johtopäätös sellainen, ettei pääministerin valinta meillä ollut aivan paras mahdollinen.

Siperiakauhu, jolla Suomen kansaa kiihoitettiin sotaan Neuvostoliittoa vastaan, on sekun osoittautunut aiheettomaksi. Mutta tämäkään Neuvostoliiton jalomielisyys ei, kuten jo sanoin, ole tehnyt myönteistä vaikutusta meidän oikeistopiireissämme. Tämänkin olisi herra pääministeri voinut todeta meille ja kööpenhaminalaisille kuuli-joilleen. Minä olen joskus sattunut keskustelemaan näistä asioista vakavamielisten porvareidenkin kanssa, ja he jopa ihmettelivät Neuvostoliiton hallituksen lempöä suhtautumista sotaseikkailijoihimme kaiken sen tuhon jälkeen, jonka Suomen armeija, Natsi-Saksan liittolaisena, aiheutti Neuvostokansoille. Eräs heistä, tavallinen maanviljelijä selittikin minulle humoristisesti, että se „Venäjä kai pitää meitä vain ilkeinä poikasina”. Ehkäpä asia on niin, että nämä ilkeät pikkupojat, kivitettyään suuren naapurinsa ikkunoita ja tultuaan paljastetuiksi, luikkivat ensin nurkan taakse piiloon ja pelosta tutisten odottivat saavansa kouraantuntuvan rangaistuksen. Mutta huomattuaan, ettei sellaista tullutkaan alkavat jälleen uskoa, että kivisota voisi jatkua entiseen tapansa edellyttäen vielä, että kyllä pappa laskut maksaa. Suomen kansa on kyllä maksanut näiden keltomien kasvattiensa aiheuttamia laskuja, mutta sitä se ei varmaankaan olisi odottanut pääministeriltään, että hän eduskunnan puhujalavalta yrittää vakuuttaa, että näiden keltomien kansalaisten mie-

lentila olisi muuttunut sen vuoksi, että he saivat anteeksi aikaisemmat kolttosensa. Jos seuraa asekatkentakuttua aina nyt Turun hovioikeudessa syytteessä olevan Helasen kaavailusta nykyviikkoina paljastettuihin asekatkoihin: saakka, oikeistolehtien kirjoittelua ja varsinkin viime vaalien yhteydessä vaalikamppailuun yhdistettyä Neuvostoliiton ja rauhansopimuksen vastaista propagandaa, niin varmaankin täytyy tulla vakuuttuneeksi kenen tahansa, että kaukana ollaan todellisista ystävyyssmielialoista Neuvostoliittoa, rauhansopimusta ja demokraattista yhteiskuntajärjestystä kohtaan. Niiden aikaansaamiseksi tarvitaan paljon työtä ja sellaista hallitusta ja pääministeriä, joka uskaltaa sanoa totuuden sekä eduskunnassa että ulkomailla. Enemminkin. Siihen tarvitaan todellisia ponnistuksia hallituksen ja pääministerin taholta samaan tapaan, kuin mitä tehtiin Pekkalan hallituksen aikana oikeiston vastarinnasta huolimatta ja myönteisin tuloksin. Sellainen tilannekuva kuin mitä pääministeri yllämainitussa puheessaan antoi, saattaa kyllä mennä mukiinsa jonkin länsimaisen „kolmannen tien” hallituksen pää- tai ulkoministerin esittämänä omassa maassaan, mutta Suomen asemassa olevan pienen kansan on syytä vakavasti vaatia pääministeriltään objektiivisempaa asioiden käsittelytapaa. Jos minä ymmärrän oikein, ei rauhansopimus myönnä Suomen kansalle kuljettavaksi muuta kuin yhden tien. Neuvostoliitolle ja demokratialle ystävällisen tien. Toisen tien, s. o. Neuvostoliitolle vihamielisen tien, on Suomen kansa hylännyt eduskunnan vahvistamassa rauhansopimuksessa. Kolmannelle tielle, jota herra pääministeri kai pitää suosittelavana ja jonka tien suositelijain vaikutus ilmenee myöskin hänen puheensa asettelussa, ei rauhansopimus puhu mitään.

Edellä sanotusta lienee käynyt riittävän selväksi kaksi seikkaa. Ensiksikin se, ettei pääministerin innokkaista yrityksistä huolimatta voida osoittaa ainoatakaan esimerkiksi kommunistien ja kansandemokraattien halusta huonontaa ystävällisiä ja luottamuksellisia suhteitamme Neuvostoliittoon ja muuhun demokraattiseen maailmaan. Ja toiseksi, että pääministeri halussaan edistää oman puolueensa „kolmannen tien” pyrkimyksiä rakensi lausuntonsa sellaiselle asettelulle, jossa sivuutettiin ilman mainintaa kaikki se laajakantoinen aseellinen toi-

minnan valmistelu rauhansopimusta ja demokraattista järjestystä vastaan sekä sen suojaksi viritetty suullinen ja kirjallinen propaganda niin eduskunnassa kuin sen ulkopuolellakin. Minä en väitä, että herra pääministeri tukisi asekkaita tai tuntisi edes myötätuntoa heidän puuhiaan kohtaan. Mutta ehkäpä hän ei sokeassa hallitushalussaan kykene erottamaan puiden takaa metsää, tarkoitan, että hän ei näe eikä ymmärrä, että asekkaita ja suojeluskuntien aika on meillä eletty ikuisesti ohi. Näiden piirien menettelyn varaan rakennettu taistelu kommunisteja ja kansandemokraatteja vastaan on pettäväälle pohjalle rakennettu sotasuunnitelma. Demokraattisten kansalaispiirien diskriminointi on kielletty siinä rauhansopimuksessa, jonka eduskunta on hyväksynyt. Rauhansopimuksen sellainen tulkinta, jota pääministeri ehkä ajattelee, ei ole hänen, pääministerin, eikä häntä tukevien oikeistopiirien ulottuvilla. Sellaisen tulkinnan antamisen rauhansopimukselle hylkää kansamme työätekevä enemmistö siitä syystä, että se tietää herra pääministerin tien olevan Suomen kansan uusien onnettomuuksien tien. Asiaa ei muuta toiseksi se, että pääministeri luottaa maamme oikeistopiireihin ja niitä tukeviin kansanedustajiin. Katkerat kokemukset osoittavat, että maamme oikeistopiirien tahdon mukaan sanellut eduskunnan päätökset eivät ole vastanneet aikaisemminkaan kansamme perusetuja enempää sisä- kuin ulkopoliittisassakaan. Nykyisessä historiallisessa kansainvälisessä tilanteessa niillä on sitkin vähemmän onnistumisen mahdollisuuksia.

Minun asiani ei ole arvailla, millä tavalla Neuvostoliiton hallitus ja neuvostokansat arvioivat herra pääministerin puheen sen kohdan, jonka tendenssi mielestäni viittasi epäilyyn, että Neuvostoliiton hallitus ja lehdistö ottaisivat tietonsa Suomesta mukayksinomaan kommunistien ja kansandemokraattisten lehtien levittämien, käyttäkseni herra pääministerin sanoja, muka valheellisten uutisten perusteella. Oma käsitykseni kuitenkin on, että korrekti esiintyminen maan hallituksen pääministeriltä olisi vaatinut vähintäänkin jättämään puheestaan pois tällaiset viittailut. Kaksimieliset lausunnot näin vakavissa asioissa eivät ole mielestäni omiaan lisäämään suuren naa-

purimme luottamusta nykyiseen, eikä mihinkään muuhunkaan hallitukseen.

Minä olen kuullut mainittavan yhtenä herra pääministerin vahvimpana piirteenä olevan kyvyn olla sanomatta sitä, mitä hän ajattelee. Jos niin on, niin silloin jää kysyttäväksi, että mikä sitten on todellisuudessa hallituksen kanta rauhansopimuksen eri artiklojen tulkinnassa? Onko se ehkä sama, mikä on maamme oikeistopiirien kanta sellaisena kuin se ilmenee heidän jatkuvassa rauhansopimuksen ja demokration vastaisessa kamppailussaan? Vai onko se ehkä joku muu kanta, jota herra pääministeri ei, syystä tai toisesta, suvainnut sanoa. Se vain on varmaa, että kuittaamalla kysymyksen Suomen ja Neuvostoliiton välisten suhteiden viimeaikaisesta huonontumisesta kommunisteihin ja kansandemokraatteihin kohdistetuilla parjauslausunnoilla ja uhkailuluontoisilla letkauksilla ei herra pääministeri osoittanut halua eikä kykyä nähdä tosiasioita sellaisina kuin ne ovat. Kansalla on oikeus ja velvollisuus vaatia hallitukselta selvyys välien huonontumisen todellisista syistä. Kansalla on oikeus ja velvollisuus vaatia maalle sellainen hallitus, joka noudattamalla rauhansopimuksen viitoittamaa ulko- ja sisäpolitiikkaa kykenee korjaamaan Fagerholmin hallituksen laiminlyönnit. Se merkitsee, että hallituksen jäsenten ja ensisijaisesti pääministerin lausunnot sovitetaan rauhansopimuksen henkeen myönteisessä merkityksessä. Kaksimielisyydet ja arvottomat letkaukset on parasta puhuttavaksi siellä, missä „kolmannen tien” menettelytapojen noudattaminen ei toistaiseksi ole niin tulenarka kysymys, kuin mitä se on meillä.

Ed. A h m a v a a r a : Herra puhemies! Ei ole liioiteltua sanoa, että Suomi on aina pyrkinyt tunnollisesti ja rehellisesti täyttämään kaikki kansainväliset velvoituksensa, mistä tosiasiaa Suomi on saanut kansainvälistäkin tunnustusta. Tämä pyrkimys koskee luonnollisesti myöskin rauhansopimuksen määräyksiä, tärkeintä kansainvälistä sopimustamme. Tässä maassa ei varmaankaan ole ketään vastuuntuntoista kansalaista, joka ei olisi tästä tietoinen ja vakuuttunut. Sitä ihmeellisempää on, että meillä nykyisin on kokonainen valtiollinen ryhmäkunta, SKDL, joka pyrkii ulospäin

uskottelemaan päinvastaista. Me olemme kyllä tottuneet siihen, että SKDL:n menettelytavat osoittavat, kuinka vähän se tätä kansaa itse asiassa tuntee. Mutta mainittua ilmiötä ei voida selittää enää tätenkään, sillä niin asioita tuntemattomia he eivät voi olla, etteivät tietäisi asian todellista laitaa. Heidän menettelynsä täytyy leimata vastoin parempaa tietoa tapahtuvaksi. Heti, kun nykyinen hallitus oli syntynyt, kommunistit julistivat sitä vastaan sodan jo ennen kuin hallitus oli ehtinyt mitään tehdä (Vasemmalta: Entäs kokoomus?), ja kun he eivät ole löytäneet tosiasioita hallitusta vastaan, ovat he ryhtyneet ominaiseen tapaansa perättömään panetteluun, joka tässä maailmessa mitä arkaluontoisimmassa asiassa on mitä jyrkimmin tuomittava. Tässä on jälleen mitä törkein todistus siitä, kuinka vähän he piittaavat Suomen kansan menestyksestä. Suomen kansa on syvästi tietoinen siitä, että sen tulee ja se aikoo viimeistä piirtoa myöten täyttää rauhansopimuksen määräykset, ja tässä suhteessa, aivan huolimatta siitä, kuinka erimielisiä me sisäisissä asioissa lienemmekin, kellään rehellisellä suomalaisella ei ole epäilystä siitä, että nykyinen hallitus nauttii Suomen kansan täyttä luottamusta. Pyydän tämän vakuuttaa myöskin sen ryhmän puolesta, johon minulla on kunnia kuulua, samalla kuin ilmoitan syvän paheksumisen sen katalan ja valheellisen myyräntyön takia, jota SKDL tässäkin meille kaikkein arkaluontoisimmassa asiassa vastoin parempaa tietoaan harjoittaa. Jos tässä maassa vain SKDL pyrki luottamuksellisiin ja hyviin suhteisiin Neuvostoliittoon, niin kyllä se pyrkimys silloin olisi aivan liian kapealla pohjalla. Niin älytön ei Suomen kansa ole, ettei se tajuaisi, mitä sen rauhaan ja menestykseen soveltuu. SKDL on jälleen osoittanut, että se ei sitä tajua tahi ei siitä piittaa, ja sen vuoksi juuri Suomen kansa ei sen käsiin voi asioiden hoitoa uskoa. Mutta Suomen kansalla on oikeus teoissa osoittaa oikea tahtonsa ja olemuksensa sekä saada sitä vastaava luottamus myöskin ulkona maailmalla.

Sosialistihallitus ei tietysti ole meidän makamme mukainen, mutta ulkopoliitikassa olemme kaikki sen kanssa samaa mieltä siitä yksinkertaisesta syystä, että meillä ei voi olla muuta kuin yksi ulkopoliittikka, olkoon hallitus mikä tahansa.

Ryhmämme kannattaa yksimielisesti yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! On valitettava, mieltä masentava tosiasia, että SKDL:n eduskuntaryhmä, osoittaen kärkeä vastuuntunnon puutetta, ei ole kaihtanut maamme arkaluontoisimpien ulkopoliittisten suhteiden vaarantamisyritystä (Vasemmalta: Vanha levy!) ajaessaan omia valtaansa tähtääviä pyyteitään. Hallituksen taholta on sekä budjettikeskustelussa että äsken kuullussa vastauksessa välikysymykseen osoitettu aiheettomiksi SKDL:n lehdistössä näkyneet ja välikysymyksessä pääkohdiltaan toistetut väitteet muka Neuvostoliiton vastaisen ulkopoliittikan harjoittamisesta ja rauhansopimuksen sekä ystävyys- ja avunantosopimuksen kirjaimesta tai hengestä poikkeavan asioiden hoitamistavan omaksumisesta. Kun hallituksen ohjelmassaan julistama ja nyt eri yhteyksissä eduskunnassa uudelleen ohjeekseen ilmaisema, tehtyjen sopimusten rehelliseen täyttämiseen sekä ystävällisten välien ylläpitämiseen ja rakentamiseen pohjautuva suhtautuminen Neuvostoliittoon, johon valtakuntaan suhtautumisesta välikysymyksessä nimenomaan on puhe, on asianmukaista, niin edistyspuolueen ryhmä omalta kohdaltaan tahtoo antaa hallitukselle siinä kohden tukensa ja se kannattaa senvuoksi hallituksen toivomuksen mukaisesti yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen.

Sisäasiainministeri Simonen: Herra puhemies! Niiden huomautusten ja väitteiden taso, joita välikysymyksen tekijäin taholta tämän illan keskustelussa on esitetty, ei oikeastaan antaisi aihetta kovinkaan moneen sanaan. Kun edustamani ministeriön toimialaan kuitenkin kuuluu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ja yleiseen järjestykseen, tosin kunnallishallintoon kuuluvana, luetaan myöskin puhtaanapitotoimi, niin täytynee kuitenkin uhrata jokunen sana niiden pahimpien rikkaruohojen poimimiseen, joita SKDL:n taholta on tämän illan kuluessa haluttu kasvattaa tämän keskustelun poliittiseen yrttitarhaan.

Mitä ensin tulee ed. Kuusinen-Leinon syytteisiin siitä, että tämä hallitus-parka ei istumansa kahden kuukauden aikana ole lakkauttanut enempää Ilmailuliittoa kuin

Reserviupseeriliittoakaan, niin sopinee kysyä, miksi niitä sitten ei lakkautettu niiden hallitusten aikana, jotka uurastivat tämän maan demokratisoinnissa monin verroin pitemmän ajan (Ed. Kuusinen-Leino: Teidän miehenne estivät! — Vasemmalta: Te vastustitte sitä!). Kun samoin kysytään, minäkätähden sotilasaseita ei ole poistettu siivilihenkilöiltä, voidaan tässä kysyä, miksi niitä ei poistettu silloin, jolloin siihen olisi ollut paremmin aikaa (Vasemmalta: Te vastustitte sitä!). Kun ed. Kuusinen-Leino lisäksi väittää, että tämä hallitus on erotanut valpota virkamiehiä ja sitten korjaa tämän väitteensä, että tämä hallitus on lakkauttanut valpon virkoja, niin tämänkin väite on lyhyesti oikaistava sanomalla, että hallitus ei ole erottanut valpota yhtään ainutta virkamiestä eikä ole lakkauttanut yhtään ainutta virkaa siitä yksinkertaisesta syystä, että virkojen lakkauttaminen kuuluu eduskunnalle (Naurua. — Vasemmalta: Huono vitsi!).

Mitä taas tulee kansanedustaja Ryömän esittämiin väitteisiin, niin niissäkin on monta varsin omalaatuista. Minua on eniten huolestuttanut ja sanoisinko suorastaan surettanut se, että se diskriminatio, jota erityisesti äärimmäisen vasemmiston taholta halutaan väitettävän estää tässä maassa, kansanedustaja Ryömän puhevuoron mukaan näyttää nyt kohdistuvan jopa metsäkaartilais-parkoihin. Hänhän ei enää haluakaan antaa metsäkaartilaisen arvoa sille puheessaan koskettelemalleen henkilölle. Kun ed. Ryömä lisäksi vertaa allekirjoittanutta Saarijärven Paavoon, mistä vertauksesta pyydän saada kiittää, niin on vähän tuntunut oudolta se, että tämän äärimmäisen vasemmiston sivistyneistö, jota kansanedustaja Ryömä ehkä edustaa (Naurua), tuntee Runebergiä niin huonosti, että hänen käsityksensä mukaan Saarijärven Paavolla oli vain kolme onnettomuutta. Siihen aikaan, jolloin minä opiskelin tällaistaikin tietoutta, kuin mitä kansalliskirjailijamme on joskus kirjoittanut — ehkä sen opiskelu nykyisin laskettaisiin sotilaallisen toiminnan valmisteluun (Naurua), — niin silloin siellä sanottiin, että Saarijärven Paavolla oli paitsi noita kolmea onnettomuutta, jotka muistaakseni olivat tulvavesi, rakeet ja halla, vielä neljäskin onnettomuus, nimittäin pahansisui-nen vaimo, joka kävi miehensä tukkaan.

Tämähän on nyt ilmiö, joka varsinkin SKDL:n piirissä nykyisin pitäisi olla aika tunnettu (Naurua).

Kun kansanedustaja Ryömä luettelee erinäisiä kohtia, siis kolme, joissa hän väittää minun joutuneen jonkinnäköisen onnettomuuden uhriksi, niin minä pyytäisin esittää hänelle erinäisiä kysymyksiä viittaamalla niihin kirjoitelmiin, joita on esiintynyt m. m. siinä lehdessä, jonka päätoimittajana hänellä on „kunnia” olla. Minä kysyisin, että missä ovat tykit, joilla väitettiin voitavan ampua Laihian suojeluskunnan kuuluisalla ampumaradalla. Missä on se harjoituskenttä, jossa kuulemma suojeluskuntalaiset olivat siinä määrin marssia tömistä-neet, että siellä oli jo ruohokin lakastunut ja kenttä mennyt aivan tasaiseksi ja si-leäksi? Missä ovat ne konetuliaseet, joiden hylsyjä kansanedustaja Ryömä kuvasi leh-tensä etusivulla? Missä ovat ne neuvosto-sotilasta esittävät taulut, joihin myöskin kuulemma harjoitettiin ammuntaa? Ja missä on se tuhopoltto, jonka nämä suoe-luskuntalaiset myöskin olivat suorittaneet tuhotakseen sen talon, jossa todistajat kat-selivat heidän rikollista toimintaansa? Minusta näitä onnettomuuksia alkaa jo olla niin monta ed. Ryömän kohdalla, että häntä ei ehkä enää riitä verrata Saarijärven Paavoon, vaan ehkä Jobiin, jolla oli niin paljon onnettomuuksia, että hän niiden jälkeen istui tuhkassa ja raapi itseään.

Kun täällä sitten ed. M. Järvinen on tehnyt suuren sisäpoliittisen paljastuksen ja kertonut, että Vaasassa on paljastettu terror-istiliiga, jonka tarkoituksena on ollut suo-rittaa erinäisiä räjäytystöitä ja polttamisia ja tappaa pitkä lista nimeltä mainittuja kansalaisia, niin minä pyydän saada esittää kysymyksen ed. Järviselle, että koskas nämä suunnitelmat tehtiin? Onkos nekin tehty tämän hallituksen aikana ja onko tämä hallitus jollakin tavalla antanut ai-hetta tämän terroristiliigan toimintaan? Kun Valpon Vaasan osasto ilmeisesti on muonittanut herra Järvistä näillä tiedoilla, niin se on jättänyt mainitsematta sen, että kun tämä äskenmainittu liiga, joka muuten kaikesta päättäen on aika lailla rinnastet-tavissa niihin kuuluisiin kultaisiin leijoniin, tsabellisteihin, ja siihen Valpon mietinnöstä tuntemaamme keltaisen kaulaliinan sala-liittoon (Naurua), suunnitteli toimintansa, niin se tapahtui jo, ei suinkaan kaksi kuu-

kautta, vaan vuosia sitten. Se, että asia nyt on otettu tapetille, yllättää minut vain sikäli, että minä luulin, että se otettaisiin tapetille vasta silloin, kun Valpon määrärahoja käsitellään eduskunnassa. Nyt kun ilmeisesti SKDL:ltä puuttui tässä sodassa, jota täällä eduskunnassa nyt käydään, riittäviä ampumatarvikkeita, piti tämänkin juttu ottaa vähän aikaisemmin esiin (Eduskunnasta: Valpon määrärahoja vastaan!).

Tämä pieni ilmoitus vain siinä tarkoituksessa, että tämä asia, joka tullaan luonnollisesti tutkimaan viimeistä yksityiskohdaansa myöten ja syylliset tähän saattamaan rangaistukseen, ei siis ole peräisin tämän hallituksen ajalta, vaan aikaisemman, ja tämän hallituksen asiaksi jää, niinkuin niin monen muunkin asian kohdalla, koettaa parsia niitä laiminlyöntejä, joita aikaisemman hallituksen aikana valitettavasti on tehty.

Ed. Hakkila: Herra puhemies! — Tämä välikysymys on aiheuttanut aivan tarpeettomasti näin pitkän keskustelun, sillä välikysymyksen tekijät ovat jo saaneet tuoda ainehistonsa esille ja, kuten olemme kuulleet, siinä ainehistossa ei ole ollut mitään sellaista, joka olisi riittänyt edes jonkinlaisen välttävän välikysymyksen tekemisen pohjaksi. Minusta on tässä arkaluontoisessa asiassa välikysymyksen tekeminen tietenkin eräällä tavalla omia vaarojaan sisältävää, mutta sillä on myöskin se etunsa, että sen kautta saadaan yhtä ja toista epäselvänä ollutta ilmi ja kansan arvosteltavaksi. Minä luulen, että Suomen kansan terve käsityskyky kyllä ymmärtää, mistä tässä on kysymys ja kuka kukin on, ja se on kyllä hyvä, näin, vaikka vaalit ovatkin jo takana, koska kahdet, niin kunnallisvaalit kuin valtiollisetkin vaalit, tuottivat äärimmäiselle vasemmistolle kirvelevän tappion. Mutta näistä tappioistaan he eivät ole nähtävästi mitään oppineet ja tavattomalla itsepintaisuudellaan jatkavat sillä tiellä, joka varmasti takaa kaikissa seuraavissakin vaaleissa heille yhtä selvän tappion kuin äskettäin ovat Ruotsin kommunistit saaneet kokea (Vasemmalta: Hakkilan sotapolitiikan raskas tappio!). Siinä teidän sotapolitiikkanne osoittautuu ääretömän kehnoksi, niin taktiikaltaan kuin tuloksiltaan, siitä olen ihan varma. Suomen kansa, kuten lausuin, on siksi terve-

järkistä, ja se vaatii kaikessa elämässään, kovissa elämän taisteluissaan, erästä voimaa taakseen, joka voima on tässä köyhässä maassa aina saanut ihmeitä aikaan, ja se on rehellisyys (Eduskunnasta: Oikein!). Jos te sen hylkääte ja tällaisia välikysymyksiä pelkkien otaksumien, mielikuvitelmien, vieläpä suoranaisten valheiden perusteella rakennatte, ne eivät kaada vain teidän välikysymystänne, vaan ne vievät pohjan teidän politiikaltanne, jolla on näin heikko perusta. Tällä välikysymyksellä te olette tehneet suuren palvelukseen tälle vähemmistöhallitukselle, joka tässä nyt istuu ja joka on luullut kuulevansa jotakin uutta ja jotakin ihmeellistä, mutta ei ole yhtään saanut kuulla sellaista, joka olisi näin vakavan välikysymyksen tekemistä edellyttänyt.

Meidän ryhmämme olisi mielellään kirjoittanut päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka olisi selventänyt todella, mitenkä aiheettomasti tämä välikysymys on rusteelle rakennatte, ne eivät ainoastaan maan vahingoittamista. Se ei kuitenkaan näille välikysymyksen tekijöille merkitse mitään, jos he luulevat siitä hiukankin saavansa puoluepoliittista etua ja hiukan-kin kykenevänsä peittämään ja harhauttamaan niitä vaalitappioita, jotka vieläkin kirvelevät heidän puolueensa kirjoissa. Mutta tämä välikysymys ei ansaitse sellaista perustelua, ja sen takia sosialidemokraattinenkin ryhmä yhtyy kannattamaan sitä päiväjärjestykseen siirtymismuotoa, jonka herra puhemies tulee esittämään.

Ed. S.-K. Kilpi: Herra puhemies! — Hallituksen taholta on väitetty, että maamme suhteet ovat yhtä hyvät nyt kuin Pekkalan hallituksen aikana ja että, mikäli neuvostolaiset lehdet kirjoittavat kriittisesti, on se kansandemokraattisen lehdistön provokation syytä. Kun kulttuurisuhteitten hoitamiseen herkästi vaikuttavat poliittiset suhteet, voin todeta Suomi—Neuvostoliitto-Seuran näkökulmasta, että sen jälkeen, kun jo ennen vaaleja tänne saapuneet kulttuuridelegatit olivat lähteneet maastamme, ei uusia yhteyksiä maamme ole ollut eikä niitä ole järjestetty Moskovasta käsin. Poliitiikan muuttuminen Neuvostoliittoon on aiheuttanut niidenkin loppumisen. Teollisuusnäyttelymme onnistui Moskovassa, mutta sen järjestelytyöt

olikin pantu alulle entisen hallituksen aikana, onneksi. Liike- ja kauppamiespiireissämme tunnetaan poliittisen muutoksen vaikeudet jo kauppasuhteiden kehittämisessä. Suomalais-neuvostolaisella kauppakamarilla on näköpiirissään tällä hetkellä samanlaisia vaikeuksia kaupallisten suhteitten solmimisessa kuin Suomi-Neuvostoliitto-Seuralla on kulttuurisuhteitten solmimisessa. Nykyisen hallituksen muodostaminen heikensi sitä luottamusta, jota välirauhan jälkeisinä aikoina oli jo kyetty täällä luomaan. Edelleen on julkinen salaisuus helsinkiläisissä diplomaattipiireissä, minkälaiset ovat maamme hallituksen ja tšekäläisen Neuvostoliiton lähetystön suhteet. Mutta hallitus odottaa edelleen yhä konkreettisempaa. Se väittää, että suhteet ovat yhtä hyvät kuin Pekkalanikin hallituksen aikana. Se on esiintynyt erittäin ylimielisesti n. s. ampumaseura-asiaissa. Kaikki niissä on laillista ja on rauhansopimuksen hengen mukaista. Kun keskustelu on kohdistunut etupäässä laihialaisiin ampumaseuroihin, pyydän puoleksi laihialaisena tehdä eräitä reunamuistutuksia päivän keskusteluun.

Laihiällä on todettu olevan metsästysseura, Laihian Eränkävijät, johon kuuluu lähes 800 jäsentä. Tunnen Laihian maaston niinkuin sellainen, joka lapsuus- ja nuoruusvuosiensa kesät on paikkakunnalla viettänyt. Jos Laihialta pyöräilee länteen päin Vaasaan tai pohjoiseen Isoonkyröön ja Vähäänkyröön päin, ei penikulmien taipaleella näe laisinkaan metsää. Miltei ainoat puut ovat talojen puutarhojen ja pihojen koivut ja pihlajat. Vähänlaisesti on metsää Kurikkaankin päin mentäessä. Laihian pieneläjät, käsityöläiset ja muut sellaiset, eivät saa hankittua halkojaan Laihian metsistä tai talolliselta, vaan heidän on tuotava halkonsa muualta Suomesta. Laihiällä on niin vähän metsää.

Kun hallitus perinpohjaisesti on selvitetty riistanhoidon laillisuuden Laihiällä, olisi ollut mielenkiintoista todeta, minkälaisissa metsissä riistanhoitoa Laihiällä on harjoitettu. Tosiasia nimittäin lienee, että Laihian metsissä harjoitettu metsästys on ollut jokseenkin saman suuntaista kuin kalastus Laihianjoessa, ei niistä hammista varmastikaan tule emäntien kattilaan mitään. Sen sijaan on suojeluskunta-aate rehoittanut erittäin voimakkaasti Etelä-Poh-

janmaalla ja ennen kaikkea Laihiällä ja siellä on ampumaharrastus ollut tavallista suurempi. 30-luvulla täytyi lähes jokaisen pienen renkipojankin kuulua suojeluskuntaan isäntien pakotuksesta. On täysin luonnollista ja ymmärrettävää, että kun Laihian miesten nähdään jälleen heiluvan kyläteillä kivääreineen, ei kansa ymmärrä eroa. Silloin oli kysymys harjoittelemisesta suureen sotaan Neuvostoliittoon vastaan, nyt on kysymys vain riistanhoidosta Laihian olemattomissa metsissä. Asianajotempuista huolimatta Laihiällä sanotaan, että kun kerran oli Laihiällä kovasti palokuntia, silloin sinne perustettiin suojeluskuntia, nyt siellä on kovasti metsästysseuroja, kun yritetään herättää henkiin lakkautettuja suojeluskuntaosastoja.

Hallituksen velvollisuutena olisi ollut kehoittaa näitä laihialaisia metsästäjiä menemään oikein metsään ja tuomaankin mukanaan jotain saalista, jotta uskottaisiin kysymyksessä olevan „vanhuudestaan tunnetun riistanhoidon Laihiällä”, niinkuin sisäministeri väitti.

Minun isoäitini kertoi (hilpeyttä eduskunnassa) (puhemies koputtaa), kun olin lapsi, eräästä laihialaisesta, joka kävi kiväärin kanssa metsällä „laiskuuttaan”, mutta ei hän sieltä koskaan mitään saanut, Laihian metsästä nimittäin.

Tosiasia on, että yhteiskunnassamme, osaksi muualla maailmassa suoritettavan kylmän sodan johdosta, on kasvamassa yhä selvempi neuvostovastainen ilmapiiri. Toisinaan se saa ilmaisunsa suoranaishana vihamielisyytenä, toisinaan äärimmäisyyteen kehitettynä länsimaiden ihailuna ja niiden politiikan kiittelynä. Esimerkkinä mainittakoon, että esim. Lallissa elokuun 12 päivänä puhutaan siitä, että länsivallat eivät koskaan ole käyneet hakkaamassa meitä. Ivallisesti huomautetaan sitten, että rakennamme ystävyyttä sellaisen valtakunnan kanssa, jolta olemme vähän väliä saaneet selkään.

Kaksi päivää sitten julkaisee „Etelä-Saimaa” kolmella palstalla Tukholmasta Suomen Tietotoimiston välityksellä tulleen uutisen, miten Tukholman lehdistö suhtautuu pääministerin budjetin lähetekeskustelu-puheeseen ja otsikoi pienen parikymmentä senttiä käsittävän uutisen rienavalla kolmen palstan lauseella: „Neuvostoliiton täytyy hyväksyä Suomen demokraat-

tiset ja kansalliset puolueet. Fagerholmin poliittinen puhe herättää huomiota." Ajatella, miten kuvaava teon sana meille suomalaisille. Täytyy. Neuvostoliiton täytyy. Fagerholm on sen sanonut, Dagens Nyheterin mukaan ja Etelä-Saimaa tiedottaa asian omille lukijoilleen.

Pääministeri puhuu kansandemokraattien lehdistön provoseeraavasta kirjoittelusta. Sen sijaan hänen olisi syytä kiinnittää huomiota maamme maaseutulehdistön jatkuvaan ulkopoliittiseen provoseeraukseen, mikä tapahtuu länsivaltojen ja Ruotsin sanomalehdistön avulla ja välityksellä. Täältä lähetetään valheellisia uutisia länteen, ennen kaikkea Tukholmaan. Ne painetaan siellä huomattavin otsikoin, sitten suomalaiset sanomalehtimiehet, Tukholmassa olevat lehtimiehet, lainaavat niitä ja lähettävät niitä takaisin Suomeen muodoissa, että niitä ei enää omaksi täällä tunnetaakaan. Pääkaupungin lehdet esiintyvät hiljimminkin, mutta maaseutujen pikku lehdet eivät kaihdakaan mitään nykyisen hallituksen suojeluksessa. Parastaikaa näinä päivinä kiertää maaseutulehdistöä juttu burjaateista. Joku aika sitten pidettiin radiossa esitelmä, jossa selostettiin aikoinaan suomalaistenkin tunnettujen tutkijain Castrenin ja Ramstedtin tutkiman burjaattien kansakunnan kehitystä paimentolaiskansasta maanviljelijäkansaksi. Savonmaan pakinoitsija lainaa kajaanilaista pakinoitsijaa ja yhdessä he rienaavat näin: „Edistyksekkisen Suomen yleisradion kannalta tämä huomaavaisuus on erittäin hyvin ymmärrettävissä. Olisi ollut suoranainen skandaali, jos näin huomattava merkkitapaus olisi unohdettu. Sillä onhan burjaattien tasavalta kommunistinen tasavalta. Tämän tasavallan kansalaiset, burjaatit, olivat tosin 25 vuotta sitten sellaisia, joita tavallinen suomalainen mies, kommunistikin, olisi pitänyt ehkä koirankuonolaisina. Mutta kuluneiden 25 vuoden aikana on burjaateista hieroutunut vähitellen pois kaikki vanha saasta ja heistä on tullut neuvostoihmisiä, jotka ovat yli-ihmisiä tavallisiin ihmisiin verrattuina." Tällaisella sanontatavalla tulkitaan sitten ystävyyttä Neuvostoliittoon käsin. Tässä päästiin burjaattien avulla herjaamaan neuvostolaisia ihmistä oikein olan takaa sen vuoksi, että radiossa oli uskallettu kuvata eteenpäin ponnistelevaa entistä paimentolaiskansaa. Muuten tietysti

mustien rotujen ja eksoottisten kansojen kuvaukset ovat miellyttävää kuunneltavaa radiossa.

Sosialidemokraattinen lehdistö hiljensi provokatoorista mustamaalaustaan sen jälkeen, kun se sai nykyisen „työväen hallituksen". Suomen Sosialidemokraatti rupesi jopa selostamaan myöntämielisesti neuvostolaisia filmejä ja käyttämään palstan täytteenä Neuvostoliitosta lähetettyä, sen taloudellista tai sivistyksellistä kehitystä kuvaavaa sanomalehtimateriaalia. Mutta „puolueettomuuden" nimissä katselee tämä lehti ulkopoliittisia tapahtumia länsiblokin kannalta ja jatkaa häikäilemättömämmin kuin ennen niiden kansalaisten parjausta, joiden päämääränä on rauhan ja luottamuksellisten suhteiden aikaansaaminen. Maaseutulehdet luulevat, ettei heillä ole yhtä paljon vastuuta kuin pääkaupunkilaisilla lehdillä, kun heidän lehtiään luetaan vain Lappeenrannassa, Savonlinnassa ja Joensuussa, mutta ne luovat sitä henkeä, joka nostattaa entisten suojeluskuntalaisten toimintaan eikä vähennä, vaan lisää naapurivihaa. Jos hallitus luulee, että riittää vain jonkin oikeudenkäynnin nostaminen sellaisia sanomalehtiä vastaan, jotka sanovat Stalinia salamurhaajaksi, on se erehdys. Passiivisuus on vaarallista erehdyksestä tällaisina aikoina. Todellinen ystävyysspolitiikka vaatii m. m. sellaisen aseharjoittelun lakauttamista, jonka rehellinen mieli, ehkä ed. Hakkilankin rehellinen mieli, ilman muuta tajuaa entisten suojeluskuntalaisten koossapitämiseksi „kaiken varalta". Hallituksen olisi jo aika esiintyä kahden kuukauden olemassaolon jälkeen selvästi ja täsmällisesti kaikkia niitä ilmiöitä vastaan, joilla koetetaan palata entiseen sotapolitiikkaan. Terve, rehellinen järki sanoo, ettemme voi muuttaa maantieteellistä asemaamme. Sodan sattuessa meillä ei ole sopimustemme perusteella valinnan varaa siitä, mille puolelle menemme. Emme voi pysyä edes puoleettomana. Jos taas molemmat blokit, länsi- ja itäblokki, neuvottelutietä pääsevät sovintoon, ei eleilymme länsivaltojen puolesta auta meitä laisinkaan. Meitä pidetään joka tapauksessa itäblokkiin ja Neuvostoliiton vaikutuspiiriin kuuluvana.

On syytä olla kiitollinen Neuvostoliiton ystävällisistä ja humanisista suhteista eikä rikkoa luottamusta aiheetonta „riistanhoitoa" tai edesvastuutonta sanomalehti-

kirjoitusta suojelemalla muka „perinteelliseen demokratiaan kuuluvana vapautena”. Hallitukselta on vaadittava ulkopoliitiikassa jotakin muutakin kuin halpahintaisia käräjäjuristin temppuja, jollaisia se tähän saakka on osoittanut. Täällä on muiden, paitsi SKDL:n ryhmän taholta, riennetty ilmoittamaan, että kannatetaan yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymistä. Muutahan ei ollut odotettavissakaan nykyisessä vaiheessa. Mutta silti on keskustelu tänä iltana osoittanut, että hallituksen ulkopoliitiikka ei ole luotettavalla pohjalla ja että hallitukselta näyttää puuttuvan joko kyky taikka tahto sanoistaan huolimatta jatkaa edellisen hallituksen ulkopoliitiikkaa. Ehdotankin sen vuoksi, että eduskunta hyväksyisi seuraavan ponnen: Kuultuaan hallituksen vastauksen, eduskunta odottaa, että hallitus kiireellisesti ryhtyy rauhansopimuksen edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiseen sekä Suomen ja Neuvostoliiton välisiä hyviä suhteita haittaavien esteiden poistamiseen ja siirtyy päiväjärjestykseen.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Porvarillisilla kansanedustajilla on ollut mukavat olot tänä ehtona sentähden, että vasemmisto on oikein repinyt toinen toisiansa, ja toinen hauskuus on ollut siinä, että meillä on kerrankin ollut hallitus, joka kahden kuukauden aikana on ehtinyt tekemään tavattoman paljon pahaa. Kun herra pääministeri viime torstaina täällä puhui, niin minusta tuntui, ettei pääministerin arvovallalle ollut sopivaa niin laajasti ja pitkästi puhua eikä tuhlatava arvokasta aikaansa sellaisten asioiden selvittämiseksi, jotka kuitenkin koko Suomen kansa ja kommunistitkin tietävät valheeksi. Sisäministeri on nuori ja uskoo, että kun asiat selvitetään totuudellisesti, niin toisetkin sen uskovat. Näin ei kuitenkaan asia ole, ja nyt sisäministeri ja herra pääministerikin sen tietävät, sillä seuraavana päivänä, samoista asioista, jotka oli selvitetty, tuli tämä kuuluisa väläkysymys. Ja nyt rouva Kuusinen-Leino väittelee itsepintaisesti tovereittensa kanssa, että Laihialla on oma sotaväki (Eduskunnassa naurua). Kuka on synnyttänyt tämän Laihian suojeluskunnan eli sotaväen? Sitä eivät ole synnyttäneet ketkään muut kuin kommunistit omissa aivoisensa, sillä laihialaiset ja me eteläpohjalaiset tiedämme kaikki, että mitään sellaista

ei ole olemassa. Sylvi-Kyllikki Kilpi vetosi jo isoäitiinsä tässä asiassa (Naurua) ja sanoi, että Laihialla ei ole olemassa metsiä. Minulla on viimeisimmät siteet Laihialla, sillä minun „esivaltani” on sieltä ja minä tiedän, että Laihialla on metsiä ja siellä metsästetään ja siellä saadahan lintuja, mutta sen minä tiedän, että Laihianjoessa ei ole kaloja; siinä hän oli aivan oikeassa! (Vasemmalta: Minkälaisia lintuja?).

Millä tavalla nämä uutiset sitten ovat syntyneet? Tällä Laihian uutisella oli seuraava synty. Kun siellä kuului metsäkaartilaisiakin ja kaikenlaisia ihmisiä niihin ampumaseuroihin, niin sieltä kirjoitti sitten siihen — mikä sen lehden nimi nyt on, Mikko Järvinen? (Vasemmalta: Kansan Ääni!) — „Kansan Ääni”, Vox Populi, niin siihen kirjoitti sieltä joku vasemmistolainen, siis ilmeisesti juuri näihin metsäkaartilaisiin kuuluva, pienen uutisen, jossa hän valitteli, että porvarit ovat ahkerampia ampumaan ja parempia. Tämä uutinen tuli tänne Helsinkiin, ja täällä Helsingissä on synnytetty se Laihian suojeluskunta. Ja te kommunistit ette voi missään ettekä koskaan tätä vastaan sanoa (Eduskunnasta: Kerrotaan, että eräät pyydystävät tällaisia lintuja!).

Millä tavalla sitten näitä uutisia syntyy näihin kommunistilehtiin, niin minä sanon yhden tuoreimman esimerkin. Eräs kansanedustaja lähtee kotiasemaltaan eduskuntaan ja näkee sitten seuraavan päivän lehdessä tällaisen uutisen: „Tämä kansanedustaja lähti eduskuntaan, upseeristo oli saatamassa ja eräs tuli ja antoi jotkut salaiset paperit hänen taskuunsa”. Kaikki tehtiin mahdollisimman salaperäiseksi. Se kansanedustaja olin minä ja Vaasasta minä lähdin. Ja ne paperit ovat myöskin Mikko Järvisellä. Ketään upseeristoa ei ollut saatamassa minua, en minä niin korkea mies ole, että minua upseerit saattavat. Ja ne paperit, eräs hovioikeuden herra toi paperit, jossa anottiin uuden osaston perustamista Vaasan hovioikeuteen — eiköhän ed. Mikko Järvinenkin ole tehnyt sitä aloitettakin ja ne samat paperit on annettu Mikko Järviselle. Mutta nyt tehtiin siitä salamyhkäinen uutinen, koetettiin jollakin tavalla tämäkin, tämä minun lähtöni tänne eduskuntaan — ja minullahan on oikeus tänne tulla — tehdä jollakin tavalla Laihian suojeluskuntaan kuuluvaksi. Siinä oli

upseereita, siinä oli kokoomukselainen kansanedustaja ja siinä oli salaperäiset paperit! Ja tällaisilla asioilla te ajatte ulkopolitiikkaa! Jos minä nyt olisin samanlainen, että mitä minä kuulen, niin minä menisin ja vetäisin sen lehteen, minulle on sanottu m. m., että Suomen kommunistit suureksi osaksi ovat titolaisia, mutta kun minä en tiedä tätä asiaa, niin minä en mene panemaan tätä sanomalehteen; niin paljon sentään täytyy olla harkinnan varaa.

Kansanedustaja Ryömä täällä mainitsi tästä Pohjanmaalla vallitsevasta turvattomuuden tunnosta. Kyllä, kuulkaa, asia nyt on sillä tavalla, että jos siellä jollakin on turvattomuuden tunne, kyllä se johtuu pahasta omastatunnosta. En minä ole kenenkään ihmisen, en kommunistien, en sosialidemokraattien, en kenenkään kuullut sano- van, että täällä ollaan turvattomuuden tunnossa sen tähden, että jotkut ainekset ovat heitä ampumassa tai vainoamassa (Vasemmalta: Vaasan juttu!). Tulee, tulee, kyllä se tulee. Minä kirjoitin Vaasalehteen ja silitin kaikkien kommunistien päätä, sanoen „älkää peljätkö, me emme tee teille mitään pahaa” ja minä vastaan teidän turvallisuudestanne (Eduskunnassa naurua) ja minä pystyn sen tekemään (Puhemies koputtaa hiljaisuutta). — Minä ihmettelen kyllä, että sisäministeri vastasi ed. M. Järviselle eikä antanut minun vastata, sen tähden, että kaikki tyynni huomasivat, mistä tässä on kysymys. Sellainen poikien liiga on olemassa, mutta kun ed. Järvinen luetteli ne hirvittävästä pitkästä luettelot, ketä ne tulevat Vaasassa tappamaan, niin listasta ei jäänyt ketään muita pois kuin Mikko Järvinen ja minä. Me emme olleet kumpikaan niillä listoilla, mutta siellä oli kuulema Wasabladetin toimittaja, porvareita ja sosialidemokraatteja ja kaikkia muita, mutta me emme olleet siellä. Siis meillä on siellä hyvä turvallisuuden tunne, ja minä ihmettelen, että ed. Järvinen meni maaherran luokse valittamaan turvattomuuden tunnetta, kun ei tälläkään listalla meidän nimeämme kerran ollut.

Minkä takia tällaisia merkillisiä liigoja on sitten jäänyt löytämättä? Minkä takia tätäkään ei ole ennen löydetty? Meillä on kovin huono Valpo. On kyllä puhuttu siitä, että Valpo on tahallaan jättänyt aina jonkun perunan perunapelttoon, joka sieltä

poimitaan sitten sopivassa tilaisuudessa, m. m. budjettiasiaa yhteydessä. Minä en tiedä, onko tämä totta, mutta tätäkin kansa puhuu, ja on puhuttu vielä Valponkin taholta.

Sitten kansanedustaja Ryömä luki täällä vanhoja sanomalehtiä. Kuulkaa: joka maasta löytyy vanhoja lehtiä. Ja siellä istuu, siellä vasemmalla monta, jonka harpusta oli aivan eri nuotti eräitä vuosia sitten. Minä ihmettelen, kun hän, Ryömä, mennessä kauas muinaisuuteen, ettei hän ottanut historiasta juttua, kun Kustaa Vaasa aikoinaan kutsui Ivana Julmaa siaksi (Eduskunnasta naurua), miksei hän siitäkin syyttänyt meitä porvareita ja kokoomuslaisia.

Sitten minä kysyn Aatos Wirtaselta, joka on niin kovasti nyt muuttunut, kummasti muuttunut viime aikoina, en tiedä mistä se johtuu, niin minä kysyn vain näin: Kuka talvisodan aikana puhui maailman nuorisolle Suomen puolesta? Sitten minä kysyn, että kuka silloin kävi useaan otteeseen Ruotsissa ja mitä tämä mies siellä Ruotsissa talvisodan aikana puhui? (Eduskunnasta: Ilman aikojaan vain!). Sitten vielä seuraavaa: Aatos Wirtanen puhui reserviupseerikerhosta ja koko tulos oli siitä pitkästä puheesta tämä: Reserviupseerikerhossa on juotu kahvia, käyty Olavinlinnassa, syöty lounas ja, huom.!: ammuttu pistoolilla. Ja hän teki tästä johtopäätöksen: eikö tämä ole selvää sodan valmistelua Neuvostoliittoa vastaan (Eduskunnasta naurua).

Meidän kommunistimme eivät ymmärrä erästä reilua peliä ja se reilu peli on tämä: Aikanansa valtakunnat sotivat toisiansa vastaan ja sitten tulee rauha, ja menneitä ei enää muistella. Stalin, puheessaan ystävyyssopimuksen yhteydessä, vetosi juuri tähän suureen periaatteeseen rauhantilasta, jolloinka menneet taistelut ja vihat haudataan. Mutta Suomen kommunistit eivät ole tätä läksyä oppineet. Ne ovat aina kaivamassa vanhoja asioita, sellaisia asioita, joihin he aikanaan monet siellä, istuvat ovat itsekin tietävästi ottaneet osaa (Eduskunnasta naurua).

Muuten minulle muistui mieleen eräs 50-vuotismuisto. 50 vuotta sitten Bobrikoff tuli Suomeen ja piti tuolla linnassa puheen, ja silloin hän uhkasi Suomen kansaa tsaarilla ja minusta tuntuu, että niissä

monissa puheissa, joita täällä on pidetty, on ollut vanhan Bobrikoffin ääni (Eduskunnasta: Oikein!), vanhan Bobrikoffin ääni. Minä sanon, että on tietysti mukavaa kuunnella, kun vasemmisto raatelee toinen toistansa. Porvaristolla ei ole koskaan niin hyvää tilaisuutta kaataa mitään hallitusta kuin sillä tulee olemaan kaataa tämä hallitus, sillä kommunistien tuki tässä asiassa on 100-prosenttinen (Eduskunnasta: Naurua). Mutta kuulkaa: kaikki parlamentaariset hallitukset kaatuvat aikanaan, ja sen tähden, minä en ymmärrä, että kun kommunistit tulivat kerran hallitukseen, niin ne luulivat, että se on perintövirka, siitä ei koskaan tarvitse lähteä pois. Se oli erehdys ja sitä erehdyistä te nyt itkette ja surette ja olette koko ajan täällä itkeneet. Odottakaa nyt, kun tulee aivan selvä syy, tämä ei ole parlamentaarinen syy. Kun tulee selvä syy, johon me porvarit voimme yhtyä, silloin tämä hallitus kyllä kaadetaan, mutta ei millään pelleilyllä (Eduskunnasta naurua, taputuksia. Puhemies koputtaa hiljaisuuteen).

Ed. Kilpeläinen: Herra puhemies! Oikeastaan täällä ei sen jälkeen, mitä herra pääministeri ja sisäministeri viime torstaina esittivät, olisi tarvittu koko tätä keskustelua (Ed. Kuusinen-Leino: Ja pappi Wirtanen!). No, hän ei kyllä esiintynyt hallituksen puolesta millään tavalla, vaan oli päinvastoin iloinen siitä, että se joskus kaadetaan.

No niin. Joka tapauksessa viime torstain jälkeen nämä asiat olivat selvät, mutta koska SKDL:llä oli valmiina silloin jo välikysymys, täytyi se tietysti jättää. Siihen oli laitettu vain yksi kappale lisää, joka koski pää- ja sisäministerin esiintymistä, ja ajateltiin, että puumerkki täytyy löytyä kirjassa vielä budjettikeskustelun lisäksi (Ed. Kuusinen-Leino: Oletteko kuunneleet avaimenreistä?). Emme, kyllä ne tavallisesti pienet linnut visertelevät muutenkin tällaisia asioita.

No niin. Täällä joka tapauksessa on tämänkin keskustelun aikana heitetty muutamia sellaisia väitteitä, joihin on ehkä syytä puuttua aivan lyhyesti ohimennen, vaikkapa herra sisäasiainministeri onkin jo aikaisemmin niitä kosketellut.

Ensinnä, mitä tulee kansanedustaja Järvisen mainitsemaan Vaasan tapaukseen,

josta minä olisin tiennyt ennen, kuin se paljastettiin tänään, niin en tiennyt että se on juuri Vaasaa koskeva. Mutta siitä olisin voinut panna pääni pantiksi, että tänään tulee joku vanha zabelliitti-tapaus, joka on aikoinaan jäänyt Valpon hyllylle ja siitä syystä minä sunnuntaina uskalsin ehdottaa tuollaista pientä arvauskilpailua, mistä se nyt tulee. Se tuli siis Vaasasta.

Täällä on myöskin kansanedustaja A. Wirtanen puuttunut erityisesti Reserviupseeriliiton asioihin siitä syystä, että se on harjoittanut imperialismia tarjoamalla kahvia j. n. e. Reserviupseeriliitto on harjoittanut imperialismia myöskin muulla tavalla. Se on auttanut sodassa kaatuneiden reserviupseerien perheitä, mikä on ollut sen lähin työ sodan jälkeen. En tiedä, kuinka vaarallista se sitten kansanedustaja A. Wirtasen mielestä on. Joka tapauksessa valvontakomission puolesta oli keväällä 1945 eräs venäläinen eversti, muistaakseni kolmisen päivää tutustumassa Reserviupseeriliittoon sekä suorittamassa siellä tutkimuksia, joiden jälkeen hän sanoi, että Reserviupseeriliiton suhteen ei ole mitään huomauttamista. Ja nimenomaan myöhemmin on tietääkseni Reserviupseeriliiton erinäisiin tilaisuuksiin, juhliin sekä kilpailuihin, lähetetty aina kutsukortit valvontakomissiolle. En tiedä varmaan, onko sieltä ollut myöskin edustajia niissä läsnä. Tosin aikaisempi sisäministeri Leino tietääkseni yritti pariin, kolmeenkin otteeseen noin yksityisyrityksenä kaataa Reserviupseeriliittoa, mutta se ei onnistunut (Vasemmalta: Ehkä Neuvostoliitto kaataa!). Neuvostoliitto ei minun tietääkseni ole vaatinut sen jälkeen mitään. 1945 keväällä siellä suoritettiin perusteellinen tutkimus ja asianomainen eversti ainakin oli silloin asiaan tyytyväinen.

Sitten täällä on puhuttu Laihian tapauksesta. Siitähän herra sisäministeri antoi viime torstaina nähdäkseni pikkuasioita myöten suoritettua äärettömän tarkan tutkimuksen tulokset. Voitaisiin monia hauskoja piirteitä tästä Laihian jutusta mainita. Niinpä m. m. tuon „Laihian Eränkävijäin” seuran kunniajäsen Filppula, joka on myös johtokunnan jäsen, on jo v. 1882 osallistunut ampumakilpailuihin Laihialla. En tiedä, onko Fagerholmin hallitus ollut silloinkin jo innoittajana tähän, ja tiesikö hän mahdollisesti, että myöhemmin perus-

tetaan suojeluskunnat, sen jälkeen ne lakautetaan ja sen jälkeen tulee Fagerholmin hallitus, jonka kuluessa hän voi ampumaharrastuksiaan jatkaa. Edelleen m. m. kuulusteluissa, sikäli kuin olen saanut kuulla, on ilmennyt, että kun ampumaradalla noin kilometrin, puolentoista kilometrin, päässä ammuttiin kiviä, niin tämä herätti paikkakunnalla suurta huomiota ja ilmeisesti metsäkaartissa sotilassivistyksensä saaneet henkilöt luulivat, että nyt siellä kokeillaan niitä tykkeitä, joilla voidaan ampua suorasuuntauksella ampumaradalla, niinkuin aikoinaan teikäläisissä lehdissä mainittiin. Samanlaisia asiantuntemattomuutta kuvaavat kaikki puheet ja kirjoitukset muka neuvostosotilasta kuvaavista ampumatauluista, niinkuin (Ed. Kuusinen-Leino: Teidän keksimiänne!), mitenkö? (Ed. Kuusinen-Leino: Teidän keksintöänne, eihän sellaista ole väitetty!). On lehdissä (Vasemmalta: Ei ole! Missä lehdissä?). Joko Vapaassa Sanassa (Vasemmalta: Milloin?). En muista päivämäärä. Nimimerkki „Utelias” kertoi, mitenkö piippalakkisia siellä ammuttiin (Ed. Kuusinen-Leino: Ennen sotaa!). Ennen sotaa, kyllä se koski Laihian ampumaseuraa nytkin. Sitäpaitsi, ennen sotaa kuviot olivat samanlaisia (Ed. Ryömä: Milloin oli Vapaassa Sanassa?). Mitenkö? (Ed. Ryömä: Milloin oli Vapaassa Sanassa?). Minä voin huomenna varmasti päätoimittaja Ryömälle siitä tuoda tiedon, sillä tietääkseni Vapaat Sanat ovat minulla kaikki tallessa. No niin, tässä oli yksi sellainen osoitus, samaten kuin se, että puhuttiin konetuliasseilla suoritetuista ammunnoista. Kun sitten näitä hylsyjä tarkastettiin, mistä herra sisäministeri esitti rikostutkimuskeskuksen lausunnon, ei ainakaan pohjoismaissa käytännössä olevilla konepistooleilla niitä oltu ammuttu (Välihuuto). Niin, hän m. m. mainitsi, että ei mene takaamaan, jos ne on ammuttu kiinalaisilla tai joillakin muilla eksoottisilla veikeillä.

En malta olla kertomatta muutamaa tapausta, joka myöskin tuli juuri tämän Laihian jutun yhteydessä esiin. Ne kuulustelut koskivat taas ampumaseura Paukkua, josta muuten voisi sanoa, että se on kahden suuren ampumaseura. Siellähän oli kolmatkymmentä maalaisliittolaista, yhdeksän SKDL:läistä, kokoomuslaisia vain pari ja sosialidemokraatteja neljä. Siis aivan kuin

kuuntelijaoppilaina noiden kahden suuren joukossa nämä muut (Vasemmalta: Mainitkaa nimet!). No, minä nyt en Laihian Ampumaseurasta sentään kuljeta mukanani nimiluetteloja, mutta kyllä nekin voidaan järjestää. Joka tapauksessa näissä kuulusteluissa myös tiedusteltiin asianomaisten puoluekantaa, koska siitä oli hyvin suuri meteli nostettu. Eräs mainitsi, että hänellä on SKDL:n jäsenkortti, joka on hänelle puolivängällä annettu. Eräs toinen sanoi kuulusteluissa, että hän kuuluu vakaumuseltaan siihen vasemmistopuolueeseen, joka hävisi viime vaaleissa, mutta ei tietänyt sen nimeä. Ja samoissa kuulusteluissa, kolmas, jolta kysyttiin hänen puoluekantaansa, sanoi, että hän ei ole oikein selvillä, mihinkä puolueeseen hän kuuluu, mutta äänesti kuitenkin niitä, jotka hävisivät viime vaaleissa. Nämä kolme tapausta osoittavat sitä syvämuokkausta, jota SDKL:n poliittisessa valistustyössä tehdään (Vasemmalta: Edistyspuolueeseen!). Jaa, ai, edistyspuolueeseen! Jahah! Ehkä onkin asianlaita niin! Juu! Tämä oli kerrankin ensimmäinen asiallinen välihuomautus. Tosin kyllä ilmenee kuulusteltavien muusta sanonnasta, että he tarkoittivat lähinnä sitä puoluetta, joka on tällä vasemmalla sivustalla.

No niin, sitten täällä on vedetty myöskin esille m. m. kansanedustaja Kuusinen-Leinon puheessa, ainakin ohimennen, Suomen Ilmailuliitto, josta väitetään, että se on perustettu jatkamaan Suomen Ilmapuolustusliiton toimintaa, on laiton ja rauhansopimuksen vastainen. Niin, valitettavasti tämän Suomen Ilmailuliiton johtokuntaan kuuluu m. m. insinööri Harki. Hänen puoluekantaansa ei tiedä, mutta hän on kovasti peilannut Vapaan Sanan ja Työkansan Sanomien sivuilla. Myöskin siihen kuului viime sodan jälkeen kansanedustaja Yrjö Räisänen eli Sasu Punanen (Vasemmalta: Antakaa vainajien olla rauhassa!). Niin, minä aion juuri sanoa, että ehkä oli hyvä hänelle, että hän ei ole enää elossa, sillä luultavasti SKDL raahaisi hänet nyt kolmannen kerran vankilaan. Kaksi kertaa hän on poliittisista syistä saanut siellä olla, ja ehkä hän nyt olisi joutunut kolmannen kerran. Kaksi kertaa hän oli muiden ansiosta, ehkä hänet nyt olisi fasistina viety teidän ansiostanne kolmannen kerran (Vasemmalta: Kuka hänet ilmiantoi?). Ei

minun tietääkseni tässä tarvita muuta ilmi-
antoa kuin lukea rekisteripaperit. Sieltä
näkyi, että hän on Ilmailuliiton johtokun-
taan kuulunut.

Juuri se tekee naurettavaksi koko jutun,
että kun tosiasiat ovat tällaisia, niin lähde-
tään tekemään välikysymys. Me ymmär-
rämme hyvin, että kommunistit eivät ole
rehellisiä. Me saatamme ymmärtää sen, että
heillä ei ole asiallista järkeä. Mutta voi-
taisiin kai sentään toivoa, että heillä olisi
sen verran itsesäilytysvaistoa, jotta eivät
tekisi itseänsä naurunalaiseksi omilla väli-
kysymyksillään.

Ed. Varjonen: Herra puhemies!
Tämä välikysymyskeskustelu puolestaan
osoittaa sen löysän perusteen, jolla kansan-
demokraatit ovat pelinsä avanneet. Minä
saatan hyvin ymmärtää sen, että he halusi-
vat eduskuntatyön jälleen alkaessa saada
jonkinlaisen hyökkäyslähdekohdan, ja kun
me ajattelempa heidän työskentelyään toi-
saalta ulkopoliittisen provokaation tiellä,
toisaalta sisäisen levottomuuden lietsom-
nassa, tämä sinänsä on hyvin loogillinen.
Mutta sen jälkeen, kun torstaina täällä käy-
tiin ulkopoliittinen keskustelu tai ainakin
annettiin hallituksen selonteko, tämä van-
han, nähtävästi aikaisemmin valmiiksi
kirjoitetun välikysymyksen jättäminen oli
erittäin harkitsematon teko nimenomaan
kansandemokraattien puolelta. Väli rauhan
solmimisen jälkeen kuulin kerrottavan, että
eräissä porvarillisissa kahvipiireissä siuna-
ttiin Jumalaa siitä, että hän oli antanut
Suomelle niin kiltit kommunistit. Minä en
tiedä, mitenkä tämän kiltteyden laita on,
mutta minä luulen, että me voimme olla
Jumalalle kiitollisia siitä, että hän on anta-
nut meille niin taitamattomat kommunistit.
Ne taktilliset erehdykset, jotka he ovat
tehneet kerta toisensa jälkeen, ovat poista-
neet edelleenkin pohjaa heidän altaan, ja
tätä menoa jatkaen tuo pohja yhä edelleen
kapenee.

Mitä täällä oikeastaan on esitetty? Täällä
on Sylvi Kyllikki Kilpi m. m. arvostellut
meidän lehdistöämme. Tämä lehdistöön
kohdistuva arvostelu on osittain oikeute-
tua. Lehdistössä on esiintynyt joitakin
harkitsematomia otteita, ja niistä eräisiin
hallitus on kiinnittänyt, kuten tiedämme,
huomiota.

Ed. Sylvi Kyllikki Kilvellä on ollut erin-
omainen tilaisuus tutustua sanomalehtityö-
hön. Kun me tiedämme tämän toiminnan,
me tiedämme myöskin, miten vaikeata Suo-
men lehdistöllä on saada uutismateriaalia
mitään muuta kautta kuin lännestä tulevien
uutistoimistojen kautta. Edelleen hän on
syyttänyt lehtiä, m. m. Sosialidemokraattia
siitä, että siellä vasta nyt olisi alettu jul-
kaista Neuvostoliittoa koskevaa aineistoa.
Tämä ei pidä vähimmässäkään määrin paik-
kaansa. Se ei ole mikään uusi käänne.
Minä voin mainita, että Suomen Sosialide-
mokraatin toimitussihteerinä on Suomi-Neu-
vostoliitto Seuran lehtijaoston jäsen, jolla
on ollut vapaa oikeus koko sodan jälkeisen
ajan julkaista Neuvostoliitosta tulevaa ma-
teriaalia, ja tätä materiaalia on myöskin
tilan sallimissa rajoissa koko ajan julkaistu.

Täällä on edelleen käyty vanhaan tee-
maan kiinni, siihen teemaan mitä kukin on
puhunut 1939 tai 1940. Minä olen luullut,
että tästä teemasta jo vihdoinkin olisi pääs-
ty irti. Täällä m. m. ed. Atos Wirtanen
on todistanut, että ihmiset, jotka joskus
ovat jotakin olleet, eivät koskaan muutu.
Hän on todistanut, että vuoden 1939 hen-
gen miehet eivät voi hoitaa suhteita Neu-
vostoliittoon. Hän on todistanut tämän
mahdottomaksi. Minä en halua täällä ru-
veta käyttämään pitempää puheenvuoroa
ja tarkastelemaan saumoistaan kaikkia kan-
sandemokraattisten edustajien vanhoja kan-
toja. Mutta ainoastaan osoituksena, miten
lasikaapissa useat kansandemokraatit istu-
vat, luen otteen Atos Wirtasen radiopu-
heesta tiistaina 27 päivänä helmikuuta 1940,
julkaistu myöskin Arbetarbladetissa. Tä-
män radioesitelmän otsikkona, niinkuin
Atos Wirtanen kai muistaa, oli "Kuusi
kuukautta neuvostoimperialismia, työväen-
luokka ja bolsheviikkien nykyinen poli-
tiikka". Tässä tämä mainittu muuttumaton
valtiomies lausuu m. m. seuraavaa:

„Länsimaiden työväenliikkeen pääosaa
bolshevismi ei koskaan onnistunut voitta-
maan diktatuurin ja maailmanvallanku-
mouksen asian puolelle. Työväenluokka
pysyi suurin piirtein uskollisena demokra-
tialle ja rauhalliselle kehitykselle. Jokai-
sessa maassa kommunistien panos rajoittui
kansanvaltaisen työväenliikkeen iskuvoiman
heikentämiseen hajoitustyön avulla. Muu-
tamissa maissa kommunistinen liike oli
omiaan lietsomaan diktatoorisia, t. s., fa-

sistisia tendenssejä porvarillisissa yhteiskuntakerroksissa. Kommunistit epäonnistuivat yrityksessään toteuttaa omia poliittisia tehtäviään, samalla kun he heikensivät sosialidemokraattisen työväenliikkeen mahdollisuuksia luovan työn tekemiseen.

Mutta kun kiista sodasta ja rauhasta joutui ratkaisevaan vaiheeseen, petti Neuvostoliitto rikkomalla rauhanrintaman. Vielä enemmän: Venäjä teki sopimuksen rauhankirjoituksen kanssa tuhoamalla ja jakamalla yhteisen naapurivallan. Ja tämä odottamaton manööveri naamioitiin rauhan turvaamisen nimessä, jollei aivan koko maailmalle, niin ainakin työläisille „maailman ainoassa sosialistisessa valtiossa” — niinkuin termi kuuluu. Tämä kauhistuttava manööveri, jonka avulla toisen maailmansodan puhkeaminen todennäköisesti tehtiin mahdolliseksi, ehkäpä suorastaan provosoitiinkin, kohtasi koko maailman työväenluokkaa kuin salamanisku.

Turhaan yrittävät kommunistiset agentit pitää joukkojaan koossa. Turhaan yritetään selitellä venäläisten hyökkäystä osaksi Venäjän itsepuolustuksesta. Turhaan yritetään uskotella, että venäläisiä hyökkääjiä odotetaan Suomen työläisten taholta vapauttajina. Turhaan yritetään salata ja kieltää heidän barbaarisia sodankäyntimenetelmiään. Ja turhaan on salattu, että venäläisiä sotilaita on komennettu sotaan vastoin heidän tahtoaan ja että he ovat tavanneet vapaiden miesten armeijan, miesten, jotka sekä osaavat puolustaa itseään ja myös tietävät, mitä puolustavat. Maailman työtä tekevät miljoonat näkivät rauhassa huippulaatuisten petoksen, petoksen rauhaa vastaan, petoksen kansainliiton periaatteita vastaan (välihuutoja, puhemies koputtaa), petoksen sosialismia vastaan ja vihdoin petoksen maailman työväenluokkaa vastaan.”

Tässä on 1939 miehen sananjulistusta, miehen, joka oman vakuutuksensa mukaan ei koskaan muutu (Naurua).

Ed. P. Leskinen: Herra puhemies! Täällä ed. Hakkila huipentui puheenvuorossaan päätökseen rehellisyydestä — oikein kolmen huutomerkin kanssa (Eduskunnasta: Rehellisyys maan perii!). Rehellisyys maan perii, aivan niin. Minä sen vuoksi, kun olin turvasäilössä kesällä 1941, jo vuotta ennen toisen sotamme alkua vie-

tiin, en voi mitenkään esittää henkilökoh-
taisia vaikutelmia eduskunnan silloisen herra puhemiehen poliittisista kannanotoista j. n. e. Mutta sattumalta minä olin kuitenkin vankikyydissä parinkymmenen muun turvasäilöläisvankin kanssa oikein sen aikaiseen tunnettuun tyyliin joka suhteessa. Oli sunnuntai 23 päivänä kesäkuuta. Olimme Peipohjan asemalla. Satun nyt muistamaan tuon, kumma kyllä. Tuli mieleeni tapaus, kun huomiointi kiinnitti tämä silloisen eduskunnan herra puhemiehen, nyt kolmella huudahdusmerkillä, täällä esitetty teema rehellisyydestä. Arvoisat kansanedustajat muistanevat, mikä päivä se oli, kun alkoi n. s. riemusota, n. s. kesäsota, joka piti likvidoitu noin vain, niinkuin reippaasti toimitettu pikkutalon heinänteko. Minäs päivänä se alkoikaan? (Eduskunnasta: 22 päivä!). Muistaako ed. Hakkila, milloin alkoi tämä riemusota, jonka suhteen minulla tässä mahdollisesti olisi tilaisuus tarkistaa myöskin ed. Hakkilan kannanottoja (Eduskunnasta: Ota karttakeppi käteen! — Ed. Hakkila: Epärehellisyydestäkö?). Ei, vaan rehellisyydestä (Ed. Hakkila: Niin on, se on totta se!). Minä pyydän nyt kysyä, pannaanpas nyt ed. Hakkila tenttiin rehellisyydestä (Ed. Hakkila: Pannaan vain!). Minä pyydän kysyä ed. Hakkilalta ensiksikin (Eduskunnasta: Et sinä ole opettaja!); minä päivänä alkoi tuo riemusota? (Naurua. — Ed. Hakkila: Pitäisi itsekkin tietää jotakin!). Alkoiko se mahdollisesti 23 päivänä kuudetta kuuta 1941 vai seuraavana päivänä (Ed. Hirvensalo: Oliko se maanantaipäivä?). 23:s päivä (Eduskunnasta: Olet sinä huono opettaja!) oli sunnuntai. Minä sattumalta sen muistan, koska minua kuljetettiin eräiden muiden turvasäilövankien kanssa Vaasan lääninvankilasta Konnausuolle suon kuokintaan (Eduskunnasta: Kerrankin työhön!). Kerrankin työhön, niin herraseni (Naurua). Me jouduimme odottamaan autoa, jolla meidät Peipohjasta olisi sitten siirretty Konnausuon varavankilaan (Eduskunnasta: Sehän on pitkä matka!). Se on pitkä matka, sen vuoksi juuri autoa odotimme (Naurua). Siinä asemalla oli sotilajuna Porista matkalla suuntana itäinen, ei, niinkuin herrasväellä oikeistososialidemokraatteja myöten on tämän päivän tunnukseksi „suuntana läntinen”, silloin oli suun-

tana itäinen, hyvät herrat (Eduskunnasta: Muutkin viisastuvat kuin Paavo!).

Ensimmäinen varapuhemies: (Koputtaa): Kehoitän puhujaa palaamaan asiaan.

Puhuja: Minä olin tilaisuudessa kuulemaan radiopuheen, jonka piti tuona päivänä silloisen eduskunnan herra puhemies (Ed. Kulovaara: Joka pitää aina hyviä puheita!). Pitää hyviä puheita. Minulla on sattumalta nyt tuo puhe, kuinka se tulikaan mukaani tuo puhe, tosin vain sanomalehtikorrehtuurina, selostuksena. Jos tuon puheen tarkkaan lukee, niin ja kun ottaa huomioon, että se pidettiin 12,15, muistan tuon aivan minuutilleen, 12,15 23 päivänä kesäkuuta 1941, niin arvovaltaisen valtiomiehen kuin Suomen eduskunnan silloisen puhemiehen, jolla tietävästi oli myöskin verrattain läheiset suhteet hallitukseen, piti tietää, minkälainen poliittinen tilanne tuona päivänä maassa vallitsi. Tiesikö Hakkila sen, edustaja Hakkila, anteeksi (Ed. Hakkila: Eikös silloin poltettu joku kirjapaino niihin aikoihin?). En tarkoitan muista. Tiesikö ed. Hakkila, minkälainen oli tuo poliittinen tilanne tuona päivänä (Ed. Hakkila: Kirjapaino paloi!). Mutta kun ed. Hakkila, silloinen eduskunnan puhemies, piti radiopuheen ja nyt täällä paatostaa rehellisyyttään vaatiensa sitä meiltä vasemmistolta, niin minä rohkenen pyytää samaa rehellisyyttä nyt eduskunnan silloiselta herra puhemieheltä, että hän vastaisi suoraan kysymykseen, suoraan, tiesikö ed. Hakkila, että oli syttynyt mainittu sota (Ed. Hakkila: Sota ja tulipalo, molemmat! — Eduskunnasta: Olivatko ne Valpon miehiä, jotka tutkivat tuommoisia?). Hyvin näkee, miten pitkälle ed. Hakkilan paatos rehellisyydestä kantoi. Se loppui kuin kanan lento, koska kaikki tosiasiat osoittavat, ettei ed. Hakkila puhuessaan tuona päivänä ollut lainkaan rehellinen (Oikealta: Ei ollut puhujakaan!). Näin ovat asiat. Tuon herrojen sosialidemokraattien (Ed. Hakkila: Kuka tästä nyt mitään ymmärtää?) ja kokoomuksessa ja muut porvarit, sen rehellisyyden laita, juuri rehellisyyden laita valtiollisessa elämässä ja rehellisyyden laita poliittisessa kampanjassa. Täällä ed. J. Wirtanen, paraskin profeetta (Naurua), yrittää antaa meille neuvoja mitenkä

poliittisessa kampanjassa on huushollia hoidettava juuri sopivaisuusnäkökohdat huomioon ottaen, hyvät herrat, juuri rehellisyyden kannalta, hyvät herrat. Minun täytyi täällä eräille toisille eduskunnan papeille viime talousarvion yhteydessä sanoa nenästä nokkaan: herraseni; me kieltäydymme ottamasta moraaliseikoissa esimerkkejä porvaristolta yleensä ja yhtä vähän papeilta. Näin on asiat. Me emme ollenkaan tarvitse siinä suhteessa nuhde- ja moraalisaarnoja. Maalaisliiton oikeistossa ja koko muu porvarillinen oikeisto kompromentoi itsensä lapualaisvuosina sellaiseen poliittiseen toimintaan, että ikuisiksi ajoiksi teiltä on otettu pois puheenvuoro moraalij- ja nuhdesaarnoihin poliittisen kampanjan opetuksesta. Näin ovat asiat. Minä myönnän, että joitakin rehellisiä demokraatteja lapualaisvuosina oli maalaisliiton joukossa, mutta jos me vaivaannumme myöskin lukemaan täällä silloisia maalaisliittolaishampujen puheita sanomalehtireferaatteina ja heidän silloisia lehtikirjoituksiaan ja vertaamme niitä siihen, miten korkealla jalustalla nämä silloiset demokraatit nyt seisovatkaan, niin kyllä te hyvä herrasväki olette vähin laidasta toiseen lasikaapissa. Näin ovat asiat siinäkin suhteessa (Eduskunnasta: Aamen!). Melkein tekisi mieli, kun ed. Hakkila antoi minulle aiheen tähän esitelmään rehellisyydestä poliittisessa kampanjassa, lukea täällä muutamia sitaatteja ed. Hakkilan silloisista puheista ja kysyä uudelleen: oliko edustaja Hakkila todellakin rehellinen sanoessaan niinkuin sanoi ja sitäkö hän todellakin tarkoitti vai oliko se vain tarpeetonta innostumista näiden kokoomuslaisten ja muiden porvarien silloiseen sotatouhuun, riemusotaan, niinkuin minä sanoin, joka piti käydä noin vaan niinkuin heinä mies pistäytyy pellollaan ja siinä kaikki, tulee voittajana takaisin. No mitäpä siitä, nehan ovat vanhoja asioita, mitäs me menneistä, hyvät herrat (Eduskunnasta: Palaa Konnunsuon vankilan asiaan!). Olen ollut kaikkiaan 11:ssä suomalaisessa vankilassa porvarien eri aikoina minua siellä riepoitellessa, mutta Konnunsuon vankilassa en sattumalta ole lusunut (Oikealta: Käy vielä sielläkin!). Mutta olin paikalla vangittuna silloinkin, kun sille suolle ensimmäiset punakaartilaiset kesällä 1918 heinäkuussa Lappeenrannan vankileiriltä lähdettiin marsittamaan. Olin

samassa rivistössä, mutta satuin jäämään kuitenkin silloin Lappeenrannan vankileirille. Tiedän yhtä ja toista niistäkin asioista. Kun tuli tämäkin sanotuksi tuon välihuudahduksen johdosta, niin tämä pieni historia elämäkertani kohdalta osoittaa vain välähdyksenomaisesti, millä tavalla täällä on kohdeltu meitä kommunisteja näiden suomalaisten demokraattien kohdalta.

Täällä ilmeisesti on ollut tarkoitus korostaa tänäkin iltana sitä, että Suomen kansa kaipaa kiihkeästi takaisin siihen niin oikeistososialidemokraattien kuin muidenkin porvarien ihannoimaan demokratiaan, joka vallitsi meillä ennen sotaa (Eduskunnasta: Ei pidä vääristellä!). Hyvä on, jos nyt myönnätte, että silloinen demokratia ei ollut mallikelpoista ja ettei se mahtunut — sanokaamme nyt — esim. eurooppalaisen Pohjolan raameihin (Eduskunnasta: PaaVo on entinen näyttelijä!). Niin, minä sanoisin: te eurooppalaisen Pohjolan kalpa-veljet olette tässä suhteessa näköjään tulleet synnintuntoon. Sotavuosina, kun meillä oli ilo lukea lehtiänne turvasäilössä, te kehuitte hirveästi tätä maata, että se on mallidemokratian maa (Oikealta: Niin se olikin!), silloinkin, kun te herrat oikeistososialidemokraatit niinkuin muutkin porvarit olitte aseveljeydessä Natsi-Saksan kanssa (Eduskunnasta välihuutoja). Te olette, herrat oikeistososialidemokraatit ja naiset myös, mikäli on kysymys sosialidemokratiasta, lasikaapissa laidasta laitaan (Ed. Kulovaara: Miten se on SKDL:n puheenjohtajan kanssa?). Minä vain sanon, että te olette itse nyt siinä suhteessa lasikaapissa (Eduskunnasta: Entäs Pekkala?). Minun asiani ei ole virittää tästä väittelyä eikä keskustelua (Eduskunnasta: Ei kannatakaan!), minä vain sanon, että jos on ja lähdetään siitä, mistä nyt on kysymys tänä iltana, niin tämänpäiväisen välikysymyksen kannalta on tärkeä vain se, että me vilpittömästi asennoidumme todellakin niiden sopimusten kannalle, niitä vilpittömästi täyttämme, jotka maamme ja Neuvostoliiton välille ovat syntyneet, ja on aivan toisarvoinen seikka, miten jonkun kannalta on ollut aikaisemmin, jos on tullut rehelliseen mielenmuutokseen ja nyt näin muodostuneessa poliittisessa tilassa ymmärtää tämän alkeellisen valtiollisen totuuden maamme ja kansamme kohdalta (Välihuudahduksia).

No mitäpäsi siitä (Eduskunnasta: Asiaan!). Ymmärtää hyvin, jos porvaristo täällä maalaisliittolaisia myöden haluaa tämänpäiväisen välikysymyskeskustelun mitätöidä, pitää sitä aivan turhanpäiväisenä (Eduskunnasta: Ei ole ollut asiaakaan vielä!). Minä täysin ymmärrän (Eduskunnasta: Se on hyvä!) porvariston edustajat täällä tänään. Kaikki, mitä on tapahtunut heidän kohdallaan, on aivan luonnollista ja johdonmukaista, mutta sen sijaan on tuiki vaikea ymmärtää ja käsittää sosialidemokraattisen puolueen kansanedustajia koko ryhmänä, kun olen myöskin vaivautunut tarkastelemaan teidän käytöstänne täällä tänään. Vakuutattehan olevanne, enkä ikinäkään sitä (Ed. Raunio: Meillä on vain yksi isänmaa!), työläisten edustajina, takananne on merkityksellisen laaja työtätekevien joukko. Mutta juuri kun näin on, on teitä vaikea ymmärtää. Ei tässä ole, ed. Raunio, nyt kysymys isänmaallisuudesta. On selvä se, ettemme me yritäkään lähteä kerskailemaan ja kilpailemaan ultraisänmaallisuudessa enemmän oikeistososialidemokraattien kuin muidenkaan porvareitten kanssa. Meille riittää kun me korostamme, että niin tällä välikysymyskeskustelulla kuin poliittisella toiminnallamme yleensä olemme vain tarkoittaneet maamme ja kansamme, mutta tietenkin kansamme vähäväkisen osan parasta. Näin ovat asiat. On turhaa teidän lähteä jälleen vetämään esille tuo vanha tema ajalta ennen sotaamme, että kun osoittaa kommunistin, niin osoittaa roistoa ja kriminalistia, sellainenhan tuo tema oli ennen sotiamme. Yhä tästä näkökulmasta te hyvät herrat myöskin käsitätte meidän kommunistien isänmaallisuutta ja samalla tavoin te yhä edelleenkin tarkoittatte sen mitätöidä. Koko teidän käytöksenne, kaikki teidän lausuntonne tänä päivänä tämän välikysymyskeskustelun yhteydessä todistavat sitä (Eduskunnasta: Omanne todistavat sitä! — Ja tuo huuto myös!). Ei se seikka, että me olemme tällaisen välikysymyskeskustelun virittäneet, ole suinkaan todistus epäisänmaallisuudesta, te vaan haluatte sen sellaiseksi tehdä. Siinä kaikki.

Erikoisesti on nyt tämän seikan yhteydessä muistettava ed. J. Wirtasen huomautus bobrikoffilaisuudesta. Minä odotin sitä, milloinkapa tullaan tämänpäiväisen ja iltaisen keskustelun yhteydessä teesiin bobri-

koffilaisuudesta. Tämän jälkeen tarvitsee vain nousta vielä jonkun pönttöön joko porvareista tai oikeistososialidemokraateista ja alkaa puhua ryssän kätyreistä. Näinhän se teesi kuului ennen sotiamme ja sotiemme aikana, eikö niin, näin se kuului? Kommunistit merkitsivät yhtä kuin ryssän kätyri. Nyt ei vain sanota sitä näin, mutta tarkoitetaan tätä. Sitä se ed. Wirtanenkin tarkoitti ottaessaan puheeksi bobrikoffilaisuuden, bobrikoffilaisuuden! Herrat kokoomuksessa, — entiset suomettarelaiten jälkeläiset — hö — jo kävelee häpeä kuivalla maalla! Kokoomuslaiset alkavat neuvoa meitä tässä suhteessa (Ed. Kulovaara: Kokemuksen perusteella!). Teidän isänne ja teidän äitinne, vanhemmat, sukulaistenne järjestään siellä kokoomuksessa tai ainakin enemmistöltään ovat juuri vanhoja suomettarelaisia ja heidän poliittiset ansionsa tuntevat tässä maassa kaikki minun ikäiseni poliittista elämää seuranneet kansalaiset. Ei meille tarvitse tässä suhteessa lähteä opettamaan historiaa. Me tunnemme kotomaamme historian muutenkin ja erikoisesti suomettarelaisuuden historian, tarkoitan vanhasuomettarelaisuuden.

Johtui mieleen entinen suuri poliittinen johtaja Väinö Tanner kun ed. Wirtanen otti puheeksi bobrikoffilaisuuden. Minä jouduin arvostelemaan sotapolitiikkaa edistysmielisen osuuskauppaliikkeen vuoden 1945 kongressissa. Silloin vielä paikalla eli ja rikeerasi johtaja Tanner (Eduskunnasta: Elää se vieläkin!). Kuinka erinomaisen hyvin liittyy oikeastaan sosialidemokraattien ja kokoomuslaisten poliittinen ajatuksenjuoksu toisiinsa (Eduskunnasta: Sehän on linnassa!). Melkein se on — — — no jääköön sanomatta herra puheenjohtaja (Eduskunnasta: Sano pois vaan!). Meinasin sanoa, millä tavalla ne sopivat yhteen (Eduskunnasta: Anna tulla vaan! — Yleistä naurua. — Varapuhemies koputtaa.). Johtaja Väinö Tanner katsoi voivansa nousta korokkeelle minun esittämäni puheenvuoron jälkeen kun kritisoin KK:n, siis edistysmielisen osuuskauppaliikkeen piirissä harjoitettua sotapolitiikkaa. Tanner tuli mahtavin elein, osoitti allekirjoittanutta (Eduskunnasta: Ei noin mahdollasti!). Siinä puhui vieras ääni (Eduskunnasta: Jaakobin ääni!), huomauttaa, vieras haju (Naurua), kuinka voi kokous salliä täällä tällaista esiintymistä (Naurua.

— Varapuhemies koputtaa). Näin puhui johtaja Tanner tuolloin 1945 (Eduskunnasta: Mitä tekemistä sillä on välikysymyksen kanssa?). Se on sikäli asian yhteydessä välikysymykseen, että täytyi pakosta ottaa puheeksi ed. Wirtasen näkemykset suomettarelaisuudesta ja bobrikoffilaisuudesta (Eduskunnasta: Ne pettivät tsaarin, petätkö tekin?). Erikoisesti minä tahtoisin korostaa teille, oikeistososialidemokraatit (Eduskunnasta: Ja muut porvarit!) — lienee se syytä sanoa porvareillekin — että Neuvostoliitto ei ole sama kuin tsaarin Venäjä. Ei ole sama (Oikealta: Kuka on väittänyt?), ja sen vuoksi, kun se ei ole sama, ehkäpä olisi syytä selvittää, minkä vuoksi se ei ole ja missä suhteessa se ei ole sama kuin tsaarin Venäjä (Eduskunnasta: Ei tarvitse!). Ei ole mitään asia-yhteyttä tällaisen keskustelun yhteydessä vetää esille bobrikoffilaisuutta ja osoittaa meitä, tarkoituksella korostaa, että me tämän maan poliittinen vasemmisto poliittisessa taistelussa näyttelemme samaa osaa, kuin vanha suomettarelaisuus näytteli Bobrikoffin aikana (Eduskunnasta: Ei se olekaan totta!). Siitä tässä on kysymys. Sen vuoksi minä sanon, Neuvostoliitto ei ole tsaarin Venäjä, se on perinjuurin nyt toinen valtio poliittiselta merkitykseltään, ja kaikkein vähimmin voidaan kommunisteja verrata bobrikoffilaisuuden aikaiseen vanhasuomettarelaisuuteen (Oikealta: Ei ole verrattukaan! — Puhemies: Pyydän hiljaisuutta!).

Täällä myöskin ed. Kilpeläinen, paraskin moralisti, innostui puhumaan rehellisyydestä (Eduskunnasta: Hänhän kävi paavin luona!), mies, joka on komprometoinut itsensä perin juurin vanhaan fascistiseen ohraan. Ja sama mies nousee täällä korokkeelle ja alkaa opettaa meille kommunisteille moraalia. Häpeä todellakin on noussut ryömimään, en sanoisi kulkemaan, mutta ryömimään kuivalla maalla. Niin ovat asiat.

On itsestään selvää, että meidän porvaristomme pyrkii mitätoimimaan kaikki huomautukset siitä, etteivätkö he olisi sataprosenttisen vilpittömiä hyvien suhteiden rakentamisessa Suomen ja Neuvostoliiton välille. Ei löydy tästä maasta sellaista entistä IKL:istia tai fascistista terroristia, jotka eivät tätä vakuuttaisi, kun tulee kysymykseen julkinen keskustelu asiasta. Mutta

niin sinisilmäisiä ainakaan me kommunistit emme ole, että me emme selvästi näkisi asioiden menoa, juonteita, minkälaisia teitä asioita kuljetetaan, miten kuljetetaan j. n. e. Meillä on täysi syy korostaa sitä, johon tekemämme välikysymys perustuu. Se riittää meille. Tiesimme etukäteen, että välikysymyksemme porvaristo täällä pyrkii mitätoimiaan, selvä itsestensä. Siinä suhteessa ei luonnollisesti meillä ollut mitään ennakkoluuloja. Vaikkapa välikysymys kohdistuikin sosialidemokraattiseen ryhmään ja ryhmän edustamaan hallitukseen, kuitenkin vissillä tavalla oli yllättävää niin ehyt poliittinen yhteisrintama Fagerholmin hallituksen ja porvariston välillä täällä tänään tässä kamarissa. Meillä ei ole ollut korkeat käsitykset tässä suhteessa oikeistososialidemokraateista, mutta kuitenkin oli mielenkiintoista nähdä, millä tavalla oikeistososialidemokraatit ja muut porvarit ovat joka suhteessa kiinnikasvaneet toisiinsa. Me voimme tämän keskustelun jälkeen (Ed. Lappi-Seppälä: Mennä nukkumaan!) olla vakuuttuneita siitä — nukkumaankin menemme — olla vakuuttuneita siitä, että mikäli on kysymys rauhansopimuksen toteuttamisesta, ystävyys ja keskinäisen avunannon sopimuksen toteuttamisesta Suomen ja Neuvostoliiton välillä, niin tässä asiassa joka suhteessa vallitsee täydellinen yhteisrintama (Ed. Hirvensalo: Missä asiassa?) oikeistososialidemokraattien ja porvariston välillä. En tahdo heittäytyä profeetaksi, koska heille kuulema pannaan käpy suuhun, mutta niin paljon kuitenkin ennustan, että se päivä tulee tässä maassa, jolloin havaitaan teidän porvarien ja oikeistososialidemokraattien vilpittömyyden määrä ja laatu nyt puheena olevassa asiassa. Sinä päivänä se arvioidaan, kun asia tulee päiväjärjestykseen. Sanokaa minun se tässä tänä iltana sanoneen ja ennustaneen.

Herra puhemies! Pyydän kannattaa ed. S.-K. Kilven täällä ehdottamaa ponsilausetta (Eduskunnasta: Olisi sen uskonut vähemmälläkin!). Todellakin! Mutta niinkuin pääministeri äsken huomautti minulle tuossa, että tässä maassa vallitsee nyt demokraattinen meno ja kun varsinkaan täällä eduskunnassa ei kommunistiltakaan ainakaan vielä riistetä puheenvuoroa, niin sen vuoksi minäkin katsoin voivani olla asiassa äänessä.

Ed. Pyörtä: Herra puhemies! Aikanaan kirjoitti sanomalehti Vapaa Sana, valtiollista poliisia tarkoittaen, ja nimenomaan sen uutta henkeä, ja mainitsi, että vihdoin olemme saaneet tasavallan turvallisuuden suojelijat kehoittaen yhteen kyytiin kaikkia kunniallisia kansalaisia avustamaan mainitun laitoksen toimintaa. Edellisen hallituksen asettama Ahlbäckin komitea on tehnyt tehtävänsä ja niinkuin jokainen muistamme, selvisi tästä mietinnöstä, että näiden tasavallan turvallisuuden suojelijoiden, joita kaikkien kunniallisten ihmisten olisi pitänyt tukea, joukkoon kuuluu huomattava määrä jopa varsin raskastakin rikoksista tuomittuja ja muulla tavoin yhteiskunnan vahingoksi toimineita henkilöitä. Ed. Hertta Kuusinen-Leino mainitsi, että Valposta, näistä „tasavallan turvallisuuden suojelijoista” olisi erotettu eräitä henkilöitä, jonka väitteen herra sisäasiainministeri sitten kiisti. Kun ajatellaan, että tässä valtiollisessa poliisissa edelleen on olemassa yhteiskunnan vahingoksi toimineita henkilöitä, ei minun nähdäkseni olisi ollenkaan ulkopoliittisesti vahingollista, jos nuo henkilöt sieltä poistettaisiin, joko erottamalla, taikka lakkauttamalla erinäisiä toimia.

Kun ed. Eino Kilpi valittaa, ettei nykyiseen hallitukseen mahtunut muita ministereitä, en usko, että tällä on mitään tekemistä meidän ulkopoliittikkamme ja tämän välikysymyksen kanssa. Kun hän lisäksi antoi sellaisen vaikutelman kuin jokainen hyökkäys kansandemokraatteja, kommunisteja vastaan olisi samalla hyökkäys myöskin Neuvostoliittoon vastaan, on tämä jyrkästi torjuttava. Kansandemokratia ei meidän maassamme voi olla samaa kuin Neuvostoliitto. On syvästi valitettavaa, että todella ed. Eino Kilpi tällaisia lausumia esittää. Mutta ilmeisesti tämä sama levy on mennyt ylhäältä alaspäin, niinkuin yleensä kaikki siinä ryhmäkunnassa. Vanha sananparsi kuuluu: Mitä isot edellä, sitä pienet kirkun perässä.

Ollessani viime kesäkuussa Kontiolahden kunnan Harivaaran kylässä eräällä puhe-matkalla, minulla oli tilaisuus siellä suuren yleisön kuullen käydä väittelyä erään SKDL:n valistussihteerin Kullervo Savolaisen kanssa, ja hän aivan suoranaisesti väitti, että työväenluokan etu tahi kansan-

demokratia merkitsee samaa kuin Neuvostoliiton etu. Me, sosialidemokraatit, jotka työskentelemme työväestön parissa ja samalla tietysti joudumme taistelemaan työväestön „sieluista”, kieltäydymme uskosta tuollaista väitettä. Kun täällä tänään on puhuttu Laihian tapauksesta, koettu tehdä siitä jonkinlainen suojeluskunnan henkiinherättämisyritys ja jotta välttäisiin toiselta välikysymykseltä, minä ihmettelen, miksei ed. Ryömä maininnut mitään siitä tiedosta, jonka Lappeenrannassa ilmestynyt Karjalan Kansa niminen sanomalehti tiesi kertoa viime perjantaina. Sehän mainitsi, että myöskin Joensuussa oli suojeluskunta virinnyt toimintaan. Mutta ilmeisesti, kun tämä Laihian juttu on osoittautunut täydelliseksi pannukuksi, on tällaista toista suurta valhetta tässä kysymyksessä tahdottu välttää. Joka tapauksessa on syytä valittaa sitä lyhytnäköisyyttä, jota kansandemokraattinen liike meidän maassamme harjoittaa.

Ed. Tainio: Herra puhemies! Tuntuu perin ihmeelliseltä, että sosialidemokraattien taholta niin voimakkaasti pyritään vakuuttamaan, ettei meidän maassamme todellakaan olisi minkäänlaista aseellista toimintaa, määrättyjen piirien taholla. Hallituksen tällainen suhtautuminen viime aikoina esiintyneisiin sotilaallisten tai puolisolitaallisten järjestöjen kiihtyvään toimintaan, on ymmärtääkseni enemmän kuin lyhytnäköistä. Tällainen suhtautuminen voi muodostua kansallemme kohtalokkaaksi, ellei todella muutosta aikaansaada. Se, että julkisuudessa kiinnitettiin riittävän aikaisin hallituksen huomiota tällaiseen aseita käyttävien järjestöjen toiminnan vilkastumiseen, on jo sinänsä muodostunut ennakoehkäiseväksi. Julkisen sanan varoitus ei kuitenkaan ole ollut kyllin tehokas, koska hallituksella ei näytä olevan halua eikä tahtoa käsittää vaaran vakavuutta. Lyhyin ja pitkin aseiden aseellisen toiminnan valmistelusta maassamme saadut kokemukset uskoisi kuitenkin myöskin opettaneen nykyistä hallitustakin, sillä onhan siellä sentään iäkkäämpiäkin miehiä nuorten joukossa, miten tällaiset valmistelut on aina verhoitu jollakin näennäisellä silmien lummeeksi tarkoitettulla toiminnalla. Uskoisi ainakin osan hallituksen jäsenistä muistavan, vaikkei ehken sisäministeri muistaisi-

kaan, että kun suojeluskunnat tässä maassa aloittivat toimintansa, tapahtui se silloinkin palokuntien, urheiluseurain ja muiden tällaisten peitejärjestöjen varjolla. Eritään peitettyä ja varhottua oli myöskin niiden aseellisten järjestöjen toiminta, jotka itsenäisyytemme ensimmäisillä vuosilla järjestivät Neuvostoliiton vastaisia Inkerin ja Karjalan retkiä. Ehken huomautetaan, tilanne on nyt toinen kuin silloin. Totta, tilanne on toinen ja ennenkaikkea tilanne on toinen nyt siten, että tuollaisten aseellisten vehkeilyjen valmistelijain puuhut ovat maallemme ja kansallemme nyt paljon vaarallisempia ja kohtalokkaampia. Siksiäpä olisikin maan etua palvelevan hallituksen suhtauduttava riittävällä vakavuudella ja ponnella tällaisten aseellisten ja aseita käyttävien järjestöjen toimintaan, kulkivatpa ne minkälaisella peitenimellä tahansa. Kun hallitus sen sijaan, että olisi huomioinut julkisessa sanassa esitetyt varoitukset ryhtyi puolustamaan ja peittämään tällaisten järjestöjen toimintaa, ei se suinkaan ole vain sinisilmäisyyttä. Väli rauhan sopimuksen jälkeiseltä kaudelta on riittävästi esimerkkejä, jotka osoittavat, ettei suinkaan määrättyllä taholla puutu yrittämistähtoa lyhyiden ja pitkien aseiden käyttämisessä kansallemme niin kohtalokkaaksi muodostuneella tavalla. Väli rauhansopimusta Suomen ja Liittoutuneiden kesken oli tuskin ehditty solmia, kun maassamme ryhdyttiin näiden piirien toimesta puuhiin salaisen vastarintaliikkeen järjestämiseksi. Kuten on jo usein todettu, keväällä 1945 oli tässä salaisessa aseellisessa puuhailussa ehditty jo niin pitkälle, että ruotsalainen Expressen-lehti saattoi silloin julkaista Ruotsin poliisin haltuun joutuneen salaliittolaisten Suomesta lähettämän tiedonannon, jossa kerrotaan: „Suomalainen vastarintaliike on muodostettu käsittäen 40 sissipataljoonaa, yksi jokaisessa suojeluskuntapiirissä, ja 4 erillistä pataljoonaa. Tämän salaisen armeijan varustuksena on varsin runsas kevyt ja keskiraskas aseistus ja sen päällikkönä yleisesikunnan päällikkö.” Löydetty ja paljastetut ase-
kätöt osoittavat varsin selvästi, ettei suinkaan edellä mainitussa salaisessa armeijan raportissa kerskuttu, kun todettiin tämän salaisen armeijan varustus runsaaksi. Kuinka runsas se todella on ollut, sitähan on vaikea todeta, sillä hävitettyjen ja vie-

lakin kätöksessä olevien aseiden ja sotilasvarusteiden määrästä ei ole tietoa. Oulun lähellä askettäin paljastetut asekatköt osoittavat kuitenkin aseita vieläkin olevan riittämiin. Turun hovioikeudessa parhaillaan käsiteltävänä oleva AKS:n entisen johtajan Vilho Helasen asian käsittelyssä esiintunut muistio paljastaa myöskin, miksi eräiden yksityisten haltuun on kerätty runsas valikoima aseita. Että tämän ohjeen mukaisesti on myöhemmin toimittu, se on jo aikaisemmin tullut eduskunnassakin paljastetuksi. Helasen muistio vain antaa nyt selvän kuvan, että tähän aseiden yksityisille varastointiin on myöskin tietoisesti pyritty. Ne eivät ole museotavaraa, kuten määrättyllä taholla on pyritty osoittamaan. Kun täällä tämän välikysymyksen yhteydessäkin on pyydetty osoittamaan, missä näitä aseita on, lienee syytä palauttaa uudelleen esille eräitä tietoja asiasta.

Välittömästi välirauhansopimuksen jälkeen yksityisille määrättyihin piireihin lukeutuville henkilöille on hallussapitolupienkin perusteella myönnetty mahdollisuus varastoida runsaat määrät aseita. Niinpä Oulussa eräälle metsänhoitajalle on myönnetty mahdollisuus varastoida haltuunsa 4 pistoolia ja 5 kivääriä, Kajaanissa opiskelijalle pistooli ja 7 kivääriä, Rantasalmella eräälle tilanomistajalle 3 pistoolia ja 5 kivääriä (Eduskunnasta välihuuto.). Aivan niin, mutta on syytä palauttaa mieleen koska sitä nimenomaan tiedusteltiin. Helsingissä varatuomari on saanut hallussapitoluvan 3 pistoolille ja 8 kiväärille, everstiluutnantti 6 pistoolille ja 8 kiväärille. Eräs virastoapulainen sai hallussapitoluvan 6 pistoolille ja 10 kiväärille, entinen tilanomistaja 4 pistoolille ja 16 kiväärille. (Oikealta: Ne ovat asekoelmia!) Palataan myöhemmin siihen. Laivanvarustaja sai luvan varastoida 10 pistoolia ja 17 kivääriä, eräs johtaja 5 pistoolia ja 17 kivääriä ja lisäksi 4 konepistoolia (Oikealta: Nehän ovat kirjoissa, jotka aina voi hakea pois!). Turussa on taas eräs opiskelija saanut luvan varastoida näitä „opiskeluvälineitä” niin, että hänen hallussaan on 6 pistoolia ja 12 kivääriä. Ei ole lehtoriakaan jätetty ilman näitä opiskeluvälineitä Turussa, koska hänelle on annettu mahdollisuus pitää varastossa 4/4 1945 saamallaan luvalla 12 pistoolia ja kokonaista 34 kivääriä. (Eduskunnasta: Ei ole Turussa!).

On Turussa, olkaa hyvä ja käykää ja tarkastakaa. Luetteloa opiskelijoista ja lehtoreista, johtajista ja tuomareista, jotka ovat saaneet luvan varastoida aseita haltuunsa, voisi jatkaa. Uudenmaan läänissä näitä on 535 tiettyyn piiriin lukeutuvaa henkilöä, ja heillä on luvallisesti hallussa yhteensä runsaasti pataljoonan tarvitsema aseistus. Helasen muistion ohjeessahan sanottiin, että yksityisten salaisen vastarintaliikkeen taistelijain on otettava mahdollisimman paljon aseita. Kun taaskin voitaisiin väittää, niinkuin tehtiinkin, että edellä esitetyt tiedot ovat poikkeustapauksia, ja että olisin luetellut kaikki sellaiset tapaukset, lienee syytä huomauttaa, että edellä luetellut tapaukset ovat vain murto-osa laajasta aseiden yksityisten henkilöiden varastoinnista ja näihinkin sisältyvät vain ne, jotka ovat saaneet hallussapitoluvan kolmelle ja sitä useammalle sotilaskäyttöön valmistetulle ampuma-aseelle. Kuten täällä jo tänä iltana osoitettiin, on tällaisia tapauksia koko maassa noin 25,000, mikä parhaiten osoittanee, että Helasen ohjetta on todella noudatettu käytännössä. Kuinka paljon sotilaskäyttöön valmistettuja aseita on yksityisillä henkilöillä luvatta, sitä on tietysti vaikea tietää, mutta sisäministerin olisi todella syytä kiinnittää siihen samoin kuin luvallakin annettujen aseiden runsauteen huomiota (Eduskunnasta: On kiinnitetty jo!). Edellinen hallitus on asiaan kiinnittänyt huomiota ja totesi vaaran, mikä tällaisista yksityisillä henkilöillä olevista runsaista sotilaskäyttöön valmistetuista ampuma-aseista on, mutta kuten muistetaan eduskunta hylkäsi hallituksen esityksen näiden lupien peruuttamisesta ja aseiden yksityisiltä valtiolle lunastamisesta. On syytä kysyä, pitääkö nykyinen hallitus rauhansopimuksen vastaisena tällaista yksityisillä henkilöillä olevaa runsasta sotilaskäyttöön valmistettujen aseiden määrää.

Hallituksen vastaus välikysymykseen samoin kuin herra sisäministerin tulo- ja menoarvion lähetekestustelun lausunto antaa aihetta epäillä, ettei tässäkään suhteessa nykyinen hallitus ryhdy sellaisiin toimenpiteisiin kuin asia antaisi aihetta. Mahdollisesti kajoaminenkin asiaan katsotaan puoluetakillisessa mielessä tehdyksi. Asiasta ei kuitenkaan voi eikä saakaan kansamme edun nimessä vaieta. Helasen muistio selvästi osoittaa, että vaikeneminen

voi muodostua kansallemme kohtalokkaaksi. Missä olisikaan kansamme nyt, jos sen rauhaa rakastavat ja Suomen kansan parasta ajattelevat kansalaiset olisivat vaienneet silloin, kun asekatkijat ja vastarintaliikkeen miehet punoivat salaisia juoniaan. Oli onni kansallemme, että meillä oli silloin todella hallituksella elin, joka valvoi kansamme parasta. Oli onni, että meillä oli silloin hallitus, joka käsitti kansaamme uhkaavan vaaran ja joka määrätietoisesta vastustuksesta huolimatta kykeni tämän vaaran torjumaan. Onkin syytä tässä yhteydessä hiukan tarkkailla, mitä tuo elin, niin paljon parjattu välirauhansopimuksen jälkeen uudistettu valtiollinen poliisi on tehnyt ja minkä vuoksi se on saanut kaikkien taantumuksellisten vihan päällensä.

Valtiollinen poliisi paljasti ja pani alulle äsken mainitun asekatkenta-jutun tutkimisen ja teki näin ollen tyhjäksi vastarintaliikkeen suunnitelmat. Edelleen valtiollinen poliisi asetti syytteeseen tunnetut terroristit ja pomminheittäjät, jotka Vapaata Sanaa y. m. vastaan järjestivät pommiattentaatteja ja joiden rikosten tekijöiden suunnitelmissa oli myös terroristisen toiminnan suuntaaminen Neuvostoliittoon ja sen täällä olevia edustajia vastaan. Kyrren, Forströmin y. m. vakoilujuttujen tutkinta ja syytteeseen saattaminen on myöskin valtiollisen poliisin ansio. Amerikkalaisen vakoilijan Rudolf Sallin paljastaminen oli myöskin valtiollisen poliisin ansio, ja siitä se saikin aikaan todellisen likaryöpyn oikeiston taholta. Kaiken järjen nimessä olisi valtiollisen poliisin pitänyt tämän jutun aikana saada tukea ja tunnustusta siitä, että se säälimättömästi paljasti kaikki tähän vakoilujuttuun sekaantuneet, olipa heidän yhteiskunnallinen asemansa mikä tahansa. Tätä tukea ei kuitenkaan maamme oikeistolehdistö eikä sos. dem. lehdistökään antanut. Sopii kysyä, minkä syyn takia, mistä johtuu, että oikeiston taholta koetettiin kaikin keinoin vaikeuttaa jutun selvittämistä. Edellä olevan lisäksi mainittakoon vielä, että valtiollinen poliisi paljasti ja asetti syytteeseen kymmeniä SS-miehiä, jotka olivat antautuneet fascistisen Saksan palvelukseen, silloin kun Suomi ja Saksa olivat sodassa keskenään, mutta jotka Suomen tuomioistuimet ovat sitten tuominneet sakkoihin ja ehdonalaiseen vapauteen varomattomuudesta tehdystä maanpetoksesta. Vuo-

den 1944 lopulla, kun valtioneuvosto väli rauhansopimukseen pohjautuen lakkautti fascistisina tai fascismin luontoisina eräitä järjestöjä, niin on selvää, että tämän jälkeen on valtiollisella poliisilla täytynyt olla toimintaohjeena myös ettei näiden järjestöjen toimintaa aloiteta uudelleen. Ja eikö niin ole pitänytkin olla, sillä kuten sanottu onhan se välirauhansopimuksen ja rauhansopimuksenkin nimenomainen määräys. Vai näkeekö nykyinen hallitus tässä valtiollisen poliisin toiminnassa jotakin selalaista, mitä se ei olisi saanut tehdä. Kun hallitus välikysymyksen vastauksessa samoin kuin tulo- ja menoarvioesityksen lähetekeskustelussa ponnekkaasti painosti valtiollisen poliisin uudistamisen välttämättömyyttä, ettei valtiollisella poliisilla ole minikäänlaisia oikeuksia valvoa rauhansopimuksen noudattamista, ei voi väistyä päteelmältä, että juuri se, että valtiollinen poliisi on hoitanut tehtävänsä rauhansopimuksen noudattamisen turvaamiseksi, on se syy, minkä johdosta valtiollista poliisia aiotaan supistaa. Jos näin on, on se erittäin vaarallista. Onko hallitus todella harkinnut, mitä sen tällainen esitys merkitsee? (Eduskunnasta: Älä puolusta huonoa asiaa!). Olisi kuitenkin toivonut, että hallitus olisi pyrkinyt hiukan täsmällisemmin valaisemaan esitystään valtiollisen poliisin supistamissuunnitelmista. Onko hallitus kenties pyrkinyt, kuten revisiokomiteassa tuli ilmi, suuntaamaan iskunsa erikoisesti valtiollisen poliisin 1945 perustettuun sotilastoimistoon ja radiojaokseen? Mikäli näin on, on syytä tarkastella vielä asiaa tältäkin näkökulmalta. Sotilasvalvonta, jota sotilastoimisto on suorittanut, kohdistuu lähinnä lakkautettujen fascististen, sotilaallisten ja sotilaallisuuslaitosten järjestöjen mahdolliseen jatkotoimintaan, samoin luvattomaan sotilaalliseen koulutukseen, sotapetostoimintaan ja ulkomaisen sotilasvakoilutoiminnan paljastamiseen. Tästä toiminnasta mainittakoon m. m. aikoinaan huomiota herättänyt, edellä jo mainittu asekatkenta-juttu, Stella Polaris-, valvontakomission salainen kuuntelujuttu y. m., jotka on valtiollisen poliisin toimesta selvitetty. Onko kysymys tällaisen valvonnan lopettamisesta ja mihin sillä pyritään? Onko yleensä vedettävä sellainen johtopäätös, että hallitus vakuutteluistaan huolimatta ystävällisten suhteiden kehittämisestä Neuvosto-

liittoon ja rauhansopimuksen noudattamisen välttämättömyydestä kuitenkin pyrkii päinvastaiseen. Kaikkiin näihin ja moniin muihinkin kysymyksiin odottavat ei ainoastaan kansandemokraatit, vaan myöskin tuhannet ja taas tuhannet rauhaa rakastavat Suomen kansalaiset hallitukselta selvää ja suoraa vastausta. Ja ennen kaikkea ne odottavat tekoja, jotka antavat varmuuden siitä, ettei maatamme johdeta vanhalle, kansallemme niin kohtalokkaaksi muodostuneelle sotapolitiikan tielle (Eduskunnasta: Kansa odottaa Valpon lakkauttamista!).

Oikeusministeri Suontausta: Herra puhemies! Ed. Ryömä on tiedustellut, milloin kaikkien eräiden yhdistysten sääntöasiakirjat ovat olleet valtiollisen poliisin huostassa. Tämän johdosta saan nyt ilmoittaa, että tämä ajanjakso käsitti ajan elokuun 28 päivästä syyskuun 20 päivään viimeksi mainittu päivä mukaanluettuna (Eduskunnasta: Lyhyet puheet ovat parhaita!).

Ed. Sormunen: Herra puhemies! Täällä on useassa puheenvuorossa korostettu, mitenkä ajattelematon, mitenkä huonosti taktillisesti asetettu tämä nyt käsiteltävänä oleva välikysymys on ollut. Edelleen on keskustelussa korostettu määrätynlaista yhteisrintamaa kansandemokraatteja vastaan. Kansandemokraateista ja kommunisteista on sanottu, että ne ovat samat. Tämän johdosta on tullut mieleeni pari tapausta, joita ei voi olla tässä asian valaisemiseksi esille tuomatta.

Tulee mieleeni tapaus 20 vuotta takaperin. Silloin Oulussa ilmestynyt sanomalehti Pohjan Voima sai painokanteen. Sen vastaava toimittaja pistettiin vankilaan, niinkuin pahantekijä ilman muuta, tutkimatta. Ja kun tavallisen poliittisen painokanteen vuoksi ei ole tapana suoralta kädeltä vastaavaa vankilaan viedä, niin sen johdosta silloin työväen edustajat eduskunnassa tekivät välikysymyksen. Tuo välikysymys leimattiin aivan samalla tavalla, niinkuin tänä iltana täällä, naurettavaksi, sellaiseksi, joka merkitsee välikysyjän poliittisen vaikutuksen vähenemistä. Kun vähän myöhemmin, vuotta myöhemmin, kuuluisan Lapuan „taistelun”, sinne kokoontuneitten työläisnuorten vaatteitten repimisen johdosta ja eräiden muiden pahoinpitelyjen johdosta tehtiin välikysymys täällä edus-

kunnassa, jälleen tämä välikysymys naurettiin ulos, selitettiin se merkitsevän vain poliittisen vaikutusvallan vähenemistä välikysyjän taholta. Merkkillinen yhtäläisyys on näillä aikaisemmillä välikysymyksillä taikka niihin annetuilla vastauksilla ja tällä nyt tänä iltana käsiteltävänä olevalla. Tämä yhtäläisyys tuo mieleen sen suunnatoman taistelun, jota on käyty kommunismia vastaan ja jota seikkaa myös tämän välikysymyksen vastaus erikoisesti korostaa. Tämähän on nimenomaan kommunismia vastaan käytävää taistelua. Tämän johdosta ei voi olla palauttamatta mieleen tuon taistelun pitkä ja monivaiheinen historia. Sen kertomiseen tässä ei kuitenkaan ole aikaa. Tarvitsee vain viitata, että kun sata vuotta sitten kommunismin sanottiin silloin olleen haaveasteella, aaveasteella ja kun tuo aave julkaisi ohjelmakirjassensa, niin siihen aikaan olivat silloiset maailman suurmahdit sitä kukistamassa, tsaari, paavi, Metternich, Guizot, Ranskan radikaalit ja Saksan poliisit, mutta tuota maailmanmahtia vastaan taistelussa kommunismin aave ei kuitenkaan kukistunut. Tuo aave kasvoi tieteeneksi. Tiedettä vastaan on myös ollut taistelijoita, sekään ei kukistunut. Sensijaan voidaan katsoa tieteen kasvaneen ja vahvistuneen ja muuttuneen käytännöksi, jopa sellaiseksi, jonka merkitys tämän päivän politiikassa tuntuu suunnattomasti kautta maailman. Mutta tälläkin kaudella kommunismia vastaan on kovasti taisteltu. Viimeksi sitä vastaan tekivät sotaliiton Hitler ja Mussolini ja eräät heidän aseenkantajansa. Mutta kuinka kävi siinä taistelussa? Samalla tavoin kuin aikaisemmin. Tsaari ja hänen liittolaisensa paavia lukuunottamatta on kukistunut, ja niin kukistuivat myös Hitler ja hänen liittolaisensa. Ja kuitenkin näistä Hitlerin jälkeläisistä löytyy sellaisia liittolaisia vielä, niinkuin tässä välikysymyskeskustelussa on osoitettu, jotka kamppailevat kommunismia vastaan sen kukistamiseksi. Täällä on aivan oikein eräissä puheenvuoroissa korostettu, mitenkä tuollainen taistelu on nyt yhtä turhaa kuin se oli aikaisemminkin ollut.

Välikysymys on mielestäni täysin perusteltu ja senvuoksi ei voi tehdä muuta kuin yhtyä siihen päiväjärjestykseen siirtymismuotoon, jonka täällä ed. Sylvi-Kyllikki Kilpi on ehdottanut, ja jota pyydän tässä kannattaa.

Ed. M. Järvinen: Herra puhemies! Herra sisäministerin ja ed. J. Wirtasen lausunnoista ilmeni, että se terroristiliigan toteaminen, josta lausunnossani mainitsin, olisi jo vanha juttu, noin vuoden takainen asia. Vaasassa tästä terroristiliigasta ja sen paljastumisesta eivät ainakaan työläispiirit ole tiedäneet tähän asti mitään. Herra sisäministerin ja ed. J. Wirtasen lausunto todistaa sitä, että asia on tunnettu porvarillisissa piireissä ja johtuu siitä, kun se on siellä järjestettykin (Ed. Tuurna: No no no no!). Se, että asia on nyt vasta tullut julkisuuteen, johtuu käsitykseni mukaan siitä, että asian on tutkinut Vaasan poliisilaitos, jonka poliisimestarina on varsinakin Vaasan läänissä tunnettu lapualaisajan aktiivinen poliisimestari (Eduskunnasta: Mikä nimi?). Asia on pidetty salassa nähtävästi hallitukseltakin. Vasta nyt se erään sattuman kautta on tullut julkisuuteen. Herra sisäministeri samoin kuin ed. J. Wirtanenkin lausunnossaan väitti, että olisin tämän tiedon, jonka puheenvuorossani mainitsin, saanut valpolta. Sen väitteen pyydän torjua mitä jyrkimmin (Eduskunnasta: Puolet pois!), sillä käsitykseni on, että tuskin valpo on tästä asiasta ainakaan suuremmassa määrässä ollut tietoisena, koska se on poliisilaitoksessa katsottu kriminaalirikokseksi ja ilmeisesti ei sen tutkimisessa ole ollut valpolla mitään osuutta.

Ed. Ryömä: Herra puhemies! Totean, että herra oikeusministerin äsken antamat tiedot eivät ole omiaan (Eduskunnasta: Ei siitä ole vahinkoa, vaikkei sitä kuulekaan!) vahvistamaan sitä käsitystä, minkä herra pääministeri tämänpäiväisessä vastauksessaan antoi eräiden ampumaseurojen (Eduskunnasta: Ei se uskalla puhua kovasti!) rekisterinpaperien sijainnista. Lisäksi todettakoon, että hallituksen taholla ei tuskin ole yritettykään, puhumattakaan, että olisi kyetty kumoamaan niitä tosiasioita, mitä ryhmämme taholta on esitetty ja mitä esittämäämme välikysymykseen sisältyi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 8, 25—27 ja 29 sekä asetus ja kaksi valtioneuvoston päätöstä voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Metsästyslain 54 §:n muuttamista

koskeva hallituksen esitys n:o 8 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi korotettujen tullien kantamisesta vuonna 1949

sisältävä hallituksen esitys n:o 25;

Ehdotuksen laiksi kahviverosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 26; sekä

Ehdotuksen laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 27.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan:

Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta

tarkoittava hallituksen esitys n:o 29.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan:

Asetus 14 päivältä toukokuuta 1948 Ranskan kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

Valtioneuvoston päätös 10 päivältä kesäkuuta 1948 saippuan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta; ja

Valtioneuvoston päätös 17 päivältä kesäkuuta 1948 ylimääräisistä virastotöistä ane-

tun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 6 päivänä lokakuuta kello 0,27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

16. Keskiviikkona 6 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ulkopuolella päivä- järjestyksen

tehdään päätös ed. Kuusinen-Leinon
y.m. välikysymyksen johdosta, joka
koskee Suomen kansainvälistä asemaa 271

Esitellään:

- 1) Hallituksen esitys n:o 14 val-
tion tulo- ja menoarvioksi vuodelle
1949 273
- 2) Hallituksen esitys n:o 15 laiksi
uusien virkojen ja toimien perustami-
sesta eräisiin virastoihin ja yleisiin
laitoksiin .. —
- 3) Hallituksen esitys n:o 16 Val-
tioneuvoston lainanottovaltuuksista .. —
- 4) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi
makeisvalmisteverosta ..... —
- 5) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi
tulitikkuverosta ..... —
- 6) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi
sokerista suoritettavasta valmisteve-
rosta ..... —
- 7) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi
mallasjuomaverosta annetun lain
muuttamisesta ..... —
- 8) Hallituksen esitys n:o 21 laiksi
niistä yleisistä perusteista, joiden
mukaan lisenssitoimikunnan virkatoi-
mista ja toimituskirjoista on suoritet-
tava maksuja, annetun lain voimassa-
oloajan pidentämisestä ..... —
- 9) Hallituksen esitys n:o 28 laiksi
valtion osanotosta Suomen Asunto-
hypoteekkipankin eräiden lainain jär-
jestelyyn ..... —

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Siv.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi
edustajat Andersson, Antila, Berner, von
Born, Forss, Hiekkala, Larson, Leino,
Luukka, Manninen, Pekkala, Pohjala, Ran-
tamaa, Törngren, Vesterinen ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1946.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituk-
sen viime elokuun 6 päivälle päivätyn kir-
jelmän ohella on eduskunnalle saapunut
uudelleen jätettynä kertomus valtiovarain
tilasta vuonna 1946, mikä kertomus nyt on
jaettu uusille edustajille.

Päätös ed. Kuusinen-Leinon y.m. Suomen kansainvälistä asemaa koskevan välikysy- myksen johdosta.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjes-
tyksen on nyt tehtävä päätös ed. Kuusinen-
Leinon y.m. välikysymyksestä, joka koskee
Suomen kansainvälistä asemaa.

Edellisessä istunnossa julistettiin väliky-
symykseen annetun vastauksen johdosta vi-
rinnyt keskustelu päättyneeksi. Valtiopäi-
väjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukai-
sesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttä-
väksi päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka
sanamuoto on seuraava: „Kuultuansa an-
netun selityksen eduskunta siirtyy päiväjär-
jestykseen”. Kutsun tätä puhemiehen ehdo-

tukseksi. Vastoin puhemiehen ehdotusta on ed. S.-K. Kilpi ed. P. Leskisen kannattamana ehdottanut näin kuuluvan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon: „Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta odottaa, että hallitus kiireellisesti ryhtyy rauhansopimuksen edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiseen sekä Suomen ja Neuvostoliiton välisiä hyviä suhteita haittaavien esteiden poistamiseen, ja siirtyy päiväjärjestykseen”. Kutsun tätä ehdotusta ed. S.-K. Kilven ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy puhemiehen ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. S.-K. Kilven ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 34 ei-ääntä, poissa 22.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kuusinen-Leino: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitatan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Alanko, Annala, Borg-Sundman, Brander, Brander-Wallin, Brommels, K. Eskola, V. Eskola, Fagerholm, Haapaniemi, Hakala, Hakkila, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Henriksson, Hetemäki, Hiihelä, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala,

Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Ikonen, Jallas, Jern, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kallio-koski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski Kilpeläinen, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koskinen, Koukkari, Kuitinen, Kullberg, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Laine, Laitinen, Lampinen, Lappi-Seppälä, Lehtokoski, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Malkamäki, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki, Muikku, Murtomaa, Mäkinen, Niemi, Niskala, Niukkanen, Nuorsaari, E. Nurminen, Okko, Oksala, Paasio, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Penttala, Pesonen, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rankila, Rantala, Raunio, Riikonen, Ryttä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Salmela-Järvinen, Sarjala, Seppälä, H. Simonen, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Sävelä, Söderhjelm, Takki, Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, Turkka, O. Turunen, V. K. Turunen, Tuurna, Varjonen, Welling, Vennamo, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virolainen, J. Wirtanen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Friman, Hietanen, M. Järvinen, Kauhanen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, M. Leskinen, P. Leskinen, Meriläinen, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Nieminen, N. Nurminen, Perkonoja, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Sormunen, Stenberg, Tainio, Tauriainen, Torvi ja A. K. Virtanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 17 edustajaa:

Andersson, Antila, Berner, von Born, Forss, Hiekkala, Lahtela, Larson, Leino, Luukka, Manninen, Pekkala, Pohjala, Rantamaa, Törngren, Vesterinen ja Virkki.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 35 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. J. Koivisto: Herra puhemies! Menossa oleva ensi vuoden talousarvion lähetekeskustelu on alkanut tavallisuudesta poikkeavalla tavalla. Sen suunta on alun alkaen saanut päähuomion kiintymään ulko- ja sisäpolitiikan linjoihin saattaen toistaiseksi talouspoliittisen puolen varjoon. Hallituksella onkin ollut erityinen syy ohjata keskustelu heti aluksi koskettelemaan sitä puolta politiikastaan, jonka kohdalta sitä vastaan on raivokkaimmin hyökätty. Tämän puolen laajempaan käsittelyyn, kesken talousarvion tavanomaista lähetekeskustelua, antoi lisäksi etsimättömän aiheen SKDL:n hätäpäissään tekemä, täysin tarpeettomaksi osoittautunut välikysymys, joka aivan äsken tuli loppuun käsitellyksi. Toivottavasti sen käsittely ja tulos ovat omiaan antamaan välikysymyksen tekijöille sen parlamentaarisen elämän ja tavan perusopetuksen, että välikysymykselläkin pitää olla aihe. Kun välikysymyksen yhteydessä tuli käsitellyksi ulkopoliittinen suuntaus ja Laihian ampmaseura — mikä ansaitseman kunnia tämä rinnastus laihialaisille — ei niissä ole enää aihetta viipyä. Herra puhemiehen luvalla saanen hieman kosketella muita sisäpoliittisia ja taloudellisia kysymyksiä.

Uskoakseni herra pääministeri on oikeassa, kun hän arvelee SKDL:n provokaattoristen toimenpiteiden juontavan alkunsa heikäläisille hallituksen muodostamisessa

tapahtuneesta virhelaskelmoinnista. Vaikka yleinen käsitys oli, että hallitus olisi ollut muodostettava entiselle pohjalle, ei demokraattisen tavan eikä parlamentaarisen käytännön mukaista ole meillä sen paremmin kuin muissakin maissa, että poliittinen ryhmäkunta, joka on kärsinyt vaaleissa tappion, voisi sanella uuden hallituksen perustamisessa noudatettavan suunnan. Tämä oli sitäkin mahdollisempaa, kun eduskunnan porvarillinen enemmistö oli lisääntynyt kahdesta kuudeksitoista. Kansan mielipide oli kommunisteja vastaan ja se oli otettava varteen. Hallituksen muodostaja kulki nähdäkseni myönnytysten äärimmäistä rajaa neuvotellessaan SKDL:n kanssa näiden mukaan tulosta. Hän meni siinä pitämälle kuin ryhmämme kanta oli. Kun SKDL arvioi tilanteen väärin ja esti hallituksen muodostamisen entisellä pohjalla, oli ainoa tilanteen nopean selvittämisen mahdollisuus siinä, että muodostettaisiin yhden puolueen vähemmistöhallitus. Pitkät hallituspulat ovat aina olleet demokraattisen järjestelmän kirouksena, eikä meillä kesällä suinkaan ollut varaa uudistaa aikaisempia kokemuksia, vallankin kun äärimmäisen vasemmiston taholta oli uhkailtu ulkoparlamentaarisia painostuskeinoja hallitusta muodostettaessa.

Vaikka maalaisliitto olisikin nähnyt mieluummin hallituksen muodostuvan mahdollisimman laajalle pohjalle tai ainakin kolmen suurimman puolueen kannatuksen varaan, ryhmä, saatuaan ilmoituksen sosiaalidemokraattisen hallituksen muodostamisen aikeista, omaksui säännönmukaisen lojaalin opposition asenteen. Hallitukseen tullaan eri vaiheissa suhtautumaan sen tekojen mukaisesti, toisin sanoen ei haluttu vannonnoa sille ikuista uskollisuutta, mutta ei myöskään alun alkaen vihollisuutta.

Tässä on ollutkin ratkaiseva ero SKDL:n ja maalaisliiton hallitukseen suhtautumisen välillä. Äärimmäinen vasemmisto on kaikin mahdollisin keinoin yrittänyt saada tehtyä virhettään tekemättömäksi ja pannut liikkeelle valheen ja vääristelyn voimat kaataakseen hallituksen ja päästäkseen itse mukaan. Maalaisliitto on tyytynyt ja tyytyy edelleenkin tuomitsemaan hallitusta tekojen mukaan tuntematta „hallituskipeyttä” ja tietäen kuinka mahdotonta on kommunistien raivokkaan hallituksen kaatamiskampanjan jälkeen ajatellakaan kes-

tävän pohjan löytämistä uudelleen kokoomushallitukselle.

Kun maalaisliitto on ilmoittanut tuomitsevansa hallituksen sen tekojen mukaan, on meidän syytä silmällä tähän asti kuljettua taivalta. Tällöin voidaan tyydytyksellä todeta, että tavallisten kansalaisten suhtautuminen hallitusvaltaan on edullisesti muuttunut. Edellisen hallituksen aikana sisäasiainhoidon ollessa kommunistisen ministerin hallussa kansalaisten keskuudessa oli turvattomuuden tunne. Valtiollisen poliisin toimenpiteet antoivat tuon tuostakin aihetta m. m. eduskunnalle huomauttaa niiden omavaltaisuudesta, jopa laittomuudesta. Kaikista muistutuksista huolimatta mainittu elin jatkoi toimintaansa entiseen tapaan ja muodostui valtioksi valtiossa, kunnes sisäministeri Leino joutui epäluottamuslauseen saatuaan eroamaan. Uuden hallituksen toimenpiteet valtiollisen poliisin toiminnan hillitsemiseksi ovat herättäneet tyydytystä ja vahvistaneet kansalaisissa tunnetta, että elämme jälleen oikeusvaltiossa.

Niinikään on tyydytyksellä pantava merkille, että on puututtu Sotevan toimintaan ainoalla toistaiseksi sopivalla tavalla: saatamalla julkisuuteen sitä koskeva mietintö, viittaamalla toiminnassa esiintyneisiin epäkohtiin ja vaatimalla entistä suurempaa täsmällisyyttä tilauksissa vastaisuudessa. Soteva on ollut suurissa vaikeuksissa, kuten sen lukuun toimiva teollisuuskin, oloissamme suunnattomat tilaukset kun on ollut rauhansopimuksen täyttämiseksi määräaikana toimitettava. Alkuvaikeuksissa satuneet erehdykset ovat ymmärrettäviä, vaikkakin tuomittavia, samoin kuin sekin, ettei kaikissa suhteissa ole kyetty estämään teollisuutta kohtuuttomasti hyötymästä sotakorvaustilauksista. Mutta epäkohdan jatkaminen on tiukennetulla valvonnalla estettävä, kuten hallitus lupaakin. Mikä on ollut edellisen hallituksen osuus Sotevan toiminnassa, se tulee aikanaan selvitettäväksi.

Säännöstelyn asteittain tapahtuva purkaminen on sekin herättänyt tyydytystä, vaikka kysyä saattaa, onko se ollut riittävän ripeätä ja toisaalta kaikilta kohdiltaan kärjistyneen maailmantilanteen huomioon ottaen kaukonäköistä. Tilapäisen virkamieskunnan sodanaikaisten vahvuuksien supistaminen ja virkavaltaisuuden vähentämiseksi tarkoitetut toimet on otettu nekin

vastaan tyydytyksen tuntein, kun sensijaan verotusta koskevat esitykset, joihin tulen myöhemmin, herättävät epäilyksiä.

Hallituksen tähänastiset toimet ovat kuitenkin olleet pääasiassa valmistelua ja sen vuoksi vasta lupauksia. Niitten antamisen ja toteuttamisen välillä on vielä monta mutkaa. Yhden puolueen hallitus saa helpommin valmiiksi esityksiä kuin kokoomushallitus, mutta eri asia on niitten läpimeno eduskunnassa. Tarpeelliset sovittelut kun kokoomushallituksessa tehdään sen omassa keskuudessa, jää nyt eduskunnan asiaksi useimmissa tapauksissa sopivan ratkaisun niihin löytäminen.

Levottomuutta on hallituksen alkutaipaleella ollut omiaan herättämään se ettei hallitus ole kyennyt turvaamaan työrauhaa, rauhallisuutta työmarkkinoilla, vaikka sen säilyminen olisi olojemme paranemisen välttämätön edellytys. Kommunistien kiihottuksen vuoksi monilla elintärkeillä aloilla on puhjennut lakkoja, jotka vaikeuttavat vientiämme, jopa haittaavat sotakorvausten suoritustakin. Alituisen toistuvat palkankorotusvaatimukset ja n. s. mustien palkkojen pelottavan yleiseksi paisunut vaatiminen ja niihin suostuminen uhkaavat vakavasti rahanarvoa ja synnyttävät ymmärrettävää tyytymättömyyttä kohottamatta kuitenkaan palkkatyöväen elintasoa, joka on ensisijassa riippuvainen tarvikkeitten tuotannon ja tuonnin lisääntymisestä. Odotammekin hallitukselta päättäviä toimia tässä suhteessa. Niinikään herättää huomiota m. m. esillä olevaa budjettia tarkasteltaessa, että me jatkuvasti liian suuressa määrässä elämme ulkomailta saatavien luottojen varassa. Olemmehan sodan päättymisen jälkeen velkaantuneet ulkomaille noin 25 miljardia markkaa, vaikka päin vastoin pitäisi pyrkiä jatkuvalla säästäväisyydellä vähentämään riippuvaisuuttamme ulkomaista. Me elämme yli varojemme, josta on syytä varoittaa hallitusta jo sen alkutaipaleella.

Näin hallituksen sisä- ja talouspolitiikassa on todettavana sekä myönteisiä että kielteisiä puolia. Toistaiseksi voidaan sanoa, että sisäpoliittisesti edelliset ovat voitolla.

Yhtä varauksetonta tunnustusta emme voi antaa hallituksen talouspoliittisista pyrkimyksistä. Oikeammin sanoen emme voi antaa niille tunnustusta ollenkaan. Halli-

tuksen veropoliittiset pyrkimykset, sen maataloustuotteiden hintapolitiikka, sen täysin piittaamaton kanta oman maan elintarvikkeiden kauppaan saamiseksi y. m. toimenpiteet ovat herättäneet huolestumista ja levottomuutta maatalouden harjoittajissa, pienimmästä suurimpaan viljelijään saakka. Hallituksen toimenpiteet ja toisaalta toimettomuus osoittaa, että sosiaalidemokraattien sammumaton maatalousviha on nyt saamassa käytännöllisiä ja maataloudelle kohtalokkaita muotoja. Näyttää siltä, ettei maatalouspiireissä suotta huokaistu hallituksen muodostumisen tiedoksi tultua: nyt herra maata s. o. maanviljelystä varjellakoon.

Verotuspolitiikallaan hallitus pyrkii asettamaan samansuuruiset tulot eri tavalla verotettaviksi riippuen siitä, onko tulo palkka- tai muuta tuloa. Hallituksen luulisi olevan tietoisia siitä, että jo nykyisin **kin** verotusjärjestelmän kautta suurin osa maamme viljelijöistä joutuu maksamaan veroa tulosta, jota se ei ole koskaan saanut. Tämä tapahtuu siten, että maatalouden verotettavaksi tuotoksi lasketaan kirjanpitotilojen tuotto sataprosenttisesti. Nyt on asia kuitenkin niin, että kirjanpitotilat ovat yleensä sijaintinsa, etuuksiensa ja viljelijänsä taitavuuden vuoksi paljon edellä keskitasosta. Useassa tapauksessa ovat niiden viljelijät viime vuosien jyrkästi vaihtelevissa suhdanteissa osanneet valita viljelyskasvinsa oikein ja jo siten saavuttaneet keskitasoa parempia tuloksia. On laskettu, että muiden tilojen keskimääräinen tuotto olisi vain noin 50 % kirjanpitotilojen tuotosta. Lisäksi on huomattava, että kirjanpitotiloja, varsinkin pientiloja on maassamme aivan liian vähän, että ne pystyisivät antamaan oikean kuvan koko maataloutemme tuotosta. Kun hallitus nyt aikoo suoda verohelpotuksia palkkatuloista ja jättää maatalouden siitä osattomaksi, vieläpä lisäämällä sen verorasitusta, tullaan ryhmämme taholta päättävästi vaatimaan kaikkien tulojen samanarvoisuutta verotuksessa (Ed. Kulovaara: Muutetaan järjestelmä tulojen mukaan!). Tulojen mukaan ja samanperusteiseksi verotus.

Erikoista huolestumista herättää viljelijöissä tämän vuoden perunasadon kohtalo. Aikaisempia kehoituksia noudattaen ovat viljelijät lisänneet perunan viljelystään vuodesta vuoteen ja tottuneet perunasta

saamaan kipeästi tarvitsemiaan rahatuloja. Nyt kun pitäisi olla paras perunan kauppaaika, ei sillä ole kysyntää ensinkään. Tai jos on, niin tarjotaan niin alhaista hintaa, ettei se pahimmassa tapauksessa peitä edes nostokustannuksia. Viljelijää kehoitetaan varastoimaan perunansa ja muuttamaan se rahaksi karjan kautta. Hyvä on näin neuvoa, mutta on oikeus myös kysyä, mistä esim. sellainen pienviljelijä, jonka maasta 20 à 25 % on perunalla, ottaa tähän hätään sellaisen karjamäärän, jolle voi perunansa taloudellisesti syöttää. Viljelijät odottavat hallitukselta päättäviä toimenpiteitä perunasatonsa kaupaksi saamiseksi edes 4 markan kilohintaan nyt syksystä alkaen. Ellei niitä tule, on odotettavissa, ettei ensi syksynä tulo kilaakaan oman maan perunaa kulutuskeskuksiin. Vain omaksi tarpeeksi tulevat viljelijät perunaa viljelemään.

Kotimaisen viljan kauppaan saamiseksi ovat hallituksen toimenpiteet vähintään epäonnistuneita. Vain äärimmäisessä hädässä oleva viljelijä voi lähteä hallituksen kanssa tekemään niin epäedullista varastomissopimusta kuin hallitus tarjoaa. Jos hallitus ei voi ottaa viljelijältä vastaan niitä tuotteita, joita on pakosta viljeltävä ja luovutettava, on säännöstelystä luovutava ja siitä viljelijöille ennen kylvökautta aina ilmoitettava.

Kun näitä kaikkia kysymyksiä tullaan ryhmämme taholta yksityiskohtaisemmin käsittelemään eri lausunnoissa ja eri yhteyksissä samaten kuin hallituksen pyrkimystä rakentaa vain kaupunkeja, en niihin tässä yhteydessä enempää puutu (Eduskunnasta: 5 miljardia maaseudulle ja 3 miljardia kaupunkiin!). Totean vain, että hallitus tulee löytämään kohtalonsa kielteisellä suhtautumisellaan maaseutuun ja maatalouteen sitä pikemmin ja sitä väijäämättömämmin, mitä enemmän se kuulee puolueensa maataloutta silmittömästi vihaavia maatalousteoreetikoita, jotka pyrkivät esiintymään n. s. maatalouden asiantuntijoina (Ed. J. Wirtanen: Oikein!).

Ed. Hakkila: Herra puhemies! Edellinen arvoisa kansanedustaja puheessaan selvitti nykyisen hallituksen syntymistavan ja -vaiheen. Siitä kävi selville, miten se todellisuudessa tapahtui, niin että ne vääristelyt, mitä eräillä tahoilla on esitetty,

jäävät omaan arvoonsa. Mutta samalla kuin hän julisti, että hänen ryhmänsä vanhan hyvän parlamentaarisen tavan mukaan tyytyy lojaaliseen oppositioon ja arvostelee hallitusta yksinomaan sen tekojen mukaan, niin tämä äärimmäinen vasemmistoryhmä hermostuneisuudessaan on lähtenyt aivan hysteeriseen sotaan hallitusta vastaan siitä syystä, että jäivät salkkuja vaille viimeisessä jaossa. Hallitusmuodon mukaan kutsuu tasavallan presidentti rehellisiksi ja taitaviksi tunnettuja syntyperäisiä Suomen kansalaisia hallituksen jäseniksi. Minua ihmetyttäisi, jos tämän kampanjan jälkeen löytyisi heidän ryhmänsä ulkopuolella montakaan rehelliseksi ja taitavaksi tunnustettua kansalaista, joka haluaisi heidän kanssaan ryhtyä hallitusta muodostamaan. Selaisesta hallitustoveruudesta vähänkin kokemusta omaava henkilö kiittää ja pyytää vapautusta (Välihuuto vasemmalta!). Minusta ei tietysti ole puhetta. Minähän en lähde mihinkään hallitukseen, mutta minä puhun niistä, jotka luultavasti eivät halua lähteä teidän kanssanne hallitukseen (Vasemmalta: Entäs sotahommiin?).

Uusi hallitus sai ensimmäisenä toimenpiteenään ryhtyä kiireellisesti valmistamaan ensi vuoden talousarviota, jonka laatiminen on jokaisen hallituksen vaativin tehtävä ja voi usein muodostua rahaministerille kohtalokkaaksikin. Eduskunta ei ole aina suinkaan suopeasti kohdellut talousarvioon liittyviä verolakeja ja niinpä on sattunut, että hyvillä edellytyksillä valtion kukkaroa hoitamaan ryhtynyt ja ennakolta suurta arvonantoakin nauttinut finanssimies on murheekseen nähnyt verolakiensa luhistuvan toinen toisensa jälkeen. Uusi hallitus ei suinkaan saanut mitään hyvää perintöä edeltäjältään, kun monet ja suuret virheet olivat vieneet markkamme arvon romahduksen partaalle ja vasta viime aikoina on rahanarvon ja taloudellisen elämämme vaikiintumisesta alkanut näkyä uusia lupaavia toiveita. Nämä toiveet perustuvat tuotannon arvon lisääntymiseen ja valtion velan kasvun miltei täydelliseen tyrehtymiseen. Erittäin ilahduttavaa on panna merkille vientiteollisuutemme numerot, jotka osoittavat noin 20 %:n kasvua.

Valtiovarainministeri lausui teoksestaan vaatimattomasti, ettei se suinkaan ole ihan nebudjetti, joka täysin tyydyttäisi häntä itseään ja hallitusta. Ilmoitti siinä vielä

tälläkin kertaa olevan pakko köyhän maan menot rajoittaa kertyvien tulojen mukaisesti. Tätä kovaa tosiasiaa vastaan törmäävät monet arvostelijat, jotka olisivat mielellään sijoittaneet suurempaa rahallista tukea monille hyville ja tärkeille asioille. Jos taloudellinen elämämme edelleen jatkuu lisääntyvän vakautumisen ja tervehtymisen merkeissä sekä markkamme kykenee säilyttämään edes nykyisen arvonsa, voimme suuremmalla avokätisyydellä ja ripeämmällä vauhdilla käydä rakentamaan työhön. Sosialidemokraattinen ryhmä luottaa siihen, että eduskunnan valtiovainvaliokunta tarkoin ja huolellisesti punnitsee hallituksen talousarvioehdotusta ja näkee mielellään, että jos valiokunta katsoo syksyn mahdollisuudet kesäisiä arvosteluperusteita valoisemmiksi, se keventää kansamme vähäväkisen osan elämää. Ryhmämme haluaa kiinnittää näin ennakolta huomiota muutamiin erikoisesti silmiinpistäviin puutteisiin. Asunto-olomme ovat niin vaikeat, että niissä on pikainen korjaus ehdottomasti aikaansaattava. Nykyinen järjestelmä, joka on merkinnyt silmien sulkemista vallitsevilta epäkohdilta ja korkeintaan jonkinlaista kurjuuden tasaamista, ei voi enää jatkua. Se merkitsisi suurta kansallisten varojen tuhlausta ja asuntoa, se on, omaa kotia vailla olevien nuorten kansalaistemme elämän synkentämistä, niin että nykyisestä asemasta on ehdottomasti päästävä. On pikaisesti luotava rakennusohjelma ja se toteutettava ankaralla kädellä.

Monien vaikeuksien keskellä kamppaillessaan on kansamme onneksi viime vuosina välttynyt työttömyyden kiroukselta. Nyt näyttää siltä, että tulevan talven aikana on varauduttava tehokkaasti torjumaan myöskin työttömyys, mikäli sitä ilmenee. Eduskunnassa äskettäin käynyt Oulujoen koskien voima-asemilla työskentelevien työläisten lähetystö antoi tässä suhteessa kansanedustajille vakavan huomautuksen, joka on otettava varteen. Suurta osaa pohjoisinta Suomea on kohdannut ankarien hallon aiheuttama kato, joka vaatii toimenpiteitä valtion puolelta. Katoon liittyy läheisesti myös työttömyys, joten avunantoa on kiirehdittävä, jotta se tulisi ajoissa ja muodostuisi tehokkaaksi.

Edustajille on varattu valtiopäiväjärjestyksemme mukaan myös tilaisuus esittää

omia toiveitaan ja parannusehdotuksiaan talousarvioon rahaasia-aloitteiden muodossa. Tätä oikeutta pidetään periaatteellisesti suuressa kunniaissa, mutta sen käytäntöä sen sijaan katsotaan sitä karsaammin. Yhtä suuri kuin näiden aloitteiden kuolevaisuus on kuitenkin edustajien jatkuva sitkeys niiden tekemiseen. Näin suuri into ja kuolemaansa halveksivien aloitteiden lukuisuus ansaitsee kuitenkin sen, että etenkin niissä oloissa, joissa nyt elämme, suurvaltaista valtiovarainvaliokunta punnitsee nämä aloitteet huolellisesti sekä ottaa vakavasti huomioon sellaiset niistä, jotka sen täysin ansaitsevat. Sen sijaan on luonnollisesti köykäisiksi havaittavat edelleen hyvien perinteiden ja eduskunnan terveydenhoidon kannan mukaisesti armotta kuoletettava. Tällainen menettely voi kohottaa talousarvion arvoa ja lisätä arvoisan valiokunnan ennestään suurta arvovaltaa ja kunniaa.

Uudelta hallitukselta odotetaan aina paljon hyviä tekoja ja sen puoleen käännetään monien hyvien parannusten aikaansaamiseksi. Myös edellytetään, että jos valtion viljelmät ovat päässeet kasvamaan rikkaruohoja, ne kitketään pois. Edelliselle hallitukselle on myöskin uuden eduskunnan puolesta lausuttava tunnustus sen asettaman Ahlbäckin komitean työstä ja paljastamista epäkohdista. Esitän siihen läheisesti liittyvän tietoon tulleen erään oudon toimenpiteen. Vankeinhoitolaitoksen uusi ylijohdaja lähetti neljäntenä virkapäivänään tammikuun 4 päivänä 1946 vankiloille kiertokirjeen, jossa ilmoitti, että ennenkuin vankeinhoitolaitoksen viran- tai toimenhaltijoihin kuulumaton henkilö otetaan valtion toimeen, on valtiolliselta poliisilta hankittava lausunto. Toimenpide on sekä omituinen että sen motiivia vaikea käsittää. Ahlbäckin komitean lausunto osoittaa sen enemmän kuin vääriin osuneeksi, ellei sitä ole myöskin katsottava jopa laittomaksi. Valpon virkailijoistahan suurin osa oli epäpätevää, johtajat vaihtuivat yhtämittaa ja kun siihen vielä kuului lukuisia varkaita ja kavaltajia, niin kai se oli viimeinen laitos, joka oli pätevä lausumaan jotain vankeinhoitolaitoksen virkoihin otettavista. Seuraukset eivät olekaan jääneet surullisia jälkiä jättämättä. Arvelen koko eduskunnan olevan kanssani yhtämieltä odottaessaan herra oikeusministerin ryhtyvän kii-

reellisiin toimenpiteisiin mainitsemani kiertokirjeen peruuttamiseksi.

Ed. Vilhula: Herra puhemies! Meillä käytännössä olevan tavan mukaan on herra valtiovarainministeri varsin asiallisessa ja selventävässä puheenvuorossaan esittänyt eduskunnalle laatimansa tulo- ja menoarvion ensi vuodelle. Tavasta poiketen, kuten ed. Koivisto jo mainitsi, ovat herra pääministeri ja herra sisäasiainministeri käyttäneet myöskin puheenvuoron tässä yhteydessä ja kumpikin nämä puheenvuorot ovat olleet paikallaan, sillä niiden sisältö on ollut omiaan antamaan, samoin kuin eilen välikysymyskeskustelukin valaistusta kansalaisille oikean mielipiteen muodostamiseksi siitä räikeästä poliittisesta kampanjasta, johon äärimmäinen vasemmisto on etenkin viime aikoina maassamme ryhtynyt.

Mitä taas tulee itse tulo- ja menoarvioon, niin sen menojen loppusumma, lähes 100 miljardia markkaa, on ilmeisesti saattanut yllättää monet kansalaiset. Hallituksella on varmaankin ollut antaessaan menojen näin kohota tavoitteenaan se täysin hyväksyttävä ajatus, että ensi vuoden aikana ei enää olisi tarpeellista antaa valtion talouden vakiinnuttamiseen pyrittäessä lisämenoarvioita. Ellei tätä kuitenkaan voida toteuttaa, niin nyt esiintyvä avokätisyys saat- taan osoittautua vähemmän tarkoituksenmukaiseksi. Näyttää siltä kuin hallitus olisi menoarviota laatiessaan menestyksellä pyrkinyt seuraamaan entisen kunnan kansanedustajaehdokkaan vetävää ja myös taval- laan hyväksyttävää tunnuslausetta: „varallisuutta kaikille”. Mutta toiselta puolelta on nyt kuitenkin jo todettava, että monet erittäin tärkeät tarpeet, joista kansanedustajienkin tekemät useat aloitteet ovat osituksena, ovat sittenkin joutuneet jäämään kaikesta huolimatta menoarvion ulkopuolelle.

Tulopuolen lukkoon saaminen ei näytä menojen suuruudesta huolimatta kuitenkaan onneksi tuottaneen kovin suuria vaikeuksia, ja tämän tekee ymmärrettäväksi osaltaan valtion tulojen kasvu, joka m. m. tämän vuoden alkupuoliskolla oli erään julkisuudessaakin olleen uutisen mukaan 42 miljardia markkaa, arvion ollessa vain 24 miljardia.

Maatalouden pääluokan kohdalta voidaan panna merkkeille, että siinä on lisäystä koko-

naista 1,967,108,900 markkaa, josta kuitenkin siirtoa 15 pääluokasta noin 186 milj. markkaa, joten varsinainen lisäys on noin 1,782 milj. markkaa. Suurimmat lisäykset on tehty maatalouden tukemistoimintaa koskevassa luvussa, jossa lisäystä on 724 milj. markkaa, ja asutustoiminnan kohdalla, jossa lisäys on 900 milj. markkaa. Edellisessä luvussa ovat suurimmat korotukset uudisraivausmomentilla, jolla se voimassa olevan lain asettamien vaatimusten mukaan on korotettu 150 milj. markkaa ja leipäviljan tuotannon tukemismomentilla, jossa korotus on 500 milj. markkaa, sekin voimassa oleviin säännöksiin perustuen. Tässä luvussa on huomattava, että maatalousministeriön tuotanto-osaston huomattavasta supistamisesta johtuen on sen määrärahaa vähennetty 51,300,000 markkaa ja 46 milj. markkaa tästä siirretty maanviljelyksen ja maatalouden rakennustoiminnan edistämiseen sekä maataloudellisille järjestöille tuotantokonsulenttien ja alueneuvojien palkkaamista varten, mitkä toimet edelleenkin ovat aivan välttämättömiä ja minkä myöskin hallitus täten tunnustaa. Kun muu lisäys tällä momentilla, 5,8 milj. markkaa, menee kuitenkin jo olevien toimihenkilöiden palkkojen indeksikorotuksiin, olisi momentille saatava indeksikorotukset huomioiden lisäystä vielä noin 10 milj. markkaa, jotta erittäin tarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta mainitsemaani alueneuvojajärjestelmää ei tarvitsisi nykyisestään supistaa. Muutenkin maatalouden neuvontamäärärahojen kohdalla tuntuvat eräät korotukset olevan vielä varsin harkinnan arvoisia. Asutustoiminnan kohdalla taas korotukset johtuvat maanhankintalain toimeenpanosta.

Maatalouden kannalta on menoarviossa mielenkiintoista panna merkille, että 15 pääluokassa on pienviljelijöille hankittavien väkilannoitteiden hintojen alentamista 1 miljardilla markalla tarkoittava määräraha poistettu ja tilalle pantu uusi momentti, joka käsittää samoin miljaridin, mutta josta avustusta annettaisiin pienviljelijöille paitsi väkilannoitteiden hankkimiseen myöskin muihin tarkoituksiin. Perusteluista ei kuitenkaan käy selville, miten tämä määräraha, joka ei sinänsä tarpeen suuruus huomioon ottaen ole suinkaan liian suuri, on tarkoitettu käytettäväksi, jossa suhteessa

verhon kohottaminen olisi hyvin toivottavaa.

Etsiskelyistäni huolimatta en ole onnistunut menoarviosta löytämään määrärahaa maatalouden sodanaikaisten rappioiden välttämättömään korjaamiseen, elleivät edellä mainitut varat ole osittain tähän tarkoitettut. Tässä suhteessa on väkilannoitteiden hintojen kohtuullisina pitämällä ratkaiseva merkitys, sillä pelto muodostaa maatalouden perustekijän ja ellei hinnantasausrahaston varoja olisi tähän tarkoitukseen ensi vuonna riittävästi käytettävissä ja elleivät väkilannoitteiden hinnat maailmanmarkkinoilla laske — mikä ei liene asianlaita — olisi tähän tarkoitukseen saatava varoja, sillä huomatakseni on maatalouden tappioiden kohtuullisesta jatkuvasta korvaamisesta oltu yksimielisiä.

Maatalouden kannalta voidaan tulo- ja menoarviosta löytää sinänsä yhtä ja toista myönteistä, mutta jos pääelinkeinomme asemaa ja tulevaisuutta tällä hetkellä tarkastellaan, ei se sittenkään näytä suinkaan lohdulliselta. Luulen voivani väittää, että maassamme ei m. m. löydy montakaan maanviljelijää tai pienviljelijääkään, joka ei tunnustaisi, että hänen rahansaantinsa maataloudesta on ainakin huomattavasti kiristymään päin, jopa suorastaan laskenut ja vaikeutunut. Tämä on sitäkin valitettavaa, kun välttämättömät menot maataloudessa tuntuvat päinvastoin olevan mieluummin nousussa. Maatalouspolitiikkansa suhteen arvoisa huoneenhallitus tuntuu näin ollen ansaitsevan hieman vastakarvaan silittämistäkin.

Maatalouden tulojen vähentymiseen on olemassa monta syytä. Jos otamme esim. perunan, josta jo ed. Koivisto äsken mainitsi, joka on aina ollut suomalaisen pienviljelijän mieluinen viljelyskasvi ja josta hän on saanut välttämättömiin menoihinsa rahaa jo syksyllä ja jota hän nimenomaan tässä mielessä on valtiovallan kehoitustakin seuraten koettanut ututterasti viljellä myös kuluneena kesänä, jos katsomme tilannetta maamiehen kannalta sen suhteen, niin huomaamme siinä yhden ja erittäin tärkeän aiheen rahatulojen vähentymiseen. Maanviljelijät myyvät maassamme perunaa kulusperunaksi ulkopuolella oman käyttönsä noin 250 milj. kiloa vuodessa. Viime vuoteen verrattuna on viljelijäin saama peru-

nahinta laskenut ja tulee laskemaan, ellei muutosta asiantilaan syystä tai toisesta tule, ainakin 2—3 markkaa kilolta. Tämä yksin tietää jo myytävän kulutusperunan osalta tulon vähentymistä maataloudelle viime vuoteen verrattuna noin 500—750 milj. markkaa. Tulon vähennys on ilmeisesti suurempikin, sillä erällä paikkakunnilla on perunan tuottajahinta nykyisin kertoman mukaan vain 1: 50—2: 50 kilolta. Kun pienviljelijätkin olivat suunnitelleet saavansa perunan myynnillä tänä syksynä varoja veroihin y. m. välttämättömiin menoihin, on tämä toive nyt pettänyt. Ilmeisesti olisi kuitenkin myyntiperunan tuottajahinta voitu m. m. jo ennen sotia käytetyillä sopivilla valtiovallan ohjaustoimenpiteillä ainakin tärkeimmältä osalta pitää kohtuullisena, ilman että kuluttajat olisivat kuitenkaan joutuneet siitä maksamaan edes viimevuotista hintaa. Voidaan sanoa, että perunaa on sopivaa syöttää kotieläimillä, ennen kaikkea lehmillä ja sioilla, ja että tätä tietä voivat viljelijät saada monien julkisuudessa esitettyjen teoreettisten laskelmien mukaan siitä hintaa 4—7 markkaa kilolta ja siten korvata myyntiperunan hinnan alentumisesta johtuvan rahatulon laskun. Tätä keinoa onkin perunan runsaudenpulan vuoksi mahdollisimman paljon käytettävä, mutta tällöin on kuitenkin huomattava, että meillä on paljon ennen kaikkea pienviljelijöitä, jotka eivät voi tätä sinänsä hyvää keinoa läheskään täysin hyväkseen käyttää ja että joka tapauksessa rahatulo tätä tietä saadaan hitaasti ja etenkin pienviljelijätalouksissa ikäänkuin huomaamatta, kuten jokainen maanviljelijä tietää. Joka tapauksessa on ainakin kuluvana syksynä perunakauppatilanne ollut sellainen, ettei se ole omiaan kiinnostamaan maanviljelijöitä perunanviljelykseen, mikä tietenkin on suureksi vahingoksi koko kansalle.

Leipäviljan kauppakysymyksessä on käynyt niin, että ainakin tähän asti saatujen tietojen mukaan myydyin viljan varastotappiot ja varastoimiskulut on siirretty tehtävissä varastoimissopimuksissa maanviljelijäin maksettavaksi, jota rasitusta heidän kannettavanaan ei aikaisemmin ole ollut. Tämäkin merkitsee entiseen verrattuna lisärasitusta ja tulojen vähentymistä maataloudelle ilmeisesti useita kymmeniä miljoonia markkoja vuodessa, vaikkapa 10 markan

etumaksun korkokin viljaerille huomioitaisiin. Valitettavaa leipäviljan kaupan suhteen on myöskin se, että pienin määrä, mikä varastoimissopimuksilla voidaan myydä, on 1,000 kiloa, joten lukuisat pienviljelijät eivät määrän suuruudenkaan vuoksi kykene viljaansa varastoimissopimuksilla ensinkään myymään. Tämä on toimenpide, jota varmaan kymmenet tuhannet rahanpuutteessa elävät pienviljelijät mitä suurimmassa määrässä valittavat.

Myöskin on voitu todeta, että asetettavien ohjehintojen perusteella näyttää olevan pyrkimyksenä lihan hintojen jatkuva alentaminen. Tähän mennessä on m. m. alennettu kuluvan syksyn aikana naudanlihan hintaa 20 markkaa kilolta. Haluamatta ryhtyä väittelemään siitä, ovatko lihan hinnat olleet meillä liian alhaiset vai liian korkeat, on joka tapauksessa todettava, että mainitun hinnan alentamisen vuoksi tulevat maanviljelijäin saamat rahatulot vähentymään naudanlihastakin entistään noin 300 milj. markkaa vuodessa, kun naudanlihaa lasketaan nykyisin tulevaan kauppaan noin 15 milj. kiloa vuosittain.

Näin ollen on todettava, että hallituksen tähän asti suorittamista tekemisistä tai tekemättä jättämisistä johtuen ovat maatalouden rahatulot jo alkaneet laskea ja tulevat laskemaan, jos tälle jatkuu, lähes 1 miljardi markkaa, mikä osaltaan tekee ymmärrettäväksi lisääntyvän rahapulan maaseudulla, kun tulot metsänmyynneistä ja metsätöistäkin ovat nyt myös suhteellisen vähäiset.

Edellä olen kosketellut vain eräitä selaisia tuotantoaloja, joiden suhteen maatalouden saamat rahatulot ovat esim. viime vuoteenkin verrattuina melkoisesti laskeneet tai laskemassa. Joku voi sanoa, että olihan tämän vuoden sato maataloushallituksen arvion mukaan noin 20 % suurempi kuin viime vuoden ja että tämä suurempi sato on omiaan hintojen alennusta vastaavasti nostamaan maatalouden saamia rahatuloja. — Pinnallisesti ajateltuna tällainen väite käy aivan täydestä. Lähtemättä tässä yhteydessä asiaa muuten pitemmälti selvittämään, voidaan kuitenkin todeta, että suhteellisen harvalla maanviljelijällä on nyt tuotantokoneistonsa sellaisessa kunnossa, että hän hintojen alenemisesta johtuvat tulonvähennykset kykenisi nyt ja lähitule-

vaisuudessa lisääntyneellä tuotannolla korvaamaan. Rappioiden ja menetysten korjaaminen vaatii välttämättä osansa. Kun esim. yksistään lypsylehmien luku on alentunut 1,370,000 naudasta ennen sotaa 1,002,000 nautaan, nyt vaatine lehmien samoin kuin muidenkin eläinten luvun kohottaminen varsin tarkkaan muun muassa kaiken sen lisärehun, mikä kohonneen sadon muodossa on saatu, joten maanviljelijäin rahatulojen tämänkertaiseen lisääntymiseen kohonneella sadolla ei yksistään tästäkään syystä ole läheskään sitä vaikutusta, kuin monet voivat kuvitella, puhumattakaan siitä, että sota-aikana aivan minimiin puristettu ja nyt lisääntyvä kaikki muu kulutus vie hyvin huomattavan osan koko sadon lisäyksestä, ilman että sillä voisi olla suoraan vaikutusta maanviljelijäin suurempaan rahatulojen lisääntymiseen.

On myöskin jatkuvasti alleviivattava, että maanviljelijä saa palkan työstään vain myymällä tuotteitaan. Muuta tuloa ei hänellä ole pienempää sivuansioita lukuunottamatta. Kun maanviljelijänkin elämä riippuu ratkaisesta rahansaannista, on maataloustuotteiden hinnat hänen elämänsä a ja o. Niissä on hänen palkkansa.

Joku voi väittää, että on turhaa tehdä vielä tässä vaiheessa numeroa maamme maatalouden asemasta. Näin voidaan aina sanoa, mutta toiselta puolen osoittavat edellä esittämäni tiedot ja tosiasiat, että maatalouden asema näyttää kuitenkin olevan nyt heikentymässä. Onko minkään muun kansanosan asemaan nähden vielä näin käymässä? Ei ole. Muiden väestöpiirien asemaa pyritään yleensä vahvistamaan ja jos pennikin kuvaannollisesti sanottuna heidän tähänastisista tuloistaan syystä tai toisesta joutuu tai uhkaa joutua nipistettäväksi, niin kyllä silloin ovat isot ja pienet pillit soimassa, että näin ei saa tapahtua. Lieneeköhän lakkojakaen saatu muuten lopetuksi kuin palkkoja korottamalla. Tämän vuoksi voi suomalainen pienviljelijä täydellä syyllä kysyä, että miksi juuri hänen muutenkin heikkoon asemaansa aina ensiksi tartutaan ja tahdotaan sitä vielä heikentää.

Kaiken esittämäni perusteella voidaan tehdä se johtopäätös, että vaikka tulo- ja menoarviossa maataloudenkin kohdalla on lisäyksiä, niin siitä huolimatta eräät tosiasiat osoittavat, että maatalouden tulevai-

suuden peruskysymyksiin nähden on vissinlainen uhka olemassa tai ainakin syntymässä. Maatalouden kannattavuisuuden edellytyksiä uhkaa kaventaminen. Ei se vielä, että valtion tulo- ja menoarviossa osoitetaan eräitä satoja miljoonia tai vaikkapa miljardejakin maatalouden hyväksi, niin välttämättömiä kuin nekin ovat, riitä meillä pitämään maataloutta oikeudenmukaisesti yllä, jos toista tietä kitketään maataloudelta pois sen harjoittamisen kannattavuisuuden edellytyksiä. Jos näin tapahtuu, johon eräät mainitsemani oireet selvästi viittaavat, on tämä mitä valitettavinta ja todistaa, että meillä ei maatalouteen nähden toinen käsi tiedä mitä toinen tekee. Toisella kädellä osoitetaan, että näin sitä maataloutta tuetaan, mutta toisella kädellä pyritään kaivamaan pois maata maatalouden tärkeimmän peruskysymyksen, sen harjoittamisen kannattavuisuuden alta.

Huomata tässä yhteydessä myös tulee, että maatalouden elinkysymykset eivät ole suinkaan vain maatalousväen kysymyksiä, vaan aina ja varsinkin nykytilanteessa koko kansan elinkysymyksiä. Voidaan sanoa, että meillä on pyrittävä vähentämään kustannuksia ja kohottamaan kansan elintasoa. Tämä on aivan oikea pyrkimys ja tämän maan maatalousväestöllä ei ole mitään sitä vastaan, että näin tapahtuu. Mutta maatalousväestöllä on oikeus vaatia, ettei sen elinkeino yksin saa olla se, jonka kustannuksella yleistä elintasoa nostetaan. Jos maatalouden tulopuolta vähennetään, niin pitäisi kohtuuden nimessä myöskin menopuolta vastaavasti laskea. Ja kaiken lisäksi näyttää pyrkimyksenä olevan maatalouden verotuksen kiristäminen, samalla kuin muilla väestöpiireillä on luvassa huomattavia verohelpotuksia.

Todellisen asiointilan selventämiseksi on vielä mainittava, että meillä on palkka- ja hintapolitiikassa elinkustannusindeksillä varsin tärkeä merkitys. Kun indeksi viime vuonna uudelleen laskettiin, määrättiin palkat silloisia elinkustannuksia vastaaviksi ja maataloustuotteiden hinnat taas saatiin sovituksi lähes vastaaviksi silloin muodostuneiden palkkojen kanssa. Kuten edellä esittämästäni on käynyt ilmi, ovat eräiden maataloustuotteiden hinnat nyt jo kuitenkin laskeneet tai laskemassa silloin huomioituista hinnoista, ilman että maatalouden palkkamenoissa y. m. kustannuksissa olisi

suinkaan tapahtunut vastaavaa laskua. Tämäkin oikeuttaa maatalouden ystävän kysymään, onko tällainen kehitys maatalouden kannalta oikein ja onko se kohtuullista.

Esittämässäni olen halunnut kiinnittää huomiota vain eräisiin ilmiöihin viime aikojen maatalouspolitiikassamme siinä toivossa, että kehityksen jatkuvaa kulkua kosketeltuun suuntaan jouduttaisiin lähemmin tarkkailemaan niin täällä eduskunnassa kuin kaikissa muissakin piireissä, jotka ovat maataloudestamme ja sen tulevaisuudesta kiinnostuneita.

Ed. Sukselainen: Herra puhemies! Minun sallittanee kiinnittää tässä aluksi huomiota erääseen kysymykseen, jonka asiayhteytensä puolesta olisi voinut ehkä eilisiltanakin ottaa esille, mutta johon en tahonut silloin puuttua, koska se olisi voitu käsittää jollakin tavalla välikysyjän tukemiseksi, mihin maalaisliitolla ei ollut tässä yhteydessä mitään syytä. Minä tarkoitan niitä muotoja, joita hallituspuolueen puolipoliittinen kalastelu viime päivänä on saanut ja jotka ovat sen laatuksia, että en voi olla niitä tältä paikalta käsittelemättä. (Ed. Hirvensalo: Samassa vedessä kalastusta!).

Kaikkihan tietävät, miten hallituspuolueen taholta alun alkaen väitettiin, että „maalaisliiton politiikkamiehet väentelehtivät keripukinomaisen hallituskipeyden kourissa” niinkuin hallituksen pää-äänenkannattajan sanat kuuluivat (Eduskunnasta: Entäs Sukselainen!). Minulla on kyllä sormi kipeä, niinkuin näette, mutta se kuulemma ei ole hallituskipeyttä. Herra pääministeri myönsi minulle toissa päivänä, että maalaisliiton esiintyminen hallitusneuvotteluissa oli täysin korrektaa. Siitä huolimatta 27. 8. hallituksen pää-äänenkannattaja kirjoitti m. m. seuraavasti: „Myönnämme, että hallituksen muodostamisessa tapahtui eräs virhe. Virhe oli se, ettei maalaisliitolle annettu tuntuvaa opetusta siivollisessa käyttäytymisessä. Se näyttää olevan kuitenkin tuollaisen koulutuksen tarpeessa miltei yhtä paljon kuin kommunistit. Täytynee toimeenpanna jatkokurssit myöhemmin.” Nämä jatkokurssit, joiden perustelu herra pääministerin ilmoituksen mukaan on väärä, on nyt puolueen propagandaelimen toimesta pantu käyntiin ja niin mauttomasti valitulla tavalla, että siihen

täytyy tältäkin paikalta puuttua, vaikkapa minä olenkin valmis melko pitkälle myöntämään yrittämisen vapauden tälläkin alalla.

Sosialistit ovat analysoidessaan viime vaalien tulosta tehneet sen johtopäätöksen, että sana kommunisti on melko mojova haukkumasana ja että ellei jotakuta syytä tai toisesta voida kutsua kommunistiksi, niin on melko pätevää porvarin jymäyttämistä, jos häntä syyttää yhteistyöstä kommunistien kanssa. Kun sosialidemokraattinen lehdistö mustapörssinjutuillaan on viimeisen vuosikymmenen aikana onnistunut omiensa joukossa saamaan maalaisihmisen kunniallisuuden aikalailla kyseenalaiseksi, ei nykypäivän sosialisti voi kuvitella nasevampaa haukkumasanaa kuin kommunistis-maalaisliittolainen. Sitä voi käyttää taistelussa kommunisteja vastaan, sitä voi käyttää taistelussa maalaisliittoa vastaa ja eiköhän vain liene sosialidemokraattisen puolueen mielipidetutkimuslaitos todennut, että oikeistoporvarikin ottaa sen melko herkästi täydestä.

Kun tiedettiin varmasti maalaisliiton yksimielinen kanta kommunistien välikysymykseen nähden, voitiin huoletta antaa propagandamyllyn jauhaa. Voitiin huoletta panna toimeen ne jatkokurssit, joihin viittasin Suomen Sosialidemokraatin kirjoitusta siteeraamalla. Aineksetkin tulivat ikäänkuin tilauksesta eikä ällä niiden käyttämiseen puuttunut. Jo viime sunnuntaina käytti hallituspuolueen propagandakoneisto eri puolilla maata parhaana valttiina väitettä, että maalaisliiton johtomiehet ovat neuvotelleet viime perjantaina kommunistien kanssa hallituksen kaatamisesta eräiden ulkomaalaistenkin läsnäollessa. Ajatelkaa, mikä vavahduttava lavastus, — ulkomaalaistenkin läsnäollessa. Herrat juristit voivat ehkä auttaa minua tämän rikoksen laadun määrittelymisessä. Jopa on ihme, jos kansa tämän jälkeen vielä äänestää mokomiakin maalaisliittolaisia. Mikäli saatoin havaita, tällä tarinalla oli eilen huippusesonkinsa Helsingissä ja eduskunnan käytävillä. Monet lyhyemmin ajattelevat pudistivat päätään ja ihmettelivät, että saa nähdä, mitä maalaisliitto tekee kun sillä on tuollaisia miehiä. — Ja saatiinhan se nähdä.

Minkä takia sitten annettiin asialle tällainen lavastus, sitä ei ole vaikea nähdä. Ei

olisi tehnyt suurtakaan vaikutusta, jos olisi sanottu, että he ovat neuvottelleet kommunistien kanssa, sillä kommunistitahan ovat täällä aivan vapaasti tavattavissa ja heidän kanssaan voi koska tahansa keskustella asioista. Täytyi sanoa, että se tapahtui josakin määrättyssä paikassa ja asialle piti saada tuollainen eksotoottinen sivumaku, niin jo teki terää (Ed. Hiltunen: Missä se tapahtui? — Perästä kuuluu!). Perästä kuuluu, niin. Ja mikä tässä asiassa on pohja? Se on nähdäkseni se, että eräät maalaisliittolaiset ovat todella tehneet pöyristyttävän virheen, he ovat ottaneet vastaan erään päivälliskutsun ollenkaan tiedustelematta, tuleeko mukaan hallituspuolueen edustajia. Minä olen kyllä kuullut kerrottavan, että on olemassa sellaisia maita, joissa ei ole terveellistä ottaa jotain päivälliskutsua vastaan varsinkaan kansainvälisessä seurassa, jos ei ole aivan varma siitä, että mukana on turvana hallituspuolueen edustaja, mutta meidän mieliimme ei ole juolahtanut, että Suomi olisi sellainen maa. Me maalaisliittolaiset olemme kaikki lisäksi katsooneet aina velvollisuudeksemme käyttää kaikkia niitä tilaisuuksia, joita meille tarjoutuu, voidaksemme levittää oikeita tietoja ja oikeata käsitystä maassa vallitsevista mieliteistä ja katsomuksista siellä, missä tällaista ehkä tarvitaan ja missä mahdollisuuksia väärinkäsityksiin ehkä on olemassa. Näin me aiomme vastakin tehdä ja me suosittelemme tätä kaikille muillekin eduskunnan ryhmille (Ed. Oksala: Meitä ei kutsuta!). Suomalaisen demokratian luonteeseen kuuluu, että muutkin kuin hallituspuolueen jäsenet katsotaan siksi luotettaviksi ja kunniallisiksi kansalaisiksi, että he osaavat käyttäytyä myöskin ulkomaalaisten seurassa. Jos halu tämän alkeellisen demokraattisen oikeuden kieltämiseen johtuu mustasukkaisuudesta, sitä on tietenkin pidettävä lieventävänä asianhaarana. Mutta ellei näin ole asianlaita, minun täytyy vakavasti pyytää sosialisteja tutkistelemaan, mikä taistelutapa on sopiva ja mikä ei missäkään yhteydessä (Eduskunnasta välihuuto) — anteeksi minä en kuullut, ei tainnut olla niin tärkeätä.

Tämän lisäksi saanen sanoa muutaman sanan myöskin itse asiasta, nimittäin tuloja menoarviosta. Minä haluaisin antaa valtiovarainministerille tunnustuksen siitä, että hän on pyrkinyt saamaan aikaan sel-

laisen budjetin, ettei lisäbudjettien sarjaa tarvitsisi viljellä siihen tapaan, kuin viime vuosina on tehty. Eduskunnalla on tässä myöskin vakava velvollisuus seurata valtiovarainministeriön tavoittelemaa linjaa (Ed. Lahtela: Jos jaksaa inflation perässä!).

Kun tarkastelee budjettia, saa siitä kuitenkin sen yleisen vaikutelman, että valtion tulot olisivat arvioidut sanoisinko reaalisemmin kuin menot, että toisin sanoen tulopuoli ehkä on arvioitu korkealle, mutta menopuoli saattaa siitä vielä nousta. Minulla on ainakin se vaikutelma, että eduskunnan täytyisi löytää joku suurempi vähennys tähän budjettiin. Sillä niinkuin täällä edelliset puhujat jo ovat maininneet, on monta sellaista kohtaa, joissa eduskunta on valmis tämän budjettiesityksen yksipuoluisuuksia korjaamaan, ja tähän pitäisi löytää varaa. Minä en näe mitään muuta sellaista suurempaa mahdollisuutta kuin tuonti-, tuki- ja jakelupaikkoiden sarjan, josta arvelisin voitavan säästää noin pari miljardia, jos kuluttajain maksaman leivän hinnan annettaisiin kohota. Ja minä luulin, että tämä ensi vuoden alusta olisi myöskin mahdollista, koska silloin tulee vaikuttamaan melko huomattava veronalennus. Tällä tavalla veronalennuksen yhteydessä saadaan budjetti eräältä merkitykselliseltä kohdalta tervehdytetyksi.

On toinenkin seikka, johon ehkä jo lieinee viitattu, joka myöskin edellyttäisi hallituksen radikaalisia toimenpiteitä. Budjetissa on varattu 3 miljardia markkaa asuntokeskusten asuntotuotantoa varten. On kuitenkin aivan selvää, että valtiolla, yhteiskunnalla ei ole käytettävissään niin suuria rahamääriä, että voitaisiin jotain oleellista parannusta asuntomarkkinoilla saada aikaan, ellei saada näitä markkinoita sikäli tervehtymään, että asuntojen hinnat ja tuotantokustannukset saadaan oikeaan suhteeseen. Vasta silloin saadaan riittävä pääoma. Muuten tällainen 3 miljardia on, niinkuin eräs kansantalousmies hiljan sanoi, ikäänkuin verensiirto, joka vaikuttaa ehkä muutaman kuukauden, mutta ei aikaansaa mitään pysyvää parannusta.

Jos menopuolella tällä tavalla saataisiin esim. noiden erilaisten palkkioiden poistamisen avulla aikaan supistusta, niin noita varoja ehkä tarvittaisiin myöskin tulopuolella. Maalaisliiton ryhmän puheenjohtaja on ilmoittanut, että ei ainakaan Maalais-

liitto voi hyväksyä sellaista menettelyä, jota hallitus uudelleen ehdottaa, että verot olisivat jollakin tavalla riippuvaisia tulon hankkimistavasta. Sen verran kuin tätä asiaa valiokunnassa tähän mennessä on käsitelty, minä olen tehnyt sen havainnon, ettei hallituspuolueen tahollakaan ole tätä palknauttajiain erikoishelpotusta voitu pätevästi perustella millään muulla kuin poliittisella tarkoituksenmukaisuudella. Ja jos me verolaissa menemme siihen, että poliittinen tarkoituksenmukaisuus pääsee määräämään, niin silloin me varmasti olemme väärällä tiellä. Joko on pyrittävä siihen, että tämä alennus annetaan kaikille — silloin se merkitsee lasketun verotulon alenemista — tai sitten siitä on kaikkien kohdalla luovuttava ja se tuo tietysti silloin lisää verotuloihin.

Tämän lisäksi haluaisin kosketella muutamia budjetin kehittämistä koskevia kysymyksiä. Voidaan ilolla todeta, että ensimmäisen kerran budjettiin nyt liittyy taloudellinen katsaus, jossa pyritään hahmottelemaan valtiontalouden tilaa myöskin edessä olevina vuosina. Olisi toivottavaa, että tätä menetelmää jatkettaisiin ja kehitettäisiin. Olisi toivottavaa, että herra valtiovarainministeri ryhtyisi toimenpiteisiin kehittääkseen budjettia edelleen siihen suuntaan, että siitä voisi mahdollisimman helposti nähdä, mikä on valtiontalouden vaikutus kansantalouteen yleensä. Siihen aikaan kun valtion kukkaron kautta kulki vain murto-osa kansantulosta, siihen aikaan ei ollut niin tärkeää, millä tavalla budjetti oli sanoin salkon ajan tasalla. Mutta sen jälkeen kuin on noustu nykyisiin summiin, budjetin vaikutus koko kansantalouteen, ostokyvyn kehitykseen on niin valtava, että budjetista pitäisi selvemmin kuin nykyisin nähdä, mitkä menot todella ovat edessä olevan vuoden menoja, mitä maksuja ehkä suoritetaan jo edelliseltä vuodelta siirtyneillä varoilla j. n. e. Jos budjettia tähän suuntaan kehitetään ja jos taloudellista katsausta edelleen kehitetään, niin pääsemme vähitellen siihen, mikä on välttämätöntä, että meillä on olemassa myöskin se pitemmän ajan taloudellinen suunnitelma, jonka tarpeellisuutta eduskuntakin menneinä vuosina on useassa yhteydessä korostanut.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! — Jokainen vakavasti ajatteleva kansalainen tuntee sisimmässään, että nykyinen sisä-

poliittinen repiminen ja nälviminen tämän hetken vakavassa tilanteessa ei voi olla valtakunnan edun mukaista. Kaikki voimat olisi keskitettävä kansamme sisäisen eheyttämisen edistämiseen. Tällaiseksi toiminnaksi ei voida kuitenkaan katsoa kommunistiemme ja ruotsalaistemmekin viimeaikaisia tempauksia. Siitä uskon kansamme valtavan enemmistön olevan yksimielisen. Meidän mustaamisemme niin itään kuin länteen ei voi olla valtakunnan ja kansamme edun valvomista, vaan päinvastoin. Se olisi siis saatava loppumaan.

Tarkasteltaessa hallituksen budjettiesitystä kiintyy huomio ensiksi eräaseen periaatteelliseen puoleen. Kansamme valtavan enemmistön tarve s. o. itsenäisen pienyritysläisyyden, olipa se sitten millä ammattialalla tahansa, tukeminen on budjettiesityksessä kokonaisuutena ottaen jäänyt lapsipuolen asemaan. Suuruuspalvonta siis edelleen jatkuu. Oikeisto ihannoii suuruutta taloudellisenä ylivaltana, jossa vähempiosainen painetaan matalaksi (Oikealta: Ei pidä paikkaansa!). Vasemmisto taas tavoittelee rajoja hipovaa suuruutta valtion yksinomaisena taloudellisenä pakkovaltana, jossa ei ole vapautta. Näiden molempien tavoitteiden luonnonvastaisuus ja vaarallisuus selvenee kuitenkin yhä enemmän tässä maassa ja vain tätä tietä saadaan aikaan todellinen laajojen väestökerrosten tarpeita ja etuja palveleva budjetti.

Hallitus on julkisuudessa ilmoittanut kiinnittävänsä erityistä huomiota asutustuotantoon päämääränään asuntopulan poistaminen. Totta onkin, että ihmiset eivät voi asua kuusten juurilla, maakuopissa ja pommisuojoissa. Tyydyttävä asunto ja omakoti on perheen ja tätä tietä valtakunnan olemassaolon perusta. Vaikka hallitus tosin näyttää tämän tosiasian entistä selvemmin tajunneen, on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota eräisiin asian järjestelyssä jo tällä hetkellä havaittaviin puutteellisuuksiin ja yksipuoluisuuksiin.

Julkisuudessa on puhuttu siitä, että välttämätön asutustuotannon tukeminen ja järjestäminen vaatii uusia virastoja. On mainittu uudesta rakennusministeriöstä tai Sotevan kaltaisesta laitoksesta. Tällöin unohdetaan ydinasia: asunnot ovat tässä maassa tähän mennessä syntyneet ennen kaikkea oma-aloitteisen pienyritysläisyyden

perusteella, kunhan vain tarvittavia pääomia ja rakennustarvikkeita on saatavissa. Ei siis pitäisi unohtaa tällaisen vapaan yritteliäisyyden ratkaisevaa merkitystä. Virastotaloudesta samoin kuin suurpääoman pakkovallasta tämä kansa on saanut tarpeekseen. Maalaisliiton ryhmä katsoo, että jos hallitus kiinnittäisi enemmän huomiota rakennustarviketuotannon lisäämiseen ja rakennustarvikkeiden saantiin ulkomailta, tämä olisi monin verroin hedelmällisempää kuin uusien virastojen suunnitteleminen.

Jos taas tarkastellaan asuntotuotannon osalta maaseudun kannalta budjettiesitystä, ei se liioin anna aihetta suurempaan iloon. Budjettiesityksessä on hallitus ehdottanut asutuskeskusten asuntotuotantoa varten 3,000 milj. mk, kun taas koko laaja maa-seutu asutustiheytyminen saa yhteensä vain 105 milj. mk. Tuskinpa tämä on asiallisesti kestävää. Maanhankintalain toimeenpanoon osoitettuihin varoilla ei tätä epäsuhdetta voida puoltaa. Se on asia ja kysymys erikseen, joka kohdistuu myös asutuskeskuksiin. Onkin syytä tässä yhteydessä kosketella rakentamistilannetta hieman laajemmin.

Sodan aikana ja sen jälkeen on teollisuus, nimenomaan suurteollisuus yhteiskunnan tuella voinut sijoittaa rakentamiseen valtavia pääomia. Tämä suurteollisuus on ollut aivan etuoikeutetussa asemassa ja koko Suomen kansa tietää, että se on huomattavalta osalta tapahtunut asuntotuotannon kustannuksella ja laajuudessa, joka ei olisi ollut välttämätöntä. Nyt kun suurteollisuudella itsellään ei enää ole pääomien puutteen vuoksi halua inflatooriseen investoimiseen, sen eduista nimenomaan oikeisto samoin kuin sosialidemokraatit eivät enää puhu juuri mitään. Ei voitane myöskään kieltää, että rakennettavat voimalaitokset ovat saaneet tarvittavassa määrässä rakennustarpeita. Tätä vastaan maalaisliitolla ei olekaan mitään huomauttamista, kunhan vain saatava sähköenergia todella ohjataan palvelemaan myös maaseudun etuja.

Oman lukunsa muodostaa kaupunkien ja kauppaloiden rakentaminen. Voimakkaalla propagandalla on yleiseen mielipiteeseen isketty sellainen käsitys, että kaupungeissa ja kauppaloissa ei ole rakennettu mitään, mutta että maaseudulla on tapahtunut laajaa rakentamista niin, että välttämätön

rakentamisen tarve siellä olisi jo tyydytetty. Tarkastellaanpa hieman käytettävissä olevia tilastotietoja. Niiden mukaan asutuskeskuksissa on itsenäisyytemme aikana ollut kolme rakentamisen korkeasuhdanne aikaa ja numerot osoittavat, että vuodesta 1945 lähtien on maassamme kaupungeissa ja kauppaloissa suunnilleen rakennettu yhtä paljon kuin nousukausina 1920-luvun ja 1930-luvun lopulla. Niinpä esim. vuonna 1945 rakennettiin kaupungeissa ja kauppaloissa 4,496 uutta asuntoa vastaavan luvun vuonna 1946 ollessa 7,955 ja vuonna 1947 7,210. Jos vertaamme näitä lukuja esim. vuosiin 1936—1938 voimme havaita, että vuonna 1936 rakennettiin 4,478 uutta huoneistoa ja vuonna 1937 6,723 ja vuonna 1938 7,770. Siis suunnilleen aivan yhtä paljon kuin vuodesta 1945 lähtien. Sama voidaan todeta 1920-luvun nousukaudesta.

Tohtori Modeen on laskenut, että asuntovajaus kaupungeissa ja kauppaloissa olisi tällä hetkellä noin 64,000 huoneistoa. Tällöin hän on edellyttänyt kokonaisuusvajausten olleen 130,000 huoneistoa, mutta on se pienentynyt juuri mainitsemaani lukuun uudisrakennustoiminnan ja eräiden muiden vähempiarvoisten syiden johdosta. Siirtoväen asuntotarpeeksi asutuskeskuksissa on laskettu noin 27,000 asuntoa ja sisältyy se jo mainitsemaani 64,000 asuntovajauslukuun. Erityistä huomiota on syytä silloin kiinnittää siihen, että kokonaisuusvajauksesta 130,000:sta tohtori Modeen edellyttää 83,000 asunnon tarpeen johtuvan uusien perheiden syntymisestä. Tämä tekisi noin 64 % koko alkuperäisestä asuntovajauksesta. Jos taas tarkastellaan maa-seutua, niin voidaan todeta, että siellä uudisrakennustoiminta on ollut melkein 10 vuotta, maanhankintalain toimeenpanoa lukuunottamatta, käytännöllisesti katsoen pysähdyksissä. Tällöinkin toissijaiset maansaajat, kuten rintamasotilaat y. m., ovat valitettavasti joutuneet edelleen odottamaan. Edes välttämättömiä rakennusrappioitakaan ei myöskään ole voitu korjata. Luovutetun alueen maaseudulla menetettiin noin 88,000 asuntoa ja vain tämän korvaamiseen samoin kuin Pohjois-Suomen maaseudun jälleenrakentamiseen on tähän mennessä maaseudulla pääasiassa voitu keskittyä. Valitettavasti kuitenkin tämäkin taivoite on vielä hyvin keskeneräinen. Maataloussiirtoväen välttämättömästä rakennus-

toiminnasta on rakennustarvikkeiden puutteen johdosta voitu toteuttaa vasta ehkä noin 40 %. Sitä vastoin kaupunkien ja kauppaloiden uudisrakentaminen ylittää jo varsin huomattavasti asutuskeskuksiin sijoittuneen siirtoväen tarpeen.

Kun kaupungeissa ja kauppalloissa vuonna 1939 ei ollut juuri mitään asuntovajasta, olivat maaseudun asunto-olot laajoilla alueilla hyvin heikot. Varmaa on myös, että uusia perheitä on maaseudulla perustettu ainakin kaksi kertaa niin paljon kuin asutuskeskuksissa vastaavana aikana siitä puhumattakaan, että puurakennukset rappeutuvat nopeammin kuin kivitalot. Jos kaikki asuntovajaukseen vaikuttavat seikat otetaan huomioon, onkin laskettu, että maaseudun rakennusvajaus olisi kaikki yhteenlaskien tällä hetkellä noin 90 milj. m³ asutuskeskusten vajauksen ollessa taas noin 10 milj. m³. Nämä ovat aivan toisia lukuja kuin Suomen Sosiaalidemokraatin väite pääkirjoituksessaan kuluvaan kuun 2 päivästä, että maaseudun asuntovajaus on suunnilleen yhtä suuri kuin kaupungeissa ja kauppalloissa.

Maalaisliiton ryhmä katsoo, että selostetut tosiasiat on todella otettava huomioon varoja sekä asuntotuotantoon osoitettaessa että rakennustarpeita jaettaessa. Ei voi olla perusteltua, että maaseudun kanta-väestö saa tarkoitukseen varoja vain murtoosan siitä, mitä hallitus on osoittanut asutuskeskuksia varten, vaikka todellinen vajaus osoittaa aivan päinvastaista suhdetta. On myös muistettava, että maanhankintalain mukaisesta rakentamisesta on tähän mennessä noin 15 % tullut kaupunkien ja kauppaloiden hyväksi ja tämä prosenttiluku tulee vastaisuudessa vielä kasvamaan. Käsitämme kyllä, että asutuskeskusten vaikeata asuntotilannetta on korjattava, mutta se ei saa tapahtua tekemällä vääryyttä ja lisäämällä vajausta muualla. Rajoitetut pääomat ja rakennustarvikkeet on tasapuolisesti jaettava koko maata ajatellen, ja aivan välttämätöntä on, että esim. maaseudun asunto-olojen parantamiseen osoitetut muutamat kymmenet miljoonat markat korotetaan siinä määrin, että ne todellista tarvetta ajateltaessa ovat oikeassa suhteessa siihen 3,000 milj. markkaan, mikä budjetissa on asutuskeskuksia varten osoitettu (Ed. H. Simonen: Maalaisliiton aikana ei annettu mitään!). Tai jollei tämä valtio-

talouden tila huomioon ottaen ole mahdollista, on saatava aikaan sanotun 3,000 milj. markan oikeudenmukainen jako. Nimenomaan maaseudun vähäväkinen väestö odottaa, että sen asunto-olojen parantamiseen kiinnitetään kasvavaa huomiota. Tätä vaatii myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus sekä kansanterveydelliset seikat.

Maalaisliiton ryhmän huomiota on kiinnittänyt myös Kymron taholta julkisuuteen saatetut lausunnot, joiden mukaan maaseudun rakennusta tarvikeosuutta nimenomaan sementin osalta aiottaisiin supistaa. Esittämäni tilastolliset tosiasiat osoittavat, että tähänkään mennessä maaseutu ei ole saanut sitä osuutta rakennustarvikkeista, minkä se oikeuden mukaan olisi ollut oikeutettu saamaan. Ei nyt ole kysymys yksinomaan maanhankintalain toteuttamisesta, vaan koko laajasta maaseudusta, maataloustiloista ja niitä pienemmistä, joilla asuu ja elää Suomen kansan enemmistö. Rakennustarvikkeiden oikeudenmukaista jakoa puolustavat sitäpaitsi muutkin ratkaisevat näkökohdat. Maaseutua voidaan rakentaa ja sen rakennusrappioita korjata tarvitsematta suuremmassa määrin meidän vähäisiä valuuttavarojamme. Sen rakentaminen nojautuu maaseudun väestön omatoimisuuteen ja kätevyYTEEN sekä luontaisiin rakennustarvikkeisiin. Niinpä laskelmien mukaan maaseudun rakentaminen vaatii puolta vähemmän pääomia kuin kaupunkien kivirakennukset. Olenkin sitä mieltä, että jos asutuskeskusten rakentaminen aiotaan suunnata vain kivitalojen rakentamiseen, niinkuin julkisuudessa on mainittu, koko tämä melkoisella propagandalla aloitettu asutuskeskusten rakentaminen luhistuu omaan mahdottomuuteensa, jollei yllättäviä muutoksia mahdollisuuksiin saada ulkomailta erinäisiä rakennustarvikkeita tapahdu. Ei voi olla huomioimatta, että nyt käsillä olevassa hallituksen rakentamisen suunnittelussa esiintyy jälleen sitä suuruuspalvontaa, josta sekä oikeisto että vasemmisto ovat niin tunnetut. Ei uskota Suomen kansan kätevyYTEEN ja omaan yritteliäisyyTEEN ja omaan järkeen, joilla omakotitaloja on aikaisemmin noussut ja nousee edelleenkin yhteiskunnan väheksymisestä huolimatta. Maalaisliiton ryhmän käsityksen mukaan tämä pienyritteliäisyyTEEN perustuva oman kodin linja on se tie, jota

kulmien edelleenkin voidaan parhaimpaan tulokseen päästä.

Hallitus ei myöskään ole kiinnittänyt huomiota rakennustarvikkeiden liikevaihtoveroon. Tuskinpa myöskään asuntotuotantoa sillä edistetään, että kaikista ostarakennustarvikkeista on maksettava 22 %:n erikoisliikevaihtovero. Paitsi että tämä estää asuntojen tuotantoa ja huomattavasti kohottaa vuokria, on tällainen menettely, kun nyt toisaalta yhteiskunta niinkin voimakkaasti aikoo rahoittaa asuntotuotantoa, vain antamista ja ottamista, jossa virastotalous kukkii. Meidän taholtamme tullaankin aikanaan esittämään, että tämä kohtuuton ja asuntotuotantoa rajoittava sekä asumiskustannuksia kohottava erikoisvero poistettaisiin varaamalla tätä varten erityinen määräraha.

Mitä sitten budjettiesityksen muihin yksityiskohtiin tulee, niin saanen niihin palata myöhemmin. Mielestäni niissä voidaan esittää useita sellaisia yksityisyyksiä, jotka maaseutuväestön ja sen syvien rivien välttämättömien tarpeiden vuoksi olisi saatava järjestetyksi, jos todella käytännössä halutaan maaseudun väestön asioita hoitaa.

Ed. Ikonen: Herra puhemies! Hallituksen laajaksi paisuneen tulo- ja menoarvion lukuisten asioiden joukosta pyydän tässä lähete keskustelussa kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota vain yksityismetsätalouden määrärahoihin. Näiden suhteen on tapahtunut siksi huutavaa vääryyttä, jopa voimassa olevista laeista piittaamattomuutta, että siitä ei voi tässä tilaisuudessa vaieta.

Yleisistä asioista vähänkin selvillä olevat kansalaiset tietävät, että maamme viennistä pääosa käsittää metsistä saatuja tuotteita. Se suhteellisen korkea elintaso, johon kansamme on päässyt, nojautuu suurelta osalta metsiemme tuottoon. Metsistä on saatu, paitsi kotoista tarvetta varten poltto- ja rakennuspuuta myös kantorahoja, työ- ja vetopalkkoja, raaka-ainetta vientiteollisuudelle, joka siten on voinut antaa työtä suurille työntekijäjoukoille j. n. e. Maamme metsistä kuuluu melkoinen osa valtiolle ja lisäksi myös jonkin verran yhtiöille, kunnille ja seurakunnille, mutta yli puolet metsäalasta kuuluu yksityisille. Kun lisäksi yksityisten metsät ovat maaperältään metsien parhaita ja sijaitsevat kuljetukselli-

sesti edullisilla paikoilla, on niiden tuotolla ratkaiseva merkitys. Viimeisimmät tutkimukset osoittavatkin, että yksityismetsien osuus Nyky-Suomen metsien tuotosta on 69 %. Valtiolla samoin kuin sen kansalaisille ei voine näin ollen olla yhdentekevää, miten korkeana voidaan yksityismetsien tuotto säilyttää, vieläpä sitä lisätäkin.

Valtakunnan metsien toisen linja-arviomistuloksen mukaan oli yksityismetsien kasvullinen metsäala metsänhoidollisen tilansa puolesta seuraava: metsänhoidollinen tila maan eteläpuoliskolla: hyvä 14.5 %, tyydyttävä 48.8 %, epätyydyttävä 29.4 %, pilattu 4.2 % ja hävitetty 3.1 %. Vastaavat prosentit maan pohjoispuoliskolla olivat: 6.3, 50.6, 36.8, 4.5 ja 1.8. Yksityismetsien alasta on siis Etelä-Suomessa yli kolmannes ja Pohjois-Suomessa kokonaista 43 % metsänhoidolliselta tilaltaan epätyydyttäviä, pilattuja ja hävitettyjä. Ilmeistä on, että viime vuosien velvoitehakuut ovat edullisilla menekkipaikoilla vieläkin näitä ikäviä prosentteja korottaneet.

Yksityismetsien huonoon tilaan on suurimpana syynä maatilametsänomistajain heikko taloudellinen asema. Köyhyys pakottaa valitettavan usein myymään metsää silloinkin, kun metsän metsänhoidollinen tila ei sitä salli. Mutta lähes yhtä suuri syy yksityismetsien huonoon tilaan on niiden omistajain taitamattomuus käsitellä metsiä. Metsä hakataan sillä tavalla, että metsäntuotto siitä vähenee. Vaihtoehtona joku toisenlainen, kenties yhtä suuren tuloksen antava hakkuutapa voisi lisätä metsäntuottoa.

Parhain keino edellä mainitun epäkohdan poistamiseksi on riittävän ammattiavun antaminen metsänomistajille ja heidän ammattitaitonsa kohottaminen. Tietysti lakimääräyksilläkin voidaan jossain määrin estää metsien pilalle hakkuuta. Sen sijaan sellaiset kaavailut, että metsämaita olisi entistä enemmän siirrettävä esimerkiksi valtion omistukseen, joka paremmin huolehtisi metsän tuotosta, on jyrkästi torjuttava. Meikäläinen maatilatalous ei tule toimeen ilman metsää. Sehän on jo periaatteessa myönnetty myöhemmässä asutuslainsäädännössäkin. Aikaisemminhan liitettiin asutustilaan metsämaata vain tilan kotitarvetta varten, mutta nyt pidetään välttämättömänä, että perustettaviin tiloihin on myös liitettävä n. s. tukimetsä, josta saadaan myös

myyntituloja (Ed. E. Pusa: Mutta parturoitiin tyhjäksi se ennen!).

Jotta yksityismetsätalouden edistämisjärjestöt, keskusmetsäseurat, metsänhoitolautakunnat ja metsänhoitoyhdistykset voisivat hoitaa edes tyydyttävästi tehtävänsä varsinkin lisääntyneen pienmetsänomistajakunnan keskuudessa, olisi niiden apurahoja tuntuvasti korotettava. Hallituksen esityksessä on ehdotettu korotusta vain 26.2 milj. markkaa. Tästä tulisi hallituksen perustelujen mukaan, indeksikorotuksen maksamiseen näiden järjestöjen toimihenkilöille 5.7 milj. ja toiminnan laajentamiseen ja tehostamiseen 20.5 milj. markkaa. Tässä kohden on kuitenkin menoarvion laatijoille tullut ilmeinen erehdys, sillä yksityiskohdaiset laskelmat osoittavat, että kuluvana vuonna tekevät kyseessä olevat indeksikorotukset noin 26 milj. markkaa. Ehdotettu korotus menee siis vuonna 1949 kokonaisuudessaan indeksikorotuksen suorittamiseen nykyisille toimihenkilöille. Mistään toiminnan laajentamisesta ja tehostamisesta ei näin ollen voi olla puhuttakaan, vaan pikemminkin toiminnan vaikeutumisesta. Kuitenkin kehoitti eduskunta 22 marraskuuta 1946 lausumassaan toivomuksessa hallitusta toimenpiteisiin metsätalousneuvonnan tehostamiseksi erityisesti pienmetsänomistajain keskuudessa. Pyytäisin siis kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota siihen rahaasia-aloitteeseen, jossa ehdotetaan keskusmetsäseurojan, metsänhoitolautakuntien ja metsänhoitoyhdistysten apurahojen korottamista. Pyydän vielä korostaa sitä seikkaa, etteivät keskusmetsäseurat ja metsänhoitolautakunnat ole sellaisia vapaita järjestöjä, joiden valtion avustus on ehdonvallan asia. Ne ovat lailla perustettuja, vähintään puolivirallisia elimiä, joiden ylläpito lain mukaan kuuluu valtiolle. Mitä taas tulee metsänhoitoyhdistyksiin, niin yksityismetsänomistajain järjestöt ovat jo vuosikausia pyytäneet hallitukselta lakia metsänhoitoyhdistyksistä ja metsänhoitomaksusta. Yksityismetsänomistajat ovat tällöin tarjoutuneet itse kustantamaan ammattineuvontansa, mutta tätä heidän pyyntöään ei ole täytetty. Kun näin on, niin silloin valtiovalta on itse velvollinen antamaan riittävästi varoja metsänhoitoyhdistysten toiminnan ylläpitämiseksi.

Sitten on talousarvioesityksessä yksityismetsätalouden kohdalta vielä eräs karkeahko virhe, jonka valtiovarainvaliokunta eduskunnan oikeuksien valvojana ehkä ilman huomautustakin korjaisi, mutta josta kaiken varalta on syytä huomauttaa (Ed. Hirvensalo: Paras se on sanoa!). Viime kesäkuussa annetussa metsänparannuslaissa määrätään, että m. m. vuonna 1949 otetaan valtion talousarvioon metsätaloudellisia kuivatustöitä, autiaina olevien metsämaiden metsittämistä sekä hävitettyjen, pilalle haktujen tai muuten huonossa tuottokunnossa olevien metsäalojen tuottavaan kuntoon saattamista y. m. metsänhoitoon ja suojeluun kuuluvia töitä sekä puutavaran kuljetuksen edistämistä varten vähintään 150 milj. markan määräraha. Tästä määrärahasta saman lain mukaan on $\frac{2}{3}$ eli 100 milj. markkaa käytettävä yksityismailla ja $\frac{1}{3}$ valtion mailla. Lisäksi eduskunta vastauksessaan hallituksen esitykseen vielä painostaa, että metsänparannustöihin olisi, niin pian kuin valtiovarain tila suinkin sallii, käytettävä valtion varoja huomattavasti enemmän kuin mitä laissa mainitut vähimmäismäärät edellyttävät. Kuitenkin on hallituksen esityksessä esitetty metsänparannuslainoiksi 19 Pl. II luvun 4 momentilla 13 milj. markkaa ja metsänparannusavustuksiksi 11 Pl. XVIII luvun 5 momentilla 60 milj. markkaa, siis lain määrämän 100 miljoonan markan sijasta vain 73 milj. markkaa. Hallitusmuodon 68 §:n mukaan on kuitenkin tulo- ja menoarvioon otettava kaikki lain määräämät menoerät. Tällaisesta virheestä ei enää voi langettaa vastuuta yksinomaan asianomaiselle ministerille ja hallitukselle, jotka pääättelevät sellaisten määrärahojen ottamisesta tai pois jättämisestä, jotka ovat ehdonvallan asioita, vaan tällaisesta virheestä on hallitusmuodon mukaan vastuussa myös asian esittelijä. Ministerin päätöksen varmentava esittelijä vastaa hallitusmuodon mukaan asian laillisesta puolesta. Asiallisesta puolesta, se tahtoo sanoa, että tällaiseen tärkeään tarkoitukseen on myönnetty näin niukalti varoja, on tietenkin vastuussa myös asianomainen ministeri tai hallitus. Joka tapauksessa on asia oikaistava valtiovarainvaliokunnassa vähintään sen mukaisesti kuin mihin laki velvoittaa. Valtiovarainvaliokunnan on puolustettava eduskunnan oi-

keutta hallitusmuodon mukaan. Tästäkin asiasta on jätetty rahaasia-aloite, jotta asia ei jäisi unohduksiin.

Kolmantena asiana esittäisin valtiovarainvaliokunnan huomiotavaksi ne kaksi rahaasia-aloitetta, joissa ehdotetaan määrärahoja Vuojoen metsänhoito-opiston rakentamistöiden aloittamista varten ja Pohjois-Savon metsäkoulua varten. Yksityismetsätalouden neuvojat tarvitsevat jatkokoulutusta voidakseen kyllin pätevästi hoitaa tehtäviään yksityismetsien tuoton kohottamiseksi. Samoin tarvitsevat maatalaismetsänomistajatkin lyhyitä kurseja voidakseen oppia hoitamaan kunnollisesti metsiään. Toiminnassa olevat metsäkoulumme eivät ole erikoisemmin omistautuneet yksityismetsänomistajien palvelukseen antautuvien metsäammattimiesten kasvatuksen, joten nämä tarvitsevat lisäkoulutusta. Metsänomistajille itselleen ovat taas kaksivuotiset metsäkoulumme soveltumattomia liian pitkäaikaisine kursseineen.

Metsiämme on hakattu varsin raskaasti sekä rauhan että sodan aikana, ja niistä saatu tuki on ollut koko kansalle korvaamaton. On jo korkea aika pitää huolta, että tämä tulolähde ei pääse ehtymään.

Ed. Heljas: Herra puhemies! Valtiovarainministeri mainitsi esitellessään budjettia, että rautatielaitos, joka viime vuosina on tuottanut tappiota, on tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla tuottanut voittoa kokonaista 1 miljardia markkaa. Tätä suotuisaa kehitystä on tietysti pidettävä ilahduttavana ilmiönä, ellei siihen liityisi eräitä vakavia varjopuolia.

Vuoden alussa korotettiin rautatietariffeja sekä matkustaja- että rahtiliikenteessä keskimäärin 50—60 %. Näiden korotusten avulla ehkä valtio saa kokoon ennen vuoden loppua parisen miljardia. Olen siitä mieltä, että valtion liikelaitokset eivät ole vain hyväntekeväisyyttä, niidenkin tulee kannattaa. Mutta mitä rautateihin tulee, ei ole unohdettava, että niillä on puhtaasti taloudellisten päämäärien ohella myös kulttuurija sosiaalipoliittinen tehtävä. Kun kansa aikoinaan uskoi rautateiden rakentamisen valtiolle eikä yksityisille, lähdettiin siitä, ettei rakenneta rautateitä vain sellaisille alueille, joista liikevoittoa on varmasti tiedossa, vaan myös harvaan asutuille syrjäseuduille siinä tarkoituksessa, että nämä

seudut pääsisivät rautateiden avulla elpymään taloudellisesti, sivistyksellisesti ja sosiaalisesti. Näitä näkökohtia olisi jatkuvasti muistettava. Nykyinen tariffipoliittikka on kuitenkin pahana esteenä näille pyrkimyksille. Maan sisäosille, jotka ovat kaukana merisatamista, ovat viimeiset tariffikorotukset muodostuneet tuntuvaksi rasitukseksi. Se on saattanut sisämaan teollisuuden erittäin vaikeaan asemaan, se on alentanut metsien kantohintoja ja se on esteenä uudelle yritteliäisyydelle.

Koska valtion omiin intresseihin kuuluu, että valtakunnan kaikki asukkaat tuntevat olevansa samanarvoisia ja että heille annetaan samoja mahdollisuuksia taloudelliseen yrittämiseen, ei valtion taholta olisi vaikeutettava näitä pyrkimyksiä. Siksi esittäisin hallituksen harkittavaksi keinoja halvempien kuljetusten järjestämiseksi merenrannoilta kaukana oleville seuduille. Tämä voisi tapahtua joko alentamalla tariffeja kaukokuljetuksessa tai myöntämällä riittäviä rahtialennuksia. On totta, että jälkimmäisiä on annettu talvikuukausina määrättyihin satamiin, mutta se yksinään ei riitä poistamaan sitä epäkohtaa, mikä kohtuuttomasti rasittaa sisämaan asukkaita. Samalla esittäisin harkittavaksi, mitä mahdollisuuksia olisi rationalisoimisella ja työn tehoa parantamalla lisätä rautateiden kannattavuutta.

Kun tässä on puhuttu valtion suurimmasta liikennelaitoksesta, olisi muutama sana mainittava eräästä pienemmästäkin. Tarkoiton Pohjolan Liikenne Oy:tä. Tämä yhtiö on jatkuvasti ollut hallituksen surunlapseksi ja on viimeksi tänä vuonna pyytänyt 50 milj. markan lisäluottoa. Käsittääkseni ei avuntarve johdu huonosta hoidosta, yhtiön johto on tarmokasta ja yrittää parhaansa, mutta vika on itse systeemissä. Tällainen yrittäjämuoto ei sovellu valtiolle. Yhtiö ei yksinkertaisesti kykene kilpailemaan yksityisten kanssa. Autoilija, joka itse omistaa autonsa, kykenee pienemmillä kustannuksilla hoitamaan liikennettään kuin tällä alalla toimiva suuryhtiö. Ilmeisesti ei tapahtuisi mitään vahinkoa, jos Pohjolan Liikenne OY. lopettaisi toimintansa (Eduskunnasta: Hyvä!). Ei ole pelkoa siitä, että toimenpide johtaisi kuljetusmaksujen korotuksiin, koska lisääntyvä autokanta takaa, että vapaa kilpailu pitää hinnat kohtuuden rajoissa.

Tämän jälkeen tahtoisin kiinnittää hallituksen huomiota asiaan, jonka jatkuminen muodostuu yhä pahemmaksi epäkohdaksi. Tarkoitin vuokrakysymyksen järjestämistä. Vuokrat vanhoissa taloissa ovat nousseet sodanedellisestä tasosta vain 30 %, mikä tietysti ei lähimainkaan riitä nousseiden hoito- ja verokustannusten nousuun. Kiinteistöt tuottavat tappiota ja niiden rahoitukseen on tarvittu vuosittain luottoa noin 2—2.5 miljardia markkaa. Kun kiinteistöjen omistajilla ei ole tuloja, ei tarpeellisia korjauksia ole voitu suorittaa. Rakennukset rappeutuvat ja asuntotarkastajien käsityksen mukaan olisi lukuisissa tapauksissa asuminen kiellettävä rakennusten huonon kunnon johdosta.

Kun hallitus ehdottaa budjetissa 3 miljardia asunnontuotannon tukemiseksi, olen sitä mieltä, että puheenaolevien varojen käyttö tähän tarkoitukseen jää hyötyä vaille, ellei samalla koroteta vuokria kustannuksia vastaavalle tasolle. Uuden yritteliäisyyden rakennustuotannon alalla pitäisi jäädä pääasiassa yksityisten yrittäjien käsiin, kuten tähänkin asti, ja valtion osuus muodostuisi johtavaksi ja tukevaksi. Eihän 3 miljardilla muuten vielä paljon rakenneta, ellei siihen saada huomattavasti lisää yksityispääomia, jotka lähinnä voitaisiin koota tekemällä nykyiset kiinteistöt kannattaviksi ja siten hankkia pääomia asuntotuotannolle. Esittäisin hallitukselle sen toivomuksen, että hallitus viipymättä päättäisi vuokrien tarkistuksesta. Minä tiedän, että ratkaisun tekeminen ei ole helppoa. Siitä on minulla omakohtaisia kokemuksia, kun edellisessä hallituksessa yritin asiaa hoitaa. Ehdotukseni tulivat hylätyiksi yhtä lukuunottamatta, joka koski vuokrien ja polttokustannusten erottamista toisistaan, ja hylkäämisen syyt olivat aina luonteeltaan poliittisia huolimatta siitä, että kaikki asiasyyt puhuivat toisenlaisen ratkaisun puolesta. Asia olisi saatava riippumattomaksi poliittisista tekijöistä. Tämä tapahtuisi parhaiten säätämällä erikoinen vuokralaki. Sellainen laki pakottaisi hallituksia, olivatpa ne minkä värisiä tahansa, hoitamaan asiat puhtaasti taloudellisten näkökohtien mukaan.

Ensimmäisen maailmansodan päätyttyä oli voimassa ankara vuokrasäännöstely, kuten nytkin ja se johti asuntotuotannon tyrehtymiseen. Tällöin teki Maalaisliiton

eduskuntaryhmä aloitteen vuokrasäännöstelyn kumoamiseksi, mikä myös johti tulokseen. Pääöstä pidettiin uskallettuna, mutta mitään katastroofia ei tullut. Suhteellisen lyhyessä ajassa elpyi tuotanto, jopa päästiin asuntoreservin syntymiseenkin.

Tilanne on nyt taloudellisesti ja materiaalin saantiin nähden huonompi kuin silloin, joten on vaikeata suositella näin radikaalista ratkaisua. Mutta ellei asiaa syksyn kuluessa lainkaan hoideta, on se vaara tarjona, että eduskunnasta löytyy 34 edustajaa, jotka estävät valtalain voimaantulon, mikä merkitsee myös vuokrasäännöstelyn päättymistä.

Mitä budjettiin yleensä tulee, on se mielestäni liian optimistisesti laadittu. Siinä ei ole huomioitu maailmanmarkkinoiden laskeva suhdannekäyrä ja voi siitä syystä osoittautua varsin pettäväksi. Tärkeätä olisi, että hallitus tekisi kaikkensa inflaation jatkumisen estämiseksi. En ole kovin toivorikas tässä suhteessa. Hallitus näyttää noudattavan edeltäjänsä menettelytapoja hoitaessaan sekä laillisia että laittomia lakkoliikkeitä. Pekkanan hallituksessa sosialidemokraatit ja kommunistit hyvässä sovussa päättivät palkankorotuksista lakkoliikkeiden selvittämiseksi ja siten yhdessä kihiyttivät inflatiota. Nyt taas luetaan lehdistä, että lakot päätyvät työläisten täydelliseen voittoon. Hallituksen myöntävyisyys on vain omiaan houkuttelemaan lakkoiluun. Ellei hallitus osoita suurempaa lujjuutta, muodostuvat budjetin laskelmat varsin illusoorisiksi.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Siirtoväen kysymys on jatkuvasti eräs kansantaloutemme keskeisiä. Kaikissa kansalaispiireissä on tunnustettu välttämättömyys luoda kotinsa menettäneelle siirtoväelle turvattu tulevaisuus mahdollisimman nopeasti. Kun kysymyksen myönteinen ratkaisu riippuu suurimmaksi osaksi siitä, miten paljon varoja jälleenrakennustyöhön saadaan käytettäväksi, on aiheellista tarkastella, miten hallitus on suhtautunut siirtoväen kysymyksiin esillä olevassa tulo- ja menoarvioesityksessään.

Varsinainen siirtoväen huoltotoiminta on kuluneen vuoden aikana entisestään supistunut. Valtion huollon varassa oli syyskuun lopussa enää n. 12,000 henkeä eli noin 3.5 % siirtoväen kokonaismäärästä.

Siirtoväen kohdalla on huoltoprosentti useissa kunnissa jopa alhaisempi kuin paikallisen väestön kohdalla. Kun siirtoväki kuitenkin on varsin epätasaisesti jakaantunut eri kuntiin, ei voida ajatella, että kaikki siirtoväen huoltomenot pantaisiin jo ensi vuoden alussa kuntien kannettavaksi. Senvuoksi onkin pidettävä oikeaan osuneena sitä suunnitelmaa, jonka mukaan siirtoväen huoltomenot siirretään ensi vuoden aikana asteittain kuntien maksettavaksi. Tällainen ei merkitse liian äkillistä muutosta, vaan siirtyminen tapahtuu vähitellen, mitä on pidettävä sekä siirtoväen että myös kuntien kannalta onnistuneena ratkaisuna. Tarkoitukseen varattu 150 milj. markan määräraha on käsitykseni mukaan riittävä ja se tietää 100 milj. markan supistumista kuluvaan vuoteen verrattuna.

Suurimmat menot siirtoväen sijoittamisessa aiheutuvat jatkuvasti asutustoiminnasta. Laadittujen suunnitelmien mukaan on siirtoväen saatava yhteensä noin 45,000 tilaa. Kuluneen elokuun loppuun mennessä oli tiloja muodostettu tai hankittu vapaaehtoisella kaupalla kaikkiaan noin 36,000. Kun yli 7,000 siirtoväkeen kuuluvaa perhettä oli joko luopunut maansaantioikeudesta tai kieltäytynyt vastaanottamasta tarjottua tilaa, oli asuttamatta enää noin 2,300 perhettä eli noin 5 % maansaantiin oikeutetusta siirtoväestä. Tämä osoittaa, että maanhankintalain toimeenpanon ensimmäinen vaihe, tilojen muodostaminen siirtoväelle, alkaa jo olla loppuunsuoritettu (Eduskunnasta: Entäs luopuneet tai kieltäytyneet!). Mutta tämä ei suinkaan merkitse sitä, että asutustoiminta kokonaisuudessaan olisi loppuvaiheessaan. Rakennustoiminta ei ole vielä aivan puolivälissäkään ja kuivatus- ja raivaustoiminta ovat vielä aivan alkuvaiheessa. Sen vuoksi tarvitaan siirtoväen asutustoimintaa varten jatkuvasti erittäin suuria määrärahoja valtion budjetissa. Kuluneen vuoden aikana on maanhankintalain edellyttämän asutustoiminnan rahoittamiseen myönnetty valtion varoja varsinaisessa tulo- ja menoarviossa sekä ensimmäisessä lisämenoarviossa yhteensä noin 8.5 miljardia markkaa. Tämä on suuri summa, mutta se ei vielä riitä, sillä toisessa lisämenoarviossa, joka kohta puoleen kai esitellään eduskunnalle, olisi saatava lisää yli puolitoista miljoonaa mark-

kaa. Tänä vuonna tarvitaan maanhankintalain toteuttamista varten siten yli 10 miljardia markkaa valtion varoja. Jos asutustoimintaa ja maanhankintalain toimeenpanoa halutaan jatkaa ensi vuoden aikana, ainakin nykyisessä laajuudessa, olisi ensi vuonna näitä valtion varoja saatava paljon enemmän kuin mitä tänä vuonna on käytetty. Hallitus on esittänyt tässä esilläolevassa tulo- ja menoarvioehdotuksessaan maanhankintalain tarkoituksia varten eri pääluokkien kohdalla yhteensä noin 10 miljardia markkaa. Tämä on, kuten sanottu, erittäin huomattava summa, mutta valitettavasti se ei vielä riitä. On nimittäin huomattava, että rakennuskustannukset nousevat jatkuvasti, samoin raivaus-, kuivatus- ja tietekokustannukset. Asutustoiminnassa siirtyä painopiste nyt entistä suuremmassa määrin Sisä-Suomen kylmätila-alueille, joissa kustannukset tilaa kohden muodostuvat huomattavasti korkeammiksi kuin Etelä-Suomen viljelysalueille.

Mikäli siis asutustoimintaa jatketaan nykyisessä laajuudessaan, johon uskaltaisin olettaa hallituksenkin pyrkivän, eivät varsinkaan ne kuivatus-, tieteko- ja raivausmäärärahat, joita tähän budjettiesitykseen on varattu, riitä. Tulo- ja menoarvioon syntyy jo tässä kohdin huomattava vajaus, joten tämä menoarvioehdotus ei pidä paikkaansa siitä huolimatta, että herra valtiovarainministeri täällä vakuutti, että menoarvioesitys on laadittu tosiohjelmien pohjalta (Ministeri Hiltunen: Ei siis liikaa paisuteltu!).

Siirtoväen edustajana tahtoisin vielä hallitukselle lausua sen toivomuksen, että rakennustarvikkeita varattaisiin ensi vuonna riittävästi siirtoväen rakennustoimintaa varten. Erikoisesti kohdistan tämän toivomukseni sementin saamiseen. Kotimaisen sementin tuotanto kohosi tänä vuonna tai kohoaa tänä vuonna saamiini tietojen mukaan noin 500,000 tonniin. Se on koko valtakunnan tarpeet huomioitaen aivan riittämätön, mikä suuresti vaikeuttaa siirtoväen rakennustoimintaa. Ensi vuonna on sementin tuotannon arvioitu nousevan noin 550,000 tonniin, eli 10 %:lla. Nousu on varsin vähäinen, mutta kun hallitus aikoo ryhtyä voimakkaasti tukemaan myös kaupunkien asuntorakennustoimintaa, herää kysymys, mistä saadaa tätä tarkoitusta varten sementtiä. Kaupungit joutuvat sil-

loin kilpailemaan köyhien siirtolaisten kanssa sementistä ja näin edeltä päin voi arvata, miten siinä kilpailussa käy. Samoin alkaa kaupunkien rakennustoiminta yhä voimakkaammin kilpailla valtion niukoista varoista siirtoväen jälleenrakennustoiminnan kanssa ja meitä siirtoväen edustajia pelottaa, että siinäkin käy siirtoväelle huonosti. Me esitämmekin sen vuoksi hallitukselle sen vilpittömän toivomuksen, ettei kaupunkien rakennustuotantoa ryhdytä vilkastuttamaan siirtoväen kustannuksella.

Jokainen asioita tunteva kansalainen on valmis myöntämään, että eräiden kaupunkien, m. m. Helsingin, asuntotilanne on muodostunut kestävämmäksi. Mutta se hyöty, kuten täällä ed. Heljas jo viittasi, hyvin ratkaisevassa määrin valtiovalan harjoittamasta virheellisestä vuokrapolitiikasta, joka on pitänyt pakkokeinoin vuokratasoa luonnottoman alhaisena. Näin ollen ne ihmiset, jotka asuvat vanhoissa taloissa, ovat voineet asua melkein ilmaiseksi talonomistajain kustannuksella. Tämä vuokrapolitiikka on ilmaus, voisi väittää, vertaansa vailta olevasta lyhytnäköisyydestä ja valtion mielivallasta. Siinä on valtioneuvoston päätösten perusteella valtalakiin vedoten toteutettu varsin pitkälle menevää sosialisointia, josta koitua vahinko ja hyöty on kohdistettu erittäin epätasaisesti ja sattumanvaraisesti vain suppeisiin kansalaispiireihin. Tuo virheellisyys olisi vihdoinkin mitä pikimmin korjattava, sillä yksityistä asuntotuotantoa ei muuten saada elpymään. Ja valtion varat eivät riitä rakentamaan ihmisille halpoja asuntoja nyt, vaikka ehdotetun 3 miljardin lisäksi saataisiin tuo määrä moninkertaisenakin, kuten eräältä taholta jo on vaadittu.

Tässä yhteydessä on tarpeellista kosketella erästä toistakin seikkaa, joka on vaikuttamassa esim. pääkaupungin kestävämmään asuntotilanteeseen. Tähän on varmasti ollut omiaan vaikuttamassa se virheellinen tonttipolitiikka, jota Helsingin kaupunki jo vuosikautia on harjoittanut. Täällä myydään joka vuosi runsaasti teollisuustontteja ja rakennetaan uusia tehtaita, mutta teollisuuslaitokset eivät huolehdi työläistensä asunnoista. Helsinkiin on jo nyt sijoittautunut yli viidesosa koko maan teollisuustuotannosta. Tämä on virheellistä teollisuuden sijoituspolitiikkaa ja koko valtakunnan kannalta se varmasti

muodostuu ennen pitkää vaaralliseksi. Tarvitsee vain pistäytyä Helsingin laidoille, esim. Herttoniemeen, havaitakseen, että siellä kohoaa uusia tehtaita toinen toisensa viereen, mutta uusia asuintaloja ei näy missään. Teollisuus vetää Helsinkiin joka vuosi lisääntyvässä määrin maaseudulla kasvatettua työvoimaa, minkä kasvatuskustannuksista teollisuus ei korvaa peniäkään. Maaseudun matalat majat synnyttävät ja kasvattavat tuon työvoiman ilmaiseksi ja elävät sen vuoksi itse köyhyydessä. Sitten tuo työvoima saapuu teollisuuden palvelukseen ja sullotaan asumaan ilmaiseksi tai melkein ilmaiseksi muiden ihmisten asuntoihin. Ja esim. Helsingin kaupunki laatii pilviä hipovia laajennussuunnitelmia, joista esimerkkinä mainitsen, että kun käsiteltiin Helsingin kaupungin maanluovutusvelvollisuutta, niin kaupunki vaati itselleen jätettävän tai rauhoitettavan alueen, jolle sopii enemmän asukkaita kuin Suur-Berliinin alueelle. Kaupungin viranomaisilla on ilmeisesti tarkoituksena saada koko Suomen väestö sijoitetuksi pääkaupunkiin.

Kun asutuskeskusten rakentamista varten on ilmeisestikin tarkoitus varata määräraha, olisi käsitykseni mukaan tätä määrärahaa käytettäessä muistettava myöskin ne onnettomat opiskelijat, jotka ovat saapuneet eri puolilta maata pääkaupunkiin korkeampaa opetusta saamaan. Jokainen sanomalehtiä lukenut kansalainen tietää, että maaseudulta Helsinkiin saapuneiden opiskelijoiden asuntotilanne on täysin verrattavissa pommisuojiin asukkaiden kohtaloon. Opiskelijoita yritetään sulloa kaikkiin mahdollisiin paikkoihin aina Pallokentän pukusuojia myöten. Siksi olisi vähin, mitä heidän asiassaan voidaan tehdä, se, että kaupunkien asuntotuotantoa varten mahdollisesti varattavasta määrärahasta annettaisiin riittävä osuus opiskelijoiden yhteisasuntoloita varten.

Siirtoväen asioiden tyydyttävä hoitaminen edellyttää, että tämä väestö pääsee itse omien edustajiensa kautta vaikuttamaan mahdollisimman suuressa määrässä jälleenrakennustyöhön. Tätä periaatetta on useilla hallinnon aloilla seurattu ja tulokset siitä ovat olleet poikkeuksetta myönteisiä. Eräillä hallinnon aloilla, kuten suurimpien kaupunkien huoneenvuokralautakunnissa ja eräissä kansanhuoltolautakunnissa, olisi

vielä ensi vuodenkin aikana käsitykseni mukaan säilytettävä siirtoväen edustus. Itse jälleerakennustoiminnan kenttätössä olisi siirtoväen edustusta nykyisestään vahvistettavakin. Tämä koskee erityisesti niitä kuntia, joihin sijoitetaan suhteellisen runsaasti maataloussiirtoväkeä. Siellä pitäisi maanviljelysseurojen rakennusmestarien ja alueneuvojen avuksi asettaa siirtoväen omia luottamusmiehiä, mikä varmasti tehostaisi jälleerakennustyötä. Samoin olisi siirtoväen edustus maanviljelysseurojen asutustoimikunnissa vahvistettava. Nämä toimenpiteet olisivat omiaan poistamaan nyt vielä siellä täällä esiintyviä hankauksia asutettavan väestön ja viranomaisten väliltä, ja kun ne lisäisivät siirtoväen omaa panosta jälleerakennustyön hallintoelimityksessä, työn tulokset varmasti paranisivat. Sen vuoksi toivonkin, että hallitus kiinnittäisi tähän asiaan huomiota ja ratkaisisi sen myönteisesti.

Erittäin suuri ja siirtoväen kannalta kauaskantoinen kysymys odottaa yhä ratkaisua ja se on talvisodan aikaisten korvausten tasoittaminen. Kuten tunnettua, oli ensimmäinen talvisodan jälkeen säädetty korvauslaki erittäin kohtuuton ja sen perusteella korvauksia saaneet, jotka eivät lisäksi korvauksillaan voineet hankkia reaaliomaisuutta, joutuivat erittäin vaikeaan asemaan. Oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus vaatii, että korvauskysymys näiden kansalaisten kohdalta otetaan uudestaan esille ja suoritetaan välttämättömiä tasoituksia.

Vastaavanlaista korvausten tasoittamista olisi suoritettava myös Pohjois-Suomen väestön kohdalta, mistä eduskunta on jo laatinut nimenomaisen toivomuksen. Lieneekö herra valtiovarainministeri tämän toivomuksen kokonaan unohtanut, vai katsooko nykyinen hallitus, että eduskunnan toivomuksilla ei ole enää sitovaa merkitystä, varsinkin kun tämäkin toivomus on tehty edellisen eduskunnan aikana (Valtiovarainministeri Hiltunen: on 400 toivomusta odottamassa vuoroaan!). Meidän mielestämme tämä toivomus on eräs niitä kaikkein tärkeimpiä; minä jätän sen herra valtiovarainministerin suosiolliseen huomioon. Joka tapauksessa Pohjois-Suomen väestö on kiinteästi tiedustellut, aikooko hallitus jotain tässä asiassa tehdä vai jättääkö se tämän kysymyksen hoitamatta ja tosiaan unohtaa tämän toivomuksen noiden kolmensadan

toivomuksen joukkoon, joihin ministeri Hiltunen täällä viittasi (Ed. Hiltunen: 400!). Sanotaan sitten 400.

Erään toisen toivomuksen haluan myös tässä tuoda uudelle hallitukselle esiin. Kuten muistamme, eduskunta hyväksyi täällä lapsilisälakia säädettäessä, muistaakseni varsin yksimielisesti, toivomuksen siitä, että pientyönantajat vapautettaisiin lapsilisämaksun suorittamisesta. Kun asia oli esillä suuressa valiokunnassa ja monien vaiheiden jälkeen päädyttiin kompromissiratkaisuun, oli tämä pientyönantajain vapauttaminen lapsilisämaksusta eräs tuon kompromissin ehto. Kun asiasta ei mitään ole kuulunut ja päinvastoin viranomaiset ovat lehdistä ilmoittaneet, että jokaisen työnantajan siitä riippumatta, kuinka monta työläistä hänellä on, pitää maksaa lapsilisämaksut, tiedustelin asiaa eilen rouva sosialiministeriltä, joka vakuutti olevansa vilpittömästi hämmästynyt tällaisesta kysymyksestä. Minä toivon, että hallitus ottaa tämän kysymyksen viipymättä esille ja rouva sosialiministeri mainitsikin minulle, että eilisen huomautuksen jälkeen asiaa oli ryhdytty sosialiministeriössä pohtimaan.

Vaikka me pelkäämme, että pientyönantajain, ennenkaikkea pienviljelijäin asema, ei paljoakaan huolestuta nykyistä hallitusta, haluan kuitenkin viitata eduskunnan lausumaan toivomukseen ja uskallan nöyrästi odottaa, että tämäkin mahdollisesti vähäiseltä tuntuva toivomus saisi osakseen suosiollista huomiota.

Osoituksena siitä, miten siirtoväkeäkin helposti unohdetaan, on m. m. se, että väkilannoitemiljardia jaettaessa jätettiin saamiini tietojen mukaan siirtoväkeen kuuluvat vuokraviljelijät kokonaan ilman. Tällaisia vuokramaansaaajia, joiden viljelysmaan ala vaihtelee $\frac{1}{2}$ hehtaarista 3 hehtaariin, oli tämänkin vuoden aikana noin 14,000. Velvollisuuteni on tiedustella maatalousministeriltä, aikooko hän kokonaan ehkä tämän siirtoväkir ryhmän syrjäyttää, vai onko hänellä aikomus suorittaa tässä kohden joku korjaus, jota me tietysti vilpittömästi toivomme.

Kulunut kesä oli maataloudelle varsin edullinen, mutta eräin paikoin muodostuivat raesade- ja hallavahingot erittäin raskaita. Niinpä raesadevahinkojen kokonaismäärä nousee noin 60 milj. markkaan. Hallavahinkojen määrästä ei ole käytettä-

vissäni tarkkoja tietoja, mutta noussevat ne huomattavasti suurempiin summiin. Useat siirtoväkeen kuuluvat viljelijät ovat kokeneet näitä vahinkoja ja joutuneet sen vuoksi kestävämmän vaikeaan asemaan. Olisi välttämätöntä, että hallitus antaisi eduskunnalle esityksen näiden vahinkojen korvaamisesta siirtoväen samoin kuin muidenkin pienviljelijöiden kohdalla. Ensi vuoden talousarvioesitykseen on otettu vain 1 milj. markan määräraha, joka on tarkoitukseen tietenkin aivan riittämätön.

Olen edellä kosketellut eräitä siirtoväen aseman järjestämiseen liittyviä kysymyksiä. Tämä tarkastelu osoittaa, ettei siirtoväen kysymys suinkaan ole vielä siirtynyt pois päiväjärjestyksestä. Vielä on hyvin paljon tehtäviä ja valtionvaroja tarvitaan tarkoitukseen enemmän kuin moni ehkä osaa kuvitella. Tämä kysymys on jokaisen hallituksen ja myöskin eduskunnan pidettävä eräänä sisäpolitiikkamme keskeisimmistä aina siihen saakka, kunnes siirtoväki on päässyt taloudellisesti itsenäiseen asemaan. Meidän, siirtoväen edustajain, velvollisuutena on jatkuvasti korostaa tämän kysymyksen merkitystä, ennenkaikkea sen vuoksi, ettei sitä unohdeta silloin kun sodan siirryttyä yhä kauemmaksi aina vain uusia ja uusia tärkeitä kysymyksiä tulee päiväjärjestykseen.

Sosialidemokraattinen hallitus on nyt lähinnä vastuussa siitä, miten siirtoväen kysymyksen ratkaisu edistyy. Maalaisliitto on aina selväpiirteisesti ja johdonmukaisesti halunnut joka vaiheessa edistää siirtoväen kysymyksen nopeata ratkaisua. Minä voin vakuuttaa, että maalaisliiton ryhmä on jatkuvasti valmis tekemään kaiken voitavansa, jotta siirtoväen elinkysymykset saataisiin mahdollisimman nopeasti onnelliseen ratkaisuun.

Toisaalta on muistettava, että siirtoväen kysymyksen ratkaisu liittyy kiinteästi yleiseen taloudelliseen kehityksemme. Ennenkaikkea voidaan todeta, että jälleenrakennustyön onnistuminen riippuu ratkaisevasti siitä, saadaanko rahamme arvo vihdoinkin vakautetuksi. Jos inflatio jatkuu, siitä kärsii eniten juuri sodan koettelema väestö, joka on menettänyt reaaliomaisuutensa.

Ulkonaiset olosuhteet meidän maassamme ovat tällä hetkellä taloudellista vakautumista ajatellen suotuisimmat kuin milloinkaan ennen sodan päättymisen jälkeen.

Suomen tärkeimmissä tuontimaissa on inflatio pysähtynyt, mikä on vaikuttanut edullisesti meilläkin. Tuontihinnat ovat jatkuvasti olleet alhaisempia kuin vientihinnat, mikä on tehnyt mahdolliseksi tuottaa maahan runsaasti ulkomaisia kulutustarvikkeita, joka taas on vaikuttanut kotimaan hintatasoon vakauttavasti. Elin-kustannusindeksin nousu on elintarvikkeiden kohdalla pysähtynyt eikä voida syyttää ainakaan maataloutta inflation edistämisestä, sillä maataloustuotteiden hinnat ovat selvästi laskeneet ja ovat yhäkin laskusuunnassa. Kun tuotanto on lähes kaikilla aloilla noussut, on hallituksella kaikki mahdollisuudet käsissään pysäyttää inflatio ja pelastaa markan arvosta, mitä vielä on pelastettavissa. Lähitulevaisuus näyttää, haluaako ja kykeneekö tämä vähemmistöhallitus näitä mahdollisuuksia käyttämään.

Budjettiesityksen tarkastelu valitettavasti osoittaa, ettei hallitus ole joka suhteessa kyennyt tätä budjettiesitystä ankkuroimaan todellisuuden lujalle perustalle, vaan on ainakin eräissä kohdissa ollut ilmeisten kuvittelujen varassa.

Edellä jo huomautin siitä, että esim. asutusmäärärahat eivät tule riittämään, jos hallitus aikoo jatkaa asutusta nykyisessä laajuudessa. On hyvin luultavaa, että monia muitakin välttämättömiä määrärahoja joudutaan vuoden mittaan nostamaan. Sen vuoksi olisi sellaisten menojen kohdalla, jotka eivät ole aivan välttämättömiä, pitänyt harjoittaa vieläkin ankarampaa karsintaa. On nimittäin valittu voitu havaita, että menoarvion karsiminen eduskunnassa on ainakin viime vuosina ollut erittäin vaikea tehtävä. Hallituksen vastuu on siten erittäin suuri. Nyt näyttää budjetti olevan, kuten herra valtiovarainministeri täällä on todistanut, tasapainossa, ja muodollisesti asia niin onkin, mutta on epäiltävää, onko se asiallisesti tasapainossa. Useat pätevät talousmiehet väittävät, viimeksi eilen illalla Kansantaloudellisen yhdistyksen kokouksessa, että budjettiesitys ei käytännössä pitäisikään paikkaansa. On vakavilla perusteilla väitetty, että jos menopuolta ei saada supistetuksi, joutuu hallitus ensi vuonna taaskin turvautumaan setelirahoitukseen, mikä tietää inflation lisäämistä. Budjetin eräs heikkous on ilmeisesti siinä, että tulopuolelle on täytynyt nyt jo merkitä sellaisia tuloeria, joita aikaisem-

min on pidetty aivan kuin reservissä. Ennen kaikkea on tällainen liikevaihtoveron tuotto, joka on nyt merkitty lähes kaksi kertaa niin korkeana kuin kuluvan vuoden budjetissa. Toinen seikka on se, että tulopuolta on erittäin rohkeasti supistettu ehdottamalla 6 miljardin markan veron alennusta. Nämä heikkoudet johtuvat ilmeisestikin siitä, että vähemmistöhallituksen täytyy, kun se kerran on elämänhaluinen, jota minä en ainakaan tämän hallituksen suhteen uskalla epäillä, laatia sellainen talousarvio, joka kumartaa vähän joka suunnalle. Se ei voi lähteä soveltamaan suoraviivaisesti omaa ohjelmaansa, sillä jos se sen yrittäisi tehdä, sen päivät olisivat piankin luetut. Kuitenkin haluan korostaa sitä, että valtiovarainvaliokunnan olisi yritettävä ainakin eräitä määrärahoja supistaa. Sellainen on ensiksikin ulkomaisen viljan tuontihintojen tasaamista varten otettu 800 milj. markan määräraha, joka nykytilanteessa, kun viljan hinnat ulkomailla ovat huomattavasti laskeneet, tuntuu tarpeettomalta. Sotakorvausmenojen kohdalla olisi valtiovarainvaliokunnan vaadittava erittäin tarkka selvitys siitä, ovatko eräät hankintaliikkeet päässeet liikaa hyötymään. Sivullisesta, joka ei ole näihin asioihin lähemmin voinut paneutua, tuntuu siltä, että Sotevan yhteydessä olisi käytetty rahoja ainakin eräissä vaiheissa liian avokätisesti. Valiokunnan olisi aiheellista samalla selvittää, mitä vuorineuvos Kivinen mahtoi tarkoittaa erojaishaastattelussa antamallaan tunnetulla lausumalla. Meillä maalaisliittolaisillahan ei Sotevan kanssa ole ollut koskaan mitään tekemistä, sillä vaikka Suomen talonpojan metsillä huomattava osa sotakorvauksista maksetaan, niin asioiden käytännöllinen hoito on ollut täydellisesti sosiaalidemokraattien ja kommunistien sekä suurteollisuuden käsissä (Ed. Murto: Olette te hintaperusteita olleet määräämässä!). Tuntuu siltä, että myöskin hallintomenojen supistamismahdollisuudet olisi sivuutettu liian kevyesti, jota vahvistaa myöskin tämän talousarvion lopussa olevassa taloudellisessa katsauksessa esitetyt lausunnot. Valtion hallintomenot nousivat jo viime vuonna noin 15,5 miljardiin markkaan eli yli 15 %:iin budjetin loppusummasta. Tämän vuoden kohdalta käytettävissäni ei ole tietoja, mutta ensi vuonna hallintomenot ilmeisesti kohoavat yli 20 miljardin markan. Herra

valtiovarainministerihän tietää tämän paremmin. Tämä on jo niin huomattava summa, että sen pienentämiseen olisi käytettävä kaikki mahdollisuudet. Näyttäisi olevan, pienen esimerkin mainitakseni, mahdollista suorittaa supistuksia m. m. kansanhuoltohallinnon kohdalla. Vaikka säännöstelyä on purettu joka kuukausi, ainakin silloin, kun meillä oli maalaisliittolainen kansanhuoltoministeri (Eduskunnasta: Silloin ei mitään supistettu!), niin kansanhuoltomenot osoittavat jatkuvaa kasvua. Kyllä säännöstelyä silloin hyvin voimakkaasti supistettiin ja lopetettiin, kun ministeri Vilhula oli kansanhuoltoministerinä (Eduskunnasta: Mutta ei virkamiehistöä!). Se on ollut sitten hyvin valitettavaa, jos virkamiehet lisääntyvät, kun tehtävät vähenevät. Minä sitä tässä halusinkin tuoda esille. Tässäkin talousarviossa ovat kansanhuoltomenot 10 %:a korkeammat kuin kuluvan vuoden varsinaisessa menoarviossa ja nousevat vielä niin kunnioitettavaan summaan kuin 288 milj. markkaan. Tämä oli ainakin allekirjoittaneelle yllättävä toteamus, sillä yleinen käsitys on varmaankin kaikkialla ollut, että kansanhuollosta ja myöskin kansanhuoltoviranomaisista vähitellen päästäisiin, mutta tämä on, kuten sanottu, ollut täysin virheellinen käsitys, koska tämä virkakunta lisääntyy samalla, kun säännöstelyä puretaan. Ainakin sen vaatimat menot lisääntyvät. Toivoisin valtiovarainvaliokunnan tekevän tässäkin lisää supistuksia, vaikka tietystikään, vaikka kansanhuoltohallinto kokonaankin lopetettaisiin, eihän se vielä sinänsä voi merkitä ratkaisevaa parannusta budjetin menopuolella.

Paljon puhuttu Valpo taitaa olla ainoa, minkä hallintomenoja on voitu ainakin näön vuoksi supistaa. Mutta eipä siinäkään hurraamista ole, sillä paljosta kohusta huolimatta supistus on kokonaista puoli prosenttia Valpon menoista eli vajaat 200,000 markkaa.

Paitsi valtion talous vaikuttaa tietystikin maassa harjoitettu palkkapolitiikka ratkaisevasti siihen, saadaanko inflatio pysäytetyksi. Vähäinenkin palkkojen korotus johtaa valuuttakurssien muuttamiseen, mikä tietää uudelle inflatiokierrokselle lähtöä. Merkit ovat aika huonot. Korpilakko toisensa jälkeen syntyy ja ne selvitetään palkkoja korottamalla. Aikaisemmin aina vastaavanlaatuisissa tilanteissa syytettiin

maanviljelijöitä ja maalaisliittoa siitä, että palkkoja on täytynyt nostaa, koska voin hinta mustassa pörsissä on niin korkea. Me tiedämme, että maataloustuotteiden hinnat ovat nyt laskeneet ja jatkuvasti laskussa, ja tähän vanhaan pöppöön vetoamalla ei voida enää tätä palkkakysymyksen virheelistä hoitamista selvittää.

Mitä maalaisliiton kantaan tässä palkkakysymyksessä tulee, voin vakuuttaa, että me joka vaiheessa tuemme hallituksen järkevää palkkapolitiikkaa. Nythän meidän mahdollisuutemme tähän tietysti ovat vieläkin pienemmät kuin Pekkalan hallituksen aikana, jolloin maalaisliittolaisten ratkaisevissa tilanteissa täytyi siirtyä oven taakse, kun nämä kaksi vasemmistoveljestä sopivat palkkojen korottamisesta.

Erittäin huomattava osuus tuotannon nousussa on ollut kotimaisen maataloustuotannon kohoamisella, joka on noin 20 % viime vuoteen verrattuna. Maalaisliiton Pekkalan hallituksen aikana harjoittama tuotteiden vapautuspolitiikka on jo nopeasti tuottanut varsin huomattavia tuloksia (Ed. E. Pusa: Ei pidä paikkaansa!). Mutta olisi liikaa vaatia, että sosialidemokraatit antaisivat tässä mitään tunnustusta. Ed. Pusa jo tämän välihuudollaan osoitti. Emme me sitä tietysti odotakaan. Mutta maataloustuotannon nousu on aiheuttanut maanviljelijöille varsin pulmallisen tilanteen. Vilja- ja perunasato ei mene kaupaksi ja varsinkin perunan hinnat ovat romahdusmaisesti laskeneet, kuten täällä on huomautettu. Ei ole ihme, että kaikkialla maassa kysytään, mikä on hallituksen maatalouspoliittinen ohjelma? Mitä on Matti Lepistöllä takataskussaan, vai eikö siellä ole mitään? Onko maatalousministeri Lepistön maatalousohjelma yhtä kylmä maataloudelle kuin aikoinaan kansanedustaja Lepistön. Merkit viittaavat, että näillä ohjelmilla saattaa olla hyvin paljon yhtäläisyyttä. Minun sallittaneekin esittää herra maatalousministerille eräitä kysymyksiä. Hän ei kyllä valittavasti ole täällä, mutta ehkä hän saa nämä tietoonsa.

Miksi n. s. ylijäämäpisteistä ei makseta korvausta? Niiden maksamatta jättäminen on aiheuttanut suurta pettymystä maanviljelijöiden keskuudessa, kun hallitus samanaikaisesti antaa kansanhuoltoviranomaisten panna maanviljelijöitä syytteeseen pistealituksista, Herra maatalousministerin kanta

on senkin vuoksi vaikeasti ymmärrettävissä, kun ed. Lepistö aikoinaan suositteli eduskunnassa yliluovutusten suurempaa palkkisemistä kuin silloinen hallitus.

Miksi hallitus on syrjäyttänyt viljan varastoimista järjestäessään pienviljelijät sulkemalla alle 1,000 kg:n viljaerät niiden toimenpiteiden piiristä, joilla valtio tukee viljan varastoimista.

Katsooko herra maatalousministeri, että viljan hintakysymys on täydellisesti kunnossa, kun kotimaisen viljan hinta on huomattavasti halvempi kuin vuosi sitten ja maataloudessa kustannukset ovat nousseet, ainakin palkat 43 %:lla?

Onko perunakysymys herra maatalousministerin mielestä täysin tyydyttävästi ratkaistu varsinkin pienviljelijäväestön kannalta katsoen, jonka etuja ja oikeuksia herra maatalousministeri on aina vakuuttanut valvovansa?

Tässä on eräitä kysymyksiä, joihin olisi viipymättä saatava vastaus, jotta hallituksen aikomukset kävisivät selville. Maatalouden asema on erityisesti sen vuoksi huolestuttava, että vaikka tuotteiden hinnat ovat yleensä laskusuunnassa, ei kustannuksissa ole mitään laskua havaittavissa, vaan päinvastoin noususuunta. Hallituksen velvollisuutena on huolehtia myöskin maatalouden tulevaisuudesta. Tämä velvollisuus maatalouteen nähden on myöskin sosialidemokraattisella hallituksella siitä huolimatta, että se onkin ottanut kaupungit ja teollisuustyöväestön erikoiseen suojelukseensa ja huolenpitonsa kohteeksi. Nykyisen hallituksen mahdollisuudet ymmärtää maataloutta ja maaseutukysymyksiä yleensä ovat tosin pienemmät kuin minkään muun itsenäisyydenajan hallituksen, mutta sehän ei vapauta sitä vastuusta maamme pääelinkeinoa kohtaan.

Toivottavasti herra maatalousministeri, jonka teräviä arvosteluja maalaisliiton maatalouspolitiikan epäkelvopoisuudesta täällä eduskunnassa on ollut aikaisemmin niin runsain mitoin ilo kuulla, nyt toteuttaa viipymättä sen syvälle luotaavan maatalousolojen uudistusohjelmansa, mistä hän niin usein on täällä voimallisesti puhunut. Minä voin vakuuttaa, että mikäli on kysymys varsinkin pienviljelijäväestön aseman parantamisesta, maalaisliitto antaa herra maatalousministerille kaiken tukensa ja kannatuksensa. Me vain vaadimme, että maata-

loudelle on taattava tyydyttävä hintataso sen vuoksi, että maatalous voisi maksaa siinä työskentelevälle väestölle kohtuullisen palkan ja turvata kohtuullisen toimeentulon.

Me olemme jatkuvasti esittäneet, että kaikissa kansalaispiireissä olisi ymmärrettävä kotimaisen maatalouden merkitys. Maatalouden tulevaisuuden turvaamiseksi olisi voitava sopia yhteisestä ohjelmasta, missä määriteltäisiin, mitä on tuotettava, kuinka paljon on tuotettava ja millä hinnoilla on tuotettava. Tällaista ohjelmaa ei tähän maahan ole saatu, mutta se olisi mitä kii-reimmiten saatava, sillä ei tarvita montakaan tämän vuoden kaltaista vuotta, kun maatalous joutuu ylivoimaisiin vaikeuksiin. Mutta meitä maalaisliittolaisia on viime aikoina jatkuvasti epäilyttänyt se, että sosialidemokraattien maatalouspolitiikalla olisi vain yksi päämäärä, kotimaisten maataloustuotteiden hintojen laskeminen sille tasolle, että maatalous muodostuu kannattamattomaksi. Nämä epäilykset johtuvat sosialidemokraattisen puolueen ja erityisesti herra maatalousministerin aikaisemmin täällä eduskunnassa ajamasta maatalouspolitiikasta. Tuo politiikka on sikäli ollut menestyksellistä, että meillä on nyt edustaja Lepistön sijasta maatalousministeri Lepistö, mutta Suomen maatalousväestö kuten sanoin suhtautuu pelolla ja väkivallalla siihen ohjelmaan, joka tällä hetkellä vielä on herra maatalousministerin takataskussa. Me tietystikin toivomme vilpittömästi, että nämä epäilyt osoittautuisivat täysin aiheettomiksi. Senhän hallitus voi teoillaan hyvin nopeasti osoittaa. Mutta ei tätä epäilystä ole havaittavissa ainoastaan maalaisliiton eduskuntaryhmässä ja muualla maalaisliiton piireissä. Osoituksena siitä, että yleisemminkin maassa tällaista epäilystä tunnetaan, minä haluan tässä lukea erään vaatimattoman lausuman, joka kuvaa mielialoja maaseudulla:

„Lehdestään kun syrjäkylän väki
maatalousministerin nimen näki,
kokos' isä perheens' alle kurkihirren,
kirjastansa etsi vanhan virren,
sanoi: kukin kohdaltansa laulakoon:
Herra maata varjellakoon.”

Ed. Tiitu: Herra puhemies! Esillä olevassa valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle

1949 olisi paljon huomauttamisen aihetta, mutta rajoitun tässä vaiheessa mainitsemaan vain kaksi kohtaa.

Hallitus esittää talousarviossa leipäviljan tuotannon tukemiseksi ja uikolaisen leipäviljan hinnan alentamiseksi käytettäväksi kaikkiaan n. 2 miljardia markkaa verotuksella koottavia varoja. Eikö hallituksenkin käsityksen mukaan tämä menoerä ole talousarviossa kokonaan tarpeeton, koska leivän hinta jokaisen perheen taloudessa muodostaa pienen murto-osan perheen muista menoista, joten pieni hinnannousu leipäviljan hinnassa ei suuriakaan merkitsisi, varsinkaan nyt, kun palkkatuloisten verotusta esitetään huomattavasti laskettavaksi.

Toinen kohta talousarviossa on kokonaan hallituksen mielikuvituksen varassa oleva verotuksella koottava tuloerä. Hallitus arvioi tulo- ja omaisuusveron tuoton kohoavan 1,200,000,000 markalla eli 20,500,000,000 markaksi, ja toisen omaisuudenluovutusveron tulon kohoavan 750 milj. markalla eli 4,500,000,000 markaksi. On käsittämätöntä, mistä hallitus on päässyt näin korkeisiin verontuottosummiin, kun hallitus samanaikaisesti esittää verotusta palkkatulojen osalta huomattavasti laskettavaksi. Hallitus kyllä kaikin keinoin pyrkii siihen, että maatalouden verotusta vastaavasti nostettaisiin. Mutta jo tässä vaiheessa on hallitukselle sanottava, että maatalouden verotuotto ei näissä olosuhteissa suinkaan tule nousemaan, vaan sen täytyy huomattavasti laskea. Tämä hallituksen ajama veropolitiikka parhaiten todistaa, että nykyisellä hallituksella ei ole minkäänlaista tuntemusta meidän maataloutemme nykyisestä kantokyvystä. Ehkä joku herra ministeristä vastaa kysymykseen, mistä maatalous saa varat näihin hallituksen suunnittelemiin, vielä entisestään korotettuihin veroihin. Peruna ei käy kaupaksi ja jos perunaa onnistuu joku myymään, niin siitä monissa tapauksissa saa vain kaivutukustannukset (Eduskunnasta: Osaako sika syödä?). Sikakanta ei ole niin suuri, että kaikki peruna voidaan sille syöttää (Eduskunnasta: Ertäs lehmä?). Ruiskilon hintakin on vain 13 markkaa. Kai herrat ministerit myöntävät, ettei sekään vastaa tuotantokustannuksia. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että uikolainen ruus maksaa pitkän matkaa yli 20 markkaa kilo. Palkkataso on kyllä noussut kaksi kertaa sen jälkeen, kun viljalle määrättiin

nykyiset hinnat, mutta viljan hintaan nämä nousut eivät ole vaikuttaneet. Hallitukselle on tietenkin kauhistus se, että talonpoika saisi tuotteistaan tuotantokustannuksia vastaavan hinnan.

Hallitus pyrkii edelleen kaikin keinoin maanviljelijäväestön elintasoja laskemaan. Muuksihan ei voi käsittää sitä, kun ulkoa tuodun lihan ja ulkoa tuotavien kananmunien turvin kotimaista hintatasoa pyritään jatkuvasti alentamaan. Hallitus onkin pyrkimyksissään päässyt jo niin pitkälle, että maatalviljelevältä väestöltä ovat jo kaikki käteisvarat loppuneet. Aivan lähitulevaisuudessa on odotettavissa uusi maatalouspula, joka pula vähitellen siirtyy jokaiseen muuhunkin maamme kotiin, ellei maatalviljelevän väestön taloudellista asemaa pikaisesti korjata tuotteiden hintain nousun muodossa. Nykyinen hallitus ei tiedä sitä, että maatalviljelevältä väestöltä on nyt jo jäänyt maksamatta hyvin huomattavat määrät jokapäiväisestä elämänmenosta aiheutuvia laskuja kauppalikkeisiin. Myöskään nykyinen hallitus ei tiedä sitä, että jo tänä syksynä kaikkien maatalouskoneiden kysyntä on hyvin huomattavasti vähentynyt. Puima- ja leikkuukoneita, joiden tarve kyllä on huomattava, on jo jäänyt liikkeen varastoihin seisomaan. Huomautan jo tässä vaiheessa hallitukselle, että meille tulee hyvin huomattava työttömyyskausi, ellei maataloustuotteiden hintoja pikaisesti nosteta. Kai herrat ministeritkin käsittävät sen, ettei meillä ole toista ammattikuntaa, joka kuluttaa läheskään niin paljon kotimarkkinateollisuuden tuotteita kuin maatalousväki. Jos maatalous ei pysty niitä ostamaan, niin pyörät tehtaissa eivät pyöri. Hallituksen taholta ehkä vastataan, että esimerkiksi peruna on vapaa säännöstelystä. Mitä hallitus perunan hinnan muodostumiseksi voisi tehdä? Hallituksella kyllä on käytettävissä useitakin keinoja. Olisi ensiksi tutkittava se, mistä johtuu, että peruna kuluttajille esim. täällä Helsingissä maksaa nyt lähelle 10 markkaa kilo ja samasta valitusta ruokaperunasta me siellä maalla saamme vain noin 3 markkaa kilolta. Ja hallituksella on kyllä perunajauhotehtaiden välityksellä keinoja järjestää perunan menekki ja myöskin hinta tuotantokustannuksia vastaavaksi, jos vain hallituksella olisi harrastusta asiaan. Myöskin yhtenä tehokkaana keinona uhkaamassa olevan talouspulian torjunnassa

on korkokannan huomattava laskeminen. Jo silloin, kun lainauskorko nykyiseen määrään nostettiin, vastusti maalaisliiton eduskuntaryhmä jyrkästi tätä toimenpidettä. Me käsitimme ja käsitämme edelleen, että korkea korkokanta tuotteiden kysynnän heikentyessä hyvin huomattavasti kiihdyttää pulakauden tuloa. Toivottavasti herrat ministeritkin lähikuukausien aikana tulevat käsittämään sen, että talousarviossa esitetyt verotuotot ovat kokonaan mielikuvituksellisia lukuja, ellei hallituksen maatalouspolitiikka perusteellisesti muutu. Jos maatalous menettää ostokykynsä, niin on varmaa, että myöskin hyvin huomattava määrä muita veronmaksajia menettää maksukykynsä.

Lopuksi kiinnittäisin hallituksen huomiota samaan eduskunnan yksimielisesti lausumaan toivomukseen, että pientyönantajat vapautettaisiin lapsilisämaksun suorittamisesta, mistä ed. Virolainen täällä edellä jo mainitsi. Kai hallitus antaa arvoa eduskunnan yksimielisesti lausumalle toivomukselle.

Puhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan tänään kello 19.

Täysistunto keskeytetään kello 17,05.

Täysistuntoa jatketaan kello 19.

Puhemies: Täysistuntoa jatketaan.

Keskusteln jatkuu:

Ed. Lampinen: Herra puhemies! Sen jälkeen kun ryhmämme edustajaverit Kivistö, samoin myöskin Vilhala, Virolainen y. m. ovat täällä ajatuksensa lausuneet, on verrattain vähän enää sanomisen sijaa alkikirjoittaneella (Eduskunnasta: Hyvä!). Minä yhdyn täydellisesti niihin ajatuksiin, mitä täällä on esitetty, sillä ne ovat maataloudelle tärkeitä ja ajankohtaisia ja niiden hoitaminen olisi myöskin niissä puitteissa eteenpäin vietävä, mistä he ovat esittäneet ajatuksensa.

Kumminkin on syytä huomauttaa vieläkin niistä rappioista, joita maataloutemme sodan aikana joutui kärsimään ja mitkä

erittäin raskaina vielä tällä kertaa monen viljelijän pelloilla tuntuvat ja samoin myöskin monessa suhteessa vaativat kohentamista. Sen lisäksi myöskin rakennusten jatkuva rappeutuminen rakennusaineiden puutteen vuoksi, joita ei edes korjauksiin ole mahdollisuus saada, sillä sellainen puolen kilon naulamäärä, mitä on jaettu 40:nkin viljelyshehtaarin tiloille kuukaudessa, on ymmärrettävä, että sillähän ei korjauksia aikaansaada. Samoin on myöskin sementtiin nähden ollut tämän kesän aikanakin, pari sakkia voi saada tärkeimpiin korjauksiin, koska teollisuuden laajentaminen on ollut etualalla ja niihin on saanut laskemattomat määrät käyttää näitä aineita. Jos katselemme puuteollisuudenkin alalla niiden varastorakennusten ja samoin myöskin eräiden valmisteita varten olevien rakennusten laajentamista, niin tulemme huomanneeksi, mitenkä suuret ainemäärät on ollut mahdollisuus sijoittaa, silloinkin kun ei ole ollut erikoisen suuria varastoja suojattavana, koska ulosvientimme on verrattain hyvin pystynyt hoitamaan ylituannon, mutta nämä ovat varailuja vastaisen varalle niillä pääomilla, jotka pakkomääräihinnoin metsänomistajilta otettujen puitten tuottaman voiton turvin on saatu.

Myöskin täytyy huomauttaa siinä suhteessa, että hallituksen — edellisen osittain — ja eipä ole näkynyt myös muutosta nykyisenkään, uuden hallituksen toimenpiteissä olevan sellaisten tarveaineiden hintojen järjestelyyn, mitkä ovat välttämättömiä maataloudelle. Viime vuonna laskettiin pieneksi ajaksi polttoaineen hinta, mitä käytetään polttomoottoreissa, mutta heti se uudelleen nostettiin hintaan, mikä on noin 30—35 % korkeampi, kuin missä se jo oli. Ja näin ollen tavattoman suurien tullitulojen tahi oikeastaan hinnankorotusten varassa valtio tällä lailla otti maataloudelta enemmän takaisin, kuin mitä se antoi eräissä pienissä palkkioissa, joita maataloudelle jaettiin m. m. ensimmäisessä apulamtalijardissa, jonka määrittelystä ei vielä tällä kertaa juuri paljon kukaan ole selvillä, milloin se on suoritettu ja milloin se ajatellaan suorittaa.

Samoin on tällä kertaa myöskin apulantiin nähden. Ken ei osta apulantoja ennen marraskuun 1 päivää, niin on velvollinen maksamaan 7 %:n korotuksen. Samoin tämä nousu uudelleen uudistuu 7 %

vuoden alusta. Onko tämä sellaista politiikkaa, joka voi maataloutta kehittää aikana, jolloin maataloustuotteiden hinnat ovat laskeneet ja samoin myöskin niiden ostajia ei edes esiinny, eipä edes itse valtio pysty ostamaan varastoihinsa sitä viljamäärää, mikä mahdollisesti oli maanviljelijällä tällä kertaa tarjolla. Ei ole ihme, että monen maanviljelijän mieliala on käynyt kovin synkäksi näitä asioita katsolessaan. Samoin on myöskin varmaa, että tämä tulee ajanpitkään liian raskaasti kostamaan tällainen valtiolle koko sen välipitämättömyyden, millä maataloutta on pidetty vuodesta 1939 lähtien. Se ei ole voinut vähääkään elpyä eikä päästä lähentelemään sitä tilannetta, mikä oli 1939 olemassa, jolloin maataloutemme tuotto antoi sentään jo yli 4 miljardia rehuyksikköä. Viime vuodenkin tuotanto, jota jo pidettiin edellisen vuoden tuotantoa vähän parempana, se nousi ainoastaan noin 2.6 miljardiin rehuyksikköön. Ollaan siis jäljessä lähes pari miljardia rehuyksikköä, minkä rahallinen arvo vuosituloissa tekee vähennystä jo halvankin laskelman mukaan 30 miljardia markkaa.

Kun sitten katselemme, millä lailla on yleensä käsitelty palkkapuolta, teollisuuden alalla on annettu vapaasti lakkojen rehoittaa samoin myöskin niillä tärkeillä paikoilla, kuten satamissa lakkoilla, jolloin on suuria vahinkoja maalle tullut ja tulee edelleen. Lehdet kertovat, äärimmäisen vasemmiston lehdet, mitenkä taas on voitettu ja näin ollen saatu lävitse viedyksi se ajatus, mitä on ajateltu silloin, kun on lakkoon ryhdytty, koska hallituksen on ollut pakko polvilleen alistua ja näin ollen myöntyä vaatimuksiin. Tässä suhteessa tulisi ehdottomasti palkkoja järjestäessä huomioida työmäärä, minkä verran sitä suoritetaan, saatakoon sitten vaikka hyvinkin hyvä palkka. Kun katselee valtion työmaiden työtehoa, niin ei voi olla ymmälleen tulematta, kun seuraa sitä. Olen eräissä puhelin-yhtiössä, mikä siirtyi valtion huostaan pari vuotta sitten, katsellut siellä puhelinten uudelleen rakentamista, jota ajatusta näkyy posti- ja lennätinhallituksen pääjohtaja suosittelavan, että kaikki valtakunnan puhelimet otettaisiin valtion huostaan, niin silloin tietää jokainen puhelimen käyttäjä, minkälaisiin maksuihin se velvoitetaan. Allekirjoittanut on lähellä erästä havaintotilaa, joka on puhelinkeskuksesta noin

3 km poies ja tällä havaintotilalla on ollut puhelin, joka tyydyttävästi on toiminut ja samoin tyydyttänyt tarpeen, mutta tällä kertaa, kun valtion puhelinyhtiö otti nämä uudelleen rakentaakseen, niin nyt on maksettava pohjamaksua tämän pienen tilan-10 hehtaarialan viljelystilän, 40,000 markkaa. Sen lisäksi tietenkin on puhelinmaksut moninkertaistuneet ja vallankin siinä muodossa, että on valtion välikeskus pantu välille hidastuttamaan puhelujen eteenpäin menemistä, vaan siinä on pysäys, joka tuntuu myöskin oudolta, mitä aikaisemmin se oli toisen yhtiön hallussa, niin silloin se sujui nopeasti ja ajanhukka oli miltei olematon. Samoin sama keskus välitti puhelut useampaan kuntaan niillä perusmaksuilla, mikä oli olemassa, jota vastoin nyt omasta keskuksista jokainen puhelu kun ulos lähtee, niin on vielä erikseen maksettava. Minä toivoisin, että kulkulaitosministeri kiinnittäisi tähän asiaan huomiota, arvioisi työmäärät päivää kohti ja samalla kertaa työnvalvojat velvoittaisi myöskin seuraamaan työn tulosta. Niin sanottuja piällysmiehiä on verrattain runsaasti, jotka eivät muuta kuin oleskelevat ja samoin sen mukaisesti sitten myös seuraa työn eteenpäin kulkuakin, joka on mitä oudointa katsella maaseudun työteliään väen ja näin ollen onpa se synnyttänyt jo äärimmäisen vasemmistonkin mielialoja kannattavien henkilöiden keskuudessa arvostelumahdollisuutta. Näin ollen olisikin yleensä kaikilla työaloilla valtakunnassa pyrittävä siihen, että työteho saataisiin kohtaan. Ja senpä tähden olisi myös m. m. maataloudessa, missä tällä kertaakin olisi kehittämisen mahdollisuuksia eri työtapojen, työvälineiden ja samoin myöskin lasketun työrasitteen perusteella enemmän kiinnitettävä huomiota myöskin n. s. työmestaruuskilpailuihin. Kun hallitus ei ole ottanut määrärahaa tätä varten ollenkaan budjetissa huomioon, olisi toivottavaa, että valtiovarainvaliokunta ymmärtäisi tämän tärkeän kysymyksen ja samoin myöskin sen mukaisesti tekisi päätelmänsä, jotta tähän tarkoitukseen 'pieni' määräraha saataisiin, joka on aloitteena valtiovarainvaliokunnan käsiteltäväksi jätetty.

Mitä sitten tulee, kuten alussa mainitsin, noiden maataloustuotteiden hintoihin nähden, täällä huomautettiin siitä, mitenkä on tapahtunut miltei voimme sanoa petos siinä,

että sen yhden markan hinta, lisä, minkä ylimäärän luovutetuista pisteistä uskoivat maanviljelijät saavansa viime vuoden sadosta ja samoin viime vuoden tuotteista mitä ne luovuttivat ylitse tuon luovutusvelvollisuutensa, se on muutamia päiviä ennen kesäkuun loppua hallituksen ilmoituksen mukaan kokonaan jäänyt huomioon ottamatta ja eikä sitä ole ollenkaan otettu suoritettavaksi ja samoin ei vielä sitä edellisenkään vuoden pisteistä ole maksettu ainakaan täällä Etelä-Suomessa, ei ainakaan Porvoon maalaiskunnassa minkäänlaista korvausta, vaan se on vielä lupauksen varassa sekin. Näin ollen tulee ajatelleeksi, että kuinka monta kertaa on tarkoitus pettää maanviljelijät lupauksilla ja samoin voivan niitä pettää muuta kuin yhden kerran, sillä se mahdollisuus voi olla, mutta seuraavalla kerralla se on niin, että se kostaa itse itsensä ja elinkeino, joka sittenkin on tässä valtakunnassa vielä erittäin tärkeänä pidettävä ja samoin myöskin pääelinkeinoon arvoa kantaa, olisi sen tarpeellisuudet ja vajavaisuudet oikein hallitussiireissä ymmärrettävä ja sen mukaisesti myöskin niihin suhtauduttava. Ei ole oikein, että samalla kertaa kuin kaikkien muiden elinkeinoalojen työaikoja on säännöstelty verrattain kohtuulliseksi, että silloin juuri maataloudessa työskentelevä väki, vallankin oman perheen jäsenet saavat pönistellä jopa 16—18 tuntiakin vuorokaudessa työnsä ääressä.

Ja se, mikä sitten tulee näiden tuotantolaskelmien pohjaksi, niin se on kyllä hyvin merkillinen. Keravalla eräs pienviljelijä, joka ei ole ainakaan pahasti porvari ollut, mutta rehellinen, kunnollinen viljelijä, sanoi, että hän on ihmetellyt, kun hänen tilansa, joka on ollut siinä ryhmässä, joka käsittää 13 hehtaarin alan viljeltyä maata, on antanut puhdasta tuottoa muka 17 prosenttia, kun saman ryhmän keskituotto on ollut 6.1. Hän oli ottamassa selvää maataloushallituksesta samoin kuin Pienviljelijäin Keskusliitosta ja tiedustellut, millä lailla ja missä muodossa ne ovat tämän laskeneet. Nythän on tilanne niin, että lapsien tekemä työaika muunnetaan aikuisen työajaksi, jolloin niitä yhdistetään työtunteja useampia. Ja hän huomautti, että on oman perheensä turvin suorittanut kaiken työn ja että on 6 lasta, joista 5 käy kansakoulua tällä kertaa ja yksi käy oppikoulua. Kou-

lusta tulon jälkeen lapset ovat olleet mukana puinnissa, omalla väellä on puinnit suoritettu, samoin perunannosto, ja hänen tilansa olisi muka antanut sitten puhdasta tuloa 240,000 markkaa. Mutta kun hän sitten tarkisti lähemmin tulosta, niin perheen elintarpeisiin on mennyt lähes parisataatuhatta markkaa, kun on laskettu perheen elatus ja samoin myöskin verot pois siitä, niin että loppujen lopuksi rahalliseksi arvoksi, minkä hän on saanut sitten lopultakin, niin se on siinä 40—50,000 markan välillä, joilla on muut taloudessa tarvittavat tarpeet kokonaan sitten suoritettu. Ja hän sanoi, että hän niinkuin vaimonsakin — 15 vuoden aikana vaimo on ainoastaan kaksi päivää ollut eräällä retkellä, kaikki muut päivät, pyhät niin kuin arjetkin, on puuhannut oman perheen hyväksi, samoin myöskin kotitalouden ja kotieläinten hyväksi ja kuluttanut kaiken aikansa siihen, samoin myös hän isäntä itse.

Ei ole teoreettiset laskelmat niinkään edullisia käyttää silloin, kun käytännöllinen elämä kokonaan toisenlaisia lukuja osoittaa. Näissä suhteissa olisi suotavaa, että nyt kun hallituksen maatalousministeri, kuten täällä huomautettiin, useat kerat on arvostellut muka maalaishiittolaisia maatalousministereitä, etteivät ne ole voineet pystyä järjestämään maatalouden kannattavuutta ja niitä etuisuuksia paremmin, että hän nyt tällä kertaa kaiken sen suuren tietonsa ja energiansa keskittäisi näiden asioiden hoitamiseen ja samalla kertaa myöskin antaisi siitä sen esityksen, mikä sitten loppujen lopuksi veisi jonkunlaisiin tuloksiin.

Tämän vuoden sato minun käsitykseni mukaan, sikäli mitä vähän maataloudesta ymmärrän, on tietenkin peräisin parilta edelliseltä vuodelta, jolloin kuivuus kokonaan kasvullisuuden tyrehtytti, ja nyt sitten kolmen vuoden aurinkoitumisen jälkeen, peltojen murentumisen jälkeen, sopivamman sääsuhteen vallitessa on pystynyt antamaan sen sadon, mikä nyt arvioidaan 20 %:a suuremmaksi edellisen vuoden satoa. Senpä tähden on pelättävä, että jo ensi vuonna ei enää lisätä tuotantoa, vaan pikemminkin voi tapahtua päinvastoin. Mutta vaikka tuotanto olisikin noussut 20 %:a, niin palkat ovat nousseet 30—45 %:a tänä aikana, samoin kuin on työ-

päivä lyhentynyt yhdellä tunnilla keskimäärin, mitä se oli edellisenä vuotena.

Näin ollen ei erittäin valeisin mielin katsele maata viljelevä väki tulevaisuuteen, ellei myöskin heidän työtään arvioida sillä lailla, että he velvollisuuksiensa mukaan saisivat myöskin oikeudenmukaisen osuuden sille palkalle, mikä heille kuuluu. Tulee muistaa, että hallitus kyllä pikkuasioissa näyttää hyvin huomioivan eri seikat, mutta tällaisiin suurempiin asioihin ei suuriakaan huomioita kiinnitetä. Täytyy varoittaa siitä, että ei pidä liian paljon sentään kaanakaan vahtia, sillä voi käydä niin, että hevonen kuolee vielä.

Ed. Miettunen: Herra puhemies! Eduskunnalle jätetyn vuoden 1949 tulo- ja menoarvion laadinnassa on hallituksen toimesta ilmoitettu noudatetun pyrkimystä päästä todelliseen tulo- ja menoarvioon, jolloin voitaisiin välttyä tähän asti tapana olleista suurista lisämenoarvioista. Tällainen pyrkimys, sikäli kuin hallitus kykenee ilmoittamaansa pyrkimystä myöskin käytännössä noudattamaan, on hyväksyttävä. Sen vähäisen asioihin perehtymisen perusteella, mitä olen ehtinyt tähän mennessä suorittaa, olen joutunut kuitenkin jossain määrin epäilemään, että hallitus on luvannut liikaa vakuuttaessaan tämän tulo- ja menoarvion muodostuvan todelliseksi. Ne menojen lisäyksiä osoittavat numerot, joita eri momenttien kohdalla esiintyy verrattuna vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon ja joiden pitäisi osoittaa, että hallitus on nyt lähtenyt menojen arvioinnissa realistiselta pohjalta, ovat monessa tapauksessa melkoisessa määrin harhaan johtavia.

Esimerkkinä voin mainita, että maanteiden kesäkunnossapitoon ilmoitetaan vuoden 1948 tulo- ja menoarviossa varatun 900 milj. markkaa ja nyt käsiteltävänä olevassa tulo- ja menoarviossa 1,500 milj. markkaa. Tosiasiassa kuluvana vuonna tulee maanteiden kesäkunnossapitoon käytetyksi jo 1,500 milj. markkaa, joten mitään tosiasiallista lisäystä tulo- ja menoarviossa ei esiinny siihen, mitä tähän tarkoitukseen jo tänä vuonna tarvitaan.

Samaa menetelmää näyttää noudatetun nähdäkseni yleisemminkin arvioissa. Kytäkö ensi vuoden aikana sitten todelliset nousut tämän vuotiseen verrattuna estä-

mään yleisesti, on hyvinkin epäiltävää. Kun toisaalta tulojen arvioinnissa on seurattu verrattain optimistista linjaa, on valtiovarainvaliokunnan syytä mielestäni perusteellisesti tutkia, missä määrin tulo- ja menoarvion menopuolella tosiasiallisesti on mahdollisuuksia pysyä esitetyissä luvuissa, ettei vuoden varrella siinä suhteessa tule epämiellyttäviä yllätyksiä.

Hallituksen esittämää huoennuksen saamista kohtuuttoman raskaaksi käyneeseen verorasitukseen on pidettävä oikeaan suuntaan käyvänä toimenpiteenä sikäli kuin se tapahtuu terveen ja kestäväen valtioalouden sallimissa rajoissa. En ole vielä tähän mennessä voinut täysin vakuuttua siitä, että hallituksen tässä suhteessa varsin pitkälle menevät esitykset vastaisivat täysin valtioaloutemme tarjoamia kestäviä mahdollisuuksia. Lisäksi se suunta, jonka hallitus on omaksunut veropolitiikassaan, on ainakin maaseudun viljelijäväestön käsityksen mukaan epäoikeudenmukainen ja nimenomaan maatalousväestön kannalta aivan kohtuuton, niinkuin täällä jo on todettu. Samanaikaisesti kuin esitetään yleisen erittäin suuressa määrin tuntuva veroalennuksen lisäksi palkannauttijoille erikoishelpotusta, joka asettaisi palkkatulot yhteiskunnassa eri asemaan kuin muut tulot, esitetään maatalouden verotuksen osalta varsin huomattavaa verotuksen lisäämistä. Hallitus on kirjaimellisesti seurannut edustaja Varjosen Sosialistisessa Aikakauslehdessä esittämää suuntaa, jonka mukaan „jonkun ryhmän maksukykyisyyttä voidaan lisätä, jos jonkun muun ryhmän ostokykyä verotuksella onnistutaa vähentämään.” „Ei näin käy”, toteaa Varjonen, „on myös verohelpotuksilla inflatoorinen vaikutuksensa.” Hallitus haluaa lisätä nimenomaan vain palkannauttijain maksukykyisyyttä, samanaikaisesti pyrkien verotuksella vähentämään maatalousväestön ostokykyä.

Samaan aikaan hallitus on ryhtynyt monenlaisiin toimenpiteisiin, jotka tunnetaan maatalousväestön piirissä jo erittäin kouraisevana ostokyvyn vähentymisenä, niinkuin ed. Vilhula m.m. täällä jo osoitti. Maalaisliitto tulee luonnollisesti taistelemaan kaikin sen käytettävissä olevin keinoin sen puolesta, että oikeudenmukaisuutta eri kansalaisryhmien välillä veropolitiikassakin noudatetaan. Siten mahdollisesti ai-

kaansaatavat säästöt tarvitaan erittäin kiipeästi monien vallankin maaseudun syrjäisten seutujen monissa vaikeuksissa elävien ihmisten elämän edellytysten parantamiseen tähtääviin toimenpiteisiin tämän tulo- ja menoarvion puitteissa.

Näiden muutamien yleisluontoisten toteamien jälkeen haluaisin puhua vähän parista erikoiskysymyksestä.

Viime vuosien aikaista asutuspolitiikkaa on pyritty arvostelevaan siinä mielessä, että meillä on asutustoiminta paisutettu aivan liian laajaksi. Lähinnä maalaisliiton tarmokkaiden ponnistusten tuloksena onkin siirtoväen asutus kaikista asuttamisen jarruttamiseksi toimeenpannuista vaikeuksista huolimatta saatu jo varsin pitkälle toteutuksi. Kesäkuun loppuun mennessä oli maanhankintalain toimeenpanon yhteydessä vapaaehtoisella kaupalla tai pakkolunastusteitse hankittu 34,978 varsinaista maataloustilaa (viljelys- ja asuntoviljelystilaa), 37,574 asuntotilaa ja -tonttia sekä 17,036 lisä- y.m. aluetta. Maata on asutukseen käytetty 1,450,000 ha ja on sitä otettu 22,000 luovuttavalta viljelmältä.

Sellaisia maansaajia, joille asukkaanotto- lautakunnat ovat periaatteellisesti myöntäneet maanhankintalain perusteella maansaantioikeuden, on vielä tällä hetkellä sijoittamatta seuraavasti: siirtoväkeä: viljelystilaa saajia 665, asuntoviljelystilaa saajia 1,700 sekä asuntotilan ja -tontin saajia noin 500 perhettä; paikallisia maansaajia: viljelystilaa saajia 3,200, asuntoviljelystilaa saajia 11,000 ja asuntotilan ja -tontin saajia 20,000 perhettä sekä lisäalueita lähes parikymmentä tuhatta.

Kuten luvuista nähdään on ensisijaisten maansaajien, lähinnä siirtoväen maanhankinnassa päästy jo verrattain pitkälle, joskin luonnollisesti vaaditaan vielä suuria kustannuksia, ennenkuin näin jaettujen viljelys- ja asuntoviljelystilojen rakennus- ja raivaustyöt on saatu pääosaltaan suoritetuiksi.

Valtionvarojen niukkuuden ja rakennusaineiden puutteen vuoksi on sensijaan rintamamiesten ja lisäalueen tarvitsijain maansaanti ollut melkein kokonaan pysähdyksissä, vaikka lain mukaan heillä pitäisi olla oikeus maan ja oman kodin tai lisäalueen saantiin valtion tukemana. Kaikista valtion rahataloudellisista vaikeuksista huolimatta onkin maalaisliiton käsityksen mu-

kaan asuttamista tässä suhteessa ryhdyttävä voimakkaasti tehostamaan. Niinikään on aivan välttämätöntä, että vuoden 1936 asutustilain mukainen toiminta, joka on ollut monia vuosia jokseenkin täydellisesti pysähdyksissä, saadaan tehokkaaseen käyntiin erittäinkin Pohjois- ja Itä-Suomessa, jossa mahdollisuuksia asutukseen vielä edelleenkin on runsaasti ja jossa suuren väestöliikkeen johdosta myöskin maannälkä esiintyy erittäin voimakkaana. Teknillisiä edellytyksiä tähän myöskin alkaa jo olla, kun maanhankintalain mukaisista tehtävistä on jo vapautunut työvoimaa jossain määrin. Kaikista kamariteoreetikkojen vastaväitteistä huolimatta elävä elämä vaatii valtiollaan voimakkaita toimenpiteitä asutustoiminnan hoitamiseksi siten, että oman kodin ja oman tilan saanti tulee mahdolliseksi niille, jotka ovat vuosikausia jo odottaneet mahdollisuutta päästä uudisviljelijän paljon vaativassa tehtävässä perheineen yrittämään ja että liian pienien tilojen elinkelpoisuuden parantamiseksi lisäalueita antamalla ryhdytään toimenpiteisiin. Maalaisliitto tahtoo omalta osaltaan tehdä parhaansa tähän tulokseen pääsemiseksi.

Maan ja oman kodin hankinnan tehostamisen ohella toinen erittäin tärkeä kysymys kiireellisyysjärjestyksessä on syrjäisten seutujen tiekysymysten hoitaminen. Tässä suhteessa esilläoleva tulo- ja menoarvio on karsittu niin raskaalla kädellä, että eduskunnan olisi ehdottomasti saatava huomattavasti korjauksia aikaan ja löydettävä tarpeelliset säästöt vähemmän tärkeissä menoissa. Silloin kun voidaan esittää yli 6 miljardiin markkaan nousevia verohelpoituksia, jotka luonnollisesti ovat kaikille ihmisille enemmän kuin tervetulleet, on kuitenkin olemassa jo edellytyksiä kohottaa edes jossain määrin niidenkin ihmisten taloudellisen nousun välttämättömiä edellytyksiä, jotka alkeellisimpienkin liikennetyksien puutteesta joutuvat nyt elämään olosuhteissa, joita raitiotieiden ja linja-autojen varsilla elävät ihmiset eivät kykene edes kuvittelemaankaan. Näiden kysymysten oikea hoitaminen on myöskin valtiotalousjärjestyksen järjestyksen kannalta aivan ensiarvoisen tärkeää, sillä meillä on tavattoman paljon puolivalmiita tietöitä, joihin valtio on jo uhrannut huomattavasti varoja ja jotka pääomat seisovat täysin yhteiskuntaa hyödyttämättä niin kauan, kuin tiet

voidaan saada palvelemaan elpyvää elämää. Samoin kuin uusien teiden rakentamisessa ovat monet jo vuosikymmeniä sitten tutkitut asiat edelleen odottamassa ja ihmiset, jotka vuosikymmeniä, jopa eräissä tapauksissa yli sadankin vuoden ovat kantamalla kuljetelleet kesän aikana kymmenien kilometrien matkat kaikki tarvikkeensa, saavat yhä edelleen jäädä odottamaan, milloinkaan asuin- ja liikennetien verkko on olemassa, jolla asuvien ihmisten verokuormat ovat niin keventyneet, että niitä voitaisiin rasittaa heidänkin kovaosaisen elämän helpottamiseksi.

Esimerkkinä siitä, miten karu esilläoleva tulo- ja menoarvio on näiden kovaosaisten kohdalla, voidaan mainita, että tie- ja vesirakennushallitus on ehdottanut uusien teiden rakentamiseen aivan vain kaikissa tärkeimmissä tapauksissa 36 eri tietä varten yhteensä 248.5 milj. markkaa ja keskeneräisten tietöiden jatkamiseen 40 eri työtä varten 689.3 milj. markkaa, yhteensä 937.8 milj. markkaa. Tulo- ja menoarviossa hallitus esittää kuitenkin vain yhteensä 16 eri tapausta varten 246 milj. markkaa. Näistä tapauksista on uusia 5 ja keskeneräisiä 11.

Maaseudun syrjäisten seutujen elämädiedellytysten parantamisen kannalta muodostaa kylätiekysymyksen järjestäminen erään kaikista tärkeimmistä tehtävistä. Kunnan- ja kyläteiden rakentamisen ja kunnossapidon avustaminen valtiollaan toimesta on tullut viime vuosien aikana entistä tärkeämmäksi senvuoksi, että uusien maanteiden rakentaminen valtion varoilla on ollut pitkän aikaa miltei täysin pysähdyksissä. Varsinkin viime aikoina ovat kylätiet ja kunnan tiet joutuneet entistä huomattavasti laajemmassa mitassa palvelemaan kansakunnan yleistä tarvetta. Yleistä kulutustarvetta varten tapahtuva raskas puutavaraliikenne on useimmissa tapauksissa muodostunut kylä- ja kunnanteiden kuntoa pahiten rasittavaksi. Käytäntö on osoittanut, että kylätiekuntien on kuitenkin jokseenkin vaikeata saada tilapäiset tienkäyttäjät osallistumaan oikeassa suhteessa teiden kunnossapitoon. Se rasitus, mikä heikkovaraisille paikallisille tienkäyttäjille muodostuu nykyisin erityisesti kyläteiden kunnossapidosta ja rakentamisesta, on kohtuuttoman epäoikeudenmukainen. Kyllä yhteiskunnan pitäisi kyetä kaikille

asukkaille tarjoamaan sentään kulkukelpoiset tieyhteydet. Kylä- ja kunnanteiden valtion haltuun ottamisen täytyykin olla se päämäärä, johon olisi päästävä niin pian kuin valtion taloudelliset mahdollisuudet sen suinkin sallivat. Siihen mennessä, kun tällainen uudistus saadaan aikaan, on välttämätöntä pyrkiä avustamaan uusien tieyhteyksien luomista kunnan- ja kyläteiden rakentamisessa entistä enemmän.

Kunnan- ja kyläteiden rakentamiseen vuoden 1948 tulo- ja menoarviossa oli varattu 160 milj. markkaa, johon kuitenkin saatiin eduskunnassa lisäystä 50 milj. markkaa, yhteensä siis 210 milj. markkaa. Hallitus esittää ensi vuodelle 225 milj. markkaa tähän tarkoitukseen. Jotta voitaisiin päästä siihen, että anomukset voitaisiin käsitellä myönteisesti ilman kohtuuttoman pitkiä viivytyksiä, tarvittaisiin hallituksen esittämään määrään lisäystä ainakin 100—150 milj. markkaa. Maanteiksi otettavien isännättömien kunnan- ja kyläteiden kunnostamiseen hallitus esittää 30 milj. markkaa. Tämä momentti on näissä tieasioissa eräs kaikista tärkeimmistä. Ennenkuin siinäkin päästäisiin edes aivan välttämättömän tarpeen tyydyttämiseen, tarvittaisiin hallituksen esittämään määrärahaan 70 milj. markan lisäys eli yhteensä 100 milj. markkaa. Ainakin samaa suuruusluokkaa on ilmeisesti myöskin asutusteiden kunnossapitoon tarvittava varojen määrä. Tähän tarkoitukseen meillä ei ole viime vuosikymmeninä uhrattu muuta kuin aivan mitättömiä summia. Pitkän aikaa sotien jälkeenkin vain alle 10 milj. markkaa vuositain. Asutusalueita valtion metsämaille perustettiin ennen sotia runsaasti ja oli tarkoitus niille rakentaa myöskin sellaiset tiet, että ne olisivat tulleet kulkukelpoisiksi. Sodan johdosta tierakennustyöt jäivät kuitenkin siinä määrin kesken, että ne monissa tapauksissa olivat paremminkin vasta tielinjoja kuin kulkukelpoisia teitä. Heikon alurakennustyön jälkeen nämä asutustiet ovat jääneet aivan oman onnensa nojaan, sillä asukkaat eivät ole voineet ottaa niitä siinä kunnossa kyläteinä hoidettaviksi. Ne huomattavat uhraukset, jotka näihin teihin on aikanaan sijoitettu, ovat hyvin pian hukkaan heitettyjä, ellei jo vihdoinkin ryhdytä vakavassa mielessä näiden teiden kunnostamiseen. Nykyinen asutusteiden hoito tulee loppujen lopuksi valtiolle kaikista kalleim-

maksi. On kyllä todettava, että asutusviranomaiset ovat esittäneet tarvittavat määrähäät tähän tarkoitukseen, mutta ne on kylmästi karsittu kohtuuttoman vähiksi.

Pohjois-Suomen hävityksen jälkien korjaamisesta on yleisesti levinnyt sellainen käsitys, että m. m. tievauriot siellä olisi saatu jo suurin piirtein korjatuiksi. Tämä käsitys johtuu siitä, että päätiet siellä on saatu jo todella pääosalta korjatuiksi. Sen sijaan kylä- ja kunnanteille aiheutettuja vaurioita ei ole vielä voitu korjata sanottavasti ollenkaan, vaan on tämä työ vielä edessä. Tähän tarkoitukseen tarvittaisiin välttämättä tie- ja vesirakennushallituksen laskelmien mukaan ensi vuonna 190 milj. markkaa. Hallitus esittää kuitenkin vain 85 milj. markkaa. Kun tarkoitusta varten on ylläpidettävä suhteellisen kallista koneistoa, ei valtiotalouden kannalta tällainen työn pitkittäminen ole suinkaan edullista, vaan parempi olisi antaa koneiston toimia täydellä tehollaan.

Eräs sellainen tiekysymys, johon valtiovarainvaliokunnan olisi kiinnitettävä aivan erityistä huomiota, on maanteiden talvikunnossapito eli talviaurausohjelman toteuttaminen. On huomattava, että maanteiden aukipito talvella kilometriä kohti on tuntuvasti halvempi kuin kesäkunnossapito. Kun talvikäyttö ei kuluta tietä, vaan voidaan talvella suoritettua liikenteen avulla säästää suuresti tien kesäkäyttöä ja pitää kalliisti hankitut kuljetusvälineet ympäri vuoden hyödyllisessä käytössä, on maanteiden talvikunnossapidon laajentaminen kansantaloudellisesti ja valtion talouden kannalta erittäin tärkeää. Talviaurausohjelmaa olisi sen vuoksi laajennettava. Vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon oli tarkoitusta varten varattu 275 milj. markkaa, mutta tosiasiaassa tämän vuoden aikana tulee käytetyksi kuitenkin noin 414 milj. markkaa. Hallituksen esittämä 435 milj. markkaa ei siis tiedä ohjelman laajentamista, niinkuin asiaa pintapuolisesti katsoen olisi saattanut olettaa. Maanteiden kesäkunnossapitoon osoitettu 600 milj. markan lisäys ei ole myöskään todellista lisäystä, niinkuin olen jo aikaisemmin todennut, vaan hallituksen esitys sisältää saman summan, mikä tämän vuoden aikana jo tarkoitukseen käytetään. Mistään varsinaisesta sodanaikaisten rapioiden korjauksen luontoisesta pääomajohdosta ei siis tässä suhteessa vielä

voida puhua, niin tärkeätä kuin sellaisen suoritus epäilemättä olisikin. Tie- ja vesirakennustöiden koneisto-, silta- ja korjaamopuolella tie- ja vesirakennushallitus on laskenut välttämättömän varojen tarpeen nousevan yhteensä 1,013.5 milj. markkaan. Hallitus esittää kuitenkin tarkoitukseen vain 339 milj. markkaa. Nämä luvut osoittavat, että tuskinpa hallituksen vakuutetuista huolimatta tämäkään tulo- ja menoarvio on menopuoleltaan niin pitävä, etteikö lisämenoarvioita olisi ensi vuodenkin aikana odotettavissa. On turhaa yrittää tässä suhteessa katsella asioita liian sinisilmäisenä. Se on jopa vaarallista, jos laskelmat myöhemmin kuitenkin osoittautuvat paikkaansapitämättömiksi ja niihin perustuen myöskin tulopuoli on supistettu sen mukaiseksi.

Niin tärkeätä kuin onkin tulo- ja menoarvion yhteydessä pitää ankarasti kiinni säästäväisyydestä, on kuitenkin löydettävä keinoja niin ratkaisevalla tavalla tuotantoelämää palvelevan ja kansalaisten jokapäiväiseen elämään vaikuttavan kysymyksen kuin liikenneyhteyksien parantamisen kunolliseen hoitamiseen. Minä toivon vakavasti, että valtiovarainvaliokunta ja eduskunta tulevat tämän tulo- ja menoarvion käsittelyssä tekemään ainakin ne välttämättömimmät lisäykset, jotka erityisesti maa-seudun syrjäisten seutujen elämän edellysten parantamiseksi ovat tarpeen tulo- ja menoarvion tieasioita koskevista määrärahoissa.

Minulla ei ole mitään syytä epäillä, etteikö herra kulkulaitosministeri haluaisi näissä asioissa omalta osaltaan tehdä parastaan. Sen vuoksi minä toivonkin, että hän täällä eduskunnassa tulee käyttämään vaikutusvaltaansa ainakin välttämättöimpien tiemäärärahojen korottamiseksi. Minulla on ainakin etukäteen sellainen käsitys, että syrjäisten seutujen tiekysymysten hoitaminen täällä eduskunnassa tulee olemaan kulkulaitosministerin kannalta ilmeisesti kiitollisempaa, kuin on ollut asian hoitaminen sosialidemokraattisessa hallituksessa.

Ed. O k k o: Herra puhemies! On täysin yleinen ja laajalle levinnyt käsitys, että maanviljelijällä on nykyisin hyvät oltavat. Se, ettei pakkohuutokauppoja ole sadoittain jopa tuhansittain niinkuin 1930-luvulla, se näyttää monen mielestä olevan sellainen merkki, että maanviljelijät nykyisin voivat

sangen vahvasti. Kun vielä joku sattuu lukemaan sanomalehdessä jostain talon tulipalosta, missä on joku kymmenentuhatta markkaa palanut rahaa, niin tästä levijää se luulo, että talonpojat ne nyt ovat oikein rahakkaita, että niiden kannattaa jo polttaakin rahojansa. Tämä käsitys on varsin väärä ja harhaan johtava. Maanviljelijöille on tullut kovat ajat eteen. Se, ettei vasara ole jo paukkunut, johtuu siitä, että maanviljelijät ovat joutuneet elämään etukäteen ikäänkuin reserveita käyttäen. Inflatoorinen kehitys on myöskin näennäisesti auttanut maanviljelijää, mutta se apu on ollut varsin pettävää ja edessä on vielä tämän raskaan laskun maksaminen.

Käydystä sodasta ja sen tuottamista vaurioista ei maatalous vielääkään ole selvinnyt. Metsät ovat hoitamatta, viljelykset rappeutuneet, ojat ovat kaivamatta, ojen varret pyrkivät metsittymään ja rakennukset korjaamatta ja kattamatta. Kauppa ja teollisuus hoitaa asiansa niin, että hyvien vuosien säästöt jätetään käytettäväksi huonojen vuosien osalle. Tällaiseen järkevään taloudenhoitoon ei maanviljelijällä ole ollut varaa. Sotavuosina oli työvoiman puutetta ja säännöstely piti maataloustuotteitten hinnat niin alhaisina, ettei ylijäämä päässyt missään tapauksessa karttumaan. Varsinkin tänä syksynä näyttää maanviljelijän asema, kuten täällä usein jo on mainittu tänä päivänä, entisestään kiristyneen. Työpalkat ovat edelleen varsin korkeat, vaikka tuotteiden hinnat ovat laskeneet. Koneet ja tarvikkeet ovat myöskin varsin korkeassa hinnassa. Verot ovat rasittavat. Toinen omaisuudenvero on jo langennut maksettavaksi. Mutta mistä saadaan rahaa tähän kaikkeen?

Rahan tarpeessa maanviljelijän on usein ollut turvauduttava metsänmyyntiin, mutta metsäkaupat ovat lamassa ja mitä kauppoja on tehty, ovat hinnat yleensä olleet noin 20 % alle viimevuotisten hintojen. Täällä ed. Vilhula jo mainitsi perunan hintojen romahdusmaisesta laskusta. Perunan hinnat ovat nyt sellaiset, etteivät ne vastaa ylösottokustannuksia, ja kuitenkin keväällä moni viljelijä teki juuri perunaa aika paljon laskien, että syksyllä hän siitä saapi rahantarpeensa tyydytetyksi. Rukiin ja vehnän viljelys on myöskin nykyisillä hinnoilla osoittautunut kannattamattomaksi ja viljelysalat ovat entisestään pienentyneet.

Suomen Liikemiesyhdistyksen kokouksessa kansanhuoltoministeri Toivonen mainitsi maanviljelijän saavan viljasta 20 mk kilolta. Missä tämä onnellinen maanviljelijä on, sitä ei ministeri maininnut. (Välihuuto.). Hyvä on että kuuluu. Maataloustuottajain Keskusliitto onkin tuonut julkisuuteen oikaisun, jonka mukaan viljelijä saa nykyisin keskihintana viljasta 13: 80 kilolta. Ei ole näkynyt tähän asti, että kansanhuoltoministeri olisi tätä tietoa väittänyt vääräksi, ehkä nyt sen tässä tekee.

Myöskin viljelijän osalta on tuonut pettymystä se, että uusi hallitus on ilmoittanut, ettei se enää maksa noista ylikuovutus-pisteistä tullutta korvausta. Ehkä kansanhuoltoministeri tästä antaa selvityksen, sillä ainakin maanviljelijät tässä tuntevat joutuneensa suuresti petetyiksi, sillä olihan tuo yksi markkaa pisteeltä, sehän on aikaisemmin maksettu, ja onko nyt jo maanviljelyksen tila yleensä kehittynyt sellaiseksi, että tällaisesta palkkiosta voidaan ilman muuta luopua.

Tässä samassa esitelmässä ministeri Toivonen mainitsi maidolla olevan sellaisen hinnan, että se peittää jo tuotantokustannukset. Voi olla sellaisissa taloissa, joissa oma työväki tekee kaiken työn. Jos tälle työlle ei lasketa normipalkkoja, niin voidaanhan se katsoa kannattavaksi. Mutta jos joudutaan turvautumaan vieraaseen työvoimaan, jolloin karjanhoitajalle maksetaan 5,000 markkaa kuukaudessa (Eduskunnasta: Seitsemän!) ja talosta asunto ja ruoka — tietysti on vieläkin enemmän, mutta meillä on näitä palkkoja maksettu — talosta asunto ja ruoka, niin ei silloin maidonhinta vastaa mitenkään nykyisiä tuotantokustannuksia. Koska maitoa ei vielä ole laskettu vapaaksi säännöstelystä, vaikka tuotanto sen edellyttäisi, niin joutuu ajattelemaan, että kansanhuoltoministeriö pelkää karjataloustuotannon liiaksi nousevan, joka ei tietysti sekään ole hyväksi. Ainakin Lappeenrannan sentuvilla, joka maitotuotannossa aina on ollut alituotantoaluetta, oli viime kesänä maidon sijoituksessa sangen suuria vaikeuksia (Ed. P. Leskinen: Vai niin!), kun annoksia ei kansanhuoltoministeriö antanut suurentaa (Ed. P. Leskinen: Juu!), niin on ollut, niinkuin kuulee ed. Leskinen tästä, oli kuorittu maito väkipakolla lähetettävä takaisin maanviljelijälle. Sitä tapahtuu vielä tänä-

kin päivänä (Ed. P. Leskinen: Ja emännät huokailevat maidon puutteessa!). Niin, kansanhuoltoministeriö ei antanut suurentaa annoksia, minä jo mainitsin. Tämä oli kyllä säännöstelykauden ikävimpiä kohtia, kun maitoa oli niin, että siihen rupesi hukkumaan, kuten mustalainen ennen piimään, ja kuluttajat olisivat ostaneet, mutta ei saatu jakaa kuin 3 dl M1 kortilla esim. päivässä. Loput, tosin kuorittuna maitona, oli palautettava takaisin maidonlähettäjille (Ed. P. Leskinen: Sepä kumma!). Se on kumma, ei saanut jakaa, vaikka maitoa olisi ollut. Sepä se on tässä säännöstelyssä niistä ikävimpiä kohtia. Niin, että kyllä tästä maitokortista pitäisi jo, eikö niin, Paavo Leskinenkin, päästä. Kuten sanottu, jos ministeriö pelkää maidon vapauttamisen nostavan liikaa maidon tuotantoa, niin se on yksi näkökohta kyllä sekini.

Maaseudulla herättää yleensä ihmettelyä se, miksi hallitus niin itsepintaisesti pitää pellavan säännöstelyn voimassa. Pella-vasta, joka lähetetään tehtaaseen jalostettavaksi, menee $\frac{1}{4}$ valtiolle päältä pois. Tämä on varsin raskas ja aiheeton verotus. Raamatussakin puhutaan korkeintaan kymmenyksistä, mutta ottaa maanviljelijän sadosta 25 %, se on jo kohtuutonta. Tällä tavallako pienkäsateollisuutta valtiovalta tukee? Myöskin se, että pellavat tehtaalla viipyvät vuosikausia, on epäkohta, joka olisi mitä pikimmin korjattava. Villa meillä pitäisi olla säännöstelystä vapautettu, mutta mistä johtuu, että sen karstaamiseen pitää hakea kansanhuoltolautakunnista lupa? Kun ajattelee pitkiä matkoja maaseudulla kansanhuoltolautakuntaan, tuntuu tämänkin toimenpide pelkältä ihmisten kiusaamiselta.

Kuten ed. Koivisto täällä jo mainitsi, maatalous kulkee vaikeita aikoja kohti ja olisi hallituksella jo korkea aika ojentaa auttava kätensä asian johtamiseksi niin, ettemme joudu siihen suureen pulakauteen, josta 1930-luvulla oli mitä kipeimmät kokemukset. Nyt hallituksella on erinomainen tilaisuus lunastaa ne lupaukset, joita vaalien edellä sosialistit vaalipuheissaan runsain käsin jakoivat pienviljelijöille. Alku ei kuitenkaan näytä hyvältä. Hallitus suunnittelee, niinkuin täällä on jo mainittu, suuria verohelpotuksia palkannauttijoille, mutta uhkaa korottaa maanviljelijäin vero-kuormaa, mutta edestään sen tekemänsä löytää.

Ed. Mäkinen: Herra puhemies! Eräs niistä toimenpiteistä, joihin uusi hallitus heti aluksi ryhtyi, on herättänyt tuotantolamasta vastuunalaisissa piireissä huolestumista. Tarkoitin valtioneuvoston tekemää päätöstä siitä, että valtion liikelaitosten on erottava työnantajajärjestöistä.

Useimmat valtioneurommistoliset osakeyhtiöt ovat vanhastaan, muutamia jo vuosikymmeniä, kuuluneet oman alansa työnantajaliittoihin. Tässä järjestötoiminnassa mukanaoleminen on tullut niille sitä tärkeämmäksi, mitä pitemmälle työntekijäpuolen järjestäytyminen on kehittynyt, erityisesti sen jälkeen, kuin työnantaja- ja työntekijäjärjestöt vuodesta 1940 alkaen ryhtyivät kiinteämpään yhteistyöhön tunnetun yleissopimuksen pohjalla, kun sittemmin vuonna 1944 oli saatava aikaan palkkasopimukset ja vuodesta 1945 lähtien varsinaiset työehtosopimukset, on tässä meidän oloissamme, uudessa toiminnassa ollut myöskin valtion yhtiöillä entistä enempi työtä ja aikaa vaativaa toimintaa. Työnantajaliittojen tehtävät ovat edelleen oleellisesti lisääntyneet sen jälkeen, kun myöskin henkisen työntekijät ovat järjestäytyneet, ja näidenkin uusien liittojen kanssa on ollut solmittava sopimuksia ja valvottava sopimusten noudattamista. Valtion tuotantolaitosten olisi ollut vaikea tottumattomilla voimillaan selviyttyä täten laajentuneen toiminnan aiheuttamista uusista tehtävistä ilman sitä apua, minkä ne tähän saakka ovat saaneet työnantajajärjestöiltä. Ilman niiltä saatua apua tuskin olisi kyetty ylläpitämään edes sitä suhteellista työrauhaa, mikä sodan jälkivuosien levottomina aikoina kaikesta huolimatta on voitu ylläpitää, ja ilman tätä apua ei myöskään näissä valtion omistamissa tuotantolaitoksissa olisi kyetty valvomaan niiden omistajan, valtion, etua vastapuolen yhä kasvavia vaatimuksia vastaan.

Yhtenä syynä siihen, että nyt istuva sosialidemokraattinen hallitus on pitänyt tarpeellisena määrätä valtion teollisuuslaitokset eroamaan työnantajajärjestöistä, on mainittu, että työnantajaliittoja pidetään työntekijöiden puolella taistelujärjestöinä, jotka käyttävät varojaan — siis valtion varoja työntekijäin etujen vastustamiseksi (Vasemmalta: Niinhän asia on!). Ei se nyt aivan niin ole. Jos nimittäin nämä valtion yhtiöt olisivat mukana lakkorahas-

toissa, niin asia olisi niin, kuin tämä välihuutaja sanoi, mutta koska nämä jäsenmaksut, jotka näiltä valtion yhtiöiltä peritään, käytetään yksinomaan juokseviin menoihin, niin asia ei ole näin. Tosiasia on nimittäin, että nämä valtion yhtiöt eivät ole mukana missään lakkorahastoissa, vaan ne jäsenmaksut, mitä niiltä näille työnantajaliitoille peritään, käytetään yksinomaan juoksevien menojen peittämiseen (Vasemmalta: Suuretko ovat juoksevat menot?). Ne ovat nykyaikana suuret, niinkuin kaikki menot ovat (Vasemmalta: Mistäs lakkorahastot?). Lakkorahastot, ne ovat yksityisten työnantajain asia kerätä niitä, se ei kuulu valtiolle, ne eivät ole näiden mukana.

Perusteena eroamiseen työnantajajärjestöstä on esitetty myöskin se, että suunnittelunalaisessa „valtion työnantajaliitossa” voitaisiin tulla toimeen pienemmillä menoilla, kuin mitä jäsenmaksuina nyt joudutaan suorittamaan. Käsitykseni tästä on täysin päinvastainen. Työnantajajärjestöön kuuluvat nyt seuraavat valtioneurommistoliset yhtiöt: Enso-Gutzeit Oy, Imatran Voima Oy, Jokioisten—Forssan Rautatie Oy, Orijärvi Gruvaktiebolag, Outokumpu Oy, Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaat Oy, Suo Oy, Tervakoski Oy, Veitsiluoto Oy, Vihtavuori Oy, joiden palveluksessa on yhteensä noin 30,000 työläistä. Työnantajajärjestöön kuulumattomia ovat Valtion Metallitehtaat, Pohjolan Liikenne Oy, Oy Alkoholiliike, joiden palveluksessa on yhteensä noin 8,000 työläistä. Valtiolle, kuluksenkin vuoksi, olisi epäilemättä ollut edullisempaa sallia viimeksimainittujen, pienen vähemmistön, liittyä kunkin oman alansa työnantajaliittoon, kuin ryhtyä perustamaan uutta valtion virastoa, „valtion omaa työnantajaliittoa”. Koska Suomen Työnantajain Keskusliiton alaisiin järjestöihin kuului vuonna 1947 noin 2,000 työnantajaa, joiden palveluksessa oli yli 200,000 työläistä, niin on ilmeistä, että suunnittelun alaisessa Valtion Työnantajaliitossa, johon tulisi kuulumaan ainoastaan 13 työnantajaa, melkein kaikki sitä paitsi eri aloilta, menojen täytyy yksityistä työnantajaa kohti nousta suuremmiksi, jos tämä uusi liitto — mitä on edellytettävä — haluaa valvoa valtion työnantajaetuja vähintään yhtä tehokkaasti kuin niitä tähän saakka on valvottu. Käsitykseni mukaan ei nyt kyseessä olevalla toimenpiteellä lainkaan sääs-

tetä valtion menoja, vaan päinvastoin ne tulevat sen kautta lisääntymään.

Valtion teollisuuslaitosten velvollisuutena on valvoa valtion taloudellista etua, samalla säilyttää työrauha, lisätä tuotantoaan ja edistää talouselämän vakaannuttamista. Täyttääkseen nämä vaatimukset eivät valtion yritykset voi myöntää työläisilleen suurempia palkkoja tai muita etuja kuin yksityisettään. Jollei tämä edellytys tule pitämään pakkaansa, jos odotetaan ja vaaditaan, että valtion yritysten on myönnettävä suurempia etuja, jos ne eivät saa pitää työehtojen pohjana samoja taloudellisia mahdollisuuksia, mitkä ovat määräävinä niiden kilpailijoilla kotimaassa ja ulkomailla, ja jos niiden, sivuuttaen nämä taloudelliset edellytyksensä, on otettava huomioon kulloinkin vallassaolevan hallituksen poliittiset pyrkimykset milloin yhteen, milloin toiseen suuntaan, niin on ymmärrettävä, miten vaikeaksi, vieläpä mahdottomaksi valtion tehtaiden johdolle saattaa käydä täyttää velvollisuutensa toimeksiantajansa: valtion etujen valvomisessa.

Kun erikoisesti viime vuosien kireästä taloudellisesta tilanteesta on johtunut, ettei työnantajapuoli valtionkaan laitoksissa läheskään aina ole voinut antaa perään vastapuolen taholta esitetulle vaatimuksille, on tämä „vastarinta” ilmeisesti ollut yhtenä syynä siihen, että myöskin SAK, hyväksymänsä vapaan järjestäytymisperiaatteen vastaisesti, on ryhtynyt vaatimaan valtion tehdaslaitosten eroamista työnantajajärjestöstä. Ilmeisesti edellytetään nimittäin, että valtion yhtiöillä, suuremmasta järjestöstä eronneina ei yksinään ollen enää ole samaa vastustusvoimaa.

Puhutaanpa vielä niinkin suoraan, että työläisten vaatimusten tyydyttämisessä valtion teollisuuslaitosten tulisi olla jonkinlaisina „mallityönantajina” esimerkkinä yksityisille. Se on vielä selvemmin sanoen, että ne ehdot, mitkä on saatu hyväksytyiksi valtion yhtiöissä, sitten yritetään ajaa läpi yksityistenkin omistamissa laitoksissa. On selvää, että tällä tavoin ei suinkaan saavuteta sitä talouselämän vakiinnuttamista, minkä nykyinenkin hallitus on sisällyttänyt ohjelmaansa.

Valitan sitä, että tähän toimenpiteeseen on hallituksen taholta ryhdytty yllättäen, sanoisinko diktatoorisesti, lainkaan välittämättä siitä kokemuksesta, mikä hallituk-

sella olisi ollut käytettävänä, vetoamalla omien laitostensa johdon kokemuksiin tässä ja antamalla niille lainkaan tilaisuutta esittää mielipidettään asiassa.

Pidän kyseessäolevaa valtioneuvoston päätöstä kohtalokkaana valtion teollisuuslaitosten menestymiselle ja vahingollisena valtiolle itselleen. Toivon senvuoksi, että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintönsä esilläolevasta hallituksen menoarvioesityksestä, kiinnittäisi tähän huomiotaan ja liittäisi mietintönsä lausunnon, mikä antaisi hallitukselle aihetta uudelleen harkita kysymystä.

Maatalousministeri Lepistö: Herra puhemies! Hallitukselle on tarjottu eilen ja tänään luontaisetuja erittäin runsaasti. Kommunistit ja kansandemokraatit, jotka julistivat heti hallituksen muodostamisen jälkeen sodan vähemmistöhallitusta vastaan, yrittivät eilen ja viime yönä tarjota näitä luontaisantimia oikein kroppakouralla, mutta täytyy todeta, että ne eivät kelvanneet, siitä on parhaimpana todistuksena eduskunnan suuri enemmistö ja myöskin Suomen kansa voi tässä suhteessa olla todistajana läsnä.

Tänään täällä on „lojaali oppositio” vuorostaan osoittanut, missä suhteessa „Herra maata varjelleen” vähemmistöhallituksen toimenpiteiltä. Kun on päivän kuunnellut puheenvuoroja, mitä erikoisesti maalaisliitolaisedustajat ovat käyttäneet, niin onpa siinä totisesti syntisäkkiä kertynyt hallitukselle ja erikoisesti sen maatalousministerille vajaassa kahdessa kuukaudessa. Koetan nyt hiukan selvittää tätä niin tavattoman raskasta syntikuormaa.

Maatalouden harjoittajat kuluneen syksyn aikana ovat voineet todeta, että niissä olosuhteissa, joissa he ovat tuotantoa harjoittaneet, on tapahtunut ratkaiseva muutos. Vastikään korjatulle sadolle voitiin ensimmäisen kerran vuosikausiin käyttää väkilannoitteita riittäviä määriä. Kun lisäksi kasvukauden sääsuhteet suurimmassa osassa maata olivat suotuisat, hallatuhoja tosin sattui, erikoisesti Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa, mutta keskimäärin koko maassa on saatu tuntuvasti suuremmat sadot kuin edellisellä vuotena. Maataloushallituksen vuodentulokertomus syyskuun 15 päivänä tänä vuonna osoittaa, että syysvehnäästä voidaan vuodentulokertomuksessa merkitä

5.7, kevätnästä 5.7, rukiista 4.8, ohrasta 5.5, kaurasta 5.8, herneestä 5.5, perunasta 5.9, turnipsista 5.4, lantusta 5.4, rehujuurikkaasta 5.4 ja heinästä 5.2. Näiden yhden-toista kasvilajin keskimääräinen tuotanto maataloushallituksen vuodentulokertomuksen mukaan on näinollen täsmälleen 5.48 kun se vastaavana aikana viime vuonna oli 4.48. Näinollen maataloushallituksen taholta arvioitiin sato syyskuun 15 päivänä yli 20 % suuremmaksi kuin edellisenä vuotena. Ja näin ollen on todettava, että tämä runsas sato, se parhaalla tavalla palkitsee maanviljelijäin vuoden ponnistukset (Eduskunnasta: Mihin se myydään?).

Kertomus osoittaa paitsi sitä, että peltojen tuotantokykyä on voitu käyttää hyväksi tehokkaammin, että sadon suureneminen merkitsee myös kotieläintalouden pääsyä siitä puristuksesta, missä se on joutunut olemaan vuosikautia. Kotimaan tuotantoedellytysten parantaminen ja siitä aiheutunut tuotannon nousu yhdessä kansainvälisen elintarviketilanteen osittaisen parantamisen kanssa merkitsee maamme elintarvikehuollossa ratkaisevaa askelta kohti normaalisia oloja.

Maatalouden kohdalta se kuitenkin kielitämättä merkitsee uusien pulmakysymysten esiinmarssia. Jo tänä syksynä maanviljelijät ovat voineet todeta sen hämmästyttävän tosiasian, ettei viljaa, joka lisäksi on luovutusvelvollisuuden alaista tavaraa, ole voitu ottaa vastaan. Syynä on varastotilojen puute. Valtion viljapolitiikkaa on tämän vuoksi arvosteltu. Ennen kuin tämän asian yhteydessä arvostelua lausutaan, on kuitenkin syytä muistaa, ettei maassamme ole tällä hetkellä varastossa sen enempää ulkomaista viljaa kuin on välttämätöntä, jotta on päästy eroon epävarmasta „kädessä suuhun” politiikasta, johon leipäviljan suhteen viime vuosina olemme olleet pakotettuja. Asiassa on kuitenkin arvostelun sijaa. Sen kärkeä ei voida kohdistaa ulkomaisen viljan ostoa vastaan eikä myöskään nykyistä hallitusta vastaan, vaan siihen on syynä, ettei ole riittävästi varastotiloja, jotka normaaliaikoina ovat välttämättömiä. Näistä ei ole pidetty riittävästi huolta.

Varastotilojen puutteen vuoksi ei valtion viljavarasto ainakaan alkusyksystä voi ottaa vastaan kotimaista leipäviljaa asiamiesliikkeiltä siinä määrin, kuin asiamiesliikkeet voisivat ostaa viljelijöiltä. Tämän vuoksi valtioneuvosto on oikeuttanut valtion vilja-

varaston asiamiesliikkeiden välityksellä tekemään viljelijöiden kanssa sopimuksia, joiden nojalla viljaa ostetaan viljelijän varastoon ja jolloin ostotilaisuudessa viljelijä saa osamaksuna 10 mk kilo (Ed. Hautala: Vähintään 1,000 kg!). Sopimuksen alaisen viljaerän tulee olla, ed. Hautala, tosiaankin 1,000 kg samaa viljalajia (Ed. Hautala: Entäs pienviljelijäin luovutus?). Tämä päätös on tehty edellytyksellä, että asiamiesliikkeet kykenevät ostamaan ja varastomaan pienemmissä erissä tarjottu viljamäärät. Valtion viljavaraston taholta viime viikon lopulla selvitettiin, että näin tapahtuinkin ja että kaikki tarjottu vilja on voitu ottaa vastaan.

Hallituksen toimesta on pyritty saattamaan näistä syistä johtuneesta „runsauden pulasta” huolimatta viljakauppa käyntiin. Olisiko maalaisliittolainen maatalousministeri ja maalaisliittolainen kansanhuoltoministeri voinut näissä oloissa tehdä jotain enempää? Olisiko elo- ja syyskuussa voitu rakentaa uusia viljavarastoja, jotta olisi voitu tässä suhteessa saada parannus aikaan?

Voidaanko leipävilja vapauttaa säännöstelystä, se on kysymys, jota parhaillaan selvitetään hallituksessa. Kansanhuoltoministeri tässä suhteessa voi antaa yksityiskohtaisempia tietoja.

Toinen suuri kysymys, joka täällä erikoisesti näyttelee erittäin suuria poliittista osaa, on perunasato ja mahdollisuus käyttää hyväksi runsas perunasato (Eduskunnasta: Eikö siinä ole asiaa riittävästi?). Minä sain äskettäin kirjeen, jossa sanottiin, että meidän Luojamme ja ed. E. Pusa ovat tosiaan hoitaneet asioita niin, että maahan on nyt saatu erittäin paljon perunaa ja että tosiaankin nyt perunaa on tullut niin paljon, että ed. Pusankin toiveet ovat täyttyneet. Kokonaissato muodostuu lopullisesti suuremmaksi meillä perunasta kuin milloinkaan aikaisemmin. Tämä johtuu osaksi suuremmasta viljelysalasta, osaksi suhteellisen hyvistä hehtaarisadoista. Useimmilla tiloilla maan eteläosassa voitaneen odottaa 20,000 kilon hehtaarisatoja. Tosin aikaisemmin maassa on saatu hyviä hehtaarisatoja, esim. vuonna 1936—37 noin 16,000 kiloa keskimäärin ha, mutta kun viljelysala on samalla noussut, muodostuu kokonaitulo tänä syksynä ennätysellisen hyväksi. Kehitys tässä suhteessa käy ilmi seuraavasta taulu-

kosta: Vuonna 1939 oli perunan viljelysala 90,221 ha ja keskimääräinen hehtaarisato 14,735 kiloa, kokonaissato 1,329 milj. kiloa; vuonna 1944 68,810 ha, hehtaarisato 9,303 kiloa ja kokonaissato 640 milj. kiloa. Vuonna 1946 viljelysala rupesi nousemaan, ollen 77,321 ha, hehtaarisato 11,525 kiloa, kokonaissato 891 milj. kiloa; vuonna 1947 viljelysala 90,321 ha, hehtaarisato 12,273 kiloa ja kokonaissato 1,111 milj. kiloa; ja tänä vuonna on viljelysala arvioitu 96,000 hehtaariksi, hehtaarisadot voidaan arvioida keskimäärin joko 14,000 tai 15,000 kiloksi. Esittämässäni arvioissa on käytetty 14,000 kiloa hehtaarisatona keskimäärin ja tällöin kokonaissato on 1,352 milj. kiloa. Tämän vuoden keskimääräinen hehtaarisato, tämä luku, minkä minä mainitsin, on maataloushallituksen arvio. Useilla taholla ollaan kuitenkin sitä mieltä, että se muodostuu suuremmaksi, johtuen myöhäisen kesän edullisuudesta perunan kehitykselle. Vain Pohjois-Suomessa on halla jonkin verran vikuuttanut perunaviljelyksiä.

Arvioitaessa sitten, minkälaiseksi muodostuu talvikautena 1948—1949 perunan käytäntö, saadaan seuraavanlaisia numeroita: säilytystappio 12 % on 163 milj. kiloa, siemenvaraus 97,000 hehtaarille ä 2,500 kiloa ja 10 % vielä siihen, 267 milj. kiloa, ihmisille 3,200,000:lle ä 180 kiloa, 576 milj. kiloa ja perunanjauhoteollisuus käyttää 60 milj. kiloa. Tällöin jää ylijäämää tämän laskelman mukaan 286 milj. kiloa. Säilytyshäviö on arvioitu meillä yleensä 10 %:ksi, mutta se on laskelmassa otettu 12 %:ksi (Ed. Tiitu: Mitäs ministeri siihen hintaan sanoo?).

Edullisten kasvuolojen vuoksi saadaan peruna yleensä suhteellisen hyväkuntoisena säilytykseen, joten suuremmiksi tappiot tässä suhteessa tuskin nousevat siitäkin huolimatta, että osa perunoista joudutaan säilyttämään huonohkoissa kellareissa. Siemenmäärää on lisätty 10 %:lla, koska voidaan olettaa viljelysalan seuraavana vuonna tulevan lisääntymään ja myöskin siemen on mukuloihin nähden suurempaa. Perunan käyttö asutuskeskuksissa ruoaksi ennen sotaa oli 105 kiloa kulutusyksikköä kohti ja maaseudulla 280 kiloa. Tässä laskelmassa on kulutusyksikköä kohden käytetty 180 kiloa. Perunanjauhoteollisuutta varten on varattu laskelmassa koko sen tuotantokapasiteettia vastaava tarve. Hiiva- ja polttime-

teollisuus voisi käyttää noin 40 milj. kiloa. Mutta Oy. Alkoholi liikkeen ilmoituksen mukaan ei tänä vuonna tulla perunaa valmistamaan alkoholiksi, koska toimenpide vaatisi koneiston muutoksia. Näin ollen jää lähes 300 milj. kilon perunaylijäämä.

Olen valmis myöntämään, että olisi erittäin tärkeätä, erikoisesti maaseudun pienviljelijäväestölle, että he saisivat tämän ylijäämäperunan jo nyt heti syksyllä myydiksi, koska syksyllä on runsaasti rahan tarpeita. Mutta ne, jotka ovat tässä suhteessa vaatineet hallitukselta toimenpiteitä, eivät ole esittäneet pätevää keinoa, millä perunan ylijäämä saataisiin markkinoitua ja millä tavalla tässä 300 milj. kilossa järjestykseen. Tuskin voidaan ajatella säännötelyyn palaamista eikä myöskään nähtävästi ostopakkoa kuluttajille (Ed. Hiltunen: Hallituksen pitää syödä enemmän perunoita!). Olisihan siinäkin yksi keino, mutta kyllä vähemmistöhallitukselle on erittäin runsas urakka tässä 300 milj. kilossa. Tuskin voitaisiin ajatella myöskään, että valtiovalan taholta lähdetäisiin suorittamaan tukioistoja sellaisessa määrässä, että se vaikuttaisi tähän markkinoimiskysymykseen. Nähtävästi silloin ensi keväänä hallitus hirtettäisiin mätänevien perunavarastojen yhteydessä (Eduskunnasta: Edellisen hallituksen syytä!).

Mitä sitten tulee perunanjauhoteollisuuteen, niin tässä suhteessa voin mainita, että hallituksen taholta on haluttu erään määrätyn alueen perunanjauhoteollisuutta tukea. Etelä-Pohjanmaan järviolue, jossa perunaa viljellään huomattavasti yli sen määrän, mitä oman talouden tarpeiksi tulee, siellä on viljelty perunaa juuri perunanjauhoteollisuuden raaka-aineeksi. Tällä alueella on kaksi perunanjauhotehdasta, joiden yhteinen kapasiteetti on noin 1,750,000 kiloa perunanjauhoa. Nämä tehtaataat ovat tehneet viljelyssopimuksia, joita vastaavia perunamääriä ne eivät nyt kuitenkaan ole voineet ottaa vastaan syystä, että perunanjauholla ei vielä tällä hetkellä ole ollut riittävää menekkiä, ja näillä tehtailla on erikoisesti ollut pääomapulaa. Tässä suhteessa viljelmien talous tällä alueella on taasen siinä määrin riippuvainen perunanmyynnistä saatavista rahatu-loista, että heille tässä suhteessa tuki on ollut erikoisesti tärkeä. On otettava huomioon, että tämän alueen viljelijät ovat

kaukana rautatiestä ja että heille peruna on erittäin sopiva viljelyskasvi perunajauhoteollisuutta varten. Mainitun alueen viljelijöiden perunajauhotehtaiden edustajat ovat pyytäneet, että valtio takaisi perunajauhomenekin sen tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan, joka, edellyttäen, että viljelijöille maksettaisiin viljelyssopimuksissa luvutut hinnat, se olisi noin 53 mk kilolta. Asiasta neuvotellessaan hallitus on päätenyt siihen, että tämä asia voidaan hoitaa velvoittamalla valtion viljavarasto ostamaan mainittujen tehtaiden tuotantoa miljoonaan kiloon asti edellä esitettyyn hintaan, jolloin viljavarastolle mahdollisesti aiheutuva tappio tulisi valtion vastattavaksi.

No niin, ehkä on syytä vielä palata tähän 300 miljoonan kilon ylijäämään. Meillä on 60,000 siitos- ja 190,000 lihotussikaa sekä noin miljoona täyskasvuista lehmää. Mainittu 300 milj. kiloa on pidettävä riittämättömänä määränä, joka eläimille voitaisiin edullisesti syöttää, esim. 200 kg eläintä kohden. Lihotussioille voidaan käyttää 600—1,000 kiloon kasvukautena, siitossioille noin 800 kg vuodessa ja lehmille 2,000—3,000 kg. Kun tarkastellaan perunasadon markkinoinnismahdollisuuksia, näyttää ilmeiseltä, että myynti suoranaiseen kulutukseen ei kannata silloin, jos hinnat ovat laskeneet niin, että ne ovat jopa 3 markassa ja alle senkin. Sen sijaan kotieläimet voivat asiantuntijain lausuntojen mukaan maksaa kilolle huomattavasti paremman hinnan (Eduskunnasta: Ei kaikilla tiloilla!). Poijärvi on laskenut, että lehmille käytettynä perunakilolta voidaan saada keskinertaisissa olosuhteissa ainakin 4—5 mk, jopa enemmänkin, kun peruna on rinnastettu muihin kotoisiin rehuihin ja tulos laskettu niille saadun korvaushinnan mukaan. Sioille käytettynä saadaan vieläkin edullisempi tulos, ollen 5—7 mk. Näin ollen koska kerran voimme perunasta kotieläimille käytettynä saada kohtuullisen hinnan, olisi tietenkin alihintaan perunan myyntiä vältettävä. Kotieläimille käyttö on sitäkin suositeltavampaa, koska saatavilla väkirehuilla voidaan tyydyttävästi hoitaa niiden valkuaisen tarve. Suunnitelmallisuutta tässä tietenkin kaivataan ja sitä on syytä valmistaa edessä olevaa uutta sato-vuotta varten. Tällöin olisi erikoisesti kiinnitettävä huomiota tuotantoalueiden jakoon

markkinointia tulevaisuudessa ajatellen. Asianmukaisella lajittelulla voidaan saada nyt jo paljon aikaan, varsinkin kun pikku-peruna j. n. e. voidaan aina käyttää karjataloudessa täysin kannattavasti. Huomioon ottaen edellä mainitut mahdollisuudet perunan käytössä kotieläinrehuna on meillä täydet edellytykset sen täysin kannattavaan markkinointiin hyvinkin sadon saatua, vaikka viljelysalaa vieläkin lisättäisiin. Peruna on joka tapauksessa viljelyskasvi, jonka antama rehuyksikkösato ja puhdas tuotto hehtaaria kohti on meillä suurempi kuin muilta kasveilta saatu. Minä voin mainita, että muutama viikko sitten kävi maassamme Norjan suurkäräjien maatalousvaliokunnan jäseniä ja tällöin valiokunnan puheenjohtaja, suurkäräjien jäsen Obsvik kertoi Norjan hallituksen maatalouden tukitoimenpiteistä. Hän mainitsi, että Norjassa hallituksen toimesta maksetaan erikoispalkkiota perunasta viljelyspinta-alan mukaan edellytettynä juuri, että perunaa viljellään karjalle tuotantorehuksi. Hän kertoi, että suunnitelma on, jotta niin pian kuin on saatu rakennustarvikkeita, lautaa ja sementtiä, ja voidaan rakentaa säiliöitä, niin silloin tämä palkkio tullaan maksamaan säiliöperunasta kuutiotaksaan mukaan. Ja tämä on siis juuri Norjassa katsottu sellaiseksi, että heillä on syytä pyrkiä tehostamaan kotoisten rehujen käyttöä karjataloudessa ja tällä tavalla saamaan myöskin siellä parempia tuotantotuloksia aikaan. Haluan tiedustaa, kuinka paljon esim. ministeri Vesterinen, jos hän olisi hoitanut edelleenkin maatalousministerin salkkua, kuinka paljon enempi hän olisi kyennyt markkinoimaan perunaa, kuinka paljon enempi hän olisi kyennyt levittämään kuluttajan vatsaa (Eduskunnasta: Vahinko, että Vihtori on pois!)? Epäilen myöskin, että tuskin kukaan toinenkaan maalaisliittolainen maatalousministeri olisi voinut tässä mitään ihmeitä aikaansaada. Sitten ehkä on syytä katsella, mitä muita syntejä hallituksella on ja erikoisesti sen maatalousministerillä.

Kun hallitus muodostettiin heinäkuun loppupäivinä, niin maatalousministerillä oli ensimmäisenä tehtävänä saattaa eduskunnan talousarvioon ottama n. s. väkilannoitemiljardi jakoon. Käytännöllisesti katsoen tämä voitiin suorittaa siitä huolimatta, että päätöksen teko jäi nykyiselle hallitukselle,

niin että lannoitteet suurin piirtein kerkesivät jo syyskylvöille. Tässä suhteessa kauppaliikkeet auttoivat asiaa antamalla pienviljelijäväestölle luotolla väkilannoitteita, ja näin ollen niistä tosiaan saatiin, huolimatta myöhäisestä päätöksen teosta, jo huomattava osa peltoon. Eduskunnan tarkoituksena minun käsitykseni mukaan tällä suurella rahamääräisellä uhrauksella on ollut varmaankin antaa heikossa taloudellisessa asemassa olevalle maatalousväestölle taloudellista tukea tuotannon kohottamiseksi ja toisaalta saattaa pienviljelijäväestö vakuutetuksi väkilannoitteiden käytämisen tärkeydestä (Ed. Lampinen: Marraskuussa nostaa hintaa 7 %:lla).

Hallitus on kumonnut maataloustuotteiden luovutusvelvollisuuden. Tosin tämän päätöksen jälkeen jäivät leipävilja ja maataloustuotteet säännöstelyn alaisiksi, mutta kuitenkin se merkitsee maanviljelijälle vapaampaa liikkuma-alaa tuotannon suunnittelussa ja poistaa heiltä monia kaa-
vakkeita ja tilitysvelvollisuuksia. Uskoisin, että päätös, kuten täällä ed. Koivisto mainitsikin, on otettu tyydytyksellä vastaan maatalousväestön keskuudessa. Minä uskoisin myöskin, että kun leipäviljalta on poistettu jauhatuskortit, se myöskin on tyydytyksellä huomioitava. (Ed. Hautala: Muistaako ministeri kantansa ylijäämäpisteistä viime talvena?). Minä jätän kolleegalleni sen vastattavaksi. Ei kai nyt maatalousministerin tarvitse kaikkiin mahdollisiin kysymyksiin vastata.

Maatalousbudjetti minun käsitykseni mukaan on asiallisesti saanut suosiollisen vastaanoton. Minä ainakin olin sillä tavalla lukevinani ed. Vilhulan täällä esittämän lausunnon. Se ei tietenkään ole sataprosenttisesti hyvä, sillä minä myönnän, että voidaan yksityiskohdissa esittää puutteita, mutta sen määrärahat ovat suhteellisesti ja asiallisesti kasvaneet enemmän, ja näin pitää ollakin. Edustaahan maatalous niin suurta osaa kansantaloudesta, että se vaatii aivan erikoisen huomion. Onhan maatalousbudjetin mukana myöskin maamme metsätalous, joka luo pohjan erittäin huomattavalta osalta meidän viennille ja näin ollen kansainväliselle kaupalle.

Erittäin merkittävä on uusi miljardin markan määräraha, joka on otettu vastamaan tätä eduskunnan tämän vuoden budjettiin otettua pienviljelijäin väkilannoite-

miljardia. Tämä määräraha on otettu jaetavaksi avustuksena pienviljelijäin tuotannon kohottamiseksi. Tämä uusi siirtomääräraha esitetään käytettäväksi pienviljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi, nurmiviljelyksen parantamiseksi, kotieläintuotannon tehostamiseksi ja muuhun tuotannon kohottamista tarkoittaviin toimenpiteisiin avustuksia varten. Tämä määräraha avaa maatalouspolitiikalle kokonaan uuden suunnan eikä tätä määrärahaa vastaan voida enää tehdä samoja muistutuksia, joita tehtiin eduskunnan kuluva vuoden talousarvioon ottamatta n. s. pienviljelijäin väkilannoitemiljardia vastaan. Momentin perustelut osoittavat, että määrärahaa on mahdollisuus käyttää pienviljelijäin tuotantoa kohottaviin tarkoituksiin, ja todennäköistä on, että juuri äsken nimitetty maatalousministeriön neuvottelukunta saaneekin ensimmäisenä tehtävänään valmistaa yksityiset ohjeet tämän määrärahan käyttämiseksi.

Kun ajatellaan, millä tavalla tätä määrärahaa olisi käytettävä ja missä puitteissa maatalousministeriön neuvottelukunta tulisi tätä ohjelmaa valmistamaan, niin ainakin minä näkisin, että tuotannon kohottamiseksi olisi julistettava sota huonotuotteisia heinänurmia vastaan. Ne on saatava vaihdetuksi AIV-rehun valmistukseen sopivaksi apila- ja palkokasvivaltaisiksi rehuksi ja täten pyrittävä parantamaan lypsykarjan ruokintaa ja kohottamaan sen tuotantoa. Tietenkin tämä vaatii yksityiskoh-
taista suunnittelua, valtion tuki-, ohjaus- sekä neuvontatoimintaa, ja tällöin on huomio kohdistettava peltojen kuivatuskysymykseen, kalkitukseen, lannoitukseen, nurmikasvien siemenkysymyksen järjestämiseen, laiduntalouden kohottamiseen, peruna- ja juurikasviviljelyksen laajentamiseen j. n. e. Rinnan näiden toimenpiteiden kanssa on pyrittävä parantamaan karjakantaa, jotta maidon tuotanto saadaan kohotetuksi. Runsaat sadot alentavat tuotantokustannuksia. Tällöin minun käsitykseni mukaan ei ole syytä virittää keskustelua tuotantosuunnasta, pitäisikö sen olla viljanviljelysvaltaista tai karjatalousvaltaista? Päähuomio on kohdistettava voimaperäisen viljelyksen aikaansaamiseen.

Voidaksemme parantaa pienviljelysvaltaisen maatalouden kannattavuutta, on pyrittävä lähentämään ihmistyövoiman

osuutta tuotantokustannuksissa, ja tällöin on kiinnitettävä huomiota maatalouden rationalisointitoimintaan koko laajuudessaan. Tällöin on erikoisesti kiinnitettävä huomiota myöskin karja- ja kotitaloustyöolojen rationalisointikysymyksiin, että voitaisiin pienviljelijäkotien emäntien työmäärää helpottaa. Kun näitä toimenpiteitä pyritään toteuttamaan, niin tällöin on luonnollisesti kiinnitettävä huomiota maan pienviljelysvaltaisuuteen ja maan eri osien luontaisiin tuotantomahdollisuuksiin. Tarkoituksena on, että maatalousministeriön neuvottelukunta laatii lähiajan, esimerkiksi viiden lähimmän vuoden ajalle, tuotantosuunnitelman, jossa selvitetään yksityiskohtaisesti edessä olevat tehtävät, samoin kuin myöskin määritellään, millä tavoin valtion toimesta voidaan antaa tukea maanviljelijöille tällaisen ohjelman toteuttamiseksi. — Tätä varten on ensi vuoden talousarvioesitykseen varattu ehdotettu 1 miljardin markan määräraha. Se antaa lähtökohdan tämän ohjelman laatimiselle ja sen vastaiselle kehittämiselle.

Tällöin ei tietenkään voida sivuuttaa maatalouden ammattiopetuksen kehittämistä ja maatalouden neuvontatyön tehostamista. Ne ovat edelleen ja nykyisin välttämättömympiä kuin koskaan aikaisemmin. Ne ovat ajan kysymyksiä. Maatalouden ammattiopetus tarvitsee uudistusta. Sitä olisi ennen kaikkea laajennettava niin, että entistä suurempi osa maatalousnuorisosta voisi päästä osalliseksi siitä. Nykyisissä maatalousoppilaitoksissa ei voida ottaa vastaan kuin osa siitä oppilasmäärästä, joka niihin pyrkii ja jolle se olisi tarpeellista. On tehtävä kysymys: vastaako maatalousopetus nykyisiä olosuhteita? Eikö olisi selvitettävä, voitaisiinko ja miten järjestää alkeisopetusta?

Kuitenkin kaikki edellä hahmoitellut toimenpiteet tuotannon kohottamiseksi, samoin kuin kustannusten alentamiseksi, edellyttävät kentällä hyvin järjestettyä ja tehokasta neuvontaverkostoa ja neuvontatyötä. Kun samanaikaisesti valtiolla jo maanhankintalain toimeenpanossa on erittäin suuri työ tilojen raivaamis-, rakentamis- ja neuvontatyön yhteydessä ja kun tämä valtion välittömästi tarvitsema toiminta jatkuu edelleen asutustoimenpiteitä suoritettaessa, niin nämä kaikki osoittavat, että neuvontakysymyksen kaikessa laajuudessaan täytyy läheisessä tulevaisuudessa joutua käsittelyn

alaiseksi ja löytää siihen sellainen ratkaisu, että neuvontaa voidaan tehostaa.

Kaikkien edellä esitettyjen toimenpiteitten toteuttamisen edellytyksenä on, että toisaalta peltoviljelys ja kotieläintaloustuotteiden ja toisaalta ostettujen tuotantohöydykkeitten ja tarvikkeitten hinnat ovat sellaisia, että tuotannon harjoittaminen on kannattavaa. Tätä silmällä pitäen on saatava myöskin selvitetä maatalouden tuotantokustannusten oikea suhde. Tässä suhteessa (Ed. Lampinen: Se on oikein!) on myöskin kirjanpito toiminta ja tutkimustyö tältä kohdalta saatava sellaisille urille, että sen pohjalla voidaan riittävän pätevästi nämä kysymykset ratkaista (Eduskunnasta: Se on oikein!).

Hallituksen maatalousbudjetti osoittaa, että hallitus on jo tämän tulo- ja menoarvion yhteydessä pyrkinyt toimimaan hallituksen ohjelmassa viitotetulla tavalla ja on kiinnittänyt erikoista huomiota määrärahojen varaamiseen tuotannon kohottamista tarkoittaviin toimenpiteisiin. Minä uskoisin, että tässä puheenvuorossa on vastusta niille lukuisille maalaisliittolaisille edustajille, jotka täällä ovat käsitelleet tämän päivän kuluessa maatalouskysymyksiä. Ja eiköhän tästä mahtane myöskin ystäväni Johannes Virolainen löytää vastauksen esittämiinsä kysymyksiin. Minusta tuntuu, että ed. Virolaiselle on ehkä tainnut jäädä hiukan kaunaa kansanedustaja Lepistölle viimekesäisiltä vaalikentiltä (Ed. Virolainen: Ei ole ollenkaan!). Minä toivon parempaa onnea runoilija Virolaiselle kuin vaaliaapisentekijä Virolaiselle. Minä odotan, että kun hän ehkä ensi vaaleihin mennessä julkaisee kootun runokokoelmansa, joka tietenkin, kuten hänen täällä esittämänsä runo, sisältää poliittista huumoria, sitä ymmärtää Suomen kansa ja minäkin luulen sitä ymmärtäväni, — että kun hän siitä toivottavasti jälleen antaa minulle teikijäkappaleen (Ed. Virolainen: Ei anna!), mutta että ystäväni Virolainen antaa sen sitten repimättä (Ed. Virolainen: Ei anna mitään kappaletta!).

Kansanhuoltoministeri Toivonen: Herra puhemies! Minäkin saanen muutamalla sanalla puuttua käsillä olleisiin asioihin, varsinkin kun osastopäällikkö Toivonen kantaa hyvin pitkältä ajalta vastuuta täällä moitituista asioista yhdessä entisen esimie-

hensä ministeri Murron kanssa (Eduskunnasta: Murto on pääsyyllinen!).

Täällä on useassa yhteydessä valitettu sitä, että maatalouden kokonaistuotto tältä vuodelta tulee kohtuuttoman pieneksi. Perusteena on ollut pääasiassa se väite, että perunan hinta on kohtuuttomasti tänä vuonna laskenut.

Kun maatalouden kokonaistuotosta on puhuttu, on unohdettu ainakin eräitä asioita. Sen vuoksi toiseltapuolen on sanottava, että meillä maatalouslaskenta on siksi vähän kehitettyä, ettemme osaa tarkalleen selvittää maataloutemme kokonaistuottoa, sillä tavalla ainakaan, kuin mitä monessa muussa maassa asianlaita on ja selvittää voidaan. On unohdettu ensinnäkin se tosiasia, että leipäviljan kokonaissato tältä vuodelta on n. 50 milj. kiloa suurempi kuin edellisenä vuonna. Kun ei ole ollut tarkoitukseen alentaa leipäviljan hintaa, merkitsee tämä tietysti maatalouden kokonaistuotossa melkoista lisätuloa.

Edelleen on unohdettu, että kauran sato tältä vuodelta tulee toista miljoonaa kiloa suuremmaksi, kuin mitä asianlaita oli edellisenä vuonna. Nähtäväksi jää, millä tavalla kauran hinta tänä vuonna muodostuu, mutta todennäköistä on, että kaurakin antaa maataloudelle suuremman kokonaistuoton kuin mitä oli asianlaita viime vuonna (Ed. Lampinen: 18 markkaa, kuten maahan tuotu kaurakin!). Nähtäväksi jää. — Edelleen on unohdettu, että sokerijuurikasato on tältä vuodelta paljon suurempi kuin asianlaita oli viime vuonna (Ed. Lampinen: Paljonko ovat työkustannukset suuremmat?). Se on asia erikseen, ne mahtuvat siihen lisätuloon, jonka sokerijuurikas maataloudelle tänä vuonna antaa. Me saimme sokeria viime vuonna kotimaisesta sokerijuurikkaasta n. 10 milj. kiloa. Tänä vuonna sokeria arvioidaan tulevan 16 à 18 milj. kiloa. Sokerijuurikkasato on ollut vastaavasti suurempi. Herrojen tulee lisäksi muistaa, että sokerijuurikkaan hinta korotettiin tälle vuodelle 5 markkaan Salon Raakasokeritehtaan alueella ja 5:50:een Turengin raakasokeritehtaan alueella. En kiellä eikä kukaan voikaan kieltää, etteikö maatalouden työkustannukset olisi tuntuvasti nousseet, mutta minä jo alussa sanoin, että tahdon kiinnittää huomiota siihen, kun puhutaan maatalouden kokonaistuoton alenemisesta, että ei pidä samalla unohtaa

myöskään niitä maatalouden hyväksi tulevia myönteisiä puolia, jotka ovat kaikkien nähtävissä ja kaikkien todettavissa.

Edelleen on unohdettu, että perunan kokonaissato on erään arvion mukaan ainakin suurempi kuin milloinkaan aikaisemmin. Perunan hinta on todella laskenut ja siitä nyt on mutinaa ollut. Mutta tällöinkin, kun puhutaan perunan hinnasta, unohdetaan taas se tosiasia, että perunan hinta ei ole, ainakaan säännöstelytalouden aikana, niin kauan kuin allekirjoittanut on joutunut perunan säännöstelytaloutta hoitamaan, ollut milloinkaan normaali. Minä muistan ajan, jolloinka perunasta maksettiin viljelijälle 2,000 markkaa hehtolitralta (Välihuutoja. — Ed. Lampinen: Minä en muista sellaista aikaa ollenkaan!). Jaa, muisti voi olla lyhyt. Minä muistan viime syksyisen perunan hinnan. Meillä maksettiin pitkä aika viljelijän luona perunasta 8: 50 kilolta (Keskustasta: Ei siitä 2,000 tule!). Minä sanoin, että minä muistan sellaisen ajan, jolloinka maksettiin 2,000 markkaa, ja muistan, että viime syksynä maksettiin 8:50 kilolta (Ed. Heikkilä: Onko se kirjoitettu johonkin paikkaan?). Niistä ei useimmiten, ainakaan niistä 2,000 markasta, kirjoitettu laskuja (Ed. Heikkilä: Niin no, mistä sen tietää? — Eduskunnasta: Linnaan siitä vietiin, joka niin paljon otti! — Useita välihuutoja. Ensimmäinen varapuhemies koputtaa. — Ed. Peltonen: Niinhän te hermostutte kuin kommunistit!).

Edelleen on unohdettu, että lihan hinta, senkin jälkeen kun se on kohonnut hyvin korkealle, on vapaana. Meillä on todella n.s. ohjehinnat, mutta yleisesti tunnettua on, että ohjehintoja ei läheskään kaikissa tapauksissa noudateta (Keskustasta: Millä tavalla niitä noudatettaisiin?).

Minulta kysyttiin, millä perusteella minä eräässä esitelmässä, jota sanomalehdissä selostettiin, olin voinut sanoa, että maanviljelijälle maksetaan leipäviljasta noin parikymmentä markkaa kilolta. Minun täytyy ensinnäkin avoimesti myöntää, että minun repliikkini oli hieman epätarkka, mikä johtui siitä, että kirjoitin tuon esitelmäni ulkomaanmatkalla ja joiduin sen pitämään suoraan matkalta tultuani, eikä minulla ollut tarpeellista numeromateriaalia voidakseni esittää pennilleen tarkkoja numeroita viljasta maksettavasta hinnasta. Nyt minulla on se mahdollisuus tehdä. Minulla on edes-

säni Valtion viljavaraston antama yksityiskohtainen selostus, josta haluan tiedot arvoisille kyselijöille esittää, ja tiedot ovat seuraavat (Ed. Hautala: Onko tämä puhe tarkistettu?). Minä sanoin, että tämä on Valtion viljavaraston antama selonteko. Täällä ei ole selvitystä siitä, ovatko hinnat tarkistettut, mutta minulla on kaikki syy edellyttää, että näin on asianlaita. Sitäpaitsi herrat voivat itse tarkistaa, koska teillä erinomaisen hyvin viljan viljelijöinä pitää olla saamanne viljan hinnat tiedossa (Kesküstästä: Perunan hinnat eivät ole!).

Viljan perushinta rukiista on 13:75. Siihen tulee varsinainen tuotantopalkkio keskimäärin 2 markkaa kilolta. Valtion varoilla maksetut kuljetuskustannukset, jotka tietysti normaaliaikana vähentävät hintaa, ovat 1 markka. Rukiin keskihinta yli 10 ha:n tiloilta on tämän mukaan 16:75. Siihen tulee alle 10 ha:n tiloilla 3 markan palkkio. Alle 10 ha:n tiloilla rukiin keskihinta on 19:75. Vehnän hinta: perushinta 14:50, tuotantopalkkio 2 markkaa, kuljetuskustannukset 1 mk, vehnän keskihinta yli 10 ha:n tiloilla 17:50, siihen 3 mk:n syöntipalkkio pikkutiloille, se on 20:50. Näihin hintoihin vielä lisätään Oulun läänissä 95 pennin lisähinta rukiille —: 95 ja vehnälle 1:05, joten Oulun läänissä rukiin keskimääräinen hinta 10 ha:n tiloilla on 70:70 ja vehnän hinta 21:55 (Eduskunnasta välihuudahduksia). Minä noudatan Valtion viljavaraston antamia selityksiä, viljavarasto vastaa näistä.

Olen esitelmässäni maininnut myöskin, että onnellisimmissa tapauksissa, siis pikkutiloilla, jolloinkaan kaikki mahdolliset tukipalkkiot — joita kyllä on osattu vaatia erilaatuisia — saadaan nauttia, päästään seuraaviin kilohintoihin: vehnän osalta perushinta 14:50, korkein laatuhyvyitys 90 p., korkein tuotantopalkkio 7 mk/kg, alle 10 ha:n tiloilla 3 mk syöntipalkkiota, kuljetus 1 mk. Etelä-Suomen paras hinta, siis onnellisin tapaus, 26:40. Siihen tulee Oulun läänistä lisää 1:05, paras hinta Oulun läänissä 27:45 (Ed. Peltonen: Eikö riitä?). Näihin tietoihin voidaan verrata niitä lausumia, joita minä esitelmässäni olen esittänyt, ja voitaneen todeta, että kovin pahasti yli laidan ei ole ammuttu. Täällä sanotaan, että herra Toivonen ei ole ottanut ollenkaan huomioon sen viljan hintaa, minkä maanviljelijä omassa taloudessaan käyttää. Kun

se otetaan huomioon, niin viljellyn viljan keskihinta pienenee. Mutta herra varjele, eihän maanviljelijä ole saanut valtion viljavarastolta koskaan hintaa siitä viljasta, jonka maanviljelijä on omassa taloudessaan kuluttanut. Minä olen ilmoittanut esitelmässäni samalla tavalla kuin tässäkin sen hinnan, jonka viljelijä myymästään viljasta saa (Eduskunnassa: välihuudahduksia).

No niin. Palaan sitten vielä vähän perunaan. Allekirjoittanut on joutunut pitkän ajan tätä säännöstelyä hoitamaan eikä hoitotapa ole milloinkaan kelvannut. Ensinnä oli peruna säännöstelyvapaa, se oli säännöstelytalouden alkuaikoina, silloin alettiin huutaa tiukkaa säännöstelyä. Sitten mentiin jakelu- ja hintasäännöstelyyn. Sitten alettiin huutaa, että ainakin hintasäännöstely helkkariin! Se hoidettiin ja tyydyttiin ainoastaan jakelusäännöstelyyn, ja kun sille asteelle päästiin, sitten vaadittiin peruna kokonaan vapaaksi, jolloinkaan se tehtiin. Ja kun on näin pitkälle päästy, nyt on keksitty taas uusi muoto: sen sijaan että ennen käytettiin maksimihintoja, nyt täytyy saada perunalle minimihinta.

Ei ole oikeastaan johdonmukaista, kun nimenomaan maalaisliiton taholla on useassa yhteydessä puhuttu vapaan talouden puolesta. Tässäkin salissa on jo minunkin kuullen, vaikka minä olen niin vihreä ministeri, etten ole vielä monta tuntia täällä ehtinyt istuakaan, puhuttu siitä taholta siitä, että pitäisi siitä ja tästä säännöstelystä päästä vapaaksi. Kun nyt viimeinkin päästiin ikävästä perunansäännöstelystä, niin nyt sitä pitäisi taas ruveta sortteeraamaan jollakin tavoin. Onhan selvää, että jos ruvettaisiin jotakin tukipalkkiota maksamaan perunalle, silloin täytyisi joku säännöstelykoneisto rakentaa perunalle, sillä eihän muuten tiedetä, minkälaisista määristä tukipalkkioita maksetaan. Kaikkeahan täytyy tietysti kontrolloida, kaikkia maksuja. Tosin ei ole päästy kontrolloimaan niitä 2,000 mk:n perunan hehtohintoja, mutta kaiken kohtuuden mukaan pitäisi joku säännöstelyjärjestelmä rakentaa, jos johonkin tukipalkkioon mentäisiin (Eduskunnasta: Perunajauhon tukiot pelastavat tilanteen!). Se ei pelasta, sillä perunajauhteollisuuden kapasiteetti on niin pieni, että jos siihen tyydyttäisiin maatalouden taholla tukipalkkioita vaadittaessa, jouduttaisiin vain joku 50 à 60 milj. kg perunaa sitä

tietä sortteeraamaan (Välihuutoja). Sitäpaitsi täytyy sanoa, että kaikki muut perunajauhotehtaat täällä mainittua kahta lukuunottamatta ovat voineet hoitaa sopimusviljelyksensä ja hoitaa taloutensa myöskin pyytämättä valtion tukea.

Niin, täällä on valitettu sitä, että on mainostettu viljelemään perunaa ja jos nyt ei valtio takaa jotakin määrättyä hintaa perunalle, niin kulutuskeskukset eivät seuraavana syksynä saa yhtään perunaa, niinkuin eräs repliikki täällä kuului. Minä olen huomannut, että tältä puolen salia on tämän tästä varotettu tätä vasenta siipeä suuren suun käyttämisestä, mutta ei silloin pitäisi langeta itse samaan syntiin. Ei kai ole tämän paikan arvon mukaista sanotunlaisia uhkauksia esitellä. Kyllä se hyvin tiedetään, että perunanviljely se on samalaista kuin joulukuusen kauppa. Jos tänä syksynä on joulukuusia Helsingissä paljon, hinta laskee ja seuraavana syksynä niitä on varmasti vähän ja hinta on korkeampi. Samalla tavalla se on perunanviljelyksen kanssa. Se menee aaltomaisesti, vaikka tietysti tätä aaltoliikettä voidaan propagandalla aika paljon hillitä, niinkuin varmasti juuri tämän vuoden viljelyn edistämiseksi on tapahtunut. Propaganda on suunnattu nimenomaan ei kulutusperunan lisäämiseksi, vaan nimenomaan perunanviljelyn edistämiseksi karjataloutta varten.

On puhuttu maidon säännöstelyn lopettamisesta. Minä sanon sen tässä, niinkuin muussakin yhteydessä olen sanonut, että niin kauan kuin ei ole olemassa varmuutta siitä, että kulutuskeskusten lapset — minä aikuisista en puhu yhtään mitään, puhun lapsista — saavat maitotilkkansa kohtuulliseen hintaan joka päivä, vastuunalainen virkamies ei voi puhua maidon säännöstelyn lopettamisesta. Se aika saattaa tulla, että tuotanto kohoaa sillä tavalla, että kulutuskeskusten lasten maidonsaanti voidaan turvata. Kun niin on asian laita, on varmaa, että kansanhuoltoministeriö ei tule viivyttämään maitoa säännöstelyssä päiväkään kauempaa kuin tämä varmuus on saatu.

On puhuttu leipäviljan säännöstelyn lopettamisesta. Siitä on niin paljon julkisuudessa jo selvityksiä annettu, että ei kannata selvittelyä jatkaa. Sanon vain, että uutena tekijänä asiaan on tullut epävarma poliittinen tilanne maailmassa. Me olemme kul-

keneet myötämäkeä. Eräässä sanomalehdessä oli pääkirjoitus, kun meidän säännöstelymme purkamista arvosteltiin, jonka otsakkeena oli „Hiljaa myötämässä”. Kun poliittinen tila maailmassa on se, mikä se on, ainakin allekirjoittanut vastaanottaa tuon huudon vahvana moraalisenä opetusena.

Sitten ylijäämäpisteet. Nyt on asian laita niin, ettei pidetä kirjaa mistään ylijäämäpisteistä, ei ole pohjaa maksujen suorittamiseen. Kun toiselta puolen on pyritty maataloudelle antamaan muuta tietä tukea, on katsottu voitavan tästä palkkiosta luopua. Tällä muulla tuella tarkoitan vain esimerkiksi lannoitemiljardia, joka juuri vastikään on jaettu.

Ed. Leikola: Herra puhemies! — Tarkastellessa tätä valtion tulo- ja menoarviota, kiintyy luonnollisesti huomio siihen, että tämä menoarvio, talousarvio, on erittäin suuri, mutta olkoonpa suuri tai pieni, kunhan vaan tulot riittävät menoihin, niin asia on hyvä. Ja tässä yhteydessä lieneekin aiheutta tarkastella, mistä nämä valtion tulot ovat muodostuneet (Vasemmalta: Veroista!). Niin, suurimman osan valtion tuloista muodostavat todellakin verot, mutta ei suoranaiset, välittömät verot, vaan välilliset verot, liikevaihtovero ennen kaikkea ja sitten tavallaan välillisenä verona myös pidettävä alkoholiliikkeen tuottoa, edelleen tupakasta ja kahvista saatava vero. No niin. Varsinaisia välittömiä veroja on noin 20 miljardia markkaa, varsinaista tulo- ja omaisuusveroa. Edelleen huomaamme tulojen joukossa valtion liikelaitosten tuoton ja tämä osinkotulojen muodossa on arvioitu noin 45 milj. markkaan. On paljon viime aikoina puhuttu siitä, että kun kaikki liike-elämä, ennen kaikkea tuotantolaitokset olisivat valtion hallussa, siis olisivat sosialisoidut, niin pääsisimme varsinaisista veroista kokonaan ja jopa pääsisimme liikevaihtoverostakin vapaaksi ja valmisteveroista. Kaikki valtion tulot voitaisiin peittää noiden valtion liikelaitosten tuotolla eli voitolla. Nyt valtion liikelaitokset voittavat, antavat osinkoa 45 milj. markkaa ja kuitenkin tiedämme, että valtio on melkoinen työnantaja, lähes 1/10 kaikesta palkkatyväestä saa valtiolta toimeentulonsa, nimenomaan liike- siis tuotantolaitoksissa. Kerrotaan tämä 10:llä nämä 45

miljoonaa, niin saamme kokonaista 450 milj. markkaa, jolla pitäisi peittää sitten 90 miljardin menoarvio (Ministeri Hiltunen: Kerrotaan sadalla!). No näistä valtion tuloista en halua sen enempää mainita muuta kuin, että sosialidemokraattinen hallitus on mennyt sille aivan oikealle tielle, että se on entistä enemmän pyrkinyt verorasitusta siirtämään välillisiin veroihin ja vähentänyt välitöntä verotusta, ja niinkuin on mainittu, nimenomaan palkannauttijain kohdalla, toivottavasti myöskin muiden tuloa nauttivien kohdalla. Ja tämä suuntaus, että yleensä pyritään välilliseen verotukseen, se on varmastikin kaikille kansalaisille mieluisin käytännössä, vaikka tietenkin noin propagandamielessä on mukavaa puhua siitä, että verot on sälytettävä nimenomaan rahaporvareiden niskaan; ja minäkin olisin oikeastaan samaa mieltä, kun niitä rahaporvareita täällä Suomessa vain olisi.

Sitten siirryn tarkastamaan valtion menoja. On selvää, että tavallinen kansanedustaja ei voi tätä koko kirjaa kahlata läpi, mutta siellä on ehkä yhdelle ja toiselle häntä erikoisesti kiinnostavaa, mainittavaa. Ja minua nyt tällä kertaa kiinnostaa sairaalalot, ja minä luulin, että myös hallitusta nämä sairaalalot olisivat aika lähellä, ainakin sitä ryhmää, johonka hallitus lukeutuu. Sairaalamenoja, nimenomaan uudisrakennuksia ajatellen valtion budjetissa on ainoastaan noin 466 milj. markkaa. Näin paljon siis valtio katsoo voitavan uhrata sellaiseen tuloa tuottavaan pääomasijoitukseen kuin sairaiden hoitoon. Me tiedämme kaikki, että lääketieteen kehitys on avannut paljon uusia mahdollisuuksia nimenomaan sairauden parantamiseen ja n.s. asyyliit rupeavat vähitellen tässä merkityksessä tulemaan tarpeettomiksi. Siitä huolimatta meillä koko sairaalalaitos on täysin takapajuisella tilalla. Tällä on paraikaa käymässä Englannin terveydenhoitoministerin lähin mies ja hänen antamiensa tietojen mukaan meillä on vain puolet siitä sairaansijamäärästä, mikä on Englannissa, eikä Englanti suinkaan edusta mitään erittäin korkealla tasolla olevaa maata tässä suhteessa.

Sairaalamenot ovat käsittääkseni aivan liian vähäiset jo suorastaan ajatellen niiden tuloa tuottavaa merkitystä siinä, että ne säästävät paljon tuotannollista työvoimaa

kansalle. Mutta ennen kaikkea niiden merkitys on suuri siinä, että ne estävät tietyn laajan tyytymättömyyden syntymistä. Me ymmärrämme, että asuntopula on tavattoman ikävä olotila, mutta paljon ikävämpi olotila on sellainen, jossa asuntopulan aiheuttama erityisesti sairaus, jossa täytyy sairaiden asua ahtaasti yhdessä terveiden kanssa. Tämä luo erittäin vahvaa katkeruuden tunnetta, joka varmastikin kannattaisi yhteiskunnasta poistaa jo suorastaan siitä syystä, että tyytymättömyys tässä asiassa on täysin oikeutettua. Yhteiskunnan täytyy pystyä hoitamaan kaikki sairansa ja yhteiskunnan täytyy pystyä huoltamaan sairastavat henkilöt niin, että ne eivät ole terveiden toimintakyvylle esteenä.

Olin tässä yhteydessä kiinnittänyt vielä huomiota erääseen seikkaan, joka henkilökohtaisesti on jollakin tavalla aiheuttanut minulle ikävää mielialaa. Meidän ulkomaisissa lähetystöissämme ei Suomen kansalaista kohdella sillä tavalla kuin minä ainakin odottaisin. Suomen kansalainen ei tunne itseensä aivan täysin kotona olevaksi vieraalla maalla, kun tulee Suomen valtakunnan lähetystön oven sisäpuolelle. Useista lähetystöistä puuttuu jonkinlainen seurustelu- tai sanomalehtihuone, useihin lähetystöihin ei tule yleisöä varten minkäänlaisia sanomalehtiä ja useasta lähetystöstä ei tavallinen Suomen kansalainen voi puhelimitse päästä mihinkään. Nämä ovat minusta epäkohtia, jotka eivät parane olan kohautuksella, sillä erityisesti lähetystön pitäisi olla se paikka, jossa jokainen Suomen kansalainen tuntee olevansa ikään kuin kotonaan samalla, kun joutuu asumaan vieraassa maassa. Tämän erityisesti haluaisin valtiovarainministerille tässä ilmoittaa, että hän huolehtisi riittävien varojen myöntämisestä nimenomaan Suomen kansalaisten viihdyttämiseksi ulkomaan lähetystöissä.

Ed. O. Turunen: Herra puhemies! Hallituksen liitteessä vuoden 1949 tulo- ja menoarvioon kiinnittyy huomio ensi vuoden työllisyystilanteen arviointiin. Tämä arviointi ja sen tulos ovatkin tärkeimpiä lähtökohtia seuraavan vuoden tulo- ja menoarviota laadittaessa.

Nykyistä talousjärjestelmäämme voitaneen lähinnä pitää markkinatalouteen perustuvana. Tämän talousjärjestelmän ehkä ainoa vakava varjopuoli on sille ominaiset

joko lievemmat tai ankarammat nousu- ja laskusuhdanteet. Kaikista tunnetuista talousjärjestelmistä näyttää kuitenkin markkinatalous parhaiten tarjoavan edellytykset sivistyksellisesti ja taloudellisesti korkeatasoisen vapaan yhteiskunnan muodostumiselle. Sen vuoksi olisi sitä kehitettävä ja siinä mielessä määrätietoisesti pyrittävä poistamaan tai ainakin tasoittamaan odotettavissa olevia nousu- ja laskukausia.

Niistä keinoista, joita valtiovallalla on käytettävissä tämän päämäärän saavuttamiseksi, on työllisyyspolitiikan hoitaminen julkisten töiden avulla tärkeimpiä. Valtion teettämät työt pitäisi saada tasoittamaan yleistä työllisyystilannetta niin, että työttömyys voitaisiin hallitua ja täystyöllisyys säilyttää. Onko hallitus suunnitellussaan yleisiä töitä tietoisesti pyrkinyt tähän, olisi mielenkiintoista tietää.

Liitteessä esittämässään arvioinnissa päätyy hallitus siihen, että työllisyystilanne säilyy hyvänä muilla aloilla paitsi metsätoissa ja rakennusaloilla, joissa kevätkaudella on odotettavissa lievää työttömyyttä. Tarkkaillessa hallituksen esitystä tällaista taustaa vastaan tuntuu hieman oudolta, että hallitus on esittänyt eräisiin töihin niin paljon määrärahoja kuin on tapahtunut. Kiinnitän vain huomiota Valtion Metallitehtaiden jatkuvaan laajentamiseen. Tämän yrityksen jatkuva laajentaminen verovaroilla pitäisi jo lopettaa.

Miten metsätyömiehiä uhkaava työttömyys aiotaan torjua, ei esityksestä käy selville. Pulma onkin vaikea, sillä varsinaisilla metsätyöalueilla, joita ovat Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu ja Pohjois-Suomi, muodostavat metsätyövoiman pienviljelijät, jotka ovat alueellisesti sidotut kotiansa läheisyyteen. Suomalaisen demokration mukaan eivät työvoiman pakkosiirrot työttömyyden torjumiskeinona ole miellyttäviä. On siis yritettävä löytää keinot työtilaisuuksien luomiseen näiden työntekijäin kotiseudulla. Voitaisiko ehkä ajatella tilapäisesti korotettuja raivauspalkkioita, viljelyskelpoisten soiden kuivattamisia ja yksityismetsien metsänparannustöiden tukemista? Ajatus, että valtion kustannuksella tehtäisiin yksityisille peltoa, ei sellaisenaan ole terve, mutta poikkeuksellisen toimenpiteenä käyttökelpoinen ennen kaikkea siksi, että tällaisen uudisraivauksen avulla voidaan pysyväisesti parantaa pienviljelijä-

väestön elinmahdollisuuksia ja siihen olisi pyrittävä.

Tyydytyksellä on myös todettava, että asutuskeskusten asuntotuotantoon hallitus ehdottaa 3 miljardia markkaa annettavaksi rakentajille halpapakorkoisina lainoina. Sikäli kuin rakennusaineteollisuus pystyy rakennustarvikkeita toimittamaan ja jos ehdotetun määrän lainoitus jaetaan asutuskeskuksiin ympäri maata, estetään näissä myös työttömyyden syntyminen. Toisaalta palkkaviranomaisten pitäisi valvoa, ettei lisääntyvä rakennustoiminta synnytä epäterveitä palkkaliikehtimisiä. Myös itse rakentaminen olisi pyrittävä aina antamaan yksityisten suoritettavaksi, siitä yksinkertaisesta syystä, että niin meillä kuin muuallakin saadut kokemukset osoittavat sen silloin tapahtuvan taloudellisin ja nopeimmin.

Asuntotuotantoa tehostettaessa ja harkittaessa siihen käytettäviä varoja pyytäisin kiinnittää valtiovarainvaliokunnan jäsenten huomiota useiden edustajien allekirjoittamaan rahaasia-aloitteeseen, jossa ehdotetaan myönnettäväksi 300 milj. markkaa teollisuusyrityksille halpapakorkoisina lainoina työväen asuntotalojen rakentamiseen nimenomaan maaseudulla.

Ei ainoastaan meillä Suomessa, vaan kaikkialla maailmassa on kehitys kulke-massa teollisuuden desentralisoimiseen. Teollisuus pyritään sijoittamaan ympäri maata ja etupäässä maaseudulle. Halutaan estää suurien, sosiaalisesti ja taloudellisesti epäterveiden asutuskeskusten muodostuminen. Teollisuudelle on maaseudulla sijainnilla monia huomattavia etuja. Työtilaisuuksia tarjoamalla sekä luomalla maataloustuotteille menekkialueita on teollisuuslaitoksilla ympäristönsä sangen suuri ja hyödyllinen vaikutus. Teollisuuden sijoittumista maaseudulle ehkäisee kuitenkin työväestön asuntojen puute. Varsinkin pieni ja keskisuuri teollisuus ei omaa useimmissa tapauksissa niin paljon pääomia, että se voisi niitä tähän tarkoitukseen käyttää. Asian erittäin suuren sosiaalisen ja taloudellisen merkityksen vuoksi olisi toivottavaa, että eduskunta aikanaan hyväksyisi tehdyn aloitteen.

Ministeri Hiltunen mainitsi puheessaan rautateiden tulojen ilahduttavan kasvun. Valtiontalouden kannalta on tällainen kehitys hyvin suotavaa ja täällä eduskunnassakin tyydytyksellä todettava. Toivoisi kui-

tenkin muistettavan, ettei tulojen hankkiminen ole rautateiden ainoa tavoite. Vähintäänkin yhtä tärkeätä on, että tariffipolitiikka palvelee kansantaloutta tehokkaalla tavalla. Liian kalliit kuljetusten hinnat muodostuvat jarruiksi, jotka pakottavat teollisuuden ja sen mukana asutuksen keskittymiseen suppealle alalle. Tavoitteena kai pitäisi olla, että teollisuuden harjoittaminen ja raaka-aineiden jalostaminen olisi kaikkialla maassa kuljetuskustannuksiin nähden yhtä kannattavaa. Tähän suuntaan pyrkivä ja ohjattu tariffipolitiikkaa edistäisi hyvin voimakkaasti teollisuuden dezentralisointia ja maaseudun teollistumista niine etuineen, joista jo edellä mainitsin.

Kun valtion menot ovat suuret ja välttämättömiä tarpeita on kovin paljon, toivoisi tulo- ja menoarvion esityksessä olevan säästöjä ja supistuksia nykyistä enemmän. Erikoisesti kansanhuoltoministeriön kohdalla tuntuu ihmeelliseltä, että se tarvitsee vielä ensi vuonna lähes 300 miljoonaa markkaa. Kun tiedämme säännöstelyn maksavan myös kunnille yhteensä satoja miljoonia ja yrittäjille, jotka alkutyön suorittavat, vielä suurempia summia, käsitämme, miten jo säästäväisyyssyistä säännöstelykoneiston purkamista olisi kiirehdittävä.

Säästäväisyydestä voimme myös puhua silloin, kun kiinnitämme huomiota valtion töiden, joko työn alla olevien tai vasta teettävien, keskittämiseen. Tällä tarkoitan sitä, että kun valtio suunnittelee jollakin paikkakunnalla teetettäviä töitä, ei niitä pitäisi aloittaa samanaikaisesti useita, jolloin näiden kaikkien valmiiksi tuleminen lykkäytyy ja työ kustannukset kohoavat. Esimerkkinä voisinkin mainita, että Kuopion läheisyydessä on kolme huomattavaa, useita vuosia jatkuneita työmaita, Jännevirran silta, Iloharjun alikäytävä ja Toivalan ylikäytävä. Niistä esim. Iloharjun alikäytävän työt aloitettiin marraskuussa 1944 ja piti sen tulla maksamaan 7,400,000 mk. Mutta määräraha, joka tähän tarkoitukseen varattiin, ei riittänyt ja työt keskeytettiin. Myönnettiin uusi ja taas uusi määräraha ja nyt on jo tähän alikäytävätyöhön käytetty yhteensä 14,300,000 markkaa.

Kun Iloharjun alikäytävä joudutaan kaivamaan hyvin saviperäiseen maahan, valuu jo kaivettu maa töiden keskeytyessä entiselle paikalleen, joten joka kerran joudutaan alkamaan kuin alusta. Työn taloudel-

linen suorittaminen vaatii sen nopeaa, yhtäjaksoista loppuun saattamista. Tämän on laskettu maksavan vielä n. 18 milj. mk. Hallitus on ehdottanut työtä varten 9 milj. Valtiovarainvaliokunta toivottavasti korottaa tuon määrän 18 miljoonaan, jollainen rahaasia-aloite on tehty ja niin tuo jo 4 vuotta kestänyt alikäytäväjuttu saadaan viedyksi loppuun.

Jännevirran sillan ja Toivalan työt ovat samanlaatuisia. Jos kaikkien näiden loppuunsaattamiseksi ei samanaikaisesti voida määrärahoja saada, keskitettäköön määrärahat ensi vuonna yhteen työhön, joka saataisiin loppuun viedyksi. Seuraavana vuonna toiseen j. n. e.

Uusia rautateitä ensi vuonna tuskin voidaan ottaa ohjelmaan, mutta sen jälkeen kuin Oriveden—Jämsän rata on valmis, olisi Heinolan—Lelkolan rautatie saatava työn alle. Tämän radan merkitys ei ole ainoastaan koko Savon, Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Itä-Hämeen taloudellisen nousun kannalta välttämätön. Saiman kanavan ja Karjalan radan katkeamisen jälkeen sen valtakunnallinen merkitys on erittäin tärkeä.

Vielä olisi toivonut hallituksen kiinnittäneen huomiota oppikoulun opettajien palkkaukseen. Parannus olisi ehkä saatavissa muuttamalla opettajat ylempiin palkkaluokkiin ja huomioimalla tähänastista paremmin lisäopinnoilla tai pitkäaikaisella kokemuksella hankitun kasvaneen pätevyyden. Nykyisten peruspalkkojen pienuus pakottaa opettajat ottamaan niin suuren määrän ylitynteja, että varsinaisen opetustyön tehokkuus jää kyseenalaiseksi kasvatuksesta puhumattakaan. Opettajakunnan jälkikasvu on myös tyrehtymässä. Tuntuu siltä, että meillä ei yhteiskunnassa ole täyttä selvyttä opettajatyön merkityksestä ja kuitenkin juuri heidän taidostaan ja tasostaan riippuu tämän kansan tuleva sivistyksellinen taso.

Ed. Wiherheimon: Herra varapuheemies! Hallitus on liittänyt talousarvioesitykseensä erityisen taloudellisen katsauksen, jossa valaistaan yleisen talouskehityksemme nykyvaiheita ja lähitulevaisuutta sekä hahmotellaan valtiotaloudessa ilmeneviä kehityspyrkimyksiä. Katsauksen laatija on taitavasti käyttänyt hyväkseen ne tiedot ja viitteet, joita taloustilastomme nykyisin tarjoaa. Joudumme kuitenkin toteamaan,

kuinka vajaata tämä tilasto on yhä ja kuinka tarpeen on, että sitä työtä, joka tähtää taloustilaston laajentamiseen ja syventämiseen, voimakkaasti tuetaan. Talouspoliittinen suunnittelu edellyttää pohjaksi hyvää ja monipuolista taloustilastoa. Näin on laita vallan siitä riippumatta, kuinka yksityiskohtaiseksi se suunnittelu ja ohjaustyö kehitetään, jota valtiovalta talouden alalla harjoittaa. Mikään järkevä ja tosiasioihin pitäytyvä suunnittelu ei ole mahdollista, jos tilastotiedot talouden ja yhteiskunnan kehitystendensseistä ovat ylen puutteellisia, kuten meillä nykyisin on laita. Nykyhetken erottaa tulevaisuudesta aina huimaavan syvä rotko, jonka yli johtaa vain ohut ja vaappuva ennustelun köysi, ja on mitä kohtalokkainta, jos talouspoliittisen suunnittelijan on käveltävä tuota köyttä pitkän sumussa, luulottelujen ja arvailujen sumussa.

Viime vuosina on jouduttu havaitsemaan, etteivät ne arvioinnit, joiden varaan sellainenkin asiakirja kuin valtion talousarvio perustuu, suinkaan pidä paikkaansa, eivät edes miljardimäärin. Näin on ollut laita kuluvaan vuotta varten laaditun talousarvionkin. Olemme saaneet viime torstaina kuulla, kuinka herra valtiovarainministerin on ollut ilmoitettava, että todellisuus poikkeaa monien miljardien markkojen verran ennakoarvioista, ja meidän on syytä pelätä, että näin tulee käymään myös sen budjetin arvioiden, jota täällä tänään evästetään valtiovarainvaliokuntaan.

Tämä kaikki on ollut erinomaisen hyvin hallituksen tiedossa, mutta siitä huolimatta ei talousarviossa näytä olevan määrärahoja, joiden varassa taloudellista ja yhteiskunnallista tilastoamme voitaisiin ryhtyä todella voimaperäisesti kehittämään. Sellainenkin perustavaa laatua oleva selvitys, kuin yleinen liikeyrityslaskenta, on tuntunut hallituksesta niin tarpeettomalta, ettei sen suorittamiseen ole varattu määrärahaa. Monia muita samantapaisia esimerkkejä laiminlyönneistä voitaisiin luetella. Ja kuitenkin meillä on hallitus, joka uskoo, että valtiovalan tehtäviin kuuluu hyvinkin yksityiskohtainen talous- ja yhteiskuntaelämän ohjaaminen. Pelkkien arvailujenko varaan hallitus aikoo tämän ohjaamisensa rakentaa? Puolestani olen vakuuttunut, ettei edes yleispiirteistä talouspolitiikkaa voida luotettavasti hahmotella, jos on tyydyttävä

siihen niukkaan tietomäärään, mikä meillä nykyisin on talouden ja yhteiskunnan kehitystendensseistä.

Hallitukselle on annettava tunnustus siitä, että se on budjettiesityksensä loppuun painattanut mainitun taloudellisen katsauksen, joka, kuten sanottu, tällaisena valjaisiin tilastotietoihin perustuvana antaa paljon valaistusta asioiden kulkuun. Valitettavaa vain on, ettei vielä ole saatu elmellistä yhteyttä tämän katsauksen ja budjetin varsinaisten perustelujen välille. On kuin hallitus olisi tahtonut varata eduskunnan jäsenille jotakin valistavaa luettavaa, mutta olisi itse vain pintapuolisesti lukenut saman tekstin.

Erityisesti joutuu toteamaan, että hallitus ei ole siitä huolimatta, että tuollainen suurempiin synteeseihin pyrkivä katsaus on laadittu, pitänyt tarpeellisenä laatia tai laadituttaa yhtenäisiä erikoisselvityksiä edes suurimpien määräraharyhmien suhteen. Yhtä vähän on budjetin varsinaisiin perusteluihin sisällytetty finanssitoimenpiteiden kansantaloudellisten seuraamusten arviointia.

Näyttää siltä kuin hallituksen finanssi-poliittinen ajattelu pysyttelisi yhä pelkäämään niiden rahamäärien parissa, joita talousarvion menoihin ja tuloihin sisältyy, ja sen ongelman vaiheilla, jonka budjetin tapainottamiskysymys muodostaa. Nämä ovatkin tietysti mitä tärkeimpiä näkökohtia. Mutta kun tulo- ja menoarvion kautta nykyisin ohjataan runsaasti kaksi kertaa enemmän maan kansantuloa kuin ennen sotaa, niinkuin budjetin liitteessä todetaan, on valtiotalouden kansantaloudellisiin vaikutuksiin kiinnitettävä vastaavasti enemmän huomiota kuin aikaisemmin.

Jokainen menoarvioon merkitty määrä-raha merkitsee tuotteiden ja tuotantovoimien markkinoilla vallitsevan tilanteen muuttamista samoin kuin jokainen valtion tulokin merkitsee tilanteen muutosta noilla samoilla markkinoilla. Budjetin kansantaloudelliset vaikutukset havaitaan vasta, kun tarkataan, minkälaisia muutoksia talousarvio aiheuttaa tuotteiden ja tuotantovoimien markkinoilla sekä erässä muissa taloudellisissa suhteissa. Eihän esim. budjetin tasapainoon saaminen suinkaan merkitse, että valtion tulot ja menot neutralisoisivat toisensa, kumoaisivat toistensa kansantaloudelliset vaikutukset. Näinhän ei voi tapahtua jo

siitäkään syystä, että valtion menot eivät muutu samojen kansalaisten tai talousyksiköiden tuloiksi, joilta valtio perii omat tulonsa. Yhtenäisten arviointien puuttuminen budjetin perusteluista vaikeuttaa selkeän kuvan saamista asioista. Minä otan yhden esimerkin.

Menoarviossa näyttää olevan erittäin runsaasti erilaisia rakennusmäärärahoja. Osa on tarkoitettu rahoittamaan valtion omaa rakennustoimintaa mitä moninaisimpien tarpeiden tyydyttämiseksi. Osa tahdotaan varata tukemaan yksityisten käyttöön pystytettävien rakennusten aikaansaamista. Mutta en ole havainnut budjetin perusteluissa laskelmaa, josta näkyisi, miten suureen yhteissummaan ensi vuoden rakennustoiminnan kustannukset nousevat edes valtion osalta. Vielä vähemmän budjetista voidaan nähdä, kuinka suuriin mittoihin otaksutaan koko rakennustoiminnan maassa kasvavan, siis myös sen, jota harjoitetaan yksityisten toimesta ja heidän varoiltaan. Ja kuitenkin on mitä tähdellisintä, että aikana, jolloin rakennusmateriaalia on niukalti, samoin kuin rakennustyöväkeäkin, ollaan selvillä siitä seikasta, minkälainen suhde tulee vallitsemaan rakennusaineita ja rakennustyöväkeä kysyvien rahamäärien ja käytettävissä olevien resurssien välillä. Ellei tahdota synnyttää sellaista rakennuskustannusten nousua, jonka aiheuttaa työvoiman ja tarvikkeiden niukkuus, on pidettävä huolta tasapainon säilymisestä. Ja jos rakennustoimintaa aiotaan laajentaa yli nykyisen kapasiteetin, on ajoissa huolehdittava sekä uuden rakennustyöväen kouluttamisesta että rakennusmateriaalin tuotannon ja tuonnin lisäämisestä. Valitettavasti ei budjetissa ole laskelmaa, josta mainittu tärkeä kysymys saisi valaistusta. Toivottavasti hallituksella itsellään on asia selvillä. Mutta eduskunnan on sangen vaikeata tehdä päätöksiä määrärahoista, ellei näitä laskelmia saada tännekin tiedoksi.

Hallitus näyttää olevan vakuuttunut, että se asutuspolitiikka, jota meillä on muutama vuoden ajan harjoitettu, vastaa tarkoitustaan. Ainakaan budjetissa ei näy ainotakaan merkkiä, joka viittaisi toisenlaiseen käsitykseen. Olen puolestani sangen huolestunut tällaisesta talouspoliittisesta ajattelusta. Haluan heti korostaa, etten arvostele siirtoväen asuttamistoimenpiteitä. On luonnollista, että huolehdimme maatalous-

siirtoväen saattamisesta vanhan elinkeinonsa piiriin ja kestävien edellytysten luomisesta heille. Mutta asutustoiminta onkin saanut paljon laajemmat mittasuhteet kuin tämä tehtävä edellyttäisi. Eikä ole pysytty edes niissä rajoissa, jotka tehtävä saisi, jos pyrittäisiin antamaan lisää maata sitä kaikkein kipeimmin tarvitseville vanhoille viljelijöille, vaan on suorastaan ryhdytty hankuttelemaan maatalousalalle uusia yrittäjiä. Näin on menetelty siitä huolimatta, että meidän maataloutemme joutuu ilmeisesti jo läheisessä tulevaisuudessa taistelemaan sangen suuria kannattavuusvaikeuksia vastaan. Ja täytyy kysyä, onko oikein ja kohtuullista, että asutustoiminta kehitetään niin laajaksi, että asutettavien taloudellinen kohtalo vaarantuu ja että saman tien koko maataloutemme kohtalo vaarantuu.

Minä en halua virittää yleisluonteista asutuspoliittista keskustelua tässä istunnossa, koska nämä vaikeat ongelmat eivät tässä kuitenkaan voisi ratketa. Mutta suosittelen vakaasti hallitukselle kiireisen tutkimuksen toimittamista asutuskysymyksestä taloudellisena ongelmana. Valtiovalta ottaa vastattavakseen enemmän kuin se voi kantaa, jos laajalla rintamalla harjoitettava asutustoiminta myötävaikuttaa pahanlaatuisen agraarikriisin syntymiseen maassamme. Yleisistä olosuhteista johtuu, että meidän on otaksuttava, että maataloutta on joka tapauksessa tiettyssä määrin tuettava julkisin varoin. Mutta on edesvastuutonta, jos ehdoin tahdoin saatetaan asiat siihen tilaan, että tuo tuen tarve moninkertaistuu ja että meidän maanviljelijöistämme kehitetään köyhälistö, joka ei kykene lainkaan omin avuin tulemaan toimeen.

Tiedän, että uutta asutuslainsäädäntöä valmistellaan. Mutta pelkään, että tässä jälleen ryhdytään kulkemaan vääriä teitä ja tutkitaan vain, mitä — sanoisinko — maanjakoteknillisiä edellytyksiä asutustoiminnan edelleen kehittämiseksi on. Hallituksen on toimitettava kiireellinen tutkimus ongelman taloudellisesta puolesta.

Näyttää myös olevan tarpeen suorittaa perusteellinen revisio sen rahankäsittelyn suhteen, jota asutusviranomaiset nykyisin harjoittavat ja josta jo valtioneuvoston tarkastajilla oli melko paljon muistutettavaa. Vaikka Sanassa sanotaankin: „Älä sido riittä puivan härjän suuta” ja vaikka samaa sääntöä ehkä on sovellettava niihin-

kin, jotka puivat meidän asutusmiljardejamme, olisi revisio kuitenkin paikallaan. Minä en tarkoita, että näitä varoja nyt käytettäisiin siinä mielessä väärin, että niistä jotkut yksityiset laittomasti hyötyisivät. Mutta sitä suuremmalta näyttää vaara, että varoja käytetään epätaloudellisesti. Ja on tuiki vaarallista, jos asutusmenoista kasvaa kontrolloimaton osa valtiontaloutta.

On hämmästyttävää, ettei hallitus ole pitänyt tarpeellisena edes budjetin perusteluihin sijoittaa yhtenäistä laskelmaa ja selvitystä asutustoiminnan kustannuksista. Määrärahoja on nyt pitkin budjettia ilman, että niiden pelkkä yhteissummakaan mistään näkyisi. Jos yhtenäinen laskelma olisi laadittu, olisi varmaan vältetty sekin muodottomuus — mainitsen nyt vain yhden esimerkin — että 19 Pl:n II luvun 11 momentissa varataan lainoiksi maanhankintalain mukaista maanhankintaa varten 230 milj. markkaa, vaikka varmasti olisi luonnollisinta järjestää asiat niin, että tällaiset lainat myönnetään asutusrahastosta, johon ehdotetaan nyt siirrettäväksi 5 miljardia markkaa. Varmaan olisi asutusviranomaisillekin hyödyllisempää, jos budjetti saataisiin yhtenäisemmäksi.

Aloittaessaan viime torstain istunnossa tämän keskustelun herra valtiovarainministeri lausui m. m., että elpymisen tärkeimpiä edellytyksiä on hinta- ja palkkatason vakautuminen ja että tällä tiellä jo saavutetuista tuloksista huolimatta on edelleen olemassa pahoja kompastuskiviä. Todettuaan, ettei nykytilanteessa voida saavuttaa kaivattua elintason kohoamista yleisillä palkankorotuksilla, koska kustannusten noustessa ei mikään mahti maailmassa pysty estämään hintatasoa nousemasta, jos mieli ylläpitää tuotantoa, herra valtiovarainministeri lausui, että eräänä tärkeänä vaiheena tervehdyttämispolitiikassa ovat toimenpiteet välttämättömien kulutustavarain hintojen jatkuvaksi alentamiseksi.

Näin epäilemättä on laita. On kuitenkin huomattava, että sellaiset keinot, kuin elintarvikkeiden tuonti ulkomailta ja niiden myynti kotimaassa ylen alhaisiin hintoihin, ovat pakostakin vain väliaikaisia hätäkeinoja, joihin ei voida kauan turvautua. Me joudumme ennenpitkää varamaan omalle maataloudellemme valta-

osan kotoisia elintarvikemarkkinoitamme. Ja jos kehitys kulkee samaa vauhtia kuin parin viime vuoden aikana, ei tuo ajankohta enää ole kaukana. Mutta samalla me joudumme vastatuksin mitä kiperimmän kysymyksen kanssa, kun osoittautuu, että toisaalta maatalouden tuotantokustannusten ja toisaalta kuluttajain mielestä kohtuullisina pidettävien hintojen välille syntyy pahanlaatuinen ristiriita.

Tämä ristiriitahan on jo olemassa — sitäkin huolimatta, että ainakin teollisuustyöväen palkkataso on kohonnut enemmän kuin useat maataloustuotteet ovat kallistuneet. Niinpä saattoi teollisuustyössä käyvä mies keskimäärin ansaita tunnin työllä ennen sotaa 260 gr voita, kun hän nyt ansaitsee jokseenkin saman määrän, nimittäin 250 gr. Perunoita hän ennen sotaa ansaitti tunnissa 2 litraa, nyt 2.3 litraa. Herneitä ennen sotaa 1.5 kiloa, nyt 4.2 kiloa; vehnä jauhoja ennen 1.5 kiloa, nyt 4.9 kiloa; ruisjauhoja ennen 2.7 kiloa, nyt 6.2 kiloa; pehmeätä ruisleipää ennen 2.1 kiloa, nyt 4.4 kiloa ja vehnäleipää, nimittäin ranskanleipää, ennen sotaa 0.9 kiloa, nyt 3.6 kiloa (Valtiovarainministeri Hiltunen: Paljonkos lihaa?). Liha suhteen tilanne on päinvastainen. Nyt teollisuustyömies ansaitsee yleensä vain puolet siitä lihamäärästä, minkä hän ennen sotaa ansaitti. Mutta laajentaakseni luetteloa ohi maataloustuotteiden, voin lisätä, että suolasilliä hän ansaitti ennen sotaa tunnin työllä 1.1 kiloa, nyt 1.7 kiloa ja suolasilakkaa 1.9 kiloa, nyt 2.9 kiloa. Palasokeria hän ansaitti ennen sotaa 0.9 kiloa, siis 900 gr, nyt 1.3 kiloa, savukkeita taas nyt yhtä paljon kuin ennen sotaa, nimittäin 1.8 laatikkoo. Vielä mainittakoon, että miehen puvun, n. s. varastopuvun ansaitsemiseen kului mieheltämme ennen sotaa 83 tuntia 20 minuuttia, nyt vain 62 tuntia 30 minuuttia, mutta kenkiin ennen sotaa 16 tuntia 40 minuuttia, nyt 17 tuntia 14 minuuttia.

Me havaitsemme siis, että tärkeimpiä maataloustuotteita, lihaa lukuunottamatta, teollisuustyömies nyt ansaitsee tunnin työllä yleensä melkoista enemmän kuin ennen sotaa. On kuitenkin muistettava, että nykyhintoja säännöstellään ja tuetaan monin tavoin, ne eivät ole vapaan hinnanmuodostuksen varassa syntyneitä hintoja, ja kuitenkin on päästävä siihen,

että todellinen, edes likimäärin todellinen kustannusten ja hintojen välinen tasapaino voi syntyä. Tehtävän ratkaiseminen ei ole oleva helppoa, mutta sittenkin se on suoritettava.

Sama koskee teollisuustuotteiden hintoja ja kustannuksia. Sikäli kuin meidän onnistuu lopullisesti pysäyttää inflatio, joudumme havaitsemaan, että ristiriitaa tuotantokustannusten ja hintojen välillä ei käy ratkaiseminen keinotekoisin menetelmin, vaan totuutta on katsottava silmiin.

Meillä on selvitettävänä menneiden vuosien surkea perintö. Tähän perintöön sisältyy joukko säännöstelyoloissa syntyneitä hintoja, vuokria myöten, jotka eivät voi kestää olojen tervehtyessä, samoin monia kustannussuhteita, joilla ei myöskään ole jatkuvia elämisen mahdollisuuksia.

On vakavasti varteen otettava se tosiasia, että olemme ratkaisevasti siirtymässä uuteen talouskehityksen vaiheeseen. Menneisyyteen on painumassa se aika, jolloin pääongelmana oli tavarain hankkiminen markkinoille, maksoi mitä maksoi, ja jolloin yleisön kädessä oli keinotekoisien runsaasti ostovoimaa, ainakin osan yleisön. Tulossa on aika, jolloin kannattavuusongelma on saamassa jälleen sen keskeisen sijan, mikä sille markkinataloudessa kuuluu. Tämä koskee yhtä hyvin sisäistä talouttamme kuin sitä talouden osaa, joka liittyy ulkomaankauppaan. Ja vaikken aio-kaan puuttua säännöstelyn purkamiskysymykseen, totean, että varsinaisen tervehdyttämispolitiikan täytyy kulkea käsi kädessä säännöstelystä luopumisen kanssa.

Huomautan myös, että mainitsemistani syistä ei tulevaisuuden hahmottelussa enää riitä pelkkien materiaalien tuotantovarojen inventoiminen ja arvioiminen, vaan mukaan on otettava, jopa kaiken pohjaksi pantava, taloustoiminnan kannattavuuskehityksen arvioiminen. Tulevaisuuteen tähtäävän talouspolitiikan tärkeimpiä tavoitteita on nimittäin suotuisien toimintatiedellytysten luominen elinkeinön harjoitukselle.

On syytä tässä yhteydessä suositella hallitukselle myös niiden ristiriitojen poistamista, joita nykyiseen finanssipolitiikkaan yhä sisältyy. Meillä on toisaalta vielä käynnissä toimenpiteitä, jotka tähtäävät n. s. liian ostovoiman sitomiseen,

mutta toisaalta pyritään samanaikaisesti vapauttamaan ostovoimaa. Toisaalta on vielä pidetty silmällä niitä aikoja, jolloin meillä todella oli liikaa ostovoimaa, mutta toisaalta on havahduttu toteamaan, että joutilaan rahan päivät ovat vaihtumassa kireän rahan ajaksi. Tämä sisäisen ristiriitan ei ehkä perimmiltään ole niin suuri kuin ensi näkemältä tuntuu, koska tilanne ei ole yhtäläinen kautta koko talousyhteiskunnan. Mutta asian ja kehityksen todellisen luonteen selvittäminen on kuitenkin mitä tähdellisintä tehtävää, jota ei saa laiminlyödä.

Tässä yhteydessä on aihetta varoittaa sellaisen politiikan jatkamisesta, joka houkuttelemalla houkuttelee kansalaisia yleelliseen elämäntapaan tarjoamalla ostettavaksi ylettömän kalliita tavaroita, joita tosin voidaan nimittää ylellisyys- tai ainakin puolilyellisyystavaroiksi, mutta joista kulutuksen yleistyessä nopeasti muodostuu ilmeisiä jokapäiväisen kulutuksen kohteita. Asiaa ei lainkaan paranna se seikka, että tällaisesta kulutuksesta voi kertyä valtion kassaan tuntuvia lisätuloja. Nämä tulot voidaan nimittäin joutua hankkimaan vaarallisen kallein uhrauksin. Näköala, johon edellä jo viittasin ja jolle on ominaista tuotantokustannusten ja hintojen välinen ristiriita, varoittaa tarpeettomasti kohottamasta kansalaisten elinkustannuksia, koska nämä välttämättä muodostavat tuotantokustannuksiin olennaisesti vaikuttavan tekijän.

Samaan kysymykseen liittyy läheisesti se yleisen säästäväisyyden vaatimus, joka kansallemme on nykyoloissa asetettava. Meidänhän on välttämättä saatava säästämisharrastus viriämään, jotta niille laajoille pääomansijoituksille, jotka jo ovat meneillään ja joita aiotaan yhä laajentaa m. m. asunnonrakennustoiminnan muodossa, saataisiin terve pohja.

Viime aikoina on maamme työoloja häirinyt melko laajaksi paisunut lakkoliike. En puutu nyt noiden lakkojen syihin enkä vaikutuksiinkaan, niin tarpeen kun se ehkä olisikin. Sen sijaan tahdon hallitukselle, jonka on sanottu olevan mahdollisimman läheisissä suhteissa työväen ammatilliseen liikkeeseen, huomauttaa eräästä mitä valitettavimmasta ilmiöstä, joka on pelottavassa määrin yleistymässä. Tavan takaa sattuu, että työntekijäin ammatilli-

nen järjestö ryhtyy lakkoon noudattamatta mitään säännöksiä, joita sisältyvät joko työehtosopimuksia koskevaan lakiin tahi tehtyihin sopimuksiin. Työnantajataholta on suhteellisen harvoin vedottu näissä rikkomustapauksissa työtuomioistuimeen. Mutta joskus on näin ollut pakko menetellä, ja niin sattui aivan äsken. Kun kuitenkin lakko päättyi sovintoon ennenkuin työtuomioistuin oli ennätänyt ryhtyä asiaa käsittelemään, vaati työntekijäpuoli, että koko jutun täytyy raueta. Vaatimus ajettiin läpi joukkovoimalla. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, jolloin näin tapahtui. Myönnän, että laiha sopu on parempi kuin lihava riita, mutta jokaisen pitäisi oivaltaa, että lain ja sopimusten rikkomusten täytyy loppua; ennenkuin järjestys ja lain ja sopimusten kunnioitus käy yleiseksi, ei työmarkkinajärjestöjen tehtävä voi onnistua, ja minä toivon, että hallitus ja erityisesti ne hallituksen jäsenet, joilla on läheinen kosketus työväen ammatillisiin järjestöihin, ryhtyvät tässä asiassa toimenpiteisiin. Minä pyydän huomauttaa, että virhe on tietysti aivan yhtä suuri, jos se tapahtuu työnantajapuolella, en minä tahdo sellaista puolustaa, mutta näistä sopimuksista on pidettävä kiinni ja rikkomuksista täytyy tulla jonkinlaisia seuraamuksia (Eduskunnasta: Turussa oli asia nimenomaan sensuuntainen!). No niin, päätetään niin.

On tullut tavaksi valittaa, että valtion talousarvio sisältää niin paljon joustamattomia menoja, sellaisia, joista ei valtiovalta itsekään voi vapaasti päättää. Mutta merkillisintä on, ettei ole olemassa minkäänlaista yhtenäistä luetteloa tällaisista budjetin laadinnan ja hyväksymisen vapautta asiallisesti rajoittavista säännöksistä. Käytännössä on kunkin hallinnonhaaran tehtäväksi jätetty huolehtia siitä, että nämä säännökset tulevat huomioon otetuiksi ministeriön omissa budjettiehdotuksissa ja siten myös lopullisessa tulo- ja menoarviossa. Ainoa systemaattinen lähde, jonka varassa budjetin sidonnaisuutta voidaan tutkia, on virastojen käytössä laadittu yksityiskohtainen tulo- ja menoarvio, jossa kunkin momentin yhteydessä on mainittu ne säännökset, joihin momentissa tarkoitettu tulo tai meno perustuu — mikäli kysymyksessä ei ole

pelkästään asianomaisen vuoden budjetin määräys. Mutta tämän lähteen varassa muodostuu peräti hankalaksi tehtäväksi esim. eri pääluokkien tai lukujen sidonnaisuusprosentin laskeminen. Käytännöllisessä budjettikäsittelyssä olisi erittäin tädellistä voida valmiiden laskelmien mukaan seurata, mikä osa menoja on eri perustein ennakolta sidottuja, mitkä niistä harkinnanvaraisia. Suosittelen hallituksen harkittavaksi tarvittavan uudistuksen toimeenpanemista.

Tässä yhteydessä on aihetta muistuttaa toisestakin seikasta. Nykyisin ei hallituksella ja vielä vähemmän eduskunnalla ole mahdollisuuksia keskellä vuotta saada läheskään luotettavaa kuvaa valtion finanssiasemasta. Kun ennakkoarviot — kuten minulla jo oli aikaisemmin kunnia huomauttaa — eivät pidä likimainkaan paikkaansa, tarvittaisiin sitäkin enemmän tällaisia tarkistusmahdollisuuksia. On jo osoittautunut, että ne arviot, joita on tehty esim. tulo- ja omaisuusveron muuttamisesityksen ja sen yhteydessä ilmaantuneiden vaihtoehtojen finanssivaikutuksista, ovat peräti epämääräisiä. Täsmällisten harkintojen mahdottomuus näissä oloissa on aivan ilmeinen seikka. Saman tien voitaisiin korjata sekin epäkohta, ettei budjettiesitykseen ole voitu liittää tietoja kuluvan vuoden aikana määräajan kohtaan mennessä kertyneistä valtion tuloista, vaan tulevaisuuteen kohdistuvissa arvioinneissa on tyydyttävä sangen vaillinaisiin tietoihin tuoreimmasta menneisyydestä.

Arvattavasti näissä suhteissa saadaan parannus aikaan, kun budjettia ja tilinpäätöstä koskevat uudistukset toteutuvat. Mutta kun on syytä pelätä, että tämä tapahtuu vasta vuoden 1950 budjetin kohdalla, olisi selvitettävä, eikö jo nyt voitaisi edes pahimpia puutteita korjata.

Mitä sidonnaisuus- ja joustamiskysymyksiin tulee, on kansantalouttamme uhkaamassa erittäin suuri vaara, suurempi kuin budjetin joustamattomuudesta aiheutuva. Tarkoitin sitä tosiasiaa, että harjoitettu talouspolitiikka sitoo yhä tiukemmin sitein myös vapaan elinkeinoharjoituksen ehdot, eritoten sen kustannukset ja monet hinnat. Meillä on politisoitu yhä suurempi osa kustannuksia ja hintoja. Tähän ovat vaikuttaneet monetkin tekijät,

mutta tyydyn nyt mainitsemaan vain yhden. Valtion yhä syvemmälle käypä ja yhä kiristynyt ote elinkeinoelämästä on aikaansaanut väärinkasvamisia. Nämä kieroönkasvamiset ilmenevät käytännössä tavallisesti joko elinkeinotoiminnan kannattamattomuutena tai eri aloilla maksettavien palkkojen sosiaalisessa mielessä kohtuuttomina erilaisuuksina. Ja tavaksi on tullut, että näitä epämuodostumia yritetään korjailla uusilla valtion toimenpiteillä, tukemalla tavalla tai toisella joko kannattavuutta tai palkkoja. Mutta harvinaista ei ole, että uusi villitys on ennistä paljon pahempi.

Valitettavasti unohdetaan vanha totuus, että talouspolitiikka on silloin onnistuneinta ja tasapainoisinta, kun se tukeeseen ja toteutuakseen tarvitsee mahdollisimman vähän valtion pakkotoimenpiteitä. Tässä pätee se sama sääntö kuin purjehdittaessa: luovivan purjevereen purjeet on silloin oikein jalustettu, kun peräsimen tarvitsee mahdollisimman vähän puuttua.

Ed. Lappi-Seppälä: Herra varapuhemies! On varsin ymmärrettävää, että hallitus laatiessaan näin ankeana aikana menoarviotaan, „köyhän miehen budjettia”, — niinkuin sitä on nimitetty, — on ollut varsin kovakourainen eri ministeriöiden laatiin suunnitelmiin nähden ja raksii pois miljoonia yrittäen siten pitää tasapainossa tämän vaikean budjetin. On kuitenkin eräitä kysymyksiä ja tehtäviä, joiden edellyttämät kustannukset valtion varoista eivät ole suuret verrattuna useihin muihin menoihin, mutta joiden merkitys koko meidän talouselämäämme on kuitenkin melkoinen, voidaan sanoa eräissä suhteissa suorastaan ratkaiseva, ja jotka tehtävät eivät kaikki ole saaneet tätä budjettia laatineen hallituksen täyttä ymmärtämystä. On sen vuoksi ei ainoastaan aiheellista vaan myöskin välttämätöntä puuttua näihin kysymyksiin.

Maassamme ovat asunto-olot muodostuneet aivan sietämättömiksi. Ellei asuntorakennustoimintaa saada kiireellisesti käyntiin, tulee asuntokurjuudesta suoranaisten kansallisonnettomuutemme. Varsinkin nuoret parit ja yksinäiset ovat olleet erittäin vaikeassa asemassa. Nuorien parien oman kodin saannin helpottamiseksi tulisi valtio-

vallan ryhtyä myöntämään asunnonhankintalainoja edullisella korolla ja pitkällä maksuajalla avioliittoon kuulutetuille pareille. Yksinäisille naimattomille ja vanhuksille rakennettavia asutokomplekseja muiden pohjoismaiden tapaan tulisi valtiollaan myöskin tukea helpottamalla rakennuslainojen järjestelyä, tonttien ja rakennusmateriaalin saantia sekä tekemällä aloitteita mainittujen yhdyskuntien aikaansaamiseksi. Maamme asuntotuotannon edistämiseksi olisi uudet asuinrakennukset vapautettava liikevaihtoveron suorittamisen velvollisuudesta. Asia voitaisiin käytännössä järjestää siten, että rakennustarvikkeista jo suoritettu liikevaihtovero palautettaisiin rakennustyön päätyttyä kiinteistön omistajalle. Liikevaihtoveron palauttamisen sitominen vahvistettuihin markkamääriin rakennuskuutiometriä kohti tulisi estämään keinottelumahdollisuuksien syntymisen. Rakennusteollisuuden vaikeudet kymmenkertaiseksi nousseiden rakennuskustannusten johdosta ovat johtamassa maassamme vallitsevan asutopulan suureksi onnettomuudeksi. Valtiovallan toimenpiteet, ennen kaikkea vuokrasäännöstelyn vuoksi ja yleisen korkokannan nostamisineen ovat olleet ratkaisevia tekijöitä nykyisen vaikean asutotilanteen syntyiselle. Kun ilmeistä on, ettei ole mahdollisuuksia rasittaa valtiomme taloutta sellaisilla suoranaissilla rahoitusmenoilla, jotka voisivat ainakaan ratkaisevampaa asiaan vaikuttaa, olisi yhtenä tärkeänä osaratkaisuna muiden samaan päämäärään pyrkivien esitysten mukaisesti se, että asuinrakennusten maksama liikevaihtovero palautettaisiin niille takaisin.

Noin 2 1/2 vuotta sitten tein täällä eduskunnassa toivomusaloitteen, joka tarkoittaa toimenpiteitä koko valtakunnallisen asutussuunnitelman laatimiseksi, eli n.s. valtakunnan suunnittelun aloittamiseksi. Laki ja talousvaliokunta suhtautui asiaan hyvin myönteisesti ja kuultuaan asiantuntijana alan huomattavaa eksperttiä professori Meurmania, ehdotti yksimielisesti mietinnössään eduskunnalle aloitteen hyväksymistä. Eduskunta käsitteikin sen ja yksimielisesti myöskin tasan 2 vuotta sitten, ihan päivälleen, lausui hallitukselle toivomuksen, että hallitus ryhtyisi valmistaviin toimenpiteisiin koko valtakunnan asutussuunnitelman aikaansaamiseksi. Eduskunnan antama mietintö sisältää m. m. seuraa-

vaa: Eduskunnan mielestä olisi eri asutus-alueita varten ryhdyttävä valmistamaan asutussuunnitelmia, joissa tuleva kehitys huomioon ottaen varattaisiin m. m. alueilta liikenneverkostoa varten, määriteltäisiin julkisten rakennusten ja yleisten paikkojen sijoitus- ja suunniteltaisiin teollisuuden tarvitsemat alueet. Niinikään tulisi asutussuunnitelmaan sisältyä selvitys viljelystilojen sijoituksesta, jotta toiminta niillä voisi tapahtua taloudellisesti ja elintaso muodostua riittävän korkeaksi sekä asutustilat ja asutusalustat maatalouden, teollisuuden ja muiden elinkeinojen henkilöstöä varten. Yleissuunnitelma voisi monessa tapauksessa olla huomattavana apuna yksityisten tilojen osittamista ja rakentamista koskevia suunnitelmia laadittaessa ja siten suuressa määrin ehkäistä alueiden epätaloudellista ja edistää niiden taloudellista käyttöä. Koko valtakunnan käsittävän asutussuunnitelman laatiminen, joka käsittäisi m. m. tutkimukset maaperän, metsä- ja voimavarojen, ilmastollisten suhteiden sekä liikenneolojen vaikutuksesta asutuksen sijoitukseen ja elinkeinon harjoittamiseen eri alueilla, on luonnollisesti laajakantoinen sekä runsaasti työvoimaa ja valtion varoja kysyvä tehtävä. Rajoitetussa määrin voitaneen asiassa kuitenkin jo nyt ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin kohdistamalla suunnittelutoiminta nimenomaan sellaisille seuduille, jonne on syytä olettaa muodostuvan huomattavissa määrin uutta asutusta ja teollisuuslaitoksia sekä pyrkimällä poistamaan sellaisia epäkohtia, joita muuten ei saataisi poistetuiksi. Erityisesti näyttää tällöin olevan syytä kohdistaa tutkimus rautateiden varsilla oleviin teollisuuden taroituksiin soveltuviin alueisiin. Jos suunnittelualueeseen kuuluu tiluksia eri kunnista, ei hallinnollisten rajojen silti tulisi olla esteenä yhtenäisten n. s. seutukaavojen toimeenpanolle, joiden suorittaminen on edellytyksenä koko valtakunnan käsittävän yhtenäisen asutussuunnitelman laatimiselle ja joiden toteuttamista näin ollen on pidettävä erittäin tärkeänä.

Rakennustoiminnan hoitamisessa on palsti uudisrakennustoimintaa, huomioitava riittävässä määrin myöskin vanhojen jo olemassa olevien rakennusten hoito ja kunnossapito. Olen eräissä yhteyksissä kiinnittänyt huomiota puolustuslaitoksen hallussa olevan varsin suuren kiinteistöomaisuuden puut-

teelliseen hoitoon. Rauhanteossa menetti puolustuslaitos runsaasti kolmannen osan varuskuntarakennuksistaan. Kasarmit, jotka jäivät luovutetulle alueelle, olivat kaikki uusia ja puolustuslaitoksen parhaita kuten Huuhnamäki, Kiviniemi, Valkjärvi, Terijoki, Käkisalme, Sortavala ja Viipuri. Imolan uudet kasarmit oli luovutettava rajavartiostolle, sillä armeija ei voi niiden sijainnin tähden käyttää niitä hyväkseen. Sanotut rakennukset korvattiin parakeilla, jotka jo sodan aikana olivat olleet käytännössä ja joita on täytynyt siirtää paikasta toiseen. On kuitenkin huomattava, että ne jällelle jääneet puolustuslaitoksen rakennukset, jotka ovat ainoastaan pieni osa aikaisemmasta kiinteästä omaisuudesta, siis kiinteistöistä, tulevat tälläkin hetkellä erittäin vailinaisesti hoidetuiksi. Esimerkkinä tästä kerrottakoon esimerkki Helsingin välittömässä yhteydessä olevasta Suomenlinnasta, jossa sotilasalueella on 3,000 henkeä. Rakennukset ovat vanhoja, ummehtuneita ja huonokuntoisia. Kahteenkymmeneen vuoteen ei korjauksia ole sanottavasti aikaansaat. Suuressa osassa asuntoja ei ole vesijohtoja eikä viemäriä, joka seikka tekee alueen mitä epähygienisimmäksi. Saarella on noin 300 käymälää, aivan Helsingin keskustassa, joiden tyhjentäminen samoin kuin lukuisten tunkuiden hoito ei tapahdu tavalla, joka sopisi meidän vuosisadallemme. Juomaveden saanti on turvattu varsin omalla laatuksella tavalla. Eräs vanhus on saanut urakalla huolehtia veden kuljetuksen ja jakelun perheisiin, joihin hän vesivankureista toimittaa vesilämpäreitä. Miten puhtaita ja basillivapaita, sen saattavat kuulijat arvata. Korjausmäärärahojen ylenpaltinen niukkuus on pakottanut tilapäisratkaisuihin, joiden taloudellisuudesta ei voi olla kuin yhtä mieltä.

Vanhojen kiinteistöjen huono hoito aiheuttaa vuosittain rappioita, joita ei uudisrakennustoiminta pysty täyttämään. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa lahoamisvahingoista, jotka meidän maassamme, — rakennusaineena kun käytetään varsin suuressa määrin puuta, — on ensiarvoinen kysymys. Maassamme lahoaa vuosittain huomattavat määrät puuta ja puurakenteita, varovaisten laskelmien mukaan noin 2 milj. kuutiometriä, rahallisesti arvoltaan noin 5 miljardia markkaa vuodessa. Tehokkaalla ja asianmukaisella

lahosuojauksella voidaan näitä lahotuhoja vähentää huomattavasti ja aikaansaada käyttöpuun kestävyys lisääntymisen kautta säästöjä, joiden arvo nousee miljardeihin, sillä paitsi puutavaraa säästetään myös turmeltuneiden rakenteiden korjauksiin kuluva työ. Suomessa on tähän asti aivan liian vähän kiinnitetty huomiota tähän suojaukseen ja sen merkitykseen. Nyt ei kuitenkaan luulisi leväperäisyyteen tässä suhteessa enää olevan varaa, etenkin kun on kehitetty lahosuojausaineita ja -menetelmiä, joiden teho ja kannattavuus on epäämättömästi todettu. Asian eteenpäin vieminen ja kehittäminen vaatisi kuitenkin voimaperäistä tutkimus- ja kokeilutyötä sekä neuvontaa ja valvontaa. Valtion teknillisessä tutkimuslaitoksessa on jo lähes kymmenen vuoden ajan harjoitettu tämän alan toimintaa ja luotu lahosuojauksetutkimukselle vankka tieteellinen perusta. Määrärahojen niukkuuden vuoksi ei tämä tutkimushaara ole kuitenkaan voinut kehittyä läheskään siinä määrin, kuin sen kansantaloudellinen merkitys edellyttäisi. Kun on kysymys miljardeihin markkoihin nousevista säästöistä, on lahosuojauksetutkimukseen uhrattu määräraha nykyisin melkein olematon.

Naapurimaissamme on eräs säästämis-toimenpide, nimittäin tapaturmatorjunta saavuttanut suurenmoisia tuloksia. Neuvostoliitossa on tapaturmien lukumäärä määrätietoisien tapaturmatorjuntatyön avulla saatu laskeutumaan melkein neljäsosaan entisestään. Tällaiseen työhön tarvitaan luonnollisesti varoja. Neuvostoliitossa on työväensuojelurahaa lisätty niin, että se on noussut ensimmäisenä sodan jälkeisenä 5-vuotiskautena lähes 5,000 milj. ruplaan. Tuollaisten huimien uhrausten on kuitenkin katsottu kannattavan, koska säästö työtapaturmien kohdalla on rahaksi arvioituna vielä monin verroin suurempi. Myöskin meidän maassamme ovat eräät yksityiset teollisuuslaitokset ryhtyneet tarmokkaasti ajamaan tapaturmatoiminta-asiaa ja myöskin saavuttaneet varsin kauniita tuloksia. Esim. Strömbergin tehtaalla pantiin tehokas tapaturmatorjuntatyö käyntiin vuoden 1947 alussa. Vuoden toiminnan aikana on saatu jo kiitettäviä tuloksia. Vuonna 1946 oli loukkaantuneita 174, vuonna 1947 oli loukkaantuneita vain 139, joten vähennys oli 35 kappaletta. Vuonna 1946 oli työpäi-

vien menetys 2,240 ja vuonna 1947 vastaava 1,717 eli työpäivien menetyksen säästö 523 työpäivää eli 24 %. Tämä säästö, 523 työpäivää, laskettuna 750 markan mukaan päivältä tekee yhteensä jo 392,250 markkaa. Kun tähän vielä lisätään ne säästöt, jotka ovat syntyneet lääkitsemisessä, lääkärin laskuissa, vakuutuslennuksen muodossa, invaliditeettikorvauksissa ja tehdään kasvaneessa tuotannossa, on yksinomaan Strömbergin tehtaalla osalta yhden vuoden tapaturmatorjuntatyön tuloksena laskettava vähintään puolentoista miljoonan markan säästö. Lisäksi on vielä muistettava kaikki ne säästyneet inhimilliset kärsimykset, joita emme voi rahaksi muuttaa.

Täytyy tunnustaa, että niinkuin edellisestä esimerkistä kävi selville, meillä on mielenkiinto tapaturmatorjuntatyöhön tavattomasti kasvanut. Sen on saattanut havaita yleisemmiksi ja lämpimämmiksi käyneistä lehtikirjoituksista kautta maan sekä siitäkin, että lähes 150 tehdaslaitosta on jo liittynyt tapaturmatorjuntayhdistykseen. Kaikki merkit viittaavat siihen, että vapaaehtoisuuteen perustuvaa tapaturmien ehkäisytointia olisi tehostettava. Mutta kuten alussa osoitettiin, vaatii lisätty työ niin paljon varoja, etteivät ne peity jäsenmaksuilla eikä pientä voittoa antavalla liiketoiminnalla ansaituilla varoilla. Näin ollen katse kiintyy väkisininkin valtion puoleen, joka on itse asiassa tämän toiminnan perustanutkin. Valtioneuvosto nimeää vuosittain kaksi edustajaa tapaturmatorjuntayhdistyksen hallitukseen ja seuraa siten kiinteästi sen toimintaa. Olen jättänyt rahasia-aloitteen, jonka tarkoituksena on saada tähän budjettiin vähäinen 3.5 milj. markan määräraha tämän toiminnan, siis tapaturmatorjuntatyön edistämistä varten.

Lasten ja nuorisoin vapaa-ajan vieton järjestämisessä on meidän maassamme vielä paljon tehtävää. Tosin on ilahduttavassa määrässä havaittavissa eri puolilla alkavaa harrastusta tätä toimintaa kohtaan, vaikkei suoranaisia tuloksia olekaan vielä havaittavissa. Poikien Keskus r.y:n, johon tällä hetkellä kuuluu noin 34,000 poikaa ja nuorukaista jakautuneena 1,500 kerhoon, suuri yritys poikien pysyvän leirikeskuksen rakentamiseksi Pieksämäen läheisyyteen on suurisuuntaisimpia tämän alan kysymyksiä. Leirialueella, joka on noin 30 ha:n suuruinen ja sijaitsee luonnonihanaalla paikalla,

on tarkoitus rakentaa pysyvät huoltorakennukset ja kämpät usean sadan pojan leiriytymistä varten kaikkina vuoden aikoina. Rakennustyöt on jo aloitettu yksityisten lahjoitusten turvin ja noin 2,000 poikaa ja nuorukaista on jo ollut itse aluetta raivaamassa ja rakennustyötä auttamassa.

Koska pysyvän, kaikille Suomen pojille tarkoitetun leirialueen aikaansaaminen on tärkeä kasvatuksellinen kysymys ja sillä on niin muodoin myös valtiolle merkitystä, olen jättänyt rahaasia-aloitteen, jonka tarkoituksena on saada 15 milj. mk mainitun suunnitelman toteuttamiseksi. Lausun sen toivomuksen, että puolueisiin katsomatta kaikki, joille poikien ja nuorukaisten vapaa-ajan oikea viettäminen on läheinen kysymys, tukisivat tämän määrärahan hyväksymistä.

Tämän budjettikeskustelun yhteydessä on myös puututtava murheelliseen virkamieskysymykseen. Virkamiesten palkkauksessa ei ole vielä läheskään päästy tyydyttävään tulokseen. Esimerkkinä virkamiesten palkkauksen nykyisestä tilasta haluan tässä yhteydessä selostaa poliisimiesten ja erikoisesti nimismiesten nykyistä palkkausta.

Kuten tunnettua on nimismiesten ja apulaisnimismiesten palkkaus järjestetty osaksi peruspalkan ja osaksi toimesta saatavien sivutulojen muodossa. Kun palkat v. 1942 rahanarvon alenemisen vuoksi uudelleen määrättiin, nousivat nimismiesten ja apulaisnimismiesten peruspalkat vain 34 % keskimääräisen korotusprosentin ollessa noin 50. Näin jäivät he silloin palkkakuoppaan, jota ei vielä kukaan ole korjattu. Palkkakuoppa on lisäksi syventynyt sen johdosta, että sivutulot — lunastukset ja toimituspalkkiot — eivät ole kohonneet samassa suhteessa kuin ne kustannukset, jotka nimismiesten ja apulaisnimismiesten on maksettava omilla sivutuloillaan. Sivutulojen keskimääräinen nousuprosentti on 484, mutta esim. valtioneuvoston julkaisuvaraston painattamien pakollisten lomakkeiden, joita nämä joutuvat työssään käyttämään, hinnat ovat nousseet 764 %.

Kansliatarvemääräraha oli useita kymmeniä vuosia sitten 300 mk vuodessa, määrärahan nykyisin ollessa 500 mk vuodessa. Eduskunnalle nyt jätetyssä ensi vuoden tulo- ja menoarviossa on kansliamääräraha ehdotettu 1,000 mk:ksi, joka sekin on vain

murto-osa todellisista kustannuksista ja joka pienessäkin piirissä tuskin riittää kirjekuorien ostamiseen, mistään muusta puhumattakaan.

Kansliahuoneen vuokratraha oli v. 1929 2,000 mk vuodessa ja on se nykyisin 3,600 mk vuodessa. Tässä tulo- ja menoarvioehdotuksessa on vuokratraha esitetty korotettavaksi 6,000 mk:aan vuodessa eli 500 mk:aan kuussa. Että tämäkin määräraha on täysin riittämätön, sen voi jokainen tässä huoneessa nyt vielä myöhemmällä iltahetkellä jäljellä oleva kansanedustaja käsitellä. Asiaa arvosteltaessa on näet huomioitava, ei ainoastaan vuokra, vaan myöskin lämpö-, valaistus- ja siivouksekustannukset ja se tosiasia, ettei ainoakaan nimismies tai apulaisnimismies nykyoloissa voi enää käyttää asuntonsa yhteydessäkään olevaa kansliahuonetta mihinkään yksityisiin tarkoituksiinsa.

Edellisten lisäksi syventävät nimismiehen ja apulaisnimismiehen palkkakuoppaa toimen hoidosta johtuvat virkamatka-kustannukset, jotka määrärahojen riittämättömyyden vuoksi kaikissa lääneissä korvataan vain osaksi. Määrärahan niukkuudesta johtuu, että kysymyksessä olevat viranhaltijat joutuvat kuukausittain omista varoistaan maksamaan useita tuhansia markkoja virkamatkakustannuksista. Niinpä esim. Vaasan läänissä on erälle nimismiehelle kuluvan vuoden toiselta neljännekseltä maksettu vain 30 % matkalaskujen yhteismäärästä ollen hän ilmoituksensa mukaan joutunut sanotun vuosineljänneksen matkoista kärsimään rahallista tappiota 8,917 mk. Tämä esimerkki varsin selvästi osoittaa, että mahdollisimman pikainen korjaus on tarpeen.

Tilanne on epätydyttävä myös muissa lääneissä, jonka todistukseksi viitataan valtioneuvoston tilintarkastajain kertomukseen vuodelta 1945, siv. 12—13, jossa valtioneuvoston tilintarkastajat maalaispoliisimiesten osalta kiinnittävät huomiota kysymyksessä olevaan epäkohtaan ja toteavat, että suoritettujen matkakustannusten prosenttimäärä on vaihdellut 30—80 % ja että v. 1945 oli matkakustannuksia suoritettu vain 62.6 % todellisista poliisimiesten menoista. Tämän vuoksi valtioneuvoston tilintarkastajat ovatkin lausunnossaan päätyneet seuraavaan ehdotukseen. Lainaan heidän lausuntonsa: „Kun nykyisen menettelytavan puolesta ei voitane esittää mitään päteviä

perusteita ja kun tämä menettely lääninhallitusten mielipiteen mukaan johtaa järjestyksenpidon ja rikollisuuden vastustamisen kannalta arveluttaviin seuraamuksiin, olisi kysymyksessä olevat kustannukset valtiontilintarkastajain mielestä vastaisuudessa korvattava täyteen määrään ja lisäksi myöskin kohtuullisessa ajassa." Onhan sanomattakin selvää, ettei tällainen asiantila ole alun alkaen ollut vatiovallan tarkoitus enempää kuin suuren yleisönkään etujen mukaista, joiden valvominen, hoitaminen ja edistäminen on nimismiesten, apulaisnimismiesten ja poliisikonstaapelien yksi tärkeimmistä tehtävistä. Tässä mielessä olisi heidän mahdollisimman paljon osallistuttava n. s. kenttätööhön ja liikuttava piiriensä eri kumilla, kuten heidän johtosääntönsäkin edellyttää. Matkakustannusten täysin määrin korvaamisesta valtiolle johtuva meno on vain näennäinen, koska nimismiesten ja apulaisnimismiesten henkilökohtainen osanotto järjestyksen ja turvallisuuden valvontaan sekä rikollisuuden ehkäisemisen ja tutkimustyöhön tuottaa yhteiskunnalle suuria palveluksia.

Pyydän vielä lopuksi kiinnittää eduskunnan huomiota siihen vaikeaan taloudelliseen asemaan, johon kiinteistönomistajat ja asuntoyhtiöiden osakkaat ovat taitamattomasti ja terveen asunon- ja finanssipolitiikan vastaisesti toteutetun vuokrasäännöstelyn takia joutuneet. Esi-tän pari tapausta, jotka osoittavat, min-käläisiin mahdottomuuksiin nykyinen vuokrasäännöstely on johtanut.

Uudet asuntotalot ovat, kuten tunnet-tua, sen verran vapaat säännöstelystä, että niiden omistajat saavat itse ottaa nii-hin ensimmäiset vuokralaiset. Kun raken-nuskustannukset ovat kalliit, niin eräs helsinkiläinen asuntoyhtiö päätti rakentaa taloonsa yhden kerroksen lisää ehdolla, että löytyy sellaisia vuokralaisia, jotka etukäteen sitoutuvat 2,5 vuoden aikana maksamaan uusista huoneistoista raken-nuskustannuksia vastaavan vuokran. Muuan henkilö antoi yhtiölle tällaisen sitoumuksen, jonka mukaan hänen vuok-ransa tulisi sanottuna aikana olemaan 5,000 markkaa kuussa. Mutta kun hän sai muualta halvemman asunnon, niin hän muutti pian siihen ja hänen uudessa tal-lossa oleva asuntonsa ilmoitettiin huoneen-

vuokralautakunnalle asukkaan siihen mää-räämistä varten. Koska tällaisessa talossa ei saa enää toista kertaa ottaa vuokra-laista vapaasti, vuokralautakunta mää-räsi asuntoon vuokralaisen, mutta kun tuli ensimmäisen kuukauden vuokranmaksu-aika, niin uusi vuokralainen ilmoittikin, ettei hän pysty maksamaan vuokraa muuta kuin 2,000 markkaa kuussa. Kun isännöitsijä ei suostunut tällaista vuokraa vastaanottamaan, talletti vuokralainen mainitun 2,000 markkaa maistraattiin ja teki valituksen vuokran kalleudesta huo-neenvuokralautakunnalle, joka määräsi kyseisen huoneiston vuokraksi ei 5,000 markkaa, vaan 6,560 markkaa kuussa. Vuokralainen on valittanut vuokralauta-kunnan päätöksestä vuokrantarkastuslau-takunnalle. Nyt siis henkilö, jolle uudessa talossa asuminen tuli liian kalliiksi ja joka sen vuoksi muutti vanhaan taloon hal-veimpaan asuntoon on antamansa sitou-muksen mukaisesti joutunut 1. 6. 1948 al-kaen maksamaan vuokran kahdesta huo-neistosta ja toistaiseksi ei ole tietoa siitä, koska hän tästä kaksinkertaisesta, hänelle liian raskaasta taakasta vapautuu.

Olen toiseksi esimerkiksi tuhansien sa-mantapaisten joukosta valinnut erään vanhan, sairaan ja puolisokean leskivai-mon, jonka mies oli aikanaan sijoittanut säästövaransa asunto-osakehuoneistoon, jonka yhtiövuokra on kuitenkin ollut niin korkea, ettei vaimo leskeksi jäätyään ole voinut pitää sitä omassa käytössään, vaan on vuokrannut sen muille. Yhtiövuokra on tästä osakehuoneistosta ollut 5,500 markkaa kuussa, mutta huoneenvuokra-lautakunta on määrännyt vuokralaisen maksamaan siitä vain 3,200 markkaa kuussa. Kun tässä osakehuoneistossa asu-van vuokralaisen perhe on pieni, on hä-nen täytynyt ottaa siihen alivuokralaisia, joilta tämä n. s. päävuokralainen perinee vuokraa kaikkiaan ainakin yhtä paljon kuin hän leskelle maksaa tästä huoneis-tosta vuokraa. Kun vielä tähän lisäksi, että lesken osakehuoneistossa asuva pää-vuokralainen on hyvätuoloinen, varakas henkilö, niin lienee kuva nykyisestä vuok-rasäännöstelykurjuudesta, mikäli se osake-huoneistonsa vieraille henkilöille vuok-ranneita asuntoyhtiöiden osakkaita kos-kee, kutakuinkin täydellinen ja murheel-linen.

Yksi parlamentarismien periaatteita on tai sen ainakin pitäisi olla se, että hallitusten on noudatettava eduskunnan selvästi ilmaisemaa tahtoa. Vuokrasäännöstelyn kohdalla tätä periaatetta on kuitenkin rikottu niin raskaasti, että täytyy lausua ihmettely siitä, mikseivät valtakunnan korkeimmat lainvartijat ole tähän kurjaan asiantilaan vielä puuttuneet. (Ed. Lahtela: Ne eivät ole joutaneet!) Minun on tässäkin yhteydessä jälleen huomautettava siitä, että silloin, kun vuokrasäännöstelyä suunniteltiin, niin silloisen hallituksen taholta virallisesti ilmoitettiin, että säännöstely on tarpeellinen vain vuokralalla mahdollisesti esiintyvien epäkohtien estämiseksi ja että toimeenpantavalla säännöstelyllä ei tulla loukkaamaan kiinteistön omistajien ja asuntoyhtiöiden osakkaiden oikeuksia. Mutta miten on näiden lupauksen toteuttamisen laita ollut?

Käsitellessään vuonna 1943 valtioneuvoston saman vuoden helmikuun 11 päivänä antamaa vuokrasäännöstelypäätöstä, eduskunta perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisesti päätti yksimielisesti kehoittaa hallitusta tutkimaan, „mitä olisi tehtävä rakennusten rappiolle joutumisen estämiseksi, kun vuokratulot eivät riitä niiden kunnossapidämiseen”.

Valtion kuluvan vuoden budjettia käsitellessään eduskunta viime tammikuun 27 päivänä 14 Pl:n kohdalla hyväksyi seuraavan päätöslauselman: „Eduskunta on kiinnittänyt huomiota entisestäänkin kiristyneeseen asutuspulaan ja haluaa sen vuoksi lausua, että vuokrasäännöstelyä olisi hoidettava siten, ettei tämä säännöstely olisi esteenä asuntotuotannon elpymiselle eikä asutokiinteistöjen tarkoituksenmukaiselle kunnossapidolle.”

Mutta kun me täällä eduskunnassa käsitelimme kuluvan vuoden budjettia, saimme kuulla silloisen sosiaaliministerin Lennart Heljaksen lausuvan m. m.: „Talojen huonon kannattavuuden johdosta alkavat tappiot ja rappiot kehittyä niin pitkälle, ettei korjaamisellakaan voida rappioita poistaa. Rakennustarkastajat ovat ilmoittaneet, että jokaisessa kaupungissa alkaa olla rakennuksia, joissa lähtövalaisuudessa niiden vaarallisuuden takia asuminen on kokonaan kiellettyä.”

Hallitus esittää budjettiehdotuksessaan, että asuntorakennustuotantoon varattaisiin vuonna 1949 valtion varoja 3 miljardia markkaa. Mutta yhtä tärkeätä kuin on varata varoja uudisrakennustuotantoon, yhtä tärkeätä on myös hoitaa vuokrasäännöstelyä niin, että vanhat rakennukset, niissä tapauksissa, kuin se vielä on mahdollista, estettäisiin rappetumasta, koska tällainen tahallisesti aiheutettu rappeutuminen on ainakin rakennusmiesten silmällä katsottuna mitä törkeintä kansallisomaisuuden tuhlausta.

Tässä yhteydessä on lausuttava valittelu myös siitä, ettei hallitus ole budjettiesityksessään ottanut lainkaan määrärahaa Suomen Asuntohypoteekkipankin kultaehtoisten lainojen agiotappioitten korvaamiseksi. Koska hallitus on kuitenkin päättänyt jättää eduskunnalle erillisen esityksen tämän kysymyksen hoitamiseksi, en halua tässä yhteydessä asiaan vielä puuttua, vaan palaan siihen myöhemmin.

Entinen sosiaaliministeri Heljas lausui täällä eduskunnassa kuluvan vuoden budjettikäsittelyn aikana myöskin, että poliittiset syyt ovat hallituksessa vaikeuttaneet vuokra-asioiden hoitoa. Tämä lausunto on kai tulkittava siten, että Mauno Pekkalan hallituksen vasemmistoministerit eivät voineet sopia keskenään siitä, että vuokra-asia olisi hoidettava ei-poliittisena eli siis puhtaasti taloudellisena kysymyksenä. Koska sekä Suomen Sosiaalidemokratissa että Vapaassa Sanassa on kuitenkin askettäin ollut kirjoituksia, joissa on avoimesti myönnetty, että vuokralalla on säännöstelyn takia syntynyt epäkohtia, jotka kaipaavat korjaamista, niin miltään taholta ei voitane esittää moitteita, jos nykyinen hallitus, kuten hartaasti toivon, korjaa entisten hallitusten tekemät virheet ja hoitaa vihdoinkin tämän vanhoja taloja koskevan vuokra-asian kaikkia asianomaisia tyydyttävällä tavalla.

Ed. Borg-Sundman: Herra puhemies! Valtion tulo- ja menoarvion miljoonat ja miljardit vaativat itse kütakin etsimään asiallista ja oikeudenmukaista tasapainoa. Sellaista voi tietysti hakea niitä kahta tietä, joita yksityinen kansalainenkin yrittää tasoittaa budjettiaan,

nimittäin tuloja lisäämällä ja menoja vähentämällä. En puutu tällä kertaa edelliseen enkä varsinaisesti jälkimmäiseen, en nimittäin menomomenttien poispyyhkimiseen. Sen sijaan tahtoisin kiinnittää valtiovarainvaliokunnan huomiota niihin mahdollisuuksiin, joilla budjetissa esiintyviä suuria ja välttämättömiä menoeria voidaan vähentää teknillisin toimenpitein, siis vain itse suoritustapaa järkevämmäksi ja halvemmaksi muuttamalla.

Tällainen toimenpide esim. itsessään tarpeellisten sosiaalisten menojen kohdalla on aivan liian usein ja aivan liian paljon laiminlyöty, ja kuitenkin niissä voitaisiin päästä jopa huomattaviinkin miljoonasäästöihin samalla sekä valtion että kunnan kohdalla, kuten esim. on laita lapsilisämaksujen suoritustavassa. Siis en tarkoita nyt lapsilisämaksuja, vaan niiden suoritustapaa. Kun kuitenkin lapsilisämaksujen suoritustavan muutos vaatisi nykyiseen lapsilisälakiin ja asetukseen muutoksia, on tässä yhteydessä pyydettävä hallitusta kiinnittämään tähän myöskin huomiota ryhtyäkseen kiireellisiin asian korjaustoimenpiteisiin. Lapsilisälakiin hyväksyttiin alunperin juuri väliaikaiseksi siinä mielessä, että järjestelmää voidaan sitten paremmin tarkistaa.

Lapsilisälain nykyisten säästöjen mukaanhan joutuvat kuntien huoltolautakunnat Postisäästöpankin avustamana, tämän saadessa varat korvauksena valtiolta, toimittamaan käytännössä tämän maksusuorituksen, joka merkitsee näille lautakunnille täysin uutta järjestelyä. On muodostettava kerrassaan uusi koneisto. Pelkästään Helsingin kohdalla on esim. arvioitu jo käynti-inpanokustannusten nousevan miljooniin markkoihin tarvittavien erikoiskoneiden hankinnan ja lisähenkilökunnan palkkaamisen vuoksi. Luonnollisesti eivät jatkuvat menot ole näiden perustamiskustannusten suuruisia, vaikkakin jo pelkästään myöhemmin tarvittava arkistokin tulee vaatimaan lisätiloja ja muita kustannuksia. Nämä kustannukset — on huomattava — ovat tavattomasti suurempia kuin niiden tarvitsisi olla. Olisi nimittäin käytettävissä valmis koneisto jo olemassaolevine yleisine perimisinä maksamisjärjestelmineen, valmiine erikoiskojeineen ja koneineen, arkistoineen, tällaiseen työhön jo tottuneine henkilö-

kuntineen, jopa suurelta osalta valmiine kaavakkeineenkin, joihin olisi tarvittu, riippuen asian käytännöllisestä suorituksesta, vain ainoastaan yksi sarake lisää. Sellainen valmis koneisto olisi ollut maan valtionverotuslautakunnat henkilökuntineen. Tosin nämä eivät edusta sellaisia sosiaalisia lautakuntia kuin huoltolautakunta. Mutta näiden puitteisiin olisi helppoa ja halpaa sijoittaa lapsilisien maksusuoritustenkin valmistava työ. Tästä koituva lisätyö ei vaatisi läheskään sellaisia summia kuin nyt määrätty tapa, vaan olisi pian päästy miljoonasäästöihin. En edesvastuutonta jättää perin tarkoin vieläkin tutkimatta nämä mahdollisuudet ja korjaamatta asia kiireellisesti. Kuten sanottu verotusjärjestelmän puitteissahan jo nyt suoritetaan lapsivähennyksiä 2,000—3,000 markkaan lasta kohti ja ennakko-perinnässä liikaa perittyjen erien takaisinmaksuja. Jo käytännössä oleviin veroluetteloihin olisi näin ollen vain tarvittu panna yksi sarake lisää, mikäli noudatettaisiin eräitä jo voimassa olevia muotoja asiaa järjestettäessä. Verottomien henkilöiden kohdalla olisi tosin kirjoitettava palautuskortti, mutta näissä puitteissa olisi sekin helposti aikaansaatu, kun henkilökirjoitusveroston kautta kuitenkin kaikki henkilöt, paitsi alaikäiset, ovat jo veroluetteloihin viedyt verotuslautakunnissa. Verotusviranomaisten nykyistä palautuskuittijärjestelmää olisi siis täysin kivuttomasti voitu soveltaa lapsilisiä maksettaessa. Saman järjestelmän tapaan olisi mutkattomasti järjestynyt lapsilisien maksu niillekin, joille ei ole pantu mitään veroa, jopa riippumatta siitä, onko asianomainen edes tehnyt mitään veroilmoitusta varattomuutensa tähden tai muista syistä. Näin ollen eivät vähävaraiset olisi joutuneet lainkaan kärsimään. Samoin olisi lapsilisän maksaminen voitu suorittaa täysin lapsilisälain tarkoituksien mukaisesti vaimolle näissäkin puitteissa.

Tässä on turha mennä yksityiskohtaiseen teknilliseen selvittelyyn. Niihin voi eduskunta ja nimenomaan sen valtiovarainvaliokunta itse kohdaltaan syventyä ja siihen vaatiikin vastuumme tällaisten suurten säästöjen mahdollisuuden edessä. Koska nämä määrärahat kiinteästi kuuluvat budjettiin, kehoittaisin valtiovarainvaliokuntaa kiinnittämään edellä mainit-

tuihin kohtiin vakavaa huomiota. Ja ennen kaikkea olisi hallituksen ryhdyttävä tähän tähtääviin toimenpiteisiin kiireellisesti, ennen kuin lain nykyisessä muodossa määräämä menettelytapa kalline koneistoinen pääsee täyteen vauhtiin, jolloin sen purkaminen käy hankalaksi.

Kun näin on kannettu yhteistä vastuuta säästöpuolella, voi paremmin myös tarkistaa välttämättömien menojen oikeutusta varsinkin erinäisten sivistys-, urheilu- ja sosiaalisten menojen kohdalla. En nyt enää kuitenkaan rupea näihin eri kohtiin tarkemmin puuttumaan. Kiinnitän huomiota vain yhteen seikkaan, siihen työalaan, joka erinäisten tämänkin syksyn tapahtumien vuoksi on tullut yhä päivän polttavammaksi sosiaalisella työsaralla, nimittäin naispoliisikysymykseen. On todettu, että on paljon poliisitehtäviä, joihin nainen sopii ja, jo tehtävän laadun vuoksi, joskus paremminkin kuin miehet. Tällaisia ovat esimerkiksi seksuaalirikosten kohteiksi joutuneiden lasten kuulustelu, naispuolisten pidätettyjen ruumiin tarkastus, irtolaisnaisten kuulustelu j. n. e. Nämähän joutuvat nykyisin valtavaltal osalta miespuolisten poliisien suoritettaviksi siitä yksinkertaisesta syystä, että naispoliiseja on vain mitättömän pieni määrä, niinkuin näkyy jo spesiaalibudjetistammekin, ja näistäkin on suuri osa kirjurin tehtävissä. Esimerkiksi kuulustelijaoikeus on nykyisin koko maassa yhdellä ainoalla naispoliisilla. Naispoliisien palkkaus on nykyisin myös alapuolella kaiken kohtuuden. Esimerkiksi ylin naiskonstaapelin palkka on alempi kuin alin mieskonstaapelin palkka. Ja pyytäisin valtiovarainvaliokuntaa erikoisesti tähän myöskin kiinnittämään huomiota. Tästä on tehty rahaasia-aloite. Ja samalla huomauttaisin, että naispoliisien koulutukseen ja palkkaukseen pannut menot voidaan osittain saada takaisin muun muassa vähentyneinä irtolaishuollon ja sukupuolitautilien hoitomenoina, kuten on todettu jo siellä, missä naispoliisiasia on saatu hyvään vauhtiin.

Sosiaaliset menot yleisemminkin otettuina — tämä yhtenä esimerkkinä vain — eivät siis suinkaan merkitse vain menopuolta edes taloudellisessa merkityksessä, puhumattakaan mitä säästöjä ne voivat merkitä henkisellä, siveellisellä, sielun ja

ruumiin terveyden linjalla. Sosiaalinen toiminta ja sosiaaliset uudistukset on toki hoidettava järkevästi johdettuina, terveellä pohjalla sekä taloudelliseen ajatteluun perustuen. Sosiaaliseen ajatteluun, jota olisi kehitettävä ja syvennettävä, olisi aina liitettävä taloudellisen ajattelun kehittäminen ja käyttäminen. Nimenomaan tulee tämä kysymykseen sosiaalisten menojen teknillisten suoritusten suhteen. Monet miljoonat tuhlautuvat ilman, että ne auttavat totisesti ketään, niinkuin alussa kuvasin erään sosiaalisen lain voimaannuttavan kohdalla. Vastuu turhaan juoksevista miljoonista toki panee meidät etsimään taloudellisempia ja järkevämpiä suoritustapoja. Vain siten me voimme kansan taloudellisen kantokyvyn puitteissa suoritua suurista ja tärkeistä sosiaalisista tehtävistämme.

Ed. Nuorsaari: Herra puhemies! Herra valtiovarainministeri lausui viime torstaina esitellessään ensi vuoden tulo- ja menoarviota eduskunnalle, että „se on edelleenkin tyypillinen köyhän miehen talousarvio, jonka täytyy tyytyä sellaiseen menotalouteen, jonka rajoitetut tulomahdollisuudet sallivat”.

Meillä on tullut tavaksi verrata jokapäiväistä elämäämme ennen sotaa vallinneisiin oloihin, niin palkkoja kuin hintojakin, yleisesti sanottuna: koko elintasomme. Vuodet 1938 ja 1939 ovat sellainen ihanneaika, joka on meidän eräiden puolueidemme ohjelmassa asetettu tavoiteltavaksi päämääräksi, joskin ne pyrkivät siihen aivan toisin keinoin, kuin millä se aikanaan saavutettiin. Senhän loivat vapaa suomalainen talouselämä, ahkeruus ja säästäväisyys. — Ehkäpä on siten myös paikallaan tehdä muutamia ensi vuoden budjettia koskevia vertailuja vuoden 1939 vastaavaan. Mainittujen vuosien olosuhteet eivät tosin sinänsä ole aivan vertailtavissa toisiinsa — onhan meidän nyt käsiteltävänä olevassa talousarviossa otettava erikseen huomioon sotiemme aiheuttamat erikoismenot, — mutta jonkinlaisia viitteitä kehityksen suunnassa sentään saataneen. Yksityiskohtainen tarkastelu veisi aivan liian laajaan esitykseen. Siksi seuraavassa onkin rajoitettu eräisiin ymmärtääkseni luonteenomaisiin ilmiöihin ja esimerkkeihin. Koska tarkoituksena ei ole myöskään tehdä mitään tieteellistä

tutkielmaa, olen esitykseeni yksinkertaisuuden vuoksi ottanut suhteen 1: 10 normaalseksi vertailuperustaksi, toisin sanoen lähtenyt siitä, että inflation johdosta rauhanajan markkamme arvo nykyisin olisi noin 10 penniä. Seuraavassa siis muutamia vertailevia esimerkkejä.

Vuoden 1939 budjetin kokonaissumma oli 5.2 miljardia, ensi vuoden talousarvioehdotuksen lähes 100 miljardia eli siis jokseenkin 20-kertainen. Muutamia havaintoja menopuolelta: 10 Pl. Opetusministeriö ja siihen kohdistuvat hallinnon haarat v. 1939 606.5 milj., v. 1949 5,766 milj., nousu yli 9-kertainen. Tämän pääluokan menoista ansaitsevat huomiota yliopistomenot, IV luku, jotka v. 1939 olivat 42.6 milj., mutta vuonna 1949 286.6 milj. eli vain 7-kertaiset. Oppikoulumenojen vastaavat luvut ovat 128 milj. ja nyt 1,289 milj. eli vain 10-kertaiset, vaikka valtion omien tai valtion avustusta nauttivien oppikoulujen lukumäärä on lisääntynyt 233:sta 313:een viime vuoden syksyllä eli noin 34 % ja opettajien lukumäärä myös noin 30 %. Saman pääluokan kansakoulumenojen kehitystä osoittavat luvut 357.2 milj. ja 3,538 milj.; ne ovat siis vain 10-kertaiset nekin, vaikka kansakoululaitosta on laajennettu ja opettajien lukumäärä kohonnut noin 11,400:sta lähes 15,000:een.

13 Pl:n (Kauppa- ja teollisuusministeriö ja siihen kohdistuvat hallinnonhaarat) vastaavat luvut ovat: 106 milj. ja 1,163 milj., toisin sanoen suhde on muuttunut vain vähän yli 10-kertaiseksi, niin paljon kuin onkin kiinnitetty oikeutetusti huomiota esimerkiksi eri alojen ammatillisen opetuksen kaikinpuoliseen tehostamiseen ja tuusien oppilaitosten perustamiseen, mistä edelleenkin on pidettävä riittävästi huolta.

14 Pl. eli sosiaaliset menot osoittavat seuraavia lukuja: v. 1939 105.9 milj., nyt 14,440 milj. Ne ovat siten kohonneet 140-kertaisiksi. Onko näiden menojen kohdalla noudatettu viime vuosina „köyhän miehen” ohjelmaa, sopinee kysyä. Sosiaalilainsäädännön kehittäminen ja sosiaalisten olojen parantaminen on sinänsä toivottavaa ja luonnollistakin, kunhan se edes jossain määrin noudattaa taloudellisia mahdollisuuksia (Ministeri Hiltunen: Ne ovat lakeihin ja asetuksiin perustuvia menoja!). Kyllä, eduskunnan päättämiä. 7 Pl:ssa, sisäasiainministeriö ja siihen kohdistuvat hallinnon-

haarat, olen todennut, että ne menot ovat noin 9-kertaiset. Viittaen tässä yhteydessä siihen, mitä ed. Leikola sanoi. Tähän pääluokkaan kuuluvat juuri ne tärkeät sairaalamenot, lääkintähuolto, josta hän mainitsi. Tätä puolta olisi ehdottomasti kohotettava, ei suinkaan tarpeettomasti menojen lisäämiseksi, vaan todella tositarpeen vaatimista syistä.

15 Pl (Sekalaiset yleiset menot) ovat kohonneet 178 miljoonasta 18,219 miljoonaan eli yli 100-kertaisiksi. Tähän pääluokkaan sisältyy huomattava osa sotien johdosta aiheutuvia menoja, kuten sotakorvaussuoritukset ja niistä aiheutuvat hallintomenot, yhteensä 11,500 milj. Jos tämä jätetään huomioonottamatta, on nousu lähes 40-kertainen. Valtiovelan korot ja kustannukset (17 Pl) ovat kohonneet vastaavana aikana lähes 40-kertaisiksi. Valtion liiketoiminnasta aiheutuvat menot ovat nousseet yli 15-kertaisiksi, tulojen noustessa vain noin 6.5-kertaisiksi. Tuloatuottavat pääomamenot ovat kohonneet 30-kertaisiksi, tulot 8-kertaisiksi. J. n. e.

Vuoden 1939 talousarviossa ovat I:n osaston tulot (verot, välittömät ja välilliset sekä valmisteverot) yhteensä markkaa 3,433 milj. Ensi vuoden budjetissa ne ovat noin 21 kertaa suuremmat eli 71,066 milj. Yleinen palkkatason nousu ei kuitenkaan ole edes 10-kertainen.

Palkkojen osuutta käsiteltävänä olevassa enempää kuin vuoden 1939 talousarviossa on hyvin vaikeata määritellä. Siitä lieneekin ajateltu suorittaa jonkinlainen laskelma, ja tässä yhteydessä on syytä viitata juuri siihen, mitä ed. Viherheimo mainitsi eräistä tutkimuksista. Valtiovarainministeriöstä on ilmoitettu minulle, että ensi vuoden budjetissa palkkojen nousu olisi noin pyöreästi arvioituna ja laskettuna 16 miljardia, mutta vuoden 1939 budjetin kohdalta en onnistunut saamaan lukua selville, korkeintaan se voitaneen arvostella siinä 1/5 eli noin 20 % — silloin oli virkamieskunnan palkkataso yleensä korkeampi. Eräänlaisen käsityksen palkkojen osuudesta nyt käsiteltävänä olevaan talousarvioon kuitenkin saa, kun tarkastelee niiden hallinnonhaarojen menojen nousua, joissa palkkamenot ovat suurimpana tekijänä. Sopivan vertailukohteen tarjoavatkin juuri esimerkiksi 10 ja 13 Pl. Niiden menot ovat kohonneet, kuten jo mainitsin, juuri vain 9

ja 10-kertaisiksi, vaikka viran- ja toimenhaltijoiden lukumäärä on suuresti kasvanut ja toiminta monipuolistunut ja laajentunut. Toiseltapuolen saa käsityksen palkkojen osuudesta, kun muistaa, että valtion virkamiesten palkkojen nousu vuoden 1939 tasosta (= 100) on alimmissa palkkaluokissa keskimäärin 7.5, keskiluokissa n. 6.5—6.7- ja ylimmissä n. 5-kertainen. Kun samaan aikaan Työnantajain liiton ilmoituksen mukaan teollisuustyöväen palkat olivat, tämän vuoden toisen neljänneksen arvion mukaan, miesten 10.8- ja naisten 13.2-kertaiset, ja Maataloustuottajain Keskusliiton ilmoituksen mukaan maataloustyöväen keskimäärin 15-kertaiset, saakin käsityksen, minkälaiseksi valtion viran- ja toimenhaltijain työn arvo ja yleensä henkisen työn arvo viime vuosina on noteerattu. Produktiivinen ruumiillinen työ on saanut täyden inflatiokompensation, mutta n.s. henkisen työn arvo on markkamme ohella kärsinyt pahimman inflation. Eräs valaiseva esimerkki tästä: yliopiston professorin palkka oli vuonna 1939 6,750 markkaa kuukaudessa. Nykyisin se on 32,225 mk, ei siis 5-kertainenkaan. Vastaavia esimerkkejä voi löytää oppikoulunopettajien, kansakoulunopettajien ja monilta muilta virkamieskunnan aloilta. On eräässä, muistaakseni se oli sosialidemokraattisissa lehdissä mainittu, että nyt esilläoleva budjetti on kulttuuri-budjetti. Askeinen esimerkki ja monet muut sentapaiset, joita voi esittää, kyllä puhuvat jotakin muuta, ellei nyt suorastaan haluaisi vielä tässä vaiheessa puhua kulttuuriskandaalista mitään.

Seuraukset tästä valtion viime vuosien palkkapolitiikasta ovat nähtävissä. Joka kymmenes kansakoulunopettaja on nykyisin epäpätevä, oppikouluissa, joissa pitäisi valmistaa ylioppilaita, opettavat ylioppilaat, teknillisten koulujen 80 virasta oli tänä vuonna avoinna 30, joihin vain muutamiin saatiin pätevä. Kaikkialla valtionviroista on ollut havaittavissa siirtymistä „vapaille markkinoille”. Ja mikä onkaan niiden kohdalo, jotka nykyisin uskaltavat velkavarroilla opiskelemaan akateemisia tai korkeakoulujen oppiarvoja varten. Puolen miljoonan 800,000 markan velat eivät tosiaankaan houkuttele ryhtymään noin 40—60,000 markan vuotuisin korkomenoin valtion palvelukseen.

Olen katsonut velvollisuudekseni kiinnittää eduskunnan ja valtiovarainvaliokunnan vakavaa huomiota myös tähän puoleen asiassa, ettei kävisi niin, että se epäoikeudenmukaisuus ja epätasapaino, mikä budjetissa on, jäisi sinne vähitellen „jäätäneeksi” ja luonnolliseksi. Tuntuukin siltä, että kysymyksessäoleva talousarvio on „köyhän miehen budjetti” vain, mikäli kysymyksessä ovat valtion omat viran- ja toimenhaltijat. Vertailu vuoden 1939 talousarvioon osoittaa, että toisaalla on valtiotalous laajentunut luonnottomasti ja että toisaalla menot on pidetty luonnottoman alhaalla, etenkin valtion omaa virkailijakuntaa polkien ja siten valtion oman edun vastaisesti. Yhä pitävät paikkansa tasavaltamme Kunnioitetun Herra Presidentin viime vuoden helmikuussa lausumat sanat: „Jos virkamiesten palkat nostetaan tyydyttävälle tasolle, voivat kansalaiset myös vaatia heiltä enemmän”.

Ja siten voidaan myös turvata henkisen viljelyksen ja yleensä pätevän virkamieskunnan jälkikasvu.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Täällä on jo ennätetty antaa budjetille valtiovarainvaliokuntaan lähtiessä eväitä monenlaisia ja runsaasti. Tätä budjettia on arvosteltu ja moitittu. Näin myöhäisenä illan hetkenä olen ryhtynyt käyttämään aikaa pyytämäni puheenvuoroa oikeastaan pääasiallisesti sen vuoksi, että tästä budjetista olen löytänyt erinäisiä myönteisiä piirteitä. Niiden täällä julki ilmaiseminen ei ehkä olisi niin välttämätöntä muutoin, mutta olen aikaisempia talousarvioita käsiteltäessä esittänyt useampaan kertaan arvostelua budjetin rakenteesta ja toivonut siihen korjausta. Nyt on senvuoksi velvollisuuteni todeta, että käsilläolevaan talousarvioon liitetty taloudellinen katsaus tietää parannusta aikaisempiin verrattuna, sillä tietävästi tällainen katsaus esiintyy meidän talousarvioesityksessämme ensimmäistä kertaa. Se on tarkoitettu helpottamaan tulo- ja menoarvion tarkoituksenmukaisuuden arvioimista kansantalouden kannalta. Tällainen arviointi on, (siihen viitataan nimenomaan katsauksessa), tarpeen erityisesti, kun ajatellaan, mitä finanssipolitiikka vaikuttaa yhteiskunnan käytössä olevan ostokyvyn ja hyödykemäärän suhteeseen, siis

lyhyesti sanoen rahan arvoon, edelleen kun ajatellaan, mitä se vaikuttaa työllisyyteen sekä kulutus- ja sijoitustoiminnan keskimääräiseen suuruuteen. (On jo useaankin kertaan huomautettu siitä, että tällaisiin seikkoihin huomion kiinnittämistä vaatii erityisesti se tosiasia, että valtion käsien kautta kulkee yhä suureneva osa kansantulosta).

Mutta olen (kaivannut, tai, niin kuin tahtoisin sanoa), peräänkuuluttanut budjetin rakenteen korjaamista nimenomaan sitä varten, että eduskunnassa tavallinen kansanedustaja, joka ei ole valtiovarainvaliokunnassa, (sellainen kuin minäkin), voisi saada budjettia läpikäydessään tämän budjetin sisällyksestä ja siitä asiantilasta, johon se rakentuu ja johon se pyrkii, sellaisen käsityksen, että olisi jonkinmoinen aavistus siitä, mitä päätetään. Meidän kansanvaltaisen järjestelmämme luonteeseen nimittäin kuuluu eduskunnalle erittäin merkittävänä etuna se, että eduskunta suvereenisesti määrää, minkä suuruisina nämä määrärahat valtion talousarvioon otetaan. Ei ole mikään salaisuus, että valtiovarainministerit ovat vuosivuodelta harjoittaneet sellaista rakastettavaa nenästä vetämistä meihin kansanedustajiin nähden, että budjetin tavallisen ihmisen silmällä katsoen ongelmallisen rakenteen taakse on erinäisinä salavarauksina järjestetty sellaisia erii, joilla on, aivan luovallisuudessa ja kunnioitettavassa tarkoituksessa, tahdottu turvata budjetin kestävyys käytännössä sillä tavoin, etteivät kansanedustajat huomaisi näitä salavarauksia ja kiiruhtaisi, kukin lähinnä harrastamiinsa tarkoituksiin, anastamaan taikka siis edustajavallalla määräämään näitä varoja niin, että budjetti ei kestäisi-kään käytännössä. Ei ole, sanottakoon suoraan, eduskunnan arvon mukaista varsinkaan nykyaikana, jolloin kansanvaltaisuuden periaatteet maailmassa ovat kiirastuksessa, ei ole eduskunnan arvonmukaista, että se jättää perehtymättä talousarvion sisällykseen ja vain noin summamutikassa uskoo sitä majesteettia, jolle minäkin annan hyvin korkean kunnioituksen, nimittäin valtiovarainvaliokuntaa, joka mestaroi tämän budjetin ja lähettää sen sitten eduskunnan tavallisten jäsenten käsiteltäväksi. En uskalla sanoa mitään siitä syvällisestä asiaan perehtyneisyydestä, jota tämä korkea valiokunta on osoittanut budjettia käsi-

tellessään menneinä vuosina, sillä minun vähäpätöisyydelläni ei ole ollut kunnia kuulua siihen valiokuntaan ja seurata siis välittömästi sen työtä. Mutta luulenpa, ettei haittaisi itse valiokuntaakaan, joka voi majesteettillisesti kommentaa mistä virastosta hyvänsä ja kuinka korkealta herralta tahansa mitä papereita ja mitä selvityksiä hyvänsä pöydällensä tehdäkseen itsellensä selväksi, minkälainen asiantila on ja mitenkä tässä budjetissa se asia olisi järjestettävä. Tämän suuntainen ajatuksenjuoksu minulla on ollut takanani, kun olen ehkä vähän nalkuttavalta kuulostavasti toivonut, että budjetti kirjoitettaisiin sellaiseen asuun, että se ei hämäisi ja sekottaisi lukijan ajatuskulkua, vaan että se todellakin ikäänkuin asettaisi tarjottimelle ne tosiasiat, joiden nojalla ratkaisu on tehtävä.

Tämän arvostelun jälkeen tahtoisin tuoda jonkin esimerkin siitä, mitenkä tämä taloudellinen katsaus, josta nyt on puhe, valaisee budjetissa olevien erien arviointia.

Kansantulon kehityksen kuvaaminen, vaikka sen laskemistavasta saattaa olla eri mieltä ja vaikka se tapa, jolla meillä se virallisesti lasketaan, jättää esim. sotakorvaushyödykkeiden maasta siirtymisen näihin määriin vaikuttamattomaksi, tämä kansantulon selvittäminen helpottaa joka tapauksessa edustajille jonkinmoisen summittaisen käsityksen muodostamista siitä, kuinka paljon budjetilla voidaan yleensä varoja käytellä. Me olemme näinä vuosina joutuneet myöskin ankarasti kamppailemaan inflation kanssa. Sen vuoksi se valaistus, minkä katsaus antaa valtion tulojen ja menojen arvostelemiselle inflatiota edistävinä tai vastustavina tekijöinä, on tässä yhteydessä erityisesti paikallaan siinä varsin vaillinaisessa asussakin, missä tämä tieto nyt käsillä olevassa katsauksessa meille esiintyy. Inflation vastustamisestahan meillä on käsittääkseni sekä virallisella että yksityisellä taholla puhuttu aivan epäsuhteellisesti enemmän kuin asiassa on tehty.

Kuvituksen käyttäminen sellaisessakin asiakirjassa kuin talousarvioesityksessä, jollaiseen havainnollistamiskeinoon hallitus on rojhennut turvautua, on mielestäni luettava tälle toimenpiteelle ja budjetille ansioksi. Tarkoitin sivulla 456 olevaa graafillista esitystä, joka pienessä koossa antaa havainnollisen kuvan m. m. siitä

asiantilasta, joka veronkantokykyyn ja maksuvälineiden liikkumiseen nähden valitsee. On totuttu pitämään inflation klassillisena muotona — ja täydellä syyllä — sitä, että valtio ottaa velkaa Suomen Pankista ja joka painaa sitä varten seteleitä. Mutta tästä kuvasta me näemme, että silloin kun valtio on ottanut veroina rahaa omaan käyttöönsä, kun se ei ole pahassa rahankiipeissä, niin veronmaksajat ovat joutuneet tekemään vekseleitä näiden verojen maksamiseksi ja näitä vekseleitä on rediskontattu Suomen Pankkiin, niin että inflatorinen tekijä on siirtynyt vaikuttamaan tätä tietä. En suinkaan ole tällä tyhjentyä tämän valaisevan kuvan koko sisällystä, mutta en ole voinut jättää siihen esimerkkinä viittaamatta.

Kuvaus valtiontalouden kehityssuunnasta on katsaus myös kiitettävästi antanut valaisua asiaan sikäli, kuin käytettävänä oleva aineisto on tehnyt sen mahdolliseksi. On selvää, että kun pysähtyy ajattelemaan ja tarkastelemaan tätä kuvausta, niin herää mielessä monia sellaisia seikkoja, joiden suhteen toivoo tätä järjestelmää kehitettävän tulevaisuudessa, ja siinä kohdenhan täällä on jo eräässä aikaisemmassa puheenvuorossa esitetty hyvin varteenotettavia näkökohtia.

Kaikki tunnustus siis siitä, että budjetin rakenteen taikka budjetin laatimistavan uudistuksen tielle nyt on vihdoin edessä muodossa lähdetty. Siitä, mitä toivoisi lisäselvitystä jo nykyisessä vaiheessa, siitä voisi tietenkin puhua paljon. Aikaisempi valtiovarainministeri ed. Törngren sillä paikalla ollessaan jo hahmoitteli eduskuntapuheessaankin vähän, mihin suuntaan itse budjetin varsinaista rakennetta tullaan kehittämään ja uudistamaan. Nykyiseltä hallitukselta, joka on istunut niin vähän aikaa ja joka sinä aikana on jo ryhtynyt kiitettäviin toimenpiteisiin monessa katsannossa, ei tietenkään voi ilman muuta vaatia, että se olisi tässä ensimmäisessä budjetissaan toteuttanut tuollaisen laajakantoisen uudistuksen. Mutta sitä on luvannut, jollen erehdy, nykyinenkin valtiovarainministeri eräässä haastattelussa, jonka olen lukenut, ja sitä oikeuttaa ehkä odottamaan myöskin se seikka, että valtiovarainministeriössä on viljelty oikeastaan poliittisessa elämässä varsin hyödyllistä jatkuvaisuutta, konti-

nuiteettia, koska nykyinen herra valtiovarainministeri on samassa ministeriössä toiminut vuosikausia aikaisemmin.

Tätä silmällä pitäen ja muutoinkin olisi kuitenkin hyvin helposti voitu tehdä budjetti perusteittensa taikka tämän taloudellisen katsauksensa puolesta erinäisissä katsannoissa täydellisemmäksi tai valaisemmaksi kuin se nyt on. Otan esimerkin sellaisista kuin alkoholituloista. Alkoholien myynnillä kertyi kaikkiaan viime vuoden kuluessa 12.8 miljardia markkaa. Kuluvana vuonna ensimmäisellä vuoden puoliskolla nämä tulot tekivät noin 7.5 miljardia ja elokuun loppuun mennessä oli ylitetty 10 miljardin raja, niin että voidaan olla varmoja, ettei tämä summa jää tänä vuonna pienemmäksi kuin edellisenä. Tästä määrästä on 85—90 % verotuloluontoista. Tämä muu osa menee valmistus- y. m. kustannuksiin ja on siis normaalinoma, joka voidaan vähentää. Verotuloluontoinen osa tulee valtiolle, mutta se tulee eri teitä. Siitä tulee osa valmisteveroina, osa taas Alkon osakeyhtiönä maksamina tavallisina veroina ja vihdoin yhtiön voittona. Herra valtiovarainministeri viittasi täällä budjetin esittelypuheessaan siihen, että oli siirretty verotulojen puolelle joku määrä voittona muutoin tulevasta summasta. Mutta tämä sikseen. Kun nyt on kysymys erästä, joka vastaa 11 % tai niille paikoin koko meidän budjettimme loppusummasta, niin ei olisi kohtuutonta vaatia, että perusteluihin, taikka lopussa olevaan taloudelliseen katsaukseen olisi merkitty, kuinka paljon suunnilleen näitä eri teitä tuosta erästä valtiolle tulee, jotta lukija saisi siitä suhteellisen helposti yleiskatsauksen. Tällaisen verotulon, eri muodoissa valtiolle kuleutuvan verotulon, suuruus ja kannantatapa pitäisi olla vaivattomasti budjetista selville saatavissa, noin suunnilleen. Kaiken verotulon luontaisen valtion tulon käytön pitäisi olla eduskunnan määrättävissä ja valvottavissa. Tätä selvitystä, josta nyt olen puhunut, kaipaankin sitä suuremmalla syyllä, kun on kysymys asiasta, jonka monimutkaiset ja vaikeat sosiaaliset puolet velvoittavat kansanedustajia kohdistamaan siihen jatkuvasti tarkkaa huomiota.

No, itse tämän käsillä olevan budjetin sisällys, budjettina arvostellen, on saanut

täällä valaisua. Se on, tahtoisin lyhyesti käsityksenäni sanoa, suuruudeltaan sitä luokkaa, että se panee vakavasti kysymään, onko tulo- ja menoarvio oikeassa suhteessa kansantalouden tilaan, nimenomaan kansantulon suuruuteen ja kesittääkö tulo- ja menoarvio myös käytännössä; nämä kaksi kysymystä, jotka olemme eduskunnassa niin monen talousarvioehdotuksen yhteydessä kuulleet esittävän ja niihin vaihtelevalla menestyksellä yritettävän vastata. Hallitus on oikeudenmukaisuuteen ja taloudelliseen tervehtymiseen pyrkien esittänyt veronalennuksia, joista on puhuttu erikseen. Mutta budjetti osoittaa vahvaa menojen nousua. On syytä epäillä, voidaanko tämä budjetti viedä läpi ilman, että se aiheuttaa olennaisesti inflatooristen tekijäin vahvistumista ja siten vaikeuttaa sen probleeman ratkaisemista, joka nykyisellä hallituksella raskaana perintönä edeltäjältään on hoidettavana. Tuntuu siltä, että valtiovarainvaliokunnan on syytä olla liiaksi luottamatta siihen, että hallitus on oikein arvioinut budjetin mittasuhteet, syvennyttävä tähän kysymykseen, ja en tahtois jättää sanomatta, että olisi saatava huomattavasti alennetuksi tämän budjetin kokonaismäärää, oikein noin miljardeissa (Ministeri Peltonen: Ylimääräisiä budjetteja otettava.), ja niin, että ylimääräiset budjetit eivät sitten tätä toimenpidettä tekisi tyhjäksi. Tällaisen platoonisen toivomuksen lausuminen on tietysti kovin helppoa, sanotaan tähän huomautukseeni, jollei sitä perustella. Minusta tuntuisi siltä, kuin syventymällä näihin investointeihin, joita tämänkin budjetin puitteissa aiotaan tehdä, ja varsinkin niihin, jotka eivät tästä suoranaisesti ilmene, mutta joita tämä budjetti näyttää ikäänkuin enustavan, voisi ajatella nyt korjausta. Täällä on puhuttu aivan oikein siitä seikasta, että budjetin eri osien kesken on olemassa hyvin suurta epäsuhdetta ja että erinäisiä piirejä kohtaan inflation johdosta on tehty ja tehdään tässä budjetissa hyvin karkeaa vääryyttä. Sitä tuskin valtiovarainvaliokunta nyt oikein noin perusteellisesti voi tässä yhteydessä korjata. Sillä nyt on edettävä jatkuvaisuutta noudattaen ja erien käyttelyssä on noudatettava sitä varovaisuutta, josta olen parhaillaan puhumassa.

Luen täältä budjetin liitteestä sivulta 462 seuraavan kohdan, joka valaisee investointeja sellaisilta kohdilta, jotka eivät välittömästi näy tästä talousarviosta. Siellä sanotaan valtion liikelaitoksista, että niiden investointitarpeet harvoin tulisivat tyydytetäviksi tulo- ja menoarvion kautta. „Tärkeimpänä poikkeuksena on voimakkaasti laajentuva Imatran Voima Oy ja sen tytäryhtiö Oulujoki Oy, joiden jo käynnissä olevien töiden rahoittaminen edellyttää vuosina 1949—52 varoja nykyisten kustannusten mukaan yhteensä p. 3,800 milj. markkaa, josta vuonna 1949 n. 2,300 milj. mk ja, jos myös suunnitellut uudisrakennustyöt otetaan mukaan, lisäksi vielä yli 10 miljardia markkaa.” Tämä välähdyttää näköalaa, joka arvatakseni koskee koskivoimarakennuksia, siis sellaista menoa, joka kansantaloudellisesti on hyvin paikallaan ja tarpeellinen. Kysymys vain on siitä, mikälaisella vauhdilla juuri tässä asioiden vaiheessa on käytävä näihin miljardeja sijoittamaan. Siitä tässä samassa taloudellisessa katsauksessa viitataan siihen, että on myöskin tarkoituksenmukaista tehdä tällaisia sijoituksia silmällä pitäen työtilaisuuksien tarvetta tai runsautta. Jos nyt, niin kuin on mahdollista, alkaa tulla sellainen kausi jonkin ajan kuluttua, jolloin työttömyyttä voi ilmetä, niin silloin tällaisten rakennustöiden varalla oleminen saattaa merkitä hyvin tärkeää tasapainotekijää.

Aivan jännittynein mielin ajatellaan tavallisten kansanedustajien ja tavallisten kansalaisten keskuudessa juuri tuon inflation pysäyttymisyritysten onnistumista ja sen mahdollisuuksia. Kun työväenhallitus, jolla on edellytyksiä saada työväestön arvostelukykyisimmän osan tukea vaikeiden kansantaloudellisten problemien ratkaisuille, voi tehdä yhteiskunnalle suurta palvelusta todella saattamalla käytännössä vaikuttamaan sen taloudellisen sivistyksen syvenemiseen, jota viime vuosien kokemukset m. m. työpalkkojen muodollisesta noususta ja reaali-palkkojen nousemattomuudesta tai laskusta ovat antaneet, niin on syytä toivoa, että siinä vaikeassa kamppailussa, joka on suoritettava rahanarvon pelastamiseksi ja johon herra valtiovarainministeri täällä keskustelun avauspuheessaan vakavasti viittasi, että siinä kamppailussa hallituksen onnistuu pelastaa meidän markkamme arvo nykyisissä vaikeuksissa ja siten suorittaa

sellainen työ, jolla on kantavuutta kauas tulevaisuuteen.

Ed. Kaukamaa: Herra puhemies! Hallituksen budjettiesitystä tarkastaessa kiintyy huomio aivan erityisesti siihen, miten menojen lisäys eri pääluokkien kohdalla on hyvin erilainen. Budjettitarkastelussa on luonnollisesti lähdettävä siitä, että yhä elämme suurissa taloudellisissa vaikeuksissa, että kannettavanamme on suuria rasituksia ja että lainoitukseen on pakko turvautua. Hallitus on kuitenkin esityksessään joutunut — luonnollista sekin — ottamaan jatkuvan kehityksen vaatimat lisääntyvät tarpeet varteen. Mutta kuten sanottu menojen jakaantuminen on varsin epätasaista. Jos vertaamme esim. 10 Pl:n, joka sisältää opetusministeriön ja siihen kohdistuvat hallinnonhaarat, menojen kasvua kulumassa olevan vuoden menoarvioon merkittyyn summaan, toteamme menojen lisäyksen vajaksi 44 %:ksi, kun taas 14 Pl:n kohdalta, joka käsittää sosiaaliministeriön hallinnonhaaroineen, kasvu ylittää 400 %. Vaikka viimeksimainituista menoista osa tulisikin takaisin valtiolle tuloina perittäväksi, niin sittenkin erotus näiden pääluokkien kohdalla on suuri. Jälkimmäisen, voi sanoa, suorastaan valtava kasvu selittyy siitä, että sosiaalisella alalla olemme toteuttamassa toistakymmentä vuotta kauaskantoista lakia, mikä kysyy miljardeja, kun taas koululaitos yhä odottaa suurta uudistustansa, toisin sanoen sillä alalla poljetaan pääasiassa paikallaan.

Olemme yksimielisiä siitä, että sosiaalilainsäädäntöä ja sosiaalista huoltoa on kehitettävä, mutta lienee myös sitä mieltä, että opetuslaitoksemme on juuri tänä ajankohtana aivan erityisen tuen ja kohentamisen tarpeessa. Olemme iloisia siitä kun näemme valtion tulo- ja menoarvioon otetuksi nyt toistamiseen määrärahan Suomen Akatemian varten ja kun toteamme hallituksen pyrkivän tukemaan tieteellistä työtä ja yliopiston opetusta m. m. korottamalla dosenttistipendejä. Valitettavaa vain on, että nuorille tieteenharjoittajille tarkoitettut apurahat ovat paljon menettäneet sodan edellistä merkitystään ja että nuoret tiedemiehet toimiessaan amanuensseina ja assistenteina ovat alipalkkattuja. Tyydytyksellä on pantava merkille esitys nykyisin niin tärkeän tieteeseen kuin psykologian varsi-

naisen professorin viran perustamisesta Helsingin yliopistoon.

Mitä sitten koululaitokseemme tulee, emme hallituksen esityksestä löydä entisestä poikkeavaa. Tavanmukaisten palkka- ja muiden menojen lisäksi ehdotetaan eräiden järjestelynälaisten oppikoulujen täydentämistä sekä eräiden suurten yksityisten oppikoulujen ottamista valtion haltuun. Uusien yksityisoppikoulujen perustamisen ja valtion-apua nauttivien koulujen luokkien lukumäärän lisääntymisen vuoksi on katsottu taas tarpeelliseksi 46 milj. lisämääräraha. Itä-Suomen seminaaria ei vielä ensi vuonakaan saada toimintaan omana seminaarina sille ehdotetussa paikassa. Kansakoululaitoksen osalta taas on uutta viiden uuden kansakouluun perustuvan keskikoulun perustamishdotus. Muissa kohdin budjetti kulkee totunnaisia latuja 10 Pl:n osalta.

Minkälainen on sitten tilanne tällä hetkellä koululaitokssessamme? Kouluhallituksen kansanopetusosaston hiljattain julkisuu-teen antamien tietojen mukaan kansakoulunopettajain vajeus on nyt yli 2,000. Viime lukuvuonna oli avoimia virkoja väkijäisesti täyttämättä 1,315, nyt 1,840. Vajeus on sotien jälkeen kasvanut huomasti. Lukuvuotena 1944—45 oli vain parikymmentä epäpätevää väliaikaista viranhoidajaa, seuraavina jo 335, 985, 1,315 ja nyt vihdoin 1,840. Viimeksi mainittuun lukuun tulee lisäksi noin 300 virkakelpoisuutta vailla olevaa henkilöä, jotka palvelevat kouluissamme henkilökohtaisina sijaisina, sekä noin 200 kotitalousopetusta hoitavaa epäpätevää henkilöä. Ylioppilaita on nykyisin opettajantehtävissä väliaikaisina noin 700—800. Nämä luvut osoittavat, miten epätasaisen opetuksen kotiemme tytöt ja pojat kansakouluissa saavat. On arvioitu, että maan noin 450,000 suomenkielisestä kansakoulunoppilaasta liki 100,000:lla on puutteellisempi opetus kuin niillä, joita virkakelpoiset vakinaiset opettajat kasvattavat. Eniten ovat kärsimään joutuneet suurten asutuskeskusten koulut sekä rajaseutujen ja hävitetyn Pohjois-Suomen koulut. Meidän on epäilemättä todettava, että tilanne ei ole valoisa. Sen auttamiseksi on poikkeustietä ryhdytty valmistamaan opettajia ylioppilastutkinnon suorittaneista. Tätä tietä on seuraavina vuosina laskettu saataavan noin 300 opettajaa sen lisäksi, mitä seminaa-

reissa ja korkeakoulussa valmistuu, mikä määrä, viimeksimainittu, tällä hetkellä on 675 valmistumisasteella olevaa opettajakokelasta. Toisaalta on huomioon ottaminen, että edellisen eduskunnan hyväksymä ja vahvistuksen saanut laki maalaiskansakoulujen muuttamisesta 7-luokkaisiksi on jo lisännyt virkoja n. 80:llä ja että tämän muutoksen takia on laskettu kaikkiaan tarvittavan 600—700 opettajaa lisää. Lähi-vuosina ei siis kansakoululaitoksemme ole odotettavissa tilanteen suurtakaan valkenemista, vaan saamme edelleen tottua siihen, että johtokuntien ja tarkastajien on koetettava värvätä epäpätevää voimaa opetusta hoitamaan. Se on useinkin hyvin vaikeasti suoritettava tehtävä, ja ilman muuta on selvää, että läheskään aina ei onnistuta.

Tilanne oppikoululaitoksen kohdalla on yhtä huolestuttava. Erään laskelman mukaan viime lukuvuotena oli joka viides valtion oppikoulujen opettaja epäpätevä, yksityisoppikoulujen opettajista joka toinen. Viimeksimainittuja kouluja on 60 % kaikista. Tällä hetkellä opettajavajaus lienee n. 200. Meillä on nyt oppikouluja, joissa lähes kaikki opettajat ovat muodollista pätevyyttä vailla, ja ainakin on mainittu yksi, jossa kaikki ovat tällaisia. On oppikoulu, jonka rehtorina toimii lakitieteen ylioppilas. On kouluja, joissa lehtorin virkoja hoitavat keskikoulun tai sen lisäksi kauppaopiston käyneet henkilöt. Näiden rinnalla ylioppilaan pätevyys tuntuu jo melkoiselta, vaikka asianomaiset eivät opinnoiltaan edustaisikaan alaa, jota he koulussa opettavat. Entä milta näyttää jälkikasvu? Viime lukuvuonna uusia opettajaharjoittelijoita ei ollut neljättäkään osaa normaalista vuotuis-tarpeesta. Viime aikoina on maahan perustettu lukuisia uusia oppikouluja, mikä tietää opettajanvirkojen huomattavaa lisääntymistä. Samaan aikaan normaalilyseoissa auskultoitvien määrä on pientä sodan jälkeistä kasvua lukuunottamatta vähentynyt. Tilanne on tällä hetkellä seuraava: Tyttönormaalilyseossa auskultantteja on kaikkiaan 102, joista 56 seuraa harjoitusaineiten — siis laulun, käsitöitten, kotitalouden ja voimistelun — opetusta ja lukuaineiden osalle jää vain 46. Suomalaisen normaalilyseon opettajaharjoittelijain luku nousee 60:een, niistä kymmenkunta harjoitusaineita seuraavia. Ennen sotia näissä kahdessa koulussa oli yleensä yhteensä n. 400

auskultanttia. Kaikkein murheellisin tilasto on ruotsalaisen normaalilyseon osalta. Kun siellä ennen sotia oli n. 20—30 opettajaharjoittelijaa, heitä on nyt 9, niistä 6 ensimmäistä lukukauttaan. Mitä sitten eri lukuaineisiin tulee, on kummassakin suomalaisessa normaalilyseossa pappeja 15. Tämä korkea luku selittyy siitä, että monet nuoret maaseudun papit toimivat seurakuntavirkansa ohella paikkakuntansa oppikoulun uskonnonopettajina ja senvuoksi lisäävät pätevyyttään auskultoimalla. Matematiikan opettajakandidaatteja on molemmissa suomalaisissa normaalikouluissa 4, luonnonhistorian 3, latinankieltä kuuntelee 2, ja hyvin vähän on myös ruotsin ja englannin kielten auskultantteja. Ei ole siis ihme, vaikka monia virkoja onkin jouduttu julistamaan haettavaksi kerran toisensa jälkeen, toistakymmentäkin kertaa. Erittäin huolestuttava ilmiö on ollut pätevien opettajien hakeutuminen pois oppikoulualalta joko kokonaan toiselle toimialalle tai sitten paremmin palkattuihin kauppaopiston, merenkulkuopiston, teknillisen opiston j.n.e. opettajanvirkoihin. Ei ole näin ollen kummeksuttavaa, vaikka toteammekin, että oppikoulunopettajien muodollisen pätevyyden taso on suuresti laskenut. Ennen ensimmäistä maailmansotaa valtion oppikoulujen lehtoreista oli lisensiaatteja ainakin joka kolmas, nyt vain n. 5 %. Nämä korkeimmalla akateemisella oppiarvolla varustetut pedagogit olivat ennen koululaitoksemme johtavia persoonallisuuksia. Nykyisin lisensiaatit eivät hakeudu koulunopettajan virkoihin, vaan päinvastoin kaikki ovat sieltä kohta kokonaan pois.

Moni opettaja on viime vuosina useasti joutunut itseltään kysymään, kannattaako uhrata koko elämänsä työlle, jonka tyydyttävä suorittaminen vallitsevissa taloudellisissa olosuhteissa on osoittautunut ylivoimaiseksi. Eikä ihme, että varsinkin oppikoulunopettajain rivit ovat harvenemistaan harvenneet ja että yhä useammat ovat siirtyneet taloudellisesti tuottavammille aloille, missä heidän työkykynsä on menestyksellisesti käytetty hyväksi. Tämä koululaitoksemme menettämä vines on ollut parhaassa iässä olevaa ja useinkin parasta kasvattajainesta. Meillä on monasti sanottu, että opettajistomme, niin kansakoulu- kuin oppikouluväkikin, on isänmaallista ja uhrautuvaa, sellaista, joka asettaa yleisen edun

oman yksityisetunsa edelle ja yläpuolelle. Näin varmasti onkin ollut, mutta silläkin lojaalisuudella on rajansa, kun se törmää taloudelliseen pakkomuuriin. Ja jos sanotaan, että valtiovalta voi luottaa maan opettajakunnan uhrautuvaisuuteen, eikä toisaalta olisi tärkeätä, että opettajisto voisi luottaa valtiovallan asiallisuuteen. Eikö siis työntekijäin luottamus työnantajansa ole yhtä tärkeää? Kylmä tosiasia on, että tätä luottamusta ei viime vuosina enää ole ollut, ja sen seurauksena koulusalit ovat tyhjentyneet pätevistä opettajista. Tämä ei johda mihinkään muuhun kuin opetus- ja kasvatustyön tason ja sen tehon arveluttavaan heikkenemiseen ja sitä tietä koko kulttuuri-elämämme tason madaltumiseen. Onko meillä varaa jättää maan nouseva nuoriso vaille sitä ohjausta, mitä se herkimmissä ja vastaanottavimmassa kehitysiässään ehdottomasti kaipaa? Onko sille tarkoitettu opetus- ja kasvatustyö vähemmän tärkeä ala kuin, sanokaamme, sosiaalisten uudistusten toimeenpano tai eri elinkeinojen kehittäminen, joita varmasti pidämme tuiki välttämättöminä? Me tiedämme, että kaikki korkeakoulumme ovat tulvillaan opiskelijoita ja että nimenomaan käytännöllisille toimialoille valmistavat eivät voi ottaa vastaan kuin murto-osan niihin pyrkijöistä. Mutta samaan aikaan opettajan uralle aikovia ei ilmattu läheskään tarvetta vastaavaa määrää, ei edes niihin pikakoulutuslaitoksiin, joita hätätila on pakottanut perustamaan. Nuo tilapäisluontoiset opettajanvalmistuslaitokset puhuvat selvää kieltään tilanteen vakavuudesta. Tällaisen hätäratkaisun keksiminen tuo kieltämättä lievitystä kansakoululaitoksemme potemaan opettajapulaan, mutta epäkohtia se ei juuriaan myöten poista. Siihen voidaan päästä vain muuttamalla palkkausta, muuttamalla se sellaiseksi, että nuoret naiset ja miehet uskaltavat todella valita elämänurakseen, pysyväksi ammatikseen, kasvattajan työnsä. Ja mitä oppikoululaitokseen tulee, siellä ei edellmainittu hätäratkaisukaan edes tule kysymykseen, siksi perusteellista erikoistumista ala vaatii. Tätä ajatellen tulee kysyneeksi, tyydytääkö ehkä siihen, että heikoin ylioppilasaines, joka kovan kilpailun takia ei kykene sijoittumaan muille henkisen työn aloille, että se hakeutuu oppikouluihimme? Ja kuitenkin kansamme yhä enenevässä määrässä yrittää saada tyttänsä ja poikansa

nimenomaan oppikouluihin, eikä voitane kieltää, että valtiovalta epäsuorasti tukee tätä pyrkimystä laiminlyömällä ammattiopetuksen kyllin tehokkaan kehittämisen. Meillä on aivan liian vähän ammatillisia kouluja ja nekin aivan liian pieniä voidakseen ottaa vastaan kaikki niihin haluavat, mutta samalla meillä on aivan liian vähän oppikouluja ja nekin kovin ahtaissa oloissa työskenteleviä. Vuoroluku on niissä useimmissa säännöllinen ilmiö. Onko näin kansoitetut oppikoulut jätettävä ehkä heikoimmasta ylioppilasaineksesta valmistuvan opettajiston käsiin, vai eikö koululaitoksen edun mukaista olisi pyrkiä voittamaan työntekijöikseen etevä ja mahdollisimman korkealla muodollisella pätevyydellä varustettuja opettajia? Vastaus voi vain olla, että koulun ja siten koko kansakunnan edun mukaista on kiinnittää kasvattajiksi todella kykenevää ja ammattinsa elämänurakseen tuntevaa väkeä. Sen käsiin voidaan silloin uskoa nuorisomme henkisten voimien esiinkirvoittaminen, joka ei luonnistu ilman opettajan taitavaa kättä. Opettajan työ on sekin ammattihenkilön työtä. Nuorisossa meillä taas on pääoma, jonka hyväksi uhratut varat varmasti tulevat aikanaan takaisin korkoa korolle kasvaneina. Tiedän hyvin, että tähän moni vastaa: kyllä asia on tärkeä, mutta mistä varat. En voi kuitenkaan käsittää, kuinka meillä on mahdollista jättää tämä kysymys aina viimeisenä ratkaisuaan odottamaan ja sallia odotellessamme tapahtuvan paljon vaurioita. Eihän nytkään voi olla kysymys mistään ohimenevästä sotien aiheuttamasta lamakaudesta koulualalla. Kyllä syyt ovat myös ja paljoita toisaalta, ja kysymys on samalla tultuuriamme uhkaavasta madaltumisesta ja suurten arvojen käyttämättä jättämisestä.

Edessämme on jälleen „köyhän miehen budjetti”, kuten herra valtiovarainministeri sanoi. Mutta emme kai sittenkään ole niin köyhiä, että sivistystyölle emme pysty uhraamaan paljoakaan enempää kuin edellisinä vuosina ja ettemme rohkenisi kipeämpään epäkohtaan jo vähitellen tarttua. Kansanedustajain tekemät monet aloitteet osoittavat kieltämättä, että tällä alalla parantamisen tarve on yleinen ja että nimenomaan tajutaan, missä syvimmit syyt nykyiseen tilanteeseen piilevät. Opettajapula ei pystytä lähivuosina poistamaan ilman radikaalista suhtautumisen muutosta tässä

suhteessa, ei kansa- eikä oppikoululaitoksesta, ei pikakoulutuksella eikä kurseilla. Syntyväisyystilasto näet osoittaa, että opettajatarve on yhä kasvava. Sen vuoksi en ole voinut olla kiinnittämättä eduskunnan ja eritoten valtiovarainvaliokunnan huomiota tähän todella vakavaan kysymykseen, koko kulttuuriamme syvästi koskevaan kysymykseen, jotta eduskunta jo tätä budjetin käsitellessään tekisi voitavansa epäkohdan poistamiseksi. Meidän kannattaa todella uhrata nuoren polven hyväksi, koska se on sijoitusta tulevaisuuden varalle ja koska pieni kansa voi suurten kanssa kilpailla vain kulttuurin kaikille avoimella kentällä.

Ed. P. Leskinen: Herra puhemies! Hallitus lupasi ohjelmassaan talouspoliittisella alalla muun muassa: edessä olevat vaikeudet ja kannettavamamme olevat rasitukset on pyrittävä jakamaan tasapuolisesti eri kansalaisryhmien kesken. Tässä suhteessa hallitus toivoo jo aivan ensitilassa voivansa jättää eduskunnalle konkreettisia ehdotuksia. Valtion menoja vähentämällä ja verorasitusta oikeudenmukaisammalla hallitus pyrkii helpottamaan niiden kansalaisryhmien asemaa, jotka näissä olosuhteissa elävät ahtaimmassa puristuksessa. Siis: 1) valtion veroja vähennetään ja 2) verorasi- tusta vähennetään sekä 3) verorasituksen paino jaetaan oikeudenmukaisemmin vähä- väkisten hyväksi.

Tarkastakaamme esillä olevan talousarvion näkökulmasta, miten nämä lupaukset on täytetty. Ovatko valtion menot vähentyneet? Eivät ole. Ne ovat lisääntyneet siitä, miksi ne eduskunta kuluu vuotta varten arvioi, 26 miljardilla markalla, siis 36 % ja edellisen hallituksen arviosta yli 32 miljardilla (Oikealta: Entäs inflatio?). Menot ovat 98.5 miljardia, joka summa on suunniteltu koottavaksi suurimmaksi osaksi veroilla. Verotulot tulisivat olemaan 71 miljardia eli noin 73 % tuloista, jos lainoit huomioidaan. Kuluvaksi vuodeksi ne oli arvioitu 55.5 miljardiksi, joten lisäys on 16 miljardia, ja vaikka niiden tuotto tulee- kin kuluvana vuonna arvattavasti suurem- maksi arvioituja, kasvavat verotulot ensi vuonna kuitenkin huomattavasti. Kun ve- ronmaksajain määrä ei lisäännä, mutta ve- roilla koottavat tulot kasvavat, ei kansan verorasitus voi vähetä, vaan lisääntyy.

Miten jakaantuu talousarvion verotulo verojen luonteen mukaan? Verojen koko- naistulosta tekevät välittömät verot 25.3 miljardia eli 35.6 %, ja välilliset verot 45.7 miljardia eli 64.4 % kaikista tuloista. Ku- luvaa vuotta varten oli vastaava prosentti 53.2. Kehityssuunta käy siis välillisten ve- rojen suhteellisen lisääntymisen suunnassa.

Välillisten verojen osuuden lisääntyminen vallitsevilla oloilla on vähäväkisten kan- nalta monesta syystä turmiollinen. Tulli- ja liikevaihtovero tuottavat melkein puolet ajatellusta verotuksesta. Valuuttasyistä ei tuoteta mitään ylellisyystavaroita. Tupak- kaa ja kahvia ei katsota enää kansalaistie- toisuudessa ylellisyydeksi. Päinvastoin pi- detään suotavana, että esim. harrastus kah- viin vähentäisi nuorisoin kiinnostusta alko- holiiin. Vaikka tullimaksun kohoaminen yksityisessä nimikkeessä ei vastaakaan veron arvossa tapahtunutta laskua, niin tullin koh- distuu kuitenkin yksipuolisesti vain välttä- mättömyystavaroihin. Liikevaihtovero on vaikutuksiltaan vieläkin pahempi, ollen määräprosentti tavarain tai palvelusten hin- nasta. Säännöstelytalouden olosuhteissa usein hyödykkeiden, kuten esim. tekstiilien ollessa normeerattuja niitä saattaa ostaa vain välttämättömän määrän. Tällöin vero- tus pakosta kohdistuu erittäin räikeänä suh- teellisesti raskaammin köyhään varakkaam- man eduksi. Samoin on palvelusten laita. Ei voi olla oikein, että pienkäsitöyläiset, esim. parturi, kampaaja y. m. maksavat ve- roa omasta työstään. Liikevaihtoverolain muutos on käynyt välttämättömäksi sekä veromäärään että kantotapaan nähden. Hallitus ei ole kuitenkaan tällaista ehdot- tanut ja nähtävästi ei aiokaan esittää. Kun ryhmämme on tässäkin allekirjoittaneen nimissä tehnyt aloitteen, on siihen sangen vankat perusteet. Liikevaihtovero säädet- tiin ehtyneitten tullitulojen vastikkeeksi sodan olosuhteissa. Nyt tullitulot jälleen kasvavat, joten liikevaihtoveroa voidaan alentaa ja harkinnan mukaan eräissä ta- pauksissa poistaaakin ja välillisten verojen osuutta tällä tavalla pienentää. Valmiste- verot ovat luku erikseen. Nekin kohdistu- vat lähinnä vähävaraisten käyttämiin tar- vikkeisiin, kuten virvoitusjuomat, tulitikut j. n. c. Kun niiden tuoton suunnitellaan kasvavan, merkitsee välillisten verojen kautta lisääntynyt veronkanto nimenomaan vähävaraisten veronmaksajien suhteellista

verorasituksen suurenemista. Tarvitseeko mainitakaan, että alkoholijuomien myynnillä välillinen verotus mitä suurimmassa määrin rasittaa suhteellisesti nimenomaan vähävaraista väestöä, muuten vero, joka ei laisinkaan käy ilmi talousarviossa.

Sosialidemokraattisen puolueen veropoliittisessa ohjelmassa on aina korostettu, että välilliset verot rasittavat suhteellisesti pahiten köyhiä, joten verotuksessa olisi päästävä välittömien verojen osuuden lisäämiseen. Hallitus sen sijaan on nyt tätä osuutta vähentänyt ja siten siirtänyt verorasituksen painon yhä enemmän köyhien harteille. Hallitus on siis pettänyt ohjelmansa veropoliittiset lupaukset ja puolueohjelmansa vastaavat säädökset.

Kun valtiovarainministeri teelmänsä esitelypuheessa erityisesti mainitsi hallituksen esitystä tulo- ja omaisuusverolain muuttamiseksi vähäväkisten veronmaksajain verokuorman helpottajana, on siitäkin lausuttava jo tässä yhteydessä eräitä näkökohtia, vaikka asiaan onkin tilaisuus aikanaan lähemmin vielä kajoa. Herra ministeri piti teelmänsä löysin rantein vedettynä ja ennen kuulumattoman rohkeana. Katsokaamme sitäkin hallituksen veropoliittisen ohjelman lupausten näkökulmasta. Tuleeko siitä verorasituksen siirtäjä köyhien pienituloisten harteilta rikkaiden suurtuloisten harteille? Ketkä maksavat nyt tuloveron pääosan? Vuonna 1938 oli verotettavia 445,000, vuonna 1947 niitä oli yli miljoonan. Näistä sellaisia, joiden tulo nousi enintään 134,000:een oli 95 % ja ne maksoivat kaikkien fyysillisten henkilöiden veroista 85 %. Palkannauttijain osuus tuloveron kokonaistuotosta liiketulojen osuuteen nähden on suuresti kasvanut. Jos hallitus halusi toteuttaa ohjelmansa veropoliittisen lupauksen, olisi peruseriaatteen pitänyt olla, ettei veroa aseteta henkilöille, joiden tulot ovat toimeentulominimissä ja että suurituloisille sekä suurille omaisuuksille veroa olisi entisestään lisätty. Tekikö hallitus näin? Ei tehnyt. Päinvastoin samalla kun pienille tuloille annettiin pieniä helpotuksia, vähennettiin suurituloisten veroa enemmän. Kun esim. 100,000 markan tuloista hallitus katsoo voivansa vähentää veroa 4,000 markkaa, aiotaan 4 miljoonan markan tuloista vähentää 240 000 markkaa. Näin ei siirry verotaakka köyhien harteilta rikkaiden kannettavaksi, kuten

hallitus lupasi, vaan verot jäävät edelleen vähäväkisten kannettaviksi. Tässä eivät auta puheet prosenteista, sillä veroja ei makseta prosenteilla, vaan markkoilla. 4 miljoonan markan tuloista jää veron nykyiselläänkin ollen ja vielä veroa lisäämälläkin, paljon yli toimeentulon. Mutta 100,000 markan tuloilla huoltovelvollinen ei tule toimeen, joten sellaisen täytyy olla verovapaa. Näin on ryhmämme ehdottanutkin omassa verolakiesityksessään. Hallitus aikoo nostaa verovapaan tulon alarajaa nykyisestä 40,000 markasta vain 60,000 markkaan ja verovapaan omaisuuden alarajaa nykyisestä 100,000 markasta vain 300,000 markkaan. Tällaiset ehdotukset ovat pienituloisten veronmaksajain ja pienomaisuuksien omistajien pilkkaamista, heidän verorasituksillaan leikkitelemistä. Kun tämä verolain muutos tulee lähiaikoina erikseen käsiteltäväksi, en siihen tässä pitemmältä nyt kajoa. Mainitsen kuitenkin, että ryhmämme tulee ehdottamaan tulo- ja omaisuusverolain muutokseksi, paitsi muuta, verovapaan tulon alarajaksi 100,000 markkaa ja verovapaan omaisuuden alarajaksi 800,000 markkaa. Nämäkään eivät vielä vastaa markan arvossa tapahtunutta laskua. Sitä paitsi hallituksen veronalennusehdotukset ovat vain lupauksia, joiden lopulliset vaikutukset ovat esillä vasta vuonna 1950, kun huoennukset tulisivat 1949:n tuloista. On selvää, että inflation mahdollinen jatkuminen eliminoi tyhjäksi suunnitellut huoennukset. Sen vuoksi veroalennukset on saatava jo 1948:n lopullisessa verotuksessa.

Tällaiset ovat talousarvion veropoliittiset opetukset. Kun veronmaksajia on miljoona ja veroa aiotaan kantaa 71 miljardia markkaa, tulee siitä 71,000 keskimäärin jokaista veronmaksajaa kohden. Näin ollen täytyy sanoa: jos kuluneina vuosina ovat talousarviot olleet köyhän miehen taloudenpitoa, on tämä nyt käsiteltävänä oleva talousarvio tyypillinen verovoudin budjetti, joka verohelpotuksia teeskennellen todellisuudessa yhä raskaampaa asettuu kansan harteille ja erityisesti vähäväkisten veronmaksajain harteille.

Verorasituksen pienentämiseksi on lähinnä kaksi mahdollisuutta: 1) valtion menojen supistaminen ja 2) tulojen lisääminen. Hallitus ei ole kumpaakaan edellytystä löytänyt. Joko ei ole osannut tai ei ole halunnut. Edellinen lieene oikeampi

joten se kärkevä arvostelu, jonka oikeistososialidemokraatit kohdistivat Pekkalan hallitukseen tässä suhteessa, on nyt paljastunut ilmaan huitomiseksi, pelkäksi demagogiaksi ja temppuiluksi. Käsillä oleva talousarvio ei sisällä perusteluihinsa nähden mitään uutta, ja sen liitteenä olevassa taloudellisessa katsauksessa ei ole liioin viittaustakaan kokonaisratkaisuuksiin, josta oikeistososialidemokraatit vuosikausia niin suurieleisesti ovat puhuneet. Päinvastoin mainitussa liitteessä on monia mainintoja, jotka vahvistavat nyt meidän aikaisemmat lausuntomme samoista asioista oikeiksi. Ihmeitä tekevää „Seesam aukene” ei ole löytynyt. On vain alakuloinen huomautus, että helpotusta valtiontalouden tilaan tulee vasta 1950, mutta silloinkaan ei nykyisen hallituksen toimenpiteenä, vaan johdannaisena Pekkalan hallituksen asioiden hoidosta.

Omakohhtaista keksintöä on vain menojen supistus valtiollisen poliisin ja liikkuvan poliisin kohdalla. Hyökkäyksellään valtiollista poliisia vastaan auttaa hallitus uskollisesti porvarillisen oikeiston yrityksiä (Eduskunnasta: Suomen kansaa!) palauttaa poliittiset olomme sotaa edeltäneen kauden olosuhteisiin (Eduskunnasta: Normaalioloihin!). — Normaalioloihin, se on siis huomautus siitä, että se demokratia, joka vallitsi meillä ennen sotiamme, on ollut sataprosenttista demokratiaa. Pankaamme merkille!

Tässä Fagerholmin hallitus paljastuu taantumuksen nöyräksi palvelijaksi sabotoiden edellisen hallituksen aikana yrityksiä virkamiehistön puhdistamiseksi fascisteista. Oikeistososialidemokraatit nyt ovat rientäneet erottamaan ensimmäisinä toimintaan niitä vähälukuisia edistyksellisiä virkailijoita, joita eräisiin virastoihin oli otettu Pekkalan hallituksen aikana. Tällä tavalla saa ed. Rantala korvausta lausuntoonsa viime talousarvion käsittelyssä, kun hän moitti Pekkalan hallitusta siitä, ettei se ollut vähentänyt peruspalkkaisia virkamiehiä m. m. puolustuslaitoksessa hankkiakseen täten säästöjä valtiontalouteen. Ehkäpä myös ed. Lumme, joka meihin päin kääntyen edellisessä talousarvion esittelyssä lausui: „Raittiusmieliset kansanedustajat odottavat hallituksella tekoja ja hallituksen jäseniltä raittiusmielistä esimerkkiä. Eikö sosiaaliministeriöllä ja hallituksella ole korkea aika viinatulvan pysähdyttämiseksi ja

hirmutekojen taltuttamiseksi.” Tämä on sitaatti ed. Lumpeen lausunnosta. Väki- ja viinatulot, ed. Lumme, (Ed. Lumme: Kyllä kuulen!) on ensi vuodeksi laskettu suuremmiksi kuin kuluvana vuonna ja hirmuteoista me olemme aivan hiljattain saaneet kuulla m. m. Vehmaalta, jossa entinen suojeluskuntamies keskellä päivää siekailematta ampui tiellä vastaan tulevan vihaamansa työmiehen ja asiasta kuulusteltuna kyynillisesti kerskui, että onpahan vain yhtä kommunistia vähemmän. Neuvon ed. Lummetta nyt kääntymään hallitukseen päin ja esittämään sille kysymyksen, jonka meille esitti.

Sotakorvausten kohdalla on talousarvioon saatu sisään vain 2 miljardin markan suoranainen vähennys, vaikka suurempi olisi ollut mahdollinen. Hallitus selittää, ettei teknillisistä syistä saatu vielä suurempia vähennyksiä. Nähtävästi hankkijoille runsaalla kädellä jaetut ennakot ja muut sitoumukset ovat olleet esteenä.

Samaan aikaan ovat kannanotot Sotevan skandaalissa hallitukselle suuntaa antavia. Kun asetettu komitea paljastaa vakavia epäkohtia, jopa selviä väärinkäytöksiä hinnoitteluperusteihin nähden ja asetukseen perustuvien ohjeiden sivuuttamista, ei hallitus ryhdy toimenpiteisiin asianomaisia vastaan, vaikka suuria miljoonasummia verovarvoja on ansiottomasti annettu Wärsilä-yhtymälle. Ilmeistä on, että asian yhteydessä olisi pitänyt tutkia, onko ja kuinka suuria verokavalluksia samassa yhteydessä tapahtunut (Oikealta: Minkä hallituksen aikana se tapahtui?). Selvänä täytyy pitää, että jatkotutkimukset ovat asiassa välttämättömiä ja että komitean työtään jatkaessaan tulee saada sellaisia lisävaltuuksia, että sotakorvauksia suorittavien yhtiöiden tilejä voidaan tutkimusten yhteydessä tarpeen vaatiessa tarkastaa. Tämä siitä huolimatta, että Sotevan valtuuskunnalla tällainen tarkastusoikeus on. Ehdottomana vaatimuksena täytyy jatkuvasti olla, etteivät sotakorvaussuoritukset muodostu asianomaisille toiminimille vaurastumisen ja rikastumisen lähteiksi veronmaksajien kustannuksella.

Sanotun lisäksi on sekalaisissa menoissa supistettu 4.7 miljardia markkaa poistamalla siinä olleita aikaisemmin ehdottoman välttämättömiä menoja. Sensijaan täytyy pitää kohtuuttomana ilman muuta poistoa maidon ja ravintorasvojen hintajärjestelyi-

hin aikaisemmin osoitettu 2.5 miljardia markkaa. Asiaa on lähemmin vielä tutkittava. Lapsilisälaki lopullisessa muodossaan melkoisesti supistaa monien perheiden aikaisemmin saamia korvauksia, kuten asian käsittelyn yhteydessä aikoinaan painostimme.

Olemme monasti aikaisemmin puhuneet kotimaisten sota- y. m. velkojen kuoletus- ja korkomenojen osuudesta valtiotaloudessa tänä vaikeana ylimenokautena sotakorvaus- suoritusten lopettamiseksi ehdottaen niiden väliaikaista ratkaisua kuoletusten suorituksen lykkäämiseksi ainakin siksi kuin sotakorvaukset on suoritettu. Tämä ehdotus on vielä uusittava tässä asian tutkimiseksi. Sodan aiheuttamia välittömiä tai välillisiä menoja on valtion talousarviossa ollut noin 2/3 kaikista menoista. Kotimaisten velkojen korot ja kuoletukset tekivät vuosina 1946 ja 1947 yhteensä noin 29 miljardia sekä vuosina 1948—1952 vielä yhteensä 56 miljardia markkaa, jällellä oleva sotakorvaus vain 27.5 miljardia markkaa, jos markan arvo pysyy entisellään. Olisi kannattanut ja edelleen kannattaa tutkia mahdollisuutta kotimaisten velkojen, esim. kuoletusten lykkäämiseen ja maksuaikojen uuteen järjestylyyn, samoin kuin sitäkin, mikä veloista olisi tällä tavalla tarkistettava. Kiinnitän huomiota siihen, että talousarvion liitteessä sanoo hallitus, ettei näiden velkojen kuoletuksilla ole välitöntä vaikutusta tuotanto- arvojen kokonaiskysyntään, koska ne ovat luonteeltaan ostokyvyn siirtoja.

Jatkuvasti kieltäydytään harkitsemasta keinoja valtion tulojen hankintaan muuten kuin veroilla ja lainoilla. Niin kauan kuin näin tapahtuu, ei voida vakavasti puhua kansalaisten verokuorman keventämisestä, sillä yleinen kehitys käy valtion velvoitteiden lisääntymisen suuntaan. Ennen pitkää tulee väistämätön ristiriita tämän kehityksen ja valtion tulotalouden välille. Tämä ristiriita lopullisesti ratkeaa yhdessä sen ristiriidan kanssa, joka on kansakunnan tuotantovoimien yhteiskunnallisen luonteen ja niiden yksilöllisen omistamisen välillä. Jotta kehitys nopeutuvasti kulkisi tätä ratkaisua kohden, on jatkuvasti vaadittava avainasemassa olevien maamme tuotanto- ja luottolaitosten kansallistamista. Se on edessäolevan mainitsemiani ristiriidan perusratkaisu, joka oleellisesti, hyvät herrat, muuttaa valtion talousarvion sekä rakenteen että luonteen. Joka tätä ei näe, on sokea.

Talouselämäämme on ilmestynyt selvät pulan merkit. Konjunktuurivaihtelut lännessä ovat aiheuttaneet jo nyt taloudellisen kriisinuhan tärkeimmässä, puunjalostukses- samme, seurauksena m. m. sen puusopimuksen irtisanominen, joka oli vientikapitalis- tiemme ja metsänomistajain välillä. Tämä tapahtuma antanee m. m. maalaisliitolle vakavaa miettimisen aihetta. Vientikapitalis- tiemme ilmeisenä pyrkimyksenä on turvata kapitalistiemme yrittäjävoitot vähentymät- töminä talonpoikien ja palkkatyöläisten kustannuksella kuten vuosina 1930—1933. Muistutan tässä yhteydessä maalaisliittolai- sille kapitalistiemme niistä ylimääräisistä voitoista, jotka he saivat, kapitalistit nimit- täin, omiin arkkuihinsa täällä eduskunnan tekemällä ja nimenomaan oikeistososialide- mokraattien myötävaikutuksella hinnanta- sausraho-asiassa. Vaikka vientikapitalis- timme saivatkin äskeisinä vuosina suuria ylimääräisiä miljardivoittoja, eivät he nyt pulan uhatessa rahtuakaan armahda talon- poikia, pienmetsien omistajia. Eivät he armahda myöskään palkkatyöväestöä. Hyök- käys ammattiyhdistysliikettä vastaan on täydessä käynnissä. Voimakkaan ammattiyh- distysliikkeen murskaaminen on vientikapi- talistiemme työläisiä vastaan kohdistaman hyökkäyksen onnistumisen perusedellytyk- senä, kuten 1930. Ideologinen taistelu on täydessä käynnissä. Puhutaan ja kirjoite- taan korpilakoista. Inflation syntymisen ja kehittymisen syynä ovat palkkatyöläiset ja heidän palkankorotusvaatimuksensa. Näin yritetään yleistä mielipidettä valmistaa työ- läisiä vastaan. Kapitalistien ideologisen taistelun voi ymmärtää. Vaikeampi sensi- jaan on ymmärtää oikeistososialidemokraat- tien tunnettua asennetta asiassa. He esiin- tyvät siekailematta ammattiyhdistysliikkeen hajoittajina. He puhuvat työläisten korpilakoista aivan samalla tavoin kuin kapita- listilehdistökin, eivätkä he koskaan esitä puheissaan enemmän kuin kirjoituksissaan, että inflation perussyynä ovat rikolli- set sotamme, jotka perin juurin järkyttivät kapitalistisen kansantaloutemme perustan lukuisine varsin tuhoisine seurausilmiöi- neen, joista inflatioilmiö on tyypillisin. Palkkojen alennusoffensiivi on jo alkanut. Tämän palkkojen alentamisen tunnuksen heitti viimekertaisessa talousarvion käsitte- lyssä julkisuuteen ed. Käkälä vaatien tältä samalta paikalta työnantajaliittoa tilille

siitä, että he maksavat työläisilleen kohtuutoman suuria ylipalkkioita. Tässä talousarviokäsitteelypuheessaan, joka on otettu eduskunnan pöytäkirjaan tammikuulta tänä vuonna sivulle 2,560 ja seuraavat, hyökkäsi ed. Käkälä kiivasti kokoomuspuolueen ja sen edustajien kimppuun moittien heitä m. m. siitä, että sallivat sotarikollisten vangitsemisen ja tuomitsemisen ja etteivät vastustaneet lakia asekkaiden tuomitsemiseksi ja että sallivat syrjäyttää Mannerheimin presidentin paikalta. Ed. Oksalaa hän syytti siitä, että suositteli hallitukselle lokakuussa 1944 kauppasuhteiden aloittamista Neuvostoliiton kanssa ja pääministeri Paasikiveä siitä, että hän suostui SAK:n vaatimuksiin palkkojen korottamiseksi 1945 kesällä, sekä erityisesti Työnantajaliittoa siitä, että sallivat alaistensa työnantajien suorittaa työläisille ylimääräisiä palkkoja, jotka ed. Käkälän mielestä olivat kerrassaan kohtuuttomat (Eduskunnasta: Käkälässä on järkea!). Tämän hänen näkemyksensä aiheena kokoomuspuoluetta ja sen edustajia kohtaan oli se tosiasia, että kaikki nämä raskaat velvoitteet olivat jääneet hänen sanojensa mukaan oikeistososialidemokraattien suoritettaviksi, jotka he myös olivat kunnialla suorittaneet. Myöntää täytyy, että oikeistososialidemokraatit ovat todellakin niin tehneet, kuin ed. Käkälä tältä paikalta väitti, sekä lisäksi olleet mukana veroraskuuden alentamisen jarruttamisessa, kuten hallituksen esitys asiassa verrattuna meidän Mikko Järvisen nimellä kulkevaan esitykseen niin selvästi osoittaa. Niinikään ovat sosialidemokraattimme avoimesti asettuneet jarruttamaan kansallistamisvaatimusta, samoin todellisen maareformin toteuttamista ja monia muita vähäyäkisille elintärkeitä asioita (Eduskunnasta: Mikä se on se todellinen maareformi?). Kuvaavaa sille, miten kapitalistimme käsittävät mahdollisuutensa tässä palkkatyöväestöä vastaan aloittamassaan hyökkäyksessä nykyisen Fagerholmin hallituksen hallitessa, on erään tunnetun keski-suomalaisen kapitalistin lausuma näiden asioiden esillä ollessa (Eduskunnasta: Kuka se on?). Hän sanoi näin: „Nyt otetaan työläisiltä pois kaikki se, minkä Pekkalan hallitus antoi” (Eduskunnasta: Kuka se on?). Me kommunistit olemme sitä mieltä, että näitä kapitalistien hyökkäyksiä vastaan ja niiden torjumiseksi on luotava palkkatyöläisten poliittinen yh-

teirintama liitossa talonpoikaisten kanssa. Vain tällä tavoin on kapitalistit pidettävissä kurissa ja estettävissä työläisten näkiinnyttämispyrkimykset ja talonpoikiin kohdistuva kapitalistien taloudellinen puristus. Pulan torjumiseen on viipymättä ryhdyttävä. On sanouduttava irti mahdollisimman suuressa määrässä maailman anglosaksisen valtapiirin kapitalistisesta pulataloudesta ja suunnitelmallisesti luotava uusia taloudellisia yhteyksiä sekä jo olevia lujitettava ja kehitettävä Neuvostoliittoon sekä Itä-Euroopan kansandemokratioiden kriisittömään talouteen. Kun pääministeri täällä puhuessaan ilmoitti kauppasuhteitamme entistä paremmin tähän suuntaan kehitettävän, on se aivan oikein. Se on meidän osoittamamme kauppapoliittinen suuntaus kansamme onneksi. Mutta tämä yksin ei riitä. Maamme kansantaloudelle on saatava keskitetty johto riittävin valtuuksin, jotta taloudellisen toiminnan suunnitelmallisuus pitemmällä tähtäimellä kävisi mahdolliseksi (Eduskunnasta: Pakkotalous!). Sen vuoksi on jatkuvasti vaadittava erityisen elimen, esim. kansantalousministeriön perustamista, jolle keskitettäisiin maamme taloudellisen elämän johto kokonaisuudessaan. Nyt eri ministeriöillä, kuten kauppa- ja teollisuus-, maatalous- ja kululaitosten ja yleisten töiden kuuluvien tehtäviä voitaisiin tarkoituksenmukaisemmin keskitellä sekä asiaa lähemmin tutkittua yhdistää. Tulisiko kaikkien täällä mainittujen ministeriöiden sulautua yhdeksi ja sen mukaan järjestäytyä, on lähemmin tutkittava (Eduskunnasta: Yksi ministeri vain!).

Valtiojohtoisten osakeyhtiöiden toimintaa on tehostettava ja niiden toiminta on saatava joka suhteessa vastaaviin yksityiskapitalistisiin yrityksiin nähden kilpailukykyiseksi. Nyt olosuhteiden pakosta syntynyt ulkomaankaupan kontrolli on tarkistettava ja sitä on kehitettävä sen jatkuvaisuutta silmällä pitäen. Järkevä tasapainoisuus teollisuuden ja maatalouden välille on aikaansaattava. Kansantaloutemme kokonaisedun kannalta ei ole oikein, että toiselta puolen teollisuuden ja kaupan ja toiselta puolen maatalouden välillä vallitsee määrätynlainen sotatila ja että edelläänmainitut pyrkivät pitämään maataloutta eräänlaisena siirtomaana, jonka kustannuksella pitäisi hyötyä niin paljon kuin suinkin mahdollista. Tällöin tulee välttämättömäksi myös

maatalouden toimintapontimen tarkistus. Maataloudessa ei ole yksipuolisesti pyritävä korkeisiin hintoihin, vaan tuotannon tehostamisen kautta kustannusten alentamiseen, jolloin maatalouden yleinen koneistaminen ja sen mahdollisuudet on vakavasti tutkittava. Tässä mielessä on alulle pantua maatalouden koneasemaverkostoa kehitettävä ja koneasemien palveluskelpoisuutta parannettava. On itsestään selvää, että valtionapua näille koneasemille on nykyisestä suuresti lisättävä. Yleensäkin on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota avustuksen tarpeessa olevien käytännölliseen avustamiseen ja uhrattava — yhtenä esimerkkinä mainitakseni — esim. AIV-rehutorniin rakennusavustuksiin huomattavasti enemmän varoja kuin sanotun rehun valmistuksen neuvontaan, joka sekin on tietysti tärkeä asia.

Mitä maatalouden ammattiopetuksen kysymyksiin yleensä tulee, niin, paitsi n. s. neuvontaa, on myöskin vaativampi varsinainen ammattiopetus saatava entistä enemmän pientalouksien ulottuville. Asutuspolitiikan tarkistus on välttämätön. Tämän toiminnan tulee liittyä kitkattomasti ja suunnitelmallisesti kansantaloutemme yleisiin tarpeisiin väestöpoliittiset ja talouspoliittiset näkökohdat tarkoin huomioiden ja siten, ettei asutuspolitiikka yksipuolisesti palvele kapitalistiemme työvoimatarpeita. Maanomistusolojemme järjestämiseksi on todellinen maareformi aikaansaattava, sillä nyt toteutettavana oleva maanluovutuslaki ei kysymystä lopullisesti ratkaise (Eduskunnasta: Kolhoosijärjestelmä vain!) — — päinvastoin (Eduskunnasta: Aha!) — — päinvastoin. On ilmeistä, että se käytännöllisiltä seuraamuksiltaan lisää elinkelpottomien maatalouksien lukua maassamme. Valtiovallan pyrkinessä ohjaamaan maamme taloutta ja sen liikuntaa, on lähdettävä siitä, etteivät ulkomaiset luotot ole ratkaisevia kansantaloutemme perustan vahvistajana tai keinona selvittää nykyisistä ja edessä olevista vaikeuksistaamme. Luomalla edellytykset kotoisten voimavarojen täydelliselle hyväksikäytölle edelläänomaltani perustalta lähtien meillä on kaikki mahdollisuudet selvittää vaikeuksistaamme ja rakentaa uudelleen elinkelpoinen, nyt sotiemme johdosta pahoin luhistunut taloutemme. Mutta on itsestään selvää että jos mieli luoda

todellakin edellytykset kaikelle sanomalehti, niin pitää oivaltaa, että kommunismin vastaisen taistelun tunnusten systemaattinen esilläpitäminen ei näitä sanomiani yleisiä edellytyksiä luo, vaan turmelee ja hävittää ne lopullisesti.

En malta vielä tämän lisäksi olla kajoamatta eräisiin täällä jo annettuihin lausuntoihin (Eduskunnasta: Lähdetään nukkuamaan!).

Paitsi muuta maalaisliiton ryhmän puolesta annetussa lausunnossa, jonka ed. Koivisto täällä ensimmäisenä esitti, hän erikoisesti katsoi voivansa viitatessaan maanviljelijöitten vaikeuksiin liian suuren perunasadon johdosta, että ensi vuonna ei perunoita ole, ei ainakaan liikaa. Tuli mieleen, että kun täällä eduskunnassa näin arvovaltaiselta taholta tuon tapaisia uhkauksia esitetään, on pakko korostaa, että maataloudessakin pätee se sama laki, joka pätee muuhunkin taloudelliseen toimintaan. Maatalouttakin on harjoitettava, ei sen vuoksi, että se tuottaisi harjoittajilleen joitakin erikoisia ylimääräisiä etuja, vaan sitä on harjoitettava sen välttämättömän tarpeen vuoksi (Ed. Lahtela: Vaikka tappiolla!). Niin on muunkin taloudellisen toiminnan laita. Ei kenkiä tai jotain muuta siihen verrattavaa ole sen vuoksi valmistettava, että valmistajat hyötyisivät tästä toiminnasta mahdollisimman paljon, vaan niitä on valmistettava sen vuoksi, että me niitä tarvitsemme.

Ed. Hakkilan puheeseen on myöskin kajottava. Hän katsoi — tietysti se kuuluu asiaan — Pekkalan hallituksen inflatioilmiömmä varsinaiseksi aiheuttajaksi ja perussyyksi (Eduskunnasta: Se oli hyvä puhe!). Tyypillinen väittämä oikeistososialidemokraateiltamme asiassa, jossa on esillä mitä merkityksellisin, nimenomaan kapitalistisen yhteiskunnan ja sodan seurausilmiö (Ed. Lumme: Missä vasemmistososialidemokraatit ovat?).

Ed. Leikola kokouksesta (Eduskunnasta: Se on kiltti porvari!) esitti täällä väittämän aivan päinvastaisen, kuin minä äskeysessä esityksessäni veroihin nähden, että kaikki verot on siirrettävä välittömistä veroista välillisiksi veroiksi. Minä äsken mainitsin, että sosialidemokraattisen puolueen veropolitiisena ohjelmana on aina ollut päinvastainen kannanotto (Ed. Lumme: Onko se vasemmisto- tai oikeistososiali-

demokraattien?). Myönnän, että kysymyksessä välittömistä ja välillisistä veroista on kylläkin riidanalaista kumpaaiko tietä kansalta verot olisi perittävä. Mutta minä korostan, että nykyoloissa ei ole päästettävä verorasitusta välillisten verojen perustalle yksipuolisesti niistä syistä, kuin jo äsken mainitsin, ja jotka, aivan oikein, myöskin sosialidemokraattisen puolueen veropoliittisissa säädöksissä ilmituodaan. On kokonaan ero asiassa, minkälaisissa olosuhteissa nimenomaan veroja kootaan. Se ratkaisee tämän kysymyksen ytimen. Mutta ed. Leikola esitti lausunnossaan vähän muutakin. Hän numeroillaan halusi todistaa, että jos koko tuotantokoneistomme yhteiskunnallistutettaisiin, niinkuin hän sanoi, niin karttuisi siitä tuloja valtiolle vain muutama sata miljoona markkaa vuodessa. Sopinee tämän johdosta kysyä, että jos Suomen kansa, kansa nimittäin kansana kollektiivisesti, omistaisi kaikki maamme tuotannon välineet ja kaikki tuotannon tekijät, niin eikö tällaisissa olosuhteissa yleiset menot tulisi ollenkaan rahoitetuiksi. Jos ed. Leikola olisi täällä, hänen tulisi miettiä tätä kysymystä.

Ed. O. Turunen kajosi lausunnossaan työttömyyskysymykseen kehuun aluksi maasta taivaaseen markkinatalouden ihanuudet väittäen markkinatalouden olevan talousmuodoista parhaan mahdollisen. No, jos näin on, mitä syytä juuri hänen samassa hengenvedossa on ryhtyä esittelemään, millä tavalla yleisten varojen turvin työttömyyskysymys on järjestettävä. Sillä itsestään selvää tietysti on, että ihanteellisen taloudellisen toiminnan, ihanteellisen systeemin olosuhteissa ei ole eikä tule koskaan mitään työttömyyttä. Jos meillä työttömyyttä ilmenee, se on ilmeisesti todistus siitä, että markkinatalous, jonka olosuhteissa me elämme ja rakennamme, ei vastaa enää nykyoloissa kansan tarpeita eikä etuja. Siis tämä äärimmäisestä oikeistosta esille marssinut ed. Turunen oli mielestäni perin epäjohdonmukainen lausunnossaan.

Ed. Viherheimo antoi täällä harvinaisen mielenkiintoisen lausunnon, sanon harvinaisen järkevän kokoomuksesta annetuksi. Hänen esityksensä taloustilastosta ja sen välttämättömyydestä on nähdäkseni aivan paikallaan. Hänen esitystään tässä suhteessa on kannatettava, sillä se on yksi perusedellytyksiä, jos mieli kansantaloutta

ohjata suunnitelmallisesti. Hän myöskin laajalti kosketteli talousarvion luonnetta. Hän luonnehti tilanteen tässä suhteessa mielestäni aivan oikein (Ed. E. Koivisto: Se oli hyvä puhe!). Juuri ne näkökohdat on huomioitava, mutta kun hänen lausuntonsa tässä oli paikallaan, minun on pakko huomauttaa, että juuri samat näkökohdat ja samat seikat on meidän ministeriedustajamme Pekkalan hallituksen aikana otta- neet puheeksi meidän talousarvionme laatimiseksi. On valittava todettava, ettei silloin asian tärkeyttä riittävästi oivallettu, ja on erittäin mielenkiintoista, että samoja näkökohtia korostetaan nyt kokoomuksen talous- ekspertin suulla ja täällä kokoomuksen edustaja E. Koivisto sanoo (Ed. E. Koivisto: Hyvä puhe!), että oli hyvä puhe. Näin ollen meidän on tehtävä pakosta se johtopäätös, että meidän edustajamme hallituksessa, esittäessään jo paljon aikaisemmin samoja näkökohtia talousarvion luon- teesta ja sen teknillisestä rakentamisesta, että nekin ovat ilmeisesti olleet oikeita (Eduskunnasta välihuutoja: Samoilla lin- joilla! — Oletteko neuvotelleet? — Kysy itseltäsi! — Ei kyennyt!).

Ed. Viherheimon lausunnossa oli muitakin varsin varteen otettavia näkökohtia ja sen vuoksi minä tässä sanonkin, että se oli harvinaisen järkävä lausunto kokoomuksen ryhmästä annetuksi (Eduskunnasta: Kyky- puolue!).

Ed. Nuorsaari täällä lausunnossaan moitti sitä, että 10 Pl. ei ole saanut riittä- vää huomiota talousarviossa, tehden lausun- nossaan kylläkin mielenkiintoisia ja aivan oikeita vertailuja nykyisen talousarvion nu- meroiden ja sodan edellisen, vuoden 1939 talousarvion vastaavien numerosarjojen vä- lillä. Minä muistutan kuitenkin nyt tässä, että tein samantapaisia vertailuja viime ta- lousarvion käsittelyssä ja päädyin pää- asiassa samanlaisiin toteamuksiin. Mutta on joka tapauksessa sanottava se, minkä ed. Nuorsaari jätti sanomatta, että tilanne, jota hän moitti, johtuu välittömästi rikollisista sodistamme ja että talousarvionme pääluok- kien numerosarjat ilmentävät vain niitä taloudellisia vaikeuksia, sitä heikkoa talous- poliittista tilaa, johonka maamme ja kan- samme on sotiemme johdosta joutunut (Eduskunnasta: Entäs 10 Pl.?). Nimen- omaan 10 Pl. ei ole saanut samassa määrin rahaa valtion arkusta kuin esim. 14 Pl.,

15 Pl., 17 j. n. e. (Eduskunnasta: Kolmas-toista!). Mutta se johtuu nimenomaan siitä, että näillä mainituilla pääluokilla kuvastuvat juuri nämä sodistamme johtuneet kustannukset, jotka ovat väistämättöminä meillä nyt edessämme, taikka minä sanoisin paremminkin, ovat olleet, mutta tästä lähtien vähin erin alkavat siirtyä historiaan, kuten hallituksen talousarvion liitteessäkin viitataan (Ed. Nuorsaari: 14 Pl. on korotettu sodista huolimatta, pulasta huolimatta, vaikeuksista huolimatta!). Sen ed. Nuorsaari kuitenkin jätti lähemmin selvittämättä, miten hän, kosketellessaan lausunnoissaan hallituksen palkkapolitiikkaa, loppujen lopuksikin haluaisi palkat järjestettäväksi. Niinkö, että tasoitus valtion viran ja toimen haltijoiden palkoissa ja palkoissa vapailla työmarkkinoilla toimitetaan niin, että viran ja toimen haltijoiden palkat nostetaan ylös ja työläisten palkat lasketaan alas, vaiko sillä tavalla, että pyritään kaikki mahdollisuudet hyväksikäyttäen nostamaan johdonmukaisesti valtion viran ja toimen haltijain palkkoja, sikäli kuin ne ovat kuoppaan jääneet? (Eduskunnasta: Vähennetään herroja!). Kuten huomaamme, ei tähän mennessä ole täällä jo tähän saakka annetuissa lausunnoissa osoitettu mitään sellaista yleislääkettä, joka ihmeitä tekemänä voisi maamme ja kansamme johtaa pois nopeasti siitä kurittomuudesta, johonka maamme rikollisten sotien johdosta joutui. Kaikki puheet sellaisesta, niinkuin lausunnessani viittasin, aikaisemmissa talousarvionkäsittelyissä syytökseksi Pekkalan hallitusta vastaan ovat nyt osoittautuneet, huiomiseksi ilmaan, pelkäsi demagogiaksi ja pellehtimiseksi (Eduskunnasta: Niinkuin näkyy! — Mutta siellähän oli oikeistososialistit ja muut porvarit siellä Pekkalan hallituksessa myös!).

Ed. Aaltosen: Herra puhemies! Sen johdosta, että julkisuudessa oli esiintynyt arvostelua Sotevan toimintaa ja varsinkin suurempien hankintojen sijoitukseen sekä niiden Sotevan taholta tapahtuvaan rahoitukseen nähden erityisesti silmällä pitäen erikoiskorvausten myöntämistä, ennakkojen antamista ja niistä vaadittavien takuuksien laatua, pääministeri Pekkalan puheenjohdolla toiminut hallitus asetti viime lokakuun 2 p:nä toimikunnan tutkimaan puheenalaisten arvostelujen ja huomautusten

aiheellisuutta sekä antamaan asiasta lausuntonsa ja siinä esittämään ehdotuksensa mahdollisesti havaittavien epäkohtien korjaamiseksi. Toimikunta jätti toukokuun 25 päivänä 1948 ministeri Uno Takille mietinnön, joka koskettelee Sotevan ja Wärtsilä-yhtymän välisiä suhteita. Tutkimuksissa on paljastunut suurin taloudellinen skandaali, mitä maamme historiassa tähän asti tunnetaan. Tuntien suurkapitalistien häikäilemättömän saalistushimon ja muutenkin asian laatuun katsoen otettiin SKDL:n esityksestä kolmen suuren yhteistyösopimukseen sotakorvaustuotannosta erityinen kohta, jossa sanotaan: „Erityisesti on pidettävä huolta siitä, että n.s. sotakorvausteollisuuden aloilla ei yksityistä voittoa tavoitella.” Tätä sopimuksen kohtaa ei ole sen paremmin kuin muitakaan kohtia käytännössä noudatettu. Päinvastoin. Sotakorvaustuotanto on muodostunut kaikkein varmimmaksi suurta voittoa tuottavaksi toiminnaksi. Vahvistettujen laskentaperusteiden mukaan olisi voitto, yrittäjäänsio, saanut kohota metalliteollisuuden alalla enintään 3 %:iin omakustannushinnasta, mutta, kuten toimikunnan tutkimuksista selviää, on näitä säännöksiä rikottu mitä karkeimmalla tavalla. Toimikunta on tehnyt yhteenvedon laskien Wärtsilä-yhtymän käyttäneen laivatoimituksiin, joista on ollut kysymys, yhteensä 2,470.6 miljoonaa markkaa. Vastaavana aikana on Soteva suorittanut yhtymälle ennakkomaksuina sekä väliaikais- ja lopullisina korvauksina 2,699.7 milj. markkaa. Wärtsilä-yhtymä on siis toimikunnan lausunnon mukaan saanut 229.1 milj. markkaa voittoa laivatoimituksistaan. Toimikunnan puheenjohtaja, oikeuskansleri Tarjanne sanookin esitellessään mietintöä sanomalehdille, että yhtymän yrittäjänsio laivatoimituksista on ollut aivan toisenlainen kuin vahvistetuissa laskentaperusteissa on edellytetty, toisin sanoen Wärtsilä-yhtymän on täytynyt saada ylimääräistä voittoa tavalla, joka ei sisälly vahvistettuihin määräyksiin.

Toimikunnan tutkimuksissa kiinnittää huomiota se, että Wärtsilä-yhtymä on saanut suuria ennakkomaksuja laivatoimituksistaan. Ennakot ovat alusta lähtien olleet korottomia, joten yhtymä on saanut laskea hyödykseen näin syntyneen korkovoiton. Tällaisia korottomia ennakoita on yhtymällä ollut vuoden 1945 ensi puoliskolla keski-

määrin 100 milj. markkaa ja toisella vuosipuoliskolla keskimäärin 216.5 milj. markkaa. Vuoden 1946 aikana on ennakoiden keskimäärä ollut 541 milj. markkaa ja vuoden 1947 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana keskimäärin 700.5 milj. markkaa. Korkovoitto edellä mainitulta ajalta laskettuna korko 5 prosentiksi tekee kaikkiaan 64.1 milj. markkaa, jonka summan Soteva asiallisesti on siis lahjoittanut Wärtsilä-yhtymälle. Näillä Sotevan antamilla korottomilla ennakoilla on Wärtsilä-yhtymä rahoittanut koko sotakorvaustuotannon. Sijoittaessaan nämä varat tuotantoon on yhtymä perinyt valtiolta kustannuslaskennallista korkoa näistä varoista. Tutkimustoimikunta toteaa tästä: „Valtio on siten joutunut kustannuslaskennallisena korkona maksamaan korkoa omista ennakkovaroistaan, jotka se korottomina on luovuttanut Wärtsilä-yhtymälle. Tällä tavoin on Wärtsilä-yhtymä keplotellut itselleen valtion varoja 37.4 milj. markkaa eli siis yhteensä korkovoittoina 101.5 milj. markkaa.

On käsittämätöntä, miten tällaista huijausta on Sotevan myötävaikutuksella sallittu vuodesta toiseen ja sitten vielä selitetään, ettei mitään väärinkäytöstä ole tapahtunut. Soteva ei ole vain täysin rahoittanut Wärtsilä-yhtymän sotakorvaustuotantoa, vaan antanut yhtymälle suuria summia yli tämän tarpeen. Niinpä viime vuoden lokakuun lopussa oli yhtymällä 400 milj. markkaa liikaa näitä ennakkomaksuja. Täten sai yhtymä korottomia valtion varoja omaa liiketoimintaansa varten. Joitakin aikoja sitten herätti suurta huomiota se, että Wärtsilä-yhtymä kaappasi haltuunsa osake-enemmistön Euroopan suurimmassa porsliinitehtaassa Arabia-yhtiössä. Samoihin aikoihin yritti Wärtsilä-yhtymä saada haltuunsa myöskin maamme kolmanneksi suurimman liikepankin, Helsingin Osake-Pankin, mutta epäonnistui yrityksessään. Yhtymällä on kuitenkin huomattavan suuri määräämisvalta mainitussa pankissa.

Viime aikoina on yhtymä lisäksi tunkeutunut laivanvarustamoalalle. Lisäksi on Wärtsilä-yhtymä viime aikoina ostanut useita suuria asuntotaloja Helsingissä, näiden joukossa on m. m. Helsingin suurin asuintalo, n. s. Marjatta-yhtiö. Pienin näistä taloista maksoi noin 20 milj. markkaa.

Kaikesta tästä näkyy, että Wärtsilä-yhtymällä on ollut käytettävissään suuria summia näitä valtauksia tehdessään. Nyt on selvinnyt, että Wärtsilä-yhtymä on suorittanut Arabian tehtaiden valtauksen ja muutkin kaappauksensa valtion varoilla, jotka Soteva on sille antanut korottomina lainoina. Arabian valtauksen jälkeen kirjoitti Suomen Sosialidemokraatti pääkirjoituksen, jossa se moitti tällaisesta tunkeutumisesta vieraille tuotannonaloille. Lehti ei kuitenkaan paljastanut sitä seikkaa, että kaikki tämä tapahtui Sotevan suosiollisella avulla ja että Sotevan ylimpänä päällikönä oli koko ajan ollut sosialidemokraattinen ministeri U. Takki. Tämä kaikki oli kuitenkin silloin jo mainitun lehden tiedossa, mutta se vaikenä visusti, koska silloin olisi paljastunut ministeri Takin osuus asiassa.

Jos nyt katselisimme, miten on hoidettu hintasopimuksia Sotevan ja Wärtsilä-yhtymän välillä. Tarkasteltaessa hintasopimuksia laivanrakennusalalla pistää silmään se seikka, että Soteva on aina luopunut omien asiantuntijain arviosta ja hyväksynyt hinnat, jotka vain hiukan poikkeavat Wärtsilä-yhtymän vaatimista hinnoista. Seuraavat numerot osoittavat, miten tässä suhteessa on menetelty. 800 hv:n hinaajasta Sotevan ehdotus 63,081,000 m, Wärtsilän vaatimus 66,485,000 mk, sovittu hinta 66,000,000 mk. 3,000 t. proomu: Sotevan ehdotus 71,184,000 mk, Wärtsilän vaatimus 77,290,000 mk, sovittu hinta 74,000,000 mk. 600 hv:n hinaaja: Sotevan ehdotus 50,869,000 mk, Wärtsilän vaatimus 53,350,000 mk, sovittu hinta 53,000,000 mk. 2,000 t. proomu: Sotevan ehdotus 63,874,000 mk, Wärtsilän vaatimus 66,765,000 mk ja sovittu hinta 66,000,000 mk.

Sotevan asiantuntijain laskelmat ovat olleet jo sellaisinaan Wärtsilä-yhtymälle edullisia, mutta Sotevan valtuuskunta on aina lisännyt omien asiantuntijain esittämiä hintoja ja myöntänyt yhtymälle hinnan, joka vain hyvin vähän poikkeaa sen vaatimasta hinnasta. Wärtsilä-yhtymä valmistaa näitä aluksia seuraavat määrät: 800 hv:n hinaajia 14 kpl, 3,000 t. proomuja 12 kpl, 600 hv:n hinaajia 12 kpl ja 2,000 t. proomuja 9 kpl. Sotevan asiantuntijain laskemien hintojen mukaan tulisi kaikkien aluksien yhteiseksi hinnaksi 2,922,633,000

rak, mutta Sotevan päätöksen mukaan 3,042,000,000 mk. Kun alusten valmistus on jaettu useihin sopimuksiin siitä huolimatta, että ne usein ovat valmistuneet samanaikaisesti, on Wärtsilä-yhtymälle tarjoutunut tilaisuus tälläkin tavalla saada ansiotonta hyötyä itselleen. Esimerkiksi 16. 9. 46 luovutetun 800 hv:n hinaajan hinta oli 55,900,000 markkaa, mutta vain kaksi päivää myöhemmin luovutetun hinaajan hinta oli 66,000,000 markkaa. On selvää, etteivät kustannukset tällä välillä kahdessa päivässä voineet nousta näin huimavasti 10 miljoonalla markalla. Samalla tavoin esim. 30. 8. 46 luovutetun 2,000 t. proomun hinta oli 59.6 miljoonaa markkaa, mutta 16. 9. 46 luovutetun samanlaisen proomun hinta oli 66 miljoonaa markkaa. Lloleen lisäystä 6 miljoonaa markkaa.

Proomuja valmistettiin sarjatöinä ja Sotevan asiantuntijoiden lausunnon mukaan olisi sarjan viimeisten proomujen hinnan pitänyt olla alhaisempi kuin edellisten. Hinnan olisi pitänyt neljän proomun sarjassa laskea 59.6 milj. markasta 56.8 milj. markkaan. Kuitenkin on käytännössä käynyt aivan päinvastoin. Viimeiset ovat tulleet 10 milj. markkaa kalliimmiksi kuin ensimmäiset. Maksetuista hinnoista mainittakoon vielä eräs vertailu. 600 hevosvoiman hinaajat on valmistettu Helsingin kaupungille vuonna 1944 marraskuussa valmistuneen hinaaja Turson piirustuksien mukaan jonkinverran muutettuna. Kun otetaan nämä muutokset ja indeksin nousu huomioon, olisi 600 hevosvoiman hinaajien hinnan pitänyt marraskuussa 1946 olla 44.8 milj. markkaa. Soteva on siis tämänkin laskelman mukaan maksanut Wärtsilä-yhtymälle n. 6 milj. markkaa liikaa kappaleelta näistä hinaajista.

Alihankkijoiden osuus alusten hinnoissa on huomattavan suuri. Esim. 600 hevosvoiman hinaajissa se on n. 25 % eli 13 milj. markkaa. Alihankkijoina Wärtsilä-yhtymällä ovat olleet pääasiassa sen omat teollisuuslaitokset. Kuinka paljon tässä on pimitetty valtiota, on vaikea sanoa. Kuitenkin esim. Sotevan osastopäällikkö Soinio sanoo Sotevan hinnoittelulautakunnan kokouksessa 18/2 1947: „Alihankkijoiden osuudet on hyväksytty sellaisenaan, mutta jos ne tarkastettaisiin, syntyisi varmasti melkoisia alennuksia.” Alihankkijoiden ja Wärtsilä-yhtymän toisten tehtaiden laskut-

tamat arvot on todettu laskujen mukaisiksi, mutta niitä ei ole hinnoitettu. Hallitus ja sen kannattajat pitävät tällaista yhteisen kansan varoilla huseeraamista luonnollisena ja hyväksyttävänä toimenpiteenä. Vähävaraiset veronmaksajat eivät sensijaan hyväksy tällaista holtittomuutta valtion varojen käytössä.

Siirtyessämme tarkastelemaan tilannetta ainehävion kohdalta, käy yhä selvemmäksi, ettei voi olla kysymys pelkästä leväperäisyydestä ja taitamattomuudesta, vaan ilmeisistä väärinkäytöksistä. Soteva on hyväksynyt ainehävio prosentiksi 35 % laivalevyissä ja 10—15 % muotorautojen osalta. Se merkitsee käytännössä siis sitä, että yli kolmannes jokaisesta laivalevystä keskimäärin otettuna menee hukkaan. Tällainen hukkaprocentti pistää jo maallikonkin silmään puhumattakaan alaa tuntevista. Asiantuntijain lausunnon mukaan hukkaprocentti levyissä on 8—10 %. Jos otetaan edelläolevasta korkein määrä 10 %, niin on Wärtsilä-yhtymä asiallisesti saanut pistää omaan taskuunsa 25 % laivalevyjen arvosta. Tämän erän on Wärtsilä-yhtymä laskuttanut Sotevalta ja luonnollisesti käyttänyt sen muihin tai Sotevalta myöhemmin saamiinsa tilauksiin. Eräissä tapauksissa on hyväksytty asiallisesti yli 60 %:n ainehukka. Sotevan asiantuntija insinööri Silander lausuukin hinnoittelulautakunnan kokouksessa 17/2 1947: „Jos toisaalta katsotaan yhtymän ilmoittamat aineluvut oikeiksi ja toisaalta lasketaan teoreettisesti, päädytään yli 60 %:n hukkamäärään.” Levyjäännöksiä on käytetty varmasti muihin tarkoituksiin tämän työnumeron ulkopuolella, esim. omiin korjauksiin j. n. e. tai niistä on tehty muita osia samoihin laivoihin tai ehkä proomuihin.

600 hevosvoiman hinaajia hinnoiteltaessa laskee insinööri Johansson laivan nettopainoksi 175 tonnia, josta levyjä 122.5 tonnia ja muotorautoja 52.5 tonnia. Insinööri Silander sai käytetyn levyn nettomääräksi 153 tonnia. Wärtsilä-yhtymä ilmoitti levyjä käytetyn 252 tonnia ja muotorautaa 74 tonnia. Kun hinaajien hinnaksi hyväksyttiin yhtymän vaatimusta lähellä oleva hinta 53 milj. markkaa, niin silloin myöskin tuli hyväksytyksi ainehukka, joka insinööri Johanssonin laskelmaan verrattuna on 105.6 % ja insinööri Silanderin arvoon verrattuna 64.6 %.

Millaisista summista tässä on kysymys, selviää seuraavasta laskelmasta: 2,000 tonnin proomuissa on Sotevan asiantuntija insinööri Johansson laskenut proomun nettopainoksi 582 tonnia levyjä ja 252 tonnia nuotorautoja. Käytetty laivalevy määrä pitäisi olla 582 ja lisäksi 10 %:n häviö eli 640.2 tonnia. Soteva on kuitenkin hyväksynyt käytetyksi levy määräksi 867.6 tonnia. Näinollen on Wärtsilä-yhtymä jokaista 2,000 tonnin proomua kohti saanut laskea hyväkseen 227.4 tonnia levyä. Näitä proomuja rakentaa yhtymä 9 kappaletta ja on yhtymä siis veloittanut Sotevalta 2,046,600 kiloa liikaa levyä. Laivalevyn kilohinta viime vuoden kauppasopimuksien mukaan vaihteli 18 markan 36 pennin ja 19 markan 85 pennin väliltä kilolta. Jos otamme keskihinnaksi 19 markkaa kilolta, niin yhtymä on saanut liikaa noitten proomujen raaka-ainehintana 38,885,400 markkaa. Näin lasien saadaan laivalevy määrät ja niiden arvot, joista on maksettu yli asiantuntijain arvion, seuraaviksi: 600 hevosvoiman hinaajan 1,406,400 kiloa ja 26,721,600 markkaa, 2,000 tonnin proomut 2,046,600 kiloa eli 38,885,400 markkaa, 3,000 tonnin proomut 3,840,000 kiloa eli 72,960,000 markkaa, 800 hevosvoiman hinaajat 710,000 kiloa eli 13,490,000 markkaa; yhteensä 8,003,000 kg eli 152,057,000 mk. Liika suureksi hyväksytyn ainehäviön avulla on Wärtsilä-yhtymä kaapannut itselleen noin 152 milj. mk kansan varoja. Sotevan johto on siis omien asiantuntijain lausuntojen vastaisesti lahjoittanut Wärtsilä-yhtymälle tällaiset summat valtion varoja. Kysymyksessä on tahallinen valtion varojen väärinkäyttö, jonka tulisi johtaa edesvastuuseen.

Suunnilleen samanlainen on asiantila yleiskustannusten kohdalla. Valmistettujen laivojen hintaan on laskettu myöskin ohjeiden mukaan tehtaiden yleiskustannukset. Wärtsilä-yhtymän oman ilmoituksen mukaan yleiskustannukset ovat Crichton-Vulcanilla 90 % palkoista. Soteva on kuitenkin lahjoittanut ilman muuta yhtymälle 10 % lisää ja laskenut yleiskustannusprosentin 100:ksi. Sotevan asiantuntijat ovat paikanpäällä tutkineet asiaa ja toteavat, että todellisuudessa on yleiskustannusprosentti Crichton-Vulcanilla vain 79 %. Sotakorvaustuotannon aikana on Crichton-Vulcanilla maksettu lokakuun 31 päivään mennessä 1947 palkkoja sotakorvausalusten val-

mistuksessa kaikkiaan 255,190,119 mk. Wärtsilä-Yhtymä on samana aikana veloittanut yleiskustannuksina 287,750,785 mk. Sotevan asiantuntijan lausunnon mukaan olisi yleiskustannusten määrän pitänyt olla vain 201,600,194 mk. Yhtymä on siis Crichton-Vulcanin osalta saanut liikaa yleiskustannuksina 86,150,591 mk.

Samanlaista menettelyä on myös Yhtymän omistamalla Hietalahden telakalla. Siellä on Soteva hyväksynyt yleiskustannusprosentiksi v. 1945 150 %, v. 1946 118 %, v. 1947 130 %. Sotevan oman tutkijan mukaan pitäisi yleiskustannusprosentin olla vain 113.8 %. Tällä tavalla on Hietalahden telakan osalta yhtymä saanut ylimääristä voittoa v. 1945 14,432,804 mk, v. 1946 2,767,064 mk ja v. 1947 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana 12,647,859 mk eli yhteensä Hietalahden osalta 29,847,727 mk. Wärtsilä-yhtymä on saanut liika korkean yleiskustannusprosentin avulla ja Sotevan myötävaikutuksella ylimääristä voittoa 115,998,318 mk. Silmään pistävintä yleiskustannusprosentin määräämisessä on se, että Sotevan johto on vastoin Sotevan omien tarkkailijain lausuntoja hyväksynyt Wärtsilä-yhtymälle korkeamman prosentin kuin olisi pitänyt ja siten suorastaan lahjoittanut valtion varoja yhtymälle. Lisäksi on Sotevan johto Crichton-Vulcan telakan osalta antanut yhtymälle suuremman yleiskustannusprosentin kuin yhtymä itsekin on vaatinut. Saakin sen käsityksen, että Sotevan johto on ikäänkuin pakottanut Wahlforssin ottamaan 25.5 milj. mk valtion varoja. Ei olekaan sitten ihme, että Wahlforss on jonkun kokouksen aikana ilman muuta kirjoittanut 1 milj. mk:n shekin hyväntekeväisyystarkoituksiin. Hänen on ollut erinomaisen helppoa valtion varoilla harjoittaa „hyväntekeväisyyttä”.

Tästä kaikesta on Sotevan johto, ministeri Takki mukaan luettuna, ollut täysin tietoinen, mutta rosvouksen on sallittu jatkaa häiriintymättä ja sosialidemokraattinen hallitus vahvistaa lopuksi, että kaikki on hyvässä järjestyksessä.

Laskutettujen työpalkkojen avulla on Wärtsilä-yhtymä käärinnyt ansiottomasti eräitä miljoonia markkoja taskuunsa ylimääraisinä voittoina. Alusten hinta on jaettu kolmeen osaan: materiaalit 35 %, työpalkat ja muut vaihtuvat kustannukset 52 % sekä kiinteät kustannukset ja yrittä-

jäänsio 13 % aluksen hinnasta. Yhtymälle on ollut erittäin edullista saada nimenomaan työpalkkojen ja vaihtuvien kustannusten osuus mahdollisimman suureksi. Tässä sitä onkin auttanut Sotevan johto taas nöyränä palvelijana. Asiantuntijan laskelman mukaan esimerkiksi 2,000 tonnin proomuissa tulisi palkkojen ja vaihtuvien kustannusten olla vain 28 % hinnasta. Wärtsilä ei itsekään ennakkohinnoittelussaan ole ilmoittanut enempää kuin 37.5 % näiden kustannusten osalle. Hinaajien hinnoittelussa voitaisiin asiantuntijan lausunnon mukaan hyväksyä palkkojen ja vaihtuvien kustannusten osalle korkeintaan 46 %. Kummallista on, että työpalkkojen ja muiden vaihtuvien kustannusten osuus on sama, 52 %, sekä hinaajissa että proomuissa, vaikka proomuissa se täytyy olla huomattavasti alhaisempi kuin hinaajissa. Näiden kustannusten samoin kuin materiaalien osalle on hyväksytty n. s. hinnanmuutosvaraus, s. t. s. niiden osuus nousee vastaavien indeksien noustessa. Palkkaindeksin noustessa viime vuosina voimakkaammin on yhtymälle ollut edullista saada näiden osuus hinnoittelussa mahdollisimman suureksi. Indeksien korotus on vaikuttanut myöskin osaan materiaalia, joka on laskettu tähän ryhmään kuuluvaksi. Materiaalin hintojen kohoaminen on kuitenkin ollut suhteellisesti pienempi. Wärtsilä-yhtymän sotakorvaustoitimuksissa on palkkojen ja muiden vaihtuvien kustannusten osalle laskettu kaikkiaan noin 1,500,000,000 markkaa. Pienikin prosenttimäärä ansiotonta lisäystä tällaisessa menoerässä on voinut aiheuttaa hyvinkin suurien ylimääräisten voittojen saannin.

Työpalkkojen osalta on Wärtsilä-Yhtymä todennäköisesti saanut useampien kymmenien miljoonien ylimääräiset voitot. Palkat laskutuksessa määrätään nimittäin alusten rakennuksen alkamisajan ja aluksen valmistuksen aikana vallitsevien palkkaindeksien keskiarvoksi koko toimituksen ajalta. Kuinka suurista summista tässä voi olla kysymys, mainittakoon, että vuosien 1945—1946 vaihteessa valmistettiin kolme kappaletta 600 hevosvoiman hinaajaa, joiden valmistuksessa Wärtsilä-yhtymä sai korvauksena palkoista, joita se tosiasiaassa ei lainkaan maksanutkaan, 1,998,391 markkaa. Kun kysymyksessä yhtymän kohdalta on kaikkiaan 47 aluksen valmistaminen, niin

käsitetään, kuinka suurista kokonaissummista voi olla kysymys.

Tutkiessani käsillä olevaa materiaalia, olen milteipä kunnioituksella todennut sen johdonmukaisuuden ja järkähtämättömyyden, jota Wärtsilä-yhtymän johto on noudattanut suhteessa Sotevan hankintoihin. Herrat johtajat ovat varmaankin tuumineet, että näin hyvää lypsylehmää ei aina satu ulottuville ja siksi on parasta heruttaa niin paljon kuin se vain antaa, ja mikäli voidaan päätellä, lehmä on pannut parastaan.

Wärtsilä-yhtymä on hankkinut materiaalit laivoja ja proomuja varten Sotevan myöntämällä enakoilla. Suurimmalta osalta on ne kuitenkin hankkinut Soteva. Materiaalien osalta on toteutettu hinnanmuutosvarausta, s. t. s., korotettu materiaalin hintoja vastaavien indeksien noustessa. Tämä hinnanmuutosvaraus materiaalien kohdalta on antanut yhtymälle mahdollisuudet suuriin ansiottomiin voittoihin. Tutkijakomiteakin asettaa koko hinnanmuutosvarausjärjestelmän kyseenalaiseksi sanoen pyöreästi: „Siinäkin tapauksessa, että hinnanmuutosvarausta myöskin valmistusaineiden osalta pidetään asianmukaisena, on kuitenkin huomautettava eräistä puutteellisuuksista, joita näitten muutosten toteamisen menetelmissä on ollut.”

Nyt on kuitenkin käytännössä tapahtunut niin, että valmistusaineet ovat jo olleet ostettuina, vieläpä osa aluksia on ollut jo valmistuksen alla ja osa jo valmiinaakin, kun sopimus on tehty. Valmistusaineet on siis hankittu jo useita kuukausia ennen sopimuksen solmimista, mutta hinnaksi on hyväksytty sen ajan hinnat, jolloin sopimus hyväksyttiin.

Sopimukseen kuuluvat alukset valmistuvat ja luovutetaan hyvinkin pitkän ajan kuluessa. Esim. proomu n:o 322 luovutettiin 16. 9. 1946, proomu n:o 323 luovutettiin 29. 4. 1947 ja promua n:o 324 ei oltu vielä lokakuussa 1947 luovutettu. Hinnanmuutosvarauksen mukainen korotus maksetaan koko sopimuksen viimeisen maksupäivän indeksin mukaan, jolloin luonnollisesti ensimmäisten alusten valmistusaineille lasketaan aiheutonta hinnankorotusta. Useimassa tapauksessa ovat valmistusaineet olleet jo hankittuina, kun sopimus on tehty.

Valmistusaineiden hinnan osoittajana on aikaisemmin käytetty yksinomaan yhtä

raaka-ainetta, nimittäin laivalevyä. Levyjen hinnanmuutoksien mukaan on sitten laskettu kaikkien valmistusaineiden hintojen muutokset. Se merkitsi sitä, että esim. puutavaran hinnan pysyessä samalla tasolla, mutta laivalevyjen hintojen noustessa sai Wärtsilä-yhtymä ansiottoman korotuksen myöskin puutavaralle.

Uuden järjestelmän mukaan käytetään hintojen muutosta laskettaessa useampaa raaka-ainetta, mutta tässäkin järjestelmässä näkyy taasen, miten se suosii Wärtsilä-yhtymään ja antaa sille ansiotonta voittoa. Siinä esim. edellytetään ankkuriketinkiä käytettäväksi proomua kohti 18 % koko raaka-ainemäärästä eli 81,000 kiloa. Todellisuudessa sitä menee vain 25,000 kiloa. Ankkuriketingin määräksi on asetettu näin suuri määrä, koska se on huomattavasti kalliimpaa kuin muut raaka-aineet, m. m. noin kolme kertaa kalliimpaa kuin laivalevy kilolta. Kuinka suuria summia Wärtsilä-yhtymä on ansainnut materiaalien hintavaihteluilla, ei komitean lausunnosta käy selville.

Sotevan skandaalia tutkinut komitea on lausunnossaan hyvin varovainen. Se viittaa vain useihin kohtiin, jotka ovat epäselviä ja joista voi löytää lisävalaistusta asiaan, jos se perinpohjin tutkitaan. Huolimatta varovaisesta suhtautumisestaan on komitea kuitenkin antanut erään laskelman perusteella selvät numerot, miten Wärtsilä-yhtymä on asetusten vastaisella tavalla koonnut ylimääräistä voittoa. Komitean lausunnossa, jonka m. m. on allekirjoittanut maamme ylin oikeuden valvoja, oikeuskansleri Toivo Tarjanne, sanotaan: „Vaikkakin kosketeltujen tekijäin epämääräisyyden vuoksi on vaikea tarkoin määritellä Wärtsilä-yhtymän sotakorvauslusten toimitamisesta saamaa yrittäjäansiota, voitaneen kuitenkin päätellä, ettei se ainakaan alita laskelmasta ilmikäyvää Sotevan suorittusten ja yhtymän kokonaismenojen eroa, 229.1 milj. markkaa. Kun remburseja ja käyttämättä olevia valmistusainevaroja ei voitane ottaa huomioon laskettaessa sitä arvoa, jolle yhtymän tulisi saada 3 %:n yrittäjän ansio, olisi tuon ansion määrän nyt kysymyksessä olevan tuotannon perusteella pitänyt olla vain noin 64 milj. markkaa.” Komitea toteaa siis, että Wärtsilä-yhtymä on saanut Sotevan suosiollisella avustuksella vastoin voimassa olevia asetuk-

sia ylimääräistä voittoa ainakin 165.1 milj. markkaa. Tästä huolimatta sanoo Fagerholmin hallitus päätöksessään tutkimuksen johdosta: „Tarkastuksessa ei myöskään ole havaittu väärinkäytöksiä tapahtuneen”. Komitea kuitenkin, kuten edellä mainittiin, toteaa, että Wärtsilä-yhtymä on saanut asetusten vastaisesti ylimääräistä voittoa 165.1 milj. markkaa. Asetusten vastainen toiminta ei kuitenkaan ole Fagerholmin hallituksen mielestä väärinkäytöstä. Wärtsilä-yhtymän pitäisi kai pankkirovon tapaan murtautua Suomen Pankin kassahelmiin ja ryöstää sieltä 165.1 milj. markkaa, ennenkuin Fagerholmin hallitus sanoisi, että se on väärinkäytöstä.

Edellä olevat laskelmat osoittavat kuitenkin, että Wärtsilä-yhtymän saama todellinen ylimääräinen voitto on paljon suurempi kuin komitea on todennut, sillä komitea ei ole suorittanut laskelmia siitä, miten suuriin voittoihin ovat johtaneet ne väärinkäytökset, joihin komitea vain viittaa. Yhteenvetona voidaan näistä komitean laskemattomista ylimääräisistä voitoista mainita seuraavaa. Korkovoittona Wärtsilä-yhtymä on saanut 64.1 milj. markkaa, kustannuslaskennallisella korolla 37.4 milj. markkaa, liian korkeilla aineshävillä 152 milj. markkaa, liian suurilla yleiskustannuksilla 115.9 milj. markkaa, eli yhteensä 369.4 milj. markkaa.

Kuinka paljon Wärtsilä-yhtymä on saanut valtionvaroja palkkoja varten, joita se ei ole koskaan työläisille maksanut, sitä ei voi komitean mietinnöstä laskea. Kun kolmen laivan osalta sitä jo on saatu 2 milj. markkaa, niin voidaan olettaa, että täten on vielä kaiken ylläolevan lisäksi saatu useita kymmeniä miljoonia markkoja ylimääräistä voittoa. Kuinka paljon ylimääräisiä voittoja yhtymä on saanut materiaalihankinnoissa, sitä ei myöskään komitean mietinnöstä saa selville. Komitea vain viittaa siihen, että tälläkin tavalla yhtymä on saalistanut suuria summia.

Tosiasia on se, että Sotevan skandaali on suurin, mitä maassamme on koskaan tullut julkisuuteen.

Eikä tämä skandaali koske vain Sotevaa ja Wärtsilä-yhtymää, vaan samanlaista seikkoja esiintyy muussakin sotakorvaustalouksessa.

Tunnettu tosiasia on ollut, että sotakorvausteollisuus on eräissä tapauksissa toimi-

nut melkein kokonaan valtion rahoittamana, mutta voitot ovat luonnollisesti menneet yksityisten taskuun. Esimerkkinä mainitsen F. W. Holming Oy Raumala. Sen kokonaispääoma oli vuonna 1945 39.8 milj. markkaa ja siitä Sotevan osuus 33 milj. markkaa. Vuonna 1946 oli kokonaispääoma 233.5 milj. markkaa ja Sotevan osuus 203.25 milj. markkaa eli noin 87 %. Yhtiön vaihto-omaisuus oli vuonna 1947 kesäkuun 30 päivänä 273.4 markkaa. Mutta ennakoita oli yhtiö saanut 300.7 milj. markkaa. Ennakoita oli siis maksettu liikaa 27.3 milj. markkaa. Yhtiö on siis käytännöllisesti katsoen Sotevan yritys, mutta se on laskenut vaihto- ja käyttöomaisuudelleen hinnoittelukorkoa, vaikka sen saamat ennakat ovat olleet korottomia. Asiallisesti siis valtio on joutunut maksamaan omista yhtiölle lainamistaan rahoista vielä koronkin. Tietämäni mukaan yhtiö on valmistanut ainakin 8 kuunaria ja saanut jokaista kuunaria kohti laskettuina korkoina 1,250,000 markkaa eli saanut pelkästään korkovoittoa 10 milj. markkaa. Neljän ensimmäisen kuunarin hinnoittelussa on vielä tälle korolle laskettu tulovero, jonka Sotevan valtuuskunta on myöntänyt vastoin SYHO:n, suostumusta, s. o. Sotakorvausteollisuuden Yleisen Hinnoitteluhuheet.

Tyypillinen esimerkki n.s. erikoiskorvauksien käytöstä on saatavissa Valkon Laiva Oy:stä Loviisasta. Mainitun yhtiön levyosaston perusarvo on 12 milj. markkaa ja tätä varten on yhtiö itse kiinnittänyt vain 6.8 milj. markkaa. Koneiden perusarvo on 21 milj. markkaa, mutta yhtiö on kiinnittänyt niihin varojaan vain 4.3 milj. markkaa. Nosturit ovat arvoltaan 10 milj. markkaa, mutta yhtiö on käyttänyt niiden hankintaan vain 1 milj. markkaa j.n.e. Saunan perusarvo on 2.5 milj. markkaa ja yhtiö ei ole pannut siihen penniäkään. Samoin on Sotevan rahoilla rakennettu asuntoja, ostettu työkaluja, rakennettu ruokala ja konttori sekä autotalli. Sellaiset perushankinnat, jotka normaalisesti jokainen yhtiö joutuu suorittamaan omilla varoillaan, on tässä tapauksessa suurimmaksi osaksi tehty Sotevan, eli toisin sanoen veronmaksajain varoilla. Jos tällä tavalla rahoitettu teollisuus ei tuota erikoisen suuria voittoja, niin ei kai sitten mikään.

Ennakoita on useimmille yhtiöille annettu liikaa. Puulaivoja valmistavien nel-

jän yhtiön osalta on näitä ennakoita ollut 30/6 1947 yhteensä 125 milj. markkaa liikaa. Kaikkiaan on viime vuonna annettu korottomia ennakoita puulaivateollisuudelle 1,172 milj. markkaa. Korkovoittoa on puulaivateollisuus siis saanut mainittuna vuonna, laskettuna 5 %:n korko, noin 59 milj. markkaa. Kun lisäksi yhtiöt ovat valtiolta perineet kustannuslaskennallista korkoa näistä valtiolta saamistaan korottomista ennakoistaan, niin voidaan voiton yksinomaan tällä keinottelulla laskea nousseen yli 100 milj. markan.

Ministeri Takin menettely Sotevan ylimpänä valvojana tässä skandaalijutussa on, lievästi sanottuna, omalaatuinen. Vaikka jo hyvin varhaisessa vaiheessa julkisuudessa ja tiettävästi myöskin hallituspiirissä m. m. hallituksen raha-asiaivaliokunnassa arvosteltiin ankarastikin Sotevan toimintaa ja vaadittiin tutkimusten suorittamista, ministeri Takki osoittautui varsin haluttomaksi ryhtymään mihinkään toimenpiteisiin asian selvittelemiseksi. Vasta uuden esityksen jälkeen hän suostui esittämään toimikunnan asettamista suorittamaan tutkimuksia Sotevan toiminnasta. Mikäli tiedän, selosti toimikunnan puheenjohtaja, oikeuskansleri Tarjanne, ministeri Takille jo 1947—48 vaihteen tienoilla Sotevan hankinnoissa paljastuneita rötöksiä. Mutta tiettävästi ministeri Takki piti saamansa tiedot visusti salassa virkkaamatta niistä edes hallituksen muille jäsenille.

Kun toimikunta sitten toukokuun 25 p:nä 1948 jätti ministeri Takille laatimansa osamietinnön, ei hän tällöinkään suvainnut ilmoittaa halaistua sanaa julkisuudessa toimikunnan työn tuloksista eikä jakanut mietintöä myöskään muille hallituksen jäsenille. Ministeri Takki ei myöskään ryhtynyt enempiin toimenpiteisiin tutkimusten jouduttamiseksi ja Sotevassa tapahtuneiden väärinkäytösten korjaamiseksi sekä muiden uusiintumisen ehkäisemiseksi. Vasta sen jälkeen kun eduskunnassa vuoden 1947 hallituksen kertomuksen käsitteilyn yhteydessä ja uudelleen julkisessa sanassa vaadittiin tietoja toimikunnan tutkimuksista, hallitus näki parhaaksi saattaa mietinnön julkisuuteen, ilmoittaen, ettei sillä ole minkäänlaista kantaa asiassa. Sitäpaitsi mietintö julkaistiin samanaikaisesti valtiollista poliisia koskevan mietinnön kanssa yleisön huomion kohdistamiseksi

mahdollisimman paljon pois ministeri Talle kielellisestä Sotevan mietinnöstä. Tämä taktillinen manööveri onnistuikin odotusten mukaisesti. Porvarillinen ja sosialidemokraattinen lehdistö on suurin piirtein vaiennut koko skandaalista haluten tällä tavalla suojella suurkapitalistien harjoittamaa saalistusta.

Hallitus käsittelee vihdoin asian ja toteaa, ettei mitään väärinkäytöksiä ole tapahtunut, vaikka todistettavasti on nelisensataa miljoonaa markkaa kansalta koottuja varoja syydetty Wärtsilä-yhtymän omistajien taskuihin ja kaiken kukkuraksi valtio on vielä maksanut sanotun yhtymän kaikki verot kirkollisveroa myöten.

Valtion ja asianomaisten kuntien veroviranomaisten on syytä tutkia, ovatko sotakorvaustuotteita tuottavat yhtiöt tulleet verotetuiksi todellisista voitoistaan, vai onko veronalaisia tuloja ehkä salattu. Tulkoon mainituksi, että Wärtsilä-yhtymän nettovoitoksi on ilmoitettu vuosina 1945—1946 ja 1947 yhteensä 189 milj. markkaa. Minulle on myöskin kerrottu, että mainittu yhtiö olisi merkinnyt erään tuotantolaitoksen kauppasumman kulunkitilille ja asian paljastuttua joutunut suorittamaan lisäveroa 145 milj. markkaa.

Hallitus ehdottaa ensi vuoden tulo- ja menoarviossa varattavaksi sotakorvaussuorituksiin ja niistä johtuviin hallintomenoihin 11.5 miljardia markkaa eli 2 miljardia markkaa vähemmän kuin edellisenä vuotena. Tämä siitä huolimatta vaikka Neuvostoliitto on myöntänyt kuluvan vuoden heinäkuun 1 p:stä 50 %:n alennuksen jäljellä olevasta sotakorvaussuorituksesta. Vähävaraiset veronmaksajat ovat odottaneet, että huomattava osa tästä helpotuksesta käytettäisiin ylettömän raskaaksi muodostuneen verotaakan keventämiseksi. Tapahuu päinvastoin. Suurista lupauksistaan huolimatta sosialidemokraattinen hallitus on hyväksi nähnyt korottaa tuntuvasti vähävaraisten kansalaisten verorasitusta.

Ehkäpä se, mitä edellä olen osoittanut Sotevan hankinnoissa harjoitetusta edesvastuuttomuudesta, on omiaan eräältä osalta valaisemaan sitä, miksi veroruuvia on edullisemmista suhdanteista huolimatta pitänyt roimasti kiristää.

Kansalaiset tiedustelevat nyt huolestuneina, eikö löydy mitään keinoja Sotevan hankinnoissa ilmenneiden väärinkäytösten

perinpohjin selvittämiseksi ja korjaamiseksi siten, että vahvistettujen perusteiden vastaisesti hankitut voitot peritään takaisin valtiolle ja että väärinkäytöksiin syyllistyneet saatetaan lailliseen edesvastuuseen. Samalla olisi ryhdyttävä kiireellisiin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin tämantapaisten väärinkäytösten vastaisuudessa ehkäisemiseksi.

Ed. Riihimäki: Herra puhemies! Huomioni on kiintynyt erikoisemmin maatalousbudjettiin. 11 Pl, joka on varsinainen maatalouspolitiikan suunnannäyttäjä, tämä pääluokka on yritetty verhota kauniilla väreillä. On nimittäin eräille momenteille tehty lisäyksiä, mikä kohottaisi vaikeuksissa kamppailevaa pienviljelysmaataloutta, jos lisäykset olisivat suurempia. Esimerkiksi lisäysehdotus uudis- ja laidunraivauspalkkiomäärärahaan on tosin tuntuva, mutta kun ottaa huomioon erittäin suuren laitumen tarpeen, ei lisäys ole läheskään riittävä. Tyydytyksellä voin myös merkitä, että budjetissa esiintyy 11 Pl:n 15 luvulla uusi 23 momentti kantakirjaeläimistä polveutuvien lehmävasikoiden ostoavustuksiksi pienviljelijöille hyväksytyn toivomusaloitteemme perusteella. Eräitä muita myönteisiä puolia maatalousbudjetissa ilmenee, mutta ne ovat peräti vähäisiä pienviljelysmaatalouden kohottajina ja verrattuna siihen, kun suhteellisesti runsaammalla osalla on suosittu suurviljelystä ja porvariston maatalouspolitiikkaa. Yhtenä esimerkkinä voin mainita, että 11 Pl:n 15 luvun 23 momentti, jonka poistamiseksi olemme taistelleet sen vuoksi, kun 51,300,000 markan määräraha ei ole saattavasti ohjattu maatalouden tuotantoaisteluun, vaan on pidetty huoli siitä, että sotatalouden aikana virkoihin asetetut ovat jatkuvasti saaneet palkkansa. Nyt tämän momentin määräraha on tosin nimellisesti poistettu, mutta kun tarkkailee lähemmin maatalousbudjettia, huomaakin, että poistettu määräraha ilmenee eri momenteilla lisäyksinä, kuten rajaseututoiminnan ja monella muulla nimellä nimetyn toiminnan puitteissa. Kun tuollaista rajaseututoimintaa on ylläpidetty ja ylläpidetään itäisellä rajallamme, johtaa se helposti kysymään, minkä vuoksi erikoista rajaseututoimintaa tarvitaan, varsinkin, kun talousarviossa ehdotetaan lisäystä 5 milj. markkaa rajaseututoimintaa varten ja momentin loppusumma siis täten kohoaa 18,024,000 mark-

kaan. Tämän momentin huomattava rahasumma pääasiallisesti on ollut porvarillisten järjestöjen käytettävissä. Monin veroin tärkeämpää olisi ollut mielestäni tuolaiseen rajaseututoimintaan uhratut miljoonat käyttää hallan ja raesateiden aiheuttamien vahinkojen johdosta hätään joutuneiden avustamiseksi. Mutta nimenomaan tähän tarkoitukseen ei ole varoja riittävästi talousarviossa ehdotettu. Huomioni on myös kiintynyt 15 Pl:n II luvun 42 momenttiin pienviljelijöille hankittavien lannoitteiden hintojen alentamiseksi. Tämä eduskunnan hyväksymä, paljon puheenaihetta antanut n. s. väkilantamiljardi on siis maatalous- ja kansanhuoltoministerien äskeisten lausuntojen mukaan jaettu, vieläpä niin ajoissa, että ministeri Lepistön sanojen mukaan tämän kesän syyskylvöille muka voitiin näitä lannoitteita käyttää. Eri puolilta saapuneet tiedot kuitenkin kertovat, ettei vielääkään kyseellisellä alennuksella ole lannoitteita jaettu, eivätkä kansanhuoltolautakunnat eräillä paikkakunnilla ole voineet selittää, mistä viipyminen johtuu. Toivottavasti asia kaikkialla myönteisesti järjestyy ja siten, että tämä n. s. väkilantamiljardi kokonaisuudessaan käytetään siihen tarkoitukseen, mihin sen eduskunta ja Pekkalan hallitus hyväksyi. Lannoituskysymyksestä puheenollen on myös syytä huomauttaa, ettei talousarvioehdotuksessa ole nimetty määrärahaa pienviljelijöille annettavia avustuksia varten lantalojen rakentamiseksi. Pidämme tätä erittäin tärkeänä, että kotoiset lantavarat saataisiin tarkoin talteenotetuiksi lahtuneiden peltojemme lannoittamista varten. Toivottavasti valtiovarainvaliokunta huomioi aloitteemme 20 milj. markan ottamiseksi tähän tarkoitukseen.

Monet muut pienviljelijäin ja työläisten elinehtoihin liittyvät erikoiskysymykset eivät ole saaneet osakseen sitä huomiota, mitä n. s. „työväenhallituksen” velvollisuuksiin kuuluu. Eihän voitane kiistää sitä tosiasiaa, että Pekkalan hallitus parhaiten ansioitui maamme talouden kohottajana siitä konkurssitilasta, mihin sota ja sotapolitiikka sen vei. Nyt kun elämä on vähitellen elpymässä ja kansan elintaso on hieman kohonut, hallituksen talouspolitiikan pitäisi olla sellaista, että päähuomio tulisi kiinnittää työläiskansan elämän helpottamiseen. Tätä varmuutta ei talousarvioesityksestä

kuitenkaan saa. Esim. hallituksen verotuspolitiikka näyttäytyy sellaisena, että työläisille ja pienviljelijöille ehdotetut verohelpotukset useissa verolakiesityksissä ovat aivan mitättömiä siihen nähden, mitä suurituloisille ehdotetaan annettavaksi, ja tämän talousarvion puitteissa todennäköisesti kansan verotaakkaa lupauksista huolimatta ei tulla keventämään, vaan päinvastoin käytännössä lisätään.

Äskeisessä välikysymyskeskustelussa monen kertaan turhaan lausuttiin metsäkaartilaisnimi. Kun tuo nimi nyt siis kummittelee Laihian tapauksen yhteydessä siinä muodossa, että viime sodassa Neuvostoliittoa ja muita yhdistyneitä kansakuntia vastaan vakaumuksensa perusteella taistelusta kieltäytyneet rinnastetaan ampumaseuroissa toimiviin fasisteihin, on tuollainen poliittisten n. s. metsäkaartilaisten halventaminen torjuttava. Nämä ovat uhrautuneet taistelussa natsismia vastaan ja sen tähden heidän taloudelliset menetyksensä olisi korvattava. Toivon valtiovarainvaliokunnan ottavan talousarvioon tähän tarkoitukseen ehdottamamme 100 milj. markan määrärahan.

Samaa on sanottava myös entisistä punakaartilaisista. On kulunut 30 vuotta luokkasodastamme, eikä näiden entisten punakaartilaisten korvauskysymystä ole vielä ratkaistu. Kun työväenluokka kävi tuota taistelua yksimielisyyden merkeissä, olisi luullut työväenhallituksen käyttävän tilaisuutta hyväkseen tekemällä kunniaa vakaumuksen miehille ja naisille, harmaantuneille entisille punakaartilaisille ja heidän omaisilleen. Kun näin olisi menetelty, joku saattaisi ehkä uskoa, että meillä on työväenhallitus. Tästäkin olemme jättäneet toivomusaloitteen. Entiset punakaartilaiset ja punakaartilaisten lesket toivovat, että aloite johtaa myönteiseen tulokseen.

Monia muita kysymyksiä on, jotka ansaitsevat huomiota. Erikoisen maininnan ansaitsee asutuskysymys. Tuntuu siltä, etteivät ehdotetut asutusmäärärahat riittä. Kun asutuslainsäädäntö ei läheskään vastaa tarkeitustaan, olisi tämän puutteellisenkin lainsäädännön puitteissa kaikki tehtävä asutustoiminnan edistämiseksi. Tätä odottavat ennen kaikkea ne nuoret ihmiset, jotka perhe-elämän ovat aloittaneet tai aikovat aloittaa. Yhtä tärkeää on myöskin saada lisämaata maamme suurilukuiselle pienvil-

kelijäväestölle, että he voisivat harjoittaa omavaraista maatilataloutta. Vaikka maamme on metsien maa, kuinka moni mökkinäinen ja muu työläisasukas ottaakaan talvea vastaan synkin tuntein, kun ei ole tietoa, miten selviytyy yli talven pakkasten. Tämäkin kaipaa hallituksen pikaista toimenpidettä.

Tällaisten ja monien muiden huolien painamana elää työläiskansa. He odottavat hallitukselta sellaisia toimenpiteitä, mikä hyödyllisen työn tekijöinä heille kuuluu. Pulavuosien tunnelma painaa monen mieltä raskaana ja kammottavana, että toistuuko jälleen tuo näytelmä pakkahuutokauppoineen. Korkean korkokannan puristuksessa vaikeroivat varsinkin omakotirakentajat. Korkokanta on kiireesti alennettava, kuten aloitteessamme ehdotamme. Moniin muihin kysymyksiin olisi kiinnitettävä vakavampaa huomiota, mitä on esillä olevassa talousarviossa kiinnitetty. Toivottavasti hallitus ja myöskin valtiovarainvaliokunta ottavat huomioon nämä tärkeät seikat, jotta työväenluokan elämää voitaisiin helpottaa.

Ensimmäinen varapuhemies:
Asian käsittely keskeytetään. Käyttämättä jääneet puheenvuorot otetaan huomioon asian käsittelyä seuraavassa istunnossa jatkettaessa.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Ensimmäinen varapuhemies:
Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 2)—9).

Ensimmäinen varapuhemies:
Kun edustajille on jaettu hallituksen kertomus valtiovarain tilasta vuonna 1946, voitaneen se nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Hallituksen kertomus valtiovarain tilasta v. 1946

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan torstaina lokakuun 7 päivänä 1948 kello 2,07.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

17. Torstaina 7 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 14 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949	Siv. 357
2) Hallituksen esitys n:o 15 laiksi uusien virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin	442
3) Hallituksen esitys n:o 16 Valtioneuvoston lainanottovaltuuksista ..	"
4) Hallituksen esitys n:o 17 laiksi makeisvalmisteverosta	"
5) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi tulitikkuverosta	"
6) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta	"
7) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta	"
8) Hallituksen esitys n:o 21 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatöistä ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä	"
9) Hallituksen esitys n:o 28 laiksi valtion osanotosta Suomen Asuntohypoteekkipankin eräiden lainain järjestelyyn	—

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Andersson, Antila, Berner, von Born, Forss, Hakala, Heitto, Hiekkala, Kil-

peläinen, S.-K. Kilpi, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Lampinen, Larson, Leino, Luukka, Manninen, Meinander, Pekala, Rantamaa, Saariaho, Söderhjelm, Tervo, Törngren, Varjonen, Vesterinen, Wiherheimo, Virkki ja Östenson.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta virka-asioitten takia ed. Varjonen ja yksityisasiain vuoksi ed. Lampinen, tästä ja huomispäivän istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. J. Koivisto ja sairauden takia ed. Meinander sekä ajaksi 8. 10.—15. 10 ulkomaanmatkan vuoksi ed. Saariaho.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 1 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 30, joka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949

sisältävä hallituksen esitys n:o 14 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan. Eilissä istunnossa pyydetty,

käyttämättä jääneet puheenvuorot otetaan nyt huomioon.

Keskustelu:

Ed. Perkonoja: Herra puhemies! Jos me huomioimme maataloutemme voimakkaan pienviljelmävaltaisuuden ja toisaalta taas mitä suuria mahdollisuuksia AIV-rehulla voisi olla näiden karjanruokinnassa, ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että pienviljelijäin mahdollisuuksiin valmistaa AIV-rehua ei meillä ole kiinnitetty läheskään tarpeeksi huomiota. Maamme suurviljelijät ovat jo omaksuneet AIV-rehun meidän oloissamme erinomaisena kotoisena rehuna ei ainoastaan sen ravintoarvon, vaan myöskin tekomahtoisuuksien ja -tapojen tähden. AIV-rehuksiin kelpaavat melkeinpä mitkä kasvit tahansa ja sitä voidaan tehdä huonolla sadessaälläkin, jolloin muut työt vaikeutuvat. Nämä seikat sekä suurviljelijäin taloudelliset mahdollisuudet ovat johtaneet siihen, että AIV-rehun käyttö suurtiloillemme on melkoisen yleistä. Toisin on kuitenkin pientiloillamme. Tämä, kuten kaikki maataloutta koskevat uudistukset on kulkeutunut hitaammin heidän hyväksensä. Siihen on varmasti omat moninaiset syynsä. Onpa aikaisemmin monen kohdalla varmaan ollut määrätynlaista ennakkoluuloakin koko rehua kohtaan. Nykyjään luullakseni kaikki pienviljelijätkin kuitenkin jo ymmärtävät rehun suuren arvon ja merkityksen karjanruokinnassa, mutta hyvästä tahdosta huolimatta eivät voi hanketta toteuttaa, koska tarvittavia varoja ei ole. Onkin aivan oikein, että valtiovalta on tässä tullut avuksi. M. m. tämän kulumassa olevan vuoden tuloja menoarviossa on varattu avustuksina AIV-rehusäiliöiden rakentamiseen 1.5 milj. markkaa sekä pientiloilla tapahtuvaan rehunvalmistusneuvontaan 16 milj. markkaa.

Huomautin jo edellisen budjettikäsittelyn yhteydessä, miten nämä summat ovat tarkoitukseen täysin riittämättömät ja korostin erikoisesti sitä mielestäni aivan väärää suhdetta, että neuvontaan on 16 milj. markkaa samaan aikaan kun säiliöiden rakentamiseen on vain 1.5 milj. markkaa. Mielestäni olisi tämän suhteen pitänyt olla aivan päinvastainen. Nyt esillä olevassa tulo- ja menoarvioesityksessä ovat kuitenkin nämä samat heikkoudet olemassa. Hal-

litus tosin ehdottaa säiliöiden rakennusmomentille lisäystä 750,000 markkaa, mikä kuitenkin, kuten perusteluissakin huomautetaan, menee suurimmalta osaltaan rakennuskustannusten nousuun, joten mitään todellista parannusta ei ole. Pientiloilla tapahtuvaa AIV-rehun valmistusneuvontaan hallitus taas ehdottaa lisäystä 3,088,500 markkaa, mutta menee se kaikki neuvojen palkankorotuksiin. En tahdo väittää, että tuo neuvontaan ehdotettu kaikkiaan 19,088,500 markkaa olisi liian suuri, mutta kun säiliöiden rakentamiseen ehdotetaan samaan aikaan vain 2,250,000 markkaa, niin silloin ovat asiat vinossa. Rehun samoin kuin säiliöiden valmistus ei sittenkään ole niin monimutkaista, etteivätkö pienviljelijätkin sitä kykenisi tekemään, jos he vain saisivat kunnollisen säiliön. Tiedän useita esimerkkejä, joissa neuvoja on käynyt jo ajat sitten, näyttänyt säiliön paikan ja selittänyt, että niin ja niin siinä pitää tehdä ja menetellä, ja tilanomistajakin on asiasta tavattoman kiinnostunut, mutta vuodesta toiseen asia vain lykkääntyy, koska varoja säiliön rakentamiseen ei ilmaannu. Rehua voidaan tietysti kyllä tehdä vaatimattomaankin säiliöön, mutta minä luulen, että vähemmässä määrässä niin vain tapahtuu neuvoista huolimatta. Toivonkin siis, että asianomainen valiokunta kiinnittää tähän huomiota korottamalla tuntuvasti AIV-rehusäiliöiden rakentamiseen ehdotettua määrärahaa, jos ei muuten, niin vähentämällä vastaavasti seuraavalta momentilta neuvontaan ehdotetusta määrärahasta, koska sekin olisi nähdäkseni parannus (Eduskunnasta: Kyllä siitä on aloite jo jätetty!).

Toinen mielestäni tärkeämpikin kysymys, johon haluan maatalousbudjetin yhteydessä kiinnittää huomiota ja jota hallitus ei nähdäkseni ole tarpeeksi huomionnut, on pientaataloutemme koneellistaminen. Oletan, että yleensä ollaan jo tietoisia maataloutemme, myöskin pienempien tilojen koneellistamisen tarpeellisuudesta ja siitä, että koneiden yhteiskäyttö on ainoa oikea muoto tässä tapauksessa. Mutta sitä, että pienviljelijöiltä puuttuvat välttämättömät pääomat tarkoituksen toteuttamiseen, ei täysin oivalleta. Sen osoittaa jo tämän vuoden budjettikäsittely, jolloin eduskunta meidän ryhmämme taholta tehdystä korkeammasta esityksestä huolimatta ei varannut tarkoi-

tukseen kuin 40 milj. markkaa. Tämä onkin osoittautunut täysin riittämättömäksi. Tietojeni mukaan on avustusanomuksia jätetty jo kolmattasataa, yhteensä noin 100 milj. markkaa, joista ei puoliakaan ole voitu määrärahan puutteessa täyttää. Asian tuntijat ovatkin kysymyksen tärkeyden huomioiden sitä mieltä, että ainakin 100 milj. markkaa pitäisi tarkoitukseen varata ensi vuoden talousarvioon. Tuntuu kuitenkin siltä, kuin hallitus ei olisi ollut näistä seikoista tietoinen ehdottaessaan ensi vuottakin varten vain 40 milj. markkaa, siis rahanarvon alenemisen huomioiden vähemmän kuin viime vuonna. Tähän on kuitenkin ehdottomasti saatava parannus aikaan ja toivottavasti valtiovarainvaliokunta sen jo tulee huomioimaan, parhaiten ehkä asiasta jätetyn rahaasia-aloitteen pohjalla.

Sellaista määrärahaa, josta voitaisiin merkitä valtion osuuksia pienviljelijäin perustamille koneyhtymille, en ole löytänyt koko talousarvioesityksestä. Kun pienviljelijöillä kuitenkin on juuri osakeyhtiömuotoisiin koneyhtymiin suuri mielenkiinto, niin niitä on paljon perustettu ympäri maata ja kokemukset myöskin niiden tarkoituksenmukaisuudesta ovat täysin myönteiset. Pitäisi tarkoitukseen myöskin ehdottomasti saada tarpeellinen määräraha. Ryhmämme taholta onkin jätetty rahaasia-aloite juuri määrärahan osoittamisesta tähän tarkoitukseen.

Jo nämäkin kosketteleman kysymykset osoittavat, että nykyinenkään hallitus ei oivalla, miten huomattava tekijä pienviljelijäväestö on kansastamme ja että sillä, millä tavalla se kykenee paikkansa täyttämään, on aina suuri kansantaloudellinen merkityksensä. Aikaisemmin sen on voinut ymmärtää, kun maatalousministerinä on ollut suurviljelijäin edustaja, mutta nyt se on vaikeampaa, kun tällä tuolla istuu pienviljelijä.

Kun herra pääministeri viime torstaina aloitti tuon suuren puheensa täällä eduskunnassa, jonka me sen jälkeen olemme kuulleet uudestaan lämmitettynäkin, viitasi hän siihen, kuinka budjettikeskustelussa saa puhua mistä tahansa. Tuntien luntansa sisällön hän näin jo etukäteen ilmaisi, että tulee tekemään jotain tavallisuudesta poikkeavaa, parhaamaan pataluhaksi työläisiä samalla, kun antaa niille ennen näkemättömän raskaan verobudjetin.

Puheen sisällön me jokainen jo tunnemme. Siinä työväenhallituksen päämies koetti parhaansa mukaan pestä ja puhdistaa omia sekä tietysti myöskin taantumuksellisen porvariston syntejä saadaksensa porvareilta sen tuen, minkä hallitus pysytystä pysyäkseen tarvitsee. Ja tämä kaikki se on meille tuttua ja jokapäiväistä herra Fagerholmista.

Mutta erittäin mielenkiintoinen kohta oli puheen se osa, jota käsiteltiin muka katkelmana pääministerin Tanskassa pitämästä esitelmästä. Sotien ja niitä edeltäneen ajan katseleminen siinä melkoisen oikeasta näkökulmasta osoitti herra Fagerholmin omaavan jonkin paremmankin minän (Ed. J. Wirtanen: Kuka sen on kirjoittanut?). Mutta ennen kaikkea se paljasti meille erittäin ovelan taktikon, sillä taktillisessa mielessä sitä käytettiin tässä puheessa ja sitä se on ollut myöskin Tanskassa pidetyssä esitelmässä, mikäli se siinä ollenkaan on ollut. Joka tapauksessa herra pääministeri siinä aivan oikein selitti, kuinka Suomen porvaristo — ja minä lisään: yhdessä sosialidemokraattien kanssa — itse provoisoivat nuo äskeiset sodat. Tuskinpa herra pääministeri vain huomasi sitä koomillista seikkaa, että parhaillaan ollaan luisumassa samalle tielle, jossa hän itse näyttelee jotakin pikku Tanneria. Muuten, tanskalaisen kannalta katsoen olisi ehkä ollut eduksi, jos esitelmässä olisi esitetty vielä muutamia tuollaisia yksityiskohtia, esim. pääministerin omien puoluetoverien lausuntoja, senkin, joka sodan aikana usuttaessaan suomalaisia kaikin keinoin Neuvostoliiton alueelle usein huomautti, ettei olla sielläkään vieraalla alueella, vaan se on meidän maattamme ja kuuluu meidän elintilaamme ja nyt me otamme siltä savijalkajättiläiseltä luonnossa hyvityksen vuosisataisista vääryyksistä. Taikka vaikkapa herra Tannerin edesottamuksia niiltä ajoilta kuutosien murskaamisineen. Silloin tanskalaiset olisivat varmaankin parhaiten ymmärtäneet, minkä tähden noita sotaseikkailijoita vähän näpsäytettiin ja sanottiin, että ei pitäisi sentään tuoda likaista kärsäänsä muiden puutarhaan.

Pannakseni vastalauseeni sitä päätöstä vastaan, jonka eduskunnan taantumuksellisen enemmistö eilen teki esillä olleessa välikysymyksessä, jossa se yhtyi työväenhallituksen vakuutteluun, että tässä maassa

ei ole fascismin ituakaan enää jäljellä ja että Neuvostoliiton Suomen lähettilään huomautukset tuossa ystäväillisessä keskustelussa Suomen ulkoministerin kanssa olivat täysin aiheettomia, koska vähäisintäkään rauhan ehtojen loukkausta Suomen taholta ei ole tapahtunut, pannakseni vastalauseeni tuollaista röyhkeyttä vastaan esitän tässä kaksi tiedossani olevaa tapausta, joissa menettelytavat ovat olleet hyvin fascististen menettelytapojen kaltaisia ja rauhan ehtojakin täytyy tulkita melkoisen avarasti, jos niiden johdosta ei ole mitään huomauttamisen varaa.

Ensinnäkin elokuun 21 päivänä yksi Vehmaan pitäjän ansioituneimpia fasisteja, maanviljelijä Olavi Amberla, murhasi ampumalla tiellä vastaan tulevan pienviljelijän Karl Yrjö Santasen, koska tämä oli muka kommunisti, kuten hän sanoi. Nähtyään Santasen jo kauempaa, latasi murhaaja aseensa, jolla sitten Santasen lähes työssä muitta mutkitta ampui tämän. Teon tehtyään hän vielä kerskailli, että on ainakin yksi kommunisti vähemmän ja tappaa se olisi pitänyt jo aikaisemminkin (Eduskunnasta: Yhdessä ryyppäsivät!). Eikö tässä ole selvää Hitlerin keskitysleiritunnelmaa. Kun Amberla oli tästä oikeuden edessä, todettiin kaikki yllä oleva paikansapitiväksi. Nyt nuo työläisten murhamista suosivat piirit tarttuivat kuitenkin ennenkin tällaisissa tapauksissa menestyksellä käyttämäänsä keinoon. Murhaajan mielentila oli tutkittava ja tehtävä hänestä syynäkeeton.

Olemme tietenkin yksimielisiä siitä, että tällaisten fasistien ajatuskyky ei ole täysin normaali. Mutta minun nähdäkseni syynäkeettomia heistä ei saa tehdä, koska he kerran tajuavat sen, minkälaisen hallituksen aikana he saavat tuollaista toimintaansa harjoittaa. (Eduskunnasta hilpeyttä.) Kyllä niitäkin on kuritettava yhteisten lakien mukaan ja vieläpä sen ankarinta asteikkoa käyttäen, varsinkin tämäntapaisissa raakalaisteoissa.

Minulla on täällä eräitä kirjejäljennöksiä sellaisista uhkauskirjeistä, joita täällä Vehmaan pitäjässä on erinäisille kansalaisille lähetetty sekä aikaisemmin että tämän murhan jälkeen. Ja kun ne minun nähdäkseni kuvastavat sitä yleistä tunnelmaa, ja sitä turvattomuutta, mitä tässä pitäjässä tällä kertaa on, niin minä haluan tästä esit-

tää pari aivan uusinta, tuoreinta tällaista uhkauskirjetä.

Kirje on päivätty 1. 10. 48 ja siinä on tällainen teksti: „Sinä kommunisti, tulet tapetuksi, jollet luovu roistoporukasta pois. Henkesi menee pian. Alas ryssän kätyrit. Joukko suomalaisia.” Toisena on tämäntapainen: „Te, tyhmät kommunistimme! Vaadimme, että toimintanne loppuu, sinunkin päiväsi on lopussa. Henki pois sellaisilta roistoilta. Ole varovainen pimeinä aikoina, jollet lopeta kommunistista propaganda. Usko meitä. Alas ryssän kätyrit. Joukko suomalaisia”. (Ed. H. Simonen: Mistä tuo on tilattu?).

Nämä ovat tulleet, kuten sanoin, 1. 10. 48 kahdelle Vehmaalla asuvalle henkilölle, toinen on sikäläisen paikallisen osaston puheenjohtaja E. Lehmuslehto ja toinen liikuvan poliisin mies H. Mäkilä. Kumpikin kirje on lyijykynällä tekstattu samanlaiselle ruudulliselle paperille ja samalla käsialalla, mahdollisimman sekaisesti ja virheellisesti kirjoitettu. Tämä on tietysti ymmärrettävä, että jälkiä koetetaan peittää, jotta ei tarvitsisi turvautua tuohon mielentilatutkimukseen. Nyt kuitenkin näistäkin lukemistani jäljennöksistä me kuten jo mainitsin näemme, minkälaista terroria Vehmaan pitäjässä tällä hetkellä harjoitetaan.

Toinen tapaus, josta katson täällä velvollisuudekseni huomauttaa, on Paimiossa viime kuun 19 päivää vasten yöllä sattunut työväentalon tuhopoltto. Teen tämän siitäkin syystä, koska eräät edustajatoverit ovat minulle täällä huomauttaneet, että olisi ensin pitänyt tutustua sanomalehdissä olleisiin polttoja tutkineiden viranomaisten ilmoituksiin, että kysymyksessä ei ole tuhopoltto, ennenkuin me menimme tästä hallituksen jäsenille ilmoittamaan toisenlaista. Kävimme nimittäin tiistaina 28 päivänä, paimiolaisen pienviljelijä Vilho Aiolan kanssa asian johdosta pääministerin ja sisäministerin puheilla. Tasavallan presidentti ei suostunut meitä vastaanottamaan (Eduskunnasta: Oikein se siinä tekikin!).

Tahdon ensinnäkin sanoa, että saimme tuon tehtävän Paimiossa 26 päivänä syyskuuta mainitun palon johdosta kokoontuneelta kansalaiskokoukselta. Me olimme siis kansalaiskokouksen asialla saattamassa hallituksen tietoon kokouksen hyväksymän päätöslauselman ja kokouksen tuomitsevan

kannanoton yleensä siihen fasistisen liikkeen nousuun, joka sittenkin, kaikista vastaväitteistä huolimatta, maassa on ollut havaittavissa. Tämä sanomalehtileikkele, johon minua on kehoitettu tutustumaan, on tämän tapainen: „Toissa sunnuntain vastaisena yönä tapahtuneen SKP:n Paimion alaostalon talon palon johdosta suoritettiin tutkimuksia koko viikon aikana. Näissä tutkimuksissa ei ilmennyt mitään sellaista, joka olisi antanut aihetta otaksua tuhopolton olleen kyseessä. Asiaa pidetäänkin siltä osaltaan selvitettyinä, joten tutkimuksia ei toistaiseksi jatketa.” Ja tämä ilmoitus luultavasti oli juuri paloa tutkineiden viranomaisen antama. Tämän ilmoituksen me tuohon lähetystöön valitut kyllä todella olimme nähneet, ennenkuin kävimme ministeriössä. Mutta kun siinä ei millään tavalla osoitettu edes sitä, mitkä seikat saivat tutkijat päättämään, että tuhopoltto ei ole kysymyksessä puhumattakaan siitä, että olisi voitu näyttää, kuinka palo on syttynyt, katsoimme edelleenkin niiden tosiasioiden olevan olemassa, jotka saivat edellämainitun kokouksen siihen ehdottomaan käsitykseen, että vain tuhopoltto voi olla mahdollinen. Esitän tässä muutamia tuollaisia seikkoja, joita kokouksella oli todistajalausuntojen perusteella silloin olemassa.

Tämä talo sijaitsi pituussuunnassa pohjoisesta etelään. Talon pohjoispuolella n. 60—70 metrin etäisyydessä kulkee vilkasliikenteinen kylätie. Tien ja talon välissä lähempänä kuitenkin tietä on huvila-asuntoja. Talon länsipuolella taas on Varsinais-Suomen tuberkuloosiparantolan aluetta, itse parantolan rakennukset vajaan kilometrin päässä. Paikka on sellainen, että kuvana aikana taloa tuskin olisi voitu sillä tavalla polttaa, ettei palo myöskin olisi levinnyt muiden alueelle. Ja sentähden olikin valittava tällainen sateinen syksy-yö. Talon pohjoisosassa, siis tienpuoleisessa päädyssä ulkopuolella oli halkoja varten tehty suojakatos, joka oli kiinnitetty n. 2.5 metrin korkeudella talon päätyseinään. Katoksessa taas oli suorakulman muotoinen halkopino. Pinon toinen pää alkoi talon seinästä ja teki katoksen räystäään kohdalla suoran kulman jatkuen räystäään suunnassa. Palon edellinen, siis 18, päivä oli sateinen ja vielä yölläkin satoi talon päätyseinää vasten melko voimakkaan pohjanpuoleisen

tuulen ajamana. Päätyseinä oli ilman täytettä oleva kolminkertainen lautaseinä, uloinna n. s. raakaponttilauta ilman listoitusta. 18 päivän illalla talossa oli tanssi-illamat, jotka päättyivät kuten tavallisestikin kello 24. (Ministeri Hiltunen: Eikö täällä olisi tärkeämpää?). Kun talon lähellä olevan huvilan asukkaat olivat kello 1 aikaan nukkumaan menossa, havaitsivat he ikkunasta, että työväentalon päädyssä loimusi valkea. Asumuksen omistaja tyttärensä kanssa riensi nopeasti palopaikalle, jolloin he havaitsivat työväentalosta, siis palon luota pois päin rientävän pitkäkhön mieshenkilön. Tähän he eivät kuitenkaan osanneet kiinnittää erikoista huomiota, vaan hälyttivät työväentalon yläkerrassa nukkuvan vahtimestarin ja yhdessä sammuttivat palon. Tuli oli edellä mainitsemassani halkopinon sisäkulmauksessa vähäisessä lastukasassa. Se oli pois talon seinästä jonkun verran, mutta niin kuitenkin, että tuo halkopino olisi helpolla syttynyt, joka taas vuorostaan oli talon seinässä kiinni. Kun aivan talon vieressä oli kaivo, kantoivat sammuttajat oman kertomansa mukaan vettä paljon enemmänkin kuin mitä pitivät sammuttamiselle edes välttämättömänä, valellen vielä, kuten he sanoivat lähiympäristönkin, m. m. halkopinon reunat (Eduskunnasta: Johan on merkillinen tapaus!). Noin $\frac{1}{2}$ 2 aikaan he kaikki jälleen menivät nukkumaan. (Oikealta: Menikö hallituskin?) Kyllä minä tulen siihen. Kuitenkin sitten vähän ennen $\frac{1}{2}$ 3 havaittiin jälleen erästä lähiasumuksesta, että talon tuon sateen kastelema päätyseinä oli tulella. Kun ensimmäiset henkilöt ehtivät paikalle, oli talon päätyseinä tuon halkokatoksen yläpuolella leveällä alalla tulella. Tuli oli silloin kuitenkin vielä kaikki tuossa ulkopinnalla eikä alas asti ollenkaan. On kai käsittämätöntä, millä tavalla tuo märkä lautaseinä olisi vahingossa syttynyt eikä edes huonoilla sytykkeillä (Eduskunnasta: Miksi sitä ei sammutettu?). Päätyään seinän lävitse kuivalle vinnille tuli kuitenkin sitten levisi niin nopeasti, ettei mitään voitu edes pelastaa, vahtimestari vaimoineen tuskin hädin tuskin pääsi sieltä pois, mutta kaikki heidän omaisuutensa tuhoutui.

Nämä olivat niitä tosiasioita, joita, tuolla kansalaiskokouksella oli silloin tiedossansa, kun se tämän lähetystön valitsi, ja ne ovat

sellaisia tosiasioita, jotka eivät poistu sillä, että sanotaan, että tuhopoltto ei ole kysymyksessä. Kyllä siinä tarvitaan myöskin jotain todisteita. Ja minkätähden tuo talo sitten poltettiin? Se poltettiin sentähden, että se oli omilla aivoillaan ajattelevien työläisten rakentama (Oikealta: Omilako?). Se poltettiin sentähden, että paikkakunnan laajat työläis- ja nuorisjoukot olivat sen jo omaksuneet omaksensa (Eduskunnasta: Kuka sen poltti?). Ja se poltettiin vielä sentähden, että se sijaitti pitäjän sellaisessa kylässä, jossa sotien jälkeen m. m. kukitettiin toistakymmentä metsäkaartilasta (Eduskunnasta: Metsäkaartilaisetko polttivat?). Nämä seikat riittänevät jokaiselle antamaan erittäin todenperäisiä viitteitä siitä, minkälatuinen on palo ollut ja mitkä piirit ovat sen takana (Eduskunnasta oikealta: Metsäkaartilaisetko sen polttivat? — vasemmalta: Älä hermostu!) Ja entäs sitten tutkimus! Kun näitä tutkimuksia johtaa sama nimismies, joka sotien aikana ohranalauman kanssa päivästä toiseen jahtasi noita talon rakentajia, niin silloin me ymmärrämme jo etukäteen, minkälaisia tuloksia me voimme odottaa tästä tutkimuksesta. Tulokset ovat tämäntapaisia kuin minä tästä luin.

Nyt minä haluaisin kysyä herra pääministeriltä, vallankin, koska herra pääministerille on äsken luettu läksyä tästä kysymyksestä: Eivätkö tällaiset työläisten murhaamiset ja heidän talojensa tuhopoltot, eivätkö nekin jollakin tavalla ole rauhansopimuksen vastaisia (Naurua. — Välihuutoja). — Hallituksen osa tuli siis jo, oletko tyytyväisiä?

Mitä sitten tulee tuohon lähetystön ministeriössä käyntiin, niin sanotaan, että totuus on usein karvas kuulla. Kun herra pääministeri luki siitä kokouksen päätöslauselmasta, kuinka tämäntapaiset teot, joita tässä olen kosketellut, saavat virikettä nykyisen hallituksen myönteisyydestä, niin silloin herra pääministeri unohti asemansa (Pääministeri Fagerholm: Päinvastoin!), unohti ensinnäkin sen, että hän oli pääministeri ja unohti sen, että hän oli työväenhallituksen pääministeri ja hänen apuansa pyysi työläisten lähetystö. Mutta totta on totta ja se pysyy sellaisena. Ja minä haluan jälleen sanoa, että eikö herrojen pääministerin ja sisäministerin viime torstaiset ja ne myöhemmin samat lämmi-

tetyt puheet, eivätkö ne myöskin jollakin tavalla pikemminkin anna tuulta purjeisiin niille fascistisille aineksille, kuin että ehkäisisivät sitä (Ed. Lahtela: Eikö muilla olekaan tulitikkuja! — Eduskunnasta: Kyllä tulitikkuja myydään muillekin kuin fascisteille!). Herra sisäministerin kuniaksi on kuitenkin tuon lähetystön puolesta sanottava, että hän auliisti keskusteli lähetystön kanssa ja lupasi myöskin asiassa tehdä parhaansa ja tällä tavalla (Eduskunnasta: Tekikö?). Herra sisäministeri osoitti omaavansa enemmän kuin herra pääministeri sitä, mikä meistä tekee ihmisiä (Hilpeyttä).

Kauppa- ja teollisuusministeri Takki: Herra puhemies! — Eilen illalla budjettikäsittelyn kestäessä ed. Mäkinen on lausunut tuotantoelämän vastuullisissa piireissä herättäneen huolestumista sen, että hallitus on päättänyt valtion liikelaitosten eroamisesta työnantajaliitoista ja asettanut komitean laatimaan ehdotusta valtion oman riippumattoman työsuhte-elimen perustamisesta ja sen ohjesäännöstä. Tämän hallituksen toimenpiteen selventämiseksi, josta nyt on puhe, on syytä esittää eräitä näkökohtia.

Pyrkimystä vapaamuotoisen valtion liikelaitosten oman työsuhte-elimen perustamiseen sekä tästä johtuvaan valtion yhtiöiden irtisanoutumista työnantajaliitoista voidaan tarkastella ensi sijassa kahdesta näkökulmasta. Ensiksi toimenpide merkitsee sisäistä järjestäytymistä valtion yrittäjätoiminnan omassa piirissä. Toiseksi työnantajajärjestöjen itselleen omaksumat tehtävät ovat eräiltä osilta sellaisia, että valtiotavallan ei näytä olevan enää mahdollista niitä hyväksyä, vielä vähemmän sallia, että tätä toimintaa rahoitetaan valtion yhtiöiden varoilla.

Mitä valtion yrittäjätoiminnan omassa piirissä suoritettavaan sisäiseen järjestäytymiseen tulee, on muistettava, että valtion tuotannollinen liiketoiminta muodostaa maamme talouselämässä jo oleellisen osan, sen tuotantoarvon osuushan kokonaisuudessa lähentelee noin 1/5 osaa. Ja ilman, että metsätyömaat sekä sellaiset valtion liikelaitokset kuin rautatiet, posti, puolustuslaitoksen työpajat y. m. niihin verrattavat otetaan huomioon, on valtion varsinaisten liikeyritysten työntekijäin ja toimihenkilöi-

den lukumäärä noin 36,000 henkilöä. Valtio omistamiensa yhtiöiden kautta esiintyy siis huomattavana työnantajana. Nykyinen olotila, että osa valtion yhtiöistä kuuluu työnantajaliittoihin ja osa, m. m. maamme suurin metsäteollisuusyritys Valtion Metallitehtaat samoin kuin Osakeyhtiö Alko, eivät niihin kuulu, on kestämaton. Nykyisen olotilan vallitessa ei valtio voi noudattaa riittävän yhdensuuntaista työehtopoliittikkaa omissa yrityksissään, vaikkakin välttämätön tasapuolisuuden noudattaminen olisi mitä tärkeintä.

Sekavuutta lisää edelleen, että niiden yhtiöiden piirissä, jotka kuuluvat työnantajaliittoihin, järjestäytyminen on epävaikaista. Kaikki yhtymät eivät kuulukaan niihin liittoihin, joihin heidän toimialansa luonteen mukaan olisi pitänyt kuulua. Niinpä esim. Outokumpu Oy., joka edustaa metalliteollisuutta, ja jonka työntekijät kuuluvat Suomen Metallityöntekijäin Liittoon, ei kuulu Suomen Metallityönantajain Liittoon, vaan on sen ulkopuolella ja kuuluu n. s. yleiseen ryhmään ja on siis aivan vieraassa ja oudossa ympäristössä.

Valtion yrittäjätoiminnan kannalta on tärkeätä, että sen omat yhtiöt ovat tarpeeksi läheisessä yhteistyössä keskenään. Siten voidaan joustavimmalla tavalla ratkaista eräät tälle suljetulle piirille, valtion omistamille yrityksille, yhtenäiset sosiaalista luonnetta olevat kysymykset. Yksi sellaisista on eläkekysymys. Tilannehan on tällä hetkellä luonnoton, kun eräät valtion yhtiöt eivät pysty eläkejärjestelyihin samanaikaisesti kuin toisissa yhtiöissä järjestely on kestävästi ja mainiosti toimitettu. On myös tarpeetonta, kun todellisena yrittäjänä näissä yhtiöissä on sama isäntä, valtio, että työntekijä siirtyessään näissä yhtiöissä yhdestä toiseen menettää eläoikeutensa. Kysymys tarvitsee järkevää järjestelyä ja mikäli edellä mainitun seikan korjaaminen aiheuttaa esimerkkinä seuraamista vastaavallaisia toimenpiteitä yksityisissä yrittäjäryhmissä, on se tulos, jota ei tarvitse valittaa (Ed. Oksala: Ei tule semmoisia seurauksia!). Valtion yhtiöt muodostavat nykyisellään jo niin suuren työyhteisön, että niiden piirissä on välttämätöntä saada aikaan tasapuolinen ja yhdenmukaisia suuntaviivoja noudattava työehtopoliittikka. Sellaisen järkevää toteuttamista oman työehtoliimen perustaminen tarkoittaa.

Viittasin edellä, että työnantajajärjestön toiminta eräiltä osilta on katsottava sellaiseksi, ettei valtion yhtiöiden mukanaolo niissä enää ole mahdollista. Ed. Mäkinen kaiketi yritti lausunnossaan kiistää sitä, että työnantajaliitot olisi katsottava taistelujärjestöiksi ja ettei näihin järjestöihin kuuluminen toisi valtion yhtiöille ja siis valtiolle velvollisuuksia määrätynlaisten rahastojen keräämiseen. Mitä työnantajaliiton jäsenten maksuvelvollisuuteen tulee, on Suomen Työnantajain Keskusliiton sääntöjen 12 §:n mukaan jokainen jäsen velvollinen suorittamaan paitsi sisäänkirjoitusmaksun, vuosimaksun ynnä muut tarkoituksen perusteella määrättävät maksut. Keskusliiton menojen suorittamiseksi taksoitetaan jokaiselta yksityiseltä liiton jäseneltä vuosimaksuna määräprosentti edellisestä vuonna työntekijöille suoritetuista palkoista tai jokaista työntekijää kohden liiton vuosikoukussa määrätty erä sen mukaan, mihin määrään juoksevien menojen lasketaan nousevan. Saman pykälän 4 momentin mukaan taksoitus liittokokouksen päättämiin muihin tarkoituksiin tapahtuu samanlaisten perusteiden mukaan. Mitkä ovat nämä muut tarkoitukset, joihin avoin velvoitus sisältyy sääntöihin, sen jokainen täällä oleva käsittää, kun on puhe Suomen Työnantajain Keskusliiton säännöistä.

Mitä sitten eräisiin muihin työnantajaliittoihin kuulumisesta aiheutuviin velvoituksiin tulee, mainitsen seuraavaa: Ei ole sopivaa, että valtion yhtiö sitoutuu ryhtymään työnantajajärjestön päättämään sulkun. Eikä ole perusteltua sekään, että valtion yhtiö olisi rajattomasti estetty ottamasta työhönsä työnseisauksen muualla ollessa toisissa liikkeissä työstä sujujia työntekijöitä. Ja aivan outoa on, että vielä armon vuonna 1948 Suomen Työnantajain Keskusliiton säännöissä niiden 30 §:n viimeisessä momentissa sanotaan, että työsuoluissa on mikäli mahdollista, otettava huomioon työnhaluiset työntekijät, jotka eivät kannata riittäisuuksiin osaaottavia työntekijöitä tai heidän järjestöjään. Siinä nähdään merkillinen työntekijäin jaoittelu. Tässähän siis julistetaan etuoikeutetuksi sellaiset työntekijät, jotka eivät kannata työntekijäin minkäänlaisia omia järjestöjä. Viitatuista määräysten noudattamiseen sitoutuminen, joka seuraa työnantajain järjestöön kuulumisesta, on sopimatonta valtion yrityksille ja valtiolle.

Ed. Mäkinen on puheenvuorossaan valittanut myös sitä, että tähän hallituksen toimenpiteeseen on ryhdytty lainkaan välittämättä siitä kokemuksesta, mitä hallituksella olisi ollut käytettävänä vetoamalla omien laitostensa kokemuksiin. Tälläkään väitteellä ei ole mitään perustetta. Hallituksen asettamassa komiteassa on puheenjohtajana yksi maan kokeneimpia työsuhdemiehiä, Suomen Työnantajain Keskusliiton entinen monivuotinen puheenjohtaja, vuorineuvos Vesa, ja jäsenenä eri valtioiden yhtiöiden johdon ynnä asianomaisten parin ministeriön edustajat. Merkilläpantavaa on siis se, että valtion yhtiöt ovat itse laatimassa suunnitellun työsuhte-elimen järjestysmuotoehdotusta. Hallituksen piirissä, jos missä, tunnetaan työsuhdelain säädännön edellyttämän järjestäytymisen välttämättömyys sekä työntekijän että työnantajan puolelta. Kuitenkin pidetään ehdottoman välttämättömänä sitä, että valtio työnantajana on puoleen ja toiseen neutraali. Jatkuva mukanaolo Työnantajain Keskusliitossa ei olisi tätä merkinnyt, kuten viittaamani nyt voimassa olevien sääntöjen määräykset osoittavat. Toiselta puolen on myös odotettava, että tapahtuva uusi järjestely todella tulee merkittämään asiallista järjestäytymistä nimenomaan työsuhdeksymyksen puitteissa (Ed. Oksala: Sitä se ei kyllä tule tekemään!). Valtion liikelaitoksia on hoidettava järkevien liikeperiaatteiden mukaan ja tämä on seikka, joka joudutaan ottamaan huomioon valtion yhtiöiden työehtopolitiikkaa määrittäessä ja sitä toteutettaessa. Hallituksen asettaman komitean työ on edistynyt hyvin. Ennakkotietona saatan mainita sen tulevan ehdottamaan yksityisistä riippumattoman oman työsuhte-elimen perustamista, joka eräiden lisätehtävien ohella poikkeaa muista työnantajajärjestöistä siinä, että myöskin maan keskushallituksella tulee siinä olemaan edustajansa.

Lopuksi viittaankin siihen, että nyt tapahtuvaksi suunniteltu järjestely ei ole mikään mullistava ennakkotapaus. Niinpä omassa maassamme kunnalliset yritykset ovat tarkoittamieni työnantajajärjestöjen ulkopuolella samoin kuin osuuskaupalliset yritykset ja monen monet yksityisetkin yritykset. Otan esimerkin myös ulkoa. Läntisessä naapurimaassamme, Ruotsissa, valtion laitokset erosivat työnantajajärjestöistä jo vuoden 1947 alusta lukien, ja siellä työsuhteasiat

hoidetaan erityisten omien työsuhte-elinten kautta.

Ed. N. Nurminen: Herra puhemies! Hallituksen käsiteltävänä olevassa menoarviossa on esitetty huomattavia supistuksia liikkuvan poliisin kohdalla. Siksi pyydänkin tuoda asian valaisemiseksi eduskunnan tietoon seuraavaa:

Ensimmäinen suurempi liikkuvan poliisin vähentäminen aloitettiin vuoden 1948 tulo- ja menoarviota valmisteltaessa. Alkuun suunniteltiin sisäasiainministeriössä vain pienempää supistusta niin, että rautatievalvonnassa olevaa poliisivoimaa olisi hieman supistettu sekä samalla jonkun verran vähennetty käytössä ollutta liikkuvan poliisin väkeä. Kun asia sittemmin kierteli valtiovarainministeriössä ja valtiovarainvaliokunnassa, tuli lopputulokseksi se, että liikkuvan poliisin henkilöstö väheni tosiasiallisesti toimesta olleesta 2,615 määrästä 1,434:ään. Tuo vähennys oli siis huomattavasti suurempi kuin mitä poliisitoimen tarkoituksen mukainen hoito olisi silloin sietänyt. Ras-kaimpana kohtasi henkilökunnan vähentäminen asemakomennuskuntia. Niiden lukumäärä väheni 18:sta 4:ään ja henkilövahvuus 650:stä 105:een. Lääninosastojen henkilöstö väheni noin 20 %. Kaikki tämä toteutettiin vuoden 1948 vaihteessa.

Kuluvan vuoden aikana on julkisuudessa sanottu rikollisuuden huomattavasti vähentyneen. Tämä vähentyminen on ainakin osaksi aiheutunut liikkuvan poliisin henkilöstön lukumäärän supistumisesta ja siitä johtuneesta toimintatapojen muuttamisesta, jonka vuoksi liikkuvan poliisin tietoon tulleet rikokset ja järjestyksen rikkomukset ovat vähentyneet huomattavasti. Kun vuonna 1946 pidättivät asemakomennuskuntien partiot rautateillä 44,270 henkilöä, joista juopuneita 19,637, irtolaisia 226, etsintäkuulutettuja 4,971, erilaisten rikosten johdosta 9,475 j. n. e., niin vuoden 1947 aikana junapartiot pidättivät 38,824 henkilöä, joista juopuneita 15,494, irtolaisia 291, etsintäkuulutettuja 7,215, erilaisten rikosten johdosta 6,816 j. n. e. Nämä toimintatulokset olivat siis vain asemakomennuskuntien aikaansaamia. Kuluvan vuoden alusta lukien on ollut, kuten jo mainitsin, toiminnassa vain neljä asemakomennuskuntaa. Näiden toimintaa ei ole voitu enää niinkuin aikaisemmin yleiseen järjestykseen

suuntautumiseen ylläpitää, vaan pikemmin erikoistehtäviin. Helsingin asemakomennuskunnan tärkeimpänä tehtävänä on ollut Porkkalan kautta tapahtuvan liikenteen turvaaminen. Kaikki tiedämme, että tämä liikenne on maamme yleisen liikenteen kannalta tärkeä ja sen säännöllinen käynnissäpito vaatii jatkuvaa poliisivalvontaa. Kemin asemakomennuskunnan pääasiallisena tehtävänä on ollut Ruotsin rajalle suuntautuvan liikenteen tarkkailu. Vain Haapamäen ja Pieksämäen asemakomennuskunnat ovat toimittaneet varsinaista järjestyksen valvontaa alueillaan. Kun niiden toiminta-alueet ovat kuitenkin tavattoman laajat ja henkilökuntaa kummassakin vain 20, niin työ näillä lähes 1,000 kilometriä käsittävillä rautateillä rajautuu vain pistokokeisiin. Näin ollen ovat toiminnan tulokset olleet myös sen mukaiset. Vielä palataksemme numeroihin mainittakoon, että liikkuvan poliisin toimesta pidätettiin v. 1946 150,839 henkilöä, joista juopuneita 76,096, irtolaisia 5,284, etsintäkuulutettuja 13,367 ja erilaisten rikosten johdosta 30,275. Vastaavat luvut vuonna 1947 olivat 135,650, 65,798, 6,994, 20,614 ja 27,154.

Kuluvana vuonna on liikkuva poliisi toiminut vain noin puolella miesmäärällä edellisiin vuosiin verrattuna ja, kuten jo mainitsin, rautateillä vain erittäin pienin voimin. Osoitukseksi siitä, että toiminnan tulokset ovat suoraan verrannolliset mieslukuun liikkuvassa poliisissa, esitän tulokset tammi-heinäkuulta 1948. Pidätettyjä 52,073 henkilöä, joista juopuneita 33,729, irtolaisia 1,719, etsintäkuulutettuja 7,807, erilaisten rikosten johdosta 7,311 ja luvottomasta rajan ylityksestä tai oleskelusta kielletyllä alueella 116 henkilöä.

Vertaamalla edellisten vuosien sekä kuluvan vuoden 7 kuukauden tilastoa näkee ilman laskutoimituksia, että liikkuvan poliisin toiminnan tulokset vuonna 1948, henkilöstövahvuuden ollessa 40 % edellisiä vuosia pienempi, ovat suhteelliset vuosien 1946 ja 1947 tuloksiin verrattuina. Se, mikä luvuista edellisiin vuosiin verrattuna puuttuu, se on rikostilastossa laskettu hyväksi rikollisuuden vähenemisenä. Melkein nauttavalta tuntui, kun sanomalehdistössämme äskettäin yleisesti lausuttiin ilo julki siitä, että rikollisuus oli kesällä huomattavasti vähentynyt. Ilon aihe oli yksinkertaisesti

se, että poliisikin vietti kesällä vuosilomaansa.

Voidaan aivan vakuuttavasti osoittaa, että liikkuvan poliisin henkilökunnan lukumäärän väheneminen ja lisääntyminen vaikuttaa suoranaisesti poliisin tietoon tulleiden rikosten lukumäärään. Tällä tietenkään ei tarkoiteta kaikkein törkeimpiä rikoksia. Varmaankin tullaan murhat ja tapot ja monet muutkin rikokset poliisille ilmoittamaan vaikkei liikkuvaa poliisia olisi olemassakaan. Mutta paitsi tavallisia järjestyksirikkomuksia, moottoriajoneuvoliikennesäännöksiä vastaan tehtyjä rikoksia ja monia muita vähäisemmiksi arvioitavia rikoksia, joista sängen monet ilman liikkuvan poliisin toimintaa jäisivät selville tulematta, on erikoisesti mainittava eräs rikoslaji, jota vastaan liikkuva poliisi on koko olemassalonsa ajan käynyt hellittämätöntä sotaa koko maassa: salapoltto. Tämä on rikollisuus, jonka juuret ovat syvässä ja laajalla. Paikallinen poliisi on monella paikkakunnalla voimaton salapolttajien suhteen. Sen lukumäärä juuri siellä, missä salapolttota eniten harrastetaan, on liian vähäinen. Paikallisella poliisilla ei ole aikaa eikä voimaa kolta pohjattomia korpimaita viina-tehtaitten etsimiseksi. Usein puuttuu paikalliselta poliisilta tarpeelliset liikuntavälineet ja sen miehet ovat monesti liian vanhoja vaivalloisiin korpimarsseihin salapolttimoiden etsimiseksi. — Liikkuva poliisi on salapolttajien vihollinen. Sen väki on nuorta ja toimintahaluista eikä heidän tarvitse pelätä paikkakuntalaisten vihoja, kuten on usein laita paikallisen poliisin suhteen. Pontikkasodasta on paljon puhuttu ja siitä numeroita mainittu, mutta toistetakoon vieläkin muutamia liikkuvan poliisin saavutuksia siinä kohdin: vuonna 1946 tuhosivat liikkuvan poliisin partiot 558 salapolttimoa ja kaatoivat maahan 73,408 litraa viinan valmistusainetta, vuonna 1945 ne hävittivät 696 salapolttimoa ja kaasivat maahan 100,650 litraa viinan valmistusainetta ja kuluvan vuoden seitsemänä ensimmäisenä kuukautena on jo tuhottu 341 pontikkatehdasta. Erikoisesti on huomautettava, että näihin lukuihin eivät sisälly paikallisen poliisin toimesta hävitetyt pontikkatehtaat. Toisin sanoen ilman liikkuvan poliisin toimintaa olisivat nuo monet sadat

salapolttimot jatkaneet työskentelyään kaikesta rauhasta.

Tulo- ja menoarviota vahvistettaessa pyritään tekemään säästöjä mahdollisuuksien mukaan. Kun keväällä sisäasiainministeriössä valmisteltiin ehdotusta tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949, suunniteltiin siinä eräitä supistuksia liikkuvaan poliisiin. Näitä supistuksia oli ajateltu etupäässä sen vuoksi, että joukko liikkuvan poliisin toimienhaltijoita oli sijoitettu paikallisen poliisin avuksi niin kiinteästi, ettei niiden irroittaminen varsinaisiin liikkuvan poliisin tehtäviin enää vaikeuksista käynyt päinsä. Toisin sanoen paikallinen poliisi oli monin paikoin liian heikko ja siten vahvistuksen tarpeessa. Tämän vuoksi tehtiin sisäasiainministeriössä ehdotus 284 poliisitoimen siirtämisestä liikkuvasta poliisista paikalliseen poliisiin. Kun liikkuvan poliisin kuluvan vuoden menoarviossa vahvistettu vahvuus on 1,434 ja ehdotuksen mukaan olisi mainittu 284:n määrä siirretty paikalliseen poliisiin, olisi liikkuvan poliisin vahvuudeksi vuonna 1949 tullut 1,150. Näin menetellen olisi maan poliisivoima pysynyt lukumääräisesti samana kuin kuluvana vuonnakin ja liikkuva poliisi olisi jäänyt täysin toimintakykyiseksi.

Tulo- ja menoarviesitystä on kuitenkin nyt muutettu poliisin vahingoksi ja maan yleisen järjestyksen sekä turvallisuuden vaaraksi. Liikkuvasta poliisista paikalliseen poliisiin siirrettävien luku on supistettu 96 toimeen ja liikkuvan poliisin vahvuus tahdotaan pudottaa 800:aan. Voidaan sanoa, että jos niin tapahtuu, ei voida enää puhua liikkuvasta poliisista toimivana laitoksena. Sen toimintakyky menee olemattomaksi. On aivan varmaa, että rautatieliikenteen valvonta lakkaa silloin kokonaan. Kuinka silloin hoidetaan rajavalvonta, Porkkalan liikenne y. m. vaikeat asiat. Lääninosastokin on supistettava niin pieniksi, että tuskin kukaan maaherroista ottaa vastuulleen turvallisuuden säilymistä läänissään sinne jäävällä poliisimäärällä.

On aivan väärä pyrkimys pyrkiä säästämään vähentämällä järjestysvaltaa. Ne kulut, mitkä valtiolla on poliisin ylläpidosta, palautuvat poliisin tehostetulla toiminnalla moninkertaisesti. Ei tarvitse enempää kuin viitata tänä vuonna pidätettyyn n. 8,000 etsintäkuulutettuun, joilta on peritty kymmeniä miljoonia sellaisia sakkoja, joista

suurin osa ilman poliisin valpasta väliintuloa olisi aikanaan päässyt vanhenemaan. Huomautankin, että poliisin palkka on vain pieni osa niistä menoista, joita valtiolle koituu, jos poliisien luku on supistettu aivan mitättömäksi. On syytä toivoa, että valtiovarainvaliokunta poliisin määrärahoista päättäessään ottaa nämä tosiasiat huomioon.

Ed. Heitto: Herra varapuhemies! Esillä olevan ensi vuoden talousarviokäsittelyn avauksessa herra valtiovarainministeri luonnehti talousarviota köyhän miehen budjetiksi. On oikea tapa niissä oloissa, joissa kansamme nyt elää, tehdä köyhän miehen budjetti. Vain ankaralla säästäväisyydellä valtion menoissa saadaan aikaan niin kipeästi kaivattua helpotusta. Mutta kun ottaa käteensä tuon köyhän miehen budjetin ja ryhtyy sitä vaikkapa vain ylimalkaisesti selailemaan, niin asiasta saa aivan toisenlaisen kuvan. Ainakin minusta tuntuu, että kysymyksessä on rikkaan miehen talousarvio. Onhan talousarvion loppusumma runsaan kolmannuksen suurempi kuin kuluvan vuoden arvio. Kuluvan vuoden arvio käsitti 72.5 miljardia ja ensi vuoden talousarvio päättyy 98.5 miljardiin, siis 26 miljardia markkaa suurempi, mikä vastaa tarkalleen 36 %. Olkoon että kuluvan vuoden arvioita on jouduttu useaan otteeseen paikkailemaan ja olkoon, että rahanarvo on laskettu viimevuotisesta, köyhästä kansasta ei tunnu perustellulta talousarvion nostaminen kolmanneksella. Olisi ollut suotavaa ja nimenomaan kansan syvien kerrosten toiveiden mukaista, että menopuolta olisi supistettu ankaralla kädellä. Se olisi merkinnyt sitä, että kansalaisilta puristettavat verot olisivat vastaavasti pienentyneet, koska en tiedä kenenkään puolueohjelmaan kuuluvan ottaa valtiolle suurempia tuloja kuin mitä kansamme jaksaa suorittaa ja koska valtio ei ole päätarkoitus, vaan päätarkoitus on kansakunnan toimeentulo ja kansan hyvinvointi.

Katson velvollisuudekseni puuttua muutamii menoarvion periaatteellisiin kohtiin. Tulojen puolella kiinnittää huomiota, että verot, välilliset ja välittömät muodostavat valtion tuloissa tarkalleen 73 % talousarvion loppusummasta. Verot nousevat entistään esityksen mukaan noin 15.5 miljardilla eli 28 %:lla. Se osa tuloista nimit-

tiin, joka jää peitettäväksi muuten kuin käymällä välillisesti tai välittömästi kansalaisten ja liiketalouden kukkaroihin, muodostaa 27 %.

Erikoista huomiota herättää valtion liiketoiminnan laihuus, sen liiketoiminnan, johon eräissä piireissä niin määrätietoisesti pyritään. Alkoholiliikkeen arvioidaan antavan 8.5 miljardia tuloja. Monet valtion muodostamat osakeyhtiömuotoiset liikelaitokset, kuten Enso-Gutzeit, Imatran Voima, Outokumpu, Rikkihappo-Superfosfaatti y. m. yhtiöt on arvioitu tuottavan vain 45 miljoonaa. Nämä liikkeet kuitenkin osakeyhtiön muotoisina liikeyrityksinä maksavat verot niin valtiolle kuin kunnillekin. Tämä summa on kuitenkin liikkeiden suuruuteen nähden hämmästyttävän pieni. Saadaanhan yksistään apteekkimaksuilla sama summa. Luulisi että valtion liikeyritysten pieni tuotto olisi omiaan jo budjettikirjaan painettuna lukuna aiheuttamaan sen että valtiollistamisen esitaistelijat puhuisivat asiasta hyvin pieniäänisesti ja kirjoittaisivat pienillä kirjaimilla kirjoituksensa. Missään tapauksessa valtion liikelaitosten tuotto ei saa kansaamme vakuutetuksi olipa propaganda millainen tahansa, että sosialisoinnista olisi sille pienintäkään etua.

Lieköhän muuten hallitus ollut varovainen tekemänsä budjettiin nähden kun se on laskenut, että lainrikkojen määrä nousee niin tuntuvasti, että sakkotulot on oletettu yli 100 % suuremmiksi kuin kuluvan vuoden arviossa. Joka tapauksessa täytyy todeta, että hallitukselta ei puutu huumorintajua, koska se arvostaa rikollisuuden tuottavan 8 kertaa suuremmat tulot kuin valtion omistamat liikeyritykset.

Tuloihin on merkitty myös metallitehtaiden tuottavan 143 miljoonaa. Kun tutkiskelee Valtion Metallitehtaiden tilinpäätöstä vuodelta 1947, tulee pakostakin kysyneeksi, miksi kansalaisiamme pyritään hämäämään olemattomilla tuloilla. Nimittäin sitä laskutapaa, jota Valtion Metallitehtaat ovat käyttäneet vuoden 1947 tilinpäätöksessään, ei voida pitää asiallisena. On ilmoitettu tulevan tuloja kun tosiasiallisesti saadaan tappiota. Vuoden 1947 tilinpäätöksen mukaan voitoksi on merkitty 102,836,443 mk, mutta menoihin ei ole laskettu lainkaan lainojen korkoja. Esim. valtion antamalle 3.3 miljardia käsittävälle pitkäaikaiselle lainalle ei ole laskettu korkoa. Jos siihen olisi käy-

tetty 6 %, mitä on pidettävä harvinaisen alhaisena ollakseen liikelaitoksen korko, niin olisi se tehnyt yksistään tämä korko 198 milj. markkaa eli 96 milj. markkaa enemmän kuin tilinpäätös näyttää voittoa.

Kun ottaa huomioon vielä ne normaaliset poistot koneista, laitteista, rakennuksista, niin tappio suurenee vielä siitäkin. Valtion Metallitehtaat ovat poistaneet poistoina kahdessa vuodessa 118 milj. markkaa, mikä on 7.5 % niiden käytettävänä olevan omaisuuden arvosta eli 3.7 % vuotta kohti. Tämä on niin pieni, ettei sen varassa pidetä laitoksia kunnossa, vaan niiden on saatava jatkuvasti uutta pääomaa. Edelleen kun ottaa huomioon erinäiset verohelpotukset ja muut etuoikeudet, tappio on laskettava useissa sadoissa miljoonissa. Missään tapauksessa Valtion Metallitehtaat, joissa työskentelee 6,500 työntekijää, eivät ole sellainen esimerkki, jonka mukaan valtion taloutta olisi hoidettava ja joka houkuttelisi sosialisointiin. Ei liene tarkoitus hoitaa valtion liikeyrityksiä samoin kuin edesmenenyt kansanhuoltoministeri Murto kalaverkkokauppaa harjoittaessaan, joka tuotti kauppa- ja teollisuusrahastolle 400,000 markan tappion johtuen siitä, että UNRRA:lta ostetut kalaverkot myytiin 32:lle Kansanvaltaiselle kalastusseuralle alle hankintahinnan.

Vastuunalainen valtion johto tekisi tällaisissa oloissa pikaisen esityksen, että kautta linjan luovutaan valtion liiketoiminnasta ja saatetaan nykyiset tappiota tuottavat laitokset yksityisen yritteliäisyyden pohjalle. Silloin niistä koituisi tuntuvat tulot m. m. jo eri muotoisina veroina. Ne olisivat todellisia tuloja eikä tulopuolelle merkittyjä menoja (Eduskunnasta: Oikea pyrkimys!).

Näiden arvostelulle aihetta antaneiden seikkojen rinnalla on tyydytyksellä kuitenkin merkittävä, että valtion rautateiden lasketaan antavan ensi vuonna voittoa, kun ei pääomalle lasketa korkoja. Tässä on käsitykseni mukaan huomattavissa tervettä kehitystä. Rautatiethän ovat usein jatkuvasti antaneet tappiota pitkät ajat.

Kuitenkin ja kaikkienkin, jos tulojen puolella voidaankin — lukuunottamatta pyrkimystä nostattaa verojen taakkaa — yhtä ja toista katsoa sormien läpi, samaa ei voi sanoa menojen puolella. Ei vaikuta kovin vakuuttavalta sanat „köyhän miehen bud-

jetti", kun tarkastelee, mihinkä kaikkeen on ajateltu pantavaksi rahoja.

On selvää, että kansalaisten hyvinvointia täytyy määrätietoisesti parantaa, mutta onko menoarviota tehtäessä lähdetty siitä, että kaikkea ei voida yhdellä kertaa muuttaa? Onko lähdetty siitä, että olisi pyritty noudattamaan ankaraa säästäväisyyttä, jota kansamme odottaa, jota sen maksukyky nimenomaan edellyttää, ja onko parannuksiin ryhdytty nimenomaan niissä kohdin, joissa toimenpiteistä olisi nykyisissä köyhissä oloissa suurin hyöty? Talousarviosta saa pikemminkin sellaisen käsityksen, että kunkin eri ministeriön alaiset virastot olisivat kahmaisseet mahdollisimman suuren osan, ja yhteenvetoa tehtäessä ei ole ollut sellaista voimaa, joka olisi saattanut eri menoerät sopusointuun toistensa kanssa ja maan todellista kantokykyä vastaavaan tasapainoon. Näin ollen jokainen pääluokka on noussut suhteettomasti. Talousarviosta on tullut ikäänkuin orkesteri, jossa sen jokainen jäsen soittaa patarumpua.

Nyt kun esitys menee valtiovarainvaliokuntaan, kun siellä käydään menoerä menoerältä, on välttämätöntä, että siellä kukin menoerä otettaisiin tarkan harkinnan alaiseksi ja menojen puoli saatettaisiin köyhän miehen budjettia vaatimaa sopusointua ja maan todellista, juuri tällä hetkellä vallitsevaa kipeintä tarvetta vastaavaksi. En halua tässä lähteä esittämään kaikkia yksityiskohtia, mitkä käsitykseni mukaan antaisivat aihetta huomautuksiin, koska niistä on täällä jo paljon puhuttu ja edelleen luultavasti tullaan puhumaankin (Eduskunnasta: Parhaillaan puhutaan!). Oikeusministeriön alaiset menot ovat m. m. nousseet n. 33 %, maatalousministeriön 60 %, sosiaaliministeriön alaiset menot yli 400 % j. n. e. Se, mikä tässä budjetissa on omiaan jättämään kaikkein ikävimmän sivumaun, on kansanhuoltoministeriö ja siihen kohdistuvien hallinnonhaarojen menojen tuntuva lisäys tähänkin vuoteen verrattuna. Ehdotettu määrä on 288,450,000 markkaa, lisäys kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna 22,710,000 markkaa. Käsitän asian niin, että kuluvan vuoden arviota on jouduttu ylittämään ehkä suurestikin ja ensi vuoden arvio pyritään nyt saamaan reaalisemmalle pohjalle. Kun kuitenkin otetaan huomioon se tosiasiallinen taloudellisten olojen parantaminen, joka maassamme on tapahtunut

tähän mennessä, sekä ne säännöstelyn purkamistoimenpiteet, jotka jo on toteutettu ja joiden toteuttaminen on odotettavissa lähiaikoina, noin suuren summan varaaminen kansanhuoltomenoihin tuntuu merkittävältä. Onhan henkilöstösupistuksia jo suoritettu ja lisää joudutaan suorittamaan sikäli, kuin uusia aloja vapautuu säännöstelystä.

Minusta tuntuu ja luulen käsityksessäni edustavani koko liike-elämäämme, että kansanhuoltoministeriöllä edelleen on taipumusta liioitella omaa tärkeyttään. Se haluaa itseperintäisesti pitää käsissään sellaisenkin asioiden hoitamisen ja suorittamisen, jotka käytännön liike-elämä suorittaisi nopeammin ja joustavammin ja ilman valtiolle koituvia kustannuksia.

Mainitsen esimerkkinä hintaosaston. Sille on tehty etenkin tuontia harjoittavien liikkeiden järjestöjen taholta useita esityksiä hinnanvahvistusprosessin rationalisoimiseksi siten, että liikkeet itse saisivat kustannuslaskentansa yhteydessä hinnoitella tavaransa annettujen määräysten mukaisesti ja määrääjain lähettää hinnoittelunsa ministeriön tarkastettaviksi. Näihin tavaroihin sisältyy tuhansittain sellaisia, jotka eivät sisälly elinkustannusindeksiin ja joita koskeviin ehdotuksiin siitäkään syystä ei olisi ollut aihetta suhtautua vastahakoisesti. Kuitenkin kaikki on selityksittä evätty. Tuntuu siltä kuin ministeriö ei olisi huomannut olosuhteiden muuttuneen välittömästi sodanjälkeisistä. Nyt on jo kysymys kyvystämme sopeutua normaaliin taloudellisiin olosuhteisiin sekä kauppamaana maailman markkinoilla että omalla kamarallamme. Liike-elämän on päästävä toimimaan nykyistä joustavammin ja enemmän aikaansa säästään kuin ulkomaankaupamme lamassa ollessa. Muuten se ei kykene täysin määrin täyttämään tehtäviensä kansantaloudessamme.

Talousarvion seuraavassa käsittelyportaassa olisi mielestäni syytä kiinnittää huomiota siihen, mitkä kansanhuoltoministeriön toistaiseksi välttämättömistäkin tehtävistä voitaisiin joustavasti kytkeä niihin, joita liike-elämä jatkuvasti suorittaa normaaliin toimintaansa kuuluvina. Tätä tietä voitaisiin todennäköisesti vielä supistaa kansanhuoltoministeriön ja siihen kohdistuvien hallinnonhaarojen henkilöstöä

ehkä tuntuvastikin. Samalla tietysti niiden menot supistuisivat vastaavasti.

Lopuksi haluaisin vielä puuttua siihen tapaan, millä nimenomaan siirtoväen edut on otettu huomioon valtiovarain taholta yleensä ja myös tässä talousarviossa.

Niissä tiedoissa, joita hallituksen taholta julkisuuteen etukäteen annettiin tästä budjetista, kiinnitettiin huomiota m. m. 3 miljardin markan määrärahaan, jonka avulla on tarkoitus kiihdyttää asunnontuotantoa, lähinnä sosiaalista rakennustoimintaa. Olisin odottanut, että joko tästä määrärahasta olisi varattu osa siirtoväelle tai että asuntojen hankkimiseksi siirtoväelle olisi varattu erikoinen määräraha (Ed. Hiltunen: Siellä onkin 5 miljardia!). Tosiasia on, että 27,000 siirtolaisperhettä on vailla asuntoa. Heidän mahdollisuutensa saada sellainen ilman yhteiskunnan tukea ovat tunnetuista syistä vielä huomattavasti pienemmät kuin kantasuomalaisen väestön. Tämä ei ole vain siirtoväkeä koskeva kysymys, se on luonteeltaan myös kansantaloudellinen, koska näin suuri väestönosa asunnottomana ollen ei voi täydellä teholla osallistua tuottavaan työhön. Sitäpaitsi asunnottomien siirtolaisten kiertolaiselämä kuluuttaa heidän saamansa pienet korvaukset jokapäiväisen elämän kustannuksiin.

Siirtoväelle annettujen lupauksen täyttämistä on turhaan odotettu sodan päättymisestä lähtien. Nyt kun taloudelliset olosuhteemme ovat jonkin verran parantuneet, katsoisin siirtoväen edustajana ajan koittaneen ryhtyä sanoista tekoihin. Harkittakoon talousarvion jatkokäsittelyn yhteydessä vakavasti, mitä voitaisiin tehdä juuri siirtoväen asunto-olojen järjestämiseksi edes siedettävälle kannalle.

Mitä taas tulee siirtoyrittäjiin, niin sama kysymys on heidänkin kohdallaan polttava. On muistettava, että niin suuri osa kuin yli 40 % siirtolaisliikemiehistä on luopunut elinkeinostaan vaikeiden olosuhteiden vuoksi. Useimmilla kauppiaila ja pienteollisuuden harjoittajilla oli luovutetussa Karjalassa oma tontti ja sille rakennettu liike- ja asuintalo paikalla, jossa elinkeinon harjoittaminen oli mahdollista. Vastaavanlaisiin uusiin sijoituspaikoilla ei monillekaan heistä ole ollut yhteiskunnan taholta järjestettyjä mahdollisuuksia, kuten oikeudenmukaista ja kohtuullista olisi ollut. Jos asianomainen on anonut tonttia korvauk-

seksi menettämästään, hänelle on osoitettu paikka, jossa liikkeenharjoittaminen ei ole mahdollista. Näin on jäänyt jäljelle vain luopuminen ammatistaan. Ja kaikki yritykset saada asianomaisia viranomaisia ymmärtämään siirtoyrittäjien asema on otettu vastaan kylmäkiskoisesti.

Kun kuitenkin kysymyksessä ovat yrittäjät, joita syystä on pidetty sekä valvettuneina että tarmokkaina ja menestyvinä, kun vain saavat edes siedettävät mahdollisuudet, olisi mielestäni harkittava, mitä heidän hyväkseen voitaisiin tehdä, jotta he voisivat sijoittua oikeille paikoilleen yhteiskunnassamme. Määrärahan varaaminen tähän tarkoitukseen olisi varmasti ollut enemmän paikallaan kuin moniin muihin budjetissa esiintyviin tarkoituksiin, jotka yhteiskunnan kannalta eivät ole läheskään yhtä tärkeitä.

Ed. K a j a l a: Herra puhemies! — Herra valtiovarainministeri on monessa eri yhteydessä tähdentänyt, että talouden pidossa on noudatettava suurta säästävyyttä. Hallituksen tulo- ja menoarvioesityksen on eräillä tahoilla katsottu olevan huonon todistuksen hallituksen säästäväisyyspyrkimyksistä. Menothan suoraan paisuvat, sanotaan. On tämän vuoksi mielenkiintoista ryhtyä tarkastamaan esitystä ja vertaamaan sitä tämänvuotiseen talousarvioon. Onko puhe menojen paisumisesta aiheellista. Markkamääräiset menot ovat paisuneet tuntuvasti. Kun varsinaiset menot tämän vuoden tulo- ja menoarviossa ovat noin 53 miljardia markkaa, ne hallituksen esityksessä ovat 67.5 miljardia. Kokonaismenot ovat markkamääräisesti lisäytyneet vieläkin enemmän, 72 miljardista markasta 98.5 miljardiin markkaan.

Mutta Suomen kansa on viimeisten inflatiovuosien aikana oppinut huomamaan, että tietyn markkamäärän tosiasiallinen arvo riippuu suuresta määrin siitä, mistä vuodesta on kysymys. Eri vuosien tuloja ja menoja toisiinsa verrattaessa markkamäärät on muunnettava samanarvoiseksi rahaksi. Muuten vertailu muodostuu mitään sanottomaksi numeroleikiksi. Jos vertailu tämän vuoden tulo- ja menoarvion ja hallituksen esityksen välillä halutaan suorittaa asiallisella pohjalla, niin silloin ei saa jättää huomioon ottamatta,

että inflatio on edelleen jatkunut. Vuosi sitten elinkustannusten kokonaisindeksi merkittiin 632 pisteellä, tämän vuoden viimeinen, elokuun, indeksi on sen sijaan jo 816 pistettä. Jos vertailu halutaan suorittaa asiallisesti, jommankumman summat on muunnettava toisen markkamääriä vastaaviksi. Kun tämän vuoden tulo- ja menoarvion varsinaisten menojen loppusumma muutetaan nykymarkkoiksi ja käytetään kertoimena mainittujen indeksilukujen suhdetta, niin huomataan, että sanottu määrä vastaa 68,280,000,000 nykymarkkaa. Hallituksen esityksen varsinaisten menojen loppusumma on siten 800 milj. markkaa pienempi tämän vuoden budjetin varsinaisten menojen loppusummaa. Menojen kokonaismäärä sen sijaan on tosiasiallisesti hallituksen esityksessä suurempi kuin tämän vuoden tulo- ja menoarviossa. Lisäys on noin 5 miljardia markkaa. Tällöin on kuitenkin muistettava, että hallituksen esityksen loppusummaa nostamassa ovat m. m. lapsilisämenot, menojen puolella 8,2 miljardia markkaa ja tulopuolella 6,9 miljardia markkaa. Mainitut 6,900,000,000 markkaa Ukko Kruunu saa toiseen taskuun ja antaa pois toisesta, joten tätä määrää ei sovi ottaa huomioon kyseistä vertailua tehtäessä. Kokonaismenotkin ovat siis tosiasiallisesti hallituksen esityksessä pienemmät kuin tämän vuoden tulo- ja menoarviossa. Kun lisäksi muistaa, että tämän vuoden tosiasialliset menot ovat jo nyt paljon suuremmat kuin tulo- ja menoarvio osoittaa — lisäbudjettien loppusummat nousevat 9,367,000,000 markkaan — niin ei voi olla myöntämättä, että valtiovarainministerillä on oikeus puhua hallituksen säästäväisyyspyrkimyksestä. Hallituksen teot ja valtiovarainministerin puheet eivät ole ristiriidassa keskenään. Herra valtiovarainministerin ei tarvitse sanoa: älkää tehkö, niinkuin minä teen, van tehköä niinkuin minä saarnaan.

Budjetin yksityiskohtainen tarkastelu antaa saman tuloksen kuin edellä suoritettu vertailu. Useimpien pääluokkien loppusummat ovat realisesti ottaen hallituksen esityksessä pienemmät kuin tämän vuoden tulo- ja menoarviossa. Tämä koskee erityisesti varsinaisia hallintomenoja. Vertailua tämän vuoden talousarvion ja hallituksen esityksen pääluokkien välillä

suoritettaessa on muistettava paitsi indeksikerroin, myöskin se muutos, mikä on tapahtunut viran ja toimen haltijain palkkojen budjettikäsittelyssä. Kuluvan vuoden budjetissa on valtion viran ja toimen haltijain palkkausten uudellenjärjestämistä varten yhteinen 2,300,000,000 markan määräraha 15 Pl:n II luvun 3 momentissa. Hallituksen esityksessä viran ja toimen haltijain palkat ovat kokonaisuudessaan asianomaisissa pääluokissa. Tämän jätti m. m. ed. Heitto äsken huomioon ottamatta.

Säästämisen pitää kuitenkin olla järjiperäistä. Pelkän säästäväisyyden vuoksi ei tärkeitä valtion tehtäviä saa jättää suorittamatta. Budjetista huomaa, että hallitus on sitä mieltä, että kaikki se, mikä on välttämätöntä, on nykyoloissakin suoritettava kunnollisesti, vieläpä on pyrittävä tavoittelemaan sitä, mikä on hyödyllistä. Vaikka esitys yleensä kulkeekin tavanomaisia latuja, siitä löytää kuitenkin monia poikkeamia vanhalta tutunomaiselta, ja poikkeamiset ovat poikkeuksetta oikeaan osuneita. Tämän osoittaakseni pyydän saada esittää muutamia esimerkkejä eri pääluokkien määrärahojen lisäyksistä.

Viidessä ensimmäisessä pääluokassa ei ole tällaisia löydettävissä, koska nämä pääluokat ovat yksinomaan hallintomenoja käsittäviä. 6 Pl:ssa on jo eräs esimerkki. Siinä on huomattava lisäys vankiloiden ruokatalousmenoihin. Tämä on oikeaan osunut korotus. Vankiloiden tulee m. m. totuttaa vangit ahkeraan työntekoon, mutta tätä voidaan vaatia vain edellyttäen, että vankien ravisemustila on hyvä. Tässä suhteessa on viime vuosina ollut liian paljon toivomisen varaa.

Puolustusministeriön määrärahojen lisäyksistä on erityisesti huomattava asevelvollisten muonitusmenojen määrärahan lisäytyminen 240 milj. markalla. Useat asevelvollisuusnuorukaisista ovat vielä kasvuiässä, joten heidän fyysillinen kuntonsa riippuu suuresti määräin siitä, että he saavat kunnollisen ruoan ja saavat sitä tarpeekseen. Ilmaisen varmaankin monien sotapoikien ja heidän omaistensa ajatuksen, kun sanon, että tämän lisäyksen johdosta tunnetaan suurta mielihyvää. Kiipeään epäkohtaan puolustusministeriö on kiinnittänyt huomionsa todetessaan kasarmien ja muiden puolustuslaitoksen raken-

nuksien kelvottoman kunnan ja ehdotettaessaan kasarmi- y. m. rakennuksien vuosikorjausten määrärahoihin melkoista lisäystä. On itse asiassa häpeäksi valtiovaltallemme, että se on sallinut asevelvoittisuuttaan suorittavien nuorukaistemme asua asunnoissa, jotka joissakin tapauksissa ovat olleet alapuolella kaiken arvoistelu. Mikään ei sitä paitsi ole niin virheellistä „säästämistä” kuin tarpeellisten korjausten suorittamatta jättäminen. Tähän on Suomen valtio viime vuosina syylistynyt suuressa määrin, tosin useasti olosuhteiden pakosta. On näin ollen tyydytyksellä todettava, että hallitus on tässäkin suhteessa ryhtynyt oloja kohentamaan. Tämänkaltaisen „militarismi”, huolenpito nuorukaistemme hyvinvoinnista ja valtion omaisuuden kunnossapysymisestä, ei ole ristiriidassa minkään rauhan- tai muunkaan meitä velvoittavan sopimuksen määräysten kanssa, pikemmin päinvastoin.

10 Pl:n, opetusministeriön alaisten laitojen, menot lisäytyvät huomattavasti. Hallitus haluaa luoda koululaitoksellemme tähänastista paremmat toiminnot edellytykset. Kansakoululaitos esim. saa määrärahoja miljardin markan verran enemmän kuin tänä vuonna. Hallituksen onkin syytä kiinnittää huomiota koululaitoksen oloihin, nimenomaan siihen koululaitostamme haittaavaan suureen pulmakysymykseen, miksi opettajapula on kehittynyt ja mistä ei päästä eroon, ellei opettajain palkkausta tuntuvasti paranneta. Pätevistä opettajista on jo nyt tavaton puute, ja pula tulee yhä pahenemaan sitä mukaa kuin vanhempi opettajapolvi jättää tehtävänsä. Uusia opettajia ei valmistu läheskään riittävästi. Pula koskee niin kansa-, ammatti- kuin oppikoulujakin. Varsinkin syrjäisimpien seutujen kansakouluihin on vaikea saada päteviä opettajia. Yhä enemmän on pakko turvautua yhä epäpätevämpiin opettajavoiimiin. Tästä johtuen aivan epäpätevätkin henkilöt katsovat voivansa tulla kysymykseen kansakoulun opettajan vastuullista virkaa täytettäessä. Eräs edustajatoverimme kertoi, että muuttaman maalaiskansakoulun johtokunta sai vastaanottaa opettajaviran hakupaperit henkilöltä, joka pätevyytensä osoittamiseksi saattoi esittää vain kirkkoherran todistuksen siitä, että hän oli luonteeltaan hyvántahtoinen. Ei ole liian aikaista ryh-

tyä toimenpiteisiin opettajapulan poistamiseksi.

Jos opettajain palkat ovat kehnot, niin eivät ole suuret poliisilaitoksen viran ja toimen haltijain, puolustuslaitoksen päällystön, ei varsinkaan alipäällystön, eikä rautatieläisten palkkatkaan, mainitakseni esimerkiksi muutamia ryhmiä, joiden edustajien kanssa olen juuri viime päivinä joutunut palkka-asioista keskustelemaan. Kysymys koskee virkamieskuntaa kokonaisuudessaan. Suotta ei tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä olevassa taloudellisessa katsauksessa, jossa on suppeaan muotoon saatu mahtumaan paljon tiivistettyä kansantaloudellista viisautta, todetakaan, että valtion palkkausmenot eivät tosiasiallisesti ole lisääntyneet lainkaan hallintokoneiston paisy- misesta huolimatta. Palkansaajat, kuulukootpa he mihin työntekijäryhmään tahansa, ovat taas tälläkin kertaa saaneet maksaa kalliin „inflatioveron”, eivätkä valtion palkansaajat suinkaan ole päässeet tästä veronmaksusta vapaaksi.

Maahamme perustetaan nykyään suuressa määrin uusia oppikouluja. Koulusivistyksen lisääntymisestä ei tietenkään ole muuta kuin hyvää sanottavaa. Mutta kun yleisiä varoja näyttää liikenevän suhteellisen vähän ammattiopetukseen, niin olisi varmaan- kin syytä noudattaa tähänastista suurempaa pidättyväisyyttä myönnettäessä uusien oppikoulujen perustamislupia. Erityisesti olisi valvottava, että toiminnassa olevat oppikoulut saavat kunnolliset toimintamahdollisuudet, ja vasta sen jälkeen olisi aika perustaa uusia oppikouluja.

Koulutoimen osalta on myöskin syytä todeta kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen kuuluvan ammattiopetuksen osakseen saama lisätty tuki. Kunnallisille ja yksityisille teknillisille ammatti- ja kauppaoppilaitoksille annettavia rakennusavustuksia varten esityksessä on 10 miljoonan markan määräraha tämänvuotisen 40 miljoonan markan määrärahan sijasta. Tämä tuntuva lisäys on hyvin perusteltu. Ammattiopetusta on meillä ryhdyttävä tehostamaan.

Maatalousministeriön pääluokan menojen lisäys on nyt budjetin suurimpia. Maatalousministerimme on suomalaisen pienviljelijän sisulla ja sitkeydellä pitänyt maatalousväestön, nimenomaan pienviljelijäväestön, puolta. Maaseudun olojen kohentamisyhtymykset ovat koko maan kannalta tär-

keitä. Maaltapaon ehkäisemiseksi toimitaan parhaiten lisäämällä maaseudun viihtyisyyttä. Asuntokeskusten asuntopulasta kärsivä väestö joutuu aivan välittömästi kärsimään siitä, jos väestön siirtyminen maaseudulta asutuskeskuksiin jatkuu tähänastisella vauhdilla. Tässä yhteydessä pyydän kiinnittämään valtiovarainvaliokunnan huomiota siihen, että asutuskeskusten asuntopulaa on ollut omansa lisäämään eräiden asutusviranomaisten toimenpiteet. Asutusviranomaiset ovat ryhtyneet siirtämään maanviljelijäväestöä maaseudulta kaupunkeihin ja kauppaloihin. He tulkitsevat maanhankintalakia siten, että kun asutustarkoituksiin soveltuvaa maata ei ole maaseudulta saatavissa, sitä on ryhdyttävä ottamaan kaupungeista ja kauppaloista. Tätä tällaista laintulkintaa asutuskeskusten väestön on vaikea ymmärtää. Paitsi sitä, että kerrotunlainen menettely on jyrkässä ristiriidassa maaltapaon vastustamispyrkimysten kanssa, siitä aiheutuu suurta vahinkoa niille siirtoväkeen kuuluville ja muille maansaantiin oikeutetuille, jotka eivät ole varsinaista maanviljelijäväestöä. Nämä viimeksi mainitut joutuvat mielipahakseen toteamaan, että tonteiksi soveltuvia alueita joudutaan ottamaan maanviljelystarkoitukseen sellaisillakin paikkakunnilla, joilla on tavaton pula tonteista (Ed. Hiltunen: Joko Lahden kauppatori on vaarassa!) — — vaaravyöhykkeessä. Vaikka ymmärtääkin, että moni mielellään ottaa maanviljelysluontoisen tilan kaupungeista, koska siten korvauksen määrä moninkertaistuu, niin silti ei tuollaista menettelyä voi pitää asianmukaisena. Ei myöskään ole oikein, että kaupunkiväestöön kuuluva sotasiirtolainen joutuu maksamaan maanhankintalain nojalla saamastaan tontista enemmän kuin hänen, tien toisella puolella, oleva naapurinsa kolme kertaa suuremmasta asuntotilasta. Kohtuutonta on myöskin, että joku asetetaan siihen erikoisasemaan, että hän saa 10 hehtaarin suuruisen tilan 300,000 markan hinnalla, vaikka kysymyksessä on alue, josta hän koska hyvänsä saa vähintään 60 mk neliömetriltä eli siis kaksikymmenkertaisen hinnan, ja vaikka alueelle on pyrkimässä suuri määrä tontintarvitsijoita. Tiedän lausuvani maamme kaupunkien ja kauppaloitten kunnallismiesten yksimielisen mielipiteen kun sanon, että maatalousväestöön kuuluva siirtoväki olisi sijoitettava

maaseudulle ja asutuskeskusten siirtoväki kaupunkeihin ja kauppaloihin.

Ihahduttavaa on todeta, että monet sosiaaliministeriön määrärahat lisääntyvät tosiasiallisestikin sangen runsaasti. Tässä yhteydessä voidaan aiheellisesti puhua menojen paisumisesta, joskin on muistettava, että lapsilisät aiheuttavat pääluokkaan 6.9 miljardin markan budjettiteknillisen lisäyksen. Sotavammalain aiheuttama menojen lisäys on 2,604 milj. markkaa, siis sangen mahtava määrä, mutta kenelläkään tässä maassa ei liene sitä vastaan huomauttamista. Ainoa huomautus, jolla tässä yhteydessä olisi oikeutusta, on se, että määräraha tuli muutama vuosi liian myöhään, mutta hyvä näinkin.

Kansanhuoltoministeriön määrärahat vähenevät, huomioon ottaen 15 Pl:n II luvun 13 momentilta ministeriön palkkausmenoihin tehty siirto, markkamääräisestikin. Kansalaiset toivovat sangen yleisesti, että tarpeettomista säännöstelyn aiheuttamista menoista vapaudutaan nopeassa tahdissa. Taivoitteena on pidettävä sitä, että kansanhuoltoa voitaisiin vähin erin ryhtyä hoitamaan ilman erikoiselimiä. On kuitenkin syytä muistuttaa, että tämä on vasta silloin mahdollista, kun elintarvikkeita ja muita hyödykkeitä alkaa olla niin paljon, että ne tyydyttävät, ainakin suurin piirtein, kysynnän. Jos säännöstely puretaan liian aikaisin, siitä on seurauksena, että korttien sijasta säännöstelijäksi tulee raha. Rikas saa tarvikkeita mielin määrin, köyhä vähän tai ei ollenkaan. Jo nyt on ero rikkaan ja köyhän mahdollisuuksien välillä saada haluamiaan tarvikkeita aivan liian suuri. Eroa ei ole syytä ryhtyä säännöstelyn taitamattomalla purkamisella lisäämään. Lausun kansanhuoltoministerille tunnustuksen hänen tähänastisista otteistaan. On onni Suomen köyhälle kansalle ja varsinkin suuriperheille, että kansanhuoltoministerinä on pätevä ammattimies, joka tuntee säännöstelyn ja sen lopettamisen seuraukset ja vaikutukset syvällisemmin kuin esimerkiksi ne, jotka pintapuolisen arvostelun nojalla ovat valmiit „heittämään lapsen pesuveden mukana” vaatiessaan säännöstelyn kertakaikkista jyrkkää lopettamista.

Valtion liiketoimintaa on moitittu monessa suhteessa. Äskenkin. Aiheellisinta on arvostelu ollut silloin, kun se on kohdistu-

nut eräiden valtion liikelaitosten sosiaalisen huollon puutteellisuuteen. On miellyttävää todeta, että hallitus on ryhtynyt aikaisempia laiminlyöntejä korjaamaan. Eräänä esimerkkinä tästä on, että valtion rautateitten huoltomenojen määräraha on nyt esityksessä kaksi kertaa niin suuri kuin kuluvan vuoden budjetissa. Lisäys tällaisenaakin on hyvin vaatimaton, mutta suunta on toki oikea. Esimerkiksi valtion varikkojen tila ja kunto on sosiaalisessa mielessä aivan kelvoton. On tapauksia, että varikolla, jonka henkilökunta käsittää 120 henkilöä, on vaatekopit vain 70:lle ja nekin sijoitettuina veturipilttuihin sinne tänne ympäri veturitallia. Erityisistä pukeutumis- ja pesuhuoneista ei ole mitään tietoa, puhumattakaan siitä, että veturimiehillä olisi tilaisuus raskaan päivätyönsä jälkeen käyttää suihkua, mikä nykyajan mukavuus nyt jo on sangen yleinen yksityisten laitoksissa. Kylmävesihana saa korvata lämpimän suihkun. Ja kun mainitulla varikolla on vain yksi vesihana henkilökunnan puhdistautumiseen käytettävissä, niin tämänkin mukavuuden käyttöoikeutta on monesti jonotettava.

Pääomamenot lisääntyvät suuresti. Valtion velkojen kuoletuksiin joudutaan esityksen mukaan käyttämään meidän oloissamme huikean suuri summa, 11,370 milj. markkaa. Mutta ei ole suinkaan nykyisen hallituksen syytä, että valtion velkain kuoletusajat on määrätty — tai ehkä on parempi sanoa — on ollut pakko määrätä hyvin lyhyiksi. Investointeja ehdotetaan tehtäväksi myöskin sangen runsaasti valtion rautateitten liikkuvan kaluston lisäämiseksi ja uudistoitien suorittamiseksi valmiilla radoilla j. n. e.

Ilahduttavaa on toteamus, että hallitus ehdottaa vähävaraisten ammattiopintolainoihin määrärahaa puolta enemmän kuin tänä vuonna budjetissa on. Olisi kuitenkin toivonut, että myöskin varattomien ylioppilaiden opintolainojen saantimahdollisuuksia olisi samassa määrin voitu lisätä. Varattomista ylioppilaista vain lahjakkaat saavat lainoja, joten valtion varoilla ei missään tapauksessa tueta lahjattomien ylioppilaiden opiskelua. Ei ole pelkoa siitä, että meillä tulisi vielä pitkiin aikoihin esiintymään varattomien lahjakkaiden opiskelijain ylituotantoa. Pyydän saada kiinnittää opetusministerin huomion kysymykseen.

Luetteleman määrärahojen lisäykset ovat vähäisiä sen määrärahalisäyksen rinnalla, mikä on todettavissa yleishyödyllistä asuntotuotantoa varten annettavien lainojen määrärahassa. Tämän vuoden budjetissa esiintyvän 500 milj. markan sijasta hallitus esittää ensi vuotta varten 3 miljardin markan määrärahaa. Määräraha on suuri, mutta suuri on se yhteiskunnallinen epäkohtakin, maassamme vallitseva huutava asuntopula, jonka torjumiseksi määrärahaa tarvitaan. Tämä pula tunnetaan varsinkin maamme asutuskeskuksissa. Helsingin asuntokurjuudesta on esitetty räikeitä ja todellisuustuntuisia kuvauksia sanomalehtien uutis- ja artikkelisivuilla. Asuntokurjuus on Helsingissä suuri, mutta pelkään pahaa, että se eräissä muissa kaupungeissa on vieläkin pahempi. Asuntopulaa osoittavat tilastot on nimittäin otettava suhteellisinä eikä absoluuttisina lukuina. Henkilön, joka ei ole joutunut välittömästi asuntopulaa koskevien kysymysten piiriin, on vaikea saada oikeata kuvaa siitä, miten pöyristyttävä asuntopulasta pahimmin kärsimään joutuneiden tila todellisuudessa on. Hämmäksiksi jää senkin henkilön kuva epäkohdan todellisesta laajuudesta, joka paikan päällä joutuu näitä asioita tarkkailemaan. Asuntokurjuuden seuraukset ovat paitsi fyysisiä myöskin suuressa määrin psyykkisiä, ja näiltä viimeksi mainituilta ulkopuolinen tarkkailija yleensä säästyy. Niistä muodostuu tavallisesti vain perhepiirin sisäisiä tragedioita. Kaupunkiemme huoneenvuokralautakuntien kortistoista löytää nykyään sadoittain esimerkkejä siitä, mitä kurjuutta ja hätää asuntopula tuo tullessaan. Kun ed. Vennamo täällä eilen väheksyi asuntokeskusten asuntopulan merkitystä ja paheksui pyrkimyksiä tämän asuntopulan lieventämiseksi, niin lienee syytä esittää muutamia esimerkkejä elävästä elämästä. Huoneenvuokralautakunnan kortistosta pistokein otetut esimerkit osoittavat, mistä tällä kertaa on kysymys. Ensimmäisen, huoneiston saantiin oikeutetun perheen kortin takana oli seuraavanlainen lastenhuollontarkastajan antama todistus: „Koska lapsi Keijo R., syntynyt 18. 5. 47, sairastaa riisitautia, saatuaan sen osaksi huonon asunnon takia, pyydän lapsen tulevaisuuden takia arv. huoneenvuokralautakuntaa järjestämään perheelle sellaisen asunnon, jossa lapsella on mahdollisuus saada riittävästi

ilmaa ja aurinkoa. Nykyinen asunto on siinä ja siinä kaupungin osassa työmiehen R:n nimissä ja käsittää yhden ainoan pienen huoneen, jossa asuu neljä henkilöä. Huone on niin kylmä, että talvella huoneessa jäätyvät maito ja vesi. Sitä paitsi ei lapsella asunnon ahtauden vuoksi ole mahdollisuuksia liikkumiseen. Lisäksi Keijon veli, 4-vuotias Helge on tulossa kotiin L:stä, jossa on kasvattilapsena.” — Katsaus korttiin osoittaa, että työmies R:n asuntona on hellahuone, jonka pinta-ala on 7 m². Asukkaita huoneistossa oli silloin jo 5 henkilöä, toinenkin poika oli tullut kotiin. Tämä 5 henkilöä 7 m² hellahuoneessa merkitsee sitä, että kutakin perheen jäsentä kohti on 1.4 m² lattiapinta-alaa!

Toinen esimerkki. Asunnontarkastaja suosittelee uutta huoneistoa perheelle, jonka kortin takana on seuraavanlainen maininta: „S:n perhe, johon kuuluu äiti, isä ja kaksi lasta, joista toinen on 2 vuoden ikäinen, sekä S:n vanha äiti, asuu hellahuoneessa, jonka lattiapinta on noin 15 m² ja kuutiotila noin 37 m³. Perheeseen odotetaan aivan näinä päivinä perheelisää. Huone on kovin sokkeloinen, joten sinne on hyvin vaikeata sijoittaa huonekaluja, varsinkin sänkyjä. Sokkelaisuus johtuu siitä, että huoneesta on lautaseinällä erotettu naapuriasuntoon komerotilaa 2×1.20 m, minkä lisäksi hellan muuri 1.20×0.45 m on muurattu keskeltä seinää poikki lattian. Näin ollen täytyy osan asukkaista nukkua lattialla, mikä tuottaa hankaluutta. Huone on lisäksi kylmä, koska ovi aukeaa huoneeseen pienen kylmän eteisen kautta. Komerotia ei ole. Mainituista syistä S:n perhe toivoo mitä hartaimmin, että sille voitaisiin aivan ensi tilassa varata edes jonkin verran tilavampi asunto, sillä varsinkin lasten kanssa on nykyisessä asunnossa sangen hankalaa tulla toimeen.” Kortista selviää, että perheenjäsenten lukumäärä sanottuna päivänä oli jo 6.

Näitä tällaisia kurjuuden kuvia voi jokaisesta maamme asutuskeskuksesta esittää sadoittain ja tuhansittain. Nykyäänhän lasketaan, että asunnontarve on asutuskeskuksissa 70,000 huoneistoa. Hallituksen esittämä 3 miljardin määräraha ei näinollen ole liian suuri, vaikka se onkin markkamääräisesti 6 kertaa suurempi kuin tämän vuoden määräraha. Olisi ollut suotavaa,

että hallitus olisi voinut ehdottaa paljon suurempaa määrärahaa. Onhan lisäksi muistettava, että rakennustyöläisten piireissä pelätään ensi talvena työttömyyttä.

Määrärahan teho riippuu suuressa määrin siitä, millä tavoin se tullaan käyttämään. Ehdot on asetettava sellaisiksi, että ne ovat omansa suuntaamaan lainat ja avustukset sellaisille paikkakunnille, missä pula on pahin. Ehdot oli lisäksi saatava sellaisiksi, että näiden lainojen turvin rakennettavat asuinrakennukset voidaan asuttaa, ja se on taas mahdollista vain siten, että vuokrat muodostuvat kohtuullisiksi. Lainat on annettava hyvin halvalla korolla ja kuolusaikojen on oltava tähän asti käytännössä olleita paljon pitemmät. Muutaman vuoden ajan lainojen pitäisi lisäksi olla korottomia. Lainansaannin ehtoja asetettaessa pitää paikalliset olosuhteet ottaa riittävässä määrin huomioon ja jättää paikallisten elimien tehtäväksi tähänastista enemmän sellaisten tarkoituksenmukaisuuskysymysten ratkaisu, joiden asianmukaiseen ratkaisemiseen näillä on paljon paremmat edellytykset kuin valtion keskusvirastoilla.

Asutuskysymykseen ei meillä Suomessa tällä hetkellä voida kiinnittää liikaa huomiota. Asunto-olojen parantaminen on itse asiassa hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin sen säännösten täyttämistä, jonka mukaan kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojeluksessa. Tämän pykälän oikeasta tulkinnasta ovat oikeusoppineet eri mieltä, mutta siitä ei voitane olla eri mieltä, että Suomen kansan etujen mukaista on pykälän sellainen tulkinta, että Suomen kansalaisten työvoiman ei ole sallittava tuhoutua kurjien asunto-olojen vuoksi, ja juuri tästä nyt on kysymys.

Kansalaisten työvoiman tuhoutumisen ehkäisemiseksi tarvitaan muitakin positiivisia toimenpiteitä. Meidän sairaalalomme esimerkiksi kaipaavat huomattavasti kohentamista. Meillä on maassamme liian vähän sairaaloita. Niitä on ryhdyttävä nopeasti rakentamaan. Meillä on keskussairaalalaki, jonka nojalla valtiolla on suuria velvoituksia, ja vastikään eduskunta on laatinut tuberkuloosilain, joka näitä velvoituksia lisää. Näitä lakeja on ryhdyttävä toteuttamaan. Sairaalahoittoa tarvitsevia ei auta mitään, oli meillä paperilla miten kauniita lakeja tahansa, elleivät nämä lait johda käytän-

nöllisiin tuloksiin. Lainsäädäntörintamalla on ehkä varaa joissakin kohdin hidastaa vauhtia ja sen sijaan lisätä ponnistuksia valmiita lakeja toteutettaessa.

Valtiovarainministerille on syytä lausua erikoinen tunnustus siitä, että hänen oman ministeriönsä määrärahojen lisäysten joukossa on 170 milj. markkaa verojen maksuunpanosta ja kannosta sekä verotuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Tämän määrärahan lisäyksen tarkoituksena on verotuksen tehostaminen. Hallitus on ymmärtänyt asian oikein, kun se tätä tietä pyrkii valtion tuloja lisäämään.

Samalla kuin hallitus esittää tulo- ja omaisuusverolain progressioasteikkoa huomattavasti lievennettäväksi, se olettaa veron tuoton kasvavan. Tämä oletamus on hyvin perusteltu, ja sitä perustellumpi, mitä voimaperäisemmin verotusta ryhdytään tehostamaan. Koskaan ei päästä siihen, että kaikki kansalaiset maksaisivat veroa sataprosenttisesti lakien edellyttämän määrän, mutta tavoitteeksi voitaneen ainakin asettaa se, että kaikkien veronmaksajaryhmien verovelvollisuus koetetaan saada niin tarkasti selviteteksi kuin se lain ja hyvän tavan mukaisin keinoin verotusviranomaisille yleensä on mahdollista. Näin ei nykyään ole kaikkialla asianlaita.

Eräässä kunnassa ovat verovelvolliset olleet tyytymättömiä omaisuudenluovutusverotukseen, koska he ovat voineet panna merkille, että he joutuvat maksamaan 2—3 kertaa raskaamman veron kuin naapurikunnan verovelvolliset. Ottaessaan selvää siitä, mistä tällainen epäsuhte johtui, he joutuivat huomaamaan, että naapurikunnassa verotuslautakunta ei ollut ottanut vastaan veroilmoituslomakkeita. Verotuslautakunta oli tullut siihen tulokseen, että verotus saadaan mukavammin suoritetuksi, kun lautakunnalla on vapaa harkintavalta, ja verovelvolliset olivat todellakin tyytyväisiä tässä kunnassa. Mutta ne eivät olleet tyytyväisiä naapurikunnassa, ja minusta tuntuu, ettei myöskään korkeimpien verotusviranomaisten ole syytä olla tyytyväisiä, sillä kyllä lain pitää olla näissäkin asioissa joka kunnassa sama. Tämä on hyvin räikeä esimerkki, mutta se osoittaa, millaista saatetaan tapahtua Suomen maassa vielä näinäkin vuosina. Pyydän siis kiinnittää, samalla kun lausun tunnustuksen herra valtiovarainministerille hänen oikeaan osuneesta

otteestaan huomiota siihen, että verotuksessa on todellakin tehostamisen varaa.

Liikemiespiireissä kuulee usein puhuttavan melko avoimesti siitä, miten suuressa määrin liikevaihtoveroa nykyään joutuvat valtion sijasta lopullisesti „perimään” ne, joiden tehtävänä lain mukaan olisi vain tämän veron välittäminen veronmaksajilta valtiolle. Liikevaihtoverolakia laadittaessa tehtiin virhe, kun veron perintä jätettiin vähittäiskauppiaitten tehtäväksi. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä oli jo silloin sillä kannalla, että olisi ollut omaksuttava n. s. tukkukauppalinja. Kokemus on osoittanut, että ryhmämme oli oikeassa. Valtiovarainministerillä on mielestäni täysi syy harkita, eikä olisi aihetta korjata lakia laadittaessa tehty virhe. Meillä ei ole varaa sallia sitä, että ne monta kertaa hyvin kipeästi maksetuista tarvikkeista otetut lisähinnat, mitä liikevaihtoverotus tietää, menevät vieraiden taskuun. Ukko Kruunu tarvitsee ne kipeästi.

Jos verotus tapahtuisi muutamissa harvoissa, helposti kontrolloitavissa paikoissa, niin se voitaisiin saada joustavammaksi. Se voitaisiin panna rasittamaan ylellisyystarvikkeita raskaammin kuin välttämättömyystarvikkeita j. n. e. Liikevaihtoveron lakauttaminenkin, mitä on pidettävä lopullisena päämääränä, käy silloin paljon kivuttomammin. Silloin voitaisiin myöskin lopettaa kokonaan rakennustarvikkeiden liikevaihtoverotus, mitä nykyoloissa on pidettävä aivan epäasiallisena verotusmuotona.

Olisi mielenkiintoista tutkia kysymystä, millä tavoin verorasitus tulee jakautumaan hallituksen esittämien verohelpotusten päästessä vaikuttamaan, mutta tätä kysymystä ei toistaiseksi voida asiallisesti käsitellä, koska meiltä puuttuu sen käsittelyyn tarvittava aineisto. Meillä ei ole edes tämän kysymyksen edellyttämää kulutustilastoa, ja nekin verotustilastot, joita meillä on käytettävissämme, valmistuvat niin hitaasti, että ne tilastollisen käsittelyn päättyessä jo ovat vanhentuneita veropolitiikan ohjeeksi käytettäväksi. Kun Ruotsissa esim. tämän vuoden verotusta koskevat tilastot saadaan julkisuuteen tämän vuoden puolella, niin meillä päästään samaan tulokseen vuotta myöhemmin. On näin ollen harkittava, että hallitus on ollut melko pidättyväinen verolakiesityksiä tehdessään. Perusteiden muuttamiseen ei ole syytä ryh-

tyä, ennenkuin on saatu selvyys siitä, millä tavoin verolait nykyisellään verotaakan kansalaisten kesken todellisuudessa jakavat. Mielihyvin on kuitenkin todettava, että tulo- ja omaisuusverolain progressioasteikkoon inflaton johdosta esitetyt muutokset ovat huomattavasti parempia kuin minkään aikaisemman hallituksen ehdottamat.

Yleisarvosteluna hallituksen tulo- ja menoarvioesityksestä on sanottava, että se on, kuten valtiovarainministeri on itsekin huomauttanut, köyhän miehen budjetti, mutta se on sellaisen sisukkaan köyhän budjetti, joka vakavasti ja määrätietoisesti pyrkii talouttaan tervehdyttämään. Vertailu pääomatulojen ja pääomamenojen välillä osoittaa, että valtion talous tulisi todella sangen suuressa määrin lujittumaan ja vaka voittamaan, jos budjettiehdotus voidaan toteuttaa sellaisenaan. Kun valtion taloudellinen asema vaikuttaa sangen ratkaisevasti rahan arvoon, niin on varmaankin täysin aiheellista sanoa, että hallituksen ensi vuoden tulo- ja menoarvioesitys, jos se hyväksytään suurin piirtein sellaisenaan, luo hyvän pohjan markan arvonn vakauttamis-yrityksille. Ja markkamme liian kauan jatkuneen alaspäin menon pysäyttämisen onkin oltava tällä kertaa talouspolitiikkamme ensimmäisenä päämääränä.

Ed. Österholm: Herr talman! Under den långa debatt, som har försiggått i går och i dag, har det talats om mycket av det som finns mellan himmel och jord, men i mycket ringa utsträckning. Det är måhända på sitt sätt betecknande, att remissdebatten inte har haft intresse för dem, betecknande för tiden och förhållandena. Den föregående talaren var väl egentligen, såvitt jag vet, den första som länkade uppmärksamheten in på bildningslivet i närvarande tid. Jag ber att få göra detsamma. Det är ett stort och vidsträckt område som öppnar sig för den som vill anställa betraktelser över bildningens och kulturlivets villkor, omsorgen om statslivets förutsättningar eller kanske hellre bristen på omsorg.

Kriget och åren därefter har naturligtvis varit nödår för kulturlivet i vårt land. Mycket har blivit av nödtvång försummat och ställts på framtiden. Återbyggnaden och återhämtningen börjar nu också skön-

jas på detta område, men det går långsamt framåt till följd av statens ekonomiska trångmål, och det förekommer bakslag till följd av kortsynt kulturpolitik, vars verkningar just nu gör sig gällande på ett mycket allvarligt sätt.

När man skärskådar kulturbudgeten, 10 Ht., finner man inga verkliga tecken på uppryckning eller förnyelse, inga längre syftande planer för kulturlivets höjande ur efterkrigstidens misär. Det vore kanske också för mycket begärt, då ju regeringen trädde till i ett skede, då budgetarbetet hade framskridit och då det knappast fanns utrymme för längre syftande reformplaner. Det erkännande vill man ge regeringen, att den tycks ha tagit frågan om förslagsanslagen allvarligare än vad man är van vid och att de denna gång upptagits i bättre överensstämmelse med det verkliga behovet. För övrigt går det vidare i de gamla spåren. Det lappas på litet här och var, så att de värsta bristerna täcks över men skavankerna sticker fram över allt.

Det står mycket illa till med skolbyggnaderna. Flere av dem skadades under kriget, och en mängd andra har förfallit på grund av bristande omvårdnad. En av dem är Borgå lyceum som redan år 1941 var i så dåligt skick att en grundlig ombyggnad sattes i gång men krigsutbrottet avbröt detta företag. Nu har förfallet fortskridit så att magistraten i Borgå senast sommar ställde i utsikt ett förbud mot skolhusets användning för sitt ändamål, om icke nödiga reparationer verkställdes. Under sommaren har vissa nödtorftiga, ytliga förbättringar gjorts så att skolarbetet kan fortsättas under höstterminen. Men den grundliga ombyggnaden återstår. Till stor förvåning för dem som följt händelsernas gång har budgetpropositionen intet anslag för ändamålet. Den föregående regeringen hade avsett, att 21 miljoner skulle upptas i budgeten för detta ändamål, men det ströks av den nuvarande regeringen. Man tycker att det har inträffat tillräckligt många skandaler i samband med förfallet i Borgå lyceum, t. ex. att takrappningen fallit ner och varit nära att slå ihjäl både elever och lärare, att golvet i lärarrummet har satt sig så att det vilar på bokhyllorna i det underliggande biblioteket och att förfallet för övrigt är så stort i den skola, där Runeberg varit lä-

rare och rektor, att myndigheterna har hotat att förbjuda dess användning.

Ett annat läroverk, som befinner sig i en ytterst prekär belägenhet på grund av sina eländiga lokalförhållanden, är andra svenska lyceum i Helsingfors. Det har redan länge haft plats på byggnadsprogrammet men är från år fått träda tillbaka för andra. Den skolan måste ovillkorligen få det hus som länge ställts i utsikt.

Man förstår, att det är en tung uppgift för staten att nu i en annars svår tid ställa till rätta allt det som försumrats under kriget och åren därefter. Men det är en angelägenhet som inte kan eftersättas, att skolhusen skall försättas i skick, och den måste fullföljas med allt allvar.

När man studerar budgeten, får man inte intrycket av att det skulle vara någonting särskilt på färde med avseende å tillståndet inom vårt skolväsende just nu, dock med undantag av att extraordinära åtgärder har vidtagits för att lätta bristen på folkskollärare. Utom de provisoriska högskolorna i Helsingfors och Åbo för utbildning av studenter till folkskollärare har det öppnats möjligheter för studenter, att få folkskollärartjänster och efteråt skaffa sig den oundgängliga kompetensen. Det är naturligtvis ett allvarligt faktum att man måste tillgripa sådana ovanliga extraordinarie utvägar som har karaktären av surrogat och avstå från normala utbildnings- och kompetenskrav. Och ingen vet ännu, huru detta experiment kommer att utfalla. Men däremot röjer budgeten inga spår av den kris som rycker allt närmare och hotar den högre skolan till följd av lärarbristen. Längre har man sett vart det bär hän, och regeringen har många gånger varnats för det som komma skulle. Den lönepolitik, som har bedrivits under en följd av år, har ofrånkomligt drivit saken till sin spets. Nu är tillståndet i statens läroverk allvarligt till följd av att lediga tjänster inte kan besättas med kompetenta krafter. Man har i själva verket att göra med en tydligt skönjbar flykt från lärarbanan. Antalet inkompetenta lärare växer snabbt. Vad det rör sig om, framgår av en uppgift som synts i offentligheten, att av 120 lärartjänster söktes 100 av personer utan formell kompetens.

Det blir allt svårare att besätta vakanser, i synnerhet i sådana ämnen som mate-

matik, fysik och kemi och språk, särskilt engelska, och återväxten är ringa. I finska normallyceum har antalet auskultanter sjunkit från normalt ett par hundra till ett halvt hundratal, och i det svenska normallyceet är förhållandet detsamma, kanske ännu mera katastrofalt. Vi vet alla, vad det beror på. Läroverkslärarna har drabbats hårt av nivelleringen i statens lönepolitik. I jämförelse med arbetarna i statens tjänst och överhuvud i samhällslivet släpar de intellektuella och särskilt lärarna långt efter. Detta har pågått så länge att pedagogernas tålmod och möjligheter att hålla ut har gett vika. Man bör ju rimligtvis inte klandra den nuvarande regeringen för att det har gått som det har gått. Felet är föregångarnas. Men det bör inte lämnas något tillfälle obegagnat för att inskräpa att någonting måste göras och göras snart, om det inte skall bli en verklig katastrof, en uppenbar kulturkris.

Det är för resten egendomligt att omsorgen om lärarna, deras utbildning, trevnad och utkomstmöjligheter så uppenbart försummas i en tid då man bereder sig för den stora skolreformen. Huru den frågan blir löst, vet vi inte, och hur den genomförs. Men vare sig det sker enligt Ruutukommittéens förslag eller på något annat sätt, så behövs det i alla fall massor av nya lärare. Varifrån skall man ta dem? Den frågan ställs alltid, men ingen har tillsvidare gett något svar på den, och den kan med så mycket mindre skäl besvaras potivivt som staten fortsätter med sin obegripliga lönepolitik.

Det, som jag nu har sagt, har gällt statsläroverken. De privata läroverken har det ännu sämre ställt med avseende å lärarnas kompetens. Det har uppgivits att det finns privata dimissionsberättigade läroverk, som inte har en enda kompetent lärare. De privata skolornas ekonomiska nödläge belyses också av att terminsavgifterna har stigit brant i höjden år från år och att det nu är ifrågasatt, att i vissa skolor i Helsingfors sätta dem så högt som till 4,500 mark. Man har kommit långt, då elevernas föräldrar belastas med så stora kostnader för skolornas upprätthållande som dessa terminsavgifter ger vid handen. Längre har man väntat på en ny lagstiftning om privata skolornas understöd; den nuvarande lagen är föråldrad till följd av penningvär-

dets fall. Också i andra avseenden vänstar man ändrad inställning till privat-skolorna.

På andra områden av undervisningen i vårt land är det likaså för närvarande mycket illa ställt. Den tekniska undervisningen kämpar med en ännu större brist på lärare än läroverken. Här, där det är fråga om ingenjörer och arkitekter och andra tekniskt utbildade lärarkrafter, local industrin och affärlivet. Om och staten i allmänhet har svårt att hålla ut i konkurrensen med privata arbetsgivare, så blir den särskilt svår, när det gäller tekniskt utbildat folk. Vart vi har kommit, ser vi av en intressant detalj i årets budget. I 13 Ht. 9 kap. 1 mom. b anmäler regeringen, att på grund av bristen på kompetenta timlärare kan undervisning inte anordnas i samma omfattning som förut och att därför anslaget för timlärares avlöningar kan minskas med 5,800,000 mark. Man måste beteckna ett sådant meddelande som uppseendeväckande, då regeringen själv föreslår, att tillgängliga anslag skall skäras ned med ett så pass anmärkningsvärt högt belopp just på grund av att lärare inte kan anskaffas. Det är fråga om en nedskrotning av undervisningen på det tekniska området.

En annan visserligen mycket liten, men synnerligen belysande detalj kan i detta sammanhang anföras.

Senaste år hände det att undervisningen vid Helsingfors tekniska skolas husbyggnadsavdelning i något av de centrala ämnena inte kunde upprätthållas på annat sätt än att eleverna sammansköt ett belopp för att öka på lärarlönen. Det var den enda utvägen för att de överhuvud skulle få någon undervisning i ifrågavarande ämne. Det har gått långt — måste man säga — då det förekommer i statens läroanstalter att eleverna måste sammanskjuta medel för att bekosta den undervisning som de är berättigade till.

Denna lönepolitik är så mycket mer egendomlig och kan så mycket mindre försvaras, i en tid, då det råder uppenbar brist på kvalificerade arbetsledare. Staten har själv fått lov att inställa eller uppskjuta egna arbeten på grund av att det inte har funnits kompetenta arbetsledare, byggmästare, tekniker av olika slag. Och i denna tid, då Finland har varit sysselsatt med att

fylla sin plikt med avseende å krigsskandeståndets betalning och sköta leveranserna på dess konto och då förutsättningarna för det ekonomiska livets uppblomstring har diskuterats, har det alltid nämnts såsom ett av de svåraste hindren, att vi inte har tillräckligt kvalificerad arbetskraft, utbildat folk på särskilda områden. Vad är då angelägnare än att staten ägnar den tekniska undervisningen all omsorg och lägger ned så mycket på den att staten kan konkurrera om de tillgängliga lärarkrafterna. Jag föreställer mig att representanterna för industrin, affärsrörelsen och överhuvudtaget det ekonomiska livet skulle ha rätt mycket att säga till om just i denna sak, som otvivelaktigt är av stor betydelse.

Och slutligen finnes ett område, där tillståndet är allra värst, rent av bedrövligt, och det är vår försummade och sedan många år åsidosatta fiskeriundervisning. Vi har två små fiskarskolor i vårt land, och de arbetar båda i samband med tvenne folkhögskolor, den ena, den finska i Viro-lahti, och den andra, den svenska i Pernå. De hade ända till i fjol endast 160,000 mark vardera i statsunderstöd. Det begärdes då av lantbruksstyrelsen ett tilläggsanslag på 100,000 mark, men regeringen och riksdagen gav endast 40,000 mark. Nu behövs det enligt lantbruksstyrelsens budgetförslag 150,000 mark för vardera, men regeringen föreslår endast 30,000 mark. Vad skall det kunna bli av med sådana struntsummor? Är det inte ett uttryck för en underskattning, ja, jag tycker man skulle kunna kalla det en sårande nonchalans mot en inte så obetydlig befolkningsgrupp att dess yrkesintressen behandlas på detta sätt av staten då det föreslås 30,000 mark till ökning av statsunderstödet för en skola, då fackmyndigheten yrkar år efter år att det skall vara mycket större. Tillåt mig ännu anföras en enda siffra, nämligen totalbeloppet av statens utgifter för fiskeriundervisningen i hela landet som utgör 1,247,500 mark. Med det belopp kan man väl inte hålla en vanlig lantmannaskola i gång ett år, och med det skall således utgifterna för hela landets fiskeriundervisning bestridas. (Från höger: Fiskarna har för litet röster).

Riksdagen har gång på gång hemställt om att regeringen skulle ta itu med den här saken, företa en översyn av yrkesun-

dervisningen på detta område, och det har påmints om saken i debatter i riksdagen. Men ingenting har blivit gjort. Det enda är, att regeringen gör sådana förslag som i innevarande och nästa års budget. Och för övrigt har regeringens intresse för denna urgamla näringsgren, som kunde betyda rätt mycket för vår hushållning, hittills förnämligast bestått däri att, när riksdagen begärt understöd för fiskerinäringens upphjälpande, så kommer regeringen och föreslår att lagen om den temporära fiskerätten skall upprätthållas, att den systematiska utplundringen av skärgården och dess befolkning skall fortsättas.

Sisäasiainministeri Simonen: Herra puhemies! — Keskustelun aikana on taas kosketeltu erinäisiä tasavallassa sattuneita tapauksia, jotka antavat aiheen lisävalaistuksen esittämiseen tapaus tapaukselta.

Ensinnäkin on täällä esitetty yhtä ja toista väitetystä Paimion tuhopoltosta, josta on sanottu, että Paimiossa sijaitseva SKP:n alaostaston „Kansantalo” olisi murhapoltton kautta tuhottu ja esitetty tyytymättömyys viranomaisia kohtaan siitä, että tätä tuhopolttoa ei ole selvitetty. Tämän johdosta jokunen sana.

Kuluvan syyskuun 18 päivän ja 19 päivän välisenä yönä paloi tosiaan Suomen kommunistisen puolueen Paimion alaostaston omistama „Kansantalo” Paimiossa. Näin paljon on totta. Palon syyn selvittämiseen ryhdyttiin välittömästi, niin että paikallinen poliisikonstaapeli saapui tulipalopaikalle samanaikaisesti palokunnan kanssa, paikkakunnan poliisipäällikkö, nimismies, seuraavana aamuna ja sitä seuraavana aamuna lähetettiin paikalle sisäasiainministeriön määräyksestä maan paras tulipalonselvittäjä, vuosikymmeniä rikospoliisialalla toiminut komissari Rekola, joka vuodesta 1946 lähtien, ja todettakoon, nimenomaan silloisen sisäministerin määräyksestä on suorittanut tässä maassa kaikkien suurempien tulipalojen erikoisselvitykset, kaiken kaikkiaan noin 50:ssä tapauksessa, niiden joukossa m. m. kuuluisat Kotkan lautatarhan, Valkealan Vaneritehtaan sekä Kajaanin ja Veitsiluodon suurpalojen selvitettyt. Paikalle pyrittiin siis keskittämään paras mahdollinen asiantuntijavoima heti ja välittömästi tulipalon jälkeen.

Mitä sitten on näissä tutkimuksissa käynyt selville? Tämän kansantalon pohjoispäässä, välittömästi taloon liittyvänä, sijaitsi puuvaja, ja tähän puuvajaan, jossa oli halkoja, oli pari kolme viikkoa aikaisemmin ilmestynyt kasa lastuvillaa, ei suinkaan jonkun salamyhkäisen tuhopolttajan toimesta, vaan sen kautta, että talossa oli vietetty häättilaisuus ja sinne tuotu lisää astioita ja näiden pakkauksena oli käytetty lastuvillaa. Kun pakkaukset oli purettu, oli lastuvillat toimitettu puuvajaan, todennäköisesti kai jossakin muussa kuin talon sytyttämisessä sytykkeenä käytettäväksi.

Palo havaittiin ensimmäisen kerran sunnuntain vastaisena yönä kello 1, jolloin erään lähistöllä ehkä satakunta metriä paikalta, tuskin sitäkään, asuvan Tuominen-nimisen henkilön tytär akkunastaan havaitsi tulen loimutusta juuri halkovajasta ja hälytti isänsä. Yhdessä isänsä kanssa he menivät talolle, herättivät talon vahtimestarin ja tämän vaimon, jotka tulivat asunnostaan, kantoivat ämpärillä — suuremmaksi selvyudeksi sanottakoon vielä, että kahdella ämpärillä — vettä halkovajaan ja heittämällä vettä lastuvillan ja hakkuujätteistä muodostuneen kasan päälle sammuttivat tulen. Äskensmainittu Tuominen kehoitti nimenomaan vahtimestaria jäämään vielä vartioon katsomaan, että tuli ei pääsisi uudestaan liikkeelle, mutta sitä vahtimestari ei tehnyt, vaan kiipesi vaimonsa kanssa yöpuulle.

Kello 2 mainittu vahtimestari sitten heräsi kovaan huminaan ja totesi, että silloin oli talo tulessa, näki kipinöitä ja tulen loimutusta ja tuli oli silloin jo niin kovassa vauhdissa, että kova humina herätti hänet, ja suunnilleen samaan aikaan olivat jo naapuritkin palon havainneet. Palokunta hälytettiin. Se tuli paikalle varsin nopeasti, vaikka se olikin vain tavallinen VPK, mutta yrityksistä huolimatta — palo oli jo päässyt niin pitkälle — paloa ei saatu sammuttamaan.

Kun nyt on koetettu selvittää, mistä tämä tulipalo sitten on saanut halkovajassa alkunsa, niin sen kautta on saatu eräänlaista valotusta siihen kulttuuriohjelmaan, jota SKP:n toimesta tässä maassa harjoitetaan. On nimittäin todettu, että tässä halkovajassa aina silloin, kun talossa on iltamia, on toiminut jonkinlainainen yksityinen aniskelu sikäli, että siellä on käyty ryypiske-

lemässä ja tupakoitsemassa. Viinapulloja on koottu sieltä ennenkin pois. Sinä iltana, jolloin tulipalo sitten yöllä sattui, oli talossa myöskin ilmatat; tanssit loppuivat kello 24. On todettu, että juuri tämänkin illan kuluessa halkovajassa oli jälleen käyty juopottelemassa ja tupakoitsemassa. M. m. on todettu, että jotkut niistä henkilöistä, jotka olivat tupakalla käyneet, olivat polttaneet amerikkalaista „Lucky Strike” ja englantilaista „Fifty Fifty” tupakkaa, joilla on se ominaisuus, että ne, kun tupakan tumpin heittää pois, palavat itsestään, ellei sitä huolellisesti sammuta. Tutkijaviranomaisten käsitys onkin se, että näiden tupakannatsojen ansiota on tulipalon syttyminen. Talossa oli sinäkin iltana ollut paljon humalaisia — onko se nyt sitten tavanmukaista ollut vai erikoisesti tämän illan kunniaksi tapahtunutta, se jääköön sanomatta — siellä oli ollut jopa tappelunnujakaakin ja halkovajassa oli sekä juopoteltu että tupakoitu ja tupakoitu juuri noilla mainitsemillani tupakkalaaduilla. Jos tällainen tupakantumppi on päässyt putoamaan lastuvillakasaan, jollainen sattui siellä halkovajassa olemaan, niin on syytä muistuttaa siitä, että lastuvillalla on se ominaisuus, että se voi kytä hyvinkin pitkän aikaa ja saavutettuaan määrätyn kuumentumisasteen se leimahtaa tuleen melkein räjähdysmäisesti. Silloin, kun kello 1 ensimmäisen hälytyksen jälkeen vahtimestari kävi tulipalonalkua sammuttamassa, sammutus tapahtui vain tuomalla vettä ämpärillä palavaan lastuvilla- ja lastuläjään, mutta ei sitä kokonaan hajoittamalla eikä myöskään vajassa olevia halkopinoja hajoittamalla, niinkuin palopäällikön lausunnon mukaan olisi pitänyt menetellä. Ja mikä on tärkeintä, paikalle ei jätetty minkäänlaista vartiota tulipalonalusta huolimatta! Ammattimiehet, jotka asiaa ovat tutkineet, sekä palopäällikkö että ammattimaiset rikostutkijat, ovat siinä käsityksessä, että tässä on palon alku. Mitään tuhopolttoon viittaavaa, lukuunottamatta huhuja ja perusteettomia väitteitä, joita ei ainkaan millään tavalla ole voitu näyttää toteen, ei ole esiintynyt. Paimion palosta ei siis saa tuhopolttoa kaikista yrityksistäkään huolimatta. Se on varomattomuudesta aiheutunut tulipalo, jonka selvittämiseksi sekä paikallisten poliisiviranomaisten että sisäasiainministeriön toimesta on tehty kaikki,

mitä suinkin on voitu. Jos kysymyksessä olisi tuhopoltto, niin ei ymmärrettävästi ainakaan sisäasiainministeriöllä ja yhtä vähän paikallisilla poliisiviranomaisilla olisi aihetta suojella tuhopoltton toimittajaa. Ja erikoisesti uskallan vakuuttaa, että sillä komissariolla, Uudenmaan läänin rikospoliisin erityisellä expertillä, joka tällaisia kysymyksiä on selvittänyt kymmeniä, ei ainkaan missään tapauksessa ole minkäänlaista poliittista kaunaa sitä suuntaa vastaan, jonka omistama tämä talo oli, vaan että hän on suorittanut tutkimustyön ehdottomasti täysin objektiivisesti.

Mitä sitten tulee Vehmaalla sattuneeseen ampumistapaukseen, joka myöskin on haluttu liittää osana siihen terroriaaltoon, joka nyt Fagerholmin hallituksen, ellei suorastaan inspiroimana niin ainakin suojelemana on muka käynnissä äärimmäistä vasemmistoa vastaan, niin senkin selvittely on tapahtunut täysin normaalisessa järjestyksessä ja oikeudenkäynti on käynnissä niinikään täysin normaaleja muotoja noudattaen. Asianomainen tappoon taikka murhaan syyllistynyt — senhän tuomioistuin ratkaisee, kumpi on kysymyksessä — on heti pidätetty välittömästi tapahtuman jälkeen, tutkimusten jälkeen heti vangittu ja pantu myös välittömästi syytteeseen. Mitäs muuta siinä vielä olisi pitänyt tehdä? (Eduskunnasta: Ehkäistä se!). Sen lisäksi on äärimmäisen vasemmiston taholta yritetty väittää, että tässä tapauksessa ei mielentilatutkimukseen olisi ollut minkäänlaista syytä, vaan että asianomainen olisi heti pitänyt tuomita ja panna linnaan. Nyt satuu kuitenkin olemaan niin, että jos missään tapauksessa, niin tässä tällaiseen tutkimukseen oli syytä. Tämän rikokseen syyllisen suvussa on useampia itsemurhatapauksia, jopa hänen veljiensäkin joukossa. Hän itse on ollut tunnettu erinomaiseen suureen juopotteluun taipuneena henkilönä, ja yleensä kaikki ne edellytykset, joita rikosoikeudellisen mielentilatutkimuksen suorittamiselle asetetaan, ovat tässä olemassa. Ei nähdäkseni äärimmäisen vasemmistonkaan pitäisi tällaista vastustaa. Kuuluu normaaliin kulttuurimaan oikeudenkäyttöön, että milloin aihetta ilmenee, niin syyllisen ja syyteessä olevan henkilön mielentila tutkitaan. Kun täällä on näiden muutamien päivien aikana kuunnellut niitä puheita, joita esim. juuri täältä vasemmistotaholta tänään

on serveerattu, niin minusta tuntuu siltä, että ei ainakaan sillä taholla ole mitään aihetta suhtautua epäilevästi mielitautiopiliisiin tutkimuksiin (Vasemmalta: Outoa puhetta sisäasiainministeriltä! — Rikollisen puolustamista!)

Liikkuvan poliisin määrävahvuutta koskevaa kysymystä on täällä myöskin kovin arvosteltu. Sen johdosta lienee syytä antaa siitäkin eräitä asiatietoja. Liikkuva poliisi perustettiin vuonna 1930, jolloin sisäasiainministeriö asetti ylimääräisen poliisiosaston toimimaan Helsingin kaupungin poliisimestarin johdolla järjestyksen ylläpitämiseksi Helsingissä ja tarpeen vaatiessa maaseudullakin. Tämän osaston vahvuus määriteltiin tällöin 30—60 mieheksi. Vuonna 1931 vahvuus korotettiin 103 mieheen. Vuonna 1933 se korotettiin 303 mieheksi, ja silloin osasto sai nimekseen liikkuva poliisikomenuskunta. Talvisodan jälkeen sitä hieman jälleen vahvistettiin, jolloin vahvuus nousi 456 toimenhaltijaan, ja syyskuussa 1944 sitä edelleen vahvistettiin niin, että sen vahvuus tällöin tuli olemaan 606 toimenhaltijaa. Mutta sitten joulukuussa 1944 ja vuoden alussa 1945 tämän poliisiosaston vahvuus yhtäkkiä nousi vallan moninkertaiseksi. Se korotettiin nim. vuoden 1945 alusta kokonaista 3,000 mieheen. Sen jälkeen kun havaittiin, että tuli ilmeisesti ammuttua yli maalin, sitä vähitellen on supistettu. Jo saman vuoden lopulla vahvuus pudotettiin 2,850 mieheen, siis 150 miehen vähennys, vuonna 1947 2,615 mieheen ja tämän vuoden alusta alkaen tehtiin jo suuri leikkaus: vahvuus väheni 1,434 toimenhaltijaan. Täysiä määrävahvuuksia ei liikkuvalla poliisilla ole ollut koskaan, ei myöskään nyt. Sen vahvuus oli syyskuun alussa jonkun verran yli 1,200 miestä, vaikka määrävahvuus nyt on 1,436 miestä, ja on jatkuvasti pienentynyt ja pienenemässä, niin että kun nyt hallituksen esityksen mukaan liikkuvasta poliisista siirrettäisiin säännölliseen poliisiin suunnilleen 100 virkaa, on laskettu, että tosiasiallisesti poliisin vahvuus pienenee vuoden vaihteessa, jos hallituksen esitys hyväksytään, noin parilla sadalla miehellä. Tällöin siis liikkuvan poliisin määrävahvuus tulisi olemaan 800 toimenhaltijaa. Korostan sitä, että tämä vielä silloinkin on enemmän, kuin se on ollut koskaan ennen vuotta 1945, jolloin se yhdellä iskulla korotettiin 5 kertaa suurem-

maksi, kuin mitä se aikaisemmin oli ollut. Meidän täytyy tälläkin alalla pyrkiä säännöllisiin oloihin ja ne luvut, joita on saatu rikollisuuskehityksestä, osoittavat, että ne huippuvuodet, jotka meillä oli välittömästi sodan jälkeen, on sivuutettu ja rikollisuusikäyrät ovat jatkuvasti ja nopeasti painumassa kohti normaaleja lukuja. Tämän täytyy vaikuttaa myöskin poliisiorganisaatioon. Sitä ei voida pitää sellaisessa laajuudessa, jota on ajateltu poikkeuksellisia oloja varten ja jolloin sellainen oli myöskin puolustettavissa. Silloin kun kehitys kulkee kohti säännöllisiä oloja, vaikuttaa se vääjäämättömästi myöskin hallintokoneiston vastaavaan supistukseen.

Kun täällä äskettäin käytiin keskustelua — muistaakseni se oli ed. M. Järvinen, joka teki täällä suuren sisäpoliittisen paljastuksen — Vaasan salaliitosta, niin ehkä siitäkin on aihetta asian saattamiseksi oikeisiin mittasuhteisiinsa esittää joitakin tietoja. Tämä Vaasan salaliitto ei tällä kertaa satu olemaan keltaisen kaulaliinan salaliitto, vaan sitä voitaisiin kutsua hopeanvärisen tammenlehvän salaliitoksi, koska nämä poikaset kantoivat pukuliikkeestä ostamaansa tammenlehvää takinkauluksen kääntöpuolella salaperäisenä tunnusmerkkinä. Se perustettiin Vaasan ruotsalaisen lyseon oppilaiden keskuudessa (Vasemmalta: Opettajien tuella!) Muutamat koulupojat perustivat tällaisen yhteenliittymän, ja jotkut luvut näiden poikasten syntymäajoista osoittanevat, minkä ikäisistä ja kuinka törkeään rikollisuusasteeseen ehtineistä kansalaisista on kysymys. Vuonna 1927 on syntynyt perustaja, vuonna 1930 hänen veljensä, ja jäsenet ovat syntyneet vuonna 1929, vuonna 1928, vuonna 1929, vuonna 1928 j. n. e. Kun lisäksi toteamme, että tämä yhdistys taikka järjestö, jos nyt niin saisi sanoa, perustettiin syys—lokakuussa 1944, niin yksinkertaisen Elon laskuopin mukaan laskemalla — siihen kai siellä vasemmallaakin pystytään, kun ei ole kysymys prosenttilaskusta — saadaan selville, mikä ikä näillä pojilla oli silloin kun he tähän salaliittoonsa paneutuivat. Tällä liitolla on lisäksi valtiollisen poliisin ilmoituksen mukaan ollut „toimintaa” vain vuosina 1944—1946, mutta ei sen jälkeen. Tuskin voidaan siis väittää, että Fagerholmin hallituksen asettaminen olisi ollut synynä siihen, että tällaista salaliittolaisuutta on Vaasassa

esiintynyt (Ed. Hakkila: Kyllä ovat hup-suja!).

Kun julkisuudessa on vielä äskettäin viitattu siihenkin, että paljon parjatun Fagerholmin hallituksen ansiosta jopa kansallissosialismin tunnusmerkit, hakaristit, pyrkivät esiin pimennoistaan niille paikoille, joilla niitä aikaisemmin on esiintynyt, niin ehkä tähänkin saan kiinnittää hieman huomiota. Eräissä äärimmäisen vasemmiston lehdissä on nimittäin väitetty, että Kojjärven pitäjässä olisi sodan päätyttyä otettu pois Kojjärven Kokon kylässä olevasta erästä seuratalosta, joka nimeltään on Kokkolinna, näyttämöaukon molemmilla puolin olleet hakaristit, mutta että ne nyt, kun fascistinen reaktio jälleen nostaa päätensä, olisi kiinnitetty sinne uudelleen. Tämä asia on aiheuttanut tutkimuksen ja siinä on käynyt selville, että tosiaan näin on tapahtunut. Kojjärven Kokkolinnan näyttämöaukon molemmille puolille on tosiaan kiinnitetty takaisin ne hakaristit, jotka sieltä sodan jälkeen oli poistettu. Mutta samassa tutkimuksessa on myöskin käynyt selville, että näin ei suinkaan ole tapahtunut Fagerholmin hallituksen aikana, vaan näiden ristien paikalleen uudelleen kiinnittäminen tapahtui jo vuonna 1947, sinä aikana, jolloin maan järjestyksestä vastasivat toiset ja ehkä pätevämmät voimat. Nyt ne hakaristit on kyllä taas otettu pois paikoiltaan ja tälläkin kohdalla on tämän hallituksen tehtävänä ollut parsia niitä valitettavia laiminlyöntejä, joita edellisen hallituksen syyksi jää.

Täällä on jo paljon kosketeltu n.s. Laihian „sotaa” ja ampumaseurojen „rikollista” toimintaa siellä. Mutta kun näyttää siltä, että äärimmäisen vasemmiston taholla pyritään siihen, ettei Laihian tapaus suinkaan olisi ainut laatuaan, vaan että kysymys olisi jonkunlaisesta yleisestä kansanliikkeestä, niin ehkä on nyt heti alkuunsa syytä kertoa, mitä ampumalalla Oulaisissa on tapahtunut.

Edessäni on kulttuurityöntekijä „Kansan Tahto”, joka ilmestyy Oulussa SKDL:n Oulun, Lapin ja Kainuun piirien äänenkannattajana. Sen numerossa 218 syyskuun 23 päivästä kerrotaan etusivulla näin — otsikko kuuluu: „Oulaisten ampumaseuran toiminta tuottaa häiriötä keuhkotautiparantolan potilaille” ja itse uutinen kuuluu seuraavasti: „Laihian ampu-

maseuroja koskevien uutisten johdosta on toimitukseemme alkanut tulla tietoja samanlaisista aseharjoituksista muillakin paikkakunnilla, myös täällä Pohjois-Suomessa. Niinpä esim. Oulaisissa toimii jonkinlainen ampumaseura, joka näyttää viime päivinä lisänneen aktiivisuuttaan. Asiaan ovat kiinnittäneet huomiota m. m. Oulaisten keuhkotautiparantolan potilaat, sillä parantolan läheisyydessä sijaitsevalta ampumaradalta on alkanut kuulua räiskytystä keskellä päivääkin klo 12—14 välillä, jolloin potilailla on n. s. hiljainen halli, ja pitäisi olla rauha maassa. Aika ajoittain on kuulunut kiihkeää ammuntaa, mutta on ollut vaikea päätellä, ovatko kysymyksessä pistoolin vai konepistoolin sarjat. Missään tapauksessa laukaukset eivät ole lähtöisin suunnatun metsästä aiseista.”

Tällä tavoin alkoi siis ampumaseurojen rikollinen toiminta Oulaisissa. Ja näin se päättyi. Saman lehden yleisön-osastossa syyskuun 29 päivästä n:o 223 kirjoittaa Oulaisten piirin nimismies seuraavasti: „Lehtenne kuluvaan kuun 23 päivän numerossa 218 olleen uutisenne 'Oulaisten ampumaseuran toiminta tuottaa häiriötä keuhkotautiparantolan potilaille' johdosta pyydän yhtenä, 'ampumaseuran' syntipukkina lehdessänne tilaa oikaistakseni propagandistisen 'uutisenne'. Paikallisena poliisipäällikkönä allekirjoittaneen tulee tietää m. m. piirissään toimivat ampumaseurat, ja kun niitä ei ole, niin ei myöskään sellainen seura ole voinut harjoituksiaan pitää. Sisäasiainministeriö on m. m. yleiskirjeillään — kesäkuun 11 päivästä 1947 ja joulukuun 3 päivästä 1947 — joiden allekirjoittajana on silloinen sisäasiainministeri Yrjö Leino, määrännyt m. m. valtiollisen poliisin osastoissa ja nimismiespiireissä vuosittain syyskuun aikana toimeenpanemaan poliisikunnan ampumakilpailut ampumataidon säilyttämiseksi ainakin poliisien keskuudessa. Edellämäinitusta syystä piirimme poliisit harjoittelivat tosiaankin johdollani itsenikin osallistuessa ampumiseen mainittua ampumista kuluvaan kuun 15 ja 20 päivänä Oulaisten raviradalla, joka ennen on ollut ampumarata, josta ampumaradaksi nimitetystä radasta on jäljellä enää maatumavalli, betoninen näyttöhauta ja ravikilpailujen palkintotuomarikorokkeena toimiva ampumakatos ja jota rataa käytetään ra-

vikilpailujen ohella jalka- ja pesäpallokenttänä, muttei ampumaratana, minkä jokainen oulaistelainen tietää. Kun viime vuonna samassa paikassa poliisit suorittivat ampumisen, eikä se silloin herättänyt pahennusta, en osannut arvata, että se tänä syksynä olisi herättävä närkästystä kirjeenvaihtajassanne, joka ei näy eroittaneen pistoolin ja konetuliaseen kerta- ja kestotulen välistä eroa. — Kehoitän kirjeenvaihtajanne tarkistamaan ampumatoimintautisensa paikalliselta poliisipääliköltä, koska tällä kuulla kautta Suomen ja Oulun lääninkin jokaisessa nimismiespiirissä, poliisilaitoksessa ja Valpossa on suoritettu taikka suoritetaan sisäasiainministeriön määräämät massa- ja kouluammunnat pistooleilla, jollei lehtenne tarkoituksena ole laskea lentoon ankoja tiettyssä ja peräti huonossa tarkoituksessa.” (Hakkila: On siinäkin asia!). Tähän nimismiehen selvitykseen Oulaisten tilaisuudesta minulla ei ole mitään lisättävää. Se puhuu kai itse puolestaan. (Vasemmalta: Lukekaa kolmannestakin lehdestä vielä. — Hakkila: Ja neljäs ja viides vielä!).

Ed. L u m m e: Herra puhemies! Nykyisellä hallituksella lyhyen toimiaikansa tähden on ollut suuri kiire valmistaessaan ensi vuoden talousarviota. Silti se on voinut moneen kohtaan jo lyödä myönteisen puumerkinsä. Olen vakuutettu, että hallituksella on ollut hyvää tahtoa erikoisesti muistaa kansan vähäosaisia piirejä. Mutta hyvälle tahdolle on nykyään taloudellinen tilanne asettanut suuria esteitä. Kuitenkin on talousarviossa useita myönteisiä kohtia, joista on annettava hallitukselle tunnustus. Ajattelen vain asuntotuotantoon, invalidi-huoltoon ja lapsilisien suoritukseen merkittyjä miljardeja. Missään aikaisemmassa talousarviossa ei ole tällaisia näin suuria sosiaalisia menoeriä, jotka ovat suurena apuna syntyneitä puutetta ja vaikeuksia poistamaan. Minä toivonkin, että nykyinen hallitus saa kauan elää ja toimia. Se tällöin jatkuvasti varmasti tulisi osoittamaan olevansa todellinen työväenhallitus, erikoisesti köyhän kansan ja koko kansan asioilla liikkuva hallitus (Ed. P. Leskinen: Lapsilisäkorvaukset pienenevät!). Kansan vähäosaisten hyväksi tehty työ koituu koko kansan hyväksi. Sitä vahvempi on kansa, mitä

terveemmät ja tyydyttävämmät olot ovat sen pohjakerroksilla.

Työväenedustajain katse kiintyy erikoisesti 14 pääluokan eli sosiaaliministeriön menoihin. Huomattavia parannuksia pääluokassa onkin. Tarpeet sillä alalla ovatkin milteipä rajattomat. Ajattelin vain sotaorpoja, sotaaleskiä, raajarikkoja, kuu-roja, sokeita, invalideja, alkoholisteja, irtolaisia, vajaamielisiä, harhautuneita lapsia ja nuoria, köyhien kotien lasten huoltoa, vanhuksia y. m. Useita aloitteita on meidän taholtamme näille valtiopäiville jätettykin juuri näiden ihmisryhmien olojen kohentamiseksi. Ja samoin on kuluneella viikolla jälleen tehty useita rahaasia-aloitteita esimerkiksi sokeitten ja raajarikkoisten hoitolaitosten aikaansaamiseksi. Saanen erikoisesti mainita vajaamielisten lasten hoitomahdollisuuksien parantaminen, johon nyt on odotettavissa huomattavaa korjausta. Suoritettujen laskelmien mukaan tarvittaisiin kaikkiaan n. 2,500 hoitopaikkaa, mutta käytettävissä on vain 700 paikkaa. Esimerkkinä tilanteen vaikeudesta voidaan mainita, että Helsingin diakonissalaitoksen taholta on mainittu, että vasta neljän vuoden kuluttua voitaneen ottaa vastaan sellainen lapsi, josta tänä vuonna tehdään ilmoitus. Ei ole ihme siis, että näitä lapsia täytyy pitää kodeissa, lastenkodeissa, kunnalliskodeissa, mielisairasosastoilla ja varsinaisissa mielisairaaloissakin, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Hallituksen toimenpide, että Helsingin diakonissalaitoksen Rinne-kodin yhteyteen perustettavan vajaamielisten lasten hoitorakennuksen, sairaala- ja eristysrakennuksen ja henkilökunnan asuntorakennuksen perustamiskustannuksiin on ehdotettu 14.4 milj. markkaa, on tyydytyksellä todettava. Samoin sille myönnetty 20 milj. markan kuoletuslaina. Samoin eräät muut parannukset varsinkin juuri vajaamielisten lasten asemaa silmälläpitäen. Hallituksen tulisi myös ottaa aivan lähiaikojen ohjelmistoonsa niiden köyhien vanhusten asia, jotka ikänsä puolesta ovat jääneet ulkopuolelle kansaneläkeoikeuden eli siis niitä, jotka ovat syntyneet 1883 ja sitä aikaisemmin. Ei valtakunta saa olla niin köyhä, ettei se heitä muistaisi.

Valtiovarainvaliokunnalle haluaisin tämän lisäksi esittää eräitä toivomuksia.

Hallituksen olisi tullut olla runsaskätisempi esimerkiksi alle kansakouluikäisten

köyhien lasten kesävirikistyksen tukemiseen. Tosin on 100,000 markkaa lisätty entiseen 900,000 markkaan ja summa on pyöristetty 1 milj. markaksi. Ei sillä paljoa kuitenkaan avusteta tätä tärkeätä työmuotoa. Valtioapu olisi omiansa rohkaisemaan yksityisiä, järjestöjä ja kuntia tällä alalla. Valtion osallistuminen esimerkiksi 25 %:lla näihin menoihin ei olisi liian paljon.

Köyhille äideille kesävisikistyksen aikaansaamiseksi on talousarviossa perin pieni määräraha. Sitä ei ole laisinkaan korotettu, vaikkapa kustannukset yhä nousevat. Valtion taholta olisi entistä enemmän huolehdittava köyhien äitienkin virikistyksestä. Toivottavasti myöhäisemmät talousarviot ovat nykyistä antavampia.

Tai minä ajattelen lasten seimille, päiväkodeille, kerho- ja kesätoiminnalle osoitettua määrärahaa, joka tosin on nyt korotettu 2 miljoonasta 4 milj. markkaan. Viime vuosina ei ole kunnille annettu mitään avustusta näitä työtapoja varten. Ei olisi 25 %:n avustus tätäkään työalaa varten liikaa. Mainitsen vain, että 40—50 lapsen lastenseimen vuosimenot ovat noin 1.5—2 milj. markkaa. Ei siis 4 miljoonallaakaan paljon saada aikaan, kun koko maa on työmaana.

Viime aikoina on kasvatusneuvoloiden työ tullut entistä huomioidummaksi. Tämän ajan lapsimaailmassa on paljon sellaista ainesta, joka tarvitsisi erikoishoitoa, seuraamista ja valvontaa. Tämä työ on vielä pääasiassa yksityisten lastensuojelujärjestöjen hoteissa. Olisi jo aika valtionkin tarttua siihen ja tehdä jotain ja johtaa sen suunnasta. Silloin se saisi vauhtia ja kohotaisi lapsimaailman henkistä tasoa. Lastentarha-alalla on suuri puute lastentarhoista, mutta niiden puutteeseen vaikuttaa suuresti määrässä myös lastentarhaopettajien puute. Viime kesänä täällä eduskunnassa olen asiasta myös puhunut ja osoittanut tarpeen suuruuden. Täällä tehtiin aloite uuden lastentarhaseminaarin perustamisesta, ja silloin eduskunta asettui aloitteeseen nähden myönteiselle kannalle. Nykyisellä hallituksella on ollut vähän aikaa asiaan perehtyä. Mutta asiaa ei saa unohtaa. Tälle vuodelle annettavassa lisätalousarviossa olisi syytä ottaa tarpeellinen määräraha tarkoitukseen. Tampereella voitaisiin melko helposti, niinkuin sosialiministe-

riöllekin on ilmoitettu, väliaikaisesti järjestää uusi seminaari.

Edellinen osoittaa niitä tarpeita, joita on. Siksi tulee ihmetelleeksi, kun täällä oikeiston taholla parissakin lausunnossa on valittu sosiaalisten menojen suuruutta. Se ei osoita paljonkaan sosiaalista mieltä ja tilanteen tuntemista, jota juuri eduskunnan jäseniltä odottaisi.

Viime yönä käydyssä keskustelussa ed. P. Leskinen palautti mieleen, se on tunnus-
tuksella mainittava, mitä olin vuosi sitten talousarviokeskustelussa erikoisesti sanonut raittius- ja väkijuomakysymysten kohdalla, ja ihmetteli, miksi en minä nyt asiasta puhunut. Eihän minulla ole ollut puheenvuoroa aikaisemmin. Nyt minä puhun ja toivon, että ed. P. Leskinen kuuluu minun tarkkaaviin kuulijoihini. Haluan siis vielä kajota kansamme avoimeen haavaan ja suureen häpeään, johon jo ulkomaalaisetkin kiinnittävät huomiota. Tarkoiton yletöntä väkijuomien käyttöä. Hallituksella on tässä kyinen pelto kynnettävänä ja se tulisi kuitenkin kyntää. Maamme väkijuomamenot ovat suuremmat kuin koskaan ennen. Yli 13 miljardin ovat viime vuoden väkijuomalaskut. Joku on laskenut, että näillä rahoilla olisi saatu 750,000 markan hintaisia omakotiasuntoja 17,255. Se olisi ollut kaunis ja siunattu saavutus. Mitä nyt on saavutettu? Kaameita tapauksia ja numero-sarjoja olisi runsaasti käytettävissä. Viitataan vain esimerkiksi humalaisten autoilijoiden urotöihin toissapäivänä Naantalissa: 1 henkilö sai surmansa ja 4 loukkaantui. Eivät olleet myöskään kovin kansamme elämätä kohentavia ne tiedot, jotka äsken herra sisäministeri väkijuomien osuudesta viimeaikaisiin tapahtumiin mainitsi. Päivän peili, katukuva, ei kestä läheskään vertailua muiden maiden ulkoisen elämän kanssa, sen sanovat maailmaa kiertäneet kansalaisemme kerran toisensa jälkeen. Mitä sitten tapahtuukaan kodeissa ja läpinäkymättömien seinien sisäpuolella? Huoltoalalla ikänsä työskennellyt henkilö jotain siitä voisi kertoa.

Väkijuomalaskumme on niin suuri, että lähes 40 milj. markan väkijuomat käyte-tään joka päivä ja yli puolitoista miljoonaa kulutetaan keskimäärin joka tunti. Se on suurta tuhlausta, sanoisinkin maailman suurinta tuhlausta. Ennen sotia asetti silloin hallitus asiantuntijakomitean laatimaan

ehdotuksia raittiustilanteen parantamiseksi. Jo silloin se todettiin huonoksi ja se on vuosi vuodelta huonontunut. Alkoholikomitea on saanut mietintönsä valmiiksi ja se on painettukin. Siinä on hyvin perusteellisesti esitetty monia parannuksia. Alkoholikomitean suunnittelema väkijuomalainsäädännön uudistus perustuu tärkeältä osaltaan siihen, että yleisessä mielipiteessä saadaan aikaan ratkaiseva muutos. Uusi laki tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia väkijuomain kulutuksen supistamiseen, mutta niiden toimeenpano riippuu siitä, onko niillä riittävää kannatusta aikanaan täällä eduskunnassa. Minä odotan, että hallitus sen ehdotuksen pohjalla pian antaa esityksensä nykyisen väkijuomalain korjaamiseksi.

Mutta lainsäädännöllinen toiminta ei riitä. On tehtävä kaikki, mitä voidaan tilanteen korjaamiseksi. On kiinnitettävä aivan erikoinen huomio lasten ja nuorison raittiuskasvatukseen ja välineiksi on saatava kaikki nykyajan tekniikan tulokset, filmit, kuvat, piirustukset, kirjallisuus y.m. Mutta se kysyy paljon varoja.

Hallituksen esityksessä on raittiusmääräraha ensi vuodeksi 27,841,900 mk. Kun tämä määräraha kuluvan vuoden arvioissa on 25 milj. mk, on sitä korotettu 2,841,900 markalla. Itse asiassa tämä lisäys ei kuitenkaan ole mikään korotus, sillä esityksen perusteluista käy selville, että raittiusjärjestöt eivät enää ensi vuonna tulisi saamaan valtionapua nauttivien järjestöjen toimihenkilöiden palkkojen korottamiseen tarkoitetusta määrärahasta sitä 1,801,900 mk:n suuruista avustusta, jota ne tähän saakka ovat saaneet, ja että 1,040,000 mk on tarkoitettu käytettäväksi kunnallisen raittiuslautakuntatyön ohjaamisen vaatimiin, hintojen nousuista aiheutuviin lisämenoihin. Hallitus ei siis ole katsonut raittiusjärjestöjen voimakkaampaa avustamista tarpeelliseksi. Huomioonottaen, että raittiusmääräraha v. 1939 oli 4 milj. mk, sen tulisi rahan arvon alenemisen vuoksi nyt olla 10 kertainen edellyttäen, että silloista määrää pidettäisiin nykyoloissa riittävänä.

Mutta raittiustilanne on nyt paljon huonompi kuin vuosikymmen sitten, joten raittiusjärjestöjen tarve on nyt suurempi. Muistetakoon myös, että kun eduskunnalle esitettiin nykyinen väkijuomalainsäädäntö ja ehdotettiin silloisen hallituksen taholta kiel-

tolaista luopumista, niin luvattiin 5 % tuloista raittiusjärjestöön. Jos tämä pitäisi paikkansa, niin nykyään käytettäisiin raittiusjärjestöön useita satoja miljoonia markkoja.

Määrärahan riittämättömyys tuntuu nimenomaan raittiusjärjestöjen kohdalla. Ennen sotaa nimittäin kysymyksessä oleva määräraha melkein kokonaisuudessaan käytettiin raittiusjärjestöjen toiminnan ja niiden suorittaman raittiusvalistustyön tukemiseen. Nyt siitä huomattava osa, kuluvana vuonna 5,000,000 markkaa ja esityksen mukaan ensi vuonna 6,040,000 käytetään raittiuslautakuntatyön edistämiseksi. Järjestöt ovat siis jääneet myös suhteellisesti entistä heikomman avustuksen varaan. Riittävien määrärahojen puutteesta ovat järjestöt joutuneet suuriin vaikeuksiin. Niiden on ollut mahdotonta laajentaa toimintaansa yleensä ja nimenomaan nuorison keskuudessa, johon kohdistetun työn merkitystä eduskunta on viime vuosina eri kertoja korostanut.

Sosiaaliministeriön Raittius- ja Alkoholiasian Neuvottelukunta on ministeriölle antamassaan lausunnossa esittänyt raittiusmäärärahan korotettavaksi 60,800,000 markkaan, josta määrästä 10 milj. markkaa olisi varattu raittiuslautakuntatyön edistämiseen. Sosiaaliministeriö taas puolestaan oli pitänyt 50 milj. markan määrärahaa tällä kertaa asianmukaisena. Näin ollen sekä asian tuntijat että se ministeriö, jonka johdon alaisesta toiminnasta tässä on kysymys, ovat pitäneet määrärahan huomattavaa korottamista välttämättömänä.

Kun valtion alkoholitulot, joita väkijuomalaissa olevan nimenomaisen säännöksen mukaan on käytettävä myös raittiutta edistäviin tarkoituksiin, ovat viime vuosina suuresti nousseet ja kun raittiusmääräraha nykyistä paljon suurempanakin muodostaa niistä aivan häviävän pienen osan, niin ei voida katsoa rahallisten syiden olevan minään esteenä määrärahan korotukselle. Täällä onkin useiden kymmenien edustajien taholta tehty rahaasia-aloite, jossa esitetään raittiusmääräraha korotettavaksi 50 milj. markaksi. Se on aivan luonnollista. Todetakoon, että nykyinen vuosivastus raittiusjärjestöille ei ole edes niin paljon kuin yhdessä päivässä varoja viinaksiin käytetään, tuskin edes niin paljon, kuin valtio päivässä saa alkoholiaineista voittoa. Yleiseen mielipiteeseen täytyy saada uusi suuntaus tältä

kohdin, että raittius on kansalaishyve, jota kohti on koko kansa saatava kulkemaan.

Valtiovarainvaliokunta ja hallitus sekä myöhemmin eduskunta tahtonee hyväntahtoisesti huomioida ne näkökohdat, joita edellä olen esittänyt.

Ed. Alanko: Herra puhemies! Täällä eduskunnassa on kahden viimeksi kulu-
neen vuorokauden aikana käytetty järeää tykistöä ja jos minkäläistä asetta nimenomaan hallitusta mustamaalatakseen. Kaikki mahdolliset ja mahdollottomat teot, mitä maailmassa on tapahtunut, ne on säilytetty nyt kaksi kuukautta toiminnassa olleen sosialidemokraattisen hallituksen harteille ja syyksi. Edellisen hallituksen ylläpitämiä ja vaalimia toimenpiteitä, jotka nyt vasta todetaan olevan kaikkea muuta, mutta ei käytännössä sopivia, nekin yritetään liittää nykyisen hallituksen ylläpitämiksi ja kaikella tavalla on koetettu varsinkin tämän talousarvion lähetekeskustelun yhteydessä julkisuuteen saattaa sanomalehtien välityksellä vääristeltäviä tietoja maan hallituksen pyrkimyksistä ja siitä politiikasta, jota hallitus viime ajat on maassamme hoi-
tanut.

Tämä hallituksen esitys talousarvioksi vuodelle 1949 kuin myöskin jo muut julkisuudessa olleet esitykset ovat asioita, joita seurataan suurella mielenkiinnolla kansan keskuudessa. Poikkeavathan ne huomattavasti edellisen hallituksen esityksistä nimenomaan kansan ja erikoisesti työväestön toivomalla tavalla. Kun hallituksen esityksessä nyt pyritään talousarvionkin puitteissa helpottamaan erikoisesti vaikeamassa asemassa olevien kansalaisten elämää kuin myöskin pysäyttää rahanarvon aleneminen ja siten saada taloudellinen elämä maassamme vakiintumaan, olisi odottanut sen saavan vastakaikua kaikissakin piireissä, sillä kaikkien puolueiden taholtahan vaalien edellä luvattiin kansan edessä myötävaikuttaa tähän suuntaan.

Asian käsittelyn nyt ollessa alkuvaiheessaan saammekin todeta valittaen, että kansan toiveille ei näköjään anneta paljoakaan arvoa. Viime aikoina ovat varsinkin kommunistiset, mutta myöskin osaksi muittenkin piirien sanomalehdet alkaneet kampanjan hallituksen esityksiä vastaan koettaen mustamaalauksin horjuttaa hallituksen asemaa sekä tehdä hallituksen esitykset koko-

naan turmiollisiksi. On täysi syy kysyä kaikilta niiltä, että pidetäänkö Suomen kansa niin yksinkertaisena, ettei se näe, mikä on oikein tai väärin. Eikö kansa, mutta erikoisesti sen vähävaraisin osa, ole hartaasti odottanut muutoksia edellisen hallituksen ylläpitämiin raskaisiin verolakeihin, eivätkö maaseudun pieneläjät ole jo liian kauan kantaneet niitä raskaita taakkojansa, joissa pienviljelijäväestö maaseudulla on jatkuvasti saanut olla (Eduskunnasta: Niillekin lisätään veroja!), eikö koko kansa ole odottanut maan talouselämän vakiinnuttamista ja tarvikkeiden saannin helpottumista.

Näihin kysymyksiin oltiin valmiita vaalien edellä niin porvarien kuin kommunistienkin taholta kansan edessä vastaamaan myönteisesti. Kun nyt hallituksen esityksessä pyritään ensimmäisen kerran sodan päättymisen jälkeen antamaan kansalle kouraantuntuvia parannuksia, niin sen tilalle, että oltaisiin sitä tukemassa, ollaankin kaikin keinoin jo alussa valmiita jarruttamaan hyvien asioiden eteenpäinmenoa. Näyte siitä, millä tavalla asioihin suhtaudutaan, kun halutaan sotkea m. m. verohelpotusta koskevaa esitystä, nähdään eilispäivän ja osaksi tämän päivän kommunistisista sanomalehdistä. Näissä lehdissä silmää räpäyttämättä koetetaan esittää, että jokaisen kansalaisen kohdalle tulee 16,000 markkaa lisää veroa nyt hallituksen esittämän veroalennusesityksen johdosta. Voidaanko tällaisen tekstin kirjoittajan taholta uskoa ja luulla, että varsinkin se joukko, jota hallituksen esittämä veroalennus koskee, nim. palkkatyöväki, uskoo teidän kirjoitteluanne. On todella järjetöntä, että lähdetään esittelemään tuollaista kansalle, joka osaa lukea ja seurata politiikan kulkua meidän maassamme (Eduskunnasta: Ne ovat päättäneet tuhota puolueenne!). Jos he tarkoittavat tällä 16,000 markan verolisäyksellä jotain suurpääoman omistajan kohdalla tapahtunutta verolisäystä, niin tähän osoittaa sitten heidän huolestumisensa, jos he ovat tästä huolissaan. Mutta sosialidemokraattinen hallitushan esittää veroalennuskysymyksessä nimenomaan palkkatyöläisille tätä veronalennusta.

Ei liioin tunneta erikoisempaa lukkari-rakkautta maalaisliitonkaan piirissä veroalennusasiaa kohtaan. Eilisissä puheissa se selvästi tuotiin täällä esille. Luvattiinpa

vielä julkisessa sanassakin, täällä eilen uhkailtiin, että tullaan tätä esitystä vastustamaan. Kaunis toteamus. Muistutan maalaisliittolaisia, mitä te esitte vaalien edellä. Olisi hauska lukea tässä maalaisliiton vaaliagitaattorien vaalipuheita tämän tueksi. Samaan hengenveetoon kuitenkin kun tällainen uhkaus esitettiin, oltiin valmiita vaatimaan nykyiseltä hallitukselta maalaisliitolle entistä enemmän etuja. Ensimmäisessä hengenvedossa sanotaan: Me vastustamme palkkatyöväen hyväksi tehtyä esitystä, mutta me vaadimme itsellemme näin ja näin lisää edellisten ja takavuosina saatujen oikeuksien lisäksi. Maalaisliiton taholla luullaan ehkä edelleenkin, että nyt vielä käy se nyrkkipolitiikka, joka kävi pari vuotta sitten maan hallituksessa. Teidän taholtanne uhattiin hajottaa maan hallitus, tehdä hallituspula, ellei teidän vaatimuksiinne suostuta pari vuotta sitten. Eikö näin ole asia? Muiden piirien täytyi alistua, koska muut piirit ottivat kansan asian omaksi asiakseen ja maalaisliitolla oli oma asia silloin esillä. (Eduskunnasta välihuutoja). Se koiria älähtää, johonka kalikka sattuu, se pitää paikkansa täydelleen.

Kaiken tämän hallituskampanjan ohella ja sen aikana on yritetty, ei tosin maalaisliittolaisten taholta, vaan kommunistien, tehdä tästä talousarvioesityksestäkin ulkopoliittinen asia. Mitä tekemistä on meidän talousarviollemme ulkopoliitiikan kanssa? Eikö Suomen hallituksella ja eduskunnalla, joiden tehtävänä on hoitaa ulkopoliittikaamme maan etujen ja sopimusten mukaisesti, ole ensi kädessä velvollisuus hoitaa oman kansansa asioita kansan toivomalla tavalla muulloinkin kuin vaalien edellä. Hallituspuolue, jota edustan, tulee niin talousarviokäsittelyssä kuin kaikissakin asioissa antamaan suuren arvon kansamme, mutta erikoisesti palkkatyöväen ja pienviljelijäin oikeutetuille odotuksille heidän elämänsä helpottamiseksi. Heille merkitsee paljon se, että nyt kun leivän leventämisen ja yleensä elämän helpottamisen edellytykset ovat olemassa, että niistä pidetään kiinni ja sitä tietä kulkien voidaan osoittaa odottavalle kansalle halumme olla luomassa sellaista elämää, jota ihmiset ovat odottaneet jo useita vuosia ja joista osa toteutuu, jos hallituksen esitykset niin talousarviossa kuin muissakin koko maatamme koskevilla asioissa hyväksytään.

Talousarvio on myöskin asiakirja, johon on kiinnitetty muutakin kuin valtion tulot ja menot. Meillä on kansan varoilla kehitetty laaja organisaatio valvomaan kansalaisten askelia. Jos kysymyksessä olisi yksinomaan maan itsenäisyyttä vaarantavien aineiden tarkkailu, ei meillä sosialidemokraateilla olisi sitä vastaan sanomista. Mutta kun jokin aika sitten julkisuuteen tulleen mietinnön ja tutkimuksen tuloksena näimme laajan selostuksen Valpon toiminnasta, herätti se suurta suuttumusta kansamme keskuudessa. Siitä m. m. ilmeni, että oli kortitettu yli 80,000 kansalaista ja tietenkin heidän askeleitaan ja toimiaan tarkkaan seurattu. Osoitti jo tämä, että olimme liukumassa pois vapaan ihmisen elämästä. Esimerkkinä mainittakoon, että Tampereen koko kunnanvaltuusto oli tämän mietinnön ilmoituksen mukaisesti merkittävä väkeä. On täysi syy kysyä, mihin pyrittiin. Jos joku tällaista toimintaa pitää suotavana ja voi tässä vaiheessa sanoa, mitä se kuuluu talousarvioasiaan, vastaan heti tähän, että se kuuluu siihen kirjaimellisesti, sillä tämä kaikki on rahoitettu valtion rahapussin kautta ja edellisen hallituksen myötävaikutuksella.

Kun nykyinen hallitus pyrkii vapauttamaan kansaa tällaisesta kontrollista, on sekin ollut pahasta. On esitetty, että ollaan pyrkimässä ennen sotiamme vallinneeseen elämään. Tässä voimme kysyä: eikö juuri ennen sotiamme toiminut Valpo ollut pahasta? Me sosialidemokraatit olemme tämän aina sanoneet ja sanomme sen nytkin (Eduskunnasta: Lopettakaa nyt jo koko homma!). Oli kysymys ennen sotiamme oleesta Valposta tässä vaiheessa. Tässä voimme nyt erikoisesti esittää kommunisteille, jotka ovat niin hartaita tämän Valpon nykyisen toiminnan kannattajia, että eikö edellisen valtiollisen poliisin kynnet ole osoituksena siitä, että sellainen toiminta ei kansanvaltaisessa maassa ole suotavaa. Kommunistithan tunsivat entisen Valpon kynnet kaikkein raskaimpana. Jos nykyinen Valpo kohdistaa kyntensä toisin ajatteleviin, niin ei suinkaan kommunisteillekaan pitäisi olla syytä kannattaa yleensä tämänluontoisen toiminnan jatkumista siinä mielessä, kuin mitä se on ollut, koska heillä on henkilökohtaisia kokemuksia siitä ja heidän toiminnastaan. Suomen kansa odottaa suurella mielenkiinnolla hallituksen esi-

tyksien kohtaloa eduskunnassa. Ne piirit, jotka nyt ovat julkisesti asettuneet niitä vastustamaan ja vieläpä vääristelemäänkin ja mahdollisesti vielä nyt jo julkisuuteen tulleet uudet piirit, saavat aivan varmasti olla varmat siitä, että heidän toimintansa talousarvion käsittelyn yhteydessä merkitään, eikä suinkaan plussana vaan miinusena varsinaisen kansan keskuudessa. Meidän velvollisuutemme kansan valitsemina edustajina on vapauttaa kansamme paitsi taloudellisesta puristuksesta kuin myöskin kaikesta siitä, johon olimme liukumassa ja joka olisi ollut muuta, kuin mitä kansa on odottanut, ja joka on koitunut myöskin perustuslakiemme vastaiseksi elämäksi.

Talousarvio ei tietenkään ole läheskään sellainen, jollaiseksi se pitäisi saada ja jolloin voitaisiin sen puitteissa esittää sosiaaliin menoihin paljon useampia miljardeja, kuin mitä nyt voidaan tehdä. Samoin tulopuolella hyvin mielellään nähtäisiin verotuksella koottava määrä pienempänä kuin nyt on laita. Mutta maan taloudellisen aseman huomioiden me näemme siinä rohkeita uudistuksia ja paljon sellaista, jota olisi jo viime vuonna pitänyt esittää ja jolla on ratkaiseva merkitys ulospääsyyn siitä paikallaan polkevasta olotilasta, jossa maamme on sodan päättymisen jälkeiset vuodet ollut. Tämän kaikki näkevät myös kansalaiset. Eduskunnan pitäisi se myöskin nähdä, jos se haluaa nähdä kansan odottavan katseen. Vaikka valtion rahapussi onkin tyhjä, niin me näemme kuitenkin maan asioiden hoidon vaikutuksen siinä, että kansalaisten elämään on saatu paljon parannusta verrattuna viime vuosiin. Hallituksen pyrkiessä tätä edelleen kehittämään ja huomioimaan siinä täärjäjäjärjestyksen, ei voi tulla muuhun kuin siihen, että verotuskysymys hoidetaan hallituksen esittämällä tavalla.

Nyt tehty esitys ei tietenkään ole lopullinen — lakiinhan on tehtävä jatkuvasti parannuksia ja uudistuksia —, mutta tällä on suuri merkitys raskaamman verotaakan alla oleviin kansalaisiin, joten ne, jotka sitä vastustavat, eivät osaa antaa arvoa kovemmassa puristuksessa olevien kansalaisten odotuksille. Me näemme paljon muita ensi-tärkeitä asioita, joita on ja olisi hoidettava: asuntokysymys, maaseudun olojen parantaminen, varautuminen mahdollisen työttömyyden varalta, sairaala- ja muiden välttämättömien rakennusten rakentaminen, rin-

tamamiesten maansaanti ja rakennustyön suorittaminen, pienviljelijäin ahtaan elämän helpottaminen ja ennen kaikkea maan taloudellisen elämän vakauttaminen sekä hyvien suhteiden ylläpitäminen kaikkiin maihin. Uskallan väittää, vaikka täällä on toisin esitettykin, että hallitus tulee pyrki-mään ja tekemään kaikkensa ja mahdolli-suuksiansa mukaan hoitamaan näiden ja monen muun asian toteuttamista. Mutta sen täytyy saada työrauha. Sellaisilla kapu-loilla hallituksen jalkoihin heittämisillä, joita täällä kahden päivän aikana on tehty, ei paljoakaan osoiteta halua olla rakenta-massa maata. Kansa odottaa nyt tekoja. Kahden viimeksi kuluneen kuukauden ai-kana on suunta maassamme viitoitettu, joka ei halua olla siinä mukana, merkitsee itsensä niiden joukkoon, jotka edustavat muuta kuin tämän maan ja kansan parasta (Va-semmalta: Oliko se hallituksen ohjelma?).

Ed. Ö h m a n: Budgetens motivering börjar med den riktiga och säkerligen av alla godkända satsen „En av finanspoliti-kens viktigaste allmänna uppgifter är att minska den skattebörda, som gestaltat sig alltför tung”. Någon anmärkning har jag icke heller att göra emot den utredning, som därefter följer i första stycket av motiveringen. Första meningen uti andra stycket gör mig emellertid tveksam. Där säges att den till budgetpropositionen fogade ekonomiska översikten och den till densamma fogade förhandskalkylen utvisar att beträffande statens oelastiska utgifter statens finansiella läge från 1950 rätt snabbt lättar. Vid ett noggrant genom-läsande av sagda mycket förtjänstfulla ekonomiska översikt har jag kommit till den uppfattningen att förhandskalkylen är så försiktigt avfattad och innehåller så många reservationer att man icke ur den-samma kan draga en så positiv slutsats som den ovan åberopade.

Erkännas måste emellertid att översikten är så avfattad att de positiva sidorna må-hända starkare framhållas eller i varje fall framträda än de negativa. Tidningspressen har också så gott som enhälligt nästan en-bart återgivit sagda positiva drag och där-för allt för starkt bibringat allmänheten den uppfattningen att bara vi ännu orka över ett tungt år så blir livet sedan mycket lättare att leva. Jag kan icke underlåta

att på det allvarligaste varna för en sådan säkert alltför optimistisk och därför farlig syn på framtiden. Våra svårigheter äro alls icke slut, även om icke politiska förvecklingar inträffa. Riktigare vore att understrika att vi faktiskt ännu befinna oss i början av vår återuppbyggande verksamhet. Det är lättare att möta bakslag om man icke bibringat sig uppfattningen att så gott som alla svårigheter äro övervunna och detta så mycket mera som en sådan uppfattning är i grund oriktig.

Redan under flera år har landets finansledning haft för sed att taga alltför lätt på svårigheterna och förebåda att de inom kort äro övervunna. Till en början var ett sådant förfaringsätt måhända riktigt. Folket var nedstämt och dess mod att leva och se mot framtiden måste uppmuntras. Detta är numera icke nödvändigt, ty så mycket förbättrade äro förhållandena i varje fall. Det erkänner även jag.

Orsaken till den optimistiska grundtonen uti finansministerns relation står delvis att söka uti den av folkhushållningsavdelningen alltför starkt betonade, för att icke säga konstruerade, skillnaden mellan oelastiska och elastiska utgifter. Avdelningen erkänner själv att någon exakt gräns icke existerar mellan dessa båda begrepp. Lagstiftningen är ju i full gång och nya uppdrag med dryga utgifter påläggas staten. Det sociala program den nuvarande regeringen säkert har i bakfickan kommer icke att kunna fullföljas utan att befolkningens börsar åderlätas. För önskvärda investeringar finnes det knappast någon gräns.

Jag upprepar därför: vi få icke tro att år 1949 blir det svåraste året. Många lika svåra ja säkerligen svårare år återstå ännu.

I detta sammanhang kan jag icke underlata att beröra en passus i den ekonomiska översikten: „Förmögenhetsskatten utvisar på lång sikt en hausse, ty t. ex. fastigheternas och värdepapprens värden slå ännu inte närmelsevis på den „normalnivå“, som skulle överensstämma med deras realvärden”. Detta uttalande är nog gjort på mycket lång sikt. Faktum är riktigt, men det se tyvärr ut som om icke vår generation skulle få vara med om de prisstegringar uttalandet siar om. Värdepappren har nu i mer än tre års tid sjunkit i pris och fallen har speciellt på senare tid varit mera

iögonenfallande. Den kategori av medborgarna som haft sinne för sparandet i värdepappers form, har icke några medel varmed de kunna köpa, utan måste för att betala skatter och leva fortlöpande minska sina innehav. Nya aktieköpare uppträda mycket sparsamt. Optimisten hoppas nu att skattesänkningarna skola verka stimulerande på aktiemarknaden. Såsom en vilken under årtal i sina tjänsteåligganden följt med värdepappersbörsens fluktationer, hyser jag inga förhoppningar på en åtminstone snar förbättring. Vidkommande åter fastighetsvärdena så inträffar nog icke några stegringar här förrän hyrorna frigitvits och hyresnämnderna indragits, och det torde icke inträffa inom en nära framtid. För närvarande gäller den anomalin att uppförandet av nya hus drager en kostnad om minst 5,000 mark per m³, men vid försäljningen av färdigbyggda hus kan man icke räkna på mera än 1,000—2,000 mark per m³, beroende av byggnadens läge, ålder och uppföringssätt. Jag kan alltså icke finna annat än att folkhushållningsavdelningens ovanciterade uttalande är av allenast teoretisk betydelse och saknar varje praktiskt värde.

Mitt erkännande ger jag emellertid åt att regeringen uti budgetförslaget gjort sig till tolk för en rätt så stor återhållsamhet. Skattesänkingsförslaget har också sin fulla sympati om jag också gärna sett att det samma skulle beaktat de ålderstignas och särskilt de gamla småkapitalisternas specialintressen. Dessa småkapital äro av en oerhört stor men knappast alls erkänd eller ens uppfattad betydelse för samhället. Massor av människor leva nu ett enkelt liv på mycket små medel och inbespara för staten de avsevärt större kapital deras vårdnad på allmänna inrättningar otvivelaktigt skulle draga. Om icke dessas intressen i detta sammanhang kunna observeras, hoppas jag de skola vinna nödigt beaktande då särskilda denna medborgarklass gällande motioner hinna komma under behandling.

Budgetens förslag om ett reservationsanslag å 3 miljarder för lån för allmännyttig bostadsproduktion har allmänt hälsats med tillfredsställelse. Med betydande förhoppningar inväntar man nu regeringens förslag till åtgärder för praktiskt ordnande av den uppbyggnadsverksamhet, som igen

måste väckas till liv. Densamma har nu under några år nästan helt och hållet legat nere, då så gott som alla krafter, medel och material använts till fromma för den förflyttade befolkningen. Ännu är det enligt folkhushållsavdelningens kalkyler enorma belopp, och förty också arbetskraft och byggnadsmaterial, som erfordras för denna återuppbyggnad. Väl är emellertid att ögonen öppnats för den olidliga trångboddheten på tätorterna, jag förutsätter att dessa 3 miljarder användas endast för dessa. Det erkännes nu att detta är en första rangens fråga, men jag befarar att man emellertid ännu icke inser huru väldiga proportioner denna fråga har och huru den snabbt måste lösas, för att icke både folkhälsan och moralen skall taga obotlig skada. Jag kan icke finna annat än att vi måste skjuta åt sidan uppförande av alla de administrations-- hotell-, kontors- och andra dylika byggnader, som nu så talrikt planeras uti olika delar av landet. Dessa äro envar för sig säkert av stor betydelse och böra i sinom tid beaktas. Just nu är det emellertid avsevärt mycket viktigare att bostadshus i städerna komma till uppförande, så att alla bostadslösa och speciellt det unga släktet, som skall föra samhället framåt erhåller tak över huvudet. Såväl byggnadsmaterialet som arbetskraften och kapitalet får därför icke nu konsumeras för sagda administrationsbyggnadsföretag, utan böra ställas till förfogande för bostadsbyggena. Den nuvarande regeringen torde förstå detta, varför jag hoppas att den kraftigt skall gå in för underlåtande av allt onödigt byggande.

Toinen varapuhemies: Istunto keskeytetään ja jatketaan kello 20.

Täysistunto keskeytetään kello 17,55.

Täysistuntoa jatketaan

kello 20.

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Kujala.

Keskustelua päiväjärjestyksen 1) asiasta jatketaan.

Ed. Kullberg: Herr vicetälman! I den långa debatt som här har pågått har redan av flere talare berörts de frågor, i vilka jag tänkt yttra mig. Men då det också från svenskt jordbrukarhåll kan vara av betydelse, att lantbruksfrågor dryftas här i vår riksdag, ber jag för mitt vidkommande i denna budgetdebatt få säga några ord.

Jordbrukarna i vårt land ha för närvarande många svårigheter att brottas med. Avsättningen är försvårad, spannmål kan staten inte taga emot annat än i mycket begränsade mängder på grund av att alla lagerutrymmen fyllts med importerad spannmål. Potatisen går inte heller att sälja till följd av att utbudet är så stort och förbrukningen begränsad. Prisen på potatis ha dessutom sjunkit till en nivå, som går under lönsamhetens gräns. Mjölkhushållningsprodukterna har visserligen en god avsättning och tillfredsställande pris, men med tanke på de stora skatter, som just nu skall betalas, räcker inte mjölkinkomsterna på långt när till. Dessutom är mjölkproduktionen mycket liten höstetid, vilket gör att inkomsterna från denna gren av lanthushållningen bli mycket minimala den här tiden på året. Särskilt småbrukarna i vårt land har en mycket kraftig känning av den penningknapphet, som just nu inom jordbruket gör sig gällande.

Under dylika förhållanden måste staten iakta den största möjliga varsamhet vid importen av livsmedel från andra länder. Vi ha från Danmark importerat kött, smör och ägg och från Syd-Amerika likaså olika slag av livsmedel. Vid handelsunderhandlingar med andra länder bör regeringen därför se till, då ju importen är statsdirigerad, att svårigheterna för jordbrukarna som en följd av densamma ej kommer att ökas. Under nu rådande förhållanden ha vi inte här behov av import av fläsk och ägg; den inhemska produktionen av dessa livsmedel är så stor, att den täcker behovet. Särskilt hönsstammen har ökats så kraftigt att man redan till vintern befarar överproduktion och prisfall på ägg. Också svinbeståndet har senaste sommar och i höst ökats, och då fodersituationen är så god, kommer även tillgången på fläsk inkom-

mande vinter att motsvara efterfrågan. Importen till vårt land av fläsk och ägg även framdeles innebär därför avsättnings-svårigheter för dessa produkter, varigenom jordbrukets ekonomiska svårigheter ytterligare kommer att ökas. Regeringen har därför all anledning att hålla dessa fakta för ögonen i sin importpolitik.

Prissättningen på somliga jordbruksprodukter giver fortfarande anledning till berättigat missnöje. Spannmålsprisen är alltför låga och täcker ej produktionskostnaderna. Prissättningen på hudar har under hela kriget och efterkrigstiden varit för låg; halft till skänks har jordbrukarna varit tvungna att avstå hudar från sina slaktdjur. I detta avseende skulle många drastiska exempel kunna påvisas. Här bör skyndsamt rättelse fås till stånd.

Närmast är det dock regeringens skattepolitik som på jordbrukarhåll väcker bekymmer, vilket också här i flere anföranden har omvittnats. Vi på jordbrukarhåll ha självfallet ingenting emot att löntagarna beredas skattelättnader om dessa skattelättnader också kan komma andra befolkningsgrupper till del. Skattebördan är tung också för jordbrukarna. Men vi kan inte vara med om att godkänna en sådan skattepolitik, som giver lindring åt en medborgargrupp, men skatteförhöjning åt en annan. Regeringens skattepropositioner avse dock att höja skattetungan för rikets jordbrukare högst avsevärt, varierande mellan 30 och 50 % enligt förhandsberäkningarna och detta till på köpet under en tid, då jordbruksinkomsterna gått ned avsevärt. I detta avseende har regeringen haft dålig psykologisk blick för läget. Här har redan tidigare under remissdebatten försäkrats, att man på jordbrukarhåll kommer att göra allt för att få en sådan skattepolitik att förfalla, och för min del understöder jag de uttalanden, som gjorts i denna fråga.

Det som mycket hårt drabbar våra jordbrukare i skattehänseende är de olika formerna av förmögenhetsbeskattning. Särskilt den andra förmögenhetsöverlåtelse-skatten är en mycket tung börda för alla jordbrukare i vårt land, också småbrukarna. Vi på jordbrukarhåll blevo dragna vid näsan 1945 då den andra förmögenhetsskattelagen stiftades då härav gjordes en 5-års skatt och icke en engångsskatt såsom då-

varande regering hade föreslagit. Nu höjes skattegrunderna år för år med påföljd, att skatterna oavslått stiga. Första året uppbars skatten fördubblad och envar hoppades att den följande år skulle bli mindre, men så blev icke fallet genom att skattegrunderna höjdes. Därtill har finansministeriet rätt, och den debetsedel av andra förmögenhetsöverlåtelse-skattens andra rat för år 1946, som under denna oktober månad skall betalas, utgör ett problem för många jordbrukare, då det är så svårt att just nu få ut pengar. Det borde därför vara begripligt för envar att företrädarna för modernäringen i riksdagen kommer att betjäna sig av alla lovliga och lagliga medel i syfte att få en dylik skattelagstiftning att förfalla. Gör regeringen härav förtroendefråga, så får den finna sig i sitt öde.

I ett avseende är regeringen förtjänt av erkännande i sin jordbrukspolitik och det består däri att regeringen försökt minska på reglementeringstungan. Isynnerhet vi på svenskt jordbrukarhåll har varit mycket angelägna om att få reglementeringen så fort som möjligt slopad därför, att i reglementeringens hägn så många osunda och för vårt samhälle skadliga företeelser kommer till synes och därför att reglementeringsbestämmelserna i vårt land så allmänt har överträtts. Därför önskar vi regeringen lycka till i fortsättningen att få reglementeringstungan lättad.

Ed. Friman: Herra puhemies! — Lapin ja Pohjois-Suomen asukkaan näkökannalta esilläoleva hallituksen talousarvioesitys vuodelle 1949 on monessa suhteessa murheellinen asiakirja. Yleensä Lapin asujamiston keskuudessa odotettiin tässä arviossa monessa suhteessa toisenlaisia numeroita. Esillä olevaa talousarviota tarkasteltaessa voidaan panna merkille, että muualla Suomessa on varattu jotakin uutta uudenkin ennen olemattoman rakentamiseen. Näin esimerkiksi teistä ja kulkumahdollisuuksien parantamisesta puheenollen. Luulin, että suurin piirtein kaikki täällä olevat ihmiset tietävät, että tiekysymys on Lapin asukkaiden elämän mahdollisuuksien parantamisen a ja o. Kun Lapissa oli ennen sotia valmiiksi suunniteltuja teitä hyvin paljon, joista osan rakentaminenkin oli aloitettu jo ennen sotia, olisi odottanut, että osa näistä viimeainituista, siis rakenteilla

olevista olisi tänä vuonna rakennettu valmiiksi tai jatkettu niiden rakentamista ensi vuonna. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Ainoastaan yksi tällaisen tien pieni pätkä on mahtunut esilläolevaan talousarvioon. Määrärahoja eräiden Lapin teiden rakentamiseen esillä olevassa talousarviossa odotettiin erikoisesti sen vuoksi, että varsinainen tämänkin alan jälleerakentaminen lähentelee loppuaan ja toiselta puolen valtiolla jo ensi vuonna sodan pahimpien vaurioiden tultua korjatuksi, olisi ollut taloudellisiakin mahdollisuuksia kiinnittää huomiota tähänkin seikkaan paremmin kuin sotaa seuranneitten lähimpien vuosien aikana oli mahdollista. Lappiin suunniteltujen ja rakenteilla olevien teiden joukossa on jo niinkin vanhoja, jotka jo noin 80 vuotta sitten katsottiin tarpeellisiksi, mutta, jotka vielä tänäkin päivänä ovat rakentamatta. Sellaisia on esim. Sodankylän—Kittilän välinen maantie. Tämä tie yhdistäisi kaksi Lapin suurimpiin kuuluvaa väestökeskusta ja kuntaa, joilla ei tällä hetkellä ole minkäänlaista suoraa tieyhteyttä keskenään. Lisäksi kylissä, joiden kautta mainittu tie tulisi kulkemaan, asuu n. 1,500 ihmistä ilman minkäänlaisia kulkumahdollisuuksia ja joiden on varsinkin kesäiseen aikaan kuljetettava suurin osa elintarvikkeistaankin tänäkin päivänä kantamalla. Tie- ja vesirakennushallituksen Lapin piiri on ehdottanut m. m. tämän tien rakentamiseen 30 milj. markan määrärahan ensi vuoden talousarvioon, joka olisi ollut varsin kohtuullista koko kustannusarvion ollessa 100 milj. markkaa.

Toinen Keski- ja Länsi-Lapillekin varsin tärkeä tie, jonka rakentaminen aloitettiin myöskin ennen sotia, on ollut Kolarin ja Kittilän kunnat yhdistävä Kallon—Kurta-
kon maantie. Tämän tien rakentamiseen myöskin tie- ja vesirakennushallituksen Lapin piiri on ehdottanut 8 milj. markkaa ja sillä summalla se olisi ehkä saatu jotenkin läpikuljettavaan kuntoon, sillä tie on vain noin 12 km pitkä ja melkein läpeensä työn alla. Tällä tiellä olisi ollut varsin suuri merkitys sen vuoksi, että paitsi sen olemista yhdyssiteenä kahden kunnan välillä, sitä tietä voitaisiin joka vuosi kahdesti vuodessa sattuvan kelirikon aikana kuljettaa tavaraa Keski-Lappiin ja erikoisesti Kittilän kunnan alueelle noin 200 km lyhyempää tietä, kuin nykyään on mahdollista.

Nykyäänhän tapahtuu tällainen tämän aikainen kuljetus Muonion kautta. Ja tällainen kelirikkokuljetus maksaa Keski-Lapin kunnan asukkaille vuosittain miljoonia markkoja ja valtiollekin m. m. rahtiavustusten muodossa huomattavasti. Tie- ja vesirakennushallituksen Lapin piirin ehdotuksesta on ensi vuoden talousarvioon teiden rakentamiseksi Lappiin lisäksi monia muita ja nämä kaikki ovat ennen aloitettuja tierakennuksia, mutta ovat saaneet saman kohtalon kuin yllämainitut.

Toinen Lapin asukkaiden kannalta tärkeä elinkysymys on koulukysymys. Viime kuun 21 päivänä oli täällä Lapin maalaiskuntien lähetystö pääasianaan kansakoulukysymys. Voimassa olevan oppivelvollisuuslain mukaa-
nhan kaikille lapsille olisi annettava kansakoulusivistys. Lapissa se ei kuitenkaan vielä tänään ole mahdollista siitä huolimatta, että Lapin asukkaat nykyään uhraavat mainittuun tarkoitukseen jo monin kerroin enemmän kuin rintamaiden asukkaat. Herra opetusministerille täällä esitettiin tuon lähetystön toimesta numeroita, joiden mukaan kansakoulujen ylläpitäminen maksaa Lapin kuntien asukkaille veroäyriä kohden jopa 5: 60, kun kohtuutena voitaisiin pitää korkeintaan 1: 40—1: 60. Ja Etelä-Suomessa tämä luku on keskimäärin vähän yli 1 markan. Lisäksi on otettava huomioon, että varsinkin nykyään monet kymmenet Lapin kansakoulut eivät vastaa tällaisille laitoksille asetettavia alkeellisimpiakaan vaatimuksia huomioiden opetusvälineitten eikä edes läheskään kaikissa tapauksissa opettajienkaan puolesta. Sattuipa viime vuosina sellaisiakin tapauksia, että opettajien joukkoon oli sattunut sellaisiakin, jotka korkeintaan osasivat oman sukunimensä kirjoittaa perusmuodossa. Myöskin yleisen opetustoimen hoitamisessa Lappi on varjossa. Yhtenä esimerkkinä siitä, millä tavalla asia hoidetaan, riippuen siitä, jos tapaus on Lapissa taikka rintamailla, pyydän saada esittää seuraavan tyypillisen esimerkin. Hallituksen talousarviesityksessä on otettu Keravan yhteiskoulun rakentamiseen 30 milj. markan määräraha. Mainituksa talousarvion kohdassa mainitaan, että koulu on kannatusyhdistyksen ylläpitämä ja että sen talo paloi sen ollessa armeijan käytössä 1941. Edelleen siinä mainitaan, että kannatusyhdistys on saanut valtiolta aikaisemmin

korvausta yli 3 milj. markkaa. Lapissa eräässä Keski-Lapin huomattavimmassa väestökeskuksessa on samanlainen kannatusyhdistyksen ylläpitämä koulu. Se on ainoa varsinainen Lapissa toimiva yliopistoon johtava oppilaitos, joka on toiminut mitä vaikeimmissa olosuhteissa jo yli 20 vuotta. Sodan aikana sen kiinteististö ja irtaimisto kokonaan tuhouttiin ja vuosien 1946—1947 aikana koululle rakennettiin Pohjois-Suomen jällenrakennusrahoilla oppilasarunkorakennus, jossa koulu nykyään toimii valtion vuokralaisena. Tämä kannatusyhdistys, joka siis aikanaan omisti talon ja menetti sen, ei ole millään keinolla saanut tuota taloa jälleenrakennettuna omiin nimiinsä vaan on tänä päivänä valtion vuokralaisena hirveän ahtaissa tiloissa. Mainittakoon, että eräiden luokkien koko on vain 15—20 m² ja oppilaita niissä kussakin 15—20 kappaletta, ja huonekorkeus on vain tavallisen asuinhuoneen korkeus. Oppilaita laitoksessa on n. 150 eri puolilta Lappia. Tämän kannatusyhdistyksen taholla pidettiin jo aivan varmana, että tämän vuoden talousarvioon varattaisiin määräraha tämän koulun rakentamistarkoituksiin. Mutta niin ei ole tapahtunut siitä huolimatta, että eräissä toisissa tapauksissa sellainen on ollut mahdollista. Vaikka en tunnekaan olosuhteita Keravan koulussa, voin ainakin sanoa, että ne eivät ainakaan ole vaikeammat kuin viimeksimainitussa Lapin oppikoulussa.

Monien tärkeiden kysymysten joukossa, joiden odotettiin saavan hallituksen huomion osakseen esillä olevassa talousarviossa, on Lapin keskusammattikoulukysymys. Melkein jo lukemattomista eduskuntaaloitteista huolimatta ja huolimatta siitä, että ammattikasvatusneuvostokin vuonna 1946 julkisuuteen saattamassaan ammattikasvatuksen 10-vuotissuunnitelmassa asetti Lapin keskusammattikoulun kiireellisyysjärjestyksessä ensimmäiselle sijalle, se ei ole mahtunut tähän talousarvioon. Tässä tapauksessa on kuitenkin kysymys oppilaitoksesta, joka olisi ensimmäinen laatuaan koko varsinaisen Lapin alueella. Loppuyhteenvetona voidaan sanoa, että varsinaisen Lapin asukkaat ja erikoisesti köyhimmät ja vaikeimmissa oloissa elävät heistä eivät ole tulleet huomioiduiksi kohtuullisiksi katsottavassa määrässä talousarviota vuodelle 1949 hallituksessa tehtäessä. Ei voikaan päästä siitä

käsityksestä, että talousarvion tekijöiden ja siitä vastaavan hallituksen keskuudessa ei ole Lapin asioiden tuntemusta eikä sen vaikeimmissa oloissa elävien ihmisten ystävyyttä.

Ed. Turkkia: Herra puhemies! Sen jälkeen kun valtion ensi vuoden tulo- ja menoarvio on suunniteltu eduskunnalle jätettäväksi, on sattunut tapauksia, jotka edellyttävät, että näitä varten on varattava varoja ensi vuoden talousarvioon.

Jokainen meistä lienee lukenut sanomalehdistä, että Pohjois-Suomea, vallankin Oulun läänin eräitä seutuja, on jälleen kohdannut kato. Se, kato nimittäin, on taaskin kulkenut kylväjän jälkeä, mikä tietnee sitä, että ala-arvoinen leipä ja ehkä petturiinkin voinee olla ensi talvena taaskin tuttu monessa saloseudun torpassa. Mutta näistä ylimalkaisista sanomalehti uutisista ei suinkaan ole saatu läheskään selville tämän kansallisen onnettomuuden laajuutta. Se on ollut paljon armottomampi kuin on aavistettukaan. Olin toissa perjantaina läsnä Oulussa pidetyssä kuntien edustajain kokouksessa, jossa olivat pohdittavana mainitut katoasiat ja missä kokouksessa yritettiin löytää mahdollisia ratkaisuita tapahtuneen onnettomuuden lievittämiseksi. Tällöin mainitussa kokouksessa mukana olleet vakavat ja edesvastuuntuntoiset maakunnan edustajat selostivat tilannetta, mistä selostuksesta ilmeni, että eräin paikoin varsin laajoillakin alueilla on halla tehnyt täysin selvää jälkeä. Hyvin toivein odotetusta viljasadosta ei ole saatu kokoon muuta kuin karjanrehua, ja perunasatokin, kun pahin hallayö oli jo elokuun alussa, on jäänyt jokseenkin heikoksi. Kuinka suuri näin aiheutuneet vahingot nousevat, sitä ei voi luonnollisesti sanoa edes likimainkaan, ennenkuin perusteellinen arviointi on suoritettu. Mutta joka tapauksessa on se niin suuri, että voitaneen puhua monien kymmenien miljoonien markkojen määrästä. Pahin hallakeskus näyttää olleen alueella, johon kuuluvat Kärsämäki, Pyhäntä, Haapajärvi ja Haapavesi, mutta käytännöllisesti katsoen on halla-alue ulottunut etelässä Kalajokilaaksosta pohjoisessa Taivalkoskeen ja Kuusamon rajoille saakka. Ja pahimmin ovat tällöin kärsineet syrjäiset seudut, joiden pääasiallisin viljelijäkunta on kaikkein heikkoimmassa asemassa olevaa pienviljeli-

jäväestöä, jonka toimeentulo hyvinäkin aikoina on ainaista kamppailua niukasta leikkannikkasta.

Itsestään on selvää, että valtiovallan on vointinsa mukaan yritettävä lieventää häntään joutuneiden asemaa. Kun käsitan, että valtiovallalla on siinä suhteessa niin hyvää tahtoa kuin suuria mahdollisuuksia, en tahdo ruveta luettelemaan mahdollisia keinoja ja avustusmuotoja. Sensijaan tahdon kiinnittää huomiota Pohjois-Suomea uhkaavaan työttömyyteen ensi talvena.

Jokainen järjevä ihminen ilman muuta käsittää, että kato ja työttömyys kulkevat käsi kädessä. Kun torpanmiehen vuotuisen uurastuksen tulos on mennyt yhtenä yönä, ei hänellä ole muuta mahdollisuutta kuin lähteä kauppaamaan työvoimaansa puutavarafirmoille tai johonkin muualle, sillä hänen mökissään saattaa olla useimmissa tapauksissa yli puolikymmentä puolialastonta, nälkäistä lastakin. Mutta kun nyt on jo yleisessä tietoisuudessa, että metsätyöt Pohjois-Suomessa ja erittäinkin puheenalaisilla katoalueella tulevat ensi hakkuukaudella supistumaan hyvin huomattavasti, — metsäkauppoja on kuulemani mukaan tehty vain hyvin rajoitetusti viime vuotisesta — merkitsee se sitä, että työttömyyttä tulee ilmenemään laajasti varsinaisen metsätyväestönkin keskuudessa. Ja kun tähän tulee lisäksi ehkä hyvinkin runsas lisäys kadon johdosta, pahenee tilanne huomattavasti. Näinollen on jo nyt kiireellisesti varauduttava tilanteen suhteen. Valtion toimesta on järjestettävä työtilaisuuksia, ettei jouduttaisi katastrofiin. Mutta valtiovallan on myöskin arvomahdillaan vaikutettava, että Pohjois-Suomessa toimivat suuret puutavarayhtiöt y. m. siihen kuuluvat ottavat osaa tämän onnettomuuden lievittämiseen. Siihen niillä on kyllä suuriakin mahdollisuuksia, jos vain hyvää tahtoa riittää. Mutta erikoisesti tahtoisin painostaa sitä, että valtion taholta toimeenpantavia töitä järjestettäisiin katoalueen eri osiin, sillä pitkien matkojen taa on torpanmiesten vaikea lähteä. Sellaisia töitä ovat viemärien kaivamiset, tiettyt j. n. e. Kun nyt valtiovarainvaliokunta käsittelee hallituksen budjettiesitystä varautukoon se siihen, että yleisiä työmäärärahoja osoitetaan näidenkin tapausten varalta riittämiin saakka.

Mainitsin jo, että Pohjois-Suomessa esiintyy työttömyysuhka kadosta johtumattomis-

takin syistä. Täällä Helsingissä on viime päivinä käynyt Pyhäkosken voimalaitoksen työntekijäin lähetystö esittelemässä, että Oulujoen Pällinkosken rakennustöihin ryhdyttäisiin viipymättä. Tällaiseen esittelyyn — aivan oikeaan esittelyyn — on mainitun voimalaitoksen työntekijöillä ollut erikoissyynsä ja huolensa siinä, että heitä uhkaa aivan lähimmässä tulevaisuudessa työttömyys. Pyhäkosken voimalaitostyöt ovat näet nyt kehittyneet siihen vaiheeseen, että näinä aikoina joutuu monia satoja työläisiä pois työstään. Kun Pällin rakentaminen kuuluu Oulujoen voimalaitossuunnitelmaan, olisikin toivottavaa että tämä rakennustyö voitaisiin viipymättä aloittaa. Perusteluina on mainitun lähetystön taholta esitetty monia hyvinkin varteen otettavia kansantaloudellisia seikkoja, mutta yhtenä ja siinä suhteessa ensiarvoisena tekijänä pitäisin, että täten estettäisiin harjaantuneen työvoiman työttömäksi joutuminen. Pitäisin suotavana, että asiaan kiinnitetään hyvin vakavasti huomiota.

Myös Oulun läänin rannikkoseuduilla on ensi talvena odotettavissa melkoista työttömyyttä. Sen torjumiseen on myös kohdistettava ansaittua huomiota. Tällöin kiintyy katseeni erikoisesti eräisiin tärkeisiin ja välttämättömiin uittoväylien ruoppauksiin. Tilanne esim. Ii- ja Kiiminkijokien suissa on kehittynyt jokien tuoman hiekan ja liejun vaikutuksesta sellaiseksi, että m. m. hinaajien kulku on käynyt jokseenkin mahdottomaksi, ja tilanne ilman tehokkaita ruoppauksia käy yhä arveluttavammaksi. Iijoen Uittoyhdistys on anonut valtion toimenpiteitä mainitussa suhteessa, esittäen, että valtio osallistuisi kustannuksiin kahdellakolmanneksella yhdistyksen yhdenkolmanneksen lisäksi. Jo itse asianakin on tämä esitys paikalleen osunut. Mutta siten kyettäisiin myös järjestämään työtilaisuuksia, joista suurin osa voitaisiin suorittaa talvitöinä ja täten torjua osaltaan työttömyyttä mainitulla seutukunnalla. Toivonkin, että valtiovarainvaliokunta huomioisi käsittelyssään tämänkin asian.

Vielä tahtoisin kiinnittää huomiota Oulun kaupungin jälleenrakentamiseen. Ne edustajat, jotka vielä viime aikoinakin ovat käyneet Oulussa, ovat luonnollisesti huomioineet, että suuret alueet kaupungin keskustassa ovat sodan jäljiltä rauniokasoina. Oulu näet kärsi viime sodan pommituksissa

suhteellisesti raskaammin kuin mikään muu maamme kaupunki. Että kaupungin kustaa ei vielä tähän mennessä ole rakennettu, on pääasiassa johtunut rahallisista syistä. Palotonttien omistajat ovat pääasiassa varatonta väkeä, joka omilla varoillaan ei pysty rakentamaan tonteilleen tuskin ajateltujen rakennusten kivijalkaakaan. Sen vuoksi olisi heidän saatava yhteisistä varoista korottomia tai halpakorkeisia lainoja. Kun asunnottomien lukumäärä Oulussa tätä nykyä on suhteellisesti kai kaikista suurimpia, tahtoisin tässäkin yhteydessä painostaa, että Oulun jälleenrakentamiseen varattaisiin riittävästi yleisiä lainavaroja, jotta mainitut rakennustyöt saataisiin vihdoinkin käyntiin.

Ed. Riihinen: Herra puhemies! Hallituksen esitykseen vuoden 1949 tulo- ja menoarvioksi tutustuu voi todeta, ettei kovia kokeneen siirtoväen asemaan tulevana vuonna ole odotettavissa nykyisestäään huomattavampaa muutosta. Turhaan etsii tulo- ja menoarviosta ehdotuksia, jotka osoittaisivat, että nykyinen hallitus olisi työväenhallitus, kuten sitä kokoomuspuolueen taholta voimakkaasti on esitetty. Siirtoväki on odottanut, että sen omakotirakennustarpeet vapautettaisiin ylimääräisestä verosta, joka rakennustarvikkeista kannetaan liikevaihtoveron kautta. Tulo- ja menoarvio osoittaa, että nykyinen hallitus aikoo edelleenkin tällä lisäverolla rasittaa siirtoväen omakotirakennustyötä. Näin ollen asioissa ei saada korjausta, ellei eduskunta hyväksy SKDL:n eduskuntaryhmän asiasta tekemää aloitetta.

Korkeimman oikeuden päätöksellä on purettu maanlunastuslautakunnan päätöksiä. Näitä purkupäätöksiä on odotettavissa yhä edelleen ehkä satoja, ja huomattava joukko siirtolaisperheitä joutuu päätösten johdosta huomattaviin taloudellisiin menetyksiin. Siirtolaisille jo annetut maat otetaan heiltä pois ja menetetyistä raivaus- ja rakennustyönsä tuloksista he jäävät vaille oikeudenmukaista korvausta. Monessa tapauksessa siirtolaisten aloittama rakennus- ja raivaustyö on täytynyt keskeyttää sen johdosta, että maanomistajat ovat vedonneet korkeimpaan oikeuteen. Työt ovat joutuneet seisauksiin viikkokausiksi ehkäpä vuosikaudeksi.

Jokainen tietää, että tällainen siirtolaiskotien rakennustyön seisautus aiheuttaa asianomaisille siirtolaisille sitä suuremman taloudellisen vahingon, mitä kauemmin työt ovat pysähdyksissä. Kun nämä vahingot aiheutuvat siirtoväen asiain yleisestä keltotomasta järjestelystä, olisi valtion korvattava vahingot siirtolaisille. Tämän asian oikeudenmukaista järjestelyä ovat vahingon kärsineet siirtolaiset odottaneet. Sitä ei kuitenkaan ole toimitettu ja sen vuoksi on SKDL:n edustajain taholta eduskunnalle jätetty toivomusaloite, jossa sanotaan, että hallitus kiireellisesti ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että maansaantiin oikeutetuille suoritettaisiin täysimääräinen korvaus menetyksistä, jotka heille ovat aiheutuneet maanluovuttajien anomuksista korkeimmassa oikeudessa tehtyjen maanluovutus päätösten purkamisten johdosta.

Eduskunnan on syytä tämä kiireellinen kehoitus nykyiselle hallitukselle antaa.

Talvisodan korvausten tarkistusta ovat siirtolaiset toivoneet, sillä rahan arvon alenemisesta johtuen menettivät siirtoväen korvaukset suurelta osalta merkityksensä. Varsinkin kaiken omaisuutensa menettäneet siirtolaiset joutuivat menetysten johdosta suuriin vaikeuksiin. Ensimmäisen korvauslain korvauksien tarkistamisesta ovat SKDL:n edustajat jo vuonna 1945 valtiopäiville tehneet aloitteen. Aloitteen ovat sekä sosialidemokraattiset että kokoomuksen edustajat hylänneet. Nykyinen hallitus ei ole tulo- ja menoarvioon varannut määrärahaa talvisodan korvausten lisäykseksi. Kuitenkin tiettävästi valmistellaan esitystä, jonka mukaan vain osalle talvisodan kautta menetyksiin joutuneille myönnettäisiin lisäkorvaus. Aiotaanko jälleen syrjäyttää vähävarainen siirtoväki lisäkorvausten järjestelystä. Niin tapahtuu, jos lisäkorvauksia annetaan vain kiinteistön omistaneille tai vain niille, joiden korvausten määrä on ylittänyt 500,000 markkaa. Tällainen järjestely, jos siihen mennään ja jonka valmistelu tietojen mukaan on käynnissä, ei tule tyydyttämään siirtoväen suurta enemmistöä (Ed. Hiltunen: Ei pidä paikkaansa!). Neuvottelukunnan tehtävänä kuulema on tämän asian järjesteleminen.

SKDL:n edustajain taholta on eduskunnalle jätetty toivomusaloite, jossa hallitusta kiirehditään ryhtymään sen mukaisiin järjestelyihin, että työtätekevän siirtoväen

talvisodassa menettämän omaisuuden korvaukset tarkistettaisiin ja tarpeellinen lisäkorvaus myönnettäisiin. Eduskunnan tulo- ja menoarvion käsittelyssä on syytä tämä velvoitus ja kehoitus nykyiselle hallitukselle antaa.

Haluan vielä kiinnittää huomiota täällä budjettiesityksestä käytyyn keskusteluun. Kuunnellessa täällä eduskunnassa käytyä keskustelua tulo- ja menoarviosta, ei ole voinut olla huomaamatta ja huomioimatta sitä, että suurpääomapiirejä edustavan kokoomuspuolueen taholta on tullut vankin tuki sosialidemokraattiselle työväenhallitukselle. Esimerkiksi ed. Leikola lausunnossaan osoitti suurta tyytyväisyyttä hallituksen tulo- ja menoarvioesityksen suhteen. Asiat olivat ed. Leikolan mielestä hyvin, koska tulopuoli oli saatu riittävän suureksi niin että se peitti menot. Se seikka, että nykyinen hallitus arvioissaan aikoo ensi vuonna veroina periä entistä enemmän valtiolle tuloja ei huolettanut kokoomuksen edustajaa.

Siitä, että verokuormaa välittömien verojen osalta aiotaan entisestään kiristää ja että entistä enemmän veron osuutta siirretään vähemmän näkyvien, mutta raskaasti rasittavien välillisten verojen osalle, on kokoomuksen edustajat antaneet hallitukselle tunnustuksensa. Kokoomuksen varakkaimpien piirien edustajilla on ollut täysi syy antaa tässäkin suhteessa tunnustus nykyiselle hallitukselle. Sillä taholla hyvin tiedetään, että välilliset verot esimerkiksi liikevaihtovero, peritään kansalaisilta välittämättä siitä, minkälainen veronmaksukyky verotettavalla on. Ryhtyessään tämän verotuksen puoltajaksi sosialidemokraattinen hallitus siirtää entistä enemmän verokuormaa varakkailta piireiltä työläisten kannettavaksi.

Kun suurpääoman edustajat antavat luotamuksen nykyiselle hallitukselle, niin ei se suinkaan tapahdu työtätekevien oikeuksien tai edun vuoksi, vaan se tapahtuu sen vuoksi, että kokoomuspuolue tietää, että heidän suuromistajien edut tulevat nykyisen hallituksen taholta hyvin suojatuiksi. Sen vuoksi nykyisessä eduskunnassa, eduskuntatyössä, valiokunnissa ja täysistunnoissa kokoomuksen edustajat ovat sosialidemokraattisen hallituksen vankin tuki. Ilmeistä on, että mitään asiallista ja ratkaisevaa työtätekevien hyväksi ei voida saada

aikaan niin kauan kuin nykyinen hallitus kokoomuksen toivomusten mukaisesti hallitsee.

Ed. Tauriainen: Herra puhemies! Vuoden 1949 valtion tulo- ja menoarvion esityksen johdosta pyydän Pohjois-Suomen edustajana ja ennen kaikkea harvaan asuttujen seutujen näkökulmasta katsellen esittää muutamia huomioitani menoarviosta. Pinta-alansa nähdenhän maamme on siksi suuri, että eri puolilla maata on huomattavasti erilaiset olosuhteet. Pohjois-Suomiin on harvaan asuttua. Tästä ja muistakin luonnonsuhteista johtuen elinkeinojen harjoittamiselle Pohjois-Suomessa on paljon epäedullisemmat olosuhteet kuin Etelä-Suomessa n. s. rintamailla.

Vaikka elinkeinojen harjoittamisen mahdollisuudet ovat paljon huonommat Pohjois-Suomessa, on siellä asuvilla ihmisillä kuitenkin samat velvollisuudet valtiota kohtaan kuin rintamaiden asukkaillakin. Siksi mielestäni valtiovallan velvollisuus olisi vaikuttaa niin, että Pohjois-Suomen ja itärajan harvaanasuttujen seutujen ihmisten elämisenmahdollisuudet tulisivat suurin piirtein samanlaisiksi kuin rintamailla asuvillekin.

Pitäisin erikoisen suurimerkityksellisenä jo sitä, että hallituksen jäsenet ja kaikki, jotka ratkaisevasti voivat vaikuttaa valtakuntaamme koskeviin päätöksiin, tuntisivat olosuhteet eri puolilla maata. Niin ei kuitenkaan aina ole, ja kun ei tunneta olosuhteita, ei myöskään tiedetä, mitä toimenpiteitä tarvitaan kunkin seudun olojen kehittämiseksi. Pohjois-Suomen olojen tunteminen, vieläpä omakohtainen elämäkokemus niistä vaikeuksista, joiden keskellä harvaanasuttujen seutujen ihmiset elävät, olisi tarpeen valtakunnan asioista päättävissä elimissä, jotta osattaisiin tehdä oikeat johtopäätökset niistä toimenpiteistä, joita tarvitaan Pohjois-Suomen harvaanasuttujen seutujen olojen kehittämiseksi.

Kun silmäilemme hallituksen menoarvioesitystä vuodelle 1949, huomaamme siinäkin, ettei ole riittävästi huomioitu harvaanasuttujen seutujen tarpeita. Itä- ja Pohjois-Suomi joutuivat kokemaan sodan hävitykset. Vaikka näitä alueita on jälleenrakennettukin, ei kaikkialla jälleenrakennusta ole vielä läheskään loppuun suoritettu. Varsinkin itäisellä rajaseudulla jälleenra-

kennus on ollut hitaampaa mielestäni kuin Lapin muutamissa osissa. Niinpä Suomussalmella tietömiä taipaleiden takana on vielä kymmeniä taloja, joiden jälleenrakentamista ei ole vielä kunnolla aloitettukaan; ihmiset asuvat siellä vielä väliaikaisissa parakkirakennuksissa ja varsinkin ulkohuonerakennukset ovat vielä kautta linjan keskenteoisia. Onko tähän itärajan jälleenrakentamisen hitauteen vaikuttanut varojen vähyys vai jälleenrakennustoimintaa johtavien viranomaisten saamattomuus tahi varojen ja lainojen jaossa noudatettu pidättyväisyys, se olisi tutkittava. Joka tapauksessa itäisellä rajaseudulla jälleenrakennustyö on vielä paljon kesken. Se pitäisi eduskunnan huomioida ja korottaa Pohjois-Suomen jälleenrakentamiseen otettua määrärahaa. Hallituksen olisi muutenkin kohennettava Itä-Suomen eräiden alueiden jälleenrakentamista, koska se on niin kovin hidasta.

Hallituksen tulo- ja menoarvioesityksen sivulla 442 20 pääluokan 53 momentin selityksessä sanotaan, että „Pohjois-Suomen valtion rakennusten jälleenrakennustyöt ovat loppuvaiheessaan”. Ihmettelen tuollaista sanontaa, koska tiedän, missä vaiheessa itäisen rajaseudun valtion rakennusten jälleenrakentaminen vielä on. Niillä itärajan seuduilla, joista olen, valtion rakennusten jälleenrakentamisessa ollaan vasta alkuvaiheessa. Tahdon mainita vain muutamman kunnan kohdalta esimerkin.

Niinpä Suomussalmen kunnan alueella tuhoutui jo talvisodan aikana valtion rakennuksista aluesairaala, postitalo, poliisivankila ja sen lisäksi saksalaiset hävittivät sodan aikana rakennetun Ämmänsaaren postitalon. Näistä rakennuksista on rakennettu vain aluesairaala; muut ovat vielä rakentamatta. Kun ei ole esim. putkarakennuksia suomussalmelaisissa asutuskeskuksissa, Kirkonkylässä ja Ämmänsaarella, ovat poliisiviranomaiset voimattomia yrittäessään hillitä humalaisia mellastelijoita. Ja tietääkseni poliisiviranomaisten taholta on useita eri kertoja tehty valtiovalle esityksiä noiden rakennuksien rakentamiseksi, mutta se ei ole johtanut tuloksiin. Postitoimistot niin Suomussalmella kuin Hyrynsalmellakin toimivat edelleen kylmissä parakeissa ja niiden henkilökunnilla ei ole asuntolina muuta kuin nuo epäterveelliset parakkirakennukset.

Jos muuallakin hävitetyillä alueilla valtion rakennusten jälleenrakentaminen on vielä näin alkuvaiheessa, kuin se on tuolla itärajan varressa, niin ei ole minun mielestäni paikallaan sanoa, kuten tulo- ja menoarvion selityksessä sanotaan, että niiden rakennusten jälleenrakentaminen on jo loppuvaiheessaan. Onko sitten valtion rakennusten jälleenrakentamista nopeammassa tahdissa suoritettu Lapissa, sitä en tiedä, mutta jos sielläkin on se vielä samassa vaiheessa kuin se on itärajan varressa, niin silloin on tilanne kokonaisuudessaan toinen, kuin minkä käsityksen saa tuosta menoarvioesityksestä.

Noilla Pohjois-Suomen ja itärajan harvaanasutuilla seuduilla ovat myöskin koululot hyvin alkeellisella kannalla. Oppikouluthan ovat harvaanasuttujen seutujen lapsille ja nuorisolle sellaista ylellisyyttä, ettei niistä kaikkialla kannata vielä unelmoidakaan, mutta kansakoululaitos ainakin pitäisi saada ensi tilassa sellaiseksi, että syrjäisten seutujen lapsetkin saisivat edes kansakouluopetuksen. Harvaanasuttujen seutujen köyhät kunnat eivät ole kyenneet rakentamaan kouluhuoneistoja tarpeellista määrää. Sen vuoksi siellä jää oppivelvollisia huomattavan paljon vielä pois kansakouluista. Niinpä pyydän mainita pari esimerkkiä Kainuun kahdesta kunnasta. Suomussalmen kunnan kansakoulutilaston mukaan vuonna 1947 jäi 351 oppivelvollista vaille kansakouluopetusta ja Sotkamossa jäi 330 oppivelvollista pois kouluista, nämä pari esimerkkiä mainitakseni. Monessa muussa kunnassa tuolla Pohjois-Suomen harvaanasutuissa seuduissa on tilanne samanlainen. Se osoittaa, miten surkeassa tilassa Pohjois-Suomen koululaitos on. Kun tiheämpään asuttujen seutujen lapsilla ja nuorisolla ovat oppikoulut, yliopistot, jopa akatemiakin, niin mielestäni on aihetta vaatia, että harvaanasuttujen seutujen lapset opetetaan edes lukemaan. On järjestettävä kansakoululaitos ensinnäkin sellaiseksi, ettei syrjäisten ja harvaanasuttujen seutujen lapsistakaan kukaan jäisi kansakouluopetuksesta osattomaksi.

Voidaan ehkä sanoa, että onhan oppivelvollisuuslaki, ja se on kuntien pantava täytäntöön. Mutta koulurasitus harvaanasuttujen kuntien taloutta rasittaa jo liiaksi. On tehty tilastoja miten koulumenot vaikuttavat kuntien veroäyryn hintaan. Ja se

osoittaa, että harvaanasutuissa kunnissa koulumenot esimerkiksi tuolla pohjoisessa kohoavat veroäyriä kohden 2 markasta 5: 50:een, kun sensijaan Etelä-Suomen kunnissa koulumenot veroäyriä kohden ovat esimerkiksi Uudenmaan, Turun ja Porin, Hämeen ja Kymen lääneissä 1: 10—1: 25 veroäyriä kohti.

Tämä tilasto puhuu selvää kieltä, miten raskaasti koulumenot rasittavat harvaanasuttujen seutujen kuntia ja sen pitäisi osoittaa, että valtiovallan velvollisuus on luoda taloudelliset edellytykset näiden seutujen koulutoimen järjestämiselle niin, ettei se rasittaisi noin raskaasti harvaanasuttujen kuntien veronmaksajia. Siksi olisi otettava suurempi määräraha ylimääräisiksi avustuksiksi harvaanasuttujen kuntien koulumenoihin. Kun kansakoulurakennusten rakentaminen on asetettava mielestäni ensi-tärkeälle tilalle, olisi syytä lisätä lisäävustuksina maalaiskuntien koulurakennuksia varten annettavaa tulo- ja menoarvion 10 päälukon 8 momentin 23 kohdan määrärahaa ainakin 200 milj. markkaan.

Menoarvion 10 päälukon 8 momentin 29 kohdalla maalaiskuntien kansakoulujen oppilasuntolain menoihin on varattu vain 10 milj. markkaa. Nuo oppilasuntolathan ovat välttämättömiä harvaanasutuissa kunnissa. Nimittäin on edullisempaa rakentaa oppilasuntoloita kuin se, että rakentaa kansakouluja kovin sakeaan. Yksinomaan Suomussalmen kunnan osalta jo oppilasuntolamenot vuonna 1947 tekivät 4,109,000 markkaa, josta $\frac{2}{3}$ valtion osuus on lähes 3 milj. markkaa. Kun monissa kymmenissä Itä- ja Pohjois-Suomen kunnissa on oppilasuntoloita, ei tuo 10 milj. markan määräraha riitä. Se pitäisi korottaa ainakin 25 milj. markaksi. Ja on epäilyttävää riittääkö sekään.

Nykyisten asetusten mukaan kunnat joutuvat maksamaan osan kansakoulujen oppilasuntomenoista ja se korottaa huomattavasti veroäyriä hintaa. M. m. omasta kunnastani tiedän, että yksinomaan kansakoulujen oppilasuntolamenot vaikuttivat veroäyriä hintaan kohottaen sitä 1 markalla. Kun noita kansakoulujen oppilasuntoloita ei ole tiheään asutuilla kunnilla, niin olisi ne kokonaisuudessaan valtion suoritettava, sillä mielestäni on väärin, että harvaanasuttujen seutujen kunnat joutuvat kantamaan ylimääräisiä rasituksia oppilasunto-

lamojen muodossa koulutointa järjestäessään. Sillä tämä oppilasuntolamenoista aiheutuva veroäyriä hinnan kohoaminen, sehän on tuossa tapauksessa ikäänkuin rangaistus siitä, että kunta on harvaan asuttu.

Pohjois-Suomen liikenneolothan ovat myöskin hyvin alkeellisella kannalla. Kun silmäilee maantiekarttaa, niin huomaa, miten harva maantieverkosto Pohjois-Suomessa vielä on. Sieltä löytyy alueita, joissa melko suuriin kyläryhmiin on lähimmiltä maanteiltä matkaa 20 ja 30:kin kilometriä. Sen arvaa miten vaikeaksi muodostuu ihmisten elämä tuollaisten tietttömien taipalettien takana. Ja taloudellisen edistymisen mahdollisuudet noissa oloissa ovat aivan minimaaliset. Siksi Pohjois-Suomessa mielestäni kaiken taloudellisen kehittymisen ensimmäisiä ehtoja onkin liikenneolojen parantaminen, ennen kaikkea maantieverkoston ja rautateiden rakentaminen.

Ennen sotaa Itä-Suomen maantieverkoston kehittämisen esteenä oli puolustuslaitos, joka vastusti maanteiden rakentamista varsinkin rajaseudulle. Puolustuslaitoksen tahtoihan aina silloin selitettiin, että rajaseudulle rakennettavat maantiet ovat vaarallisia maanpuolustuksen kannalta asioita katsellen. Itäinen rajaseutu silloin katsottiin sellaiseksi, ei-kenenkään maaksi, jonka olojen kehittämiseen ei kannattanut kiinnittää huomiota. Siellä asuvan köyhän väestön edut ja hyvinvointi asetettiin toisarvoiseen asemaan sotilaspoliittisten etujen tieltä.

Siitä suurpolitiikastahan nyt olemme luopuneet. Siksi nyt eivät sotilaspoliittiset näkökohdat ole esteenä itärajan maantieverkostoa rakennettaessa.

Sodan jälkeen ei valtiolla ymmärrettävistä syistä ole liennyt varoja uusien maanteiden rakentamiseen. Mutta nyt vuoden 1949 menoarvioon on jo otettu määräraha uusien maanteiden rakentamiseksi.

Pantakoon kuitenkin merkille, että hallituksen esityksessä osoitetaan määrärahoja useiden Etelä-Suomen läänien alueilla rakennettavia maanteita varten, mutta harvaanasutun Oulun läänin osalle ei ole esitetty penniäkään, vaikka juuri Oulun läänin itäisellä rajaseudulla on alueita, joissa ihmiset asuvat 30 kilometrinkin päässä maanteista. Lapin lääni on tosin päässyt kunniasta osalliseksi saaden uusien maanteiden rakentamiseen 8 milj. markkaa ja

entisten parantamiseen 9 milj. mk, mutta Oulun lääni ja sen harvaan asuttu seutu on unohtettu tässäkin määrärahojen jaossa.

Valtion metsistä suurin osa sijaitsee juuri Pohjois-Suomessa tietttömiä taipalettien takana. Niillä valtion metsillä ei ole paljonkaan arvoa, mutta jos rakennettaisiin maanteita, niin niiden arvo kohoaisi enempi kuin ne maantiet tulevat maksamaan. Siksi rahojen sijoittaminen maanteihin olisi valtiolle erikoisen edullista, koska ne pääomat saataisiin takaisin liikenneolojen paranemisesta aiheutuneiden koonneiden metsänhintojen muodossa. Kun valtio vuosittain saapi yli miljardin markan tulot metsätaloudesta ja ne tulot ovat saadut etupäässä Pohjois-Suomessa olevista valtion metsistä, olisi tosiaankin paikallaan, että kiinnitettäisiin enempi huomiota Pohjois-Suomen liikenneolojen parantamiseen ja vieläkin suuremmalla syyllä, kun liikenneolojen parantaminen kohottaa siellä olevien metsien arvoa ja maanteiden rakentamisella myöskin parannettaisiin siellä asuvien ihmisten elämisen mahdollisuuksia.

Joka tapauksessa harvaanasuttujen seutujen maantieverkoston rakentamiseen olisi kiinnitettävä enempi huomiota kuin tähän saakka ja osoitettava myöskin varoja maantierakennuksia varten itärajan alueelle. Jos aikaisempina vuosikymmeninä ajateltiin, että itärajan alue on vain „ei kenenkään maa”, niin käsiteltäköön nyt sitä muunakin, ei vain hyvänä sotatoimialueena.

Ed. Kinnunen: Herra puhemies! — Kansanhuoltoministerin eilinen puhe täällä eduskunnassa edusti nähtävästi sitä näkemystä, joka sosialidemokraattisella hallituksella on tämän maan maatalouskysymysten hoitamissa. Varsinkin tuon puheen viljan hintoja koskeva osa oli mielestäni loistava näyte siitä sosialidemokraattisten kamari- ja virastoteoreetikkojen maatalousasioiden tuntemuksesta ja siitä, millä tavoin se käy yhteen käytännön ja elävän elämän kanssa. Sopii kysyä, mihin pyrkii herra kansanhuoltoministeri esittäessään viljan hinnoista sellaisia lukuja kuin mitä hän esitti täällä eduskunnassa, samoin kuin lehtitietojen mukaan eräässä aikaisemmassa tilaisuudessa. Miksi hän esittää vain teoreettis-

ten, ja kuten hän sanoi, onnellisempien tapauksien numeroita yleistettyinä, unohtaen mainita, että todellisuudessa ei noita hänen mainitsemiaan hintoja monikaan, tuskin kukaan, viljelijä tässä maassa saa. Pitäisihän kansanhuoltoministerin tietää, että valtaosa viljelijöistä on joutunut ja joutuu luovuttamaan pääosan viljasta perushinnalla, siis esim. rukiin hintaan 13:75. Ja vasta sitten, jos hän pystyy luovuttamaan yli 80 % kunkin kunnan alueen arvioidusta keskisadosta hehtaaria kohden, pääsee hän tuosta 80 %:n ylimenevältä osalta osalliseksi tuotantopalkkioista, eikä muusta. On selvää, että kaikkien viljelijöiden pääsato menee juuri tuolla perushinnalla ja hyvin suuri osa viljelijöistä ei pysty enempää luovuttamaan kuin tuon määrätyn 80 %:n määrän eikä siis pääse ensinkään osalliseksi noista tuotantopalkkioista. On turhaa puhua ja vielä kansanhuoltoministerin asemassa olevan henkilön, että maanviljelijä saa 20 jopa 27:kin markkaa viljakilolta, kun asia todellisuudessa on kuitenkin aivan toisin.

Kansanhuoltoministeri jätti myöskin kyllin selvästi selvittämättä sen, miksi hallitus poisti viljelijöille ylikuovutuksista luvattujen korvausten maksamisen. Kun maanviljelijöille oli kokonaisluovutusjärjestelmän vallitessa luvattu maksaa ylikuovutuksista 1 mk luovutusyksikköä kohden ja kun kokonaisluovutusjärjestelmä oli voimassa vielä viime luovutusvuonna, niin viljelijöillä on myöskin oikeus saada nuo luvatut hyvitykset ylikuovutuksistaan tuolta ajalta. Jollei niitä makseta, kuten tämä uusi hallitus on ilmoittanut, niin maanviljelijöitä on petetty. Asia on sama kuin jos työmiehelle ei makseta palkkaa jo tehdystä työstä ja tässä tapauksessa vielä ylityöstä. Ja tällaisena asia käsitetään viljelijäin piirissä. Tuo hallituksen tempaus on yksi niistä piiskaniskuista, joita tämä sosialidemokraattinen hallitus on sivaltanut kohti talonpojan kasvoja.

Toinen samanlainen isku talonpojalle on hallituksen verolakiesitykset, esitykset, joissa palkansaajien verotusta huojenneetaan, mutta talonpojille pyritään lisäämään. Se on sitä sosialidemokraattista ohjelmaa, jonka mukaan verokuormaa on vyörytettävä yhä enemmän ja enemmän talonpojan hartioille (Ministeri Hiltunen:

Onko puhuja tosissaan?). On tosissaan. Ministeri Hiltusen pitäisi tietää itse tämä, sillä minun käsittääkseni hänen pitäisi tuntea savolaista viljelijäväestöä, hän on läheltä sieltä ja hänen pitäisi tietää myös, mikä hänen näiden verolakiesitystensä takana todellisuudessa on. Herrojen ministerien yleensäkin olisi hyvä pysähtyä ajattelemaan, mitä syrjäisten maaseutujen kovissa oloissa elävä viljelijäväki tällaisista otteista ajattelee, samoin kuin siitä hallituksen maatalouden kuristamispolitiikasta, jolla ulkolaisia kananmunia, lihaa, omenia j. n. e. kuljetetaan maan sellaisiinkin osiin halpaan hintaan myytäväksi aikana, jolloin ja joissa monia niistä tavaroista tuotetaan jo yli sen alueen tarpeen ja joiden menekki siten siellä tyrehdytetään (Vasemmalta: Pohjanmaalla niistä tapeltiin, kuka niitä saa!). Lieneekö niin sanottu ja niin paljon puhuttu kallis ulkomaalainen valuutta noihin ostoihin tarkoituksenmukaisesti käytetty, sopinee kysyä. Lapsilisälaki säädettiin kesällä sillä eduskunnan nimenomaisella toivomuksella, että pientyönantajat vapautettaisiin tuon n. s. lapsilisälain työnantajaosuuden maksamisesta. Uusi hallitus ei ole tuota eduskunnan toivomusta kuitenkaan huomionnut, vaan velvoittaa jokaisen pientyönantajankin maksamaan määrättyä työnantajaosuutta. Tämä koskee suurelta osalta maaseudun pienviljelijäväkeä, joka ei voi liittää lisääntyvää kustannuserää tuotteittensa hintaan, ja kun tätä asiaa tiedusteltiin viime tiistaina erältä tämän hallituksen jäseneltä, viitattiin sillä taholla muka sosiaalisen hengen puuttumiseen talonpojilta, kun tuollaista pienviljelijöitä koskevaa asiaa tullaan kyselemään. Niin yliolkaisesti yritettiin kuitata sosialidemokraattisen hallituksen jäsenen taholta maaseutua koskevia taloudellisia kysymyksiä. Tämä asia lienee nyt kuitenkin otettu harkittavaksi, kuten minä olen saanut siitä kuulla.

Maatalousministeri Lepistö perusteli eilen täällä lausunnossaan maatalouden kannattavan tulevaisuuden rationalisoimiseen ja tuotantokustannusten alentamiseen, aivan, kuten sosialidemokraattien vanha virsi kuuluu. Niin hyvä kuin tuo ajatus onkin, sopii kysyä, kuinka ministeri Lepistö viisivuotissuunnitelmassaan aikoo tuon toteuttaa aikana jolloin esim. maatalouskoneiden

hinnat on sallittu korottaa eräiltä osilta lähes kaksinkertaisiksi viimevuotisesta ja jolloin maatalouden rahatulot ovat jyrkästi supistuneet tehden uusien koneiden hankkimisen ja perusparannusten, kuten ojituksen ja kiveämis- y. m. semmoisten töiden suorittamisen aivan mahdottomaksi tuottaen vaikeuksia jo verojen, työpalkkojen ja muiden juoksevien menojen suorittamiseksi, ja nuo vaikeudet näyttävät yhä vain talonpojille lisääntyvän. Sosialidemokraattisen työväenhallituksen, kuten sitä nimitetään, olisi, jos se tahtoo ja aikoo tätä maata hallita, muutettava suhtautumistaan maatalouteen paljon myönteisemmäksi, kuin mitä se näinä olemassaolonsa parina ensi kuukautena on osoittanut olevansa.

Tähän esillä olevaan valtion talousarvioesitykseen olisi näin maaseudun edustajan kannalta paljonkin huomauttamista. Mutta kun ryhmämme toisten edustajien taholta on jo näihin eri kysymyksiin kajottu ja tullaan kajoamaan, niin en tässä yhteydessä niihin puutu. Toivoisin vain, että valtiovarainvaliokunta ja eduskunta budjettia käsitellessään huomioisivat maaseudun tarpeet paremmin, kuin mitä nykyinen hallitus tässä talousarvioesityksessään on tehnyt ja mihin sen henki ja tähänastinen toiminta näyttävät viittaavan.

Ed. Kujanpää: Herra puhemies! Kuluville valtiopäiville olen jättänyt eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen, että hallitus antaisi edelleen esityksen sotilaiden loma-ajan pidentämisestä 180 vuorokautteen myöskin vuonna 1949. Tämän olen jättänyt siksi, että nykyisen armeijan palvelusaika, mikä nyt voimassa olevan lain salliman pitennyksen johdosta on noin 6 kuukautta, päättyy kuluvan vuoden aikana ja koska tämän aikana on jo saatu riittävä taito ja kokemus siitä, että kuusi kuukautta on riittävän pitkä palvelusaika meidän maamme kaltaisessa armeijassa. Tämän johdosta huomio kiintyy hallituksen esitykseen vuodelle 1949 tulo- ja menoarvioesityksessä puolustusmenojen lisääntymiseen noin 1 miljardilla markalla (Ed. Raunio: Laskuvirhe!) — noin miljardilla markalla, kansanedustaja Raunio laskee numerot. Lisäystä hallitus samoin kuin lähetekeskustelussa valtiovarainministeri puolustele sill, että suurin meno näistä esityksistä johtuu kohonnei-

den palkkojen lisääntymisestä j. n. e. (Ed. Raunio: Se on siirtoa!) ja kasarmien ynnä sotilaiden henkisen viihtyisyyden lisääntymissuunnitelmista. On selvää, mitä tulee perusteluihin sotilaiden olojen parantamiseen, ymmärtää sen kyllä jokainen, joten olisikin toivottavaa, ettei se jäisi pelkäsi perusteluiksi ja lupauksiksi, vaan että se myös toteutuisi, sillä todellakin on jo aika meidänkin maamme sotilaiden olosuhteita parantaa (Oikealta: Oikein!). Tätä saattaa kuitenkin epäillä. Samalla kuin 1 päivästä lokakuuta 1947 armeijan upseerien ja alipäällystön palkat suurin piirtein ovat kohonneet noin 40 %, on sotilaiden vuoden 1949 päivärahaa suunniteltu säilyttää edelleen 30 markassa, mikä merkitsee esim. käytännössä sitä, että jos sotilas polttaa n. s. pöllituspakkaa, hänen päivärahansa ei riitä tämänkään annoksen ostamiseen, puhumattakaan, että sotilaan pitäisi joskus myöskin käydä elokuvissa, teatterissa tai saada jotakin muuta virkistystä ulkopuolella jokapäiväisen kasarmielämän (Ed. V. K. Turunen: Pitää saada hyvä heila!). On selvää, että täytyy toivoa hallitukselta ja kun esitys menee valtiovarainvaliokuntaan, että tämäkin puoli otetaan huomioon ja pyritään se korjaamaan. Samaa on sanottava myös muun sotilaiden virkistyksen suhteen. Hallitus esittää käytännöllisesti katsoen vain 400,000 markkaa sotilaiden viihtyisyyteen (Oikealta: Se on vähän!), ja tänä vuonna laskelmien mukaan, jotka myöskin ed. Raunio voi todeta, päivälehdet ja aikakauslehdet, mitä joukko-osastoihin sotilaille on tilattu, kuluttavat valtiovaroja noin 2 milj. markkaa. Jokainen varmasti käsittää sen, että kasarmioloissa sotilaat kaipaavat muutakin viihtyisyyttä kuin päivälehdet ja aikakauslehdet. Kuitenkin se, että rauhanteon jälkeenkin vuosi vuodelta puolustusmenot ovat kohonneet noin miljardilla markalla joka vuosi, tuntuu lievemmin sanoen ihmeelliseltä (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!), sillä ennenkaikkea juuri mielestäni puolustuslaitoksen kohdalta olisi myöskin pyrittävä säästöä aikaansaamaan meidän tapaisessa maassamme. Huomattaviin säästöihin ei mielestäni päästä sillä, jos hallitus antaisi esityksen ja eduskunta sen hyväksyisi, kuten olen esittänyt, että ar-

meijan palvelusaika lyhennettäisiin 6 kuukaudeksi, koska ilman muuta tästä johtuisi, että huomattava määrä joukko-osastojen supistuksia voitaisiin toimeenpanna ja samalla myöskin huomattava määrä lakkauttaa korkeapalkkaisia vakansseja. Sillä varmaan tänäkin päivänä pitää paikkansa se kansalaisten yleinen käsitys, että maamme armeijalla on suuri pää, mutta pieni ruumis. Tahtoo sanoa, että herroja kenraaleja ynnä muita korkeapalkkaisia upseereita meidän armeijassamme on liian paljon miehistöön verrattuna (Eduskunnasta: Kenraaleja on vähän!).

Kuuden kuukauden palvelusajan voimaantullessa voitaisiin siitä myöskin huomattavia säästöjä säästää muullakin tavalla kuin mitä edellä on esitetty. Huomattavia säästöjä myöskin silloin saataisiin jo sotilaiden muonituksen, vaatetuksen, varuste- ynnä muissa menoissa (Eduskunnasta: Vain niissä onkin korotusta!) — on muussakin (Eduskunnasta: Ei ole!). Mutta mitä merkitsisikään se, että ne tuhannet miehet, jotka nyt turhaan ovat kuukausia liian paljon armeijassamme, olisivat kansantaloudellisesti tuottavassa työssä yhteiskuntamme, itsensä ja perheidensä eduksi.

Tutustuessaan lähemmin hallituksen tulo- ja menoarvioon vuodelle 1949 siitä saa sen murheellisen käsityksen, että siinä esitetyissä menoissa veroilla esitetään koottavaksi 73 % (Eduskunnasta: Ei voi käydä sotaa!). Erittäin välillisten verojen kohdalta nousu on erittäin huomattava. Toisesta pöntöstä kokoomuksen edustaja Leikola kyllä tavallaan kiitti hallitusta siitä, että se nyt on pyrkinyt verotaakkaa siirtämään välillisten verojen kohdalta. Mutta on selvää, ovat verot sitten välillisiä tai välittömiä, se joka tapauksessa jo tälläkin hetkellä vähävaraisen kansan osaltamme tuntuu erittäin raskealta, kohotetaan sitä taakkaa miltä taholta ja miten tahansa. Ottaen huomioon nykyisen suunnattoman verotaakan se on ilman muuta selvää, että verorasitus on jo siinä pisteessä, että se hyvin nopeasti tulee kestäättömälle pohjalle. Olisi todellakin odottanut, että nykyinen hallitus olisi juuri puolustusmenojen kohdaltakin pyrkinyt säästämään juuri senkin vuoksi, että mainitun hallituspuolueen taholta on

ainakin tässä kysymyksessä paljon puhuttu ja lupailtu. Saman puolueen taholta jo 1945 jätettiin eduskunnalle toivomus, jossa esitettiin, että hallitus antaisi esityksen armeijan kuuden kuukauden palvelusajan pohjalle rakentamisesta. On kai myöskin syytä muistuttaa mieliin, että hallituspuolueeseen kuuluva ed. Turunen on tältä samalta paikalta monta kertaa pitänyt hyvin lennokkaita puheita, joissa hän myöskin on tätä asiaa jopa niinkin paljon alleviivannut, että häntä yleensä on pidetty armeijan romuttajiin kuuluvana (Eduskunnasta: Saat kaverin!). On valitettavaa, että ed. Turusella ei ole ollut hallitustovereihinsa niin paljon vaikutusvaltaa, että edes olisi armeijan menot pyritty säilyttämään pienempinä eikä niitä lisäämään jatkuvasti. On kuitenkin mielestäni välttämätöntä vielä sanoa toivomus sekä hallitukselle että valtiovarainvaliokunnalle, että se tekisi jotakin todellista rauhaa rakastavien kansalaisten toivon mukaan armeijan menojen supistamiseksi ja nekin vähät varat, mitkä voidaan, jos todellakin halutaan supistaa, käytettäisiin verotaakan kuorman keventämiseen väharaisen kansanosan kohdalta.

Kauppa- ja teollisuusministeri Takki: Herra puhemies! Kuulemani kertoman mukaan ed. Aaltonen on menoarviokeskustelussa tänään aamuyöllä puuttunut kysymykseen ensi vuoden sotakorvausmäärärahan suuruudesta. Tässä esityksessään hän on kuulema arvostellut puheenalaista esitystä, jossa 12 miljardin suuruisia määrärahaa on ehdotettu. Toistaen niitä väitteitä ja laskelmia, joita hänen edustamansa puolueen lehdissä on esitetty Wärsilän ja Sotevan välisten hankintojen hinnoista, hän lienee koettanut todistaa, että 12 miljardin erä ensi vuosien sotakorvausten suorittamista varten on liian paljon.

Tosiasia on, että sanottua määrärahaa Sotevasta hankkimieni tietojen mukaan ei voida ensi vuoteen verrattuna enemmälti vähentää kuin on tapahtunut. Jo tehtyjen sopimusten ja tuotantosuunnitelmien järjestyksellinen hoito edellyttää, että vielä ensi vuoden aikana jatketaan tuotantoa niissä tapauksissa, jolloin suunnitelmat ovat valmiit ja tuotanto jo useimmissa tapauksissa käynnissä. Yhtäkkäinen tilausten peruutus veisi sitä paitsi kohtalokkaisesti tuotanto-

häiriöihin ja osatyöttömyyteen. Tämän vuoksi tulemme viidennen sotakorvausvuoden aikana, joka päättyy viimeisenä päivänä ensi kesäkuuta, toimittamaan Neuvostoliitolle sotakorvaussopimuksen ylitse suhteellisen suuren määrän tavaroita ennakkotoimituksina sitä lähinnä seuraavien sotakorvausvuosien toimitusvelvoituksista.

Mitä tulee sotakorvaustuotteiden hinnoitteluun, on oikeastaan tarpeetonta täällä uudestaan ruveta käymään lävitse niitä seikkoja, joihin n.s. „Tarjanteen toimikuntakin” on mietinnössään kohdistanut huomionsa. Koska ed. Aaltonen on kiinnittänyt uudestaan huomiota tähän mietintöön, on syytä todeta, kuten valtioneuvostokin äskeisessä kannanotossaan puheenalaiseen osamietintöön on tehnyt, että sotakorvaustuotteiden hinnoittelussa on aikaan saatava parannuksia. Soteva ei ole varsinkaan aikaisemmin onnistunut tarkasti noudattamaan vahvistettuja yksityiskohtaisia korvausten laskentaperusteita. Soteva on pyrkinyt saattamaan nämä hintasopimuksensa n.s. ennakkohinnoittelun pohjalle ja pääsemään hankkijoiden kanssa sopimukseen ennakolta laskettujen hintojen pohjalta. Myöskään ed. Aaltonen ei varmaankaan voi kieltää, että tuottaja, joka ennen toimitustensa alkamista tietää tuotteittensa hinnan, kaikin tavoin pyrkii jouduttamaan tuotantoansa ja toimimaan niin vähin kustannuksin kuin suinkin. Jälkihinnoitteluun jäättäessä Sotevan sitä vastoin olisi ollut suoritettava tuottajalle korvaus tämän todellisista kustannuksista, olivatpa ne kuinka suuria tahansa.

On luonnollista, että ennakkohinnoittelussa ei voida aivan tarkasti laskea kaikkia kustannuksia ja että sen takia ei voida välttyä siitä, että jälkeen päin arvosteltuna jokin hinta yksityistapauksena on saattanut muodostua korkeammaksi kuin mitä jälkeen päin todetut todelliset kustannukset olisivat edellyttäneet. Osoituksena siitä, että hinnoittelutyöt kuitenkin Sotevassa on koetettu mahdollisimman tarkasti suorittaa, haluan mainita, miten hinnoittelutyö Sotevassa nykyisin tapahtuu.

Hinta-asian tultua vireille asianomaiset hinnoittelijat suorittavat kaiken sen materiaalin pohjalla, mitä Sotevaan on kerääntynyt, laskelmia vertailtavista hinnoista ja tarkistetuista kustannuksista. Tarvittaessa suoritetaan paikan päällä erillisiä tilintar-

kastuksia, jota työtä varten osastolla on 8 tarkastajaa. Milloin kysymyksessä on metalliteollisuuden tuote, käsittelee asian ensiksi — hinnoitteluosaston saatua esityksensä valmiiksi — erityinen hinnoittelulautakunta, jossa on mukana m. m. kansanhuoltoministeriön hintaosaston edustaja. Laivanrakennusalan hinnoittelusta antaa lausuntonsa erityinen laivanrakennusalan asiantuntijakunta. Sotakorvausteollisuuden valtuuskunta on taas hinnoitteluasioiden valmistavaa käsittelyä varten jakaantunut kahteen jaostoon metalli- ja laivateollisuuden tuotteiden sekä metsäteollisuustuotteiden hinnoittelua varten.

Yleensä joudutaan niissä tapauksissa, jolloin sopimus halutaan rakentaa ennakkohinnoittelun pohjalle eli n. s. liukuvan tai kiinteän hinnan perustalle, käymään hyvinkin pitkäähköjä neuvotteluja asianomaisen tuottajan kanssa, ennen kuin asia voidaan saattaa päätökseen. Kiinteät hinnat ovat laskentaperusteiden mukaan täysin muuttumattomat, riippumatta tuottajien kustannuksissa mahdollisesti tapahtuvista muutoksista. Liukuvat hinnat rakentuvat määrätyle sovitulle perushinnalle, johon tulevat erityisten hintasopimusten mukaiset lisäykset tai vähennykset sen mukaan, ovatko kustannukset muuttuneet sopimuksen teon jälkeen. Tällöin seurataan erityisiä raaka-ainekindeksejä tai määrättyjä ainehintoja ja palkat y. m. muuttuvat kustannukset sidotaan yleensä metalliteollisuuden työntekijäin palkkatilaston mukaisiin lukuihin. Liukuvan hinnan perushinnasta on aina määrätty osuus kiinteä ja vaihtelee tämä osuus riippuen hankinnan pituudesta ja toimituksen valmistuskustannusrakenteesta.

Hintatarjousten tarkistuksissa joudutaan käymään lävitse raaka-aineluettelot yksityiskohtaisen tarkasti erilaisia pikkuesineitä myöten. Työpalkkojen arvostelussa käytetään vastaavien laivojen valmistuksissa saavutettuja työtuntimääriä avuksi ja tuntiansiot arvostellaan tilastotietojen perusteella. Yleiskustannuksista suoritetaan yleensä erityiset tilintarkastukset.

On myönnettävä, että Sotevan tekemissä ensimmäisissä ennakkohintasopimuksissa on ollut puutteellisuksia. Sotevan taholta on kuitenkin koko ajan pyritty tehostamaan hintojen laskentamenettelyä. Muun muassa on jatkuvasti lisätty tarkastaja- ja hinnoit-

teluvoimaa ja ryhdytty entistä enemmän suorittamaan tuotantolaitoksilla tarkastuksia, jotka on voitu ottaa huomioon hintasopimuksia tehtäessä. Selvää kuitenkin on, että näiden paikan päällä suoritettujen tarkastusten avulla voidaan päästä vain rajoitettuihin säästöihin.

Täydellisen ja luotettavan selvityksen saamiseksi niistä epäkohdista, joita Sotevan taholta tapahtuvassa sotakorvaustuotannon rahoittamisessa ja hankkijoille suoritettavien korvausten hinnoittelemisessa on väitetty olleen olemassa, valtioneuvosto asetti esityksestäni viime vuoden lokakuussa toimikunnan tutkimaan Sotevan toimintaa. Tässä oikeuskansleri Tarjanteen puheenjohtamalla työskentelevässä toimikunnassa on edustaja m. m. SKDL:stä. Wärtsilä-yhtymä Oy:n hankintoja koskevan toimikunnan osamietinnön johdosta valtioneuvosto on viime syyskuun 4 päivänä määritellyt kantansa ja antanut Sotevalle ohjeet. Niiden mukaan Sotevan on jatkuvasti suoritettava sotakorvaustuotannon kustannusten jälkitarkastuksia ja otettava niistä saadut kokemukset hinnoittelussa huomioon; erityisesti laivatoimitusten osalta on selvitettävä todellinen raaka-aineiden menekki; jälkitarkastuksen ja hinnoittelun helpottamiseksi on Sotevan hankkijoiden kustannuslaskenta kehitettävä tarkoituksenmukaiseksi; ennakkorahoitus on rajoitettava välttämättömään sekä kaikin tavoin Sotevan valtuuksia tehokkaasti käyttäen jatkuvasti pyrittävä valtion varojen harkittuun ja säästäväiseen käyttöön. Samalla on edelleenkin pidettävä sotakorvaustoimitusten laatua ja täsmällistä suoritusta tavoitteena.

Sotevalla, jonka valtuuskunnassa on asiallinen ja asioihin perehtymään pyrkivä edustajansa myös SKDL:n ryhmällä kansanedustaja Myllymäessä, Sotevalla on tehtävänsä täyttämiseksi varsin suuret valtuudet. Sotakorvausohjelman toteuttaminen on niin laajakantoinen ja mahdollisuuksiimme verrattuna niin vaikea tehtävä, että näitä valtuuksia ei ole ryhdyttävä liaksi rajoittamaan, jottei Soteva menettäisi toimintakykyisyyttään. Hallituksen taholta tullaan kuitenkin tarkoin seuraamaan Sotevan toimintaa ja tekemään kaikki mahdollinen, jotta kohtuuton hyötyminen sotakorvaustuotannosta tulisi estetyksi. Samalla on kuitenkin pidettävä silmällä sitä, että sota-

korvausvelvollisuutemme täsmällisesti ja määrääkoihin tulee täytetyksi, mikäli se suinkin on meidän vallassamme.

Esittämästäni on toivottavasti ilmennyt, että sotakorvausten tuottama rasitus valtion taloudelle alkaa huomattavasti pienentyä sen jälkeen kuin tuotanto voidaan — häiriöitä ja työttömyyttä aiheuttamatta — sopeuttaa supistetun sotakorvausohjelman edellyttämiin puitteisiin, mikä tapahtunee noin vuoden kuluessa.

Valtiovarainministeri Hiltunen:
Herra varapuhemies! Herra kauppa-
ministerin edellä kävi eduskunnan puhujapö-
tössä — toinen oikealta ja toinen vasem-
malta — kaksi oikein tyypillistä propa-
gapuhujaa, joista toinen edusti maalaisliit-
toa ja toinen äärimmäistä vasemmistoa.
Mutta varsinkin tämän äärimmäisestä va-
semmistosta olevan edustajan Kujanpään
lausunto oli laadultaan sellaista, että se
olisi enemmän hyödyttänyt Suomen kansaa,
jos sen olisi voinut levittää Suomen pel-
loille, mutta valitettavasti se ei ole siihen-
kään tarkoitukseen käyttökuntoista (Va-
semmalta: Lainattu vitsi!). Olkoon, mutta
hyvä vitsi.

Mitä hänen puheenvuoroonsa tulee, niin
hän aloitti hyvin mahtipontisesti 9 pää-
luokan menojen kehityksestä, kuinka me-
not 9 pääluokassa nousevat kokonaista
1 miljardilla markalla, mutta sen jälkeen
kun hän ryhtyi menojen lisäyksiä eritte-
lemään, niin tarkkaavainen huomioitsija to-
tesi, että loppujen lopuksi pyy jäi jakajan
käsiin. Niinkuin me kaikki tiedämme, niin
hallituksen laatiessaan talousarviota täytyi
ottaa siihen kaikki lakiin ja asetuksiin pe-
rustuvat määrärahat. 9 pääluokkaan ei
kuulu mitään muuta lukuunottamatta sitä
pientä määrärahaa, mikä sotilaiden viihdyt-
tämiseen kuuluu. Markkaakaan ei siellä ole
esitetty puolustuslaitoksen kehittämiseen tai
lisäämiseen. Tästä miljardin markan li-
säyksestä on kokonaista 447 milj. markkaa
siirtoa 15 pääluokan II luvun 13 momen-
tin kohdalta vakinaisten ja ylimääräisten
virkamiesten palkkausten järjestelyistä,
koska tähän asti osa palkkausmenoista on
merkitty 15 pääluokan kohdalle. Nyt ne
ehdotetaan siirrettäväksi asianomaisille pää-
luokilleen. Edelleen lisäystä on merkitty
asevelvollisten päivärahoihin 12 milj. mark-
kaa, muonitusmenoihin 240 milj. markkaa,

vaatetuksen ja varustuksen kunnossapito-
ja uusintamenoihin 95 miljoonaa, miehis-
tön puhtaanapitomenoihin 8 milj. markkaa,
kasarmi-irtaimiston kunnossapito- ja uusin-
tamenoihin 8 milj. markkaa, hevosten yllä-
pitoon 20 milj. markkaa, taistelu- ja kuor-
mastovälineiden kunnossapitoon 19 milj.
markkaa. Kun nämä kaikki lasketaan yh-
teen, niin kuinkahan paljon siitä 1 miljar-
dista lopuksi, ed. Kujanpää, jää sitten sii-
hen puolustuslaitoksen lisäämiseen. Tämä
osoittaa, kuinka tavattoman heikolla perus-
teella tämä hyvin voimakkaasti esitetty pu-
heenvuoro loppujenkin lopuksi lepää.

Ed. Kujanpää mainitsi eräistä muistakin
seikoista, mutta siihen ei ole aihetta edes
tämänkään vertaa puuttua.

Mutta kun minulla on puheenvuoro, niin
on aihetta hieman käsitellä tämän pitkän
keskustelun, 40:ssä puheenvuorossa esitet-
tyjä erilaisia väitteitä ja hieman kajota
niihin yksityiskohtaisemmin.

Nykyinen keskustelu eduskunnassa on si-
käli muuttanut entisistä tavoista muotoansa,
että nykyisin, kun viedään eduskunnan pu-
hemiehelle puhujapyynnöt niputtain, se
merkitsee sitä, että samalla myös esiin-
tyminen tapahtuu ryhmittäin. Tällä kertaa
sai kunnian maalaisliitto, koska sen mies
ensimmäisenä kerkisi jonoon. Sen 10 en-
simmäistä puhujaa lähtivät säännöllisesti
siitä temasta, että hallituksen uusi talous-
arvioesitys on paisutettu ja se on loppu-
summiltaan liian suuri, tulopuoli on liian
optimistinen ja menopuoli liian pessimisti-
nen. Lopputuloksena oli kuitenkin lähes
kaikissa puheenvuoroissa, että valitettavasti
siitä kuitenkin puuttuu eräitä miljardeja.
Se ei siis sittenkään ollut vielä liiaksi pai-
sutettu, koska jokaisella lukuunottamatta
ed. Sukselaista, oli edelleenkin vielä suuri
joukko toivomuksia, jotka pitäisi toteuttaa.
No, tähän merkitsisi sitä, että talousar-
vion menopuolta olisi vieläkin enemmän
paisutettava kuin mitä hallitus on esittä-
nyt. Mutta jos hallituksen esityksen loppu-
summia verrataan esimerkiksi tämän vu-
oden talousarvion kehittymiseen, niin me
huomaamme, että ei se olekaan paisutettu.
Tämän vuoden talousarviohan, niinkuin
minä mainitsin lähetekeskustelun alussa,
päättyi 72,455 milj. markkaan. Lisämenoar-
viossa siihen on jo merkitty lisäyksiä
9,366 milj. ja viimeinen lisämenoarvio, joka
eduskunnalle tulee marraskuulla, merkitsee

varmaan noin 8—10 miljardin markan lisäystä ja kun siihen vielä lisätään arviomäärärahojen lisäykset, niin varmaan tämän vuoden tilinpäätöksen menot tulevat nousemaan tuonne 100 miljardiin markkaan. Jos nyt hallitus jo heti katsoo asioita realistisemmin ja yrittää ottaa menot sellaisena kuin ne ovat, niin ei ole kumma, että menot ovat paisuneet. Jokaisen hallituksen velvollisuus, myös sen hallituksen, missä arvoisat äärimmäisen vasemmiston miehet olivat mukana, senkin velvollisuus oli yrittää saada budjettinsa tasapainoon, se merkisee, että täytyy vastaavasti etsiä myöskin tuloja. Ja kun tuloja ei saada muuten kuin kansalaisia verottamalla, sillä emme ole onnistuneet vielä saamaan mitään valtakuntaa maksamaan meille sotakorvausta emmekä ole onnistuneet vielä löytämään kultakaivosta, meillä on siis käytettävissä vain Suomen kansa, jolta täytyy mennoihin löytää myöskin tulot. (Ed. Murto: Ei ne verotulot ole ainoita tuloja!) Ed. Murto, mitä muita tuloja edustaja voisi esittää? (Ed. Murto: Niitä on esitetty monta kertaa!) Ei ainakaan silloin, kun ed. Murto oli ministeri Murtona. Hän oli mestari kyllä löytämään menojen lisäyksiä m.m. hän oli yksi pääosakas siihen, että meidän tukipalkkiosysteemimme on muodostunut niin monimutkaiseksi, josta vapautuminen on tavattoman vaikeata. Hän oli aina mies löytämään erilaisia uusia systeemejä voidakseen tukipalkkiot saada entistä suuremmiksi muistamatta ollenkaan, että kaikkiin suunnitelmiin kuitenkin täytyy ottaa varat Suomen kansalta ja veronmaksajilta (Eduskunnasta: Kekseliäs!).

Täällä keskustelun kuluessa on tehty hyvin paljon huomautuksia hallituksen esitystä vastaan, syytetty hallitusta myöskin monista laiminlyönneistä. Tyypillisin niistä oli ed. Virolaisen ponnekas puheenvuoro, jossa syytettiin hallitusta siitä, ettei se ole erästä Pohjois-Suomea koskevaa eduskunnan toivomusta pannut vieläkään toimeen ja hän kyseli, koska se aiotaan toteuttaa. Ed. Virolainen valtion virkamiehenä istuu pöydän takana, jolla on varmaankin yksi puhelin ellei kaksi. Jos hän olisi vaivautunut hieman käyttämään puhelinta, hän olisi saanut tietää, että tuo komitea on asetettu jo viime huhtikuussa (Ed. Virolainen: Kokoontunut yhden kerran!). Mutta on niin helppo nousta eduskunnan

puhujalavalle, pitää ponnekas puhe, joka sitten asianomaisessa lehdessä julkaistaan ed. Virolaisen hyvinkin suurena aikaansaannoksena, niin ei hän silloin voi käyttää työpöydällensä olevaa puhelinta, koska se olisi liian vähän näkyvää (Naurua).

Kaikki maalaisliittolaiset puhujat lauloivat myöskin samaa virttä siinä, että hallituksen verohelpotusesitys ei koske maanviljelijöitä ja erityisesti sanottiin, ettei se koske pienviljelijöitä. Hallituksen verohelpotusesitys koskee kaikkia tulonnauttijoita, fyysisiä henkilöitä ja siis myöskin maataloudesta tuloa saavia henkilöitä. Palkannauttijoita se koskee sikäli erikoisesti, että palkannauttijoille ehdotetaan edellisen lisäksi 10 %:n erikoisverohelpotus. (Välihuuto). Mitä ed. Tiitu sanoi? (Ed. Tiitu: Kuinka se koskee maataloutta?). Eihän pienviljelijä saa pinta-alaverotuksen tuotona kuin osan verotuloistansa, suurimman osan pienviljelijä saa muista tuloistansa eikä siis pinta-alaverotuksen muuttaminen merkitse pienviljelijälle niin paljon kuin verohelpotus merkitsee muissa tuloissa (Eduskunnasta: Maamme pienviljelijöistä hyvin pieni osa saa muuta tuloa kuin maasta!). Kyllä ne saavat. Ed. Tiitu on ystävällinen ja katselee verotusluetteloja siinä suhteessa (Ed. Tiitu: Mutta henkilökohtainen työ maataloudessa merkitsee paljon!). Mutta siitä tulosta hän saa ehdotetun verohelpotuksen.

Tämän keskustelun kuluessa on esiintynyt myöskin eräitä hyvin mielenkiintoisia lausuntoja. Minä kuuntelin hyvin suurella tarkkaavaisuudella ed. Viherheimon puheenvuoron, joka oli oppineen finanssipoliitiikon lausunto ja jossa varmasti on paljon varteen otettavaa. Hän kaipasi budjetin uudelleen järjestelyä ja koko budjetin uudelleen rakentamista. Se onkin jo huomioitu valtiovarainministeriössä. Kokonaisen vuoden on jo työskennellyt budjetin uudistamiskomitea ja toivottavasti tämä budjetti onkin viimeinen ja se, joka vuoden kuluttua eduskunnalle esitetään, onkin jo muodoltansa aivan toisenlainen. Ei ole kuitenkaan syytä mennä niin pitkälle budjetin uudistamisessa, kuin ed. Viherheimon toivoi, sillä silloin siitä tulisi tiedemiehen budjetti, joka tiedemiestä kyllä kiinnostaisi, mutta varmaan suurelle osalle eduskunnassa istuvista kansan miehistä muodostuisi taas sellaiseksi asiakirjaksi, josta

olisi kovin vaikea saada selvää. Kirkko on siis budjetin uudistamisessakin asetettava sikäli keskelle kylää, että samalla kuin siinä otetaan huomioon ne uudistukset, jotka meidän budjettimme jo kaipaa, se tulee helposti tajuttavaksi myöskin tavalliselle kansanmiehelle.

Ed. Viherheimo oli hyvin huolestunut hallituksen asutuspolitiikasta, mutta hänkään ei sattunut muistamaan, että hallituksen asutuspolitiikka perustuu lakiin ja asetuksiin. Hallituksen velvollisuus on sen vuoksi ottaa talousarvioonsa määräraha myöskin asutuslain toteuttamiseksi, vaikka se tuleeikin maalle tavattoman raskaaksi. Ja niinkuin minä lähete keskustelun alussa käyttämässäni puheenvuorossa mainitsinkin, se tulee vielä edelleenkin tulevina vuosina maksamaan yhteensä ainakin 50 miljardia markkaa, niin että raskas urakka se on tulevaisuudessa Suomen kansalle sekkin.

Tämän yhteydessä on myöskin kiinnitetty paljon huomiota ulkomailta tuotettaviin elintarvikkeisiin. Kun Pekkalan hallituksen aikana n. s. vakauttamisministeri valiokunta istui ja suunniteltiin eräiden huippuhintojen alentamista, niin silloin olimme kaikki yksimielisiä maalaisliittolaiset ministeritkin siitä, että vaikkakin meillä nyt on valuuttaa kovin vähän käytettävissä, niin jotta huippuhintoja voitaisiin painaa alaspäin, eritoten lihan ja rasva-aineiden kohdalla, ei ole muuta mahdollisuutta, kuin tilata ulkomailta tarvikkeita, jotta hintoja voitaisiin kurissa pitää. Ja tämä on ollutkin oikeaan osuva toimenpide. On selvästi osoittautunut, että tällä toimenpiteellä on onnistuttu murskaamaan musta pörssi täydelleen. Se, että nyt siitä pidetään niin tavattoman voimakasta ääntä tämän nykyisen hallituksen aikana, on aiheetonta, koska nykyinen hallitus ei ole vielä kerinnyt tilata kiloakaan enemmän rasvaa kuin lihaakaan ulkomailta. Kaikki ne tilaukset, mitkä ovat tulleet, ne ovat aikaisemman hallituksen aikana, jossa hallituksessa istui kansanhuoltoministerinä maalaisliittolainen, nykyinen kansanedustaja agronomi Vilhula. On siis tarpeetonta tästäkään nykyistä hallitusta syyttää, mutta hallitus aikoo edelleenkin pitää huolen siitä, että jos tässä maassa alkaa lihan tai rasvan hinnat nousta, ei ole muuta mahdollisuutta kuin

ulkomailta tuottaa tarvikkeita, jotta liikkahinnat saadaan painumaan alaspäin (Eduskunnasta: Aivan oikein!).

Budjettikeskustelun yhteydessä on myöskin kiinnitetty huomiota hallituksen verosyttykseen. Minä en eri puheenvuoroihin kajoa, paitsi erääseen. Ed. P. Leskinen viime yönä tosin hyvin harvalukuiselle kuulijakunnalle piti luennon hallituksen verohelpotuksista ja hän selitti sitä, niin kuin se vanha keino selitti raamattua — herra puhemies ei nimittäin salline sanoa sitä oikealla nimellä. Hän otti vertailukohteeksi 100,000 mk:n tulon ja 4,000,000 mk:n tulon ja päätyi sellaiseen lopputulokseen, että 100,000 mk:n tulosta veroalennus on 4,000 mk vuodessa, joka ei pidä paikkaansa palkannauttijan kohdalla, koska veroalennus on 4,500 mk vuodessa ja merkitsee sitä, että sen jälkeen ei muuta voikaan alentaa, koska vero menee nollaan. Mutta 4,000,000 mk:n tulosta veroalennus on 240,000 mk, niin kuin se tosin onkin, mutta ei suinkaan ed. P. Leskinenkään voine vaatia sitä, että 100,000 mk:n tulosta veroalennus pitäisi olla 240,000 koska tulo on vain 100,000 mk. Muutenkin hänen esimerkkinsä ontuu pahasti. Kuinkahan monella fyysillisellä henkilöllä tässä maassa on 4 milj. markan vuositulot, minä pyytäisin kysyä. Kun hän todennäköisesti harjoittikin vain numeroilla herkuttelua, niin miksi ei hän ottanut herkuttelunsa kohteeksi paljon raflaavampia numeroita, esim. 16 milj. markan verotettavat tulot, jolloin hän olisi saanut hallituksen ehdottamaa verohelpotusta tuollaiselle tulolle kokonaisen 1 milj. markan. Eikö se olisi ollut paljon kauempi luku näyttää kansalle, ja sanoa sellainen se nykyinen hallitus on, että se antaa kokonaista 1 miljoonaa mk verohelpotusta 16 milj. markan tulosta. No sehän on pikkuinen asia, ettei 16 miljoonan kohdalla ole ketään fyysillistä henkilöä veronmaksajana, eihän kansa sitä huomaa (Ed. V. Turunen: Ei P. Leskinen usko, että joku saa 16 miljoonaa!).

Ed. Heitto täällä heitteli myöskin eräitä lukuja ja väitti, että hallituksen tulot on arvioitu liian optimistisesti ja otti erään esimerkin sakkomaksuista. Kun tänä vuonna talousarvioon sisältyi sakkomaksuja 160 milj. mk, niin kuinka hallitus on uskaltanut merkitä siihen lisäystä ensi vuodeksi 170 milj. mk. Häneltä jäi huomaa-

matta, että vuoden 1947 tilinpäätöksen mukaan, vaikka sekin on talousarviossa näkyvissä, sakkotuloja kertyi 366 milj. mk. Hallitus varovaisuussyistä ei ole merkinnyt talousarvioonsa aivan niin suurta summaa kuin vuoden 1947 tilinpäätöksessä näkyi. Tämä osoittaa kuinka budjettikin pitää lukea tarkoin silloin kun sitä ryhtyy arvioittelemaan (Ed. V. Turunen: Uusia naamoja!).

Ed. Riihinen mainitsi puheenvuorossaan, että hallituksessa muka valmisteltaisiin sellaista esitystä, että ensimmäisen korvauslain mukaan 500,000 mk suuruisia korvauksia saaville suunniteltaisiin lisäkorvauksen antamista. No, tämä oli taas tavanmukainen ankka. Hallituksessa ei ole suunniteltu ainakaan tällaista ensimmäisen korvauslain muuttamista siten, että vain suurille korvauksille annettaisiin lisäkorvausta. Hallitus ei vielä ole harkinnut yleensäkään ensimmäisen korvauslain muuttamista. Riihisen tieto ei siis pidä ollenkaan paikkaansa, mutta nähtävästi huomisessa Vapaassa Sannassa on jälleen jymy uutinen siitä, kuinka hallitus aikoo antaa lisäkorvausta ensimmäisen korvauslain mukaan korvausta saaneille suuromaisuuksille.

Minä vielä pyytäisin hieman palata myöskin budjetin loppusummiin. Niinkuin minä alussa mainitsin, hyvin monet puhujat ovat valittaneet sitä, että hallituksen talousarvioesitys ei ole mikään köyhän miehen budjetti, vaan että siinä on liiankin paljon otettu menoja huomioon, mutta samaan hengenvetoon lähes kaikki puhujat kuitenkin ovat eksyneet esittelemään budjettiin ei vähennyksiä, vaan lisäyksiä menopuolelle. Että tämänkin talousarvion laatiminen ei suinkaan ole ollut mikään helppo asia, niin mainittakoon pari lukua siitä. Asianomaiset ammattiministeriöt pyysivät varoja tarkoituksiinsa yhteensä 124 miljardia markkaa ja kun budjetin loppusumma rajoittuu 89.5 miljardiin markkaan, se merkitsee, että 25.5 miljardia markkaa siitä on pyyhitty pois. Niiden mukana on mennyt hyviä asioita, mitä varmaan jokaisella asianomaisella ministerillä on ollut sydämellään ja joita ne ovat yrittäneet saada budjettiin sopimaan, mutta ensi vuodenkin budjetti kaikesta huolimatta edelleen on, olkoon että sen loppusumma on suuri, köyhän miehen budjetti. Mutta

ennen kuin minä lopetan, vielä minulla on aihetta puuttua erääseen asiaan.

Täällä on myöskin arvosteltu kansanhuoltoa. Tosin herra kansanhuoltoministeri on läsnä itsekin, mutta koska kansanhuoltoministeriönkin kohdalta talousarvion toteutuminen on suuressa määrin valtiovarainministeriön asia, niin siihenkin pyydän hieman kajota. Viime vuonna, kuten muistetaan, valtiovarainvaliokunta pyyhki kansanhuoltoministeriön kohdalta sekä ministeriö, piirihallinto- että paikallishallintoportaasta kustakin 10 milj. markkaa pois ja lausui perusteluissaan, että kansanhuoltoa vuoden 1948 aikana on pyrittävä supistamaan. Tämän eduskunta myöskin hyväksyi ja tämän mukaisesti kansanhuoltoministerien, niin herrojen Murron kuin Vilhulanikin olisi pitänyt toimia. (Ed. Vilhula: Ja supistettiin kanssa!) Mutta kun entinen Pekkalan hallitus kaatui ja tuli uusi tilalle, niin jo 5 päivänä elokuuta valtiovarainministeriö sai ilmoituksen, että kansanhuoltoministeriöstä puuttuvat määrärahat täydelleen syyskuun 1 päivästä eteenpäin. Palkkamomentti oli syöty loppuun. Kumpainenkaan herra ministeri ei ollut siihen seikkaan kiinnittänyt minkään vertaa huomiota, että heillä ei 1 päivän syyskuuta jälkeen ole enää penniäkään palkkavaroja ministeriötänsä varten käytettävänä. Ja allekirjoittaneen ensimmäiseksi tehtäväksi uudessa hallituksessa tuli tehdä matka Canossaan valtiovarainvaliokunnan luokse pyytämään anteeksi entisen hallituksen kansanhuoltoministerien laiminlyöntejä, jotka olivat käyttäneet palkkamomenttinsa loppuun mainitsematta valtioneuvostolle tästä sanaakaan. Ja nyt olemme siinä, että kansanhuoltoministeriö syö ennakkoa sitä viimeistä lisämenoarviota vastaan, joka joskus marraskuulla esitetään eduskunnalle. Kuinka kävisi, jos valtiovarainvaliokunnalle juolahtaisikin mieleen pyyhkiä tämä ehdotetun määrärahan lisäys pois ja samalla ilmoittaisi että katsoo tarpeelliseksi, ettei kansanhuollon palkkausmäärärahoja enää lisätä. Olisi ehkä aihetta, että herrat arvosteluissaan myöskin sopivasti ottaisivat omatkin syntinsä huomioon.

Minä olen huomannut, että tämä talousarvioesitys, mikä ensi vuodeksi on esitetty nykyisen hallituksen taholta, se olisi var-

masti sekä maalaisliiton että SKDL:n taholta melko helposti hyväksytty lähetekeskustelussa, mutta siitä nyt puuttuu kummankin ryhmän tehtaanmerkki, kun eivät ole mukana hallituksessa. Jos he olisivat mukana niin loppusumma olisi ollut tämä sama 98 miljardia ja sisällyskin lähes samanlainen, mutta kun siitä nyt puuttuu herrojen tehtaanmerkki, niin se on saanut tämän pillerin niin tavattoman karvaaksi niellä (Eduskunnasta: Hyvä!).

Ed. Hietanen: Herra puhemies! Alkuperäinen tarkoitukseni oli olla puutumatta tähän talousarvion lähetekeskusteluun. (Eduskunnasta: Tule pois sitten!) Aioin säästää sanottavani myöhemmäksi. Mutta kun minä kuulin eilen porvarillisten ryhmien ja sos. dem. ryhmän puheenjohtajan lausuntoja, niin kiusaus sanoa jotakin niitten lausuntojen ja talousarvionkin johdosta tuli voittamattomaksi. Minä ymmärrän hyvin, että kokoomuksen ja sen lisäksi edistyspuolueen taholta aloitetaan budjettipuhe samoin kuin kaikki muutkin puheet äärimmäisen vasemmiston — käytän heidän omaa termiään — parjauksella ja sodanjulistuksella äärimmäistä vasemmistoa vastaan. (Ed. Oksala: Ei se pidä paikkaansa!) Kyllä se yleensä pitää paikkansa. (Ed. Oksala: Eipähän pidä!). On kuitenkin olemassa varsin painavia seikkoja, jotka puhuvat sen puolesta, että maalaisliiton ryhmän, jonka kannattajajoukon huomattavan osan muodostavat pienviljelijät, ja sos. dem. ryhmän, jonka kannattajajoukon muodostavat sekä työläiset että vähäinen määrä pienviljelijöitä, että näiden ryhmien taholta oltaisiin varovaisempia ryhtymästä tähän oikeistolaisten suuromistajapiirien sotaretkeen äärimmäistä vasemmistoa vastaan. Syyt tähän varovaisuuteen pitäisi mielestäni olla sekä taloudellisia että poliittisia, ellei halua sanoa, että ne ovat molempia yhtäaikaa. Minusta kuitenkin tuntui kuunnellessani maalaisliiton ryhmän puheenjohtajan, ed. J. Koiviston lausunnon alkuosaa, että siitä huokui selvä lapualaiskauden henki. Se on sama henki, joka vallitsi maalaisliiton johdossa ennen vuotta 1930 ja sitä seuranneina vuosina.

Että Hakkila — vahinko, ettei hän ole nyt täällä — sos. dem. ryhmän puheen-

johtaja, suvaitsi kunnioittaa meitä täällä vasemmalla olevia sellaisilla kohteliaisuuksilla kuin kunniattomat ja vilautella vieläpä varkaan ja kavaltajankin arvonimeä. Se on mielestäni ymmärrettävää Hakkilan tapaiselta, työväenluokan ja työväenliikkeen kannalta katsellen, vähemmän kunnianarvoiselta edustajalta. Mutta kuten sanoin, heidän ryhmiensä valitsijajoukoille ei ole samantekevää yhtyvätkö heidän ryhmänsä eduskunnassa samaan rintamaan suurpääoman kanssa valitsijajoukojensa taloudellisia ja poliittisia oikeuksia polkemaan, vai ovatko nämä sitä vastaan toimimalla yhdessä toisten työtätekevien ryhmien kanssa, vaikkapa äärimmäisen vasemmistonkin kanssa silloin, kun nämä edut näyttävät todellakin olevan uhattuina. Että näin on, sen huomaa jokainen, joka tarkastelee tätä talousarviota nykyhetken taloudellisen ja poliittisen tilanteen tunnusmerkkien valossa. Tuskinpa kukaan halunnee kieltää, ei edes äärimmäinen oikeistokaan sitä, että kapitalistinen maailmanpula, samantapainen pula, minkä me kestimme 1930 ja sen jälkeen, on jälleen meitä uhkaamassa. Näin on tapahtumassa ja tapahtuu, ellei maahamme muodosteta — tosin kyllä sen sanoin jo välikysymyskeskustelun yhteydessä, mutta sanon sen vieläkin — ellei maahamme muodosteta sellaista hallitusta, joka kykenee ja haluaa kehittää kauppasuhteitamme kaikkialle sinne, minne se on mahdollista ja mitkä kauppatuttavamme kykenevät turvaamaan vientimme ja myöskin tuontimme siinä laajuudessa, että työtä ja toimeentuloa kansalle riittää. Siihen ei, sen todisti välikysymyskeskustelu, kykene Fagerholmin hallitus eikä se sitä haluakaan. Se olisi vastoin hänen toimeksi antajansa, suurpääomanomistajapiirien etuja ja tahtoa. Yleisesti on nyt jo tiedossa, että puutavarafirmat pyrkivät jälleen vuoden 1930 pulaa edeltäneeseen tapaan yrittämään hyökkäystä työväestön ja työllään elävän talonpojan kimppuun heidän elintasonsa alentamiseksi. Työttömyysuhka on varsinkin metsätyömailla jo yleinen ilmiö. Se tiedetään siellä erittäin hyvin, vaikkakaan ministeri Härmä ei näytä sitä oikein tarkasti tajuavan. Talonpojan kantohintoja pyritään alentamaan. Lisäksi kehitellään melkoisen pontevasti lapualaiskauden mallista

työmaaterroiria. Yhdessä kaikki nämä kolme hyökkäyslinjaa merkitsevät toteutettuina työväestön ja työllään elävän talonpojan jokapäiväisen leivän huomattavaa kaventamista. Muutamille se saattaa merkitä sen kokonaan loppumistakin. Tämän hyökkäyksen yhtenä signaalina on pidettävä herrojen oikeistossa ja edustajien Koiviston ja Hakkilan yhteistä „kumarrusta” tänne vasemmalle. Se muistuttaa mieleen noin kansankielellä sanottuna turmaa ennustavan korpin ääntä. Eri asia sitten on, kumpi nyt joutuu nokittavaksi, ulvova korppi vai koikkavaksi tarkoitettu kansa. Tämä seikka olisi pitänyt huomata työvänehallitukseksi itseään nimittävän hallituksen talousarvioehdotusta laatiessaan ja varautua sen varalle. Sellaista toimenpidettä minä en kuitenkaan huomaa tässä talousarviossa, en ainakaan riittävässä määrässä suunniteltuna. Tarkoitukseni ei ole lähteä antamaan hallitukselle neuvoja tässä asiassa monestakaan syystä, mutta ensikädessä siitä syystä, etten usko niiden vaikuttavan hallitukseen. Se ei vaikuta mielestäni sen vuoksi, koska minun ensimmäinen neuvoni oli se, että hallituspohjan laajentamisen kautta pyrittäisiin luomaan edellytykset sellaiselle kaupankäynnille, että pulaa ei pääsisi syntymään. Mutta siihen vastasi jo sos. dem. ryhmän puheenjohtaja Hakkila, ettei kukaan enää kuulemma tule samaan hallitukseen SKDL:n edustajien kanssa, koska ne ovat kunniamomia y. m. hänen nimittelemiään henkilöitä. No, se nyt nähdään aikanaan. Joskus ennenkin on tässä maassa kuulunut samanlaisia ääniä. Kokemus kuitenkin osoittaa, että kommunistit ja kansandemokraatit saattavat olla joskus tuiki tarpeellisia hallituksessa, jopa ed. Hakkilankin hyvinvointia ajatellen. Jos hallituspohjan laajentamisen avulla ei pulaa alota välttää, silloin mielestäni jää valittavaksi vain kaksi vaihtoehtoa. Ensimmäinen on se, että työtätekevän kansan elintaso alennetaan, josta on seurauksena kapitalistien voittoprosenttien lisääntyminen, kuten tapahtui viimeisinäkin pulavuosina. Tähän järjestelmään sisältyvät työttömyys, hätäaputyöt, työmaaterroiri ja köyhän talonpojan kodissa tapahtuvat pakko- huutokaupat. Mikäli olen saattanut huomata muutamista hallituksen jäsenten

lausunnoista, olisi tämä linja nykyisen työvänehallituksen mieluinen linja. Se miellyttää myös oikeistoa sekä edustajia Koivistoa ja Hakkilaa. Siksi he nyt puivut nyrkkiä vasemmalle ja selittävät olevansa itse kunniallisia ja me kunniamomia. Toinen vaihtoehto siinä tapauksessa, että ei edellistä hyväksyisi eikä pulan torjuntaan ryhtyisi, ja hallituspohjan laajentamisella, olisi tietysti kapitalistien voittomarginaalin kaventaminen ja huolenpito siitä, etteivät he saisi keskeyttää töitä enempää metsissä kuin tuotantolaitoksissakaan. Tähän keinoon sisältyisi myös kanto hintojen pitäminen sillä tasolla, että talonpojan talouteen normaalisesti metsästä tulevat tukirahat tulisivat niinkään firmojen voittovaroista. Mutta tätä ehtoa vastaan nousevat herrat sekä oikealla että edustajat Koivisto, Hakkila y. m. Varmaa on, että jokainen edustaja tai muu kansalainen, joka sitä linjaa edustaa, saa vähintäänkin kunniamoman nimen. Varottaisin pienviljelijäedustajia maalaisliitossa kovin kiireellisesti matkimaan ed. Koiviston uhkaavia eleitä tänne vasemmalle. Minusta tuntuu, että ennenkuin nämä uhkaavan pulan taloudelliset ja poliittiset vaikeudet on meillä voitettu, te tulette saamaan kunniamoman nimen joka tapauksessa joko ryhmänne puheenjohtajalta tai valitsijoiltanne riippuen siitä, kenen asiaa te täällä eduskunnassa ajatte. Kahta herraa te loppujen lopuksi ette voi kuitenkaan palvella. Hallituksen olisi mielestäni pitänyt siis varata jo tähän talousarvioon paljon suuremmat määrärahat työttömyyden ja sen haitallisten seurausten torjumiseksi kuin mitä se on tehnyt. Täällä kyllä herra valtiovarainministeri Hiltunen äsken koetti selittää, ettei ollut mahdollisuuksia ottaa talousarvioon enemmän varoja kuin on otettu, mutta tuntuu siltä, että ennen kuin tuleva talvi on sivuutettu, niin täytyy löytyä mahdollisuuksia myöskin varojen varaamiseen työttömyysuhkan torjumiseksi. Minä tiedän, ettei suomalainen työmies, joka on kokenut pulan ja sen aikaiset hätäaputyöt, kaipaa hätäaputoiden luontoisia armopaloja. Se odottaa sellaisia töitä, olkootpa ne sitten luonteeltaan yhteiskunnallisia tai yksityisten töitä, että niistä maksetaan normaalia elintasoja vastaava palkka. Se ei myös-

kään tyydy siihen, että sen pitäisi hattu kourassa rukoilla työtä. Sitä on varattava riittävästi ja niin paljon, ettei kapitalisteille jää tilaisuutta työläisten hätää hyväkseen käyttäen alentaa palkkoja.

Toinen mielestäni huutava puute talousarviossa on määrärahojen niukkuus raesade- ja hallavahinkojen korvaukseksi. Eduskuntaryhmien tiedossa jo on, että täällä Helsingissä vieraili joku päivä sitten yli 40:n Pohjois-Suomen kunnan lähetystöt esittämässä eduskuntaryhmille ja hallitukselle esityksensä siellä vallitsevasta kadosta ja työttömyystilanteesta sekä pyytämässä kiireellisiä avustustoimenpiteitä valtiovallan taholta. Minä en ryhdy luettelemaan numeroita kadon seurauksista enkä työttömyysuhkasta. Uskon, että jokaisessa ryhmässä ollaan näistä selvillä niiden tietojen perusteella, joita sanottu lähetystö eri ryhmille ja hallitukselle esitti. Luulen ymmärtäväni, ettei hallituksella talousarviota laatiessaan ollut täyttä kuvaa kato-tilanteesta ja siksi se ei ole asiaan puuttunut. Nyt tämä tilanne on suurin piirtein näkyvissä ja voidaan asia ratkaista ainakin ensi hätään tämän talousarvion käsittelyn yhteydessä ja auttaa hätään joutuneita tyydyttävällä tavalla. SKDL:n ryhmän taholta onkin jätetty tässä tarkoituksessa eduskunnalle useita toivomus- ja rahaasiaaloitteita. Mainitsen tässä vain rahaasiaaloitteen yhden miljardin markan ottamisesta talousarvioon arviomäärärahana halpakorkoisten lainojen antamiseksi kiristyneen rahatilanteen vuoksi ahdinkoon joutuneille pienviljelijöille sekä asutuskeskuksissa oleville omakoti- ja pienkotirakentajille. Samoin Pällinkosken voima-aseman rakennustöiden aloittamiseksi teimme 900 milj. markan rahaasiaaloitteen. Raesade- ja hallavahinkojen korvaamiseksi täysimääräisinä olemme myöskin jättäneet rahaasiaaloitteita j. n. e. Jos eduskunta suhtautuu näihin suopeasti, niin ensi hätäänhän niistäkin jo voitaisiin jotakin käyttää. Mutta koko tilannetta ajatellen ne eivät tietenkään riitä. Uhan torjumiseksi tarvitaan paljon laajakantoisempia toimenpiteitä.

Olen tässä esittänyt muutamia sellaisia kysymyksiä, jotka oikein hoidettuina vaativat paitsi hallituksen myötätuntoa myöskin kokonaan toisenlaista kysymyksen asettelua maalaisliiton ja sos. dem. ryhmän taholta kuin mitä ilmenee heidän puheenjohta-

jiensa lausunnoista, Kunniallisuus ja kunniamattomuus tavallisessa elämässäkin saattavat olla melkoisen suhteellisia käsitteitä. Poliittisessa elämässä ne ehkä ovat sitä vieläkin enemmän. Mutta pulaa ja pulan seureauuksia ei poisteta karkeilla haukkumasaanoilla. Siihen tarvitaan koko kansan yhteisiä ponnistuksia. Haluavatko herrat oikeistossa ja keskustassa osallistua tähän työhön toisten kansalaispiirien kanssa samanarvoisina, se on heidän asiansa. Suomalaisen työmiehen ja työllään elävän talonpojan on pakko se tehdä joka tapauksessa. Heidän etujaan tulee SKDL:n ryhmä puolestamaan voimiensa mukaan (Ed. Lahtela: Koska?) pelkäämättä lainkaan sitä, että herrat suvaitsevat nimittää meitä kunniamtomiksi.

Täällä ei ollut herra sisäministeri. Olisi ollut hänellekin asiaa. (Eduskunnasta: Jätä toiseen kertaan!). Jätän sen toiseen kertaan. Ehkä voimme tavata.

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Haluamatta pitemmälti puuttua tämän budjettikeskustelun yleiseen puoleen, pyydän vain lyhyesti todeta, että tämä suurundeltaan ennätysmäinen budjetti on osaltaan sen taloudellisen kilpajuoksun tulos, josta vasemmistopuolueemme viimeisten vuosien aikana ovat tässä maassa kilpailleet. Palkat ja hinnat ja hinnat ja palkat ovat keskenään kilpailleet ja se on jouduttanut ja kiihdyttänyt inflatiota niin, että mitkään laskelmat myöskin valtion talouteen nähden ovat olleet paikkansa pitämättömiä (Ed. Oksala: Entäs väkilantamiljardit?). Nyt näyttää tässä kehityksessä tapahtuneen ainakin jonkunlainen hiljeneminen, onko se tauko vai kokonaan pysähdys, sitä on vaikea vielä sanoa, mutta jos nykyinen hallitus edes tosissaan pyrkii pysädyttämään tämän maamme talouselämälle ja valtiotaloudellemme vahingollisen kehityksen, johon viittaa valtiovarainministerin budjetin esittelyn yhteydessä lausuma ajatus, että palkkojen korotuksella ei voida elintasoa korottaa, niin se on myönteisenä puolena hallituksen tilille merkittävä.

Täällä on tämän keskustelun yhteydessä eräiden vasemmistopuolueittemme puhujien taholta ankarasti arvosteltu niitä, jotka ovat rohjenneet arvostella nyt vaikeana aikana toimeenpantuja monia sosiaalisia uudistuksia, jotka ovat osaltaan lisänneet

valtion menoja ja kansalaisten kantamaa verotaakkaa. En tahdo olla kohtuullisten sosiaalisten uudistusten vastustaja, ja myönnän, että ne ovat hyviä toimenpiteitä niitä henkilöitä kohtaan, jotka joutuvat näistä eduista osallisiksi. Mutta eri asialla sitten on, onko juuri silloin sopiva ajankohta sellaisille uudistuksille samanaikaisesti, kun valtiontalous sotakorvauksen ja jälleenrakennuksen johdosta on vaikeimmillaan, kun suuri joukko siirtolaisia vielä on vailla kattoa ja vakinaista ammattia ja kun valtavien osa maamme väestöstä, sen omilla konnuillaan työskentelevä väestö, maatalousväestö, jää kokonaan tässä suhteessa vaille minkäänlaista hyvitystä, vaikka sen osuus, varsinkin kotosen naisen, on käynyt entisestäänkin raskeammaksi. On silloin oikeus arvostella, onko tässä suhteessa seurattu oikeata ja tasapuolista jakoa eri kansalaisten ja kansalaispiirien kesken.

Mutta mennäkseni enempi yksityiskohtiin pyytäisin hallituksen huomiota kiinnittää tässä yhteydessä erääseen lakiin, joka sai alkunsa vuosi sitten ja josta sittemmin tuli eduskunnassa lapsilisälaki. Kun tämä laki lopullisesti eduskunnassa hyväksyttiin, oli se samalla myöskin jonkunlainen kompromissin tulos ja hyväksyttiin silloin toivomus, että hallitus antaisi kiireellisen lakiesityksen eduskunnalle, jolla pientyönantajat vapautetaan lapsilisälain aiheuttamasta 4 %:n palkanmaksun korotuksista. Kun ei vielä tähän mennessä hallituksen taholta tästä asiasta ole mitään kuulunut ja kun talousarviossakaan ei näy mitään merkkiä tähän viittaavista toimenpiteistä, niin tulee kysyneeksi: mitä hallitus aikoo tässä asiassa tehdä, vai eikö mitään? Jäämme mielenkiinnolla odottamaan hallituksen toimenpiteitä toivomuksella, että hallitus antaisi eduskunnalle sellaisen esityksen, jolla pääasiallisesti maatalous vapautettaisiin tämän tapaisesta menojen noususta, sillä maatalouden asema nykyisessä tilanteessa näyttää muodostuvan niin uhanalaiseksi, kuten täällä jo useissa puheenvuoroissa on osoitettu, ettei se kestä uutta verotusta, jota tämäkin laki tavallaan tietää.

Toinen asia, josta täytyy hallitusta jo tässä yhteydessä huomauttaa ja joka on myöskin samalla budjettikysymys, on se, ettei hallitus ole varannut määrärahaa kokonaisluovutusjärjestelmän mukaisiin yli-

luovutuksista aiheutuviin menoihin vuodelta 1947 ja 1948, vaikka näistä edellisen hallituksen puolesta on luvattu maksaa 1 markka ylituotetusta luovutusyksiköstä. Tämän palkitsemisen kautta on tahdottu kiihottaa tuotantoa ja vaikuttaa siihen, että mahdollisimman paljon saadaan tuotteita lailliseen kulutukseen. Ja tämä järjestelmä on kai suurin piirtein täyttänyt siihen asetetut toiveet. On sentähden aivan yllättävää, että hallitus yhtäkkiä peruuttaa maatalousväestöllemme annetut lupaukset. Tämä hallituksen toimenpide ei ole ollut herättämättä oikeutettua tyytymättömyyttä ja katkeruuttakin maatalousväestömme keskuudessa. Se on omiaan todistamaan nykyisen hallituksen kielteisyyttä maataloutta kohtaan, josta sitä on syytetty. Tässähän ei ole suuret summat kysymyksessä viljelijää kohden, sillä koko menohan rajoittunee noin 500 miljoonaan (Eduskunnasta: 700!) tai 700 miljoonaan, mutta kysymystä voidaan verrata viljelijöille maksettavaan jo luvattuun työpalkkaan. Miten hallitus luulisi jonkun muun väestöryhmän suhtautuvan vastaavanlaiseen tapaukseen, jos siltä osa luvatusista työpalkasta aiotaan pidättää. Eiköhän siitä olisi heti lakot ja rettelöt seurauksena.

Tätä asiaa yritti täällä herra kansanhuoltoministeri selittää, mutta selitys jäi kovin epätäydelliseksi, jopa harhaanjohtavaksikin. Herra kansanhuoltoministeri mainitsi, ettei ole mitään luetteloita, joiden perusteella voitaisiin näitä ylikuovutuksia maksaa. Nythän on kumminkin niin, että asia koskee luovutuskautta 1/7 1947—30/6 1948, jolta ajalta viljelijöiden on täytynyt tehdä täydet tilitykset kansanhuoltolautakunnille luovuttamistaan tuotteista, ja jos nämä ovat jääneet tekemättä tai jokin tuote luovuttamatta, ovat kansanhuoltolautakunnat soveltaneet jo pakotteita kieltämällä tällaisilta viljelijöiltä joitakin kansalaisille kuuluvia oikeuksia. Jos siis tällaisia luetteloita, joista kansanhuoltoministeri mainitsi, ei ole olemassa, johtuu se siitä, ettei niitä ole laadittu, vaikka kaikki aineisto ja materiaali kansanhuoltolautakunnilla on olemassa ja joka aineisto on viljelijöille osittain pakotteita käyttäen hankittu, kuten edellä mainitsin, joten ilmoitus siitä, ettei ole pohjaa näiden palkkioiden maksamiseen, ei ole oikea. Myöskin se kansanhuoltoministerin ilmoitus, että näiden palkkioiden

maksaminen on lopetettu sen takia, että viljelijöitä hyvitetään apulantamiljardilla, ei ole oikea sen tähden, että tämän palkkion maksamista ei mitenkään ole sidottu apulantamiljardiin. Se on asia erikseen jo senkin takia, että apulantamiljardista pääsevät osallisiksi ainoastaan alle 15 ha viljelijät, mutta tämä on luvattu kaikille viljelijöille. Jos siis hallitus luulee selviytävänsä tästä asiasta näin ylimalkaisilla ja epäpätevillä väitteillä, niin se on mielestäni erehdys. Se horjuttaa hallituksen arvovaltaa ja luottamusta siihen jo aivan alkuunsa, sillä se on lupauksen rikkominen maatalousväestöämme kohtaan. Siitä huolimatta vaikka maatalousväestömme on rauhallista, ei halua rettelöitä ja alistuu sitä kohdanneisiin epäoikeudenmukaisuuksiinkin, minä pyytäisin kumminkin tähän asiaan kiinnittää vakavaa huomiota niin hallituksessa kuin valtiovarainvaliokunnassakin sen aloitteen pohjalla, joka sinne on jätetty.

Täällä ed. Leikola mainitsi, että budjettiesityksessä ei ole kiinnitetty riittävä huomiota sairaala-asioiden hoitamiseksi. Tähän minäkin yhtyisin ainakin siltä kohdaltaan, mikä koskee piirimielisairaaloiden valtion-apuja, joissa on käynyt todellinen inflatio. Nythän on niin, että voimassa olevan lain hengen mukaisesti valtion pitäisi osallistua sanottujen sairaalain hoitokustannuksiin puolella eli 50 %:lla. Nykyinen valtion osuus tekee vain noin $\frac{1}{4}$ eli 25 %, joten kunnat joutuvat maksamaan erotuksen. Tästä on ollut seurauksena, että näiden sairaalain talous on heikentynyt, joudutaan käyttämään lyhytaikaista kallista luottoa, ja jäsenkunnat, varsinkin heikossa taloudellisessa asemassa olevat, joutuvat valtion laiminlyönnin takia kohtuuttomasti kärsimään. Tähän asiaan pyydän valtiovarainvaliokunnan kiinnittämään myöskin huomiota asian siellä tullessa esille.

Ed. Laine: Herra puhemies! Tarkoitukseni ei ollut käyttää puheenvuoroa tässä lähetekeskustelussa. Mutta kun herra kansanhuoltoministeri eilisessä iltatunnossa piti toisen suuren puheensa, jossa samoin kuin hänen ensimmäisessä puheessaan esiintyi sellaisia lipsahduksia, että kuulijat ja puheen selostuksen lukijat saavat asioista aivan väärän kuvan, ei tätä voi sellaisenaan sivuuttaa.

Ministeri Toivonen ei ole vaivautunut tutkimaan viljanhintapolitiikkaa, vaikka hänen tämän alan ylimpänä valvojana pitäisi tästä olla hyvin selvillä ja olisi ollut tilaisuus monivuotisena saman ministeriön osastopäällikkönä perehtyä asiaan. Ministerin aikaisemmassa puheessa mainittiin kotimaisen viljan hinnaksi n. 20 markkaa kilolta, mutta hän tunnusti, että „repliikki oli hieman epätarkka”. Hänen eiliset repliikkinsä eivät enää olleet „hieman epätarkkoja”, kun hän pääsi sellaisiin viljan hintoihin kuin Etelä-Suomessa 26:40 ja Pohjois-Suomessa 27:45 kg:lta, tässä oli jo paljon epätarkkaa.

Ministeri Toivonen on pitänyt esitelmän Suomen liikemiesyhdistyksen kokouksessa ja tästä hänen esitelmästään Maataloustuottajain Keskusliitto on antanut seuraavan lausunnon (Ed. Jokinen: Olisi pitänyt puhujan pitää se esitelmä!): Valtion viljavarasto maksaa nykyisin kotimaisesta vehnästä 14:50 kg, rukiista 13:75 ja ohraa 12:80. Myydyn leipäviljan keskihinnaksi voidaan näin arvioida 14 markkaa kilolta. Tuottajan itsensä käyttämä vilja on kuitenkin hinnoitettava samaksi kuin varsinaisten kuluttajain eli 10 markaksi, jonka hinnan ministeri Toivonenkin mainitsi esitelmässään. Kauppaan tulevan kotimaisen viljan määrä voidaan arvioida 145,000 tonniksi vuodessa ja viljelijöiden omassa taloudessa käytetty 180,000 tonniksi. Keskihinnaksi tulisi tämän mukaan 11:80 kilolta. Mutta sitäpaitsi valtio maksaa erikseen, ei siis kaupan yhteydessä, osasta tuotantoa n.s. tuotantopalkkiota. Tähän palkkioon on arvioitu kuluvan varoja vuodessa 650 milj. mk eli keskimäärin 2 markkaa kilolta. Kotimaisen leipäviljan lopulliseksi keskihinnaksi tulee siten 13:80 kilolta. Eikö tämä ole jo aivan toista kuin ministeri Toivosen numerot? Nyt täytyy kysyä, minkä vuoksi hän uudelleen esittää tällaisia satumaisia lukuja. Eikö niitä repliikkejä olisi voinut jo viimeinkin tarkistaa. Hän kyllä mainitsi turvautuvansa valtion viljavaraston tiedonantoihin. Jos niin on, on syytä epäillä, ettei hän olisi saanut korkeampaa arvomerkintää kiertokouluaiakana luetun käsitämisestä (Eduskunnasta: Laineella se on kiitettävä!). Eikö ministeri Toivonen to-

siaan tiedä, mitä tuohon tuotantopalkkioon kuuluu? Että tuo 3 markan syöntipalkkio alle 10 hehtaarin tiloille sisältyy jo tuohon 2 markan tuotantopalkkioon, ja eikö hän tiedä sitäköän, että 1 markan kuljetusavustus tulee kuluttajan hyväksi eikä hyödytä siis tuottajaa. Vehnän kohdalla hänen yhteenlaskunsa on täysin arvoitus. Loppukilohinnaksi on saatu 26:40 ja Pohjois-Suomessa 27:45. Vaikka tästä poimitaan nämä kaikki luvut, tähän kuulumaton 3 markan syöntipalkkio, joka, kuten jo mainittiin, sisältyy tuotantopalkkioon, ja kuluttajan hyväksi tuleva 1 markan kuljetusavustus, saadaan loppusummaksi 19:90. Kun tästä poistetaan ne summat, jotka eivät tule maanviljelijän hyväksi, jää myyntihinnaksi keskimäärin 14 mk kg:lta ja kotikulutus huomioiden 11:80. Mutta jos minä oikein ymmärrän ministeri Toivosen logiikkaa, niin hänen päässään on pyörinyt niitä lukuja, joita valtio suorittaa leipäviljan osalta kuluttajain puolesta, ja ne on sekoitettu tähän samaan laskelmaan. Valtiohan on maksanut kuluttajain käyttämästä ulkomailta tulleesta viljasta n. 7 markkaa kg:sta ja kotimaisesta 4 markan tukipalkkion, jonka lisäksi tulee 1 markan kuljetusavustus, joka erä on edellä jo vilahdellut, mutta tilikirjan väärälä puolella.

Nämä ovat sellaisia lukuja, jotka tekevät sen, että kuluttajille valtio luovuttaa viljan 10 markalla kilon ja joka tuntuu valtion budjetin raskaana painona viime ja edellisenä vuotena vieden useita miljardeja markkoja. Myöhemmin näiden viljatuotteiden hinnat, ennenkuin ne ovat kuluttajilla, nousevat niin korkeiksi, että näistä summista, vähittäishintaeristä maanviljelijän osuus on vain noin 30 % ja eräistä, kuten vehnästuotteista, paljon tämänkin alle.

Niihin tenttikysymyksiin, joita maalaisliiton edustajat eilen esittivät hallituksen maatalouspolitiikasta, antoivat ministerit Lepistö ja Toivonen vastauksen. Olemme tyytyväisiä, että hallitus näin paljasti sitä verhoa, joka sen maatalouspoliittisia suunnitelmia on peittänyt. Mutta mitä näihin vastauksiin tulee, niin ne eivät läheskään joka suhteessa ole tyydyttäviä. Niinpä herra maatalousministeri puhui varsin laajasti tuotannon kohottamissuunnitelmista, mutta vaikenen melkein kokonaan toisesta

yltää tärkeästä kysymyksestä, nimittäin maatalouden hintakysymyksestä. Herra maatalousministerin puheenvuoron teemana oli: sadon nousu parhaiten palkitsee maanviljelijän vaivat. Tämä on kuitenkin yksipuolinen käsitys, koska asia on kerran niin, että mitään tuotantoa, joka tuottaa tappiota, ei voida pitemmän päälle jatkaa. Sadon nousu palkitsee yleensä vaivat vain sillä edellytyksellä, että hinnat pysyvät siedettävällä tasolla. Jos sadon noustessa esim. 10 %:lla hinnat laskevat 20 %:lla, mikä on hyvin mahdollista, ei nousu palkitsekaan vaivoja, vaan maanviljelijän palkka laskee. Siksi me olemme tiedustelleet hallituksen hintapoliittista ohjelmaa, mutta sitä ei herra maatalousministeri selvittänyt, ainakaan riittävän perusteellisesti. Me olemme kaikki kyllä sitä mieltä, että tuotantoamme on nostettava ja myytävä kotimaisia tuotteita niin halvalla kuin mahdollista, mutta raja siinä aina on, ja se on: hintojen on vastattava kulloinkin vallitsevia keskimääräisiä tuotantokustannuksia. Jos näin ei tapahdu, maanviljelijän palkka jää alhaisemmaksi kuin muiden kansalaisten. Tämä on sellainen ydinkysymys, jota ei voida kiertää, vaan siihen on kanta määriteltävä. On esimerkiksi aivan järjetöntä jatkaa asutustoimintaa, jos ei turvata kotimaisen maataloustuotannon hintaedellytyksiä.

Kuluneen syksyn kokemukset ovat tehneet maanviljelijät levottomiksi. Hallituksen täytyy olla tästä tietoinen ja sen velvollisuus on ryhtyä toimenpiteisiin maatalouden tulevaisuuden turvaamiseksi. Vanha sanonta kuuluu: Mitä ihminen ymmärtää, sitä hän myös rakastaa. Edellämainitut ministerit heidän laskuesimerkkiensä ja muiden esitystensä perusteella arvioiden eivät ymmärrä tätä väestönosaa. Heidän laskuesimerkkiensä ja puheensa sävy yleensä todistaa selvästi tämän, jonka edellä mainitsin.

En puutu tämän laajemmin budjettiinempää kuin talousasioihinkaan, mutta en ole voinut kokonaan sivuuttaa niin virheellistä ja harhaanjohtavaa puhetta, kuin erikoisemmin herra kansanhuoltoministeri täällä esitti.

Ed. Oksala: Herra varapuhemies! — Tavallisesti talousarviokeskustelu on sellainen, että siinä käsitellään valtion taloudellisia kysymyksiä ja myöskin poliittisia ky-

symyksiä. Niin on myöskin tämän erittäin pitkän talousarviokeskustelun kuluessa tapahtunut. Tilanne on kuitenkin tällä hetkellä vähän poikkeava aikaisemmista tilanteista ja myöskin jonkin verran outo. Syynä siihen on ilmeisesti se, että meillä on nyt kapealla vähemmistöperustalla lepäävä hallitus, joka tuntuu olevan melko lailla arka arvostelusta ja pitää kiinni tiukasti omista periaatteistaan. Kun näin oikeistolainen tulee nyt puhumaan, niin ei tiedä näissä oloissa, mitenkä oikein sanansa asettaisi, jotta ei loukkaisi kunnioitettua esivaltaa ja hallitusta. Jos vähänkin arvostele hallitusta, niin tuntuu siltä, että se ei ole hyvä, vaan se herättää hallituksessa ja hallituksen kannattajissa, hallituksen äänenkannattajissa melko tiukkaa vastarintaa. Pari päivää sitten julkaisi hallituksen pää-äänenkannattaja kirjoituksen, jossa se kevyellä ja sanoisinko myös kömpelöllä tavalla takertui minun antamaani lausuntoon verolakiesityksen johdosta ja kysyi, että voiko ed. Oksalaan ja yleensä kokoomukseen luottaa (Eduskunnasta: Ei voi!). Tulos oli aivan näin: ei voi. (Eduskunnasta: Oikea vastaus!). Mutta kuitenkin minä sanon, että kun Suomen kansa minun lausuntoni on lukenut ja vertaa sitä sitten tähän kolmen nuolen kirjoitukseen Suomen Sosialidemokraatissa, niin Suomen kansa luottaa minuun ja kokoomukseen, sillä oikeus ja totuus on juuri se, mihinkä me pyrimme, on ainoa todellinen ratkaisu sille kysymykselle.

Tästä minä vain mainitsen sen tähden, että se on osoituksena siitä, kuinka arka hallitus on arvostelevalta lausunnosta, joka poikkeaa hallituksen linjalta. Mutta toiselta puolen, jos me kokoomuslaiset taas annamme tunnustuksen hallitukselle, niin silloin nämä äärimmäisen vasemmiston miehet sanovat, että niin, siinä sen näette, se on kokoomuksen tukema hallitus, se saa tukensa oikealta ja tottelee isäntiensä ääntä (Vasemmalta: Aivan oikein!). Mitä me näin ollen voimme puhua. Asiallisesti katsoen meidän pitäisi olla hiljaa ja katsella kuinka muut hoitelevat asioita. Mutta kun me emme voi sitä tehdä, me katsomme olevamme velvollisia sanomaan mielipiteemme varsinkin, kun me olemme huomanneet menneiden vuosien aikana, että sivussakin ollen meidän mielipiteemme ovat monta asiaa johtaneet oikealle tolalle, niin me

emme nytkään voi olla hiljaa, vaan meidän täytyy lausua kantamme niistä kysymyksistä, jotka ovat esillä ja joista näin talousarviolähetekeskustelussa voi puhua. Sen vuoksi minäkin nyt myöhäisenä iltatuntina tahdon jonkun hetken eduskunnan aikaa kuluttaa. (Vasemmalta: Tarpeetonta!)

Aluksi myönnän hyvin kernaasti, että nykyinen hallitus ei ole voinut mitään ihmeitä saada aikaan talousarviossakaan, sen valta-aika on ollut niin lyhyt. Talousarvio ilmeisestikin perusosiltaan laadittiin edellisen hallituksen aikana ja nykyinen hallitus näinä parina kuukautena on vain voinut suorittaa jonkinlaisen loppusilauksen ja antaa sille vähän omaa tuntuaan. (Ministeri Hiltunen: Kyllä se laadittiin nykyisen hallituksen aikana!) Mutta kuitenkin voidaan ja on tarpeellistakin vähän tarkastaa, mitä nykyinen hallitus lupasi taloudellisissa oloissa ja onko niitä lupauksia edes mahdollisuuksien mukaan voitu ottaa talousarviossa huomioon. Hallituksen ohjelma talouspoliittisella alalla sisältää yksiä ja toisia hyviäkin asioita, mutta se sisältää myöskin sellaisia asioita, joita me täällä oikealla emme voi hyväksyä, mutta myöskin sellaisia asioita, joita hallitus itseskään ei ilmeisesti ole pyrkinyt täyttämään. Hallituksen talouspoliittisessa ohjelmassa sanotaan: „Valtion menoja vähentämällä ja verotusta oikeudenmukaistamalla hallitus pyrkii helpottamaan niiden kansalaisten asemaa, jotka nykyisissä olosuhteissa elävät ahtaimmassa taloudellisessa puristuksessa. Valtion omaan tuotanto- ja liikeyritystoimintaan hallitus tulee suhtautumaan ennakkoluulottomasti ja kehittämään näitä tarkoituksenmukaisuutta silmällä pitäen samalla laajentaen tätä toimintaa mahdollisuuksien mukaan uusille aloille, milloin se osoittautuu maan kokonaisuutensa kannalta tarpeelliseksi tai välttämättömäksi.”

Tämän mukaan siis hallitus olisi pyrkinyt vähentämään menoja. Ohjelmassaan niin se lupasi. Minun täytyy kuitenkin sanoa aivan niinkuin ministeri Hiltunen äsken, että tämä talousarvio on jokseenkin yhtä suuri kuin edellisetkin talousarviot. Vuoden 1946 menot olivat, niinkuin muistetaan, noin 104 miljardia, 1947 menot kai olivat siellä 100 miljardia, ja tämän vuoden niinikään ja ensi vuodeksi tulee olemaan myöskin siellä 100 miljardin korvissa. Siis yleensä on pysytty tässäkin talousar-

viossa sillä tasolla, missä aikaisemminkin oltiin ja siis tämä lupaus valtion menojen vähentämisestä on ainakin tällä kerralla jäänyt lunastamatta. Tietysti voi hallitus sanoa, että meillä ei ollut aikaa, mutta kuukaudessakin pyyhkii aika paljon pois, kun ei tarvitse uutta panna tilalle. Olisi ehtinyt sentään vähentää menoja, jos olisi ollut todella siihen halua, niinkuin ohjelmassa luvattiin. (Ed. Lahtela: Miltä kohdalta?) Minä ymmärrän, että herra valtiovarainministeri kysyy minulta heti, mistä kohtaa siitä olisi voitu vähentää, vai ed. Lahtelako se kysyi? (Eduskunnasta: Ed. Lahtela!) Minun täytyy myöntää, että valtion menot ovat todella niin sidottuja laeilla ja asetuksilla, niinkuin täällä on usea puhuja maininnut, että vähentämisen olisi täytynyt tapahtua ainoastaan näitä lakeja ja asetuksia muuttamalla. (Eduskunnasta: Turhaa siitä sitten on puhua!) Ja olisinkin toivonnut, että hallitus olisi ryhtynyt tähän toimenpiteeseen. Meillä on sellaisia menoja, jotka voidaan vaarantamatta pienentää ja jotka, eräät niistä, ovat senlaatuisia, että niitä ei välttämättä nyt tarvittaisikaan. Mutta on ilmeistä, että tämmöisiin toimenpiteisiin hallitus ei ole uskaltanut ryhtyä, sillä se pelkää arvostelua varsinkin vasemmalta sivustaltaan ja sen vuoksi ei uskalla kajota mihinkään sellaiseen, jota voitaisiin edes väittääkään, että se on epäsosiaalista ja epäkulttuurista taikka joltain muuta epäedistyksestä (Eduskunnasta: Ja vasemmisto väittää yksinomaan totuutta!). Näin ollen meidän täytyy pitää tätä talousarviota aivan normaalina talousarviona ja jäädä vastaisuudessa odottamaan toimenpiteitä valtion menojen vähentämiseksi. Niitä minä ainakin hartaasti toivon tulevan ja olen vakuutettu siitä, että jos niihin ryhdytään, niin maan taloudellinen tila paranee.

Tämä talousarvio, 100 miljardin markan talousarvio, on meidän kansantaloudellemme liian suuri. Se on vesipää, siitä ei päästä minnekään (Eduskunnasta: Mikä on kohtuus?). Se on myöskin todistettu täällä talousarvion liitteessä sivulla 450, jossa asiantuntijat sanovat, että meidän talousarviomme kautta ohjataan ostokykyä kaksi kertaa enemmän kuin aikaisemmin. Ei ainoastaan valtion rahataloudellinen tila, vaan myöskin kansantaloudellinen etu vaatisivat toimenpitei-

siin ryhdyttäväksi talousarvion suuruutta alaspäin painettavaksi. Minä olen jotakuinkin varma, että siihen tullaan pakotetuksikin aikanaan. Minä luulen, että valtiovalta, niinkuin muukin kansantalous joutuu sen tosiasian eteen, että näitä menoja, joita talousarvio sisältää, on melko voimakkaasti alennettava. Ja että epäterveitä ilmiöitä tälläkin hetkellä, vaikkakin tuntuu jonkinlainen taloudellinen linna rauha vallitsevan, on olemassa, siitä on minusta selvänä todistuksena esim. seteliston äärettömän suuri määrä. Meillähän on pitkälti yli 28 miljardia markkaa seteleitä liikkeessä, joka osoittaa kuumetta talouselämässä. Ja se kuume johtuu aivan ilmeisesti siitä, että julkinen talous sitoo niin suuria määriä kansakunnan työtä ja tuotantoa, että se ei pysy käynnissä ilman erikoisia rasva- ja voiteluainoksia.

Kun ajattelee tällä hetkellä, mitenkä meidän taloutemme lähitulevaisuudessa kehittyä, niin kiintyy huomio entistäkin enemmän siihen, että se riippuu kokonaan tuotannosta. Kaikki riippuu siitä, mitä me jaksamme tuottaa ja mitenkä me osaamme ja jaksamme ulkomaille myydä (Eduskunnasta: Oikein!). Minä luulen, että ei ole kenellekään tuntematon asia tässä salissa, että tällä hetkellä esim. sahateollisuuden hinnat maailmanmarkkinoilla ovat niin paljon laskeneet, että sahateollisuus on melkoisen suurissa vaikeuksissa (Vasemmalta: Tilapäinen ilmiö!). Toivotavasti, mutta kukaan ei sitä vanno. Tiedetään myöskin ainakin eräissä piireissä, että viime kuun lopulla Amerikassa Ruotsi alensi selluloosan hintaa 15—18 % saadakseen kaupat käyntiin. Se merkitsee 15—18—20 %:n selluloosan hintojen alentamista myöskin suomalaisille tuotteille. Jos samaan aikaan työpalkat, rahat, kaikenlaiset muut sosiaaliset kustannukset omassa maassa nousevat ja hinnat maailmanmarkkinoilla painuvat, niin mikään ei voi meillä estää talouspulan syntymistä. Me joudumme silloin sellaiseen tilanteeseen, että metsiä ei voida ostaa eikä metsiä voida kaataa ja kuljettaa eikä metsätöitä siis suorittaa. Tämä tilanne, joka ei ole mitään kuvittelua, mutta joka on totuus, on sen laatuinen, että sen täytyisi ymmärtääkseni panna meidät ajattelemaan, mitenkä me tämä vaihe voitetaan ja mitenkä tästä eteenpäin päästään. Minä

myönnän kyllä ja kaikki te tiedätte, arvoisat edustajat, että nyt on puunjalostusteollisuudella verrattain hyvät raaka-aineverastot, että ne voivat toimia määrätyn ajan eteenpäin, vaikkapa uuden raaka-aineen hankinnassa olisi ja tapahtuisikin häiriöitä. Mutta pitkänpäällehen se ei mene. Sen tähden pitäisi pyrkiä kaikin voimin siihen, että tuotantokustannukset eivät nousisi, palkat eivät nousisi, korko saataisiin alemmaksi ja että työteho kohoaisi. Ellei näin tapahdu, niin on yksi ainoa keino jäljellä, se on Suomen valuutan arvon muuttaminen. Se on hyvin ikävä keino, keino, jota tulee luonnollisesti meidän viimeiseen asti välttää (Ed. Murto: Sahakapitalistien tunnus!). Voi hyvä Murto, missä meillä on ne sahakapitalistit? Suomen valtio on suurin sahakapitalisti, mutta hyvin vähän näkyy tuloja tässä kirjassa (Ed. H. Simonen: Mutta kuitenkin!). Missä ja paljonko? (Ed. Simonen: Oksala on hyvä ja katso!). Tässä salissa on turha käyttää näitä sanoja, joita käytetään siellä massoille. Niin, me emme kukaan mielellämme menisi korottamaan ulkomaisten valuuttojen arvoa, vaan toivoisimme viimeiseen asti, että se ankkuri, jota vakava markan arvo merkitsee, pysyisi edelleenkin voimassa ja vakavoittaisi meidän talouttamme. Näiden vaarojen edessä joutuu varmaankin jokainen ajattelemaan hyvin vakavasti, mitä tehtävä on ja minä luulin, että mitä enemmän me itse kukin tästä ajattelemme, sen enemmän me tulemme myöskin yksimielisiksi monen monista kysymyksistä. Aina kahviverosta alkaen kaikki riippuu siitä mitä me voimme viedä. Yksinomaan viennin, siis valuuttaa hankkivan toiminnan avulla meidän taloutemme pysyy pystyssä, niin yksityisten kuin valtionkin talous.

Jos minä käyn muutamiiin erikoisiin asioihin talousarviossa käsiksi, niin minäkin tulisin siihen kysymykseen, josta täällä eräs edeltäjä puhui, nimittäin yhteen uuteen suureen rasitukseen, joka on talouselämälle annettu, nimittäin lapsilisälaki. Jo silloin kun tätä lapsilisälakia laadittiin, minä ehdotin täältä tältä samalta paikalta, että lapsilisää ei maksetaisi ensimmäisestä, yhdestä lapsesta, vaan että Suomen isät ja äidit ovat sen verran toimeliasta väkeä, että yhden lap-

sen ne omalla kustannuksellaan pystyvät hoitamaan. Eduskunta oli silloin niin sosiaalinen, että se hylkäsi nämä ajatukset ja valtio määrättiin maksamaan niin rikkaalle kuin köyhällekin jo ensimmäisestä lapsesta 600 markkaa kuukaudessa. Mikä on seuraus? Seuraus on se, että lähes 7 miljardia markkaa yhdessä kansaneläkemaksun korotuksen kanssa täytyy kerätä jo muutenkin köyhtyneeltä tuotannolta. Minä olen koettanut ottaa yhteyden moniin yrittäjiin, kauppiaisiin, pienteollisuuteen, käsityöläisiin ja kaikki vakuuttavat yhdestä suusta, että nyt 4 %:n perintä työpalkoista merkitsee heille suurin piirtein kaksinkertaista veroa siihen nähden, kun he ennen maksoivat 500 markkaa kuukaudessa sellaiselle työntekijälle, jolla oli yksi lapsi. En yhtään ainoata yrittäjää miltään alalta ole vielä löytänyt sellaista, joka sanoisi, että tämä 4 %:n maksu työpalkoista olisi pienempi kuin suoranainen 500 markan avustus lasta kohti työntekijälle. Näin ollen työnantajat kaikki, ei yksin maataloudessa, vaan kaikki muutkin pienet työnantajat, ovat joutuneet uuden puristuksen alaiseksi. Kukaan meistä ei tiedä, kuinka paljon valtio joutuu loppujen lopuksi maksamaan näitä lapsilisä. On laskettu niitä summia, joita valtio muka joutuu maksamaan, mutta todellista tietoa niistä ei ole. Jos olisi silloin, kun tämä lapsilisälaki laadittiin, jätetty ensimmäiset lapset, yksilapsiset perheet ulkopuolelle tätä lisää, niin olisi voitettu muistaakseni 3 miljardia markkaa. Se merkitsee lähes puolet kaikista lapsilisistä. Sen sosiaalisen innostuksen vallassa, mikä täällä silloin taas vallitsi, tehtiin tällainen lakitekele, joka nyt painaa ankarasti kaikkia yrittäjiä, maanviljelijöitä, ammattilaisia, pieniä käsityöläisiä j. n. e. Ja mistä ne ottavat nämä rahat? Ei mistään muualta kuin lisäävät nämä kustannukset tuotteittensa hintoihin. Ja taas on yksi tekijä nostamassa hintatasoa (Eduskunnasta: Se alkoi viime syksynä jo!). Tässä samassa yhteydessä, kun kannetaan lapsilisämaksuja 4 %:a, kannetaan yksi prosentti rajoittamattomasti myöskin kansaneläkemaksua. Mitä menoja näillä rahoilla, joita laskeetaan tulevan 1,380 miljoonaa markkaa, mitä menoja niillä peitetään, se on ainakin minulle täydellinen arvoitus (Edus-

kunnasta: Poliittisten johtajien eläkelaitos!). Kun katsoo kansaneläkelaitoksen tilejä, niin huomaa, että siellä pyöritellään hyvin useita miljardeja tavalla, jota ainakaan ei suuri yleisö eikä tämä eduskuntakaan paljoakaan tunne ja sellaiseksi hyödyksi valtiolle, josta meillä on hyvin vähän tietoa. Sen vuosikertomuksen mukaan, joka on kaikille meille jaettu, olivat kansaneläkelaitoksen hallintokulut, palkat, yleiskulut ja korvaus posti- ja lennätinlaitokselle, piiritarkastajat ja muut kulut 66.6 milj. markkaa. Samaan aikaan se jakoi Suomen kansalle eläkkeitä 86 milj. markkaa, siis 20 milj. markkaa enemmän kuin se itse söi. Tämä laitos on jo niin vanha, se on jo niin monta vuotta ollut toiminnassa ja se käyntelee niin suuria summia — sen bilanssihan päättyy lähes 8 miljardiin — että on syytä hyvin vakavasti kysyä mihinkä menee taas tämä lähes puolitoista miljardia, joka nyt uutena maksuna tämän laitoksen käytettäväksi kerätään.

Varsinkin on syytä tavallista tarkemmin seurata tämän laitoksen toimintaa, kun aivan äskettäin oli julkisuudessa tietoja, että tämä laitos ajattelee ryhtyä perustamaan uutta rakennusliikettä, samalla kun kansaneläkelaitokselle ruvetaan Helsingissä rakentamaan uutta taloa. Kun näin suuri miljardiliike alkaa talon rakennuksen, niin sille ei kelpaa kukaan muu rakentamaan kuin se itse. Se on suunnitellut, niin sanotaan tässä uutisessa, yhdessä Sakon, Hakan ja KK:n kanssa osakeyhtiön perustamista, jonka osakepääomaksi minun tietämäni mukaan on ajateltu 4 miljardia markkaa. Tämän johtokunnassa olisi kaksi näiden liikkeiden edustajia ja kaksi eläkelaitoksen edustajaa, joista aina toinen olisi puheenjohtaja. Tämä uusi tuleva rakennusliike ajatteli, en tiedä, ehkä on toteuttanutkin sen, lähettää heti insinöörin ostamaan Amerikasta asti koneita. Kaikkihan matkustavat Amerikkaan nykyään. Sieltä suunniteltiin ostettavaksi 75 milj. markalla, niin sanotaan lehdissä, eikä sitä tietoa ole peruutettu, ostettavaksi koneita. Samaan aikaan ovat kaikki maan urakoitsijatoiminimet pyytäneet pyytämästä päästyään Amerikan valuuttaa saadakseen ostaa vaatimattomilla summilla Amerikasta rakennuskoneita (Ministeri Hiltunen: Ei se tule saamaan Kansaneläkelaitoskaan!). Suurin osa niistä anomuksista on hylätty. (Mi-

nisteri Hiltunen: Ei Kansaneläkelaitoskaan tule saamaan!). Se on oikein, se on oikein. Silloin, jos Kansaneläkelaitos ei saa tätä yhtiötä perustaa, niin sitten minä lopetan puheen tältä osalta. Minä kiitän, jos hallitus on näin terveellä kannalla.

On vielä toinenkin valtion liikelaitos, joka sopsi ottaa tarkasteltavaksi, nimittäin paljon puhuttu Ravintokeskus eli valtion kuppila. Tässäkin talousarviossa on sille varattu 67 milj. markkaa. Viime vuonna tältä paikalta minä sanoin, kun sille myönnettiin 84 milj. markkaa, että ne 84 miljoonaa varmasti menevät, mutta kuinkahan on niiden 84 miljoonan markan tulon kanssa, jotka oli merkitty tulopuolelle. Minä luin hyvin tarkasti hallituksen esityksen tältä kohdalta, mutta siinä ei mainittu yhtään, minkälaisia tuloksia tämä kuppilaliike tältä vuodelta mahdollisesti tuottaa. Nyt kun elintarviketilanne on sentään maassa parantunut ja kun me saamme nyt melkein vapaasti kaikkea ja toivottavasti siinä suhteessa parannus edelleenkin jatkuu, niin kaiken järjen nimessä lopetetaan nyt tämä kuppilaliike. Sehän on kaikkea selvää ajattelua vastaan, että valtio pitää kuppilaa, kun jokainen työmies saa ostaa vapaasti, missä hän tekeeikin työtä, melkein mitä haluaa elintarvikkeita. Silloin vapautuu muutamia henkilöitä valtion leivistä ja menot myöskin pienenevät. Tämä on yksi hurskas toivomus ja minä odottaisin, että ministeri Hiltunen voisi tässäkin sanoa, että niin tapahtuu. Minä lopetan taas puheeni tältä kohdalta (Ministeri Hiltunen: Valittavasti en voi sanoa!). Valitan.

Myöskin yksi liike, joka joutaisi muinaisuuteen, on Valtion Polttoainekeskus (Eduskunnasta: Entä Alkoholi- ja liike?). Se on liike, jonka hankkimat puut eivät ole tulleet yhtään halvemmiksi kuin aikaisemmin valtion rautatien hankkimat, päinvastoin, ja yleensä sekin nyt, kun polttopuutavaraa on saatavissa melko runsaasti, joutaisi pois, jolloin taas vapauduttaisiin suuresta määrästä turhia ja tarpeettomia virkamiehiä, ja minä luulen, että halotkin tulisivat ainakin yhtä halvoiksi, kuin ne ovat nyt. Luulenpa, että ne tulisivat halvemmiksikin ja olisivat parempia. (Vasemmalta: Ja välityspalkkiot Metsäliitolle!).

Sitten minä huomautan eräästä seikasta, joka kyllä pistää varmaan jokaisen edustajan silmään, että tässä talousarviossa on

kahdelle valtionvoittoiselle osakeyhtiölle ehdotettu annettavaksi lainoina toistatuhatta miljoonaa markkaa. Nykyisissä oloissa, jolloin rahan saanti on vaikeata rahan puutteen takia, käsittää kyllä, että valtio joutuu hyvin suureen kiusaukseen auttaa niitä osakeyhtiöitä, joissa se omistaa osake-enemistön. Mutta ei voi olla aivan terve se ilmiö, että silloin, kun valtio itse ottaa lainaa, niin se myöskin lainaa muille. Kyllä olisi täytynyt koettaa viedä asiat siihen, että nämä osakeyhtiöt, joilla kuitenkin on reaaliomaisuutta äärettömän paljon, että ne olisivat voineet saada rahaa jostain muualta ja valtion talousarviota olisi voitu tältäkin osalta keventää. Niinkuin sanottu, tämä on yhtenä pienenä todisteena siitä, kuinka valtion tuotantokoneisto aina pyrkii rasittamaan talousarviota ja valtion taloutta, vaikka tarve olisi tervekin. Samaa on sanottava typpitehtaan perustamisesta, joka on ehkäkin tarpeellinen ja hyvä tehdas, mutta johonka, minä luulen, varoja nyt ei riitä. Minusta tuntuu siltä, että varoja ei riitä tähän tarkoitukseen jo senkään takia, että insinööri Lax äskettäin sanomalehdissä antoi tietoja siitä, että nykyäänkin valmiiksi suunniteltujen vesivoimalaitosten rakentaminen vaatii useita miljardeja markkoja, joidenka hankkimisesta ei ole mitään tietoa. Ne ilmeisesti myöskin aikanaan kääntyvät valtion puoleen, jos nimittäin ei ruveta jarruttamaan tätä vesivoimalaitosten rakentamista ja kun muualta eivät saa, niin ilmeisesti valtio taas antaa niillekin rahaa. Mitenkä me silloin voimme ryhtyä perustamaan uutta teollisuuslaitosta, joka vaatii satoja miljoonia sek. Minusta olisi tätä asiaa tarkoin harkittava ennenkuin siihen mennään.

Kun minä sitten olen tästä talousarviosta puhunut näinkin pitkälle, niin minä voin siirtyä vähän puhumaan politiikkaa (Naurua. — Vasemmalta: Mitä se tähän kuuluu — Eduskunnasta: Joko!).

Silloin kun nykyinen hallitus muodostettiin, niin heti SKDL:n sanomalehdistö riensi ilmoittamaan, että se on kokoomuksen suunnittelema hallitus ja se tottelee kokoomuksen käskyjä. Täällä on minulla Työkansan Sanomat 1 päivältä elokuuta, jossa sanotaan, että tämän nykyisen hallituksen tarkoituksena on avata tie vanhaan taantumukselliseen sisäpolitiikkaan ja Neuvostovastaiseen ulkopolitiikkaan ja lopuksi sano-

taan, että „Suomessakaan ei oikeistososialidemokraattien kolmannen tien hallituksen vakinaisena tehtävänä ole muuta kuin auttaa taantumusporvaristo valtaan”. Minä suomentaisin tämän niin, että nykyinen hallitus koettaa auttaa meitä kokoomukselaisista hallitukseen ja valtaan. Eikös se näin ole ajateltu (Hilpeyttä.)? Nyt on kuitenkin äskeinen menneisyys osoittanut, että me olemme olleet hyvin rauhallisessa oppositiossa jo monta vuotta. Me olemme istuneet täällä ja arvostelleet kolmen suuren yhteistä hallitusta monen vuoden aikana. Emme ole edes tehneet yhtään välikysymystä. Mitä välikysymyksiä on tehty, niin sen ovat herrat tehneet keskenään, kyselleet toinen toisiltaan. Me emme ole pyrkineet kaatamaan hallitusta itse emmekä ole yrittäneet juuri muidenkaan kanssa auttaa sitä kaatamaan. Mutta kuinkas nyt, kun muodostettiin tämä uusi työväenhallitus? Kun se saatiin valmiiksi, niin heti menivät SKDL:n puheenjohtaja ja arvoisa maalaisliiton puheenjohtaja jälkiripille pääministerin luokse puhumaan, että mitenkähän olisi, voitaisiinko jotenkuten päästä mukaan (Hilpeyttä.). Tämän päivän lehdissä mainitaan, että on ollut taas neuvotteluja näiden kahden puolueen välillä, joissa ilmeisestikin on puhuttu muustakin kuin kauniista ilmoista tai Uuden Testamentin 400-vuotisjuhlasta tai jostakin muusta selaisesta. Nämä ilmiöt osoittavat, että ei meillä ole mitään halua valtaan eikä meitä tarvitse sinne auttaa (Äärimmältä vasemmalta: Teeskentely!). Me olemme mielellämme sen ulkopuolella. (Äärimmältä vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!).

Mutta täällä on sitten, tämän saman julistuksen lopussa, että „taantumusvoimien tukeen nojautuvan vähemmistöhallituksen tilalle työätekevän kansan etuja ajava demokraattinen hallitus. Kansandemokraatit mukaan hallitukseen.” Kenellä sinne on halu? (Naurua.) Meillä ei ole sinne halua. Kuka sinne hallitukseen niin pyrkii? „Kansandemokraatit hallitukseen!” Ei siis ole mikään tehtävä nykyiselle hallitukselle auttaa meitä sinne. Meillä ei ole sinne halua. Ja minä sanon senkin, että vaikka 3 päivänä samaista elokuuta niin suuri ja arvovaltainen yhtymä kuin SKDL:n liittoneuvosto sanoo julkilausumassaan, että „oikeistososialidemokraattinen hallitus on muodostettu

äärimmäisen oikeiston suunnitelmien mukaisesti ja sen tukeen nojautuen", niin minä sanon, että sekään ei pidä paikkaansa. (Eduskunnasta: Kyllä pitää paikkaansa!) Meillä ei ole ollut minkään valtakunnan suunnitteluja tämän, enempää kuin sen edellisenkään, hallituksen aikaansaamiseksi eikä sen kaatamiseksi, emmekä me tarjoakaan heille tukea. Me olemme aivan kylmästi irti niin tästä kuin edellisestäkin hallituksesta. (Eduskunnasta: Ettekö uskalla kaataa?) Kyllä me uskalamme silloin kun aika tulee. Näin on todella asia ja koko se poliittinen pajunköysi, mitä nyt syötetään päivästä päivään siitä, että nykyinen hallitus on milloin minkin taantumuksellisen ryhmän ja porvareiden tuki ja niiden rukkanen, se ei pidä paikkaansa. Asia on niin, että kommunisteilla on rukkasensa, SKDL, niinkuin te olette avoimesti myöntäneet. Meillä ei ole rukkasta sentähden, että meillä ei ole likaisia töitä.

Jos minä vielä palaan tänne taloudellisellevä puolelle, niin minun täytyy sanoa, että tämä hallitus lyhyenä aikana on tehnyt kyllä muutamia tyhmiäkin päätöksiä, ja yksi niistä tyhmimmistä ja epäedullisimmista oli valtion teollisuuslaitosten pakottaminen eroon työnantajajärjestöistä. Ed. Mäkinen on sillä asiantunteumuksella, joka hänellä on, siitä jo täällä puhunut. Minun ei paljon tarvitse enää siihen, mitä hän on sanonut, lisätä. Ministeri Takin tämänpäiväinen selvitys asiassa oli liian kevyt vaikuttaakseen kehenkään. Kukaan työmies ei ole saanut vielä yhtään penniä enempää palkkaa taikka yhtään suurempaa tuloa, vaikkapa nämä laitokset on erotettu työnantajajärjestöistä. Ja minä luulen, että hallitus itse tulee hyvin pian näkemään, kuinka kohtalokkaan virheen se tällä päätöksellään teki. Se on ollut virhe ja syntynyt sen tähden, että täytyi löytää yksi keino, jolla osoitettaisiin työväestölle, että näin teki työväenhallitus. (Vasemmalta: Oikein!) Kun asialliselta pohjalta on luovuttu ja menty puoluepoliittiselle pohjalle, niin heti paikalla tuli tehtyä tyhmyys. Ja mikä on seurauksena? Seurauksena on se, että nyt tuli jo hallituksen eteen lähetystö Korkasta — se oli kai sosialidemokraattinen, minä luin lehdestä —, joka vaati, että tähän uuteen valtion työnantajatoimikun-

taan, mikähän nyt lieneekin, jota se komitea suunnittelee, on valittava myöskin työläisten edustaja (Vasemmalta: Totta kai!). Ja niin minä ymmärsin ministeri Takin puheesta, että työväenedustaja siihen tulee. Ja siitä tulee sitten hauska neuvottelu, kun työväenedustajat neuvottelevat työväenedustajien kanssa ja valtio maksaa pillit. Mutta silloin kuin tammöinen lähetystö oli tullut, niin silloin SKDL hihkaisi, että tämän vastavetona on koko työnantajajärjestö kiellettävä ja hävitettävä. Näin pitkälle sitä on päästy. Mitenkäs sitten neuvotellaan tässä maassa työehtasioissa kun ei ole enää muuta kuin yksi puoli, nimittäin työntekijäpuoli, työnantajapuolta ei ole olemassakaan? Tämän tapaiseen hassutukseen, en minä paremmin sano, johtaa ajattelelmattomuus (Ed. Riihinen: Mitenkäs silloin neuvoteltiin, kun ammatillinen järjestö lakkautettiin?). Minä puhun nyt nykyisen hallituksen toimenpiteistä (Ed. Murto: Oksala ei puhu politiikkaa!). Tottahan, mutta en historiaa (Ed. Murto: Onko se katke-
raa?).

Minä en luonnollisesti pitäisi talousarviopuhetta, ellen minä palaisi siihen teemaan, joka kuuluu aina toistaiseksi ainakin ohjelmaan, nimittäin valtion tuotantolaitoksiin ja ennenkaikkea Puukemia Osakeyhtiöön. Minä en muista varmaan, onko tämä kolmas tai neljäs kerta, kun minun täytyy kiinnittää eduskunnan huomiota ja koko kansan huomiota siihen edesvastuutomuuteen, millä valtion asioita tässä suhteessa hoidetaan. Minä olen ottanut vaiokseni käydä hakemassa Albertinkadulta rekisteritoimistosta Puukemian bilanssin. Sitä ei ole julaistu. Kun minä tiedustelin, miksi sitä ei ole julaistu, niin sanottiin, että tilintarkastajain lausuntoa ei ole vielä tullut. Me olemme lokakuussa. Miksi tilintarkastajat eivät anna lausuntoa? No, se ei kuulu minulle. Mutta se panee joka tapauksessa ihmettelemään. Tämän bilanssin mukaan, jonka minä olen jäljentänyt, on Puukemia Osakeyhtiö päässyt edistymään velanteossa ja valtionvarojen tuhlauksessa jo niin pitkälle, että se on saanut kiinni tämän vuoden alkuun mennessä 342 milj. mk, josta on lyhytaikaista velkaa 11.5 milj., pitkäaikaista velkaa 130 miljoonaa, ja osakepääoma 200 miljoonaa (Ed. Lahtela: Ja paljonko varoja?). No, sitä minäkin kysyi-

sin. Näin paljon oli tämän vuoden alussa ja mikäli minä tiedän, on koko tämän vuoden aika rakennettu turvetehtästä Leivonmäelle ja sinne tarvittavia rakennuksia ja maanteitä ja kaikkia muita. Mitkä nämä nykyiset summat tänä päivänä ovat, sitä minä en tiedä. Monta kertaa olen kysynyt hallituksen jäseniltä edellisinä vuosina, mitä tulee Puukemia Osakeyhtiö tekemään ja valmistamaan ja milloin valmistus alkaa. Tähän en ole näinä vuosina saanut vastausta. Minä epäilen pahasti, että tänäkään vuonna en sitä saa ja mahdollista on, että joudun eläkkeelle, ennen kuin minä tässä kamarissa siihen vastausta tulen saamaan. Mutta minun täytyy sanoa, että edesvastuutonta se on. Kyllä meidän valtiomme rahat tarvittaisiin muuallekin kuin tämän tapaisiin valtion tuotantolaitoksiin.

Samaan kategoriaan kuuluvat eräät muut yritykset. Äskeisen ohjelmajulistuksen mukaan valtioneuvosto sanoo, että se laajentaa valtion toimintaa mahdollisuuksien mukaan, millon se osoittautuu maan kokonaisuutena kannalta tarpeelliseksi tai välttämättömäksi. Minun tiedossani on, että Valtion Metallitehtaat ovat yrittäneet laajentaa toimintaansa esimerkiksi Kuopion Ammusla- taamossa ruvetakseen valmistamaan siellä sytytyslankaa. Sitä varten on matkustettu Ranskassa ja ostettu koneita. Mutta en tiedä varmaan, onko myönnetty lisenssi niiden koneiden tuottamiseksi maahan. Kuitenkin tässä maassa valmistetaan nykyään jo sytytyslankaa paljon enemmän kuin maan oma tarve on ja voidaan valmistaa vielä paljon enemmän, jos tarve vaatii. Mitään välttämättömyyttä laajentaa valtion tuotantoa sille alalle ei ole olemassa. Jos hallitus seisoo sanassaan ja ohjelmassaan, niin se keskeyttää kaikki tämän tapaisien uusien tuotantolaitosten perustamisen ja säästyy paljolta ikävyysiltä ja säästää paljon valtion varoja.

Jos aika ei olisi näin myöhässä, niin voisin jatkaa tätä luetteloa, mutta minä luulen, että arvoisat edustajat uskovat näidenkin esimerkkien pohjalla, että asia näin on. Kun vuodesta vuoteen täytyy myöntää satoja miljoonia markkoja valtion tuotannolliseen toimintaan ja kun toisella puolella tulot ovat niin minimaaliset ja, mikäli niitä on, niin ne ovat suurelta osalta kirjanpidollisia, niin ei pitäisi olla kovin paljon aihetta eikä syytä nykyisissä oloissa kiin-

nittää varoja näihin tarkoituksiin eikä sillä tavalla vain vaikeuttaa ilmankin vaikeata taloudellista asemaamme.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Kun arvasin ed. Oksalan aivan oikein puuttuvan Puukemian asioihin, niin minäkin pyysin tänä päivänä selvitystä Puukemia Oy:n asioista. Minulla ei valitettavasti ole sen bilanssia käytettävissä, mutta minulle annettiin puhelimesta eräitä tärkeitä tietoja. Puukemia Oy. on kiinnittänyt tähän mennessä toimintaansa varoja 387 milj. markkaa viimeiseen päivään kesäkuuta tänä vuonna, siitä Leivonmäen turvesuohon 180 miljoonaa, jolloin jäljelle jää varsinaiseen Hevossaareen vajaat 200 milj. markkaa. Kun kuka tahansa käy Hevossaaressa katsomassa niitä alueita ja siellä tehtyjä töitä, on varmaa, että Puukemian ei tarvitse siitä luopua ainakaan 300 miljoonaa pienemmästä summasta (Ed. Oksala: Myytäväksikö se on laitettukin?). Tuo alue on siksi edullinen ja hyvä paikka, että sitä moni yksityinen teollisuuslaitos kovin mielellään haluaisi itsellensä, mutta ei ole katsottu tarpeelliseksi antaa sitä, koska valtiolla saattaa olla sellaista teollisuutta, jota varten se itsekin tarvitsee tuon alueen. Puukemia ei ole siis upottanut omaan tarkoitukseensa millään tavalla sellaisia varoja, jotka iäksi sinne olisivat menneet, päinvastoin sijoitukset ovat varsin hyvässä tallessa (Eduskunnasta: Inflatio!). Niin, tietenkin, mutta eikö valtio saisi inflatiosta hyötyä? (Eduskunnasta: Tällaistaiko se valtio tuottaa?). Vai pitäisikö valtion teollisuuslaitosten sitten luovuttaa omaisuutensa pilkkahintaan yksityisille ja hyvät alueensa (Eduskunnasta: Mikäs teollisuuslaitos se on?). Ei vielä mikään, mutta sinne saa vielä hyvän, ja täytyykö meidän luovuttaa omat alueemme alihintaan yksityisille? Mitä sitten tulee n. s. Leivonmäen turvesuohon, se ei kuulu Puukemialle, vaan Alkoholiliikkeelle. Puukemia on saanut tehtäväkseen Alkoholiliikkeeltä laittaa tuon turvesuon kuntoon ja sen se on tehnytkin ja sen hinta on 180 milj. markkaa, joka on paljon rahaa. Mutta tässäkin tapauksessa asiat juontavat juurensa sodan ajoilta. Vuonna 1943 valtioneuvosto velvoitti Alkoholiliikkeen etsimään sopivan turvesuon ja velvoitti sen panemaan siinä työt käyntiin, ja sellaiseksi katsottiin Lei-

vonmäki. Alkoholiliike on joutunut siis sodanaikaisen hallituksen toimeksiannosta aloittamaan työt, ja kun ne on aloitettu, ne on myöskin viety loppuun asti. Ja ehkä ed. Oksala tietää, että myöskin niinä vuosina säädettiin laki, jolla valtio sitoutui takaamaan polttoturpeen hinnan aina vuoteen 1952.

No, mitä itse varsinaiseen Puukemiaan tulee, niin siitä minä nyt haluan myöskin lausua muutaman sanan. Puukemia juontaa myöskin juurensa sodan ajoilta. Vuonna 1943 silloinen valtioneuvosto kehoitti Alkoholiliikettä tutkimaan mahdollisuuksia spriiin valmistuksen lisäämiseksi sen mahdollisuuden varalta, että sota jatkuisi pitkään, ja, niinkuin tiedetään, sodan aikana spriiä käytettiin myöskin poltto-tarkoituksiin. Tästä johtuen Alkoholiliike joutui aloittamaan Puukemia Oy:n toiminnan, ja syy oli se, että pidettiin tärkeänä sitä, että Alkoholiliike panisi hyvissä ajoin tämän toiminnan käyntiin, sillä eihän sodan aikana koskaan tiedetä, milloin sota päättyy, jotta sodanaikaisissa oloissa oltaisiin polttoaineissa mahdollisimman omavaraisia. Tästä johtuen ja tästä syystä Puukemia Oy. vuonna 1943 perustettiin. Sodanaikaiset poikkeukselliset olot kiihdyttivät toimenpiteitä tällaisen, Alkoholiliikkeen hallinnassa olevan, muusta teollisuustoiminnasta riippumattoman alkoholituotannon luomiseksi. Puukemia Oy:n perustaminen ei siis suinkaan ollut mikään pula-ajan ilmiö. Sulfiittisprään tuotannon tämän hetkinen runsauskaan ei muuta sitä tosiasiaa, että tämä tuotanto ei ole Alkoholiliike Oy:n omassa hallinnassa, nimittäin sulfiittisprään tuotanto.

Sodan jälkeen, kun puunsokerioimistetaan jo kerran tilattujen koneistojen toimitusmahdollisuudet maailman yleisen tilanteen muuttumisen johdosta katkesivat, yhtiön on ollut rajoitettava toimintansa sen puunsokerioimismenetelmän teknilliseen kehittämiseen, johon Alkoholiliikkeellä on käyttöoikeus. Sotakorvausten suoritusten kestoaikana ei ole nähty mitään mahdollisuuksia siksi huomattavien julkisten pääomien sitomiseen, kuin Puukemia Oy:n tehdaslaitosten rakentaminen edellyttäisi, jota paitsi yksistään tarvittavan koneiston teknillinen hankintakin olisi sellaisenaan kohdannut ylivoimaisia vaikeuksia. Sen sijaan on pyritty hoitamaan asiat siten, että niin

pian kuin yleinen taloudellinen kehitys maassamme pääsee elpymään, yhtiö olisi valmis panemaan rakennustyöt käyntiin mahdollisimman valmiilla teknillisellä pohjalla. Lisää kokemuksia saadakseen Puukemia Oy. on päättänyt täydentää niitä laitteita, jotka ovat olemassa sen omistamassa koetehtaassa Oulussa. Tätä tarkoitaviin hankintoihin ryhdyttiin viime vuoden vuodenvaihteessa ja tarkoituksena on saada pienöistuotanto käyntiin ensi vuoden alkupuolella. Tämä kaikki tulee maksamaan yhteensä noin 15 milj. markkaa.

Yhtiön kiinnostus kiteisen rypälesokerin valmistukseen puusta rinnan alkoholintuotannon kanssa perustuu puhtaasti taloudellisiin ajankohtaisiin hankintoihin. On näet syytä alleviivata, että sen jälkeen, kun puunsokerioimis- ja alkoholiteollisuuden raaka-aineena käytettävän puun hintataso on kohonnut jopa enemmän kuin keskimääräinen hintataso, laskelmat osoittavat, että tätä tietä nykyisten hankintahintojen mukaan rakennetussa tehtaassa valmistettu alkoholi ei pysty hintakilpailuun sivutuotteena sotaa edeltäneen hintatason mukaan rakennetuissa sulfiittisprääntehtaassa valmistetun alkoholin kanssa. Sen sijaan laskelmat, jotka perustuvat koetehtaassa tähän asti saavutettuihin kokemuksiin, osoittavat, että kun suuressa mittakaavassa rakennettavan puunsokerioimistehtaan tuotanto käsitteää sekä alkoholin että ihmisravinnoksi tarkoitettua rypälesokerin, tällöin sekä alkoholi että sokeri menestyksellä kilpailevat hinnassa kotimaassa muuten valmistetun sekä alkoholin että sokerin kanssa. Mainittakoon, että se kustannuslaskelma, mikä on tehty, osoittaa, että tehtaassa, jonka rakentamiskustannukset nykyisen hintatason mukaan olisivat noin 1 miljardi markkaa, on mahdollista tuottaa 8,200 tonnia raaka-sprääntä sekä 9,000 tonnia puhdistettua rypälesokeria vuodessa. Täten tuotetun sprään hinnan lasketaan olevan 26 mk kilolta ja rypälesokerin hinnan 50 mk kilolta. Suomalaisen juurikassokerin hintahan on, kuten tunnettua, tänä vuonna Salon tehtaalla 57 markkaa kilo ja Turengin tehtaalla 79: 25 kilolta.

Kuten edellä olevat laskelmat osoittavat, rypälesokerin valmistus hyvin kannattaisi. Kuitenkaan ei ole katsottu ajan olevan sellaisen, että vielä tällä hetkellä voisi ajatella tehtaan perustamista, sillä ennen kaik-

kea on haluttu myöskin vielä seurata Ruotsissa Landskronaan perustetun samanlaisen tehtaan toimintaa ja ottaa siellä saavutetut kokemukset huomioon, jos joskus Puukemia aikoo ryhtyä tehdasta rakentamaan. Mutta ennenkaikkea kun on kysymys Heinolan Hevossaaresta, niin tämä teollisuusalue on, niinkuin minä alussa sanoin, osoittautunut ensiluokkaisesti sijoitetuksi sopivaisuutensa vuoksi erilaisiin puuteollisuustarkoituksiin ja sen omaisuuden arvo niin Puukemia Oy:lle kuin Oy Alkoholiliike Ab:lle on saanut melko selvää lisätukea niiden vaikeuksien toteamisessa, joita tiedetään ilmenneen haettaessa uudelle Viskoosa-yhtiölle sopivaa teollisuuspaikkaa. Kuten tunnettua Viskoosa olisi hyvin mielellään asettunut juuri Hevossaareen, mutta koska katsottiin tarpeelliseksi tämä alue säilyttää omia tarkoituksia varten, niin siitä syystä sitä ei ole kenellekään luovutettu, ja minusta tuntuu, että Hevossaari on asemansa puolesta sellainen, että sitä ei pitäisikään yksityisille luovuttaa, sillä valtio hyvin tarvitsee sen vastaisia laitoksiaan varten, ja se ei ole upotettu suohon. Ne on kaikki täysin tallessa ja koska tahansa niistä saadaan varsin hyvä korvaus siihen käytetylle pääomalle.

Ed. Murto: Herra varapuhemies! Herra valtiovarainministeri edellisessä puheenvuorosaan mainitsi, että allekirjoittanut olisi kansanhuoltoministeriössä ollessaan erikoisesti kunnostautunut keksimällä erilaisia tukipalkkiojärjestelmiä (Ministeri Hiltunen: Se on totta!). Tämä väite ei laisinkaan pidä paikkaansa, mitään uusia tukipalkkiojärjestelmiä ei edellisen hallituksen aikana pantu toimeen paitsi tämä pienviljelijöille tuleva (Eduskunnasta: Tuotantotukipalkkio!) 3 markan palkkio (Eduskunnasta: Entäs myllyille annettava palkkio?). Kaikki muut palkkiot ovat olleet aikaisemmin voimassa (Eduskunnasta: Entäs syöntipalkkio?). Se oli ainoa, josta minä mainitsin, tästä pienviljelijäin 3 markan tukipalkkiosta ja sitähän sitä sanotaan syöntipalkkioksi.

Toinen huomautus, jonka minä tekisin valtiovarainministerin puheenvuoron johdosta on se, että kansanhuoltoministeriölle määrätyt määrärahat eivät tämän vuoden aikana riittäneet. Silloin kun tämän vuo-

den talousarviota laadittiin, esitettiin kansanhuoltoministeriön puolesta suurempia määrärahoja, mutta valtiovarainministeriössä niitä karsittiin huomattavasti pois ja me silloin jo ilmoitimme, ettei tämän karsinnan jälkeen varat tule riittämään. (Ministeri Hiltunen: Taaskin virheellinen! Eduskunta sen pyyhki pois). Eduskunnassa pyyhittiin vielä lisäksi 30 milj. markkaa pois, silloinkin me ilmoitimme ed. Vilhulan kanssa, että me tiedämme aivan varmasti, etteivät nämä myönnetty määrärahat tule riittämään. Eduskunnalla ja valtiovarainministeriöllä oli siis jo vuoden alusta alkaen tieto siitä, ettei tämä budjetti pidä paikkaansa, ja niin sitten kävi, että lisämenoarvioon on täytynyt ottaa lisää (Eduskunnasta Vilhula: Meillä oli toiset suunnitelmat kokonaan!), siitä huolimatta, vaikka kansanhuoltoministeriöstä vähennettiin jatkuvasti virkamiehiä, sen mukaan kuin säännöstelyjärjestelmää purettiin. Olisi purettu enemmänkin, mutta nimenomaan valtiovarainministerin vastustuksen johdosta ei saatu leipäkortteja poistetuksi, jolle toimenpiteille oli olemassa luonnolliset edellytykset. Sen toimenpiteen kautta olisi voitu vähentää aika huomattavasti kansanhuoltoministeriön virkamiehiä, mutta se hylättiin. Käsittämätöntä vieläkin on, mistä tuollainen saattoi johtua. Nähtävästi siihen liittyy hyvinkin monimutkaisia poliittisia tekijöitä. Näistä vähennyksistä, joita nyt on kansanhuoltoministeriössä toimeenpantu, on huomautettu sen vuoksi, kun ne ovat kohdistuneet sellaiseen osastoon, joka on ainoa tuloatuotava osasto. Tarkkailuosaston ja tarkkailutoiminnan tulot vuosittain ovat olleet noin 100 milj. markkaa. Ja nykyinen hallitus juuri ensimmäisenä iskee tähän osastoon vähentäen siitä yli 50 %:a, sen sijaan muilta osastoilta 10 ja 20 %:a. Tätäkään toimenpidettä ei voida ymmärtää minään valtiovarain säästämisenä, vaan se on pelkkä poliittisista syistä johtuva toimenpide ja ajankohtana, jollon selvästi nähdään, kuinka suuria rikkomuksia on, korttiväärennyksiä on tullut ilmi, ja tarkastustoiminta olisi hyvin tarpeellista (Eduskunnasta: Rikospoliisi tietysti!). Kansanhuoltotarkkailijat ovat tehneet hyvin suurimerkityksellistä työtä säännöstelyjärjestelmän ylläpitämiseksi, ed. Jokinen sen varsin hyvin kansanhuoltoviranomaisena tietää.

Kokoomukselainen kansanedustaja Wiherheimo arvosteli eilisessä puheessaan budjetin rakennetta ja sen kokoonpanomenetelmiä varsin ankarasti (Eduskunnasta: Se oli hyvä puhe!). Minä en suinkaan halua puolustella nykyistä valtiovarainministeriä, vaikka sanonkin, että ed. Wiherheimo ei uskaltanut käydä käsiksi aivan perimmäisiin syihin, joista tämä sekamelska valtion talousarviossa johtuu (Eduskunnasta: Antaapas tulla nyt sitten!). Kapitalistisen järjestelmän vallitessa ei luonnollisesti voida sataprosenttista suunnitelmallisuutta toteuttaa edes valtiotaloudessa. Koko yhteiskuntahan perustuu suunnittelemattomuuteen ja eri talousyksiköiden mielivaltaisiin liikkumisiin (Eduskunnasta: Toisin sanoen vapauteen!). Mutta tämän ei suinkaan tarvitse merkitä sitä, etteikö kapitalistisen valtion taloudessa voida jo nykyisissä oloissa menetellä paremmin kuin miten nyt tapahtuu. Ed. P. Leskinen täällä jo eilen mainitsi, että SKDL:läisten hallituksen jäsenten toimesta jo monta vuotta sitten kiinnitettiin tähän asiaan huomiota ja tehtiin valtioneuvostolle selvä ehdotus budjetin rakenteen ja sen kokoonpanomenetelmien uudistamiseksi. Valtioneuvosto hyväksyi tämän esityksen, mutta valtiovarainministeriö ei ole pannut tikkua ristiin asiantilan korjaamiseksi, jonka vuoksi me jälleen olemme sen tosiasian edessä, ettei budjetin valmisteleminen ole liiallisella asiallisuudella eikä johdonmukaisuudella pillattu. Mitään järkevää suunnitelmallisuutta ei esiinny, vaan asiat kulkevat omalla painollaan miltei anarkistisessa sekamelskassa. Tämä epäkohta on niin ilmeinen, että nähtävästi kansantalousosastolla laaditussa taloudellisessa katsauksessa, jonka valtiovarainministeriö on liittänyt budjettiesitykseen, myöskin on se todettu. Siinä sanotaan: Valtion tulo- ja menoarvion rakenne ja jaoittelu tekee kuitenkin sen kansantaloudellisen erittelyn erittäin vaikeaksi. Ministeriössä tätä tosiasiaa ei ole huomattu tai ei ole haluttu huomata, koska mitään korjauksia ei ole tehty. Nähtävästi siellä ovat sitä mieltä, että helpompi on kulkea isiltä perittyjä vanhoja latuja, meni syteen tai saveen (Eduskunnasta: Savessa on jo oltu!).

Valtiotalouden hoitoon liittyy eräs toinen aivan ratkaisevaa merkitystä omaava kohta, joka niinkään on kulkenut mukana

aina hamasta menneisyydestä. Kysymys on siitä, minkälaisia ihmisiä valtiotalouden johdossa on. Meille on tunnettua ja sen porvarit sanovat joka päivä täällä budjettikeskustelussakin, että porvarillisen katsantotavan mukaan ei valtion yleensä pitäisi harjoittaa taloudellista toimintaa, ja jos sitä harjoittaa, niin huonolla menestyksellä. Valtion laitokset tuottavat tappiota ja vahinkoa kansalle ja koko kansantaloudelle (Eduskunnasta: Oikein!). Näin selitetään ja opetetaan (Eduskunnasta: Näin on!). Mutta vaikka heillä onkin tällainen näkemys valtion taloudellisesta toiminnasta, valtiokapitalismista, puhumattaakaan kansallistetusta teollisuudesta, niin siitä huolimatta he erikoisella innolla pyrkivät valtion taloudellisten laitosten johtoon. Niinpä meillä onkin lukuunottamatta aivan pieniä poikkeuksia, valtion laitosten johdossa porvarillisia vuorineuvoksia, kenraaleja j. n. e., joista useimmat kuuluvat kokoomukseen (Eduskunnasta: Onhan Helakin!). Voimmeko me odottaa, että valtion laitoksia tällaisten henkilöiden toimesta johdettaisiin ja hoidettaisiin valtion ja kansan talouden ja kansan etujen mukaisesti (Ed. Honka: Voimme!). Ei voi suinkaan, heidän talouspolitiikkansa on samaa kuin suuren kapitalistien tuotantolaitostenkin (Eduskunnasta: Missä ne olisivat ne oikeat johtajat?). Tämän seikan varmaan myös maalaisliittolaiset tietävät. Ovathan he monta kertaa tuoneet täällä esille kansallistamisesta puheen ollen syytöksen valtion laitosten menettelystä m. m. metsänmyyntipolitiikassa.

Tuoreimpana todistuksena siitä, millä tavalla kokoomukselaiset vuorineuvokset ymmärtävät tehtävänsä valtion laitosten johdossa, on täällä eilinen vuorineuvos Mäkinen esiintyminen ja tänään ed. Oksalan esiintyminen. Hänhän aivan peittelemättömästi sanoi pyrkivänsä siihen, ettei valtion laitoksista saa muodostua mitään mallitalouksia, jottei niistä muodostuisi myönteistä esimerkkiä kansallistamisen puolesta (Oikealta: Ei hän niin sanonut!). Tämän vuorineuvos Mäkinen selityksen valossa tulee ymmärretyksi Outokummun kaivannon huono menestys, jonka johtaja vuorineuvos on (Oikealta: Pötyä!). Vaikka meidän maassamme on huutava puute kuparista, ei kaivannon kapasiteettia kyetä käyttämään läheskään kokonaan. Vuosikautia on

vuorineuvos selittänyt, kuinka työvoimasta on kaivannossa puute, joskus jopa 50:kin prosenttia. Hänellä on nähtävästi suuri pelko siitä, että jos työläisten asemaa korjattaisiin parantamalla työehtoja ja nostamalla työpalkkoja, muodostuisi kaivoksesta mallilaitos, mikä taas ei sovi kapitalistiin maailmankatsomukseen.

Erittäin suurta huomiota ansaitsee hänen lausuntonsa valtion laitosten suhteista Työnantajaliittoon. Hänellä on sellainen käsitys, että valtion laitoksien ja työntekijäin etujen täytyy välttämättömästi olla ristiriidassa, joten lakkojen ja muiden työläisten toimenpiteiden varalta pitää muka valtion laitoksella olla esikunta taistelemassa työläisiä vastaan. Porvaristolla ei ole minkäänlaista käsitystä siitä, että kansallistettua valtion tuotantoa voidaan hoitaa ja sitä tulee hoitaa sillä tavalla, ettei työläisten ja työnantajain välillä tarvita mitään taisteluesikuntaa. Väärinkäsitysten välttämiseksi minä vielä huomautan, ettei sellainen valtion tuotannollinen toiminta, jota nyt meillä harjoitetaan, ole samaa kuin kansallistettujen laitoksien toiminta. Se on sitä tappiollista tuotantotoimintaa, josta porvarit niin paljon puhuvat.

Edellä olevan perusteella meidän on sanottava, että sellaiset ihmiset, jotka meillä nykyään johtavat valtion laitosten toimintaa, ovat siihen aivan sopimattomia. Jos me kääntäisimme tämän asian toisinpäin, niin ehkä se tulee paremmin ymmärretyksi (Eduskunnasta: Onko Hellakin sopimaton?). Mitähän kapitalististen tuotantolaitosten johtokunnat arvelisivat, jos näiden laitosten johtajiksi sijoitettaisiin etupäässä sellaisia ihmisiä, jotka ovat kansallistamisen kannalla. (Eduskunnasta: Ne tekisivät konkurssin!). Se mahtaisi olla heistä suorastaan kauhistus. Mutta nämä samat kapitalistit lähettävät edustajiaan valtion laitosten johtoon tekemään siellä kapitalistien etujen mukaista eikä suinkaan valtion laitosten etujen mukaista työtä.

Maalaisliittolaiset suurin piirtein yhtyvät tähän kokoomuksen kantaan (Keskustasta: Ei pidä paikkaansa!). Siitä todistuksena on ed. Heljaksen eilinen puhe, jossa hän vaatii valtion kuljetuslaitoksen, Pohjolan Liikenteen, toiminnan lopettamista. Minulta tietysti kysytään, mistä johuu Pohjolan Liikenteen taloudelliset vaikeudet, vaikka sen johdossa ei olekaan vuo-

rineuvoksia, vaan valtion parasta ajattelevia ihmisiä. Tässä suhteessa minä lyhyesti viittaan siihen, että kapitalistiset tuotantolaitokset samoin kuin toiset valtionkin laitokset ovat kenneet saarrostusmenetelmällä tuottamaan suuria vaikeuksia, mutta nyt ne on jo voitettu. Tämä voitto on merkinnyt Pohjolan vaikeissa olosuhteissa eläville ihmisille huomattavia kuljetusmaksujen alennuksia, kuten m.m. Lapin läänin maaherra ja monet muut asiantuntijat ovat valmiit todistamaan (Eduskunnasta: Valtiolta toistasataa miljoonaa apua!). Maalaisliiton ja kokoomuspuolueen edustajien sopisi mennä kysymään Pohjolan asukkaiden mielipidettä, niidenkin, jotka ovat erehtyneet antamaan äänensä kokoomukselle ja maalaisliitolle.

Sitten minä haluaisin lyhyesti kosketella eräitä kansanhuoltoa koskevia asioita. Ministeri Toivonen eilisessä esityksessään ei maininnut mitään kotimaisen sokerin hinnan vapauttamisesta. Kuten tiedetään, rakennettiin Turenkiin uusi sokeritehdas, joka tuli maksamaan ainakin puoli miljardia markkaa. Sokerijuurikkaan viljelys tulee Suomessa hyvin kalliiksi. Näistä kahdesta tekijästä johtuu, että Turenkin sokeritehtaan valmistama sokeri maksaa 85 markkaa kilolta samaan aikaan, kun ulkomailta saadaan sokeria 15—20 markkaa kilo. Tällainen yritys on täysin kannattamaton. Voidaan hyvällä syyllä asettaa kysymyksenalaiseksi niiden herrojen taloudellisten asioiden ymmärtämys, jotka tämän tehtaan ovat rakentaneet. Sitä ei suinkaan voida selvittää puheilla maanmuokausmenetelmien parantamisesta.

Tähän saakka on valtio muusta sokerikaupasta saamallaan voitoilla tasannut tämän hinnan eivätkä kuluttajat ole joutuneet sitä maksamaan (Eduskunnasta: Paljonko valtio saa sokerin valmiste- ja liikevaihtoveroa tästä sokerista?). Astuu esille kysymys, miten asia on tulevaisuudessa järjestettävä, jotta valtavat tappiot voitaisiin jollakin tavalla hoitaa. Kansanhuoltoministeriössä keksittiin nyt menetelmä siirtää nämä tappiot kuluttajien maksettaviksi. Tämä käy päinsä niin kauan, kuin korttisokeriannokset pidetään pieninä, kun 19 milj. kiloa kotimaista sokeria siirretään pois säännöstelyn piiristä, niin se on omlaan jarruttamaan sokeriannosten suurentamista. Osa tästä vapautetusta sokerista menee

alkoholiliikkeelle ja karamelliteollisuuteen, mutta myöskin suoraan kuluttajille, jolloin hinnaksi on määrätty 120: — kg. Tämän koko sokerimäärän suhteen on kysymyksessä 1,000 milj. markan hinnan korotus. Tällaisia keksintöjä voidaan tehdä silloin kun ei välitetä inflatiovaarasta. Minun mielestäni olisi oikea menetelmä ollut, että sokeriannoksia olisi pyritty suurentamaan niin nopeassa tahdissa kuin suinkin ja aivan ensi tilassa vapautettu sokeri kokonaan jakelusäännöstelystä. [Kuten sanottu, tämä 19 milj. kilon poissiirtäminen tämän jakelun piiristä on luonnollisesti omiaan jarruttamaan sokerin säännöstelystä vapauttamista. Turengin sokeritehtaan kysymys olisi pitänyt järjestää ehkä samaan tapaan kuin aikaisemminkin ja ellei sitä niin olisi voitu järjestää, niin sen kysymyksen olisiivat saaneet ratkaista ne, jotka tehtaan ovat rakentaneet ja rakennuttaneet (Eduskunnasta: Siinä on SKDL:n maatalouspolitiikka pääpiirteissään!). Ei tämä ole mikään maatalouspoliittinen kysymys.

Tulo- ja menoarvion yksityiskohtaisessa käsittelyssä on tilaisuus puhua eri momenttien suuruudesta, joten nyt rajoitun huomauttamaan siitä puutteesta, joka on yleishyödylliseen asuntotuotantoon varatun määrärahan kohdalla. Tästä määrärahastahan ei myönnetä kuin toissijaisia lainoja, mistä johtuu ettei varsinkaan vähävaraisilla rakentajilla ole mahdollisuutta saada näitä lainoja. Hallituksen olisi tullut tehdä esitys muutokseksi määrärahan käytöstä niin että ainakin vähävaraisille rakentajille annetaan ensisijaisia lainoja. Viittaan aloitteeseen tämän määrärahan korottamisesta. Ed. Virolainen sanoi eilen, ettei maalaisliittolaisilla ole mitään tekemistä Sotevan asioiden kanssa. Kyllä maalaisliittolaiset ovat hinta- ja palkkanuostossa sekä hallituksessa äänesteleessä hinnoitteluperusteiden korottamisen puolesta, vaikka kapitalistien voitot ovat olleet muutenkin suhteettoman suuret (Eduskunnasta: Tuskin!). Kyllä tämäkin on osuus Sotevan asioiden hoidossa (Eduskunnasta: Kuka on ollut ennakkvoja myöntämässä valtion varoista?). Ei niitä ennakkvoja ainakaan meidän toimestamme ole myönnetty. Kyllä ne on hoidettu kauppa- ja teollisuusministeriössä. Lisäksi ed. Virolainen selvitti, että maalaisliittolaiset ovat valmiit tekemään varsinkin pienviljelijöiden aseman paranta-

miseksi kaikkensa (Eduskunnasta: Varmaa se!). Ed. Virolainen kyllä tietää, että maalaisliittolaiset hallituksessa ja osittain eduskunnassakin ovat vastustaneet meidän tekemiämme sellaisia ehdotuksia, jotka ovat tarkoittaneet pienviljelijäin tukemista. Edustajat Vilhula, Heljas, Vesterinen y. m. olivat hallituksessa ollessaan miltei kauhuissaan, kun me ensi kerran esitimme sensuunaisia menetelmiä kuin sitemmin toteutettiin niin sanotun väkilannoitemiljardin myöntämisessä. Edustajat Lappi-Seppälä y. m. ovat täällä puhuneet kansantaloudellisesta tuhlauksesta, mutta he eivät huomaa, kuinka kautta maan investoidaan pääomia tarpeettomiin liikelaitoksiin kaupungeissa ja maaseudulla, yksinomaan siitä syystä, että kapitalistiset liikemiehet ovat keränneet suuria omaisuuksia ylimääräisinä voitoina, jotka pitää nyt sijoittaa näihin liikepalatseihin, vaikka sellaisten taloudellista tarvetta ei laisinkaan esiinny. Saattaa olla sellaisia tapauksia, että 5—6 kauppapalatsia rakennetaan johonkin kirkonkylään, vaikka siellä vallan hyvin yhdellä tultaisiin toimeen. Tällaiset ilmiöt ovat luonteellomaisia kapitalistisessa järjestelmässä. Siinä tapahtuu kansantaloudellista tuhlautta kaikilla linjoilla.

Kuopiolaiselle ed. O. Turuselle täällä jo ed. P. Leskinen huomautti kuinka se tavarat talouden etevämyys joutuu monessa asiassa hyvin huonoon valoon. Leskinen mainitsen esimerkin lisäksi on syytä huomauttaa, että yksityispääoma ei esim. ulkomaankaupassa uskalla ottaa kapitalistisen järjestelmän aiheuttamia vaaroja kantaakseen, vaan se turvautuu valtionapuun. Niinpä ulkomaankaupassa esiintyvät kurssitappiot pitää valtion korvata m. m. puuteollisuustuotteiden viejille. Tietysti nämä korvaukset suoritetaan verotuloista koska valtiolla ei paljon muita tuloja ole, mutta kun ylimääräisistä voitoista on kysymys, niin silloin ei valtiolla ole mitään oikeuksia sekaantua ulkomaankaupan asioihin. Tämän kokoomuksellaisen linjan hyväksyvät myös maalaisliittolaiset ja sosialidemokraatit, senhän me voimme todistaa niillä monilla esityksillä, jotka tänne eduskuntaan tehtiin ylimääräisten voittojen hinnantasausrahas-
toon ottamisesta ja jossa maalaisliittolaiset liittoutuivat kokoomuksen kanssa ja ajoivat nurin tämän esityksen.

Ed. Honka: Herra toinen varapuhemies! — Ennen kuin ryhdyn käsittelemään sitä asiaa, jota varten pyysin puheenvuoron, pari sanaa edellisen puhujan lausunnon johdosta. Mielestäni siinä kuvastui, varsinkin eräissä osissa hyvin tyypillinen kommunistinen ajatustapa, se ajatustapa, joka väittää, että kaikki muut, ne, jotka eivät satu ajattelemaan valtiollisesti samoin kuin he, ne ovat kelvottomia yksilöitä, jotka eivät ajattele yhteiskunnan parasta ja yhteistä etua, vaan ainoastaan toisten riistämistä. Se on sitä ajatustapaa, joka on hyvin läheistä kaikille diktatuurien kannattajille. Myöskin siitä kuvastui tuosta puheenvuorosta se ajatustapa, että porvarit kyllä kelpaavat veron maksamiseen, mutta heillä älköön olko mitään oikeuksia valvoa sitä, mihinkä veroja on käytettävä.

Sitten menisin siihen asiaan, jota varten pyysin puheenvuoron. Valtion menojen viimeaikainen tavaton kasvu ja sen mukanaan tuoma ylen raskas verorasitus ovat tekijöitä, jotka talousarviota laadittaessa pakottavat säästäväisyyteen. Mutta säästäväisyyden tulee kohdistua tasapuolisesti eri piirien tarpeisiin. Sitä ei ole harjoitettava toisten välttämättömien toimialojen kustannuksella toisten hyödyksi, vaan on pyrittävä oikeudenmukaisuuteen. On myös vältettävä sellaista säästäväisyyttä, joka on haitaksi koko yhteiskunnan menestyksen ja terveen kehityksen kannalta tärkeälle toiminnalle. Eräs ala, joka viimeaikaisessa kehityksessä on joutunut vakavasti kärsimään epäoikeudenmukaisesta ja, uskallan väittää, myös epäviisaasta säästämisestä, on henkisen työn ala ja nimenomaan valtion viran ja toimen haltijain toiminta-ala. Täällä ovat jo eräät edelliset puhujat kiinnittäneet huomiota siihen ahdinkotilaan, johonka valtion virkamiehet ovat joutuneet sen vuoksi, että heidän palkkauksessaan ei elinkustannusten nousua ole otettu läheskään riittävästi huomioon. Palkkojen sitominen indeksiin oli kyllä omiaan viime vuonna jonkun verran rauhoittamaan mielialaa virkamiestenkin keskuudessa, mutta tämä toimenpide ja sen yhteydessä suoritettut palkkojen tasoitukset eivät kuitenkaan tuoneet virkamiehille oikeutta. Ensiksikin jäi heidän palkkatasonsa melkoisesti jälkeen yleisestä palkkatasosta ja toiseksi indeksipalkkajärjestelmä suosii muita työntekijöitä virkamiesten jäädessä siten

yhä enemmän jälkeen. Palkkojen indeksiin sitomisen johdosta ovat virkamiehet jääneet tähän mennessä entisen suuren eron lisäksi yhden prosentin jälkeen. Kun sitäpaitsi on hyvin tunnettua, että yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien ja aivan erikoisesti ruumiillisen työntekijäin palkkoja on lukuisasti pienissä erissä korotettu indeksijärjestelmän ulkopuolella kuoppakorotusten ja erilaisten lisien muodossa, on ero vakavasti suurentumassa. Tilannehan on tällä hetkellä se, että sillä aikaa, kun ruumiillista työtä tekevien palkkaus on noussut 9 à 10-kertaiseksi, jopa monissa tapauksissa vielä enemmänkin, on virkamiesten palkkaus tuskin viisinkertainen viime sotiamme edeltäneen ajan palkkoihin verrattuna. Tällainen kehityssuunta saattaa virkamiehet yhä epäoikeutetumpaan asemaan ja muodostuu ja on jo muodostunut haitalliseksi tekijäksi virkamieskunnan tasoon ja työtehoon nähden. Niinpä monilla aloilla, varsinkin opetustoimen alalla, jossa palkkojen alhaisuus vaadittavaan pätevyYTEEN nähden on erikoisen silmiinpistävä, on jo nyt havaittavissa huutavaa pätevän työvoiman puutetta, kuten täällä jo ed. Kaukamaa seikkaperäisessä puheenvuorossaan huomautti.

Sosiaalidemokraattinen puolue, joka yksin vastaa nykyisestä hallituksesta, on varsinkin viime aikoina vakuuttanut olevansa myös henkisen työn tekijöille suopea. Kuitenkaan ei nyt esilläoleva hallituksen talousarvioesitys sisällä mitään ehdotusta erikoisesti virkamiesten epäoikeudenmukaisen ja koko maan etuja vaarantavan alipalkkauksen parantamiseksi, ei enempää virkamiesten yleensä kuin koululaitoksen alallakaan toimivien viranhaltijoiden kohdalla, ja kuitenkin lausui m. m. nykyinen opetusministeri eräässä radiokeskustelussa ennen vaaleja, että varsinkin oppikoulunopettajien palkat ovat jääneet puolustamattoman alhaisiksi. Lieneekö sekin sitten ollut vain vaalisyytti monien muiden joukossa.

Jo ennen sotia oli yleisesti tunnustettu tosiasia, että virkamiesten palkkaus oli jäännyt yleisessä palkkojen kehityksessä jälkeen. Antoiapa hallitus marraskuussa 1939 eduskunnalle jo esityksenkin virkamiesten palkkojen huomattavaksi korottamiseksi. Sodan syttymisen vuoksi asia kuitenkin raukesi. Valtion rahataloudellinen asema ja taistelu inflatiota vastaan asettaa nyt kyllä vakavia esteitä yleiselle palkkojen korottamiselle,

mutta jonkinlaiseen tasoitukseen ja pahimpien epäjohtonmukaisuuksien ja epäoikeudenmukaisuuksien poistamiseen luulisi kuitenkin nytkin voitavan ryhtyä. Eräs näistä ja ehkä kaikkein räikein on se tapa, millä toisaalta valtion viran ja toimen haltijain ja toisaalta työväen kalliinpaikan lisät ovat järjestetyt. Valtion viran ja toimen haltijoillehan maksetaan nykyään kalliinpaikan lisä, jonka suuruus määräytyy paikkakuntien kalleussuhteiden mukaisessa neljässä paikkakuntaryhmässä ja kolmessa peruspalkkaryhmässä. Nykyiset kalliinpaikan lisät ovat kuitenkin riittämättömät ja järjestelmässä olevien epäkohtien vuoksi taroitustaan täysin vastaamattomat. Mainitut lisät eivät nykyään pysty tasoittamaan sitä veroa, mikä on olemassa realipalkkojen välillä kalliimmilla ja halvemmilla paikkakunnilla, mihin näillä lisillä tietysti on pyrittävä. Oikeudenmukaisinta olisi, että virkamiesten nykyisistä markkamääräisistä kalliinpaikan lisistä siirryttäisiin prosentuaalisiin, kussakin palkkaluokassa tai nykyistä useammassa palkkaluokkaryhmässä eri kalleusluokissa maksettaviin liisiin. Työväen palkkajärjestelmässä onkin prosentuaalinen linja käytännössä. Siinähan on kunkin kalleusryhmän ero 5 %, niin että kalleimmassa eli neljännessä kalleusryhmässä maksetaan kalliinpaikan lisää 15 % indeksiin sidotulle peruspalkalle. Virkamiesten kalliinpaikanlisät sen sijaan eivät ensiksikään ole sidotut indeksiin ja prosenteissa laskettuina ovat ne huomattavasti alhaisemmat kuin ne, jotka sisältyvät työväen palkkajärjestelmään.

Kanslianeuvos G. Modeenin Virkamiesliiton toimesta suoritettussa tutkimuksessa, jonka johdosta hallitus on pyytänyt valtion palkkakomitealta lausunnon, todetaan eri kalleusryhmien välisten erojen muodostuvan ryhmien keskimääräisten kalleuslukujen perusteella seuraaviksi: ensimmäisen ja toisen ryhmän ero on 7 % sekä ensimmäisen ja kolmannen ryhmän 16 % ja ensimmäisen ja neljännen ryhmän välinen ero kokonaista 34 %. Näin ollen olisi samojen palkkaluokkien palkkoja, jotta realipalkat pysyisivät samansuuruisina eri kalleusryhmissä, nostettava kalliinpaikanlisillä vastavasti 7, 16 ja 34 %. Tällöin olisi huomiotava myös ikälisät. Koska kuitenkin työväestön palkkajärjestelmässä on noudatettu sellaista linjaa, että kunkin kalleusryhmän

eroksi on otettu 5 %, voitaisiin valtion viran ja toimen haltijain kalliinpaikanlisän järjestelyssä noudattaa samaa linjaa.

Osoitukseksi siitä, kuinka paljon virkamiesten kiinteät kalliinpaikanlisät jäävät jälkeen työväestön vastaavista lisistä ja kuinka merkityksettä ne ovat, mainitsen tässä joitakin esimerkkejä. Niinpä maksetaan niinkin alhaisessa palkkaluokassa kuin 11:ssä toisen kalleusryhmän paikkakunnilla vain 3.8 %, kolmannen 5.3 % ja neljännen kalleusryhmän paikkakunnilla 7.5 % peruspalkasta. 20 peruspalkkaluokassa on prosentti eri kalleusryhmissä vastaavasti 2.5, 3.5 ja 5. Korkeimmissa palkkaluokissa on ero vieläkin silmiinpistävämpi. Niinpä 30 palkkaluokassa ovat vastaavat prosentit vain 2.3, 2.9 ja 3.9, mutta työväestön palkkajärjestelmässä ne ovat aina 5 %, 10 % ja 15 %, olipa sitten peruspalkka mikä tahansa.

Siirtymistä suoraan nykyisestä järjestelmästä edellä mainitulle prosenttilinjalle olisi kuitenkin monestakin syystä ehkä pidettävä vaikeana toteuttaa. Mutta nykyisin viran ja toimen haltijain kalliinpaikanlisän maksamisessa noudatettu järjestelmä kaipaa kuitenkin kipeästi muutosta ja se on valtiovallankin taholta jo viime syksynä käydyissä neuvotteluissa myönnetty. Eri puolueisiin lukeutuvien kansanedustajain allekirjoittamassa rahaasia-aloitteessa on esitetty eräs ehdotus nykyisen järjestelmän muuttamiseksi. Tämä ehdotus ei tosin tiedä täyttä askelta kohti oikeudenmukaisuutta, joka saataisiin aikaan vain prosentuaalisen kalliinpaikanlisäjärjestelmän avulla, mutta se pyrkii kuitenkin sitä kohti. Tämän ehdotuksen mukaan olisi toistaiseksi pysyttävä kiinteiden kalliinpaikanlisien pohjalla, mutta laajennettava asteikkoa niin, että nykyisten kolmen palkkaryhmän sijasta otettaisiin seitsemän palkkaryhmää sijoittaen kuhunkin ryhmään viisi palkkaluokkaa, paitsi viimeiseen kahdeksan ja ottamalla toisessa kalleusryhmässä alimaksi kalliinpaikanlisäksi 400 markkaa, joka likipitään vastaa 5 %:n lisää, sekä seuraavissa kalleusryhmissä tämä summa kerrottuna 2:lla ja 3:lla, joten ne olisivat kolmannessa ryhmässä 800 ja neljännessä ryhmässä 1,200 markkaa kuukaudessa.

Ehdotuksemme mukaan ei vielä tapahtuisi siirtymistä kokonaan samalle linjalle, kuin mitä työväen kalliinpaikanlisäjärjes-

telmä noudattaa, koska valtion rahataloudellisen aseman ei sitä ehkä katsottaisi voivan kestää. Mutta sen toteuttaminen poistaisi kuitenkin nykyisen järjestelmän pahimmat epäjohtonmukaisuudet ja epäkohdat. Pyydän sen vuoksi suositella mainittua aloitetta valtiovarainvaliokunnan vakavaan ja suosiolliseen huomioon. Jos edes tällainenkin korjaus vallitsevaan epäjohtonmukaisuuteen ja epäoikeudenmukaisuuteen saataisiin aikaan, niin poistuisi hyvin huomattava tyytymättömyyden syy laajoissa virkamiespiireissä.

Ed. J. Wirtanen: Herra varapuhemies! Minun täytyy jakaa tämä mahdollisimman lyhyt puheeni kahteen osaan. Ensinnäkin, herra varapuhemies, puhuisin vähän ehkä budjetista, kuten toisetkin siitä täällä ovat vähän puhuneet, toiseksi herra varapuhemiehen luvalla pyydän vastata eräisiin, tietysti tahdottomasti tapahtuneisiin hyökkäyksiin, joita on tehty täällä minun vaatimatonta persoonaani vastaan, ja aion esittää vastalauseeni siihen, että eräät kommunistiset kansanedustajat ovat yrittäneet tehdä minusta ulkopoliittisesti tärkeän henkilön, jota minä en ollenkaan ole. Olen vain köyhän kyläräättälän ja pienviljelijän poika, eivätkä sellaiset paljon maksa tässä maailmassa, eivät ainakaan herraskommunistien silmissä. Turha vaiva lähettää minusta ulkomaille uutisia, kuten kommunistit ovat jo tehneet.

Sitten minä menen budjettiin. Lukiessani tuota suurta budjettikirjaa minä huomasin, että siellä oli Mustasaaren kriminaalisairaala varten 5 milj. markan määräraha hoitaja-asuntojen rakentamista varten. Tämä oli minusta hallituksen puolesta kovin huonosti tehty esitys. Meidän täytyy nyt muistaa, että tuomioistuimet lähettävät tähän suureen sairaalaan väkeä ja ne on otettava siellä vastaan tahdotaan tai ei tahdota. Tämä Mustasaaren sairaala on tällä kertaa vaikeissa olosuhteissa sentähden, että sinne on vaikeata saada palveluskuntaa sen tähden, että palvelusvälelle ei ole asuntoja. Asunnottomat hoitajat tulevat ja menevät sairaalassa, jossa väki vängällä täytyy pitää kriminaalirikollisia, tavattoman vaarallisiakin. Minä ihmettelen, että hallituksella ei ole ollut ehdotettavana mitään muuta kuin 5 milj. markkaa tähän tärkeään asiaan, vaikka siitä monina vuosina on jo

täällä eduskunnassa puhuttu. Minä puhuin herra sisäministerin kanssa tästä ja nuhtelin ankarasti häntä yksityispuhuttelussa tästä asiasta. Hän mainitsi, niinkuin ministerit aina tekevät itsensä syyttömiksi, että lääkintöhallitus ja sisäministeriö ovat kyllä esittäneet enemmän tähän tärkeään asiaan, mutta valtiovarainministeriö on pyyhkinyt pois. Kuka pyyhki? Mutta se on joka tapauksessa ollut sangen tahdittomasti tehty, sillä jokainen tietää — ettei nykyhetkenä missään tapauksessa päästä alkuunkaan 5 milj. markalla. Sillä ei monta lapionpistoa oteta. Sen tähden minä toivoisinkin, että tällä kohdalla, kun asia menee valtiovarainvaliokuntaan, asia siellä korjattaisiin. Muussa tapauksessa seuraukset ovat hyvin kohtalokkaat. Sairaalassa ei voida kohta säilyttää niitä, joita siellä on säilytettävä.

Toinen sairaala-asia, joka kiinnitti huomiotani budjettia lukiessani, oli Seinäjoen lääninsairaala. Seinäjoen lääninsairaala palvelee suuren suuria Vaasan läänin, Sieltä on anottu myöskin määrärahaa lisärakennusten laittamiseksi nimenomaan sairaanhoitajattaria varten. Seinäjoki on sellainen paikkakunta, jossa asuntopula on hyvin vaikea. Ei saada sairaanhoitajattaria tähän sairaalaan, kun heille ei ole asuntoja, sillä, eivät sairaanhoitajattaretkaan voi taivasalla asua. Seurauksena tästä tulee olemaan, että 80 hoitopaikkaa käsittävät osastot on suljettava tässä tärkeässä sairaalassa juuri tämän seikan vuoksi. Sinne ei saada hoitokuntaa. (Ed. Lahtela: Onko siellä nyt?). Oli jo kesän suljettu.

Sitten on tuo Vaasan postitaloasia. Oli aikaisemmin kans' pesämuna siihen 5 milj. markkaa. Ja minä olen sitä etsinyt budjetista, mutta en minä tiedä, mihin se on hävinnyt. Niin, se on kai sieltä otettu pois. Vaasassa ovat käyneet ministerit ja ministerit. Ministeri Kaijalainen siellä kävi, viimeksi ministeri Peltonen ja kaikki sanovat, että voi, voi, tämäpä täytyisi rakentaa. Kuulkaa niin kurjissa oloissa ei posti toimi missään muualla tässä maassa, kuin se tällä kertaa toimii sentään uljaassa ja hyvässä Vaasassa (Eduskunnasta: Älä liioittele!). En minä liioittele. Täytyy muistaa nyt, että siellä täytyy aivan pienissä olosuhteissa, sellaisessa huoneessa, missä normaalisti voisi tehdä 3, 4 tai minä sanon 5 henkilöä työtä, siellä täytyy 20 henkeä

olla pienen pöydän ääressä. Seurauksena on, että Vaasan postilaitokselta on tänä päivänä suuri prosentti virkailijoita keuhkotautiparantolassa. Minä ihmettelen sen tähden, että hallitus, ei tämäkään hallitus, kiinnittänyt tähän asiaan sitäkään huomiota kuin edelliset hallitukset. En minä tiedä, mihinkä se 5 miljoonaa markkaakin on sitten joutunut (Eduskunnasta: Se ei ole ennättänyt vielä!).

Sitten tältä paikalta on puhuttu keuhken, tai moittien, että tämä hallitus on nyt yrittänyt tehdä jotakin ihmisten kotien rakentamiseksi. Se on suurin sosiaalinen ongelma meidän maassamme niinkuin muualakin tänä hetkenä: missä ihmiset voisivat asua. Minä vihin pariskuntia kuukausittain omalta osaltani monta. Minulla on tapana kysyä heiltä, sittenkuin he ovat luvanneet sekä myötä- että vastoinikäymisessä rakastaa toinen toistansa (Vasemmalta: Ja vähän muutakin!), onkos teillä asuntoa? Ja minun täytyy sanoa, että noin 70 %:lla vihityistä pareista ei ole asuntoa. Koti on yhteiskunnan sydän, ja tämän sydämen hoitamiseen menevät rahat eivät mene hukkaan. Minä toivon, että eduskunnan pitäisi tällä kohdalla nyt olla mahdollisimman avokätinen (Ed. P. Leskinen: Sota vei pennokset!).

Sitten puheeni toiseen osaan herra varapuhemiehen luvalla.

Ed. P. Leskinen moitti minua siitä, että minä puhui pahaa Bobrikoffista. Minun täytyy sanoa ed. P. Leskiselä, että minä olen perinyt vereeni tämän pahantunteen bobrikoffilaisuutta vastaan. Jos se on paha, minä en sille mitään voi. Se on veren perintö (Ed. P. Leskinen: Papin pitää pysyä totuudessa, rehellisyys maan perii!). Sitten, minä en ole samastanut Bobrikoffia ja Neuvostoliittoa. Se on kommunistista totuuden tulkintaa, joka sillä tavalla yrittää täällä minun puhettani tulkita. Tämän samastamisen teki ed. P. Leskinen (Ed. E. Koivisto: Aivan!). Minä tiedän, mikä ero on olemassa tsaarivallan ja Neuvostoliiton välillä, ja minä tiedän sen aivan yhtä hyvin kuin ed. P. Leskinen. Minä olen luenut Stalinin perustuslait, että minä voin opettaa ed. P. Leskistä siinä, jos hän haluaa tätä opetusta (Vasemmalta: Halutaan, antaa tulla vain!). Minä olen nähnyt tsaarin kaatuvan ja minä olen nähnyt Bobrikoffin seuraajan, kenraalikuvernööri Sey-

nin kaatuvan. Minä en koskaan unohda sitä päivää, kun parrattomina nuorukaisina näimme, kun matruusit menivät tuonne, miksi sitä kutsutaan, Smolnaksi, ja ottivat sieltä Seynin. Minäkin luikkasin siitä Smolnan ovesta sisään. Senjälkeen minä en ole siinä talossa käynyt. Mutta minä näin, kuinka Seyn tuotiin sieltä, ja olin sanomattoman iloinen, niinkuin me kaikki olimme iloisia, sillä se oli epävanhurskas hallitus, se sorti tätä kansaa ja muita kansoja ja sen täytyi kaatua, niinkuin kaikki, mikä on epävanhurskasta, aikanaan kaatuu, olkoon se idässä tai lännessä, etelässä tai pohjoisessa (Ed. P. Leskinen: Kaatuu kapitalismikin epävanhurskaana!). Kuinka? (Ed. P. Leskinen: Kaatuu kapitalismikin epävanhurskaana!). Jos se sitä on, kaatukoon! (Ed. P. Leskinen: Kaatuu varmasti!).

Nyt minä menen vielä eteenpäin: Ed. P. Leskinen sanoi, että minä olen samastanut Neuvostoliiton ja tsarismmin. Kuka on tätä asiaa samastanut näiden vuosien aikana ainakin täällä, kun minä olen tämän kammarin jäsenenä ollut? Kommunistit. Kommunistit ovat pelotelleet meitä näinä vuosina yhäti ja yhäti venäläisillä. Täällä eduskunnassa on annettu näinä vuosina ymmärtää kaikista kysymyksistä, että ellemme tee niin tai näin, kyllä saatte vielä sen kokea. Minä muistan, kun edesmennyt sisäministeri Leino vaati täällä määrärahoja m. m. sotalaitoksen valvontaosastoa varten, niin hän tuolta pöntöstä sanoi, ellei näitä määrärahoja saada, niin minä tiedän sen, koko Suomen sotalaitosta ei hetken kuluttua enää tarvita. Mitä hän tällä tarkoitti? Meitä on koetettu pelotella venäläisillä juuri siltä taholta. Se tahtoo sanoa, että venäläiset ovat jotakin pahoja. Sitä minä en usko. Minkä tähden Valpo, silloin kun se otti miehen kuulustellaksensa, otti sen kärryilleen ja sanoi: ellet tunnusta, sinut viedään Porkkalaan. Minkä tähden sen Porkkalan piti olla semmoinen hirmupaikka? Se oli Valpo, joka sanoi, että se on jotakin hirvittävän pahaa. Kuka on samastanut täällä bobrikoffilaisuuden ja Neuvostoliiton? Täällä on puhuttu siitä, mitä sota-aikana on kukin puhunut toisistaan. Sehän on selvää, että silloin kuin on sota, ei kukaan puhu mitään muuta kuin pahaa vihollisestaan. Eivätkä ne Teuvan Tiltutkaan mitään viserteleviä lintuja olleet. Jos me uskoisimme kaiken sen, mitä

me sieltä kuulimme, niin sehän olisi val-lan kamalaa! Mutta tietysti me ymmär-simme, että se oli kaikki sotapropagandaa, joka kuuluu sota-aikaan ja se on mennyttä ja ollutta aikaa ja minä täällä viime ker-ralla sanoin, että valtakunnat sotivat tois-tansa vastaan ja sitten tulee rauha ja sit-ten ei enää saa peloitella vihollisella tois-tansa, niinkuin täällä kommunistit ovat yrit-täneet kautta rantojen näinä vuosina tehdä. Aina vain, aina vain antaneet ymmärtää; ellei mene näin, kyllä perästä kuuluu (Eduskunnasta: Oikein!). Minä ymmär-rän, että Neuvostoliitolla ei ole meitä vas-taan pahoja aikeita, Neuvostoliitto olisi voinut miehittää tämän maan, jos se olisi tahtonut. Miksi se ei sitä tehnyt? Se ei tahtonut sitä tehdä. Mutta minkätähden Suomen kommunistit aina vain näyttävät Neuvostoliittoa sellaisena uhkana meidän päällämme, jota meidän yhäti pitää pelätä. He sanovat: ellette tee, niinkuin me tahdomme, tulee jotakin pahaa idästä. Tämän pitää loppua (Eduskunnasta: Kuu-leppa Paavo!).

Sitten minä menen seuraavaan asiaan. Ed. Eino Kilpi, huomautti täällä näin sanoen: „Koko sanomalehdistön taso on viime vuosina kovasti laskenut”. Tämä vanha sanomalehtimies puhui järkyttävän suuren totuuden siinä asiassa. Mutta minä haluan ed. Kilvälle antaa tästä tason laskemisesta nyt oikein kouluesimerkin hänen oman puo-leuksensa lehdistön tasosta.

Tänä aamuna Työkansan Sanomat ja Vapaa Sana suurin otsikoin kirjoittivat: „Hirvittävä murhaliiga löydetty Vaasasta. Kokoomuslainen kansanedustaja Johannes Wirtanen ollut tietoinen liigasta jo yli vuo-den ajan” (Eduskunnasta: Onko semmoi-nenkin salaliitto paljastunut?). Minä ky-syn nyt, onko tämä enää edes minkäänlaista journalistiikkaa, onko tämä oikein? Jos minä nyt olenkin täältä pikkuruisen kepit-tänyt kommunisteja, hyvin vähän ja hyvin hellästi, että sentähden mennään tuollaisiin törkeisiin valheisiin. Täytyy nyt muistaa (Keskustasta: Ei se ole ainoa kerta!) — täytyy nyt muistaa, että tämä oli sellainen uutinen, josta voitaisiin puhua eräässä toi-ssessakin huoneessa kuin tässä huoneessa. Minkä takia Valpo ei ole käynyt minua tänä päivänä kuulustelemassa? Siksi, että Val-pokaan ei sitä itse uskonut. Herra sisämi-nisteri pankoon tutkimuksen toimeen, mitä

yhteyttä minulla on ollut tähän liikkeeseen (Keskustasta: Asunut samassa kaupun-gissa!). Ei se ole siinä kaupungissa, se on Mustasaaren puolella. Uutisessa sanotaan, että ne ovat minun seurakuntalaisiani. Minä olen suomalaisen seurakunnan pappi ja ne ovat ruotsalaisia. Tällaista journa-listiikkaa se nyt sitten on. Enkä minä ih-mettele, että teidän leirissänne, jossa Eino Kilven, vanhan sanomalehtimiehen täytyy olla, että hän tältä paikalta itki tätä asiaa, hänen äänensä värähti, kun hän sanoi tä-män, ja hän tiesi kyllä, mitä hän tarkoitti.

Jos siis Valpo ottaa totisesti tämän asian, minä otan kuulustelijat vastaan, mutta yöllä ei saa tulla; silloin saa äkäisen lähdön. Minä olen yöllä hyvin uninen ja voin tehdä pieniä tuhmuuksia, heittää kylmää vettä niskaan j. n. e. En minä ammu, kun minulla ei ole pistoolia (Eduskunnasta: Teetkö sinä muutoinkin tuhmuuksia?). Minä voisin ky-syä tästä asiasta eräässä toisessa huoneessa-kin kuin täällä. Miksi minä en sitä tee, se johtuu seuraavasta syystä (Vasemmalta: Tuli eilen puhuttua tyhmyyksiä!). Seu-raavasta syystä. Tuolla Etelä-Pohjanmaalla oli eräällä miehellä hirvittävän häijy vaimo. Se oli suurisuinen ja terrorisoi koko kylän. Silloin naapurit sanoivat, että minkätähden sinä et, mies, kurita tuota vaimoa? Silloin mies sanoi: „Sitä minä en tule tekemään sentähden, että sillä on niin likaiset vaat-teet, ja se on täynnä syöpäläisiä”.

Ed. R y ö m ä: Herra varapuhemies! Ku-ten edellisen puhujan, niin minunkin on aikomukseni jakaa tämä mahdollisimman lyhyt puheenvuoroni kahteen osaan. Ensik-sikin haluaisin lausua syvän paheksumiseni edellisen puhujan ajatusten johdosta. Sen-takia, että hän mielestäni puhui halveksi-vassa sävyssä räätälien ammattikunnasta. Hän näkyi unohtaneen ilmeisesti sen, että ennenkin on kansalaisia suurmiehiämme noussut räätälin perheestä (Ed. J. Wirta-nen: Sen minä tiedän liian hyvinkin!).

Sitten menen toiseen osaan, nimittäin tähän budjettiin. Haluan kiinnittää huo-miota pariin määrältään verraten vaati-mattomaan määrärahaesitykseen, joihin kui-tenkin sisältyy eräänlaista periaatteellista poliittista merkitystä.

Ensiksikin olen edelleen sitä mieltä, kuin edustamani ryhmä oli myös tämän vuoden talousarviota käsiteltäessä, että Suomen

Tietotoimiston toiminta ei ole senlaatuista, että se ansaitsisi sille merkityn valtionavun, 5 Pl:n kohdalla 450,000 mk.

Luen eräänlaisena pikarevyynä näytteitä otsikoista, joihin Suomen Tietotoimiston välittämät uutiset tämän vuoden aikana ovat innoittaneet erinimisiä oikeistolehtiä. „Englannin työväenpuolue tehostaa kommunismivastaista asennettaan”, tällainen on eräs. „Kommunistien asekatkōja takavari-koitu Italiassa”, toinen. „Kominformin uskottu mies Tshekkoslovakian todellinen hallitsija”, „Lähes 100 Norjan kirjailijaa esittänyt vastalauseensa Tshekkoslovakian tapausten johdosta”, „Vain kommunistit voivat uhata Norjan kansan vapautta, toteaa pääministeri Gerhardsen”, „Skandinavian pääministerit puhuneet kommunismia vastaan”, „Tiukka kommunistien arvostelua Tanskan kansankäräjillä”, „Ulkopoliittiset seikat määräävät kommunistien sisäpoliittisen asennoitumisen”, „Kommunisteilla voimakasta vastatuulta Skandinaviassa”. Niinkuin näkyy, niin johdonmukaisena sävynä STT:n uutisissa on hyökäily kommunisteja vastaan, elimen, joka nauttii valtionapua ja jonka pitäisi olla jossain määrin tasapuolinen. Mutta vielä muutakin. Viime toukokuussa useat Suomen lehdet julkaisivat Stockholms-Tidningenin aivan mielikuvituksellisia juttuja niistä määräyksistä, joita kansanedustaja Hertta Kuusinen muka oli jaellut pitkin Skandinaviaa. Eräs lehti oli erehtynyt kyseessäolevaan uutiseensa panemaan mukaan STT:n merkinnän, mistä paljastui, että STT:llä on tavanmukaisen uutispalvelunsa ohella herra johtajansa yksityinen uutispalvelu, jota myöten uitetaan vielä törkeämpiä juttuja kuin mitä virallisesti kehdataan tunnustaa.

Edelleen näistä STT:n uutisista, men-näkseni hivenen sisältöön: „Pohjan suostuttava liittoon muiden valtioiden kanssa... Tunnustaa lännen väriä on kanta, joka luo kunnioitusta... Pohjolalla tulee olla pysyvä vartionsa samaan suuntaan kuin Turkilla... on saatava tehokas pohjoismainen yhteistyö ja meidän on kannatettava sitä lippua, jonka kulttuuri meille antaa, länsimaiden lippua”. Niinkuin näkyy, niin toiseksi johtopäätökseksi näistä STT:n tavanomaisista uutisista muodostuu, että ne näyttävät virtaavan Pohjanlahden tuolta puolen määrätysssä sävyssä.

Ja sitten tästä siirrynkään siihen aattee-seen, mitä STT näillä uutisillaan tulkitsee, ja tulkitsee myöskin uutisillaan niin sanotusta Suomen viikosta viime maaliskuussa Tukholmassa. Tämä viikko sattui yksin niiden päivien kanssa, jolloin neuvottelut Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyssovimuksesta olivat alussa. Viikon tervehdyspuheen oli pitänyt eräs pääjohtaja Holmdahl lausuen, että „pilvet kokoontuvat jälleen Suomen taivaalle”. Jatko: „Me voimme avoimesti ilmaista myötätuntomme ja kunnioituksemme kovia kokenutta veljeskansaa kohtaan”, ja: „Suomen viikko 1948 antaa meille nyt erinomaisen tilaisuuden näiden tunteiden ilmaisemiseen käytännössä.”

Tässä verraten lyhyesti jo tuli määriteltä, minkälainen propaganda tuohon mainittuun aatteeeseen ainakin siinä yhteydessä kätkeytyi. Ja tilaisuudessa, selostuksista päättäen minkäänlaista, kuinkakaan kohteliaassa muodossa eriävää mielipidettä esittämättä oli myöskin silloinen eduskunnan puhemies Fagerholm, joka, kuten kaikki tiedämme, on tavannut matkustaa Pohjanlahden ylitse aina, milloin jotakin tärkeämnpuoleista on täällä kotimaan kohdalla tapahtumassa (Eduskunnasta: Niin Hertta Kuusinenkin!). Hänen edustamansa puolueen sikäläisen veljespuolueen pää-äänenkannattaja samoihin aikoihin tulkitsee aivan samoja ajatuksia kuin äskenmainittu hra Holmdahl ja Suomen Tietotoimisto tässäkin tapauksessa ei hidastellut toimittamasta näitä kannanilmaisuja Suomen lehdistölle, joka ne otsikoi esimerkiksi tähän tapaan: „Suomi näinä päivinä kovissa koetelemuksissa”, tarkoittaen ystävyys- ja avunantosopimusneuvotteluja Neuvostoliiton kanssa.

Kun sitten vielä luemme lehdistä tämän tapaisia otsikointeja kuin: „Skandinavia asettuu länsivaltain puolelle”, tai vaikkapa tämän päivän iltalehdistä: „USA tarjonnut sotilasapua Norjalle ja Tanskalle”, niin alkäämme vallan pahasti hämmästykö, kun neuvostoliittolainen mielipide tästä kysymyksestä pukeutuu seuraavaan muotoon, pari kolme viikkoa sitten: „Mitä kätkeytyy n. s. pohjoismaisen yhteistoimintasuunnitelmin taakse? N. s. pohjoismaisen yhteistoiminnan innottajien ja kannattajien toiminta on viime aikoina huomattavasti vilkastunut (Oikealta: Lainaus Vapaasta Sanasta!). Sarja Ruotsin, Tanskan, Norjan

ja Islannin valtiollisia neuvotteluja, pohjoismaisen Norden-Yhdistyksen konferenssi, lukuisat propagandaesiintymiset lehdissä ja radioissa ovat konkreettisia ilmaisuja pohjoismaisen yhteistoiminnan kannattajien toiminnasta. Heidän tarkoituksenaan on valmistella kaikkien pohjoismaiden liittymistä läntiseen sotilaspoliittiseen blokkiin." Tämä lainaus, joka päättyy toteamukseen, että „sellainen pohjoismaainen yhteistoiminta on ristiriidassa paitsi Pohjois-Euroopan valtioiden omien etujen myös maailman kaikkien rauhantahtoisien maiden etujen kanssa", on valtion tiedotuskeskuksen lähettämästä radiokatsauksesta.

Olen sitä mieltä, että tuohon n. s. pohjoismaiseen yhteistoimintaan niissä muodoissa kuin edellä on selostettu, liittyy piirteitä, joita ei olisi syytä tukea. Jo tämän vuoden talousarviota käsiteltäessä edustamani ryhmä suhtautui varauksin siihen määrärahaan, jota ehdotettiin Parlamenttien Välisen Liiton Suomen ryhmälle — toisen pääluokan kohdalla 500,000 markkaa — ja ryhmän toiminta tämän vuoden aikana on osoittanut varautumisen perusteluksi. Ryhmän toiminnassa sangen keskeistä osaa on näytellyt juuri tuontapaisen pohjoismaisen yhteistoiminnan edistäminen.

Molempiin mainitsemiini määrärahoihin nähden toivoisin valtiovarainvaliokunnan ottavan esittämäni näkökohdat huomioon, samoin sellaisiin järjestöihin kuin Suomi-Seura, jonka propaganda ulkomaille käsin on sangen oikeistovoittoista, ja Suomalaisuuden Liitto, jonka äänenkannattaja viimeisessä numerossaan erään englantilaisen kirjoittajan suulla peittelemättä julisti soata Neuvostoliittoa vastaan.

Jo valiokuntakäsittelyn aikana niillä oikeiston puhujilla, jotka ovat viime päivinä vakuutelleet vilpittömästi ja johdonmukaisesti harrastavansa ystävyyttä maamme ja Neuvostoliiton välillä, olisi tilaisuus käytännössäkin vahvistaa sanojaan kannattamalla varsinkin sitä aloitetta, jossa ehdotetaan korotettua määrärahaa Suomi-Neuvostoliitto-Seuralle. Siltä varalta, että heidän luontonsa ei antaisi myöten kannattaa kyseessäolevaa määräraha-aloitetta, niin voin antaa heille hyödyllisen neuvon, nimittäin sen neuvon, että he selittäisivät Suomi-Neuvostoliitto-Seuran kommunistiseksi järjestöksi. Sehän on ylimalkaan koeteltu keino kompromettoida tai vastustaa kaikkia hyviä

asioita. Ja mikäli he haluaisivat jatkaa epäystävällisyyden osoittamista Neuvostoliittoa kohtaan yleensäkin, niin erittäin patentoitu ja koeteltu menettelytapa olisi se, että kyllä he puolestaan Neuvostoliittoa kohtaan osoittaisivat kaikkea mahdollista myötätuntoa, kunhan se vain hyväntahtoisesti luopuisi kommunismista, luopuisi marxilaisuudesta ja palauttaisi jälleen kapitalistisen järjestelmän.

Vielä STT:stä, jonka välittämä tämänpäiväinen uutinen aivan välittömästi liittyy päivän tekstiin. Tukholman Aftontidning on lausunut tämänpäiväisessä kirjoituksessaan näin: „Kommunistien tarkoituksena on saattaa Neuvostoliitto epäluuloiseksi Suomea kohtaan ja ehkäpä vaatimaan kommunistisen vasallihallituksen asettamista. Työkansan Sanomat — kuten Aftontidningin tämän STT:n selostuksen mukaan väittää — kirjoittaa hyvin kuvaavasti: Neuvostoliitto vaatii, että ampumayhdistysten toiminta on lopetettava, mutta hallitus ministeri Simosen välityksellä kieltäytyy tottelemasta. Niin, 'totella' on todellakin ilmaisuna. Kommunistinen hallitus ilman muuta tunnustaisi tottelemisvelvollisuuden."

Tämän STT:n välittämän uutisen johdosta ensiksikin huomautan, että Työkansan Sanomat ei ole puhunut „tottelemisesta". Uutinen ja sen alkulähde ilmeisesti ovat tähän päätyneet siitä, että Työkansan Sanomat on korostanut rauhansopimuksen noudattamisen välttämättömyyttä. Uutisen tarkoituksena on ilmeisesti vahvistaa käsitystä, että sopimuksen noudattaminen ei ole niin välttämätöntä kuin Työkansan Sanomat on halunnut esittää.

Mutta on eräs toinenkin lehtiutinen, joka täydentää edellä mainittua. Tämän kuun 4 päivän Pravda julkaisee uutisen ministerien Fagerholmin ja Simosen viime torstaisista puheista, uutisen, joka nojaa niihin laitoksiin, mitä oikeistolehdistö mainituista puheista on julkaissut. Ei siis tulane väittämään, että tämä uutinen nojaisi „kommunistien antamiin virheellisiin tietoihin". Siinä sanotaan: „Simonen koetti puheessaan todistella, ettei Laihian Ampuma- ja Metsästyseurojen sotilaallistuksessa toiminnassa ole ollut minkäänlaista rauhansopimuksen 8 ja 15 artiklan rikkomista, jollaisesta Neuvostoliiton Helsingin lähettiläs teki huomautuksen. Simonen tun-

nusti, että Laihian paikkakunnalla on pidetty harjoituksia ja suoritettu ammuntaa sotilasaseilla varta vasten varustetulla sotilastyöppisellä ampuradalla, joka aikaisemmin oli kuulunut Suomen viranomaisten lakkauttamalle fasistiselle järjestölle. Simosen tietojen mukaan pelkästään yhden päivän kuluessa syyskuun 5 päivänä oli ammuttu 1,020 laukausta erilaisilla sotilasaseilla. Simosen lausunto on tälläkäläisissä demokraattisissa piireissä luonnehdittu kiertoteitse tapahtuneeksi tunnustukseksi rauhansopimuksen rikkomisesta”.

Tällaiset johtopäätökset on Pravda tehnyt ministeri Simosen omasta lausunnosta. Näin ollen se henkilö, jonka tarkoituksena — jos saa mukailla Ruotsin lehtien kirjoituksia — on ollut saattaa Neuvostoliitto epäluuloiseksi Suomea kohtaan, on ollut herra sisäministeri Simonen itse. Tämä uutinen käykin eräänlaisesta loppulauseesta sekä välikysymyskeskustelulle että talousarviokeskustelun tälle osalle.

Lopuksi vain vielä palaan siihen pyyntöön, jonka olin esittänyt herra pääministerille hänen lauseensa johdosta, joka kuului seuraavasti: „On syntynyt se outo tilanne, että samalla kun eräät kommunistilehdet ovat tehneet mainitusta sääntöjen kohdasta suuren numeron, puheenaolevat säännöt on löydetty valtiollisen poliisin omasta huostasta”. Viitaten siihen, että ryhmämme oli valtiolliselta poliisilta pyytänyt tietoja, milloin kyseessä olevat säännöt olisivat tulleet sen tutkittaviksi ja milloin palautettu, jolloin valtiollinen poliisi oli ilmoittanut jättävänsä nämä pyydetty tiedot herra pääministerin välityksellä, olin pyytänyt herra pääministeriä saattamaan nämä tiedot meidän ryhmämme ja koko eduskunnan tietoon. Sen sijaan, että näin olisi tapahtunut, herra oikeusministeri ainoastaan toisti ne tiedot, mitkä jo ryhmämme jäsenet olivat keskustelussa esittäneet. Herra pääministeri ei ole vielä tähän päivään mennessä lukenut eduskunnalle valtiollisen poliisin todennäköisesti antaman selvityksen sanamuotoa. En voi tehdä muuta johtopäätöstä kuin sen, että siinä esille tuodut asiat eivät olisi tukeneet herra pääministerin väitettä, vaan että se oli vain tavanomainen löysä syytös valtiollista poliisia vastaan, sen tapainen syytös, joka ei suinkaan ollut maan pääministerin arvon mukainen, vaan päinvastoin osoitti hallituksen asenteen heikkou-

den tässä asiassa. Niin onkin asianlaita, että herra pääministerin väite oleelliselta osaltaan ei ollut totuuden kanssa yhtäpitävä.

Oikeusministeri Suontusta: Herra puhemies! Ed. Ryömä tässä uudisti sen saman väitteen, jonka hän teki jo edelliselläkin kerralla, nimittäin väitteen siitä, että välikysymysvastauksessa oleva tieto, että eräät yhdistysasiakirjat olisivat löydetty valtiollisen poliisin huostassa, ei olisi paikansa pitävä. Tähän kysymykseensä hän sai viime kerralla sen aivan selvän vastauksen, että eräiden yhdistysten asiakirjat olivat olleet valtiollisen poliisin huostassa viime elokuun 28 päivästä seuraavan syyskuun 20 päivään, viimeksi mainittu päivä mukaan luettuna. En voi ymmärtää muuta kuin ed. Ryömä nyt taas uudistaa väitteensä, jopa (Ed. Ryömä: Todistaa myös!) julkeaa väittää, että herra pääministeri olisi vastauksessaan antanut virheellisiä taikka suorastaan valheellisia tietoja. En voi ymmärtää tällaista menettelyä muuten kuin että hänelle tämä tosiasia aikamäärästä, sillä tosiasia on kysymyksessä, että hänelle tämä tosiasia on kovin epämiellyttävä. Asia on nimittäin niin, että siinä kantelukirjelmässä, jonka ed. Ryömä jonkun toisen kanssa katsoi aiheelliseksi jättää oikeuskanslerille, esitettiin eräitä sellaisia väitteitä, että viranomaisilta olisi pyydetty joitakin asiakirjoja, joita itse asiassa ei ollut pyydettykään. Kun tätä asiaa ruvettiin tutkimaan, niin havaittiin, että nämä kahdet aktit ovat olleet valtiollisen poliisin huostassa, niinkuin sanoin, elokuun 28 päivästä seuraavan syyskuun 20 päivään, ja tämä tieto on tosi. Kun kerran näistä valtiollisen poliisin hallussa olleista asiakirjoista tulee puhe, niin voin vielä kertoa senkin, että kun kommunistilehdet puhuivat Ylä-Vuoksen seurasta ja esittivät Ylä-Vuoksen seurasta, sen säännöistä tietoja, jotka ovat valheellisia, niin sattui niin omituisesti, että nämä Ylä-Vuoksen asiakirjat olivat, oliko se nyt sitten sattuma, vähän aikaisemmin olleet valtiollisen poliisin huostassa ja että valtiollinen poliisi palautti nämä asiakirjat oikeusministeriön yhdistysrekisteritoimistoon edellisenä taikka samana päivänä, kuin tämä erheellinen tieto ilmestyi kommunistilehdissä. Kerta kaikkiaan tämä osoittaa, että tässä ollaan huonolla asialla, että ol-

laan yritetty rakennella ja paisutella vääriä tietojakin esittämällä tästä kaikesta nyt juttua, ja tämä kaikki ei ole totta.

Ed. Vennamo: Herra varapuhemies! En voi olla ihmettelemättä ed. Ryömän äskeisen lausunnon perussävyä. Siinä nimittäin kuului se tarkoitus ja ajatuksenjuoksu, että eduskunnan enemmistö ja Suomen kansan valtava enemmistö haluaisi poiketa puolueettomuuden tieltä ja pyrkisi sitomaan itsensä länteen päin jonkunlaiseen sotilaalliseen liittoutumaan. Mielestäni tällainen tarkoitus on alapuolella kaiken arvostelun ja haluankin panna tällaiseen puheenvuoroon jyrkän vastalauseeni. Minulla on sellainen käsitys, että tässä maassa kyllä käsitetään Suomen reaalin asema ja juuri siitä syystä ei tahdota harhaan johdetuksi tulla, ei puoleen eikä toiseen.

Pyysin varsinaisen puheenvuoroni ed. Wiherheimon eilisen puheenvuoron johdosta (Eduskunnasta: Ei se ole täällä! Älä puhu, ei se ole täällä!). Haluan kuitenkin, vaikka hän ei ole täällä, oikaista eräitä hänen väitteitään, kun niitä on julkisessa sanassakin painettu. Ed. Wiherheimo on kokoomuksen tunnettuun tapaan kiinnittänyt huomiota maanhankintalain toimeenpääntöön sillä tavoin, ettei sitä, kuten mainitsin, voida vaitiollen sivuuttaa. Hän lausui, että maanhankintalakia toteutettaessa on suorastaan ryhdytty houkuttelemaan maatalousalalle uusia yrittäjiä. Tämä väite on joko tahallista vääristelyä tai täydellisestä asiantuntemattomuudesta johtunutta. Jokainen tietää, että siirtoväestä, joka aikaisemmin luovutetulla alueella on saanut pääasiallisen toimeentulonsa maataloudesta, hyvin huomattava osa, noin 20 %, on siirtynyt muiden elinkeinojen palvelukseen monasti siitä syystä, ettei maataloussiirtoväelle ole pystytty tarjoamaan kohtuulliset ehdot täyttävää maataloustilaa kohtuullisen ajan kuluessa. Jokaisen pitäisi myöskin tietää, että muille maanhankintalain mukaan asutettaville, kuin siirtoväelle, annetaan maataloustiloja vain niissä tapauksissa, että asianomainen on aikaisemmin työskennellyt maatalouden piirissä. Tällaisillekin henkilöille on vain osaksi voitu maataloustiloja järjestää. Maaseudun olosuhteita tunteva henkilö nauraa sellaiselle väitteelle, että täällä Suomessa oltaisiin jo siinä tilanteessa, että maataloustiloja jätettäisiin au-

tioksi. Päinvastoin terve uudisraivaajan ja uudistilän rakentamisen henki on maassamme vielä niin voimakas, että yhteiskunta on pystynyt sitä vain osaksi tyydyttämään. Maanhankintalain toimeenpääntö ei siis tuo maatalousalalle uusia yrittäjiä. Se päinvastoin valitettavasti pystyy tarjoamaan vain osalle maatalousalalla työskennelleille oman itsenäisen tilan ja kodin. Että tämäkin ultrakokoomukselaisen maailmankatsomuksen mielestä on väärin, on tunnettua, mutta sille ei voida mitään (Oikealta: Poika, poika!).

Mitä sitten tulee maanhankintalain toimeenpääntöön kustannuksiin ja siihen väitteeseen, että tässä suhteessa suurissa linjoissa on menetelty epätarkoituksenmukaisesti — yksityistapauksissa, joista voi saada arvostelemisen aihetta, valitettavasti näin laajassa toiminnassa pääsee kaikista ponnisteluista huolimatta esiintymään — on vain syytä huomauttaa, että oikeiston julkisuudessa esittämien ennakkolaskelmien mukaan maanhankintalain toimeenpääntö olisi vuoden 1945 hintatason mukaan tullut maksamaan noin 130 miljardia markkaa. Tähän mennessä on maanhankintalain tarkoituksiin kuitenkin käytetty valtion varoja, joista suurin osa tulee perityksi takaisin, vain noin 16.5 miljardia markkaa eli hieman yli 10 % yli sen, mitä julkisuudessa on ennakkoon toimitettu, ja siitä huolimatta maanhankintalain toteuttaminen on jo loppupuolella voimakkaan inflation aiheuttamista kustannusten nousun vaikutuksista puhumatta. Näyttää siltä että kun tuotannon alenemisen propagandaväite ei enää tehoa koetetaan etsiä uusia asiattomia väitteitä herättämään maan- ja omakotihankinnan vastustamista. Onkin valitettava, että valtioneuvoston tarkastajain lausunto vuodelta 1946 antaa tällaiselle toiminnalle näennäistä pohjaa, kun se monissa suhteissa on asiallisesti epätarkka.

Ed. Vilhula: Herra puhemies! Herra valtiovarainministeri kohdisti minun vähäpätöisyyteeni äsken käyttämässä puheenvuorossa pari mainintaa, joidenka johdosta olen lyhyen selityksen velkaa. Ensimmäinen näistä maininnoista koski ulkomaisten elintarvikkeiden tuontia maahan ja minun suhdettani siihen tämän vuoden aikana ja toinen koski kuluvan vuoden määrärahojen käyttöä kansanhuoltoministeriössä.

Mitä tähän ensimmäiseen huomautukseen tulee, niin pyydän sen johdosta mainita, että viime kevättalvella kansanhuoltoministeriön pyydettiin maan parhaat liha-asiantuntijat lausumaan käsityksensä siitä, miten lihatilanne maassa tulee lähiaikoina kehittymään, ja heidän käsityksensä oli, että nyt, jo kuluneena kesänä, tulisi maassa vallitsemaan hyvin huomattava lihan puute. Tästä johtuen siis jo kevättalvella tultiinkin siihen tulokseen, että sekä sianlihaa että naudanlihaa on jonkun verran tuon uhkaavan lihanpuutteen torjumiseksi maahan tuotava ja niinhän nyt onkin tapahtunut.

Toinen elintarvike, jota ministeri Hiltunen nähtävästi tarkoitti, olivat kananmunat ja niiden maahantuonti. Tässä suhteessa minä voin mainita, että jo viime kesäkuun alussa, kun asia oli kansanhuoltoministeriössä esillä, olin sitä mieltä, että kananmunia ei olisi maahan tuotava sen takia, että oman maan tuotanto kyllä riittää ja ulkomainen tuonti saattaa liikaakin painaa kananmuniain hintoja alas. Kun tilanne nyt kuluneen kesän hyvän sadon johdosta on maassa elintarvikkeittenkin suhteen huomattavasti muuttunut, niin minä voin käsityksenäni tässä ilmoittaa, että minun vakaumukseni mukaan ei maahan enää ole mitään aihetta tuoda lihaa paremmin kuin kananmuniakaan, ja uskon, että tämä on myöskin maalaisliittolaisten yleinen mielipide (Ed. V. K. Turunen: Senkun vain hinnat ylös!).

Mitä taas menoarvioon tulee ja siinä kansanhuoltoministeriölle myönnettyjen kulu- van vuoden määrärahojen käyttöön, niin minä pyydän huomauttaa sen johdosta, että tämän vuoden budjettia eduskunnassa käsiteltäessä siitä vähennettiin kansanhuoltoministeriön kohdalta 30 milj. markkaa siitä, mitä hallitus oli esittänyt ja minkä esityksen ministeri Hiltunen oli itse allekirjoittanut. Kun asia oli eduskunnassa käsiteltävänä, niin, ellen aivan väärin muista, allekirjoittanut ilmoitti, että niin suuret vähennykset aiheuttavat sen, että määrärahat kansanhuoltoministeriötä varten eivät riitä, ja edelleen, ellen aivan väärin muista, niin eduskunnassa näistä määrärahoista äänestettiin, mutta eduskunnan enemmistö asettui sille kannalle, että nuo valtiovarainvaliokunnan ehdottamat vähennykset ovat tehtävät. Kun tämä oli tiedossa, niin

kansanhuoltoministeriössä jatkettiin kulu- van vuoden alkupuolellakin sitä toimihenkilöiden vähentämistä, jota viime vuosien aikana siellä on tapahtunut. En muista tarkempia lukuja, mutta ellei väärin mieleeni johdu, niin silloin kun Pekkalan hallitus muodostettiin, oli kansanhuoltoministeriössä virkailijoita 710, ja kun viime kesäkuun alkupuolella kävin lävitse ministeriön kesälomalistat, niin totesin siinä olevan nimiä 476, jotenka toimihenkilöiden vähennys oli ollut siihenkin mennessä melkoinen. Kun eduskunta oli tehnyt mainitsemani päätöksen ja vähentänyt siis näin huomattavasti kansanhuoltoministeriön määrärahoja, niin oli selviö, että tämä vähennys oli otettava huomioon. Ja siinä mielessä allekirjoittanut vähäiseltä osaltaan olikin jo suunnitellut erinäisiä toimenpiteitä, joidenka pohjalla ilmeisesti, jos ne olisi voitu toteuttaa, ei kovin suuria määrärahojen lisäyksiä ministeriötä varten enää olisi tarvinnut pyytää. Viime kesäkuussa pidin radiopuheen, jossa ilmoitin käsitykseni olevan, että me voimme luopua leipäviljan säännöstelystä. Tämä tapahtui niihin aikoihin, jolloinka julkisuudessaakin käytiin keskustelua siitä, olisiko jauhot vapautettava säännöstelystä vai olisiko leipä vapautettava säännöstelystä. Katsoin, että tilanne leipäviljaan nähden oli sellainen, että koko leipäviljan säännöstelystä olisi voitu luopua. Ja tämä käsitys on minulla yhä edelleenkin. Ja jos tämä olisi voitu toteuttaa, ja toteutettu, niin se olisi aiheuttanut sen, että kansanhuollon virkailijoita olisi voitu huomattavasti vähentää. Edelleen ilmoitin julkisuudessa tämän vuoden puolivälin vaiheilla käsitykseni olevan, että syyspuolella vuotta on mahdollisuus myöskin purkaa maidon ja sen jalosteiden säännöstely. Jos nämä suunnitelmat olisi voitu toteuttaa, niin luulen, että tuo eduskunnan suorittama 30 milj. markan vähennys kansanhuoltoministeriön määrärahoissa, olisi suurin piirtein voitu huomioida ja että lisämäärärahoja ei olisi enää tarvittu. Nykyinen hallitus näyttää kuitenkin jatkuvasti pitävän kiinni säännöstelystä, pakko- säännöstelystä, myöskin maataloustuotteiden suhteen, ja tämä merkitsee tietysti sitä, että niin kansanhuoltoministeriössä kuin kansanhuollon kaikissa portaissa jatkuvasti tarvitaan varsin runsaasti toimihenkilöitä. Kun hallitus siis haluaa jäy-

kästi pitää kiinni myöskin elintarvikkeiden jatkuvasta pakkosäännöstelystä ja tällä tavalla pitää maamme maanviljelijöitä ja maamme pienviljelijöitä myöskin säännöstelyn pakkopaidan alaisena, niin mielestäni ei ole kaiken sen perusteella, mitä minä äsken tässä mainitsin, suinkaan allekirjoittaneen syytä se, että varat alkavat vähetä, ja mielestäni on herra valtiovarainministerinkin turhaa tulla vihjailemaan edellisen hallituksen toimenpiteistä tässä suhteessa.

Mitä ed. Oksalan mainintaan siitä, että eräitä maalaisliittolaisia henkilöitä olisi ollut mukana joillakin päivällisillä, niin tämän maininnan johdosta minä haluan tässä todeta sen, että henkilöt, joita hän nähtävästi on tarkoittanut, ovat luonnollisesti olleet yksityisinä henkilöinä mukana siellä, missä ovat olleet, ja että maalaisliitolla sinänsä ei ole asian kanssa mitään tekemistä.

Ed. P. Leskinen: Herra varapuhemies! Oli mielenkiintoista kuulla tämän kamarin porvarilliselta taholta ja nimenomaan oikeistoporvarin suulla ja toivoakseni myöskin rehellisellä, koska sen sanoi pappismies ed. Wirtasen ominaisuudessa, että Neuvostoliiton taholta ei nyt kerta kaikkiaan uhkaa Suomea mikään vaara. (Ed. J. Wirtanen: En minä usko!). Toivoakseni tämä toteamus on nyt varaukseton, ja yleinen porvarillis- ja oikeistososialidemokraattinen käsitys tässä. (Ed. J. Wirtanen: Tämä on minun mielipiteeni! — Ed. Rantala: Vieläpä vasemmistososialidemokraattien!). Minä käsitin sillä tavalla, että ed. Wirtanen edustaa täällä kokoomuspuoluetta ja puhuu valitsijoittensa puolesta (Ed. J. Wirtanen: Kyllä!). Ed. Wirtasen valitsijatkin ovat siis sitä mieltä kuin valitsemansa edustaja täällä, että Neuvostoliiton taholta Suomea ei uhkaa mikään vaara. (Ed. J. Wirtanen: En tunne heitä kaikkia, mutta uskon, että ovat viisaita!). Ja tämä viisaus merkitsee sitä, niinkuin ed. Wirtanen täällä omana käsityksensä sanoi, että Neuvostoliiton taholta Suomea ei uhkaa mikään vaara. (Oikealta: Juuri niin!). Hyvä on! Tässä ed. Wirtanen vähän yrittää livistää äskeisestä puheesta. (Ed. J. Wirtanen: En ollenkaan!). Mutta loppujen lopuksikin minä voin tehdä sen johtopäätöksen, että ne porvarilliset valitsijat, jotka ovat ed. Wir-

tasen takana, yhtyvät edustajansa täällä lausumaan käsitykseen. Uudistan, että Neuvostoliiton taholta Suomea ei uhkaa mikään vaara. (Eduskunnasta: Et sinäkään sitä pelkää!). Sensijaan täällä on ed. Wirtanen äskeisessä puheessaan useampaan kertaan lausuen yrittänyt tehdä uskottavaksi, että sensijaan tässä maassa ovat nimenomaan kommunistit pyrkineet esittämään täällä sellaisen käsityksen, että Neuvostoliitto on uhkana Suomelle (Eduskunnasta: Useaan otteeseen!) ja että kommunistit nimenomaan ovat pelotelleet (Ed. J. Wirtanen: Kovasti!) Suomen kansaa neuvostolaisvaaralla. Me olemme ainoastaan sanoneet, että Suomen on syytä kunnioittaa tekemiään sopimuksia ja nimenomaan rauhansopimusta ja kaikkia sen säädöksiä. (Välihuutoja. — On sanottu muutakin!). Se ei merkitse sitä, että se olisi jonkinlainen uhkaus. Se on ainoastaan vain pelkkä toteamus siitä, että tehtyjä sopimuksia on vilpittömästi kunnioitettava. (Eduskunnasta: Selvä asia!). Erimielisyyttä sopimuksen kunnioittamiseen nähden on tullut vain siitä, että täällä porvarillisella taholla ilmeisestikin kuvitellaan, että sopimusten pelkkä muodollinen täyttäminen riittää. Siitä ilmeisestikin on erimielisyys olemassa. Porvarillis-oikeistososialidemokraattinen käsitys lähtee siitä, että riittää, kun toteutetaan sopimuksen muodollista puolta, siis kirjainta, mutta mitä tulee sopimuksen henkeen, se on asia erikseen, kun sen sijaan me lähdemme siitä, että on noudatettava sopimuksen sekä kirjainta ja myöskin henkeä ja nimenomaan henkeä. (Eduskunnasta: Niin pääministerikin vakuutti! — Oikeistososialistit! Ja muut ministerit!).

Kun täällä ed. Wirtanen edelleen yritti tehdä uskottavaksi, että kommunistit täällä ovat pelotelleet (Ed. J. Wirtanen: Kovasti!) kansalaisia että viedään Porkkalaan j. n. e. (Eduskunnasta: Valpo!), minun täytyy sanoa, että Suomen kansan keskuudessa on varsin tunnettuja ne porvarilliset väittämät, että täältä viedään kaikki porvarit Siperiaan. Eikä ole lainkaan tunteimatonta, että aivan Amerikoita myöten on täältä käsin yritetty levittää sellaista käsitystä, että Suomea uhkaa, päinvastoin kuin mitä Wirtanen, niinkuin sanoi, omana käsityksensä väitti, että Suomea uhkaa Neuvostoliiton taholta mitä vakavin vaara. (Eduskunnasta: On vain levitelty kommu-

nistisiä puheita!). Ja äsken aivan edustajatoverini Ryömä siteeraamalla eräiden ruotsalaisten lehtien lausuntoja, joiden lehtiä pitäisi olla jopa arvovaltaisia ruotsalaisia lehtiä, niistä kävi aivan selvästi ilmi se ruotsalainen käsitys, että Suomea uhkaa Neuvostoliiton taholta jatkuva vaara (Ed. J. Wirtanen: Mitä me ruotsalaisten käsityksestä!). Jos olisi ollut tilaisuus valmistua tähän keräämällä esim. yhden päivän ajan meidän kotoisten porvarillisten sanomalehtiemme palstoilta sanomalehtiaineistoa, meillä olisi tilaisuus esittää valtava aineisto kotoisen porvarillisen sanomalehdistömme yleisöpalvelun piiristä, että todellakin täällä on yleinen porvarillinen käsitys, sellaisena ainakin kuin se sanomalehdistöstä ilmenee, että Neuvostoliitto on uhkana Suomelle. Tietysti ei tässä nyt, kun tämä Wirtasen ja minun välinen keskustelu, jos niin sanoisi, tuli vähän niinkuin yllätyksellisesti, ei ole ollut tilaisuutta tätä todistusainehistoa hankkia, mutta ei ole vaikea hankkia sitä. Mutta hyvä on. Meitä miellyttää kuulla, jos todellakin on porvariston keskuuteen jo tähän mennessä kokemusten kautta kasvanut tuo ed. Wirtasen täällä esittämä käsitys, että todellakin Neuvostoliiton taholta Suomea ei uhkaa mikään vaara, joka sinänsä tietysti on täysin totta. (Eduskunnasta: Kunhan te vain ette sekoita välejä!) Kommunistit eivät sekoita Suomen ja Neuvostoliiton välejä, se on itsestään selvä asia (Eduskunnasta: Ei näy olevan!). Täällä ed. Wirtanen nimenomaan suureksi iloksemme korosti, etteivät venäläiset ole pahoja niinkuin hänen sanansa kuuluivat. (Eduskunnasta: Eihän ne olekaan!). Se on miellyttävää kuulla, sen jälkeen, kaiken sen jälkeen, mitä siltä taholta tässä suhteessa on aikaisemmin saatu kuulla (Eduskunnasta: Mitäs Johannes on aikaisemmin puhunut? — Ei, kun Atos Wirtanen on aikaisemmin puhunut! — Sekoittaa nimet! y. m. Välihuutoja. — Toinen varapuhemies kopottaa). Tämä J. Wirtanen, edustaja kokoomuksesta, myöskin otti puheeksi Vapaan Sanan uutisen Vaasassa ilmitulleesta (Ed. J. Wirtanen: Rosvolliigasta!) liigasta, jonka luonteen, olkoon se nyt rosvolliiga, terroristinen liiga tai mikä tahansa, niin joka tapauksessa liiga, jonka luonteen viranomaiset ovat ilmoittaneet ja luonnehtineet asianomaisten kuulustelujen perusteella.

Oli mielenkiintoista kuulla, mitä mieltä tässä suhteessa asioista on meidän herra sisäministerimme. Hän avoimesti ryhtyi puolustamaan asianomaisia poikasia, niinkuin hän sanoi, taikka jotka nyt ilmeisestikin ovat jo nuorukaisiksi katsottavia, puolustamiseksi siinä ominaisuudessa, että hän kertasi kaiken sen vaasalaisten ilmitulleen nuorukaisten kohdalla, kuin mikä aikaisemmin on jo porvarillis-demokraattisessa sanomalehdistössä vastaavista muista tapauksista esitetty. Kysymyksessä on muka aivan merkityksettömät, joutavanpäiväiset koulupoikien toillastelut, joihinka ei kannata panna mitään huomiota (Ed. J. Wirtanen: Ei, ne pannaan oikeuteen, sisäministeri on kai määrännyt!). En lähde kiistelemään tästä mitään sen enempää, me ainoastaan vaan toteamme, että lähinnä porvarillisella taholla koulupoikien keskuudessa, joista pojista vuosien mittaan on kasvanut nuorukaisia, on tällaisia terroristisia harrastuksia, jotka ovat sitten nuo poikasten puuhut ilmenneet mitä moninai simpina väkivallantöinä lähinnä meidän SKDL:n piiriin kuuluvien järjestöjen toimintaa kohtaan, väkivallantöinä meidän järjestöjemme omaisuutta kohtaan, meidän mainospalveluamme kohtaan niin juhlamainonnassa kuin vaalimainonnassa j. n. e. Kaikkialla maassa on tällaista terrorismia voitu näiden elettyjen vuosien aikana merkillepanna. Alituisen näistä on tähtynyt tehdä ilmiantoja viranomaisille, joissakin yksityisissä tapauksissa ovat syylliset löytyneet, mutta useimmiten ei. Mutta kun tällaisia liigoja paljastuu, olkoon, että ne ovat poikasten puuhia, tässä tapauksessa ne ovat asianomaiset jo nuorukaisiässä, se kiistämättömästi todistaa, miltä taholta nämä väkivallantyöt meidän kansandemokraattien järjestötoimintaa, järjestöelämää vastaan tulevat. Ei tässä ole kysymys siitä, onko ne lieviä tai raskaita nuo väkivallanteot, kysymys on vain aste-eroista, mutta ne ovat joka tapauksessa tuomittavia. On merkillepantavaa, että joka kerran, kun tällaisia terroristiryhmiä on paljastunut, porvarillinen sanomalehdistö rientää mitätöimään asian, ja tällainen mitätöiminen, väheksyminen, merkitsee näiden paljastuneiden terroristiryhmien puolustamista. Sisäministerin esiintyminen tänä päivänä tässä ominaisuudessa se oli todellisuudessa näiden vaasalaisten nuorukaisten puo-

lustamista. Hän pyrki mitätöimään tämänkin tapahtuman, ja juuri mitätöidessään sen hän asettui puolustamaan heitä riippumatta siitä, että hän tietysti korkeana järjestysviranomaisena oli pakotettu myöskin sanomaan, että he, asianomaiset, tulevat joutumaan teoistaan lailiseen edevastuuseen, ja tottahan toki, tämä nyt oli kaikkein vähin, jota ylimmäiseltä järjestysviranomaiselta oli tällaisessa tapauksessa täällä, täällä eduskunnassa odotettava (Eduskunnasta: Nehän olivat pikkupoikia!). — Oli ne pikkupoikia tai suurempia poikia, ei ne pikkupojatkaan saa mihinkään sopimattomiin, jopa terroritoimenpiteisiin ryhtyä. Joka tapauksessa nyt eivät enää sitä ole, vaan nuorukaisiassaa.

Minä muuten tulee vielä lisäksi ed. Wirtasen äskeiseen lausuntoon, minä sain lähinnä aiheeni puheenvuorooni sen vuoksi, että hän yritti väärin tulkita minun väläkysymyskeskustelun yhteydessä täällä antamaani lausuntoa. (Ed. Wirtanen: Niin minä ymmärsin). Se oli väärin ymmärretty. Mutta kun asia tässä yhteydessä nyt puheeksi otettiin, on sitä lähemmin vielä katseltava.

Väläkysymyskeskustelun yhteydessä ed. Wirtanen heitti syytöksen meitä suomalaisia kommunisteja kohtaan nimenomaan siinä mielessä, että hän halusi rinnastaa meidän poliittisen toimintamme vanhasuomalaisuuteen Bobrikoffin aikana, suometarelaisuuteen, joka oli yhtä kuin bobrikofilaisuus tuona historiamme ajankohtana. Tästä minä sain aiheen huomauttaa, ettei Neuvostoliitto ole suinkaan sama kuin tsaarin Venäjä (Ed. Wirtanen: Minä olen sen sanonut!) tarkoittaen nimenomaan sitä kansallisuuspolitiikkaa, joka Stalinin kansallisuuspolitiikan nimellä tunnetaan. Olen näistä tässä mielessä, tässä suhteessa Neuvostoliitolle ja sen harjoittamalle kansallisuuspolitiikalle on se, että niin Neuvostoliiton nykyinen ja aikaisempi perustuslaki kuin koko sen kommunistinen ideologia (Eduskunnasta: Eihän se kuulu talousarvioon!), joka Neuvostoliitossa on vallitsevana, kieltää kaiken sorron kansallisuuteen kohdistuvana samoin kuin se kieltää kaiken sorron rotuun kohdistuvana tai sorron ihmisen uskontoon kohdistuvana. Ei siis sallita uskonnollista vainoa tai painostusta, ei sallita kansallisuuteen kohdistuvaa painostusta ja vielä vähemmän ihmistä pai-

nostetaan hänen rotunsa vuoksi. Ja ken sitä Neuvostoliitossa yrittää, hän tulee rangaistuksi (Eduskunnasta: Asiaan jo!). Siitä juuri johtuu, että Neuvostoliitto sodan olosuhteissakin osoittautui sisäisesti niin luja ja yhtenäiseksi kun tällainen kansallisuuspolitiikka lujasti liitti yhteen monet kymmenet eri kansallisuudet Neuvostoliitossa vapaaehtoisuuden ja solidaarisen yhteistyön pohjalla, kun sen sijaan tsaarin Venäjä ensimmäisen maailmansodan olosuhteissa osoittautui sisäisesti heikoksi juuri sen kansallisuuspolitiikan vuoksi yhtenä tekijänä, jota tsaarin Venäjä harjoitti valtapiiirissään ja josta kansallisuuspolitiikasta me suomalaiset niin perin tunnetulla tavalla myöskin joudumme kärsimään (Eduskunnasta: Eihän se kuulu asiaan!). Päinvastoin se kuuluu asiaan sen jälkeen kun ed. Wirtanen halusi ottaa tämän asian lausunnossaan puheeksi. Tämä seikka oli kerrassaan välttämätöntä täällä selvittää ja oikaista. (Eduskunnasta: Kyllä se on selvä jo!) Neuvostoliitossa ei harjoiteta mitään kansallisuussortoa siis, mutta tsaarin Venäjä sitä harjoitti valtapiiirissään. Siinä on yksi oleellinen ero Neuvostoliiton ja tsaarin Venäjän välillä (Eduskunnasta: Se kuultiin jo kolmannen kerran!). On syytä kuulla se teidän mahdollisimman monta kertaa ja nyt jo (Eduskunnasta: Antaa tulla!). Kolmen vuoden aikainen, neljän vuoden aikainen kokemus näyttää myöskin sanotun lisäksi sikkäli tehonneen, että ed. Wirtanen täällä katsoi voivansa vakuuttaa, ettei Neuvostoliiton taholla todellakaan Suomeakaan uhkaa mikään vaara (Eduskunnasta: Se kuultiin jo viidennen kerran — Kuudennenkin!).

Minä vielä todellakin toistan, että meidän suomalaisten kommunistien on ilo kuulla, että loppujen lopuksikin vakuuttelujen ja kokemusten tietä porvarillinen käsitys, ennakkoluulot puheena olevassa asiassa vähitellen haihtuvat (Eduskunnasta: Wirtasen mielestä!) ja totuus tulee esille. Sitä me olemme juuri hartaasti toivoneet, me suomalaiset kommunistit ja tässä me tänä iltana joudumme myönteisen toteamuksen todistajiksi (Eduskunnasta: Vielä yhdellä kertaa).

Täällä maalaisliittolaiset edustajat katsovat voivansa olla toista mieltä, että me olemme loppujen lopuksikin liian hyväsukoisia porvaristoon nähden. Kumpaa heitä

nyt sitten uskoisi. Jos olen oikein vilpiton tässä niin minä yhdyin enemmän näihin maalaisliittolaisiin täällä, jotka nauravalla suulla tosin ilmoittavat ilmeisesti oikean porvarillisen käsityksen (Oikealta: Poroporvarillisen!). Näin ne ovat asiat.

Koko välikysymyskeskustelun ajan tällä porvarillisella taholla yritettiin teeskennellä vilpittömyyttä. Ed. Wirtasen suun kautta uudistetaan se tässä talousarvio käsittelyn yhteydessä, mutta rinnalla ovat eräät toiset porvarilliset ryhmät, jotka kuitenkin antavat ymmärtää, ettei ed. Wirtasen vaakuutteluja tarvitse ottaa niin vakavasti (Ed. J. Wirtanen: Pysy totuudessa! — Ed. Lahtela: Kuka sitä on täällä sanonut?). Kaikki tämä osoittaa, että välikysymyskeskustelu oli tarpeellinen, välikysymyksen teko oli välttämätön, jotta nämä nyt puheeksi tulleet asiat tulivat ajoissa loppuun keskustelluiksi (Eduskunnasta: Laihian suojeluskuntakin!). Minä uudistan vielä sen, minkä välikysymyskeskustelun yhteydessä ja sanoin, johon silloisen lausuntoni lopetin: päivä tulee, jolloin tulee punnittavaksi meidän porvaristomme ja myöskin oikeistososialidemokraattien Neuvostoliittoon kohdistuvan ystävyys ja vilpittömyys sekä määrä että laatu.

Ed. Ryömä: Herra varapuhemies! Vaikka oikeusministeri Suontausta poistui, niin koska tämä keskustelu päättyy tänä iltana, niin minun täytyy oikaista hänen äskeisen lausuntonsa harhaanjohtavat kohdat. Kysymys on varsinkin kahdesta yhdistyksestä, Kauhajoen Ampujista ja Ylä-Vuoksen ampumaseurasta. Edellistä koskevia rekisteripapereita pyydettiin rekisteritoimistosta syyskuun 15 päivänä. Nämä paperit eivät olleet silloin valtiollisella poliisilla. Ylä-Vuoksen seuraa koskevia papereita pyydettiin syyskuun 30 päivänä; yhdistysrekisteritoimiston päällikön antaman tiedon mukaan nämä paperit olivat silloin oikeusministeri Suontaustalla. Juuri näiden kahden seuran säännöissä puhuttiin suojeluskuntalaisuudesta jäsenyyden ehtona. Nämä olivat ne kaksi oleellista seuraa, joista sanomalehtiväittelyä on käytykin. Jo sanonta, että papereita „löytyy“ valtiolliselta poliisilta, on tarkoitettu antamaan väärä kuva asioista, koska yhdistysrekisteritoimiston päiväkirjoissa täytyy olla merkinnät, missä kukin paperi sijaitsee, jo-

ten mistään tuollaisesta „löytymisestä“ ei voi olla kysymys.

Oikeusministeri Suontaustan tämä puheenvuoro valitettavasti liikkui samalla tasolla kuin sisäministeri Simosen puheenvuorot täällä yleensä; pelkkää inttamista ja selvien tosiasioiden kiistämistä.

Ed. Vennamolalle pyydän saada huomauttaa, että kaikki ne lausunnot, joita luin, olivat lainauksia Ruotsin lehdistä, joten se vastalause, jonka hän esitti, kohdistuu mainittuihin lehtiin. Olen puolestani kyllin monta kertaa esittänyt mielipiteen että STT:n ei tulisi tällaisia lausuntoja levitellä Suomen lehdille eikä Suomen oikeisto-lehtien niitä julkaista. Jos ed. Vennamo nyt yhtyy tähän minun käsitykseeni, niin se on sangen ilahduttavaa, ja hänellä on tilaisuus tätä tervettä kehitystä jatkaa kannattamalla tuonnempana ehdotusta STT:n määrärahan poistamisesta.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Pyytäisin ensin huomauttaa ed. Ryömälle seuraavaa: Hän mainitsi tässä Suomen tietotoimiston, kun oli kysymys lehtien otaikoinnista. Ei tietotoimisto otaikoi mitään uutisia, vaan se on sanomalehti, joka ne otsikoi, sen pitäisi ed. Ryömän sanomalehtimiehenä tietää. Sitten minä pyydän ed. Ryömälle vielä sanoa, että teillä on tilaisuus oikaista tuo tämän päiväinen uutisenne, jos te tahdotte todellakin rehellisiä olla. Ellette huomiseen, ylihuomiseen tai tällä viikolla ehdi, kysykää Valpolta, Vaasan poliisimestarilta, sisäministeriltä, onko minulla ollut osuutta tähän liigaan. Sillä se on todellakin aivan törkeä näyte siitä, millä tavalla julkisessa sanassa voidaan hyökätä toisen puolueen kansanedustajan päälle. Minä ihmettelen sitäkin suuremmalla syyllä, että lehden toimittajana on sentään lääketieteen lisensiaatti, jolta täytyy vaatia paljon, koska hänelle on paljon annettu.

Mitä tulee sitten siihen liigaan, josta täällä on puhuttu, voidaan sanoa: Sodan jälkeen tällaisia ilmiöitä on joka maassa, niinkuin ed. P. Leskinen täällä sanoi. Niitä on eräissä Euroopan maissa kokonaisia rosvolaumoja entisiä sotilaita, jotka todella terrorisoivat jotakin. Luojan kiitos, eivät ole tehneet mitään vielä, vaan — niinkuin täällä on nyt sisäministerikin sanonut — olleet olemassa ja paperille on pantu paljon ja kamalaa, mutta eivät ole

tehneet muuta. Minä katson, että tällaiset liigat on oikeudellisesti käsiteltävä ja pistettävä pojat sinne, mihinkä he kuuluvat. Mutta yhtä vähän kun ei tällaista tietysti saa puolustaa, ei niitä saa myöskään paisutella ulkopoliittisiksi tekijöiksi. Sitä minä en jaksa missään tapauksessa ymmärtää. Sillä jos ne paisutellaan ulkopoliittisiksi tekijöiksi esimerkiksi sanotaan, että Neuvostoliittoa vastaan, näiden Mustasaaren poikien liiga, niin minusta on lähdetty silloin tahallaan mustaamaan tätä kansaa. Kyllä me nyt ymmärrämme, olemmehan olleet itsekin lapsia, olemme olleet itsekin poikia; toiset ovat olleet pahoja, toiset ovat olleet hyviä. Mutta kuten sanoin, näihinkin asioihin täytyy tietysti tarttua kovalla kädellä, mutta voimassa olevien lakien ja asetusten mukaan.

Ed. V. Turunen: Herra varapuhemies! On ymmärrettävää, että tämän kolmipäiväisen hengen ja sanojen taistelun lomassa on tullut sanottua yhtä ja toista, joka asiallisuuden kannalta olisi tietysti voinut jäädä sanomattakin, olkoon kysymys sitten niin oikeiston kuin vasemmistonkin oppositiosta, jonka äärimmäinen vasemmisto ja oikeisto ovat muodostaneet koko tämän kolmen päivän aikana, — kansanomaisesti sanoen — varsin „railakkaan” opposition hyvin suurten vaikeuksien keskellä kamppailevaa hallitusta vastaan. Mikäli on kysymys oikeiston täällä esittämästä oppositiosta, minusta tuntuu, että hallitus kyllä kutakuinkin tulee pärjäämään, sillä porvareilla on sentään ollut aikamoisen heikohkot ammuksiset ja he ovat liikkuneet kuitenkin parlamentaarisen järjestyksen puitteissa. Sensijaan se äärimmäisen vasemmiston opposition taholta esitetty tai sävytetty keskustelu ja keskustelun kuluessa jatkuvasti toistetut ja uusiutuvat väitteet, varsinkin kiihkeät provokatooriset väitteet, ovat toista laatua. Jos ne vain olisivat olleet tarkoitetut parlamentaariseksi keskusteluksi, silloinhan siinä ei olisi mitään pahasti, mutta kun oivalletaan, että näiden tarkoituksena on yrittää muokata mielialaa ulkopuolella tämän laitoksen, silloin asia luonteeltaan hieman muuttuu. Kolmen päivän aikana äärimmäisen vasemmiston edustajat ovat toinen toisensa jälkeen varsin kiihkeästi sävytetyissä puheenvuoroissaan yrittäneet jatkaa sitä julkisen käsittelyn tyyliä, jota jo useamman viikon

ajan, käytännöllisesti katsoen jo tämän hallituksen muodostamisesta alkaen, on heidän lehdistöissään ja sanankäytössään esitetty. On aihetta muutamalla sanalla sen lisäksi, mitä täällä on tullut aikaisemmin sanotuksi, käsitellä, minkä vuoksi niiden, jotka ovat seuranneet sisäpoliittista elämääme lähinnä työväenliikkeen piirissä, ei ole ollut vaikea arvata, mistä kaikki on johtunut. Ensiksikin, ja se on tullut täällä moneen kertaan sanotuksikin, kysymys on ollut siitä, että eduskunnan arvovaltaista puhujakoroketta käytettäisiin määrättyjen puheenvuorojen esittämiseksi, jotka varsinkin sellaisissa maissa, joissa parlamentaariselle elämälle annetaan vissi arvo, antaisivat sikäläisten maiden kommunistilehtien esiintuomina meidän yhteiskunnastamme varsin omalaatuisen kuvan ja saattaisivat näissä maissa epäluotettavaan asemaan maamme hallituspolitiikan ja sen politiikan, jota ylipäänsä maassa neudatetaan, puhumattakaan siitä vaikutuksesta, joka on ollut tarkoitus nimenomaan suuren itäisen naapurimme suhteen. Tämä ulkopoliittinen vaikutin ei suinkaan ole ollut ainoa, vaan on ollut toinen, varsin tärkeä vaikutin ja se on puhtaasti sisäpoliittista laatua. Äärimäinen vasemmistomme on havainnut, että joukot, heidän mukanaan kulkeneet työväenliikkeen piirissä olevat joukot, eivät ole riittävästi „kannustettuja”. Kommunistien taholta toimeenpantu liikehtiminen ei ole ottanut lähteäkseen kunnolla vauhtiin, ja joka taholla näyttää esiintyvän kommunistisissa piireissä epäilystä helsinkiläisen keskusjohdon pyrkimyksiin ja jopa suorastaan ihmetellään, mistä tämä viimeaikainen raju esiintyminen sosialidemokraattista hallitusta vastaan johtuu. Keskusjohto ajattelee: tarvitaan vauhtia, ja mikäpäs on juhlavampaa kuin yrittää „todistaa” eduskunnan puhujakorokkeelta ja tehostaa näitä puheita jatkuvasti sanomalehti-propagandaa hyväksikäyttäen. Se kiihkeä hapuilu ja räikeä hyökkäily, joka on vaarantanut maamme ulkopoliittista asemaa ei suinkaan hallituksen ansiosta, vaan juuri kommunistien oman esiintymisen johdosta ja jota hapuilua on esiintynyt myöskin näiden kolmen päivän aikaisen keskustelun vaiheissa, se on johtunut tämän puolueen sisällä esiintyvistä varsin voimakkaasta epävarmuuden tilasta. On huomattu tehdyn suuri joukko virheitä viimeaikaisissa poliittisissa toimen-

piteissä ja luottamus kommunistien keskusbyroon suhteen on alkanut vakavasti horjua varsinaisten työväenliikkeen rivimiesten ja naisten parissa. Niinpä näyttääkin, että „lokakuun vallankumous” alkaa kuivua vähän kerrassaan kokoon, aikataulut eivät pidä. Tunnumme näitä aikatauluja ja tiedämme, kuinka niitä oli tarkoitus asteittain kiihdyttää siksi, kunnes olisi ollut kaikki valmista suureen lokakuun „romahdukseen”, loka-marraskuun vaihteessa. Edelleen puolueen sisällä esiintyvät ristiriidat, joista löytyy myöskin runsaasti asiatietoja aina puoluekokousta myöten, nämä kaikki ovat nyt varsin voimakkaasti piiskana puolueen johdon selässä mitä mielikuvitussellisimpia propagandajuttuja varten. Ei ole ollenkaan ihmeteltävä, että kansamme, kaikki sen kerrokset ja piirit, ovat suurella mielenkiinnolla seuranneet näiden kolmen päivän aikana tapahtunutta keskustelua ja siinä esiintulleita tosiasioita. Mutta jos lisää tosiasioita tarvitaan siitä, minkä vuoksi tällaista äärimmäisen vasemmiston noudattamaa politiikkaa tai propagandatoimintaa hoidetaan, siitäkin voitaneen lähitulevaisuudessa tarvittaessa antaa lisätietoja. Nyt on vain pääasiassa jouduttu torjumaan mitä törkeimpiä valheita. On valitettavaa, että eduskunnan puhujalavaa on erityisesti juuri tämän vuoden budjetin lähetekeskustelun ja näiden kolmen päivän aikana välisäksykyskeskusteluineen, näiden kolmen päivän aikana jouduttu käyttämään toisaalta niin tavattoman ala-arvoisen keskustelun piiriin ja toisaalta jouduttu hukkaamaan varsin kallista aikaa, kun olisi ollut kysymyksessä maan vakavien talousasioiden käsittely. No niin, joka tapauksessa sellaiseen on menty ja tässä suhteessa vahinko minun käsitykseni mukaan tulee koitumaan ennen kaikkea juuri sille työväenliikkeeksi itseään nimittävälle ryhmälle, joka on itse asiassa kaiken tämän „höökimisen” aloittanut ja joka myöskin sitä on yrittänyt tosin varsin epäonnistuneesti hoitaa. Ikävä vain niiden kansalaistemme kannalta, jotka yksinomaan ovat olleet joko Vapaan Sanan tai Työkansan Sanomien tai näiden kaltaisten sanomalehtien lukijoina, sillä heillä ei ole ollut tilaisuutta tutustua asioiden oikeaan laitaan. Sellainen menettely, „oikein tai väärin, omani puolesta”, tai joku jesuiittamainen oppi, mitä on pyritty myöskin eduskunnan puhujalavalla soveltamaan

propagandakeinoksi, sellainen ei ole suomalaisen parlamentin eikä liioin myöskään meidän maamme työväenliikkeen arvon mukaista.

Kättentaputuksia parvekkeelta.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Parvekkeella hiljaa! Vahtimestarit pitävät huolen, että häiritsijät poistetaan.

Ed. Vennamo: Herra varapuhemies! Ed. Ryömän minuun kohdistaman lausunnon johdosta voin vain todeta, että hän väisti sen paheksumislausuntoni, jonka juuri äsken esitin, ja että hän yritti vain kömpelösti kääntää, sivuuttaa siis ydinasian, lausuntoni omaksi edukseen.

Ed. P. Leskinen: Täällä sosialidemokraattiselta taholta äsken annettu lausunto antoi aiheen puheenvuorooni. Äsken lausunto kaipaa sen verran vain huomauttamista, että yritykset uskotella SKDL:n piirissä sen järjestörakenteen sisällä vallitsevista erimielisyyksistä, SKP:n 8 puoluekokouksessa ilmenneestä puolueen sisäisestä hajaantumisesta (Ed. Turunen: Ovat totta!) ne ovat tuulesta temmattuja. Tämä sali ei ole noiden seikkojen selvittämistä varten, mutta vastaisen varalle vain haluan sosialidemokraateille ilmoittaa, että jos he rakentavat toimintansa ja toiveet siitä juuri tämän tapaisille käsityksille, kuin äskeisestä lausunnosta saimme kuulla, niin tulevaisuus osoittaa, että he ovat erehtyneet. Senvuoksi on hyvä tässä suhteessa se jo oikaista. Kaikkien kommunististen puolueitten yhtenä nimenomaisena peruspiirteenä on se, että he eivät kaihdakaan kritiikkiä keskuudessaan, ja se on ollut, on ja jatkuvasti tulee olemaan myöskin Suomen Kommunistisen puolueen yhtenä erikoisena tunnusmerkkinä. Senpä vuoksi puolueemme 8 edustajakokouksessaan harjoitti syvälle käypää kritiikkiä, mutta se kritiikki ei suinkaan ilmentänyt puolueen sisäistä vallitsevia erimielisyyksiä, vaan päinvastoin puolueen keskuudessa vallitsevaa yhtenäisyyttä ja sopua. Rakentava kritiikki on aina terveellinen. Kaikki inhimillinen on erehtyvää. Siis kommunistisen puolueenkin keskuudessa ja sen toimenpiteissä ilmenee tietysti puutteita, niinkuin kaikkien muidenkin puolueiden toiminnassa ja keskuudessa,

mutta ainoa oikea tapa on se, että asiat otetaan puheeksi, virheitä arvostellaan, kritiikkiä harjoitetaan ja tehdyistä virheistä otetaan oppia. Niin tekevät kaikki kommunistiset puolueet ja niin tekee myöskin Suomen Kommunistinen Puolue, joka takaa sen nimenomaisen voiman ja tulevan menestyksen. Se taas, mitä ed. V. Turunen äskeysessä lausunnossaan korosti meidän n.s. äärimmäisen vasemmiston alhaisesta tasosta tässä poliittisessa keskustelussa (Ed. Kilpeläinen: Ei siinä ole tasoa ensinkään!), niin se saa jäädä niiden samojen tänne meille osoitettujen moraalisaarnejen höysteeksi ja lisäksi, joista minä Turuselle tuolla kahvilassa eräässä yhteydessä jo huomautin, että tänne meillemme ei kannata nuhdesaarnoja tässä suhteessa pitää, sillä „pata kattilaa soimaa, musta kyli kummallakin”. Sillä me näemme teidän tyyliinne ja moraalisen tasonne (Keskustasta: Onko teillä eri moraalit sitten?). Yleensä porvarillisella taholla liikutaan, mikäli on kysymys eettillisistä arvoista, tasolla, ettei meidän täällä äärimmäisessä vasemmistossa tarvitse lainkaan hävetä (Eduskunnasta: Ette osaa!). Minä jo eräässä lausunnossani tähän seikkaan viittasin välikysymyskeskustelun yhteydessä. Te kaikki olette siinä suhteessa porvarillisella taholla tyystin lasikaapissa (Keskustasta: Hurskastelua!) ja kun täällä ed. Kilpeläimenkin välikysymyskeskustelun yhteydessä hairautui puhumaan moraalista (Vasemmalta: Puhuihko hänkin?) — puhui, niin, minun täytyy vielä kerran uudistaa, että häpeä kulkee tosiaankin kuivalla maalla, vaikka minä silloisessa lausunnossani sanoinkin, että „ryömii” tässä tapauksessa kuivalla maalla. Mutta se on juuri tyyppillistä siltä taholta, tuo korkea moraalinen jalusta, jolle yritetään kiivetä, jotta päästäisiin katselamaan korkealta meihin tänne alas päin (Ed. V. K. Turunen: Hyvä! Hyvä! Tuomas Kiivailija!). Hyvät herrat, ei kannata! (Eduskunnasta: Piisaa jo! — Paavo, reilu mies, puhuu tuoliaista!). Sen vuoksi minä katson välttämättömäksi verekseltään antaa ed. Turuselle potut pottuina.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

2) Ehdotuksen laiksi uusien virkeiden ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin

sisältävä hallituksen esitys n:o 15;

3) Valtioneuvoston lainanottovaltuuksia koskeva hallituksen esitys n:o 16;

4) Ehdotuksen laiksi makoisvalmisteverosta sisältävä hallituksen esitys n:o 17;

5) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta sisältävä hallituksen esitys n:o 18;

6) Ehdotuksen laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta sisältävä hallituksen esitys n:o 19;

7) Ehdotuksen laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta sisältävä hallituksen esitys n:o 20; ja

8) Ehdotuksen laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisensseitaimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 21.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 9) asia.

Toinen varapuhemies: Edustajille jaettu hallituksen esitys n:o 30 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Eräiden kansainvälisen merityökonferenssin vuonna 1946 hyväksymien sopimusten ratifiointia

koskeva hallituksen esitys n:o 30 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuk-

sen mukaisesti työväenasiainvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.

Täysistunto lopetetaan perjantaina 8 päivänä lokakuuta kello 2,10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

18. Perjantaina 8 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

- 1) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 58 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Lainopilliselle Yhdistykselle ruotsinkielisen lakikirjan julkaisemiseen 458
- 2) Ed. Hongan y. m. rah. al. n:o 59 määrärahan osoittamisesta valtion viran ja toimen haltijain kalliinpai-kanlisien uudelleenjärjestelyä varten ..
- 3) Ed. V. Turusen y. m. rah. al. n:o 60 määrärahan osoittamisesta valtionrautateiden eräiden viran- ja toimenhaltijain palkkauksessa ilmenneiden epäsuhteiden korjaamiseksi ....
- 4) Ed. Oksalan y. m. rah. al. n:o 61 määrärahan osoittamisesta ulkoasiainministeriön kaupallisen edustuksen lisäämiseksi ..
- 5) Ed. Ahmavaaran y. m. rah. al. n:o 62 määrärahan osoittamisesta uuden osaston perustamista varten Vaasan hovioikeuteen ..
- 6) Ed. Tuurnan y. m. rah. al. n:o 63 määrärahan osoittamisesta Kymen lääninhallinnon virastotalon rakentamiseen 459
- 7) Ed. V. Eskolan y. m. rah. al. n:o 64 määrärahan osoittamisesta ylimääräisten maanmittausinsinöörien ja maanmittausaukultanttien palkkauksia varten ..
- 8) Ed. Tuurnan y. m. rah. al. n:o 65 määrärahan osoittamisesta uuden

jaoston perustamiseksi vesistötoimikuntaan 459

9) Ed. Borg-Sundmanin y. m. rah. al. n:o 66 korotetun määrärahan osoittamisesta naispoliisien kouluttamista varten ..

10) Ed. Borg-Sundmanin y. m. rah. al. n:o 67 korotetun määrärahan osoittamisesta naispoliisien virkojen järjestämistä varten.....

11) Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o 68 määrärahan osoittamisesta eläkkeiden suorittamiseksi kuntien ja yksityisten palveluksessa luovutetulla alueella olleille, toisen korvauslain 7 §:n 2 momentin perusteella eläkkeeseen oikeutetuille henkilöille ....

12) Ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 69 määrärahan osoittamisesta lainoiksi ja avustuksiksi pienteollisuuden edistämiseksi ..

13) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 70 korotetun määrärahan osoittamisesta standardisoimistoiminnan tehostamiseksi ..

14) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 71 korotetun määrärahan osoittamisesta maaseudun sähköyhtymien tukemiseen ..

15) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 72 korotetun määrärahan osoittamisesta maaseudun sähköyhtymien tukemiseen ..

16) Ed. V. Eskolan y. m. rah. al. n:o 73 määrärahan osoittamisesta lainoiksi ja avustuksiksi yhtymille sähkövoiman hankkimiseksi maaseudun vähävaraiselle pienviljelijäväestölle ..

Siv.

	Siv.		Siv.
17) Ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 74 määrärahan osoittamisesta maanhankinta- ja muiden asutustilojen sähköistämisen avustamista varten	459	vaksi lainana Nuorten Ystävät r.y:lle vähämielisten poikien hoitokodin laitosrakennuksen rakentamiseksi	460
18) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 75 määrärahan osoittamisesta Pohjois-Suomen hävitetyn alueen maaseudun jälleenrakentamista varten	"	30) Ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 87 määrärahan osoittamisesta Tuberkuloosiliitto r. y:lle tuberkuloottisten työnvälitystoimintaa varten	"
19) Ed. Murron y. m. rah. al. n:o 76 määrärahan osoittamisesta Pällin kosken voimalaitoksen rakentamiseen	"	31) Ed. Stenbergin y. m. rah. al. n:o 88 määrärahan osoittamisesta Tuberkuloosiliitto r. y:lle tuberkuloottisten taloudelliseksi avustamiseksi	"
20) Ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 77 määrärahan osoittamisesta valtakunnansuunnittelun valmistavia töitä varten	460	32) Ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 89 määrärahan osoittamisesta siviilituberkuloottisten ammattikoulutusta varten	"
21) Ed. Kuusinen-Leinon y. m. rah. al. n:o 78 määrärahan osoittamisesta valtioneuvoston kirjapainotalon rakentamista varten	"	33) Ed. Kauhasen y. m. rah. al. n:o 90 korotetun määrärahan osoittamisesta siviilisokeain avustusten korottamista varten	"
22) Ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o 79 määrärahan osoittamisesta korvauksen suorittamiseksi sodan aikana syyttömästi pidätetyille	"	34) Ed. Pohjolan y. m. rah. al. n:o 91 määrärahan osoittamisesta sairaanhoitajien palkkauksen korjaamiseksi..	461
23) Ed. J. Pusan y. m. rah. al. n:o 80 määrärahan osoittamisesta korvauksen suorittamiseksi eräille sodan jälkeen pidätettyinä olleille henkilöille..	"	35) Ed. Jalaksen y. m. rah. al. n:o 92 määrärahan osoittamisesta annettavaksi korottomana lainana Raajarikkoisten koulukotisäätiölle koulu- ja koulukotirakennuksen töiden alullepanoa varten	"
24) Ed. Kanniston y. m. rah. al. n:o 81 määrärahan osoittamisesta apulaisessittelijän palkkaamiseksi lääkintöhallituksen mielisairaanhoidosastolle	"	36) Ed. Luukan y. m. rah. al. n:o 93 määrärahan osoittamisesta Diakonissalaitos Beetelin sairaalan rakennustöiden loppuun saattamista varten ..	"
25) Ed. Leikolan rah. al. n:o 82 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Sukupuolitautien Vastustamisyhdistys r. y:lle	"	37) Ed. Nuorsaaren y. m. rah. al. n:o 94 määrärahan osoittamisesta keskussairaalahankkeen toteuttamiseksi Porin kaupungissa	"
26) Ed. Borg-Sundmanin y. m. rah. al. n:o 83 määrärahan osoittamisesta aivoinvalidiiden tutkimus- ja hoitolaitoksen perustamiseksi Helsinkiin	"	38) Ed. Hakkilan y. m. rah. al. n:o 95 määrärahan osoittamisesta Mäntän sairaalarakennuksen rakennustöiden loppuun saattamista varten	"
27) Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 84 määrärahan osoittamisesta reumasairauksien levinneisyyttä ja laatua koskevan tutkimuksen suorittamista varten	"	39) Ed. Puumalaisen y. m. rah. al. n:o 96 määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen keskussairaalan rakentamista varten	"
28) Ed. Roineen y. m. rah. al. n:o 85 määrärahan osoittamisesta urheilun lääketieteellisen instituutin perustamista varten	"	40) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 97 määrärahan osoittamisesta yleisen sairaalan rakentamiseksi Jyväskylään ..	"
29) Ed. Kanniston y. m. rah. al. n:o 86 määrärahan osoittamisesta annetta-	"	41) Ed. N. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 98 määrärahan osoittamisesta sairaanhoitajan palkkaamiseksi Kauhan lentosotakoulun sairaalaan	"

	Siv.		Siv.
42) Ed. O. Turusen y. m. rah. al. n:o 99 määrärahan osoittamisesta Kuopion keskussairaalan piirustus- ja muiden suunnittelutöiden jatkamista varten	461	53) Ed. Hongan y. m. rah. al. n:o 110 määrärahan osoittamisesta käsi-työnopeuttajain virkain perustamiseksi eräisiin seminaareihin	462
43) Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 100 määrärahan osoittamisesta Savonlinnaan rakennettavan keskussairaalan rakennustöiden alkamista varten	"	54) Ed. Hongan y. m. rah. al. n:o 111 määrärahan osoittamisesta kanslia-apulaisten palkkaamiseksi eräisiin seminaareihin	"
44) Ed. Kanniston y. m. rah. al. n:o 101 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Oulun Diakonissakodille tuberkuloottisten lasten risatautisairaalan perustamis- ja ylläpitokustannuksiin	"	55) Ed. Torven y. m. rah. al. n:o 112 määrärahan osoittamisesta Rauman seminaarin lisärakennustöitä varten	"
45) Ed. Salon rah. al. n:o 102 määrärahan osoittamisesta Ristijärven sairaalan lopputöiden suorittamista varten	"	56) Ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 113 määrärahan osoittamisesta ylimääräisen soitonalkaiden opettajatoimen perustamiseksi Uudenkaarlepyyn seminaariin	"
46) Ed. Kaupin y. m. rah. al. n:o 103 korotetun määrärahan osoittamisesta Helsingin Yliopiston kirjaston viran ja toimen haltijain palkankorotuksia varten	"	57) Ed. Riikosen y. m. rah. al. n:o 114 määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen seminaarin rakennustöiden aloittamista varten	"
47) Ed. Jalaksen y. m. rah. al. n:o 104 määrärahan osoittamisesta Helsingin yliopiston assistenttien ja amanuenssien palkkauksen parantamiseen	"	58) Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 115 määrärahan osoittamisesta Savonlinnaan perustettavaa opettajaopistoa varten	"
48) Ed. E. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 105 määrärahan osoittamisesta Helsingin yliopiston ravintokemian laitoksen huoneistotilojen sisustustöitä varten	462	59) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 116 määrärahan osoittamisesta kansakoulunopettajaseminaarin rakennustöiden aloittamiseksi Kemijärvellä ..	"
49) Ed. Ohmanin y. m. rah. al. n:o 106 määrärahan osoittamisesta annettavaksi lainana Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalle ylioppilasasunto-laiden rakentamista varten	"	60) Ed. E. Koiviston rah. al. n:o 117 määrärahan osoittamisesta harjoituskoulunopettajien palkkauksen korottamiseksi	"
50) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 107 määrärahan osoittamisesta Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan laboratoriorakennuksen piirustusten laatimista varten	"	61) Ed. E. Koiviston rah. al. n:o 118 määrärahan osoittamisesta kansakoulupiiritarkastajain virka-asuntojen rakentamiseksi Lapin, Länsipohjan, Kemijärven ja Kainuun kansakoulupiireihin	"
51) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 108 määrärahan osoittamisesta foniatrian apulaisopettajan palkkaamiseksi Turun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan	"	62) Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 119 määrärahan osoittamisesta kotitalousneuvojen kouluttamista varten kansakoulujen kotitalousopettajiksi	463
52) Ed. Hongan y. m. rah. al. n:o 109 määrärahan osoittamisesta seminaarinjohtajien kesälomasijaisten palkkaamiseksi	"	63) Ed. Riikosen y. m. rah. al. n:o 120 korotetun määrärahan osoittamisesta lisäavustuksiksi köyhimmille ja harvaanasutuille sekä rajaseutukunnille kansakouluhuoneistojen hankkimista varten	"
		64) Ed. Kaukamaan y. m. rah. al. n:o 121 määrärahan osoittamisesta henkilökohtaisen palkanlisän suorittamiseksi korkeimman akateemisen op-	

	Siv.		Siv.
piarvon saavuttaneille valtion oppi-		seksi valtion ruotsinkielistä keskusam-	
koulujen vakinaisille opettajille	463	mattikoulua varten Vaasassa	464
65) Ed. Kaukamaan y. m. rah. al.		77) Ed. E. Koiviston y. m. rah. al.	
n:o 122 määrärahan osoittamisesta		n:o 134 määrärahan osoittamisesta	
valtion oppikoulujen rehtorien ope-		Rovaniemen keskusammattikoulun ra-	
tusvelvollisuuden huojentamiseksi ..	"	kentamista varten	"
66) Ed. Hongan y. m. rah. al. n:o		78) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o	
123 määrärahan osoittamisesta oppi-		135 määrärahan osoittamisesta kes-	
koulunopettajien opintomatkoja var-		kusammattikoulun rakentamiseksi Ro-	
ten	"	vaniemen kauppalaan	"
67) Ed. Kaukamaan y. m. rah. al.		79) Ed. Kaupin rah. al. n:o 136	
n:o 124 määrärahan osoittamisesta		määrärahan osoittamisesta kauppa-	
valtion oppikoulujen opettajien luo-		korkeakoulun talon rakentamiseen ..	"
kan ulkopuolella suoritettavan työn		80) Ed. Meinanderin rah. al. n:o	
korvaamiseksi	"	137 korotetun määrärahan osoittami-	
68) Ed. Salon y. m. rah. al. n:o 125		sesta avustukseksi ruotsalaiselle	
määrärahan osoittamisesta rakennus-		kauppakorkeakoululle	"
avustuksiksi ja -lainoiksi yksityisille		81) Ed. Virolaisen y. m. rah. al.	
oppikouluille	"	n:o 138 määrärahan osoittamisesta	
69) Ed. Östensonin y. m. rah. al.		avustukseksi Käsateollisuusliitto r.y. lle	
n:o 126 määrärahan osoittamisesta		käsateollisuuden ammattitaidon kohot-	
Porvoon lyseorakennuksen korjaus-		tamiseksi tehtävää neuvontatyötä	
ja uudistustöitä varten	"	varten	"
70) Ed. Salmela-Järvisen y. m. rah.		82) Ed. Käkälän y. m. rah. al. n:o	
al. n:o 127 määrärahan osoittami-		139 määrärahan osoittamisesta raken-	
sesta lainaksi Keravan Yhteiskoulun		nusavustukseksi Etelä-Saimaan Mart-	
Kannatusyhdistykselle koulutalon jäl-		tapiiriliitolle talouskoulun huoneiston	
leenrakentamista varten	"	hankkimista varten	"
71) Ed. Riikosen y. m. rah. al. n:o		83) Ed. Käkälän y. m. rah. al. n:o	
128 määrärahan osoittamisesta Liek-		140 määrärahan osoittamisesta annet-	
san yhteiskoulun ottamiseksi valtion		tavaksi avustuslainana Etelä-Saimaan	
haltuun	"	Marttapiiriliitolle talouskoulun huo-	
72) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o		neiston hankkimista varten	"
129 määrärahan osoittamisesta Kemi-		84) Ed. Luostarisen y. m. rah. al.	
järven yhteiskoulun ottamiseksi val-		n:o 141 määrärahan osoittamisesta	
tion haltuun	"	Savonlinnan naiskoteollisuuskoulun	
73) Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o		rakentamista varten	"
130 määrärahan osoittamisesta Tam-		85) Ed. Koivurannan y. m. rah. al.	
pereen Teknillisen oppilaitoksen ra-		n:o 142 määrärahan osoittamisesta	
kennuspiirustusten laatimista ja ra-		annettavaksi lainana Rovaniemen ko-	
kennustöiden aloittamista varten	"	titeollisuuskoulun rakennustyön lop-	
74) Ed. Kajalan y. m. rah. al. n:o		puun saattamista varten	"
131 määrärahan osoittamisesta Lah-		86) Ed. Malkamäen y. m. rah. al.	
den teknillisen koulun kouluraken-		n:o 143 määrärahan osoittamisesta	
nuksen ensimmäistä rakennusvaihetta		kuuromyökkäin opetuslaitosten johta-	
varten	"	jain, opettajain ja asuntolanjohtajatar-	
75) Ed. Nuorsaaren y. m. rah. al.		tarien palkkojen korottamista varten	"
n:o 132 määrärahan osoittamisesta		87) Ed. Malkamäen y. m. rah. al.	
avustukseksi poikain ammattikoulun		n:o 144 määrärahan osoittamisesta	
rakentamiseksi Poriin	"	sokein opetuslaitosten johtajain, opet-	
76) Ed. Jernin y. m. rah. al. n:o		tajain ja asuntolanjohtajattarien	
133 määrärahan osoittamisesta lisära-		palkkojen korottamista varten	"
kennusten rakennustöiden aloittami-			

Siv.	Siv.
88) Ed. Malkamäen y. m. rah. al. n:o 145 määrärahan osoittamisesta kuuromykkäin ja sokeain opetuslaitosten tarkastajan palkan korottamista varten	100) Ed. Karvikon y. m. rah. al. n:o 157 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomi-Seuralle .....
464	465
89) Ed. Kulovaaran y. m. rah. al. n:o 146 määrärahan osoittamisesta kuuromykkäin maatalouskoulun oppilassuntolan rakentamista varten	101) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 158 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen Nuorisopistolle rakennusvelkojen lyhentämiseen ....
"	"
90) Ed. V. Turusen rah. al. n:o 147 korotetun määrärahan osoittamisesta Suomen esperanto-opiston toiminnan tukemiseksi	102) Ed. V. Turusen y. m. rah. al. n:o 159 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomen Rauhanliitolle .....
465	"
91) Ed. Hakkilan y. m. rah. al. n:o 148 määrärahan osoittamisesta Tampereen maakunta-arkeologin palkkaamista varten	103) Ed. E. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 160 määrärahan osoittamisesta Naisten kansainvälisen Rauhan ja Vapauden Liiton Suomen osastolle työvoiman palkkausta ja valistustoimintaa varten .....
"	"
92) Ed. Heljaksen y. m. rah. al. n:o 149 määrärahan osoittamisesta Savon maakunta-arkiston rakentamista varten	104) Ed. E. Kilven y. m. rah. al. n:o 161 korotetun määrärahan osoittamisesta Uuden Kalevalan satavuotisjuhlan järjestämistä varten .....
"	466
93) Ed. Kaupin y. m. rah. al. n:o 150 määrärahan osoittamisesta kielikurssien järjestämiseksi valtion viran tai toimen haltijoille	105) Ed. E. Koiviston rah. al. n:o 162 määrärahan osoittamisesta Lapin Sivistysseura r. y:n tukemiseksi ....
"	"
94) Ed. Kaupin y. m. rah. al. n:o 151 määrärahan osoittamisesta kahden pakettiauton hankkimiseksi Geodeettiselle laitokselle	106) Ed. S.-K. Kilven y. m. rah. al. n:o 163 korotetun määrärahan osoittamisesta avustukseksi Suomi-Neuvostoliitto Seuralle .....
"	"
95) Ed. Kaukamaan y. m. rah. al. n:o 152 määrärahan osoittamisesta Alfred Kordelinin yleisen edistys- ja sivistysrahaston maksaman ensimmäisen omaisuudenluovutusveron takaisin suorittamista varten	107) Ed. Ryömän y. m. rah. al. n:o 164 korotetun määrärahan osoittamisesta Lenin-museolle .....
"	"
96) Ed. Lumpeen y. m. rah. al. n:o 153 korotetun määrärahan osoittamisesta rahtiustyön tukemiseksi	108) Ed. Roineen y. m. rah. al. n:o 165 määrärahan osoittamisesta vuosina 1930—1935 lakkautettujen työväen urheiluseurojen omaisuuden korvaamiseksi niiden oikeudenomistajille ....
"	"
97) Ed. Salmela-Järvisen y. m. rah. al. n:o 154 korotetun määrärahan osoittamisesta näyttämötaiteen ja näyttämötaiteellisten harrastusten tukemiseen	109) Ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 166 määrärahan osoittamisesta Poikien Keskus r. y:lle leirialueen rakentamiseksi Partaharjulle .....
"	"
98) Ed. Rankilan y. m. rah. al. n:o 155 määrärahan osoittamisesta avustukseksi maaseudun valistusjärjestöille näytelmäohjaajien palkkaamista varten	110) Ed. Ohmanin rah. al. n:o 167 korotetun määrärahan osoittamisesta Bragen leikekokoelmaa varten .....
"	"
99) Ed. Borg-Sundmanin y. m. rah. al. n:o 156 määrärahan osoittamisesta Sivistysjärjestöjen Filmitoimikunnalle elokuvien moraalisen ja kasvatuksellisen vaikutuksen tutkimiseksi	111) Ed. Virolaisen y. m. rah. al. n:o 168 määrärahan osoittamisesta avustukseksi maatalouden tieteellisille järjestöille kansainvälisiin kongresseihin osallistumisesta niille aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi .....
"	"
	112) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 169 korotetun määrärahan osoittamisesta maatalouskoelaitoksen ja koeasemien uudisrakennuksia varten .....
"	"

113) Ed. Virolaisen y. m. rah. al. n:o 170 määrärahan osoittamisesta maanviljelystalouden tutkimuslaitoksen rakentamistöitä varten 466

114) Ed. Soinisen y. m. rah. al. n:o 171 määrärahojen osoittamisesta maataloushallituksen insinööriosaston ja maanviljelysinsinööripiirien uudelleenjärjestelyä varten ..... ”

115) Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 172 korotetun määrärahan osoittamisesta kasvinuojelulaitoksen perustamiseksi Tikkurilaan ..... ”

116) Ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al. n:o 173 määrärahan osoittamisesta asutustarkastajain palkkauksen korottamiseksi ..... ”

117) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 174 määrärahan osoittamisesta kolmen assistentin viran perustamiseksi kasvinviljelyskoeasemille ..... ”

118) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 175 korotetun määrärahan osoittamisesta maanviljelyksen ja maatalouden rakennustoiminnan edistämiseksi 467

119) Ed. Laineen y. m. rah. al. n:o 176 määrärahan osoittamisesta auton ostamiseksi maatalouskoelaitoksen kasvinjalostusosastolle ..... ”

120) Ed. Laineen y. m. rah. al. n:o 177 määrärahan osoittamisesta laboratoriorakennuksen rakentamiseksi maatalouskoelaitoksen kasvinjalostusosastolle Jokioisiin ..... ”

121) Ed. Honkalan y. m. rah. al. n:o 178 määrärahan osoittamisesta valtion viljavaraston rakentamiseksi Mellilän—Loimaan seudulle ..... ”

122) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 179 määrärahan osoittamisesta valtion viljavaraston rakentamiseksi Ylivieskaan ..... ”

123) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 180 määrärahan osoittamisesta maataloushallituksen maanparannustöiden koneellistamista varten ..... ”

124) Ed. Perkonojan y. m. rah. al. n:o 181 korotetun määrärahan osoittamisesta avustuksiksi maatalouskoneiden hankkimiseksi pienviljelijöille .. ”

125) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 182 määrärahan osoittamisesta valtion osuuskisien merkitsemiseksi pienviljelijäin maatalouskoneyhtymäin osakepääomista ..... ”

Siv.

126) Ed. Köllin y. m. rah. al. n:o 183 määrärahan osoittamisesta palkkioiksi maataloustuotteiden luovutusvelvollisuuden ylittämisestä luovutusvuonna 1947—1948 467

127) Ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 184 määrärahan osoittamisesta epäonnistuneen sadon korvaamiseksi maanhankintalain toimeenpanon yhteydessä maata saaneille ..... ”

128) Ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 185 määrärahan osoittamisesta heinän hankkimisen järjestämiseksi ja tukemiseksi maanhankintalain nojalla asutettaville ..... ”

129) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 186 määrärahan osoittamisesta käytettäväksi rakennuslainoiksi maanhankintalain mukaan muille kuin maataloussiirtoväkeen kuuluville .... ”

130) Ed. Riihisen y. m. rah. al. n:o 187 määrärahan osoittamisesta lainoiksi maatalouskaluston ja irtaimiston hankkimista varten maanhankintalain ulkopuolelle jääneelle siirtoväelle .. ”

131) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 188 määrärahan osoittamisesta siemenviljan peittauksen yleistämistä varten ..... ”

132) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 189 määrärahan osoittamisesta heinänsiemenen varaamiseksi kylmille tiloille 468

133) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 190 määrärahan osoittamisesta vuosien 1940—1948 heinäsaatojen korvaamiseksi Sallan kunnan luovutetun alueen väestölle sen luovutuksessa menettämien tilain osalta ..... ”

134) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 191 määrärahan osoittamisesta vustuksiksi tuotantoväkirehujen hankkimista varten ..... ”

135) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 192 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi kalkin hankkimista varten pienviljelijöille ..... ”

136) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 193 määrärahan osoittamisesta väkilannoitteiden varaamiseksi kylmille tiloille ..... ”

137) Ed. Ikosen y. m. rah. al. n:o 194 määrärahan osoittamisesta väkilantojen hintojen alentamiseksi .... ”

Siv.

Siv.	Siv.
138) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 195 korotetun määrärahan osoittamisesta avustuksiksi AIV-rehusäiliöiden rakentamiseen	tun Anjalan kartanon rakennusten 151) Ed. Penttalan y. m. rah. al. kuntoonpanoa varten .....
139) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 196 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille AIV-liuoksen hankkimista varten	n:o 208 määrärahan osoittamisesta Suupohjan maamieskoulun yhteydessä toimivan maatalouskerhoneuvojaopiston oppilasasuntojen rakentamista varten .....
140) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 197 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi AIV-rehutornien rakentamista varten pienviljelytiloille	152) Ed. Murtomaan y. m. rah. al. n:o 209 määrärahan osoittamisesta rakennusten ja irtaimiston hankkimiseksi Siikaisten pienviljelijäkoululle..
141) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 198 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille lantalain ja virtsakaivojen rakentamista varten ..	153) Ed. Mannilan y. m. rah. al. n:o 210 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäin maataloudellisten opintokurssien järjestämistä varten ....
142) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 199 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi pienviljelijöille turvepehkon ja kuivan mudan saannin helpottamiseksi	154) Ed. Suntelan y. m. rah. al. n:o 211 määrärahan osoittamisesta Itä-Hämeen Marttapiiriliiton perustamaa Lahden talouskoulua varten .....
143) Ed. Kujanpään y. m. rah. al. n:o 200 määrärahan osoittamisesta lainoiksi pienviljelijäin turvepehkuosuuksunille ja vapaille yhtymille turvepehkon valmistusta varten tarvittavien rakennusten ja koneiden hankkimiseksi	155) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 212 määrärahan osoittamisesta emäntäkoulun perustamiseksi Kemijärvelle 156) Ed. Salon rah. al. n:o 213 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäkoulun perustamiseksi Suomussalmen kirkonkylään .....
144) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 201 korotetun määrärahan osoittamisesta salaojituspalkkioiksi	157) Ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 214 määrärahan osoittamisesta pienviljelijäkoulun perustamiseksi Kruunupyyn kuntaan .....
145) Ed. Kujanpään y. m. rah. al. n:o 202 korotetun määrärahan osoittamisesta salaojituksen avustamiseksi ..	158) Ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 215 määrärahan osoittamisesta tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa kaupaksi tuotetuista maitotaloustuotteista ja lihasta ....
146) Ed. Korsbäckin y. m. rah. al. n:o 203 korotetun määrärahan osoittamisesta avustuksiksi suunniteltujen ja tutkittujen ojitusyritysten toteuttamista varten	159) Ed. Niemisen y. m. rah. al. n:o 216 määrärahan osoittamisesta maitotaloustuotteiden tuotantopalkkioiksi pienviljelijöille .....
147) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 204 korotetun määrärahan osoittamisesta viljelyspalstatoinnin edistämiseksi	160) Ed. Puumalaisen y. m. rah. al. n:o 217 määrärahan osoittamisesta maitotaloustuotteiden hintojen alentamiseksi vähävaraisten ja pienpalkkaisten perheiden lapsille ja vanhuksille ..
148) Ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 205 määrärahan osoittamisesta maatalouden työmestaruuskilpailujen järjestämistä varten	161) Ed. Ikosen y. m. rah. al. n:o 218 määrärahan osoittamisesta avustusten myöntämiseksi siirtoväelle lehmiä ja siitosvasikoiden ostoa varten maanhankintalain mukaan muodostetuille tiloille .....
149) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 206 määrärahan osoittamisesta Paimion kerhoneuvojaopiston opistorakennuksen rakennusavustukseksi	162) Ed. Ryhdän y. m. rah. al. n:o 219 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi Kuusamon ja Sallan kuntien

	Siv.		Siv.
maanhankintalain mukaan muodostetuille tiloille karjanrehun hankintaa varten	470	tuksiksi vuoden 1936 asutuslain ja sitä aikaisemman asutuslainsäädännön nojalla perustettujen asutustilojen rakennusten parantamista varten	471
163) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 220 korotetun määrärahan osoittamisesta lainmukaisiksi avustuksiksi pienviljelijäin karjantarkastusyhdistyksille	"	176) Ed. Ryhdän y. m. rah. al. n:o 233 määrärahan osoittamisesta annettavaksi lainoina raivaustoiminnan raioittamiseen Pohjois- ja Itä-Suomen vähävaraisille pienviljelysseuduille ..	"
164) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 221 korotetun määrärahan osoittamisesta sianhoidon edistämiseksi	"	177) Ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 234 määrärahan osoittamisesta Pohjois-Suomen runkoviemäriverkoston suunnittelua varten	"
165) Ed. Paloveden y. m. rah. al. n:o 222 korotetun määrärahan osoittamisesta karjuasematoiminnan ylläpitämiseksi	"	178) Ed. Tuurnan y. m. rah. al. n:o 235 määrärahan osoittamisesta stipendeiksi ja apurahoiksi yliopiston opettajiksi puutarha-alalla valmistautville henkilöille	"
166) Ed. J. Koiviston y. m. rah. al. n:o 223 korotetun määrärahan osoittamisesta valtion avustuksiin metsänparannustöiden kustantamiseksi	"	179) Ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 236 määrärahan osoittamisesta puutarhanhoidon edistämiseksi	"
167) Ed. J. Koiviston y. m. rah. al. n:o 224 korotetun määrärahan osoittamisesta yksityismetsätalouden edistämistä ja valvontaa varten	"	180) Ed. E. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 237 määrärahan osoittamisesta Suomen Puutarhaviljelijäin Liitto r. y:n kasvinsuojeluneuvontaa ja kasvinsuojelukonsultin palkkausta varten	"
168) Ed. J. Koiviston y. m. rah. al. n:o 225 määrärahan osoittamisesta Vuojoen metsänhoito-opiston rakentamista varten	"	181) Ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 238 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi hedelmäpuiden ja marjapensaiden hankkimiseen maanhan-	"
169) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 226 määrärahan osoittamisesta Pohjois-Savon metsänhoitokoulun rakentamista varten	"	182) Ed. Mustosen y. m. rah. al. n:o 239 määrärahan osoittamisesta kesällä 1948 sattuneiden raesateiden viljelyksille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen	"
170) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 227 määrärahan osoittamisesta avustukseksi työkeskus Rovalalle valistus- ja huoltotyön tekemiseksi metsätyömiesten keskuudessa Perä-Pohjossa ja Lapissa	471	183) Ed. Virolaisen y. m. rah. al. n:o 240 määrärahan osoittamisesta vuonna 1948 tapahtuneiden raesadevahinkojen korvaamiseksi siirtoväelle ja vähävaraisille pienviljelijöille	472
171) Ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 228 korotetun määrärahan osoittamisesta maanviljelys- ja talousseuroille kalatalousneuvojen palkkaamista varten	"	184) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 241 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi kevätiljan siemenhankintaa varten hallasta kärsineille katoalueille	"
172) Ed. Korsbäckin y. m. rah. al. n:o 229 määrärahan osoittamisesta eräiden yhtymäin kalanviljelystoiminnan tukemiseksi	"	185) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 242 määrärahan osoittamisesta hallan viljelyksille tuottamien tuhojen korvaamiseksi	"
173) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 230 korotetun määrärahan osoittamisesta poroaidan rakentamiseksi	"	186) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 243 määrärahan osoittamisesta jälleenrakentajille Kuusamon kunnassa	
174) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 231 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi ja lainoiksi siitosvaati-	"		
mien hankkimista varten	"		
175) Ed. Ryhdän y. m. rah. al. n:o 232 määrärahan osoittamisesta avus-			

Siv.		Siv.
	aiheutettujen vahinkojen korvaami-	
	seksi	
472	187) Ed. Niskalan y. m. rah. al. n:o	
	244 määrärahan osoittamisesta lisä-	
	korvauksiksi vaikeimmassa asemassa	
	oleville jälleenrakentajille Pohjois-	
	Suomessa	
	188) Ed. E. Pusan y. m. rah. al.	
	n:o 245 määrärahan osoittamisesta	
	avustuksiksi pienviljelijöille nystyrä-	
	bakterien käytön yleistämistä varten	
	189) Ed. Prunnilan y. m. rah. al.	
	n:o 246 määrärahan osoittamisesta	
	avustuksiksi vesijohtojen rakentamista	
	varten pienviljelystalouksiin	
	190) Ed. Pakkasen y. m. rah. al. n:o	
	247 määrärahan osoittamisesta kuole-	
	tuslainoiksi sisarosuuksien lunasta-	
	mista varten	
	191) Ed. Tervon y. m. rah. al. n:o	
	248 määrärahan osoittamisesta avus-	
	tukseksi Nuorten Talkoiden Kannat-	
	tusyhdistys r. y:lle	
	192) Ed. Frimanin y. m. rah. al.	
	n:o 249 korotetun määrärahan osoit-	
	tamisesta Pohjois-Suomen soiden rai-	
	vaamiseen	
	193) Ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o	
	250 määrärahan osoittamisesta avus-	
	tukseksi pienviljelijöille viljelysmai-	
	den peruskuivatuksen edistämistä var-	
	ten	
	194) Ed. Sormusen y. m. rah. al.	
	n:o 251 määrärahan osoittamisesta	
	Kalajoen Niskakosken perkaamista	
	varten	
	195) Ed. Sormusen y. m. rah. al.	
	n:o 252 määrärahan osoittamisesta	
	Pyhäjoen Pyhäkosken perkaamiseen..	
	196) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o	
	253 määrärahan osoittamisesta Siika-	
	joen keskijuoksun perkausta varten ..	
	197) Ed. Murron y. m. rah. al. n:o	
	254 määrärahan osoittamisesta Siika-	
	joen keskijuoksun perkaamista varten	473
	198) Ed. Turkan y. m. rah. al. n:o	
	255 määrärahan osoittamisesta Ii- ja	
	Kiiminkijokien suiden ruoppaami-	
	seksi	
	199) Ed. Saaren y. m. rah. al. n:o	
	256 määrärahan osoittamisesta Kala-	
	jan järvi-kuivion kuivatustöiden aloit-	
	tamista varten	
	200) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o	
	257 määrärahan osoittamisesta Ylä-	
	ja Alasuolijärven vedenpinnan alen-	
	tamiseksi	473
	201) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o	
	258 määrärahan osoittamisesta Porti-	
	mojärven vedenpinnan alentamiseksi	
	202) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o	
	259 määrärahan osoittamisesta Siep-	
	pijärven vedenpinnan alentamiseksi..	
	203) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o	
	260 määrärahan osoittamisesta Ora-	
	järven vedenpinnan alentamiseksi ..	
	204) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o	
	261 määrärahan osoittamisesta Kanto-	
	järven kuivattamiseksi	
	205) Ed. Sormusen y. m. rah. al.	
	n:o 262 korotetun määrärahan osoit-	
	tamisesta Kortejärven ja sen tasanko-	
	alueeseen liittyvien pienempien lam-	
	pien kuivatustöiden aloittamista var-	
	ten	
	206) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al.	
	n:o 263 määrärahan osoittamisesta	
	työttömyyden torjumiseksi lähinnä	
	katoalueilla	
	207) Ed. Sormusen y. m. rah. al.	
	n:o 264 korotetun määrärahan osoit-	
	tamisesta työttömyyden lieventämi-	
	seksi Pohjois-Suomessa	
	208) Ed. Salmela-Järvisen y. m.	
	rah. al. n:o 265 määrärahan osoitta-	
	misesta valistustoimintaa varten väes-	
	töpoliittisten lakien käytännöllisen	
	toimeenpanon edistämiseksi	
	209) Ed. Hirvensalon y. m. rah. al.	
	n:o 266 määrärahan osoittamisesta	
	Työtehon Suurnäyttelyn tappion peit-	
	tämiseen	
	210) Ed. Murron y. m. rah. al. n:o	
	267 korotetun määrärahan osoittami-	
	sesta lainoiksi yleishyödyllistä asunto-	
	tuotantoa varten	
	211) Ed. Miettusen y. m. rah. al.	
	n:o 268 määrärahan osoittamisesta	
	siirtoväen asuttamisen ja Pohjois-	
	Suomen hävitetyn alueen jälleenra-	
	kentamisen yhteydessä suoritettavaa	
	sosiaalista rakennustoimintaa varten..	
	212) Ed. Koukkarin y. m. rah. al.	
	n:o 269 korotetun määrärahan osoit-	
	tamisesta maaseudun asunto-olojen	
	parantamiseen	474

213) Ed. Sarjalan y. m. rah. al. n:o 270 korotetun määrärahan osoittamisesta maseudun asunto-olojen parantamiseen .....

214) Ed. Koskisen y. m. rah. al. n:o 271 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi maaseudun vähävaraisten kansalaisten asuntojen kuntoonsaattamista varten .....

215) Ed. Hietasen y. m. rah. al. n:o 272 määrärahan osoittamisesta lainoiksi maaseudun ja asutuskeskusten omakoti- ja pienrakentajille ....

216) Ed. Riihisen y. m. rah. al. n:o 273 määrärahan osoittamisesta omakotirakennuslainain myöntämistä varten maanhankintalain ulkopuolelle jääneelle siirtoväelle .....

217) Ed. Lappi-Seppälän rah. al. n:o 274 määrärahan osoittamisesta avustukseksi asutettaville rakennuspuutavaran kuljettamiseen .....

218) Ed. Jalaksen y. m. rah. al. n:o 275 määrärahan osoittamisesta kodinhoitajien kouluttamiseen ja palkkaamiseen .....

219) Ed. Torven y. m. rah. al. n:o 276 korotetun määrärahan osoittamisesta avustuksiksi lastenseimien ja päiväkotien perustamista varten ....

220) Ed. Stenbergin y. m. rah. al. n:o 277 määrärahan osoittamisesta varattomien perheenäitien kesälomien avustamiseen .....

221) Ed. Salmela-Järvisen y. m. rah. al. n:o 278 määrärahan osoittamisesta avustuksiksi Ensi Kodeille ..

222) Ed. E. Nurminen y. m. rah. al. n:o 279 korotetun määrärahan osoittamisesta sokeuskorvauksiksi työtätekeville sokeille .....

223) Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 280 määrärahan osoittamisesta talous- ja työhuonerakennuksen aikaansaamiseksi Yläneen tyttökotiin ..

224) Ed. Pyn y. m. rah. al. n:o 281 korotetun määrärahan osoittamisesta virkapukujen hankkimiseksi posti- ja lennätinlaitoksen kaikille virkapuvun saantiin oikeutetuille .....

225) Ed. Lehtokosken y. m. rah. al. n:o 282 määrärahan osoittamisesta naispostiljoonien tointen muuttami-

Siv.

474

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

seksi ylimääräisiksi postinkantajan toimiksi .....

226) Ed. Kilpeläisen y. m. rah. al. n:o 283 korotetun määrärahan osoittamisesta ylimääräisten postinkantajan tointen perustamiseksi .....

227) Ed. Pyn y. m. rah. al. n:o 284 määrärahan osoittamisesta maalaiskirjeenkantajien, postinkuljettajien ja postinvaihtajien palkkauksen ja työsuhteen järjestelyä varten ....

228) Ed. Salon rah. al. n:o 285 määrärahan osoittamisesta maaseudun jalkapostilinjojen lisäämistä ja maalaispostinkantajien palkkauksen parantamista varten .....

229) Ed. Turkan y. m. rah. al. n:o 286 korotetun määrärahan osoittamisesta posti- ja lennätinlaitoksen puhelinvälittäjiin tointen vakinaistamiseksi .....

230) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 287 korotetun määrärahan osoittamisesta puhelinlinjojen rakentamiseksi Pohjois-Suomen harvaan asuttuihin kyliin .....

231) Ed. M. Järvisen y. m. rah. al. n:o 288 määrärahan osoittamisesta Vaasan postitalon rakennustöiden aloittamista varten .....

232) Ed. Okon y. m. rah. al. n:o 289 määrärahan osoittamisesta Lappeenrannan postitalon rakennustöiden aloittamista varten .....

233) Ed. Salon rah. al. n:o 290 määrärahan osoittamisesta postitalon rakentamiseksi Puolangan kirkolle ....

234) Ed. Kosken rah. al. n:o 291 määrärahan osoittamisesta Siltakadun rautatiesillan rakentamiseksi Hyvinkään kauppalaan .....

235) Ed. Kajalan y. m. rah. al. n:o 292 määrärahan osoittamisesta ylikuskusillan rakentamista varten n. s. Hennalan tasoylikäytävän tilalle Lahden ratapihalla .....

236) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 293 määrärahan osoittamisesta Haapajärven—Kumisevan rataosan rakennustöiden aloittamista varten ..

237) Ed. Salon rah. al. n:o 294 määrärahan osoittamisesta Hyrynsalmen—Suomussalmen rautatien rakennustöiden jatkamista varten.....

Siv.

474

475

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

„

	Siv.		Siv.
238) Ed. Mustosen y. m. rah. al. n:o 295 määrärahan osoittamisesta Hyrynsalmen—Pesiön—Kiantajärven rataosan rakennustöiden loppuun saattamiseksi	475	250) Ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 307 määrärahan osoittamisesta Sysmän—Pulkkilanharjun—Asikkalan maantien rakennustöiden loppuun saattamiseksi	476
239) Ed. Hongan y. m. rah. al. n:o 296 määrärahan osoittamisesta Raision—Naantalin maantien kestopäällystystyön aloittamiseksi	„	251) Ed. Niemisen y. m. rah. al. n:o 308 määrärahan osoittamisesta Heinolan kirkonkylän ja Siikavan välisen maantien rakennustöiden aloittamista varten	„
240) Ed. Sukselaisen y. m. rah. al. n:o 297 määrärahan osoittamisesta Rymättylän—Merimaskun maantien oikaisemista varten	„	252) Ed. Kinnusen y. m. rah. al. n:o 309 määrärahan osoittamisesta Siilinmyllyn—Haarajoen tieosan kunnostamista varten	„
241) Ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 298 määrärahan osoittamisesta Honkakosken asemalta Soikon—Lasilan maantielle johtavan tien ottamiseksi valtion hoitoon	476	253) Ed. M. Leskisen y. m. rah. al. n:o 310 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Kuopion maalaiskunnalle Kuopion—Pitkälähden maantien oikaisusta johtuneiden tappioiden korvaamiseksi	„
242) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 299 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Sägarsista Barönsalmeen Inkoon kunnassa	„	254) Ed. N. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 311 määrärahan osoittamisesta Kokkolan—Öijan maantien rakentamiseen	„
243) Ed. Saariahon y. m. rah. al. n:o 300 määrärahan osoittamisesta Inkeroisten—Myllykosken tieosan kunnostamista varten	„	255) Ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 312 määrärahan osoittamisesta Sievin ja Nivalan välisen yhdystien rakentamiseen	„
244) Ed. Miikin rah. al. n:o 301 määrärahan osoittamisesta Ruokolahden kunnassa olevan Pohjiin kylätien isännättömän osan kuntoonpanemista varten	„	256) Ed. Hautalan rah. al. n:o 313 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Pulkkilasta Leskelän kylän kautta Kärsämäen kirkolle ..	477
245) Ed. Tolosen rah. al. n:o 302 määrärahan osoittamisesta Enonkosken ja Hanhivirran välisen maantien rakennustöiden jatkamista varten ..	„	257) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 314 määrärahan osoittamisesta Haapajärven ja Reisjärven kirkonkylän välisen maantien kunnostamista ja valtion hoitoon ottamista varten..	„
246) Ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 303 määrärahan osoittamisesta Enonkoskelta Hanhivirran kautta Sappuun johtavan maantien rakennustöiden jatkamista varten	„	258) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 315 määrärahan osoittamisesta Puoksen—Leinosenvaaran maantietöiden aloittamista varten	„
247) Ed. Karvosen y. m. rah. al. n:o 304 määrärahan osoittamisesta Uimaharjun—Ukkolan maantien rakentamiseen	„	259) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 316 määrärahan osoittamisesta Kouvan—Kuloharjun maantien valmistamattoman tieosan rakentamiseksi ..	„
248) Ed. V. Simosen y. m. rah. al. n:o 305 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Korpiselän pitäjän Saaroisten kylästä Tuupovaaraan johtavalle maantielle	„	260) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 317 määrärahan osoittamisesta yhdystien rakentamiseksi Taivalkosken—Suomussalmen ja Kuusamon—Suomussalmen valtateiden välille	„
249) Ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 306 määrärahan osoittamisesta töiden jatkamiseksi tiesuunnalla Heinolan kirkonkylä—Marjoniemi—Lauhjoki—Ravioskorpi—Nuoramoinen	„	261) Ed. Mustosen y. m. rah. al. n:o 318 määrärahan osoittamisesta Mustamäen kylätien rakennustöiden loppuun saattamiseksi	„

Siv.

Siv.

262) Ed. Salon rah. al. n:o 319 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ristijärven kirkolta Jokikylän kautta Hyrynsalmen kirkolle .....

477

263) Ed. Salon rah. al. n:o 320 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ristijärven kunnassa olevalta Mustavaaran maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle .....

„

264) Ed. Salon rah. al. n:o 321 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kuhmon kunnassa olevalta Tuulijärven maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle .....

„

265) Ed. Salon rah. al. n:o 322 määrärahan osoittamisesta Hietaperän—Huutoniemen kylätien ottamiseksi valtion hoitoon .....

„

266) Ed. Salon rah. al. n:o 323 määrärahan osoittamisesta Kotilan—Uvan kunnantien ottamiseksi valtion hoitoon .....

„

267) Ed. Salon rah. al. n:o 324 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Suomussalmen—Täiväkosken maantieltä n. s. Piston tienhaarasta Suomussalmen Selkoskylään ..

„

268) Ed. Salon rah. al. n:o 325 määrärahan osoittamisesta Murtoperän—Pohjoislahden maantien loppuosan rakentamiseen .....

„

269) Ed. Salon rah. al. n:o 326 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisiovaaran maantieltä Hakokylän kautta Suomussalmen Jumaliskylään .....

„

270) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 327 määrärahan osoittamisesta Lapin läänin maantieverkoston täydentämiseksi .....

478

271) Ed. Miettusen y. m. rah. al. n:o 328 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Simojärveltä Poision Mäntyjärvelle .....

„

272) Ed. E. Koiviston rah. al. n:o 329 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Ranuan kunnan Simojärven kylästä Mäntyjärven kautta Posiolle .....

„

273) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 330 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Posion kunnasta Suolijärven itäpuolitse Hämeenkylään ..

„

274) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 331 määrärahan osoittamisesta Kõnkään—Tepaston maantien rakentamiseen .....

478

275) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 332 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Rovaniemen kunnan Korvalasta Niesin kylään ..

„

276) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 333 määrärahan osoittamisesta Kittilän—Sodankylän maantien rakentamiseen .....

„

277) Ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 334 määrärahan osoittamisesta Kittilän Kõnkään kylästä Tepaston y. m. kylien kautta Enontekiölle johtavan maantiesuunnan tutkimista ja tangoittamista varten .....

„

278) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 335 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kemijärven kunnassa Jussilan—Kaisanlahden kylätiestä Lehtolaan .....

„

279) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 336 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Vian aseman ja Vanttausjärven maantien välille ....

„

280) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 337 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Kemijärven—Pelkosenniemen maantieltä Vuostimojärven kautta Pyhätunturille .....

„

281) Ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 338 määrärahan osoittamisesta maantien rakennustöiden jatkamiseksi Pelkosenniemen Kairalasta Sodankylän kirkolle .....

„

282) Ed. Meriläisen y. m. rah. al. n:o 339 määrärahan osoittamisesta Sotkamon—Nurmeksen maantieltä Saviahon pysäkin kautta Suomensuon asutusalueelle johtavan maantien kuntoonpanemista varten .....

„

283) Ed. Meriläisen y. m. rah. al. n:o 340 määrärahan osoittamisesta Murtoperän—Pohjoislahden maantien rakennustöiden loppuun saattamista varten .....

„

284) Ed. Miettusen y. m. rah. al. n:o 341 määrärahan osoittamisesta Akkunusjokivarren—Koivun asutustien kunnostamiseksi valtion maantienä .....

479

	Siv.		Siv.
285) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 342 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Portimon lossilta Tengeliön kylään	479	298) Ed. Laitisen y. m. rah. al. n:o 355 määrärahan osoittamisesta Toivalan aseman kohdalla rautatien ylittävän maantiesillan rakentamiseen	480
286) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 343 määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseksi Tornion—Muonion maantieltä Ratasjärven länsipuolitse Ratasjärven kylään	”	299) Ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 356 määrärahan osoittamisesta Seinäjoen kauppalasta Ylistaroon joltavalla maantiellä olevan Pajuluoman sillan rakentamista varten	”
287) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 344 määrärahan osoittamisesta Akkunusjokivarren — Pahtaojan — Lehmi-kummun—Koivun tien kunnostamista varten	”	300) Ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 357 määrärahan osoittamisesta Nilvalan Kuoppasillan rakentamista varten	”
288) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 345 määrärahan osoittamisesta Piittisjärven—Saarijärven maantien rakentamiseen	”	301) Ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 358 määrärahan osoittamisesta Tikkalan salmeen rakennettavan sillan rakennustöiden aloittamista varten	”
289) Ed. Niskalan y. m. rah. al. n:o 346 määrärahan osoittamisesta Mellokosken—Mellajärven—Murolan tie-suunnan tutkimista varten	”	302) Ed. Salon rah. al. n:o 359 määrärahan osoittamisesta lossiylikul-kupaikan muuttamiseksi Kontiolansal-mesta Tönölänsalmeen Kuhmon kun-nassa	”
290) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 347 määrärahan osoittamisesta Könkään—Tepaston maantien raken-nustyön loppuun saattamista varten	”	303) Ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 360 määrärahan osoittamisesta Simo-joen Sinihaaran yli vievän maantie-sillan jälleenrakentamiseksi	”
291) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 348 määrärahan osoittamisesta Sodankylän—Kittilän maantien raken-nustöiden jatkamista varten	”	304) Ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 361 määrärahan osoittamisesta laivan rakentamiseksi Turunmaan ja Ahvenanmaan kelirikkoliikennettä varten	”
292) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 349 määrärahan osoittamisesta Syyrakkiharjun—Vaskoniemen maan-tien rakentamista varten	”	305) Ed. Söderhjelmin y. m. rah. al. n:o 362 määrärahan osoittamisesta liikenteen ylläpitämiseksi Helsingin sekä Sipoon ja Porvoon ulkosaaris-ton välillä vuonna 1949	”
293) Ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 350 määrärahan osoittamisesta Kallon—Kurtakon maantien raken-nustyön loppuun saattamista varten ..	”	306) Ed. M. Järvisen y. m. rah. al. n:o 363 määrärahan osoittamisesta avustukseksi Vaasan sisäsatamaan joh-tavan väylän syventämistä varten ..	”
294) Ed. Heljaksen y. m. rah. al. n:o 351 korotetun määrärahan osoit-tamisesta avustukseksi kunnille maan-tiealueiden lunastamista varten	”	307) Hallituksen esitys n:o 28 laiksi valtion osanotosta Suomen Asuntohypoteekkipankin eräiden lai-nain järjestelyyn	”
295) Ed. Meriläisen y. m. rah. al. n:o 352 korotetun määrärahan osoit-tamisesta kunnan ja kyläteiden avus-tamiseen	”		
296) Ed. Salon rah. al. n:o 353 korotetun määrärahan osoittamisesta maanteiden talvikunnossapitoon	”		
297) Ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o 354 määrärahan osoittamisesta Imatran terässillan korjaamista var-ten	”		
		Ainoa käsittely:	
		308) Vuoden 1947 valtiopäivillä le-päämään jätettäväksi hyväksytty eh-dotus laiksi valtioneuvoston oikeu-desta luovuttaa yleisradiotoimintaa	

varten valtiolle hankittu omaisuus osakeyhtiölle annetun lain muuttamisesta 480

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu läkiehdotus.

Puhetta johtaa puhemies **Kekkonen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Andersson, Antila, Berner, Hiekkala, Honkala, Kajala, Kalliokoski, Karjalainen, E. Kilpi, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Kullberg, Larson, Leino, Luukka, Manninen, Meinander, Muikku, Nuorsaari, Okko, Pakkanen, Pekkala, Peltonen, Pesonen, Pyörtänä, Raunio, Saariaho, Torvi, V. Turunen, Törngren, Vesterinen ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Pekkala sekä yksityisasiain takia edustajat Okko, Peltonen, Karjalainen, Raunio ja Koivulahti-Lehto, tämän kuun 15 päivään asti ulkomaan matkan vuoksi ed. Pyörtänä ja 17 päivään saakka tätä kuuta lääkärin todistuksella todetun sairauden takia ed. Meinander.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Palovesi: Eduskunnan valitsijamiesten kokous pidetään ensi tiistaina tämän kuun 12 päivänä alkaen kello 17 tässä istuntosalissa. Kokouksessa toimitetaan seuraavat vaalit: pankkivaltuusmiesten vaali, Suomen Pankin viiden tilintarkastajan ja näiden varamiesten vaali, viiden valtion-tilintarkastajan ja heidän varamiestensä vaali, 12 kansaneläkelaitoksen valtuutetun ja heidän varamiestensä vaali, Valtion Metallitehtaiden neljän tilintarkastajan ja heidän varamiestensä vaali, eduskunnan kirjaston hallituksen kolmen jäsenen, joista yksi valitaan puheenjohtajaksi, ja heidän

varamiestensä vaali, valtakunnanoikeuden kuuden jäsenen ja varajäsenen vaali.

Ehdokaslistat edellä olevia vaaleja varten on jätettävä allekirjoittaneelle, valitsijamiesten puheenjohtajalle viimeistään ensi tiistaina tämän kuun 12 päivänä kello 12 ja 13 välisenä aikana, joita vastaan otan edustajien työhuoneessa n:o 18.

Puhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät rahaasia-aloitteet ovat esillä keskuskansliassa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

1) Määrärahan osoittamista avustukseksi Lainopilliselle Yhdistykselle ruotsinkielisen lakikirjan julkaisemiseen

tarkoittava ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 58;

2) Määrärahan osoittamista valtion viran ja toimen haltijain kalliinpaikanlisien uudelleen järjestelyä varten

tarkoittava ed. Hongan y. m. rah. al. n:o 59;

3) Määrärahan osoittamista valtionrautateiden eräiden viran- ja toimenhaltijain palkkauksessa ilmenneiden epäsuhteiden korjaamiseksi

tarkoittava ed. V. Turusen y. m. rah. al. n:o 60;

4) Määrärahan osoittamista ulkoasiainministeriön kaupallisen edustuksen lisäämiseksi

tarkoittava ed. Oksalan y. m. rah. al. n:o 61;

5) Määrärahan osoittamista nuden osaston perustamista varten Vaasan hovioikeuteen

tarkoittava ed. Ahmavaaran y. m. rah. al. n:o 62;

**6) Määrärahan osoittamista Kymen läänin-
hallinnon virastotalon rakentamiseen**

tarkoittava ed. Tuurnan y.m. rah. al. n:o 63;

**7) Määrärahan osoittamista ylimääräisten
maanmittausinsinöörien ja maanmittaus-
auskultanttien palkkauksia varten**

tarkoittava ed. V. Eskolan y.m. rah. al. n:o 64;

**8) Määrärahan osoittamista uuden jaoston
perustamiseksi vesistötoimikuntaan**

tarkoittava ed. Tuurnan y.m. rah. al. n:o 65;

**9) Korotetun määrärahan osoittamista nais-
poliisien kouluttamista varten**

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y.m. rah. al. n:o 66;

**10) Korotetun määrärahan osoittamista nais-
poliisien virkojen järjestämistä varten**

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y.m. rah. al. n:o 67;

**11) Määrärahan osoittamista eläkkeiden suo-
rittamiseksi kuntien ja yksityisten palve-
luksessa luovutetulla alueella olleille, toisen
korvauslain 7 §:n 2 momentin perusteella
eläkkeeseen oikeutetuille henkilöille**

tarkoittava ed. Tervon y.m. rah. al. n:o 68;

**12) Määrärahan osoittamista lainoiksi ja
avustuksiksi pienteollisuuden edistämiseksi**

tarkoittava ed. Vennamon y.m. rah. al. n:o 69;

**13) Korotetun määrärahan osoittamista stan-
dardisoimistoiminnan tehostamiseksi**

tarkoittava ed. E. Pusan y.m. rah. al. n:o 70;

**14) Korotetun määrärahan osoittamista maa-
seudun sähköyhtymien tukemiseen**

tarkoittava ed. Hirvensalon y.m. rah. al. n:o 71;

**15) Korotetun määrärahan osoittamista maa-
seudun sähköyhtymien tukemiseen**

tarkoittava ed. Salon y.m. rah. al. n:o 72;

**16) Määrärahan osoittamista lainoiksi ja
avustuksiksi yhtymille sähkövoiman hankki-
miseksi maaseudun vähävaraiselle pienvilje-
lijäväestölle**

tarkoittava ed. V. Eskolan y.m. rah. al. n:o 73;

**17) Määrärahan osoittamista maanhankinta-
ja muiden asutustilojen sähköistämisen
avustamista varten**

tarkoittava ed. Vennamon y.m. rah. al. n:o 74;

**18) Määrärahan osoittamista Pohjois-Suomen
hävitetyn alueen maaseudun jälleenrakenta-
mista varten**

tarkoittava ed. Koivurannan y.m. rah. al. n:o 75;

**19) Määrärahan osoittamista Pällin kosken
voimalaitoksen rakentamiseen**

tarkoittava ed. Murron y.m. rah. al. n:o 76;

**20) Määrärahan osoittamista valtakunnan-
suunnittelun valmistavia töitä varten**

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y. m. rah. al.
n:o 77;

**21) Määrärahan osoittamista valtioneuvoston
kirjapainotalon rakentamista varten**

tarkoittava ed. Kuusinen-Leinon y. m. rah.
al. n:o 78;

**22) Määrärahan osoittamista korvauksen
suorittamiseksi sodan aikana syyttömästi pi-
dätetyille**

tarkoittava ed. Kuittisen y. m. rah. al. n:o
79;

**23) Määrärahan osoittamista korvauksen
suorittamiseksi eräille sodan jälkeen pidätet-
tyinä olleille henkilöille**

tarkoittava ed. J. Pusan y. m. rah. al. n:o
80;

**24) Määrärahan osoittamista apulaiesitteli-
jän palkkaamiseksi lääkintöhallituksen mieli-
sairaanhoito-osastolle**

tarkoittava ed. Kanniston y. m. rah. al.
n:o 81;

**25) Korotetun määrärahan osoittamista avus-
tukseksi Sukupuolitautien Vastustamisyh-
distys r. y:lle**

tarkoittava ed. Leikolan rah. al. n:o 82;

**26) Määrärahan osoittamista aivoinvalidiiden
tutkimus- ja hoitolaitoksen perustamiseksi
Helsinkiin**

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y. m. rah.
al. n:o 83;

**27) Määrärahan osoittamista reumasairauk-
sien levinneisyyttä ja laatua koskevan tutki-
muksen suorittamista varten**

tarkoittava ed. Lehtokosken y. m. rah. al.
n:o 84;

**28) Määrärahan osoittamista urheilun lääke-
tieteellisen instituutin perustamista varten**

tarkoittava ed. Roineen y. m. rah. al. n:o
85;

**29) Määrärahan osoittamista annettavaksi
lainana Nuorten Ystävät r. y:lle vähämie-
listen poikien hoitokodin laitosrakennuksen
rakentamiseksi**

tarkoittava ed. Kanniston y. m. rah. al.
n:o 86;

**30) Määrärahan osoittamista Tuberkuloosi-
liitto r. y:lle tuberkuloottisten työnvälitys-
toimintaa varten**

tarkoittava ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 87;

**31) Määrärahan osoittamista Tuberkuloosi-
liitto r. y:lle tuberkuloottisten taloudelli-
seksi avustamiseksi**

tarkoittava ed. Stenbergin y. m. rah. al.
n:o 88;

**32) Määrärahan osoittamista Siviilituberku-
loottisten ammattikoulutusta varten**

tarkoittava ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 89;

**33) Korotetun määrärahan osoittamista Si-
viilisokein avustusten korottamista varten**

tarkoittava ed. Kauhasen y. m. rah. al. n:o
90;

34) Määrärahan osoittamista sairaanhoitajien palkkauksen korjaamiseksi

tarkoittava ed. Pohjalan y. m. rah. al. n:o 91;

35) Määrärahan osoittamista annettavaksi korottomana lainana Raajarikkoisten koulukotisäätiölle koulu- ja koulukotirakennustöiden alullepanoa varten

tarkoittava ed. Jalaksen y. m. rah. al. n:o 92;

36) Määrärahan osoittamista Diakonissalaitos Beetelin sairaalan rakennustöiden loppuun saattamista varten

tarkoittava ed. Luukan y. m. rah. al. n:o 93;

37) Määrärahan osoittamista keskussairaalahankkeen toteuttamiseksi Porin kaupungissa

tarkoittava ed. Nuorsaaren y. m. rah. al. n:o 94;

38) Määrärahan osoittamista Mäntän sairaalarakennuksen rakennustöiden loppuun saattamista varten

tarkoittava ed. Hakkilan y. m. rah. al. n:o 95;

39) Määrärahan osoittamista Keski-Suomen keskussairaalan rakentamista varten

tarkoittava ed. Puumalaisen y. m. rah. al. n:o 96;

40) Määrärahan osoittamista yleisen sairaalan rakentamiseksi Jyväskylään

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 97;

41) Määrärahan osoittamista sairaanhoitajan palkkaamiseksi Kauhavan lentosotakoulun sairaalaan

tarkoittava ed. N. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 98;

42) Määrärahan osoittamista Kuopion keskussairaalan piirustus- ja muiden suunnitelmien jatkamista varten

tarkoittava ed. O. Turusen y. m. rah. al. n:o 99;

43) Määrärahan osoittamista Savonlinnaan rakennettavan keskussairaalan rakennustöiden alkamista varten

tarkoittava ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 100;

44) Määrärahan osoittamista avustukseksi Oulun diakonissakodille tuberkuloottisten lasten risatautisairaalan perustamis- ja ylläpitokustannuksiin

tarkoittava ed. Kanniston y. m. rah. al. n:o 101;

45) Määrärahan osoittamista Ristijärven sairaalan lopputöiden suorittamista varten

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 102;

46) Korotetun määrärahan osoittamista Helsingin Yliopiston kirjaston viran ja toimenhaltijain palkankorotuksia varten

tarkoittava ed. Kaupin y. m. rah. al. n:o 103;

47) Määrärahan osoittamista Helsingin yliopiston assistenttien ja amanuenssien palkkausten parantamiseen

tarkoittava ed. Jalaksen y. m. rah. al. n:o 104;

48) Määrärahan osoittamista Helsingin yliopiston ravintokemian laitoksen huoneistotilojen sisustustöitä varten

tarkoittava ed. E. Nurmisen y.m. rah. al. n:o 105;

49) Määrärahan osoittamista annettavaksi lainana Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalle ylioppilasasuntoloiden rakentamista varten

tarkoittava ed. Öhmanin y.m. rah. al. n:o 106;

50) Määrärahan osoittamista Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan laboratoriorakennuksen piirustusten laatimista varten.

tarkoittava ed. Kulovaaran y.m. rah. al. n:o 107;

51) Määrärahan osoittamista foniatrian apulaisopettajan palkkaamiseksi Turun yliopiston lääketieteelliseen tiedekuntaan

tarkoittava ed. Kulovaaran y.m. rah. al. n:o 108;

52) Määrärahan osoittamista seminaarin johtajien kesälomasijaisten palkkaamiseksi

tarkoittava ed. Hongan y.m. rah. al. n:o 109;

53) Määrärahan osoittamista käsityönopeuttajain virkain perustamiseksi eräisiin seminaareihin

tarkoittava ed. Hongan y.m. rah. al. n:o 110;

54) Määrärahan osoittamista kanslia-apulaisten palkkaamiseksi eräisiin seminaareihin

tarkoittava ed. Hongan y.m. rah. al. n:o 111;

55) Määrärahan osoittamista Rauman seminaarin lisärakennustöitä varten

tarkoittava ed. Torven y.m. rah. al. n:o 112;

56) Määrärahan osoittamista ylimääräisen soitonalkneiden opettajantoimen perustamiseksi Uudenkaarlepyyn seminaariin

tarkoittava ed. Wickmanin y.m. rah. al. n:o 113;

57) Määrärahan osoittamista Itä-Suomen seminaarin rakennustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Riikosen y.m. rah. al. n:o 114;

58) Määrärahan osoittamista Savonlinnaan perustettavaa opettajaopistoa varten

tarkoittava ed. Luostarisen y.m. rah. al. n:o 115;

59) Määrärahan osoittamista kansakoulunopettajaseminaarin rakennustöiden aloittamiseksi Kemijärvellä

tarkoittava ed. Lahtelan y.m. rah. al. n:o 116;

60) Määrärahan osoittamista harjoituskouluopettajien palkkauksen korottamiseksi

tarkoittava ed. E. Koiviston rah. al. n:o 117;

61) Määrärahan osoittamista kansakoulupiiritarkastajain virka-asuntojen rakentamiseksi Lapin, Länsipohjan, Kemijärven ja Kainuun kansakoulupiireihin

tarkoittava ed. E. Koiviston rah. al. n:o 118;

62) Määrärahan osoittamista kotitalousneuvojen kouluttamista varten kansakoulujen kotitalousopettajiksi

tarkoittava ed. Luostarisen y.m. rah.al. n:o 119;

63) Korotetun määrärahan osoittamista lisäavustuksiksi köyhemmille ja harvaan asuville sekä rajaseutukunnille kansakouluhuoneistojen hankkimista varten

tarkoittava ed. Riikosen y.m. rah.al. n:o 120;

64) Määrärahan osoittamista henkilökohtaisen palkanlisän suorittamiseksi korkeimman akateemisen oppiarvon saavuttaneille valtion oppikoulujen vakinaisille opettajille

tarkoittava ed. Kaukamaan y.m. rah.al. n:o 121;

65) Määrärahan osoittamista valtion oppikoulujen rehtorien opetusvelvollisuuden huojentamiseksi

tarkoittava ed. Kaukamaan y.m. rah.al. n:o 122;

66) Määrärahan osoittamista oppikoulunopettajien opintomatkoja varten

tarkoittava ed. Hongan y.m. rah.al. n:o 123;

67) Määrärahan osoittamista valtion oppikoulujen opettajien luokan ulkopuolella suoritettavan työn korvaamiseksi

tarkoittava ed. Kaukamaan y.m. rah.al. n:o 124;

68) Määrärahan osoittamista rakennusavustuksiksi ja -lainoiksi yksityisille oppikouluille

tarkoittava ed. Salon y.m. rah.al. n:o 125;

69) Määrärahan osoittamista Porvoon lyseorakennuksen korjaus- ja uudistustöitä varten

tarkoittava ed. Östensonin y.m. rah.al. n:o 126;

70) Määrärahan osoittamista lainaksi Keraavan Yhteiskoulun Kannatusyhdistykselle koulutalon jälleenrakentamista varten

tarkoittava ed. Salmela-Järvisen y.m. rah.al. n:o 127;

71) Määrärahan osoittamista Lieksan yhteiskoulun ottamiseksi valtion haltuun

tarkoittava ed. Riikosen y.m. rah.al. n:o 128;

72) Määrärahan osoittamista Kemijärven yhteiskoulun ottamiseksi valtion haltuun

tarkoittava ed. Lahtelan y.m. rah.al. n:o 129;

73) Määrärahan osoittamista Tampereen Teknillisen oppilaitoksen rakennuspiirustusten laatimista ja rakennustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Lumpeen y.m. rah.al. n:o 130;

74) Määrärahan osoittamista Lahden teknillisen koulun koulurakennuksen ensimmäistä rakennusvaihetta varten

tarkoittava ed. Kajalan y.m. rah.al. n:o 131;

75) Määrärahan osoittamista avustukseksi poikain ammattikoulun rakentamiseksi Poiriin

tarkoittava ed. Nuorsaaren y.m. rah.al. n:o 132;

76) Määrärahan osoittamista lisärakennusten rakennustöiden aloittamiseksi valtion ruotsinkielistä keskusammattikoulua varten Vaasassa

tarkoittava ed. Jernin y.m. rah.al. n:o 133;

77) Määrärahan osoittamista Rovaniemen keskusammattikoulun rakentamista varten

tarkoittava ed. E. Koiviston y.m. rah.al. n:o 134;

78) Määrärahan osoittamista keskusammattikoulun rakentamiseksi Rovaniemen kauppaan.

tarkoittava ed. Frimanin y.m. rah.al. n:o 135;

79) Määrärahan osoittamista kauppakorkeakoulun talon rakentamiseen

tarkoittava ed. Kaupin rah.al. n:o 136;

80) Korotetun määrärahan osoittamista avustukseksi ruotsalaiselle kauppakorkeakoululle

tarkoittava ed. Meinanderin rah.al. n:o 137;

81) Määrärahan osoittamista avustukseksi Käsiteollisuusliitto r.y:lle käsiteollisuuden ammattitaidon kohottamiseksi tehtävää neuvontatyötä varten

tarkoittava ed. Virolaisen y.m. rah.al. n:o 138;

82) Määrärahan osoittamista rakennusavustukseksi Etelä-Saimaan Marttapiiriliitolle talouskoulun huoneiston hankkimista varten

tarkoittava ed. Käkälän y.m. rah.al. n:o 139;

83) Määrärahan osoittamista annettavaksi avustuslainana Etelä-Saimaan Marttapiiriliitolle talouskoulun huoneiston hankkimista varten

tarkoittava ed. Käkälän y.m. rah.al. n:o 140;

84) Määrärahan osoittamista Savonlinnan naiskotiteollisuuskoulun rakentamista varten

tarkoittava ed. Luostarisen y.m. rah.al. n:o 141;

85) Määrärahan osoittamista annettavaksi lainana Rovaniemen kotiteollisuuskoulun rakennustyön loppuun saattamista varten

tarkoittava ed. Koivurannan y.m. rah.al. n:o 142;

86) Määrärahan osoittamista kuuromykkäin opetuslaitosten johtajain, opettajain ja asuntolanjohtajattarien palkkojen korottamista varten

tarkoittava ed. Malkamäen y.m. rah.al. n:o 143;

87) Määrärahan osoittamista sokeain opetuslaitosten johtajain, opettajain ja asuntolanjohtajattarien palkkojen korottamista varten

tarkoittava ed. Malkamäen y.m. rah.al. n:o 144;

88) Määrärahan osoittamista kuuromykkäin ja sokeain opetuslaitosten tarkastajan palkan korottamista varten

tarkoittava ed. Malkamäen y.m. rah.al. n:o 145;

89) Määrärahan osoittamista kuuromykkäin maatalouskoulun oppilasasuntolan rakentamista varten

tarkoittava ed. Kulovaaran y.m. rah.al. n:o 146;

90) Korotetun määrärahan osoittamista Suomen esperanto-opiston toiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. V. Turusen rah. al. n:o 147;

91) Määrärahan osoittamista Tampereen maakunta-arkeologin palkkaamista varten

tarkoittava ed. Hakkilan y.m. rah.al. n:o 148;

92) Määrärahan osoittamista Savon maakunta-arkiston rakentamista varten

tarkoittava ed. Heljaksen y.m. rah. al. n:o 149;

93) Määrärahan osoittamista kielikurssien järjestämiseksi valtion viran tai toimen haltijoille

tarkoittava ed. Kaupin y.m. rah.al. n:o 150;

94) Määrärahan osoittamista kahden pakettiauton hankkimiseksi Geodeettiselle laitokselle

tarkoittava ed. Kaupin y.m. rah.al. n:o 151;

95) Määrärahan osoittamista Alfred Korde-
linin yleisen edistys- ja sivistysrahaston maksaman ensimmäisen omaisuudenluovutus-
veron takaisin suorittamista varten

tarkoittava ed. Kaukamaan y.m. rah.al. n:o 152;

96) Korotetun määrärahan osoittamista raittiustyön tukemiseksi

tarkoittava ed. Lumpeen y.m. rah.al. n:o 153;

97) Korotetun määrärahan osoittamista näyttämötaiteen ja näyttämötaiteellisten harrastusten tukemiseen

tarkoittava ed. Salmela-Järvisen y.m. rah. al. n:o 154;

98) Määrärahan osoittamista avustukseksi maaseudun valistusjärjestöille näytelmäohjaajien palkkaamista varten

tarkoittava ed. Rankilan y.m. rah.al. n:o 155;

99) Määrärahan osoittamista Sivistysjärjestöjen Filmitoimikunnalle elokuvien moraalis-
sen ja kasvatuksellisen vaikutuksen tutkimiseksi

tarkoittava ed. Borg-Sundmanin y.m. rah. al. n:o 156;

100) Korotetun määrärahan osoittamista avustukseksi Suomi-Seuralle

tarkoittava ed. Karvikon y.m. rah.al. n:o 157;

101) Määrärahan osoittamista avustukseksi Suomen Nuorisio-opistolle rakennusvelkojen lyhentämiseen

tarkoittava ed. K. Eskolan y.m. rah.al. n:o 158;

102) Korotetun määrärahan osoittamista avustukseksi Suomen Rauhanliitolle

tarkoittava ed. V. Turusen y.m. rah.al. n:o 159;

103) Määrärahan osoittamista Naisten kansainvälisen Rauhan ja Vapauden Liiton Suomen osastolle työvoiman palkkausta ja valistustoimintaa varten

tarkoittava ed. E. Nurmisen y.m. rah.al. n:o 160;

104) Korotetun määrärahan osoittamista Uuden Kalevalan satavuotisjuhlan järjestämistä varten

tarkoittava ed. E. Kilven y.m. rah.al. n:o 161;

105) Määrärahan osoittamista Lapin Sivistysseura r.y:n tukemiseksi

tarkoittava ed. E. Koiviston rah.al. n:o 162;

106) Korotetun määrärahan osoittamista avustukseksi Suomi—Neuvostoliitto Seuralle

tarkoittava ed. S.-K. Kilven y.m. rah.al. n:o 163;

107) Korotetun määrärahan osoittamista Lenin-museolle

tarkoittava ed. Ryömän y.m. rah.al. n:o 164;

108) Määrärahan osoittamista vuosina 1930—1935 lakkautettujen työväen urheiluseurojen omaisuuden korvaamiseksi niiden oikeudenomistajille

tarkoittava ed. Roineen y.m. rah.al. n:o 165;

109) Määrärahan osoittamista Poikien Keskus r.y:lle leirialueen rakentamiseksi Partaharjulle

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y.m. rah.al. n:o 166;

110) Määrärahan osoittamista Bragen leikekokoelmaa varten

tarkoittava ed. Öhmanin rah.al. n:o 167;

111) Määrärahan osoittamista avustukseksi maatalouden tieteellisille järjestöille kansainvälisiin kongresseihin osallistumisesta niille aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi

tarkoittava ed. Virolaisen y.m. rah.al. n:o 168;

112) Korotetun määrärahan osoittamista maatalouskoelaitoksen ja koasemien uudisrakennuksia varten

tarkoittava ed. Vilhulan y.m. rah.al. n:o 169;

113) Määrärahan osoittamista maanviljelystalouden tutkimuslaitoksen rakentamistöitä varten

tarkoittava ed. Virolaisen y.m. rah.al. n:o 170;

114) Määrärahojen osoittamista maataloushallituksen insinööriosaston ja maanviljelys-insinööripiirien uudelleenjärjestelyä varten

tarkoittava ed. Soinisen y.m. rah.al. n:o 171;

115) Korotetun määrärahan osoittamista kasvinsuojelulaitoksen perustamiseksi Tikkuriin

tarkoittava ed. Lampisen y.m. rah.al. n:o 172;

116) Määrärahan osoittamista asutustarkastajain palkkauksen korottamiseksi

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän y.m. rah.al. n:o 173;

117) Määrärahan osoittamista kolmen assistentin viran perustamiseksi kasvinviljelys-koasemille

tarkoittava ed. Vilhulan y.m. rah.al. n:o 174;

118) Korotetun määrärahan osoittamista maanviljelyksen ja maatalouden rakennustoiminnan edistämiseksi

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 175;

119) Määrärahan osoittamista auton ostamiseksi maatalouskoelaitoksen kasvinjalostusosastolle

tarkoittava ed. Laineen y. m. rah. al. n:o 176;

120) Määrärahan osoittamista laboratorio-rakennuksen rakentamiseksi maatalouskoelaitoksen kasvinjalostusosastolle Jokioisiin

tarkoittava ed. Laineen y. m. rah. al. n:o 177;

121) Määrärahan osoittamista valtion viljavaraston rakentamiseksi Mellilän—Loimaan seuduille

tarkoittava ed. Honkalan y. m. rah. al. n:o 178;

122) Määrärahan osoittamista valtion viljavaraston rakentamiseksi Ylivieskaan

tarkoittava ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 179;

123) Määrärahan osoittamista maataloushallituksen maanparannustöiden koneellistamista varten

tarkoittava ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 180;

124) Korotetun määrärahan osoittamista avustuksiksi maatalouskoneiden hankkimiseksi pienviljelijöille

tarkoittava ed. Perkonojan y. m. rah. al. n:o 181;

125) Määrärahan osoittamista valtion osuuskien merkitsemiseksi pienviljelijäin maatalouskoneyhtymäin osakepääomista

tarkoittava ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 182;

126) Määrärahan osoittamista palkkioiksi maataloustuotteiden luovutusvelvollisuuden ylittämisestä luovutusvuosina 1947—1948

tarkoittava ed. Köllin y. m. rah. al. n:o 183;

127) Määrärahan osoittamista epäonnistuneen sadon korvaamiseksi maanhankintalain toimeenpanon yhteydessä maata saaneille

tarkoittava ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 184;

128) Määrärahan osoittamista heinän hankkimisen järjestämiseksi ja tukemiseksi maanhankintalain nojalla asutettaville

tarkoittava ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 185;

129) Määrärahan osoittamista käytettäväksi rakennuslainoiksi maanhankintalain mukaan muille kuin maataloussiirtoväkeen kuuluville

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 186;

130) Määrärahan osoittamista lainoiksi maatalouskaluston ja -irtaimiston hankkimista varten maanhankintalain ulkopuolelle jääneelle siirtoväelle

tarkoittava ed. Riihisen y. m. rah. al. n:o 187;

131) Määrärahan osoittamista siemenviljan peittauksen yleistämistä varten

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 188;

**132) Määrärahan osoittamista heinänsiemen-
nen varaamiseksi kylmille tiloille**

tarkoittava ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 189;

**133) Määrärahan osoittamista vuosien 1940
—1948 heinäsatojen korvaamiseksi Sallan
kunnan luovutetun alueen väestölle sen luo-
vutuksessa menettämien tilain osalta**

tarkoittava ed. Frimanin y. m. rah. al. n:o 190;

**134) Määrärahan osoittamista avustuksiksi
tuotantoväkirehujen hankkimista varten**

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 191 esitellään.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pusa: Herra puhemies! Pyydän, että tämä asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pusa ehdottanut asian pantavaksi pöydälle, mutta kun sitä ei ole kannatettu, se raukeaa.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

**135) Määrärahan osoittamista avustuksiksi
kalkin hankkimista varten pienviljelijöille**

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 192;

**136) Määrärahan osoittamista väkilannoit-
teiden varaamiseksi kylmille tiloille**

tarkoittava ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 193;

**137) Määrärahan osoittamista väkilantojen
hintojen alentamiseksi**

tarkoittava ed. Ikosen y. m. rah. al. n:o 194;

**138) Korotetun määrärahan osoittamista
avustuksiksi AIV-rehusäiliöiden rakentami-
seen**

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 195;

**139) Määrärahan osoittamista avustuksiksi
pienviljelijöille AIV-liuoksen hankkimista
varten**

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 196;

**140) Määrärahan osoittamista avustuksiksi
AIV-rehutornien rakentamista varten pien-
viljelystiloille**

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 197;

**141) Määrärahan osoittamista avustukseksi
pienviljelijöille lantalain ja virtsakaivojen
rakentamista varten**

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 198;

**142) Määrärahan osoittamista avustukseksi
pienviljelijöille turvepehkun ja kuivan mu-
dan saannin helpottamiseksi**

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 199;

143) Määrärahan osoittamista lainoiksi pienviljelijäin turvepehkuosuuskunnille ja vapaille yhtymille turvepehkun valmistusta varten tarvittavien rakennusten ja koneiden hankkimiseksi

tarkoittava ed. Kujanpään y. m. rah. al. n:o 200;

144) Korotetun määrärahan osoittamista salaojituspalkkioiksi

tarkoittava ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 201;

145) Korotetun määrärahan osoittamista salaojituksen avustamiseksi

tarkoittava ed. Kujanpään y. m. rah. al. n:o 202;

146) Korotetun määrärahan osoittamista avustuksiksi suunniteltujen ja tutkittujen ojitusyritysten toteuttamista varten

tarkoittava ed. Korsbäckin y. m. rah. al. n:o 203;

147) Korotetun määrärahan osoittamista viljelyspalstatoinnin edistämiseksi

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 204;

148) Määrärahan osoittamista maatalouden työmestaruuskilpailujen järjestämistä varten

tarkoittava ed. Lampisen y. m. rah. al. n:o 205;

149) Määrärahan osoittamista Paimion kerkonouvojaopiston opistorakennuksen rakennusavustukseksi

tarkoittava ed. E. Pusan y. m. rah. al. n:o 206;

150) Määrärahan osoittamista Kymenlaakson maamieskoululle varatun Anjalan kartanon rakennusten kuntoonpanoa varten

tarkoittava ed. Suurkongon y. m. rah. al. n:o 207;

151) Määrärahan osoittamista Suupohjan maamieskoulun yhteydessä toimivan maatalouskerhonneuvojaopiston oppilasasuntojen rakentamista varten

tarkoittava ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 208;

152) Määrärahan osoittamista rakennusten ja irtaimiston hankkimiseksi Siikaisten pienviljelijäkoululle

tarkoittava ed. Murtomaan y. m. rah. al. n:o 209;

153) Määrärahan osoittamista pienviljelijäin maataloudellisten opintokurssien järjestämistä varten

tarkoittava ed. Mannilan y. m. rah. al. n:o 210;

154) Määrärahan osoittamista Itä-Hämeen Marttapiiriliiton perustamaa Lahden talouskoulua varten

tarkoittava ed. Suntelan y. m. rah. al. n:o 211;

155) Määrärahan osoittamista emäntäkoulun perustamiseksi Kemijärvelle

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 212;

156) Määrärahan osoittamista pienviljelijäkoulun perustamiseksi Suomussalmen kirkonkylään

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 213;

157) Määrärahan osoittamista pienviljelijä-koulun perustamiseksi Kruunupyyn kuntaan

tarkoittava ed. Wickmanin y. m. rah. al. n:o 214;

158) Määrärahan osoittamista tuotantopalkkioiden maksamiseksi Pohjois-Suomessa kaupaksi tuotetuista maitotaloustuotteista ja lihasta

tarkoittava ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 215;

159) Määrärahan osoittamista maitotaloustuotteiden tuotantopalkkioiksi pienviljelijöille

tarkoittava ed. Niemisen y. m. rah. al. n:o 216;

160) Määrärahan osoittamista maitotaloustuotteiden hintojen alentamiseksi vähävaraisten ja pienpalkkaisten perheiden lapsille ja vanhuksille

tarkoittava ed. Puumalaisen y. m. rah. al. n:o 217;

161) Määrärahan osoittamista avustusten myöntämiseksi siirtoväelle lehmien ja siitosvasikoiden ostoa varten maanhankintalain mukaan muodostetuille tiloille

tarkoittava ed. Ikosen y. m. rah. al. n:o 218;

162) Määrärahan osoittamista avustuksiksi Kuusamon ja Sallan kuntien maanhankintalain mukaan muodostetuille tiloille karjanrehun hankintaa varten

tarkoittava ed. Ryhdän y. m. rah. al. n:o 219;

163) Määrärahan osoittamista lainmukaisiksi avustuksiksi pienviljelijäin karjantarkastusyhdistyksille

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 220;

164) Korotetun määrärahan osoittamista sianhoidon edistämiseksi

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 221;

165) Korotetun määrärahan osoittamista karjuasematoiminnan ylläpitämiseksi

tarkoittava ed. Paloveden y. m. rah. al. n:o 222;

166) Korotetun määrärahan osoittamista valtion avustuksiin metsänparannustöiden kustantamiseksi

tarkoittava ed. J. Koiviston y. m. rah. al. n:o 223;

167) Korotetun määrärahan osoittamista yksityismetsätalouden edistämistä ja valvontaa varten

tarkoittava ed. J. Koiviston y. m. rah. al. n:o 224;

168) Määrärahan osoittamista Vuojoen metsänhoito-opiston rakentamista varten

tarkoittava ed. J. Koiviston y. m. rah. al. n:o 225;

169) Määrärahan osoittamista Pohjois-Savon metsänhoitokoulun rakentamista varten

tarkoittava ed. Hirvensalon y. m. rah. al. n:o 226;

170) Määrärahan osoittamista avustukseksi työkeskus Rovalalle valistus- ja huoltotyön tekemiseksi metsätyömiesten keskuudessa Perä-Pohjolassa ja Lapissa

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 227;

171) Korotetun määrärahan osoittamista maanviljelys- ja talousseuroille kalatalous-neuvojen palkkaamista varten

tarkoittava ed. Vilhulan y. m. rah. al. n:o 228;

172) Määrärahan osoittamista eräiden yhtymäin kalanviljelystoiminnan tukemiseksi

tarkoittava ed. Korsbäckin y. m. rah. al. n:o 229;

173) Korotetun määrärahan osoittamista poroaidan rakentamiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 230;

174) Määrärahan osoittamista avustuksiksi ja lainoiksi siitosvaatimien hankkimista varten

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 231;

175) Määrärahan osoittamista avustuksiksi vuoden 1936 asetuslain ja sitä aikaisemman asetuslainsäädännön nojalla perustettujen asutustilojen rakennusten parantamista varten

tarkoittava ed. Ryhdän y. m. rah. al. n:o 232;

176) Määrärahan osoittamista annettavaksi lainoina raivaustoiminnan rahoittamiseen Pohjois- ja Itä-Suomen vähävaraisille pien-
viljelysseuduille

tarkoittava ed. Ryhdän y. m. rah. al. n:o 233;

177) Määrärahan osoittamista Pohjois-Suomen runkoviemäriverkoston suunnittelua varten

tarkoittava ed. Kleemolan y. m. rah. al. n:o 234;

178) Määrärahan osoittamista stipendeiksi ja apurahoiksi yliopiston opettajiksi puutarha-alalla valmistautuville henkilöille

tarkoittava ed. Tuurnan y. m. rah. al. n:o 235;

179) Määrärahan osoittamista puutarhanhoidon edistämiseksi

tarkoittava ed. Leppälän y. m. rah. al. n:o 236;

180) Määrärahan osoittamista Suomen Puutarhaviljelijäin Liitto r. y:n kasvinsuojeluneuvontaa ja kasvinsuojelukonsulentin palkkausta varten

tarkoittava ed. E. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 237;

181) Määrärahan osoittamista avustuksiksi hedelmäpuiden ja marjapensaiden hankkimiseen maanhankintatiloille

tarkoittava ed. Vennamon y. m. rah. al. n:o 238;

182) Määrärahan osoittamista kesällä 1948 sattuneiden raesateiden viljelyksille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen

tarkoittava ed. Mustosen y. m. rah. al. n:o 239;

183) Määrärahan osoittamista vuonna 1948 tapahtuneiden raesadevahinkojen korvaamiseksi siirtoväelle ja vähävaraisille pienviljelijöille

tarkoittava ed. Virolaisen y.m. rah. al. n:o 240;

184) Määrärahan osoittamista avustuksiksi ja lainoiksi kevätiljan siemenhankintaa varten hallasta kärsineille satoalueille

tarkoittava ed. Hautalan y.m. rah. al. n:o 241;

185) Määrärahan osoittamista hallan viljelyksille tuottamien tuhojen korvaamiseksi

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah. al. n:o 242;

186) Määrärahan osoittamista jälleenrakentajille Kuusamon kunnassa aiheutettujen vahinkojen korvaamiseksi

tarkoittava ed. Sormusen y.m. rah. al. n:o 243;

187) Määrärahan osoittamista lisäkorvauksiksi vaikeimmassa asemassa oleville jälleenrakentajille Pohjois-Suomessa

tarkoittava ed. Niskalan y.m. rah. al. n:o 244;

188) Määrärahan osoittamista avustuksiksi pienviljelijöille nystyräbakterien käytön yleistämistä varten

tarkoittava ed. E. Pusan y.m. rah. al. n:o 245;

189) Määrärahan osoittamista avustuksiksi vesijohtojen rakentamista varten pienviljelystalouksiin

tarkoittava ed. Prunnilan y.m. rah. al. n:o 246;

190) Määrärahan osoittamista kuoleuslainoiksi sisärosuuskien lunastamista varten

tarkoittava ed. Pakkasen y.m. rah. al. n:o 247;

191) Määrärahan osoittamista avustukseksi Nuorten Talkoiden Kannatusyhdistys r. y:lle

tarkoittava ed. Tervon y.m. rah. al. n:o 248;

192) Korotetun määrärahan osoittamista Pohjois-Suomen soiden raivaamiseen

tarkoittava ed. Frimanin y.m. rah. al. n:o 249;

193) Määrärahan osoittamista avustuksiksi pienviljelijöille viljelysmaiden peruskuivatuksen edistämistä varten

tarkoittava ed. E. Pusan y.m. rah. al. n:o 250;

194) Määrärahan osoittamista Kalajoen Niskakosken perkaamista varten

tarkoittava ed. Sormusen y.m. rah. al. n:o 251;

195) Määrärahan osoittamista Pyhäjoen Pyhäkosken perkaamiseen

tarkoittava ed. Sormusen y.m. rah. al. n:o 252;

196) Määrärahan osoittamista Siikajoen keskijuoksun perkausta varten

tarkoittava ed. Hautalan y.m. rah. al. n:o 253;

197) Määrärahan osoittamista Siikajoen keskijuoksun perkaamista varten

tarkoittava ed. Murron y.m. rah.al. n:o 254;

**198) Määrärahan osoittamista Ii- ja Kii-
minkijokien suiden ruoppaamiseksi**

tarkoittava ed. Turkan y.m. rah.al. n:o 255;

**199) Määrärahan osoittamista Kalajan jär-
vikuvion kuivatustöiden aloittamista varten**

tarkoittava ed. Saaren y.m. rah.al. n:o 256;

**200) Määrärahan osoittamista Ylä- ja Ala-
suolijärven vedenpinnan alentamiseksi**

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah.al. n:o 257;

**201) Määrärahan osoittamista Portimojärven
vedenpinnan alentamiseksi**

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah.al. n:o 258;

**202) Määrärahan osoittamista Sieppijärven
vedenpinnan alentamiseksi**

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah.al. n:o 259;

**203) Määrärahan osoittamista Orajärven ve-
denpinnan alentamiseksi**

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah.al. n:o 260;

**204) Määrärahan osoittamista Kantojärven
kuivattamiseksi**

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah.al. n:o 261;

**205) Korotetun määrärahan osoittamista
Kortejärven ja sen tasankoalueeseen liitty-
vien pienempien lampien kuivatustöiden
aloittamista varten**

tarkoittava ed. Sormusen y.m. rah.al. n:o 262;

**206) Määrärahan osoittamista työttömyyden
torjumiseksi lähinnä katoalueilla**

tarkoittava ed. K. Eskolan y.m. rah.al. n:o 263;

**207) Korotetun määrärahan osoittamista
työttömyyden lieventämiseksi Pohjois-
Suomessa**

tarkoittava ed. Sormusen y.m. rah.al. n:o 264;

208) Määrärahan osoittamista valistustoimintaa varten väestöpoliittisten lakien käytännöllisen toimeenpanon edistämiseksi

tarkoittava ed. Salmela-Järvisen y.m. rah.al. n:o 265;

**209) Määrärahan osoittamista Työtehon
Suurnäyttelyn tappion peittämiseen**

tarkoittava ed. Hirvensalon y.m. rah.al. n:o 266;

**210) Korotetun määrärahan osoittamista
lainoiksi yleishyödyllistä asuntotuotantoa
varten**

tarkoittava ed. Murron y.m. rah.al. n:o 267;

**211) Määrärahan osoittamista siirtoväen
asuttamiseen ja Pohjois-Suomen hävitetyn
alueen jälleenrakentamisen yhteydessä suoritettavaa sosiaalista rakennustoimintaa varten**

tarkoittava ed. Miettusen y.m. rah.al. n:o 268;

212) Korotetun määrärahan osoittamista maaseudun asunto-olojen parantamiseen

tarkoittava ed. Koukkarin y.m. rah.al. n:o 269;

213) Korotetun määrärahan osoittamista maaseudun asunto-olojen parantamiseen

tarkoittava ed. Sarjalan y.m. rah.al. n:o 270;

214) Määrärahan osoittamista avustuksiksi maaseudun vähävaraisten kansalaisten asuntojen kuntoonsaattamista varten

tarkoittava ed. Koskisen y.m. rah.al. n:o 271;

215) Määrärahan osoittamista lainoiksi maaseudun ja asutuskeskusten omakoti- ja pienrakentajille

tarkoittava ed. Hietasen y.m. rah.al. n:o 272;

216) Määrärahan osoittamista omakotirakennuslainain myöntämistä varten maanhankintalain ulkopuolelle jääneelle siirtoväelle

tarkoittava ed. Riihisen y.m. rah.al. n:o 273;

217) Määrärahan osoittamista avustukseksi asutettaville rakennuspuutavaran kuljettamiseen

tarkoittava ed. Lappi-Seppälän rah.al. n:o 274;

218) Määrärahan osoittamista kodinhoitajien kouluttamiseen ja palkkaamiseen

tarkoittava ed. Jalaksen y.m. rah.al. n:o 275;

219) Korotetun määrärahan osoittamista avustuksiksi lastenseimien ja päiväkotien perustamista varten

tarkoittava ed. Torven y.m. rah.al. n:o 276;

220) Määrärahan osoittamista varattomien perheenäitien kesälomien avustamiseen

tarkoittava ed. Stenbergin y.m. rah.al. n:o 277;

221) Määrärahan osoittamista avustuksiksi Ensi Kodeille

tarkoittava er. Salmela-Järvisen y.m. rah.al. n:o 278;

222) Korotetun määrärahan osoittamista sokeuskorvauksiksi työtätekeville sokeille

tarkoittava ed. E. Nurmisen y.m. rah.al. n:o 279;

223) Määrärahan osoittamista talous- ja työhuonerakennusten aikaansaamiseksi Yläneen tyttökotiin

tarkoittava ed. Lehtokosken y.m. rah.al. n:o 280;

224) Määrärahan osoittamista virkapukujen hankkimiseksi posti- ja lennätinlaitoksen kaikille virkapuvun saantiin oikeutetuille

tarkoittava ed. Pyyn y.m. rah.al. n:o 281;

225) Määrärahan osoittamista naispostiljoonien tointen muuttamiseksi ylimääräisiksi postinkantajien toimiksi

tarkoittava ed. Lehtokosken y.m. rah.al. n:o 282;

226) Korotetun määrärahan osoittamista ylimääräisten postinkantajan tointen perustamiseksi

tarkoittava ed. Kilpeläisen y.m. rah.al. n:o 283;

227) Määrärahan osoittamista maalaiskirjeenkantajien, postinkuljettajien ja postinvaihtajien palkkauksen ja työsuhteen järjestelyä varten

tarkoittava ed. Pyyn y.m. rah.al. n:o 284;

228) Määrärahan osoittamista maaseudun jalkapostilinjojen lisäämistä ja maalaispostinkantajien palkkauksen parantamista varten

tarkoittava ed. Salon rah.al. n:o 285;

229) Korotetun määrärahan osoittamista posti- ja lennätinlaitoksen puhelinvälittäjien tointen vakinaistamiseksi

tarkoittava ed. Turkan y.m. rah.al. n:o 286;

230) Korotetun määrärahan osoittamista puhelinlinjojen rakentamiseksi Pohjois-Suomen harvaanasuttuihin kyliin

tarkoittava ed. Sormusen y.m. rah.al. n:o 287;

231) Määrärahan osoittamista Vaasan postitalon rakennustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. M. Järvisen y.m. rah.al. n:o 288;

232) Määrärahan osoittamista Lappeenrannan postitalon rakennustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Okon y.m. rah.al. n:o 289;

233) Määrärahan osoittamista postitalon rakentamiseksi Puolangan kirkolle

tarkoittava ed. Salon rah.al. n:o 290;

234) Määrärahan osoittamista Siltakadun rautatiesillan rakentamiseksi Hyvinkään kauppalaan

tarkoittava ed. Kosken rah.al. n:o 291;

235) Määrärahan osoittamista ylikulkusillan rakentamista varten n.s. Hennalan tasoylikäytävän tilalle Lahden ratapihalla

tarkoittava ed. Kajalan y.m. rah.al. n:o 292;

236) Määrärahan osoittamista Haapajärven—Kumisevan rataosan rakennustöiden aloittamista varten

koskeva ed. Sormusen y.m. rah.al. n:o 293;

237) Määrärahan osoittamista Hyrynsalmen—Suomussalmen rautatien rakennustöiden jatkamista varten

koskeva ed. Salon rah.al. n:o 294;

238) Määrärahan osoittamista Hyrynsalmen—Pesiön—Kiantajärven rataosan rakennustöiden loppuun saattamiseksi

koskeva ed. Mustosen y.m. rah.al. n:o 295;

239) Määrärahan osoittamista Raision—Naantalın maantien kestopäällystystyön aloittamiseksi

tarkoittava ed. Hongan y.m. rah.al. n:o 296;

240) Määrärahan osoittamista Rymättylän—Merimaskun maantien oikaisemista varten

tarkoittava ed. Sukselainen y.m. rah.al. n:o 297;

241) Määrärahan osoittamista Honkakosken asemalta Soikon—Lassilan maantielle johtavan tien ottamiseksi valtion hoitoon

tarkoittava ed. Riihimäen y. m. rah. al. n:o 298;

242) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Sägarsista Barönsalmeen Inkoon kunnassa

tarkoittava ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 299.

243) Määrärahan osoittamista Inkeroisten—Myllykosken tieosan kunnostamista varten

koskeva ed. Saariahon y. m. rah. al. n:o 300;

244) Määrärahan osoittamista Ruokolahden kunnassa olevan Pohjiin kylätien isännättömän osan kuntoonpanemista varten

koskeva ed. Miikin rah. al. n:o 301;

245) Määrärahan osoittamista Enonkosken ja Hanhivirran välisen maantien rakennustöiden jatkamista varten

koskeva ed. Tolosen rah. al. n:o 302;

246) Määrärahan osoittamista Enonkoskelta Hanhivirran kautta Sappuun johtavan maantien rakennustöiden jatkamista varten

koskeva ed. Luostarisen y. m. rah. al. n:o 303;

247) Määrärahan osoittamista Uimaharjun—Ukkolan maantien rakentamiseen

koskeva ed. Karvosen y. m. rah. al. n:o 304;

248) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Korpiselän pitäjän Saaroisten kylästä Tuupovaaraan johtavalle maantielle

koskeva ed. V. Simosen y. m. rah. al. n:o 305;

249) Määrärahan osoittamista töiden jatkamiseksi tiesuunnalla Heinolan kirkonkylä—Marjoniemi—Lauhjoki—Ravioskorpi—Nuoramoinen

tarkoittava ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 306;

250) Määrärahan osoittamista Sysmän—Pulkkilanharjun—Asikkalan maantien rakennustöiden loppuun saattamiseksi

tarkoittava ed. Pesosen y. m. rah. al. n:o 307;

251) Määrärahan osoittamista Heinolan kirkonkylän ja Siikavan välisen maantien rakennustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Niemisen y. m. rah. al. n:o 308;

252) Määrärahan osoittamista Siilinmyllyn—Haarajoen tienosan kunnostamista varten

tarkoittava ed. Kinnusen y. m. rah. al. n:o 309;

253) Määrärahan osoittamista avustukseksi Kuopion maalaiskunnalle Kuopion—Pitkälahden maantien oikaisusta johtuneiden tappioiden korvaamiseksi

koskeva ed. M. Leskisen y. m. rah. al. n:o 310;

254) Määrärahan osoittamista Kokkolan—Öijan maantien rakentamiseen

koskeva ed. N. Nurmisen y. m. rah. al. n:o 311;

255) Määrärahan osoittamista Sievin ja Niivalan välisen yhdyntien rakentamiseen

tarkoittava ed. K. Eskolan y. m. rah. al. n:o 312;

256) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Pulkkilasta Leskelän kylän kautta Kärsämäen kirkolle

tarkoittava ed. Hautalan rah. al. n:o 313;

257) Määrärahan osoittamista Haapajärven ja Reisjärven kirkonkylien välisen maantien kunnostamista ja valtion hoitoon ottamista varten

tarkoittava ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 314;

258) Määrärahan osoittamista Puhoksen—Leinosenvaaran maantietöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 315;

259) Määrärahan osoittamista Kouvan—Kuloharjun maantien valmistamattoman tieosan rakentamiseksi

tarkoittava ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 316;

260) Määrärahan osoittamista yhdyntien rakentamiseksi Taivalkosken—Suomussalmen ja Kuusamon—Suomussalmen valtateiden välille

tarkoittava ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 317;

261) Määrärahan osoittamista Mustamäen kylätien rakennustöiden loppuun saattamiseksi

koskeva ed. Mustosen y. m. rah. al. n:o 318;

262) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Ristijärven kirkolta Jokikylän kautta Hyrynsalmen kirkolle

koskeva ed. Salon rah. al. n:o 319;

263) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Ristijärven kunnassa olevalta Mustavaaran maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle

koskeva ed. Salon rah. al. n:o 320;

264) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Kuhmon kunnassa olevalta Tuulijärven maantieltä Kuhmon—Hyrynsalmen maantielle

koskeva ed. Salon rah. al. n:o 321;

265) Määrärahan osoittamista Hietaperän—Huutoniemen kylätien ottamiseksi valtion hoitoon

koskeva ed. Salon rah. al. n:o 322;

266) Määrärahan osoittamista Kotilan—Uvan kunnantien ottamiseksi valtion hoitoon

koskeva ed. Salon rah. al. n:o 323;

267) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Suomussalmen—Taivalkosken maantieltä n. s. Piston tienhaarasta Suomussalmen Selkoskylään

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 324;

268) Määrärahan osoittamista Murtoperän—Pohjoislahden maantien loppuosan rakentamiseen

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 325;

269) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Hyrynsalmen—Moisiovaaran maantieltä Hakokylän kautta Suomussalmen Jumaliskylään

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 326;

270) Määrärahan osoittamista Lapin läänin maantieverkoston täydentämiseksi

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 327;

271) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Simojärveltä Posion Mäntyjärvelle

tarkoittava ed. Miettusen y. m. rah. al. n:o 328;

272) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Ranuan kunnan Simojärven kylästä Mäntyjärven kautta Posiolle

tarkoittava ed. E. Koiviston rah. al. n:o 329;

273) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Posion kunnasta Suolijärven itäpuolitse Hämeenkylässä

koskeva ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 330;

274) Määrärahan osoittamista Könkään—Tepaston maantien rakentamiseen

koskeva ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 331;

275) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Rovaniemen kunnan Korvalasta Niesin kylään

koskeva ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 332;

276) Määrärahan osoittamista Kittilän—Sodankylän maantien rakentamiseen

koskeva ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 333;

277) Määrärahan osoittamista Kittilän Könkään kylästä Tepaston y. m. kylien kautta Enontekiölle johtavan maantiesuunnan tutkimista ja tangoittamista varten

tarkoittava ed. Koivurannan y. m. rah. al. n:o 334;

278) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Kemijärven kunnassa Jussilan—Kaislahden kylätiestä Lehtolaan

koskeva ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 335;

279) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Vian aseman ja Vanttausjärven maantien välille

koskeva ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 336;

280) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Kemijärven—Pelkosenniemen maantieltä Vuostimojärven kautta Pyhänturille

koskeva ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 337;

281) Määrärahan osoittamista maantien rakennustöiden jatkamiseksi Pelkosenniemen Kairalasta Sodankylän kirkolle

tarkoittava ed. Lahtelan y. m. rah. al. n:o 338;

282) Määrärahan osoittamista Sotkamon Nurmeksen maantieltä Saviahon pysäkin kautta Suomensuon asutusalueelle johtavan maantien kuntoonpanemista varten

tarkoittava ed. Meriläisen y. m. rah. al. n:o 339;

283) Määrärahan osoittamista Murtooperän—Pohjoislahden maantien rakennustöiden loppuunsaattamista varten

tarkoittava ed. Meriläisen y. m. rah. al. n:o 340;

284) Määrärahan osoittamista Akkunusjokivarren—Koivun asutustien kunnostamiseksi valtion maantienä

tarkoittava ed. Miettusen y.m. rah. al. n:o 341;

285) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Portimon lossilta Tengeliön kylään

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah. al. n:o 342;

286) Määrärahan osoittamista maantien rakentamiseksi Tornion—Muonion maantieltä Ratasjärven länsipuolitse Ratasjärven kylään

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah. al. n:o 343;

287) Määrärahan osoittamista Akkunusjokivarren—Pahtaojan—Lehmikummun—Koivun tien kunnostamista varten

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah. al. n:o 344;

288) Määrärahan osoittamista Piittisjärven—Saarijärven maantien rakentamiseen

tarkoittava ed. Tainion y.m. rah. al. n:o 345;

289) Määrärahan osoittamista Mellokosken—Mellajärven—Murolan tiensuunnan tutkimista varten

tarkoittava ed. Niskalan y.m. rah. al. n:o 346;

290) Määrärahan osoittamista Könkään—Tepaston maantien rakennustyön loppuunsaattamista varten

tarkoittava ed. Frimanin y.m. rah. al. n:o 347;

291) Määrärahan osoittamista Sodankylän—Kittilän maantien rakennustöiden jatkamista varten

tarkoittava ed. Frimanin y.m. rah. al. n:o 348;

292) Määrärahan osoittamista Syyrakkiharjun—Vaskoniemen maantien rakentamista varten

tarkoittava ed. Frimanin y.m. rah. al. n:o 349;

293) Määrärahan osoittamista Kallon-Kurttikon maantien rakennustyön loppuunsaattamista varten

tarkoittava ed. Frimanin y.m. rah. al. n:o 350;

294) Korotetun määrärahan osoittamista avustukseksi kunnille maantialeiden lunastamista varten

tarkoittava ed. Heljaksen y.m. rah. al. n:o 351;

295) Korotetun määrärahan osoittamista kunnan ja kyläteiden avustamiseen

tarkoittava ed. Meriläisen y.m. rah. al. n:o 352;

296) Määrärahan osoittamista maanteiden talvikunnossapitoon

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 353;

297) Määrärahan osoittamista Imatran terässillan korjaamista varten

tarkoittava ed. Kuittisen y.m. rah. al. n:o 354;

298) Määrärahan osoittamista Toivalan aseman kohdalla rautatien ylittävän maantiesillan rakentamiseen

tarkoittava ed. Laitisen y. m. rah. al. n:o 355;

299) Määrärahan osoittamista Seinäjoen kauppalasta Ylistaroon johtavalla maantiellä olevan Pajuluoman sillan rakentamista varten

tarkoittava ed. Penttalan y. m. rah. al. n:o 356;

300) Määrärahan osoittamista Nivalan Kuopasillan rakentamista varten

tarkoittava ed. Hautalan y. m. rah. al. n:o 357;

301) Määrärahan osoittamista Tikkanen salmeen rakennettavan sillan rakennustöiden aloittamista varten

tarkoittava ed. Sormusen y. m. rah. al. n:o 358;

302) Määrärahan osoittamista lossiylikulupaikan muuttamiseksi Kontiolansalmesta Tönölänsalmeen Kuhmon kunnassa

tarkoittava ed. Salon rah. al. n:o 359;

303) Määrärahan osoittamista Simojoen Sinihaaran yli vievän maantiesillan jälleenrakentamiseksi

tarkoittava ed. Tainion y. m. rah. al. n:o 360;

304) Määrärahan osoittamista laivan rakentamiseksi Turunmaan ja Ahvenanmaan keli-rikkoliikennettä varten

tarkoittava ed. Österholmin y. m. rah. al. n:o 361;

305) Määrärahan osoittamista liikenteen ylläpitämiseksi Helsingin sekä Sipoon ja Porvoon ulkosaaariston välillä vuonna 1949

tarkoittava ed. Söderhjelmin y. m. rah. al. n:o 362; sekä

306) Määrärahan osoittamista avustukseksi Vaasan sisäsatamaan johtavan väylän syventämistä varten

tarkoittava ed. M. Järvisen y. m. rah. al. n:o 363.

307) Ehdotuksen laiksi valtion osanotosta Suomen Asuntohypoteekkipankin eräiden lainain järjestelyyn

sisältävä hallituksen esitys n:o 28 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovainministeri **Hiltunen:** Herra puhemies! Käsillä oleva asia on ollut avoimena jo useamman vuoden ajan ja vihdoin on tullut aika yrittää tämä asia jollakin tavalla lainsäädännön avulla saada kuntoon. Jo pari vuotta takaperin tämä kysymys olisi ollut allekirjoittaneen puolesta valmis tuotavaksi eduskuntaan lakiesityksenä, mutta silloinen hallitus käsiteltyään asiaa palautti sen ministerivaliokuntaan, joka ministerivaliokunta kaikilla muilla äänillä allekirjoittanutta vastaan hylkäsi esitykseni ollen sitä mieltä, että Asuntohypoteekkipankin lainanottajia ei ole syytä valtiovain millään tavalla tukea. Kun kuitenkin kysymys ei tästäkään päätöksestä johtuen poistunut päiväjärjestyksestä, niin vihdoin täytyi kahden eduskunnan toivomuksen jälkeen asia kuitenkin yrittää hoitaa. Nykyisen hallituksen aikana onkin asiasta annettu vihdoin lakiesitys, joka nyt on eduskunnalle esitettävänä.

Suomen Asuntohypoteekkipankin ja sen lainanottajain vaikeudet syntyivät v. 1945

vallalle päässeeseen inflation mukana ja ovat sen liittännäisenä jatkuneet ja kasvaneet. Vaikkakin inflation aiheuttama reaaliomaisuuden arvonnousu tapahtui myöskin kulta-lainakiinteistöissä lainoituksesta vapaan osuuden suhteen täysimääräisenä — seikka, jota ei ole unohdettava niiden asemaa arvostellessa — niiden toisaalta kuitenkin inflatio jo heti alettuaan v. 1945 aiheutti valuuttakurssien korotuksen n. 3-kertaiseksi ja yhä edelleen jatkuessaan on pitänyt yllä epävarmuutta siitä, miksi kurssit lopulta vakautuvat. Kun kyseessä olevan Suomen Asuntohypoteekkipankin lainanottajien vuotuismaksut riippuvat pankin ulkomaisten lainojen kurssista, niin lainanottajain vastuuvollisuus samassa suhteessa nousi ja on jäänyt suuruudeltaan arvaamattomaksi. Tästä seurasi, että näihin lainoihin osallistuneet talot menettivät luottokelpoisuutensa. Lainansaantivaikeuksien vuoksi ja toisaalta myös vuokrasäännöstelyn johdosta on monelle näistä taloista tullut puute käyttövaroista verojen, hoitokustannusten ja juoksevien menojen rahoittamisen vuoksi.

Ymmärtäen nämä vaikeudet valtiovarainministeriö asetti jo syksyllä v. 1945 toimikunnan tutkimaan kysymystä Suomen Asuntohypoteekkipankin ulkomaisten lainojen järjestämiseksi. Toimikunta jätti asiasta seuraavan vuoden lopulla ehdotuksensa ja oli se pääperiaatteiltaan samantapainen kuin nyt annettu hallituksen esitys, vaikkakin edellytti rakenteeltaan erilaista lainsäädäntöä kuin nyt on omaksuttu. Kysymys oli sen jälkeen käsiteltävänä valtioneuvostossa, mutta inflation edelleen jatkuessa jätettiin asian lopullinen ratkaisu sillensä. On nimittäin huomattava, että kun Suomen Asuntohypoteekkipankin ulkomaisten lainojen takaisin maksamiseen ei valuuttatilanteen johdosta ole ollut mahdollisuuksia, niin kyseessä olevien lainanottajien aseman vakauttamisen pääedellytys, luottokelpoisuuden palauttaminen, ei liioin ole ollut toteutettavissa muulla tavoin kuin ottamalla riski pankin ulkomaisista lainoista vastaisuudessa koituvista kurssitappioista jonkin määrätyn rajan yli menevältä osalta valtion kannettavaksi.

Kun rahanarvon vakautumista on viime aikoina ollut havaittavissa, vaikkakin valuuttakurssien korottamista on eräillä tahoilla varsin voimakkaastikin vaadittu, niin hallitus on tahtonut asian ratkaista ja siinä

mielessä jättänyt siitä nyt kyseessä olevan esityksen eduskunnalle, jotta kysymys lainanottajain ja myöskin eduskunnan esittämien toivomusten mukaisesti saataisiin vihdoin pois päiväjärjestyksestä. Esitys perustuu lainvalmistelukunnan laatimaan ehdotukseen ja on siinä mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon niin Suomen Asuntohypoteekkipankin hallituksen kuin lainanottajainkin esittämät toivomukset.

Lakiesityksen ensisijaisena päämääränä on palauttaa lainanottajain luottokelpoisuus vakauttamalla heidän vastuuvollisuutensa nykyisten valuuttakurssien mukaiselle tasolle. Lainanottajat, mikäli suostuvat esityksessä tarkoitettuun vapaaehtoiseen järjestelyyn, vastaavat pankkinsa ulkomaisten lainojen tähänastisista kurssitappioista sekä myöskin vastaisista tappioista nykyisten kurssien mukaisesti lainojen jäljellä oleville määrille. Valtio taas vastaa siitä, etteivät ensi vuoden vaihteen jälkeen ehkä tapahtuvat valuuttakurssien muutokset enää tule lisäämään lainanottajain rasitusta. Paitsi luottokelpoisuuden palautumista, tällainen järjestely merkitsee lainanottajille myöskin huomattavaa nykyisen vastuun supistumista.

Lähemmin selostettuna lainanottajien suoritettavaksi pankille siis jäisi ensinnä tähänastiset kurssitappiot, jotka pankin on sen johdosta, että lainanottajat ovat olleet maksulakossa, täytynyt suorittaa valtiolta saamallaan lainavaroilla, koska valtio on näistä lainoista takaajana. Nämä tappiot tekevät nyt noin 386 milj. markkaa ja tulevat vuoden loppuun mennessä nousemaan 415 milj. markkaan. Edelleen lainanottajien on maksettava pankkiinsa ulkomaisten lainojen jäljellä olevat määrät eli 1,046,000 puntaa ja 2,268,000 dollaria eli nykyisten kurssien mukaan Suomen markkoissa yhteensä n. 960,000,000 markkaa. Tämä on lainanottajien suoritettava entisten lainasitoumusten perusteella kuoletuslainana, puntalainaa vastaava osa vuoteen 1957 ja dollarilainan osalta vuoteen 1961 mennessä. Lainanottajien vuotuismaksujen keventämiseksi on tähän astiset kurssitappiot eli edellä mainitut 415 milj. markkaa ehdotettu muutettavaksi kuoletuslainoiksi ja lähemmin siten, että niistä olisi aluksi maksettava ainoastaan korko ja kuoletusmaksujen maksu alkaisi vasta kantalainojen tul-

tua loppuun maksetuiksi. Mikäli kuoletus tapahtuisi entisen suuruisilla vuotuismaksuilla, kestäisi se n. 4—5 vuotta, joten kantainojen jäljelläolevien määrien ja uusien kuoletuslainojen yhteenlaskettu maksuaika tulisi olemaan vuoden 1949 alusta lukien n. 15 vuotta.

Suomen Asuntohypoteekkipankin ulkomaisiin lainoihin osallistuneista lainanottajista, joiden määrä on tällä hetkellä 463 on asunto-osakeyhtiötä 156 ja muita yhtiötä sekä yksityisiä talonmestajia 307. Lainoista on 290 sellaista, joiden kokonaismäärä jäisi alle 1.5 milj. markan. Jäljellä olevien lainanottajien lainat tulisivat kiinteistöjen koosta riippuen yleensä vaihtelevaan 1.5 milj. markasta 15 milj. markkaan, tullen muutamissa erittäin suurissa taloissa lainamäärä olemaan vieläkin suurempi. Kun myös k. o. talojen muut lainat otetaan huomioon, tulisi niissä keskimäärin olemaan lainaa 400—800 markkaa jokaista kuutiometriä kohden. Asunto-osakeyhtiötaloissa olisi järjestelyn vuoksi yhtiövuokrat eräitä harvoja poikkeuksia lukuunottamatta korotettava n. 10—20 markalla neliometriä kohden eli kun yhtiövuokrat ovat niissä tähän saakka olleet samalla tasolla kuin muissakin vanhoissa taloissa, tulisivat ne nyt olemaan n. 40—55 markan vaiheilla neliometrilta.

Suomen Asuntohypoteekkipankki on tavallisten liikeperiaatteiden mukaan toimiva luottolaitos. Sen valtiojohtoisuus rajoittuu siihen, että valtion edun valvomiseksi sen takaamien lainojen suhteen ja pankkitarkastusviraston valvonnan korvaamiseksi, jonka alainen pankki ei ole, valtioneuvosto valitsee neljä edustajaa pankin 7 jäsentä käsittävään hallitukseen. Pankin varsinaisen liiketoiminnan suhteen ei valtion taholta ole koskaan annettu mitään ohjeita ja siksi esim. pankin jakaessa kultaehtoisia lainojaan ei lainanottajia millään tavoin valikoitu.

Valtion vastuuvollisuutta k. o. ulkomaisista lainoista on usein koetettu perustella sillä, että Suomen Pankki sai niistä valuutan, että valtio on niistä sitoutunut takaukseen ja että valtio otti eräiden muidenkin ulkomaisten lainojen kurssitappiot vastattavakseen. Mitä ensinnä valuuttakysymyksen tulee, niin oli jo itsestään selvää, että k. o. lainoista tullut valuutta oli Suomen Pankissa vaihdettava markoiksi,

sillä eihän Suomen Asuntohypoteekkipankki voinut lainanottajilleen jakaa puntia ja dollareita. Valtion takaus, joka muuten annettiin vasta monia vuosia lainojen ottamisen jälkeen pankin auttamiseksi, tarkoitti ainoastaan vastuuta määräaikaista suorituksista ulkomaille, mutta ei tietenkään vastuuta kurssitappioista, jotka edelleen jäivät lainanottajien itsensä vastattaviksi ja joiden suorittamiseksi näiltä juuri vaadittiin kultaehtoiset sitoumukset. Kun taas valtio eräiden muiden ulkomaisten lainojen järjestelyn yhteydessä v. 1936 sitoutui myös Suomen Asuntohypoteekkipankin lainojen kurssitappioiden korvaamiseen 10 vuoden aikana, niin tämä katsottiin silloin pankin suhteen riittäväksi ja lopulliseksi avustukseksi valtion osalta. Lainanottajienkaan taholta ei silloin katsottu olevan aihetta vaatia lainojen kultaehdosta vapauttamista, sillä monet pitivät vielä siihen aikaankin näitä lainoja kotimaisina edullisempina.

Tämän jälkeen on tietysti tullut toinen inflatiokierros, ja kun meillä vuokrasäännöstely edelleen on voimassa, niin tästä johtuen Asuntohypoteekkipankin lainoja saaneet lainanottajat ovat olleet suurissa vaikeuksissa, ja tämän pelastamiseksi hallitus on halunnutkin antaa esityksen, jolla nämä jäljellä olevat lainat vakautetaan. Kun valtio lisäksi ottaa vastaisen kurssiriskin kantaakseen, niin minun mielestäni tätä pitäisi pitää riittävänä.

Mutta tämän yhteydessä on harkittu sitäkin, olisiko valtion vastuuta tästäkin esityksestä ollut rajoitettava. Jos yksinomaan ajatellaan varakkaimpien kulturalainalojen ja asunto-osakkeiden omistajia, niin heidän osaltaan tuskin olisikaan ollut riittäviä perusteita ottaa valtion vastattavaksi k. o. talojen ties' vielä kuinka suuriksi nousevia kurssitappioita. Kaikkien lainansaajien, 3,000—4,000 osakkeenomistajan aseman järjestely yksityistapauksittain olisi kuitenkin edellyttänyt perustuslain luontoista lakia ja samalla vaatinut varsin syvästi kajoamaan pankin asemaan sekä sen suhteeseen lainanottajiin ja ulkomaisiin velkojiin, mihin monistakaan syistä ei ole haluttu ryhtyä. Sen vuoksi lakiehdotus on päätetty antaa sellaisena, kuin se nyt esiintyy, siitä huolimatta, että lainanottajien joukossa onkin sellaisia, joiden osalta se ei ainakaan vielä olisi ollut ajankohtainen.

Ed. Lappi-Seppälä: Herra puemies! On heti sanottava, että hallituksen esitys Suomen Asuntophoteekkipankin asiassa ei täytä oikeuden ja kohtuuden vaatimuksia. Kun hallituksen esitys sitäpaitsi tietäisi hivuttavaa kuolemaa kultalainatiloille, ei sitä myöskään voida hyväksyä. Vaikka meillä on nyt työväenhallitus ja kysymyksessä on valtaosaltaan vähävaraisten asia, ei hallitus ole katsonut voivansa millään tavalla lieventää pankin asemaa, vaan on n. s. riistoporvarin edustajan ryhdyttävä nyt ajamaan heidän asiaansa.

Ainoa, mitä valtio tekee, on lupaus, että jos kurssit ensi vuonna tai sen jälkeen nousevat, valtio vastaa näistä kurssien noususta aiheutuvista tappioista. Kun vuonna 1936, jolloin valtio otti vastatakseen 10 vuoden ajan pankin kurssitappioista, valuuttakurssien nousu oli vain 10 %, otti valtio koko kurssitappion vastatakseen. Nyt sensijaan, kun kurssin nousu on yli 200 %, ei valtio katso voivansa ottaa yhtään osaa tappioon. Kun vuonna 1936 säädettiin laki kurssitappioiden korvaamisesta vain 10 vuoden aikana, ajateltiin, että rahan arvo olisi tänä aikana palautunut ennalleen tai ellei se olisi sitä tehnyt, olisi takuulakia tarkoitus jatkaa. Oli suuri virhe, ettei asiaa otettu esille heti v. 1945, vaan jätettiin se roikkumaan näin pitkälle. Nyt asia on järjestettävä samojen periaatteiden mukaan kuin aikaisemmin. Ainoa positiivinen seikka hallituksen esityksessä on se, että talojen velat saadaan lopullisesti selville. Ikävä kyllä kohoavat talojen velat hallituksen esityksen mukaan niin suuriksi, etteivät ne selviä niiden koroista ja kuoletuksista, ja kohoavathan vuotuismaksut, kuten esityksen perusteluissa on mainittu, noin kahdeksasta yli 28 %:iin. Tämä tietäisi esimerkiksi asunto-osakeyhtiöaloissa, että yhtiövuokra nousee noin 25 à 30 mk.:lla neliömetriltä. Kun näiden asunto-osakeyhtiöiden osakkeenomistajat ovat valtaosaltaan vähävaraisia kansalaisia, tulee korotettujen vuokrien maksaminen tuottamaan heille ylivoimaisia vaikeuksia samaan aikaan kuin muut vanhoissa taloissa asuvat maksavat puolta pienempiä vuokria. Niissä taloissa tai osakehuoneistoissa, joissa asuu vuokralaisia, tulevat asiat täysin mahdottomiksi hoitaa. Miten hallitus voi kuvitella, että asiat tällöin voidaan hoitaa ilman, että vuokria korotetaan. On omituista, että edes

niin luonnollista asiaa ei ole pantu lakiin, että kurssitappioiden johdosta saadaan vuokria vastaavasti nostaa. Lakiehdotuksen perusteluissa olevalla ylimalkaisella maininnalla ei ole mitään merkitystä tässä suhteessa. Hallitus perustelee esitystä yksinomaan sillä, että kiinteistön arvot ovat inflaation johdosta nousseet, joten velkojen nousu ei niitä enää rasita. Perustelu ei ole riittävä. Kysymys on sosiaalisesta asunnon tuotannosta, jonka pyrkimyksenä on saada pysyvä asunto mahdollisimman monelle kansalaiselle. Nämä omakoti- ja asunto-osakeyhtiötalot eivät ole tarkoitettut kauppatavaraksi, vaan pysyviksi asunnoiksi omistajilleen. Sen vuoksi ei kiinteistön arvonnousu vaikuta niiden omistajien maksukykyyn yhtään mitään. Tässä suhteessa ovat tulot määräävät eivätkä osakkeiden arvot. On otettava sitäpaitsi huomioon, että kysymyksessä ovat jo 20 v. vanhat talot, joiden arvo ei ole korjausten puutteessa läheskään se, minkä hallitus kuvittelee niillä olevan. Kun niiden velat ehdotetaan ilman muuta korotettavaksi yli 3-kertaiseksi ja niille lisäksi pannaan 415 miljoonaa vanhaa velkaa, ei hallituksen esittämää ratkaisua asiassa voida pitää kohtuullisena. Vaikka hallitus esityksen perusteluissa on todennut, että se on itse osaltaan syyppä pankin tappioihin luovutetun alueen osalta, jotka on vapautettu jo aikaisemmin vastaamasta kulusta, mutta jota vastuuta valtio ei ole vielä lunastanut sen johdosta, ettei pankki sotatilan vuoksi Englannin kanssa voinut maksaa sille korkoja ja lyhennyksiä halpaan kurssiin, vaikka kiinteistöt olivat säännöllisesti lainansa maksaneet, ei hallitus ole edes näitä tappioita ehdottanut pankille korvattavaksi.

Hallituksen esitys on epäoikeudenmukainen ja epäsosiaalinen, ehkäpä heikompi, mitä tässä asiassa yleensä olisi voinut tehdä. Suomessa ei ole ennen ollut hallitusta, joka olisi tehnyt näin lainanottajia sortavaa esitystä kuin tämä hallitus. Kun eduskunnalle nyt kuitenkin on tehty kaksi lakialoitetta asiassa, joissa on tehty pankin lainanottajille oikeutta, on asia hoidettava niiden viitoittamia linjoja. Esitän näin ollen, että valtiovarainvaliokunta ottaisi käsittelyn pohjaksi ed. Lumpeen lakialoitteen (Ministeri Hiltunen: Ei täällä voi tehdä mitään ehdotuksia!).

Ed. Lumme: Herra puhemies! — Minä voin yhtyä suurin piirtein niihin näkökohtiin, joita täällä ed. Lappi-Seppälä tässä asiassa esitti. Tämä asia ei ole mikään uusi tässä salissa, vaan tätä on käsitelty jo 1930-luvulla ja minä luulen, että tätä asiata tullaan käsittelemään niin kauan kuin tämä asia lopullisesti tulee oikeudenmukaisesti järjestetyksi.

Valtiohan otti lailla 7 päivästä helmikuuta 1936 suorittaakseen Asuntohypoteekkipankin kurssitappiot vuosilta 1935—44 ja silloin asia kulki luonnollista tietään. Me olemme tehneet täällä aloitteita, olemme tehneet edellisessä eduskunnassa ja olemme tehneet nyt. Olemme esittäneet, että tässä asiassa toimittaisiin samalla lailla kuin esimerkiksi on toimittu aikoinaan Osuuskassojen Keskuslainarahasto Oy:n v. 1930 Ranskasta ottaman 300 milj. Ranskan frangin kurssitappiosta. Samoin kuin ne suoritettiin valtion varoista, niin oikeuden mukaan pitäisi nyt suorittaa nämäkin kurssitappiot valtion varoista. Tämä on suurempi kysymys kuin monet asiata tuntemattomat arvelevatkaan. Täällä herra ministeri mainitsi, että on 463 asunto-osakeyhtiötä. On muistettava, että näissä taloissa asuu 4,200 osakkeenomistajaa, jotka pääasiassa ovat vanhaa väkeä. Minä olen saanut useita kirjeitä aivan tuntemattomilta henkilöiltä, jotka kertovat olosuhteistaan. Siellä on 70—80 vuotiaita, erällä eläkkeitä, erällä ei ole j. n. e. Ja nyt on kysymyksessä suunnilleen vuokran nouseminen yhtäkkiä noin kolmenkertaiseksi. Minä esimerkiksi tunnen talon Tampereella, jossa vuokra on nyt noin 20 markkaa; se tulee tämän jälkeen olemaan yli 50 mk neliömetriltä j. n. e. Samanlaisia tapauksia tulee olemaan sängen runsaasti. Että kyseessä on pääasiassa köyhien ihmisten asuminen, siitä voidaan mainita eräs tutkimus näistä asunto-osakeyhtiöistä vuodelta 1944. Se osoittaa, että silloin verotuksessa todettiin näistä osakkeenomistajista olevan 2,900 sellaisia, joilla ei ollut omaisuusveroa. 708 oli sellaisia, joiden omaisuus oli alle 300,000 markan ja vain 342 sellaisia, joiden omaisuus nousi yli 600,000 markan. Eivät ole siis mitkään rikkaat ihmiset tässä kysymyksessä ja tämä avustus ei ole siis rikkaille.

Me odotimme, että hallitus olisi tullut siihen, että valtio olisi kerta kaikkiaan suorittanut kurssitappiot, ne kurssitappiot,

jotka ovat takana, ja ne, jotka syntyvät vastaisina vuosina. Ainoa valopilkku hallituksen esityksessä on se, että se lupaa suorittaa kurssitappioista sen erotuksen, joka syntyy, jos kurssit nykyisestään nousevat. Asunto-osakeyhtiöiden asukkaat joutuvat siis kuoletuslainan muodossa suorittamaan ne 415 milj. markkaa, jotka ovat takana kurssitappioita, ja joutuvat nyt siis joka vuosi suorittamaan kuoletuslainansa pankille noin kolmenkertaisena. Nähtävästi on sellaisia yhtiöitä ja sellaisia osakkaita, jotka suorastaan eivät pysty tähän, elleivät saa köyhäinhoitoapua tai apua jollain muulla lailla. Mahdollisesti voi käydä niinkin, että täytyy lähteä vanhuuden päiviksi turvaseen hankkimastaan asunnosta, koska eivät pysty maksamaan vuokraa, joka omassa huoneistossa on pari kolme kertaa kalliimpi, kuin olisi jossain vuokratalossa. Minusta tuntuu siltä, että meikäläinen sosialidemokraattinen hallitus ei ole tätä asiata ajatellut loppuun saakka. Laajoissa piireissä varsinkin täällä Helsingissä ja muissa keskuksissa, joissa näitä taloja on, työläiskodeissa, tämä lakiesitys on otettu suurella surulla ja pettymyksellä vastaan. Sentähden minä toivon, että valtiovarainvaliokunta ja myöhemmin eduskunta tahtoo tehdä näille monille tuhansille kodeille ja niiden sitä useammille jäsenille oikeutta ja kerta kaikkiaan päättää tämän ikävän jutun poistaa päiväjärjestyksestä. Minä vielä uudestaan kertaan, että tämä juttu on vienyt tuhansilta koko elämänsä uhrautuvaa raskasta työtä tekeviltä vanhuksilta päivien levon ja yön unen.

Valtiovarainministeri Hiltunen: On vastenmielistä ryhtyä oman ryhmänsä puheenjohtajaa vastaan polemisoimaan, vaikka aihetta olisi hyvin paljon. Ei tämä asia ole aivan niin selvä kuin se näyttää eduskunnan puhujalavalta ed. Lumpeesta, joka asuu tuollaisen lainan rasittamassa talossa. On myöskin toinen asiapuoli ja se on valtio sekä veronmaksajat. On lisäksi huomattava, etteivät kaikki ole sellaisia lainansaajia, millaisiksi ed. Lumme halusi heidät kaikki yleistää. Joukossa on yksityisten hallussa olevia varakkaiden ihmisten taloja, jotka, niinkuin minä mainitsin puheeni lopussa, eivät olisi olleet tämän hallituksen esittämän helpotuksen tarpeessa. Mutta eri lainanottajaryhmiä on vaikea toisistaan

erottaa ja sen vuoksi on menty tällaiseen yleiseen järjestelyyn. Se että ed. Lumme näkee esityksessä vain kielteisen puolen, minusta oli hyvin yllättävää sen vuoksi, että aikaisemmin tätä asiaa ei ole saatu edes tällaisenakaan eduskuntaan. Aikaisemmin hallitus on kieltäytynyt millään tavoin asiaa järjestämästä. Päinvastoin se on ollut sitä mieltä, että asian saavat lainantajat itse hoitaa.

Mitä vuokratkysymykseen tulee, ei se ole yksinomaan epäkohta näiden punta- ja dollarilainojen alaisissa taloissa, se on yleinen epäkohta kaikissa taloissa, niidenkin talojen tilanne, joilla ei ole tällaisia lainoja, on sellainen, että osakkeenomistaja saa maksaa siitä hyvästä, että on sattunut saamaan taloonsa tai osakkeeseensa vuokralaisen.

Ed. Lumme: Minä äsken viittasin siihen tutkimukseen, joka vuoden 1944 verotuksen perusteella on toimitettu ja haluan uudestaan niiden numeroiden perusteella, jotka minä mainitsin todeta, että nämä ovat suurelta valtaosalta köyhien ihmisten asuntotaloja. Tässä yhteydessä, kun herra ministeri viittasi myös vuokrasuhteisiin muissa taloissa, niin mainitsen, että olen jo toista vuotta sitten tässä salissa vedonnut sosiaaliministeriöön ja katson esim. aivan luonnottomaksi sen, että joku varakas henkilö asuu köyhän ihmisen osakkeessa, eikä maksa edes sitä vuokraa, jonka tuo osakkeenomistaja joutuu maksamaan yhtiölle. Ja edelleen minusta tuntuu luonnolliselta, että asunto-osakkeen omistajan oikeus olisi

päästä omaan osakkeeseensa asumaan. Minä toivon, että herra ministeri vie terveisiä sosiaaliministerillekin, että näitä asioita pantaisiin järjestykseen näissä tapauksissa.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Kansanedustaja Lumme ollessaan sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toinen puheenjohtaja, voi viedä ne terveiset itse, koska asianomainen ministeri kuuluu samaan ryhmään kuin hänkin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 308) asia.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 15.

Täysistunto lopetetaan kello 15,00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

19. Tiistaina 12 p. lokakuuta 1948

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1947 valtiopäivillä le-
päämään jätettäväksi hyväksytty eh-
dotus laiksi valtioneuvoston oikeu-
desta luovuttaa yleisradiotoimintaa
varten valtiolle hankittu omaisuus
osakeyhtiöille annetun lain muuttami-
sesta 488

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 2; mainittu la-
kiehdotus.

2) Puhemiesneuvoston ehdotus täys-
istuntojen ja valiokuntain sekä tarkis-
tajain työsuunnitelmaksi vuoden 1948
varsinaisilla valtiopäivillä 505

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Perustuslakivaliokunnan mie-
tintö n:o 4 sen johdosta, että edus-
kunnan tietoon on saatettu valtioneu-
voston päätös maataloustuotteiden luo-
vutusvelvollisuudesta annetun valtio-
neuvoston päätöksen muuttamisesta.. ”

4) Perustuslakivaliokunnan mie-
tintö n:o 5 sen johdosta, että edus-
kunnan tietoon on saatettu valtioneu-
voston päätös eräiden leipälajien ja
ruokien tarjoilemisesta ravitsemisliik-
keissä ostokortinkuponkeja vaatimatta 506

5) Perustuslakivaliokunnan mie-
tintö n:o 6 sen johdosta, että edus-
kunnan tietoon on saatettu valtioneu-
voston päätös ylimääräisistä virasto-
toista annetun valtioneuvoston pää-
töksen muuttamisesta ..... „

Siv.

6) Perustuslakivaliokunnan mie-
tintö n:o 7 sen johdosta, että edus-
kunnan tietoon on saatettu valtioneu-
voston päätös maidon ja ravintorasvo-
jen säännöstelystä annetun valtioneu-
voston päätöksen muuttamisesta 506

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi
edustajat Andersson, Antila, Berner,
K. Eskola, Friman, Hiekkala, Härmä, Iko-
nen, Kauppi, Luukka, Mannila, Meinan-
der, Pyörtänö, Raatikainen, Saariaho,
Takki, Varjonen ja Virkki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tä-
män päivän istunnosta virkamatkan takia
edustajat Takki ja Härmä ja yksityisasian
vuoksi ed. Ikonen sekä tämän päivän is-
tunnosta tämän kuun 14 päivään saakka
ulkomaanmatkan takia ed. Varjonen.

Eduskunnan tietoon saatettuja valtioneuvos- ton päätöksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä
tarkoituksessa kuin talouselämän säännöste-
lystä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä
toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on

säädetty, ovat eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet seuraavat mainitun lain nojalla 23 päivänä syyskuuta 1948 annetut valtioneuvoston päätökset:

Valtioneuvoston päätös viljan säännöstelystä; ja

Valtioneuvoston päätös ulkomaalta tuotavan sokerin säännöstelystä.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa yleisradiotoimintaa varten valtiolle hankittu omaisuus osakeyhtiölle annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ylelmainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensinnä sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta, joka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Kilpeläinen: Herra puhemies! Nyt esillä oleva asia, jonka SKDL äänesti viime vuonna vaalien yli, tuli niin perusteellisesti käsitellyksi edellisessä eduskunnassa, että nähdäkseni siihen ei olisi syytä haaskata enää parlamentin kallista aikaa lainkaan. Kun eduskuntaan on kuitenkin viime vaalien jälkeen tullut paljon „uusia kasvoja”, saattaa olla syytä lyhyesti kerrata se, mistä tässä lakialoitteessa on kysymys. Lisäksi on myös aihetta käsitellä sitäkin, onko Yleisradion toiminnassa sen

toista vuoden aikana, joka on kulunut tämän lakialoitteen kolmannelta käsittelystä, tapahtunut niin suuria muutoksia, että koko aloite olisi tullut tarpeettomaksi. Sitä paitsi, kuten näkyy tämän päiväisestä Vapaan Sanan kirjoituksista, niin nimenomaan lakialoitteen vastustajat näkyvät haluavan aivan erityisesti keskustella.

Kuten mainitsin tämän asian ensimmäisen käsittelyn yhteydessä maaliskuun 18 päivänä 1947, on sen aiheena ollut se täysin epäkansanvaltainen menetelmä, että Yleisradion hallinto on täydellisesti ollut riippuvainen yhdestä ainoasta henkilöstä, nimittäin kulkulaitosministeristä. Alkuaikoina tuo järjestelmä vielä menetteli, kun radiotoiminnalla ei ollut sitä valtavaa merkitystä yleisen mielipiteen muodostajana kuin nykyään ja kun poliittisesti normaalisina aikoina mikään vallassa oleva hallitus ei pyrkinyt alistamaan radiotoimintaa ainaakaan suorastaan yhden puolueen propagandan palvelijaksi, olkoonpa, että myös silloin voitiin tehdä hyvinkin painavia muistutuksia tasapuolisuudesta radio-ohjelmia vastaan. Sotamme jälkeen on kuitenkin ilmennyt aivan selvä pyrkimys tehdä Yleisradiosta määrätyn poliittisen suunnan äänitorvi. Ja kun lisäksi tämän laitoksen niin teknillisen kuin talouspuolenkin hoidossa on voitu paljastaa mitä suurimpia laiminlyöntejä sellaisen olotilan pysyvää turvaamiseksi, on varmistauduttava siitä, että ne eivät voi tulevaisuudessakaan toistua. Kun Yleisradion hallintoneuvoston valitseminen kuuntelijain suorittamalla äänestyskellä — mikä olisi kaikkein paras mahdollisuus — tuottaisi suuria vaikeuksia, on tyydyttävä lähinnä parhaimpaan menettelyyn eli siihen, että eduskunta suorittaa hallintoneuvoston vaalin, sillä silloin sen kokoonpano vastaa kulloinkin vallitsevia poliittisia voimasuhteita. Silloin tulee hallintoneuvoston jäseniksi myös henkilöitä, jotka nauttivat oman puolueensa luottamusta, eikä jouduta siihen omituisen tilanteeseen, kuten viime vuosina, jolloin kulkulaitosministerit ovat poimineet sinne itselleen ja omalle poliittiselle suunnalleen mieluisia henkilöitä, mutta välittäneet viis siitä, mitä heistä ajatellaan heidän omiensa keskuudessa.

Tosin tämänpäiväinen Vapaa Sana lausuu pääkirjoituksessaan, että „eduskunta mahdollisesti ei voi ottaa yhtä tarkoin kuin

hallitus huomioon ehdokkaitten henkilökoh-
taista kelpaavaisuutta". Siis siitä päätellen
kommunistien mielestä tämä kaksisataapäi-
nen Suomen kansan valitsema parlamentti
ei kokonaisuutenakaan pysty kilpailemaan
intelligenssissä ja asiantuntemuksessa esim.
herra Murron kanssa, joka hoiteli kulku-
laitosministerinä ollessaan suvereenisesti
Yleisradion asioita. (Eduskunnasta:
Härmä niitä nyt hoitelee) Mitenkä? (Edus-
kunnasta: Härmä niitä hoitelee?) Niin.
hän hoitelee niitä nyt, mutta minä uskal-
lan sanoa, että tämä eduskunta kahden-
sadan miehen voimalla pystyy Härmänkin
kanssa tasaveroisesti kilpailemaan. Mainit-
sin tässä vain Murron, koska hän aikai-
semmin on hoitanut näitä asioita. Joka ta-
pauksessa tuo Vapaan Sanan lausuntokin
on yksi esimerkki siitä, minkä arvon kom-
munistit antavat kansanvaltaiselle valtio-
päivälaitoksellemme.

Varmaankin tuntuu monista omituiselta,
että me sosialidemokraatit jatkuvasti
ajamme tätä lakia yhtä reippaasti kuin ai-
kaisemminkin, vaikka meillä nyt on koko-
naan oma hallitus. Jos se hallitus istuu
paikoillaan vielä ensi keväänä, niin meidän
voisimme sen kautta puhdistaa yleisradion
hallintoneuvoston aivan kokonaan, heittää
ulos sieltä poliittiset vastustajamme ja
tehdä siitä ajanoloon yksinomaan sociali-
demokraattisen puolue-elimen, joka ohjaisi
koko radiotoimintaa vain meidän poliittis-
ten piirustustemme mukaan, (Eduskun-
nasta: Välihuuto). Jos se on tarpeeksi
kauan, ei se yhdellä kertaa voi, minä tie-
dän sen, mutta jos saamme niin kauan istu-
a. (Vasemmalta: Ette saa niin kauan istu-
a!) Katsotaan, saadaan nähdä, kuinka
äijän käy. Se on sen ajan murhe. No niin,
minä vain tahdon sanoa, että vaikka tähän
olisi aika suuria mahdollisuuksia kenties,
niin sellaiset toimenpiteet olisivat hyvin
kaukana kansanvallasta, jolle me sociali-
demokraatit pyydämme pysyä uskollisina
silloinkin, kun siitä on ehkä meille itse-
lemme poliittista haittaa. Minä olen joka
tapauksessa siitä varma, että jos meillä
olisi täysin kommunistinen hallitus, niin
kyllä Yleisradion hallintoneuvoston puhdis-
tus tapahtuisi sataprosenttisesti, ehkä jo
ennen kun yhtiöjärjestys antaisi siihen
mahdollisuuttakaan. Ja kyllä täytyy epäillä,
että vastaavassa tapauksessa ehkä erinäi-
sissä porvarillisissakin piireissä myös he-

räisi samanlaisia ajatuksia. No niin, minä
tiedän vain sen, että kommunistien taholta
on tällaisia vihjauksia eräille meikäläisille
politiikoille esitettykin jo muutama kuu-
kausi sitten, ja koetettu sanoa, että on ai-
van turhaa teidän ajaa tätä lakialoitetta
läpi, mutta nämä miehet ovat pysyneet
uskollisina sosialidemokraatteina, myös us-
kollisina kansanvaltaisille käsityksilleen.

Olisi luullut, että myös SKDL:n taholta
olisi jo otettu lusikka kauniiseen käteen ja
tunnustettu demokratian periaatteen sovel-
taminen edes tässä yhdessä asiassa, mutta
ei. Puumerkkini täytyy löytyä kirjasta. Ja
niinpä heikäläiset ovat tahtoneet laskea
seppeleen nykyisen Yleisradion haudalle
laatimalla vastalauseen valtiovarainvalio-
kunnan mietintöön. Sitä ei tietenkään pidä
ihmetellä, sillä meidän tiedämme, että kai-
kissa niissä maissa, joissa kommunistit ovat
viime sodan jälkeen kaapanneet vallan kä-
siinsä, heillä on ollut sitä ennen hallussaan
kaksi tärkeätä elintä tätä varten, toisaalta
valtiollinen poliisi ja toisaalta Yleisradio.
Ja siihen on pyritty meilläkin (Välihuuto
vasemmalta). Niinpä heinäkuun hallitus-
neuvotteluissa meidän kommunistiemme ta-
holta nimenomaan pyydettiin, että valtiol-
liseen poliisiin ja Yleisradioon ei saa käydä
käksi. Ja minä uskon, että jos olisi riit-
tävät takeet näiden kysymysten suhteen
annettu, niin varmankaan sillä taholla ei
olisi pidetty niin kovin tärkeästi kiinni
siitä, kuinka monta ministerisalkkua he ha-
luavat saada käsiinsä.

Kuten sanoin, on voitu todeta väärin-
käytöksiä Yleisradion toiminnassa kolmella
tärkeällä alalla, sen talouspuolella, teknilli-
sellä puolella ja ohjelmapuolella.

En aio täällä puuttua taloudellisten
asiain hoidossa sellaisiin pikkuseikkoihin
kuin Yleisradion autojen ja bensiinin käyt-
töön puhtaasti yksityisluontoisiin tarkoituk-
siin, vaikka siitä voitaisiin esittää hyvin
hauskoja poikamaisia juttuja. En myöskään
aio puuttua niihin kerta kerran jälkeen
toistuviin ulkomaan matkoihin, joilla
yleensä on aina nähty asiantuntijain mu-
kana myöskin rouva pääjohtajan hahmo,
ellei hän ole matkustanut ilman asiantun-
tijoita. Tietenkin nämä matkat on suori-
tettu radiokuuntelijain rahoilla.

Selostin viime vuoden maaliskuussa yk-
sityiskohtaisesti sen historian alkuvaiheet,
joka sisälsi Kaartin Maneesin rakentamisen

muka Yleisradiota varten, mutta jonka todellisenä tarkoituksena oli saada tätä tietä kuuntelijain lisenssimaksuilla sali kommunistiselle Suomen Työväen Teatterille. Tapaus herätti kuitenkin siinä määrin suuren yleisön keskuudessa kuohuntaa, että aikeesta on toki viime talven aikana luovuttu. Mutta 5 miljoonaa markkaa ehdittiin kuitenkin kaivaa yleisiä varoja tuohon Kaartin Maneesin sammakkokuoppaan. Todettakoon myös toinen pieni parannus, jonka aiheutti todennäköisesti yleisen mielipiteen asiaan puuttuminen. Kun aikaisemmin oli Yleisradion hallintoneuvoston puheenjohtajalla oikeus käyttää Yleisradion edustuskuluihin myöskin kulkulaitosministeriön 500,000 markan suuruudesta määrärahasta niin tietääksemme siitä on luovuttu tänä vuonna. Siitä huolimatta yli puolimiljoonaisella radiokuuntelijain joukolla täytyy olla pysyväisesti takeet siitä, että varoja ei enää käytetä näin kevytmielisesti.

Kuten myös selostin viime vuoden maaliskuussa, niin meidän entinen mainio Lahden aaltomme luovutettiin eräänä pimeänä yönä elokuun 31 päivän ja syyskuun 1 päivän välillä 1945. Se luovutettiin silloisen kulkulaitosministeri Murron antaman puhelinnääräyksen perusteella (Vasemmalta: Ei ole totta!). Kyllä on, tämä puhelinnääräys vielä myöhemmin kirjallisesti vahvistettiin. (Vasemmalta: Ei ole totta!) Kyllä on, ainakin minä jo maaliskuussa tämän esitin eikä sitä ole pystytty sen jälkeen kumoamaan. Olisitte kumonnut silloin. (Vasemmalta: Se on kumottu monta kertaa!). Mutta sehän on ihmeellistä! Minä ainakaan en ole sattunut huomaamaan sitä. Sitä paitsi tästä aallon luovuttamisesta ei tiennyt koko muu hallitus mitään (Vasemmalta: Sekään ei ole totta!). No, johan on taaskin ihmettä! Täällä ei näytä tällä hetkellä olevan esim. ministeri Hiltunen, joka ihmetteli silloin koko juttua. Ei hän tiennyt siitä kerrassaan mitään. Ehkä teidän omat puoluetoverinne tiesivät, se on paljon mahdollista (Keskeltä: Sisärengas!). Ehkä ulkoministeri lisäksi, mutta hallitus ei käsitellyt asiaa (Keskeltä: Hallituksessa on sisärengas!). Sitten ei myöskään Yleisradion hallintoneuvosto tiennyt asiasta mitään. Ehkä sielläkin oli joku sisärengas, jolle oli siitä yksityisesti mainittu, mutta ei sitä käsitelty siellä millään tavalla. Nyt me olemme saaneet tyytyä jo yli kolmen

vuoden ajan tähän uuteen paikallisaaltoon, jonka häiriövapaa alue asiantuntijoiden mukaan ulottuu vain noin 30 km:n säteellä Lahden ympärille. Nyt on meille vihdoinkin luvassa uusi parempi aalto, mutta vasta vuonna 1950. Pari vuotta saamme siis vielä eteenkinpäin „nauttia” sen ajan muistoista, jolloin meillä oli n.s. tosidemokraattinen huoneenhallitus Yleisradiossa.

Mitä tulee radio-ohjelmiin, niin ne jatkuivat viime syksyyn saakka aivan entisessä yksipuolisessa törkeydessään. Mentiinpä niin pitkälle, että rouva pääjohtaja sanoi suoraan „Puhuvassa Lehdessään” viime syksynä, että radion ei tarvitse ottaa edes huomioon kuuntelijain taholta tulevia arvosteluja ja toivomuksia. Yleisradio on opettaja, jota oppilaiden, siis Suomen kansan, on kiltisti seurattava ja toteltava (Vasemmalta: Välihuuto). No niin, minä uskallan kuitenkin opponeerata siitä huolimatta, vaikkei pitäisi näin tehdä. Rouva pääjohtaja ei kai tuntenut sen kansan mentaliteettia, jota hän ryhtyi silloin komentelemaan, sillä parin viikon aikana hänen puheensa jälkeen syntyi eri puolilla maata aivan spontaanisesti kymmeniä radiokuuntelijain yhdistyksiä, jotka sittemmin järjestäytyivät Suomen Radiokuuntelijain Liitoksi.

Joka tapauksessa jo pelkkä tämän järjestön olemassaolo sai aikaan sen, että radio-ohjelmien poliittista propagandaa ryhdyttiin edes hieman naamioimaan entisestään. Niinpä yritettiin suomalaisille antaa vihjeitä ja neuvoja „oikeasta tiestä” niiden lähetysten yhteydessä, jotka koskivat erinäisiä kansanedemokraattisia maita. Taasen Yhdysvaltoihin päin annettiin letkauksia usein melko viattomilta kuuluvien otsikoiden alla, kuten Elli Parkkari selostaessaan viime toukokuun 10 päivänä neekerinaisen asemaa Yhdysvalloissa. Ennen vaaleja taas koetettiin järjestää puolueettomien nimikkeiden varjolla esiintymisiä erälle kansanedustajaehdokkaalle, kuten rouva Kuusinen-Leinolle, joka esitelmöi „Sosialistisesta moralista” j. n. e.

Mutta sen lisäksi on uskallettu myös ampua suorallakin suuntauksella, kuten radion eduskuntapakinoitsija, joka ryhtyi viime maaliskuun 30 päivänä nykyisen kansanedustaja Eino Kilven erikoispuolustajaksi, koska hänen Messuhalli-esiintymisensä johdosta oli odotettavissa lähtö so-

sialidemokraattisesta puolueesta. Vaikka ed. Kilpi ei ole vielä pyytänytään puheenvuoroa (Vasemmalta: Kyllä on!) — onko? Arvasin, että joka tapauksessa hän tulee tekemään vastapalveluksen Yleisradiolle tänään. Ei ollut siis tämä arvaukseni millään tavalla mennyt väärään.

Eikä tässä avoimessa propagandassa ole säästetty myöskään ulkopoliittisia suhteitamme. Niinpä ulkopoliittisten katsausten pitäjä Antti Vahteri — vain yhden esimerkin manitaksemme — porskautteli viime toukokuun 18 päivänä, kuinka Yhdysvallat katsovat, että niillä on oikeus estää Italian kansan tahdon ilmeneminen vaaleissa. Samassa jutussa leikattiin myös, että „länsivallat pitävät Francon Espanjaa eräänä demokratian mallimaana” j. n. e.

Oman ulkopoliittisen lukunsa taas muodostaisi se peli, jolla yritettiin saada radiossa aikaan keskustelu Neuvostoliiton kanssa myöhemmin tekemästämme avunanto- ja ystävyyssopimuksesta. Siitä olisi pitänyt vaihtaa valistuneita mielipiteitä, ennen kuin edes koko asiaa tunnettiinkaan, ja vain herra ulkoministerin väliintulo esti näiden elehvanttien rymymisen lasikaapissa. Tapaus olisi kai ollut maailman diplomatian historiassa ainutlaatuinen ja sitä paitsi se olisi ollut mitä törkein loukkaus voista neuvottelupuolta kohtaan. Sillä sikäli kuin on voitu todeta, ei Neuvostoliiton tapoihin kuulu kosketella sopimuksiaan radiossa enempää kuin torikokouksissakaan, ennenkuin ne on ensin solmittu. Kyllä siellä osataan nämä asiat hoitaa yhtä diskreetisti kuin muissakin suurvalloissa. En tiedä sitten, millä oikeudella meidän olisi täytynyt ryhtyä tuossa mellastelemaan.

Ennen vaaleja lyötiin taas röyhkeästi vaatimus, että vaalipropagandatilausuuksia täytyy SKDL:llä olla siinä kolme, kun muilla puolueilla yksi, mutta onneksi ei enää tällä kertaa menty tuon vaatimuksen edessä polvilleen, vaan jätettiin mieluummin kaikki vaalipropaganda radiosta pois. (Ed. Murto: Ei sellaista vaadittu koskaan radiossa!) Aluksi vaadittiin kolme, sitten myöhemmin tyydyttiin kahteen. Minun täytyy sanoa, että ed. Murto on seurannut aika heikosti yleispolitiikkaa. Se on surulla todettava.

No niin, se jäi pois ja minusta se oli aivan oikein. Minusta Yleisradiossa ei vaalipropagandaa tarvita lainkaan.

Yleisradion ohjelmapuolesta voitaisiin tietenkin poimia vastaavanlaisia esimerkkejä vaikka tuntikaupalla, mutta riittääkööt nämä.

Siitä huolimatta täytyy tämän päivän Vapaa Sana pääkirjoituksessaan, että radio-ohjelmistamme „on poistettu kansainvälisiä suhteitamme vahingoittavaa propaganda-aineistoa ja sisäpoliittisesti laajoja kansankerroksia loukkaavia yksipuolisia käsityksiä”. En sitten tiedä, mitä kaikkea radion olisi pitänyt lähettää, ennen kuin se kommunististen maku-moosesten mielestä olisi näitä sisältänyt.

Joka tapauksessa rouva pääjohtajakin on ollut selvillä suuren yleisön kielteisistä käsityksistä ohjelman suhteen, minkä vuoksi hän on järjestänyt aina silloin tällöin radiossa luentaa, jossa on esitetty sinne tulleita SKP:n byroissa sorvattuja kiitoskirjelmia. Taikka sitten on kutsuttu haastattelaviksi kommunistisia työpaikkojen luottamusmiehiä, jotka ovat yhtyneet samaan kiitosvirteen. Tietääkseni lienee kutsuttu taas täksi illaksi Säätytalolle työpaikkojen luottamusmiesten hipat, joissa Rouva Pääjohtaja esiintyy. Ehkäpä se lähetetään myöhemmin radioteitse nauhalta, vaikka niihin eduskunnan istuntoihin, joissa on puhuttu itsestään Yleisradiosta, ei ole suvaittu kertaakaan mikrofoneja järjestää, vaikka nämä olisivat varsin mielenkiintoista kuultavaa (Vasemmalta: Sinunko takiasi?). Ei tietenkään minun puheitteni takia, mutta niiden, jotka tulevat sieltä vasemmalta.

Kun tämä lakialoite oli kolmannessa käsittelyssä viime huhtikuussa, väitettiin kommunistien taholta, että olisin sen tehnyt henkilökohtaisesta vihamielisyydestä Yleisradion Rouva Pääjohtajaa kohtaan. Sanon vieläkin kerran, että tämä asia ei ole johnut siitä, vaan syistä joilla sen perustelin jo silloin. Mitäpä henkilökohtaista syytä minulla olisi olla vihainen Rouva Pääjohtajalle. Tulin hänet tuntemaan jo yli 10 vuotta sitten, jolloin monet täällä olevista SKDL:n kansanedustajista tuskin lienevät kuulleet hänen nimeänsäkään. Ja kerran minulla oli kunnia kantaa hänen iltapukunsa laahustakin. Luulen, että moni täällä oleva kommunistisen puolueen edustaja olisi tästä kunniasta onnen uuvuttama, jos saisi saman ilon. Tämä syy ei ole siis vaikuttanut mitään minun lakialoitteeseeni.

Mutta sitten on asia erikseen se, onko nykyinen Rouva Pääjohtaja oikea henkilö juuri nykyiselle paikalleen. Hänen tulonsa Yleisradioon tapahtui vastoin hallintoneuvoston tahtoa silloisen hallituksen määräyksestä, siis vastoin O. Y. Yleisradio A. B. yhtiöjärjestyä. Hän on syntyjään vierasmaalainen ja vaikka laki ei asetakaan siinä suhteessa hänen asemalleen mitään esteitä, niin voidaan kysyä, onko Suomen velvollisuutena jostakin syystä panna alulle Yleisradiossamme tällaista ainutlaatuista tapaa muiden maiden radioihin verraten.

Hänen aikanaan tapahtuneet laiminlyönnit ja suorastaan väärinkäytökset Yleisradion ohjelma-, talous- ja teknillisellä puolella ovat myös senlaatuista, että niitä ei sovi unohtaa ja vaikka meillä ei olekaan eikä saa olla diskriminatioorista lainsäädäntöä, niin myöskin sillä, mitä sanotaan sotaylioikeuden päätöksessä toukokuun 23 päivästä 1944, on oma vaikutuksensa yleiseen kansalaismielipiteeseen.

Tämän päätöksen asianomaista henkilöä koskeva kohta kuuluu — pyydän ilmoittaa, että sotaylioikeuden päätöksen mukaisesti päätös on julkinen, joskin muut asiakirjat on pidettävä salaisina — tämä päätös kuuluu: „filosofianmaisteri Vuolijoki palvelut vihollista vakoojana ja auttanut ja suojellut sen vakoojana toiminutta Kerttu Nuortevaa siten, että hän b) oli vuonna 1942 huhtikuun 8 päivänä yrittänyt ottaa yhteyden Helsingissä silloin oleskelevaan Nuortevaan, c) saman kuun 15 päivänä sanotussa kaupungissa, tavattuaan sovituna aikana asunnossaan Nuortevan, luovuttanut tälle elintarvikkeita, varoittanut Nuortevaa ilmoittaen tälle, että poliisiviranomaiset olivat tämän jäljillä, vastaanottanut Nuortevalta suullisen, salaisen viestin viedäkseen sen Neuvostoliiton Tukholman lähetystyöhön, jonne hänen samalla tuli ilmoittaa Nuortevan osoitteesta, sekä jälleen sopinut Nuortevan kanssa heidän vastaisesta yhteydestään, d) toukokuun alkupäivinä Tukholmassa, otettuaan yhteyden erääseen mainitun lähetystyön virkamieheen, vienyt perille äskennämainitun viestin ja ilmoittanut Nuortevan osoitteen, sopinut yhteydestään lähetystyöhön siten, että Vuolijoen tai jonkun muun henkilön tuli kunkin kuukauden 1 ja 15 päivänä olla hänen Helsingissä olevassa asunnossaan viestintuojien tavattavissa kuin myös lähetystölle toimitettavissa kirjeissä

käytettävästä salakirjoituksesta, ja vastaanottanut kaksi salakirjoitettua viestiä viedäkseen ne Nuortevalle, Helsingissä, e) toukokuun 15 ja 27 päivän välisenä aikana, häntä kuulusteltaessa muun muassa Nuortevan tuntomerkeistä ja olinpaikasta johtanut viranomaisia harhaan ja salannut nuo seikat, f) kesäkuun 10 päivänä eräälle henkilölle Tukholmaan postittamassaan, mutta viranomaisten toimesta takavarikoidussa kirjeessä yrittänyt antaa tietoja Nuortevasta ja tämän toimintaan liittyvistä seikoista tarkoituksin saattaa ne siten mainitun lähetystyön tietoon, g) elokuun 17 päivänä, tavattuaan jälleen sovituna aikana kaupunkiasunnossaan Nuortevan, luovuttanut tälle toisen Tukholmassa saamistaan viesteistä, vastaista yhteyden pitoa varten Nuortevan kanssa ilmoittanut olevansa tavattavissa d) kohdassa sanottuina päivinä ja sopinut erään Vuolijoelle saapuneen ja Nuortevalle tarkoitettun kirjeen perille toimitamisesta, minkä kirjeen Vuolijoki sitten olikin sovitulla tavalla toimittanut Nuortevalle, ynnä h) joulukuun puolivälissä lähettänyt erään Suomessa käyneen ulkomaalaisen välityksellä suullisen, Nuortevaa koskevan salaisen viestin sanottuun lähetystyöhön sekä Jokelan kartanossa i) tammiukuussa 1943, vastaanotettuaan erään 2 a) kohdassa mainittujen piirien lähettämän henkilön, antanut tälle samanlaisen suullisen, Nuortevaa koskevan salaisen viestin noihin piireihin ja edelleen puhealaiselle lähetystölle toimitettavaksi ja j) seuranneen helmikuun alussa ilmoittanut eräälle toiselle samojen piirien lähettämälle henkilölle Ethel Asta Yli-Pohjan Helsingin asunto-osoitteen voidakseen vastaisuudessa ylläpitää Yli-Pohjan välityksellä yhteyttä noihin piireihin.”

Minä jätin tästä tahallani pois kohdan a), mutta saanen ottaa sen viimeksi: „a) Ohkolan kylässä omistamassaan Jokelan kartanossa saatuaan Tukholmasta saapuneelta, Neuvostoliiton hyväksi ja Suomen vahingoksi toimivien piirien sanansaattajalta Suomeen lähetettävän, vihollisen hyväksi toimivan henkilön vastaanottamista varten tunnuksen sekä suostuttuaan ottamaan vastaan ja suojelemaan tuon tunnuksen nojalla saapuvaa henkilöä, maaliskuun 30 ja 31 päivänä, Nuortevan saavuttua Jokelan kartanoon ja lausuttua hänelle Neuvostoliitossa annetun, Vuolijoen saa-

man tunnussanan kanssa yhtäpitävän tunnuksen, vastaanottanut Nuortevan ja, tietoisena tämän henkilöllisyydestä, maahan-tulotavasta ja tehtävästä, antanut hänelle ruokaa, juomaa ja yösijan, tarkastanut hänen väärennetyjen henkilöllisyyspaperiensä kelpaavaisuuden, neuvonut häntä vaatteiden ja elintarvikkeiden hankkimisessa, ilmoittanut hänelle päämajan sijoituspaikan, Pohjois-Suomessa olevien saksalaisten joukkojen vahvuuden ynnä muita sotilaallisesti tärkeitä tietoja, sopinut hänen kanssaan vastaisesta yhteydenpidosta sekä vastaanottanut Nuortevalta Neuvostoliitosta lähetetyt 10,000 markkaa." (Vasemmalta: Myöhään pidetty puhe!). Ei se ole.

Koska tuomittu on siis nauttinut rahapalkkaa vakoojan toimestaan, ei hän liene toiminut myötätunnosta yhtyneiden kansakuntien hyväksi (Eduskunnasta naurua), etenkin kun ottaa huomioon, että hänen taloudellinen asemansa ei tietävästi ole ollut sellainen, että hän olisi tarvinnut nuo rahat välttämättä elämäänsä varten (Vasemmalta: Onko hän käyttänyt ne siihen?). Minä en tiedä, mihin hän on ne käyttänyt, mutta joka tapauksessa todistettavasti otan vastaan (Vasemmalta: Mitä yhteyttä tällä on kyseessä olevan asian kanssa?). Minä tulen sen lyhyesti nyt sanomaan. Tietenkään meidän rauhansopimuksemme 7 artiklan mukaan hänelle ei voi tästä toiminnastaan tulla mitään rangaistusseurauksia eikä kukaan niitä vaadikaan. Ja tietenkin hänellä on täysi oikeus osallistua meidän yhteiskuntaelämäämme, vaikkapa hallitusneuvotteluissa samoin ajattelevien ystäviensä kanssa (naurua). Mutta emme me mahda sille mitään, vaikka kuinka tahoisimme, että yleinen kansalaismielipide tuomitsee tuollaiset teot. Emme me mahda sille mitään. Ja silloin on luottamuksellisen suhteen ylläpitäminen mahdotonta, mikä sentään olisi välttämättömyys sellaisessa toimessa kuin Yleisradion pääjohtajan toimessa, jossa asianomainen henkilö joutuu sanan varsinaisessa merkityksessä tekemisiin joka päivä koko Suomen kansan kanssa. Ei pelkillä pykälillä, vaikka ne olisivat kuinka oikeudenmukaisia, ei niillä saada kansalaismielipiteessä muutosta aikaan. Hyvät herrat, meillä oli kieltolaki voimassa. Se ei vaikuttanut mitään. Ihmiset joivat suunnilleen yhtä paljon, toiset väittävät, enemmänkin kuin nyt (Joiko

Jahvettikin?). Kyllä minäkin silloin nautin jonkin verran, en minä sitä tahdo kieltää.

No niin. Joka tapauksessa Juhani Terapään näytelmä „Minä ja Suomen Yleisradio” on nyt kaikkien näytösten loputtua juuri päättymäisillään. Enää ei ole jälellä mitään muuta kuin epilogi ja sen suhteen minä olen varma, että eduskunta tulee hyväksymään tämän lakialoitteen hyvinkin suurella äänten enemmistöllä.

Ed. Pakkanen: Herra puhemies! Yleisradion toimilupasopimuksen mukaan tulee ohjelmien olla ”vaihtelevia, sisällykseltään ja esitykseltään arvokkaita, asiallisia ja puolueettomia”. Missä määrin Yleisradion ohjelmat ovat yleensä täytäneet nämä toimilupasopimuksen määräykset, se jääköön tässä yhteydessä lähemmin selvittämättä. Sen sijaan lienee paikallaan hiukan kajota sopimuksen siihen kohtaan, jossa puhutaan ohjelmien puolueettomuudesta. Kuinka sodan jälkeen hoidettiin asiat niin, että yleisradion pääjohtajaksi tuli rouva Wuolijoki ja mitenkä yleisradion hallintoelimet on saatu sellaisiksi, että uuden pääjohtajan suunnitelmat ja toimenpiteet radion demokratisoimiseksi ovat ainakin suurin piirtein onnistuneet, se jääköön tässä yhteydessä lähemmin selvittämättä. Todettakoon vain, että kommunistien ja tällöin erityisesti silloisen toisen kulkulaitosministerin Murron ponnistelut eivät ole olleet turhia, vaan että yleisradion johto on todella saatu sellaisiin käsiin, ettei toimeksiantajien suinkaan tarvitse sitä hävetä. Rouva Wuolijoen tulo yleisradion pääjohtajaksi aiheutti nopeasti sarjan uudelleenjärjestelyjä itse radion sisällä. Eräitä entisiä virkailijoita vapautettiin tehtävistään, toisia siirrettiin ja uusia kiinnitettiin radion palvelukseen. Tässä ei tietysti sinänsä ole mitään ihmetelemistä, ainahan uudet luadat pyrkivät lakaisemaan. Mutta kun tiedämme, että tämän uudelleenjärjestelyn kautta monet entiset pätevät virkailijat on pyritty siirtämään toisarvoisiin tehtäviin, samanaikaisesti kuin tärkeitä avainasemia on miehitetty luotettavilla kommunisteilla, saa asia jo toisen luonteen. Kun tähän vielä lisäämme, että näiden vakinaisten palvelukseen kiinnitettyjen kommunistien lisäk-

si on suuri joukko muita tunnettuja kommunisteja ollut jatkuvasti hoitamassa erinäisiä pienempiä tehtäviä erilaisten katseusten, esitelmien y. m. pitäjinä, voimme-kin todeta, että rouva pääjohtajalla on ollut todella luotettava esikunta, jonka turvin se on hyvin voinut lähteä ristiretkelle taantumusta, se on kaikkia ei kommunisteja vastaan. Rouva pääjohtaja on tosin, viisaasti kylläkin, kiistänyt väitteen, että poliittiset näkökohdat olisivat olleet vaikuttamassa henkilövalintaan, vaan että asianomaisen kyvyt olisivat lähinnä määränneet ratkaisun. Pieni tarkastelu tähän uuteen virkakuntaan antanee kuitenkin asiasta todellisen kuvan.

Uudeksi esitelmäpääliköksi maisteri Koskiluoman jälkeen nimitettiin toimittaja Erkki Vala. Kun emme tiedä kyllin hyvin, miten suuret ansiot toimittaja Valalla on nimenomaan siis muodollisessa suhteessa, mutta sen sijaan me olemme tietoisia siitä, että kommunistit ehkä pitävät häntä melko luotettavana, ei voi välttyä ajatukselta, että ratkaisuun on vaikuttanut ensisijaisesti asianomaisen poliittiset ansiot. Näin sitäkin suuremmalla syyllä, kun tiedämme, että toimittaja Vala esitelmäosaston päällikkönä hoitaa sellaista tehtävää, että juuri tämän esitelmäosaston kautta tulee radioon poliittinen aineisto. Siis paitsi aineiston valinta, niin juuri tämän osaston päällikköllä on myöskin mahdollisuus vaikuttaa siihen, minkälaiset henkilöt näitä erilaisia esitelmiä käytännössä tulevat esittämään. (Äärimmältä vasemmalta: Senkö takia ei kelpaa, että on kommunisti?). Odottakaahan nyt vähän eteenpäin. Sattumana tuskin voidaan pitää sitäkään, että teatteriosaston päällikkönä oli aluksi maisteri Kurjensaari, jonka suhde kommunisteihin on tunnettu, samoin kuin hänen seuraajansakin "Synkän yksinpuhelun" kirjoittajan, kirjailija Olavi Paavolaisen. Eikä liene sattuma sekään, että työmiehen tunnin hoitajana on kommunisti, että ulko- maankatsauksen hoitajana on kunnostautunut tunnettuun tyyliin toimittaja Vahteri — (Vasemmalta: Vanha sosialidemokraatti!). Siinä tapauksessa häpeä sosialisteille (Vasemmalta: Häpeä puhujalle!) — että kulttuurikatsauksia on esittänyt surullisen kuuluisa Vapaan Sanan päätoimittaja Palmgren (Äärimmältä vasemmalta: Missä mielessä surullisen kuuluisa?). Suuri

yleisö on riittävästi ennen jo kiinnittänyt huomiota juuri nimenomaan päätoimittaja Palmgrenin esityksiin näissä kulttuurikysymyksissä, onhan hän mennyt niin pitkälle, että ei ole tyytynyt edes yleisiin väittämiin, joka ovat monasti perää vailla, vaan on mennyt eräissä tapauksissa varsin törkeästi myöskin henkilökohtaisuuksiin esityksissään. Ei liene myöskään sattuma se, että erinäisiä tehtäviä yleisradiossa hoitaa tällä hetkellä Valpon entinen päällikkö tohtori Brusin, että erinäisiä tehtäviä yleisradion puolesta ovat hoitaneet juuri kommunistit, muutamia esimerkkejä mainitakseni: Kun Nürnbergissä istui sotasyölyllä tuomioistuimissa, oli siellä suomenkielisenä radioselostajana sellainen henkilö kuin Jarno Pennanen (Äärimmältä vasemmalta: Rydinkös siellä olisi pitänyt olla!), jonka kai kommunistit erinomaisen hyvin tuntevat omakseen (Vasemmalta: Vanha Aamulehden toimittaja! — Täällä kommunistit istuvat jopa tuomareinakin!). Edelleen Pariisin rauhankonferenssissa oli selostajana toimittaja Kusmin. Muuten olisi hyvä tietää sieltä vasemmalta, voiteko selittää, onko tämä Kusmin edes suomalainen (Vasemmalta: Ei ole ainakaan kommunistisen puolueen jäsen kumpikaan, Kusmin eikä Pennanen!). Niin, tässä esityksessä tulee ehkä väliin esittäneeksi jonkun nimen, jonka pesun kestäväää kommunistisuutta minun on vaikea todeta. Asiaan on tiettävästi niin (Eduskunnasta välihuutoja).

P u h e m i e s: Ei saa häiritä puhujaa.

P u h u j a: Asia on tiettävästi niin, että sivullinen ei oikein tunne sitä kommunistien hierarkiaa ja niin ollen saattaa eräissä tapauksissa tulla jotain sellaista, että tämä henkilö ei ehkä puolueeseen kuulu. Mutta minusta on yhdentekevää takertua tällaisiin pikkuseikkoihin, ehkä tässä voisi ajatella, että luottaa suuren yleisön tietoon ja makuun. Mehän tiedämme hyvin sen, että esim. maataloudessa, siinähan (Vasemmalta: Se on parempi ala se!) ne jotka kirjoittavat kirjallisuudessa maataloudesta, ne puhuvat siitä, mitenikä eläinten kiinteät ulostukset ovat nimeltään lanta (Vasemmalta: Puhu vain maataloudesta!). Sen sijaan varsinainen kansa harvoin tällaista nimeä käyttää, vaan

monia muita nimiä. Mutta siitä huolimatta me käsitämme, että ne tarkoittavat juuri sitä samaa (Naurua). Ei liene myöskään sattuma se, että tärkeitä yhteiskunnallisia esitelmiä ja varsin usein on pitänyt juuri joku kommunistinen silmäläntekä. Mainitsen nimiä: Parkkari, Hiitonen, herrasväki Kilpi, Kuusinen-Leino, Huhta, Kulo, j. n. e. (Äärimmältä vasemmalta: Tottakai ne saavat esiintyä radiossa!). Ei liene vähäiseksi arvioitava se tapa, jolla nämä äsken mainitut ovat poliittisessa mielessä tämän tehtävänsä hoitaneet. Kouluesimerkkinä tällaisesta mainittakoon esim. ed. Kuusinen-Leinon viime keväänä ennen vaaleja pitämä esitelmä sosialistisesta moraalista. Sinänsä mielenkiintoiseen esitykseensä hän sai hienokseen sopimaan melkein koko kommunistien vaaliohjelman aina "maa kuuluu kynäjälle" myöten (Vasemmalta: Eikö se ollut hyvä puhe?).

Mitä ministerien radiossa esiintymiseen tulee, on esimerkiksi ohjelmanevoston jäsenille useaan otteeseen ilmoitettu, että Yleisradio on hallituksen radio, siksi myöskin ministerillä on oikeus esittää siinä vapaasti omia ajatuksiaan milloin hyvänsä ja mistä hyvänsä (Vasemmalta: Niin on aina ollut!). On tietenkin täysin paikallaan, että ministereille on varattu mahdollisuus käyttää tätä tärkeätä tiedonantovälinettä kiireellisten ja ajankohtaisten asioiden sekä tiedoitusten esittämiseen, mutta eiköhän toimiluvan edellyttämä ohjelmien puolueettomuus ole tarkoitettu myöskin ministereitä koskevaksi. Onko? — (Eduskunnasta: Ei ne pysty vastaamaan!). Edellisten hallitusten aikoina herätti radiokuuntelijoissa ihmetystä jo se, että radiossa esiintyneiden ministerien valtaosan muodostivat kommunistiset ministerit. vaikka näiden osuus ei missään hallituksessa ole ollut yli kolmannelta ministerien luvusta. Vielä enemmän ihmeteltiin kuitenkin sitä, että eräät ministerit katsoivat arvolleen sopivan esiintyä radiossa kuin parhaatkin kommunistiset korpiagitaattorit (Eduskunnasta: Vielä uudenvuodenä!). Edellyttäisin ainakin ministerin asemassa olevalta henkilöltä jo niin paljon itsekritiikkiä, että tietää, mitä puhuu, silloin kun esiintyy hallituksen jäsenenä radiossa. Kun näin ei kuitenkaan ole aina ollut, eikä vastaisuuttakaan aja-

tellen ehkä ole odotettavissa, on silloin paikallaan, että Yleisradion valvonta siirtyy eduskunnalle, jotta myöskin ministerit voidaan pitää kurissa.

Kun ed. Murto, ollessaan kulkulaitosministerinä, vastasi eduskuntakyselyyn, jossa Yleisradiota syytettiin yksipuolisen kommunistisen propagandan harjoittamisesta, yritti hän torjua tuon syytöksen esittämällä kuuluisat murtolukunsa. Ed. Murron mukaan voitiin radion puolueettomuus tai puolueellisuus todistaa siten, että yritettiin määritellä kunkin radiossa esiintyneen henkilön puoluekanta. Se puolue tai suunta, jonka kannattajia tällöin kertyi eniten, oli radiossa vallitsevana (Eduskunnasta: Porvarit!). Kun taiteilijat ja tiedemiehet pääosiltaan, samaten opillisen sivistyksen saaneetkin, ovat poliittiselta mielipiteeltään lähinnä porvarillisia, ei tietenkään ollut vaikea saada sellaista tilastoa, joka osoitti, että porvarit ovat olleet ohjelman suorittajien enemmistönä, ja näin voitiinkin sitten päätyä siihen, että väitteet Yleisradion käyttämisestä yksipuolisen kommunistisen propagandan harjoittamiseen ovat vain porvarien tahallista vääristelyä. Eri asia tietenkin on, saiko tällainen todistelu ajattelevan lukijan vakuuttuneeksi siitä, onko esim. ed. Kuusinen-Leinon esitelmä sosialistisesta moraalista puolueettomuusmielessä verrattavissa esim. porvarillisen professori Heiskasen esitelmään tähtitieteestä tai esim. toimittaja Vahterin esittämä ulkopoliittinen tilannekatsaus verrattavissa vaikkapa porvareihin lukeutuvan agronomi Erkki Kinnusen esitelmään siansiitoksesta (Vasemmalta: Ei kai se aivan sama ole, ulkopoliitikka ja siansiitos!). Näin kuitenkin ed. Murron logiikan mukaan. Sen sijaan olisi ollut mielenkiintoista jos ed. Murto, silloinen ministeri Murto, olisi laadittanut sellaisen tilaston, jossa olisi lähinnä nämä tärkeimmät yhteiskunnalliset esitelmat määritelty, mihinkä puolueisiin lukeutuvat ne henkilöt, jotka näitä esitelmiä pitävät. Minä luulen, että jos tällainen tilasto olisi laadittu, niin se olisi osoittanut jotakin toista mitä silloinen ministeri Murto esitti, nimittäin sitä, että lähinnä juuri kommunistit ovat näitä esitelmiä pitäneet.

Kuvaavaa asioiden hoidolle Yleisradiossa on eräs esimerkki. Kun ohjelmaneu-

vosto toistuvasti oli tehnyt huomautuksia toimittaja Vahterin ulkopoliittisten katsausten suhteen, joita ohjelmaneuvoston enemmistö piti tyypillisinä kommunistisina propagandaesityksinä, puolusteli pääjohtaja Wuolijoki näitä esityksiä sillä, että toimittaja Vahteri oli ne tehnyt täysin oikeiksi oman vakaumuksensa mukaisesti. Kun toimittaja Vahterille annettu varoitus ei auttanut, tehtiin ohjelmaneuvoston taholta ehdotus, että hänet vapautettaisiin tästä tehtävästä kokonaan. Rouva pääjohtajan kanta taas oli, että hänen rinnalleen asetettaisiin toinen katsausten esittäjä, joka katselisi asioita hiukan toisin kuin kommunisti. Näiden esitysten yhteistuloksen sitten kai piti vastata sitä puolueetonta kantaa (Vasemmalta: Vahteri ei ole kommunisti!).

Ohjelmaneuvostolla on ainakin muodollisesti oikeus päättää Yleisradion ohjelmista. Kun ohjelmaneuvoston kokouksessa ei kuitenkaan läpikäydä esitysten käsikirjoituksia, on ohjelma lyötävä lukkoon vain sillä perusteella, että tiedetään se, että jollakin kellomäärällä jokin henkilö esittää sitä tai tätä. Mitä tämä henkilö sitten esittää, kun hänelle aikanaan tulee vuoro esiintyä radiossa, se selviää lopullisesti ohjelmaneuvoston jäsenillekin vasta sitten, kun kuulee esityksen radiosta. Tosin radion vakinaisen ohjelmajohdon pitäisi suorittaa esitysten ennakkotarkastus, mutta, kuten edellä olemme todenneet, sensorit itsekin saattavat olla kommunisteja. Ei silloin ole ihmettelemistä, vaikka kommunistiset propagandaesitykset ovatkin läpäisseet seulan. Jotta asiantilaan olisi saatu edes jotakin korjausta, teimme me, maalaisliittolaiset ohjelmaneuvoston jäsenet, viime kevättalvella Yleisradion hallintoneuvostolle esityksen, että vakinaisen ohjelmajohdon rinnalle olisi asetettu suppea, eri puolueista kokoonpantu työvaliokunta, jolle olisi kuulunut lähinnä tulenarkojen ohjelmien ennakkotarkastus. Valittavasti ei tämä esitys saanut kuitenkaan riittävää kannatusta edes ohjelmaneuvostossa, sillä esim. sosialidemokraatit äänestivät sitä vastaan.

Tässä yhteydessä on ehkä myöskin syytä mainita muutama sana maamiehen tunnista. Tämä tuntihan oli alunperin SAK:n alulle panema ja se oli tarkoitettu lähinnä maataloustyöväelle, joten se siis kuului

ikäänkuin sarjana työmiehen tuntiin. Maatalousjärjestöjen taholta kiinnitettiin kuitenkin Yleisradion huomiota siihen, että tunnin nimi olisi muutettava sen ohjelmaa vastaavaksi tai sitten olisi sen ohjelma saatava sellaiseksi, että maamiehet todella voivat pitää sitä omanaan. Kun noin 80% maatalousväestöstämme on omaa työtään tekevää viljelijäväestöä ja vain noin 20% on palkkatyöläisiä, on täysin luonnollista, että ohjelman painopisteen on oltava edellisten puolella. Sitkeiden neuvottelujen jälkeen Yleisradion johto vihdoin taipui siihen, että maamiehen tunnin järjestäjien tueksi asetettiin toimikunta, johon puolueettomat maatalousjärjestöt saivat 4 ja vasemmisto 2 jäsentä. Kirjelaatikonhoitajana sen sijaan on tähän saakka pidetty itsepintaisesti vasemmistolaista Maa- ja Sekatyöväen Liiton toimitsijaa, joka ei edes tunne maataloutta. Seuraus tästä onkin ollut se, että kirjelaatikon sitä puolta, joka koskee palkkatyöväen asiaa, on hoidettu erinomaisella uutteruudella, toimenpide, joka edelleenkin on pyrkinyt antamaan tunnille jonkinlaisen työmiehen tunnin leiman, mutta sen sijaan varsinaiset maamiehet ovat turhaan saaneet odottaa kirjeksiinsä vastausta vuosikausia.

Äskettäin, kun tätä asiaa lähemmin tutkittiin, todettiin, että maamiehen tunnin kirjelaatikon hoitajalla on vastaamattomia kirjeitä sellaisiakin, jotka lähes 3 vuotta sitten on lähetetty, ja eräissä tapauksissa kirjeitten lähettäjätkin ovat olleet varattomia pienviljelijöitä, jotka ovat kirjeen sisäänsä panneet muutaman kympin, eräissä tapauksissa satakin markkaa rahaa ajatellen, että kun kansanhuollostakin saa rahalla tavaraa koska hyvänsä, niin ehkä sieltä Yleisradiostakin saa. Kuitenkin tämä kirjelaatikonhoitaja on niin kehnosti hoitanut tämän tehtävänsä, että niihin ei vielääkään ole vastattu, vaan nämä ovat, niinkuin sanottu, maanneet vastaamattomina lähes 3 vuotta. Suomen kansalla ja lähinnä sen väestön osalla, jolle tämä kirjelaatikko on tarkoitettu, on kai lupa odottaa, että edes tämä kohta hoidettaisiin kunnollisesti.

Yhtä luonnollista kuin on se, että työmiehen tunnin kirjelaatikonhoitaja on juuri työväestön eikä suinkaan työnantajien parista, yhtä luonnollista pitäisi kai myöskin olla se, että maamiehen tunnin kirjelaatikonhoitaja valitaan juuri sellaisesta

piiristä, jonka maamiehet tuntevat omakseen. Vain siten on olemassa tae siitä, että heidän asiansa tulee todella hoidetuksi. Toivottavasti nyt, kun radiossa tulee muitakin järjestelyjä suoritettavaksi, myöskin tämä maamiesten oikeutettu toivomus otetaan huomioon.

Yleisradio on kansan omistama ja ylläpitämä laitos. On sen vuoksi aivan luonnollista, että kansalla täytyy olla myöskin sananvalta sen asioista päätettäessä. On selvästi voitu todeta, ettei nykyinen käytäntö, jolloin yksi ministeriö voi ratkaisevasti vaikuttaa Yleisradion asioiden hoitoon, ole oikeaan osunut. Yleisradion valvonnan siirtäminen eduskunnalle, jota esillä oleva lakiehdotus lähinnä tarkoittaa, on näin ollen sekä välttämätön, että kiireellinen toimenpide. Yleisradion itsensäkin kannalta pitäisi olla tärkeätä mahdollisimman pian päästä siihen, ettei hallituksen vaihdoksen suinkaan aina tarvitse merkitä Yleisradion johdon vaihdosta, vaan että myöskin Yleisradion palvelukseen saataisiin mahdollisimman pätevä ja asioihin tasapuolisesti suhtautuva virkakunta. Kun nyt esillä oleva lakiesitys, mikäli se tulee hyväksytyksi, tietää samalla Yleisradiossa joukon uudelleenjärjestelyjä, leimataan tällaiset toimenpiteet kommunistien taholta tietenkin hirvittäväksi taantumukseksi, ehkäpä peräti rikkomukseksi rauhansopimusta vastaan. Kommunistien on kuitenkin syytä olla tästä hermostumatta, sillä kyseessä on vain kansan tahdon toteuttaminen ja kommunistitkin saavat vähitellen luvan tottua siihen, ettei heidän vaikutusvaltansa tarvitse olla yhtään sen suurempi kuin heille vaaleissa annettu valtakirja edellyttää.

Ed. P. Leskinen: Herra puhemies! Mistä johtuu lakiesitys, joka poiketen tavallisesta käytännöstä valtioneumistöisiin osakeyhtiöihin nähden määrää eduskunnan valitsijamiehet toimittamaan Yleisradion hallintoneuvoston jäsenten vaalin (Eduskunnasta: Aloitteesta!)? Tähän asti on kulkulaitosministeriö edustanut valtiota Yleisradion yhtiökokouksissa, ja se on tietävästi pitänyt huolta siitä, että poliittiset ryhmät ja etupiirit ovat voimasuhteitensa mukaisesti olleet hallintoneuvostossa edustettuina. Vain ennen sotia ja sotien aikana esiintyi tässä suhteessa karkeaa yk-

sipuolisuutta. Mistä johtuu oikeiston tyytymättömyys, vaikka Yleisradion johtokunnassa on niin vankka porvarillinen enemmistö, että johtokunnan 10 jäsenestä kokonaista 8 lukeutuu porvarillisiin puolueisiin. Tämä lakiesitys ei voi johtua pelosta, että vasemmistolla on liian paljon sanomista Yleisradion asioissa. Määräamisvaltahan on hallintoneuvostolla ja johtokunnalla, jotka eivät suinkaan ole vasemmistovoittoisia. Sitä paitsi ovat kaikki Yleisradion avainasemat ohjelmajaoston, teknillisen jaoston ja taloudellisen osaston johtajanpaikat porvarillisissa käsissä. Voimme kai myöskin sulkea pois laskuista sen, että oikeisto pelkäisi Yleisradion nykyistä pääjohtajaa niin tavattomasti, että on ryhdyttävä erikoisiin lainmuutoksiin hänen takiansa. Pääjohtaja Wuolijoki on tosin tarmokas nainen, mutta häntä sitovat toimensaan hallintoneuvoston ja johtokunnan päätökset sekä maan hallituksen kannanotot. Hän ei siis ole voinut muuttaa Yleisradiota kovinkaan paljon toisenlaiseksi kuin mitä se aikaisemmin oli. Ainoa muutos on maamme uuden aseman huomioiminen radio-ohjelmien suunnittelussa.

Yleisradiossa on pääjohtaja Wuolijoen aikana pyritty antamaan asiallisia tietoja m. m. naapurimaastamme Neuvostoliitosta ja työväen elämän piiri on entistä enemmän otettu huomioon ohjelmistossa. Mutta tämä ei suinkaan ole merkinnyt sitä, että n. s. vanha suunta olisi saanut kokonaan porttikiellon radiossamme. Ei. Kyllä se on siellä esiintynyt mitä erilaisimpien ohjelma-numeroiden yhteydessä ja sen panos on tiettävästi viime aikoina lisäytymistään lisääntynyt.

Oikeistolehdistössä on tarkoituksellisesti annettu väärä kuva Yleisradion kasvoista samalla tavoin kuin äskeinen edustaja juuri yritti todistella. Viikosta viikkoon on lyöty rumpua Yleisradion kommunistisuuudesta ja esitetty mitä merkillisimpiä väitteitä sen ohjelmistosta. Tosiasiana kuitenkin pysyy, että mainitsemiani pieniä muutoksia lukuunottamatta Yleisradion ohjelmisto heijastelee sitä vanhoillista henkeä, joka on tyypillistä tälle maalle ennen sotaa ja sodan aikana harjoitetun kiinteän ja määrätietoisen propagandan tuloksena.

Kaikista Yleisradion ohjelma-numeroista on poliittisessa mielessä suurin merkitys uutisilla. Tilaston mukaan kuunnellaan

Yleisradion uutislähetysää enemmän kuin mitään muuta ohjelmistoa. Lukuisat ihmiset jopa hankkivat vastaanottimensa yksinomaan uutisten takia. No, minkälaisia ovat nyt olleet radion uutiset näinä viime vuosina? Radion uutispalvelusta huolehtii Suomen Tietotoimisto. Jokainen täällä tietää, millä tavalla Suomen Tietotoimisto suhtautuu tehtäviinsä. Se ottaa kaikki uutisensa Reuterilta tai muilta länsiblokin uutistoimistoilta (Eduskunnasta: Tai keksii itse!), tai keksii itse niinkuin on täällä todistettu eräiden täällä hiljattain käytyjen poliittisten keskustelujen yhteydessä. Seurauksena tästä on, että kuunnellessa Yleisradion välittämiä uutisia tuntuu aivan siltä kuin Suomi olisi eräs osa n.s. länsiliittoutumaa. Voidaan ehkä kysyä, miksi tässä yhteydessä puhun erikoisesti radion uutispalvelusta, eihän Yleisradion johto ole suoranaisesti edesvastuussa siitä, vaan vastuun hoitaa Suomen Tietotoimisto. Mutta Yleisradiosta puhuttaessa ja sen poliittista merkitystä arvioitaessa ei uutispalvelua voida sivuuttaa. Sehän se juuri muokkaa kansalaisten mielipiteitä ja antaa meille käsityksen maailman tapahtumista. Kun radion uutispalvelussa useita kertoja päivässä jatkuvasti toistetaan Neuvostoliitto ja kommunismia vastaan tähdättyjä lausuntoja ja annetaan kansallemme sellainen kuva kuin Neuvostoliitto ja edistykelliset voimat veisaisivat viimeisiä virsiään, niin tähän tietysti vaikuttaa Yleisradioon sillä tavoin, että poliittiset kaistapäät katsovat jo ajan tulleen ryhtyäkseen toimintaan samassa hengessä kuin vuonna 1941, jolloin maamme niin salakavalasti vietiin sotaan sosialismia rakentavaa Neuvostoliittoa vastaan kapitalistisen Natsi-Saksan liittolaisena.

On kuvaavaa, että n.s. amerikkalaisen suuntauksen ruotsalainen pää-äänenkannattaja Dagens Nyheter on ennakolta julkaisut suunnitelman Yleisradion henkilökunnan muuttamiseksi sillä tavoin, että Suomen radio olisi kokonaan Neuvostoliiton vastaisen politiikan käytettävissä. Kun sanottu lehti julkaisi tällaisia tietoja, emme ensin halunnut uskoa, että ne olivat totta. Meidän oli vaikea kuvitella, että vaikutusvaltaiset piirit tässä maassa olisivat valmiit myymään kansansa ja sen edut vieraiden imperialististen tarkoitusperien hyväksi. Mutta ilmeisesti näin on laita. Me

näemme joka päivä yhä enemmän merkkejä siitä, että huomattava ryhmä politikoitsijoita tässä maassa pitää Suomea tosiasiallisesti länsiblokiin kuuluvana valtiona huolimatta niistä sopimuksista, joita maallamme on Neuvostoliiton kanssa.

Tätä Yleisradio-lakiehdotusta on katsottava lähinnä tätä taustaa vastaan ja tästä näkökulmasta. Kun me kansandemokraatit vastustamme tämän lain hyväksymistä emme suinkaan tee sitä sen vuoksi, että olisimme tyytyväisiä Yleisradion nykyiseen ohjelmistoon, vaan sen vuoksi, että me pidämme tätä lakiehdotusta poliittisena mielenosoituksena sitä suuntaa vastaan, joka maassamme alettiin aselevon solmimisen jälkeen ja jota mielenosoitusta aloitteen innoittajat eivät olleet edes yrittäneetkään salata. Tämän lakiehdotuksen pohjimmaisena tarkoituksena on radio-ohjelmien yhdenstuuntaistaminen samassa Neuvostoliiton ja demokration vastaisessa hengessä, joka oli täällä vallalla ennen sotaa ja sotien aikana. Samalla kun oikeiston taholla teeskentelevästi puhutaan demokratiasta, on sen tarkoituksena riistää nimenomaan suurten joukkojen puolesta puhuvilta ja kaikilta edistyksellisiltä aineksilta puhevapaus Yleisradiossa. Aloitteen innoittajina ovat maamme oikeistopiirit niin porvarillisessa oikeistossa kuin sosialidemokraattisessa puolueessakin. Se seikka, että aloitteen allekirjoittajiksi kerättiin edellisen eduskunnan edustajien enemmistön nimet ei tätä tosiasiaa muuta. Oikeiston tarkoituksena on tehdä Yleisradiosta oikeistopropagandan välikappale, välikappale, joka valmistelisi erityisesti sen tämänpäiväisiä pyrkimyksiä maamme niin sisä- kuin ulkopoliitikassakin. Tämä on vastoin kansamme etua. Se on osana oikeiston yrityksissä palauttaa kehitys sille onnettomalle tielle, joka johti kansamme niin suuriin onnettomuuksiin viimeisten sotiemme aikana. Esittämämme vastalauseen mukaisesti, herra puhemies, ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Erikoisesti vielä tämän lisäksi en voi olla parilla sanalla kajoamatta ed. Kilpeläisen täällä äsken lukemaan ja pääjohtaja Wuolijokea vastaan tähdättyyn oikeuden päätökseen. Luvalla sanoen: kaikki ne ja kaikki me, jotka taistelimme käytettävissä olevin keinoin ja voitimme mukaan sotiemme aikana Saksaa ja sen liittolaisia vastaan, meillä yksinkertaisesti oli siihen

moraalinen oikeus, jota ed. Kilpeläinen yritti äskeisessä lausunnossaan kiistää. Natsi-Saksan edesottamukset äskeisessä sodassa, sen syyllisyys tähän sotaan on kiistämättömästi todistettu. Ei ole toista sellaista historiallista skandaalia, rikosta ihmiskuntaa vastaan tapahtunut, kuin mitä tapahtui tässä sodassa, ja Suomi osallistui tähän rikokseen Natsi-Saksan liittolaisena, se on historiallinen totuus ja historia ei tule tuomitsemaan niitä ihmisiä, jotka tätä rikosta vastaan nostivat kätensä ja tekivät voitavansa ihmiskunnan kärsimysten lyhentämiseksi. Sen saa ed. Kilpeläinen, jos vanhaksi elää, nähdä. Sen vuoksi sanon: häpeä kulkee kuivalla maalla, että kansanedustaja, joka on lukeutunut edistykselliseen työväestöön ja vakuuttaa olevansa sen edustaja, täällä vetää esille tällaisen kysymyksen ja tällaisessa mielessä kuin hän teki (Vasemmalta: Hyvä!).

Ed. E. Kilpi: Herra puhemies! Budjetin lähetekeskustelussa viime viikolla ed. Sukselainen mielestäni lausui varsin osuvasti, että kun määrätyt poliittiset piirit nykyisin haluavat saada heille vastenmielisen asian epäilyttäväksi, he kiinnittävät siihen silloin näkyviin kommunismin nimilapun. Tällä sanonnallahan asianomaiset tarkoittavat yleensä kaikkea sitä, joka poliittisesti tai sivistyksellisesti eroaa niistä ajatuksista ja niistä käsityksistä, jotka meillä olivat sallittuja sodan aikana tai jotka olivat virallisesti vallitsevina tällaisissa elimissä ennen sotia. Tässä mielessä oli ed. Pakkasen äsken antama lausunto suorastaan klassillisesti loistava esimerkki.

Nyt ratkaisuvaiheessa oleva kysymys Yleisradion hallintoneuvoston vaalien muuttamisesta on eräs tyypillisimpiä tämän alan kysymyksiä. Koko se rintama, jolle sodan jälkeen maassa noudatettu poliittinen suuntaus on alusta saakka ollut vierasta ja korkeintaan siedettävää, on tässä asiassa liikkeellä yhtynein voimin. Radion ohjelmisto herättää heissä tyytymättömyyttä, koska se muka, niin kuin täällä on tässä istunnossakin kuultu, on „yksipuolisesti kommunistista”, ja — mikä näyttää olevan koko tämän asian varsinainen ydin, pääkysymys —, koska radion pääjohtajan poliittiset mielipiteet eivät miellytä asianosaisia. Tarkempaa taikka asiallisempaa perustelua ei ole saatu kuulla. Ylimalkainen syyttely

on katsottu riittävän vaatimukseksi, että radio, niinkuin termi kuuluu, on jälleen palautettava palvelemaan puolueettomasti koko maata.

Minkälainen se sitten tulisi olemaan, siitä luki ed. Pakkanen tuolta toiselta puhujalavalta äsken valaisevan ohjelmasuuntauksen. Hän esitteli jo eräänlaisen proskriptiolistankin suuresta joukosta kansalaisia, joita varten on näköjään valmistettu portikielto. Asianomaisten tähänastisista esityksistä hän ei tosin ollut kyennyt löytämään mitään moitetta, mutta heidän poliittinen kantansa sinänsä tekisi asianomaisen edustajan mielestä heidät sopimattomaksi pääsemään tämän tavoitellun puolueettomuuden aitauksen sisäpuolelle.

Tällaiselle pohjalle rakentuu se vaatimus, jolle lepäämään jäänyt lakiesitys perustuu. Sellainen ajatus on oudoksuttava ja se voi nojautua vain joko harvinaisen lyhyeen muistiin taikka se on kömpelö yritys leikkiä toisten muistamattomuudella. Tosiasiaan on, että noina menneinä vuosina ei voitu puhua mistään radion puolueettomuudesta. Kansan suurella enemmistöllä oli varmaan hyvinkin paljon muistutettavaa radion ohjelmiston suhteen. Erikoisesti maan työväenluokka oli siihen tyytymätön. Se oli porvarillinen radio porvarillisin, vieläpä usein natsimielisin ohjelmin. Esiintyjätkin olivat yleensä hyvin tarkoin valitut lähinnä oikeistolaisten taikka suorastaan äärimmäisoikeistolaisten piiristä. Vain harvinaisina sattumina voidaan pitää, että joku vasemmistoon kuuluva sai äänensä radiossa kuuluviin, olipa hänen esittämänsä asia mikä tahansa. Tällainen valikointi ulottui yksin puhtaasti taiteellisiin esityksiin. Jo sodan edelliseltä kaudelta muistan jouduttuani yhdeksi vaalikaudeksi radion ohjelmaneuvostoon, mitenkä vaikeata oli saada radiossa esimerkiksi jonkun työväen kuoron musiikkiesityksiä, vaikka heikompitasoistenkin porvarillisten kuorojen esityksiä ohjelmassa oli tuhkatihedään. (Eduskunnasta: Kilven kuoro!) Se oli varsin sopiva huomautus sosiaalidemokraattien penkeiltä! Ulkomaalaiselle ohjelmistolle antoi erikoisen leimansa, että samaan aikaan kuin saksalaista kulttuurielämää, jopa kvasikulttuuriakin kaikin tavoin suositettiin ja mainostettiin, kaikki venäläinen laulu ja musiikki oli ehdottomasti pannaan julistettu. (Eduskunnasta: Ei sodan ai-

kana voitu!). Ei tämä koske sodan aikaa, vaan sodan edellistä aikaa. Niinpä kun kerran Helsinkiin onnistuttiin saamaan konsertoimaan sellainen kansainvälinen laulajatar-kuuluisuus kuin Maria Davidova, suostui hän eräiden taiteensa ihailijoiden pyynnöstä laulamaan muutaman laulun myöskin Suomen radiossa, mutta radiossa tämä tarjous hylättiin. Loistavaa ohjelma-numeroa ei suostuttu esittämään edes varsinaisen ohjelma-ajan ulkopuolella, ja syynä oli vain asianomaisen kansallisuus. Tällaisia esimerkkejä voitaisiin luetella vaikka kuinka paljon siltä „puolueettomuuskaudelta”, jolle asianomaiset nyt sanovat yrittävänsä takaisin.

Sodan ajan radio-ohjelmat me muistamme tuoreeltaan. Myönnän, että siitä ei radion silloinen johto tai henkilökunta kuitenkaan voinut, jos haluakin olisi ollut — mutta sitäkin tuskin oli — vastata sataprosenttisesti, koska virallinen propaganda oli saanut radion suurimmaksi osaksi haltuunsa. Mutta pääviuluhan silloin soittelivat päivästä päivään niinkuin muistetaan, Eskon puumerkit, Lapatossut, Palle ystävineen ja muut samanlaiset „silmien väliin” valistajat.

Kun sodan päätyttyä maan poliittisessa sijainnissa tapahtui radikaalinen muutos, oli luonnollista, että sen toki jollain tavoin täytyi ilmetä myöskin radiossa ja sen ohjelmistossa. Selvään täytyi olla, että ensinnäkin se suuri kansalaisryhmä, jolta edellisinä vuosina oli riistetty kaikki poliittiset ja useimmat yhteiskunnalliset oikeudet nyt myöskin oli saava äänensä kuuluville ja niin nähtiinkin yhden ja toisen kommunistinkin tai muun työväenliikkeen vasemmistoon kuuluvan henkilön ilmaantuvan yhteiskunnassa näkyvälle paikalle maan hallitusta myöten. Heitä tuli joitakin radioonkin, vieläpä pääjohtajankin paikalle. Radion ohjelmistossakin alkoi esiintyjinä näkyä joitakin samaan poliittiseen ryhmään kuuluvia. Ohjelmissa tapahtui muutenkin se muutos, että sodan ajan propagandanumeroiden tilalle tuli rauhanomaista ohjelmaa. Kulttuuriosasto laajeni huomattavasti. Työväenliikettä koskevat selotukset saivat vihdoinkin ohjelmassa sijaa, kuvauksia Yhdistyneistä Kansakunnista alettiin antaa totuudenmukaisesti, eikä niinkuin edellisenä kautena. Erikoisesti alkoi olla kuulumisia myös Neuvostoliitosta, mitä meidän radios-

samme ei juuri koskaan aikaisemmin ollut tapahtunut.

Radion hallintoneuvostossa ja ohjelmatoimikunnassakin tapahtui voimasuhteissa jonkin verran muutoksia, ei kuitenkaan yhtään sen enempää kuin lepäämässä olevan lain lopullinen hyväksyminen käytännössä tietäisi. Radion hallintoneuvoston 19 tai 20, siinähan oli jo aikaisempina vuosina, lukumäärä vähän vaihteli, näistä jäsenistä säännöllisesti aikaisemmin oli vain 4 sosialidemokraattia porvarillisten miehittäessä 15 tai 16 paikkaa. Vasta aivan äskeisinä aikoina tämä suhde on saatu jonkin verran oikeudenmukaisemmaksi, niin että nykyiseen hallintoneuvostoon kaiketi kuulune 11 porvarillista, 5 sosialidemokraattista ja 5 kansandemokraattista jäsentä. Näiden lukujen pitäisi kaiketi jokseenkin tarkoin kuvastaa niitä voimasuhteita, jotka olivat eduskunnassa vallalla Yleisradion viime yhtiökokouksen aikana. Tässä suhteessa on siten tarkoin noudatettu radiota vastaan marssilla olevien päävaatimusta, ja minä puolestani lisäisin, että tästä voidaankin „syyttää” edellistä hallitusta ja varsinkin sen kulkulaitosministeriä, jolla on ollut valta ja voima näitä asioita järjestellä. Onkin senvuoksi hiukan vaikeata seuralla esimerkiksi sellaisesta atestista, joka ministeri Härmälle on annettu sanomalehti Karjalan tämänpäiväisessä pääkirjoituksessa. Siinä nimittäin lausutaan, että koko radio-asiaa ei olisi tarvinnut tänne eduskuntaan tuoda, „jos edellisen hallituksen kulkulaitosten ja yleisten töiden ministerinä olisi ollut joustavampi ja puoluesokeudesta edes jonkin verran vapautunut mies.” Tavaltaan tällainen arvostelu tietysti selittää tätä asiaa melko lailla. Olisihan voinut ajatella, että kun siitä pahasta Pekkalan hallituksesta on päästy, uusi hallitus, jolle eduskunnan enemmistö juuri on vannonut ehdotonta uskollisuutta, olisi vanhojenkin sääntöjen mukaan voinut asian hoitaa aloitteen tekijöiden toivomalla tavalla. Karjalan artikkelista päätellen asianlaita ei kuitenkaan ole näin. Ei ainakaan siis nykyinen kulkulaitosministeri nauti siinä suhteessa täyttä luottamusta. Ministeri Härmä, minä valitan tämmöistä kohtaloa!

Mitkään asialliset syyt eivät vaadi nyt esilläolevan lain hyväksymistä. Hallintoneuvoston voimasuhteissa ei tule tapahtumaan muuta muutosta, kuin että työväen

edustus siinä todennäköisesti tulee heikkenemään nykyisen eduskunnan kokoonpanosta johtuen. Onko tämä nyt todella niin suuriarvoinen tavoite, että sitä nimenomaan sosialidemokraattien taholta on niin innostuneesti ja kiivaasti ajettava, kuin mitä nyt näyttään tehtävän? Tuntuu mielestäni miltei tragikoomilliselta, ettei sanoisi kohtalon ivalta, että sosialidemokraattisen hallituksen ollessa maan asioiden johdossa sen oman puolueen eduskuntaryhmän keskuudesta kii-vaimmin taistellaan sellaisen päämäärän puolesta, joka merkitsee käytännössä työväenluokan yhteisen edustuston vähenemistä radion hallintoelimissä ja porvarillisen edustuksen vastaavaa lisääntymistä (Vasemmalta: Demokraattiset suhteet!). Tätäkin puolta kannattaisi joidenkin edustajain vielä miettiä, ennen kuin asiassa antavat lopullisen ratkaisunsa (Vsemmalta: Älä sinä sitä sure!). Puhujan olisi syytä sitä hiukan miettiä. Ja muutenkin olisi ehkä syytä miettiä koko sitä kohua, mikä tämän asian yhteydessä on nostatettu.

Kun puhutaan radion kommunistisudesta, niin ei kai kukaan tahdo uskoa, että ne muutamat harvat kommunistit, jotka ovat tällä hetkellä radion 21-jäsenisessä hallintoneuvostossa, voisivat jollakin tavalla kumota ja määrätä, mitä lähes 3-kertainen enemmistö tekee. En ole puolestani lainkaan vakuuttunut sen tyytymättömyyden laajuudesta radiota vastaan, jota erikoisesti ed. Kilpeläisen „spontaaniset” radiokuuntelijain yhdistykset, tai mitkä niiden nimet mahtavat olla, tahtovat tehdä uskottaviksi. Niihinhan kuuluu vain pieni määrä radiokuuntelijoita, ja niiden kokoonpano on poliittisesti varsin yksipuolinen. Sen väitteet kumoa jo yksin se seikka, että radiokuuntelijain lukumäärä on kasvanut jatkuvasti ja kasvaa edelleen. On syytä mainita, että kun vuoden 1944 lopussa radiokuuntelijain lukumäärä oli jonkinverran yli 496,000, oli se viime vuoden lopussa kohonnut jo runsaasti yli 601,000:n ja oli viime kesäkuun lopussa 610,000, lisääntynyt siis vuoden aikana 30,000:lla. Jos kuitenkin uskotaan, että esillä oleva laki olisi saatava hyväksytyksi, merkitsee se käytännössä kai lähinnä myöskin sitä, että porvarilliset ja sosialidemokraattiset edustajat tahtovat näin juhlallisessa paikassa ja juhlallisella tavalla antaa epäluottamuslauseen omien puolueitensa edustajille hallintoneuvostossa.

On syytä vielä lopuksi mainita, etteivät valtiopäivät tietävästi missään maassa käyttele tällaista selvästi hallinnollisille viranomaisille kuuluvaa tehtävää (Eduskunnasta: Suomi on edelläkävijämaa!). Ruotsissa, jossa vastaavaan korkeimpaan elimeen kuuluu vain 7 jäsentä, määrää hallitus 3 jäsentä ja pääjohtajan. Opetusministeri määrää lisäksi ohjelmapäällikön. Norjassa on vain 5 jäsentä, jotka kaikki hallitus määrää nimittämällä samalla myöskin pääjohtajan, ja opetusministerin määrätessä sielläkin ohjelmapäällikön. Tanskassakin, johon useasti on vedottu, valtiopäivät valitsevat vain 5, ja se on, kukin huomattava puolue valitsee yhden jäsenen. Muut 11 valitaan toisella tavalla. Ei näin ollen pitäisi olla mitään asiasyitä meilläkään muutella nykyistä käytäntöä. Mikäli kuitenkin niin tehdään, vaikuttavat silloin toiset motiivit kuin asiaperusteet.

Herra puhemies! — Pyydän kannattaa ed. P. Leskisen ehdotusta.

Ed. A. Wirtanen: Herra ensimmäinen varapuhemies! — Minun täytyy tällä paikalla panna vastalauseeni sitä törkeää lausuntoa vastaan, jonka ed. Kilpeläinen täällä antoi. Sehän oli ennen kuulumaton. Minä hyvin tunnen, jossain määrin ainakin tunnen, sen asian, josta hän täällä puhui. Sehän on se vanha juttu, joka viritettiin pääjohtaja Wuolijokea vastaan sodan loppuvaiheilla ja jolloin yritettiin todistaa se mahdoton asia, että nykyinen rouva pääjohtaja Wuolijoki olisi toiminut ja olisi voinut toimia vakoilijana rahasta Neuvostoliiton, silloisen vihollismaan, hyväksi. Mehän kaikki tiedämme, miten se asia oli. Rouva Wuolijoki toimi silloin, niin kuin monet muutkin, rauhan hyväksi (Eduskunnasta: Ja Atos!), ja tämä ei sopinut silloiselle hallitukselle, eikä varsinkaan sen silloiselle valtiolliselle poliisille. Ja kun rouva Wuolijoki saatiin tästä rauhan hyväksi toiminnasta kiinni, niin yritettiin kaikin mokomin selittää hänet vakoojaksi, koska ei tahdottu oikein eikä kehdata kukaan tuomita vain rauhantyöstä, varsinkin, kun kansa tiesi, että rouva Wuolijoki talvisodan aikana oli tehnyt maalle niin huomattavia palveluksia juuri rauhan välittäjänä.

Kaikkein törkeintä on se, että ed. Kilpeläinen vielä mainitsi nuo 10,000 markkaa,

vaikka hänen pitäisi tietää, että kirjailija Berthold Brecht on antanut siitä täyden selvityksen. Se oli valtiollisen poliisin ehkä kaikkein karkein vääristely-yritys silloin. Minun täytyy sanoa, että minä jossain määrin ihmettelen, että eduskunnan puhemies salli tällaisen lausunnon antamisen tältä paikalta, kuin mitä oli ed. Kilpeläisen lausunto.

(Puhuja jatkaa ruotsiksi.)

Jag ber ännu att få yttra några ord till mina svenska vänner här på högerkanten. Det är inte fullt klart, hur svenskarna kommer att rösta i den här frågan, åtminstone inte för mig, men det förefaller mig som om åtminstone den svenska befolkningen i landet skulle ha speciell anledning att känna sig tillfredsställd över den radioregim som vi har haft efter kriget, i politiskt och andra hänseenden. I varje fall är det fullt klart att om de kretsar, som står bakom denna aktion, kommer till större inflytande i Finlands rundradio, så kommer det också att gå ut över den svenska befolkningens intressen. Jag skulle ge de svenska representanterna det rådet att åtminstone tänka på den sidan av saken, innan de avger sin röst.

Ed. Murto: Herra varapuhemies! Ed. Kilpeläinen täällä heitti useita sellaisia väitteitä, jotka eivät ole totuuden kanssa yhtäpitäviä, ja sen vuoksi niistä on sanottava muutama sana siltä varalta, jos joku sattuisi vielä löytymään sellainenkin, joka ottaa vakavasti ed. Kilpeläisen puheita (Ed. J. Koivisto: Ja Murron!).

Mitä ensinnäkin Lahden radioaseman aallon vaihtamiseen tulee niin siitä muutama sana. Se aaltopituus, joka Suomen Yleisradiolla oli ennen tätä vaihtamista, ei ollut varsinaisen kansainvälisen konferenssin päättämä. Siitä ei ollut mitään sopimusta, että se kuuluisi nimenomaan Suomelle. Sodan puhkeamisen vuoksi ja sodan olosuhteissa oli tullut käytännöksi, että sitä aaltota Suomen Yleisradio voi käyttää (Eduskunnasta: Tämä on muunnettua totuutta!). Tämä asia tuli ulkoasiainministeriöstä kulkulaitosministeriöön ja varsinaisesti aallon vaihtamiskysymys ratkaistiin ulkoasiainministeriössä. Kulkulaitosministeri hoiti asiassa käytännölliset toimenpiteet ja sopi siitä Yleisradion johtohenkilöiden kanssa.

Kulkulaitosministeriöllä ei ollut mitään tekemistä niiden neuvottelujen kanssa, jotka käytiin Neuvostoliiton ja Suomen viranomaisten välillä. Tähän asiaan on eduskunnan perustuslakivaliokunta aikanaan perehtynyt (Eduskunnasta: Niin on!), ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana on edustaja Ahmavaara, ja siellä on muitakin kokoomuspuolueenkin edustajia, ja minä en laisinkaan epäile, etteikö heillä olisi ollut halua tai etteivät he olisi huomanneet käydä tästä asiasta jollain tavoin kulkulaitosministeriön kimppuun, jos sellainen olisi ollut jollain tavoin mahdollista. Neuvostoliitto esittikin tämän vaihtamisen vain tilapäiseksi toimenpiteeksi, siihen saakka kunnes kansainvälinen konferenssi kokoontuu radioaaltojen uudesta jaosta päättämään, ja nythän se on ollut tietääkseni kolme, neljä kuukautta koolla, jossa kaikkia näitä kysymyksiä, jotka tähän radioaaltojen jakoon kuuluu ja liittyy, on pohdittu. Silloinen järjestely oli siinä suhteessa epäonnistunut, että se vaikeutti eräiden Neuvostoliiton ja muiden maiden radiolähetyksiä ja sen sijaan se uusi aalto, jonka me voimme vaihtamisen jälkeen ottaa käytäntöön, suurin piirtein tyydyttää ja sillä voidaan tulla toimeen siksi kunnes uusi jako voidaan saada käytäntöön.

Mitä sitten kysymykseen pääjohtaja Wuolijoen valitsemisesta Yleisradion johtajaksi tulee, josta täällä ed. Pakkanen yritti vastoin parempaa tietoaan antaa ihmisille sellaista käsitystä, että se muka olisi yhden ministerin määräämä, niin tämä asia oli Paasikiven hallituksen käsiteltävänä ja hallitus oli yksimielinen siitä, että yleisradion yhtiökokouksessa valtion edustajaa evästetään sillä tavalla, että yleisradion pääjohtajan valinnassa on hallitus sitä mieltä, että siihen valitaan rouva Wuolijoki, ja tässä valinnassa ei voida siis antaa suurempaa arvoa yhdelle ministerille, vaan kaikki 18 ministeriä olivat täysin yksimielisiä.

Täällä mainittiin myöskin, että SKDL:n ja SKP:n taholta olisi vaaliohjelmaa järjestettäessä esitetty sellainen ajatus, että SKDL saisi kaikesta ohjelmasta $\frac{3}{4}$, vai oliko se nyt $\frac{2}{3}$ (Ed. Kilpeläinen: Ei, kuin kolme esitystä!). Tällainen väitös on aivan perätön (Eduskunnasta: Ei ole!). Tällaista ei ole SKDL:n taholta esitetty, minä tiedän sen vallan hyvin, koska minä kuulun ohjelmaneuvostoon (Eduskunnasta: Niin

minäkin!) ja kuulun myös SKDL:n liittotoimikuntaan (Eduskunnasta: En kuulu!) ja tiedän myöskin, minkälainen esitys tästä on päätetty tehdä (Vasemmalta: Pakkanen on paletunut!). Tässä on todennäköisesti jotakin paletunista tapahtunut, ei sitä muuten voi ymmärtää. Sen vuoksi kun ei meille suostuttu antamaan tasapuolista osuutta vaaliohjelmasta (Eduskunnasta: Mikä se oli se tasapuolinen ohjelma?), niin ne neuvottelut raukesivat kokonaan. Suomen kielellä on varsin helppo ymmärtää ja käsittää, mitä tarkoitetaan tasapuolisuudella, jolloin kullakin pohittisella ryhmällä olisi ollut tasavertainen osuus ohjelman suorituksessa. Mutta tätä ei porvariston eikä sosialidemokraattien taholta hyväksytty, vaan heidän tarkoituksensa oli sivuuttaa skdl:läiset miltei kokonaan. Tämä koko hyökkäys yleisradiota vastaan perussisällöltään merkitseekin sitä, että työläisohjelma yleisradiosta pitäisi saada kokonaan pois. Sitä sillä tarkoitetaan. Taikka jos työläisohjelmaa siellä esitettäisiin, niin sitä esittäisi joko joku kokoomuspuolueen edustaja (Oikealta: Vuorineuvos!), niin, vuorineuvos tai joku muu taikka sitten maalaisliittolaiset haluaisivat myöskin tämän työläisohjelman oman ajatussuuntansa mukaiseksi (Keskeältä: Ei muuta kuin maamiehen tunti!). He haluavat samanlaista työväen ohjelmaa esittää kuin sota-aikanakin esitettiin. Lisäksi he tietysti haluavat karkoittaa kaikki skdl:läiset ja kommunistit yleisradion palveluksesta. Eivät he tyydy vielä tähänkään, mutta ne yrittävät estää, etteivät kommunistit ja skdl:läiset saisi esiintyä missään muuallakaan (Eduskunnasta: No, no!). Porvareilla on hyvin suuret toiveet, mutta me olemme vakuutettuja siitä, että ne jäävät toiveajatteluiksi. Me olemme nyt astuneet sellaisen kynnyksen yli, joka merkitsee sitä, ettei entinen komento (Eduskunnasta: Vetele!) vetele. Sitä ei voi ottaa käytäntöön. Puhua siitä voidaan ja vaatimuksia voidaan hyvin paljon esittää, mutta käytännössä ne eivät toteudu (Eduskunnasta: Pidetään vielä kolme vaalit!). Siten ei voida kansalaisvapauksia työtä tekevältä luokalta riistää pois. Enkä minä usko, että porvariston ja oikeistososialidemokraattien toiveet toteutuvat siinäkään, että ne voivat karkoittaa yleisradiosta työläisohjelman (Eduskunnasta: Joutomiehen tunti lisäksi!).

Täällä ed. Pakkanen sanoi, että 2½ vuotta sitten esitetyt tiedot siitä, millä tavalla ohjelma oli kokoonpanttu, eivät pitäneet paikkaansa. Silloin kuin ne tilastot esitettiin, ei suinkaan puhuttu kaikista esiintyvistä yleisradiossa, mutta kysymyksessä oli puheohjelmiston esiintyjät, ja näiden ohjelmansuorittajien joukossa oli vain pieni osa skdl:läisiä (Eduskunnasta: Tuskin ollenkaan!), 1/10 suunnilleen. Ja se ei suinkaan merkinne sitä, että skdl:läiset olisivat saaneet yleisradiossa suhteettoman suuren osuuden. Mutta näitä tosiseikkoja ei tietysti haluttu ottaa huomioon.

Ed. Kilpeläinen täällä sanoi, että yleisradiosta on tehty yhden puolueen äänitorvi. Minä luulen, että parhaiten tämä ed. Kilpeläisen väite on kumottavissa esittämällä tässä muutamien kuukausien yleisradion ohjelmat (Välihuuto.). Mitenkä? Minä voisin tässä lukea parilta kuukaudelta nämä päivittäiset ohjelmaluonnokset ja ohjelmiston, josta näkyy, minkälaista se yleisradion ohjelman sisältö on ollut, ja jos sillä perusteella voidaan sanoa, että se on muutunut yhden puolueen äänitorveksi, niin silloin voidaan väittää mitä tahansa. Minä rajoitun kuitenkin ajan säästämiseksi ottamaan täältä vain muutamia esimerkkejä (Eduskunnasta: Muutamia murtolukuja! — Miltä ajalta?). Tässä sattui olemaan päivämäärä 8. 10. 1948. Tässä on ensinnäkin merkitty, että 7.45 sanotaan hyvää huomenta. Sitten on 7.50 pieni varhaiskonsertti. 8.10 puhutaan kylvösiementen lajittelusta. 8.20 turvepehkon syysnosto. 8.30 aamu-uutiset ja säätiedotus. 8.40 aamu-uutiset ja säätiedotus ruotsinkielellä. 8.50 ruotsinkielen opetusta. 9.05 venäjänkielen opetusta. 9.25 sinfoniaesityksiä. 9.55 Ilomantsin kirkonkellot kutsuvat. Klo 10.00 Jumalanpalvelus, saarnaa tohtori Paavo Virkkunen. 11.40 päivän ohjelma. 11.45 päiväkonsertti. 12.30 säätiedotus ja päivä-uutiset. Siinä ovat ne STT:n uutiset. 12.40 säätiedotus ja päivän uutiset ruotsinkielellä. 12.50 päivän ohjelma ruotsinkielellä. 12.55 Lapinjärven kirkonkellot kutsuvat. 13.000 ruotsinkielinen jumalanpalvelus. 14.000 viikon kirja, maisteri Sinikka Kallio-Visapää esittelee Thomas Mannin romaani-sarjan. 14.35 muusikkojen päivän konsertti. 15.35 pienoisparlamentin istunto. 16.25 laulutukio. 16.35 Oi, ihme kirkkautta! 17.15 puhuva sanomalehti. 18.00

äänilevykonsertti. 19.00 säätiedoitust ja iltauutiset. 19.15 säätiedoitust ja iltauutiset ruotsinkielellä. 19.30 yhteiskuntaelämän ensi askelilla. 19.50 Koti kultainen. 20.15 Eetterin valloittajat, kuulokuvia. 20.45 Tshaikovskin pienoiskonsertti. 21.20 Reumapotilaat sairaalahoidossa. 21.40 englantilaisia ja amerikkalaisia säveliä. 22.00 säätiedoitust ja myöhäisuutiset. 22.10 säätiedoitust ja myöhäisuutiset ruotsinkielellä. 22.20 rahvaanomainen pianokonsertto. 23.10 Maamme-laulu.

Tämmöinen oli 8. 10. 48 esitetty ohjelma. Minä haluaisin kysyä ed. Kilpeläiseltä, millä perusteella tätä sanotaan yhden puolueen äänitorviohjelmaksi (Ed. Kilpeläinen: Kyllä se on vähän naurettavaa, että Murto puhuu soopaa!). Minä voisin lukea (Eduskunnasta: Kaikki ohjelmat?) kaikki ohjelmat, ja näistä kaikista käy samalla tavalla selville, minkälainen yleisradion ohjelma on. Se, että siellä luennoitsijoiden joukossa on skdl:läisiä (Eduskunnasta: Joskus!) — ei siellä ole niitä useammin ollut kuin muidenkaan puolueiden edustajia — ei suinkaan muuta sitä tosiasiaa, ettei yleisradion ohjelma ole muuttunut minkään yhden puolueen mukaiseksi ohjelmaksi. Ne hyökkäilyt, jotka täällä yleisradiota vastaan on tältä pohjalta esitetty, ovat täysin perusteettomia. Sen sijaan työväestön taholta voidaan esittää täysin perusteltu vaatimus, että yleisradion ohjelmistoon on entisestään huomattavasti lisättävä työväestön ohjelmaa.

Ed. Kilpeläinen: Herra puhemies! Edustaja Murron lausunto oli asiallisessa todistusvoimaisuudessaan ja lennokkaassa kaunopuheisuudessaan niin murhaava, että sitä vastaan ei täällä uskalla tietysti kukaan sanoa mitään. Mutta minun tarkoitukseni olikin vain tehdä huomautus kansanedustaja A. Virtaselle. Hän pani vastalauseensa sen johdosta, mitä minä luin rouva pääjohtajaa koskevasta asiasta (Välihuutoja vasemmalta). Se on voimassa olevasta häntä koskevasta sotaylioikeuden päätöksestä (Vasemmalta: Onko se voimassa?). Tietysti on (Välihuuto vasemmalta), koska päätöstä ei ole peruutettu. Siitä syystä minä pyydän panna vastalauseeni sitä vastaan, että oikeuden päätöksiä halvennetaan julkisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. P. Leskinen ed. E. Kilven kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ed. P. Leskisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on se hylätty.

Äänestykseen ryhdyttyä lausuu

Puhemies: Kun äänestyskone ei ole kunnossa, on toimitettava avoin äänestys.

Sihteeri lukee uudelleen äänestysesityksen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Alanko, Annala, Borg-Sundman, von Born, Brander, Brander-Wallin, K. Eskola, V. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hakkila, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Henriksso, Hetemäki, Hiilelä, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Huunonen, Hykkäälä, Jalas, Jern, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kalaja, Kalavainen, Kalliokoski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kiiski, Kilpeläinen, Kinnunen, Klemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koskinen, Koukkari, Kuittinen, Kullberg, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Lappi-Seppälä, Larson, Lehtokoski, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Malkamäki, Mannila, Miettunen, Miikki, Muikku, Murtomaa, Mäkinen, Niemi, Niskala, Niukkanen, Nuorsaari, E. Nurminen, Okko, Oksala, Paasio, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Penttala, Pesonen, Pohjala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Rankila, Rantala, Rantamaa, Raunio, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari,

Salmela-Järvinen, Salo, Sarjala, Seppälä, H. Simonen, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Sävelä, Söderhjelm, Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, Turkka, O. Turunen, V. Turunen, Tuurna, Törnigren, Welling, Vennamo, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virolainen, J. Virtanen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Friman, Hietanen, M. Järvinen, Kauhanen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, Leino, M. Leskinen, P. Leskinen, Manninen, Meriläinen, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Nieminen, N. Nurminen, Pekkala, Perkonoja, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Renfors, Riikimäki, Riikinen, Roine, Rosenberg, Sormunen, Stenberg, Tainio, Tauriainen, Torvi ja A. Wirtanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 18 edustajaa:

Andersson, Antila, Berner, Brommels, Hiekkala, Härmä, Ikonen, Kauppi, Luukka, Meinander, Pyörtänö, Raatikainen, Ryömä, Saariaho, Takki, Varjonen, Vesterinen ja Virkki.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 37 ei-ääntä.

Eduskunta on päättänyt hyväksyä lepäämässä olevan lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Puhemiesneuvoston ehdotus täysistuntojen ja valtiokuntain sekä tarkistajain työsuunnitelmaksi vuoden 1948 varsinaisilla valtiopäivillä

esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on päiväjärjestyksessä mainittu puhemiesneuvoston ehdotus.

Ensin esitellään työsuunnitelman alussa olevat pykälät kukin järjestyksessä ja sen jälkeen kutakin valiokuntaa koskeva osa erikseen.

Menettelytapa hyväksytään.

Esitellään ja hyväksytään keskustelutta 1—4 § sekä perustuslakivaliokuntaa, lakivaliokuntaa, ulkoasiainvaliokuntaa, valtiovarainvaliokuntaa, pankkivaliokuntaa, talousvaliokunta, laki- ja talousvaliokuntaa, sivistysvaliokuntaa, maatalousvaliokuntaa, työväenasiainvaliokuntaa, puolustusasiainvaliokuntaa ja kululaitosvaliokuntaa koskevat osat.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Edustajille jaetut valtioneuvoston päätökset voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan:

Valtioneuvoston päätös syyskuun 23 päivästä 1948 viljan säännöstelystä; sekä

Valtioneuvoston päätös syyskuun 23 päivästä 1948 ulkomaalta tuotavan sokerin säännöstelystä.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

3) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös maataloustuotteiden luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4;

4) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös eräiden leipälajien ja ruokien tarjoilemisesta ravitsemisliikkeissä ostokorttinkuponkeja vaatimatta.

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5;

5) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös ylimääräisistä virastotöistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; sekä

6) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös maidon ja ravintorasvojen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammiö,

20. Perjantaina 15 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Valtioneuvoston päätös 15 päivästä heinäkuuta 1948 maataloustuotteiden luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4; mainittu päätös.

2) Valtioneuvoston päätös 30 päivästä kesäkuuta 1948 eräiden leipälajien ja ruokien tarjoilemisesta ravitsemisliikkeissä ostokortinkuponkeja vaatimatta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5; mainittu päätös.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 ylimääräisistä virastotöistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6; mainittu päätös.

4) Valtioneuvoston päätös 5 päivästä elokuuta 1948 maidon ja ravin-
torasvojen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7; mainittu päätös.

Pöydällepanoa varten esitellään:

5) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 sen johdosta, että eduskunnan

Siv.

513

„

„

„

tietoon on saatettu asetus Ranskan kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta

6) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Turkin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta .....

7) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus eräiden Puolan kanssa tehdyn maksusopimuksen määräysten muutosten voimaansaattamisesta .....

8) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Alankomaiden kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta .....

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Kujala.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Lumme sekä edustajat Andersson, Antila, Berner, Fagerholm, Friman, Hakkila, Hiekkala, Kölli, Laine, Leivo-Larsson, Luostarinen, Luukka, Meinander, Oksala, Palovesi, Peltonen, Saaraho, Simula, Söderhjelm, Takki, O. Turunen, Virkki, A. Wirtanen ja Österholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta virka-asioitten takia

Siv.

516

„

„

„

edustajat Takki, Raatikainen ja Brander, ulkomaanmatkan vuoksi ed. Leivo-Larsson ja yksityisasioitten vuoksi edustajat Simula, Kölli, Laine, O. Turunen, Palovesi ja Luostarinen sekä ensi tiistaiksi virkatehtävien vuoksi ed. Ryhtä.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan valitsijamiehiltä on saapunut seitsemän kirjelmää, jotka eduskunnan sihteeri lukee.

Sihteeri lukee.

Suomen Pankin pankkivaltuusmiehet.

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,
12 päivänä lokakuuta 1948.
N:o 5.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 3 §:n kohdalla kuluva lokakuun 1 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti toimittaneet valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 4 momentissa mainittujen Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten vaalin ja että valituksi ovat tulleet:

Vesterinen Vihtori, maanviljelijä,
Peltonen Onni, ministeri,
Leikola Erkki, professori,
Pekkala Mauno, pääjohtaja,
Leppälä Juhani, kunnallisneuvos,
Salmenoja Pietari, pääjohtaja,
Pilppula Juho Erland, kunnallisneuvos,
Söderhjelm Johan Otto, lakit. toht.,
Manninen Hugo, kansanedustaja.

Suppeampaan pankkivaltuustoon kuuluvat kolme ensiksi mainittua, eli pankkivaltuusmiehet Vesterinen, Peltonen ja Leikola.

V. J:n 83 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa tulee suppeampaan pankkivaltuustoon Vesterisen sijaan ensiksi Leppälä ja toiseksi Pilppula, Peltosen sijaan ensiksi

Salmenoja ja toiseksi Pekkala sekä Leikolan sijaan ensiksi Söderhjelm ja toiseksi Manninen.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.”

Suomen Pankin tilintarkastajat ja heidän varamiehensä.

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,
12 päivänä lokakuuta 1948.
N:o 6.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 4 §:n kohdalla kuluva lokakuun 1 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti toimittaneet valtiopäiväjärjestyksen 83 §:n 5 momentissa mainittujen Suomen Pankin viiden tilintarkastajan ja näiden varamiesten vaalin ja että valituiksi ovat tulleet:

Niukkanen Juho, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Laine Lauri, maatalousteknikko,

Hiilelä Kaisa, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Bryggari Tuomas, kivityömies,

Moilanen Kaapro, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Kullberg Henrik, maanviljelijä,

Mustonen Johannes, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Kulo Kusti, apulais-huoltopäällikkö, sekä

Fränti Aleksanteri, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Ohman Carl Arne, lakit. kand.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.”

Viisi valtiontilintarkastajaa ja heidän varamiehensä v. 1949.

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,

12 päivänä lokakuuta 1948.

N:o 7.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 5 §:n kohdalla kuluvaan lokakuun 1 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti toimittaneet hallitusmuodon 71 §:n edellyttämän viiden valtiontilintarkastajan ja heidän varamiestensä vaalin vuodeksi 1949 ja että valituiksi ovat tulleet:

Tarkkanen E. M., kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Miikki Matti, maanviljelijä,

Rantala Viljo, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Karjalainen Eetu, varastonhoitaja,

Salminen Arvo, hallitusneuvos ja hänen varamiehekseen Koski Usko, varatuomari, Aaltonen Antti, taloudenhoitaja ja hänen varamiehekseen Manninen Yrjö A., kunnallissihteeri, sekä

Salo, Sulo, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Kämäräinen Kalle, maanviljelijä.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.”

Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ja näiden varamiehet.

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,

12 päivänä lokakuuta 1948.

N:o 8.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon,

että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 6 §:n kohdalla kuluvaan lokakuun 1 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti toimittaneet valtiopäiväjärjestyksen 83 a §:n edellyttämän kansaneläkelaitoksen valtuutettujen ja näiden varamiesten vaalin ja että valituiksi ovat tulleet:

Palovesi Eino, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Vehkaoja Heikki, maanviljelijä ja Eskola Kusti, maanviljelijä,

Bryggari Tuomas, kivityömies ja hänen varamiehekseen Paasivuori Arvo, fil. maisteri, apulaisjohtaja ja Kulovaara Urho, kansanedustaja,

Okko Väinö, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Saukkonen Tauno, maanviljelijä ja Pärssinen Matti, maanviljelijä,

Tuominen Tyyne, pääsihteeri ja hänen varamiehekseen Nevalainen Anna, kansanedustaja ja Puumalainen Ville, kansanedustaja,

Heikkilä Matti, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Wirtanen J., pastori ja Wiherheimo T. A., fil. maist.,

Hiilelä Kaisa, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Rantala Viljo, kansanedustaja ja Aattela Huugo, toimittaja,

Jern J. L., kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Wickman Albin, saarnaaja ja Holsten Thure, maanvilj.,

Sarlin Bruno, ent. maaherra ja hänen varamiehekseen Sipi Väinö, pankinjohtaja ja Karvikko Irma, fil. maist..

Leskinen Paavo, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Riihinen Vilhelm, kansanedustaja ja Friman Toivo, kansanedustaja,

Ytti Matti, maanviljelijä ja hänen varamiehekseen Kaukamaa Lauri, fil. tri ja Koivisto Erkki, kirkkoherra,

Simonen Vieno, emäntä ja hänen varamiehekseen Rönkkö Tahvo, pienviljelijä ja Sarjala Villiam, maatalousteknikko, sekä

Lehtokoski Aino, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Lumme Alpo, kansanedustaja ja Malkamäki Aino, kansanedustaja.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala,”

Valtion Metallitehtaiden Yhtymän neljä tilintarkastajaa ja heidän varamiehensä vuodeksi 1949.

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,
12 päivänä lokakuuta 1948.
N:o 9.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 7 §:n kohdalla kuluva lokakuun 1 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti valinneet vuodeksi 1949 Valtion Metallitehtaiden Yhtymän neljä tilintarkastajaa ja varamiehen kullekin heistä ja että valituiksi ovat tulleet:

Riikonen Lauri, varatuomari ja hänen varamiehekseen Meinander Nils, fil. kand., Käkälä Valto, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Raunio Eino, kansanedustaja,

Oksala Arvi, dipl. insinööri ja hänen varamiehekseen Kiiski Pekka, maanviljelijä, sekä

Manninen Yrjö A., kunnallissihteeri ja hänen varamiehekseen Riihinen Vilhelm, kansanedustaja.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.”

Eduskunnan Kirjaston hallituksen jäsenet ja varajäsenet kolmivuotiskaudeksi.

„Eduskunnan valitsijamiehet

Helsingissä,
12 päivänä lokakuuta 1948.
N:o 10.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 8 §:n kohdalla kuluva lokakuun 1 päivänä antaman kehoi-

tuksen mukaisesti valinneet kolmivuotiskaudeksi Eduskunnan Kirjaston hallituksen jäsenet ja varajäsenet ja että valituiksi ovat tulleet:

Tammio E. H. I., lakit. kand., edusk. sihteeri puheenjohtajaksi ja hänen varamiehekseen Hetemäki Päiviö, varatuomari,

Paasivuori Arvo, fil. maisteri, apulaisjohtaja ja hänen varamiehekseen Kalavainen Meeri, kansanedustaja, sekä

Annala Juho Anton, kirkkoherra ja hänen varamiehekseen Kauppi Kalle, professori.

Valitsijamiesten puolesta:

Eino Palovesi.

Viljo Rantala.”

Valtakunnanoikeuden kuusi jäsentä sekä varajäsenet kolmivuotiskaudeksi 1949—1951.

„Eduskunnan valitsijamiehet.

Helsingissä,
12 päivänä lokakuuta 1948.
N:o 11.

Eduskunnalle.

Eduskunnan valitsijamiehet täten kunnioittaen saattavat Eduskunnan tietoon, että he tänään ovat Eduskunnan täysistunnossa päätöspöytäkirjan 9 §:n kohdalla kuluva lokakuun 1 päivänä antaman kehoituksen mukaisesti valinneet kolmivuotiskaudeksi 1949—1951 valtakunnanoikeuteen kuusi jäsentä sekä varajäsenen kullekin niistä ja että valituiksi ovat tulleet:

Asikainen Albin, kunnallisneuvos ja hänen varamiehekseen Riikonen Lauri, varatuomari,

Hakkila Väinö Pietari, lakit. kandit., pormestari ja hänen varamiehekseen Kulovaara Esko, varatuomari,

Ahmavaara Arvi, kihlakunnantuomari ja hänen varamiehekseen Turja Ernst Aleksanteri, kunnallisneuvos,

Kujala Toivo Edvard, kansanedustaja ja hänen varamiehekseen Pekkala Eino, varatuomari,

Lindman Sven, professori ja hänen varamiehekseen Rydman Eero, kaupunginjohtaja, sekä

Väyrynen Vilho F. V., varatuomari ja hänen varamieheksensä Kajala Olavi, kaupunginjohtaja.

Eino Palovesi.

Viljo Rantala."

Toinen varapuhemies: Eduskunta päättäneen ilmoittaa valtioneilintarkastajain vaalista hallitukselle, kansaneläkelaitoksen valtuutettujen vaalista sanotun laitoksen hallitukselle, Valtion Metallitehtaiden tilintarkastajain vaalista mainittujen tehtaiden yhtymän hallintoneuvostolle, eduskunnan kirjaston hallituksen jäsenten vaalista valtioneuvostolle ja Helsingin Yliopistolle, jotka kumpikin valitsevat jäsenen ja varamiehen sanotun kirjaston hallitukseen, sekä valtakunnanoikeuden jäsenten vaalista hallitukselle ja valtakunnanoikeuden puheenjohtajalle.

Hyväksytään.

Ed. Hautalan y.m. kysymys, joka koskee perunasadon sijoitusvaikeuksia, ja ministeri Härmän siihen antama vastaus.

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on puhemiehelle osoitettuna saapunut ministeri Härmän vastaus ed. Hautalan y.m. kysymykseen, joka koskee perunasadon sijoitusvaikeuksia. Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan. Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Maan perunanviljelyspinta-ala on ennakkotietojen mukaan n. 4,000—5,000 hehtaaria viimevuotista suurempi ja kun sato myöskin näyttää muodostuvan keskinkertaista paremmaksi, on odotettavissa perunan menekki vaikeuksia sekä perunanhintojen laskua viimevuotisesta tasosta, mikä ei

olisi oikeudenmukaista, kun tuotantokustannukset ovat viime vuodesta kohonneet. Kun yleisen elintarviketilanteen takia ei myöskään olisi suotavaa, että perunanviljelys taantuisi, niin edellä olevaan ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten esitämme kunnioittaen valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Tietääkö hallitus, että tulevan perunasadon sijoittamisessa on odotettavissa sijoitusvaikeuksia, mistä todennäköisesti aiheutuu myöskin perunanhintojen laskua; sekä

mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä, että tavallista suurempi perunasatomme saataisiin markkinoiduksi kohtuulliseen, viljelijöitä tyydyttävään hintaan?

Helsingissä elokuun 5 päivänä 1948.

Yrjö Hautala.	Heikki Soininen.
Martti Suntela.	Tahvo Rönkkö.
Väinö Rankila.	Eino Palovesi.
Kusti Eskola.	J. E. Lampinen.
Viljam Sarjala.	S. S. Aittoniemi.
Lauri Laine.	Janne Koivuranta.

Niilo Ryhtä.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Herra Puhemies on kirjelmässä elokuun 6 päivästä 1948 valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa lähettänyt jäljennöksen edustaja Yrjö Hautalan ynnä muiden Herra Puhemiehelle jättämästä kirjallisesti laaditusta kysymyksestä, jossa asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi on esitetty seuraavat kysymykset:

Tietääkö hallitus, että tulevan perunasadon sijoittamisessa on odotettavissa sijoitusvaikeuksia, mistä todennäköisesti aiheutuu myöskin perunanhintojen laskua; sekä

mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä, että tavallista suurempi perunasatomme saataisiin markkinoiduksi kohtuulliseen, viljelijöitä tyydyttävään hintaan?

Kun kysymys koskee lähinnä minun virka-alaani kansanhuoltoministeriöön määrätynä ministerinä, saan täten kunnioittaen kirjallisesti vastata seuraavaa:

Valtioneuvosto on 17 päivänä huhtikuuta 1947 antamallaan päätöksellä vapauttanut perunan jakelusaännöstelystä ja kansanhuoltoministeriö 14 päivänä kesäkuuta 1947 antamallaan päätöksellä hintasaännöstelystä. Tämän jälkeen perunakauppa on ollut vapaata ja perunan hinnat ovat muodostuneet vapaan hinnanmuodostuksen varassa. Kun perunaa on ollut riittävässä määrin kaupan ja kun lisäksi muita elintarvikkeita on ollut entistä enemmän kulluttajien saatavissa, ei kansanhuoltoministeriö ole katsonut olevan syytä enää säännöstelytoimenpitein puuttua perunakauppaan.

Perunan käytön lisäämiseksi kansanhuoltoministeriö on vapauttanut perunajauhon jakelusaännöstelystä viime elokuun 1 päivästä lukien. Lisäksi on kansanhuoltoministeriö 9 päivänä syyskuuta 1948 antamallaan päätöksellä vapauttanut perunajauhon hintasaännöstelystä.

Perunan sijoitusvaikeuksien varalta on lisäksi harkittu perunan käyttöä alkoholin valmistukseen. Myöskin on harkittu perunajauhon menekin turvaamiseksi tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan eräänlaisen takuujärjestelmän käytäntöön ottamista sellaisilla alueilla, joilla perunaa viljellään huomattavassa määrin perunajauhoteollisuuden raaka-aineeksi.

Pohjois-Suomen katoalueita varten varattava ja sinne toimitettava peruna on osaltaan myös omiaan helpottamaan perunasadon sijoitusvaikeuksia.

Hallitus tulee jatkuvasti seuraamaan perunasadon markkinointia ja ryhtymään sen käytettävissä oleviin toimenpiteisiin perunan sijoitusvaikeuksien poistamiseksi.

Tämän saan kunnioittaen saattaa Herra Puhemiehelle tiedoksi.

Helsingissä lokakuun 1 päivänä 1948.

Ministeri *Erkki Härmä*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Herr Talmannen har i en skrivelse den 6 augusti 1948 i sådant syfte som är nämnt i 37 § 1 mom. riksdagsordningen översänt

en avskrift av det av riksdagsmannen Yrjö Hautala med flere till Herr Talmannen inlämnade skriftligt avfattade spörsmål, vari följande frågor framstälts till vederbörande regeringsmedlems besvarande:

Har regeringen vetskap om, att svårigheter för placeringen av den kommande potatisskörden äro att vänta, vilket sannolikt även medför en nedgång i potatisprisen; samt

vilka åtgärder har regeringen vidtagit eller ämnar den vidtaga för att vår mer än vanligt rikliga potatisskörd skall kunna utföras i handeln till ett skäligt pris, som tillfredsställer odlarna?

Enär spörsmålet närmast berör mitt ämbetsområde såsom vid folkförsörjningsministeriet tillförordnad minister, har jag härmed äran avgiva följande skriftliga svar:

Statsrådet har medelst beslut den 17 april 1947 frigivit potatisen från distributionsreglementering och folkförsörjningsministeriet medelst beslut den 14 juni 1947 från prisreglementering. Handeln med potatis har sedan dess varit fri, och prisen för potatis ha bildats genom fri prisbildning. Enär potatis i tillräckliga mängder utkommit i handeln och då även andra livsmedel i större utsträckning än tidigare stått konsumenterna till buds, har folkförsörjningsministeriet icke ansett skäl föreligga att medelst reglementeringsåtgärder vidare ingripa i handeln med potatis.

För att öka användningen av potatis har folkförsörjningsministeriet den 1 sista lidna augusti frigivit potatismjålet från distributionsreglementering. Därutöver har folkförsörjningsministeriet medelst beslut den 9 september 1948 frigivit potatismjålet från prisreglementering.

Med hänsyn till svårigheterna för potatisens placering har dessutom användning av potatis för tillverkning av alkohol tagits i övervägande. Det har också varit fråga om att för tryggheten av potatismjölets åtgång till ett pris, som motsvarar produktionskostnaderna, taga i bruk ett slags garantisystem på sådana områden, där potatis odlas i mera avsevärd omfattning som råmaterial för potatismjölsindustrien.

Den potatis, som kommer att reserveras för leverans till missväxtområdena i norra

Finland, är även ägnad att lindra svårigheterna för potatisskördens placering.

Regeringen kommer att fortgående följa med saluförandet av potatisskörden och vidtaga de åtgärder, som stå den till buds, för att avhjälpa placeringssvårigheterna.

Detta får jag vördsamt bringa till Herr Talmannens kännedom.

Helsingfors den 1 oktober 1948.

Minister *Erkki Härnä.*

Uusia hallituksen esityksiä.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva kuun 8 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:o:t 31—33, jotka nyt on edustajille jaetettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Valtioneuvoston päätös 15 päivästä heinäkuuta 1948 maataloustuotteiden luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Toinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Valtioneuvoston päätös 30 päivästä kesäkuuta 1948 eräiden leipälajien ja ruokien tarjoilemisesta ravitsemisliikkeissä ostokortinkuponkeja vaatimatta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Toinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päivästä kesäkuuta 1948 ylimääräisistä virastotöistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Toinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Valtioneuvoston päätös 5 päivästä elokuuta 1948 maidon ja ravintorasvojen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Toinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Puheenvuoroa ei haluta.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:o:t 31—33

voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan

Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 31.

Ehdotuksen laiksi maanhankintalain sekä siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 32 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ministeri Raatikainen: Herra varapuhemies! — Niinkuin hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, on yleisenä periaatteena maanhankintalaissa ja siihen liittyvässä lainsäädännössä, että sen mukaan saa oman tilan ja asuntotontin, eikä niin kuin nyt puheenaolevassa hallituksen esityksessä edellytetään, voidaan maanhankintalain mukaan myöskin perustaa asunto-osakeyhtiöitä ja maanhankintalain mukaan maansaantiin oikeutettu saisi sen mukaan myöskin asunto-osakkeen vaihtoehtoisesti valittavakseen. Tähän hallituksen esityksen antamiseen vaikuttivat välttämättömät käytännölliset syyt, sen vuoksi että maanhankintalain soveltaminen edellämainitun periaatteen mukaan kaupungeissa ja eräissä asutuskeskuksissakin aiheutti eräitä voittamattomia vaikeuksia. Asemakaavoitetuilla alueilla, joissa on sekä katutyöt, vesijohto, viemärityöt tehtyinä, kaupungit ovat olleet haluttomia luovuttamaan niitä omakotitonteiksi. Ne mieluummin tahtoisivat tällaisille alueille rakennuttaa kerrostaloja, jotta nämä alueet voitaisiin käyttää tarkoituksen-

mukaisemmin kaupunkien ja asutuskeskusten läheisyydessä. Tästä kaupunkien ja asutusviranomaisten välisestä ristiriidasta on ollut seurauksena, että eräillä seuduilla, varsinkin lähinnä Helsingissä, on asustointi kaupungin alueella ollut jonkin verran vaikeaa, jopa eräissä vaiheissa melkoisesti pysähdyksissäkin. Kun nyt hallitus on antanut esityksen, jonka mukaan, jos se hyväksytään, on mahdollisuus myöskin maansaantiin oikeutettujen, siinä tapauksessa, että he pitävät sen tarkoituksenmukaisempana ja parempana, ottaa osaketalosta asunto-osake asuntotontin ja sille rakennettavan oman kodin sijasta, niin on toivottavaa, että kaupunkien ja asutuskeskusten asustointi tässä suhteessa helpoituu. Kun hallituksen esitystä on valmisteltu, on asian yhteydessä ollut keskusteluja ja neuvotteluja eräitten kaupunkien kanssa ja heidän taholtaan on lausuttu toivomuksia, että tämänlainen lainsäädäntö olisi tarpeellinen, jopa eräissä tapauksissa pidetään sitä välttämättömänäkin. Sen vuoksi olisi toivottavaa, että lakiesitys saataisiin nyt nopeasti käsitellyksi, kun tietämäni mukaan on ainakin Helsingin kaupungin kohdalla asia siten, että siellä jo nyt pyritään orientoimaan rakennustoiminta lähinnä silmälläpitäen tämän hallituksen esityksen mukaista järjestelyä.

Tässä yhteydessä on minun vielä huomautettava siitä, että hallituksen esitykseen sisältyvään lakiin siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muutoksen yhteydessä oli minulla henkilökohtaisesti tarkoituksena, että tämän lain 2 §:ään olisi sisällytetty ehto, että lainoituksella voitaisiin myöskin tämän lain edellyttämää rahoitusta käyttää siirtoväkeen kuuluvien asutettavien asuntojen sähköistämisen rahoitukseen. Pykälään olisi ollut sisällytettävä momentti, jonka mukaan lainavaroja voitaisiin käyttää asianomaisten maansaantiin oikeutettujen tilanomistajien sähköyhtiöihin tapahtuvien liittymismaksujen maksamiseen. Valtioneuvoston enemmistö kuitenkin taloudellisista syistä katsoi, ettei tällaiseen voitaisi mennä ja ettei valtion rahoitusta olisi tällaisiin sähköistämisen liittymismaksuihin suoritettava. Olen tahtonut tämän mainita sen vuoksi, että minä henkilökohtaisesti pidin sähköistämismaksujen, liittymismaksujen sisällyttämistä tähän lakiin välttämättömänä, joskaan

se ei nyt sisälly hallituksen esitykseen. Kuten sanottu, henkilökohtaisesti pidän tämän lain hyväksymistä erittäin tärkeänä ja toivoisin, että valiokunta voisi mahdollisimman nopeasti saada tämän lainmuutoksen hyväksytyksi, jotta jo tämän syksyn aikana tapahtuvassa rakennustoiminnassa voitaisiin tämän lain edellyttämää järjestystä kaupungeissa tapahtuvassa asutustoiminnassa soveluttaa.

Ed. K a j a l a: Herra puhemies! — Tätä esitystä ovat kunnallismiehet odotelleet kauan. Nykyään on olemassa oikeastaan hyvin ikävä ristiriita kaupunkien pyrkimyksien välillä poistaa asuttopulaa ja asutusviranomaisten pyrkimyksen välillä siirtää kaupunkiin maatalousväestöä. Kaupunkien kunnallismiesten on vaikea ymmärtää sitä, että samaan aikaan kun kaupungeilla itsellään on suuri määrä rintamamiehiä ja ei-maataloussiirtoväkeä, jotka tarvitsevat tontteja, kaupunkien on tarvinnut tehdä parhaansa löytääkseen alueita maatalousväestölle. Tämä tällainen epäsuhte on valitettava. Vasta nykyinen hallituksemme on löytänyt ratkaisun tähän kysymykseen. Hallitus on huomauttanut, että ainoa tapa saada ei-maanviljelijäsiirtoväestö kunnolla asutetuksi ja samalla muillekin maansaantiin oikeutetuille varatuksi luvut korvaukset asiallisella tavalla, on se, että kaupunkia ryhdytään asuttamaan kaupungin asemakaavan mukaisesti. Kaupunkiin ei sovellu mikään muu kuin kaupunkien oman asemakaavatoimen mukainen asuttaminen. Nyt kaupungeilla on keskuksissaan suuri määrä tontteja, joissa on valmiit kadut, vesijohdot, jotka kaipaavat vain rakentajaa. Näitä keskustan tontteja ei tähän mennessä ole voitu rakentaa, vaan sen sijaan on ollut pakko ryhtyä laajentamaan kaupunkien alueita aivan suhteettomasti. Laidoille on pitänyt ryhtyä luomaan uusia esikaupunkialueita, sinne vetää kilometrija peninkulmakaupalla uusia katuja ja siten jäädä odottamaan, koska sinne saadaan vesijohdot ja viemärit j. n. e. Nyt avautuu loppujen lopuksi kaupungeille tilaisuus ryhtyä tehokkaalla tavalla poistamaan myöskin asuttopulaa, sillä ainoalla tavalla, joka tuo lopullisen ratkaisun pulaan, rakentamalla riittävän suuria kerrostaloja.

Olen varma, että lausun Suomen kunnallismiesten kiitokset nykyiselle hallitukselle

siitä, että se on tämän ratkaisun tehnyt. Yhdyn maatalousministeriin siinä, että asia on saatava mahdollisimman pian loppuun käsitellyksi, jotta todella päästään kaupunkia rakentamaan ainoalla oikealla tavalla, kaupunkimaisesti, ja siten poistamaan asuttopulaa.

Ed. Kuittinen: Sen lisäksi, mitä täällä on mainittu kaupungeista ja niiden rakentamisesta, on sanottava, että yhtä lämpimästi tervehtivät tätä esitystä myöskin teollisuusseudut siellä, missä pitäisi saada rakennetuksi enempi asuntoja, ja kuten tiedetään, asuttopula on juuri teollisuusseudujen keskuksissa suurin. Tällä toimenpiteellä varmasti päästään parempiin tuloksiin. Eräillä alueilla, jotka minäkin tunnen, maata on kyllä jaettavana, mutta sitä ei lähimainkaan riitä kaikille, jos aina pitää pikkuisia omakotitaloja rakentaa. Käytännöllisestikin katsoen juuri työväen etua silmällä pitäen kerrostalojen rakentaminen oikealla tavalla tulee halvemmaksi ja myöskin hyödyttää paremmin, jotenka minäkin pidän hyvin suotavana, että tämä lakiesitys tulisi aivan pikaisesti hyväksytyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maatalousvaliokuntaan.

Ehdotuksen laiksi sosiaalihuollon hallinnosta

sisältävä hallituksen esitys n:o 33 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

Pöydä'lepanot.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

5) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Ranskan kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta,

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1;

6) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Turkin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta,

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2;

7) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus eräiden Puolan kanssa tehdyn maksusopimuksen määräysten muutosten voimaansaattamisesta,

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; ja

8) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Alankomaiden kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta,

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

—
Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 15.

—
Täysistunto lopetetaan kello 14,37.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

21. Tiistaina 19 p. lokakuuta 1948

kello 15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Asetus 14 päivältä toukokuuta 1948 Ranskan kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta 518

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; mainittu aset.

2) Asetus 13 päivältä heinäkuuta 1948 Turkin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta ..... ”

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; mainittu aset.

3) Asetus 13 päivältä heinäkuuta 1948 eräiden Puolan kanssa tehdyn maksusopimuksen määräysten muutosten voimaansaattamisesta ..... ”

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; mainittu aset.

4) Asetus 22 päivältä heinäkuuta 1948 Alankomaiden kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta ..... ”

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; mainittu aset.

Esitellään:

5) Ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 85 laiksi siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta ..... ”

Pöydällepanoa varten esitellään:

6) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 sen johdosta, että eduskunnan

Siv.

tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös sähkövoiman kulutuksen säännöstelystä 519

7) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös saippuan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta ..... ”

8) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi eräistä kiinteistönluovutuksista maanhankintalakeja toimeenpantaessa ..... ”

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta ..... ”

10) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta 520

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta ..... ”

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Antila, Berner, Borg-Sundman, Brander, Friman, Heljas, Hiekkala, Honka, Kinnunen, Kuittinen, Lappi-Seppälä, Luukka, E. Nurminen, Ryhtä, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Tervo ja Virkki.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain takia edustajat Kuittinen ja Kinnunen ja sairauden takia ed. Salmela-Järvinen, tämän viikon ajaksi läheisen omaisen kuoleman johdosta ed. Heljas ja virkamatkan takia ed. Paavolainen, ensi marraskuun 15 päivään saakka lääkärintodistuksella osoitetun sairauden vuoksi ed. Borg-Sundman sekä ensi marraskuun 19 päivään saakka samasta syystä ed. Lappi-Seppälä.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva lokakuun 15 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 34 ja 35, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Asetus 14 päivästä toukokuuta 1948 Ranskan kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta.**

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

- 2) Asetus 13 päivästä heinäkuuta 1948 Turkin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta.**

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsitte-

lyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

- 3) Asetus 13 päivästä heinäkuuta 1948 eräiden Puolan kanssa tehdyn maksusopimuksen määräysten muutosten voimaansaattamisesta.**

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

- 4) Asetus 22 päivästä heinäkuuta 1948 Alankomaiden kanssa tehdyn maksusopimuksen eräiden muutosten voimaansaattamisesta.**

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

- 5) Ehdotuksen laiksi siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

sisältävä ed. Vennamon y. m. lak. al. n:o 85 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi maatalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vennamo: Herra puhemies! Esillä oleva aloite liittyy hallituksen esitykseen n:o 2, joka tarkoittaa siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamista koskevan lain täydentämistä käytännössä saadun kokemuksen mukaisesti. Tästä esityksestä valitettavasti puuttuu käytännössä havaittu eräs tärkeä puoli, nimittäin sähköistämispuoli. Maata saavat tilalliset ovat huomattavassa pääoman puutteessa ja heille on käytännössä havaittu tuottaneen suuria vaikeuksia sähköistämiskysymyksen järjestäminen. Kun tämä puoli asiasta mielestäni oleellisesti liittyy tilojen kunnostamiseen ja on yleensäkin maaseudulla tärkeä kysymys nimenomaan pienviljelijöille, minä toivoisin, että asianomainen valiokunta suhtautuisi myötemielisesti asiaan, sitä suuremmalla syyllä kun herra maatalousministeri on myöskin tämän asian puolesta puhunut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maatalousvaliokuntaan.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 34 ja 35 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 34 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto sivistysvaliokunnalta.

Ehdotuksen laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 35 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Pöydällepanot.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

6) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös sähkövoiman kulutuksen säännöstelystä,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8;

7) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös saippuan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9;

8) Vuoden 1947 vakiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi eräistä kiinteistönluovutuksista maanhankintalakia toimeenpantaessa

laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1;

9) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3;

**10) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusvero-
lain väliaikaisesta muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 4; sekä

**11) Vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään
jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi korvaus-
osakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain
muuttamisesta**

laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on ensi perjantaina kello 10.

Täysistunto lopetetaan kello 15,18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

22. Perjantaina 22 p. lokakuuta 1948

kello 10.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1947 valtiopäivillä le-
päämään jätettäväksi hyväksytty eh-
dotus laiksi eräistä kiinteistönluovu-
tuksista maanhankintalakia toimeen-
pantaessa .....

Asiakirjat: Maatalousvalio-
kunnan mietintö n:o 1; mainittu laki-
ehdotus.

2) Vuoden 1946 valtiopäivillä le-
päämään jätetty ehdotus laiksi kor-
vausosakkeiden hallintoyhteisöstä an-
netun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 5; mainittu laki-
ehdotus.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päi-
vältä kesäkuuta 1948 sähkövoiman ku-
lutuksen säännöstelystä .....

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
kunnan mietintö n:o 8; mainittu pää-
tös.

4) Valtioneuvoston päätös 10 päi-
vältä kesäkuuta 1948 saippuan sään-
nöstelystä annetun valtioneuvoston
päätöksen muuttamisesta .....

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
kunnan mietintö n:o 9; mainittu pää-
tös.

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotukset laiksi tulo- ja omai-
suusverolain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 3; hallituksen
esitys n:o 3; lak. al. n:ot 11 ja 13;
toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.

Siv.

6) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuus-
verolain väliaikaisesta muuttamisesta
Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 4; hallituksen
esitys n:o 4.

Esitellään:

7) Ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o
86 laiksi maanhankintalain muuttami-
sesta .....

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 10 sen johdosta, että eduskunnan
tietoon on saatettu valtioneuvoston
päättös eräistä siirtoväen toimeentulon
turvaamista tarkoittavista toimenpi-
teistä annetun valtioneuvoston pää-
töksen muuttamisesta .....

9) Valtiovarainvaliokunnan mie-
tintö n:o 6 hallituksen esityksen joh-
dosta laiksi toisen korvauslain 7 §:n
2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä ..

10) Valtiovarainvaliokunnan mie-
tintö n:o 7 hallituksen esityksen joh-
dosta laiksi valtioneuvoston oikeutta-
misesta vaihtamaan valtion omistama
Kokkolan yhteislyseon talo ja tontti
toiseen tonttiin .....

11) Maatalousvaliokunnan mietintö
n:o 2 hallituksen esityksen johdosta,
laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja
laitumen väliaikaisesta vuokraami-
sesta siirtoväelle .....

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Lumme sekä edustajat Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, Friman, Hakala, Heljas, Hiekkala, Honka, Kiiski, Kulovaara, Lappi-Seppälä, Luukka, Paavolainen, Ryömä, Saari, Vesterinen ja A. Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomauppynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta ulkomaanmatkan vuoksi ed. Ryömä ja yksityisasiain takia ed. Saari, tämän kuun 22—26 päivän väliseksi ajaksi ulkomaanmatkan vuoksi ed. Lumme, ensi viikon loppuun saakka sairauden vuoksi ed. Vesterinen, ensi viikon ajaksi virkatehtävän vuoksi ed. Hirvensalo ja ulkomaanmatkan takia ed. Kalliokoski sekä tämän kuun 26 päivästä 29 päivään saakka yksityisasiain vuoksi ed. Koukkari.

Ed. Hakalan y. m. kysymys, joka koskee riita- ja rikosasiain käsittelyn jouduttamista, ja oikeusministerin siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on puhemiehelle osoitettuna saapunut oikeusministeri Suontaustan vastaus ed. Hakalan y. m. kysymykseen, joka koskee riita- ja rikosasiain käsittelyn jouduttamista.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Viime aikoina on suurta huomiota kiinnitetty oikeudenkäynnin ja yleensä lainkäy-

tön uudistamiseen ja parannuksiin tällä alalla. Mutta samaan aikaan on käytännössä yhä pahemmaksi epäkohdaksi muodostunut eri oikeusasteisiin ruuhkaantuvien ja niissä viipyvien asiain määrä. Suurissa tuomiokunnissahan ei kiireellistäkään asiaa saada vireille ennenkuin ehkä vasta puolen vuoden kuluttua pidettävissä varsinaisissa käräjissä ilman ylimääräisiä välikäräjäkustannuksia, jotka asian arvoon nähden voivat nousta kohtuuttoman korkeiksi. Kun tärkeimpiä juttuja, erityisesti riita-asioita, yleensä ei voida päättää ilman yhtä tai useampaa lykkäystä ja kun asian käsitte-lyn siirtäminen usein tietää puolen vuoden keskeytystä oikeudenkäynnissä, ei ole harvinaista, että riita-asia jo ensimmäisessä oikeusasteessa on vireillä vuosiakin. Edelleen esimerkiksi Turun hovioikeudessa tavallinen riitajuttu saattaa viipyä toista vuotta ja Vaasan hovioikeudessa tällä hetkellä jo alun kolmatta vuotta. Vastaavalaista asiain viivästymistä esiintyi maamme hovioikeuksissa viimeksi surullisen kuuluisina sortovuosina, sillä silloin saattoi kestää vuosikausia ennen kuin vedottua juttua otettiin käsiteltäväksikään. Syyt nykyiseen tilanteeseen ovat monet, ei vähäisin niistä heikosta palkkauksesta johtuva jäsenten ja virkamiesten vaihtuminen. Tilanne kokonaisuudessaan todistaa työvoiman puutetta. Jo pitkähkön aikaa olisi kummassakin mainitussa hovioikeudessa tarvittu lisäosasto, Vaasassa luultavasti vakinainen. Käsiteltävänä olevat asiat on kuitenkin lopuksi ratkaistava. Nykyisillään osoittaa ratkaisemattomien asiain lukumäärä jatkuvaa nousua, kuten seuraava tilasto osoittaa:

Vuosi	Vaasan HO		Turun HO	
	Vedottuja	Val. asioita	Vedottuja	Val. asioita
1944	161	679	233	663
1945	197	643	334	941
1946	422	1,004	633	1,750
1947	627	1,140	785	2,483

Mitä tämä merkitsee asianosaisille, joiden riitajutut säännöllisesti ja rikosasioista suurin osa joutuu vuosikausia odottamaan ratkaisuaan, on sanomattakin selvää. Ajan kuluessa riidan esine saattaa menettää suureksi osaksi, ehkä kokonaankin sen arvon, mikä sillä on oikeutta hakevalle. Nimenomaan nykyisenä ajankohtana kaikissa saamista koskevilla asioissa kantaja joutuu menettämään yksin rahanarvon alenemisen

seurauksena huomattavan osan oikeudetaan, samalla kun niskotteleva velallinen pelkällä velan kieltämisellä voittaa suuria etuja. Tietoisuus tällaisesta mahdollisuudesta taas on omansa houkuttelevaan vastaajaa pyrkimään lykkäyksillä ja vetoamalla vain ajan voittamiseen ja siten tarpeettomasti pitkittämään oikeudenkäyntiä. Kun useimmilla muillakin kuin saamista koskevilla riita-asioilla on ajankohtainen merkitys, tietää nykyinen oikeudenkäynnin hitaus monesti suorastaan oikeuden menettämistä. Koko lainkäytön arvo tulee kyseenalaiseksi.

Kaiken ylläolevan perusteella pyydämme valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla kunnioittaen esittää valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Tietääkö Hallitus, että eri oikeusasteissa on useimpien riita- ja rikosasiain käsittely viime vuosina tavattomasti viivästynyt aiheuttaen kohtuutonta hankaluutta ja oikeudenmenetystä asianosaisille; ja

mihin toimenpiteisiin Hallitus on aikonut ryhtyä näiden epäkohtien korjaamiseksi?

Helsingissä 10 päivänä elokuuta 1948.

Jaakko Hakala. Usko Koski.
Päiviö Hetemäki. Oskari Lehtonen.
H. A. Kannisto.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan Herra Puhemies on kirjeellä 10. 8. 1948 lähettänyt allekirjoittaneelle oikeusministerille valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa jäljennöksen kansanedustaja Jaakko Hakalan y. m. jättämästä kysymyksestä, joka koskee riita- ja rikosasiain käsittelyn jouduttamista ja jossa Hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi esitetään kysymys:

Tietääkö Hallitus, että eri oikeusasteissa on useimpien riita- ja rikosasiain käsittely viime vuosina tavattomasti viivästynyt aiheuttaen kohtuutonta hankaluutta ja oikeudenmenetystä asianosaisille; ja

mihin toimenpiteisiin Hallitus on aikonut ryhtyä näiden epäkohtien korjaamiseksi?

Vastauksena kysymykseen kunnioittavasti esitän eri oikeusasteiden osalta seuraavaa.

Mitä ensinnäkin alioikeuksiin tulee, ilmenee seuraavista viralliseen tilastoon sisältyvistä luvuista, mikä määrä riita- ja rikosasioita raastuvanoikeuksissa ja kihlakunnanoikeuksissa vuosina 1938—1944 vuosittain on ratkaistu tai rauennut ja minkä verran niitä on lykätty seuraavaan vuoteen.

Raastuvanoikeudet

Vuosi	Riita-asiat		Rikosasiat	
	Ratkaistuja ja rauenneita	Seuraavaan vuoteen lykättyjä	Ratkaistuja ja rauenneita	Seuraavaan vuoteen lykättyjä
1938	12,264	412	30,053	328
1939	12,216	348	25,465	275
1940	6,494	432	21,347	238
1941	7,853	386	24,907	298
1942	5,330	382	32,080	250
1943	6,951	440	40,624	307
1944	6,713	445	37,213	383

Kihlakunnanoikeudet

1938	13,570	2,298	48,289	2,416
1939	13,031	2,221	38,380	2,511
1940	6,076	1,384	20,928	1,621
1941	6,236	1,316	26,931	1,947
1942	5,379	1,317	27,977	1,782
1943	6,931	1,363	41,533	1,713
1944	5,799	1,047	37,916	1,274

Valitettavasti ei virallinen tilasto vielä ole valmistunut niiltä vuosilta, joista nyt lähinnä on kysymys eli ajalta vuoden 1944 jälkeen.

Raastuvanoikeuksien osalta voitaneen kuitenkin käytettävissä olevien lukujen perusteellakin tehdä eräitä myös nykyisiä olosuhteita koskevia päätelmiä. Esitetyistä luvuista ilmenee, että kysymyksessä olevien seitsemän vuoden aikana raastuvanoikeuksissa ratkaistuja tai rauenneita riita-asioita oli kaikkiaan 57,821, seuraavaan vuoteen lykättyjen riita-asiaiden yhteisen lukumäärän ollessa 2,845 eli 4.9 % asioiden yhteismäärästä. Samana aikana ratkaistujen tai rauenneiden rikosasioiden lukumäärä oli 211,689 ja seuraavaan vuoteen lykättyjen 2,079 eli 0.97 % asioiden yhteismäärästä.

Huomioon ottaen, että lykättyjä asioita koskeviin lukuihin sisältyvät myös ne jutut, jotka on pantu vireille kunkin vuoden vii-

meisten viikkojen aikana, jolloin lyhytkin lykkäys aiheuttaa asian siirtymisen seuraavaan vuoteen, sekä ettei siviilijutuissa alioikeuksilla yleensä ole syytä evätä lykkäystä, milloin asianomaiset sitä itse pyytävät lisäselvityksen esittämistä varten, voidaan työtilannetta raastuvanoikeuksissa edellä tarkoitettuna aikana pitää varsin tyydyttävänä, erikoisesti rikosasioiden osalta. Tästä johtuen ja kun ainakaan oikeusministeriön tietoon ei ole tullut, että raastuvanoikeuksissa lisäys asioiden lukumäärässä viimeksikuluneina vuosina yleensä olisi ollut niin huomattava, että asioiden käsittelyssä siitä olisi aiheutunut oleellista viivästymistä, oikeusministeriö ei ole katsonut raastuvanoikeuksiin nähden sellaisia eduskuntakysymyksessä kosketeltuja epäkohtia ilmenneen, jotka antaisivat aiheutta ryhtyä asiassa enempään toimenpiteisiin.

Kihlakunnanoikeuksiin nähden tilanne sitävastoin on toinen. Tilastosta ilmenee, että edellä mainittuina vuosina oli kihlakunnanoikeuksissa ratkaistujen tai rauenneiden riita-asiain lukumäärä 57,022 ja seuraavaan vuoteen lykättyjen riita-asiain lukumäärä 10,946 eli 16.10 % asioiden yhteismäärästä. Vastaavat luvut rikosasiain osalta olivat samana aikana 241,954 ja 13,264 sekä 5.2 %. Vaikkakin sanottuja lukuja koskevasta edellä olevasta asetelmasta ilmenee, että tilanne sekä riita- että rikosasioihin nähden oli tasaisesti vuosittain parantunut, on ilmeistä, että vuoden 1944 jälkeen sekä ratkaistujen että lykättyjen asioiden lukumäärässä on tapahtunut jyrkkä nousu, niinkuin kysymyksessä on edellytetty. Oikeusministeriö onkin pitänyt tarpeellisena ryhtyä toimenpiteisiin epäkoh-

tien selvittämiseksi ja on ministeriön esityksestä valtioneuvosto 17 päivänä lokakuuta 1946 asettanut komitean hankkimaan puheena olevan selvityksen ja valmistamaan tarpeellisiksi havaitut ehdotukset asiassa. Erikoisesti on komitean kiinnitettävä huomiota oikeudenkäyntitilaisuuksien harvalukisuuteen useimmissa kärjäkunnissa ja harkittava m. m., miten mainittu epäkohta voitaisiin poistaa ja oikeudenkäyntitilaisuuksia lisätä yhdistämällä kärjäkuntia ja perustamalla uusia tuomiokuntia.

Komitean ehdotus uudeksi tuomiokunta- ja kärjäkuntajaoitukseksi on jo valmistunut ja on siitä pyydetty asianomaisten kuntien lausunnot. Huomioon ottaen Eduskunnan 12. 4. 1935 lausuman toivomuksen tuomiokuntien lukumäärän lisäämisestä ja sen, että luovutetulla alueella oli ja lakkautettiin 11 tuomiokuntaa, olisi asioiden käsittelyn viivästymisen ehkäisemiseksi esitettävä ainakin vastaava määrä uusia tuomiokuntia perustettavaksi. Säästäväisyyssyistä on vuoden 1949 tulo- ja menoarvioon kuitenkin voitu sisällyttää määräraha vain yhden uuden tuomiokunnan perustamista varten. Samasta syystä ei vielä myöskään ole katsottu voitavan esittää tuomiokuntien notaarien palkkauksia korotettaviksi, vaikka useihin suuritöisiin tuomiokuntiin palkkauksien pienuuden vuoksi ei ole saatu notaaria nykyisillä palkkauksilla ja asioiden hoito näissä tuomiokunnissa luonnollisesti tästä johtuen on viivästynyt.

Eri hovioikeuksissa vuosina 1938—47 ratkaistuista ja seuraavaan vuoteen siirtyneistä asioista voidaan esittää alempana olevat tiedot.

Vuosi	Turun hovioikeus		Itä-Suomen hovioikeus		Vaasan hovioikeus	
	Ratkais- tuja	Seur. vuo- teen siirt.	Ratkais- tuja	Seur. vuo- teen siirt.	Ratkais- tuja	Seur. vuo- teen siirt.
1938	2,939	1,056	2,209	346	1,458	390
1939	3,131	654	1,955	325	1,173	597
1940	1,895	493	655	195	937	374
1941	1,866	910	888	211	761	559
1942	2,303	815	841	238	642	712
1943	2,609	1,041	1,145	257	943	866
1944	2,770	896	1,132	175	981	840
1945	3,286	1,275	1,157	365	1,291	840
1946	3,491	2,383	1,623	301	1,243	1,426
1947	4,871	3,268	1,778	264	1,383	1,816

Turun hovioikeus toimii nykyisin 7-osastoisena, Itä-Suomen hovioikeus 4-osastoisena ja Vaasan hovioikeus 3-osastoisena.

Tarkasteltaessa eri hovioikeuksien työtilastoa voidaan tehdä m. m. seuraavat havainnot.

Turun hovioikeudessa on kysymyksessä olevana aikana ratkaistu kaikkiaan 29,161 asiaa. Itä-Suomen hovioikeuden osalta on vastaava luku 13,383 sekä Vaasan hovioikeuden osalta 10,812. Turun hovioikeudessa oli seuraavaan vuoteen siirtyneiden asiain lukumäärä 12,791 eli 30.5 % asioiden kokonaismäärästä, Itä-Suomen hovioikeudessa 2,677 eli 16.67 % sekä Vaasan hovioikeudessa 8,420 eli 43.78 %. Vuoden 1947 päättyessä vastasi seuraavaan vuoteen siirtyneiden asioiden lukumäärä Turun hovioikeudessa n. 8 kuukauden työmäärää samana vuonna, Itä-Suomen hovioikeudessa n. 2 kuukauden työmäärää sekä Vaasan hovioikeudessa n. 16 kuukauden työmäärää.

Huomioon ottaen, että Vaasan hovioikeudessa vuoteen 1948 siirtyneistä 1,816 asiasta 627 oli vetojuttuja, joita hovioikeus edellisen vuoden aikana käsitteli vain 317, vastannee siirtyneiden asioiden lukumäärä sanotussa hovioikeudessa todellisuudessa vieläkin pitempää aikamäärää.

Suoritettu tarkastelu osoittaa, että Itä-Suomen hovioikeus ilmeisesti edelleenkin tulee verraten hyvin selviytymään sille kuuluvasta työmäärästä. Turun hovioikeudessa sitävastoin tilanne on jyrkästi huonontunut näyttäen varsin uhkaavalta ja Vaasassa on tilanne suorastaan kestämätön. Tosin vielä ei voida arvioida, tuleeko hovioikeuksien työmäärän lisääntyminen jäämään pysyväksi, vai aiheutuuko se pääasiallisesti voimassa olevista säännöstelymääräyksistä ja poikkeuksellisista oloista. Sen vuoksi ei voitane, ainakaan vielä, esittää hovioikeuksien virkamiesten ja jäsenten lukumäärää pysyvästi lisättäväksi nykyisissä hovioikeuksissa tai perustamalla uusi hovioikeus. Kun kuitenkin nykyinen tilanne, joka saatujen tietojen mukaan edelleen on huonontunut kuluvan vuoden aikana, ei voi jatkua tuottamatta huomattavaa oikeusvaaraa, niin kuin kysymyksessä on osoitettu, on oikeusministeriössä harkittu toimenpiteitä hovioikeuksien työtehon lisäämiseksi ja työtapojen yksinkertaistamiseksi, huomioon ottaen valtioneuvoston 9 päivänä elokuuta 1945 asettaman asiaa käsitelleen komitean ehdotukset, minkä lisäksi käynee tarpeelliseksi suorittaa erinäisiä aluesiirtoja hovioikeuspiiristä toiseen eri hovioikeuksien työn ta-
saamiseksi.

Tässä yhteydessä näyttää vielä olevan syytä todeta, niinkuin kysymyksessäkin on

tehty, ne vaikeudet, mitkä ovat aiheutuneet hovioikeuksien alhaisista palkkauksista.

Asiain käsittelyn jouduttamiseksi korkeimmassa oikeudessa on kuluvan vuoden toukokuun 28 päivänä vahvistettu laki korkeimman oikeuden jäsenten lukumäärän väliaikaisesta lisäämisestä, jonka mukaisesti mainittuun tuomioistuimeen on vuoden 1949 loppuun määrätty 14 apujäsentä ja voidaan ottaa tarvittava määrä esittelijöitä. Korkeimman oikeuden kuluvan vuoden tammikuun 21 päivänä tekemän esityksen johdosta oikeusministeriössä on lisäksi harkittavana kysymys erinäisistä rajoituksista nykyisin voimassa olevaan oikeuteen hakea muutosta hovioikeuden tuomioihin ja päätöksiin. Työtilannetta korkeimmassa oikeudessa osoittavat luvut viime vuosilta sisältyvät edellä tarkoitettua lakia koskevan esityksen perusteluihin.

Tämän saan kunnioittavasti saattaa Herra Puhemiehen tietoon.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1948.

Oikeusministeri *Tauno Suontausta*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Riksdagens Herr Talman har i skrivelse 10. 8. 1948 till undertecknad justitieminister i det syfte, varom förmåles i 37 § 1 mom. riksdagsordningen, översänt en avskrift av riksdagsmannen Jaakko Hakalas m. fl. spörmål, som angår påskyndande av handläggningen av tviste- och brottmål, och vari till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställes följande fråga:

är Regeringen medveten om att i olika rättsinstanser handläggningen av de flesta tviste- och brottmål under de senaste åren i hög grad fördröjts och föranlett oskäligen svårigheter och rättsförlust för vederbörande;

och vilka åtgärder ärnar Regeringen vidtaga för att avhjälpa dessa missförhållanden?

Till besvarande av förestående spörmål får jag härmed beträffande de olika rättsinstanserna anföra följande:

Vad först beträffar underrätterna, framgår av följande i den officiella statistiken ingående siffror, vilket antal tviste- och kriminella mål vid rådstuvurätter och häradsrätter åren 1938—1944 årligen avgjorts eller förfallit och huru många uppskjutits till följande år.

Rådstuvurätterna

År	Tvistemål		Kriminella mål	
	Avgjorda och förfallna	Till följande år uppskjutna	Avgjorda och förfallna	Till följande år uppskjutna
1938	12,264	412	30,053	328
1939	12,216	348	25,465	275
1940	6,494	432	21,347	238
1941	7,853	386	24,907	298
1942	5,330	382	32,080	250
1943	6,951	440	40,624	307
1944	6,713	445	37,213	383

Häradsrätterna

1938	13,570	2,298	48,289	2,416
1939	13,031	2,221	38,380	2,511
1940	6,076	1,384	20,928	1,621
1941	6,236	1,316	26,931	1,947
1942	5,379	1,317	27,977	1,782
1943	6,931	1,363	41,533	1,713
1944	5,799	1,047	37,916	1,274

Beklagligtvis är den officiella statistiken icke ännu färdig för de år, varom nu närmast är tal eller tiden efter år 1944.

För rådstuvurätternas del torde man likväl även med stöd av föreliggande tal kunna draga vissa slutsatser, som jämväl angå nuvarande förhållanden. Av de anförda talen framgår, att under ifrågavarande sju år vid rådstuvurätterna avgjordes eller förföll 57,821 tvistemål, medan till följande år uppskötos sammanlagt 2,845 tvistemål eller 4.69 % av målens hela antal. Under samma tid var antalet avgjorda eller förfallna brottål 211,689 och till följande år uppskjutna mål 2,079 eller 0.97 % av målens hela antal.

Med beaktande av att i de tal, som angå uppskjutna mål, ingå även de mål, vilka anhängiggjorts under de sista veckorna av varje år, då även ett kort uppskov föranleder målets överförande till följande år, samt att i tvistemål underrätterna i allmänhet icke hava orsak att vägra uppskov, då parterna själva anhålla därom för anskaffande av ytterligare utredning, kan arbetsläget i rådstuvurätterna under ovan avsedda tid anses rätt tillfredsställande, i

synnerhet beträffande brottmålen. Till följd härav och då åtminstone icke till justitieministeriets kännedom kommit, att vid rådstuvurätterna ökningen i målens antal under de sistförflutna åren i allmänhet skulle hava varit så betydande, att vid ärendenas behandling därigenom skulle hava förorsakats väsentlig försening, har justitieministeriet icke med hänsyn till rådstuvurätterna ansett sådana i riksdagsförslaget berörda missförhållanden hava förekommit, vilka skulle giva anledning till vidare åtgärder i saken.

Med hänsyn till häradsrätterna är situationen däremot en annan. Av statistiken framgår, att under förenämnda år antalet i häradsrätterna avgjorda eller förfallna tvistemål var 57,022 och till följande år uppskjutna tvistemål 10,946 eller 16.10 % av målens totala antal. Motsvarande tal beträffande brottmålen voro vid samma tid 241,954 och 13,264 samt 5.2 %. Även om av tablan över sagda tal framgår, att läget såväl med hänsyn till tviste- som brottmål årligen jämnt förbättrats, är det uppenbart, att efter år 1944 såväl de avgjorda som de uppskjutna målens antal har att uppvisa en stark ökning, såsom i förslaget förutsatts. Justitieministeriet har även ansett det nödigt att skrida till åtgärder för missförhållandenas utredande, och på framställning av ministeriet har statsrådet den 17 oktober 1946 tillsatt en kommitté för att införskaffa ifrågavarande utredning och bereda nödigbefunna förslag i ärendet. I synnerhet bör kommittén fästa uppmärksamhet vid det ringa antalet rättegångstillfällen i de flesta tingslag och pröva bl. a., huru nämnda missförhållande kunde avlägsnas och rättegångstillfällenas antal utökas genom en sammanslagning av tingslag och inrättande av nya domsagor.

Kommitténs förslag till ny indelning i domsagor har redan blivit färdigt och om detsamma har införskaffats vederbörande kommuners utlåtande. Med beaktande av den av Riksdagen 12. 4. 1935 uttalade hemställan om utökning av antalet domsagor och av den omständigheten, att på det avträdde området funnos och indrogos 11 domsagor, borde till förhindrande av en försening av målens handläggning föreslås åtminstone ett motsvarande antal nya domsagor. Av sparsamhetsskäl har i statsförslaget för år 1949 likväl kunnat upptagas

anslag blott för inrättande av en enda ny domsaga. Av samma orsak har man icke heller ännu ansett sig kunna föreslå en förhöjning av notariernas vid domsagorna avlöning, även om vid de flesta mera arbetsdryga domsagorna till följd av den obetydliga avlöningen icke kunnat anstäl-

las notarier med de nuvarande avlöningarna, och ärendenas skötsel i dessa domsagor har naturligtvis som en följd härav fördröjts.

Inom de olika hovrätterna hava under åren 1939—1947 avgjorts och till följande år överförts följande antal mål.

År	Åbo hovrätt		Östra Finlands hovrätt		Vasa hovrätt	
	Avgjorda	Överförda till följande år	Avgjorda	Överförda till följande år	Avgjorda	Överförda till följande år
1938	2,939	1,056	2,209	346	1,458	390
1939	3,131	654	1,955	325	1,173	597
1940	1,895	493	655	195	937	374
1941	1,866	910	888	211	761	559
1942	2,303	815	841	238	642	712
1943	2,609	1,041	1,145	257	943	866
1944	2,770	896	1,132	175	981	840
1945	3,286	1,275	1,157	365	1,291	840
1946	3,491	2,383	1,623	301	1,243	1,426
1947	4,871	3,268	1,778	264	1,383	1,816

Åbo hovrätt verkar för närvarande med 7 divisioner, Östra Finlands hovrätt med 4 och Vasa hovrätt med 3.

Vid en granskning av de olika hovrätternas arbetsstatistik kan man göra följande observationer.

Vid Åbo hovrätt ha under ifrågavarande tid avgjorts inalles 29,161 mål. Vid Östra Finlands hovrätt är motsvarande antal 13,383 samt vid Vasa hovrätt 10,812. Vid Åbo hovrätt var antalet till följande år överförda mål 12,791 eller 30.5 % av det totala antalet mål, vid Östra Finlands hovrätt 2,677 eller 16.67 % samt vid Vasa hovrätt 8,420 eller 43.78 %. Vid utgången av år 1947 motsvarade antalet till följande år överförda mål vid Åbo hovrätt ett arbetsmått av ungefär 8 månader under samma år, vid Östra Finlands hovrätt ungefär 2 månader samt vid Vasa hovrätt omkring 16 månader. Med beaktande av att vid Vasa hovrätt av de till år 1948 överförda 1,816 målen, vademålen voro 627, vilka hovrätten under föregående år handlade till ett antal av blott 317, torde antalet överförda ärenden vid sagda hovrätt motsvara en i verkligheten ännu längre tidsperiod.

En utförd granskning ådagalägger, att Östra Finlands hovrätt uppenbarligen fortfarande rätt väl reder sig med sin arbetsbörda. Vid Åbo hovrätt däremot har si-

tuationen starkt försämrats och synes rätt hotande och i Vasa är läget rent ohållbart. Visserligen kan man ännu ej beräkna, huruvida ökningen av hovrätternas arbetsbörda kommer att bli varaktig, eller om den huvudsakligen är beroende av gällande reglementeringsbestämmelser och undantagsförhållanden. Fördenskull torde man åtminstone ännu ej kunna föreslå, att antalet tjänstemän och ledamöter vid hovrätterna varaktigt måtte ökas vid de nuvarande hovrätterna eller att en ny hovrätt skulle inrättas. Då likväl det rådande läget, som enligt erhållna uppgifter fortfarande har försämrats, icke kan få fortgå utan att medföra rättsfara, såsom i spörsmålet påvisats, ha i justitieministeriet prövats åtgärder för ökning av hovrätternas arbetseffektivitet och förenklande av arbetssättet, med beaktande därvid av de förslag, som i saken uppgjorts av den av statsrådet den 9 augusti 1945 tillsatta kommittén för behandling av frågan, varjämte det torde bli nödigt att verkställa vissa överföringar av områden från en hovrättskrets till en annan för en utjämning i hovrätternas arbete.

I detta sammanhang synes ytterligare skäl föreligga att fastslå, såsom även i spörsmålet gjorts, de svårigheter, vilka föranletts av de låga avlöningarna vid hovrätterna.

För påskyndande av målens handläggning i högsta domstolen har den 28 maj innevarande år stadfäst en lag om temporär ökning av högsta domstolens ledamöters antal, enligt vilken vid sagda domstol till utgången av år 1949 förordnats 14 adjungerade ledamöter, varjämte erforderligt antal föredragande kunna anställas. I anledning av högsta domstolens framställning av den 21 januari detta år, har dessutom under omprövning tagits frågan om särskilda inskränkningar i den för närvarande gällande rätten att söka ändring i hovrätterns domar och utslag. De siffror för de senaste åren, vilka ådagalägga arbetssituationen i högsta domstolen, ingå i motiveeringen till propositionen angående förenämnda lag.

Detta har jag härmed äran bringa till Herr Talmannens kännedom.

Helsingfors den 18 oktober 1948.

Justitieminister *Tauno Suontausta*.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräistä kiinteistönluovutuksista maanhankintalakia toimeenpantaessa.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy maatalousvaliokunnan ehdotukseen lepäämässä olevan lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Ehdotan, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon.

Ed. Riihinen: Herra puhemies! — Korvausosakkeiden hallintoyhteisö eli Holding-yhtiö on siirtoväen varoja hoitava yhtiö. Kun suuret osakeyhtiöt suorittavat omaisuudenluovutusveronsa antamalla omia tai toisten yhtiöiden osakkeita, on näiden osakkeiden hallintaa ja siirtoväelle niiden kautta suoritettavien korvausten järjestelyjä varten korvauslain mukaan perustettu mainittu Holding-yhteisö.

Holding-yhteisöä koskevan lain säädännässä osakkeita luovuttavat suurryhmät valvoivat etujaan ja saivat lakiin säädöksen, jonka mukaan Holding-yhteisön edustajilta kiellettiin äänioikeus osakkeita luovuttaneiden osakeyhtiöiden yhtiökokouksissa, vaikka Holdingilla oli yhtiön osakkeita. Holding-hallintoyhteisön siirtolaisille korvauksina antamien osuutodistusten arvo ei suinkaan ole tällaisesta menettelystä kohonnut. Päinvastoin yleisesti on tunnettua se, kuinka näiden osuutodistusten arvo on siirtolaisien vahingoksi painunut peräti alas. Osuutodistusten arvo on monin verroin alempi kuin toisen korvauslain korvausobligatiot ja kuitenkin osuutodistusten sekä obligatioiden pitäisi olla yhtäläisiä siirtoväen korvausten maksuvälineitä.

Eräs keino näiden siirtolaisille tärkeiden Holding-osuuksien arvon kohottamiseksi on se, että yhteisöä koskevaa lakia muutetaan niin, että siirtoväen edustajat saavat osakeyhtiöiden kokouksessa äänioikeuden. Tätä koskeva aloite oli edellisen eduskunnan kä-

siteltävänä, mutta esitys tuli äänestetyksi yli vaalien, sen johdosta että sitä vastustivat muun muassa siirtoväkeen kuuluvat edustajat Tuurna ja Oksala.

Holding-yhteisö on lähinnä siirtoväen oikeuksia valvova yhtiö. Tästä johtuen on siirtoväen kannalta erittäin tärkeää, että yhteisön oikeudet suurten osakeyhtiöiden osakkeenomistajana turvataan. Tämän vuoksi Holding-yhteisön edustajille olisi annettava yhtiökokouksissa — ei vain puhe, vaan myös äänioikeus ja tätä tarkoittava esillä oleva aloite olisi hyväksyttävä. Valtiovarainvaliokunta ehdottaakin, että aloite hyväksyttäisiin. Yhteisön pääjohtaja on valiokunnassa asiantuntijana kuultuna ilmoittanut, että yhteisön taholta pidetään hyvin tärkeänä tämän lain muutoksen aikaansaamista ja toivoo, että se tulisi hyväksytyksi. Asiantuntijain lausunnot valiokunnan jaostossa ovat vakuuttavasti osoittaneet vääräksi kaikki ne väitteet, joihin ovat tässä asiassa siirtoväen oikeuksien vastustajat vedonneet. Vain ne, jotka pyrkivät riistämään siirtoväelle korvauksena annettujen osuustodistusten arvon ja ne, jotka haluavat palvella suuryhtiöiden itsekkäitä pyrkimyksiä, voivat esiintyä ehdotettua lainmuutosta vastaan. Toivon, että eduskunta hyväksyisi aloitteen ja näin tulisi sitten samalle linjalle kuin mitä SKDL:n eduskuntaryhmä yksimielisesti oli jo vuoden 1946 valtiopäivillä.

Rdgm Öhman: Jag ber att få understöda rdgsm. Oksalas förslag om bordläggning.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitetaan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Oksala ed. Öhmanin kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon. Kutsun tätä ehdotusta ed. Oksalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Oksalan ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi viikon tiistain istuntoon.

3) Valtioneuvoston päätös 17 päivältä kesäkuuta 1948 sähkövoiman kulutuksen sääntelystä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Jokinen: Herra puhemies! — Perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteluihin on toiselle momentille otettu näin kuuluva lause: „Tämän vuoksi olisi pyrittävä lisäämään karjatalouden harjoittajien ja suuriperheisten sähkökiintiötä ottamalla niitä määrättäessä huomioon karjamäärä sekä valopiste- ja henkilöluku, kuitenkin edellyttäen, että tällaiset lisäykset tehdään sähkövoiman kokonaiskulutusta lisäämättä vähentämällä pienkuluttajien sähkökiintiötä.” Jos tätä perustuslakivaliokunnan lausumaa ryhdytään käytännössä toteuttamaan, se johtaa siihen, että ne pienkuluttajat, joilta kiintiötä huomattavasti pienennetään, saavat ylikulutuksestaan maksaa korkeampaa sähkönhintaa ja tällä tavoin siirretään tämän korkeampi hintaisen sähkökulutus pienkuluttajain kannettavaksi. Tämä ei minun käsitykseni mukaan ole sosiaalisessakaan mielessä oikein. Se sähköosuus, mikä saataisiin tällä toimenpiteellä, on niin pieni, ettei ole myöskään käytännöllistä mahdollisuutta jakaa tämän maan varsin valtaville karjatalouspiireille lisäosuutta sellaista määrää, josta olisi minäkäänlaista käytännöllistä hyötyä. Näin ollen uskonkin, että maamme sähköpiirit eivät ryhdy toteuttamaan tällaista toimenpidettä, vaan järjestävät tämän kysymyksen muulla tavoin. Näin ollen minä uskon, että perustuslakivaliokunnan perusteluja ei käytän-

nössä toteuteta, joten en ole halunut tehdä muutosehdotusta asiassa.

Ed. Laine: Herra puhemies! — Tämä valtioneuvoston päätös sähkön säännöstelystä on omituinen siinä suhteessa, että se asettaa kaikki yksityistaloudet ja asunnot samaan kolmanteen säännöstelyryhmään ja määrää näille kaikille yhtä suuren korkeimman kulutusmäärän 30 kw kuukaudessa tarpeesta riippumatta. Esimerkiksi sellainen henkilö, joka asuu yksin asunnossaan, saa kuluttaa saman määrän sähköä kuin sekin, jolla on suuri perhe ja sen lisäksi suuri talous, joka talous jo sinänsä voi vaatia sähköä vielä enemmän kuin asuinhuoneitten sähköntarve onkaan. Tähän ryhmään kuuluvat siis sekä pien- että suurkuluttajia. Ed. Jokinen puhui vain pienkuluttajista, mutta kun tähän ryhmään kuuluvat kaikki yksityiset, niin kyllä siinä voidaan silloin puhua myöskin suurkuluttajista. Ja kaikki tältä väliltä kuuluvat tähän samaan ryhmään, myöskin sekä rikkaat että köyhät. Voiko juuri yksinkertaisempaa säännöstelyä enää ajatellakaan. Kun tähän ryhmään kuuluvat myöskin maatalouskiinteistöt ja muut maataloudelliset tuotantolaitokset, ei päätöstä voida pitää maatalousväen kannalta asiallisena. Perustuslakivaliokunta lausuikin mietinnössään, että karjatalouden harjoittajain samoin kuin suurperheisten sähkökiintiötä olisi lisättävä. Näin pitäisi tehdä juuri karjatalouksien kohdalla, koska siellä joudutaan kuluttamaan paljon sähköä. Erikoisemmin on näin laita kanalain kohdalla.

Tässä päätöksessä on merkille pantavana seikkana se, että sillä rasitetaan taloudellista tuotantoa, joka on tärkeä kansantalouden ja kansanravitsemuksen kannalta, ja jossa sähkön vähentäminen on suorassa suhteessa tuotannon vähenemisen kanssa. Samanaikaisesti kuitenkin sellaisissa yksityistalouksissa, joissa ei ole kotieläintaloutta eikä harjoiteta kotiteollisuutta, voidaan miltei rajattomasti käyttää sähköä, eikä tässä usein riitä yksin valo, vaan kiellosta huolimatta, kontrollia kun on miltei mahdollonta kokonaan toteuttaa, sähköä käytetään lämmityksessäkin ja niissä talouksissa voi olla monenlaisia sähköllä käypiä instrumentteja, joita ei voida käyttää siellä, missä mainitut taloudelliset alat vaativat nyt hyväksytyn maksimimäärän, 30 kilowattia

kuukaudessa. Tämän päätöksen 6 § antaa kyllä mahdollisuuden kansanhuoltoministeriölle ja sähkölaitoksen vastuunalaiselle johdolle siirtää kuluttajia ryhmästä toiseen, mutta se edellyttää määrättyjä toimenpiteitä ja tulee käytännössä aiheuttamaan vaikeuksia ja erilaista tulkintaa sekä varmasti paljon kielteisiä päätöksiä, eikä näitä anomuksia useassakaan tapauksessa tiedetä eikä osata tehdä.

Ed. Jokisen vastalause niinkuin hänen äskenen lausuntonsa täällä, on eräissä suhteissa, voidaan sanoa, suorastaan omituinen. Siitä huokuu vahva itsekkyyys. Hänen mielestään ei sähkön säännöstely saa vaarantaa n.s. pienkuluttajien, johon kuuluvat, kuten edellä mainitsin, kaikki maan rikkaat ja köyhät ihmiset, normaalista sähkön tarvetta. Näiden on siis ed. Jokisen mielestä elettävä edelleenkin normaalielämästä elämää, samanaikaisesti kun muualla on tälläkin alalla säännöstelyä. Kovin läpinäkyvä hänen vastalauseensa on siinäkin suhteessa, että siinä ehdotetaan karjatalouteen ja suurperheisten sähkön tarpeeseen kuuluva lisäys järjestettäväksi muulla tavalla. Mitenkä muulla tavalla? Sitä ei ehdoteta otettavaksi teollisuudelta eikä yleisiltä laitoksilta. Eiköhän tämä tarkoita sitä, ettei näille ole sitä lisäystä annettavakaan. Mielestäni nyt on aluksi välttämätöntä, että perustuslakivaliokunnan ehdotusta sähkökiintiöiden lisäämiseksi mainituille ryhmille noudatetaan ja että uusilla päätöksillä, jos sähköä edelleenkin on säännösteltävä, mainitut epäkohdat korjataan.

Ed. Öhman: Herr talman! Grundlagsutskottet påpekar med rätta att tilldelning av el-kraft utan tilläggsavgift om 30 kilovatt per månad åt samtliga till tredje reglementeringsgruppen hörande förbrukare gjorts på ett alltför schematiskt sätt utan beaktande av förefintliga behov samt uttalandet önskvärdheten av en rättelse. Jag understryker detta önskemål och ber att få påpeka huru betungande och orättvis denna fördelningsgrund är för en familj omfattande många personer eller ännu mer ett hushåll med stor lokal fyllt av många underhyresgäster i jämförelse med huru saken gestaltar sig för en familj med endast ett eller två rum. För de sistnämnda, som omfattar en betydande grupp stadsbor, blir ingen inskränkning nödvändig, utan tvärt-

om möjliggöres en icke obetydlig konsumtionsökning. Detta är icke endast orättvist utan motverkar direkt avsikten med reglementeringen.

Stadsfullmäktige i Helsingfors färehade senaste höst saken till behandling och beslöt statsrådet göra framställning utom annat om sådan ändring av el-reglementeringsbestämmelserna, att för vanliga civila hushåll bostäder skulle fastställas: för lägenheter om ett rum 0.8 kilowatt per dygn, för lägenheter om 2 rum 1 kilowatt per dygn och för varje rum utöver 0.3 kilowatt per dygn. Reglementeringsföreskrifterna försvarades från vederbörligt håll med att desamma voro enkla att genomföra och icke behövde en större administrativ apparat. Man hade icke då tid att ordna saken på något annat sätt, som hade fordrat större förberedelser, och antydde att om reglementeringen ännu måste upprepas för ett eller flere följande år, ransoneringsprinciperna då kunde ändras. Oberoende härav har statsrådets beslut av den 17 juli 1948 i huvudsak förnyat föreskrifterna från senaste år. Önskvärt vore emellertid såsom sagt att regeringen, då därtill tillgången på vattenkraft detta år är något bättre än senaste år, omedelbart måtte skrida till en rättelse av reglementeringsgrunderna för tredje gruppens el-konsumenter.

Ed. Jokinen: Minä pyydän ed. Laineelle huomauttaa, että sähkön pienkuluttajista on valtavasti suurin osa heikossa taloudellisessa asemassa olevia kansalaisia. Jos heidän etujensa puolustaminen on itsekkyyttä, niin silloin ei ed. Laineen ajatus itsekkyydestä ole osunut aivan oikeaan. Päinvastoin minä pitäisin hyvin itsekkäänä sen, että maatalouspiirit pyrkivät vapautumaan siitä ylisähkön hinnan maksusta, jota he ovat tähän asti suorittaneet, saamalla suuremmiksi kiintiöitönsä, joissa sähkön hinta on määritelty halvemmaksi. Tämän minä pidän itsekkyytenä, joka voidaan myöskin käytännössä todeta.

Mutta tällä kysymyksellä on myös vielä toinenkin varjopuolensa, ja se on siinä, että tähän asti on maksettu sähkön ylihintaa, siis ylikulutuksesta. Jos nyt kiintiöitä lisätään, johtaa se siihen, että tämä osuus, jonka maatalous on maksanut sähkön ylihintana, poistuu. Siitä voi olla mahdollinen seuraus, että sähkön kilowattihintaa on

myös pakko korottaa. Silloin se koskee vielä kipeämmin kaikkia kansalaisia, niin pieneläjiä kuin muitakin. Näin ollen minulla on vakavasti se ajatus, että tällaiseen toimenpiteeseen ei olisi ryhdyttävä.

Ed. Laine: Ed. Jokinen koettaa tässä viimeisessä puheenvuorossaan edelleen todistaa sitä, että hän ajaa tässä köyhän kansan asiaa. Minä äskeisessä puheenvuorossani huomautin, että siihen ryhmään kuuluvat sekä köyhät että rikkaat, ja kyllä meidän mielestämme näiden kumpienkin kohdalta voidaan säännöstellä. Tietysti kaikkein köyhimmät ihmiset säännöstelevät sen itse, mutta kyllä osa on sellaisiakin köyhiä, jotka ovat köyhiä sen takia, etteivät osaa säästää. Siellä voidaan polttaa yhdessä huoneessa monta lamppua ja muullakin tavalla tuhata. Ed. Jokinen ajaa tässä, yhtä hyvin kuin hän puolustaa omaa joukkoaan ja torjuu tätä syytöstä sillä, että hän ajaa vain näiden heikkojen asiaa, niin hän tahtoo tässä näitä käsitellä, kaikkia yksityisiä sähkönkuluttajia, niin hellävaraisesti, että hän tahtoisi niille sanoa vain, kuten yleinen kehoitus kuuluu: „Muista säästää sähköä”. Mutta kaikille niille, jotka talouttaan varten ja kansan ravitsemuksen kannalta tärkeiden alojen tuotantoa varten, kuten karjataloutta ja sellaista suurta sähkön kuluttajaa kuin kanataloutta varten sähköä tarvitsevat, niitä täytyy säännöstellä ed. Jokisen mielestä. Tämä taas on perin omituinen kanta ja todistaa, että hän on selvästi itsekkyydestä tarkoituksessa ajanut tätä asiaa.

Ed. Murtoma: Ed. Jokinen unohti sen, että suurteollisuudelle myydään sähkökilovatti aivan toiseen hintaan kuin mitä myydään maataloudelle ja pienkuluttajille. Sen vuoksi, kun maatalouskin suurelta osalta ja maataloudessa käytetty runsaampi sähkö menee tuotannolliseen toimintaan, niinkuin se menee teollisuudessaakin, niin kyllä kaiken oikeudenmukaisuuden mukaan sille tuotannon alalle täytyisi antaa helpotuksia myös sähkömaksuissa, kun kerran muullekin tuotannolliselle toiminnalle annetaan. Kun vielä tämä sähkön jakelu on niin kovin erilaista, siksi että siitä peritään niin erilaisia hintaa, ja enimmäkseen juuri maaseudun kuluttajilta peritään kalliimpia maksuja ja teollisuudellekin annetaan hal-

venmalla, niin kyllä silloin olisi tässä sellainen tasoitus saatava aikaan, että myöskin maataloudessa, vaikka olisi kysymyksessä pieni mökkilläinen, jolla on suuri kanala, niin sille annettaisiin helpotusta sähkömaksuissa siten, että hänelle jaettaisiin myöskin sitä halvempaa sähköä.

Ed. Kujala: Olen perustuslakivaliokunnassa ollut eri mieltä valiokunnan enemmistön perusteluihin nähden siinä, että pitäisi lisätä esim. karjanomistajain sähkökiintiöitä vähentämällä pienkuluttajain sähkökiintiöitä. Tämä ei ole periaatteellisesti oikein, sillä jokaisella kansalaisella pitää olla, jos joku kerran säännöstellään, oikeus saada sama määrä säännösteltyyn hintaan säännösteltyä tavaraa, olkoon sitten kysymys sähköstä tai mistä muusta hyvänsä. Tällainen asian asettelu kuin valiokunnan enemmistö on näissä perusteluissa asettanut, ei ole mielestäni oikein. En ole katsonut olevan syytä yhtyä tähän ed. Jokisen vastalauseeseen sen vuoksi, että minun käsitykseni mukaan tämä valtioneuvoston päätös tulee olemaan niin lyhytaikainen, ettei tähän enää ole mahdollisuutta tehdä muutosta. Toiselta puolen en myös pidä oikeana valtioneuvoston päätöstä siltä kohdalta, ettei karjataloudelle ole myönnetty lisäkiintiöitä, sillä se on tuotannollista toimintaa, joka pitäisi rinnastaa teollisuuden kanssa, ja siltä kohdalta olisi tässä pitänyt myöskin myöntää karjataloudelle määrätty kiintiöt. Mitä ed. Laine sanoi, ettei ole mahdollista lisätä karjatalouden kiintiöitä muuten kuin vähentämällä pienkuluttajien säännösteltyjä kiintiöitä, se ei pidä paikkaansa, sillä minä olen vakuutettu, että suuri osa pienkuluttajia ei tule kuluttamaan 30 kilowattituntia kuukaudessa, ja siinä jää kyllä karjataloudelle se, mitä heiltä jää kuluttamatta. Minulla on se käsitys, että se karjataloudelle riittäisikin. Tästä muodostuu nyt sähkölaitoksille eräänlainen keinotteluyritys siltä kohdalta, että muutamilta ja useimmilta pienkuluttajilta jää tämä säännöstelty kiintiö kuluttamatta, ja kun karjatalouden tarvitsee kuluttaa enemmän kuin sen säännöstelty kiintiö on, niin siitä saa sähkölaitos ylikorvausta. Tällainen asiain järjestely ei tietysti ole oikea. Mutta toiselta puolen tässä valtioneuvoston päätöksessä on pykälä, jonka mukaan asianomainen sähkölaitos voi siirtää karjanomis-

tajia pyynnöstä luokasta toiseen ja silloin asia on korjattu. Kun on kysymys näin lyhytaikaisesta päätöksestä, jonka vaikutus tulee olemaan tämän syys- ja korkeintaan talvikauden aikana, niin ei tähän ole enää mahdollista tehdä muutosta. Olen valmis hyväksymään tämän päätöksen sen vuoksi, että siinä on mahdollisuus sille, joka tuntee kärsivänsä vääryyttä, hakea itsensä toiseen luokkaan.

Ed. Kölli: Täällä on lausuttu, että maatalouden pitäisi kantaa se tappio, joka syntyy sen säännöstelyn ylikäyttämästä sähkövoimasta. Minusta kanta on täysin väärä. Säännöstely sillä pohjalla mitä nykyinen valtioneuvoston päätös edellyttää, ei suo maatalouden harjoittajille samaa oikeutta kuin muille sähkön kuluttajille. Maatalouden isäntäperheet ovat joutuneet omasta osuudestaan luovuttamaan sen sähkömäärän, mitä tarvitaan kotitaloudessa, mutta sitä ei kaupunkiperheet ole joutuneet tekemään. He ovat saaneet nauttia hyväksien koko 30 kilowattia, ja maatalous näin ollen on jäänyt oikeastaan puoleen, toisin sanoen 15 kilowattiin, joutuen näin ollen maksamaan nykyiset korkeammat sähkön tuotantohinnat.

Ed. Jokinen sanoi, että tämä on oikein ja että jos nyt tasataan ylikulutus pienkuluttajien maksettavaksi, niin siinä tapahtuu vääryys. Minä yhdyn ed. Kujalaan siinä, että kaikille on annettava sama säännöstelty tarvikemäärä ja myöskin samalla hinnalla, ja sitä juuri tarkoittaa perustuslakivaliokunnan mietintö. Pienkuluttajilta on oikeus ottaa pois liiallinen kiintiö. He käsittelevät sähköä täysin huolimattomasti. Minä pyydän vain huomauttaa, että niin tekee ed. Jokinenkin jättämällä eduskunnan puhujakorokkeen sähkön palamaan (Naurua).

Ed. Jokinen: Täällä on viitattu siihen, että kanalat kuluttavat paljon sähköä. Tämä pitääkin paikkansa. Mutta kun ottaa huomioon kananmunien varsin korkeat hinnat sekä tämän tuotantohaaran verovapauden, niin tämä tuotannonhaara pystyy kyllä maksamaan sähkön ylikulutuksesta johtuvan hinnankorotuksen, ja näin ollen voi lamppua polttaa kanalassa vaikka koko yön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Valtioneuvoston päätös 10 päivältä kesäkuuta 1948 saippuan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3 sekä lak. al. n:o 11 ja 13, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Ikonen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämä asia siirrettäisiin eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Pakkanen: Herra puhemies! Pyydän kannattaa ed. Ikosen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanojasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Ikonen ed. Pakkasen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ed. Ikosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta yhtyy ed. Ikosen ehdotukseen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

6) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 4, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain muuttamisesta

sisältävä ed. Kulovaaran y. m. lak. al. n:o 86 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

Pöydällepanot.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

8) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös eräistä siirtävän toimeentulon turvaamista tarkoittavista toimenpiteistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10;

9) Ehdotuksen laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6;

10) Ehdotuksen laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistama Kokkolan yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; sekä

11) Ehdotuksen laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 10,46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

23. Tiistaina 26 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1946 valtiopäivillä le-
päämään jätetty ehdotus laiksi kor-
vausosakkeiden hallintoyhteisöstä an-
netun lain muuttamisesta 536

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 5; mainittu laki-
ehdotus.

2) Valtioneuvoston päätös 27 päi-
vältä toukokuuta 1948 eräistä siirto-
väen toimeentulon turvaamista tar-
koittavista toimenpiteistä annetun
valtioneuvoston päätöksen muuttami-
sesta 548

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
kunnan mietintö n:o 10; mainittu
pätös.

Ensimmäinen käsittely:

3) Ehdotukset laiksi tulo- ja omai-
suusverolain muuttamisesta 549

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 3; hallituksen
esitys n:o 3; lak. al. n:ot 11 ja 13;
toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.

4) Ehdotukset laiksi toisen korvaus-
lain 7 §:n 2 momentissa tarkoite-
tuista eläkkeistä 575

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 6; hallituksen
esitys n:o 6; ed. Tuurnan y. m. lak.
al. n:o 25.

5) Ehdotus laiksi valtioneuvoston
oikeuttamisesta vaihtamaan valtion
omistama Kokkolan yhteislyseon talo
ja tontti toiseen tonttiin ..... „

Siv.

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 7; hallituksen
esitys n:o 7.

6) Ehdotus laiksi viljelysmaan sekä
heinämaan ja laitumen väliaikaisesta
vuokraamisesta siirtoväelle 576

Asiakirjat: Maatalousvaliokun-
nan mietintö n:o 2; hallituksen esi-
tys n:o 9.

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1
vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään
jätettyjen ehdotusten johdosta eräi-
den rangaistusseuraamusten poista-
mista koskevaksi lainsäädännöksi .... „

8) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2
hallituksen esityksen johdosta laiksi
autovastuulaissa säädettyjen korvaus-
ten enimmäismäärien korottamisesta
annetun lain voimassaoloajan pitentä-
misestä ..... „

9) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3
hallituksen esityksen johdosta laiksi
rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttami-
sesta ..... „

10) Sivistysvaliokunnan mietintö
n:o 1 hallituksen esityksen johdosta
laiksi Suomen Akatemiasta ja valtion
apurahoista korkeimman hengenvilje-
lyn edistämiseksi annetun lain muut-
tamisesta ..... „

11) Työväenasiainvaliokunnan mie-
tintö n:o 1 hallituksen esityksen joh-
dosta kotiapulaislaiksi ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Lumme sekä edustajat Antila, Berner, Borg-Sundman, Hiekkala, Hirvensalo, Honka, Kalliokoski, Koukkari, Lappi-Seppälä, Nuorsaari, Riihimäki, Söderhjelm, V. Turunen ja Vesteninen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saa tämän päivän istunnosta oikeusasiamin vuoksi edustaja Riihimäki.

Edduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 1946.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan oikeusasiamiehen kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 23 päivästä on eduskunnalle saapunut kertomus oikeusasiamiehen toiminnasta vuonna 1946, mikä kertomus nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Vuoden 1946 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Herra puhemies! Niin ensimmäisen kuin toisenkin omaisuudenluovutusveron tarkoituksena oli ottaa Nyky-Suomessa olevilta kansalaisilta reaalista omaisuutta ja jakaa sitä niille, jotka olivat menettäneet sitä luovutetulla alueella. Tästä johtuu, että omaisuudenluovutusvero koetettiin laatia sellaiseksi, että se lähinnä koskisi reaaliomaisuutta ja siitä tärkeintä, maata. Maan ottaminen toisen omaisuudenluovutusveron perusteella onkin tapahtunut ja sillä tavalla on saatu maata Karjalasta luovutetulta alueelta tänne siirtyneelle väestölle. Muunkin omaisuuden suhteen oli pyrkimyksenä päästä tähän samaan päämäärään. Mutta asia ei muuhun omaisuuteen nähden ole yhtä helposti toteutettavissa, koska sellaisen omaisuuden luovuttaminen verona kohtaa käytännössä erittäin suuria vaikeuksia. Jotta kuitenkin tässäkin olisi päästy lähelle sitä päämäärää, mihinkä pyrittiin, säädettiin laki, jonka mukaan suuremmat osakeyhtiöt joutuivat luovuttamaan omaisuudenluovutusverona sitä reaalista omaisuutta, joka niillä on, nimittäin osakkeita. Tehtaat ja muut suuret osakeyhtiöt eivät voineet luovuttaa reaaliomaisuuttaan rakennuksina taikka koneina taikka muuna sellaisena omaisuutena, vaan ne voivat luovuttaa reaaliomaisuuttaan niinä arvopapereina, joidenka omistajille kuuluu osa koko teollisuus- taikka muusta tuotantolaitoksesta.

Kun omaisuudenluovutusverona annettiin osakkeita, niin silloin täytyi lähteä siitä, että asianomainen osakeyhtiö oli suorittanut veronsa. Mitään muuta oikeutta ei valtiolle voida ajatella luovutetun kuin osakkeina luovutettua reaaliomaisuutta. Yhtä vähän kuin maanluovuttaja, joka oli omaisuudenluovutusveron mukaan maatansa antanut, on velvollinen ottamaan huomioon sen henkilön mielipiteitä, joka maata on saanut, kun kysymyksessä on jäljellejääneen omaisuuden hoito ja käyttö, yhtä vähän voidaan oikeutetusti perustella sitä, että myöskään yhtiöt, jotka ovat omaisuudenluovutusveron suorittaneet omilla osakkeillaan, olisivat velvolliset ottamaan huomioon niiden mielipiteitä vanhan omaisuuden käyttöön nähden, jotka osakkeita ovat saaneet. Näinollen jo periaatteelliselta kannalta on aivan väärin, että on pyrittykään siihen, että n. s. hol-

ding-yhtiö, joka osakeyhtiöiden osakkeita on joutunut hoitamaan, että tämä holding-yhtiö voisi vaikuttaa sen yhtiön asioihin, joka osakkeitaan on luovuttanut. Periaatteelliselta kannalta ei osakeyhtiön asioihin, joka veronsa on osakkeillaan suorittanut, ole holding-yhtiöllä yhtään suurempaa oikeutta kuin on silläkään maanviljelijällä, joka on saanut maata toiselta täällä olevalta maanomistajalta, kuin hänellä on oikeutta sekaantua sen maanviljelijän asioihin, jolta hän maata on saanut. Tämä periaatteellinen kanta minusta on pidettävä selvänä ja sitä myöskin respektteerattava; sen on annettava olla voimassa kaikkiin omaisuudenluovutusveron suorittaneisiin nähden.

Se aloite, joka meillä nyt on esillä, tehtiin jo vuonna 1945, siis kolmisen vuotta takaperin, ja se aloite ei tätä periaatteellista oikeudenmukaisuutta noudata. Sen vuoksi jo tämä aloite olisi hylättävä. Mutta se on käytännössä muustakin syystä nyt sopimaton. Eihän enää senjälkeen, kun on jo parikin kertaa lunastettu yhtiöiden osakkeita Holding-yhtymältä, Holding-yhtymällä ole asiallisesti mitään mahdollisuuksia vaikuttaa niiden yhtiöiden toimintaan eikä tehtäviin, joidenka osakkeita holding-yhtymä omistaa. Vähemmistöoikeus osakeyhtiössä katoaa heti, kun vähemmistöllä ei ole 10 % osakkeista hallussaan, niinkuin nyt suurimmassa osassa näitä yhtiöitä on asiantuntijalaita. Holding-yhtymällä on kyllä vielä monessa yhtiössä yli 10 % osakekannasta hallussaan, nimittäin niissä yhtiöissä, joissa holding-yhtymä on saanut mainittujen yhtiöiden osakkeita n. s. B-osakkeina eli sellaisina osakkeina, joilla jokin toinen omaisuudenluovutusverovelvollinen on veroansa suorittanut. Kun kuitenkin pääosa holding-yhtymän hallussa olevista osakkeista ei enää muodosta kymmenettä osaa yhtiön pääomasta, niin asiallisesti ei Holding-yhtymällä enää ole mahdollisuuksia vaikuttaa näiden yhtiöiden toimintaan. Minusta on sentähden tarpeetonta, jopa suorastaan häiritsevääkin, että holding-yhtymälle annettaisiin oikeus osallistua sellaisten yhtiöiden yhtiökokouksiin äänestysoikeudellakin, joissa sillä ei enää ole edes kymmenettä osaa osakepääomasta hallussaan (Ed. Pusa: Onhan siellä muitakin vähemmistöosakkeita!). Toiselta puolen on otettava huomioon, että on olemassa lähes 300 osake-

yhtiötä, jotka ovat joutuneet antamaan osakkeitaan Holding-yhtymälle. Käytännössä tulee tuottamaan melkein pä ylivomaisia vaikeuksia Holding-yhtymän osallistua näiden yhtiöiden yhtiökokouksiin, varsinkin kun ne kokoukset pidetään yleensä melko lyhyen ajan kuluessa kevättälvella. Luonnollista tietysti on ja ehkä sitä eräät vasemmisto- ja keskustamiehet ounastelevatkin, että holding-yhtiö voi valtuuttaa lukuisan määrän palkattuja asiamiehiä, jotka juoksevat näissä kokouksissa palkkiota vastaan ja istuvat siellä voimatta kuitenkaan vaikuttaa mitään asioiden kulkuun, eikä heillä ole siihen mitään edellytyksiäkään, koska he eivät tunne kysymyksessä olevien osakeyhtiöiden asemaa ja tilaa. Näinollen minusta on tämä kolme vuotta vanha aloite kaikessa suhteessa kelpaamaton eikä enää vastaa edes sitä tarkoitusta, mikä sillä oli silloin, kun aloite tehtiin.

Merkille on pantavaa ja hyvä on eduskunnassa tietää, että valtiovarainvaliokunnassa, kun asiaa käsiteltiin, ei löytynyt valtiovarainministeriöstä tämän aloitteen puoltajaa eikä löytynyt kuin hakemisen jälkeen vasta Holding-yhtymässäkään. Holding-yhtymän ensimmäinen asiantuntija ilmoitti, että heidän mielestään tätä aloitetta ei ole hyväksyttävä. Vasta toinen asiantuntija, yhtymän pääjohtaja, esitti, että aloite sittenkin olisi hyväksyttävä. Ja millä perusteella? Sillä perusteella, että jos aloite hyväksytään, niin ehkä yhtiöt tulevat niin kiusaantuneiksi näistä yhtiökokouksissa olevista Holding-yhtymän edustajista, että nopeammin lunastavat osakkeensa pois koko Holding-yhtymältä ja sillä tavalla saadaan rahat nopeammin sisään.

Tämä on hyvin kuvaava ja negatiivinen peruste sille toimenpiteelle, jota aloitteessa ehdotetaan. Se osoittaa, että Holding-yhtymä itsekään ei luule voivansa rakentavassa mielessä toimia näiden yhtiöiden yhtiökokouksissa, vaan tuntee jo alunperin itsensä sellaiseksi kiusaalliseksi tekijäksi, josta jokainen pyrkii irti ja koettaa siinä mielessä lunastaa osakkeet Holding-yhtymältä mahdollisimman nopeasti. Jo tämä seikka on minusta omiansa jokaisen edustajan panemaan arvelemaan, mitenkä heikko aloite on ja mitenkö perusteeton se on.

Siirtoväen taholta on sanottu, että kun Holding-yhtiön osakkeet ovat nykyjään niin

alhaiset, että ne eivät edes vastaa nimellisarvoa, niin sen tähden on perusteltua, että siirtoväen edustajat, se tahtoo sanoa tässä tapauksessa Holding-yhtymän edustajat, olisivat yhtiökokouksessa seuraamassa asioiden menoa ja ehkä täten voisivat vaikuttaa siihen, että Holding-yhtymän osinkopaperit nousisivat arvossa. Kuten jo äsken sanoin, olen vakuutettu siitä, että mitään asiallista vaikutusta näillä edustajilla ei ole ja sen tähden tämä toive, että edustajat voisivat Holdingin papereita saada arvossa nousemaan, on varmaan turha.

Mutta asiassa on vielä toinenkin puoli. Ei ole yksin Holding-osinkopapereiden omistajat, jotka kärsivät siitä, että arvopaperit ovat nykyään alhaisessa hinnassa. Jokainen, joka omistaa arvopapereita, olkootpa ne mitä laatua tahansa ja melkein minkä osakeyhtiön tahansa, tuntee, että on menettänyt paljon sen tähden, että osakkeiden hinnat ovat niin alhaiset. Sehän on asia, joka on kokonaan riippumaton nyt esillä olevasta kysymyksestä ja jonka syiden selvitteleminen veisi tässä yhteydessä aivan liian pitkälle. Totuus on joka tapauksessa se, että joka ainoa Suomen kansalainen riippumatta siitä, onko hän siirtoväkeen kuuluva vai ei, on menettänyt huomattavia arvoja sen tähden, että kaikki osakkeet ovat kovin alhaisessa kurssissa. Näin ollen on luonnollista, että myöskin Holding-yhtymän osinkotodisteet ovat alhaisessa kurssissa, sillä ne perustuvat osakkeiden kurssiin.

Tällä toimenpiteellä, jota nyt valtiovainvaliokunta ehdottaa toteutettavaksi, ei varmaankaan, sen tulee eduskunta myöhemmin näkemään, varmaankaan saada Holding-yhtymän papereita yhtään nousemaan.

Valiokunnan mietintöön liittämässämme vastalauseessa me olemme edelleen huomautaneet, että äänioikeuden antaminen Holding-yhtymän edustajille yhtiöiden yhtiökokouksissa on tarpeetonta senkin tähden, että Holding-yhtymän toiminta on lainsäädännöllä erittäin tarkoin säädetty ja säännöstelty. Samoin myöskin näiden osakeyhtiöiden velvollisuudet Holding-yhtymää kohtaan. Laki määrää, mikä arvo on yhtiön osakkeille annettava, kun niitä Holding-yhtiölle luovutetaan, taikka kun niitä sieltä lunastetaan. Laki määrää, että vähintään 1/10 joka vuosi on lunastettava, ja laki määrää, kuinka suuri määrä vähintään on jokaisen Holding-yhtymän hallussa olevan

osakeyhtiön vuosivoittoa osakkeille jaettava. Ne osakeyhtiöt, joidenka osakkeet ovat siis Holding-yhtymän hallussa, eivät voi millään tavalla paeta niitä velvollisuuksia, joita lainsäätäjä on heidän kannettavakseen asettanut (Ed. E. Pusa: Entäs vapaaosakkeet!). Tältäkin kannalta katsoen siis koko kolme vuotta vanha aloite on aivan tarpeeton ja vanhentunut.

Esitän sen tähden, herra puhemies, että eduskunta päättäisi hylätä tämän ed. Pelto- sen tekemän lakialoitteen.

Ed. Öhman: Det förvänar mig att statsutskottets majoritet ännu förordrar motionärernas av år 1945 lagmotion gäende ut på att förvaltningskoncernen för ersättningsaktier tillerkännes rösträtt vid bolagsstämmorna för aktier erhållna såsom förmögenhetsöverlåtelseskatt. De mer än tre år som förflutit sedan motionen inlämnades har nog samt ådagalagt att Holding-bolaget alls icke är i behov av sådan rösträtt. Genom direkta underhandlingar med bolagen, vilka kunna bedrivas oberoende av bolagsstämmor, har i praktiken alla tvistefrågor lösts till Holdingbolagets fulla belåtenhet. Den, som har någon som helst erfarenhet om tillgången vid de stora bolagens bolagsstämmor — och här är ju endast fråga om stora bolag — vet mer än väl en utomstående, och såsom en sådan måste ju Holdingbolagets representanter betraktas, som infinner sig till en sådan stämma, har endast mycket begränsade möjligheter att åstadkomma förändringar i bolagsstyrelsens förslag. Det synes t. o. m. uppenbart att det är förmånligare, för Holdingbolaget, att alls icke låta sig representeras vid bolagsstämmor, ty då undgår man att bindas av de beslut, som vid stämman fattas. § 7 i lagen om en förvaltningskoncern för ersättningsaktier och jämväl § 7 i lagen om den aktiebolag påförda överlåtelseskattens erläggande med bolagens egna aktier giver Holdingbolaget betydande rättigheter beträffande övervakningen av de bolags verksamhet, i vilka det har aktier, och denna övervakning kan ske utan deltagande uti stämmorna.

Härtill kommer en mycket vägande praktisk omständighet. Förvaltningskoncernen äger ersättningsaktier uti 263 bolag. Av dessa ha endast 81 sin hemort i Helsingfors, medan de övriga 182 höra hemma på en massa orter i alla län. Det ställer sig där-

för mycket svårt, ja, omöjligt, för holdingledningen, att under de några veckor storbolagens bolagsstämmor pågå i olika delar av landet hinna och kunna låta sig representeras vid desamma.

Någon nytta kommer de förflyttade alltså icke att få av den föreslagna rösträtten. Däremot ligger det mycket nära till hands att en sådan lagförändring kommer att vålla dem direkt skada. Holdingbevisens värde är nämligen beroende av värdet på de aktier förvaltningskoncernen omhänderfått. Den, som följer med börskurserna för de ledande bolagen, har icke kunnat undgå att observera att desamma under en längre tid varit i kontinuerligt sjunkande. Denna tendens har nu pågått mer än tre år och det förefaller såsom om nedgången på senaste tid blivit allt starkare. Sedan början av detta år har ett flertal aktier sjunkit med mer än 1/3 och sådana stora bolagsaktier finnas, som numera stå på hälften av sitt värde i början av året. Denna nedgång förorsakas av ett flertal medverkande omständigheter. Denna mängd ersättningsobligationer den förflyttade befolkningen tillsalubjudit är härvid starkt medverkande, då dessa obligationer konsumerar en mycket stor del av de relativt begränsade belopp, som numera söker placering i värdepapper. Säker kan man emellertid också vara på att börsen i mycket avsevärd grad försvagas genom allehanda inom riksdagen och utom densamma väckta nya lagförslag. Ett sådant är just det vi nu behandla. Önskar den förflyttade befolkningen alltså att holdingbevisen icke skall sjunka i värde, måste de rösta mot lagförslagets godkännande.

Jag understöder rdgsm. Oksalas förslag.

Olen tässä ruotsiksi huomauttanut, ettei siirtoväellä ole mitään hyötyä lain muutos ehdotuksesta, jota nyt käsittelemme, sillä ensiksikin Holding-yhtiölle on edullisempaa olla kokonaan antamatta edustaa itseään suuryhtiöiden yhtiökokouksissa ja sillä tavoin joutumasta vastuuseen kaikista yhtiökokouksissa tehdyistä päätöksistä, joiden tekoon se yleensä ei voi vaikuttaa, kun laki joka tapauksessa myöntää Holding-yhtiölle oikeuden aika perusteelliseen yhtiön toiminnan tarkkaamiseen. Holding-yhtiöllä ei ole käytännössä mahdollisuutta niiden muutamien viikkojen aikana, jolloin suuryhtiöiden yhtiökokoukset pidetään, lähettää edustajaa

yhtiökokoukseen eri puolille maata. Kysymyksessähän on 263 yhtiötä, joista ainoastaan 81:n kotipaikka on Helsinki, mutta 182:n eri paikkakunnat kaikissa lääneissä. Sitä vastoin on todennäköistä, että lainmuutos saattaa suorastaan vahingoittaa siirtoväen etuja. Holding-omistustodisteen arvohan on riippuvainen osakkeiden arvosta. Arvopaperipörssi on heikko, ja osakekurssit ovat kolmen vuoden aikana jatkuvasti laskeneet. Yhtenä syynä siihen, että niin on tapahtunut, ovat kaikki taloudellista elämää koskevat muutosehdotukset, joita tehdään eduskunnassa ja joista väitellään sanomalehtien palstoilla. Sellainen ehdotus on nyt käsiteltävänä oleva. Ei ole lainkaan mahdollonta, että sen hyväksyminen vielä pudottaa osakkeiden arvoa ja näin ollen myös holding-todistusten hintaa.

Ed. Luukka: Herra puhemies! Täällä on kahdessa edellisessä puheenvuorossa selostettu asiaa veronmaksajan kannalta. Lie nee sen vuoksi paikallaan, että täällä kosketellaan asiaa myöskin siirtoväen edustajain kannalta, ja sen vuoksi olen tämän puheenvuoron pyytännyt (Ed. Oksala: Vaikeata!). Samanlaisella puheella kuin ed. Oksala: (Ed. Oksala: Katsotaanpas!).

Kun toista korvauslainsäädäntöä laadittiin, kävivät vaikeudet kahteen eri suuntaan. Ensiksikin esti valtakunnan vaikeutunut taloudellinen asema täyden korvauksen suorittamisen tapahtuneista omaisuuden menetyksistä. Tätä varten oli pakko asettaa korvauksille yläraja ja säätää alenevat korvausasteikot. Toisaalta taas oli varmuudella odotettavissa olevan inflatorisen kehityksen varalta löydettävä edellä sanotun perusteella alennettuina vahvistettaville korvauksille sellainen käytännöllinen suoritustyyli, että rahan arvon alenemisen haitalliset vaikutukset eivät pääsisi edelleen vähentämään siirtoväen saamia pieniä korvauksia. Tätä tarkoitusta varten säädettiin korvaus suoritettavaksi maanhankintalain mukaisesti maanomaisuudella sekä valtion vastattavilla indeksiin sidotuilla obligatioilla ja Holding-yhteisön osuustodistuksilla. Viime mainituissa muodosti suuryhtiöiden reaaliomaisuus vakuuden siitä, että se osa korvauksista, jotka suoritettiin osuustodistuksilla mahdollisesta inflatiosta huolimatta säilyttäisi reaalisien arvonsa. Viimeksimainittua vakuutta pidettiin niin arvokkaana, että

lainsäätäjät silloin asetti osuustodistukset korvausobligatioiden edelle säätämällä laissa, että osuustodistuksia on annettava ensisijaisesti niille korvaukseen oikeutetuille, jotka eivät saa muuta luontaiskorvausta. Osuustodistuksista suoritettu korvaus ei kuitenkaan valitettavasti ole lainkaan vastannut siihen tässä suhteessa asetettuja odotuksia. Holding-yhteisö tosin sai määröosan suuryhtiöiden osakekannasta ja tuli siten, niinkuin tarkoituskinkin oli, näiden yhtiöiden vastaavan reaaliomaisuuden omistajaksi. Mutta kun yhtiöt vuosittain lunastavat takaisin osakkeitaan, ei lunastushinnassa lainkaan oteta huomioon rahan arvossa tapahtuneita muutoksia, vaan lunastushinnat ovat osakepapereitten n. s. käyvän arvon mukaisia. Ja tämä on monista syistä vallan toinen kuin vastaava reaaliomaisuuden arvo ja tavallisimmin tämä vastaa vain vähäistä murto-osaa reaaliomaisuuden todellisesta arvosta. Täten on Holding-yhteisön osuustodistukset todellisuudessa jätettytkin kokonaan vaille niiden edustamaa reaaliomaisuuden vakuutta ja inflationsuojaa. Näin olikin Holding-yhteisön hallussa olevien osakkeiden arvo kohonnut vuoden 1934 joulukuusta vuoden 1946 joulukuuhun mennessä vain 29 % kun sen sijaan indeksi oli tänä aikana noussut 130 %. Vuoden 1947 loppuun mennessä nousivat osakkeiden arvot 34 % ja indeksi sen sijaan 260 %. Kuluvan vuoden aikana ovat osakkeiden pörssi-arvot huomattavasti laskeneet, niin että osakeindeksi, joka joulukuussa vuonna 1947 oli 335.9, on nyt vain 238. Holding-yhteisön pörssinoteerattujen osakkeiden arvot ovatkin nyt alempia kuin vuonna 1944 ja indeksi on samanaikaisesti noussut 380 %:iin. Tämän epäkohdan poistamiseksi ei nyt käsiteltävänä oleva lainmuutos ole riittävä. Ainoa tie tapahtuneen vääryyden korjaamiseen on se, että lakia muutetaan siten, että tapahtunut inflatiokorjaus tulee oikeudenmukaisesti huomioon otetuksi osakkeiden lunastushintaa määrättäessä. Sen vuoksi ehdotan, että eduskunta, samalla kun se hyväksyy tämän lain, joka on sekin pieni parannus näiden asioiden hoitamiseen, lausuisi samalla hallitukselle toivomuksen, että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen sellaisiksi muutoksiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annettuun lakiin, että osakkeiden lunastushintaa määrättäessä tapahtunut infla-

tiokehitys otettaisiin oikeudenmukaisesti huomioon, jotta yhteisö voisi jakaa korvauksensaajille sen hallussa olevien osakkeiden edustaman reaaliomaisuuden todellista arvoa vastaavat kuoletukset.

Ed. Käkelä: Herra puhemies! Ed. Peltosen y. m. ehdotus laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta äänestettiin, niinkuin muistamme, yli vaalien. Tämä johtui lähinnä siitä, että osa eduskuntaa ei katsonut oikeudenmukaiseksi, että määrätty osakkeet, jos ne ovat Holding-yhtiön omistuksessa, olisivat oikeutetut äänioikeuden käyttämiseen.

Meidän on syytä kuitenkin tässä suhteessa muistaa tämän lain alkuperäinen käytäntö. Kun vuonna 1945 hyväksyttiin Holding-yhtiötä koskeva laki, niin muistamme että Holding-yhtiö sai noin 4 miljardin markan pääoma-arvon osakkeiden puitteissa. Tuo arvo laskettiin vuoden 1944 verotusarvon pohjalla. Edelleen me tiedämme, että sen jälkeen määrätty yhtiöt alkoivat järjestellä asioita, jotta heille ei tulisi toinen omaisuudenluovutusvero kovinkaan kalliiksi. Siinä mielessä pörssiliikenvaihto, joka vaihteli noin miljardin markan puitteissa, sai vastaanottaa noin 600 milj. markkaa Holding-yhtiön osuustodistuksia. Määrätty yhtiöt ryhtyivät jarruttamaan niiden osakkeiden ostoa. Tarkoitus oli, että niiden arvo painetaan mahdollisimman alas, alle nimellisarvon. Tästä aiheutui se, että eduskunnan oli hyväksyttävä laki, jolla velvoitettiin yhtiöt lunastamaan 10 % määrättyjä osakkeita.

Kun tilanne siis asian käytännöllisissä vaiheissa on kehittynyt tähän suuntaan, ei tarvinne ihmetellä, jos ed. Peltosen y. m. taholta on tullut edellämäin mainittu laki-esitys, joka nyt on käsitellyn pohjana.

Kun valtiovarainvaliokunta kuuli asiantuntijoita tässä asiassa m. m. Holding-yhtiön toimitusjohtaja Hämäläistä, korosti hän nimenomaan, ettei yhtiön tarkoituksena missään suhteessa ole häiritä varsinaisten yhtiöiden toimintaa, jos Holding saakin äänioikeuden mainituille osakkeilleen. On muistettava, että Holding-yhtiöllä on 300 milj. markan edestä n. s. B-osakkeita. Ja tuntuu aivan luonnottomalta, että määrätty osake, joka on Holding-yhtiön hallinnassa, sillä ei ole äänioikeutta, mutta kun se menee jonkun toisen hallintaan, sillä on ääni-

oikeus. Tällaisia osakkeitaan luonnollisesti ei kukaan halua. Sen vuoksi tuntuu oudolta, että täällä katsotaan nyt valtion ja siirtoväen etujen puoltavan sitä, että Holding-yhtiöllä ei saisi olla äänioikeutta. Minä olen vakuutettu siitä, että se lausunto, jonka ed. Oksala esitti, että muka Holding-yhtiön taholta olisi asiantuntija esittänyt sellaista käsitystä, että muka yhtiöt kiisaantuneina lunastaisivat enemmän osakkeita, kun Holding-yhtiölle annetaan äänioikeus, ei pidä paikkaansa. Mitään sellaista lausuntoa Holding-yhtiön taholta ei valtiovarainvaliokunnan kolmannessa jaostossa esitetty. Mutta minä uskon, niinkuin ed. Oksalakin on varmasti siitä vakuutettu, että jos nyt näille osakkeille äänioikeus annetaan, niin nämä yhtiöt saattavat tuntea suurempaa mielenkiintoa näiden osakkeiden lunastamiseen, ja sekin on jo huomattava edistysaskel. Minä vakuutan, että kun eduskunta käsittelee ensimmäisessä käsittelyssä ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, niin samat piirit, jotka nyt katsovat, että osakkeet eivät saa olla samanarvoisia riippuen siitä, kenen kädessä ne ovat, ne tulevat sitten tämän asian yhteydessä korostamaan, että kaikkia on verotettava samalla tavalla samasta tulosta, ja varmaa onkin, että he tulevat 28 §:n 11 momentin kohdalla tätä kiivaasti korostamaan. Sen vuoksi tuntuu oudolta juuri tässä yhteydessä, että edellämäinutlaisia käsityksiä kuin ed. Oksala täällä esitti, pyritään esittämään oikeudenmukaisuuden pohjalta.

Kannatan sitä lisäystä, jonka ed. Luukka täällä esitti.

Ed. Riihinen: Herra puhemies! Holding- eli korvausosakkeiden hallintoyhteisö on lähinnä siirtoväen varoja hoitava yhteisö. Tämän yhteisön merkitys kaikkinen oikeuksineen voi tuoda siirtoväelle enemmän taikka vähemmän etuja. Sillä seikalla, että aikoinaan omaisuudenluovutusverolakia laadittaessa ja hallintoyhteisölakia laadittaessa tähän lakiin suurosakeyhtiöiden toimesta saatiin säädös, jonka mukaan Holding-yhtiöllä, joka omistaa näiden suurten osakeyhtiöiden osakkeita, näillä Holding-yhtiön edustajilla ei ole yhtiössä äänioikeutta, ei ole ollut siirtoväelle myönteistä merkitystä. Selvää on, että jos näillä Holding-yhtiön osakkeiden edustajilla olisi

ollut yhtiökokouksissa äänioikeus, se ei olisi ollut omansa alentamaan Holding-osuuksien arvoa (Ed. Oksala: Ei se ole niinkään selvää.). Ilmeisesti se seikka, ettei tätä äänioikeutta ole ollut, on ollut omansa alentamaan näiden osuuksien arvoa.

Kun aikoinaan tätä aloitetta täällä käsiteltiin, silloin tuotiin tätä äänioikeusvaatimusta vastaan mitä moninaisimpia väitteitä, ja nyt jälleen täällä on niitä toistettu. Mutta valtiovarainvaliokunnan jaostossa asiaa käsiteltäessä kaikki aikaisemmin täällä esitetyt väitteet ovat tulleet kumotuiksi. Aikoinaan selvitettiin, kuinka tämä äänioikeus saattaa Holding-yhtiölle velvollisuuksia ja pakottaa sen sellaisiin järjestelyihin, joista tulee sille ylivoimaisia kustannuksia, ja tällä perusteella vastustettiin äänioikeuden myöntämistä. Nyt kuitenkin valtiovarainvaliokunnan jaostossa asiantuntijat ovat osoittaneet, että mitään tällaista ylivoimaista järjestelyä ei äänioikeuden käyttämisestä tule (Ed. Oksala: Yksi ainoa asiantuntija!), ja myöskin osoitettiin, että tämä äänioikeuden käyttäminen ei millään lailla saata, kuten täällä eräskin puheenvuoron käyttäjä väitti, Holding-edustukselle jotain lisähelpotusta taikka uhkaa menettää oikeuksia osakeyhtiöitten asioissa ja päätöksissä. Samanlainen oikeus, mikä on osakeyhtiöitten osakevähemmistön omistajilla, se säilyy silloinkin, kun äänioikeus myönnetään. Mutta äänioikeuden merkityshän on siinä, että sillä voidaan täysivaltaisesti osuus-oikeutta käyttää. Ja onhan aivan luonnontonta, että suuret osakeyhtiöt, joitten osakkeet saattavat kulkeutua päivästä toiseen, osake toiselta osakkeenomistajalta kaupan kautta tai liiketoimien kautta toisille osakkeenomistajille, kaikilla näillä osakkeilla on yhtiökokouksissa äänioikeus, mutta kun on kysymyksessä Holding-yhtiölle luovutetut osakkeet, silloin näillä osakkeilla ei ole äänioikeutta yhtiökokouksissa, ei silloinkaan, vaikka Holding-yhtiöllä saattaa olla jostakin osakeyhtiöstä, kuten asiantuntijat mainitsivat, 30—40 % osakkeista, vieläpä enemmänkin. Näitä osakkeita on Holding-yhtiöllä, mutta sillä ei ole isännänvaltaa, äänioikeutta osakeyhtiön kokouksissa. Tämä on peräti luonnonton tilanne kai talouselämässä yleensä.

Näitä Holding-yhtiön haltuun joutuneita osakkeita on kahta laatua a) osakkeita, niitä joilla yhtiöt ovat omia osakkeita luovuttaen

suorittaneet omaisuudenluovutusveronsa, b) osakkeita, niitä kun osakeyhtiöt suorittavat omaisuudenluovutusveroa toisten osakeyhtiöiden osakkeita luovuttamalla. On sangen omituista, että tällainen b) osake, kun se on Holding-yhtiöllä, sillä ei ole yhtiökokouksissa oikeutta äänestykseen, mutta jos se siirtyy tämä sama osake joillekin muille henkilöille — vaikka ed. Oksalalle, niin ed. Oksala käyttää äänioikeutta näillä samoilla osakkeilla. Onhan silloin aivan väärin, että näitä osakkeita sen vuoksi vain, että ne ovat siirtoväen hallinnassa tai siirtoväen asioita hoitavan Holding-yhtiön käytössä, että niiltä riistetään äänioikeus.

On selvää, että siirtoväen etujen mukaista on tämän Holding-yhtiön äänioikeuden myöntäminen, ja siirtoväki sen vuoksi onkin katsonut, että noiden Holding-yhtiön arvopaperien arvon laskeminen saattaisi jollakin lailla vähetä ja se ei ehkä olisi niin voimakas, kuin se on ollut tuo aleneminen, jos tuo äänioikeus myönnettäisiin. Ja silloin ainakaan siirtoväen kannalta ei voida muuta ajatella ja toivoa, kuin että äänioikeus myönnettäisiin. Voivatko nämä äänioikeutta käyttäen sitten vaikuttaa näiden yhtiöiden kokouksissa puoleen taikka toiseen. Minä panin merkille ed. Oksalan kaksinaisen käsityksen tästä asiasta. Ensiksi ed. Oksala mainitsi, että tällainen äänioikeuden myöntäminen saattaa antaa näille Holding-edustajille määrätynlaisen edellytyksen haitata ja vaikuttaa vahingollisesti yhtiöitten toimintaan (Ed. Oksala: Sitähän asiantuntija väittää!). Mutta kohta heti sen jälkeen ed. Oksala mainitsi, että tämä äänioikeuden myöntäminen ei millään lailla voi vaikuttaa, sitä kautta eivät nämä edustajat voi millään lailla paremmin vaikuttaa yhtiöiden kokousten päätöksiin. Myönnettävä on, että mitään ratkaisevaa vaikutusta ilmeisesti äänioikeus ei anna yhtiöiden kokouksissa siirtoväen edustukselle. Mutta toisaalta on myöskin selvästi näkyvissä, että tätä äänioikeuden myöntämistä vastustavat pääasiallisesti suuret osakeyhtiöt ja niiden etuja edustavat piirit, ja se antaa viitteen siitä, että nämä yhtiökokoukset saattavat viedä yhtiön omaisuuden investointia siihen suuntaan, ettei se ole Holding-yhtiölle eduksi. Ja jos äänioikeus olisi näillä Holding-yhtiön edustajilla, tätä väärää tapaa käsitellä tilejä voitaisiin ehkäistä. Asiantuntijalta kysyttiin valiokun-

nan jaostossa, onko ollut osakeyhtiöiden toiminnassa, osakeyhtiöpäätöksissä sellaista piirrettä, että siellä yhtiökokouksen päätöksillä on pyritty loukkaamaan Holding-yhtiön etuja. Asiantuntija myönsi, että tällaisia tapauksia on ollut. Osakeyhtiökokouksissa on pyritty järjestelemään omaisuuden investointeja siten, että Holding-yhtiön edut ovat tulleet loukatuiksi. Ja tätä tällaista menettelyä voidaan sitä paremmin tehdä, jos asioista päätettäessä, äänestettäessä, ei Holding-edustajilla ole äänioikeutta. Sen vuoksi ei voida ajatella siirtoväen kannalta että tämä asia olisi mitenkään muuten myönteinen, kuin että siirtoväki näkee, että näiden Holding-papereiden arvo ei kärsi, jos äänioikeus myönnetään, eikä siirtoväen edut millään lailla siitä kapene, jos tämä äänioikeus myönnetään. Mutta kaikki asiantuntijaselvitykset osoittavat, että siirtoväen oikeudet tulevat paremmin turvatuiksi, kun tämä äänioikeus myönnetään, millään lailla loukkaamatta noiden suurten osakeyhtiöiden rehelistä, vilpittöntä taloudenhoitoa ja käsittelyä. Ja sen vuoksi yhdyn siihen esitykseen, että tämä aloite tulisi hyväksytyksi.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! Äänioikeuden antaminen Holding-yhtiön omistamille suuryhtiöiden osakkeille näyttää nostaneen melkoisen hälyn sekä julkisuudessa, ja täälläkin on käytetty jo useita puheenvuoroja. Käsitykseni mukaan suurpääoma on tässä asiassa aivan tarpeettomasti pannut propagandakoneistonsa liikkeelle, Kaupalehti kärjessä, peloitellen lähinnä sosialisimispeikolla. Totuus ei kuitenkaan ole näin. Mitään sosialisimisvaaraa tässä ei ole, ja tämän päivän istunto on osoittanut, että tämä levy ei näytä enää kelpaavan. Nyt on tuotu esiin muita perusteita. Täällä on esiintuotu, että äänioikeuden myöntäminen tietäisi siirtoväelle vahinkoa. Nimenomaan on tämän esittänyt ruotsalainen pankinjohtaja. Minä jätän tällaisen esityksen omaan arvoonsa. On myöskin sanottu, että ne henkilöt, jotka omistavat osakkeita, heidän osakkeidensa arvo pörssikurssien alenemisen johdosta on alentunut, he ovat siis samassa asemassa kuin muut ja että siirtoväen pitäisi tähän tyytyä. Silloin unohdetaan se totuus, että siirtoväki tarvitsee pääomia hankkiakseen itselleen työvälineet, maatilan tai asunnon, ja siirtoväki

näin ollen on aivan eri asemassa kuin ne pääoman omistajat, jotka osakkeistaan vain leikkaavat kupongin, nauttivat siis osingon itselleen (Ed. Oksala: Voi pyhä yksinkertaisuus!). Täällä on myöskin unohtettu vapaaosakkeiden merkitys, se seikka, kuinka yhtiökokous voi korottaa osakepääomaa ja näin sivuuttaa Holding-yhtiön edun. Jos on olemassa äänioikeus, voi ainakin asiallilla perusteilla vaikuttaa silloin yhtiökokouksen kulkuun. Mielestäni tässä on sivuutettu asian ydinkysymys, nimenomaan vastustavalta taholta. On kysymys siitä, miten siirtoväki saa ja muut holding-papereiden omistajat näiden papereidenkin osalta sen korvauksen ja inflatiotakuun, jota lainsäätäjä on tarkoittanut. Kysykää korvauksensaajilta, myös pohjois-suomalaisilta, onko näin tapahtunut! Ei alkuunkaan, sen tietää jokainen. Kun äänioikeuden antaminen vahvistaa holding-papereiden arvoa, jos ei muuta niin ainakin psykologisesti, ja täten antaa korvauksensaajille oikeutta, ei oikeudentuntoinen ihminen käsitykseni mukaan voi tätä lakiehdotusta vastustaa, erittäinkin kun todellista sosialisimisvaaraa tässä ei ole. Voivathan yhtiöt määrävuosien kuluessa lunastaa itselleen osakkeensa takaisin.

Ed. Oksala: Minä olen vakuutettu siitä, että ed. Luukka tosissaan ja vakavissaan on aina puoltanut ja puoltaa tässäkin asiassa siirtoväen etua. Mutta hänen lausuntonsa todistaa, että on olemassa hyvin voimakasta asioiden ja käsitteiden sekaantumista siitä, mikä on siirtoväen etu. Ed. Luukka, niinkuin eräät muutkin puhujat vähemmän onnistuneissa puheenvuoroissaan, luulee, että hyväksymällä tämän lakialoitteen siirtoväen edut tulevat ajetuiksi ja siirtoväki saa nykyistä paremmin korvausta omistamalla Holding-yhtymän osinkopapereita. Valitettavasti näin ei käy. Siinä on asian ydin. Jos tällä tavalla saataisiin siirtoväen oloja ja siirtoväen saatavia paremmin turvatuksi, niin minä kannattaisin tätä aloitetta. Mutta nyt kun asia on niin, että siirtoväen asia tästä ei yhtään parane, vaan päinvastoin on pelättävässä, että se huononee, ja muutenkin sotketaan selviä asioita, niin sentähden ei minun mielestäni tätä aloitetta nyt olisi hyväksyttävä (Ed. Vennamo: Ei pidä paikkaansa!). Se pitää varmaan paikkansa. (Vasemmalta: Ei pidä

paikkaansa! — Eduskunnasta: Minkä takia huononee?). Herrat ja naiset tulevat sen pian näkemään. Te hyväksytte tänä päivänä tämän aloitteen, mutta katsotaan, kuinka Holding-yhtiön osuustodistuksien arvo nousee. Minä tulen palaamaan tähän asiaan vielä tämän syksyn kuluessa (Eduskunnasta: Onko selvät suunnitelmat sen alentamisesta? — Kuka alentaa?). Monta monta kertaa ennenkin on ollut niin, että te sanotte: ei pidä paikkaansa, ei ole totta, ja kuitenkin tulette toteamaan jonkun ajan perästä, että täsmälleen niin on käynyt kun olen sanonut. Niin tulee käymään tässäkin asiassa aivan varmasti. Yhtään penniä ei nouse Holding-yhtymän papereiden arvo, hyväksykää tämä laki tai olkaa hyväksymättä (Eduskunnasta: Mitä varten ed. Oksala vastustaa). Mutta päinvastoin on mahdollista että niiden arvo laskee. Asia on nimittäin sillä tavalla, että näissä asioissa ei päättä tämä eduskunta. Yhtä vähän kuin tämä eduskunta voi päättää siitä, että jokaisen edustajan täytyy nostaa itseänsä housunkauluksesta ylös, yhtä vähän se voi päättää, mikä on näiden holding-papereiden arvo, niin kauan kuin näitä papereita vastassa olevien osakkeiden kauppa käy joko pörssissä tai muuten vapailla markkinoilla.

Sehän on luonnollisesti ikävää, että arvo-papereiden hinta on nyt mennyt alas, että osakeindeksit ovat tosiaan niin huonot, kuin ed. Luukka täällä aivan oikein esitti. Se on meille kaikille ikävää, joilla on yksikin osake vaikka missä suuremmassa yhtiössä. Mutta sille ei nyt mahda mitään. Holding-yhtymän osuustodistusten arvoa ei voida parantaa muulla tavalla, kuin siten, että valtio korvaisi sen eron, mikä Holding-yhtiön hallussa olevien osakkeiden nykyisen arvon ja realiarvon välillä on. Mutta minä luulen, että valtion on sitä hyvin vaikea tehdä ensiksikin rahanpuutteen takia ja toisekseen, kuka laskee k. o. osakkeiden todellisen, reaalisin arvon. Ed. Luukan esittämä toivomusponsi on nyt aivan puhdasta himphamppua, jolla ei ole minkäänlaista merkitystä, hyväksytäänkö se tai ollaan hyväksymättä. Siitä eivät tasavallan perustukset yhtään vapise, eikä myöskään siirtoväen asema parane. Ponsiehdotus osoittaa vain, että käsitteet ovat aivan täysin sekaisin ja että sinänsä hyvää asiaa on jouduttu ajamaan sillä tavalla, joka ei vastaa kylmää

todellisuutta. Kylmä todellisuus ei ole aina sellainen kuin toivottaisiin ja tässä tapauksessa valitettavasti myöskin on niin, että kylmä todellisuus on toinen kuin täällä eräillä tahoilla uskotaan. Minä olen siis sitä mieltä, että tämä aloite olisi hylättävä.

Täällä on puhuttu siitä, että B-osakkeilla pitäisi olla äänioikeus, kun ne ovat Holdingin hallussa. Minä olen aivan samaa mieltä. Silloin kun on kysymys B-osakkeista, niin minusta tosiaankin niillä saisi Holdingin hallussa olla äänioikeus. Mutta kun on kysymys A-osakkeista, niin silloin ollaan tekemisissä sellaisten osakkeiden kanssa, jotka eniksikään useinkaan eivät ole osakkeita muodollisessa mielessä. Eivät sinne suuret yhtiöt antaneet semmoisia osakekirjoja, kuin ne ovat muille antaneet. Ne ovat antaneet tavallisesti sitoumuksen, paperin, jolla annetaan samat oikeudet kuin niin ja niin monelle osakkeelle. A-osakkeita ei koskaan voi joutua yksityisten käsiin. Lainsäädännön perusteella on ne lunastettava takaisin, ne joutuvat siis yhtiölle ja yhtiö tavallisesti alentaa osakepääomaa niin paljon, että nämä A-osakkeet häviävät pois käytännöstä. B-osakkeille sitä vastoin voidaan puoltaa äänioikeutta. Jos aloite olisi koskenut niitä, niin minä olisin ollut puoltamassa tätä aloitetta, mutta kun aloite koskee kaikkia osakkeita, niin sitä ei voi olla puoltamassa kukaan, joka asian ajattelee pohjaan asti.

Ed. Tuurna: Herra puhemies! — Tällä ehdotuksella laiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta on perustelujensa mukaisesti kahtalainen tarkoitus. Se pyrkii toisaalta palvelemaan korvaukseen oikeutettujen etuja, toisaalta ehdotus pyrkii korvausosakkeiden hallintoyhteisön välityksellä valtiovallalle hankkimaan jonkinlaisen kontrollioikeuden mahdollisimman moniin yhtiöihin, koska valtio aloitteentekijäin käsityksen mukaan yhtiöiden huomattavana saamamiehenä, verotulojen saajana, sellaista oikeutta kieltämättä tarvitsee. Jokainen meistä täällä eduskunnassa on varmastikin yhtä mieltä siitä, että hallintoyhteisölle olisi myönnettävä kaikki mahdollinen tuki sen valvoessa korvaukseen oikeutettujen etuja ja että korvausosakkeiden tuotto olisi saatava mahdollisimman suureksi ja mahdollisimman varmaksi, niin että osakkeiden arvo rahan-

arvon laskiessa vastaavasti kasvaisi. Mutta varmastikaan emme saata olla yhtä mieltä siitä, että hallintoyhteisölle annettaisiin valtiovallalle kuuluvia kontrollitehtäviä, jotka poliittisella tendensillään häiritsisivät hallintoyhteisön merkitystä korvaukselimenä. Aloitteen todellisenä tarkoituksena on — niinkuin siitä on sanottu — kiertoteitse edistää valtiovallan vaikutuksen lisäämistä elinkeinoelämään ja on siis tätä aloitetta pidettävä yhtenä renkaana pyrkimyksessä peitetyn keinoin elinkeinoelämän sosialisointiin. Ei ole miellyttävää todeta, että siirtoväki omien edustajiensaakin kautta nyt kaikkien muidenkin vaikeuksiensa lisäksi pannaan vetämään sosialisointia tarkoittavaa poliittista kuormaa. Minä vakaumukseni mukaisesti en voi sellaisessa olla mukana.

Tätä kysymystä on pyritty lainopillisesti tutkimaan ja ennen kaikkea silloin kiinnitetään huomio siihen, mitenkä osakeyhtiöissä kyseessäolevien hallintoyhteisöjen osuudet ovat syntyneet. Ensiksi muutama sana osakeyhtiöstä ja sen perustamisesta. Kun osakeyhtiö perustetaan, tapahtuu se vapaaehtoisella sopimuksella, n.s. yhtiösopimuksella, jonka yksimielisiksi tulleet henkilöt, nim. tulevat osakkeenomistajat, tekevät. Samalla he yhtiöjärjestyksessä vahvistavat ne suuntaviivat, joiden mukaan yhtiötä vastaisuudessa hoidetaan. Periaatteessa ei siten eri mieltä oleva henkilö, joka ei hyväksy sopimusta, voi liittyä yhtiöön, eikä vastoin osakkeenomistajan tahtoa voida pakottaa vierasta henkilöä heille yhtiökumppaniksi, koska tällä saattaa olla yhtiötä vahingoittavia pyrkimyksiä, eikä hän erimielisenä tahdo yhtiötä hoidettavan sen mukaan kuin muut ovat sopineet. Sen vuoksi on myöskin vastoin yhtiöoikeuden periaatteita, että jollekin sivulliselle annetaan äänioikeus yhtiössä.

Kun aikoinaan suunniteltiin lakia osakeyhtiöiden toisen omaisuudenluovutusveron suorittamisesta niiden omilla osakkeilla, ei ollutkaan tarkoituksena tuoda yhtiöön väkisin yhtiömies päättämään yhtiön asioista, vaan tarkoituksena oli järjestää maan suurimpien osakeyhtiöiden veronmaksu siten, ettei inflatio veisi veroilta niiden merkitystä. Olihan pelättävissä, että rahanarvon jatkuvasti alentuessa maksettavan veron tuotto tosiasiallisesti pienenesi ja siirtoväelle myönnetty korvaus niinollen vastaa-

vasti vähenisi, niinkuin tapahtui ensimmäisen korvauslain yhteydessä. Sen vuoksi säädettiin, että n. s. suuret osakeyhtiöt suorittaisivat omaisuudenluovutusveronsa korottamalla osakepääomansa ja luovuttamalla verovelvollisuuttaan vastaavan määrän omia osakkeitaan korvausosakkeiden hallintoyhteisölle, joka siten saisi kultareunaisille korvausobligatioille myönnetyn indeksitakuun vastikkeeksi realiomaisuutta, jonka tuotto niille annetun etuoikeutetun osingon johdosta olisi mahdollisimman korkea. Tätä pitävät siirtoväen edustajat neuvotteluissa erittäin tärkeänä näkökohtana.

Veron suorittaminen tapahtui sitten sillä tavalla, että osakeyhtiöt vuosittain lunastivat osan osakkeista maksaen verotusarvon, joka useissa tapauksissa on ollut käyvää hintaa korkeampi. Samoin on taattu etuoikeutettu osinko $2\frac{1}{2}\%$:n korko verotusarvolle ja tämä osinko on ollut osakkeenomistajille maksettua osinkoa suurempi. Vielä on mainittava, että veronsa maksamiseksi yhtiöt käyttivät toimintansa turvaamiseksi kerättyjä rahastoja ja että ellei edellytyksiä osakepääoman korottamiseen ollut, yhtiön oli vastaavasti alennettava osakkeittensa nimellisarvoa.

Jo näistä viitteistä käy selville, että osakkeiden vastikkeiden luovuttaminen korvausosakkeiden hallintoyhteisölle, joka on valtiovarainministeriön alainen ja jossa valtiolla oli määräämisvalta, oli veron maksamista. Erityisesti se seikka, että osakkeet on lunastettava vähitellen valtiolta pois ministeriön toimesta, osoittaa, ettei tarkoitukseksi olekaan alunpitäenkään tehdä hallintoyhteisöstä pysyvää omistajaa, vaan ainoastaan antaa sille väliaikaiset takeet veron suorittamisesta. Näin ollen ei tällaisen vakuutusmuodon valitsemisesta ole lupa tehdä sitä virheellistä johtopäätöstä, että hallintoyhteisön täytyy saada nauttia kaikkia osakkeenomistajan oikeuksia itse nauttimiensa erikoisoikeuksien lisäksi.

Osakeyhtiölain mukaan nauttii n. s. vähemmistösuojaa osakkeenomistaja, joka omistaa yli 10 % yhtiön osakepääomasta. Vain tässä tapauksessa on äänioikeudella käytännöllistä merkitystä. Nykyisin on korvausosakkeiden hallintoyhteisöllä yleensä hallussaan noin 15 % osakepääomasta ja sen jälkeen kuin seuraava osakkeiden lunastus tapahtuu, enää noin 10 %, osittain yli,

osittain alle sanotusta määrästä. Seurauksena äänioikeuden myöntämisestä tuleekin sen johdosta olemaan, ettei sillä hallintoyhteisölle ole ainakaan suurempaa käytännöllistä merkitystä.

Edellä sanotussa on nimenomaan pidetty silmällä niitä osakeyhtiöiden holding-osakkeita, jotka ne toisesta omaisuudenluovutusverosta annetun lain 17 §:n mukaisesti määräämässä järjestyksessä ovat luovuttaneet hallintoyhteisölle n. s. A-osakkeita. Ne osakkeet taas, jotka saman lain 18 §:n nojalla ovat joutuneet hallintoyhteisön haltuun, n. s. B-osakkeet, joista on paljon täällä puhuttu, ovat periaatteellisestikin asiantuntijain lausunnon mukaan toisessa asemassa ja äänioikeudenkin käyttämisen puolesta suuremmassa määrässä rinnastettavia tavallisiin osakkeihin. Tähän ei kuulu vain ne osakkeet, jotka täällä on mainittu, vaan niihin kuuluvat myöskin kaikki ne osakkeet, jotka hallintoyhteisö itse on hankkinut, myöskin ilmaiset osakkeet. Täytyyhän totuuden nimessä myöntää, että näillä on ehdottomasti tavallista osaketta vastaava merkitys. Sen vuoksi olenkin kuultuani tätä keskustelua täällä päätenyt siihen, että oikeastaan kummallakin puolella ollaan vähän niinkuin väärässä. Minusta on vaikeata ajatella, että A-osakkeille annettaisiin tuo oikeus, mutta mahdotonta on minusta myös kieltää B-osakkeilta tätä oikeutta. Sen vuoksi minä päädynkin siihen, että tuota lakialoitetta sellaisenaan ei voida hyväksyä, mutta sen sijaan pitäisin aivan välttämättömänä, että eduskunta tämän asian yhteydessä hyväksyisi toivomuksen, että hallitus antaisi eduskunnalle esityksen korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamiseksi siten, että korvausosakkeiden hallintoyhteisölle annettaisiin osakkeenomistajille kuuluvat oikeudet kaikkiin muihin hallintoyhteisön omistuksessa oleviin osakkeisiin nähden, paitsi niihin, jotka on yhteisölle luovutettu toisesta omaisuudenluovutusverosta annetun lain 17 §:n määräämässä järjestyksessä. Tämä merkitsee siis sitä, että ne osakkeet, joihinka nähden Holding-yhteisöllä on täysi omistusoikeus, antavat yhteisölle riittävän mahdollisuuden myös käyttää äänivaltaa yhtiökokouksissaan. Mutta niihin osakkeisiin nähden, jotka on annettu vain vakuudeksi, takeeksi väliaikaisesti hallintoyhteisölle, ei tätä oi-

keutta olisi annettava (Vasemmalta: Siirtoväen edun vastaista! — Ed. Oksala: Se on aivan sama kanta kuin minun!).

Ed. J. Pusa: Herra puhemies! Kun siirtoväen edustajana tarkastelee tätä kysymystä ja uutena kansanedustajana on yrittänyt perehtyä tämän kysymyksen perusolemuksen, ei ole voinut rehellisesti itselleen tiliä tehden vakaumuksestaan päästä kuin eräisiin selviin johtopäätöksiin tämän kysymyksen ratkaisemisesta. Minä olen koettanut ottaa selvää, onko perusteltua syytä saada tämmöinen äänioikeus näille Holding-yhtiön osakkeille, ja on sanomatta selvää, että tämän selonoton velvoittajana on ollut tietoisuus siitä, että edustan tässä kamarissa yksinomaan siirtoväkeä. Ja minä uskallan lisätä, sen kaikkein vähäväkimmässä ja kiusatuimmassa asemassa olevaa osaa. Minä en tähän kysymykseen ole saanut myönteistä vastausta. Ne perustelut, joita täältä on annettu tämän lain sekä puolesta että vastaan, ne perustelut minulle ovat olleet riittäviä osoittamaan, että tällä lailla ja tämän lain parannuksella ei siirtoväen asemaa saada yhtään kohentumaan. Kun tältä pohjalta minä otan asenteen tähän kysymykseen, niin silloin myöskin on selvää, että tulen tämän lain vastustajaksi, kun siitä äänestetään.

Mutta tähän kysymykseen sisältyy eräitä periaatteellisia syitä, joita ei yhdelläkään meillä jotka yhteiskuntaa tahdomme säilyttää ole oikeus unohtaa. Kun erään karjalaista siirtoväkeä olevan järjestön kokouksessa 2 ½ vuotta sitten puhuttiin Holding-osuuksista ja äänioikeuden saamisesta tämän yhtiön kautta niiden yhtiöiden kokouksissa, joista noita osuuksia on saatu, silloin mieliteet siellä jakaantuivat kahtia. Ne, jotka olivat sosialidemokraatteina tuossa kokouksessa, pyysivät nimenomaan, että „suokaa hyvät porvarit meille edes tämä ilo, tämän kautta sosialisoida tätä yhteiskuntaa, te porvarit, meille, joilta omaisuus on viety ja sosialisoitu!” Nämä sanat olivat nykyisen herra maatalousministerin Jussi Raatikaisen. Tätä lakia silloin vastusti m. m. ed. Emil Luukka ja ylijohtaja Veikko Venamo. On merkittävää, että nyt he ovat kiivaimpia tämän asian puolustajia ja perustelevat tätä sillä, että he ajavat täällä siirtoväen etua. Jos näin olisi asianlaista, pitäisi silloin tuoda esille painavat perus-

teet siitä, voidaanko yhtään markkaa tai yhtään muuta kohtaa kohentaa siirtoväen etujen ajamisessa. Tätä tämmöistä vakuutta me edelleen jäämme odottamaan ja minulla on se käsitys, kuten sanoin, olen parhaani mukaan yrittänyt syventyä tämän kysymyksen eri puoliin, että niitä vakuuksia ei kyetä antamaan. Minusta on valitettavaa se, että siirtoväen asia on otettu poliittiseksi ratsuhevoseksi. Kun minä tämän sanon, niin minä näen kaikki yhteiskuntaluokat äärimmäisestä oikeistosta äärimmäiseen vasemmistoon ja näen heidän keskuudessaan tuhansia toteamiani tapauksia, jolloinka aiheettomasti on siirtoväen laillisia oikeuksia vastustettu. Siihen on syyllistynyt yhtä hyvin porvari täältä oikealta kuin maalaisliiton pamppu täältä keskustasta kuin myöskin sieltä vasemmalta ja heidän joukossaan ensimmäisenä ed. Riihinen, joka viimeiset vuodet karjalaista järjestymistä ja siirtoväen etujen ajamista valvoessaan on tehnyt kaikkensa, että tämä työ vaikeutuisi. Minä en tätä unohta. Mutta samalla minä myös olen pakotettu muistamaan, että vain oikeudenmukaisuudellaan me voimme saada siirtoväen asiat kohentumaan ja tähän oikeudenmukaisuuteen minä tulen vetoamaan muutenkin, jokaisessa tapauksessa, jolloinka siirtoväen asiata yritetään tässä kamarissa parantaa. Tällä pohjalla minä katson, että minä en voi olla tätä onnetonta ja siirtoväelle asiallisesti vahingollista lakia hyväksymässä. Muuten yhdyn ed. Tuurnan lausumaan toivomukseen.

Ed. Luukka: Oikeastaan sen lennokkaan puheen jälestä minkä ed. J. Pusa täällä piti, lienee turhaa toisten enää esiintyä, sillä ei täällä enää ole paljon parempia ja lennokkaita sanoja esitettykään. Mutta kun ed. Oksala täällä puhui vain puolesta asiasta, niin täytyy huomauttaa, että suur-yhtiöiden veronmaksu ei ole noussut samassa suhteessa kuin tavallisten muiden veronmaksajien. Suuryhtiöt, niinkuin minä lausunnossani esitin, suuryhtiöt, ovat saaneet lunastaa tämän vero-osuutensa paljon halvemmalla kuin mitä muut veronmaksajat ovat vuosittain tapahtuvassa omaisuudenluovutuksessa joutuneet suorittamaan. Siitä on todisteena se, että esim. ensi vuoden talousarviossa on ensi vuonna laskettu valtiolle koituvan omaisuudenluovutusveroa muiden kohdalla 750 milj. markkaa enem-

män kuin tämän vuoden talousarviossa oli. Vuosi vuodelta on muitten veronmaksajien vero noussut, suuryhtiöitten on noussut jonkun verran sekin, mutta enimmäkseen se on pysynyt suunnilleen samassa. Ellei asiaan saada korjausta, niin suuryhtiöiden veronmaksu rupeaa laskemaan, ja sen sijaan toisten veronmaksajien nousee. Tämä on sitä oikeudenmukaisuutta.

Ed. Riihinen: Ed. J. Pusan maininta siitä, että olisi ollut kysymys jostakin sosialisimisesta kun tämän Holding-yhteisön äänioikeudesta on ollut puhetta, viittaa siihen, että hän kulkee edelleen sitä samaa rataa kuin 1946 valtiopäivillä täällä oli kuljettu kun äänioikeutta on vastustettu. Toiset täällä, entisen valiopäivien edustajat, ovat jo jättäneet tuon teeman, mutta ed. Pusa nyt uutena edustajana on vetänyt sen uudestaan esille. Mutta hän ei ole syventynyt kaikkiin niihin väitöksiin, joita silloin esitettiin. Hänen olisi sellaisen herkkutun pohjalla sopivaa vetää esille niitä muita aikaisempia vastaväitteitä, joilla äänioikeutta vastustettiin. Minulla on tässä eräs muistio siltä ajalta, 1946 valtiopäiviltä, jossa vastustettiin tätä äänioikeutta Holding-yhteisöltä sillä perusteella, että se estäisi meidän nauttimasta koti- ja ulkomaista luottamusta. Silloin nähtiin, että se vaikuttaa aivan ulkolaisiin suhteisiimme ja talouselämäämme järkyttävästi, jos tämä äänioikeus myönnettäisiin. Ja itse asiassa nämä ovat niitä perusteita, joiden taakse kätkeytyvät suuryhtiöiden edustuksen täällä puolestapuhujat.

Ed. E. Pusa: Herra puhemies! Ystäväni Jalmari Pusan lausunnon johdosta on vain huomautettava, että hän maakunnassa on yleensä edustanut puolueetonta siirtoväen asioiden ajamista. Nyt kun hän on päässyt kansanedustajaksi, niin tuntuu, että hän on varsin vankka kokoomukselainen taloudellisissa asioissa.

Mitä tähän asiaan sellaisenaan tulee, niin erityisesti ed. Oksalan periaatteellisten kannottojen johdosta on syytä kysyä, millä tavalla ed. Oksala ynnä muut, jotka ovat tienneet kaiken aikaa, että siirtoväki kärsii vääryyttä sen takia, että he eivät saa markkavaraisesti sitä määrää korvausta näiden Holding-papereiden kautta, mitä lakia säädettyä on tarkoitettu, mitä nämä herrat

ovat tehneet, että tämä vääryys olisi tullut korjatuksi. Minä en tunne ainoatakaan sellaista esitystä. Tätä pientä juttua, äänestys-oikeutta, ajetaan täällä, meidän taholta sentakia että se on tyhjääkin parempi.

Herrojen kiihkeä äänestys-oikeuden vastustaminen joutuu perin omituiseen valoon sen vuoksi, kun väitetään, ettei sillä ole mitään merkitystä. Mitä varten herrat sitten tappelevat tuulimyllyä vastaan? Siirtoväki ei saa omaa asuntoa eikä saa omaa kotia, ellei sillä ole sitä tarkoitusta varten varoja. Sillä ei ole muita varoja käytettävänä kuin korvauksena saatavat varat. Meidän käsityksemme mukaan suuryhtiöiden kohdalta asia ei ole oikein kun näiden varakkaimpien omaisuudenluovutusveron maksajien kohdalta siirtoväen saatava jää vajaaksi. Herrat ovat hyvät ja panevat tämän asian nopeasti kuntoon kun kerran teillä on keinot ja patentit tämän asian järjestämiseksi olemassa. Tämä kamari on varmaan valmis hyväksymään jokaisen sellaisen esityksen, minkä herrat tekevät, joka vie tässä asiassa perille. Siitähän on kysymys.

Ed. Vennamo: Herra puhemies! Täällä ed. J. Pusa väitti allekirjoittaneen jossain karjalaisjärjestötilaisuudessa, missä myöskin maatalousministeri Raatikainen oli läsnä, vastustaneen tätä lakia. Minä ilmoitan, että minä en ole koskaan ollut sellaisessa tilaisuudessa; se on ed. Pusan mielikuvitusta. Ja minä pyytäisin, että hän antaisi nyt vastauksen siitä tilaisuudesta, missä allekirjoittanut on ollut läsnä.

Mitä sitten tulee hänen sanoisinko oikeudentuntoonsa ja puolueettomuuteensa, minä epäilen, että ed. Pusa tässä rehellisesti tuumii, mutta valitan, että hän on joutunut nyt toisten asialle (Eduskunnasta: Kokoomuksen!). — lähinnä kokoomuksen, jos sanon suoraan. Tässä hän siis kuvittelee oikein vakavissaan, että olisi sosialisimisesta kysymys. Kyllä ed. Tuurnakin sen tietää, että siitä ei ole (Ed. Tuurna: Kyllä juuri!). Ja minä sanoisin, koko tämä keskustelu on viritetty sitä varten, että julkinen mielipide ja pörssi luulisi, että nyt eduskunta aikoo sosialisoida, ja näin saadaan yleensäkin kurssveja alaspäin ja näin osakkeita omistavien verot alhaisiksi. Toisin sanoen tässä asiassa ratsastetaan siirtoväen asialla, mutta oma lehmä onkin ojassa. Ei tämä äänioikeus niin suuri ole, mutta tässä on

laajempi tausta osakkeenomistajiin nähden, ja siitä on nyt kysymys.

Ed. J. Pusa: Herra puhemies! Ed. Vennamolle minä pyytäisin vain ilmoittaa hänen tiedusteluunsa, että olen valmis pöytäkirjalla osoittamaan ajan ja paikan, jolloinka tämä luottamuksellinen keskustelu on ollut, jossa hän minun väittämäni ja todeksi osoittamani lausunnon on antanut (Ed. Vennamo: Palaan asiaan, pyydän pöytäkirjaa!).

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Ok-sala ed. Öhmanin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Ed. Luukka ed. Käkelän kannattamana on ehdottanut hyväksyttäväksi toivomuksen, että hallitus valmistaisi ja kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen sellaisiksi muutoksiksi korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annettuun lakiin, että osakkeiden lunastushintaa määrättäessä tapahtunut inflatiokehitys otettaisiin oikeudenmukaisesti huomioon, jotta yhteisö voisi jakaa korvauksen saajille sen hallussa olevien osakkeiden edustaman reaaliomaisuuden todellista arvoa vastaavat kuoletukset. Kutsun tätä ed. Luukan ehdotukseksi. Edelleen on ed. Tuurna ed. J. Pusan kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi toivomuksen, että hallitus antaisi eduskunnalle esityksen korvausosakkeiden hallintoyhteisöstä annetun lain muuttamisesta siten, että korvausosakkeiden hallintoyhteisölle annettaisiin osakkeenomistajille kuuluvat oikeudet kaikkiin muihin hallintoyhteisön omistuksessa oleviin osakkeisiin nähden paitsi niihin, jotka on yhteisölle luovutettu toisesta omaisuudenluovutusverosta annetun lain 17 §:n määräämässä järjestyksessä. Kutsun tätä ed. Tuurnan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä ed. Luukan ehdotmaan toivomusponteen tulee, katson, ettei se ole välittömässä asiallisessa yhteydessä käsiteltävänä olevan lainsäädäntöasian kanssa, joten en katso voivani tässä yhteydessä esitellä sanottua ponsiehdotusta äänestettäväksi.

Puhemiehen menettely hyväksytään.

Puhemies: Mitä ed. Tuurnan ponsiehdotukseen tulee, tulee siitä äänestettäväksi, jos lakiehdotus hylätään, mutta jos lakiehdotus hyväksytään, on ed. Tuurnan ehdotus katsottava rauenneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Puhemies: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksesta.

Esitän hyväksyttäväksi seuraavan

äänestysesityksen.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 51 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen sellaisena kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi.

Puhemies: Näin ollen ed. Tuurnan ponsiehdotus on katsottava rauenneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Valtioneuvoston päätös 27 päivältä toukokuuta 1948 eräistä siirtoväen toimeentulon turvaamista tarkoittavista toimenpiteistä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 3 ja lak. al. n:ot 11 ja 13, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Rantala: Herra puhemies! Verolainsäädäntömme on viime aikana ollut monilukuisten muutosten alaisena. Valtiontalouden menojen kasvaminen pakotti etsimään sotien aikana ja niiden jälkeen uusia verolähteitä ja niiden varsinaisia veroja korottaen kuin ylimääräisiä veroja säätämällä hankkimaan valtiolle tuloja suureksi paisuneitten menojen edes osittainkin kattamiseksi. Nytemmin on ylimääräisistä veroista suurimmaksi osaksi voitu luopua ja valtion välitön verotus eräitä poikkeuksia lukuunottamatta on voitu keskittää jälleen pääasiassa tulo- ja omaisuusveron muodossa tapahtuvaksi. Jatkuneen inflation johdosta on ollut pakko muuttaa verolakeja, koska ne muuttuneissa olosuhteissa ovat käyneet kohtuuttomiksi ja suorastaan mahdottomiksi soveltaa. Etenkin verotettavan tulon alarajaa ja verolakiin sisältyvää tuloveroasteikkoa on jouduttu vuosittain muuttamaan. Lisäksi ennakko-perinnän toteuttaminen ensin valtion verotuksessa ja viime aikana sen soveltaminen myöskin kunnalliseen verotukseen on vaatinut vuosittain jopa useampia kertoja tapahtuvia muutoksia verolakeihin. Näin on tapahtunut vuoden 1943 jälkeen, jolloin tulo- ja omaisuusverolakia huomattavasti uusittiin m. m. nykyiset veroluokat siihen sisällyttämällä.

Kun nykyinen hallitus viime syyskuussa päätti eduskunnalle antaa esityksen m. m. tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta ja saman lain väliaikaisesta muuttamisesta, pidettiin näitä muutosesityksiä yleensä kansalaisten keskuudessa välttämättömän tarpeellisina. Veronmaksajien maksukyky onkin ollut äärimmilleen kuormitettu ja viime vuosina on vain inflation jatkuminen osit-

tain helpottanut veronsuoritusmahdollisuuksia, jopa eräille veronmaksajaryhmille tehnyt sen suhteellisen helpoksi. Toisaalta on tulojen ja myöskin omaisuusarvojen markkamääräinen kasvaminen saattanut nekin henkilöt verovelvollisiksi, jotka verolakeja laadittaessa on tulojen tai omaisuuden pienuuden vuoksi tarkoitettu pääsemään veroista vapaiksi, vaikka heidän taloudellinen asemansa ja veronmaksukykynsä eivät lainkaan olisi parantuneet. Jyrkästi kohoavat progressiiviset veroasteiket ovat rahanarvon alentuessa ja markkamääräisten tulojen ja omaisuuden arvon noustessa muodostuneet tarkoitettua ankarammiksi. Tästä antaa kuvan tulo- ja omaisuusveron tuotto kuluvana vuonna, joka arvioitiin 19.3 miljardiksi markaksi, mutta tuottanee ehkä 7 miljardia markkaa enemmän. Luonnollisten henkilöiden, etenkin palkka- ja siihen verrattavasta tulosta veron tullessa välittömästi ennakkopidätyksen kautta heti suoritettavaksi, on verorasitus tullut erittäin raskaaksi ja vaikuttanut, kuten monasti on mainittu, suorastaan työtehoa heikontavasti. Verotus on näinollen sivuuttanut sen rajan, jolloin sen ankaruus muodostuu jo suoraan inflatoorisesti vaikuttavaksi.

On valitettavaa, että verotuskysymyksiä käsiteltäessä puuttuu luotettava pohja niiden asialliselta käsittelyltä. Verotilastomme valmistuvat kovin myöhään, joten niiden avulla on vaikea saada käsitystä edes niistä vaikutuksista, joita on seurannut edellisistä verolakien muutoksista. Ei ole selvitystä siitä, mitenkä verokuorma todellisuudessa jakautuu ja rasittaa eri veronmaksajaryhmiä. Käsitys näistä asioista täytyy näinollen muodostua aivan liian suppeitten tietojen pohjalla. Olisi toivottavaa, että nykyistä paremmin voitaisiin saada selvityksiä veroasioista ja verotilastot nykyistä nopeammin aikaan.

Hallitus on esityksessään esittänyt verovapaan tulorajan nykyisestäään korottamista ensimmäisessä luokassa 20,000 markalla, toisessa veroluokassa 30,000 markalla ja kolmannessa veroluokassa 50,000 markalla nykyisestäään sekä esittänyt lain 48 §:n sisältämän tuloasteikon huomattavasti lievennettäväksi. Lisäksi on esitetty palkkatuloista jo viime vuonna myönnetty erityishelpotus nyt sisällytettäväksi pysyvään verolakiin. Valiokunta on jotenkin yksimiel-

sesti hyväksynyt esitykseen sisältyvän, as- teikkoon, sisältyvän lievennyksen, joskin lievennyksen määrästä eri tuloluokkien kohdalla on ollut erilaisia ehdotuksia. Sensijaan palkka- ja eläketuloista annettavan verohelpotuksen sisällyttämisestä tähän lakiin on ollut varsin suurta erimielisyyttä. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin tässäkin kohden hyväksynyt hallituksen esityksen. Onkin myönnettävä, että kysymys on vaikeasti ratkaistavissa. Jos todella kaikki tulot tulisivat samalla tavalla ja yhtä ankarasti verotetuiksi, ei olisi syytä tällaisiin erikoishelpotuksiin. Valitettavasti niin ei ole asiaintila. Osa tuloista on senlaatuista, että niiden suuruus joudutaan määräämään arvioimalla. Eränlaiset tulot taas ovat senlaatuista, että niitä voidaan helposti salata ja siten välttyä niiden verotukselta. Niinpä liikkeenharjoittajain tulot ovat veroviranomaisille useinkin hyvin vaikeita todeta, koska asianomaiset tulot saajat helposti „unohtavat” merkitä niiden todellisen määrän kirjanpitoonsa tai muulla tavoin, monin tavoin järjestävät kirjanpitonsa toisenlaista kuin todellista tulosta osoittavaksi tai sitten käyttävät liikkeessään tavaroita omaan yksityiskäyttöön tai taikka sisällyttävät liikkeensä menojen joukkoon omia ja perheensä yksityismenoja. Tämähän on yleisesti tunnettua. Omaa luokkaansa taas ovat vapaiden ammattien harjoittajat, joiden omatunto verotusasioista on tunnetusti osoittautunut tavattoman väljäksi ja venyväksi. Kun asiantila on tällainen, on selvää, ettei verotus muodostu tehokkaaksi eikä oikeaksi, koska huomattaviakin eria voidaan verotuksessa salata. Tämä on omiaan herättämään tyytymättömyyttä niissä veronmaksajissa, ennen kaikkea palkkatuloilla elävissä ja näihin verrattavissa, joiden tulot yleensä tulevat tarkoin verotettavaksi ja jotka tuntevat kantavansa verokuormaa niidenkin puolesta, joiden tuloja ja omaisuutta ei saada oikealla tavalla verotetuksi. Ei ole ihmeteltävää, että nimenomaan palkalla eläjien taholta on vaadittu erityishelpotusta tulojen verotuksessa.

Mainitsen muutoksista, joita valiokunta on ehdottanut hallituksen esitykseen. Laki-ehdotuksen 29 §:n 1 momentin 5) kohdassa mainitun lasten osalta myönnettävän kalliipaikan vähennyksen valiokunta on katsonut hallituksen esityksessä esitetyn kohtuuttoman suureksi ja ehdottaa sen alennettavaksi

6,000 mk:ksi lasta kohden esityksen 8,000 markasta. Saman momentin 6) kohtaan on taas lisätty verovelvollisen tuloistaan tekemään sallittujen vähennysten joukkoon mainitussa kohdassa mainittujen lääkerinkulujen lisäksi myöskin lääkekulut, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö määrää. Huomattavin muutos hallituksen esitykseen on ehdotettu 49 §:n kohdalla. Siinä mainitun verotettavan omaisuuden alarajan valiokunta on korottanut hallituksen esittämästä 300,000 markasta 500,000 markkaan. Tämä alaraja on pitkät ajat, vuosikymmenet, ollut muuttamattomana 100,000 markassa, joten on syytä ottaa huomioon nyt vihdoin inflation vaikutus myöskin omaisuusarvoihin ja tehdä asianmukainen korjaus verolakiin. Kun hallituksen esityksen mukaan omaisuuden arvosta lakiehdotuksen 30 §:n säännösten mukaan saadaan jokaisesta lapsesta vähentää 100,000 mk, mainittu lasten osalta tehtäväksi sallittu vähennys on nykyään ollut lasta kohden 50,000 mk ja aikaisemmin mitään tällaista vähennystä verovelvollinen ei lapsen osalta saanut tehdä. Valiokunnan ehdotuksen mukaan omaisuusveroa on lievennetty myöskin alemmissa omaisuusryhmissä siitä, mitä hallitus oli esittänyt. Niinpä 500,000 mk:n omaisuudesta vero olisi ainoastaan 250 mk ja vielä 1 milj. mk:n omaisuuden kohdalla vain 2,000 mk. Jos verovelvollisella on esim. viisi vähennysoikeuteen oikeuttavaa lasta, ei hänen verotettavan omaisuutensa arvon ollessa esim. 900,000 mk vielä menisi veroa lainkaan ja 1,500,000 mk:n omaisuudestakin veromäärä olisi vain 2,000 mk. Kun verotettavaksi omaisuudeksi ei lueta asuin- ja itsekohtaista irtaimistoa ja verovelvollinen omaisuutensa arvosta saa vähentää velkansa, ei voitane sanoa, että omaisuusverotus pienehköjen omaisuuksien kohdalla valiokunnan ehdotuksen mukaan jäisi raskeaksi yleensä raskaaseen verotukseen verraten. Jos välitöntä verotusta taas lievennetään siten, että esim. omaisuusveron tuotto, samoin kuin tuloveron tuotto hallituksen esittämästä määrästä ensi vuoden menoarviossa huomattavasti tulee supistumaan, tämähän merkitsee sitä, että valtion täytyy muilla keinoilla hankkia puuttuvat tulot, ja kun on ilmeistä, että valtion erät tulot, esim. metsätalouden kohdalta, saatujen tietojen mukaan ovat muuttuneista olosuhteista johtuen jo hallituksen tulo- ja

menoarvioesityksessä arvioidut liian korkeiksi, tästä olisi ilmeisenä seurauksena, että välitöntä verotusta vielä enemmän helpottamalla jouduttaisiin korottamaan välillisiä veroja, ennen kaikkea tulleva ja liikevaihtoveroa. Siihen ei ole mitään syytä ja kansalaisten elinkustannuksia tällä tavalla kohottaa. Se olisi päinvastainen sille pyrkimykselle, johon hallitus nyt tähtää (Ed. Hakkila: Aivan oikein!). Pidemmälle meneviin muutoksiin, jotka siis tarkoittaisivat verohelpotusten lisäämistä, valiokunta ei ole rohjennut mennä, vaikka se on tietänyt, että kansalaiset ovat odottaneet mahdollisimman pitkälle meneviä helpotuksia.

Hallituksen esitykseen sisältyvät huojennukset merkitsevät 6 tai 7 miljardin markan suuruista valtion tulojen vähennystä. Kun hallitus on arvioinut tulo- ja menoarvioesityksessään tulo- ja omaisuusveron tuoton 20.5 miljardiksi markaksi, näyttää siltä, että esillä olevan lainmuutoksen jälkeen ei sanottua tuottoa voitane suuremmaksi arvioida. Tulo- ja menoarvion tasapainossa säilyttäminen edellyttää, että sen tulopuolen katteeksi todellakin saadaan riittävät määrät, kuten mainitsin. Tällöin ei siis eduskunnallakaan olisi sanottavia mahdollisuuksia käsittääkseni tehdä juuri enää lisää lievennyksiä tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön veronmaksajain hyväksi. Valiokunnassa on tosin harkittu ja se valiokunnan ensimmäisessä lukemisessa tulikin sellaiseen tulokseen, että verotettavan tulon alaraja olisi I veroluokassa, jossa verotus nykyisin näyttää erityisen raskaalta, korotettava samaksi kuin II:kin veroluokassa eli siis 80,000 mk:aan ja asteikko alapäässä hiukan lievennettävä. Valiokunta toisessa lukemisessa peräytyi tästä kannasta ja hyväksyi siis kysymyksessä olevan asteikon hallituksen esittämässä muodossa. Tämä muutos ei nähtävästi vaikuttaisi kovin suurta veron tuottoon kokonaisuudessaan ja mielestäni olisi vielä harkittava, eikö tällaista huojennusta juuri I veroluokan kohdalla olisi syytä tehdä.

Mitä tulee valiokunnan hallituksen esityksen yhteydessä käsittelemiin eduskuntaaloitteisiin, ei valiokunta ole niitä voinut asettua puoltamaan. Eräät näistä aloitteista, toivomusaloitteet, ovatkin jo suurelta osalta menettäneet merkityksensä, kun hallitus on esityksessään ottanut huomioon niissä esitetyt seikat. Aviopuolisoiden erik-

seen verottamista koskevia aloitteita ei valiokunta ole tässä yhteydessä katsonut voivansa puoltaa. Eduskunta on aikaisemmin lausunut asiasta toivomuksen hallitukselle. Valiokunta kuitenkin mietintönsä perusteluissa lausuu edellyttävänsä, että hallitus tutkiessaan kysymystä kahteen veroluokkaan siirtymisestä, johon valiokunnan mielestä hallituksen niinikään olisi kiinnitettävä huomiota, ja harkita mahdollisuuksia tämän järjestelyn toteuttamiseen, olisi myöskin kiinnitettävä asianmukaista huomiota niin naimattomien henkilöiden nykyiseen verorasitukseen kuin aviopuolisoidenkin yhteisverotukseen.

Mitä tulee taas lakialoitteisiin, valiokunta ei ole voinut puoltaa niiden hyväksymistä, koska ne menisivät huomattavasti pitemmälle, kuin mitä hallituksen esityksessä on edellytetty, ja niiden hyväksyminen merkitsisi myöskin verontuottoon nähden huomattavaa alentumista.

Lopuksi haluaisin lausua, että asian käsittely eduskunnassa on viivästynyt ja että sen käsittely pitäisi nyt loppuvaiheissaan saada mahdollisimman nopeasti suoritetuksi, koska mahdollisesti hyväksyttäviä lainmuutoksia olisi välttämätöntä päästä jo ensi vuoden alusta noudattamaan. Valtiovarainvaliokunta joutui m. m. sen jälkeen, kuin hallituksen esitys sille oli 30 päivänä viime syyskuuta lähetetty, vielä odottamaan sen aloiteajan päättymistä, joka edustajilla valtiopäiväjärjestyksen mukaan on tällaisissa asioissa, ennen kuin se voi asiaa ryhtyä ratkaisevasti käsittelemään, ja tästä aiheutui jo viivytystä, joka ei olisi ollut suotavaa. Toivottavasti suuri valiokunta saa asian mahdollisimman nopeasti käsitellyksi, ja käsittääkseni sen olisi pääkohdissa syytä yhtyä valtiovarainvaliokunnan ehdotuksiin.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Herra puhemies! Kun hallituksen esitys tuli julkisuuteen, niin se otettiin vastaan verrattain ristiriitaisin tuntein. Varsinkin julkinen sana epäili hyvin suuresti, onko hallituksen esityksellä mitään läpimenon mahdollisuuksia, koska sikäli, mikäli oli kysymys porvarillisista sanomalehdistä, niiden mielestä hallituksen esitys meni liian pitkälle, ja mikäli oli kysymys äärimmäisen vasemmiston lehdistä, niin niiden mielestä hallituksen esitys ei kelvannut kerrassaan mihinkään. On nyt mielihyvin todettava,

että hallituksen esitys tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta on valtiovarainvaliokunnassa esiintyneistä mielipide-eroavaisuuksista huolimatta läpäissyt valiokunnan ankaran kiirastulen melko hyvin. Valiokunta on tosin tehnyt hallituksen esitykseen eräitä muutoksia, joista merkityksellisin on omaisuusveroasteikossa olevan verotettavan omaisuuden alarajan korottaminen 300,000 markasta 500,000 markkaan. Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, etteivät sanottavasti vaikuta tulo- ja omaisuusverolain verontuottoon, joka on pääasia. Tämän johdosta valiokunnan tekemät muutokset voidaan hyväksyä.

Silmäillessään valtiovarainvaliokunnan mietintöä siihen liittyvine vastalauseineen huomaa, kuinka mielipiteet verohelpotusten antamisesta kansalaisille jakautuvat kovin ristiin. Asian käsittelyyn osaaottaneista valiokunnan jäsenistä ovat vain edustajat Österholm ja Sukselainen yksin yhdessä valiokunnan mietinnön kannalla sellaisenaan. Kaikki toiset valiokunnan jäsenet olivat omasta puolestaan halunneet valiokunnan mietinnön erältä osiltaan kirjoitettavaksi toisin, kuin miksi se lopuksi muodostui. — Mitä ed. Sukselainen sanoi? (Ed. Sukselainen: Sanoin kantani lähete keskustelussa!). Niin, mutta valiokunnan mietinnön vastalauseessa ei näy nimeä, vaikka valtiovarainvaliokunnan mietinnön allekirjoittajien joukossa ed. Sukselainen on.

Ensimmäisen vastalauseen allekirjoittajat esittävät hallituksen esityksen muutettavaksi väliaikaisesti. Perustelu, jolla he tähän tulokseen ovat tulleet, ei kuitenkaan kestä ankarampaa kritiikkiä. He myöntävät, että verotaakka on muodostunut kaikille veronmaksajaryhmille kovin raskaaksi, joten sitä on pyrittävä alentamaan, mutta väittävät, että valtiotalous on kuitenkin vielä tällä hetkellä niin epävarmalla pohjalla, että nykyään on mahdotonta nähdä, miten ja mihin suuntaan valtion taloudellinen asema tulisi kehittymään tulevaisuudessa. Ja tästä johtuen he eivät ole halukkaat niin suuriin pysyväisiin veronalennuksiin, kuin hallitus on esityksessään ehdottanut. On syytä kysyä, luulevatko vastalauseen allekirjoittajat todellakin olevan mahdollista, että vuoden 1949 jälkeen rahantarvo olisi niin paljon parantunut, että

tulo- ja omaisuusverolaissa voitaisiin palata tänä vuonna voimassa olevaan veroasteikkoon? Tosin hallitusmiehen täytyy olla aina optimisti, mutta niin suureen optimismiin tuskin kukaan järkevästi ajatteleva talousmies voi tuudittautua, jotta uskoisi olevan mahdollista 1950 kantaa kansalaisilta niin raskasta veroa, kuin tänä vuonna voimassa ollut laki edellyttää. Sanoin vastalauseen allekirjoittajat eivät jaksavatsi hyväksyä hallituksen ehdottamaa 10 %:n verohelpotusta palkannauttijoille. He eivät halua tunnustaa, että työsuhteesta johtuva palkansaajien veronmaksukyky on heikompi ja että heitä verotetaan kuvannollisesti sanoen viimeistä markkaa myöten, ja tämän vuoksi he ovat vaikeammissa asemassa kuin muun vakautetun tulon tai ammatti- tai liiketulon saajat. Jokainen verotusmies tietää, että ansiotulo tulee yleensä tarkemmin verotetuksi kuin arvioitu tulo, koska arvioidusta tulosta täytyy aina ohjeet antaa sikäli varovasti, ettei yliarviointia veroperusteissa tapahtuisi. Eivätkä ohjeet muutenkaan voi olla niin yksityiskohtaisia, että vero sen perusteella voitaisiin määrätä yhtä tarkoin kuin palkkatulojen saajalle, jolta jokainen markka on tiedossa. Tämän vuoksi hallituksen ehdottama erikoisalennus palkannauttijoille on hyvin puollettavissa.

Toisen vastalauseen allekirjoittajat näyttävät suurin piirtein olevan samalla kannalla kuin ensimmäisenkin vastalauseen allekirjoittajat, mikäli on kysymys palkkatulon verottamisesta. Mitähän tästä ajattelevat kokoomuspuolueeseen kuuluvat virkamiehet, jotka ovat järjestään palkannauttijoita ja joita tämä verorasitus painaa varmaan yhtä raskaasti kuin täällä vasemmalla siivelläkin olevia palkannauttijoita? Lisäksi ei heidän mielestään yhteisön verotusta ole varsinaisessa laissa määrättävä nykyistä suuremmaksi. Tästä voidaan tietenkin olla eri mieltä. Mutta hallitus on katsonut, ettei tällä kertaa ole aihetta muuttaa käytäntöön vakiintunutta yhteisöjen verotusta, koska nykyiset veromäärät ovat olleet voimassa jo useamman vuoden.

II vastalauseen allekirjoittajat yhtyvät kuitenkin hallituksen esitykseen siinä, että laki voitaisiin saattaa pysyväiseksi.

III vastalauseen allekirjoittajat hyväksyvät muuten hallituksen esityksen, mutta haluavat ensimmäisen veroluokan verotettavan tulon alarajaa korotettavaksi 80,000

markkaan. Tämä merkitsee kuitenkin, että jos se tulee hyväksytyksi, niin silloin valtion talousarvioon tulee 200 milj. markan lovi, ja kun tiedämme talousarvioon merkittyjen tulojen olevan otetun kaikilta kohdin mahdollisimman tarkoin huomioon, niin jos ehdotettu muutos hyväksytään, täytyisi vastaava vähennys tehdä talousarvion menopuolella. Minä epäilen kuitenkin, ettei valtiovarainvaliokunta pysty sitä tekemään.

IV vastalauseen allekirjoittajat, äärimmäiseen vasemmistoon kuuluvat, haluavat niin huomattavia muutoksia hallituksen ehdotukseen, jotka, jos ne tulevat hyväksytyiksi, merkitsisivät sitä, että ensi vuoden tulo- ja menoarvioon muodostuisi hyvin huomattava vaje. Olen antanut suorittaa laskelman, mitä IV vastalauseen hyväksyminen merkitsisi tulo- ja omaisuusveron tuottoon. Suoritettujen laskelmien mukaan tulisi fyysillisten henkilöiden tuloveron tuotto puheena olevan ehdotuksen mukaan putoamaan 4 miljardiin markkaan, kun se hallituksen esityksessä on laskettu nousevan 7.7 miljardiin markkaan eli toisella puolella. Fyysillisiin henkilöihin kohdistuvan omaisuusveron tuotto taas olisi heidän ehdotuksensa mukaan 1.5 miljardia markkaa, kun se hallituksen esityksen mukaan on 1.1 miljardia markkaa, joten tässäkin kohden tulisi tapahtumaan 400 milj. markan nousu. Näin ollen tulo- ja omaisuusveron tuotto pienenesi IV vastalauseen mukaisesti 3.3 miljardilla markalla. Kun koko tulo- ja omaisuusveron tuotto vuodelta 1949 hallituksen esityksen mukaan on laskettu nousevan 20.5 miljardiin markkaan, alenisi tuotto IV vastalauseen mukaan 17.2 miljardiin markkaan. Minä pyydän kysyä IV vastalauseen allekirjoittajilta, miten täten syntynyt vaje sitten täytettäisiin? (Eduskunnasta: Korpilakoilla!). Ed. Murto on ystävällinen, minä kuuntelen (Ed. Murto: Vastataan!). Vastataan, mutta millä tavalla? (Ed. Hakkila: Yrittävät vastata!). Millä tavoin se tapahtuisi — nähtävästi heillä ei olisi muuta ehdotusta kuin se, että puuttuvat miljardit otettaisiin Suomen Pankista lisää seteleitä painamalla, sillä sehän on helppo tehdä ja helppo myöskin toteuttaa. Kyllä ne setelipainot jaksavat vielä hieman nopeammassakin tahdissa pyöriä kuin tähän asti. Kysymys on vain siitä, miten se vaikuttaa meidän kansantalouteemme, mutta sillä asiallahan

vastalauseen allekirjoittajat eivät tietenkään ole halunneet päättää vaivata (Ed. Hakkila: Mitä he siitä asiasta välittävät!).

IV vastalause on muutenkin kovin hajanainen, sitä vastaan voidaan tehdä paljon ja painavia muistutuksia. Esim. ansiotyössä olevien aviopuolisoiden tulovero nousisi hyvin huomattavasti heidän esityksensä mukaan naimisiin mentyä. Tämä johtuu siitä, että veroluokat I ja II ovat yhdistetyt ja että ehdotettujen veroluokkien välinen ero on suhteellisen pieni sekä että toisen aviopuolison tulosta ehdotetaan vähennettäväksi sama määrä kuin hallituksen esityksessäkin, vaikka yksi veroluokka ehdotetaan vastalauseessa poistettavaksi. Esitän eräitä esimerkkejä siitä, miten IV vastalauseen mukaisesti aviopuolisolta menee veroa ennen avioliittoa ja avioliiton solmimisen jälkeen. Heidän vastalauseensa mukaisesti ansiotyössä olevien aviopuolisoiden yhteinen tulovero, jos toisen aviopuolison tulo on 200,000 markkaa ja toisen 120,000 markkaa, niin vero ennen avioliittoa olisi 7,000 markkaa, mutta avioliiton solmimisen jälkeen se nousisi 9,500 markkaan, nousu olisi siis 2,500 markkaa. Hallituksen esityksen mukaan vero sen sijaan vähenisi 6,000 markkaan eli 1,000 markalla. Jos molempien aviopuolisoiden verotettava tulo kummallakin on 200,000 markkaa, niin ennen avioliittoa heiltä menisi veroa 12,000 markkaa, mutta avioliiton solmimisen jälkeen lähes kaksinkertainen määrä eli 21,000 markkaa. Vastaavassa tapauksessa hallituksen esityksen mukainen vero vähenisi 8,000 markalla. Jos toisen aviopuolison verotettava tulo on 400,000 markkaa ja toisen 200,000 markkaa, niin ennen avioliittoa heiltä menisi veroa yhteensä 57,000 markkaa, mutta avioliiton solmimisen jälkeen kokonaista 86,000 markkaa. Vero nousisi siis avioliiton mukana 29,000 markalla. Nähtävästi he haluavatkin estää avioliittojen syntymisen sillä, että verotetaan niin raskaasti niitä, jotka uskaltautuvat mennä avioliittoon. Vastaavassa tapauksessa hallituksen esityksen mukaan sen sijaan alenisi vero 4,000 markalla vuodessa. Kun IV vastalauseen allekirjoittajat ovat monissa eri yhteyksissä pyrkineet todistamaan, kuinka hallituksen esityksen hyväksymisen jälkeen välillisten verojen osuus prosentuaalisesti nousee aina 64 %:iin koko verotuksen tuotosta, ja kun he pitävät tätä pahana, niin jos heidän ehdotuksensa hy-

väksyttäisiin, niin tietenkin, koska välittömän verotuksen osuus alenee 3.3 miljardilla markalla, se johtaa siihen, että välillisten verojen osuus vastaavasti nousee 68 %:iin. Kuinka tämän jälkeen pitää paikkansa heidän tähänastinen hallituksen esityksen arvostelunsa, jolloin he ovat pyrkineet todistamaan, että hallitus välitöntä verotusta lieventäessään siirtää entistä suuremmassa määrin painon välilliseen veroihin, kun he itse nyt ehdottavat tämän epäsuhteen muodostettavaksi vieläkin räikeämmäksi.

Muutenkin IV vastalauseessa harjoitetaan todellista numeroleikkiä, jolla ei ole mitään todellisuuspohjaa meidän nykyisissä oloissamme. Valitettavasti meidän kansalaistemme elintaso on niin alhainen, että verotettavien valtaosa kokonaista 80 % verotettavista kansalaisista kuuluu alle 400,000 markan verotettavien tuloluokkaan, eikä kukaan palkannauttaja pääse 4 milj. markan tulomäärään, jota on niin monta kertaa pidetty jonkinlaisena malliesimerkkinä, kuinka suuria verohelpotuksia muka hallitus antaa suurituloisille. Tästä johtuen verotaulukot täytyy laatia sellaisiksi, että verontuotto muodostuu myöskin käytännössä niin suureksi kuin talousarviossa on edellytetty.

Jos tämä nykyinen hallitus aikoo todella olla vain lyhytaikainen rospuuttohallitus, niin tuskin suurempaa karhunpalvelusta se tekisi tulevalle hallitukselle kuin ilmoittamalla, että se kannattaa IV vastalauseen hyväksymistä. Ensimmäinen tehtävä varmaan uudella hallituksella, myöskin mahdollisella äärimmäisen vasemmiston hallituksella, olisi tulla eduskuntaan ja esittää eduskunnalle korjattavaksi se virhe, jonka IV vastalauseen hyväksyminen valtiotalouteemme tuottaisi, sillä heidänkin taloutensa, valtiotaloutensa, varmaan vaatisi, että valtion talousarvio täytyisi olla tasapainossa. Mutta tuskin tätä viimeistä vastalauseetta onkaan kirjoitettu muuta kuin aivan humoristisessa mielessä, sillä en rohkene olettaa, että heillä puuttuisi niin täydelleen kansantaloudellinen tuntemus, että he aivan toisinaan tekisivät tällaisia ehdotuksia, joilla ei ole mitään todellisuuspohjaa (Vasemmalta joku välihuudahdus). On paljoilla muiltakin, mutta valitettavasti niin kovin vähän siellä vasemmalla (Vasemmalta: Erikoiset kansantalouden tutkijat!).

Kun nyt valtiovarainvaliokunnan esitys menee suureen valiokuntaan, niin on toi-

vottavaa, että suuri valiokunta käsittelee asian mahdollisimman nopeasti. On valitettava, että tämä esitys, vaikkakin valtiovarainvaliokunta on toiminut mahdollisimman nopeassa tahdissa, on kuitenkin jo seissyt yhden viikon toimettomana eduskunnan pöydällä, ja tällä asialla on kiire, sillä valtiovarainministeriön verotusasiain osastolle pitäisi jättää aikaa järjestää lainmuutoksesta johtuvat verojen ennakkopidätystaulukot y. m. toimenpiteet siksi hyvissä ajoin eduskuntaan, että lainmuutosta voitaisiin tammikuun 1 päivästä lähtien ryhtyä toteuttamaan.

Ed. Niukkanen: Herra puhemies! Koska ne muutokset, joita hallitus on ehdottanut tulo- ja omaisuusverolakeihin ja josta seuraa, että suunnilleen samanlaisia muutoksia yritetään ajaa läpi myöskin kunnallisverotuksessa, ovat tosiasiaassa paljon kauaskantoisempia, kuin miltä pintapuolisesti katsoen näyttää ja kuten näyttää herra rahaministeri ja valtiovarainvaliokunnan herra puheenjohtaja olettaen, niin olen pyytänyt tämän puheenvuoron tarkastelakseni näitä lähinnä yleiseltä kannalta.

Hallitus perustelee näitä muutoksia seuraavilla syillä. Ensinnäkin, että luonnollisten eli fyysillisten henkilöiden osuus tuloverosta vuodesta 1943 vuoteen 1947 lukien on kovin suuresti kohonnut, että palkansaajien veronmaksukyky on muka heikompi kuin ammatti- ja liiketulojen ja muiden sentapaisten tulojen saajien maksukyky ja että pitkälle ryöstäytyneen inflation vuoksi on välttämätöntä justeerata veroasteikot sellaisiksi kuin hallitus ehdottaa.

Jos lähdetään siitä, että inflatiovyöryn edelleen sallitaan jatkua ja että tätä erittäin suotuissa taloudellista kehitystä, mikä viime vuosina on ollut ominainen, edelleen jatkuisi, silloin hallituksen esittämällä varsin radikaalisilla muutoksilla veroasteikkoihin on todellisuuspohjaa olemassa. Mutta koska nykyinenkin hallitus on nimenomaan julistanut, että se koettaa kaikin keinoin työskennellä inflation pysäyttämiseksi, joka pitäisi ollakin käsittääkseni myöskin luonnollista, koska inflatio joka tapauksessa tulee koskemaan kaikista kipeimmin juuri nykyisen hallituksen varsinaisia kannattajajoukkoja, ja koska jokainen hallitus käsittelee, että yleiseltä kannalta olisi aivan välttämätöntä, erikoisesti Suomen suurten ulko-

maisten sitoumusten vuoksi, että inflatio pysähtyisi, niin minä katselen tätä asiaa siis tästä näkökulmasta lähtien.

Asia on siten, että silloin kun inflatio pysähtyy, alkaa automaattisesti aina lievemässä taikka ankarammassa muodossa vastakkainen kehitys, josta onkin meillä selvät kokemukset Suomen itsenäisyyden ajoilta. Ja tosiasiaa tällainen kehitys nyt oikeastaan on jo alkanut. Hallituksenkin taholta sitä on alleviivattu m.m. terottamalla, että on odotettavissa jopa huomattavaakin työttömyyttä. Varsinkin maatalousväestö sen tuntee jo aivan reaalisessa muodossaan kaikkialla maassa, samoin liikelämä ja ainakin suuri osa tuotannollista toimintaa, luultavasti kaikki muu tuotannollinen toiminta, paitsi Sotevan hankkijat, heidän kun ei tarvitse sitä tietystikään peljätä vielä kolmeen vuoteen.

On lähdeäväkin näitä radikaalisia muutoksia tarkastamaan siltä pohjalta, että ainakin on tädet mahdollisuudet nyt jo pysäyttää inflatio ja vakiinnuttaa markan jäljellä oleva arvo. Minä jo viittasin siihen, että se suotuissa taloudellinen kehitys, mikä on meillä viime vuosina vallinnut, joka on tehnyt mahdolliseksi harjoittaa tähän saakka myöskin tällaista inflatiopolitiikkaa, on selvästi pysähtynyt. Sen jokainen, joka käytännössä on joutunut kosketuksiin taloudellisten asioiden kanssa, on ollut pakotettu toteamaan. Kaikista vakavinta on lisäksi se, että ne vientitavarat, joilla Suomi on tähän saakka hankkinut dollarivaluuttansa, Suomen päävientitartikkelin, selluloosan, hinta on arveluttavasti pudonnut. Samoin on koko puunjalostustuotteiden menekki aivan selvästi vaikeutumassa. Myös on ilmoitettu, että mitään dollari-luottoja ainakaan kulutustarvikkeiden, m.m. kahvin hankintaan samoin kuin lihan säilykkeiden j.n.e. hankintaan, ei ole enää toiveitakaan saada, eikä ole varmoja toiveita mistään ulkomaisista luotoista tällä hetkellä, niin on ilmoitettu.

Kun tältä pohjalta hallituksen esitystä lähtee tarkastelemaan, jonka valtiovarainvaliokunnan enemmistö myöskin on hyväksynyt, herättää se eräissä suhteissa suorastaan huolestumista.

Ennenkuin menen asian yleisiin puoliin, huomautan vielä hallituksen esityksen perustelujen kahdesta kohdasta. Hallitus selittää, että luonnollisten henkilöiden osuus

tuloverosta 1943 oli vain 46 % ja 1946 se nousi jo 75 %:ksi. Sen takia on siis tehtävä tällaisia muutoksia. Tämän johdosta on huomautettava, että luonnollisten henkilöiden osuus tuloverosta teki tällaisen hyppäyksen lähinnä siitä syystä, että vasta 1944 palkkatuloon alettiin soveltaa verojen ennakkopidätystä (Ministeri Hiltunen: Ei se niin paljon vaikuttanut!). Lähinnä siitä aiheutui m.m., että verotettavien yksityishenkilöiden lukumäärä nousi noin 670,000 hengestä vuoteen 1945 1,032,000 henkilöön, siis $\frac{1}{3}$:lla. Samalla tietysti nousi miljardeilla veron osuus yksityishenkilöiden kohdalla, koska yli 300,000 siihen saakka tuloverotuksen ulkopuolella ollutta henkilöä tuli veronalaiseksi. Tämä on ollut aivan selvästi merkittävin tekijä, että tämä suhde on näinkin suuresti muuttunut.

Mitä tulee sitten hallituksen perusteluihin kun se sanoo: „Koska työsuhteista johduttaa palkansaajien veronmaksukykyä on pidettävä heikompana kuin vakautetun tulo tai esim. ammatti- tai liike-tulon saajien, sen vuoksi ehdotetaan annettavaksi palkannostajille muihin verovelvollisiin verraten erikoisalennus, joka veromäärästä merkitsee runsaasti 20 %:n alennusta”. Täytyy sanoa, että on aivan merkillistä, että hallituksen ja yleensä vasemmistopuolueiden taholta lähdetään ratsastamaan näin kestäättömällä perusteella. Otetaan huomioon esim. valtion virkailijoiden palkkatulo, kuinka epävarma se on. Meillä on valtion palveluksessa tällä hetkellä jo yli 85,000 palkannostajaa. Suurin osa on heistä ensinnäkin erottamattomia ja oikeuskansleri on tulkinnut, että ne palkkaedut, jotka he ovat saaneet aina ikäkorotuksia myöten, ovat vain perustuslain säätämistarjestyksessä muutettavissa. Mitä tulee erikoisesti ammattityöväestöön ja teollisuustyöväestöön, joka senjälkeen on suurin ryhmä, meidän tiedämme, millä lailla myöskin sen palkat ja ylikompensaatioilla taatut indeksikorotukset ja muut edut ovat taatut. Kun tähän verrataan esim. käsi-työläistä, jonka ansio, oli se sitten suutari, räätäli, puuseppä tai tavallinen seppä, jonka ansio riippuu kokonaan hänen terveydestään ja siitä kysynnästä, joka ympäristössä vallitsee hänen työllensä, niin kyllä on ironiaa sanoa, että hänen tulonsa on vakautetumpi kuin esim. edellämäinittujen suurimpien palkannauttjaryhmien tulo.

Sama koskee tietysti kauppiaita ja suurinta osaa kaikkia tuotannonharjoittajia. Heidän tulonsa vakavuus riippuu konjunkttureista paljon suuremmassa määrin kuin edellmainittujen palknauttijaryhmien.

Verratkaamme sitten pienviljelijää mainitsemini palknauttijapiireihin ottaen esim. tämän hetken tilanne huomioon. Myös hän on voinut ryhtyä suorittamaan perusparannuksia, ryhtynyt korjaamaan rakennuksia j. n. e. ja samalla verot ovat huikeasti kasvaneet. Tällöin viljelijät tietenkin laskivat, että hyvää aikaa jatkuisi ja eivät osanneet ottaa huomioon, että tulee sellainen yhtäkkinen käänne, kuin nyt on tapahtunut, jolloinka esim. perunalla ei ole mitään menekkiä, viljaakaan ei osteta ja hallitus ei maksa heille edes niitä yli-tuotantopistepalkkioita, joita he edellyttävät saavansa. Metsäseuduilla ei kaukaisimilta ulosottoaikoilta puutavaraa osta kukaan mistään hinnasta. Siitä seuraa myös että ei tule metsätöitä ja että niistä ei ole sivuansioita, puhumattakaan sitten tänäkin syksynä esiintyneestä, hallan aiheuttamasta kadosta, jolloinka halla vei korsiviljan sekä perunan laajoilla alueilla. On todella ironiaa, että n. s. köyhälistön edustajat menevät kirjoittamaan esitykseensä, että e. m. palkansaajien veronmaksukyky on heikompi kuin näiden piirin ja jotka muodostavat sittenkin koko tämän kansan enemmistön. Olen tällä osoittanut, että eivät hallituksen esityksen perustelut ole ollenkaan kes-tävät.

Täällä on sekä rahaministeri että valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja allevi-vannut, kuinka raskas on meillä verotus, tarkoittaen välitöntä verotusta. Todellisuudessa verotus kokonaisuudessa on vielä ras-kaampi. Kun budjetin menot ovat jo 100 miljardia Suomen markkaa, joka on pyö-rein luvuin 20 kertaa korkeampi kuin mitä valtion menot olivat hyvinä aikoina ennen sotaa esim. vuonna 1938, ja jotka on vero-tuloilla lähinnä peitettävä, koska inflatio-politiikan vuoksi kotimaisia eikä ulkomaisia lainoja ei enää saada, niin se osoittaa, että verotus on todellakin raskas.

Hallituksen budjettiesitykseen liittyy hyvin ansiokkaasti kirjoitettu taloudellinen katsaus. Minun kyllä täytyy sanoa, että se on aivan lapsellisen optimistinen monessa suhteessa. Koska rahaministeri hymyilee

tälle väitteelle, niin minä kosketellen hie-man sitä.

Siinä arvioidaan, että kansantulo vuonna 1947 olisi suurin piirtein saavuttanut jo sen tason, jolle oli kohottu vuonna 1938 (Minis-teri Hiltunen: Eihän nyt ole budjetti ky-symyksessä!). Tämä liittyy verotukseen aivan elimellisesti, sillä ei mistään muusta kuin kansantulosta voida ottaa irti jatku-vasti verotuloja, joilla valtion menot rahoit-tettaisiin.

Tämä selostus, että näin olisi, on aivan selvästi kestävämmällä pohjalla. Siinä ei ole otettu huomioon ensinnäkään esim. sota-korvaussuoritusten vaatimia menoja, ei ole otettu huomioon että aluemenestyksien mu-kana menetettiin, paitsi yli 10 % maata-loustuotannosta, 1/3 rakennetusta vesivoi-masta, 13 % maan metsävaroista, 15 % koko vientiteollisuudesta, myös 500,000 ih-mistä menetti asumuksensa, jotka on ra-kennettava. Siinä ei ole myöskään otettu huomioon sitä, että sotien aikana rakennuk-set ja pellot ovat päässeet pahasti rappeu-tumaan. Ei ole myöskään otettu huomioon sitä, että kansalaisten vaatetus jalkineita myöten on edelleenkin suurin piirtein lop-puun kulutettu ja näin ollen siitä kansan-tulosta, jota nyt voidaan ulos puristaa, täytyy hyvin huomattavan osan pitkiä ai-koja mennä vielä entisten rappioiden kor-jaamiseen.

No niin. Vaikka siis tämä laskelma on tällainen, sittenkin tilastonumerot osoitta-vat, että valtion menot kaiken kaikkiaan vuonna 1938 olivat kansantulosta vain 15 %, mutta tämän nyt keinotekoisesti esiin-loihditun kansantulon numeroiden perus-teella ne ovat runsaasti 40 % koko kansan-tulosta. Onhan aivan selvää, että heti kun tämä taloudellinen hasardikausi pysähtyy, joka on jo selvästi pysähtymässä, ei tule olemaan minkäänlaisia mahdollisuuksia jat-kuvasti rahoittaa niitä yli 20-kertaisiksi paisuneita menoja, jotka vielä ensi vuo-denkin budjetissa esiintyvät. Näin ollen siis yleistilanne ei sallisi niin radikaalisten muutosten toimeenpanoa välittömässä vero-tuksessa kuin on esitetty. Hallituksen esi-tykset, muutokset tulo- ja omaisuusvero-asteikkoon ovat nim. peräti radikaaliset. Minä mainitsen siitä muutamia numeroita.

Henkilö, jolla on 3 lasta, olisi verovapaa aina 200,000 mk:n tulomäärään saakka,

4 lapsinen tulonnauttaja aina 230,000 mk:n palkkatuloon nähden, ja niin edelleen. Kuten täällä jo mainitsin vuoden 1945 verotilaston mukaan, joka oli viimeinen, joka on valtiovarainvaliokuntaan saatu nähtäväksi, veroa oli määrätty yhteensä 1,332,000 fyysillisille henkilölle. Näistä kuului tuloluokkiin 15—59,500:an kokonaista 644,000 henkilöä, eli kokonaista 62 % kaikista veronmaksajista, joten 60,000 ja suuremmista tuloista maksoi veroa vain 380,000 henkilöä eli 38 % kaikista verotetuista. Vaikkakin suhde palkkojen nousun vuoksi on tietenkin hieman muuttunut, niin koska vuonna 1945 90,000 markkaa ja suuremmista tuloista maksoi veroa ainoastaan 147,000 henkilöä eli vain noin 15 % verotetuista, voidaan varmuudella väittää, että hallituksen veroasteikot, edellyttämällä siis, että inflatiopolitiikkaa ei jatkettaisi, jättävät tuloveroasteikon ulkopuolelle yli 2/3 kaikista niistä, jotka tähän asti ovat veroa maksaneet. Tähän voidaan huomauttaa, että kyllä valtiotalous tämän kestää, että sen 100 miljardissa budjetissa muka 6—7 miljardia ei paljon merkitse ja että tämä 6—7 miljardia voidaan paljon kivuttomammin ottaa ulos kansalaisilta tulleilla, liikevaihtoverolla, alkoholituloilla y. m. sellaisilla välillisillä veroilla. On myönnettävä, että näin asianlaista onkin, mikäli koskee valtion tuloja, ja että näin voidaan myöskin kansalaisilta ottaa ulos nämä miljardit, jos katsotaan voitavan olla niin kyynillisiä. On kuitenkin otettava huomioon se, että silloin, kun valtion tulot melkein kokonaan alkaa olla pakko ottaa ulos välillisillä veroilla, kuten tulleilla, liikevaihtoveroilla, alkoholituloilla, tupakalla, kahviverolla j. n. e., siinä ei voida ollenkaan ottaa sosiaalisia näkökohtia huomioon, ei ainakaan lähimainkaan sillä lailla, kun on kysymys välittömästä tuloverotuksesta.

Viittasin lausuntoni alussa, että tämä kytkeytyy samalla varsin kiinteästi kunnan verotukseen, ja täällähän on eduskunnassa siitä asiasta myöskin hallituksen esitys. Onhan selvää, että kunnan verotuksessa täytyy pyrkiä ainakin varsin lähelle valtion välitöntä tuloverotusta, mikäli koskee verovapaan tulon alirajaa ja erikoisia tulovähennysoikeuksia. Kun otetaan huomioon, että näiden muutosten jälkeen maan vähävaraisissa maakunnissa todennäköisesti jäisi veroa maksamaan ehkä vain noin 10—15 %

nykyisistä veronmaksajista, jokainen käsittelee, että se merkitsisi jokseenkin katastrofaalista tilannetta kuntien taloudessa. Ei tulisi olemaan muuta keinoa hoitaa kuntien taloutta kuin kohottaa hehtaarin tuottoarviot aivan mielikuvituksellisiin summiin, jollaisia oireita on olemassakin, säätää myöskin kunnallinen ja hyvin raskas omaisuusvero ja soveltaa hyvin laajassa mitta-kaavassa melkein kaikkiin tuloihin nähden harkintaverotusta. Minä olen varma, että kun tämä toteamus ollaan pakotettu tekemään, niin kansa ei sen jälkeen enää hurraakaan tälle hallituksen veroreformille, sillä kunnallisessa elämässä kiinteästi mukana olevat sosialidemokraatitkin, mikäli minä heitä tunnen, ovat yleensä järkevää ja realistista väkeä. Vielä huomautan, että tällaisten näin suurien palkannostajapiirien, vapauttaminen kokonaan tuloveron maksusta, panee kerta kaikkiaan sekaisin työnantajilta palkanmaksun yhteydessä perittävän liikevaihtoveron lapsilisämenojen rahoittamiseksi. Sillä liikkuva työväestö ja sekatyöväestö jokseenkin kokonaisuudessaan jää kaikkien veronpidätystaulukoiden ulkopuolelle.

Oli kyllä mielenkiintoista todeta, että herra rahaministeri nimenomaan toeroitti, että hallitus, oli se mikä tahansa, vaikkapa äärimmäinenkin vasemmisto-hallitus, tarvitsee rahaa, ja sen takia ei pitäisi tehdä mitään sellaisia tempauksia, jotka johtaisivat tilanteen siihen, että hallituksella ei olisi rahaa, millä se hallitsee. Minä erikoisesti korostan edelleen tätä näkökohtaa. Viime vaalikauden budjetit ja tällä vaalikaudella nykyisen hallituksen antama ensimmäinen budjetti osoittavat, ettei sosialistinenkaan hallitus eikä sosialistisenemmistöinen hallitus tule toimeen ilman tuloja. Päinvastoin, niinkuin olen tässä maininnut, menot ovat päässeet hyppäämään noin 20-kertaisiksi siitä, millä ennen sotia tultiin toimeen. Tähän voidaan huomauttaa, että on sotakorvaukset ja muut näitä menoja korottamassa. Mitä ensi vuoden budjettiin tulee, niin sotakorvaus on siellä kirjattu vain 11.5 miljardiksi markaksi. Vuonna 1938 käytettiin puolustuslaitoksen perushankintoihin silloinen raha huomioon ottaen, jokseenkin samat summat. Ei siis niinkään suuria eroja tässä suhteessa ole olemassa.

Näihin näkökohtiin viitaten olen sitä

mieltä, että joskin nimenomaan nykyilanteessa, kun hallitus on provosoinut tästä suorastaan tällaisen agitatiokysymyksen työväen keskuudessa, lieenee hyväksyttävä nämä lievennykset tuloverossa, tietenkin ulotettuna kaikkeen tuloon, oli se minkä tapaista tahansa, tätä ei voida hyväksyä pysyväisessä muodossa. Sen takia minä suosittelisin myöskin suurelle valiokunnalle mietintöön liittyvää maalaisliittolaisten vastalauseita. Kuten siinä huomautetaan, tällä hetkellä valtiotalouden todellinen tilanne ja yleinen taloudellinen tilanne on niin suuressa määrin hämärän peitossa, että ei ole edellytyksiä lähteä tekemään verotuksessa pysyväisesti sellaisia leikkauksia, mitä näihin esityksiin sisältyy.

Puhemies: Istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 19.

Täysistunto keskeytetään kello 16,58.

Täysistuntoa jatketaan

kello 19,00.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Keskustelu päiväjärjestyksen 3) asiasta jatkuu.

Ed. Riikonen: Herra puhemies! Kysymys, joka viime aikoina verolakeja säädettäessä on herättänyt erimielisyyttä ja tekee sitä jatkuvastikin, on hallituksen käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen sisältyvä määräys, että 10 % palkkatulosta sekä aikaisemman virka- tai työsuhteen perusteella saadusta eläkkeestä, kuitenkin korkeintaan 100,000 markkaa, olisi kokonaan tuloverosta vapaata. Merkillä pantava on, että tämä määräys ehdotetaan pysyväiseen tulo- ja omaisuusverolakiin, mikä merkitsee suurta periaatteellista muutosta koko verotusjärjestelmäämme.

Asia oli ensimmäisen kerran täällä käsiteltävänä vuoden 1947 alkupuolella ennakkoperintälain väliaikaisen muuttamisen yhteydessä. Asia kytkeytyi silloin kiinteästi palkkarintaman hoitamiskysymykseen, ja tiedän, että ainakin muutamat edustajat

ratkaisivat kantansa myönteiseen suuntaan sillä edellytyksellä, että he toivoivat voitavansa siten estää uudet palkankorotusvaatimukset ja siten vakauttaa tilanne palkkarintamalla ja koko talouselämässämme. Tätä tulostahan ei kylläkään asian myönteisellä ratkaisulla saavutettu, kuten on tunnettua, mutta tuollaisena aivan poikkeuksellisen ratkaisuna silloisessa tilanteessa kannanotto on ehkä puolustettavissa. Kun nyt on kysymyksessä muutos pysyväiseen tulo- ja omaisuusverolakiin, olisi asia ratkaistava, jos niin saa sanoa, asiallisemmillä perusteilla.

Asian aikaisemmissa vaiheissa on lainmuutoksen kannattajain puolesta esiintunut, että palkannauttijat olisivat raskaammin verotettuja kuin muut veronmaksajaryhmät. Tätä kysymystä ei kuitenkaan meillä ole tutkittu ollenkaan, joten tuollainen väittämä perustuu vain ennakkoluuloon. Ennen kuin lähdetään muuttamaan pysyväistä lakia, on kuitenkin täysin oikeutettua vaatia ja ehdottomasti vaadittavakin, että kysymys puolueettomasti ja perusteellisesti tutkitaan. Hallitus on kylläkin nyt syksyllä asettanut komitean tutkimaan verorasituksen jakaantumista, mutta kiirehtinyt antamaan kysymyksessä olevan esityksensä, ennen kuin komitea on saanut työnsä valmiiksi. Tämä on hätiköimistä asiassa, jolla on suuri merkitys laajoille kansalaispiireille. On sitä paitsi huomattava, ettei komiteaan ole mahtunut yhtään maatalouden asiantuntijaa, minkä vuoksi on syytä epäillä, ettei ole tarkoitettukaan tutkia kysymystä koko laajuudessaan samoin kuin sitäkin, että tutkimuksessa lähdetään selvittämään asiaa ennakkolta määrätystä näkökulmasta.

Kun tätä asiaa nyt on käsitelty valiokunnassa, niin on palkansaajille ehdotettua erikoishelpotusta puolustettu sillä, että palkkatulot tulevat tarkemmin verotetuiksi kuin muut tulot, muttei enää väitetty, että palkansaajat olisivat raskaammin verotettuja kuin muut veronmaksajaryhmät. Totta tietenkin onkin, että ne, jotka nauttivat säännöllistä palkkaa, joutuvat maksamaan veroa joka pennistä. Kun on puhe verotuksen tarkkuudesta, ei kuitenkaan voida olla huomauttamatta siitä, että tilapäistöitä tekeillä palkansaajilla on varmaan yhtä paljon niin sanottuja mustia tuloja kuin muissakin veronmaksajaryhmissä. Ainakin tähän asti on ollut vaikeata saada ketään

lyhytaikaiseen ja satunnaiseen työhön, jos olisi toimitettu veron ennakkopidätys. Lukumääränsäkin puolesta tämä veronmaksajaryhmä ei ole aivan pieni, minkä vuoksi palkansaaajain verotuksen tarkkuudella ei tätä asiaa voida puolustaa. Sitä paitsi tämä kysymyshän itse asiassa koskee itse verotuksen tehokkuutta. Se on taas asia, jolla ei saa olla mitään tekemistä veroperusteiden kanssa. Ei ole valtiovallan arvon mukaista, että se, kuten on laita-kysymyksessä olevassa tapauksessa, myöntää, ettei se pysty järjestämään verotuksen teknillistä puolta kyllin tehokkaaksi.

Hallitus perustelee esitystään sillä, että työsuhteesta johtuvan palkan saajan veronmaksukykyä on pidettävä heikompana kuin vakautetun tulon tai esimerkiksi ammatti- ja liiketulon saajien. Tällä perustelulla on määrättyillä edellytyksillä oikeutuksensa. Tunnetaan kyllä sellaisia verotusjärjestelmiä, joissa työstä saatua tuloa verotetaan lievemmin kuin n. s. vakautettua eli pääomatuloa. Niin on asianlaita Englannissa. Tällöin on kuitenkin huomattava se tärkeä seikka, että Englannissa on vain tulovero, mutta ei omaisuusveroa. Tältä pohjalta lähtien on hyvin käsitettävissä, että siellä työstä saatua tuloa verotetaan lievemmin kuin pääomatuloja. Meillä on asianlaita toisin. Meillä on alun alkaen ollut tuloveron täydennyksenä omaisuusvero. Omaisuusveron perusteena ei suinkaan ole tarkoitus panna jollekulle veroa pelkästään sen vuoksi, että hänellä on varallisuutta, eikä sille ole olennaista omaisuuden vähentäminen ja osan siitä siirtäminen valtiolle, kuten on laita omaisuudenluovutusverotuksessa, vaan omaisuusverotuksen perusteena on vain omaisuudesta saadun tulon eli n. s. vakautetun tulon ankarampi verottaminen kuin esim. työstä saadun tulon. Erityinen omaisuusverotus on tietääkseni yleisin verotusjärjestelmä, ja se perustuu siihen, että vakautetun tulon verottaminen on helppo ja yksinkertainen käytännössä, kun silloin ei tarvitse ruveta arvioimaan, mikä osa tulosta on vakautettua, mikä ei, minkä erotuksen tekeminen usein voi olla vaikeaa. Mutta missään maassa maailmassa ei tietääkseni ole sellaista verotusjärjestelmää kuin hallitus esityksessään esittää.

On outoa, että hallitus, jolla täytyy edellyttää olevan tietoa vero-oikeudellisista asioista, saattaa lähteä perustelemaan esi-

tystä palkansaaajain erikoishelpotuksista sillä, että palkansaaajain veronmaksukyky on heikompi kuin n. s. vakautetun tulon saajain, kun meillä kerran on tuloveron täydennyksenä erityinen omaisuusvero vakautetun tulon suurempaa veronmaksukykyä vastaamassa. Tämä on sitäkin oudompaa, kun hallitus samassa esityksessään ehdottaa, että omaisuusvero, jota parina viime vuonna on kannettu kaksinkertaisena rauhanaikaiseen verrattuna, määrättäisiin pysyväisesti kaksinkertaiseksi entiseen verrattuna. Kun vakautetun tulon erikoisvero näin korotetaan 100 %:lla, niin johan sen toki pitäisi kohtuuden nimessä riittää tasottamaan veronmaksukykyyn nähden erotus palkan ja vakautetun tulon saajien välillä.

Joka tapauksessa hallituksen esitykseltä palkansaaajain erikoishelpotuksiksi puuttuu kokonaan vero-oikeudellinen pohja. Kun valtiovarainministeriön asiantuntijana kuululta edustajalta valtiovarainvaliokunnan jaostossa tiedusteltiin mielipidettä hallituksen esityksen perusteluiden oikeellisuudesta, niin ei hän tunnustanut perustelua omakseen, vaan ilmoitti, että ainoa perustelu palkansaaajain erikoishelpotuksille on se, että hallitus on katsonut sen oikeaksi. Ja niinhän asia onkin, että hallituksen esitykseltä puuttuu kaikki asialliset perusteet ja sen tarkoituksena on yksinomaan hallituspuolueen poliittisten tarkoituksien palveleminen.

Mutta paitsi sitä, että hallituksen esitykseltä palkansaaajain erikoishelpotuksiksi puuttuu vero-oikeudellinen pohja, on hallituksen esitykseen nähden tässä suhteessa muutakin huomauttamista. Onko palkansaaajain veronmaksukyky todellakin heikompi kuin muiden luonnollisten henkilöiden? Veronmaksukyky niinkuin muukin maksukyky riippuu ensisijassa siitä, että maksajalla on tuloja ja mieluummin säännöllistä ja varmaa tuloa käytettävissään maksujensa suorittamiseksi. Mutta jos me tällä hetkellä katselemme esimerkiksi maatalouden asemaa, niin tuskinpa kukaan voi väittää, että maanviljelijällä ja varsinkin pienviljelijällä olisi mitään takeita siitä, että hänellä, kun hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta ruvetaan soveltamaan, olisi tuloja verojensa maksamiseksi. Tiedetään yleisesti, että perunalla, joka on pienviljelijällä pääasiallinen myytäväksi lii-

kenevä tavara, ei ole menekkiä. Viljan myynnin mahdollisuudet ovat myöskin rajoitetut. Metsän myyntiin ei myöskään näytä olevan mitään mahdollisuuksia. Kun metsätyötkin metsäkauppojen lamaantumisen vuoksi tulevat todennäköisesti suuresti supistumaan, niin ei metsätöistäkään ole mahdollisuutta saada rahatuloja, mikä keskikokoisille ja pientiloille on erittäin tärkeä rahatulojen saantipaikka. Kun samanaikaisesti myöskin rahamarkkinat ovat kiristyneet ja lainansaanti alkaa olla hyvin vaikeaa, niin voidaan perustellusti kysyä, millä perusteilla maataloudenharjoittajain veronmaksukyky olisi suurempi kuin säännöllistä palkkaa nauttivan, ja miten maataloudenharjoittajat nykyisten olosuhteiden vallitessa yleensä tulevat selviytymään verojensa maksamisesta. Kuten jo mainitsin, säännölliset ja varmat tulothan ratkaisevat kokonaan veronmaksukyvyn. Sellaisia tuloja nauttivat erilaiset viran ja toimen haltijat sekä asutuskeskuksissa ja tehdaslaitoksissa työskentelevät, mutta maataloudenharjoittajalla ei tällä hetkellä ole mitään varmuutta, että hänellä aikanaan olisi tuloja verojensa maksamiseen. Meidän oloisamme ei tunnu myöskään kovinkaan uskottavalta, että henkilö, joka nauttii miljoonan markan palkkatuloja vuodessa ja joka saa kysymyksessä olevan palkansaajain erioisohelpotuksen täysmääräisenä hyväkseen, olisi veronmaksukyvyltään heikompi kuin meikäläinen maataloudenharjoittaja, joiden joukossa varsinaisia suurviljelijöitä kaikista väitteistä huolimatta ei löydy nimeksikään.

Tuskinpa hallituksen esittämä perustelu myöskään riittää vakuuttamaan ketään, kun verrataan mainitsemiä palkannauttijain veronmaksukykyä maaseudun käsityöläisen ja minkä muun pienyrittäjän veronmaksukyvyn tahansa. Millä perusteella esim. sepän, suutarin tai räätälin, joka yksin ammatillaan hankkii toimeentulonsa, veronmaksukyky olisi suurempi kuin mainitun suurituloisen palkannauttijan? Miten voidaan myöskään perustella sitä, että käsityöläistä, jolla on apulainen, mutta joka itse tekee aivan samaa työtä kuin hänen apulaisensakin, olisi verotettava ankarammin kuin hänen apulaistaan? Ei voida myöskään väittää, että maataloudenharjoittaja tai käsityöläinen saisi tulonsa helpomalla työllä kuin palkannauttija, vaan päinvastoin on todettava, että heidän on

hankittava jokapäiväinen leipänsä raskaamalla työllä ja suuremmalla vaivannäöllä. Asian näin ollen ei voida tulla muuhun lopputulokseen, kuin että hallituksen perustelu palkansaajain heikommasta veronmaksukyvystä on kokonaan kestäättömällä pohjalla.

Oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus, jota verotuksessa on joka tapauksessa pyrittävä tavoittelemaan, vaativat, että verohelpotukset, mikäli niitä pystytään antamaan, annetaan samalla tavalla kaikille riippumatta siitä, millä tavalla verotettavat tulot on hankittu. Kun nyt, kuten edellä olen jo maininnut, vakautetulle tulolle asetettu lisävero, nimittäin omaisuusvero ehdotetaan korotettavaksi ja nähtävästi korotetaankin kaksinkertaiseksi entisestään, hallituksen esitys palkannauttijain erikoisesta verohelpotuksesta myöskin hyvin läheltä sivuaa sitä yleistä oikeaksi tunnustettua periaatetta, että kansalaisten tulee olla yhdenvertaiset lain edessä. Jos hallituksen esitys hyväksytään, me nähdäkseni rikomme tuota periaatetta vastaan, mutta siihen ei mielestäni meillä ole varaa, vaikkapa oltaisiinkin vapaamielisiä niihin keinoihin nähdessä, joita poliittisessa kilpailussa voidaan pitää hyväksyttävinä. Tämä sanottuna sitäkin suuremmalla syyllä, kun vain vajaa kolmasosa verovelvollisista jätettäisiin osattomaksi kysymyksessä olevasta verohelpotuksesta.

Lienee syytä tämän kysymyksen yhteydessä kosketella lyhyesti valtion taloutta. Tämä asiahan joutui käsiteltäväksi valtiovarainvaliokunnassa ennenkuin ensi vuoden tulo- ja menoarvio oli valmistunut. Vasta aivan asian käsittelyn loppuvaiheessa saatiin tulo- ja menoarvioesitys valiokuntaan, mutta siihenhän ei tietenkään silloin ollut tilaisuutta lähemmin perehtyä, niin välttämätöntä kuin se olisi ollutkin, koska tämä asia välittömästi liittyy tulo- ja menoarvioon. Asian alkuvaiheessa me saatiin valtiovarainministeriön taholta vakuutus, että tulo- ja omaisuusveron tuotto ensi vuoden talousarviossa on laskettu niin varovaisesti, että arvioitu tuotto varmasti tullaan saamaan. Asian myöhemmässä käsittelyssä on kuitenkin käynyt ilmi, että uudet asteikot on laadittu ja veron tuotto arvioitu tarkalleen tämän vuoden työllisyyden ja palkkatason perusteella ja tulo- ja menoarvioon otettu täsmälleen se summa, johon mainituilla perusteilla on päädytty. Asiantun-

tija, joka laskelmat oli suorittanut ja asteikotkin laatunut, oli edellyttänyt, että tulo- ja menoarviossa olisi jätetty edes muuttaman sadan miljoonan markan varaus veron tuottoon nähden. Samalla tavalla näyttää menetellyn muihinkin tuloihin nähden. Tulo- ja menoarvion tähänastisen käsittelyn perusteella tulee päivä päivältä yhä enemmän vakuuttuneeksi siitä, että ensi vuoden aikana valtion tuloissa ei ole odotettavissa ylityksiä, vaan ehkä pikemminkin alituksia muutamissa tuloerissä. Kun on kysymyksessä tulo- ja omaisuusveron tuotto ensi vuonna, me tuskin voimme lähteä siitä, että olosuhteet veron tuottoon nähden olisivat samat kuin tänä vuonna. Talouselämän tuntijain piirissä näyttää olevan yleinen käsitys, että maailman markkinoitten kehityksessä on tapahtunut käänne ja että tämä käänne on jo ulottanut vaikutuksensa myöskin meidän maahan. Vientihinnoissa ei ole enää odotettavissa nousua, vaan pikemminkin laskua, kuten jo selluloosan suhteen on tapahtunut ja varsinkin huomattavassa määrässä. Vientitavaroittemme sijoittamisessakin on odotettavissa vaikeuksia. Tästä johtuen, kuten olen jo maininnut, ovat metsäkaupat tänä syksynä kokonaan lamassa, eikä se voi olla ulottamatta vaikutustaan myöskään työmarkkinatilanteeseen. Eräin paikoin maata saattaa syntyä työttömyyttäkin ja joka tapauksessa työtälaisuuksien väheneminen aiheuttaa ansiotulujen pienenemisen vaikkapa palkkataso pysytetäänkin nykyisellään. Tämä taas tietenkin aiheuttaa paitsi sen, että veron tuotto tulojen pienenemisen vuoksi alenee, myöskin sen, että verovelvollisten määrä alenee ja saattaa aleta huomattavastikin alle sen, mitä hallituksen esitystä laadittaessa on laskettu. Arvioitua verontuottoa näin ollen tuskin tullaan saavuttamaan.

Vaikka ollaankin kaikki yhtä mieltä siitä, että verorasitusta on pyrittävä alentamaan, näyttää kuitenkin tällä hetkellä siltä, että hallitus on liian rohkeasti lähtenyt veroalennuksia tekemään. Kun jo vakauttamispolitiikankin onnistuminen edellyttää, että valtion talous pystytään pitämään tasapainossa, olisi tällä kertaa yleiset taloudelliset näköalat huomioonottaen ollut syytä noudattaa varovaisuutta ja tyytyä pienempiin alennuksiin. Saattaisi olla talouselämän vakauttamisen kannalta varsin kohtalo-kasta, jos me vuoden kuluessa jouduttaisiin

korottamaan veroja valtiotalouden pitämiseksi tasapainossa. Asian auttamiseksi ei enää sen tässä vaiheessa ole paljon tehtävissä. Ainoa mahdollisuus lienee se, että palkansaaajille ehdotettu erikoishelpotus poistettaisiin ja hallituksen esitykseen sisältyvä tuloveroasteikko sellaisenaan hyväksyttäisiin. Se merkitsisi noin miljardin markan varausta tulo- ja omaisuusveron tuottoon ja uskoisin, että se ensi vuoden aikana olisi hyvin tervetullut lisää tulo- ja menoarviota toteutettaessa. Ei olisi myöskään järkevää, kun emme voi olla vakuuttuneita siitä, että taloustilanteemme olisi vakiintunut, ryhtyä muuttamaan yleistä tulo- ja omaisuusverolakia. Se olisi epäilemättä lykättävä siksi, kunnes talouselämän vakavuus todellakin on saavutettu ja nyt tyydyttäisiin säätämään verolakien muutokset vain vuodeksi kerrallaan.

Toivon, että suuri valiokunta, kun se nyt ryhtyy asiaa käsittelemään, kiinnittäisi huomiota näihin esittämiini näkökohtiin.

Ed. M. Järvinen: Herra puhemies! — Vaikka eri veronmaksajaryhmiin kuuluvat kansalaiset ovat eri mieltä siitä, minkä ryhmän verokuorma toisiin ryhmiin verrattuna on raskain, niin siitä kuitenkin ollaan jokseenkin yksimielisiä, että verorasitus yleensä on jo niin rasittava, että siihen on kiireellisesti saatava tuntuvaa kevennystä. Tämä puoli verotuskysymyksestä on jokaiselle ja varsinkin palkkatuloista ja pienviljelyksestä toimeentulonsa saaville veronmaksajille niin selvä, ettei se kaipaa pitempiä selityksiä. Mistä nykyinen kohtuuttoman raskas verotus johtuu ja minkä vuoksi sitä ei ole voitu aikaisemmin keventää ja mitä mahdollisuuksia siihen nyt on, siitä katson tarpeelliseksi sanoa vielä jonkun sanan.

Demokratian vastainen taistelu, johon Suomikin osallistui Hitlerin rinnalla Neuvostoliiton kukistamiseksi ja sen alueiden valtaamiseksi, aiheutti maamme pinta-alan huomattavan pienenemisen ja satojen miljardien markkojen muut kustannukset. Sodan päättymisen jälkeisenä aikana on yksi tärkeimmistä tehtävistämme ollut sotilaskujen maksaminen ja sodan maamme talouselämälle aiheuttamien vaurioiden korjaaminen. Tehtävä ei ole ollut helppoa. Se on vaatinut varsinkin teollisuuden ja maatalouden palveluksessa olleilta työläi-

siltä sekä työtätekevältä talonpoikaistolta uhrimieltä ja taloudellista itsekieltäytymistä. Samaa ei kuitenkaan voida sanoa teollisuus- ja pankkikapitalisteista eikä myöskään suurmaataloustuottajista. Sodan aikana kapitalistipiirit kiskoivat sotatarvikehankinnoista ja sodan päätyttyä sotakorvaustoimituksista suuria voittoja, kuten osittain paljastunut Wärtsilä-yhtymän tapauskin osoittaa, vain yhden tapauksen esimerkkinä mainitakseni. Suurimman osan sodista johtuneista taloudellisista rasituksista ovat joutuneet kantamaan pieneläjät, kun taas ne piirit, jotka politiikallaan johtivat maamme kahteen sotaan Neuvostoliittoa vastaan, ovat sodasta ja sodan seurauksista suuresti hyöttyneet.

Kun valtiotalouden rakenne on sellainen, että menoihin tarvittavista tuloista noin 2/3 on hankittu verotuksella ja kun sotalaskujen suorituksista ei ole voitu välttää, on siitä ollut seurauksena verotuksen jatkuva lisääntyminen. Näin on käytännössä tapahtunut siitäkin huolimatta, vaikka tuloja omaisuusverolakiin on tehty verotusta teoreettisesti lieventäviä muutoksia. Sodasta johtuneet taloudelliset vaikeudet, mutta myöskin porvarillisten ryhmien haluttomuus hallituksessa ja eduskunnassa ovat olleet syynä siihen, että kohtuuttoman rasakaaksi muodostunutta verotusta ei ole voitu aikaisemmin keventää. Edellisen hallituksen, työläisten ja työtätekevien talonpoikain ja edistyksellisen sivistyneistön tarmokkaiden ponnistelujen tuloksena meillä on kuitenkin ilo todeta, että olemme selviytyneet monen mielestä toivottomalta näyttäneistä taloudellisista vaikeuksistaamme yli odotusten. Suurimmat ja kiireellisimmät sotalaskut on suurelta osalta jo maksettu ja jäljelläolevista sotakorvauksista on saatu puolen vähennys. Teollisuuden ja maatalouden vuosi vuodelta lisääntynyt tuotanto ja kannattavuuden parantuminen ovat luoneet edellytykset tuntuvammalle verotuksen alentamiselle. Kuten vielä muistettaneen, lupasi nykyinen hallitus ohjelmajulistuksessaan, vai pakinako se oli, m. m. keventää verorasitusta ja että verorasituksen paino jaetaan oikeudenmukaisemmin vähäväkisten hyväksi. Tällaisten lupauksien antaminen olikin helppoa ja mahdollista sen myönteisen taloudellisen kehityksen jälkeen, joka oli tapahtunut Pekkalan hallituksen aikana ja johdolla.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys tulo- ja omaisuusverolain eräiden pykälien muuttamisesta sisältääkin huomattavaa veroalennusta, mutta ei suinkaan vähäväkisille veronmaksajille, jotka sitä kipeimmin kaipaisivat, vaan päinvastoin pääasiassa suurille tuloille ja omaisuuksille. Tästä on selvänä osoituksena m. m. se, että hallituksen esityksen mukaan, johon myöskin valtiovarainvaliokunnan porvarilliset ja sos. dem. jäsenet ovat yhtyneet, veroa on suoritettava esim. I veroluokassa jo 60,000 mk:n, II veroluokassa 80,000 mk:n ja III veroluokassa 100,000 mk:n vuositulosta. Jokaisen järkevän ihmisen täytynee kuitenkin myöntää, että nykyisten elinkustannusten vallitessa eivät edellämainitsemäni tulot voi riittää edes kaikkein vaatimattomimpaankaan elämiseen. On sen vuoksi kuvaavaa, että työväen hallitukseksi itseään nimeävä hallitus esittää perittäväksi veroa sellaisestakin tulosta, joka ei riitä edes välttämättömään elämiseen. Jos vähänkään oikeutta ja kohtuutta pyritään noudattamaan, pitäisi verovapaan tulon alaraja olla yksinäisille ja naimisissa oleville lapsettomille verovelvollisille 100,000 ja perheellisille verovelvollisille 150,000 markkaa, kuten ryhmämme lakialoitteessaan ehdottaa. Vaikka hallituksenkin esityksen mukaan veronvähennys pienemmissä tuloryhmissä on prosentuaalisesti suurempi kuin suuremmissa tuloryhmissä, on vähennyksen käytännöllinen merkitys pienemmissä tuloryhmissä monin kerroin vähäisempi kuin keski suurissa ja suurissa tuloryhmissä. Onko verorasituksen oikeudenmukaista jakoa se, että välttämättömään elämiseen menevästä 100,000 markan vuositulosta hallitus ehdottaa veronvähennystä vain 4,000 markkaa, mutta 2 milj. markan tuloista 164,000 markkaa ja 4 milj. markan tuloista peräti 240,000 markkaa.

Se, mitä edellä olen sanonut tuloveroon nähden, pitää paikkaansa myöskin omaisuusveron kohdalla. Hallitushan ehdottaa jo vuodesta 1924 asti voimassa ollutta 100,000 markan omaisuuden verovapaata rajaa korotettavaksi vain 300,000 markkaan, vaikka se muuttuneen rahan arvon huomioon ottaen pitäisi olla vähintään 800,000 markkaa. Valiokunta onkin tässä kohden pyrkinyt hillitsemiin hallituksen pieniin omaisuuksiin kohdistuvaa verotusintoilua ehdottaen omaisuuden verovapaan

rajan korottamista 500,000 markaksi (Ed. Rantala: Edellinen hallitus ei ehdottanut mitään verohelpotuksia tällä kohdalla!). Näin menettelee oikeistoporvarien suosiota nauttiva työvänehallitus pieneläjiin nähden, mutta 40 miljoonan ja sitä suuremmille omaisuuksille se sen sijaan ehdottaa veroalennusta, noin 165,000 markkaa (Eduskunnasta: Eihän tuo ole paljon!). Tästä hän sitten johtuikin se, että suurpääoman puolue kokoomus on antanut hallituksen esityksille erittäin sydämellisen kannatuksen, lukuunottamatta palkkatuloihin kohdistuvaa 10 %:n erikoisvähennystä. Kokoomus tuntuu kuitenkin ymmärtävän, että hallituksen on ollut palkkatuloista toimeentulonsa saavien mielialat huomioon ottaen pakko taktillisista syistä näin menetellä.

Hallituksen esitykseen sisältyvät muutokset asiantuntijain käsityksen mukaan aiheuttaisivat sen, että tulo- ja omaisuusveron tuotto vuonna 1949 vähenisi noin 6 miljardilla markalla, mutta todellista verorasitusten helpottamista ei tämä kuitenkaan merkitse, sillä välillisten verojen osuus vuonna 1949 nousee kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna noin 16 miljardilla markalla. Kun välittömien verojen tuotosta jättiläisösan joutuvat maksamaan työläiset ja pientalonpojat, ei voida sanoa, että verorasituksen paino jakaantuisi oikeudenmukaisesti vähäväkisten hyväksi. Todellisuudessa, jos hallituksen esitys hyväksytään, tapahtuu päinvastoin. Tyytymättömyys kohtuuttoman raskaaksi muodostunut verorasitusta kohtaan ei aiheudu yksinomaan veron suuruudesta, vaan myöskin niistä monista karkeista epäsuhteista aiheuttavista kohdista, joita tulo- ja omaisuusverolaki sisältää. Kun allekirjoittaneen y. m. lakialoitteessa ja valiokunnan mietintöön liitettyssä kansandemokraattisten valiokunnan jäsenen vastalauseessa käsitellään yksityiskohtaisesti niitä epäkohtia, joihin olisi kiireellisesti saatava korjaus, en tässä yhteydessä puutu niihin tämän enempää, vaan lausun toivomuksen, että suuri valiokunta kiinnittäisi niihin tarpeellista huomiota. Lausun tämän toivomuksen sitäkin suuremmalla syyllä, kun valtiovarainvaliokunnassakin useat hallituksen esitystä puoltaneet myönsivät, että aloitteessani ja IV vastalauseessa olevat muutosesitykset ovat huomion arvoisia, mutta joita he eivät kuiten-

kaan hallitusrintamaan kuuluvina voineet kannattaa.

Valiokunnan porvarilliset ja sos. dem.-jäsenet totesivat yksimielisesti, että hallituksen esittämä veroalennus on riittävä. Kansandemokraatit eivät ole voineet eivätkä voi tällaiseen käsitykseen yhtyä. Oleellisin ero hallituksen esityksen ja SKDL:n lakialoitteen välillä onkin siinä, että hallitus tahtoo ehdottomasti verottaa välttämättömään elämiseen tarvittavaa tuloa ja että suurille tuloille ja omaisuuksille se haluaa antaa maksukykyyn verrattuna paljon suuremman veronalennuksen kuin pienille tuloille ja omaisuuksille. SKDL:n aloitteessa sen sijaan pyritään siihen, että välttämättömään elämiseen tarvittava tulo olisi kokonaan verovapaata ja että välttämättömän elinrajan, joka nykyisissä oloissa täytyy olla vähintään 100,000 markkaa, yli menevältä osalta veronalennus pienemmistä tuloista ja omaisuuksista olisi suhteellisesti suurempi kuin suurista tuloista ja omaisuuksista.

Kun valtiontalous ei ilmeisesti vielä kestä suurempaa verotuksen vähennystä kaikille, niin on kohtuullista, että suurempia verohuojennuksia myönnetään ensiksi vähäväkisille eikä suurtuloisille ja suurten omaisuuksien omistajille, kuten hallitus haluaa tehdä. Tämän vuoksi SKDL:n ryhmä toivoo, että suuri valiokunta huomioisi valiokunnan mietintöön liitettyssä IV vastalauseessa esitetyt muutokset ja ottaisi käsitelyn pohjaksi kysymyksessä olevan vastalauseen.

Valtiovarainministeri Hiltunen lausunnossaan käsitteli IV vastalauseetta tavalla, joka oli kaukana totuudesta. Siitä huolimatta, vaikka tällainen käsittely kuuluukin hänen luonteenomaisuuksiinsa, niin minä haluaisin eräisiin kohtiin jo näin tuoreeltaan puuttua, jotka kuitenkin antanevat myöhemmin aiheita perusteellisempaan käsitelyyn ja oikaisuun.

Valtiovarainministeri Hiltunen korosti erikoisesti sitä, että IV vastalauseeseen sisältyvät muutokset aiheuttavat asiantuntijain käsityksen mukaan noin 3.3 miljardia markkaa suuremman tulo- ja omaisuusveron vähennyksen kuin mitä hallituksen esitys merkitsee eli t. s. että tulo- ja omaisuusveron tuotto IV vastalauseeseen mukaan olisi ensi vuonna vain noin 17.2 miljardia markkaa, mikäli kuulin oikein hänen lausun-

tonsa. Tulo- ja omaisuusveron tuotto vähenisi siis IV vastalauseen ehdotuksen mukaisesti noin 9 miljardia markkaa nykyisen lain edellyttämästä tuotosta toisin sanoen vähennys olisi 3.3 miljardia markkaa suurempi kuin mitä hallitus lakiesityksensä perusteella laskee veron tuoton vähenevän. Hän piti tällaista ehdotusta — en muista sanoja, mutta vähintään hän tarkoitti — erittäin lapsellisena. Hän kysyi, millä me aiomme täyttää tällaiset vajaukset. Hän ilmeisesti luuli, että me emme ole ottaneet ollenkaan huomioon vajauksen täyttämismahdollisuutta ja sen vuoksi hän itse vastasi siihen ja sanoi, että me olemme ajatelleet täyttää sen ottamalla Suomen Pankista seteleitä tarvittavan määrän. Näin ei kuitenkaan asianlaita ole. Vuonna 1948, siis tämän vuoden tulo- ja omaisuusveron tuotto tulee asiantuntijain käsityksen mukaan nousemaan noin 28 à 30 miljardiin markkaan. Tätä ovat ennustelleet monet asiantuntijat jo pitemmän ajan ja varsin ilmeistä on, että näin tulee tapahtumaan. Kun tämä otetaan huomioon niin päädyimme tulo- ja omaisuusveron tuotossa vähintään samaan määrään kuin hallitus tulo- ja omaisuusveroesityksessään ensi vuodelle päätyy, eli 20.5 miljardiin markkaan. Asiantuntijat ovat lausuneet myös sen, että 1949 aikana tulo- ja omaisuusveron tuotto hallituksen lakiesityksen mukaan tulee todennäköisesti nousemaan ainakin 25 miljardiin markkaan. Vaikka hallituksen esityksessä tulo- ja menoarvioksi ensi vuodelle on tämä summa arvioitu 20.5 miljardiksi markaksi, niin tämä osoittaa sen, että tässäkin suhteessa on huomattavasti varaa suuremmalle veronalennukselle, kuin mitä hallitus ehdottaa.

Jo edellä toteamani seikat yksistään riittävät peittämään esitykseemme sisältyvän suuremman verontuoton vähenemisen. Lisäksi on otettava huomioon, että kaikkien ja varsinkin liikevaihtoveron tuotto tulee asiantuntijain käsityksen mukaan olemaan vuonna 1949 paljon suurempi kuin mitä hallitus on tulo- ja menoarviossaan huomioinut. Yksistään liikevaihtoveron laskevat asiantuntijat tuottavan ensi vuonna noin 5 miljardia markkaa yli arvioidun määrän. Näiden lisäksi tulee sotakorvauksista saatava 50 %:n alennus, jota tulo- ja menoarviossa ei ole huomioitu kuin vain hyvin pienessä määrin.

Vaikka siis ottaisimme huomioon vain edellämainitut seikat, niin ne osoittavat, että IV vastalauseessa ehdotetut veroalennukset voidaan toteuttaa ilman, että valtion taloudenhoito tulisi nykyistä vaikeammaksi.

Verorasitusta on kevennettävä myöskin välillisten verojen kohdalla. Siihen ovat edellytykset olemassa, kunhan vain muutetaan valtiotalouden perusteita niin, että tuloja saadaan paljon suuremmassa määrässä kuin nykyään muusta kuin verotuksesta. Mahdollisuudet valtiotalouden perusteitten tähän suuntaan muuttamiselle ovat olemassa.

Valtiovarainministeri Hiltunen lausunnossaan teki erittäin suuren numeron m. m. siitä, että IV vastalauseen mukaan yksinäiset ihmiset, jotka menevät naimisiin, joutuvat muka huomattavasti raskaamman verotuksen kohteeksi kuin mitä hallituksen esitys edellyttää. Hän mainitsi eräitä esimerkkejä, että näin tulisi käymään. Minä en tarkemmin kuullut, millä kohdalla näin tulisi käymään, mutta ainakaan sellaisten tulojen kohdalla, jotka sattuvat työläisille, pientalonpojille, virkamiehille suurelta osaltaan ja niin edelleen, ei tällä tavalla tule tapahtumaan. Sitähän todistavat seuraavat esimerkit.

SKDL:n esityksen mukaan 150,000 markan tulosta maksaisi veroa naimisiin mennyt pariskunta 1,000 markkaa, mutta hallituksen esityksen mukaan 4,500; 200,000 markan tulosta menisi SKDL:n ehdotuksen mukaan 3,500 ja hallituksen esityksen mukaan 10,000; 300,000 markan tulosta menisi SKDL:n ehdotuksen mukaan 15,000 ja hallituksen esityksen mukaan 24,000; 400,000 markan tulon alarajan kohdalla, menisi SKDL:n ehdotuksen mukaan 41,000 markkaa ja hallituksen esityksen mukaan 42,000 markkaa (Keskustasta: Sehän lyö yhteen!). Tästä lähtien SKDL:n ehdotuksen mukaan verotus edelleenkin pienenee nykyisestä, mutta ei niin suurella määrällä kuin hallitus ehdottaa. Meidän ehdotuksemme mukaan naimisiin menevien verotus tästä lähtien olisi hallituksen esitystä suurempi, sillä hallituksen ehdotuksen mukaan veroalennus suurenisi aina sitä mukaa, mitä suuremmaksi tulo tulee. Kävisi niin, että 600,000 markan kohdalla SKDL:n ehdotuksen mukaan menisi veroa 117,000 ja hallituksen esityksen mukaan 86,000, 800,000 markan alarajan kohdalla SKDL:n ehdo-

tuksen mukaan 201,000 ja hallituksen esityksen mukaan 140,000, 1,000,000 markan tulon alarajan kohdalla menisi SKDL:n ehdotuksen mukaan 289,000 ja hallituksen esityksen mukaan 200,000 ja niin edelleen. Mitä suuremmaksi tulo muodostuu, sitä suuremman alennuksen hallitus haluaa antaa. SKDL:n käsityksen mukaan ei näin suurille tuloille ole perusteltua syytä myöntää niin suuria alennuksia, kuin mitä hallitus ehdottaa ja mihin myöskin voimassa oleva laki antaa edellytykset. Suurtulaisia valtiovarainministeri Hiltusen lausunnon mukaan on sitäpaitsi perin vähän. Miksi hän kiivaalee näiden puolesta, kun niitä ei paljon olekaan. En ymmärrä asiaa muuten, kuin siten, että se tapahtuu siksi, että nykyinen hallitus ja varsinkin valtiovarainministeri Hiltunen tahtoo antaa suurituloisille ja suurille omaisuuksille suhteellisesti suuremman verohelpotuksen kuin pienille tuloille ja omaisuuksille. Me kansandemokraatit pidämme oikeudenmukaisempina sitä, ettei suurituloisille, olkootpa ne sitten yksinäisiä, naimisissa olevia, lapsettomia tai lapsellisia, ole asiallista perustetta antaa niin suuria veroalennuksia, kuin mitä hallitus ehdottaa.

600,000 ja sitä suuremmilla tuloilla on mahdollisuus huolehtia lasten elatuksesta ja kasvatuksesta ilman „yrittäjäpalkkiotakin”. Näin sitäkin suuremmalla syyllä, koska tilastotkin osoittavat, että suurituloisilla vain harvassa tapauksessa on useampia lapsia. Varsinaista „tuotantopalkkiotahan” he saavat lasta kohden saman määrän kuin köyhät ja pientuloisetkin. Tässäkään suhteessa ei siis ole mitään muistuttamisen aihetta.

Vielä minun huomiotani kiinnitti valtiovarainministeri Hiltusen lausunnossa se, kun hän erittäin demagogisesti ja tosiasiat päällelaelleen kääntäen hyökkäsi IV vastalausesta vastaan m. m. erikoisesti tällä edellä mainitsemallani seikalla, että meidän esityksemme mukaan naimisiin menevien verotus tulisi huomattavasti kohoamaan. Huomioni kiintyi myöskin siihen, ettei hän lainkaan maininnut ed. Lehtokosken vastalausesta, jossa ed. Lehtokoski ehdottaa aviopuolisoiden erikseen verottamista. Asian tuntijain lausuntojen ja esitettyjen tilastojen mukaan aviopuolisoiden yhteisverotus tulee huomattavasti edullisemmaksi veroteuille — en muista, mihin tulorajaan asti, mutta se oli kai suunnilleen 300,000 mar-

kan tuloon astikka — kun jos heidät verotettaisiin erikseen. Siitä huolimatta vaikka ed. Lehtokoski ehdottaa vastalauseessaan toimenpidettä, joka tulisi lisäämään aviopuolisoiden verorasitusta, ei valtiovarainministeri Hiltusella ollut sitä vastaan mitään muistuttamista.

Mitä sitten tulee siihen, minkälaiseksi vero muodostuisi yli 3-vuotta naimisissa oleville lapsettomille pariskunnille meidän ehdotuksemme mukaan verrattuna hallituksen esitykseen, siitä voisin esittää hyvin valaisevia esimerkkejä, jotka osottaisivat, että meidän ehdotuksemme mukaan heidänkin verotuksensa olisi huomattavasti kevyempi, kuin mitä hallituksen esitys sisältää. En katso kuitenkaan tarpeelliseksi niitä lähteä luettelemaan, sillä jokainen edustaja on tilaisuudessa vertailemaan ja tekemään laskelmia näiden taulukoiden perusteella.

Voisin vielä ja olisi ehkä syytäkin osoittaa, minkälaisia muita muutoksia SKDL:n lakialoite ja IV vastalause sisältää verrattuna hallituksen esitykseen. Teen sen kuitenkin vasta toisessa käsittelyssä. Tässä suhteessa ei ministeri Hiltusella ollutkaan muuta moitetta kuin se, että meidän ehdotuksemme mukaan veroalennus olisi liian suuri, valtion talous ei sitä muka kestäisi ja että se olisi ristiriidassa sen käsityksen kanssa, joka on lausuttu valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluissa, jossa sanotaan, että valiokunta pitää nyt esitettyjä veroalennuksia riittävänä. Kun meidän esitys ylittää tämän määritelmän, niin sen vuoksi valtiovarainministeri Hiltunen ja nähtävästi koko hallituskin pitää SKDL:n lakialoitetta ja IV vastalausesta sellaisena, että sitä ei voida edes asiallisesti arvostella, vaan tehdään se sillä tavalla kuin ministeri Hiltunen teki. Minä olen kuitenkin vakuuttunut siitä, että ankaran verorasituksen alla huokailevat työläiset ja pientalonpojat, sekä pientuloinen sivistyneistö eivät ota leikin kannalta meidän lakialoitettamme, vaan se hartaasti toivoo, että eduskunta vihdoinkin antaisi heille sellaisen verohelpotuksen, kuin mitä siinä ehdotetaan. Kun näin on asia, niin minä vielä kerran vakavasti toivon, että suuri valiokunta kiinnittäisi IV vastalauseessa yksityiskohtaisemmin perusteltuihin esityksiin huomiota ja ottaisi käsittelyn pohjaksi mainitun vastalauseen.

Ed. Wiherheim o: Herra puhemies! Tosin edellinen arvoisa puhuja, joka kuuluu äärimmäiseen vasemmistoon, jo selitti, ainakin väitti selittävänsä ja selostavansa kokoomuspuolueen kannan tässä verolaki-kysymyksessä ja ne perustelut, joihin tämä kanta nojaa, mutta sallittaneen kuitenkin minunkin käyttää tässä asiassa pieni selvittävä lisäpuheenvuoro.

Hallituksen esitys samoin kuin valtiovarainvaliokunnan mietintökin on tarkoitettu aikaansaamaan pysyvänluontoisia muutoksia tulo- ja omaisuusverolakiin. Valiokuntakäsittelyssä on kuitenkin osoittautunut, että esitys ei läheskään tyydyttävästi vastaa niitä vaatimuksia, joita tämänkaltaiselle pysyvänluontoisiin muutoksiin tähtäävälle suunnitelmalle on asetettava. Suunnitelma on ensinnäkin muutamilta tärkeiltä kohdin vajaa. Niinpä siinä ei ole ehdotettu läheskään kauttaaltaan korjattavaksi niitä kohtuuttomuuksia, joita rahanarvon alenemisesta vuoden 1943 jälkeen on ilmennyt. Esim. 43 §, joka koskee pienten yhtymäin, siis m. m. pienten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verohelpotuksia, se on jätetty korjaamatta. Koko pykälää ei ole hallituksen muutosesityksessä eikä se niinmuodoin ole myöskään voinut tulla valtiovarainvaliokunnassa käsittelyn kohteeksi. Yhtä valitettavaa jopa ehkä valitettavampaa on, että hallitus ei näy pitäneen tarpeellisenä ryhtyä minkäänlaisiin toimenpiteisiin, jotta veronviranomaiset pysyttäisivät n. s. harkintaverotuksen niissä täsmällisissä puitteissa, joita verolaki tällaiselle verotustavalle on tarkoittanut panna. Nykyisinhän tässä suhteessa vallitsee tilanne, joka pahasti muistuttaa mielivaltaa. Tätä kysymystä ei kuitenkaan käy tässä yhteydessä päinsä pitemmältä pohtia, koskei hallituksen esitys eikä siis myöskään valiokunnan mietintö ulotu tähän asiaan. Ja kuitenkin hallitus ja valtiovarainvaliokunta ehdottavat, että vakinaiseen lakiin sijoitetaisiin säännös, lain 50 §, jossa yhteisöjen tulovero säädettäisiin olemaan 32 % ja omaisuusvero 8 %.

Onkin lausuttava, että tällainen lainsäädännös on kohtuuton ja vaarallinen. Kenties on pakko ja ehkä mahdollistakin pysyttää nuo yhteisöjen veroprocentit noissa mainituissa luvuissa vielä ensi vuosi. Mutta sitä vaarallisempaa on kuvitella, että elinkeino-elämämme kestäisi näin ankaran verotuksen

vastaisuudessakin, myös pysyväisesti. Aivan erityisen vaarallista on pysyttää omaisuusvero näin korkeana. Tämä verohan kohdistuu välittömästi elinkeinoyritysten tuotantopääomiin ja rasittaa pahasti heikkotuototisia yhtiöitä.

Tekee mieli muistuttaa, että ajaudumme väärille tolille, kun ryhdymme riistämään liikeyrityksiltä niiden pääomia. Se on niiden edellytysten heikentämistä, joiden varassa sekä yleinen tuotannon kasvu että yleisen elintason kohoaminen voi tapahtua. Menettely on sitäpaitsi varsin epäjohtomukaistakin. Yhtiö, jonka passiivoissa on runsaasti luottoja, on lainsäätäjän käsityksen mukaan nyt sitten suosittavampi yritys kuin sellainen yhtiö, joka on koettanut kiinnittää pääomaa palvelukseensa ilman irtisanomisaikaa ja on siis lisännyt osakepääomaansa ja muita omia pääomiänsä eikä ole suorittanut ylen korkeita osinkoja. Voidaan tietysti lausua, että jälkimmäinen yhtiö on vakavammalla pohjalla kuin ensin mainittu ja sikäli myös veronmaksukykyisempi mutta yleiseltä kannalta on toki verrattoman tärkeätä, että maassa on mahdollisimman runsaasti vakavaraisia yrityksiä, sellaisia, jotka eivät heti ensimmäisiin vaikeuksiin sorru. Senvuoksi on peräti lyhytnäköistä, jos lainsäätäjä kehittää verolain sellaiseksi, että riittävän suuren osakepääoman pitäminen merkitsee yrityksen kannattavuuden tuhoutumista.

Meillä on jo kehitys käynyt vaaralliseen suuntaan. Tämän päivän lehdistä on luetavissa m. m. laskelma, jossa osoitettiin, kuinka peloittavaa kehitystä on tapahtunut teollisuuden passiivoissa. Vieraitten pääomien, siis erilaisten velkojen osuus, kasvoi vuoden 1947 aikana 48 miljardista 81 miljardiin, toisin sanoen teollisuuden velat ovat vuoden kuluessa lisääntyneet n. 33 miljardia eli 69 %, mutta oma pääoma on päässyt kasvamaan vain 4 miljardia. Koko rahoitusomaisuus on vain vähän yli puolet lyhytaikaisista veloista, joita nuo lisääntyneet velkapääomat valtaosaltaan ovat, eikä rahoitus- ja vaihto-omaisuuden yhteissummaakaan peitä velkojen kokonaismäärää.

Kun tässä arvoisassa kamarissa usein esitetään käsityksiä, että teollisuutta ja muita elinkeinoja voitaisiin verottaa jokseenkin mielin määrin, ilman että se vaikuttaisi ainakaan työpaikkojen saantiin haitallisesti,

pyydän vielä lausua tästä asiasta pari sanaa.

Teollisuuden yhteenlasketusta voitosta jätettiin yrityksiin, siis palvelemaan edelleen niiden toimintaa, 75.7 % viime vuonna. Holding-yhtiölle meni 2.5 %. Osakkeenomistajat saivat vain 21.8 % yhtiöiden voitoista. Toisin sanoen, tässä meikäläisessä järjestelmässä tämä osakkeenomistajain saama hyvitys jää ylen vähäiseksi (Välihuuto). Miten? (Vasemmalta: Siihen sisältyy taktillista menettelyä!). Niin selittäkääpäs, mikä se taktiikka on! — Mutta on myös sanottava, että jos yhtiöiden verotus kiristetään sellaiseksi, että tuo osinko kokonaan katoaa, lakkaa yritteliäisyys. Jo nyt osingot ovat aivan liian alhaisia. Ja mikä sangen tärkeätä, osinkojen pysyttäminen kohtuullisella tasolla, ei merkitsisi kerrassaan mitään tuotteiden hinnoissa. Vai mitä arvellaan siitä tosiasista, että valmistuvien teollisuustuotteiden kokonaishinnan ollessa meillä viime vuonna noin 165 miljardia markkaa, osakkaitten yhteensä saama osuus, siis koko maan osakkeenomistajain yhteensä saama osuus, on vaille yhden miljardin markan. Koko nykyinen osinkosumma edustaa toisin sanoen vain hiukan yli puolta prosenttia kokonaishinnasta. Ja ne tarkistukset, joita osingoissa olisi tehtävä, jotta yritteliäisyys säilyisi, edustavat vielä paljon vähäisempää summaa. Mutta, haluan korostaa tätä seikkaa, osinkojen pysyminen kohtuullisina on välttämätöntä, jotta koko prosessi pyörisi. On mielehtöntä harjoittaa sellaista veropolitiikkaa, joka tuhoaa tuon pienen, mutta välttämättömän liikkeellepanevan ja ratkaisevan voiman. Jokainen tässä salissa sitäpaitsi hyvin tietää, että kaikki osakeyhtiötulo jouuu meillä kahteen kertaan verotettavaksi; ensin siitä maksaa yhtiö veron ja sitten osakkaat osingoistaan.

Kun olemme menossa vaikeampia aikoja kohti, olisi, niinkuin jo viittasin, erittäin lyhytnäköistä säätää pysyväiseksi se tuloja omaisuusverolain kohta, 50 §, jossa säädetään yhteisöjen veroista.

Näin on sanottava sitäkin suuremmalla syyllä, kun tärkeä poistokysymys on hallituksen esityksessä jätetty korjaamatta ja kun ei valtiovarainvaliokuntakaan niin muodoin ole voinut asiaan kajota. On lausuttava hallitukselle toivomus, että se kii-reesti valmistelisi näitä seikkoja koskevan

uuden esityksen. Samalla on korjattava se epäkohta, että nykyisin ei ole säädetty enimmäismäärää, jota yhteenlaskettu tuloja omaisuusvero ei saisi ylittää.

Mutta mennäänpä eteenpäin.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyssä II vastalauseessa on huomautettu, että eläkkeellä olevien asema on rahanarvon heikentyessä jatkuvasti vaikeutunut. Tämän vuoksi me vastalauseen allekirjoittajat ehdotammekin, että ainakin on kohtuullista ulottaa aviopuolisille suotu helpotus koskemaan myös sellaisia tapauksia, jolloin toinen on eläkkeellä. Korjaus on kohtuullinen eikä sillä ole mitään merkitseviä finanssivaikutuksia.

Mainituissa II vastalauseessa kosketellaan myös verolain 28 §:n 1 momentin 11 kohtaa, joka säätää palkansaaajille oikeuden ennen veron määräämistä vähentää tulostaan 10 %, asia, josta täällä on monessa puheenvuorossa puhuttu.

Hallitus ja valtiovarainvaliokunnan enemmistö ovat katsonneet, että työsuhteesta johtuvain palkansaaajain veronmaksukykyä on pidettävä heikompana kuin vakautetun tulon tai esimerkiksi ammatti- ja liiketulon saaajain veronmaksukyky on. Näin epäilemättä saattaa monessa tapauksessa ollakin asianlaita. Mutta palkansaaajiakin on monta ryhmää, eivätkä näiden kaikkien ryhmien olosuhteet ole suinkaan samana-laiset.

On ensinnäkin otettava huomioon, että veronmaksukyky nykyoloissa riippuu aivan olennaisesti siitä, kuinka tarkoin tulon kehitys on voinut seurata elinkustannusten kehitystä. Jos tulot ovat kasvaneet yhtä nopeasti tai ehkä nopeamminkin kuin elinkustannukset, on veronmaksukyky pysynyt joko ennallaan tai suorastaan parantunut. Mutta jos tulot ovat jääneet jälkeen elinkustannuksista, niin veronmaksukyky on heikentynyt. Tämä kai voidaan myöntää yleisesti.

Niiden tietojen mukaan, joita tämän puhujalla on, elinkustannusindeksi oli viime syyskuussa 812. Teollisuuden palveluksessa olevien miespuolisten työntekijäin palkka-indeksi lienee kuluvan vuoden toisella neljänneksellä ollut 1087 ja naispuolisten 1327. Valtion virkamiesten keskimääräinen palkkaindeksi kuluvana vuonna lienee 650 tienoilla, 19:nnessä palkkaluokassa kai 759.

Täsmällisiä keskiarvoja ei näistä asioista hevin voida laskea.

Havaitsemme, että se palkkapolitiikka, josta lähinnä on vastannut jo edellisen hallituksen aikana vasemmisto yhdessä, maalaisliiton suosiollisella myötävaikutuksella, ja josta myös sosialidemokraatit ovat kiistattomasti vastuussa, se palkkapolitiikka on tuhonnut henkisen työntekijäin toimeentuloehdot. En voi olla toteamatta, että näin on asianlaita. Maalaisliitto enempiä kuin äärimmäinen vasemmistokaan ei ole, sen minä myönnän kernaasti, varsinaisesti halunnutkaan esiintyä minään erikoisena henkisen työn tekijäin puoltajana, mutta sitä enemmän ovat sosialidemokraatit väittäneet tässä suhteessa ansioituneensa. Esittämäni luvut osoittavat, miten paljon tässä kerskauksessa on perää.

Mutta nämä luvut osoittavat myöskin, että jos ehdotettu 10 %:n tulonvähenys myönnettäisiin palkansaajille, se ei voisi tasoittaa niitä huutavia epäkohtia, joita palkkarakennelmassa nyt on. Päinvastoin se niitä vain lisäisi. Se etumatka, joka eräillä muilla palkansaajaryhmillä nyt on henkisen työntekijöihin nähden, se vain pitenisi. Onkin sanottava, että juuri henkisen työn tekijäin kurjaa palkkatasoa ei voida kohentaa tämäntapaisin keinoin. Siinä tarvitaan vallan toisenlaatuista toimenpiteitä, suoranaisia ja välittömiä palkankorotuksia, ja näitä on hallituksen kiireesti ryhdyttävä valmistelemaan. Tässä on suurin piirtein oma vastaukseni siihen kysymykseen, jonka herra valtiovarainministeri äskeisessä puheessaan esitti kokoomuspuolueelle.

Mutta ehdotettua 10 %:n tulonvähenystä ei voida pitää onnistuneena toimenpiteenä muistakaan syistä. Näin on laita sen vuoksi, että samanlaista sisäistä hajanaisuutta ja erilaisuutta kuin havaitsimme olevan palkansaajain ryhmän keskuudessa, samanlaista olojen erikaltaisuutta ilmenee myös siinä suuressa kansalaisryhmässä, joka hallituksen ja valtiovarainvaliokunnan mielestä olisi jätettävä tätä verohelpotusta vaille. Maanviljelijäin suuressa joukossa on enenevässä määrässä sellaisia, jotka erittäin kipeästi tarvitsisivat tuon helpotuksen. Samoin on laita laajan käsityöläiskunnan, niin myös monipäisen pienyrittäjäryhmän. Jälkimmäisten kohdalta tämän puhujalla on ollut tilaisuus laatia tilastollisia selvi-

tyksiä, joista kiistattomasti ilmenee, kuinka vaikeissa oloissa yksityiset vähittäiskauppiat toimivat. Ja kun verolautakunnilla kaiken lisäksi on taipumus suhtautua ennakkoluuloisesti juuri yrittäjäin veroilmoituksiin, tilanne monesti muodostuu suorastaan kestäättömäksi.

Kaiken kaikkiaan, tällainen verovelvollisten jakaminen umpimähkään eri luokkiin perustuu ylimalkaisiin kuvitelmiin, joilla ei ole pohjaa todellisuudessa. Palkansaajain ja muiden tulonsaajain ryhmät eivät ole suinkaan sellaisia yhtenäisiä ja samoja kohtaloita kokevia kansalaisryhmiä, kuin hallitus ja valtiovarainvaliokunta ovat edellyttäneet. Päinvastoin ne sulkevat sisäänsä mitä vaihtelevimmissa oloissa eläviä henkilöitä.

Asiaa käsiteltäessä on väitetty edelleen, että palkansaajien tulot joutuvat tarkemmin verotetuiksi kuin muiden tulonsaajien tulot. Näin voi eräissä tapauksissa ollakin asianlaita, mutta todellisuudessa eivät nuo kaksi ryhmää tässäkin kohdin ole niin yhtenäisiä kuin ensi näkemältä voisi ajatella. Erityisesti on huomattava, että meillä on suuri joukko palkansaajia, jotka viime vuosina ja yhä edelleenkin perin vastahakoisesti suostuvat antamaan verokirjansa työnantajalle ja merkityttämään siihen palkkatulonsa. On vastenmielistä penkoa tätä juttua pitemmälle. Arvaan, että läsnäolijat ovat erittäin hyvin selvillä tästä tosiasiasta. Toisaalta, kuten jo sanoin, verotus voi tuossa toisessa ryhmässä, ei-palkansaajien ryhmässä, muodostua harkinta-verotuksen vuoksi aivan kohtuuttomaksi.

Sitä paitsi on luonnotonta, että valtiolta tällaisen erikoissäännöksen avulla ikäänkuin vahvistaisi joillekin verovelvollisille oikeuden tehdä vääriä veroilmoituksia. Ja ennen kaikkea, koska on ilmeistä, että nuo eri ryhmät eivät ole sisäisesti yhtenäisiä, on tuiki kohtuutonta, että kaksi kansalaista, joilla on samankokoiset tulot, joutuvat erilaisen verotuksen kohteeksi. Perhesuhteet y.m. sellaiset seikathan ovat asia erikseen.

Kaiken kaikkiaan on vakaasti suositeltava suurelle valiokunnalle, että se korjaa ne virheet, joita valtiovarainvaliokunnan mietinnössä tässä kohdin on.

Olisi ehkä vielä aihetta puuttua aviopuolisoiden verotukseen. Mutta pidätyn siitä, koska valtiovarainvaliokunta on mietin-

tönsä perusteluissa mielestäni tyydyttävästi kosketellut asiaa. Hallituksen on todella vielä tutkittava tätä ongelmaa.

Ed. Meinander: Herr talman! Jag skall inskränka mig till att i dagens diskussion beröra en detaljfråga. Jag gjorde i statsutskottet ett försök att få en ändring till stånd i fråga om § 28 punkt 8, som gäller äkta makars rätt till avdrag. Jag föreslog, att denna rätt skulle utsträckas till att också gälla för det fall då någon eller båda makarna innehade pensionsinkomster på grund av ett tidigare tjänsteförhållande.

Jag var inte i tillfälle att följa med ärendets behandling till slut, med jag finner att i statsutskottets betänkande i andra reservationen denna tanke har förts vidare, och jag uttalar förhoppningen att stora utskottet skall beakta denna sak.

I statsutskottet rönste förslaget om en sådan ändring i § 28 främst motstånd av principiella skäl. Det gjordes gällande, att den avdragsrätt, som tidigare funnits inrymd i denna paragraf, kommit till för att underlätta anställandet av hembiträden i det fall då båda makarna har arbete utanför hemmet. Det klart uttalade syftet med en lagbestämmelse är utan tvivel av betydelse när det gäller att tolka denna bestämmelses innebörd, men ingenting bör hindra riksdagen att formulera om en paragraf så att den får en annan och vidgat innebörd, om behov därtill senare yppar sig. Det är otänkbart att en mer eller mindre dunkel åsikt om lagstiftarens bevekelsegrunder skulle kunna binda riksdagens rätt att ändra en paragrafs ordalydelse.

Dessutom är det inte alls säkert att bevekelsegrunden varit endast denna med hembiträdeshjälpen. Också ett annat motiv ligger bakom bestämmelsen, önskan att undvika ett tillstånd, där ett gift par beskattas högre efter än före äktenskapet, att med andra ord beskatta själva äktenskapet. Och jag tror att detta motiv har fått större betydelse i medvetandet med åren. Om man ser på saken ur den synvinkeln, är det alldeles klart att bestämmelsen måste gälla såväl för egentliga förvärvsinkomster som för pensionsinkomster. Men också om man oegentligt vill betrakta frågan endast som en subvention för hembiträdeskostnaderna, är det enligt min mening

mycket hårt och hjärtlöst att låta denna lättnad utebli, när den ena eller båda makarna är pensionerade. Vanligen är det ju fråga om mannen; det är han som pensioneras först. Har då hustrun tjänst, så är det ganska hjärtlöst och cyniskt att resonera som så, att denna familj inte mera behöver ett hembiträde och därför icke mer behöver få något understöd av staten.

Det borde vara naturligt att i detta fall utsträcka begreppet förvärvsinkomster till att också gälla pensionsinkomster av antytt slag. Det är ju fråga om ett i tiden förlängt tjänsteförhållande. Ett sådant tjänsteförhållande ligger här till grund för pensionen. Den benhårda konsekvensen skulle väl fordra att pensionsbeloppet skulle kapitaliseras upp och beskattas som ett förmögenhetsbelopp, om det verkligen vore fråga om kapitalinkomster i detta sammanhang, men det gör man inte. Pensionsinkomster måste således betraktas som ett specialfall, som inte alldeles lätt kan pressas innanför de gängse begreppskategorierna, och därför är mer detaljerade bestämmelser av nöden. Jag vill påpeka, att i punkt 11 av samma paragraf uttryckligen förklaras, att löneinkomsterna där skall tolkas till att också omfatta pensionsinkomster, uppkomna på basen av ett löneavtal. Punkt 8 bör då också kunna skrivas på samma sätt, så att förvärvsinkomster utsträcks till att också gälla, när det är fråga om pension.

Det har vidare sagts i utskottet, att en bestämmelse av denna art, inte borde innefattas under § 28, som gäller avdrag av allmän natur, utan under § 24, som upprepar olika inkomstarter, som enligt lagen inte skall betraktas som skattbara inkomster. Denna uppfattning kan endast vara riktig, om det skulle vara meningen att göra dessa pensionsinkomster helt skattefria i likhet med en del andra i paragrafen angivna inkomster, men det är inte meningen att göra detta. Förslaget innebär endast att en rätt, som redan tillkommer arbetsföra äkta makar, inte skall frånhandas dem i det ögonblick deras privatekonomi genomgår en svår kris då de på grund av ålder förlorar sin egentliga arbetsför tjänst.

Det har vidare sagts, att denna lättnad i pensionstagarnas beskattning borde betraktas som ett socialt avdrag, som skulle

komma i fråga efter behovsprövning. Det skulle vara mycket psykologiskt och olyckligt, om man skulle ta på frågan på detta sätt. Jag vet, att medborgarnas rättmedvetande redan har reagerat kraftigt mot en bestämmelse som denna, och reaktionen skulle inte kännbart lindras, om man ville föra in ett drag av social välgörenhet och medömkan i ett så pass enkel och klart förhållande som detta.

Om juridisk spetsfundighet skall kunna ställa hinder i vägen för en lycklig lösning av denna fråga, så vill jag uttala önskemålet, att vi måtte bli besparade ett sådant ofruktbar juristeri. Många jurister och lagkloka män, som jag har talat med, har för övrigt förklarat, att inga principiella hinder borde kunna resas mot en sådan omskrivning av paragrafen, som jag här har föreslagit.

Där ligger nu en del motioner i statsutskottet som berör pensionstagarnas beskattning, och det har också sagts där, att denna fråga kunde tas upp i samband med dem. Jag vill inte undervärdera betydelsen av riksdagsmännens motionsrätt, men var och en vet att statsutskottet bland mycket annat också är en begravningsplats för de mest förträffliga motioner. Om dessa nämnda motionerna överhuvudtaget hinner bli föremål för saklig behandling i statsutskottet, vilket jag betvivlar, blir resultatet antagligen där i bästa fall ett allmänt hållet välmenande klämförslag, som regeringen kanske tar ad notam, kanske inte. Frågan förs i alla fall inte framåt. Den som vill avvisa en sådan partiell lättnad i pensionstagares beskattning med motiveringen att frågan skall tas upp i ett större sammanhang, har funnit en elegant, men mycket ihållig formulering på en hållning, som i sak innebär ett kallsinnigt nej till reformen.

Jag vill således ytterligare be stora utskottet ägna uppmärksamhet åt denna fråga och bidra till dess lyckliga lösning.

Ed. Kannisto: Herra varapuhemies! Minä pyydän kosketella paria yksityiskoh-taa käsiteltävänä olevassa asiassa.

Hallituksen esitys tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta nimenomaan siinä mielessä, että sillä pyritään alentamaan tulo- ja omaisuusveroa, on yleensä otettu tyydytyksellä vastaan. Erimielisyyttä näyttää

synnyttäneen suuremmassa määrin ainoastaan kysymys siitä, onko palkkatuloille hallituksen esityksen mukaisesti myönnettävä suurempi verohelpotus kuin muille tuloille. Varsinkin henkisen työn tekijäin palkkataso on jäänyt huomattavasti jälkeen yleisestä hintatason noususta ja myöskin ruumiillisen työntekijäin palkoista. Näissä piireissä, jos missä on tunnettu ja tunnetaan nykyisen raskaan verotuksen ankaruus, varsinkin kun he joutuvat maksamaan veroa jokaisesta ansaitsemastaan markasta. Heidän keskuudessa otetaan sen vuoksi erikoisen mielihyvin vastaan se verohelpotus, mikä hallituksen esitykseen sisältyy nimenomaan palkkatulojen kohdalta.

Kokoomuspuolueen ja maalaisliiton taholta valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyissä vastalauseissa asetetaan vastustamaan tällaista palkkatuloon erikoisesti kohdistuvaa verohelpotusta ja katsotaan, että samansuuruisesta tulosta on asetettava samansuuruinen vero katsomatta, mistä tulolähteestä se on saatu (Ed. Hautala: Eikö lakimies voi olla sillä kannalla?).

Tätä käsityskantaa vastaan voidaan kuitenkin huomauttaa, ettei verolainsäädäntömmä ole tähänkään saakka johdonmukaisesti sitä linjaa seurannut. Osakeyhtiöt maksavat meillä tuloveronsa samoin kuin omaisuusveronsakin oman asteikkonsa mukaan, joka ei ole progressiivinen, kuten muiden veronmaksajain. Maanviljelyksestä saatua tuloa meillä ei pyritäkään yksityistapauksissa verottamaan todellisten tulojen mukaan, vaan tyydytään keskimääräiseen hehtaarituton verotukseen. Onpa maanviljelyksen tulon erikoisverotuksessa menty niinkin pitkälle, että veroa ei aseteta verovuoden tuoton perusteella, vaan kolmen edellisen vuoden tuoton keskimäärän perusteella. Mitä se nykyisenä inflatiokautena on merkinnyt, on jokaiselle täällä olevalle selvää. Samoin voidaan huomauttaa, että yksityisen henkilön avoimessa yhtiössä ja kommandittiyhtiössä saatuja tuloja ei veroteta hänen muiden tulojen kanssa yhdessä, mikä nykyisen progressiivisen asteikon voimassa ollessa voi tuoda asianomaiselle henkilölle huomattavaa etua.

Nämä esimerkit jo osoittavat, ettei meidän verotussysteemimme pidä kiinni siitä periaatteesta, että samasta tulosta sama vero. Eri tulolähteistä saatuja tuloja pyrittäessä verottamaan on jouduttu punnit-

semaan, millainen verotus kulloinkin on katsottava oikeudenmukaisimmaksi kustakin eri verolähteestä saatua tuloa verotettaessa.

Tällä kertaa ovat erikoisemman tarkastuksen kohteena lainsäätäjällä olleet palkkatulot, jotka eivät ole ainakaan henkisen työn tekijäin kohdalla läheskään nousseet hintatason mukana ja tämä on osaltaan vaikuttanut sen, että henkisen työn tekijöiden elintaso on laskeutunut huomattavasti paljon enemmän kuin muiden yhteiskuntakerrosten. Näissä oloissa verotus tuntuu nimenomaan henkisen työn tekijöiden kohdalla niin raskaasti, että tuskinpa toisten veronmaksajain kohdalla samaa voidaan todeta. Näin ollen hallituksen pyrkimystä helpottaa palkansaajien verotusta onkin pidettävä näissä oloissa oikeudenmukaisena.

Hallituksen esityksen vastustajien taholta on viitattu siihenkin, että m. m. vapaan ammatin harjoittajat ja käsityöläiset ovat ainakin yhtä vaikeassa asemassa kuin palkkatuloilla elävät ja että erikoisverohelpotus olisi ollut ulotettava koskemaan myös heitä. Tämän väitteen todenperäisyyttä minä en tahdo kieltää, mutta kun erikoisverohelpotuksen ulottaminen palkkatuloja pitemmälle tässä vaiheessa ei ole ollut mahdollista ei tuota verohelpotuksen toteuttamista palkkatulojen kohdalla sillä perusteella voida vastustaa. Minun käsitykseni mukaisesti oikeudenmukaisuus ja kohtuus puoltavat sellaisen käsityksen hyväksymistä, että palkkatuloille on nyt myönnettävä se verohelpotus, mitä hallitus esittää, ja minä suosittelenkin sen linjan suurelle valiokunnalle hyväksyttäväksi.

Käsitellessään hallituksen esitystä tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta on valtiovarainvaliokunta käsitellyt m. m. minun ynnä eräiden toisten edustajien tekemän lakialoitteen n:o 13, mikä tarkoittaa tulo- ja omaisuusverolain 33 §:n muuttamista siten, ettei maaseudun sähköistämisyhtymien jakeluverkostoa luettaisi verotettavaksi omaisuudeksi. Käsitelyn alaisessa mietinnössään valtiovarainvaliokunta ehdottaa sanotun aloitteen hylättäväksi sillä perusteella, että sen hyväksyminen johtaisi useimmissa tapauksissa aiheettoman edun myöntämiseen veronmaksukykyisille verovelvollisille.

Maaseudun sähköistämiskysymys on parin viime vuoden aikana astunut voimakkaasti etualalle. Siihen on vaikuttanut ennen

kaikkea Pohjois-Suomen koskien sähköistämisen, joka tekee mahdolliseksi sähkön jakelun laajoille maaseutualueille, samoin kuin myöskin vakaa pyrkimys maaseudun taloudellisen aseman kohottamiseksi ja sen viihtyisyyden lisäämiseksi. Laajojen Pohjois-Suomessa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa ja Hämeessä olevien maaseutualueiden sähköistämiskysymys on ratkaistu suurten maakunnallisten sähköyhtymien muodossa, jotka ovat luonteeltaan yleishyödyllisiä. Useimmissa tapauksissa niiden osakepääomista omistavat kunnat ja seurakunnat suurimman osan, jopa 60—80 %. Missä taasen koko kunnan aluetta kustannusten kalleuden johdosta ei voida vielä sähköistää, ei kunta ole voinut osallistua osakepääoman merkitsemiseen näin suuressa määrin, vaan ovat ne mukana ainoastaan omien laitoksiensa osuudelta. Viimeksi mainittu koskee ennen kaikkea Pohjois-Suomessa olevia sähköyhtymiä. Rakennuskustannusten kalleuden johdosta eivät nämä syrjäistä maaseutua edustavat sähköyhtymät ole voineet tulla toimeen omin varoin, vaan on valtio joutunut avustamaan niitä huomattavilla rahaerillä. Ensi vuoden tulo- ja menoarviossakin hallitus ehdottaa niiden avustamiseksi 150 milj. markan erän.

Maaseudun sähköistämisyhtymien pääasiallinen omaisuus on niiden jakeluverkotossa. Näiden yhteiseksi arvoksi on laskettu 4 miljardia markkaa. Kun nämä sähköistämisyhtymät ovat joko osakeyhtiöitä taikka osuuskuntia, ovat ne velvollisia sanotusta omaisuudesta suorittamaan sekä omaisuusveroa että omaisuudenluovutusveroa. Yksinomaan omaisuusvero tekee jo kymmeniä miljoonia markkoja ja omaisuudenluovutusvero vielä enemmän. Tämän veron asettaminen tuntuu luonnottomalta sen vuoksi, että valtio jo muutenkin joutuu niitä avustamaan, kuten jo edellä mainitsin. Vielä luonnottamammaksi näyttää asianlaita sen johdosta, että vastaavat laitokset kaupunkikunnissa nauttivat täyttä verovapautta sen johdosta, että ne siellä olosuhteista riippuen ovat kunnallisia laitoksia.

Mitään perustetta, minkä vuoksi sähkön jakelu maaseudulla on asetettava verotuksen alaiseksi, ei mielestäni ole olemassa. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitetty peruste aloitteeni hylkäämiseksi todellisuudessa osoittautuu kestäättömäksi sen

johdosta, etteivät veronmaksukykyiset sähköyhtymät tosiasiallisesti nytkään suorita omaisuusveroa jakeluverkostonsa osalta. Niiden tileistä on jakeluverkon arvo jo poistettu eivätkä veroviranomaiset liene läheneet jakeluverkon nykyistä arvoa verotusta varten määräämään. Näin ollen jakeluverkot eivät tosiasiallisesti sisälly niiden verotettavaan omaisuuteen. Välttääkseen veroa ovat muutamat uusistakin yhtymistä kirjanneet jakeluverkon rakentamista varten osakkailta perimänsä liittymismaksut yhtymän korottomiksi veloiksi ja siten saaneet yhtymän verotettavan omaisuuden pienenemään. Kun eräissä toisissa yhtymissä liittymismaksuja vastaavat erät ovat perityt osakemaksuina, eivät nämä yhtymät ole päässeet sanotulla tavalla vähentämään omaisuuttaan, vaan joutuvat maksamaan veron vähentämättömästä omaisuudesta. Näin ollen joutuvat myöskin uudet sähköyhtymät eri tavalla verotetuiksi riippuen siitä, miten niiden kirjanpitoa hoidetaan.

Sähkönjakeluyhtymien verotuksessa uhkaa näin ollen päästä vallalle vallattomuus, jonka vaikutukset ovat sitäkin tuntuvammat, kun kysymys on suurista omaisuusarvoista. Tällä hetkellä joutuvat ankarimman verotuksen kohteiksi sähköyhtymistäkin ne yhtymät, joiden alueella jakeluverkosto on laajin ja jotka ovat suurimman valtion tuen tarpeessa. Vähemmällä verolla sen sijaan pääsevät ne sähköyhtymät, jotka ovat tiheään asutuilla seuduilla ja tulevat toimeen suhteellisesti lyhyemmillä jakeluverkostoilla. Verotuksen tällainen kohdistuminen verotusobjekteihin ei ole oikeudenmukaista eikä vastaa oikeellisuuden vaatimuksia. Tällaisesta nurinkurisesta olotilasta ei päästä pois nähdäkseen muuten kuin hyväksymällä aloitteeseen sisältyvä periaate.

Aloitteen tarkoituksena on ollut pyrkiä myötävaikuttamaan siihen, että maaseudulle jaettavan sähkön hinta saataisiin pudotetuksi mahdollisimman alas. Vertauskohtaa sähkön hinnoissa maalla ja kaupungissa on turha yrittää löytääkään, niin tavattoman eri asteinen sähkön hinta maalla ja kaupungeissa tällä hetkellä on.

Näin ollen, herra puhemies, suosittelenkin suurelle valiokunnalle aloitteeni hyväksymistä.

Ed. Karvikko: Herra varapuhemies! Raskaan painajaisunen tavoin verorasitus

on viime vuosina ahdistanut tämän tasavallan kansalaisia. Se on aiheuttanut taloudellista puristusta yhä enenevässä määrässä, puristusta, joka on vaikuttanut henkisesti erittäin merkittävällä tavalla. Jatkuvan inflatoorisen kehityksen johdosta reaali-palkat — nimenomaan henkisen työn tekijäin reaali-palkat — ovat tosiasiallisesti laskeneet sodan edelliseltä tasolta ja samanaikaisesti voimakas progressiivinen verotus ja yhtä moninaisemmiksi paisuneet verot ovat tehneet palkannauttijain taloudellisen aseman erittäin tukalaksi. Velvollisuudet yhteiskuntaa kohtaan ovat alkaneet käydä ylen suuriksi, sitä suuremmiksi kun samanaikaisesti tämä yhteiskunta ei kykene järjestämään jäsenilleen edes siedettäviä asuntoja ja on laajoin säännöstelytoimenpitein puuttunut yksilöiden jokapäiväiseen elämään. Raskas verotus on kuitenkin vaikuttanut vielä muullakin tavoin. Se on tappamassa kansalaisista työn ilon ja kiihoittamassa jonkinlaiseen „antaa mennä” tunnelmaan nekin, joille velvollisuudentunto ja uskollisuus aikaisemmin olivat kunnianasia. Nyt lasketaan enemmän tehtyjä työ-tunteja kuin tehtyä työmäärää. Kiinnostus työhön on herpaantunut. Moraalisesti viime vuosien verotusjärjestelmällä on ollut turmiollinen vaikutus, suunnilleen samanlainen kuin takavuosina kieltolailla. Lain rikkomukset ovat uhkaavasti lisääntymässä. Kansalaisista on melko luonnollista nykyisin „pimittää” osa tuloistaan, ja niinpä yhä useampi yksilö, jolla on vähänkin taipumuksia, on alkanut harjoittaa „kaksinkertaista” kirjanpitoa. Vain siten on arveltu saatavan verorahat kootuiksi ja siedettävä elintaso säilytetyksi.

Tavallinen palkannauttaja olisi varmaan-kin yhtä „syntinen” kuin hänen veljensä liikealalla tai maatilalla, jos hänellä vain olisi siihen mahdollisuuksia. Mutta siinäpä se „mutta”. Palkannauttijalle ei ole suotu samaa tilaisuutta „synnintekoon” kuin muille. En kiellä, etteikö heidänkin joukossa ole niitä, jotka ovat pimityksissä onnistuneet, toiset vaatimalla n.s. mustaa palkkaa, toiset pimeiden sivutulosten avulla. Mutta tosiasia on että palkannauttijain suuri enemmistö on kuitenkin kylmien tosiojen pakosta joutunut maksamaan jokaisesta ansaitsemastaan markasta myös täyden veron. Siitäkin syystä siis palkannauttaja on joutunut käytännössä ankarammin

verotetuksi kuin muut, puhumattakaan itse verotuksen luonteesta, joka on hänen kohdallaan toinen.

Niinpä onkin tervehdittävä ilolla hallituksen nyt antamaa esitystä uudeksi tulo- ja omaisuusverolaiksi, jossa palkannautijoille ehdotetaan myönnettäväksi 10 %:n alennus verotettavista tuloistaan. On totta, että tämä on jonkinlainen etuoikeus, joka kohtaa vain yhtä osaa yhteiskuntaa ja sellaisenaan sitä periaatteeksi ei voida ehkä hyväksyä. Mutta kuten ed. Kanniston lausunnossa kävi selville, tällaista etuoikeutta ei myönnetä nyt ensimmäistä kertaa. Asia on sitä paitsi nähtävä siinä valossa, että se on tämän hallituksen ensimmäinen askel ryhtyä pienentämään kansalaisten nykyistä verotaakkaa. Ja tällöin on mielestäni oikeutettua aloittaa juuri palkannauttijoista, joita verotus viime vuosina on raskaimmin kohdannut. Tässä mielessä hallitukselle on lausuttava tunnustus siitä, että se on rohjennut käydä käsiksi uudistukseen, joka merkitsee verorasituksen huomattavaa helpotusta niiden kohdalla, jotka pahimmin ovat tästä rasituksesta kärsineet.

Totesin nykyisen verotuksen uhkaavan synnyttää kansalaisissa jonkinlaista tyytymättömyyttä, yleistäkin tyytymättömyyttä yhteiskuntaa kohtaan ja korostankin, ettei kysymyksessä oleva 10 %:n verohuojennus palkannauttijoille poista tyytymättömyyden aihetta edes kaikkien tähän ryhmään kuuluvien kansalaisten piirissä. On näet olemassa myös periaatteellista tyytymättömyyttä, joka johtuu nykyisestä vallalla olevasta veroluokituksesta. Onkin valitettavaa, ettei hallitus tulo- ja omaisuusverolain uudistusta suunnitellessaan nähnyt hyväksi muuttaa myös veroluokitusta.

Ensimmäiseen veroluokkaan ryhmitettyjen yksinäisten kansalaisten kohdalla harjoitetaan näet ilmeistä epäoikeudenmukaisuutta säilyttämällä heidän kannettavakseen verotaakka, joka on huomattavasti suurempi kuin muiden kansalaisten kannettavana oleva osa.

Yhteiskunnalla on oma velvollisuutensa lapsia kohtaan, koska sillä on näistä lapsista erittäin suuri hyöty. Veroluokituksessa voidaan siis täysin hyväksyä se periaate, että alaikäisten lasten elatusvelvollisuus sallii asianomaisille verovelvollisille

huomattavan verohelpotuksen — sitä suuremman, mitä enemmän heillä on lapsia. Toisin sanoen ne, joilla on alaikäisiä lapsia, on sijoitettava erilaiseen veroluokkaan kuin muut. Sensijaan ei ole olemassa mielestäni oikeutettua perustetta sille luokitukselle, joka jakaa yksinäiset eri veroluokkaan kuin lapsettomat aviopuolisot. Mistä syystä on yksinäisiä verotettava ankaramman asteikon mukaan kuin jälkimmäisiä?

Tavallisimmin saa vastaukseksi, että miehen on elätettävä myös vaimonsa ja että hän siitä syystä tarvitsee verohelpotusta. Se ei kuitenkaan ole mikään pätevä perustelu. Voidaan ensinnäkin todeta, että lapsettomissa avioliitoissa useimmiten ja nykyisin yhä lisääntyvässä määrin vaimo käy ansiotyössä ja elättää siis itsensä. Toisaalta voidaan todeta, että yksinäisillä sangen usein on joku omainen elätettävänä. Tähän sanotaan, että esim. vanhempien elättäminen on myös aviopuolisoiden velvollisuutena, mutta totta on, ettei tätä velvollisuutta yleensä noudateta aviopuolisoiden kohdalla lähimainkaan samassa laajuudessa kuin mitä se yksinäisille merkitsee, ja lisäksi vielä, ennen kaikkea yksinäisille naisille.

Jos tarkkailemme näiden kahden verotusryhmän elinkustannuksia havaitsemme, että elämä tulee aviopuolisille suhteellisesti halvemmaksi kuin yksinäisille, koska sellaiset menoerät kuin vuokra, valo ja lämpö ja osittain myös ruoanvalmistuskustannukset ovat yhtä suuret, on kysymyksessä yksinäinen tai lapseton aviopari. Asia ei muutu toiseksi siinääkään tapauksessa, että aviovaimo on n. s. kotirouva eikä siis käy ansiotyössä, sillä silloin hän suorittaa kotona monia sellaisia tehtäviä, jotka yksinäisen on hoidettava ulkopuolisesti, ja edellinen työ on luonnollisestikin sekä halvempaa että parempaa.

Katsokaamme asiaa myös persoonallisemmasta näkökulmasta. Avioliitto tarjoaa huomattavia sisäisiä arvoja; se tuo mukanaan kotielämän henkisine rikkauksineen. Se on siis omansa tekemään täydellisemmäksi ja onnellisemmaksi ihmiselämän, ainakin sen pitäisi tehdä. Pitääkö tämä palkita asianomaisille myöntämällä heille toisen yhteiskuntaryhmän kustannuksella verohelpotusta? Näin kysyvät ne, jotka tuntevat verotuksessa kärsivänsä vääryyttä nimenomaan juuri lapsettomiin aviopareihin nähden.

Koko tässä kysymyksessä tuntuukin epämiellyttävänä sivusointuna väestöpropaganda, mitä näkökohtaa ei kielletäkään esim. Rekolan verokomitean mietinnössä vuodelta 1942, joka on perustana nykyiselle tulo- ja omaisuusverolaille. Mietinnössä sanotaan, että „varsinkin väestöpoliittiselta kannalta on suotavaa, että aviopuolisoiden verorasitus olisi pienempi kuin naimattomien”. Oikea väestöpolitiikka tulee kuitenkin nähdäkseni hoidetuksi riittävästi siten, että lapsiluvun mukaan myönnetään näiden vanhemmille ja elättäjille verohelpotuksia. Lapset muodostavat oikeutetun perustan veroluokitukselle — ei pelkkä avioliitto. Jokainen terve avioliitto johtaa siihen, että perheeseen tulee lapsia, jolloin myös tulevat verohelpotukset. Jos taas avioliitto jää syystä tai toisesta lapsettomaksi, eivät aviopuolisot myös ansaitse verohelpotuksia.

Mitä tulee näiden kahden kansalaisryhmän yhteiskunnalliseen kelpoisuuteen ja heistä saatavaan hyötyyn, he ovat täysin rinnastettavia. Missään nimessä yksinäisten kansalaisten työsuoritukset ja heistä koitua hyöty valtiovallalle ei ole sen vähäisempi kuin lapsettomien avioparien.

Olisi ollutkin toivottavaa, että hallitus olisi kiinnittänyt huomiota tähän ilmeiseen epäkohtaan ja tehnyt nyt käsiteltävänä olevaan verolakiesitykseen tarpeellisen muutoksen. Näin ei valitettavasti ole kuitenkaan tapahtunut. Ei myöskään valtiovarainvaliokunta ole kiinnittänyt asiaan huomiota, ei sittenkään, vaikka yksinäisten kohtuuttoman suureen ja epäoikeutettuun verotaakkaan on kohdistettu eri tavoin huomiota useissa aloitteissa. Esitänkin sen vuoksi suurelle valiokunnalle sen toivomuksen, että se tutkisi tämän asian vakavasti ja perusteellisesti ja tekisi sitten esillä olevaan lakiesitykseen tarpeellisen muutoksen, jotta verotus saataisiin yksinäisten kansalaisten kohdalla nykyistä oikeudenmukaisemmaksi.

Ed. Mustonen: Herra varapuhemies! Äsken esittämässään lausunnossa ed. M. Järvinen on mielestäni perustellusti tuonut esiin ne syyt, joiden vuoksi valtiovarainvaliokunnan skdl:laiset jäsenet eivät ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön mielipiteeseen ja joiden syiden vuoksi valiokunnan mietintöön liittyvän IV vastalauseen mukaisen ehdotuksen hyväksyminen

mielestämme olisi ajankohtainen ja valtiotalouden kannalta asioita katsellen myös mahdollinen. Haluan puolestani kiinnittää eduskunnan ja erikoisesti suuren valiokunnan jäsenten huomiota mainitun vastalauseen 28 §:n 1 momentin 10 kohtaan, jossa esitetään, että milloin tulo on hankittu toisella paikkakunnalla kuin missä verovelvollisen perhe vakinaisesti asuu, tai metsä- ja uittotöissä sekä niiden yhteydessä tehtävissä kausiluontoisissa töissä, verovelvolliselle olisi myönnettävä oikeus vähentää veronalaisista tuloistaan muiden laissa sallittujen vähennysten lisäksi 50,000 markkaa. Tulo- ja omaisuusverolaki myöntää monissa eri tapauksissa verovelvolliselle määrätyn suuruisen veron tai verotettavan tulon vähennyksen ja toisissa tapauksissa on verotuslautakunnalla oikeus harkintansa perusteella sellainen vähennys tehdä. Tällaisina tekijöinä ovat m. m. perheellisyys, paikkakunnan kalleus ja erinäiset maksut, joita verovelvollinen asemansa tai muun syyn vuoksi joutuu suorittamaan ja joista suorituksista johtuu, että asianomaiselle ei hänen tuloistaan ole kaikkea sitä etua, jonka markkamääräisesti samansuuruiset tulot toisissa tai säännöllisiksi katsottavissa tapauksissa tarjoavat. Tahdotaan siten tasoitaa sitä epäsuhdetta, joka on syntynyt asianomaisesta itsestään riippumattomista syistä tai syistä, joiden vuoksi tällaisen helpotuksen myöntämiseen katsotaan olevan aihetta. Kun tämä myönnetään näin lukuisista eri syistä, olisi mielestämme johdonmukaista ja oikeudenmukaista, että niin meneteltäisiin myös valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvässä IV vastalauseessa mainituissa tapauksissa.

Sellaisella henkilöllä, joka joutuu työskentelemään toisella paikkakunnalla, kuin missä hänen perheensä vakinaisesti asuu, ei hänen markkamääräisesti samanlaisilla tuloillaan ole samaa käyttöarvoa kuin henkilöllä, joka asuu perheensä luona. Tämän on toisessa yhteydessä tunnustanut eduskuntakin myöntämällä maaseutulaisille jäsenilleen kuukausipalkan lisäksi määrätyn suuruisen päivärahan. Valtio, kunnat ja suuri joukko yksityisiä liikkeitä ja laitoksia maksavat toimihenkilöilleen ja työntekijöilleen päivärahaa, joka kaiken lisäksi on veroista vapaata, niiltä päiviltä, jotka nämä tehtäviensä vuoksi, vaikkapa vain tilapäisestikin joutuvat oleskelemaan tai työskentelemään

toisella paikkakunnalla. Tämä ei ole kuitenkaan muodostunut eikä voine muodostua yleiseksi. Kuitenkin ennen muita metsätyöläisten, niin hevos- kuin jalkamiestenkin, ja uittotyöläisten suuri joukko joutuu suunnilleen poikkeuksetta työskentelemään toisella paikkakunnalla, kuin missä heidän perheensä asuu. He joutuvat näin jatkuvasti pitämään yllä kahta taloutta. Heiltä kuluu rahaa matkoihin ja heidän ravintomenonsa ovat 2—3 kertaa niin suuret, kuin mitä ne perheen keskuudessa eläessä olisivat. Näiden kaikkien syiden vuoksi heidän vuosittaiset menonsa samoista syistä ovat ehkä noin 50,000 mk suuremmat kuin mitä ne olisivat, jos he voisivat elää perheensä keskuudessa. On ehkä totta, että metsä- ja uittotyöläisten päiväansiot viime vuosina ovat parhaissa tapauksissa saattaneet kohota hieman suuremmiksi kuin muutamien muiden työntekijöiden ryhmien, mutta näistä tuloistaan heille ei sen hankinnan poikkeuksellisten edellytysten vuoksi ole ollut mitään hyötyä. Suurempien verojen vuoksi siitä on ollut vahinkoa. Verolain epäoikeudenmukaisuudet yhdeltä osalta ovat syynä siihen, että työntekijät täystyöllisyyden vallitessa eivät ole halukkaita näihin töihin hakeutumaan niin lukuisasti kuin esim. sodanjälkeisinä ensi vuosina olisi pidetty toivottavana. Kun näin on ja kun kerran pyritään verolain erilaisilla määräyksillä tasoittamaan niitä erilaisuuksia, joita eri syistä henkilöillä tulojen samansuuruudesta huolimatta on, niin olisi vain tähän asti huomiotta jätetyn vääryyden oikaisemista, jos mainitsemani syyt, siten kuin ne valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvässä IV vastalauseessa esitetään, verolakia hyväksyttäessä otetaan huomioon.

Minulle on eräässä yksityisessä yhteydessä tästä puheenollen huomautettu, että jos tulo- ja omaisuusverolakiin otetaan vastalauseeseen asianomaisessa kohdassa esitetty määräys, johtaisi se siihen, että joukko henkilöitä saisi kaikki toisella paikkakunnalla tai metsä- ja uittotöissä saamansa tulot veroista vapaiksi. Myönnän, että se joissakin tapauksissa näin saattaisi käydä. Ne olisivat kuitenkin poikkeuksia, eivätkä tulisi merkitsemään valtiolle verontuoton kannalta sitä eikä tätä. Olen eräistä lehdistä äskettäin huomannut tästä asiasta kirjoitettavan, että lain muutos asian järjestä-

miseksi ei muka olisikaan aiheellinen sen vuoksi, että nyt voimassa oleva laki tekee asian toivotulla tavalla järjestämisen mahdolliseksi, mikäli valtiovarainministeriö antaa verotuslautakunnille siinä suhteessa tarvittavat ohjeet. Saattaa olla, että asia on sitenkin hoidettavissa. Mutta jos kerran myönnetään asian aiheellisuus, niin miksi jättää se ministeriön huomaavaisuuden ja hyvän tahdon varaan, kun se ei ole sitä koskaan osoittanut. Kaikki syyt puhuvat lainmuutoksen puolesta ja rohkenen toivoa, että suuri valiokunta tekee verolakiin sitä tarkoittavan muutoksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotukset laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6 ja ed. Tuurnan y.m. lak.al. n:o 25, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Toinen varapuhemies: Käsitelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistama Kokolan yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Toinen varapuhemies: Edustajille jaettu eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1946 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1946

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-

sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

7) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettyjen ehdotusten johdosta eräiden rangaistusseuraamusten poistamista koskevaksi lainsäädännöksi

laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 1;

8) Ehdotuksen laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 2;

9) Ehdotuksen laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 3;

10) Ehdotuksen laiksi Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengen viljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; sekä

11) Ehdotuksen kotiapulaislaiksi

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 21,09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

24. Perjantaina 29 p. lokakuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ainoa käsittely:

1) Vuoden 1947 valtiopäiviltä le-
päämässä olevat ehdotukset laiksi
eräiden rangaistusseuraamusten pois-
tamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi
Asiakirjat: Lakivaliokunnan
mietintö n:o 1; mainitut lakiehdotuk-
set.

Toinen käsittely:

2) Ehdotukset laiksi toisen korvaus-
lain 7 §:n 2 momentissa tarkoite-
tuista eläkkeistä .....

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 1; valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 6; hallituksen
esitys n:o 6; ed. Tuurnan y. m. lak.
al. n:o 25.

3) Ehdotus laiksi valtioneuvoston
oikeuttamisesta vaihtamaan valtion
omistama Kokkolan yhteislyseon talo
ja tontti toiseen tonttiin .....

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 2; valtiovarainvalio-
kunnan mietintö n:o 7; hallituksen
esitys n:o 7.

4) Ehdotus laiksi viljelysmaan sekä
heinämaan ja laitumen väliaikaisesta
vuokraamisesta siirtoväelle .....

Asiakirjat: Suuren valiokun-
nan mietintö n:o 3; maatalousvalio-
kunnan mietintö n:o 2; hallituksen
esitys n:o 9.

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi autovastuulaissa
säädettyjen korvausten enimmäismää-

Siv.

587

588

592

”

”

rien korottamisesta annetun lain voi-
massaoloajan pitentämisestä .....

Asiakirjat: Lakivaliokunnan
mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o
35.

6) Ehdotus laiksi rikoslain 21 lu-
vun 12 §:n muuttamisesta .....

Asiakirjat: Lakivaliokunnan
mietintö n:o 3; hallituksen esitys
n:o 2.

7) Ehdotus laiksi Suomen Akate-
miasta ja valtion apurahoista kor-
keimman hengenviljelyn edistämiseksi
annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Sivistysvaliokun-
nan mietintö n:o 1; hallituksen esi-
tys n:o 29.

8) Ehdotus kotiapulaislaiksi .....

Asiakirjat: Työväenasiainva-
liokunnan mietintö n:o 1; hallituksen
esitys n:o 12.

Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

9) Laki- ja talousvaliokunnan mie-
tintö n:o 1 hallituksen esityksen joh-
dosta laeiksi maalaiskuntain kunnallis-
hallinnosta ja kunnallishallituksesta
kaupungissa annettujen asetusten
muuttamisesta .....

10) Laki- ja talousvaliokunnan mie-
tintö n:o 2 hallituksen esityksen joh-
dosta metsästyslain 54 §:n muuttami-
sesta .....

11) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö
n:o 5 hallituksen esityksen johdosta
Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn
kauppa- ja finanssisopimuksen hyväk-
symisestä .....

12) Maatalousvaliokunnan mietintö
n:o 4 vuoden 1947 valtiopäivillä le-

Siv.

593

”

”

”

602

”

”

päämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi maanhankintalain muuttamisesta 602

13) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 vuoden 1947 valtiopäivillä le- päämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi eräisiin kiinteistönluovutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppaehtojen tarkistamisesta ..... ”

14) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta eräiden kansainvälisen merityökonferenssin vuonna 1946 hyväksymien sopimusten ratifioimisesta ..... ”

Puhetta johtaa puhemies **Kekkonen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Antila, Berner, Borg-Sundman, Hiekkala, Hiilelä, Hirvensalo, Kalliokoski, Kaukamaa, Kilpeläinen, Korsbäck, Koukari, Lappi-Seppälä, Larson, Leppihalme, Luostarinen, Luukka, Murto, Pekkala, E. Pusa, Rönkkö, Vesterinen, A. Wirtanen ja Väyrynen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Pekkala, Väyrynen, Leppihalme, Korsbäck, Larson, Rönkkö, Luostarinen ja E. Pusa.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasaval- lan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 23 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 36—39, jotka nyt on edustajille jaettu.

Siv.

Eduskunnan tietoon saatettu asetus.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituk- sen oikeuttamisesta antamaan tarpeen vaa- timia säännöksiä Suomen vientikaupan tur- vaamiseksi 28 päivänä joulukuuta 1945 an- netun lain 2 §:ssä mainitussa tarkoituk- sessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoi- tettuna saapunut sanotun lain nojalla 15 päivänä lokakuuta 1948 annettu

Asetus Neuvostoliiton Saksan miehitys- vyöhykkeen kanssa tehdyn tavaravaihto- ja maksusopimuksen voimaansaattamisesta.

Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tar- koituksessa kuin talouselämän säännöstele- misestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut mainitun lain nojalla 14 päivänä lokakuuta 1948 annettu

Valtioneuvoston päätös sanomalehtipape- rin kulutuksen säännöstelystä.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saa- tettu eduskunnan tietoon jakamalla se edus- tajille.

Ed. Rosenbergin y. m. kysymys, joka koskee ulkomaalaisten sotilashenkilöiden käyntiä Ahvenanmaalla, ja sisäministerin siihen an- tama vastaus sekä **ed. Österholmin kysymys,** joka koskee Odensön salmen yli rakennettua siltaa, ja puolustusministerin siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjes- tyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet sisämi- nisteri Simosen vastaus edustaja Rosenber- gin y. m. kysymykseen, joka koskee ulko- maalaisten sotilashenkilöiden käyntiä Ahve- nanmaalla, sekä puolustusministeri Skogin vastaus edustaja Österholmin kysymykseen, joka koskee Odensön salmen yli rakennet- tua siltaa.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymykset ja niihin annetut vastaukset ovat näin kuuluvat:

Till Riksdagens Herr Talman.

Erfarenheten visar, att det internationella intresset för Ålandsöarna brukat intensifieras i tider av växande mellanfolklig spänning. Så var fallet åren före det andra världskriget. Då ägnade framförallt Tyskland den strategiskt viktiga ögruppen ett tämligen närgånget intresse. På Åland minns man ännu mycket väl det arbete som utfördes av den tyska medborgaren dr Grüssner, ett arbete, som uppgavs ha varit av vetenskaplig art och t. o. m. torde ha skett med hjälp av understöd från Helsingfors universitet. Att dr Grüssner arbetat med ett militärpolitiskt uppdrag har man numera ingen anledning betvivla.

Också nu förefaller det som om främmande makter börjat ägna de åländska öarna en skärpt uppmärksamhet. Detta har väckt oro hos den lokala befolkningen, som ju är känd för sin fredskärlek. Men också rikets medborgare börjar känna sig oroad av de tidender, som förmåler om utländska militärbesök på ögruppen. Det är svårt att veta vad som är sant och vad som bara är rykten. Men det är under alla förhållanden av nöden, att rikets och landskapets medborgare hållas underkunniga om vad som förehaves och likaså skulle det vara ägnat att lugna sinnena, om medborgarna kunde få besked om att myndigheterna med vaksamhet följer vad som sker.

Fredagen den 24 september hölls ett rådslämningsmöte i Mariehamn av åländska medborgare, organiserade i det folkdemokratiska förbundet. Mötet tillkännagav sin uppfattning i hithörande angelägenheter genom följande resolution:

„Mötet har diskuterat frågan om revision av självstyrelsen för landskapet och önskar härvid framföra förhoppningen om att den utformas på ett sätt som skapar förutsätt-

ningar för en framstegsvänlig kulturell, ekonomisk och social utveckling för det åländska småfolket samt att den nya självstyrelsen ändamålsenligt skall kunna lösa alla tvistigheter mellan riket och Åland.

I en tid, då det internationella politiska läget betecknas av oro och osäkerhet inför framtiden, är det nödvändigt att fredsavtalets anda också följes här och att Åland inte göres till ett medel för internationella politiska och militära spekulationer.

Ålands folk är ett fredsälskande folk och stöder därför de kretsar som står i främsta ledet i kampen för freden. Det är därför vi inte stillatigande kan åse den alltmera ökade hetsen i de utländska tidningar och särskilt rikssvenska som sprids på Åland och som söker att skada våra relationer till Sovjetunionen och undergräva fredsviljan hos folket. Det har väckt oro att Åland under den gångna sommaren av utländska och särskilt rikssvenska militära kretsar rönt ett intresse som knappast är av enbart personlig art.

Mötet vädjar till myndigheterna och de ansvariga politiska ledarna att vidtaga alla åtgärder som är nödvändiga för att hindra en sådan utveckling som skulle skada freden för Ålands folk och kringskära vårt lands suveränitet. Den väg vårt land beträdde efter vapenstilleståndet bör fullföljas, emedan den garanterar en vänskaplig samverkan mellan vårt land och Sovjetunionen och sálunda för oss álánningar en fredlig och demokratisk framtid.”

Vad det åländska medborgarmötet sálunda framhálller förtjänar förvisso beaktande. Undertecknade är av den ásikten, att landskapet Álands och det övriga Finlands intressen i dessa frågor sammanfaller och att det därvidlag inte kan förekomma några som helst verkliga meningsskiljaktigheter. Finland bör sörja för att landskapets sárställning och befolkning tryggas i enlighet med gállande lagar och fredsfördraget i Paris. Likaså bör rikets suveránitetsintressen tillvaratas. Det är också nödvándigt, att myndigheterna med nödig vaksamhet följer lágets utveckling och att vårt land ser till, att landskapet inte får bli ett objekt för internationella intriger.

Hänvisande till ovanstående och i stöd av § 37, mom. 1 av Riksdagsordningen framlägga undertecknade till vederbörande

regeringsmedlems besvarande följande spörmål:

Har Regeringen uppmärksammat, att enligt uppgifter av den lokala befolkningen Ålandsöarna på senaste tid blivit föremål för upprepade besök av utländska militärpersoner; och vilka åtgärder ämnar Regeringen vidtaga för att för framtiden förhindra ett otillbörligt utländskt militärintresse för den åländska ögruppen; samt ämnar Regeringen skrida till en klarläggning av dessa dunkla sakförhållanden och för allmänheten ge full upplysning om undersökningsresultatet?

Helsingfors den 4 oktober 1948.

Gösta Rosenberg.

Atos Wirtanen.

Suomennos.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kokemus osoittaa, että kansainvälinen kiinnostus Ahvenanmaan saaristoon tavallisesti tehostuu kansainvälisen jännityksen kasvamisaikoina. Näin tapahtui toista maailmansotaa edeltäneinä vuosina. Silloin ennen muita Saksa omisti tuolle strategisesti tärkeälle saariryhmälle verrattain tungettelevaa huomiota. Ahvenanmaalla muistetaan vielä varsin hyvin se työ, jonka suoritti Saksan kansalainen, tri Grüssner, työ, jonka ilmoitettiin olleen tieteellistä laatua ja jota lienee suoritettu jopa Helsingin Yliopiston avustuksella. Nyttemmin ei ole mitään syytä epäillä sitä, etteikö tri Grüssner ollut suorittamassa sotilaspoliittista tehtävää.

Myöskin nykyään näyttää siltä, että vieraat vallat olisivat alkaneet omistaa Ahvenanmaan saarille tehostunutta huomiota. Tämä on herättänyt levottomuutta paikallisessa väestössä, joka on erikoisesti tunnettu rauhanrakkaudesta. Mutta myöskin valtakunnan kansalaisissa alkavat herättää levottomuutta viestit, jotka kertovat ulkomaalaisten sotilashenkilöiden käynneistä saariryhmällä. On vaikeata tietää, mikä on totta ja mikä on vain huhuja. Mutta kaikissa olosuhteissa on välttämätöntä, että valtakunnan ja maakunnan kansalaiset pi-

detään tietoisina siitä, mitä on tekeillä, ja niin ikään olisi oman rauhoittamaan mieltä, jos kansalaiset voisivat saada tietää viranomaisen valppaasti tarkkaavan tapahtumia.

Perjantaina syyskuun 24 päivänä pitivät kansandemokraattiseen liittoon järjestäytyneet Ahvenanmaan kansalaiset Marianhaminassa neuvottelukokouksen. Kokous ilmitoi käsityksensä puheena olevista asioista seuraavassa päätöslauselmassa:

„Kokous on pohtinut kysymystä maakunnan itsehallinnon tarkistamisesta ja tahtoo tässä suhteessa lausua toivomuksen, että itsehallintoa kehitellään tavalla, joka luo edellytyksiä Ahvenanmaan vähäväkisten edistysystävälliselle, sivistykselliselle, taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle, sekä että uusi itsehallinto voisi tarkoituksenmukaisesti ratkaista kaikki valtakunnan ja Ahvenanmaan väliset riitaisuudet.

Aikana, jolloin kansainväliselle poliittiselle asemalle on tunnusmerkillistä levottomuus ja epävarmuus tulevaisuuden suhteen, on välttämätöntä, että rauhansopimuksen henkeä noudatetaan täälläkin, ja ettei Ahvenanmaata saateta kansainvälisten poliittisten ja sotilaallisten havittelujen kohteeksi.

Ahvenanmaan kansa on rauhaa rakastavaa kansaa ja sen vuoksi se tukee niitä piirejä, jotka ovat etujoukossa kamppailtaessa rauhan puolesta. Juuri tämän vuoksi me emme vaieten voi katsella yhä kärjistyvää kiihkoa niissä ulkomaalaisissa ja erikoisesti ruotsinmaalaisissa lehdissä, joita levittää Ahvenanmaallakin ja jotka pyrkivät vahingoittamaan suhteitamme Neuvostoliittoon ja jäytämään kansan rauhantahtoa. Levottomuutta on herättänyt se, että Ahvenanmaa viimeksi kuluneena kesänä on saanut osakseen sellaista ulkomaalaisten ja eritoten ruotsinmaalaisen sotilaallisten piirien huomiota, joka tuskin on vain yksinomaisesti henkilökohtaista laatua.

Kokous vetoaa viranomaisiin ja vastuunalaisiin poliittisiin johtajiin näiden ryhtymiseksi kaikkiin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä sellaisen kehityksen estämiseksi, joka vahingoittaisi Ahvenanmaan kansan rauhaa ja supistaisi maamme suverenisuutta. On tarkoin kuljettava sillä tiellä, jolle maamme astui välirauhansopimuksen jälkeen, se kun takaa maamme ja Neuvostoliiton ystävällisen yhteistyön ja si-

ten johtaa meidät ahvenanmaalaiset rauhanomaiseen ja demokraattiseen tulevaisuuteen.”

Ahvenanmaalaisen kansalaiskokouksen esitykset todellakin ansaitsevat huomiota. Allekirjoittaneet ovat sitä mielipidettä, että Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen edut näissä asioissa ovat yhteiset ja ettei tässä suhteessa voi olla minkäänlaisia todellisia mielipide-eroavaisuuksia. Suomen on huolehdittava siitä, että maakunnan erikoisasema ja sen väestö turvataan voimassa olevien lakien ja Pariisin rauhansopimuksen mukaisesti. Samoin on valtakunnan suvereniteetti-edut turvattava. Myöskin on välttämätöntä, että viranomaiset tarpeellisella valppaudella seuraavat aseman kehitystä ja että meidän maamme huolehtii siitä, ettei maakunta saa tulla kansainvälisten juonittelujen kohteeksi.

Edellä olevaan viitaten ja valtiopäiväjärjestyksen 37 § 1 mom. nojalla allekirjoittaneet esittävät hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus pannut merkille, että paikallisen väestön kertoman mukaan Ahvenanmaan saaret viime aikoina ovat joutuneet ulkomaalaisten sotilashenkilöiden yhä uusiutuvien käyntien kohteeksi; ja mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä tulevaisuudessa estääkseen luvattoman ulkomaalaisten sotilaallisen mielenkiinnon Ahvenanmaan saariryhmään; sekä aikooko hallitus ryhtyä selvittämään näitä hämääviä asioita ja antaa yleisölle täydet tiedot tutkimusten tuloksista?

Helsingissä lokakuun 4 päivänä 1948.

Gösta Rosenberg. Atos Wirtanen.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Edustajat Gösta Rosenberg ja Atos Wirtanen ovat lokakuun 4 päivänä 1948 valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esittäneet valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

„Onko hallitus pannut merkille, että paikallisen väestön kertoman

mukaan Ahvenanmaan saaret viime aikoina ovat joutuneet ulkomaalaisten sotilashenkilöiden yhä uusiutuvien käyntien kohteeksi; ja mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä tulevaisuudessa estääkseen luvattoman ulkomaalaisten sotilaallisen mielenkiinnon Ahvenanmaan saariryhmään; sekä aikooko hallitus ryhtyä selvittämään näitä hämääviä asioita ja antaa yleisölle täydet tiedot tutkimusten tuloksista?”

Herra puhemies on saattanut mainitun kysymyksen tietooni kuluvan lokakuun 8 päivänä.

Vastauksena kysymykseen saan kunnioittaen ilmoittaa seuraavaa:

Kysymyksessä väitetään, muka paikallisen väestön antamiin tietoihin nojautuen, että Ahvenanmaan saaristossa olisi viime aikoina käynyt runsaasti ulkomaalaisia sotilashenkilöitä, jotka ilmeisesti ovat tunteet sotilaallista mielenkiintoa maakuntaan. Varsinaisen aiheen kysymykseensä ovat sen tehneet edustajat ilmeisesti saaneet kysymyksensä perusteluissa mainitsemastaan, syyskuun 24 päivänä kuluvaan vuotta Ahvenanmaalla kansandemokraatteihin lukeutuvan väestönosan pitämän neuvottelukokouksen tekemästä päätöslauselmasta, jossa muiden asioiden ohella mainitaan myös nyt puheena olevasta asiasta.

Valtiollisen poliisin antamien tietojen mukaan on Ahvenanmaalla 3. 1.—21. 8. 1948 välisenä aikana käynyt kaikkiaan 26 ulkomaalaista sotilashenkilöä, joista kolme on ollut englantilaisia ja muut ruotsalaisia. Englantilaiset ovat olleet diplomaattiseen edustukseen kuuluvia henkilöitä ja olleet joko kauttakulku- tai lomamatkalla. Ruotsalaiset ovat erästä yhdeksän miehen ryhmää, jonka käyntiä jäljempänä tarkemmin selostetaan, lukuunottamatta saapuneet Ahvenanmaalle yksitellen joko vuorolaivoilla tai yksityisillä purje- tai moottorialuksilla, useat perheineen. Aina-kin kaksi heistä on naimisissa ahvenanmaalaisen naisen kanssa ja he ovat oleskelleet vaimon sukulaisten luona, eräät ovat jo usean vuoden aikana viettäneet osan kesälomaansa Ahvenanmaalla. Kaikki matkat ovat olleet loma- ja huvimatkoja. Valtiollisen poliisin edustaja Ahvenanmaalla on ilmoittanut, ettei hän ole edes pitänyt aiheel-

lisena kiinnittää suurempaa huomiota näihin Ruotsista tulleisiin vierailijoihin, sillä ruotsalaiset ovat olleet aivan jokapäiväisiä kävijöitä saaristossa, vaan hän on etupäässä valvonut muita ulkomaalaisia, joiden oleskelussa hän kuitenkin ei myöskään ole huomannut mitään epäiltävää. Merivartioiden antamien tietojen mukaan ei vanhoilla linnoitusalueilla, jotka sijaitsevat aivan merivartioasemien välittömässä läheisyydessä, ole liikkunut ketään epäiltäviä eikä tuntemattomia henkilöitä. Kaikkien vierailijoiden passit ja muut vaadittavat selvitykset ovat aina olleet täysin moitteettomassa kunnossa.

Koska on ilmeistä, että kysymys pääasiallisesti johtuu edellämainitun yhdeksänmiehisen ryhmän käynnistä Ahvenanmaalla, on tämä vierailu selvitetty yksityiskohtaisesti ja siitä saatu seuraavat tiedot:

Mainittu seurue, johon kuului eräs majuri ja kahdeksan alemmaa upseeria, saapui elokuun 21 päivänä 1948 iltapäivällä Eckeröön Ahvenanmaalla lähdettyään kello 12,30 tienoilla Ruotsista Grisslehamnista. Alus, jolla he tulivat, oli ruotsalainen kalastajamoottorivene, jota sen omistaja, ruotsalainen kalastaja kuljetti. Sama kalastaja on aikaisemmin tuonut ruotsalaisia vierailijoita, m. m. urheilijoita Eckeröön sovittuaan ensin puhelimitse Ahvenanmaan viranomaisten kanssa, että passi- ja tullitarkastus saadaan tulijoiden kustannuksella suorittaa Eckerössä, vaikka varsinainen tarkastuspaikka on Maarianhaminassa. Enskärin luotsiaseman luotsi oli ohjannut veneen Eckeröön, koska oli luultu kyseessä taas olevan urheilujoukkueen, mutta saatuaan tietää keitä veneessä oli, oli hän heti ilmoittanut asiasta paikalliselle nimismiehelle, joka ei ollut laskenut ruotsalaisia maihin, vaan oli ilmoittanut heidän saapumisestaan valtiollisen poliisin edustajalle, joka oli kehoittanut nimismiestä valvomaan, etteivät he pääse yhteyteen paikallisten asukkaiden kanssa ja panemaan konstaapelin heidän saattajakseen Maarianhaminaan saakka. Upseerit olivat tilanneet linja-auton viemään heitä Maarianhaminaan, sillä veneen omistaja oli ilmeisesti myrskyä peläten kieltäytynyt jatkamasta matkaansa veneellä, mikä on ymmärrettävää, koska matka Grisslehamnista Eckeröön on noin 3 tuntia lyhyempi kuin Maarianhaminaan. Konstaapeli ei kuitenkaan ollut ennättänyt lähteä

autoon mukaan, minkä vuoksi saattajaksi oli lähtenyt Enskäristä oleva luotsi, jolla voimassaolevien määräysten mukaan on samat valvontaoikeudet kuin tullimiehellä tullikamarille tai asemalle saapumiseen asti. Eräällä upseereista oli ollut kiikari, ja toisella kamera, mutta niitä ei oltu käytetty, vaan ne olivat jääneet veneeseen. Matkalla Eckeröstä Maarianhaminaan ei auto ollut pysähtynyt kertaakaan.

Noin kello 22 aikoihin oli saavuttu Maarianhaminaan, jossa vieraat oli suoraan viety passi- ja tullitarkastukseen. Upseerien majoituksen maarianhaminalaisissa perheissä oli etukäteen järjestänyt Ålands Turistförening r. f. nimisen yhdistyksen sihteeri puhelimitse saadun pyynnön perusteella. Tarkastuksesta selvittyään oli seurue ruokaa saadakseen kiireesti mennyt pariin ravintolaan, joissa he olivat istuneet aina niiden sulkemiseen asti. Nukuttuaan aamulla sangen pitkään oli seurue, paitsi ruokailua ravintoloissa, liuskellut pienissä ryhmissä Maarianhaminassa ja sen ympäristössä käyden uimassa ja tutustuen seudun nähtävyyksiin ollen heillä seuranaan myös paikkakuntalaisia. Osa oli käynyt katsomassa Kastelholman historiallista linnaa, jolla ei ole minkäänlaista sotilaallista merkitystä, vaan joka kylläkin on tunnettu turistinähtävyys. Valtiollisen poliisin paikallinen etsivä on todennut, ettei kukaan seurueen jäsen ollut käynyt entisten linnoitusten suunnallakaan, ja samaa vakuuttavat myös merivartioviranomaiset. Maarianhaminan lentokentän läheisyydessä oli tosin samoihin aikoihin nähty kaksi tuntematonta miestä, mutta mitään todistetta siitä, että nämä olisivat olleet puheenaolevaan seurueeseen kuuluvia, ei ole. Tällä seikalla ei sitäpaitsi olisi mitään merkitystä, sillä joulukuusta 1947 lähtien on Tukholman vuorolentokone melkein poikkeuksetta kolme kertaa viikossa tehnyt välilaskun mainitulle siviililentokentälle, jota ei voitane lainkaan pitää sotilaallisena kohteena. Välilaskujen aikana voivat sitäpaitsi lentokoneen matkustajat, mikäli se heitä kiinnostaa, hyvin tutustua kenttään.

Iltapäivällä oli mainittu seurue käynyt Maarianhaminan satamassa katsomassa siellä ankkuroitua nelimastoista parkkilaiva Pomern'ia erään maarianhaminalaisen opastamana. Sen jälkeen koko seurue oli ollut aina kello 23 saakka ravintolassa ja lähtenyt

sieltä tavallisella vuoroautolla, käytyään ensin uudelleen passi- ja tullitarkastuksessa, veneelleen Eckeröhön. Matkalla oli vieraiden valvojana ollut kaksi tullimiestä, ja luotsi oli seurannut venettä aina Signilskäriin asti. Maarianhaminassa ravintoloissa käydessään olivat vieraat seurustelleet vilkkaasti paikkakuntalaisten kanssa ja lienee viimeainittujen joukossa ollut joku reservi-upseerikin, mutta mitään vakavaa tämän ei ole havaittu olleen. Kuten lukuisista ravintolakäynneistäkin ilmenee, on matka ollut pelkkä viikonloppuretki.

Maarianhaminan lähetyvillä ei ole muita sotilaallisesti kiinnostavia kohteita kuin kolme entistä linnoitusaluetta, joista yksi sijaitsee noin 15 km kaupungista, toinen noin 35 km kaupungista ja kolmas noin 1—1.5 tunnin moottorivenematkan päässä kaupungista. Millään näillä, enempää kuin muillakaan Ahvenanmaan entisillä linnoitusalueilla ei ulkomaisten sotilashenkilöiden ole havaittu käyneen. Mitä nimenomaan ruotsalaisiin tulee, on syytä palauttaa mieleen, että Ahvenanmaa on, kuten tunnettua, sangen suosittu huvimatkapaiikka, jossa käy ruotsalaisia ehkä runsaammin kuin suomalaisia.

Ahvenanmaalaisten enemmistö ei ilmeisesti yhdy edellämainitun Maarianhaminassa pidetyn kokouksen osanottajien asiassa omaksumiin käsityksiin. Tästä on yhtenä osoituksena Åland-lehden t. k. 9 päivän numerossa ollut kirjoitus, jossa m. m. sanotaan seuraavaa:

„Kansandemokraattien viikko sitten tekemää päätöstä on siten nyttemmin seurannut kahden kansandemokraattisen kansanedustajan tekemä välikysymys. On kuitenkin korostettava, ettei täällä Ahvenanmaalla asuva väestö ole huomannut mitään, mikä voitaisiin tulkita siten, että saariryhmämme olisi joutunut ulkomaisen vakoilun tai mielenkiinnon kohteeksi. Täkäläiselle väestölle on senvuoksi täysin tuntematon se huoli, jota välikysymyksen tekijät uumoilevat.”

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 1948.

Sisäasiainministeri A. Simonen.

Till Riksdagens Herr Talman.

Riksdagsmännen Gösta Rosenberg och Atos Wirtanen ha den 4 oktober 1948 med

stöd av 37 § 1 mom. i riksdagsordningen till vederbörande statsrådsmedlems besvarande framställt följande spörsmål:

„Har Regeringen observerat, att enligt den lokala befolkningens uppgift Ålandsöarna under senaste tid blivit föremål för förnyade besök av utländska militärpersoner; och vilka åtgärder ärnar Regeringen vidtaga för att för framtiden förhindra oöfverligt utländskt militärintresse gentemot den åländska ögruppen; samt ärnar Regeringen begynna utreda dessa dunkla angelägenheter och lämna allmänheten fullständiga uppgifter om undersökningens resultat?”

Herr Talmannen har den 8 innevarande oktober bragt förenämnda spörsmål till min kännedom.

Såsom svar på detsamma har jag härmed äran anföra följande:

I spörsmålet påstås, att det med stöd av uppgifter, som ortsbefolkningen lämnat, skulle framgått, att den åländska skärgården under senaste tid skulle hava besökts av talrika utländska militärpersoner, vilka uppenbarligen visat militärt intresse för landskapet. En särskild anledning till spörsmålet synas dess framställare ha fått genom den resolution, som omnämnas i motiveringen till detsamma och som fattats den 24 september innevarande år vid ett på Åland hållet rådplägningsammansträde av den del av befolkningen, som räknar sig till folkdemokraterna. I denna resolution omnämnas bland andra ärenden även denna sak.

Enligt uppgifter av statspolisens har Åland under tiden 3. 1.—21. 8. 1948 besökts av sammanlagt 26 utländska militärpersoner, av vilka tre engelsmän och de övriga svenskar. Engelsmännen ha varit personer hörande till den diplomatiska representationen och befunnit sig antingen på genom- eller semesterresa. Svenskarna ha med undantag av en niomannagrupp, vars besök nedan skildras, ankammit var för sig till Åland antingen med turbaten eller med privata segel- eller motorfarkoster, de flesta jämte familjer. Åtminstone två av dem äro gifta med åländska kvinnor och ha vistats hos hustruns släktingar. Vissa av dem ha redan flere år tillbragt

en del av sin sommarledighet på Åland. Alla resor ha varit semester- och nöjesresor. Statspolisens representant på Åland har meddelat, att han icke ens funnit anledning föreligga att fästa större uppmärksamhet vid dessa från Sverige inresta besökare, ty svenskarna ha varit alldagliga besökare i skärgården, utan han har i främsta rummet övervakat de övriga utlänningarna, i vilkas vistelse han dock icke funnit något misstänkligt. Enligt uppgifter av sjöbevakningsmännen har på de gamla befästningsområden, som äro belägna alldeles i omedelbar närhet av sjöbevakningsstationerna, icke rört sig misstänkliga eller okända personer. Alla besökares pass och annan erforderliga utredning har alltid varit i fullkomligt oklanderligt skick.

Enär det är uppenbart, att spørsmålet huvudsakligen föranledes av ovannämnda besök av en niemannagrupp på Åland, bör detta besök i detalj återgivas och om det samma föreligga följande uppgifter:

Nämnda sällskap, till vilket hörde en major och åtta lägre officerare anlände på eftermiddagen den 21 augusti 1948 till Eckerö på Åland efter att ha avrest från Grisslehamn i Sverige omkring klockan 12,30. Farkosten, med vilken de ankommo, var en svensk fiskarmotorbåt, som fördes av sin ägare, en svensk fiskare. Samma fiskare har även tidigare fört över svenska besökare, bl. a. idrottsmän till Eckerö, efter att först per telefon ha överenskommit med myndigheterna på Åland om pass- och tullgranskning på resenärernas bekostnad i Eckerö, även om den egentliga granskningens platsen är Mariehamn. Lotsen vid Enskärs lotsstation hade styrt båten till Eckerö, enär man hade förmodat, att det åter var fråga om en idrottstrupp. Efter att ha fått veta, vilka passagerarna voro, hade han omedelbart därom underrättat länsmannen på orten, som icke tillåtit svenskarna landstiga, utan om deras ankomst underrättat statspolisens representant. Denne hade uppmanat länsmannen att tillse, att de icke finge träda i förbindelse med ortsbefolkningen, och att kommandera en konstapel till deras följeslagare ända till Mariehamn. Officerarna hade beställt en autobuss för färden till Mariehamn, ty båtens ägare hade uppenbarligen av frukten för storm vägrat att fortsätta resan med båt, vilket var lättförståeligt, då

resan från Grisslehamn till Eckerö tager ungefär 3 timmar kortare tid i anspråk än till Mariehamn. Konstapeln hade likväl icke hunnit begiva sig med autobussen, varför som följeslagare hade medföljt en lots från Enskär, som enligt gällande bestämmelser tillkommer samma övervakningsrättigheter som tullman intill ankomst till tullkammare eller -station. En av officerarna hade haft en kikare och en annan en kamera, men dessa hade ej använts, utan kvarlämnats i båten. Under resan från Eckerö till Mariehamn hade autobussen ej stannat en enda gång.

Ungefär klockan 22 hade sällskapet ankommit till Mariehamn, där de direkt blivit förda till pass- och tullgranskning. Officerarnas inkvartering i familjer i Mariehamn hade på förhand anordnats av Ålands turistförenings r. f. sekreterare efter per telefon därom gjord anhållan. Sedan de samtliga klarat av granskningen hade de för intagande av föda omedelbart begivit sig till några restauranger, där de hade suttit till stängningsdags. Efter att på morgonen följande dag ha sovit rätt länge, hade resenärerna, förutom för intagande av föda, i smärre grupper rört sig i Mariehamn och dess omgivning, företagit en simtur och gjort sig förtrogna med traktens sevärdheter, varvid de åtföljdes av jämväl ortsbor. En del av dem hade besökt Kastelholms historiska slott, som ej har någon som helst militär betydelse, utan är en känd turistsevärdhet. Statspolisens detektiv på orten har fastställt, att ingen medlem av sällskapet ens rört sig i närheten av de forna befästningarna och detta försäkra även sjöbevakningsmyndigheterna. I Mariehamn, i närheten av flygfältet, hade visserligen vid samma tid setts två okända män, men något bevis för att dessa skulle ha tillhört förenämnda sällskap, finnes ej. Denna omständighet är för övrigt utan betydelse, ty alltsedan december 1947 har turflygmaskinen till Stockholm nästan utan undantag tre gånger i veckan gjort mellanlandning på nämnda civilflygfält, som icke på något sätt kan betecknas såsom ett militärt mål. Under tiden för mellanlandningar kunna för övrigt flygmaskinernas passagerare, såvida det intresserar dem, väl göra sig förtrogna med flygfältet.

På aftonen hade nämnda sällskap besökt hamnen i Mariehamn för att under ledning

av en Mariehamnsbo bese det därstädes förankrade fyrmastade barkskeppet „Pommern”. Därefter hade hela sällskapet intill klockan 23 vistats på en restaurang och från denna med en vanlig turbil efter genomgången förnyad pass- och tullgranskning begivit sig till sin båt i Eckerö. På denna resa hade de beledsagats av två tullmän och lotsen hade medföljt båten ända till Signilskär. I Mariehamn hade vid restaurangbesöken gästerna umgåtts livligt med ortsborna och bland se sistnämnda torde även ha funnits någon reservofficer, men av någon allvarlig innebörd har detta ej varit. Såsom även av de talrika restaurangbesöken framgår, har resan varit en sådan av ren weekendkaraktär.

I närheten av Mariehamn finnas inga andra ur militär synpunkt intressväckande mål än de tre forna befästningsområdena, av vilka ett ligger ungefär 15 km, ett annat 35 km från staden och det tredje ungefär 1—1.5 timmars väg med motorbåt från staden. Man har ej observerat, att någon av de utländska militärpersonerna skulle ha besökt något av förenämnda områden eller något annat befästningsområde på Åland. Vad särskilt beträffar svenskarna, är det skäl att återkalla i minnet, att svenskarna känna varje vrå av Åland utan spionage, ty Åland är som känt en omtyckt plats för nöjesresor, där svenskar infinna sig om möjligt i större antal än finnar.

Flertalet av Ålands befolkning förenar sig uppenbarligen icke om den uppfattning, som omfattats i den publicerade resolutionen av det i Mariehamn hållna sammanträdet. Härom utgör ett vittnesbörd ett i tidningen Åland av den 9 oktober „Den folkdemokratiska resolutionen för en vecka sedan har sålunda nu följts av en interpellation av två folkdemokratiska riksdagsmän. Det må emellertid framhållas, att den befolkning, som bygger och bor här ute på Åland, inte iakttagit något, som kunde tydas därhän, att vår ögrupp blivit föremål för utländskt spionage eller utländskt intresse. Befolkningen här står därför helt främmande för den oro, som föresvävar interpellanterna.” innevarande är ingående uttalande, vari bl. a. säges följande:

Helsingfors den 25 oktober 1948.

Minister för inrikesärendena A. Simonen.

Till Riksdagens Herr Talman.

Under kriget byggde försvarsväsendet en bro över sundet mellan Ödensö och Gullö i Ekenäs landskommun för att betjäna transporter till och från Hangö-fronten. Denna bro, som är försedd med en klaffanordning för att icke hindra trafiken genom sundet, har i viss mån begagnats av ortsborna, särskilt under menförestiden. Under årens lopp har bron begynt förfalla och landfästena företer tecken, som tyder på att de snart kan komma att rasa, så att bron störtar in och avbryter trafiken i det smala sundet.

Med anledning av brons bristfälliga skick vände sig kommunalfullmäktige i Ekenäs landskommun för ett år sedan till försvarsministeriet med en framställning om att försvarsväsendet måtte låta istandsätta bron. På denna framställning har icke lämnats något svar. Det är känt att ett kommando från garnisonen i Dragsvik infunnit sig på platsen men framställt fordringar på byggnadsmaterial och arbetslön för att överhuvud befatta sig med saken. Då ortsbefolkningen icke var hågad att svara för kostnaderna, har de militära myndigheterna icke vidare låtit höra av sig. Det har uppgivits att försvarsväsendet skulle anse den ifrågavarande bron obehövlig för sina ändamål och fördens skull inte vore intresserat av reparationen och underhållet i fortsättningen. Om det förhåller sig så, måste försvarsväsendet i varje händelse låta riva bron, ty den utgör nu en uppenbar fara för trafiken i sundet. Det förefaller inte tillrädligt att låta saken anstå, ty isen kan rubba landfästena så att bron störtar in. Att sedan rensa upp sundet blir för försvarsväsendet en vidlyftigare sak än att nu reparera eller riva bron och dessutom kan det inte anses tillätligt att på detta sätt riskera genomfarten, som är av stor vikt för vidsträckt skärgårdstrakter. Det gör också ett dåligt intryck att staten inte sköter de anläggningar som den är ansvarig för.

Med hänvisning till det som ovan anförts anhåller jag vördsamt att med hänvisning till 37 § 1 mom. R. O. till besvarande av vederbörande ledamot av statsrådet få framställa följande spörsmål:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga med anledning av att den av försvarsväsendet uppförda bron över

Odensösundet i Ekenäs landskommun befinner sig i så dåligt skick att den hotar att störta in och spärra trafiken i sundet?

Helsingfors den 28 september 1948.

John Österholm.

Suomennos.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Sodan aikana puolustuslaitos rakensi sillan Odensön ja Gullön saarten välisen salmen yli Tammisaaren maalaiskunnassa Hangon rintaman kuljetuksia helpottaakseen. Paikkakuntalaiset ovat jossakin määrin, varsinkin kelirikon aikana, käyttäneet hyväkseen siltaa, joka on varustettu nostolaittein, jottei liikenne salmessa estyisi. Vuosien kuluessa silta on alkanut ränsistyä ja maatukiin on ilmaantunut merkkejä, jotka viittaavat siihen, että ne saattavat piankin sortua, jolloin silta luhistuu ja pysähdyttää liikenteen kapeassa salmessa.

Sillan puutteellisen kunnan vuoksi Tammisaaren maalaiskunnan kunnanvaltuusto lähetti vuosi sitten puolustusministeriölle esityksen, että puolustuslaitos antaisi kunnostaa sillan. Tähän anomukseen ei ole annettu minkäänlaista vastausta. Tiedetään kylläkin, että Dragsvikin varuskunnasta oli komennuskunta käynyt paikalla, mutta vaatinut, puuttuakseen ensinkään asiaan, rakennustarvikkeita ja työpalkkaa. Kun paikkakunnan väestö ei ollut halukas ottamaan kustannuksia kannettavakseen, eivät sotilasviranomaiset ole antaneet sen enempää kuulla itsestään. On kerrottu, että puolustuslaitos pitäisi puheena olevaa siltaa omiin tarkoituksiinsa tarpeettomana, eikä sitä enää kiinnosta sen korjaaminen eikä kunnosapitäminen. Jos asianlaita on kuten sanotaan, puolustuslaitoksen olisi joka tapauksessa annettava purkaa silta, koska se nykyisellään on ilmeisenä vaarana salmessa tapahtuvalle liikenteelle. Asian jättäminen sikseen ei tunnu suotavalta, sillä jäät saattavat syövyttää maatukia ja silta sortua. Silloin salmen puhdistaminen käy puolustuslaitokselle paljon suuremmaksi tehtäväksi kuin sillan korjaaminen nyt tai sen purkaminen, jota paitsi laajoille saaristo-

seuduille varsin tärkeän kauttakulun vaarantamistakaan ei voitane pitää luovallena. Lisäksi sekin, ettei valtio huolehdi laitoksesta, joista se on vastuussa, tekee varsinkin huonon vaikutuksen.

Edellä esitettyyn viitaten pyydän VJ:n 37 §:n 1 momentin nojalla kunnioittaen esittää asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sen johdosta, että puolustuslaitoksen Odensön salmen yli rakentama silta Tammisaaren maalaiskunnassa on niin kehnossa kunnossa, että se on sortumaisillaan ja sulkemaisillaan salmen liikenteeltä?

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 1948.

John Österholm.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Vastattavakseni on jätetty edustaja John Österholmin tekemä kysymys, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sen johdosta, että puolustuslaitoksen rakentama silta Odensön salmen yli Tammisaaren maalaiskunnassa on niin kehnossa kunnossa, että se on sortumaisillaan ja sulkemaisillaan salmen liikenteeltä. Tämän johdosta esitän seuraavaa:

Kysymyksessä oleva silta rakennettiin sodan aikana tilapäiseen sotilastiehen kuuluvana. Salmi on matala ja kapea ja sen vuoksi siltakin on vähäinen noin 4 metriä pitkä laskusilta, joka silloin, kun sitä ei ole käytetty, on pidetty kohotettuna sitä varten olevin laittein veneliikenteen mahdollistamiseksi salmessa. Puolustuslaitos ei enää siltaa tarvitse, mutta sen sijaan ovat paikkakuntalaiset sitä jossain määrin käyttäneet. Toimitetussa katselmuksessa on havaittu, että silta, joka muutoin olisi vielä käyttökelpoinen, vaatisi korjauksia varsinkin siitä syystä, että sitä on jonkin verran rikottu. Tammisaaren maalaiskunta on pyytänyt, että tämä saaristolaisasujamistolle hyödyllinen silta pantaisiin puolustuslaitoksen toimesta käyttökuntoon, mutta Dragsvikin varuskunnan tiedusteluun kustannuksiin osallistumisesta on paikkakunnan asujamisto suhtautunut kielteisesti. Sen vuoksi

tullaan silta purkamaan, joka sopivasti voidaan toimittaa ensi talvena jääkeliä hyväksi käyttäen, ellei kunta halua ottaa sitä hoi-toonsa, mistä purkamistyön suorittamisesta käskyn saanut Dragsvikin varuskunta tulee ensin kunnalta hankkimaan selvityksen.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1948.

Puolustusministeri *Emil Skog*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Till besvarande av undertecknad har lämnats ett av riksdagsmannen John Österholm framställt spörsmål angående vilka åtgärder regeringen ämnar vidtaga med anledning av att den av försvarsväsendet uppförda bron över Odensösundet i Ekenäs landskommun befinner sig i så dåligt skick att den hotar att störta in och spärra trafiken i sundet. I anledning härav får jag framföra följande:

Den ifrågavarande bron byggdes under krigstiden såsom hörande till en tillfällig militärväg. Sundet är grunt och smalt och därför är även bron liten, en cirka 4 meter lång klaffbro, som då den icke använts har hållits uppdragen genom till bron hörande anordningar för att möjliggöra båttrafiken i sundet. Försvarsväsendet behöver ej mera denna bro, men i stället har den av ortsbefolkningen i viss mån begagnats. Vid verkställd besiktning har framgått, att bron, som annars vore i användbart skick, skulle fordra reparation huvudsakligen därför, att den blivit delvis förstörd. Ekenäs landskommun har anhållit, att denna bro, som är till nytta för skärgårdsbefolkningen, måtte av försvarsväsendet försättas i användbart skick, men på förfrågan av Dragsviks garnison, huruvida ortsbefolkningen är villig att deltaga i kostnaderna, har givits negativt svar. Därför kommer bron att nedrivs, vilket lämpligen kan utföras nästa vinter under isförestiden, för såvitt icke kommunen är villig att åtaga sig skötseln av densamma, varom Dragsviks garnison, som fått order om utförandet av arbetet, dessförinnan kommer att införskaffa besked av kommunen.

Helsingfors den 23 oktober 1948.

Försvarsminister *Emil Skog*.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on heti tämän istunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat ehdotukset laiksi eräiden rangaistus-seuraamusten poistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksista, jotka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaisesti nyt voidaan muuttamattomina hyväksyä tai hylätä. Mitä viimeiseen eli 9:nteen ehdotukseen laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta tulee, on se hyväksytty, jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, mutta muussa tapauksessa on sanottu lakiehdotus hylätty. Päätös voitaneen muista 8 lakiehdotuksesta tehdä samalla kertaa. Jos lakiehdotukset tulevat hylätyiksi, päätetään lakivaliokunnan ehdottamasta toivomusponnesta, joka muussa tapauksessa on katsottava rauenneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Oikeusministeri Suontusta: Herra puhemies! Yksimielisyyys vallinnee siitä, että esitys eräiden rangaistus-seuraamusten poistamista koskevaksi lainsäädännöksi on yleisesti katsoen täysin perusteltu. Kansalaisluottamuksen menettämisseuraamus on arveluttava erityisesti sen vuoksi, että se vaikeuttaa siihen tuomitun toimeentuloa ja on sen vuoksi esteenä hänen palaamiselleen säännölliseen yhteiskuntaa hyödyttävään elämään. Voidaanpa sanoa, että kansalaisluottamuksen menettämisseuraamus on ei

vain epätarkoituksenmukainen, vaan jopa täysin ristiriidassa nykyajan rikospolitiikan pääpyrkimystä vastaan, helpottaa tuomitun henkilön palaamista säännölliseen elämään. Yleiseltä kannalta on puheena-oleva esitys siis täysin perusteltu.

Mitä tulee esityksen yksityiskohtiin, on huomattava, että kysymys eräiden rangaistusseuraamusten poistamisesta on jo tähän mennessä ollut monipuolisen ja perusteellisen esivalmistelun ja harkinnan alaisena. Jo vuoden 1945 valtiopäivillä annettiin eduskunnalle esitys kansalaisluottamuksen menettämisestä poistamista koskevaksi lainsäädännöksi, mutta kun lakivaliokunta silloin erinäisin perustein ehdotti, että eduskunta hylkäisi silloisessa esityksessä olleet lakiehdotukset, peruutettiin mainittu esitys ja eduskunnalle annettiin vuoden 1946 valtiopäivillä uusi esitys, sen jälkeen kuin lainvalmistelukunta oli uudelleen valmistellut asiaa. Näinollen täytyy katsoa, että tämä kiireellinen asia on jo saanut osakseen tarpeellisen harkinnan.

Asia on kuten sanottu kiireellinen. Tälläkin perusteella pidän toivottavana, että eduskunta päättäisi hyväksyä lepäämässä olevat ehdotukset eräiden rangaistusseuraamusten poistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Ed. Lehtonen: Minä oikaisten ensinnä erään sitkeän „esteettisen” painovirheen tästä valiokunnan mietinnöstä, joka muuten voi antaa valiokunnan vakavalle sanonnalle hieman humoristisen käänteen. Mietinnön toisen kappaleen viidennellä rivillä puhutaan tuomitun „esteettisesti vähempiarvoisesta elämästä”. Tarkoitetaan tietysti „eettisesti”. Täällä on pari muutakin painovirhettä, jotka voidaan myöhemmin oikaista.

Herra puhemies! Ehdotan, että tämän asian käsittely pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Ö h m a n: Jag ber att få understöda förslaget om bordläggning.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitetaan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Lehtonen ed. Öhmanin kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ed. Lehtosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Lehtosen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

2) Ehdotukset laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 6 ja ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 25, jotka sisältävät yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Tuurna: Herra puhemies! Toukokuun 5 päivänä 1945 annetun toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa sellaisena kuin se on muutettuna 26 päivänä huhtikuuta 1946 annetussa laissa säädetään, että „henkilölle, joka 19 päivänä syyskuuta 1944 sai tai silloin olisi ollut oikeutettu saamaan eläkkeen sellaiselta kunnalta, jonka alue kokonaisuudessaan on luovutetulla tai vuokratulla alueella, suoritetaan, ellei kunnan jällelleenjäänyt omaisuus siihen riitä, sanottu eläke valtion varoista sen mukaan kuin siitä erikseen määrätään ja on näin suoritettava eläke otettava huomioon kunnalle tulevaa korvausta määrättäessä. Samoin on valtion varoista suoritettava eläke sellaiselle

henkilölle, joka 19 päivänä syyskuuta 1944 oli oikeutettu lain mukaan eläkkeeseen, jota hän ei tämän lain mukaan korvaukseen oikeutetulta saa”.

Siitä huolimatta, että edellämainittujen eläkkeiden järjestäminen edellytti lisälainsäädäntöä, jäi asia hoitamatta vaikka asiasta on monen monta kertaa hallitukselle eri yhteyksissä esiintunut perusteltuja toivomuksia, kunnes hallitus vasta 12 päivänä maaliskuuta 1948 antoi eduskunnalle esityksen asiasta.

Tästä esityksestä antoi laki- ja talousvaliokunta perusteellisen lausuntonsa, mutta valitettavasti ei valtiovarainvaliokunta syystä tai toisesta saanut asiasta valmiiksi mietintöä viime valtiopäiville.

Mainitussa lakiehdotuksessa on työntekijäin köyhinhoitolain 5 §:n mukaista eläkeensaantioikeutta korvaukseen oikeutetulta työnantajalta siten helpotettu, että valtio voi eräissä tapauksissa suorittaa eläkkeen siitä huolimatta, ettei huoltovelvollinen ollut tullut maksukyvyttömäksi. Tämä laajennus ei kuitenkaan ole riittävä, koska käytäntö on osoittanut, etteivät ne usein varsin heikossa asemassa olevat työntekijät, jotka puheenaolevien säännösten mukaan olisivat oikeutetut saamaan työnantajaltaan eläkettä, ole kyenneet oikeuksiaan työnantajiaan koskevassa korvausmenettelyssä valvomaan. Senvuoksi asia täytyy järjestää siten, että valtio on ensisijassa vastuussa näiden eläkkeiden suorittamisesta ja valtio puolestaan on oikeutettu hakemaan näin suorittamansa eläkkeen asianomaiselta työnantajalta.

Suuri valiokunta onkin aloitteeni tässä suhteessa hyväksynyt. Sen sijaan vaatii kunnan viranhaltijain eläkeoikeus vielä lisäselvittelyä. Tämän lakiehdotuksen perusteluissa sanotaan m. m.: „Kun kunnalliseläkkeeseen oikeutettu, jonka eläkeoikeus perustuu siihen, että hän on välirauhansopimuksen vuoksi omatta syyttään joutunut eroamaan kunnan palveluksesta, on lähinnä verrattavissa lakkautuspalkalle asetettuun valtion virkamieheen, on hänen lakiehdotuksen 4 §:n säännöksellä velvoitettu vastaanottamaan hänelle soveltuva valtion virka tai toimi.” Tarkastettaessa lähemmin lakiehdotuksen 4 §:ää todetaan kuitenkin, ettei siinä olekaan sovellettu lakkaustuspalkkalain säännöksiä, vaan siinä sanotaan: „Kunnalliseläkkeeseen oikeutettu, jonka elä-

keoikeus perustuu siihen, että hän on välirauhansopimuksen vuoksi joutunut omatta syyttään eroamaan kunnan palveluksesta, on velvollinen uhalla, että valtioneuvosto voi muuten määrätä hänet menettämään eläkeoikeutensa, valtiolta vastaanottamaan hänelle soveltuvan viran tai toimen, ellei sitä hänen taloudellisiin oloihinsa katsoen ole pidettävä kohtuuttomana.” Toukokuun 22 päivänä 1931 annetun lakkautuspalkkalain mukaan on valtion peruspalkkaisen viran haltija velvollinen valtiolta vastaanottamaan hänelle soveltuvan peruspalkkaisen viran tai toimen taikka, ellei sitä hänen taloudellisiin oloihinsa nähden ole pidettävä kohtuuttomana, hänelle soveltuvan muun viran tai toimen. Sanotun lain 6 §:n mukaan, jos uudesta peruspalkkaisesta virasta tai toimesta maksettavat palkkaedut ovat pienemmät kuin lakkautetusta virasta, on ero suoritettava henkilökohtaisena palkkauksen lisänä. Yhtäläisin edellytyksin ja saman perusteen mukaan on myönnettävä lisäystä eläkkeeseen. Lain 7 §:n mukaan, jos viran haltija ilman valtioneuvoston hyväksymää pätevää syytä kieltäytyy vastaanottamasta tarjottua virkaa tai tointa, jonka hän on velvollinen vastaanottamaan, on hänet vapautettava valtion palveluksesta ja hänelle annettava sellainen eläke, johon hänellä eläkevuosiensa nojalla on oikeus.

Kuten edelläesitetystä havaitaan, on valtion viran haltijalle sellaisessa tapauksessa, jolloin hän joutuu menettämään virkansa ilman omaa syyttään, turvattu entiset palkka- ja eläke-edut. Tuntuu näinollen täysin käsittämättömältä, että nyt esilläolevassa lakiehdotuksessa kuntien viran haltijat, jotka kaiken aineellisen menetyksen lisäksi ovat menettäneet myös virkansa, asetetaan sellaiseen tilanteeseen, että he eläkeoikeutensa menettämisen uhalla ovat velvolliset vastaanottamaan soveltuvan viran tai toimen ilman ehtoja. Kun toisen korvauslain mukaan viran haltijalla on oikeus eläkkeeseen samoin kuin omaisuuden menettäneellä on oikeus korvaukseen, niin mielestäni ei tätä eläkeoikeutta voida ottaa pois missään tapauksessa. Katsonkin siis oikeudenmukaiseksi, että 4 § olisi muutettava sellaiseksi, että siinä viran haltijalle turvataan samat oikeudet kuin lakkautuspalkkalaissa on säädetty. Kun kuitenkin on ilmennyt, ettei tämänlaatuinen asian järjestely saa riittävää kannatusta eduskunnassa, on tässäkin

täytynyt entisten viran ja toimen haltijain tinkiä ja senvuoksi on esiintunut eräs ajatus, joka käsitykseni mukaan on ei vain kohtuullinen, vaan täysin oikeudenmukainen. Ehdotetaan nimittäin, että tämä määrätty eläkeoikeus menetettäisiin hamaan siihen asti, kunnes viran ja toimen haltija tulee työkyvyttömäksi tai kun hän saavuttaa täyden eläkeiän.

Tähän ajatukseen perustuu myöskin aloitteeni. Minä rohkenenkin, herra puhemies, ehdottaa, että 4 § hyväksyttäisiin lakialoitteeni esittämässä muodossa. Sen mukaan kunnalliseläkkeeseen oikeutettu, jonka eläkeoikeus perustuu siihen, että hän on väli-
rauhansopimuksen vuoksi joutunut omatta syyttään eroamaan kunnan palveluksesta, on velvollinen uhalla, että valtioneuvosto voi muuten määrätä hänet menettämään eläkeoikeutensa siihen asti kunnes hän on saavuttanut eläkeiän tai hänen on selvitetty tulleen työkyvyttömäksi valtiolta vastaanottamaan hänelle soveltuvan viran tai toimen, ellei sitä hänen taloudellisiin oloihinsa katsoen tai muusta hyväksyttävästä syystä ole pidettävä kohtuuttomana”, ja sitten loppu niin kuin hallituksen esityksessä.

Minä kiinnitän erikoisesti huomiota siihen seikkaan, että nykyisin asunto-olot y. m. poikkeukselliset olot useastikin saattavat sellaisen viranhaltijan, jolle määrätään toimi aivan toisella paikkakunnalla, sangen vaikeaan asemaan. Sen vuoksi käsitykseni mukaan olisi myöskin lainsäätäjän otettava nämä poikkeukselliset olot huomioon.

Ed. K ä k e l ä: Herra puhemies! — Hallitus antoi viime vuonna kevätpuolella esityksen eduskunnalle laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä. Niinkuin muistamme, valtiovarainvaliokunta pyysi silloin laki- ja talousvaliokunnalta lausuntoa hallituksen esitykseen nähden. Laki- ja talousvaliokunta antoi valtiovarainvaliokunnalle lausunnon, mutta eduskunta ei ehtinyt silloin käsitellä mitään lakiehdotusta loppuun. Sen jälkeen on nykyinen hallitus antanut uuden lakiesityksen, joka pohjautuu pääasiassa silloiseen laki- ja talousvaliokunnan antamaan lausuntoon.

Valtiovarainvaliokunnan toinen jaosto kuuli nyt puheenaolevan lain kohdalla asiantuntijoina tuomari Lahdensuota val-

tiovarainministeriöstä, SAK:n sihteerii Sumua ja professori Merikoskea, joka aikaisemmin on ollut tätä lakia koskevan komitean puheenjohtajana. Näiden lausuntojen pohjalla valtiovarainvaliokunta silloin katsoi asianmukaiseksi ryhtyä kannattamaan hallituksen esityksen hyväksymistä. Niissä asiantuntijalausunnoissa, joita valtiovarainvaliokunnan toinen jaosto kuuli, korostettiin nimenomaan, että tässä maassa on huomattavan paljon sellaisia henkilöitä, jotka tulevat tämän lain pohjalla saamaan eläkettä ja odottavat eläkettä. Kun tämän vuoden puolella myöskin hoitokunnat lakautetaan ja kun tarkoitus on käyttää hoitokuntia apuna tämän lain toteuttamisessa, puoltaa tämäkin syy nyt puheenaolevan lain hyväksymistä.

Mitään selvää kuvaa, täsmällistä lukumäärää niistä henkilöistä, jotka tämän lain pohjalla eläkettä tulevat saamaan, ei ole saatavissa. Kaupunkikuntien kohdalta on tarkempia lukuja saatavissa vain Viipurin kaupungin, Sortavalan kaupungin, Käkisalmen kaupungin ja Lahdenpohjan kauppalaan kohdalla. Vain erityisen tärkeät numerot valtiovarainvaliokunnan toinen jaosto sai Viipurin kaupungin kohdalla. Lakiehdotuksen perusteella kunnalliseen eläkkeeseen oikeutettujen henkilöiden lukumäärä oli Viipurin kaupungissa vuoden 1947 lopussa 507, joista eläkettä kaupungilta nosti 278 henkilöä, kun taas 19 henkilöä oli edelleenkin kaupungin hoitokunnan palveluksessa ja 210 henkilölle ei maksettu eläkettä siitä syystä, että he nauttivat vakinaista palkkaa muualta. Vuonna 1947 oli kaupungin eläkkeiden yhteismäärä vuotta kohden 10,897,000 mk lukuunottamatta eläkkeille lokakuun 1 päivästä 1947 lukien laskettava valtion eläkkeiden mukaista korotusta. Muiden luovutetun alueen kaupunkien ja maalaiskuntien osalta ei ole käytettävissä yhtä täsmällisiä tietoja, niin kuin jo mainitsin.

Jos nyt eduskunta hyväksyy puheenaolevan lain, tietää se kunnallisten eläkkeiden kohdalla huomattavaa helpotusta. Sitävastoin huoltoeläkkeisiin nähden jää tilanne vielä edelleenkin epävarmaksi. Se huoltoeläkettä koskeva 7 §, joka nyt puheenaolevaan lakiin on sijoitettu, ei anna täyttä varmuutta siitä, että tällä pohjalla tulisi kaikkien kohdalla asiat järjestetyksi. Kuitenkin on toivottavaa, että tästä asiasta

syntynyt keskustelu kantautuu luovutetun alueen asukkaiden piiriin ja että he tämän asian tiedoksi saatuaan ryhtyvät toimenpiteisiin eläke-etujensa turvaamiseen nähden.

Ed. Riihinen: Herra varapuhemies! Esillä olevan lain tarkoitus on määritellä siirtoväelle tulevien eläkkeiden järjestely toisen korvauslain mukaisesti. Olisi väärin luulla, että tämän kautta ratkeaa kaikkien siirtolaisten mahdollisuus eläkkeeseen. Lakihan tarkoittaa ainoastaan siltä osalta eläkkeiden järjestelyä, kun henkilöt ovat olleet virallisten, kunnan tai muiden virallisten laitosten työsuhteessa ja toisaalta niiden henkilöiden eläkeoikeutta, jotka köyhäinhoitolain 5 §:n mukaan ovat työnantajalta oikeutetut saamaan huoltoeläkettä. Suurin osa siirtoväestä jää tietysti tällaisen eläkejärjestelyn ulkopuolelle.

Tämän lain merkityksen tulee ratkaista se, millä tavalla toisen korvauslain määrä käytäntöön saatetaan. Varsinaisesti huoltoeläkkeiden kohdalla jää hyvin suuressa määrässä riippumaan tämän lain merkitys siitä, miten sitä käytäntöön sovelletaan. Ja siinä suhteessa tämän lain 8 § jättää harkintavallan eläkelautakunnalle asioista päätettäessä. Tämän eläkelautakunnan muodostaminen ja sen kannanotot saattavat olla enemmän tai vähemmän myönteisiä niissä kysymyksissä, joissa lain selvä määräys ei ehdottomasti huoltoeläkettä määrittele.

Tästä asiasta oli, kuten täällä on jo mainittu, aikoinaan edellinen hallitus jättänyt esityksen, joka kuitenkin viime valtiopäivillä jäi käsittelemättä, ja näin asia on joutunut uudestaan uutena esityksenä nykyisille valtiopäiville. Huomattava merkitys tämän lain soveltamisessa tulee olemaan, niinkuin täällä on mainittu, Viipurin kaupungin työsuhteessa olleille kansalaisille. Näitä tällaisia Viipurin kaupungin eläkeoikeutettuja henkilöitä on laskettu vuoden 1947 loppuun mennessä olleen 507 ja eläkeitä kaupungilta oli nostanut 278 henkilöä. Vuonna 1947 kaupungin eläkkeiden yhteismäärä vuotta kohden oli 10,897,000 markkaa. On laskettu, että tämän lain puitteissa valtiolle tulee näitä eläkemenoja noin 20—22 milj. markkaa vuosittain.

Suuressa valiokunnassa on tehty lakiin muutos sen 7 §:ään. Tässä 7 §:ssä hallituksen esityksen mukaan asetetaan huolto-

eläkemaksusuoritus ensi kädessä huoltovollisen suoritettavaksi ja sen jälkeen, ellei tämä huoltovollinen ole maksukykyinen, siirtyy tämän huoltoeläkkeen maksaminen valtiolle. Suuressa valiokunnassa on tämä asia muutettu siten, että eläke suoritetaan suoraan valtion varoista ja kuten muutoksessa sanotaan, valtiolla on oikeus saada näin suorittamansa eläke asianomaiselta työnantajalta. Ilmeisesti näiden eläkkeiden saajain kannalta saattaa olla tämä muutos myönteinen. He joutuvat siinä suoraan hakemaan tätä eläkettä valtiolta eikä ole tarpeen käydä epämääräistä etsiskelyä työnantajan suhteen, jonka maksukyvyystä ei ole varmuutta. Mutta toisaalta on myös nähtävissä, että tämä muutos jättää sen mahdollisuuden, että näin maksettuja huoltoeläkkeitä ei ehkä työnantajalta peritä. Kuitenkin vaikka tällainen ilmeinen epäkohta on, että huoltovollinen työnantaja vapautuu, silloinkin kun sen varallisuus ei sitä vaatisi, tästä eläkemaksusta, muodostuu tämä muutos näille hakijoille myönteiseksi ja näin ollen suuren valio-kunnan tekemä muutos lakiin minustakin tuntuu sen luontoiselta, että siihen voidaan yhtyä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—2 §, 1 luvun nimike ja 3 § hyväksytään keskustelutta.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Tuurna: Ehdotan, herra puhemies, viitaten yleiskeskustelussa esille tuomiini perusteluihin, että 4 § saisi seuraavan muodon: Kunnalliseläkkeeseen oikeutettu, jonka eläkeoikeus perustuu siihen, että hän on välirauhan sopimuksen vuoksi joutunut omatta syyttään eroamaan kunnan palveluksesta, on velvollinen uhalla, että valtioneuvosto voi muuten määrätä hänet menettämään eläkeoikeutensa, siihen asti, kunnes hän on saavuttanut eläkeiän tai hänen on selvitetty tulleen työkyvyttömäksi, valtiolta vastaanottamaan hänelle soveltuvan viran tai toimen, ellei sitä hänen taloudellisiin oloihinsa katsoen tai muusta hyväk-

syttävästä syystä ole pidettävä kohtuuttomana. Jos hänen on tämän vuoksi muutettava toiselle paikkakunnalle, on tarpeelliset muuttokustannukset hänelle korvattava. Ja toinen momentti kuten hallituksen esityksessä.

Ed. Virolainen: Pyydän kannattaa ed. Tuurnan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tuurna ed. Virolaisen kannattamana ehdotanut, että pykälä saisi seuraavan sanamuodon: „Kunnalliseläkkeeseen oikeutettu, jonka eläkeoikeus perustuu siihen, että hän on välirauhansopimuksen vuoksi joutunut omatta syyttään eroamaan kunnan palveluksesta, on velvollinen uhalla, että valtioneuvosto voi muuten määrätä hänet menettämään eläkeoikeutensa, siihen asti, kunnes hän on saavuttanut eläkeiän tai hänen on selvitetty tulleen työkyvyttömäksi, valtiolta vastaanottamaan hänelle soveltuvan viran tai toimen, ellei sitä hänen taloudellisiin oloihinsa katsoen tai muusta hyväksyttävästä syystä ole pidettävä kohtuuttomana. Jos hänen on tämän vuoksi muutettava toiselle paikkakunnalle, on tarpeelliset muuttokustannukset hänelle korvattava.

Ensimmäisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on virka tai toimi sen viranomaisten täytettävä, jolle se lain tai asetuksen mukaan yleensä kuuluu, mutta, poiketen hallitusmuodon 89 §:n säännöksestä, ei virkaa tai tointa silloin ole julistettava haettavaksi eikä virkaehdotusta siihen tehtävä.” Kutsun tätä ed. Tuurnan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Tuurnan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 60 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 35.

Eduskunta on hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

5 ja 6 §, 2 luvun nimike, 7 §, 3 luvun nimike, 8 §, 4 luvun nimike, 9—13 §, 5 luvun nimike, 14—16 §, 6 luvun nimike, voimaantulo- ja soveltamissäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistaman Kokolan yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 7, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 2. Ensinnä käsitellään asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 9, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—28 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

6) Ehdotus laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus kotiapulaislaiksi.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ministeri Leivo-Larsson: Työväenasiainvaliokunta ehdottaa mietinnössään, että hallituksen ehdotus kotiapulaislaiksi eräin muutoksin hyväksyttäisiin. Tämä kannanotto ja mietinnön nopea valmistuminen on tyydytyksellä pantava merkille. Toivottavaa on, että kysymyksessä oleva kauan vireillä ollut asia nyt saatetaan onnelliseen loppuun ja että saamme tarkoituksenmukaisen ja oloihimme sovellettavan lain.

Valiokunnan lakiehdotukseen tekemäin muutosten johdosta on minun kuitenkin tehtävä eräitä huomautuksia.

Kotiapulaisten työ on omalaatuista ja eroaa huomattavasti esim. teollisuus- tai konttorityöntekijäin työstä. Viimemainitut suorittavat määrättyllä työpaikallaan määrättyjä, samanlaatuisia ja päivittäin uusiintuvia tehtäviä. Työ on koko ajan teho-

kasta toimintaa yrityksen hyväksi työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Siinä ei työntekijällä ole aikaa omiin tehtäviin, vaan tulee ruokailun, pukeutumisen, ruoan hankinnan ja valmistuksen samoin kuin asunnon siivoamisen ja vaatteiden pesun y. m. tapahtua työntekijän omalla ajalla. Näihin tehtäviin ja lisäksi matkoihin työpaikalle ja sieltä pois kuluu päivittäin aikaa, jolta palkkaa ei makseta. Mainittujen alojen työaika säännöstelyssä on tämä otettu huomioon ja vuorokautinen työaika sen mukaan määrätty 8-tuntiseksi. Pääpaino on näissä työaika säännöstelyissä sillä ajalla, jonka työntekijä on sidottu työpaikallaan työnsä ääreen, joka aika on aina todettavissa.

Kotiapulainen sen sijaan tavallisimmin asuu työpaikassaan ja on siis siellä myös vapaa-aikanaan. Hän joutuu tekemään kaikkia kodissa esiintyviä töitä, jotka päivittäin voivat laadultaan ja määrältään huomattavasti vaihdella. Nämä työt on saatava joko yksin tai tilapäisen apuvoiman avulla suoritetuiksi. Nopea ja hyvin järjestetty työskentely uudenaikaisessa ympäristössä ja hyvä ammattitaito voivat tehdä tehokkaan työajan lyhyeksi, kun taasen hidas ja epäkäytännöllisesti järjestetty työ, epätarkoituksenmukaiset työskentelypaikat ja -välineet vaativat saman työmäärän suorittamiseksi pitemmän työpäivän.

Kodin hoito tarjoaa toisinaan pakostakin lepoa, sillä työ ei käy siinä niin säännöllisesti kuin tehtaassa. On yleensä vaikeata ja suorastaan mahdotontakin määrätä, mikä kaikki on luettava kotiapulaisen tehokkaana työaikana suoritettavaan työhön kuuluvaksi. Onko sen tai tämän tehtävän suorittaminen työtä työnantajan lukuun. Kotiapulainen on kiinteästi sidottu työpaikkaan ja työnantaja voi antaa lisätehtäviä, joita kotiapulainen ei ole päivän työtä suunnitelleensa ottanut lukuun. Toisaalta kotiapulainen voi ehkä työn aikanakin vetäytyä omaan huoneeseensa, mutta tämäkin aika on varallaoloa, jonka keskeyttää uusi toimeksianto. Kirjanpito siitä, mikä on työaika, yksinomaan sen perusteella, onko kotiapulainen työssä vai ei, ei näin ollen ole mahdollista. Sellaisen yrittäminenkin olisi monessa tapauksessa omiaan aikaansaamaan hankauksia ja epäsuopua.

Tämän kaiken huomioon ottaen on kotiapulaisen työoloja järjestettäessä pääpaino

hallituksen esityksessä pantu vapaa-aikojen järjestelyyn. Vapaa-aikansa kotiapulainen saa viettää hyväksikatsomallaan tavalla. Sinä aikana hän ei ole työnantajan käskettävissä. Nämä vapaa-ajat, mikäli niitä ei säädetä laissa, voidaan määrätä, joko sopimusta tehtäessä, kun kotiapulainen tulee työpaikkaansa, tai työsuhteen aikana erityisellä sopimuksella. Vapaa-ajat ovat selvästi erotettavissa ja voidaan siis kellosta todeta. Muu osa vuorokaudesta on sen sijaan työaika, katsomatta siihen, mitä tehtäviä kotiapulainen silloin suorittaa tai onko hänellä yleensä työtä koko täksi ajaksi. Joka tapauksessa on hän silloin työnantajan työhön käytettävänä ja käskettävänä.

Kotiapulaisen päivittäistä työaika tällä tavoin vapaa-ajoilla rajoitettaessa on pidetty tärkeänä, ettei työ ala liian aikaisin ja että se loppuu niin ajoissa, että kotiapulaiselle illalla jää riittävästi aikaa omiin harrastuksiinsa ja itsensä kehittämiseen. Lisäksi on säännöllinen työaika ehdotettu 10 tunniksi vuorokaudessa, joka takaa kotiapulaiselle työpäivän kestäessäkin vapaa-ajan, jos työ aloitetaan aikaisin ja työn suoritus vielä illallakin on tarpeellista.

Työn alkamista liian aikaisin ja pitkittämistä liian myöhään on asiaa valmistanut komitea ja samoin myös hallitus pyrkinyt rajoittamaan. Kotiapulaisen oloissa on varmaankin juuri näillä päivittäisillä vapaa-aikoja koskevilla määräyksillä tärkein merkitys. Sen tähden pidän valiokunnan ehdotusta työpäivän alkamishetken poistamisesta ja työpäivän päättymishetken siirtämisestä tuntia myöhemmäksi kuin mitä hallitus oli ehdottanut, eli 20:een, sellaisina huononoksina, joihin ei olisi mentävä. Voidaan myöntää, että töiden lopettaminen kello 19 voi joissakin tapauksissa tuottaa vaikeuksia ja vaatia järjestelyjä, mutta niiden takia ei olisi riistettävä tätä etua kotiapulaisten ehdottomalta enemmistöltä, joiden kohdalla töiden lopettaminen hyvin voi tapahtua jo kello 19.

Kun naapurimaassamme Ruotsissa, jossa monet ammattilaiset yleisesti työskentelevät myöhempään kuin meillä, voidaan pitää sääntönä, että kotiapulaisen työaika päättyy kello 19, voitaneen meilläkin pitää tätä rajaa kohtuullisena ja hyväksyttävänä.

Päivittäisten vapaa-aikojen lisäksi on työt lakiehdotuksen mukaan kerran viikossa yhtenä arkipäivänä lopetettava jo kello 14

tai sen sijaan kahtena arkipäivänä kello 17. Tässäkin tapauksessa on vapaa-ajan alkamiselle määrättyllä kellonlyömällä annettu ratkaiseva merkitys. Kun työt perheessä on tehtävä, on asianomaisille annettu oikeus tällaisena lyhyenäkin päivänä sopia työajasta ja siitä, millä tavoin tällaisena päivänä työskennellään. Huomioonottaen sen merkityksen, mikä on annettava sille, että vapaa-aika alkaa tavallista aikaisemmin, ei näinollen olisi ryhdyttävä ehdottomilla säännöksillä rajoittamaan työaika 5 tai 8 tuntia tavallisena arkipäivänä, niinkuin valiokunta on suunnitellut. Jos näin halutaan menetellä, voidaan viitata myös asianomaisiin työaikalakeihin, joiden mukaan työaika on määritetty yleensä niin, että se yhtenä arkipäivänä viikossa on 7 tuntia ja muina 8 tuntia. Valiokunnan ehdottama työajan lyhentäminen yhtenä arkipäivänä tulisi olemaan suhteettomasti suurempi kuin työaikalaisissa.

Mitä tulee työajan lyhentämiseen sunnuntaina ja pyhäpäivinä sekä itsenäisyys- ja vapunpäivinä, jolloin vapaa-aika alkaa klo 15, voidaan lyhentämistä puoltaa sillä, että tällaisina päivinä olisi kodissakin suoritettava vain sellaiset välttämättömät työt, joita ei voida lykätä. Vaikka tämäkin muutos saattaa vaikeuttaa lain soveltamista käytäntöön ja vaikka asia olisi voitu hoitaa asianomaisten välisillä sopimuksilla, en kuitenkaan tahdo vastustaa muutoksen hyväksymistä, ottaen huomioon, että työaikasäännöstelyn alaisilla työntekijöillä on jokaisena viikkona yksi vapaapäivä ja arkipyhät ovat heille niinkään yleensä vapaapäiviä. Sama koskee myös itsenäisyys- ja vapunpäivää.

Työväenasiainvaliokunta on säilyttänyt hallituksen esityksessä olevan säännöksen, että alaikäisen kotiapulaisen työhön ottamisesta on tehtävä ilmoitus lastensuojelu- tai huoltolautakunnalle, mutta poistanut esitykseen sisältyvän rangaistusmääräyksen tämän velvollisuuden laiminlyömisestä. Lakia valmisteltaessa harkittiin tätä kysymystä, josta silloinkin oli eri ehdotuksia. Komitea oli ehdottanut, että alaikäisen työhön ottamiseen oli hankittava lautakunnan suostumus. Pidettiin kuitenkin riittävänä, että työnantaja tekee lautakunnalle asiasta ilmoituksen, jotta lautakunta tulee alaikäisen työssä olosta tietoiseksi ja voi niin ollen kiinnittää siihen huomiota ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Pienemmillä paikka-

kunnilla voivat tällaiset asiat muutenkin tulla lautakunnan tietoon, mutta suuremmilla paikkakunnilla on ilmoitus tarpeellinen. Jos taas ilmoitusvelvollisuus säädetään, täytyy siihen liittyä jokin seuraamus velvollisuuden laiminlyömisestä, muuten lakiin tulee säännös, josta ei välitetä ja jota ei noudateta. Tällaisia ohjeuontoisia säännöksiä olisi vältettävä, sillä ne ovat omiaan muutenkin heikentämään lain arvoa. Jottei rangaistusseuraamus laiminlyönnistä olisi ehdoton, on syytteenpano tehty riippuvaksi asianomaisen tai lautakunnan harkinnasta, joka viimeksi mainittu voi ottaa huomioon teon laadun ja tarkoituksenmukaisuussyyt.

Jollei puheenaolevaa rangaistumääräystä tahdota säilyttää laissa, pitäisin asiallisempaa, että ilmoitusvelvollisuuttakin koskeva määräys poistettaisiin ja asioihin puuttuminen jäisi silloin käytännössä alaikäisen itsensä tai hänen holhoojansa lautakunnalle väärinkäytöksistä tekemän ilmoituksen varaan.

Ed. T o r v i: Herra puhemies! Kun lainsäätäjä nyt, niin sanoakseni keittiöportaiden kautta lähestyy työntekijäryhmää, joka jo puolen vuosisataa on tätä asiaa odottanut, tapahtuu se tällä kertaa, kuten monessa muussakin laissa on tapahtunut, vain tarkoituksella luoda suoja-aita taaksepäin luisumista vastaan, eikä suinkaan kaidepuuta, jota pitkin mainitun työntekijäryhmän enemmistö voi nousta ylöspäin. Kun tätä asiaa käsiteltiin valiokunnassa, sanoi kotiapulaisten hyväksi nimekkäimmällä tavalla toiminut, nyt asiantuntijana kuultu talousneuvos Sillanpää, että oli vahinko, ettei kotiapulaislakia saatu aikaan ennen sotia, sillä vielä silloin se olisi merkinnyt edistystä vallitseviin olosuhteisiin. Nyt tosiasiasa tavanmukaiset työsopimukset kotitalousalalla jo täyttävät lakiesityksen vaatimukset, jopa kaupunkiolosuhteissa saattavat ylittääkin ne. Tosin helposti halutaan nähdä parannukset kotiapulaisten työolosuhteissa vastaavina huononnuksina perheenemäntien työpäivän pituudessa ja raskaudessa, varsinkin maaseudulla (niinhän on käynyt jo tämänkin esityksen käsittelyvaiheen aikana), mutta kun toiselta puolen lailla turvaamattomat työolosuhteet ennen pitkää aiheuttaisivat sen, että kotiapulaisammatti jäisi historialliseksi muis-

toksi, on asia kypsynyt myöskin luullakseni työnantajapiireissä eikä siis tule herättämään vastustusta tässä kamarissa. Kuitenkin edelläolevaan väitteeseen viitaten lienee syytä tässäkin yhteydessä huomauttaa, että yksinomaan kotiapulaisten avulla ei voida kotien työvoimapulaa ratkaista, useammatkin eri syystä, ennenkaikkea koska kotiapulaisten lukumäärä lienee siinä 40,000—50,000 vaiheilla — luotettavaa tilastotietoa ei ole saatavissa — ja tuolla määrällä ei hoideta satojentuhansien kotien työongelmia.

Kaikissa kohdin ei nyt käsiteltävänä oleva laki tule kiistattomasti tyydyttämään kotiapulaisten toivomuksia. Heidän keskuudessaan ei lienee yhdenmukainen se mieliala, että esimerkiksi ruokailuajat sisältyvät työaikaan, koska se pidentää työajan 10-tuntiseksi, siten poiketen vallitsevasta 8 tunnin työajasta. Vaikka tämä työaika rasitukseen nähden saattaa olla täysin verrattavissa ammateissa työskentelevien lyhyempään mutta kuitenkin tehokkaampaan työaikaan, antaa se kuitenkin työnantajalle mahdollisuuden käytännössä riistää työntekijältä esimerkiksi tilaisuuden rauhalliseen ateriointiin, millä seikalla työntekijäin keskuudessa kieltämättä on varsin suuri psykologinen merkitys, jopa ammatin vieroksumiseen. Riippuu oikeastaan — voi sanoa — emännän energisyydestä, onko työntekijän työ 10 tunnin aikana vähemmän tai enemmän tehokasta, kuten ministeri Leivo-Larsson täällä aivan oikein esitti. Koti erikoislaatuksena työpaikkana ei kuitenkaan salli nykyisten työ- ja elämistapojen aikana täysin yhdenmukaista lainsäädäntöä muihin työaloihin verrattuna. On kuitenkin toivottavaa, että hyvät tavat toimivat velvoittavina ohjeina siellä, minne lainsäätäjät ei voi tällaisessa erikoislaissakaan yksityiskohtaisiin määräyksiin mennä, ei ainakaan näin lakia ensimmäistä kertaa laadittaessa.

Määräykset ylityökorvauksen suorittamisesta kaksinkertaisena vasta kello 24 jälkeen ei tietysti liioin täysin tyydytä työntekijöitä, koska se ei vastaa määräyksiä muilla työaloilla, mutta toisaalta maksimityöpäivän määrittäminen yleensä alalla sekä korvauksen maksamisvelvollisuus sen ylittävältä ajalta johtanee todennäköisesti käytännössä siihen, että ylityötä ei sanottavasti käytännössä suuremmassa määrässä suoriteta. Sitä paitsi esityksessä tehty työkir-

janpitämisvelvollisuus antaa mahdollisuuden myöhemmin tutkia työsuhteessa noudatettavia tapoja.

Valiokunta on tehnyt hallituksen esitykseen joukon pienehköjä muutoksia, joista suurin osa on parannuksia työntekijöille. Ministeri Leivo-Larsson arvosteli näitä muutoksia, pitäen esim. tuon työpäivän alkamisajan poistamista epäkohtana. Se mahdollisesti sitä onkin, mutta valiokunta nyt lähinnä tuli tähän johtopäätökseen asianomaisen 7 §:n erittäin epäonnistuneen säannon johdosta, koska siinä on useampia ehdollisia lauseita peräkkäin ja loppujen lopuksi kuitenkin alkamisaika jäisi sopimuksesta kaikesta huolimatta riippuvaksi. Samoin esitys päättymisaikaan nähden antoi useammanlaisia määräyksiä: siis erilaisia maalais- ja kaupunkikoteihin nähden, jotka viimeksi mainitut myöskin voivat maaseudulla jatkaa työpäivää kesälomien aikana mahdollisesti kello 20 saakka. Mutta se muutos hallituksen esitykseen valiokunnassa, joka on tehty 20 §:n 1 momenttiin, jossa rangaistusuhka on poistettu siitä, että työnantaja laiminlyö 15 §:n 1 momentissa mainitun ilmoitusvelvollisuuden lastensuojelu- tai huoltolautakunnalle siitä, että on ottanut palvelukseensa alaikäisen kotiapulaisten, on ehdottomasti ja yksinomaan kielteinen, koska se johtaa käytännössä koko ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömiseen. Voittanut kanta valiokunnassa perusteli asiaansa sillä, että ilmoitus aikaansa liikaa vaivaa työnantajalle sekä huoltolautakunnalle, jolla ennestäänkin on paljon työtä. Tähän on vastattava ensiksikin, että esimerkiksi kirjekortin lähettäminen asianomaiselle lautakunnalle ei vaadi paljon vaivaa eikä varoja työnantajalta maassa, jossa sentään kirjoitustaito on yleinen, ja toiseksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöminen tuottaa päinvastoin, kuten valiokunnassa esitettiin, asianomaiselle lautakunnalle enemmän työtä, sillä jos ne todella kaikesta huolimatta yrittäisivät esim. kaupunkipaikoissa ottaa selville, missä alaikäisiä kotiapulaisia on työsuhteessa, muodostuisi heidän tehtävänsä ylivoimaiseksi. Onhan selvää, että käytännössä ei huoltolastensuojelulautakunta voisi hoitaa lain velvoitetta alaikäisten kotiapulaisten työn olosuhteiden valvojana. Onko eduskunnalla oikeus jättää näin verrattain suuri alaikäinen naispuolinen työntekijämäärä il-

man tarkoituksenmukaista suojaa; kotiapulaisethan eivät ole suorastaan edes ammattientarkastajien alaisia. Että tiedossa ei juuri viime ajoilta ole yleistä mielipidettä kuohuttaneita väärinkäytöksiä, ei todista, etteikö niitä silti olisi voinut sattua tai ettei sellaista vaaraa olisi olemassa. Tästä syystä toivon, että suuri valiokunta ottaisi lakiesitykseen 20 §:n 1 momentin hallituksen esityksen mukaisena.

Kotiapulaisen vapaa-ajasta määrätään m.m. valiokunnan mietinnön 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa: — — „itsenäisyyspäivänä ja vapunpäivänä alkaa kello 15, mikäli sellaista päivää ei pidetä 2 kohdan mukaisena vapaapäivänä”.

Mutta koska samanaikaisesti käsiteltävänä on lakiesitys „itsenäisyys- ja vapunpäivästä”, jonka mukaan sanotut päivät muodostuvat yleisiksi palkallisiksi vapaapäiviksi, mutta lakiesitys nimenomaan jättäisi kotiapulaiset tässä suhteessa nyt käsiteltävänä olevan kotiapulaislain varaan, toivon, että suuri valiokunta huolimatta siitä, että työväenasiainvaliokunta ei tätä muutosta tehnytään, ottaisi asianomaiseen 2 §:ään lisäyksen, joka määräisi mainitut päivät täysin vapaiksi tai ja mikäli kotiapulainen sanottuna päivänä on työssä vapaaehtoisesti, hän saisi siitä asianmukaisen korvauksen.

Ed. Hiilelä: Herra puhemies! Tämä kotiapulaislaki, jota nyt evästetään suureen valiokuntaan, tulee saattamaan suuren työntekijäryhmän työoloihinsa nähden nykyistä laajemmassa mielessä työväensuojelulakien piiriin. Niin hyvin hallituksen esityksen perusteluissa kuin kotiapulaiskomitean mietinnössäkkin todetaan se tosiseikka, että kotiapulaisten ammattikunta on jäänyt työntekijäin suojelua koskevien lakien ulkopuolelle, työsopimuslain ja työntekijäin työsuojelulain säännöksiä lukuunottamatta. Tästä lainsuojattomuudesta katsotaan osaksi johtuvan työläisten kotiapulaisammattia vieroksuva suhde, jota tämän kotiapulaislain avulla koetetaan parantaa. Epäilemättä laki tuleeikin tässä suhteessa täyttämään ainakin osan tarkoituksestaan. Kun kotiapulaisammattissakin työsuhteet tulevat lailla järjestetyiksi ja kun yleinen käytäntö ja työvoiman kysyntä puheenaolevassa ammatissa jo ovat kehittäneet työehtoja työntekijöille edullisemmiksi kuin mitä ne olivat

aikaisemmin, niin kenties nuoret ihmiset ammatin valinnassaan uskaltavat valita kotiapulaisammattin useammassa tapauksessa, kuin mitä viime vuosina on tapahtunut. Mutta kotiapulaisten työsuhteiden lailla järjestäminen yksinään ei tee kotiapulaisammattia riittävän suosituksi. Kotiapulainen suorittaa työnsä niin muista ammateista poikkeavissa olosuhteissa, että hyvän työsuhteen syntymiseen tarvitaan lukemattomia muita kuin lainsäädännöllä järjestettäviä tekijöitä. Luonnollisesti työaika ja työpalkka siihen liittyvine asuntona ja muine luontaisineen ovat tärkeitä seikkoja ja tieto siitä, että nämä ovat lailla järjestetyt, antaa työntekijälle vissiä varmuutta. Mutta lisäksi tarvitaan molemmien puolista mukautumiskykyä ja eräänlaista suurpiirteisyyttä, jotta saumaton yhteistyö emännän ja apulaisen kesken käy mahdolliseksi.

Häiritsevästi vaikuttaa jo se seikka, että meillä kotiapulaisten koulutus on vielä laajemmassa mielessä ottaen olematonta ja senvuoksi ammatin salaisuuksiin perehtyminen tapahtuu emännän ja kotiapulaisen välisellä yhteistyöllä. Jos siinä syntyy sätöä, käy työnteko vaikeaksi.

Vähitellen on siis päästävä siihen, että kotiapulaisammattikoulutus järjestetään tarkoituksenmukaiselle kannalle ja ammatin valinnan neuvonnassa kotitaloustyöhön kiinnostuneita nuoria naisia ohjataan tällekin ammatin alalle. Myöskin mielialakysymys on erittäin tärkeä ja näyttelee tässä ammatissa kenties suurempaa osaa kuin muissa ammateissa. Kotiapulaisten kohtelu, työnantajain ja työntekijäin välinen suhde tässä ammatissa on varmaankin niin monivivahteista kuin on työsuhteitakin. Ennen vanhaan sanottiin, että piika ei ole ihminen eikä silakka ole kala. Tämä ajatus lienee muuttunut kumpaankin nähden, mutta peikkona menneiltä ajoilta se vieläkin kummittelee ja eräänlainen kotiapulaisen holhoamishalu lienee vieläkin jäljellä perintönä eletyiltä vuosikymmeniltä. Siitä on kuitenkin päästävä ja pyrittävä asialliseen suhtautumiseen molemmien puolin. Minkäänlaiseen vakoiluun esimerkiksi siinä, miten kotiapulainen käyttää vapaa-aikansa, ei pidä mennä. On paljon tuloksellisempaa keskustella nuoren kotiapulaisen kanssa siitä, miten vapaa-ajat hyödyllisimmin tulisivat käytetyiksi, siten auttaen varsinkin

maaseudulta kaupunkeihin siirtyneitä nuoria käyttämään parhaimmalla tavalla tarjolla olevia opiskelu- ja muita mahdollisuuksia.

Työväenasiainvaliokunta on tehnyt hallituksen esitykseen eräitä muutoksia, joista useat ovat parannuksia. En kuitenkaan ymmärrä, miten valiokunnan työläisedustajat ovat voineet hyväksyä työajan alkamista ja päättymistä koskevat muutokset. Valiokunta perustelee käsitystään sillä, että lakia tullaan soveltamaan kaikkialla maassa ja monenlaisissa olosuhteissa ja kun laki on niin erikoisluontoinen, on siihen jätettävä liikkumatila, joka järjestetään molemminpuolisoin sopimuksin. Vaikka niin onkin asianlaita, niin joitakin yksityiskohtia on sentään laissa määrättävä. Mielestäni työajan alkamis- ja päättymishetket on laissa määrättävä. Valiokunta jätti alkamisajan sopimuksen varaan ja lykkäsi työn päättymisaikaa tunnin myöhemmäksi, kuin hallituksen esityksessä on. Tällä tavalla valiokunta rajoitti varsin huomattavasti kotiapulaisten mahdollisuutta osallistua m. m. vapaaseen kansalaistoimintaan, järjestötoimintaan j.n.e. Ei voi osallistua säännölliseen opiskeluun eikä muuhun sellaiseen; jos työaika päättyy niin myöhään kuin se on valiokunnan mietinnössä. Työajan päättymishetki pitäisi olla kello 19, jotta kotiapulainen voisi suunnitella kodin piirin ulkopuolella tapahtuvan opiskelu- ja miksei myöskin huvitteluaikinsa.

On sanottu, että vain pieni osa kotiapulaisista harrastaa esimerkiksi opiskelua työväenopistoissa tai osallistuu kansalaisjärjestöjen toimintaan. Mutta ei se riitä perusteeksi lakiin tehdyn huononnuksen puolesta. Jos avautuu mahdollisuus ottaa osaa opiskelu- tai järjestötoimintaan, jos voi käydä teattereissa, konserteissa, kokouksissa, ja myöskin kirkossa, niin harrastus näitä hyviä asioita kohtaan kasvaa ja se merkitsee kotiapulaisten ammattikunnan yleisivistyksen ja kansalaistiedon kohoamista. Tämä taas merkitsee parempaa, vastuuntuntoisempaa, ammatissaan taitavaa työntekijää, jolle työnantajakin voi suuremmalla varmuudella ja luottavaisena uskoa vaativiaakin tehtäviä.

Kun en ollut tilaisuudessa osallistumaan lain yksityiskohtaiseen käsittelyyn työväenasiainvaliokunnassa, niin saadakseni Eskon puumerkkini, pyydän tässä yhteydessä, kun

asiaa nyt evästetään suurelle valiokunnalle, suositella sille palaamista hallituksen esityksen linjalle niin hyvin lain 7 §:n 2 momentin kuin myöskin 20 §:n 1 momentin kohdalla. Kumpaisessakin tapauksessa hallituksen esitys on työntekijäin silmin katsoen parempi kuin työväenasiainvaliokunnan mietintö.

Ed. Oksala: Minä olen kovasti koettanut tutkia näitä asiakirjoja ja havainnut, että työväenasiainvaliokunnan mietintöön ei ole liitetty yhtään sellaista vastalauseita, jossa ehdotettaisiin tämä laki hylättäväksi. Minä toivon, että suuri valiokunta hylkää tämän lain. Tämä laki nimittäin on sen laatuinen, että jos sitä aiotaan noudattaa elävässä elämässä, niin siitä ei tule yhtään mitään. Jokainen meistä vanhemmista ihmisistä, joka on kasvattanut perheen ja joutunut elämään sen keskellä niin hyvinä kuin pahoinakin aikoina, tietää, että kodin piiriin ei laki oikein sovi. Jos siellä apulainen ja emäntä riitaantuvat keskenään, niin ei näillä laeilla suhdetta rakenneta. Silloin tulee ero ja se onkin paras ratkaisu. Tämän lakiesityksen mukaan pakotettaisiin melkein pä sekuntimitari kädessä palvelijatar kävelemään päivät päästään, merkitsemään, milloin alkaa minun työni ja milloin minä teen emännän työtä, koska työtä on tullut riittävästi, koska riittävän vähän, huomioitava erisuuriset palkat, muistettava, minä päivänä on tehty niin paljon ja minä päivänä näin vähän työtä. Yleensä kokonaan sopimaton kodin piirissä olevaksi ja toimeenpantavaksi laiksi.

Minä tahdoin tämän esitykseni tehdä sen tähden, että jälkipolvet näkevät, että Suomen eduskunta ei tämäntapaisia lakeja aivan yksimielisesti laadi, vaan joku sentään ajattelee asioita käytännönkin kannalta (Vasemmalta: Kynttiläkin on!).

Ed. Leikola: Täällä ministeri Leivo-Larsson mainitsi, että työväenasiainvaliokunta on huonontanut tätä lakiesitystä m. m. lykkäämällä päivän päättymishetken tunnilla eteenpäin. Hallituksen esityksessä on jo tämä tunti huomioitu maaseudulla ja annetaanpa oikeus maalle muuttavalle kesävieraalkekin pitää palvelijataria, kotiapulaista 8 saakka työssä. Ja tätä hallituksen kannalta on perusteltu m. m. sillä, että on

opiskeluun mahdollisuus käyttää tämä yksi tunti. Eikö paremmin voida opiskeluun käyttää jotakin tuntia päivällä, koska maksimiaika on joka tapauksessa vain 10 tuntia. Ja minusta tuntuu merkilliseltä, että ylimalkaan tässäkin taas tehdään ero maaseudun ja kaupungin välillä. Siinähan on välillä sitten vielä taajaväkisiä yhdyskuntia, kauppaloita j.n.e. Kyllä kaupungeissa on yhtä hyvin sellaista työtä jota täytyy joskus tehdä 8:aankin asti kuin maaseudulla, niin että tämä maaseudun ja kaupungin erilainen nimitys ei anna aiheutta määrätä erilaisia työaikoja näissä eri paikoissa.

Mitä muuten tämän lakiehdotuksen olemassaoloon tulee, taikka sen voimaantuloon, niin työväenasiainvaliokunnassa todettiin jo, että useissa kohdin lakiehdotus on jo vanhanaikainen, eli käytäntöä jäljessä. Ja saattaa olla, että laki sellaisenaan on tarpeeton. Mutta voihan sillä olla psykologinen momenttinsa ja kun tämä laki todennäköisesti tulee hyväksytyksi, niin on melkoinen tuollainen psykologinen ikävä tekijä poistunut toivottavasti päiväjärjestyksestä. Siitä huolimatta olen sitä mieltä kuin ed. Oksalakin, että keskinäiset suhteet ovat paljon tärkeämmät kuin mitä tällainen laki määrää. Kun nyt tällä lailla itse asiassa ei ole niin kovin suurta käytännöllistä merkitystä, niin toivoisin, että ne parannukset, jotka työväenasiainvaliokunta on tähän lakiesitykseen tehnyt, että ne myöskin suuressa valiokunnassa tulisivat hyväksytyiksi.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Työväenasiainvaliokunta on yhtynyt suurin piirtein hallituksen esitykseen tässä lakiehdotuksessa. Tämä on suureksi osaksi johtunut siitä, että valiokunnan saamien selvitysten mukaan käytännössä kotiapulaisten työsuhteet ovat suurin piirtein järjestetyt sillä tavalla, kuin tässä lakiehdotuksessa ehdotetaan, jopa eräissä tapauksissa saaneet suurempiakin oikeuksia, kuin mitä tämä hallituksen esitys tietää. Tämähän hallituksen esitys kohdistuu oikeastaan vain kahteen seikkaan, nimittäin päivittäisen työajan säännöstelyyn ja vapaa-ajan määrittelyyn. Päivittäinen työaika on määriteltä korkeintaan 10 tunniksi, ja valiokunnassa asiantuntijana kuultu talousneuvos Sillanpää esitti lausunnossaan, että tämä mer-

kitsee käytännössä korkeintaan 8 tuntia, nimittäin kun otetaan huomioon, että teollisuudessa työskentelevät naiset joutuvat käyttämään työmatkoihin huomattavan ajan ja myöskin ruoan valmistukseen. Kun nämä ajat jäävät pois, niin käytännössä kotiapulaisen päivä ei olisi pitempi kuin muissakaan töissä käyvien aika.

Minä yhdyn ed. Leikolaan siinä, että työväenasiainvaliokunta on tehnyt tähän eräitä selvennyksiä ja parannuksia eikä minusta suurella valiokunnalla ole mitään aihetta lähteä näissä kohdin palaamaan hallituksen esityksen linjalle sitäkään vähemmän, kun työväenasiainvaliokunta oli esim. juuri 7 §:n kohdalla, joka koskee työajan päättymistä, täysin yksimielinen (Vasemmalta: Ei ollut!). Ainakaan ei tähän ole liitetty mitään vastalauseita eikä siitä edes äänestetty työväenasiainvaliokunnassa.

Työväenasiainvaliokunta poisti myöskin hallituksen esityksen 20 §:ään liittyvän rangaistusseuraamuksen, joka johtui siitä, että katsottiin, ettei ole mitään syytä ryhtyä tämän lain yhteydessä harjoittamaan paperisotaa. On tarpeetonta, että työnantajan pitää ilmoittaa kaikki sellaiset alaikäiset kotiapulaiset, joita he ottavat palvelukseensa. Tämä vaatisi taas uusia toimenpiteitä viranomaisten puolelta eikä käytännössä kuitenkaan ainakaan maaseudulla ole mahdollista tuollaista velvollisuutta lähteä täyttämään. Jos he kuitenkin jättäisivät täyttämättä, heitä voitaisiin sakottaa. Sen vuoksi minä yhdyn täydellisesti ministeri Leivo-Larsonin lausuntoon siinä, että 15 §:n 1 momentti olisi muutettava 20 §:n 1 momentin mukaiseksi, jotta tämä alaikäisen kotiapulaisen ilmoittamisvelvollisuus jätettäisiin kokonaan pois.

Vielä on tarpeellista mainita, että tämä lakiesitys ei koske lainkaan sellaisia kotiapulaisia, jotka säännöllisesti osallistuvat maataloustyöhön, joten varsinainen maatalous jää tämän ulkopuolelle ja maataloudessa työskentelevien työaika jää riippumaan siitä, annetaanko maataloudessa erityinen työaikalaki

Ed. Torvi: Huomaan, että olin liian suuri optimisti äskeisessä puheenvuorossani otaksuessani, että eduskunta mahdollisesti aivan yksimielisesti tulee hyväksymään tämän kotiapulaislain, joka on erittäin lievä eikä suinkaan aseta kotiapulaisia vielä aivan

samaan suhteeseen muiden työntekijäin rinnalla. Toivottavasti ei kuitenkaan ed. Leikolan sanonta, että tällä lailla ei olisi kovin suurta käytännöllistä merkitystä, merkitse sitä, että lakia ei käytännössä sitten sovellettaisi, kun se nyt toivottavasti joka tapauksessa tulee hyväksytyksi.

Haluan vielä lisätä siihen, mitä äskeisessä puheenvuorossani mainitsin ministeri Leivo-Larssonin arvostelun valiokunnan mietinnön mukaisen muodon suhteen 8 §:n 2 momenttiin, jossa säännöllinen työaika niinä päivinä, jolloin vapaa-aika alkaa kello 14, 15 tai 17, saa olla, ruokailuajat siihen luettuina, vastaavasti enintään 5, 6 tai 8 tuntia. Kyllä edelleen olen sitä mieltä, että tämä on ehdottomasti parannus lain suhteen, sillä jos tällaista työajan määrää näinä puolittain vapaina päivinä ei ole tuntimääräisesti rajoitettu, saattaisi se merkitä sitä, että jos työpäivä alkaisi esim. kello 6, kuten hallitus edellytti, se voisi kestää joko 8, 9 tai 10 tuntia, klo 14 mennessä siis melkein koko päivän, ja sellaisella vapaapäivällä ei enää ole sitä merkitystä, mikä sillä pitäisi olla, siis korvaamassa muiden työntekijöiden jatkuvaa sunnuntailomaa, 6-päiväistä työviikkoa.

Sitten tuo valiokunnan tekemä muutos, joka koski 7 §:n työajan alkamista ja työajan päättymistä. Asiasta ei todella valiokunnassa äänestetty, mutta kylläkin keskusteltiin. Tämä valiokunnan sanontahan ei edellyttä, että työpäivän pitäisi kestää kello 20:een, sehän voidaan sopimuksen mukaan lopettaa aikaisemmin, kunhan se on vain kestänyt 10 tuntia. Mutta käytännössä se voi viedä todellakin siihen, että työnantajat vaativat, että työntekijän on pysyttävä työpaikalla kello 20:een ja se voi silloin vaikeuttaa työntekijän opiskelua kaupunkipaikoissa, esim. työväenopistossa; kotiopiskelunhan voi suorittaa päivälläkin vapaa-aikana, kuten ed. Leikola mainitsi. Mutta valiokunnan, ainakin ryhmämme, kanta johtui ennen kaikkea siitä, että tämän pykälän sanonta on ollut niin epäonnistunut ja on asettanut juuri tuon alkamisajan kahden jos-lauseen jälkeen, niin että tuo, jolloin kellonajalla ei enää ole mitään merkitystä, muodollinen alkamisaika lähinnä siitä syystä poistettiin, mutta ainakin allekirjoittanut on suuressa valiokunnassa valmis tulemaan tämän hallituksen

ajatuksen taakse, jos sanontamuoto korjataan onnistuneemmaksi.

Ministeri Leivo-Larsson: Minut provosoi pyytämään uuden puheenvuoron kansanedustaja Oksalan puheenvuoro. Minä oikeastaan ihmettelen, että kaiken sen jälkeen, mitä tällä alalla on nähty ja koettu, ei vieläkään olla vapauduttu siitä käsityksestä, että maailmassa olisi ihmisiä, jotka eläisivät jonkunlaisen nunna-mentaliteetin vallassa ja nauttisivat vain siitä, että saavat tehdä työtä toisten ihmisen hyväksi. Minä en tiedä, onko tämä valitettavaa vai onko se parannus, että näin on kehitys kulkenut, mutta tosiasia ainakin on, että tällaisia ihmisiä ei nyky aika juuri tunne, jotka olisivat valmiit työskentelemään minkälaisissa olosuhteissa tahansa vain saadakseen palkella toisen perhettä. Sen vuoksi minusta on välttämätöntä, että myöskin kotiapulaisten työolot järjestetään lailla. Jos me ylipäätensä pyrimme siihen, että kotitalouteen saadaan uutta työvoimaa, niin sitä saadaan vain sillä nimenomaisella edellytyksellä, että näiden työntekijäin työolot ovat järjestetyt aivan niinkuin yhteiskunnan kaikkien muidenkin työntekijäin työolot ovat järjestetyt ravintoon, työaikaan, määrättyihin vapaa-aikoihin j. n. e. nähden.

Mitä tulee siihen, että tämmöinen laki synnyttäisi riitaa, niin minä rohkenen olla toista mieltä, sillä yleensä on totuus, että kun on olemassa selvät määräykset, jostakin asiasta, niin se aikaansaa paljon vähemmän riitaa kuin se, että ei ole olemassa mitään määräyksiä.

Täällä sanottiin, että tämä huononnuks, se, että työaika pidennetään kello 20:een toisin sanoen, että se aika, jonka kuluessa tämä 10 tunnin työ tehdään, pidennetään kello 20:een johtui siitä, että tämän pykälän sanonta oli epäselvä. En minä nyt oikein ymmärrä tällaista järkeilyä, sillä ei kai ole asiallista, että huononnetaan lakia sen takia, että pykälän sanonta on epäselvä, vaan kai olisi ollut viisaampaa koettaa tätä sanontaa täsmällistää niin, että se olisi todella käsitetty niinkuin lain tekijä ainakin oli tarkoittanut ja niinkuin se komiteakin oli tarkoittanut, joka oli sitä valmistellut.

Sitten täällä huomautettiin siitä, että laki sallii työajan jatkuvan kello 20:een. Se sallii sen kesällä ja maataloudessa, siis

maaseudun ja myöskin niiden kaupunkilaisperheiden kohdalta, jotka muuttavat maaseudulle, mutta se on rajoitettu määrättyyn aikaan, koska on katsottu nimenomaan, että kesällä tällainen maalla oleva perhe voi pitää apulaisen työssä kello 20:eenkin ja antaa mieluummin keskipäivällä vähän pitemmän vapaa-ajan, koska kesällä ei ole opiskelua, mutta sen sijaan on ehkä kotiapulaisella mielenkiintoa päästä luontoon, uimaan j. n. e.

Täällä joku puheenvuoron käyttäjä mainitsi siitä, että miksei voi ajatella käyttää opiskeluun aikaa päivällä. Se on paljon rajoitetumpaa käyttää itseopiskeluun aikaa päivällä, sillä melkein kaikki kurssit, työväenopistot ja muut tuollaiset kurssit, ovat aina illalla ja useimmiten alkavat kello 19:ltä, niin että kun tätä asiaa hallituksessa valmisteltiin, harkittiin sitä, onko tuo kello 7 tai siis kello 19 liian myöhäinen aika, koska on kotiapulaisia, jotka työskentelevät kello 19:ään ja joutuvat pakostakin vähän myöhästymään mennessään näille erilaisille kurssille, mutta sen katsottiin kuitenkin hyvällä taholla järjestyvän, niin ettei katsottu olevan syytä mennä siinä suhteessa sen pitemmälle kuin kello 19:ään.

Sitten täällä kansanedustaja Virolainen sanoi, että minä olisin ehdottanut, että poistettaisiin tämä alaikäisten ilmoitusvelvollisuutta koskeva kohta. Minä sanoin nimenomaan, että minä teen tämän varauksin. Jos ei määrätä mitään rangaistusseuramusta siitä, että laiminlyödään ilmoitusvelvollisuus, niin silloin minä katson, että ilmoitusvelvollisuudella sinänsä ei ole mitään merkitystä. Silloinhan on samantekevää, onko tällainen määräys laissa taikka ei. Mutta henkilökohtaisesti minä toivoisin, että tämä määräys laissa olisi, sillä on ollut, ei kovin kauan aikaa sitten, eräitä tapauksia Helsingissäkin, jotka ovat järkyttäneet yleistekin mielipidettä, kun on tavattu ihmisiä, jotka ovat ottaneet kotiapulaisiksi alaikäisiä tyttöjä ja käyttäneet näitä aivan toisiin tarkoituksiin ja näistä lastensuojelulautakunta ei ole tiennyt mitään, ennen kuin vasta sitten, kun asia muuta kautta on tullut julkisuuteen, niin että kyllä tällä on vahva pohja tällä ajatuksella, että alaikäisestä kotiapulaisesta on tehtävä ilmoitus ja että tämä ilmoitusvelvollisuus olisi tehostettu sillä, että siitä annettaisiin ran-

gaistus, jos joku ei tätä ilmoitusvelvollisuutta täytä.

Sitten ed. Torvelle tahtoisin sanoa, että jos työaika alkaa kello 6 aamulla, niin kello 14:ään mennessä se ei voi kestää enempää kuin 8 tuntia. Kun otetaan huomioon, että lauantapäivä on tavallisella 8 tuntia työtä tekevillä työntekijöillä tuntia lyhyempi, niin tämä olisi 2 tuntia lyhyempi, mutta sitä parannustahan minä en vastustanutkaan puheenvuorossani.

Ed. Leikola: Minä mainitsin, että tällä lailla ei ole niin suurta käytännöllistä merkitystä. En tarkoittanut lainkaan sitä, etteikö sitä käytäntöön sovellettaisi, tarkoitin sitä samaa, mitä talousneuvos Sillanpää tarkoitti, kun hän oli työväenasiainvaliokunnassa meillä asiantuntijana, että käytäntö on jo mennyt tämän lain ohitse suuressa määrässä. Sen takia tällä ei ole niin suurta käytännöllistä merkitystä, mutta psykologinen merkitys on melkoisen suuri, sen kyllä myönnän, ja sen takia minä olenkin ollut kaikessa tämän lain hyväksymisen kannalla. Mutta kun nyt jälleen puhutaan siitä kello 20:stä, että se on liian myöhäistä, niin minä olisin ministeri Leivo-Larssonille lausunut tästä laista sen käsityksen, että tämä ei ole tarkoitettu kotiapulaisen opiskelulaiksi, vaan tämä on tarkoitettu kotiapulaisen työlaiksi. Jos kotiapulaiset työnsä ohella opiskelevat, niin sehän on kaunis piirre heissä, ja joka todella pyrkii opiskeluun, kyllä se löytää sellaisen isäntäväen, joka antaa hänen opiskella. Mutta ei sen takia, että joku yritteliäs ja kunnioitettava kotiapulainen pyrkii eteenpäin ja sillä tavalla siis tarvitsee ikäänkuin tätä opiskeluaikaa enemmän, sen takia ei pidä kaikkia niitä perheitä, jotka todella tarvitsevat kotiapulaista kello 19 jälkeenkin, niitä ei pidä asettaa ikävään välikäteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 36 ja 37 sekä asetus

ja valtioneuvoston päätös voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

**Suostumuksen saamista Suomen liittymiseen
Maailman ilmatieteelliseen järjestöön**

tarkoittava hallituksen esitys n:o 36 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

Ehdotukset laeiksi perintökaaren 17 luvun, oikendenkäymiskaaren 10 luvun 2 §:n ja konkurssisäännön 46 §:n muuttamisesta sekä maakaaren 2 ja 3 luvun sekä 8 luvun 3 §:n kumoamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 37 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Asetus 15 päivältä lokakuuta 1948 Neuvostoliiton Saksan miehitysvyöhykkeen kanssa tehdyn tavaravaihto- ja maksusopimuksen voimaansaattamisesta

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

Valtioneuvoston päätös 14 päivältä lokakuuta 1948 sanomalehtipaperin kulutuksen säännöstelystä

esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

9) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1;

10) Ehdotuksen metsästyslain 54 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2;

11) Argentiinan tasavallan kanssa tehdyn kauppaja finanssisopimuksen hyväksymistä

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5;

12) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi maanhankintalain muuttamisesta

laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4;

13) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytyn ehdotuksen johdosta laiksi eräisiin kiinteistöluovutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppahintojen tarkistamisesta

laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; sekä

14) Eräiden kansainvälisen merityökonferenssin vuonna 1946 hyväksymien sopimusten ratifioimista

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on ensi marraskuun 9 päivänä
kello 18.

Täysistunto lopetetaan kello 15,47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

---

25. Tiistaina 9 p. marraskuuta 1948

kello 18.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkkeistä .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 1; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 6; ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 25.

2) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistama Kokkolan yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 2; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 7.

3) Ehdotus laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 3; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 9.

Toinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimaoloajan pitentämisestä .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 35.

5) Ehdotus laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta .....

Siv.

618

620

621

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 2.

6) Ehdotus laiksi Suomen Akateмиasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 29.

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi Suomen ja Argentiinan tasavaltojen välillä tehdyn kauppaj- finanssisopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä ....

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 24.

8) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta .....

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

9) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 8; ed. E. Koiviston y. m. lak. al. n:o 47.

Ainoa käsittely:

10) Vuoden 1947 valtiopäiviltä läpäämässä olevat ehdotukset laiksi eräi-

Siv.

621

622

„

„

„

den rangaistusseuraamusten poistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi .... —

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; mainitut lakiehdotukset.

11) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta ..... —

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; mainittu lakiehdotus.

12) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräisiin kiinteistöluovutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppaehtojen tarkistamisesta ..... —

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; mainittu lakiehdotus.

13) Ehdotus eräiden kansainvälisen merityökonferenssin vuonna 1946 hyväksymien sopimusten ratifioimisesta 622

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 30.

Esitellään:

14) Hallituksen esitys n:o 38 Ahvenanmaan itsehallintolaiksi ..... „

15) Hallituksen esitys n:o 39 laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista 623

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 hallitusmuodon 23 §:n muuttamista tarkoittavan lakialoitteen johdosta 625

17) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi läänien luvusta ..... „

18) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 toivomusaloitteiden johdosta, jotka tarkoittavat toimenpiteitä asutusteiden rakentamiseksi ja kunnossapitämiseksi ..... „

Siv.

19) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa maantien rakentamista Hyrynsalmen—Moisionvaaran tiestä Suomussalmen kunnan Jumaliskylään 625

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Borg-Sundman, Hakkila, Heljas, Hiekkala, Honka, Honkala, Karvikko, J. Koivisto, Koivuranta, Lappi-Seppälä, Leikola, Pekkala, Pohjala, Salmela-Järvinen, V. Simonen, Sukselainen, Suurkonka, Takki, V. Turunen, Wickman ja Österholm.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Suurkonka ja V. Simonen, virkamatkan takia ed. Pekkala, kunnallisten tehtävien vuoksi ed. Koivuranta ja ulkomaanmatkan takia edustajat Honkala, Leikola, J. Koivisto, Hakkila, Karvikko, Pohjala, Wickman, Heljas, V. Turunen ja Salmela-Järvinen, tämän kuukauden ajaksi lääkärintodistuksella osoitetun sairauden vuoksi ed. Lappi-Seppälä sekä toistaiseksi ulkomaanmatkan takia ed. Takki.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavaltaisen presidentin kirjelmien ohella viime lokakuun 23 ja 29 sekä kuluvan marraskuun 5 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 40—52, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettuja asetuksia.

Puhemies: Ilmoitetaan, että hallituksen oikeuttamisesta antamaan tarpeen vaa-

Siv.

timia säännöksiä Suomen vientikaupan turvaamiseksi 28 päivänä joulukuuta 1945 annetun lain 2 §:ssä mainitussa tarkoituksessa ovat eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet sanotun lain nojalla 23 päivänä lokakuuta 1948 annetut seuraavat asetukset:

Asetus Bulgarian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta;

Asetus Jugoslavian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta; sekä

Asetus Unkarin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta.

Nämä asetukset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle puhemiehelle osoitettuna saapunut mainitun lain nojalla 21 päivänä lokakuuta 1948 annettu

Valtioneuvoston päätös kuntien viranhaltijain palkkauksen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet seuraavat vastaukset edustajien tekemiin kysymyksiin:

Ministeri Leivo-Larssonin vastaus ed. Mustosen y. m. kysymykseen, joka koskee maitotaloustuotteiden hinnanalennuksen poistamista;

Maatalousministeri Lepistön vastaus ed. Tainion y. m. kysymykseen, joka koskee halkan aiheuttamien vahinkojen korvaamista; sekä

Sosiaaliministeri Liljeströmin vastaus ed. Pessin y. m. kysymykseen, joka koskee Arabian tehtaan työläisten lakkoo.

Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiassa sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymykset ja niihin annetut vastaukset ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kuluvan vuoden helmikuun 5 päivänä annetulla valtioneuvoston päätöksellä eräistä tarvikkeista myönnettävistä hinnan alennuksista, joka tuli voimaan huhtikuun 1 päivänä ja jolla kumottiin siihen asti voimassa ollut samaa tarkoittava valtioneuvoston päätös elokuun 21 päivästä 1947, on myönnetty maitotaloustuotteiden hinnan alennusta päätöksessä mainituille henkilöille. Toisistaan hiukan eri suuruisen valtion varoista maksettavan hinnan alennuksen ovat tämän päätöksen mukaan saaneet vuonna 1930 tai sen jälkeen syntynyt henkilö, sellaiseen perheeseen kuuluva äiti tai tämän asemesta lapsia pysyväisesti hoitava naishenkilö, jolle perhelisälain nojalla suoritetaan perhelisää, raskaana oleva tai imettävä nainen, vuonna 1929 tai sitä ennen syntynyt henkilö, jota on pidettävä pysyväisesti työkyvyttömänä, sairas henkilö, jolle on myönnetty ostokortit maidon tai ravintorasvojen lisäannosten hankkimista varten vähintään kolmen kuukauden ajaksi, sekä 65 vuotta täyttänyt henkilö, mikäli hänen varallisuutensa ja muut toimeentulomahdollisuutensa huomioon ottaen katsotaan olevan sen tarpeessa ja mikäli esteenä eivät ole muut päätöksessä mainitut tekijät.

Kun maitotaloustuotteiden hinnan alennuksen maksamiseen aikoinaan ryhdyttiin, tapahtui se tarkoituksella helpottaa valtioneuvoston päätöksessä mainittujen kansalaisten toimeentulomahdollisuuksia poik-

keuksellisen vaikeissa oloissa. Hinnan alennusten tuottama etu ei tosin ole ollut suuri. Esimerkiksi raskaana olevalle tai imettävälle naiselle sekä sairaalle henkilölle, jolle on myönnetty ostokortit maidon tai ravintorasvojen lisäannosten hankkimista varten, hinnan alennus on ollut vain 300 markkaa kuukaudessa ja vuonna 1929 tai sitä ennen syntyneelle henkilölle, mikäli häntä on pidettävä pysyväisesti työkyvyttömänä, ja 65 vuotta täyttäneille vanhukseille vain 100 markkaa kuukaudessa. Selaisenaankin se kuitenkin on ollut omiaan osaltaan helpottamaan näiden kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien toimeentuloa.

Valtioneuvoston päätökseen perustuvat hinnan alennukset tosin on ollut käsiteltävä väliaikaistoimenpiteeksi, josta on syytä luopua, sikäli kun voidaan katsoa, että asianomaisten taloudelliset olot ovat riittävässä määrin parantuneet, tai mikäli heidän toimeentulonsa vastaavanlaiseen turvaamiseen ryhdytään toisin keinoin. Käsitksemme mukaan ei asianomaisten elin-ehdoissa ole vielä tapahtunut muutosta parempaan päin. Maitotaloustuotteiden hinnat eivät ole alentuneet. Sitävastoin on monien muiden välttämättömyystarvikkeiden hinnoissa havaittavissa nousua. Kun vielä ottaa huomioon, että uhkaava työttömyyskausi saattaa monissa eri muodoissaan vaikeuttaa palkallaan elävän väestön toimeentulon mahdollisuuksia ja kun muihin toimenpiteisiin alussa mainitussa valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen henkilöiden toimeentulon turvaamiseksi tietävästi ei ole ryhdytty, niin on tapahtunutta hinnan alennusten suoritusten lopettamista pidettävä perin valitettavana ja vahingollisena toimenpiteenä niille kansalaisille, joita se koskee.

Edellä esitetyillä perusteilla ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esitämme hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että tämän vuoden lokakuun alussa hallituksen toimesta tapahtunut maitotaloustuotteiden hinnan alennusten maksamatta jättäminen niiden saantiin oikeutetuille on huomattavasti heikentänyt näiden henkilöiden toi-

meentulomahdollisuuksia, ja jos on, niin

mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä epäkohdan korjaamiseksi ja menetetyn edun aiheuttamien tappioiden korvaamiseksi asianomaisille?

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1948.

Johannes Mustonen.
Esa Hietanen.

Irma Torvi.
Hugo Manninen.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan Herra Puhemiehen välityksellä ovat kansanedustajat Johannes Mustonen y. m. pyytäneet asianomaisen hallituksen jäsenen vastausta seuraavaan kysymykseen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että tämän vuoden lokakuun alussa hallituksen toimesta tapahtunut maitotaloustuotteiden hinnan alennusten maksamatta jättäminen niiden saantiin oikeutetuille on huomattavasti heikentänyt näiden henkilöiden toimeentulomahdollisuuksia, ja jos on, niin

mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä epäkohdan korjaamiseksi ja menetetyn edun aiheuttamien tappioiden korvaamiseksi asianomaisille?

Kysymyksen johdosta saan täten kunnioittaen esittää seuraavaa:

Hinnanalennusjärjestelmä luotiin kesällä 1947 sen johdosta, että harkittiin tarpeelliseksi luopua n. s. tukipalkkiojärjestelmästä, minkä vuoksi maitotaloustuotteiden nousseet hinnat päätettiin osittain kompensoida myöntämällä hinnanalennusta. Järjestelmä oli siis tarkoitettu tuona ylimenokautena tasoittamaan kohonneita elinkustannuksia. Hinnanalennusta koskeva valtioneuvoston päätös annettiin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain nojalla ensi kerran 21 päivänä elokuuta 1947. Tätä valtioneuvoston päätöstä asianmukaisessa järjestyksessä käsiteltään Eduskunta lausui 16 päivänä huhtikuuta 1948 päivätyssä kirjelmässään m. m. seuraavaa:

„Eduskunnan mielestä olisi nykyisestä hinnanalennusjärjestelmästä, joka aiheuttaa kohtuutonta rasitusta valtion taloudelle, päästävä mahdollisimman pian vapautumaan. Järjestelmästä johtuvaa rasitusta on vielä omansa lisäämään se, että alennus myönnetään kaikille lapsille eli nyt puheena olevan päätöksen mukaan vuonna 1930 tai sen jälkeen syntyneille henkilöille näiden ja heidän huoltajiensa varallisuudesta ja toimeentulomahdollisuuksista riippumatta, mitä ei voida pitää asianmukaisena. Siitä syystä olisi hyvissä ajoin ennen seuraavaa yleistä ostokorttien jakelua otettava harkittavaksi ainakin hinnanalennuksen rajoittaminen koskemaan lasten osalta vain sellaisia tapauksia, joissa alennus todella on tarpeen vaatima.”

Edellinen hallitus taas lausui antaessaan Eduskunnalle esityksen lapsilisälaiksi seuraavaa:

„Nykyisin tilapäisesti käytännössä olevien hinnanalennusten tarkoituksena on nimenomaan lapsiperheiden elinkustannusten alentaminen myöntämällä alennusta maidon ja ravintorasvojen hinnoista. Ehdotetun yleisen lapsilisän voimaan tullessa ei ole enää asianmukaista pitää sen rinnalla jatkuvasti käytännössä alennuskorttijärjestelmää, joka tähtää samaan päämäärään kuin lapsilisä.”

Tämän jälkeen silloinen kansanhuoltoministeri esitti hinnanalennusten poistamista valtioneuvostolle 9 päivänä kesäkuuta 1948 osoittamassaan kirjelmässä, jossa lausutaan m. m.:

„Hallituksen nyttemmin tehtyä eduskunnalle esityksen n. s. lapsilisälaiksi, jonka lain nojalla suoritettavalla lapsilisällä hinnanalennus lasten osalta voidaan korvata, jäävät edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen piiriin ainoastaan siinä mainitut suppeat henkilöryhmät: perhelisälain nojalla perhelisää saavien perheiden äidit, raskaana olevat ja imettävät naiset, työkyvyttömät, sairaat ja vanhukset. Kun näille ryhmille suoritettavan hinnan alennuksen lähinnä on katsottava kuuluvan huoltolainsäädännön piiriin, kansanhuoltoministeriö, ottaen huomioon, että ministeriön toiminnan jatkuminen ajanpitkään ei ole mahdollista, kunnioittaen esittää, että valtioneuvosto ottaisi harkittavaksi näille henkilöryhmille suoritettavan hinnan alennuksen 1 päivästä lokakuuta 1948 lähtien, johon

saakka nykyinen korttikausi on voimassa, korvaamisen muilla toimenpiteillä, jotka tulisivat kuulumaan sosiaaliministeriön tehtäviin.”

Edellä mainittua kansanhuoltoministeriön kirjelmää syyskuun 23 päivänä 1948 käsitellessään valtioneuvosto katsoi, että koska äitiysavustuslain mukaisen äitiysavustuksen määrä on korotettu 3,000 markasta 4,500 markkaan lukien 1 päivästä tammi-kuuta 1949 ja koska useammat muutkin alennukseen oikeutetut ryhmät tulevat samasta ajankohdasta lukien saamaan korotettuja etuja, kirjelmä ei anna aihetta enempään toimenpiteisiin.

Kuten alussa viitattiin hinnanalennusjärjestelmä syntyi ylimenokautta varten välttämättömänä väliaikaisena toimenpiteenä, jota ei siis oltu pysyväiseksi suunniteltukaan. Sen jälkeen tapahtunut kehitys ja varsinkin palkkojen sitominen elinkustannusindeksiin on johtanut siihen, että hinnanalennuksen merkitys sen yksityisille saajille on melkoisesti pienentynyt. Lisäksi on huomattava, että valtiovalta viime aikoina on huomattavasti tehostanut huolto-toimenpiteitään m. m. juuri niiden väestöryhmien kohdalla, jotka ovat saaneet hinnanalennusta. Tällä tavoin tulevat kompensatiota saamaan ainakin seuraavat hinnanalennuksen saajat:

Lapset muodostavat ylivoimaisesti suurimman ryhmän hinnanalennuksen saajista ja nousee hinnanalennusten määrä heidän kohdaltaan ainakin 2.5 miljardiin markkaan vuodessa. Valtion 1 päivänä loka-kuuta alkaen suorittama 600 markan suurinen verovapaa lapsilisä kuukaudessa tulee suurimmalta osalta korvaamaan lasten saamat hinnanalennukset.

Työkyvyttömien sotainvalidiiden elinkorko tulee huomattavasti nousemaan vuoden 1949 alusta voimaan tulevan sotilasvammalain nojalla. Samoin nousevat edut Eduskunnan hyväksymän uuden tapaturmavakuutuslain mukaan, joka tulee voimaan ensi vuoden alussa.

Valtioneuvoston 4 päivänä maaliskuuta 1948 invalidirahasta antaman päätöksen mukaan myönnetään vaikeavammaiselle invalidille, joka ei saa elinkorkoa, eläkettä tai muuta korvausta, invalidirahaa enintään 7,200 markkaa vuodessa.

Vuoden 1949 alusta alkaa kansaneläkelaitos suorittaa korotettua vanhuuseläkettä

65 vuotta täyttäneille vakuutetuille. Vähävaraisille vakuutetuille suoritetaan vakuutusmaksueläkkeen lisäksi lisäeläkettä, joka on sidottu indeksiin ja jota muutenkin on korotettu.

Raskaana olevien ja imettävien naisten saamien alennuskorttien korvaamiseksi on äiysavustuksen määrä korotettu 3,000 markasta 4,500 markkaan 1 päivästä tammikuuta 1949 alkaen valtioneuvoston 26 päivänä elokuuta 1948 antamalla päätöksellä.

Edellä lausutusta selviää, että hinnanalennusten poistamisen johdosta jäävät ilman korvausta eräät sairaat ja ne 65 vuotta täyttäneet henkilöt, jotka eivät tule saamaan kansaneläkelaitoksen vanhuuseläkettä ja joiden saama hinnanalennus merkitsi 100 markkaa kuukaudessa. Tämä on kylläkin valitettavaa, mutta kun näin pienen korvauksen suorittamista varten ei ole voitu ajatella luotavaksi mitään uutta huoltomuotoa, on asia heidän kohdaltaan hoidettava kunnallisten viranomaisten toimesta huoltolainsäädännön mukaisesti, jonka piiriin kansanhuoltoministeriökin mainitussa kirjelmässään katsoi hinnanalennusten kuuluvan. Huomioonottaen, että Eduskunta jo kahdessa eri vaiheessa, nimittäin sekä alussa mainittua valtioneuvoston ensimmäistä hinnanalennuspäätöstä että hallituksen esitystä lapsilisälaiksi käsitellessään on ottanut hinnanalennusjärjestelmään nähden kielteisen kannan, on todettava, että hinnanalennusten täydellistä korvaamista ei voida pitää Eduskunnan kannanoton mukaisenakaan.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1948.

Ministeri *T. Leivo-Larsson*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Genom förmedling av Riksdagens Herr Talman ha riksdagsmännen Johannes Mustonen m. fl. anhållit om vederbörande regeringens svars svar på följande spörsmål:

Är regeringen medveten om att avbrytandet av utbetalningen åt därtill berättigade personer av rabatterna på mjölkhushållningsprodukternas pris, som på regeringens åtgärd genomförts från början av in-

nevarande oktober månad, i anmärkningsvärd grad försvagat utkomst-möjligheterna för dessa personer, och om så är fallet,

vilka åtgärder har regeringen vidtagit eller ämnar vidtaga för att avhjälpa dessa missförhållanden och för ersättandet åt vederbörande av de förluster, som förorsakats av frångångna förmåner?

Med anledning av detta spörsmål får jag härmed äran anföra följande:

Prisrabattsystemet infördes på sommaren 1947 med anledning av att det prövades nödigt att avstå från det s. k. stödpremiesystemet, varför de stegrade prisen på mjölkhushållningsprodukter till en del enligt fattat beslut skulle kompenseras genom beviljande av prisrabatt. Systemet var sålunda avsett att under denna övergångsperiod utjämna de stegrade levnadskostnaderna. Statsrådets beslut rörande prisrabatt utfärdades med stöd av lagen den 6 maj 1941 om reglementering av näringslivet under undantagsförhållanden, första gången den 21 augusti 1947. Detta statsrådsbeslut behandlades av Riksdagen i vederbörlig ordning, varefter densamma i en den 16 april 1948 dagtecknad skrivelse bl. a. uttalade följande:

„Enligt Riksdagens mening borde man så snart som möjligt frigöra sig från det nuvarande prisnedsättningsystemet, som medför oskäligen börd för statshushållningen. Den börd, som följer med systemet ökar ytterligare av att rabatten beviljas för alla barn eller enligt ifrågavarande beslut åt år 1930 eller senare födda personer oberoende av deras och deras målsmäns förmögenhet och utkomst-möjligheter, vilket icke kan anses tillbörligt. Av denna orsak borde man i god tid före följande distribution av köpkort upptaga till prövning åtminstone en begränsning av prisnedsättningen att för barnens del röra blott sådana fall, där rabatt verkligen är av behovet påkallad.”

Den föregående regeringen åter uttalade vid avlåtandet av propositionen med förslag till lag om barnbidrag följande:

„Syftemål med de för närvarande interimistiskt i bruk varande prisrabatterna är just att nedbringa levnadskostnaderna för familjer med barn genom beviljande av

rabatt å prisen på mjölk och näringsfett. Då den föreslagna lagen om barnbidrag träder i kraft, är det icke längre nödigt att jämte densamma ha kvar rabattkortsystemet, vilket har samma syftemål som barnbidraget."

Härefter framförde den dåvarande folkförsörjningsministern i en skrivelse till statsrådet av den 9 juni 1948 angående upphävande av prisrabattsystemet följande:

„Sedan regeringen numera till riksdagen avlåtit en proposition angående den s. k. lagen om barnbidrag, med stöd av vilken lag skulle utgå barnbidrag, som vore avsett att ersätta prisrabatterna för barnens del, kvarstå inom kretsen för förenämnda statsrådsbeslut endast de däri nämnda inskränkta persongrupperna: mödrar i familjer, vilka med stöd av lagen om familjebidrag erhålla familjebidrag, havande och ammande kvinnor, arbetsoförmögna, sjuka och äldre. Då de prisrabatt, som bör erläggas åt dessa grupper, närmast bör anses höra till vårdlagstiftningens gebit, föreslår folkförsörjningsministeriet, med beaktande av att fortgången av ministeriets verksamhet i längden icke är möjlig, att statsrådet till prövning ville upptaga, huruvida prisrabatten åt dessa grupper från den 1 oktober 1948, intill vilken dag den nuvarande kortperioden är gällande, borde ersättas med andra åtgärder, vilka skulle höra inom socialministeriets åligganden."

Då statsrådet den 23 september 1948 behandlade förenämnda skrivelse av folkförsörjningsministeriet ansåg det, att, enär enligt lagen om moderskapsunderstöd beloppet av moderskapsunderstöd förhöjts från 3,000 mark till 4,500 mark, räknat från den 1 januari 1949, och då de flesta andra till rabatt berättigade grupperna från samma tidpunkt komma att erhålla förhöjda förmåner, skrivelsen icke skulle föranleda vidare åtgärd.

Såsom i början antydde, uppstod prisrabattsystemet i form av en nödvändig temporär åtgärd för övergångstiden, som alltså icke ens var avsedd att bli varaktig. Därefter har en viss utveckling ägt rum och i synnerhet lönerns bindande vid levnadskostnadsindex har medfört, att betydelsen av prisnedsättningen för de enskilda, som kommit i åtnjutande därav, i avsevärd

grad förminskats. Dessutom bör det observeras, att statsmakten under senaste tid på ett anmärkningsvärd sätt gjort vårdåtgärderna effektivare, bl. a. just i fråga om de befolkningsgrupper, vilka kommit i åtnjutande prisrabatten. På detta sätt komma åtminstone följande grupper av dem, som åtnjuter prisrabatt att erhålla kompensatio:

Barnen bilda den alldeles övervägande gruppen av dem, som åtnjuter prisrabatt och beloppet av prisrabatter stiger för deras del till åtminstone 2.5 miljarder mark i året. Det av staten från den 1 oktober erlagda skattefria barnbidraget av 600 mark i månaden kommer att till största delen ersätta de prisrabatter, som kommit barnen till godo.

Livräntan för arbetsförmögna krigsinvalider kommer att avsevärt stiga från början av år 1949 med stöd av den då ikraftträdande lagen om skada ådragen i militärtjänst. Likaså stiga förmånerna enligt den av Riksdagen antagna nya lagen om olycksfallsförsäkring, som träder i kraft i början av nästa år.

Enligt statsrådets beslut av den 4 mars 1948 om invalidpenning beviljas svårare skadade invalider, som ej erhålla livränta, pension eller annan ersättning, invalidpenning med högst 7,200 mark i året.

Från början av år 1949 begynner folkpensionsanstalten utbetala förhöjd ålderspension åt de försäkrade, vilka fyllt 65 år. Åt mindre bemedlade försäkrade erlagges utöver försäkringspremiepensionen en tilläggspension, som är bunden vid index och som även i övrigt blivit förhöjd.

Kvinnor, som äro havande och ammande, erhålla, enligt statsrådets beslut av den 26 augusti 1948, i stället för de rabattkort de hittills åtnjöt, ett förhöjt moderskapsunderstöd av 4,500 mark i stället för 3,000 mark som hittills, räknat från den 1 januari 1949.

Av vad ovan anförts framgår, att till följd av avlägsnandet av prisrabatten vissa sjuka personer bliva utan ersättning, likaså de, som fyllt 65 år och icke komma att erhålla folkpensionsanstaltens ålderspension och vilkas prisrabatt utgjorde 100 mark i månaden. Detta är visserligen beklagligt, men då man för utbetalning av en så pass obetydlig ersättning icke kunnat tänka sig tillskapandet av någon ny vård-

form, bör ärendet för deras vidkommande skötas på åtgärd av de kommunala myndigheterna i enlighet med vårdlagstiftningen, till vars krets även folkförsörjningsministeriet i sin åberopade skrivelse ansett prisrabatten höra. Med beaktande av att Riksdagen redan vid två skilda tillfällen, nämligen såväl vid behandlingen av det i början nämnda första statsrådsbeslutet angående prisnedsättning som av regeringens proposition med förslag till lag om barnbidrag, intagit en negativ ställning till prisrabattssystemet, bör det fastslås, att ett fullständigt ersättande av prisrabattssystemet med något annat icke kan anses överensstämma med Riksdagens ställningstagande.

Helsingfors den 26 oktober 1948.

Minister *T. Leivo-Larsson*.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Päättymässä olevan kesän aikana ovat usein toistuneet hallat aiheuttaneet eräissä osissa maattamme maataloudelle suuria vahinkoja. Erikoisen tuntuiksi ovat hallan tuhot muodostuneet Lapin läänissä ja suuressa osassa Oulun läänää. Näillä alueilla on tuho monissa tapauksissa ollut niin täydellinen, että kesän sato viljasta on kokonaan ja perunastakin osaksi menetetty. Luonnononnettomuuden uhreiksi näin joutuneiden maanviljelijäin kärsimät menetykset ovat ainakin osassa tapauksia niin suuria, että heidän mahdollisuutensa jo yksistään sen vuoksi omin avuin selviytyä edessä olevista vaikeuksista on ylivoimainen tehtävä. Kadon johdosta vaikeuksiin joutuneiden asemaa pahentaa kaiken lisäksi se, että puutavaran myyntimahdollisuudet ja metsätyöt, joista Pohjois-Suomen väestön suurimman osan on säännöllisesti saatava huomattava osa välttämättömistä rahatuloistaan, näyttävät näillä alueilla jäävän alkavana hakkuukautena aikaisempaa paljon vähäisemmiksi. Vaikeuksiin joutuneiden asemaa arvostellessa ei myöskään saada unohtaa sitä, että suuret joukot heistä sodan loppuselvittelyissä menettivät käytännöllisesti katsoen kaiken irtaimen ja suuren osan muutakin omaisuuttaan. Jälleenrakentamistyöt ovat vasta päättymässä. On jou-

duttu rakentamaan, hankkimaan karjaa, kalustoa ja muuta irtaimistoa kustannuksin, jotka hävitetyistä omaisuudesta saadut korvaukset vain osaksi peittävät. Näiden syiden, hallan aiheuttamien vahinkojen sekä metsätöiden ja metsien myyntimahdollisuuksien vähentymisen vuoksi Pohjois-Suomen väestön suuren osan asema on muodostumassa täysin kestävämmäksi. Sen estämiseksi valtiovallan kiireelliset toimenpiteet hallan aiheuttamien vahinkojen täysimääräiseksi korvaamiseksi ovat käsityksemme mukaan välttämättömiä.

Edellä esitetyn perusteluin ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko hallitus suorittanut päättymässä olevana kesänä sattuneiden hallanvahinkojen arvioimisen, ja jos on, niin

onko hallitus ryhtynyt tai aikooko ryhtyä toimenpiteisiin näin asianomaisille aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi niiden täyteen arvoon?

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1948.
Eino Tainio. Matti Meriläinen.
J. Mustonen. Toivo I. Sormunen.
Yrjö Murto. Esa Hietanen.
Toivo Friman.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Nojautuen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin ovat kansanedustaja Eino Tainio y.m. esittäneet hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko hallitus suorittanut päättymässä olevana kesänä sattuneiden hallanvahinkojen arvioimisen, ja jos on, niin

onko hallitus ryhtynyt tai aikooko ryhtyä toimenpiteisiin näin asianomaisille aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi niiden täyteen arvoon?

Vastauksena tähän kysymykseen, jonka Herra Puhemies on lähettänyt allekirjoittaneelle maatalousministerille, saan kunniottaen esittää seuraavaa:

Sen jälkeen kun hallan viime elokuussa todettiin aiheuttaneen huomattavia tuhoja on maatalousministeriön tuotanto-osasto yhteistoiminnassa Oulussa toimivan Pohjois-Suomen hallatoimikunnan kanssa suorittanut näiden tuhojen kunnittaisen arvioinnin. Arvio osoittaa, että eräissä osissa Pohjois-Suomea halla on aiheuttanut suoranaisen vilja- ja perunakadon. Tämän vuoksi on valtioneuvosto lokakuun 14 päivänä asettanut katotoimikunnan tekemään esityksiä katotilanteen vaatimista toimenpiteistä. Tämän toimikunnan, joka on kokoonpanttu katoalueiden väestön edustajista, esitysten perusteella hallitus tulee harkitsemaan toimenpiteitä kadon seurausten lieventämiseksi. Koska on selvää, että itävästä siemenestä tulee hallan tuhoalueilla olemaan ensi keväänä puutetta, on valtion viljavarasto valmistautunut mahdollisuuksien mukaan toimittamaan näille alueille tarvittavan kylviemenen. Samoin on suoritettu valmisteluja työtilaisuuksien hankkimiseksi katoalueiden väestölle.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1948.

Maatalousministeri *Matti Lepistö*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Med stöd av 37 § 1 mom. i riksdagsordningen hava riksdagsmannen Eino Tainio m. fl. till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställt följande frågor:

Har regeringen verkställt någon värdering av de frostsador, som inträffat under den tilländagångna sommaren, och om så är fallet,

har regeringen skridit eller är när densamma skrida till åtgärder för ersättande av de skador, vilka tillskyndats vederbörande, till deras fulla värde?

Såsom svar på detta spörsmål, som Herr Talmannen tillsänt undertecknad lantbruksminister, får jag härmed äran anföra följande:

Efter det frosten senast augusti månad befunnits hava förorsakat betydande skador, har lantbruksministeriets produktions-

avdelning i samverkan med den i Uleåborg arbetande Norra Finlands frostkommission uppgjort en värdering av den förstörelse, som ägt rum, efter skadorna i olika kommuner. Värderingen utvisar, att i vissa delar av norra Finland frosten förorsakat en direkt förlust av hela sädes- och potatisskörden. Av denna orsak har statsrådet den 14 oktober tillsatt en frostkommission för att göra framställning om de åtgärder, som i detta missväxtläge erfordras. Denna kommission, som är sammansatt av representanter för missväxtområdenas befolkning, har gjort framställningar, på grund av vilka regeringen kommer att söka utfinna åtgärder för lindrande av följderna av denna missväxt. Enär det är uppenbart, att instundande vår brist kommer att råda på de av frosten förstörda områdena i fråga om utsäde, har statens spannmålsmagasin förberett sig för att efter möjlighet till dessa områden översända erforderligt utsäde. Likaså hava förberedd åtgärder vidtagits för beredande av arbetsmöjligheter åt befolkningen på missväxtområdena.

Helsingfors den 28 oktober 1948.

Lantbruksminister *Matti Lepistö*.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Maamme perustuslain mukaan on jokaisella Suomen kansalaisella oikeus muodostaa lakien sallimissa rajoissa yhdistyksiä ja toimia niissä niin taloudellisten kuin muidenkin laillisten pyrkimystensä edistämiseksi. Tätä perustuslain suomaa oikeutta hyväkseen käyttäen ovat maamme työläiset järjestäytyneet myöskin ammatillisiin järjestöihinsä tarkoituksella puolustaa taloudellisia etujaan kaikin lain sallimin keinoin. Maamme työnantajapiirit ovat samoin perustein järjestäytyneet omiin yhdistyksiinsä. Siinä tapauksessa, että molemmipuoliset neuvottelut työläisten ja työnantajien välillä eivät johda suotuisaan tulokseen, yrittävät molemmat osapuolet taivuttaa vastustajaansa myönnetyksiin työseisauksen avulla, työläiset lakon ja työnantajat työsulun, tai niinkuin usein on tapahtunut, eroittamalla suuremman tai

pienemmän ryhmän työssään olevia työläisiä, siten pakottaakseen jälle jääneet taipumaan omiin vaatimuksiinsa. Kansalaisten keskuudessa vakiintuneen oikeuskäsityksen mukaan pitäisi valtiovallan tällaisissa tapauksissa suhtautua puolueettomasti molempiin osapuoliin kaikissa muissa tapauksissa, paitsi silloin, milloin yleinen järjestys on tullut tai uhkaa tulla jomman kumman asiapuolen taholta rikotuksi. Valitettavasti ei maamme hallitusvalta ole läheskään aina jaksanut pysyä näissä tapauksissa perustuslain saneleman puolueettomuuden ja objektiivisen asiaan suhtautumisen kannalla. Aina välirauhansopimukseen asti syksyllä v. 1944 pyrkivät vallassaolijat tulkitsemaan perustuslakia tässäkin kohden työnantajien eduksi ja työläisten vahingoksi. Vasta välirauhansopimus palautti maamme työtätekeville täydellisinä ne oikeudet, jotka sille oli luvattu perustuslaissa jo aikoa sitten. Edesmenneet Paasikiven ja M. Pekkanen hallitukset oivalsivatkin oikein sekä välirauhansopimuksen että perustuslain kansalaisvapauksia koskevat säännökset. Näihin säännöksiin kuuluu myös lakko-oikeus.

Valitettava käänne pahempaan on tapahtunut nykyisen hallituksen muodostamisen jälkeen. Monissa viimeaikaisissa palkkastaisteluissa on hallitus, perustuslain hengestä ja kirjaimesta poiketen, ottanut selvästi työläisiä vieroksuvaan kannan. Viimeisin ja mielestämme räikein esimerkki hallituksen työläisvihamielisestä suhtautumisesta on se tapa, jolla hallitus on suhtautunut Helsingissä Arabian tehtaan lakkolaisiin. Mainittuun lakkoon johtaneet syyt ovat yleisesti tiedossa. Lakko johtui siitä, että työnantaja, sota-korvausteollisuudesta monin epäilyttävin keinoin rikastunut Wärtsilä Oy, ei suostunut täyttämään työläisille jo aikoa sitten lupaamia uudistuksia työoloissa eikä muutenkaan ollut taipuvainen keskustelemaan asiallisesti työläisten ammatillisten järjestöjen kanssa työ- ja palkkaolojen järjestämisestä tuotantolaitoksella oikeudenmukaisella ja työläisiä tyydyttävällä tavalla. Vaikka työläisten lakko oli siis työnantajan provosoima, ei hallitus ryhtynyt minkäänlaisiin toimenpiteisiin oikeudenmukaisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Päinvastoin ottivat hallitus ja sen kanssa läheisessä yhteistyössä oleva SAK:n oikeisto-

lainen johto lakkolaisille vihamielisen kannan, yrittäen leimata lakon laittomaksi ja asettaa työläisten luottamushenkilöt syytteen työtuoimioistumisesta. Työläisten yksimielisyys kuitenkin oli riittävän luja estämään tämän hallituksen aloittaman, työläisten vahingoittamiseksi tarkoitetun toimenpiteen. Yrittääkseen murtaa työläisten moraalin on hallitus tietääksemme ryhtynyt nyt voimakeinoin tukahduttamaan lakkoa keskittämällä poliisivoimia Arabian tehtaan porteille sekä yhdessä työnantajien ja SAK:n oikeistijohtajien kanssa ryhtynyt tukemaan rikkurityövoiman hankkimista lakonalaiselle työmaalle.

Edellä selostetut hallituksen toimenpiteet ovat jyrkässä ristiriidassa sekä maan perustuslain hengen että kansalaisten yleisen oikeustajunnan kanssa. Perustuslaki ei kiellä työläisiä keskeyttämästä työtä, yksilöinä tai ryhminä, koska tahansa, erikoisia poikkeuslaeilla määriteltyjä tapauksia lukuunottamatta. Se ei kiellä myöskään työnantajaa ottamasta työhön tai panemasta työstä pois kenen haluaa. Nämä asiat on, kuten ylempänä osoitimme, jätetty niin perustuslaissa kuin yleisessä kansan oikeuskäsityksessäkin molempien osapuolten keskenään ratkaistaviksi. Hallituksen sekaantumista poliisi- ja muilla valtiovallan voimatoimenpiteillä työnantajan puolelle nyt kysymyksessä olevassa tapauksessakin on pidettävä sekä valitettavana että lain vastaisena.

Edellä sanottuun viitaten ja nojautumalla valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin esitämme hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi kysymyksen:

Onko hallitus tietoinen siitä, että Helsingin kaupungissa sijaitsevan Arabian tehtaan työläisten lakossa ei ole yritetty oikeudenmukaista ratkaisua, vaan on viranomaisten toimesta lähetetty valtakunnan poliisivoimia suojelemaan työnantajien pyrkimystä lakon ja työläisten oikeutetun taistelun murtamiseksi, ja jos on,

niin mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä turvataksaan työläisille perustuslain sallimat oikeudet taistella elinehtojensa parantamiseksi ja ehkäistäkseen valtakunnan poliisi-

voimien käytön työnantajien apuna työläisten lain sallimien lakkojen murtajana?

Helsingissä lokakuun 20 päivänä 1948.

Ville Pessi.	Antto Prunnila.
Mauri Ryömä.	Elli Stenberg.
Esa Hietanen.	Irma Torvi.
Eino Tainio.	Eino Kujanpää.
Eino Roine.	Kalle Kauhanen.
Hugo Manninen.	J. Mustonen.
H. Tauriainen.	

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan puhemiehen välityksellä ovat kansanedustaja Ville Pessi ja häneen yhtyen 12 muuta kansanedustajaa viime lokakuun 20 päivänä pyytäneet hallituksen asianomaisen jäsenen vastausta seuraaviin kysymyksiin:

„Onko hallitus tietoinen siitä, että Helsingin kaupungissa sijaitsevan Arabian tehtaan työläisten lakossa ei ole yritetty oikeudenmukaista ratkaisua, vaan on viranomaisten toimesta lähetetty valtakunnan poliisivoimia suojelemaan työnantajien pyrkimyksiä lakon ja työläisten oikeutetun taistelun murtamiseksi, ja jos on,

niin mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä turvatakseen työläisille perustuslain sallimat oikeudet taistella elinehtojensa parantamiseksi ja ehkäistäkseen valtakunnan poliisivoimien käytön työnantajien apuna työläisten lain sallimien lakkojen murtajana?”

Kysymyksen johdosta saan täten kunnioittaen esittää seuraavaa:

Arabian tehtaalla on viime aikoina satunut useita työselkkauksia, joiden on ilmoitettu aiheutuneen pääasiassa työpaikan erikoisista työ- ja palkanmaksujärjestelyistä. Nyt käynnissäoleva työselkkaus Arabian tehtaalla puhkesi viime syyskuun 27 päivänä sen jälkeen, kun paikallisen ammattiosaston enemmistö vain muutama päivä aikaisemmin oli päättänyt, että uuniosaston ja eräiden muiden työntekijäryhmien palkkoja oli työnseisauksen uhalla välittömästi

korotettava 20 %:lla. Lakkopäätökseen osallistui tehtaalla noin 2,500 työntekijästä noin 650 työntekijää ja ilmoituksen mukaan annettiin lakon puolesta 495 ääntä ja sitä vastaan 155 ääntä. Suurin osa Arabian tehtaalla työntekijöitä ei ollut tilaisuudessa lausumaan asiasta käsitystään.

Puheenaolevaan lakkoon ryhdyttäessä on rikottu niinhyvin lain kuin ammatillisten keskusjärjestöjen keskenään solmiman yleissopimuksen säännöksiä ja toimittu vastoin omankin järjestön sääntöjä. Työriitojen sovittelusta 12 päivänä heinäkuuta 1946 annetun lain 5 § määrää, että tällaiseen suureen työnseisaukseen ei ole ryhdyttävä, jollei riitapuoli viimeistään 2 viikkoa ennen työnseisauksen alkamista ole antanut asianomaiselle sovittelijalle sekä vastapuolelleen todisteellista ilmoitusta työnseisauksesta. Tämän säännöksen rikkomisesta säättää saman lain 19 § sakkorangaistuksen. Myös Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton välillä 1944 solmittu yleissopimus määrää, että sen järjestön, joka aikoo turvautua työnseisaukseen, on siitä ilmoitettava toiselle järjestölle viimeistään 2 viikkoa ennen aiottua seisausta. Ilmoitus lakkoon ryhtymisestä tehtiin Lasi- ja Posliinityöntekijäin liitolle ja SAK:lle niin myöhään, ettei näillä järjestöillä ollut mitään mahdollisuuksia käsitellä asiaa ennenkuin lakko jo oli käynnissä.

Oivaltaen lakon luonteen asianomainen liitto, Lasi- ja posliinityöntekijäin liitto, ei olekaan antanut lakkolupaa puheenaolevassa tapauksessa. Myöskin Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto on kieltäytynyt lakkolupaa antamasta. Näinollen sanottu järjestöt eivät ole vastuussa lakosta, vaan vastuu on lakon toimeenpanneiden työläisten. Ne työntekijöistä, jotka ovat olleet lakkoa vastaan, ovatkin ilmoituksen mukaan eronneet lakkotoimikunnasta, joka siten on yksinomaan lakkoa alunperin suunnitelleista työntekijöistä muodostettu.

Mitä tulee niihin asiasyihin, joiden perusteella lakkoon on ilmoitettu ryhdytyn, on niitä ministeriön saaman tiedon mukaan Lasi- ja posliinityöntekijäin Liitossa laajasti käsitelty ja sen perusteella lähetetty kirjalliset ehdotukset Arabian työntekijäin ammattiosastolle. Kun lakkolaisten vaatimus palkkojen välittömästä korottamisesta kohdistui vain pieneen ryhmään, noin 200

henkilöön, ehdotettiin liiton taholta asiaa tutkittavaksi laajemmalti erityisessä sitä varten asetetussa toimikunnassa, jolloin olisi pyrittävä takautuvasti korjaamaan kaikkien niiden työntekijäin palkkoja, joissa tutkimus osoittaisi korjauksia olevan tehtävä, mihin myös työnantajapuoli oli suostunut. Tähän esitykseen ei lakkolaisten taholta ole kuitenkaan taivuttu. Aika-ajoin on esitetty muitakin erilaatuisia vaatimuksia niistä edellytyksistä, joilla lakko voitaisiin lopettaa, joten lakko on saanut varsin epämääräisen luonteen. Toisaalta on Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto julistanut tämän tapaiset lakot, joilla ei ole keskusjärjestöjen hyväksymistä, korpilakoiksi ja tällaisten lakkojen alaiset työpaikat vapaiksi työpaikoiksi, joten niitä, jotka lakosta huolimatta menevät tällaiseen työhön ei ole pidettävä lakon rikkureina. Siten asianomaiset ammatilliset keskusjärjestöt selvästi ovat asettuneet kielteiselle kannalle myös puheenaolevaan lakkoon nähden.

Kun puheenaolevan kysymyksen ensimmäisessä osassa väitetään, että Arabian tehtaan työläisten lakossa ei olisi yritetty oikeudenmukaista ratkaisua, ei se pidä paikkaansa, koska asianomaisten keskusjärjestöjen taholta ilmeisesti on tehty kaikki voitava juuri siinä mielessä, että tällaiseen oikeudenmukaiseen ratkaisuun päästäisiin. Varsinaisena vaikeutena on ollut se, että lakkolaisten taholta ei ole alistuttu seuraamaan järjestöllistä menettelyä eikä siten haluttukaan päästä ammatillisten järjestöjen sääntöjä ja menettelytapoja noudattaen asiallisesti tyydyttävään ratkaisuun, vaan työnseisausta on jatkettu yhä selvemmin poliittisissa merkeissä ja tahdottu sitä laajentaa mahdollisimman laajalti muihinkin työpaikkoihin.

Sen jälkeen kuin SAK:n työvaliokunta oli antanut edellä sanotun päätöksensä korpilakosta ja kun huomattava osa Arabian työntekijöitä oli palannut työhön, kiristyi tilanne sen vuoksi, että korpilakkolaiset käyttivät lakkovartiointia sellaisissa muodoissa, että menettely joutui ristiriitaan voimassaolevan työsopimuslain 35 §:n kanssa, jossa nimenomaan sanotaan, että se, „joka väkivalloin tai uhkaamalla pakottaa tai yrittää pakottaa työnantajaa seisauttamaan työnsä tai siitä eroittamaan tai olemaan siihen ottamatta työntekijää taikka

työntekijää ottamaan osaa työlakkoon tai estää häntä työtä tekemästä, rangaistakoon niin kuin rikoslain 12 §:ssä sanotaan”. Niin hyvin yleiset lakimme kuin työsopimuslaki suojaavat siis kansalaisten lakien mukaista toimintaa ja myöskin työntekijöitä työsuhteessaan. Kun kysymyksessä väitetään, että tässä tapauksessa hallituksen toimenpiteet olisivat ristiriidassa maan perustuslain hengen kanssa, on asiat asetettu täysin pääläelleen. On aivan luonnollista, että nimenomaan nykyinen hallitus on aina valmis suojelemaan lakkovapautta, jota se pitää yhtenä työntekijäin perusoikeuksista. Toisaalta hallitus on velvollinen noudattamaan selviä lainsäädännöksiä ja turvaamaan kansalaisten oikeudet, tässä tapauksessa niiden Arabian työntekijäin oikeudet, jotka voimassa oleviin lakeihin ja ammatillisen keskusjärjestön päätökseen nojautuen haluavat jatkaa työtään, mutta joita eräiden mellakoitsijain toimesta on yritetty estää sitä tekemästä. Hallitus on kaiken aikaa ollut selkkaukseen nähden asiallisesti täysin puolueeton painostamatta kumpaakaan osapuolta. Sen toiminta on rajoittunut kansalaisvapauksien suojaamiseen ja yleisen järjestyksen ylläpitämiseen.

Hallituksen edellä kuvatusta asenteesta johtuu, että järjestyksen ylläpitämistä varten on myöskin ollut käytettävä poliisivoimia, joiden ei kuitenkaan ole näytetty millään tavalla ylittäneen valtuuksiaan ylläpitäessään järjestystä puheenaolevalla työpaikalla.

Kun kysymyksessä lopuksi tiedustellaan, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, on siihen vastattava, että hallitus katsoo velvollisuudekseen jatkaa tähänastista menettelyään, joka perustuu voimassaoleviin lakeihin sekä työntekijäin omien järjestöjen selvästi lausuttuun tahtoon.

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 1948.

Sosiaaliministeri V. Lüljeström.

Till Riksdagens Herr Talman.

Genom förmedling av Riksdagens talman har riksdagsman Ville Pessi oeh 12 andra riksdagsmän, som förenat sig med honom, den 12 sistlidne oktober anhallit om vederbörande regeringsmedlems svar på följande frågor:

„Är regeringen medveten om att man ifråga om strejken av arbetarna vid Arabia-fabriken i Helsingfors icke sökt komma till en rättvis uppgörelse, utan på myndigheternas order ha rikets polisstyrkor sänts att skydda arbetsgivarnas strävanden att bryta strejken och undertrycka arbetarnas berättigade kamp, och om så är fallet,

vilka åtgärder ämnar regeringen vidtaga för att för arbetarna trygga deras i lag grundade rättigheter att kämpa för att förbättra sina levnadsvillkor och för att förhindra att rikets polisstyrkor användas som hjälp åt arbetsgivarna för att bryta ned arbetarnas i lag tillåtna strejker?”

Med anledning av spørsmålet får jag vördsamt anföra följande:

Vid Arabia-fabriken har under den senaste tiden inträffat flera arbetsinställelser, vilka uppgivits ha föranletts huvudsakligen av de speciella arbets- och lönebetalningsregleringarna på arbetsplatsen. Den nu pågående arbetskonflikten vid Arabia-fabriken utbröt den 27 sistlidne september efter det majoriteten av fackavdelningen på platsen endast några dagar förut hade beslutat, att lönerna vid ugnsavdelningen och för en del andra arbetsgrupper vid äventyr av strejk omedelbart borde höjas med 20 %. I strejkbeslutet deltog av fabriken c:a 2,500 arbetare omkring 650 arbetare och enligt uppgift avgåvos för strejk 496 röster och mot densamma 156 röster. Största delen av arbetarna vid Arabia-fabriken var icke i tillfälle att uttala sin uppfattning i saken.

Vid inledandet av ifrågavarande strejk har man brutit mot såväl lag som mot stadgandena i den mellan de fackliga centralorganisationerna träffade allmänna överenskommelsen och jämväl mot den egna organisationens stadgar. 5 § i lagen den 12 juli 1946 om medling i arbetstvister bestämmer, att en så stor arbetsinställelse icke får inledas, såvida icke de tvistande parterna senast inom två veckor före arbetsinställets början tillställt vederbörande förlikningsman samt motparten bevisligt meddelande om arbetsinställelsen.

För brott mot detta stadgande stadgar 19 § i samma lag bötesstraff. Även mellan Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund och Finlands Fackföreningars Centralförbund har 1944 träffats en allmän överenskommelse, enligt vilken den organisation, som ämnar trygga sig till arbetsinställelse, skall därom underrätta den andra organisationen senast två veckor före den tillämnade arbetsinställelsen. Meddelande om inledande av strejk gjordes hos Glas- och porslinsarbetarnas förbund och FFC så sent, att dessa organisationer icke ägde några som helst möjligheter att behandla saken, förrän strejken redan var i gång.

Med inseende av strejkens natur har vederbörande förbund, Glas- och porslinsarbetarnas förbund, icke heller beviljat strejktillstånd i föreliggande fall. Även Finlands Fackföreningars Centralförbund har vägrat att utfärda strejktillstånd. Sålnu ha sagda organisationer icke iklätt sig ansvar för strejken utan ansvaret ligger hos de arbetare, som igångsatt densamma. De arbetare, vilka motsatt sig strejken, hava även enligt meddelande avgått från strejkbestyrelsen, som sålunda är sammansatt av de arbetare, som från början planerat strejken.

Vad slutligen vidkommer de sakliga skäl, på grund av vilka enligt uppgift strejken har inletts, hava dessa, enligt vad ministeriet har sig bekant, inom Glas- och porslinsarbetarnas förbund vitt och brett behandlats och på grund därav sänts skriftliga förslag till Arabia-arbetarnas fackavdelning. Då den av de strejkande krävda omedelbara löneförhöjningen gällde blott en obetydlig grupp, ungefär 200 personer, föreslogs från förbundets sida, att saken i vidsträcktare mån skulle undersökas inom en särskilt för ändamålet tillsatt kommission, varvid man borde sträva till att retroaktivt rätta alla de arbetares löner, vilka vid undersökningen skulle visa sig vara i behov av rättelse, vartill även arbetsgivarparten hade samtyckt. Till denna framställning har emellertid från de strejkandes sida icke lämnats något samtycke. Tid efter annan hava även andra olikartade anspråk framställts om de förutsättningar, under vilka strejken kunde avslutas, varför denna antagit en rätt obestämd karaktär. Å andra sidan har Finlands Fackföreningars Centralförbund förklarat så-

dana strejker, som icke godkänts av centralorganisationerna, för vilda strejker och dessa strejker underlagda arbetsplatser för fria arbetsplatser, vadan de, vilka trots rådande strejk infinna sig till sådant arbete, icke böra anses såsom strejkbrytare. Sålunda hava vederbörande fackliga centralorganisationer tydligt intagit en negativ ståndpunkt även till ifrågavarande strejk.

Då i den första delen av föreliggande spörsmål påstås, att man vid strejken av arbetarna vid Arabia-fabrikerna icke skulle hava eftersträvat en rättvis lösning, håller detta icke streck, enär från vederbörande centralorganisationers sida uppenbarligen gjorts allt, som rimligtvis kunde komma i fråga just för åstadkommande av en sådan rättsenlig lösning. Den egentliga svårigheten har legat däri, att man från de strejkandes sida icke underkastat sig att iakttaga ett organiserat förfaringsätt och sålunda icke ens önskat med anlitande av de fackliga organisationernas stadgar och förfaringsätt komma till ett sakligt sett tillfredsställande avgörande, utan forsatt arbetsinställelsen i allt tydligare politiska tecken och sökt utvidga densamma till så många arbetsplatser som möjligt.

Efter det FFC:s arbetsutskott utfärdat förenämnda beslut angående den vilda strejken och då en betydande del av arbetarna vid Arabia-fabrikerna återgått till sitt arbete, tillskärptes läget, på grund av att deltagarna i de vilda strejkerna tillsatte strejkvakter under sådana former, att förfarandet råkade i strid med 35 § i gällande lag om arbetsavtal, där det uttryckligen säges, att „den, som med våld eller hot tvingar eller försöker tvinga arbetsgivare att inställa arbete eller att därifrån avskeda eller att till detsamma ej antaga arbetare eller arbetare att delta i arbetsinställelse eller ock förhindrar honom att arbeta, straffes såsom i 12 § 25 kap. av strafflagen är sagt”. Såväl våra allmänna lagar som även lagen om arbetsavtal skydda således medborgarnas lagenliga verksamhet och även arbetarna i deras arbetsförhållanden. Då i spörsmålet påstås, att i detta fall regeringens åtgärder skulle stå i strid med andan i våra grundlagar, hava förhållandena helt ställts på huvudet. Det är fullt naturligt, att just den nuvarande

regeringen alltid är beredd att skydda strejkfriheten, som den anser vara en av arbetarnas grundrättigheter. Å andra sidan är emellertid regeringen skyldig att iakttaga tydliga lagstadganden och trygga medborgarnas rättigheter, i detta fall rättigheterna för de arbetare vid Arabia-fabrikerna, vilka med stöd av gällande lagar och den fackliga centralorganisationens beslut önska fortsätta sitt arbete, men vilka på åtgärd av vissa fridstörare förhindrats att göra detta. Regeringen har hela tiden med hänsyn till konflikten sakligt sett varit fullt opartisk utan att utöva påtryckning på någondra parten. Dess verksamhet har inskränkt sig till att skydda de medborgarligen friheterna och att upprätthålla den allmänna ordningen.

Av regeringens ovan återgivna inställning följer, att det för ordningens upprätthållande även varit nödvändigt att anlita polisstyrkor, vilka icke likväl visats hava på något sätt överskridit sina befogenheter vid ordningens upprätthållande på ifrågavarande arbetsplats.

Då i spörsmålet slutligen efterlyses, vilka åtgärder regeringen ämnar vidtaga, bör därtill genmåljas, att regeringen anser sig vara skyldig fortsätta med sitt hittillsvarande förfarande, som grundar sig på gällande lagar samt den tydligt uttalade viljan hos arbetarnas egna organisationer.

Helsingfors den 1 november 1948.

Socialminister V. Liljeström.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Suuri valiokunta koontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Ehdotukset laiksi toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista eläkkeistä.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 6 ja ed. Tuurnan y. m. lak. al. n:o 25, joita on valmistele-

vasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 1, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Ensinnä sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen tehdään päätös suuren valiokunnan mietinnössä olevasta ehdotuksesta toisessa käsittelyssä päätetyn, hallituksen esitykseen pohjautuvan lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Jos suuren valiokunnan tätä koskeva ehdotus hyväksytään, päätetään sanotun lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos kiireellisysehdotus hylätään, on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Lopuksi tehdään päätös ed. Tuurnan y. m. lakialoitteeseen n:o 25 sisältyvästä lakiehdotuksesta. Keskustelussa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. E. Pusa: Herra puhemies! — Minä pyydän ehdottaa, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Ed. Muikku: Pyydän kannattaa ed. E. Pusan ehdotusta pöydällepanosta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu ja kun tämän ehdotuksen hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, on tästä ehdotuksesta ensin päätettävä. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanosta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Pusa ed. Muikun kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon. Kutsun tätä ed. E. Pusan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka tahtoo jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. E. Pusan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 60 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 47.

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Ed. Tuurna: Herra puhemies! — Yli kolme vuotta odotettu lainsäädäntö saadaan nyt lopultakin päätökseen. 1945 annetun toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut eläkkeet, joka kysymys jatkuvasti on ollut avoinna, voidaan nyt myöntää. Säännöksillä on, kuten tunnettua, mitä vakauttavain vaikutus toisaalta kuntien entisten viranhaltijain ja työntekijäin asemaan, toisaalta niiden työntekijäin asemaan, jotka välirauhantekohetkenä olivat oikeutetut saamaan elatuksensa työnantajiltaan tai heidän perillisiltään tai liikkeen tai yrityksen omistajilta. Mutta tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella. Tietämäni mukaan asetuserä on valmiina. Vaaditaan näin ollen, että mahdollisimman kiireellisesti ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin eläkkeiden myöntämiseksi. Kun luovutetun alueen kuntien hoitokuntien on eläkeanomusten johdosta annettava lausuntonsa ja kun kyseessä olevat hoitokunnat lopettavat toimintansa kuluvan vuoden loppuun mennessä, on tähdellistä, että toimenpiteet saadaan mahdollisimman kiireellisiksi.

Tällä kysymyksellä on mitä suurin merkitys myös siltä kannalta katsoen, että varsinkin huoltoeläkkeeseen oikeutetut ovat tähän asti olleet vailla minkäänlaista eläkettä. Tämä on ollut omiaan runsaassa määrin vaikeuttamaan heidän asemaansa. Myöskin kunnalliseläkkeitä ovat vain harvat kunnat kyenneet tähän asti suorittamaan. Sen vuoksi olisi tämäkin kysymys saatava kiireellisesti järjestykseen. Olisi huolehdittava siitä, ettei syntyisi taukoa, jonka aikana eläkkeeseen oikeutetut eivät saisi heille kuuluvia eläkkeitä.

Kun näin ollen aukko, joka on toisessa korvauslaissa ollut, näin saadaan täytetyksi, on ehkä syytä mainita, että korvauslaissa on vielä useita aukkoja, jotka olisi saatava

järjestykseen. Näistä tärkein kysymys on korvausmetsäasia. Vuonna 1945 säädetyn toisen korvauslain 2 §:ssä määrätään, että varojen hankkimiseksi siirtoväen korvauksiin valtio luovuttaa metsäomaisuutta 2 miljardin markan arvosta. Kun tässä laissa oli yleensä kysymys vuoden 1944 päättyessä vallinneesta hintatasosta, on sama periaate katsottava tarkoitettua koskemaan myös kyseistä luovutusta. Metsäomaisuuden luovuttaminen olisi siis merkinnyt valtiolle itselleen jonkinlaista omaisuudenluovutusveroa ja siten keventänyt kansalaisten verotaakkaa. Siitä olisi muodostettu korvausmetsäyhteisö, jonka osuudet olisi annettu korvaukseen oikeutetuille.

Puhemies (koputtaa): Kehoitän puhujaa palaamaan asiaan.

Puhuja: Herra puhemies! Tämä koskee toista korvauslakia — — — — —

Puhemies: Nyt on kysymys korvauslaissa tarkoitetuista eläkkeistä.

Puhuja: Minulla on joka tapauksessa se käsitys, että ne kohdat korvauslaissa, jotka ovat vielä avoinna, olisi saatava järjestetyiksi.

Ed. E. Pusa: Herra puhemies! Paitsi sitä, että korvauslaissa oleva aukko näiden eläkkeisiin oikeutettujen kohdalla on täytetty, siihen liittyy myöskin se tapa, millä tavalla tämä aukko on täytetty. Siinä laissa, joka nyt tänään hyväksytään, noudatetaan sellaista lähtökohtaa, joka ottaen huomioon hintatason muutokset, ei anna näille eläkkeeseen oikeutetuille sitä vanhuudenturvaa, mihinkä he olisivat oikeutetut. Sen vuoksi minun mielestäni olisi ollut paikallaan, että siinä eduskuntakäsittelyssä, minkä tämä hallituksen ehdotus on saanut, nimenomaan tässä suhteessa olisi tehty tarpeellisia ja asianmukaisia korjauksia. Kun korjauksen aikaansaamiseen tässä vaiheessa ei enää ole mahdollisuutta, on ainakin syytä pöytäkirjaan merkitä, että tällainen valitettava puute tähän lakiin on jäänyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Suuren valiokunnan ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen n:o 25 sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi valtioneuvoston oikeuttamisesta vaihtamaan valtion omistama Kokolan yhteislyseon talo ja tontti toiseen tonttiin.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 7, jota on valmisteluvasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 7 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 2, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi viljelysmaan sekä heinämaan ja laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta siirtoväelle.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 9, jota on valmisteluvasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 sekä suuren valiokunnan mietinnössä n:o 3, esitellään kolmannen käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta; sen jälkeen tehdään päätös suuren valiokunnan mietinnössä olevasta ehdotuksesta lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Jos suuren valiokunnan ehdotus hy-

väksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä; mutta jos kiireellisysehdotus hylätään, on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljesta pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Keskustelussa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroja ei pyydetä.

Suuren valiokunnan ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 35, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 2, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 12 §, 21 luvun nimike, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 29, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 20 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi Suomen ja Argentiinan tasavaltojen välillä tehdyn kauppaja finanssisopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 24, mikäli se sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5, mikäli se koskee hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8 ja ed. E. Koiviston y. m. lak. al. n:o 47, jotka sisältävät yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 10)—12) asia.

13) Ehdotus eräiden kansainvälisen merityökonferenssin vuonna 1946 hyväksymien sopimusten ratifioimisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 30, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotuksen Ahvenanmaan itsehallintolaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 38 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto ulkoasiainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Rosenberg: Pyydän, että tämä asia pannaan pöydälle eduskunnan perjantaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemies: Kun esitystä ei ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanoajasta.

Ed. Perkonoja: Pyydän kannattaa ed. Rosenbergin tekemää pöydällepanoehdotusta.

Keskustelu pöydällepanoajasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Rosenberg ed. Perkonojan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Rosenbergin ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi perjantaina pidettävään täysistuntoon.

15) Ehdotuksen laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista

sisältävä hallituksen esitys n:o 39 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto lakivaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Kujala: Ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi perjantaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemies: Kun esitystä ei ole yksimielisesti lähetetty valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanoajasta.

Ed. Aaltonen: Pyydän kannattaa ed. Kujalan tekemää ehdotusta.

Ed. Rantala: Ehdotan, että asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

Ed. Ikonen: Pyydän kannattaa ed. Rantalan tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kujala ed. Aaltosen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantaina pidettävään täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Kujalan ehdotukseksi. Ed. Rantala ed. Ikosen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Rantalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Rantalan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kujalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 46.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Rantalan ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 40—52 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

maatalousvaliokuntaan:

**Ehdotuksen laiksi kotieläinten keinosiemen-
nyksen harjoittamisesta**

sisältävä hallituksen esitys n:o 40;

lakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 41; ja

Ehdotuksen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pitentämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 42;

perustuslakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen

sisältävä hallituksen esitys n:o 43;

maatalousvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi Kuusamon ja Sallan kuntien maanhankintalain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 44;

työväenasiainvaliokuntaan:

Ehdotuksen työnvälityslaki

sisältävä hallituksen esitys n:o 45;

Ehdotuksen laiksi suoritettujen lapsilisien korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 46 ja

Ehdotuksen laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 47;

lakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 48;

valtiovarainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 49;

lakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin

sisältävä hallituksen esitys n:o 50, ja

Ehdotuksen laiksi evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttoriurkureille suoritettavasta kasvatusavusta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 51, sekä

maatalousvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvaliideille ja sotalleskille

sisältävä hallituksen esitys n:o 52.

Puhemies: Edustajille jaetut asetukset ja valtioneuvoston päätös voitaneen myös esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ulkoasiainvaliokuntaan:

Asetus 23 päivältä lokakuuta 1948 Bulgarian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta;

Asetus 23 päivältä lokakuuta 1948 Jugoslavian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta; ja

Asetus 23 päivältä lokakuuta 1948 Unkarin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta; sekä

perustuslakivaliokuntaan:

Valtioneuvoston päätös 21 päivältä lokakuuta 1948 kuntien viranhaltijain palkkauksen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan perjantain täysistuntoon:

16) Hallitusmuodon 23 §:n muuttamista

tarkoittavan lakialoitteen johdosta laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11;

17) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetyn ehdotuksen johdosta laiksi läänien luvusta

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12;

18) Toimenpiteitä asutusteiden rakentamiseksi ja kunnossapidämiseksi

tarkoittavien toivomusaloitteiden johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; sekä

19) Maantien rakentamista Hyrynsalmen—Moisionvaaran tiestä Suomussalmen kunnan Jumaliskylään

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto pidetään tänään kello 19,15.

Täysistunto lopetetaan kello 18,46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Aku Kostia.

v.t.

26. Tiistaina 9 p. marraskuuta 1948

kello 19,15.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Esitellään:

Hallituksen esitys n:o 39 laiksi
valtiollisesta poliisista annetun lain
kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista 627

Siv.

Puhetta johtaa puhemies K e k k o n e n.

Nimenhuudon asemesta merkitään saapuvilla oleviksi ne edustajat, jotka olivat läsnä edellisessä istunnossa.

Päiväjärjestyksessä oleva asia.

Ehdotuksen laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista

sisältävä hallituksen esitys n:o 39 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

P u h e m i e s: Valiokuntaan lähettämistä varten esitellään päiväjärjestyksen ainoa asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä lausunto lakivaliokunnalta.

Keskustelu:

Sisäasiainministeri S i m o n e n: Herra puhemies! Se yleinen opinioni, joka maas-

samme on noussut valtiollista poliisia vastaan, ei ole millään tavoin uutta tämän laitoksen historiassa. Sen edeltäjän, Etsivän Keskuspoliisin, toiminta on aikanaan joutunut, ja epäilemättä ansaitusti, vastaavanlaisen arvostelun kohteeksi. Tämän arvostelun johdosta sisäasiainministeriö asetti vuonna 1936 toimikunnan tutkimaan, oliko Etsivän Keskuspoliisin järjestelyssä, sen toimintaa varten annetuissa määräyksissä ja ohjeissa sekä niiden noudattamisessa ehkä todettavissa epäkohtia tai puutteellisuuksia, sekä tekemään mahdollisesti aiheelliseksi katsomansa ehdotukset niihin tehtäviksi muutoksiksi ja täydennyksiksi. Hankkimansa selvityksen perusteella tämä vuonna 1936 asetettu toimikunta totesikin Etsivän Keskuspoliisin toiminnan johdosta tehdyt huomautukset eräiltä osiltaan aiheelliseksi ja esitti antamassaan mietinnössä Etsivän Keskuspoliisin organisatioon erinäisiä muutoksia, joiden avulla pyrittiin poistamaan niitä epäkohtia, joita Etsivän Keskuspoliisin toiminnassa oli ilmennyt.

Se uusi valtiollinen poliisi, joka vuonna 1938 perustettiin lakkautetun Etsivän Keskuspoliisin tilalle, oli kuitenkin peruspiirteiltään edeltäjänsä kaltainen, ja sen organisatiossa oli edelleen havaittavissa samat heikkoudet, jotka aikaisemmin olivat aiheuttaneet Etsivän Keskuspoliisin toiminnassa ilmenneet virheet ja puutteellisuudet. Sotien aikana valtiollinen poliisi toimi puolustusvoimien pääesikunnan valvontatoinistolle alistettuna eikä sen toiminta sellaisenaan tällöin tullut erikoisemmin huomatuksi. Pysyviä muutoksia laitoksen organisatioon ei sotien aikana sitä paitsi voitu ajatella. Sotien jälkeen valtiollinen poliisi siis jatkoi toimintaansa entisen kaltaisena ja henkilöstöltäänkin suurimmaksi osaksi samana kuin ennen sotia.

Keväällä 1945 ruvettiin sitten valtiollisen

poliisin henkilöstöä voimaperäisesti uusia ja tämä uudistus saatettiin loppuun melko lyhyen ajan kuluessa, niin että vuoden 1945 lopussa valtiollinen poliisi oli saanut kokonaan „uudet kasvat”. Vain noin 10 % aikaisemmasta henkilökunnasta oli tällöin valtiollisen poliisin palveluksessa, ja vuoden 1947 loppuun mennessä tämän henkilökunnan osuus oli vieläkin alentunut, nimittäin 6.8 %:iin. Senkin muodostivat pääasiassa, 81 %, passitoimistossa ja passintarkastajina toimivat henkilöt, joita tehtäviinsä perehtyneinä ei voitu korvata uusilla laumilla tai joiden toiminta muuten oli sen laatuista, ettei uusien miesten vaihtamista entisten tilalle katsottu tarpeelliseksi.

Oli selvää, että valtiollisen poliisin sodan edellisen ajan henkilöstössä oli sellaisia, jotka joko eivät henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi ensinkään sopineet valtion ja valtiollisen poliisin palvelukseen taikka eivät ainakaan sopeutuneet toimimaan niissä muuttuneissa olosuhteissa, joissa valtiollisen poliisinkin tällöin oli työskenneltävä. Toiselta puolen ei taas niin voimaperäinen henkilöstön uudistaminen, kuin mihin nyt ryhdyttiin, voinut olla haitallisesti vaikuttamatta laitoksen työskentelyyn. Lisäksi oli nyt palvelukseen otettu henkilöstö huomattavalta osaltaan poliisitoimiin perehtymätöntä ja muuhunkin virastotyöskentelyyn tottumatonta ja osittain myöskin henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan valtiollisen poliisin palvelukseen sopimatonta, niin että useita on täytynyt toimestaan vapauttaa suhteellisen lyhyen palvelusajan jälkeen.

Valtiollisen poliisin toiminta tässä uusitussa kokoonpanossaan ei suinkaan ole jäänyt vaille kirpeätä arvostelua. Sitä on esiintynyt ennen muuta sanomalehdistössä ja eduskunnassa käytetyissä puheenvuoroissa, ja osittain se on ilmennyt niissä varsin runsaslukuisissa kielteissä, joita eri viranomaisille on tehty valtiollisen poliisin toimenhaltijain virkatoimista. Näissä arvosteluissa on väitetty, että valtiollinen poliisi toimii yksipuolisesti äärimmäisen vasemmiston suuntauksen mukaisesti ja kohdistaa toimenpiteensä tämän mukaisesti yksinomaan poliittisesti toisin ajattelevia kansalaisia, kansalaisryhmiä tai järjestöjä vastaan. Edelleen on väitetty, että valtiollinen poliisi hoitaa erinäisiä virkatoimiaan vain palvellakseen äärimmäisen vasemmis-

ton puoluepoliittisia pyrkimyksiä, että valtiollinen poliisi on toimittanut aiheetonta valvontaa, aiheettomia kuulusteluja ja laittonia kotietsintöjä ja pidätyksiä, että valtiollinen poliisi on kohdellut pidätettyjä lain vastaisesti ja riistänyt pidätetyiltä ja turvasäilöön määrättyiltä heille lain mukaan kuuluvat oikeudet, että valtiollinen poliisi on virkatoimissaan käyttänyt muitakin hyljättäviä tai lainvastaisia menettelytapoja j. n. e.

Saadakseen selvyuden valtiolliseen poliisiin kohdistettujen syytösten todenperäisyydestä silloinen valtioneuvosto päätti 1 päivänä syyskuuta 1947 asettaa toimikunnan suorittamaan puolueettoman tutkimuksen siitä, missä määrin valtiollista poliisia vastaan esitetyt syytökset olivat aiheellisia, ja tarkastamaan valtiollisen poliisin toiminnan lainmukaisuutta. Tämä toimikunta jätti, kuten muistettaneen, tätä edelliselle hallitukselle mietinnössä, jossa esitettiin useita painavia huomautuksia ja toteamuksia valtiollisen poliisin toiminnasta. Ryhtymättä laajemmin näitä toistamaan totean vain, että toimikunta mietinnössään m. m. on todennut, että valtiollisen poliisin palvelukseen oli kiinnitetty huomattavan runsaasti epäpätevää ainesta. Viime vuoden viimeisenä päivänä palveluksessa olleista päälliköasemassa olevista henkilöistä oli yhteensä 85 % ja esittelijöistä ja kuulustelijoiden 83.8 % sellaisia, jotka olivat pätemättömiä nimitettäväksi vastaavaan vakinaiseen toimeen, minkä ohessa virkaatoimittaviksi ja ylimääräisiksi oli nimitetty huomattava määrä epäpäteviä henkilöitä. Toimikunnan havaintojen mukaan oli henkilöstöä otettaessa palvelukseen pyrkivien poliittiseen mielipiteeseen kiinnitetty määrättyä huomiota ja henkilöstön joukossa oli myös kriminaalirikoksistakin rangaistukseen tuomit-
tuja, joita tuskin voitaneen pitää poliisitoimeen sopivina, kuten asetus valtiolliseen poliisiin kuuluvista nimenomaan määrää. Valtiollisen poliisin toiminnassa toimikunta oli m. m. havainnut sen kohdistaneen valvontansa pääasiassa muihin puolueisiin kuin SKDL:ään ja SKP:een. Virkatoimintaansa koskeissa tiedoituksissaan valtiollinen poliisi on toimikunnan käsityksen mukaan pyrkinyt antamaan liioiteltuja, harhaanjohdavia tai määrätyn tavoin väritettyjä tietoja. Niinikään on valtiollinen poliisi toimikunnan havaintojen perusteella erityi-

sesti kiinnittänyt huomiotaan maassa tapahtuvaan luvalliseen poliittiseen toimintaan, tapahtuipa se poliittisten puolueiden tai muiden järjestöjen piirissä tai yksityisten henkilöiden keskuudessa. Paitsi yksipuolista on tämä valtiollisen poliisin puolueisiin kohdistama valvonta lisäksi ollut — edelleen toimikunnan tietojen mukaan — liian pitkälle menevää, vaikuttaen usein aiheettomalta urkinnalta, minkä vuoksi toimikunta huomauttaa, että valtiollinen poliisi näin menetellessään on ulottanut toimintansa sille laissa määrättyjen rajojen ulkopuolelle. Toimikunta on edelleen todennut, että valtiollinen poliisi on eräissä tapauksissa aiheettomasti pidättänyt henkilöitä ja että eduskunnan oikeusasiamies on eräiden kanteluiden johdosta antamissaan päätöksissä katsonut, ettei kantelijoille ollut annettu heille pidätettyinä tai turvasäilöön määrättyinä kuuluvia oikeuksia. Yleiskäsityksenään tämä silloisen hallituksen asettama toimikunta on todennut, että vaikkakin valtiollista poliisia vastaan kohdistetut syytökset useissa tapauksissa ovatkin olleet osittain liioiteltuja, valtiollisen poliisin toiminnassa on ollut virheellistä ja laitonta menettelyä ja että monet syytökset ovat olleet täysin aiheellisia.

Aikaisemmin ilmitulleiden seikkojen lisäksi hallitus tällä tavoin oli, kiitos edellisen hallituksen ansiokkaiden toimenpiteiden, saanut luotettavan selvityksen siitä, että valtiollinen poliisi ei nykyisessä kokoonpanossaan ole kyennyt toiminnassaan noudattamaan asiallista puolueettomuutta ja tyyntä harkintaa, mikä julkiselle viranomaiselle yleensäkin ja poliisiviranomaiselle erittäin on ehdottoman välttämätöntä. On selvää, että hallitus ei tämän jälkeen voinut olla ryhtymättä toimenpiteisiin ilmenneiden epäkohtien korjaamiseksi. Luultavasti olisi eräänlaista korjausta saatu aikaan jo silläkin, että valtiollisen poliisin henkilöstöön olisi taas tehty samanlaisia „perusteellisia ja syvälle käyviä” muutoksia kuin keväällä 1945. Epäilemättä olisi nytkin voitu jollekin valtiollisen poliisin ylimääräiseksi apulaispääliköksi nimitetylle, sopivalle henkilölle, „täydentäen ja muuttaen valtiollisen poliisin voimassa olevaa työjärjestystä”, niinkuin aikoinaan sanottiin, antaa samanlainen määräys päällikön tehtävien hoitamiseksi kuin tehtiin keväällä 1945 ja toimittaa päällikkö tarpeellisten muutosten

aikaansaamista varten „jonkinlaiselle sairaslomalle”, kuten aikoinaan myös meneteltiin. Hallitus ei kuitenkaan ole halunnut turvautua tällaisiin keinoihin. Se ei ole halunnut luoda valtiollisesta poliisista oman politiikkansa välikappaletta ja käyttää sitä omien poliittisten tarkoituksperiensä saavuttamiseen, vaan päinvastoin kehittää valtiollisesta poliisista sellainen puolueeton viranomainen, jota mikään muukaan poliittista valtaa maassa hallussaan pitävä puolue tai ryhmäkunta ei vastaisuudessaakaan voisi käyttää vain omien tarkoituksperiensä toteuttamiseksi. Toiselta puolen hallitus ei umpimähkään ole voinut mennä ilman muuta lakkauttamaankaan valtiollista poliisia, kuten niin useasti erältä taholta on vaadittu, koska sellainen toimenpide olisi muiden haitallisten seuraamusten ohella voinut johtaa siihen, että valtiollisen poliisin hoitamaiset tärkeät ja arkaluontoiset tehtävät olisivat jääneet kokonaan hoitamatta.

Tämän vuoksi valtioneuvosto asettikin elokuun 26 päivänä tänä vuonna komitean tutkimaan kysymystä, onko ja millä tavalla valtiolliselle poliisille nykyään kuuluvien tehtävien hoitaminen, riittävän pätevyyden ja oikeusturvallisuuden vaatimukset huomioon ottaen, järjestettävissä siirtämällä sanotut tehtävät joko kokonaan tai osaksi varsinaisen poliisin tai muiden viranomaisten hoidettaviksi sekä laatimaan tässä suhteessa tarpeelliset ehdotukset. Komitea jätti mietintönsä valtioneuvostolle viime lokakuun 13 päivänä, ja tähän mietintöön perustuvat nyt käsiteltävänä olevat lakiehdotukset.

Esityksessä on pyritty huomioimaan pääasiassa kaksi pääperiaatetta, joihin ehdotukseen sisältyvät käytännölliset järjestelyt pohjautuvat. Näistä on ensimmäinen se, että vaikka valtiollisen poliisin tapaista erikoispoliisia epäilemättä tarvitaan valtakunnan itsenäisyyttä ja sen lailista valtio- ja yhteiskuntajärjestystä vastaan kohdistuvien hankkeiden valvomiseksi ja paljastamiseksi, sen toimialasta on kuitenkin eroitettava kaikki sellaiset tehtävät, jotka eivät laatussa puolesta välttämättä kuulu tällaiselle erikoispoliisille, taikka jotka toinen viranomainen voi yhtä hyvin tai paremminkin suorittaa. Sille on jätettävä vain varsinaiset valvonta-, tiedustelu- ja tarkkailutehtävät, joiden menestyksellinen hoitaminen käy päinsä vain

erikoisen, yleisvaltakunnallisen johdon alaisena, erikoiskoulutuksen ja perehtyneisyyden saavuttaneen henkilöstön avulla. Nykyiselle valtiolliselle poliisille kuuluvista tehtävistä voitaisiin tämänmukaisesti irroittaa ulkomaalaisten yleisvalvonta ja siirtää se varsinaiselle poliisille, jolle yleinen henkilövalvonta jo muuten ennestäänkin kuuluu. Käytännössä tämä käy päinsä siten, että nykyisen valtiollisen poliisin passitoimisto siirretään valtiollisen poliisin johdon alaisuudesta sisäasiainministeriön poliisiasiainosastoon, sanotun osaston hallinnollisen jaoston yhteyteen erityiseksi ulkomaalaistoimistoksi ja eri paikkakunnilla olevat passintarkastajat liitetään paikalliseen poliisiin. Tässä yhteydessä on huomattava, että sisäasiainministeriön poliisiasiaosaston hallinnollinen jaosto nykyisin jo hoitaa kaikki sellaiset sisäasiainministeriölle kuuluvat asiat, jotka koskevat ulkomaalaisia, kuten passiasioita, ulkomaalaisten ja ulkomaisten yhteisöjen oikeutta omistaa ja hallita kiinteistöä Suomessa, kansalaisuuslainsäädäntöä ja siitä johtuvia asioita sekä pakolaishuoltoa. Passintarkastajien tehtävät taas ovat tavannukaista rutuittuutta, joka luonteensa puolesta soveltuu mille poliisiviranomaiselle tahansa, olkoonkin, että sen on toiminnassaan oltava kiinteässä yhteydessä erikoisvalvontaa suoritettavaan elimeen ja toimitettava tälle tarvittavat tiedot maahan saapuneista ja maasta lähtevistä ulkomaalaisista.

Valtiolliselle poliisille varsinaisesti kuuluttomien tehtävien eroittamiseen valtiolliselta poliisilta tähtää myöskin ehdotus Valpon sotilastoimiston lakkauttamisesta ja sille kuuluvien tehtävien siirtämisestä takaisin puolustuslaitokselle. On kyllä totta, että nämä tehtävät laatuensa puolesta tavallaan ovat valtiollisen poliisin toimialaan kuuluvia ja että niiden hoitaminen kahden eri elimen toimesta voi joissakin tapauksissa aiheuttaa tiettyjä hankaluuksia, mutta kun on selvää, että niitä, kuten käytäntö selvästi ja vastaansanomattomasti on osoittanut, ensinkään ei voida hoitaa nykyisen järjestelmän puitteissa ja että niiden hoito puolustusvoimien toimesta käy paremmin päinsä kuin monimutkaisella ja vaikeasti järjestettävällä yhteistoimintaorganisaatiolla, on päädytty siihen, että tällä kohdalla on pa-

rasta palata takaisin aikaisemmin käytännössä olleeseen järjestelmään.

Toinen tärkeä periaate, jota uudistusehdotuksessa on pyritty noudattamaan, on se, että valvontaa suorittava erikoispoliisi eli suojelupoliisi, kuten sitä lakiesityksessä kutsutaan, on mahdollisimman kiinteästi kytkettävä muun poliisin yhteyteen, jolloin sen erikoisluonne häipyä mahdollisimman vähiin eikä se pääse sillä tavoin kuin tähän mennessä on tapahtunut eristytymään varsinaisesta poliisista, niin ettei edes välttämätöntä yhteistoimintakaan ole saatu syntymään. Tämän periaatteen mukaisesti suojelupoliisin henkilöstön pätevyysvaatimukset on pyritty rinnastamaan varsinaisen poliisin pätevyysvaatimuksiin. Nimittämiseen nähden on pyritty vapautumaan siitä valtiollisen poliisin erikoisysteemistä, että toimet on täytetty haettavaksi julistamatta, ja sen sijaan on virkojen täyttäminen pyritty järjestämään hakemuksista riippuviksi kaikkien muiden, paitsi päällikön ja apulaispäällikön toimien osalta. Valtioneuvoston valvontamahdollisuutta on suunniteltu lisättäväksi määräämällä päällikön ja apulaispäällikön toimien lisäksi myöskin toimistopäällikön toimet valtioneuvoston täytettäviksi. Yleishallinnollisesti on suojelupoliisi pyritty rinnastamaan muihin poliisiviranomaisiin. Tässä tarkoituksessa on suunniteltu poistettavaksi sen omat esittelijät valtioneuvostossa ja sisäasiainministeriössä, niin että ne suojelupoliisin toimenpiteet, jotka edellyttävät ministeriön tai valtioneuvoston ratkaisua, olisi vastaisuudessa saatettava ministeriöön samassa järjestyksessä kuin esimerkiksi lääninhallituksista, liikkuvasta poliisista, rikostutkimuskeskuksesta j. n. e. tulevat asiat, toisin sanoen asianomaisen jaoston ja poliisiasiaosaston kautta. Suojelupoliisin päällikölle jäisi edelleenkin oikeus antaa ilmoituksia ja tiedoituksia suoraan sisäasiainministerille sekä neuvotella hänen kanssaan niistä periaatteista ja suunta- viivoista, joita valvonnassa yleensä kulloinkin olisi seurattava.

Kumpaankin edellämainitsemaani periaatteeseen pohjautuu ehdotus, että suojelupoliisin olisi siirrettävä ilmitulleen valtio- tai maanpetosrikoksen tutkiminen ja syytteen valmistelua varten tarpeelliset toimenpiteet varsinaiselle poliisille, lä-

hinnä lääninhallitusten alaisille ja poliisitarkastajien valvonnassa oleville, lääninrikospoliisikeskuksille. Tämä vapauttaisi suojelupoliisin sellaisista tutkintatehtävistä, joita varten meillä jo on erikoisesti koulutettu ja tehtäviinsä perehtynyt poliisihenkilöstö, ja sitoisi erikoisvalvontaa suorittavan suojelupoliisin kiinteään yhteistyöhön muiden poliisiviranomaisten kanssa. Lisäksi se antaisi varsin tehokkaat takeet siitä, että suojelupoliisilla ei olisi mahdollisuuksia tutkinta- ja syyte-toimenpiteisiin tapauksissa, joissa sellaisiin ei asiaa ammattimiesten silmillä ja virkavastuulla katsottuna ole aihetta. Jotta ratkaisu tässä kohdin tulisi mahdollisimman hyvin harkituksi, on suunniteltu selaista menettelyä, että poliisitarkastaja, joka muutenkin toimii lääninsyyttäjänä, lähettäisi asiakirjat toimipäätöksellään asianomaiselle syyttäväviranomaiselle ja että hän myöskin tekisi ratkaisun silloin, kun asia lääninrikospoliisin puolelta ei antaisi aihetta toimenpiteisiin. Tutkinnan siirtämiseen lääninrikospoliisille liittyy olennaisesti se ehdotettu järjestely, että suojelupoliisille ei jätettäisi ollenkaan pidätys- eikä vangitsemisoikeutta, vaan että sille tässä suhteessa kuuluvat oikeudet rajoitettaisiin siihen, että suojelupoliisi suorittaisi epäluulonalaisen kiinniottamisen, mutta luovuttaisi hänet asetetun lyhyen määräajan kuluessa asianomaiselle tutkintaviranomaiselle, joka sen jälkeen ratkaisisi kysymyksen asianomaisen pidättämisestä tahi laskemisesta vapaalle jalalle.

On ilman muuta selvää, että näiden ehdotusten toteutuminen tietää radikaalisia muutoksia ei vain valtiollisen poliisin, vaan muunkin poliisin voimassa olevaan järjestelmään. Hallitus on kuitenkin katsonut, että niistä suurista epäkohdista, joita valtiollisen poliisin toiminnassa tähän mennessä vuosikymmenien aikana on ilmennyt, ei päästä vähäpätöisillä paikkaamisilla ja pintasilityksillä, vaan että tosiaankin on pyrittävä sellaisiin muutoksiin itse järjestelmässä, jotka — toivottavasti — voivat antaa mahdollisimman varmat takeet siitä, ettei tähänastisia epäkohtia enää vastaisuudessa pääsisi esiintymään.

Ed. Kuja la: Herra puhemies! Hallituksen esityksen perustelujen alkukappa-

leessa esitetään jo sellainen ajatus, että valtiolliseen poliisiin kohdistuvat arvostelut johtuisivat siitä, mikä muoto sillä on. Tämä lähtökohta ei ole oikea. Valtiolliseen poliisiin kohdistuneet arvostelut ovat johtuneet siitä, mitä se valvoo ja millä tavalla se tehtävänsä suorittaa.

Ennen sotia valtiollisen poliisin tehtävänä m. m. oli valvoa niitä järjestöjä ja kansalaisia, jotka toiminnallaan pyrkivät muuttamaan maamme ulkopoliitiikan suuntaa Neuvostoliittoon nähdessä ystävälliseksi. Tämän tehtävän silloinen valtiollinen poliisi suoritti kaikella perusteellisuudella. Jos joku kansalainen uskalsi puhua Neuvostoliitosta ystävällisessä sävyssä, niin hän joutui tekemisiin valtiollisen poliisin ja vieläpä oikeuslaitoksenkin kanssa. Sanoma- tai aikakauslehti, joka uskalsi kirjoittaa vaikkapa vain Neuvostoliitossa tapahtuvasta tuotannon kohoamisesta, joutui samoin tekemisiin valtiollisen poliisin ja oikeuslaitoksen kanssa.

Voidakseen suorittaa tämän ulkopoliittisen tehtävän silloinen valtiollinen poliisi sisäpolitiikan alalla kielsi varsin suurelta kansalaisryhmältä perustuslain takaamat oikeudet, oikeudet, jotka lähinnä koskivat lausunta-, paino-, yhdistymis- ja kokouksenvapautta. Esimerkin vuoksi mainittakoon valtiollisen poliisin suhtautuminen vuonna 1940 Suomen Neuvostoliiton rauhan- ja ystävyydenseuraan, jonka toiminnan estämiseksi silloinen valtiollinen poliisi pidatti sadoittain Suomen kansalaisia, joista useita pidettiin kuulustelematta ja tuomitsematta vankilassa yli 4 vuotta. Silloinen valtiollinen poliisi puuttui moniin sisäpoliittisiin kysymyksiin, ja sen tehtävänä myöskin oli suojella silloin vallassa olleiden ryhmien taloudellisia etuoikeuksia. Se m. m. puuttui varsin usein työntekijäin ja työnantajain välisiin selkkauksiin ja poikkeuksesta aina painosti työntekijöitä. Kun esimerkiksi Orimattilan metsätöläiset vuonna 1933 Askolin Oy:n metsätöissä ansaitsivat vain vaille 2 markkaa tunnilta ja olivat pakotettuja loikottamaan lakon saadakseen palkkansa kohoamaan, niin sitä lakkoa selvittämään lähetettiin Helsingistä valtiollisen poliisin kuulustelijat, joiden tehtävänä oli painostaa työläisiä työhön entisillä ehdoilla (Eduskunnasta: 1903 vai?). 1933. — Samoin vuonna 1934 Tiutisen Laatikoteh-

taan lakossa Puutyöväen Liiton asiamies joutui samanlaisen kuulustelun alaiseksi käydessään paikan päällä lakkoa selvittämässä. Tämäntapaisia esimerkkejä olisi paljonkin sodan edellisiltä vuosilta. Ne osoittavat myöskin, kenen asialla valtiollinen poliisi silloin oli. Työläisten taloudelliset pyrkimykset tahdottiin tehdä poliittiseksi ja se pyrittiin osoittamaan sillä, että niitä selvittämään lähetettiin työläisten keskuudessa varsin huonomaineinen virasto, senaikainen valtiollinen poliisi (Eduskunnasta: Sen uusiutuminen pitää estää!).

Tavat, joilla silloinen valtiollinen poliisi suoritti tehtävänsä, olivat sellaiset, että niille raakuudessa tuskin löytää historiaa vertaistaan. Mitä raakamaisimmat kidutukset olivat varsin yleisiä, jotka useassa tapauksessa johtivat kidutetun kuolemaan. On aivan luonnollista, että valtiollista poliisia arvosteltiin niiden taholta, jotka joutuivat sen toiminnan kohteeksi, eikä sitä olisi estänyt se, mikä muoto valtiollisella poliisilla oli. Arvosteluhan kohdistui siihen, mitä se teki ja millä tavalla se tehtävänsä suoritti.

Kun sitten sota päättyi siten kuin se päättyi, kaikilla tahoilla tunnettiin tarvetta ainakin sanoissa julistaa, että Suomen on muutettava politiikkansa, sillä niilläkin tahoilla, joilla uusi politiikka maistui karvaalta, ymmärrettiin olosuhteiden muuttuneen siinä määrin, että täytyi näytellä olevansa uuden politiikan kannattaja. Näissä olosuhteissa oli kuitenkin luotava hallitus, jolla oli edellytyksiä uuden politiikan hoitamiseen. Yhtä vähän kuin silloisissa olosuhteissa olisi IKL:llä ollut mahdollisuutta muodostaa sellaista hallitusta, joka olisi voinut sopeutua sodanjälkeiseen politiikkaan, niin yhtä vähän olisi Pekkalan hallituksella ollut mahdollisuuksia toteuttaa uutta ulko- ja sisäpolitiikkaansa, jos se virasto — nimittäin valtiollinen poliisi — jonka tehtävänä oli suojella maatamme entisiltä juonittelijoilta, olisi ollut ikk:läisten tai muiden saksalaissuuntauksen aikaisten virkamiesten hoidettavana. Vai kuvitteleeko joku, että hallitus olisi voinut rakentaa ystävällisiä suhteita Neuvostoliiton kanssa sallimalla asekatko, Kyrre-Forströmin, Stella-Polaris, Sallin, Helasen y. m. sen tapaisten ryhmien ja yksityisten vapaasti toimia vallitsevan politiikan muutta-

miseksi. Sitäpaitsi hallituksella oli väli- rauhan- ja rauhansopimuksen velvoitukset, joiden vuoksi on ollut välttämätöntä muuttaa näiden sopimusten täyttämistä valvovat virastot sellaisiksi, että ne vastaavat sopimusten velvoituksia.

Niiden taholta, joita ei uusi politiikka miellyttänyt, hyökkäiltiin jatkuvasti Pekkalan hallituksen sekä niiden viranomaisten kimppuun eduskuntapuheissa, sanomalehtikirjoituksissa ynnä monella muulla tavalla, jotka noudattivat hallituksen uutta ulko- ja sisäpolitiikkaa. Hyökkäykset ovat johtuneet sekä sisä- että ulkopoliittisista syistä. Sitä mukaa kun kansainvälisessä elämässä on jännitys kiristynyt, on meidänkin sotaa edeltäneen politiikan kannattajat pyrkineet ulkopoliittian suunnan muutokseen. Sisäpoliittisesti ovat varsinkin työnantajapiirit tunteet sodan jälkeisenä aikana turvattuuden tunnetta, kun Pekkalan hallituksen aikana ei poliisivoimia voitu käyttää työläisiä vastaan. Useamman kerran onkin sillä taholla toivottu vahvaa miestä, joka estäisi työläisten palkkavaatimukset. Nyt onkin sillä taholla osoitettu rajatonta ihailua sisäministeri Simosen esiintymisen johdosta Arabian lakon yhteydessä. Kai se on ollut sitä harkintaa ja mitä poliisimiehiltä vaaditaan, josta sisäministeri äsken puhui.

Valtiollista poliisia on ankarasti arvosteltu sen vuoksi, ettei se sisäpoliittisesti ole ollut suojaamassa työnantajien taloudellisia pyrkimyksiä työläisiä vastaan. Samoin sen vuoksi, että se on paljastanut joukon ulkopoliittisia juonittelijoita, joiden pyrkimyksenä on ollut rauhansopimuksen rikkominen ja saada sodan jälkeisessä ulkopoliitikassamme muutos jälleen Neuvostoliiton vastaiseksi.

Sodan jälkeisen politiikan kääntäminen sodan edellisiin uumiin on ollutkin oikeistopiirien jatkuvana pyrkimyksenä ja eräänä tärkeänä toimenpiteenä tässä tarkoituksessa onkin nyt hallitus antanut kysymyksessä olevan esityksen. Huolimatta siitä, että hallitus on useamman kerran pääministerin suulla vakuuttanut määrättyissä tapauksissa noudattavansa edellisen hallituksen politiikkaa, tämä esitys omalta osaltaan osoittaa, että hallitus pyrkii sitä tekemään vain sanoissa. Siksi meillä nyt onkin käsiteltävänä esitys, josta voitaisiin käyttää kuuluisaa Hamletin sanontaa, että „ollako vai ei olla”. Hallitukselle olisi ollut paljon yksinkertai-

sempaa muuttaa henkilökunta valtiollisessa poliisissa, mutta se olisi ollut teko, joka olisi liian selvästi paljastanut hallituksen poliittikan luonteen. Siitä syystä tarvitaan hallituksen esityksen perusteluissa laverteluja siitä, että kun valtiollista poliisia on arvosteltu, niin siinä pitää suorittaa muutoksia. On kuitenkin selvä, että tämä esitys on johtunut hallituksen muuttuneen politiikan aiheuttamasta tarpeesta. Tarvittiin tällainen, sanoisinko, sekainen esitys, että hallitus edelleenkin voisi sanoissaan noudattaa edellisen hallituksen politiikkaa, mutta käytännössä kulkea aivan päinvastaiseen suuntaan.

Valtiollista poliisia vastaan on hyökkäilyt monin erilaisin perustein. Yksi sellainen peruste on väite poliisin puolueettomuudesta. Minkälaista tämä puolueettomuus on, joka siltä taholta on poliisille suositeltu, osoittaa selvästi Helsingin poliisikomentaja Gabrielssonin lausunto amerikkalaisille lehdistimiehille antamassaan haastattelussa, jossa hän m. m. sanoi, että „poliisivoimat ovat epäpoliittiset ja uudet tulokkaat tarkastelevat huolellisesti soluttautumisen estämiseksi. Tietysti me annamme etusijan niille, jotka olivat hyviä sotilaita äskeisissä sodissa. Venäjää vastaan käytyjen sotien sankarit tuskin olivat kommunisteja.” Olisiko kukaan voinut tämän sen selkeämmin sanoa: poliisi pyritään miehittämään Venäjää vastaan käyneillä sankareilla. Kun esillä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on poliittisen poliisin uusiminen, niin paljastuu tässä sitäkin selvemmin erinäiset tarkoitukset.

Eräaseen seikkaan hallituksen esityksessä on vielä syytä puuttua. Hallituksen esityksen perusteluissa sekä lakiehdotuksessa valtiollisen poliisin lakkauttamisesta mainitaan Suomessa olevien ulkomaalaisten valvonnasta. Meillä on sotaa edeltäneeltä ajalta tässä suhteessa huonoja kokemuksia. Hitleriläisen Saksan sotavalmistelujen aikoina maassamme kierteli erittäin lukuista saksalaisten joukko, joista huomattava osa jälkeempäin on todettu vakoojiksi. Tämän yhteydessä herää kysymys: vaikuttaako mahdollinen lainmuutos sen, että tämän tapainen toiminta maassamme jälleen elpyy. Hallituksen esityksen perustelut ovat kaikilta kohdiltaan heikot, niin heikot, etteivät ne voi antaa vakuutusta siitä, että missään suhteessa tapahtuisi valtiollisen valvonnan

alalla parannusta, vaan on siinä odotettavissa päinvastoin huonontumista, jos hallituksen esitys hyväksytään, huonontumista, joka saattaa koitua maallemme sangen kohalokkaaksi. Sen vuoksi asianomaisen valtiokunnan on syytä asennoitua hallituksen esitykseen nähdessä hyökkäävästi.

Ed. Aaltonen: (Eduskunnasta: Harmaa Ylhäisyys! — Vasemmalta: Älkää hermostuko, pikku porvarit! — Keskustasta: Ei hermostuta!). (Puhemies koputtaa).

Herra puhemies! Käsitykseni mukaan hallitus on nähnyt turhaa vaivaa etsiessään tekosyitä käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen perusteluiksi, koska sen jälkeen, mitä nykyisestä valtiollisesta poliisista, sen toiminnasta ja kokoonpanosta on julkisuudessa esitetty, on nautettavaa kuvitella, että joku poliisiasioita lähemmin seuraava kansalainen ottaisi vakavalta kannalta hallituksen esittämiä syitä. Koska lakiesityksen poliittinen merkitys ja kantavuus on erittäin suuri, katson kuitenkin aiheelliseksi käsitellä kysymystä hieman yksityiskohtaisemmin.

Ne puheet, joita julkisuudessa on esitetty valtiollista poliisia vastaan, syytökset lainvastaisesta toiminnasta ja muista rikkomuksista, huolehtiminen kansalaisten oikeusturvallisuudesta j. n. e., ne ovat lähemmin katsottuna miltei aina täysin aiheettomia yksityiskohtia suuressa propagandahyökkäyksessä. Mikäli näiden syytösten joukossa olisi aiheellisia tapauksia, niin valtiovallalla on keinoja kussakin yksityistapauksessa saatata asia oikeaan järjestykseen. Tällaisia tapauksia onkin hakemalla haettu ja kuitenkin niitä on löydetty äärettömän vähän verrattuna ennennäkemättömän propagandahyökkäyksen laajuuteen, vähän siitäkin huolimatta, että poliittisuudesta ja luokka-asenteestaan tunnetuksi tullut oikeuslaitoksemme tarjoaa kaikki mahdolliset edellytykset miltei minkä jutun tahansa päättymiseen syyttäjien toivomalla tavalla. Muistettakoon esimerkiksi kenraali Airon kunniamerkijuttua. Sitä voitaneenkin pitää tyypillisenä haettuna juttuna siihen sisältyneen oikeudenloukkauksen tulkinnavaraisuuden ja asian vähäpätöisyyden vuoksi. Sen sijaan kokonaan toista luokkaa ovat EK:n, etsivän keskuspoliisin ja vanhan valtiollisen poliisin rikokset ovat vielä ilman oikeudellista käsittelyä. Niitä ei ole edes saatettu kansan tietoon, vaikka lukui-

sat korkeat viranomaiset ovat niistä olleet tietoisia. Tällaisia rikoksia on m. m. käsitelty sen tutkijatoimikunnan mietinnössä, mikä vuonna 1937 tutki etsivää keskuspoliisia ja johon komiteaan kuului m. m. nykyinen ministeri Aaltonen. Näistä rikoksista, joita ei vielä koskaan ole ilmoitettu Suomen kansalle, mainittakoon m. m. etsivän keskuspoliisiin virkailijain työväenliikkeen tiliin suorittamat provokatiot ja etsivän keskuspoliisiin lainvastainen yhteistointinta ja tietojen vaihtaminen yksityisten työnantajien ja Työnantajain Keskusliiton ja muiden yksityisten kanssa. Edelleen tästä salassa pidetystä asiakirjasta käy ilmi, että etsivän keskuspoliisiin virkailijat ovat antaneet luetteloja kommunisteista ja sosialidemokraattisista työläisistä lapualaisille muiluttajille, että näille etsivän keskuspoliisiin päällikön, nykyisen Uuden Suomen toimitusjohtaja Esko Riekin tieteen on annettu valokuvia muilutettavista henkilöistä tai että etsivän keskuspoliisiin vankilasta on vapautettu pidätetty työmiehen lapualaisten kanssa sovitulla kellonlyömällä, jolloin nämä välttömästi olivat päässeet työstä muiluttamaan. Edelleen mietinnössä kosketellaan lukuisia pahoinpitelytapauksia ja mainitaan ainakin kuusi etsivän keskuspoliisiin suojissa tapahtunutta pidätetyn kuolemantapausta, joista yksikään ei johdunut luonnollisesta kuolemasta. Ja kuitenkin, kuten tunnettua on, tämä komitea on suhtautunut hyvin hellävaroen etsivän keskuspoliisiin synteihin. Etsivän keskuspoliisiin tilillä on lukuisasti myöskin sellaisia rikoksia, joista tämä toimikunta ei ole mitään maininnut. Muistettakoon vain esim. 30-luvun alussa suoritettua Rovaniemen murhapolttoprovokatiota. Vaikka jutun tutkimukset suoritettiin tavallinen poliisi, jolle suurin vastuu asiassa lankeaa, niin myöskin etsivän keskuspoliisiin päällikkö Esko Rieki oli tietoinen jutun tutkimuksessa käytetyistä pahoinpitelyistä ja kauheista kidutuksista, joilla syyttömät saatiin tunnustamaan syyllisyytensä ja osallistui näihin orgioihin myös etsivän keskuspoliisiin miehiä.

Niin kutsutun Ahlbäckin komitean ja tuon silloisen komitean vertailu osoittaa usemmissa kuin yhdessä kohdassa räikeitä eroavaisuuksia tutkimusten suorittamisessa. Koska edellä olen puhunut aikaisemman toimikunnan hellävaraisesta suhtautumi-

sesta etsivään keskuspoliisiin ja myöskin sen vuoksi, koska Ahlbäckin komitean nimittämisen aikana lehdistö propagandan puutteessa katsoi moittimisen aihetta siinäkin, että komitean kaksi jäsentä oli sisäasiainministeriön alaisia virkamiehiä, niin mainittakoon tässä, millä tavalla Riekin laitosta tutkimaan asetettu komitea valittiin. Riekin itsensä sanaan voitaneen tässä asiassa luottaa. Niinpä lainaankin erästä hänen lokakuun 26 päivänä 1936 alaisilleen osastopäälliköille lähettämästä kirjeestä asiaa valaisevat kohdat. Kirjeessä selostetaan eduskunnan välikysymyskeskusteluja ja sanotaan sitten: „Ministeri Puhakka olisi itse puhunut verraten pontevasti puolesta ja hyökännyt, mutta hallitus painosti hänen puheeseensa monia lievennyksiä ja m. m. tämän tutkijatoimikunnan ministeri Puhakka kävi kanssani moneen kertaan läpi puheensa ja neuvotteli kanssani toimikunnan asioista, joista Halme ja Leinonen olivat minun ehdokkaitani, ja annoin myös suostumukseni sosialistien esittämään Aaltoseen, joka vakuutettiin harmittomaksi mieheksi ja joka ainakin henkilökohtaisesti on suhtautunut minuun hyvin. Uusi hallituskin on meidän puolellamme eikä suinkaan tahdo etsivän keskuspoliisiin toiminnan vaikeuttamista eikä sen suhteen muutoksia, mutta sen oli pakko taipua. Hallituksen taholta oli toimikuntaan esitetty Uno Hannula, mutta en häntä hyväksynyt ja esitin tilalle Leinosen.” Eduskunnan suhtautumisista asialliseen tutkimukseen valaisee Riekin kirjeen toinen kohta. „Eduskunta katsoi minua aluksi melkein kuin ruttotautista eikä antanut kanssani puheisiin. Mutta varsinkin kun kokoomuslainen Kokko oli esittänyt hyvän, mutta liian pitkän, se kesti noin 50 minuuttia, puheensa, alkoi tulla kovin höylyksi. Ylijohtaja Hannes Ryömä tuli puhuttelemaan ja ilmoitti olevansa samaa mieltä etsivän keskuspoliisiin kanssa ja keskustelimme hänen poikansa tulevaisuuden vaarallisuudesta. Sosialistit suhtautuivat mukavammin ja paremmin kuin porvarit, mutta kyllähän Väinö Tanner kuluari-keskustelussa totesi muistiomme typeräksi. Inkilän ennen kuulumattoman röyhkeään puheeseen olin nyt varustautunut, sillä pääministeri Kivimäki oli koettanut häntä edellisen illan valistaa melko turhaan ja soitti minulle aamulla, jotta en „saisi halvausta”. Sille ei voi mitään, että

Inkilä ja kumppanit tahtovat lukea itsensä kulttuuriliberaaleihin, vaikka muiston mukaan kulttuuriliberaaleilla tarkoitetaan „tulenkantajia”, „Kirjallisuuslehdien”, Soihdun y. m. s. ympärille ryhmittyneitä. Niistä harvoista puheista, joita puolestani pidettiin, oli Linkomiehen erittäin hyvä ja huolella antama ja aineistoon perustuva selostus ja mainiositi esitetty. Entisen pääministeri Kivimäen puhe oli meitä voimakkaasti puoltava, mutta ymmärrettävästi antoi hankin jotakin etsivän keskuspoliisin viaksi jäävää. Toimikunta ilmeisesti usutettuna tulee yrittämään selvittää suhteitamme työnantajiin emmekä tietenkään voi niitä kokonaan kieltää. Niissä juuri on vastaisuudessa oltava ylen tarkkoja. Henkilökunnan nuhteettomuuteen toimikunta haluaa myös tutustua ja siinä suhteessa kai meillä ei liene kuin yksi arka paikka Vaasassa. Mauri Ryömähän kehoitti toimikunnalle tekemään ilmi-antoja etsivää keskuspoliisia vastaan. Arvattavasti tuleekin niitä ja joudun selvittämään erinäisiä juoria ja syytelyitä, mutta niistähän uskon selviytyväni, kunhan ei vain uusia munauksia tapahtuisi, sillä onhan niin, että kun onnettomuudet tulevat, niin niitä tulee kasottain.” Rieikki päättää kirjeensä: „Vaikka tässä kirjeessä olenkin joutunut koskettelemaan virka-asioita, on tämä kirje, kuten alussa lukee, yksityinen ja luottamuksellinen, jollaisena sitä tietenkään ei merkitä diariioihin eikä panna arkistoon.”

Puuttumatta tässä yhteydessä enää niihin rikoksiin, joita tuon vuoden 1937 komitean jälkeen valtiollisessa poliisissa on tehty ennen sotia ja sotien aikana — niitä olisi kyllä vaikka minkälaisia — tai siihen rauhansopimuksen vastaiseen työhön, mitä valtiollinen poliisi suoritti sotien jälkeen ennen sen uudistamista, on tuohon vanhaan toimikuntaan vielä kuitenkin pysähdyttävä.

Kuinka nyt on ymmärrettävä se, että tällaisia törkeitä rikoksia tutkinut komitea, eduskunnan valitsema komitea, painoi silloin asian villasella ja ehdotti, ei laitoksen lakkauttamista, vaan vieläpä sen vaki-naistamista, mikä tapahtuikin, mutta nykyinen valtioneuvoston nimittämä toimikunta ei löydä mitään edellä mainittuihin verrattavissa olevia lainvastaisuuksia ja kuitenkin sen mietinnöllä perustellaan valtiollisen poliisin hajottamisen ja lakkaut-

tamisen toimeenpaneminen. Eikö tämä vertailu jo viittaa siihen, että nykyisen Valpon uudistamisen todellisilla syillä ei ole mitään tekemistä väitettyjen laittomuuk-sien tai kansalaisten oikeusturvallisuudesta huolehtimisen kanssa. Kun tämän lisäksi nykyisen valtiollisen poliisin vastaiset, sanomalehdistössä esitetyt syytökset voidaan selvästi todeta tyhjäksi propagandameluksi, mihin Ahlbäckin komitean mietintö tuo oman samanlaisen lisänsä, jota myöhemmin koetan yksityiskohtaisemmin valaista, niin kyllä tämä kaikki vakuuttavasti osoittaa, että nykyisen valtiollisen poliisin uudistamisen todelliset syyt ovat kokonaan muualla. Nämä todelliset syyt ovat liian vaarallisia maallemme, jotta niitä uskallettaisiin sanoa julki yhteiselle kansalle. Kansa, myöskään SKDL:n ulkopuolella olevat suuret joukot eivät tahdo enää palata vanhoihin sotien ja niitä edeltäneinä aikoina vallinneisiin, sisäisen demokratian supistamiseen ja Neuvostoliitto-vihamieliisiin oloihin. Rauhansopimuksen vuoksi ja sen vuoksi, että omalle kansalle ei uskalta sanoa totuutta, valtiollisen poliisin suunnanmuutos täytyy yrittää salata ja peitellä samalla tavoin, kuin hallituksen taholta salataan virallisessa politiikassa tapahtunut suunnanmuutos. Puheet oikeusturvasta ja laittomuuksista, jos niitä katsotaan propagandamelun antamatta vaikuttaa, osoittautuvat läpinäkyväksi silmälumeeksi ja keinoitekoiseksi. Ahlbäckin komitean mietintö on tässä suhteessa valaiseva asiakirja.

Valtioneuvosto asetti tämän toimikunnan syyskuun 1 päivänä 1947. Istuttuaan marraskuusta kesäkuuhun yhteensä useita satoja tunteja valtiollisen poliisin pääosastolla Helsingissä, tutkittuaan tänä aikana yksityiskohtaisesti ja kenenkään rajoittamatta arkistoja ja kortistoja ja käyden parilla alaosastollakin, toimikunta oli valmis esittämään keräämänsä tiedot ja havainnot valtioneuvostolle kesäkuun 22 päivänä päivätyssä mietinnössä. Jo toimikunnan tutkimustapaan ja käyttäytymiseen valtiollisessa poliisissa on lyönyt leimansa vihamielinen ja ennakkoluuloinen suhtautuminen. Siitä kaiketi johtuvat myös ne lukuisat asiavirheet ja väärinkäsitykset, joita mietinnössä on lukuisasti ja joista eräät ovat suorastaan skandaalimai-

sia ja naurettavia. Vihamielinen suhtautuminen käy ilmi myös mietinnöstä, paitsi sen epäkorrektista tyylistä ja propagandistisesta lausunnosta, myös asiasisällöstä. Mietinnössä on m. m. sellaisia johtopäätöksiä, joihin ei ole mainittu mitään perusteluja, vaan ovat vain toimikunnan pelkiä olettamuksia. Ennen kuin alan käsitellä tätä mietintöä, on kuitenkin parilla sanalla kajottava sen julkaisemiseen.

Hallituksen päätös antaa mietintö julkisuuteen muodostaa oman näytöksensä siinä häikäilemättömässä propagandahyökkäyksessä, mitä valtiollista poliisia vastaan on viime vuosina käyty. On nimittäin otettava huomioon, että hallituksella oli jo tällöin tilaisuus tutustua valtiollisen poliisin mietinnön johdosta antamaan lausuntoon, missä selvästi ja vakuuttavasti osoitetaan, että mietintö kauttaaltaan on niin epäasiallinen ja virheellinen, että sen merkitys jää miltei vain propagandistiseksi. Julkisuuteen antamista ei voida perustella myöskään sillä, että samalla tavalla tehtiin valtiollisen poliisin lausunnon kanssa, sillä etukäteen oli arvattavissa se, mikä siten tapahtuikin, että valtiollisen poliisin lausunnosta eivät porvarilliset ja sosialidemokraattiset lehdet tule julkaisemaan mitään. Huonosti tuntee näiden lehtien häikäilemättömän propagandan se, joka erehtyy luulemaan, että valtiollisen poliisin lausunnosta jotain huomioitaisiin lehdistössä. Porvarillinen ja sosialidemokraattinen lehdistö on täysin vaiennut valtiollisen poliisin, toisen osapuolen, lausunnosta. Vaikeneminen ikävistä asioistahan on verraten jokapäiväinen ilmiö sanomalehdistössä, mutta tässä tapauksessa, kun otetaan huomioon asian tärkeys ja kuinka paljon valtiollisen poliisin lausunnossa on sanottu, vaikeneminen on erittäin valitettavaa. Samalla se kuitenkin osoittaa, kuinka heikkoja perusteita Valpon kaa-tajilla on, he eivät uskaltaneet julkaista lausunnoista yhtään kohtaa, koska jokainen sellainen olisi kumonnut heidän vastaavat syytöksensä.

Komitean mietinnön henki ja monet sen kysymysten asettelut ovat rauhansopimuksen periaatteiden vastaisia. Laskiessaan mietinnön julkisuuteen hallitus on tehnyt mahdolliseksi ja auttanut rauhansopimuksen vastaisten ajatusten levittämistä ja täten ottanut asiassa itselleenkin vastuun.

Valitettavaa on, että toimikunta, jonka olisi tullut suorittaa tehtävänsä puolueetomasti, ei ole tähän pystynyt tai ei ole sitä halunnut. Toimikunnan puolueellinen suhtautuminen ei voine jäädä huomaamatta keneltäkään, joka mietintöön on tutustunut. Puolueellisuus on otettava huomioon, kun arvioidaan, mikä merkitys mietinnölle on annettava. Mietinnössä olevat eräät propagandistiset sanakäänteet osoittavat, että ellei koko toimikunta niin ainakin heidän joukossaan on ollut joku, jolle poliittiset intohimot ovat muodostaneet voittamattoman esteen käsitellä asiaa objektiivisesti.

Asettaessaan nyt puheena olevan toimikunnan valtioneuvosto antoi sille tehtäväksi suorittaa puolueettoman tutkimuksen m. m. siitä, missä määrin valtiollista poliisia vastaan sanomalehdissä esitetyt syytökset ovat aiheellisia. Tämä nimenomaan annettiin toimikunnan tehtäväksi ja on ymmärrettävää, miksi valtioneuvosto näin teki. Juuri sanomalehdistössä on eniten esitetty syytöksiä Valpoa vastaan, syytöksiä, joiden totuudenmukaisuudesta kansalaisilla on ollut hyvin eräviä ja vastakkaisia käsityksiä. Luotettavan selvityksen saaminen näiden syytösten aiheellisuudesta on kaikesta päättäen pääasiallinen syy toimikunnan asettamiseen. Tästä huolimatta toimikunta ei ole katsonut tehtäväkseen näiden syytösten aiheellisuuden tutkimista, vaan sanoo mietinnössään, että „toimikunta on tutkimuksissaan keskittynyt pääasiallisesti yleiskuontoihin syytöksiin, joiden selvittäminen on ollut mahdollinen tarvitsematta ryhtyä penkomaan julkisuudessa useimmiten enemmän tai vähemmän epäselvästi esitettyjä tapauksia, joiden yksilöimiseen toimikunta ei ole kuulemiltaan kansanedustajiltakaan heidän lupauksistaan huolimatta saanut juuri ni-meksikään apua.”

Tätä toimikunnan kantaa muuttaa oleellisin kohdin valtioneuvoston sille antamaa tehtävää ei voida seittää muutoin kuin toimikunnan puolueellisuudesta johtuvaksi. Toimikunta on varmaankin jo työnsä alussa todennut, että lehdistön esittämät syytökset ovat yleensä olleet täysin keksittyjä ja asian tutkiminen olisi vienyt siihen, että mietintöön olisi ollut otettava pitkät luettelot perättömiä ja valheellisia syytöksiä. Tämä olisikin annetun tehtä-

vän mukaisesti puhdistanut ilmaa. Se olisi paljastanut kolme vuotta jatkuneen hyökkäyksen todellisen luonteen, osoittanut sen suurisuuntaiseksi propagandatempuksi. Tämän selvityksen antamisen toimikunta kiersi. Toimikunta perustelee kantaansa m. m. sillä, että yksityistapausten selville ottaminen olisi ollut aikaa viepää ja tullut kalliiksi. Tämä perustelu ei pidä paikkaansa, sillä Valpossa itsessään on kerättyä kaikki maan lehdistössä sitä vastaan esitetyt syytökset, jotenka toimikunnan olisi tarvinnut vain lukea ne ja hankkia tarvittavat selvitykset.

Lainattakoon tähän mietinnöstä vielä seuraavat lauseet, mitkä vaikuttavat miltei viisastelulta, kun muistetaan että tutkittava oli, onko lehdistössä Valposta esitetty kuva totuudenmukainen.

Mietinnössä sanotaan: „Sen sijaan ne yksityistapaukset soveltuvat hyvin säännöllisille laillisuuden valvonnasta huolehtiville viranomaisille joiden puoleen asianomaiset voivat kanteluillaan kääntyä ja ovat osittain kääntyneetkin. Kun lisäksi sanotunlaisissa tapauksissa yleensä yksityinen etu on etualalla, toimikunta on katsonut niiden selvittämisen voivan jäädä toimikunnan osalta vähemmälle.”

Edellä lainatussa mietinnön kohdassa on vielä eräs mielenkiintoinen seikka. Siinä sanotaan yksityisistä valtiollista poliisia vastaan kohdistetuista syytöksistä, että näiden yksilöimiseen toimikunta ei ole kuulemiltaan kansanedustajiltakaan heidän lupauksistaan huolimatta saanut juuri nimeksikään apua. Siinä on selitys siihen, minkä vuoksi toimikunta ei ole ryhtynyt tutkimaan yksityisiä syytöksiä. Siinä toimikunta itse myöntää, joskin peitellysti ja hämäästi, että eräät kansanedustajat ovat esittäneet syytöksiä, joita toimikunta ei ole voinut yksilöidä, siis syytöksiä joista niiden esittäjät eivät ole voineet vastata. Siihen luokkaan kuuluu myös edustaja Annalan tuonnoinen väite valtiollisessa poliisissa muka suoritetusta pahoinpitelystä. Porvarillinen ja sosialidemokraattinen lehdistö on aikoinaan levittänyt muiden mukana tuota ed. Annalan syytöstä siitä huolimatta, että ed. Annalan väitteen perättömyys oli alusta lähtien helposti todettavissa, koska hän ei voinut mainita mitään yksityiskohtia, ei pahoinpidellyn nimeä eikä muuta, vaikka

häneltä sitä täällä eduskunnassakin kysyttiin.

Kun me kommunistit olemme syyttäneet etsivää keskuspoliisia ja vanhaa Valpoa pahoinpitelystä, niin olemme maininneet myös, ketä on pahoinpidelty, millä tavalla pahoinpidelty, koska ja missä se on tapahtunut ja usein myös nimeltä ne ohranat, jotka ovat sen suorittaneet. Näistä pahoinpitelystä teidän porvarilliset ja sosialidemokraattiset lehtenne ovat vaienneet silloin ja vaikenivat niistä jatkuvasti, mutta levittävät kyllä uutta Valpoa mustaavia syytöksiä ja vaikenivat silloin kun nämä osoitetaan perättömiksi. Taantumuksellinen toimikunta, jonka pitäisi sanoa kansalle, että se ja se syytös on perätön, toteaa vain, että se ei ole voinut näitä syytöksiä yksilöidä. Mitä nimenomaan pahoinpitelyihin tulee, niin toimikunnan mietinnössä on tästä asiasta maininta, mikä kiistattomasti osoittaa toimikunnan puolueellisen asenteen.

Maininta kuuluu: „Edellä eri kohdissa esitettyjen toteamusten lisäksi toimikunta, vaikka se ei olekaan tutkinut niitä muutamia tapauksia, joissa on väitetty valtiollisen poliisin toimihenkilöiden syyllistyneen pahoinpitelyyn, katsoo voivansa käsityksensä lausua, että mikäli käy päättelyminen m. m. pahoinpitelyä koskevien väitteiden vähälukisuudesta, valtiollinen poliisi ei ainakaan järjestelmänään käytä pahoinpitelyä tai muuta ruumiillista väkivaltaa.” Tässä lauseessa pahansuopainen tendenssi näkyy niin selvästi, että se kelpaisi koko mietinnön motoksi. Toimikunta ei ole tässäkään asiassa puhdistanut ilmaa ja niinpä voidaan todeta, että taantumuksellisissa lehdissä on vielä senkin jälkeen, kun toimikunnan mietintö ja valtiollisen poliisin lausunto siitä julkaistiin, ollut vanhoja perätömiä syytöksiä valtiollisessa poliisissa suoritetuista pahoinpitelystä ja uusia keksittyjä juttuja. Niinpä kokoomuspuolueen Kaiku-lehti, kuten eräät muutkin, elokuun 27 päivänä julisti kolmella palstalla, että amerikkalainen merimies on ruoskittu verille Valpon sellissä. Etelä-Suomen Sanomissa oli samaan aikaan uutinen erään ruotsalaisen pahoinpitelystä valtiollisen poliisin suojissa j. n. e. Samalla tavalla perättömät ja harhaanjohtavat syytökset tehokkaasti levittämällä, niiden oikaisemisista vaieten, porvarillinen ja sos. dem. lehdistö on esittä-

nyt koko valtiollista poliisia koskevat uutiset ja yrittäneet ja osaksi onnistuneetkin istuttaa yleiseen mielipiteeseen valheelliset käsitykset milloin valtiollisen poliisin suoritamista aiheettomista pidätyksistä, aiheettomista kotitarkastuksista, valtiollisen poliisin henkilökunnan muka suurista palkoista, valtiollisen poliisin henkilökunnan suuruudesta, sen palveluksessa muka olevista rikollisista, eri puolueisiin lukeutuvien kansalaisten kortittamisesta j. n. e., yhtenä perättömien syytösten ketjuna. Taloudellisiin etuoikeuksiin nojautuvalla suurella propagandakoneistolla onnistutaan saamaan kaikkein mielettömimmätkin valheet ainakin jossain määrin kansalaisten yleiseen tietoisuuteen ja jossain määrin uskottuiksi.

Kuten sanottu, toimikunta ei ole lähtenyt tutkimaan väitettyjä tekoja tapaus tapaukselta, vaan siirtyy kohta mietinnön alussa pääasiallisesti yleisluontoisiin syytöksiin, joitten selvittäminen on ollut mahdollinen tarvitsematta ryhtyä penkomaan julkisuudessa useimmiten enemmän tai vähemmän epäselvästi esitettyjä tapauksia, kuten mietinnössä sanotaan. Tärkeimpänä tällaisena yleisluontoisena syytöksenä toimikunta on pitänyt syytöstä valtiollisen poliisin toiminnan yksipuolisuudesta. Tutkiessaan tätä kysymystä toimikunnan olisi tietenkin ollut selvitettävä, vastaako valtiollisen poliisin toiminta välirauhanjälkeisiä poliittisia olosuhteita, toisin sanoen onko valtiollinen poliisi täyttänyt ne tehtävät, jotka sodanjälkeinen hallitussuuntaus on sille voimassaolevien lakien ja välirauhan sekä rauhansopimuksen nojalla asettanut. Tämän puolen toimikunta on kuitenkin jättänyt huomiomatta ryhtyessään tutkimaan väitettä toiminnan yksipuolisuudesta, vaikka ratkaisevaa juuri on, vastaako valtiollisen poliisin toiminta niitä tehtäviä, jotka sille lakien ja asetusten mukaan on kuuluva huomioonottaen maassa vallinneen virallisen poliittisen suuntauksen. Näin ollen toimikunnan lähtökohta on täysin mietön. Ei voida tutkia minkään valtakunnan valtiollisen poliisin valvonnan suuntaa ottamatta huomioon maassa vallitsevia poliittisia olosuhteita, maan virallista politiikkaa. Toimikunnan tehtävänä oli tutkia valtiollisen poliisin toiminnan lainmukaisuutta. Tätä seikkaahan ei voida osoittaa sillä, että valtiollinen poliisi on valvonut jotakin henkilöryhmää erikoisesti tai jättänyt jotakin toista val-

vomatta. Merkitystä tälle toteamukselle tulee vasta silloin, jos voidaan osoittaa, että tämä valvomatta jäänyt henkilöryhmä on osallistunut tai on syytä otaksua sen osallistuvan sellaiseen toimintaan, jota valtiollisen poliisin lakien mukaan sekä huomioonottaen vallitsevat poliittiset olosuhteet on valvottava. Mutta tässäkin tapauksessa olisi selvempää puhua valtiollisen poliisin toiminnan epätarkoituksenmukaisuudesta eikä sen lainvastaisesta yksipuolisuudesta. Valaistakoon tätä vielä eräillä esimerkeillä.

Akateemisen Karjala-Seuran toiminnan estäminen ennen sotia olisi valtiollisen poliisin taholta ilmeisesti ollut lainvastainen teko, mutta sellaisen toiminnan salliminen nykyään olisi valtiollisen poliisin taholta yhtä selvästi lainvastainen teko. Yhtä vavainnollinen ajatuskoe voidaan tehdä myös kommunistiseen puolueeseen nähden. Tämä on aivan selvää. Mutta toimikunta on kuitenkin tutkinut tätä laillisuutta ja valvonnan suuntaa kymmenillä sivuilla osoittamatta kertaakaan kiinnittäneensä huomiota muuttuneisiin poliittisiin oloihin. Valtiollisen poliisin vastineessa on tämä puoli selvitetty niin hyvin ja vakuuttavasti, että vastustajat eivät voi muuta kuin vaieta siitä. Tässä yhteydessä on syytä palauttaa mieleen myös nykyistä edellisen hallituksen ohjelmasta kohta, mikä valaisee kysymystä valtiollisen poliisin toiminnan yksipuolisuudesta, käyttääksemme tuota toimikunnan epäonnistunutta käsitettä.

Pekkalan hallituksen ohjelmassa — ja sen ajan valtiollisen poliisin toiminnastahan on kysymys — sanotaan: „Sisäpolitiikan alalla on uuden ulkopoliittisen ajatustavan juurruttaminen kaikkiin kansankerroksiin ensisijainen tehtävä. Kansa kokonaisuudessaan olisi saatava käsittämään, että edessä olevien suurten tehtävien suorittaminen ei ole mahdollista ilman, että sotapolitiikan viimeisetkin jätteet, mitä laatua ne lienevätkin ja millä aloilla niitä esiintyneekin, poistetaan. M. m. sivistyselämän elvyttäminen ja puhdistaminen kiihkokansallisista ja epäkansanvaltaisista piirteistä on siten viipymättä suoritettava. Olojemme kansanvaltaistamista on ajettava kaikilla aloilla päämääränä fasististen piirteiden hävittäminen yleensä julkisesta elämästä. Niiden piirien toimintaa, jotka piirit sekä julkisessa sanassa että vielä enemmän salassa mitä moninaisimmin tavoin juonittelevat

nykyistä poliittista suuntausta vastaan, on tarkoin seurattavana. Asekätköt on kaikki haettava päivänvaloon ja niiden toimeenpanijat saatettava edesvastuuseen. On hankittava takeet siitä, että armeijasta muodostuu kansanvallan tuki ja turva. Myös oikeuslaitoksessa on toimeenpantava tarpeellisia uudistuksia, jota paitsi vankilaolet on uudistettava.”

Valtiollisen poliisin lausunnossa sanotaan tästä kysymyksestä m. m. seuraavasti: „Harkittaessa, missä määrin valtiollinen poliisi on suorittanut tehtävänsä sen mukaan, mitä maan laillinen hallitus on tarkoittanut, on tutkittava ja selvitettävä, soveltuvatko valtiollisen poliisin suorittamat toimenpiteet yleensä ja periaatteeltaan annettuihin ohjeisiin ja voimassaoleviin säädöksiin. Tämä ratkaisee toimenpiteiden tarkastuksen mukaisuuden sekä myös laillisuuden. Uuden valtiollisen poliisin työn suunta on muovautunut edelläolevien säädösten mukaan ja niiden nojalla. Tullaan siis kysymykseen: onko nykyinen valtiollinen poliisi käsittänyt tehtävänsä oikein vain väärin? Valtiollisen poliisin toiminnasta tehtiin syksyllä 1946 välikysymys. Tällöin eduskunta antoi asiassa luottamuksensa hallitukselle, joka puolestaan ei ole tehnyt huomautuksia valtiollisen poliisin toiminnan suhteen tähän mennessä. Mitä valtiollisen poliisin valvonnan suuntaan tulee, ei toimikuntakaan voi olla tietämätön siitä, että m. m. noin 400 eri yhdistystä on maassa fasistisina ja fasismin luontoisina lakkautettu perustuslakiin verrattavien määräysten nojalla, yhdistyksiä, jotka ennen sotaa olivat laillisia. Sensijaan lailliseksi on tullut joukko yhdistyksiä ja järjestöjä, jotka ennen sotaa ja sodan aikana olivat laittomia. Toimikunta ei myöskään ole voinut olla tietämättä siitä, että hallituspuolueet, nimenomaan vasemmisto, on ollut varauksetta hallituksen ja hallitussuunnan kannattajia. Toisin on äärimmäisen oikeiston laita. Siltä taholtahan ovat olleet peräisin ne lukuisat henkilöt, jotka välirauhan jälkeen ovat saaneet oikeusistuimissa rangaistuksia valtiovaltaan kohdistuneista rikoksistaan. Valvonnan pääsuunnan muuttuminen on ollut välttämättömyys.

Edelleen lainaan mietinnöstä seuraavan kohdan: huomattava osa toimikunnan mietinnöstä on käytetty todisteiden etsimiseksi sen väitteen tueksi, että valtiollisen

poliisin toiminta on yksipuolista, vasemmistosuuntauksen mukaista. Toimikunta on tällöin varsinkin kysymyksen ollessa valtiollisen poliisin harjoittamasta valvonnan suunnasta käyttänyt yksipuolisuuskäsitettä virheellisesti, tavalla, jolla ei voida päästä selville toimintojen tarkoituksenmukaisuudesta ja lainmukaisuudesta. Toimikunta ei ole lainkaan tutkinut kysymystä aiheellisten valvonnakohteiden kannalta, vaan on vertaillut suoritettua valvontatyötä sen perusteella, suuntautuko valvonta kaikkiin puolueisiin nähdessä yhtä suuressa määrin. Ei voida ajatella valtiollista poliisia, joka näkisi tarkoitukseksi valvoa kaikkia kansalaispiirejä yhtä paljon, vaan sen valvontatyön painopisteet kohdistuvat niihin piireihin, mistä on odotettavissa valtion ja yhteiskunnan vastaisia tekoja. Näin on meillä ja näin on kaikissa maissa. Täten kysymystä valtiollisen poliisin toimintojen lainmukaisuudesta ei voida, kuten aikaisemmin jo on osoitettu, tarkastella irrallaan siitä, minkälainen on maan virallinen politiikka, koska tästä ensisijassa riippuu, millä taholla saattaa esiintyä niitä hankkeita, joita valtiollisen poliisin on lain mukaan valvottava ja mahdollisuuden mukaan estettävä.”

Edelläolevia näkökohtia ei saisi unohtaa, kun puhutaan valtiollisen poliisin toiminnan suunnasta. Käsite yksipuolisuus, jolla toimikunta on hämännyt asiaa, olisi mitäänsanomattomana hylättävä ja puhuttava sensijaan toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta ja laillisuudesta. Olisi myös paikallaan, että valtiollisen poliisin uudistamista nyt ajavat edustajat lausuisivat käsityksensä siitä, millä tavalla valtiollisen poliisin valvonnan perussuunta on ollut virheellinen tai laiton. Tämä siksi, että se auttaisi kansaa oppimaan erottamaan propagandistiset perustelut todellisista syistä tässä kysymyksessä, osoittaisi, että kysymys on valtiollisen poliisin toiminnan suunnan muuttamisesta eikä mistään muusta.

Komitean mietinnössä perustellaan nykyisen valtiollisen poliisin „yksipuolisuutta” sillä, että valtiollisen poliisin vanhaa henkilökuntaa on vapautettu tehtävistä. Valtiollisen poliisin vastineessa sanotaan tästä syytöksestä m. m. seuraavasti: „Syynä vanhan henkilökunnan va-

pauttamiseen ei ole ollut yksinomaan sitä kohtaan tunnettu epäluottamus eikä se maine, joka entisellä Etsivällä keskuspoliisilla ja vanhalla valtiollisella poliisilla on kaikissa kansalaispiireissä näiden käyttämien menettelytapojen johdosta ollut, vaan on erottamistoimenpiteisiin ryhdytty useimmissa tapauksissa vasta sen jälkeen, kun asianomaiset virkailijat toiminnallaan ovat antaneet siihen aihetta. Vuoden 1944 välirauhan jälkeen pakeni kolmattakymmentä virkailijaa luvattomasti maasta. Vuonna 1945 entisen valtiollisen poliisin henkilökuntaan kuuluneet virkailijat päästivät maanpetokseen ja vakoiluun syyllistyneitä pidätettyjä vapaalle jalalle auttaen näiden pakenemista ja poistuen itsekin maasta. Lisäksi on sattunut tapauksia, jolloin eräät vanhat virkailijat ovat toimittaneet väkivallan ulkopuolelle, sanomalehdistölle, maanpetoksesta tuomituille ja muillekin yksityisille henkilöille virkavalansa rikkoen heille uskottuja tietoja valtiollisesta poliisista ja sen käsittelemistä asioista. On selvää, ettei tällaista rikollisuutta voida sallia missään virastossa, vähimmin maan turvallisuutta ja järjestyttä valvovassa. Lisäksi olisi helppo tilastollisestikin osoittaa, kuinka eräiden vanhojen virkailijoiden oma-aloitteisuus on tyystin hävinnyt, senjälkeen kun valvonnan suuntaa oli ryhdytty muuttamaan. Mietinnön sisältämällä uusimista osoittavilla prosenttiluvuilla ei näinollen ole sitä todistusvoimaa, mikä niillä olisi siinä tapauksessa, että vanhan henkilökunnan erottamisen erilaiset syyt olisi huomioitu.”

Sen syytöksen johdosta, että valtiollisen poliisin henkilökunnasta kuuluu vasemmistopuolueisiin suhteellisesti enemmän kuin muihin puolueisiin, vastineessa huomautetaan, „että se ei ole tätä seikkaa pitänyt lainvastaisena, koska henkilöiden puoluekanta ei kuitenkaan ole näytellyt mitään osaa paikkoja täytettäessä. Valtiollinen poliisi pitää selvänä, että puoluekannalla ei saa olla merkitystä otettaessa työntekijöitä valtiolliseen poliisiin, vaan ratkaisevana on hakijan pystyvyys, luotettavuus ja muut toimen hoitamiseen vaadittavat edellytykset. Jos tämän periaatteen mukaan toimenhaltijoita otettaessa käytännössä on tullut suhteellisen runsaasti vasemmistolaisia, niin se ei vielä todista, että näitä olisi otettu heidän puoluekantansa

perusteella. Vaikka ilmiötä ei voitaisikaan pitää edullisena, on se ainakin ymmärrettävää olosuhteissa, jolloin valvonnan pääkohteina ovat fascistiset ja niitä lähellä olevat ilmiöt. Ehkä tästä johtuen vasemmistolaisista piireistä lähtöisin olevat ovat hakeneet runsaimmin valtiollisen poliisin palvelukseen. Tarkastettaessa niiden hakijain papereita, joita ei ole hyväksytty valtiollisen poliisin palvelukseen, todetaan vasemmistolaisia olevan näidenkin joukossa eniten. Todettava on myös, että valtiollisen poliisin palkkaus ei varmaan ole ollut omiaan vetämään sen palvelukseen kaikkia kansalaispiirejä samassa suhteessa.”

Taantumuksellisessa lehdistössä esiintyy usein väite, että Suomen kommunistisella puolueella olisi vaikutusvaltaa määrättäessä toimenhaltijoita valtiolliseen poliisiin. Nämä väitteet ovat perättömiä, mikä käy ilmi mietinnöstäkin, vaikkakaan se ei tapansa mukaan sano sitä suoraan. Lehdistö ei ole ottanut huomioon näiden syytösten perättömyyttä.

Mietinnön rauhansopimuksen vastainen henki pistää hyvin kitkerästi nenään mietinnön niiltä sivuilta, joissa puhutaan valtiollisen poliisin palveluksessa muka olevista rikollisista. Toimikunta on ryhtynyt tässä diskriminoimaan henkilöitä, joilla on vanhoja poliittisia tuomioita tai jotka käytyjen sotien aikana saivat rangaistuksen liittoutuneiden hyväksi toimimisestaan. Toimikunnan kanta on rauhansopimuksen 7 artiklan vastainen. Lisäksi tiedetään näiden vanhojen poliittisten rikosten menettäneen merkityksensä eräiden henkilöiden vapauttamisesta syytteestä ja rangaistuksesta 23. 9. -44 annetun asetuksen ja 1. 12. -44 eräiden sotatuomioistuimissa rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta annetun lain nojalla sekä että nämä tuomiot ovat seurausta siitä väärästä poliittisesta suuntauksesta, minkä valtion päämiehemme ja hallituksemme ovat sittemmin tuominneet. Toimikunta on käsitellyt näitä asioita mietinnön samassa kohdassa kuin muitakin rikoksia eikä muutenkaan tee eroa suhtautumisessaan valtio- ja muihin rikoksiin, vaan päinvastoin rinnastaa ne toisiinsa. Valtiollinen poliisi sen sijaan vastineessaan ilmoittaa, että poliittisista syistä tuomitut ovat yleensä moraalisen kuntonsa puolesta

erittäin korkealla tasolla. Sisäministerimme, jonka esittelyssä mietintö lähetettiin tekemään propagandaansa ja jonka ei ole huomattu tehneen mitään varauksia mietintöön nähden, kaikesta päättäen hyväksyy paljon muun ohella myös tuon poliittisista syistä tapahtuvan diskriminoinnin, rauhansopimuksen vastaisen teon, samalla kuin hän tietävästi kuitenkin puhuu rauhansopimuksen tarkasta noudattamisesta. Joka tapauksessa tätäkin perustetta nyt käytetään valtiollisen poliisin uudistamiseksi.

Toimikunta on lisäksi hätäillyt ja antanut hyvin virheellisiä tietoja. Niinpä se ilmoittaa ei-poliittisista rikoksista tuomitujen luvun 22:ksi, vaikka niitä todellisuudessa on vain 5. Vaikuttaa oudolta, että näitä tapauksia on vain viisi, kun valtiollisen poliisin rikollisista on pidetty niin suurta melua. Jos laitoksen parista sadasta toimenhaltijasta vain viisi on tuomittu ei-poliittisista rikoksista, niin suhde lienee edullinen verrattuna keskimäärin virastoissa vallitsevaan tilaan. Valtiollisen poliisin vastineessa on sekä näitä poliittisia että ei-poliittisia tapauksia selostettu yksityiskohtaisesti ja vertaamalla niitä mietinnön antamaan kuvaan ei voi välttyä vaikutukselta, että tämä on käsitelty asian propagandistisesti ja huolimattomasti. Mainittakoon vertauksen vuoksi, että 31. 4. -45, siis ennen valtiollisen poliisin uudistamista, oli viraston toimenhaltijoista 10 ei-poliittisista rikoksista tuomittuja. Mitä tulee syytöksiin, että henkilökunnalla ei ole ollut tarpeellisia pätevyysvaatimuksia, niin mainittakoon, että vanhan valtiollisen poliisin päällystöön kuuluvista vakinaisista toimenhaltijoista noin 70 % oli vailla muodollista pätevyyttä. Nykyinen valtiollinen poliisi on pyrkinyt kouluttamaan henkilökuntaansa lähettämällä sitä eri poliisikursseille sekä järjestämällä v. 1947 kahdet omat 2 kuukautta kestävät miehistökurssit. Valtion poliisikoulun eri luokilla valtiollisen poliisin henkilökunta on menestynyt hyvin ja ollut keskitason yläpuolella. Komitean mietinnössä sanotaan m. m., „että vuoden 1945 loppuun mennessä tapahtuneen henkilökunnan perusteellisen uusimisen jälkeen henkilökunnan laadussa ei ole tapahtunut huomattavampia muutoksia”. Näin sanotaan siitä huolimatta, että henkilö-

kunnasta 77:lle on annettu järjestelmällistä poliisikoulutusta, mistä muutoin komitea ei mietinnössään ole lausunut saanaakaan ja että henkilökunnalla on muuten kahden vuoden käytännön työn kokemus.

Eräitä sitkeimpiä valheita, joita valtiollisesta poliisista on esitetty, on, että valtiollinen poliisi olisi kortittanut henkilöitä jonkin puolueen jäsenyyden perusteella. Sen jälkeen kun kansanedustaja Annala marraskuussa 1946 esitti tämän eduskunnassa tulkitsemalla väärin valtiollisesta poliisista saamaansa asiakirjaa, on lehdistö toistanut tätä samaa väitettä. Ahlbäckin komitea ei myöskään ole kertonut, kuinka asianlaita todellisuudessa on, nimittäin, että valtiollisessa poliisissa ei ole kortitettu minikään puolueen jäsenyyden perusteella. Valtiollisen poliisin vastineessa osoitetaan, minikälaisia väärinkäsityksiä ja suoranaisia väärennyksiä toimikunta on tämän yhteydessä tehnyt. Puuttumatta lainkaan mainittuun väärennykseen ja muihin virheellisyyksiin, mainittakoon, että yleisimmin tässä kysymyksessä väärinkäsitykset ovat syntyneet siitä, että toimikunta on pitänyt henkilöä, joka on kortitettu jonkun täysin laillisen syyn nojalla, kortitettuna jonkin puolueen jäsenyyden perusteella, jos tämä henkilö samalla on kuulunut johonkin puolueeseen. Tämä on merkillisen sitkeä väite. Toimikunnalle oli m. m. annettu kirjallinen selitys tästä kortituksesta, mutta siitä huolimatta toimikunta antaa väärän todistuksen ja tekee palveluksen propagandisteille. Toimikunta ei ole löytänyt poliittisesta kortistosta yhtään korttia, mikä olisi tehty jonkin puolueen jäsenyyden perusteella, koska niitä ei siellä ole. Mutta kun se on löytänyt esim. puolueen johtohenkilöistä kortteja, koska nämä ovat kuuluneet, sanotakoon nyt vaikka Akateemiseen Karjala-Seuraan, niin se on tällä tukenut väitettään. On vain todettava, että valtiollisen poliisin syyttäjät eivät tässä kysymyksessä puhu asioista niiden oikeilla nimillä. Eikö uskalleta ottaa keskustelun pohjaksi sitä, että valtiollinen poliisi kortittaa fascistisina lakkautettujen järjestöjen jäseniä, kun asiasta täytyy esittää muunnettu propagandistinen selitys. Koska kortitus on syytöksien joukossa näytelty niin huomattavaa osaa, niin lainattakoon tähän kohta valtiollisen poliisin lausunnosta:

„Kortittamisen yhteydessä syytös valtiollisen poliisin toiminnan yksipuolisuudesta, sellaisena kuin toimikunta on sitä käsitellyt, osoittautuu täysin perusteettomaksi.

On todettava, että suurimpana kortitettavana ryhmänä on lakkautettujen järjestöjen jäsenet. Niistä piireistä löytyvät myöskin ne henkilöryhmät, jotka ovat valvonnan kannalta merkityksellisiä. Tästä osoituksena on se, että valtiollisen poliisin syytteeseen saattamista ja oikeuksissa tuomion saaneista henkilöistä melkein kaikki ovat kuuluneet mainittuihin henkilöryhmiin. Näin ollen kortitus on vastannut valvonnan tarvetta. Kieltää ei myöskään voida, etteikö kortituksen peruslinja vastaa niitä lainmääräyksiä ja poliittisia olosuhteita, jotka valtiollinen poliisi alussa on esittänyt valvontansa ohjeiksi.

Kortituksen piiriin on joutunut enemmän oikeistopuolueiden jäseniä kuin vasemmiston, mutta tämä johtuu vain siitä, että edellä mainittujen puolueiden jäseniä on ollut enemmän lakkautettujen järjestöjen jäseninä. Jotta vasemmistopuolueisiin lukeutuvia henkilöitä olisi voinut enemmän kortittaa, olisi täytynyt olla jokin lisäperuste valvonnan ohjaamiseksi sellaisiin henkilöryhmiin, joissa on runsaasti vasemmistopuolueiden jäseniä. Tällaista perustetta toimikunta ei ole esittänyt, eikä sitä ole myöskään esitetty julkisuudessa lukuunottamatta viime aikoina esiintyneitä vallankaappausuhuja, joiden perättömyys on kuitenkin kiistattomasti todettu. Pelkästään johonkin vasemmistopuolueeseen kuulumista ei kai toimikuntakaan tahdo esittää kortituksen perusteeksi. Tähän kysymykseen valtiollinen poliisi saa tarkeyden oivaltaen odottaa valtioneuvostolta selvää ohjetta.

Voidaan tietenkin kysyä, onko lakkautettujen järjestöjen jäseniä syytä kortittaa siinä laajuudessa kuin ohjeissa sanotaan. Valtiollisen poliisin mielestä se on ollut tarkoituksenmukaista, jotta saadaan välttämätön peruskortisto, jota ilman minkäänlainen valvonta ei ole mahdollista. Jokainen asiantuntija tietää, että tällaisessa työssä tehdään ainakin 90 % turhaa työtä, mutta sitä ei voi välttää. Pienilläkin tiedoilla saattaa olla mitä tärkein merkitys valtion ja yhteiskunnan vastaisten tekojen selvittelyssä, kunhan niitä kerääntyy riittävästi yhteen.”

Julkisuudessa on esitetty runsaasti syytöksiä, että valtiollinen poliisi toimittaa laittomia koti- y. m. tarkastuksia. Tällaisia tapauksia on mietinnössä esitetty kuitenkin vain neljä, ja niistäkin yhden kohdalla toimikunta toteaa, että valtiollinen poliisi ei olisi voinut menetellä toisin. Valtiollisen poliisin vastineesta voimme havaita, että kahdessa tapauksessa tarkastuksen aiheen on antanut valvontakomissio, eräs tapaus koskee Helsingin keskusvankilassa pidettyä tarkastusta, johon oikeusministeriö oli antanut määräyksen. Jos näitä neljää tapausta, jotka toimikunta on puolen vuoden työn jälkeen löytänyt, verrataan sanomalehdistössä esitettyjen syytösten suureen lukumäärään, niin voidaanko välttyä siltä vaikutukselta, että kysymyksessä on vain keinotekoisien propagandan hyökkäys. Syytöksiä valtiollisen poliisin toimittamista laittomista pidätyksistä on julkisuudessa esitetty vielä useampia, mutta mietintöön ei näitä ole sopinut enempää kuin edellisiä. Eniten tilaa on toimikunta käyttänyt erään lentolehdistisen levittäjäin pidätysten selvittämiseen. Toimikunta ei katso mainittujen julistusten levittämistä valtakunnan suhteita muihin valtioon huonontavaksi teoksi, vaikka lehtinen sisältää provokatoorisia väitteitä Neuvostoliiton korkeimman neuvoston presidiumin puheenjohtajan si- jaista vastaan.

Ehdotukseen sisältyy valtiollisen poliisin hajoittaminen niin, että m. m. sen sotilas-toimiston ja radiojaoksen tehtävät siirretäisiin armeijan johdon alaisuuteen perustettavalle elimelle. Näin palattaisiin siihen käytäntöön, mikä vallitsi aina kesään 1945 saakka, jonka mukaan armeija hoiti sotilasvalvontaa itsenäisesti. Siirron perusteluksi on Kiukkaan komitea maininnut, sen, että puolustusvoimien ja valtiollisen poliisin välille on muodostunut pidätyväisyyden ja epäilysten rajamuuri, jota ei voi välttää. Edelleen komitea korostaa sitä, että entiseen järjestelmään palattaessa on saatava takeet valvontalaitosten yhteistoiminnasta, ja komitean mielestä saadaan järjellinen yhteistoiminta aikaan asettamalla se puolustusvoimien ja poliisin ylimmän johdon erityiseksi velvollisuudeksi.

Jotta voitaisiin arvostella, mitä tämä siirto tulisi merkitsemään, on tarkasteltava kysymystä neljältä näkökannalta: 1 millai-

sisä käsissä sotilasvalvonta on aikaisemmin ollut ja miten sitä on hoidettu, 2 millaisiin käsiin se nyt joutuisi ja mitä siirrolla todellisuudessa pyritään saavuttamaan, 3 mitkä ovat syyt nykyisen valvontamuodon väitettyyn epäonnistumiseen, 4 mitä kokemuksia on valvontalaitosten keskinäisistä suhteista niiden toimiessa erillään ja mitä takeita „järjellisestä yhteistyöstä” nyt olisi saatavissa.

Kuten tunnettua, on sotilasvalvontaa aina kesäkuun 13 päivään 1945 saakka hoitanut armeijan korkeimman johdon alainen oma elin, joka luonnollisesti on kaikessa noudattanut armeijan johdon antamia ohjeita ja määräyksiä, siis toiminnassaan toteuttanut alallaan armeijan johdon suuntausta eri kysymyksiin nähden.

On syytä tarkastella, missä hengessä tämä laitos armeijan johdon ohjaksissa ollessaan on toiminut.

Valvontatoimiston henkilökunta oli valittu taatusti oikeistolaisimmista piireistä, niin oikeistolaisista, että Lapuan liikkeen ja IKL:n valtakautena EK:n silloinen päällikkö piti koko valvontatoimistoa Akateemisen Karjala-Seuran ja IKL:n henkiystävänä. Samat lapualaisystävät olivat valvontatoimistossa olleet 1920-luvun alusta saakka ja osallistuneet läheisessä yhteistyössä yleisesikunnan tiedusteluosaston, Suomessa olevien venäläisten emigranttijärjestöjen ja eräiden ulkovaltojen kanssa tarmokkaasti vakoiluun Neuvostoliiton alueella. Vuonna 1927 syntyi jonkinmoinen julkinen skandaalikin, kun valvontatoimiston silloinen päällikkö Rosenström lähetti joukon terroristiemigrantteja rajan yli ja nämä sitten pomminsa heitettyään joutuivat suurimmaksi osaksi kiinni, tunnustivat ja pantiin vastaamaan teoistaan. Etsivä keskuspoliisi, kun asia diplomaattisten esitysten johdosta sen tutkittavaksi virallisesti annettiin, antoi todistuksen siitä, että valvontatoimisto oli syypää, mutta lopuksi asia kuitenkin sotilasviranomaisen toimesta painettiin villasella ja Rosenström jäi paikoilleen. Tämä „operatio” liittyi yleisesikunnan yhteistointaan emigranttikenraali Kutepovin kanssa, jonka Wallenius oli 1927 kutsunut Suomeen m.m. järjestelemään vakoilua Neuvostoliitossa. Kutepovin tähti sammui kuitenkin jo vuonna 1928 „pommijutun” johdosta. Uusi suurisuuntainen vakoilu-

toiminta järjestettiin v. 1933 yhdessä emigranttikenraali Severin Dobrovolskyn kanssa, jonka puuhia rahoitti m.m. Saksan yleisesikunta ja joka apulaisineen luovutettiin Neuvostoliittoon v. 1944. V. 1930, kun yleisesikunnan eräät korkeat herrat antoivat panoksensa Mäntsälän kapinaan, suorittivat muiden kyyditysten lomassa m.m. presidentti Ståhlbergin kyydityksen, osoittautui, että taaskin tiedustelu- ja valvontatoimiston miehillä oli sormensa pelissä, edellisistä Hallamaa, jälkimmäisiä Tolamaa, joka välitti kyyditystä koskevan sähkeen Kuussaarelle Joensuuhun. Tällä tavoin nämä herrat „valvoivat”, ettei laittomuuksia tapahdu. Valvontatoimiston provokatooriset menettelytavat, esim. valvontatoimiston mies levittelemässä itse valmistamia punatähtiä ja yrittämällä sitten saada tästä teosta syytteeseen kommunisteja, aiheuttivat usein muistiinpanoja etsivän keskuspoliisin papereihin sekä näiden kahden laitoksen keskeisiä riitaisuuksia, kummankin syyttäessä toistaan tästä samasta ynnä muista syntyneistä erimielisyyksistä. Yleisö ei näistä skandaaleista tietenkään saanut mitään tietää eivätkä ne myöskään aiheuttaneet muutoksia henkilökunnassa. Tässä mielessä luontenomaisena voidaan pitää silloisen majuri Puomin lausumaa vuoden 1935—36 vaiheilla, kun oli kysymys majuri Rautsuon — entinen Rosenström — erottamisesta valvontaosaston päällikön paikalta. Majuri Puomi lausui: „On aivan selvää, että Rautsuo jää.” Nämä Rautsuot ynnä muut jäivät, jatkoivat toimintaansa entiseen tapaan ja sotien aikana kunnostautuivat erikoisesti pahoinpitelyineen ja vainoineen demokraattisia kansalaisia vastaan ja sodan jälkeen pakenivat Ruotsiin peläten tilintekoa valonarasta toiminnastaan.

Niin piintynyt oli taantumuksellinen aines valvontatoimistossa, että vielä sodan jälkeenkin jatkoi „valvonnassaan” entisiä perinteitään: yksipuolista vasemmistovalvontaa sekä törkeätä provokatiota. Tietoisena ja ilmeisesti osallisena asekatkentaajutun se ei siihen lainkaan puuttunut, mutta sen sijaan yritti keväällä 1945 lavastaa suurisuuntaisen vasemmiston „vallankaappaus Hankkeen”, jossa, kuten myöhemmin on kuulemma selvinnyt, kriminaalirikollisen keksittyjen kertomusten perusteella suori-

tettiin „tutkimuksia” koko alkuvuoden 1945 valvontatoimiston lakkauttamiseen saakka. Asiaan „sotkeutuneiksi” ilmoitettiin m.m. nykyisiä kommunistisia kansanedustajia, lukuisa joukko työläisiä Tampereen seuduilta, valvontakomission venäläisiä jäseniä j.n.e. Juttuun liittyi lakkopuuhiä, sabotaa-shisuunnitelmia, aseiden hankkimisia, vakoilua y.m. Salaperäistä „päähenkilöä” ei kuitenkaan koskaan saatu edes näkyville, vaikka tietojen mukaan liikkui aivan julkisesti samassa kaupungissa ja tulostaan muka etukäteen tiedettiin. Jutun keksijälle, alias „Lauri Keto”, suoritettiin jatkuvasti rahallista palkkiota „hyvästä toiminnasta” sekä annettiin viinaa käytettäväksi tietojen hankkimistarkoituksessa, jonka „Keto” ryyppäsi suihin. Valvontatoimiston ja armeijan johdon toimesta tämän jutun sekä muiden valvontatoimiston kuulemien punakaartilaisuhujen ja venäläisten aselaivojen maahamme saapumista koskevien „ketojen” johdosta ryhdyttiin laajoihin toimenpiteisiin „varikkojen suojaamiseksi” ja armeijan hälyytysvalmiuden aikaansaamiseksi.

Juttu muistuttaa epäilyttävällä tavalla 1948 kevään provokatoorisia syytöksiä „kommunistien vallankaappauksista” hälytysvalmiuksineen y.m. toimenpiteineen. Olisi syytä tutkia, onko entisillä valvontatoimiston „ammattimiehillä” osuutta tähän uuteen provokaatioon.

Nyt kun halutaan siirtää sotilasvalvonta armeijan hoiviin takaisin, on m.m. vedottu armeijan epäpoliittisuuteen ja väitetty, että valvonta valtiollisen poliisin hoidossa on riippuva kulloinkin vallitsevista poliittisista virtauksista ja että armeijan hoidossa eivät poliittiset näkökohdat valvonnassa muka pääse vaikuttamaan. Armeijan kasvojen edessä on aina pidetty oikein virallisilla ohjeilla vahvistettua epäpoliittisuuden naamarina, jolla tavallista kansalaista on tahdottu estää näkemästä armeijan luonnetta taantumuksen poliittisena aseena. Kuten jo alussa on mainittu, on valvontatoimistoa ohjannut ja sen toiminnan aina hyväksynyt armeijan johto ja se näin ollen paljastuu saman hengen läpitunkemaksi kuin valvontatoimistokin. Edellä esitetystä selvää jo armeijan johdon osuutta kylliksi valonarkoihin toimiin, mutta on palautettava mieliin vielä eräitä seikkoja, jotka osoittavat, miten

„poliittiset kenraalit” ja muut korkeat upseerit ovat vaikuttaneet maamme asioihin poliittisessa mielessä ja saattaen maamme alttiiksi vakaville selkkauksille. Viitataan lyhyesti armeijan osuuteen Karjalan retkiin, josta n.s. „vapausotakirjallisuudessamme” aivan avoimesti puhutaan, ministeri Ritavuoren murhaan, jonka vaikuttimena on ollut hänen vastustava asenteensa ja toimenpiteensä sellaisiin retkiin nähden, lapualaiskauden ilmiöihin, joista ennenmainittujen lisäksi muistetaan m.m. armeijassa palvelleen kenraali Pajarin esiintyminen Tampereella sos. dem. järjestöliippujen repijänä. Tuoreempaan ja paljon merkityksellisempään on muistettava armeijan johdon osuus viime sodan syttymiseen: esivaiheena kenraali Buschenhagenin käynnit Suomessa talvella ja kevyällä 1941, sen jälkeen kenraali Heinrichsin ja kenraali Tapolan käynti Salzburgissa sekä Buschenhagenin käynti Suomessa kesäkuussa 1941, jolloin sotilaallinen yhteistoiminta Saksan kanssa lopullisesti sovittiin ja Suomessa aloitettiin naamioitu liikekannallepano eduskunnalle lainkaan sopimusta esittämättä. Onko armeija jotenkin muuttunut vähemmän poliittiseksi välirauhansopimuksen solmiamisen jälkeen. Aivan alussa saattoi näyttää siltä, mutta pian havaittiin, ettei näin suinkaan ollut asianlaita. Sellaiset uhkapelinluontoiset jutut kuin asekatkentaajuttu, välirauhansopimusta vastaan kohdistuvat teot ja juonittelu, „Stella Polariksiineen”, valvontakomission vakoiluineen, luovutettavien sotavankien maasta avustamiseen j.n.e. osoittivat, että armeijassa pyrittiin säilyttämään vanha suunta mahdollisimman koskemattomana ja vahvistamaan siis sitä suuntaa, jonka tarkoituksena oli aina ollut koota armeijan kaikki voimat, muokata se yksimieliseen taisteluun Neuvostoliittoon vastaan. Tätä suuntaa on hiljalleen ruokittu ja voimistettu sijoittamalla yhä useampia asekatkijä- y.m. senlaatuja upseereita armeijan tärkeisiin johtoportaisiin. Lehdistä voidaan helposti seurata nimityksiä ja tuloksena on suurin piirtein, että Puolustusvoimain Pääesikunnassa on nykyisin tärkeissä asemissa noin 15, sotilaslääniä ja -piiriä komentajina, esikuntapäällikköinä j.n.e. noin 40, Armeijan esikunnan kirjoissa, Merivoimien esikunnassa ja Divisioonien esikunnassa noin 15, joukko-osastoissa rykmentin ja pataljoonien komen-

tajina ynnä muissa n. 25, sotakouluissa noin 10, eli yhteensä yli 100 asekatkijää.

Kun korkein päällystö rakentuu tällaisista aineksista, niin ei ole ihme, jos sen vaikutus heijastuu myös alemmissa portaissa. Onhan yleisesti tunnettu, että alemman upseeriston ja kanta-alipäällystön valtaosan poliittisissa mielipiteissä ei ole tapahtunut minkäänlaista muutosta sodan jälkeen. Esimerkkejä tällaisesta vanhan hengen mukaisista esiintymisistä löytyy aivan riittävästi. Tyypillisintä siinä on vihamielisyys Neuvostoliittoa ja niitä kansaiaispiirejä vastaan, jotka pyrkivät toiminnallaan edistämään rauhan ja kansanvallan asiaa.

Kun edellä kuvattua taustaa vastaan tarkastellaan armeijan suhtautumista valtiolliseen poliisiin, jonka sotilastoimisto heinäkuusta 1945 lähtien on hoitanut sotilasvalvontaa, niin käy täysin ymmärrettäväksi se penseä asenne, minkä armeija on valvonnan toimeenpanoon nähden omaksunut. Tämä suhtautuminen on ollut taantumuksen „tarkoituksenmukaisuutta”, se on ollut pelkoa siitä, että armeijan taantumusta tukevan päällystön todellinen henki ja todelliset pyrkimykset paljastuisivat. Tämä valvonta, vaikka sitä kaikin tavoin on vaikeutettu, on osaltaan sitonut taantumuksellisia upseereita vapaasti toimeenpanemasta armeijan restauratiota sodanaikaiseen henkeen, pakottanut heidät toimimaan salaisesti ja peitetysti. Nyt katsotaan tilaisuuden tulleen siirtää valvonta „luotettaviin käsiin” s.o. armeijan omaan hoitoon. Ehkäpä sinne jälleen haalitaan takaisin Rautsuot ynnä muut aikoinaan demokraattien vainoojina kunnostautuneet sekä aloitetaan uudelleen esimerkiksi asevelvollisten luokittelu ryhmään 1, johon valtiollisesti luotettavien luokkaan luettiin suojeluskuntalaiset ja heihin verrattavat ja josta ryhmästä alipäällystöä ja päällystöä vain saatiin kouluttaa, sekä epäluotettavien ryhmään 3, johon vasemmistolaiset luettiin sekä jätettiin „luotettava” upseeristö kokonaan valvomatta.

Missä mielessä valtiollisen poliisin harjoittama valvonta on armeijan päällystön asekatkijälinjan ja sen ymmärtäjien mielestä ollut „hankalaa” ja epämiellyttävää, siitä ovat todisteina monet johdonmukaista valtiollisen poliisin työskentelyn vaikeuttamista osoittavat tapaukset, kuten yritykset johtaa sitä harhaan, painostus niitä kohtaan, jotka ovat valtiollista poliisia avusta-

neet, valtiollisen poliisin parjaus j.n.e. Niinpä erään yksikön päällikkö on tiettävästi uhannut erottaa sekä asettaa kunnia-tuomioistuimeen sellaiset upseerit ja aliupseerit, jotka ovat yhteistyössä valtiollisen poliisin kanssa, ja muutenkin harjoittanut määrätynlaista karsintaa alaiseensa päällystöön nähden. Hänen tiedetään hieman ylpeillen vakuuttaneen, että sen jälkeen kun eräs eversti on siirtynyt pois hänen alaisuudestaan, ei puheenaolevassa yksikössä enää ole ketään, joka kannattaisi toimintaa Suomi—Neuvostoliitto-seurassa. Tämänkaltaiset upseerit eivät ole tahtoneet mitenkään sulattaa valtiollista poliisia valtion laitoksena eikä myöntää sille oikeutta suorittaa lakien ja asetusten mukaisia tehtäviä, vaan puhuvat „urkkimisesta” y.m. sellaisesta ja selittävät, ettei upseeristoa ole tarpeen valvoa, koska se muka on täysin luotettavaa ja lojaalia. Tällaista irvokasta logiikkaa sopii rinnastaa kaikkeen siihen, mihin juuri upseeriston on todettu välirauhansopimuksen jälkeen syyllistyneen. Mitä merkitystä olisi miehistön valvonnalla, jos epäluotettava upseeristö jätettäisiin sen ulkopuolelle. On kuitenkin korostettava sitä, ettei yllä esitetty taantumuksellinen „logiikka” edusta koko upseeriston kantaa, vaan on joukossa eriyvän käsityksen lausuneitakin upseereita, joiden kanssa yhteistoiminta olisi varmaan voinut sujua kaikin puolin hankauksettomasti, jos sotilasvalvonnan järjestelystä olisi yhteisellä pohjalla voitu sopia. Valvonnan suunta on todellisuudessa ollut se kompastuskivi, joka on saattanut armeijan torjumaan valtiollisen poliisin ehdotukset sotilasvalvonnan käytännölliseksi järjestämiseksi. Siinä on se „luoksepääsemätön muuri”, jonka Kiukaan komitea tuo näkyville. Kun valvonnan suunnan ainakin muodollisesti on myös armeijan johto hyväksynyt, toisin sanoen myöntänyt, että se ei voi olla sama kuin vielä sotien aikana, niin jää tehtäväksi vain johtopäätös, että valvonnan suuntaa ei todellisuudessa ole hyväksytty ja valvontaa on sen vuoksi tarkoituksellisesti sabotoitu.

Valtiollisen poliisin ja puolustusvoimien valvontatoimiston suhteet ovat aina olleet huonot ja yhteistoiminta heikkoa, vaikka niiden toiminnan aikana vielä välirauhan-teen jälkeenkin ei valvonnan suunnasta ollut mitään erimielisyyttä. Riita koski pääasiassa valtakysymystä, mikä taas poh-

jautui siihen, että armeija piti itseään valtiona valtiossa, johon asemaan se ilmeisesti nytkin haluaa asettua ja halusi ulottaa valvontatoimintansa myös siviilialalle. Tätä käytännön riittäisyyttä sovittelemaan oli laadittu usein mainittuja yhteistoimintasopimuksia, jotka eivät kuitenkaan asiointilaa parantaneet. Eri aikoina asetettiin myöskin toimikuntia pohtimaan laitosten yhdistämistä ja periaatteessa nämä toimikunnat asettuivat poikkeuksetta yhdistämisen kannalle perustellen sillä, että yhdistetty laitos tulee halvemmaksi, haitallinen kilpailu ja kaksinkertainen työ poistuu samoin kuin muutkin laitosten välisten rajojen määrittelyn vaikeudet. Edelleen tiedot keskittyisivät ja myöskin kokemukset, työ nopeutuisi ja yksinkertaistuisi. Jokainen yhdistämisyritys kuitenkin haaksirikkoutui armeijan itsepäiseen vastustukseen.

Riippumatta valvonnan suunnasta ovat nämä perustelut ammatinäkö-kannalta niin painavia, varsinkin kun sekä siviilivalvonnan että armeijan omat specialistit ovat ne oikeiksi myöntäneet, että tuntuu nurinkuriselta enää uudistaa huonoksi osoitautunutta kokeilua ja siirtyä rajoitettuun valvontaan. Vaikuttaakin siltä, että hajoittamispyrkimyksen varsinainen, vaikka ei julkilausuttu motiivi on poliittista laatua, toisin sanoen: sellaisissa poliittisissa olosuhteissa, joissa taantumus täysin hallitsisi tilannetta, ei hajoittamista toimeenpantaisi, vaan päinvastoin entistä selvempi keskittäminen.

Mihinkä siis pyritään sotilasvalvonnan siirtämisellä armeijalle, koska ammatinäkö-kohdat ovat osoittaneet valvonnan hajoittamisen epäonnistuneeksi? Minkä vuoksi halutaan nykyisissä oloissa ajaa lävitse keinotekoinen ratkaisu, joka useamman samalla alalla toimivan laitoksen suuremmat kustannukset huomioonottaen — ei ole edes taloudelliselta kannalta puolustettavissa. Valaistusta antanee tähän jo esitetyn lisäksi se, että myös radiojaos tulisi siirrettäväksi armeijan haltuun. Tiedetään, että senjälkeen, kun eversti Hallamaa kuljetti radiopataljoonansa Ruotsiin, ei maassamme ole radiotiedustelua — virallisesti — harjoitettu. Tosin eräät tämän saman joukon Suomeen jääneet ja tänne palanneet miehet pääesikunnan laskuun harjoittivat Neuvostoliittoon kohdistunutta radiovakoilua, josta sitten saivat pienet tuomiotkin, mutta var-

sinaista virallisesti vahvistettua elintä ei puolustuslaitokselle jäänyt.

Armeija kaipaa ilmeisesti nyt uutta, sopivassa tilaisuudessa maamme rajojen ulkopuolelle siirrettäväksi valmennettavaa radioelintä, joka kontrolloimatta voisi jatkaa Ruotsiin siirtyneiden „stellistien” aikoinaan harjoittamaa radiotiedustelua Neuvostoliittoa vastaan.

Armeijan valvontaelimen tehtäviin kuulunut oman tiedustelun suojaaminen jäisi myös uuden armeijan elimen hoidettavaksi. Kuten tiedämme, on tiedustelua voitu vain suhteellisen vähäisessä määrässä välirauhasopimuksen jälkeen harjoittaa — siitäkin ovat asianomaiset saaneet pikkutuomiot, koska se oli kohdistunut valvontakomission toimiin — kun kiusallista valpoa ei ole voitu panna sitä suojaamaan, vaan on päinvastoin ollut pelättävissä, että se voisi maamme suhteita Neuvostoliittoon vaarantavia puuhia paljastaa. Nyt tämä kiusallinen elin eliminoitaisiin ja tiedusteluakin voitaneen sitten harjoittaa vieläpä oman elimen varjella sitä paljastumiselta.

Kun valtiollinen poliisi näin hajoitetaan ja sen tilalle perustettava Suojelupoliisi myöskin saatetaan „varmoin” käsiin, ei tietenkään demokraattisen kansanosan kannalta ole suurta eroa sillä, ketkä missäkin valvonta-asioita hoitelevat, ne kun hoidetaan silloin epäilemättä Marshall-reseptin mukaan.

Kuitenkin ehdotuksen perusteella suojelupoliisiin tultaisiin kiinnittämään henkilökuntaa kaikista yhteiskuntapiireistä, kun sensijaan armeijan valvontaelimen suhteen ei mitään määrittelyä tehdä. Mikäli suojelupoliisi ei siihen julkisuudessa mahdollisesti kohdistuvan arvostelun vuoksi voisi täysin toimia taantumuksen aseena, niin siihen olisi mahdollisuus sen tehokkaammin käyttää armeijan elintä, joka kaikessa hiljaisuudessa tietenkin — entisen käytännön mukaan — valtaisi yhä huomattavamman osan siviilivalvonnastakin itselleen. Näin olisi kiertoteitse päästy siihen tulokseen, johon taantumus tällä operatiollaan pyrkii, nimittäin valvonnan siirtämiseen täysin sen käsiin erääksi tärkeimmistä aseista sen „väliaikaisena” pitämän poliittisen suunnan kääntämiseksi lopullisesti jälleen entisiin uomiin.

Todellinen syy nykyisen valtiollisen poliisin lakkauttamisvaatimukselle on se, että siitä on kehittynyt este taantumuksellisten salaisille vehkeilyille. Valtiollinen poliisi on paljastanut lukuisasti erilaisia valtion ja yhteiskunnan turvallisuutta vastaan kohdistettuja salahankkeita, ja jokainen sellainen teko on koskenut kipeästi maamme taantumukselliseen oikeistoon, joka siihen saakka oli saanut tehdä kaikki rikoksensa lakien ja järjestysvallan siipien suojassa.

On lapsellista puhua siitä, että Valtiollisen poliisin vastainen hyökkäys ei merkitisi yhä pidemmälle kehittyvää suunnanmuutosta sekä sisä- että ulkopoliitikassa. Jo se mietintö, johon lehdistö ja hallitus hyökkäyksessään nojaa, on rauhansopimuksen vastainen ja arvosteleo asioita ikäänkuin ei mitään muutosta käytyjen sotien päiviltä olisi tapahtunut.

Hallitukselle on eniten vaikeutta tuottanut ehkä se seikka, kuinka uudistus on toimeenpantavissa niin, että se ei herätä liiaksi huomiota niiden keskuudessa, jotka ovat kiinnostuneita demokraattisen suuntauksen säilyttämisestä maassamme. Kiukaan komitean tiimoilta nuo hallituksen lavastusyritykset vaikuttavat suorastaan naurettavilta. Komitealle annetaan tehtävä tutkia voidaanko valtiollisen poliisin tehtävät suorittaa muissa virastoissa ja tehtävä on kuitenkin ratkaistu jo ennen kuin se on annettu. Maallikkokin ymmärtää, mitä haittoja valtiollisen poliisin tehtävien hajoittamisesta ja m. m. keskityksen särkemisestä koituu. Ainutlaatuinen yritys. Mutta Kiukaan komitea ei tietenkään voinut päätyä yksinkertaiseen, oikeaan ratkaisuun, että hajoittaminen on naurettavaa, koska tehtävä oli ratkaistu jo etukäteen, sen oli vain tehtävä käytännöllinen ehdotus järjestelyjen suorittamiseksi ja mahdollisesti tuumia, kuinka syntyviä haittoja voitaisiin pienentää.

Näin ollen, kun tapausten kulun määrää hallituksen suorittama sisä- ja ulkopoliittikan muuttaminen, jota se kaikin keinoin yrittää naamioida, niin tuntuu tarpeettomalta ruveta osoittamaan, minkä vuoksi ja missä suhteessa Kiukaan komitean ehdotus merkitsee tehtävien huonompaa hoitamista. Voidaan tietysti viitata siihen, että ulkomailta ei mistään löydetä esikuvaa sellaiselle tehtävien ja vastuun jakamiselle, mistä nyt on kysymys tai siihen, että Suo-

nessa miltei lakkaamatta käydyt neuvottelut etsivän keskuspoliisin ja sittemmin valpon organisation parantamisesta eivät koskaan ole johtaneet mihinkään sentapaiseen ehdotukseen, kuin minkä Kiukaan komitea tässä pakkotilanteessa synnytti.

Ed. Riihinen: Herra puhemies! — Tunnettua on, että jo ennen sotaa eduskunnassa esitettiin vaatimus valtiollisen poliisin, silloisen ohranan laitoksen lakkauttamisesta. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei ole hyväksynyt silloin tätä esitystä eräitä sen jäseniä lukuunottamatta. Päävastoin valittivat he sitä, että tämä laitos oli pidetty väliaikaisuontona ja vaativatkin tämän laitoksen vakinaistuttamista. Ettei oltaisi epäselvillä, mikä oli sosialidemokraattisella eduskuntaryhmällä kantana tähän laitokseen, jonka toiminnan lakkauttamisesta sosialidemokraattinen hallitus on antanut lakiesityksen, on syytä lukea 1938 valtiopäivien pöytäkirjoista sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kanta.

Tämän kannan esitti ed. Kuusisto ja hän sanoo valtiollisen poliisin tarpeellisuudesta seuraavaa: „Valtiollinen poliisi on meillä ollut väliaikaisena nyt kaksi vuosikymmentä eikä kukaan ole ehdottanutkaan, että tämä laitos lakkautettaisiin”. — Tähän on huomautettava, että valtiollisen poliisin määrärahojen poispyyhkimistä oli kyllä eduskunnassa aikaisemmin vaadittu, joka merkitsee asiallisesti samaa kuin valtiollisen poliisin lakkauttaminen. — Ed. Kuusisto jatkaa: „Sen sijaan on täällä ehdotettu, että sitä” — valtiollista poliisia — „ei vielä vakinaistutettaisi. Jos se jää edelleenkin väliaikaiseksi, joutuvat tämän laitoksen uskolliset ja valtiota rehellisesti palvelevat virkamiehet toiseen asemaan, kuin valtion muut viran ja toimen haltijat: eivät saa perhe- eikä ikälisää, ei heillä ole varmuutta eläkkeeseen eikä siis niitä etuja, joita valtion muu virkamiehistö saa nauttia, ja tämä minusta ei ole oikein. Se lisäksi synnyttää katkeruutta valtiollisessa poliisissa ja tässä virkamiehistössä eduskuntaa ja niitä, kohtaan, jotka tällaisia heidän oikeutettuja etujaan vastustavat. Myöskin minä katson, että nykyoloissa ei mikään hallitus tule toimeen ilman valtiollista poliisia ja vielä vähemmän minä jättäisin nykyistä hallitusta vaille sitä silmää, jota se tarvitsee seuratessaan kaikenkaltaisia kansainvälisiä

vehkeilijöitä.” Ja lopuksi edustaja sanoo: „Kun tämä asia oli nyt sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä käsiteltävänä, niin valtava enemmistö oli hallituksen esityksen hyväksymisen kannalla”, toisin sanoen, vaativat valtiollisen poliisin toimien vakinaistuttamista.

Tämä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ottama kanta johti siihen, että ohrana-laitos asetettiin vakinaiselle kannalle. Tiedetään, että silloinen ohrana-laitos oli erittäin huonossa maineessa työtätekevän väestön keskuudessa. Mutta yhtä tunnettua on, että ohrana sai kapitalistiluokan tunnustuksen osakseen samalla kuin sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän enemmistön kannatuksen. Työnantajapiirit käyttivät tätä laitosta aseenaan palkkataistelussa olleita työläisiä vastaan. Tämän laitoksen luetteloiden mukaan tehtaiden työntekijäkortistosta tarkistettiin, oliko työhön otettu työnantajapiireille epäedullisia työläisiä. Tämän laitoksen osoituksen mukaan työläisiltä kiellettiin työhön pääsy tai jo työhön otetut erotettiin. Ohranan toiminnalla pyrittiin ja usein onnistuttiinkin vaikuttamaan työpaikoilla teollisuudessa ja muualla työväen oikeuksia tehokkaasti puolustavaa ammattiyhdistystoimintaa vastaan.

Että ennen sotia ja sodan aikana silloinen ohrana edellämainittuun suuntaan toimi siitä on työläisillä eri puolilla maata omakohtaisia raskaita kokemuksia. Mutta sos. dem. puolueen johto piti silloin tämän valtiollisen poliisin toimintaa välttämättömänä ja vaatikin sen vakinaistamista. Kun nyt kokoomuspuolueen toivomuksen mukaan asetettu sos. dem. hallitus on antanut esityksen valtiollisen poliisin lakkauttamisesta, niin täytyy siihen olla painavia syitä. Mitkä nämä syyt ovat, se on helposti nähtävissä. Valtiollinen poliisi ei ole nyt enää sama kuin silloin, kun sos. dem. eduskuntaryhmä vaati sitä vakinaistutettavaksi.

On myös selvästi havaittavissa, milloin tämä tärkeä muutos on tapahtunut, joka on saanut sos. dem. johtajien tarkistamaan kantansa. Valtiollinen poliisi uudistettiin sotapolitiikan kärsittyä tappion ja välirauhan astuttua voimaan. Sotapolitiikassa rikosten teillä olleet ohranan miehet joutuivat tästä laitoksesta eroamaan. Tämän muutoksen jälkeen ei valtiollinen poliisi enää ole ollut työnantajien aseena työläisiä ja työväen järjestöjä vastaan, kuten se oli ennen sotia

ja sodan aikana. Tämä kaikkien selvästi nähtävänä oleva muutos, jota on turha kenenkään yrittää kieltää, on ollut eräänä painavana syynä sos. dem. johtajien kannanmuutokseen ja siihen, että he nyt vaativat valtiollisen poliisin lakkauttamista. Tämä on kokoomuspuolueen vaatimus, jonka sos. dem. hallitus nyt esittää eduskunnalle.

Mutta edellämainittu syy ei ole ainoa, jonka vuoksi on annettu esitys valtiollisen poliisin lakkauttamisesta sen nykyisessä kokoonpanossa. Ainoa keino tehdä mitättömäksi rauhansopimuksen artikkelit, jotka kieltävät edellä osoitetut ja muut demokratianvastaiset työväen vainotoimenpiteet, on se, että hävitetään näiden vainotoimenpiteiden ehkäisemiseksi tehokkaasti toiminut virasto. Sotapolitiikassa aikoinaan aktiivisesti mukana olleet piirit, jotka ovat pyrkineet rikollista vehkeilyä edelleen jatkaamaan, ovat sanomalehdissä kirjoitelleet valituksia siitä, että ovat tunteneet olonsa epävarmaksi sen johdosta, kun valtiollinen poliisi ei ole enää sama kuin ennen välirauhan sopimusta. Näissä kirjoituksissa on avoimesti sanottu, että paluu entiseen, rikollisessa sotapolitiikassa mukana olleille turvalliseen olotilaan ei ole mahdollista muuten, kuin että nykyisistä Valpon virkailijoista on päästävä. Eräässä päivälehdessä sanottiin avoimesti, että ellei tähän tulokseen muuten päästä, on nämä virat lakkautettava. Nyt käsiteltävänä oleva esitys osoittaa, että sos. dem. hallitus on yhtynyt näihin vaatimuksiin ja katsonut ajan sopivaksi ryhtyä toteuttamaan sotapolitiikkaan kiinnostuneiden kauan toivottua toimenpidettä. On ymmärrettävää, että hallituksen tehtävänä on ollut etsiä sopivimmat ja vähimmän todellisia tarkoitusperiä palvelevat syyt Valpon lakkauttamisvaatimukselle. On kuitenkin selvästi havaittavissa, että hallitus tässä tehtävässään on epäonnistunut. Hallituksen esityksen perustelu ei saane ketään uskomaan, että Valpon lakkauttamista koskeva perustelu johtuisi vain esityksen perusteluissa mainituista syistä. Mutta hallitus on kuitenkin täyttänyt sen, mitä siltä on odotettu, nimittäin että perusteluissa ei saa paljastua se, että lain muutos johtaa rauhansopimuksen vastaisen vehkeilyn ja työväenjärjestöihin kohdistuvan terroritoiminnan kasvamiseen.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi on hallitus valinnut kaksiosainen toimenpiteen. Ensiksi demokratian suojana toiminut valtiollinen poliisi ehdotetaan lakkautettavaksi ja sen virkailijat erotettaviksi sekä toiseksi ehdotetaan muodostettavaksi uusi Suojelupoliisi-niminen virasto, joka ei ole itsenäinen, vaan on alistettu muiden virastojen valvontaan ja jonka toiminta demokratiaa vastaan tähdättyjen vehkeilyjen torjumiseksi on siten tehty tehottomaksi. Tähän Suojelupoliisiin asetetaan uudet virat ja nimitetään uudet virkailijat. Yleensä tunnettua on, kuinka poliisia on pyritty muuttamaan niin, että sitä voitaisiin käyttää m. m. työläisten pamputtamiseen.

Lisäksi on tarkoitus, että välirauhansopimuksen jälkeen lakkautettu puolustuslaitoksen erikoinen valvontatoimisto nyt perustetaan uudelleen. Tämän viraston lähemmän suunnittelun, virkamiesten lukumäärän ja asettamisen määrää myöhemmin puolustusvoimien johto. Onko tämän valvontatoimiston uudelleen perustaminen rauhansopimuksen määräysten tai hengen mukaista, sitä ei hallituksen esityksen perusteluissa sanota. Joka tapauksessa toimiston perustaminen tapahtuu välirauhansopimuksen edellyttämien toimenpiteiden vastaisesti, joten tässäkin suhteessa sos. dem. hallituksen esitys liikkuu peräti epäilyttävillä perusteilla.

Hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, että valtiolliseen poliisiin kohdistettu arvostelu on johtanut siihen, että hallituksen käsityksen mukaan tämä poliisi olisi lakkautettava. Ilmeisesti esityksessä tarkoitetaan edellä mainitsemiani sanomalehdissä esiintyneitä, sotapolitiikkojen ja -vehkeilijöiden taholta tulleita arvosteluja. Sopivien aiheiden puutteessa on esitystä perusteltu taloudelliseen säästöön viitaten, vaikka on helposti todettavissa, että uudelleen järjestely johtaa menojen lisääntymiseen. Edellä mainittujen kahden onton perustelun lisäksi ei hallituksella ole enempää esityksen puolustukseksi sanottavaa. Sensijaan siirrytään perusteluissa esittämään periaatetta, jonka mukaan uusi Suojelupoliisi eli suojeluskuntapoliisi, kuten kansa sitä jo nimittää, olisi järjestettävä. Uuden Suojelupoliisin lukumäärä jakautuu seuraavasti: Varsinainen suojelupoliisivirasto 75 henkilöä, läänien rikospoliisikeskuksissa yhteensä 40 henkilöä, ulkomaalais-

toimisto (passitarkastus- y. m. tehtävät) 21 henkilöä, neljän kaupungin poliisilaitokseen ja Lappeen nimismiespiiriin yhteensä 11 henkilöä ja puolustuslaitokseen 20 henkilöä eli yhteensä uuden Suojelupoliisin tehtäviin asetetaan 167 virkamiestä. Numerollisesti tämä luku merkitsee 22 henkilön vähennystä nykyisestä Valpon henkilökunnan kokonaismäärästä. Uuden laitoksen virkamiesten luku ei todellisuudessa kuitenkaan rajoitu edellämäinnittuun määrään. Kun puolustuslaitokseen ehdotetaan perustettavaksi aivan uusi erillinen virasto, edellä mainituissa suunnittelussa merkitty 20 virkailijaa ei tule riittämään. Ilmeisesti puolustuslaitokseen perustettavan viraston laajuus ja virkailijavahvuus tulee paisumaan mainittua lukua suuremmaksi. Tunnettuahan on, että puolustuslaitoksen valvontatoimisto ennen lakkauttamista oli erittäin laaja virasto, jossa oli huomattavan suuri vakinainen virkamieskunta ja tuhansiin nouseva palkkiota nauttiva avustajajoukko. Tästä on aikaisemmin edellisen eduskunnan aikana annettu valtiovarainvaliokunnasta tilastotietoja. Tosin tämän lakkautetun toimiston arkisto ja tilitykset on pyritty hävittämään rikollisten tekojen peittämiseksi, mutta siinä on vain osaksi onnistuttu.

Valtiovarainvaliokunnan jaostolle on annettu tietoja Suojelupoliisin kustannuksista. Verrattaessa niitä hallituksen 1949 tulo- ja menoarviossa olevaan nykyisen Valpon määrärahaan voidaan todeta, että asiallisesti nämä määrärahat eivät tule uudella tavalla järjestetyn Suojelupoliisin menoihin riittämään. Ilmeistä on, että lisämenoarvion kautta tullaan vaatimaan huomattavia lisämäärärahoja tähän tarkoitukseen. Vaikka passitarkastustehtäviin, kaupunginpoliisin ja nimismiespiiriin sijoitettavien suojelupoliisien toimien perustamiskustannukset, tarvike- ja käyttövarat on jätetty Suojelupoliisin kustannuslaskuista pois, kustannusten loppusumma on 34 milj. markkaa. Kun puolustusvoimain uuden viraston perustamis-, palkka- ja muut menot tulevat lisäksi, niin ei ole epäilyä, etteikö uuden Suojelupoliisin menot todellisuudessa tule nousemaan huomattavasti yli sen määrän, mitä on 1949 Valpon menoiksi arvioitu, nykyisen Valpon.

Tarkastelu osoittaa, että hallituksen esittämä uusi järjestely ei tule johtamaan val-

tion menojen vähenemiseen sen paremmin kuin virkailijamäärän supistamiseen, kuten on pyritty väittämään. Päinvastoin on sen johdosta odotettavissa virkailijamäärän kasvaminen ja valtion menojen lisääntyminen. Ainoa asiallinen tulos tulisi olemaan, että näin järjestetty suojelupoliisi olisi täysin kyvytön, kun on kysymys valtiota vastaan vehkeilevien taantumuksellisten seikkailijain toiminnan vastustamisesta. Nämä „kunnialliset ja rauhalliset” kansalaiset saisivat sen jälkeen harjoittaa hämäräperäistä ja Suomen kansalle varsin vaarallista toimintaansa tarvitsematta pelätä, että poliisi sitä millään tavalla häiritsee.

Edellä olevan perusteella ei voi muuta kuin lausua valiokunnalle, johon hallituksen esitys lähetetään, että tämä esitys hylättäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään, ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto lakivaliokunnalta.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 21,27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Aku Kostia
v. t.

27. Perjantaina 12 p. marraskuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä .....

Siv.

655

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 4; lakivaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 35.

2) Ehdotus laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta .....

"

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 5; lakivaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 2.

3) Ehdotus laiksi Suomen Akateмиasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta .....

656

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 6; sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 29.

Toinen käsittely:

4) Ehdotus kotiapulaislaiksi .....

657

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 7; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 12.

5) Ehdotus laiksi Suomen ja Argentiinan tasavaltojen välillä tehdyn kauppa- ja finanssisopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä ....

663

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; ulkoasiainvalio-

kunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 24.

6) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta .....

Siv.

663

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

7) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta .....

664

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 8; ed. E. Koiviston y.m. lak. al. n:o 47.

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta .....

"

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; ed. Raunion y.m. lak. al. n:o 1.

Ainoa käsittely:

9) Vuoden 1947 valtiopäiviltä leppäässä olevat ehdotukset laiksi eräiden rangaistusseuraamusten poistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi ....

665

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 1; mainitut lakiehdotukset.

10) Vuoden 1947 valtiopäivillä leppäässä jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta .....

677

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; mainittu lakiehdotus.

11) Vuoden 1947 valtiopäivillä päämäärään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräisiin kiinteistönluvutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppaehtojen tarkistamisesta 678

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; mainittu lakiehdotus.

12) Vuoden 1947 valtiopäivillä päämäärään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12; mainittu lakiehdotus.

13) Ehdotukset toivomuksiksi toimenpiteistä asutusteiden rakentamiseksi ja kunnossa pitämiseksi 678

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3; toiv. al. n:ot 212—214.

14) Ehdotus toivomukseksi maantien rakentamisesta Hyrynsalmen—Moisionvaaran tiestä Suomussalmen kunnan Jumaliskylään .....

Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Salon toiv. al. n:o 443.

Esitellään:

15) Hallituksen esitys n:o 38 Ahvenanmaan itsehallintolaiksi 679

Pöydällepanoa varten
esitellään:

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös eräille viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korvauksesta ja sanotun päätöksen muuttamisesta annettu valtioneuvoston päätös 690

Puhetta johtaa puhemies **Kekkonen**.

Siv. Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Andersson, Borg-Sundman, Hakala, Hiekkala, Hirvensalo, Ikonen, M. Järvinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Lappi-Seppälä, Lepistö, Mäikki, Niskala, Oksala, Pekkala, Raatikainen, Takki ja Vesterinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän istunnon alkuosasta yksityisasiain takia edustajat Ikonen ja Hirvensalo sekä tästä istunnosta virkamatkan takia ed. Pekkala, yksityisasiain takia ed. Niskala ja sairauden takia ed. Vesterinen.

Uusi hallituksen esitys.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva marraskuun 5 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 53, joka nyt on edustajille jaettu.

Ed. Kinnusen y.m. kysymys, joka koskee pientyönantajain vapauttamista lapsilisämaksujen suorittamisesta, ja ministeri Leivo-Larssonin siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut ministeri Leivo-Larssonin vastaus ed. Kinnusen y.m. kysymykseen, joka koskee pientyönantajain vapauttamista lapsilisämaksujen suorittamisesta.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Lapsilisälaki ja siihen liittyvät muut lakiesitykset joutuivat eduskunnassa valiokuntakäsittelyn aikana monen vaiheen alaiseksi. Niinpä laki työnantajan lapsilisä- ja kansaneläkemaksusta esitettiin työväenasiainvaliokunnan mietinnössä hylättäväksi, mutta suuri valiokunta päätyi sensijaan kompromissiratkaisuun, jonka mukaan laki hyväksyttiin, mutta pientyönantajat pyritäisiin vapauttamaan lapsilisälain työnantajaosuuden suorittamisesta. Tätä pidettiin tärkeänä m. m. sillä perusteella, että monet pientyönantajat, kuten esim. maatalouden harjoittajat, eivät voi täten aiheutunutta lisäkustannusta siirtää tuotteittensa hintoihin, niinkuin teollisuus voi tehdä. Niinpä sitten eduskunta hyväksyessään heinäkuun 12 päivänä 1948 lopullisesti lapsilisä- ja siihen liittyvät lait, hyväksyi samalla sen toivomuksen, „että Hallitus kiireellisesti antaisi Eduskunnalle esityksen pientyönantajien vapauttamiseksi lapsilisämaksujen suorittamisesta”.

Tämän mukaisesti vakiintui maan pientyönantajilla ja muillakin kansalaisilla se käsitys, että pienemmät työnantajat eivät ole velvollisia työnantajan lapsilisämaksujen suorittamiseen. Lain toimeenpanoviranomaiset vaativat kuitenkin jokaisen työnantajan jokaisesta maksamastaan palkkakerästä suorittamaan työnantajaosuuden. Tämä on aiheuttanut ja aiheuttaa kuitenkin suurta tyytymättömyyttä pienempien työnantajien, erikoisesti keski- ja pienviljelijöiden keskuudessa, koskapa hallitus lakia toimeenpantaessa ei ole ottanut huomioon eduskunnan lausumaa toivomusta pientyönantajain vapauttamisesta lapsilisämaksun suorittamisesta.

Edellä sanottuun viitaten ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä Eduskunnan heinäkuun 12 päivänä 1948 hyväksymän toivomuksen toteuttamiseksi, jossa Hallitusta kehoitettiin

kiireellisesti antamaan Eduskunnalle esitys pientyönantajain vapauttamiseksi lapsilisämaksujen suorittamisesta.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1948.

Toivo H. Kinnunen.	Markus Niskala.
J. Koivisto.	Kusti Eskola.
Juhani Leppälä.	Kerttu Saalasti.
L. O. Hirvensalo.	Vieno Simonen.
Viljami Kalliokoski.	Martti Miettunen.
Matti Miikki.	Lauri Riikonen.
S. Salo.	Eino Laitinen.
Johannes Virolainen.	Onni Mannila.
V. J. Sukselainen.	Väinö Rankila.
Janne Koivuranta.	Ilmari Tiainen.
M. O. Lahtela.	Martti Suntela.
T. N. Vilhula.	Wiljam Sarjala.
J. E. Lampinen.	Pekka Kiiski.
Toivo Ikonen.	Yrjö Saari.
A. Brander.	Tahvo Rönkkö.
Heikki Soininen.	Niilo Ryhtä.
Lauri Murtomaa.	Erl. Haapaniemi.
Antti J. Rantamaa.	Lauri Leppihalme.
Yrjö Hautala.	Antti A. Koukkari.
Kustaa Tiitu.	Atte Pakkanen.
S. S. Aittoniemi.	Jussi Annala.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan Herra Puhemiehen välityksellä ovat kansanedustajat Toivo H. Kinnunen ja 41 muuta kansanedustajaa viime lokakuun 15 päivälle päivätyssä kirjelmässä pyytäneet asianomaisen Hallituksen jäsenen vastausta seuraavaan kysymykseen:

„Mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä Eduskunnan heinäkuun 12 päivänä 1948 hyväksymän toivomuksen toteuttamiseksi, jossa Hallitusta kehoitetaan kiireellisesti antamaan Eduskunnalle esitys pientyönantajain vapauttamiseksi lapsilisämaksujen suorittamisesta.”

Kysymyksen johdosta saan täten kunioittaen esittää seuraavaa:

Kuten tunnettua, perustuu nykyinen lapsilisäjärjestelmä siihen sopimukseen, joka syksyllä 1947 tehtiin työmarkkinajärjestöjen kesken tällaisten lapsiavustusten suorit-

tamisesta. Tällöin järjestelmä koski vain palkkatyöntekijöitä, ja sen tarkoituksena oli vaikuttaa palkkatasoon sikäli, että lapsiperheet tätä tietä saivat enemmän tuloja varsinaisen palkan jäädessä riippumattomaksi perhesuhteista. Tämä järjestelmä, jonka myös valtioneuvosto vahvisti, ei kuitenkaan tullut täysin yleiseksi. Varsinkin maatalouden alalla ja pientyönantajain piirissä valitettiin laiminlyöntejä varsin usein lapsilisämaksujen suorittamisen suhteen tapahtuneen.

Hallitus asettikin sitten komitean harkitsemaan koko laajuudessaan lapsilisäjärjestelmää, ja vuoden alussa komitea, saatuaan lisäohjeita Hallitukselta, esitti ehdotuksen, johon nykyinen lapsilisälaki perustuu. Käsiteltäessä asiaa Eduskunnassa, hyväksyttiin siellä lapsilisälain ohella toivomus, johon kysymyksessä viitataan.

Lapsilisälain esivalmistelusta käy selville, että tarkoituksena oli pyrkiä yleiseen ja teknillisessä suhteessa helposti hoidettavaan järjestelmään, jossa ilman tulo-, varallisuus- tai muuta harkintaa suoritetaan jokaista lasta kohti lapsilisä. Tällöin on jätetty huomioonottamatta se seikka, onko kysymyksessä suuremman vai pienemmän työnantajan työssä oleva henkilö ja onko työnantaja riittävän maksukykyinen. Lapsilisää suoritetaan myöskin kaikille, riippumatta vanhempien taloudellisesta asemasta. Sen nojalla, että laki on tullut yleiseksi, kaikki lapset ja maksuihin nähden kaikki työntekijät käsittäväksi, on tullut mahdolliseksi lain toimeenpanon järjestämisen varsin mutkattomasti ja ilman, että enempää valtion kuin kuntienkaan hallintokoneistoa on juuri nimeksikään tarvinnut täydentää.

Jos tästä yleisestä järjestelmästä tehdään poikkeuksia ja yritetään vetää joitakin rajoja työnantajain piirissä niiden välillä, jotka joutuvat maksamaan lapsilisämaksuja ja jotka olisivat siitä vapautettuja, joudutaan erittäin vaikeisiin harkintakysymyksiin, joissa nähtävästi melkein jokainen tapaus on erikseen tutkittava. Tämä luonnollisesti antaisi aiheutta taas huomattaviin hallintokustannuksiin. Yhtä vaikealta näyttää hallintoteknillisesti sellainen järjestely, että joillekin pientyönantajille korvattaisiin perästäpäin heidän suorittamansa lapsilisämaksut.

Ylläesitetyistä syistä ei ole katsottu mahdolliseksi nyt lain voimaantullessa välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin joidenkin pientyönantajain vapauttamiseksi lapsilisämaksuista. Jotta kuitenkin Eduskunnan toivomus joidenkin pientyönantajaryhmien vapauttamisesta puheenaolevista maksuista tulisi kaikinpuolisesti tutkituksi, on asia annettu sitä varten asetetun valtion komitean kiireellisesti harkittavaksi, niin hyvin mitä tulee itse vapautusperiaatteeseen kuin sen käytännölliseen sovellutukseen. Sen jälkeen kun komitea on antanut lausuntonsa asiasta, tulee asia Hallituksen harkittavaksi.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1948.

Ministeri *T. Leivo-Larsson*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Genom förmedling av Riksdagens Herr Talman hava riksdagsmännen Toivo H. Kinnunen och 41 andra riksdagsmän i en den 15 oktober 1948 dagtecknad skrivelse anhållit om vederbörande regeringsmedlems svar på följande spörsmål:

„Vilka åtgärder har Regeringen vidtagit eller ärnar den vidtaga till förverkligande av Riksdagens hemställan av den 12 juli 1948, vari Regeringen uppmanades att i brådskande ordning till Riksdagen avläta proposition om mindre arbetsgivares befriande från erläggande av barnbidrag.”

Med anledning av spörsmålet får jag härmed äran anföra följande:

Såsom känt grundar sig det nuvarande barnbidragssystemet på det avtal, som hösten 1947 träffades mellan arbetsmarknadsorganisationerna om erläggande av sådana barnbidrag. Härvid rörde systemet endast lönarbetarna, och dess syftemål var att inverka på lönenivån i sådan mätto, att barnrika familjer på denna väg skulle erhålla högre inkomster, medan den egentliga lönen förblev oberoende av familjeförhållandena. Detta system, som av statsrådet fastställdes, blev likväl icke fullt allmänt. I synnerhet på lantbrukets om-

råde och inom kretsen av mindre arbetsgivare beklagade man rätt ofta, att i fråga om erläggande av barnbidrag försummelser ägt rum.

Regeringen tillsatte även sedermera en kommitté för att pröva barnbidragssystemet i hela dess vidd, och i början av året, framlade kommittén efter att hava mottagit tilläggsinstruktioner av Regeringen det förslag, på vilket den nuvarande barnbidragslagen är uppbyggd. Vid behandlingen i Riksdagen godkändes därstädes jämte barnbidragslagen den hemställan, vartill i spörsmålet hänvisas.

Av de förberedande arbetena för barnbidragslagen framgår, att syftemålet var att sträva till ett allmänt och i tekniskt hänseende lättskött system, däri utan inkomst-, förmögenhets- eller annan prövning för varje barn skulle erläggas barnbidrag. Härvid har utan beaktande lämnats den omständigheten, huruvida fråga är om person i större eller mindre arbetsgivares arbete och huruvida arbetsgivaren äger tillräcklig betalningsförmåga. Barnbidrag erlägges jämväl åt alla, oberoende av deras föräldrars ekonomiska ställning. Med stöd av den omständigheten att lagen blivit allmän, och att den i fråga om avgifterna omfattar alla arbetare, har det blivit möjligt att ordna dess verkställighet utan nämnvärda besvär och utan att varken statens eller kommunernas förvaltningsmaskineri i nämnvärd mån behövt utbyggas.

Göras nu undantag från detta allmänna system och söker man draga några gränser inom arbetsgivarnas krets mellan dem, som vore skyldiga att erlägga barnbidragsavgifter och dem, som vore befriade från betalning, ställes man inför synnerligen svåra prövningsfrågor, varvid varje enskilt fall borde särskilt undersökas. Detta skulle naturligtvis giva anledning till betydande förvaltningskostnader. Lika svårt synes ur förvaltningsteknisk synpunkt en sådan reglering, att några mindre arbetsgivare senare skulle erhålla ersättning för de barnbidragsavgifter de erlagt.

Av ovan anförda orsaker har det icke ansetts möjligt att nu omedelbart efter lagens ikraftträdande vidtaga åtgärder för att befria några grupper av mindre arbetsgivare från ifrågavarande avgifter. På det att likväl Riksdagens hemställan uti denna

angelägenhet måtte bli allsidigt undersökt, har ärendet hänskjutits till brådskande prövning av en för ändamålet tillsatt statskommitté, såväl vad beträffar själva grunden för befrielse som dess praktiska tillämpning. Efter det kommittén avgivit sitt utlåtande i saken kommer ärendet under Regeringens prövning.

Helsingfors den 11 november 1948.

Minister *T. Leivo-Larsson*.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Ehdotus laiksi autovastuulaissa säädettyjen korvausten enimmäismäärien korottamisesta annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 35, jota on valmistelevalti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 4, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi rikoslain 21 luvun 12 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 2, jota on valmistelevalti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 5, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 29, jota on valmistellavasti käsitellyt sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 6, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Seppälä: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei varsinaisesti muuta, vaan selventää Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annettua lakia. Jotta eräät nuoret tutkijat eivät mahdollisesti joutuisi kärsimään siitä, että heille on myönnetty apuraha tulkitsemalla lakia nyt säädettävän mukaisesti, on mielestäni asiallista, että sivistysvaliokunnan mietinnössä tämä tuodaan julki. Tämän johdosta, herra puhemies, ehdotan, että sivistysvaliokunnan mietinnön toinen kappale poistetaan ja sen sijalle otetaan seuraavaa: „Vaikka eduskunta onkin sitä mieltä, että kysymyksessä on pikemminkin lain selvittäminen kuin sen muuttaminen, eduskunta asettuu kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.”

Ed. Juutilainen: Kannatan ed. Seppälän tekemää ehdotusta.

Ed. E. Kilpi: Herra puhemies! Se lain muutos tai selvennys, mitä sanontaa ed. Seppälä täällä käytti, huomattiin jo ennenkuin itse laki vahvistettiin ja osoittautui silloin, kun lakia ryhdyttiin panemaan käytäntöön, heti mahdolltomaksi käytäntöön soveltaa. Eduskunta onkin luonnollisesti yksimielinen, kuultuaan asian-tuntijalausunnot, mitä asiassa on annettu, hyväksymään tämän muutoksen tai selvennyksen.

Mutta minä tahtoisin herra puhemiehen luvalla kuitenkin huomauttaa, että tämä koko laki vaatisi tiivistämistä ja tarkistamista useasta kohtaa, eikä ainoastaan tämän pykälän kohdalla. Se käytäntö, mitä laissa nyt on sovellettu, on osoittautunut johtavan mitä moninaisimpiin tulkintoihin. Se johtuu tietysti lähinnä siitä, että tämä laki ei syntynyt siinä ilmapiirissä, mikä olisi ollut suotava, vaan eduskunnassa käytiin kiivasta kamppailua lain toisesta puoliskosta keskitämättä ajatuksia juuri näihin stipendeihin. Minä huomauttaisin ainoastaan, että 14 ja 20 §:ssä puhutaan asianomaisista, jotka ovat „sivutoimista” vapaina tai „ansio-työstä” vapaina. Käytännössä ei ole voitu selvittää, mikä on sivutoimi ja mikä on ansiotyö, joten minä laskisin hallituksen jäsenten sydämille, lähinnä herra opetusministerille, että hän nopeasti ottaisi selvittääkseen tämän asian, jota asianomaiset, sekä akatemiastipendejä jakavat laitokset ja instanssit eivät ole pystyneet selvittämään. Paraikaa on käynnissä useita tähän liittyviä juttuja, joita ei ole voitu selvittää. Sama on asianlaita myöskin lain siinä puolella, joka koskee varsinaista Suomen Akatemiaa. Mehän muistamme, miten koko Akatemia perustettiin sille perusteelle, että ulkomailla olevat suomalaiset tiedemiehet palaisivat kotimaahan. Tämä on voitu ainoastaan osaksi toteuttaa, mutta sen sijaan on aivan viime viikkoina osoittautunut, että ne, jotka kiivaimmin ajoivat Akatemiaa, ovat nyt valmiit kaatamaan koko sen perusteen. Niinpä eräs kaikkein huomattavimpia Akatemian jäseniä on saatu nyt omituisella tavalla siirtymään ulkomaille, ulkomaisen yliopiston professoriksi, vaikka Akatemian tarkoitus oli nimenomaan, että asianomaisen pitäisi palata tänne hoitamaan Akatemian asioita. Kun nyt asia kuitenkin luultavasti tulee budjettikeskustelun yhtey-

dessä laajemman keskustelun alaiseksi, voien silloin myöhemmin palata siihen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Seppälä ed. Juutilaisen kannattamana ehdottanut, että sivistysvaliokunnan mietinnön toisen kappaleen paikalle otettaisiin seuraava kappale: „Vaikka eduskunta onkin sitä mieltä, että kysymyksessä on pikemminkin lain selventäminen kuin sen muuttaminen, eduskunta asettuu kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.” Kutsun tätä ed. Seppälän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksesta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Sen jälkeen on päätettävä ed. Seppälän ehdotuksesta, joka koskee perustelua.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Seppälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 54 jaa- ja 82 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 55.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Seppälän ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus kotiapulaislaiksi.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ministeri Leivo-Larsson: Minä haluaisin tässä vaiheessa vielä eduskunnalle huomauttaa siitä, että on hyvin kohtalokasta tämän lain kohdalla sitoa työaika kello 20:een. Käytännössä ei ole enää monessakaan paikassa työaika jatkunut kello 20:een, jotenka käytäntö on hyväksynyt tämän kello 19. Mutta jos nyt tässä laissa sanotaan, että työaika päättyy kello 20, niin se merkitsisi ohjeen antavana sitä, että työaika saattaa jatkua kello 20:een. Silloin tämä määräys tästä 10 tunnin työajastaan ei saa samaa merkitystä kuin se saisi, jos työaika päättyisi kello 19.

Viime kerralla minä jo huomautin siitä, että tässä laissa on pyritty määrittelemään vapaa ajat, koska ne ovat kellon mukaan järjestettävissä ja siis helposti myös todettavissa. Sensijaan työaika on paljon vaikeampi määriteltävä ja paljon vaikeammin tarkkailtavissa, jotenka tässäkin suhteessa olisi siis todellakin palauduttava lakitekstissä siihen, mikä on käytäntö. Nuorten ihmisten kannalta, jos tätä asiaa ajattelee, se merkitsee sitä, että nuoret ihmiset tuskin antautuvat tähän ammattiin sen jälkeen kun heidän asemansa tulee niin paljon huonomaksi kuin missään muussa ammatissa.

Senlisäksi minä huomautan, että suuri valiokunta on tähän tehnyt erään mielestäni epäonnistuneen muutoksen ja se koskee 2 §:n 6 kohtaa. Alkuperäisessä lakitekstissä oli ehdotettu, että kotiapulaisena ei pidettäisi kurssinkäynnyttä lastenhoitajaa. Nyt tämä „kurssinkäynnyttä” on poistettu tästä ja sanotaan, että kotiapulaisena ei pidettäisi siis lastenhoitajaa, mikä käytännössä tulisi merkitsemään sitä, että lapsiperheissä kaikki kotiapulaiset nimitettäisiin lastenhoitajiksi ja jäisivät tämän lain ulkopuolelle. Näin ollen minusta olisi toivottavaa, että eduskunta hyväksyisi hallituksen esityksen sellaisena kuin se alkuperäisessä muodossaan eduskunnalle esitettiin.

Ed. Hiilelä: Kotiapulaislain ollessa ensimmäisessä käsittelyssä täällä eduskunnassa osoitettiin varsin vakuuttavasti, että

työväenasiainvaliokunnan 7 §:ään tekemä muutos, jossa työajan alkamisaika jätettiin avoimeksi ja päättymisaikaa siirrettiin tuntia myöhemmäksi kuin hallituksen esityksessä, merkitsevät huomattavaa lain huononnutta. Kuitenkin suuri valiokunta on yhtynyt tähän työväenasiainvaliokunnan tekemään muutokseen ja tehnyt vielä, kuten täällä äsken ministeri Leivo-Larsson mainitsi, toisen huononnuksen. On siis syytä erikoisesti tähän työaikaan nähden mainita, että asianomaisen ammattikunnan keskuudessa on syntynyt varsin oikeutettua katkeruutta näiden valiokuntien kannanottojen vuoksi. Sanomalehdissä on näkynyt sekä yksityisiä mielenilmauksia, että kokouksissa lausuttu tyytymättömyys näiden tehtyjen ratkaisujen johdosta. Myöskin Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto on siltä pyydettyä lausuntona lain valmisteluasteella ollessa korostanut sitä seikkaa, että työajan määrittely on tässä laissa niin tärkeä yksityiskohta, että työpäivän aloittamis- ja päättymisaika on laissa määrättävä, suositellen silloin alkamisajaksi kello 6 ja päättymisajaksi kello 19. Tämän lausunnon mukaisesti hallituksen esityksessä olivat alkamis- ja päättymisajat määrättyt. Mielestäni eduskunnan tulisi tässä tärkeässä sosiaalisessa uudistuksessa huomioida niin hyvin työntekijäin ammatillisen järjestön kuin myöskin asianomaisten työntekijäin kanta. Tulenkin lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että 2 §:ssä palattaisiin työväenasiainvaliokunnan mietinnön mukaiseen hyväksymiseen ja että 7 § hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena.

Ed. Torvi: Herra puhemies! Suuri valiokunta on tehnyt eräitä oleellisia huononnuksia tähän lakiin. Kiinnittäisin huomiota samaan seikkaan kuin ministeri Leivo-Larsson. Annetaanhan työnantajalle mahdollisuus tai oikeastaan osoitetaan, miten lakia sopii kiertää, kun hallituksen esityksessä ja työväenasiainvaliokunnan mietinnössä 2 §:n 6 kohdasta on poistettu sanat „kurssin käynyt”. Jos laki tulisi näin hyväksytyksi, se käytännössä voisi merkitä, että kaikkien lapsiperheiden kotiapulaiset tehtäisiin lastenhoitajiksi ja jäisivät lain ulkopuolelle. Ja sitäpaitsi, vaikka näin pitkälle ei mentäisikään, ei lastenhoitajaa, joka useassa tapauksessa on nuori henkilö, voida

asettaa johonkin huonompaan poikkeusasemaan kuin muut kotiapulaiset. Koulutetut lastenhoitajat ovat hieman eri asemassa, lähinnä verrattavissa sairaanhoitajattariin. He ovat myös paremmin palkattuja eivätkä alistu työsopimuksiin, jotka ovat heille liian paljon henkilökohtaisesta vapautta rajoittavia, siitä antaa jo koulutus takeet.

Näyttää siltä, että suuri valiokunta aikoo houkutella eduskunnan noudattamaan keskeisiä ajatustapoja: köyhän lapsella ei ole väliä, sillä eihän eduskunta olettane, että lapset varakkaista kodeista lähetettäisiin kotiapulaisiksi.

Lain 13 ja 14 §:ssä annetut määräykset alaikäisten kotiapulaisten työolosuhteista tosiasiaassa jäävät merkityksettömiksi ohjeiksi, lain koristukseksi, jos laki hyväksytään suuren valiokunnan esittämässä muodossa. Tietysti niitä noudattavat sellaiset työnantajat, jotka ovat oikeita tapoja noudattaneet tähänkin asti, mutta eihän lakeja tarvittaisikaan, jos kaikki ihmiset ilman muuta menettelisivät lain tarkoittamalla parhaalla mahdollisella tavalla.

20 §:n 1 momentin määräykset rangaistusseuraamuksista ovat myös silloin vain ele, sillä kuka tekee asianomaisen ilmoituksen yleiselle syyttäjälle, vaikkapa törkeitäkin rikkomuksia sattuisi. Alaikäinen itsekö? Eikö alaikäinen, lapsi, tarvitse erikoissuojaa juuri sentähden, että hän ei vielä itse kykene huolehtimaan asioistaan? Lapsen vanhemmatko? Tietysti, jos voivat lähettää lapsensa palvelukseen oman kotinsa välittömään läheisyyteen, mutta eihän asia usein ole sillä lailla. Lastensuojelulautakunta tai huoltolautakunta? Mutta sehän ei tiedä asioista mitään, jos kerran ilmoitusvelvollisuutta ei ole olemassa — on turhaa vaivaa kirjoittaa lakiin 15 §:n mukaisia velvoituksia lautakunnille, miten kummalla ne niitä voisivat noudattaa. Sehän edellyttäisi, että lautakunnalla olisi esim. Helsingin kokoisessa kaupungissa palveluksessaan etsivät, jotta lautakunta edes tietäisi, missä perheissä on alaikäisiä kotiapulaisia. Kyllä suuren valiokunnan enemmistö ryhtyessään suojelemaan työnantajia niin pieneltä vaivalta, kuin mitä merkitsee ilmoittaminen lastensuojelu- tai huoltolautakunnalle, milloin on ottanut alaikäisen palvelukseensa, antaa itse asiassa huonon kuvan työnantajista. Mitä synkkiä salaisuuksia halutaankaan estää paljastumasta? Jos

me nyt oletamme, että työnantajat sentään yleensä noudattavat lain velvoituksia, niin he eivät halua omalta kohdaltaan kieltäytyä pienestä vaiennäöstä auttaakseen siten mahdollisten väärinkäytösten paljastamisen. Siksi tulenkin lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että 15 § hyväksyttäisiin työväenasiainvaliokunnan esittämässä muodossa sekä että 20 §:n 1 momentti hyväksyttäisiin työväenasiainvaliokunnan mietintöön liittyvän vastalauseen ja hallituksen esittämässä muodossa.

Koska meillä on olemassa lait itsenäisyyspäivästä ja vapunpäivästä, jotka vietetään juhla- ja vapaapäivinä, mutta tämä kotiapulaisten erikoislaki jättäisi asian sopimuksen varaan, on mielestäni mitä kohtuullisinta, että myös kotiapulaiset pääsevät tässä suhteessa samaan asemaan muiden työntekijäin kanssa. Jo lain ensimmäisessä käsittelyssä esitin tämän näkökohdan, josta myös on keskusteltu suurella valiokunnassa, vaikkakaan suuri valiokunta ei ole ajatusta hyväksynyt. Työväenasiainvaliokunta mietinnössään ehdottaa, että itsenäisyys- ja vapunpäivä, mikäli ei ole toisella tavalla sovittu, vapaa-aika alkaa kello 15:sta. Koska kotiapulaiset kuitenkin edelleenkin ovat työntekijäryhmä, jolla on vähemmän mahdollisuuksia kuin muilla ottaa osaa yhteisiin joko kansallisiin tai oman luokkansa parhaisiin harrastuksiin, olisi mielestäni mitä tärkeintä, että heille varattaisiin ilman ehtoja nämä kaksi symbolista juhlapäivää täysin vapaiksi. Kello 15 alkava vapaapäivä ei ole riittävä, koska yleensä näiden päivien kunniaksi järjestetyt juhlallisuudet tapahtuvat päiväsaikaan. Siksi tulenkin yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään asiaan kuuluvan muutosehdotuksen.

Ed. Leikola: Herra puhemies! Talousneuvos Sillanpää esitti asiantuntijaominaisuudessaan ollessaan työväenasiainvaliokunnassa, että tämä kotiapulaislaki on nyt se suuri toiveiden täytyminen, jota on 40 vuotta koetettu aikaansaada. Tuntuu vähän omituiselta, että kun työväenasiainvaliokunta yksimielisenä käsityksenään antaa mietinnön, niin työväenasiainvaliokunnan jäsenet sitten asian seuraavassa käsittelyssä asettuvatkin tätä mietintöä vastustamaan. Tuntuu siltä, niinkuin olisi tästäkin suhteellisen vähäarvoisesta laista — tietysti asianomaisille arvokkaasta, mutta noin koko

kansan kannalta vähäarvoisesta laista — pyritty taas tekemään joku poliittinen juttu. Sanotaan, että kotiapulaisen täytyy saada kaikki ne oikeudet, joita muillakin kansalaisilla on. Edellytän, että seuraava vaihe tulee olemaan, että myöskin ravintolan tarjoilijoilla pitää työaika olla sellainen, että he pääsevät iltakouluun. Kyllä on paljon sellaisia työaloja, joissa ei voida olla juuri niinä tunteina työstä poissa, kun suurin osa ihmisistä on työstä poissa, mutta ei kaikkien olekaan pakko ryhtyä kotiapulaisiksi. Ja jos tälläkin alalla tarjontaa ja kysyntä jotakin vaikuttavat, niin kyllä varmasti sellainen työnantaja saa paremmin kotiapulaisen, joka antaa hänen poistua työstä jo vähän aikaisemmin, kuin mitä laki maksimaalitapauksissa edellyttää.

Täällä on puhuttu paljon siitä, että työntekijäjärjestöt haluavat jotakin. Minä uskon, että paljon on ihmisiä, jotka haluavat enemmän kuin voivat saada, mutta yhtä hyvin tässä pitäisi kysyä työnantajajärjestöjen mielipidettä, m. m. perheenemäntien mielipidettä, siitä, koska on kohtuullista tämä työaika päättää. Minusta tuntuu siltä, että tämä kotiapulaislaki on aika suuri parannus siihen lainsäädäntöön, mitä tähän saakka on ollut näihin henkilöihin sovellettavissa, ja tuntuisi siltä, että kun näin pitkälle on jo päästy, niin minä aivan kuin talousneuvos Sillanpää sanoisin, että tämäkin on jo paljon ja ehkäpä tästä tilanne kehittyä vieläkin parempaan suuntaan. Ollaan nyt tyytyväisiä siihen, mitä on aikaansaatu.

Ed. Lehtokoski: Työväenasiainvaliokunta ja suuri valiokunta on minun mielestäni erehtynyt varsin suuresti talousapulaislain käsittelyssä. Sehän on asettunut sille kannalle, että näiden työntekijäin työpäivä jatkuisi kello kahdeksaan asti. Kun otamme huomioon sen, että talousapulaiset ovat yleensä nuoria lukuunottamatta niitä vanhoja, jotka ovat jäljellä, niin ei voi ymmärtää sitä kantaa, että näiltä nuorilta ihmisiltä evättäisiin kaikki mahdollisuus kehittyä ja kasvaa ammatissaan. Pitkän työpäivän vallitessa ei siihen ole mahdollisuutta, niinkuin jokainen vanha talousapulainen omasta kokemuksestaan tietää.

Kun nyt on kulunut vuosikymmeniä siitä, kun on aloitettu taistelu talousapulaisten ammattiojen parantamiseksi, ensin niin,

että vanhan ajan palkkaussääntö on saatu kumotuksi, ja kun on luonnollista, että rinnan on ollut taisteltava myöskin, ei vain työpäivän lyhentämiseksi, mutta myöskin vapaa-aikojen saamiseksi, niin kun nyt on päästy siihen, että on heitä koskeva tämänkaltaisen laki käsillä, niin eduskunnan eri valiokunnat ovat olleet valmiit menemään siihen, että tämä yksi osa työväenluokkaa jätettäisiin edelleenkin ulkopuolelle niiden sosiaalisten oikeuksien, jotka muille työläisille jo kuuluvat. Toivon, että tämä vuoden 1948 eduskunta ei ota päälleensä sitä syytöstä, että se on tahtonut estää tämän ammattialan kehittymisen ja että se samalla on tahtonut viedä pois niiltäkin taloustyöntekijöiltä, jotka jo nauttivat lyhyempää työpäivää, sen edun ja oikeuden, mitä he ovat tähän asti kyenneet saamaan. Katson, että on välttämätöntä, että työaika saadaan päättymään kello 19.

Ed. Prunnila: Herra puhemies! — Ed. Leikolan puheenvuorosta, kun hän esitti, että työväenasiainvaliokunnassa olisi oltu yksimielisiä, haluaisin huomauttaa, että työväenasiainvaliokunnan mietintöönhän liittyy kahden ryhmän yhteinen vastalause. Jo työväenasiainvaliokunta teki huononnusehdotuksia hyväksyessään 20 §:n kohdalla seuraamuksen 15 §:ssä mainitun ilmoitusvelvollisuuden laimiinlyömisestä, mutta eduskunnan porvarilliselle enemmistölle ei riittänyt vielä sekään työväenasiainvaliokunnan tekemä huononnus, vaan suuri valiokunta lähti tekemään vielä muitakin huononnuksia lakiesitykseen. On erikoisesti mieleenpantava se seikka, että nyt porvariston taholta lähdetään huononnuksia tekemään juuri nuorten ja voisiko sanoa lasten kohdalta. Kun suuri valiokunta poisti 15 §:stä ilmoitusvelvollisuuden alaikäisten kotiapulaisten kohdalta lastensuojelulautakunnalle tai huoltolautakunnalle ja kun tehtiin vielä muutosehdotus 2 §:n 6 kohtaan, missä lastenhoitajat asetettiin lain ulkopuolelle, eikö tämä ole huononnus, jota nyt pitäisi eduskunnan porvarillistenkin jäsenten jollakin tavalla harkita. Kun erikoisesti maalaisliittolaiset ovat olleet näissä huononnusesityksissä edelläkulkijoina, niin tahtoisin kysyä maalaisliittolaisilta edustajilta, edustavtko ne tässä nyt niitä pienviljelijöitä. Sillä eiköhän käytännössä asia ole niin, että juuri näiden pienviljelijäin perheistä

ne ovat lähtöisin ne kotiapulaiset. Hyvin pieneltä osalta niitä lähtee teollisuustyöväen keskuudesta, ja jos kerran puhutaan pienviljelijän asian ajamisesta, niin eikö ole myös kysymys heidän perheittensä jäsenten oikeuksien ja etujen puolustamisesta.

Ed. E. Nurminen: Haluaisin myös kiinnittää huomiota ed. Leikolan äsken käytmässä puheenvuorossa siihen kohtaan, jossa hän ihmettelee, ettei ole kuultu työnantajistoa tätä lakia käsiteltäessä. Minä pyytäisin huomauttaa, että komitea jo laatiessaan tätä lakiehdotusta on kuullut kaikkia suurempia naisjärjestöjä, myös työnantajain puolella, ja saanut heidän hyväksymisensä tälle lakiehdotukselle. Sitä ei ole siis yksipuolisesti muodostettu. Ja toiseen kohtaan minä haluaisin myöskin huomauttaa, josta ed. Leikola täällä puhui, että m. m. kohta ruvettaisiin vaatimaan ravintolatyöntekijöillekin, tarjoilijoille, lyhennettyä työaika, minä pyytäisin huomauttaa, että tälle ammattiryhmälle on jo määrätty työaika, nehan ovat vuorotyöläisiä, joilla on myöskin lainmukaiset vapaa-ajat. Heitä ei voida siis rinnastaa tähän ammattikuntaan.

Yhdyn niihin, jotka pitävät kohtalokkaana 20 §:n huononnusta siinä kohdassa, että työväenasiainvaliokunta ei vaatinut rangaistusta ilmoittamattomuudesta asianomaisille työnantajille, jotka pitävät alaikäisiä työntekijöitä työssä. Olen puhutellut lastensuojeluviranomaisia, jotka pitivät tätä lainkohtaa hallituksen esityksen 20 §:ssä erinomaisen tärkeänä, ja joka on työväenasiainvaliokunnan mietinnöstä jätetty pois. Asianomaiset lastensuojeluviranomaiset jopa ulottaisivat tällaisen määräyksen käsittämään myöskin kasvattilapsia, jotka otetaan yksityiseen kotiin, jotta lastensuojeluviranomaisilla olisi mahdollisuus enemmän tarkata kasvatuslasten kohtaloa näissä perheissä. Se on suuri epäkohta, jos tästä laista jätetään tämä kohta pois, koska silloin lastensuojeluviranomaisilla ei ole mahdollisuutta tarkata, miten alaikäistä lasta kohdellaan työpaikoissa.

Tulen kannattamaan myös muutosehdotuksia, joita täällä on tehty sekä työaikaan nähden, jota pidän ehdottoman välttämättömänä päättymään kello 19 niistä syistä, joita täällä on mainittu, ja edelleen muita

vastalauseita, joita on jätetty, jotta palat-taisiin hallituksen esityksen kannalle.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Ed. Prunnilan lausunnon johdosta on sel-vennyksenä esitettävä, että maalaisliiton edustajat sekä työväenasiainvaliokunnassa että suuressa valiokunnassa ovat olleet kaikki tämän lain hyväksymisen kannalla. Ainoastaan on katsottu välttämättömäksi tehdä eräitä selvennyksiä ja parannuksia tähän lakiin, ja nämä ovatkin sellaisia muu-toksia, jotka huomattavassa määrin helpot-tavat tämän lain toimeenpanoa käytän-nössä.

Täällä on, kuten ed. Leikola aivan oikein huomautti, työväenasiainvaliokunnan jäsen-ten taholta ryhdytty paljon puhumaan työ-ajan päättymisestä. On ehdotettu se päät-tyväksi kello 19 eikä kello 20, vaikka valio-kunta, myöskin ed. Prunnila mukana, oli tätä päätöstä tehdessään täysin yksimieli-nen. Sen jälkeen on huomattu, että tästä voitaisiin tehdä ehkä politiikkaa ja on läh-detty puhumaan sekä ensimmäisessä että toisessa käsittelyssä, että tämä työaika pi-täisi siirtää aikaisemmaksi. Mutta asian-omainen ammattivaliokunta oli asiaa tut-kittuaan, kuten sanoin, täysin yksimielinen. Ja turhaa on silloin käydä maalaisliittoa syyttelemään, että me olisimme tehneet huo-nonnuksia, kun kerran kaikki ovat olleet mukana asiasta päättämässä.

Minä en ole tästä työajan päättymisestä esittänyt mitään ehdotusta, mutta valiokun-nassa, kun tämä ehdotus tehtiin, niin se tutkittiin ja todettiin, että se on asiallinen. Tämä ei muuta työajan pituutta, työaika on 10 tuntia, kysymys on vain siitä, että työnantaja ja työntekijä voivat keskenään sopia, milloin työaika päättyy. Minä suu-ressa valiokunnassa huomautin, että jos tämä asia oikealla tavalla myös kotiapulai-sille selitettäisiin, niin he suhtautuisivat asiaan asiallisesti. Ei se merkitse sellaista huononnusta kuin täällä on väitetty.

Edelleen työväenasiainvaliokunta katsoi, ettei ole lähdettävä määräämään sakkoa jonkun vähäarvoisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä, ja suuri valiokunta sitten katsoi, että tämä ilmoitusvelvollisuus koko-naisuudessaan on tarpeeton. Meillähän on sota-aikana ollut tarpeeksi kaikennäköistä paperisotaa, ei ole syytä lähteä laatimaan lakeja, joilla aivan tarpeeton paperisota li-

sääntyy. Sen vuoksi myös sosiaaliministe-riön edustaja, jota työväenasiainvaliokunta kuuli asiantuntijana, oli sitä mieltä, että tämä ilmoitusvelvollisuus voidaan jättää pois. Ei ole syytä lähteä muuttamaan työ-väenasiainvaliokunnan ja suuren valiokun-nan päätöstä. Sen vuoksi olisi tämä laki tässä muodossa hyväksyttävä, sillä se tietää kotiapulaisille huomattavaa parannusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksi-tyiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Hiilelä: Ehdotan, että 2 § hy-väksyttäisiin työväenasiainvaliokunnan mie-tinnön mukaisena.

Ed. Torvi: Kannatan ed. Hiilelän teke-mää ehdotusta.

Ed. Hetemäki: Herra puhemies! Minä huomautan vain siitä, että täällä on tulkittu hieman väärin ministeri Leivo-Larssonin lausunnossa suuren valiokunnan kantaa lain 2 §:ään nähden. Hänhän katsoo, että suuren valiokunnan 2 §:n 6) kohtaan tekemä muutos johtaisi sii-hen, että suuriperheisten kotiapulaisia voi-taisiin aina tästä lähtien pitää lasten-hoitajina ja että nämä kotiapulaiset siten jäisivät ulkopuolelle lain. 2 §:ssä suuri valiokunta kuitenkin nimenomaan sanoo, että lastenhoitajaa vain silloin, mi-käli hänen tehtävänä on yksinomaan las-tenhoito ja siihen välittömästi kuuluvat tehtävät, on pidettävä siis ulkopuolella lain olevana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Hii-lelä ed. Torven kannattamana ehdottanut, että 2 § hyväksyttäisiin työväenasiainvalio-kunnan mietinnön mukaisena. Kutsun tätä ed. Hiilelän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hiilelän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 95 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 23.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Hiilelän ehdotuksen.

1 §:n edellä oleva nimike, 3 ja 4 §, 3 §:n edellä oleva nimike, 5 ja 6 §, ja 5 §:n edellä oleva nimike hyväksytään keskustelutta.

7 §.**Keskustelu:**

Ed. Hiilelä: Ehdotan, että 7 § hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena.

Ed. Turkka: Minä pyydän kannattaa ed. Hiilelän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Hiilelä ed. Turkan kannattamana ehdottanut, että 7 § hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena. Kutsun tätä ed. Hiilelän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hiilelän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 95 ei-ääntä; poissa 21.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Hiilelän ehdotuksen.

8—11 §, 7 §:n edellä oleva nimike, 12—14 § hyväksytään keskustelutta.

15 §.**Keskustelu:**

Ed. Torvi: Ehdotan, että pykälä hyväksytään hallituksen esityksen mukaisena.

Ed. Hiilelä: Kannatan ed. Torven tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Torvi ed. Hiilelän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena. Kutsun tätä ed. Torven ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa on ed. Torven ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 83 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 29.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Torvi: Saanko avoäänestyksen.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitin niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Annala, Antila, Berner, von Born, Brander,

K. Eskola, Forss, Haapaniemi, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hetemäki, Honka, Honkala, Jalas, Jern, Joukainen, Kannisto, Karvikko, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Larson, Lehtonen, Leikola, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Meinander, Miettunen, Mäkinen, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pohjala, J. Pusa, Rankila, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Söderhjelm, Tiainen, Tiitu, O. Turunen, Tuurna, Vennamo, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Brander-Wallin, Brommels, V. Eskola, Fagerholm, Friman, Hakila, Henriksson, Hietanen, Hiilelä, Hiltunen, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Karvonen, Kauhanen, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kulovaara, Kuusinen-Leino, Käkälä, Lehtokoski, Leino, Leivo-Larsson, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Peltonen, Penttala, Perkonoja, Pesonen, Pessi, Prunnila, E. Pusa, Puumalainen, Pyy, Pyörtänö, Rantala, Raunio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tolonen, Torvi, Turkka, V. K. Turunen, Varjonen, Welling, A. K. Virtanen ja Väyrynen.

Poissa ovat seuraavat 23 edustajaa:

Andersson, Borg-Sundman, Hakala, Hiekala, Hirvensalo, Ikonen, Kalliokoski, Lampinen, Lappi-Seppälä, Lepistö, Mannila, Miikki, Murtomaa, Niskala, Oksala, Pekkala, Raatikainen, Seppälä, Takki, Tervo, Turja, Törngren ja Vesterinen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 87 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

12 §:n edellä oleva nimike, 16—22 §, 16 §:n edellä oleva nimike, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, asia palautetaan suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi Suomen ja Argentiinan tasavaltojen välillä tehdyn kauppa- ja finanssisopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 24, sikäli kuin se sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Koskinen: Ehdotan, että käsillä oleva asia siirretään ensi tiistain istuntoon.

Ed. Laitinen: Kannatan ed. Koskisen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Koskinen ed. Laitisen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Koskisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta yhtyneee ed. Koskisen ehdotukseen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

7) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 8 sekä ed. E. Koiviston y.m. lak.al. n:o 47, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen

siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä 54 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Raunion y.m. lak.al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Kannisto: Herra puhemies! Pyydän, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Annala: Minä kannatan ed. Kanniston tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kannisto ed. Annalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Kanniston ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska muuta ehdotusta ei ole tehty, on ed. Kanniston ehdotus hyväksytty.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon.

9) Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat ehdotukset laiksi eräiden rangaistusseuraamusten poistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Roinne: Herra puhemies! — Edelliselle eduskunnalle jätetty ja yli vaalien äänestetty hallituksen esitys eräiden rangaistusseuraamusten poistamista koskevaksi lainsäädännöksi on nyt joutunut ratkaisuvaiheeseen. Kuvaavaa asian käsittelylle on ollut se, ettei niidenkään piirien taholta, jotka koko asian käsittelyn ajan ovat pyrkineet esityksen kaatamiseen, ole uskallettu suoraan käydä esitystä vastustamaan, vaan periaatteessa on tunnustettu asia oikeaksi, mutta sitten tarrattu asian yksityiskohtiin ja laissa esiintyneitä puutteellisuuksia paistuttamalla koetettu kaataa laki. Tosin asian kaikissa käsittelyvaiheissa vastustajain taholta on myös viitattu kansalaisluottamuksen menettämisen muka rikollisuutta ennakolta ehkäisevään vaikutukseen ja ajankohdan sopimattomuuteen tällaiseen lakiuudistukseen paisuneen rikollisuuden johdosta, mutta todisteet näissä suhteissa eivät ole olleet vakuuttavia. Päinvastoin täysin vakuuttavasti on osoitettu, ettei rikoksenteikijä rikosta tehdessään, jos hän ollenkaan huomioi rikoksesta tulevaa rangaistusta, kuitenkaan huomioi kansalaisluottamuksen menettämistä ja siitä seuraavia haittoja. Ne hän huomaa vasta vankilasta vapauduttuaan, silloin kun ne ovat omiaan estämään häntä kunnollisesti elämästä. On siis selviö, ettei kansalaisluottamuksen menettäminen

voi vaikuttaa ennakolta ehkäisevästi eikä myöskään rikollisuuden lisääntymistä estää kansalaisluottamuksen menettäminen. Niihin vetoaminen on rutivanhilloisuutta, jota näyttää eduskunnassa olevan paljon enemmän kuin mitä puheista voisi päätellä. Vanhilloisuus, niinkuin jo sanoin, kätkeytyy tässä asiassa kauniiden sanojen taakse, mitenkä uudistuksia tarvitaan, mutta kaataa asian sitten pikku detaljeihin.

Kun hallitus v. 1945 antoi asiasta ensimmäisen esityksensä, todettiin asia oikeaksi, mutta puutteelliseksi siinä kohden, ettei se täyttänyt niitä aukkoja lainsäädännössä, joita kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen poistaminen siihen toi. Sen sijaan, että valiokunta olisi näitä puutteita koettanut poistaa, esitti se lain hylättäväksi. Myöhemmin hallitus, huomatessaan esityksensä olevan vastatulessa, peruutti esityksensä ja antoi eduskunnalle uuden esityksen, jossa oli huomioitu mainitut puutteet. Pitkääaikaisessa valiokuntakäsittelyssä uusi esitys saikin yksimielisen hyväksymisen, mutta asian joutuessa suureen valiokuntaan esitettiin taas uudelleen väittämä, että laissa on puutteellisuuksia, ja tällä tavalla pyrittiin asian käsittelyä taas jarruttamaan. Suuri valiokunta kuitenkin hyväksyi lain ja samoin teki eduskunta, mutta lain vastustajain taholta esitettiin laki lykättäväksi yli vaalien ja onnistuivat he saamaan tarpeeksi kannatusta lykkäämisesitykselleen.

Asian nyt joutuessa uudessa eduskunnassa valiokuntaan käsiteltäväksi, on taas vedottu noihin laissa esiintyviin puutteellisiin. Erikoisesti on mainittu holhouslain muutos, joka estää rikoksen tehneen olemasta holhoojana, mutta ei estä rikoksen tehnyttä olemasta holhouslautakunnan jäsen. Voi olla kyseellistä, onko se, että laki ei kiellä rikoksen tehnyttä olemasta holhouslautakunnan jäsen, puute laissa. Moni henkilö, joka joskus on tehnyt rikoksen, voi jälkeinpäin parantaa elämäntapansa ja hänellä, jos jollakin on omakohtaista kokemusta elämän varjopuolista, mikä siinä tapauksessa voisi olla mahdollisena myönteisenä seikkana hänen lautakunnan jäsenyyteensä. Mutta jos se puutteeksi laskettaisiinkin laissa, ei siitä pääse olemaan mitään vaaraa, sillä holhouslautakunnan jäsen ei kuitenkaan yksilönä voi vaikuttaa ratkaisevasti lautakunnan päätöksiin, koska ei voida olettaa koko lautakuntaa rikolli-

sista kokoonpannuksi. Ei kunnissa lautakuntia kokoonpanna silmät ummessa, vaan pyritään tehtäviin valitsemaan sopivat henkilöt. Jos kunnissa lautakuntien jäseniä valittaessa ei olisi muuta valintaperustaa kuin se, ettei ole merkintää rikollisuudesta henkilöllisyyspapereissa, niin oltaisiinpa todella avuttomassa tilassa. Kunnallisissa olosuhteissa yleensä kaikki tunnetaan eikä suinkaan ihmistä yksin siksi, että hän voi esittää „puhtaat paperit”, tehtäviin valita. Tämä esimerkki jo osoittaa, miten haettuja on ne syyt, joilla lain voimaantuloa vastustetaan. Vaikka lain vastustajain taholta ei mitään todellisia puutteellisuksia laeissa ole esitettykään, niin on tietenkin selvää, että laeissa voi olla puutteellisuksia, jotka käytännössä huomataan ja jotka silloin voidaan korjata. Mutta niitä ei korjata sillä, että lakien voimaantuloa lykätään ja lykätään, koska epäkohdat vasta käytännössä tulevat näkyviin. Jos taas, jo tässäkin vaiheessa, joltain laeissa huomataan, ei se, ettei niihin nyt voida tehdä muutoksia, — koska lait nyt voidaan vain joko hyväksyä tai hylätä — riittä niiden hylkäämisen perustaksi. Lakien voimaantulosäännöksethän ovat avoinna ja hallituksella on mahdollisuus virheet korjata ja antaa niistä eduskunnalle uusi esitys, ennen kuin nämä lait astuvat voimaan. Jos lähdetään sille tielle, että laeissa olevain mahdollisten pikku puutteellisuksien vuoksi ne hylätään, tietäisi se sitä, että eduskunnan vähemmistöllä taas olisi mahdollisuus lykätä asian ratkaisu yli vaalien. Siihen ne pyrkivätkin, jotka nyt esittävät lait hylättäväksi. He eivät hyväksy mitään uudistuksia, mutta koettavat peittää vanholisuutensa puhumalla lakien puutteellisuudesta, silloin kuin he itse asiassa vastustavat lakien henkeä.

Että kysymys on muusta kuin puutteellisuksista laeissa, osoittaa asian käsittely valiokunnassa. Vielä tässäkin vaiheessa siellä palattiin vanhaan teemaan rikollisuuden kasvusta, vedottiin lapsiin kohdistuneiden väkivaltarikosten kasvuun ja autonkuljettajain murhiin, tulipa valiokunnan mietintöönkin, perusteena lakien hylkäämiseksi, lause poikkeuksellisen ajan poikkeuksellisen suuresta rikollisuudesta. Kuka nyt vakavissaan uskoo lapsiin kohdistuvien väkivaltarikosten tai autoilijoiden murhien siitä lisääntyvän, että kansalaisluottamuksen menettämisseuraamus laista poistetaan.

Tuollaiset rikokset ovat kaameita tekoja, jotka järkyttävät ihmisten mieliä. Tätä järkytystä koetetaan käyttää keinona, jolla estetään rikospoliittinen uudistus, josta ei voi olla muuta kuin myönteisiä seuraamuksia, vaikka ahtaasti vanhoilliset ihmiset eivät tuota myönteistä seuraamusta pysty näkemään.

Erikoisen selvästi tulee näkyviin suhtautuminen lakeihin siinä ponnassa, jonka valiokunnan enemmistö esittää eduskunnan hyväksyttäväksi. Siinähan toivotaan hallitukselta esitystä, joka ei tietäisi kansalaisluottamuksen menetyksen poistamista, vaan annettaisiin oikeudelle mahdollisuus harkita kussakin tapauksessa tuomitaanko kansalaisluottamus menetetyksi vai ei. Olen varma, ettei tuo tie voi tuoda ratkaisua asiaan. Se tietäisi varmasti vanhan käytännön säilymistä, siksi vanhollinen on meidän oikeuslaitoksemme. Mutta vaikka olettaisimmekin, oikeuden pyrkivän todella harkitsemaan, onko syytä tuomita kansalaisluottamus menetetyksi ei sillä ole edellytyksiä asian oikeudenmukaisempaan ratkaisuun. Ei kellään voi olla, varsinkaan nuorista ihmisistä puheen ollen tietoa siitä, miten kärsittävä rangaistus heihin vaikuttaa. Henkilö, joka tuomittaessa voi näyttää hyvinkin paatuneelta, muuttuu vankilassa, mutta jos häneltä edellytys toisenlaiseen elämään estetään kansalaisluottamuksen menettämällä, suistuu hän takaisin rikoksen tielle. Ainoa oikea ratkaisu voi olla kansalaisluottamuksen menetyksen poistaminen ja muiden rikoslakien täydentäminen niin, ettei henkilö, joka on tehnyt rikoksen, voi enää päästä tehtäviin, joissa rikollisuuteen taipuvainen henkilö voi muodostua yhteiskunnalle erikoiseksi vaaraksi. Valiokunnan esittämän ponnien hyväksyminen ei voi tulla kysymykseen, jos todella pyritään olosuhteisiin, joissa rikoksen tehneille ihmisille pyritään antamaan täysi edellytys kunnialliseen elämään. Kansalaisluottamuksen menettäminen merkitsee rikollisuuteen horjahtaneet henkilöt „Kain merkillä”, joka estää heitä palaamasta kunnolliseen elämään. Samalla se estää heitä harjoittamasta monta sellaista ammattia, joiden harjoittamiseen heidän tekemänsä rikos ei mitenkään tee heitä sopimattomiksi. Laki kansalaisluottamuksen menettämisestä on vanhentunut ja ei suinkaan rikollisuutta estävä, vaan sitä edistävä.

Siksi, herra puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi lepäämässä olevan lain rangaistusseuraamusten poistamisesta.

Mutta jos eduskunnan enemmistö kuitenkin lain hylkäisi, esittäisin eduskunnan hyväksyttäväksi siltä varalta seuraavan toivomuksen: että hallitus kiireellisesti valmistaisi ja antaisi eduskunnalle esityksen laiksi kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen poistamiseksi ja ottaisi esitystä laatiessaan huomioon nykyisessä esityksessä esiintyvät mahdolliset puutteet.

Ed. Väyrynen: Herra puhemies! Kysymys kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen soveltumattomuudesta uudempaan rangaistusjärjestelmäämme ei suinkaan ole nykyisen ajankohdan mukanaan tuoma uusi asia. Jo vuoden 1875 rikoslakiehdotuksen laatijat lähtivät siitä valistuneesta perusajatuksesta, ettei kansalaisluottamuksen menettämistä olisi ollut lainkaan sisällytettävä rangaistusjärjestelmäämme. He perustelivat tätä kantaa sillä, että mainittu rangaistusseuraamus on joko tarpeeton tai ristiriidassa sen oikeaksi katsottavan peruskatsomuksen kanssa, että rikosta täytyy pitää sovitettuna niin pian kuin pää-rangaistus on kärsitty. Jos kansalaisluottamus riistetään vain siksi ajaksi, jonka tuomittu on rangaistuslaitoksessa, on puheenaoleva seuraamus tarpeeton, koska rangaistusta kärsivä mainittuna aikana on muutoinkin estetty käyttämästä niitä kansalaisen oikeuksia, joiden menettäminen kansalaisluottamuksen menettämisestä seuraa. Jos taas rikoksenteijä voidaan julistaa kansalaisluottamusta vailla olevaksi vielä senkin ajan yli, kun hän on pää-rangaistuksensa loppuun kärsinyt, joudutaan kieltämään edellä mainittu rangaistusjärjestelmämme perusajatus, että rikosta täytyy pitää sovitettuna, niin pian kuin pää-rangaistus on kärsitty. Vuoden 1875 rikoslakiehdotuksen kanta, jonka mukaan kansalaisluottamuksen menettäminen ei sovi meidän rangaistusjärjestelmäämme, oli jo silloin niin hyvin perusteltu, että sen myöhempää syrjäyttämistä täytyy pitää vahinkona ja ilmeisenä myönnytyksenä rikospoliittiselta kannalta katsoen valistumattomammille katsomuksille.

Vuoden 1889 rikoslakiimme sisällytettiin, vastoin vuoden 1875 rikoslakiehdotuksen periaatteellista kantaa, säännökset kansa-

laisluottamuksen menettämisestä. Laissa sanotaan m. m., että „kun paitse kansalaisluottamuksen menettämistä tuomitaan vapausrangaistusta määrääjäksi on sellainen menettäminen kohta alkava ja vapausrangaistusajan jälkeen kestävä niin kauan kuin tuomiossa on määrätty.” Tällaisena kansalaisluottamuksen menettäminen merkitsee tuomitulle tavatonta rangaistuksen kovenamista, sillä kärsittyään vapausrangaistuksensa ja päästyään palaamaan vapauteen, hän huomaa olevansa lainmääräysten mukaankin kanssaihmiään alempiarvoiseksi merkitty yhteiskunnan jäsen. Kuitenkin hänellä olisi kyllin yrittämistä saavuttaakseen kestävänsä aseman ja arvonannon, vaikkei kansalaisluottamuksen menettäminen olisikaan lisänä kärsityn rangaistuksen painolastissa. Muutenkin yhteiskunta katsoo karsaasti vankilasta palaavaa ja yhteisönsykologia tekee hänestä säälimättömästi „merkityn miehen”.

Jos vertaamme pelkkää vapausrangaistusta ja vapausrangaistusta siihen liittyvine kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksineen toisiinsa, niin jokaisen täytyy oivaltaa, että esim. yhden vuoden vankeusrangaistus 3 vuoden kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksin, on kohtuuttoman paljon raskaampi kuin 1 vuoden vankeusrangaistus yksinään. Edellisessä tapauksessa tuomittu tosiasiallisesti on kansalaisluottamusta vailla 4 vuotta ja lisäksi sen ajan, mikä kuluu tuomion antamisesta tuomion täytäntöönpanon alkamiseen. Jälkimmäisessä tapauksessa taas tuomittu saa, ellei ole vangittu, kunnollisen kansalaisen tapaan odottaa rangaistuksen täytäntöönpanon alkamista, ja kärsittyään rangaistuksensa rikoksensa sovitaneena alkaa etsiä kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaiseen asemaan yhteiskunnassa ilman, että lisäseuraamus olisi noita mahdollisuuksia rajoittamassa. Kansalaisluottamuksensa menettänyt saa tuntea itsensä rangaistuslaitoksessa lyödyksi ja sieltä päästyään lyöty-näkin lyödyksi. Hänen kannettavakseen on sekä psykologisesti että sosiaalisesti asetettu liian raskas taakka, jota kostonajatukseen pohjautuvalla sovitustaatimuksella voidaan tosin puolustella, mutta ei osoittaa rikospoliittisesti oikeutetuksi. Vaikka hänestä oman halunsa ja yhteiskunnan toivon mukaan pitäisi tulla yhteiskuntakelpoinen kansalainen, hän ei saa vapautuneesti edes

yrittää, ja kuitenkin hän tarvitsisi jälkihuoltoa uuteen asemaansa hakeutuessaan. Ja toisaalta: miten toivoton onkaan perheenäidin asema isän menetettyä kansalaisluottamuksensa ja sellaisten lasten asema, joitten huoltaja on kelvottomaksi leimattu.

Kun rikollisuuden syyt ovat siihen määrin yhteiskunnallisista seikoista johtuvia, että vallitsevassa rikosoikeustieteessäkin katsotaan vakaumuksen yhteiskunnan kollektiivisesta syyllisyydestä asettavan järkevät rajat valtion rankaisevalle toiminnalle, ja kun toisaalta vapausrangaistusten asteikko tarjoaa riittävästi liikkuma-alaa kustakin rikoksesta ansaitun rangaistuksen mittaamisessa, niin että enemmän rikkoneelle voidaan tuomita enemmän päiviä, kuukausia ja vuosia, niin ei voitane harkinnassa päätyä muuhun tulokseen kuin siihen, että kansalaisluottamuksen menettämisseuraamus on vihdoinkin poistettava. Siten annamme omasta puolestamme tukemme yhdelle rikospoliitikamme terveimmistä uudistuspyrinöistä.

Lakivaliokuntakin toteaa, että voimassa oleva oikeutemme säätää kansalaisluottamuksen menettämisen ehdottomaksi seuraamukseksi määrätyistä rikoksista noudattamatta johdonmukaisuutta siinä, mistä rikoksista tuo menetys on tuomittava. Hyvän esimerkin tässä suhteessa tarjoaa varkaus ja kavallusrikoksen toisiinsa vertaileminen. Joka tuomitaan varkaudesta, menettää aina myöskin kansalaisluottamuksensa, mutta joka tuomitaan kavalluksesta, hän ei menetä koskaan kansalaisluottamusta. Varkausrikos voi kuitenkin olla vähäpätöinen johonkin suurkavallukseen verrattuna ja sosiaalisesti anteeksiannettavampikin, jos nälkä, taloudellinen ahdinko tai muu hädänalainen tila on johtanut rangaistun varkauteen. Joka nurjien olosuhteitten uhrina eksyy anastamaan vaikkapa elintarvikkeita, saa kantaa otsassaan kansalaisluottamusta nauttimattoman poltinmerkkiä ja sellaisena yhteiskunta ahdistaa hänet uusiin rikoksiin. Mutta kun joku turvatussa taloudellisessa asemassa oleva tekee miljoonakavalluksen, hän säilyttää kansalaisluottamuksensa. Siksi vain, että kavallus on yleensä parempiosaisen rikos, vielä hienosta käyvä rikos? Kavallus itse asiassa on näistä kahdesta raskaampi rikos, koska kavaltaja on varojen haltijaksi asetettu, hänet on siihen toimeensa pantu. Näyttääpä siltä, ettei ta-

vallisten kansalaisten kansalaisluottamus ole parempiosaisen kansalaisluottamuksen arvoinen. Edellä kerrottu epäjohdonmukaisuus joutuu vieläkin räikeämpään valoon, kun muistelen oppi-isäni, vanhan ja kokeneen kihlakunnantoumarin sanoja: „Muista, että varas ensi rankaisemisella useimmiten parantaa tapansa, mutta kavaltaja ei koskaan”.

Silti en suinkaan ole sitä mieltä, että kavalluksestakin olisi säädettävä kansalaisluottamuksen menettäminen. Olen sitä mieltä, että kansalaisluottamuksen menettäminen on kokonaan poistettava rangaistusjärjestelmästämmä ja vapausrangaistusten käyttö saatettava tarkoituksenmukaiseksi ja riittävän tehokkaaksi.

Mitä valtiopetoksesta ja maanpetoksesta säädettyihin rangaistuksiin tulee, tuomioistuimella on oikeus harkintansa mukaan tuomita kansalaisluottamuksen menettäminen, mikäli se kussakin yksityistapauksessa katsoo teon laadun antavan siihen aiheita: paitsi, milloin rangaistus on kuolemantuomio tai kuritushuonerangaistus, jolloin kansalaisluottamuksen menettäminen on ehdoton. Kun näihin rikoksiin syyllistyneet toimivat vakaumuksesta perustellen tekoaan poliittisilla syillä ja kun poliittisista syistä tuomittuja on yleensä aina käsitelty eri tavoin kuin tavallisia kriminaalirikollisia, niin kansalaisluottamuksen menettämisen säilyttämistä mainittujen rikostenkaan osalta ei voida pitää puolustettavana. Sen poistamista vaatii myöskin se seikka, että säännösten käyttöön poliittisesti kireinä aikoina voisi sekaantua poliittista tendenssiä vallassa olevan suunnan hyväksi ja oppositioon tai vähemmistöasemaan joutuneen suunnan ahdistamiseksi, ennen kaikkea johtomiesten toiminnan lopettamiseksi. Tuomarinasemaa parannetaan tässä suhteessa sillä, ettei hänen puolueettomuuttaan lainkaan aseteta sellaiseen niin sanoakseni „poliittiseen pakkotilaan”, jota harkinnanvaraisen kansalaisluottamuksen menettämisen tuomitseminen tietyissä tilanteissa merkitsee. Kun hyvä tuomari haluaa suorittaa riippumattoman tehtävänsä puolueettomasti, hänelle varmaan on vastenmielistä merkitä poliittisia ystäviään ja poliittisia vastustajiaan kansalaisluottamusta nauttimattoman merkillä.

Lakivaliokunta pelkää, että yhteiskuntaa suojaaviin säännöksiin jää aukkoja, jos la-

kiehdotukset hyväksyttäisiin. Rangaistus-seuraamusten poistamisen vastustajat ovat eräänä suurena aukkona esittäneet sen, että joku henkilö, joka on syyllistynyt rikokseen, josta tähän saakka on seurannut kansalaisluottamuksen menettäminen, saattaisi lakiehdotuksien hyväksymisen jälkeen tulla valituksi holhouslautakuntaan tai huoltolautakuntaan. Holhoojaksi tällainen henkilö ei kelpaisi, siitä on nimenomainen säännös, ja sehän onkin paikallaan, sillä holhoojalla on useimmiten holhokkinsa varoja välittömässä hoidossaan, omassa huostassa, joten varat saattaisivat joutua vaaraan. Mutta holhous- ja huoltolautakunnalla ei — ainakaan yleensä — ole holhottavien varoja välittömästi hallussaan, mistä johtuu, ettei hukkautumisen vaaraa myöskään ole. Mitä erittäinkin mainittujen lautakuntien valitsemiseen tulee, niin on muutekin selvää, että yhteiskunta jo sellaisenaan torjuu epärehellisten henkilöiden asettamisen luottamistoimiin. Ajatelkaamme vain sitä menettelyä, jolla kunnallisten lautakuntien jäsenet valitaan, niin tulemme vakuutetuiksi siitä, että kaikkien ryhmien, puolueisiin katsomatta, on käytännöllisesti katsoen pakko pyrkiä saamaan parhaimpiansa noihin tärkeihin tehtäviin. On aivan varmaa, ettei häpeällisiin rikoksiin tuomittuja sellaisiin lautakuntiin valita, eikä missään tapauksessa niin monta, että rikolliset saisivat niissä määrätä. Jos joku vankilasta palannut niihin pääsee, me varmasti voimme luottaa siihen, että hän on lautakunnassa parantumassa ja parannettavana eikä suinkaan nuhteettomien oppimestarina. Olisi aivan mahdotonta edes kuvitella, että maassamme olisi kuntia, joissa esim. holhouslautakuntaan valittaisiin pelkästään varkaita ja huoltolautakuntaan kiristäjiä. Kansan oikeustajunta, jonka tosin sanotaan olevan vastakkaisenkin käsityskannan tukena, estää varmaan näitten kunnallisten elimien tulemisen rikollisten temmellyskentäksi. Kun näin on, ei lakiehdotuksien hyväksymisestä koidu mitään huomionarvoista vaaraa yhteiskuntakoneistomme toiminnalle.

Lakivaliokunta lähtee siitä, että ne kielteiset puolet, jotka sisältyvät kansalaisluottamuksen menettämiseen, olisi korjattava, mikäli ne kohdistuvat ensikertaisiin ja nuoriin rikoksenteijöihin sekä rangaistuslaitoksesta vapautuneen henkilön

mahdollisuuksiin hankkia kunniallisesti toimeentulonsa. Nämä pienet parannukset eivät ole riittäviä. Aika on kypsä kokonaisuukselle ja sen jo vuoden 1875 rikoslakiehdotukseen sisältyvän perusajatuksen hyväksymiselle, ettei kansalaisluottamuksen menettäminen sovi meidän rangaistusjärjestelmäämme. Ja aivan väärin olisi jättää tämän rangaistusseuraamuksen tuomitseminen tuomioistuimen harkintaan kussakin yksityistapauksessa, sillä se saattaisi johtaa käytännössä sellaisiin oikeusturvallisuutta horjuttaviin tuloksiin, että eri osissa maata toisiaan vastaavista teoista tuomittaisiin toisaalla kansalaisluottamuksen menettämiseen, toisaalla ei. Asiaa ei auteta sillä, että korjataan entisiä puutteita, mutta punotaan samalla yhtä pahojen epäjohtomukaisuusien verkkoa. Kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksesta ei saa tehdä harkinnanvaraistakaan rangaistus-seuraamusta, vaan se on kerta kaikkiaan poistettava ja sen jälkeen on kiinnitettävä entistä tarkempi huomio itse vapausrangaistusjärjestelmän rikospoliittisesti tehokkaaseen hyväksikäyttöön ja parantamiseen niiltä osin, missä parannuksia kaivataan. Ruotsin esimerkki ei puhu poistamisvaatimusta vastaan, vaan sen puolesta. Kokeumus on nimittäin osoittanut, että tämänkaltaisten rikollisten pääsy yhteiskunnallisiin luottamustoimiin on ollut mitättömän pientä, jopa suorastaan merkityksetöntä.

Käytännön lakimiehenä olen lisäksi havainnut pari seikkaa, jotka voien tässä mainita. Jouduttuani usein asiamiehenä armahdustitse anomaan tuomitulle kerran menetettyä kansalaisluottamusta, olen todennut, että armahdusta hakevat vain erinomaisen tarmokkaat henkilöt ja kun suositukset myöskin jotain merkitsevät, niin aina on siten, että parempiosaisten on helpompi saada hyviä suosituksia kuin huonompiosaisten. Toinen on se, että alioikeus joskus pyrkii, todettuaan tietyn teon tunnusmerkistön johtavan kansalaisluottamuksen menettämiseen ja katsottuaan sen sopimattomaksi tuomittavan yhteiskunnalliselle arvolle ja asemalle, väistämään vastenmielisen velvollisuutensa ja hakemaan ulospääsytien tuomitsemalla syytetyt sellaisesta rikoksesta, josta ei seuraa kansalaisluottamuksen menettämistä. Molemmissa tapauksissa lainkuuliainen, tavallinen ihminen joutuu kärsimään lainkuuliaisuudestaan enemmän

kuin yritteliäämpi ja paremmassa asemassa oleva kanssaveljensä. Lakiehdotuksen hyväksyminen siten olisi omiaan tässäkin suhteessa lisäämään kansalaisten tasa-arvoisuutta lain edessä.

Nykyinen ajankohta on varmastikin so-piva tälle uudistukselle, kuten olisi ollut jo rikoslakimme laatimisaikakin. Vuoden 1875 lakiehdotuksen perinteestä olisi nyt tehtävä totta hyväksymällä lakiehdotukset, joihin tärkeimpänä sisältyy kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen poistaminen. Näin toteutettu uudistus merkitsisi askelta entistä sosiaalisempaan huoltovaltioon. Kun lainmuutoksen vastustajat väittävät, ettei muka nykyinen ajankohta ole otollinen tämän uudistuksen toteuttamiselle, he noudattavat vanhaa konservatiivien kaavaa, että entistä tilannetta on säilytettävä jarruttamalla järkeväkin uudistusta. Tämä on tässä tapauksessa jarruttamista periaatteen eikä itse asian vuoksi, sillä ilmeistä on, että Helsingin yliopiston rikosoikeuden oppituoillakin pidetään ehdotettua lainmuutosta itsestään selvänä asiana. Kirjassaan Rangaistusten yhdistämisestä ja yhteenlaskemisesta, sivulla 83 professori Honkasalo huomauttaa, että kansalaisluottamuksen menettäminen ja kelvottomuus maan palvelukseen tulevat jo pian poistettaviksi rikosoikeudellisten seuraamustan joukosta. Nyt meillä on tilaisuus poistaa nuo vanhentuneet rangaistusseuraamukset, jotka ovat kuin henkinen jalkapuu kirkon keski-ajalla käyttämään puiseen jalkapuhun verrattuna. Noitten seuraamusten säilyttäminen on ollut ja on rikospoliittisesti epäviisasta kulloisenkin ajankohdan luonteesta riippumatta.

Sen vuoksi, herra puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi lepäämässä olevat lakiehdotukset.

Ed. Käkelä: Herra puhemies! Käsitellessämme vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettyjen ehdotusten johdosta eräiden rangaistusseuraamusten poistamista koskevaa lainsäädännöstä, on syytä muistaa tätä koskevan lainsäädännön vaiheita.

Muistamme, että 1946 käsitteli lakivaliokunta ja eduskunta sekä suuri valiokunta puheena olevaa lakiesitystä. Tällöin määrättyllä taholla esitettiin niin suuria puutteellisuuksia hallituksen esitykseen nähden, että hallitus veti silloisen esityksen pois

eduskunnasta. Heti tämän jälkeen antoi hallitus uuden esityksen, joka nyt on meillä käsittelyn pohjana. Kun lakivaliokunnassa jouduttiin asiantuntijoita kuulemaan, korostivat asiantuntijat rikospoliittisesti oikeaksi sitä pyrkimystä, joka helpottaa vankilasta vapautuneen henkilön palautumista yhteiskuntaan. Asiantuntijat korostivat, että rikkomuksen rangaistuksen painopiste on koetettava sovelluttaa vankilassa oloon ja niin pian kuin henkilö vapautuu vankilasta on hänet yritettävä siirtää terveen yhteiskunnan palvelukseen niin nopeaan kuin mahdollista. Tällä tavalla asiantuntijat osoittivat, kuinka monasti vankilasta tullut henkilö, joka on menettänyt kansalaisluottamuksensa, kulkee työpaikalta työpaikalle ja kun hänet aina todetaan, että hänen pape-reissaan on määrätty merkintä, hän saa kielteisen vastauksen. Asiantuntijain lausunnossa korostettiin, että tuollainen kierto-kulku voi joskus vaikuttaa hyvinkin ras-kaasti tuohon vankilasta vapautuneeseen kansalaiseen ja hän saattaa kohdata entisiä rikoksentekejiä ja antautua sitä tietä näiden kanssa aikaisempaan ammattiinsa. Sen vuoksi n. s. länsimainen oikeusajattelutapa onkin pyrkinyt näistä vanhoista menneistä kokemuksista hankkimaan oppia ja k.etta-nut poistaa niitä virheitä, jotka rikolli-suutta edelleenkin lisäävät. Me olemme nyt voineet todeta, että tämä länsimainen rikos-poliittinen ajattelu on saavuttamassa myös meidän maassammekin jalansijaa. Niinpä on todettavissa, että esim. eräs vuorineuvos joutuessaan tuonnottain Riihimäen keskus-vankilaan perusti siellä lahjavarjoilla am-mattikoulun ja lähti kasvattamaan nuoria rikollisia rehelliseen ammattiin ja sitä tietä auttamaan yhteiskuntaa. Kun tämä n. s. Riihimäen keskusvankilan koulu on jollain tavalla uutta ja perustuu eräiden teolli-suuspiirien lahjavarjoilla ylläpitämään kasvatustoimintaan, on syytä tuoda tämäkin esimerkki julkisuuteen.

Tämän koulun tarkoituksena on antaa nuorille vangeille, jotka ovat sopivia ja halukkaita esim. metallialan työskentelyyn, käytännöllistä ammattiopetusta sekä laajentaa heidän ammattitoiminnassaan tarpeellisia kansalaistietoja. Oppiaika ja ope-tus on ollut yksi vuosi, mutta kouluun on otettu sellaisiakin oppilaita, joiden vanki-lassaoloaika tulee vähintään olemaan 8 kuu-kautta. Uusia oppilaita on otettu kouluun

aina 4 kuukauden kuluttua. Oppilaat saavat tietopuolista opetusta koulussa ja käytännöllistä opetusta eri työpajoissa. Opetus on, niinkuin koomilliselta tuntuu sanonta, ilmainen. Koulu kustantaa oppilaille oppikirjat, vihot, paperit, kynät sekä antaa oppilaiden käytettäväksi muut koulutarvikkeet ja työvälineet.

Oppilasajan jälkeinen aika on vankilasta vapautuneille oppilaille erittäin tärkeä. Sen vuoksi järjestetään tavallisesti työpaikat jo näille oppilaille, kun he vankilasta lähtevät. Ja myöhäisempään työpaikkaan oppilaat voivat tehdä oppilassitoumuksia ja suorittaa ammattityönäytteitä. Ja me olemme voineet todeta, että tuohon kouluun ovat nuoret vangit tunteneet suurta mielenkiintoa. Kun koulu on hakenut tuonne vankilakouluun oppilaita, niin se on pannut tavallisesti oppilaat vastaamaan, minkä vuoksi pyrin konepajakouluun. Minulla on tässä muutamia kymmeniä ainekirjoituksia, joita nämä vangit ovat kirjoittaneet, ja ne mielenkiintoisesti valaisevat sitä mielialaa, joka vangeissa elää n. s. siviiliin pääsemisestä. Eräskin vankilassa 17 vuotta oleva poikanen kirjoittaa näin. Hän selostaa ensiksi lapsuuttaan ja päättyy siinä seuraavaan sanontaan: „Opin siinä hommassa alkoholin käytön ja sen käyttö ei jäänyt ilman seurauksia. Kun eivät sen ikäisen pojan tulot riittäneet huvituksiin ja ilonpitoihin, tuli sitä hommattua tuota rahaa rikollista tietä, jonka seuraukset ovat nyt edessä. On tullut täällä ruvettua ajattelemaan myöskin sitä osaa elämästä, joka on edessä. Olen ajatellut, etteikö ihminen voi kulkea elämäänsä myöskin rehellisesti, ja vastausta ei ole tarvinnut hakea kaukaa.” Sen jälkeen hän kertoo, että hänen isänsä oli Ahlström Oy:n palveluksessa, mallikelpoinen henkilö, ja että hän nyt saavutettuaan tämän ammattitaidon aikoo ottaa isästänsä oppia.

Edelleen täällä eräs nuori vanki lausuu: „Olen kuitenkin ajatellut elämäni täällä hyvin paljon ja tullut siihen tulokseen, että tällainen ei vetele, niinkuin sanonta kuuluu, läpi elämän. Niinpä pyrin nyt täällä alkavaan konepajakouluun koettaen korjata sen, mitä on jäänyt tekemättä, ja toivomuksella, että minusta tulisi hyvä mies, joka elättäisi itsensä oppimallaan ammatilla ja rehellisellä työllä.” Tästäkin voi

nähdä, että hän rakentautuu aika paljon vapauteen päästessään työn varaan.

Kolmas henkilö lausuu, minkä vuoksi pyrin konepajakouluun, ja hän korostaa nämä vaatimukset neljään näkökohtaan: alan etsintä, tulevaisuus, vankka perusta elämälle, vaatimukset, jotka tulevaisuuden teollisuus asettaa työntekijälle. Tuolla tavoin hän näkee siitä itselleen etua, että hankkii ammattitaidon ja lähtee sen jälkeen rehelliseen työhön.

Kuvaavaa, miten vankilassa ollut henkilö pyrkii häpeämään vankilassa oloaan, kuvastaa erään henkilön seuraava kirjoitus: „Erään asian haluan teille ilmoittaa, että alkää tietustelko minulta koulutodistuksia, sillä minä kävin kouluni” — jätän koulun sanomatta, missä — „ja siellä on minun todistuksenikin, joten en halua, että se saatettaisiin tietoon, sillä olen täällä vankilassa ja he saavat tietää, missä olen. Opetajat pitivät minusta ja nautin siellä arvontaa.” Hän korostaa tuossa lausunnossaan sitä, että hän ei halua minkäänlaista merkintää siitä, että hän on ollut vankilassa. „Minkä vuoksi pyrin konepajakouluun”, lausuu eräs poika. „Tämä koulu olisi varmaankin se paikka, joka puhdistaisi luonteeni ja toisi mieleeni paremmat ja rehellisemmät suunnitelmat.” Tällaisia näkökohtia voidaan noppia vaikka kuinka paljon Riihimäen keskusvankilaan pyrkivistä koululaisista. Tämä mielestäni antaa jonkinlaisen kuvan siitä, että rikospoliittisestikin on pyrittävä yhteiskuntaa määrättyllä tavalla turvaamaan. Yhteiskuntaa ei turvata siltä pohjalta, jolta lakivaliokunnan mietintö on nyt lähtenyt. Se lähtee vielä siitä, että on suuremmat vaarat, jos vankilasta vapautuu henkilö, jos sillä on kansalaisluottamus, kuin se, että siis tämä poistetaan. Lakivaliokunta katsoo, että kansalaisluottamusta ei saa vankilasta tullut henkilö omaksua, ja se katsoo, että yhteiskunnan täytyy tällä tavoin suojautua. Mutta ne henkilöt, jotka ovat rikkomuksen tielle joutuneet, ja ne ensikertaiset saattavat monastikin juuri hairautua uudestaan rikoksen tielle siksi, ettei yhteiskunta ole tarjonnut niille riittävän suurta mahdollisuutta mennä heti rehelliseen työhön. Sen vuoksi, että näin ei tapahtuisi jatkuvasti, herra puhemies, kannatan ed. Roineen tekemää ehdotusta, joka koskee hallituksen esityksen hyväksymistä, lakiehdotusta.

Ed. Hietanen: Pyydän kannattaa ed. Roineen molempia ehdotuksia.

Ed. Lehtonen: Herra varapuhemies! Perustellessaan 1945 valtiopäiville tässä asiassa antamaansa, sittemmin peruuttamaansa esitystä n:o 51 hallitus mainitsee oikeusvertailevan tarkastelun osoittavan, että miltei kaikissa ulkomaisissa rikoslajeissa on meidän rikoslakimme säännöksiä vastavia määräyksiä kansalaisluottamuksen tai määrättyjen oikeuksien menettämisestä erikoisina rangaistusseuraamuksina. Hallitus luettelee tästä esimerkkeinä muutamien maiden uusimpia rikoslakeja: Sveitsin 1937, Italian 1930, Tanskan samoin 1930, Norjan 1902 ja Neuvostoliiton rikoslait, jotka muodossa tai toisessa sisältävät varsinaisen rangaistuksen lisänä kansalaisluottamuksen tai määrättyjen kansalaisoikeuksien menetyksi määräämisen joko itse lainsäädännöksen nojalla tai tuomioistuimen harkinnasta riippuen. Englannista mainitaan, että siellä eräät törkeämmät rikokset jo sinänsä aiheuttavat kelvottomuuden eräisiin virkoihin tai julkisiin toimiin taikka parlamentin jäseneksi ja käyttää eräitä valtiollisia ja kunnallisia oikeuksia, mutta kestävät nämä seuraamukset vain rangaistuksen kärsimisajan.

Ainoa tapaus, joka voidaan mainita esimerkkinä maasta, missä kansalaisluottamuksen menettämiseseuraamus on poistettu, on Ruotsi. Siellä olivat vuoteen 1921 saakka olleet voimassa vastaavanlaiset säännökset kuin meilläkin kansalaisluottamuksen menettämisestä, mutta tuolloin nämä poistettiin ja tilalle otettiin valtiollisen ja kunnallisen vaalioikeuden menetys sekä kelvottomuus virkaan tai julkiseen toimeen. Nämä seuraamukset eivät olleet esteenä tuomitun henkilön elinkeinon harjoittamiselle. 1936 nuo rajoitetutkin seuraukset poistettiin, ja perusteltiin tätä toimenpidettä m. m. siten, että kun nämä seuraukset kävivät ilmi vaaliluetteloista, jotka olivat kaikkien nähtävissä, ne tulivat siten yleiseen tietoisuuteen ja olivat omiaan halventamaan tuomittua ja vaikeuttamaan hänen toimeentuloaan.

Näiden perustelujen johdosta lienee aiheellista huomauttaa, että ellei ihmisen huono maine levia muuta tietä kuin määrävuosien päästä lyhyen aikaa tarkastettavina olevien vaaliluetteloiden välityksellä, niin

kyllä se sitten pysyy aika hyvin salassa. Luulen kuitenkin, että tuo huono maine joutuu yleisön tietoon jo heti, kun rikos on tehty tai kun tuomio siitä on annettu, sillä meillä, vielä enemmänkin ehkä naapurimaassa, jokaisesta vähänkin huomattavammasta rikoksesta julkaistaan sanomalehdissä yksityiskohtaiset selostukset, joissa rikollinen kuvataan niin tarkkaan nimineen, ammatteineen, asuinpaikkoineen ja tuomioineen, ettei hänen huonosta maineestaan kenenkään enää tarvitse vaivautua ottamaan selkoa vaaliluetteloista! Eikö johdonmukaisuus mainitunlaatuudessa rikollisen tai tuomitun hienovaraisessa salaamisessa vaatisi, että lehdistöä kiellettäisiin julkaisemasta rikosselostuksia, poliisilaitoksia etsintäkuulutettujen luetteloita ja yleisradiota lukemasta poliisilaitoksien tiedoituksia, sillä juuri näiden toimenpiteiden kauttahan rikollinen varmasti joutuu yleisen mielipiteen valokeilaan.

Hallitus on suositellut meille tätä „Ruotsin tietä”, jos nyt niin sanoisimme. Mutta se ei ole ollut asiasta itsekään varma, päättellen siitä, että se otti ensimmäisen esityksensä takaisin, sen jälkeen kuin lakivaliokunta oli sen ruotinnut ja suositellut sen hylkäämistä. Hallituksen uusi esitysikin osoittautui hätiköidyksi työksi, kuten täällä eduskunnassa sen johdosta aikaisemmin käydyssä keskustelussa näyttää osoitetun. Että hallituksen esitys ei ole kyennyt saamaan eduskuntaakaan vakuuttuneeksi siinä esitetyn asian tarpeellisuudesta, käy parhaiten selville siitä tosiasiasta, että eduskunta äänesti lakiehdotukset lepäämään yli vaalien ja että tämän eduskunnan lakivaliokunta nyt ehdottaa hallituksen esityksen kokonaan hylättäväksi. Merkillä pantavaa on myöskin, että eräät erittäin pätevänä pidettävät asiantuntijat eivät ole katsoneet voivansa suositella hallituksen esityksen hyväksymistä.

Kun valiokunnan mietintöön liittyy vastalause, jota täällä on suositeltu hyväksyttäväksi, lienee sen johdosta vielä muutama sana paikallaan.

Suomihan on edelläkävijämaa monessa suhteessa. Valitettavasti se on sitä myöskin rikollisuudessa, vieläpä juuri törkeiden rikosten alalla, ollen rikollisuus viime vuosina huomattavasti lisääntynytkin. Seuraavat numerot puhunevat selvää kieltä tässä suhteessa. Syytettyjen henkilöiden luku oli

1938 82,636, niistä naisia vain 5,131, mutta vuonna 1945 tämä luku oli 143,981, niistä naisiakin jo 21,732. Rikoksen poluille ekysteiden naisten lukumäärän lisääntyminen yli 400 %:lla, samaan aikaan kun vastaava luku miesten kohdalla on vain noin 55 %, on huolestuksella pantava merkille. Syy-päiksi tuomittiin 1945 136,300 henkilöä, niistä naisia 20,256. Tässä on erikoisesti huomattava, että tuomituista kuritushuone-rangaistuksista noin 10 % ja vankeusrangaistuksista noin 30 % oli tuomittu ehdollisina. Nähtävästi tällöin on ollut kysymys nuorista ja ensikertaisista rikoksente-kijöistä. Mitä erikoisesti omaisuusrikoksiin ja niissä lähinnä varkauksiin, ryöstöihin ja kiristämisiin tulee, osoittavat Tilastollisen Päätoimiston antamat tiedot niissä varsin suurta lisääntymistä rauhanaikaisiin nume-roihin verraten. Vuonna 1938 oli omaisuus-rikosten määrä kaikkiaan vain 8,516, mutta vuonna 1945 jo 21,379. Tavallisia varkauksia oli edellisenä vuonna 2,016 ja jälkimäisenä 8,932. Törkeiden varkauksien vas-taavat luvut olivat 1,565 ja 4,244, ryöstö-
jen taas 42 ja 220. Elleivät arvoisat nais-edustajat pane pahaksensa, mainitsen kyl-mien tilastonumeroiden osoittavan varkaus-rikoksista tuomitun vuonna 1938 vain 514, mutta vuonna 1944 jo 1,932 ja 1945 2,510 naista. Naisten juopumuksesta en tahdo mainita mitään lukuja, sillä tällä väärällä alallakin näyttävät oikeuden eteen kutsutut naiset lukumääränsä suhteellisella kasvulla lyöneen meidät miehet auttamattomasti lau-dalta.

Mitä sitten erikoisesti tulee lukuihin kan-salalaisluottamuksensa menettäneistä, osoitta-vat nekin voimakkaasti kasvavaa suuntaa. Kun vuonna 1938 yleisissä alioikeuksissa tuomituista menetti kansalaisluottamuksen 2,360 henkilöä, oli tämä luku 1945 jo 10,133. Vuonna 1946 pantiin vastaavan-lautuisista rikoksista syytteeseen 20,258 hen-kilöä, niistä varkausrikoksiin syyllistyneinä 19,626. Vastaavat luvut viime vuonna oli-vat 17,233 ja 16,707.

Meidän vankiloissamme on, työsiirtoloita lukuunottamatta, tilaa 6,305 vangille, mutta oli niissä vuoden 1944 alussa 8,513 vankia ja 1945 alussa 4,600 vankia. Vankien lu-vun aleneminen johtui suoritetuista kah-desta armahduksesta ja välirauhansopimuk-sen soveltamisesta. 1946 vankeja oli jäl-

leen jo 7,575, 1947 alussa 8,991 ja tämän vuoden alussa 8,229.

Jos näitä meidän lukujamme katsellaan vertailevin silmin Ruotsin vastaaviin lukui-hin, saamme paremman käsityksen rikolli-suudesta kummassakin maassa. Ruotsin asukasluku oli 1938 pyöreän luvuin 6,310,000 ja 1946 6,764,000. Suomen vas-taavat luvut olivat 3,870,000 ja 4,053,000. Eroa oli siis n. 2,700,000. Rikollisuutta asukaslukuun verrattaessa huomataan, että meillä tuomittiin v. 1945 3,670 henkilöä 100,000 asukasta kohden, mutta Ruotsissa vain 2,436. Omaisuusrikoksista tuomittujen luku Ruotsissa 1938 oli 6,474 henkilöä. 1943 oli vastaava luku 17,426 ja 1944 17,265. Kaikki nämä luvut ovat sekä abso-luutisesti että suhteellisesti huomattavasti pienempiä kuin Suomessa. Varkaudesta tuo-mittiin siellä v. 1944 3,670 ja v. 1945 3,188 henkilöä. Meidän „naisjoukkueemme“, var-kaudesta tuomitut naiset, tarkoitan, olisivat siis v. 1945 pystyneet melkein yksinään ta-savertaiseen „maaotteluun” Ruotsin „yhdis-tettyä joukkuetta” vastaan.

Vankien lukumäärä on sekin Ruotsissa aivan toisenlainen kuin meillä: vuosina 1936—40 keskimäärin 1,991, vuosina 1941—44 2,785, v. 1945 2,309, v. 1946 2,063 ja viime vuonna 2,076.

Rikosten törkeyttä osoittavina lukuina mainittakoon, että kun meillä v. 1942 oli vankiloissa 50 elinkautiseksi tuomittua, niistä 12 naista, oli niitä Ruotsissa vain yhden käden sormilla laskettava määrä. Lisäys meillä vuoteen 1938 verraten on 35 kpl.

Kuten näistä luvuistakin jo voidaan ha-vaita, ei Ruotsi ole lainkaan sopiva ver-tauskohde ja esimerkki meille, kun käsitel-lään kysymystä rikollisuudesta ja sen vas-tustamisesta. Mitä varakkaalla, vuosisatoja itsenäisenä ja rauhassa eläneellä Ruotsilla, jonka kansan yleinen elintaso on paljon korkeampi kuin meillä, on mahdollisuus kokeilla ja tehdä tässäkin asiassa, siihen ei ole varaa meidän nuorella ja köyhällä val-tiollamme, joka lyhyen olemassaolonsa aikana on jo saanut kestää useampia vai-keita sotia ja kantaa niiden raskaita seu-rauksia m. m. moraalin höltymisenä, rikol-lisuuden lisääntymisenä ja yleisenä köyhty-misenä. Meiltä olisi jonkinlaista suuruu-denhuulluutta yrittää matkia Ruotsia sellai-

sessakin, mihin meidän resurssimme eivät riitä.

Kysymystä rangaistusseuraamusten poistamisesta on siis harkittava aivan „kotovaraisin” perustein, jos niin saamme sanoa. On harkittava, onko nykyinen järjestelmä niin huono, että se on kokonaan hylättävä ja siirryttävä uuteen. Vanhassa tietysti voidaan aina keksiä ja osoittaa vikoja, mutta tunnetaanko uusi niin tarkoin, että siihen siirtyminen ei toisi pettymyksiä? Tässä eivät riitä mitkään tunnuseikat, jotka nähtävästi suurelta osalta innostavat hallituksen esityksen puolustajia.

Tätä kysymystä harkittaessa on miltei vaikenemalla sivuutettu se tosiasia, että hallituksen esityksen hyväksyminen samalla tietäisi täydellistä ja aivan umpimähkäistä armahdusta tuhansissa, mieluummin kymmenissä tuhansissa laskettaville rikollisille, jotka aikaisemmin on tuomittu menettämään kansalaisluottamuksensa ja edelleen ovat sitä vailla. Niiden joukossa on varmasti suuria, paatuneita rikollisia, jotka edelleen ehkä istuvat vankiloissakin ja jotka tällaista armahdusta eivät mitenkään ole ansainneet eivätkä omasta mielestäänkään ole sen tarpeessa. Heissä on autonkuljettajain ryöstäjiä ja ryöstömurhaajia, siellä on törkeitä varkaita, dynamiittirosvoja, siellä on lapsenraiskaajia ja muita rikollisia, joiden rangaistusten koventamista yhteiskunta juuri vaatii tältä eduskunnalta. Eikö olisi aivan nurinkurista, jos me nyt palauttaisimme kansalaisluottamuksen umpimähkään esimerkiksi kaikille ryöstömurhaajille ja lapsenraiskaajille ja siten antaisimme heille ikäänkuin jonkinlaisen „kehoitus- tai lohdutuspalkinnon”, samaan aikaan kuin me suunnittelemme entistä voimakkaampia toimenpiteitä heitä vastaan ja käytämme heistä heidän rikostensa törkeyttä vastavaa määritelmaa „ihmispeto”. Jo yksistään tällainen, laajuudeltaan meidän oloisamme ennen näkemätön, umpimähkäinen, perustelematon ja epäoikeudenmukainen yleisarmahdus tekee mahdolltomaksi hallituksen esityksen hyväksymisen, sillä kyllä yhteiskunnan täytyy suojata itseään tällaisia rikollisia aineksia vastaan ja vaatia heiltä vapaaksi päästyään tehokasta karanteeniaikaa, jonka kuluessa heillä on tilaisuus osoittaa jälleen ansaitsevansa yhteiskunnan luottamuksen. Jos jonkun tarvitsisi asiallisilla perusteilla saada kansalaisluotta-

muksensa takaisin, se voi tapahtua tasavallan presidentin yksityisen armahduksen nojalla, kun asianomainen sitä anoo ja esittää elämänparannuksestaan luotettavan selvityksen.

Kun on myönnettävä, että kansalaisluottamuksen menettämisestä annetut säännökset meillä ovat liian jyrkät ja joustamattomat eivätkä jätä tuomioistuimille valtaa harkita, onko rikos kussakin yksityistapauksessa tehty sellaisissa olosuhteissa, että sen tekijän on todella katsottava menettäneen kanssaihmiensä luottamuksen, on syytä nuuttaa lainsäädäntöä siten, että tuomioistuin saa tuollaisen harkintavallan ja että tuomioistuin voi siis harkintansa perusteella jättää tällaisen seuraamuksen tuomitsemattakin. Tällöin olisi kiinnitettävä erikoista huomiota nuoriin ja ensikertaisiin rikosten tekijöihin ja pyrittävä välttämään heidän tuomitsemistaan noihin rangaistusseuraamuksiin.

Yhtenä syynä kansalaisluottamuksen menetyksi tuomitsemista vastaan on vielä esitetty väite, että hyvän maineen puuttuminen vaikeuttaa vankilasta vapautuneen toimeentuloa ja hänen palaamistaan yhteiskuntaa hyödyttävään elämään. Hallituksen esityksen n:o 51 perusteluissa luetellaan pitkä rivi sellaisia elinkeinonharjoittamismuotoja, joissa tarvitaan hyvää mainetta. On syytä ottaa tarkistettaviksi ne lainsäädännön kohdat, jotka rajoittavat rangaistuslaitoksesta vapautuneen henkilön mahdollisuutta kunniallisesti hankkia toimeentulonsa itselleen ja perheelleen. Jos näin tehdään ja rikollinen siis saa kaikki mahdollisuudet, mikäli niin haluaa, kunnialliseen toimeentuloon, poistuu väitteeltä, että elinkeinonharjoittamista estävä kansalaisluottamuksen menetyks on aiheena uusintarikollisuudelle, sekin pohja, mikä sillä enemmänkin toiveajattelun muodossa tähän saakka on ollut. Se, että kansalaisluottamuksen menettänyt edelleen jäisi vaille valtiollista ja kunnallista vaalioikeutta ja vaalikelpoisuutta, on käsittääkseni yhteiskunnan suojakeinona itsestään selvä asia, jos yleensä mitään itsestään selvää asiaa on.

Lakivaliokunta on esittäessään lepäämässä olevat lakiehdotukset hylättäviksi liittänyt mietintöönsä toivomusponnen, jossa sanotaan, että hallitus kiireellisesti valmistuttaisi ja antaisi eduskunnalle esityksen sellaiseksi lainmuutokseksi, että kansalaisluot-

tamuksen menettämisen ja siihen verrattavien rangaistusseuraamusten tuomitseminen jäisi riippumaan tuomioistuimen harkinnasta, jolloin erityisesti olisi pyrittävä välttämään mainittujen seuraamusten soveltamista ensikertaisiin ja nuoriin rikoksenteijöihin, ja samassa yhteydessä tarkistaisi lainsäädännön ne kohdat, jotka rajoittavat rangaistuslaitoksista vapautuneen henkilön mahdollisuuksia kunnollisesti hankkia toimeentulonsa. Jos asia järjestetään tämän toivomuksen viitoittamalla tavalla, ei hypätä mihinkään tuntemattomaan, vaan pyydytään kiinteästi kovalla kamaralla ja poistetaan ne haitat, jotka nykyisin voidaan kansalaisluottamuksen menettämisen y. m. siihen verrattavien rangaistusseuraamusten kohdalla aiheellisesti osoittaa olevan olemassa. Herra oikeusministerilläkään ei ollut tämän ponnen johdosta mitään asiallisia epäilyksiä esitettävänä, joten hänenkin voitaneen katsoa sen hyväksyvän vaihtoehdona hallituksen esityksen hylkäämisen varalta.

Toivon, että tämä asia järjestetään järkevästi ja käytännöllisesti ja että lakivaliokunnan mietintö sen vuoksi hyväksytään.

Oikeusministeri Suontausta: Herra puhemies! Minulla on jo aikaisemmin ollut tilaisuus esittää yleisesti niitä syitä, jotka puhuvat hallituksen esityksen hyväksymisen puolesta. Edellisen puheenvuoron johdosta minä pyytäisin uudistaa sen toivomuksen, että eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset.

Asia on, niinkuin edellisellä kertaa sainoin, jo kypsä päätettäväksi, ja sellainen moite, että tässä olisi hätiköity, ei ole aiheellinen. Edellinen puhuja mainitsi sanan „toiveajattelu”. Toiveajattelua nähdäkseni on juuri se, että kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksella on rikospoliittinen merkitys; kansalaisluottamuksen menettämällä on kyllä rikospoliittinen merkitys, mutta tämä merkitys on ainoastaan kielteistä laatua. Peräti onnettomana minä pitäisin sitä ajatusta, että kansalaisluottamuksen menettämisseuraamus annettaisiin tuomioistuinten harkintavaltaan. On aivan ilmeistä, minkälaisia vaaroja tällaisen harkintavallan jättäminen tuomioistuimille jättäisi oikeusvarmuudelle. Oikeusvarmuus nähdäkseni kärsisi siitä, että tuomioistuimille annettaisiin vapaa harkintavalta asiassa.

Harkintavallan jättäminen tuomioistuimelle olisi omiaan vaikuttamaan tällaisen kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen soveltamiseen nähden sikäli, että soveltaminen varmasti tulisi olemaan hyvin kirjavaa. Niinkuin sanottu, minä toivon, että nämä lakiehdotukset hyväksyttäisiin.

Ed. Ö h m a n: Herr talman! Nödvändig förutsättning för en ändring av de principer, varpå lagstiftningen är byggd, är att såväl de rättslärdar som den allmänna meningen godkänner och påyrkar en sådan förändring. De straffföljder, förlust av medborgerligt förtroende m. fl., vår strafflag innehåller, utgör visserligen icke en del av lagens grundprinciper, men är dock av sådan betydelse, att för desamma upphävande otvivelaktigt fordras de två förutsättningar jag ovan angivit.

Kriminalpolitiken har redan länge även hos oss kraftigt gått in för att straffpöföljderna, förlust av medborgerligt förtroende m. fl. borde utmönstras ur vår strafflagstiftning. Icke desto mindre uttalade större delen av de av senaste riksdags lagutskott hörda sakkunniga, och bland dessa landets främsta kriminalister, sina stora tvivelsmål, om tiden allaredan var inne för den föreslagna lagändringen och huruvida icke lagens bestämmelser ännu ytterligare borde genomgås och revideras. Den allmänna meningen — så förefaller det åtminstone mig att döma såväl av tidningsuttalanden som enskilda diskussioner — är ännu mindre än de rättslärdar mogen för ifrågavarande reformering. Den genom kriget ökade brottsligheten påkallar strängare bestraffning; därom är man allmänt ense. Inkonsekvent är det då att samtidigt gå in för strafflindringar, vilket ju ett bortlämmande av straffpöföljderna vore. Enligt det sagda föreligger ännu icke förutsättningar för den föreslagna lagen, och förordar jag därför godkännande av lagutskottets förslag.

Detta synes mig så mycket mera påkallat, som de åtgärder för säkerställande av samhället emot brottsliga åtgärder av tidigare dömda i många delar är otillräckliga. Sådana skulle beredas avsevärt större möjligheter än hittills att genom överflyttning till främmande ort innastla

sig i medborgarnas förtroende för att i sinom tid missbruka detsamma.

Ed. Käkelä: Herra puhemies! Minä haluaisin korostaa eduskunnalle, että nämä lakiesitykset ovat edellisessä eduskunnassa tulleet hyväksytyiksi. Ja se, että edellinen eduskunta hyväksyi niin lakivaliokunnassa kuin suuressa valiokunnassakin nämä esitykset, se on voinut tapahtua vain porvarillisten ryhmien myötävaikutuksella. Tämä asia onkin siis puhtaasti rikospoliittinen asia, jossa n. s. uusi länsimainen oikeustajunta ja tekisi mieli sanoa menneen ajan oikeuskäsitykset kulkevat eri teitä. Sen vuoksi minä oletan, että myöskin tämän parlamentin porvarillisista ryhmistä löytyvät vielä ne samat henkilöt, jotka viimekin eduskunnassa äänestivät tämän lakiesityksen puolesta. Jos ne, jotka ovat tulleet uudelleen valituiksi, ovat edelleenkin samaa mieltä, tulee tämä esitys hyväksytyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Roine ed. Väyrysen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ed. Roineen 1) ehdotukseksi. Edelleen ed. Roine ed. Hietasen kannattamana on ehdottanut, että jos lakiehdotukset hylätään, eduskunta hyväksyisi toivomuksen, että hallitus kiireellisesti valmistaisi ja antaisi eduskunnalle esityksen laiksi kansalaisluottamuksen menettämisseuraamuksen poistamiseksi ja ottaisi esitystä laatiessaan huomioon nykyisessä esityksessä esiintyvät mahdolliset puutteet. Kutsun tätä ed. Roineen 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Aikaisemmassa istunnossa hyväksytyn menettelytavan mukaan päätetään muista paitsi valtiopäiväjärjestyksen muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta samalla kertaa. Jos lakiehdotukset lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti hylätään, päätetään lakivaliokunnan mietinnössä ehdotetusta sekä nyt ed. Roineen ehdottamasta toivomusponnesta, mutta jos lakiehdotukset hyväksytään, on sanotut toivomusponsiehdotukset katsottava rauenneiksi.

Puhemies: On äänestettävä lakiehdotuksista.

Joka hyväksyy lepäämässä olevat lakiehdotukset 1—8, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on sanotut lakiehdotukset hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 37.

Puhemies: Eduskunta on päättänyt hyväksyä lakiehdotukset.

Puheenvuoron saatuaan lausuu.

Ed. Lehtonen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi. Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Brander-Wallin, Brommels, K. Eskola, V. Eskola, Fagerholm, Forss, Friman, Hakkila, Heljas, Hietanen, Hiilelä, Hykkäälä, Härmä, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Karvonen, Kauhanen, Kilpeläinen, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kuloaara, Kuusinen-Leino, Käkelä, Lehtokoski, Leino, Leivo-Larsson, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Penttala, Perkonoja, Pesonen, Pessi, Prunnila, E. Pusa, Puimalainen, Pyy, Pyöritä, Rankila, Rantala, Raunio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Savelä, Tainio, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, Turkka, V. K. Turunen, Varjonen, Welling, Vilhula, A. K. Virtanen, J. Virtanen ja Väyrynen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Alamäyry, Anala, Antila, Berner, von Born, Brander, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Hetemäki, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Jalas, Jern, Joukanen, Kalliokoski, Kannisto, Karvikko, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kinnunen, Klemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Lehtonen, Leikola, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Mietunen, Miikki, Mäkinen, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pohjala, J. Pusa, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Suntela, Suurkonka, Tiainen, Tiitu, Turja, Tuurna, Törngren, Vennamo, Wickman, Viherheimo, Virkki, Virolainen, Ohman, Östenson ja Österholm. ...

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 23 edustajaa:

Andersson, Borg-Sundman, Henriksson, Hiekkala, Hiltunen, Huunonen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Lappi-Seppälä, Larson, Lepistö, Murtomaa, Myllymäki, Niskala, Oksala, Pekkala, Peltonen, Raatikainen, Sukselainen, Söderhjelm, Takki, O. Turunen ja Vesterinen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 89 ei-ääntä.

Eduskunta on hylännyt lakiehdotukset.

Puhemies: Nyt on äänestettävä erikseen valtiopäiväjärjestyksen muuttamista koskevasta lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy ehdotuksen laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta sellaisena kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 77 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 44.

Eduskunta on päättänyt hylätä lakiehdotuksen.

Puhemies: On äänestettävä toivomuspöytäkirjasta.

Joka hyväksyy mietintöön sisältyvän toivomuspöytäkirjan, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Roineen 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 53 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 56.

Eduskunta on hyväksynyt mietintöön sisältyvän toivomuspöytäkirjan.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Heikkilä: Pyydän, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Turja: Kannatan ed. Heikkilän tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Heikkilä ed. Turjan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Heikkilän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Heikkilän ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

11) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräisiin kiinteistönluvutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppahintojen tarkistamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. Heikkilä: Pyydän pöydälle tämänkin asian eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Pakkanen: Pyydän kannattaa ed. Heikkilän tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Heikkilä ed. Pakkasen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Heikkilän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksynee ed. Heikkilän ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksen 12) asia poistetaan.

13) Ehdotukset toivomuksiksi toimenpiteistä asutusteiden rakentamiseksi ja kunnossa pitämiseksi.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitellyt toiv. al. n:o 212—214, jotka sisältävät yllämainitut ehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus toivomukseksi maantien rakentamisesta Hyrynsalmen—Moisionvaaran tiestä Suomussalmen kunnan Jumaliskylään.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Salon toiv. al. n:o 443, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy kulkulaitosvaliokunnan mietintöön aloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotuksen Ahvenanmaan itsehallintolaiksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 38 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto ulkoasiainvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Rosenberg: Den gamla självstyrelselagen av år 1920, som ännu är i kraft, har många fel och brister, vilka bäst kommit till synes i de ständigt uppkomna meningsskiljaktigheterna i fråga om tolkningen av de i lagen förefintliga bestämmelserna. Från åländskt håll har man ju också flerfaldiga gånger framfört önskemålet om att lagen måtte förtydligas på det att framtida konflikter mellan riket och landskapet inte skulle uppstå. Men först nu, efter vapenstilleståndet, har ålänningarnas önskemål lett till att regeringspropositioner inlämnats till riksdagen. Man får hoppas, att frågan nu äntligen leder till ett resultat, som kan omfattas av alla parter och blir till verklig nytta, i all synnerhet för det åländska småfolket — bönder, fiskare och arbetare.

Den första regeringspropositionen inlämnades som bekant av Pekkala-regeringen i november 1946. Detta förslag, som den gamla riksdagen aldrig hann slutbehandla, var, trots de positiva sidorna, behäftat med vissa bristfälligheter. Där fanns bl. a. förslag som inte harmonierade med det i internationellt avseende nya läge vårt land kommit i efter vapenstilleståndet, ett nytt läge som yttermera bekräftats genom fredsfördraget.

Den nu föreliggande propositionen bygger i stort sett på 1946 års förslag. I en del paragrafer har dock större eller mindre förändringar vidtagits. Men min mening är inte att här göra en jämförelse mellan de båda förslagen, det är ju onödigt, eftersom det tidigare förslaget aldrig kom längre än till utskottsbehandling. Inte heller är det min avsikt att i detalj ingå på den föreliggande propositionen, utan endast påtala saker,

som det enligt min åsikt är viktigt att utskottsmedlemmarna fäster uppmärksamheten vid, då de behandlar förslaget.

När man går igenom propositionen, fäster man sig vid att i 3 paragrafen intagits ett nytt begrepp, som inte finnes i den tillsvidare gällande självstyrelselagen. I förslaget talas nämligen om åländsk hembygdsrätt. Till denna hembygdsrätt har man bl. a. fogat en sådan allmän medborgerlig fri- och rättighet som rösträtten vid kommunala val. Vidare har vissa villkor stipulerats för erhållandet av denna hembygdsrätt. Det heter nämligen i ifrågavarande paragrafs andra moment att: „Finsk medborgare, som sedan denna lag trätt i kraft, inflyttat till landskapet och oavbrutet varit bosatt därstädes under fem års tid, kan av landskapsstyrelsen på ansökan beviljas åländsk hembygdsrätt, där ej vägande skäl provas föranleda avslag”.

Avsikten med hembygdsrätten verkar här att slå över målet. Själva självstyrelselagens huvudsakliga uppgift är ju att ge ålänningarna en betydande garanti för det svenska språkets och den svenska kulturens fortbestånd på Åland, för att skapa trygghet mot en eventuell framtida förfinskning av landskapet. Det är en sak som vi finlands-svenskar, som icke bo på Åland, för övrigt mycket bra förstå. Vi har ju under långa tider fått erfara, vad de äktfinska borgerliga reaktionära kretsarna kan åstadkomma under tider, då vänstern varit svag i landet. Men i det här fallet kan jag inte inse, varför en finsk medborgare med svenska som modersmål skulle utgöra en fara för det svenska språkets fortbestånd på Åland. Jag anser därför, att det inte föreligger tillräckliga skäl att göra ernäendet av hembygdsrätten i detta fall beroende av landskapsstyrelsens beslut. Det är ju allmänt bekant att det stundom på Åland råder brist på arbetskraft, beroende kanske främst på att den åländska ungdomen med förkärlek söker sig bort därifrån. Man tycker därför att det läge i Ålands eget intresse, att lagen härvidlag gjordes tydlig och klar. Visserligen vill regeringen tolka detta moment så att vederbörande i regel kan emotse bifall å ansökningen. Men detta räcker inte. Osäkerhetsmomentet kvarstår dock.

Det finns dessutom i samma paragraf en annan sak som jag ville fästa uppmärksamheten vid. Under moment 7 står det att: „Den som blir medborgare i främmande land eller bortflyttar från Åland och stadigvarande bosätter sig utom landskapet förlorar sin åländska hembygdsrätt.” Det är den senare delen av momentet som jag anser vara mindre lyckad. Den kan visa sig vara ofördelaktigt särskildt för de mindre bemedlade inom landskapet. Man kan t. ex., tänka sig att en yrkesarbetare, en byggnadsarbetare eller någon annan blir arbetslös och måste tillfälligtvis söka sig arbete på fasta landet, kanske för något år. Skall han nu genast förlora sin hembygdsrätt av orsak, som han inte själv är skuld till? Och hur går det för de åländska sjömännen som kanske också blir borta år i sänder? Är det inte skäl att förtydliga detta moment och stipulera t. ex. fem års bortvaro som gräns. Det skulle ju dessutom överensstämma med stipulationen fem år för ernäendet av hembygdsrätt.

Också 13 paragrafen tarvar en kommentar. Medan i 11:te paragrafen är uppräknat de rättsområden som hör till rikets lagstiftningsområde, så innehåller 13 paragrafen en förteckning av de områden där landskapet äger lagstiftningsbefogenheter. Att man gjort en dylik noggrann förteckning och uppräknat av de områden, där landskapet har rätt till lagstiftning, är tydligen en förbättring som är ägnad att skapa ordning och reda på ett område, där kanske de flesta konflikterna hittills uppstått mellan riket och landskapet. En annan sak är sedan, huru man lyckats i denna kompetensfördelning.

När man studerar föreliggande förslag och i all synnerhet denna 13 paragraf, får man allt mer och mer det intrycket att man i den allmänna revisionsyran ständigt överskrider huvudsyftet med självstyrelselagen. Detta huvudsyfte är ju som jag redan tidigare nämnde, befolkningens rätt till trygghet för sitt språk och sin kultur, vilken rätt enligt min åsikt helt och hållet fullt garanteras i nu föreliggande lagförslag.

Men i andra frågor, som inte direkt har med språket eller kulturen att göra, utan med befolkningens ekonomiska och sociala levnadsvillkor, såsom t. ex. just denna 13

§, där har man inte i tillräcklig grad sett saken ur synpunkten av befolkningens sanna intressen, utan gått in för att — jag skulle vilja säga — påbörda ålänningarna självbestämmanderätt i angelägenheter, där de har små möjligheter och i mångt fall ringa kompetens att ensamma genomföra förbättringar i befolkningens levnadsvillkor och betingelser. Det verkar som om landets högsta myndigheter ville draga sig undan de förpliktelser som de bör ha mot alla delar av riket, och i stället i det här fallet slagit in på en „sköt er själva” -politik som är oförsvarlig, oförsvarlig därför att den inte är rättvis med tanke på det åländska folket, som har rätt att fordra av riket att alla förbättringar, alla framsteg som sker inom landet och som är ägnade att höja folkets levnadsstandard, förbättra den sociala vården, sjukvården, fattigvården o. s. v., också bör komma dem till del.

Enligt det nuvarande förslaget omöjliggöres detta till största delen. Från sådant håll på Åland som ställer separatism till varje pris före tanken på det egna småfolkets bästa, kan man naturligtvis genmäla att landstinget nog kommer att följa med alla framstegsvänliga åtgärder som företes i riket och stifta motsvarande lagar inom landskapet. Men det finnes ingen garanti för att så sker, utan i stället kan man påvisa att redan den gamla självstyrelselagen, som varit i kraft ända sedan 1920, har varit orsaken till att sjukvården på Åland är långt efter rikets för att inte säga rentav primitiv. T. ex. i fråga om att bekämpa tuberkulosen, som blivit till en folksjukdom på Åland, har oansvarigt litet gjorts. Intet sjukhus finnes för vården av tuberkulos-sjuka, utan de mindre bemedlade har fått lov att själva så gott de kunnat sköta sina sjuka hemma, då de inte ägt medel att sända dem till sjukhus på fasta landet eller till Sverige. Vilken fara dessa sjuka utgör för de övriga familjemedlemmarna kan var och en inse. Nu har man visserligen planer på att påbörja nybyggandet av ett centralsjukhus, som visst även skall kunna taga emot ett antal tuberkulospatienter, men detta sker som sagt först nu.

Lika primitiva är förhållandena på sjukvårdens andra områden. De flesta kommuner saknar egna läkare; endast

hälsosystrar finns. Och den sociala vården överhuvudtaget tål ingen jämförelse med rikets, vilket också framgår av statens socialvårdsinspektörs utlåtande efter sitt besök på Åland år 1946.

Det är inte att undra över att man blir tveksam, när man tar del av inom vilka områden landstinget enligt förslaget kommer att ha rätt till lagstiftning.

Hit hör vidare frågan om vattenrätts- och fiskelagstiftningen. Det är allmänt bekant att fiskarna på Åland, som utgör en stor yrkesgrupp, är missnöjda med den nuvarande fiskelagen och med de tunga arrendeavgifter för fiskevattnen. I en nära framtid kommer regeringen att till riksdagen lämna proposition till ny fiskelag, genom vilken, skall vi hoppas, fiskarnas utkomstmöjligheter förbättras. Huru går det i detta fall med de åländska fiskarna? En liknande fråga utgör jaktlagstiftningen. Och detsamma gäller lagstiftningsrätten till arbetsavtal och arbetsreglemente, som också enligt förslaget skall handhas av landtinget. Det är skäl för arbetspartiernas representanter i utskottet, dit lagförslaget sändes, att taga reda på, huru detta kommer att inverka, t. ex. på kollektivavtalen och överhuvudtaget alla frågor som rör löntagarnas framtida ställning och rättigheter på Åland.

Sedan har vi 35 paragrafen som rör undervisningen. I den år 1922 givna s. k. garantilagens andra paragraf, som behandlar motsvarande fråga, ingår inga bestämmelser om att inte privata skolor skulle få uppställas på Åland. Det har således hittills funnits möjlighet att inrätta privata finskspråkiga skolor, men som känt har denna möjlighet inte använts. Mig veterligen har denne möjlighet inte heller visat sig vara ett hot mot svenska språkets ställning inom landskapet eller på annat sätt hotat ålänningarnas rättigheter. Man kan väl närmast tolka denna rättighet som ett bevis för att man inte helt velat diskriminera en liten finskspråkig minoritet inom landskapet. Det förefaller därför litet underligt, att man nu gjort ett tillägg, som tar bort denna teoretiska möjlighet att inom landskapet grunda andra privata skolor än folkskolor. Det visar en konstig uppfattning om vad som är rätt och billigt, då man sam-

tidigt som man framför berättigade krav på ökad trygghet och säkerhet för sig själv, fordrar kringskärning av den därvarande obetydliga finskspråkiga minoritetens rättigheter, som visat sig på intet sätt vara ett hot mot landskapet. Det förefaller dessutom att vara en åtgärd av diskriminatorisk karaktär, och om så är, står den i strid med fredsfördragets bestämmelser.

Enligt min mening är det skäl att utskottet vid behandlingen av föreliggande proposition alltså också inkallar sakkunniga som skärskådar det ur synpunkten om någon av dess paragrafer står i strid med fredsfördragets bestämmelser. T. ex. också det att den kommunala rösträtten bundits till hembygdsrätten verkar oklar. Det betyder ju i praktiken att den som inte äger hembygdsrätt inte heller äger en så väsentlig del av de allmänna medborgerliga fri- och rättigheterna som den kommunala rösträtten utgör.

Till slut vill jag uttala en förhoppning om att utskottet och riksdagen skall utföra ett gott arbete så att denna fråga äntligen, till alla parter belåtenhet, skall kunna strykas från dagordningen.

Oikeusministeri Suontausta: Herra puhemies! Kun vuoden 1946 valtiopäivillä eduskunnalle annettu hallituksen esitys Ahvenanmaan itsehallintolaiksi olisi jäänyt vuoden 1947 valtiopäivillä loppuun käsittelemättä, on hallitus pitänyt tärkeänä, että asia mahdollisimman pian saatetaan uudeleen eduskunnan käsiteltäväksi.

Nykyinen, edellisen maailmansodan jälkeen voimaan saatettu ja silloin kansainvälisillä takuilla turvattu itsehallintojärjestelmä, jota myöhemmin on osittain muutettu ja täydennetty, takaa tosin Ahvenanmaan asukkaille lainsäädännössä, hallinnossa ja verotuksessa laajan ja kansainvälisestikin esikuvaksi kelpaavan itsehallinnon, turvaten täysin Ahvenanmaan väestön ruotsalaisen kielen, kulttuurin ja paikalliset perintätavat. Voimassa olevassa itsehallintojärjestelmässä on kuitenkin, kuten Ahvenanmaan väestön taholtakin on useaan otteeseen lausuttu, yksityiskohtien suhteen tarkistamisen ja selventämisen varaa. Myös on ilmennyt, että Ahvenanmaan itsehallintoa voidaan, valtakunnan täysivaltaisuuden

ja yhteyden määräämissä rajoissa, entisestäänkin kehittää.

Se ehdotus uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi, joka sisältyy hallituksen esitykseen, perustuu olennaisilta osiltaan vuoden 1946 valtiopäivillä annettuun hallituksen esitykseen. Uudessa lakiehdotuksessa on kuitenkin otettu huomioon ne osittain asialliset, osittain lakitekniset huomautukset, joita edelliselle eduskunnalle annetun esityksen suhteen on tehty silloisessa perustuslakivaliokunnassa ja ulkoasiainvaliokunnassa sekä lainvalmistelukunnan ja kuultujen asiantuntijain taholta. Aikaisempaan esitykseen on siten tehty joukko muutoksia ja korjauksia, joita on yksityiskohtaisemmin selostettu hallituksen esityksen perusteluissa. Korjaukset merkitsevät, että asiaa valmistelleen komitean ahvenanmaalaiset jäsenet ovat eräissä yksityiskohdissa puolestaan suostuneet tekemään eräitä myönnytyksiä.

Näkyvimpiä muutoksia nykyisen itsehallintojärjestelmän kehittämiseksi on se, että ne valtion omistamat kiinteistöt, jotka jo nykyisen itsehallintojärjestelmän mukaan ovat maakunnan pysyvässä hallinnassa, on kokonaan siirretty maakunnan omistukseen. Maakunnan vuotuiset tulot puheena olevasta maaomaisuudesta ovat nousseet vuosittain 0,5 milj. markkaan. Samalla on kuitenkin n. s. taloudellista tasoitusta valtakunnan ja maakunnan välillä ehdotettu muutettavaksi siten, että maakunta luopuu siitä nykyään niinkään noin 0,5 milj. markan suuruisesta määrärahasta, joka vuosittain on valtion varoista myönnetty maakunnalle sen vapaasti käytettäväksi sivistystarkoituksiin ja muihin maakunnan yleistä hyvää edistäviin tarkoituksiin. Ehdotettua järjestelyä voitaneen rahataloudelliseltakin kannalta siis pitää perusteltuna.

Julkisuudessa on Ahvenanmaan asiaa käsitelty eräällä taholla tavalla, jota on pidettävä erittäin valitettavana ja edesvastuuttomana, kun on kysymys maamme kansainvälisiin suhteisiin liittyvästä asiasta. Tarkoitin äskeisen eduskuntakyselyn lisäksi kommunistilehtiemme kirjoittelua, jossa sensaationomaisella tavalla puhutaan Ahvenanmaan itsehallinnon kansainvälisistä takeista. Kirjoittelun tarkoituksena on ilmeisesti lietsoa maamme kohtaan ulkomaista epäluuloa. Kun on kysymys Ahvenanmaan asian kansainvälisestä puolesta, on kysymys toi-

selta puolen linnoittamattomuudesta ja puolueettomuudesta sekä toiselta puolen väestön itsehallintoa koskevista kansainvälisistä takeista. Kun Ahvenanmaan asia oli ensimmäisen maailmansodan jälkeen esillä Kansainliitossa, lausui Kansainliiton neuvosto 24. 6. 1921 toivomuksen, että yleisen rauhan, Suomen ja Ruotsin välisten vastaisten hyvien suhteiden sekä itse saarten menestyksen nimessä saarten väestölle annetaan uusia takeita sekä että julistetaan saariyhmän puolueettomuus ja linnoittamattomuus. Kansainliiton neuvoston esittämä toivomus toteutui puolueettomuuden ja linnoittamattomuuden osalta 20 päivänä lokakuuta 1921 allekirjoitetussa sopimuksessa. Mitä Ahvenanmaan väestön oikeusasemaan tulee, vahvisti Kansainliiton neuvosto 27. 6. 1921 saarten väestöä koskevat uudet takeet, joihin Suomi oli selittänyt myöntävänsä sen jälkeen, kuin asiasta oli keskusteltu komissiossa, jossa belgialaisen puheenjohtajan lisäksi olivat jäseninä Suomen ja Ruotsin edustajat. Päätöksessä Kansainliiton neuvosto selitti hyväksyvänsä takeet, jotka lupauksen mukaan saatettiin voimaan 11. 8. 1922 annetulla takuulailalla, joka täydentää 6. 5. 1920 annettua itsehallintolakia. Takuulaki sisältää Ahvenanmaan väestön itsehallintoa koskevia asiallisia säännöksiä sekä lisäksi säännöksen, että jos Ahvenanmaan maakuntapäivät esittävät valituksia tai muistutuksia takuulain säännösten soveltamisen johdosta, antaa tasavallan hallitus, oheeniittäen omat huomautuksensa, ne Kansainliiton neuvostolle, jotta se voisi valvoa takuusäännösten soveltamista sekä, jos asia on laadultaan oikeudellinen, hankkia lausunnon Pysyvältä Kansainväliseltä Tuomioistuimelta. — Kun kommunistilehtemme nyt kirjoittelevat kansainvälisistä takeista, tarkoittanevat ne Ahvenanmaan väestön itsehallintoa koskevaan takuulakiin sisältyvää kansainvälistä ainesta; kysymys ei siis lainkaan ole eikä voi olla Ahvenanmaan asian todellisesta kansainvälisestä puolesta s. o. linnoittamattomuudesta ja puolueettomuudesta.

Vuoden 1946 valtiopäivillä annetussa itsehallintolakiesityksessä oli mainitun takuulain säännökset sulatettu itsehallintolakiin. Mitä tulee takuulaisissa Kansainliiton neuvostolle annettuun valtaan valvoa takuulain määräysten noudattamista, lausuttiin hallituksen esityksen perusteluissa, että sit-

tenkuin maailmansodan päätyttyä Kansainliiton neuvostoa ei enää ole olemassa ja sen sijaan on tullut Yhdistyneet Kansakunnat elimineen, on takuulaissa säädetty valvonta sen silloisessa muodossa poistunut, mutta että hallitus oli kuitenkin katsonut, että ehdotukseen olisi otettava määräys, jonka mukaan Suomen hallitus velvoittautuisi koettamaan, heti kun mahdollisuutta siihen kansainvälisellä alalla ilmenee, saada uudelleen kansainvälisen takuun, mikäli on kysymys erinäisten itsehallintolainsäädännön perusmääräysten soveltamisesta. Tätä perustelujen kohtaa vastaisi silloisen lakiehdotuksen 46 §, jossa ehdotettiin säädettäväksi, että hallituksen tulee, heti kun mahdollisuutta siihen ilmenee, koettaa saada takuu uuden itsehallintolain eräiden säännösten soveltamisesta sekä myös, mikäli on kysymys maakuntapäivien oikeudesta hallituksen välityksellä saada sellainen asia kansainvälisen elimen ratkaistavaksi. — Tämän kohdan vuoden 1946 itsehallintolakiehdotuksessa eduskunnan ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan ehdotti poistettavaksi.

Nyt eduskunnalle annetussa itsehallintolakiehdotuksessa ei ole vuoden 1946 ehdotuksen 46 §:ssä vastaavaa määräystä, jonka suhteen voitiinkin eräänlaisena hallitusta velvoittamaan tarkoitettuna, lainsäädännön muotoon puettuna lausumana esittää lakitekniliseltä kannalta aiheellisia huomautuksia. Itsehallintolakiehdotuksen tarkoituksena on olla millään tavoin puuttumatta Ahvenanmaan väestön aseman kansainväliseen puoleen; Ahvenanmaan asian todellisesta kansainvälisestä puolesta, linnoittamattomuudesta ja puolueettomuudesta, ei tässä yhteydessä väitettäkään olevan kysymys. Yhtä vähän kuin Ahvenanmaan asemassa tapahtuneet kansainväliset järjestelyt, jotka ovat koskeneet linnoittamattomuutta, ovat voineet vaikuttaa Ahvenanmaan väestölle myönnettyyn itsehallintoon, yhtä vähän voisi vuorostaan itsehallintolaki valtiosisäisenä toimenpiteenä vaikuttaa Ahvenanmaan linnoittamattomuuteen tai autonomian kansainväliseen puoleen. Jos tahdotaan väittää, että itsehallintolakiehdotuksen tarkoituksena on puuttua Ahvenanmaan väestön itsehallinnon kansainväliseen puoleen, ei tämä väite pidä paikkaansa.

Julkisudessa on myös arvosteltu itsehallintolakiehdotuksen 11 §:n 1 mom:n 19 kohtaa, jonka mukaan valtakunnan lainsäädän-

tövaltaan kuuluu yleisten lakien säätäminen ja asetusten antaminen myös silloin kun asia koskee alaa, joka on järjestetty kansainvälisillä sopimuksilla, kuitenkin niin, että myös Ahvenanmaan maakuntapäivien on hyväksyttävä laki, jolla vieraan valtion kanssa tehty sopimus saatetaan voimaan maakunnassa, mikäli sopimuksessa on määräyksiä, jotka merkitsevät itsehallintolain säännösten kumoamista tai muuttamista. On väitetty, että tähän säännökseen sisältyisi vaikeitten ristiriitojen mahdollisuus.

Vuoden 1946 valtiopäivillä eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä oli tämä kohta muotoiltu siten, että valtakunnan lainsäädäntövaltaan oli ehdotettu kuuluvaksi yleisten lakien ja asetusten antaminen, milloin asia koskisi alaa, joka on järjestetty kansainvälisillä sopimuksilla, kuitenkin siten, että hallitusmuodon 33 §:ssä mainituissa tapauksissa olisi myös maakuntapäivien hyväksyttävä Ahvenanmaan osalta ulkovaltojen kanssa tehdyt sopimukset, mikäli ne koskevat määräyksiä, jotka käsittelevät itsehallintolain säännösten kumoamista tai muuttamista. Ne huomautukset, jotka nyt on esitetty, olisivat aiheellisia, jos nykyinen esitys olisi sisällöltään tässä suhteessa sama kuin vuoden 1946 valtiopäivillä annettu esitys, mutta niinhän ei ole asian laita. Vuoden 1946 ehdotuksen mukaan Ahvenanmaan maakuntapäivät olisivat osallistuneet itse sopimuksista päättämiseen samassa mielessä kuin eduskunta ja maakuntapäivät olisivat siis tällä tavoin välittömästi osallistuneet kansainvälisten sopimusten tekemiseen. Nyt eduskunnan käsiteltävänä oleva lakiehdotus merkitsee, että maakuntapäivät eivät tällä tavoin osallistu sopimusten tekemiseen vaan ainoastaan sopimusten valtion sisäiseen voimaansaattamiseen määrätapauksissa, nimittäin siinä oletussa tapauksessa, että sopimuksessa olisi määräyksiä, jotka käsittelevät itsehallintolain säännösten kumoamista tai muuttamista. Tässä muodossa säännös on sopusoinnussa lakiehdotuksen 44 §:n kanssa, jonka mukaan itsehallintolain säännöksiä ei voida muuttaa, selittää tai kumota eikä poikkeuksia niihin tehdä muutoin kuin maakuntapäivien suostumuksella ja jota vastaava säännös on myös voimassaolevassa itsehallintolaissa.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta esitti lausunnossaan vuoden 1947 valtiopäivillä,

että puheenaoleva lainkohta olisi palautettava voimassaolevan itsehallintolain vastavaan säännöksen mukaiseen muotoon, s. o. sellaiseksi, että ala, joka on järjestetty kansainvälisillä sopimuksilla, kuuluisi valtakunnan yksinomaiseen lainsäädäntövaltaan. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan silloinen kanta oli täysin paikallaan edellisen hallituksen antaman esityksen suhteen, koska tämä olisi merkinnyt Ahvenanmaan maakunnan ja muun valtakunnan välisten valtio-oikeudellisten suhteiden olennaista muutosta. Samalla perusteella ei sensijaan enää voida arvostella nyt eduskunnalle annettua esitystä, koska siinä ei ole, kuten sanottu, annettu Ahvenanmaan maakuntapäiville mitään osallisuutta itse kansainvälisten sopimusten tekemiseen, ja sopimusten täytäntöönpanossakin vain sikäli, kuin tehtäisiin sopimus, joka merkitsisi itsehallintolain säännösten kumoamista tai muuttamista.

On luonnollista, että niin laaja ja yhteiskuntaelämän eri aloja käsittelevä lakiehdotus, kuin mitä itsehallintolakiehdotus sinänsä on, voi yksityiskohtiinsa nähden antaa aihetta erilaisiin käsityksiin. On kuitenkin syytä pitää mielessä, että itse asiassa on kysymys suhteellisen pienen, noin 22,000 henkeä käsittävän väestöryhmän olojen järjestämisestä, pienen, erikoisasemassa olevan väestöryhmän itsehallinnon kehittämisestä väestöryhmän omien toivomusten mukaan valtakunnan puitteissa jättämättä huomioonottamatta myöskään valtakunnan yleisetua. Tältä yleiseltä näkökannalta asiaa arvostellen on toivottavaa, että eduskunta käsittelemällä asian yhtenä kokonaisuutena hyväksyisi lakiehdotuksen, joka ehdotetussa muodossaan ilmeisesti tulee saamaan myös Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymisen, ja saattaisi siten puolestaan päätökseen tämän jo kauan vireillä olleen asian. Lauuessani tämän toivomuksen lähden siitä käsityksestä, että uusi itsehallintolaki merkitsee asian lopullista järjestelyä siten, ettei Ahvenanmaan väestöllä tämän jälkeen tule olemaan perusteltua syytä uusiin toivomuksiin itsehallintonsa suhteen ja että toisaalta eduskunnan olisi syytä, suuripiirteisyyttä osoittaen, ratkaista tämä asia tavalla, joka on omiaan luomaan uusia takeita sovun ja yksimielisyyden vallitsemisesta tämän asian eri kieliryhmien välillä. Samasta

syystä toivon myös, että asia käsiteltäisiin eduskunnassa mahdollisimman nopeasti.

Ed. Larson: Herr talman! Under den förhållandevis långa tid landskapet Åland haft sin självstyrelse har man ofta nödgats konstatera, att ett flertal lagbestämmelser i självstyrelselagen icke utformats med sådan tydlighet, som skulle ha varit önskvärd, och att självstyrelselagstiftningen också i övrigt lider av påtagliga brister.

En av de mest framträdande bristerna har varit den, att kompetensfördelningen mellan riket och landskapet icke blivit angiven med önskvärd tydlighet. Gränsen mellan rikets behörighet å ena sidan och landskapets å den andra har icke varit klart uppdragen varken i fråga om lagstiftning eller förvaltning. Detta har gett anledning till många meningsskiljaktigheter mellan rikets och landskapets organ. Stadgandena i självstyrelselagen ha i många fall befunnits vara tänjbara och till och med direkt motsägande, och den verkliga innebörden av ett flertal stadganden har icke alltid kunnat utläsas ur dem. Vissa bestämmelser — jag tänker härvid närmast på stadgandena om landskapets skattefinansiella system och hushållning — ha icke ens kunnat tillämpas efter ordalydelsen, utan har man varit tvungen att utarbeta ett speciellt förfarande, som sedermera sanktionerats av statsmakten.

Hos riksmyndigheterna och särskilt hos högsta domstolen har man i samband med uppkomna kompetenskonflikter kunnat finna en benägenhet att tolka vissa stadganden i autonomilagstiftningen restriktivt till förmån för riket. Från åländsk sida har man däremot hävdad den ståndpunkten, att till rättesnöre vid lagtolkningen bör tagas syftet och innebörden av de olika rättsbuden ävensom de intressen och samhällsbehov, vilka man velat tillgodose genom den Åland tillerkända självstyrelsen. Härvid har man ansett sig ha stöd i de uttalanden, som gjordes av de internationella organen under den mellanfolkliga behandlingen av frågan om Ålandsöarnas rättsliga ställning för mera än ett kvarts sekel sedan och i de löften, som från Finlands sida därvid gävos och som betraktades som villkor för att suveräniteten över Åland tillerkändes Finland. I detta sammanhang må ock erinras om de utfästelser, som vid

behandlingen av självstyrelselagen i riksdagen våren 1920 gjordes, däribland dåvarande statsministern Erich, som innebar, att man efter införandet av den åländska autonomin hade att räkna med en „frisinnad tolkning och tillämpning av självstyrelselagen”.

Från åländsk sida har man vid olika tillfällen försökt komma till en samförstånds lösning med riket angående lagstiftningen om självstyrelse för Åland. Den därhän syftande motion, som Ålands landsting våren 1944 genom regeringen riktade till Finlands riksdag, blev aldrig föredragen i regeringen, än mindre vidare befordrad till riksdagen.

Genom den kända, av Ålands landsting den 11 september 1945 dagtecknade framställningen till regeringen aktualiserades frågan om revision av Ålands autonomilagstiftning ånyo. I denna framställning berördes vissa synpunkter angående landskapets statsrättsliga ställning samt tryggheten av nationalitetsskyddet. I första hand ledde framställningen till förhandlingar mellan rikets dåvarande statsminister numera republikens president J. K. Paasikivi — och en av landstinget utsedd delegation, varvid regeringen förklarade sig beredd att upptaga det aktuella Ålandsproblemet till prövning i hela dess vidd, dock inom de gränser rikets enhet och suveränitetsprincipen det medgäve. Vidare emotsåg regeringen, att landstinget ville föreslå tvenne representanter i den kommitté, som regeringen hade för avsikt att tillsätta för uppgörande av nytt förslag till självstyrelselag för Åland. Dåvarande statsministern Paasikivi uttalade också förhoppningen, att den nya autonomilagen bleve sådan, att de från åländsk sida framförda önskemålen beträffande självstyrelselagen komme att beaktas.

Den av statsrådet sedermera tillsatta kommittén, vari även tvenne åländska representanter voro medlemmar, utarbetade ett förslag till ny självstyrelselag, vilket förslag lades till grund för regeringens proposition N:o 100 av den 6 november 1946.

Kommittéförslaget och propositionen utgjorde resultatet av ett vidlyftigt arbete, under vilket man genom sammanjämkning av olika uppfattningar sträfvade till att nå det uppställda målet. Att de åländska

önskemålen härvid skulle ha blivit helt tillgodosedda, var ingalunda fallet. Men man hade dock kommit fram till ett förslag, som hade förutsättningar att kunna omfattas också från åländsk sida.

I riksdagen, enkannerligen dess grundlagsutskott, rönt förslaget icke samma förståelse och intresse som hos den dåvarande regeringen. Propositionen blev icke heller slutbehandlad inom sagda utskott, än mindre i riksdagen, innan denna efter nyvalen i somras upplöstes.

Denna omständighet tillika med vad under ärendets behandling i grundlags- och utrikesutskotten framkommit har icke varit ägnad att inge den åländska befolkningen alltför stora förhoppningar om en gynsam inställning från riksdagens sida till hela detta spörsmål och har självfallet icke heller sträckt tron på att man i riket ägnar Ålandsfrågan det intresse som den trots allt dock bort kunna påräkna på rikshåll.

Emellertid har den nuvarande regeringen återupptagit självstyrelserevisionen på sitt program och den 5 augusti detta år tillsatt en kommitté för utarbetande av förslag till ny proposition i ärendet. I denna kommitté, där jag haft äran vara medlem, ha de förslag, som ingått i 1946 års proposition, lagts till grund, varjämte de anmärkningar, som såväl grundlags- som utrikesutskottet, ävensom av lagberedningen och särskilda sakkunniga framställts, underkastats förnyad prövning. Kommittéförslaget har sedermera utgjort underlag för den nu föreliggande propositionen.

Vad jag nyss yttrade om det förra förslaget kan även sägas om det föreliggande, nämligen att ett flertal åländska önskemål icke blivit beaktade i det för riksdagen nu framlagda förslaget. Också vid en jämförelse mellan dessa tvenne förslag nödgas man konstatera, att vissa vidtagna ändringar och uteslutningar utfallit till nackdel för de åländska intressena. Jag tänker härvid närmast på uteslutningen av den bestämmelse i § 46 av 1946 års proposition, som ålade regeringen att söka utveckla internationell garanti för tillämpningen av vissa bestämmelser i självstyrelselagen. Jag tänker vidare på uteslutande av den bestämmelse i § 35 av nyssnämnda tidigare proposition, enligt

vilken inrättandet av privata skolor i landskapet Åland kunde ske allenast med tillstånd av landskapsstyrelsen. Under punkt 2 i 11 § har i propositionen med avvikelse från 1946 års proposition och det senaste kommittéförslaget införts bestämmelse om att till rikets behörighet skulle hänföras lagstiftningen om riksflaggans användning bl. a. vid offentliga tillfällen. Enligt min uppfattning, som delas överallt på Åland, hade man i detta avseende, utan att rikets intressen hade blivit åsidosatta, kunnat visa större förståelse för åländska önskemål. Denna bestämmelse är för övrigt så svag, (Österholm: Det är riktigt!) att den kan ge anledning till olika uppfattningar vid tillämpningen.

Jag kunde yttermera peka på flera andra frågor, där man från åländsk sida varit tvungen att göra eftergifter för att komma till en lösning, vilken som helhet betraktad skulle ha förutsättningar att kunna godkännas icke blott av riksdagen, utan även av Ålands landsting. Jag anser mig böra redan vid detta tillfälle kraftigt understryka den omständigheten, att lagförslaget måste ses som en helhet och att det endast som sådant kan tänkas komma att omfattas av majoriteten av Ålands landsting.

Sådant förslaget nu förelagts riksdagen, innebär det alltså resultatet av många kompromisser och eftergifter. Men det skall också villigt erkännas, att förslaget, ifall det vinner riksdagens och landstingets godkännande, kommer att bringa klarhet i den spörmål, som lagen avser att reglera. Därjämte skulle den nya lagen komma att skapa betingelser för ett utvecklande av den åländska självstyrelsen, så att denna kunde bättre än hittills motsvara vad man redan vid införandet av den åländska autonomin avsåg med densamma.

Innan jag avslutar detta mitt andragande, kan jag icke underlåta att beröra en omständighet, nämligen de under senaste tider såväl i den inhemska som i den utländska tidningspressen ingående uttalanden i frågor om den åländska självstyrelserevisionen, likaså i andra frågor av politisk natur rörande Åland. Vissa av dessa uttalanden bära tydligt vittnesbörd om varthän man genom ovederhäftig

journalistik kan komma. Missvisande och oriktiga uttalanden med i hög grad färglagda och tendentiösa uppgifter ha sålunda befordrats till tryck. Jag kan försäkra, att dessa sistnämnda uttalanden icke ha stöd bland de kretsar på Åland, vilka känna och bära ansvar för en positiv lösning av den aktuella Ålandsfrågan, nämligen den, som syftar till en revision av självstyrelselagen för Åland. I dessa kretsar hoppas man nämligen, att riksdagen, på vilken det ankommer att medverka till en lösning av detta spörmål, skall finna det med rikets intressen förenligt att handla så, att revisionsfrågan bringas till en snar lösning enligt regeringens förslag.

Ed. A. Wirtanen: Herra puhemies! — Hallitukselle on annettava tunnustus siitä, että se ripeästi toimien on valmistanut uuden esityksen Ahvenanmaan maakunnan itsehallintolaiksi ja että se siinä osittain on ottanut huomioon ne huomautukset, jotka eduskunnassa aikaisemman esityksen johdosta on tehty ja joita myöskin asianomaisten maakunnan edustajien taholta on esitetty. Toivottavasti tämän esityksen avulla, kun se tulee lopullisesti hyväksytyksi, voidaan aikaansaada kitkaton maakunnan ja valtakunnan välisten asiain hoito. Toivottavaa on myöskin, että maakunnan väestö, kun sen toivomukset mahdollisuuksien mukaan lakia säädettäessä otetaan huomioon, saavuttaa sen turvallisuuden tunteen, joka on edellytyksenä tämän väestön viihtymiselle Suomen suvereeniteetin alaisena. Omasta puolestani olen vakuutettu siitä, että Suomen viranomaisten aikaisempina vuosina osoittama kitsaus ja pikkupiirteisyys itsehallinnon toimeenpanossa ja järjestyksessä on ollut omansa ylläpitämään mielialoja, jotka pohjautuvat separatistivuosien tunnelmiin. Nämä mielialat voidaan kyllä kehittää maallamme myötämielisemmiksi, mutta tärkeä edellytys on tällöin, että suomalainen enemmistökansallisuus yleensä osoittaa suvaitsevaisuutta vähemmistöä kohtaan, jopa erikoisesti vaali sen oikeuksia ja pyrkimyksiä, jotka ovat arvokkaita myös valtakunnan kokonaisuuden kannalta katsoen. Tämä koskee aivan erikoisesti juuri Ahvenanmaan maakunnan väestöä.

En halua tässä yhteydessä puuttua niihin moniin yksityisyyksiin, jotka sisälty-

vät hallituksen esitykseen ja joista täällä on jo lausuttu ajatuksia. En kuitenkaan voi olla kiinnittämättä huomiota erääseen kohtaan, jolla voi olla laajempikin merkitys. Tarkoitin niitä säännöksiä, jotka merkitsevät kansainvälistä takuuta maakunnan itsehallinnolle. Lakiehdotuksen voimaantulosäännöksestä käy ilmi, että sillä kumotaan ne pykälät 11/5 1922 n. s. takuulaissa, joista on otettu säännöksiä hallituksen esitykseen. Näin ollen jää takuulain 6 § voimaan, vaikka siitä ei nimenomaisesti hallituksen esityksessä mitään mainita. Jos eläisimme normaalissa kansainvälisissä oloissa, ei tämän johdosta olisi paljonkaan huomautettavaa. Tämä pykälä on alkuaan tarkoitettu lisäämään Ahvenanmaan maakunnan väestön turvallisuuden tunnetta, ja koko maakunnan itsehallinto on syntynyt kansainvälisten järjestelyjen puitteissa. Jo edellisenkin hallituksen esityksessä oli tähän tähtäävä säännös, mutta hallitus tietäneen hyvin, mistä syystä tämä säännös poistettiin eduskunnan käsittelyssä. Mitenkä meidän siis on tulkittava se, että hallituksen esitys tällä tavalla aivan kuin kiertoteitse pyrkii tähän päämäärään, johonka edellisenkin hallituksen esityksessä pyrittiin, mutta josta sittemmin oli luovuttava. Mielestäni tämä ei ole oikein avointa ja selvää peliä. Jos tässä asiassa kerran halutaan suhtautua myöte-mielisesti Ahvenanmaan väestön toivomuksiin, ja omasta puolestani toivon, että näin voidaan tehdä, on asia pyrittävä järjestämään siten, ettemme synnytä minkäänlaisia epäilyjä eikä ristiriitoja asianomaisten kansainvälisten takaajien kesken. Ja nimenomaan meidän maamme ja ahvenanmaalaisten kannalta on tärkeätä, että Neuvostoliitto, joka ei ollut mukana silloin, kun Ahvenanmaan itsehallinto säädettiin, suhtautuu myöte-mielisesti takuukysymyksen järjestelyyn. Jokaiselle on selvää, että kansainvälisen jännityksen kasvaessa juuri tämä näkökohta käy yhä tärkeämmäksi.

Voidaan tietysti sanoa, etteivät nämä takuusäännökset välittömästi koske Ahvenanmaan demilitarisoinnista, josta on nimenomainen säännös rauhansopimuksessa ja josta herra oikeusministeri täällä aivan oikein huomautti. Mutta tiedämme, että maakuntapäivillä on mahdollisuus lain 15 §:n mukaan hallituksen kautta kääntyä kansainväliseen forumiin ja että maakuntapäivät voivat saada mahdollisuuden jälleen virittää

kansainvälisen takuukysymyksen YK:ssa takaajavaltioiden piirissä. On myöskin huomioitava, että 11 §:n 2 momentin 19 kohta antaa maakuntapäiville veto-oikeuden kansainvälisten sopimusten sellaisiin kohtiin nähden, jotka koskevat maakuntaa ja sen asemaa. Tällaiset asiat ovat varsinkin nykypäivinä hyvin arkaluontoisia, josta syystä olisi tarkoin harkittava keinoja niiden ratkaisemiseksi. En usko, että hallituksen valitsema tie on tässä oikea. On suotavaa, että eduskunta tarkoin harkitsee kysymystä, ennen kuin se tekee lopullisen ratkaisunsa.

Ed. R y ö m ä: Herra varapuhemies! Nähdäkseni ne moitteet, joita herra oikeusministeri esitti vasemmistolehdistöä kohtaan tämän asian käsittelyn yhteydessä, olivat perusteettomia. Asian valaisemiseksi kertaan lyhyesti tämän asian käsittelyn taustaa.

Ahvenanmaan itsehallintolain uusimisen ollessa vuonna 1946—1947 eduskunnan käsiteltävänä eduskunnan ulkoasiainvaliokunta päätyi yksimielisesti siihen käsitykseen, että jonkinlaisten kansainvälisten takeiden tavoittelu maakunnan itsehallinnolle ei olisi täysin sopusoinnussa enempää välirauhansopimuksen kuin maamme suvereenisuuden kanssa. Sen tähden valiokunta, jonka sihteerinä toimi siihen aikaan nykyinen oikeusministeri Suontausta, torjui ajatuksen tällaisten takeiden ottamisesta Ahvenanmaan maakunnan uusittuun itsehallintolakiin. Samoin valiokunnan enemmistö ehdotti poistettavaksi esityksen 11 §:stä kohdan, joka olisi saattanut tehdä kansainvälisten sopimusten voimaantulon riippuvaksi Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumuksesta.

Ilmeisesti silloisen ulkoasiainvaliokunnan mainitut kannanotot herättivät joissakin piireissä tyytymättömyyttä eikä lakiesityksen käsittely edellisessä eduskunnassa edistynyt sen pitemmälle, vaan esitys raukesi eduskunnan hajotessa, kuten tunnettua. Kaikesta päättäen toiveet silloisen ulkoasiainvaliokunnan poistamien kohtien hyväksytyksitilusta viime kesän vaalien jälkeen syystä tai toisesta olivat lisääntyneet, koska tämä asia heti uuden eduskunnan kokoontuessa jälleen tuli erittäin ajankoh-taiseksi. Ei ole ainakaan kansandemokraattien syy, että asiaa edellisen eduskunnan aikana viivästyttiin.

Tasavallan presidentti lausui puheessaan heinäkuun 23 päivänä toivovansa, „että eduskunta mahdollisimman pian voisi myönteiseen tulokseen saattaa tämän tärkeän asian”. Kymmenen päivää myöhemmin ministeri Suontausta antoi eräälle helsinkiläiselle iltalehdelle haastattelulausunnon, jossa kosketeltiin kysymystä kansainvälisistä takeista, ja elokuun 5 päivänä sitten valtioneuvosto asetti tunnetun komitean valmistelemaan uutta esitystä.

Eräissä edellisissä puheenvuoroissa on jo kosketeltu sitä eroa, mikä vallitsee edellisen hallituksen esityksen ja nyt käsiteltävänä olevan välillä. Tämä parhaillaan esillä oleva toisin sanoen jättää voimaan vuoden 1922 n. s. takuulain 6 §:n, joka kuuluu seuraavasti: „Siinä tapauksessa, että Ahvenanmaan maakuntapäivät esittävät valituksia tai muistutuksia tämän lain säännösten soveltamisen johdosta, antaa tasavallan hallitus, oheenliittäen omat huomautuksensa, ne Kansainliiton neuvostolle, jotta liittoneuvosto voisi valvoa mainittujen säännöksiä soveltamista ja, jos asia on laadultaan oikeudellinen, hankkia lausunnon pysyväiseltä kansainväliseltä tuomioistuimelta.”

Herra oikeusministeri äskeisessä puheenvuorossaan väitti, että kysymys kansainvälisestä takuusta tai kansainvälisistä takeista olisi esitetty harhaanjohtavassa valossa. Näin ei kuitenkaan ole ollut laita, vaan asia on esitetty samassa valossa kuin edellisen eduskunnan käsiteltävänä oleva vastaavan lakiesityksen 46 §. Tässä pykälässä sanottiin: „Hallituksen tulee heti kun mahdollisuutta siihen ilmenee koettaa saada kansainvälinen takuu tämän lain soveltamisesta, mikäli koskee säännöksiä maaherran nimittämistä, Ahvenanmaan kotiseutu-oikeudesta, ruotsin kielen käyttämisestä, kiinteistön hankkimisesta ja lunastamisesta sekä valtion ja maakunnan välisen taloudellisen tasoituksen perusteista kuin myöskin, mikäli on kysymys makuntapäivien oikeudesta hallituksen välityksellä saada sellainen asia kansainvälisen elimen ratkaistavaksi.”

Mitä sisälsi vuoden 1922 takuulaki? Sen ensimmäinen pykälä koskee maaherran nimittämistä, toinen kieliloja, kolmas kotipaikka-oikeutta, neljäs maaveroa, viides kiinteistön lunastusoikeutta ja sitten kuudes, äsken mainittu. Mielestäni ei voida tulla muuhun tulokseen, kuin että äsken mainittu 46 § ja tämä vuoden 1922 takuu-

laki sisällöltään verraten tarkasti peittävät toisensa.

Nyt kuitenkin herännee kysymys, eikö ehkä ole järjetöntä jättää, kuten ymmärrän, takuulain 6 § edelleen voimaan, koska niin Kansainliitto kuin pysyväinen kansainvälinen tuomioistuin ovat lopettaneet toimintansa. Eräänä vastauksena tähän kysymykseen pyydän saada viitata lakitieteen tohtori Suontaustan vuonna 1946 julkaisemaan teokseen „Yhdistyneet Kansakunnat”, siinä sivulla 75: „Aikaisemmissa sopimuksissa olevat määräykset riitaisuusien siirtämisestä pysyvään kansainväliseen tuomioistuimeen ovat käyneet soveltumattomiksi, kun mainittu tuomioistuin on lopettanut toimintansa. Tästä johtuvat hankaluudet vältetään” — jatkaa sanotun teoksen kirjoittaja — ”suureksi osaksi uuden perussäännön määräyksellä, että kun perussääntöön osallistuneiden kesken voimassa oleva sopimus tai välipuhe edellyttää jonkin asian jättämistä Kansainliiton asetettavan oikeuselimen tai pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, on kansainvälinen tuomioistuin” — siis nykyään YK:n yhteydessä toimiva tuomioistuin — „oleva tämä elin”. (Viittaus 37 artiklaan.) Hiukan myöhemmin tohtori Suontausta lausuu: „Ellei asiapuoli täytä tuomioistuimen päätöksestä sille johtuvia velvoituksia, on toisella asiapuolella — kuten vastavasti Kansainliitonkin aikana — oikeus kääntyä turvallisuusneuvoston puoleen.”

Toivoisin lämpimästi, että herra oikeusministeri ystävällisesti selittäisi, missä tarkoituksessa kyseessä oleva osa n. s. takuulaista on, kuten ymmärrän, tarkoitus edelleen jättää voimaan. En puolestani usko herra oikeusministeriä niin kömpelöksi lakimieheksi, että hän pyrkisi säilyttämään nimenomaan sellaista lainkohtaa, jolla ei olisi mitään käytännöllistä merkitystä taikka joka jo olisi itsestään rauennut. Jos käsitykseni takuulain 6 §:stä ja sen tulkinnasta nykyisessä tilanteessa yhdenmukaisesti tohtori Suontaustan teoksessa esitettyjen periaatteiden kanssa on oikea, niin hallituksen esillä olevan lakiesityksen täytäntöönpanomääräys merkitsee sitä, että kansainvälinen takuu Ahvenanmaan itsehallinnolle siinä samassa mielessä, kuin missä edellisen eduskunnan ulkoasiainvaliokunta asiaa käsitteli ja päätti tällaisen takuu-ajatuksen torjua,

että siis tässä yritetään tuoda sisälle, kuten jo ed. A. Wirtanen edellä sanoi, kierteitse sama ajatus, että siis nykyinen hallitus olisi asettunut puoltamaan kantaa, jollaista edellisen eduskunnan ulkoasiainvaliokunta piti maamme suvereenisuuteen ja voimassa oleviin kansainvälisiin sopimuksiin soveltumattomana.

Mitä sitten tulee esityksen 11 §:n 19 kohtaan, niin ymmärtääkseni se on aivan vähäistä tyyllillistä muutosta lukuunottamatta sama kuin aikaisemmassa esityksessä oleva vastaava kohta, jonka ulkoasiainvaliokunta silloin suurella enemmistöllä päätti poistaa. Tässä, että varoitetaan tuosta kansainvälisestä takuujärjestelmästä, että pysytään samalla kannalla kuin mitä edusti edellisen eduskunnan ulkoasiainvaliokunta yksimielisesti, sillä pyritään nimenomaan valvomaan ahvenanmaalaisten omia etuja. Katsotaan, että tuollainen takuujärjestelmä ei olisi ainoastaan vahingollinen meidän maallemme kokonaisuudessaan, vaan nimenomaan Ahvenanmaan väestölle ja saaristolle, joka sillä tavalla saattaisi joutua alttiiksi kansainvälisille ristiriidoille ja erimielisyyksille. Aikaisempi historia osoittaa, että niistä takeista, mitä samassa mielessä aikaisemmin on ollut voimassa, niistä ei ole ollut Ahvenanmaan väestölle käytännöllistä hyötyä. Olen sitä mieltä, että sen paremmin ei asianlaita tulisi olemaan vastaisuudessaakaan, vaan pikemmin päinvastoin. Lyhyesti sanoen en voi tulla muuhun johtopäätökseen, kuin että juuri oikeusministeri Suontausta puheenvuorossaan yritti harjoittaa eduskunnan harhaanjohtamista, esitellä asian toisena, kuin mitä se todellisuudessa on. Niinpä minä nyt uudistan pyynnön, että hän selittäisi tarkemmin, missä määrin aikaisemman esityksen 46 § ja tämä nyt voimaan jäävän taukulain 6 § ovat keskenään identtiset.

Oikeusministeri Suontausta: Ed. Ryömän puheenvuoron johdosta pyytäisin sanoa, että minun on pyydettävä häntä tutustumaan äskeiseen lausuntooni, joka oli kirjallinen ja sen vuoksi aika tiivis, kirjallisessa muodossa; minä olen varma siitä, että kaikki ne kysymykset, joihin hän etsii vastausta, selviävät, kun hän tähän lausuntoon perehtyy (Ed. Ryömä: Ei selvene, ei siinä kosketella!). Ed. Ryömä ilmoitti eduskunnan pöytäkirjaan, että oikeusmi-

nisteri olisi hiljakkoin antanut jonkin lausunnon lehdille Ahvenanmaan kansainvälisistä takeista. Tämän johdosta saan niinkään sanella, etten missään yhteydessä ole koskaan tällaista lausuntoa antanut. Minä luulen, että ed. Ryömä tietää itse erittäin hyvin, että kaikki, mitä lehdet kirjoittavat, ei ole totta.

Ed. Ryömä: Se herra oikeusministerin lausunto, jota tarkoitin, oli Helsingissä ilmestyvässä „Nya Pressen”-lehdessä tämän vuoden elokuun 2 päivänä. Siinä mainittiin myöskin kysymys kansainvälisistä takeista, eikä herra oikeusministeri ole tätä „Nya Pressenin” haastattelulausuntoa myöhemmin missään tilaisuudessa oikaissut, joten menee hänen omalle vastuulleen, jos se ei ollut hänen alkuperäisen lausuntonsa kanssa yhdenmukainen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto ulkoasiainvaliokunnalta.

Ensimmäinen varapuhemies: Edustajille jaettu hallituksen esitys n:o 53 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi eräiden säännöstelyrikoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 53 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

16) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös eräille viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korpauksesta ja sanotun päätöksen muuttamisesta annettu valtioneuvoston päätös,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava istunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18,01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

28. Tiistaina 16 p. marraskuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi Suomen ja Argentiinan tasavaltojen välillä tehdyn kauppaja finanssisopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä 693

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 8; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 24.

2) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 10; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 2; hallituksen esitys n:o 8; ed. E. Koiviston y.m. lak. al. n:o 47.

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta 716

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11; ed. Raunio y.m. lak. al. n:o 1.

Ainoa käsittely:

Siv.

5) Vuoden 1947 valtiopäivillä leppäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta 721

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4; mainittu lakiehdotus.

6) Vuoden 1947 valtiopäivillä leppäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräisiin kiinteistöluovutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppaehtojen tarkistamisesta 722

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5; mainittu lakiehdotus.

7) Vuoden 1947 valtiopäivillä leppäämään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12; mainittu lakiehdotus.

8) Valtioneuvoston päätös 20 päivästä elokuuta 1948 eräille viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korvauksesta ja valtioneuvoston päätös 16 päivästä syyskuuta 1948 sanotun päätöksen muuttamisesta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13; mainitut päätökset.

9) Ehdotus eduskunnan oikeusasiamiehen palkkioksi toimikautena 1949—1951 725

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 33.

Pöydällepanoa varten esitellään:

10) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 sen johdosta, että edus-

kunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös ulkomaalta tuotavan sokerin säännöstelystä .....

11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös viljan säännöstelystä ..

12) Lakivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimaansaoloajan pitentämisestä .....

13) Lakivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin .....

14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatusavusta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta .....

15) Lakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangastusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta .....

16) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Neuvostoliiton Saksan miehitysvyöhykkeen kanssa tehdyn tavarainvaihto- ja maksusopimuksen voimaansaattamisesta .....

17) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Unkarin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta .....

18) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Jugoslavian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta ..

19) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus

Siv.

726

Bulgarian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta .....

20) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta suostumuksen saamiseksi Suomen liittymiseen Maailman ilmatieteelliseen järjestöön .....

21) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta ..

22) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa kansakoulutalojen rakennuslupien myöntämistä kunnille nykyistä lukuisammin .....

23) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvaliideille ja sotaleskille .....

24) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi suoritettun lapsilisän korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta .....

25) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta .....

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Borg-Sundman, Hiekkala, Kuittinen, Lappi-Seppälä, Lepistö, Pekkala, Peltonen, Rönkkö, Sukselainen, Takki ja A. Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomapyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta sairauden vuoksi ed. Sukselainen ja tämän kuun loppuun saakka

Siv.

726

727

lääkärintodistuksella osoitetun sairauden takia ed. Borg-Sundman.

Hallituksen esityksen n:o 5 peruuttaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva marraskuun 12 päivästä saapunut hallituksen kirjelmä samalta päivältä, jolla peruutetaan hallituksen esitys n:o 5 laiksi maatalouskiinteistöjen puhtaan tuoton arvioimisperusteiden väliaikaisesta muuttamisesta.

Hallituksen kirjelmä on nyt jaettu painettuna edustajille. Kun hallituksen esitys peruutetaan, on työjärjestyksen 54 §:n mukaan asian käsittely keskeytettävä sillä asteella, millä se silloin on. Peruutus annetaan tiedoksi valtiovarainvaliokunnalle, jonka valmisteltavana sanottu esitys on.

Hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Ehdotus laiksi Suomen ja Argentiinan tasavaltojen välillä tehdyn kauppajansissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 24, jota on valmistelevalisti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 8, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsitelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen tehdään kolmannessa käsittelyssä päätös toisessa käsittelyssä päätetystä lakiehdotuksesta ja sitten päätetään ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön en-

simmäiseen ponteen sisältyvästä sopimuksen hyväksymistä tarkoittavasta ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolman käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi metsästyslain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävät hallituksen esitys n:o 8 ja ed. E. Koiviston y. m. lak. al. n:o 47, joita on valmistelevalisti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 10, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Hallituksen esitykseen ja lakialoitteeseen pohjautuva lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevalisti käsitelty hallituksen esitys n:o 22, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 9. Ensinnäkin asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohdaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Sävelä: Herra puhemies! Verotuskysymys on nykyään tärkeimpiä yhteiskunnallisia kysymyksiämme. Verot painavat raskaasti suurinta osaa kansalaisistamme. Erityisen raskaana tämän painon tuntevat palkkatyöläiset ja pienviljelijät. Luulisi näin ollen, että verolakeja laadittaessa näiden yhteiskuntaluokkien asema otettaisiin kaikilla tahoilla vakavasti huomioon. Näin ei kuitenkaan näytä asianlaita olevan. Kun ensikertalaisena joutuu käsittelemään kunnallisverolakeja, joutuu pakostakin ihmettelemään, kuinka kevyesti köyhän kansan oikeutettuihin toivomuksiin porvarilliselta taholta suhtaudutaan. Olisi esim. uskonut, että maalaisliittolaiset ensi sijassa ajattelisivat talonpoikaisväestön asemaa. Mutta näin ei ole tapahtunut. Kun tosiasioihin nojaten laki- ja talousvaliokunnassa osoitettiin, että perusvähennyksen korottaminen merkitsee pien- ja keskituloluokkiin kuuluville huomattavaa verohelpotusta, niin maalaisliittolaisten taholta viitattiin firmojen asemaan. Firmojen edut tulivat heti mieleen. Ihmeelliseltä tällainen tuntuu, kun muistaa, miten kiivaasti juuri maalaisliiton taholta monesti on puhuttu firmoja vastaan.

Vaikka hallituksen esitys merkitsee vain rahanarvon alenemisesta johtuvan perus- ja lapsivähennysmäärien alenemisen estämistä, niin tätäkään esitystä ei ole katsottu voitavan hyväksyä sellaisenaan. Maalaiskuntien perusvähennyksen laki- ja talousvaliokunnan ja suuren valiokunnan enemmistö ehdottaa määrättäväksi 10,000—20,000 markaksi. Tämä merkitsee sitä, että periaatteessa verovelvollisen katsotaan pystyvän maksamaan veroa jo 1,000 markan kuukausitulosta.

Verojen maksaminen tällaisista tuloista on tietenkin täysin mahdotonta. Asiantuntijat osoittivatkin vakuuttavasti, että perus- ja lapsivähennyksiä olisi huomattavasti korotettava. Väestöliiton asiantuntija esim. mainitsi nimenomaan, että meillä on

sosiaalisten huojennusten suhteen taannuttu. Valtionverotukseen verrattuna kunnallisverolait ovat jääneet pahasti jälkeen. Valtion verolakien ja kunnallisverolakien välistä rako olisi syytä saada supistetuksi. Asiahan on niin, että verovapaaksi jätettävän tulomäärän arvioimisen perusteen ovat samat niin valtion kuin kunnankin verotuksessa. Tämä todettiin valiokunnissakin. Porvarilliselta taholta esitettiin keskusteluissa tässä suhteessa oikeaan osuneita käsityksiä. Mutta tämä oikeamielisyys jäi vain puheeksi. Kun sosialidemokraattien taholta pätevästi perustellen ehdotettiin, että perusvähennykset olisi määrättävä 30,000—60,000 markaksi maaseudulla ja 40,000—72,000 markaksi kaupungissa, niin ainoakaan porvarillinen valiokunnan jäsen ei tätä ehdotusta kannattanut.

Se perustelu, mikä porvarilliselta taholta aina esitetään kunnallisverolakien uudistusta vastaan, nimittäin pelottelu äyrinhinnan nousulla, osoitettiin valiokuntakeskustelussa ja asiantuntijainkin taholta täysin kestävämmäksi. Jos äyrin hinta nousee senvuoksi, että vähätuloisille pannaan vähemmän äyriä, se merkitsee sitä, että vähätuloiset pääsevät vähemmällä verorasituksella, mutta suurituloisten verotus vastaavasti lisääntyy. Mutta näinhän juuri pitääkin tapahtua, sillä nykyään kunnallisverorasitus jakaantuu varsinkin maalaiskuntien syrjäkylillä hyvin epätasaisesti ja hyvin epäoikeudenmukaisesti rasittaen liikaa pieneläjiä ja päästään varakkaammat veronmaksajat suhteellisen helpolla. Tämä riippuu kylläkin suuressa määrin vyöhykejaon liian ylimalkaisesta soveltamisesta. Vyöhykkeiden rajat määrätään monesti vain kylärajojen mukaan, vaikka saman kylärajan sisällä asuu hyvin erilaisen veronmaksukyvyyn omaavia tilallisia. Otan esi-merkin eräästä isosta kylästä, jossa valtatien varrella asuvat tilalliset eivät joudu maksamaan yhtään enempää pinta-alaveroa kuin jopa 5 kilometrin päässä paikallistiestä asuva pienviljelijä. Jos perusvähennykset lisäksi ovat kohtuuttoman matalat, niin tämäkin seikka vielä lisää tätä kohtuuttomuutta. Sen sijaan, että näiden syrjäseutujen pieneläjiä, työläisten ja pienviljelijäin, pitäisi saada erityistä syrjäseudun vähennystä hyväkseen, heille ei myönnettäisi perusvähennystä, valiokunnan enemmistön ehdotuksen mukaan,

edes sen suuruisena, että se vastaisi alkeellisintakaan toimeentulominimiä. Ja toimeentulominimin turvaamiseksihan perusvähennys on kuitenkin tarkoitettu.

Pyydän puolestani suositella eduskunnalle sosialidemokraattien vastalauseetta, joka turvaisi palkannauttijoille ja pienviljelijöille kunnallisverotuksessa nykyistä enemmän oikeutta. Yhtä ihmeellinen kuin maalaisliittolaisten firmoja suosiva asenne perusvähennykseen nähden, oli heidän asenteensa lapsivähennykseenkin nähden. He olisivat väenvängällä halunneet saada lapsivähennykset samanmääräisiksi riippumatta siitä, onko kysymyksessä kallis vai halpa paikkakunta. Lapsi vähennysten oikeuden mukainen myöntäminen on kylläkin kovin vaikeata, mutta se riippuu kokonaan muista syistä kuin siitä, että lapsivähennykset määrätään eri kunnissa eri suuruisiksi. Se riippuu siitä, että maatalousväen lasten työmahdollisuudet ovat erilaiset. Suurviljelijä pystyy järjestämään työtä omalla tilallaan jokaiselle lapselleen. Näin nämä pääsevät osallisiksi lapsivähennyksistä, koska eivät saa vieraalta rahapalkkaa ja koska heidän kotitalon hyväksi tekemäänsä työtä ei arvioida rahassa. Toisin on sellaisten maaseudun asukkaan lasten laita, joille ei riitä työtä kotona tai joiden muuten on pakko käydä vieraalla työssä. Vaikka he ikänsä puolesta olisivatkin oikeutettuja lapsivähennykseen, he eivät tätä etua saa, koska heillä on ansiotuloja. Tämä on verotuslainsäädäntömme kaikkein räikeimpiä epäkohtia. Sehän merkitsee sitä, että parempiosaiset saavat lapsistaan verohelpotuksia, mutta huonompiosaisen on maksettava veroa jokaisesta lapsen ansiomarkasta.

Tätä epäkohtaa ei suinkaan poisteta sillä, että verovähennykset määrätään samoiksi joka paikassa Suomea, vaan sillä, että veroperusteet kokonaisuudessaan uusitaan.

Perusteellisempaa lain uudistusta odoteltaessa on kuitenkin nykyisten kunnallisverolakienkin puitteissa mahdollisuus helpottaa lapsirikkaiden perheiden asemaa, nimittäin siten, että perusvähennys määrättäisiin riittävän suureksi. Vaikkapa lapsivähennykset ovatkin suhteellisen suuret, eivät ne suinkaan riitä monilapsisimmassakaan perheissä turvaamaan vanhemmille verovapaata toimeentulominimiä. Suurperheilläkin täytyy olla oikeus päästä osallisiksi monasti riit-

tävän suuresta perusvähennyksestä. Toivon, että eduskunnan maalaisliittolaiset jäsenet osoittautuisivat paremmin pienviljelijöiden ystäviksi kuin laki- ja talousvaliokunnan ja suuren valiokunnan jäsenet. Vaalien edellä viime kesäkuussa kuuli monen maalaisliittolaisen puhuvan hyvin kauniisti pienviljelijäin ja lapsirikkaitten aseman vaikeudesta. Näillä pienviljelijäin ystävillä nyt on tilaisuus näyttää, ettei heidän pienviljelijärakkautensa loppunut vain heinäkuun 1 ja 2 päivänä.

Ed. K a j a l a: Herra puhemies! — Hallituksen esityksen tarkoituksena on kompensoida viimeksi, joulukuun 30 päivänä 1947, suoritettun lain muutoksen jälkeen tapahtuneen rahanarvon alentumisen vaikutus kunnallisverojen määräämisperusteisiin. Tässä mielessä esitys vastaa jotenkin tarkalleen edellisen hallituksen esityksestä 30 päivänä joulukuuta 1946 ja 30 päivänä joulukuuta 1947 toimeenpantuja vastaavanlaisia muutoksia. Kysymyksessä on vain toimenpide, jonka tarkoituksena on todeta, että saman realimäärän ilmaisemiseksi nyt tarvitaan jonkin verran suurempia lukuja kuin vuosi sitten.

Olisi näin ollen luullut, että laki- ja talousvaliokunta ja suuri valiokunta olisivat edes tämän tosiasian tinkimättä yksimielisesti myöntäneet ja hyväksyneet hallituksen esityksen sellaisenaan. Mutta ei. Laki- ja talousvaliokunnassa eräs valiokunnan maalaisliittolainen jäsen ehdotti, että perusvähennyksen määräksi maaseudulle olisi määrättävä 10,000—15,000 mk eli vähemmän kuin nykyisen lain mukainen määrä. Tämä taantumuksellinen ehdotus ei kylläkään tullut valiokunnan porvarillisen enemmistönkään päätökseksi. Se tyytyi tinkimään hallituksen esityksestä vain 5,000 mk, ja samaan ratkaisuun tyytyi suuri valiokuntakin. Täten siis suuren valiokunnan enemmistön mielestä hallituksen esittämä perusvähennyksen määrä maaseutua varten, 15,000—25,000 mk, on nykyoloissa liian suuri. Maaseutua varten riittää näiden valiokuntien porvarillisen enemmistön mielestä 10,000 mk:n korkeintaan 20,000 mk:n vuositulo. Tällä määrällä kuvittelee näiden valiokuntien porvarillinen enemmistö köyhän kansan tulevan maaseudulla toimeen ja vielä pystyvän maksamaan siitä veroakin (Eduskunnasta: Ei ole siitä kysymys!).

Juuri siitä on kysymys, minä tulen tämän selvittämään. On valitettavaa, jos ei eduskunnan porvarillinen enemmistö tiedä edes sitä, mistä on kysymys (Eduskunnasta: Ei ole siitä kysymys!). Laki- ja talousvaliokunnan sosialidemokraattisten jäsenten vastalauseessa todetaan, että kun hallitus on ilmoittanut aikovansa toimeenpanna kunnallisverotuksen perusteellisen uudistuksen, niin tässä yhteydessä ei ole syytä ryhtyä muuttamaan kunnallisverolakien perusteita. Mutta kun näiden lakien uusiminen tulee vaatimaan melko pitkän ajan, niin olisi nyt jo aiheellista korjata nykyisten kunnallisverolakiemme räikein virhe. Perusvähennys olisi korotettava sellaiseksi, että se edes jotakuinkin vastaisi tarkoitustaan.

Ja nyt vastaus äskeiselle välihuudon teki- jälle. Mikä on sitten tarkoituksena, kun verovelvolliset vapautetaan tiettyyn tulorajaan asti, perusvähennyksen määrään asti, veronmaksusta kokonaan? Tämän kysymyksen tekeminen tuntuu olevan varsinkin eduskunnassa hyvin aiheellista, sillä tuntuu siltä äskeisestä välihuudosta päätellen, että edustajat eivät ole tällä kysymyksellä liikoja päättään vaivanneet. Muutoin on mahdotonta ymmärtää sitä taantumista, mikä juuri tässä kohden verolainsäädännössämme on meillä itsenäisyytemme aikana tapahtunut.

Hyvin pätevän vastauksen kysymykseen antoi Väestöliitto edustanut asiantuntija laki- ja talousvaliokunnalle jättämässään kirjallisessa lausunnossa, jossa tosin käsiteltiin tätä kysymystä lasten kohdalta, mutta niin yleispätevästi, että vastaus sellaisenaan pätee myöskin tähän kysymykseen. Perusvähennyksen tarkoituksena on jättää verotuksesta vapaaksi se tulo, joka menee välttämättömiin elintarpeisiin kaikkein vaatimattomimmissa ja halvimmissa oloissa, kuten tässä lausunnossa sanottiin (Eduskunnasta: Oikein!). Perusvähennyksen tarkoituksena on turvata jokaiselle veronmaksajalle verosta vapaaksi toimeentulominimiä vastaava tulomäärä. En ole huomannut kenenkään vastustavan tätä ajatusta, ja vaikea onkin kuvitella, että kukaan vastuuntuntoinen henkilö ryhtyisi vaatimaan, että yhteiskunnan on pantava veroa henkilölle, jonka veronmaksun jälkeen olisi käännytävä yhteiskunnan puoleen saadakseen apua, koska hän ei muuten pysty itselleen ja perheelleen hankkimaan välttämättömiä

elintarpeita ei, edes kaikkein vaatimattomimpien ja halvimpien olosuhteitten edellyttämiä, taaskin tuota asiantuntijalausuntoa lainatakseni.

Erimielisyys voi nähdäkseni koskea vain sitä, mitä tulomäärää on pidettävä tätä toimeentulominimiä vastaavana. Laki- ja talousvaliokunnan sosialidemokraattiset jäsenet ovat sitä mieltä, että vaikka tämä määrä laissa vahvistettaisiin heidän ehdottamaansa määräänsäkin, nimittäin maaseudulle 30,000 mk:ksi vähintään ja 60,000 mk:ksi enintään ja kaupunkia varten 40,000 mk:ksi vähintään ja 72,000 mk:ksi enintään, niin siltikin vielä voitaisiin hyvällä syyllä sanoa, että kovin ovat kansanedustajat hyväuskoisia, kun on Suomen köyhästä kansasta kysymys. Ei olisi suinkaan aiheetonta, jos työläisperheiden äidit, pienviljelijäin emännät ja virkamiesten vaimot pyytäisivät eduskunnan naiskansanedustajia muutamaksi päiväksi koteihinsa näyttämään, millä tavoin talousrahat saadaan riittämään siten, kuin arvoisat edustajat näkyvät itselleen ja muille uskottelevan. Nämä luettelemani perheenäidit ovat monasti kylläkin suoranaisia finanssineroja, mutta heidänkin suhteensa pätee se totuus, jonka Suomen kansa on pukenut sanoiksi: tyhjistä ei voi mitään nyhjäistä. Tietyn vähimmäismäärän tuloja hekin tarvitsevat pystyäkseen pitämään perheensä leivässä, vaatteissa ja hankkiakseen heille kaiken muun, mitä jokapäiväiseen leipään ja ruumiin tarpeisiin kuuluu. Mikä tämä vähimmäismäärä on? Ohjetta toimeentulominimin määrän arvosteluun saa moneltakin taholta. Viime tammikuun alussa suoritettiin arviointi siitä, kuinka paljon suomalainen työläisperhe keskimäärin tarvitsee tuloja perheenjäsentä kohti pystyäkseen peittämään normaalksi katsottavat menot. Kysymyksessä oli n. s. indeksiperheen menojen arviointi. Tällöin todettiin m. m., että perheen ruokatalousmenot kuukautta ja perheenjäsentä kohti olivat 2,500 markkaa. Normaalina pidettävää kulutusta varten tarvitsee täten siis 2-henkinen perhe 5,000 markkaa kuukautta ja 60,000 markkaa vuotta kohti. Kun välttämättömiin elämäntarpeisiin on ruo'an lisäksi luettava myöskin vaatetus, asunto y. m., niin huomataan tästä helposti, että laki- ja talousvaliokunnan sosialidemokraattisilla jäsenillä on ollut aihetta ehdottaa toimeentulominimin ylärajaksi kaupunkeihin 72,000 mark-

kaa. Toimeentulominimin määrää arvosteltaessa on hyvä muistaa sekin, että esim. piirimielisairaalan ruokatalousmenot potilasta ja päivää kohti ovat nykyään 50 markkaa. Pystyäkseen hankkimaan miehelleen ja itselleen piirimielisairaalan tasoa vastaavan ruo'an täytyisi suomalaisella pienviljelijä-, perheen äidillä ja työläisperheen äidillä olla vähintään 36,000 markan vuositulot, mutta tätäkään määrää hän ei saa eduskunnan laki- ja talousvaliokunnan ja suuren valiokunnan enemmistön mielestä lyhentämättä ruo'an hankintaan käyttää, sillä siitä hänen pitäisi pystyä jo maksamaan kunnanverojakin. Eduskunnan enemmistöä ei näytä lainkaan huolestuttavan kysymys siitä, mistä tämännäköinen perhe nämä verorahat ottaa. Vuokrarahoihasto, vaatteistako vai ehkä „kulttuurimenoista”? Me jokainen myöntänemme, jos olemme rehellisiä, että jokainen suomalainen kahden hengen perhe tarvitsee kaikkein välttämättömyimpiinkin vähintään kaksi kertaa tuon määrän. Epäsuorasti ovat porvarillisetkin kansanedustajat todenneet, tämän. He ovat todenneet, että nykyistä rahaa tarvitaan monta vertaa enemmän kuin lait edellyttävät, jotta elämää yleensä voitaisiin ylläpitää nykyisen markan arvon valitessa. Eduskunnan käsiteltäväksi tulee esityksiä, että eläkkeellä olevat olisi vapautettava veronmaksusta, ellei heillä ole vähintään 100,000 markan tuloja j. n. e. Tällaiset esitykset ovat hyvin perusteltuja. Eläkkeellä oleva yksinäinen naimisihminen esim. saa helposti 100,000 markan vuotuiseläkkeensä kulumaan. Ei hänellä ole suinkaan sijoittamisvaikeuksia, mutta sen, jonka sydän heltyy tällaisen eläkkeellä olevan kotaloa ajatellessaan, pitäisi ymmärtää, että paljon vaikeampi on samalla tulolla tulla toimeen 2-henkisen työläis- tai pienviljelijäperheen, jonka pitää pystyä vielä tekemään työtään (Eduskunnasta: Oikein!).

Luulen, että jokainen tämän ymmärtääkin, mutta kysymyksessä ei olekaan tällä kertaa ymmärryksen puute, vaan kysymyksessä on mitä ilmeisin luokkaitsekkyyden (Eduskunnasta: So, so!). Asianomainen tietää, että jakoveron, jollainen kunnanvero on, kysymyksessä ollen verouudistuksen seurauksena on verotaakan siirtyminen toiselta veronmaksajaryhmältä toiselle. Samassa määrin kuin suuriperheisen virkamiehen ja pienituloisen työläisen sekä pienvil-

jelijäperheen vero vähenisi, samassa määrin suurituloisten verot lisäytyisivät. Tässä on asian ydin. Äyrin hinnan nousua ei suurituloisten kohdalla tasoittaisi äyrien lukumäärän vähentyminen. Siksi äyrin hinnan noususta puhuminen saakin miltei poikkeuksetta jokaisen „rehellisen porvarin” nousemaan vastarintaan. Kun äyrin hinnan nousulla pelottelua on harjoitettu riittävän kauan, on moni sellainenkin veronmaksaja saatu antamaan kannatuksensa näille pelottelijoille, jonka oma verotus tulisi aleenemaan, jos veroperusteiden muutoksen vuoksi äyrin hinta nousisi ja äyrien lukumäärä vähenisi.

Teoreettisesti on helppo todeta, kuka tulisi hyötymään veroperusteiden muutoksesta johtuvasta äyrin hinnan noususta ja kuka tulisi siitä kärsimään vahinkoa. Sellainen suurituloinen, jonka äyrien lukumäärä ei lainkaan vähene tai jonka äyrien lukumäärän väheneminen vaikuttaa vähemmän kuin äyrihinnan nousu, kärsii vahinkoa. Sellainen veronmaksaja taas, jonka kohdalla äyrien lukumäärän lasku merkitsee enemmän kuin äyrihinnan nousu, hyöttyy kunnallisverolakien uudistuksesta, sellaisesta, jonka mukaan perusvähennyksen korottamisesta seuraa äyrihinnan nousu. Tällainen teoretisointi on helppoa, mutta vastauksen saaminen kysymykseen, kuka uudistuksesta tulee todella hyötymään ja kuka kärsimään, on teoreettista tietä mahdotonta. Vastauksen saamiseen tarvitaan koeverotus. Tällainen koeverotus on suoritettu Lahdessa. Se koski viime vuoden tulojen perusteella tänä vuonna toimitettua verotusta. Tarkoituksena oli saada vastaus nimenomaan kahteen tarkasti määriteltyn kysymykseen, ensiksi kysymykseen, millä tavoin verorasitus tulee muuttumaan eri veronmaksajapiirien kesken, jos äyrin hintaa korotetaan 3 markalla ja toiseksi, mikä on vaikutus, jos veroäyrin hinta nostetaan peräti 20 markkaan. Vastausta juuri näihin kysymyksiin haluttiin siksi, että monet vuodet on kunnallisverolakien muutosesitysten eduskunnassa esillä ollessa peloteltu edustajia sillä, että joissakin maamme heikommassa kunnissa äyrin hinta tulee nousemaan 20 markkaan, jos uudistukset pannaan täytäntöön. Toiseksi taas tällä kertaa puhuttiin siitä, että äyrin hinta eräissä kaupungeissa tulisi nousemaan 3 markalla. Tulokset tästä koe-

verotuksesta osoittivat, että pelko äyrin hinnan nousun vaikutuksesta on ollut aivan liioiteltua. Valtavan suuri enemmistö veronmaksajista tulisi hyötymään silloinkin, jos äyrin hinta nousisi 20 markkaan. Lahdessa, jonka verotusolot edustavat maamme kaupunkien keskitasoa aivan tarkasti, olisi jokainen lapseton kunnallisveron maksaja, jonka tulot viime vuonna olivat 126,000 markkaa tai sitä pienemmät, hyötynyt, jos perusvähennys olisi korotettu kaksinkertaiseksi ja se myönnetty kokonaisuudessaan 72,000 markan tulorajaan asti ja osittain 180,000 markan tulorajaan asti. Kolmen lapsen huoltaja olisi hyötynyt aina 180,000 markan tulorajaan asti, viiden lapsen huoltaja 216,000 markan tulorajaan asti, seitsemän lapsen 252,000 markan tulorajaan asti ja yhdeksän lapsen huoltaja 288,000 markan tulorajan asti. Muutama esimerkki veroluettelosta, elävästä elämästä. 69,000 markan vuositulot omaava yksinäinen nainen maksoi Lahdessa viime vuodelta nykyisten lakien mukaisesti kunnallisveroa 7,425 markkaa — tietenkin miehenkin, — 3 markkaa korkeamman äyrinhinnan mukaan hänen veromääränsä olisi pudonnut enemmän puolella eli 3,244 markkaan 50 penniin.

Esitän seuraavassa lisää esimerkkejä. Mainitsen ensin tulomäärän, sen jälkeen nykyisen veromäärän ja sen jälkeen sen määrän veroa, mikä asianomaisen maksettavaksi olisi tullut, jos perusteet olisi muutettu kaksinkertaisiksi. Kahden lapsen huoltaja: tulo 80,500 markkaa, vero nyt 3,012: 50, uudistuksen jälkeen olisi jäänyt verovapaaksi: 3 lapsen huoltaja: tulo 138,900 markkaa, vero nyt 10,162 markkaa 50 penniä, uudistuksen jälkeen 6,813 markkaa 45 penniä. Lapseton aviopari: tulo 120,600 markkaa, vero nyt 15,075 markkaa, uudistuksen jälkeen 14,553 markkaa 90 penniä. Neljän lapsen huoltaja: tulo 169,500 markkaa, vero nyt 12,187 markkaa 50 penniä, uudistuksen jälkeen 9,470 markkaa 85 penniä. Seitsemän lapsen huoltaja: 185,200 markkaa, vero nyt 5,600 markkaa, uudistuksen jälkeen 1,730 markkaa 40 penniä.

Jos taas haluttiin päästä 20 markan äyrinhintaan, oli perusteet korotettava kolminkertaisiksi ja osittainen perusvähennys myönnettävä aina 270,000 markan vuosituloon asti, siis käytännöllisesti katsoen jokai-

selle tavalliselle tulon saajalle. Tämän 270,000 markan tulorajan alittaa käytännöllisesti katsoen jokainen suomalainen työlläinen, pienviljelijä ja pienvirkamies. Tarkasti sanoen muodostui äyrihintaa tällöin 20 markaksi 80 penniksi. „Veroluettelo” osoitti tällöin seuraavanlaisia tuloksia: perheetön henkilö, jolla oli viime vuonna 69,000 markan vuositulo, maksoi siitä Lahden kaupungille vaan tänä vuonna toimitetun taksoituksen mukaan 7,425 markkaa. Äyrinhinnan nostaminen 20 markkaan 80 penniin olisi hänet vapauttanut kokonaan veronmaksusta. Vapaaksi kunnallisveron maksusta olisi päässyt myöskin kahden lapsen huoltaja, jolla oli 80,500 markan vuositulo ja joka nyt maksoi veroa 3,012 markkaa 50 penniä, vieläpä sekin kahden lapsen huoltaja, jonka vuositulot olivat 107,500 markkaa ja joka siitä maksoi veroa 7,737 markkaa 50 penniä. Sen jälkeen samanlainen esimerkisarja kuin edellä. Mainitsen siis ensin todella maksetun veron ja sen jälkeen sen määrän, mikä olisi tullut maksettavaksi, jos äyrin hinta olisi korotettu 20 markkaan 80 penniin. Viiden lapsen huoltaja: tulo 200,800 markkaa, vero nyt 13,850 markkaa, uudistuksen jälkeen 8,819 markkaa 20 penniä; neljän lapsen huoltaja: tuloja 169,500 markkaa, vero nyt 12,127 markkaa 50 penniä, uudistuksen jälkeen 5,304 markkaa, seitsemän lapsen huoltaja: tuloa 185,200 markkaa, veroa nyt 5,600 markkaa ja hän olisi päässyt uudistuksen jälkeen verovapaaksi. Lapseton henkilö, tuloa 144,000 markkaa, vero 18,000 markkaa nyt, uudistuksen jälkeen 17,971 markkaa 20 penniä. Raja kulkee siis, kuten tästä näkyy 144,000 markan tulon kohdalla. Jokainen veronmaksaja, jolla viime vuonna oli viime vuoden rahana laskien tuloa 144,000 markkaa tai vähemmän, olisi siis päässyt hyötymään siitä, että äyrin hintaa korotettiin perusteita korottamalla. Jos kysymyksessä on lasten huoltaja, olisi raja vastaavasti noussut. Se olisi ollut yhden lapsen huoltajalle 162,000 markkaa, kolmen lapsen huoltajalle 198,000 markkaa, viiden lapsen huoltajalle 234,000 markkaa, seitsemän lapsen huoltajalle 270,000 markkaa ja yhdeksän lapsen huoltajalle 306,000 markkaa.

Katsaus verotusluetteloon osoittaa, että käytännöllisesti katsoen miltei jokainen „tavallinen veronmaksaja”, jolla on huoltovel-

vollisuutta, olisi hyötynyt veroperusteiden muutoksesta johtuvasta äyrinhinnan noususta. Lisäksi on muistettava, että kysymyksessä on vuoden 1947 tulot, siis vuoden, jonka keski-indeksi oli 584. Jos edellä luetellut markkamäärät muutetaan tämän hetken indeksiä vastaaviksi, niin todetaan, että äyrinhinnan nouseminen 3 markalla merkitsee esittämilläni edellytyksillä hyötymistä jokaiselle, jonka tulot ovat 175,000 markkaa vuodessa. Siis joka ainoa veronmaksaja Lahdessa, jonka tulot ovat nykyisessä rahassa ilmaistuna 175,000 markkaa, hyöttyy siitä, kun äyrinhinta nousee veroperusteiden muutoksen takia, toisin sanoen hänen kohdallaan äyrien lukumäärän vähentyminen merkitsee enemmän kuin äyrinhinnan nousu. Jos asianomaisella on huollettavia lapsia, raja nousee vastaavasti: yhden lapsen huoltajalle 200,000 markaksi — muutama sata markkaa päälle — kahden lapsen huoltajalle 225,000 markaksi, kolmen lapsen huoltajalle 250,000 markaksi, viiden lapsen huoltajalle 300,000 markaksi, seitsemän lapsen huoltajalle 350,000 markaksi j. n. e.

Lopputulostästä tutkimuksesta oli siis se, että perusvähennyksen korottamisella saavutetaan erittäin merkittävä parannus verotaakan jakautumiseen. Samaan aikaan kuin suuriperheiset ja pienipalkkaiset pääsevät nauttimaan kohtuullisemmasta ja heidän veronmaksukykyään paremmin vastaavasta verotaakasta, pieniperheisten suurituloisten verotaakka nousee. Muutaman esimerkin näistä viimeksimainituistakin haluan mainita. Niinpä 197,400 markan tulot omaava, sanokaamme, yksinäinen naiskonttoripäällikkö joutui nyt maksamaan veroa 24,675 markkaa. Jos veroäyri olisi korotettu 3 markalla, hänen veromääränsä olisi noussut 30,498 markkaan 30 penniin, ja jos veroäyri olisi korotettu 20 markkaan 80 penniin, hänen veronsa olisi noussut 33,571 markkaan 20 penniin. Ja sitten todellinen suurtulon saaja, jollainen koko luettelossa on poikkeus — tällaisia oli vain yksi — lapseton henkilö, jolla oli 1,271,600 markan vuositulot, maksoi siitä nyt veroa 158,950 markkaa. Jos äyrin hinta olisi korotettu 3 markalla, olisi hänen veronsa noussut 196,462 markkaan 20 penniin, ja äyrinhinnan nousu 20 markkaan 80 penniin nosti hänen veromääränsä 264,492 markkaan 80 penniin.

Kun tässä yhteydessä on puhuttu kuntien edusta, niin on syytä kysyä, kumpi on kuntien etu, sekö, että valtava enemmistö, käytännöllisesti katsoen jokainen työlläinen, pienviljelijä, virkamies, hyöttyy uudistuksesta muutamien hyvän veronmaksukyvyn omaavien joutuessa raskaammin verotettavaksi, vai sekö, että veroa yritetään periä niiltä, jotka ovat notoorisesti veronmaksukyvyttömiä, vain sen vuoksi, ettei muutamien hyvän veronmaksukyvyn omaavien verotaakkaa olisi pakko nostaa. Tässä käy juuri raja sosialistisen verotuspolitiikan ja porvarillisen verotuspolitiikan välillä. Me sosiaalidemokraatit katsomme, että kansan enemmistön etu on sama kuin yhteiskunnan kokonaisetkin.

Lisäksi on syytä huomauttaa, että jatkuva inflatio vaikuttaa sen, että osa perusvähennyksen korotusta väkisinikin häviää pois, kompensoituu. Niinpä 30 päivänä joulukuuta 1947 annetulla lainmuutoksella suoritettu perusvähennyksen korotus, mikä oli 20 % — silloinhan nousi perusvähennyksen yläraja kaupunkien kohdalta 20,000 markasta 24,000 markkaan — ei suinkaan käytännössä merkinnyt perusvähennyksien kokonaismäärän lisäytymistä. 1946 vuoden tuloista vähennettiin Lahdessa yhteensä perusvähennyksinä 1,414,402 äyriä vastaava määrä, mutta vuotta myöhemmin, jolloin perusvähennys oli 24,000 markkaa, siis 20 % korkeampi, perusvähennysten kokonaismäärä väheni siten, että se vastasi vain 1,379,737 äyriä. Äyrien lukumäärän kokonaiskasvu oli siis suhteellisesti ottaen paljon suurempi kuin perusvähennysten lisäys. Äyrien lukumäärä lisäytyi nimittäin 18,796,102 äyristä 28,425,501:ksi. Perusvähennykset tekivät edellisenä vuonna 7.5 % kokonaismäärästä, jälkimmäisenä vain 4.85 %. Niiden suhteellinen osuus oli siis aivan minimaalinen. Näin ollen siis peloittelu perusvähennyksen korotuksen kauneuksilla on tarkoituksellista harhaan johtamista.

Katson, herra puhemies, että sosialidemokraattien vastalause on hyvin perusteltu ja pyydän suositella eduskunnalle sen hyväksymistä.

Ed. Tauriainen: Herra varapuhemies! Meidän kunnallisverotusta koskeva asetuksemme on jo vanha, peräisin vuodelta 1898. Siitä lähtien kun mainittu asetus laa-

dittiin ja tuli käytäntöön, on asetukseen tehty huomattavia muutoksia, m. m. maatalouden veroperusteihin ja perusvähennykseen nähden. Mutta kun näitä muutoksia on tehty, on niitä pidetty väliaikaisina toimenpiteinä odoteltaessa koko kunnallisen verolainsäädännön uudistamista. Vaikka lakia on useita eri kertoja korjailtu, niin on se kuitenkin monessa suhteessa soveltumaton muuttuneisiin olosuhteisiin. Uusi laki kunnallishallintoa koskevien lakien ja asetusten koonnasta, joka tulee voimaan ensi tammiukuussa, ei tee muutosta kunnalliseen verolainsäädäntöön, vaan tämä kunnallinen verolainsäädäntö on siis tuota vanhaa perua. Kuten sanottu, kysymys perusvähennyksestä ei alkuaan sisältynyt kunnalliseen verotusasetukseen. Se on tullut siihen myöhemmin, mutta kun koko kunnallisverotusta ei ole uusittu, on tämänkin perusvähennystä koskeva kohta jäänyt vaillinaiseksi. Tarvitaisiin todellakin koko kunnallisen verotuksen uudistamista ennenkuin perusvähennyksen tarkoitus tulisi toteutetuksi. Kun täällä edellisen puheenvuoron aikana eduskunnassa kuului muutamia huudahduksia, jotka todellakin osoittivat, ettei käsitetä, mikä on perusvähennyksen tarkoitus, niin palautetakoon mieleen sitä historiaa, ajalta jolloin kysymys perusvähennyksestä tuli käsittelyn alaiseksi eduskunnassa 1920-luvulla.

Kun 1920 eduskunnassa käsiteltiin perusvähennyksen ottamista kunnalliseen veroasetukseen, niin silloinkin tätä perusvähennystä vastustettiin oikeiston taholta. Selitettiin, että tämä perusvähennys tulisi saatamaan kunnallisverotuksen ja kuntien talouden kokonaan hunningolle. Mutta kuinka todellisuudessa on käynyt. Käytäntö on osoittanut, ettei perusvähennys ole vaikeuttanut kuntien taloudenhoitoa, päinvastoin se on vaikuttanut tervehdyttävästi kuntien talouteen. Näin sen vuoksi, että jos nimittäin pannaan veroa sellaisille pientuloisille, joilla todellisuudessa ei ole veronmaksukykyä, niin nuo verot jäävät rästiksi ja suuret verorästit kunnissa ovat sellaisia, että ne vaikeuttavat kuntien suunnitelmallista taloudenhoitoa. Niin paljon kuin perusvähennyksen teko-oikeudesta on kiistelty ja sitä vastustettu, on se kuitenkin myöhemmin vakiointunut meidän kunnalliseen verotukseen. Mainittakoon vielä, että vuonna 1926 hallitus esitti noita perusvähennysmääriä korotettavaksi esim. maalauskunnissa

3,000—7,000 markan tienoille ja kaupunkikunnissa 5,000—10,000 markan määriin. Nämä määrät nykymarkkoissa tekisivät noin 30,000—70,000 markkaa maalauskunnissa ja kaupungeissa 50,000—100,000 markkaa. Siis jo vuonna 1926 hallitus käsitti, että perusvähennykset olisi korotettava tähän määrään, mikä on toimeentulominimin alin määrä. Tätä hallituksen esitystä ei silloinen eduskunta kuitenkaan hyväksynyt, mutta se osoittaa, että jo silloin hallituspiireissäkin alkoi muodostua käsitys, että välttämättömään toimeentuloon tarvittava tulo on vapautettava kokonaan kunnallisverosta.

Monet verotusmiehet vuosien kuluessa ovat myös lausuneet toivomuksen siitä, että alimman toimeentulominimin tasolla eläviä ihmisiä ei pitäisi verottaa. Sosiaaliselta kannalta jos asiaa katsellaan, niin ei voida päätyä muuhun kuin siihen, että verosta on vapautettava ne, joiden tulot eivät riitä kunnallisesti edes tyydyttävään toimeentuloon. Mainittakoon, että eräs aikaisempi hallitus jättäessään eduskunnalle esityksen kunnallisveroasetuksen perusvähennystä koskevan kohdan muuttamisesta lausui esityksensä perusteluissa m. m. näin: „Periaatteessahan maksukyvyyn mukaisessa verotuksessa pitäisi vähimpinä toimeentulokustannuksia vastaavien tulojen olla veroista vapaina. Toimeentulominimin tasolla elävällä ei näet voida katsoa olevan varsinaista veronmaksukykyä, joka alkaa vasta sen ylinousevista tuloista.” Tässä erään aikaisemman hallituksen esityksen perusteluissa siis todetaan tuo, että toimeentulominimin tasolla elävät ihmiset olisi vapautettava verosta. Tuo periaate on siis jo tunnustettu kauan aikaa sitten. Mutta kuinka sitä on käytännössä toteutettu?

Koskaan perusvähennyksen määrä ei ole vielä tähän saakka ollut sellainen, että se olisi vastannut tuota alinta toimeentulominimiä, se ei ole edes ollut sellainen, että olisi välttämättömään ruokaan ja asuntoon tarvittava tulo vapautettu verosta. Köyhäinhoidollisen elintason asteella eläville ihmisille on voitu siis panna kunnallisveroa senvuoksi, että ei ole perusvähennyksen määrä ollut tarpeeksi suuri. Nykyinen hallitus antaessaan eduskunnalle maalais- ja kaupunkikuntien kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesityksen ehdottaa perusvähennysmääräksi maalauskunnissa vä-

hintaan 15,000 ja enintään 25,000 markkaa ja kaupunkikunnissa vähintään 20,000 ja enintään 36,000 markkaa. Vastaavatko nämä perusvähennysmäärät nykyistä alinta toimeentulominimiä? Valtiovarainministeriön määräämä luontaiseduista, ruuasta ja asunnosta pidätettävä määrä esim. perhepalvelijalta on 2,700—3,500 markkaa kuukaudessa, mikä tekee vuodessa noin 42,000 markkaa. Eräs asiantuntija, jota laki- ja talousvaliokunnassa kuultiin selitti, että esim. Helsingissä, tarvitaan välttämättömään toimeentuloon, ruokaan ja asuntoon vähintään 7,500 markan tulot kuukaudessa. Tämä tulo olisi siis vapautettava veroista.

Myöskin me tiedämme, että esim. kunnalliskodeissa kunnalliskodin hoidokkien hoitokustannukset nousevat 3,000 markkaan kuukaudessa, jopa pienemmissä kunnalliskodeissa yli siitäkin. Tämä osoittaa, että maaseutukunnissa tarvitaan vähintään tuollainen 3,000 tulo asuntoon ja ruokaan. Hallituksen esitys perusvähennyksen suuruudesta ei läheskään siis vastannut toimeentulominimiä, mutta kun laki- ja talousvaliokunta vielä pienensi perusvähennyksen määrää maalaiskunnissa 10,000—20,000 markkaan sen mukaan, kuinka kunnanvaltuusto kunakin vuonna päättää, niin merkitsisi se sitä, että tuollaiset köyhäinhuotokoti-asteella elävät ihmiset pitäisi verottaa. Kunnalliskotien hoidokitkin periaatteessa pitäisi siis verottaa, koska heidän luontaisetuna saamansa ruoka, asunto ja vaatetus tulee enempi maksamaan kuin se määrä, minkä laki- ja talousvaliokunta mietinnössään ehdottaa perusvähennyksen määräksi. Onko tässä enää mitään inhimillisyyttä! Täytyy panna erikoisesti merkille, että kun laki- ja talousvaliokunnassa tätä asiaa käsiteltiin, niin eräät Pohjois-Suomen edustajat vastustivat perusvähennysmäärien korottamista. Minä uskoisin, että nämä edustajat Pohjois-Suomen niillä hävitetyillä alueilla, joista he itse olivat kotoisin, ovat nähneet noita toimeentulominimin alimmalla tasolla eläviä ihmisiä, ja siksi tuntuu ihmeelliseltä, että he nyt ovat valmiit yhä edelleen heidän harteilleen panemaan verotaakkaa.

Vastustettaessa perusvähennysmäärien korottamista selitetään, että se tulisi vaikuttamaan haitallisesti kuntien talouteen. Sanoaan, että lapsi- ja perusvähennysmäärät kohottavat kunnissa veroäyriä hintaa. Se on ehkä totta, että veroäyriä hinta tulisi

kohoamaan, tietenkin eri kunnissa eri tavalla, sillä lapsirikkaissa kunnissa varmasti veroäyriä hinta tulisi kohoamaan vieläpä enempi kuin sellaisissa kunnissa, jotka eivät ole lapsirikkaita. Mutta jos näin käy, niin tähän osoittaisi selvästi, että tarvitaan tosiaankin valtiovallan toimenpiteitä, sitä veron tasausta, josta jo vuosikymmeniä on puhuttu eduskunnassa ja eduskunnan ulkopuolella (Vasemmalta: Varmasti tarvitaan!). Veron tasauksen tarpeellisuudesta on puhuttu vuosikymmeniä, mutta kuitenkin sitä ei ole vielä toteutettu. Onpa eduskunta lausunut toivomuksia hallituksellekin tuollaisen verontasauksen toimeenpanosta. Kunnallisverotuksessa tunnetun perusvähennyksen kohottaminen olisi varmasti yksi sellainen toimenpide, joka tekisi välttämättömäksi tuollaisen verontasauksen toimeenpanon. Jos Pohjois-Suomen kunnissa veroäyriä hinta on tosiaankin korkea jo nyt, niin minä ihmettelen, miten voivat Pohjois-Suomesta olevat edustajat vastustaa tuollaisia toimenpiteitä, jotka tekevät välttämättömäksi tuon verontasauksen. SKDL:n eduskuntaryhmän jäsenet laki- ja talousvaliokunnassa ovat liittäneet vastalauseensa laki- ja talousvaliokunnan mietintöön ja tässä vastalauseessa esitetään perusvähennyksen määräksi maalaiskunnissa 40,000—50,000 markkaa ja kaupunkikunnissa 50,000—75,000 markkaa sen mukaisesti, kuinka valtuustot kunakin vuotena päättävät, ja pitäisi tämä perusvähennys saada tehdä täysimääräisenä maalaiskunnissa 80,000 ja kaupunkikunnissa 100,000 markan tuloista asteittain vähentyen maalaiskunnissa 160,000 ja kaupunkikunnissa 200,000 markan tuloihin saakka. Kun on puhuttu siis vuosikymmeniä, että välttämättömään toimeentuloon tarvittava tulo pientuloisilta on vapautettava veroista, niin tehtäköön se nyt. Ei ole syytä enää puhua korulauseita, kuten aikaisemmin on jopa hallituksen eduskunnalle antamien esitysten peruste-luissakin puhuttu. Tällaista huomasi selaillessani noita vanhoja eduskunnan pöytäkirjoja niiltä ajoilta, jolloinka perusvähennystä koskevia asioita on eduskunnassa käsitelty. Tämän yhteydessä sopii ikäänkuin noin sivumennen, vaikka tähän hyvin läheisesti liittyen, tuoda esille keskusteltavaksi se periaate, minkä mukaan juridisia henkilöitä, liikelaitoksia, verotettaessa vähennetään tuloista sellaiset menot, jotka ovat

aiheutuneet tulon tuottamisesta. Jopa voidaan liikekustannuksiksi katsoa sellaisiakin menoja, jotka eivät aivan välttämättömiä ole tuon tulon hankkimiseksi. Esim. nykyistä kirjanpitolakia on tulkittu jopa niin, että liikkeenharjoittaja voipi järjestää asiakkailleen vaikkapa juhlapäivälliset ja kohtuuden rajoissa tällaisetkin menot voidaan panna liikemenoiksi. Pitäisi meihin ihmisiinkin nähden tosiaan omaksua sellainen kanta, että tulon hankkimisesta aiheutuneet menot olisi vähennettävä tuloista. Mehän varmasti jokainen myönnetään se tosiasia, että voidaksemme jotakin hankkia, täytyy syödä, pukeutua ja asua (Eduskunnasta: Syödä ja hummata!). Onhan niitä nykyajan ihmisillä muitakin tarpeita, ei vain syönti ja asuminen. Ellemme syö, pukeudu ja asu, niin emme pysty mitään hankkimaan, se on aivan selvä tosiasia. Nämä ovat välttämättömiä tulon hankkimiseksi ja jos kerran juridisten henkilöiden tulojen hankkimisesta aiheutuneet menot saa vähentää, niin kyllä silloin olisi syytä meidän fyysillisten henkilöiden verottamisessakin omaksua samat periaatteet. Siksi-pä pitäisi nuo tuollaiset välttämättömät menot, jotka tulon hankkimiseksi ovat välttämättömiä, siis ruoka, asunto, saada vähentää pienituloisilta niistä tuloista, mitä hän hankkii. Kuitenkin tämä perusvähennys, jolla samaan pyritään, on jatkuvasti ollut niin pieni, että ihmiset ovat verotuksessa joutuneet paljon huonompaan asemaan kuin juridiset henkilöt, liikkeet ja tuotantolaitokset, joilla on oikeus vähentää tulon hankkimisesta aiheutuneet kustannukset. Kunnallisverotuksen perusvähennyksen määrää korottamalla voidaan korjata jossakin määrin sitä epäkohtaa, mikä on liike-tulon ja henkilötulon verotuksen suhteen olemassa.

Koska laki- ja talousvaliokunnan mietintö, johonka myöskin suuri valiokunta on yhtynyt, ei tyydytä meitä kansandemokraatteja, niin varaan itselleni oikeuden lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehdä yksityiskohtaiset muutosehdotukset kyseessäolevaan lakiin.

Ed. Mieltunen: Herra puhemies! — Ed. Sävelän ja ed. Kajalan lausuntojen johdosta on todettava, että maalaisliitto on valmis hyväksymään lapsi- ja perusvähennykset kunnallisverotuksessa mahdollisimman suurena, kunhan se voidaan suorittaa

siten, että lapsirikkaat maalaiskunnat eivät siitä joudu voittamattomiin vaikeuksiin. Ne esimerkit, joita ed. Kajala esitti Lahden kaupungin osalta, eivät ole suinkaan päteviä edustamaan tilannetta koko maassa. Näin sen vuoksi, että kaupunkien lapsimäärät ovat paljon pienempiä kuin keskimäärin koko maassa. Samanaikaisesti tulot ovat yleensä suuremmat kuin keskimäärin veronmaksajilla, maaseutukin mukaanluettuna. Pyrkimystä riittävän suurien lapsi- ja perusvähennysten järjestämiseen niin kunnallisverotuksessa kuin valtionverotuksessa on pidettävä periaatteena ehdottoman oikeana. Epäkohta on vain siinä, että asian hoitaminen käytännössä siten, että samalaisessa asemassa olevat veronmaksajat eri kunnissa olisivat kunnallisverotuksessa oikeutetut saamaan samanlaiset sosiaaliset edut, ei ole nykyisin mahdollinen. Etelä-Suomen vauriissa kunnissa, joissa lapsimäärä on koko maan keskimäärää huomattavasti pienempi, voidaan lapsi- ja perusvähennysten määrässä aivan huoletta mennä korkeimpiin lain sallimiin rajoihin asti, eikä sen tarvitse merkitä vielä minkäänlaisia vaikeuksia jäljellejäävien veronmaksajien kohdalla, voipa veron periminen kunnan kannalta täten tuntuvasti helpottuakin, kun huomattava osa heikoimpia veronmaksajia maksusta vapautuu ja verot voidaan periä paremmin maksukykyisiltä. Näin on siis tilanne, jos lapsimäärä kunnassa on pieni. Toisenlainen on tilanne laajoilla alueilla Pohjois- ja Itä-Suomessa ja syrjäisellä maaseudulla yleensäkin. Siellä lapsimäärät ovat huomattavasti koko maan keskimäärää suurempia. Sen lisäksi veronmaksajat ovat yleensä niin tasapäistä joukkoa, kun on kysymys Itä- ja Pohjois-Suomesta, että jos mentäisiin lapsi- ja perusvähennyksissä lain sallimiin korkeimpiin määriin, muodostuisi tilanne jäljellejäävien veronmaksajien ja kuntien kannalta täysin kestävämmäksi. Esim. sellaisissa kunnissa kuin Posio, Kuusamo, Ranua ja monet muut Pohjois-Suomen kunnat, veroäyri nousisi todennäköisesti lähes kaksinkertaisesti, kenties ylikin siitä, ja hyvin yleisesti se aiheuttaisi ainakin 50 %:n nousun veroäyri hinnoissa. Jos perusvähennyksissä korkeimpien lapsivähennysten lisäksi mentäisiin niin pitkälle kuin sosialistien ja kommunistien vastalauseissa on esitetty, kävisi tilanne monien kuntien kohdalla täysin kestävämmäksi.

Tähän voidaan tietysti sanoa, että eihän niissä kunnissa, joissa tilanne on tällainen, tarvitsisi mennä soveltamaan lain sallimia korkeimpia rajoja lapsi- ja perusvähennyksissä. Mitään varmuutta siitä, etteikö näin tapahtuisi, ei voi kuitenkaan olla olemassa. Määräysvaltaa kunnissa saattavat eri vuosina käyttää kovin erilaisessa asemassa olevat henkilöt, joille henkilökohtaisesti lapsimäärästä riippuen toimenpiteen vaikutukset tuntuvat aivan eri tavalla. Sen ei tarvitse olla ensinkään poliittinen kysymys. Ratkaisu voi olla kokonaan erilainen samoilla poliittisilla ryhmilläkin valtuustossa riippuen siitä, ovatko asianomaiset lapsirikkaita vai vähälapsisia. Toisaalta, kun nykyistä tilannetta arvostellaan lapsirikkaiden veronmaksajien kohdalta, on aivan kohtuutonta, että asuinpaikka ja asuinkunnan väestön rakenne voivat näin suuressa määrin vaikuttaa siihen, minkälaiset helpotukset veronmaksaja kunnallisverotuksessa voi saada. Ehdottomasti oikeampaa olisi päästä kunnallisverotuksessa samaan kuin valtion verotuksessa, että lapsi- ja perusvähennykset olisivat kaikkialla samat koko maassa. Eri kuntien erilaisesta kalleudesta johtuvat elinkustannusten eroavaisuudet olisi tasattava erillisillä kalliinpaikanvähennyksillä, jotka vaihtelisivat paikkakunnan kalleuden mukaan. Tämä järjestelmä edellyttäisi kuitenkin välttämättä sitä, että erilaisesta lapsimäärästä kunnille johtuva erilainen verotulojen vähennys voitaisiin sopivalla tavalla tasata siten, että lapsirikkaat kunnat saisivat koko maan keskimäärän ylittävän lapsimäärän osalta verotulojen vähennyksestä korvauksen verontasausrahastosta. Samalla voitaisiin tältä pohjalta laskien korvata lapsirikkaille kunnille myöskin lapsirunsauden aiheuttamat muut ylimääräiset kustannukset, kuten koulutoimen ja sairaanhoidon alalla j.n.e. Jos asia järjestettäisiin tältä pohjalta, se olisi oikeudenmukainen kaikille veronmaksajille asuinkunnasta riippumatta eikä verontasauksessa tältä pohjalta voisi olla pienintäkään pelkoa siitä, että mikään kunta voisi päästä tasausta väärinkäyttämään hoitakoonpa asioitansa huonommin tai paremmin. Tällä ei luonnollisesti voitaisi vielä poistaa kaikkia epäkohtia kuntien erilaisessa verorasi- tuksessa, mutta tämä olisi nopeasti ja oikeudenmukaisesti ilman mitään vaaroja toteutettavissa.

Sen sijaan täydellisen selvityksen saaminen siitä, miten kaikissa muissakin suhteissa voitaisiin kunnallinen verorasitus oikeudenmukaisesti tasoittaa, tulee varmasti viemään niin paljon aikaa, että tämä uudistus, joka olisi tärkeimmältä osaltaan oikeudenmukaisesti toteutettavissa vaikka heti, siirtyy kauas tulevaisuuteen.

Meidän maalaisliittolaisten on ollut vaikea ymmärtää sitä, että köyhän ja lapsirikkaan Pohjois- ja Koillis-Suomenkaan vasemmistoedustajat eivät ole valiokunnassa tahtoneet lähteä tälle tielle, joka nopeasti johtaisi nykyisten epäkohtien korjaamiseen. Päinvastoin he ovat ajaneet niin korkeita perusvähennyksiä, että ne sellaisina toteutettuina johtaisivat monissa tapauksissa Pohjois-Suomen kunnat suorastaan vararikoon. Me maalaisliittolaiset olemme olleet sitä mieltä, että köyhien ja lapsirikkaiden kuntien veronmaksajille olisi oikeutta tehtävä siten, että kunnat eivät sen johdosta joutuisi voittamattomiin vaikeuksiin, ja sen vuoksi meidän mielestämme hallituksen pitäisi ensi tilassa valmistaa ja jättää eduskunnalle esitys kunnallisen verolainsäädännön uudistamisesta siten, että vähävaraisille ja lapsirikkaille veronmaksajille voitaisiin taata verolainsäädäntöön liittyvät sosiaaliset helpotukset samanlaisina riippumatta asuinkunnan taloudellisesta asemasta ja että lapsirunsauden kunnille aiheuttamat rasitukset olisi sopivalla tavalla tasattava.

Se kiivaus, jolla sosialidemokraattiset edustajat Kajala ja Sävelä ovat täällä esiintyneet, on käsittämätöntä sen vuoksi, että sosialidemokraattisen hallituksen esitys on myöskin valiokunnissa tullut hyväksytyksi muuten, paitsi perusvähennyksen määrää maalaiskunnissa on alennettu 5,000 markalla. Hallitus voi siis olla tyytyväinen siihen, miten sen esitystä on käsitelty. Valitettavaa vain on, että sosialidemokraatit valiokuntakäsittelyssä ovat lähteneet tavalliseen tapaan ohi oman hallituksensa esityksen poliittisen huutokaupan tielle kommunistien kanssa välttämättä vähääkään asiallisuuden vaatimuksista. Eihän voine olla enää asiallista se, kun sosialidemokraatit eduskunnassa haluavat perusvähennyksen korottaa yli kaksinkertaiseksi siitä, mitä sosialidemokraatit hallituksessa, jonka jäsenen on pakko sentään seurata asiallisuuden vaatimuksiakin.

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Kysymykset, jotka koskevat kunnallisten verolakien muutosesityksiä, ovat täällä aina joutuneet vilkkaan pohdinnan ja mielenkiinnon, jopa kiistankin kohteiksi sen takia, että siinä periaatteet täällä aina törmäävät yhteen. Vasemmisto on täällä aina edustanut, kuten se nytkin edustaa, sitä kantaa, että esim. kunnallisverotuksessa pitäisi antaa mahdollisimman suuret vähennykset. Tämä luonnollisesti tuntuisi erityisen miellyttävältä niistä, jotka pääsisivät tämän johdosta mahdollisimman vähällä tai vapautuisivat kokonaan kunnanverosta, mutta tästä olisi seurauksena, että verorasitus etenkin maalaiskunnissa jäisi harvojen kannettavaksi. Tätä tietä päästäisiin jonkunlaiseen progressiivisuuteen myöskin kunnallisverotuksessa, johon vasemmisto pyrkii ja johon se on myöskin ilmoittanut tätä tietä pyrkivänsä. Se on se propaganda, jota vasemmisto tässä asiassa harjoittaa, jota säveltä täällä eduskunnassa juuri ed. Sävelä soitti ja johon erikoisen räikeällä tavalla yhtyi ed. Kajala syyttämällä m.m. maalaisliittoa taantumuksellisuudesta. Saattaa näin näyttää, jos asiaa katsellaan tehtaan varjosta ja kivikatujen kulmista, kuten ed. Kajalan lausunto osoittaa, mutta jos mennään maastoon, käyttäkseni tätä termiä, mennään maalaiskuntiin, joissa suuria rikkaita teollisuus- ja tuotantolaitoksia ei ole, vaan veronmaksajina ovat pääasiallisesti pientuloiset, siis työläiset ja pikkuviljelijät, niin tullaan aivan toisenlaiseen tulokseen.

Me maalaisliittolaiset pyrimme tässäkin suhteessa edesvastuulliseen toimintaan myöskin kuntien taloudenhoidon kannalta ottamalla huomioon sen, että myöskin Pohjois-Suomen maakunnat kykenisivät toimimaan — siis myöskin Suomussalmi, jota ed. Tauriainen täällä edustaa — ja hoitamaan asiansa itsenäisinä kuntina valtion avusta ja kontrollista riippumatta. Jos tälle vasemmiston tielle lähdetäisiin, veisi se maamme maalaiskuntien asiainhoidon omin neuvoin, ilman valtion väliintuloa, ehkä suorastaan katastrofiin.

Täällä ed. Tauriainen syytti meitä myöskin siitä, että me vastustamme verontasausta. Tämä nyt ei ainakaan pidä paikaansa, sillä me olemme edustaneet jo tätä kantaa, siis verontasausrahaston perustamista, jo ennen kuin ed. Tauriainen on täällä eduskunnassa ollutkaan veropoliittisia esitelmiään pitämässä.

Kun vasemmiston kanta kerta kaikkiaan on tässä asiassa agitatorinen ja edesvastuuton, varsinkin maalaiskuntien kannalta katsoen, emme voi tälle linjalle lähteä. Mielestämme laki- ja talousvaliokunnan kanta on tässä lähinnä oikea, jonka takia lakiehdotus olisi hyväksyttävä suuren valiokunnan mietinnön mukaisena.

Ed. Kleemola: Ne periaatteet, mitä edellä edustajat Sävelä, Kajala ja Tauriainen perusvähennyksistä ovat esittäneet, ovat kauniita periaatteita. Kun niihin periaatteisiin vielä on sekoitettu aika paljon agitatiota, tuntuvat ne vielä kauniimmilta ja sellaisilta myöskin, että kaikkialla voitaisiin ne käytännöllisessä verotuksessa toteuttaa. Todella näiden periaatteiden toteuttaminen käytännöllisessä verotuksessa vie siihen, että suurin osa veronmaksajista pääsee vapaiksi veroista.

On syytä vähän tarkastella, kun ed. Kajala Lahden kaupungin numeroiden valossa tarkasteli verokysymyksiä, minkälaisiin tuloksiin käytännöllisessä verotuksessa maalaiskunnissa joudutaan, jos mennään näitä vastalauseissa esitettyjä periaatteita toteuttamaan. Lahden kaupungissa olosuhteet ovat varmasti kokonaan toisenlaiset, jos ajatellaan verotettavaa tuloa ja verotettavien tulojen suuruusluokkia, kuin mitä ne ovat maalaiskunnissa. Maalaiskunnissa ei voi luottaa siihen, että silloin kun poistetaan suurelta osalta veronmaksajista verot kokonaan, jää kumminkin vielä verraten voimakkaita veronmaksajia, teollisuuslaitoksia, jotka pystyvät sitten verot maksamaan. Lahden kaupungissa lisäksi lapsia on paljon vähemmän kuin mitä niitä yleensä maalaiskunnissa on. Minulla oli tilaisuus laki- ja talousvaliokunnassa vähän tarkastella näitä ed. Kajalan numeroita ja taulukoita. Minä huomasin, että siellä sai mennä verraten pitkästi verotustaulukkoa, ennenkuin tuli yhtäkään lasta vastaan, ja, jos jollakin perheellä oli lapsia, niin oli niitä vain yksi eikä useita. Kun nyt lapsivähennykset saadaan tehdä ennenkuin perusvähennykset tehdään, niin tämä muuttaa lapsirikkaissa kunnissa näiden perusvähennysten vaikutuksen kokonaan toisenlaiseksi kuin mikä näiden perusvähennysten vaikutus on sellaisissa kunnissa, missä lapsia on vähän.

Niissä maalaiskunnissa, missä ei ole teollisuuslaitoksia ja joissa maatalousyritykset-

kin ovat pieniä, muodostuu kunnan verotuksellaan perimä rahamäärä verraten pienistä veroeristä. Minä esitän tässä eräitä lukuja erään verraten hyvin tuntemani kunnan verotuksesta, jotka kuvastavat sitä, mihinkä jouduttaisiin silloin, jos toteutettaisiin näitä vastalauseissa esitettyjä perusvähennyksiä. Se veisi varmasti ne veronmaksajat, joille veroa jää sen jälkeen, kun vastalauseen allekirjoittajien toivomat perusvähennykset on suoritettu, verraten vaikeaan asemaan. Tässä mainitsemassani kunnassa oli viime vuonna veronmaksajia 2,000 ja heidän verotettavat tulonsa ennen, ennenkuin nämä sosiaaliset vähennykset, siis lapsi- ja perusvähennykset, oli suoritettu, olivat noin 200 milj. markkaa eli noin 100,000 markkaa veronmaksajaa kohti. Kunnan 6,000 asukkaasta on noin 2,900 lasta, joiden osalta saa tehdä lapsivähennyksen. Jos lapsivähennyksen suuruus hyväksytään kunnassa korkeimmaksi mahdolliseksi, 20,000 markaksi lasta kohti, muodostuu lapsivähennysten määrä yhteensä 58 milj. markaksi. Kun tämä lapsivähennys on suoritettu, jää vain 1,100 veronmaksajalle tämän kunnan 2,000 veronmaksajasta tuloa niin paljon, etteivät he pääse täydestä perusvähennyksestä, mikä ed. Kajalan allekirjoittamassa vastalauseessa esitetään 60,000 markaksi osallisiksi. Kunnan 900 veronmaksajaa saa siis lapsivähennysten jälkeen lukea hyväkseen täyden perusvähennyksen. Jos tämä on 60,000 markkaa, kuten I vastalauseessa esitetään, vähenevät kunnan verotettavat tulot vielä lisäksi 54 milj. markalla, eli yhteensä korkeimman lapsivähennyksen kanssa 112 milj. markkaa. Kun kunnan noin 2,000 veronmaksajasta on vain 270:lla ilman lapsi- ja perusvähennyksiä tuloja yli 180,000 markkaa, pääsisivät vielä osaperusvähennyksistä osallisiksi 830 veronmaksajaa ja vaikka heidän perusvähennyksensä suuruus olisi vain noin 50 % eli 30,000 markkaa I vastalauseessa esitetystä korkeimmasta perusvähennyksestä, veisi tämä osaperusvähennys taksoitettavia tuloja vielä alaspäin 25 milj. markkaa. Näin jäisi tässä kunnassa verotettavia tuloja jäljelle vain noin 63 milj. markkaa 200 milj. markasta. Se veisi siihen, näiden vastalauseiden mukaisesti toteutettuna, että kunnan verotettavat tulot laskisivat 1/3:aan siitä, mitä ne ovat ennen, ennen kuin näihin perusvähennyksiin ja lapsivähennyksiin on ryhdytty.

Kun kunnan talousarvion mukaan verotuksella kunnassa on kerättävä noin 20 milj. markkaa, jää loppujen veronmaksajien maksettavaksi tämä 63 milj. markkaa, mikä nostaisi veroäyryn hintaa runsaaseen 30 markkaan. Vielä korkeampaan veroäyryn hintaan veisi sen vastalauseen mukainen perusvähennysten toteuttaminen, mikä SKDL:n ryhmän taholta valiokunnan mietintöön on liitetty.

Nämä luvut ovat nyt vuoden 1947 tuloista. Jos oletamme, että tänä vuonna tulot ovat nousseet noin 30 %, mitä yleensä on pidetty tavallisena kuluvan vuoden tulojen nousuna, tietää tämä tässä kunnassa tulojen lisäystä noin 60 milj. markkaa. Vaikka näin kävisi nyt tämän vuoden tulojen nousussakin, niin siitä huolimatta tässä kunnassa veroäyryn hinta kaksinkertaistuisi viime vuoteen verrattuna, jos I vastalauseenkin mukaiset perusvähennykset toteutetaan (Eduskunnasta: Paljonko se oli?) — se oli 8:50 markkaa ja se veisi sinne 18 markkaan runsaasti (Eduskunnasta: Sehän on niin kuin Kajala laski!). On selvää, että ne harvat veronmaksajat, jotka jäisivät veroja maksamaan tässä kunnassa, joutuisivat verrattain raskaasti rasitetuiksi (Eduskunnasta: Kurjuteenko?), ne joutuisivat maksamaan lähes 1/3:n tuloistaan ja se nyt on aika raskasta verotusta se, jos yksistään kunnan verotuksessa joudutaan näin raskaita veroja maksamaan. Veronmaksajia jäisi vain runsas 300, korkeintaan 400 kunnan nykyisestä 2,000 veronmaksajasta. Se tietäisi sitä, että muutamat lapsettomat henkilöt, jotkut pienet liikeyritykset ja ehkä mahdollisesti vähän suuremmat tilat ja joku hiukan korkeampipalkkainen virkamies jäisi vielä veroja maksamaan tässä kunnassa, muut jäisivät kokonaan vapaiksi (Eduskunnasta: Kyllä ne 18 markkaa jaksaisivat maksaa!). Kun vastalauseet veisivät ainakin maalaiskunnissa käytännössä kokonaan mahdottomaan verotukseen, ei vastalauseita mielestäni olisi huomioitava, vaan laki- ja talousvaliokunnan mietintö, sellaisena kuin suuri valiokunta on sen hyväksynyt, olisi hyväksyttävä (Vasemmalta: Heikot perusteet!).

Ed. Tuurna: Herra puhemies! Hallituspuolueeseen kuuluvat edustajat Sävelä ja Kajala ovat sangen ankarasti arvostelleet laki- ja talousvaliokunnan mietintöä ja

suuren valiokunnan kantaa asiassa. Kun meikäläinen mies joutuu valiokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa kuulemaan tätä puhetta, on pakko tehdä muutamia reunamuistutuksia.

Hallitus on lähtenyt esityksessään sille tielle, että vain rahanarvosta aiheutuneet muutokset olisi nyt huomioitava lapsi- ja perusvähennyksissä. Valiokunta sanoo mietinnössään seuraavasti: „Valiokunta on voinut yhtyä siihen esityksen perusteluissa lausuttuun käsitykseen, että lapsi- ja perusvähennysten määriä olisi kunnallisverotuksessa rahanarvon alenemisen johdosta korotettava. Kun elinkustannusindeksi, joka tammikuussa 1943 oli 184 ja viime elokuussa 816, on sanottuna ajanjaksona nousut noin 4.5-kertaiseksi, olisi mainittujen kunnallisverotuksessa tehtävien vähennystenkin, jos seurattaisiin elinkustannusindeksin nousua, oltava vastaavasti suurempia vuoden 1943 vähennyksiin verrattuina. Näin suurta korotusta ei hallituksen esitys kuitenkaan vastaa. Toisaalta on huomioon otettava, että jos lapsi- ja perusvähennysmääriä huomattavasti korotetaan, verotaakka siirtyy entistä harvalukuisempien kannettavaksi ja että lapsirikkaat kunnat voivat joutua taloudellisiin vaikeuksiin.”

Laki- ja talousvaliokunnan tehtävä, niinkuin arvoisat edustajat hyvin tietävät, on tarkoin seurata, että kuntien talous pysyy vaikeissakin olosuhteissa terveellä pohjalla.

Jos me lähdemme täällä ottamaan varteen kaikkia niitä näkökohtia, joita arvovaltaiseltakin talolta on esiintuotu, täytyy meidän totuuden nimessä myöntää, että tämä johtaisi sängen huomattavassa määrin siihen, että kuntien talous joutuisi kärsimään. Kaikki asiantuntijat olivat sitä mieltä, että hallituksen esitys lähtee varovaiselta pohjalta. Ja ennen kaikkea on valiokunnassa kiinnitetty huomiota siihen, että hallitus pyrkii ohjelmansa mukaisesti verotaakan alentamiseen maassa tasaisesti läpi koko linjan. Ei ole tarkoitus huomioida erikoisasemassa olevia henkilöitä, ja määrättyillä taitotempuilla asettaa heidät erikoisen onnelliseen asemaan, niinkuin täällä ed. Kajala esiintoi.

Myöskin on hallituksen esityksessä kiinnitetty huomiota siihen, että vanhuudesta johtuneet kustannukset ja vaikeudet olisi huomioitava verotuksessa. Tämä on jotain sellaista uutta, jota ilolla ja tyydytyksellä on voitu tervehtiä.

Kunnallisverotuksessa noudatetaan jakoveroa ja voi sanoa, että hallitus on siinä suhteessa myöskin pyrkinyt seuraamaan aikaisempaa linjaa. Me tiedämme, että kunnallisverokysymys koko laajuudessaan on verokomiteassa käsiteltävänä. Ei ole silloin asianmukaista eikä paikallaan esillä olevien kunnallisverolakien yhteydessä omaksua aivan uusia linjoja.

Täällä on esiintuotu esimerkkejä, koeverotuksesta, m. m. ed. Kleemola toi esimerkkejä omasta kotikunnastansa. Eräässä toisessa kunnassa mainittiin, Kuusamossa nimittäin, että aikaisemmin oli 4,700 veronmaksajaa. Jos noudatettaisiin niitä perusteita, joita täällä on esiintuotu vastaehdotuksissa, vähenisi näiden veronmaksajien luku 640:een. Kyllähän täytyy jokaisen myöntää, että tällaiset huomattavat muutokset olisivat sängen kohtalokkaat ainakin kyseessä olevan kunnan taloudelle. Tehtyjen laskelmien nojalla vaikuttaisi ed. Kajan ehdotus 3 markan korotusta veroäyrissä pääpiirteittäin laskettuna.

Täällä ei ole kiinnitetty huomiota eräaseen seikkaan, joka myöskin aiheuttaa ehkä keskustelua. Hallituksen esityksen mukaan lakia olisi sovellettava ensi kerran vuoden 1949 tuloista toimitettavassa kunnallisverotuksessa. Laki- ja talousvaliokunta ehdottaa, että lakia sovellettaisiin jo ensi kerran vuonna 1948. Tämäkin vaikuttaa jo huomattavia muutoksia veroäyrien lukumäärään. Saatujen tietojen mukaan esim. Helsingissä vaikuttaisi tämä korottavasti 50 penniä veroäyriin hintaan.

Olen jo suuressa valiokunnassa kysymystä selvittänyt eri tahoilta ja yhdyinkin näin ollen niihin, jotka täällä pitävät sekä laki- ja talousvaliokunnan mietintöä että myöskin suuren valiokunnan kantaa asiassa ainoana oikeana. Ei meidän näissä oloissa pidä lähteä kilpailemaan sillä, kuka osoittaa suurinta sosiaalista mieltä, mitä meillä on kaikilla, vaan meidän on kerta kaikkiaan otettava asia siten, että nyt kamppailemme ja ennenkaikkea kunnat kamppailevat suurten vaikeuksien kanssa ja meidän on pidettävä huolta siitä, että kuntien talous pysyy terveenä.

Ed. Jokinen: Ed. Tuurna lopettaessaan puheenvuoron lausui, että ei meidän pidä tässä näyttää sosiaalista mieltä ja siinä minä ymmärrän varsin hyvin oikeistossa tapahtuneen mielenilmauksen, että so-

siaalinen mielipide puuttuu. Silloin kuitenkin kun kunnallisverolakeja laadittiin, oli sosiaalista mielipidettä niin paljon, että silloin määriteltiin perusalennus sen vuoksi, että haluttiin antaa niille köyhille ja pienituloisille kansalaisille perusalennus sellaiseen määrään asti, joka vastaisi alinta elintasoa. Sen vuoksi on siis perusalennus olemassa. Tällä hetkellä meidän siis pitäisi määritellä, mikä on olemassa alin elintaso ja se ei suinkaan ole siellä, mihin ed. Tuurna ja Miettunen ovat täällä lausunnoissaan sen määritelleet. On myöskin väärin kuvitella, että kunnallisveroäyrin hinta määräytyisi yksin perusalennuksen pohjalta. Meillä on maassamme lukuisia kuntia, jotka ovat viime vuosien aikana käyttäneet lain sallimaa ylimpää määrää perusalennusta käyttäessään. Meillä on myöskin kuntia, joissa on ollut vallalla sellainen käsitys, josta täällä ed. Tuurna ja Miettunen mainitsivat, ne ovat käyttäneet lain sallimaa alimpaa määrää. Jos me kuitenkin seuraamme veroäyrin hinnan kehitystä näiden kuntien välillä, niin me olemme voineet havaita, että näissä kunnissa, joissa on ollut korkeampi perusalennus, on ollut veroäyrin hinta halvempi. Verotuksessa on siis olemassa paljon muita tekijöitä kuin perusalennus. Kun meillä oli ennen sotia perusalennuksen alin raja 800 markkaa ja yläraja muistaakseni 1,500 markkaa ja kun indeksi, siis virallinen indeksi, on tällä hetkellä noin 113, niin jo indeksiinkin perustuen ne perusalennukset, joita meillä on esim. viime vuoden kunnallisverotuksessa ollut, ovat olleet liian alhaisia eivätkä ole vastanneet edes normaalia kehitystä tässä maassa. On myöskin huomiotava se seikka, että inflatio on vuoden aikana huomattavasti mennyt eteenpäin, tulot ovat lisääntyneet, samoin elinkustannukset, joten on aivan luonnollista, että perusalennuksen samoin kuin lapsialennustenkin pitäisi huomattavasti kohota ensi vuonna toimitettavassa verotuksessa. Tähän pyrkii siis oikeudenmukaisuus ja minä toivoisin, että oikeudenmukaisuutta noudatettaisiin myöskin näitä köyhiä ja pienituloisia kansalaisia kohtaan.

Ed. K a j a l a: Herra puhemies! Täällä on varmaankin tullut jokin erehdys, kun väitetään minun sanoneen, että maalaisliitto on osoittautunut taantumukselliseksi. En

ole tällaista sanonut; minä vain totesin, että eräs maalaisliittolainen teki esityksen, että nykyisiäkin perusvähennysmääriä olisi ollut alennettava, ja tätä toimenpidettä pidin taantumuksellisenä, sillä minun kielenkäytössäni taantumus merkitsee sitä, että mennään jossakin asiassa taaksepäin. Ja taaksepäin menoa on se, jos veroa vaaditaan pantavaksi vielä vähätuloisemmille kuin tähän asti on pantu.

Toinen kysymys: Täällä kysyttiin, mistä maalaiskunnat saavat ne veroäyrien menetykset korvatuksi, joita perusvähennyksen korotus merkitsee. Tähän asiaan viittasi hyvin sattuvasti laki- ja talousvaliokunnassa asiantuntijana kuultu Väestöliiton edustaja. Hän huomautti, että meillä on ilmeinen ristiriita siinä, kun kuvitellaan, että veronmaksaja pystyy maksamaan kunnanveroa pienemmästä tulosta kuin valtionveroa. Hän totesi, että tämä epäkohta on vuosi vuodelta tullut aina pahemmaksi ja pahemmaksi. Ja näinhän asianlaita onkin. Silloin kun meillä itsenäisyytemme ensi vuosina siirryttiin tuloverotukseen ja kun meillä ryhdyttiin laatimaan tulojen ilmoittamisvelvollisuuslakia, siihen aikaan perusvähennyksen määrä, siis se määrä, mistä veroa on alettava maksaa, oli kunnanverotuksessa korkeampi kuin valtionverotuksessa. Mutta vuosi vuodelta ovat olosuhteet tässä suhteessa muuttuneet, ja nyt on ero valtion ja kunnan verotuksessa verovapaaksi jätettävän tulorajan välillä vallan valtava. Samaan aikaan kun me myönnämme, että valtion tuloveroa kansalainen ei pysty maksamaan, ellei hänellä ole 60,000, 80,000, 100,000 markan vuositulot, me olemme täällä — vakavissamme — kuvittelemassa, että kunnanveroa pystytään maksamaan 20,000, niin, 10,000 markan vuositulosta.

Me sosialidemokraattiset laki- ja talousvaliokunnan jäsenet lähdimme siitä, että täytyy ottaa huomioon maaseudun ja kaupunkikuntien olosuhteiden eroavaisuus. Ei voida siis lähteä siitä, että verotettavan tulon raja olisi sama Helsingissä kuin Posiollakin. Posiolla, missä on keskimäärin 3 lasta jokaista perhettä kohti siis tavattoman suuri määrä, olosuhteiden erilaisuus täytyy ottaa huomioon perusvähennyistä määrättäessä. Ja niinpä me ehdotammekin vastalauseessamme, että perusvähennyksen määrä olisi maalaiskuntia varten vahvistettava vähintään 30,000 markaksi ja enintään

60,000 markaksi. Minä kysyn, missä osassa Suomea yksi ainoa kansalainen tulee toimeen 30,000 markkaa pienemmällä vuositulolla. Olisi hyvin hauska kuulla, minkä kunnan edustaja pystyy tarjoamaan tällaisen mahdollisuuden. Sinne olisi hauska mennä kesälomaansa viettämään. Olen kyllä aivan varma, että sellaista kuntaa ei ole, missä 2,500 markan kuukausitulolla pitäisi perheellisen henkilön muka tulla toimeen, ja sitähan se merkitsee, jos perusvähennyksen alaraja määrätään 30,000 markaksi. Perheellisen henkilön siis pitää pystyä maksamaan jo 2,600 markan kuukausituloista veroa.

Ei tämä mitään sosiaalisella mielenlaadulla kilpailua ole, ed. Tuurna; tämä on tosiasiaa toteamista. Olen aivan varma, että jos ed. Tuurnan pitäisi yrittää tulla toimeen yhden ainoan kuukauden 2,600 markan tulolla, yksikseen, uskonpuute siinä tulisi, ja silloin ed. Tuurnakin oppisi ymmärtämään, mikä on puhumista ja mikä on reaali-teettien toteamista (Ed. Tuurna: Puhu ministeri Hiltuselle tästä asiasta!). Tästä on kysymys.

Ed. Tuurna totesi, että hallitus on noudattanut aikaisempien hallitusten tapaa ja esittänyt tällä kertaa vain tämän inflatiokompensaation suorittamista. Täytyy onnitella valtiovarainministeriämme, joka yleensäkin on osoittautunut hyvin taitavaksi mieheksi, että hän aivan sanoisinko, kultavaa'an herkkyydellä pystyy arvioimaan, kuinka paljon porvaristo sietää. Sen verran hän erehtyi, että yhdessä kohtaa sekä laki- ja talousvaliokunta että suuri valiokunta tinki vielä tästäkin esityksestä 5,000 markkaa. Oli oikein onnistunut toimenpide, että hallitus osasi tämän inflatiokompensation suorittaa juuri tällä tavalla, siis ehdottamalla rajat, mitkä suurin piirtein tulivat hyväksytyiksi.

Totean kuitenkin vielä, että aivan sellaisenaan esitystäkään ei hyväksytty. Hallitus on siis menetellyt juuri niinkuin sen on pitänytkin. Mutta eri asia on, että jos nyt näyttäytyy, että eduskunta on jo valmis toteamaan sen tosiasian, että koko tähänastinen itsenäisyysaikamme kunnallisverolainsäädäntömme historia on ollut epäonnistunut, niin se voi sen tehdä korottamalla perusvähennykset tosiasioita vastaaviksi.

Niin, täällä kysyttiin, mistä löytyy se reservi, mistä saadaa tuloja näiden äyrien menetyksen korvikkeeksi.

Palaan asiantuntijan lausuntoon.

Hän totesi, että samalla kuin valtion verotuksen verotettavan tulon raja on nousut, kuntien verotuksessa raja on laskenut, ja hän sanoo, että raja on mennyt niin pieneksi, että „niin pientä tuloa nauttivilla henkilöillä ei voida katsoa olevan mitään veronmaksukykyä, muuta kuin siinä tapauksessa, että heidän tulonsa on ilmoitettu väärin tai että heidän nauttimansa luontaisedut on arvioitu liian mataliksi.”

Tässä on se reservi. Tämän reservin on todennut myös Suomen korkein oikeus monta kertaa, kun se on kumonnut eräiden maalaiskuntien verotukset, jotka on toimitettu niin taitamattomasti, että tuomioistuintenkin, joka meillä on hyvin varovainen, on ollut pakko myöntää, että verotusperusteet ovat olleet laittomat.

Ja minä voin vedota vielä suurempiin asiantuntijoihin kuin Väestöliittoon. Tässä on minulla lausunto, jonka takana on jonkin verran taloudellista asiantuntemusta. Tämän lausunnon takana on m. m. prof. Bruno Suviranta, ministeri R. von Fieandt, pääjohtaja K. Kivialho, filosofiantohtori, nykyään prof. Matti Leppo, fil. tri, nykyään professori, A. E. Tudeer, esittelijäneuvos, nykyään Suomen Pankin pääjohtaja, Sakari Tuomioja (Eduskunnasta: Mitäs ne nyt ovat Kleemolaan verrattuna!). Tässä lausunnossa, jonka takana siis on hyvin päteviä talouselämän asiantuntijoita, sanotaan m. m. näin: „Useat pohjalla suoritettut tutkimukset ja laskelmat toisistaan riippumattomat ja eri aineistojen ovat yhtäpitävästi osoittaneet, että nykyisten metsäverotusnormien mukaan pintaalaan pohjautuva tuloverotus on jättänyt noin puolet metsänomistajain todellisista metsätuloista verottamatta. Näistä selvityksistä mainittakoon prof. Osaran vuosiin 1924—29, tohtori Pihan vuosiin 1936—1938, metsätieteenkandidaatti Harveen vuosiin 1935—39 (Ed. Tuurna: Uskotaan jo!) ja Keskusmetsäseura Tapion vuosiin 1935—39 perustuva siitä, että osa metsätuloja täten on jäänyt kokonaan verottamatta. Tästä on samalla seurauksena, että suuri osa metsänomistajia on jäänyt sen tulorajan alapuolelle, josta veroja aletaan maksaa, vaikka heidän todelliset tulonsa ovat olleet suuremmat. Tässä tapauksessa heidän muutkin tulonsa ovat välttyneet verotukselta kokonaan.”

Tässä on yksi reservi, mistä saadaan puuttuvia veroäyriä korvatuiksi. Ja olen varma, että kunhan meillä saataisiin veroperusteet sellaisiksi, että ne pakottaisivat verottajat arvioimaan tulot todellisiin määriinsä, niin äyrien kato tulisi olemaan paljon pienempi, kuin tähän asti on kuviteltu. On muuten mielenkiintoista todeta, että meillä on joka kerta, kun meillä on verotusperusteita muutettu, peloiteltu sillä, että äyrinhinta tulee nousemaan. Viime verotus oli loistava esimerkki siitä, miten tällainen pessimismi on kokonaan ristiriidassa tosiasiain kanssa. Niinpä Helsingissäkin kuviteltiin, että tämän vuoden taksoituksessa äyrien lukumäärä tulee niin paljon laskemaan, että äyrin hintaa on pakko nostaa, ja kaupunki kiirehti korottamaan ennakkoveroäyrin hinnan 10 markasta 12 markkaan. Pelättiin keväällä, että äyrin hinta nousee ehkä 14—15 mk. Sen jälkeen kun päästiin laskemaan veroäyriä, todettiin, että oli tehtävä kaikki, jotta voitaisiin pysäyttää äyrin hinnan lasku, ja siitä huolimatta äyrin hinta laski 8 markkaan. Ennakkoveroäyrin hintaa oli ennakolta nostettu 2 markalla — ja äyrin hinta laski 2 markalla! Tämä osoittaa, miten liioiteltua puhe perusvähennyksen vaikutuksesta äyrin hintaan on.

Olen todennut, että maalaisliitto on valmis periaatteessa hyväksymään kaikki uudistukset, mutta ei käytännössä, ja kokoomus katsoo, että kysymyksen ei saa tulla sosialisen mielen näyttämisenä. Minä puolestani totean, että kysymys on siitä, tunnustammeko tosiasiat ja koetamme järjestää verotuksen tosiasioita vastaavaksi, ja tosiasiaksi katson m. m. sen, että missään maalaiskunnassakaan ei perheellinen henkilö pysty maksamaan veroa 30,000 mk pienemmistä tuloista.

Ed. O. Turunen: Herra puhemies! — Vasemmisto näyttää ottaneen tämän kysymyksen yksinomaan propaganda-asiana, ehkäpä sen runsaan kuulijakunnan innoittamana, mikä eduskunnalla tällä kertaa on. Asia ei ole kuitenkaan yksinomaan propagandistinen, vaan sillä on suuri sekä taloudellinen että myöskin psykologinen merkitys. Taloudellista puolta alempipalkkaisten kannalta on täällä voimakkaasti selostettu ja korostettu. Suurempituloisten liikkeiden ja muiden yhteisöjen kohdalta on

asia vielä avoin. Tasapuolisuuden vuoksi on kuitenkin syytä muutamalla sanalla koetella asiaa heidänkin kannaltaan.

Kun verorasituksista puhutaan, on väärin erottaa valtion ja kuntien verotukset toisistaan ja puhua niistä erillisinä tekijöinä. Valtion verotus on meillä progressiivinen ja kohdistuu suurtuloisempiin hyvin paljon raskaammin kuin pienempituloisiin. Tämä progressiivisuus on niin ankara, että verot nielevät suuremmissa tuloluokissa 70—80 % kaikista tuloista ja yleensä se on nykyään niin suuri, että ne säännöllisesti ylittävät liikeyritysten kohdalla niiden nettovoiton (Eduskunnasta: Kuinka monta konkurssia on tullut?). Tämä raskas valtion verotus on vienyt siihen, että kuntien verot eivät näyttele suurempien veronmaksajien veromenoissa niin ratkaisevaa osaa kuin esim. olosuhteissa ennen sotaa. Kuitenkin kokonaisveromenot ovat jo nyt niin raskaat, että liike-elämän kannattavuus ei kestä enää veromenojen kasvua.

Vielä on otettava huomioon psykologiset syyt. Jos nyt sosialidemokraattien ehdottamalle linjalle mennään, vapautuu osa kansalaisista kaikista veroista, mutta kun nämä kansalaiset ovat ja haluavat olla mukana tätä yhteiskuntaa rakennettaessa, on heidän myös osallistuttava kohtuullisessa määrin yhteisten rasitusten kantamiseen. Uskon, että he itsekin haluavat tuon tehdä ja tuntea siten itsensä yhteiskunnan täysipainoisiksi kansalaisiksi.

On myös todennäköistä, että jos vastalause hyväksytään, on odotettavissa kuntien menojen huomattava ja ehkä vähemmän harkittu kasvu. Näin ollen täytyy kokonaisuuden edun nimessä toivoa, että eduskunta hylkää vastalauseen ja hyväksyy laki- ja talousvaliokunnan mietinnön.

Ed. E. Koivisto: Ed. Jokinen sanoi täällä äsken, että kunnissa, joissa lapsi- ja perusalennukset on määrätty lain sallimiin korkeimpiin määriin, yleensä veroäyrin hinta on ollut kaikkein alhaisin, ja ed. Kajala todisti, että on aivan selvää, ettei josain Posiolla voida perus- ja lapsivähennyksiä määrätä yhtä korkeiksi kuin esim. Helsingissä. Siinähan se asian ydin onkin. Meidän maassamme väestön rakenne on niin kovin erilainen eri osissa. Kun maassa keskimäärin jokaista 1,000 asukasta kohti on noin 600—620 veroa maksavaa kansa-

laista, tämä lukumäärä Pohjois- ja Itä-Suomessa on alle 400, ja vastaavasti huollettavien lasten lukumäärä on suurempi. Siitä aiheutuu, että m. m. kansakoululaitoksen kunnille aiheuttamat nettomenot niin veroäyriä kuin jokaista kunnan asukastakin kohti ovat Pohjois- ja Itä-Suomessa keskimäärin 2.5 kertaa suuremmat kuin koko maassa yleensä. Tämä ei siis sosiaalisessaakaan mielessä tee oikeutta kaikille veronmaksajille eri puolilla Suomea. Tästä syystä m. m. Lapin läänissä vain 1/5 kunnista on voinut mennä lain sallimiin korkeimpiin alennuksiin. Siitä huolimatta veroäyrien hinta siellä on noin 50 % kalliimpi kuin se on Etelä- ja Lounais-Suomessa. Tämä johtaa siihen, että esim. 150,000 markan tulosta viiden lapsen huoltaja Etelä-Suomessa, jossa ovat korkeimmat lain sallimat vähennykset, maksaa 291 veroäyriä, mutta Pohjois-Suomessa, jossa voidaan mennä vain pienimpiin vähennyksiin, maksetaan 1,000 veroäyriä. Näin ollen minä toivoisin, ja jotta sosiaalisessa mielessä tehtäisiin oikeudenmukaisuutta, että nämä alennukset koko maassa määrättäisiin kiinteiksi ja niiden kuntien kohdalta, missä lapsirunsaus aiheuttaa suuremmat veroäyrien menetykset, yhteiskunta sen korvaisi.

Ed. Sormunen: Herra puhemies! Täällä käydyssä keskustelussa oikeiston taholta on korostettu, mitenkä kunnat tulevat kestävämmään asemaan taloudellisesti, jos vastalauseessa esitetyt perus- ja lapsivähennykset hyväksytään. Minä arvelen, että kyllä kuntien asema on yhtä kestävä, kun tilanne on sellainen kuin se nyt on. Täällä on puhuttu Pohjois-Suomen kuntien puolesta ja juuri siellä tilanne on kestävämmän veronmaksajien kannalta. Verolait olisivat jo aikaisemmin tarvinneet jotakin radikaalisempaa muutosta veronmaksajien eduksi, kuin mitä on tapahtunut. Siihen olisi ollut erityistä syytä juuri Pohjois-Suomen kuntien puolesta. Pohjois-Suomeahan ovat tämän maan liike-elämän herrat, kapitalistit, pitäneet siirtomaa-alueena. Sieltä on siirretty metsiä ja sieltä runsaslukuinen työvoima virtaa teollisuuden ja liike-elämän palvelukseen. Sieltä pyritään kuljettamaan sähkövoimaa ja kuljetetaan. Sieltä kun löytyy metalleja, ne pitäisi myöskin kuljetettaman Etelä-Suomen teollisuuslaitoksiin. Monessa suhteessa on vielä-

kin näkemys sellainen, että Pohjois-Suomen kunnat ovat kapitalistien kannalta siirtomaa-asemassa. Kun tällaisessa asemassa kunnat siellä ovat vaikeuksissa taloutensa hoitamisessa, niin tämä kuntien vaikeus pitää siirtää kuntalaisten kannettavaksi siitä huolimatta, että ne eivät kykene niistä rasituksista selviämään. Täällä on jo osoitettu, minkälaisilla tuloilla ihmiset eivät voi tulla aikaan. Jos se pitää paikkansa jossakin, niin kyllä se pätee ennen muita Pohjois-Suomen kunnissa. Edelleen täällä on puhuttu siitä, mitenkä kaikkien pitäisi olla samassa asemassa myös verolakien edessä. On osoitettu, mitenkä on eräitä liike-elämän aloja, jotka saavat kaikki menonsa poistona. Sen sijaan työmies ja työ-kansa ei saa toimeentuloon tarvittavia menoja verohelpotuksina. Tässä on juuri asian ydin, sen kelvottomuus. Olen samaa mieltä kuin ne edustajat, jotka täällä ovat milloin minkin asian yhteydessä osoittaneet sosiaalista mieltä, sitä mieltä, että jokaisen pitäisi olla verolainkin edessä samanarvoisia. Jos tämä kanta todella omaksutaan, niin silloin on korotettava sekä lapsi- että perusvähennyksiä siinä määrin, että myös työ-kansa, köyhä kansa, voi olla samanlainen verolain edessä kuin kapitalistit ja liikkeenharjoittajat.

Ed. Niukkanen: Herra puhemies! Valtion verotusta koskevien lakiesitysten ensimmäisessä käsittelyssä käytn tältä paikalta laajemman puheenvuoron verolakeihin esitetyistä muutoksista yleensä. Koetin osoittaa, että yleinen taloudellisen tilanteen vastainen kehitys on nykyään varsin epävarma. Ei voida ollenkaan varmuudella sanoa, jatkuuko entinen kehitys edelleen, vai tulee siinä ehkä jyrkkäkin käänne. Merkit tällä hetkellä viittaavat siihen, että deflatio on alkanut, ja varsinkin maan metsäseuduilla ja yleensä maaseudulla se nyt jo on muuttanut taloudellisen tilanteen sellaiseksi, että rahaliikenne siellä alkaa olla erittäin vähäistä. Varsinaisia maataloustuotteita ei pystytä markkinoimaan, metsillä ei ole mitään menekkiä vähänkin kauempana, josta seuraa myöskin, että ei ole metsätoissa saatavissa sivuansioita. Verokuitteja tulee siitä huolimatta aivan tuh-katiheään ja varsinkin niitä tulee niille, joille on asetettu myöskin omaisuusveroa ja omaisuudenluovutusveroa, tuloverojen li-

säksi. Kun tässä tilanteessa nimenomaan hallituspuolueen taholta tässä verotuskysymyksessä otetaan tällainen agitatorinen asenne, se on edesvastuutonta.

Minä huomautin tuossa lausunnossa, että m. m. ensi vuodelle esitetty budjetti osoittaa, että erikoisesti juuri sosialistinen hallitus näkyy tarvitsevan paljon rahaa pystyäkseen hoitamaan asioita ja yleensä hallitsemaan. Aivan samalla tavalla on tietysti asiointila myöskin kunnallishallinnossa. Varsinkin niissä kunnissa, joissa on vallalla sosialistinen enemmistö, se tarvitsee rahaa runsaasti. Nyt kuitenkin sosialistit, nykyinen hallituspuolue, ja kommunistit pitävät täällä huutokauppaa siitä, kumpi tarjoaa suuremmalle määrälle kunnan jäseniä verovapauden. Täällä on osoitettu, että useissa kunnissa nämä vastalauseiden ehdotukset veisivät siihen, että jäisi ehkä korkeintaan 1/4 nykyisistä veronmaksajista maksamaan veroa. Koska kunnallinen komento siis tarvitsee välttämättömät tulot, ne on otettava jollakin keinolla kunnan jäseniltä. Lausunnossani minä viittasin myös siihen, että jos mennään tällaisiin jyrkkiin muutoksiin, ilmeisesti ei ole mitään muuta keinoa olemassa, kuin on säädettyä myöskin kunnallinen omaisuusvero ja pinta-alaverotuksessa mentävä tolkkumuuteen eli täyteen harkintaverotukseen. Ed. Kajala, joka täällä on esiintynyt päähuutokauppamestarina, paljastikin oikeastaan sosialistien tulonhankintasuunnitelman. Hän puhui, että metsäverotuksessa on se reservi, jolla otetaan kunnille välttämättömät tulot, kun kaikki heidän äänestäjänsä ensin vapautetaan veroista. Hän jätti sanomatta: että pääasiassa ne verot tulot otetaan tietysti peltopinta-alan arvio- eli harkintaverotuksella. Jotta nämä täällä pidetyt agitatiopuheet eivät näin ollen jäisi ainoiksi eduskunnan pöytäkirjaan, minä olen halunnut huomauttaa tästä kylmästä totuudesta.

Ed. Tolonen: Minäkin huomautan kylmästä totuudesta. Eduskunnan jäsenet kai muistavat sen ajan, joka ei ole kaukana, jolloinka maalaiskunnassa voitiin liikkua 3,000 ja 6,000 välillä verovapauteen nähden, sikäli kuin kunnassa päätettiin. Sen jälkeen on meidän markkamme muuttunut reilusti sanoen kymmenpenniseksi, yhdeksi pienenpuoleiseksi, kymmenpenniseksi, ja kun

se nyt sellaisena on, niin sen mukaanhan pitäisi voitaman verohelpotustakin järjestää 3,000 sijasta 30,000 ja 6,000 sijasta 60,000. Kun tässä välimailla vain liikutaan, kaikki puolueet pyrkivät liikkumaan välimailla, niin miksikä tästä nyt tällainen porina tarpeettomasti pidetään? Vai mahtaako se johtua siitä, että ei olekaan korotettu työläisten ja pikkuvirkamiesten palkkoja niin hyvin, kuin olisi rahanarvon aleneminen edellyttänyt? Jos siitä on kysymys, niin nostettakoon palkat siihen, että todella siinäkin suhteessa joutuu meidän entinen markkamme siihen arvoon, kuin se nyt on, siis 10 pennin suuruiseksi, joka on ostoihin nähden olemassa.

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Ed. Jokinen täällä väitti, että nykyiset vähennykset eivät vastaa sitä suhdetta, mikä markan arvon alenemisella on ollut. Tämän johdosta minä pyytäisin huomauttaa, että hallituksen esityksen mukaisesti nousisi perusvähennys 10-kertaiseksi ja lapsivähennys myöskin hallituksen esityksen mukaisesti siinä muodossa, minkä myöskin laki ja talousvaliokunta on omaksunut, noin 16—17-kertaiseksi, joten nousu on suhteellinen verrattuna moneen muuhun nousuun, esimerkiksi viljan hintojen nousuun, joka on noussut noin 4-kertaiseksi.

Täällä ed. Kajala huomautti, että jos alennukset hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisesti, kuka viittaisi mennä maaseudulle kesälomaansa viettämään, niin minä ainakin kuulin tämän Kajalan esityksen. Tästäkö sitten myöskin tämän asian yhteydessä on kysymys, ed. Kajala, että sitäkö siellä parhaana pidetään, joka korkeimman huutokauppatarjouksen tekee? Me maalaiset uskallamme mennä kesälomaamme viettämään ilman huutokauppaakin ja näitä korkeimpia tarjouksia, jotka täällä on esitetty.

Täällä ed. Kajala myöskin huomautti, missä veroreservit ovat, viitaten maatalous- ja metsätulojen liian alhaiseen verotukseen. Tässäkin suhteessa on tilanne aivan toinen, kuin mitä ed. Kajala y. m. kuvittelevat. Tilanne on todellisuudessa aivan toinen, jonka me käytännön miehet hyvin tunneimme omissa nahoissamme, ettei veroreservejä siellä ole olemassa. Tämä ed. Kajalan viittaus puhuu siitä, mihin vasemmisto

veropolitiikassaan pyrkii, siis kiristämään talonpojan ja maaseudun verotusta.

Ed. Sormunen: Täällä ed. Niukkanen huomautti siitä, kuinka niissä kunnissa, joissa on työläisemmistö, tarvitaan paljon rahaa voimatta asioita muuten hoitaa. Tosiaankin on vähän asiantila tällä tavalla, mutta se johtuu, varsinkin mitä maalaiskuntiin tulee, siitä, että siellä maalaisliittolaiset nimenomaan ovat hoitaneet asioita sillä tavalla, että niitten synnit ovat tulleet nyt maksettaviksi. Haluttaneen kuulla, jos luettelen joukon kuntia, joissa on ollut pitkät ajat maalaisliittolaisia kuntien asioita hoitamassa ja joissa on erääntyneinä koulutointa, huoltotointoa, terveydenhoitotointoa y. m. s., joiden vuoksi kunnat ovat joutuneet suorastaan vaikeuksiin. Juuri sellaisen kuntien on nyt käännyttävä valtiovalan puoleen avun pyynnöillä. Ja juuri se, että niissä on ollut tuo maalaisliittolainen porvarillinen enemmistö, asiat on hoidettu niin, että vaikeudet ovat erääntyneet veronmaksajain kannettaviksi, ja siitähän juuri tällä kertaa kenkä puristaa myös käsiteltävänä olevassa verolaissa. Minä en usko olevan asialle ja yhteiskunnallekaan ollenkaan huonompi se tila, että joukko köyhiä, huonossa taloudellisessa asemassa olevia kansalaisia pääsisi kunnanverosta vapaaksi. Tätä seikkaa täällä ed. Kleemola pelkää. Minä ajattelen, että kyllä on paljon parempi vapauttaa sellaiset veronmaksajat, jotka eivät tuloillaan saa edes sitä määrää, kuin toimeentuloon välttämättä tarvittaisiin, tai jos saavat tämän, niin ainakin se pitäisi vapauttaa, niinkuin vapautetaan teollisuus- ja liikelaitokset bruttotulojensa verottamiselta. Ne maksavat tai ainakin pitäisi maksaa veroa vain puhtaasta tulostaan. Näin pitäisi olla myös työkansaa verotettaessa. Äsken juuri korostin sitä seikkaa.

Ed. Nieminen: Ed. Kajala täällä tiedusteli, voiko täällä Suomen maassa tulla joku henkilö toimeen 30,000 markan vuositulolla, ja olen mielenkiinnolla odottanut siihen vastausta, mutta sitä ei ole kuulunut. Onko se osoitus siitä sosiaalisesta mielenlaadusta, jota takavuosina esitettiin erikoisesti tulinjoilla meidän pojillemme ja miehillemme, kun sanottiin, että kun palataan, niin sitten kaikki vääryydet korjataan ja oikeudenmukaisuus saatetaan voimaan. Nyt kun

olisi kysymys tällaisen oikeudenmukaisuuden voimaan saattamisesta, pitäisi kaiken lähimmäisen rakkauden nimessä muistaa niitäkin, jotka tässä maassa ovat suurimpien painojen alla. Juuri perusvähennyksen kautta huojennamme niiden tilaa. Mutta tämä kysymys on sivuutettu ja vastauksia on annettu vain sivukysymyksiin.

Ed. E. Pusa: Herra puhemies! Tämän keskustelun kuluessa on monta kertaa tuotu esille se näkökohta, että nykyistä korkeammat perusvähennykset, mitä ed. Kajala puheenvuorossa on esittänyt, sopisivat Etelä-Suomeen, mutta niitä ei voida eduskunnassa hyväksyä sen vuoksi, että Pohjois-Suomen kunnissa menevät asiat hunningolle, jos näin tehdään. Tämän johdosta on aihetta huomauttaa, että Oulun läänissä ja Lapin läänissä asuu noin 10 % meidän väestöstämme. Ei ole millään tavalla ylivormainen asia säätää kauan puheena ollut verontasauslaki. Se takaisi Pohjois-Suomen kunnille sen osuuden, mitä niillä ei olisi mahdollisuutta omalta alueeltaan saada kasaan. Sillä tavalla voidaan hoitaa näiden kuntien asiat. Sitä paitsi nykyään jo niissä kunnissa, jotka ovat valtion valvonnan alaisina taloudellisessa suhteessa, käytetään huomattavasti valtion varoja nimenomaan siinä suhteessa, että tällaisissa kunnissa voitaisiin verotusolot pitää kohtuullisella tasolla. Meillä on siis monia keinoja käytettävissä. On ihmeteltävää, mikseivät porvarilliset hallitukset ole näitä esityksiä valmistelleet ja eduskunnalle aikanaan jättäneet (Eduskunnasta: Niissä on aina ollut sosialidemokraattinen valtiovarainministeri!). — Kaikissa porvarillisissa hallituksissa? Ei pidä puhua pehmosia (Eduskunnasta: Monta vuotta!). On jo monta vuosikymmentä ollut tämä sama asia esillä. Joka tapauksessa Pohjois-Suomessa ovat poikkeukselliset olot ei ole mikään syy verotusuidistusta vastustaa. Sinne tarvitaan ehkä jonkun verran muualta rahaa. Se raha on järjestettävissä. Sen vuoksi sosialidemokraattien vastalauseessa olevat ehdotukset ovat ymmärtääkseni senlaatuaisia, että ne voidaan ilman muuta tässä kamarissa hyväksyä.

Ed. Alanko: Tämän päivän keskustelu täällä eduskunnassa tästä parhaillaan esilläolevasta asiasta on varmaankin nyt avan-

nut niidenkin ihmisten silmät toteamaan sen odotuksen olevan turhaa, jolla he ovat yrittäneet odottaa eduskunnan päättävän m. m. verotusoloihin niitä paramuksia, joita myöskin porvarien taholta valtiollisten vaalien edellä niin sanomalehdistössä kuin puhujapaikoiltakin kansan edessä esiteltiin. Nyt kuitenkin, kun on asia siinä vaiheessa, että voitaisiin jotakin tehdä, nousee oikealta yksimielinen rintama vastustamaan nimenomaan sen kansanluokan elämän helpottamista, jotka ovat liian raskaan verotaakan alla ja joutuvat näin ollen suhteellisesti maksamaan paljon suuremman veromäärän kuin korkeapalkkaiset ja suurmaatilalliset. Herää kysymys kuin itsestään, miksi näin. Puhutaan kuntien liikarastuksesta, jos tälle tielle mennään. Ei suinkaan oikeistopiirien taholla ole niin herkästi otettu tuota vastuuntuntoa yhteiskunta-asioihin nähden, mutta nyt koetetaan keplotella itse irti tästä ja asetetaan kuntien vastuu (Eduskunnasta: Kuka kuntien asioita on hoitanut, tähän asti ei kuultu!), että tämä asia pusertaa lähinnä sen vuoksi, että kun tällä menettelyllä — ja toivottavasti eduskunnassa on niin paljon sosiaalisen mielen omaavia edustajia, että he hyväksyvät valtiokunnan vasemmiston vastalauseen, tällä hän pyritään nimenomaan siihen, että vapautettaisiin pienituloisia maksamasta pienistä tuloistaan veroa, ja siitä koituisi suurituloisille ehkä joku markka enemmän maksettavaa veroa — tämä on todellinen syy, miksi tätä vastustetaan, tästä se pusertaa se kenkä, ja kyllä olisi mielenkiintoista nähdä oikeistopiirien puhujia, kun ne kentälle täältä eduskunnasta menevät selostamaan kysymyksessä olevaa asiaa valitsijoille, ja varsinkin niille valitsijoille, jotka odottavat helpotusta raskaaseen verotaakaan.

Ed. Friman: Herra puhemies! Kun kuuntelee täällä eräiden oikeistolaisten kansanedustajain sananselitystä (Ed. Hakila: Ja maalaisliittolaisten!), niin tulee mieleen tuollainenkin ajatus, että olisi pitkä edistysaskel, jos päästäisiin niin pitkälle, että eräitä asioita kutsuttaisiin niiden oikealla nimellä. Täällä on puhuttu niin paljon edesvastuullisesta kunnan asioiden hoitamisesta ja muusta sellaisesta ja annettu ymmärtää, että tuota edesvastuullista kunnan asioiden hoitamista voisi toimittaa vain

ihminen, joka lukeutuu määrättyyn puolueeseen, kuuluu määrättyyn ihmisluokkaan. Minä voisin sanoa maalaisliittolaisille peräpohjolisena ja lappalaisena, että meillä on siellä kouluesimerkki kunnasta, jossa teidän miehenne hoiti tätä asiaa, teidän eräs johtava persoonanne puolueessanne, ja voittehan käydä kysymässä kouluhallitukselta ja Maalaiskuntien Keskusliitolta, minkä kunnan asiat ovat kaikkein huonoimmin hoidettu Perä-Pohjolassa ja Lapissa. Se on Ranuan kunta. Sitten täällä on puhuttu verotuksesta kaikenlaista, mutta tosiasiaan on ja sellaisena pysyy, että kunnan verotus on jakokysymys, jossa siis ihmisten maksuvyvyn perusteella pitäisi jakaa heidän veronmaksuvelvollisuutensa. Jos täällä olisi väitetty, että tuo perusvähennys tai vaikkapa lapsivähennys on niin korkea tällä hetkellä, että tuolla hinnalla kannattaa todellakin lapsi hoitaa, elättää ja kouluttaa, niin oltaisiin oikealla pohjalla väitettäessä tätä liian korkeaksi.

Edelleen täällä on selitetty, esim. ed. E. Koivisto mainitsi sellaisen esimerkin, että 150,000 markan tuloista voidaan panna tai on pantava Lapissa 1,000 veroäyriä. Se ei ole lainkaan tarpeellista, ja on varsin tyhmästi tehty panna niin paljon veroäyriä Lapin kunnassa. Siitäkin on tämän sanan selittäjällä käytännöllistä kokemusta sattumalta. Yleensä täällä on puhuttu Pohjois-Suomen tai Lapin kuntien ihmisten puolesta siihen tyyliin, että jos tälle tielle mentäisiin, niin veroäyri kasvaisi niin ja niin suureksi. Nyt on asia kuitenkin sillä tavalla, että oikean Lapin-edustajan mielestä juuri tälle tielle pitäisi mennä, koska tätä tietä Lapin kunnissa vaikeissa oloissa elävät ihmiset saisivat jollakin tavalla tasotusta muilta seuduilta, paremmin Jumalan armoitetuilta seuduilta, ja ihan varmaa on, että jo näin meneteltäisiin ja veroäyri kasvaisi niin suureksi, että sitä ei tosiaankaan kyettäisi kantamaan ja maksamaan olisi valtiovallan tultava apuun ja maksettava avustusta tai jotenkin muuten epäsuhdetta tasattava, niin silloin valtakunnan toisten asukkaiden olisi tultava sitä kii-reemmin avuksi Lapin kuntien asukkaille. Tämä on totuus ja siitä ei päästä yli eikä ympäri. Täällä on niin paljon puhuttu elinkustannusindeksistä ja muusta sellaisesta ja jokaiselle järkevälle ihmiselle on puhumattakin selvää, että tuollaiset nume-

rot, jotka merkitsevät perusvähennystä, ne ovat numeroita, joilla ei tänä aikana minikäänlaista elämää kukaan voi itselleen toimittaa. Tosi onkin, että tässä on kysymys tuon velvollisuuden niin jakamisesta, että tosiaankin ne, jotka eivät kykene tuota rasitusta kantamaan, vapautettaisiin suuremmassa määrin tästä rasituksesta ja että sensijaan ne ihmiset, joilla on varallisuutta ja mahdollisuutta maksaa, joutuisivat maksamaan. Tästä on kysymys, niin kauniisti kuin tästä asiasta puhutaankin ja on tänä päivänä tässä tilaisuudessa puhuttu.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 82 §.

Keskustelu:

Ed. Sormunen: Ed. Tauriaisen käyttämään puheenvuoroon viitaten ja II vastalauseen sisältämällä perusteilla ehdotan, että 82 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisesti.

Ed. Kajala: Pyydän ehdottaa, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Tauriainen: Pyydän kannattaa ed. Sormusen tekemää ehdotusta.

Ed. Alanko: Pyydän kannattaa ed. Kajalan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sormunen ed. Tauriaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Sormusen ehdotukseksi. Ed. Kajala ed. Alangon kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Kajalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Esitän äänestyksessä menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Sormusen ehdotuksesta ed. Kajalan ehdotusta vastaan ja tämän jälkeen voittanut asetetaan mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Sormusen ehdotuksesta ed. Kajalan ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Kajalan ehdotuksen, äänestää „jaa”, jos „ei” voittaa, on ed. Sormusen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 52 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 10.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kajalan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Kajalan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”, jos „ei” voittaa, on ed. Kajalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 82 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 14.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kajala: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitin niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Anala, Antila, Berner, von Born, Brander, Brommels, K. Eskola, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hetemäki, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Jalas, Jern, Joukanen, Kalliokoski, Kannisto, Karvikko, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Lehtonen, Leikola, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki, Murtomaa, Mäkinen, Niskala, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pohjala, J. Pusa, Rankila, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Suntela, Suurkonka, Söderhjelm, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Turunen, Tuurna, Törngren, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Ohman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Andersson, Brander-Wallin, V. Eskola, Fagerholm, Friman, Hakkila, Henriksson, Hietanen, Hiilelä, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Kauhanen, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kulovaara, Kuusinen-Leino, Käkälä, Lehtokoski, Leino, Leivo-Larsson, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Peltonen, Penttala, Perkonoja, Pesonen, Pessi, Prunnila, E. Pusa, Puimalainen, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rantala, Rautio, Renfors, Riihimäki, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, Turkka, V. Turunen, Varjonen, Welling, A. Wirtanen ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 10 edustajaa:

Borg-Sundman, Hiekkala, Karvonen, Lappi-Seppälä, Oksala, Pekkala, Riihinen, Rönkkö, Sukselainen ja Takki.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 86 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Soveltamissäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Toisen lakiehdotuksen 55 §.

Keskustelu:

Ed. Sormunen: Herra puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin laki- ja talousvaliokunnan II vastalauseen mukaisesti.

Ed. Kajala: Pyydän ehdottaa, että pykälä hyväksytään valiokunnan I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Tauriainen: Pyydän kannattaa ed. Sormusen tekemää ehdotusta.

Ed. Alanko: Pyydän kannattaa ed. Kajalan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sormunen ed. Tauriaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin mietinnön II vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Sormusen ehdotukseksi. Ed. Kajala ed. Alangon kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin mietinnön I vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Kajalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä esitän menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Sormusen ehdotuksesta ed. Kajalan ehdotusta vastaan ja näistä voittanut asetetaan vastaehdotukseksi mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Sormusen ehdotuksesta ed. Kajalan ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Kajalan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Sormusen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitin „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Kajalan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Kajalan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kajalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitin „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Puhemies: Esitän vastattavaksi „jaa” tai „ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 69 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Soveltamissäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Raunion y. m. lak. al. n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. Raunio: Herra puhemies! — Käsiteltävänä oleva lakialoite hallitusmuodon 23 §:n muuttamisesta on saanut perustuslakivaliokunnassa myönteisen ratkaisun, ja sitä on tervehdittävä tyydytyksellä. Kun tällaisia lain uudistuksia käsitellään, tahdotaan vastustajain taholta väittää niiden tarpeettomuus ja luotetaan johonkin vuosikymmeniä, jopa vuosisatojakin vanhoihin lakisäädöksiin. Kun tahdotaan väittää vanhojen, ehkä vuosikymmeniä sitten hyväksyttyjen lakien kelpoisuus kunakin ajankohtana, ei se aina pidä paikkaansa ja vähiten niin nopeasti kehittyneessä maassa, kuin mitä oma maamme on itsenäisyytensä vuosikymmeninä kulkenut eteenpäin.

Nyt esillä oleva presidentinvaalin toimitamista tarkoittava lakialoite on muutos siihen koko itsenäisyytemme ajan voima- saolleeseen lakiin, jolla maamme päämies on valittu. Ei suinkaan voida väittää, että silloin vuonna 1919 hyväksytty hallitusmuoto olisi ikuinen, sillä sen korjauksia on suoritettu useasti jälkeenpäin. Kun lisäksi ottaa huomioon, minkälaisissa olosuhteissa vielä silloin elettiin, ei ole mitenkään vielä ehdottomasti vakuuttavaa, että silloin hyväksytty hallitusmuoto olisi kaikilta kohdiltaan ikuinen. Kun muistaa niiden vuosien aikuista valtiomuototaistelua, joutuu monesti kysymään itseltään, mitenkä ne miehet, jotka silloin olivat valmiit vaikka minkälaisiin säädöksiin, jotka olisivat rajoittaneet kansanvaltaista valtiosääntöä, ovat nyt valmiit vetoamaan kansan muka suurempaan ratkaisuvaltaan. Kun v. 1919 oikeistoväriinen Kaarlo Castrénin hallitus antoi valtiopäiville esityksen uudeksi hallitusmuodoksi, ehdotettiin siinä säädettäväksi m. m., että tasavallan presidentin

vaalin toimittaa eduskunta. Kun tähän yhtyi myöskin silloin perustuslakivaliokunta, mutta sen vähemmistö vaati kuitenkin säädettäväksi, että presidentin valitsevat erikseen valittavat 300 valitsijamiestä, he ja muut oikeistoeustajat saivatkin suuressa valiokunnassa ja eduskunnassa tahtonsa läpiviedyksi. He uhkasivat, että muuten estävät koko hallitusmuodon kiireelliseksi julistamisen. Kun eduskunnan enemmistö piti tärkeänä, että uusi hallitusmuoto saadaan mahdollisimman pian voimaantulevaksi, katsoi se itsensä pakotetuksi taipumaan vähemmistön painostukseen ja uhkaukseen, jotta hallitusmuodon lopullinen hyväksyminen ei jäisi epävarmaan tulevaisuuteen.

Tämä silloinen eduskunnan vähemmistön läpiviemä säädös ei kuitenkaan ole muodostunut käytännölliseksi, vaan päinvastoin se on herättänyt suurta tyytymättömyyttä, jota osoittaa sekin, että nyt käsiteltävänä olevan säädöksen muuttamiseksi on kuluneiden 29 vuoden aikana tehty kaikkiaan 15 eri aloitetta. Kun vielä ottaa huomioon vallinneet mielipiteet eri eduskuntaryhmissä, ovat hallitusmuodon tämän kohdan muuttamista halunneet kaikki muut eduskuntaryhmät paitsi kokoomuksen ryhmä, joka hallitusmuototaistelun aikana ajoi kuningaspuuhaa ja onnistuikin siinä niin pitkälle, että jo sai vaalin toimitetuksi. Kerran on eduskunta jo hyväksynytkin lain, nimittäin v. 1921, jolloin sosialidemokraattisen edustajan Hannes Ryömän ja kristillisen työväen edustajan J. W. Kososen aloitteet tulivat hyväksytyiksi, joka tarkoitti presidentin vaalin siirtämistä eduskunnan suoritettavaksi. Oikeisto kuitenkin tällöin esti lain kiireellisyyden ja vuonna 1922 toimitettujen vaalien jälkeen kokoon-tuneen eduskunnan enemmistö kannatti lain hyväksymistä, mutta määräänemmistön puutteessa esitys tuli hylätyksi. Silloisissa oloissa 20-luvulla perusteltiin vastustajan taholta säännöksen muuttamista sillä, ettei oltu saatu vielä riittävää kokemusta valitsijamiesten vaalien toimittamisesta ja niiden vaikutuksesta maan päämiehen vaaliin. Nyt varmaan eivät vastustajat voine käyttää tätä väitettä, sillä tähän asti suoritettut presidentinvaalit osoittanevat jokaiselle vaalittavan olleen epäkäytännöllisen. Presidentinvaali on meillä toimitettu kaikkiaan 8 eri kertaa, mutta näistä vain 3 kertaa on

toimitettu vaali, jolloin ei ole tarvinnut poiketa pois voimassa olevista lain säännöksistä. Kaikkein tärkein presidentin vaali oli meillä ensimmäinen ja sen toimitti eduskunta eikä kai kukaan väittäne, että siinä olisi epäonnistuttu. Kaikki pikemminkin ovat antaneet sille vaalille ja silloin valitulle maan päämiehelle kaiken kunnioituksen ja luottamuksen.

Valitsijamiehet ovat toimittaneet vaalin saamansa tehtävän mukaisesti vuosina 1925, 1931, 1937. Mutta näistäkin vain viimeinen vuonna 1937 toimitettu vaali oli onnistunut. Voidaan avoimesti todeta, että se vaali oli myöskin ainoa, joka säännönmukaisesti suoritetuista vaaleista eniten tulkitsi valitsijain enemmistön mielipiteitä, joskin silloin vaalin tulos olisi saattanut olla toinenkin, elleivät ruotsalaiset teollisuusmiehet olisi poliittisesti taktikoineet, jolla vaikuttivat vaalin tuloksen muodostumiseen sellaiseksi kuin miksi se muodostui.

Vuonna 1925 toimitettu presidentinvaali oli valitsijamiesten toimittama. Mutta sen tulos ei ilmentänyt kansan mielipidettä, sillä silloin valituksi tullut oli sopimaton maan päämieheksi. Hän olisi ehkä sopinut johonkin muuhun tehtävään, mutta ei sellaiseen, jossa vaaditaan lujuutta ja suurta valtiomiestaitoa. Hänen hyväntahtoisuutensa ansiosta saivat poliittiset puoluehuligaanit aikaan v. 1930 maassamme sellaisen sekasorron, ettei kaikkina aikoina tiedetty meillä eikä ulkomailla, hallittiinko tätä maata Helsingistä vai Lapualta käsin. Hänen valituksi tulonsakin oli siinäkin suhteessa omituinen, ettei valitsijamiesvaaleja toimittaessa kukaan häntä ehdottanutkaan ehdokkaaksi. Valinta suoritettiin syrjäyttämällä kaikki ehdokkaina mainitut henkilöt ja siten suoraan sanoen petettiin kansaa.

Samanlaiseksi muodostui presidentinvaali vuonna 1931, jolloin äärimmäisen oikeiston painostuksen ja uhkailun ansiosta maan päämieheksi tuli henkilö, joka ei antanut minkäänlaista arvoa toiselle puolelle kansasta, vaan kylmästi ilmoitti vielä niinkin myöhään kuin 1933 vaalien jälkeen, ettei hän pidä m. m. sosialidemokraatteja hallituskelpoisina, vaikka heitä silloin oli eduskunnassa yli 40 % eduskunnan voima-suhteista. Hänet valittiin vain yhden äänen enemmistöllä, johon vaikutti porvariston yhteinen spekulointi sivuuttamalla mies, joka varmasti nautti kansan enemmistön kannan-

tusta. Tämä samainen valituksi tullut presidentti oli sen lisäksi mies, joka kaikkein kiihkeimmin oli taistellut kuningasseikkailun puolesta ja osoitti jälleen lapualaisaikana ilmeistä vihamielisyyttä kansanvaltaista valtioelämää kohtaan. Kuningaspuuhia kuvitellen kokoomus nähtävästi näkee-kin valitsijamiesvaaleissa olevan itsellään mahdollisuuden, eniten vaikuttaa maan päämiehen vaaliin. 3:s valitsijamiesten valitsema presidentti, joka kuten jo edellä tuli mainituksi, valittiin vuonna 1937 toimitetuissa vaaleissa, sitten vasta sai kansan laajemman kannatuksen puolelleen ja osoitti samalla myös teoissaan olevansa sen arvoinen.

Vuonna 1940—43 toimittivat presidentin vaalin samat valitsijamiehet kun vuonna 1937. Vuonna 1944 valittiin presidentti eduskunnassa erikoisella lainsäädännöksellä. Vuonna 1946 valittiin presidentti eduskunnan säätämällä erikoislaila ja täten eduskunta valitsi presidentin, kaikki siis varsinaisesta valtiosäädännöstämme poiketen.

Vaikkapa nämä kolme viimeksi mainittua vaalia jouduttiinkin toimittamaan poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa, niin ei kuitenkaan koko itsenäisyytemme 30-vuotisella taipaleella ole voitu suorittaa kuin kolme presidentinvaalia hallitusmuotoa noudattaen. Kun lisäksi ottaa huomioon kuten edellä olen selostanut, ettei näissäkään ole onnistuttu muuta kuin yhdessä ainoassa tapauksessa, ei nyt esillä olevan aloitteen vastustavilla ole kovin suuria ja painavia perusteita puolustaessaan hylkäävää kantansa. Kaikki tähänastinen on osoittamassa säädöksen epäkäytännöllisyyttä ja siitä olisi sen vuoksi päästävä mitä pikimmin. Ne väitteet, että eduskunnan valitsema presidentti ei olisi itsenäinen vaan riippuvainen eduskunnasta, eivät myöskään pidä paikkaansa. Eihän tähänastikaan valittujen presidenttien vaalitapa ole määrännyt heidän riippuvaisuuttaan, vaan varmasti kaikki ovat tunteneet asemansa samanlaiseksi ja täysin itsenäiseksi, olkootpa valitut kumpaa vaalitapaa noudattaen tahansa. Tämän voi varmasti todistaa oikeaksi nykyinenkin toimessaan oleva tasavallan presidentti, joka on valittu erikoislainsäädännöksellä eduskunnan toimesta. Tulkoon vielä mainituksi, että kun kokoomuslaiset ja oikeistopiirit pitivät tynkäeduskuntaa 1918 niin pätevänä, että ajoivat läpi kuningas-

vaalin, vaikka 91 kansanedustajaa oli väkivalloin estetty hoitamasta tehtäviensä ja heidän valitsemansa kuningas olisi ratkaissut maan päämiehen vaalin kymmeniksi vuosiksi ehkä eteenpäin, niin miksi ei nyt täysilukuinen eduskunta olisi pätevä valitsemaan presidenttiä kuudeksi vuodeksi.

Vastalauseessaan esittävät ed. Ahmavaara y. m., että ei olisi oikein, että kansanedustajat valitsisivat presidentin, jotka edustajat ovat valitut toisia näkökohtia silmällä pitäen. Tämäkään ei pidä paikkaansa, sillä kansan antama luottamus valituille edustajille edellyttää, että edustajat hoitavat asioita maan ja kansan parhaaksi. Ja en uskoisi, että eduskunta lähtisi vieraille teille kansan tervettä käsitystä vastaan toimitaessaan presidentin vaalia. Kun lisäksi presidentti antaa eduskunnan edessä juhlallisen vakuutuksen, kuten antavat eduskunnan puhemies ja varapuhemiehetkin, ja joka vakuutus on suurin piirtein sisällöltään saman luontoinen, ei voi käsittää myöskään silloin, mitkä ovat ne toiset näkökohdat, joita vastalausajat täällä esittävät. Kun lisäksi ottaa huomioon, että eduskunnan jäsenet ovat olleet myöskin valitsijamiehinä ehkä noin 80—90 %:sti, on kansanedustajain määrä tämänkin vaalin toimittamisessa varsin suuri. Lisäksi on otettava huomioon taloudelliset seikat, sillä presidentin valitsijamiesvaalit aiheuttavat valtiolle sekä kunnille huomattavasti kustannuksia, joita esitetyllä lakialoitteella voitaisiin välttää. Olisi myöskin asiaa käsiteltäessä otettava nämä näkökohdat huomioon. Toivonkin, että suuri valiokunta, joka asiaa joutuu tämän jälkeen käsittelemään, hyväksyisi perustuslakivaliokunnan esittämän lakialoitteen.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Perustuslakivaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa, jonka minäkin olen allekirjoittanut, on lyhyin perusteluin ehdotettu aloitteen hylkäämistä. Vastalauseessa ei kuitenkaan ole kajottu erääseen näkökohtaan, jonka esitin tätä asiaa käsiteltäessä valiokunnassa, mutta jonka takia en tehnyt erillistä vastalauseetta.

Kokemus on osoittanut, niinkuin edellisen puhuja äsken myöskin jo selvitteli, että se menettelytapa, jota tasavallan presidentin vaalissa meillä valtiosäädännön mukaan noudatetaan, ei käytännössä sovellettuna

ole täysin toteuttanut sitä periaatetta, joka hallitusmuodon 23 §:n 1 momentissa on asetettu valtion päämiehen valinnassa määrääväksi, nimittäin että tasavallan presidentin valitsee Suomen kansa. Kansanvaltaisen järjestyksen luonnetta parhaiten vastaa se, että kansa itse, jolle hallitusmuodon 2 §:n mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu, valitsee valtiolle päämiehen.

Tämä kansan toimitettava vaali oli perustuslakikomitean 3 päivänä lokakuuta 1917 päivätyssä mietinnössä, jonka mukaan itsenäisen Suomen hallitusmuoto sitten laadittiin ja jota ennen lopullisen ratkaisun tekemistä kopioivat niin tasavaltaisten kuin monarkististen hallitusmuotoehdotusten tekijät, tämä kansan toimitettava valinta oli sanotussa mietinnössä ehdotettu tapahtuvaksi välittömällä vaaleilla. Ja siinä tapauksessa, ettei kukaan ehdokkaista saisi ehdontonta ääntenenemmistöä, oli toimitettava uusi vaali. Tällaisen välittömän vaalin kannalla oli komiteassa sen puheenjohtaja K. J. Ståhlberg, jonka käsialaa koko mietintö pääasialliselta sisällykseltään oikeastaan on, sekä asian lopulliseen käsittelyyn osallistuneista jäsenistä muut paitsi R. A. Wrede ja J. K. Paasikivi, jotka esittivät eriävän mielipiteen ja ehdottivat, että vaali toimitettaisiin valitsijamiesten kautta, sillä tavalla kuin se nykyisten säännösten mukaan on tapahtuva.

Millä tavoin asian monivaiheisen käsittelyn jälkeen eduskunnassa vuosina 1917, 1918 ja 1919 lopulta päädyttiin välillisen vaalitavan omaksumiseen, siitä on äskettäin julkisuudessa esitetty arvovaltainen selvite. Nyt voidaan asiaa katsella jo pian 30 vuoden kokemuksen valossa, joskin tänä aikana on säännönmukaisessa järjestyksessä toimitettu presidentin valitseminen ainoastaan niinkuin täällä jo mainittiin, vuosina 1925, 1931 ja 1937, kun taas muina kertoina, nimittäin vuosina 1919, 1940, 1943 ja 1946 vaalit ovat tapahtuneet poikkeuksellisella tavalla.

Ne tavaltaiset, jotka hallitusmuotoa säädettäessä siirtyivät perustuslakikomitean kannalta välillisten, valitsijamiesten kautta toimitettavien vaalien hyväksymiseen, estääkseen monarkisteja liian monien vaalien pelottelulla saattamasta tasavallaisen hallitusmuodon hyväksymistä vaaraan, nämä tasavaltaiset odottivat vaalien voivan meillä muodostua samantapaisiksi kuin Pohjois-

Amerikan Yhdysvalloissa, niin että lopullista vaalia toimitettaessa valitsijamiehet todella äänestäisivät niitä ehdokkaita, joita äänestämään heidät oli valittu, ja että ratkaisu näin muodostuisi kilpailuksi asetettujen ehdokkaiden välillä. Tämä luulo on osoittautunut melkoisessa määrin erehdykseksi. Tosin vuosina 1931 ja 1937 tuli valituksi — edellisellä kerralla Svinhufvud, jälkimmäisellä Kallio, — sellainen henkilö, joka oli vaalitaistelun aikana julkisesti ehdokkaana, mutta vuonna 1925 tuli aivan Suomen kansalle yllätyksenä valituksi henkilö, josta ei ollut aikaisemmin ollut kysymystä ja josta useat eivät tienneet vielä vaalien jälkeenkään, kuka hän oikeastaan oli.

Silloinkin, kun valitsijamiehet ovat aina viimeistä äänestystä myöten antaneet äänensä jonkun julkisessa vaalitaistelussa ehdokkaaksi asetettuna olleen puolesta, on tulos — nimenomaan vuosina 1931 ja 1937, kumpanakin — ollut sellainen, että miltei täydellä varmuudella sanoen kansan välittömällä vaalilla aikaansaatu ratkaisu olisi ollut toinen. Hallitusmuodon oikeaa ja voimassapysyttävää pääperiaatetta, että Suomen kansa valitsee presidentin, ei välillisillä vaaleilla ole onnistuttu saamaan toteutetuksi niin kansan todellista tahtoa vastavasti, kuin välittömällä vaalilla todennäköisesti olisi saatu. Tämän vuoksi, ja jo paljon ennen kuin tämä oli käynyt selväksi, on vasemmiston taholta yhä uudelleen palattu ehdotukseen, että vaali siirrettäisiin eduskunnan toimitettavaksi. Tämä ehdotus merkitsisi hyppäämistä ojasta allikkoon.

Tämän kannan tueksi on sanottu, niin nyt edellisessä puheenvuorossa kuin lukemattomia kertoja ennen eduskunnassa ja sen ulkopuolella, että niissä tapauksissa, missä eduskunta on vaalin toimittanut, se on onnistunut hyvin. Mutta tällöin on kokonaan jätetty syrjään pääasia. On perusteellinen ero toisaalta vaalin tilapäisen eduskunnassa toimittamisen ja toisaalta tuon vaalitavan järjestelmäksi saattamisen välillä. Jälkimmäinen merkitsisi perusteellista muutosta siihen eduskunnan ja tasavallan presidentin vallankäytön keskinäiseen suhteeseen, jolle valtiosääntömme rakentuu (Eduskunnasta: Ei ole vaikuttanut mitään viime vuosina!). Hallitusmuodon isä, presidentti Ståhlberg, on äskettäin nimenomaan julkisuudessa korostanut sitä, että

hän pitää tämän suhteen pysyttämistä valtiosääntömme vakavuuden yhtenä pääperusteena ja syynä siihen, että meidän hallitusmuotomme on osoittautunut niin kestäväksi.

Sekä eduskunnan että presidentin on saatava valtansa kansalta, vallan alkulähteestä. Eduskunnan toimittaessa vaalin ei olisi kysymys enää kansanvaalista sanan varsinaisessa merkityksessä. Sitä, että kansa itse valitsee presidentin, on vasemmiston taholla, — siitä käytettiin sieltä käsin puheenvuoroja ja tehtiin välihuomauksia myöskin viime presidentinvaalia koskevan eduskuntakeskustelun yhteydessä, — on tämän vasemmiston taholta väitetty monarkistiseksi ja taantumukselliseksi periaatteeksi. On outoa kuulla, että juuri vasemmisto pitää valtakunnan päämiehen kansanäänestyksellä valitsemista jollakin tavoin vähemmän kansanvaltaisena kuin sitä, että eduskunta hänet valitsisi (Eduskunnasta: Kansan ääntä ei ole noudatettu!). Sitä on noudatettava (Eduskunnasta: Ei ole noudatettu!). On tämän mientöön liittyvän vastalauseen tekstissä jo huomautettu siitä, että eduskunta valitaan muita näkökohtia silmälläpitäen kuin presidentinvaalia toimittamaan. Kun eduskunta kolmantena koossaolovuotenaan joutuisi toimittamaan presidentinvaalin, niin ei voida suinkaan sanoa, että se olisi sopiva ilmaisemaan kansan tahdon juuri tästä presidentinvaaliasiasta sillä hetkellä, kuin tuo vaali toimitetaan. Meillähan puhuttiin paljon silloin kuin säädettiin kansanäänestys kieltolaista, josta aina jokaisessa eduskunta-vaalitaistelussa oli kysymys, niin sanottiin, että kun edustajat valitaan monia näkökohtia silmälläpitäen, niin jostakin yksityisestä asiasta on syytä kuulostaa nimenomaan kansan mielipidettä välittömästi, jotta siitä päästäisiin selville. Asianlaita on juuri näin erityisesti presidentinvaaliin nähden.

Se pelko taas, että kansan itsensä valitsema presidentti voisi jotenkin käyttää väärin valtaansa eduskuntaa vastaan, on aivan aiheeton (Eduskunnasta: Ei sitä ole väitettykään!), sillä meidän valtiosääntömme on varustanut eduskunnan riittävillä mahdollisuuksilla tällaisen väärinkäytön torjumiseksi. Eduskunnan, joka voi saada säädetyksi ja voimaan lain siitä huolimatta, ettei presidentti sitä tahdo vahvistaa, ja joka voi epäluottamuskalauseen antamalla milloin hyvänsä kaataa hallituksen,

jonka presidentti on nimittänyt, ei tosiaan ole aihetta valittaa, ettei se muka voisi saada riittävästi tahtonsa läpi tarvittaessa, vaikkapa kuinka lujatahtoista presidenttiäkin vastaan. Mutta presidentin joutuminen liian suureen riippuvaisuuteen eduskunnasta, mihin vaalin pysyväisesti eduskunnalle siirtäminen johtaisi, vaikuttaisi heikentävästi presidentin mahdollisuuksiin suorittaa asianmukaisesti ne tehtävät, jotka valtiosäännön mukaan hänelle kuuluvat — ja ne ovat tärkeitä tehtäviä. Nimenomaan kokemus Ranskasta on hyvin selvästi osoittanut, että eduskunnan valitsema presidentti ei tosiasiallisesti käytä eikä pysty käyttämään sitä valtaa, suorittamaan niitä tehtäviä, jotka presidentille valtiosäännön mukaan ovat kuuluneet: niin että näiden tehtävien suorittaminen tosiasiallisesti on siirtynyt toisiin käsiin.

Niistä tavoista presidentin valitsemiseksi, joista meillä on keskustelussa yleensä ollut puhetta, eduskunnan toimittama vaali on järjestelmänä huonoin. Koska siis vaalia ei ole syytä siirtää eduskunnalle, kun sellainen siirtäminen olisi selvästi kohtalokas huononnus koko meidän valtiojärjestyksemme, jää valittavaksi ainoastaan pääasiallisesti kaksi vaihtoehtoa: joko on kehitettävä käytäntöä sellaiseksi, että valitsijamiesten kautta tapahtuva vaalintulos todella ilmaisee kansantahdon, taikka siirryttävä välittömään vaaliin. Tähänastinen kokemus ei anna suuria toiveita edellisen vaihtoehdon onnistumismahdollisuuksista. Jälkimmäinen vaihtoehto sitävastoin on hyvinkin varma keino toteuttamaan kansanvaalin periaatteen. Jos se omaksutaan, niin jo järjestelmä sinänsä on omansa pakottamaan todellisten ehdokkaiden heti näkyviin asettamiseen ja myöskin vaikuttaisi, että ehdokkaiksi valittaisiin mahdollisimman tunnettuja ja yleistä arvontaa nauttivia henkilöitä.

Perustuslakikomitea vuodelta 1917, jonka mietintöön viittasin, lausuu perusteluissaan näin: „Harkitessaan, mitä tapaa Suomen tasavallan presidentin vaalissa olisi noudatettava, on komitean mielestä ollut presidentin asemalle ja arvovallalle olennaisesti tärkeää, että kansa välittömästi valitsee presidentin, koska semmoisella vaalitavalla kansan tahto tulee ilmi varmemmin kuin valitsijamiesten toimittamassa vaalissa. Ensin mainittua vaalitapaa käytettäessä tietää

vaalioikeutettu, kenelle hän äänensä antaa. Vaalin tulos on sen tähden vähemmässä määrin puoluejohdon ja muiden syrjäväikuttimien alaisena kuin käytettäessä välillisiä vaaleja, jotka helposti voivat antaa toisen tuloksen kuin kansan enemmistö olisi toivonut."

Tämä arviointi on kokemuksen valossa osoittautunut naulan kantaan sattuneeksi. Mutta sen jälkeen jää vielä se usein mainittu peruste, jonka johdosta tasavaltalaiset aikoinaan luopuivat välittömästä vaalista. Ensimmäisessä vaalissa ei kukaan ehdokas — niin voi sattua — saa ehdotonta enemmistöä, ja olisi toimitettava uusi vaali, joka kenties antaisi aihetta vaaliväsymykseen. Perustuslakikomitea sanoo tästä mahdollisuudesta näin: „Se seikka, että uusi äänestys saattaa käydä tarpeelliseksi, on tosin melkoinen hankaluus, mutta että siitä johtuvat vaikeudet kuitenkin ovat voitettavissa, näkyy komitean mielestä siitäkin, että Sveitsin liittovaltiosäännön muuttamisesta käytetään järjestelmää, jonka mukaan, sitten kun 50,000 äänioikeutettua on vaatinut muutosta, ensin aloite ja sitten uusi muutosehdotus on hyväksyttävä yleisellä äänestyksellä, joten samasta asiasta tulee tavallaan äänestettäväksi kolme kertaa."

Välittömään vaaliin siirtyminen ei, niin kuin vaalin toimittamisen eduskunnalle luovuttaminen, merkitsisi lupumista itse periaatteesta, siitä, että kansa toimittaa vaalin. Kysymys olisi ainoastaan itse menettelytavan muuttamisesta sellaiseksi, että kansan tahto tulee mahdollisimman oikeassa muodossa, väärentämättömänä, ilmi. Se, että kahdet vaalit taikka että yleensä yleinen vaali maksaa jonkin verran, on vähäpätöinen asia verrattuna siihen, että on kysymys kansalle kuuluvan ensiarvoisen valta-tehtävän suorittamisesta.

Jotta saataisiin selville yksityiskohtaisesti ja tarkasti, minkälaisia mahdollisuuksia on lieventää uusintavaalin tuottamaa hankaluutta ja muutoin mitenkä parhaiten olisi tämä vaali järjestettävä, jotta kansan todellinen tahto saataisiin selville, olisi asia perusteellisesti ja asiantuntevasti tutkittava ja vasta sen perusteella tehtävä muutos-ehdotukset. Nyt on kysymys siitä, että se huononnus, jota käsillä oleva esitys tarkoittaa toteuttaa, tulee torjutuksi. Näin muodoin suosittelen suurelle valiokunnalle aloitteen hylkäämistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Toinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja jatketaan sitä kello 20.

Täysistunto keskeytetään kello 17,38.

Täysistuntoa jatketaan

kello 20.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

5) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitte-lyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan keskustelu asiasta, sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta, joka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätettäväksi hyväksytty ehdotus laiksi eräisiin kiinteistöluovutuksiin sisältyneiden kohtuuttomien kauppaehtojen tarkistamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta, joka valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaan voidaan nyt muuttamattomana hyväksyä tai hylätä. Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa lakiehdotus on hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelu:

Ed. Pyörtänö: Pyydän esittää, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Ed. Henriksson: Pyydän saada kannattaa ed. Pyörtänön tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanonajasta.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Pyörtänö ed. Henrikssonin kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ed. Pyörtänön ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska muuta ehdotusta ei ole tehty, on eduskunta hyväksynyt ed. Pyörtänön ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

8) Valtioneuvoston päätös 20 päivästä elokuuta 1948 eräille viljelijöille väkilannoitteiden hankkimiseksi myönnettävästä korvauksesta ja valtioneuvoston päätös 16 päivästä syyskuuta 1948 sanotun päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Virolainen: Perustuslakivaliokunta ehdottaa nyt käsillä olevassa mietinnössään, että valtioneuvoston päätös n. s. väkilantamiljardin jakamisesta olisi hyväksyttävä. Valiokunnan perustelut tässä ovat varsin lyhyet, johtuen siitä, että väkilantotemiljardi on jaettu, minkä vuoksi ei enää voida antaa ohjeita siitä, millä tavalla se olisi pitänyt jakaa. Kuitenkin on tässä

syötä tuoda esiin, että maatalousväestön keskuudessa on herättänyt arvostelua se tapa, millä väkilannoitemiljardi on jaettu, ennen kaikkea se raja, joka tässä on vedetty erisuuruisten viljelmien välille. On tietystikin aivan oikein ja välttämätöntäkin, että pienviljelijöitä tuetaan myöntämällä heille hinnan alennusta väkilannoitteita ostettaessa, ja eduskunnassa oli varsin suuri enemmistö hyväksymässä tätä väkilantamiljardia. Arvostelua on aiheuttanut lähinnä juuri se, että valtioneuvoston päätöksen mukaan sellaiset, joilla on hiukankin yli 15 peltihehtaaria peltoa, eivät ole saaneet yhtään näistä miljardeista tätä hinnanalennusta osakseen. Tässä on käsitykseni mukaan raja vedetty illan jyrkästi ja kaksi viljelijää, joista toisella on esim. 14 ha peltoa ja esim. huomattava metsäala ja toisella on 15 1/2:n hehtaarin peltoala, mutta pienempi metsäala, niin vaikka viimeainnitu olisi taloudellisesti paljon heikommassa asemassa kuin edellä mainittu, hän on jäänyt aivan ilman ja ensimmäinittu saa alennuksen kokonaisuudessaan. Sen vuoksi olisinkin toivonut, että hallitus olisi löytänyt hiukan onnistuneemman tavan väkilannoitemiljardin jakamiseksi. Ja kun on tiedossa, että tulevaisuudessa jouduttaisiin maanviljelijöille jakamaan suurin piirtein samanlainen etu, lausuisin hallitukselle sen vakavan toivomuksen, että voitaisiin löytää onnistuneempi, käytännöllinen tapa tällaisten tavallaan tukipalkkioiden eli avustusten jakamiseksi.

Ed. A n n a l a: Minäkin pyysin puheen-
vuoron lausuakseni eduskunnan pöytäkir-
joihin oikeastaan saman ajatuksen, jonka
ed. Virolainen jo täällä lausui, nimittäin
sen, että hallitus ei ole tätä asiaa ratkais-
tessaan menetellyt parhaalla mahdollisella
tavalla. Koska tämä raja on pantu kiin-
teäksi 15 peltihehtaariksi, jonka alapuo-
lella olevat viljelmät saavat tätä avustusta,
niin siinä on jouduttu varmasti käytän-
nössä kohtuuttomuuksiin, sillä on monta
viljelijää, joilla on muutama hehtaari yli
tämän määrän viljeltyä maata, mutta ovat
paljon vaikeammassa asemassa kuin ala-
puolella tämän määrän olevien viljelmien
omistajat. Minun mielestäni hallituksen pi-
täisi vastaisuudessa, jos tällainen ratkaisu
vielä tulee tehtäväksi, osata katsoa joku
joustavampi järjestelmä kuin tällainen

määrähehtaareihin sidottu määräys, mikä
nyt on ollut. Perustuslakivaliokunta ei ole
kuitenkaan tahtonut asiasta lausua sen
enempää kuin mitä mietinnössä on, sen ta-
kia, että tämä asia on jo toteutettu joten
kaikki, mitä siitä nyt sanotaan, on jonkin-
laista jälkipelua.

Ed. E. P u s a: Herra puhemies! Minä
ihmettelen näiden kahden edellisen puhujan
lausuntoja sen vuoksi, että tämä asiahan
oli maalaisliittolaisten ministerien kontissa
kaksi kuukautta. Heillähän olisi ollut
kaikki tilaisuudet ja edellytykset tehdä
tästä asiasta niin hyvä ehdotus kuin suin-
kin. Hoputuksesta huolimatta nämä herrat
eivät väkilannoitteiden jakoa tarkoittavia
ohjeita antaneet ja sen vuoksi tämä asia
siirtyi uudelle hallitukselle ja sen oli tie-
tysti kaikessa kiireessä tehtävä tästä asiasta
päätös, että väkilannoitteet olisi voitu jakaa
mikäli mahdollista vielä syyssatoakin var-
ten.

Ed. Virolainen: Tässä ei ole tar-
peellista käydä pesemään pyykkiä siitä,
mistä johtui viivytys Pekkan hallituksen
aikana. Sitähän on ed. Pusa täällä aikai-
semminkin tiedustellut ja maalaisliittolaiset
ministerit ovat hänelle aivan selvästi osoit-
taneet, että jarrutus johtui pääasiallisesti
sosialidemokraateista ja muusta vasemmis-
tosta, jotka eivät halunneet myöntää edus-
kunnan viime talvena hyväksymää väki-
lantamiljardia. Tässä se huomautus, jonka
minä tein, kohdistui lähinnä siihen tapaan,
millä miljardi oli jaettu ja käsitykseni mu-
kaan tämä minun huomautukseni oli aivan
aiheellinen. Minä voisin ed. Pusalle mai-
nita, että monet siirtoväkeen kuuluvat vil-
jelijät, jotka ovat saaneet 15 hehtaarin rap-
piotiloja, jos heillä on ollut maatalousmaata
15 hehtaarin yli, he eivät ole saaneet avus-
tusta yhtään. Mutta joku vanha viljelijä,
jolla on ehkä puoli hehtaaria vähemmän,
ja tila kaikin puolin kunnossa, hän saa
avustusta. Minä kiinnitin huomiota juuri
tähän päätökseen ja toivon, että vastaisuus-
udessa, oli hallituksessa sitten maalaisliit-
tolainen tai sosialidemokraattinen maata-
lousministeri, tällaiset virheellisyysdet voi-
taisiin välttää.

Ed. A n n a l a: Minä en halua ollenkaan
puuttua siihen, mihin ed. Pusa täällä viit-

tasi ja mitä tästä asiasta täällä aikaisemmin on sanottu. Minä vain tahtoisin lausua sen, että ed. Pusa koetti kääntää kysymyksen asiasta vähän muualle. Toivoisin, että maatalousministeri, olkoon se kuka hyvänsä, vastaisuudessa käyttäisi asiantuntija-apua tällaista asiaa ratkaistessaan, ellei hän itse asiaa ymmärrä.

Ed. Murto: Herra puhemies! Kyllä tämän väkilantamiljardin jaon viivytely tapahtui hallituksessa maalaisliittolaisten ministerien toimesta. Lisäksi maalaisliittolaiset ministerit olivat koko ajan vastaan tällaista väkilantojen hinnan alentamista, joka kohdistui pelkästään pienviljelijöihin. Maalaisliittolaiset ministerit, silloin kun meidän taholta tällainen esitys hallituksessa tehtiin, kykenivätkin tämän esityksen tekemään tyhjäksi, mutta myöhemmin kun eduskunnassa saatiin tästä päätös aikaan, eivätkä maalaisliittolaisetkaan voineet tehdä samalla tavalla kuin äsken tässä kunnallislakien käsittelyn yhteydessä voivat tehdä, oli pakotettu hallituksessakin asianomaiset ministerit tämän panemaan täytäntöön, vaikkakin siinä viivytelyjä siltä osalta tapahtui. Tämä, mistä ed. Virolainen ja Annala täällä puhuivat, kuvastaa juuri sitä samaa pyrkimystä, mikä maalaisliittolaisilla ministereillä koko ajan on ollut, että olisi tämän miljardin käyttö pitänyt saada sellaiseksi, että suurviljelijätkin ja etupäässä tietysti suurviljelijät heidän mukansa olivat sen tulleet saamaan. Vasemmistolaisten ministerien taholta ei tässä suhteessa minkäänlaista jarrutusta tapahtunut, ei ainakaan kansanhuoltoministeriössä.

Ed. E. Pusa: Herra puhemies! Minun muistini mukaan koko asia on käynyt niin, että ministeri Hiltusen esittelyssä kesäkuun 11 p:nä tämän väkilantamiljardin käyttöä koskeva eduskunnan päätös vahvistettiin. Sen jälkeen se joutui välittömästi maalaisliittolaisten ministerien jaettavaksi. Jos sitä ei ole toimitettu nopeasti ja hyvin, niin minun nähdäkseni ohjeet ja moitteet pitäisi esittää heille (Välihuuto eduskunnasta). Ei Matti Lepistö ollut silloin vielä ministerinä, hän tuli vasta heinäkuun viimeisenä päivänä. Tämän asian hoitaminen kyllä kuvaa, millä nopeudella maalaisliittolaiset ministerit meillä ovat tärkeitä asioita hoitaneet.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! Täällä on maalaisliiton taholta käyty keskustelua niin sanotusta rajatapauksesta. Sehän on aivan luonnollista, että tällainen rajatapaus on välttämättömyys. Olihan rajatapaus silloinkin välttämättömyys, kun sodasta kotiutettiin miehiä. Silloin kävi niin, että paria päivää ennen sen vuoden syntymisaikaa oli mies syntynyt ja hänen oli pakko jäädä kun toinen oli kotiuttamisasteella, siis oli pääsemässä kotiin. Näin on myöskin tässä apulantamiljardissa minun nähdäkseni ja se on aivan paikallaan, että tässä juuri on otettu tämä 15 peltotaaria rajaksi. Minä olen täydellisesti sitä mieltä, että tässä on tapahtunut virhe. Sillä kai asia niin loppujen lopuksi on tarkoitettu, että tämä apulantamiljardi on ollut tarkoitus jakaa juuri pienviljelijöille siinä mielessä, että nämä vähävaraisina kansalaisina eivät kykene tällaista apulantaa itselleen ostamaan. Minä olen hyvilläni siitä, että meidän hallituksemme on hoitanut tämän leiviskän nyt lopulliseen päätökseen, mutta ehdotan, että tulevaa miljardia jaettaessa otettaisiin huomioon se seikka, että sellaiset pienviljelijät, joilla on viljelystä sanotaan 5—6, jopa 10 ha ja useita satoja hehtaareja metsäpinta-aloja, että nämä eivät tulisi saamaan tätä avustusta, koska he eivät ole sen tarpeessa.

Ed. Alanko: Tuntuu ihmeelliseltä meidän maalaisliittolaisten kanta tässä kysymyksessä, kun esitellään eväitä hallitukselle vastaisen mahdollisen apulantamiljardin jakoa varten. Maalaisliiton taholta on esitetty hyvin voimakkaasti pienviljelysyävällisyyttä ja nyt tässä kohdin heti huomataan, mikä naamari heidän kasvoillaan todellisuudessa on. Täällä ed. Annala m. m. mainitsi, että on heikommassa asemassa olevia suurviljelijöitä, jotka olisivat tarvinneet kipeämmin tästä apulantamiljardista kuin nämä alle 15 ha:n viljelyspinta-alan omistajat. Tämä on yksi osoitus, kuinka siellä ajatellaan pienviljelijöistä silloin, kun on todellisuudessa pienviljelijöistä kysymys, ja minä yhdyin täydellisesti siihen ajatukseen että annetaan vain hallitukselle eväitä vastaista miljardin jakoa varten, mutta siinä mielessä, että se todella jaetaan pienviljelijöiden kesken eikä siten, kuin nyt on tapahtunut, jolloin suuret tehtailijätkin, joilla on maakunnassa joku muuta-

man hehtaarin pienviljelystila kesäasunnossaan, niin saavat tästä pienviljelijöille tarkoitetusta apulantomiljardista samoin kuin joku vähävarainen pienviljelijäkin. Onko tämä nyt oikein? Älkää hermostuko, se koira älähtää, kehenkä kalikka sattuu. Seuraava miljardi kun jaetaan, niin minä uskon, että todella tarkistetaan uudelleen sitä nykyistä jakoperustetta, ja minä uskon, että se tarkistetaan entistä tiukemmin niin, että todella tarvitsevat pienviljelijät siitä saavat eikä siten, kuin nyt on tapahtunut.

Ed. Annala: Edellinen puhuja juuri osoitti nyt sen puolen, mihinkä luonnottomuuten tässä on jouduttu. Tätä siis saavat sellaisetkin, sanotaan nyt helsinkiläiset pienviljelijät, joilla on jossakin maatila, jossa ei ole 15 ha enempää peltoa, mutta sensijaan joku syrjäisellä seudulla asuva tilallinen, jonka on onnistunut raivata esim. 15,5 ha peltoa, mutta joka ei omista metsää eikä mitään muuta, niin hän ei saa mitään. Esimerkiksi eräs tapaus: toisella oli 15,26 ha viljeltyä maata ja 8 ha metsää. Hän ei saanut tämän päätöksen mukaan avustusta. Toisella oli niukasti vaille 15 ha ja 900 ha metsämaata, hän saa. Näin militaristinen jako, kuten ed. Koskinen täällä esitti, että näin pitää tehdä, on minusta väärin. En minä ole tiennyt, että sosialidemokraattinen puolue on näin militaristisella kannalla kaikissa asioissa. Ei ainakaan tähän asiaan se sovi.

Ed. E. Pusan lausunnon johdosta on huomautettava, että tämä päätös on annettu ministeri Lepistön aikana eikä maalaisliito-laisten aikana.

Minä pyysin puheenvuoron ed. Murron puheenvuoron johdosta, koska se minun mielestäni oli pitävyydeltään aivan samalla tasolla kuin silloin kuin keskusteltiin Yleisradiosta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus eduskunnan oikeusasiamiehen palkkioksi toimikautena 1949—1951.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 33 ja otetaan ainoaan käsit-

telyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu ehdotus.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan kirjelmä n:o 33, jonka sihteri lukee.

Sihteri lukee:

Eduskunnan
valtiovarainvaliokunta

Helsingissä,
marraskuun 13 päivänä 1948.
N:o 33.

Eduskunnalle.

Eduskunnan oikeusasiamiehen johtosääntö 17 §:ään viitaten valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta määräisi Eduskunnan oikeusasiamiehen palkkion 1 päivänä tammikuuta 1949 alkavana toimikautena 528,600 markaksi vuodessa; sekä

että Eduskunta määräisi edellä mainitun palkkion sidottavaksi viralliseen elinkustannusindeksiin siten, että jos valtion viran ja toimenhaltijain palkkausta tarkistetaan voimassa olevien säännösten nojalla elinkustannusindeksin nousun tai laskun johdosta, myös oikeusasiamiehen palkkiota on korotettava tai alennettava vastaavasti noudattamalla sanottuja säännöksiä.

Valiokunnan puolesta:

Viljo Rantala.

J. Rautapää.

Puheenvuoroa ei haluta.

Puhemies: Eduskunnan oikeusasiamiehen palkkio vuosiksi 1949—1951 määrätäneen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaalin toimittaminen.

Puhemies: Ilmoitetaan, että oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali vuosiksi 1949—1951 toimitetaan ensi perjantaina pidettävässä täysistunnossa.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

- 10) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös ulkomailta tuotavan sokerin säännöstelystä,**

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14;

- 11) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös viljan säännöstelystä,**

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15;

- 12) Ehdotuksen laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimaansaattamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 4;

- 13) Ehdotuksen laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 5;

- 14) Ehdotuksen evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatustasavusta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 6;

- 15) Ehdotuksen laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 7;

- 16) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Neuvostoliiton Saksan miehitysvyöhykkeen kanssa tehdyn tavarainvaihto- ja maksusopimuksen voimaansaattamisesta,**

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6;

- 17) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Unkarin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta,**

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7;

- 18) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Jugoslavian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta,**

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8;

- 19) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus Bulgarian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta,**

laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9;

20) Suostumuksen saamista Suomen liittymiseen Maailman ilmatieteelliseen järjestöön

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10;

21) Ehdotuksen laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2;

22) Kansakoulutalojen rakennuslupien myöntämistä kunnille nykyistä lukuisammin

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3;

23) Ehdotuksen laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvaliideille ja sotalleskille

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6;

24) Ehdotuksen laiksi suoritettun lapsilisän korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; sekä

25) Ehdotuksen laiksi invalidihuoltolain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 20,25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

29. Perjantaina 19 p. marraskuuta 1948

klo 11.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

- 1) Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali 731

Kolmas käsittely:

- 2) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta ..... ”
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 9; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 22.

Toinen käsittely:

- 3) Ehdotus kotiapulaislaiksi 743
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 7 a ja 7; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 12.
 4) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta 747
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 3; lak. al. n:ot 11 ja 13; toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.
 5) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain 48 §:n 1 momentin väliaikaisesta muuttamisesta ..... —
 Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 4.

Ensimmäinen käsittely:

- 6) Ehdotus laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä 778
 Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 48.
 7) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin ..... ”
 Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 50.
 8) Ehdotus laiksi evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatusavusta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta ..... ”
 Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 51.
 9) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta ..... ”
 Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 41.
 10) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta .. ”
 Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Malkamäen y. m. lak. al. n:o 49.
 11) Ehdotus laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvalideille ja sotaleskille 780

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 52.

12) Ehdotus laiksi suoritettun lapsilisän korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 46.

13) Ehdotus laiksi invalidihuoltolain muuttamisesta ..

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.

Ainoa käsittely:

14) Ehdotus suostumuksen antamisesta Suomen liittymiseen Maailman ilmatieteelliseen järjestöön ..

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 36.

15) Asetus 15 päivästä lokakuuta 1948 Neuvostoliiton Saksan miehitysvyöhykkeen kanssa tehdyn tavarainvaihto- ja maksusopimuksen voimaansaattamisesta ..

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; mainittu asetus.

16) Asetus 23 päivästä lokakuuta 1948 Unkarin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta ..

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7; mainittu asetus.

17) Asetus 23 päivästä lokakuuta 1948 Jugoslavian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta ..

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8; mainittu asetus.

18) Asetus 23 päivästä lokakuuta 1948 Bulgarian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta ..

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9; mainittu asetus.

19) Valtioneuvoston päätös 23 päivästä syyskuuta 1948 ulkomaalta tuotavan sokerin säännöstelystä ..

Siv.

781

"

"

"

"

782

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14; mainittu päätös.

20) Valtioneuvoston päätös 23 päivästä syyskuuta 1948 viljan säännöstelystä ..

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15; mainittu päätös.

21) Ehdotus toivomukseksi kansakoulutalojen rakennuslupien myöntämisestä kunnille nykyistä lukuisammin ..

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 157.

Pöydällepanoa varten esitellään:

22) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 16 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös kuntien viranhaltijain palkkauksen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta ..

23) Lakivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinten ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pidentämisestä ..

24) Lakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden säännöstelyrikoksista tuomitettujen henkilöiden pitämisestä pakko-työssä annetun lain kumoamisesta ..

25) Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ..

26) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista ..

27) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi maanhankintalain muuttamisesta ..

Siv.

782

"

"

"

783

"

"

"

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Andersson, Borg-Sundman, Forss, Friman, Hiekkala, Jern, Kuittinen, Lappi-Seppälä, Larson, Mäkinen, Pekkala, Pohjala, Pyörtänö ja Takki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta virallisen tehtävän vuoksi ed. Larson, sairauden vuoksi ed. Andersson ja yksityisasiain vuoksi edustajat Pyörtänö ja Jern sekä kahden viikon ajaksi lääkärintodistuksella osoitetun sairauden perusteella ed. Pekkala.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on tänään kello 17.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali.

Puhemies: Nyt on toimitettava eduskunnan oikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaali vuosiksi 1949—1951. Huomautan työjärjestyksen 45 §:n 2 momentin määräyksestä, että vaalit toimitetaan umpilipuin, joissa on oleva ainoastaan valittavan nimi ja tarpeen mukaan ammatti niin selvästi ilmaistuna, ettei epätietoisuutta henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Vaalilippu, joka sisältää enemmän tai vähemmän, kuin täten on määrätty, on hylättävä.

Vaalissa avustajiksi pyydän edustajat Kulovaara, Tainio, Miikki ja Meinander.

Vaali toimitetaan.

Puhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat saaneet ääniä varatuomari Mauno Laisaari 92 ääntä ja lakitieteentohtori Antti Hannikainen 90 ääntä.

Puhemies: Koska varatuomari Mauno Laisaari on saanut tässä äänestyksessä ehdottoman äänen enemmistön, on hänet valittu eduskunnan oikeusasiamieheksi vuosiksi 1949—1951.

Puhemies: Nyt toimitetaan oikeusasiamiehen varamiehen vaali. Pyydän samoja avustajia avustamaan äänestyksessä.

Puhemies: Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet lakitieteentohtori Antti Hannikainen 129 ääntä, varatuomari Erkki Tuominen 37 ääntä ja lakitieteenkandidaatti Jaakko Rautapää 12 ääntä.

Puhemies: Koska lakitieteentohtori Antti Hannikainen on tässä äänestyksessä saanut ehdottoman äänen enemmistön, on hänet valittu eduskunnan oikeusasiamiehen varamieheksi vuosiksi 1949—1951.

Puhemies: Eduskunta päättäneen saatua nyt toimitettujen vaalien tulokset hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

- 2) Ehdotukset laeiksi maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 22, jota on valmisteluvasti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 9, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsiteltyyn.

Puhemies: Ensinn sallitaan asiasta keskustelu kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista ja sitten ainoassa käsittelyssä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä ehdotetusta toivomusponnesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Kajaala: Herra puhemies! Viime tiistaina minulta kysyttiin istunnon jälkeen, kuinka voi olla mahdollista, että äyrin hinnan noususta on seurauksena verorasituksen väheneminen. Kysymyksen tekijät eivät ole huomanneet tai eivät ole halunneet huomata, ettei kunnan verolipuissa ole mainintaa vain siitä, kuinka paljon äyriä on veroa maksettava, vaan myöskin siitä, kuinka monelta äyriä vero on maksettava. Vasta silloin voidaan määrätä verovelvollisen kunnallisvero, kun tiedetään, paljonko asianomaisen osalle kertyy äyrejä ja paljonko äyriä veroa on maksettava. Kumpikin näistä tekijöistä on yhtä tärkeä, mutta äyrien lukumäärä on sikäli perustavaa laatua oleva tekijä, että kokonaisäyrimäärä määrää äyrien hinnan. En ymmärrä, miksi joidenkuiden on vaikea käsittää sitä, että äyrien lukumäärän väheneminen vaikuttaa suotuisasti vähentävästi, verovelvollisen kannalta asiaa ajatellen. Mitä vähemmän verovelvollinen saa osalleen äyrejä, sitä pienemmäksi hänen verokuormansa muodostuu. Tähän sanotaan kai, etteihän äyrien lukumäärän väheneminen hyödytä mitään, jos äyrin hinta vastaavasti nousee. Tämä huomautus onkin paikallaan. Mutta sama huomautus on tehtävä toisinkin päin. Ei ole mitään merkitystä äyrin hinnan nousulla, jos kunnan äyrien lukumäärä vastaavasti vähenee. Täten siis on 150,000 markan tulon saajalle aivan samantekevää, maksaako hän veroa 1,500 äyristä 10 markkaa äyriä kohti, vai 1,000 äyristä 15 markkaa äyriä. Kummassakin tapauksessa hänen veronsa on 15,000 markkaa eli 10 % tulosta.

Veronmaksajan kannalta on oleellista, paljonko hän joutuu veroa maksamaan, eikä suinkaan se, millaisen laskutoimituksen mukaan vero määrätään. Jos joku ei tätä käsitä, niin hän ei ole selvillä kunnallisveron luonteesta lainkaan. Käytännössä esiintyy

hyvin vähän sellaisia tapauksia, että veroäyrien lukumäärän väheneminen ja äyrin hinnan nousu vastaisivat tarkalleen toisiaan siten kuin edellä olevassa esimerkissä. Käytännössä jommankumman tekijän vaikutus on suurempi. Jos äyrien lukumäärän lasku vaikuttaa voimakkaammin kuin äyrinhinnan nousu, verovelvollinen hyötyy perusteiden muutoksesta. Jos taas äyrinhinnan nousu vaikuttaa voimakkaammin kuin äyrien lukumäärän lasku, niin asianomaisen veromäärä kasvaa. Kysymys on nyt vain siitä, kumpaan pääryhmään kukin verovelvollinen joutuu.

Ed. Kleemola pelkäsi tiistaina sitä, että hänen mainitsemassaan pitäjässä valtava enemmistö veronmaksajista vapautuisi verosta kokonaan. Tämä on turhaa pelkoa. Ei sosialidemokraattien vastalauseen hyväksyminen sitä olisi merkinnyt. Mutta se seuraus siitä olisi ollut, että valtava osa näistä maaseudun pienviljelijöistä ja muista pieneläjästä olisi todella päässyt uudistuksesta hyötymään. Heidän verorasituksensa olisi todella vähentynyt, mutta ei se olisi mennyt aivan olemattomaksi; ja mitä heikkomman veronmaksukyvyyn omaavista on kysymys, sitä enemmän heidän veronsa olisi lieventynyt. Veronmaksukyvyttömät olisi tietenkin vapautettava verotuksesta kokonaan. Ja niin olisi ehdotuksen mukaan tapahtunutkin. Mutta miksi tätä muutosta vastustetaan? Eikö tämä olisi juuri sitä yhteiskunnallisen vanhurskauden toteuttamista, mistä varsinkin sotavuosina niin paljon kaunista sanottiin ja luvattiin.

Ed. Tuurna puolestaan mainitsi jotakin taitoesimerkeistä. Ei siinä erikoisempaa taitoa tarvita, kun taksoitusluettelosta poimii äyrimääriä ja ne kertoo äyrinhinnalla. Siihen riittää tavallinen kertolaskutaito. Paljastan tämän „taituruuden” mielelläni.

Kun nykyisten lainmääräysten mukaan lapsettomalle veronmaksajalle tulee 91,700 markan vuositulosta 917 äyriä, niin hän joutuu 12: 50 äyrinhinnan mukaan maksamaan veroa 11,462: 50. Jos perusvähennyksen korotuksen vuoksi äyrinhinta nousee 15 markkaan 45 penniin, hän joutuu maksamaan veroa 531 äyristä ja hänen veromääränsä vähenee 8,203 markaksi 95 penniksi. Kolmen lapsen huoltaja maksaa nyt 138,900 markan vuositulosta veroa 813 äyristä 10,162: 50; veroperusteiden muu-

toksen kautta hänen äyrimääränsä vähenisi 441:ksi ja veronsa 6,813: 45:ksi. Seitsemän lapsen huoltaja, jolla on 185,200 markan vuositulo, maksaa nyt kunnallisveroa 448 äyristä 5,600: —; perusteiden muutos vähentäisi hänen äyriensä lukumäärän 112:ksi ja veronsa 1,730: 40:ksi. Näin oikeudenmukainen tulos olisi sosialidemokraattien vastalauseen mukaisesta verolakiuudistuksesta.

Jos ed. Tuurna taitoesimerkeillä tarkoitti niitä tulomääriä, jotka ilmaisevat, missä kunkin perhetyypin kohdalla kulkee „hyötymisraja”, niin ne taas saadaan selville yksinkertaisen yhtälön avulla. Yhtälöt osoittivat esimerkiksi, että 234,000 markan tulon saaja, jolla on huollettavanaan 6 lasta, joutuu nyt maksamaan kunnallisveroa 15,750: —. Perusteitten muutos olisi vähentänyt hänen veronsa 15,388 markaksi 20 penniksi. Jotta tuon, vuoden 1947, tulomäärän reaaliarvo saadaan ilmaistuksi käyväällä rahalla, se on muunnettava indeksilukua 812 vastaavaksi. Kun näin tehtiin, niin saatiin selville, että Lahdessa edelliselostetunlaisesta perusteiden muuttamisesta hyötyisi jokainen lapseton veronmaksaja, jonka vuositulot ovat 175,000: — tai sitä vähäisemmät, yhden lapsen huoltajan kohdalla raja on noin 200,000: —, kahden lapsen huoltajan 225,000: —, kolmen lapsen 250,000: —, neljän lapsen 275,000: —, viiden lapsen 300,000: —, kuuden 325,000: —, seitsemän 350,000: — j. n. e. Tätä esimerkkiä ajatellessa ei voi tosiaan olla muuta kuin samaa mieltä kuin Väestöliitto, joka koetti tätä asiaa todellakin laki- ja talousvaliokunnassa edesauttaa. Meidän pitäisi suuremmassa määrässä muistaa käytännönsäkin perheellisyttä eikä vain juhlapuheissa.

Kun Lahdessa tulonmuodostus vastaa Suomen kaupunkien keskitasoa jotenkin tarkalleen, niin edellä olevat esimerkit osoittavat siten, millainen vaikutus perusteiden muutoksella olisi kaupungeissa keskimäärin. Helsingissä raja olisi huomattavasti korkeampi. Arvioisin, että Helsingissä koettelunlaisesta perusteiden muutoksesta hyötyisi jokainen, jonka vuositulot ovat alle 250,000 markkaa. Lapsiperheitten kohdalla „hyötymisraja” nousisi vastaavasti. Pienemmissä kaupungeissa ja maaseudulla raja taas kulkisi huomattavasti alempana.

Kun ed. Laitinen tiistaina väitti, että

sosialidemokraattien tarkoituksena on hyökätä maaseutua vastaan, niin pyydän hänelle huomauttaa, ettei se tässä yhteydessä kävisi edes päinsäkään. Ei maalaiskuntien veronmaksajain keskinäisistä eturistiriidoista puheen ollen voida puhua kaupunkilaisten eduista. Kysymys on maaseudulla sama kuin kaupungeissakin; kysymys on oman kunnan asukkaiden välisistä eturistiriidoista, ja tähän kysymykseen nähden on kanta otettava. On otettava kanta joko pienituloisten ja suuriperheisten puolesta tai heitä vastaan. Meille sosialidemokraateille ei valinta tuota mitään vaikeuksia. Me asetamme suuriperheisten ja pienituloisten edut edelle suurituloisten ja pieniperheisten etua. Emme hyväksy tässäkään yhteydessä kantaa, jonka perusta on ilmaista sanoin: en ole veljeni vartija.

Herra puhemies, toivon, että tässä asiassa saadaan hyväksytyksi sellainen toivomusponsi, että me loppujen lopuksi saamme hallitukselta esityksen, joka tekee oikeutta kunnan veronmaksajille, siten että veronmaksukyky tulee nykyistä paljon paremmin huomioon otetuksi myöskin kunnallisverotuksessa.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! Tämän asian käsittelyssä on eniten ihmetyttänyt maalaisliiton asenne. Vaikka täällä on vakuuttavasti osoitettu, että meillä Suomessa kunnallisverolainsäädännön alalla on suorastaan taannuttu, niin siitä huolimatta maalaisliittolaiset koettivat saada esityksen vieläkin huonommaksi. Laki- ja talousvaliokunnassa heidän johdollaan huononnettiin lakia maalaiskuntien kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta. Heidän käsityksensä mukaan elintaso maaseudulla on niin matala, että jo 18,000 markan kuukausitulo on pakosta pantava verotuksen alaiseksi ilman että asianomaisilla kunnan päättävillä elimillä on kysymyksen ratkaisemisessa noka koputtamista.

Juhlapuheissa maalaisliittolaiset käyttävät mielellään tekstinään Santeri Alkion lausetta: Älkää unohtako köyhän asiaa! Mutta juhlapuheet ovat erikseen ja käytäntö on erikseen. Me pienviljelijät olemme joutuneet monessa yhteydessä toteamaan, että köyhän asia on maalaisliitolle taakse jäänyttä elämää. Se haudattiin Alkion mukana isänmaan multiin. Silloin tällöin se kaivetaan esiin suurissa juhlissa hymis-

teltäväksi, mutta silloin kuin arkisissa oloissa sitä tarvittaisiin, silloin se saa maata ikuuntaan.

Nyt on kysymyksessä asia, joka koskee pienviljelijäväestöä erikoisen raskaasti. Meidän kunnallisverolakimme lepää niin väärillä perusteilla, ettei verotusta niiden pohjalla kerta kaikkiaan pystytä saamaan oikeudenmukaiseksi. Kaikkein räikeimpänä tämä epäoikeudenmukaisuus kohdistuu pienviljelijöihin ja maaseudun palkkatyöläisiin. Näin senvuoksi, että kunnallisvero on jakovero. Jos joku pääsee liian vähällä, niin toisen on maksettava liikaa ja maaseudulla pääsevät suurtilalliset, varsinkin suuria metsiä omistavat niin vähällä, että rehellisempien on se itsensäkin myönnettävä. Heitä itseään hävettävät ja iljettävät ne räikeät epäsuhteet, joita käytännön verotustyössä joudutaan joka verotuksessa toteamaan. Niinpä kotikuntani Karstulan verotuslautakunnan istunnossa viime vuonna eräs suurtilallinen maanviljelijä, jolla oli yli 400 hehtaarin tila, sanoi: kuinka minä kehtaan mennä omalle kotikylälleni kun minulle tuli vähemmän äyreyä kuin naapurini pienviljelijöille. Tämä hyvä esimerkki rehellisesti osoittaa, että silläkin taholla jossain yksityisissä keskusteluissa myönnetään, kuinka mätää kunnallisverolakimme tällä kertaa ovat. Kuinka tällaisten suhteettomuuksien syntyminen on mahdollista? Eikö kunnallisverolakimme pitäisi noudattaa oikeutta ja kohtuutta, joiden tulisi olla kaiken lainlaadinnan ylimpänä ohjeena. Syyt eivät ole yksinomaan kelvottomien lakien, vaan vielä suuremmassa määrin näiden lakien kelvottoman sovellutuksen ansio. Ensiksikin isännän palkka on yksi sellainen kompastuskivi, joka suistaa väkisinikin kohtuuden ja oikeudenmukaisuuden tieltään. Aina näihin asti on Helsingistä tullut sellaiset ohjeet ja määräykset, että pienviljelijälle on ollut pakko panna isännän palkkaa suhteettomasti enemmän niin hänen tilaansa kuin työhönsäkin nähden kuin suurtilalliselle. Ajatelkaamme esimerkiksi miten raskas verokuorma joutuu sellaisen 5 peltihehtaarin tilan kannettavaksi, jossa perheenpäällä on kaksi verovelvollista poikaa ja kaksi tyttärtä. Isännän palkka ja poikien sekä tyttärien maatalouden hyväksi tehdyn työn arvo nousi vuoden 1947 normien mukaan yhteensä 335,000 markkaan. Tähän lisäksi

verotetaan asunnosta ja pienestä metsäpinta-alatilkusta, joka pienviljelijän omistuksessa on; siitä tulee raskas vero hehtaaria kohti. Moni suurtilallinen maksaa veroa saman verran ja vielä paljon vähemmän monta kertaa suuremmasta pinta-alasta.

Erityisen räikeänä esiintyy maaseudun veronmaksajain kustannuksella hyötyminen metsäverotuksessa. Haluan esittää tästä esimerkin. Kotikunnassani oli metsäpinta-alan verotusarvo viime vuonna III luokan ensimmäisessä vyöhykkeessä 192 markkaa hehtaarilta. Täten joutui 400 hehtaarin metsänomistaja maksamaan veroa 768 äyrin mukaan. Jos tällaisesta metsästä myydään metsää miljoonan markan arvosta, niin tästä miljoonan markan tulosta ei tarvitse maksaa veroa penniäkään, koska verotus katsotaan pinta-alaverotuksella tapahtuneeksi (Eduskunnasta: Ei kuulu!). Vertailu todellisen tulon ja äyrimäärien välillä osoittaa, että metsänomistaja pääsee veronmaksusta kuin koiran veräjästä, mutta toisin on hänen pienviljelijänaapurinsa laita (Eduskunnasta: Kovempaa!). Kun tämä tulee metsätöihin tälle tilapäisen tulon saajalle, niin hän ei vältä verotusta millään. Suurtilallinen maksaa veroa asiantuntijoiden laskelman mukaan noin puolesta metsätulostaan, mutta pienviljelijä, joka poikineen ja eräissä tapauksissa tyttäreineen on rikkaan naapurinsa metsää rahaksi muuttamassa pakkasessa ja tuiskussa metsätöitä raatamassa, maksaa verot jokaisesta saastaan markasta; hän kyllä joutuu auttamattomasti verojyrän alle. Täyden ja raskaan veron maksavat myöskin ne uittotyöläiset, jotka keväämmällä tulevat miljoonamiehen myymiä tukkeja sahoja kohti nittamaan. Hekin kaipaisivat helpotusta verorasitukseensa ja heille, jotka suorittavat raskasta yötyötä ja kuluttavat ravintoonsa suhteettoman paljon, se olisikin tarpeen paljon suuremmassa määrin kuin tuolle ilmaisen tulon saajalle. Mutta palkkatyöläinen ei veroa pysty kiertämään sen paremmin kuin pienviljelijäkään. Miksi sitten pitää oikein lailla tällainen todellisia tuloja vähäsempi verotusoikeus joillekuille myöntää? Eikö lain pitäisi olla kaikille sama? Tekemättä varsinaista ehdotusta ponnekksi lausun kuitenkin hallitukselle sen toivomuksen, että se ryhtyisi nopeasti toi-

meen kunnallisverotuslainsäädännön perinpohjaiseksi uusimiseksi.

Suomen pienviljelijät ja työläiset luottavat tähän hallitukseen. Sen otteet ovat olleet oikeaan osuneita. Toivomme sen suuntaavan huomionsa myöskin kunnallisverotuksen epäoikeudenmukaisuuksien korjaamiseen. Tällöin ei voida välttää reippaita otteita; muutosten on tapahduttava itse perusteissa. Niinpä on pienviljelijäin perheenjäsenten työn arvoa arvioitaessa otettava ehdottomasti huomioon tilan viljelyspinta-ala. Ei muutamasta hehtaarista pystytä kovallakaan työllä saamaan monia kymmeniä tuhansia markkoja silloin, kun suurtilalliset samalta pinta-alalta saavat, koska heillä on kaikki nykyaikaiset koneet ja muut apuneuvot käytettävissään. Tätä suhdetta ei kuitenkaan saada muuten muutetuksi oikeudenmukaiseksi, ellei viljelijän perheen työn arvoa määrätä viljelyspinta-alan mukaan.

Täysin kohtuutonta on myöskin, että pienviljelijän on maksettava metsäveroa metsäpahasestaan silloinkin, kun siitä ei liikene oksaakaan myytäväksi, vaan kaikki, mitä metsästä saadaan, tarvitaan kipeästi omaan käyttöön. Verotuslakeja uudistettaessa onkin pidettävä huolta siitä, että määrättyyn määrään asti metsä vapautetaan kokonaan verosta ja sen sijaan suuremmille metsäpinta-aloille on määrättävä vero metsästä saatavaa todellista tuloa vastaavaksi. Jos mistään on syytä ottaa täysi vero, niin juuri metsätuloista. Se on sitä tuloa, jonka hyväksi ei omistajan tarvitse tehdä juuri mitään. Luojan aurinko paistaa yhtä kirkkaasti ja sade virvoittaa metsänkasvua samalla tavalla, tekipä metsänomistaja mitä tahansa. Tulo on useimmissa tapauksissa täysin riippumaton omistajan toimenpiteistä.

Kokonaisratkaisua kaivataan siis verotuksessaakin. Kun sen saaminen ymmärrettävästi vie aikansa, niin kokonaisratkaisua odotellessa on pakko tyytyä osaratkaisuun. Tällaisen tilapäisratkaisun tekeminen olisi ollut helppo sosialidemokraattien laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liittämän vastalauseen pohjalta. Se oli hyvin punnittu ja perusteellisesti harkittu ja vastasi nimenomaan juuri maaseudun terveesti ajattelevien kunnallismiesten toiveita.

Tässä vaiheessa ei ole enää mahdollisuutta saada edes tällaista tilapäisratkai-

sua aikaan. On toivottava, että hallitus kunnallisverolain muutosesitystä tehdessään ottaa huomioon ne tulokset, joita ed. Kallan täällä viime tiistaina esittämässä tutkimuksessa kävi selville. Niitä vastaanhan ei voitu esittää ainoatakaan asiallista vasta-vaikutusta. Maalaisliittolaiset kiemurtelivat kuin kissa pistoksissa. Periaatteessa oltiin kovasti mukana, kuinkas muuten, mutta ei käytännössä, ei tietenkään. Vielä huvittavampaa oli kokoomuslaisten yritys selviytyä pulasta. Miten selvittää valitsijoille, että täällä „pääkallonpaikalla” äänestetään suurten valitsijajoukkojen etuja vastaan, vaikka ennen vaaleja puhuttiin kovasti keskiluokasta ja sen etujen ajamisesta? Minua on kiinnostanut sivullisena tämä keskustelu kovasti. Olen odotellut, koska ne n. s. nuoroikeistolaiset oikein tulevat ja lyövät ohjelmansa pöytään. Nythän olisi hyvä tilaisuus saada juuri tälle n. s. keskiluokallekin oikeutta. Mutta turhaan olen odotellut. „Mamma kokoomus” pitää niin nuoret kuin vanhatkin palkannauttijat kurissa. Kiltisti on kaikkien äänestettävä suurrikkaiden puolesta. Vaalipuheet on erikseen ja käytännöllinen toiminta valitsijoiden etujen ajamisessa on erikseen. Tiistaina täällä puhuttiin vaalipuheita ja täten harmiteltiin sitä, että porvarit eivät täällä voi pitää samoja puheita kuin kesäkuussa valitsijoilleen. Mutta väärin tästä on viskellä vihoja sosialidemokraateille. Jos haluatte välttää tästä vaikeasta tilanteestanne, niin muuttakaa tapanne. Puhukaa täällä samoin kuin vaalirintamallakin: silloin ei tarvitse meitä kadehtia, jotka pidimme vaalilupauksemme.

Olen joutunut käytännöllisessä verotustyössä toteamaan, että pienviljelijäin ja palkkatyöläisten edut käyvät yksiin. Kunnan maaseudulla saadaan toimeenpannuksi asianmukainen koeverotus, se tulee näyttämään varmastikin samanlaisen tuloksen kuin Lahdessa toimeenpantu. Rajat, joiden mukaan verotaakka nousee tai laskee, ovat tietenkin kunkin paikkakunnan omista olosuhteista riippuvat, mutta se on varmaa, että muutoksen perussuunta on sama. Suuriperheiset ja pientuloiset, olivatpa he sitten palkalla eläviä tai pellosta leipänsä ottavia, tulevat hyötymään ja pieniperheiset ja rikkaat tulevat saamaan lisää verokuormaa, niinkuin oikein onkin. Tämä on kokonaan toista kuin se kokoomuslehtien

vääristely, jonka mukaan täällä eduskunnassa viime tiistaina olisi muka pyritty osoittamaan, että verovelvollisille on sitä edullisempaa, mitä korkeammaksi äyriin hinta nousee. Eihän täällä kukaan sellaista väittänyt. Täällähän esitettiin vain tarkkoja tietoja koeverotuksesta, joka osoitti, että suuri enemmistö veronmaksajista tulee hyötymään sosialidemokraattien ehdotuksen mukaisesta uudistuksesta, koska heidän kohdallaan äyrien lukumäärä vähenee enemmän kuin äyriin hinta nousee. On turhaa demagogiaa yrittää tätä tosiasiaa kieltää. Sen verran Suomenmaassa osaa jokainen laskuoppia, kumpi on edullisempaa, maksaako veroa 1,000 äyristä 12 mk:n mukaan, vai 500 äyristä 15 mk:n mukaan. Kysymyksessä täytyykin olla kaiken häpynsä syöneen puolueen lehdet, kun kirjoitetaan sellaista vääristelyä kuin porvarilehdet viime tiistain keskustelusta kirjoittivat. Tosi-asiaksi jää, että perusvähennystä lisäämällä saadaan verokuormaa työnnettyksi suurituloisten puolelle. Tässä suhteessa palkannauttijain ja pienviljelijäin edut ovat yhteiset, sillä hyvin harvoin ainakaan maa-seudulla varsinaiset palkannauttijat kuuluvat suurituloisimpiin. Taksoitustyöstä kotiin palatessani olen monasti ollut murheellisella mielellä, koska olen ollut tietoinen siitä, että väärämielisiä lakeja soveltaessamme olemme joutuneet tekemään vääräyksiä kotikuntamme vähävaraisia veronmaksajia kohtaan, siitä huolimatta, että me työväen ja pienviljelijäin edustajat, olemme koettaneet noudattaa mahdollisimman oikeudenmukaista laintulkintaa. Suomen pienviljelijäväestö on vastuunsa tuntevaa väkeä. Se ei halua pakoilla verojensa maksamisestakaan. Se maksaa ilmielinsille oikeudenmukaisesti kuuluvan osuuden yhteisen isänmaan kokonaisverokuormasta, mutta se vaatii oikeutta veronmaksuunkin. Se vaatii, että sille ei panna sellaista suhteetonta verokuormaa kuin tähän asti on pantu, kun kuormantekijänä ovat olleet yksipuolisesti varsinkin rikkaan miehen, suurtilallisen etuja ajavat. Suomen pienviljelijäväki vaatii, että sen verokuorma on oikeassa suhteessa suurtilallisen verokuormaan. Ensimmäinen askel verotussuhteiden oikeudenmukaistamista kohti olisi ollut sosialidemokraattien vastalauseen hyväksyminen. Kun sitä ei eduskunta ole valmis tekemään, koska sen enemmistölle rikkaiden

luokkaetu on tärkeämpi kuin oikeudenmukaisuus, niin toivon, että hallitus mahdollisimman pian antaa esitykseen kunnallisverolakien perinpohjaisesta uudistamisesta.

Tähän asti meillä pienviljelijöillä ja palkkatyöläisillä on ollut sellainen käsitys, että me emme ole oikeastaan muuhun kelvanneet kuin etulinjaan niin sodassa kuin veronmaksussakin (Eduskunnasta: Hyvä!).

Ed. Nuorsaari: Herra puhemies! Täytyy heti alussa todeta, että tiistainen propagandakampanja jatkuu täällä. Ed. Kajala oli tosin jo siirtynyt pedagogiselle alalle kuin koulumestari kiertokoululaisille opettamaan. Mutta edellinen puheenvuoron käyttäjä jatkoi hänen, siis ed. Kajalan, tiistaista linjaa täydellisesti, edes yrittämättä millään tavalla, kuinka sanoisin, pelata numeroilla, niinkuin ed. Kajala tiistaina (Eduskunnasta: Puhu asiaa vain!).

Olisin voinut jättää ed. Kajalan käyttämän puheenvuoron tällä kertaa mainitsematta, ellei sen propagandateho ja sumutus olisi vaikuttanut heti kärkeen ensinnä nykyisen sosialidemokraattisen hallituksen pää-äänenkannattajan pääpakinoitsijaan Jahvettiin. Tämä osoittaa jo, että ollaan propagandistisessa mielessä liikkeellä. Siksi pyydänkin siteerata aluksi hänen keskiviikkoista jorinaansa: „Eilen voitiin todeta taas eduskunnassa jo eräs ennen Noakia ja vedenpaisumusta tunnettu juttu. Se, että nimenomaan verotuskysymyksissä on porvarin ja sosialidemokraatin täysin mahdonta koskaan päästä yksimielisyyteen.”

Se alkupuoli menköön taiteilijan vapauteen, se ei nyt oikein historiallisesti pidä paikkaansa, siihen aikaan ei ollut kai sitä „Parta-Kallea” vielä olemassa, mutta tämä jälkimmäinen lause on sitäkin ihmeellisempi, kun porvarien täällä hyväksymä kanta rakentuu käytännöllisesti katsoen sellaisenaan hallituksen esitykselle. Suuren valiokunnan mietintö ja laki- ja talousvaliokunnan mietintö ovat käytännöllisesti katsoen sama kuin hallituksen esitys. Ja kun näin ollen täällä sosialidemokraattien ryhmä alkaa kiivailla, niinkuin sanoin, oman hallituksensa esitystä vastaan, niin on selvää, että liikutaan propagandan tiellä (Eduskunnasta: Oikein!).

Mutta viime tiistaihin palatakseni ed. Kajalan lähtökohta oli se, että toimeentulominimin tulee olla yhtä kuin perusvähennys.

nys. Lievästi sanottuna epäiltävä kanta (Eduskunnasta: Se oli lain tarkoitus!). Hän esitti tällöin m. m. indeksiperhettä eräänä esimerkkinä. Täytyy aluksi todeta, etteivät tähän ihanneratkaisuun ole päässeet rikkaatkaan maat, ei edes Ruotsi, joka sentään on sosialistisesti hallittuna ollut aika kauan. Perusvähennys siellä on suhteellisesti alempi kuin meillä ja verotettavan tulon alaraja alempi kuin meillä, suhteellisesti ottaen. Tämä on tosiasiaa. Ennen sotiakaan meillä ei ollut mahdollista järjestää asiaa edullisemmin kuin tällä kertaa, vaikka me olimme silloin taloudellisesti paljon paremmassa asemassa, sekä kunnat että valtio. Nykyiset lapsi- ja perusvähennykset ovat melko tarkasti edelliset 20- ja 16-kertaiset, jälkimmäiset 10- ja 8-kertaiset sodan edellä voimassa olleisiin verrattuna (Ed. E. Koivisto: Plus verovapaa lapsilisä!) — plus verovapaa lapsilisä. Toimeentulominimi se kai sentään on jokaisen yksilön kohdalla se, mikä jää meille tuloistamme jäljelle, kun verot on maksettu. Sille jokainen yksilö rakentaa taloutensa.

Ed. Kajala esitti muistaakseni myöskin esimerkin siitä, mitä eräät taloustieteilijät ovat sanoneet tästä perusvähennyksestä ja sen merkityksestä. Mainitsin jo, että ollaan hyvinkin paljon eri mieltä siitä, onko se esim. yhtä kuin toimeentulominimi. Käytännön herrat ovat etenkin olleet ankarasti toista mieltä. Minä viittaan vain sosiaalidemokraattisen puolueen kruunaamattomaan kuninkaaseen Väinö Tanneriin, joka aikoinaan sanoi, että kustannuksissa on jokaisen otettava huomioon myöskin verot. Elinkustannusindeksiin hänen lausumansa mukaan sisältyy myöskin verotus. — Mitäpä hän silti on ekspertti Kajalaan verrattuna! — Ja jos mennään toimeentulominimiin sikäli, että otettaisiin perusvähennys samaksi kuin toimeentulominimi, niin silloin kai meidän pitäisi liikkua kokonaan toisella pohjalla. Ajatellaanpa esim. niitä, jotka ovat ammatillisesti kehittäneet itseään huomattavaan asemaan, tehneet opintovelkoja taikka ovat henkisesti alalla päässeet pitkälle ja — raskas velkataakka niskassa. Nykyisinkin saavat tietysti nämä kaikki vähentää korkomenot, mutta jos toimeentulominimistä puhutaan, niin tottakai silloin olisi heidän kohdallaan varattava myös mahdollisuus pääoman kuoletukseen, velkojen kuoletukseen. Se alkaa tulla hyvin

kompliseeratuksi, jos lähdetään itsepäisesti Kajalan linjalta. Ed. Kajala halusi kiertää, niin entinen verotusmies kuin hän onkin, sen perustotuuden, jota hän tänäänkin yritti meille opettaa täällä, nimittäin: mitä suuremmat vähennykset, sitä pienempi äyrimäärä ja sitä kalliimpi äyri hinta jossakin kaupungissa tai kunnassa ja sitä raskaampi verotus niiden kohdalla, jotka joutuvat veroja maksamaan. Siksi hän otti lähtökohdaksi utopistisessa Lahden tulevaisuudessa, josta minä kyllä pyytäisin varjella lahtelaisia, veroäyri hinnaiksi 20:80 eli perusvähennykset kolminkertaisina, Lahdessa suorituttamassaan koeverotuksessa (Oikealta: Yhden kirjaimen kohdalla!).

Minä tulen siihen kirjaimeenkin vielä lopuksi. — Uskon kuitenkin, ettei hän ollut unohtanut äskeistä perustotuutta, vaan juuri sen tuntien halusi kokeilla 20 markan äyriellä, lisäksi vielä sosiaalidemokraattina, jonka peruspyrkimyksenä on saada verot, kuten sitaateissa voidaan sanoa hänen lausumansa mukaan, „muutamien hyvän veronmaksukyvyyn omaavien maksettaviksi”. Seuraavassa nähtäneen, miten sekoin onnistuu tämän Kajalan koeverotuksen kohdalla, (Eduskunnasta: Kaupunginjohtajat maksavat verot!). Sitä paitsi asia tulee vielä selvemmäksi, kun kuulemani mukaan Kajala kaupunginjohtajan ominaisuudessa on lausunut, että kyllä kaupunginjohtajan kelpaa niin kauan kuin yksikin kunnollinen verotettava kaupungissa on jäljellä! — Sen jälkeen, kun ei häntä ole, hän luultavasti siirtyy kommunistiseen kaupunkiin, jossa, niinkuin aikoinaan propageerattiin, valtio maksaa verot.

Seuraavassa muutamia esimerkkejä ed. Kajalan esittämällä pohjalla. Olisi luonnollisesti mielenkiintoisempaa ja ehkäpä edullisempaa puhujalle käyttää itse valitsemiaan esimerkkejä, mutta olen halunnut pitäytyä ed. Kajalan viime kerralla mainitsemini, mutta vain sillä erotuksella, etten ole unohtanut erästä tärkeää seikkaa, nimittäin sitä, minkä ed. Kajala unohti. Hän vertasi nyt vielä voimassa olevaakin ja tänä vuonna suoritettua takseerausta ja sen perusedellytyksiä omiin laskelmiinsa ja suunnitelmiinsa ja utopioihinsa, mutta unohti kokonaan nyt puheenaoleviin esityksiin suorittaa vertauksen. Tätä minä en ole unohtanut, vaikkakaan olekaan suinkaan mi-

kään sos. dem. hallituksen linjan puolustaja yleensä.

Muutama esimerkki siis. Lapseton verovelvollinen Lahden kaupungissa, tulot 144,000, entinen verotus, ed. Kajalan suunnittelema 20: 80 veroäyrin hinnalla ja nykyinen käytäntö käytännöllisesti katsoen kaikki 18,000: —. Ed. Kajalan suunnittelema utopia ei ole tässä hiukkaakaan vienyt asiaa eteenpäin. Viiden lapsen huoltaja, — olen tehnyt pistokokeita tästä, kun ajan vähyyden takia on mahdotonta syventyä kaikkiin hänen mainitsemiinsa esimerkkeihin, joissa koetaksioituksien on sikäläinen taksoituslautakunta suorittanut — viiden lapsen huoltaja, tulot 200,000 markkaa, tänä vuonna pantu veroa 13,850: —, ed. Kajalan uudistuksen jälkeen, veroäyri 20: 80, 8,819 markkaa, — pennit olen jättänyt pois käytännöllisistä syistä, — ja nyt pohjana ja esillä olevan esityksen mukaan noin 8,800: —. Onko hauskaa kuultavaa? (Eduskunnasta: On. — Ed. Kajala: Kovin huvittavaa!). Seitsemän lapsen huoltaja, 185,200 markkaa tuloja, entinen vero, siis tänä vuonna hänelle takseerattu, 5,600: —, ed. Kajalan uudistuksen jälkeen ei mitään veroja, nykyisen ehdotuksen mukaan, joka tänään on käsiteltävänä, ei myöskään mitään veroja. Yhdeksän lapsen huoltaja, muistaakseni ed. Kajala mainitsi, että hän hyötyisi 306,000 markkaan saakka. Miksi hän jätti mainitsematta sen, mihin saakka hän on verovapaa. Nyt käsiteltävänä olevan esityksen perusteella hän on 252,000 markkaan täysin verovapaa. Ed. Kajala unohti kai tahallaan esittää melko tavallisista asioista numeroita. Esim. sellaisten, ei suinkaan ammatillisesti kehittyneen työväestönkään taikka urakkatyössä olevien j. n. e. keskuudessa harvinaisten, mutta alipalkatun henkisen työväestön, voi sanoa, keskuudessa jo harvinaisten palkkojen kohdalta. Esim. kolmen lapsen huoltaja, palkka 360,000 markkaa vuodessa, ed. Kajalan 20 markan kunnassa kunnanvero 57,600 markkaa, nykyinen ehdotus 37,440 markkaa. Edelleen, kolmen lapsen huoltaja pohjapalkka 400,000 markkaa, ed. Kajalan 20 markan ihanneyhteiskunnassa kunnanvero 75,600 markkaa, nykyinen ehdotus 42,640 markkaa. Ja vielä viiden lapsen huoltaja, jolla on 500,000: — pohjapalkkaa, ed. Kajalan 20 markan mukaan n. 76,000 markkaa kunnan veroja, nykyinen ehdotus 49,400

markkaa. — Numerot puhuvat! — (Eduskunnasta: ed. Kajala ei puhu!). Tämä sattuu varmaan kipeästi, niinkuin sanoin, ei suinkaan kehnosti palkattuun virkamieskuntaan, vaan parempipalkkaiseen työväkeen ja esim. urakkatyöllä itseään elättävään. Ja vielä lisäksi on otettava huomioon valtion verotuksen raskas progressiivisuus. Etten puhuisi vain pelkillä oletetuilla numeroilla, jotka eivät muka pidä paikkaansa — viittaen vain, että valtio itse maksaa esim. erään kaupungin rautatieaseman hal-
kotarhassa miehelle työstä siellä 54,000 markkaa bruttopalkkaa kuukaudessa, samaan aikaan kun I luokan asemapäällikkö siellä saa uskollisesti palveltuaan 40 vuotta brutto-palkkaa 27,000 markkaa kuukaudessa (Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!). Numerot voidaan lyödä pöytään koska tahansa, alkuperäiset palkkalistat myöskin (Eduskunnasta: Kokoomuslaisten propagandaa!).

Palatakseni sitten vielä ed. Kajalan esimerkkeihin, niin yksinäinen konttoripäällikkö, nainen, tulot 197,400 mk, entinen vero 24,675 mk, maksaa ed. Kajalan systeemin mukaan 33,571 mk, uusi ehdotus: entinen vero. Kun tähän lisäksi pannaan valtion vero, joka hänellä on 32,650 mk ja joka jo, kuten tästä esimerkistä huomataan, on pienempi kuin kunnan vero, niin osoittaa tämä verotuksen huimaa nousua, jos vähänkin korkeampiin palkkaluokkiin mennään, jona missään tapauksessa Suomen maassa ei vielä voida pitää 197,400 markkaa.

Otan vapauden tehdä muutamia vertailuja myöskin koskien ed. Kajalan mainitsemaa perusvähennysten kaksinkertaistamista eli veroäyrin nousua 3 markalla. Kolmen lapsen huoltaja, ed. Kajalan esimerkkien perusteella edelleen, tuloja 138,900 mk, ed. Kajalan mukaan maksaa veroja äskennämainitulla perusteella 6,813 mk, nykyisen esityksen perusteella 5,889 mk, kahden lapsen huoltaja tuloja 80,500 mk, entinen vero 3,012 mk, sekä ed. Kajalan että nykyisen ehdotuksen mukaan verovapaa. — „Ikävää kuultavaa” varmasti tämä!

Vielä sitten se vanhapoikatapaus. Lahdessa vanhapoika, 1,271,600 mk tuloja, ed. Kajala ottaa häneltä veroja 264,492 mk (Eduskunnasta: Mikä nimi?). Tilastotöimistöstä ottamani selvytyksen perusteella arvioidaan, että hänen muut veronsa — omai-

suus-, tulovero- y. m. tekevät yhteensä noin 700,000 markkaa eli pyöreästi 90 % hänen tuloistaan menee veroihin (Eduskunnasta: Kuka sen elättää?). Tällä tavalla lopputulos kaikesta alkaa olla se, että joka työstä on sama palkka loppujen lopuksi. Tämä on se yhteiskunta, johon ed. Kajala ja kumpantit pyrkivät. Siinä on sosialidemokraattisen verotussysteemin ja porvarillisen väillä melko jyrkkä kuilu. Me tunnustamme sen ja pidämme terveenä sitä, että kohtuullinen verotus on paras yhteiskunnallisen niinkuin yksilöllisenkin toiminnan ja pyrkimyksen kannustin. Mutta tämä raskas verotus, jota ed. Kajala edustaa, tyrmää ja tuhoaa sen täydellisesti. Mitä kannattaa kenenkään yrittää, kun verotus pitää huolen siitä, että „toimeentulominimi” loppujen lopuksi kaikilla on samanlainen.

Mitä tulee taasen sosiaaliseen puoleen, niin äskeisistä esimerkeistä ilmeni jo ed. Kajalan verotusjärjestelmän ja nyt puheena olevan eroavaisuudet. Ja poikkeuksesta osoittautuu tämä nykyinen lapsirikkaille perheille edullisemmaksi. Minä en tiedä, mitä Jahvetti siinä jorinansa toisessa osassa tarkoitti, kun hän sanoi, että „meidän velvollisuutemme on tukea luovaa työtä, olkooppa se sitten suoritettu aivojen tai käten avulla”. Tässä osoitettiin jo äsken henkisen työn tekijöistä, että mitä korkeamman sivistyksen he ovat hankkineet ja mitä paremmat heidän tulonsa sitten ovat, sitä raskaampi verotus heillä on. Sama pätee myöskin käten työllä elävää ammattillista kuntaa yleensä.

Minä en sitten tiedä, millä nimellä sos. demit kutsuvat „väestönlisäystoimintaa”, ehkä se on aivojen ja käten yhteistoimintaa tai jotain muuta, mutta missään tapauksessa nämä esimerkit eivät osoita ed. Kajalan järjestelmän mukaan, että ne olisivat millään erikoisella tavalla sosiaalisessa mielessä lapsirikkaita suosivia.

Lisäksi ed. Kajala ja sosialidemokraatit ovat unohtaneet n. s. Lex Seitolan. Ed. Kajalan entisenä verotusviranomaisena pitäisi tuntea Lex Seitola, joka antaa oikeuden vapauttaa kokonaan veroista silloin, kun veronmaksukyky on jostain syystä erikoisen huono tai muuten kyseessä on vaikea tapaus. Itse olen ollut sellaisia ratkomassa, joko kokonaan veroista vapauttamassa tai antamassa osittaista veronalennusta taikka lykkäystä. Toinen seikka, jonka ed. Kajala

tahallaan unohti, on se, että niin ed. Kajalan ryhmä kuin kaikki muutkin ovat olleet hyväksymässä lakia verojen ennakkoperinnästä, jolloin vasta seuraavan vuoden taksoituksessa todetaan, onko asianomainen ollut veronmaksukykyinen tai ei. On turhaa silloin sanoa kiivailla sosiaalisesta mielestä, kun käytäntö on melko kylmä ja kolkko.

Koska on olemassa komitea tutkimassa veronparannusta ja uudistuksia, olkoon se ja toimikoon tunnollisesti ja tehköön työnsä hyvin. Kaikessa inhimillisessä on aina korjaamisen varaa, mutta ne keyvehköt Lahden kaupungin verotettavien M-kirjaimeen kohdistuneet tutkimukset — rehellisyyden nimessä on mainittava, että ne on suoritettu sukunimen mukaan eikä ristimänimen mukaan — eivät riitä tällaisten tutkimusten perusteiksi. Verotuskysymyksissä meidän on pysyttävä tiiviisti jalat maassa. Ne ovat käytännön asioita. Ei pelkillä sanoilla taikka leikkisästi numeroita käyttämällä palvella pienituloisia virkamiehiä, pienviljelijöitä eikä työläisiä.

Luulen, että tällä puheenvuorollani olen myöskin vastannut edelliselle puhujalle, joka tässä äsken ei yrittänyt „todistella” muuten kuin lauseita peräkkäin latelemalla.

Eräs seikka on tässä vielä, johon kiinnitin huomiota. Täytyy ihmetellä sos. dem. pastori Niemen viime kerralla käyttämää puheenvuoroa. Hän kun täysin asioihin perehtymättömänä ja ed. Kajalan propagandan uhrina kysyi: „Kuka tulee toimeen 30,000 mk:lla?” Tietenkin meiltä voidaan kysyä, kuka tulee toimeen 30,000 markalla. Sellaisia kysymyksiä voidaan esittää, silloin kuin on kysymyksessä joku Jahvetin jaarittelu, joka oli osoitettu siihen „toimeentulominimiin”, erääseen tiettyyn sairaalaan. Olisi odottanut, että pastorismies, ennenkuin tekee tällaisia kysymyksiä, myöskin hiukan syventyiksi asioihin.

Näillä perusteilla minä pyydän, herra puhemies, saada kannattaa suuren valiokunnan mietintöä.

Ed. Jokinen: Ed. Nuorsaaren puhe oli tyypillinen „miljoonamiehen” esitys (Naurua!). Hän yritti täyttää niitä kookoomuksen vaalilupauksia, joita vaalien edellä erittäin voimakkaasti levitettiin lentolehtien ja ilmoituksien välityksellä. Asia on kuitenkin käsitettävä kokonaan toisella

tavalla, kuin mitä ed. Nuorsaaren puhe osoitti. Sillä meillä on jatkuvasti joka kerralla ollut taistelua siitä, minkä suunnan tai varallisuusryhmän puolesta maksetaan veroja eniten. Tähän saakka meillä on ollut verolainsäädäntö sellainen, että se on puhdas tulovero, ja silloin pienipalkkaiset joutuvat luonnollisesti maksamaan veroa raskaimmin, koska tämä ansio, jonka he ansaitsevat, menee välttämättömään toimeentuloon. Sen tähden meillä olisikin pyrittävä sellaiseen verotusjärjestelmään myös kunnallisverotuksessa, mikä on valtion verotuksessa, että verot maksetaan tulojen perusteella ja ne, joilla on suuremmat tulomahdollisuudet, maksaisivat enemmän veroa. Se olisi oikea linja. Siihen meidän pitäisi pyrkiä. Mutta kun samanaikaisesti jää huomattava määrä varakkaimpien verotuloja kokonaan verottamatta, niin silloin pitäisi myöskin tämäkin epäkohta korjata, jotta kaikki tulot voitaisiin saada verotukseen niin tarkoin kuin on suinkin mahdollista. Tämän vuoksi meillä on niin kauan, kun nämä epäkohdat on olemassa, pyrittävä sosiaalista linjaa kehittämään, ennen kaikkea saada perusalennus suuremmaksi ja myöskin lapsivähennykset niin suuriksi kuin suinkin mahdollista. Se helpottaa näiden heikossa asemassa olevien toimeentuloa, ja siihen meidän täytyy pyrkiä, jos me haluamme rehellisesti hoitaa tehtäviämme, emmekä lähde ottamaan ilveilyasennetta tässä vakavassa kysymyksessä, niinkuin ed. Nuorsaari äskeisessä puheenvuorossaan teki.

Ed. K a j a l a: Herra puhemies! Olen ollut kovasti utelias kuulemaan, mistä täällä ne, jotka vastustavat perusvähennyksen korotusta, saivat perusteet mielipiteilleen. Ed. Nuorsaari sai ne Jahvetin pakinasta ja pakinatyylillä hän sitten sävytti koko puheenvuoronsakin. Tämä asia voi olla kyllä suurtulojen saajille leikkisä kysymys. He voivat tehdä pilaa köyhän kansan veronmaksukyvyyn kustannuksella. Mutta minä sanon, että jos ed. Nuorsaarikin pantaisiin yrittämään verojen maksamista sellaisista tuloista, mistä Suomen pienviljelijät, palkansaajat ja pienvirkamiehet maksavat, niin uskonpuute tulisi hänellekin, niinkuin tulisi ed. Tuurnallekin, kuten viime tiistaina sanoin. Tosiasia on se, että tämä on vakava kysymys Suomen

pientulonsaajille, tämä kunnallisverokysymys. Ed. Tuurna tuo mieleen ajat ennen sotaa, jolloin ei ollut meillä vielä tätä nuoroikeistoa, joka nykyään pitää sosiaalisesta mielestä puhumista pilkkanansa.

Ei pitänyt siihen aikaan, sodan aikana, kun puhuttiin, että kunhan tästä pahasta pulasta selvittää, niin sodan jälkeen toteutetaan sosiaalinen oikeudenmukaisuuskin. Nyt sosiaalinen oikeudenmukaisuus on pilkkanasana. (Oikealta: Älä pilkkaa!).

Niin, ennen sotaa olivat kaupunkien kunnallismiehet jotensakin yksimielisiä siitä, siitä, että silloisen rahanarvon mukaan perusvähennyksen piti olla 10,000 markkaa. Tätä mieltä olivat Helsingin kunnallismiehet, Tampereen kunnallismiehet. En tiedä, olivatko Porin kokoomuslaiset poikkeuksena, mutta yleinen käsitys oli kaupungeiden kunnallismiesten keskuudessa se, että 10,000 markkaa pienemmistä vuosituloista ei ole syytä yrittää veroa ottaa. Silloin tällä kysymyksellä ei ollut niin suurta käytännöllistä merkitystä, kun sillä nyt on. Silloin nimittäin ulosottolain pykälät turvasivat köyhää veronmaksajaa, nyt ne eivät turvaa. Ed. Nuorsaari viittasi täällä ennakkoperintälakiin. Tämä ennakkoperintälaki on muuttanut asiat sellaisiksi, että köyhällä veronmaksajalla ei ole enää turvaa edes ulosottolainsäädännön pykälistä, ja tämän vuoksi perusvähennyksen määrän saaminen toimeentulominimiä vastaavaksi on tällä kertaa mitä tärkein elinkysymys Suomen köyhälle kansalle. Minä en halua väittää, etteikö ehkä löydy joku taantumuksellinen finanssioppinut, joka katsoo, että toimeentulominimiä ei pitäisi vapauttaa verotuksesta. Sellaista en ole kylläkään löytänyt. Olen kuullut kahdeltakin kansantaloustieteen opettajaltani, että nykyään ollaan jo suurin piirtein yksimielisiä siitä, että ei ole yhteiskunnankaan etujen mukaista yrittää periä veroa niiltä, joiden tulot ovat toimeentulominimiä pienemmät, ja minua saa valistaa paljon suuremmat auktoriteetit kuin ed. Nuorsaari, ennen kuin minä menettän uskoni näihin asiantuntijoihin. Ei ole minkäänlaista syytä yrittää panna veroa henkilölle, joka joutuu, kun häneltä verot eritään pakkoteitse — tai vapaaehtoisesti — yhteiskunnan huostaan, yhteiskunnan avun turviin. On paljon viisaampaa, että jokainen saa pitää tulonsa siihen määrään asti, että hän jotenkuten pystyy itsensä ja per-

heensä hengissä pitämään. Tämä on minun mielestäni sellaista yksityisyritteliäisyyden suosimista — tämä, että annetaan tilaisuus yrittää tulla omillaan toimeen ilman, että yhteiskunta ottaa verot — että sitä on syytä kannattaa.

Ed. Nuorsaaren esimerkit menevät hänen omaan tiliinsä. Minä en ole koskaan tässä salissa kuullut niin täysin väärin ymmärrettävien ajatuksia kuin ed. Nuorsaari teki. Siteeraan täältä nyt sen, mitä sanoin tästä 20 markasta ja 15 markasta 45 pennistä viime tiistaina. Minulla on siitä pikakirjoitusjäljennös. Ed. Nuorsaari väitti, että me pyrkimällä pyrimme saamaan äyrinhinnan 20 mk:ksi ja että meillä siis on tarkoitus tätä tietä sosialisoida yhteiskuntaa. Ei, ed. Nuorsaari, emme me siihen pyri. Minä sanoin seuraavalla tavalla. Me suoritimme Lahdessa koeverotuksen saadaksemme vastauksen tiettyihin kysymyksiin. Tarkoituksena oli saada vastaus nimenomaan kysymykseen, millä tavoin verorasitus tulee muuttumaan eri veronmaksajapiirien kesken, jos äyrinhinta korotetaan, perusteita muuttamalla, 3 mk:lla, ja toiseksi, jos äyrinhinta korotetaan peräti 20 mk:aan. Vastausta juuri näihin kysymyksiin haluttiin siksi, että monet vuodet on, kunnallisverolain muutosten edellisissä eduskunnissa esillä ollessa, peloteltu edustajia sillä, että joissakin maamme heikoimmissa kunnissa äyrin hinta tulee nousemaan jopa 20 markkaan. Toiseksi taas tällä kertaa puhuttiin eräissä yhteyksissä siitä, että eräiden ehdotusten hyväksyminen merkitsisi äyrinhinnan nousua 3 mk:lla.

Ei meillä siis äyrinhinnan nostamiseen pyrkimystä ole. Uskonkin, että jokainen muu, paitsi ed. Nuorsaari, tämän selvän tekstin tajusi (Eduskunnasta: Tuskin!). Pitääkö lukea se uudestaan? — Tämä oli siis tarkoitus saada selville, haluttiin, mikä on silloin verotaakan jakautuminen, jos tähän mennään. Tulos oli se, minkä olen täällä jo kahteen kertaan sanonut, että siis noin 200,000 mk:n tuloon asti — nykyistä rahaa mittana käyttäen — jokainen veronmaksaja hyötyy siitä, että äyrinhinta nousee äyrien lukumäärän laskun vuoksi, siitä, että kunnallisverolain perusteiden muutoksen vuoksi. Tätä tosiasiaa ei ed. Nuorsaarikaan yrittänyt väittää vääräksi.

Nyt on vain kysymys siitä, mikä on yhteiskunnan etujen mukaista. Myönnän, että

se on tarkoituksenmukaisuuskysymys. Mutta onko todellakin yhteiskunnan etujen mukaista sellainen pientulojen saajain verottaminen, josta esitin esimerkkejä täältä veroluettelosta — eivät ne ole minun keksimiäni, vaan olen ne Lahden kaupungin taksoitusluettelosta noukkinut. Siten maksaa nykyään 3-lapsisen perheen huoltaja, jolla on 138,400 mk:n tulot, siitä veroa 10,162: 50. Eikö olisi paljon parempi, että tällainen 3-henkisen perheen huoltaja saisi 4,000 mk:n veron huoennuksen silläkin uhalla, että joku miljoonamies joutuu siihen asemaan, että ed. Nuorsaarenkin kylmä sydän jo heltyy. Minä pelkään pahoin, että kun Suomen kansa saa selville asian ytimen — ja se saa sen sillä me tulemme suorittamaan vastaavanlaiset tutkimukset myös maaseudulla, — ja kun Suomen kansa pannaan vastaamaan, pitääkö se tärkeämpänä, että miljoonamiehet säilyttävät tulonsa suurin piirtein koskemattomina kunnallisverotuksen jälkeenkin, vai sitäkö, että Suomen suuriperheiset pienviljelijät, palkansaajat, virkamiehet ja työläiset saavat jonkun verran verorasituksesta helpotusta, niin vastaus ei silloin ed. Nuorsarta naurata eikä sen vastauksen jälkeen naura eduskunnan oikeistokaan yhtä herkästi kuin äsken ed. Nuorsaaren hölynpölyn jälkeen.

Ed. Tauriainen: Herra puhemies! — Asian ollessa eduskunnassa toisessa käsittelyssä meidän taholtamme osoitettiin, että nykyisellä hallituksella ei ollut sosiaalista mieltä, antaessaan tuollaisen muutosehdotuksen kunnallislakeihin, jonka esityksen mukaan perusvähennys niin maalaiskunnissa kuin kaupunkikunnissakaan ei vastaa läheskään toimeentulominimiä vastaavaa tuloa. Tämän hallituksen esityksen mukaanhan perusvähennys esimerkiksi maalaiskunnissa olisi ollut vain 15,000—25,000 mk. Kun kunnalliskodeissakin jo hoitokustannukset tulevat maksamaan noin 40,000 mk vuodessa, niin tämän hallituksen esityksen mukaanhan olisi pitänyt jo verotuslautakuntien panna veroa myös köyhäinhoidollisen elintason asteella eläville ihmisille. Eduskuntakäsittelyssä vielä tätä perusvähennyksen määrää alennettiin, tullen ylimäksi rajaksi maalaiskunnissa 20,000 mk. Tämä osoittaa, miten ylimielisesti köyhän ihmisen asiaa katsellaan. Mutta meidän täytyy huomata, että tämä muutosesitys

kunnalliseen veroasetukseen oli hallituksen esitys. Meidän on siis huomioitava, että hallitus antaessaan eduskunnalle esityksen, jossa oli esitetty noin pienet perusvähennykset, ei omaksunut sitä sosiaalista mieltä, josta täällä on puhuttu kauniisti. Kuitenkin nyt täällä eduskunnassa olemme huomanneet, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä esiintyy sosialidemokraattisen hallituksen esitystä vastaan vaatién perusvähennysten suurentamista. Me kansandemokraatit olemme erikoisen iloisia siitä, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmäkin on tullut meidän linjoille vaatiessaan perusvähennysten korottamista. Tuolla asennoitumisellaan sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä lausuu tuomion hallituksen esitykselle, jossa ei siis ollut sitä sosiaalista mieltä, josta niin kauniisti joskus on puhuttu. Meidän on myös huomioitava se, että kun viime tiistaina tämä asia oli eduskunnassa käsiteltävänä, niin tietääkseni äänestyksessä eräät sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenet äänestivät oman ryhmänsä esitystä vastaan. Tästä voisi tehdä eräitä johtopäätöksiä, nimittäin, että ne puheet, joissa puhutaan sosiaalisesta mielestä ja vaaditaan tässäkin kunnallisverolakien muuttamisesityksessä perusvähennysten korottamista, sittenkin ovat suurelta osalta vain propagandaa.

Valitan sitä, että eduskunta tiistaisessa istunnossaan hylkäsi meidän kansandemokraattien vastalauseeseen sisältyvän lakiesityksen, jonka mukaan perusvähennykset olisi korotettu niin, että ne suurin piirtein olisivat vastanneet toimeentulon alinta minimiä.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Herra puhemies! En puuttunut tiistaina enkä tänäkään päivänä aikunut puuttua tähän kunnallisverolakesituskusteluun ollenkaan, mutta eräät puheenvuorot ovat aiheuttaneet sen, että täytyy kajota hieman tähän asiaan.

Kun hallitus suunnitteli kunnallisen verolain muuttamista, niin allekirjoittanutkin ensiksi epäili, olisivatko ne veroalennusesitykset, mitä verokomitea teki, ehkä liian varovaisia. Mutta loppujen lopuksi asiaa tutkittuani tulin siihen tulokseen, että kun ottaa huomioon sekä Pohjois- että Itä-Suomen lapsirikkaat kunnat, joissa olosuhteet ovat aivan toisenlaiset kuin Etelä-Suomessa,

niin täytyy olla verrattain varovainen esitystä antaessaan.

Täällä ovat edustajat Kajala ja Tauriainen arvostelleet hallituksen esitystä ja pitäneet sitä liian varovaisena, mutta nyt on kuitenkin otettava huomioon, ettei hallitus voi tuoda eduskuntaan minkäläistä esitystä tahansa. Kyllä minä olisin voinut sellaisenkin esityksen allekirjoittaa, että siinä perus- ja lapsivähennykset olisivat olleet hyvinkin runsaat, mutta mitenkähän olisi ollut sen hallituksen arvovallan kanssa sitten, kun sen esitys olisi perusteellisesti täällä eduskunnassa teiltattu ja hylätty. Minä olen aivan varma, että sekä ed. Kajala että ed. Tauriainen ministeri Kajalana ja ministeri Tauriaisena puhuisivat hieman varovaisemmin näistä asioista, jos he joutuisivat hallituksessa istumaan. Mutta niin kauan kuin tarvitsee ainoastaan täältä eduskunnasta käsin katsella asioita tarvitsematta sen pitämälle asioista vastata, silloin voidaan olla tavallista reippaampisanaisia (Eduskunnasta: Aivan oikein!). Minun mielestäni hallituksen esitys olisi voitu hyväksyä sellaisenaan, se pieni vähennys, mikä maalauskunnissa perusvähennysten kohdalla tehtiin, oli valitettavaa, mutta ei se nyt niin kovin perusteellisesti olisi asioita muuttanut, että sen vuoksi olisi täytynyt niin kovin paljon eduskunnan aikaa haaskata.

Ed. Nuorsaari: Herra puhemies! Täällä ed. Kajala mainitsi köyhän kansan asian hoitamisesta ja sosiaalisen mielen ilmaisusta, jota hän väitti minun osoittaneen jollakin tavalla pilkallisesti. Minä pyydän huomauttaa, että ed. Kajala ei enää yrittänytkään takertua ja puuttua minkäänlaisiin numeroihinsa, jotka ymmärtääkseni esityksessäni tulivat täysin perusteellisesti teiltatuiksi. Minä osoitin näillä numeroilla, että sekä köyhän kansan asiaa että sosiaalista mieltä nimenomaan suurlapsiperheitä kohtaan tämä puheena oleva esitys nyt suosii paljon paremmin kuin ed. Kajalan linja, ja tätä vahvistaa viimeksi ministeri Hiltusenkin lausunto, joka ei suinkaan ollut identtinen ed. Kajalan mielipiteiden kanssa.

Muuten minun tekee mieleni panna loppuksi vastalause ed. Kajalan mainintaan hölynpölystä. Tuntuu ihmeelliseltä, että ed. Kajala, joka itse on tunnettu humoristi, ei siedä ollenkaan huumoria, ja siinäkin hän esiintyy nykyistä hallitustansa vastaan.

Pääministeri Fagerholm on nimenomaan toivonut, että täällä huumorilla höystettäisiin asioita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Asian toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä ehdotettu toivomusponsi hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus kotiapulaislaki.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 7 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä sekä saman valiokunnan mietinnössä n:o 7 ja työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 12, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 7 a, jonka mukaan suuri valiokunta on yhtynyt eduskunnan tekemään päätökseen mietinnöstä ilmenevin muutoksin. Eduskunnan on nyt erikseen päätettävä näiden muutosehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Ensinnä sallitaan asiasta keskustelu.

Keskustelu:

Ed. J. Koivisto: Lakiehdotuksen 21 §:ssä on korrehtuurivirhe, joka on hallituksen esityksestä tähän saakka ollut siellä mukana. Siellä on viittaus 8 §:n 1 momenttiin, viittaus on alunperinkin ollut korrehtuurivirhe. Sen jälkeen kun työväenasiainvaliokunta on sanottuun pykälään lisännyt yhden momentin lisää, niin pitäisi 21 §:n alussa olla: „Oikeus 8 §:n 4 momentissa j. n. e.” Suljen tämän tarkistajain korjattavaksi.

Ministeri Leivo-Larsson: Haluan viitata kaikkeen siihen, mitä jo aikaisemmin

olen tämän asian yhteydessä sanonut. Mutta haluan vielä asian tässä vaiheessa muistuttaa mieliin sitä, että kotiapulaisten ammattikunta on viimeisen vuosikymmenen aikana huomattavasti supistunut ja tulee nähtävästi supistumaan jatkuvasti, elleivät työolot tällä alalla järjesty suunnilleen samanlaisiksi kuin muilla työaloilla.

Työajan määrääminen päättyväksi kello 20 on huononnut nykyisestä käytännöstä. Kotiapulaisten taholta on jo vuosikymmeniä sitten kiinnitetty milloin eduskunnan, milloin hallituksen huomiota siihen, että heidän työoloihinsa olisi saatava ainakin se parannus, että työajan päättymishetki määritettäisiin kello 19. Viimeksi tämän kuun alussa pidetyssä kotiapulaisten yleisessä kokouksessa tuotiin esille vaatimus työajan päättymishetken määrittämisestä kello 19.

Jos työaika päättyy kello 20 ja sitä ennen on suoritettava 10 tuntia tehokasta tai vähemmän tehokasta työtä työnantajan hyväksi, on työntekijän joko aloitettava työpäivänsä suhteellisen myöhään tai sitten oltava päivällä vapaana työstä pitemmän aikaa. Ei ole kuitenkaan sanottu, että työntekijä voi samalla tavalla käyttää hyväkseen vapaa-aikaa, joka sattuu aamu- tai päiväajaksi kuin sitä aikaa, joka alkaa kello 18 tai kello 19, niinkuin nykyisin on asiantaita, kuten jo sanoin useimmissa perheissä.

Mitä sitten itse perheisiin tulee, on huomautettava, että mikäli kysymyksessä on sellainen perhe, josta perheen äiti käy ansiotyössä ja perheessä on lapsia, on kotiapulaisten työaika sovitettava siksi ajaksi, kun perheen äiti on poissa kotoa. Jos siis ajatellaan, että apulaisten työaika alkaa kello 8 aamulla, useimmissa perheissä se alkaa jo aikaisemmin, mutta jos se alkaa kello 8, on sen päättyttävä kello 18. Näin ollen siis se, että työaika päättyisi kello 19, ei tule häiritsemään työssä käyviä perheenäitejä. Ei siinäkään tapauksessa, että perheenäidin työ päättyy kello 18. Mitä taas tulee niihin perheenäiteihin, jotka ovat kotona, niin nähdäkseni heille ei voi tuottaa mitään vaikeutta järjestää kotiapulaisten työaikaa niin, että hän on vapaa kello 19. Perheenisän mahdollinen työpäivän päättymisen kello 18 ei ole sekään esteenä sille, että työpäivä kotiapulaisten osalta päättyy kello 19, koska talousekspertit ovat laske-neet, että normaaliperheen, noin 6—8 henkeä päivällisastiat voidaan pestä puolesta

tunnissa ja, jos nyt niin olisikin, että niitä ei apulainen ehtisi illalla pestä, niin ne eivät varmasti turmellu seuraavaan päivään. Työtehosteuran näytellyssä on eräs ohje, joka hyvin sopii tähän. Siinä nimittäin sanotaan, että ei ole pyrittävä tekemään sellaista, mikä ei ole välttämätöntä ja toisaalta todettiin, että nimenomaan kotitalouden alalla on tässä suhteessa paljon tarkistamisen varaa. Ennakkoluulot ja vanhat totunnaisuudet estävät rationalisoimista ja uusien tapojen käyttäntöön ottoa.

Mitä nimenomaan tulee tähän kotiapulaislain edellyttämään 10 tunnin työaikaan säännöllisine työn päättymisaikoihin, on se askel eteenpäin kotien työtehon kohottamiseksi.

Tämän tahdon sanoa erikoisesti niille, jotka pyrkivät näkemään tässä laissa kodeille vihamielisen hengen. Kun kotiapulaisten työaika rajoitetaan nykyistä lyhyemmäksi, pakottaa se emännän tehostamaan kotiapulaisensa työvoiman käyttöä. Jotta se olisi mahdollista on kotitalouteen otettava avuksi uusia ihmistyövoimaa säästäviä kojeita ja menetelmiä. Niinikään on sekä emäntien että apulaisten ammattitaidon kohottamiseen kiinnitettävä huomiota aivan toisin kuin tähän saakka.

Sen jälkeen kun yhteiskunta esim. lainsäädännön avulla rajoittamalla työvoiman käytön jollakin alalla on todennut kysymyksessä olevan ammatinharjoittajan kuuluvan yleisen työväensuojelun piiriin, on tämän ammattiharjoittajain työnarvo saanut toiset mittasuhteet. Ei ole enää samantekevää, mitä työntekijä saa rajoitettuna työaikaan, sillä työn tulosten arvo on noussut samassa suhteessa kuin työhön käytettävä aika on lyhentynyt.

Kotitaloustyötä tekevältä ruvetaan vaatimaan ammattitaitoa ja kotitaloustyöhön käytetty aika ruvetaan arvioimaan markeissa.

Ruotsissa on laskettu, että yksistään astiain pesuun käytetään kotitalouksissa niin paljon aikaa päivittäin kuin mitä kolme Ruotsin suurinta teollisuutta käyttää päivittäiseen tuotantoonsa. Näissä teollisuuksissa on paljon palkattuja toimihenkilöitä, joiden tehtävänä on tutkia, miten voitaisiin säästää ihmistyövoimaa ja miten jokin työ voitaisiin tehdä vähemmässä ajassa. Näitä tutkimuksia on kotitaloudessa tehty niin hyvin Ruotsissa kuin meilläkin sangen

vähän, jos otetaan huomioon työalan laajuus. Teollisuus pyrkii myöskin työntekijöittensä ammattikasvatuksen avulla parantamaan työvoiman tehokasta hyväksikäyttöä, mutta kotitalouden alalla on tämänkin puoli laiminlyöty. Kuitenkin on samalla todettava, että mikään ammattitaito ei tule ihmisille siinä määrin tärkeäksi kuin juuri kotitaloudellinen ammattikasvatus, aivan riippumatta siitä, tuleeko asianomainen tekemään ansiotyötä tällä alalla vai ei.

Näitä näköaloja esillä pitäen voidaan tätä lakiehdotustakin arvostella aivan toisin, kuin jos pidämme kiinni vanhentuneista käsityksistämme, että kotitaloustyö ei maksa mitään, tai omaksumme vallan sen käsityksen, josta tunnettu taloustieteilijämme professori Laura Harmaja on pakoinut erittäin sattuvasti, mutta joka saattaa olla vielä aika yleinen, nimittäin sen käsityksen, että „ei meidän äiti tee mitään, hän vain tuhlaa”. Kotiapulaisten työn arvon tunnustaminen merkitsee myös perheenäitien työn arvon toisin arvioimista, ja tässä mielessä ovatkin kaikki naisjärjestöt asettuneet tätä lakiuudistusta tukemaan.

Jos kuitenkin työaika laissa määrätään päättyväksi vasta kello 20, on se isku vasten kasvoja sekä kotiapulaisten järjestölle että muille naisjärjestöille, jotka ovat tämän asian eteen tehneet työtä.

Vieläkin valitettavampaa on jos 2 §:n 6 kohdasta poistetaan sana „kurssinkäynyt”, niinkuin suuri valiokunta on jälleen toisessa mietinnössään ehdottanut eli siis, että jokainen lastenhoitaja, mikäli hänen tehtävänsä on yksinomaan lastenhoito ja siihen välittömästi kuuluvat tehtävät, jäisi lain soveltamispiiriin ulkopuolelle. Tämä poikkeussäännös oli hallituksen esityksessä rajoitettu koskemaan ainoastaan kurssinkäynyttä lastenhoitajaa, jota vastoin lakia olisi sen mukaan sovellettava muihin lastenhoitajiin.

Asiaa harkittaessa on otettava huomioon, että kurssinkäyneet lastenhoitajat muodostavat kotien hoitajistossa oman ryhmänsä. Heitä valmistetaan tähän tehtävään pääasiassa Lastenlinnan ja Samfundet Folkhälsan i Svenska Finland-nimisen yhdistyksen järjestämillä, 8—12 kuukautta kestäville kursseilla, joilla opetus on perusteellista, sekä teoreettista että käytännöllistä, ja tähtää siihen, että kurssinkäyneet täysin itsenäisesti voivat hoitaa perheen lapsia.

Useimmissa tapauksissa he joutuvat perheissä hoitamaan aivan pieniä lapsia, jotka äidin ansiotyössä olon, sairauden tai muun sellaisen syyn takia tarvitsevat kouluun tullen ja luotettavan hoitajan. Tämä työskentely yksityisessä perheessä muodostuikin edellä sanotusta johtuen usein verraten lyhytaikaiseksi, mutta on sillä sitä tärkeämpi merkitys lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä vastaista kehitystä silmällä pitäen. Kurssikäyneiden lastenhoitajien luku on toistaiseksi verraten pieni, m. m. Lastenlinnassa on tähän mennessä valmistunut noin 1,900 tällaista hoitajaa.

On luonnollista, että erikoisvalmistuksen saaneiden, lyhyeksi ajaksi otettujen lastenhoitajien kanssa täytyy saada sopia työehdoista ja -ajoista toisin kuin yleensä kotiapulaisien kanssa. Sen mukaisesti on myös heidän palkkansa omaa luokkaansa, jonka määrää työn laatu ja suurempi vastuu. Toisessa asemassa ovat sen sijaan muut lastenhoitajat, jotka ovat joko vasta-alkavia tai käyneet vain elämänkoulua. Heidän erottamisensa muiden kotiapulaisien joukosta ei ole perusteltua. Useimmiten heille lastenhoidon ohella kuuluu muitakin tehtäviä kodissa. Jos poikkeussäännös kirjoitetaan niin väljään muotoon kuin nyt suuren valiokunnan mietinnössä, sulkee se lain soveltamispiiristä pois huomattavan osan kotiapulaisista.

Olen näin ollen edelleen sillä kannalla, että puheena oleva poikkeussäännös on rajoitettava koskemaan, kuten hallituksen esityksessä, ainoastaan kurssikäyneitä lastenhoitajia. Toivon, että eduskunta 2 ja 7 §:n kohdalla päättäisi pysyä ennen tekevänsä päätöksessä.

Suuren valiokunnan 15 §:ään ja 20 §:ään tekemät muutokset ovat sen sijaan nähdäkseni parannuksia valiokunnan aikaisempaan kannanottoon, vaikkakaan ne eivät täysin vastaa lasten ja nuorten henkilöiden suojelupäämäärää, sillä maaseudun poissulkeminen ilmoitusvelvollisuuden piiristä jättää näiden alle 16 vuotiaitten kotiapulaisien suojelun kokonaan riippuvaksi siitä, miten hyvin paikallinen viranomais maaseudulla toimii ja voi toimia.

Kun eduskunta viime kerralla hylkäsi hallituksen esityksen mukaisen sanamuodon tällä kohdalla, toivon, että se hyväksyy nyt esitetyn suuren valiokunnan kannan,

sillä tämä on kuitenkin parempi kuin ei mitään.

Ed. Karvikko: Herra puhemies! Kotiapulaisista on viime päivinä puhuttu paljon, melkeinpä ilahduttavan paljon, sillä eritoten miehet ovat osoittaneet aivan tavattoman kiitettävää harrastusta kotia ja siellä suoritettavia askareita kohtaan (Oikealta: Sehän on selvä se!). Kotityöt ovat äkkiä saaneet keskitetyn huomion osakseen. Keskustelun kuluessa on kuitenkin maalailtu kovasti erilaisia kuvia, milloin ne ovat olleet vallan romanttisia, milloin taas „synkkiä yksinpuheluja”. Kaiken tämän vuoksi pidän tarpeellisenä sanoa minäkin muutaman sanan kotiapulaisista ja nyt käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta.

Kotiapulaisen turvaksi tarkoitettu lainsäädäntö ei tule hetkeäkään liian aikaisin. Tahtoisin väittää, että kahdestoista hetki on jo lyömässä. Elämme parhaillaan sellaisessa olotilassa, ettei kotiapulaisien ammattikuntaan halukkaita juuri ole löydetävissä ja hyvät kotiapulaiset ovat harvinaisia aarteita. Mistä tämä johtuu? Ensiksi siitä, että kotiapulaisien ammattikunta ei nauti arvontantoa, että kotiapulaiset itse ovat väheksyneet elämäntehtävänsä. Toiseksi siitä, ettei kotiapulaisilta ole vaadittu minkäänlaista ammattipätevyyttä. Nämä syyt saavat puolestaan selityksensä huomattavalta osalta siitä, että kotiapulaiset ovat ammattikuntana tähän asti olleet vailla sitä sosiaalista lain turvaa, joka on jo tullut melkein kaikkien muiden työntekijäin kohdalle.

Kotiapulaisen ammatti on sangen vaativa. Hänen työpäivänsä on pitkä ja työ laadultaan raskasta, minkä lisäksi hänellä ei ole omaa vapautta samassa mielessä kuin muilla työntekijöillä. Muistettakoon lisäksi, että ennen kuin tulimme siihen kehitysvaiheeseen, jolloin uusi kotiapulainen alkoi vaatia omaa radiota ja esitellä jo kodin kynnyksellä pitkää toivomuslistaa, ennen tätä aikakautta elimme päinvastaista vaihetta, jolloin kotiapulainen aivan liian usein oli täysin emäntänsä mielivallasta riippuvainen. Jos silloin olisi muistettu antaa enemmän arvoa kotiapulaisille ja paremmin vaalia näitä jo sinänsä arkaluontoisia suhteita, ei olisi tapahtunut se, mikä nyt on tosiasia, että kotiapulaiset ovat vähitellen siirtyneet muille aloille, mikä kehitys mie-

lestäni on vahingoksi sekä kodeille että kotiapulaisille.

Voidaanko tämän nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen avulla enää saada korjausta asiaan, on enemmän kuin kyseenalaista. Omasta puolestani pelkään sen ajan olleen ja menneen, jolloin kodeilla on ollut oma pysyvä ja pystyvä kotiapulaisensa (Oikealta: Ei ole varaakaan siihen!).

Kun olosuhteet ovat tällaiset, en voi olla ihmettelemättä sitä, että täällä takerrutaan niin itsepintaisesti sellaiseen yksityiskohtaan kuin työpäivän päättymiseen. Kaiken kohtuuden nimessä on kotiapulaisen työpäivän päätyttävä viimeistään kello 19. Jos hän harrastaa itseopiskelua — mistä vasemisto on puhunut paljon kauniita sanoja, aivan liikaa sanoja — on hänen vapauduttava työstä viimeistään kello 19. Jos hän haluaa vaikkapa mennä vain viettämään iltaa omaistensa tai ystäviensä luo, on hänen silloinkin päästävä lähtemään toki puoli kahdeksan — kahdeksan maissa ja saatava siis työnsä päätökseen kello 19.

Tämän asian yhteydessä ovat arvoisat miehet vedonneet perheenemäntään ja hänen työtaakkaansa. — Toivottavasti he muistavat nämä kauniit ajatukset joskus myöhemminkin, jolloin tässä salissa puhutaan perheenemännistä ja heidän työstään. Tällä kertaa emme valitettavasti voi puhua heistä, koska kotiapulainen ja perheenemäntä ovat kaksi eri asiaa, joita ei voida rinnastaa. On totta, että perheenemäntä tekee raskaan työpäivän, eikä se pääty kello 19. Mutta hänen apunaan toimivalta palkkatyöntekijältä ei sen takia voida vaatia yhtä raskasta työpäivää. Näin on tehty ja sen seurauksena koko ammattikunta on sukupuuttoon kuolemassa. Kodin piirissä tehtävää työtä on pyrittävä vihdoinkin rationalisoimaan ja koneellistamaan — eikä vain sanoissa vaan teoissa — tällöin myös emännästä ja kotiapulaisen työ helpottuu.

Koko käsite kotiapulaisen työstä ja olemassaolon merkityksestä tuntuu olevan useimmilla hieman vanhentunut. Kotiapulaisen olemassaolo kodissa ei merkitse sitä, että hän tekee kaikki kodin työt ja emäntä vain toimii — varallisuussuhteista riippuen — jonkinlaisena työnjohtajana ja hoitaa edustuksen tai suorittaa itse kodin ulkopuolella jotakin palkattua työtä. Tällaisia kotiapulaisia ei enää ole eikä tule, mikä merkitsee sitä, että entisen edustusemännän

on myös itse osallistuttava työhön kodissaan ja että n. s. ansiöemännän on hoidettava kahta työsarkaa, virallista ansiötyötään ja osaksi kotiaan.

Paljon on puhuttu täällä myös siitä, että kotiapulaisen kanssa voidaan sopia siitä, että työ päättyy aikaisemmin, vaikka se laissa määrättäisiinkin päättyväksi kello 20. Tällaisin perustein lakia ei voida säätää. Kyllä asia on hoidettava aivan päinvastoin, ja varmasti myös hyvin usein voidaan käytännössä näin hoitaa — mutkattomasti ja kivuttomasti. Kotiapulainen voi varsin usein aloittaa työpäivänsä hieman myöhemmin tai pitää kernaasti päivällä pitemmän vapaahetken ja tekee sitten illalla myöhemmän työtä. Eivät näet läheskään kaikki kotiapulaiset iltaisin opiskele tai halua joka ilta käydä vieraisilla tai elokuvissa. Tällainen järjestely on sitäkin mahdollisempaa, koska emännän ja kotiapulaisen välinen suhde nyt uudet olot huomioonottaen on muuttumassa luottamuksellisemmaksi ja ystävällisemmäksi. Tämän vuosikymmenen emäntä katselee kotiapulaista hieman toisin silmin kuin hänen aikaisemmat sisarensa. Toisaalta uskon, että kotiapulaislaki turvanaan myös kotiapulainen oppii katselemaan emäntäänsä toisella tavalla kuin viime vuosina.

On vain toivottavaa, että kotiapulaislaki olisi omiaan kannustamaan nuoria tyttöjä valitsemaan kotiapulaisen ammatin elämäntehtäväkseen, nyt kun he eivät enää tule olemaan sosiaalisen lainsuojelun ulkopuolella, sillä kotiapulaisen ammatti on monessa suhteessa mielenkiintoinen, vaihteleva ja henkisesti rikastuttava, vaikkakin se toisaalta asettaa omalle vapaudelle toisenlaiset rajoitukset kuin monelle muulle ammattikunnalle.

Kansallisen edistyspuolueen eduskuntaryhmä kannattaa kotiapulaislain hyväksymistä hallituksen antaman esityksen mukaisesti.

Ed. Luostarinen: Kun työaika on laissa tunneissa määrätty, eikä työn alkamisaikaa ole siinä määrätty, niin on mielestäni laki siksi joustava, että se antaa asianomaisten keskinäisille sopimuksille arvon. Jos määrätunnit on suoritettu, niin saat-
taa kotiapulainen lopettaa työnsä vaikka ennen kello seitsemätoista. Kun jokaisessa kodissa ei päivää aloiteta samalla kellon-

lyönnillä, niin ei sitä voida samalla hetkellä lopettaakaan. Suuren valiokunnan kanta on mielestäni joustavampi ja oikeampi, siksi toivoisin sen tulevan päätökseksi. Tämä on varmasti sekä kotiapulaisille että emännille käytännössä parempi. Kunnioltaan ihmisten persoonallista vapautta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Hiilelä: Vastoin suuren valiokunnan tekemää ehdotusta ehdotan, herra puhemies, että eduskunta päättäisi pysyä 2 §:n kohdalla ennen tekemässään päätöksessä.

Ed. Torvi: Kannatan ed. Hiilelän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Hiilelä ed. Torven kannattamana ehdottanut, että eduskunta päättäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on eduskunta päättänyt pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 80 jaa- ja 93 ei-ääntä; poissa 26.

Eduskunta on päättänyt pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Hiilelä: Ehdotan, että myöskin tässä pykälässä eduskunta päättäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Ed. Torvi: Kannatan ed. Hiilelän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Hiilelä ed. Torven kannattamana ehdottanut, että eduskunta päättäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on eduskunta päättänyt pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 90 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22.

Eduskunta on päättänyt pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

15 ja 20 § hyväksytään keskustelutta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan istunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 14,30.

Täysistunto keskeytetään kello 13,24.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14,30.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

4) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsiteltyt hallituksen esitys n:o 3 sekä lak. al. n:ot 11

ja 13, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Ensinnä sallitaan yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Valiovarainministeri Hiltunen: Herra puhemies! Suuri valiokunta on puolestaan saanut vihdoinkin käsitellyksi hallituksen esityksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta. Kun hallituksen esitys annettiin eduskunnalle syyskuun puolivälissä, niin valtiovarainvaliokunta sai mietintönsä valmiiksi lokakuun 13 päivänä, mutta suuressa valiokunnassa asiat viipyivät hieman toista kuukautta, ja yhteensä verolakiesitykset ovat kulkenet eteenpäin, sanoisinko, etanan vauhdilla. No, parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Olisi kuitenkin vastaisen varalta toivottavaa, että eduskunnan työtahti tärkeissä uudistusasioissa olisi edellä kosketeltua tapausta nopeampi.

Suuri valiokunta on tehnyt huomattavia muutoksia hallituksen esitykseen, sen valiokuntakin myöntää. Ensiksikin se on muuttanut lain väliaikaiseksi koskemaan vain vuosia 1948 ja 1949, ja jos otetaan huomioon, että tärkein pykälä eli lain 48 §:ään sisällytetty asteikko on voimassa vain 1949, niin oikeastaan voidaan puhua vain yhden vuoden verolaista. Hallitus olisi tietenkin toivonut, että lainmuutos olisi säädetty pysyvän luontoiseksi, mutta riittävänä voidaan tällä kertaa pitää määräaikaistakin lakia, kunhan pääperiaate, hallituksen verohelpotus, tulee vain hyväksytyksi, joten tässä kohden ei kannata riitaa rakentaa. En puutu myöskään 28 §:n 8 kohtaan tehtyyn muutokseen, koska sekin on vähäarvoisempi. Mutta sikäli kuin on kysymys saman pykälän 11 kohdasta eli hallituksen esittämästä 10 %:n erikoisverolennuksesta palkanttijoille, niin tässä kohden olen jyrkästi eri mieltä valiokunnan kanssa. Esittäessään palkanttijoille myönnettäväksi erikoisoikeuden vähentää 10 sadalta palkkatulon sekä aikaisemman virka- tai työsuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä, ei kuitenkaan

enempää kuin 100,000 markkaa, hallitus perustelee esitystään m. m. seuraavasti: „Koska työsuhteen johdosta palkanttijoiden veronmaksukyky on pidettävä heikompana kuin vakautetusta tulosta elävien tai vapaita ammatteja ja liikettä harjoittavien, ehdotetaan, että tällaisen tulon kokonaismäärästä samalla tavoin kuin vuodelta 1947 toimitetussa verotuksessa, saadaan vähentää 10 sadalta.” On näet huomattava, että palkkatulo tulee yleensä veratetuksi paljon tarkemmin kuin n. s. arvioitu tulo, koska arvioverotuksen perusteet ymmärrettävistä syistä täytyy aina arvioida niin varovasti, ettei missään tapauksessa yliverotusta tulisi tapahtumaan. Kun nyt suuri valiokunta ehdottaa tämän 10 %:n vähentämisoikeuden ulotettavaksi kaikkiin luonnollisiin henkilöihin, niin silloin hallituksen perustelu putoaa pois.

Hallituksen on täytynyt esiintyä hyvin päättävästi palkanttijain palkankorotusesityksiin, koska se on ollut tietoinen siitä, että se taloudellisen elämän vakautuminen, mikä tänä vuonna on hyvin huomattavassa määrin tapahtunut, kärsisi pahoin, jos kustannustaso, josta palkat edustavat hyvin suurta prosenttia, nykyisestään nousisi. Tällainen nousu puolestaan johtaisi auttamattomasti vapaiden hintojen nousuun ja säännösteltyjen hintojen hinnankorotusvaatimuksiin. Kun varsinkin vientiteollisuus elää suurissa vaikeuksissa ja hyvin mielellään näkisi valuuttakurssien tarkistamisen, niin kaikki nämä yhdessä johtaisivat siihen, että inflatorinen kehitys uudelleen pääsisi vauhtiin, jos palkankorotuksiin suostuttaisiin, jolloin hallituksen vakauttamisohjelma kärsisi täydellisen haaksirikon. Mutta palkanttijoiakin on ymmärrettävä, sikäli kuin se on mahdollista. Jokaisen täytyy myöntää, että palkansaajat elävät suuremmissa vaikeuksissa kuin elinkeinon harjoittajat ja siksi heidän asemaansa on jollakin tavoin ryhdyttävä helpottamaan. Tämän vuoksi hallitus onkin tehnyt kysymyksessä olevan veronalennusesityksensä. Kun hallituksen esitys tietää, kuten tunnettua, reaali-palkannousua 5—9 %:iin, riippuen eri veronmaksajaryhmistä, niin se vastaa hyvin käytännössä sitä esitystä, jonka SAK on tehnyt palkkojen korottamiseksi 5½ %:lla. Hallituksen esitys ei kuitenkaan millään tavoin vaaranna talouselämää, mutta se tuo edes jossain

määrin helpotusta siihen taloudelliseen ahdingkoon, missä yleensä palkannauttijat elävät. Tältä kannalta katsottuna on myöskin hallituksen ehdottama 10 %:n erikoishelpotus puollettavissa ja sen vuoksi on valitettavaa, ettei suuren valiokunnan enemmistö ole tahtonut ymmärtää tässä suhteessa hallituksen pyrkimyksiä. Olisi ollut toivottavaa, että suuren valiokunnan enemmistö olisi puolestaan tukenut hallituksen toimenpiteitä talouselämän vakauttamiseksi. Kun minä olettaisin, että eduskunta on periaatteessa kokonaisuudessaan samaa mieltä hallituksen kanssa, minä rohkenen uskoa, että eduskunnasta löytyy siksi paljon laajakatseisia kansanedustajia, että he antavat tälle hallituksen hyväksyttävälle pyrkimykselle niin voimakasta tukea, että eduskunnan enemmistö saadaan hallituksen ehdotuksen taakse.

Kun hallituksen esitys tuli julkisuuteen, niin yleinen käsitys varsinkin porvarillisissa lehdissä oli se, että hallituksen esitys on liiankin rohkea ja oletettiin, ettei eduskunta sitä sellaisenaan voi hyväksyä, koska se oli heidän mielestään liian pitkälle menevä. Nyt kuitenkin samat piirit, jotka silloin suhtautuivat epäilevästi hallituksen esitykseen, haluavat mennä vieläkin pitemmälle kuin mitä hallitus on esittänyt. Mistä tämä ihmeellinen kannanmuutos sitten johtuu? Nähtävästi siitä, että mennään yli siitä, mistä aita on matalin. Kun eduskunnan eri valiokuntain käsittelyvaiheissa on huomattu, että hallituksen esitys on siksi hyvin perusteltavissa, ettei siihen voida saada muutoksia aikaan, on lähdetty uudelle tielle. Nyt puolestaan ehdotetaan verohelpotuksen skaalaa vieläkin laajennettavaksi. Tämä merkitsee sitä, että tulevan vuoden talousarvioon merkitty 20.5 miljardin markan määrä tulo- ja omaisuusverontuotona on liian suuri. Tulopuolelta täytyy vähentää vähintään 500 milj. markkaa, koska tulo- ja omaisuusverontuotto muutoksen jälkeen tuskin nousee edes 20 miljardiin markkaan. Jo talousarvion lähetekeskustelussa huomaustin siitä, että hallitus on pyrkinyt arvioimaan tulevan vuoden sekä tulot että menot mahdollisimman lähelle totuutta. Sen vuoksi valtiovarainvaliokunta tuskin löytäne 500 milj. markan erää muista tuloryhmistä tulojen lisäykseksi voidakseen täyttää tulo- ja omaisuusveron arviossa syntyneen 500

milj. markan vähennyksen. Tämän vuoksi on syytä kysyä, miten eduskunta sitten aikoo täten syntyneen vajauksen täyttää, jos se hyväksyisi suuren valiokunnan ehdotuksen.

Suuren valiokunnan ehdotusta ei voida pitää muutenkaan onnistuneena. Se vähentää talousarvion tulopuolta ja lisäksi se ei anna palkannauttijoille sitä erikoishelpotusta, jonka hallitus on suunnitellut, ja sen vuoksi hallitus pitää hyvin tärkeänä, että lakiehdotuksen 28 §:n 11 kohta hyväksyttäisiin hallituksen ehdottamassa muodossa, kuitenkin niin, että kohdan lopussa oleva rajoittava määräys alennetaan 100,000 markasta 60,000 markkaan.

Huomauttaisin vielä lopuksi, että olisi mitä tärkeintä eduskunnankin puolestaan yhtyä hallituksen toimenpiteisiin talouselämän vakauttamisen edelleen kehittämiseksi ja yleensä työrauhan ylläpitämiseksi. Voidaan sanoa, että tämä kysymys on niin pieni, ettei se siinä suhteessa pysty horjuttamaan hallituksen toimenpiteitä. Mutta niinkuin suomalainen sananlasku sanoo, että pisarasta meri syntyy, niin voi olla hyvin mahdollista, että tämäkin kysymys on se pisara, joka saa maljan vuotamaan yli laitojensa. Sen vuoksi olisi mitä toivottavinta, että hallituksen esitys tältä kiistanalaiselta kohdalta tulisi hyväksytyksi.

Edustajien pöydälle on jätetty ed. Kulovaaran kiireellisesti jättämä muutosehdotus 28 §:n 1 momentin 11 kohtaan. Tämä ehdotus ei ole onnistunut ja sitä ei voida pitää hyväksyttävänä. Sen vuoksi olisikin toivottavaa, että ed. Kulovaara pidättäisi tätä ehdotusta tekemästä. (Eduskunnasta: Aivan oikein!) Pienviljelijöille voidaan verohelpotus järjestää muita teitä aivan yhtä hyvin, nimittäin veroperusteita määrätessä. Ja hallitus pitääkin velvollisuutenaan tarkistaa tässä suhteessa veroperusteita. Sen vuoksi tätä ehdotusta ei hallitus voi pitää onnistuneena.

Kaikkeen edellä olevaan viitaten, herra puhemies, ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietintö.

Ed. Riihinen: Herra puhemies! Valtiotalouden suotuisa kehitys on avannut mahdollisuudet ylettömäksi käyneen verotuksen tarkistamiselle. Kuluvana vuonna tulevat valtion tulot huomattavasti ylittä-

mään budjettiarvion. Liikevaihtoveron tulo on noin 11 miljardia markkaa budjettiarviota suurempi. Tulo- ja omaisuusveron tuotto arvioidaan ylittävän noin 7 miljardilla markalla tulo- ja menoarvion, tullitulo-ot ovat noin 2.5 miljardia suuremmat kuin vuoden 1948 tulo- ja menoarviossa on merkitty. Lisäksi on eräitä muita huomattavia lisäyksiä tulopuolella. Menopuolella on tulut erittäin suurimerkityksellinen supistus sotakorvaussuoritukseen saadun 50 %:n kevennyksen johdosta. Kuluvaan vuoden osalta sen voitaneen arvioida puolen vuoden korvaussuoritusten alenemisenä merkitsevän noin 3.5 miljardia ja ensi vuonna noin 7.5—8 miljardia markkaa. Valtion tulojen suuri lisääntyminen toisaalta ja sotakorvauksen alenemisen kautta tuleva menojen vähentyminen ovat luoneet pohjan huomattavallekin verohuojennukselle. Tämän suotuisan kehityksen vaikutus olisi veronalennuksena saatava tuntumaan myös työläisten ja muiden pienituloisten taloudessa.

Edellä olevan huomioiden kansalaisten vähävarainen osa on odottanut verolakeihin uudistusta, joka vastaisi heidän oikeuskäsitystään. SKDL:n edustaja M. Järvinen y. m. jätti eduskunnalle elokuussa 1948 laki-aloitteen tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, ja sosialidemokraattisen puolueen työväenhallitus jätti myöhemmin eli syyskuussa eduskunnalle esityksen samasta asiasta. Ed. M. Järvisen aloite on tullut valiokunnassa hylätyksi ja hallituksen esitys eräin muutoksin on tullut hyväksytyksi. SKDL:n edustajat ovat liittäneet valtiovarainvaliokunnan mietintöön vastalauseensa, jossa ehdotetaan lakiin ed. M. Järvisen aloitteen mukaisia muutoksia.

Valtiovarainministeri Hiltunen, hallituksen verolakesityksen allekirjoittajana, arvosteli asian ollessa toisessa käsittelyssä ed. M. Järvisen aloitteeseen perustuvaa valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyä vastalauseetta ankarasti. Ministeri Hiltunen moitti vastalauseetta erikoisesti siitä, että sen hyväksyminen johtaisi valtion verotulojen huomattavaan supistumiseen. Ministeri mainitsi, että hallituksen esityksen mukaan tulo- ja omaisuusveron tulo olisi 20.5 miljardiksi markaksi arvioitu, mutta SKDL:n esityksen mukaan se olisi ministerin toimitaminen laskelmien perusteella 17.2 miljardia markkaa. Lisäksi ministeri esityksessään toteaa, että SKDL:n vastalauseen mu-

kaisesti omaisuusverolakia muuttaen omaisuusveron tuotto kohoaisi 400 milj. markkaa. Tähän ministerin lausuntoon on sanottava se oleellinen, joka siitä on sanomatta jäänyt, nimittäin, että mainittu SKDL:n esittämä verovähennys, jota ministeri valittaa, tulisi vähätuloisimman kansan hyväksi heidän veronsa vähentämiseksi. Ministerin mainitsema omaisuusveron lisäys ei taas tulisi pienten omaisuuksien omistajain kohdalta, vaan suurten omaisuuksien eli yli 4 milj. markan omistajilta. On huomattava, että SKDL:n ja hallituksen verolakesitysten eräs peruseroavaisuus on siinä, että SKDL:n esityksessä vero alenee alle 800,000 markan vuosituloisille enemmän kuin hallituksen esityksessä. SKDL:n esityksen mukaan vero kohoaa 800,000 markkaan ja sen yli menevien vuositulojen osalta, mutta hallituksen esityksessä veron alennus jatkuu rajoittamatta niin, että esimerkiksi 1 milj. markan vuositulon kohdalla I veroluokassa veronalennus on 36.2 % ja III veroluokassa 39.3 %. Vertailun kohteena käytän varsinaisen verolain nykyistä verotaulukkoa ja hallituksen esityksessä olevaa verotaulukkoa. Markkamääräisesti hallituksen esityksen suurituloisille ehdottamat verohuojennukset merkitsevät 1 miljoonan markan tulon kohdalla 80,000 markkaa ja 2 milj. markan tulon osalta noin 164,000 markkaa vuotuisena veronalennuksena. Kuten näkyy, suurituloiset tulevat työväenhallituksen toimesta saamaan vuodessa verohelpotuksena enemmän kuin monet työläiset ahkeralla työllään ansaitsevat vuodessa. Tähän tällaiseen verohuojennuksen lahjoitteluun suurituloisille on sosialidemokraattinen hallitus esityksessään valmis menemään, samanaikaisesti kuin heidän ministerinsä vastustavat pientuloisten verokuorman suurempaa keventämistä, vedoten valtiotalouden vaikeuksiin. Kuinka oikeutettu on SKDL:n vaatimus verohuojennuksen rajoittamisesta koskemaan vuosituloja, jotka ovat alle 800,000 markkaa, sen osoittaa ministeri Hiltusen antama tilastotieto. Ministeri ilmoitti tutkimuksen osoittavan, että kokonaista 80 % verotettavista kuuluu niihin, joiden vuositulo on alle 400,000 markkaa. Kun näin on, niin millä asiallisella perusteella voidaan puolustaa sitä, että hallitus lahjoittelee miljoonatuloisille markkamääräisesti suuremmat veroalennukset? Mitä hallituksen tällainen verohelpotusten lahjoittelu-

nen merkitsee käytännössä? Tunnettua on, millä taidolla suurituloiset salaavat todelliset tulonsa. Mutta tästäkin huolimatta yksin Helsingin kaupungin vuoden 1947 verokalenteri osoittaa, että yli 800,000 markan verotettavia vuosituloa saaneita kansalaisia on huomattava määrä ja on sellaisia, joilla on ollut 1,000,000, 2,000,000, jopa 5,000,000:kin markan henkilökohtaiset verotettavat vuositulot. Nämä kaikki suurituloiset tulevat työvänehallitukselta saamaan huomattavan lahjan verohelpotuksen muodossa. Nykyisessä eduskunnassakin on edustaja, jolla edustajapalkkionsa lisäksi mainitun kalenterin mukaan on noin 1.5 milj. markan verotettava vuositulo. Tuskin kukaan vastuullinen edustaja voisi nousta vaatimaan tällaiselle miljoonatuloja itselleen kahmineelle porvarille suurinta verohelpotusta, mutta sosialidemokraattisen työvänehallituksen verolakiesityksessä esitetään tällaisten tulojen saajalle verohelpotuksena noin 100,000 markkaa vuodessa. Ilmeisesti porvarien kiittämän sos. dem. hallituksen osuus verolakiesityksen antamisena onkin siinä holtittomuudessa, jolla sen kautta jaetaan verohelpotuksia suurituloisille, ja siinä, että siten kielletään pientuloisilta kohtuulliset veroalennukset. Tämä sosialidemokraattisen hallituksen kielteinen kanta pienväkisiä kohtaan ilmenee myöskin omaisuusverojen kohdalla. Hallituksen verolakiesitystä valmisteltaessa lakiesityksessä omaisuusveron alaraja korotettiin 500,000 markkaa, mutta työvänehallituksen ministeri muutti sen 300,000 markaksi, jollaisena se on eduskunnalle annettussa hallituksen esityksessä. Valtiovarainvaliokunta korotti kuitenkin verovapaan omaisuuden alarajaa 500,000 markkaa siten osoittaen olevansa omakotirakentajille ja pienviljelijöille myönteisempi kuin nykyinen sosialidemokraattinen hallitus. Verovapaan omaisuuden raja on ollut jo vuonna 1924 100,000 markkaa. Rahanarvon alenemisen huomioiden tulisi sen nyt olla ainakin 800,000 markkaa, kuten se onkin SKDL:n verolakiesityksessä. Hallituksen omaisuusverolakiesityksessä annetaan monimiljonääreille samoin omaisuusverohelpotuksia, mutta kuten mainitsin, oltiin valmiit asettamaan jo 300,000 markan omaisuudetkin veroalennuksen alaiseksi. Näin nykyinen hallitus toteuttaa suuromistajapiirien kiittämää rohkeata verouudistusta, joka jakaa veroalen-

nuslahjoituksia suurituloisille ja suuromistajille ja moittii niitä, jotka vaativat verokuorman siirtämistä varakkaammille ja veronmaksukykyisemmille suuromistajapiireille. Se on sitä sosialidemokraattien kolmannen tien verotuspolitiikkaa, josta suuromistajapiirit kiittävät nykyistä hallitusta. Se on samaa pääomapiirien sanelemaa verotuspolitiikkaa, jota jo vuonna 1943 verouudistuksessa noudatti silloinen valtiovarainministeri, sotasyyllisenä tuomittu sosialidemokraattisen puolueen vahva mies Väinö Tanner. Vuonna 1943 Väinö Tanner voimantunnonaan ei katsonut tarpeelliseksi salata suuntaa, mihin hän verouudistuksissaan silloin pyrki. Eduskunnalle silloin antamassaan verolakiesityksessä Väinö Tanner julistikin: „Suurista omaisuuksista suoritettava omaisuusvero on osoittautunut varsin raskaaksi, kun se sitä vastoin pienemmistä ja keskisuuruisista omaisuuksista on ollut suhteettoman pieni”. Ja tämän huomioon ottaen sitten jatketaan, että tästä syystä on asetettu sille kannalle, että veroa korotettaisiin alle 1.5 milj. markan omaisuuksien luokassa, mutta että vero pidettäisiin jotenkin entisen suuruisena ylemmissä omaisuusluokissa. Se on selvästi sanottu, avoimemmin kuin nykyisen hallituksen esityksessä, mutta suunta on sama, suurituloisille ja suuromistajapiireille suosiollinen.

Mainita vielä sopii, että vuonna 1943 omaisuusveroa muutettaessa pienten omaisuuksien kohdalla omaisuusveroa korotettiin noin 6-kertaiseksi ja, kuten valtiovarainministeri Tanner jo oli toivonut, suurien omaisuuksien vero jätettiin jotenkin entisen suuruiseksi.

Socialidemokraattisen hallituksen äänenkannattajat Uusi Suomi, Suomen Sosialidemokraatti, Helsingin Sanomat (Ed. Oksala nauraa) ja niiden maaseutupaikokset ovat harjoittaneet suurta huijausta hallituksen verolakiesityksen esittelyssä. Ed. Oksalaa huvittaa, kun kuulee, että Uusi Suomikin on tämän hallituksen äänitorvi (Eduskunnasta: Tottahan!), mutta niin asia kuitenkin on. Mainittujen lehtien lukijoita on pyritty johtamaan harhaan uskotteleamalla, että hallituksen esitys johtaisi keskimäärin 50 %:n veronalennukseen. Näin ei kuitenkaan asia ole. Mainitut lehdet vertaavat hallituksen verotaulukkoa entiseen jättäen mainitsematta sen, että asiallisesti verotettaville palkkatulon osalta on

jo veronkannossa tehty 20 %:n veronalennus. Kuten muistetaan Pekkalan hallitus antoi jo helmikuun 27 päivänä esityksen ennakkoveron alentamiseksi 20 %:lla, joka esitys myös eduskunnassa tuli hyväksytyksi. Kun tämä aikaisemmin myönnetty verohelpotus huomioidaan, jää keskimääräinen veronalennus, joka nykyisen hallituksen esityksessä on, kokonaan toiseksi, kuin mitä mainitut lehdet lukijakunnalle ovat uskotelleet. Tosiasiallisesti se jää alle sen, mitä edellisen hallituksen ennakkoverojen kohdalla veronalennusta toteutettiin. Tämä siitakin huolimatta, että sosialidemokraattinen hallitus on tarpeettomasti antanut, kuten edellä on tullut osoitetuksi, miljoonataloisillekin erittäin suuria verohelpotuksia. Huomattavaa on, että tämä vaikuttaa keskimääräiseen veronalennusprosenttiin. Porvarillinen lehdistö palvellessaan sos. dem. hallitusta on vaiennut myös siitä verotettaville tärkeästä asiasta, että hallituksen esityksen mukaan palkkatuloiset eivät tule vuoden 1948 verotuksessa saamaan muuta veronalennusta kuin mitä Pekkalan hallituksen antamassa ennakkoveron alentamisessa jo on annettu. Mutta tuleeko tänäkään veroalennus turvatuksi, vai tulevatko jälkiveron suoritukset kuluvan vuoden veron osalta samanlaisiksi kuin mitä parhailaan ovat vuoden 1947 valtion tuloveroista, siitä ei valiokunnassa ole saatu selvitystä. Hallituksen esityksen perusteluissa jo sanotaan „Suunnilleen turvattava ennakkoverotuksessa saatu helpotus”. Kun valtiovarainministeriössä ovat samat miehet kuin vuonna 1947, niin sieltä saadut vakuutukset eivät herätä luottamusta nyt, jolloin entiset siltä taholta tulleet vakuuttelut jälkiverotuksiin ovat osoittautuneet vääriksi. Tuhannet verotuksessa jälkiverotuksella rasiitetut eivät luota „suunnilleen” annettuihin lupauksiin, vaan toivovat täsmällisesti turvaton veroalennuksen niin että ikävältä jälkiverotukselta välttyttäisiin.

Verotusvirkaillain antamien tietojen mukaan hallituksen esitys vuoden 1948 väliaikaiseksi verolaiksi, jos se sellaisenaan hyväksytään, tulee johtamaan huomattavaan jälkiverotukseen. Pekkalan hallituksen jo toteuttama palkkatulon ennakkoveroalennus ei tule turvatuksi, jos sos. dem. hallituksen verolakiesitys tulee sellaisenaan nyt hyväksytyksi. Ilmeistä on, että jos eduskunta hylkää SKDL:n edustajain ta-

holta tehdyt verolakimuutosesitykset ja hyväksyy hallituksen esityksen, niin vähäyraiset kansalaiset tulevat nopeasti huomamaan, että heille on luvattujen verohuojennusten asemesta jälkiverot ja muut verorasitukset lisääntyneet.

Verolakiesitysten tultua suuresta valiokunnasta voidaan jälleen todeta, että tämä valiokunta on muuttanut verolakia palkkatuloisten vahingoksi. Jälleen on palkkatulojen verohelpotus jaettu laajoille liike- ja kauppapiireille. Suuri valiokunta on muuttanut lain 28 §:n 11 kohtaa niin, että 10 %:n palkkatulon veroalennus annetaan rajoittamatta eräitä kommandittiyhtiöitä ja kuolinpesiä lukuunottamatta, rajoittamatta kaikenlaatuisille liikemiespiireillekin (Ed. Oksala: Ja pienviljelijöille!). Pienviljelijöille voidaan muutenkin antaa (Ed. Oksala: Joopa joo, millä tavalla?). Hyvaksymällä SKDL:n esitys 28 §:n 11 kohdasta. Tämä muutos, mikä suuressa valiokunnassa on tehty, johtaa siihen, että tarkoitettu verotuksen tasaaminen palkkatulon verotuksen keventämiseksi jäisi asiallisesti toteuttamatta. Suuren valiokunnan tekemä muutos käytännössä johtaa palkkatuloisten verotuksen kohoamiseen (Eduskunnasta: Eipäs!), joten se on korjattava (Ed. Oksala: Paljasta pötypuhetta!). On aivan selvää, että jos tämä verohelpotus jaetaan kaikenlaatuisille tuloille, valtion on otettava muualta aikanaan näin saadut verohelpotukset takaisin ja se tulee palkkatulojen kohdalla silloin otettavaksi takaisin. Jos hyväksytään SKDL:n verolakiesitys, tulisi mainittu veroalennus koskemaan paitsi palkkatuloisia myös maatalouden ja metsätalouden henkilökohtaista työntuloa. Täten SKDL:n verolakiesityksessä oleva muutos 28 §:ään on asiallinen ja riittävä.

Herra puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoite n:o 1 sellaisena kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietinnön vastalauseessa.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Herra puhemies! Minä pyydän anteeksi, että minä joudun eduskunnan kallista aikaa vielä toisen kerran käyttämään. Mutta ajattelin, että edellisen puhujan puheenvuoroon on vastattava mieluummin heti kuin jättää se pitemmälle.

Ed. Riihisen puheenvuoro oli melko puhdasta palturia. Hän kulki pitkin matkaa

asian vieressä, tehden sellaisia vertailuja, jotka, vaikka ne numerollisesti näyttävät kauniilta, niin tosiasiallisesti eivät pidä paikkaansa. Hän viisaasti kylläkin teki vertailunsa 800,000 markan verotettavien tulojen yläpuolella. Nyt on kuitenkin asia, niinkuin hän itsekin sanoi, että „sielläkin on vielä veronmaksajia”, mutta jätti mainitsematta, kuinka monta prosenttia kaikista fyysillisten henkilöitten veronmaksajaryhmistä on näin suurituloisia. Lisäksi hän jätti mainitsematta, että edellisen, Pekkan hallituksen aikainen verolakiesitys seurasi, taulukoineen puhtaasti samaa linjaa kuin tämä nykyisenkin hallituksen ja sen tekemät verohelpotukset kohdistuivat vieläkin voimakkaammin suurtuloihin kuin mitä nykyisen hallituksen verolaki on (Ed. Oksala: Se oli porvarillisempi siis!). Niin, se oli porvarillisempi, mutta silloin oli pääministerinä SKDL:n kylttiä kantava henkilö ja siksi se silloin kelpasi (Ed. Murto: Ed. Hiltusen aloite!). Ed. Murron entisenä ministerinä pitäisi tietää sen, kuka ministeri minkin asian hoitaa. (Ed. Murto: Tiedän!). Ministeri Törngrenille kuuluivat nämä asiat, minulle kuuluivat eräät muut asiat (Ed. Murto: Kyllä me muistamme ministeri Hiltusen mielipiteen verohuojennuskysymyksessä!).

Mitä verohelpotuksiin muuten tulee, ed. Riihinen oli sikäli kuitenkin varovaisempi, ettei hän liikkunutkaan 4 milj. markan tuloiissa, niinkuin nuori, vasta eduskuntaan tullut ed. Torvi ensimmäisen käsittelyn aikana. Hän herkutteli 4 milj. markan vuosituloilla ja osoitti, kuinka paljon siitä saadaa verohelpotusta. Mutta minä silloin jo ensimmäisen käsittelyn aikana sanoin, että miksi hän ei käytä 16 miljoonan markan tuloja esimerkkeinään koska silloin saisi numerot vielä voimakkaammin esitetynksi. Mitä se merkitsee sitten, vaikka siellä ei olekaan ketään veronmaksajaa, mutta onhan kuitenkin numeroissa.

Mitä sitten tulee ed. Riihisen puheenvuoroon, jossa hän puolusteli voimakkaasti ed. Mikko Järvisen verolakiesitystä, sillä on se perusheikkous, että sen verontuotto on huomattavasti pienempi, kuin mitä tarvitaan tulo- ja menoarvion lukkoon saattamiseksi. Minä olen antanut siitä tehdä laskelman, jossa osoitetaan, että fyysillisten henkilöiden suorittaman tuloveron tuotto puheenaolevan ehdotuksen mukaan on 4 mil-

jardia mk, kun se nykyisin on 13—14 miljardin markan välillä. Jos se sieltä pudotetaan ensi vuonna 4 miljardiin, niin kaikkihan ymmärtävät ilman muuta, että se on mahdottomuus.

Sitten ed. Riihinen jätti viisaasti kyllä mainitsematta myös sen, millä tavoin täten syntynyt vaje täytetään (Ed. Riihinen: Hetkinen, kyllä se tulee, se on sanottu! Useita välihuutoja). Välihuudoista päätellen tämä näyttää olevan kiperä juttu ja ehkä se onkin, jossain SKDL:n kyläkokouksessa sanottu, mistä se saadaan, nähtävästi sotasyllisiltä tai joiltakin samanarvoisilta, mutta eihän se ole niin helppoa saada käsittämään lainsäätäjiä tällaista potaskaa. Tulkoon tämän yhteydessä mainituksi eräänkin kyläkokouksen ponnet, jossa päätettiin, että kaikkien kansalaisten omaisuus on saatava 800,000 markkaan asti verovapaaksi; sen yläpuolella oleva omaisuus verotettakoon sitten miten tahansa.

Mitä nyt yleensä tulee muilta kohdiltaan tähän ed. Mikko Järvisen ehdotukseen, niin paitsi sitä, että sen tuotto on liian pieni, silloin jää hyvin huomattava vaje talousarvioon, siinä on myöskin aivan ristiriitaisia seikkoja. Ei nähtävästi ole tuota lakiesitystä tehtäessä huomioitu, että sikäli kuin perusteet muuttuvat, niin myöskin sen toisen aviopuolison, vähemmän ansaitsevan aviopuolison, vähennys pitää muuttaa toiseksi. Silloin kun he ovat muuttaneet kolme veroluokkaa kahdeksi, niin he ovat jättäneet huomioimatta sen, mitä vaikuttaa tämänmoinen voimakas muutos esim. aviopuolisoiden verotukseen. Siitä eräitä lukuja.

Heidän ehdotuksensa mukaan aviopuolisoita verotettaisiin voimakkaammin kuin jos ne olisivat erillään, kun sen sijaan hallituksen esityksen mukaan aviopuolisot saavat verolievennyksen siitä johtuen, että ne ovat naimisissa (Vasemmalta: Suurituloiset!). Myöskin pienituloiset ja juuri voimakkaasti pienituloiset; 600,000 mk:n kohdalla on ero voimakkain. Ed. Mikko Järvisen ehdotuksen mukaan, jos on kysymyksessä esim. sellaiset aviopuolisot, joiden toisen tulo on 200,000 ja toisen 120,000, niin he maksaisivat ennen avioliittoa veroa 7,000 mk, mutta kun he menevät avioliittoon, niin heidän veronsa nousee 9,500 mk. Jos sitten on kysymys kahdesta aviopuolisosta, jotka molemmat ansaitsevat yhtä paljon eli 200,000 kumpikin, niin ennen avioliittoa

heidän veronsa tekevät 12,000 mk yhteensä mutta avioliittoon mentyä yhteisesti 21,000 mk, siis lähes kaksinkertainen määrä. Jos 400,000 ja 200,000 ovat verotettavat määrät, niin silloin ennen avioliittoa on vero 57,000 mk, mutta kun he menevät avioliittoon, niin se nousee 86,000 markkaan. Tällainen lapsuskin heidän verolakiehdotukseensa on tullut, jota he eivät ole edes myöhemmissä käsittelyvaiheissa pystyneet korjaamaan.

Mitä sitten tulee ed. Riihisen vertailuihin, joissa hän väitti, että ne prosentit, mitä on tehty veroalennusten määristä, eivät pidä paikkaansa, minä väitän, että ne pitävät paikkansa. On nimittäin huomioitava, että se vuoden 1948 verotaulukko, johonka vertailut on tehty, on lievempi kuin se vuoden 1947 taulukko, joka tosiasiaa vielä on voimassa. Jos vertailut tehtäisiin vuoden 1947 taulukon mukaan, niin silloin olisivat vieläkin runsaammat nämä hallituksen ehdottamat veroalennukset.

Mitä sitten jälkiverotukseen tulee, niin jälkiverotuksethan johtuvat hyvin monista syistä. Ensinnä niiden kohdalla, joilla on sivuansiotuloja, on valitettavasti ennakkoperintä liian pieni. Siitähän peritään yli 2,000 mk:n sivuansiotuloista 20 %, josta suunnilleen 10 % menee kunnalle ja 10 % jää valtiolle, kun pitäisi valtion osuus vähintään olla 30 %. Ja tästä johtuu, että henkilö, jolla on sivuansioita, saa olla varustautunut siihen, että saa myös huomattavan jälkiverokuitin.

Vapaan Sanan viime viikon perjantain numerossa oli eräs sarjahaastattelu, jossa eräät veronmaksajat valittivat sitä, että he ovat joutuneet jälkiverotuksen kohteeksi. Heti tämän haastattelun jälkeen määräsin Helsingin veroviranomaiset ottamaan selvää, mistä näiden henkilöiden jälkiverotus johtuu. Tapaus n:o 1 johtui siitä, että tämä kirjaltaja oli saanut n.s. lahjapalkkiota, joka on myöskin verotettavaa tuloa, josta ei ollut maksettu ennakkoveroa. Luonnollista on, että lopullisissa verotuksessa, kun se yhdistetään siihen, niin hän joutui jälkiverotuksessa tämän veron maksamaan. Lisäksi hänellä oli myöskin muita sivutuloja. Tapaus n:o 3 oli sellainen, että henkilö, joka oli Arabian työläinen, oli ilmoittanut, että hän on perheellinen, niinkuin hän nimellisesti oli olevinaan, mutta tosiasiaa hän on eronnut ja asuu

erossa vaimostansa, ja tästä johtuen hänen verotaulukonsa ei ollut n:o III, vaan n:o I ja tästä hänelle tuli jälkiveroa. Tapaus n:o 2 oli senluontoinen, että tällä henkilöllä oli myöskin hyvin huomattavia sivutuloja, josta ei oltu peritty muuta kuin ainoastaan tämä 10 % kunnalle ja 10 % valtiolle. Se, että hän joutui hyvin huomattavasti maksamaan lisäveroa, johtui vain hänen sivuansioittensa suuruudesta.

Minä totean siis lopuksi, että tämä ed. Riihisen täällä käyttämä puheenvuoro oli puhtaasti propagandistinen. Siinä oli asiaa kovin vähän ja millään tavalla ei kyetty osoittamaan sitä, etteikö hallituksen esitys loppujen lopuksi pyri antamaan niin suuria verohelpotuksia veronmaksajille kuin näissä oloissa on mahdollista vaarantamatta silti budjetin tasapainoa, joka sittenkin on tärkeintä.

Ed. M. Järvinen: Herra varapuhemies! Samalla kuin yhdyn ed. Riihisen edellä esittämään lausuntoon, tahdon vielä kerran lyhyesti kiinnittää eduskunnan huomiota tulo- ja omaisuusverolain 28 §:ssä esiintyviin erinäisiin kohtiin.

Voimassa olevan lain 28 §:n 8 kohdassa säädetään, että milloin molemmat aviopuolisot ovat olleet ansiotyössä, saa se aviopuoliso, joka on vähemmän ansainnut, vähentää tuloistaan 50,000 markkaa sekä tämän määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin 100,000 markkaa. Hallitus ei tässä kohden esitä muuta muutosta kuin sen, että luku 100,000 markkaa muutettaisiin 120,000:ksi.

Kun kysymyksessä olevaa vähennystä ei ole saanut tehdä, jos aviopuolisot ovat olleet eläkkeellä tai vain toinen heistä on ollut eläkkeellä tai vain toinen heistä on ollut ansiotyössä, on tässä sellainen epäkohta, joka on saatava korjatuksi. Tyydytyksellä voinkin todeta, että suuri valiokunta nyt SKDL:n aloitteen ja IV vastalauseen mukaisesti ehdottaa, että puheenaoleva vähennysoikeus myönnettäisiin myös eläketuloista. Toivottavasti ei nykyisestä eduskunnasta löydy yhtään niin kovasydämistä edustajaa, joka tahtoisi sitä, että suhteellisen pienestä eläketulosta, joka useimmissa tapauksissa on kohtuuttoman pieni, verotettaisiin raskeammin kuin nuoria ansiotyössä käyviä aviopuolisoita. Suuren valiokunnan sosiaalisen mielen ulottuvaisuus on kuitenkin ollut

valitettavan lyhyt. Sitä osoittaa se, kun suuri valiokunta ei ole hyväksynyt SKDL:n ehdotusta, että edellä mainittu vähennys myönnettäisiin myös leskille ja yksinäisille naisille, jotka verovuonna ovat elättäneet alaikäistä lasta. Kun vähemmän ansainneen puolison vähennysoikeutta on alkujaan perusteltu sillä, että kun molemmat aviopuoliset ovat ansiotyössä, niin on kohtuullista, että perheeseen silloin otetaan palvelija ja että tästä johtuvien menojen hyvitukseksi on vähemmän ansainneelle myönnetty puheenaoleva tulojen vähennys. Jos tarkastelemme asiaa tältä perustalta, niin emme varmastikaan voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että kysymyksessä oleva vähennysoikeus olisi riidattomasti annettava myös leskille ja yksinäisille naisille, joilla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia. Jokaiselle pitäisi olla sanomattakin selvää, että miehensä menettänyt aviovaimo joutuu, silloin kun hänellä on lapsi tai lapsia huollettavanaan, paljon vaikeampaan taloudelliseen asemaan kuin miehen eläessä on asianlaita ollut. Useimman on silloin pakko turvautua ansiotyöhön ja järjestettävä lastenhoito joko kotiapulaisen ottamisen kautta tai jollain muulla kustannuksia aiheuttavalla tavalla.

Olen henkilökohtaisesti todennut lukuisan määrän sellaisia tapauksia, jolloin molemmat aviopuoliset ovat olleet ansiotyössä ja kodin ja lapsen on hoitanut kotiapulainen. Vaimo, joka on ansainnut vähemmän kuin miehensä, on saanut tehdä tuloistaan puheenaolevan vähennyksen. Mutta kun mies on kuollut, on perheen toimeentulo jäänyt vaimon ansion varaan. Pääasiallisen huoltajan menetyksen johdosta on vaimo joutunut erittäin vaikeaan taloudelliseen asemaan, ja sen lisäksi hän on menettänyt oikeutensa kysymyksessä olevaan vähennykseen. Haluaisin kysyä, voiko kukaan pitää tällaista sosiaalisena oikeudenmukaisuutena.

Asialla on myös huomionarvoinen tunnepuoli, joka käy ilmi seuraavasta kotipaikkakunnaltani otetusta esimerkistä. Eräässä työpaikassa on työssä huomattava määrä naisia, joista osa on yksinäisiä, mutta suurin osa lapsettomia aviovaimoja. Joukossa on myöskin eräitä leskiä ja yksinäisiä naisia, joilla on yksi tai useampia lapsia. Ansiot ovat kaikille suunnilleen samansuuriset eli noin 150,000 markkaa vuodessa. Lapsettomat aviovaimot, joilla kellään ei ole

kotiapulaista, saavat tehdä tuloistaan 100,000 markan vähennyksen, mutta lesket ja yksinäiset naiset, joilla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia, ja joiden sen vuoksi on palkattava kotiapulainen taikka muulla tavalla, josta on kustannuksia, järjestettävä lastensa huolto, he eivät saa tehdä mainittua vähennystä. He joutuvat siis maksamaan huomattavasti enemmän veroa kuin heidän muutenkin paremmassa asemassa olevat naimisissa olevat työtoverinsa. Kun ihminen on vain ihminen, on ymmärrettävää, että tällainen seikka aiheuttaa näiden muutenkin taloudellisiin ja henkisiin vaikeuksiin joutuneiden ihmisten mielissä katkeruutta. Tämän esimerkin mukaisia tapauksia löytyy melkein jokaisesta työpaikasta. Tämä siis osoittaa sen, että leskiä ja yksinäisiä huoltovelvollisia naisia on maassamme tavattoman paljon ja ettei ole suinkaan kysymys vain pienestä ryhmästä, vaan varsin huomattavasta ja useasti vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa elävistä. Pidemmältä selvittelyttä pitäisi jokaisen käsittää, että tässä on epäkohtia, jotka on kiireellisesti korjattava. Kun siihen on nyt tilaisuus hyväksymällä tulo- ja omaisuusverolain 28 §:ään SKDL:n lakialoitteen mukainen säännös, niin toivon, että eduskunnassa löytyisi niin paljon sosiaalista mieltä, että se hyväksyy yksityiskohtaisessa käsittelyssä tätä tarkoittavan ehdotukseni.

Uskon, että jokainen, joka on joutunut pidemmän aikaa työskentelemään toisella paikkakunnalla, missä hänen perheensä vakinaisesti asuu, on tullut havaitsemaan, että samansuuruisen palkan käyttöarvo on paljon pienempi kuin silloin, kun sai asua perheensä keskuudessa. Luulisin, että ainakin maaseutukansanedustajat tämän varsin hyvin tietävät ja tuntevat. Suurin osa varsinakin Pohjois- ja Itä-Suomen suurilla metsä- ja uittotöyillä työskentelevistä työläisistä on sellaisia, jotka joutuvat työskentelemään pitkänkin ajan toisella paikkakunnalla, kuin missä heidän perheensä asuu. Tästä koituu heille varsin huomattavia lisäkustannuksia. Kun metsä- ja uittotyöt ovat lisäksi raskasta ja vaatteita sekä jalkineita paljon kuluttavaa, niin tästä johtuu, ettei saadun reaali-palkan arvo ole läheskään niin suuri kuin kotipaikkakunnallaan hankitulla tulolla. Tästä ja siitä syystä, että metsä- ja uittotöihin olisi saatavissa riittävästi ammattitaitoista työvoimaa,

maa, olisi oikein ja kohtuullista, että näistä töistä hankituista palkkatuloista myönnettäisiin erikoisvähennys, kuten valtiovarainvaliokunnan IV vastalauseessa esitetään.

Verotuksen johtavana periaatteena pitäisin m. m. sitä, että välttämättömään elämiseen kuuluva tulo on kokonaan verovapaata ja että tämän rajan ylittävistä tulosta tai omaisuudesta kutakin verovelvollista verotetaan hänen veronmaksukykynsä mukaan. Tulojen suuruuteen nähden tätä periaatetta onkin tulo- ja omaisuusverolaissa pyritty noudattamaan siten, että pienestä tulosta ja omaisuudesta on vero prosentuaalisesti ollut pienempi kuin suuremmista tuloista ja omaisuuksista. Tästä huolimatta ei verorasitus ole jakautunut tasaisesti kantokyvyn mukaan. Paitsi sitä, että verotus on kohdistunut myöskin välttämättömään elämiseen tarvittavaan tuloon, on se kantokyvyn huomioon ottaen kohtuuttoman raskas pienempien ja keskiuuruisten tulojen kohdalla. Tämä on taas pääasiassa johtunut siitä, että muiden kuin palkannauttijain todellisia tuloja on ollut ja on vaikea todeta. Varsinkin vapaiden ammattien harjoittajilla ja myöskin yksityisillä kirjanpito-velvollisilla on suuret mahdollisuudet salata todelliset tulonsa. Näitä mahdollisuuksia onkin varsin laajassa mitassa käytetty. Tarvitsee tutustua vain eri kaupungeissa julkaistuihin verotuskalentereihin ja kuntien verotusluetteloihin, niin havaitsee suuren määrän erilaisten vapaiden ammattien ja liikkeen harjoittajia, joilla on vähemmän veroa kuin tavallisella sekatyömiehellä. Näin on siitä huolimatta, vaikka he ovat joka suhteessa eläneet monin verroin paremmin kuin parhaiten palkatut ammattityöläiset. Mistä tällainen sitten johtuu? Se johtuu yksinkertaisesti siitä, että monilla verovelvollisuusryhmillä on mahdollisuus järjestellä ansionsa niin, ettei heitä veroteta varsinaiseen elämiseen tarvittavasta tulosta, vaan sen ylittävältä osalta ja useammassa tapauksessa siitäkin vain pienestä osasta. Mutta jyrkästi toisenlainen on tilanne palkannauttijain kohdalla. Heidän tulonsa verotuslautakunnat saavat selvälle, joitakin harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, jokaista penniä myöten. Tämä johtuu siitä, kun palkannauttijoilla ei ole mahdollisuutta salata tulojaan. Sillä ellei hän itse ilmoita kaikkia tulojaan, tekee sen työnantaja. Kun näin on, niin on oikeuden- ja kohtuuden-

mukaista että palkka- ja eläketuloista myönnetään erikoisvähennysoikeus, kuten hallitus esityksessään ja SKDL:n ryhmän lakialoitteessa ehdotetaan. Hallitus ehdottaa kyseessä olevan vähennyksen vain 10 %:ksi. SKDL:n ehdotus on 20 %. Hallituksen ehdottama 10 % on ehdottomasti liian pieni, sillä verotusasiainantijainkin yleinen käsitys on, että palkkatulot tulevat ainakin 20 % tarkemmin verotetuksi kuin yleensä muut tulot, pienviljelyksen verotusta lukuunottamatta. Oikeamman suhteen saavuttamiseksi olisi SKDL:n esitys siis hyväksyttävä. Vaikka maa- ja metsätaloudesta saatua tuloa ei voidakaan todeta yhtä tarkasti kuin palkkatuloa, niin on oikein ja kohtuullista, että samanlainen erikoisvähennys, mikä ehdotetaan myönnettäväksi palkka- ja eläketulosta, myönnetään myöskin maa- ja metsätalouden harjoittajalle ja hänen lapselleen sekä muille perheenjäsenille maa- ja metsätalouden hyväksi tehdystä työn arvosta. Tätä pyrkimystä on sos. dem. ryhmä, ilmeisesti koko ryhmä, ainakin sen jäsenet valtiovarainvaliokunnassa vastustaneet. Jos on lupa olettaa, että ed. Kulovaaran edustajille jakama ehdotus on ryhmän kanta, niin on ilolla todettava ja tervehdittävä, että ryhmä on lopultakin tullut havaitsemaan, että pienviljelijöihin kohdistuva verotus on niin raskas, että sitä todellakin voidaan verrata palkka- ja eläketulojen verotukseen ja että sen vuoksi siihen olisi saatava myöskin helpotusta. Ministeri Hiltusen lausunto kuitenkin antoi aiheen olettaa, että ed. Kulovaara tulee perääntymään ehdotuksestaan, ja ehkä se onkin vain hänen yksityinen mielenilmaisuksensa.

Kysymyksessä olevan erikoisvähennyksen soveltaminen myöskin maa- ja metsätalouden hyväksi tehdystä työstä on mielestäni välttämätöntä m. m. senkin vuoksi, koska siitä pääsisivät osallisiksi pääasiallisesti pienviljelijät, joiden verotus on verrattavissa palkkatulojen verotukseen. Totuushan on se, että n. s. isännän palkan johdosta, joka on hehtaaria kohden sitä suurempi mitä pienempi tila on, pienviljelijän verotus muodostuu tämän vuoksi kohtuuttoman raskaaksi, josta seuraava lain ja valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukainen koeverotusesimerkki antaa valaisevan kuvan. K:n pitäjässä Kivipelto nimisessä tilassa on viljeltyä peltoa 5 hehtaaria ja

noin yhden hehtaarin verran metsämaan pohjaa. Tällä tilalla asuu isäntä ja emäntä sekä 3 lasta, joista 2 tyttöä ja 1 poika. Tyttöistä toinen on täyttänyt 18 ja toinen 20 vuotta sekä poika 16 vuotta. Tila sijaitsee seutukunnalla, jossa ei ole saatavissa työtä kodin ulkopuolelta. Koko 5-henkinen perhe joutuu siis elämään sillä tulolla, minkä tila pystyy heille antamaan. Valtiovarainministeriön ohjeiden mukaan on tilalla verotuksenalainen tuotto arvioitu seuraavasti: pinta-alan tuotto 15,000 mk, isännän työn arvo 55,000 mk, lasten työn arvosta tyttöjen osalta yhteensä 130,000 mk, pojan osalta 55,000 mk eli yhteensä 255,000 mk. Tästä menee nykyisen tulo- ja omaisuusverolain mukaan tuloveroa 30,550 mk sekä omaisuusveroa 720 mk ja omaisuudenluovutusveroa 3,800 mk, siis tulo- ja omaisuusveroa yhteensä 35,070 mk. Lisäksi tulevat kunnallisverot 2,550 äyristä à 10 mk, se on 25,500 mk, eli verot yhteensä 60,570 mk. Jokainen varmaankin käsittää, ettei 5 hehtaarin tilasta, jonkalaisia tiloistamme suurin osa on ja sitä pienempiä, pysty saamaan sellaista tulosta, jolla jaksaa maksaa näin korkeita veroja. Kun tällaisen tilan tuotto menee kaikki eikä riitäkään perheen kulutukseen, niin mistä saadaa varat verojen maksamiseen ja muihin välttämättömiin rahatarpeisiin. Vaikka esittämäni esimerkki onkin lähellä äärimmäistapausta, niin se kuitenkin osoittaa sitä, että pientalouden verotus lain ja ohjeiden mukaan toimitettuna on siksi raskas, että on täysin perusteltua syytä antaa myöskin maa- ja metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvosta sama vähennysoikeus kuin palkka- ja eläketulotakin.

Lopuksi tahdon vielä huomauttaa siitäkin, että jos suuren valiokunnan ehdotus 28 §:n 11 kohdassa hyväksytään, se merkitsee sitä, että se räikeä epäsuhde, joka on vallinnut palkkatulojen ja n.s. vapaiden ammattien sekä yksityisen liiketoiminnan verotuksen välillä, tulee jatkumaan muuttumattomana.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä, herra puhemies, tulen ehdottamaan IV vastalauseen mukaisia muutoksia. Samalla pyydän kannattaa ed. Riihisen tekemää ehdotusta, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin lakialoite n:o 11. Ja lopuksi haluan lyhyesti huomauttaa ministeri Hiltusen toisen lausunnon johdosta, että vastauksen siihen, mitä hän esitti, annoin tämän asian ensimmäi-

sessä käsittelyssä, koska hänen toinen lausuntonsa oli sama kuin minkä hän jo ensimmäisessä käsittelyssä esitti. Minä uskon kuitenkin, että eräät ryhmätoverini tulevat vielä lähemmin puuttumaan hänen mainitsemiinsa numeroihin ja muihinkin seikkoihin.

Ed. P. Leskinen: Herra varapuhemies! Asian ensimmäisessä käsittelyssä herra valtiovarainministeri teki yhteenvedon hallituksen esityksen arvostelusta ja siihen tehdyistä muutosehdotuksista. Tällöin herra ministeri kääntyi erikoisesti meihin kansandemokraatteihin päin tehden meille kaksi kysymystä, jotka hän uudisti myöskin täällä tänään toisessa lausunnossaan. Ensiksikin, kuinka olemme kohdelleet niitä ankarasti avioliittoon pyrkiviä, ja toiseksi, mistä aiomme saada varat hallituksen verokirstun täytteeksi ehdottaessamme niin suuria huojuksia vähävaraisille veronmaksajille, kuin mitä olemme esityksessämme tehneet. Herra ministeri moitti meitä myös numeroilla leikkimisestä. Ed. M. Järvinen jo heti verekseltään vastasi näihin kysymyksiin asian ensimmäisessä käsittelyssä, mutta siitä huolimatta haluan minäkin vielä tähän asiaan puuttua.

Esityksemme lähtökohtana on hallituksen oma veropoliittinen ohjelma, jossa sanotaan sanasta sanaan näin: „Verotusta oikeudenmukaistamalla hallitus pyrkii helpottamaan niiden kansalaisryhmien asemaa, jotka nykyisissä olosuhteissa elävät ahtaimmassa taloudellisessa puristuksessa.” Jos täällä olisi herra valtiovarainministeri (Ed. Murto: Se on mennyt pakoon!) — niin näkyy menneen —, niin olisin pyytänyt tiedustaa, tulkitsenko minä tämän sanasta sanaan hallituksen veropoliittisesta ohjelmasta ottamani lausuman oikein, kun minä huomautan, että hallitus lupasi ohjelmassaan huojuksia ahtaimmassa taloudellisessa puristuksessa olevien kansalaisryhmien verotaakkaa, mutta ei muiden. Hallituksen veropoliittisesta ohjelmasta olen ottanut kaiken sen, mitä siinä on, ja siinä on juuri näin kuin luin. Kun tässä ohjelmassa ei ole muuta sanottu kuin lausumani, pidän itseltään selvänä, että hallitus ohjelmassaan ei luvannut helpottaa muiden kansalaispiirien verokuormaa kuin kaikkein ahtaimmassa taloudellisessa asemassa olevien. Tästä nähdäkseni on lähdettävä, kun arvostelemme

hallituksen esitystä nyt kysymyksessä olevassa asiassa. Varakkaille ja suurituloisille ei siis luvattu huojuennuksia, köyhille vain. Ketkä ovat ahtaimmassa taloudellisessa puristuksessa? Ilmeisesti ne, joilla on pienet tulot eikä mitään tai aivan vähän omaisuutta. Milloin ovat tulot pienet? Ilmeisesti silloin, kun ne eivät riitä tai riittävät huonosti välttämättömiin elämäntarpeisiin. Jos tällaisilla ihmisillä on lisäksi veroja, elävät he kaksinkertaisessa puristuksessa. Tämä lähtökohta ja nimenomaan juuri tämä lähtökohta on meidän ed. Järvisen nimellä kulkevan aloitteen päämotiivina (Eduskunnasta: Ministeri tuli jo!). Sen vuoksi, kun huomioimme hallituksen veropoliittisen ohjelman lausunnan, sellaisena kuin se ohjelmassa sanotaan, ja meidän lähtökohtamme, pidän hieman outona, että valtiovarain herra ministeri halusi tehdä meidän esityksemme äsken esittämässään toisessa lausunnossa täällä naurunalaiseksi. Jos hallituksen ohjelma ei ollut sanoilla leikkimistä, olisi ymmärtääkseni hallituksen pitänyt tehdä aivan samoin kuin me. Niin ei ole kuitenkaan tapahtunut, kuten näemme. Hallitus lupasi ohjelmassaan jakaa rasitukset tasapuolisesti, kuten sanat ohjelmassa kuuluvat. Toteuttaako hallitus lupauksensa tässä verohuojennuskysymyksessään?? Ei toteuta. Progressiivisuus tosin uhkaa ankarana suurituloisia, mutta sitenkin heille jää veron suorituksen yli mahdollisuus kohtuulliseen toimeentuloon (Min. Hiltunen: Jatketaan Pekkalan hallituksen veropoliitiikka!). Sensijaan tulosta, joka on toimeentulominimissä, ei ole mitään verotettavaa. Missä on nyt sitten toimeentulon raja? Ennen sotia, sotien aikanakin, katsottiin 15,000 markan vuosiansio sellaiseksi esim. kaupungissa, jota tuloa ei tuloverotuksessa verotettu. Kaikki on suhteellista, mutta nyt summan pitäisi olla lähempänä 150,000:tta. Hallitus katsoo kuitenkin, että 60,000 markan ansiosta jo voidaan maksaa tuloveroa. Käsky siis käy, että kaikki asiatyöt ja -pojat on verolle asetettava. Kuka maksaa tuloveron? Lähinnä tänkaltaiset.

Viimeiset tilastot todistavat, että 95 % verotettavista on sellaisia, joiden verotettava tulo on enintään 134,000 markkaa, ja nämä 95 % maksavat 85 % kaikkien fyysillisten henkilöiden tuloverosta. Tällaisen lausunnan esittää valtiovarainministeriön kansliapäil-

likkö tuonnottain erääseen huoltolehteen kirjoittamassaan artikkelissa (Min. Hiltunen: Vuodelta 1945 se tilasto!). Vuodelta 1945 oli tällaisia veronmaksajia 145,000. Nyt heitä on hieman yli 1,000,000. Tämä seikka on suolana pohjalla tässä asiassa. Jos hallitus tarkoitti totta lupauksillaan rasitusten tasapuolisesta jaosta, niin näiden ihmisten verorasitusta ensi kädessä on nyt huojennettava. Miten se tapahtuu?? Vain siten, että pienituloisten ja vähävaraisten verotusta huomattavasti alennetaan ja suurituloisten sekä varakkaiden pysytetään ennallaan tai, mikäli mahdollista, lisätään. Tätä tarkoittaa ed. M. Järvisen ehdotus. Sensijaan hallitus ehdotuksessaan, samalla kun ehdottaa pienituloisille ja varattomille pieniä helpotuksia, ehdottaa suurituloisille ja varakkaille suuria helpotuksia. Tässä on hallituksen esityksen ja meidän ehdotuksemme oleellisin erotus.

Silläkin uhalla, että herra valtiovarainministerin mielestä jälleen syyllistyn numeroilla leikkimiseen, teen muutamia vertailuja. Kun herra valtiovarainministeri asian ensimmäisessä käsittelyssä ja toisessa lausunnossaan täällä tänään otti puheeksi meidän ehdotuksemme avioliittoon menevien näkökulmasta, on tähän seikkaan minunkin hieman kajottava. Ottakaamme siis ihmiset, joista esim. nainen ansaitsee 80,000 ja mies 100,000; erikseen arvioituna yksinäisenä henkilönä nykyisen lain mukaan maksaa nainen veroa 3,700, mies 6,500, yhteensä siis 10,200. Hallituksen esityksen mukaan maksaisi nainen 500, mies 2,500 eli yhteensä 3,000. Meidän ehdotuksemme mukaan nainen ei maksaisi mitään ja mies maksaisi 500. Jos nämä ihmiset ovat avioliitossa, maksavat he nykyisen lain mukaan veroa 9,200, hallituksen esityksen mukaan 4,150 eli 1,150 markkaa enemmän kuin yksin verotettuna, ja meidän ehdotuksemme mukaan he maksaisivat veroa 875 markkaa eli 375 markkaa enemmän kuin avioliiton ulkopuolella. Huomaamme siis, ettei tällaisessa yhdistelmässä hallituksen esityskään ole synnitön sikäli kuin on kysymys siitä, miten naimisissa olevat joutuvat maksamaan veroa eräissä tapauksissa verrattuna yksinäisten verotukseen.

Toinen esimerkki. Naisen ansio on 100,000, miehen 150,000. Nykyisen lain mukaan maksaa nainen 9,500, mies 20,500 markkaa, yhteensä 30,000. Hallituksen esi-

tyksen mukaan tulisi vero olemaan naisen 4,500, miehen 11,000, yhteensä 15,500. Meidän ehdotuksemme mukaan naisen vero olisi 500, miehen 2,500 eli yhteensä 3,000. Jos he olisivat naimisissa, maksaisivat he veroa nykyisen lain mukaan 20,750 markkaa, hallituksen esityksen mukaan 11,500 markkaa eli yhteensä 4,000 markkaa vähemmän kuin yksinäisenä hallituksen esityksen mukaan. Meidän ehdotuksemme mukaan he maksaisivat veroa tässä tapauksessa 4,250 markkaa eli tosiaankin 1,250 markkaa enemmän kuin meidän ehdotuksemme mukaan yksinäisinä, mutta kuitenkin ja joka tapauksessa 7,250 markkaa vähemmän veroa kuin hallituksen esityksen mukaan avioliitossa. Tosin tässäkin tapauksessa naimisiin mentyään nämä ihmiset maksavat hieman korkeamman veron kuin ennen avioliittoa, mutta meidän ehdotuksemme mukaan he kuitenkin pääsevät näin paljon pienemmällä verolla kuin vastaavasti hallituksen esityksessä. Tässä esimerkissä edellytämme toista veroluokkaa ja yli kolmi- vuotista avioliittoa ilman lapsia.

Ottakaamme vielä muutama verranto. Naisen ansio on 60,000 markkaa, miehen 80,000. Yksinään ollen he maksavat veroa nykyisen lain mukaan nainen 2,900, mies 5,900 eli yhteensä 8,800. Hallituksen esityksen mukaan he maksaisivat veroa nainen 500, mies 2,500 eli yhteensä 3,000. Meidän ehdotuksemme mukaan heille ei tule ollenkaan veroa. Jos he solmivat avioliiton, heille tulisi veroa nykyisen lain mukaan 3,000, hallituksen esityksen ja meidän ehdotuksemme mukaan he nyt jäisivät kokonaan verovapaiksi.

Seuraava esimerkki: Naisen ansio on 75,000, miehen 100,000. Yksinään ollen maksaa nainen nykyisen lain mukaan 5,000, mies 9,500 eli yhteensä 14,500. Hallituksen esityksen mukaan maksaisi nainen 2,000, mies 4,500 eli yhteensä 6,500. Meidän ehdotuksemme mukaan sensijaan nainen ei maksaisi mitään veroa, mies maksaisi 500. Jos he solmivat avioliiton, olisi heidän veronsa nykyisen lain mukaan yhteensä 6,125, hallituksen esityksen mukaan 1,500 markkaa eli 4,625 markkaa vähemmän kuin nykyisen lain mukaan, mutta meidän ehdotuksemme mukaan he eivät maksaisi lainkaan veroa, joten vähennys entiseen olisi 6,125.

Edelleen: Naisen ansio 100,000 markkaa, miehen ansio 150,000 markkaa. Yk-

sinään olen heidän yhteinen veromääränsä nykyisen lain mukaan olisi 30,000 markkaa, hallituksen esityksen mukaan 15,500 markkaa, meidän ehdotuksemme mukaan 3,000 markkaa. Jos he solmivat avioliiton, heidän veronsa olisi nykyisen lain mukaan 15,000 markkaa, hallituksen esityksen mukaan 7,250 markkaa, meidän ehdotuksemme mukaan 2,250 markkaa, joten siis huomaamme, että meidänkin ehdotuksessamme he naimisissa ollessaan tässä tapauksessa pääsevät pienemmällä verolla kuin yksinäisinä, kuitenkin siten, että meidän ehdotuksemme mukaan heidän veronsa olisi 6,500 markkaa pienempi kuin hallituksen esityksessä. Tässä tuloryhmässä on ymmärtääkseni tyypillisimät työläisveronmaksajat. Jos kiinnitämme huomiota valtion viran ja toimen haltijain palkkaukseen, niin huomaamme, että tässä mainitsemassamme tuloryhmässä on näiden ihmisten valtava enemmistö.

Vielä yksi esimerkki: Naisen ansio 120,00, miehen 200,000. Nykyisen lain mukaan he yksinäisinä maksavat veroa yhteensä 47,100 markkaa, hallituksen esityksen mukaan he tulisivat maksamaan 26,000, meidän ehdotuksemme mukaan 7,000. Kun he solmivat avioliiton, olisi heidän veronsa nykyisen lain mukaan 26,350 markkaa, hallituksen esityksen mukaan 15,900 markkaa, meidän ehdotuksemme mukaan 6,300 markkaa.

Huomaamme siis, että meidänkin ehdotuksemme mukaan he maksaisivat avioliiton solmittuaan vähemmän veroa kuin yksinään ja sitä paitsi avioliitossa 9,600 markkaa vähemmän meidän ehdotuksemme mukaan kuin hallituksen ehdotuksessa. Tämä tuloryhmä käsitykseni mukaan vastaa jo hieman paremmin palkattuja tapauksia. Viran ja toimen haltijain kohdalla he ovat keskitasossa tulon suuruuteen nähden. Täällä herra valtiovarainministerin äskettäin esittämä laskelma pitää suurin piirtein, mikäli hän otti sellaisen asetelman, jossa mies tienaa 400,000, nainen 200,000, joten perheen yhteinen ansio on jo 600,000. Me korostammekin, että tällaisissa tapauksissa, kun aletaan nousta yli normaalisten työläisansiotulojen, me emme olekaan enää kiinnostuneita verojen huojentamisesta erikoisemmin. Päävastoin, todellakin tällaisissa tapauksissa, kun perheellä on jo 600,000 mk:n vuosiansiot, me rohkenemme ylittää hallituksen esityksen 11,800

mk:lla (Eduskunnasta: Huutokauppaa!). Se käy yhteen sen lähtökohdan kanssa, johonka minä hallituksen ohjelmassa esitykseni alussa viittasin, että verohuojennukset on annettava nimenomaan ja vain nimenomaan niille kansalaispiireille, jotka elävät kaikkein pahimmassa taloudellisessa puristuksessa. Mutta 600,000 mk:n vuosiansio ei enää todista mitään erikoisen vaikeaa toimeentulorajaa, vaan meidän käsityksemme mukaan tällaisesta tulosta voidaan jo hyvällä tahdolla, vaikkapa progressiivisuuden takia verotus onkin raskas, sen myönämme, kuitenkin maksaa nykyinenkin vero, niin että jäljelle jää vielä mahdollisuus kohtuulliseen toimeentuloon. Siitä ja vain siitä tässä nyt on kysymys. Ei kenelläkään ole syytä vaatia muuta kuin kohtuullista toimeentuloa näinä taloudellisesti vaikeina aikoina.

Vertailemme veroasteikkoa muuten havaitsemme, että hallitus tahtoo aloittaa verotuksensa jo, kuten jo mainitsin, 60,000 markasta, me 100,000 mk:sta tuloverossa sekä omaisuusverossa hallitus 300,000 mk:sta, me 800,000 mk:sta valtiovarainvaliokunnan kuitenkin katsoessa kohtuulliseksi kohottaa omaisuusveron alarajan toki 500,00 mk:aan.

Verotaulukkoja vertailemme edelleen huomaamme sen, johon alussa viittasinkin, että meidän ehdotuksessamme on nyt käytännössä toteutettu se veropoliittinen lupaus, jonka hallitus ohjelmassaan antoi vapauttamalla aivan pienituloiset kokonaan tulo- ja omaisuusverosta samoin myöskin varallisuusverosta, kun sen sijaan korkeimmissa tuloryhmissä olemme pyrkineet veroa vähentämään varsin vähän tai ei ollenkaan ja kaikkein korkeimmissa tuloryhmissä lisäämään veroa entisestäänkin. Näin olisi voinut hallituskin menetellä. Tällöin olisi saavutettu se, jonka hallitus ohjelmassaan lupasi, nimittäin kansalaisten rasitusten ja vaikeuksien tasaaminen.

Herra valtiovarainministeri puhui täällä siitä, ettei suurempaan kuin 6 miljardin markan verotulojen vähentämiseen voitu mennä. Kuitenkin on talousarviossa ensi vuotta varten liikevaihtoveroa sekä tulo- ja omaisuusveroa pantu niin varovaisesti, että niiden tuotto ilmeisesti tulee olemaan paljon suurempi, kuten kuluvan vuoden esimerkki selvästi osoittaa. Tämä tosiasia jo osaltaan riittää vastaukseksi herra ministe-

rille sitä, mistä tulee hallituksen veroarkun täyte, jos meidän ehdotuksemme hyväksytään. Puheet numeroleikistä pyydän torjua huomautuksella, että esittämäni sarjat ovat otetut hallituksen omasta esityksestä sillä tavoin kuin siinä edellytetään verot kannettaviksi. Me emme sille mahda mitään, jos hallitus on taulukkoihinsa ottanut verotettavia tuloja useitten miljoonien markkojen määrää. Kun taulukkoa käsitellään yksityiskohtaisesti ja eri tuloryhmiä verrataan toisiinsa, on luonnollisesti pakko pitää kiinni kaikesta siitä, jonka hallitus itse on verotaulukkoihinsa merkinnyt. Jos tästä muodostuu pelkkää numeroleikkiä, se ei ole meidän vika, vaan se on näiden taulukoiden vika, joista hallitus on vastuussa.

Tärkeintä on se kuitenkin, että hallituksen oma ohjelma veropoliittiselta kohdaltaan osoittautuu hallituksen esityksen valossa pelkäksi sanaleikiksi, niin sosialidemokraattisen puolueen vanhan veropoliittisen ohjelman kuin myös erityisesti vähäväkisten veronmaksajain etujen vastaiseksi. On valitettavaa, ettei suuri valiokunta muuttanut valtiovarainvaliokunnan esitystä sillä tavoin kuin me olemme ehdottaneet. Erittäin valitettavaa on, ettei nytkään haluttaisi poistaa yksinäisten veronmaksajain ensimmäistä kohtuuttoman raskasta veroluokkaa ja palata kahteen veroluokkaan meidän ehdotuksemme mukaan, jolloin voitaisiin myös palata aviopuolisoiden erillään verottamiseen sillä tavoin, kuin ed. Lehtokoski y. m. ovat täällä ehdottaneet.

Herra valtiovarainministeri äskeisessä lausunnossaan mainitsi suuren valiokunnan päätöksen palkannauttijain erikoisesta verohuojennuksesta. Herra ministerin lausuntoon tässä suhteessa voidaan yhtyä, kuitenkin siten kuin ed. M. Järvisen ehdotuksessa esitellään. Kun kuitenkin herra ministeri korostaa, että nyt puheenaolevat veroalennukset kompensoisivat SAK:n ehdottaman 5½ %:n yleisen palkankorotusvaatimuksen, on tämä ajatus syytä torjua, joten käytän tilaisuutta hyväkseni kysyäkseni ed. Huunoselta, onko SAK:n palkankorotuskysymys käyttökelpoinen vaihtorahana tässä asiassa ja onko se sellaiseksi ajateltu?

Ed. Rantala: Herra varapuhemies! Olin tilaisuudessa tämän asian ollessa ensimmäisessä käsittelyssä lausumaan jo mie-

leni hallituksen esityksestä. En puutu siihen siis enää lähemmin tässä yhteydessä. Minua ihmetyttää kuitenkin suuren valiokunnan ottama kanta. Ensinnäkin suuri valiokunta ehdottaa kysymyksessä olevan lain säädettäväksi vain väliaikaiseksi. Suuri valiokunta siis tarkoittaa, että verohelpotukset, jotka hallitus nyt on edellyttänyt säädettäväksi pysyvään verolakiin, että ne annettaisiin vain yhdeksi vuodeksi kerrallaan. En voi käsittää tällaista kannanottoa.

Lisäksi suuri valiokunta ehdottaa, että 28 §:n 1 momentin 11 kohdassa hallituksen esittämä 10 %:n tulonvähennysoikeus, jonka hallitus esitti siis vain palkkatulojen osalta, ulotettaisiin kaikkiin luonnollisiin henkilöihin. Täällä herra valtiovarainministeri osoitti jo, että tämä ehdotus merkitsee sitä, että valtion tulot tulevat supistumaan varsin huomattavasti nykyisestäään ja siitä, mitä ne tulisivat olemaan hallituksen esityksen mukaan verolakia hyväksyttäessä. Minusta on viime päivinä, kun me olemme valtiovarainvaliokunnassa joutuneet käsittelemään hallituksen esitystä ensi vuoden tulo- ja menoarvioksi, tuntunut siltä, että valtiotalouden tasapaino on hyvin helposti horjutettavissa, ja tuntuu, että jos nyt mennään niin pitkälle verohelpotuksissa, kuin mitä suuri valiokunta on ehdottanut, sekin jo tulee horjuttamaan tätä mahdollisuutta saada ensi vuoden tulo- ja menoarvio tasapainoon.

Näin ollen, herra varapuhemies, minä pyydän kannattaa ed. Hiltusen ehdotusta siitä, että käsittelyn pohjaksi asetettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietintö.

Minulla oli tarkoitus kosketella myöskin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyjä vastalauseita. Kun aika on mennyt verrattain pitkälle ja tiedän, että edustajat pelkäävät pitkiä puheita etenkin näin perjantai-iltapäivällä, luovun niistä, etenkin kun herra valtiovarainministeri täällä jo osoitti, minkälainen esim. valiokunnan mietintöön kansandemokraattien liittäminen IV vastalause on. Koskettelen sanottua vastalauseita vain eräältä osaltaan.

Asianomaiset vastalauseajat ehdottavat esim., että omaisuusveron alaraja korotettaisiin 800,000 markkaan, ja he ehdottavat lisäksi, että sekä tuloverotaulukko että myöskin omaisuusverotaulukko sidottaisiin yleiseen elinkustannusindeksiin. Herrat vastalauseajat haluavat siis, että valtion tulot

eräiltä kohdiltaan sidotaan elinkustannusindeksiin, mutta mitenkä on laita valtion menojen; silloin pitäisi myös valtion menot sitoa elinkustannusindeksiin. Odotan, että SKDL tekee vielä tällaisenkin nerokkaan ehdotuksen.

Olen ollut tilaisuudessa tutustumaan erään maalaiskunnan veroluetteloon ja verotustoimintaan tältä vuodelta. Ja kun minä tarkastelin tätä veroluetteloa, minulle selvisi, että SKDL:n ehdotus esim. juuri omaisuusveron alarajan kohdalla merkitsisi sitä, että melkein kaikki sanotussa kunnassa olevat liikkeenharjoittajat, joilla on siis myös melkoinen omaisuus, niiden puhdas omaisuus ei kohoa niin korkealle, vaan useimmat liikkeenharjoittajatkin pääsisivät kokonaan omaisuusverotuksesta vapaaksi. Näin olisi laita tiilitehtaan, sähköyhtymien, puhumattakaan yksityisistä kauppaliikkeiden harjoittajista. Minusta tuntuu ihmeelliseltä, että mentäisiin tällä kerralla niin pitkälle, että tällaiset yhtymätkin pääsisivät kokonaan ilman omaisuusveroa, joka vero sittenkin etenkin alemmissa tuloluokissa on meillä suhteellisen helppo.

Ed. Leskinen äsken edellytti, että liikevaihtoveron tuotto ensi vuonna tulee suuremmaksi kuin hallituksen esityksessä on edellytetty, ja hän laski, että tällä tavalla valtion tulot ja menot saataisiin tasapainoon. Entä, jos hallitus vero-ohjelmansa mukaisesti suunnittelee liikevaihtoveron helpottamista eräiden tärkeiden kulutustavaroiden kohdalta, kuten olen huomannut jo julkisuudessaakin mainittavan. Merkitseekö ed. Leskisen lausunto sitä, että liikevaihtoveron mahdollisista helpotuksista pitäisi luopua? Minä en voi olla mukana tällaisessa veropolitiikassa ja olla tällaisella tavalla asioita hoitamassa, kuin äärimmäinen vasemmisto esim. vastalauseessa edellyttää. Minusta olisi varottava alentamasta esim. omaisuusveroa niin ja sillä tavalla, että jälleen jouduttaisiin mahdollisesti jopa korottamaan välillisiä veroja ja liikevaihtoverotusta (Vasemmalta: Entäs pienviljelijät!).

Ed. Riikonen: Herra varapuhemies! Kun kysymyksessä olevaa verolakiesitystä on käsitelty puheissa ja kirjoituksissa, on niissä esiintunut sellainen käsitys, että m.m. maalaisliiton ryhmän taholta olisi asetuttu vastustamaan hallituksen esitykseen sisälty-

vää palkansaajien ja eläkkeennauttijain erikoista verohelpotusta. Tämähän ei pidä paikkaansa. Meidän kantamme on ollut, että mainittu helpotus myönnettäisiin palkannauttijoille, mutta ulotettaisiin samalla myöskin muille tulonsaajille. Valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä tämän olisi pitänyt käydä jo selville. Asia selviää kaikessa selkeydessään kuitenkin suuren valiokunnan mietinnöstä. Siinä on hyväksytty palkan- ja eläkkeensaajien verohelpotukset samalla tavalla kuin hallituksen esityksessäkin sekä lisäksi laajennettu sama verohelpotus käsittämään muutkin luonnolliset henkilöt. Tämän jälkeen ei palkan- eikä eläkkeensaajilla pitäisi olla enää mitään asiallista huomauttamista asiassa.

Kun tätä asiaa on käsitelty suuressa valiokunnassa, on suuren valiokunnan omaksumaa kantaa vastustettu m. m. sillä perusteella että suuren valiokunnan omaksuma kanta vaikeuttaisi palkkarintaman hoitamista ja vakaana pitämistä. Tässä asiassa on siis palattu niihin perusteluihin, joihin vedottiin vuoden 1947 alussa, kun tätä kysymystä ensimmäisen kerran täällä käsiteltiin, johon jo tämän asian ensimmäisessä käsittelyssä viittasin. Kaksi vuotta sitten perustelu saattoi olla puolustettavissa, mutta on mahdollista tulla siihen tulokseen, että tuo perustelu nyt enää voisi pitää paikkaansa. Nythän, kuten jo mainitsin, palkansaajat suuren valiokunnan päätöksen mukaan tulevat saamaan verohelpotukset täydelleen samalla tavalla kuin hallitus on esittänytkin, siis sellaisina kuin palkansaajat itse ovat vaatineet ja vaativat. Näin ollen täytyy kysyä, mistä syystä palkansaajat olisivat tyytymättömiä, kun he nyt tulevat saamaan itselleen täydellisesti ne edut, joita he ovat vaatineetkin. Heidän verohelpotuksiaan ei pyritä vähimmässäkään määrässä supistamaan. Heidän omat etupyrkimyksensä eivät näin ollen voi olla tyytymättömyyden syynä. Sitä oudompaa on, että SAK:n taholta on vaadittu, että samanlaisia verohelpotuksia kuin palkansaajille ei saa myöntää muille. Mutta mitä tekemistä tällä on palkkarintaman hoidon kanssa. Vaatimushan sisältää sen, että jos verohelpotukset myönnettäisiin muillekin samanlaisina kuin palkansaajille, niin palkannauttijain palkkaa olisi korotettava t. s., jos maanviljelijä tai käsityöläinen asetetaan verotuksessa samaan asemaan kuin

suurituloisen palkannauttija, niin viimeksimainitun toimeentulo muka siitä vaikeutuu niin paljon, että hänellä on oikeus vaatia lisää palkkaa. Tällainenhan logiikka on, kun kysymyksessä olevan verohelpotuksen laajentamista kaikkia luonnollisia henkilöitä koskevaksi vastustetaan palkkarintaman hoitamiseen vedoten. Syy ja seuraus eivät tässä hipaisekaan toisiaan eikä luultakseni hallituksenkaan taholta tahdottane tosissaan väittää, että sen jälkeen kuin suuri valiokunta on päättänyt myöntää verohelpotukset palkansaajille heidän vaatimallaan tavalla, kysymyksessä olevalla lailla olisi välitöntä yhteyttä palkkarintaman hoitamisen kanssa.

Kun sanotunlaisia vaatimuksia on esitetty, ei ole voinut välttyä ajatukselta, että sen takana on vain kademieli. Mutta vaikka sitä on sanottukin suomalaisten perisyntiksi, ei sen vaikutusta voitane ulottaa sentään lainsäädäntöön. Ei voi olla myöskään mainitsematta, että kysymyksessä oleva asia ainakin suuren valiokunnan omaksuman kannan jälkeen on vain propagandakysymys lisäjoukkojen saamiseksi hallituspuolueen riveihin.

Suuren valiokunnan asiassa omaksumaa kantaa on vastustettu myöskin sillä perusteella, että se vaarantaisi vakauttamispolitiikkaa erikoisesti sen vuoksi, että se aiheuttaisi niin suuren vajauksen tulo- ja omaisuusveron tuotossa ensi vuonna, että tulo- ja menoarviota ei saataisi tasapainoon ja siten vielä edistettäisiin inflatoorista kehitystä.

Suuren valiokunnan jaosto on kuullut asiassa asiantuntijana samaa asiantuntijaa, joka on laskenut ja arvioinut tulo- ja omaisuusveron tuoton tulo- ja menoarvioon sekä laatinut tuloveroasteikot hallituksen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen. Asiantuntija on päätenyt sellaiseen lopputulokseen, että suuren valiokunnan tekemä muutos lakiesitykseen aiheuttaisi noin 400—500 milj. markan vähennyksen tulo- ja omaisuusveron tuotossa. Tämän arvion luotettavuus on siis aivan yhtä varma kuin tulo- ja menoarvionkin luotettavuus tuloveron tuottoon nähden, koska sama asiantuntija on molemmat laatinut.

Herra valtiovarainministeri on myöskin ilmoittanut, että maanviljelijä-verovelvolliset muodostavat noin 22 % luonnollisten verovelvollisten määrästä. Jos tätä prosent-

tifukua perusteena käyttäen lasketaan suuren valiokunnan tekemän lain muutoksen aiheuttama tulojen vähennys, päädyttään aivan samaan lopputulokseen kuin mihin suuren valiokunnan kuulema asiantuntija on arvioissaan päätenyt. Me siis voimme niin luotettavasti kuin se yleensä on mahdollista päätyä siihen lopputulokseen, että suuren valiokunnan tekemä muutos aiheuttaa vain vajaan puolen prosentin vähennyksen budjetin tulopuolen loppusummasta. Tämän vuoksi ei voida tosissaan väittää, että suuren valiokunnan tekemä muutos horjuttaisi tulo- ja menoarvion tasapainoa, siksi vähäinen sen aiheuttama tulojen vähennys on.

On tosin totta, että tulo- ja menoarvioon otettu tulo- ja omaisuusveron tuotto on laskettu niin korkeaksi, ettei siihen ole varaa lisätä, hallitus kun on siinä suhteessa ylittänyt juuri 500 miljoonalla markalla asiantuntijansa suositteleman määrän. Mutta meidän kaikki tiedämme, että menopuolella on suuria määrärahaesityksiä, jotka ovat kokonaan harkinnan varaisia ja niissä on kyllä mahdollisuus tehdä sellaisia supistuksia, että tulo- ja menoarvio saadaan tasapainoon suuren valiokunnan tekemästä muutoksesta huolimatta. Ja se asiahan on eduskunnan asia tällä hetkellä eikä hallituksella enää asian tässä vaiheessa pitäisi olla syytä olla huolissaan.

Kun asiaa käsiteltiin suuressa valiokunnassa, niin herra valtiovarainministeri erään tiedustelun johdosta ilmoitti mielihitenään, ettei normaaliaikana voisi tulla kysymyksenäkään sellainen lainsäädäntö, kuin nyt on kysymyksessä, palkansaajain erikoishelpotukseen nähden. Samanlaisen ajatuksen esitti myöskin eräs sosialidemokraattinen edustaja asiaa valtiovarainvaliokunnassa käsiteltäessä. Sitä oudompaa on, että hallituksen kysymyksessä oleva esitys tarkoittaa muutosta pysyväiseen verolakiin ja siis on tarkoitettu pitemmän aikaa voimassa olevaksi. Meidän olemme kuitenkin vähitellen pääsemässä normaaleihin oloihin. Talouselämä, johon tämä asia lähinnä liittyy, on vakaantumassa ja inflatorinen kehitys on pysähtymässä. Näin ollen, herra valtiovarainministerin mainittuun kannanottoon viitaten, olisi odottanut, että verolainsäädännössä olisi jo hallituksen taholta pyritty normaaliajan lainsäädäntöön. Kun hallitus ei ole halunnut sitä tehdä, on edus-

kunnan se tehtävä ja palattava verolainsäädännössä rauhanajan kannalle.

Ed. Kulovaara on tehnyt ehdotuksen, että palkansaajain erikoishelpotus ulotettaisiin keskeeseen myöskin maa- ja metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvoa. On tyydytyksellä merkitävä, että sosialidemokraatit ovat voineet edes tämänkin verran tinkiä aikaisemmista kannanotoistaan. Valitettavasti on kuitenkin todettava, että ed. Kulovaaran ehdotus on vain kaunis ele, jolla ei ole asiallista merkitystä. Se on myöskin jälleen propagandaväline, jolla koetetaan houkutella maata viljelevää väestöä hallituspuolueen riveihin. Onhan nimittäin yleisesti tunnettua, että maa- ja metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvo on kokonaan harkintakysymys. Valtioneuvosto vahvistaa harkintansa mukaan mainitun työn arvon. Se voi aivan hyvin vahvistaa maatalouden hyväksi tehdyn työn arvon alun alkaen 10 % korkeammaksi kuin sen pitäisi olla. Ed. Kulovaaran ehdottama muutos ei näin ollen merkitsisi mitään. Tämä on valtiovarainministeriön ja herra valtiovarainministerin itsensä ilmoittama tosiasia. Sen lisäksi on verolautakunnilla tässä asiassa oma harkintavapautensa samanlaisin lopputuloksin kuin valtioneuvostonkin harkinnalla. Asian näin ollen ei ole olemassa mitään takeita siitä, että ed. Kulovaaran ehdotus toisi mitään tosiasiallista tulosta. Täytyy sen vuoksi hyväksyä suuren valiokunnan päätös, jotta myöskin maata viljelevälle väestölle saadaan varmuudella samanlainen verohelpotus kuin muillekin verovelvollisille.

Ed. Virolainen: Herra puhemies! Kansamme kaikissa piireissä vaaditaan verorasitusta vähennettäväksi, mikä on täysin ymmärrettävä pyrkimys. Tässä suhteessa ei vallitse erimielisyyttä eri väestöpiirien eikä myöskään eri poliittisten ryhmien kesken. Erimielisyys syntyy vasta sitten, kun lähdetään käytännössä verorastusta alentamaan. Meidän käsityksemme mukaan olisi verotaakan alennus kohdistettava tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti eri veronmaksajaryhmiin. Kaikenlainen luokka- ja ryhmäetujen tavoittelu on kerta kaikkiaan jätettävä syrjään. Verotuskysymyksiä ei saa tehdä puoluepoliittisen huutokaupan kohteeksi, kuten täällä eduskunnassa niin monta kertaa on tehty, viimeksi

tänään käsiteltäessä kunnallisverotusta koskevien lakien muutoksia. Valitettavasti varsinkin sosialidemokraatit tämän kysymyksen yhteydessä esiintyivät erittäin demagogisesti omaa hallitustaan vastaan, josta ministeri Hiltunen heille antoikin isällisen ojennuksen. Minä voinkin täydellisesti yhtyä siihen ministeri Hiltusen lausuntoon, että verokysymyksiä on käsiteltävä asiallisesti ja vastuuntuntoisesti. Hallituksen esitys tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta ei kuitenkaan täytä tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden vaatimuksia. Lähinnä on erimielisyys kohdistunut siihen, millä tavalla veronalennus olisi myönnettävä. Hallitus esittää, että verovelvollinen saa tehdä verotettavista tuloistaan 10 %:n erikoisalennuksen, mutta että tämä alennus-oikeus annettaisiin ainoastaan palkkannauttijoille. Verotettavat kansalaiset halutaan näin ollen ryhmitellä tai luokitella kahteen eri ryhmään sen perusteella, onko asianomaisella verokirja vaiko ei. Tämä ei ole oikein. Ei voi olla oikein, että ihmisiä lähdetään verotuksessa luokittelemaan sen mukaan, minkälaista työtä he tekevät. Näin on tosin tehty n. s. kansandemokraattisissa maissa, m. m. Puolassa, mutta ainakin minulle on ollut yllättävää, että sosialidemokraattinen hallitus haluaa kulkea näitä samoja latuja. Jos näin tehdään, niin omassa yrityksessään työskentelevät pienyritykset jäävät kokonaan veronalennuksen ulkopuolelle. Tämä on se hallituksen esityksen suurin epäkohta, mitä me maalaisliittolaiset olemme arvostelleet ja arvostelemme jatkuvasti (Eduskunnasta: Ei ole kokonaan jäänyt ulkopuolelle!). Meitä on ihmetyttänyt se, että hallitus, joka vakuuttaa pyrkivänsä oikeudenmukaisuuteen ja kohtelevansa kaikkia kansalaisia tasa-arvoisina, on voinut lähteä veronalennusesityksessään näin vääraltä ja eri kansalaisia eri tavoin kohtelevalta pohjalta. Jos veronalennusta ei taloudellisista syistä voida antaa kaikille suhteellisesti samansuuruisena, totta kai silloin olisi lähdettävä siitä, että se annetaan vain osalle veronmaksajia, mutta ei suinkaan tulojen laadun, vaan niiden suuruuden mukaan. Hallitus tahoo pitää esityksessään kaikki palkkannauttijat omassa ryhmässään ja muut tulonsaajat omassa ryhmässään. Tämäkään ei ole oikein, sillä eiväthän sellaiset kansalaiset, jotka eivät ole palkkannauttijoita, suin-

kaan ole kaikki samanarvoisia. Eihän esim. maanviljelijä, jolla on pieni määrä peltoa ja jonkin verran metsää, suinkaan ole sosiaalisesti enempää kuin taloudellisestikaan verrattavissa johonkin yksityiseen suureen laivanvarustajaan, enempää kuin joku rautatiensiivooja on verrattavissa rautatiehallituksen pääjohtajaan. Maanviljelijän tulo on suomalaisissa oloissa pääasiassa juuri työtuloa, kun taas jonkun suuren liikemiehen tuloistn suurin osa on pääomatuloa. Mutta siitä huolimatta työtuloakin tämän esityksen mukaan verotettaisiin aivan eri tavalla siitä riippuen, mistä se on saatu. Minä ihmettelen, jos sosialidemokraattiset kansanedustajat voivat väittää, että tällainen menettelytapa olisi oikea.

Esimerkkinä siitä, miten vähäistä osuutta pääomatulo näyttelee suomalaisessa maataloudessa, esitän eräitä kirjanpitotilojen tuloksia. Kirjanpitotilojen puhdastuotto oli alle 10 peltotehtaan tiloilla vuosina 1945—46 ja 1946—47 seuraava. Etelä-Suomessa vuonna 1945—46 4,738 mk ha kohden, jolloin kannattavuusprosentti oli 6.1. Vuonna 1946—47 tämä puhdastuotto aleni lähes 1,000 markalla, ollen 3,953 mk eli kannattavuus 4.8 %. Sisä-Suomen vastaavilla tiloilla tämä puhdastuotto oli vuonna 1945—46 ainoastaan 569 mk ha:lta, jolloin kannattavuusprosentti oli 0.8, mutta vuotta myöhemmin 1946—47 puhdastuottoa ei enää ollutkaan, vaan tappio oli 141 mk ha:lta, jolloin kannattavuusprosentti muuttui negatiiviseksi ollen —0.2. Pohjois-Pohjanmaalla ja Koillis-Suomessa ovat nämä kannattavuussuhteet muodostuneet vielä epäedullisemmiksi, nimittäin Pohjois-Pohjanmaan kirjanpitotiloilla, joiden peltoala on alle 10 ha, oli tappio hehtaaria kohden vuonna 1946—47 830 mk, jolloin kannattavuusprosentti oli —2.2. Koillis-Suomen kirjanpitotiloilla vastaava tappiomäärä oli 2,238 mk ha:lta, jolloin kannattavuusprosentti oli —3.2. Eivätkö nämäkin luvut anna ajattelemisen aihetta niin hallitukselle kuin myöskin sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenille. Erityisesti näiden luulisi antavan aihetta ajateluun sosialidemokraattien ja myöskin SKDL:n ryhmässä olevien maatalousedustajien kohdalta. Hehän täällä ovat erittäin voimakkaasti puhuneet siitä, että pienviljelijöiden verorasitusta olisi alennettava. Kui-

tenkin tämä hallituksen esitys lähtee siitä, että kaikki maataloustulot, olipa kysymyksessä kuinka pieni tila tahansa, jäävät tämän veroalennuksen ulkopuolelle. Olisi mielenkiintoista kuulla, millä tavalla sosialidemokraattiset maatalousedustajat, jotka ovat hyvin taitavia kaikkia asioita selvittämään, osoittavat pienviljelijöille, että tämä hallituksen esitys on juuri pienviljelijäväestön kannalta erittäin edullinen. (Eduskunnasta: Kyllä se onkin!) Minä jään odottamaan tätä selvitystä.

Vaikka nämä luvut osoittavat, että pientiloilla ei ole monissa tapauksissa ollenkaan mitään pääomatuloja, vaan pienviljelijä saa monasti palkastaan panna huomattavan osan tilaan sijoitetun pääoman korkojen maksuun, niin siitä huolimatta hallitus esityksensä perusteluissa sanoo, että tätä verohelpotusta ei voida ulottaa koskemaan n.s. vakautettua tuloa. Hallitus siis pitää tällaista pientiloillakin saatavaa tuloa niin vahvana ja vakautettuna, ettei se mitään alennuksia tarvitse. Kun me tiedämme, että Suomen maanviljelijöistä pääosa, lähes 80 %, on sellaisia, joiden peltoala on korkeintaan 10 ha, ja noin 90 % sellaisia, joiden peltoala on korkeintaan 15 ha, me havaitsemme, että hallitus aikoo kylmästi jättää suurimman osan Suomen maatalousväestöä osattomaksi tästä veronalennuksesta, jota se muille suunnittelee. Lisäksi meillä on suuri joukko muita yksityisiä pienyrittäjiä, joiden taloudellinen asema on verrattavissa aivan täydellisesti palkanauttajiin. Mutta herra valtiovarainministeri huomautti siitä, että jos tämä verohelpotus annetaan muillekin kuin palkanauttijoille, budjettiin syntyy huomattava aukko. Kun asia oli suuressa valiokunnassa esillä, esitinkin vakavan vetoimuksen niin sosialidemokraateille kuin myöskin SKDL:n ryhmän edustajille siitä, että olisi löydettävä vielä tässä viime vaiheessa yhteinen pohja tämän vaikean kysymyksen ratkaisemiseksi. Olisi tutkittava mahdollisuuksia tämän asian ratkaisemiseksi siten, että se tyydyttäisi kansakunnan enemmistön. Tähän on käsitykseni mukaan vieläkin mahdollisuuksia, ja ne olisi käytettävä hyväksi. Mutta sen esityksen, jonka suuressa valiokunnassa tein asian järjestämiseksi ja joka olisi tietänyt sitä, että tämä alennus olisi pääasiassa kohdistunut juuri kaikkiin pientuloisiin, sekä palkanauttajiin että it-

senäisiin pienyrittäjiin, sen taakse ei tullut enempää sosialidemokraattisesta kuin myöskään SKDL:n ryhmästä yhtään ainuttakaan ääntä. Minä haluaisinkin kysyä herra valtiovarainministeriltä, minkä vuoksi hallitus ei alun alkaen ole lähtenyt hoitamaan tätä kysymystä sillä tavalla, että olisi päästy niin palkkatyöväkeä kuin myöskin itsenäisiä pienyrittäjiä tyydyttävään ratkaisuun. Mitä pahaa Suomen maanviljelijät ja muut itsenäiset pienyrittäjät ovat tässä valtakunnassa tehneet, kun hallitus haluaa heitä aina ja joka vaiheessa rangaista? (Ed. Käkelä: Älä nyt selosta, kun?) Ei tässä tarvita mitään selostusta. Ed. Käkelä on hyvä ja torjuu minun väitteeni. Hänellä on siihen aivan vapaa mahdollisuus täällä jonkun ajan kuluttua. Asiallisia syitä tämän esityksen taakse ei voidakaan löytää, ja totuushan onkin, kuten herra valtiovarainministeri täällä on huomauttanut, se, että normaalioloissa hallitus ei olisi tällaista esitystä tuonutkaan eduskuntaan. Pääasiallisin syy tällaisen poikkeuksellisen, sanoisinko luokkalain tuomiseen eduskuntaan, on löydettävissä siinä jatkuvassa taistelussa, jota SAK:n piirissä käydään sosialidemokratien ja SKDL:n kesken Suomen työväen sieluista. Mutta liikaa on vaatia, että me toiset kansanedustajat ilman muuta hyväksyisimme kaikki tämän taistelun johdosta tuotavat epäoikeudenmukaiset hallituksen esitykset. Minä ihmettelen myöskin sitä, että porvarien keskuudessa on henkilöitä, jotka ovat olleet ilman muuta valmiit hyväksymään hallituksen esityksen ja rankaisemaan pienyrittäjiä. Erityisesti minua kummastuttaa eräiden edistyspuolueen edustajien menettely. Edistyspuolueettahan on aina pidetty vapaamielisten aatteiden puolustajana. Se sanoo vastustavansa sosialisointia ja pyrkivänsä yksityiseen omistusoikeuteen perustuvan talousjärjestelmän vahvistamiseen. Viime vaaleissa oli edistyspuolue m.m. Oulun läänissä vaaliliitossa pienviljelijäpuolueen kanssa, mutta nyt on m.m. ed. Kannisto tästä vaalipiiristä ollut tietämäni mukaan valmis hyväksymään hallituksen esityksen. Minä hyvin mielenkiinnolla kuulen, mitkä ovat ne perustelut, joilla ed. Kannisto ja myöskin ed. Karvikko puolustavat kannanottoansa, erikoisesti millä tavalla tämä heidän kantansa vahvistaa yksityiseen omistusoikeuteen ja vapaaseen yritteliäisyyteen perustuvaa talousjärjestel-

mää (Ed. Kannisto: Minä olen ilmoittanut jo ensi käsittelyssä perusteeni, ed. Virolaisen pitäisi tietää se!).

Ed. Kuloaara teki suuressa valiokunnassa välitysehdotuksen, joka mielestäni oli ilahduttavaa panna merkille, nimittäin siinä mielessä, että se osoittaa, etteivät sosialidemokraatit ole myöskään vakuuttuneita siitä, että tämä hallituksen esitys olisi joka suhteessa oikeudenmukainen. Mutta kuten ed. Riikonen täällä käyttämässään puheenvuorossa mainitsi, jos maatalousväestölle alennus yritettäisiin antaa ed. Kuloaaran ehdottamassa muodossa, tämä alennus voisi käytännössä useimmissa tapauksissa jäädä saamatta, koska se jäisi riippumaan liian suuressa määrin verotusviranomaisten harkinnasta. Senvuoksi toivonkin, että sosialidemokraattien ja SKDL:n ryhmän keskuudessa, ainakin siellä olevat maatalousedustajat vielä erittäin vakavasti ja tarkasti harkitsisivat, eikä tässä voitaisi löytää sellaista ratkaisua, joka tyydyttää myöskin maatalousväestöä, ennenkuin ne lähtevät äänestämään maanviljelijäväestön oikeutettujen vaatimuksien vastaisesti tässä tärkeässä kysymyksessä.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Ed. Virolainen teki allekirjoittaneelle eräitä kysymyksiä ja minä pyydän niihin heti tuoreeltaan vastata. Ed. Virolainen on myöskin täällä oikealla puolella salia tunnettu tyypilliseksi propagandamestariksi, joka myöskin verrattain väljästi käsittelee totuutta. Hänen äskeinen puheenvuoronsa oli jälleen mestarinäyte siitä. Hän yritti osoittaa, kuinka muka tässä maassa erityisesti maanviljelijäluokka on joutunut raskaan verotuksen alaiseksi ja mistä syystä muka tämä nykyinen hallitus aivan erikoisesti sitä haluaisi asettaa eri asemaan kuin muut veronmaksajat. Hän jätti täydelleen sanomatta, että vuodelta 1947, että myöskin tältä vuodelta on jo olemassa tämä erikoisalennus palknauttijoilta. Sitä pyydetään nyt jälleen taas vain ensi vuodeksi ja siitä eteenpäin jatkaa.

Mitä nyt sitten taas tulee yleensä veroperusteisiin, niin on otettava huomioon, että palkkatyöväen kohdalla verotus on reaalinen tosiasia. Se johtuu siitä tulosta, minkä se saa. Sen joka ainoa penni tunnetaan ja tiedetään (Eduskunnasta: Entäs pimeät ansiot!). Mutta siltä osalta, kun

on kysymys varsinaisesta maatalouden työstä, niin silloin se on jo arvioverotusta ja siinä on liikkumavaraa hyvin huomattavasti valtiovarainministeriössä puoleen ja toiseen, varsinkin sikäli, mikäli on kysymys n. s. isännän palkasta, josta tässä ennen kaikkea on kysymys. Ja isännän palkassa onkin juuri kaikkein suurin epäkohta ollut olemassa, ja jos siihen vielä annetaan lisää 10 %:n erikoisalennus, niin kylähän se vie asiat ojasta allikkoon. Minä mainitsen, että nykyisten perusteiden mukaan isännän palkan maksimiraja 10 h:n kohdalla on 80,000 mk vuodessa, onko se korkea, hyvät kuulijat? 20 ha:n kohdalla se on 97,000 vuodessa (Eduskunnasta: Sivuansioista verotetaan erikseen!), 40 ha:n kohdalla 120,000 vuodessa, siis vain 10,000 mk kuukaudessa 40 peltola:n kohdalla. Siellä joku huusi, että sivuansioista verotetaan erikseen. Pitäisikö maataloudelle antaa vielä se helpotus, että sen sivuansioita ei saa verottaa, kun kaikkien muiden sivuansiot verotetaan myöskin? Tietysti maanviljelijäinkin sivuansiot täytyy ottaa verotuksessa huomioon, ei sitä voi välttää (Välihuutoja! — Eduskunnasta: Johtotyön arvo!). Johtotyön arvo, niin se on muissakin liikkeissä, niin se on tehdaslaitoksissa, jos se johtaa liikettään, se on johtotyön arvo ja se verotetaan siitä, ja sama peruste pitää olla myös maataloudessa.

Ei voida siis sanoa, että maataloutta on kohdeltu kovakouraisesti. Kyllä tietysti veroviranomaisen tulee pitää huoli siitä, ettei se maataloutta myöskään sorra, mutta kohtuus pitää olla kaikessa, sekä maataloudessa että palkkatyön kohdalla.

Kun minä mainitsin sellaisen tilan, jossa on 40 ha viljeltyä peltolaalaa ja siinä isännän palkan maksimi-arvo on 120,000, ja siitä liikutaan alaspäin, niin tämän saman 40 peltolan sisältävän tilan veräjän toisella puolella saattaa olla metsätyöläisen pieni mökki, joka varmasti joutuu maksamaan enemmän veroa kuin 120,000 mk:sta vuodessa (Eduskunnasta: Paljonko sen isännän tilalta työväki maksaa?). Se on asia erikseen. Niin muissakin työpaikoissa, teollisuuden työpaikoissa, täytyy työväen veronsa maksaa ja lasketaan myös se tuloksi. Mutta nyt on vertaus sekä isännän että metsätyöläisen työn välillä ja siitä nyt on kysymys. Sen vuoksi tässä, kun täytyy tehdä vertailu, niin täytyy lähteä todelli-

suuspohjalta. Minä totean, että ed. Virolainen puhui täällä muunnettua totuutta pyrkinessään osoittamaan, että hallitus erikoisesti rasittaisi maataloutta verorasituksella.

Ed. Vennamo: Herra varapuhemies! — En aikunut tässä verotusottelussa, jos niin saan sanoa, kuluttaa paljonkaan eduskunnan aikaa enkä mennä yksityiskohtiin, mutta kun vasemmiston taholta nyt tässä on osoitettu selviä hermostumisen merkkejä, minun täytyy hieman puuttua asian ytimeen, niin suuriin linjoihin, mistä nyt on lähinnä kysymys.

Riita koskee käsitykseni mukaan nyt lähinnä sitä, asetetaanko palkansaajat verotuksessa periaatteellisesti edullisempaan asemaan kuin itsenäiset yrittäjät, olivatpa he sitten käsityölläisiä, pienviljelijöitä tai muita pienyrittäjiä. Minun mielestäni tämä periaatteellinen kysymys koskee itse asiassa koko meidän yhteiskuntaamme ja yhteiskuntajärjestystämme. On kysymys siitä, suosiiko yhteiskunta sellaista kehitystä, että kansalaisista tulisi kasvavassa määrin palkkaorjia, olivatpa he sitten valtion tai suuryhtiöiden palveluksessa, ja että itsenäisten pienyrittäjien lukumäärä vähenisi, toisin sanoen, pyritäänkö pakkovaltatalouteen vai vapauteen. Olen sitä mieltä, että Suomen kansan enemmistö haluaa vapautta, se on itsenäisenä pienyrittäjänä omalla konnullaan, verstaassa tai työpöytänsä ääressä oman mielensä mukaan ja omalla innollaan työskennellen. Kun näin on, ei pitäisi kiertotietä, se on tässä tapauksessa verotustietä, suurta yleisöä hämätä ja johtaa heitä tielle, jota he eivät todellisuudessa halua. Kyllä oikeudenmukainen verotus voidaan saada muullakin tavoin kuin yhteiskuntaamme ja vapautemme perusteita vaarantamalla. Hallitus on esittänyt, että 1 milj. mk:n tulon saaja saisi 10 %:n vähennyksen. Sitä vastoin vasemmisto vastustaa, jos on kysymyksessä vaikkapa 100,000, 50,000 tai 200,000 mk:n tulon saaja, joka ei nauti palkkaa, mutta itsenäisenä pienyrittäjänä hankkii itsellensä toimeentulon. Minä haluaisin kysyä vasemmistolta, onko tämä oikeudenmukaista. Ja kun nyt täällä maalaisliiton taholla on yritetty kulkea tasapuolista tietä, silloin hyökätään silmittömästi ja sanotaan, että muunnetaan totuutta, jopa yritetään peitellä tätä asiaa sillä, että va-

kauttamisen, inflation vastustaminen, vaatisi tällaista epäoikeudenmukaisuutta. Minun käsittääkseni epäoikeudenmukaisuus juuri johtaa siihen. Yhteiskunnallinen rauha, sen tasapaino häiriintyy, tulee vasta-kohtia, vakauttaminen vaaraantuu. Näin ollen minun mielestäni todella olisi syytä jo mennä tässä asiassa asiaan ja kiihkkottomasti tutkia tätä kysymystä. Vaikkapa lähdetäisiin siitä, että palkan, tulon saajat joutuvat enemmän verotetuiksi kuin muut yhteiskuntaryhmät, ei ole oikeutta tällä tavoin tätä asiaa vääryydellä korjata, kun siihen löytyy muita aivan luonnollisia verotuspoliittisia keinoja.

Ed. Oksala: Herra puhemies! Tämä keskustelu on osoittanut, että kansanedustajat tätä asiaa pohtiessansa muistavat kyllä vaalien läheisyyden, mutta eivät ole huomanneet, että vaalit ovat jo takana päin eikä edessä päin. Täällä on puhuttu hyvin paljon puoluepolitiikkaa, esitetty eri puolueiden ansioita ja koetettu taas esittää toisten puolueiden raadollisuutta. Kuitenkin tämälantapainen verotuskysymys on puhdas taloudellinen kysymys ja sitä pitää katsoa aivan kylmien taloudellisten tosiasioiden valossa.

Minun täytyy antaa suurelle valiokunnalle tunnustus siitä tavasta, millä se on tätä asiaa käsitellyt. Se on ymmärtääkseni lähtenyt jokseenkin oikeille perusteille rakentamaan sitä tulo- ja omaisuusverotusta, jota meidän lähivuosina on maksettava. Kun minä elokuussa tein aloitteen tulo- ja omaisuusverolain muuttamiseksi, niin minä ehdotin, että tulon aliraja olisi nostettava 100,000 markkaan ja verotettavan omaisuuden aliraja olisi nostettava 300,000 markkaan. Nyt on käynyt niin mukavasti, että tämän verotettavan tulon alirajan on SKDL ottanut minulta ja verotettavan omaisuuden alirajan on ottanut hallitus minulta. Siis molemmissakin näissä jutuissa on itu totuuteen, täysi totuus ja täysi oikeus olisi ilmeisesti saavutettu, kun olisi hyväksytty molemmat minun ehdottamani numerot ja ehkä silloin tämäniltainen keskustelukin olisi jäänyt vähemmälle. Henkilökohtaisesti olen nimittäin aivan samaa mieltä kuin SKDL on vastalauseessaan, että nykyisissä oloissa 100,000 markan tuloraja pitäisi olla valtion verotuksessa aliraja. Tämän käsityskantani minä olen täällä ai-

kaisemmin perustellut ja luulen, että sen käsityksen ja sen perustelun ovat myöskin veroviranomaiset hyväksyneet. Niinikään omaisuuden alirajan pitäisi mielestäni olla 300,000, sen tähden, että omaisuuden arviointi tulo- ja omaisuusverotuksessa ei ole seurannut läheskään indeksiä, ja sen tähden siellä korotus ei saa olla eikä voi olla niin voimakas kuin tulojen alirajaa määrättäessä se on oleva. Mutta kun nyt sekä valtiovarainvaliokunta että suuri valiokunta ovat asiaa käsitelleet ja kun on muutettu ja laadittu taulukoita niiden numeroiden mukaan, jotka valiokunnat ovat perusteeiksi ottaneet, niin en katso olevan mitään mahdollisuuksia mennä pois siltä linjalta, jonka valiokunnat ovat meille viitoittaneet. Sen tähden näen mielelläni, että suuren valiokunnan esitys tulee kokonaisuudessaan hyväksytyksi. Se tietää kuitenkin hyvin paljon parannusta hallituksen esitykseen nähden, ennen kaikkea parannusta siinä pääkysymyksessä, josta täällä tänä iltana on paljon puhuttu, nimittäin juuri palkanauttajiiden verohelpotusta koskevassa kysymyksessä.

Viime aikoina on sanomalehdissä paljon kirjoitettu, jopa julkaistu julkilausumiakin, joissa on mainittu, että me, jotka kannattamme verohelpotuksen myöntämistä kaikille eikä vain yksin palkanauttijoille, että me muka olisimme ynseämielisiä palkanauttijoita kohtaan ja tahtoisimme heille tuottaa taloudellisia vaikeuksia. Tämähän tietystikään ei pidä paikkaansa. Me tahdomme heille sen helpotuksen suoda, jota hallituskin on heille ehdottanut, emmekä sitä yhtään kadehdi, mutta me samalla tahdomme oikeudenmukaisuuden nimessä suoda saman helpotuksen muulla tavalla ansiotulonsa hankkiville kansalaisille. Suuri valiokunta on tässä suhteessa mielestäni löytänyt jokseenkin oikean tien, nykyisissä oloissa hyväksyttävän tien, kun se antaa helpotusta kaikille fyysillisille henkilöille, joskin rajoitetussa määrässä. Minä olen vakuutettu siitä, että suuren valiokunnan kanta kestää arvostelun, ja olen myöskin vakuutettu siitä, että tämän jälkeen — nyt on kait kolmas kerta, kun tästä asiasta eduskunnassa keskustellaan ja päätetään — että tämän jälkeen tuskin enää mikään hallitus viitsii tulla sentapaisella verolakiesityksellä, jossa palkanauttijat pantaisiin erikoisasemaan muihin fyysillisiin henkilöi-

hin nähden. Tämä suuri periaatteellinen kysymys — minun mielestäni se on nimitäin suuri — on kaiketi tämän verolakiesityksen käsittelyn yhteydessä saava lopullisen ratkaisunsa. Toivonkin, että ei enää tämän, enempää kuin muunkaan, eduskunnan tarvitse keskustella tästä asiasta, vaan että kansalaisten tulo kokonaan riippumatta siitä, miten se saadaan, joutuu veroviranomaisten edessä samanlaisen verotuksen alaiseksi (Eduskunnasta: Oikein!).

Täällä viitattiin, niinkuin on viitattu monta kertaa, siihen, että palkkatulo on muka tarkemmin veroviranomaisten tiedossa ja joutuu näin ollen kovemmin verotettavaksi, jolla väitteellä onkin osaksi perää, mutta vain osaksi. Molemmilla puolilla, niin palkkatulojen puolella kuin maataloustulojen puolella kuin yksityisyrityksien puolella, käsityöläisten ja muiden taholla, tapahtuu verokavallusta, veron peittämistä, ja mikään ryhmä ei ole oikeutettu ensimmäiseksi heittämään toista kivellä. Sen tähden siinä suhteessa täytyy osat panna tasan ja noudattaa muuten järjellisiä periaatteita.

Suuri valiokunta on minusta myöskin osunut oikeaan siinä, että se ehdottaa tämän verolain väliaikaiseksi. Meidän olomme yleensä ovat vielä epäselvällä kannalla ja valtiotalous niinkuin muukin talous voi joutua muutosten alaiseksi. Sen tähden on varovaista kaikessa suhteessa jättää verotuskysymyslain uuden pohdinnan varaan muutamien vuosien perästä. Kun näin tapahtuu, niin silloin myöskin kokoomuspuolueen vastalauseessa oleva huomautus lakiesityksen 50 §:ään nähden tulee otetuksi varteen ja asia siinäkin suhteessa joutuu oikeille raiteille. Minä myönnän kyllä, että suuren valiokunnan tekemä korjaus pudottaa valtion tuloja. Kuinka paljon, sitä en tarkkaan tiedä, olen kuullut 600—700 milj. markasta (Eduskunnasta: Ei ole kuin 400—500 milj. markkaa!). Tämän ei kuitenkaan tarvitse meitä peloittaa. Jos valtiovarainvaliokunta ja myöhemmin tämä eduskunta vähänkään tahtoo olla säästäväinen, niin 600—700 milj. markkaa on aivan yksinkertaisin toimenpitein saatavissa kokoon poistamalla turhia ja tarpeettomia menoja. Tosiasia on se, että nyt me emme voi luottaa lisääntyvään verojen tuottoon. Asiantuntijat ovat meille valtiovarainvaliokunnassa selvittäneet, että esim. liikevaihto-

verontuotto sellaisena kuin se on nyt merkitty tulevan vuoden talousarvioon, on aivan ylärajassa. Liikevaihtoverokonttorin johtaja mainitsi, että hän ei ole aivan varma, saavutetaanko sitä tulosta, mikä talousarvioon on merkitty, mutta hän toivoo niin käyvän, mutta varoitti hyvin jyrkästi luottamasta suurempaan tuloon liikevaihtoveron kohdalla. Samoin on asianlaita tuloja omaisuusveron kohdalla. Yleensä valtion tulot ovat tulo- ja menoarviossa pinnoitetut ylärajaan, joten niiden ylituottoon ei ole yhtään laskettava. Sen sijaan on hyvin suuria mahdollisuuksia menojen vähentämiseen. Ja kun talousarvio aikanaan tulee tänne esille, minä tulen eduskunnan suureksi yllätykseksi esittämään monien, eräiden miljardien poistoja, joten nämä verovähennykset tulevat aivan kivuttomasti hoidetuiksi.

Ed. Kannisto: Asian ensimmäisen käsittelyn yhteydessä käyttämässäni puheenvuorossa oli minulla, herra puhemies, tilaisuus esittää, miten sähkön jakelua kaupungeissa ei verot lainkaan rasita, mutta että sen sijaan maaseudun sähköistämisyhtymät joutuvat kantamaan niin suurta verokuormaa, että se uhkaa tukahduttaa niiden toiminnan ja aiheuttaa osaltaan sen, että sähkön hinta maaseudulla muodostuu paljon korkeammaksi kuin kaupungeissa. Samalla oli minulla tilaisuus osoittaa, että tämä verokuorma painaa ankarimmin niitä uusia maakunnallisia sähköyhtymiä, jotka toimivat maan vähävaraisimmissa osissa, mitkä tähän saakka ovat jääneet kehityksessä jälkeen. Kun tällaisen olotilan jatkumista maaseudun olojen kehityksen kannalta ei voida pitää luonnollisena ja oikeana, on mielestäni ryhdyttävä maaseudun sähköyhtymien verokuormaa helpottamaan. Vähin, mitä tässä voidaan tehdä, on, että niiden jakeluverkosto vapautetaan omaisuusverosta. Näin ollen ehdotan, herra puhemies, että tulo- ja omaisuusverolain 33 § hyväksytään lakialoitteeni n:o 13 mukaisesti, jolloin siihen tulee liitettäväksi uusi 8 kohta, jonka mukaisesti omaisuusveroa määrättäessä, omaisuudeksi ei lueta maaseudun sähköyhtymien jakeluverkostoa.

Samalla saanen minä, herra puhemies, parilla sanalla vastata ed. Virolaiselle hänen kysymykseensä, millä perusteilla minä olen asettanut kannattamaan hallituksen

esitystä palkkatulon verotuksen suhteen. Minä en tässä lähde uudestaan läpikäymään asian ensimmäisen käsittelyn yhteydessä antamaani lausuntoa siinä suhteessa, vaan viittaan ainoastaan siihen, missä minä oman kantani tarkalleen perustelin. Minun nähdäkseni maalaisliitto on kaikista vähimmin oikeutettu tässä kiveä heittämään sen johdosta, että nimenomaan maataloustulo ensimmäisenä on asetettu erikoisasemaan tuloveroa määrättäessä.

Ed. Huunonen: Herra puhemies! En aio lähteä kertaamaan niitä perusteita, joita täällä on useiden edustajain taholta tuotu esille tämän verouudistuksen tarpeellisuudesta ja sen suunnan muuttamisesta, mihinkä hallitus esityksellään pyrkii. Se tapa, jolla tämä esitys on otettu vastaan oikeiston taholta, on aiheuttanut minun puheenvuoroni pyynnön.

Täällä on istuvan hallituksen taholta huomautettu, että se on pyrkinyt rautaisella kädellä hoitamaan palkka-asioita, ja niin se on kyllä tehnytkin. Se on korostanut sitä joka käänteessä. Mutta hallitus on ilmoittanut myöskin pyrkivänsä hakemaan palkansaaajille helpotuksia muuta tietä. Ja yhtenä tällaisena keinona se esittää juuri kysymyksessä olevat veronalennukset. Henkilökohtaisen käsitykseni mukaan tämä veronalennus ei ole riittävä. Meidän taloutemme kestäisi pitemmällekin tätä linjaa kulkea. Mutta todennäköisesti hallitus on arvioinut tilanteen sellaiseksi, ettei se voi viedä lävitse pitemmälle menevää suunnitelmaa, ja tämän vuoksi on tyytynyt tähän.

Kun täällä on esitetty, että palkansaaajat tässä asetettaisiin erikoisasemaan, niin minä pyytäisin vain yhtyä ed. Kanniston äskeiseen viittaukseen, sillä meillä on jo useita vuosia aikaisemmin tässä tehty prejudikaatti, joka menee paljon pitemmälle, kuin mitä tässä on ollenkaan ajateltukaan. Minulla henkilökohtaisesti on sellainen käsitys, että ellei hallituksen esitys mene lävitse, niin silloin tämän maan palkkatyöväestö hakee kompensatiota muuta tietä (Oikealta: Onko se SAK:n uhkavaatimus?). Ei, tämä on minun henkilökohtainen käsitykseni, minä nimenomaan huomautin siitä. Mutta tämän maan palkkatyöväestö on myöskin siinä asemassa, että se on pakotettu sen tekemään. Senkin täytyy elää tässä yhteis-

kunnassa (Ed. Oksala: Mutta kun se saa, mitä se pyytää! — Eduskunnasta: Entä henkisen työn tekijät?). Minä lasken palkkatyöntekijöihin myöskin henkisen työn tekijät. En minä puhu ruumiillisen työn tekijöistä, minä puhun yleensä palkansaajista ja hyvin suuressa määrin edustan myöskin niitä. — Sen täytyy hakea kompensatiota ja ainoa kompensatiolinja on silloin palkkojen korottaminen. Ja tällöin, minä myönnän, me joudumme taas jatkaamaan inflatiota erittäin pitkän harppauksin. Mutta tämä veropolitiikka on myöskin eräs inflatiotekijä, johonka puoleen täällä ei ole ollenkaan kiinnitetty huomiota. Eduskunnan pitäisi vihdoinkin tähän asiaan kiinnittää huomiota ja nähdä, että ellei meidän verotusolojamme saada korjatuksi ja nimenomaan palkansaajien kohdalta, niin se kiihdyttää jatkuvasti inflatiota ja nimenomaan sen vuoksi, että palkansaajat eivät voi maksaa verojaan muutoin kuin uusilla tuloilla, ja kun nämä tulot sitten useasti ovat katteettomia, niin siitä on seurauksena mitä pisimmälle paisuva inflatio. Tämä seikka olisi pitänyt meidän talouspoliittikkojemme ja kansantalousmiestemme jo nähdä useita vuosia aikaisemmin, mutta sille on aina ummistettu silmiä.

Minä huomauttaisin ja mennäkseni juuri lähtökohtaani, että kun hallitus korostaa harjoittavansa rautaista palkkapolitiikkaa, niin sen täytyy myöskin muissa suhteissa hoitaa asioita samalla rutiinilla. Ja nimenomaan tämä verokysymys on sen laatuinen, että minä toivoisin, että hallituksen taholta selvästi ilmaistaisiin, mihinkä se tässä kysymyksessä pyrkii ja mitä se pitää viimeisenä rajana. Tämä sen vuoksi, koska se ratkaisee monia muita kysymyksiä.

Kun täällä tällä hetkellä ilmenee tavattoman suuri ylimielisyys oikeiston penkeillä (Oikealta: Ei se ole sitä!), niin minä lopuksi, herra puhemies, haluaisin kertoa tässä erään tarinan ajurista, jolla oli erinomaisen hyvä filosofian lahja, kun hän kysyi hevoselta, että onko nyt parempi juosta, kun paikat ovat kipeänä. Minä kysyisin, onko parempi näitä asioita hoitaa sen jälkeen, kun paikat ovat kipeänä.

Ed. Käkelä: Herra puhemies! Hallituksen esitys laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta on antanut paljon kes-

kustelun aihetta eduskunnalle. Suuri valio-kunta, joka on käyttänyt kokonaisen kuukauden suunnitellessaan tulo- ja omaisuusverolain uudelleen organisointia, on nyt jättänyt mietintönsä eduskunnalle. Suuri valiokunta on muuttanut oleellisesti lain 28 §:n 11 momentin laajentamalla 10 %:n verohelpotuksen kaikille fyysillisille veronmaksajille.

Tämän lakiesityksen pohjalla ei ole käyty kovaa keskustelua ainoastaan eduskunnassa, vaan sitä on käyty maamme sanomalehdissä aina maatalouspienoisparlamenttia myöten. Heti kun tämä hallituksen esitys tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta saapui eduskuntaan, tervehdittiin sitä niin eduskunnan kuin maan sanomalehdistön ja suuren yleisönkin taholla suurella myötätunnolla. Todettiin, että hallitus on lähtenyt sille terveelle talouspolitiikan linjalle, ettei markkamääräisillä palkankorotuksilla ole pyrittävä kohottamaan elintasoa, vaan siihen on etsittävä muita keinoja. Me olemme voineet nähdä, että hallituksen lakiesityksen pohjalla esim. 150,000 markan tulon kohdalla alenee vero ensimmäisessä veroluokassa 46.3 %, toisessa veroluokassa 48.4 % ja kolmannessa veroluokassa 59.1 % voimassaolevaan asteikkoon verrattuna. Tuon suuntainen verohelpotus on otettu erittäin suurella myötätunnolla vastaan. Ja me tiedämme, että tämä käytännössä merkitsee sitä, että 5—9 %:iin on todettavissa reaali-palkan nousua. Tuo kaikki on jotain sellaista, joka osoittaa aivan toista suuntaa, mitä tämän parlamentin sisältä on tänään esitetty.

Me olemme voineet todeta, että tuo hallituksen esitys lähti asialliselta pohjalta, ja se otettiin niin ed. Oksalan kuin monien muidenkin taholla suurella myötätunnolla vastaan. Kun valtiovarainvaliokunnan kolmas jaosto kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa ja ed. Oksala otti hallituksen esityksen tulo- ja omaisuusverolain muutokseksi esiin, korosti hän silloin, että jotain tämänlaatuista hän oli odottanut jo pitkän aikaa. Mutta me olemme voineet todeta, että tuo oli vain tuommoinen, voisiko sanoa ensivaikutelma. Niin pian kuin meidän poliittiset oppositiopuolueemme ovat voineet ryhmittäytyä, niin pian he ovat hakenet myös hallituksen esitykseen nähden uusia arvostelulähtökohtia. Kun tavallinen veron-

maksaja on ottanut hallituksen esityksen vastaan verohelpotuksena, ovat poliittiset ryhmät, oppositiopuolueet pyrkineet osoittamaan, että hallitus ei ole antanutkaan verohelpotuksia, vaan päinvastoin pyrkinyt entisestään muka kansaa veroilla kiristämään (Ed. Oksala: ei semmoista kukaan ole puhunut!). Tänä on tämä parlamentti sen myös selvästi osoittanut.

Minä menisin sanomaan, että koko keskustelu on viety väärälle pohjalle. On tahdottu kiinnittää huomio 10 %:n erikoisverohelpotukseen, kun samanaikaisesti on tahdottu unohtaa, että hallituksen esitys tarjoaa jopa 40 %:n verohelpotusta 300,000 markan kohdalla kolmannessa veroluokassa fyysillisille henkilöille (Eduskunnasta: Entäs 200 milj. markan kohdalla?). Tämä siis osoittaa aivan selvästi, että kysymyksessä on ollut niin eduskunnan kuin yleisen mielipiteenkin harhauttaminen.

Me tiedämme että maatalouspiireissä isännän palkka, omasta asunnosta saatu etu ja maatalouspinta-alan pohjalla saatu tulo verotetaan uuden tulo- ja omaisuusverolain pohjalla sillä tavoin, että siitä maataloustuottaja saa ne verohelpotukset, siis 300,000 markan tuloista 40 % verohelpotuksia. Tämä kaikki on tahdottu unohtaa ja päinvastoin on koetettu kiinnittää keskustelu 10 %:iin. Tämä on poliittista strategiaa, ja siinä pyritään hyökkäyksen painopiste siirtämään aivan toiselle liuskalle ja laidalle, josta käsin voitaisiin antaa yleiselle mielipiteelle aivan harhauttava käsitys.

Näin tilanne tosiasiaa on. Me tiedämme kuitenkin, että jo valtiovarainvaliokunnassa käytiin ankaraa keskustelua tulo- ja omaisuusverolain 28 §:n 11 momentista. Tämä sen vuoksi, koskapa siinä tarjottiin erikoista 10 %:n helpotusta palkannauttijoille. Me voimme sanoa, että se periaate, että tulosta on verotettava kaikkia samalla tavalla, on oikea. Mutta käytäntö on osoittanut, että kaikkia tuloja ei saada samalla tavalla esille. Jos meillä olisi 300:n verotarkkailijain tilalle mahdollisuus pistää 1,000 verotarkkailijaa, jotka varmasti kannattaisivat itsensä, niin minä olisin vakuutettu, että verotettavaa tuloa löytyisi niin paljon enemmän, ettei tätä 10 %:n erikoishelpotusta tarvitsisi lakiin sisällyttää. Olen vain yhdestä läänistä, Kymen läänistä, ottanut selkoa, kuinka paljon siellä on erilaista verotettavaa tuloa ja omai-

suutta pimitetty. Kymen läänissä vuonna 1946 tarkastuksissa todettiin jääneen verottamatta tuloa 18,949,200 markkaa ja omaisuutta 12,840,000 markkaa. Näistä on arvioitu kertyvän kaikkiaan jälkiveroa 13,176,258 markkaa. Vuonna 1947 todettiin, että omaisuudesta oli jäänyt pimeään 11,754,000 markan edestä ja jälkiverotuksessa on arvioitu pantavan maksettavaksi yhteensä 4,103,443 markkaa. Kymen lääni on yksi tavallinen lääni maassa eikä siellä verotusolot ole yhtään pahemmat eikä paremmat kuin muuallakaan maassa. Mutta jos me kerromme tämän yhdeksällä läänillä, lääniluvulla, niin me voimme todeta, että peitetty, salattu omaisuus ja tulo nousee useihin satoihin miljooniin. Tämä mielestäni osoittaa siis selvästi, että käytännön pakosta ilmeisestikin on tälle tilalle joudu-
duttu.

Ed. Oksala korosti puheensa alussa, että hänen täytyy antaa tunnustus suurelle valiokunnalle, että se on tehnyt parannuksia verolakeihin nähden erikoisesti, mikä koskee palkannauttijoiden verottamista, josta täällä on niin paljon tänään puhuttu, niin-
kuin hän sanoi. Mutta meidän on syytä muistaa, että valtiovarainvaliokunnan kolmannessa jaostossa ed. Oksala sanoi, että hän ei hyväksy tämänlaatuista periaatetta, että yhdelle ryhmälle, palkannauttijoille, myönnetään 10 %:n erikoisverohelpotus. Hänen mielestään se on pyyhittävä pois, ja hän sanoi, että hän tulee niin valtiovarainvaliokunnassa kuin eduskunnassakin henkeen ja vereen taistelemaan, että tämä esitys pyyhkäistäisiin pois. Ja nyt hän on täällä sanonut, että kun suuri valiokunta on lähtenyt laajentamaan tätä esitystä, niin se on oikein tehnyt, toisin sanoen pahentanut vielä tilannetta, niin se merkitsisi hänen mielestään muka parannusta. Tämähän osoittaa, että meidän oikeistopiirimme, kokoomuspiirit ovat tässä osoittaneet, että he eivät ole löytäneet käytäntöä, miten tässä olisi meneteltävä. Senvuoksi he ovat niin valtiovarainvaliokunnan kolmannessa jaostossa, valtiovarainvaliokunnassa, suuressa valiokunnassa ja viimeksi täällä eduskunnassa näytelleet eri linjoja.

Täällä on myöskin ed. Virolainen korostanut sitä, että muka tämä kysymys olisi kokonaan johtunut siitä, että SAK ei hallitse tilannetta ja että tämä on siis puhtaasti, voisiko sanoa, vasemmiston palkkapoliitti-

nen kysymys ja siinä mielessä tullut esille. Nyt on kuitenkin muistettava, että kokoomukselaishenkinen virkamiesliittojen keskusjärjestö on myöskin antanut tätä koskevan julkilausuman ja tämä järjestö, jonka piirissä on 40,000 jäsentä, on päättänyt julkituoda seuraavaa, jonka minä katson oikeaksi lukea eduskunnan pöytäkirjoihin: „Virkamiesliittojen keskusjärjestö on huolestuneena seurannut veroalennusasian kehitystä eduskunnassa, sillä jos veroalennus laajennetaan kaikkia fyysillisiä henkilöitä koskevaksi, ei se enää vastaa alkuperäistä tarkoitustaan eikä poista sitä epäsuhdetta, mikä on palkansaaajien ja muiden kansalaisryhmien verotuksen välillä. Keskusjärjestö on tinkimättömästi hallituksen esityksen kannalla ja se odottaa, että ne kansanedustajat, jotka ovat pääasiassa palkansaaajien äänillä päässeet eduskuntaan, täyttävät heihin kiinnitetyt toiveet ja valvovat äänestäjensä etua. Keskusjärjestö myöntää oikeaksi periaatteen, että samoista tuloista on maksettava samanlainen vero, mutta se katsoo, että eri kansalaispiireille tämä verotettava tulo nykyisin määrätään eri tavalla. Esim. maataloudesta verotettavaksi määrätty tulo ei vastaa todellista tuloa eikä vapaiden ammattien harjoittajien verotettava tulo yleensä tule niin tarkoin määrätyksi kuin palkansaaajien palkat. Vasta sitten, kun verotusperusteet ja koko verotusjärjestelmä saadaan sellaiseksi, että kaikkien veronmaksajien todelliset tulot tulevat yhtä tarkoin verotettavaksi, on paikallaan noudattaa periaatetta: kaikille fyysillisille henkilöille samasta tulosta sama vero. Jos sitä nyt jo noudatetaan joutuvat siitä erityisesti kärsimään palkannauttijat, jotka muutenkin ovat joutuneet raskaimmin kantamaan sekä sotien aikana että niiden jälkeen ne taloudelliset vaikeudet, joita poikkeukselliset ajat ovat tuoneet mukanaan.” Kun kokoomuksen piirissä on huomattavan paljon henkilöitä, jotka ovat saaneet virkamiesten ääniä, on syytä heidän muistaa tämä kirjelmä, joka on heillä monellakin salkussa ja taskussaan.

Ed. Koskinen: Ed. Kulovaaran täällä tekemä ehdotus tuntui pienviljelijöitä erikoisesti kiinnostavan, mutta koska hallitus valtiovarainministerin antaman ilmoituksen perusteella tulee hoitamaan asian pienviljelijöiden perheenjäsenten sekä isännän palk-

kaa määrättäessä, kuten pienviljelijäin toivomus on, alenevaan suuntaan ja koska asia täten voidaan hoitaa selvästi ja suoraviivaisesti, jolloin eivät suuromistajat pääse nauttimaan etuoikeutettua asemaa, niin pienviljelijöiden edustajana kannatan hallituksen esityksen hyväksymistä.

Ed. Riihinen: Herra puhemies! — Sen jälkeen kun ed. P. Leskinen asetti täällä valtiovarainministeri Hiltusen esittämiä asioita oikeaan järjestykseen, minulla ei olisi paljon sanottavaa ministerin lausunnosta. Haluan kuitenkin kiinnittää eräisiin kohtiin siitä huomiota. Ministeri mainitsi, että SKDL:n verolakiesityksen perusheikkous on siinä, että valtion tulot jäävät alhaisiksi. Tehtyjen laskemien perusteella on hallituksen esityksen mukaan tulo- ja omaisuusveron tuotto arvioitu ensi vuotena 20.5 miljardia mk, ja SKDL:n esityksen mukaan, sikäli kuin valtiovarainministeri esitti laskutoimituksien osoittavan, se olisi muistaakseni 17.3 miljardia. Tässä näyttäisi jäävän silloin 3 miljardin — hiukan päälle — oleva vajaus. On tosiaan vakava asia kysymyksessä, millä tavalla täytetään tällainen aukko. Mutta tähän minä pyytäisin tehdä vastakysymyksen. Kun tällainen taloudellinen vaikeus on valtiotaloudessa, onko ollut sitten syytä lähteä verolakia muuttaessa siihen, että ulotetaan veroalennus näinkin korkeisiin tuloryhmiin ja suuriin omaisuuksiin kuin mitä hallitus on tehnyt. Ilmeisesti verotaulukkoja ja omaisuusverotaulukkoja tehtäessä olisi ollut syytä tämä muistaa. Ei olisi ollut perusteltua aihetta mennä sellaisiin veroalennuksiin kuin mitä valtiovarainministeriöstä annettussa taulukossa esiintyy. Tämän taulukon mukaan, tuloveroasteikkoehdotuksen mukaan, veroesitys voimassaolevaan lakiin, siinä olevaan verotaulukkoon verraten myöntäisi seuraavia verohuojennuksia: I veroluokassa 1 milj. mk:n kohdalla palkkatulojen osalta 33.3 %, muun tulon osalla 22.2 %. III veroluokassa samoin 1 milj. mk:n tulon kohdalla olisi palkkatulon osalta veroalennus 39.3 ja muun tulon osalla 28.6 %. Ja tämän taulukon mukaan 2 milj. mk:n tulon kohdalla olisi veroalennus palkkatulon kohdalla 23.5 % ja muun tulon kohdalla 18.1 % ja III luokassa samassa tuloryhmässä muitten tulojen kuin palkkatulojen kohdalla veroalennus olisi 22 %, ja

edelleen tämä tällainen veronalentaminen jatkuu vielä yli 2 milj. mk:n tulojenkin kohdalla. Kun valtiotalous on kireä ja hallitus katsoo, että se ei ole tilaisuudessa alentamaan enemmän pienituloisten veroa, herättää ihmettelyä, että sen sijaan on liennyt verohuojennuksia näinkin huomattaville tuloryhmille. Eräänä kysymyksenä ministeri mainitsi, millä tavalla vajuus, joka syntyy, tulisi täytetyksi budjetissa. Valtiovarainvaliokunnan verojaostossa asiaa käsiteltäessä osoitettiin, että tämän vuoden kohdalla verotulot ovat huomattavasti ylittäneet tuloarvion. Myöskin lausuttiin ajatuksia asiantuntijoiden taholta, että tämä hallituksen ottama 20.5 miljardia mk todellisuudessa tullee nousemaan. Jos niin käy, silloin ei SKDL:n esittämä verohelpotus aiheuttaisi vaikeuksia budjetin tasapainoon saattamiseksi. Ja ilmeistä on, jos taloudellinen kehitys vakaantuu, niinkuin on sanottu, rakentuu myönteiseksikin, ja markan arvon suhteen mahdollisesti tapahtuu käänteitä, niinkuin erältä piireiltä on vakuutettu tapahtuvan, niin ne kaikki yhdessä merkitsisivät sitä, että raha määrällisesti liikkuisi suurempana ensi vuonna kuin tänä vuonna ja kuin mitä hallituksen esityksessä on edellytetty. Tässä tapauksessa jouduttaisiin siihen, että verotettavat, sillä niiden kauttahan raha liikkuu, tulisivat tulopuolella saamaan suurempia tuloja ja siirtyisivät silloin verotuksessa korkeampaan veroprosenttiin kuin mitä nyt hallitus on edellyttänyt. Tuleeko näin käymään, sitähan ei voida varmuudella sanoa, mutta asiantuntijat asian katselivat tähän suuntaan kehittyvän.

Siinä olisi eräs näkökohta, joka varaa jonkinlaisen tasauksen siitä, mitä vajuusta tulisi, jos vero alennettaisiin pienituloisten kohdalla sen mukaisesti kuin SKDL:n esityksessä edellytetään. Meillä on myöskin aikaisemmin kannettu ylimääräinen varallisuusvero. Muistamme, että aikaisempi hallitus antoi tätä koskevan esityksen ja silloin eduskunta sen hylkäsi (Ministeri Hiltunen: Kenenkä ansiosta?). Mutta jos nyt katsotaan todellakin sellaiseksi tilanne, että valtion tuloa olisi lisättävä, olisi syytä tarkastella tämän ylimääräisen varallisuusveron käytäntöön ottamista uudelleen. Meillä lankeaa ensi vuoden tulo- ja menoarvion mukaan ja velkasitoumuksien mukaan maksettavaksi sodan aikaisia n. s. so-

talainoja, ja näiden lankeamismäärä on hiukan yli 4 miljardia markkaa. Herää kysymys, onko edelleenkin pidettävä kiinni siitä ajatuksesta, että nämä sodan aikana ja sotatarkoituksiin otetut lainat suoritetaan siirtämättä näiden maksua. Herää pakosti kysymys, onko meidän syytä jatkuvasti ottaa ulkomailta lainoja ja sitten niillä lainoilla suorittaa näitä sodan aikana sotatarkoituksiin käytettyjä lainasuorituksia. Tämä on kysymys, taloudellinen juttu, joka merkitsee hiukan yli 4 miljardin markan menonvähennystä (Eduskunnasta: Tule jo pois!), jos sitä käytettäisiin ja näitä maksuja siirrettäisiin siksi, kun on selviydytty sodan muista jättämistä rasituksista. Minä kuulin täällä välihuudon „voi, voi!” Ilmeisesti se oli oikeistosta (Ministeri Hiltunen: Se oli väärinkäsitys! Hän huusi: „Tule jo pois!!”). Siinä tapauksessa minun täytyy sanoa, ettei ole syytä tulla pois. Asia ei ole vielä valaistu siten kuin on tarpeen (Eduskunnasta: Ei se valkenekaan!). Tämä sodan aikaisten velkojen, lainojen, siirtämiskysymys ei ole uusi ajatus, sehän tunnetaan. Mutta se, että tämä ajatus on nyt myöskin tullut sosialidemokraattisesta piiristä, se on uusi. Nyt on kuitenkin käynyt niin, että samaa ajatusta on esitetty hyvin arvovaltaiselta taholta sosialidemokraattien keskuudessa ja tämän talon piirissä, ja minä suosittelisin, että hallitus tätä verokysymystä katselisi sillä silmällä, että tätäkin taloudellista menojen supistamista harkitaisiin.

Minun täytyy palata erääseen esitykseen, joka on jaettu edustajille ja on siellä pöydillä. Tämä on ed. Kulovaaran esitys. Ed. Kulovaara ei ole täällä, mutta erikoisesti hänelle haluaisin sanoa (Eduskunnasta: Kirjoita hänelle!). Ilmeisesti tämä menee hänen tietoonsa kirjoittamattakin, mitä sanon. Ed. Kulovaaran esitys on sellainen, joka on valtiovarainvaliokunnassa ollut esillä, mutta hänen ryhmätoverinsa siellä ovat sitä jyrkästi vastustaneet (Eduskunnasta: No nyt se tulee, aloita alusta taas!). Tämä 28 §:n 11 kohta, jossa ed. Kulovaara ehdottaa, että 10 %:n tuloalennusoikeus annettaisiin myöskin maa- ja metsätaloustyöstä, on ollut SKDL:n lakiesityksessä jo aikaisemmin verolakia muutettaessa 1947 valtiopäivillä, ja se on nyt myöskin SKDL:n esityksessä, ja tämän asian esittäminen SKDL:n taholta on vaatinut useam-

pia esiintymisiä, ennenkuin sosialidemokraatit ovat huomanneet, että syytä on ottaa vakavasti tämä esitys. Mutta ilmeisesti tässä on, kuten eräs puheenvuoron käyttäjä mainitsi, ed. Kulovaaran tarkoitus käyttää tätä enemmän jonkinlaisena poliittisena välikappaleena kuin asiallisena esityksenä. Mutta joka tapauksessa tämän lain muutosesitys on sen luontoinen, että se antaisi maataloustyöntekijöille, maa- ja metsätaloudessa oleville työntekijöille, oikeutta tässä verolain muutoksessa, ja sen vuoksi se olisi syytä kyllä huomioida ja myöskin hyväksyä.

Lopuksi minä haluaisin vain panna merkille, että sosialidemokraattien taholta on kohdistettu arvoselua SKDL:n samoin kuin meidän puolesta heidän hallituksensa esitykseen ja että näiden arvostelujen ero on siinä, että meidän taholtamme arvostellaan hallituksen esitystä lähinnä sen vuoksi, että siinä on menty tarpeettoman pitkälle suurituloisten ja suurten omaisuuksien veron alentamiseen, mutta sen sijaan sosialidemokraattien taholta arvostellaan ja syytetään SKDL:n esitystä siitä, että siinä on menty liian pitkälle verohuojennukseen pienituloisten ja pienten omaisuuksien kohdalla. Tämä osoittaa nähdäkseni sen, minkä vuoksi ed. Oksala, kuten ed. Käkälä mainitsi, valtiovarainvaliokunnan kolmannessa jaostossa ilolla tervehti hallituksen esitystä ja mainitsi, kuten ed. Käkälä täällä sanoi, että tämä hallituksen esitys on sellainen, jota hän on odottanut ja jota siis myöskin kokomuspuolueen taholta on odotettu.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Minun täytyy vielä jatkaa vuorokeskustelua ed. Riihisen kanssa. Hän yritti taasen jälleen todeta sitä, että hallituksen esitys pyrkii lisäämään pienituloisten verorasitusta ja antamaan helpotuksia suurituloisille (Ed. Riihinen: SKDL:n aloitukseen verraten!). SKDL:n aloitukseen verratenkin. Mutta hän jätti täydelleen huomioon ottamatta sen, millä tavalla hallituksen verohelpotus tulee jakaantumaan. Sehän antaa suuremman helpotuksen alapäässä kuin yläpäässä (Ed. Riihinen: Markkamääräisesti?). Ei markkamääräisesti, vaan prosentuaalisesti. Vai haluaisiko ed. Kujala, että meidän pitäisi antaa miljoonan markan kohdalla yhtä suuri verohelpotus kuin — —? Mehän joutuisimme silloin maksamaan lisää

(Eduskunnasta: Ei lainkaan verohelpotusta miljoonan kohdalla!). Mitä sitten tulee — — (välihuutoja). Minun täytyy, anteeksi mennä puhujalavalle (Eduskunnasta: Ei se parane siitä!).

Ed. Riihinen jälleen palasi tuohon lempi aiheeseensa suurituloisten verohelpotuksista ja niiden merkityksestä. Minun täytyy ed. Riihisen kunniaksi sanoa se, että hän oli ensimmäinen sieltä vasemmalta siiveltä, joka yritti jollakin tavalla täytellä syntyvää vajeusta talousarviossa omien kaavailujensa mukaan, mutta nyt hän lähti aluksi siitä edellytyksestä, että suurituloisille me olemme antaneet niin paljon verohelpotusta, että jos ne pyyhittäisiin pois, niin tulisi huomattavasti veron alennusta tulopuolelle. Hän jätti huomioon ottamatta sen, että viimeisen verotilaston mukaan vuodelta 1947, joka minulla on ollut käytettävissäni, yli miljoonan markan tuloista verotettavia henkilöitä on fyysillisten henkilöiden keskuudessa yhteensä 375 kappaletta. Jos niiden koko tulo määrättäisiin valtiolle peruutettavaksi, niin sittenkään se ei liikkuisi kuin alapuolella miljardin. Sen jälkeen jäisi vielä runsaasti yli 2 miljardia muuten täytettäväksi. No hän pitää eräänä keinona sitä, että voitaisiin säätää ylimääräinen varallisuusvero. Kun nyt tiedetään nykyisen eduskunnan voimasuhteet niin sehän olisi hallituksen taholta huijaus ilman, koska me emme tulisi saamaan sille yhteisin voimin ed. Riihisen kanssa eduskunnan enemmistöä. Sitä tietä me emme voisi talousarvion vajeusta täyttää (Eduskunnasta: Kokeillaanpa sitä!). Vaikka kokeilisimme, niin emme voisi saada sitä täytetyksi. Edelleen hän yritti todeta, kuinka valtion lainoja ei pitäisi ensi vuonna maksaa, vaan olisi kieltäydyttävä maksamasta tai voisi ne ainakin siirtää. Nyt on otettava huomioon, että jos tällainen esityskin hallituksen taholta tulisi, se merkisi, että se olisi perustuslainluontoinen asia. 34 edustajaa sen kykenisi täällä hylkäämään ja silloin emme taas tätäkään tietä voisi käyttää edes yhteisvoiminkaan ensi vuoden talousarvion täytteeksi (Eduskunnasta: Yrittäkää, me hankimme puolet, hankkikaa te toinen puoli!).

Minä siis totean, että ne keinot, mitä ed. Riihinen esitti, vaikka ne agitatorisesti ovat verrattain helppoja esittää, niin käytännössä niillä on kovin vähän merkitystä ja ne ovat siis käyttökeltottomia aineksia.

Ed. Seppälä: Verokysymysten käsittely on yleensä arkaluontoista, koska siinä mielipiteet kaikkina aikoina ovat ankarasti törmänneet vastakkain ja koska yksilöt ja ryhmät pyrkivät vapautumaan niin suuresti kuin mahdollista verojen suorittamisesta ja siirtämään ne toisten niskoille. Tämäniltaisessa keskustelussa on tätä tällaista pyrkimystä hyvinkin selvästi havaittu. Mutta kuitenkin täytyy sanoa, että keskustelu suurin piirtein on ollut aika asiallista, jos jättää erät puheenvuorot huomioon ottamatta.

Ennenkuin niihin kajoan, niin minun täytyy lausua herra valtiovarainministerille kiitollisuuteni (Vasemmalta: Jälleen kokoomuksesta kiitos!) siitä, että hän on hyväksynyt suuren valiokunnan ehdottaman 28 §:n 8 kohdan, koska tämä tulee merkitsemään suurta verohelpotusta vähävaraisille eläkkeennauttijoille. Sen jälkeen uskallan kosketella ed. Huunosen lausuntoa sen takia, että hän puhui oikeiston ylimielisyydestä. En ole havainnut — olen kuunnellut melko tarkasti — että täällä olisi oikeiston taholla esiintynyt minkäänlaista ylimielisyyttä. On pyritty ylipäänsä asiassa esittämään oma kanta ja sitä puolustamaan, eikä ole esiintynyt edes hallituksen taholta sen laatuista äänensävyä kuin oli ed. Huunosen esityksessä. Siinä esiintyi järjestökenraalin itsetietoisuutta, siinä esiintyi hallituksen ruoska, se, joka sanoo hallitukselle: tehkää näin; minä se olen, joka määrään. Jos eduskuntaa puhutellaan tällä tavoin, niin herra Huunonen ei ole ihan oikealla tavalla perehtynyt eduskunnan tehtäviin eikä valtiopäiväjärjestykseen. Hänen täytyy ottaa nimenomaisesti huomioon se seikka, mitä jokaiselle — ja tämän sanon myös ed. Käkelälle — valtiopäiväjärjestyksen 11 § sanoo: „Edustaja on velvollinen toimessaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on siinä velvollinen noudattamaan perustuslakia eikä häntä sido mitkään muut määräykset”.

Jos palkannauttijana ja virkamiehenä olen pitkäaikaisen harkinnan jälkeen valtiovarainvaliokunnassa, suuren valiokunnan jaostossa ja suuressa valiokunnassa tullut siihen tulokseen, että en voi vaatia yksinomaan itselleni verohelpotusta, enkä yksinomaan virkamiehille, enkä yksinomaan muillekaan palkannauttijoille, niin olen menettelyt silloin omantuntoni mukaan, koska

tiedän, että palkannauttijoidenkin joukossa on sellaisia, jotka ovat salanneet hyvin huomattavan määrän palkoistaan. Ed. Huunonen tuntee aivan hyvin tämän. Kuinka hän voi silloin jonkun oikeusperiaatteen mukaan mennä vaatimaan verohelpotusta vain palkannauttijoille? Ja kun minä toisaalta tiedän olevan ihmisiä, joiden tulot ovat yhtä vakautumattomia kuin minunkin tuloni, vaikka he harjoittavat yksityisyritteliäisyyttä tai jotakin vapaata ammattia, uskallan virkamiehenä sanoa, että kun tulee deflatiokausi, niin silloin me virkamiehet olemme kenties sittenkin, ellei hallitus kovin pahasti kantaansa muuta, vakaantuneen tulon saajia. Ed. Käkelä sanoi jotakin virkamiesliiton kirjelmästä. Olen nähnyt sen, mutta viittasin jo siihen, mikä minua sitoo. Pyrin noudattamaan oikeudenmukaisuutta ja minä luulen, että tämä on oikea kanta jokaisen kansanedustajan suhteen ja toivoisin, että asiat ratkaistaisiin myös tässä verotuskysymyksessä tämän periaatteen mukaisesti. Silloin ei kenelläkään olisi ainaakaan huonoa omaatuntoa. Kademieli ei tässä maailmassa vie kehitystä eteenpäin.

Ed. Oksala: Herra puhemies! Minäkin sain aiheen nousta tänne toisen kerran ed. Huunosen lausunnon johdosta. Ed. Huunonen ei ole ainoastaan kansanedustaja, vaan hän on myöskin SAK:n puheenjohtaja, siis hyvin merkittävä talouspoliittisen järjestön johtomies (Eduskunnasta: Ja kallis mies lisäksi!). Minä jäin odottamaan hänen puheenvuoroansa suurella jännityksellä ja kiinnitin kovasti suurta huomiota tähän puheenvuoroon, mutta sanon heti aluksi, että minä petyin hyvin pahasti sen kuultuani.

Hän sanoi puheessaan, että ellei hallituksen esitystä sellaisenaan hyväksyt, niin palkannauttijat hakevat kompensatiota jollakin muulla tavalla. Minä kysyisin häneltä — valitettavasti hän on kai lähtenyt pois — mistä palkannauttijat hakevat kompensatiota, vaikka hallituksen esitystä ei sellaisenaan hyväksytäkään (Eduskunnasta: Lakolla!). Yhtään ainoasta puheenvuoroa tänä iltana ei tässä salissa ole käytetty sellaista, jossa olisi evätty 10 %:n alennus, niinkuin hallitus esittää palkannauttijoille. Ei yhtään ainoata, ei maalaisliiton, ei kokoomuksen eikä minkään muunkaan puolueen taholta ole sellaista esitetty. Me

olemme esittäneet vain, että tämä sama alennus on annettava laajemmillekin piireille kuin yksin palknauttijoilta. Onko nyt käsitettävä niin, että jos köyhä yksityinen ammattimies, joka takoo pajassansa omaan laskuunsa, taikka räätäli tai suutari, joka tekee työtä omassa verstaassaan omaan laskuunsa, jos hekin saisivat pieniin vaatimattomiin tuloihinsa sen alennuksen kuin palknauttijat saavat, niin SAK lähtisi tämän jälkeen hakemaan jotakin kompensatiota ehkä, niinkuin minä ymmärsin, palkkataistelun avulla. Missä on järki ja mitä herra Huunonen oikein tarkoittaa? Kukaan ei ole pyrkinyt vähentämään sitä verohelpotusta, jota SAK toivoo palknauttijoiden saavan. Minkä tähden silloin uhataan compensation hakemisella palkkataistelun avulla? Minkä tähden silloin puhutaan siitä, että ainoastaan hallituksen esitys hyväksymällä saadaan talouselämä tässä maassa vakautetuksi. Minun on sanottava, että SAK ei omaa sellaista menneisyyttä, että se on oikeutettu sanomaan, miten tässä maassa talouselämä vakautetaan. SAK:n toimenpiteet ja päätökset ovat olleet eivät ainoastaan ristiriitaisia, hyvin lyhyenkin ajan sisässä muuttuvaisia kannasta toiseen, vaan ne ovat olleet myöskin omansa edistämään sitä inflatiota, missä me nyt olemme (Vasemmalta: Puhu veroasioistakin jokin!). Minä olen sanonut, että minä vastaan ensin ed. Huunoselle. — Näin ollen on pohja kaikelta siltä puoleksi uhkaavassa sävyssä esitetyltä lausunnolta poissa, joka täällä annettiin, ja minun täytyy valittaa, että tämänäpäinen kanta yleensä on ollut mahdollinen.

Täällä ovat edustajat Käkälä ja eräät muut maininneet, että minä olen valtiovainvaliokunnassa ja sen jaostossa ilmoittanut tyytyväisyyteni hallituksen esityksen johdosta. Se on aivan oikein, niin minä olen tehnytkin, jopa niin, että minä olen paljon ennen hallituksen esitystä omalla aloitteellani toivonut tämänäpäisen esityksen tulemistä. Mutta se tyytyväisyys perustuu siihen, että verotusta oli minun mielestäni laskettava, sitä oli alennettava. Moneen kertaan tältä paikalta olen puhunut, että verotus on meillä muodostunut inflatoriseksi tekijäksi, se on saatava alemmaksi, ja kun hallitus teki siitä esityksen, niin totta kai jokainen meistä oli siihen tyytyväinen. Mutta se ei sisällä sitä, että

esityksen kaikki yksityiskohdat olisivat minua tyydyttäneet. Jo vuosia ennen tätä esitystä minä olen esittänyt kantani tässä palknauttijoiden veronalennusta koskevassa kysymyksessä, niinkuin olen esittänyt sen nyt tässäkin yhteydessä. Mutta sehän on pieni yksityiskohta. Suuri asia on se, että me nyt saamme ilmeisesti veroja alennetuksi ja minä olen vakuutettu, että jos nyt tulee hyväksytyksi suuren valiokunnan mietintö, niin se tulos, joka sillä lailla saavutetaan, on omansa todella vakauttamaan meidän talouselämäämme ja tekemään markan arvon säilymisen jollakin tavalla mahdolliseksi.

Ed. Berner: Herra varapuhemies! Täällä on keskusteltu varsin pitkälti hallituksen verohelpotuksesta. Mutta eräs seikka on jäänyt riittävää valaistusta vaille ja minä olisin parilla sanalla halunnut vielä tässä loppuvaiheessa siihen koskea.

Tämän päivän keskustelu on seuraus viime vuosien talouspolitiikasta, josta edellisen eduskunnan aikana useasti jouduin puhumaan. On tilanteelle epäilemättä selventävää, että tämän talouspolitiikan seuraukset alkavat näkyä. Huimasti noussut veroindeksi on pakottanut niihin esityksiin, joista tänään on keskusteltu. Minusta on syytä erikoisesti viitata tähän kohtaan siitä syystä, että SAK on tehnyt ehdotuksen, joka merkitsee lähtökohtaa juuri samalle inflatiolinjalle kuin aikanaan SAK:n toimenpiteistä alkuunpantu inflatio. Minä toivoin, että tämä keskustelu, joka tänään on käyty, olisi opiksi ja että muissakin suhteissa otettaisiin se huomioon kun talouspolitiikasta on puhe ja johon meillä epäilemättä on syytä budjettikäsittelyn yhteydessä palata.

Eräs toinen seikka, johon on syytä myöskin mielestäni vielä parilla sanalla puuttua, on se erilainen kohtelu, jonka alaiseksi eri ryhmät verotuksessa tulisivat. On viitattu siihen, että jotkut ryhmät ovat suhteellisesti raskaamman verotuksen alaisia kuin toiset. Ja näin epäilemättä onkin laita. Kuitenkin haluaisin silloin erikoisesti alleviivata sitä, että ne, jotka ovat kaikkein vaikeimmassa asemassa, ovat epäilemättä henkisen työn tekijät. Työläisten piirissä on suuri määrä sellaisia, jotka voivat hankkia itselleen sivuansioita ja tässä suhteessa ovat verotukseen nähden ehkä samassa ase-

massa kuin jotkut toiset ryhmät, jotka ovat joutuneet huonompaan asemaan. Jos mainitsisin pari sanaa niistä, jotka joutuisivat hallituksen nykyisen ehdotuksen mukaan verohelpotuksen ulkopuolelle, niin on sanottava, että esimerkiksi kirjanpitovelvollinen kauppiaskunta on aivan samassa asemassa kuin palkannauttijatkin, ehkä osaksi jopa huonommassakin sikäli, että heihin nähden joskus sovelletaan vielä muun verotuksen ohella harkintaveroa, varsinkin kunnallisverotuksessa. Minusta tuntuu myöskin oudolta, että sellaiset ryhmät kuin käsityöläiset ja monet pienyrittäjät, kuten ammattiautoilijat, jäävät nykyisen verohelpotuksen ulkopuolelle, ja heidän asemansa ei suinkaan ole helpompi kuin työläisten, usein jopa vaikeampikin. Minusta olisi siitä syystä paikallaan, että verohelpotusta siinä määrin laajennettaisiin, että se tekisi suurempaa oikeutusta niille, jotka hallituksen esityksen perusteella jäisivät sen ulkopuolelle.

Ed. Pakkanen: Herra puhemies! Viime tiistaina ja tänään aamupäivällä kun täällä oli esillä nämä perus- ja lapsivähennykset kunnallisverotuksessa, niin tällöin käytettiin vasemmiston, sekä sosialidemokraattien että kommunistien taholta erittäin runsaasti puheenvuoroja tämän asian yhteydessä. Jo oli merkillä pantavaa, että tällöin keskustelu liikkui myöskin pienviljelijäin verohelpotusten kohdalla. Kovasti puhuttiin siitä, mitenkä pitäisi erityisesti juuri pienviljelijäväestölle saada näitä verohelpotuksia tässä muodossa.

Kun nyt iltapäivällä siirryttiin eräeseen toiseen hyvin tärkeään veroasiaan, nyt juuri esillä olleeseen, minä odotin, että näiden ryhmien taholta olisi myöskin ja ennen kaikkea juuri näiden ryhmien maatalousedustajat olisivat samalla innolla käyttäneet puheenvuoroja ja samoissa merkeissä kuin edellisenkin asian yhteydessä. Kommunistien taholta tosin onkin tässä suhteessa puheenvuoroja käytetty, mutta täällä on osoitettu, että se linja, minkä he ovat esittäneet, se on käytännössä mahdoton (Vasemmalta: Minkä vuoksi?). Täällä on valtiovarainministeri tämän asian kyllin selvästi osoittanut, joten siihen ei tarvitse sen enempää enää puuttua. Sen sijaan sosialidemokraattien taholta ei ole, yhtä puheenvuoroa lukuunottamatta, pienviljelijäedustajat ollen-

kaan asiasta käyttäneet puheenvuoroja, vaikka luulisi, että tämä, jos mikään pitäisi olla heidän sydäntään lähellä, ja sekin ainoa puheenvuoro, mikä täällä käytettiin, oli negatiivinen, nimittäin pienviljelijän, siis ed. Koskisen, joka täällä aamupäivällä niin lämminhenkisen pienviljelijäpuheen piti (Eduskunnasta: Räikeä!). Niin, se oli kyllä myöskin räikeä, mutta se oli eräällä tavalla, jos tuolla korvessa se olisi pidetty, niin siinä mielessä se oli tuollainen lämmin. Niin, tämä hänen esityksensä oli luonteeltaan kokonaan negatiivinen siinä mielessä, että sekin positiivinen ehdotus, mikä sosialidemokraattien taholta on tehty pienviljelijäväestön hyväksi, se nyt tässä yhteydessä vedettiin pois. Täällä kyllä osoitettiin, että ei tällä esityksellä olisi ollut käytännöllistä merkitystä, mutta edes tämäkin vähäinen hyvä, mitä siinä ehkä oli, sitäkään ei haluttu antaa. Ja tällä tavalla tämä pienviljelijäväestön kannalta erinomaisen tärkeä kysymys on siis osoittanut — niin ainakin tällainen ensikertalainen edustaja, joka täällä on ollut mukana seuraamassa asioitten menoa, on ehkä saanut täysin oikean kuvan siitä, millä tavalla todellisuudessa nämä vasemmistoveljet suhtautuvat tähän erinomaisen tärkeään pienviljelijäkysymykseen.

Ed. Käkelä: Minä haluaisin maalaisliittolaisia edustajia muistuttaa vähän ole-massaolosta. Heidän keskuudessaan istuu eräs kansanedustaja, jolla on 40 hehtaarin peltopinta-alalla varustettu maatila. Tuolla tilalla kasvatetaan sikoja. Viime vuonna tämä kansanedustaja mainitsi, että hän möi 700,000 markan edestä sianlihaa. Hän kasvattaa myöskin hevosia ja hän myi kolme kasvatettua hevosta. Jos otamme sen hinnan pohjaksi, mitä Venäjälle ostetut hevoset maksoivat, niin me päädyimme n. 300,000:een. Tämä tekee miljoona markkaa tuloa. Me tiedämme edelleen, että hän myi viljaa, hän myi heiniä, perunoita j. n. e. Hänen tulonsa olivat siis vähintään miljoonan markan tulot, ja hän sanoi, että häntä verotettiin 300,000:n tuloista. Käsi sydämelle, maalaisliittolaiset, eikö siinä ole tehty 10 %:n poisto?

Yleskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään. Selonteko ja äänestykset yleiskeskustelussa tehdyistä ehdotuksista suoritetaan asian käsittelyä jatkettaessa.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

6) Ehdotus laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

7) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatustaloudesta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 51, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 6.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi oppivelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Malkamäen y. m. lak. al. n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. K a u k a m a a: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva oppivelvollisuudesta annetun lain muutosehdotus tarkoittaa apukoulun nimellä tunnettujen erikoisluokkien perustamista sellaisia kouluissa olevia lapsia varten, joiden kehitys on hitaampaa, oppiminen vaikeampaa ja sopeutuminen monimutkaisiin olosuhteisiin huonompaa kuin tavallisesti kehittyneiden normaali-ikäisten. Voimassa olevan oppivelvollisuuslain 13 § velvoittaa vain sellaisen kaupunkikunnan, jossa on vähintään 10,000 asukasta, järjestämään erikoisopetusta tällaisille lapsille. Senvuoksi apukouluja onkin vain suurissa ja keskikokoisissa kaupungeissamme. Lukuvuonna 1945—1946 toimi niissä 99 apukoululuokkaa, oppilaita oli 798 ja opettajia 71. Apukoulua kävi noin 1.7 % kaupunkien oppivelvollisista lapsista.

Ei voida kieltää, etteikö heikkolahjaisten lasten yhdessä opettaminen normaalisti kehittyneiden kanssa olisi haitallista ja vaikeuksia tuottavaa sekä näille lapsille itselleen että opettajalle ja koko luokan työskentelylle. Vaikeus seurata toisten mukana samassa tahdissa lisää piankin alemuudentuntoa ja herpaisee pientäkin yrittämisen halua, minkä lisäksi luokkatoverit saattavat ryhtyä kiusaamaan tällaista kovaonnista. Koko luokan kannalta katsoen taas se seikka, että opettaja joutuu kiinnittämään aivan erityistä huomiota heikkolahjaisiin ja, kuten tavataan sanoa, vetämään heitä perässä, ei suinkaan ole eduksi. Siitä kiusaantuvat eniten älykkäimmät oppilaat, joiden kohdalta paljon aikaa menee hukkaan. Opettajalta luonnollisesti vaaditaan kärsivällisyyttä, ymmärtämystä ja hienovaraisuutta heikosti edistyviä käsitellessään. Normaali luokan puitteissa siihen ei aina ole aikaa, ei varsinkaan kaikissa aineissa.

Nämä seikat huomioon ottaen ja lähtien siitä, että heikkolahjaistenkin olisi saatava opetusta, olisi todella suotavaa, että joka kunnassa, missä on sanotunlaisen koululuokan perustamiseen tarvittava määrä oppilaita, olisi apukoulu. Se antaisi näille lapsille parhaat edellytykset vähäistenkin kykyjensä käyttämiseen sekä koulussa että sittemmin elämässä. Ehdotuksen toteuttaminen siinä laajuudessa, mikä sisältyy sivistysvaliokunnan mietintöön, kohtaa kui-

tenkin käsittääkseni varsinkin nykyoloissa voittamattomia vaikeuksia.

Apukouluun siirrettävän oppilasaineksen valinta ei ole helppo tehtävä, ei varsinkaan maaseudulla. Sehän tapahtuu käytännössä opettajien esityksestä ja koululääkäriin suoritettujen tarkkojen älykkyystutkimusten perusteella kansakoulun johtokuntien tai lautakuntien päätöksellä. Kysymys on hyvin vaikea jo sen takia, että eri lapset kehittyvät sielullisesti hyvinkin toisistaan poikkeavasti ja eri tempossa eri ikävuosina. Maaseudulla vaikeuttaa asiaa sekin, että erikoistuneita koululääkäreitä ei ole, ei edes joka pitäjässä omaa kunnanlääkärinä. Kaiken lisäksi ei vielä olla selvillä siitäkään, miten lasten vajaamielisyyssprosentti maassamme eri kunnissa vaihtelee. Yleensä on laskettu, että heikkolahjaisiksi on luettava 2—2½ % lapsista. Tässäkin suhteessa olisi saatava aikaan tarkempi selvitys, ennen kuin kyseessä olevaan reformiin käydään niin laajasti kuin ehdotettu on.

Kasvatukselliselta ja psykologiselta kannalta eivät toimenpiteet, joilla lapset erotetaan kodin piiristä ja siirretään esim. kunnan kirkonkylään perustetun apukoulun oppilasasuntolaan asumaan, ole suinkaan pelkästään positiivisia tuloksia tuottavia. Ne vaikuttavat haitallisesti lasten kehitykseen ja lapsiin, jotka siten tulevat jo kotiseudullaan merkatuiksi, minkä lisäksi ne ovat omiansa synnyttämään ristiriitaa koulun ja kotien välille. Apukoulun aiheuttamista hankauksista ovat saaneet kokemuksia kaupunkien kansakoulun johtokunnat, ja kaupungeissa lapset sentään voivat käydä apukoulua kotoaan käsin. Tätä ajatellen tuntuu aivan erityisen arveluttavalta, jos mietinnön sisältämän lakitekstin mukaisesti perustettaisiin kahden tai useamman kunnan yhteinen apukoulu. Silloinhan lapset jouduttaisiin sijoittamaan naapuri- tai peräti kolmannen kunnan alueelle perustetun sanotunlaisen koulun oppilasasuntolaan vakinaisesti asumaan. Jos milloin, niin tällaisissa tapauksissa, lapset leimattaisiin eri „kastiin” kuuluviksi, ja se aiheuttaisi varmastikin vastaanhangoitteita ja rettelöintiä vanhempien taholta. Ja kuitenkin aikamme tärkeimpiin kasvatusongelmiin kuuluu kotien ja koulun mahdollisimman saumattomaan yhteistyöhön saattaminen ja kaikkien repivien tekijäin eliminointi tämän päämäärän tieltä. Apukoulupiirien perustami-

nen merkitsisi päinvastaista tulosta. Kodin arvo oppilasasuntolaan verrattuna lienee niin paljon merkittävämpi, ettei siitä voine olla epäilystä. Oppilaiden sijoittamista koulukoteihin herkimmissä kasvuiässä meidän on pidettävä välttämättömiin pahoihin, koululaitoksemme kehityksen siirtymäkauteen kuuluvana toimenpiteenä.

Edelleen meidän on nyt otettava huomioon opettajakysymys. Apukoulun opettajilta vaaditaan erikoiskoulutus. Nyt kun kansakoululaitoksemme potee vakavaa opettajapulaa — yli 2,000 opettajan vaje — mikä erityisen raskaana kohtaa maaseutua, ei ole odotettavissa, että lähivuosina valmistuisi tarvetta vastaava määrä päteviä apukoulunopettajia. Heistä on jo nyt puutetta, vaikka näitä kouluja on vain suurissa ja keskikokoisissa kaupungeissamme. On näet muistettava, ettei kuka tahansa opettajaan sovi apukouluun ja että tälle alalle valmistuvilta vaaditaan aivan erityisiä persoonallisia avuja ja kasvattajan ominaisuuksia.

Vihdoin nousevat eteemme taloudelliset kysymykset, jotka eivät ole, niinkuin hyvin tiedämme, lohdullisia. Vaikka oppivelvollisuuslaki on ollut voimassa 27 vuotta, emme ole vielä kukaan pystyneet toteuttamaan tämän lain edellyttämää koulua. Vuonna 1945 meillä olleista 538,977 kouluikäisestä lapsesta jäi opetusta saamatta 36,567, niistä 32,661 maaseudulla. Paljon on vielä kansakoulun hyväksi tehtävää, vaikka kipeä opettajapula ja varojen puute panevatkin sille esteitä. Niinpä arvioidaan, että yksinomaan maaseudulla on lähimmän 10 vuoden aikana rakennettava noin 1,200 kansakoulua ja noin 300 oppilasasuntolaa, mikä tulisi maksamaan noin 14 miljardia. Kaupungeissa taas uusien koulutalojen rakentaminen ja entisten perusteellinen korjaaminen ovat nyt jo astuneet päiväjärjestykseen. Siihenkin kysytään kaupungeilta, jotka taroitukseen eivät saa edes valtion tukea, miljardeja markkoja. Koulutyön viimeaikainen tehostaminen, luokkien oppilasmäärän alentaminen ja koulun muuttaminen 6-luokkaisesta 7-luokkaiseksi, aiheuttavat nekin kunnille lisääntyviä menoja. Maassa on nyt jo kuntia, joissa viime vuonna maksettiin 5:50 äyriä opetus- ja valistustointaan. Kansakoulumenot ovat maaseudun osalta kohonneet kymmenvuotiskautena 1935—45 nelinkertaisiksi. Tätä ajatellen

tuntuu arveluttavalta sälyttää apukoulun perustamisen muodossa uutta räsistusta kunnille, jotka, kuten valtiokin, kamppailevat suurten vaikeuksien kanssa. Näin aivan erityisesti pienten kuntien velvoittaminen yhteisen apukoulupiirin perustamiseen on sekä kasvatuksellisista että taloudellisistakin syistä hyljättävä ajatus. Uudistuksen välttämättömyyttä voidaan näillä syillä vakavastikin epäillä.

Jos, kuten sivistysvaliokunnan mietintöön liitettyssä II vastalauseessa on ehdotettu, apukoulun perustamisvelvoitus ulotettaisiin koskemaan vain niitä kuntia, joissa on vähintään 8,000 suomen- tai ruotsinkielistä asukasta, saataisiin niihin laskelmien mukaan sanotunlainen, noin 15 oppilaan koululuokka, jota on pidettävä sopivana apukoululuokan suuruutena. Ehdotettu raja jättäisi velvoituksen ulkopuolelle vielä runsaasti yli 2/3 maalaiskuntiamme, eli vuoden 1947 väestötilaston mukaan ainakin 375 kuntaa. Apukoulu olisi tätä rajaa pitäen uutena perustettava noin 100 maalaiskuntaan, 10 kauppalaan ja lisäksi 1 kaupunkiin. Vain tässä laajuudessa voisi nyt puheena oleva lainmuutos ymmärtääkseni tänä ajankohtana tulla kysymykseen, jos sen toteuttamista pidetään ylipäänsä välttämättömänä. Sen vuoksi, herra puhemies, suosittelenkin, että suuri valiokunta käsitelisi puheena olevan lainmuutoksen sivistysvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen pohjalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvalideille ja sotaleskille.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 52, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus laiksi suoritettun lapsilisän korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 46, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

13) Ehdotus laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 47, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

14) Ehdotus suostumuksen antamisesta Suomen liittymiseen Maailman ilmatieteelliseen järjestöön.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 36, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Asetus 15 päivältä lokakuuta 1948 Neuvostoliiton Saksan miehitysvyöhykkeen kanssa tehdyn tavarainvaihto- ja maksusopimuksen voimaansaattamisesta.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu aset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Asetus 23 päivältä lokakuuta 1948 Unkarin kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu aset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7.

Puheenvuoroa ei haluta.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Asetus 23 päivältä lokakuuta 1948 Jugoslavian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu aset.

lyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Asetus 23 päivältä lokakuuta 1948 Bulgarian kanssa tehdyn maksusopimuksen voimaansaattamisesta.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsiteltyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu asetus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 19) asia.

20) Valtioneuvoston päätös 23 päivältä syyskuuta 1948 viljan säännöstelystä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan ainoaan käsiteltyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 15.

Puheenvuoroa ei haluta.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

21) Ehdotus toivomukseksi kansakoulutalojen rakennuslupien myöntämisestä kunnille nykyistä lukuisammin.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsiteltyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. E. Koiviston y. m. toiv. al. n:o 157, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

22) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös kuntien viranhaltijain palkkauksen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 16;

23) Ehdotuksen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pitentämisestä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 8;

24) Ehdotuksen laiksi eräiden säännöstely-rikoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 9;

25) Ehdotuksen laiksi sähkölaitoskiinteistöistä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 10;

26) Ehdotuksen laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; sekä

27) Ehdotuksen laiksi maanhankintalain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18,28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

30. Tiistaina 23 p. marraskuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus kotiapulaislaiksi ..... Siv. 786
 Asiakirjat: Suuren valiokun-
 nan mietinnöt n:o 7 a ja 7; työväen-
 asiainvaliokunnan mietintö n:o 1;
 hallituksen esitys n:o 12.

Toinen käsittely:

- 2) Ehdotukset laiksi tulo- ja omai-
 suusverolain väliaikaisesta muuttami-
 sesta 788
 Asiakirjat: Suuren valiokun-
 nan mietintö n:o 11; valtiovarain-
 valiokunnan mietintö n:o 3; hallituk-
 sen esitys n:o 3; lak. al. n:ot 11 ja
 13; toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.
 3) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuus-
 verolain 48 §:n 1 momentin väliaikai-
 sesta muuttamisesta 800
 Asiakirjat: Suuren valiokun-
 nan mietintö n:o 12; valtiovarainva-
 liokunnan mietintö n:o 4; hallituksen
 esitys n:o 4.

Ensimmäinen käsittely:

- 4) Ehdotus laiksi eräistä väliaikai-
 sista poikkeuksista sotatuomioistui-
 mista ja oikeudenkäynnistä niissä an-
 nettuun lakiin 11 päivänä huhti-
 kuuta 1947 annetun lain muuttami-
 sesta ja voimassaoloajan pitentämi-
 sestä ..... —
 Asiakirjat: Lakivaliokunnan
 mietintö n:o 8; hallituksen esitys
 n:o 42.

Siv.

5) Ehdotus laiksi eräiden säännös-
 telyrikoksista tuomittujen henkilöiden
 pitämisestä pakkotyössä annetun lain
 kumoamisesta ..... —

Asiakirjat: Lakivaliokunnan
 mietintö n:o 9; hallituksen esitys
 n:o 53.

6) Ehdotus laiksi sähkölaitoskiin-
 teistöistä ..... —

Asiakirjat: Lakivaliokunnan
 mietintö n:o 10; hallituksen esitye
 n:o 1.

7) Ehdotukset laiksi valtiollisesta
 poliisista annetun lain kumoamisesta
 ja laiksi suojelupoliisista ..... —

Asiakirjat: Valtiovarainvalio-
 kunnan mietintö n:o 8; hallituksen
 esitys n:o 39.

8) Ehdotus laiksi maanhankinta-
 lain muuttamisesta ..... —

Asiakirjat: Maatalousvaliokun-
 nan mietintö n:o 7; ed. Ikosen y. m.
 lak. al. n:o 61.

Ainoa käsittely:

9) Vuoden 1947 valtiopäivillä le-
 päämään jätetty ehdotus laiksi lää-
 nien luvusta 802

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
 kunnan mietintö n:o 12; mainittu
 lakiehdotus.

10) Valtioneuvoston päätös 23 päi-
 vältä syyskuuta 1948 ulkomaalta tuo-
 tavan sokerin säännöstelystä ..... —

Asiakirjat: Perustuslakivalio-
 kunnan mietintö n:o 14; mainittu
 päätös.

11) Valtioneuvoston päätös 21 päi-
 vältä lokakuuta 1948 kuntien viran-
 haltijain palkkauksen säännöstelystä

annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 16; mainittu päätös.

Pöydällepanoa varten esitellään:

12) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa 7 päivänä helmikuuta 1947 annetun lain 5 §:n muuttamisesta 812

13) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa keskusammattikoulun perustamista Rovaniemelle ..... „

14) Kululaitosvaliokunnan mietintö n:o 2 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa toimenpiteitä runkoverkoston aikaansaamiseksi puutavaran kuljetusmahdollisuuksia vailla oleville metsäalueille ..... „

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Hetemäki, Hiekkala, Leino, Pekala ja Takki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta sairauden takia ed. Leino ja tämän viikon istunnoista lääkärintodistuksella osoitetun sairauden vuoksi ed. Hetemäki.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva marraskuun 12 päivästä ovat eduskunnalle

Siv. saapuneet hallituksen esitykset n:ot 54—56, jotka nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus kotiapulaislaiksi.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 12, jota on valmistelvasti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 7 ja 7 a, esitellään kolmannanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Brander-Wallin: Herra puhemies! Hallituksen antaessa kotiapulaislain eduskunnan käsiteltäväksi tunsivat kotiapulaiset, että heidätkin on vihdoin viimein tunnustettu samanarvoisiksi muiden työtekijäryhmien kanssa. Valitettavasti on valiokunta- ja eduskuntakäsittelyissä lakiesitykset pyritty huonontamaan porvariryhmien taholta. Onpa, kuten muistamme, esitetty lain hylkäämistäkin. On ilmeistä, että eräillä tahoilla on ollut aikomus jättää kotiapulaisten työt kokonaan sopimusluontoisiksi ja samantapaisiksi, kuin ne tälläkin kertaa ovat, ottamatta huomioon heidän järjestönsä toivomuksia ja päätöksiä. Olisi tosiaankin nyt luullut täälläkin päästävän niin pitkälle, että vuosikymmeniä valmisteltu laki olisi voitu hyväksyä hallituksen esittämässä muodossa, joka on komitean ja monien neuvottelujen työn tulos.

Laki on lähinnä varattomien tästä amatista elävien naisten ja nuorten tyttöjen kysymys. Se on heidän oikeuksiensa tunnustaminen ja turvaaminen mielivaltaa vas-

taan eikä mitään muuta. On sanottu, ettei kodin piiriin voi tuoda lakia, kotitöitä ei voi tehdä lyhyessä ajassa. Eipä tietenkään, jos ne tehdään isoäidin aikaisissa oloissa ja työmenetelmillä, eikä korjauksia ja helpoituksia pyritä aikaansaamaan. Perheenemännän työpäivän pituus ja sen helpottaminen tulee eduskunnan käsiteltäväksi useissa aloitteissa, jolloin siihen puoleen voidaan puuttua.

On myös puhuttu kotiapulaisten ammattitaidon puuttumisesta. Mutta mitä on tehty tämän työntekijäryhmän kouluttamiseksi? Se on tosiaankin jäänyt sen varaan, „että kyllä työ tekijänsä neuvo”.

Ammattikasvatus tähän ammattiin voitaisiin helposti järjestää m. m. tyttöjen valmistavissa ammattikouluissa, jotka kotitalousopetuksen alalla ovat tehneet hyvin laajakantoista työtä. Selvänä esimerkkinä, ettei kiinnostus tyttöjen taholta kotitaloustöihin ole laimentunut eikä häviämässä, ovat ne suuret tyttöparvet, jotka joka kevät pyrkivät oman paikkakuntani ammattikouluun, joka, vaikka onkin suurimpia maasamme, ei voi läheskään kaikkia pyrkiviä ottaa vastaan. Tällaisia kouluja olisi saatava enemmän maahamme ja niihin myös kodinhoidon opetus, josta kotipaikkakunnallani on saatu hyviä kokemuksia. Tällöin ei tarvitsisi valittaa ammattitaidottomuutta myös kotiapulaisten keskuudessa.

Jos vielä otetaan huomioon, että kotiapulaiset ovat itsenäisiä ihmisiä, joilla on omat harrastukset, tarpeet ja taipumukset ja järjestetään mahdollisuus niiden kehittämiseen, silloin ollaan menossa oikeaan suuntaan tässä asiassa. On osoittautunut, että ilman lakia he eivät voi torjua niitä väärinkäytöksiä, jotka useissa tapauksissa ovat heihin kohdistuneet. Joukossa on kyllä poikkeustapauksia, jolloin kotiapulaista on pidetty perheenjäsenenä ja ihmisenä, hänen pyrkimyksiään on tuettu, eikä ole näännytetty aivan loppuun saakka, kuten eräissä tapauksissa on sattunut. Suurimmalle osalle heistä tulee tämä laki olemaan tuki ja turva. Valitettavaa vain on, ettei lain 15 ja 20 §:iä voitu hyväksyä toisessa käsittelyssä myös maaseudun alaikäisiä apulaisia koskeviksi, sillä siellähän juuri varattomien pienviljelijäperheiden alaikäiset tyttäret joutuvat suurommaksi osaksi juuri kotiapulaisiksi.

Olen hyvin läheltä joutunut seuraamaan kotiapulaisten elämää ja tunnen sen melko hyvin. Tapasin juuri äsken erään apulaisen, joka on seitsemän vuotta palvellut eräässä perheessä, ja kysyin, miksi hän nyt muuttaa. Silloin hän sanoi, että hän on tullut liian tutuksi. Hänelle ei enää katsota, mikä aika päivästä on, onko yö vai päivä, vaan aina määrätään työtä. Eivätkä lapsetkaan sitä paitsi kohtelee häntä enää sellaisena kuin olettaisi ja toivoisi. Tämä on todisteena siitä, että vielääkään ei pidetä kotiapulaista kaikissa tapauksissa ihmisenä eikä hänelle myönnetä sitä samaa arvoa kuin muille työntekijäryhmille yhteiskunnassa.

Tämä sama käsitys ilmeni myös eduskunnan suuren valiokunnan ensimmäistä kertaa asiaa käsitellessä, jolloin eräs porvariryhmän edustaja vastustaessaan työajan päättymistä kello 19, perusteli kantaansa sillä, että on sattunut tapauksia, jolloin kotiapulainen saadessaan enemmän vapaa-aikaa on tuonut syfiliksen perheeseen. Kun näin naiivilla tavalla lähdetään vastustamaan vapaa-ajan lisäämistä kotiapulaisille, on se hyvin kummallista, sillä onhan sattunut päinvastaisiakin tapauksia tässä suhteessa. Tuntuu hieman kummalliselta, että pidetään juuri sitä tunnin aikaa niin vaarallisena, sillä aikaisemminhan on pidetty, että mitä myöhemmin vapaa-aikaa alkaa, sitä vaikeampaa on apulaisen järjestää itselleen hyviä harrastuksia ainakaan kaupunkiseudulla.

Tosiasia kuitenkin on, että jos halutaan kotiapulaiskysymystä asiallisesti hoitaa, on se tehtävä lain puitteissa. Sen on kokemus osoittanut. Sen osoittavat myös ne naiset, jotka tässä ammatissa ovat elämäntyönsä tehneet. He ovat loppuun kuluneita uuvuttavasta työstä ilman yhteiskunnan suojelua, jota yhteiskunta on kohdistanut muihin työntekijöihinsä.

Kotiapulaisella on samat velvollisuudet yhteiskunnan veronmaksajina kuin kaikilla muillakin kansalaisilla. Heidän panostaan tarvitaan eri kansalaisjärjestöjen toiminoissa ja tehtävissä. Täytyyhän heillä olla aikaa myöskin vaatteittensa korjaamiseen ja terveytensä hoitamiseen, ellei varsinaisesta opiskelusta puhuttaisikaan, jota varsinkin kaupungeissa he suuresti harrastavat.

Esillä olevaa lakia on käsitelty kymmenissä kotiapulaisten kokouksissa kautta

maan ja näissä on pidetty tätä erittäin tärkeänä ja juuri erikoisesti vapaa-ajan kohdalta. He eivät ole hyväksyneet, kuten muutkaan työntekijäryhmät, sitä että heidän vapaa-aikaansa ryhdyttäisiin lyhentämään. Ja ovathan he, kuten muutkin, oikeutettuja saamaan ylityökorvauksen, jonka ei luulisi olevan esteenä lain hyväksymiselle.

On toivottavaa, että laki nyt edes tässä muodossa, jonka se on saanut eduskunnan toisessa käsittelyssä, hyväksytään, sillä se tulee varmasti omalta kohdaltaan parantamaan tilannetta, poistamaan kotiapulaispulaa ja samalla antamaan oikeutta työntekijäryhmälle, joka vuosikymmeniä on sitä odottanut, sen hyväksi tehnyt työtä ja myös sen täydellisesti ansaitsee.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan toiseen käsittelyyn sinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitellyt hallituksen esitys n:o 3 sekä lak. al. n:ot 11 ja 13, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11. Edellisessä istunnossa suoritettiin yleiskeskustelu loppuun.

Yleiskeskustelussa on ed. Hiltunen ed. Rantalan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietintö. Kutsun tätä ed. Hiltusen ehdotukseksi. Edelleen on ed. Riihinen ed. M. Järvisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin IV vastalauseen lakiehdotus. Kutsun tätä ed. Riihisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä esitän mieteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Hiltusen ehdotuksesta ed. Riihisen ehdotusta vastaan ja voittanut asetetaan vastaehdotukseksi suuren valiokunnan mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Hiltusen ehdotuksesta ed. Riihisen ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Hiltusen ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Riihisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 41 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 8.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Hiltusen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Hiltusen ehdotuksesta suuren valiokunnan mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Hiltusen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 98 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 8.

Puhemies: Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt ed. Hiltusen ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehotan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, Brander, K. Eskola, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Jalas, Joukanen, Kalliokoski, Kaukamaa, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Lappi-Seppälä, Lehtonen, Leikola, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Mannila, Miettunen, Miikki, Murtomaa, Mäkinen, Niskala, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Oksala, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pohjala, J. Pusa, Rankila, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Turunen, Tuurna, Vennamo, Vesterinen, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen ja J. Wirtanen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Andersson, Brander-Wallin, Brommels, V. Eskola, Fagerholm, Forss, Friman, Hakkila, Henriksson, Hieta-
nen, Hiilelä, Hiltunen, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Jern, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kauhanen, Kauppi, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kulovaara, Kuusinen-Leino, Käkelä, Larson, Lehtokoski, Leivo-Larsson, Lepistö, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meinander, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Peltonen, Penttala, Perkonen, Pesonen, Pessi, Prunnila, E. Pusa, Puumalainen, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rantala, Raunio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Söderhjelm, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, Turkka, V. Turunen, Törngren, Varjonen, Welling, A. Wir-

tanen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 9 edustajaa:

von Born, Hetemäki, Hiekkala, Korsbäck, Leino, Pekkala, Tainio, Takki ja Wickman.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 101 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt käsittelyn pohjaksi ed. Hiltusen ehdotuksen.

24 § hyväksytään.

28 §.

Keskustelu:

Ed. Kulovaara: Ehdotan, että eduskunta hyväksyisi tämän pykälän 8) kohdan suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisena. Se merkitsee sitä, että eläketulo perhejäsenten yhteisverotuksessa katsotaan samanlaiseksi kuin palkkatulokin. Tämän suuren valiokunnan muutosehdotuksen on valtiovarainministeri Hiltunenkin ilmoittanut hyväksyvänsä.

Mitä tulee 11) kohtaan, niin siinä oli tarkoituksenani esittää se, että maatalouden harjoittajain, isännän ja hänen perheensä jäsenten arvioidusta tulosta vähennettäisiin myös 10 %, mutta kun valtiovarainministeri Hiltunen sekä ryhmäkokouksessa että täällä viime perjantaina ensimmäisessä puheenvuorossaan on ilmoittanut, että hän hallituksen toimenpitein tulee järjestämään pienviljelijöille tämän saman helpotuksen, niin silloin oikeastaan minä olen ehdotusajatuksellani jo päässyt tulokseen ja näin ollen minun ei tarvitse sitä enää tehdä. Kuitenkin tässä hallituksen esityksen 11) kohdassa on tarpeettomasti ehdotettu vähennettäväksi enintään 100,000 markkaa, mutta minun käsitykseni mukaan siihen riittää 60,000. Ja sen tähden ehdotankin, että 100,000 muutettaisiin 60,000:ksi.

Pyydän, että nämä molemmat ehdotukseni käsitellään erillisinä.

Ed. M. Järvinen: Herra puhemies! Ensiksikin kannatan ed. Kulovaaran ehdo-

tusta 8) kohtaan nähden. Lakialoitteeseen n:o 11, valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn IV vastalauseeseen ja yleiskeskustelussa käyttämäni puheenvuoroon viitaten ehdotan,

1) että lakiin otettaisiin uusi 9) kohta sellaisena kuin se on IV vastalauseessa,

2) että uusi 10) kohta hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

„Milloin tulo on hankittu toisella paikkakunnalla kuin missä verovelvollisen perhe vakinaisesti asuu tai metsä- tai uittotöissä sekä niiden yhteydessä tehtävissä kausiluontoisissa töissä, ansiotuloista 13) kohdassa tarkoitetun vähennyksen lisäksi 20 sadalta, ei kuitenkaan enempää kuin 50,000 markkaa”, ja

3) että 13 kohta, siis suuren valiokunnan mietinnön ja valtiovarainvaliokunnan mietinnön 11 kohta, hyväksyttäisiin näin kuuluvana: „Kaksikymmentä sadalta palkkatulojen sekä aikaisemman virka- tai työsuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä sekä metsä- tai maataloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa muun perheenjäsenensä maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta, ei kuitenkaan enempää kuin kuusikymmentätuhatta markkaa”, ja että loppu pykälästä hyväksyttäisiin IV vastalauseen mukaisesti.

Ed. Niukkanen: Herra puhemies! Ehdotan, että kyseessä oleva pykälä hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn I vastalauseen mukaisesti, jonka ovat allekirjoittaneet kaikki maalaisliiton ryhmään kuuluvat valtiovarainvaliokunnan jäsenet. Se tietäisi sitä, että koko 11 kohta, jossa ehdotetaan vain palkannostajille erikoisveroalennus, poistettaisiin ja siitä seuraisi, että veroasteikko 48 §:ssä laadittaisiin sellainen, kuin vastalauseessa on ehdotettu, jolloinka kaikki kansalaiset tulisivat tasaveroiseen asemaan tuloverotukseen nähden. Samalla kumoutuisivat kaikki sellaiset väitteet, että laki tässä suhteessa jäisi epäselväksi, jollaista propagandaa nyt valtiovarainministeriön taholta tänä aamuna on harjoitettu ja jolla on kai sotkettu käsityksiä täällä eduskunnassa. Ehdotan siis, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Lumme: Pyydän kannattaa ed. Kulovaaran molempia ehdotuksia.

Ed. Seppälä: Herra puhemies! Ehdotan, että 11 kohta otettaisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena.

Ed. Miikki: Kannatan ed. Niukkasen tekemää ehdotusta.

Ed. Riihinen: Kannatan ed. M. Järvisen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Honkala: Pyydän kannattaa ed. Seppälän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kulovaara ed. M. Järvisen kannattamana ehdottanut, että 8 kohta hyväksyttäisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena. Kutsun tätä ed. Kulovaaran 1) ehdotukseksi. Edelleen on ed. Kulovaara ed. Lumpeen kannattamana ehdottanut, että 11 kohdassa oleva 100,000 markkaa muutettaisiin 60,000 markaksi. Kutsun tätä ed. Kulovaaran 2) ehdotukseksi. Ed. M. Järvinen ed. Riihisen kannattamana on ehdottanut, että lakiin otettaisiin uusi 9 kohta sellaisena kuin se on IV vastalauseessa. Kutsun tätä ed. M. Järvisen 1) ehdotukseksi. Ed. M. Järvinen ed. Riihisen kannattamana on edelleen ehdottanut, että pykälään otettaisiin uusi 10 kohta näin kuuluvana: „Milloin tulo on hankittu toisella paikkakunnalla kuin missä verovelvollisen perhe vakinaisesti asuu tai metsä- tai uittotöissä sekä niiden yhteydessä tehtävissä kausiluontoisissa töissä, ansiotuloista 13 kohdassa tarkoitetun vähennyksen lisäksi kaksikymmentä sadalta, ei kuitenkaan enempää kuin 50,000 markkaa. Kutsun tätä ed. M. Järvisen 2) ehdotukseksi. Vihdoin ed. M. Järvinen ed. Riihisen kannattamana on ehdottanut, että 11 kohta hyväksyttäisiin näin kuuluvana: „kaksikymmentä sadalta palkkatulojen sekä aikaisemman virka- tai työsuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä sekä maa- ja metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa tai muun perheenjäsenensä maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta, ei kuitenkaan enempää kuin 60,000 markkaa” ja loppu kuten IV vastalauseessa. Kutsun tätä ed. M. Järvisen 3) ehdotukseksi. Ed. Niukkanen ed. Miikin kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokun-

nan I vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Niukkasen ehdotukseksi. Ed. Seppälä ed Honkalan kannattamana on ehdottanut, että 11 kohta hyväksyttäisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä esitän meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään erikseen mietintöä vastaan ed. Kulovaaran 1) ehdotuksesta, ed. M. Järvisen 1) ehdotuksesta ja ed. M. Järvisen 2) ehdotuksesta. Sen jälkeen asetetaan 11 kohdan kohdalla ed. Seppälän ehdotus ed. M. Järvisen 3) ehdotusta vastaan. Näistä voittanut asetetaan ed. Kulovaaran 2) ehdotusta vastaan, ja näistä voittanut asetetaan valtiovarainvaliokunnan mietintöä vastaan. Sen jälkeen äänestetään pykälästä sellaisena, kuin se näissä äänestyksissä on muodostunut, ed. Niukkasen ehdotusta vastaan 11 kohdan ja 2 momentin poistamisesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Kulovaaran 1) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kulovaaran 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 52 jaa- ja 127 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 15.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kulovaaran 1) ehdotuksen.

Äänestys ed. M. Järvisen 1) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen 1) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 38 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M. Järvinen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitin niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Alamäyry, Alanko, Andersson, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, Brander-Wallin, Brommels, K. Eskola, V. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hakkila, Hamara, Heikkilä, Heitto, Heljas, Henriksson, Hiilelä, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Ikonen, Jalas, Jern, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kalliokoski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kilpeläinen, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koskinen, Koukkari, Kuittinen, Kullberg, Kulovaara, Käkelä, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Lehtokoski, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Luukka, Malkamäki, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki, Muikku, Murtomaa, Mäkinen, Niemi, Niskala, Niukkanen, Nuorsaari, E. Nurminen, Okko, Oksala, Paasio, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Penttala, Pesonen, Pohjala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rankila, Rantala, Rantamaa, Raunio, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Salmela-Järvinen, Salo, Sarjala, Seppälä, H. Simonen, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukkelainen, Suntela, Suurkonka, Sävelä, Söderhjelm, Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, Turka, O. Turunen, V. K. Turunen, Tuurna, Törngren, Varjonen, Welling, Ven-

namo, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Friman, Hautala, Hietanen, M. Järvinen, Kauhanen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, M. Leskinen, P. Leskinen, Manninen, Meriläinen, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Nieminen, N. Nurminen, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Saari, Sormunen, Stenberg, Tainio, Tauriainen, Torvi ja A. K. Wirtanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 8 edustajaa:

Hetemäki, Hiekkala, Lappi-Seppälä, Leino, Pekkala, Perkonoja, Saariaho ja Takki.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 154 jaa- ja 37 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. M. Järvisen 2) ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen 2) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitetaan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Puhemies: Esitän vastattavaksi „jaa” tai „ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 50 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 13.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M. Järvinen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Andersson, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, Brander-Wallin, Brommels, V. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hakkila, Hamara, Heikkilä, Heitto, Heljas, Henriksson, Hiilelä, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Hykkäälä, Härmä, Ikonen, Jalas, Jern, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kalliokoski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kilpeläinen, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Korsbäck, Koski, Koskinen, Koukkari, Kuittinen, Kullberg, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Lehtokoski, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Luukka, Malkamäki, Mannila, Meinander, Miikki, Murtomaa, Mäkinen, Niemi, Niukkanen, Nuorsaari, E. Nurminen, Okko, Oksala, Paasio, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Penttala, Pesonen, Pohjala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Rankila, Rantala, Rantamaa, Raunio, Riikonen, Saalasti, Saariaho, Salmela-Järvinen, Salo, Sarjala, Seppälä, H. Simonen, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Sävelä, Söderhjelm, Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, Turka, V. K. Turunen, Tuurna, Törngren, Varjonen, Welling, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, K. Eskola, Friman, Hautala, Hietanen, Huunonen, M. Järvinen, Kauhanen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koivuranta, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, Lahtela, M. Leskinen, P. Leskinen, Manninen, Meriläinen, Miettunen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Nieminen, Niskala, N. Nurminen, Perkonoja, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Pyörtänö, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryhtä, Ryömä, Saari, Sormunen, Stenberg, Tainio, Tauriainen, Torvi, Vennamo ja A. K. Wirtanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 9 edustajaa:

Hetemäki, Hiekkala, Lappi-Seppälä, Leino, Pekkala, Raatikainen, Rönkkö, Takki ja O. Turunen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 49 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Seppälän ehdotuksesta ed. M. Järvisen 3) ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Seppälän ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen 3) ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 79 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 15.

Puhemies: Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppälän ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M. Järvinen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudeleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Anala, Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, K. Eskola, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Jalas, Jern, Joukanen, V. Järvinen, Kalliokoski, Kannisto, Karvikko, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Lehtonen, Leikola, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki, Murtomaa, Mäkinen, Niskala, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Oksala, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pohjala, J. Pusa, Runkila, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Söderhjelm, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Turunen, Tuurna, Törngren, Varjonen, Vennamo, Vesterinen, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Andersson, Brander-Wallin, V. Eskola, Fagerholm, Friman, Hakkila, Henriksson, Hietanen, Hiltunen, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Karvonen, Kauhanen, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kulovaara, Kuusinen-Leino, Lehtokoski, Leivo-Larsson, Lepistö, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Peltonen, Penttala, Perkonoja, Pesonen, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Pyy, Pyörtänö, Rantala, Raunio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvi

nen, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tolonen, Torvi, Turkka, V. Turunen, Welling, A. Virtanen ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 14 edustajaa:

Brommels, Hetemäki, Hiekkala, Hiilelä, Koivulahti-Lehto, Käkälä, Lappi-Seppälä, Leino, Pekkala, E. Pusa, Raatikainen, Takki, Tervo ja Wickman.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 81 ei-ääntä.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppälän ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Seppälän ehdotuksesta ed. Kulovaaran 2) ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Kulovaaran 2) ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Seppälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 90 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 11.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Seppälän ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Seppälän ehdotuksesta valtiovarainvaliokunnan mietintöä vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Seppälän ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 81 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 12.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön.

4) Äänestys ed. Niukkasen 11 kohdan 2 mom. poistamista koskevasta ehdotuksesta.

Joka hyväksyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Niukkasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 58 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 14.

Eduskunta on hyväksynyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön.

29 §.

Keskustelu:

Ed. M. Järvinen: Ehdotan, että 29 § hyväksyttäisiin IV vastalauseen mukaisesti.

Ed. Riihinen: Kannatan ed. Järvisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. M. Järvinen ed. Riihisen kannattamana ehdotanut, että pykälä hyväksyttäisiin IV vastalauseen mukaisesti. Kutsun tätä ed. M. Järvisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 36 ei-ääntä, poissa 30.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

38 §.

Keskustelu:

Ed. M. Järvinen: Lakialoitteeseen n:o 11, valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitettyyn IV vastalauseeseen ja yleiskeskustelussa ed. P. Leskisen puheenvuoroon viitaten ehdotan, että myös 46 § muutettaisiin ja että se muutettaisiin sellaiseksi kuin —

Puhemies: Kyseessä on 38 §.

Ed. M. Järvinen: Minä käsitin, että se hyväksyttiin jo

38 § hyväksytään.

46 §.

Keskustelu:

Ed. M. Järvinen: Jatkan siitä, mihin lopetin, ja ehdotan että 46 § hyväksyttäisiin sellaisena kuin se on IV vastalauseessa.

Ed. Riihinen: Tämän pykälän muutos merkitsee, että veroasteikot olisivat kahdena. Hallituksen esityksen mukaan taulukko edellyttää kolmea veroluokkaa, tämän muutoksen kautta tulisi kaksi veroluokkaa, yksi veroluokka jäisi pois. Kannatan ed. M. Järvisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. M. Järvinen ed. Riihisen kannattamana ehdotanut, että lakiin otettaisiin 46 § IV vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. M. Järvisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitän „ei”-äänestäjiä nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Koneäänestystä pyydetään.

Puhemies: Esitän vastattavaksi „jaa” tai „ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 85.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ed. M. Järvinen pyytää avointa äänestystä.

Puhemies (hetken odotettuaan): Ei ole kannatusta.

48 §.

Keskustelu:

Ed. H. Simonen: Hallituksen esityksessä tämän pykälän kohdalle liitetyssä taulukossa ehdotetaan veroa kannettavaksi ensimmäisessä veroluokassa niinkin pienestä tulosta kuin 60,000 markasta. Sekä valtiovarainvaliokunta että suuri valiokunta ovat hyväksyneet tämän hallituksen esityksen. Kun rahanarvossa tapahtuneen inflatorisen kehityksen johdosta ei voida pitää 60,000 markan tuloa sellaisena, josta voitaisiin veroa maksaa ilman etteikö nämä rahat olisi irroitettava aivan välttämättömistä kulutusmenoista, ehdotetaan valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyssä III vastalauseessa tehtäväksi muutos, että veroa alettaisiin periä vasta 80,000 markan tulosta. Herra puhemies, ehdotankin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn III vastalauseen hyväksymistä.

Ed. M. Järvinen: Herra puhemies! Sen johdosta, kun eduskunta hylkäsi 46 §:ään tekemäni muutosehdotuksen kahteen veroluokkaan siirtymisestä ja kun hallituksen esitys, johon valtiovarainvaliokunta ja suuri valiokunta ovat yhtyneet, on varsinakin yksinäisille ja pienituloisille veronmaksajille kohtuuttoman raskas ja tarpeetomankin raskas, ehdotan, että 48 §:n veroasteikko hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Verotettava tulo mk	Veroluokka					
	I		II		III	
	Veron vakio- erä tulo- alarajan kohdalla mk	Vero% ala- rajan yli menevästä tulon osasta	Veron vakio- erä tulo- alarajan kohdalla mk	Vero% ala- rajan yli menevästä tulon osasta	Veron vakio- erä tulo- alarajan kohdalla mk	Vero% ala- rajan yli menevästä tulon osasta
100,000— 120,000	500	2.5	500	2.5	—	—
120,000— 150,000	1,000	5	1,000	5	—	—
150,000— 200,000	2,500	7	2,500	7	1,000	5
200,000— 250,000	6,000	10	6,000	10	3,500	8
250,000— 300,000	11,000	20	11,000	20	7,500	15
300,000— 400,000	21,000	30	21,000	30	15,000	26
400,000— 600,000	51,000	36	51,000	35	41,000	38
600,000— 800,000	123,000	41	121,000	40	117,000	42
800,000—1,200,000	205,000	45	201,000	44	201,000	44
1,200,000—1,600,000	385,000	51	377,000	50	377,000	50
1,600,000—3,200,000	589,000	55	577,000	54	577,000	54
3,200,000—6,400,000	1,469,000	57	1,441,000	56	1,441,000	56
6,400,000— tai enemmän	3,293,000	58	3,233,000	57	3,233,000	57

Ed. Riihinen: Kannatan ed. M. Järvisen tekemää ehdotusta.

Ed. Rantala: Kannatan ed. H. Simosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. H. Simonen ed. Rantalan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin III vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. H. Simosen ehdotukseksi. Ed. M. Järvinen ed. Riihisen kannattamana on ehdottanut, että pykälään sisältyvä veroasteikko hyväksyttäisiin sellaisena kuin ed. M. Järvisen lausunnossaan esitti. Kutsun tätä ed. M. Järvisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Esitän äänestyksessä menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. H. Simosen ehdotuksesta ed. M. Järvisen ehdotusta vastaan, sen jälkeen näistä voittanut asetetaan vastaehdotukseksi miehin.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. H. Simosen ehdotuksesta ed. M. Järvisen ehdotusta vastaan.

Joka hyväksyy ed. H. Simosen ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. H. Simosen ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M. Järvinen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Kehoitän niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Alanko, Andersson, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, Brander-Wallin, K. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Henriksson,

Hiielä, Hiltunen, Hirvensalo, Honkala, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Ikonen, Jalas, Jern, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kallio-koski, Karjalainen, Karvonen, Kaukamaa, Kiiski, Kilpeläinen, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koskinen, Koukkari, Kuittinen, Kullberg, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Lappi-Seppälä, Larson, Lehto-koski, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Luukka, Malkamäki, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki, Muikku, Murtomaa, Mäkinen, Niemi, Niukkanen, Nuor-saari, E. Nurminen, Okko, Paasio, Paavolai-nen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Penttala, Pesonen, Pohjala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Pyörtänä, Raatikainen, Rankila, Rantala, Rantamaa, Raunio, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salmela-Järvinen, Salo, Sarjala, Seppälä, H. Simo-nen, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukse-lainen, Suntela, Suurkonka, Sävelä, Söder-hjelm, Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, O. Turunen, V. K. Turunen, Tuurna, Törngren, Varjonen, Welling, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Friman, Hietanen, M. Järvi-nen, Kauhanen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Ku-jala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, M. Leski-nen, P. Leskinen, Manninen, Meriläinen, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Nieminen, N. Nurminen, Perkonoja, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Sormu-nen, Stenberg, Tainio, Tauriainen, Torvi ja A. K. Wirtanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 16 edustajaa:

Brommels, V. Eskola, Hakkila, Hetemäki, Hiekkala, Honka, Kannisto, Karvikko, Kauppi, Leino, Niskala, Oksala, Pekkala, Takki, Turkka ja J. Wirtanen.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 36 ei-ääntä.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväk-synyt ed. H. Simosen ehdotuksen.

Äänestys ed. H. Simosen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. H. Simosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 16.

Puhemies: Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. H. Simonen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toi-mitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudel-leen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, Brander, Brommels, K. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hau-tala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Härmä, Iko-nen, Jalas, Jern, Joukanen, Kalliokoski, Kannisto, Karvikko, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Lehtonen, Lei-kola, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Luosta-rinen, Luukka, Mannila, Meinander, Miettu-nen, Miikki, Murtomaa, Mäkinen, Niukka-nen, Nuorsaari, Okko, Paavolainen, Pakka-nen, Palovesi, Peltonen, Pohjala, J. Pusa, Raatikainen, Rankila, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula,

Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Söderhjelm, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Turunen, Tuurna, Törnren, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Ohman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Andersson, Brander Wallin, V. Eskola, Friman, Hakkila, Henriksson, Hietanen, Hiilelä, Huunonen, Hykkäälä, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Karvonen, Kauhanen, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kulo-vaara, Kuusinen-Leino, Käkälä, Lehtokoski, Leivo-Larsson, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Penttala, Perkonoja, Pesonen, Pessi, Prunnila, E. Pusa, Puumalainen, Pyy, Pyörtänä, Rantala, Raunio, Renfors, Riikimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, V. Turunen, Varjonen, Welling, A. Wirtanen ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 10 edustajaa:

von Born, Hetemäki, Hiekkala, Lappi-Seppälä, Leino, Niskala, Oksala, Pekkala, Takki ja Turkka.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 82 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

49 §.

Keskustelu:

Ed. M. Järvinen: Kun valiokunnan ehdotus verrattuna hallituksen esitykseen on vähän parannettu painos, niin merkitsee sitä, että aivan pieniä omaisuuksia ei verotettaisi. Valiokunnan ehdotuksen mukaankin kuitenkin tulevat suhteellisen pie-

net omaisuudet verotettaviksi, kun sen sijaan suurista omaisuuksista myönnetään kohtuuttoman suuria vähennyksiä. Sen vuoksi, herra puhemies, ehdotan, että 49 § hyväksyttäisiin IV vastalauseen mukaisena.

Ed. Riikinen: Kannatan ed. M. Järvisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. M. Järvinen ed. Riikisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin IV vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. M. Järvisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. M. Järvisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 22.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

50 § hyväksytään keskustelutta.

Soveltamissäännös.

Keskustelu:

Ed. Riikonen: Ehdotan, herra puhemies, että voimaantulosäännös hyväksyttäisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena. Tässä asiassa käyttämässään puheenvuorossa herra valtiovarainministeri ilmoitti, ettei hänellä ole muistuttamista tätä ehdotustani vastaan. Eduskunnalla ei myöskään liene syytä asettua siihen hylkäävälle kannalle. Ellei näin menetellä, on siitä seurauksena, että tämä asia kolmannen käsittelyn jälkeen palautuisi valtiovarainvaliokuntaan ja viivästyttäisi asiaa, mikä on nähtävissä tänä päivänä suoritettujen äänestysten tuloksista.

Ed. Seppälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Riikosen tekemää ehdotusta.

Ed. Riihinen: Kun on aivan ilmeistä, että jälkiverotusta ei voida välttää ilman, ellei tätä uutta verotaulukkoa oteta jo tämän vuoden verotuksessa käytäntöön, niin sen vuoksi, herra puhemies, ehdotankin, että voimaantulosäännös muutettaisiin niin kuuluvaksi, että tätä uutta verotaulukkoa sovellettaisiin tämän vuoden verotuksessa ja voimaantulosäännöksessä sanottaisiin: „Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1948 tulojen ja omaisuuden perusteella toimitettavassa verotuksessa.”

Ed. M. Järvinen: Kannatan ed. Riihisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Riihinen ed. Seppälän kannattamana ehdottanut, että soveltamissäännös hyväksyttäisiin suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisena. Kutsun tätä ed. Riikosen ehdotukseksi. Ed. Riihinen ed. M. Järvisen kannattamana on ehdottanut, että soveltamissäännös hyväksyttäisiin IV vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Riihisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Äänestyksessä esitän menettäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Riikosen ehdotuksesta ed. Riihisen ehdotusta vastaan ja sen jälkeen voittanut asetetaan vastaehdotukseksi mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ed. Riikosen ehdotuksesta ed. Riihisen ehdotusta vastaan.

Joka tässä äänestyksessä hyväksyy ed. Riihisen ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Riikosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 107 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 12.

Puhemies: Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Riikosen ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Hietanen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitatan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Andersson, Brander-Wallin, V. Eskola, Friman, Henriksson, Hietanen, Hiilelä, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kalavainen, Kauhanen, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, Lehtokoski, M. Leskinen, P. Leskinen, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, N. Nurminen, Paasio, Penttala, Perkonoja, Pesonen, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Raunio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salo, H. Simonen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, V. Turunen ja A. Wirtanen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Annala, Antila, Berner, von Born, Brander, Brommels, K. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hakkila, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Jalas, Jern, Jokinen, Joukanen, Kajala, Kallio-koski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kulovaara, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki,

Murtomaa, Mäkinen, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Oksala, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Pohjala, J. Pusa, Pyörtä, Rankila, Rantala, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salmela-Järvinen, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Söderhjelm, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Turunen, Tuurna, Törngren, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Väyrynen, Öhman, Östenson ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 16 edustajaa:

Borg-Sundman, Hetemäki, Hiekkala, Kivilahti-Lehto, Käkälä, Lappi-Seppälä, Leino, Niskala, Pekkala, E. Pusa, Pyy, Raatikainen, Takki, Turkka, Varjonen ja Welling.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 66 jaa- ja 117 ei-ääntä.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Riikosen ehdotuksen.

Äänestys ed. Riikosen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Riikosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 95 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 16.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Riikosen ehdotuksen.

Johtolause.

Keskustelu:

Ed. J. Koivisto: Äskeisen äänestyksen tuloksesta johtuu, että johtolause on hyväksyttävä suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti. Teen sellaisen ehdotuksen.

Ed. Kulovaara: Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. J. Koivisto ed. Kulovaaran kannattamana ehdottanut, että johtolause hyväksyttäisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena. Kutsun tätä ed. J. Koiviston ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. J. Koiviston ehdotus hyväksytään.

Nimike.

Keskustelu:

Ed. J. Koivisto: Nimike olisi myöskin hyväksyttävä suuren valiokunnan ehdottamassa muodossa.

Ed. Kulovaara: Kannatan tehtyä tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. J. Koivisto ed. Kulovaaran kannattamana ehdottanut, että nimike hyväksyttäisiin suuren valiokunnan mietinnön mukaisena. Kutsun tätä ed. J. Koiviston ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. J. Koiviston ehdotus hyväksytään.

Eduskunta päättää yhtyä valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen, että lakialoitteisiin n:o 11 ja 13 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, lakiehdotus palautetaan suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain 48 §:n 1 momentin väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 4, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 12. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Niukkanen: Hallitus ehdottaa tähän esitykseen sisältyvää alennettua tulo-veroasteikkoa sovellettavaksi ainoastaan palkkatulon nauttijoihin. Oikeudenmukaisuus tietysti edellyttäisi, että samaa asteikkoa sovelletaan kaikkeen tuloon. Ehdotan, herra puhemies, että soveltamissäännös hyväksyttäisiin mietintöön liittyvän I vastalauseen mukaisena eli seuraavana: „Tätä lakia sovelletaan vuoden 1948 tulojen perusteella toimitettavassa verotuksessa, kuitenkin siten, että tulo- ja omaisuusverolain 28 §:n 1 momentin 11 kohdassa säädettyä vähennys-oikeutta sovelletaan kaikkeen sanotun lain 48 §:n mukaan verotettavaan tuloon.”

Puhemies: Huomaan, että kyseessä on yleiskeskustelu.

Ed. Riihinen: Kun 48 §:n verotaulukko, sellaisena kuin se olisi hallituksen esityksessä, ilmeisesti johtaisi jälkiverotukseen, ehdotan senvuoksi, että tämän 48 §:n verotaulukko hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisena.

Puhemies: Ehdotukset on tehtävä yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta siirtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

48 §.

Keskustelu:

Ed. Riihinen: Ehdotan, että tämä hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetyn II vastalauseen mukaisesti.

Ed. M. Järvinen: Kannatan ed. Riihisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Riihinen ed. M. Järvisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Riihisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Riihisen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 37 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 24.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Soveltamissäännös.

Keskustelu:

Ed. Niukkanen: Uudistan yleiskeskustelussa tekemäni ehdotuksen, että voimaannossäännös hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Miikki: Kannatan ed. Niikkasen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Niukkanen ed. Miikin kannattamana ehdottanut, että soveltamissäännös hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena. Kutsun tätä ed. Niikkasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Niikkasen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 54 ei-ääntä; poissa 22.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että nyt käsitellään päiväjärjestyksen 9) asia.

9) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelu:

Sisäasiainministeri Simonen: Herra puhemies! — Ei ole syytä ryhtyä jälleen yksityiskohtaisesti selostamaan lääninjakokysymyksen vaiheita, sillä ne ovat ennestään kutakuinkin tutut kaikille tässä salissa istuville. Mainitsen kuitenkin lyhyesti, että kun eduskunta keväällä 1946 oli hylännyt hallituksen esityksen laiksi läänien luvusta, joka käsitti yhden uuden läänin, nimittäin Keski-Suomen läänin, perustamisen, silloinen hallitus antoi eduskunnalle uuden esityksen, jonka mukaan olisi perustettava Keski-Suomen läänin lisäksi vielä Pohjois-Karjalan ja Korsholman läänit. Edellinen lääni — siis Pohjois-Karjalan lääni — otettiin hallituksen esitykseen Kuopion läänin itäosan hallintoa haittaavien epäkohtien poistamiseksi. Korsholman läänin muodostamisen johdosta viitattiin esityksessä hallitusmuodon 50 §:n 3 momentin säännöksen, jonka mukaan hallintoalueiden rajoja uudelleen järjestettäessä on varteenotettava, että alueet, mikäli asianhaarat sallivat, tulevat yksikieliseksi, suomen- tai ruotsinkieliseksi, taikka että toiskieliset vähemmistöt niillä tulevat niin pieniksi kuin suinkin mahdollista.

Tämän hallitusmuodon säännöksen johdosta on syytä huomauttaa, että toiskielisenkin hallintoalueen muodostamisen yleisenä edellytyksenä on pidettävä samoja perusteita, joihin saman alan hallintoalueiden muodostaminen yleensä perustuu, joten siis yksinomaan toiskielisyyttä ei voida pitää riittävänä perusteena eri hallintoalueen muodostamiseen. Läänin perustamiseen vaaditaan näin ollen lisäksi, että alue ja väkiluku ovat sellaiset, että säännönmukaisissa oloissa uuden läänin perustaminen on hallinnon hoidon kannalta katsottava tarkoituksenmukaiseksi. Jos näitä yleisiä edellytyksiä ei ole olemassa, ei hallitusmuodon puheenaolevan säännöksen voida katsoa ehdottomasti velvoittavan erityisen toiskielisen hallintoalueen muodostamiseen.

Mutta vaikka näin katsottaisiinkin, on myönnettävä, että on toisia perusteita, joilla hyvällä ja — tekee mieli sanoa — täydellä syyllä voidaan puoltaa tämän läänin perustamista ja jotka tekevät sen myös hallinnonkin kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Nämä syyt ovat kielipoliittisia. Kun edellinen hallitus jätti eduskunnalle tämän lakiehdotuksen, se otti huomioon myös maamme ruotsinkielisen väestönsosan hartaan toivomuksen ja piti ensiarvoisen tärkeänä, että sopu kielirintamalla säilyisi ja että ruotsinkielinen väestönsomme tuntisi viihtyvyyttä omassa maassaan. On myönnettävä, että Korsholman läänin perustaminen on omiaan varsin suuressa määrässä poistamaan hankauskohtia ja erimielisyyden aiheita eri kieliryhmien välillä (Eduskunnasta: Päinvastoin!). Jos käsiteltävänä oleva lakiehdotus nyt hylätään, on siitä ilmeisenä seurauksena kieliriitaisuuksien kiihtyminen kaikkine vahingollisine seurauksineen. Voimme lisäksi olla vakuutettuja, että kysymys ei kuitenkaan sillä poistu päiväjärjestyksestä, koska selvänä on pidettävä, että ruotsinkielinen väestö tulee edelleenkin pitämään asiaa vireillä ja aina tilaisuuden tullen siitä muistuttamaan. Tällaista asiantilaa en voi pitää edullisena maan sisäiselle rauhalle.

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä on valiokunta perustellut hylkäävän kantansa sillä, että kysymys maan hallinnollisen aluejaoitusten yhtenäistämisestä on erityisen valtioneuvoston asettaman komitean valmisteltavana. Tällä syyllä on perustuslakivaliokunta ehdottanut hallituksen esityksen

hylättäväksi. Tämän johdosta on syytä huomauttaa, että nyt käsiteltävänä olevan lain hyväksyminen ei millään tavalla ole esteenä aluejakokomitean suunnitelmille hallinnollisten aluejaoitusten yhtenäistämiseksi, sillä lakiesitykseen sisältyvät Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan läänit sisältyvät sellaisinaan myös sanotun aluejakokomitean suunnittelemaan perusjaoitukseen ja Korsholman lääni voidaan siihen vaikeuksista liittää, koska se sijaitsee kokonaisuudessaan Vaasan läänin rajojen sisällä eikä näin ollen riko komitean ehdottamaa perusjaoitusta.

Maan läänijaon tarkistaminen muulta kuin Keski-Suomen ja Kymen läänien osalta ei ole tällä hetkellä ehdottoman kiireellinen eikä siihen todennäköisesti, vaikka lakiehdotus hyväksyttäisiinkin, voitaisi välittömästi muiden läänien osalta ryhtyä. Siinä voidaan aivan hyvin jäädä odottamaan aluejakokomitean työn valmistumista ja sen jälkeen laatia sellainen läänijako kuin taroituksenmukaiseksi katsotaan. Lakiesityksen hylkääminen aiheuttaisi kuitenkin, että Keski-Suomen osalta esityksen perusteluissa mainitut hallinnolliset epäkohdat, jotka ilmeisesti ovat vaikeimmat meidän nykyistä läänijakoamme rasittavista epäkohdista, jäisivät edelleen ehkä pitkäksikin aikaa haittaamaan sen asiain hoitoa suureksi vahingoksi koko maankin hallinnolle.

Edellä esittämäni viitaten pyydän lyhyesti ilmoittaa hallituksen puoltavan lakiesityksen hyväksymistä.

Ed. Jern: Herr talman! Alla torde vara ense därom att vår länsindelning är föråldrad och i behov av justering. Man behöver blott hänvisa till den omständigheten, att den icke undergått några större förändringar sedan år 1775 och det är uppenbart att en snar förnyelse är av behovet påkallad. Både med hänsyn till befolkningens tillväxt och framför allt med beaktande av de mångfaldiga och krävande nya uppgifter som de senaste tiderna pålagts länsstyrelserna, kräves att dessa förvaltningsområden ökas till antal och minskas till omfång. En hänvisning till förhållandena i våra grannländer visar även att vi blivit långt efter i utvecklingen på detta område.

Det vilande lagförslaget om länens antal innebär ett betydande steg framåt på läns-

indelningens väg. Om förslaget, såsom grundlagsutskottets majoritet föreslår, förkastas, innebär detta att den välbehövliga reformen uppskjutes på obestämd framtid. Hela den gamla segslitna striden om hur reformen skall genomföras rives upp på nytt. Ett nytt lagförslag i ämnet kan åter av en minoritet i riksdagen läggas vilande och så kommer vi icke till någon lösning, inom en överskådlig framtid.

Såsom i den till grundlagsutskottets betänkande fogade reservationen påvisas, är det på mycket svaga grunder utskottets majoritet motiverar sin avböjande ståndpunkt. Enda skälet är, att den kommitté, som är tillsatt att utreda frågan om nyreglering av gränserna för våra förvaltningsområden, ännu icke fattat slutligt beslut i fråga om sin inställning till länsindelningen. Denna kommitté var dock verksam redan då förra riksdagen godkände det vilande lagförslaget, utan att någon då ansåg nödigt att ta den minsta hänsyn till vad ifrågavarande kommitté planerade. För grundlagsutskottets medlemmar är det icke heller förborgat vilken ståndpunkt kommittén intar i saken. Dess ordförande regeringsrådet Koskimies har såsom tillkallad sakkunnig i utskottet redogjort för kommitténs planer. Det framgick därvid, att kommitténs förslag är av sådan beskaffenhet att det i stor utsträckning kan förverkligas även om det vilande lagförslaget antages. Det är att märka, att genom det vilande lagförslaget endast fastslås länens antal och namn. Länens gränser fastställas däremot på administrativ väg av regeringen. Regeringen har sålunda alla möjligheter att beakta den gränsdragning Koskimieskommittén föreslår om det vilande lagförslaget antages. I en punkt kan dock icke kommitténs förslag beaktas och det gäller förslaget om inrättande av ett Satakunta län. Men därom kan ju regeringen avge särskild proposition. Det är icke nödigt att för den skull riva sönder det nu uppgjorda programmet.

Det vore verkligen märkvärdigt om detta lagförslag skulle förkastas på så svaga grunder, som grundlagsutskottets majoritet anför. Reformen är, såsom redan påvisats, nödvändig, och tre regeringar efter varandra har även förordat lagförslaget, nämligen Paasikivi-regeringen, som avgav propositionen i ämnet, Pekkala-regeringen,

som kraftigt förordade den och den sittande regeringen, som efter vad vi nyss fått höra, stöder lagförslaget. Det finns under sådana omständigheter inga skäl för riksdagen att avböja förslaget. Egendomligt om en liten kommitté-inställning skulle betyda mer än tre regeringars och en riksdagsmajoritets votum.

Då redan i tidigare skeden av länsfrågans behandling förslaget om inrättandet av ett övervägande svenskt län väckt mest motstånd anser jag mig böra närmare ingå på den saken. Det bör då först konstateras att frågan om inrättande av Korsholms län hör till den grupp av frågor vars lösning utgör förutsättningen för en avspänning i språkstriden, något som vi ju alla borde ha intresse av. Denna fråga har en djupare innebörd än man kanske riktigt fattar på finskt håll. Jag skall därför försöka belysa den litet grundligare.

Tanken på ett svenskt län i Österbotten är lika gammal som vår självständighet. Redan i juli 1918 hölls ett s. k. landsting i Vasa där alla svensk- och tvåspråkiga orter i Österbotten var representerade. Där fattades beslut om att tanken på ett svenskt län i denna landsdel skulle framföras. Den 6 november samma år inlämnade Svenska Österbottens kommunalförbund till statsrådet en skrivelse angående bildandet av ett särskilt län av Vasa läns svenska kommuner med Vasa som residensort. Förslaget förordades sedermera av landshövdingen i Vasa län i utlåtande av den 27 december 1918.

Detta förslag kunde då icke genast förverkligas, emedan frågan ännu icke var utredd. Men i stället gavs åt oss svenskar en garanti att tanken skulle förverkligas framdeles när den grundligare utretts. Denna garanti fick formen av ett stadgande i regeringsformen, den välbekanta bestämmelsen i 5 § som fastslår att det vid nyreglering av förvaltningsområdenas gränser bör iakttas att dessa bli möjligast enspråkiga, eller de språkliga minoriteterna så små som möjligt. Detta lagrum innefattar ett löfte åt Finlands svenskar, som bör infrias när nu länsindelning verkställs. Det tvåspråkiga Vasa län kan sålunda icke delas t. ex. genom inrättandet av Mellersta Finlands län om icke samtidigt de svenska kommunerna avskiljas till ett särskilt län. Vi kan icke

förutsätta annat än att riksdagen skall följa vad i grundlag är stadgat. Det skulle gripa oss svenskar djupt om riksdagen vid avgörandet av denna fråga skulle negligera regeringsformens bestämmelser. Det är dock på lojaliteten mot landets grundlagar allas vår framtid skall byggas.

Det bör ytterligare tilläggas att frågan om ett svenskt län numera är grundligt utredd. Sålunda har den s. k. Tulenheimo-kommittén, som avgav sitt betänkande redan år 1923, förordat inrättandet av ett svenskt län i Österbotten. Även lagberedningen har i ett den 4 januari 1930 avgivet förslag till proposition angående län och landskap föreslagit ett dylikt län. Detta förslag uppgjordes av K. J. Ståhlberg och C. G. Möller.

Av det sagda torde det ha framgått att tanken på Korsholms län icke är någonting nytt och oförberett. Denna sak har tvärtom förberetts grundligare än många andra frågor som avgjorts i denna församling. Det är sannerligen på tiden att den bringas till definitivt avgörande.

Just i dessa dagar firar det svenska biskopsstiftet sitt 25-års jubileum. Också inrättande av ett svenskt biskopsstift mötte på sin tid mycket motstånd på finskt håll; nu när detta stift varit i verksamhet ett kvart sekel, tror jag vi alla äro redobogna att erkänna, att det varit till fromma icke blott för församlingslivet i de svenska bygderna utan även för hela vårt land.

Jag är övertygad om att man skall få en lika positiv erfarenhet av Korsholms län då det en dag kommer i verksamhet.

Jag föreslår, herr talman, att det vilande lagförslaget måtte godkännas.

Ed. Palovesi: Herra puhemies! Hallituksen esitys läänien luvusta on nyt joutunut vaalien jälkeen ratkaisuvaiheeseen eduskunnassa. Tähän esitykseen nähden on todettava, että kaikki asiantuntijat, joita olemme m. m. perustuslakivaliokunnassa kuulleet, ovat olleet sitä mieltä, että täysin asialliset ja tärkeät näkökohdat puolustavat Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan läänien perustamista. Sen sijaan Korsholman läänin perustamisen tarpeellisuudesta on erimielisyyttä ollut.

Keski-Suomen läänin perustamisen tarpeellisuus onkin uusista lääneistä kieltä-

mättä ajankohtaisin ja tärkein. Onhan tämän läänin perustamiseksi myönnetty jo vuoden 1946 menoarvioon tarpeellinen määräraha. Vastaavanlaisella myötätunnolla on Keski-Suomen läänin perustamisen tarpeellisuutta käsitelty kaikissa niissä elimissä, joissa on jouduttu tätä uutta läänijakokysymystä käsittelemään. Vaasan lääni nykyisessä kokoonpanossaan on kohtuuttoman suuri ja lääninhallitukseen kohdistuva asiainhoito Keski-Suomesta käsin on erittäin hankala ja vaikea. Onkin kuvannollisesti todettu, että Keski-Suomen alueella nykyiseen lääninhallitukseen tarkoitettu asiainhoito on maakunnastamme Keski-Suomesta huomattavasti helpompaa tänne valtakunnan pääkaupunkiin Helsinkiin kuin oman läänin pääkaupunkiin Vaasaan. Keski-Suomi muodostaa myöskin yhtenäisen taloudellisen alueen eikä läänin näillä osilla ole mitään yhteistä luontoa jo kansansa puolesta jo aivan erilaisen Etelä-Pohjanmaan kanssa. Nykyisen alueeltaan laajan ja väestömäärältä liian suuren Vaasan läänin hallinto on myöskin hankalaa ja suuria kustannuksia kysyvää.

Mitä sitten Keski-Suomen läänin perustamiseen tulee kustannuspuoliin nähden, joita kaikki läänijaon vastustajat ovat kaikissa vaiheissa korostaneet ja pitäneet nykyistä kieltämättä vaikeaa taloudellista aikaa sopimattomana ajankohtana tällaisille uudistuksille, niin Keski-Suomen läänin osalta on todettava, että Jyväskylän kaupunki on puolestaan lupautunut erittäin huomattavaan lahjoitukseen ja avustukseen uuden lääninhallituksen perustamiskustannusten helpottamiseksi. Niinpä kaupungin puolesta on jo päätetty lahjoittaa tontti kaupungin keskustasta lääninhallituksen sijaintipaikaksi. Ensi aluksi tarvittavat hallintohuoneet on myöskin kaupunki sitoutunut lääninhallitukselle luovuttamaan ja osallistumaan rahallisesti uusien hallintorakennuksien rakentamiseen.

On kieltämättä korkea aika nykyisenkin eduskunnan hyväksyä tämä hallituksen esitys, jonka edellisen eduskunnan vähemmistö esti laiksi tulemaasta äänestämällä yli vaalien. Tätä esitystä on vastustettu myöskin sillä seikalla, että tämä esitys ei muodostu kokonaisratkaisuksi läänijakoasiassa, vaan on osaratkaisuihin. Niin lienee oikeutettua kysyä, milloin tulee sel-

lainen aika ja sellainen hallitus maalle, jolloin nähtäisiin edustajien pöydällä läänijakoesitys, johon voitaisiin eduskunnassa yksimielisesti yhtyä. Rohkenen olla sitä mieltä, ettei koskaan se tule tapahtumaan (Eduskunnasta: Se tulee, kun tämä hylätään vaan!). Uusien läänien perustamisessa on lähdettävä siltä pohjalta, että suurimmat epäkohdat läänien rajojen määrittelemisessä on ensinnä ratkaistava ja näin vähitellen ja todella osaratkaisuihin on läänien jakokysymys hoidettava asiallisten ja tarkoituksenmukaisten näkökohtien edellyttämällä tavalla loppuun.

Selventääkseni eduskunnan aikaisempaa päätöstä läänien luvusta oli alkuperäisessä hallituksen esityksessä perustettavaan Korsholman lääniin liitetty myös Kokkolan kaupunki, jonka perustuslakivaliokunta ja myöskin eduskunta erotti perustettavasta Korsholman läänistä edelleen Vaasan lääniin jääväksi. Toimenpide on ollut välttämätön siitä syystä, että Kokkolan kaupungin asukkaiden kielenä on huomattavalta enemmistöltään suomenkieli ja Kokkolan kaupunki on muodostunut Keski-Pohjanmaan läänin suomenkielisen maakunnan taloudelliseksi ja sivistykselliseksi keskuksiksi, joka aina välttämättömästi edellyttää Kokkolan kaupungin kuuluvaksi myös läänien rajoja suunniteltaessa tähän suomenkieliseen alueeseen.

Edellä esittämäni perusteella puolestani rohkenen toivoa, että eduskunta hyväksyy esityksen läänien luvusta. Samalla eduskunta tekee oikeutta erikoisesti Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan monessa suhteessa lapsipuolen asemassa asuvalle ja eläville väelle.

Ed. Raunio: Herra varapuhemies! Käsiteltävänä oleva lepäämässä ollut laki läänien luvusta joutui edellisessä eduskunnassa käsittelyvaiheessaan varsin ankaran arvostelun kohteeksi eikä suinkaan suotta. Silloin hallitus antaessaan esityksen läänien luvusta oli ottanut esityksensä perusteluihin kohtia, jotka olivat ristiriidassa perustelujen toisten kohtien kanssa. Kun oli kysymys alueiden hallinnollisesta hoidosta, esitti hallitus esityksensä perusteissa, että hallituksen pyrkimyksenä on päästä supistamaan läänien alueellista kokoa ja täten pienempiin lääneihin maassa. Tulos hallituksen esityksestä oli kuitenkin

päinvastainen, sillä m. m. Hämeen läänin kokoa laajennettiin noin 2,500 km² ja Uudenmaan läänin kokoa aivan saman verran.

Painavimpana syynä silloin hallituksen esityksen vastustajilla oli valtion vaikea rahataloudellinen asema, ja nykyinen valtiovarainministeri voi varmasti todeta vaikeudet edelleen olevan olemassa, ehkä suurempina kuin silloin olikaan. Aivan oikein valtiovarainvaliokunta 14 päivänä marraskuuta 1945 perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa mainitsee, että perustamiskustannuksiin kuuluvat uusien vi-rastorakennuksien rakentamiskustannukset, joiden hallituksen esityksessä on laskettu nousevan yhteensä 110 milj. markkaan, mutta jotka varmasti hinta- ja palkkatason viimeaikaisesta noususta johtuen tulevat kohoamaan huomattavasti korkeammiksi, sekä lisäksi kaluston hankinnasta ja rakennusten sisustamisesta aiheutuvat menot, joiden määrästä ei ole mainintaa. Kun ottaa huomioon, mikä oli hinta- ja palkkataso aikana, jolloin hallitus esityksensä läänien luvusta antoi, ja hinta- sekä palkkataso nykyisellensä tai ensi vuonna, jolloin mahdollisesti Keski-Suomen läänin lähdeittäisiin toteuttamaan, on kai selviö, että se on kokonaan toinen.

Toinen syy, jonka vuoksi ei olisi kiirehdittävä tämän kysymyksen hätiköityyn ratkaisuun, on se, että aluejakokomitea parhaillaan tutkii maan talousalueiden hallinnollista muodostamista ottaen lähinnä huomioon taloudelliset kokonaisuudet ja niihin suuntautuvat liikennemahdollisuudet. Kun tämän pyrkimyksen tarkoituksena on päästä lähinnä samaan tulokseen, mihin täälläkin on pyritty, talousalueiden hallinnollisen hoidon keskittämiseksi, olisi käsiyksen mukaan eduskunnan vieläkin odotettava siksi, kunnes aluejakokomitea on saanut työnsä päätökseen. Tämän jälkeen voitaisiin terveeltä taloudelliselta pohjalta lähteä muodostamaan uusia läännejä, joiden välttämättömyyden minä tunnustan avoimesti m. m. Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan läänien suhteen. En myöskään tahdo olla vastaan Korsholman läänin perustamista, kun sellainen aikaan tulee. Kun kuitenkin nyt esillä olevan lain hyväksyminen sekoittaisi aluejakokomitean suunnitelmia, olisi laki hylättävä ja saatava uusi esitys, joka perus-

tuisi edellä mainitsemani komitean tulevaan mietintöön. Olisi myöskin syytä odottaa aikaa, jolloin valtiotaloutemme kantokyky kestää paremmin uusia rasituksia. Samoin ei ole rakennustarvikkeiden puutteen vuoksi syytä lähteä rakentamaan hallintorakennuksia, joita ei välttämättä tarvita, silloin kun kaikki huomio olisi kiinnitettävä asuntorakennustoiminnan toteuttamiseksi.

Toivonkin, että eduskunnan enemmistö hylkäisi nyt esillä olevan lakiesityksen, kuten perustuslakivaliokunta mietinnössään esittää.

Ed. Soinen: Herra puhemies! Kun lääninjakokysymys on ollut lepäämässä yli vaalien ja vaalien jälkeen on eduskunnan kokoonpano huomattavasti muuttunut, saanen perustella Pohjois-Karjalan läänin osalta lääninjakokysymystä.

Kaikille meille on tunnettu, mitä varten läänien hallitukset ovat olemassa; ne ovat hallintoa varten. Läänien jako Kuopion läänissä hallinnolliset näkökohdat huomioon ottaen osoittaa, että uusia läännejä perustettaessa olisi otettava ensisijaisena huomioon Kuopion läänistä erotettava Pohjois-Karjalan lääni. Tämä on aikaisemmin melkein saumattoman yksimielisesti todettu tässä parlamentissa. On erittäin päteviä syitä, jotka osoittavat uuden läänin perustamisen todeksi ja tarpeen vaatimaksi. Ennen vaaleja tämän kysymyksen ollessa esillä osoitin lausunnossani, kuinka Pohjois-Karjalan maakunnan erottaa luonnolliset vesirajat Savosta ja kuinka mahdotonta on hoitaa asioita Kuopiossa, jonne liikenne etenkin Pielisen vesistön alueelta on vaikeaa; täytyy matkustaa muiden läänien alueiden kautta.

Kysymys on ollut vuodesta 1913 viireillä; ed. Branderin lausunnon mukaan jopa Pietari Brahen ajoilta saakka. Asiaa on tutkittu komiteoissa ja kaikki lääninjakoa kokevat mietinnöt ja asiantuntijalausunnat ovat olleet poikkeuksetta puoltavia. Asukasluvultaan, vaikka tulevassa Pohjois-Karjalan läänissä on harvaankin asuttuja seutuja, tulisi Pohjois-Karjalan läänistä kolmanneksi maan suurin. Asioiden ruuhkaantuminen Kuopion lääninhalitukseen tuottaa niin suuria vaikeuksia, että kohtuudella niistä on siellä vaikea selviytyä. Pohjois-Karjala, joka tuottaa kul-

taa, hopeaa, kuparia ja puutavaran tuotannossa on huomattavimpia, antaa valtakunnalle parasta, mitä maassa voidaan tuottaa sekä kotimaahan että ulos vietäväksi, odottaa uutta läänin. Minä myönnän, että valtiotaloutta rasittavat raskaat painolastit. Kaikesta huolimatta on tasapuolisesti yritettävä hoitaa eri maakuntien asioita ja pyrittävä pitkän tähtäimen mukaan luomaan taloudellisen nousun mahdollisuuksia sellaisille seuduille, jotka ovat jääneet lapsipuolen asemaan, niinkuin täällä ed. Palovesi lausunnossaan osoitti.

Kun valtiovallan puolesta annetaan mahdollisuuksia myöskin rajaseuduille suurten kysymysten myönteiseksi ratkaisemiseksi, pääsee yritteliäisyys ja jälleenrakennus entistä voimakkaammin nousemaan. On tunnustettava, että Pohjois-Karjalan maakunnassa on sodan jälkeen sekä kanta-asukkaat, mutta erikoisesti karjalainen siirtoväki osoittanut viljelemisen, rakentamisen ja raivaamisen tarmoa. Olisi väärin valtiovallan taholta, jos Pohjois-Karjalalta kielletäisiin oikeus uuden läänin saamiseen. Pohjois-Karjala on riittävän kauan odottanut lääninjakoa. Läänin alue on sopiva omaksi lääniksi ja Joensuun sopii läänin pääkaupungiksi. Pohjois-Karjalan maakunta ja Joensuun kaupunki ovat sekä kiinteistöjen että rahoituksen puolesta vahvasti sitoutuneet tukemaan uuden läänin perustamiskustannuksia.

Kun suuria valtakunnallisia kysymyksiä on eduskunnassa esillä ja ratkaisuvaiheessa, ei voi ihmetellä, että arvostelua, välistä ankaraakin — arvostelu Pohjois-Karjalan läänin kohdalta ei ole ollut ankaraa, koska se ei sitä siedä — saa kuulla varsinkin aikana, jolloin taloudelliset huolet erittäin raskaina painavat veronmaksajia. Kuitenkin uskon, että Pohjois-Karjalan lääni tulisi muodostamaan uuden alueen rajaseudun hallinnollisessa järjestelyssä ja johon alueeseen on lopullisesti sijoitettu huomattava määrä Karjalan siirtolaisia, joita luonnollinen heimotunne on sinne kutsunut ja jolla alueella he parhaiten tuntevat viihtyvänsä. Että Pohjois-Karjalan läänin perustaminen on lähi-aikoina toteutuva, siitä ei pitäisi olla epäilystä. Mitään uusia komiteamietintöjä, niinkuin täällä ed. Raunio äsken vilautteli, tämän läänin perustamiseen ei tarvita, sitä

asiaa on kaikilta puolilta jo pitkältä ajalta myönteisesti selvitetty.

Edellä sanottuun viitaten hyväksyn lepäämässä olevan lakiehdotuksen, jonka puolesta äänestän. Jos kävisi niin, että lakiehdotus tulisi hylätyksi, toivon, että hallitus kiireellisesti valmistaa esityksen, jossa Pohjois-Karjalan läänin perustaminen on ensisijaisena. Yhdyn ministeri Simosen lausuntoon ja toivon, että lääninjakokysymys nyt tulee ratkaistuksi hallituksen esityksen mukaan.

Pääministeri Fagerholm: Herra puhemies! Perustuslakivaliokunnan enemmistö on, viitaten siihen, että valtionkomitea paraillaan tutkii kysymystä eri hallinnonhaarojen kesken toimitettavasta valtakunnan alueellisesta jaotuksesta, ehdottanut, että vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi läänien lukumäärästä hylättäisiin. Kuten sisäasiainministeri jo on ilmoittanut, hallitus ei pidä sitä seikkaa, että sanotun komitean tehtävänä on m. m. tutkia kysymystä lääninjaosta, läänien rajoista y. m. esteenä lakiehdotuksen hyväksymiselle. Komitean puheenjohtajan perustuslakivaliokunnalle antamasta ilmoituksesta lienee ilmennyt, että komitea suurin piirtein edellyttää läänien lukumäärän samaksi kuin mitä säädetään esillä olevassa lakiehdotuksessa. Kun täten ainoastaan vahvistetaan läänien lukumäärä ja nimet, on hallituksella epäilemättä mahdollisuuksia ehdotetun lain puitteissa huomioida ne näkökohdat, joilla katsotaan olevan merkitystä uusien läänien rajoja määrättäessä ja muita tarkempia valtioneuvostolle kuuluvia määräyksiä annettaessa. Sitä paitsi on huomattava, että mainittu, vuonna 1946 asetettu komitea oli ryhtynyt työhönsä jo silloin, kun eduskunta vuonna 1947 hyväksyi puheena olevan lakiehdotuksen ja että tähän seikkaan ei silloin kiinnitetty mitään huomiota.

Hallituksen esityksen perusteluihin ja perustuslakivaliokunnan mietintöön yhtyen totesivat vuoden 1947 valtiopäivät epäroimattä vanhentuneen lääninjakotuksemme uudelleenjärjestelyn tarpeen vaatimaksi, koska se valtakunnanrajan muutoksen ja olosuhteiden yleisen kehityksen vuoksi ei enää vastannut ajan vaatimuksia. Kahden uuden läänin, Keski-Suomen läänin ja Pohjois-Karjalan läänin perustamista pidettiin

tällöin ajankohtaisimpana ja ensiksi mainitun läänin muodostaminen oli eduskunnan käsityksen mukaan ensiksi saatava aikaan. Kun kysymys Vaasan läänin uudelleenmuodostamisesta tällöin tuli esille ja kun tätä läänää oli pidettävä liian suurena ja alueellisessa sekä kielellisessä suhteessa kirjavana, katsoi eduskunta, samoin kuin hallituskin olevan paikallaan, että perustettaisiin erillinen Korsholman lääni, joka käsittäisi nykyisen Vaasan läänin ruotsinkieliset ja kaksikieliset kunnat, Vaasan ja Kokkolan kaupunkeja lukuunottamatta. Perustuslakivaliokunta piti tällöin ehdotusta Korsholman läänin perustamisesta hyvin perusteltuna yhteisen kielen yhdistävän merkityksen takia ja hallitusmuodon 50 §:n 3 momentissa lausutun periaatteen toteuttamiseksi, jonka mukaan hallintoalueet, missä olosuhteet sen sallivat, oli muodostettava yksikieliseksi tai selälaisiksi, että toiskielinen vähemmistö muodostuisi mahdollisimman pieneksi. Uuden lääninjaoituksen toteuttaminen siirrettiin kuitenkin tulevaisuuteen säännöksellä, että laissa edellytetyt uudet läänit oli muodostettava asetuksella siinä järjestyksessä, kuin tulo- ja menoarviossa osoitettiin tarkoitukseen varoja. Eduskunta hyväksyi suurella äänten enemmistöllä lakiehdotuksen tässä muodossa, mutta jätettiin se sen jälkeen lepäämään uusien vaalien yli.

Vähemmistön toimenpide jättää lakiehdotus lepäämään, on asettanut tämän vuoden valtiopäivät tärkeän ratkaisun eteen. Nykyisen eduskunnan olisi hyväksyttävä vuonna 1947 tehty periaatteellinen päätös, jotta tarpeelliset hallinnollisen jaoituksen vaatimat uudistukset eivät lykkäntyisi epämääräiseen tulevaisuuteen eivätkä jäisi riippuviksi arvaamattomista seikoista vastaisuudessa. Kuten keskustelussa on mainittu, tulee paikallisten ja maakunnallisten näkökohtien kesken aina olemaan ristiriitaisuuksia lääninjakokysymyksen yhteydessä. Tuntuu kuitenkin siltä kuin eduskunta olisi suurin piirtein voinut omaksua Paasikiven hallituksen ehdottamien uusien läänien perustamisen Korsholman läänää lukuunottamatta, jota vastaan jo heti alussa kiivas vastustus määrättyä taholta aloitettiin.

Haluan täällä esittää ne syyt, jotka hallituksen mielestä puhuvat sen puolesta, että Korsholman läänin perustamista vas-

taan tunnetun vastenmielisyyden, mikä joillakin tahoilla esiintyy, ei pitäisi saada vaikuttaa eduskunnan päätökseen lepäämässä ollutta lakiehdotusta käsiteltäessä.

Kuten jo olen huomauttanut, seuraa uudesta lääninjaoituksesta ja etenkin Vaasan läänin suunnitellusta uudelleenjärjestelystä johdonmukaisesti kaksikielisen Korsholman läänin perustaminen, jossa ruotsinkieli on enemmistön kielenä. Hallitusmuodon säännökset ovat tässä kohden aivan selvät. Jos hallitusmuodon 50 §:n 3 momentin säännöksellä on jokin merkitys, on kielelliset näkökohdat esillä olevassa tapauksessa huomioitava. Edellytykset enemmistökieltään ruotsalaisen läänin muodostamiselle luo kieltämättä Pohjanmaan yhtenäinen ruotsinkielinen asutusalue. Läänistä ei kylläkään muodostuisi suurta, mutta kuitenkin huomattavasti suurempi kuin moni hallinnollinen kokonaisuus pohjoisessa naapurimaassamme. Taloudelliselta tai liikenteen näkökannalta ei ole mitään muistuttamista läänää vastaan, joka käsittäisi Pohjanmaan ruotsalaisen ja kaksikieliset kunnat. Lisäksi näiden kuntien väestö hartaasti toivoo tällaisen yhteisen läänin muodostaman yhdyssiteen aikaansaamista. Eri yhteydessä on selvästi osoitettu, että ruotsinkielinen osa Pohjanmaata on käytännöllisesti katsoen kokonaisuudessaan yhtynyt tähän toivomukseen — poikkeukset vahvistavat tässä kohdin vain säännön. Ja ruotsinkielisten pohjalaisten toivomukseen yhtyy tässä suhteessa, kuten tiedämme, koko ruotsinkielinen väestö poliittiseen uskonnustukseen katsomatta.

Vaatimus erikoisen n. s. ruotsalaisen läänin muodostamisesta Vaasan läänin valtaosaltaan ruotsinkielisistä kunnista on itse asiassa hyvin vanha. Sen esitti tasan kolmekymmentä vuotta sitten „Svenska Österbottens Kommunalförbund”-niminen järjestö jättämässään anomuksessa, sen omaksui n. s. Tulenheimon komitea vuonna 1923, se sisältyi K. J. Ståhlbergin ja C. G. Möllerin lainvalmistelukunnassa vuonna 1930 laatimaan ehdotukseen uudeksi lääninjaoitukseksi, joka pantiin erään hallituksen esityksen pohjaksi. Lainvalmistelukunta perusteli ehdotustaan tässä kohdin sillä, että erikielisten alueiden kuuluminen samaan läänin tuottaa käytännöllisiä haittoja sekä hallinnolle että läänin asuk-

kaille ja että sitä hallitusmuodon mukaan on, mikäli mahdollista, vältettävä hallintoalueiden rajoja uudelleen järjestettäessä. Asiantuntijat eivät tietääkseni ole koskaan asettaneet hallitusmuodon 50 §:n selvää ja velvoittavaa sisältöä epäilyksen alaiseksi.

Kun Paasikiven hallitus vuonna 1945 sisällytti Korsholman läänin esitykseensä laiksi läänien lukumäärästä, tapahtui tämä viittaamalla siihen, että hallituksen mielestä oli paikallaan, että huomioimalla hallitusmuodon sanottu säännös ryhdyttiin lääninjaoittelun järjestelyn yhteydessä toimenpiteisiin ruotsalaisen läänin aikaansaamiseksi Pohjanmaalla, jossa sellaisen muodostaminen ei kohtaa mainittavia esteitä. Toimenpide oli vaihe siinä kansallisuudessa sovintopolitiikassa, jonka hallitus oli omaksunut ja joka eduskunnassakin kohdasi vastakaikua. Eduskuntakeskustelussa ilmeni tämä sovintopyrkimys ruotsalaisten esittämän toivomuksen oikeutuksen kauniina tunnustamisensa ja korostamalla vastavuoroisuusperiaatetta: „Mitä te tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, se tekkää heille”, kuten perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Ahmavaara silloin lausui.

Sama tietoisuus siitä, mitä hallitusmuoto näyttää edellyttävän, ja tarpeellisuus rakentaa pysyvä kielirauha, määräsi Pekkan hallituksen kannanoton. Pääministeri puolusti eri tilaisuuksissa voimakkaasti ehdotusta.

Kaikkeen siihen viittaamalla, mitä täällä olen palauttanut mieliin, kysyn nyt, miten asiaan suhtauduttaisiin, jos eduskunta hylkäisi lepäämässä olleen lakiehdotuksen. Tapahtuisipa se millä perusteella tahansa, se loisi käsityksen, että eduskunta olisi luopunut siltä kansallisen rauhoittamis- ja sovintopolitiikan tieltä, jonka presidentti Paasikivi on viitoittanut, ja joka on ollut määrävänä sisäpolitiikassamme sodan jälkeen. Se olisi omiaan synnyttämään suurta pettymystä maamme ruotsalaisen väestön keskuudessa ja näyttäisi ulospäinkin toimenpiteeltä poiketa sisäisen vakiinnuttamisen tieltä. Sellaisen kansantahdon ilmaisen vaikutukset eivät olisi hyödyksi maallemme.

Joskaan esillä oleva lakiehdotus ei ole minun edustamani hallituksen aloitteesta syntynyt, voin vakuuttaa, että hallitus omaksuu sen ja antaa sille kannatuksensa.

Valtakunnan yleiseen etuun katsoen hallitus pitää tärkeänä, että eduskunta hyväksyy lepäämässä olevan ehdotuksen laiksi läänien lukumäärästä.

Ed. Kaukamaa: Herra varapuhemies! — Hallitus on käsiteltävänä olevan esityksen aikoinaan tehdessään lähtenyt siitä, että nykyinen läänijaoitus kaipaapa tapahtuneen kehityksen vuoksi tarkistusta. Niin on varmaan asianlaita. Niihin moniin epäkohtiin, joita nykyisin on olemassa, mainitaan hallituksen esityksen perusteluissa kuuluvan m. m. se, että Tampereen talousalueeseen luettavat Turun ja Porin läänin eli siis Satakunnan koillisosan kunnat ovat aivan liian hankalien yhteyksien takana läänin hallintopaikasta Turusta. Hallituksen esityksen mukaan siirrettäisiin 13 kuntaa ja kaksi kauppalaa Turun ja Porin läänistä Hämeen lääniin, jonka hallintokaupungiksi vastaisuudessa tulisi Tampere. Muut Satakunnan kunnat jäisivät edelleenkin Turun ja Porin lääniin.

Kun puheena oleva hallituksen esitys oli käsitellyn alaisena eduskunnassa, hallitus vuoden 1946 alkupuolella asetti n. s. aluejakokomitean suorittamaan tutkimuksen valtakunnan alueellisesta jakautumisesta eri hallinnon aloilla sekä tekemään tarpeelliseksi havaittavat esitykset tässä suhteessa tarvittaviksi muutoksiksi. Komitean tehtävä käsitti myös läänijakokysymyksen tutkimisen koko laajuudessaan.

Tällä toimenpiteellään minun nähdäkseni hallitus aivan ilmeisesti epäsuorasti myönsi lakiesityksensä epäkypsäksi. Sitä se monessa suhteessa onkin, kuten sen osaksi tullut arvostelu jo on näyttänyt. Pyytäisin vielä tältä paikalta Satakunnan osalta osoittaa, että arvostelulle on todella sijaa.

Maan hallinnollista jaoitusta uudistettaessa on epäilemättä pyrittävä ennen kaikkea siihen, että läänin alue muodostaisi yhtenäisen talousalueen, jossa liikenneyhteydet hallintokeskuksen ja muiden paikkakuntien välillä olisivat mahdollisimman hyvät. Tämän vuoksi läänien rajoja määrättäessä olisikin aivan erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, ettei alueellisilla järjestelyillä pirstottaisi yhtenäisiksi talousalueiksi muodostuneita tai muodostumassa olevia alueita, koska niiden kehitys päinvastaisissa tapauksissa voisi hidastaa

tua ja estyä. Lisäksi olisi pyrittävä välttämään sellaisia ratkaisuja, jotka vaikeuttaisivat uusien läänien perustamista tulevaisuudessa, mihin huomioon ottaen läänimme suuruus ja väestön sijoittamisessa ja kasvussa alati tapahtuvat muutokset, näyttää taloudellisten mahdollisuuksien parantuessa olevan aihetta. Edelleen on näitä kysymyksiä ratkaistaessa otettava varteen m. m. väestön luonne, historiallisten olosuhteiden synnyttämä yhteenkuuluvaisuuden tunne j. n. e.

Näitä perusvaatimuksia ei hallituksen lakiesitykset Satakunnan kohdalta täytä. Tutkiessaan Suomen asutuskeskusten talousalueita, joihin asutuskeskusten vaikutus kuluttajina, välittäjinä ja myös tuottajina ulottuu, professori Väinö Auer on todennut, että historiallinen Satakunnan maakunta nykyisin kuuluu jokseenkin kokonaan kahteen voimakkaaseen talousalueeseen, nimittäin Porin ja Tampereen. Ne muodostavat ensinnäkin maatalouden kannalta katsoen talouselämässämme mitä merkittävimmän ylituotantoalueen, mutta ne ovat myös teollisesti yhä tärkeämmiksi kehittyviä. Muistettakoon tässä vain jo valmistuneet ja vielä rakenteilla olevat uudet Kokemäenjoen voimalaitokset sekä Harjavallan yhtäkkiä noussut teollisuuskeskus samoin kuin Porin ja Tampereen ohella Nokia muita mainitsematta. Kokemäenjoki latvavesistöineen on näitä kahta talousaluetta yhdistävä vankka runko ja niiden välisenä yhdyssiteenä palvelee toinen Satakunnan tärkeistä rautateistä. Niitä toisiinsa sitova maantieverkko on tiheä ja vilkkaasti liikennöity. Kummankin talousalueen käytettävänä on kaksi hyvää talvisatamaa. Seutukaavoitusta, joka on valmiina Porista Kokemäelle, jatketaan parastaikaa Karkkuun. Sen käytäntöön soveltaminen sitoo mainitut kaksi talousaluetta yhä kiinteämmin toisiinsa. Mikä olisikaan sen luonnollisempaa, kuin että nämä alueet myös muodostaisivat hallinnollisesti ehjän kokonaisuuden, kunnes ne molemmat joskus tulevaisuudessa saatettaisiin erottaa omiksi lääneikseen. Tähän hallituksen lakiesitys ei kuitenkaan tähtää.

Nykyisen läänijaoituksen mukaan kuuluu historiallisen Satakunnan väestöstä noin 56 % Turun ja Porin lääniin. Koillis-Satakunnan kunnilla ei kuitenkaan ole

mitään intressejä Turkuun, vaan niiden liikenne ja yhteydet suuntautuvat Tampereelle. Hallituksen lakiesitys silpoo sekä edellä mainitut Satakunnan käsittävät kaksi läheisesti yhteen kuuluvaa talousaluetta jättämällä vielä 42 % Satakunnan väestöstä Turun ja Porin lääniin. Paljon luonnollisempaa olisi yhdistää Porin talousalue Tampereen talousalueen kanssa omaksi ehyeksi hallinnolliseksi kokonaisuudeksi. Tähän mahdollisuuteen kiinnitti perustuslakivaliokunta huomiota jo vuoden 1946 valtiopäivillä. Kun hallitus vuonna 1945 jätti lakiesityksensä, eivät siirtoväen uudet asuinpaikat enempää kuin useiden merkittävien tuotantolaitosten sijoituspaikatkaan olleet vielä määrättyneet. Nyt asia on jo toisin, joten tältäkin kannalta katsoen läänijaoitus sitä uudistettaessa voidaan rakentaa olemassa olevien tosiasiain pohjalle.

Koska hallituksen lakiesitys ei Satakunnan osalta täytä niitä perusvaatimuksia, mitä hallinnolliselle jaotukselle on asetettava, ja koska, kuten perustuslakivaliokunta mietinnössään lausuu, on syytä jäädä odottamaan valmisteilla olevaa kokonaisratkaisua, olisi nyt puheena oleva lakiesitys hylättävä. Siihen kehoittavat myös yleisesti tunnetut taloudelliset näkökohdat.

Ed. A n n a l a : Kun perustuslakivaliokunta nyt on uudelleen joutunut vaalien jälkeen käsittelemään tätä esillä olevaa lakia läänien luvusta, niin perustuslakivaliokunta on ollut tilaisuudessa nyt näillä valtiopäivillä tutustumaan parhaillaan työskentelevän aluejakokomitean suunnitelmiin, jotka monessa suhteessa ovat olleet hyvin asiallisia ja mielenkiintoisia. Siinä valossa valiokunnassa on voitu huomata, kuinka tavattoman epätarkoituksenmukainen on esillä olevaan hallituksen esitykseen liittyvä läänien rajojen uudelleenjärjestely. Minä en tahdo tähän puoleen asiaa kuitenkaan kiinnittää pitämältä huomiota. Viittaan vain tässä suhteessa edustajien Raunion ja Kaukamaan äsken antamaan lausuntoon.

Valiokunnassa on todettu edelleen, kuten aikaisemminkin, se tosiasia, mihin edustajat Soininen ja Palovesi ovat täällä kiinnittäneet huomiota, että Keski-Suomen lääniin, sen rajoihin nähden, enempää sen

yhtenäisyyteen talousalueena kuin hallinnollisenaakaan kokonaisuutena, ei ole kellenäkään eri mieltä, vaan sen läänialue on selvä. Samoin on jokseenkin yhtä yksimielisesti todettu olevan asianlaidan myöskin Pohjois-Karjalan lääniin nähden. Mutta sen sijaan hallituksen esitykseen sisältyvä Korsholman lääni sisältää täyden sammakon. Sitä ei voida puolustaa eikä perustella esim. hallinnollisena alueena, yhtenäisenä hallinnollisena alueena, eikä myöskään yhtenäisenä talousalueena. Herra pääministeri viittasi äsken lausunnossaan siihen, että Korsholman lääni muodostaisi sekä yhtenäisen hallinnollisen että myöskin talousalueen. Hänelle oli sattunut sellainen ikävä erehdys, että hän oli saanut asiasta vääriä tietoja. Kun perustuslakivaliokunnassa on tutustuttu m. m. suunnitellun Korsholman läänin talousalueisiin, niin se jakaantuu ylhäältä alaspäin lähtien ensin Kokkolan ympäristöön lähelle Pietarsaaren kaupunkia. Pietarsaari muodostaa toisen yhtenäisen talousalueen. Ja sitten Vöyriältä Vaasan kautta Korsnäsiin muodostuu kolmas, siitä pieni ympäristö Kaskisten kaupungin ympärille ja eteläinen osa sitten Kristiinan kaupungin talousalueen. Koko tämä alue on siis taloudellisesti tavattoman rikkinäinen. Sillä ei ole minkäänlaista yhteyttä keskenään muuta kuin yksi maantie, joka menee rannikkoa pitkin. Hallinnollisesti alue on aivan yhtä rikkinäinen. Minä olen siitä aikaisemmin täällä jo viime vuonna ollut tilaisuudessa puhumaan. On aivan oikein, että herra sisäministeri viittasikin siihen, että tämä koko Korsholman läänin perustaminen on puolustettavissa vain kielipoliittisena eleenä. Sitä se on. Mutta siinä suhteessakaan se ei ole taroituksenmukainen. Puhutaan, niinkuin ed. Jern m. m. täällä lausunnossaan esitti, yhtenäisestä ruotsinkielisestä hallintoalueesta. Sellaista ei muodostuisi tämän hallituksen esityksen perusteella tapahtuvan lääninjaon perusteella, vaan Vaasan läänistä muodostuisi kaksi kaksikielistä läänia: Vaasan lääni, suomenkieli enemmistökielenä, ja Korsholman lääni, ruotsinkielinen enemmistökielenä, jossa on huomattava määrä suomenkielisiä asukkaita, suomenkieli siis vähemmistön kielenä ja ruotsi enemmistön kielenä Korsholman läänissä. Joka tapauksessa vähemmistö on

molemmissa näissä suunnitelluissa lääneissä niin suuri, että ne ovat kaksikielisiä läänejä eikä yksikielisiä. Siis yhden kaksikielisen läänin sijalle saataisiin kaksi kaksikielistä läänia. Joka tapauksessa tässä suhteessa on tähän lääniin nähden, samaten kuin Hämeen ja Turun ja Porin lääninkin keskinäisiin suhteisiin nähden, rajoissa niin tavatonta hapuilua, että todellakin voin yhtyä siihen, mitä ed. Raurio lausunnossaan sanoi, ettei pitäisi hätiköiden tässä nyt tehdä jonkun eleen vuoksi päätöstä, vaan jäädä rauhallisesti odottamaan, kunnes tuo aluejakokomitean mietintö on valmistunut, josta kaiken todennäköisyyden mukaan tulee asiallinen mietintö. Ainakin niiden laajojen esitöiden perusteella voi näin odottaa, mitä tuo komitea on suorittanut. Minä siis toivon loppuun saakka sitä, että eduskunta ei anna minkäänlaisen tunteen nyt itseään tässä johtaa harhaan, vaan niihin asialliisiin seikkoihin pitäytyen, joista täällä jo aikaisemmin tämän asian yhteydessä on puhuttu ja joihin olen tässä lyhyesti vain viittanut, yhtyy perustusvaliokunnan hylkäävään kantaan.

Puhemies: Tämän asian käsittely keskeytetään.

Poistoja päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan asiat 4)—8) sekä 10) ja 11) asia.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 54—56 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varuten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi asevelvollisille annettavasta lomasta

sisältävä hallituksen esitys n:o 54 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti puolustusasiainvaliokuntaan.

Ehdotuksen laiksi maatalouskoneiden tutkimuslaitoksesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 55 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan.

Ehdotuksen laiksi lastenkotien valtionavusta

sisältävä hallituksen esitys n:o 56 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan, jonka tulee pyytää asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalta.

Pöydällepanot.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

12) Ehdotuksen laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa 7 päivänä helmikuuta 1947 annetun lain 5 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3;

13) Keskusammattikoulun perustamista Rovaniemelle

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

14) Toimenpiteitä runkoverkoston aikaansaamiseksi puutavaran kuljetusmahdollisuuksia vailla oleville metsäalueille

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu myös valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 9 ja 10, voitaneen nekin nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

Ehdotuksen laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; ja

Ehdotuksen laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaolajan pidentämisestä,

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18,33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

31. Torstaina 25 p. marraskuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta 818

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 11a ja 11; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 3; lak. al. n:ot 11 ja 13; toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.

Ensimmäinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinten ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pidentämisestä 844

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 42.

3) Ehdotus laiksi eräiden säännöstelyrikoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta 845

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 53.

4) Ehdotus laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ..... ”

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 1.

5) Ehdotukset laiksi valtiollisista poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista ..... —

Siv.

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 39.

6) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkauteen, annetun lain muuttamisesta .. 845

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 49.

7) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssi-toimikunnan virkatoimista ja toimintuskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä ..... ”

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 21.

8) Ehdotus laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta 846

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 13.

9) Ehdotus laiksi maanhankintalan muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 61.

Ainoa käsittely:

10) Vuoden 1947 valtiopäivillä leppäämään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta ..... —

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12; mainittu lakiehdotus.

11) Valtioneuvoston päätös 23 päivästä syyskuuta 1948 ulkomaalta tuotavan sokerin säännöstelystä 846

Siv.

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14; mainittu päätös.

12) Valtioneuvoston päätös 21 päivästä lokakuuta 1948 kuntien viranhaltijain palkkauksen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta .....

856

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 16; mainittu päätös.

13) Ehdotus toivomukseksi keskuksammattikoulun perustamisesta Rovaniemelle .....

”

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4; ed. Frimanin y. m. toiv. al. n:o 159.

14) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä runkoverkoston aikaansaamiseksi puutavaran kuljetusmahdollisuuksia vaille oleville metsäalueille ..

857

Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Heikkilän y. m. toiv. al. n:o 351.

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös sanomalehtipaperin kuluksen säännöstelystä .....

858

16) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta ..

”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies **Lumme**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Heikkilä, Hiekkala, Lehtonen, Leino, Pekkala, Takki ja A. Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat huomispäivän istunnosta yksityisasiain tähden ed. J. Pusa ja joulukuun 8 päivään saakka lääkärintodistuksen perusteella ed. Leino.

Uusia hallituksen esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 20 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 57—67, jotka nyt on edustajille jaettu.

Ed. Virolaisen y. m. kysymys, joka koskee sementin puutetta, ja ministeri Raatikaisen siihen antama vastaus.

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut ministeri Raatikaisen vastaus ed. Virolaisen y. m. kysymykseen, joka koskee sementin puutetta.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Maanhankintalain toteuttamisen ensimmäinen vaihe, tilojen muodostaminen alkaa jo olla pääosiltaan suoritettu. Toinen vaihe, tilojen rakentaminen ja raivaaminen on nyt tullut keskeiseksi. Rakennustoimintaa, jonka nopea loppuunsaattaminen on, ei vain muodostettujen tilojen viljelemisen, vaan koko maamme maatalouden kannalta mitä tärkeintä, on kuitenkin suuressa määrin vaikeuttanut rakennustarvikkeiden puute. Vuosi sitten ei saatu riittävästi

nauloja, kuluvalle rakennuskaudella on lähinnä sementin puute vaikeuttanut maanhankintalain mukaista rakennustoimintaa.

Saamiemme tietojen mukaan on kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö luvannut varata kuluvana rakennuskaudena maanhankintalain ja Pohjois-Suomen jälleenrakennustoiminnan edellyttämää rakentamista varten yhteensä 110,000 tonnia sementtiä. Viime kesäkuun loppuun mennessä oli sementtiä saatu kuitenkin vain n. 45,000 tonnia eli ainoastaan n. 40 % luvusta määrästä. Pääosa rakennustöistä suoritetaan maaseudulla vuoden alkupuoliskolla, minkä vuoksi mainittuna aikana oli myönnetty jo n. 75 % vuoden rakennustyölupakiintiöstä. Tästä havaitaan, että monet jälleenrakentajat, joille on myönnetty työluvut, eivät ole saaneet sementtiä, mistä johtuen rakennustyöt ovat monin paikoin pahasti pysähtyneissä.

Tämä vaikuttaa erittäin haitallisesti jälleenrakennustyön edistymiseen, sillä jos ei sementtiä nopeasti saada, uhkaa työ monissa tapauksissa kokonaan keskeytyä ja oman kodin saaminen siirtyy taas vuodelle eteenpäin. Kun sementtimäärä, joka maaseudun jälleenrakennusta varten tarvitaan, näyttelee suhteellisen pientä osuutta koko maan sementtikulutuksesta, voitaisiin asiaa käsityksemme mukaan hoitaa tyydyttävästi, jos asioista päättävillä viranomaisilla olisi halua asian hoitamiseen. Tätä kuitenkin ilmeisesti puuttuu, sillä yksinomaan sementtiteollisuudelle on myönnetty lähes yhtä suuri sementtikiintiö kuin koko maaseudun jälleenrakennusta varten. Seurauksena on, että jälleenrakentajat saavat kyllä ostaa sementtitiiliä varsin korkeilla hinnoilla tehtailta, mutta eivät itse saa sementtiä tiilien valmistusta varten. On ihmeteltävää, että jakelusta päättävät viranomaiset ovat voineet mennä tällaiseen asioiden järjestelyyn, joka tietää jälleenrakentajille, joiden asema muutenkin on erittäin vaikea, kohtuuttomia kustannuksia. Rakennuskustannukset kohoavat nykyisen kustannustason vallitessa erittäin korkeiksi, minkä vuoksi valtion on jälleenrakentajia tuettava. Valtion viranomaiset hoitavat lisäksi asiat siten, että valtion tuen tarve muodostuu huomattavasti suuremmaksi kuin mitä olisi välttämätöntä.

Edellä kosketeltujen epäkohtien korjaamiseksi olisi välttämätöntä, että maanhankintalain ja Pohjois-Suomen jälleenrakennustoimintaa varten saataisiin viipymättä käytettäväksi riittävästi sementtiä. Ilmeisesti olisi tarpeellista valvoa myös sementin jakelua sementtitehtailta nykyistä tehokkaammin. Tietoomme on nimittäin ilmoitettu tapauksia, että sementtiä vuotaisi jo suoraan tehtailta ohi säännöstelyn. Samoin olisi huviloiden ja muiden toisarvoisten rakennusten rakentaminen, joihin käytetään huomattavat määrät myös sementtiä, lopetettava ja varattava niukat rakennusaineet tärkeämpiin tarkoituksiin.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten pyydämme kunnioittaen esittää asianomaisen valtioneuvoston jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko hallitus tietoinen siitä, että maanhankintalain edellyttämää ja Pohjois-Suomen jälleenrakennustoimintaa vaikeuttaa hyvin suurella määrällä sementin puute; sekä

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä sementin saannin turvaamiseksi jälleenrakennustyötä varten?

Helsingissä elokuun 3 päivänä 1948.

Johannes Virolainen. Martti Miettunen.
Toivo Ikonen. Pekka Kiiski.
Juhani Leppälä.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle jätetyssä, 3 päivänä elokuuta 1948 päivätyssä kirjoituksessa kansanedustajat Virolainen y. m. ovat valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esittäneet seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus tietoinen siitä, että maanhankintalain edellyttämää ja Pohjois-Suomen jälleenrakennustoimintaa vaikeuttaa hyvin suurella määrällä sementin puute; sekä

mihin toimenpiteisiin Hallitus aikoo ryhtyä sementin saannin turvaamiseksi jälleenrakennustöihin?

Vastaukseksi tähän kysymykseen saan esittää seuraavaa:

Vuodeksi 1948 vahvistetussa valtakunnallisessa rakennusohjelmassa on maanhankintalain mukaiseen ja Pohjois-Suomen maaseudun jälleenrakentamiseen varattu 110,000 tonnin sementtikiintiö, jolla oli määrä hoitaa myös edelliseltä vuodelta lunastamatta jääneet asutusviranomaisten kirjoittamat ostoluvat. Tämä määrä vastasi noin neljännessä suunnitelmaa vahvistettaessa arvioidusta kuluvan vuoden sementtituotannosta. Saatavaksi sovittu määrä oli kyllä riittävä yleisrakennusohjelman edellyttämän rakennuskuutiomäärän rakentamiseen, joka kuitenkin, huomioonottaen maansaajien rakentamisen tarpeen, on ollut liian pieni. Jos kokonaiskiintiön rajoissa saatavaksi suunniteltu sementti olisi voitu pääosaltaankin toimittaa rakennuskauden alussa rakentajien saatavaksi, ei rakentamisessa, niissä rajoissa kuin yleisohjelma edellytti, olisi syntynyt huomattavia vaikeuksia, mutta valitettavasti ovat sementin toimitukset suurelta osaltaan lykkääntyneet vuoden loppupuolelle. Sementtiä on täytynyt toimittaa myös muihin elintärkeisiin tarkoituksiin, kuten voimalaitosrakennuksiin ja edelliseltä vuodelta keskeneräisiin töihin y. m., joka pakosta on viivytännyt asutussementin toimituksia. Sementtitehtailla oli kyllä vuoden alussa melko huomattaviakin varastoja, mutta ei niitä silloin vaikean rautatiekuljetustilanteen vuoksi voitu nopeasti toimittaa rakentajille. Kuljetukset pääsivät alkamaan vasta maaliskuussa ja olivat vajaukset tehtaiden tilaamista rautatievaunumääristä toukokuun loppuun asti melkoiset. Kesäkuusta lähtien on rautatiekuljetustilanne parantunut ja kun vesikuljetukset jäiden lähdettyä voitiin Paraisista aloittaa, saatiin varastot kesäkuun loppuun mennessä kuljetetuiksi. Toukokuun loppuun mennessä oli sementtiä toimitettu maanhankintalain edellyttämää ja Pohjois-Suomen maaseudun jälleenrakennustoimintaa varten 36,306 tonnia, vastaavan luvun ollessa kesäkuun lopussa 47,828 tonnia ja heinäkuun lopussa 65,246 tonnia eli noin 60 prosenttia sovitusta määrästä. Heinäkuusta alkaen ovat toimitukset tapahtuneet tehtaiden juoksevasta, joskin riittämättömästi tuotannosta, ja ovat ne vuoden loppupuolella sujuneet suunnitelmien mukaan. Huomattava osa on kuitenkin jäänyt ra-

kennuskauden niin myöhäiseen vaiheeseen, etteivät rakentajat voi sitä kuluvan vuoden rakennuskaudella enää käyttää.

Sementtituoteteollisuudelle vuodeksi 1948 osoitettu kiintiö on ollut 90,000 tonnia, ja on tästä melkoinen osa täyriileinä, sementtikattotiileinä ja sementtikaivorenkaina y. m. tullut maanhankintalain mukaan rakentajien ja jälleenrakentajien hyväksi.

Hallitus tulee jatkuvasti seuraamaan sementin saantia maanhankintalain mukaiseen rakentamiseen ja Pohjois-Suomen hävitetyä aluetta jälleenrakennustyöhön. Myöskin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että sementin kuljetukset saatisiin vuonna 1949 mahdollisimman laajassa mitassa jo vuoden alkukuuksina käyntiin. Lisäksi on ryhdytty eräisiin erikoistoimenpiteisiin, jotta asukkaat voisivat vielä kuluvana syksynä mahdollisimman suuressa määrässä käyttää saatavissa olevan sementin.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1948.

Ministeri *Jussi Raatikainen.*

Till Riksdagens Herr Talman.

I en till Riksdagens Herr Talman ingiven, den 3 augusti 1948 dagtecknad skrivelse hava riksdagsmännen Virolainen m. fl. med hänvisning till 37 § 1 mom. riksdagsordningen till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställt följande spörsmål:

Är regeringen medveten om att den av jordanskaffningslagen förutsatta återuppbyggnadsverksamheten och speciellt densamma i norra Finland i högsta grad försväras av bristen på cement; samt

vilka åtgärder ärnar regeringen vidtaga för tryggnad av tillgången på cement för återuppbyggnadsarbetet?

Till besvarande av detta spörsmål får jag härmed anföra följande:

I det för år 1948 fastställda byggnadsprogrammet för riket har för återuppbyggnadsverksamhet enligt jordanskaffningslagen och speciellt för landsbygden i norra Finland reserverats en cementkon-

tingent av 110,000 ton, som man hade för avsikt att ställa till förfogande för de för föregående år icke utlösta, av kolonisationsmyndigheterna utskrivna inköpstillstånden. Detta belopp motsvarade ungefär en fjärdedel av det vid planens fastställande beräknade beloppet av cementproduktionen för innevarande år. Den mängd, varom överenskommelse hade träffats, var nog tillräcklig för uppförande av den byggnadskub, som det allmänna byggnadsprogrammet förutsatte, vilket kublal likväl med beaktande av jordtagarnas byggnadsbehov har varit alltför litet. Om den cement, som man hade planerat att erhålla inom totalkontingentens gränser, till sin huvuddel hade kunnat levereras i början av byggnadsperioden för att tillhandahållas byggarna, skulle icke vid byggandet, inom de gränser, som det allmänna programmet förutsatte, hava uppstått anmärkningsvärda svårigheter, men beklagligtvis hava cementleveranserna till största delen uppskjutits till senare halvåret. Man har nödgats leverera cement även till livsviktiga ändamål, som till kraftverksbyggen och till under föregående år avbrutna arbeten m. fl., vilket med nödvändighet fördröjt leveranserna av cement, avsett för kolonisationsändamål. Cementfabrikerna innehade nog i början av året betydande lager, men dessa kunde icke då till följd av det rådande svåra läget i fråga om järnvägstransporterna snabbt tillsändas byggarna. Transporterna togo sin början först i mars månad och bristerna i fråga om de av fabrikerna rekvirerade mängderna järnvägsvagnar voro intill slutet av maj månad betydande. Från och med juni månad har läget i fråga om järnvägstransporterna förbättrats och då vattenvägstransporterna efter islossningen kunde inledas från Pargas, kunde lagren före utgången av juni månad vidare befordras. Före utgången av maj månad hade cement levererats för den i jordanskaffningslagen förutsatta återuppbyggnadsverksamheten och för densamma i norra Finland till en mängd av 36,306 ton, medan motsvarande tal i slutet av juni var 47,828 ton och i slutet av juli 65,246 ton eller ungefär 60 procent av det överenskomna beloppet. Från och med juli hava leveranserna ägt rum ur fabrikernas löpande, om ock otillräckliga produktion, och de hava under senare hälften av året

förlöpt planmässigt. En anmärkningsvärd del har likväl uppskjutits till en så sen period av byggnadssäsongen, att byggarna ej vidare under byggnadsperioden innevarande år kunna utnyttja densamma.

Den för cementproduktionsindustrin för år 1948 anvisade kontingenten har varit 90,000 ton, och härav är en betydande del skaktegcl, cementtaktegcl och brunnsringar av cement m. m., som kommit de med stöd av jordanskaffningslagen byggande och återuppbyggarna till godo.

Regeringen kommer alltjämt att följa med tillgången på cement för byggande enligt jordanskaffningslagen och för återuppbyggnadsarbeten på det förstörda området i norra Finland. Ävenså kommer den att fästa särskild uppmärksamhet vid att cementtransporterna år 1949 skola kunna komma i gång i så stor utsträckning som möjligt redan under årets begynnelsemånader. Dessutom hava särskilda specialåtgärder vidtagits, på det att åborna ännu under innevarande höst i så stor utsträckning som möjligt skulle få utnyttja tillbudsstående cement.

Helsingfors den 17 november 1948.

Minister Jussi Raatikainen.

**Ed. Sukselaisen y. m. toivomusaloitteen
n:o 297 siirtäminen laki- ja talous-
valiokuntaan.**

Ensimmäinen varapuhemies:
Esitellään työväenasiainvaliokunnan puhemiesneuvostolle osoittama kirjelmä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan
työväenasiainvaliokunta

Helsingissä,
marraskuun 24 p. 1948.
N:o 19.

Puhemiesneuvostolle.

Eduskunta on kuluva vuoden elokuun 10 päivänä päätöspöytäkirjaottein lähettänyt työväenasiainvaliokunnan valmistele-

vasti käsiteltäväksi ed. Sukselaisen y. m. toivomusaloitteen n:o 297, joka tarkoittaa sosiaalihallinnon uudistamista.

Tämän jälkeen on Eduskunta viimeksi kuluneen lokakuun 15 päivänä lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 33 laiksi sosiaalihuollon hallinnosta.

Koska edellä mainittu esitys ja aloite koskevat samaa asiaa ja ne sen vuoksi Eduskunnan työjärjestyksen mukaan olisi käsiteltävä toistensa yhteydessä, työväenasiainvaliokunta kunnioittavasti pyytää Puhemiesneuvoston toimenpidettä siihen, että myös ed. Sukselaisen y. m. edellä mainittu toivomusaloite, jota työväenasiainvaliokunta ei ole vielä ehtinyt käsitellä, annettaisiin laki- ja talousvaliokunnan valmistelevalle käsiteltäväksi.

Valiokunnan puolesta:

Emil Huunonen.

J. Haltia.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta työväenasiainvaliokunnan kirjelmän mukaisesti päättäisi siirtää ed. Sukselaisen y. m. toivomusaloitteen n:o 297 laki- ja talousvaliokunnan valmistelevalle käsiteltäväksi.

Hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 11a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä ja saman valiokunnan mietinnössä n:o 11 sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevalle käsitellyt hallituksen esitys n:o 3 ja lak. al. n:ot 11 ja 13, jotka sisältävät yllämainitut lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 11a, jonka mukaan suuri valiokunta on yhtynyt eduskunnan asiassa

tekemiin päätöksiin lukuunottamatta 28 §:n 1 momentin 11 kohtaa ja siihen liittyvää saman pykälän 2 momenttia. Eduskunnan on nyt päätettävä tästä muutos-ehdotuksesta. Ensin sallitaan asiasta keskustelu.

Keskustelu:

Pääministeri Fagerholm: Herra puhemies! Hallituksen politiikka on pyrkinyt aikaansaamaan taloudellisen vakautuneisuuden ja pysähdyttämään inflation. Me olemme lähteneet edellytyksestä, että koko kansamme olisi vähin erin oppinut käsittämään, että inflatio ei merkitse korkeampaa elintasoja kenellekään muille kuin keinottelijoille. Olemme olettaneet, että ennen kaikkea eduskunta käsittäisi taloudellisen vakauttamisen merkityksen.

Kysymys, josta nyt on tehtävä asiallinen ratkaisu, muodostaa oleellisen osan hallituksen pyrkimyksistä. Hallituksen ehdotusta, että palkannauttijoille, joita aina verotetaan tulojensa viimeistä penniä myöten, annettaisiin erikoisalennus, on asian käsittelyn aikana jo niin moneen kertaan perusteltu, että minun ei tarvitse perusteluja toistaa. Haluan ainoastaan alleviivata, että jos tätä etuisuutta laajennetaan niinkuin suuri valiokunta nyt ehdottaa, menettää se merkityksensä osana hallituksen palkkapolitiikassa. Hallituksen asema niissä palkkaneuvotteluissa, jotka edelleenkin jatkuvat, heikkenee ja ne hyvät tulokset, jotka vakauttamispolitiikan avulla tähän mennessä on saavutettu, vaarannetaan. On tosin sanottu, että hallituksella on mahdollisuus isännän palkan arvoa määritessään periä takaisin se etuisuus, mitä suuren valiokunnan ehdotuksen hyväksyminen merkitsisi, mutta tällainen menettely ei olisi enempää kunniallista kuin parlamentaaristakaan. Hallitus ei haluaisi kajota isännän palkkaan nimenomaan tässä tarkoituksessa. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö isännän palkan tarkistus joistakin muista asiallisista syistä saattaisi tulla ajankohtaiseksi. Sen sijaan hallitus on halukas — kuten asian käsittelyn yhteydessä täällä eduskunnassa jo on huomautettu —, jos eduskunta pysyy aikaisemmin tekemässään päätöksessä, pitämään huolta siitä, että

pienviljelijät saavat vastaavan helpotuksen. Tässä kuten muissakin tapauksissa hallitus on täysin tietoinen niistä taloudellisista vaikeuksista, joiden kanssa pienviljelijäin on kamppailtava, ja hallitus haluaa tehdä sen, mikä sille kuuluu, lievittääkseen pienviljelijäin vaikeuksia. On siis täysin virheellistä perustella suuren valiokunnan ehdotusta väittämällä pitäväänsä huolta pienviljelijäin eduista.

Joka noudattaa suuren valiokunnan viitoittamaa suuntaa uskossa, että hän siten valmistelee hallitukselle tappiota — ja tässä salissa on useita, joille se on suurin toive — käsittäköön, että mahdollinen tappio ei ole hallituksen. Suuren valiokunnan linjan voitto saattaa sen sijaan merkitä sen vakauttamis- ja inflationvastustamislinjan tappiota, jota linjaa valtiovaltamme — eduskunnan ja hallituksen yhteistyössä — olisi noudatettava koko kansamme hyödyksi. Jokaisen tässä eduskunnassa istuvan täytyy olla täysin selvillä siitä, että ellei eduskunta halua antaa tälle linjalle tukeaan, hallitus ei kykene yksinään viemään sitä voittoon.

Näin ollen pyydän ehdottaa, että eduskunta päättäisi pysyä aikaisemmin tekevänsä päätöksessä.

Ed. R a n t a l a: Pyydän kannattaa pääministeri Fagerholmin tekemää ehdotusta.

Ed. O k s a l a: Herra puhemies! Asia lienee niin, että se muoto, jonka suuri valiokunta nyt on antanut 28 §:n 1 momentin 11 kohdalle, ei ole millään tavalla onnistunut. Minulla on henkilökohtaisesti se epäily, että siinä sanamuodossa, jossa nyt mainittu kohta esitetään hyväksyttäväksi, on siemen monenlaisille epämääräisille tulkinnoille ja myöskin siemen epäselvyyksille verotusta toimitettaessa. Vakuutetaan kylläkin, että sanontatapa „verovelvollisen ja hänen lapsensa tai muun perheen jäsenensä maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta” tarkoittaa yksinomaan isännän palkkaa ja lapsien maa- ja metsätyöstä saamaa tuloa, mutta asia voi käytännössä johtaa monenlaisiin epäselvyyksiin. Näin ollen minusta suuren valiokunnan viimeinen mietintö ei ole millään tavalla onnistunut eikä ihailtava. Paljon parempi olisi, niistä syistä, jotka minä aikaisemmin olen esittänyt, ollut

suuren valiokunnan aikaisempi päätös, mutta siitähän nyt on enää myöhää puhua.

Kuitenkin täytyy myöntää, että se muoto, jonka suuri valiokunta nyt on antanut kysymyksessä olevalle lainkohdalle, laajentaa jossain määrin yksityisten henkilöiden hyväksi tulevaa veronalennusta sen piirin ulkopuolelle, joka käsittää yksinomaan n. s. palkannauttijat. Palkannauttjainahan täytynee pitää myöskin näitä maa- ja metsätaloutta harjoittavia henkilöitä, jotka suuri valiokunta nyt on sulkenut alennuksensaajien piiriin, mutta heidän palkannauttijaominaisuutensa on nyt toista laatua kuin muitten tavallisten palkannauttijain asema. Kun periaatteessa kuitenkin suuren valiokunnan esittämä muoto on lähempänä sitä kantaa, jota aikaisemmin olen edustanut, niin minä katsoisin voivani hyväksyä suuren valiokunnan esittämän muodon, vaikka se ei olekaan millään tavalla tyydyttävä.

Minun täytyy edelleenkin valittaa sitä, että hyvin monet pienyrittäjät jäävät nyt lapsipuolen asemaan eivätkä saa helpotusta toimeentuloonsa ja ihmettelyni täytyy minun lausua siitäkin, että palkan-neuvotteluissa aiheutuisi ylitsepääsemättömiä vaikeuksia sen tähden, että pienyrittäjät tulisivat osallisiksi samantapaisesta helpotuksesta kuin palkannauttijoiden on suunniteltu tulevan. Minä en todellakaan voi uskoa, että Suomen palkannauttijat olisivat niin ankaria ja ahtaan mielipiteen omaavia, että he pitäisivät jopa taloudellista rauhaakin vaarantavana sitä, että muutkin kuin he saavat jonkinlaista helpotusta veroasioissa.

Ed. V e n n a m o: Herra puhemies! Maa-laisliittolaisella taholla on jatkuvasti ja johdonmukaisesti oltu sitä mieltä, että verotus on kohdistettava oikeudenmukaisesti kaikkiin eri kansalaispiireihin. Tästä on taas itsestään seurannut, että jos eri henkilöille on toimitetun verotusmenettelyn kautta määrätty yhtä suuresta tulosta vero, heidän maksettavakseen tulevan veromäärän tulee olla periaatteessa sama. Hallitus on verolakiesityksessään poikennut tästä oikeusperiaatteesta ja vasemmisto, nimenomaan sosialidemokraatit, ovat kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrkinneet tätä vääryyttä puolustelemaan. Tosin tällaista verotusta on viime vuo-

sina harjoitettu m. m. pienissä Itä-Euroopan maissa, kuten Puolassa, mutta tuskinpa tätä Suomen kansan oikeustajunta hyväksyy.

Jos ollaan sitä mieltä, että eri yhteiskuntapiirit joutuvat epäsuhteessa verotetuksi, niin on tämä mahdollinen epäkohta muulla tavoin korjattava kuin myöntämällä samasta tulosta verotetuista vain osalle, se on tässä tapauksessa vain palkannauttijoille 10 %:n veroalennus, mutta ei muille. Maalaisliittolaisella taholla on oltu selvillä, että nykyistä raskasta verotusta on alennettava. Tässä mielessä olemme olleet valmiit myöntämään 10 %:n veroalennuksen kaikille fyysillisille, se on elossaoleville henkilöille. Tuskinpa tällöin meitä voidaan syyttää palkkatuloista elävien sortamisesta, niinkuin julkisuudessa on yritetty väittää. Me olemme taistelleet vain sen puolesta, että meille ei tehtäisi vääryyttä, toisin sanoen, että maaseudun väkikin, jos sillä on saman verran tuloa kuin esimerkiksi kaupunkilaisväestöllä, saisi samanlaisen 10 %:n veroalennuksen. Haluaisin vasemmistolta kysyä, eikö tällainen toiminta ole ollut oikeutettua ja hyväksyttävää.

Edellisessä eduskunnan istunnossa hallituksen vääryyden linja voitti ruotsalaisten ja eräiden edistykseen lukeutuvien kansanedustajien suosiollisella avustuksella, kun he liittyivät vasemmistoon, s. o. puolustamaan sosialisoitua yhteiskuntaa, jossa pienyrittäjät jäisivät verotuksessa palkannauttijoita periaatteessa alempiarvoisempaan asemaan. Täytyy todella ihmetellä tällaisten ruotsalaisten ja edistysmielisten lyhytnäköistä menettelyä eikä se voi olla herättämättä määrätynlaisia epäluuloja tehdyistä itsekkäistä etusopimuksista.

Nyt kun suuri valiokunta maalaisliittolaisten ehdotuksesta vastoin eduskunnan aikaisemmin tekemää päätöstä on laajentanut 10 %:n veroalennuksen koskemaan myös maa- ja metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa tai muun perheenjäsenen maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvoa, mutta jättänyt pois muut pienyrittäjät, niin kantavat tästä epäjohdonmukaisuudesta vastuun lähinnä sosialidemokraattien lisäksi ne porvarilliset piirit, jotka itsekkäistä syistä ovat luopuneet verotuksen ja hallitusmuo-

don perusperiaatteesta, että kaikkien tulee olla lain edessä samanarvoisia. On huvittavaa tiedustella nimenomaan sosialidemokraateilta ja edistysmielisiltä, kuinka he aikovat tämän tuloksen selittää kannattajajoukkoihinsa kuuluville pienyrittäjille, kuten autonkuljettajille, suutareille, räätäleille, puusepille ja muille tällaisille pienammattien harjoittajille (Vasemmalta: Helpompi selittää kuin puhujan!). Sopisi toivoa, ettei tällöin totuutta varsin paljon vääristeltäisi, nimittäin sitä, että he ovat itse tähän epäoikeudenmukaisuuteen syy-päitä. Maalaisliiton taholta ollaan vielä tälläkin hetkellä valmiit hyväksymään 10 %:n veronalennus kaikkia fyysillisiä eli eläviä henkilöitä koskevaksi (Eduskunnasta: Miksei muita?). Kun näin ei käynyt, niin kantavat siitä muut ryhmät vastuun (Ed. Hakkila: Vastuusta, vastuusta puhuu vain!). Meidän taholtamme ei myöskään jakseta uskoa sitä mielestäni propagandaväitettä, että nyt riidanalainen kysymys vaarantaisi valtion finansseja. Se vaarantaa maan vakauttamisohjelmaa vain siinä tapauksessa, jos SAK hinnalla millä hyvänsä aikoo ajaa läpi päämäärän saada määrätty yhteiskuntaluokka verotuksesta periaatteessa etuoikeutetuksi aatelisluokaksi polkemalla toisia.

Mitä sitten lakiluonnoksen suuren valiokunnan muodon teknilliseen puoleen tulee, niin on siitä meidän taholtamme tiedusteltu asianomaisilta verotusviranomaisilta ja ovat he ilmoittaneet, että teknillisesti nykyisessä muodossaan lakiehdotus on täysin läpivietävissä (Ed. Hakkila: Kaikki läpivietävissä on jollain tavalla!).

Ed. Lappi-Seppälä: Herra varapuhemies! Nyt esillä olevan lain molemmat äänestyskseen tulevat vaihtoehdot on laadittu jättämällä syrjään periaate samanarvoisuudesta lain edessä, josta seuraa, että yhtäsuurista verotettavista tuloista on myöskin maksettava yhtäsuuret verot. Kun näin on, ei siis tämän periaatteen puolesta enää voi edes ääntään antaa. Kun nyt ratkaistavaksi on asetettu nämä kaksi samalla tavalla tuota samanarvoisuuden periaatetta loukkaavaa ehdotusta, valitan tätä syvästi, koska jommankumman, kumman tahansa hyväksytyksi tuleminen loukkaa niiden lukuisien pienyrittäjien oikeuksia, jotka on jätetty näi-

den molempien vaihtoehtojen ulkopuolelle. Äänestyksessä tulen antamaan ääneni halituksen esityksen puolesta, eli kannattamaan siis sitä, että veronalennus suotaisiin vain palkannauttijoille (Ed. Hakkila: Esittäkääs vielä kolmaskin kanta sieltä kokoomuksesta!).

Ed. Korsbäck: Herr talman! I den intensiva kamp, som hittills förts i föreliggande skattefråga, har striden i huvudsak stått om och emellan de två största yrkesgrupperna i samhället, Löntagarna å ena sidan och den besuttna lantbrukbefolkningen å den andra. Striden mellan dessa gruppers intressen har varit så intensiv, att man i stor utsträckning glömt grupper, som i fråga om skattebetalningsförmågan ligger både under och över löntagarna och lantbrukarna. Dragkampen har vidare varit ensidig i så måtto, att, medan ingen i sak motsatt sig förslagen sänkning av löntagarnas skatter, har såväl regeringen, bl. a. genom sitt sedermera återtagna förslag till ändring av lantbrukets skattegrunder, som en stor del av denna församling på allt sätt försökt påvisa, att lantbruksbefolkningens skattebetalningsförmåga varit och fortfarande är större än löntagargruppernas och att en likvärdig skattesänkning för dem därför inte vore nödvändig. Hur härmed förhåller sig, kan ingen ge exakt besked om, all den stund vi saknar tillförlitliga undersökningar i alla hithörande avseenden. Varje ställningstagande i denna tvistefråga måste därför i hög grad bygga på personlig erfarenhet och uppfattning.

Då det synes mig som om de, vilka mot-

sätter sig en skattesänkning även för lantbruksbefolkningen, inte till fullo känner till denna befolknings skatteförhållanden och då föreliggande förslag av stora utskottet i huvudsak borde tillfredsställa vardera parten, ber jag till allt vad som redan sagts i denna fråga ytterligare få understryka följande:

Som bas för lantbrukets skatter ligger ju som känt de årligen fastställda skattegrunderna. Dessa skall enligt gällande lag uppgå till belopp, som motsvarar den uppskattade nettoavkastningen i medeltal för skatteåret och de två föregående åren. Då de preliminära förslagen till denna nettoavkastning göres av taxeringsnämnderna, som i de flesta landskommuner till övervägande del bestå av lantbrukare, har man på en del håll inom icke lantbrukarkretsar den uppfattningen, att lantbrukarna själva få bestämma sina skatter. Så förhåller det sig dock icke. Det är statsrådet, som på förslag av finansministeriet, slutgiltigt fastställer skattegrunderna. Härvid utgår man från medelnettoavkastningen på lantbruksstyrelsen underlydande bokföringsgårdar. Dessa bokföringsgårdar hör till de ur räntabilitets-synpunkt bästa gårdarna i landet. Något medeltal i fråga om nettoavkastningen representera de ej. Totalkalkyler över nettoavkastningens storlek på samtliga lägenheter i landet utvisar att medelnettoavkastningen för dessa är blott 60 % av bokföringsgårdarnas medelnettoavkastning. Detta har tidigare beaktats vid fastställandet av skattegrunderna, men inte senaste år. Sålunda utgjorde skattegrunden för II kl. åker

1934—38	56 %	av bokföringsgårdarnas nettoavkastning
1942	64 %	” ” ”
1943	61 %	” ” ”
1944	58 %	” ” ”
1945	75 %	” ” ”
1946	81 %	” ” ”
1947	100 %	” ” ”

Såsom framgår härav har lantbruket under de senaste åren i genomsnitt varit högre beskattat än vad inkomsterna förutsatt.

I dagens Hufvudstadsbladet göres gällande, att jordbrukarna ha flera skatte-

förmåner framom andra skattebetalare. Då detta påstående här kan påverka ställningstagandet vid omröstningarna anser jag mig böra tillrättalägga uttalandet.

Det är sant, att inkomst från skogs-försäljning inte beskattas det år, då sko-

gen säljes. Denna skatt har emellertid uttagits i förskott genom årliga beskattningar av tillväxten. Inkomstskatten för skog fastställes årligen till visst belopp för varje m³:s tillväxt. Den skattbara inkomsten på m³ tillväxt har under de senaste åren i landskommunernas I zon varit fastställd till följande belopp:

1943	63:—	per m ³
1944	71:—	” ”
1945	88:—	” ”
1946	106:—	” ” och
1947	135:—	” ”

Skulle till denna skatt ytterligare läggas en försäljningsskatt blev resultatet en dubbelbeskattning av de inkomster skogen ger. Såsom härav framgår är uttalandet i Hufvudstadsbladet inte överensstämmande med verkligheten.

Särskilt tung har statsskatterna blivit och speciellt förmögenhetsöverlåtelseskatten. Beskattningsbara förmögenhetsvärdet av lantbruksfastighet, med undantag av byggnaderna, har stigit i samma förhållande som skattegrunderna för inkomstskatt, emedan förmögenhetsvärdet erhålles genom att multiplicera den skattbara nettoavkastningen med för ändamålet årligen fastställd multiplikator. Detta tal har för övrigt varit en skruv, som kunnat dragas till hårdare eller lösare allt efter rådande uppfattning om lantbrukets nettobetalningsförmåga. För åker- och ängsmark var multiplikatorn 1942, 1943 och 1944 10 och för skogsmark respektive 20, 14 och 20; för åker och äng 1945 14, för 1946 12 och för 1947 10 samt för skogsmark 30 under samtliga år.

Sedan före kriget har lantbrukets skatter, förmögenhetsöverlåtelseskatten inberäknad, beroende på lägenheternas storlek stigit c:a 17—26 gånger. Alla skattebetalares skatter har under samma tid enligt skatteindex stigit 11.55 gånger.

Av det sagda torde med önskvärd tydlighet ha framgått, att lantbrukets skatter under de senaste åren stigit i sådan grad, att man inte, om man vill vara rättvis, kan tala om någon förmånsställning för lantbruket i skattehänseende.

En grupp bland de bortglömda i debatterna om denna fråga är fiskarbefolkningen. Inte heller framgår det med önsk-

värd tydlighet huruvida fiskarna och särskilt de obesuttna inneslutes i stora utskottets betänkande. Ett klarläggande av denna detalj är nödvändig förfrän ärendet avgöres. Besked önskas härom. Fisket är en av lantbrukets näringsgrenar och fiskarna bör därför räknas till de i betänkandet nämnda personer, som idka lantbruk och som i likhet med löntagarna skall komma i åtnjutande av föreslagna skattesänkning.

Jag ber få meddela, att jag i händelse utskottsbetänkandet tolkas på detta sätt, vilket jag förutsätter, kommer att rösta för betänkandet.

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Inflaatorisesta kehityksestä ja siitä aiheutuva valtion menojen huikeasta kasvamisesta on ollut seurauksena verotaakan kasvu, joka on painanut raskaana kaikkia veronmaksajia ja kaikkia yhteiskuntapiirejä. Valtiovallan, siis lähinnä hallituksen tehtäviin kuuluu koettaa keksii keinoja tämän verotaakan lieventämiseksi, joka on käynyt niin raskaaksi, että se uhkaa tyrehdyttää tuotantoa varsinkin sellaisten elinkeinojen aloilla, kuten esim. maatalous, jossa ei hintoja nostamalla voida saada takaisin lisääntyviä vero-y. m. kustannuksia ja josta on ollut seurauksena tilanteen kärjistyminen ja tuotannon vaikeutuminen.

Kun nyt esillä olevan hallituksen esityksen mukaisesti annetaan 10 %:n verohelpotus palknauttijoille, joka vähentäisi valtion tuloja 1,200 milj. markalla, niin me maalaisliittolaiset emme ole sitä vastustaneet, sillä me hyvin tiedämme sen vaikean aseman, missä monet varsinkin alemmat kuukausipalkkalaiset ovat, jotka vakinaisessa kuukausipalkkaisessa toimesa tulevat tarkkaan verotetuiksi. Tämä on tosiasia, jonka me auliisti myönnämme ja olemme valmiit suomaan näille sen lievennyksen heidän verotukseensa, mitä hallitus esittää. Mutta kun me samalla tiedämme, että myöskin muut yhteiskuntapiirit ovat vaikeassa asemassa, varsinkin maatalous- ja pienryhtijät, joiden olisi ollut päästävä osallisiksi vastaavasta verolennuksesta ja joka heidän kohdallaan tekisi vain noin 500 milj. markkaa vähennystä valtion tuloihin, on täällä eduskunnassa maalaisliittoa ja kokoomusta lu-

kuunottamatta nousseet kaikki muut ryhmät esitystä vastaan. Ja onpa eduskunnan ulkopuolellakin SAK sekä Virkamiesliittojen Keskusjärjestö asettuneet suorastaan vastustavalle kannalle veroalennusten myöntämiseen nähden muille kuin palknauttijoille.

Me emme ymmärrä, mitä vahinkoa SAK:lle ja Virkamiesliittojen Keskusjärjestölle ja heidän alaisilleen tulisi siitä, jos veroalennus ulotettaisiin koskemaan muitakin kuin palknauttijoita. Ja meidän, jotka olemme asiassa toisella kannalla, on vaikea ymmärtää sitä, että joku elinkeino-, ammatti- tai kansalaisryhmä pitäisi verotukseen nähden asettaa erikoiseen asemaan, jollaista järjestelmää asiantuntijain lausunnon mukaisesti ei ole missään muualla. Tämä on myöskin käsitykseni mukaan kansanvallan ja demokratian vastaista, koska kansanvallan ja demokratian mukaisesti pitäisi kaikkien kansalaisten olla samanarvoisia lain edessä. Näin ei kumminkaan tässä tapauksessa ole, ja on muistettava, että tätä epädemokraattista menettelyä ajaa puolue, joka kehuu olevansa kansanvallan ja demokratian vahvin tuki tässä maassa. Kun maatalouden kohdistuvaa veroalennusta vastustetaan, niin minä en lopultakaan uskoisi johtuvan tämän kokonaan niin paljon vastustajain pahasta tahdosta vaan yhteiskunnallisista tarkoituspäristä ja asiantuntemattomuudesta ja tietämättömyydestä. Luullaan, että maatalouden harjoittajilla on hyvät oltavat, eivät maksa paljon veroja, sen kun myyvät vain sikoja ja hevosia, kuten edustaja Käkälä täällä todisti. Edustaja Käkälä ei ehkä tällöin satunut huomaamaan, että maatalouden täytyy myymällä tuotteitaan saada sitä tietä rahatuloja tuotantokustannusten ynnä muiden menojen peittämiseksi ja myöskin veroihin. Sillä sian ja hevosen kasvatussessakin on menoja, ei se niistä saatu tulo ole kaikki puhdasta. Hevosen kasvatus, ennen kuin se on täysikasvuinen, vie aikaa nelisen vuotta ja ettei tämä tällä kertaa liene kovinkaan edullista todistaa se, että esimerkiksi Pohjanmaalla on kuluva syksynä myyty varsoja teuraaksi. Toiselta puolen tämä todistaa myöskin kiristyvää rahatilannetta maataloudessa, sillä verot, palkat ja kaikki kustannukset ovat huomattavasti nousseet sen jälkeen,

kun maataloustuotteiden hinnat vahvistettiin, joten suhdanteet maataloudelle ovat käyneet epäedullisiksi. Kun lisäksi eräisiin tuotteisiin nähden, joista rahaa on totuttu saamaan, on suorastaan menekkipulaa ja kun metsä ei mene kaupaksi, eletään maataloudessa monissa tapauksissa jo hyvin suurissa rahallisissa vaikeuksissa. Maatalouden verotusta painaa raskaana omaisuusvero. Maatila, pienempi tai suurempi, siihen kuuluvine rakennuksineen ja irtaimistoineen muodostaa sen tuotantovälineen, josta maataloudenharjoittaja saa toimeentulonsa itselleen ja perheelleen. Maataloudelle on ominaista, että tämän ammatin harjoittamiseen sen antamaan tuloon nähden tarvitaan suhteellisen paljon pääomaa. Kun tämä pääoma, omaisuus erikseen verotetaan, joutuu maatalous, tavallaan kaksinkertaisesti verotetuksi, sillä eihän tuosta omaisuudenarvosta, olkoon se pienempi tai suurempi, ole mitään tuloa eikä hyötyä, silloin kun sitä ei myydä, vaan sitä tarvitaan jatkuvasti elinkeinon ja ammatin harjoittamista varten. Kun varsinaisen omaisuusveron lisäksi on vielä näinä vuosina painanut erittäin raskaana omaisuudenluovutusvero, sekä jatkuvana rasituksena, siis lisäverotuksenakin, sellaisia maatalouksia, joissa tarvitaan käyttää vierasta työvoimaa ja tähän tarvitaan ei ainoastaan suurimmissa talouksissa, mutta monissa tapauksissa myöskin pikkutalouksissa, ne sosiaaliset menot, joita eduskunta myöskin maatalouden kannettavaksi on asettanut. Näistä menoista, jotka on sidottu palkkamenoihin, tekevät lapsilisä- ja ja kansaneläke 5 %, vuosiloma 4 %. Kun tähän lisäksi tulevat tapaturmavakuutus y. m., voidaan nämä sosiaaliset menot maatalouden osalta laskea huomattavasti yli 10 %:ksi työpalkoista, joka muodostaa huomattavan verotuksen yhteiskunnan hyväksi.

Esittämällä tässä vain muutamia maatalouden verorasitusta koskevia seikkoja, olen pyrkinyt lyhyesti osoittamaan täällä eduskunnassa oleville palknauttijapiirien edustajille, ettei ole kaikki kultaa mikä kiiltää, vaan maataloudenkin piirissä eletään tässä suhteessa suurissa vaikeuksissa ja tilanne tulee tänne päin vielä vaikeutumaan, jota lisää vielä se, jos hallituksen piirissä veroperusteita määrättäessä käsitetään maatalouden puhtaan tuoton

vaan kasvavan. Tämä vaikeus havaitaan jo myöskin järkevästi ja kiihkottomasti asioita ajattelevien palkannauttijainkin taholta, jota todistaa edustaja Seppälän viime perjantaina täällä eduskunnassa esittämä lausunto. Kun käännytään inflatiosta deflationiin, silloin virkamies on paremmassa asemassa kuin maanviljelijä, hänen tulonsa ovat vakautetut, mutta maanviljelijän eivät. Meillä edellisiltä laskukausilta on esimerkkejä, ettei virkamiehen tulo ole joutunut pakkohuutokauppaan, mutta maataloudessa sen tuotantoväline, maatila ja irtaimisto ovat joutuneet ja olosuhteiden tälläin jatkuessa on jälleen tässä suhteessa pelättävissä pahinta.

Edellä olevan huomioon ottaen olisi toivonut, että hallitus verohuojennuksia suunnitellessaan olisi niiden piiriin lukeutunut myöskin maatalouden. Kun näin ei kumminkaan ole tapahtunut, on jouduttu eduskunnassa hakemaan jonkunlaista kultaista keskitietä ja tasapuolisuutta. Kun tämä oli löydetty suuressa valiokunnassa, hylkäsi sen eduskunnassa vasemmistorymienme ja ruotsalaisten yhteenliittymä piskuisen edistysryhmän myötämielisellä kannatuksella. Asia kumminkin palautui vielä suureen valiokuntaan ja on jälleen koetettu löytää tie oikeudennukaiselle ratkaisulle. Tässä ei suuri valiokunta kumminkaan onnistunut, sillä se osittainen hyvitys, jos se tulisi hyväksytyksi, joka tässä annettaisiin, ei vastaisi kuin osittain niitä toiveita, jotka tässä suhteessa on asetettu. On jälleen murheella todettava se, että yhtynyt vasemmisto ja ruotsalaisemme ovat löytäneet yhteisen pohjan ryhmäeduilleen jättäessään pääelinkeinomme sekä muut elinkeinon ja ammatin harjoittajat sen veroalennuksen ulkopuolelle, jota hekin olisivat välttämättä kovanneet. Ja että on kysymys asian hoitamisesta poliittisilla linjoilla, sitä tuki ja vahvisti täällä herra pääministerin esitys.

Ed. Ö h m a n: Herr vicetälman! Genom den långa behandlingen senaste fredag och de 23 omröstningarna i tisdags fastslogs alla övriga punkter i detta lagförslag utom mom. 11 § 28. Det gäller nu att välja mellan riksdagens senaste beslut att stöda regeringspropositionens avfattning av paragrafen och stora utskottets

nya förslag. För mig bereder valet icke större svårighet.

Regeringen har bestämt uttalat att densamma icke kan godkänna utsträckning av 10 % avdraget utöver lön- och pensionslagarnas krets. I det brydsamma läge, varilandets ekonomi nu befinner sig, med yrkande från F. F. C. om en allmän löneförhöjning, som ofelbart skulle medföra icke endast nedbrytande av den svaga damm emot inflationen, som nu med stor möda rests, utan även en omedelbar förhöjning av priset på utländsk valuta, med alla därav följande katastrofala följder, synes mig riksdagen icke kunna göra annat än beakta regeringens önskemål och vidhålla det beslut den allaredan stannat för.

Härtill är jag så mycket mera beredd, som vårt skattesystem otvivelaktigt pålägger lön- och pensionstagare en större skattebörda än det stora flertalet av landets skattebetalare. Medan dessa övriga dels beskattas enligt bokföring, som medger avdrag för det vaga begreppet omkostnader, och dels enligt uppskattning, beskattas lön- och pensionstagarna för hela sin inkomst, som därtill delgives skattenämnderna av arbetsgivarna. Den omständigheten att en del arbetsgivare icke äro skyldiga att avlämna kontrolluppgifter och vissa anmärkningar emot det sätt, på vilket skatteinnehållet i en del fall fullgöres, med fog kan göras, ändrar icke i högre grad riktigheten av det sagda. Den enda omständighet, som gjort mig viss mån tveksam, är att för löntagarna löneförbättringarna utfallit långtifrån rättvist, i det att de s. k. intellektuella arbetarnas, speciellt statsjänstemännens, intressen alls icke beaktats i samma mån som kroppsarbetarnas. Rättelse härutinnan måste emellertid åstadkommas i ett annat sammanhang.

Stora utskottets förslag att utsträcka avdraget att i viss mån omfatta jämväl inkomsterna från jordbruk och skogs-skötsel synes mig icke hava skäl för sig. Små industrier och hantverkare kan rättvisligen icke ställas i en sämre kategori än jordbrukare. Glömmas bör icke heller i detta sammanhang att regeringen, psykologiskt riktigt, återkallat sin proposition med förslag till lag om temporär ändring av beräkningarna för nettoavskastning av

lantbruksfastigheter och sålunda indirekt berett jordbrukarna en favör. I fortsättningen borde jordbrukarnas intressen tillgodoses genom en lättnad av förmögenhetsskatten, som ju speciellt belastar dem. Höjningen av det skattefria minimiet från 100,000 mark till 500,000 betyder ju redan något. Nästa steg borde vara att den dubbla förmögenhetsskatten avlyftes.

Ser man objektivt på saken är det en alldeles annan grupp av inkomster, som i ännu högre grad än löner vore förtjänt av skattelindring, nämligen dividendinkomsten. Den är nämligen direkt förföljd av beskattningen fast den utgör avkastning av ett sparkapital, som samhället borde hava alla orsaker att premiera. Någon möjlighet att få riksdagen att intressera sig för detta spörsmål har dock icke förennits.

Jag föreslår alltså att riksdagen måtte vidbliva det beslut den allaredan en gång fattat.

Ed. Riihinen: Hallituspuolueen taholta ed. Kulovaara edellisen asian käsitelyn yhteydessä ja nyt pääministerin taholta on myönnetty, että hallituksen esityksessä on puutteellisuus, joka koituu pienviljelijäväestölle vahingoksi. Tämä puutteellisuus olisi voitu poistaa siten, että hallitus esitystä laatiessaan ja antaessaan eduskunnalle olisi ottanut siihen sen säännöksen, joka SKDL:n eduskuntaryhmän aloitteessa on ollut. Tämä hallituspuolueen taholta tehty avoin tunnustus puutteellisuudesta osoittaa, että kaivataan hallituksen esityksessä korjausta ja on tarpeetonta jäädä odottamaan annettuja lupauksia, joissa ei ole täsmällisesti sanottu mitä lupaukset antavat.

Suuri valiokunta on tehnyt lakiin sellaisen muutoksen, joka on ollut SKDL:n esityksessä (Eduskunnasta: Maalaisliiton ehdottama), paitsi että tässä tulee pyyhittyä pois SKDL:n esityksessä ollut johtotyö, joka olisi jäänyt ulkopuolelle, nyt se tulee myöskin tämän veroalennuksen piiriin. Tämä muutoshan tuli sen johdosta, että sosiaalidemokraattien edustaja Kulovaara suuressa valiokunnassa tällaisen muutoksen on esittänyt ja aikaansaanut.

Suuren valiokunnan tekemä muutos menee muuten sanatarkasti SKDL:n esityksen mukaan ja meidän taholtamme on eri-

koisemmin aina korostettu sitä, että tämä verohelpotus on rajoitettava yksinomaan koskemaan työn tuloa. Ja sellaisena kuin suuri valiokunta on asian nyt hyväksynyt, se tulee rajoittumaan yksinomaan työn tuloa koskevaksi veroalennukseksi, sellaisena se on asiallinen. Jos maatalouden verotuksessa kaivataan tarkistusta siinä suhteessa, hallitukselle jää vapaat kädet toimia niin, että verotus tulee lainmukaiseksi.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! Suuren valiokunnan uusi mietintö on tuonut tähän asiaan jossain määrin uuden vaiheen. Sen johdosta edistyspuolueen ryhmä tulee äänestämään hallituksen esityksen puolesta, siis että eduskunta pysyisi ennen tekemässään päätöksessä.

Niinkuin tänään kuultiin herra pääministerin jälleen lausuvan, on nyt nykyinen hallitus taloudellisen vakaannuttamisen suhteen tehnyt suunnitelman ja ryhtynyt toimenpiteisiin, jotka meidän on syytä ottaa vakavalta kannalta, eikä niinkuin edellisen hallituksen tätä asiaa koskevat toimenpiteet, sen hallituksen, jossa ed. Vennamon puolue oli mukana ja jonka toimenpiteitä nimenomaan taloudellisissa kysymyksissä, erityisesti inflatioasioissa, minäkin jouduin useampaan otteeseen ankarasti arvostelemaan.

Sitä kantaa, jolla suuri valiokunta edellisellä kerralla oli, on täällä puolustettu nimenomaan jonkinmoisisilla oikeudenmukaisuussyillä. Tämä uusi mietintö, joka nyt on esillä, on tässä kohden jättänyt sellaiset kuin pienyrittäjät kokonaan ulkopuolelle sen edun, jota oikeudenmukaisuuden nimessä on sanottu ajettavan laajemmille piireille kuin niille, joille hallitus sitä esitti. Näin ollen ei tämä uusi kanta oikeudenmukaisuuden kannalta ole siihenkään määrin puolustettavissa kuin aikaisempi, ja ryhmämme kannanotto näin on täysin perusteltu. Ed. Vennamon huomautuksiin, joita hän luki SKDL:n vastalauseen perustelusta, ei ole tässä yhteydessä aihetta laveammalta puuttua.

Ed. Kajala: Herra puhemies! Täällä on esitetty asia siinä valossa, kuin nyt vasta ensimmäisen kerran Suomen verotuslainsäädännön historiassa esiintyisi tapaus, että perusteet asettavat veronmaksajat erikoisasemaan riippuen siitä, millaisesta

tulosta on kysymys. Minulla oli tilaisuus jokin aika sitten täällä siteerata erästä asiantuntijalausuntoa, asiantuntijalausuntoa, jonka takana olivat meidän tämän hetken huomattavimmat kansantalousmiehemme. Pyydän saada hiukan vielä toistaa lausuntoani. „Useat toisistaan riippumatta ja eri aineistojen pohjalla suoritettut tukimukset ja laskelmat ovat yhtäpitävästi osoittaneet, että nykyisen metsäverotusmenetelmän mukaan pinta-alaan pohjautuva tuloverotus on jättänyt noin puolet metsänomistajain todellisista metsätuloista verottomiksi.” Näistä selvittelyistä mainitsin professori Osaran, tohtori Pihan, maisteri Harveen ja Keskusmetsäseura Tapion j. n. e. „Siitä, että osa metsätuloja täten on jäänyt kokonaan verottamatta, on samalla seurauksena, että suuri lukumäärä metsänomistajia on jäänyt sen tuloajan alapuolelle, josta veroja aletaan maksaa, vaikka heidän todelliset tulonsa ovat olleet suuremmat. Näissä tapauksissa heidän muutkin tulonsa ovat välttäneet verotuksen kokonaan. Edelleen on seurauksena ollut, että metsänomistajat ovat keskimäärin joutuneet maksamaan veroa sekä metsätulojen että muiden tulojen osalta alemman veroasteikon mukaan kuin heidän todelliset tulonsa olisivat edellyttäneet.”

Tässä on yksi ryhmä, joka on tähän asti koko itsenäisyyden ajan ollut erikois-asemassa muihin veronmaksajiin nähden. He ovat saaneet siis puolet verosta vapaaksi.

Meillä oli jokin aika sitten laki- ja talousvaliokunnassa esillä hallituksen esitys, jossa ehdotettiin, että vihdoin viimein korjattaisiin se epäkohta, että osa veronmaksajista saa laskea tulonsa toisenarvoisen rahan mukaan kuin muut veronmaksajat. Tarkoituksena oli poistaa epäkohta, joka nykyään esiintyy maatalouden pinta-alaperusteiden mukaisessa verotuksessa, epäkohta, joka merkitsee sitä, että kun muut joutuvat maksamaan veronsa verovuoden rahanarvon mukaan, maataloustuottajat saavat hyväkseen sen edun, että heidän tulonsa lasketaan kolmen vuoden keskiarvon mukaan, jolloin „vanhempi raha” vaikuttaa vähentävästi heidän veroonsa. On laskettu, että tämä etu viime vuonna merkitsisi miltei kolmannelta.

Tässä on siis kaksi prosenttimäärää: metsänomistajilla 50 %:n tulonvähennys ja maataloustuloista 30 %:n verovähennys. Ei ole aihetta kovasti pelästyä, vaikkapa palkansaajat saisivatkin 10 %:n veronvähennyksen.

Olen ollut tähän asti sitä mieltä, että tuo kanta, joka nyt tuli suuren valiokunnan kannaksi, olisi voitu hyväksyä. Mutta kun valtiovarainministeri on luvannut, että hän tulee korjaamaan sen epäkohdan, mikä nykyään on voimassa suurtilallisten ja pientilallisten isännänpalkan laskemiseen nähden, niin minusta tämä tie on varmin, varmin sen vuoksi, että jos nyt myönnetään tämä 10 %:n huojennus yleensä isännänpalkoille, se tulee koskemaan myöskin suurtilallisia, ja heidän tulonsa määrä on tällä kertaa — (Eduskunnasta: Alkoholiliikkeen johtajan!) —

P u h u j a (jatkaa lavalta): Aioin juuri ryhtyä tässä esittämään niitä numeroita, jotka minulle herra valtiovarainministeri jätti. Nämä ovat ne isännänpalkan laskentaperusteet, jotka nykyään ovat voimassa. Kun esimerkiksi ajattelee, että 100 ha:n viljellyn pinta-alan omistajan isännänpalkka on nykyään 180,000 mk, siis 15,000 mk kuukautta kohti, ja kun sitten vertaa tällaisen suurtilallisen veronmaksukykyä ja sellaisen sekatyömiehen, joka kovasti uurastamalla pystyy parhaassa tapauksessa saamaan 15,000 mk:n kuukausitulon, ja kysyy, ovatko nämä veronmaksajat tasa-arvoisia lain edessä, niin minä ainakaan en tähän hyvällä omallatunnolla voi vastata muuta kuin „ei”. On monta kertaa helpompaa tälle 100 ha:n viljelyspinta-alan omistavalle maanviljelijälle maksaa isännäntulostaan veroa kuin tälle sekatyömiehelle. Tai ajattelen jotakin konttoristia, jolla on myöskin 15,000 mk:n kuukausitulot, ja vertaan häntä niinkään tähän 100 ha:n viljelyspinta-alan omistavaan maanviljelijään. Ei siis kysymys siitä, ovatko kansalaiset tasa-arvoisia lain edessä veroja maksettaessa, ole tänään esilletullut kysymys. Tämä kysymys on ollut palkansaajain edessä monta vuotta ennen tätä istuntoa; se on ollut koko itsenäisyytemme ajan. Näin ollen hallitus on osunut oikeaan, kun se tähän epäkohtaan nyt haluaa saada muutoksen,

tavalla, joka todellakin tehoaa. On tosiaan, kun asiaa tarkemmin ajattelee, kohdalokasta, jos me rupeamme näille suurtilallisille myöntämään 10 %:n veronalennuksia kaikkien niiden muiden prosenttien lisäksi, mitkä heidän hyväkseen nyt jo tulevat. He saavat metsätuloista 50 %, pinta-alan mukaisesta tulosta 30 % ja nyt eduskunta olisi valmis heille myöntämään vielä 10 % isännänpalkastakin. Siihen minä en, herra puhemies, katso voivani mennä. Kannatan herra pääministerin ehdotusta.

Ed. Sukselainen: Sen jälkeen, kun hallituksen taholta mahdollisimman arvovaltaisella suulla on varotettu eduskuntaa tässä asiassa vaarantamasta hallituksen vakauttamispolitiikkaa, en voi olla muutamalla sanalla koskettelematta tätä kysymystä nimenomaan vakauttamispolitiikan kannalta. Meidän tulee muistaa, että ne, jotka ovat halunneet antaa veronalennuksen kaikille, eivät ole halunneet kieltää mitään palkannauttijoilta. Sen takia tämä kysymys voi siis olla vakauttamispolitiikan kysymys ainoastaan finanssikysymyksenä, rahakysymyksenä. Me, jotka olimme halunneet antaa alennuksen kaikille, osoitimme, että kysymys oli 400—500 miljoonasta, siis noin $\frac{1}{2}$ %:sta koko budjetin määrästä. Sellainen ei voi valtiotaloudessamme asettaa vakauttamispolitiikkaa vaaraan. Tämä nykyinen suuren valiokunnan ehdotus on rahallisesti vielä pienempi, ehkä pari—kolmesataa miljoonaa markkaa, sekään ei voi asettaa sitä vaaraan. Tässä tulee mieleen se, onko hallituksen vakauttamispolitiikka, onko se siis yksinomaan jonkin määrätyn palkannauttijajärjestön mielihohteiden varassa. Jos siellä on oltu sitä mieltä, että palkannauttijain täytyy saada erikoisalennus, niin tästä periaatteestako pidetään kiinni ja tästä periaatteestako sitten vakauttamispolitiikka riippuu?

Minä en myöskään ymmärrä ed. Lappi-Seppälän logiikkaa. Hän näytti olevan sitä mieltä, että jokaisen kansalaisen pitäisi olla lain edessä samanlainen, jokaista pitäisi verottaa samalla tavalla ja nyt hän kuitenkin valitsee kahdesta pahasta suuremman pahan. Minun logiikkani vaatii minua valitsemaan kahdesa pahasta pienemmän pahan ja sen takia minä äänes-

tän suuren valiokunnan ehdotuksen puolesta, vaikka olisin pitänyt oikeudenmukaisempaa ratkaisuna sitä, että veronalennus olisi myönnetty kaikille pienyrittäjille.

Ed. Murtomaa: Herra puhemies! Ed. Kajalan lausunnon jälkeen ei maatalouden edustaja voi sivuuttaa vaitiollen tätä kysymystä veronalennuksesta (Eduskunnasta: Totuus on kai karvasta!). Totuus on karvasta, mutta kenelle, se on kysymys erikseen. Asianlaita on nimittäin sillä tavalla, että aina kun palkkatyöväen taholta vaaditaan vain heille veronalennusta, niin sanotaan, että palkannauttija joutuu maksamaan veroa jokaisesta saamastaan pennistä. Tämä sanonta toistui m. m. pääministerin äskesisessä lausunnossa ja minun on tämän sanoman perusteella pakko kajota vähän siihen kysymykseen, onko omaa työtä tekevän maatalouden harjoittajan palkalla ja rahassa kouransa saavan palkalla eroa.

Jos kaksi miestä työskentelee tuolla pellolla ja kaivavat ojaa, toinen on suuren viljelijän palveluksessa oleva maataloustyöläinen ja toinen on oman tilansa pellolla ojaa kaivava mies, heidän ojansa saattavat olla niin että siinä ei ole muuta kuin 10 metriä välillä, miehet astelevat illalla kumpikin työstään, se, joka kaivoi toisen pellolla ojaa, saa tilin illalla tai viikon tai kuukauden perästä, mutta milloin saa tuo toinen mies, joka kaivoi oja omalla pellollaan, edustaja Kajala, milloin hän nostaa palkan työstään? Millä tavalla tämä palkka on maksettava?

No niin, minun on tässä tapauksessa puututtava hiukan maatalouskirjanpitoon ja siihen, millä tavalla nämä tehdyt työt merkitään siihen kustannuksina. Talon isäntä tai hänen poikansa tai tyttärensä tekevät työtä. Hänen työnsä merkitään muistiin kirjanpidossa ja hinnoitellaan maatalouden kustannuksina, mutta ei sille panna hintaa 70 tai 80 markkaa tunnilta, niinkuin pannaan vieraan työssä olevalle. Sinne merkitään ehkä 40 tai korkeintaan 45 markkaa tunti. Ja tällaisista tuntiansioista muodostuvat ne kustannukset, jotka merkitään ehkä 40 tai korkeintaan 45 markkaa tunti. Ja tällaisista tuntiansioista muodostuvat ne kustannukset, jotka mer-

kitään maatalouden harjoittajan työpalkaksi, silloin kun katsotaan maatalouden kirjanpidossa, minkämoinen on kustannus. Ja näitä kustannuksia vastaan katsotaan sitten, kuinka paljon ne saavat tuloa tilaltaan. Ja nyt te varsin hyvin ymmärrätte, että jos nostetaan nämä työtunnit 70 markkaan tunti, niin maatalous ei näyttäisi minkäänlaista tuloa, vaan se näyttäisi tappiota. Se saadaan näyttämään tuloa ainoastaan sillä tavalla, että työpalkka on näin alhainen. Jos tästä kerran lähdetään, niin silloin on tämä asia ainakin todistettu, että maataloustyön harjoittaja, siis omalla pelloillaan työtä tekevä, sen täytyy kirjanpidollisesti tehdä työnsä halvemmalla kuin sen, joka on palkkatyössä (Eduskunnasta: On!). Ja kun tässä valossa ruvetaan katsomaan näitä asioita, niin nythän tässä on kysymys maatalouden harjoittajan ja hänen perheensä työn arvosta ja sen verottamisesta, eikä ole kysymys näistä metsätuloista ja maatalouden muista tuloista, joista ed. Kajala puhui. Eikö asia ole näin? Ja kun ainoastaan on kysymyksessä tämän työn arvo, verottamisesta on kysymys, niin minun täytyy ihmetellä, minkä vuoksi nyt edelleen puhutaan salatuista tuloista. Missä niitä voi olla? Asia on erikseen, jos puhutaan metsätuloista tai joistakin muista, mutta tällä kertaa ei ole siitä kysymys. Ja kun vielä lisäksi, jos puhutaan isännän palkasta, se isännän työpalkka hinnoitellaan näiden työtuntien mukaan, niin sellaisena se tulee maatalouskirjanpidossa kustannuksina. Ja kun sen lisäksi lasketaan 60, 70 markkaa johtotyöstä, siitä, että se tämän ojankaivuupäivän jälkeen miettii vielä kotona illalla ja aamulla, millä tavalla hän järjestäisi työnsä seuraavana päivänä, niin tästä häntä verotetaan vielä 60,000 markasta vuodessa. Ja silloin vielä sanotaan, että se ei maksa veroa kaikista tuloistaan. Ei jokaisen talonisännän miettimistunnit, jos se annetaan vieraan suoritettavaksi, maksa 60,000 markkaa. Tällöin se joutuu isännän palkkana maksamaan sellaisestakin tulosta, jota sillä ei ole (Eduskunnasta: Myykää tilanne!). Sitä te ajatte takaa ja sanotte pienviljelijälle, että jättäkää tilanne ja tulkaa tänne sekatyöläisiksi (Eduskunnasta: Palkkaorjiksi!). Aivan niin. Ja sen vuoksi täytyy ihmetellä, että

ollaan tällaista muutosta vastaan, joka tässä on tehty, ja koetetaan väärillä perusteilla kääntää tämä asia sellaiseksi, jota se ei ole.

Minä ymmärrän kyllä sitten tämän asian toisen puolen, joka on hallituksen kannalta katsellessa otettava huomioon. Niiden palkkaliikkeiden yhteydessä, joita maassamme on runsaasti ollut viime aikoina, on esiintynyt vaatimus palkkatyöväestön aseman parantamisesta joko korotetun palkan muodossa taikka alennettujen verojen muodossa. Hallitus on onnistunut johtamaan asiat, — josta sille mainittakoon kiitos, — sillä tavalla, että ei ole tarvinnut alistua niihin palkankorotusvaatimuksiin, mitä lakkoliikkeittenkin avulla oli yritetty läpi prässätä. Mutta hallitus on silloin joutunut kahden vaihtoehdon eteen. Se on joutunut joko lupamaan 5.5 %:n palkankorotuksen, jota SAK on vaatinut, taikka valitsemaan vaihtoehdoksi sen, että annetaan tämä 10 %:n verojen alennus ainoastaan palkkatyöntekijöille. Tässä on kaksi vaihtoehtoa, joista hallitus on valinnut tämän viimeisen. Mutta tämän yhteydessä tulee kysyneeksi, missä on oikeudenmukaisuus. Onko hallitus pakotettu jonkun sitä vahvemman voiman edessä esittämään tämän viimeksi mainitun ratkaisun ja onko se joutunut poikkeamaan siitä oikeusperiaatteesta, että kaikista tuloista, olkoot ne sitten esim. omaa työtään tekevän tai palkannauttijan saamia tuloja, niistä on maksettava samalla tavalla veroa? Mutta olisi, sanoisinko moraalitonta, jos me tunnustaisimme sen, että joku kansalaisryhmä tässä maassa ilman asiallisia perusteita lyö nyrkkiä pöytään ja sanoo, että hallituksen ja eduskunnan on tehtävä niinkuin me sanomme ja myönnettävä tämä meille, mutta jos tämä ulotetaan muihin, niin silloin saatte nähdä mitä seuraa. Tällaisen tilanteen edessä me olemme tällä kertaa. Mutta kansanedustaja ei ole sidottu mihinkään tällaisiin kompromisseihin. Hänen täytyy menetellä sillä tavalla kuin hän oikeudenmukaisen harkintansa ja omantuntonsa mukaan joutuu menettelemään. Ja jos me omantuntomme mukaan asetamme palkkatyöläisen ja omaa työtään tekevän vähävaraisen maataloudenharjoittajan tämän verokysymyksen eteen, niin minä en aina-

kaan tule muuhun tulokseen, kuin että äänestän tämän suuressa valiokunnassa tehdyn muutosehdotuksen puolesta.

Ed. P. Leskinen: Herra varapuhemies! Kiinnitin huomiota erikoisesti edustajien Vennamon ja Lappi-Seppälän lausuntoihin, joissa he molemmat voimakkaasti korostivat sitä, että veronmaksajien on lain edessä ehdottomasti oltava samanarvoisia. Ja niinkuin ed. Lappi-Seppälä nimenomaan sanoi, perustuslain edessä. Minun nähdäkseni on kaikkein tärkeintä ja perustavinta tämän asian yhteydessä, että kaikki kansalaiset ovat tasa-arvoisia käytännön verotuksen olosuhteissa, se on kerrassaan ratkaisevaa. Ei ole pääasia se, että täällä eduskunta harjoittaisi formalismia lain tulkinnassa, vaan pääasia on se, että valvotaan sitä ja ennen kaikkea sitä, että kaikki kansalaiset ovat käytännön verotuksessa, niinkuin sanoin, samanarvoisia. Onko nykyisen systeemin mukaan, jos ei hyväksyttyä erikoisalennusta palkannauttijoille, kaikki kansalaiset samanarvoisia käytännön verotuksessa? Varmasti eivät ole. Sen tietää jokainen, ne, jotka ovat verotustoiminnassa, sen tekniikassa mukana. Ja kun näin on, niin nähdäkseni toimenpide turvata palkannauttijoille tämä nyt puheenaoleva erikoisetu, on aivan paikallaan. Tämän asian puoli on täällä perusteltu eri yhteyksissä niin selvästi ja vakuuttavasti aikaisemmin, että minä nyt tässä yhteydessä en enää lähde asiaa tästä näkökulmasta perustelemaan. Tahdon kuitenkin sanoa, että valitan sitä, että sosialidemokraattiselta taholta suuressa valiokunnassa lähdettiin huonontamaan meidän ehdotustamme mikäli on kysymyksessä maatalouden hyväksi tehty työ. Mutta kun kuitenkin niin on tapahtunut, olkoon niin. Tulen äänestämään suuren valiokunnan ehdotuksen puolesta. Mutta huomautan kuitenkin nimenomaan ed. Kajalan puheenvuoron johdosta, että samalla kun on ilmeinen puutos siinä, että mahdollisesti sellaiset maatalouksien omistajat, jotka tätä kysymyksessä olevaa alennusta eivät taloudellisen perustansa takia ehdottomasti tarvitsisi, sama vika on tässä ehdotuksessa myös siinä, että palkannauttijoille tulee sama etu monelle sellaiselle, joka palkkansa suuruuden vuoksi ei tätä etua tarvitseisi.

Näin on kylmästi asia ja meidän täytyy nyt tässä nähtävästi yhtyä siihen käsitykseen, että kaikki asianhaarat huomioiden on päädyttävä hyväksymään näkökohta, että kahdesta pahasta on pienempi paha hyväksyttävä.

Ed. Lampinen: Herra varapuhemies! Tuntuu vallan ihmeelliseltä, kun kuulostaa sitä ajatusmaailmaa, mikä vasemmistolla tällä kertaa on tämän verolakikysymyksen ja verohuojennuksen yhteydessä. Ensinnäkin mikä koskee siihen tuloon, mistä puhutaan kirjanpitotilojen puhtaasta tuotosta, siitä täällä erittäin selvästi jo ed. Murtomaa toi esille esimerkkejä. Minä pyydän vielä erään esimerkin täällä esittää myöskin. On pienviljelijä Keravalla, joka on myöskin tutkimustilojen joukossa. Hänellä on 6 lasta, itse ja vaimo ja hänellä on 13 ha:n viljelystila. Ja hän on ollut niitä viljelijöitä, jotka suurella ahkeruudellaan ja samaten toimeliaisuudellaan on tehnyt kaiken sen, mitä viljelijän pitääkin peltojensa hyväksi tehdä ja näin ollen hän on siinä ryhmässä ollut kannattavimman tilan viljelijä, saanut 17 % puhdasta tuottoa, niin hän sanoi kun hän rupesi ajattelemaan, missä ne voitot sitten ovat ja se puhdas tulo. Hän kävi maataloushallituksessa ottamassa selvää, Pienviljelijäin Keskusliitosta ottamassa selvää ja vieläpä Maatalousseurojen Keskusliitosta. Silloin hänelle selvisi sama ajatus tai sama asia, minkä täällä ed. Murtomaa esitti. Hänen oma palkkansa on laskettu 43 markkaa tunnilta ja hänen lastensa palkka on muunnettu aikuisen tunniksi, että niitä on yhdistetty kolme vastaamaan yhtä tuntia. Ja hän vakuutti, että sen työn, mitä hänen lapsensa suorittavat puinnissa, perunannostossa y. m., niin ei sitä vieras tee yhtään suuremmalla tuloksella, kuin nämä lapset tekevät yksitellen jokainen tuntia kohti. Ja tässä suhteessa jo kolme kertaa täytyy hänen panna työvoimaansa, että se vastaisi sekatyömiehen ja sekatyönaisen työpäivää, joka sittenkin ainakin tällä kertaa on ollut vielä normia korkeammalla tavalla maksettava. Ja näin ollen hän oli saanut tätä tuloa nyt sitten tilaltaan 186,000. Sitten kun hän ajatteli, mihinkä ne tulot ovat menneet, hän sanoi, että jonkun verran rakennukset ovat ränsistyneet, eikä peltoakaan ole

loistavassa kunnossa, sillä sodan aikana ne pääsivät laskemaan, kun hän itse oli poissa ja lasten kanssa vaimo hoiteli näitä asioita. Niin sitten hän tuli huomaamaan, että jokaisen lapsen ja samaten koko perheen osalle laskettu ruoka, elintarpeet — ne oli laskettu myös normien mukaan — ja tämä vei jo heti häneltä 123,000 markkaa siitä tulosta pois, ja loppujen lopuksi hänen osuudekseen jäi sitten 52,000 markkaa. Ja tämä on totuus, jolla ei hän sano voivansa kunnollisesti hoitaa, ettei rappeutumista tilassa tapahtuisi ja paljon muitakin menoja tilalla on.

Tällainen on se tulo, minkä maanviljelijä voi tilaltaan saada. Mitä sitten tulee suuremman viljelmän osalle? Te laskette yksinomaan sen vain menoksi, mikä kunnallisveroissa maksetaan, niinkuin täällä oli kunnallisverolakien yhteydessä esillä. Mutta on tiloja, minä tunnen niin läheltä, on taskussani ja tässä pöydällä verokuitteja 453,003 markkaa ja ne on vuoden sisällä maksettavia verokuitteja 48 viljelyshakkeen tilalta. Ja metsästä te puhutte myös, kuinka metsä antaa erinomaisesti ja samaten te puhutte, mitenkö Tapio on ollut mukana siinä antamassa lausuntoa, että vain 30 % Suomen metsänomistajat ovat metsätuloista veroa maksaneet, ja samoin sanoitte Osaran siitä myös sanoneen, joka ei ole totta. Tapiolta saatiin lausunto, mutta minä olen sen täällä ainakin kahdesti esittänyt, että se oli kahden Tapion virkailijan antama ilman johtokunnan tarkistusta, joka oli ehdottomasti harhaan menevä, sillä samalla kertaa kun valtion metsien tuotto niiden vuosien välillä, mikä oli ensimmäisen ja toisen valtion metsien arvioinnin väliäika, 13 vuotta, oli keskimäärin antanut 25 markkaa bruttoluoa hehtaaria kohti siitä huolimatta, että valtio oli kuluttanut kaiken vuotuisen lisäkasvun tällä aikaa ja samalla kertaa vielä vanhempaa kasvua, siis aikaisempaa varastoa, toista kuutiometriä joka vuotta ja ha:n kohti lisäkasvun lisäksi. Tällainen on se metsien antama tulo.

Minä tiedän itse minun tilani kohdalta, jossa Metsätieteellinen Tutkimuslaitos on suorittanut tutkimukset 13 vuotta sitten, ja samoin tiedän, mitkä ovat olleet ne tulot, jotka metsästä on tullut. Ne eivät ole kuin murto-osa siitä, mitä on veronalaiseksi minun kohdaltani asetettu. Val-

lankin jos tilanne muuttuu semmoiseksi kuin esim. Mäntsälän pitäjässä, joka on tässä lähellä. Toissa vuonna Mäntsälän kunnan veroviranomaiset määräsivät 1,700 markkaa metsähehtaarin puhtaaksi tuotoksi. Nyt te ette ollenkaan ajattele, mitä tämä omaisuusverona tekee, jos on heikompia, hakattuja metsäalueita saanut haltuunsa. Silloin tulo muodostuu seuraavanlaiseksi. Allekirjoittaneella on metsäalaa runsaasti, minä sanon sen, mutta ne on ostettuja, raikattuja metsäalueita, joita on nyt yritetty kuntoon panna, ja se pinta-ala on 226 hehtaaria. Mäntsälän veroperusteiden mukaan, kun lasketaan omaisuudeksi tämä, $30 \times 1700 \times 226$, niin se tekisi silloin 11,560,000 markkaa tämän metsäkappaleen arvo ja silloin myöskin jokaisen metsähehtaarin arvoksi tulee, kun omaisuus kerrotaan puhdastuotto 30:lla, silloin kun omaisuus muodostetaan, niin tästä olisi silloin jo yksinomaan omaisuusveromenoja 103,189 markkaa. Sen lisäksi siitä menee tuloveroa 384,000 markkaa ja sitten vielä luovutusveroa, se tekee siinä 600,000 markkaa. Nämä on vuodessa maksettava.

Tässä olisi vasemmiston jonkun verran täytynyt syventyä asioihin, ennenkuin lähtee palturia puhumaan täällä. Ed. Koskinen vallankin messujen aikana, jolloin oli parvekkeet täynnä yleisöä, niin hänkin messusi kovasti. Minä tarjoan ed. Koskille tilani, kun hän maksaa sen omaisuuden ja tuloarvon mukaan, mikä sille nyt on irtaimistoinen pantu, sen koron, mikä on ylempi talletuskorko, viljeltäväksi; pääsee kerrankin rikastumaan, mutta samassa kunnossa on tila myöskin luovutettava kun se tälläkin kertaa on — se on heikonlaisessa kunnossa, mutta ei sen parempi tarvitse olla, mutta ei huonompi takaisin luovutettaessa. Samalla pitää rakennuksista huolen ja maksaa tämän vuositulon verot, niin tervetuloa ed. Koskinen, samoin myös kaupunginjohtaja ed. Kajala, joka niin avoimesti juttelee, niin saa kokea, miltä tuntuu talonpojan pökyissä olla tällä kertaa, jos nämä sattuvat vaikeuksien ja vaivojen jälkeen pääsemään tämänkin kokoiseen tilaan (Ed. Koskinen: Miksette myyneet rintamamiehille, kuten luvattiin!). Miksei ostettu? Minä tarjosin tilaa, mutta ei ollut ed. Myllymäelläkään halua ostaa silloin; jänis meni pöksyyn.

Sellaista se on elämä. Älkää te kuvitelko, eihän isännän verot ole työn arvo, minkä se tilalla suorittaa, ja nämä verot on myös kaikki suoritettava. Te saatte nähdä, kun aika kuluu eteenpäin, mitenkä tilanne muuttuu hankalaksi. Minä olen sanonut monta kertaa, te harrastatte vasemmalla apinan rakkautta, joka vie siihen, että te kutitatte kuoliaaksi ja nauratatte ne ja loppujen lopuksi tulee vaikeus eteen, niinkuin nytkin on jo tullut. Erinomaisesta esitelmästä, minä valtiovarainministeri eilen illalla piti radiossa, selviää jo, missä nyt ollaan niissä suurissa palkoissa, ja samaten siinä, että veroa ei makseta, mutta tarkoitushan onkin päästä kolhooseihin ja samoin myöskin saada sosialisoiduksi tämä yhteiskunta, mutta minä; olen vaikeuksien kautta siihen taloudelliseen tilanteeseen päässyt, missä nyt olen, niin minä vastustan kolhooseja ja sosialisointia viimeiseen asti. Minä pidän sen parhaimpana takeena, että jokainen suorittaa persoonaomaisuuksiensa mukaan kaisen sen, mikä on mahdollista ja tuottavaa tälle valtakunnalle. Siitä huolimatta, että me emme täällä loppujen lopuksi saa kuin mittamme maata. Ja minä toivon, että kaupunginjohtaja ed. Kajala tarkistaa kanssa lausuntonsa ennen kuin se lähtee näistä esittämään. Kommunisteista minä nyt en puhu mitään. Se on ollut hei hui hai heidän puoleltaan aina, sillä sehän on tarkoitus saada sekasorto aikaan. Mutta te säästättte valtion metsiä niin erinomaisella tavalla ja uskotte niistä tuloa saavan. Nyt jo valtiovarainvaliokuntakin on jo 400 milj. helpottanut siitä tuloarviosta ja saa varmasti vielä melkein miljardin pyyhkiä pois, kun ensi vuonna katsellaan sen tulon loppuosaa.

Tällainen on se tulos, mikä on. Minä toivoisin, että te otatte huomioon kaikki ne verot, mitkä on maksettava, ja siinä te näette, minkälainen se osuus on, mikä isännän tulee maksaa. Ensinnäkin jo tilan työväen palkka, joka muodostaa myöskin veron, se tulee siltä tilalta pois. Täällä huudettiin, että maidolla, ed. Jokinen. On talo, missä on maidon myynti päivässä 100 litraa, mikä säännölliseen hintaan myytyä 20 markkaa litra, se on yhteensä 2,000 markkaa päivässä. Mutta kun palkat vievät jo 1,300 markkaa talon ylläpidossa olevalle välle ja sen lisäksi verot vievät toistatuhatta markkaa päivässä, niin ei sekään ole mukavaa,

että voitte tulla tekemään vuokrasopimusta minun kanssani, saatte kokeilla (Eduskunnassa: Pyysykö Lampinen tarjouksessaan?). Pysyy.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Tämä keskustelu on selvästi osoittanut, että silloin, kun on kysymys verotuksesta, niin kaikki todistelevat, jokainen ryhmäkunta, olevansa liikaa verotettu ja todellisuudessaan niinhän asia onkin, mutta toiselta puolen on kysymys myöskin oikeudenmukaisuudesta, niin että verorasitus on tasapuolinen kaikkiin veronmaksajaryhmiin nähden. Jos siitä lähdetään, niin edellisen puhujan perustelut eivät kelpaa pohjaksi. Hän todisteli erään pienviljelijän 186,000 markan tuloilla, ja ihmetteli kuinka voidaan verottaa tuloa joka on kaikki käytetty. Jokainen palknauttaja voi aivan yhtä puhtaasti vuoden kuluttua kysyä, mihinkä hänen palkkansa on mennyt. Ed. Lampisen mielestä pitäisi nähtävästi se pienviljelijä verottaa nettotuloista, eli siitä tulosta mikä hänelle jää puhdasta vuoden kuluttua. Mutta sensijaan tavallinen palknauttaja, se verotetaan jokaisesta pennistä eikä sille jää vuoden kuluttua, lukuunottamatta aivan korkeapalkkaisia, mitään jäljelle.

Mitä sitten tulee niihin eri veroryhmiin, niin ed. Lampinen sisällytti niihin myöskin omaisuudenluovutusveron. Mutta on huomautettava, ettei se ole vero, se on omaisuuden siirto niille, jotka ovat omaisuutensa menettäneet ja siksi sitä ei voida siis samaan ryhmään laskea kuin muut verot (Eduskunnasta: Mutta se on talosta maksettu!). Talon omaisuutta pitää niin paljon pienentää, että siirtoväen menetykset voidaan korvata.

Isännän palkasta, minä olen monessa yhteydessä huomauttanut, kuinka se on hyvin varovaisesti arvioitu. Esim. 40 peltotehtaan isännän palkka on 120,000 vuodessa (Eduskunnasta: Peltotehtaat maksavat itse kanssa!). Niin on, mutta jokainen työntekijä, joka myöskin työskentelee muualla, se maksaa myöskin muusta tulosta erikseen palkasta (Eduskunnasta: Välihuuto). Aivan, mutta se on omaisuutta, joka tuottaa (Eduskunnasta: Sehän juuri verotetaan siinä hehtaarituotossa!). Nähtävästi herrat maalaisliittolaiset haluaisivat, että heillä on eri peruste, jonka mukaan te maksatte veroa eikä saman tuottoarvon mukaisesti, mitä

muut maksavat veroa (Eduskunnasta: Välihuuto).

Tämän asian käsittelystä on huomautettava, että suuri valiokunta on ensimmäisen ehdotuksensa nyt muuttanut toisenlaiseksi, kokeillen uudella ehdotuksella jos se hyvinkin läpäisisi. Totean tämän yhteydessä, että jälleen vanhat kaverit ovat löytäneet toisensa, toiselta puolen maalaisliitto ja toiselta puolen kommunistit. Sen ajan, minkä minä olen ollut hallituksessa, minä olen huomannut, että aina kun on ollut maatalouden estäjä kysymys ja kun maalaisliittolaiset ovat esiintyneet vain tarpeeksi tiukkoina, silloin kommunisteja aina on alkanut heikottaa. He ovat hyvin herkkiä maalaisliiton vaikutteille ja niin on tämä vanha yhteisrintama, maalaisliitto ja kommunistit löytäneet toisensa. Totean taasen, että kommunistit tarjoavat verohelpotusta suurmaanomistajalle, joidenka peltopinta-ala on 40—100 ha, ja he sanovat, näin tehdessään tarkoittavansa antaa verohelpotusta pienviljelijöille. Ovatko nämä pienviljelijöitä, minä pyytäisin kysyä (Eduskunnasta: Työtekeviä talonpoikia!).

Ed. Vennamo: Herra puhemies! Minä en voi olla täällä muutamien väittelypuheenvuorojen johdosta hieman puuttumatta asiaan. Ensinnä puuttuisin ed. P. Leskisen, SKDL, lausuntoon. Hän päätyi samaan tulokseen, kuin mihinkä maalaisliittolaisella taholla nyt tässä on jouduttu, mutta katsoi, että väärällä lailla on tähän tulokseen päädytty. Meillä on sellainen käsitys, että oikealla lailla, vahvistetulla lailla on oikeutta etsittävä tässä yhteiskunnassa. Se, että ed. Leskinen noudattaa väärän lain politiikkaa, se on jesuiittain politiikkaa, tarkoitus pyhittää keinot, se on tunnettua kommunistien menettelytapaa. Mutta minä valitan, että näillä perusteilla päädytään oikeaan tulokseen.

Mitä sitten ed. Kajalan lausuntoon tulee, niin hän täällä kohdisti kärjen taktillisessa mielessä suurviljelijöihin ja puhui 200 peltotehtaan omistajasta, kuinka hän isäntäpalkassaan pääsee vähemmällä, mutta ei puhunut sanaakaan miljoonatulojen omistajasta, jolle sosialidemokraattinen ryhmä on esittänyt ja hallitus veronalennusta 10 %. Minun mielestäni, jos oikein toimitaan, niin näistä molemmista pitää

puhua yhdellä kertaa. Minä olen samaa mieltä, että verotus on saatava oikeudenmukaiseksi, mutta ei tällä tavoin kuin ed. Kajala, että vain toiset tulevat sanoisinko verorasituksen alaisiksi ja toiset lähinnä kai noin niinkuin hyväilynä oikeistoon päin pääsevät kuin koira veräjästä. Edelleen minä vain toteaisin, että ed. Kajala on sitä mieltä, että metsäverotusta on ankarasti lisättävä siitä huolimatta, että pakokohakkuilla on metsien tila monessa tapauksessa saatettu hyvin huonoon tilanteeseen ja että kantohinta on alenemassa myös hallituksen toimenpiteitten kautta, joten kun tulot vähenevät, niin veroa on lisättävä. Ehkä se on oikein, en minä sitä ainakaan oikein ymmärrä.

Täällä myöskin ed. Kauppi edistyspuolueen ryhmän puolesta lähinnä puolusteli ryhmän kantaa sillä, että edellisessä hallituksessa maalaisliitto on harjoittanut inflatiopolitiikkaa. (Eduskunnasta: Se oli totta.) Minä olisin toivonut ed. Kaupilta vähän arvokkaampaa lausuntoa. (Eduskunnasta: Totuuksille ei mahda mitään!). Mehän tiedämme, että enemmistön edellisessä hallituksessa muodostivat SKDL ja sosialidemokraatit ja että sosialidemokraatteja oli toinen valtiovarainministeri ja ruotsalaisilla oli toinen. Kyllä on kummallista, jos siitäkin kantaa vastuun maalaisliitto. (Eduskunnasta: Eikä SKDL!) Ei siitä tarvitse hermostua. Kyllä me emme ollenkaan hermostu, me puhumme vain asiaa. Ed. Kaupin kanta minun mielestäni on hyvin kummallinen, hyvin yksipuolinen. Edistys haluaa nyt keskittyä kokonaan asutuskeskuksiin ja vääräydellä kilpailla sosialidemokraattien kanssa. Minä annan tämän tilaisuuden ja toivon, että kun kaksi väärää on yhdessä, niin ehkä siinäkin oikeus vähitellen selviää.

Ed. Lahtela: Herra puhemies! Olen kuunnellut tämän verolain käsittelyä ja kunnallisverolain käsittelyä rauhallisesti ja luulen, että tässä asiassa käytetään hiukan muuta kuin oikeuden mukaista verotuspolitiikkaa. Olen tullut vakuuttuneeksi keskustelun aikana, että koko kysymys on nyt kytketty vain puoluepolitiikkaan. Tässä yrittää m. m. Lahden kaupungin johtaja ed. Kajala, uusi tuntematon veroprofessori, esittää numeroita ja lukuja ja todistella niillä mustankin valkeaksi. Hän tuntuu

olevan aivan sekaisin koko verotuskysymyksessä. Ja siksi kai Lahden kaupungin asiat yritetään hoitaakin sillä tavalla, että sinne pitäisi kunnallissairaalakakin laittaa valtion kustannuksella, kuten Lahden kaupunki pyrkii asian hoitamaan. Siis miltei kaikki ihmiset veroista vapaiksi, ja sitten kaikki laitokset valtion laitettavaksi. Tämä on ed. Kajalan periaatteille ominaista, koska hän ei halua verottaa ketään muuta kuin mahdollisesti jotakin, jolla on tavattoman suuret tulot (Eduskunnasta: Esim. pororuhinaita!). Ed. Kajala selitteli ja vetosi vielä arvovaltaisiin henkilöihin, että metsäverotuksessa on jäänyt verottamatta 50 % ja muusta maataloustulosta noin 30 %. Millä ed. Kajala voi todistaa sellaiset numerot oikeiksi. Ed. Kajala väitti edellisellä kertaa vielä, että tässä on se reservi, jolla voidaan saada kaikki ne veroäyrit, mitä veroäyrit verotuksessa verotettavat tulot alarajan nostamisen kautta vähenevät. Näillä lisääntyvillä metsäveroilla voidaan siis hoitaa asia. Minä en usko, että edes Lahden kaupungissa on metsäverotuksella hoidettavissa asia. Vai onko Lahden kaupungilla tosiaan niin paljon metsää ja onko se verottanut niin huonosti metsätuloista niiden omistajia, että 50 % metsien tuotosta ja metsistä olisi jäänyt verottamatta. Minä sanon suoraan, että se on täysin olematon väite ja teen sen sitäkin suuremmalla syyllä, kun aikanaan olin verotusmiehenä ja yritin saada m. m. metsähallitusta verotetuksi metsistään huomattavan korkeamman verotuoton mukaan kuin mitä metsähallitus itse ilmoitti ja jouduin pyöreän luvun kymmenen vuotta korkeimpaan hallinto-oikeuteen asti käymään oikeutta ja kun asia näytti siltä, että voit, niin silloin ne samat herraspiirit, joihin ed. Kajala nyt vetoaa, todistivat, ettei metsän lisäkasvua ole sen enempää kuin mitä metsähallitus on ilmoittanut. Ja tämä johti siihen, että samalla seudulla olevien yksityisten metsien verotusta piti alentaa huomattavasti saadakseen sen sopusointuun metsähallituksen verotuksen kanssa, jonka korkeasti oppineet metsäviranomaiset todistivat olevan semmoisen, miksi metsähallitus oli ilmoittanut.

Mihinkä ed. Kajala sitten perustaa tämän metsän lisäkasvun verotuksen, sitä minun on vaikea käsittää. Tilanne lisäksi nyt on sellainen, että suuri osa maamme metsistä on siinä tilassa, ettei kenenkään kannata

niistä puita ottaa, vaikka ilman saisi. Mistä silloin voidaan lisätä veroäyriä panna, jos metsä on siinä asemassa, ettei kenenkään kannata ottaa edes arvopuita, vaikka ne ilman annettaisiin? Ja tällainen tilannehan on nyt laajoilla alueilla. Kun nyt ed. Kajalan mielipidettä seuraa siinä, että tästä saataisiin lisätuloja, niin on huomattava, että metsähallitus, joka oli viime keväänä arvioinut vähän yli miljardin markan tulot valtion metsistä ensi vuonna, on nyt sitä mieltä, että siitä lähes puolet olisi otettava pois, ja valtiovarainvaliokunnassa todistivat samaan ryhmään kuuluvat edustajat, johon ed. Kajala kuuluu, ettei ole arvioituja tuloja ja olivat sitä mieltä, että sitä on vähennettävä ja se vähennettiin.

Mihin ed. Kajalan nämä metsistä saatavat lisätulot perustuvat? Niiden täytyy perustua joka tapauksessa mielikuvitukseen. Ed. Kajala aikoo siis verottaa metsänomistajia vielä runsaammin kuin tähän asti, vaikka suuri osa metsistä on siinä tilassa, ettei kannata edes puuta ulos ottaa.

Ne numerot, joita ed. Kajala käyttää täällä metsäverotuskysymyksessä, eivät todista mitään. Ne ovat vanhentuneita käytettäväksi ja aikanaan annettujen numeroiden väärinkäyttämistä. Nekään numerot eivät kai tarkoita ensinkään sitä, etteikö metsiä olisi lisäkasvun ja tuoton perusteella verotettu, niinkuin laki edellyttää, vaan ne ovat tarkoittaneet vain sitä, että kun on myyty niin paljon edestä metsää, niin niistä pitäisi tulla verotettavaa tuloa se ja se määrä. Siinä unohdetaan kokonaan se, että metsästä maksetaan joka vuosi veroa lisäkasvun perusteella, siis sen perusteella, mikä niistä katsotaan vuosittain tulevan verotettavaa tuloa ja ettei samasta tulosta silloin kun metsä myydään ole oikeus enää vaatia uutta veroa. Sehän olisi saman tulon kaksinkertainen verotus. Ed. Kajala pyrkii lausunnossaan tähän ja siinä se on ed. Kajalan otaksuma reservi. Mutta onko se oikein, että kun ensin verotetaan lisäkasvun perusteella vuosittain, niin sitten kun samat puut myydään niin sitten samasta tulosta vielä verotetaan toinen kerta. Se ei ole oikein. Se on aivan sama kuin jos palkanauttija jättää vuosittain perimättä isännältään sovittun palkan ja perii sen jätkeä jonakin vuonna, esim. yhdeksäntenä vuonna, koska se 10 vuodessa vanhenee, niin sitten kun perii kaikki yhdessä nipussa, niin siitä

koko nipusta voisi perimisvuonna verottaa uudelleen, vaikka se on vuosittain verotettu. Ed. Kajala pyrkii mainitunlaiseen menettelyyn metsiin nähden. Mutta kun se ei olisi palkannauttijain kohdallakaan oikein, niin ei se ole myöskään oikein metsäverotuksen kohdallakaan.

Mitä tulee maatalouden hyväksi tehdyn n. s. isännänpalkan verotukseen, ei se ole maalaisliittolaisten syy, että mahdollisesti isännänpalkkaa ei ole verotettu oikein. Hallituksessahan on vasemmisto ollut kauan aikaa enemmistönä ja nehan ovat antaneet perusteet siihen, minkä verran pitää maatalouden hyväksi tehdystä työstä verottaa. Ne perusteet tosin ovat toisenlaiset kuin mitä laki edellyttää. Laki edellyttää, että maatalouden hyväksi tehdyn työn arvosta on verotettava kutakin siitä määrästä, mikä siitä työstä olisi palkatulle työvälle pitänyt maksaa, se on lain edellytys. Ja jos niin verotetaan, niin silloin isäntä tulee verotetuksi joka pennistä, mikä isännällä on katsottava siinä suhteessa tuloa olleen.

Kaupunkilaiset näyttävät täällä olevan erikoisen hyviä maaseudun verottajia ja siinä he ovat aivan samanlaisia kuin vanhat piijat lastenkasvattajina ovat tietävinään kaikki asiat hyvin, vaikka ne eivät tiedä.

Kun kunnallisverolakia käsiteltiin ja oli kysymyksessä metsäverotus niin silloin oltiin vasemmistossa sitä mieltä, että sitä osaa metsää, mikä metsästä on kotitarpeen käyttöön tarpeellinen, ei saisi verottaa ollenkaan. Jos ny se osa metsästä vapautetaan verosta, niin se vähentäisi metsäverotuloja ja käsitykseni mukaan se olisi väärin. Käsitän, että sekin on lausuttu vain poliittisten kalastusperiaatteiden eikä oikeusperiaatteiden mukaan.

Kun verolakimme nyt perustuu siihen, että jokaista ihmistä olisi verotettava saamansa verotettavan markkamääräisen tulon perusteella, niin minun on vaikea käsittää sitä, että nyt joku tulojensaajaryhmä asetetaan erikoisasemaan, toista verotetaan esimerkiksi kunnallisverotuksessa 90 mk:sta, toista 100 mk:sta. Se on huonoa politiikkaa, jos tällä tavalla ruvetaan asioita järjestämään. Korjattakoon ennen verotusta ja pyrittäköön joka ainoan kohdalla verotus hoitamaan niin, että kukin maksaa täysistä tuloistaan (Vasemmalta: Maalaisliitto vastustaa sitä!). Verotettavien kahtiajako kun sitä vielä perustellaan sillä, että toiset tule-

vat täydestä määrästä verotetuiksi toiset eivät on aivan sama, kun sanotaan toisille, että pitää huoli, ettette ilmoita kaikkia tulojanne, salatkaa jotakin, koska sitä tietä saatte verovähennyksen ja koska hallituskin on hyväksynyt semmoisen kannan, että toisten tulot eivät tule täysin verotetuiksi. Millä te voitte vaatia sitten tulojen ilmoitusvelvollisuutta kunnian ja omantunnon kautta toiselta, kun te jo edeltäpäin tuomitsette, etteivät he teekään sitä oikein. Se on minusta väärin. Ja minä tässä suhteessa valitan, että herra pääministeri asettui sille kannalle, että palkannauttijain tulot ovat muka sellaisia tuloja, jotka joka penni verotetaan. Kyllä niissä palkannauttijoissakin on, niin monenlaisia tulon saajia kuin meissä kaikissa muissakin, että kyllä niillä on mahdollisuus hoitaa verotusasiaa. Ainoastaan vain ne palkannauttijat, jotka eivät tee mitään muuta työtä kuin kuukauspalkasta tai jatkuvasta päivä- tai tuntipalkasta, ovat ne, jotka maksavat täysistä tuloista veron. Hehän eivät maksa enemmästä kuin saavat. Kaikki muut palkannauttijat kuuluvat niihin ihmisiin, joilla on tilaisuus, jos tahtovat, tehdä samalla tavalla kuin esim. vapaaammatin harjoittajilla ja pienillä liikkeenharjoittajilla, salata tulojaan (Ed. Myllymäki: Mutta Lahtela maksaa muustakin!). Minä maksan kaikesta, mistä vero pannaan (Ed. Myllymäki: Kaikesta mitä saadaan!). Kyllä! (Ed. Myllymäki: Niin tekee!). Niin tekee. Mutta jos minä viitsin teille sanoa esimerkin vuoksi muutamia asioita, mitkä minä tunnen, niin teitä ei naurattaisi (Vasemmalta: Älä sinä viitsi!). Esim. muurari, kun se rupeaa muuraamaan urakalla, siinä sovitaan summa, millä muurataan ja siitä tietysti on maksettava vero. Mutta sitten kun sitä urakkatyötä tehdään ja sitä tehdään 4 päivää tai 3 päivää viikossa ja muut ajat tehdään satunnaisia korjaustöitä tai muita pikkuafäärejä muualla, niin kukas niistä maksaa veron? Tuskin monikaan. Että kyllä meidän yhteiskunnassa tässä verotuskysymyksessä palkannauttija-sana sisältää niin paljon ja monenlaisia ihmisiä, että siihen sopivat muutkin kuin ne, jotka maksavat joka pennistä veron. Ja se on valitettavaa, että (Vasemmalta: Myöskin maatalous!) herra pääministeri sanoi niin kategorisesti, että ainoastaan palkannauttijat maksavat veroa joka pennistä. Minä olen nähnyt sen elävässä elämässä, etteivät

kaikki liikemiehekään maksa tuloistaan veroa, ja että toiset maksavat tuloista, joita heillä ei ole. Se on totuus. Monta liikemiestä on mennyt vararikkoon, joita on verotettu huomattavan suurista tuloista ja kuolleet kirvesmiehinä. Ei suinkaan sellaisella ole ollut verotettava tuloja, joka on tehnyt vararikon, vaikka sitä on huomattavista tuloista verotettu (Ed. P. Tervo: Ei poliisina kuollut!). Toiset ovat ehkä voineet maksaa elämänsä ajan pienemmistä tuloista, kuin mistä niiden olisi pitänyt maksaa. Mutta se vika ei korjaannu sillä, että palkannauttijain kohdalla tätä asiaa ruvetaan saattamaan oikeisiin jenkoihin verotamalla niitä vähemmästä kuin niiden todelliset tulot ovat. Verotus korjaantuu vain sillä, että koetetaan pitää huoli siitä, että kaikki maksavat veroa samanlaisesta markkamäärästä ja samanlaisten asteikkojen mukaan. Se on valitettavaa tässäkin verolennuskysymyksessä, että suurtuloiset, sellaiset, joilla saattaa olla tuloja 1 miljoona tai 1½ miljoonaa markkaa vuodessa, saavat verohelpotusta. Kuka nyt luulee, että nämäkin tarvitsevat verohelpotuksen. Minä luulen, että sellaisia ei ole tässä kamarissa muita kuin mahdollisesti ed. Lappi-Seppälä, joka tällaisen hyväksyy (Ed. Myllymäki: Kyllä Lahtelakin on näinä vuosina äänestännyt semmoisen puolesta!). En koskaan, enkä tule äänestämään vastakaan (Ed. Myllymäki: Viime vuonnakin!). Se on laulua! (Naurua) (Ed. P. Tervo: Älä ole kommunisteille vihainen, ne äänestävät sinun kanssasi samaa!). Minä olen sillä kannalla ollut aina, että kaikkia verotetaan markkamääräisten tulojensa suuruuden perusteella samasta määrästä, ja sitä mieltä olen tässäkin. Mutta nyt ei ole enää muuta valinnan varaa kuin suuren valiokunnan ehdotus ja hallituksen ajama väärä veropolitiikka. Kaksi kysymystä on ratkaistavana vain. Ja minun tietysti täytyy nyt äänestää suuren valiokunnan ehdotuksen puolesta koska se vie lähemmäs oikeaa (Ed. H. Simonen: Millä sinä perustelet?). Minä perustelen tämän sillä, että siinä saa verohelpotuksen useampi ihminen kuin hallituksen esityksessä, jolla se annetaan vain palkkatulosta ja että siinä joutuu vähempi ryhmä kärsimään väärästä veropolitiikasta. Ja se riittää minulle perusteluiksi (Ed. H. Simonen: Heikko perustelu!). No, se voi olla ed. Simosen käsityksen mukaan heikko perustelu, mutta

minä ainakin olen sitä mieltä, että mitä vähempi ryhmä joutuu kärsimään vääryyttä, niin silloin suurempi ryhmä saa oikeutta. Ja jos tällaista politiikkaa sitten jatketaan pitemmälle, niin ehkäpä joskus sille suuremmalle joukolle, joka on saanut vääryyden nojalla itselleen etua, tunto herää ja antavat vähemmistöllekin oikeutta (Ed. H. Simonen: Tuskin!). Siihen olen vain pyrkinyt, että kaikkia verotettaisiin samojen markkamääräisten tulojensa perusteella ja kaikille asetettaisiin veroa tulojensa mukaan eikä ruveta ennakolta jakamaan ihmisiä eri ryhmiin, minkälaisia helpotuksia toisille annetaan ja minkälaisia toisille.

Mitä tulee maatalouden tuoton verotukseen, niin tähän joka ainoa tiedätte sen, minkälaisiksi maataloustuotteiden hinnat ja niiden tuottamiseksi on palkat määrätty. Ja niiden perusteella tietysti voidaan määrätä myöskin maatalouden veroperusteet, jos niitä oikein käytetään. Jos maatalouden harjoittajalle tulee vähemmän veroäyreyä kuin hänen työmiehelleen, niin sekin on hyvin ymmärrettävää, koska ne tuotteiden hinnat, joilla tuotteet otetaan, eivät vastaa tuotantokustannuksia. Kun palkkaa menee enemmän, kuin mitä tuotantokustannukset ovat, niin luonnollisesti siitä seuraa, että isäntä jää silloin huonommalle palkalle, sehän on aivan selvää. — Eihän siitä ole pitkä aika, kun kahdeksassa työpäivässä sai kuusi kuukautta vanhan sianporsaan se, joka kävi talossa esim. muuria korjaamassa.

Ed. L a i n e: Herra puhemies! Minäkin pyysin puheenvuoron ed. Kajalan puheenvuoron johdosta, jossa hän varsin ankarasti hyökkäsi verotuksessa maataloutta vastaan. Hän unohti tässä, niinkuin näköjään kaikki muutkin hyökkääjät siltä taholta sen, että maatalous maksaa veroa myöskin ja varsin suuressa määrässä omaisuudestaan. Maatalous maksaa, paitsi sen tuloveron, jonka me olemme valmiit maksamaan sen tulon perusteella, mitä tilan lasketaan tuottavan, se joutuu maksamaan omaisuusveroa ja se joutuu maksamaan omaisuudenluovutusveroa. Täällä herra valtiovarainministeri mainitsi, että tämä omaisuudenluovutusvero ei ole mitään varsinaista veroa. Mutta tämä, samaten kuin varsinainen omaisuusvero, on maksettava tulosta, nämä kaikki, ja omaisuus maata-

loudessa on välttämätön paha. Maatalous-elinkeino ei käy, jos ei sillä ole pelttoa, metsää, rakennuksia, kotieläimiä, koneita j. n. e. Ja näissä kaikissa on tavattoman suuri pääoma kiinni, joka pääoma tuottaa hitaasti. Pellosta korjataan sato vain keran vuodessa, eikä maatalouden tuottoa voida verrata ollenkaan siihen, mitä muut elinkeinot tuottavat, joissa liikevaihto on paljon nopeampaa. Jos näitä kertoimia, jotka ed. Lampinen puheenvuorossaan mainitsi, voitaisiin jossakin määrässä vähentää, niin me minun käyttäkseni olisimme valmiit sovinnolla maksamaan sen, mikä meille tuloveroa lasketaan. Mutta tämä omaisuuteen kohdistuva vero on juuri se, joka on näinä viimeisinä vuosina ja erikoisemmin tänä vuonna saattanut maatalouden harjoittajat tavattoman vaikeaan asemaan. Minä mainitsen vain omasta nimismiespiiristäni lukuja, jotka tällä viikolla sain. Jokioisten nimismiespiirissä oli nyt syyskuun viimeisenä päivänä maksamattomia verorästejä 230, jotka kaikki olivat omaisuudesta asetettuja veroja, ja sen lisäksi viime kuun lopulla maksettavaksi määräytyistä veroista tuli lisää 130 verorästä. Ja tällä hetkellä näitä verorästejä Jokioisten nimismiespiirissä on maksamattomina noin 300 tilalta. Lisäksi minä voin mainita vielä, että se pula-aikojen kauhu alkaa ja on alkamassa jo sielläkin. Ensimmäiset pakkohuutokaupat ovat nyt kuulutetut. Ensimmäinen oli eilen Ypäjän pitäjässä ja tänään on merkkipäivä meillä Jokioisissa siinä suhteessa, ja minä huomautan — mainitsen tämän merkkipäivän erikoisemmin teille sosialidemokraateille — että se tila, josta on kuulutettu maksamattomista omaisuusveroista pakkohuutokauppa tänään, on talousneuvos Miina Silanpään kotitila, jota hänen veljensä perikunta tällä kertaa omistaa.

Mitä erikoisemmin ed. Kajalaan tulee, hän mainitsi täällä eräänä päivänä, että hän on kotoisin talonpoikaista perua. Jos min on, että hän on, asia on erittäin valitettava, että hän on näin lyhyessä ajassa unohtanut alkuperänsä.

Ed. Hietanen: Ed. Kajala täällä puti voimakkaasti isännänpalkkaa vastaan ja ministeri Hiltunen tahtoi sanoa, että SKDL:n ryhmä tahtoo verovapautta paitsi tämän isännänpalkan myöskin hyvin suur-

ten omaisuuksien omistajille. Sen takia tähän asiaan täytyy vielä hiukan palata. Suuren valiokunnan jaostossa, jossa sosialidemokraatteja edustivat Kulovaara ja Kajala, silloin kun jouduttiin käsittelemään tätä 11 kohtaa tässä pykälässä, niin silloin nimenomaan ed. Kulovaara ehdotti sen muodon tälle kohdalle, mikä sillä tällä kertaa on, SKDL:n ehdotuksessa siihen ei kuulunut isännänpalkan sisällyttäminen tähän 10 %:n veronalennukseen, mutta nimenomaan ed. Kulovaaran ehdotuksesta se siihen otettiin. Edelleen ed. Kulovaara myöhemmin suuren valiokunnan kokouksessa olisi ollut valmis ehkä hyväksymään myöskin sen oikeiston esityksen, joka oli vielä paljon huonompi tätä, mutta ilmeisesti hän ei omassa ryhmässäänkään saanut siihen kannatusta. Niin hän kuitenkin allekirjoittaneelle selitti olevansa valmis tekemään, jos SKDL olisi tullut siihen mukaan. On merkittävää, että sosialidemokraattiset edustajat ja varsinkin ministeri Hiltunen veivaavat täällä niin monta kertaa kulunutta levyä siitä, että nimenomaan SKDL pyrkii alentamaan suurituloisten veroja, kun hänen oman ryhmänsä edustajat nimenomaan olivat asian tähän vieneet. Kun me hyväksyimme tämän ed. Kulovaaran esittämän muodon tälle kohdalle, se tapahtui nimenomaan siitä syystä, että me katsoimme sittenkin tällä hyväksymisellämme saavamme suuremman edun työtätekeville talonpojille, kuin mitä olisi tullut, jos tuo kohta olisi hyväksytty eduskunnan oikeiston tekemän esityksen mukaan. Tuntuu siltä, että sosialidemokraattiset edustajat tässä kamarissa ja taas tällä kertaa harjoittavat sellaista puhekeinoittelua, joka tekee heidät itsensä tosiasioiden valossa tavattomasti naurunalaisiksi.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! Kun on täällä tänä päivänä kuunnellut tätä keskustelua ja seurannut etenkin maalaisliittolaisten puheenvuoroja, on taas jälleen vakuuttunut siitä, että maatalous on meillä jatkuvasti konkurssitilassa! Niinä monina vuosina, joina täällä olen joutunut tätä asiaa seuraamaan, on tilanne näyttänyt olevan aina samanlainen. Tuntuu kuitenkin kummalliselta, että konkurssseja ei maataloudessa ole ilmennyt (Eduskunnasta: Kyllä on!), sillä jokainen järkipäiväinen

toimenpide, joka tuottaa jatkuvaa tap-
piota, olisi ilmeisesti myöskin johtanut
konkurssiin, jos todella asiat ovat sellai-
sessa valossa kuin miksi maalaisliittolaiset
ovat sen tänäkin päivänä tahtoneet esiin-
tuoda, olisi tilojen pakkomyyntejä pitä-
nyt tapahtua. Tällä hetkellä näyttää kui-
tenkin olevan kysymyksessä kokonaan toi-
senlaiset näkökohdat. Maatalous on ollut
meillä sellainen tabu, jota pitää avustaa
valtion toimesta kaikissa sen eri muo-
doissa. Meidän talousarvionme sisältää
hyvin huomattavia määrärahoja kaiken-
näköisiin maatalouden avustuksiin, ja kun
tällä hetkellä oli kysymyksessä erikois-
alennus palkannauttijoille, niin silloin tah-
toivat myöskin maalaisliittolaiset osansa
tästakin kysymyksestä.

Tällä on kaksi kaverusta, kommunistit
ja maalaisliitto keskustelleet tästä heidän
yhteisestä keitoksestaan varsin kauniissa
äänensävyssä (Eduskunnasta: Lehmäkaup-
paa!). Ed. Lampinen sanoi puheenvuoros-
saan, että kommunistien asenne johtaa se-
kasortoon, ja ed. Vennamo lausui sen ole-
van jesuiittamaista. Kun näillä tovereilla
kommunisteilla ja maalaisliitolla on kui-
tenkin aivan toisenlainen asenne tähän ky-
symykseen nähden, niin tuntuu varsin
kummalliselta, että nämä kaksi kaverusta
tällä tavoin siteeravat toinen toisensa kan-
toja tässä kysymyksessä. Mutta minulla on
kuitenkin sellainen käsitys, että ed. Lam-
pisen lausunto pitänee ehkä jonkun ver-
ran paikkaansa, että tämä toimenpide, jos
se toteutetaan, johtaa todella sekasortoon
palkkamarkkinoilla. Tässä ed. Lampinen
varmaan ennusti aivan oikein ja kun tu-
lee kysymykseen sekasorron saaminen ta-
louselämää niin siinä ei suinkaan meidän
kommunistit ole koskaan eri linjalla.

Minä haluaisin vielä puuttua tähän ma-
talouden kannattavuuskysymykseen,
josta ed. Laine viimeisessä puheenvuoros-
saan täällä mainitsi. Numeroilla leikkimi-
nen on varsin helppoa. Kirjanpitotalouden
kannattavuuskin voidaan muodostaa
minkäläiseksi tahansa, se on riippuvai-
nen siitä, millä tavoin tulot merkitään ja
millä tavoin nämä lopputulokset perustu-
vat tosiasioiden kanssa (Eduskunnasta:
Entäs pakkohuutokaupat?). Meillä on hy-
vin paljon kirjanpitotiloja, joiden vuotui-
nen kannattavuus on varsin heikko,
mutta kuitenkin nämä tilat ovat elpyneet

jatkuvasti vuosi vuodelta, reaali-pääoma
lisääntyy ja omaisuusarvot jatkuvasti kas-
vaneet. Nämä ovat sellaisia tosiasioita,
jotka on meillä joka päivä silmien edessä.
Me voimme myöskin leikkiä numeroilla
siitä, että maatalouden verotusta ei ole
suoritettu sillä tavoin, kuin mitä olisi pi-
tänyt tehdä. Minä tuon teille erään esi-
merkin Perniön kunnasta, jossa kunta suo-
sitti verotuksen sokerijuurikkaan kohdalla,
ja korkein oikeus katsoi kuitenkin, ettei
tällaista voida suorittaa ja kumosi tämän
verotuksen (Eduskunnasta: Lapset leik-
kivät, ei isot miehet — —!).

Erään talon pellolla kasvoi kaksi hehta-
ria sokerijuurikasta, tämän tilan kokonais-
peltoala oli 49.5 hehtaaria. Tilan isäntä
ilmoitti verotuslautakunnalle, että hänen
saamansa puhdas tulo tästä 2 hehtaarin
sokerijuurikasviljelyksestä oli vähän yli
80,000 markkaa ja ilmoitti, että näin pal-
jon hänellä on ollut puhdasta tuloa sokeri-
juurikasviljelyksestään. Hän ei siis pyrki-
nytkään salaamaan näitä tuloja, mutta hän
lähti siltä linjalta, ettei taksoituslautakun-
nalla ole oikeutta nykyisen kunnallislain
puitteissa suorittaa tässä verotusta, vaan
että verotus on suoritettava peltohehtaarin
puhtaan tuoton perusteella. Puhtaan tuoton
perusteella suoritettu verotus osoitti, että
se jäi pienemmäksi, kuin mitä 2 hehtaarin
sokerijuurikasviljelyksestä saatu puhdas
tulo. Oliko tässäkin tapauksessa tullut
kaikki tulo verotuksen alaiseksi. Minä ha-
luaisin kysyä teiltä, herrat maalaisliitto-
laiset (Eduskunnasta: Yksi tapaus vaan!).
Näitä tapauksia on meillä varsin paljon
(Eduskunnasta: Yksi vaan!).

Mitä sitten tulee tähän varsinaiseen ky-
symykseen, millä tavalla pyrittäisiin kor-
jaamaan sitä vääryyttä, jota n. s. perheen-
jäsenten ja isännän palkan kohdalla on
olemassa, täytyy avoimesti myöntää, että
ne taulukot, jotka aikaisempina vuosina
ovat olleet verotuksen pohjana ja joista
ohjeet on antanut valtiovarainministeriö,
ovat olleet sen luontoiset, että niitä eivät
edes verotuslautakunnat ole voineet hy-
vällä omallatunnolla toteuttaa. Niissä oh-
jeissa on ollut esim. 5 ha:n pienviljelmällä
isännän palkanormi 55,000 mk ja perheen-
jäsenten työn arvo n. 60,000 mk. On aivan
luonnollista, että näin pienellä tilalla ei
voida järjestää töitä kaikille tilan työn-
tekijöille ja näin ollen nämä normit ovat

olleet oikeudenvastaisia ja niissä luonnollisesti pitäisi saada korjaus aikaan (Eduskunnasta: Jos ne viljelevät sokerijuurikasta!). Sokerijuurikkaan viljelyksessä taas erittäin pienellä tilalla on se vaikea asema, että jos tilasta suurin osa muodostaa sokerijuurikasviljelyksen, niin se voidaan korkeimman oikeuden päätöksen perusteella verottaa saadusta puhtaasta tulosta. Näin ollen hallituksen toimenpide ja ennenkaikkea se ilmoitus, jonka herra pääministeri ja valtiovarainministeri ovat ilmoittaneet, että he tulevat hoitamaan näiden pientilallisten isännän palkan ja perheenjäsenten työn arvot oikeudenmukaiseen suhteeseen, se on sellainen toimenpide, joka on paljon tärkeämpi kuin tuo 10 %:n veroalennus. Jos maalaisliitto ja kommunistit yhdessä johtavat tilanteen siihen, että nämä normit säilyvät entisestään voimassa sellaisessa suhteessa kuin aikaisempinakin vuosina silloin kuin sosialidemokraattinen hallitus ei ole tässä maassa ollut normeja laatimassa, jos siis nämä suhdanteet säilytetään edelleenkin tällaisina ja tehdään vääryyttä pienviljelijöille ja heidän perheenjäsenilleen, niin on aivan selvää, että silloin pienviljelmien todellinen verohelpotus on varsin minimaalinen. Näin ollen, jos me tahdomme noudattaa tässä kysymyksessä oikeata linjaa, on lähdettävä sitä tietä, jonka herra pääministeri täällä mainitsi. Se on oikea linja ja se turvaa myöskin pienviljelijöille ja heidän perheenjäsenilleen oikean hyödyn ja vastaa todella sellaisia pyrkimyksiä, johon meillä pitäisi kehityksen mennä (Eduskunnasta: Kun isännänpalkka nousee!). Suurilla tiloilla meillä on varaa isännänpalkan korottamiseen. Ne ovat liian alhaiset (Eduskunnasta: Mikäs se on se suurtila?). Meillä on olemassa suurtiloja 200—300 ha:iin saakka peltoa, niissä on varaa isännänpalkan korottamiseen ja niillä on myöskin kantokykyä, koska heidän taloudellinen tuottoensa tilan viljelyksessä on huomattavasti paremmassa asemassa kuin pienviljelijöiden harjoittama talousmuoto (Eduskunnasta: Montako niitä on?).

Samalla minä haluaisin vielä mainita siitä, että tällä tehdään varsin suuri karhunpalvelus koko yhteiskunnalle, jos tämä suuren valiokunnan mietintö tulee hyväksytyksi. Se tulee herättämään palkkatyön-

tekijöissä tyytymättömyyttä (Eduskunnasta: Mistä syystä?). He näkevät, etteivät he ole saaneet mitään erikoishyvitystä (Eduskunnasta: Eihän heiltä poisteta mitään? — Jaa, että lisähyvitystä pitäisi saada?). Ja silloin minä olen vakuuttunut siitä, että tässä maassa tahdotaan vierittää pohja pois siltä vakauttamistoimenpiteeltä, johon hallitus on varsin aktiivisesti pyrkinyt. Jos maalaisliitto haluaa tässä maassa saada edelleen inflatorisen tien kulkemaan ja maataloustuotteilleen inflaation aiheuttamia hyvityksiä, niin siitä he tietysti kantavat vastuun ja tälle tielle lähettäessä he saavat kyllä kommunisteista mitä uskollisimpia tovereita.

Ed. K a j a l a: Herra puhemies! — Minulta on tiedusteltu, kuka vastaa niistä asiatiedoista, jotka äsken esitin. Niistä vastaa valtiovarainministeriön kansantalousosaston finanssitoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi siihen aikaan, kun lausunto annettiin, prof. Bruno Suviranta. Ja tämä lausunto kuului kysymyksessä olevalta kohdalta näin:

„Näistä selvittelyistä mainittakoon prof. Osaran vuosiin 1924—29, tohtori Pihan vuosiin 1931—38, metsätaloustieteen kandidaatti Harveen vuosiin 1935—39 ja Keskusmetsäseura Tapion vuosiin 1935—39 perustuva”. Jos tässä on jokin virhe, siitä en vastaa minä.

Ed. Leskinen tiedusteli, minkä vuoksi on eri tavalla suhtauduttava suurten palkkatulojen saajiin ja suurtilallisiin isännänpalkan verotuksessa. Syy on se, että hallitus ja eduskunta eivät pysty vaikuttamaan palkkatulon saajien tulonmuodostukseen. Me emme voi vaikuttaa mitään siihen, että joku saa miljoonan markan tulot jonkun toisen täytyessä tulla toimeen 100,000 markan tuloilla, mutta isännän palkan pystyy valtioneuvosto helposti määrittelemään nykyistä oikeudenmukaisemmaksi.

Ed. M y l l y m ä k i: Täällä m. m. ministeri Hiltunen väitti, että maalaisliitto ja SKDL olisivat tässä kysymyksessä kaveruksia vai mitenkin hän sanoi. Minä tahdoisin vain huomauttaa siitä, että SKDL:n puolelta jo viime vuonna tehtiin ehdotus, että tuloalennusta sovellettaisiin myöskin maa- ja metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa tekemän työn

arvosta, johtotyön arvoa kuitenkin lukuunottamatta, ja sama ehdotus on uusittu, joka on kysymyksessä olevan asian vastalauseessa. Nyt kuitenkin meillä on käsiteltävänä suuren valiokunnan ehdotus, josta tämä viimeinen tärkeä kohta on poissa. Suuren valiokunnan ehdotushan kuuluu, että „kymmenen sadalta palkkatulojen sekä aikaisemman virka- ja työsuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä sekä maa- tai metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa tai muun perheenjäsenensä maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta, ei kuitenkaan enempää kuin 60,000 markkaa.” Nyt meille tässä eräässä istunnossa jaettiin tällainen lappu, jonka on kirjoittanut ed. Kulovaara ja jossa hän ehdottaa 11) kohdaksi „kymmenen sadalta palkkatulojen sekä aikaisemman virka- ja työsuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä sekä maa- tai metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa tai muun perheenjäsenensä maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta, ei kuitenkaan enempää kuin 60,000 markkaa”. Kaikki nyt kuulevat, että tämä suuren valiokunnan ehdotus on aivan sama kuin ed. Kulovaaran ehdotus, joka meille on täällä edustajille jaettu. Niin että jos siis ministeri Hiltusella, Fagerholmilla y. m. on jokin tätä suuren valiokunnan ehdotusta vastaan, niin ennen kaikkea moitteet on johdettava heidän omaan keskuuteensa. Minulla on sitä ehdotusta vastaan se, että tässä on se heikkous, että tämän mukaan voidaan antaa verohelpotusta suurempien tilojenkin omistajille, kuin SKDL:n taholta on tarkoitettu. Mutta kun me nyt olemme asian edessä, niin me emme sille mitään voi, ja syy on nyt ed. Kulovaaran y. m. sosialidemokraattien, jotka ovat tällaisia ehdotuksia tänne jättäneet.

Ed. Lahtelan puheenvuoron johdosta haluan huomauttaa, kun hän väitti, ettei hän ole vaikuttanut veroalennuksia miljoonatuloisille, niin hänen puheenvuoronsa ei pidä paikkaansa, sillä edellisinä vuosina on SKDL:n taholta esitetty, että tämän tuloalennuksen ylärajaksi asetettaisiin 250,000 ja 350,000 markkaa, mutta tätä rajoitusta ei ole ed. Lahtela ja muutkaan maalaisliittolaiset sen paremmin kuin muutkaan SKDL ulkopuolelle kuuluneet edustajat kannattaneet. Te olette siis kaikki, sanoisimmeko tuon käytävän tuollapuolen olleet,

kannattaneet miljoonatuloisille ylimääräistä veroalennusta. Ja tässä siis on vastaus myöskin ed. Jokisen puhumille väitteille.

Sitten ed. Lampisen puheenvuorosta haluan mainita, että on merkittävä, että ed. Lampinen huomautti ilmaisesta maantarkouksestaan. Suomalaisen isäntämiehen perusominaisuuksiin kuuluu pysyä ehdottomasti sanassaan. Toivottavasti ed. Lampinen tässä asiassa noudattaa maassamme vakaantuneita perinteitä eikä lähde tältä tieltä pois.

Ed. Murtomaa: Kun tämän veroalennuksen perusteeksi palkkatyöväestön taholta edelleen tehdään se väite, että he joutuvat maksamaan joka pennistä, niin tämä ei pidä paikkaansa. Minä osoitan sen yhdellä konkreettisella esimerkillä. Minä tiedän siivoojan, joka tekee yhdessä tehtaassa työtä 3—4 tuntia vuorokaudessa ja on jättänyt sinne verokirjansa ja saa siitä 8,000 markkaa kuukaudessa. Tämän lisäksi hän tekee sitten siivoustöitä muualla, niin että hänen työpäivänsä on vähintään 8 tuntia, mutta saattaa olla 10:kin tuntia, ja perii tällä kertaa 100 mk tunnilta. Hän osoittaa verotusviranomaisille, että hänen palkkatulonsa vuodessa ovat 96,000 markkaa eli 8,000 markkaa kuussa, mutta hänen todelliset ansionsa ovat 8,000 + näistä muista tunneista 12,500, yhteensä 20,500 markkaa eli hänen vuositulonsa on 246,000 markkaa, kun hän maksaa veroa vain 96,000 markasta.

Tämä on totuus, joka ei rajoitu tähän yhteen esimerkkiin. En minä puhu tätä sen vuoksi, että minä vihaisin siivoojia enkä kadehdi tätäkään tuloa vielä, mikä tässä on, mutta samanlaisia ammattimiehiä on, jotka tekevät varsinaisen ammattityönsä lisäksi myöskin sivuansiotöitä antamatta niistä verotuksen kohteeksi. Niitä on hyvin paljon sellaisia itsenäisiä ammattimiehiä, jotka maksavat vain hyvin pienestä osasta tulojaan veroa, mutta pimittavat suuren osan.

Siis tämä syytös, mikä on kohdistettu maataloudenharjoittajiin, ei ole suinkaan yksinomaan maataloudenharjoittajien syy, vaan näitä syyllisiä löydetään muualtakin. Näin ollen tämä perusta, että kaikki palkkannauttijat joutuisivat maksamaan jokaisesta ansaitsemastaan pennistä, se ei pidä paikkaansa. Se pitää paikkansa ainoastaan sellaisiin työsuhteissa oleviin henkilöihin,

joiden palkka on määritelty, joilla ei ole sivuansioita, esim. virkamiehiin, olkoot ne sitten valtion virkailijoita, kunnan työntekijöitä tai ne ovat yksityisoikeudellisessa työsuhteessa. Ne joutuvat kyllä maksamaan täydestä (Ed. Jokinen: Oletteko te sitten pidättäneet veroja tai jättäneet veroja perimättä?). Kyllä ed. Jokinen sen tietää, ettei tällaisilta tuntityöläisiltä veronpidäystä peritä, kun ovat yhden tunnin siellä, toisen täällä; ei ed. Jokinen itsekään pidätä, jos hänellä sattuisi olemaan tällaista työvoimaa.

Sitten mitä tulee siihen maatalouden ansioon — te tiedätte kai jokainen vähän mitä kirjanpito on — väittekö te, että maatalouden harjoittajat kirjanpidossaan olisivat epärehellisempiä kuin muut kirjanpidon pitäjät. Ja jos te ette tätä väitä, vaan myönnätte, että kirjanpito pidetään oikein, niin se tietää myöskin sitä, että kaikki tulot, mitä maatalouden harjoittaja ja hänen perheensä ansaitsee, ne merkitään kirjanpitoon kirjan tulopuolelle, olkoot se sitten maitotili, kanan munista, tai tulkoon vaikka mustasta pörssistä taikka jos on metsätaloustuotteita myyty taikka tehty sivuansiota, ne merkitään kaikki tulopuolelle. Siis maatalouskirjanpito oikein pidettynä sisältää kaikki maanviljelijäperheen tulot olkoot ne mitä laatua tahansa. Näin ollen ei mikään tulojen pimittäminen, siis kun niitä katsellaan kirjanpidon valossa, ei voi olla kysymyksessä. Kirjanpito näyttää maatalouden harjoittajan perheen kokonaistulon. Ja silloin kun siitä vähennetään menot sensuuruisina kuin minä äsken kuvailin, maatalouden harjoittajan työpalkka sellaisena kuin se normeerataan kirjanpidossa, erotus on tietysti voitto, mikä siitä saadaan, se on selvästi todettavissa ja tämä voitto näkyy sitten maatalouden kannattavuutena, siis sinä erotuksena, mikä on kustannusten ja tulojen ero. Ja jos tämä nyt näyttää sitten 2, 3 tai 6 %, sen ylemmäksi se ei monessakaan tapauksessa kapua, niin tämä ei ole ollenkaan sen korkeampi kuin jonkun liikkeenharjoittajan liiketoiminnastaan saama yrittäjäansio, joka myöskin hyväksytään ainakin 6 %:ksi, ja sen lisäksi vielä monia muita, pääoman korkoja ja kuluksia, joita kirjanpidossa hyväksytään laillisiksi, jotka hän saa laskea hyväkseen, ja kun maatalouden verotusperusteita määrittäessä otetaan kirjanpitotulojen puhdas

tuotto 100 %:sena tänä vuotena, minä en muista, paljonko se oli viime vuonna ja sitä edellisinä, vähennettynä, niin tämä tietää sitä, että maatalous tulee verotetuksi sen tason mukaan, mikä on näillä kirjanpitotiloilla, ja kyllä te jokainen tunnustatte sen asian, että jos otetaan vertailun kohteeksi Suomen maataloudenharjoittajien tilojen keskitaso ja otetaan kirjanpitotilojen keskitaso, niin viimeksimainittujen tilojen keskitaso on huomattavasti korkeampi Suomen maatilojen keskitasoa. Näin ollen siis valtaosa Suomen maataloudenharjoittajista joutuu maksamaan veroa paremmasta tuotosta, kuin mitä hänen tilansa tuottaa, kun kerran veroperusteena ovat kirjanpitotilojen antamat tulot. Siis väite siitä, että maatalous saa sellaisia tuloja, joita se voi pimittää, on perätön, ja myöskin se, että maataloudenharjoittaja ei maksaisi kaikista tuloistaan. Se maksaa sellaisistakin tuloista, joita sen omalla tilalla ei ollut, koska vertailunpohjana on sellainen tila, joka on parempi kuin hänen oma tilansa.

Mitä tulee sitten tähän kysymykseen taasen hallituksen kannalta, pääministeri tässä puheessaan sanoi, että vaikka tämä ei tällä kertaa nyt koske pienviljelijää valitettavasti, niin tämä hyvitys annetaan hänelle jollakin muulla tavalla. Tämä lausunto antoi sen käsityksen, että budjetin puitteissa siis on valtiotalouden hoidon kannaltakin mahdollisuus hyvittää pienviljelijää jollakin tavalla. No, millä tavalla tämä tulee tapahtumaan, ei ole sanottu, mutta jos me olettaisimme, että tämä tapahtuu esim. niiden sanoisinko avustustoimenpiteiden avulla, että maataloutta avustetaan väkilantojen, kalkin ja erilaisen maataloustarvikkeiden hankkimisen muodossa, eikö tämä merkitse valtiotaloudellisesti aivan samaa, antaako sen verohelpotuksena tai antaako sen näinä hyvityksinä. Tällä ei siis pitäisi olla mitään merkitystä tämän kysymyksen käsittelyn yhteydessä kumpana se annetaan. Näin ollen minä olen tullut siihen käsitykseen, että tämä on tuollainen ambitioikysymys hallitukselle. Tässä se tahtoo seisoa sen kannan takana, että se vaatimus, minkä palkkatyöläiset ovat esittäneet, että heille yksin täytyy antaa tämä 10 %:n verohelpotus, mutta he eivät hyväksy sitä, että hallitus nyt antaa tämän muillekin, jotka olisivat sen oikeutettuja saamaan ja sen edessä, että

jos tämä muillekin myönnetään, niin he ryhtyvät sitten johonkin toisiin toimenpiteisiin, joilla on uhattu ja joista sitten sanotaan, että ne ovat sellaiset ja sellaiset nämä seuraamukset. Tällaisia perusteluja minä en ymmärrä ja minä en ole tässä mitään muuta löytänyt ja sentähden minä ihmettelen suuresti, että asia on hoidettu tälle tolalle.

Ed. P. Leskinen: Ed. Vennamon lausunnon minulle osoitetun kohdan johdosta haluan vain yleisesti huomauttaa, että jesuiittamaisuus lainkäytössä on juuri nimenomaan sitä, että takerrutaan vain muodollisuuksiin ja niitä korostetaan ottamatta ollenkaan huomioon olevia oloja sellaisina, kuin arkisessa käytännössä ne ilmenevät. Näin minä käsitan lainkäytön. Senvuoksi en mielelläni ottaisi vastaan syytettä lausuntoni jesuiittamaisuudesta, vaan työntäisin sen sinne ed. Vennamon istuimelle.

Mitä tulee hänen ja ed. Kaupin lausuntojen siihen kohtaan, jossa he vetosivat, että nyt tässä kysymyksessä aiotaan harkiten tehdä vääryyttä pienliikkeiden harjoittajille, tässä suhteessa haluaisin vain sanoa, että asianomaisten verotus käytännölliseltä kannalta ottaen on selvää harkintaverotusta. Satun tuntemaan sellaisen pienliikkeen harjoittajan, joka lähes kolmekymmentä vuotta on tässä asemassa työskennellyt, ja kun hänen veroilmoituksenakin hyvin tunnen, voin vakuuttaa, että hän on säännöllisesti tehnyt enemmän kuin 10 % pienemmän veroilmoituksen tuloistaan kuin mitä voisi tehdä, mutta asiassa on sokeri pohjalla. Sensijaan, että asianomaiset verotusviranomaiset olisivat tulleet ja moittineet häntä, he ovat antaneet hänelle korkeimman kiitoksen siitä, että on tehnyt korkeamman veroilmoituksen kuin vastaavan kokoiset muut paikkakunnan liikkeenharjoittajat ja ihmetelleet, kuinka hänen liikkeensä tuottaa niin hyviä vuosiansioita, kuin kaikkien muiden, jotka ovat vielä suurempaa suuruusluokkaa, tuottavat vähemmän. Tämä osoittaa juuri sen, että kun liikutaan harkintaverotuksessa on itsestään selvää, että asianomaisilla veroilmoituksen tekijöillä on kiisaus koetella asianomaisten veroviranomaisten harkintakykyä ja, kuten sanottu, kaikki inhimillinen on puutteellista, ja

mikäli täällä on käytännön verotusmiehiä, he tietävät, että aniharvoissa tapauksissa verotusviranomaiset sanelevat harkintaverotuksessa liian suuria veroja, ne ovat useimmissa tapauksissa liian pieniä. Tämä on kylmä totuus, ja mitä tulee palkannauttijain veroilmoituksiin, tulee muistaa, etteivät he itse yksin anna tietoja tuloistaan verotusviranomaisille, vaan nämä tiedot antaa myös asianomainen työnantajisto ja sitä paitsi vielä näiden ilmoitusten lisäksi on asianomaisilla verotusviranomaisilla harkintavalta arvostella, ovatko kaikki ilmoitukset paikkansapitäviä. Tästä seuraa, että vain poikkeustapauksissa palkannauttijat voivat päästä niinkuin koira veräjästä veroilmoitustensa totuuspitoisuuteen nähden, kun sen sijaan tuottajataho, yleensä liikemaailma, pääsee kuten koira veräjästä veroilmoituksistaan kunnian ja omantunnon kautta.

Mitä sitten tulee ed. Kajalan äskeisen lausunnon minulle osoitettuun kohtaan, huomautan minä vain lyhyesti, ettei hänen lausuntonsa kumonnut sitä tosiasiaa, että nyt kysymyksessä olevassa asiassa on se valitettava piirre, että palkannauttijain kohdalla myös suurituloiset ja kaikkein suurituloisimmat ansiottomasti tulevat hyötymään tästä 10 %:n huojuksesta ilman perusteita, ja sehän tässä on asian ydin.

Ed. Jokiselle minä huomautan hänen lausuntonsa johdosta vain lyhyesti sen, että minä jo ensimmäisessä lausunnessani huomautin nyt kysymyksessä olevan asian ratkaisun sitä valitettavaa piirrettä, että tässä on vain kysymys hyväksyä kahdesta pahasta pienempi paha. Mitä kommunisteihin tulee, huomautan vain, että katsomme velvollisuuksemme valvoa kansamme vähäväkisen osan etuja, kaikissa kysymyksissä, kaikissa vaiheissa. Niinpä tämänkin verolain muutostehdotusten yhteydessä, kuten lausunnotani verotaulukoihin nähden on niin selvästi tullut ilmi jo käsittelyn eri vaiheissa.

Sitä, että me tässä olemme tällä kertaa yhdensuuntaisen ratkaisun kannalla maa-laisliittoon nähden, siihen on asiasyyt olleet vaikuttamassa huomioiden koko asioiden käsittelyn vaiheen eri kohdat, joista jo edustajatoverini Hietanen lausunnessaan mainitsi sosialidemokraattien osuudesta asiaan näille raiteille viemiseen. Jos oikeistososialidemokraatit ja muut porvarit (eduskunnassa naurua) ovat sitä mieltä, että

vähäväkisten etujen ajaminen merkitsee aina sekasortoa, sille ei mahda mitään. Niin on ollut pitkän historian sivu kaikkialla muualla maailmassa eikä vain meillä Suomessa.

Ed. Pyörtänö: Ed. Murtomaa mainitsi, että palknauttijat nauttisivat mustaa palkkaa, mainitsi esimerkiksi siivojan, joka varsinaisen päivätyönsä ohella mahdollisesti voi käydä yksityiskodeissa ansaitsemassa siivoamisella tai pyykinpesulla muutaman markan lisää. En voi olla ihmetelemättä, että tästä pienestä ryhmäkunnasta, pienestä työläisryhmästä voitaisiin tehdä mitään yleisimpiä johtopäätöksiä. Palknauttijoiesta ylivoimaisesti suurin osa joutuu verotetuksi viimeistä ansiomarkkaa myöten.

Ja voidaan olla vakuuttuneita siitä, että myös jokainen tuon työntekijäryhmän jäsen, siivoaja, joka työskentelee virastossa, tehtaassa j. n. e., joutuu varmasti veronpidätyksen kohteeksi.

Täällä on valitettu sitä, että yritettäisiin saattaa toiset työntekijäryhmät verotukseen nähdessä parempaan suhteeseen kuin toiset. On syytä tässä yhteydessä muistaa, että asianlaita on niin ollut jo kauan aikaa, ja tälläkään kertaa kaikki veronmaksajat eivät ole lain edessä samanarvoisia, sillä tunnettu tosiasiahan on, että maatalouden harjoittajat joutuvat verollepanossa verotettaviksi kolmen edellisen vuoden puhtaan tuoton keskiarvon mukaan. Kun sen sijaan jokainen palknauttaja joutuu maksamaan viimeksi olleen verovuoden mukaan. Minä en usko, että palknauttijoilla olisi mitään sitä vastaan, jos suuren valiokunnan esittämä kanta hyväksyttäisiin, mutta nimenomaan sillä edellytyksellä se voitaisiin hyväksyä, jos tätä samaa periaatetta, jota nyt noudatetaan maatalouteen nähden, sovellettaisiin myös kaikkiin palknauttijoihin.

Tässä yhteydessä on vielä syytä mainita, ja muistuttaa siitä, että jokainen palknauttaja ostaessaan eri tarvikkeita perheelleen joutuu jo näistä ostoksistaan maksamaan huomattavan summan verona valtiolle liikevaihtoveron muodossa. Näin sen sijaan ei joudu maksamaan sellainen henkilö monessakaan tilaisuudessa, jonka perhe on omavarainen ja saa sanotunlaisia tuotteita omasta taloudestaan.

Ed. Kulovaara: Herra puhemies! Tarkoituksenani ei ollut ottaa osaa tähän keskusteluun, mutta kun nimeäni on niin monta kertaa mainittu, niin pyydän eduskuntaa vaivata muutamilla lauseilla.

Hallitus on esityksessään suunnitellut rauhoittaa palknauttijoita sillä, että heille esitetään tässä lakiehdotuksessa 10 %:n erikoisvähennys tuloistansa. Tämä on itse asiassa aika vaatimaton hyvitys, mutta kuitenkin se on erittäin terveellinen juuri palknauttijoille, koska heitä verotetaan yleensä raskaammin kuin muiden tulojen nauttijoita. Silloin, viime perjantaina kuitenkin tulin siihen käsitykseen, että pienviljelijät ovat aivan samassa asemassa kuin palknauttijatkin tulojensa verottamiseen ja työn raskauteen nähden, ja sen tähden suunnittelin ehdotuksen, jolla oli tarkoituksena antaa sama etu pienviljelijöillekin. Silloin valtiovarainministeri Hiltunen täällä puheenvuorossaan esitti, että hallitus voi tämän helpotuksen antaa paljon käytännöllisemmin verotusohjeiden avulla. Tämän saman on täällä pääministeri nyt uudistanut ja minun mielestäni pienviljelijäin asia on tullut silloin täydellisesti hoidetuksi aivan yhtä hyvin kuin palknauttijoidenkin asia. Jos nyt SKDL edelleen pysyy jyrkästi suuren valiokunnan (Ed. P. Leskinen: Ed. Kulovaaran ehdotus!) ehdotuksen kannalla, niin silloin he tulevat vastoin SAK:n periaatteita auttaneeksi juuri suurviljelijöitä. Ihmettelen kovasti sitä, että he nyt ovat edelleen sillä kannalla. He tähän asti ovat selittäneet, että suurviljelijöitä päinvastoin pitäisi verottaa raskaammin kuin tähän asti. Minä olen varma siitä, että jos SAK:n varapuheenjohtaja Tattari saisi täydellisesti selvän tästä SKDL:n ehdotuksesta, niin hän varmasti tulisi hyvin ymmälle siitä. Olen täysin vakuuttunut siitä, että jos SAK:n vasemmisto, siis SKDL:n ryhmä saa todella tähden selvyuden SKDL:n eduskuntaryhmän suunnitteluista, niin he tulevat lausumaan teille jyrkän paheksumislauseen. Toivon, että kun tämä asia nyt on tullut täydellisesti selväksi pääministerin ja valtiovarainministeri Hiltusen puheenvuorojen johdosta, niin pitäisi SKDL:n ryhmän päästä täällä järkiinsä ja asettua todella SAK:n oikealle kannalle.

Ed. Leskinen huusi, että tämä on ed. Kulovaaran kanta, joka on nyt hyväksytty suurella valiokunnassa. Oikeastaan se alku-

jaan oli SKDL:n vastalauseessa, mutta minä sitten parantelin (Välihuutoja eduskunnasta) sitä hiukkasen. Mutta sen jälkeen kun valtiovarainministeri Hiltunen ja pääministeri nyt täällä tänään ovat selittäneet, että asia voidaan järjestää pienviljelijöiden eduksi paljon paremmin hallituksen toimenpitein, niin onhan aivan luonnollista, että asetutaan sille oikealle kannalle eikä olla härkäpäisesti jollakin entisellä kannalla, joka on tullut todistetuksi epäkeloiseksi, koska siitä on hyötynä suurviljelijöille (Puhemies koputtaa). (Eduskunnassa hälinää). Näin ollen on luovuttava pienviljelijöiden auttamisesta väärässä muodossa. Pitää antaa apu oikeassa muodossa, siinä muodossa, etteivät siitä hyödy suurviljelijät. On siis kannatettava eduskunnan ennen tekemää päätöstä.

Ed. Alanko: Täällä on eri puheenvuoroissa voimakkaasti korostettu tämänpäivän aikana sitä, että maatalous on joutunut erikoisverotuksen kohteeksi.

Sallittaneen minun tuoda yksi esimerkki, joka paljastaa, minkälaista verotusta siellä piireissä harjoitetaan. Tämä paljastui viime vuonna Pohjois-Hämeessä Längelmäen pitäjässä suoritetussa metsänmittauksessa. Näitä on lukemattomia viime vuosilta, mutta otan vain tämän yhden. Jokainen tiedätte varmaan omassa kunnassanne tapauksia, ja ilmeisesti maalaisliittolaisten joukossa yksi ja toinen tuntee omassa taloudessaan samanlaista kuin mitä nyt kerrom. Sosialidemokraatit vaativat Längelmäellä useita vuosia aikaisemminkin metsänmittausta, koska siellä oli epäilyksiä, että pimeitä metsähehtaareja oli olemassa. Maalaisliittolaiset vastustivat tätä joka kerran, mutta sen jälkeen kun sosialidemokraatit saivat Längelmäen kunnassa vallan käsiinsä, he toimittivat viime vuonna tämän metsien mittauksen ja tuloksena oli lähes 10,000 hehtaaria pimeitä metsiä ja sen jälkeen etsittiin keneltä ne löytyivät. Ne löytyivät kahdelta suurimmalta tilalliselta Längelmäen pitäjässä. Tässä on teidän oikeudenmukaisuutenne. Käsi sydämelle, maalaisliittolaiset tilalliset, ja miettikää, kuinka paljon yhdellä ja toisella on pimeitä metsähehtaareja kuin myöskin viljelyshehtaareja pimeitä, joista ette maksa markkaa-kaan veroa.

Ed. Kullberg: Det är att beklaga att en del agrarrepresentanter i stora utskottet i går hemföll åt en kompromisspolitik, varigenom stora utskottets förslag i hög grad försämrades i jämförelse med utskottets tidigare betänkande. Hade agrarrepresentanterna i utskottet omfattat sin egen representant rdgsm. Riikonens förslag, hade beslutet blivit detsamma som förra gången. Nu kommer vi enligt stora utskottets förslag i den egendomliga situationen, att en jordbrukare får 10 % avdrag på sina arbetsinkomster, medan andra företagare på landsbygden, chaufförer, skomakare, smeder, skräddare och andra, vilka kan anse sin ekonomiska ställning svagare än jordbrukarnes, bli utan denna förmån. Detta kommer säkert i praktiken att framkalla missnöje. Dessutom kan det ifrågasättas om fiskarbefolkningen inrymts i stora utskottets förslag eller om den stannat utanför. Självfallet bör även fiskarna stå i samma ställning, som jordbrukarna, men detta är icke tydligt utsagt i stora utskottets betänkande. Dock kommer jag för min del att rösta för stora utskottets förslag, även om det är belagt med brister, ty i jämförelse med riksdagens tidigare förslag ger jag dock företräde åt stora utskottets förslag. Det är blott att beklaga, att stora utskottet försämrat sitt eget tidigare förslag.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Fagerholm ed. Rantalan kannattamana ehdottanut, että eduskunta päättäisi pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on eduskunta päättänyt pysyä ennen tekemässään päätöksessä.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 11.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunta on päättänyt hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Pyydän avoäänestystä.

Ensimmäinen varapuhemies:
Avointa äänestystä on pyydetty. Kehotan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Ensimmäinen varapuhemies:
Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ahmavaara, Aittoniemi, Alamaäyry, Annala, Antila, von Born, Brander, Brommels, K. Eskola, Forss, Friman, Haapaniemi, Hamara, Hautala, Heljas, Hietanen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Joukanen, M. Järvinen, Kalliokoski, Kauhane, Kaukamaa, Kiiski, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kujala, Kujanpää, Kullberg, Kuusinen-Leino, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Leppihalme, Leppälä, M. Leskinen, P. Leskinen, Luostarinen, Luukka, Mannila, Manninen, Meriläinen, Miettunen, Miikki, Murto, Murtomaa, Mustonen, Myllymäki, Mäkinen, Nevalainen, Nieminen, Niskala, Niukkanen, N. Nurminen, Okko, Oksala, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Perkonoja, Pessi, Pohjala, Prunnila, J. Pusa, Puumalainen, Rankila, Rantamaa, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Riikonen, Roine, Rosenberg, Ryhti, Ryömä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Sormunen, Stenberg, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Tainio, Tauriainen, Tiainen, Tiitu, Torvi, Turja, Tuurna, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Vilhula, Virkki, Virolainen ja J. Wirtanen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Alanko, Andersson, Berner, Borg-Sundman, Brander-Wallin, V. Eskola, Fagerholm, Hakala, Hakkila, Heitto, Henriksson, Hiilelä, Hiltunen, Huunonen, Hykkäälä, Härmä, Jalas, Jern, Jokinen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kauppi, Kilpeläinen, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kulovaara, Käkälä, Lappi-Seppälä, Lehtokoski, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, Malkamäki, Meinander, Muikku, Niemi, Nuorsaari, E. Nurminen, Paasio, Peltonen, Penttala, Pesonen, E. Pusa, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rantala, Raunio, Saariaho, Salmela-Järvinen, H. Simonen, Sävelä, Söderhjelm, Tervo, Tolonen, Turkka, O. Turunen, V. Turunen, Törnren, Varjonen, Welling, Viherheimo, Väyrinen, Öhman, Östenson ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 9 edustajaa:

Heikkilä, Hetemäki, Hiekkala, Larson, Lehtonen, Leino, Pekkala, Takki ja A. Wirtanen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Avoimessa äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 73 ei-ääntä.

Eduskunta on siis hyväksynyt suuren valiokunnan ehdotuksen.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatutkimustoimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pidentämisestä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 8.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi eräiden säännöstelyrikkoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi sähkölaitoskiinteistöistä.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 1, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 10.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

6) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Pyy: Esitän, että tämä asia pannaan pöydälle ensi viikon tiistain istuntoon.

Ed. Juutilainen: Kannatan ed. Pyyn tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydälle panosta ja ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia edustajia lausumaan mielensä pöydällepanojasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pyy ed. Juutilaisen kannattamana ehdottanut asian pantavaksi pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Pyyn ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

7) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatöimistä ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaolajan pidentämisestä.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 ja otetaan ensimmäiseen

käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 61, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 10) asia.

11) Valtioneuvoston päätös 23 päivältä syyskuuta 1948 ulkomaalta tuotavan sokerin säännöstelystä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelu:

Ed. Stenberg: Herra puhemies! — Viime valtiopäivillä keskusteltaessa taloudellisen valtalain jatkamisesta kiinnitettiin ryhmämme taholta huomiota siihen, että säännöstelyn purkamisen pitäisi tapahtua suunnitelmallisesti ja järjestetysti siten, etteivät hinnat kohoisi ja etteivät keinottelijat pääsisi siitä hyötymään. Nyt käsiteltävänä olevalla valtioneuvoston päätöksellä on vapautettu kotimainen sokeri säännöstelystä ja jo muutamien viikkojen aikana on selvästi havaittu, että se ei ole suinkaan ollut eduksi suurille kuluttajapiireille, vaan yhdessä hinnan kohoamisen kanssa se toi uutta mahdollisuutta keinottelulle.

Useiden kuukausien aikana ovat sokerin korttiannokset olleet huomattavasti suuremmat kuin aikaisemmin, mutta ei kuitenkaan riittävät. Asiantuntijan antamien tietojen mukaan on korttiannosten määrää kuitenkin ehdotettu alennettavaksi, mutta tämän vuoden loppuun aiotaan se pitää entisellään. Sokeritilanne ei siis ole sellainen, että siinä olisi mahdollisuutta jo nyt purkaa säännöstelyä. Sokerin tuotanto on maassamme niin pieni, että sen tuontia ulkoa on jatkuvasti ylläpidettävä. Näyttää myös siltä, että kotimaisen sokerituotannon kohoamiselle ei ole suuria edellytyksiä, varsinkin kun tuotantokustannukset tulevat suhteettoman kalliiksi eikä juurikasviljely turvaa edes nykyisten

tehtaiden riittävää raaka-ainetarvetta. Vaikka ulkomainen sokeri on huomattavasti halvempaa kuin kotimainen, joten kansantaloudellisesti on eduksi sen tuonti ulkoa, niin sittenkin on niin kauan kuin valuutta- y. m. vaikeudet asettavat tuonnille rajoituksia, sokerin säännöstely kokonaisuudessaan välttämätön.

Säännöstelystä vapautetun kotimaisen sokerin jakautuminen on osoittautunut mahdollisimman epätasaiseksi. Jo se, että teollisuudelle annettavan sokerin tarve oli arvioitu sodan edellisen käytön perusteella vain 6 milj. kg:ksi, mutta tilauksia tulikin 14.5 milj. kg, osoittaa, että sokerin säännöstelemätön kauppa aiheuttaa ankaraa kilpailua ja varastoimishalua. 16 milj. kg:n kokonaissokeri-erästä annettiin sitten teollisuudelle 10 milj. kg, joten yleiseen kulutukseen jäi vain 6 milj. kg. Kun tästäkin erästä on myyty useissa liikkeissä 10 kg:n osia „tiskin alta” rajoitetulle ostajapiirille, on selvää, että sitä ei ole riittänyt toisille ollenkaan. Osuusliikkeet, jotka ovat eniten säännöstelleet jakoa, eivät myöskään ole voineet saada sokeria riittämään varsinaiselle asiakaspiirilleen, sillä sokerin kaupan tultua on aina syntynyt jonotus ja niin ovat osallisiksi päässeet aina vain sellaiset, joilla on ollut aikaa jonottaa.

Olen haastatellut asian johdosta useiden eri osuusliikkeiden myyjättäriä ja myymälänhoitajia, sekä Helsingissä että Tampereella, ja kaikki ovat yhtäpitävästi selittäneet jaon epätasaisuuden ja olleet yhtä mieltä siitä, että kaikki sokeri pitäisi vielä jakaa kortilla. Heidän kannaltaan se olisi paljon helpompaa ja hauskeempaa, kun voisivat välttää jonotuksen haitat ja jakaa sokeria kaikille. Samaa sanovat kuluttajat itse, paitsi eivät tietenkään ne harvat, jotka ovat onnistuneet sitä „hamstraamaan” kymmenin kiloin ja mahdollisesti myyvätkin sitä mustassa pörssissä 250 mk:n tai 350 mk:n hinnasta taikka käyttävät viinankeittoaineiksi, kuten ed. Okko tiesi valiokunnassa kertoa.

Samalla tavoin kuin sokeri, ovat sokerijalosteista ainakin makeiset menneet vain harvojen suihin. Ne, joilla on rahaa, ostivat kilokaupoin makeisia heti niiden kaupan tultua, mutta kun joku köyhempi haluaisi ostaa 100 gr lapselleen, on hänen ostettava kalliita, n. s. hyväntekeväisyysmakeisia, sillä halvempia ei hän mistään saa. Kansan-

huoltoministeriöstä olevat asiantuntijat olivat kyllä asiasta tietoisia, mutta sanoivat, etteivät he voi asialle mitään, koska sokerituotteet eivät ole säännöstelyalaisia.

Yhtä kummallinen kuin on valtioneuvoston päätös sokerin vapauttamisesta, on kotimaisen sokerin hintakysymys. Asiantuntijoilta saamiemme tietojen mukaan on sokerin keskimääräinen tuotantohinta 64: 85 kg, jonka saa tehdas. Hinnantasausrahastoon menee 10 mk kilolta, mikä tuntuu kummalliselta, sillä eihän sellaisesta tuotteesta pitäisi ottaa tasausmaksua, jonka hinta muutenkin on kallis, niinkuin tässä ulkoa tuotun sokeriin verrattuna. Väite siitä, että se tarvitaan turvaamaan sokerin prosenttimäärän mahdollisesta vähenemisestä johtuvan vahingon osuus, ei ole asiallinen, sillä juurikkaiden sokeripitoisuus on laskettu olevan keskimäärin 17 %, mutta tuotantohintaa laskettaessa se on otettu Salon tehtaan osalle 11.7 % ja Turengin tehtaan osalle 11.2 %, joten vähenemiselle jää runsaasti varaa. Tällä tavoin on hinta, jonka tukkuliike maksaa tehtaalta asiantuntijan antaman tiedon mukaan 74: 85, mutta tukkuhinta, jolla vähittäiskauppaa velotetaan on 93: 60. Siitä huolimatta, että tavara kulkee tehtaasta suoraan vähittäisliikkeille, kuten valiokunnassa todettiin, lasketaan varastoimiskustannuksia, rahti- ja korkomaksuja y. m. niin paljon, että hinta kohoaa tukkukauppaportaassa 18: 75:llä. Tähän puoleen asiasta on myös perustuslakivaliokunta mietinnössään kiinnittänyt huomiota. Vähittäiskaupassa maksaa sokeri sitten liikevaihtoveroineen 120 markkaa kilo.

On totta, että ne varakkaammat piirit, jotka sokeria ovat onnistuneet saamaan, ovat voineet maksaa siitä suurempaakin hintaa. Mutta jos valtioneuvoston toimenpiteellä on tarkoitettu täten turvata vain rajoitetun kansalaispiirin riittävä sokerinkäyttömahdollisuus, on se kiistattomasti väärä ja myöskin tarpeeton toimenpide, sillä varakkailla on sokerin saantiin ollut muutenkin riittävät mahdollisuudet.

Edellä olevan perusteella ehdotan valiokunnan mietintöön liittämämme vastalauseen mukaisesti, että valtioneuvoston päätös kumottaisiin. Mutta ellei tämä ehdotus tule hyväksytyksi, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

„Koska maassamme ei ole vielä mahdollisuuksia riittävään sokerin saantiin, on sen

säännösteleminen edelleen välttämätöntä. Siksi ei kotimaisen sokerin vapauttaminen säännöstelystä ole ollut oikeaan osunut toimenpide. Eduskunta ei myöskään pidä oikeana sitä, että teollisuudelle on annettu suhteettoman suuri osuus kotimaassa tuotetusta sokerista ja että sokerin hinta, paitsi perustuslakivaliokunnan mietinnössä lausutuista syistä, myös hinnantasausrastoon otetun maksun ja liikevaihtoveron vuoksi on kohtuuttoman korkea."

Ed. Laine: Herra puhemies! Kotimaisen sokerin vapauttaminen säännöstelystä ja sen hinnan nostaminen noin kaksinkertaiseksi säännöstellyn sokerin hintaan nähden on aiheuttanut arvostelua. SKDL:n edustajat perustuslakivaliokunnassa ovat tehneet tämän johdosta kyseiseen päätökseen vastalauseen, ja täällä ed. Stenberg äskeisessä puheenvuorossaan esitti jo, että päätös pitäisi kumota.

Erikoisemmin on arvosteltu sokerin jakotapaa sekä sitä, että valtio perii tämän hinnasta hinnantasausrastoihin yhteensä yli 30 markkaa kilogrammalta, kuin myös tukkukaupoille varatun välityspalkkion suuruutta. Omituiselta asiasta tuntuukin se, että teollisuus saa 16 milj. kilogramman sokerimäärästä 10 milj. kiloa. Tämä sokeri käytetään karamellien ja virvoitusjuomien valmistukseen, joita nyt onkin ilmestynyt runsaasti yleiseen kulutukseen. Kun ei tätä sokeria sen korkeammasta hinnasta huolimatta ole saatu läheskään riittävästi yleiseen kulutukseen, olisi toivonut, että teollisuuden osuutta olisi pienennetty ja että vapaan kaupan osuutta vastaavasti olisi suurennettu. Tavallisuudesta poikkeavaa on myös se, että tämän kotimaisen ravintoaineen osalta kannetaan liikevaihtoveroa sekä tukku- että vähittäiskauppaportaassa ja yhteensä yli 20 markkaa kilogrammalta samoin kuin sekini, että hinnantasausrastoon kannetaan lisäksi 10 markkaa kilogrammalta.

Asialla on kuitenkin toinenkin puolensa, kuten kaikilla asioilla (Eduskunnasta: Makkaralla on kaksi päätä!), ja se toinen puoli vaikuttaa ratkaisevasti tässäkin. Tämä on valtion talous ja muut yleiset näkökannat. Jos ei kotimaista sokeria olisi vapautettu säännöstelystä eikä hintaa nostettu, olisi valtion pitänyt lunastaa kotimainen sokeri sen tuotantokustannuksia vastaavalla hin-

nalla, ja tähän lasketaan viime syksynä suoritettujen laskelmien mukaan menevän valtion varoja 600 milj. markkaa. Nyt sitä vastoin valtio saa liikevaihtoveroa arviolta 500 milj. markkaa, jota korkeampi jalostusaste huomattavasti, nimittäin karamellien ja virvoitusjuomien osalta, korottaa. Hinnantasausrastoon saa noin 160 milj. markkaa. Tämä osuus saa selityksensä siitä, että edellisenä vuonna maksettiin ulkomaisen sokerin hinnasta alennusta varten 250 milj. markkaa tästä mainitusta hinnantasausrastosta. Edelleen valtio saa kotimaaisesta sokerista teollisuuteen menevältä osalta valmisteveroa, joka myös nostaa m. m. karamellien hintaa, noin 600 milj. markkaa.

Kun valtio näin eri momenteilta hyötyy yhteensä hyvän matkaa toista miljardia markkaa, on sen nettotuotto tästä vapauttamisesta lähes 2 miljardia markkaa. Valtiosalla kuluttajista ei tästä voi olla kuitenkaan valittamista sen vuoksi, että säännöstelty sokeri riittää nyt, kun annos on 1.5 kiloa ja joulukuussa 2 kiloa henkeä kohti.

Ei myöskään voida ajatella sitä, jota vastalauseen esittäjät ehdottavat, että ostokortilla olisi jaettu korotetulla hinnalla tätä kotimaista sokeria. Tällä hinnalla nimittäin eivät kaikki sitä ostaisi käsitykseni mukaan ja sitä ostavien kautta tavara tulisi paljon runsaammin mustaan pörssiin, kuin asianlaita sentään tällä kertaa nyt on. Se, että osa tästä nyt on tullut koko kansan kauppatavaraksi, on valitettavaa, mutta päästääkö tästä muunkaan vapaakauppatavaran kohdalta. Hintaa nähtävästi tämän estämiseksi olisi vieläkin pitänyt korottaa. Tällöin haluavat paremmin olisivat luonnollisesti tätä sokeria saaneet ja ehkäpä monet kansalaiset voisivat tätä siitä huolimatta ostaa, koska nykyinen hinta kotimaaisessa vapautetussa sokerissa sittenkin on vain kolmasosa n. s. hyväntekeväisyssokerin hinnasta.

Mitä vielä tulee kotimaisen sokerin tuottamiseen yleensä kotimaisena tuotantona, on se asia, joka tämän takana ehkä eniten kangertaa kummankin vasemmistoryhmän taholta. Jo valiokunnassa lausuttiin sellainen ajatus ja ed. Stenberg äskeisessä puheenvuorossaan toi tämän saman asian esille, että Turengin raakasokeritehtaan perustaminen oli meillä suuri virhe. Jos kuitenkin ajatellaan maatalouden kehitystä yleensä ja erikoisemmin työvoimavahvojen talouksien

elvyttämistä, johon ryhmään juuri valtaosa meidän pienemmistä viljelijöistämme kuuluu, niin näiden tilojen oma väki saisi kotoaan tehdä kannattavaa työtä ja tällä perusteella täytyy asiaan suhtautua myönteisesti.

Tämän lisäksi vähentää työmarkkinoilla painetta se, että maaseudun muuten vapautuva väki voi tällä tavalla antautua entistä suuremmassa määrässä tällaiseen maatalouden ja teollisuuden keskeiseen yhteistoimintaan ja myöskin voidaan sanoa, että samalla se johtaa siihen, että maalta muutto kaupunkeihin tämän johdosta vähenee. Mutta ennenkaikkea on merkille pantavaa tässä se, että tämä on tie intensiiviseen, t. s. voimaperäiseen maatalouteen. Ne taloudet, jotka alkavat viljellä huomattavammin sokerijuurikasta, niiden maa samalla kuin hyvin suuria lannoitemääriä joudutaan käyttämään ja sen ohella myös kalkitusta happamuuden poistamiseksi, niin koko tilan viljelyskunto tämän perusteella ja tämän asian yhteydessä myöskin karjatalous sen saamien sivutuotteiden ansiosta tulee huomattavasti paranemaan. Sen lisäksi tämä on maatalouden ja teollisuuden yhteistoimintaa, jossa ne voivat sovinnossa keskenään työskennellä koko maan maatalouden ja myös työväestönkin, joka tässä joutuu mukana olemaan, hyväksi.

Lopuksi voimme todeta, että valtio nyt huomattavassa määrässä hyötyy kotimaisesta sokerin tuotannosta ja se on hyvin tärkeä tekijä, se hyötyy arviolta noin 1,250 milj. markkaa ja näin ollen voimme tulla siihen päätelmään, että tässä vaiheessa oli ainoa toimenpide sittenkin vapauttaa kotimainen sokeri säännöstelystä.

Kansanhuoltoministeri Toivonen: Herra varapuhemies! Ed. Stenberg mainitsi lausunnossaan haastatelleensa vastaisista sokeriannoksista asiantuntijoita ja saaneensa tietää asiantuntijoiltaan, että on ehdotettu sokeriannoksia alennettaviksi. En tiedä, missä nämä asiantuntijat ovat (Ed. Stenberg: Perustuslakivaliokunnassa!). Allekirjoittanutkin luulee olevansa jonkinlainen asiantuntija tässä kysymyksessä ja allekirjoittaneen tarkoituksena on vähin erin lisätä sokeriannoksia. Minä siis torjun sen hälyyttävän tiedon, että sokeriannokset tulisivat lähiaikoina alenemaan (Eduskunnasta: Eikö sitä voisi vapauttaa säännöstelystä?).

Mitä sitten kotimaiseen sokeriin tulee, niin sen käsittely säännöstelysysteemissä on aina tuottanut harmia ja tämä sen tähden, että kotimaisen sokerin tuotantokustannukset syistä, joihin tässä ei tarvitse puuttua, ovat tavattoman paljon kalliimmat kuin ulkomaisen sokerin tuontihinta. Tämän vaikeuden yli on vuodesta toiseen menty siten, että valtio on ostanut kotimaisilta raakasokeritehtailta koko tuotannon maksaen siitä hinnan, joka on vastannut tehtaiden tuotantokustannuksia. Edelleen valtio on toimittanut näin kalliilla hinnalla ostamansa sokerin kotimaiselle jalostusteollisuudelle, josta se taas on kulkenut kauppaliikkeisiin vahvistetuilla sokerin säännöstelyillä hinnoilla. Ero, joka on ollut kalliin kotimaisen sokerin hinnan ja sokerin säännöstellyn hinnan välillä, on valtio joutunut maksamaan. Se on kärsinyt sen tappionaan.

Kun valtion raha-asoiden hoito viimeisinä aikoina on kohdannut paljon vaikeuksia, heräsi tänä syksynä ikäänkuin itseltään kysymys voitaisiinko ja millä tavalla suhteellisen kevyesti vapautua valtion taholta siitä rasituksesta, jonka kotimaisen sokerin toimittaminen säännösteltyn kauppaan on aiheuttanut. Syksyllä laskettiin, että valtio olisi hinnaneron joutunut maksamaan, jos se olisi koko kotimaisen sokerin tuotannon entiseen tapaan haltuunsa ottanut, noin 800 milj. markkaa. Katsottiin, että tämä on siksi suuri raha, että sen maksamisesta on vapauduttava laskemalla kotimainen sokeri vapaaseen kauppaan, jolloinka vapaassa kaupassa olisi sokerista perittävä likipitään se hinta, minkä kotimaisen sokerin tuotantokustannukset edellyttävät. Vähittäiskaupassa kotimainen sokeri on, kuten täällä on mainittu, maksanut 120 mk kilolta. Tämä hinta on hieman runsaanpuoleinen, se olisi voitu myydä niinkuin täällä jo onkin mainittu, noin 10 markkaa huonommasta kilohinnasta. Mutta hinnoitteluun lähdetessä lähdettiin siitä, että kotimaisen teollisuuden, lähinnä makeisteollisuuden tuli maksaa kotimaisesta sokerista suunnilleen sama hinta, jonka makeisteollisuus oli maksanut saadessaan aikaisemmin ulkomaista sokeria tuotantoonsa. Makeisteollisuus oli maksanut 85 markan suuruisen kilohinnan n. s. teollisuussokerista. Tämä oli hinnoittelun lähtökohta. Tällöin oltiin selvillä siitä, että

ottaen huomioon kotimaisen sokerin tuotantokustannukset, kotimaisen teollisuuden siihen asti maksamaa hintaa voitaisiin jonkin verran alentaa. Mutta kun toiselta puolen ei ollut lopullista selvyyttä siitä, eikä ole tällä hetkelläkään vielä, ennenkuin vasta ensi vuoden puolella, paljonko kotimainen sokeri lopulta tulee maksamaan, katsottiin hinnoittelussa olevan sopivaa pysyä n. s. teollisuussokerihintataksiksessa ja määrätä siltä pohjalta vähittäiskauppaan tulleen sokerin vähittäismyyntihinta, jolloin päädyttiin 120 markkaan. Näin ollen joudutaan kansanhuoltoministeriön hallussa olevaan tasausrahastoon perimään sitten, kun tilit on selvitetty, liikaa hintaa kotimaiselta sokeriteollisuudelta kymmenen markkaa kilolta, tai taitaa nousta jonkin verran yli senkin. Lopullinen selvitys tulee tapahtumaan vasta ensi vuoden puolella. Se, että kotimainen sokeri näin heitettiin vapaaseen kauppaan, vapautti valtion maksamasta 800 milj. markan hinnaneroa ja tämä, toistan sen vielä, oli valtioneuvostossa siksi tärkeä operatio, että siihen katsottiin olevan pakko mennä. On sanottu, että teollisuudelle luovutettu osuus, 10 milj. kiloa, on kohtuuttoman suuri. Tuotannon määrän arveltiin ensin nousevan noin 16 milj. kiloon. Vähittäiskaupan osuudeksi olisi silloin jäänyt noin 6 milj. kiloa, kuten täällä on mainittu. Nyt on kuitenkin niin, että tuotanto todellisuudessa tulee nousemaan aika paljon suuremmaksi kuin mitä ensimmäiset arviot osoittivat. Se ei jää 16 milj. kiloon, vaan viimeisten tietojen mukaan sen pitäisi nousta lähelle 20 milj. kiloa. Tämä on ennakoarvio eikä vielä lopullinen tieto. Jos näin käy, niin silloin tulee vähittäiskauppaan noin 10 milj. kiloa, toisin sanoen suunnilleen sama määrä kuin teollisuuteenkin. Voidaan tietysti keskustella kuinka pitkälti tahansa, tuliko teollisuuden saada kotimaisesta sokerista 10 milj. kiloa. On monta teollisuutta, jotka sokeria ovat saamassa. On makeisteollisuus, on virvoitusjuomateollisuus, on jätelöteollisuus, on marmelaaditeollisuus, on leipomoteollisuus ja mitä kaikkia siellä onkin. Joka tapauksessa on kuitenkin tapahtunut niin, että ainoastaan makeisteollisuus on saanut likipitään 1938—1939 tuotantoa vastaavan sokerimäärän. Kaikki muut teollisuudet jäävät vain pieneen

osaan siitä, minkä ne 1938—1939 vuotena sokeria käyttivät. Niin, toistan, teollisuuden osuuden määrästä voidaan keskustella vaikka kuinka pitkälti. Kansanhuoltoministeriössä kuitenkin katsottiin olevan mahdollista jakaa sokeri vähittäiskaupan ja tukkukaupan välillä tällä tavalla.

Ed. Tainio: Ed. Laine mainitsi äskeisessä lausunnossaan SKDL:n edustajain ehdottaneen vastalauseessaan, että kotimainen sokeri olisi ollut jaettava sille vahvistetulla hinnalla. Tämä ei pidä paikkaansa sillä vastalauseessahan ei sellaista esitystä löydy. Päinvastoin perustuslaki-valiokunnan mietintöön liittämissä vastalauseessamme osoitamme niiden tietojen perusteella, joita perustuslakivaliokunnassa asiantuntijat kotimaisen sokerin hinnan muodostumisesta antoivat, että hinta on määrätty liian korkeaksi. Ja tosiasia onkin, että kotimaisen sokerin hinta on tarpeettomasti määrätty näin korkeaksi antamalla m. m. tukkukaupalle siitä liian suuri välityspalkkio. Myöskin se, että tästä sokerista peritään liikevaihtovero, sekä, kuten täällä jo mainittiin 10 markkaa hinnantasausrahastoon, nostaa tarpeettomasti sen hintaa. Tämä tuntuu sittenkin ihmeellisemmältä kun kysymys on välttämättömästä kulutustarvikkeesta. Näillä perusteilla jätimme valiokunnan mietintöön vastalauseemme ja pyydänkin, herra puhemies, saada kannattaa ed. Stenbergin tekemiä molempia esityksiä.

Ed. Okko: Herra varapuhemies! Minä kyllä hyväksyn tämän toimenpiteen. En tule vaatimaan sitä kumottavaksi, mutta kyllä tässä sokerinjakeluasiassa on tehty eräitä virheitä jo sen hintaa määrättäessä. Kun tehtaalla hinta oli 74:85 mk, niin ministeriö määräsi 10 markkaa lisättäväksi hinnantasausrahastoon. Minä pidän vääränä sitä periaatetta, että kotimaisesta tuotteesta ryhdytään kantamaan hinnantasausrahastoon varoja. Sitä voitaisiin puolustaa ulkomailta tuotetusta tuotteesta — mutta ettei kannettaisi kotimaisesta tuotteesta, kuten tässä oli kysymys kotimaisesta sokerista. Jos hinnantasausrahastoon ruvetaan tällaisia suuria summia keräämään kotimaisesta tavarasta, joka sitten käytetään varsinaisen kuluttajaväestön ruoka-annosten halventamiseksi, ei se

ole paikallaan. Toinen seikka, että teollisuudelle on määrätty liian suuri osuus, 10 milj. kiloa, silloin kun varsinainen kansa saa tyytyä 6 milj. kiloon. Jos nyt, kuten kansanhuoltoministeriö täällä ilmoitti, se on noussut suuremmaksi, niin ei se paljon paranna asiaa. Teollisuus suurimmalta osalta valmisti tästä makeisia, jotka se sitten myi 350 mk kilo. Tässä tosin valtio on hyötynyt, mutta, kuten sanottu, tällaisesta kotimaisesta tuotteesta valtio minusta hyötyy liian paljon, ensinnäkin kaksi liikevaihtoveroa, jotka tekevät jo suunnilleen 20 mk kilolta, sen lisäksi hinnantasausrahastoon 10 mk, se on 30 mk ja miten paljon sitten makeisverosta vielä, niin että minusta tällainen kotimaisen tuotteen kauppaaminen, missä valtion osuus on näin suuri, niin se on liian paljon. Silloin kuluttajaväestö joutuu tässä välillisiä veroja maksamaan liian paljon ja liika korkean hinnan. Mutta, kuten sanottu, minä en tahdo yhtyä niihin, jotka tahtoisivat silti tämän päätöksen kumota, vaan toivoisin, että vastaisuudessa, kun on kysymys tällaisesta kotimaisesta tuotteesta, valtiolta tämän jakelun suunnittelisi vähän toisella tavalla ja hinnan myöskin koettaisi panna halvemmaksi.

Ed. Murto: Herra varapuhemies! Minä en halua pysähtyä tämän asian yksityiskohtia tarkastelemaan. Sen sijaan muutamalla sanalla siitä lähökohdasta, jonka vuoksi kansanhuoltoministeriö on päättänyt tämän toimenpiteen suorittaa. Turengin sokeritehtaan rahoitusvaikeudet ovat esiintyneet jo monen vuoden ajan. Kuten pitemmälle aika kului, sitä suuremmiksi nämä vaikeudet tulivat. Tämä sokeritehdashan maksoi ainakin puoli miljardia markkaa, ja kun ryhdyttiin sen käyntiinpanemiseen, niin voitiin heti havaita, että yritys on täysin kannattamaton. Kuten täällä ministeri Toivonen jo mainitsi, kotimaisen sokerin hinta on moninkertainen ulkomailta ostetun sokerin hintaan verrattuna. Tuntuu hyvin kummalliselta, että tällaiseen yritykseen on näinkin huomattavia summia kiinnitetty kuin tässä on kysymyksessä. Ei niinkään paljon siltä kannalta katsoen, etteikö sokerijuurikasviljelystä ja sokeriteollisuutta maassamme pitäisi harjoittaa ja eikö sillä olisi jotakin merkitystä maatalouden kehi-

tyksen kannalta katsottuna, mutta kun ottaa huomioon, että tällaisen yrityksen läpivieminen on miltei mahdoton asia, niin sen vuoksi voi asettaa kokonaan kyseenalaiseksi tämän sokeritehtaan rakentamisen. Siitä huolimatta, vaikka Turengin sokeritehtaan kohtalo on tällainen, niin löytyy maassamme sellaisia yrittäjiä, jotka puuhaavat jälleen uutta sokeritehdasta ja sen rakentamista, vaikka ei ole olemassa missään määrin parempia edellytyksiä sen kannattavuudelle kuin mitä on Turengin tehtaallakaan. Oli aivan selvää, että ellei tähän asiaan puututa valtiovallan tai yhteiskunnan taholta, niin yritys romahtaa, ja se tehdas on myytävä pakkohuutokaupalla. Hallitus menetteli aikaisempina vuosina niin, kuten täällä on selvitetty, että hinnantasausrahaston varoista suoritettiin ne hinnanerot, jotka syntyivät. Tosin ennen viime vuoden satoa on ollut ainakin Turengin sokeritehtaan osalta kysymys varsin vähän merkityksellinen, koska se tehdas on uusi ja vasta nyt aloittanut toimintansa. Kansanhuoltoministeriö ei ole nähnyt asialle mitään muuta ratkaisua, kuin siirtää koko tämä riski kuluttajien kannettavaksi. Onko tämä toimenpide ollut oikein, sen voi asettaa monesta syystä kysymyksenalaiseksi. Ensiksikin sen vuoksi, että tällä toimenpiteellä on pienennetty niitä sokerivarastoja, joidenka perusteella annoksien suuruus määrätään. Ja lisäksi tämä vaikuttaa ilmeisen selvästi inflaatiosta kehitystä edistävästi. Tämä toimenpide on täysin ristiriidassa niiden vakuteluksen kanssa, joita valtiovarainministeriö on täällä esittänyt taloudellisen elämän vakauttamisesta. Tämä ei sovi missään tapauksessa niihin kaavoihin. Tähän, kuten sanottu, on menty sen perusteella, ettei ole haluttu lähteä etsimään asialle mitään muita ratkaisuja, kuten täällä ministeri Toivonen mainitsikin, ettei muuta tietä ole havaittu kuin siirtää se kuluttajien harteille, kuluttajien kannettavaksi. Turengin sokeritehtaan tappioiden korvaamiseksi nostaa erään osan kuluttajille kuuluvan sokerin hintaa on toimenpide, jota ei kuluttajaväestön ole velvollisuus kantaa. Eikä kuluttajia voida velvoittaa ottamaan kannettavakseen niitä seurauksia, jotka ovat aiheutuneet harkitsemattomasta toimenpiteestä lähteä rakentamaan sellaisia tuotantolaitoksia, joilla ei minkään-

köisiä kannattavaisuusedellytyksiä maasamme ole.

Tässä voisi asettaa kysymyksen; mitä tehdään vastaisuudessa? Voidaanko edellyttää, että kansanhuoltoministeriö pitää sokeriannokset jatkuvasti niin pieninä, että tuolle kotimaiselle kalliille sokerille riittää aina menekkimahdollisuuksia? Tällaisen tilanteen vakiinnuttaminen on tietysti varsin helppo asia lisenssitoimikunnan toimintaa vissillä tavalla ohjaamalla. Ministeri Toivonen täällä mainitsi sokeriannoksien korottamisesta, mutta niiden oikeastaan olisi nyt jo pitänyt nousta, sillä edellytyksiä niiden korottamiseen on ollut olemassa. Ja muutenkin näyttää edistyvän kovin hitaasti sellaistenkin elintarvikkeiden suurentaminen, joihin on reaaliset edellytykset olemassa. Ei suinkaan sellaiset seikat, että Turengin sokeritehtaan tappiot voidaan säilyttää kuluttajaväestön maksettavina mahdollisimman pitkän ajan, ole mikään perusta siirtää annoksien lisäämistä. Täällä ed. Laine mainitsi, etteivät kuluttajat ole tästä lausuneet taikka ilmaisseet tyytymättömyyttään. Se ei pidä laisinkaan paikkaansa. Kyllä kuluttajat ovat varsin hyvin käsittäneet, mistä tässä asiassa on kysymys, ja senvuoksi ne ovat esittäneetkin vastalauseita tarpeettomien hintojen korottamisen vuoksi.

Ed. Murtomaa: Kun tässä on tullut kysymys kotimaisen sokerin tuottamisesta ja sitä viimeksi ed. Murron taholta arvoiteltu varsin ankarasti, jos sitä ajattelee sokerin tuottajan ja maatalouden harjoittajan näkökulmasta, niin lienee paikallaan tähän asiaan puuttua muutamalla sanalla.

Hän puhui siitä riskistä, mikä nyt on jouduttu ottamaan kannettavaksi, kun kotimaista sokeria kuitenkin kaikesta huolimatta tuotetaan ja sitä myydään kuluttajille 120 markan kilohinnasta. Mutta hän jätti huomioimatta sen, että tämä hänen lausuntonsa ei anna asiasta oikeata kuvaa, vaan se sietää muutamia selvennyksiä. Pohjaksi otetaan nyt halpa ulkomainen sokeri. Minä en tiedä, mitä se tällä kertaa maksaa, onko se 15 vai 20 markkaa kilolta tuotuna tänne, mutta sanotaan, että se on 20 markkaa ja kotimainen sokeriteollisuus, siis sokeritehdas saa sokeristaan 64: 85. Me tunnustamme, että riskiä tässä on 44: 85. Mutta ei riski ole tämän 20 mar-

kan ja 120 markan välinen erotus, vaan täytyy ottaa huomioon, että valtio hyöttyy tästä kotimaassa tuotetusta sokerista, mikäli se nousee 16 milj. kilogrammaan, niin se hyöttyy siitä 1,260 milj. markkaa, eli valtio saa tuloa, joka ei suinkaan ole kuluttajaväestöltä pois eikä ole riskiä, vaan lisäystä valtion tuloihin. Mutta erikseen on kysymys siitä, voidaanko nykyistä kotimaista sokerituotantoa ja sen edelleen tuottamista puolustaa. Me myönnämme avoimesti, että ei Suomessa tällä hetkellä ja tuskin koskaan pystytä sokeria tuottamaan siihen hintaan kuin sokerijuurikkaan viljelykselle edullisemmissa maissa, esim. Tanskassa voidaan tuottaa. Sadot ovat siellä suuremmat ja sokeripitoisuus korkeampi j. n. e. Mutta kun on kysymys työn hankkimisesta kansalaisille ja työn hankkimisesta maatalousväestölle, niin voimaperäisessä viljelyksessä tarvitaan enempi työtä ja työvoimaa. Minä uskallan väittää, että meidän kansamme keskuudessa on aivan pikapuoliin edessä probleemi siitä: mikä ammatti pystyy kansalaisille tarjoamaan työtä. Ja kun sellaiset mahdollisuudet kuin esim. rahatulojen hankkiminen perunanviljelyksestä, ovat niin huomattavasti romahtaneet kuin ne romahtivat, täytyy maatalouden harjoittajankin etsiä uusia kasveja, jotka antaisivat sille työtä ja toimeentulomahdollisuuksia. Tätä asiaa on myöskin tarkasteltava tältä pohjalta. Ja sokerijuurikkaan viljelys lisäksi voimaperäistyttää koko maataloutta, niin että maataloudessa päästään voimaperäisemmälle asteelle, joka taas vähentää sitten tuotettua kiloa kohden kustannuksia silloin kun maataloustuotanto on korkeampi ja siihen meidän pitää jokaisen pyrkiä, ja niitä ohjeita vasemmiston taholta maatalouden harjoittajille aina annetaan, että voimaperäistyttäkää maataloutta, niin tuotteet tulevat halvemmiksi. Sokerijuurikkaan viljelyksen kehittämisen on yksi keino maatalouden voimaperäistyttämiseksi, siis välillisesti muittenkin kasvien tuotannon kohottamiseksi. Minä tiedän, että meille tulee esille aika, jolloin työväestön taholla sanotaan, että teollisuus ei pystykään tarjoamaan työtä, nyt pitää valtion varoista myöntää työttömyysavustuksia. Sekin on oikein. Minä myönnän, että hätään joutuva kansalainen, olkoon se millä alalla tahansa, sen täytyy saada

tukea. Mutta meidän on myös arvosteltava sokerinviljelyksen lopettamista ei ainoastaan juuri sen hetken perspektiivistä, jolloin ulkomainen sokeri maksaa kilo niin ja niin paljon, ja kotimainen näin ja näin paljon, mutta se täytyy ottaa myöskin siltä kannalta, että se takaa mahdollisimman monelle kansalaiselle vastaisuudessa työmahdollisuudet. Ja silloin, jos tältä pohjalta asiaa arvostellaan, niin ei ainakaan tällä kertaa ole syytä valittaa sitä, että tämä nyt on sellaista tuotantoa, joka ei kannata, koska kerran ollaan halukkaita ostamaan tälläkin 120 mk:lla jokainen sokerikilo, mitä vain myytäväksi tarjotaan, ja kukaan ei sitä valitakaan. Asia on sitten erikseen silloin, jos tilanne siinä suhteessa jollakin tavalla muuttuu. Mutta silloin voidaan valtion osuudesta huomattavasti tinkiä, kun valtion talous paranee, ja myydään tämä kotimainen sokeri siihen hintaan, mitä se tulee maksamaan. Jos sen tuotannolle vielä annetaan n. s. tukipalkkiota, johon nyt on jo totuttu monessa muussa yhteydessä, jos tällaisia valtion varoista annetaan niin siten myönnetään kotimaiselle sokeriteollisuudellekin sen verran arvoa, että sitä tuetaan silloin, jos se ei itse kannata.

Mutta mitä tulee sokerin jakeluun tällä kertaa, niin kyllä asianlaista on sillä tavalla, jota minä pelkäsinkin jo silloin, kun tätä kotimaista sokeria jaettiin sekä teollisuudelle että kaupoissa jaettavaksi yleiseen kulutukseen, että sitä ei pystytty kontrolloimaan, saavatko kaikki sittenkään tätä sokeria sillä 120 mk:lla kilo, ja minun tiedossani on tapauksia, jolloin on yritetty keinotella ja mahdollisesti on jo keinoteltukin tällä sokerilla, niin että siitä on vaadittu 200 mk kilolta, ja tämä on sellaista, jota on syytä kansanhuoltoministeriön ja heidän tarkkailijainsa valvoa, ettei sokeri mene sellaisiin käsiin, joissa siitä kuluttajan hintaa vielä nostetaan sillä että se viedään mustaan pörssiin ja vaaditaan siitä sitten näin korkeita hintoja, kun nähdään, että kysyntää on. Kyllä me suomme sen, että makeisteollisuuttemmekin pääsee toimimaan ja kansa maksaa veroja jonkin verran makeistenkin muodossa, kunhan ei vain näiden teollisuuksien ansiot pääse muodostumaan kohtuuttoman suuriksi ja kuluttaja joutu sitten maksamaan niille liian suuria voit-

toja, jotka aiheuttaisivat nousua elinkustannusindeksissä ja olisivat aiheena inflation jatkumiselle. Kyllä me suostumme siihen, että sokerista peritään valtiolle nyt nämä tuloerät, mitä tässä on mainittu, siis sokerin liikevaihtovero, ja sitten tuo valmistevero ja tasausrahaston osuus. Kyllä valtio tuloja tarvitsee ja sokerista sitä nyt saadaan. Mutta tällä vain tahdoin selvittää sitä, että ei näin yksipuolisesti esitetä asioita, että sokerin tuotanto on yksinomaan rasitus ja että se on kuluttajaväestön kaikki yksinään maksettava, vaan että tämä tuottaa valtiolle myöskin huomattavia tuloja.

Ed. Kölli: Herra puhemies! — Olisin vastannut ed. Murrolle hänen muutamia väitteisiinsä mutta hän on valitettavasti poistunut. Hän täällä esitti, että Turengein sokeritehdas on siksi epäedullisesti rakennettu, että se tulee menemään konkurssiin. Minä tunnen myöskin jonkun verran tuon tehtaan asioita ja voin vakuuttaa, että Turengein sokeritehdas on rakennettu ainakin edullisemmin kuin mitä valtion rakennukset, esim. metallitehtaat, tätä nykyä on rakennettu, ja uskon, että tuo teollisuuslaitos ainakin samanlaisin tukipalkkioin, kuin valtion teollisuutta tässä maassa harjoitetaan, tulee varmasti kannattamaan. Eivät ne esimerkit, jotka ovat paljastuneet metallitehtaiden osalta Sotavan toimitusten tukipalkkioina, anna rohkaisevaa kuvaa sielläkään puolella.

Haluaisin myöskin käsitellä vähän sokerin hintaa. Täällä on paljoksuttu 120 mk:n sokerin kilohintaa. Jos otamme esimerkkejä ulkomailta, esimerkiksi Hollannista, niin löydämme siellä 140 mk:n kilohintoja, ja sikäläisissä oloissa ei niitä pidetä suurina. On otettava huomioon, että tämä kotimainen sokeri on alentanut meillä nyt jo vapaasti myytävän sokerin hinnan 750 mk:sta 120 mk:aan ja näin saattanut jonkinlaisen kohtuuden mustan pörssinkin markkinoille. Täällä valitetaan sokerin huonoa jakelua. Eräs perheenäiti lausui muutamassa tilaisuudessa, että häntä ihmetyttää, kuinka paljon nykyhetkellä kulutetaan sokeria. Hänen perheessään riittävät nykyiset sokeriannokset aivan hyvin. Ei tarvitse turvautua mustaan pörssiin eikä tarvitse kilpailla vapaassa kaupassa olevasta sokerista, jos

käyttää säästären makeuksia niinkuin nykyäika edellyttää. Minä uskoisin, että asia on näin, ja sokerin jakelu voidaan järjestää meillä tasapuolisestikin. Meillä on ollut käytännössä n. s. omille asiakkaille myynti. On väärin, jos Helsingissä sivukaupungilla liikkeet jättävät oman asiakaspiirinsä palvelematta, niinkuin väitettiin valokunnassa, ja myyvät sokeria keskikaupungilta tulleille hamstraajille. Tässä suhteessa olisi noudatettava hiukan niitä periaatteita, joita hyviin liiketapoihin kuuluu, pidettävä huolta omista asiakkaista. Näin saataisiin vallankin niiden lupausien mukaan, mitä kansanhuoltoministerillä tänä päivänä oli antaa, jokaiselle jonkinlainen ylimääräinen sokerikilo. Minä kannatan perustuslakivaliokunnan mietinnön hyväksymistä.

Ed. O. Turunen: Herra puhemies! Esillä olevassa asiassa on kysymys siitä, miten eduskunta haluaa tukea kotimaista sokerijuurikkaan viljelyä ja siihen perustuvaa raakasokeriteollisuutta. Kotimainen sokeri tulee tänä vuonna Salon raakasokeritehtaalla, niinkuin täällä on jo ilmoitettu, maksamaan noin 65 markkaa ja Turengissa noin 80 markkaa kilo. Ulkomailta tuotetaan sokeria nykyisin huomattavan halvalla ja on sen hinta siellä suunnilleen saman hintainen kuin rukiin hinta maksaen noin 20 markkaa kilo. Sokerin vähittäishinta on, niinkuin me kaikki tiedämme, 58 markkaa kilo liikevaihtoveroineen. Sokerijuurikkaan taloudellisesti kannattava viljeleminen ja jalostaminen Suomessa edellyttää siis joko nykyistä huomattavasti korkeampaa vähittäismyyntihintaa tai viljelyspalkkioita, jotka olisivat maksettavat hinnantasausrahastosta tai tukipalkkioilla. Se tie, jonka kansanhuoltoministeriö on kotimaisen sokerin kaupassa tänä vuonna valinnut, on terve ja oikea, ja eduskunta tulee varmaan suurella enemmistöllä yhtymään perustuslakivaliokunnan ottamaan kantaan.

Täällä on äärimmäisen vasemmiston taholta esitetty hylkäävä ehdotus ja sen takia lienee syytä teollisuuden ja kaupan kannalta hieman asiaa kosketella. Kotimaista sokeria tulee tänä vuonna, niinkuin täällä on jo mainittu, 16—18 milj. kiloa, josta teollisuus saa 60 % ja kauppa 40 %. Teollisuuden osuus jakaantuu siten, että 7 milj.

kiloa saa makeis-, mehu- ja marmelaaditeollisuus, 1,2 milj. kiloa virvokejuomateollisuus, leipomot 1,3 milj. kiloa ja lääke- y.m. teollisuus 0,5 milj. kiloa. Nämä määrät ovat niin suuret, että ne riittävät peittämään näiden teollisuuksien sokerin tarpeen ensi vuoden syyskuuhun saakka. Se, että näin suuret määrät kotimaista sokeria on teollisuudelle annettu, johtuu siitä, että maassa olevat sokerivarastot ovat niin runsaat, että on katsottu voitavan tyydyttää koko teollisuuden raaka-ainetarve ja silloin on katsottu edullisimmaksi antaa teollisuudelle kallista kotimaista sokeria. Tätä erikoisesti puoltaa se, että sokeria raaka-aineena käyttävän teollisuuden tuotteet ovat osaksi ylellisyysluontoisia, joiden hinnan nousu kalliimman raaka-aineen vuoksi ei vaikuta elinkustannusindeksiä kohottavasti.

Esitetyssä vastalauseessa on kiinnitetty myös huomiota kaupan saamaan korkohyötykseen ja muka liian suuriin välityspalkkioihin. Mitä viimeksimainittuihin tulee, on ne aikanaan hinta- ja palkkaneuvosto sellaisina hyväksynyt sokerikaupassa käytettäväksi eivätkä ne missään tapauksessa ole liian korkeat.

Korkohyötyksen kohdalla on taas asia siten, että maan yleisen hyvän sokeritilanteen huomioiden odotettiin kaupan taholla sokerinsäännöstelyn lopettamista, jota oletamusta tuki etenkin maaseudulta saadut kokemukset, joiden mukaan huomattava osa suuriperheisiä jättää jo nykyisistä sokeriannoksista osan lunastamatta. Odotettiin siis, että kotimainen 120 markan kilohintainen sokeri tekisi kauppansa hyvin hitaasti ja jos sokerin säännöstelystä luovutaan, sisältyi koko kauppaan suuri tappionvaara.

Se mainonta, jota kansanhuoltoministeriö asiassa tiedoitusten y.m. avulla harjoitti, vaikutti kuitenkin sen, että tähän saakka kauppaan tulleet erät on voitu nopeasti myydä. Kun kauppaan on tullut kuitenkin vain osa siihen vielä tulevasta erästä, on ennen aikaista tehdä loppuvetoa asiasta.

Nyt jo kuitenkin voidaan todeta, että kansanhuoltoministeriön valitsema menetely on säästännyt valtiolle noin 800 milj. markkaa hinnantasausrahaston varoja, jonka lisäksi valtio saa huomattavat tulot makeis- ja virvokejuomateollisuuden val-

misteveroina sekä nyt korkeamman sokerin hinnan liikevaihtoverona, yhteensä pitkälti toista miljardia markkaa. Toinen saavutus on, kuten täällä ed. Kölli mainitsi, sokerin hinnan lasku mustassa pörssissä. Tämän menettelyn ansiosta on sen hinta pudonnut 500 markasta alle 200 markan.

Edellä esitetyistä syistä on eduskunnalla, herra puhemies, syytä yhtyä perustuslakivaliokunnan ehdotukseen.

Ed. Stenberg: Herra kansanhuoltoministerin puheenvuoron johdosta huomautaisin, että ne asiantuntijat, joista mainitsin, olivat kansanhuoltoministeriöstä perustuslakivaliokuntaan asiaa selostamaan kutsuttuja henkilöitä. Jos se pitää paikkansa, mitä herra kansanhuoltoministeri täällä mainitsi, että sokeriannoksia päinvastoin tullaan korottamaan, se tietyksi on hyvä, mutta siinä tapauksessa sanoisin, että tämä kotimaisen sokerin vapauttava päätös on ollut ennenaikainen. Vaikka niinkin kävisi, että kotimaista sokeria tulisi myyntiin odotettua enemmän, kuten herra kansanhuoltoministeri sanoi, niin on varmaa, että ne, jotka tähänkään saakka eivät ole päässeet siitä osallisiksi, jäävät edelleenkin osattomiksi, paitsi ostamalla sitä korotetulla hinnalla mustasta pörssistä, sillä nykyisinhän myydään aivan samanlaista sokeria vapaasti mustan pörssin hinnalla.

Sitten ed. Laineen puheenvuoron johdosta haluaisin huomauttaa, etten minä maininnut puheenvuorossani mitään selasta, että Turengin tehtaan perustaminen olisi ollut suuri virhe. Mahdollisesti se sitä on, mutta koska en ole asiasta selvillä, niin en lausunut mitään siitä puheenvuorossani. Mielestäni tämä sokeritilanteen hoito on kuitenkin joka tapauksessa ollut hintojen kohottamista ja siinä mielessä myös vaikuttaa hintaindeksiin. Koska indeksin tasapainossa pysymisestä taikka sen alentamisesta niin paljon puhutaan, niin tämä ei ainakaan ole ollut samansuuntainen toimenpide, vaan päinvastoin vaikuttaa juuri yleiseen hintojen kohoamiseen.

Ed. Lampinen: Täällä on huomautettu, että Turengin sokeritehtaan perustaminen oli harkitsematon asia. Turengin sokeritehdas pantiin alulle ennen sotia ja silloin oli laskettu tehtaan tulevan maksaamaan 35—40 milj. markkaa korkeintaan.

Osakepääoma meni nopeasti umpeen, valtionlainaa saimme 15 milj. markkaa. Sen jälkeen tilasimme heti kiireesti koneita, jotka saapuivat Suomeen suuri osa, varsinkin rakenteeseen kuuluvia osia. Olisi ollut mieletöntä jättää nämä kokonaan seisomaan, koska kerran niihin oli paljon pääomaa kiinnitetty, mutta aika on monella tavalla tehnyt tavattoman suuria esteitä, ja näin ollen olisi ollut mieletöntä koko kansantaloutemme kannalta jättää tehdas puolitiehen. Ja siinä suhteessa minä kyllä kiitän ed. Murtoa, että hän ymmärsi kyllä asian ministerinä ollessaan ja oli myös asiaa eteenpäin viemässä. Tehdas ei maksa puolta miljardia, se on siinä vajaa 400 miljoonaa, mutta liikepääomaakin tarvitaan.

Mutta nyt jos arvostelemme kotimaisen sokerin hyötyä kansantaloudellisessa mielessä, niin johan tuo 20 milj. kiloa, mitä nyt odotamme, vaikka laskemme sen 20 markan jälkeen, onhan se jo 400 milj. markkaa, mitä jää tänne rahaa, mikä muuten menisi maastamme ulos. Ja tässä suhteessa pitäisi myöskin ajatella asiaa. Ja taas toiselta puolen täällä huomautettiin, mitenkö m. m. Hollannissa on sokeri kalliimpaa kuin meillä täällä. Niin se on ollut aina lähettäjamaissa taikka myyntimaissa, se on ollut 3—4 kertaa korkeampi kuin se sokeri, minkä ovat sitten nuo lähettäjamaat ostomaihin lähettäneet aikaisempinakin aikoina.

Minä kumminkin käsitan, että eduskunta kaikista siitä pikkuväittelystä huolimatta, mikä täällä on tapahtunut, käsittää ja täytyy käsittää, mikä merkitys on niiden kasvien viljelemisellä, jotka todellakin antavat sen pohjan meidän maataloudellemme, minkä turvin sitten voimme todellakin paremmin kestää niinä aikoina, jolloin kilpailu muilla elintarvikkeiden aloilla ulkolaisen ja kotimaisen välillä yhä enemmän ja enemmän kiihtyy. Ja tämän asian tukirahoituksen minä näen, että ministeriö on minusta nyt sopivimmalla tavalla järjestänyt, kuin olla voi. Eri asia on sitten, olisiko ollut syytä määritellä, paljonko asukasta kohti tuota 120 markan sokeria olisi annettu ja millä kupongeilla se olisi sitten kansalaisille annettu. Mutta onhan totta, niinkuin täällä on huomautettu, että kaikki perheet, joissa taloudellisesti asiaa hoidetaan, eivät nytkään kaikkea sitä korttisokeria käytä, mitä he korteilla saavat ostaa

(Ed. Stenberg: Mitä ne sitten lisää ostavat?). Semmoisia on, jotka ostavat, mutta niitä onkin vallankin niissä piireissä, missä tekin herrasväki olette, jotka syövät miltei vain sokeria ja rasvaa; talonpoika se syö vähän toisenlaista maustetta, se panee sipuliakin sekaan vähän.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Stenberg ed. Tainion kannattamana ehdottanut ensiksi, että valtioneuvoston päätös kumottaisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Stenbergin 1) ehdotukseksi. Sen lisäksi on ed. Stenberg ed. Tainion kannattamana ehdottanut, että ellei päätöstä kumota, perusteluihin lisättäisiin seuraavaa: „Koska maassamme ei ole vielä mahdollisuuksia riittävään sokerin saantiin, on sen säännöstelemineen edelleen välttämätöntä. Siksi ei kotimaisen sokerin vapauttaminen säännöstelystä ole ollut oikeaan osunut toimenpide. Eduskunta ei myöskään pidä oikeana sitä, että teollisuudelle on annettu suhteettoman suuri osuus kotimaassa tuotetusta sokerista ja että sokerin hinta on, paitsi perustuslakivaliokunnan mietinnössä lausutuista syistä, myös hinnantasausrahastoon otetun maksun ja liikevaihtoveron vuoksi kohtuuttoman korkea”. Kutsun tätä ehdotusta ed. Stenbergin 2) ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin päätetään ponnesta ja sen jälkeen perusteluista. Jos valtioneuvoston päätös päätetään kumottavaksi, raukeaa ed. Stenbergin 2) ehdotus.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Stenbergin 1) ehdotuksesta.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Stenbergin 1) ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 55.

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt perustuslakivaliokunnan ehdottaman ponnien.

Äänestys mietinnön perusteluista.

Joka hyväksyy perustuslakivaliokunnan mietinnön perustelut sellaisenaan, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Stenbergin ehdotus tullut hyväksytyksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Kehotan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Ensimmäinen varapuhemies: Vähemmistö.

Perustelut on hyväksytty perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Valtioneuvoston päätös 21 päivästä lokakuuta 1948 kuntien viranhaltijain palkkauksen säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 16.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus toivomukseksi keskusammattikoulun perustamisesta Rovaniemelle.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitte-

lyyn siinä alustavasti käsitelty ed. Fri-
manin y. m. toiv. al. n:o 159, joka sisältää
yllämainitun ehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan
mietintö n:o 4.

Puheenvuoroa ei haluta.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä
runkoverkoston aikaansaamiseksi puutavaran
kuljetusmahdollisuuksia vailla oleville metsä-
alueille.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mie-
tintö n:o 2 ja otetaan ainoaan käsit-
telyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed.
Heikkilän y. m. toiv. al. n:o 351, joka si-
sältää yllämainitun ehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokun-
nan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Ensimmäinen varapuhemies:
Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot
57—67 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan
lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneu-
voston ehdotuksen mukaisesti

lakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi ehdollisesta rangaistus-
tuomiosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 57;

talousvaliokuntaan:

Ehdotuksen kastroimislaki

sisältävä hallituksen esitys n:o 58; ja

Ehdotuksen sterilisointilaki

sisältävä hallituksen esitys n:o 59;

talousvaliokuntaan, jonka tulee
pyytää asiasta lausunto lakivaliokun-
nalta:

Ehdotukset laiksi raskaudentilan keskeyttä-
misestä sekä laiksi rikoslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 60;

sivistysvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi valtion oppikouluista
annetun lain kumoamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 61;

maatalousvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi kotitalous-, maatalous- ja
koteollisuusoppilaitoksista annettujen lakien
muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 62;

laki- ja talousvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi eräistä toimenpiteistä
työttömyyden lieventämiseksi määrättyjen
töiden käymäntäpanon helpottamiseksi

sisältävä hallituksen esitys n:o 63;

ulkoasiainvaliokuntaan, jon-
ka tulee pyytää asiasta lausunto työ-
väenasiainvaliokunnalta:

Tiedonannon niistä sopimuksista ja suosituksista, mitkä Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi on hyväksynyt kahdenkymmennellähdeksännellä istuntokaudellaan vuonna 1946

sisältävä hallituksen esitys n:o 64;

työväenasiainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi työtävieroksuvista

sisältävä hallituksen esitys n:o 65;

laki- ja talousvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 66; ja

perustuslakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 67.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

15) Sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös sanomalehtipaperin kulutuksen säännöstelystä,

laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17; ja

16) Ehdotuksen laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassapysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Ensimmäinen varapuhemies:
Kun edustajille on jaettu myös kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 3 ja talousvaliokunnan mietinnöt n:ot 1 ja 2, voitaneen nekin nyt esitellä pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan istuntoon:

Toimenpiteitä rappiokuntoon joutuneiden asutusteiden kunnostamiseksi ja asutusteiden ottamiseksi tie- ja vesirakennushallituksen hoitoon

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 3;

Ehdotuksen laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ja

Ehdotuksen laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava istunto on huomenna kello 13.

Täysistunto lopetetaan kello 18,40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

32. Perjantaina 26 p. marraskuuta 1948

kello 13.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 48.

2) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 50.

3) Ehdotus laiksi evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatustavasta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 51.

4) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista rikosasian oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 41.

5) Ehdotus laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauk-

sissa rintamasotilaille, sotainvaliideille ja sotaesikille .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 52.

6) Ehdotus laiksi suoritettujen lapsilisien korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta ....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 46.

7) Ehdotus laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista .....

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 39.

9) Ehdotus laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavarailemaoikeuksien voimassa pysyttämistä tai ennalleenpalauttamisesta .....

Asiakirjat: Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 11.

10) Ehdotus laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta .....

Siv.

863

864

”

878

”

”

Siv.

862

863

”

”

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Käkälän y. m. lak. al. n:o 41.

11) Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42.

Ainoa käsittely:

12) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta .....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12; mainittu lakiehdotus.

13) Valtioneuvoston päätös 14 päivästä lokakuuta 1948 sanomalehtipaerin kulutuksen säännöstelystä ....

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17; mainittu päätös.

14) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä rappiokuntoon joutuneiden asutusteiden kunnostamiseksi ja asutusteiden ottamiseksi tie- ja vesirakennushallituksen hoitoon .....

Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Miettusen y. m. toiv. al. n:o 352.

Esitellään:

15) Ed. Oksalan y. m. lak. al. n:o 87 laiksi huoneenvuokran säännöstelyvaltuuksista .....

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen .....

Siv.

879

865

879

883

883

Siv.

883

17) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa yhteiskunnan huollossa kasvatettavien lasten ammattiopetuksen tehostamista .....

Puhetta johtaa puhemies **Kekkonen**.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Andersson, Hetemäki, Hiekkala, Härmä, Jokinen, E. Kilpi, Kleemola, J. Koivisto, Lahtela, Lappi-Seppälä, Lehtonen, Leino, Luukka, Pekkala, Roine, Söderhjelm, Takki, A. Wirtanen, Ohman ja Östenson.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä ja ensi tiistaina istunnosta virkamatkan takia ed. Härmä sekä ensi tiistaista torstaihin ulkomaanmatkan vuoksi ed. von Born.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

1) Ehdotus laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 48, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 13. Ensinnä sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 50, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 14. Katsoen siihen, että käsiteltävänä oleva lisäys kirkkolakiin on sellaisenaan joko hyväksyttävä tai hylättävä ja koska suuren valiokunnan yhdyttyä kannattamaan sanotun lisäyksen hyväksymistä, ehdotusta sen hylkäämisestä ei valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 4 momentin mukaan voida nyt asian toisessa käsittelyssä tehdä, voitaneen asian toinen käsittely julistaa päättyneeksi.

Puheenvuoroa ei haluta.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi evankelisluterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatustalusta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsiliselain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 51, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti johtolauseineen, voimaantulosäännös ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntönpäytä koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvaliideille ja sotaesikille.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 6 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 52, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 17. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—7 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi suoritettujen lapsilisien korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 46, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei haluta puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 47, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Honkala: Herra puhemies! Tässä lainmuutosesityksessä, joka on sinänsä välttämätön, on mielestäni kuitenkin eräs kohta, joka pitäisi korjata. Muutos on ehdotettu olemaan voimassa vuoden 1951 loppuun, mutta nyt on kuitenkin niiden tietojen mukaan, joita olen saanut Sotainvaliidiin Veljesliitosta, asian laita niin, ettei mitenkään voida ajatella, että tämä probleemi olisi selvitetty vuoden 1951 loppuun mennessä. Koulutettavia on noin 2,000 ja heidän koulutuksensa saattaa tapahtua vain yhdessä laitoksessa, nimittäin Liperissä ensi syksynä toimintansa aloittavassa koulutuslaitoksessa, jonka koulutuskyky on noin 170 vuodessa. Kun yleinen invaliidihuoltolaki ei salli koulutusta eikä työhuollon antamista tuberkuloottisille ja muille jatkuvaa sairautta poteville, eikä näiden kohdalla siis voida asiaa järjestää sen puitteissa, olisi mielestäni nyt jo jatkettava tämän lain voimassaoloaikaa vuoden 1954 loppuun. Sen vuoksi tulen tekemään asianomaisen pykälän kohdalla tätä tarkoittavan ehdotuksen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta siirtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

36 §.

Keskustelu:

Ed. Honkala: Herra puhemies! Ehdotan, että tämän pykälän lopussa voimassaoloaikaa koskeva vuosiluku 1951 muutettaisiin vuosiluvuksi 1954.

Ed. Hakala: Herra puhemies! Minä kannatan ed. Honkalan tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Honkala ed. Hakalan kannattamana ehdottanut, että 1 momentin lopussa oleva vuosiluku 1951 muutettaisiin vuosiluvuksi 1954. Kutsun tätä ed. Honkalan ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Honkalan ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 53 ei-ääntä; poissa 58.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että nyt käsitellään päiväjärjestyksen 12) asia.

12) Vuoden 1947 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi läänien luvusta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu lakiehdotus.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksesta.

Keskustelu:

Ed. Kalliokoski: Herra puhemies! Eräänä tärkeänä perusteluna nyt esillä olevan lakiehdotuksen hyväksymistä vastaan on esitetty, että parhaillaan työskentelee n.s. aluejakokomitea, jonka pitäisi saada läänien jakokysymystä kokonaisuudessaan rauhassa pohtia. Tätä perustelua vastaan on erikoisesti hallituksen taholta huomautettu, että nyt esillä oleva ehdotus merkitsee erään tärkeän osaratkaisun suorittamista asiassa, sellaisen osaratkaisun suorittamista, joka ei ole esteenä asian tarkoituksenmukaiselle ratkaisulle myö-

hemmin eikä tee mahdottomaksi aluejakokomitean rauhallista työskentelyä. Osaratkaisusta yleensä on sanottava, että niitä on pidettävä tarkoituksenmukaisina, jos osaratkaisu on todella sellainen, että se tuottamatta vahinkoa myöhemmille järjestelyille edistää tarkoituksenmukaisempiin olosuhteisiin pääsemistä. Niin on myös, jos osaratkaisu aluejakojen esillä ollessa ei ole haitaksi lopullisesti toteutettaville tarkoituksenmukaisille järjestelyille. Jos kuitenkin perehdymme lähemmin nyt esillä olevaan lakiesitykseen, niin me havaitsemme, että sen suhteen niin ei ole asiantaita. Se vain eräissä tapauksissa edistää tai on häiritsemättä tarkoituksenmukaisen ratkaisujen suorittamista. Mutta esityksen eräissä kohdissa se merkitsee sellaista ratkaisua, joka selvästi häiritsee myöhemmin toteutettavia tarkoituksenmukaisia järjestelyjä. Täällä on asian edellisellä kerralla ollessa esillä kiinnitetty tällaisiin näkökohtiin huomiota. On osoitettu, että Turun ja Porin läänin kohdalla rajojen uusi järjestely ei edistä vaan häiritsee myöhemmin toteutettavia oikeiksi ja hyväksyttäviksi katsottuja ratkaisuja. On kiinnitetty myös huomiota siihen, että nimenomaan Korsholman läänin perustamisella tällaisia ratkaisuja vastaisuudessa mitä suurimmassa määrin häiritään.

Aluejakokomitean työ ei tosin ole vielä valmis, mutta sen työn tuloksista on kuitenkin eri yhteyksissä annettu eräitä tietoja. M.m. kun on pyydetty lausuntoja määrättyiltä maakunnallisilta elimiltä erilaisista suunnitelmista lääninrajojen järjestelyissä, on siinä yhteydessä esitetty hyväksyttäviksi katsottuja näkemyksiä siitä, minkälaisen periaatteiden mukaisesti hallinnolliset alueet olisi järjestettävä. Tällöin aluejakokomitea on asettunut sille kannalle, että hallinnollisten alueitten tulisi muodostua yhtenäisten taloudellisten alueitten pohjalle. Aluejakojen tulisi edistää luonnollisten talousalueitten kehittymistä ja kasvamista ja niiden yhtenäisyyden säilymistä eikä niiden missään tapauksessa tulisi häiritä sellaisia. Jos Korsholman lääni perustetaan, niin sen perustamisella mitä suurimmassa määrin häiritään luonnollisten taloudellisten alueiden syntymistä ja säilymistä.

Näihin seikkoihin ed. Annala asian edellisellä kerralla esillä ollessa kiinnitti huo-

miota. Hän osoitti, kuinka Korsholman lääni kuuluu useaan eri talousalueeseen (Ed. Wickman: Se oli väärin todistettu!). Ei se ollut väärin todistettu. Se pitää täsmälleen paikkansa. Ed. Wickman tietää hyvin, että me tunnemme kumpikin näitä alueita ja tiedämme, minkälainen taloudellinen alue Korsholman lääni on. — Kun ei päästä myöskään siihen tavoitteeseen, jolla Korsholman läänin perustamista nimenomaan ruotsalaiselta taholta on perusteltu, että saataisiin hyvin suuressa määrässä yksikielinen hallinnollinen alue, niin Korsholman läänin perustaminen on epätarkoituksenmukaista. Tietysti on annettava arvoa sille hallitusmuodon säännökselle, että hallinnollisten alueiden tulisi olla, mikäli mahdollista, yksikielisiä, mutta Korsholman läänin perustamisella ei sellaiseen aluejakoon päästä. Tämän läänin sisäpuolelle jäisi joka tapauksessa melkoinen suomenkielinen vähemmistö. Sitä paitsi on muistettava, että lääni tulisi alueellisesti muodottomaksi, koska edes sen hallinnollinen keskus ei sijaitsisi läänin alueella. Muitakin luonnottomuuksia tämän esityksen hyväksyminen merkitsisi. Yhtäältä sen alueen sisäpuolelta olisi erotettava saarenkaltaisia alueita toisiin lääneihin kuuluviksi, ja lisäksi nähtäisiin sellainen muodottomuus, että kahden läänin hallinto olisi samalla paikkakunnalla, vaikka on kysymys aluejaosta. Jos kerran on kysymys aluejaosta, niin ei toki silloin pitäisi olla välttämätöntä eikä tarkoituksenmukaista sijoittaa kahta lääninhallitusta samalle paikkakunnalle, ei myöskään sijoittaa lääninhallitusta ulkopuolelle läänin alueen, kuten Korsholman läänin perustamisen yhteydessä tulisi käymään. Kun sitä paitsi Korsholman läänin perustaminen mitä suurimmassa määrässä häiritseisi Keski-Pohjanmaan talousalueen eheyttä, mille seikalle m. m. aluejakokomitea on antanut huomattavan arvon, niin siltäkään kannalta tämän läänin perustamista ei voida pitää suositeltavana.

Aluejakokomitea on alustavassa ehdotuksessaan — mietintöhän se ei vielä ole — todennut, että Keski-Pohjanmaa muodostaa sellaisen yhtenäisen taloudellisen alueen, jonkalaiset hyvin soveltuvat myöskin hallinnollisiksi alueiksi. Tältä kannalta se on tullut siihen, että Keski-Pohjanmaa aikanaan on muodostuva omaksi hallinnol-

liseksi alueeksi, nimenomaan omaksi lääniksi. Tämän tavoitteen saavuttamista erinomaisen suuressa määrässä häiritäisiin Korsholman läänin perustamisella, eikä se siltäkään kannalta ole kohtuullista.

On myönnettävä, että tähän esillä olevaan lakiehdotukseen sisältyy myös tarkoituksenmukaisia järjestelyjä. Täällä ei ole huomautettu enempi Keski-Suomen läänin kuin Pohjois-Karjalankaan läänin perustamista vastaan. Kumpikin näistä alueista muodostaa sellaisen taloudellisen alueen, jonkalainen soveltuu hallinnollisen alueen muodostamisen perustaksi, ja jos ei kysymys olisi muusta kuin näistä ehdotuksista, joiden toteuttaminen merkitsisi tarkoituksenmukaisen osaratkaisun aikaansaamista, niin ehdotusta voitaisiin puoltaa. Mutta kun tähän lisäksi sisältyy erittäin epätarkoituksenmukaisia ja vastaisuudessa suoritettavia toimenpiteitä mitä suurimmassa määrässä häiritseviä suunnitelmia, niin ehdotuksen hyväksyminen on mahdotonta. Ei ole tarkoituksenmukaista eikä ole edes oikein, että eräitä hyväksyttäviä ratkaisuja on ostettava sellaisella hinnalla, niinkuin nyt on kysymyksessä, jolloin niiden saavuttamisen ehtona on hyväksyttävä suorituksia, jotka häiritsevät asioiden vastaisuudessa tapahtuvaa tarkoituksenmukaista hoitamista.

Tällä perusteella, herra puhemies, minä tulen kannattamaan perustuslakivaliokunnan ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Ed. Ahmavaara: Herra puhemies! — Kuten arv. edustajat ovat huomanneet, perustuslakivaliokunnalla mietinnössään on kantansa perusteluksi ainoastaan yksi syy, ja se syy on muodollista laatua. Siitä näkyy, että asiassa on sen jälkeen, kun valiokunta maaliskuun 9 päivänä 1946 edellisellä kerralla antoi asiasta mietintönsä, tapahtunut jotakin, joka asian käsittelyssä järjellisesti menetellen täytynee ottaa huomioon, ja se on se, että nyt työskentelee komitea, jonka tehtävänä on valtakunnan alueellisen jaotuksen uudistaminen koko laajuudessaan. Tästä valiokunnalla edellisen käsittelyn aikana ei ollut tietoa, todennäköisesti siitä luonnollisesta syystä, että komitea on sen jälkeen asetettu. Jos komitea olisi jo silloin tietetty olleen toiminnassa, en epäile, että valio-

kunnan lausunto silloin olisi ollut sama kuin mikä se nyt on. Valiokunta ei olisi ryhtynyt käsittelemään asiallisesti asiaa, ennen kuin komitean valmistelema työ on loppuunsaatettu.

Vanha hyvä sääntö on, ettei sama asia saisi yhtäikaa olla vireillä kahdessa eri instanssissa, siitä yksinkertaisesta ja luonnollisesta syystä, että nämä erillään toisistaan työskentelevät instanssit voivat johtua tuloksiin, jotka eivät sovi toisiinsa, ja tässä tapauksessa näin sitäkin suuremmalla syyllä, kun komitea juuri perusteellisesti tutkii ensimmäisenä työnään valtakunnan uutta lääninjakoa, toisin sanoen suorittaa siis valmistelemaa työtä sellaisten päätösten tekemistä varten, joista nyt on kysymys. Se olisi suunnilleen yhtä nurinkurista, kuin jos täällä eduskunnassa ensin suoritettaisiin äänestykset päätöksestä ja vasta sen jälkeen asiasta neuvoteltaisiin ja keskusteltaisiin (Ed. Oksala: Se voi olla hyvä keino!). Se voi olla hyvä keino, mutta tuskin se sentään sopisi eduskunnan arvolle ja eduskunnan pöytäkirjoihin merkittäväksi.

Minä en tosiaan jaksa käsittää, että eduskunnan arvovallalla toimiva kokous voisi antaa palttua näin alkeelliselle ja järjen vaatimalle käsittelyjärjestykselle, kuin mistä nyt on kysymys. Sehän merkitsee sitä, että ensin tehdään päätöksiä uudesta lääninjaosta ja vasta sen jälkeen tullaan tilaisuuteen tutustua siihen tulokseen, johon asiaa perusteellisesti tutkiva komitea asiassa ehkä tulee. Että valiokunnan kanta perustuu näin ollen pätevänä pidettyyn yleiseen normiin, sitä tuskin voitaneen kieltää. Mutta, kysytään, onhan säännöistä aina poikkeuksia ja poikkeuksethan säännön vahvistavat. Aivan niin, poikkeuksia voidaan tehdä, mutta niilläkin täytyy olla järjellinen perusta. Tässä tapauksessa niillä pitäisi olla kaksi perustetta. Ensinnäkin se, että se asia, joka poikkeuksen tekemisen vaatii, on luonteeltaan kiireellinen, ja toiseksi se, että on tarpeellinen varmuus siitä, että tehtävä päätös ei tule haittaamaan lääninjoituksen lopullista uusimista. Mitä viimeainnittuun vaatimukseen tulee, täällä on vakuutettu, että lain hyväksyminen ei vaikeuta komitean ehkä suunnittelemaa lopullisen joituksen toimeenpanoa. Kenties tämä pitää paikkansa, mutta joka tapauksessa siitä on koko joukon ennen aikaista

ryhtyä kiistelemään, niin kauan kuin komitean työ ei ole loppuun saatettu. Mutta, kysytään toiseksi, onko tämän lain hyväksyminen sitten kiireellinen. Kun laki tietäisi vain periaatepäätöksen tekemistä, kun siis sen nojalla ei vielä yhtään läänin perusteta, ei voitane väittää, että asia on kiireellinen. Periaatepäätöshän on päätös tulevaisuuden menettelytavasta, tulevaisuutta varten. En siis näe olevan syytä poiketa hyvästä käsittelyjärjestyksestä, joka vaatii odottamaan valmistavaa selvittelyä, ennen kuin päätöksiä ryhdytään tekemään. Tuntuu tosiaan hiukan kummalliselta, että tässä arvokkaassa seurassa on syytä huomauttaa näin peräti alkeellisesta tosiasiasta. Se kai johtunee siitä, että asia on nostattanut ja nostattaa aivan liian paljon tunne- y. m. aiheita, jotka eivät asiaan saisi kuulua. Pitäisi kuitenkin huomata, että nyt tässä vaiheessa tapahtuvaa hyväksymistä vastustavat paitsi ne, jotka muutoinkin lakia vastustavat, myös ne, jotka pitävät tärkeänä, että eduskunta seuraa ja malttaa seurata loogillista ja asiallista käsittelyjärjestystä. Perustuslakivaliokunnan mietintö on, kuten sen perusteluista näkyy, puhdas kaikesta kieliriidasta, kansallisuussorrosta j. n. e., sillä se perustuu yksinomaan siihen, mitä siinä perusteeksi mainitaan. Sen vuoksi minä toivon, että jos eduskunta tässä vaiheessa hyväksyy valiokunnan kannan, siihen ei sisällytetä mitään selaista, kuin mitä siinä itsessä sanotaan.

Minä huomautan, että jos nyt olisi kysymyksessä asiallisen päätöksen tekeminen tässä asiassa, en epäilisi hyväksyä lakia, kuten tein jo edellisellä käsittelykerralla. Olen aikanaan kantani ja perusteluni esittänyt siksi selvästi ja laajasti, ettei minun ole tarvis sitä tässä toistaa. Ilmoitan vain, että olen edelleen itse asiaan nähden samalla kannalla ja että toivon, että eduskunta joka tapauksessa mahdollisimman pian tulisi tilaisuuteen käsitellä tätä asiaa uuden ehdotuksen perusteella, mutta tässä vaiheessa asiallinen käsittelyjärjestys mielestäni ehdottomasti vaatii, että odotetaan ja maltetaan odottaa istuvan komitean työn tulosta, koska asia ei voi olla nyt kiireellinen.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Minä en malta olla huomauttamasta tämän lääninjakokysymyksen yhteydessä ensinnä-

kin siitä ankarasta turnauksesta, jota täällä eduskunnassa on viime aikoina käyty kansalaisten veroasioista. Hallituksen puolesta ilmoitettiin joka käänteessä silloin, että valtio tarvitsee rahaa, valtio on köyhä, tarvitsee rahaa ja taas rahaa. Veronmaksajain etua ajavat huomauttivat täällä, että kansa nääntyy jo suurten verotaakkojen alla, ja tämä on totinen tosi. Mutta nyt hallitus on innokkaasti ajamassa tätä lääninjakoasiaa aivan niinkuin ei mitään rahapulaa hallituksella olisikaan. Pääministeri innokkaasti suositteli eduskunnalle tämän lääninjakolain hyväksymistä. Puuttuu vain vielä, että ministeri Hiltunenkin nousee pönttöön puhumaan hallituksen puolesta tässä asiassa. Voi olla sillä tavalla, niinkuin täällä on huomautettu arvovaltaiselta taholta, että tarvitaan uusia järjestelyjä lääninjaossa, mutta asia ei ole niin ensitärkeä, että tänä köyhänä aikana kansan harteille asetetaan sellaiset hirmumenot, joita tietäisi tämä uusien läänien perustaminen. On tultu satoja vuosia näin toimeen ja meidän ei sovi nyt, jolloinka sotakorvaukset ja suuret todelliset jälleenrakennusmenot painavat meitä, tuoda tällaisia menoja eduskunnan päätettäväksi.

Minä en voi olla, herra puhemies, tässä myöskään huomauttamatta siitä, että olen edelleen sillä kannalla, että Korsholman läänin perustaminen on aivan tunnekysymys. Minä lausuin tämän ajatuksen täältä jo aikaisemmin silloin kun täältä sanottiin. Äärimmäiseltä oikealta vastattiin, että asia ei ole näin. Mutta se hirvuminen parjausten ryöppy, mihin minä jouduin sitten ruotsinkielisten sanomalehtien taholta, osoitti, että se oli pelkästään tunnekysymys. Jouduin sellaisen ryöpyn alaiseksi, että minä herroille pyytäisin huomauttaa, että valtiopäiväjärjestyksessä on sellainen, kuin 15 pykäläkin olemassa. Sitten hallituksen taholta aikaisemmin jo huomautettiin, että tämä on myöskin ulkopoliittinen kysymys. No, se oli sitä erittäinkin silloin, jolloinka kaikki olivat ulkopoliittisia kysymyksiä, kättilölain hyväksymistä myöten. Mutta samaan suuntaan herra pääministeri viittasi täällä myös Kyllä minä luulisin, että hallituksella olisi paljon tärkeämpiä ulkopoliittisia asioita hoidettavaan kuin tämä. Kun lukee sanomalehtiä, mitenää äärettömän väärää informointeja meidän maastamme annetaan suurvaltoihin, suurvaltaan, ja sieltä ne sitten saamme takaisin tänne niin kyllä minusta

tuntuu, että hallituksella on todellakin paljon tärkeämpiä ulkopoliittisten asioiden hoitamista. Sopisi kysyä m. m. sitä, miksei Moskovan lähettiläs tee tehtäviään ja oijo väärää tietoa omasta maastaan. Minä tulen ehdottomasti vastustamaan tämän lain hyväksymistä.

Ed. Tiitu: Herra puhemies! Esillä oleva lepäämässä ollut hallituksen esitys laiksi läänien luvusta on nyt sikäli uudessa vaiheessa, että perustuslakivaliokunnan suuri enemmistö ehdottaa tämän lakiesityksen hylättäväksi. Hylkäyspäättöstään valiokunta aivan oikein perustelee sillä, että valtioneuvosto on vuonna 1946 asettanut erityisen komitean suorittamaan tutkimuksen valtakunnan alueellisesta jakaantumisesta eri hallintoaloilla sekä tekemään tarpeelliseksi havaittavat esitykset tässä suhteessa tarvittaviksi muutoksiksi. Kun sanotun komitean tehtävä käsittää myöskin valtakunnan lääninjakokysymyksen tutkimisen kokonaisuudessaan eikä vielä ole tietoa siitä, minkälaisiin ehdotuksiin komitea tässä suhteessa lopullisesti päätyy, ei valiokunnan käsityksen mukaan ole asianmukaista suorittaa kysymystä koskevia osittaistoimenpiteitä, jotka saattavat vaikeuttaa valmisteilla olevan kokonaisratkaisun toteuttamista. Tämä hylkäysperustelu on aivan oikeaan osunut, sillä ajatelkaamme nyt esimerkiksi Vaasan läänin pohjois-osaa, mitä ed. Kallio-koski täällä jo selvitti, missä Kokkolan kaupunki ympäristöineen muodostaa jo nyt kokonaan erillisen talouspiirin ja muodostaa siis sellaisen alueellisen ja taloudellisen kokonaisuuden, mistä olojen pakosta tulevaisuudessa joudutaan muodostamaan uusi Keski-Pohjanmaan lääni.

Jos eduskunta nyt hyväksyy tämän lakiesityksen hallituksen esittämässä muodossa, jolloin nyt jo miltei kokonaan suomalainen Kokkolan kaupunki ympäristöineen tulisi liitettäväksi hallituksen esityksen mukaan uuteen ruotsalaiseen Korsholman lääniin, niin kokonaan rikottaisiin tämän alueen luonnollinen kehitys. Jos tälle alueelle perustetaan tämä ruotsalainen Korsholman lääni, niin tätä luonnollisen kehityksen vaatimaa Keski-Pohjanmaan läänin ei voida tulevaisuudessakaan perustaa. Vaikka Kokkolan kaupunki erotettaisiinkin pois tästä Korsholman läänistä,

niin Kokkolan ympäristö kuitenkin tulisi jäämään Korsholman lääniin. Jo sekin tekisi mahdolltomaksi tulevaisuudessa Keski-Pohjanmaan läänin perustamisen. Ja miksi ei voida odottaa tämän komitean mietinnön pohjalle rakennettua uutta lääninjakoesitystä. Täällä on sanottu, että on epätietoista, koska tämä uusi lääninjakojärjestysesitys eduskunnalle annetaan. On varmaa, että tämä uusi lääninjakoesitys annetaan eduskunnalle välittömästi tämän komitean mietinnön valmistuttua, koska eduskunta yksimielisesti pitää tarpeellisenä Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan läänien perustamista. Elämmehän me täällä demokraattisessa tasavallassa, missä eduskunnan tahtoa hallitusvalta toteuttaa. Ja on huomattava, että tuskin yksikään nykyiseen kaksikieliseen Vaasan lääniin kuuluva ruotsia puhuva kansanmies tai -nainen tuntee minkäänlaista uuden ruotsalaisen Korsholman läänin perustamisen tarvetta. Sen viime valtiopäivillä ed. Hästbacka täällä hyvin vakuuttavasti todisti. Ruotsalaisen Korsholman läänin perustamisajatusta elättelevät täällä vain ruotsia puhuvan kansanosamme johtajat. Heidän pyrkimyksensä on pitää mahdollisimman korkea raja-aita ruotsia puhuvan ja suomea puhuvan kansanosamme välillä. Kansakokonaisuutta ajatellen me suomalaiset emme tällaista pyrkimystä voi hyväksyä. Ja ajatelkaamme, että nyt vaaditaan perustettavaksi sellaista ruotsalaista lääniä, mihin tulisi kuulumaan hyvin huomattava, vuosittain suuresti lisääntyvä suomalainen vähemmistö. Tästä saamme parhaan käsityksen kun mainitsen, että tähän Korsholman lääniin esityksen mukaan kuuluvassa Kokkolan kaupungissa oli vuonna 1900 684 suomea puhuvaa ja 1,963 ruotsia puhuvaa kansalaista, mutta jo 1940 tässä kaupungissa oli 5,190 suomea puhuvaa ja 3,343 ruotsia puhuvaa kansalaista. Suhde tämän jälkeen on suomea puhuvien eduksi vielä huomattavasti parantunut. Kaskisissa 1900 oli vain 32 suomea puhuvaa ja 884 ruotsia puhuvaa kansalaista, 1940 täällä oli 552 suomea puhuvaa ja 1,006 ruotsia puhuvaa kansalaista. Kristiinassa oli 1900 660 suomea puhuvaa ja 2,153 ruotsia puhuvaa kansalaista, 1940 tässä kaupungissa oli jo 939 suomea puhuvaa ja 1,279 ruotsia puhuvaa kansalaista. Suomea puhuvien kansalaisten luku oli lisääntynyt siis noin

300:lla, mutta ruotsia puhuvien kansalaisten lukumäärä oli vastaavasti vähentynyt noin 1,000:lla samanaikaisesti tässä Kristiinan kaupungissa. Pietarsaassa oli 1900 316 suomea puhuvaa ja 2,551 ruotsia puhuvaa kansalaista: 1940 tässä kaupungissa oli jo 2,989 suomea puhuvaa ja 4,158 ruotsia puhuvaa kansalaista. Pietarsaassa siis suomea puhuvien kansalaisten lukumäärä tänä aikana oli kasvanut noin 2,600:lla henkilöllä, mutta ruotsia puhuvien kansalaisten lukumäärä vastaavana aikana oli kasvanut vain 1,607 kansalaisella. Tästä näemme kehityksen kulun täällä suunnitellun Korsholman läänin alueella.

Onko nyt asiallista perustaa sellainen tarpeeton ruotsalainen lääni, missä on näin huomattava kasvava suomalainen vähemmistö ja onko asiallista valtion voimalla perustaa meidän rannikollemme ruotsalainen linnoitus, mihin suomea puhuvilla kansalaisillamme tuskin tulisi olemaan pääsyoikeutta. Ahvenanmaalaisten pyrkimykset ja toimenpiteet ovat meille riittävän varoittavana esimerkkinä.

Herra puhemies! Minäkin kannatan täällä perustuslakivaliokunnan hylkäävää mietintöä.

Ed. Vilhula: Herra puhemies! Nyt käsiteltävänä olevan läänien lukua koskevan asian ollessa viime tiistaina eduskunnassa esillä käytti sen johdosta myös herra sisäasiainministeri puheenvuoron. Tässä puheenvuorossa, jossa hän ilmoittaessaan hallituksen puoltavan lakiesityksen kokonaisuudessaan hyväksymistä, lausui hän m. m.: „Maan läänijaon tarkistaminen muulta kuin Keski-Suomen ja Kymen läänien osalta ei tällä hetkellä ole ehdottoman kiireellinen eikä siihen todennäköisesti, vaikka lakiehdotus hyväksyttäisiin, voitaisi välittömästi muuttien läänien osalta ryhtyä. Siinä voidaan aivan hyvin jäädä odottamaan aluejakokomitean mietinnön valmistamista ja sen jälkeen laatia sellainen lääninjakoinen tarkoituksenmukaiseksi katsotaan. Lakiehdotuksen hylkääminen aiheuttaisi kuitenkin, hän jatkoi, että Keski-Suomen osalta esityksen perusteluissa mainitut hallinnolliset epäkohdat, jotka ilmeisesti ovat vaikeimmat meidän nykyistä lääninjakoaamme rasittavista epäkohdista, jäisivät edelleen ehkä pitkäksi aikaa haittaamaan asioiden hoitoa suureksi vahingoksi koko maankin hal-

linnolle." Tähän herra sisäasiainministerin lausumaan sisältyy Keski-Suomen läänin osalta vastaus myöskin perustuslakivaliokunnan herra puheenjohtajan täällä äsken esittämään lausuntoon.

Herra sisäasiainministeri siis toteaa, että nimenomaan Keski-Suomen läänin perustaminen on nyt vallitsevien hallinnollisten epäkohtien vuoksi ehdottoman kiireellinen ja että tämä lääni olisi sen vuoksi perustettava jo odottamatta aluejakokomitean ehdotusta, johon täälläkin on useissa puheenvuoroissa viitattu. Mielihyvin onkin voinut todeta, että myös nykyisessä eduskunnassa vallitsee huomatakseni täysin yksimielinen mielipide Keski-Suomen läänin pikaisen perustamisen välttämättömyydestä. Sama näyttää olevan asianlaita eduskunnassa myöskin Pohjois-Karjalan läänin perustamisen suhteen, jota minä myös puolestani kannatan. Keski-Suomen läänin perustamiseen nähden on myös mainittava, että jo aikaisempi eduskuna on yksimielisesti tunnustanut tämän läänin perustamisen kiireellisyyden myöntäessään varatkin vuodelle 1946 valtion tulo- ja menoarviossa Keski-Suomen läänin perustamiseksi. Valitettavasti ovat kuitenkin eräät asiayhteydet saaneet aikaan sen, ettei lopullista päätöstä läänin perustamisesta ole saatu syntymään. Nytkin näyttää samanlainen uhka olevan olemassa lähinnä luullakseni sen vuoksi, että käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyy myöskin ehdotus Korsholman läänin perustamisesta, joka on saanut eduskunnassa osakseen ankaraa vastustusta.

Jos eduskunta nyt hylkää käsillä olevan hallituksen esityksen, saattaa se merkitä, kuten herra sisäasiainministerikin huomautti, että myöskin Keski-Suomen läänin perustaminen siirtyy välttämättömyydestään huolimatta pitkäksiin aikaa eteenpäin. Tämä olisi kuitenkin mitä valitettavinta paitsi herra sisäasiainministerin mainitsemista syistä myöskin sen vuoksi, että koko Keski-Suomen väestö on jo vuosikymmenet tuntenut läänin perustamisen välttämättömyyden. Tämänkin vuoksi tulen kannattamaan puolestani hallituksen esityksen hyväksymistä. Jos hallituksen esitys kaikesta huolimatta tulee nytkin hyljätynsä, pyydän esittää sen hartaan ja vakaan toivomuksen, että hallitus mitä kiireellisimmin antaisi uuden esityksen läänien luvusta huomioon ottaen tällöin nyt ilmenevän eduskunnan kannan,

johon esitykseen sisältyisi myöskin Keski-Suomen läänin perustaminen.

Ed. Henriksson: Herra varapuhemies! Sisäasiainministerin ja pääministerin tiistain istunnossa esittämät lausunnot selvittävät täydellisesti, mistä tässä on kysymys. Sisäasiainministeri erikoisesti alleviivasi sitä, että maamme lääninjako on täydellisesti vanhettunut ja että korjauksia välttämättä pitäisi saada aikaan. Edellä oleva lakiesitys tarkoittaa juuri tätä. Siinä esitetään kolme uutta läänää perustettavaksi, Keski-Suomen lääni, Pohjois-Karjalan lääni ja Korsholman lääni. Keski-Suomen läänin tarpeellisuudesta ovat kaikki näköjään yksimielisiä, Pohjois-Karjalan läänistä suurin piirtein myös, Korsholman läänistä sensijaan vastustetaan ja pääasiallisesti siitä syystä, että sen asujamiston enemmistön kieli tulisi olemaan ruotsi. Kuitenkin, niinkuin sekä sisäasiainministeri että pääministeri puheenvuoroissaan huomauttivat, sisältyy maamme hallitusmuotoon nimenomainen ohje siitä, että hallinnollisten alueiden rajoja uudestaan järjestettäessä on varteenotettava, että alueet, mikäli asianhaarat sallivat, tulevat yksikieliseksi, suomen tai ruotsin kieliseksi taikka että toiskieliset vähemmistöt niillä tulevat niin pieniksi kuin mahdollista. Tämä ohje on niin selvä, että mikään hallitus ei voi sitä sivuuttaa. Hallitusmuoto kai on olemassa sitä varten, että sitä käytännössä noudatetaan. Olkoon tässä maassa minkälainen hallitus tahansa, kun se lähtee läänien rajoja uudestaan järjestämään, niin sen on pidettävä tämä hallitusmuodon määräys mielessään. Hallitusmuodon 50 §:ssä, josta tässä on kysymys, käytetään sanoja „mikäli asianhaarat sallivat”. Kun on Korsholman läänistä kysymys, niin asianhaarat eivät ainoastaan salli vaan puhuvat tämän läänin puolesta. Edustaja Annala mainitsi täällä tiistaina, että Korsholman lääni muodostuisi vain eleeksi ruotsalaisille ja että kaikki käytännölliset seikat puhuvat sitä vastaan ja tätä samaa levyä soitti täällä ed. J. Wirtanen tänään. Edustaja Annala väitti myöskin, että sisäasiainministerikin olisi tämän myöntänyt perustuslakivaliokunnassa. Mitään sellaista sisäasiainministeri ei kuitenkaan perustuslakivaliokunnassa ole myöntänyt eikä sanonut. Hän päinvastoin sanoi, ja minä olen siitä kerran aikaisemmin huo-

mauttanut edustaja Annalalle, mutta hänellä on näköjään taipumus unohtaa vissejä asioita, sisäasiainministeri sanoi, että puhtaasti hallinnollisetkin seikat huomioon ottaen voidaan Korsholman läänin perustamista puolustaa. Tämän läänin perustaminen ei siis ainakaan sisäasiainministerin mielestä aiheuta mitään hallinnollisia haittoja. Kun näin on asianlaita, ja kun otetaan hallitusmuodon määräys huomioon, niin minä en ainakaan voi ymmärtää millä asiallisilla perusteilla Korsholman lääniä voitaisiin vastustaa. Joku edustaja viittasi tiistaina puheessaan siihen, että jos esillä oleva esitys hyväksytään, niin se merkitsee sitä, että aluejakokomitean työt menevät sekaisin. Pääministeri ja sisäasiainministeri ovat jo torjuneet tämän väitteen. Aluejakokomitea voi hyvin jatkaa työskentelyään ja sen ehdotukset voidaan huomioida silloin, kun asioita lähdetään käytännössä toteuttamaan.

Jos joku kuvittelee, että nykyinen hallitus voisi antaa toisenlaisen esityksen, josta Korsholman lääni olisi jätetty pois, niin uskon, että se on erehdys. Hallitusmuodon 50 § on siksi selvä, sen henki on vapaamielinen ja suvaitsevainen, sen tarkoituksena on luoda kielirauhaa ja -sopua ja viihtyisyyttä. Ei ainakaan sosialidemokraattinen hallitus voi muunlaista kantaa edustaa. Jos esillä oleva esitys hylätään, niin maamme ruotsalainen väestö tulee käsittämään päätöksen niin, että hallitusmuodon kansallisesti vapaamielisiä periaatteita ei käytännössä noudateta. Toivon, ettei niin tapahtuisi. Tämä sitäkin suuremmalla syyllä, koska, niinkuin sisäasiainministeri erikoisesti alleviivasi, tarvitsemme korjausta vanhettuneisiin lääninjako-oloihimme. Esillä olevan lakiesityksen hylkääminen tietäisi sitä, että tämä tarpeellinen korjaus, tarpeellinen reformi, siirtyisi epämääräiseen tulevaisuuteen. Lakiesityksen hyväksyminen tietäisi sitä, että pahimmat puutteellisuudet, esim. juuri Keski-Suomen kohdalla, voitaisiin poistaa. Ne puhtaasti muodolliset syyt, joihin edustaja Ahmavaara täällä viittasi, eivät saisi olla tässä esteenä. Edustaja J. Wirtasen lausunnon johdosta minä vain totean, että löytyypä kerran kokoomuspuolueen leiristä köyhienkin puolustaja. Se ei ole tavallista. Edustaja Kalliokoskelle taas olisi sanottava, että hänen tapansa selostaa asiaa oli hyvin yksipuolista. Hän liioitteli

vahvasti toisia näkökohtia ja toiset hän taas tyystin unhoitti. Herra varapuhemies, yhdyn niihin, jotka ovat toivoneet, että esillä oleva lakiesitys hyväksyttäisiin.

Ed. J. Pusa: Jos esillä oleva lakiesitys voitaisiin käsittelyn aikana korjata tai parantaa, olisin valmis tätä puolestani kannattamaan. Mutta kun tässä on mahdollisuus vain joko se semmoisenaan hyväksyä tai hylätä, täytyy minun liittyä niihin, jotka perustelluin syin tämän lain hylkäävät. Siinä tärkeysjärjestyksessä, jota maan läänit kaipaavat järjestelyssään, on ehdottomasti ensimmäisellä tilalla Kymen lääni. Ja minä en voi olla, herra varapuhemies, tämän yhteydessä lausumatta hallitukselle harrasta toivomusta siitä, että Kymen läänin olot järjestettäisiin käynnissä olevan tavan mukaan mahdollisimman nopeasti. Mitään oleellisia syitä ei ole tämän asian viivyttelyyn. Vielä haluaisin hylkääväksi perusteluksi mainita ne olosuhteet, jotka Turun ja Porin läänin pohjoisosassa ovat ja jolloin Satakunnassa sekä alueelliset että taloudelliset ryhmittymät ehdottomasti puhuvat tämmöistä lakiesitystä vastaan. Se sitoisi olosuhteet niin onnettomasti, kuin ne siellä olisivat, jos tämä lakiesitys hyväksyttäisiin, että ja sen perusteella on laki hyljättävä.

Ed. Österholm: Herr talman! Lagförslaget om ny länsindelning har alltsedan det 1945 överlämnades, grundligt dryftats ur alla tänkbara synpunkter. Det finns därför icke så mycket att tillägga nu i avgörandets stund. Några påpekanden är det dock skäl att ännu göra.

För det första måste man anmärka på att det ständigt blir undanskymt i diskussionen, att lagförslaget om de tre nya länen endast avser ett principbeslut, inte att nu genast bestämma om deras inrättande. Det är inte nu fråga om att dra upp gränser för alla de tre nya länen och fastställa, hur de skall taga sig ut på Finlands karta. Det är regeringens sak att göra det och med hänsyn till lokala intressen, historiska och ekonomiska förhållanden ge länen deras naturliga och av reella skäl betingande omfattning. Inte heller är det fråga om att anslå medel för länen inrättande. Den frågan kommer att väckas i vanlig ordning, när statens

ekonomiska ställning anses tillåta de nya utgifter som väl inte heller kommer att bli så märkvärdigt stora. Då har riksdagen tillfälle att ta ställning till den finansiella sidan av saken. Detta påpekande gör jag särskilt till rdgsm. J. Virtanen, som har ansett det vara påkallat att ännu en gång komma sättande med de ekonomiska synpunkterna och göra sig till förespråkare för den stackars fattiga staten.

Genom godkännande av lagförslaget skulle riksdagen icke i något hänseende förlora handlingsfriheten och känna sina händer bundna. Riksdagen har fortfarande sin prövningsrätt i behåll, när det gäller att gå vidare utöver det principbeslut som i dag står i fråga. Vi behöver otvivelaktigt en reform av länsindelningen; detta har erkänts av alla sakkännare, som har uttalat sig i denna fråga, och det underströks kraftigt av grundlagsutskottet i dess första betänkande i denna sak. Hela dess resonnemang var den gången ett entydigt förord för lagförslaget. Det lönar sig att läsa det i nu i den nya situationen. Tyvärr har grundlagsutskottet sedan skiftat mening och uttalat, att det vilande lagförslaget borde avböjas. Ingen kan anklaga grundlagsutskottet såsom sådant för bristande konsekvens; det har en ny sammansättning efter valet, och det vore ingenting att säga om den ändrade ståndpunkten, om den kunde på ett tillfredsställande sätt motiveras, om det fanns ett bindande skäl att återopa. Men det är det som fattas. Hänvisningen till ett pågående kommittéarbete är inte alls övertygande. Vi möter detta motiv med ett ingekännande småleende. Det är oss alla välbekant och anlitats gärna, då man vill slippa taga befattning med en sak. Då är det alltid välkommet att ha en kommitté att skylla på. Grundlagsutskottets ställning är sålunda sakligt sett inte vidare stark, i synnerhet som utskottet väl vet vad den ifrågavarande kommittén har att anföra i länsfrågan. Dess uppfattning och avsikter skulle på intet sätt komma att rubba förutsättningarna om för ett förord för lagförslaget.

Det har anmält sig en rad stridiga lokala intressen i samband med länsindelningen. Förespråkarna för dessa lokala intressen försöker nu att med bistånd av

dem som vägled av nationalistiska synpunkter, sätta kapp i hjulet för den välbehövliga reformen. Men om dessa, som nu söker spärra avgörandet, finge sin vilja igenom, tror någon att det bleve lättare att lösa länsindelningsproblemet en annan gång? Hur man än söker tillgodose de lokala synpunkterna, kommer nya gränser alltid att skära över gamla intressen, och ingen sådan problemlösning kan någonsin presteras som kunde ställa alla tillfreds. De som nu sätter in sin kraft på att bromsa utvecklingen, gör av allt att döma sin hembygd och sina väljare en björntjänst, för vilken de inte kan räkna på tack och erkännande i framtiden, utan som de måste en gång stå till svars för. De måste också vara på det klara med att, om frågan om ny länsindelning nu skulle falla, kommer det av allt att döma att anstå länge, antagligen mycket länge, innan den kommer upp igen. Och det skall då bli efterfrågat, vilka de var som hindrade reformen den gången, då den stod inför sitt förverkligande. Det är alltså skäl för lagförslagets motståndare att nu i sista stund övertänka sin ställning och revidera sin ståndpunkt.

Det är för riksdagen välbekant, att svenska riksdagsgruppens intresse för lagförslaget i främsta rummet hänförs sig till inrättandet av Korsholms län. De svenska bygderna i Österbotten och den svenska befolkningen överhuvudtaget i landet lägger stor vikt vid att Korsholms län kommer till stånd. På den saken har förhoppningarna varit riktade under hela vår självständighetstid. Det är riktigt som herr statsministern sade under debatten på tisdagen, att bakom förslaget om Korsholms län står en enhällig svensk opinion. Det enda remarkabla undantaget — det är väl rdgsm. Hästbacka man tänker på — bekräftar bara regeln. Vi minns, hur förslaget om ett övervägande svenskt län i Österbotten fördes fram. I sin regeringsdeklaration inför den nyvalda riksdagen förklarade dåvarande statsministern Paasikivi i april 1945, att hans regering skulle betrakta det som en av sina uppgifter att vidta åtgärder som vore ägnade att öka den svenska nationalitetens känslor av trygghet och trivsel i fäderneslandet. En av dessa åtgärder var propositionen om ny länsindelning, inne-

fattande även Korsholms län. Även efter det han lämnat sin ställning som statsminister har J. K. Paasikivi intresserat sig för detta förslag och påmint om dess existens och nödvändigheten att bringa det till ett positivt avgörande.

Lagförslaget om ny länsindelning intar såsom ett riksdagsärendet en särställning på grund av de många och växlande öden som det har genomgått. Sätillvida har grunden för dess behandling hela tiden varit orubbad, att alla de tre regeringar som suttit sedan 1945 har helhjärtat gett lagförslaget sitt stöd. I detta avseende har ministärerna Pekkala och Fagerholm gått i Paasikivis spår. Men så mycket mer vanskligt har lagförslagets öde varit här i riksdagen. Vem minns hur många gånger det har stått på dagordningen, men bordlagts eller tagits ut av talmannen och sedan blivit lagt under gröna klädet månad efter månad. Också nu i det oåterkalleligen sista skedet har ärendets behandling mött en hel del hinder på sin väg. Allt detta säger oss att denna sak tycks vara besvärlig att ta ställning till, en kalk som många önskar visa från sig. Dessa hämningar inför den nya länsindelningen och särskilt Korsholms län är dock alldeles onödiga. Livet i fosterlandet skulle ha sin gång precis på samma sätt som förut även om Korsholms län skulle inrättas, måhända dock med den skillnaden att trevnaden inom den svenska befolkningens krets kanske i någon mån skulle ökas och betingelserna för den vänskapliga samlevnaden mellan finskt och svenskt i vårt land skulle få ett gott handtag.

Det har sagts många gånger förut, men tål sägas en gång till i avgörandets stund, att det finns inga verkliga intressen, som skulle lida skada eller förfång av att Korsholms län skulle inrättas, men att många reella intressen har gagn och fördel därav, både lokala och allmänna, både ekonomiska och politiska. Framför allt skulle Finland som stat och samhälle vara betjänt av ett positivt avgörande. För mig ter det sig, kort sagt, som en akt av patriotism att medverka till att riksdagen godkänner lagförslaget.

Jag ber, herr talman, att få understöda rdsms. Jerns förslag, att det vilande lagförslaget måtte godkännas.

Ed. Wickman: Herr talman! Frågan om länens antal står nu inför sitt avgörande. I den senaste riksdagen godkändes lagförslaget med 104 röster mot 62. Bland understödarna fanns riksdagsmän från alla partier; man hade goda skäl att förmoda, att lagförslaget redan då skulle bli slutgiltigt godkänt, men tyvärr blev lagförslaget lagt vilande till över nyval. Genom dessa motståndares till lagförslaget åtgärder ha vi nu frågan uppe på nytt här. Nu då länsfrågan i dag skall avgöras, skulle det vara mer än beklagligt, om personer som vid föregående riksdag röstat för lagförslaget, nu skulle rösta mot detsamma. Detta måste särskilt på svenskt håll uppfattas som tecken på att de krafter som förut motarbetat svenskarnas intressen, efter nyvalen åter fått vind i seglen. Man frågar, huru skall det gå med svenskarnas trivsel och trygghet, om den gamla och trånga nationalismen åter komme till makt och inflytande i vårt land? Vi på svenskt håll ha icke motsatt oss de finska strävandena att få en så lämplig och rättvis länsfördelning som möjligt. Därför kan vi ej förstå, att man på finskt håll motsätter sig att länsreformen får en sådan utformning, att regeringsformens bestämmelser att vid en nyreglering av förvaltningsområdena dessa böra bli enspråkiga eller tvåspråkiga med minsta möjliga språkliga minoriteter, beaktas. Då vi nu hoppas att ett Korsholms län i Österbotten grundas, är de icke annat än en tillämpning av grundlagens bestämmelser vi vänta skall ske.

Här har från olika håll föreslagits, att lagförslaget skall förkastas. Följer riksdagens majoritet dessa råd, innebär detta, att den nyvalda riksdagen klart och tydligt tager avstånd från den nationalistetslinje vår vördade President, stödd av den föregående regeringen, uppdragit. Vi anteckna med tillfredsställelse, att nuvarande regering följer samma förståelsefulla inställning till landets svenska befolkning och dess livsintressen som föregående regering. Men vad gagnar oss allt detta, om riksdagens majoritet går en annan väg än regeringen? Det förefaller oss otroligt, att regeringen i denna fråga skulle t. ex. av sin egen grupps majoritet lämnas i sticket. Likaså skulle det väcka känslor av beklämning, om de upplysta och behjärtade riksdagsmännen i de övriga grupperna, som förra gången

röstade för länspropositionen, nu skulle svika sin tidigare ståndpunkt och rösta mot länsförslagets godkännande (Ed. Annala: Totta kai viisastua saa!). Det är säkert många svenska väljare som avgivit sina röster för någon av de riksdagsmän som tillhör något av de finska partierna här. Helt säkert vänta de svenska väljarna, att de riksdagsmän, som invalts endels tack vare de svenska rösterna, visa förståelse för en sådan livsfråga, som den länsfrågan i själva verket är. Naturligtvis röstar varje riksdagsman efter egen övertygelse, men man begär nog inte för mycket, om man väntar, att även valmännens åsikter såvitt möjligt beaktas.

Beträffande frågan om Korsholms län kan tryggt sägas att samtliga mer betydelsefulla språkrör för den svenska opinionen under mer än 30 år enhälligt förordrat inrättandet av ett svenskt län i Österbotten. Jag vet, att det i stort sett är fåfängt att anlägga vare sig moraliska eller ideella synpunkter, när det gäller att vädja till motspänstiga folkrepresentanter, men jag kan inte underlåta att uttala ett beklagande, att riksdagsmannen, prosten Annala åter dragit på sig stridsmanteln och gått ut till kamp mot sina svensktalande landsmän med ironins och de oriktiga uppgifternas vapen. Då herr Annala påstår, att det svenskspråkiga bosättningsområdet icke utgör någon helhet i ekonomiskt, kulturellt och kommunikationshänseende, talar han mot bättre vetande. Herr Annala torde veta, att på lantbrukets område har svenska Österbotten sitt eget lantbrukssällskap, lantbruksproducentförbund och en massa organisationer av mer eller mindre ekonomisk natur, som höra intimt samman med det svenska jordbruket i Österbotten. På det kulturella området ha vi hela det svenska bosättningsområdet i Österbotten omfattande ungdoms- och kulturella förbund, skoldistrikt och organisationer av många olika slag. På det ekonomiska området ha svenskarna i Österbotten en egen sparbanksförening och flera merkantila och industriella företag, som omspanna hela det ekonomiska livet bland Österbottens svenska befolkning i såväl städer som landsbygden. Vad kommunikationerna beträffar, kan nämnas, att de svenskspråkiga bosättningsområdena genomdragas av ett sammanhängande landsvägs- och järnvägssystem, som

gör att man på en enda dag kan nå vilken punkt som helst i det nya länet. Likaså utgör såväl telefon- som elektrifieringsföretagen länkar i ett sammanhängande system, som omspanner samtliga svenska bygder i Österbotten. Geografiskt, etnografiskt och historiskt utgör svenska Österbotten ett av de mest enhetliga landskap, vi ha i vårt land.

Man har även gjort den invändningen mot det svenska länet, att det kommer att verka som en onaturlighet därför att dess länsresidens komme att ligga utanför själva länets område. Detta är ett påstående, som verkar ganska sökt. Visserligen komme själva Vasa stad att tillhöra det finska länet, men staden själv ligger nog där den ligger, mitt i det svenska bosättningsområdet. Alla våra mera betydelsefulla vägar leda direkt till Vasa, likaså alla andra kommunikationsleder. Vasa stad är därför en mycket naturlig länsresidensstad för Korsholms län. Att Korsholms läns hövding eventuellt komme att bo utanför själva länet, d. v. s. i Vasa stad, det är icke mer onaturligt än vad nu är fallet med vissa högre tjänstemän inom den statliga förvaltningen, som bo utanför sitt egentliga ämbetsområde, såsom fallet är vid en del domsagor. Därför bör man inte giva denna invändning om Vasa såsom onaturligt som residensstad för Korsholms län något värde alls.

Vidare har man sagt, att Korsholms län kommer att verka som en kil mellan den svenska och finska befolkningen i Österbotten. För 25 år sedan gjordes samma invändningar från samma håll, då Borgå stift såg dagen. Nu är man färdig även på finskt håll att erkänna, att farhågorna för ett fjärmande mellan svenskt och finskt på det kyrkliga området efter tillkomsten av det svenska stiftet icke be-sannats. Tvärtom råder det nu ett mer intimt och rikt samarbete mellan de olika kyrkliga språkgrupperna än någonsin förut. Som ett kuriöst sammanträffande kan nämnas, att just nu firar man i Borgå 25-årsminnet av det svenska stiftets tillkomst. Det vore en vacker och storartad uppvisning av demokratiskt frisinne, om riksdagen, som vi tro och hoppas, med stor majoritet godkänner det vilande lagförslaget om länens antal. Jag kan inte annat än tro, att riksdagens flertal hellre

följer president Paasikivis linje än deras som alltid varit oförsonlighetens och nationalismens målsmän. Jag vädjar särskilt till alla dem, för vilka ordet: „Allt vad I viljen att människorna skola göra eder, det gören I ock dem”, har något värde. Vi ha icke, som redan sagts, på något sätt motsatt oss de finska strävandena då Ni, finskatalande ha velat, att vi skulle stöda er. I dag vädjar vi till er upphöjdhed över nationalismen och säger: kom med och rösta åtminstone en gång av inre övertygelse för en frågas lösning i god riktning!

Ed. Kuittinen: Herra puhemies! — Nyt lepäämässä oleva lakiehdotus läänien luvusta ja paikoista on pitemmän aikaa ollut kansalaisten harkittavana, ja erimielisyyden aiheutta on ollut riittävän paljon. Näitä eriaviä mielipiteitä ei ole syytä korostaa suuremmiksi, mitä ne todellisuudessa ovat, tulkoon eduskunnan päätös myönteinen tai kielteinen. Minä pyysin puheenvuoron kansanedustajien huomioitavaksi Kymen läänin kohtalosta, joka on myös tässä esityslistassa mukana. Kun meidän rauhansopimuksemme Neuvostoliiton kanssa allekirjoitettiin, joutui läänimme virasto siirrettäväksi eri puolille maata useamman läänin alueella, missä näitä virastopaikkoja vieläkin on olemassa. Tilapäinen toimipaikka lääninhallitukselle saatiin Kotkaan Kotkan kaupungintalon huoneisiin. Nyt on siitä jo kulunut lähes 10 vuotta, mutta lääninhallituksen kotipaikkaa ei ole vielä määrätty eikä lääninhallituksen virastohuoneiston rakentamista varten ole rahoja otettu. Tämä asia olisi saatava korjatuksi aivan ensi sijassa. Lääninhallituksen kotipaikan määrää valtioneuvosto, ja tätä varten on läänin alueelta kysytty kuntien ja lääninhallituksen mielipidettä. Kotipaikkaehdotuksiakin on kolme: Kouvola, Kotka ja Lappeenranta. Suurin enemmistö on ollut Lappeenrannan kannalla. Samoin on lääninhallituskin pitänyt Lappeenrantaa sopivana. Nämä tosiasiat huomioitaneen silloin, kun Kymen läänin lääninhallituksen kotipaikkaa käsitellään ja päätetään. Tämä asia olisi, kuten mainitsin, kiireellinen sen tähden, että virastotyöt voitaisiin hoitaa samassa kaupungissa ja tällä tavalla helpotettaisiin maakunnan miesten asiaa. Mitä hen-

kilökohtaiseen käsitykseeni tulee läänin kotipaikasta, olen Lappeenrannan kannalla, koska tämä paikka on läänin keskeinen ja mistä ovat parhaat ja hyvät kulkuyhteydet useammalle suunnalle lääniämme kuin missään toisessa paikassa.

Ed. Meinander: Herra puhemies! — Ed. Ahmavaara on täällä loogilliseen muotoon pukeutunut oman ja perustuslakivaliokunnan käsityksen siitä, ettei nyt esillä olevaa lakiesitystä olisi hyväksyttävä. Hän on ollut sitä mieltä, ettei näin voitaisi tehdä, koska valtion komitea parasta aikaa tutkii samaa asiaa. En tunne tarkoin sitä, mikä hallitus on tämän komitean aikoinaan asettanut, mutta ainoastaan Paasikiven, Pekkalan tai Fagerholmin hallitukset voivat tulla kysymykseen. On näin ollen vähän ihmetyttävää, että kaikkien näiden hallitusten pääministerit ja sisäasiainministerit aikoinaan ovat hartaasti puhuneet lakiesityksen puolesta, samoin kuin koko asia olisi niin selvittämätön, että sitä varten on ollut asetettava erikoinen komitea. Olisi todellakin ihmeteltävää, että maamme ylimmällä hallinnollisella johdolla olisi niin selvä ja valmis käsitys esilläolevan asian ratkaisusta, samalla kuin sen asettama komitea on täydessä työssä sen selvittämiseksi.

Selitys tähän omituisuuteen lienee aika yksinkertainen. Ed. Ahmavaaran mainitsemman komitean tehtäväksi ei ole etupäässä annettu selvittää sitä kysymystä, jonka ratkaisu nyt on edessämme, nimittäin kysymys läänien luvusta. Sen tehtäväksi on kaikista päättäen annettu selvittää kysymys läänien rajoista, jolloin on otettava huomioon, mitä sitä ennen on säädetty tai sen jälkeen säädetään läänien luvusta. On mahdollista, ettei tältä komitealta ole kielletty oikeutta ehdottaa muitakin läännejä perustettaviksi kuin ne, mistä nyt on kysymys, mutta on vaikea olettaa, että se olisi asetettu tarkistamaan hallituksen kantaa sen jälkeen kuin tämä kanta on niin selvästi tuotu julkisuuteen. Ed. Ahmavaaran logiikka ei näin ollen tässä yhteydessä ole vakuuttava.

Täällä on myöskin väitetty, että Korscholman läänin perustaminen olisi tunneasia. En puolestani näe mitään alentavaa tai häpeällistä siinä, vaikka tämä asia osaltaan olisikin meille ruotsinkielisille

tunneasia. On yllättävää, että nimenomaan kirkonpalvelija täällä niin ylimielisesti puhuu tunneasioista (Ed. Annala: Heitä poika kivellä vain!). Kotiseuturakkaus on yhtä hyvin kuin isänmaallisuus etupäässä tunneasioita ja tämän asian synty ja kehitys ei ole mitään muuta kuin eräs kotiseuturakkauden ilmaus. Olkoon siis menneeksi, että tämä asia on osaltaan tunneasia. Pyrkimyksemme täällä ruotsinkielisellä taholla ruotsinkielisten seutujen sivistykselliseen ja taloudelliseen kehitykseen on sekä järjen että tunteen sanelema. Jos tämä lakiesitys nyt hylätään, on eduskunnan enemmistö tuntuvalta tavalla evännyt meiltä mahdollisuudet työskennellä tämän meille pyhän asian puolesta.

Ed. E. Kilpi: Herra puhemies! Tässä asiassa nyt käyty keskustelu ei ole tuonut esiin varsinaisesti mitään uutta niihin väitteisiin ja ajatuksiin, joita samasta asiasta esitettiin jo viime eduskunnassa, silloin kun edellisen hallituksen samankaltainen esitys oli täällä esillä. Ainoa lisä kaiketi on ollut, niinkuin täällä on mainittukin, perustuslakivaliokunnan nykyisen enemmistön tekemä keksintö uusista perusteista, joilla lääninjako periaatteellisestikin aiotaan siirtää epämääräiseen tulevaisuuteen. Tässä enempää kuin edellisessäkään eduskunnassa ei kuitenkaan ole varmaan ainoatakaan edustajaa, joka ei ymmärtäisi paljon laajemmankin uuden lääninajan toimittamisen välttämättömyyttä.

Vastustajain perustelut eivät sen vuoksi tunnukaan millään tavalla vakuuttavilta, niinkuin ed. Meinander äskeisessä puheenvuorossaan selvästi osoittikin. Niitä ei voidakaan pitää muuta kuin eri syistä johtuvina tämän esityksen jarrutusyrityksinä. Se asialliselta tuntuva väite, joka rakentuu valtion talouden heikkoon tilaan ja uusien läänien vaatimiin kustannuksiin, on monasti jo kumottu tämän keskustelun aikana sillä tosiasialla, että uutta lääninjakoa ei voida käytännössä toteuttaa, ennen kuin eduskunta on myöntänyt varat, ja niiden myöntäminenhan vaatii uuden oman esityksensä ja eduskunnan hyväksymisen. Tämä vastaperuste ei siis tällä kertaa riitä.

Mutta paljon epämiellyttävämpi on se toinen peruste, jonka toiset edustajat esittävät avoimesti, toiset peitetysti. Se koh-

distuu nimenomaan ruotsinkielisen tai enemmistöltään ruotsinkielisen Korsholman läänin perustamista vastaan. Vastustus on puhtaasti kielipoliittinen kysymys ja näyttää kuuluvan sen luokan asioihin, joista meillä on luultu jo päästävän. Vanha aitosuomalaisuus ja sen sukulaisliikkeet eivät näytäkään kuolleilta, vaikka niin on vakuutettu, vaan pyrkivät puolestaan jälleen hengittämään, niinkuin luulevat, raitista aamuilmaa yhdessä vastaavan poliittisen n.s. vanhan suunnan kanssa (Eduskunnasta: Älä yritä runoilla!). Sen parhaita ilmaisuja on, että eduskunnan eräät jäsenet tuntuvat olevan valmiit hylkäämään lakiesityksen siitakin huolimatta, että heidän omien kotiseutujensa kannalta ainakin muiden ehdotettujen läänien perustaminen olisi tärkeää. Poliitiikkaa se on tietysti sekin, mutta onko sellainen kansanedustajan arvon mukainen, se jääköön kunkin asianomaisen itsensä harkittavaksi. (Eduskunnasta: Se on oikea edustaja, joka uskaltaa niin tehdä!). Mutta on aihetta todeta, että liikutaan joka tapauksessa hyvin kaukana niiltä linjoilta, jotka kansallisuuspolitiikassa ja kielipoliitiikassa vedettiin kahden edellisen, Paasikiven ja Pekkalan hallitusten aikana.

Herra pääministeri puolusti, niinkuin luonnollista olikin, asian edellisellä kerralla ollessa esillä lämpimästi hallituksensa esitystä, eli siis samaa, mikä oli myöskin Pekkalan hallituksen esitys. Sitä oudompaa on, että hän ei ole saanut omaa ryhmäänsä ilmeisesti läheskään kokonaisena oman hallituksensa esityksen taakse (Eduskunnasta: Meillä vallitsee demokratia!). Perustuslakivaliokunnan mietinnöstä nähdään, että miltei koko hallituspuolueen valiokuntaryhmä, ed. Henrikssonin lukuunottamatta, liikkuu aivan samoilla natsionalistisilla linjoilla kuin vastaavat porvarilliset ainekset (Eduskunnasta: Järkimiehiä! — Mitenkähän ne linjat eilen olivat!). Sosialidemokraattisessa puolueessa oli kerran aika, eikä siitä ole vielä kovin pitkää aikaakaan, jolloin siellä voitiin oikein puoluekokouksessa todeta, että aitosuomalaisuus on puolueessa tuntematon kala. Paljon muun siirtelyn ohessa näyttää tässäkin suhteessa tapahtuneen runsaasti mielenmuutoksia. Minusta tuntuu, että herra pääministerin on koko lailla vaikea selittää tätä asennetta esim. Ruotsissa, jossa tätä asiaa näyttään seurata

tavan varsin suurella mielenkiinnolla. Tukholman päivälehdet ovat viime päivinä kirjoitelleet siitä varsin runsaasti artikkeleita. Ja vaikeata se taitaa olla kotimaankin ruotsalaisille. Viittaamani kannanotto tuottaa heille ilmeisen pettymyksen. Kun esim. Pietarsaaren ruotsinkieliset sosialidemokraatit vielä syyskuun 1 päivänä pitivät oikein kokouksen, jossa päättivät omana käsityksenään lausua, että maamme ruotsinkielisen väestön edut tulevat paremmin huomioiduiksi nykyisen hallituksen aikana kuin ennen — tällä „ennen” tarkoitettiin näpsäyttää edellistä hallitusta —, niin heidän täytynee kai, jos ratkaisu tässä asiassa tulee kielteiseksi, kutsua koolle uusi kokous ja tehdä uudet ponnet (Eduskunnasta: No, mikäs vaiva se on?). Jottei heille eikä muillekaan tällä kannalla olijoille kuitenkaan koituisi pettymystä, olisi eduskunnan hyväksyttävä lepäämässä ollut ehdotus. Minusta aitosuomalaisuuden voitto tässä asiassa ei olisi tälle eduskunnalle kunniaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Jern ed. Österholmin kannattamana ehdottanut, että lepäämässä oleva lakiehdotus hyväksyttäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen sellaisena kuin se hyväksyttiin lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 66 jaa- ja 103 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 25.

Puhemies: Eduskunta on hylännyt lakiehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Jern: Jag anhåller om öppen omröstning.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudeleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Andersson, Berner, von Born, Brander, Brommels, V. Eskola, Fagerholm, Forss, Henriksson, Hietanen, Jern, M. Järvinen, Karvonen, Kauhanen, Kauppi, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Korsbäck, Koskinen, Kujala, Kullberg, Kuusinen-Leino, Larson, Leikola, Leivo-Larsson, Lepistö, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Manninen, Meinander, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Mäkinen, Nevalainen, Nieminen, Oksala, Paasio, Palovesi, Perkonen, Pessi, Puumalainen, Pyörtänä, Raatikainen, Renfors, Riihinen, Riikonen, Roine, Rosenberg, Ryömä, V. Simonen, Soininen, Sormunen, Stenberg, Söderhjelm, Tainio, Tauriainen, Turkka, V. Turunen, Tuurna, Törngren, Vesterinen, Wickman, Vilhula, A. Virtanen, Öhman, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Alanko, Annala, Anttila, Borg-Sundman, Brander-Wallin, K. Eskola, Haapaniemi, Hakila, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hirvensalo, Honka, Honkala, Huononen, Hykkälä, Ikonen, Jalas, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kalliokoski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Kaukamaa, Kiiski, Kilpeläinen, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Koski, Koukkari, Kuittinen, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Malkamäki, Mannila, Miettunen, Miikki, Murtomaa, Niemi, Niskala, Nuorsaari, E. Nurminen, Okko, Paavolainen, Pakkanen, Penttala, Pesonen, Pohjala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Rankila, Rantala, Rantamaa, Raunio, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salmela-Järvinen, Salo, Sarjala, Seppälä, H. Simonen, Simula, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Sävelä,

Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, O. Turunen, Varjonen, Welling, Vennamo, Viherheimo, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen ja Väyrynen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 20 edustajaa:

Friman, Hakala, Hetemäki, Hiekkala, Hiilelä, Hiltunen, Härmä, Kujanpää, Lappi-Seppälä, Lehtokoski, Lehtonen, Leino, Niukanen, N. Nurminen, Pekkala, Peltonen, Prunnila, Riihimäki, Takki ja Torvi.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 107 ei-ääntä.

Eduskunta on hylännyt lepäämässä olevan lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on heti tämän istunnon päätyttyä.

8) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 39, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Hietanen: Pyydän, että tämä asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

Ed. Riihinen: Kannatan ed. Hietasen tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitin seuraavia puhevuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanojasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Hietanen ed. Riihisen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistaina pidettävään istuntoon. Kutsun tätä ed. Hietasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta hyväksyy ed. Hietasen ehdotuksen.

Asian pannaan pöydälle eduskunnan ensi tiistain istuntoon.

9) Ehdotus laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta.

Esitellään ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Käkälän y. m. lak. al. n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 2 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

13) Valtioneuvoston päätös 14 päivältä loka-kuuta 1948 sanomalehtipaperin kulutuksen säännöstelystä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelu:

Ed. Palovesi: Herra puhemies! Perustuslakivaliokunnan jäsenten enemmistön käsityksen mukaan sanomalehtipaperin säännöstelyä on edelleenkin jatkettava. Menettelyä puolustetaan perusteilla, että sanomalehtipaperi on maallemme erittäin tärkeä ja kysytty vientiartikkeli, joka kieltämättä pitääkin paikkansa. Tosiasia on kuitenkin se, että paperin säännöstelystä yleensä, sanomalehtipaperia lukuunottamatta, on katsottu voitavan luopua ja

paperin hintasäännöstely on ollut poistettuna jo pitemmän aikaa ja muutoinkin talouselämän tervehtyminen ja edistyminen edellyttää käytännöllisen elämän antamien kokemusten mukaisesti, että säännöstelyn kurimukselta on kokonaisuudessaan mahdollisuuksien mukaan päästävä vapaaksi. Maamme sanomalehtien paperin kulutus ei ole kuitenkaan niin suuri, että säännöstelyn olisi pitänyt tapahtua tavalla, kuin millä se on käytännössä toteutettu. Tosi-asiahan on, että sanomalehtipaperin säännöstelystä huomattava osa maamme sanomalehdistöä ei ole kärsinyt ensinkään, vaan tarpeeseen nähden on paperia ollut täysin riittävästi. Säännöstelystä ovatkin joutuneet kärsimään ja kärsivät edelleen suurimmat ja voimakkaamman kehityksen alaiset päivälehdet. Kun säännöstelyviranomaiset ovat näin joutuneet asettumaan poikkiteloin sanomalehtien luonnollisen kehityksen tielle, niin se on muodostunut varsin vakavaksi iskuksi kaikkea sitä valistustyötä kohtaan, jota maamme sanomalehdet taloudellisen ja sivistyksellisen elämän kohottamiseksi tekevät. Todennäköiseltä tuntuukin, että sanomalehtipaperin säännöstelyä sillä tavalla, jolla se on toteutettu, ei ole voitu riittävästi perustella. Saamiemme asiantuntijatietojen mukaan on paperinsäännöstelyllä saavutettu säästö sanomalehtipaperin osalta siksi vähäinen, että se on miltei olematon, lienee tällä hetkellä 4—5,000 tonnia vuodessa. Tämä on vaatimaton määrä, mutta se on ollut omiaan aiheuttamaan sikäli oikeutettua tyytymättömyyttä ja ankaraa arvostelua, että käsitykseni mukaan ei ole aiheellista eikä viisasta säännöstelyä tällä alalla enää jatkaa. Kuten edellä totesin, niin sanomalehtipaperin säännöstelyn suurimpana varjopuolena on se tosiasia, että säännöstely on alun perin aloitettu väärältä pohjalta ja on se kohdistunut lehdistöömme sikäli epätasaisesti, että kehityskykyisimmät sekä laajan ja suurilukuisen asiakaspiirin omaavat sanomalehdet ovat säännöstelynalaisessa paperinjakelussa jääneet huomattavasti vaikeampaan ja epäedullisempaan asemaan kuin uudet, vasta viime vuosina perustetut lehdet ja muut heikomman levikin ja muutenkin vaatimattomamman aseman omaavat maaseutulehdet. Edellä esittämäni perusteella, herra puhemies, ehdotan, että tämä valtio-

neuvoston päätös sanomalehtipaperin säännöstelystä kumotaan.

Ed. Annala: Minä kannatan ed. Paloveden tekemää ehdotusta. Tahdon vielä lisäksi huomauttaa, että tässä asiassa jos missään asiantuntijoiden lausunnoista on käynyt selville se, että säännöstelyä ylläpidetään jatkuvasti melkein vain säännöstelyn itsensä vuoksi. On niin pienestä asiasta kysymys, että sentähden säännöstelyä ei minun mielestäni olisi enää jatkettava. Ne kustannukset, mitä tämä säännöstely aiheuttaa, varmasti maksavat yhtä paljon kuin se hyöty, pieni hyöty, minkä tämän kautta mahdollisesti voitaisiin meiltä viedä tämän enemmän paperia ja käyttää muihin tarkoituksiin kuin sanomalehtiin.

Ed. Paavolainen: Herra puhemies! Kun lukee perustuslakivaliokunnan mietinnön perustelut, pääsee siihen käsitykseen, että valiokuntakin pitää tärkeänä, että paperin säännöstelystä mahdollisimman pian luovutaan. Olisi näin ollen odottanut, että valiokunta näiden perustelujen jälkeen olisi tullut päinvastaiseen tulokseen, kuin mihin se on tullut. Minä kannatan myöskin ed. Paloveden ehdotusta ja huomautan siitä, että sanomalehtipaperin säännöstely on tuonut sanomalehdistölle niin paljon vaikeuksia ja kahleita ja se on kestänyt niin kauan, että nyt olisi aika näistä päästä. Säännöstely tällä alalla niinkuin yleensä muillakin aloilla on tapahtunut varsin epätasaisesti, eivätkä säännöstelyviranomaiset ole vuosien kuluessa voineet noudattaa sellaista tasapuolisuutta eri lehtiin nähden, kuin olisi ollut oikeudenmukaista. Minä pyydän kannattaa ed. Paloveden ehdotusta ja rohkenen toivoa, että eduskunnan enemmistö tässä suhteessa yhtyisi vastalauseeseen.

Ed. Ahmavaara: Minusta tuntuu, että täällä arvoisat edustajat eivät ole oikein täysin selvillä, mihin perustuslakivaliokunnan päätös perustuu. Tietysti me kaikki olisimme iloisia siitä, jos nyt vihdoinkin voisimme lopettaa tämänkin säännöstelyn. Kuitenkin tämä säännöstely on sentään niitä yksityisille kansalaisille kaikkein vähemmän kiusallisia. On otettava huomioon, että tilanne meillä nykyisin on

sellainen, että meillä on huutava puute ulkomaan valuutasta. Te tiedätte, että esim. selluloosan vienti on tyrehtynyt. Mitä se merkitsee ulkomaan valuutan saannille, sen jokainen ymmärtää; se on suuri summa ulkomaan valuuttaa, joka jo sillä tavalla jää saamatta. Mitä merkitsee, jos me jäämme vaille tarpeellista ulkomaan valuuttaa? Se merkitsee sitä, että me emme voi tuoda maahan ehkä hyvinkin välttämättömiä tarpeita ja kulutusesineitä. Senvuoksi nyt tällä hetkellä juuri on tilanne sellainen, että jos me tahdomme vastuuntunnolla asioita käsitellä, me emme voi tyrehtyttää yhtään sellaista tietä, jota myöten vielä ulkomaan valuuttaa on saatavissa, olkoon vaikka tämä tulos tällä tiellä ei kovin suuri lienekään. Jos me emme voi ulkomaan valuutalla tuoda välttämättömiä tarve-esineitä siinä määrin, kuin me olemme jo tottuneet tähän saakka, se merkitsee, että tämä säännöstely, joka nyt koskee vain sanomalehtipaperin säännöstelyä, voi siirtyä tavaroihin ja aloille, joiden puute meille yksityisille kansalaisille on paljon kiusallisempaa kuin tämä sanomalehtipaperin säännöstely. Senvuoksi valiokunta ei uskaltanut lähteä tällä hetkellä sille tielle, että heti olisi päätös kumottu. Se vain velvoitti hallituksen seuraamaan tilannetta, ja, niin pian kuin tilanne valkenee tässä suhteessa, lakkauttamaan paperin säännöstelyn.

Ed. Kölli: Herra puhemies! Yhtyen siihen, mitä ed. Ahmavaara täällä jo esitti, minäkin kannattaisin säännöstelyä. Asia ei nimittäin ole niin, kuin täällä useissa puheenvuoroissa äsken mainittiin. Osoitettiin valiokunnalle, että monet sanomalehdet saisivat palstatilaa, jos he hyvántahtoisesti suostuisivat käyttämään. Meillä valiokunnassa tarkistettiin asiaa siltäkin taholta, mitä tuli Pohjanmaan lehtien hevosjulkaisuihin samaten kuin Suomen Sosialidemokraatin julkaisemien kuvasarjoihin, ja todettiin, että sanomalehdillä on kyllä mahdollisuuksia painattaa kaikkia niitä ajatuksia, joita halutaan kansalle esiintuoda. Nyt on kysymys ennen kaikkea siitä, saammeko me vientiin tarvittavaa paperia. Meillä on voimapula, jonka vuoksi paperitehtaamme toimivat liian pienellä kapasiteetilla, ja tästä johtuen on säännöstelyä jatkettava. Hallitus asiantuntijain

välityksellä ilmoitti meille, että niin pian kuin tämä voimakysymys on ratkaistu, voidaan asiassa siirtyä vapaaseen tarjontaan, ja silloin säännöstely lakkaa ilman muuta. Minä katsoisin myös, että perustuslakivaliokunta on onnistunut nykyisessä mietinnössään ja sen kumoamisyritys ei ole oikeutettua.

Ed. Anna: Kyllä minä ja ed. Palo-
vesi olemme myöskin olleet mukana perustuslakivaliokunnassa tätä asiaa käsittelemässä, vieläpä kuuntelemassa kaikkia asiantuntijalausuntojakin, niin että en minä pidä sellaisista taistelukeinoista, että täällä tahdotaan osoittaa, ettemme ole perehtyneet asiaan. Kyllä me olemme siihen perehtyneet. Minä toivoisin, ettei täällä eduskunnassa liioiteltaisi, niinkuin tässä kahdessa edellisessä puheenvuorossa liioiteltiin sitä, mitenkä tavattomasti tällä tavalla saadaan ulkomaista valuuttaa meille. Asiantuntijana kuultu vuorineuvos lausui m. m. kysyttäessä, että tämä ei ole niin kovin suuri asia, on vähän niin ja näin, ja esitti edellisen näkökannan, että todennäköisesti Paperikonttori hoitaisi tämän asian jatkuvasti jokseenkin samojen sääntöjen mukaan. Kun se ei olisi valtalailla tällä tavalla ja sen nojalla säännöstelty valtiovalan toimesta, niin siinä voitaisiin saada jotakin joustavampaa toimintaa aikaan. Minusta on aivan turha ruveta puhumaan täällä siitä, jos eteläpohjalaiset esim. sanomalehtiinsä panevat hevosen kuvia. Eteläpohjalaiset pienviljelijät ovat oppineet ajamaan hevosilla ja pitävät niistä. Eivät he voi, niinkuin ed. Kölli, käyttää traktoreilla ja kulkea autolla.

Ed. Söderhjelm: Minä huomaan, ettei perustuslakivaliokunta ole kuullut ketään ulkomaankaupan asiantuntijaa tässä asiassa. Minä olen henkilökohtaisesti kaiken tällaisen ja siis myöskin paperinsäännöstelyn vastustaja, mutta minun täytyy sanoa, että lehtipaperin säännöstelyn lopettaminen juuri tänä päivänä olisi ilmeisesti epäonnistunut toimenpide. Meidän ulkomaankauppamme alalla on tällä hetkellä olemassa sellainen tilanne, että meillä on kaksi tavaraa, jotka enemmän kuin muut tuovat dollareita maahan. Toinen on selluloosa ja toinen sanomalehtipaperi. Niin kuin eduskunnan jäsenet varmasti lehdistä

ovat huomanneet, selluloosan myynti on tällä hetkellä pysähdyksissä ja sitä ei näinä kuukausina tule menemään dollarimaihin. Jäljellä on sanomalehtipaperi. On aivan varmaa, että sanokaamme 10,000 tonnin supistus viennissä, mitä suunnilleen tällainen säännöstelyn lopettaminen merkitsisi (Eduskunnasta: Ei niin paljon!), ei merkitsisi niin tavattoman paljon. Mutta 10,000 tonnin — minä otaksun että kysymyksessä on suunnilleen 10,000 tonnia — väheneminen dollariviennessä synnyttää tänä päivänä raskaita ja vaikeita pulmia. Minä olisin tässä asiassa sillä kannalla, että tänä päivänä ei pitäisi lopettaa sanomalehtipaperin säännöstelyä (Eduskunnasta: No, huomenna!), mutta sanokaamme, että se olisi lopetettava huomenna. Mikäli täällä saa olla niin rohkea, että uskaltaa katsoa eteenpäin, niin ehkä voi arvata, että helmi—maaliskuussa selluloosaa taas rupeaa virtaamaan Yhdysvaltoihin. Silloin me saamme dollareita. Mutta juuri näinä kuukausina ei pitäisi lisätä kotimaan sanomalehtipaperin kulutusta. Näin ollen minusta kyllä olisi viisainta tällä hetkellä pysyä säännöstelyssä ja koettaa puristaa irti kaikki ne määrät sanomalehtipaperia, mitä me voimme saada vietäväksi ulkomaille.

Ed. J. Pusa: Se tapa, jolla sanomalehtipaperisäännöstelytoimikunta on hoitanut tehtävänsä, on jättänyt sijaa suurille huomautuksille. Se ei ole ollut oikeudenmukainen jakaessaan eri lehdistä käytettäväksi sanomalehtipaperikiintiöitä, ja vaikka sen puoleen on eri lehtien taholta käännytty ja osoitettu tapahtunut vääryys, ja tämä on myönnetty, niin on sanottu, että säännöstelymääräysten puitteissa, kun keran kiintiö on joskus vuosia sitten lyöty lukkoon, ei voi korjauksia tehdä. Samanaikaisesti kun valtioneuvosto on vapauttanut sanomalehtipaperin vapaaseen käyttöön kaikenlaisilta Vipusilta ja Nyyrikeiltä — kaikki tunnustus kansan kulttuuripyrkimyksille — samanaikaisesti pidetään pakkopaidassa sanomalehdistö, jonka tehtävä mielialan ylläpitäjänä ja eri asiain käsittelijänä on merkittävä. Sen tähden ja kun kysymyksessä ei ole suuret erät, on minusta luonnollista, että tämä säännöstely päätös eduskunnan tahdosta päätetään purkaa.

Ed. von Born: Jag tillåter mig, herr talman, föreslå, att detta ärende måtte läggas på bordet, till dess regeringen genom fullmaktslagens förlängning eventuellt fått behörig fullmakt att utfärda ett beslut som detta, som skall träda i kraft den 1 januari 1949, då någon fullmakt ännu icke finnes, m. a. o. till dess maktlagspropositionen slutbehandlats i riksdagen.

Ed. Oksala: Minä pyydän kannattaa ed. von Bornin tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja tätä ehdotusta on kannatettu, on asia jääpä pöydälle. Kehoitän seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Ed. Lumme: Pyydän esittää asian pantavaksi pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Annala: Kyllä minun mielestäni tämän asian pitäisi jäädä pöydälle sillä tavalla kuin ed. von Born ehdotti, sillä tässä on kieltämättä sellainen tilanne, että laki tulisi vasta ensi vuotta varten, ja sitä varten ei ole vielä valtalakiakaan. Muuten se, mitä asiasta ed. Söderhjelm puhui, ei pitänyt paikkaansa.

Ed. Tolonen: Pyydän saada kannattaa ed. Lumpeen tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanojasta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. von Born ed. Oksalan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle, kunnes valtalain pitentämistä koskeva lakiehdotus on eduskunnassa käsitelty loppuun. Kutsun tätä ehdotusta ed. von Bornin ehdotukseksi. Ed. Lumme ed. Tolosen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon. Kutsun tätä ed. Lumpeen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Lumpeen ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. von Bornin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kone näyttää väärin. Avoin äänestys tulee suoritettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudelleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Alanko, Andersson, Berner, Brander-Wallin, V. Eskola, Fagerholm, Friman, Hakkila, Henriksson, Hietanen, Hiilelä, Hykkäälä, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Karjalainen, Karvikko, Kauhanen, S.-K. Kilpi, Koivulahti-Lehto, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kulovaara, Käkälä, Leivo-Larsson, Lepistö, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikko, Murto, Myllymäki, Nevalainen, Niemi, Nieminen, E. Nurminen, Paasio, Peltonen, Penttala, Perkonoja, Pesonen, E. Pusa, Puumalainen, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rantala, Rannio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Rosenberg, Salmela-Järvinen, Sormunen, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, V. K. Turunen, A. Wirtanen ja Väyrynen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Annala, Antila, Borg-Sundman, von Born, Brander, K. Eskola, Haapaniemi, Hamara, Hautala, Heikkilä, Heitto, Heljas, Hirvensalo, Honka, Honkala, Ikonen, Jalas, Jern, Joukanen, Kalliokoski, Kannisto, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, E. Kilpi, Kinnunen, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivuranta, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Larson, Leikola, Lepihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Miettunen, Murtomaa, Mäkinen, Niskala, Nuorsaari, Oksala, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pessi, Pohjala, Rankila, Riikonen, Ryhtä, Ryömä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Simula, Soininen, Suntela, Suurkonka, Söderhjelm, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Turunen, Tuurna, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Viher-

heimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wir-
tanen, Öhman, Östensson ja Österholm.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 37
edustajaa:

Brommels, Forss, Hakala, Hetemäki,
Hiekkala, Hiltunen, Huunonen, Härmä,
Jokinen, Kalavainen, Karvonen, Kilpeläi-
nen, Kleemola, Korsbäck, Kujanpää, Kuu-
sinen-Leino, Lappi-Seppälä, Lehtokoski,
Lehtonen, Leino, Miikki, Mustonen, Niuk-
kanen, N. Nurminen, Okko, Pekkala, Prun-
nila, J. Pusa, Rantamaa, Roine, H. Simo-
nen, Sukselainen, Takki, Turkka, Törngren,
Varjonen ja Welling.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä
on annettu 69 jaa- ja 93 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt ed. von Bornin
ehdotuksen.

14) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä
rappiokuntoon joutuneiden asutusteiden kun-
nostamiseksi ja asutusteiden ottamiseksi tie-
ja vesirakennushallituksen hoitoon.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mie-
tintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsit-
telyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed.
Miettyä y. m. toiv. al. n:o 352, joka sisäl-
tää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on
kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 3.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poiste-
taan 15) asia.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pan-
naan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-
sen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täys-
istuntoon:

16) Ehdotuksen laiksi eräiden kiinteistöjen,
rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä
sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen
tarpeeseen

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu perustuslakivaliokunnan mietintö
n:o 18; sekä

17) Yhteiskunnan huollossa kasvatettavien
lasten ammattiopetuksen tehostamista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laa-
dittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15,45.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

33. Tiistaina 30 p. marraskuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:ot 11a ja 11; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 3; lak. al. n:ot 11 ja 13; toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain 48 §:n 1 momentin väliaikaisesta muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 12; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 4.

3) Ehdotus laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimassaolajan pitentämisestä .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 13; lakivaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 48.

4) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelisuterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 14; lakivaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 50.

5) Ehdotus laiksi evankelisuterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkuille suoritettavasta kasvatusavusta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta .....

Siv.

887

912

„

„

„

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 51.

6) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; lakivaliokunnan mietintö n:o 7; hallituksen esitys n:o 41.

7) Ehdotus laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvalideille ja sotaleskille .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 17; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 52.

8) Ehdotus laiksi suoritettun lapsilisän korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta ....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 18; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 46.

9) Ehdotus laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 19; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 4; hallituksen esitys n:o 47.

Toinen käsittely:

10) Ehdotus laiksi eräiden säännösten rikoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta .....

Siv.

913

„

„

914

„

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 53.

11) Ehdotukset laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ja ulosottolain lain muuttamisesta 915

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 1.

12) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssi-toimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 21.

13) Ehdotus laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 13.

14) Ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 61.

Ensimmäinen käsittely:

15) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista 922

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 39.

16) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkauteen, annetun lain muuttamisesta 934

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 49.

17) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen

Siv.

käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen 936

Asiakirjat: Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 43.

Ainoa käsittely:

18) Ehdotus toivomukseksi yhteiskunnan huollossa kasvatettavien lasten ammattiopetuksen tehostamisesta 916

Asiakirjat: Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5; ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 158.

Esitellään:

19) Ed. Oksalan y. m. lak. al. n:o 87 laiksi huoneenvuokran säännöstelyvaltuuksista 936

Pöydällepanoa varten esitellään:

20) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta 939

21) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevien ehdotusten johdosta laiksi sotilaskäyttöön tarkoitettun ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta ..... ”

22) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 4 toivomusaloitteiden johdosta, jotka tarkoittavat eräiden kylä- ja kunnanteiden tai isännättömien teiden ottamista valtion toimesta kunnossa pidettäväksi maanteiksi ..... ”

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen:

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Borg-Sundman, von Born, Heikkilä, Härmä, Kleemola, Larson, Leino, Luukka, Nevalainen, Pesonen, Salo, Takki, Törngren, Virolainen ja A. Wirtanen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta julkisen tehtävän vuoksi ed. Kleemola ja yksityisasiain vuoksi ed. Luukka, joulukuun 3 päivään saakka julkisen tehtävän vuoksi ed. Larson sekä joulukuun 17 päivään saakka ulkomaanmatkan takia ed. Nevalainen.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella t. k. 23 ja 25 päiviltä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 68—74 sekä 76, jotka nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat.

- 1) Ehdotukset laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävät hallituksen esitys n:o 3 ja lak. al. n:ot 11 ja 13, joita on valmistelevalle käsittelyvaltiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnöissä n:ot 11 ja 11a, esitellään kolmanteen käsittelyyn sekä ainoaan käsittelyyn samassa yhteydessä käsitelty toiv. al. n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63.

Puhemies: Ensinnäkin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista ja sitten ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista n:ot 45, 49, 60, 61 ja 63. Kun toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus sisältää ehdotuksen korotetun omaisuusveron kantamisesta yhtä vuotta pidemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan pidettävä rauenneena, ellei sitä kolmannessa käsittelyssä ole kannattanut 2/3 annetuista äänistä, Jos ehdotus täten raukeaa, on asia palautettava valtiovarainvaliokuntaan siinä tarkoituksessa, kuin sanotun pykälän 2 momentissa säädetään.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Nuorsaari: Herra puhemies! Viime torstaina itse asiassa jo ratkaistiin tänäänkin kysymyksessä oleva 10 %:n veronvähennysoikeus. Se ratkaisu ei mielestäni missään tapauksessa tehnyt oikeutta sille ryhmälle, joka on pahimmassa kuopassa, nimittäin yleensä henkisen työn tekijöille ja nimenomaan valtion viran ja toimen haltijoille. Koska asia kuitenkin jo silloin ratkaistiin, en tässä yhteydessä halua pitemmälti puuttua siihen, mutta herra puhemiehen luvalla haluaisin kosketella eräitä toisia verotuksen oikeudenmukaisuuskysymyksiä ja nimenomaan kuntien ja kaupunkien kohdalta, sikäli kuin kysymyksessä ovat nykyisen ennakkipidätysjärjestelmän haitat, jotka ovat vahingollisia kaupungeille ja kunnille.

Voimassaolevan ennakko-perintälain säännösten mukaan m. m. palkannauttijoilta peritään ennakko-veroa myös kunnan hyväksi. Tämä tapahtuu, kuten tunnettua, siten, että palkanmaksaja pidättää määrätyn veromäärän palkasta ja tekee siitä merkin verokirjaan taikka pidätystodistukseen. Pidättämänsä veromäärän palkanmaksaja tilittää joko käteisenä rahana lääninhallitukselle kuukausittain tai kiinnittää verokirjaan ja pidätystodistukseen ostamiaan veromerkkejä. Palkansaaja jättää vuosittain veroilmoituksensa mukana valtion verolautakunnalle verokirjansa ja pidätystodistukset, joista valtion verolautakunta sitten te-

kee n. s. jakoluettelon. Tähän jakoluetteloon merkitään koko pidätetty veromäärä sekä niin kunnalle kuin kansaneläkelaitokselle tuleva ennakko-osuus. Jakoluettelon perusteella kaupungin taksoituslautakunta sitten tekee laskelman kunkin verovelvollisen kohdalta erikseen siitä, onko veroa perittävä ennakon lisäksi ja kuinka paljon tai onko mahdollisesti liikaa perittyä ennakkoa maksettava takaisin. Tämä laskelma luonnollisesti perustuu vahvistettuun veroäyriin hintaan, kunnan valtuuston, kaupunginvaltuuston vahvistamaan. Tämän mainitun jakoluettelon valtion verolautakunta lähettää taksoituslautakunnalle sen jälkeen, kun se on laskenut palknauttijain verokirjat ja muut ennakoveron pidätystodistukset. Tärkeätä kunnan taksoitukselle olisi, että jakoluettelo saapuisi taksoituslautakunnalle hyvissä ajoissa, mieluummin sen toimittaessa taksoitusta. Sen jälkeen kun valtion verolautakunta on saanut valmiiksi sanotun jakoluettelon, ilmoittaa verolautakunta jakoluettelon mukaan kunnalle tulevan veroennakkomäärän lääninkonttorille. Lääninkonttori maksaa kunnalle jakoluettelon perusteella kertyneet ennakot. Tämä suoritusta tapahtuu siten, että lääninhallitus maksaa vuosineljänneksittäin etukäteen määrätyn erän ja lopputilityksen sen vuosineljänneksen viimeisenä päivänä, jonka vuosineljänneksen aikana jakoluettelo on saapunut lääninhallitukselle. Kuitenkin on jakoluettelo jätettävä lääninhallitukselle kyseessä olevan vuosineljänneksen viimeisen kuukauden 10 päivään mennessä, jotta lääninkonttori ehtisi tehdä tarpeelliset loppulaskelmat ja toimittaa loppusuorituksen neljänneksen viimeisenä päivänä. Ellei jakoluettelo saavu lääninhallitukselle tarpeeksi ajoissa, siirtyy lopputilityksen tekeminen seuraavan vuosineljänneksen viimeiseen päivään.

Jakoluettelo ei osoita samaa tulosta kuin se määritelmä, jonka mukaan ennakoveroa kannetaan verokirjan mukaan, vaan laaditaan jakoluettelo erikoisen valtiovarainministeriön laatiman jakotaulukon mukaan. Jakotaulukon mukana jaettava ja kunnalle tilitettävä veromäärä on pienempi kuin se, joka saadaan, kun kunnan vahvistettu palknauttijain veroäyrimäärä kerrotaan verokirjassa olevalla ennakoveron äyrihinalla. Ainakin nykyinen käytäntö osoittaa tämän. Täällä puhuttiin viime kerralla kun-

nalliserotuksen yhteydessä paljon Lahden kaupungista ja sen taksoitustoiminnasta ja otettiin esimerkkejä sieltä. Olen ottanut vapauden esittää esimerkkejä kotikaupungistani Porista. Porissa kertyi palknauttijain veroäyriä vuodelta 1947 18,151,166 kpl. Ennakkoa pidätettiin 11 mk jokaista palknauttijain ansaitsemaa 100 mk kohden kunnan osuutena. Näin ollen Porin kaupungille olisi kertynyt ennakkopidätyksistä 199,662,826 mk. Porista kertyi — jakotaulukon perusteella todellisuudessa Porin kaupunki sai vain 188,586,093 mk — yli 11 milj. mk liian vähän tai sitten ainakin vähemmän kuin olisi pitänyt. Tämän määrän kaupunki joutuu perimään verovelvollisilta palknauttijoilta verolipuilla jälkeensä n. s. verontasauksena. Syytä siihen, miksi valtio ei tilitä kaupungille enakoista 11 mk veroäyriä kohden, niinkuin oli määrätty ennakoveroäyriin suuruudeksi ja hinnaksi, en tunne. Päävastoin käydessäni valtiovarainministeriössä verotusosastolla hallitusneuvos Seitolan luona, hän vakuutti, että jakotaulukot ovat siten laaditut, että kunnat, kaupungit aina saavat oman osuutensa. Vieläpä hän vakuutti, että niistäkin n. s. sivutuloista, joista suoritetaan 20 %:n ennakkopidätys, kunta aina saa osuutensa ja vasta valtio sitten perii jälkiverona, jos jotakin perittävää on, niin kuin luonnollista monessa tapauksessa onkin, koska taulukot eivät voi olla tarkkoja. Nyt kuitenkin osoittaa käytäntö sitä, että esimerkiksi Porin kaupungin kohdalta näyttää, niinkuin näissä jakoluetteloissa olisi sellainen virhe, samoin verokirjoissa, että vain noin 9 % on kannettu, vaikka kunnanvaltuuston vahvistama ennakkohinta on 11 mk, ja näyttää kokonaan unohdetun kansaneläkelaitokselle kuuluva prosentti. Pidätyksen suuruuden olisi pitänyt olla 12 %, mutta käytäntö osoittaa, että on pidätetty vain noin 9 %, ja näin ollen kunta on pakotettu jälkeensä perimään noin 1—3 mk veroäyriä kohti lisää, jotta tulisi tämä ennakovero perityksi veronmaksajilta. Käytännössä erotus siis peritään täällä jälkikantona eli n. s. verontasauksena. Kun ottaa huomioon, että Porin kaupungin saatava on palknauttijoilta yli 11 milj. ja liikkeenharjoittajilta 8—10 milj., siis runsaasti 20 milj., ja koko tämä jälkikanto eli verontasaus käsittää noin 60 milj., joka on kokonaan kaupungin kustannuksella ja

kontolla — ja lisäksi tulee huomattava osa kansaneläkemaksuja — niin käsittää, min-käläisiä ylimääräisiä kuluja tästä kunnalle aiheutuu.

Porin kaupungin taksoituslautakunta sai taksoituksensa lopullisesti päätökseen kesäkuussa kuluvana vuonna, mutta valtion verolautakunta sai valmiiksi jakoluettelot lopullisesti vasta syyskuun aikana. Kun lääninkonttori viime vuoden aikana maksoi kaupungille etukäteen ennakkoja — pyöreitä lukuja käyttäkseni — 139,500,000 mk ja kun Porille tuleva koko ennakkomäärä oli 188,586,000 mk, jäi lopputilityksen varaan noin 49 milj. mk, jonka siis kaupunki sai nostaa lokakuun 2 päivänä. Että Porin kaupungissa valtion verolautakunta ei saanut jakoluetteloa valmiiksi määräajassa, siis keväällä varhain, johtui kai lähinnä siitä, ettei ollut riittävästi työvoimaa eikä riittävästi konttorikalustoa, laskukoneita y. m. Myös viivästymiseen on vaikuttanut keväällä ja kesällä toimitettu n. s. mätkäysverotus.

Eräissä toisissa kaupungeissa valtion verotuslautakunta sai jakoluettelon valmiiksi jo toukokuussa sen vuoksi, että siellä on kaupungin taksoituslautakunnalla ja valtion verolautakunnalla yhteinen verotustoimisto, jossa vakinaiset virkailijat toimittavat verotuksen. Näin ollen myöhästymistä ei ole tapahtunut. Porin kohdalta aiheutti kyseessä oleva kolmen kuukauden myöhästyminen noin 1,100,000 markan korkotappion ja valtiolle luonnollisesti vastaavan hyödyn. Lisäksi tulee se korkotappio, joka aiheutuu siitä, ettei valtio tilitä esim. vuonna 1947 joulukuun lopulla, tätä kyseessä olevaa ylijäämää, joka jää valtion kassaan vuoden varrella, kun valtio näistä ennakoista tilitää vain tietyn prosentin, joka ei ole sama kuin se määrä, joka kaupungin pitäisi saada. Näin ollen valtio sai nauttia esim. tätä 49 milj. markkaa yhdeksän kuukautta täysin korottomasti ja — luonnollisesti vastaavasti tappiota tuottaen kaupungille. Tämä käytäntö on yleinen, ja tässä nähdään eräs erittäin suuri haitta kunnille tästä ennakopöytäjärjestelmästä ja sen nykyisestä käytännöstä.

En ryhdy tässä selostamaan, mitä kaikkea vahinkoa kaupungille tuosta jakoluettelon myöhästymisestä on koitunut, kustannukset tekevät yhteensä kolmatta miljoonaa markkaa ynnä tämä äsken mainittu seikka,

koska m. m. ylimääräinen n. s. täytevero lisäbudjetin johdosta jouduttiin kantamaan erillisenä, kun kaupungilla ei ollut mahdollisuuksia saada sitä vastaavaa 50 milj. markan lainaa, mikä sekin luonnollisesti olisi tullut kaupungille kalliiksi.

Taksoituslautakuntien ja valtion verolautakuntien kiinteämmällä yhteistoiminnalla ja yleensä rationalisoimisella, m. m. pyrkimällä järjestämään yhteisiä verotustoimistoja, tällaiset tapaukset voitaneen välttää.

Suurin epäkohta, josta olisi mitä pikimmin päästävä, on ymmärtääkseni se, että huolimatta enakkopidätyksestä, josta enakkopidätystaulukoiden ja lopullisen jakotaulukon perusteella kuntien pitäisi saada osuutensa, ne kuitenkin joutuvat suorittamaan n. s. verotasauksen jälki- eli tasausverotuksena verolipuilla, niinkuin äsken mainitsin. Ne eivät ole saaneet veroäyrimääräänsä vastaavaa enakkopidätyssummaa. Ja tästä on seurauksena lisäksi se seikka, että vuoden 1947 tuloista tämän vuoden kesällä suoritettu taksoitus saadaan päätökseen vasta vuonna 1949 helmi-maaliskuussa, koska silloin tämä kunnan verolipuilla suoritettu verontasaus tuottaa valtion kunnille tilittämättä jättämän erän. Näin pitkälle nykyään kunnat voivat joutua odottamaan „omaansa” ja siten olemaan monta kertaa kassavaikeuksissa. Mutta valtion verolautakunnat suorittavat myös jälkiverotuksen monistakin luonnollisista syistä. Eikö näin ollen olisi luonnollisinta koettaa päästä siihen, että kuntien taksoituslautakunnat ja valtion verolautakunnat sopisivat eräänlaisesta selvittelystä, clearingistä keskenään, toisin sanoen, valtio maksaisi kunnille äyrimäärän edellyttämän enakkopidätyssumman ja perisi sitten itse jälkiverotuksella erotuksen. Täten välttäisiin siitä, että molemmat verotusviranomaiset suorittavat jälkiverotuksen ja sen kalliit kustannukset. Kun esim. Porissa verotus vuoden 1947 tulojen perusteella edellyttää kunnalle tuloja n. 300 milj. markkaa, pyöreästi sanottuna, ja nyt jälkikäteen joudutaan toimittamaan taasen uusin verolipuin tämä verontasaus, joka käsittää n. 60 milj. markkaa, niin on vähän liikaa vaadittu kunnalta, että 20 % koko alkuperäisestä verotussummasta vielä jälkeen päin ja vasta seuraavana vuonna joudutaan selvittämään, kun siitä vain 20 mil-

joonaa on kunnan lopullisena nettona, mutta sitä vastoin noin 40 miljoonaa markkaa kansaneläkemaksuja ja veronpalautuksia. — Kansaneläkemaksujen aiheuttama rasitus kunnille ansaitsee kokonaan oman lukunsa, mutta siitä ei nyt sen enempää tässä yhteydessä. Viittaan vain siihen, että se aiheuttaa tavattoman suurta työtä ja vaivaa kunnille, jopa niin paljon, että eräänkin kaupungin taksoitussihteeri mainitsi, että kuluneen vuoden kansaneläkemaksujen jälkiselvittelyt vaativat 10 vuotta aikaa, ennen kuin ne lopullisesti on selvitetty!

Kun valtiolla on olemassa komitea, joka suunnittelee lähinnä kai verotusteknillisiä uudistuksia nykyiseen ennakopidätysjärjestelmään, — jota minäkään en halua tässä lähteä millään tavalla vastustamaan, mutta olen halunnut vain esittää toivomuksia ja selvittelyjä siitä, että parantamisen varaa järjestelmässä on, — olen katsonut aiheelliseksi huomauttaa ylläolevasta. Mutta on myös todettavissa tavattoman paljon virheellisyyksiä valtion verotuslautakuntien toiminnassa. Eräs esimerkki, jota en esitä ollenkaan yleistävänä, vain näytteeksi, mitenkä asia on monta kertaa. Viime viikolla tapahtui niin, että eräs veronmaksaja Porissa meni verotuslautakuntaan saatuaan jälkiverokuitin, joka edellytti hänen joutuvan maksamaan valtiolle vielä 17,000 markkaa. Kontrolli suoritettiin ja tällöin todettiin, että hänellä oli saatavaa 1,500 markkaa. Hänen puolisonsa jälkivero oli 30,000 markkaa, mutta samalla se väheni vain vähän yli 20,000 markaksi. Tällaisia esimerkkejä on paljon. Ne eivät luultavasti johdu niinkään paljon tästä järjestelmästä kuin epätasällisyydestä, paikallisesti ajatellen.

Suurena epäkohtana on niinkään pidettävä sitä, että valtio tilittää neljännesvuosittain kunnille jälkikäteen ennakopidätykset, sekin seikka, joka ansainnee huomiota kunnille epäedullisena. Viittaan tässä vain niihin lopputilityksiin, jotka tapahtuvat pahimmassa tapauksessa 9—10 kuukautta jälkeenpäin ja näin ollen valtio saa korottomasti käyttää kunnan pääomaa hyväkseen.

En malta myöskään olla mainitsematta siitä suuresta helpotuksesta, mikä veronmaksajille koituisi, jos päästäisiin siihen, että veroilmoitukset voitaisiin tehdä sekä

kuntaa että valtiota varten yksille ja samoilte kaavakkeille. Aivan luonnollisena vaatimuksena on pidettävä, että veroilmoitukset saadaan jättää samaan paikkaan, kuten jo alkaakin olla yleistä.

Ed. Honkala: Herra puhemies! Nyt loppukäsittelyssä olevan tulo- ja omaisuusverolain 28 ja 29 §:ssä luetellaan ne vähennykset, jotka verovelvollinen on oikeutettu tekemään ja joihin nyt tässä laissa on tuotu eräs uusi oikeus. Puuttumatta kuitenkaan enää tähän viimeksi tuotuun oikeutukseen, kiinnitän huomiota tässä yhteydessä eräaseen vähennykseen, johon verolakimme eivät vielä oikeuta, mutta joka verotuksen oikeudenmukaisuuden kannalta ja nimenomaan yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden nimessä olisi aikaansaattava, nimittäin oikeus saada tehdä vähennyksiä lasten kouluttamisesta vanhemmille aiheutuvien menojen vuoksi.

Tulo- ja omaisuusverotus rakentuu sille periaatteelle, että verorasitus on asetettava kansalaisille heidän veronmaksukykynsä mukaan. Tästä on ilmauksena jo veron progressiivisuus: suuremmasta tulosta katsotaan olevan kohtuullista suorittaa suhteellisestikin suurempi vero kuin pienemmästä. Edelleen siihen vaikuttavat ratkaisevasti ne menot, jotka verovelvollisen on toimeentulonsa takia tulostaan suoritettava. Tässä mielessä on veroasteikko laadittu lievemmäksi aviopuolisoitten kohdalla. Jos verovelvollisella on elätettävänä 16-vuotiaita lapsia, saa hän edelleen vähentää verostaan ensimmäisen lapsen osalta 2,000 ja seuraavien 3,000 markkaa korvauksena lasten aiheuttamista lisäkustannuksista. Eri asia on, ettei lapsivähennys läheskään riitä näitä kustannuksia käytännössä peittämään vaatimattomissakaan oloissa, minkä vuoksi onkin toisaalta otettu käyttöön lapsilisän suorittaminen. Samantapaisia luonteeltaan sosiaalisia vähennyksiä veronalaisesta tulosta on vielä muitakin, kuten kalliinpaikan vähennys, sairauskuluvähennys sekä läheisen omaisen elättämisen, sairauden, tapaturman, invaliditeetin tahi muun senkaltaisen syyn takia saadut vähennykset.

Edellä mainituissa tapauksissa on siis katsottu kohtuulliseksi vähennysoikeuden myöntäminen lähinnä sosiaalisista syistä. Näitä oikeastaan verovelvollisen elinkustannuksiin kuuluvia menoja on pidetty

siinä määrin hyväksyttävänä ja erikoissemassa olevana, että tällaisen menettelyn on katsottu olevan paikallaan poikkeuksesta siitä yleisestä periaatteesta, että elinkustannuksia ei saa verotuksessa vähentää. Tätä taustaa vasten katsottuna nykyinen laki on varsin epäjohdonmukainen, erityisesti mitä vähennyksistä tavallisimpaan nimittäin lapsivähennykseen tulee. Vähennyksen suuruus on, kuten sanottu, lyöty kaavamaisesti markkamääräisenä kiinni kunkin lapsen osalta kokonaan riippumatta siitä, millaiset todelliset kustannukset ovat, samalla kun kuitenkin muiden sosiaalisten vähennysten osalta on pyritty ainakin jossakin määrin huomioimaan erilaiset tapaukset. Epäjohdonmukaisuus ilmenee räikeimmin siinä, että lasten kouluttamisesta aiheutuvia menoja ei millään tavalla ole hyväksytty vähennyskelpoisiksi verotuksessa.

Kuitenkaan ei voitane olla eri mieltä siitä, etteikö lasten varustaminen tiedoilla ja taidoilla ja heidän valmistamisensa siten yhteiskunnan palvelukseen olisi niin arvokasta ja sosiaalisesti suotavaa, että siitä välttämättä koituvat ja asianomaisten veronmaksukykyä usein ratkaisevasti vähentävät menotkin olisi saatava vähennysoikeuden piiriin yhtäläisesti kuin esim. lasten elatuksesta johtuvat. Pitäähän yhteiskunta muutoinkin yhtenä ensimmäisistä velvollisuuksistaan juuri opintomahdollisuuksien järjestämistä nuorisolle ja on tehnyt yleisen alkeisopetuksen suorastaan pakolliseksi. Ja samalla tavoin kuin köyhäinhuoltolaki velvoittaa vanhemmat pitämään huolta lastensa elatuksesta, määrää holhouslaki lapsen huoltajan huolehtimaan hänen kasvatuksestaan ja taituttamaan tämän "sellaisiin harjoituksiin ja toimiin kuin sen sääty, tila ja taipumukset vaativat", kuten 50 vuotta vanha lakiteksti sattuvasti lausuu. On ilman muuta selvää, että kun koko yhteiskunnan menestys ja kehitys ratkaisevasti riippuu sen jäsenten omaamien tietojen ja taitojen määrästä, on niitten antamista nuorisolle yhteiskunnan myös verotuspolitiikalla avustettava yhtä hyvin, kuin mitä elatuksen antamiseen nähden lapsille on jo asianlaita.

Kaikille ovat tunnettuja ne suuret lisäkustannukset, jotka lasten koulunkäynnistä vieraalla paikkakunnalla jo heidän

jokapäiväisen elättämisensä takia aiheutuvat. Ne asettavat aivan eri asemaan lapsia kouluttavat kansalaiset riippuen siitä, onko heidän asuinpaikkakunnallaan oppi-, ammatti- tai korkeakoulu vai ei. Eräänä parannuksena tässä suhteessa olisi vähennysoikeuden laajentaminen verotuksessa näiden lisämenojen osalle. Tämä olisi sitäkin perustellumpaa, kun asuinpaikan kalteus muutoin otetaan huomioon sekä palkkauksessa että verohelpotuksissa. Miksi viimeksi mainittua ei tehtäisi myös silloin, kun verovelvollinen elättää jotakin perheenjäsentään toisella paikkakunnalla, mikä aina aiheuttaa elinkustannusten kallistumista kuuluipa tämä paikkakunta "kalliksi" julistettuihin tai ei. Tässä yhteydessä voidaan viitata myös siihen, että jo nykyisin pidetään verovapaina niitä päivärahoja, joita on tapana maksaa asuinpaikkakunnan ulkopuolella tilapäisesti suoritetusta työstä ja matkoista ja jotka juuri perustuvat tästä johtuvaan elantokustannusten nousuun.

Koulunkäynnistä ja opiskelusta aiheutuu lisämenoa tavalliseen elämiseen verrattuna tavallisesti silloinkin, kun lapsi voi asua kotona, joten vähennystä olisi kohtuuden mukaan tällöinkin myönnettävä. Tämän vähennyksen oikeutus ilmenee selvästi siitä epäjohdonmukaisuudesta, että alle 16 vuotiaan lapsen vanhempiensa elinkeinonharjoituksen hyväksi tekemä työ on eräissä tapauksissa heille verotonta tuloa, mutta jos hän käy koulua, ehkäpä juuri oppiakseen tuon ammatin paremmin, ei näitä kustannuksia nykyisin sallita vähentää verotuksessa.

Lapsen elättämisen vuoksi voimassa olevan lain mukaan annettava veronvähennys päättyy hänen tultuaan 16 vuoden ikään. Tämä perustuu ilmeisesti ajatukseen, että lapsi siitä lähtien ei enää ole vanhempiensa rasituksena, vaan ryhtyy itse ansaitsemaan toimeentulonsa. Samaan aikaan ei kuitenkaan voi tehdä ansiotyötä ja käydä koulua. Siksi valtiokin jakaa stipendejä ja apurahoja. Verolaki kuitenkin lähtee siitä, että 16 vuotiaan lapsen on pystyttävä mahdollisesta koulunkäynnistään huolimatta elättämään itsensä, koskapa se tällaisessakin tapauksessa lopettaa sen pienen helpotuksen, mikä nuorempaan hänen elättämisensä johdosta hänen vanhemmilleen myönnettiin. Vai onko verolaki niin sivistysvihollisella

kannalla, että kaikkien on tässä maassa jätävä kansakoulun antaman opetuksen varaan ja ryhdyttävä sen jälkeen sellaiseen työhön, mihin ei enempää koulutusta tarvita. On selvää, että kumpikin kanta on väärä ja että laissa on tässä kohdenkin korjattava puutteellisuus. Niin koulua käyvien tai muuten opiskelevien lasten elättämisestä samoin kuin heidän opinnoistaan aiheutuvista menoista olisi sallittava heidän huoltajilleen vähennysoikeus siksi, kunnes lapset tulevat yleisen lain mukaan täysikäisiksi ja muutenkin voivat ruveta asioistaan vastaamaan eli 21 vuoden ikään saakka. Vähennysten teko-oikeus olisi tietenkin myönnettävä yleisesti kuten lapsialennukset ja -lisätkin. Suurin arvo vähennysoikeudella luonnollisesti tulisi olemaan vähävaraisten kansalaispiirien kohdalla. Erityisesti on kuitenkin syytä korostaa sen merkitystä virkamiehille ja muille henkisen työn tekijöille, joille tällainen helpotus olisi heidän nykyisessä taloudellisessa ahdingossaan suorastaan välttämätön ja siten vaikuttaisi samaan suuntaan, mihin esillä olevaan lakiin otetulla 10 %:n vähennyksellä pyritään. Meillähän säätykierto on varsin nopea ja suuri osa niin ammatti- kuin muutakin koulutusta saaneista on noussut ahtaista oloista. Toisaalta on tosiasia, että henkisen työn tekijät suhteellisesti suuremmassa määrässä kuin muut joutuvat antamaan lapsilleen koulusivistystä, koska nämä eivät voi ilman erikoisvalmennusta astua työskentelemään isiensä ammattiin, kuten monella muulla alalla on mahdollista ja tapana. Edelleen on huomattava, että niin hyvin yleisen kuin ammattisivistyksen tai -taidon hankkiminen on taloudellisesti kallista ja vain harvoin korvaa näitä uhrauksia kouluttaville vanhemmille eikä suinkaan aina edes koulutetulle itselleenkaan. Mutta se, jolle tällainen pääoma on välttämätöntä ja lopulta suurimmaksi hyödyksi, on yhteiskunta itse.

Luulen, että jokainen meistä on voinut ympäristössään seurata jonkun pienipalkkaisen ja suuriperheisen henkisen työn tekijän opettajan tai muun sellaisen, vuosikymmeniä kestävää kamppailua lastensa kouluttamiseksi hyödyllisiksi ja päteviksi yhteiskunnan palvelukseen. Samoin on ollut laita monen köyhän talonpoikais- ja myöskin työläiskodin. Kieltäytymykset ovat usein olleet ylen suuret vanhempien pon-

nistellessa lastensa hyväksi, mutta siten myös koko yhteiskunnan parhaaksi. Yhteiskunta on heille suuressa kiitollisuuden velassa, mutta millä tavoin se sitä osoittaa? Se lopettaa nykyisin 16 ikävuoden jälkeen senkin vähäisen helpotuksen verotuksessa, joka lasten elättämisen takia siihen saakka annetaan, puhumattakaan, että koulutuksen aiheuttamia lisäkustannuksia, koulumaksuja, kirjakustannuksia saisi verotuksessa millään tavoin vähentää. Sekä periaatteelliset että kohtuusnäkökohdat kuitenkin kiistämättä vaatisivat, että mainitunlainen perustavaa laatua oleva kulttuuri- ja rakennustyö edes niin paljon huomioitaisiin, että siitä johtuvat kustannukset verotuksessa rinnastettaisiin muihin samantapaisiin ja sallittaisiin vähentää. Siten kevennettäisiin edes vähäisen ennen kaikkea monen pieni palkkaisen perheellisen henkisen työn tekijän taakkaa tai toisaalta pienennettäisiin hiukan sitä rasitusta, mikä monella tälle alalle valmistuneella suurten opintovelkojen muodossa on alusta lähtien painajaisenaan. Yhteiskunta olisi oikealla tiellä jos se pyrkisi vähentämään opiskelevien velktaakkaa, jolloin näiden veronmaksukykykin ansiotöihin päästyä olisi suurempi kuin niiden, jotka loppuikänsä saavat maksaa opintovelkojaan.

Edellä esittämäni vähennysoikeuden myöntäminen vaatii tietenkin muutoksen verolakeihin. Luonnollisesti vähennys olisi saatava tehdä niin kunnan kuin valtionkin verotuksessa. Asia olisi hallituksen toimesta perusteellisesti valmisteltava ja tarpeelliset muutokset verolakeihin tehtävä. Olen sen vuoksi tahtonut kiinnittää asiaan huomiota ja korostan vielä, että tämä olisi eräs niistä keinoista, joilla suuriperheisten henkisen työn tekijäin vaikeata ahdinkotilaa voitaisiin oikeudenmukaisella tavalla helpottaa.

Ed. Murto: Herra puhemies! Valtiovarainministeri Hiltusen menettelylle on kuvaavaa se, että hän ei ilmoita eduskunnalle niitä tietoja, jotka ratkaisevasti vaikuttavat verotuskysymyksen käsittelyyn. Ministeri ei suvainnut sanallakaan mainita, miten suuriksi verotulot tänä vuonna todellisuudessa tulevat nousemaan, vaikka hänellä nämä tiedot jo olivat. Tämä menettely jos mikään on eduskunnan arvovaltaa loukkaavaa. On suorastaan hämmästyttävää, että hän katsoo sopivaksi heti sen

jälkeen kuin eduskunta on asian käsitellyt ikäänkuin vahingoniloisena kehuskella, kuinka asiat todellisuudessa ovat. Tässä ei ole kysymys vain yksinomaan siitä, etteikö eduskunnalla ole ollut tietoa todellisista verotulojen määristä, vaan tässä paljastuu myös se, mistä johtuvat ne suuret jälki-verotukset, jotka juuri ovat kansan maksettavina.

Esitetyistä hämmästyttävistä tiedoista käy selville, että verotus on pantu toimeen eri tavalla kuin hallituksen ja eduskunnan päätökset edellyttävät. On luonnollista, että rahanarvon muuttuessa ja taloudellisen elämän vilkastuessa muutoksia tapahtuu, mutta ne voidaan etukäteen jo suunnitellun arvioida. Nyt on kysymyksessä aivan toista luokkaa oleva verotulojen lisäys. Verokysymyksen ensimmäisen ja toisen käsittelyn yhteydessä meidän taholtamme huomautettiin verotulojen tulevan olemaan arviota suuremmat kuten tänäkin vuonna, mutta ministeri Hiltunen sen kiisti kysellen meiltä, mistä me saamme korvauksen esittämällemme verojen alentamiselle.

Minä haluaisin kysyä ministeri Hiltuselta, katsooko hän olevansa ministeritehtävässään suuremmassa vastuussa kauppa-kamarille kuin eduskunnalle ja katsooko hän sopivaksi vaieta eduskunnan edessä sellaisista asioista, jotka vaikuttavat ratkaisuun.

Esillä olevan verolakeja koskevan hallituksen esityksen ensimmäisen ja toisen käsittelyn aikana on herra valtiovarainministeri esiintynyt sillä tavalla, että on aiheellista kajota siihen lyhyesti. Erikoisesti siksi, että ministeri Hiltusen esiintyminen ymmärtääkseni on sosiaalidemokraattisen tahon hyväksymä ja niin ollen voidaan katsoa hänen lausuntonsa edustavan koko sosiaalidemokratiaa, lähinnä sen oikeistoa. Käsitellessään eräässä lausunnossaan kansandemokraattien tekemää verojen alennusesitystä herra ministeri sanoi jotain siihen suuntaan, että hallituksen on koetettava säilyttää arvovaltansa eikä lähteä tekemään sellaisia esityksiä, jotka täällä eduskunnassa ankan arvostelun jälkeen lyötäisiin alas, ja edelleen ministeri lisäsi: „Mitähän tämän jälkeen hallituksen arvovallasta olisi jäljellä?” (Eduskunnasta: Aivan!)

Kun otamme huomioon, että sosiaalidemokraattien mahdollisesti tekemiä verolennusesityksiä vastustettaisiin täällä eduskunnassa vain porvarien taholta (Ed. Oksala: Se on vale!), niin on selvää, että ministerin täytyy tarkoittaa puhuessaan arvovalan säilyttämisestä sitä, että kysymyksessä on arvovalan säilyttäminen porvariston keskuudessa (Ed. Oksala: Älä puhu lööperiä!). Samoin kuin ministeri Hiltunen pyrkivät oikeistososiaalidemokraatit yleensä siihen, etteivät he menettäisi porvariston luottamusta. Silloin kuin nämä „työväenhallituksen” edustajat ovat saaneet jonkin päänsilityksen, arvovaltattunustuksen, porvaristolta, niin he myhällävät onnen uuvuttamina katsoen täten täyttäneensä työväenluokan edustustehtävän. Heille on tällainen mennyt jo siinä määrin veriin ja tullut ikäänkuin uudeksi luonnoksi, että ministeri Hiltunen katsoi asiakseen tuoda julki ikäänkuin luonnollisena ajatuksena, että ed. Tauriainen ei puhuisi niinkuin hän puhui nyt, jos hän olisi ministeri. Ministeri pitää luonnostaan lankeavana, että hänen, ministerin, ei enää tarvitse tavoitella arvovaltattunustuksia kansalta, veronmaksajilta, vaan ainoastaan porvariston taholta. Jos ministeri Hiltusella olisi kykyä vielä muistella, miten ajatteli verokysymyksestä rautatierakennustyöläinen Onni Hiltunen, niin se saattaisi olla hyvin terveellistä muistelemista. Yhden ihmisen ja yleensä yksilön eläminen onnen uuvuttamana ehkä silloin tuntuisi suurten joukkojen verojen uuvuttamana elämisen rinnalla vähäpätöisemmältä. Tämä onnen uuvuttama „työväenhallitus” suhtautuu kylmän kyynillisesti kaikkeen siihen, mitä sen ulkopuolella elämän todellisuudessa tällä hetkellä tapahtuu.

Verotus liittyy kiinteästi niihin taloudellisiin oloihin joissa ihmiset elävät, ja sen vuoksi katson olevan syytä tämän verokysymyksen käsittämisen taustaksi esittää muutamia näköaloja.

Porvariston ja oikeistososiaalidemokraattien harjoittaman talouspolitiikan seurauksena maamme talous on joutumassa vakavaan pulatilanteeseen. Se taloudellisen elämän vakiintuminen, joka rikollisen sodan päättymisen jälkeen pääsi alkurun, on nyt kääntymässä taaksepäin. Työläisten ja talonpoikaisväestön jatkuvan uurastuksen tuloksena viimeksi kuluneen vuoden aikana

tapahtunut teollisuustuotannon 25 %:n nousu ja noin 20 % korkeamman sadon vaikutukset kääntyvät kansan tappioksi. Paremmasta sadosta huolimatta eivät maatalviljelevän väestön tulot ole lisääntyneet, vaan päinvastoin alentuneet (Eduskunnasta: Nostetaan hintoja!). Ovathan sahakapitalistit kieltäytyneet ostamasta metsiä ja jos ostavat, niin maksavat viimevuotista alhaisempia hintoja. Tämä seikka ei suinkaan koske yksinomaan suurviljelijöitä, joiden hallussa on suurimmat metsät (Eduskunnasta: Valtiolla ne on suurimmat metsät!), harjoittivathan maalaisliittolaiset silloin, kun heidän käsissään oli pakkohakkuupolitiikan soveltaminen, sitä sillä tavalla, että se koski juuri pientalouksia. Erikoisen suurimerkityksellinen on se seikka, että metsähakkuiden supistamisen vuoksi ei sellaisilla maanviljelijöillä, jotka metsäajasta ovat saaneet lisätulojansa, näitä tuloja nyt ole. Tämä tulo muodostaa keskimäärin myöskin kolmasosan tuloista pienviljelijöille kuten metsätaloudesta saatu tulokin. Lisäksi on otettava huomioon, että maataloustuotteiden hinnat eivät nyt ole samat kuin vuosi sitten huolimatta siitä, että säännösteltyjen elintarvikkeiden hinnat olisivat nousseetkin. Sitäpaitsi on tässä yhteydessä muistettava, että niiden teollisuustuotteiden hinnat, joita tarvitaan maataloudessa, ovat huomattavasti nousseet. Näistä kolmesta tekijästä johtuu, että maatalous on, lukuunottamatta suurviljelystä, joutumassa ankaran taloudellisen puristuksen alaiseksi. Siihen, miksi ei ryhdytä mihinkään toimenpiteisiin ja mitä pitäisi tehdä, puhun myöhemmin.

Miten ovat asiat työväestön aseman kannalta katsottuna, heihinhan verotus koskee ankarasti? Työnantajat suunnittelivat jo edellisen hallituksen aikana hyökkäyksen aloittamista työväestön elinehtoja vastaan, mutta heiltä puuttui, kuten he itse sanoivat, poliittisia edellytyksiä, kun maassa oli sellainen hallitus kuin oli. Mutta nyt tämän „työväenhallituksen” valtaan astumisen jälkeen he ovat katsoneet ajan koittaneen. Miten tämä offensiivi on käytännössä järjestetty? Harjoitettavan talouspolitiikan tulisi olla sellaista, että maahan syntyisi työvoiman liikatarjontaa. Sanoihan Uusi Suomi eräässä pääkirjoituksessaan (Eduskunnasta: Se on hyvä lehti!), että suhteellinen työttömyys on terveellinen

ilmiö yhteiskunnassa. Tällä kysymyksellä on verotuskysymykseen aivan ratkaiseva merkitys, jonka vuoksi siitä vielä muutama sana (Oikealta: Entäs korpilakot!).

Tällä hetkellä onkin tilanne sellainen, että miltei kaikissa kaupungeissa ja asutuskeskuksissa ja vieläpä maaseudullakin on tämä „terve ilmiö” tosiasia. Sanomalehdet kertovat jokapäiväisissä uutisissaan, kuinka eri paikkakunnilla on useita satoja työttömiä ilmoittautunut jo työnvälitystomistoihin. Aivan viime päivinä kerrottiin sanomalehdissä, kuinka tie- ja vesirakennushallitus on Pohjois-Suomessa sanonut irti noin 1,000 työläistä (Eduskunnasta: Sosialisoi työmaa!). Mutta kutka ovat sen johdossa? Aikaisemmista kokemuksista tiedämme, että työttömiksi joutuneet työläiset kaikki eivät ilmoittautu työnvälitystomistoihin eikä näitä toimistoja sitäpaitsi ole läheskään kaikilla paikkakunnilla olemassa. Kuntien toimesta ei myöskään pidetä yhtenäistä tilastoa työttömistä. Tästä johtuu, että virallisen tilastojen mukaan näyttää työttömyys paljon vähäisemmältä kuin mitä se todellisuudessa on. Voidaanpa vielä sanoa, että eräillä aloilla on työvoiman puutettakin, joka ei kuitenkaan ole todellista, vaan johtuu esim. siitä, ettei ole asuntoja eivätkä työläiset senvuoksi voi siirtyä paikkakunnalta ja alalta toiselle. Eräillä paikkakunnilla paljon puheenaihetta herättänyt hakkuumiesten puute johtuu taas siitä, että hakkuumiesten ja ajomiesten palkat ovat epäsuhteessa toisiinsa. Hakkuumiesten palkat ovat liian alaiset. Metsätyömailla onkin tilanne sellainen, että eräillä paikkakunnilla esiintyvän hakkuumiesten puutteen ohella on ajomiehillä työn puutetta. Kuvaavana tapauksena Kuopion työnvälitystomiston toiminnalle on Tuusniemen tapaus, kun sinne kuulutettiin työläisiä, vaikka työmaa oli lopetettu jo viime keväänä. Metsätyökämpätkin olivat siirretyt pois.

Virallisten tilastojen nojalla voidaan puhua, kuten ministeri Härmä on monta kertaa puhunut, aivan toista kuin asiat todellisuudessa ovat (Eduskunnasta: Onko tämä verotusasia?). Veromaksukyky on minusta riippuvainen siitä, minkälainen on ihmisillä tulo ja onko niillä yleensä tuloa (Eduskunnasta: Ja jäsenkirja?). Työnantajien kannalta on aivan samantekevää, ovatko työttömät rekisteröityjä vai eivät,

heille on pääasia se, että työvoiman liikatarjontaa esiintyy, koska he tällöin toivovat voivansa alentaa työläisten palkkoja ja ovat alentaneetkin.

Edellä olen tosiasioihin perustuvasti osoittanut, minkälaiseksi tilanne on muodostunut työtätekevän maaseutuväestön ja palkkatyöväestön kannalta katsottuna.

On syytä esittää kysymys, minkälaisiin toimenpiteisiin niin kutsuttu „työväenhallitus” on ryhtynyt tilanteen korjaamiseksi. Hallituksen taholta toistetaan toistamasta päästyäkin, kuinka muka se pyrkii vakiinnuttamaan maamme taloudellista elämää. Tästä vakiinnuttamisesta hallitus puhuu jopa mainostoimistojenkin kautta ja viime aikoina nimenomaan sosialidemokraattisen mainostoimiston kautta. Ehkäpä tällä mainostoimistolla on erikoisharrastuksia tähän asiaan, vai kiinnostavatko sitä jotkut muut seikat tässä mainostushommassa (Eduskunnasta: Onko tämä verotuskysymys?).

Mitä tämä työnantajakapitalistien ja työväenhallituksen kolmannen tien vakiinnuttaminen käytännössä merkitsee? Ensiksi se merkitsee tuotannon nousun pysähtymistä, toiseksi työttömyyttä, kolmanneksi palkkojen alentamista, neljänneksi maataloudesta saadun tulon pienenemistä paremmasta sadosta huolimatta, viidenneksi hintojen jatkuvaa nousua, kuudenneksi työnantajakapitalistien ja pankkien lisääntyviä voittoja. Lisäksi se merkitsee täydellistä toimettomuutta maamme taloudellisen elämän todellista vakauttamista ja työtätekevän väestön toimeentulon parantamista tarkoittavien toimenpiteiden suhteen. Maamme harjoittaman ulkomaankaupan ja tuotannollisen toiminnan suunnitelmallisesta hoitamisesta itsepintaisesti kieltäydytään.

Meidän taholtamme on lukemattomia kertoja esitetty näihin toimenpiteisiin ryhtymistä, viimeksi pääministerille käydessämme hänen luonaan. Mutta pääministeri kuittasi asian sanomalla, että „ne ovat „suuria asioita” eikä niihin voida ryhtyä”. Herra pääministerin mielestä ei siis ole suurempi asia se, että koko työtätekevä kansa syötään tavattomaan puristukseen lisääntyvän kapitalistisen riiston alaisuudessa. Lisäksi on tässä yhteydessä syytä mainita, että „työväenhallitus” ei tiedä tai se ei halua tietää, että työnantajat ovat ottaneet käytäntöön aikoinaan hyvin kuuluisaksi tulleen mustalista-järjestelmän, jonka avulla työ-

läiset luokitellaan poliittisten mielipiteiden perusteella. Tämän järjestelmän turvin voidaan terrorisoida työläisiä — — —

Puhemies (koputtaa): Eiköhän voitaisi palata veroasiaan!

Puhuja: Tämänasuuntaista on se talouspolitiikka, jonka pohjalta verotuskysymystä on käsiteltävä.

Ed. Heljashan aikoinaan mainitsikin, että tämä työväenhallitus saa jatkaa edelleen, kunhan se vain jättää taloudelliset asiat, kuten on tähänkin saakka jättänyt porvariston hoidettavaksi.

Tämän työväenhallituksen omana panoksena näyttää olevankin se, että suorittaa vain sellaiset tehtävät, joihin porvariston taholta ei pystytä, esim. lakkojen murtamisen, työläisten patukoimiset j. n. e. (Eduskunnasta: Entäs 10 %:n veroalennus?).

Edellä olen luonnehtinut sitä taustaa, jonka pohjalla verokysymystä on tarkasteltava. Kuten täällä tapahtuneen keskustelun aikana on osoitettu, ei hallituksen verolaki-esitys ole tähännyt työtätekevän kansan verorasituksen todelliseen lieventämiseen. Hallitus on käyttänyt hyväkseen rahanarvon alenemisesta johtuvia numerollisia muutoksia vähennyksien, asteikkojen y. m. seikkojen suhteen ja yrittänyt niitä selvittää verojen todellisiksi alennuksiksi ja reaali-palkan nousuksi, vaikka sellaisesta ei todellisuudessa ole kysymys. Lisääntyväthän ensi vuoden välittömät ja välilliset verot budjettiesityksen mukaan 15.5 miljardilla markalla. Se seikka, että todellinen verotulo tänä vuonna on arvioitu suuremmaksi, ei suinkaan muuta asiaa, koska niin tulee tapahtumaan seuraavanakin vuotena. Eduskunnan tekemien päätöksiin perusteella voidaan todeta: hallituksen tekemä verolaki-esitys sisälsi sen, että välittömät verot tulevat olemaan tämän vuoden budjetissa esiintyvän 24 miljardin asemasta 25 miljardia markkaa. Ottaen huomioon, että ensi vuoden tulo- ja menoarvioon sisältyy huomattava välillisten verojen nousu, verotulot nousevat 15.5 miljardia.

SKDL:n taholta esitettiin, että välittömiä veroja olisi alennettava noin 6 miljardilla markalla enemmän siten, että pienituloiset olisivat saaneet suuremman veroalennuksen kuin keskisuurista tuloista ja että suurituloisille olisi veroja lisätty. Lisäksi esi-

timme, että palkkatulojen 10 %:n erikois-alennus olisi ollut 20 %, jonka saa tehdä omaan työhön perustuvasta maataloudesta saadusta tulostakin lukuunottamatta johtotyöstä saatua tuloa. Tätä esitystä eivät sosialidemokraatitkaan hyväksyneet ja eduskunnan päätökseksi tuli palkkatuloista 10 %:n vähennys, jota on sovellettu kahdena edellisenäkin vuotena ja saadaan nyt tehdä myös omaan työhön perustuvasta maataloudesta saadusta tulosta.

Sosialidemokraatit porvarillisten ryhmien kanssa eivät hyväksyneet meidän tekemiämme esityksiä, vaan ajoivat lävitse hallituksen esityksen, joka korjauksienkin jälkeen merkitsee 1) etteivät verot kokonaisuudessaan alene, 2) että suurituloiset pääsevät verotuksessa entistä edullisempaan asemaan, koska verot siirtyvät välittömistä välillisiksi, joihin nähdessä ei progressiivisuutta voida soveltaa, 3) että esim. III veroluokassa 150,000 mk:n tuloista saadaan veroalennusta 6,500 mk ja 800,000 mk:n tuloista 60,000 mk. Tämä on leimaa-antavaa sille luonteelle, jonka puitteissa tuo esitys on liikkunut.

Tällaiseksi muodostui lopputulos ministeri Hiltusen „rohkeasta veroalennusesityksestä”. Ministeri Hiltusen auktoriteetti ja arvovalta porvariston keskuudessa on tältä kannalta katsottuna pelastettu. Toisaalta lienee ministeri Hiltunen saanut tuntevan opetuksen siitä, että tämän auktoriteetin säilyttäminen merkitsee työtätekevän kansan kannalta katsottuna sitä, että puheet „työväenhallituksesta” alkavat vähitellen joutua siihen vaiheeseen, että sanat tarttuvat kurkkuun, oltakoon miten parkkiintuneita demagogeja tahansa. Lienee käynyt selville, ettei aika ole ainakaan vielä sellainen kuin se oli joskus ennen, jolloin voitiin kansalle syöttää minkälaista pajunköyttä tahansa. Tämä seikka on herrojen hyvä ottaa huomioon, ennenkuin se on liian myöhäistä.

Esitan eduskunnan hyväksyttäväksi hallitukselle seuraavan toivomuksen: että hallitus verolainsäädännön uudistusta valmistellessaan kiinnittäisi huomiota epäoikeudenmukaiseksi osoittautuneen ensimmäisen veroluokan poistamisen välttämättömyyteen ja elämiseen välttämättä tarvittavan tulon kokonaan vapauttamiseen veronalaisuudesta sekä samalla, pyrkien helpottamaan yksityisen pienyritysjärjestyksen kehitysmahdol-

listuuksia, poistaisi sitä haittaavat verotusoloissamme ilmenevät epäkohdat ja samalla ottaisi huomioon veronalaisen tulon saantiin vaikuttavat kielteiset tekijät, kuten esim. toisella paikkakunnalla hankittu tulo, huolto- ja elatusvelvollisuus, sekä pyrkisi verolainsäädännössä entistä suurempaan oikeudenmukaisuuteen siirtämällä valtion menoihin koottavien verojen kokonaismäärä nykyisestä paljon enemmän suuromistajapiirien kannettavaksi.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Herra puhemies! — Kansanedustaja Murron puheenvuoro oli laadultaan sellainen, että se ansaitsisi vastauksen heti. Hänen puheenvuorostaan ilmeni, että hän ei ole turhaan käynyt lännen vähemmistökansallisuuksien yliopistoa. Hän on ainakin propagandan sävyn ja muodon oppinut siellä täydelleen. Koko hänen puheenvuoronsa oli laadullisesti sellainen, että herra puhemies varmasti koputtaisi, jos minä sen sanoisin. Hän aloitti voimakkaasti väittämällä, että verotus on toimitettu vastoin eduskunnan tahtoa ja vastoin lakia, ja kaikesta tapahtuneesta hän syytti siitä allekirjoittanutta. Hän ei nähtävästi halunnut muistaa sitä, että allekirjoittaneelle tulo- ja omaisuusverotusta koskevat asiat ovat kuuluneet vasta viime elokuusta alkaen. Verotus on jo elokuuhun mennessä toimitettu, veroluetteloiden laatiminen ja verokuittien jako verovelvollisille on sen jälkeen tapahtunut. Se on siis tapahtunut sen hallituksen aikana, missä kansanedustaja Murto oli mukana, ja jos kansanedustaja Murto olisi edelleen ministeri Murto, niin verotuksen toimittamisessakaan ei olisi mitään vikaa.

Edelleen ed. Murto syytti allekirjoittanutta siitä, että minä olen salannut jotain eduskunnalta. Minä en ole koskaan salannut mitään. Minä olen aina ollut valmis antamaan tietoja sekä ed. Murron puoluetovereille että myöskin kaikille tässä kamarissa istuville eri puolueille aina äärimmäiseen oikeistoon asti. Se, että minä eilen illalla jouduin Keskuskauppakamarissa hieman selvittämään valtiotaloutta, se johtui asian luonteesta eikä mistään muusta.

Mitä sitten tulee viimeiseen verolakiin, niin ed. Murto mainitsi, kuinka minä pidän tarkasti huolen siitä, mikä eduskunnassa saadaan menemään läpi ja teen vain sellaisen esityksen. Aivan, kaikki arvostaan

pitävät hallitukset huolehtivat myöskin hieman siitakin seikasta, myöskin se hallitus, missä ed. Murto oli. Minä muistan, kuinka monta kertaa meillä oli esillä sellaisia kysymyksiä, joita me tarkoin harkitsimme, onko meillä aihetta tehdä siitä kabinettikysymys tai ei, ja kansanedustaja Murto kuului siihen ryhmään, joka kaikkein eniten pelkäsi kabinettikysymyksiä. Edelleen hän väitti, että tämä verolakiesitys sellaisena, kuin se lopullisesti hyväksyttiin, saatiin menemään läpi vain porvarien myötävaikutuksella. Ed. Murto nähtävästi unohtaa sen, että hallitushan kärsi tärkeimmässä kohdassa pienen tappion siitä syystä, että sekä kommunistit että maalaisliitto, nämä vanhat ystävykset, jälleen löysivät toisensa ja saivat tarpeellista apua myöskin kokoomuksen taholta niin paljon, että tämä yhteisrintama loistavasti voitti hallituksen ehdotuksen. Hän muistutti allekirjoittanutta siitä, että olisin unohtanut sen, että minä olen joskus myöskin heiluttanut lapiota. En unohda sitä ja minä pidän kunnianani, että olen joskus joutunut tekemään ruumiillistakin työtä. Toivottavasti myöskään entinen ministeri Murto ei unohda, että hänkin on joskus taaplanut lautatarhassa. Mutta äskeisestä puheenvuorosta selvisi myöskin, että hän taaplaa edelleenkin. (Naurua!).

Mitä taloudellisen elämän vakauttamiseen sitten tulee, niin ed. Murto yritti ottaa siitkin kunnian itselleen. Hän mainitsi, että „taloudellisen elämän vakautuminen, joka rikollisen sodan jälkeen kehittyi hyvin voimakkaasti aina nykyisen hallituksen valtaantuloon asti, on nyt vaarantunut”. Onko se taloudellista vakautumista, kun indeksi on noussut vuoden 1944 joulukuusta 213 pisteestä syyskuuhun tänä vuonna 816 pisteeseen? Sellaisesta vakautumisesta voidaan olla hyvin pahasti eri mieltä. (Ed. Kujala: Entäs tuotannon nousu?). Tuotannon nousu ei vastaa sitä nousua, mikä inflaatorisessa kehityksessä on tapahtunut. Sitä an aivan turha ed. Kujalan kysellä.

Vertaillessa verotulojen nousua, niin siinäkin hänen lukunsa klikkasivat kovin pahasti. Tosin verotulojen lisäys ensi vuonna on 15 miljardia markkaa, mutta se on tänä vuonna 23,5 miljardia eli kokonaista 42 %. Jos katsellaan, mistä tämä johtuu, niin siinä suhteessa minä pyydän olla jyrkästi eri mieltä jälleen kansanedustaja Murron

perustelujen kanssa. Ed. Murto näyttää olevan sitä mieltä, että jos veron tuotto lisääntyy, niin se merkitsee sitä, että veroperusteetkin ovat muuttuneet. Mutta minun nähdäkseni veron tuotto voi lisääntyä muustakin syystä esim. silloin kun elintason noususta johtuen ihmisten ostokyky on lisääntynyt, tai tulot ovat lisääntyneet, tai tuotto on noussut. Kaikista näistä tekijöistä johtuu, että myöskin verotulojen määrä lisääntyy vaikka veroperusteet eivät muutu. Niin arvioidaan käyvän ensi vuonna ja se on ollut meille onni eikä se ole mikään onnettomuus. Päinvastoin sitä pitää katsoa jonkunlaisena myönteisenä kehityksen tuloksena. Valtio saa siitä myöskin veronsa. Tavallinen ihminen käsittää myöskin asian edellä sanotuin tavoin mutta ed. Murto yritti kääntää omaan propagandalliseen sävyynsä asian päinvastaiseksi.

Minä en puutu siihen osaan kansanedustaja Murron puheenvuorosta, jossa hän täydelleen poikkesi varsinaisesta asiasta, koska herra puhemies saattaisi minulle koputtaa, siksi rajoitan vastaukseni koskemaan vain varsinaista verotuskysymystä.

Ed. E. P u s a: Herra puhemies! Toisessa käsittelyssä päätettiin lopullisesti hallituksen ja sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän vastustuksesta huolimatta, että valtion veron paljon erimielisyyttä aiheuttanut 10 %:n erikoisalennus ulotetaan koskemaan myöskin maa- ja metsätalouden hyväksi tehdyn työn arvoa. Kun tämän asian käsittelyn yhteydessä on harjoitettu mitä korkeinta poliittista keinottelua muka pienviljelijäväestön etujen ajamisen merkeissä, on sen vuoksi eduskunnan pöytäkirjaan merkittävä seuraavaa.

Kunnallisneuvos Otto Marttila on suorittanut Janakkalan kunnan vero-oloista tutkimuksen, joka kohdistuu vuosien 1939 ja 1947 verotukseen. Marttilan selvityksestä havaitaan, että vuodesta 1939 vuoteen 1947 mentäessä maatalouskiinteistöjen verotettavat tulot ovat kohonneet Janakkalassa 3.³-kertaisiksi, isännän palkka vastaavasti 7-kertaiseksi, perheenjäsenten työnarvo 9-kertaiseksi, tulot muista elinkeinoista ja liikkeistä 13.⁴-kertaisiksi ja palkkatulot 6.²-kertaisiksi; tulot yhteensä vähennysten jälkeen 7.²-kertaisiksi. Sanotusta selviää, että varsinaiset maatalouskiinteistötulot, mi-hinkä sisältyvät tulot pellosta, puutarhasta

ja metsistä, ovat nousseet kaikkein vähimmin eli 3.³-kertaisiksi.

Kunnallisneuvos Marttila osoittaa edelleen tutkimuksessaan, että sellaisten tilojen, joiden peltoala on 2—5 hehtaaria, kaikki tulot vuonna 1947 ovat olleet keskimäärin 53,679 markkaa. 5—10 hehtaaria peltoa olevien tilojen keskimääräiset tulot ovat olleet 76,996 markkaa ja 10—15 hehtaaria peltoa olevien tilojen keskimääräiset tulot ovat olleet 107,276 markkaa. Suurempien tilojen, 15—25 hehtaaria peltoa, tulot olivat (Eduskunnasta: Liity vain maalaisliittolaisiin! — Kuinka paljon? — Sivu jätetty pois!) 143,000 markkaa. ja yli 25 ha peltoa omistavan tulot olivat keskimäärin 358,983 markkaa. Marttilan selvityksen perusteella on todettava, että nyt hyväksytyn hallituksen esityksen mukaisen valtionverosteikon mukaan pääsevät sekä 1, 2 että 3 veroluokkaan kuuluvat 2—5 ha peltoa omistavat pienviljelijät verovapaiksi, koska verotettavan tulon alaraja on 60,000 markkaa. 5—10 ha peltoa omistavista pienviljelijöistä joutuvat maksamaan veroa ainoastaan 1 veroluokassa olevat keskimäärin 1,700 markkaa, 2 ja 3 veroluokkaan kuuluvat verovelvolliset pääsevät kokonaan vapaiksi, koska heidän tulonsa keskimäärin sattuvat 80,000—100,000 markan suuruisen verotulojen ryhmään. 10—15 ha peltoa omistavat pienviljelijät joutuvat maksamaan veroa 1 veroluokassa keskimäärin 5,410 markkaa, 2 veroluokassa 3,270 markkaa ja 3 veroluokassa 500 markkaa, koska heidän tulonsa keskimäärin sattuvat 100,000—150,000 markan suuruisen verotulojen ryhmään.

Kunnallisneuvos Marttilan selvitykseen nojautuvista tosiasioista voitiin jo ennen hallituksen verolakiehdotuksen antamista päätellä, että nyt paljon riitaa synnyttäneellä 10 %:n verohelpotuksella ei ole sanottavaa käytännöllistä merkitystä pienviljelijäin verorasituksen kannalta. Suurin osa heistä pääsee kokonaan hallituksen esittämän asteikon korotuksen johdosta verosta vapaaksi, niinkuin edellä on yksityiskohtaisesti osoitettu. Sen vuoksi meillä sosialidemokraattisilla pienviljelijöillä ei ole ollut asiallista aihetta vastustaa hallituksen esittämää, vain palkannauttijoille myönnettävää 10 %:n verohelpotusta. Me olemme kuitenkin tienneet, että maalaisliittolaiset ajaessaan suurempien viljelijöiden etuja tu-

levat vaatimaan 10 %:n erikoisverohelpotusta myöskin näille. Me olemme kolmessa sosialidemokraattisten pienviljelijäin neuvottelukunnan kokouksessa ja kahdessa sosialidemokraattisen ryhmän kokouksessa koettaneet saada hallitusta vakuutetuksi siitä, että on viisainta kirjoittaa lakiesitys niin, että siinä myönnetään 10 %:n verohelpotus myöskin pienviljelijöille heidän maatalouden hyväksi tekemänsä työn arvosta, koska meidän esityksemme hyväksyminen ei olisi rahallisesti merkinnyt valtion verotuloissa paljon mitään ja koska pienviljelijät pääsevät melkein kokonaan verovapaiksi jo hallituksen verotettavien tulojen asteikon korotuksen johdosta, niinkuin edellä on osoitettu. Selitimme silloin, että me säästyisimme paljolta sekä maalaisliittolaisten että kommunistien asiattomilta haukkumisilta, jos meidän esityksemme hyväksyttäisiin.

Hallituksen taholta selitettiin meille, niinkuin on selitetty täälläkin, että tärkein tämän hetken tehtävämme on jatkaa menestyksellä aloitetun taloudellisen vakauttamisohjelman toteuttamista. Tässä suhteessa on asia kireimmillään ammatillisesti järjestäytyneen työväestön kohdalla. Sillä taholla kärsimättömästi odotetaan, että jotakin todella tehokasta tehdään nopeasti etenkin pienipalkkaisen palkkatyöväestön aseman parantamiseksi. Siinä tarkoituksessa SAK:n valtuuskunta on äskettäin pitämässään kokouksessa päättänyt vaatia palkkojen korottamista sekä 5½ %:n yleistä ennakkokorotusta palkkoihin. Hallitus ilmoitti vastustavansa yleistä palkankorotusta jyrkästi, koska se hallituksen käsityksen mukaan johtaa inflatiovyöryn jatkumiseen. Tämän välttämiseksi on tehtävä kaikki, mikä suinkin tehtävissä on, selitti hallitus. Siitä syystä hallituksessa olevat puoluetoverimme eivät ole pitäneet mahdollisena myöntyä yksinomaan taktillisilla syillä perusteltuun 10 %:n verohelpotukseen, nimenomaan pienviljelijöitä koskevassa asiassa, koska se sisältyy jo veroasteikon korotukseen.

Hallituksen kanssa käydyissä neuvotte- luissa meidän taholtamme osoitettiin, että verotuksessa noudatettavissa ohjeissa on ollut monia nimenomaan pienviljelijäin isännänpalkan suuruutta ja perheenjäsen- ten tilan hyväksi tekemän työn arvon mää- räämistä koskevia määräyksiä, joiden joh-

dosta suuriperheille pienviljelijöille on voitu asettaa kohtuuttoman raskaita veroja. Viimeisimmät ohjeet ovat eronneen valtiovarainministeri Törngrenin antamia. Me olemme vaatineet näiden ohjeiden tarkistamista. Käydyissä neuvotteluissa on hallituksen taholta luvattu tarkistaa sanotut ohjeet ja korjata niissä olevat pienviljelijöitä kohtuuttomasti rasittavat määräykset. Tämän ilmoituksen on eduskunnan puhujalavalta tehnyt eduskunnalle valtiovarainministeri Hiltunen sekä pääministeri Fagerholm. Näin on pidettävä varmana, että hallitus tarkistaa sanotut ohjeet.

Edellä sanotusta selviää, että pienviljelijäin verorasituksen helpottamisen kannalta ja sen takia ei ole ollut mitään syytä laajentaa palknauttijoille tarkoitettua 10 %:n erityistä verohelpotusta suurempien tilojen omistajien verotusta koskevaksi, koska tällaisella laajenuksella voi olla muitakin tuhoisia seurauksia kuin taloudellisten vakauttamissuunnitelmien epäonnistuminen.

Porvarilliset piirit tietävät erinomaisen hyvin, että Suomi on ainoa itäiseen valtar ryhmään kuuluva maa, jossa valtiollinen vapaus ja kansanvalta ovat voimassa. Edelleen te tiedätte, että vain sosialidemokraattisen puolueen itsepintainen ja määrätietoinen politiikka on pelastanut Suomen luisumasta samanlaisiin oloihin. Te tiedätte, että kaikissa tarkoitamissani maissa työväestön ammatilliset järjestöt ovat ensimmäisinä luisuneet kommunistien johdettaviksi ja että kommunistit ovat saaneet niistä tärkeimmän ja vaikuttavimman asean valtapyrkimystensä toteuttamiseksi. Sosialidemokraattisen puolueen tarmokkaan taistelun ansiosta on meillä ammatillisen järjestön jäsenistö omaksunut ja säilyttänyt sosialidemokraattisen vakaumuksen ja sen edustaman katsomuksen siitä, että juuri työväenluokan etujen takia on vastustettava kommunistien valtapyrkimyksiä ja pyrkimyksiä kansanvallan ja vapauden tuhoamiseksi. Tässä taistelussa te porvarit ette ole voineet meitä millään tavalla auttaa. Sen vuoksi ja sitäkin suuremmalla syyllä meillä on oikeus vaatia, että te porvarit ette pyri meidän taisteluamme tahallisesti vaikeuttamaan. Te luulette ja uskottelette, että teille avautui sosialidemokraattien muka tyhmyyden takia esillä olevassa 10 %:n verohelpotusta koskevassa asiassa tilaisuus

harjoittaa poliittista keinottelua puolueittenne hyväksi, syystä että sosialidemokraattinen hallitus ja pienviljelijät tilanteen vakavuuden ja sen aiheuttaman vastuun takia ovat omasta puolestaan luopuneet taktikoimisesta sanotun asian yhteydessä, vaikka siihen olisi ollut erinomainen tilaisuus. Te olette kommunistien avulla saaneet läpi 10 %:n verohelpotuksen suurempien tilojen omistajille, niinkuin teidän tarkoituksennekin on ollut, vaikka te aina puhutte pienviljelijäin eduista. Läheinen aika tulee osoittamaan, oletteko samalla onnistuneet räjäyttämään hallituksen vakauttamissuunnitelmankin. Edelleen aika tulee osoittamaan, mitä hedelmiä tulevaisuus tuo teille ja koko Suomen kansalle teidän itsekkyytenne tuloksena, joka esiintyy esillä olevassa 10 %:n alennusta koskevassa asiassa kaikessa alastomuudessaan. Se esiintyy muissakin asioissa. Muun muassa sodan aikana luvattua maareformia ei ole toimeenpantu sillä tavoin, että sen avulla maaseutuoloissa esiintyviä räikeitä epäkohtia olisi riittävän nopeasti ja tehokkaasti korjattu. Historian kulku osoittaa, että harvoin avautuu tilaisuus korjata tehtyjä laiminlyöntejä. Tämä voi tapahtua sitä vähemmän, kun sellaiseen ei esiinny haluakaan, niinkuin te, porvarit, tämän asian käsittelyn yhteydessä olette taas osoittaneet.

Ed. Mustonen: Herra puhemies! Nyt kolmanteen käsittelyyn joutuessaan tulo- ja omaisuusverolakiesitykseen ei enää voida tehdä muutoksia. Siinä mielessä puhumiseen ei enää tässä vaiheessa näin ollen ole aihetta. Mutta ennen asian lopullista ratkaisua on syytä eduskunnan pöytäkirjoihin lausua se, minkä asian käsittelyn eri vaiheissa valiokunnissa ja tässä salissa jo olemme ennenkin lausuneet ja minkä lakiesityksen yksityiskohtaisessa käsittelyssä suoritettut äänestykset osoittavat, että tapahtunut ratkaisu ei ole SKDL:n eduskuntaryhmää tyydyttävä. Myönnettävät verojen alennukset eivät ole niin suuria kuin liian raskaasti rasitetut, erikoisesti pienituloiset ja pieniä omaisuuksia omistavat verovelvolliset kaikki kohtuusnäkökohdat huomioon ottaen oikeutetusti ovat odottaneet ja mihin kaikki edellytykset, valtio talouden tasapainoa hiukkaakaan horjuttamatta, käsityksemme mukaan nyt ovat ole-

massa (Ed. Oksala: Teidän käsityksenne ei paljon maksa!).

Aikaisempina sotaa seuranneina vuosina, enempää vuonna 1946 kuin viime vuonna-kaan, jolloin tätä lakia tuloveron osalta on muutettu, näitä edellytyksiä ei läheskään samassa määrin ole ollut olemassa. Näin sen vuoksi, että valtion taloutta sotaa seuranneina ensi vuosina ovat rasittaneet siitä niin välittömästi kuin välillisesti johtuvat suuret suoritukset. Nimenomaan niiden vuoksi valtion viime vuosien menot ovat olleet ennätyksellisen suuret. Eräänä vuonna ne rahan arvon silloisesta paremmuudesta huolimatta ovat olleet markkamääräisesti suuremmat kuin mihin esim. ensi vuoden menojen nyt uskotaan kohoavan. Kun suurin osa valtion tuloista on verotuloja, niin on luonnollista, että kaikenlainen verotus on ollut hyvin raskasta. Eräiden välillisten verojen aikaisempaa paljon vähäisemmän tuoton vuoksi verotuksen painopiste on kaiken lisäksi jatkuvasti pysytellyt välittömien verojen osalla.

Toisaalta on verojen rasittavuutta ollut omiaan lisäämään se, että kansantulo sotaa seuranneina ensi vuosina on ollut sitä edeltäneiden, vuosien tuloa paljon pienempi. Sodan päätyttyä tuotanto ja tulot tuskin olivat enempää kuin puolet sitä edeltäneiden vuosien tuotannosta ja tuloista. Varat suurentuneisiin menoihinsa valtio joutui kiskomaan kansalaisten reaaliarvoltaan pienentyneistä tuloista.

Kaikkien näiden syiden vuoksi ja kun eduskunta ei ole halunnut käyttää hyväkseen niitä mahdollisuuksia, joita sillä valtion muiden kuin verotulojen lisäämiseksi samoin kuin eräiden menojen vähentämiseksi olisi ollut — viittaen vain vientiteollisuuden ylimääräisiin voittoihin ja kotimaisten velkojen kuoletusten siirtämiseen —, on nimenomaan tulo- ja omaisuusvero rasittanut kohtuuttomasti sellaisiakin pieniä tuloja ja pieniä omaisuuksia, jotka aikaisemmin ovat olleet kokonaan tulo- ja omaisuusverosta vapaat.

Verotettavien tulojen vähäisyyden, valtion sodasta johtuvien suoritusten ja sen syyn vuoksi, että suurin osa valtion säännöllisistä tuloista on verotuloja, ei verojen huomattavaan alentamiseen, me myönnämme ja olemme sen aina myöntäneet, ole aikaisemmin ollut läheskään riittäviä ja niin suuria mahdollisuuksia kuin nyt.

Kahdessa suhteessa on nyt tapahtunut muutos. Jos hallituksen talouspolitiikalla yleensä myönnetään, silloinkin kun sen myöntäminen poliittisen kilvoittelun vuoksi on ehkä vastenmielistä, olevan vaikutusta maan talouselämän kehitykseen, niin jokaisen täytynee myöntää, että niin paljon parjatus Pekkalan hallituksen aikana, sen harjoittaman talouspolitiikan turvin maamme talous on elpynyt hämmästyttävän nopeasti. Sen seurauksena kaikkien valtion tulojenkin tuotto on muodostunut arvioitua paljon suuremmaksi. Esim. tulo- ja omaisuusveron arvioitiin tänä vuonna tuottamaan lähes 20,000 miljoonaa markkaa. Nykyisen arvion mukaan se tulee tuottamaan lähes 30,000 miljoonaa.

Liikevaihtoveron tuotto kohonnee arvioidusta 14,000 milj. markasta 25,000 milj. markkaan. Viime keväänä meille myönnetyn jällellolevan sotakorvauksen alentaminen 50 %:lla ja äsken mainitsemiäni eräiden muiden sodasta johtuvien menojen pienentyminen tulee näiden osalta jatkuvasti vähentämään valtion menoja. Ei ole nähdäksemme olemassa mitään syytä, siitä huolimatta, että alkavan maailmanpulan uhkaavat pilvet tummentavat taivaanrannan, minkä vuoksi tähänastinen suotuisa kehitys ei voisi jatkua. Päinvastoin. Sodasta johtuvien suurempien vaikeuksien nyt tultua suurimmalta osalta voitetuiksi tulojen ja elintason nopealle nousulle ja siinä sivussa valtion tulojenkin kasvulle on avautunut aikaisempaa paljon paremmat edellytykset.

Tuleeko niin tapahtumaan, riippuu tietysti ratkaisevasti siitä, onko nykyisellä hallituksella halua ja kykyä ohjata maan talouspolitiikkaa kansan suuren enemmistön ja samalla tietysti valtion etujen vaatimalla tavalla.

Kaikessa tapauksessa, kun näin tarkastelemme näitä tosiasioita, emme voi yhtyä siihen eduskunnan suuren enemmistön omaksumaan, ministeri Hiltusen erikoisen suurella tarmolla puolustamaan käsitykseen, että suurempiin veronalennuksiin kuin mitä nyt on hyväksytty, ei valtion talouden vakavuutta horjuttamatta olisi ollut edellytyksiä. Me emme voi yhtyä siihen valtiovarainvaliokunnan mietinnön perusteluissa lausuttuun käsitykseen, että näitä veronalennuksia on pidettävä riittävinä. Meidän käsityksemme mukaan ja mikäli minä oi-

kein muistan, käsittelyn kuluessa tämä käsitys on myönnetty oikeaksi muillakin tahoilla, elämiseen aivan välttämättömiksi katsottavien, jopa jonkinlaisen mukavuudenkin tarjoaminen tulojen ja pienten omaisuuksien verorasituksen todella tuntuvalta tavalla tapahtuvaan keventämiseen on nyt, neljä vuotta sodan päättymisen jälkeen, kaikki reaaliset edellytykset olemassa.

Kaikkien edellytysten ollessa olemassa, vakain tuumin, ei vähimmässäkään määrin agitatoorisessa mielessä, niinkuin, omituista kyllä, nimenomaan sosialidemokraattisella taholla on jatkuvasti haluttu väittää, me SKDL:n edustajat viime elokuussa jätimme eduskunnalle verolain muutosehdotuksemme. Kaiken sen jälkeen, mitä me kuluneina vuosina eri yhteyksissä täällä eduskunnassa ja muualla olemme joutuneet verojen rasittavuudesta kuulemaan, me rohkenimme toivoa ehdotuksellemme kannatusta myös muiden eduskuntaryhmien edustajain taholta. Näin nimenomaan sellaisten edustajain taholta, joiden kannattajajoukot elävät kaikissa suhteissa samanlaisessa puristuksessa kuin meidänkin kannattajajoukkomme. Tämän syksyn kuluessa erään toisen verolakiesityksen käsittelyn yhteydessä valiokunnassa kuultavana olleiden asiantuntijain mielipiteen mukaan sellaisen tulon, jota verot tai muut suoritukset eivät huomattavalla tavalla rasita, tulisi olla Helsingissä ja muilla elinkustannustensa puolesta samaan kalleusluokkaan luettavilla paikkakunnilla noin 90,000 mk vuodessa henkilöä kohti. Verovapaan tulorajan kohottaminen I-veroluokassa 100,000 markkaan, niinkuin meidän ehdotuksessamme oli tehty, on ollut hyvin perusteltu. Meidän ehdotuksemme hyväksyminen siinä suhteessa, samoin kuin omaisuusveron kohdallakin, olisi johtanut lähes ennen sotaa vallinneiden verotusolojen palauttamiseen. Esittämällä myönnettäväksi suuremman veronalennuksen pienille tuloille ja pienhköille omaisuuksille, me pyrimme siirtämään, veroja niillekin lisäämättä, verotuksen painopistettä nykyistä enemmän suurille tuloille ja suurille omaisuuksille. Näin tehdä oli mielestämme aiheellista senkin vuoksi, että vuonna 1943 tapahtuneessa tulo- ja omaisuusverolain muutoksessa pienten tulojen ja pienten omaisuuksien verotusta lisättiin suhteellisesti enemmän kuin suurten tulojen ja suurten omaisuuksien. Valtiovarainvaliokuntakin mietinnössään

myöntää, että ehdotuksemme kahteen veroluokkaan siirtymisestä nykyisen kolmen sijasta olisi suotavaa.

Viime vuosina tapahtuneella sosiaalisella lainsäädännöllä ja eräillä osiltaan myös verolain määräyksillä on tunnustettu ne vaikeudet, jotka erilaisessa asemassa elävillä verovelvollisilla heidän tulojensa samansuuruisuudesta huolimatta on olemassa. Tämä ei tapahdu kuitenkaan läheskään kaikissa tapauksissa. Tämän vuoksi me ehdotimme verolain 28 pykälään eräitä muutoksia ja lisäyksiä. Eräs niistä koski toisella paikkakunnalla sekä metsä- ja uittotöissä ja muissa niiden yhteydessä tehtävissä kausiluontoisissa töissä saadun tulon verottamisesta. Määrätyn suuruisen verotettavan tulon erikoisvähennyksen myöntäminen näissä töissä saadusta tulosta on niin aiheellinen kuin olla voi. Tämän olisin uskonut olevan riittävän tunnetun nimenomaan maamme pohjoisten osien edustajille. Tarkastaessani nyt jälkeinpäin tätä koskevan ehdotuksemme äänestyspöytäkirjaa, olen kuitenkin voinut hämmästykseni huomata, että hyvin monet pohjoissuomalaiset edustajat ovat äänestäneet ehdotustamme, omien valitsijainsa kiistattoman selvää etua vastaan.

Kun sosialidemokraattinen hallitus vaalien jälkeen muodostettiin, rohkenimme uskoa, että se antaa eduskunnalle todella rohkeita verolakiesityksiä. Valitamme, että niin kuitenkaan ei ole tapahtunut. Hallituksen esityksestä annetulla kunnallisverolain muutoksella ei sitä verorasitusta vähennetty asiallisesti ottaen kovinkaan paljon. Niin ei tapahtunut sanottavasti tuloja omaisuusveronkaan kohdalla. On tosin totta, että tulovero nyt voimassaolevan verolain mukaiseen veroon verrattuna suunnilleen kaikissa tuloluokissa alenee noin puoleen. Todellisuudessa ei kuitenkaan näin tapahdu. Näin senvuoksi, että verojen ennakkokanto kaikesta rasittavuudestaan huolimatta ei tapahdu voimassaolevan verolain koko ankaruudella. Se tapahtuu 20 %:lla alennettuna. Kun näin tapahtuu, niin nyt vielä voimassaolevan ja tämän uuden verolain mukaisen veron keskinäisillä suuruusnumeroilla ei ole mitään todellista tekemistä keskenään. Niiden vertailusta syntyy vain karvaan pettymyksen tuottama harhakuva. Kun kaikki tulosta asetettavat verot, kunnallisvero, kansaneläkemaksut, maksut seurakunnalle ja tämän verolain

mukainen vero otetaan huomioon, niin verovelvolliset tulevat havaitsemaan, että heidän veronsa alenevat hyvin vähän. Se ei tule olemaan pienistä tuloista nykyisissä oloissa riittävä, kun se suurista on sitävastoin liian suuri.

On ollut outoa tämän asian käsittelyn kuluessa havaita, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on kiivaimmin taistellut meidän mielestämme hyvin kohtuullista verolakiehdotustamme vastaan. Ed. Hiltunen on jopa vaivautunut valtiovarainministeriön virkamiehillä laskettamaan, kuinka paljon verojen tuotto meidän verolakiehdotuksemme hyväksytyksi tulon tapauksessa tulisi vähenemään. Esittämänsä luvut saattavat, sillä edellytyksellä tietysti, että kansantulo ja sen jakaantuminen pysyvät muuttamattomina, pitää paikkansa. Meillä ei ole mitään huomauttamisen syytä näitä numeroita vastaan. Mutta meillä on se käsitys, että ed. Hiltunenkaan ei voi valmistaa selaista verolakia, että verorasitus lähes kaikilta verovelvollisilta tuntuvasti vähenisi, mutta verojen tuotto siitä huolimatta pysyisi entisellään.

Sosialidemokraattiset edustajat ja sosialidemokraattinen lehdistö on pitänyt pahaa melua siitä, että SKDL:n edustajat lakiesityksen 28 §:n 11 kohdasta päätettäessä yhtyivät kannattamaan suuren valiokunnan ehdotusta. Olemme muka tehneet palveluksen suurviljelijöille. Melu tässä suhteessa on aiheetonta. Se on sosialidemokraattinen hallitus, joka eduskunnalle jättämässään esityksessä mielestämme aivan aiheettomasti ehdotti, ja sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on kannattanut suuria veroalennuksia yhtä hyvin suurviljelijöille kuin muillekin suurituloisille. Mitä nimenomaan verolain 28 §:n 11 kohtaan tulee, niin sehän on, sellaisena kuin eduskunta toisessa käsittelyssään sen hyväksyi, sosialidemokraattisen edustajan Kulovaaran tekemä ja käsittelyn alkuvaiheessa kaikkien sosialidemokraattisten edustajien suuressa valiokunnassa kannattama ehdotus. Ed. Kulovaaran ehdotuksena se, käsittääkseni eduskuntaryhmänsä suostumuksella, monistettuna jaettiin kaikille edustajille. Tästä tosiasiaa ei päästä minkäänlaisilla myöhäissyntyisillä selityksillä. Meidän ehdotuksemme mukaan, sellaisena kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyvässä vastalauseessa

esitetty, asianomaisessa lainkohdassa mainittu verotettavan tulon erikoisvähennys olisi ollut myönnettävä palkkatulojen sekä aikaisemman virka- ja työsuhteen perusteella saadun eläkkeen kokonaismäärästä sekä maa- tai metsätaloutta harjoittavan verovelvollisen ja hänen lapsensa tai muun perheenjäsenen maa- ja metsätalouden hyväksi tekemän työn arvosta, johtotyön arvoa kuitenkin lukuunottamatta. Ed. Kulovaara, jolla on jatkuvasti ilmennyt taipumuksia korjailla eduskunnalle jätettyjä ehdotuksia ja esittää niitä ominaan, korjasi, niinkuin hänen omat sanansa kuuluivat, meidän ehdotustamme jättämällä siitä sanat "johtotyön arvoa kuitenkin lukuunottamatta" pois. Me valitamme tätä poisjättämistä, mutta oman ehdotuksemme tultua hylätyksi ja kun ed. Kulovaaran oli sille läheinen, yhdyimme sitä kannattamaan.

Perääntyessään tästä kannastaan ed. Kulovaara ja kumppanit ovat useaan otteeseen vedonneet siihen, että ministeri Hiltunen on luvannut ilman lainmuutostakin järjestää asian pienviljelijöitä tyydyttävällä tavalla. Tätä lupausta ei ole millään tavalla lähemmin määritelty. Tarkoitettiinko tämä etu annettavaksi tulo- ja omaisuusverolain puitteissa, joka laki kuitenkin, sen 19 §:n 4 kohta sitoo verottajain kädet, vaiko pinta-alan puhtaan tuoton veroperusteiden määrittelyssä, jota tarkoittavan esityksensä hallitus joutui joku aika sitten peruttamaan? Kun näin asiat ovat, niin sosialidemokraattisten edustajain ei kannata olla pahalla tuulella, vaikka emme voi emmekä halua seurata heidän päivittäin vaihtuvia kannanottojaan, sitä suuremmalla syyllä, kun niitä usein voi olla kahdenlaisia samalla kertaa.

Taistelu verolain muutoksesta, mitä sen sisältöön tulee, on tällä kertaa päättynyt. Paremman puutteessa SKDL:n eduskuntaryhmä yhtyy kannattamaan toisessa käsittelyssä päätetyn esityksen hyväksymistä. Mutta nimenomaan sen vuoksi edellä lausumani on ollut saneltava eduskunnan pöytäkirjoihin niiden syiden selitykseksi, joiden vuoksi hyväksyttävän verolain muutos mielestämme ei ole tyydyttävä. Siinäkin tapauksessa, että se olisi hyväksytty pysyväiseksi laiksi, se ei olisi, sen epäoikeudenmukaisuuksien ja pienistä tuloista myönnettyjen veroalennusten vähäisyyden

vuoksi, poistanut verotuskysymystä päiväjärjestyksestä.

Kannatan ed. Murron ehdottamaa toivomuspontta.

Ed. Lehtokoski: Niinkuin täällä monasti on jo sanottu, on palkkatuloista elävien verokuorma viime vuosien aikana ollut peräti raskas. Se on ollut sitä niistä helpotuksista huolimatta, joita verolakeihin on saatu. Inflatoorinen kehitys toiselta puolen ja toiselta puolen hintojen kohoaminen ovat johtaneet siihen, että nämä muutokset eivät ole paljontaan merkinneet. Valtion vaikeasta taloudellisesta asemasta huolimatta on verokuorma kuitenkin saatava edelleenkin helpotetuksi ja mielestäni enemmän, kuin mitä sitä nyt tämän väliaikaisen lain perusteella voidaan tehdä. Tämä on sitäkin välttämättömämpää sen vuoksi, että jokaiselle riittäisi edes välttämättömään leipään tarpeelliset varat.

Eräs sellainen keino, minkä avulla voitaisiin myöskin perheisiin kohdistuvaa veroa huoventaa, on se, että jokaista perheenjäsentä verotettaisiin erikseen. Tähän asti onkin jo tehty muutoksia, jotka tietävät sitä, että vain aviopuolisot ovat yhteisverotuksen alaisia. Tämä siitä huolimatta, että on tehty monia eri aloitteita ja että eri komiteat, jotka tätä asiaa ovat ansioaitien kohdalla käsitelleet, ovat tulleet yksimieliseen tulokseen siitä, että tämä yhteisverotus on poistettava.

Valtiovarainvaliokunta on hylännyt sekä ed. Jalaksen että allekirjoittaneen tätä koskevan toivomusaloitteen. Se on kuitenkin valiokunnan mietinnön perusteluihin ottanut kappaleen, jossa se kehoittaa hallitusta hoitamaan asian niin, että se lakia valmistaessaan ottaisi myöskin huomioon ne epäkohdat, jotka tässä suhteessa ovat olemassa. Kun valtiovarainvaliokunta näin on esittänyt kantansa, niin en esitä sitä toivomusta, joka minun muussa tapauksessa olisi ollut tehtävä. Toivon vain hartaasti, että tästä kauan aikaa riidanalaisesta ja katkeruutta synnyttävästä kysymyksestä vihdoinkin päästäisiin oikeamalle pohjalle ja että jokainen, olkoonpa sitten aviomies tai avionainen, saisi suorittaa omien tulojensa mukaan veroja eikä yhteisverotuksen pohjalla.

Ed. Kullberg: Herr talman! Jag anser det vara alldeles självklart, att

skattelindringen i § 28 mom. 1 punkt 11 i föreliggande lagförslag bör gälla även vår fiskarbefolkning och att den inte bör stanna utanför därför, att fisket utgör en gren av lantbruket, och i det här fallet bör ju lantbruket betraktas som en helhet. Så ingår ju bl. a. i budgeten — för att taga ett nära tillhands liggande exempel — anslaget för fiskerinäringen under 11 huvudtiteln, lantbrukets huvudtitel. Även i övrigt står fiskarbefolkningen på en nivå, som ekonomiskt sett är jämförbar med lantbruksbefolkningen; i en del avseenden är den kanske ännu svagare. Och för att inte ovisshet må komma i fråga i detta avseende är det skäl att i motiveringen till utskottsbetänkandet intaga ett förtydligande uttalande. Jag föreslår därför, herr talman, att i motiveringen måtte intagas ett nytt, så lydande stycke: „Då fisket utgör en gren av lantbruket, förutsätter riksdagen, att skattenedsättningen i § 28 mom. 1 punkt 11 i lagförslaget utsträcker att gälla även fiskarbefolkningen.”

Jag anser, att ett dylikt uttalande från riksdagens sida i detta fall är påkallat och på sin plats.

Ed. Kauppi: Herra puhemies! — Lakiehdotus, joka nyt on esillä, sai eräältä osalta toisen sisällyksen, kuin mitä hallitus oli pitänyt tarkoituksenmukaisena taloudellisten ja psykologisten edellytysten aikaansaamiseksi taloudellisen vakauttamisohjelmansa toteuttamiselle. Tämä vakauttaminen on, käsittääkseni, kuitenkin tässä vaiheessa niin tärkeä asia, että sen tieltä on annettava eräiden vähäisempien seikkojen väistyä. Ei ole myöskään niiden keskuudessa, jotka vakavasti asiaa ajattelevat, mitään erimielisyyttä siitä, että tämä vakauttaminen on kiireellinen. On turhaa ruveta nyt puhumaan niistä vahingoista ja vääryyksistä, mitä on tehty erikoisesti piensäästäjille ja henkisen työn tekijöille sillä, että inflation on annettu tarpeettomasti jatkaa vuosi toisensa jälkeen. On turhaa puhua niistä, koska ne tunnetaan, jos vain halutaan ne tunnustaa.

SKDL, joka vuosikausia tosiasiallisesti johti hallitusta ja sen talouspolitiikkaa ja jonka toiset silloiset hallituspuolueet antoivat niin tehdä, ei tosiasiallisesti pyrkinytkään eikä pyri talouselämän vakauttami-

seen, vaan sekasorron aikaansaamiseen, minkä viime aikojen tapahtumat ovat jälleen yhä selvemmin todistaneet. Tämän ajatussuunnan vaikutusten tulosta on inflatiokehitys pohjaltaan ollut eikä, niinkuin ed. Murto äsken koetti asiat pääläelleen asettaen osoittaa, muiden seikkojen syyksi luettava. Joka tapauksessa olisi paljon siitä, mitä näin on menetetty, ollut pelastettavissa.

Nyt olisi edelleen tällaisista ratkaisuja koskevista, suureen pääasiaan verrattuna pienemmissä seikoissa vallitsevista tai esiintyneistä erimielisyyksistä huolimatta keskitettävä voimat tukemaan tätä vakauttamisen aikaansaamista. Ei ollut erityisen ylösrakentavaista nähdä, miten asian toisessa käsittelyssä muutettiin, tämä suuri pääasia sumuttamalla, keskustelu melkoisen halpahintaiseksi puoluepropagandaksi.

Omasta puolestani olen valmis pitämään tätä vakauttamissuunnitelman tekemistä ja ennen muuta sen vakavaa toteuttamista niin tärkeänä, että sen toteuttamiseen vakavasti käypää hallitusta olisin valmis tukemaan melkoisista erimielisyyksistäkin huolimatta. Vaikka nyt ratkaisu on toisenlainen kuin hallitus oli ilmoittanut odottaneensa, tahtoisin korostaa sitä, että tämän on tiukasti jatkettava sitä taloudellisen elämän vakauttamiseen pyrkimistä, jonka hallitus on ohjelmakseen ilmoittanut. Tahtoisin erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että aikaisemmat liukumiset ovat ulkonaisesti ja myöskin sisäisten syittensä puolesta tapahtuneet siten, että on muka korjailtu ja korjailtu epäkohtia, niin että itse pääasia, päätehtävä, on luisunut käsistä. Ei voida ennen taloudelliseen vakauttamiseen ryhtymistä saada aikaan sellaista asiain tilaa, että verolait ja palkat ja hinnat olisivat kaikkien mielestä juuri tarkalleen paikallaan, niin ettei olisi kuoppia eikä muita epäkohtia (Ed. Oksala: Mutta ei myöskään erioikeuksia!). Näin ollen on lähdettävä siitä asiantilasta, joka meillä nyt on. Ja kun lait nyt on saatettu siihen muotoon, missä ne ovat esillä, ne on hyväksyttävä, mutta verotusolojen kehitystä on seurattava kiinteästi edelleen ja järjestettävä sekä huojennusta että epävaisuuksien oikaisua asioihin perusteellisesti syventyen eikä tilapäisotteiden satunnaisia muotoja käyttäen.

Ed. Brommels: Jag ber att få understöda det av rdgsm. Kullberg gjorda förslaget. Detta så mycket mer som fiskarbefolkningen annars till äventyrs komme att delas i två klasser, nämligen de fiskare som jämsides med fisket idkar småbruk, och sådana som uteslutande ägnar sig åt fiskarnäringen och som för den skull är i ännu mer trängande behov av skatteavdrag.

Ed. Kannisto: Herra puhemies! Eduskunta on tämän asian toisen käsittelyn yhteydessä hyljännyt lakialoitteeni n:o 13, jonka mukaan maaseudun sähköistämisyhtymät olisi ollut vapautettava omaisuusverosta niiden johtoverkoston osalta. Sähkövirran hinta maaseudulla on kuitenkin niin korkea, ettei eduskunta voi ilman muuta sivuuttaa kysymystä sähköyhtymien verokuorman lieventämisestä. Näin sitäkin suuremmalla syyllä, kun veroilla on huomattava osuus sähkövirran korkeuteen. Tätä kysymystä ei voida jättää huomiotta myöskään siitä syystä, että nykyinen verotus hyvin epätasaisesti kohdistuu eri sähköyhtymiin. Ankarimmin se kohdistuu harvaan asuttuihin seutuihin, missä johtoverkostot ovat pitkät ja sähkön hinta muutenkin muodostuu hyvin korkeaksi. Lisäksi on huomattava, että kaupunkien sähkön jakelu tapahtuu kokonaan verosta vapaana. Kun nykyinen verotus lisäksi on johtanut lain kiertämiseen ja käsitkseni mukaisesti valtiovallan on kiinnitettävä huomiota maaseudun sähköistämiseen yhä vakavammissa mielessä, ei sähköyhtymien verotuskysymyksen ratkaisua voida ilman muuta syrjäyttää. Tämän johdosta ehdotankin, herra puhemies, eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen, että hallitus kiireellisesti tutkituttaisi, miten maaseudun sähköyhtymien verotaakkaa olisi lievennettävä, ja antaisi siitä eduskunnalle esityksen.

Ed. Jokinen: Kun on täällä seurannut tätä asian käsittelyä, niin näyttää siltä, että kaikki keskustelu, joka täällä on käyty, on suuntautunut sosialidemokratiaa vastaan, joka ei suinkaan ole syyllinen tämän lain syntyyn. Minun käsitykseni mukaan vastuun lain synnystä kantavat ne piirit, jotka ovat enemmistöllä tämän lain aikaan-

saaneet, siis kommunistit ja porvarit yhteistyön tuloksena (Oikealta: Emme me ole siinä!). Minä teen sikäli varausta, että edistyspuolue oli ulkopuolella. Tosiasiaksi kuitenkin jää, että tällainen yhteistyön tulos on syntynyt ja näin ollen ei pitäisi enää kolmannessa käsittelyssä lähteä käyttämään demagogisia lauseita, joissa asia pyritään asettamaan päälaelleen. Tosiasiaksi kuitenkin jää, jos nimittäin eduskunta haluaa pitää kiinni siitä ohjelmasta, että vakauttamista pitäisi yhteiskunnassa toteuttaa, että sosialidemokratian kanta oli paljon lähempänä vakauttamistoimenpiteitä, kuin tämä päätös, jolla nykyinen laki on tehty. Näin ollen siis ne piirit, jotka tämän lain ovat aikaansaaneet, ovat edelleen halunneet kampea vakauttamistoimenpiteitä ja pyrkivät siis inflatiota edelleen jatkamaan.

Täällä on myöskin hyvin useassa puheenvuorossa mainittu siitä, että verotus pitäisi olla yhtäläinen kaikille, mutta ei tälläkään lainsäädännöllä ole saatu aikaan sellaisia mahdollisuuksia, joka turvaisi kaikille samalaiset veronmaksuperusteet. Palknauttijoilta peritään verot heti palkanmaksutilaisuudessa ja perheen jäsenen työn arvosta samoin kuin isännän palkastakin maksetaan veroa vasta noin vuoden sen jälkeen, kun tulo on ansaittu. Näin ollen jo tässä suhteessa pääsee arvioidun tulon maksaja huomattavasti edullisempaan asemaan, koska hän inflation vallitessa maksaa veronsa huonommalla rahalla kuin ne palknauttijat, jotka maksavat veron veronpidätyksen muodossa ja näin ollen siis joutuvat joka tapauksessa tässä kohdin huonompaan asemaan. (Eduskunnasta: Ennakkovero kannetaan kaikista!).

Ed. Hiekkala: Herra puhemies! Käsitellessään hallituksen esityksen yhteydessä myöskin toivomusaloitteeni n:o 49, joka koskee naimattomien henkilöiden kohtuuttomaksi ja epäoikeudenmukaiseksi muodostuneen verorasituksen huojuentamista, on valtiovarainvaliokunta perusteluissaan todennut tässä aloitteessani tehdyn ehdotuksen sen laatuiseksi, että se ansaitsee huomiota. Valiokunta ei ole kuitenkaan katsonut aloitteessa ehdotettua nimenomaisen toivomuksen esittämistä tässä yhteydessä tarpeelliseksi, vaan tyytyvä lausumaan edellyttävänsä, että hallitus tutkiessaan tuloveroluokkakysymystä myös kiinnittää huo-

miota aloitteessa esitettyihin ajatuksiin. Samalla kuin tietenkin valitan, ettei valtiovarainvaliokunta ja eduskunta jo tässä yhteydessä ole korjannut sitä räikeätä epäkohtaa, mitä naimattomien henkilöiden kohtuuttoman ankara verotus ensimmäisen veroluokan mukaan merkitsee, totean tyytyväisyydellä valtiovarainvaliokunnan ja eduskunnan perusteluihin sisältyvän, aloitteeni myönteisen periaatteellisen kannanoton ja toivon, että hallitus uutta verolaki-esitystä valmistellessaan tosiaankin ottaa sen vakavasti huomioon.

Ed. Oksala: Herra puhemies! Minulla ei ollut enää tarkoitus asian tässä vaiheessa puuttua keskusteluun, mutta eräät täällä annetut lausunnot ovat sitä laatua, että katson olevan välttämätöntä selvittää vähän käsitteitä ja esittää muutamia ajatuksia, jotta totuus ei unohtuisi.

Täällä on puhuttu paljon siitä, että nyt on eduskunnan enemmistö saanut aikaan huonon lain, josta ei vastaa hallitus eikä eräät puolueet. Minä ilmoitan avoimesti, että minä olen ollut henkilökohtaisesti tämän lain takana ja katson, että se on parempi kuin hallituksen erittäin epäonnistunut esitys. Jollain tavalla on asioita saatu nyt korjattua ja tasoitettua ja se kohtuuttomuus, mikä hallituksen esitykseen sisältyi, pienessä — minä sanon nimenomaa pienessä — määrin parannettua. Minä tahdon palauttaa mieliin, kun täällä puhutaan vakauttamisesta ja vakauttamisesta ja sanotaan, että muka tämä hyväksytty verolaki on esteenä vakauttamiselle, minä tahdon palauttaa mieliin, mistä nyt on oikein kysymys. Hallitus esitti verolaki-esityksessään, että palknauttijat asetettaisiin veronmaksajien keskuudessa erikoisasemaan siten, että he voivat tuloistaan vähentää 10 %:a ja näin vähennetystä tulosta maksaa taulukon mukaista veroa. Tämä oli hallituksen esitys. Me olemme väittäneet, että tämä ei ole oikeudenmukainen esitys. Me olemme lähteneet siitä, että kaikkien verotettavien keskuudessa, kokonaan riippumatta siitä, missä asemassa tai minkälaisessa toimessa verovelvolliset ovat, tapahtuu verojen peittämissä. Mikään yhteiskuntaluokka ei ole oikeutettu veromaan, että he maksavat rehellisemmin veroa kuin toinenkaan yhteiskuntaluokka. Minä myönnän, että valtion palveluksessa, nimenomaan val-

tion palveluksessa, ja suurien teollisuuslaitosten palveluksessa olevat palkannauttijat joutuvat vakinaisesta tulostaan maksamaan joka pennistä veroa, mutta minä viittaan esim. valtiontilintarkastajain lausuntoon, jossa valtion toimessakin olevat palkannauttijat ovat pimittäneet verojaan valtion viranomaisten hyvällä myötävaikutuksella. Ja näin tapahtuu monen monella muulla alalla, melkeinpä kaikilla aloilla myöskin palkannauttijoiden keskuudessa. Minä en tällä tahdo yhtään puolustaa muidenkaan yhteiskuntaluokkien keskuudessa tapahtuvaa verojen pimittämistä, mutta tahdon väittää, että kenenkään, minkään yhteiskuntaluokan taholla ei olla tässä suhteessa parempia eikä siis se voi olla perusteena siihen, että tuloista voidaan vähentää jokin määrätty osa, ennen kuin vero tuloista määrätään (Eduskunnasta: Oikein!). Kun tältä minun mielestäni ainoalta oikealta periaatteelta lähdetään, niin silloin täytyy tulla siihen tulokseen, että hallituksen esitys oli väärä, ja että se oli väärä, sen ovat osoittaneet nämä keskustelut täällä eduskunnassa. Ja tahdonpa nähdä, onko enää tämän jälkeen hallitusta, joka tämän tapaisen esityksen tänne eduskuntaan tuo. Mitä me olemme täällä tänä iltana saaneet kuulla muuta kuin puoluepolitiikkaa. Jokainen syyttää toisiaan ja hakee itselleen ansioita, että minun edustamieni kansalaisten pitää päästä vähemmällä verolla ja minun esitykseni mukaiset verolait olisivat suoneet etuisuuksia sille ja sille yhteiskuntaluokalle. Veroasia, jonka pitäisi olla yhteinen kaikille ja jonka pitäisi rasittaa jokaista kansalaista samalla tavalla, on muodostunut puhtaaksi puoluepoliittiseksi kysymykseksi, jolla käydään huutokauppaa, niinkuin täällä käydään monella muulla asialla. Tähän me olemme tulleet aivan väärällä pohjalla olevan verolakiesityksen perusteella. Ja kun sitten tämä totuus täällä sanotaan, niin puhutaan, että me vastustamme vakauttamista. Sanotaan, että maan talouselämän vakauttaminen riippuu siitä, että yksi yhteiskuntaluokka voi päästä helpommalla verotuksella kuin joku toinen yhteiskuntaluokka. Sanomalehdissä kirjoitetaan päivästä toiseen, että muka tämä on vakauttamisen vastustamista. Onko se vakauttamisen vastustamista, että korkeat viranomaiset, joiden palkat nousevat satoihin tuhansiin, ehkä miljoonaan, että nämä saa-

vat tuloistaan vähentää 10 %, ennenkuin niistä vero määrätään, mutta muut, heidän apulaisensa, palvelijansa, käsityöläiset, pikukauppiaat, maanviljelijät ja kaikki muut saavat maksaa jokaisesta pennistä veroa. Samaa aikaan kuin nyt nämä piirit, jotka ovat miehittäneet maan ja valtakunnan korkeimmat virat, tahtovat palkoistansa 10 %:n vähennyksen veroja maksaessaan, samaan aikaan kaikkien muiden täytyy maksaa täydestä tulostaan veroa. Ja kun tätä vastustetaan, niin tämä on muka vakauttamisen vastustamista. Millä perusteella, minä kysyn. Minä olen aivan vakuutettu, kansanedustajat, siitä, että niin paljon kuin tästä puhutaan ja kirjoitetaankin, niin paljon kuin tällä asialla kiihoitetaankin puoluepoliittista vaistoa, niin kansan terve vaisto sanoo, mikä tässä on totuus, ja sen tähden on minusta aivan turhaa harjoittaa sumutusta tämän asian yhteydessä.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Edellinen puhuja, joka juuri poistui puhujalavalta, yritti kääriä pumpuleihin oman puoluepolitiikkansa. Häinkin puhui aivan selvää puoluepolitiikkaa, vaikka puhui sen muka puolueettomuuden nimessä ja osasi myöskin hyvin agitatorisesti heitellä näkyviin miljoonatuloja, samaan aikaan kuin hän sitten veti myöskin toiselta puolen esille kysymyksen, että muka palvelijatar ei saa vähentää palkastaan 10 %. Palkasta saa vähentää. (Ed. Oksala: Minä sanoin palvelijat!). Palvelija myöskin, palvelija ja palvelijatar ovat samassa suhteessa. Ed. Oksalan suuri taito on siinä, että kun hän ajaa omaa puoluepolitiikkaansa, niin hän aina käärii sen puolueettomuuden pumpuliin, että se tuntuisi vastustajasta paremmalta nauttia, vaikka lopputulos on hänelläkin sama, kuin muillakin, että oma ryhmä tai se ryhmä, jota edustaa, voisi päästä mahdollisimman pienillä veroilla ja siirtää verokuorma mahdollisesti muiden kannettavaksi. (Ed. Oksala: Minä en ole pyytänyt mitään!).

Ed. Hetemäki: Herra puhemies! Monet maaseudun sähköistämisyhtiöt ovat tosiaan raskaan verotuksen vuoksi joutuneet suoranaisiin vaikeuksiin, niinkuin täällä ed. Kannisto sanoi. Näin on erityisesti niihin yhtiöihin nähden, jotka eivät vielä ole päässeet varsinaisesti alkamaan

toimintaansa, t. s. jotka eivät vielä ole päässeet jakamaan virtaa ja joilla ei siis vielä ole tuloja, mutta joilla joissakin tapauksissa saattaa olla suuretkin omaisuusverot. Näille yhtiöille valtio antaa monessa tapauksessa huomattavaakin avustusta, mutta ottaa veroina taas ne toisella kädellä takaisin. Tämä ei tietysti ole paikallaan. Varsinkin kun esim. teollisuuslaitoksetkin saavat kolmeksi vuodeksi perustamisesta alkaen verovapauden omaisuudestaan, niin olisi paikallaan, että tällä tavalla meneteltäisiin myöskin näihin sähköistämisyhtiöihin nähden. Sen vuoksi, herra puhemies, kannatan ed. Kanniston täällä tekemää ehdotusta.

Ed. Hirvensalo: Siinä toivossa, että maaseudun sähköistämisyhdistysten verotus saataisiin johdetuksi oikealle tolalle, pyysin minäkin puheenvuoron kannatukseksi ed. Kanniston tekemää ehdotusta.

Ed. K ä k e l ä: Herra puhemies! Täällä ed. Oksala sanoi, että tämä hallituksen tulo- ja omaisuusverolaki on erittäin huono ja epäonnistunut lakiesitys. Kun tämä asia tuli valtiovarainvaliokunnan kolmannen jaoston käsiteltäväksi, niin kun ed. Oksala otti tämän hallituksen esityksen käsiinsä, hän käytti pitkän puheenvuoron, jossa totesi, että hallitus on antanut nyt sen laatuisen lakiesityksen, jonkalaatuista hän on pitkän aikaa toivonut. Hän totesi, että verohelpotukset ovat niin suuria, että ne on ilolla todettava. Ja hänen myötuntonsa oli tähän lakiin nähden niin suuri, että ed. Sukselainen katsoi asialliseksi todeta, eikö kokoomus olekin sos. dem. hallituksen suurin tuki (Ed. Oksala: Minä olen sen selvittänyt jo). Kun hän nyt nousi täällä jalustalle, tänne korokkeelle ja sanoi, että erittäin huonon ja epäonnistuneen lakiesityksen on hallitus antanut niin se osoittaa, että hän on nyt vasta löytänyt arvostelun lähtökohdat, josta käsin hallituksen esitystä on tarkasteltava. Minä olen varma siitä, että Suomen kansa ensi vuonna ottaessaan nämä verohelpotukset vastaan tulee toteamaan, että hallitus on sittenkin osannut oikealla tavalla helpottaa kansan verorasitusta.

Ed. Koski: Herra puhemies! Tulo- ja omaisuusverolakia koskevan esityksensä pe-

rusteluissa hallitus nimenomaan väitti ehdottavansa, että eräät lainkohdat, joissa tiettyjen vähennysten enimmäismäärät on vahvistettu markkamääräisesti, tarkistettaisiin nykyistä rahanarvoa vastaavasti. Näin ei kuitenkaan ole tehty, mikäli koskee marraskuun 19 päivänä 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain 43 §:ää. Tämä pykälä kuuluu seuraavasti: „Jos edellä tässä laissa säädettyjen vähennysten jälkeen kotimaisen osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen, laitoksen, säätiön tai muun yhteisön tulo on alle kolmensadantuhannen markan tai omaisuus alle kahden miljoonan markan, luetaan edellisessä tapauksessa verotettavaksi tuloksi ainoastaan yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön tulosta kuin siihen sisältyy kolmentuhannen markan määriä, ja jälkimmäisessä tapauksessa verotettavaksi omaisuudeksi yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön omaisuudesta, kuin siihen sisältyy kahdenkymmenentuhannen markan määriä.”

Mainittu vähennysoikeus perustuu siihen, että pienempien yhteisöjen verorasitus muuten nousisi kohtuuttoman korkeaksi. Määräys on, kuten sanottu, jo vuodelta 1943, jolloin, kuten hallitus esityksensä perusteissa nimenomaan toteaa, rahanarvo oli noin neljä kertaa suurempi kuin nykyään. Mainitulla lainsäätäjän myöntämällä helpotuksella ei näin ollen enää ole läheskään samaa merkitystä kuin alkujaan, vaan on pykälä suureksi osaksi menettänyt merkityksensä. Sen suomasta edusta on vuosi vuodelta yhä useampi yhtiö ja yhteisö joutunut inflation vaikutuksesta kokonaan osattomaksi, huolimatta siitä, että niiden reaalitulo ei ole lainkaan suurentunut, päinvastoin vähentynyt. Niinpä esim. 400,000 markan tulosta ei osakeyhtiö tai yhteisö enää saa lainkaan alennusta, vaikka tuo määrä hallituksenkin käsityksen mukaan edustaa vain 100,000 vuoden 1943 markkaa, josta verotettavaksi olisi ollut edellämainitun lainsäädöksen perusteella luettava ainoastaan 33,000 markkaa. Vastaavasti 4 milj. markan omaisuudesta, joka tosiasiaassa edustaa vain 1 miljoonaa vuoden 1943 markkaa, ei nyt sallita vähennyksiä, vaikka samasta määrästä vuonna 1943 olisi verotettavaksi luettu ainoastaan 500,000 markkaa. Veron määrässä inflation vaikutus merkitsee sitä, että esimerkin edellyttämästä 400,000 markan tulosta, josta vuonna 1943 olisi ollut maksettava veroa 6,600 markkaa,

hallituksen esityksen mukaan joudutaan maksamaan 128,000 markkaa, ja vastaavasti 4 milj. markan omaisuudesta vuonna 1943 2,000 markkaa ja hallituksen esityksen mukaan 32,000 markkaa. Jos 43 §:n enimmäismääriä olisi korotettu inflatiota vastaavasti, rajoittuisivat esimerkiksi edellyttämät verot tulosta markkaan 42,000 ja omaisuudesta markkaan 8,000. Olisi toki ollut kohtuullista, että mainittu 43:skin pykälä, joka ilmeisesti epähuomiossa on jäänyt rahanarvon jatkuvasta alentumisesta huolimatta muuttamatta, edes nyt, jolloin hallitus muutoinkin esittää verohelpotuksia, olisi esitetty muutettavaksi rahanarvon alentumista vastaavassa suhteessa, sitäkin suuremmalla syyllä, kun itse asiassa kysymys ei ole mistään uudesta verohelpotuksesta, vaan jo myönnetyn verohelpotuksen säilyttämisestä muuttuneissa olosuhteissa. Olisihan tällainen tarkistus myös mainittuun 43 §:ään nähden ollut edes myönteinen ele yrittäjäkunnalle, jolle hallitus ei ole katsonut voivansa muuten minkäänlaisia verohelpotuksia esittää.

Saamen vielä kiinnittää huomiota erääseen toiseen ja merkittävämpään epäkohtaan, josta yrittäjäkunnalle — samoin kuin vapaan ammatin harjoittajillekin — on koitunut paljon harmia ja haittaa. Tarkoitin harkintaverotusta, joka tulo- ja omaisuusverotuksestakin — kunnallisverotuksesta enää puhumattakaan — näyttää pyrkivän yleistymään. On myönnettävä, että viime vuosina tavarapula, säännöstelyn aiheuttamat ylimääräiset kustannukset ja ankara verotus yhdessä myyntipalkkioiden jatkuvan kaventamisen kanssa ovat tehneet kaupan aseman vaikeaksi ja varsinkin siirtomaatavarakaupan kutakuinkin kannattamattomaksi. Tilinpäätökset ja tuloilmoitukset ovat luonnollisesti olleet tämän mukaiset. Ei näin ollen ole ihmeteltävää, että verolautakunnat ovat saattaneet pitää ilmoitettuja tuloja pieninä, sitähän ne tosiasiaassa ovatkin olleet.

Tästä ei kuitenkaan sellaisenaan seuraa, että verolautakunnat olisivat oikeutetut näihin verovelvollisiin nähden sovelluttamaan harkintaverotusta. Siitä, milloin niillä tähän on oikeus, säättää voimassaolevan tulo- ja omaisuusverolain 95 § seuraavaa: „Jos verovelvollisen ilmoittama tulo muiden samalla alalla ja vastaavasti samanlaatuisissa olosuhteissa toimivien verovelvollisten vuosi-

tuloon tai hänen elintasoonsa verrattuna on ilmeisesti liian vähäinen eikä verovelvollinen vaadittaessakaan esitä vuositulon vähäisyyteen johtuneita päteviä syitä, verolautakunta on oikeutettu harkintansa mukaan vahvistamaan verotettavan tulon määrän”.

Mainitusta lain sanamuodosta ilmenee selvästi ja riidattomasti, että ennenkuin verolautakunta on oikeutettu sovelluttamaan harkintaa, sen on vaadittava verovelvolliselta selitys, toisin sanoen annettava verovelvolliselle tilaisuus esittää ne syyt, jotka ovat johtaneet vähäiseksi katsottuun vuosituloon. Mikäli verovelvollinen tällöin esittää pätevät syyt, ei verolautakunta ole oikeutettu harkintaverotukseen, olkootpa tulot miten pienet tahansa.

Valitettavasti verolautakunnat eivät kuitenkaan läheskään aina ole noudattaneet tätä nimenomaista määräystä. Päinvastoin yrittäjiä on usein — jopa joillakin paikkakunnille melkein säännöllisesti — verotettu harkinnan mukaan, antamatta heille lain nimenomaan edellyttämää tilaisuutta selitykseen. Tästä on seurauksena, että verovelvollinen pakotetaan uhraamaan vaivaa ja varoja valituksen tekemiseen, joka lakia noudattamalla olisi voitu välttää. Seurauksena on edelleen aina se, että verovelvollinen joutuu joka tapauksessa maksamaan harkintaan perustuvan verolipun määrän — valituksestaan huolimatta. Kun valittaja sitten joskus — aikaisintaan vuoden kuluttua — saa valituksestaan tarkastuslautakunnan päätöksen, palautetaan hänelle — eri hakemuksesta — liikaa maksamansa erä 5 %:n korkoineen.

Kuvavaa valtion suhtautumiselle veronmaksajiinsa tässäkin suhteessa on se, että korkokannan muuttuessa kiirehdiittiin kyllä korottamaan myöhästyneistä veronmaksuista perittävä sakkokorko 11 %:ksi, mutta samalla unohdettiin veropalautuksista hyvitetävä korko ennalleen eli 5 %:ksi. Ei liene aivan asiatonta toivoa, että nykyinen hallitus korjaisi edeltäjänsä laiminlyönnin muuttamalla tulo- ja omaisuusveroasetuksen 63 §:n vallitsevaa vastaavaksi.

Verolautakunnan laiminlyönti on näinollen parhaimmassakin tapauksessa aiheuttanut asianomaiselle kuluja ja korkotappioita, jota paitsi hän on saanut pääomansakin takaisin ehkä tuntuvasti huonontuneessa rahassa. Pahimmassa tapauksessa hän hyvässä uskossa joutuu maksamaan laittoman

veron kokonaisuudessaan siitä yksinkertaisesta syystä, että tavallisen kansalaisen on jo melkein mahdotonta seurata varsin monimutkaiseksi muodostunutta tulo- ja omaisuusverotusta. Tietoisuus tästä ei silti oikeuta verolautakuntia poikkeamaan laillisesta menettelytavasta.

Harkintaverotuksen haitat eivät kuitenkaan rajoitu edes tähän.

Voimassaolevan ennakko-perintälain mukaan määräytyy ennako viimeksi toimituksessa tulo- ja omaisuusverotuksessa vahvistetun veromäärän mukaisesti. Näin ollen ulottuu harkintaverotuksen vaikutus elinkeinonharjoittajain maksettavaan ennakoonkin, jota se nostaa samassa suhteessa kuin verolautakunta viimeistä verotusta harkinnallaan. Kun vielä otetaan huomioon, että valtiovarainministeriöllä on lain mukaan oikeus määrätä, että ennakon perusteiksi pantavaa tuloa on korotettava tietyllä määrällä — viimeksi 40 %:lla —, käy yhä ilmeisemmäksi harkintaverotuksen kohdalokkaat vaikutukset ennakko-perintäänsikin. Harkintaverotuksen uhriksi joutuneet elinkeinonharjoittajat joutuvat näennäisesti oikeaan, mutta asiallisesti väärän menettelyn varjolla luovuttamaan eräänlaisen pakkolainan, jonka maksamiseen heidän kenties itse on turvauduttava lainaamiseen.

Liike-elämään kohdistuva verotus, jota juuri voimaan astunut lapsilisälaki on omiaan tuntuvasti lisäämään, on kuitenkin jo sinänsä niin raskas, ettei elinkeinonharjoittajalla ole varaa maksaa markkaakaan enempää, kuin mitä lain mukaan on välttämätöntä. Vaikka hallitus ei katsoisi voitavansa yrittäjäkunnan verorasituksen lieventämiseksi mitään muutakaan esittää, niin täytynee kuitenkin voida edellyttää, että veroviranomaisille annetaan riittävän tehokkaalla tavalla täsmälliset määräykset lain noudattamisen välttämättömyydestä, sillä sitä kai tämän maan yrittäjätkin sentään ovat kohtuudella oikeutetut odottamaan.

Ed. O. Turunen: Herra puhemies! Kyseessä oleva lakiehdotus siinä muodossa, missä se nyt kaiken todennäköisyyden mukaan tulee hyväksytyksi, ei vastaa tavallisen talonpoikaisjärjen mukaan yleisen oikeuskäsityksen vaatimuksia.

Useimmat edustajat ovat halunneet lähteä siitä ajatuksesta, että on yritettävä saada sille tai niille kansalaispiireille, joita

he itse edustavat, niin suuret alennukset kuin mahdollista, ja tämä ajatus tulee nyt enemmistön voimalla hyväksytyksi.

Asiahan on kuitenkin niin, että kun määrätty määrä veroja on perittävä, koituu jollekin tai joillekin ryhmille annettu alennus toisten veronmaksajien rasitukseksi, s. t. s. heiltä on kannettava veroja sitä enemmän. Todellisia alennuksia saadaan vain valtion menoja pienentämällä. Nyt hyväksyttävässä laissa palkannauttijoille ja maanviljelijöille myönnetty alennukset on toisten elinkeinoryhmien pystyttävä tasoitamaan heiltä kannettavien korkeampien verojen muodossa.

Palkannauttijoille myönnettävä veroalennus voidaan hyväksyä poikkeuksellisenä toimenpiteenä nimenomaan hallituksen vakauttamisohjelman tukemisena, mutta paitsi maanviljelijöitä, meillä on heihin verrattavia kaikenlaisia pien- ja keskisuuria yrittäjiä, joiden veronmaksukyky ei ole maanviljelijöiden veronmaksukykyä parempi. Heidän asettamisensa erikoisasemaan vain siitä syystä, että he ovat yhteiskunnan vähemmistönä, on vääryyttä ja itsekkään luokkapolitiikan ajamista. Luulen, että itsenäisesti ja terveesti ajatteleva maanviljelijäväestömme ottaa vähemmän mieluisasti vastaan tämän armopalan, jonka se muiden veronmaksajaryhmien kustannuksella nyt saa.

Ed. Kauppi: Täällä on eräissä puheenvuoroissa vielä kajottu asiaan sillä tavalla, etten voi jättää parilla sanalla siitä uudelleen jotakin sanomatta. Kysymyshän on tässä erästä renkaasta siinä suunnitelmassa, jota tarkoitetaan toteuttaa taloudellisen vakauttamisen aikaansaamiseksi, ja se, että tätä varten tarvitaan sekä taloudelliset että psykologiset edellytykset, on ilmeinen asia. Se vain, miten hienoista langoista kaikki nämä edellytykset on pantu kokoon, se ei ole ilman muuta selvää sille, joka ei ole joutunut omakohtaisesti ajattelemaan lukkoon tuollaista toteutettavaa suunnitelmaa. Itse inflatiokehitys sinänsä saattaa tuntua ja on varmasti tuntunut vähemmän vaaralliselta ja vähemmän raskaalta niille piireille, joilla on reaaliomaisuutta, kun se taas on kohdistunut erityisen raskaana niistä vastaan, jotka ovat jatkuvasti saatavan palkkatulon tai muun rahatulon varassa. Jos kerran inflatiosta tah-

dotaan päästä, on muistettava, että myöskin ne, jotka eivät välittömästi joudu siitä kärsimään niin paljon kuin toiset, joutuvat kantamaan sen seurauksia siinä muodossa, että tämä meidän ylettömän raskas verotaakkamme on nimenomaan seurausta siitä, että inflatio on päästetty tällä tavalla jatkumaan. Jos tehdään joku suunnitelma, verotusta ja muita seikkoja koskeva suunnitelma, jolla tahdotaan nyt käydä irtautumaan tästä vaarallisesta kehityksestä, niin se ei koskaan ole semmoinen, ettei voitaisi joltakin taholta sanoa, että se on karkeasti väärä. Jokainen järjestely, joka ei korjaa sitä perusteellista vääryyttä, mikä nimenomaan henkisen työn tekijöitä kohtaan on tapahtunut inflatiokehityksen johdosta, jokainen sellainen järjestelmä on väärä. Se voidaan sanoa yhtä hyvin kuin asken sanottiin hallituksen käsillä olevasta verolaki-esityksestä, että se on väärä. Mutta jos mielitään päästä eteenpäin, on lähdettävä siltä pohjalta, että taloudellinen tilanne on otettava huomioon ja sen varassa mentävä eteenpäin, niinkuin käytännössä voi käydä päinsä. Ja sen takia, kun hallituksen suunnitelma on ilmeisesti ollut vakavassa mielessä tehty, pidän asianmukaisena ja oikeana, että en ole lähtenyt viskelemään kapuloita taloudellista vakauttamista vakavissaan ajaa yrittävän hallituksen jalkoihin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Murto ed. Mustosen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi toivomuksen, „että hallitus verolainsäädännön uudistusta valmistellessaan kiinnittäisi huomiota epäoikeudenmukaiseksi osoittautuneeseen I veroluokan poistamisen välttämättömyyteen ja elämiseen välttämättä tarvittavan tulon kokonaan vapauttamiseen veronalaisuudesta sekä samalla, pyrkien helpottamaan yksityisen pienyrittäjätoiminnan kehitysmahdollisuuksia, poistaisi sitä haittaavat, verotusoloissamme ilmenevät epäkohdat ja samalla ottaisi huomioon veronalaisen tulon saantiin vaikuttavat kielteiset tekijät, kuten esim. toisella paikkakunnalla hankittu tulo, huolto- ja elatusvelvollisuus, sekä pyrkisi verolainsäädännössä entistä suurempaan oikeudenmukaisuuteen siirtämällä valtion menoihin koottavien verojen kokonaismäärä nykyisestäään paljon enemmän suuromistaja-

piirien kannettavaksi.” Kutsun tätä ed. Murron ehdotukseksi. Ed. Kullberg ed. Brommelsin kannattamana on ehdottanut, että perusteluihin lisättäisiin uusi näin kuuluva kappale: „Kun kalastus muodostaa osan maataloudesta, edellyttää eduskunta, että lakiehdotuksen 28 §:n 1 momentin 11) kohdassa säädetty veronalennus ulotetaan koskemaan myös kalastajaväestöä.” Kutsun tätä ed. Kullbergin ehdotukseksi. Ja ed. Kannisto ed. Hetemäen kannattamana on ehdottanut eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen, „että hallitus kiireellisesti tutkituttaisi, miten maaseudun sähköistämisyhtymien verotaakkaa olisi lievennettävä, ja antaisi siitä eduskunnalle esityksen.” Kutsun tätä ed. Kanniston ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Hallituksen esitykseen pohjautuva laki-ehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin n:ot 11 ja 13 sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Esitän äänestyksessä menettäväksi siten, että kukin ehdotus erillisenä asetetaan vastaehdotukseksi mietinnölle.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Murron ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Murron ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kun äänestyskone ei ole kunnossa, on suoritettava avoäänestys.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudeleen.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Alanko, Andersson, Annala, Antila, Berner, Brander, Brander-Wallin, Brommels, K. Eskola, Fagerholm, Forss, Haapaniemi, Hakki, Hautala, Heitto, Heljas, Henriksen, Hetemäki, Hiekkala, Hiilelä, Hiltunen, Hirvensalo, Honka, Honkala, Hykkälä, Ikonen, Jalas, Jern, Jokinen, Joukanen, Juutilainen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Kalliokoski, Kannisto, Karjalainen, Karvikko, Karvonen, Kaukamaa, Kauppi, Kiiski, Kilpeläinen, Kinnunen, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koskinen, Koukkari, Kuittinen, Kullberg, Kulovaara, Käkälä, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Lappi-Seppälä, Lehtokoski, Lehtonen, Leikola, Leivo-Larsson, Leppihalme, Leppälä, Lumme, Luostarinen, Malkamäki, Mannila, Meinander, Miettunen, Miikki, Muikku, Murtomaa, Mäkinen, Niemi, Nuorsaari, E. Nurminen, Okko, Okkala, Paasio, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Peltonen, Penttala, Pesonen, Pohjala, E. Pusa, J. Pusa, Pyy, Pyörtänö, Raatikainen, Rankila, Rantala, Rantamaa, Rannio, Riikonen, Ryhti, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salmela-Järvinen, Salo, Sarjala, Seppälä, H. Simonen, V. Simonen, Simula, Soininen, Sukselainen, Suurkonka, Sävelä, Söderhjelm, Tervo, Tiainen, Tiitu, Tolonen, Turja, O. Turunen, V. K. Turunen, Tuurna, Varjonen, Welling, Vennamo, Vesterinen, Wickman, Viherheimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wirtanen, Väyrynen, Östenson ja Österholm.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, V. Eskola, Friman, Hietanen, M. Järvinen, Kauhanen, E. Kilpi, S-K. Kilpi, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, M. Leskinen, P. Leskinen, Manninen, Murto, Mustonen, Myllymäki, Nieminen, N. Nurminen, Perkonoja, Pessi, Prunnila, Puumalainen, Renfors, Riihinen, Rosenberg, Ryömä, Sormunen, Stenberg, Tainio, Tauriainen ja Torvi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 25 edustajaa:

Borg-Sundman, von Born, Hakala, Hamara, Heikkilä, Huunonen, Härmä, Klemola, Larson, Leino, Lepistö, Luukka, Me-

riläinen, Nevalainen, Niskala, Niukkanen, Pekkala, Riihimäki, Roine, Suntela, Takki, Turkka, Törnngren, A. Wirtanen ja Öhman.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 32 ei-ääntä.

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kanniston ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kanniston ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitetaan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Avointa äänestystä pyydetään.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Ei ole kannatusta.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kanniston ehdotuksen.

Äänestys ed. Kullbergin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kullbergin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitetaan „ei”-äänestäjiä nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Enemmistö.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Annala: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Ei ole kannatusta.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kullbergin ehdotuksen.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden n:o 45, 49, 60, 61 ja 63 hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain 48 §:n 1 momentin väliaikaisesta muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 4, jota on valmistelevalle käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 12, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi eräitä kiinteistöjä koskevista saantotodistuksista annetun lain voimaoloajan pitentämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 48, jota on valmistelevalle käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 13, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 50, jota on valmistelevalle käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 5 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 14, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus laiksi lisäyksestä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Ensin sallitaan keskustelu asiasta.

Puhemies: Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi evankelis-luterilaisen kirkon papeille ja kanttori-urkureille suoritettavasta kasvatustaloudesta 29 päivänä joulukuuta 1944 annetun lain ja 22 päivänä heinäkuuta 1948 annetun lapsilisälain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 51, jota on valmis-

televasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 15, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista rikosasiain oikeudenkäyntiä ja rangaistusten täytäntöönpanoa koskevista yleisen lain säännöksistä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 41, jota on valmistelevasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 16 esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi maan väliaikaisesta vuokraamisesta eräissä tapauksissa rintamasotilaille, sotainvaliideille ja sotaleskille.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 52, jota on valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 6 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 17, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotusten hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljellä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi suoritettun lapsilisan korvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 46, jota on valmistelevasti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 18, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi invaliidihuoltolain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 47, jota on valmistelevalti käsitelty työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 4 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 19, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Ryömä: Herra puhemies! Invaliidien työhuoltoon liittyy niin läheisesti kysymys invaliidien toimeentulon turvaamisesta yleensä, että katson oikeutetuksi kiinnittää huomiota pariin ilmeiseen epäkohtaan invaliidien nykyisessä asemassa. Mitä useimmin kuulee valituksia siitä, mitenikä sodanaikainen invaliditeetti on vakuutuselinten taholta jäänyt kokonaan korvaamatta. Tämä on ensimmäinen niistä epäkohdista, joihin olisi kiinnitettävä tähänastista enemmän huomiota. Toinen epäkohta, jota ei ole syytä sivuuttaa, on se, että rahanarvon alenemisen takia invaliidien saamat korvaukset ovat suurelta osalta saattaneet menettää arvoaan. Esim. vuodesta 1930 lähtien on saattanut ilmetä korvauksen alenemista kolmanteen osaan entisestään. Sen takia ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen, että hallitus kiireellisesti suoritettaisi tutkimuksen sellaisista ilmiöistä kuin invaliidien korvausten tosiasiallinen supistuminen rahanarvon alentumisen johdosta ja korvauksista osattomaksi jääminen liian ahtaamaintulokinnan perusteella, jotka vakavasti vaikeuttavat invaliidien toimeentuloa, ja antaisi eduskunnalle tarvittavat esitykset.

Ed. M. Järvinen: Kannatan ed. Ryömän tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Ryömä ed. M. Järvisen kannattamana ehdottanut eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen, että hallitus kiireellisesti suori-

tuttaisi tutkimuksen sellaisista ilmiöistä kuin invaliidien korvausten tosiasiallisesta supistamisesta rahanarvon alentumisen johdosta ja korvauksista osattomaksi jäämisestä liian ahtaamaintulokinnan perusteella, jotka vakavasti vaikeuttavat invaliidien toimeentuloa, ja antaisi eduskunnalle tarvittavat esitykset. Kutsun tätä ed. Ryömän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä ed. Ryömän ehdottamaan toivomuspontteen tulee, niin katson, ettei se ole välittömässä asiallisessa yhteydessä käsiteltävänä olevan lainsäädäntöasian kanssa, enkä näin ollen katso voivani aloitteen puuttuessa sitä asettaa äänestettäväksi.

Puhemiehen menettely hyväksytään.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi eräiden säännöstelyrikokista tuomittujen henkilöiden pitamisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevalti käsitelty hallituksen esitys n:o 53, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti johtolauseineen, voimaantulosäännös ja lakiehdotuksen nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ja laiksi ulosottolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 1, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—14 §, 1 luvun nimike, 15—20 §, 2 luvun nimike, 21—26 §, 3 luvun nimike, lakiehdotuksen johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 25 §, 2 luvun nimike, 4 luvun 23 § ja 28 §, 4 luvun nimike, 5 luvun 17 §, 5 luvun nimike, voimaantulosäännös, toisen lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 22 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 21, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 23 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 13, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 24 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty ed. Ikosen y. m. lak. al. n:o 61, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 24. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 156 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Muutos päiväjärjestykseen.

Puhemies: Päiväjärjestykseen tehdään se muutos, että nyt käsitellään päiväjärjestyksen 18) asia.

18) Ehdotus toivomukseksi yhteiskunnan huollossa kasvatettavien lasten ammattiope- tuksen tehostamisesta.

Esitellään sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ainoaan käsitte-
lyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. V. Simosen y. m. toiv. al. n:o 158, joka sisäl-
tää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ministeri Leivo-Larsson: Toivomus-
aloitteessa kohdistetaan huomio niiden ala-
ikäisten toimeentulon turvaamiseen, tar-
koituksenmukaisen ammatillisen valmennuk-
sen avulla, jotka syystä tai toisesta on las-
tensuojelulain nojalla otettu lastensuojelu-
tai huoltolautakunnan huostaan. Tällaisia
nuoria on maassamme jatkuvasti noin
20,000. Heidän ikänsä vaihtelee 0—16 vuo-
teen. Yli 16-vuotias voidaan lastensuojelulain
mukaan pitää yhteiskunnan täydessä
huollossa vain eräissä vaikealuontoisissa
poikkeustapauksissa, jolloin hoitopaikkana
on yleensä erikoislaitos.

Yhteiskunnan huollossa olevien lasten,
kuten lasten yleensäkin, ammatillisen val-
mennuksen tehostaminen vaatii toimenpi-
teitä yhteiskunnan taholta lähinnä kolmella
linjalla.

On ensinnäkin pidettävä huolta siitä, että
nuoret saavat pätevää neuvontaa ja
ohjausta tulevan elämänuransa valinnassa.
Tässä suhteessa on syytä viitata eduskun-
nalle äskettäin annettuun hallituksen esi-
tykseen uudeksi työnvälityslainsäädäntö-
mukaan ammatinvalinnan ohjaustoiminta
tulisi olemaan työnvälitysviranomaisten yh-

tenä tärkeänä tehtävänä. Työnvälitystoi-
minnan tehostaminen ja edistäminen sano-
tun lain pohjalla tulee koitumaan nuorison
— ja sen joukossa myöskin aloitteessa tar-
koitetun lapsiryhmän — hyväksi, sen et-
siessä itselleen sopivaa ja toimeentulon tur-
vaavaa elämänuraa. Ei liene syytä tässä
suhteessa ryhtyä, ainakaan asiain tässä vai-
heessa, suunnittelemaan puheenaolevan lap-
siryhmän kohdalla mitään uusia erikois-
toimenpiteitä.

Ammattiopiskelumahdollisuuksia maas-
samme rajoittaa kuitenkin varsin huomattavasti
ammattillisen koululaitoksemme riittä-
mättömyys. Tässä suhteessa on viime ai-
koina tosin saatu aikaan parannusta. Viit-
taan vain n. s. keskusammattikoulujen pe-
rustamiseen, johon pari vuotta sitten ryh-
dyttiin ja jota edelleen on tarkoituksena
jatkaa. Ammattikoululaitoksemme laajen-
taminen niin, että maa- ja metsätalous,
teollisuus, liikenne ja kauppa sekä muut
elinkeinomme saisivat riittävästi tarvitse-
maansa koulutettua työvoimaa, vaatisi —
eräiden arvioiden mukaan — eri alojen
ammattillisia oppilaitoksia lisää suunnilleen
saman verran kuin niitä jo on. Kysymyk-
sessä on näin ollen asia, joka ei ole käden
käänteessä hoidettavissa. Mielestäni tulisi
eduskunnan ja hallituksen, taloudellisten
mahdollisuuksien mukaan jatkuvasti ja
kiinteästi pyrkiä ammattikoululaitosta edel-
leen kehittämään, ei vain aloitteessa mai-
nitun lapsiryhmän, vaan yleensäkin
maamme koko nuorison ja samalla myös
kansantaloutemme ja yhteiskuntamme hy-
väksi.

On kuitenkin todettava, että vaikka mai-
nitsemani ammatinvalinnanohjaus saatai-
siinkin maassamme yleiseksi ja tehokkaaksi
ja vaikka ammattikoululaitoksemme muo-
dostuisi kyllin laajaksi, on vielä pidettävä
huolta siitä, että opiskelumenot ja opiske-
lun kestämisenaikaiset elämiskustannukset
eivät ole esteenä turvattomien lasten pääse-
miselle ammatinvalinnanohjauksen heille
oikeaksi osoittamalle alalle, eivätkä estä
hankkimasta saatavissa olevaa koulutusta.

Sotaorpojen, sotainvalidiiden, sotaleskien
ja myöskin siviili-invalidiiden koulutuksen
taloudellinen turvaaminen on lainsäädän-
nöllä järjestetty tyydyttävälle kannalle.
Samaa on sanottava aloitteessa tarkoitettun
lapsiryhmän — yhteiskunnan täydessä huol-
lossa olevien lasten — koulutuksesta sinä

aikana, jolloin he ovat huolto- tai lastensuojelulautakunnan huostassa. Voimassa olevan lastensuojelulain 20 §:n 3 momentissa on kategorinen määräys siitä, että asianomaisen kunnan on tällaiselle lapselle annettava huolellisen hoidon ja kasvatuksen sekä oppivelvollisuuslaissa säädetyn opetuksen lisäksi sopivaa opetusta johonkin ammattiin tai toimeen, ensi sijassa sellaiseen, johon hänellä on erityisiä taipumuksia. Saman lain 39 §:n 2 momentin mukaan korvataan valtion varoista kunnalle yleensä enintään puolet näistä koulutusmenoista, joihin luetaan myöskin koulutusaikaiset ylläpitokustannukset. Tällaisia korvauksia on kunnille viime vuosina myönnetty vuosittain 130—190 lasta kohden ja aiheutui niistä valtiolle esim. viime vuonna noin 900,000 markan menot ja kuluvana vuonna noin 1,100,000 markan menot. Nämä luvut ovat sinänsä, ja varsinkin verrattuna huostassa olevien lasten kokonaislukumäärään, sangen pienet. Tämä asiain-tila, joka kieltämättä kaipaakin korjausta, johtuu kuitenkin varsin pieneltä osalta siitä, että kunnat löisivät laimin noudattaa lastensuojelulain äsken mainitsemaani säännöstä. Pääasiassa tämä asiain-tila johtuu siitä, että maamme oppilaitoksiin — ja varsinkin maaseudun nuoria palveleviin oppilaitoksiin — ei yleensä oteta eikä voidakaan ottaa oppilaitoksiksi lapsia, jotka eivät vielä ole täyttäneet 16 vuotta.

Ammattikoulutuskysymys tulee näin ollen ajankohtaiseksi yhteiskunnan huollossa olevien lasten kohdalla useimmissa tapauksissa vasta sen jälkeen, kun he, 16 vuotta täytettyään, ovat lastensuojelulain säännösten nojalla joutuneet pois lastensuojelu- tai huoltolautakunnan huostasta. Tällöin heidän koulutuskulujaan ei enää turvata kuntien ja valtion toimesta lastensuojelulain nojalla, vaan heihin voidaan tällöin soveltaa vuoden 1945 alusta voimaan tulleen ammattiopintojen avustuslain säännöksiä. Vaikka tämän lain nojalla harjoitetaankin varsin laajaa ja tuloksellista avustustoimintaa, on kuitenkin todettava, että se ei ole nyt kysymyksessä olevan eikä eräiden hyvin heikossa taloudellisessa asemassa olevien lapsiryhmien kohdalla riittävän tuloksellinen. Ammattiopintojen avustuslain nojalla myönnettävät avustukset peittävät nimittäin koulutusmenoista yleensä vain osan, loppuosan jäädessä asianomaisen itsensä tai

hänen omaistensa kustannettavaksi. Milloin näitä omia mahdollisuuksia ei ole — niin kuin useimmiten on asianlaita, kun on kysymys lapsesta, joka on ollut yhteiskunnan täydessä huollossa — silloin on ammattiopintojen avustuslaki nykyisellään tehoton ja asianomaisen nuoren opiskelutie tukossa.

Myönteisenä ilmiönä on kuitenkin mainittava, että eräät kunnat ovat vapaaehtoisesti ottaneet kannettavakseen tällaisissa tapauksissa ammattikasvatuksesta aiheutuneet taloudelliset rasitukset.

Huomioon ottaen, että riittävä ammatillinen valmennus on tehokkaimpia muotoja näiden lasten tulevan toimeentulon turvaamiseksi sekä että siviiliorvot ja ehkä eräät muutkin lapsiryhmät ovat tällaisen erikoisen huolenpidon tarpeessa, sosiaaliministeriössä on jo ryhdytty valmistelemaan ammattiopintojen avustuslain muuttamista siten, että sen nojalla voitaisiin näiden lapsiryhmien koulutus taloudellisesti turvata kyllin tehokkaasti.

Työväilyslain uusimisen yhteydessä tapahtuva ammatinvalinnanohjauksen järjestäminen ja toisaalta ammattikoulutuslaitoksen riittävä laajentaminen ja ammattiopintojen avustuslain muuttaminen mainitsemaani suuntaan merkitsevät nähdäkseni toteutettuina aloitteessa toivotun parannuksen aikaansaamista.

Ed. V. Simonen: Herra puhemies! On miellyttävää todeta, että molemmat asiaa käsitelleet valiokunnat ovat myönteisesti suhtautuneet yhteiskunnan huollossa kasvatettavien lasten ammattikasvatukseen. Tästä on olemassa asetus, mutta jonka soveltamista nimenomaan siksi, että ammattikouluihin pääsyikä on korkeampi kuin, mihin lasten huolto jatkuu, ei ole tullut hoidetuksi parhaalla mahdollisella tavalla ei asianomaisten itsensä eikä yhteiskunnan kannalta. Ammatinvalinnan ohjauksen ja kasvatuksen tehostamisen nyt ollessa esillä on tämän nuorisoryhmän asian esille ottaminen ajankohtainen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Ed. Köllin y. m. kysymys, joka koskee sementin ostolupien myöntämistä, sekä ministeri Härmän siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut ministeri Härmän vastaus ed. Köllin y. m. kysymykseen, joka koskee sementin ostolupien myöntämistä.

Tämä kysymys on vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemies.

Sementin saannin niukkuus on nykyisin maaseudulla pahimpana esteenä niin hyvin vanhojen, erityisesti maatalousrakennusten korjauksissa kuin myös uudisrakennuksiin nähdessä, mikäli ei ole kysymys asutustoimintaan liittyvästä rakentamisesta. Sementinostoluvan epääminen on monesti tehnyt mahdottomaksi esim. tuotannon kannalta välttämättömät karjatalousrakennusten korjaukset, kun taas sama seikka on eräissä tapauksissa pysähdyttänyt myönnetyn rakennusluvan perusteella jo aloitettujen sekä asuntojen että myös m.m. kansakoulujen ja pienten tuotantolaitosten rakentamisen. Tämän vuoksi on ollut omiaan kiinnittämään huomiota se, että sementtiä on myönnetty tärkeysjärjestyksessä kohtuuden mukaan huonommalle sijalle asetettaviin tarkoituksiin. Paitsi julkisuudessa jo aikaisemminkin mainittua huviloitten rakentamista, rakennetaan näet maaseudulle esim. paljon sementtiä vaativia seura- ja huvitaloja paikkakunnille, missä ennestään on kaikkien väestöpiirien käytettävissä tämänlaatuista huoneistoja. Toisaalta taas on sanomalehdissäkin hiljattain kerrottu, että asutusrakentamiseen on jakeluliikkeitten varastoihin varattu niin paljon sementtiä, ettei koko määrälle ilmaannu maan saajien joukosta ottajia. Kuitenkaan sitä

ei saa myydä muillekaan, vaikka ilmeinen kivettymisvaarakin on tarjolla.

Edellä sanottuun viitaten ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esitämme Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Hallitus tietoinen siitä vaikeasta tilanteesta, mikä sementinostolupien saantiin nähden välttämättömiinkin tarpeisiin maaseudulla yleensä vallitsee, vaikka sementtiä eräissä tapauksissa on myönnetty vähemmän tärkeitäkin tarkoituksia varten sekä sitä toisaalta on vaarassa pilaantua jakeluliikkeitten varastoissa; ja jos on, niin

mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä mainitun epäkohdan korjaamiseksi?

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1948.

Martti O. Kölli. Erkki Koivisto.
Mauri Leskinen.

Eduskunnan Herra Puhemies.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin nojautuen kansanedustajat Martti O. Kölli y. m. ovat 12 päivänä marraskuuta 1948 esittäneet hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Hallitus tietoinen siitä vaikeasta tilanteesta, mikä sementinostolupien saantiin nähden välttämättömiinkin tarpeisiin maaseudulla yleensä vallitsee, vaikka sementtiä eräissä tapauksissa on myönnetty vähemmän tärkeitäkin tarkoituksia varten sekä sitä toisaalta on vaarassa pilaantua jakeluliikkeitten varastoissa; ja jos on, niin

mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä mainitun epäkohdan korjaamiseksi?

Tähän kysymykseen, jonka Herra Puhemies on lähettänyt allekirjoittaneelle ministerille, vastaan kunnioittaen seuraavaa:

Eri yhteyksissä on Eduskunnalle ilmoitettu ne syyt, jotka ovat aiheuttaneet, ettei

sementin tuotanto ole päässyt nousemaan siihen määrään, jota sementin tarve edellyttäisi, minkä vuoksi niitä ei tässä enää liene syytä lähemmin kosketella. Mainittakoon vain, että sementin vuotuinen tarve on nykyisin arvioitu vuosittain olevan noin 1,000,000 tonnia kun sen tuotanto vastaa vasti esim. kuluvana vuonna nousee vain 530,000 tonniin, mikä tuotantoluku osin on suurempi kuin minään aikaisempina vuonna, rauhanvuodet mukaanluettuna, saavutettu.

Edellä sanotusta johtuu, ettei kaikkea sementin tarvetta ole voitu tyydyttää, vaan on siitä kaikilla rakentamisen aloilla, niin myös maaseudun osalta, täytynyt tinkiä. Tunnettua tosin on, että maaseudun rakentaminen oli sotavuosina käytännöllisesti katsoen pysähdyksissä ja tarpeelliset ja välttämättömät vuosikorjauksetkin jäivät tekemättä. Kun meillä kuitenkin samanaikaisesti sodan seurauksena on suoritettavana muuta kansantalouden kannalta yhtä välttämätöntä rakentamista, kuten voimalaitostyöt, maahankintalain edellyttämä rakennustoiminta, Sotevan rakennustyöt ja asutuskustusten asuntorakennustoiminta, ei rakennustarvikkeita ole voitu myöntää yksinomaan maaseudun tarpeisiin, vaan on sen tarpeen tyydyttäminen ollut pakko jakaa useamman vuoden osalle. Kuluvan vuoden syyskuun loppuun mennessä laaditun tilaston mukaan myönnettiin rakennustulupia asutuskeskusiksi varten 2.6 milj.m³, teollisuutta varten 1.6 milj.m³, maanhankintalain edellyttämään rakennustoimintaan 6.3 milj.m³ ja muuta maaseudun rakennustoimintaa varten 7.2 milj.m³. Myönnettyistä rakennustuluvista on siis yli $\frac{3}{4}$ kohdistunut maaseutuun ja vaikkapa maahankintalain edellyttämä rakentaminen jätetään pois laskuista, on maaseudun osuus rakentamisessa lähes kaksi kertaa niin suuri kuin muu rakennustoiminta yhteensä ja tällöin on vielä otettava huomioon, että teollisuusrakennuksista on suuri osa sijoittunut maaseudulle. Myönnettyjen rakennustulupien suhteessa ovat myös rakennustarvikkeet, sementti mukaan luettuna, jakautuneet. Tämän lisäksi on kuluvan vuoden aikana varattu rakennustarvikkeita myös yksinomaan korjauksia varten ja nousee tähän tarkoitukseen varattu sementti maaseudun osalta n. 5,000 tonniin eli n. 30 %:iin korjauksiin käytetystä sementtimäärästä.

Kaikesta edellä olevasta ilmenee, että maaseudun osuus on käytettävissä oleviin tarvikkeisiin nähden riittävässä määrässä huomioitu, ja on rakennustarvikkeiden jakelussa koko ajan pyritty mahdollisimman suureen oikeudenmukaisuuteen. Tässä mielessä on kuluvan vuoden alusta lukien työvoimapiireihin, jotka myöntävät $\frac{2}{3}$ maaseutuun kohdistuvista rakennustuluvista ja -tarvikkeista, määrätty neuvottelukunnat, joiden jäsenistä puolet edustaa puhtaasti maaseudun etupiirejä ja on niiden tehtävänä ollut rakennustulupien myöntäminen ja rakennustarvikkeiden jakoperusteiden määrääminen. Rakennustulupien myöntäminen niitä rakennuksia varten, joiden ei katsota olevan aivan välttämättömiä ja joiden rakentamisen suhteen aikaisempina vuosina esiintyi lukuisasti valituksia, on nykyisin pidätetty kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön rakennusasiain osastolle. Tällaisia rakennuksia ovat m.m. huvilat ja seura- ja huvitalot. Vaikka huviloiden rakentamista onkin suuresti rajoitettu, ei niiden rakentamista puutavaran vapauduttua säännöstelystä ja naulatilan-teen huomattavasti parannuttua ole kokonaan katsottu voitavan kieltää. Sementtiä ei niiden rakentamiseen kuitenkaan ole myönnetty. Myös seura- ja huvitalojen rakentamiseen on eräissä poikkeustapauksissa annettu lupa. Kaikkiaan on niitä koskevia anomuksia hyväksytty maaseudulla 65,299 m³ rakennustilaa ja hylätty 46,375 m³ rakennustilaa. Hyväksytyistä on lisäksi 4 kpl., käsittäen 12,635 m³ rakennustilaa, jouduttu myöntämään eräiden lakkautettujen yhdistysten toimitalojen palauttamisesta 12 päivänä heinäkuuta 1946 annetun lain perusteella valtiolle lunastettujen toimitalojen sijaan. Edellä mainittujen rakennusten sementintarve on ollut häviävän pieni käytettyyn sementtiin nähden.

Mitä tulee sementin jakeluun yleensä on sen toimitusaika viime vuosina ollut suhteellisen pitkä. Eräiden vuoden 1947 lopulla sementin tuotannossa tapahtuneiden häiriöiden vuoksi oli vuoden vaihteessa toimittamattomia ostolupia yli 100,000 tonnia. Kun sementin toimitukset maanhankintalain edellyttämään rakennustoimintaan pideettiin ensisijaisena, joutuivat muut sementin ostolupien saajat odottamaan sementtitoimituksia usein jopa puoli vuotta. Nytemmin on sementin toimituksissa kuitenkin päästy niin pitkälle, että toimitus-

aika on enää vain yhdestä kahteen kuukauteen eli suurin piirtein sama mikä se oli ennen sotia. Kun ulkomailta on parhailaan tulossa sementtiä, voidaan sen toimitusaikaa vieläkin lyhentää. Valitukset siitä, että maahankintalain edellyttämään rakennustoimintaan tarkoitettua sementtiä joutuu pitkiäkin aikoja seisomaan kauppiaiden varastoissa, ovat suoritetuissa tutkimuksissa osoittautuneet liioitelluiksi. Kun Maatalousseurojen Keskusliiton Asutusvaliokunnan alaiset asutustoimikunnat, jotka huolehtivat maanhankintalain edellyttämän rakennustoiminnan tarvitsemien rakennustarvikkeiden jakamisesta, myöntävät ostoluvat vasta sitten, kun tarvittava sementti jo on paikkakunnan kaupassa, on luonnollista, että tästä aiheutuu viikon parin seisona-aika sementille. Eräissä tapauksissa rahoitusvaikeudet ovat myös aiheuttaneet sen, etteivät maanhankintalain perusteella rakentavat ole heti ostoluvan saatuaan pystyneet lunastamaan sementtiään.

Kun sementin toimituksissa kuluvan vuoden lopussa päästään siihen, että sementin ostoluvan saaneet voivat saada sementin käyttöönsä kuukauden toimitusjalla, voitaneen samalla poistaa myös eräiden rakennuttajain etuoikeusasema sen saannissa. Tämä edellyttää kuitenkin sementin käytön jatkuvaa tiukkaa säännöstelyä, vaikkakin toiselta puolen on todennäköistä, että sementin tuotanto ensi vuonna tulee lisääntymään ja sen saanti niin ollen eri tarpeisiin paranee.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1948.

Ministeri *Erkki Härnä.*

Till Riksdagens Herr Talman.

Med stöd av Riksdagsordningens 37 § mom. 1 hava riksdagsmännen Martti O. Kölli m. fl. den 12 november 1948 framställt till vederbörande regeringsmedlems besvarande följande spörsmål:

Är Regeringen medveten om det kritiska läge, som i allmänhet råder i landsorten i fråga om erhållandet av inköpstillstånd för cement t. o. m. för de mest trängande behov, oaktat cement i vissa fall beviljats även

för sekundära ändamål, samt att det å andra sidan är fara värt att cement som ligger i lager hos distributionsaffärerna förfäres; och i så fall

vilka åtgärder har Regeringen vidtagit för att avhjälpa nämnda missförhållande?

Detta spörsmål, som Herr Talmannen tillställt undertecknad minister, får jag värdsamt besvara som följer:

I olika sammanhang har för Riksdagen uppgivits de orsaker, på grund av vilka produktionen av cement icke kunnat höjas till den kvantitet, som skulle motsvara behovet av cement, varför det ej torde förefinnas skäl att närmare beröra denna fråga. Det må endast nämnas, att årsbehovet av cement är för närvarande enligt ungefärlig beräkning ca 1,000,000 ton, då däremot produktionen av cement under detta år stiger till endast 530,000 ton, vilken produktionsmängd visserligen icke nåtts under något tidigare år, fredsåren medräknade.

Av ovannämnda orsaker har hela behovet av cement icke kunnat täckas, vadan man har varit tvungen att knappa in på tilldelningen av cement inom alla byggnadsbranscher, även i fråga om byggnadsverksamheten i landsorten.

Det är visserligen känt, att under krigsåren hade byggnadsverksamheten i landsorten så gott som helt och hållet avstannat, varförutom ej ens de mest oundgängliga årsreparationer kunde utföras. Då vi till följd av kriget varit tvungna att utföra även annat ur nationalekonomisk synpunkt lika oundgängligt byggande, såsom kraftverksbyggen, den av jordanskaffningslagen betingade byggnadsverksamheten, Sotevas byggen och bostadsbyggnadsverksamheten i bosättningscentra, har byggnadsmaterial icke kunnat beviljas enbart för byggnadsverksamheten i landsorten, varför man varit tvungen att fördela täckandet av detta behov på flera år. Enligt statistik, som uppgjorts vid slutet av senaste september månad, beviljades byggnadstillstånd för bosättningscentra i en omfattning av 2.6 milj. m³, för industrin 1.6 milj. m³, för den av jordanskaffningslagen betingade byggnadsverksamheten 6.3 milj. m³, och för annan byggnadsverksamhet i landsorten 7.2 milj. m³. Av de beviljade byggnadstill-

stånden har således $\frac{3}{4}$ kommit på landsortens anpart och även om den av jordanskaffningslagen betingade byggnadsverksamheten lämnas ur räkningen är landsortens andel i byggnadsverksamheten nästan två gånger större än hela den övriga byggnadsverksamheten och härvid bör man ytterligare taga i betraktande, att en stor del av industri- och affärsbyggnaderna äro belägna i landsorten. Byggnadsmaterial, cement medräknat, har beviljats i samma proportion som byggnadstillstånd. Dessutom har under detta år reserverats byggnadsmaterial enbart för reparationsändamål. I fråga om landsorten uppgår den cementmängd, vilken reserverats för sagda ändamål till ca 5,000 ton, eller ca 30 % av hela den mängd som använts för reparationer.

Av ovanstående uppgifter framgår, att landsortens behov har med avseende å de tillbudsstående byggnadsmaterialen blivit beaktat i tillbörlig måtto, och har man vid tilldelningen av byggnadsmaterial städse sökt iakttaga största möjliga rättmätighet. I detta syfte har man från och med början av detta år tillsatt i arbetskraftsdistrikten, vilka bevilja $\frac{2}{3}$ av byggnadstillstånden och -materialen för landsorten, rådplägningsnämnder, av vilkas ledamöter hälften företräda enbart landsortens intressesfärer och vilka haft som uppgift att bevilja byggnadstillstånd och bestämma fördelningsgrunderna för byggnadsmaterial. Beviljandet av byggnadstillstånd i fråga om sådana byggnader, vilka icke kunna anses som absolut oundgängliga och vilkas byggande under tidigare år föranledde talrika klagomål, omhänderhas numera av avdelningen för byggnadsärenden vid ministeriet för kommunikationsväsendet och allmänna arbetena. Till nämnda byggnadskategori höra bl. a. villor och föreningshus samt byggnader för nöjestillställningar. Oaktat byggandet av villor begränsats i hög grad, har man icke ansett sig kunna helt och hållet förbjuda uppförandet av detta slags byggnader då reglementeringen av trävaror upphävt och tillgången på spik betydligt förbättrats. Även i fråga om föreningshus och byggnader för nöjestillställningar ha byggnadstillstånd i vissa undantagsfall beviljats. Ansökningar beträffande detta slags byggnader i landsorten har beviljats för sammanlagt 65,299 m³ byggnadsvolym

och avslagits 46,375 m³. Av de beviljade ansökningarna ha dessutom 4 st. omfattande 12,635 m³ byggnadsvolym, bifallits med stöd av lagen den 12 juli 1946 angående återställandet av vissa upplösta förenings samlingshus. Behovet av cement för ovannämnda byggnader har varit försvinnande litet i förhållande till den totala förbrukningen av cement.

Vad distributionen av cement i allmänhet vidkommer, bör det framhållas, att leveranstiden varit jämförelsevis lång under de senaste åren. Till följd av en del störningar i produktionen av cement, vilka inträffade vid slutet av år 1947, fanns det vid årsskiftet oeffektuerade inköpstillstånd för över 100,000 ton. Då tilldelningen av cement för den av jordanskaffningslagen betingade byggnadsverksamheten ansågs böra komma i främsta rummet, måste andra byggare, vilka erhållit cementlicenser, vänta på leveranserna i en del fall t. o. m. ett halvt år. Numera har emellertid läget i fråga om cementleveranserna förbättrats till den grad, att leveranstiden för närvarande är en eller två månader, eller i stort sett densamma som före kriget. Då vi i detta nu ha att motse cementleveranser från utlandet, kan leveranstiden för cement ytterligare förkortas. Klagomålen däröver, att för den av jordanskaffningslagen betingade byggnadsverksamheten avsett cement blir i långa tider liggande i lager hos återförsäljarna, ha vid verkställd undersökning visat sig vara överdrivna. Då Maatalousseurojen Keskusliiton Asutusvaliokunta underlydande kolonisationsnämnder, vilka omhänderha distributionen av byggnadsmaterial för den av jordanskaffningslagen betingade byggnadsverksamheten, bevilja inköpstillstånden först då cementet finns i lager hos vederbörande återförsäljare, är det naturligt, att varan kommer att ligga ett par veckor i lager. I en del fall ha även byggare, vilka erhållit inköpstillstånd med stöd av jordanskaffningslagen, på grund av finansieringssvårigheter icke kunnat lösa ut sitt cement.

Då det vid slutet av detta år torde bli möjligt att ordna cementleveranserna så att de som erhållit inköpstillstånd för cement, kunna utfå varan inom en leveranstid av en månad, torde man samtidigt kunna upphäva en del byggares företrädesrätt till erhållandet av cement. Förutsätt-

ningen för denna åtgärd är emellertid en fortsatt sträng reglementering av förbrukningen av cement, ehuru det å andra sidan är sannolikt, att cementproduktionen kommer att stegras under nästa år och tillgången på cement följaktligen blir bättre.

Helsingfors den 25 november 1948.

Minister *Erkki Härnä.*

15) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelu-poliisista.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 39, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. Hietanen: Herra puhemies! Hallituksen toimenpiteet sisä- ja ulkopoliittisen suuntauksen muuttamiseksi välirauhan ja rauhansopimuksen hengen vastaisiksi, ovat nyt saavuttamassa ensimmäisen tähänasti tärkeimmistä tavoitteistaan. Eduskunnan ratkaistavaksi jätetyt hallituksen esitykset laiksi valtiollisen poliisin lakkauttamisesta ja laiksi suojelupoliisista tulevat myönteisesti ratkaistuina antamaan vilpittöntä ilonaihetta niille oikeistopiireille, joiden toiminnan esteenä nykyinen valtiollinen poliisi on ollut. Kun ottaa huomioon valiokuntakäsittelyssä vallinneen ilmapiirin, niin ei liene syytä epäillä, etteikö eduskunnan enemmistön kanta tulisi olemaan hallituksen ja sitä tukevien oikeistopiirien toivomusten mukainen. Hallituksen esitysten vastustajinahan ovat esiintyneet vain kansandemokraattiset edustajat. Jokainen käsittää, ettei meidän ryhmämme voimalla tässä eduskunnassa voida estää näiden lakien voimaantuloa. Mutta vaikka näin on, niin mielestäni sittenkin on syytä kajota vielä kerran tähän asiaan siitäkkin huoli-

matta, että eduskunnan enemmistö tekeytyy nyt samoin kuin niin monta kertaa aikaisemminkin Suomen kansan tahdon toteuttajaksi. Eduskunta kansan tahdon toteuttajana on useasti aikaisemminkin tehnyt päätöksiä, jotka myöhemmin ovat osoittautuneet kansan tahdon ja kansan edun vastaisiksi. Pintapuolisemminkin asiaa tarkastellen ei tälläkään kertaa voi tulla muuta kuin sellaiseen tulokseen, että nytkin on syntymässä sekä kansan enemmistön tahdon että kansan enemmistön etujen vastainen päätös. Siitä syystä on muutama sana paikallaan niin lakiesityksen syntyyn vaikuttaneista tekijöistä kuin itse lakien mahdollisista seurauksistakin.

Esitystään valtiollisen poliisin lakkauttamisesta hallitus puolustelelee väittämällä, että valtiollinen poliisi on siihen kohdistetun arvostelun vuoksi menettänyt siinä määrin arvovaltaansa viranomaisena, että se hallituksen käsityksen mukaan on lakkautettava. Hallituksen perustelu on lievemmin sanottuna hämmästyttävä. Jokainen kansalainen tietää, että viime vuosina, tarkoitan sitä sodan jälkeistä aikaa, jolloin Valpossa tehtiin kaikille tunnetut puhdistukset, on maamme oikeistopiirien taholta suunnattu mitä häikäilemättömin parjaus-tulva valtiollista poliisia vastaan. Jokainen tietää, että tähän parjaukseen on osallistunut osa kansanedustajiaakin aina sosiaaldemokraattisen ryhmän oikeistosta äärimmäiseen oikeistoon saakka. Mutta tuskin on Suomenniemellä sellaista kylää, jossa ei myöskin tiedettäisi, että tämä parjaus on lähtöisin niistä piireistä, jotka ovat suunnitelleet Suomen historiassa ehkä laajasuuntaisinta valtio- ja maanpetosrikosta, se on rikosta Suomen kansaa, sen laillista hallitusta, eduskuntaa ja eduskunnan hyväksymiä kansainvälisiä sopimuksia vastaan. Tarkoiton sanomallani asekatkijutua ja siihen liittyviä pienempiä, mutta muuten samanluonteisia rikoksia. Jos valtiollinen poliisi hallituksen määräyksestä tekee nyt voitavansa tällaisten kammottavien rikosten paljastamiseksi ja on onnistunutkin vetämään osan rikollisten suunnitelmista päivänvaloon, niin onko se luetava sille viaksi vai ansioksi. Minä ihmetelen sellaista hallitusta, joka lukee kunnollisen viran täyttämisen viranomaiselle viaksi ja rikollisten arvosteluun viitaten asettaa syytteeseen asiaa tutkineen viran-

omaisen sekä käyttää syytösaineistona viranomaisia vastaan, maata ja kansaa vastaan vehkeilevien rikollisten parjausta. Asekatkijain taholta on syytetty valtiollista poliisia muka laittomista pidätyksistä ja oikeiston yhteinen kuoro on pitänyt yllä rumputulta Valpon henkilökuntaan kuuluvista rikollisista aineksista.

Tämän asian lähete keskustelussa ed. Aaltonen laajassa puheenvuorossaan osoitti perättömiksi syytökset Valpon toimittamiksi väitetyistä laittomuuksista. Ed. Aaltosen lausunto sai vieläkin sitovamman todistusvoiman Ahlbäckin komitean mietinnöstä, koska mainitun komitean tehtävänä piti nimenomaan olla todistusten hankkiminen niille lukuisille asekatkijain valituksille, joissa valittajat syyttävät Valpoa muka heitä kohtaan harjoitetuista laittomuuksista. Ahkerista ponnistuksista huolimatta ei komitea kykene esittämään mitään oleellista tässä suhteessa, ehkä muutamia harvoja taitamattomuusvirheitä lukuunottamatta. Mutta kun esitetyt vähäiset virheet on jo tuoreeltaan korjattu ja kun komitea ei ponnistuksistaan huolimatta ole kyennyt esittämään mitään raskauttavaa, eipä edes mitään siihen viittaavaakaan, niin herää pakostakin kysymys, että mikä arvo on annettava hallituksen perustelujen sille kohdalle, jossa se väittää valtiollisen poliisin menettäneen arvovaltansa viranomaisena. Todellisuudessa ei tällaisella väittämällä ole mitään asiallista pohjaa.

Toisena keinona valtiollista poliisia vastaan suunnatussa valhepropagandassa on varsin paljon nähty vaivaa sen palveluksessa olevan henkilökunnan parjaamisessa. Eräänä muotona tässä propagandahyökkäyksessä on väite tämän henkilökunnan rikollisuudesta. Huippuunsa tämä parjaus nousi Ahlbäckin komitean mietinnössä siinä kohdassa, jossa käsiteltiin henkilökuntaa koskevaa rikostilastoa. Tämä komitean mietinnön kohta, paitsi sitä, että se sinänsä on täysin harhaan johtava, on lisäksi täysin rauhansopimuksen 7. artiklan vastainen. Mietinnössä on kiinnitetty maanpetoksesta, valtiopetoksesta tai niiden valmistelusta tuomittuihin suurta huomiota siitä huolimatta, että nämä vanhat poliittiset tuomiot ovat menettäneet merkityksensä eräiden henkilöiden vapauttamisesta syyteestä ja rangaistuksesta 23. 9. 1944 annetun asetuksen ja 1. 12. 1944 eräiden sotatuomiois-

tuimissa rangaistukseen tuomittujen henkilöiden armahtamisesta annetun lain nojalla. Merkillä pantavaa on, että komitea suorastaan rinnastaa valtio- ja muut rikokset toisiinsa.

Komitea mainitsee valtiollisen poliisin henkilökunnassa 31. 12. 1947 olleen 17 so-tilasrikoksista tuomittua. Mikäli tiedän, on komitea käytettävissään olevasta materiaalista voinut todeta, että näistä tapauksista on 11 armahdettu mainitun 1. 12. 1944 annetun lain perusteella ja että muut 6 tapausta kuuluvat samaan kategoriaan, mutta ovat ennättäneet kärsiä tuomionsa ennen tämän lain voimaan astumista. Ei-poliittisia rikoksia Ahlbäckin komitea löytää kokonaista 22. On ihmeellistä, ettei lakimiehistä kokoonpantu komitea näytä tietävän sitä, että rikosrekisteriotteiden lyhyet merkinnät eivät useinkaan selvitä tuomion todellista syytä. Esim. sellaiset merkinnät kuin rikoksen ylistäminen, rikoksen suostuminen j. n. e. eivät vielä sano, onko rikos poliittinen vai ei. Tätä ei Ahlbäckin komitea huomionnut ja siksi se asiantuntemattomuudessaan syyllistyi vasemmistolaisten diskriminoimiseen.

Mitä nämä komitean 22 ei-poliittista rikosta sitten ovat? Olen ottanut asiasta selvää ja näistä on 9 sellaista, jotka on poliittisina armahdettu edellä mainitun asetuksen tai lain mukaisesti. Lisäksi 8 tapausta kuuluu samaan ryhmään, mutta niistä on rangaistus kärsitty ennen näiden lakien voimaan tuloa. Jäljelle jää siis 5 tapausta. Näistä on ensimmäinen kuolemantuottamus moottoriajoneuvolla, sovitettu 36 vuorokauden kovennetulla, toinen jatkuva saippuan säännöstelystä annettujen määräysten rikkominen, tapahtunut Tornion-jokilaaksossa, kolmas erittäin raskauttavien asianhaaran vallitessa tapahtunut vähäisemmän ruumiinvamman aiheuttanut pahoinpitely, toimii autonkuljettajana, neljäs jatkuva kavaltaminen ja viides alaikäisenä tehty näpistys, josta ei ole rikosrekisteriin tehty merkintää. Koska komitea on näistä 5 tapauksesta kiinnittänyt erikoista huomiota jatkuvasta kavalluksesta saatuu tuomioon, on syytä todeta, että tämä rangaistus on johtunut vuonna 1932 tehdystä teosta, jolloin asianomainen oli juuri täytännyt 18 vuotta. Rangaistus oli vähäinen, ainoastaan 300 markan sakko, ja valtion viran ja toimen haltijoista pidettävistä ni-

mikirjoista 13. 11. 1936 annetun asetuksen 4 §:n mukaan tätä rangaistusta ei enää asianomaisen valtiollisen poliisin palvelukseen tullessa ole voitu ansioluetteloon merkitä, mikä osoittaa, ettei tuota rangaistusta voida pitää esteenä asianomaisen valtion palvelukseen ottamiselle.

Varsin laihaksi siis loppujen lopuksi jää Ahlbäckin komitean mestaroima rikostilasto.

Vertailun suorittamiseksi on syytä tutustua etsivän keskuspoliisin ja vanhan valtiollisen poliisin henkilökunnan „puhdasmaineisuuteen”. Mainittakoon joitakin esimerkkejä.

Osastopäällikkönä toimi V. U. P., paitsi aikaisempia juopumustuomioitaan, oli tuomittu vuonna 1943 virkamiehenä tehdystä jatketusta kavalluksesta, johon on sisällynyt jatkettu väärennys y. m., 3 vuodeksi 9 kuukaudeksi kuritushuoneeseen, mutta niinpä sitten tämä mies olikin sopiva valtiollisen poliisin edustajana yhdessä saksalaisten kanssa tunkeutumaan kesäkuussa 1941 Neuvostoliiton Petsamon konsulaattiin. Nähtävästi hänen luonteenominaisuutensa tunnettiin jo vuonna 1941. Samoin tuomitsi korkein oikeus vuonna 1935 passintarkastaja L. A.:n erittäin raskauttavien asianhaaran vallitessa virkamiehenä tehdystä jatketusta kavalluksesta 4 vuodeksi kuritushuoneeseen ja olemaan 6 vuotta kansalaisluottamusta vailla. Tätä ei myöskään katsottu esteeksi valtiollisen poliisin palvelukseen ottamiselle. Etsivä P. O. S. oli vuonna 1942 tuomittu erittäin raskauttavien asianhaarojen vallitessa tapahtuneesta, huolimattomuudessa tehdystä palvelusvelvollisuuksien jatkuvasta laiminlyömisestä, kahdesta itsensä päihdyttämisestä väkijuomilla, jatketusta toimensa nojalla ryhtymisestä toimeen, johon hänellä ei ollut oikeutta, 3 kuukaudeksi vankeuteen. Kirjuri L. M. L. taas oli tuomittu jatketusta kavalluksesta ja väärennyksestä 9 kuukaudeksi kuritushuoneeseen ja olemaan vailla kansalaisluottamusta 2 vuotta. Ylietsivä P. F. M. tuomittiin virkamiehenä tehdystä pahoinpitelyrikoksesta vuonna 1938 400 markan sakkoon ja samoin 1940 lievästä pahoinpitelystä 2 kuukaudeksi vankeuteen.

Sitten kuulustelija S. L. A.:n tapaus. Vuonna 1939 S. L. A.:n kuulustellessa kapteeni P.:tä laukesi S. L. A.:n ase sillä seurauksella, että kuulusteltava kuoli. Mutta

tutustukaamme S. L. A.:ta vastaan nostetussa oikeusjutussa syyttäjänä toimineen Väinö Kotilammen oikeudelle lähettämän kirjelmän avulla ohranan kuulustelumeneelmiin ja muistakaamme samalla, että ohranassa aikaisempina aikoina sattui huomattavasti tällaisia kuolemantapauksia ja ehkäpä vahingonlaukauksiakin. Syyttäjä Väinö Kotilampi kirjoittaa: „Esilläolevassa jutussa on minusta käynyt luotettavasti ilmi se, että syytetty A. on puheenaolevassa tilaisuudessa nostanut pistoolin kapteeni P.:n rintaa vastaan sekä saadakseen P.:n tunnustamaan syyllisyytensä A.:n tutkittavana olleeseen rikokseen, painanut laadun pistoolin piipun suun P.:n sydämen kohdalla P.:n rintaa vastaan, tehden syytetty A. sen vielä siten, että hän on siirtänyt syrjään P.:n yllä olleen paksun kangaisen puseron liepeen, jotta pistoolin kosketus paremmin tuntuisi ja uhkaus siten tehokkaammin vaikuttaisi. Tällöin on pistooli lauennut P.:n kuoleman aiheuttaneella seurauksella.” Koomilliselta tuntuu, että A. tuomittiin tästä teosta vain 8 kuukaudeksi vankeuteen, mikä tuomio muutettiin ehdonalaiseksi kolmen vuoden koeajalla. Mainittakoon, että A. nosti vielä tämän jälkeen valtiollisesta poliisista palkkansa aina siihen asti, kunnes hän omasta pyynnöstään sai eron toimestaan.

Näiden muutamien esimerkkien lisäksi voitaisiin suorittaa esim. vertaus siitä, montako toimen haltijaa valtiollinen poliisi on aikaisemmin ja nyt uusittuna joutunut eroittamaan sopimattoman käytöksen tai juoppouden tähden. Tulos tästä vertailusta olisi nykyiselle valtiolliselle poliisille mitä edullisin.

Esimerkkinä siitä, miten ohrana itse suhtautui henkilökuntansa rikoksiin, on toimistopäällikkö A. H. T.:n tapaus. Toimistopäällikkö A. H. T. kavalsi haltuunsa uskottuja varoja kymmeniätuhansia markkoja, mikä nykyisessä rahassa merkitsee huomattavia summia. Asian tultua ilmi tämä toimistopäällikkö antoi silloiselle päällikölle Esko Riekkille selostuksensa siitä, mihin oli kavaltamansa rahat käyttänyt, minkä jälkeen asia painettiin villaisella.

Vielä voitaisiin kertoa, miten eräs ohrana yritti humalapäissään ampua virkapukuista poliisia, joka oli tullut tyyntyttelemään tätä metelöivää ohranaa tai miten eräs etsivä katsoi aiheelliseksi pimittää pidätetty-

jen varoja tai miten eräät virkailijat humalapäissään metelöivät virastolla rikkoen huonekaluja, kiristysryityksistä j. n. e. Mutta riittäkööt nämä esimerkit. Tällainen menettely ei nykyisessä henkilökunnassa tulisi kysymykseenkään, ei niinkään ulkonaisen poliisimieskurin, vaan heidän moraalisena ryhtinsä vuoksi (Eduskunnasta: Sitten kun vaihdetaan, niin sitten tulee kysymykseen tämä!). Ehkä!

On tietysti selvää, ettei toisen rikos ole toisen puolustus, mutta tehty vertailu on ollut välttämätöntä siitä syystä, että ne samat piirit, jotka nyt tekevät asiaa valtiollisen poliisin henkilökunnan rikollisuudesta, ovat olleet ohranan innokkaimpia puolustajia siitä huolimatta, että tämä laitos harjoitti pahoinpitelyjä todella järjestelmällisesti ja että sen useat toimenhaltijat olivat syylistyneet törkeisiin rikoksiin. Ohranassa eivät nämä piirit nähneet mitään pahaa, se oli heille laitos, joka „turvasi laillista yhteiskuntaa” ja jolle kaikki keinot olivat sallittuja. Järjestettiinpä sitten eräille rikoksia tehneille ohranoille itse presidentin armahdus, jotta ohranoimista ei olisi rangaistuksen vuoksi tarvinnut keskeyttää.

Kun nyt nykyisessä valtiollisen poliisin henkilökunnassa on vain viisi eli noin 1.6 % muista kuin valtiollisista rikoksista tuomituita ja nämäkin verrattain lieviä tapauksista, niin on todella edesvastuutonta yleistää rikollisuusväitettä koko henkilökuntaa koskevaksi. Joskin on epäasiallista muodollisessa mielessä puhua vanhan valtiollisen poliisin henkilökunnan rikollisuudesta, kohdistettuna se koko silloiseen henkilökuntaan, niin on kuitenkin todettava, että kaikki vanhasta valtiollisesta poliisista saadut kokemukset osoittavat silloisen henkilökunnan moraalista heikkoutta.

Nykyistä valtiollista poliisia vastaan tehdyt parjaukset sen rikollisuudesta on asetettava omaan arvoonsa. Ahlbäckin komitea ei pystynyt hyvästä yrityksestään huolimatta todistamaan nykyistä henkilökuntaa rikolliseksi, ja tämän vuoksi sen oli turvauduttava mitä häikäilemättömimpään propagandaan. Ainoa, mihin Ahlbäckin komitean kyvyt riittivät, oli osoittaa itsensä täysin pätemättömäksi saamansa tehtävän suorittamiseen. Samalla se osoitti, miten törkeästi tuomarismiehet voivat rikkoa rauhansopimusta. Törkeämpää on kuitenkin

vielä se, että hallitus varauksetta on yhtynyt tähän rauhansopimuksen vastaiseen kantaan.

Edellä sanotusta käynee jo riittävän hyvin selville niiden perustelujen ontous tai paremmin sanottuna olemattomuus, joiden perustelujen pitäisi hallituksen mielestä riittää todistamaan sotien jälkeisen valpon sopimattomuus tehtävänsä. Tosiasiat puhuvat valpon puolesta eikä sitä vastaan. Ne puhuvat vieläkin enemmän nykyisen valpon puolesta siinä tapauksessa, että vertailukohteiksi otetaan ennen sotia meillä olleen ohranan toiminta, saman ohranan, jonka vakinaistamista myöskin sosialidemokraatit ajoivat. Tätäkin puolta asiasta sivusi tämän asian lähetekeskustelussa ed. Aaltonen, joten minä en siihen enää kajoa.

Mutta tosiasiat ja maan etuhan eivät käsittääkseni olekaan tärkeimmät hallitukselle silloin, kun kysymyksessä on nykyisen, sodanjälkeisen suuntauksen muuttaminen vanhaan, ennen sotia vallinneeseen taantumukselliseen uomaansa. Tärkeintä on hallituksen mielestä se, että muutos saadaan niin kouraantuntuva, että maan itenäisyyttä ja demokraattista järjestystä vastaan vehkeilevät oikeistopiirit tuntevat olevansa turvassa valtion suojelutoimenpiteiltä. Tarkastellessa hallituksen esitystä laiksi suojelupoliisista, huomaa helposti, että suunnitellulla järjestelyllä pyritään juuri tähän. Lakiesityksen 2 § säättää, että varsinaisella poliittisilla rikoksilla valvovalla elimellä, s. o. suojelupoliisilla, ei tulisi olemaan enempää vangitsemis- kuin kuulustelu-oikeuttakaan. Tämä oikeus siirrettäisiin rikospoliisille. Kun näin menetellään, niin herää kysymys, että millä keinolla suojelupoliisi, jolla on vain kiinniotto-oikeus, voisi selviytyä esim. sellaisesta rikollisjoukosta, kuin oli m. m. asekatkentasalaliitto? Luuleeko hallitus ja sisäministeri, että varsin korkeissa yhteiskunnallisissa ja sotilaallisissa asemissa olevat aseiden kätkijät ja vallankaappauksen suunnittelijat tulisivat tavallisen agentin asemassa olevan suojelupoliisin luokse vapaaehtoisesti ja sanoisivat, että tässä me olemme ja tässä on todistuskappaleet. Olkaa hyvä ja viekää meidät rikospoliisin kuulusteltavaksi. Näin täytyisi tapahtua, sillä suojelupoliisilla, jos se aikoo pysyä virassaan, täytyy olla sitovat todisteet rikollisesta, ennenkuin se voi ottaa hänet kiinni ja viedä hänet rikos-

poliisin kuulusteltavaksi. Mutta oletta-
kaamme, että jollakin ihmeellisellä tavalla
joku rikollisista joutuisi paljastetuksi ja ri-
kospoliisin kuulusteltavaksi. Eivätkö silloin
hänen rikostoverinsa johtavilla valtioli-
isilla ja sotilaallisilla paikoilla, eduskun-
nassa, lehdistössä j. n. e. nostaisi hirvittä-
vän melun rikospoliisia kohtaan ja alkaisi
vaatia koko laitosta lakkautettavaksi tehtä-
vänsä sopimattomana? Aivan samoin kuin
nyt menetellään Valpon suhteen. Näin var-
masti tapahtuisi. Mutta miten silloin kä-
visi rikospoliisin arvovalle? Olisiko siitä
ehkä seurauksena uusi hallituksen esitys,
jossa rikospoliisillekin annettaisiin vain
kiinniotto-oikeus ja vangitsemisoikeus luo-
vutettaisiin ehkä valtiota ja sen turvalli-
suutta vastaan vehkeileville oikeistoainek-
sille. Luullakseni tullaan jokseenkin tällai-
siin johtopäätöksiin, jos seurataan sitä läh-
tökohtaa, jota hallitus pitää oikeana Val-
pon lakkauttamisvaatimukselleen.

Minä en kuitenkaan pidä Fagerholmin
hallitusta ja ainakin erään autoliikkeen or-
ganisoinnissa hyvin kunnostautunutta sisä-
ministeriä niin yksinkertaisena, etteivät he-
kin näkisi sitä vaaraa, mikä rikospoliisille
ja sen arvovalle koituisi siinä tapauk-
sessa, että rikospoliisissa jouduttaisiin tosi-
teolla selvittämään, sanokaamme vaikkapa
asekätköjötun tapaista valtion vastaista sa-
lahanketta. Tarkoitettu toimenpide lienee-
kin suunniteltu väliaikaiseksi portaaksi ol-
len sen lopullisena tarkoituksena valtioli-
sen poliisin organisoinnin oikeistopiirejä
tydyttäväksi ja sen sekä taloudellisia että
poliittisia erioikeuksia suojelevaksi laitok-
seksi. Uskon, että monista sekä sisä- että
ulkopoliittisista syistä hallitus on pitänyt
viisaampana noudattaa tätä kiertotietä. Sii-
hen myöskin viittaa eduskunnan oikeiston,
vanhan taantumuksellisen ohranan rajat-
oman ihailijan ja puolustajan, tälle esi-
tykselle antama varaukseton tuki. Tuskin
muuksi kuin valtiollisen poliisin muutta-
miseksi oikeistoa tyydyttäväksi voinee kä-
sittää sitä hallituksen „huomaamatto-
muutta” lakiesityksiä laatiessaan, jonka
mukaan valtiollisen poliisin nykyinen hen-
kilökunta, jota tietääkseni on viime vuosina
perusteellisesti koulutettu tehtävänsä, on
jätetty vaille huomiota suojelupoliisin paik-
kojen täyttämissuunnittelussa. Kerrassaan
käsittämätöntä on lakiesityksessä suojelu-
poliisista se säännös, jonka mukaan halli-

tukselle varataan mahdollisuus ryhtyä toi-
menpiteisiin laissa tarkoitettujen toimien
täyttämiseksi jo ennen lain voimaantuloa.

Oman lukunsa muodostaa lakiesityksen
suojelupoliisista 2 §:n 3 kohdan säännös,
jossa myönnetään puolustusvoimien pääesi-
kunnalle valtuus huolehtia puolustusvoi-
missa valvonta- ja tutkintatoimenpiteistä
hallintotoimin. Jos näin menetellään, niin
vähentää se mielestäni eduskunnan mahdol-
lisuutta valvoa tähän tarkoitukseen mää-
rättyjen varojen käyttöä ja antaa se puo-
lustusvoimien pääesikunnalle, valtuuksia
muutenkin menetellä valvonta- ja tutkinta-
toimenpiteissä ehkäpä hyvinkin mielivaltai-
sesti. Hallituksen esityksen perustelut,
joissa sanotaan pyrittävän estämään valtioli-
lisen poliisin mielivaltaista menettelyä, ja
puolustusvoimien pääesikunnalle tässä laissa
annettu valtuus, ovat kiistattomassa risti-
riidassa keskenään.

Käsitykseni mukaan valtiollisen poliisin
säilyttäminen ei saa olla eikä ole itsetar-
koitus kansanvaltaisessa yhteiskunnassa. De-
mokraattisten kansalaispiirien ja ensi kä-
dessä työtätekevien kansalaisten taholla se
ymmärretään suojelutoimenpiteenä demo-
kratian vihollisia vastaan. Siinä mielessä
on SKDL:n eduskuntaryhmä antanut tä-
hän saakka tukensa valtiollisen poliisin toi-
minnalle siinä muodossa, missä se on tapah-
tunut sotiemme jälkeen, ja kokoonpanol-
taan muutettuna huomattavasti kansanvai-
taisemmaksi siitä, mitä se oli ennen sotia
ja sotiemme aikana. Eikä voitane kieltää,
etteikö nykyisellä Valpolla, monista puut-
teistaan huolimatta, olisi tilillään saavutuk-
sia, joista Suomen työtätekevä ja rauhaa-
rakastava kansa voi olla sille kiitollinen
ainakin yhtä paljon kuin kansanvaltaa ja
maan ulkoista rauhaa vastaan vehkeilevä
oikeisto on sille katkera. Siitä johtuu, että
me haluamme säilyttää valtiollisen poliisin
nykyisessä kokoonpanossaan kuitenkin edel-
lyttäen, että siinä esiintyvät mahdolliset
puutteet korjataan (Eduskunnasta: Onkos
niitäkin?).

Hallituksen nyt esillä olevien lakiesitys-
ten hyväksyminen tietäisi tien tasoittamista
oikeiston harjoittamalle, valtakunnan de-
mokraattisen kehityksen estämiselle ja hy-
vien ulkoisten suhteidemme vaarantami-
selle. Loppuun saakka asia ajateltuna se
muuttaisi perustettavaksi suunnitellun n. s.
suojelupoliisin aseeksi oikeistopiirien kä-

dessä kansanvaltaa vastaan. Sellaisessa pelissä me emme voi olla mukana (Eduskunnasta: Pötypuhetta!). Suomalaisella työmiehellä ja työtätekevällä talonpojalla on liian tuoreessa muistissa Riekin ja muutamien toisten häntä edeltäneiden henkilöiden päällikkyydessä toimineen ohranan konnanteot. Tuhannet työläiset maassamme tietävät, mitä merkitsee valtiollisen poliisin ja työnantajakapitalistien yhteisesti harjoittama vaino ja työpaikkaterrori. Sellaisen ohranan tyrkyttäminen Suomen kansalle on toivotonta, sen jälkeen kun maamme rauhansopimuksella on sitoutunut noudattamaan kansanvaltaista järjestelmää, s. o. järjestelmää, missä maan demokraattisia kansalaispiirejä ei poliisitoimin eikä muutenkaan diskriminoida. Siksi olisi-kin suuren valiokunnan viisainta ilman muuta hylätä nämä hallituksen lakiesitykset. Ei niistä hyväksyttynäkään tule pitkäaikaista lakia nykypäivien Suomessa (Eduskunnasta: Onko varma!). Varma! (Eduskunnasta: Voi raukkoja! — Sujuva sisäluku! — Tekijä esille! — Kirjoittaja on lehterillä!).

Ed. Riihinen: Herra puhemies! — Suojelupoliisilakiesityksen antaminen ja sen hyväksymisen kiirehtiminen eduskunnassa paljastaa sosialidemokraattisen puolueen ja nykyisen hallituksen kokoomuspuolueen tahdon ja toivomuksen nöyräksi toteuttajaksi (Ed. Lumme: Mikäs kiire meillä on!). Minä puolestani tarkastelen asiata ainoastaan taloudelliselta ja järjestelypuolelta sekä asian käsittelyä valiokunnassa. — Teidän taholtanne, ryhmän jäsenten taholta, on kiirehditty tätä asiata tavattomasti valiokunnassa poiketen tavallisesta valtiopäiväjärjestyksestäkin (Ed. Lumme: Eikös talousarvio vaadi kiirehtimistä!). — Kun hallituksen esityksessä sanotaan uuden järjestelyn johtavan valtion menojen vähenemiseen, niin on tätä väitettä tarkasteltava.

Hallituksen vuoden 1949 tulo- ja menoarviossa on katsottu nykyisestä Valposta voitavan vähentää 30 toimenhaltijaa, joten jäljelle jäisi 159 toimenhaltijaa. Palkkaus- ja muita nykyisen Valpon määrärahoja voitaisiin hallituksen esityksen mukaan vähentää niin, että Valpon määräraha on budjettiesityksessä 38,762,000 mk. Tämä on hallituksen ensimmäinen esitys valtiollisen

poliisin miesvahvuudesta ja kustannuksista vuodelle 1949. Tulo- ja menoarvion käsittelyn eduskunnassa jo alettua antoi hallitus uuden esityksen suojelupoliisista ja sen apuelimistä. Tämän esityksen mukaan hajoitetaan valtiollisen poliisin toiminta ja perustetaan uusi muuhun poliisiin alisteutussa asemassa oleva suojelupoliisiosasto ja laajoilla valtuuksilla toimiva puolustusvoimien yhteydessä oleva sotilasosasto. Ilmeisesti sotilasosastosta tämän jälkeen tulee ratkaiseva ja hallitseva valvontalaitos, jonka johto on sotilaspäällystön käsissä.

Ennen kuin lakiesitys suojelupoliisista on tullut eduskunnassa hyväksytyksi, kiirehtivät sosialidemokraattiset edustajat valiokunnassa ottamaan vuoden 1949 menoarvioon uudelle poliisille tarvittavat määrärahat. Valiokunnassa ilmeni, että hallituksen taholta tehtyjen esitysten mukaan tulisi uuteen suojelupoliisiin 147 virkailijaa ja lisäksi puolustusvoimien valvontaan on arvioitu tarvittavan 20 virkailijaa eli yhteensä 167 toimenhaltijaa. Tämä osoittaa, että menoarviossa olevaan ehdotukseen verraten virkailijain lukumäärä tulee lisääntymään uuden suojelupoliisin vuoksi 8 henkilöllä. Uuden suojelupoliisin menot tulevat valiokunnalle annetun esityksen mukaan olemaan 34,226,400 mk. Kun tähän otetaan lisäksi uuden sotilasvalvontaviraston menot, jotka asiantuntijain lausunnon mukaan ovat vähintään 1.5 milj. mk kuukaudessa eli 18 milj. mk vuodessa, niin on uudelleen järjestetyn valvontaelimen menot v. 1949 52,226,400 mk eli yli 13 milj. mk suuremmat kuin mitä hallitus on ottanut nykyisen valtiollisen poliisin määrärahoiksi. Olisi kuitenkin virheellistä katsoa, että uusi puolustusvoimien yhteyteen järjestettävä valvontavirasto ja sen laaja organisatio, joka nyt aiotaan luoda kokonaan uudestaan, tulisi tyytymään edellämäinnittuun määrärahaan. Tässä suhteessa lausui puolustusvoimista valiokunnan jaostossa kuultavana ollut asiantuntijakin epäilynsä sanoen, että 1.5 milj. mk kuukauden määrärahana on vähin, mitä tehtävään tarvitaan. On syytä mainita, että v. 1945 lakkautetussa pääesikunnan valvontatoimistossa, joka vastannee nyt uudelleen perustettavaa, oli v. 1939 ennen sotia noin 30 toimenhaltijaa ja ennen lakkauttamista v. 1945 noin 80 toimenhaltijaa. Sodan aikana nämä toimenhaltijain

lukumäärät olivat monin verroin suuremmat. Näiden päätoimenaan valvontatoimiston tehtäviä suorittavien lisäksi oli toimistolla vakinaisesti palkkiota nostavia apulaisia, upseereita y. m. väestöä eri puolilta maata. Tilaston mukaan on näitä avustajia sotilastoimistolla ollut satamäärin. Kustannukset ovat olleet sen mukaiset. Kuinka laajaksi ja kuinka suurina määrärahoja vaativaksi hallituksen esityksessä perustettavaksi ehdotetu sotilastoimisto tulee, siitä valiokunnalle ei ole annettu pätevää selvitystä. Tästä huolimatta valiokunnan enemmistö, kokoomus ja sosialidemokraatit yhteisrintamassa, hyväksyivät hallituksen nyt esillä olevan suojeluspoliisilakiesityksen.

Tällainen menettely valtiovarainvaliokunnassa on ennenkuulumatonta valtion varojen tuhlaukselle alttiiksi jättämistä ja se on mahdollista vain sen vuoksi, että oikeistopiirit vaativat niin asiassa meneteltäväksi. Kokoomus ja sosialidemokraattiset edustajat esiintyvät yhteisrintamassa uuden suojelupoliisin perustajana ja rahoittajana. Tässä menettelyssä olisi sosialidemokraattisille työläisille vakavasti ajattelemisen aihetta ja selviteltävää. Vertailu sosialidemokraattisen hallituksen ensimmäisen, vuoden 1949 tulo- ja menoarviossa annetun ja toisen suojelupoliisin esitykseen sisältyvän arvion kesken osoittaa, että nykyisen Valpon määrärahakysymyksiin on hallitus suhtautunut kielteisesti pyrkien niissä vähennyksiin, mutta avaa valtion kassan täysin avoimeksi perustettavaksi suunnitellulle uudelle suojelupoliisille ja sen eri elimille. Tämä valtion varojen tuhlaus voidaan estää vain sen kautta, että hallituksen esitys hylätään. On asiata lisätä kansalaisten yletöntä verotaakkaa järjestämällä maamme oikeistopiirien suunnitelmien mukaan työläisten vahingoksi toimiva virasto ja toimisto. Asian käsittely valiokunnassa paljasti avoimesti, kuinka iloisia kokoomuspuolueen piirissä olleet edustajat ovat olleet sosialidemokraattisen hallituksen suojelupoliisiesityksen johdosta. Siltä taholta nähdään, että nyt jälleen suuromistajapiireille avautuu tilaisuus järjestää valtion kustannuksella toimielin, joka on näiden piirien ase työläisiä ja työväenjärjestöjä vastaan. Jos Valpon lakkauttamisesta ja suojelupoliisin perustamisesta työväenhallituksen antama esitys tulee hyväksytyksi, niin on se osoitus, mihin onnettomuuksiin kolmannen tien

hallitus voi Suomen kansan asiat johtaa. Hallituksen esityksen perustelut ovat tulleet osoitetuiksi kestäättömiksi ja keinotekoisiksi. Todelliset tarkoitukset, joihin sillä pyritään, ne ovat paljastuneet vaarallisiksi Suomen rauhaa rakastavalle kansanosalle ja maamme demokratialle.

Edellä olevan perusteella on suurelle valiokunnalle lausuttava toivomus, että hallituksen lakiesitykset hylättäisiin.

Ed. J. Pusa: Herra varapuhemies! Järjestynyt yhteiskunta on sekä oikeutettu että velvollinen suojelemaan itseään kaikilta niiltä vaaroilta, jotka joko ulkoa tai sisältä sen olemusta uhkaavat. Tässä suhteessa saattaa erilaisissa olosuhteissa olla toisistaan hyvinkin paljon poikkeavia muotoja ja vivahteita, mutta pohjasävy on ja täytyy olla kaikkialla sama: suojella omaa laillista yhteiskuntaa ja isänmaata. Se on terveen itsesäilytysvaiston sanelema toimenpide, jonka perussääntö on muuttumaton.

Tältä pohjalta lähtien on syntynyt ja kehittynyt se oman valtiomme suojelumuoto, jota nyt esillä oleva lakiesitys käsittelee. Minun ei tarvitse tämän yhteydessä ruveta selostamaan valtiollisen poliisimme kehitystä ja työtapaa ennen sotiamme eikä myöskään sitä tasoa, jolle tämä laitos on luisunut sotiamme jälkeisenä aikana. Tästä puolesta on jo hallituksen taholta herra sisäministerin toimesta annettu riittävän täydellinen valaistus. Totean vain, että maamme nuori itsenäisyys ja sen erittäin arka maantieteellinen asema on antanut oman sisältönsä meidän valtiollisen poliisimme työlle. Ja minun on myöskin pakko sanoa, ettei totuus unohtuisi, että se osa kansamme jäsenistä, jotka joko ulkomailla tai kotimaassa ovat koko itsenäisyytemme ajan vehkeilleet oman isänmaansa olemassaoloa ja sen itsenäisyyttä vastaan, ovat antaneet valtiollisen poliisin työlle oman sisältönsä (Vasemmalta: Siis fascistit ja muut oikeistolaiset!). Saattaa niinkin olla, ettei valtiollisen poliisimme ennen sotiamme tapahtunut toiminta ole kaikkia tyydyttänyt, ja vaikka myöntäisikin, että sen kehityksessä olisi ollut paljonkin korjaamisen varaa näin jälkikäteen arvostellen, niin yhtä ja asiallisesti ratkaisevaa seikkaa siltä ei voi kukaan kieltää: se on uskollisesti palvelut omaa maataan ja sen lainalaista yhteiskuntaa. Sen työn arkaluontoisuudesta

johtuen on sillä ollut käsissään asioita, joita on täytynyt pitää salassa ja jotka, kun vain osa kokonaisuutta on ollut näkyvissä, ovat antaneet aiheita ihmettelyyn ja huomautuksiin. Mutta näin on tällä alalla kaikkialla maailmassa. Viitataan vain pari vuotta sitten erään amerikkalaisen valtiomiehen antamaan lausuntoon tilanteesta, jolloinka sieltä selviytyi ja paljastui kautta maailman suurta huomiota kiinnittänyt vakoilujuttu, johon oli sotkeutunut erään toisen suurvallan virallinen edustuskin. Tämä valtiomies lausui asiasta: „Ei ihmettelemistä, se kuuluu peliin.”

Kun näiden tosiasioiden valossa tarkkailee niitä perusteita, joilla hallituksemme on esittänyt tämän maalle välttämättömän laitoksen lakkauttamista, ja kun tutustuu niihin syytöksiin, joita asian yhteydessä on esitetty valtiollisen poliisimme toiminnasta vuoden 1944 lopun jälkeen, joutuu suorastaan murheellisiin tuloksiin. Se muoto, jolla laiseksi tämä laitos Valpoksi kutsuttuna tuli Pekkalan hallituksen aikana, ja se tapa, jolla se tehtävänsä on hoitanut Leinon ministerikautena, on tehnyt tästä laitoksesta yhden puolueen orgaanin, joka on pyrkinyt vahingoittamaan omaa maatansa ja jonka toiminta on ollut — hyvin lievästi sanoen — vähintään kyseenalaista (Vasemmalta: Hävytön valhe!). Jo yksistään ne seikat, jotka Pekkalan hallituksen itsensä asettama virallinen toimikunta maaherra Ahlbäckin johdolla on tuonut esille, ovat riittävä todistus siitä väittämästäni, jonka juuri äsken esitin. Ne ovat tosiasioita, joita ei voi asiallisella ja rehellisellä pohjalla tässäkään kamarissa kukaan kieltää (Vasemmalta: Höpö höpö!).

Rajaseudun miehenä ja maan suojelemista aina harrastavana kansalaisena olen ollut hyvin lähellä tätä maamme ja sen yhteiskunnan puolustusmuotoa, joten sen tunnen hyvin. Vertailu ennen ja jälkeen vuoden 1944 lopun tapahtuneeseen kehitykseen on hyvin murheellinen tehtävä.

Edellä jo kävi selville, että valtiollisen poliisin lähin tehtävä on valtion olemassaoloa ja voimassa olevaa yhteiskuntajärjestystä uhkaavien vaarojen torjuminen. Sen tulee valvoa, että valtakunnan itsenäisyyttä tai sen laillista valtio- ja yhteiskuntajärjestystä vastaan suunnattu vehkeily estetään ja että sellaiset toimenpiteet, jotka ovat omiaan järkyttämään yleistä järjestystä ja

turvallisuutta, tukahdutetaan. Vielä sen tulee valvoa maassa olevia ulkomaalaisia sekä ulkomaiden välistä matkustajaliikennettä. Kun tämän tehtävän asettamia velvollisuuksia vertaa siihen, mitä nykyinen valtiollinen poliisimme on tehnyt, ei ole vaikea todeta, että Pekkalan hallituksen ja Leinon ministerikauden aikana kommunistien miehittämä ja johtama laitos on tehnyt kaikkea muuta, kuin mitä sen tehtäviin olisi määräysten ja säästösten mukaan kuulunut. Mutta tästä on jo sekä hallituksen taholta että mainittu Ahlbäckin komitea antanut riittävän selvän ja kumoamattoman kuvauksen. Olisi luullut, ettei edes SKDL:n joukossa ole yhtään sellaista kansanedustajaa, joka näitä tosiasioita vastaan ilkeäsi ruveta väittämään. Kun näin on täällä kuitenkin tapahtunut ja kun minulla sattuu myöskin olemaan henkilökohtaisia kokemuksia valtiollisesta poliisista ministeri Leinon valtakaudella, katson olevan syytä valaista asiaa vielä eräältä puolelta, jonka valaistuksen toteamuksia myöskään ei voi väittää valheeksi, niinkuin täällä äsken valihudoissa tunnuttiin tehtävän. Lausuin jo alussa, että vaikka haettaisiin ennen sotiamme toimineesta valtiollisesta poliisista syitä miten tarkkaan tahansa, emme voi osoittaa sen missään vaiheessa syyllistyneen toimintaan, joka tähtäisi omaa maata tai sen laillista yhteiskuntajärjestystä vastaan. Tästä seikasta ei voi tulla vakuuttuneeksi niiden asiatietojen perusteella, joita nykyisestä valtiollisesta poliisista on. Seuraavassa eräitä esimerkkejä, jotka nojautuvat osittain varsin tuoreisiin henkilökohtaisiin kokemuksiin.

Ollessani aikanaan tämän laitoksen kanssa tekemisissä ei silloin sen päälliköstä vähäisimpään vartijaan saakka missään yhteydessä tuotu esille sitä, että laitos edustaa valtiovaltaa. Määritelmä: „maamme järjestynyt työväki ja eräs nimeltä mainittu valtio” oli niin yhtenäinen tässä talossa, että olisi luullut sen olevan sidottu talon ohjesäännön johonkin §:ään. Pidätetyn kuulusteluissa lienee jo taktillisistakin syistä oikeus puhua joskus asian vierestäkin, mutta päämäärä ja lähtökohta pitää olla selvillä. Kun käsite „järjestynyt työväki”, kuten se siellä erikoisesti alleviivattiin, käsitti vain kommunistit ja joka ehdottomasti sulki pois sosiaalidemokraattisenkin työväenryhmän, oli helposti todettavissa lai-

toksen tarkoituksellinen yksipuolisuus ja sen lailliseen yhteiskuntaan soveltumaton merkitys. Ei jäänyt epäselväksi se, että laitoksen henkilöt toimivat — ainakin uskottelivat niin — vieraalla pohjalla ja tuntemattomassa tarkoituksessa, joka ei ainakaan omaa maata palvellut. Nykyinen Valpo on kohdistanut huomionsa yksinomaan ei kommunisteihin. Kun minulta kysyttiin kuulustelujen yhteydessä tiedänpö jotain hämäristä salahankkeista ja kun satumalta olin joutunut Keuruun asemalla kuuntelemaan erään keskustelun, jossa todennäköisesti Valpon agentti värväsi miehiä punakaartiin ja joita miehiä neuvottiin salatietä kulkemaan pohjoiseen silloin tarkoin määriteltä tehtävää suorittamaan, niin minä ilmoitin tämän Valpolle. Kuulustelija ärjäisi: „Ole hiljaa, tämä ei kuulu asiaan”. (Äärimmältä vasemmalta: Historioita keksit täällä! Satuja ne ovat!). Tämä tämmöisen salaperäisen ja väkivaltaisia suunnitelmia sisältävän salahankkeen esille tuominen siis ei ollut mitenkään mieleen Valpolle, koska se kohdistui tapauksiin, joista sillä oli todennäköisesti tarkemmat tiedot, kuin minulla sattui olemaan. Lisäksi tämän jälkeen minulle vakuutettiin, etten ollut kahteen vuoteen saanut ottaa yhtään askelta enkä lausua yhtään sanaa, jota ei olisi seurattu ja kuunneltu, sillä, niin selitettiin, heidän taholtaan kyllä pidetään huoli siitä, että jokainen sellainen henkilö, joka toimii demokraattista yhteiskuntaa vastaan, on heidän kirjoissansa ja siten tulee myöskin seuratuksi. Melkein huvittavaa jutussa oli se, että tuona aikana valtion ja sisäministeriön palkkaamana jouduin olemaan noin 20 päivää kuukaudessa matkoilla, ja kun näillä matkoilla, jotka ulottuivat kautta maan, minua ilmeisesti seurasi pari kolme miestä (Äärimmältä vasemmalta: 10!), niin tietämättäni tulin silloin tälle poloiselle isänmaalle hyvin kalliksi yksilöksi. (Ed. Myllymäki: Pikku Tanneri on pöntössä!) Tämä varjostus, joksi sitä kutsuttiin, oli niin taitamatonta, että se suorasaan nauratti. Kerrankin, kun pääkaupungissa jouduin lähtemään liikkeelle silloisesta työpaikastani ja minä vilkaisin pihalle, näin, että siellä oli kolme vainukoira, jotka minua uskollisesti ja tunnollisesti olivat seuranneet pitkän ajan. Minä silloin huomaustin kavereilleni, että lähtekää seuraamaan, saatte nähdä jotain

lystiä. Minä kuljin edellä, vainukoirat perässä ja sen perästä muut tarkkailijat. Menin erääseen tavarataloon, jonka kierreportaita parin tunnin ajan kuljin ylös, toisen alas, ylös ja alas, ja nämä pojat uskollisesti seurasivat perässä (naurua). On selvää, että tämännäpöisillä „poliisinvaistoilla” varustetut henkilöt, kun hoitavat valtakunnalle elintärkeitä kysymyksiä, ne varmasti tulevat asianmukaisesti hoidettua, josta asiantuntemuksesta tuosta viereiseltä puhujalavalta on tämänkin illan aikana yritetty antaa hyvin vakuuttavia lausuntoja.

Vielä voin mainita pidätysten mielivaltaisuuksista. Kun tutkijat ja Valpon silloinen päällikkö, sittemmin myöskin kommunistien vihoihin joutunut henkilö, joita näkyy siellä päällikkökaartissa olevan enemmänkin, olivat todenneet, ettei ollut mitään syytä pidätykseen, heidän taholtaan esitettiin silloiselle sisäministeri Leinolle sen tulos, kertoi tämä päällikkö minulle herra Leinon silloin vastanneen: „Pitäkää sitä vielä siellä, se on minulle vastenmielinen henkilö.” Kun tämmöinen on totuus ja kun tämmöiset perusteet ovat olleet jopa tämän Valpon ministerituolilla olevalla silloisella päälliköllä Yrjö Leinolla kansalaisten pidättämisestä, ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että tämmöinen laitos on maalle vähintään vaarallinen. Mikähän mahtaa olla Valpon osuus kuuluisan Laihian ampumaseuran asian esille tuomisessa. Tämä juttu on varmasti mielenkiintoinen, joka askarruttaa kansalaisia varsinkin sen jälkeen, kun parin viimeisen viikon aikana on näkynyt sanomalehdissä uutisia, että kaikkialla maassa Valpon lähettämät kuulustelijat ovat käyneet eri paikkakunnilla eri maakunnissa ampumaseurojen luona ja siellä niiden toimihenkilöitä erittäin tarkkaan kuulustelleet. Todennäköisesti se epäonnistuminen, joka tapahtui Laihian kuuluisassa tapauksessa, se on antanut aiheutta revanssin hakuun ja vieläpä Valpo valtion kustannuksella epätoivoisesti yrittää tätä revanssia saada, maksoi mitä maksoi.

Vielä haluan lopuksi kajota erääseen seikkaan osoittaakseni, kuinka nykyinen Valpo on kaukana siitä, miksi se on tarkoitettu ja mitä tehtävää sen tulisi hoitaa. Minä joudun tässä kajoamaan hyvin arkaan asiaan, mutta kun SKDL:n taholta on vat-

vottu Valpon säilyttämiseksi nykyisessä muodossaan kaikenmaailman aikuiset asiat sekä asiasta että asian vierestä, niin minä katson olevani tähän sitäkin enemmän oikeutettu, koska tähän puoleen ei toiselta taholta ole näiden vuosien aikana koskaan kiinnitetty huomiota.

Minä jouduin äskettäin sattumalta saamaan tietooni erään hankkeen, jonka paikallisessa johdossa olevan henkilön väitetään olevan ainakin henkiystävän ellei suorastaan palvelussuhteessa nykyiseen Valpoon. Hanke oli lyhyesti sanottuna väkivaltaisesti vallata eräs puolustuslaitoksen hallussa oleva varikko hetkellä, jolloinka ylhäältä käsin annetaan tähän tehtävään käsky. Homman takana olevat miehet olivat niiden kuntien kommunistiset edustajat ja johtomiehet, jotka ovat tiedossa. Kun tapahtumasta on jo kulunut lähes kuukausi, lienee minun syytä tältä paikalta tiedustella: onko tämä salahanke, joka todennäköisyyssyiden perusteella lienee tähdätty laillista yhteiskuntajärjestystä vastaan, onko se tullut kaikki kuulevan ja kaikki näkevän Valpon korville? Onka suoritettu tutkimuksia ja, kuten asian laajuus vaatisi, joukkopidätyksiä? Jos tämä on saatu selville, onko asiasta Valpo ilmoittanut hallitukselle sekä ryhtynyt kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joihin tämä ainutlaatuinen suunnitelma antaa aihetta? Ja vielä: onko tämä yritys paljastettuna ja siten epäonnistuneenakin sopusoinnussa vai ristiriidassa niiden rauhansopimusten eräiden artiklojen kanssa, joista tässä on niin paljon puhuttu ja joihin lakkaamatta SKDL:n taholta viitataan? Minulla on syytä uskoa, että näin ei ole tapahtunut, ei ainakaan eilisiltana vielä asianomainen virkamies, joka tätä asiaa siellä paikkakunnalla selvitti, tiennyt yhtään siitä, että olisi yksikään Valpon mies tämän asian selvittelyyn osallistunut (Vasemmalta: Et voi todistaa mitään!).

Tähän kaikkeen viitaten minä vain haluan tälläkin pienellä esimerkillä osoittaa, että Valposta nykyisessä muodossaan on syntynyt meidän yhteiskuntaamme järjestö, joka palvelee yhtä ainoaa puoluetta, joka kantaa toiminimeä SKDL, ja jonka toimenpiteet ainakin tämän tapauksen valossa eivät ole sopusoinnussa lain, hyvien tapojen eikä myöskään — siitä henkilökohdaisesti olen vakuuttunut — niiden kan-

sainvälisten sitoumusten kanssa, joihin maamme on sitoutunut rauhansopimuksessaan.

Tämä riittänee saamaan ainakin minut vakuuttuneeksi siitä, että nykyinen Valpo on elänyt aikansa, että se on maalle ja yhteiskunnalle vaarallinen ja että valtiiovallan velvollisuus on tällainen laitos poistaa keskuudestaan. Minä viittaankin tässä suhteessa niihin aloitteisiin, joita on tehty valtiollisen poliisin lakkauttamisesta. Viime eduskunnan aikana silloin tällöin kuului tulleen esille kommunistien aikaan tekemä ehdotus Valpon lakkauttamisesta, mutta jonka taakse — ihme kyllä — kommunistit eivät menneet. Tämän eduskunnan aikana on ed. Lappi-Seppälä ynnä muut tehneet samasta asiasta aloitteen, joka tähtää tämän vaarallisen orgaanin lakkauttamiseen. Kun hallitus on nyt tämän esityksen tehnyt ja siten jouduttanut asian kehitystä edelle eduskunta-aloitteiden, on luonnollisesti ainoa velvollisuuteni yhtyä hallituksen esitykseen valtiollisen poliisin lakkauttamisesta.

Mitä tulee laiksi suojelupoliisista, niin ovat sen yksityiskohdat eräissä muodoissa sellaisia, jotka eivät minua tyydytä ja joihin seikkoihin jo ainakin muodollisessa mielessä asianomainen valiokunta on kiinnittänyt huomiota. En halua kuitenkaan näihin enempää kajota, koska minusta vastainen kokemus tällä alalla lopullisesti sanelee sen muodon ja sisällön, jonka tämä uusi laki suojelupoliisista tulee itsensä saamaan ja jonka lain perusteella valtiolle välttämätöntä itsesuojelumuotoa voidaan suorittaa todellakin Suomen kansaa edustavan valtiovallan nimissä ja sen alaisena. Tästä syystä haluankin vain lopuksi yhtyä myöskin kannattamaan lakia suojelupoliisista siinä muodossa kuin se on valiokunnassa saanut.

Ed. Käkelä: Herra puhemies! Laki valtiollisen poliisin lakkauttamisesta ja laki suojelupoliisin perustamisesta pohjautuu epäilemättä niihin epäkohtiin, joita valtiollisen poliisin toiminnassa niin aikaisemmin kun viime aikoinakin on todettu.

Hallitus on lakiesitystään antaessaan katsonut asianmukaiseksi tehdä perusteellisia muutoksia valtiollisen poliisin rakenteeseen. Hallitus pyrkii ilmeisesti organisatiomuutoksilla saamaan erikoispoliisin toiminnan

sellaiseksi, etteivät vastaisuudessa ainakaan suuremmat epäkohdat uusiutuisi. Tässä mielessä hallitus esittää erinäiset valtiolliselle poliisille tähän mennessä kuuluneet tehtävät siirrettäviksi erikoispoliisin tehtäviin. Suojelupoliisille jäisi vain valtion turvallisuuden valvominen. Nyt perustettava erikoispoliisi ei saa edes pidättämisoikeutta, vaan sille jää pelkkä kiinniottamisoikeus ja on kiinniotettu henkilö myöskin luovutettava kahden vuorokauden kuluessa läänin rikospoliisille.

Valtiovarainvaliokunnan toinen jaosto ja lakivaliokunta ovat kuulleet hallituksen esityksen johdosta asiantuntijoina hallitusneuvos Urho Kiukasta sisäasiainministeriöstä, valtiollisen poliisin päällikköä Erkki Olavi Tuomista, toimistopäällikkö Aarne Koveroa, sotilastoimiston päällikköä Pekkarista valtiollisesta poliisista, lainsäädäntöneuvos Antti Hannikaista sekä puolustusrevision puheenjohtajaa eversti Veistaroa ja saman puolustusrevision sihteerinä eversti Pajaria sekä eversti Kuusela pääesikunnasta. Lisäksi on valtiovarainvaliokunnan toisen jaoston puheenjohtaja voinut käydä nykyisen Valpon päämajassa Ratakatu 12 tustumassa siellä oleviin huoneisiin, koppeihin ja keskustellut siellä olleiden pidätettyjen kanssa (Myllymäki: Eikö pantu putkaan?). Ei ilmeisesti, teidän mielestänne valitettavasti.

Valtiollisen poliisin henkilöstön kokonaismäärä oli syyskuussa 1948, jolloin hallituksen esitystä ruvettiin laatimaan, 213 toimenhaltijaa. Näistä kuului passitoimistoon 24 ja sen alaiseen passintarkastushenkilöstöön 11, eli yhteensä ulkomaalaisten valvontatehtäviin 35 henkilöä. Sotilastoimistoon ja sen yhteydessä toimivaan radiojaoakseen kuului 20 henkilöä.

Valtiollisella poliisilla on ollut 10 eri konttoria eri puolella maata. Valtiollisen poliisin päämajalla, joka sijaitsee Ratakatu 12, on ollut käytettävissään 67 huonetta, 14 koppia, jotka viimeainitut kahdessa kerroksessa. Niin väitettiin, että syöpäläisiä ei kopeissa ole. Ylemmissä kerroksissa on suihku, alemmissa kylpyhuone; pidätettyjen saunotus tapahtuu Keskusvankilassa. Valtiollisella poliisilla on 11 henkilöautoa käytettävissään ja valtiollisella poliisilla on, niinkuin laki sanoo, valvontaoikeus, pidättämisoikeus, kuulustelu-oikeus, syytteillepano-oikeus. Se on käytännöllisesti

katsoen voinut hallita melko suurin valtuuksin maassa.

Valtiollisen poliisin toimesta on tämän vuoden aikana, 1948, pidätetty ja syytteille pantu henkilöitä seuraavasti: Helsingin pääosasto on pidättänyt 260 henkilöä, asettanut syytteeseen 122, Rovaniemen osasto on pidättänyt 253 henkilöä ja asettanut syytteeseen 209, Turun osasto on pidättänyt 176 henkilöä ja asettanut syytteeseen 83, Vaasan osasto on pidättänyt 39 henkilöä ja asettanut syytteeseen 29 henkilöä, Kotkan osasto on pidättänyt 18 henkilöä ja asettanut syytteeseen 16 henkilöä, Savonlinnan osasto on pidättänyt 10 henkilöä, mutta asettanut syytteeseen 21 henkilöä, Joensuun osasto on pidättänyt 8 henkilöä, asettanut syytteeseen 16 henkilöä, Oulun osasto on pidättänyt 6 henkilöä, mutta asettanut syytteeseen 16 henkilöä, Tampereen osasto on pidättänyt 6 henkilöä, asettanut syytteeseen 2 henkilöä, Kajaanan osasto on pidättänyt 5 henkilöä ja asettanut syytteeseen 11, Kuopion osasto, ihme kyllä, ei ole pidättänyt yhtään henkilöä ja asettanut syytteeseen vain yhden. Emme voi todeta, onko tämän kasvot jääneet uusimatta, koska se on päässyt noin vaatimattomaan tulokseen. Yhteensä on ollut pidätettyjä 784 henkilöä ja syytteeseen on asetettu 516 henkilöä. Pidätettyjen henkilöiden lukumäärään sisältyy 137 Saksasta saapunutta kansalaista sekä Neuvostoliittoon luovutettavia henkilöitä on ollut 24.

Valtiollisella poliisilla on ollut käytettävissään kortisto, jossa on ollut 400,000 nimeä. Siihen sisältyy myöskin vanha etsivän keskuspoliisin kortisto. Käytännöllisesti katsoen on joka 10:s kansalainen lapset mukaanluettuna Suomen kansasta poliittisesti kortitettu (Ed. Myllymäki: 20 vuotta sitten oli 500,000!). Asiantuntijoita kuultessa on voitu todeta, että valtiollisen poliisin ulkomaalaisten varjostamisen ohella on myöskin hyvin suurella määrällä seurailtu omien kansalaisten toimenpiteitä. Erikoisesti tässä suhteessa on kiinnitetty huomiota m. s. järjestövalvontaan. Valtiollinen poliisi on halunnut erikoisesti syventyä, mihinkä järjestöihin lakkautettujen yhdistysten jäsenet yleensä ovat liittyneet. Tässä suhteessa on ostettu järjestöjen jäsenmaksujen kantajia ja koetettu saada heiltä jäsenluetteloita, joiden pohjalla on

tarkkailtu niin työväenjärjestöjä, sosiaali-demokraattisia järjestöjä, kuin muitakin kansalaisjärjestöjä. Tässä valvontatyössä valtiollinen poliisi on pyrkinyt pitämään omat agenttinsa salassa.

Käyttövaroja on valtiollisen poliisin päämaja lähettänyt maaseudulle neljännesvuosin. Tällöin on esim. lähetetty jollekin osastolle 30—40,000 mk ja asianomaisen osaston on ollut tultava toimeen noilla neljännesvuosi. Henkilö, joka on tehnyt valtiolliselle poliisille palveluksia, ei ole nauttinut kuukausimaksua, vaan hän on saanut kertamaksun tehtävänsä suorittamisesta. Edelleen on saatettu maksaa ravintolamaksuja ja sillä tavoin suoritettu palvelusrahoja.

Valtiollisen poliisin passitoimisto on työskennellyt, niin kuin aikaisemmin olen viittänyt, Ratakatu 12:ssa. Sen aikaisempi apulaistointipäällikkö Hautojärvi on siirtynyt liikkuvaan poliisiin, nostaa peruspalikan liikkuvasta poliisista, mutta sitä vastoin muut lisät valtiollisesta poliisista. Hänen tilallaan valtiollisen poliisin passitoimistossa on apulaistointipäällikkönä joku Huttunen-niminen henkilö, jonka etunimestä ei edes passitoimiston päällikkö voinut valiokunnalle mitään tarkkaa sanoa. Toimistopäällikkö Kovero tiesi, että apulaistointipäällikkö on olemassa, hän tulee tehtävään ja menee, mutta mitä hän tekee, sitä ei toimistopäällikkö Kovero voinut valiokunnalle sanoa. Sen mukaan, mitä myöhemmin on voitu asiasta lisävalaistusta saada, käsittääksemme Huttunen-niminen henkilö on työskennellyt Valpossa lähinnä ulkomaille matkustavien kansalaisten valvontatehtävien järjestelyssä. Tällöin on esim. annettu ymmärtää, että jos jokin henkilö matkustaa Ruotsiin, Ranskaan, Norjaan, Tanskaan, Englantiin tai mihin muualle, niin hänelle tavallisesti on sanottu, että noissa maissa asuu henkilöitä, Suomesta siirtyneitä, ja meille valtiollisen poliisin virkamiehille olisi hyvin tärkeää tietää, mitä he siellä tekevät; jos sitoudutte ottamaan selkoa näiden henkilöiden tehtävistä, mitä he siellä puuhaavat, niin me sitoudumme teille järjestämään matkustustulvan. Tällöin on voinut käydä niin, että henkilö on saattanut lupautua suorittamaan valtiolliselle poliisille, mutta kokonaan on eri asia, onko tuo henkilö sitten täyttänyt lupauksiaan.

Valtiollisen poliisin passitoimistossa käy päivittäin useita kymmeniä kansalaisia, joilla on luonnollisia asioita järjestettävänä. Nämä henkilöt eivät yleensä pidä siitä, että vaikka heillä on rehelliset matkat ulkomaille taikka jos sieltä päin henkilöitä tulee tänne, että heidän juuri täytyy mennä valtiolliseen poliisiin ja sen alaiseen passitoimistoon. Sen vuoksi valtiollisen poliisin passitoimiston päällikkö Kovero katsoi asianmukaiseksi, että valtiollisen poliisin passitoimisto erotetaan valtiollisen poliisin yhteydestä.

Valtiollisen poliisin alaisena on myöskin toiminut sotilastoimisto. Nykyisin on sotilastoimiston päällikkönä Pekkarinen niminen henkilö. Hän myönsi, että he eivät ole voineet tunkentua puolustuslaitoksen sisään eikä kovin pitkälle myöskään sen organisaatioon. Sotilasjaoksen työ on ollut tässä suhteessa melko heikkoa. Se on tosin saanut Valpon muiden osastojen taholta tukea. Sotilasjaoksen päällikkö korosti, että heillä on yhteinen kortisto. Puolustuslaitoksen kortistotyö suoritetaan valtiollisen poliisin kortittajain toimesta. Sotilastoimistolla on vain oma erikoiskortisto, jossa ilmenevät yksikköjen komentajat ja heidän alaiset virkamiehensä.

Tällainen kuva on jäänyt valtiovarainvaliokunnan jäsenelle, joka on joutunut tutkimaan nyt puheenaolevaa hallituksen esitystä valtiollisen poliisin lakkauttamisesta ja suojelupoliisin perustamisesta. Sen vuoksi valtiovarainvaliokunnan suuri enemmistö tulikin sille kannalle, että laki valtiollisen poliisin lakkauttamisesta olisi hyväksyttävä.

Laki suojelupoliisin perustamisesta herätti myöskin valtiovarainvaliokunnassa suurta keskustelua. Asiantuntijoita kuultaessa päästiin monista yksityiskohdista selville. Hallituksen esitys onkin, voisiko sanoa, voimassa olevaan valtiollista poliisia vastaavaan lakiin verrattuna aika radikaalinen. Niinkuin aikaisemmin viittasin valtiollisen poliisin henkilö on voinut valvoa, pidättää, kuulustella ja asettaa syytteeseen. Laki suojelupoliisista rajoittaa valtiollisen poliisin toiminnan pelkkään valvontatehtävään. Suojelupoliisin palveluksessa olevan henkilön on löydettävä asiasyyt mahdolliseen henkilön pidättämiseen ja syytteellepanoon. Kun henkilö, joka toimittaa valvontatehtävän, joutuu luovuttamaan henki-

lön läänin rikospoliisille, joka läänin rikospoliisi toimittaa kuulustelun ja ratkaisee syytteenlepanon, aiheutuu vastuu suojelupoliisille tässä suhteessa erittäin suureksi. Samalla se myöskin suuressa määrin palauttaa sitä oikeusturvaa kansalaisille, jota oikeusturvaa monet ovat tunteneet olevansa vailla. Sen vuoksi laki suojelupoliisista merkitsee, huomattavassakin määrässä, parannusta siihen olotilaan, jossa nyt olemme.

Sen vuoksi suurelle valiokunnalle ei voi muuta kuin suositella, että suuri valiokunta hyväksyisi lain sellaisena kuin sen valtiovarainvaliokunta ja lakivaliokunta ovat hyväksyneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

16) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49.

Keskustelu:

Ed. Pyy: Herra puhemies! Esillä on lainmuutos, esitys viran ja toimen haltijain oikeuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan. En pyytänyt puheenvuoroa siksi, että olisin esityksen vastustaja, vaan siksi, että eräiltä asianosaisilta oli pyydetty osiksi aikaa voidakseen asiassaan ottaa mahdollinen yhteys eri eduskuntaryhmiin joko kirjallisesti tai mahdollisesti muuten, sillä lain soveltamisajasta on kysymys. Mikäli omakohtaisesti olen joutunut saamaan asiassa tietoja, olen sillä kannalla, että suuren valiokunnan olisi syytä asiaan kiinnittää huomiotaan muuttamalla lain soveltamisaikaa vuoden 1945 tai vähintään vuoden

1946 alusta, sillä osa viran ja toimen haltijoista alueluovutusten tähden joutui muuttuneisiin oloihin, alemmpipalkkaiseen tai palkkaluokkaa alempaan toimeen ilman varsinaista omaa syytään. Hallitus esitti lain soveltamisajaksi vuoden 1948 alusta, samalle kannalle on myöskin valtiovarainvaliokunta asettanut mietinnössään hautauskorvausten osalta, vuoden 1943 alusta, kuten erikoislakia säädettäessä meneteltiin niihin viran ja toimen haltijoihin, joilla sellainen oikeus vielä on sovellettavissa lakkautuspalkkalain 6 §:n alkuperäisessä muodossa.

Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös niiden viran ja toimen haltijain asemaan, jotka valtion viran tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan 29 päivänä kesäkuuta 1926 annetun lain säännösten nojalla on siirretty alemmpipalkkaiseen virkaan tai toimeen. Muussa suhteessa soveltamisajassa yhtynyt 1948 alusta, joka on saanut aikaan luovutetuilta alueilta siirtyneiden viran ja toimen haltijain keskuudessa jonkun verran levottomuutta, että he joutuvat lakkautuspalkkalain nyt esitetyn soveltamisajan vuoksi huomattavasti kärsimään ja eduistaan menettämään.

Joutuessani asioissa kosketuksiin m. m. Saimaan kanavan sulkuvartijain ja muiden toimenhaltijain kanssa, ollessamme kirjeenvaihdossa asiasta annoin asioista syntyneen kirjeenvaihdon myöskin herra oikeusministerin haltuun perehtyäkseen siltä taholta annettuihin tietoihin. Ensin heidän tarkoituksensa oli asiassaan saada kosketus ehkä eri eduskuntaryhmiin, mutta kun lakiesitys on käsittelyn vaiheissa, kehoitin ottamaan asiassa yhteyttä viime sunnuntain aikana m. m. Lappeenrannassa asuviin kansanedustajiin ja mikäli mahdollista kirjeillä eri ryhmien puheenjohtajiin. 21. 11. 48 pitämänsä kokouksen perusteita, joka oli pidetty Mustolassa Saimaan luovutetuilta alueilta siirtyneiden kesken, tuntiessaan monet läsnäolleet minun, lähettivät eräitä tietoja ja kauttani tahtoivat vedota eduskuntaan ja oikeusministeriin, että ennen lopullista päätöstä saataisiin muutos lain soveltamisajasta. Että suuressa valiokunnassa muutettaisiin soveltamisaika, ennen lain voimaan tuloa 31 päivänä joulukuuta 1942 jälkeen lakkautuspalkalle asetettuihin näh-

den 1 päivästä tammikuuta 1945, mutta huomauttavat olevansa tyytyväisiä uhrautumiaan niinkin, että vähintään 1946 alusta. Keskustelunsa perusteina viittaavat, että he joutuivat vuoden 1945 tammikuun 1 päivästä lakkautuspalkalle, niin ensin suoritettiin henkilökohtaista lisää vuoden 1945 alkupuolella, mutta vuoden 1945 puolivälissä korotettiin viran ja toimen haltijain palkkauksia rahanarvon alenemisen vuoksi ja heidän palkkansa kohosi niihin määriin mitä saivat entisissä vakinaisissa paikoissaan, niin otettiin heiltä pois henkilökohtainen palkkauksen lisä ja maksettiin takaisin vuoden 1945 alusta kesäkuuhun saamansa lisät nousten useihin tuhansiin. Heidän palkkansa ei noussut, vaan pysyi entisellään. Kun palkkoja vuonna 1946 uudelleen järjestettiin ja taas korotettiin, niin olisi palkkojen pitänyt kohota, mutta niitä heidän kohdaltaan alennettiin yhdellä palkkaluokalla, markkamääräisesti pysyi palkat ennallaan. Asian valaisemiseksi otan esitetyn laskelman ensin kanavavartijan palkasta, joka perustuu sieltä saamiini tietoihin. Lakkautuspalkka 1. 1. 1945.

	Vuodessa mk	kuukaudessa mk
Peruspalkka	26,100	2,175
Ikälisä	4,800	400
Kalliinajanlisä	2,640	220
Kalliinpaikanlisä	1,200	100
Yhteensä	34,740	2,895
Ylimääräisestä toimesta maksettu palkka 1. 1. 1945 lukien	31,600	2,595
Ero vahingoksi	3,600	300

1. 1. 1945 lukien suoritettu kanavavartijalle 300 kuukaudessa henkilökohtaista lisää, mutta kun palkkoja vuoden 1945 alusta lukien 1. 6. 1945 korotettiin inflaation vaikutuksesta, ne nousi ylilakkautuspalkan 2,895 kuukaudessa, niin oli vähennetty 300 mk lisä pois ja maksettu takaisin takmaksuina valtiolle 5 kuukauden kuluessa. Kun palkkoja taas vuoden 1947 alussa korotettiin ja olisi noussut yli lakkautuspalkan, niin ole alennettu m. m. kanavavartijain palkka yhdellä palkkaluokalla, että heidän palkat pysyi markkamääräisesti samana.

Annetun tiedon mukaan esimerkkinä vielä mainittakoon kanavakirjurin ja kasöörin muun ylempipalkkaisen asema:

	Vuodessa mk	kuukaudessa mk
Peruspalkka	218,400	18,200
Ikälisä	42,600	3,550
Kalliinpaikanlisät	8,400	700
Yhteensä	258,900	22,450

Nykyinen palkka vuodessa

Peruspalkka indeksikoro-		
tuksineen	208,590	17,375
Ikälisä	42,000	3,500
Kalliinpaikanlisät	8,400	700
Ero vahingoksi	10,500	875

jotka vähennykset ovat johtuneet kuin palkkoja korotettiin 1947 alusta, m. m. viran haltijain kohdalla on laskettu palkkaluokka alemmaksi. Asioistaan ovat he aikoinaan kääntyneet tie- ja vesirakennushallituksen ja muihin virastoihin ja saivat vastauksena, että valtioneuvostossa oikeusministeriössä valmistellaan lakia, joka jätetään aikanaan eduskunnalle hyväksyttäväksi, jonka mukaan tulevat saamaan menetetyn palkkansa taannehtivasti. Siihen luottaen he toimivat ilman enempää toimenpiteitä 4 vuotta odottaen asian ratkaisua. Nyt he olivat kovin huolissaan ja viime hetkellä pyrkineet saamaan asiansa tiedoksi, ettei ole oikein ja kohtuullista, että lailla taannehtivaisuus määrätään alkamaan vain 1948 alusta. Vetoavat kansanedustajiin, samalla kuin viittasivat lähetekirjeessään 23. 12. 47 yhden omakohtaiseen valitukseen tie- ja vesirakennushallitukseen etujensa menetyksessä. Piiri-ins. viitekirjelmä n:o 2081 ilmoittaen, että oikeusministeriössä on valmis luonnos laiksi 28. 5. 1943 annetun lain lakkautetun viran ja toimen haltijain tulevista henkilökohtaisista palkoista ja esitys annetaan tulevana vuotena eli siis 1947, jolloin asiasta oli puhuttu, 1948 vuoden alusta, mutta laki on käsittelyssä nyt vuoden lopussa. Silloin sanottu, mikäli laki tulee hyväksytyksi, tulette saamaan sellaisen henkilökohtaisen lisän, että se yhdessä vastaa saamansa palkan kanssa sitä palkkaa, minkä olisi saanut entisessä lakkautetussa toimessaan, kirjelmässä tosin sanotaan 1. 1. 1947 alusta.

Kun kanavavartijat ja muut toimenhaltijat ovat tunnetusti heikommin palkattuja useihin muihin viran ja toimen haltijain palkkoihin verrattuina, joille viittaamani aiheeton ja epäoikeudenmukainen palkoissa menetys on johtunut niiden osalta sotalantteen vaikutteista, kun joutuivat siirtymään alueilta, jotka luovutettiin, joutuivat virkailijat tavallaan hätätilanteen järjestelyn eteen, eikä mielestäni nyt ole kysymys mistään palkkojen korotuksista heidän osaltaan, vaan entisten toimiensa ja virkojensa vastaavan palkan takaisin maksusta, jotka ovat siten viipyneet, että esillä olevan lain valmistuminen on myös viipynyt. Edellä sanottuun viitaten rohkenen esittää, että suuri valiokunta ottaa asian huomioon ja muuttaa lain voimaantuloa 31 päivänä joulukuuta 1942 jälkeen lakkautuspalkalle asetettuihin nähden esillä olevan lain soveltamisajan alkavaksi vähintään 1946 alusta. Pitäisin kohtuullisena uhrauksena, että luovutetun alueen lakkautuspalkalle joutuneet viran ja toimen haltijat pakkotilan johdosta palkkausasioissaan muutosten alaisuuteen joutuneet, uhraavat esittämänsä vuoden palkan. Enkä omasta puolestani uskoi herra oikeusministerin asiassa asettuvan suurempaan vastarintaan sikäli kuin hänen kanssaan jo edeltäkin asiasta olen keskustellut.

Kanavavirkailijoista on saamani tiedon mukaan yrittänyt asiaansa hoitaa, kuten sanoin, tie- ja vesirakennushallituksen kautta viisi kanavanvartijaa, kanavanpuutarhuri, rakennusmestari, metsänvartija, kanavakirjuri, kassanhoitaja sekä annettu ymmärtää, että lainmuutoksen jälkeen heidän asiansa tulee järjestykseen, joka on käsiteltävä osittaiseksi lupaukseksi, jonka täyttämiseen on syytä nyt pyrkiä, ja siihen on mahdollisuus muuttamalla hallituksen esitystä ennen lain voimaantuloa 31 joulukuuta 1942 jälkeen lakkautuspalkalle asetettuihin sovelletaan tätä lakia kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1945, vähintään 1946.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

17) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

19) Ehdotuksen laiksi huoneenvuokran säännöstelyvaltuuksista

sisältävä ed. Oksalan y.m. lak.al. n:o 87 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lappi-Seppälä: Herra puhemies! Yksi kansanvaltaisuuden periaatteita on, että hallitusten on noudatettava eduskunnan selvästi ilmaisemaa tahtoa. Nimenomaan viimeksi istuneet hallitukset ovat korostaneet demokraattisuuttaan, mutta siitä huolimatta jättäneet varsin monet eduskunnan yksimielisesti lausumat toivomukset täyttämättä. Puuttumatta tämän asian yhteydessä muihin kysymyksiin kuin nimenomaan vuokra-asiaan haluan muistuttaa sekä eduskunnalle että hallitukselle miehiin, mitä tässä samassa salissa on vuokra-kysymyksestä päätetty. Onhan loukkaavaa ja kansaneduskunnan arvoa alentavaa työskennellä täällä valiokunnissa ja täysistunnoissa, puhua ja äänestää sekä tehdä ponsia ja päätöksiä, joille kaikille hallitukset, demokraattiset hallitukset, viittaavat kintaalla. Kun kommunisti Murtokin täällä tänään puheenvuorossaan vaati Suomen

kansan eduskunnalle arvonantoa ja loukkaamattomuutta, totean ilolla, että on ainakin yksi asia, jossa olemme hänen kanssaan samoilla linjoilla.

Vuokrakysymystä on täällä eduskunnassa moneen otteeseen tutkittu ja monta päätöstä tässä asiassa on tehty, päätöstä, joita hallitukset eivät vähimmässäkään määrässä ole kuitenkaan toteuttaneet. Vuonna 1943, kun eduskunta täällä käsitteli saman vuoden helmikuun 11 päivänä hallituksen antamaa vuokrasäännöstelypäätöstä, eduskunta perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisesti päätti yksimielisesti kehoittaa hallitusta tutkimaan, „mitä olisi tehtävä rakennusten rappiolle joutumisen estämiseksi, kun vuokratulot eivät riitä niiden kunnossapitämiseen”. Valtion kuluvan vuoden budjettia käsitellessään eduskunta viime tammikuun 27 päivänä 14 Pl:n kohdalla hyväksyi seuraavan päätöslauselman: „Eduskunta on kiinnittänyt huomiota entisestäänkin kiristyneeseen asuntopulaan ja haluaa sen vuoksi lausua, että vuokrasäännöstelyä olisi hoidettava siten, ettei tämä säännöstely olisi esteenä asuntotuotannon elpymiselle eikä asuntokiinteistöjen tarkoituksenmukaiselle kunnossapidolle”. Miten, hyvät edustajatoverit, luulette hallituksen suhtautuneen näihin meidän tässä salissa tekemiimme päätöksiin? Vuokrasäännöstelyä on hoidettu nyt vuosikausia aivan päinvastoin, kuin mitä eduskunta on edellyttänyt. Nykyisin on vanhojen talojen huoneistojen vuokrat noin 4—8 %:iin perheen tuloista, vaikka meidän ilmastossamme kohtuullinen vuokra, joka peittäisi hoito- ja ylläpitokustannukset, olisi noin 20 % perheen tuloista.

Nykyinen vuokrataso aiheuttaa vanhojen talojen osakkeenomistajille noin 2,000—3,000 milj. markan vahingon vuosittain. Nämä summat, jotka joka vuosi ovat huvenneet lahjana vuokralaisille liian alhaisten vuokrien johdosta, olisi voitu käyttää uudisrakennustoimintaan, ellei vuokratilittikkaa olisi hoidettu niin taitamattomasti kuin todella on tehty. Yksityispääomia olisi käytettävissä rakennustoimintaan, ellei selostamiani epäoikeudenmukaisuuksia vuokra-asiasa olisi tapahtunut, suunnilleen saman verran, jonka hallitus nyt esittää ensi vuoden budjettiin otettavaksi valtion varoja asuntorakennustoiminnan tukemiseksi asutusketuksissa.

Kun me täällä eduskunnassa käsitelimme kuluvan vuoden budjettia, saimme kuulla silloisen sosiaaliministerin, Lennart Heljaksen, valittavan sitä, että talojen huonon kannattavuuden johdosta alkavat talojen ja asuntojen tappiot ja rappiot kehittyä niin pitkälle, ettei korjaamallaakaan voida enää noita rappioita poistaa. Monet kaupunkien rakennustarkastajat ovat ilmoittaneet, että alkaa esiintyä yhä runsaammin rakennuksia, joissa lähitulevaisuudessa niiden vaarallisuuden takia on asuminen kokonaan kiellettävä. On varsin kummallista, että samaan aikaan kun monin toimenpitein pyritään elvyttämään uudisrakennustoimintaa, hallitukset toinen toisensa perästä keltottoman vuokratilittikan vuoksi aikaansaavat sen, ettei jo olemassa olevia rakennuksia pystytä pitämään kunnossa, vaan ne rappeutuvat käyttökelvottomiksi.

Tällä hetkellä on vuokra-asioiden hoito jo aivan täydellinen skandaali. Ei voida enää puhua epäkohdista, vaan täydellisestä epäoikeudenmukaisuudesta — nyrkkivalasta. Sekä eduskunnan oikeusasiamiehelle että oikeuskanslerille on asuntojen omistajien ollut pakko tehdä kantelu viimeaikaisten hallitusten mielivaltaisen suhtautumisen johdosta heihin.

Tällä hetkellä keinotellaan häikäilemättömästi asuntojen todellisten omistajien kustannuksella.

Ei se seikka, että vuokralaisia on paljon ja vuokranantajia vähän, saa vaikuttaa eduskunnan kannanottoihin. Se olisi vähemmistön sortoa ja mahdollisimman epädemokraattista.

Jotta Suomi voisi pysyä oikeusvaltiona, on aivan välttämätöntä, että vuokratilittikan suuntaa kiireesti muutetaan. Lain korkeimmat valvojat ottakoot tämän asian omantuntonsa mukaan hoitaakseen, koska poliittisesti herkäät ja suurten vuokralaisryhmien painostuksesta epäroivät hallitukset eivät tunnu saavan vuokra-asioita oikeille raiteilleen eduskunnan monista toivomuksista huolimatta. Vuokranantajain kunnian ja epäoikeudenmukainen kohtelu on viime vuosien talouspolitiikan likaisin lehti.

Ed. Heljas: Herra puhemies! Hallituksen esitykseen, joka koskee valtalain voimassaoloajan pidentämistä, sisältyy jatkuvasti oikeus säännöstellä vuokria. Tätä ei

voida pitää onnistuneena, sillä kokemus osoittaa, ettei valtalain puitteissa voida hoitaa vuokratysymystä tarkoitustaan vastaavalla tavalla. Vuokratysymyksestä on muodostunut kokonaan poliittinen asia ja se on oivallinen kouluesimerkki siitä, miten talouselämä kärsii, kun yksinomaan poliittiset näkökohdat sanelevat, mitä talouselämässä on pidettävä oikeana tai vääränä. Tulokset ovat jokaisen tiedossa. Kaikki ennen sotaa valmistuneet asuntokiinteistöt, olivatpa ne suuria kivitaloja, pieniä esikauptunkiinteistöjä tai vuokralla olevia osakehuoneistoja, tuottavat tappiota. On viitattu siihen, että inflation johdosta kiinteistöt ovat säilyttäneet luottokelpoisuutensa ja voivat siis lainoilla hoidella tappioitaan. Mutta tälläkin on rajansa. Keskuspankimme ei pidä suotavana lainojen myöntämistä sellaisiin tarkoituksiin kuin veronmaksuihin ja muihin juokseviin menoihin, ottaen huomioon, että tässä voisi tulla kysymykseen vain pitkäaikaiset sijoitukset ja lisäksi olisi jatkuvasti tappiota kärsivälle yrittäjälle mahdotonta maksaa yli 9 %:n korkoa lainoistaan. On myös sanottu, että kiinteistöt on myytävä, elleivät ne kannata. Tähänkään ei ole nykyisin suuria mahdollisuuksia, vaikka hinnat ovat laskeutuneet ja ovat alle 1/4 tämän ajan rakennuskustannuksista, ei sittenkään ilmaannu ostajia. Vain sellaisista osakehuoneistoista, jotka ovat asukkaista vapaina ja joihin heti saa muuttaa, maksetaan parempia hintoja.

Mikä on sitten seurauksena noudatetusta vuokratysymyksestä? Ei voitane kieltää, etteikö eräälle yrittäjäryhmälle, siis kiinteistön omistajille tässä tehtäisi suurta vääryyttä. Se on eräänlaista omaisuuden konfiskaatiota, joka vähitellen köyhdyttää yrittäjiä. Eikä tässä ole pääasiassa kysymys suuryrityksistä, vaan etupäässä pienyrityksistä, jotka ahkeruudella ja säästäväisyydellä ovat hankkineet itselleen kiinteistön vanhuuden turvaksi ja jotka nyt näkevät, miten tämä kiinteistö on vaarassa joutua toisiin käsiin. Tunnen useita työläisiä, jotka ovat hankkineet itselleen pienen vuokrakiinteistön tai osakkeen, mutta joille velkojen ja korkojen hoito näissä olosuhteissa tuottaa ylivoimaisia vaikeuksia. En ymmärrä, miten asiaa voidaan jatkuvasti hoitaa ilman vuokrien korotuksia. Vaikka kiinteistöt kansallistutettaisiin

ja isännäksi tulisi joko valtion kombinaatti tai talokomitea, olisi näiden pakko heti korottaa vuokria tai muuten jäisi valtion kannettavaksi huomattavat tappiot. Korotukset ovat välttämättömiä myös sen johdosta, että vihdoin on ryhdyttävä kunnostamaan rappeutuvia taloja tai muuten uhkaa arvokasta kansallisomaisuutta tuhoutumisen.

Olen kuitenkin sitä mieltä, että nykyisellä hallituksella tulee olemaan samoja poliittisia vaikeuksia kuin edelliselläkin, jos se valtalain nojalla ryhtyy korottamaan vuokria. Jos sitävastoin säädetään erikoinen vuokralaki, täytyy jokaisen hallituksen, poliittisesta väristään riippumatta, hoitaa lain määräysten mukaisesti vuokratysymystä. Jos puheenaoleva lakialoite tulee hyväksytyksi, on se vain omiaan helpottamaan hallituksen asemaa hoitaessaan tätä arkaluontoista asiaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 68—74 ja 76 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti.

valtiovarainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi asutuskeskusten asunto-rakennustuotannon edistämisestä ja laiksi asutuskeskusten asuntorakennustuotannon tukemisesta valtion varoilla

sisältävä hallituksen esitys n:o 68;

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto työväenasiainvaliokunnalta:

Ehdotuksen laiksi asuntolainoista, takuista ja avustuksista.

sisältävä hallituksen esitys n:o 69;

lakivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi rikoslain 21 luvun 13 §:n ja 31 luvun 2 §:n muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 70;

valtiovarainvaliokuntaan:

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1948 tulo- ja menoarvioon

tarkoittava hallituksen esitys n:o 71 ja

Lisävaltuuksien antamista valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1948 aikana

tarkoittava hallituksen esitys n:o 72;

lakivaliokuntaan:

Eräitä muutoksia Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin

koskeva hallituksen esitys n:o 73 ja

Ehdotuksen laiksi kirkon keskusrahastosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 74; sekä

työväenasiainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi väliaikaisista poikkeuksista kansaneläkelakiin annetun lain voimaoloajan pitentämisestä

sisältävä hallituksen esitys n:o 76.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

20) Ehdotuksen laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11;

21) Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevien ehdotusten johdosta laiksi sotilaskäyttöön tarkoitettua ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta

laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; sekä

22) Eräiden kylä- ja kunnanteiden tai isännättömien teiden ottamista valtion toimesta kunnossapidettäväksi maanteiksi

tarkoittavien toivomusaloitteiden johdosta laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 19,10.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

34. Perjantaina 3 p. joulukuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräiden säännöstelyrikoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 20; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 53.

2) Ehdotukset laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ja laiksi ulosottolain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 21; lakivaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 1.

3) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssi-toimikunnan virkatoimista ja toimintuskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 22; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10; hallituksen esitys n:o 21.

4) Ehdotus laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 23; laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 3; hallituksen esitys n:o 13.

5) Ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 24; maatalousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Ikosen y.m. lak. al. n:o 61.

Toinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinten ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pidentämisestä .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 42.

7) Ehdotus laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavarailemaoikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 11.

8) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 39.

9) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkauteen, annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 49.

10) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen .....

Siv.

Siv.

957

958

„

„

„

„

„

969

972

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 43.

11) Ehdotus laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Käckelän y.m. lak. al. n:o 41.

12) Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta .....

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Laitisen y.m. lak. al. n:o 42.

Ensimmäinen käsittely:

13) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta .....

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 19.

Ainoa käsittely:

14) Vuoden 1947 valtiopäiviltä läpäämässä olevat ehdotukset laiksi sotilaskäyttöön tarkoitetun ampumaseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampumaseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampumaseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta .....

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; mainitut lakiehdotukset.

15) Ehdotukset toivomuksiksi eräiden kylä- ja kunnanteiden tai isännättömien teiden ottamisesta valtion toimesta kunnossapidettäväksi maanteiksi .....

Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 4; toiv. al. n:ot 383—419.

Siv.

Pöydällepanoa varten esitellään:

Siv.

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi makeisvalmisteverosta .....

17) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulitikkuverosta .....

18) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta .....

19) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta .....

20) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi leimaverolain muuttamisesta .....

21) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta .....

22) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta .....

23) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8 lakialoitteen johdosta, joka sisältää ehdotuksen laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtionavustuksen perusteista .....

24) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9 toivomusaloitteen johdosta, joka tarkoittaa korotettujen uudis- ja laidunraivauspalkkioiden suorittamista vuosina 1945—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista .....

25) Lakivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi ehdollisesta rangaistustuomiosta annetun lain muuttamisesta .....

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Antila, Borg-Sundman, Heikkilä,

Jokinen, Karvonen, Kauppi, Kilpeläinen, Kuittinen, Laitinen, Leino, Leppälä, Neväläinen, Nuorsaari, Saariaho, Söderhjelm, Takki, Vilhula ja Virolainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta ulkomaanmatkan takia edustajat Vilhula ja Virolainen, läheisen omaisen hautauksen vuoksi edustajat Jokinen ja Kauppi, yksityisasiain vuoksi edustajat Antila, Karvonen, Laitinen ja Leppälä sekä tästä päivästä tämän kuun 8 päivään ulkomaanmatkan takia ed. Söderhjelm.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime marraskuun 26 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 75, 77 ja 78, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kysymyksiä ja niihin annettuja vastauksia.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat puhemiehelle osoitettuna saapuneet sosiaaliministeri Liljeströmin vastaukset ed. Lappi-Seppälän y.m. kysymykseen, joka koskee vanhojen kiinteistöjen vuokria, ja ed. Öhmanin kysymykseen, joka koskee kansaneläkelaitoksen toimitalon rakentamista, sekä kansanhuoltoministeri Toivosen vastaus ed. Simulan y.m. kysymykseen, joka koskee kotimaisen viljan ostojärjestelmää, ja ed. Köllin y.m. kysymykseen, joka koskee nykyisestä viljanostojärjestelmästä maanviljelijöille aiheutuneita tappioita. Nämä kysymykset on nyt vastauksineen painettuina jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan. Valtio päiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymykset ja niihin annetut vastaukset ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 5 päivänä toukokuuta 1941 annettuun lakiin ja myöhemminkin annettuihin n. s. taloudellisiin valtalakeihin otetulla säännöksellä hallitus on saanut valtuuden säännöstellä huoneenvuokrasuhteita. Kun tuota säännöstä ensimmäisen kerran käsiteltiin eduskunnassa, niin silloinen sosiaaliministeri puheenvuorossaan huomautti, että säännöksellä pyrittiin ainoastaan vuokrankiskonnin ehkäisemiseen sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa. Huoneenvuokrasäännöstelystä 11 päivänä helmikuuta 1943 annettu valtioneuvoston päätös on myös rakennettu sille periaatteelle, että kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajain lailliset oikeudet on säilytettävä säännöstelyä toimeenpantaessa, sillä sen mukaan on vuokrat vahvistettava hoitoja korkokustannuksia vastaaviksi. Tämä määräys on kuitenkin käytännössä jäänyt vain kuolleeksi kirjaimeksi, ja varsinkin viimeisten kolmen vuoden aikana on huoneenvuokrasäännöstelyn toimeenpano muodostunut selväksi kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajain laillisten oikeuksien suoranaisiksi loukkaamiseksi. Ne tutkimukset, joita sosiaalinen tutkimuslaitos on suorittanut sosiaaliministeriön toimeksiantosta, osoittavat hoitokustannusten vuoden 1946 päättyessä vuoteen 1938 verrattuna nousseen 165 %:lla uunilämmitystaloissa ja 186.9 %:lla keskuslämmitystaloissa. Vuodelta 1948 toimitetun ennakkotutkimuksen mukaan on hoitokustannusten nousu uunilämmitystaloissa 269 % ja keskuslämmitystaloissa, jos lämmityskustannukset otetaan huomioon, 307 %. Kustannuslaskelmissa ei ole otettu huomioon omaisuudenluovutusveroa eikä kiinteistöön sijoitetun oman pääoman korkoa. Vaikka kustannukset ovat näin jatkuvasti nousseet, on kuitenkin sallittu vuokrankorotus, kun lämmityskustannuksista keskuslämmitystaloissa nykyisin kannetaan erikseen korvausta, yhä vain 30 %. Niinpä on jouduttukin siihen, että perheen asuntomenot, jotka ennen toista maailmansotaa olivat 13—30 % tuloista, tätä nykyä ovat ainoastaan 4—9 % perheen

tuloista. Vanhojen asuntojen vuokralaiset, jotka eivät suinkaan aina ole vähävaraista väestöä, ovat saaneet perusteetonta etua kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajien kustannuksella. Kun vuokrankorotuksen vastustajien taholla m. m. on puhuttu korotuksen suuresta vaikutuksesta elinkustannusindeksiin, niin todettakoon, että 100 %:n korotuksen nykyisiin vuokriin on laskettu vastaavan indeksissä vain 2.9 pisteen nousua. Kiinteistöjen tuotuksessa suurta tappiota ovat tarpeelliset korjaukset jääneet luonnollisesti suorittamatta. Tappioidensa peittämiseksi on kiinteistöjen omistajien täytynyt ottaa jatkuvasti lainoja ja tähän tarkoitukseen on käytetty vuosittain useita miljardeja markkoja, jotka olisi kipeästi tarvittu uusien asuntojen rakentamiseen.

Kelvottomasti ja epäoikeudenmukaisesti hoidettu vuokratilitalous on merkittäväällä tavalla estänyt asuntorakennustoiminnan elpymistä. Vastikään valtioneuvostolle mietintönsä jättänyt n. s. Auran komitea, jonka tehtäväksi on annettu tehdä suunnitelma asuntorakennustoiminnan kiireellisestä elvyttämisestä, on varsin merkittäväällä tavalla kohdistanut huomiota myöskin vuokratkysymyksen ratkaisuun. Mainitun komitean laatiman mietinnön johdannossa lausutaan m. m. seuraavaa: Jos esim. ei voida sallia, että vanhojen talojen vuokrataso pääsee lähenemään sitä tasoa, mille vuokrat uusissa taloissa muodostuvat, tulee uusien asuntojen tuotannon aikaansaaminen olemaan vaikeampaa ja vaatimaan valtiovalalta pitkän ajan poikkeuksellisia toimenpiteitä ja huomattavia taloudellisia uhrauksia. Useampien vuokratasojen ylläpitäminen rinnakkain tulee ajanpitkään joka tapauksessa osoittautumaan mahdottomaksi ja johtamaan vaikeisiin sosiaalisiin epäkohtiin. Pysyvään lopulliseen ratkaisuun voivat viedä vain ne toimenpiteet, jotka ulottavat vaikutuksensa asuntokysymykseen kokonaisuudessaan, josta jo olemassa olevien asuntojen asema on eräs tärkeä puoli. Koko asuntokantaa on käsiteltävä samojen periaatteiden mukaan ja päämääränä on pidettävä sitä, että asuminen, riippumatta siitä, milloin valmistuneesta kiinteistöstä on kysymys, rasittaa samalla tavoin kaikkia ja että asumiskustannuksia yleensä pyritään alentamaan.

Kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajain pyrkimykset heittää kohdanneen epäoikeudenmukaisuuden korjaamiseen eivät ole johtaneet mihinkään tulokseen. Tämä on johtunut pääasiassa siitä, että vuokralaisia on lukumäärältään enemmän kuin vuokranantajia. Koska tämä oikeudenvastainen olotila olisi kiireellisesti poistettava, esitämme valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten kunnioittaen Valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kysymykseen:

Mihin toimenpiteisiin Hallitus aikoo ryhtyä vanhojen kiinteistöjen vuokriin esiintyvien epäkohtien korjaamiseksi, jotta kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajat tulisivat palautetuiksi laillisiin oikeuksiinsa.

Helsingissä marraskuun 10 p:nä 1948.

Jussi Lappi-Seppälä. Levi Jern.
Lennart Heljas. Ernst von Born.
T. A. Viherheimo. Ebba Östenson.

Eduskunnan Herra Puhemieselle.

Eduskunnan puhemiesen välityksellä ovat kansanedustaja Jussi Lappi-Seppälä ja häneen yhtyen viisi muuta kansanedustajaa kuluvan marraskuun 12 päivänä pyytäneet hallituksen asianomaisen jäsenen vastausta seuraavaan kysymykseen:

„Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä vanhojen kiinteistöjen vuokriin esiintyvien epäkohtien korjaamiseksi, jotta kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajat tulisivat palautetuiksi laillisiin oikeuksiinsa.”

Kysymyksen johdosta saan täten kunnioittaen esittää seuraavaa:

Hallitus on suorittajien tutkimusten perusteella ja muutenkin tietoinen siitä, että vanhojen kiinteistöjen korko- ja hoitokustannusten sekä vuokrien välillä ilmenee epäsuhdetta. Hallitus on harkinnut tämän epäkohdan poistamista sekä vanhojen kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden omistajien vaikean aseman parantamista. Palkkarintamalla jo pidemmän aikaa vallinnut liikehtiminen ja tietoisuus siitä, että pienikin

vuokrien korotus saattaa aikaansaada palkkatyöntekijäin keskuudessa levottomuutta, joka voi johtaa palkkavyöryyn, on kuitenkin pakottanut hallituksen toistaiseksi suhtautumaan pidättyvästi lukuisiin vuokrankorotuspyyntöihin, niin oikeutettuja kuin ne eräissä tapauksissa saattavatkin olla.

On tosin esitetty, että vuokrankorotuksen vaikutus indeksiin on varsin vähäinen, mutta hallituksen on toisaalta ollut pakko ottaa huomioon myöskin yleisen vuokrankorotuksen aiheuttama psykologinen vaikutus lukuisaan vuokralaisryhmään. Tämän vuoksi ja kun yleinen vuokrankorotus todennäköisesti tulisi tässä vaiheessa aiheuttamaan myös yleistä hintojen ja palkkojen nousua, mitkä seikat vaarantaisivat rahan arvon vakauttamista, hallitus on katsonut yleisen edun kannalta asian siksi vakavaksi, ettei se ole toistaiseksi voinut suostua kiinteistönomistajien vaatimuksiin.

Kun hallitus on ollut pakotettu talouselämän vakauttamiseksi torjumaan vaatimukset yleisestä palkkojen korottamisesta, on sillä tällöin vähintään yhtä suuri velvollisuus torjua myöskin sellaiset vaatimukset, jotka voivat olla aiheena yleiseen palkankorotusvaatimukseen tai hintojen nousuun.

Hallituksen on lisäksi todettava, että vanhojen kiinteistöjen omistajien asema sikäli on parempi kuin monen muun kansalaisryhmän, että heidän realiomaisuutensa on säilyttänyt arvonsa samalla kun kiinteistöihin otetut velat ovat tosiasiasa pienentyneet.

Kun kysymyksessä tiedustellaan, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo puheena olevassa asiassa ryhtyä, on siihen vastattava, että hallitus on valmis heti, kun maamme talouselämä sen sallii ryhtymään toimenpiteisiin vanhojen kiinteistöjen vuokrissa nykyisin esiintyvien epäkohtien korjaamiseksi.

Helsingissä marraskuun 25 päivänä 1948.

Sosiaaliministeri V. Liljeström.

Till Riksdagens Herr Talman.

Genom förmedling av Riksdagens Herr Talman hava riksdagsman Jussi Lappi-

Seppälä och i anslutning till honom fem andra riksdagsmän den 12 innevarande november anhållit om vederbörande regeringsledamots svar på följande fråga:

„Vilka åtgärder ärnar regeringen vidtaga för avhjälpande av de missförhållanden, som förekomma i hyresbeloppen för äldre fastigheter, på det att ägarna av fastigheter och bostadsaktier måtte bli va återinsatta i sina lagliga rättigheter?“

I anledning av spörsmålet får jag härmed äran anförä följande:

Regeringen är på grundvalen av verkställda undersökningar och även i övrigt medveten om att mellan ränte- och förvaltningskostnader samt hyror i äldre fastigheter råder disproportion. Regeringen har sökt finna medel till avlägsnande av detta missförhållande och förbättrande av ägares av äldre fastigheter och bostadsaktier svåra läge. Den rörelse, som redan en längre tid varit märkbar på lönefronten och medvetandet om att även en ringa förhöjning av hyrorna kan åstadkomma oro bland lönarbetarna och leda till en lönelavin, har likväl tvungit regeringen att tills vidare förhålla sig återhållsamt till de talrika ansökningar, som gjorts om hyresförhöjning, så berättigade de i vissa fall även kunna vara.

Det har visserligen anförts, att index rätt litet påverkas av en hyresförhöjning, men regeringen har å andra sidan varit tvungen att taga i betraktande även den psykologiska verkan en allmän hyresförhöjning skulle hava på den talrika hyresgästgruppen. Av denna orsak och då en allmän hyresförhöjning sannolikt i detta skede av utvecklingen komme att förorsaka även en allmän stegring av priser och löner, vilka omständigheter äventyra stabiliseringen av penningvärdet, har regeringen ansett saken ur synpunkten av allmän fördel vara av så allvarlig art, att den icke tills vidare kunnat samtycka till fastighetsägarnas yrkanden.

Då regeringen varit tvungen att för en stabilisering av näringslivet avvisa yrkandena om en allmän förhöjning av lönerna, har den i detta hänseende en minst lika stor skyldighet att avvisa även sådana yrkanden, som kunna utgöra anledning till

ett allmänt krav på löneförhöjning eller prisstegring.

Regeringen nödgas dessutom konstatera, att läget för ägare av äldre fastigheter i så måtto är bättre än för mången annan medborgargrupp, att deras realegendom bevarat sitt värde, samtidigt som den mot fastigheten som säkerhet upptagna gälden i själva verket minskats.

Då i spörsmålet efterlyses, vilka åtgärder regeringen ämnar vidtaga uti ifrågavarande ärende, blir svaret därpå, att regeringen är beredd att omedelbart, då vårt lands ekonomiska liv det tillåter, skrida till åtgärder för avhjälpande av de rådande missförhållandena beträffande hyrorna för äldre fastigheter.

Helsingfors den 25 november 1948.

Socialminister V. Läljeström.

Till Riksdagens Herr Talman.

I tidningspressen uppgives att Folkpensionsanstalten står i beråd att på renhållningsverkets tomt i Helsingfors stad uppföra ett kontorshus av mycket stora dimensioner. Kostnaderna för detta företag, omfattande 4—500,000 m³, beräknas överstiga 2 miljarder mark. Endast en mindre del av byggnaden kommer att utnyttjas av Folkpensionsanstalten för egen del, medan större delen kommer att disponeras av olika statens institutioner och uthyras till ämbetsverk och kontor. Bostadslokaler omfattar planen alls icke med eventuellt undantag för några vaktmästarbostäder.

Något tvivel råder icke om att staten för sina olika inrättningar har behov av utvidgat utrymme och att jämväl behov i Helsingfors förefinnes för nya kontors- och affärslokaler. Uppenbart är emellertid att behovet av bostadslokaler är mycket mera trängande. Någon utredning av huru bedrövt läget på detta område är behöver här icke komma ifråga. Det skildras dagligen i tidningspressen och städernas så gott som alla innevånare komma ständigt i en minst sagt pinsam kontakt med trångboddheten och dess följder. Bosättningen uti bombskydd och sommarstugorna är en skamfläck för såväl stat som kommun.

Tillgången på arbetskraft och byggnadsmaterial är förhållningsvis begränsad och kapital blir det allt mera ont om. Skrider Folkpensionsanstalten nu till uppförande av det planerade jättebygget konsumeras härmed sådana mängder av allt detta att mycket litet blir över för byggandet av bostäder. Härtill kommer att samtidigt också flere andra enbart administrationsbyggen hålla på att planeras.

Folkpensionsanstaltens ändamål är att bereda de gamla en drägligast möjlig ålderdom. Till en sådan hör i mycket hög grad en människovärdig bostad. Massor av åldringar äro nu i avsaknad av sådan och trångboddheten träffar faktiskt de gamla och ungdomen hårdare än övriga lager av befolkningen. Naturligt vore därför att Folkpensionsanstaltens betydande penningmedel skulle användas för avhjälpande av den nurådande skriande bostadsbristen och icke för ökande av komforten för ämbetsverk och affärer, som ännu väl kunna komma tillrätta många år framåt med sina nuvarande lokaler.

Med anledning härav och särskilt med beaktande av att Regeringen såsom en av de viktigaste frågorna på sitt program upptagit avhjälpande av bostadsbristen i landet, varför Regeringen säkerligen icke kan finna det önskvärt att mycket betydande belopp av Folkpensionsanstaltens medel placeras uti ovannämnda stora byggnadsföretag, får jag med hänvisning till 37 § 1 mom. i riksdagsordningen framställa till besvarande av vederbörande medlem av Regeringen följande spörsmål:

Har Regeringen fäst sin uppmärksamhet vid att Folkpensionsanstalten planerar uppförande av en mycket stor byggnad enbart för ämbetsverks-, kontors- och affärslokaler, varigenom ett betydande belopp av anstaltens medel bindes, och

ärnar Regeringen vidtaga åtgärder för sådan ändring av lagen om folkpensionering att framtida placering av Folkpensionsanstaltens medel i strid med Regeringens intentioner undvikas?

Helsingfors den 14 oktober 1948.

C. A. Öhman.

Suomennos.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Sanomalehdissä kerrotaan, että Kansaneläkelaitos suunnittelee hyvin suuren toimintatalon rakentamista Helsingin kaupungin puhtaanapitolaitoksen tontille. Tämän 4—500,000 m³ käsittävän yrityksen kustannusten lasketaan nousevan yli 2 miljardin markan. Vain pienenhö osa rakennuksesta tulee Kansaneläkelaitoksen omaan käyttöön, kun taas suurempi osa varataan valtion eri laitoksille ja vuokrataan virastoille ja toimistoille. Suunitelmaan ei sisälly asuntohuoneistoja lainkaan mahdollisesti lukuunottamatta joitakin vahtimestarien asuntoja.

Ei ole mitään epäilystä siitä, että valtio eri laitoksiaan varten tarvitsee laajempia tiloja ja että myös Helsingissä on uusien konttori- ja liikehuoneistojen tarvetta. Ilmeistä on kuitenkin, että asuntohuoneistojen tarve on paljon kipeämpi. Mitään selvitystä siitä, miten surullinen tilanne on tällä alalla, ei tässä tarvita. Sitä kuvailaan päivittäin sanomalehdissä, ja miltei kaikki asukkaat joutuvat alituisen lievimin sanoen piinallisesti kokemaan asumisahtauden ja sen seuraukset. Pommisuojiin ja kesämökkien käyttäminen asunnoiksi on häpeätahra niin valtiolle kuin kunnallekin.

Työvoiman ja rakennustarvikkeiden saanti on edelleen rajoitettua ja pääoman puute käy yhä pahemmaksi. Jos Kansaneläkelaitos nyt ryhtyy rakentamaan suunniteltua jättiläisrakennusta, kulutetaan tästä kaikesta sellaisia määriä, että asuntojen rakentamiseen jää hyvin vähän. Lisäksi on samanaikaisesti suunnitteilla useita muita pelkkiä hallintorakennuksia.

Kansaneläkelaitoksen tarkoituksena on valmistaa iäkkäille kansalaisille mahdollisimman siedettävä vanhuus. Sellaiseen kuuluu varsin oleellisesti ihmisarvoinen asunto. Tavattoman monet vanhukset ovat nyt sellaisen tarpeessa, ja asuntojen ahtausta tosiasiassa muodostuu vanhuksille ja nuorille vaikeammaksi kuin muille väestöosille. Sen vuoksi olisi luonnollista, että Kansaneläkelaitoksen merkittäviä rahavaroja käytettäisiin nyt vallitsevan huutavan asunonpuutteen helpottamiseen eikä mukavuuden lisäämiseksi virastoille ja liikkeille, jotka

vielä hyvin voivat tulla toimeen monia vuosia nykyisissä huoneistoissaan.

Tämän johdosta ja erityisesti ottaen huomioon, että Hallitus on ohjelmansa erääksi tärkeimmäksi kysymykseksi ottanut asuntojen puutteen helpottamisen maassa, minkä vuoksi Hallitus varmaankaan ei voi pitää toivottavana, että Kansaneläkelaitoksen varoista sijoitetaan sangen huomattava summa yllä mainittuun suureen rakennusyritykseen, esitän valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 mom. nojalla Hallituksen asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Hallitus kiinnittänyt huomiota siihen, että Kansaneläkelaitos suunnittelee sangen suuren, yksinomaan virasto-, toimisto- ja liikehuoneistoja käsittävän talon rakentamista, mikä sitoisi huomattavan määrän laitoksen varoja, ja

aikooko Hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi Kansaneläkelakiin, että vastaisuudessa välttyttäisiin Kansaneläkelaitoksen varojen sijoittamisesta vastoin Hallituksen pyrkimyksiä.

Helsingissä lokakuun 14 päivänä 1948.

C. A. Öhman.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan Puhemiehen välityksellä on kansanedustaja C. A. Öhman viimeksi kuluneen lokakuun 14 päivänä pyytänyt hallituksen asianomaisen jäsenen vastausta seuraavaan kysymykseen:

„Onko Hallitus kiinnittänyt huomiota siihen, että Kansaneläkelaitos suunnittelee hyvin suuren rakennuksen rakentamista yksinomaan virasto-, konttori- ja liikehuoneistoiksi, jonka kautta sidotaan huomattavat määrät laitoksen varoja; ja

aikooko Hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi Kansaneläkelakiin, että Kansaneläkelaitoksen varojen vastainen sijoitus ei ole ristiriidassa Hallituksen suunnitelmien kanssa.”

Kysymyksen johdosta saan täten kunnioittaen esittää seuraavaa:

Alkuperäisenä aiheena kyselyn tarkoittaman talon suunnittelulle ovat olleet ne virastotalon aikaansaamista koskevat toivomukset, joita vuodesta 1944 alkaen on kansaneläkelaitokselle esitetty eri ministeriöiden ja valtion virastojen taholta. Tätä tarkoitusta varten eläkelaitos jo vuonna vuonna 1944, suunnitelllessaan samalla oman toimitalon aikaansaamista, anoi tonttia Helsingin kaupungilta. Talvella 1948 hankittujen selvitysten mukaan oli valtion virastoja — kouluja ja yliopiston tiloja lukuunottamatta — edelleenkin vuokrahuoneissa, jotka eivät varsinaisesti olleet tarkoitettuja virastohuoneiksi, noin 30,000 m²:n hyötypinta-alalla. Tämä vastaa yli 100,000 m³:n kokonaistilaa.

Kun Helsingin kaupunki syksyllä 1947 varasi eläkelaitokselle tonttialueen liike-, konttori- ja virastotaloa varten, pidettiin tarpeellisenä tarkoin tutkia, voidaanko ja millä tavoin tonttia käyttää rakennustonttina siten, että rakennusyritys sijoituksena riittäisi turvaamaan säästöperiaatteeseen perustuvan kansaneläkevakuutusjärjestelmän edellyttämän tuoton. Tämän johdosta eläkelaitos julkisti aatekilpailun, jossa annettiin tehtäväksi selvittää alueen käyttö ja ehdottaa rakennusryhmien järjestely. Tällaista kilpailua oli myöskin ehdotettu Helsingin kaupungin taholta, koska samalla kuin siten saadaan tontin kauppahinnan määräämistä varten välttämättömät, rakentamisen laatua ja laajuutta koskevat selvitykset, kilpailu myöskin antaa valaistusta asemansa puolesta tärkeän rakennusalueen mahdollisimman tarkoituksenmukaisesta käytöstä.

Myöhemmin on tilanne sikäli osittain muuttunut, että liike-, konttori- ja virastotilojen tarve ei ole juuri tällä hetkellä niin ensiarvoinen, että se kiireellisesti edellyttäisi mainitunlaisen suuren talon toteuttamista, koska eläkelaitoksen omat tarpeet voidaan toistaiseksi hoitaa väliaikaisilla järjestelyillä. Valtion virastojen osalta on sensijaan edelleenkin olemassa suurta puutetta ja ahtautta sekä lisäksi suurta hajanaisuutta, joka edellyttäisi nopeaa asiain-tilan korjaamista, mutta ajankohta tällaisten uudistusten aikaansaamiseksi ei näytä tällä hetkellä olevan sovelias suurista puutteista huolimatta. Lisäksi on Helsingin

kaupunki nyttemmin ilmoittanut, että tontin hinta olisi kokonaisuudessaan annettava realiomaisuutena, joten senkin perusteella, kun kysymys on huomattavasta eläkelaitoksen varojen sijoituksesta, on kysymyksenalaista, onko ajankohta sopiva hankkeen toteuttamiselle.

Tämän perusteella ei eläkelaitoksessa vielä ole tehty mitään päätöstä rakennushankkeen toteuttamisesta. Asiaa edelleen kehitettäessä tullaan ottamaan huomioon, paitsi eläkelaitoksen myöhempää omaa tarvetta, rakennuksen kannattavuus sekä rakennustuotannon yleinen kehitys.

Kun kysymyksessä samalla on kosketeltu eläkelaitoksen sijoitusten tarkoituksenmukaisuutta, on syytä mainita, että eläkelaitos on vuonna 1948 myöntänyt varoja alempana mainittuihin tarkoituksiin seuraavat määrät:

Voimalaitoksille	3,185,614,733: —
Maaseudun sähköistämiseen	206,000,000: —
Kunnille	68,316,000: —
Invaliidijärjestölle (lyhytaik. luotto)	10,000,000: —
Heinolan Reumaparantolalle	43,000,000: —
Teollisuudelle ja muulle tuotantoelämälle	310,784,125: —
Yhteensä mk 3,823,714,858: —	

Huomioon ottaen äärettömän vaikeaksi muodostuneen asuntotilanteen, jonka poistamista niin pian kuin olosuhteet sen suinkin sallivat hallitus pitää ensiarvoisen tärkeänä, hallitus katsoo samoin kuin kansaneläkelaitoskin olevan syytä pidättävyisyyteen puheena olevanlaisen suuren rakennuksen rakentamiseen nähden, joka m. m. sitoo paitsi valtavat määrät rakennusmateriaalia myöskin pääomia, koska saatavissa olevat pääomat, rakennusmateriaali ja rakennustyövoima on pyrittävä ohjaamaan asunnon- tuotannon piiriin ja nimenomaan asutuskeskusten asuntokurjuutta poistamaan. Tämän tarkoituksiperän saavuttamiseksi ja nimenomaan rahoitusvaikeuksien helpottamiseksi asunnon- tuotannon elvyttämiseksi, hallitus on edelleen sitä mieltä, että kansaneläkelaitoksen säästöperiaatteesta poiketen olisi kansaneläkelaitoksen varoja jossain määrin käytettävä asunnonrakennustuotannon tukemiseksi siksi kun muilta pääoma-

markkinoilta on saatavissa tarpeelliset varat tähän tarkoitukseen.

Asiaintilan tässä vaiheessa ei hallitus katso olevan syytä kansaneläkelaitosta koskevien lakien muuttamiseksi.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1948.

Sosiaaliministeri V. Läljeström.

Till Riksdagens Herr Talman.

Genom förmedling av Riksdagens Herr Talman har riksdagsman C. A. Öhman den 14 sistlidne oktober anhållit om vederbörande regeringsledamots svar på följande spörsmål:

„Har Regeringen fäst sin uppmärksamhet vid att Folkpensionsanstalten planerar uppförande av en mycket stor byggnad enbart för ämbetsverks-, kontors- och affärslokaler, varigenom ett betydande belopp av anstaltens medel bindes; och

ärnar Regeringen vidtaga åtgärder för sådan ändring av lagen om folkpensionering att framtida placering av Folkpensionsanstaltens medel i strid med Regeringens intentioner undvikas?”

I anledning av spörsmålet får jag härmed äran anföra följande:

Den ursprungliga anledningen till planerandet av den i spörsmålet avsedda byggnaden hava de önskemål utgjort, som i fråga om uppförandet av ett ämbetsverks- hus alltsedan år 1944 framlagts för folkpensionsanstalten från olika ministeriers och statens ämbetsverks sida. För detta ändamål har pensionsanstalten redan år 1944, då den planerade att uppföra ett eget hus för sin verksamhet, anhållit om en tomt av Helsingfors stad. På vintern 1948 voro enligt införskaffad utredning statens ämbetsverk — skolor och universitetsutrymmen frånräknade — inhysta i upphyrda lägenheter, vilka icke egentligen voro avsedda som ämbetsrum och vilkas yt-innehåll effektivt utnyttjat utgjorde ungefär 30,000 m². Detta motsvarar en total kub av över 100,000 m³.

Då Helsingfors stad på hösten 1947 reserverade ett tomtområde för pensionsanstalten för uppförande av ett affärs-, kontors- och ämbetsverkshus, ansågs det nödigt att noggrant undersöka, huruvida och på vilket sätt tomten kunde nyttjas som byggnadstomt på sådant sätt, att byggnadsföretaget i egenskap av placering skulle förslå att trygga den på sparprincipen grundade av folkpensionsförsäkringssystemet förutsatta avkastningen. På grund härav utlyste pensionsanstalten en idétävlan, vari gavs i uppdrag att utreda områdets utnyttjande och att föreslå placeringen av byggnadsgrupperna. En sådan tävlan hade även föreslagits från Helsingfors stads sida, enär den samtidigt som man därigenom kunde erhålla de nödvändiga utredningarna för fastställandet av tomtens köpeskilling och för byggnadens art och omfattning, även är ägnad att belysa frågan om ett så ändamålsenligt utnyttjande som möjligt av det med hänsyn till sitt läge viktiga byggnadsområdet.

Senare har läget såtillvida till en del undergått en ändring, att behovet av affärs-, kontors- och ämbetsverkslägenheter icke för närvarande är av så primär vikt, att det skulle i brådskande ordning förutsätta uppförandet av ett stort hus av nämnda slag, enär pensionsanstaltens egna behov tills vidare kunna tillgodoses genom provisoriska arrangemang. I fråga om statens ämbetsverk förefinnes däremot fortfarande stor brist och trängsel samt dessutom stor splittring, vilken skulle förutsätta ett snabbt avhjälpande av sakläget, men tidpunkten för åstadkommandet av sådana reformer synes icke för närvarande vara lämplig trots rådande stora brist. Dessutom har Helsingfors stad numera meddelat, att tomtens pris i dess helhet borde gäldas i form av realegendom, vadan det även på denna grund, då fråga är om placering av betydande belopp av pensionsanstaltens tillgångar, synes kunna ifrågasättas, om tidpunkten är lämplig för företagets realiserande.

Av denna orsak har i pensionsanstalten icke ännu fattats något beslut om byggnadsföretagets förverkligande. Under ärendets vidare utveckling kommer man att beakta, förutom pensionsanstaltens senare egna behov, även byggnadens räntabilitet

samt byggnadsproduktionens allmänna utveckling.

Då i spørgsmålet tillika berörts ändamålsenligheten av pensionsanstaltens placeringar, är det skäl att nämna, att densamma år 1948 beviljat medel till nedannämnda ändamål och till följande belopp:

Åt kraftverk	3,185,614,733: —
För elektrifiering av landsbygden	206,000,000: —
Åt olika kommuner	68,316,000: —
„ invalidorganisationerna (kortfristig kredit) ..	10,000,000: —
„ Heinola reumasanatorium	43,000,000: —
„ industrin och andra grenar av produktionslivet	310,784,125: —
Summa mk	3,823,714,858: —

Med beaktande av det synnerligen svårt tillskräpta bostadsläget, vars avhjälpande, så snart förhållandena det blott tillåta, regeringen finner vara av allra största vikt, anser regeringen, liksom även folkpensionsanstalten, skäl föreligga till återhållsamhet i fråga om uppförande av ifrågavarande stora byggnad, som bl. a. förutom avsevärda mängder byggnadsmaterial även binder stora kapital, enär det till buds stående kapitalet, byggnadsmaterialet och byggnadsarbetskraften såvitt möjligt böra inriktas på bostadsproduktionens område och särskilt på avhjälpandet av bostadsländet i bostättningscentra. För ernäendet av detta syftemål och uttryckligen för underlättande av finansieringssvårigheterna, i syfte att väcka bostadsproduktionen till nytt liv, är regeringen alltjämt av den mening, att folkpensionsanstaltens medel med avvikelse från folkpensionsanstaltens sparprincip i någon mån borde användas till understödande av produktionen av bostadshus, till dess från övriga kapitalmarknader nödiga medel kunna erhållas för detta ändamål.

I detta skede av saken anser regeringen skäl icke föreligga till ändring av lagarna om folkpensionsanstalten.

Helsingfors den 20 november 1948.

Socialminister V. Liljeström.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Viljatilanne on maassamme nykyisin tunnetusti hyvä. Samalla kuin viljatuotteiden kulutus on vähentynyt, on kotimainen kauppaan tullut sato suurentunut samoin kuin ulkomaisen viljan tuonti. Tähän hyvään tilanteeseen liittyy, kuitenkin myös varjo-puolia.

Ensinnäkin nykyisen ostojärjestelmän voimassaollessa viljakaupan hoitaminen on paikallisille asiamiesliikkeille varsin vaikea. Kuten tunnettua Valtion viljavaraston asiamiesliikkeet rahoittavat viljan ostotoimin-nan kokonaan itse. Tämä kysyy erittäin suuria pääomia, joita näillä nykyisin on varsin rajoitetusti käytettävissä. Lisäksi rahavarat sitoutuvat viljakaupassa pitkäksi ja epämääräiseksi ajaksi syystä, että m. m. kuluneena luovutuskautena Valtion vilja-varasto ei sen omien ja myllyjen varasto-jen ollessa täynnä, ole pystynyt määrää-mään asiamiesliikkeiltä tavaraa pois. Niinpä monilla asiamiesliikkeillä on yhä vieläkin varastossaan huomattava osa viime syksynä sadon korjuun jälkeen kauppaan tulleesta ruissadosta. Yksinomaan Varsinais-Suomen maanviljelijäin osuuskaupoilla on jatku-vasti viime syksystä lähtien ollut n. 40 milj. mk sidottuna pelkästään ruisvaras-toihin, muut viljat sen lisäksi. Kun sa-maan aikaan liikkeillä on ollut hoidettava-naan erittäin laaja maataloustavarakaupan sesonkiaika suurine lannoite-, rehu-, sie-men-, kone- ym. markkinoineen, on kipeästi tarvittavien pääomien sitoutuminen vilja-varaston nimissä luovutusmääräyksen no-jalla maanviljelijöiltä ostettuun viljaan liiketoimintaa pahasti häiritsevä, pakottaen liikkeet käyttämään vierasta, vaikeasti saa-tavaa, kalliskorkoista rahoitusta liiketoi-minnassaan ja viimeksi pakottaen ne lopet-tamaan oston.

Pahin epäkohta on asiassa kuitenkin se, että liikkeet eivät saa tästä ostotoimin-nasta riittävää palkkiota. Valtion vilja-varasto on maksanut varastoimis-palkkiota sen lukuun ostetusta viljasta 2 kk. pitem-mältä varastoimisajalta 8 p/kg/kk ja ke-säkuun lopulta lähtien tilapäisesti 12 p/kg/kk. Tämä lisättykään määrä ei riitä edes korkokustannusta peittämään, puhu-mattakaan sellaisista kustannuseristä kuin varastovuokra, viljan hoitokäsittely, jota kesäaikana ehdottomasti on suoritettava,

palovakuutus sekä kesäaikana varsin suureksi nouseva painotappio. Nämä kustannuserät tekevät todellisuudessa n. 40 p/kg/kk kohden. Näin ollen aiheutuu asiamiesliikkeille paitsi haitallista liikepääomien pitkäaikaista sitoutumista myös suurta suoranaista tappiota viljakaupassa, mikä on aivan kohtuutonta sitäkin suuremmalla syyllä kun ne eivät toimi itsenäisesti, vaan Valtion viljavaraston toimeksiannosta.

Tilanne onkin johtanut siihen, että asiamiesliikkeet ovat lopettaneet viljan ostonsa kokonaan tai jarruttaneet sitä sitäkin suuremmalla syyllä kun asiamiesliikkeiden Valtion viljavarastosta saamien tietojen mukaan Valtion viljavarasto ja myllyt eivät voi ottaa viljaa vastaan ennenkuin ehkä talvella. Kuitenkin uusi viljasato, etenkin ruis, tulee pian kauppaan. Jos tilanne on silloin edelleen sellainen, että myös ankarassa pääoman puutteessa oleva viljelijä ei saa viljasatoaan myydyksi, on järjestettävä muita mahdollisuuksia viljan menekin varmistamiseksi kuten viljalainoitusta ja viljan varastoimista viljelijän omiin varastoihin kohtuullista varastoimispalkkiota vastaan.

Edellä sanottuun viitaten ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus tietoinen siitä, että nykyinen kotimaisen viljan ostojärjestelmä on saattanut Valtion viljavaraston asiamiesliikkeet vaikeuksiin sitomalla näiden liikkeiden pääomaa kohtuuttoman pitkiksi ajoiksi tehden viljakaupan niille suorastaan tappiolliseksi, ja että tästä johtuen asiamiesliikkeet välttävät viljan ostoa, joten viljan menekki uuden satokauden ollessa edessä on täysin tyrehtynyt?

Mihin toimenpiteisiin Hallitus on aikonut tai aikoo ryhtyä luovutusviljan ostotoiminnan järjestämiseksi sellaiselle kannalle, että liikkeet voivat viljan ostotoimintaa harjoittaa ja maanviljelijäin tulojen kannalta välttämätön viljan menekki voidaan

lähiaikoina alkavana myyntikautena turvata?

Helsingissä 28 päivänä heinäkuuta 1948.

Samuli Simula.	Yrjö Saari.
Martti O. Kölli.	Lauri Laine.
Eino Palovesi.	S. Salo.
Markus Niskala.	Eino Laitinen.
M. O. Lahtela.	

Eduskunnan Herra Puhemieselle.

Kuten tunnettua, ostaa Valtion viljavarasto maanviljelijöiltä nykyisin viljaa siten, että sato jää myyjän varastoon odotamaan joskus myöhemmin tapahtuvaa luovutusta. Tällaista järjestelmää perustellaan varastotilojen puutteella. Kauppaa tehtäessä maksetaan viljasta 10 markkaa kilolta, lopun hinnasta jäädessä suoritettavaksi luovutustilaisuudessa ilman korkoa. Valtio saa siis tältä osalta maanviljelijöiltä korottoman luoton. Mutta myöskään varastoimiskustannuksista eivät myyjät saa mitään korvausta enempää kuin hyvitystä ennen luovutusta syntyvistä säilytystappioistakaan, jotka usein saattavat nousta varsin huomattaviksi, kun viljelijät eivät ole tienneet varautua normaalista poikkeavaan viljan varastointiin. Perunan ollessa säännösteltynä sen sijaan huomioitiin sen varastoinnista viljelijöille aiheutuva riski ja kustannukset hinnan nous-
tessa myöhemmin luovutetuille perunamäärille. Mainittu menettely viljan suhteen merkitsee siis asiallisesti sen hinnan alen-
tamista.

Kokonaan toisenlaisia periaatteita kuin viljaan nähden noudattaa valtio nykyisin sen sijaan silloin, kun se itse on myyjänä ja maanviljelijät ostajina. Juuri varastoimisvaikeuksiin vedoten on näet valtion omistaman yhtiön toimittamien väkilannoitteiden hinta määrätty nousemaan 7 % marraskuun 1 päivästä lähtien, kun taas tulevan maaliskuun alusta lukien hinta on 14 % nykyistä korkeampi. Tässä tapauksessa valtio siis katsoo kohtuulliseksi, että puolen vuoden varastoimisen johdosta hintaa lisätään melkein seitsemänneksellä alkuperäisestä, vaikka väkilannoitteiden varastointi ei aiheuta ainakaan suurempia

säilytysriskejä ja kustannuksia, kuin mitä viljaan nähden on asianlaita.

Edellä sanottuun viitaten esitämme valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko Hallitus kiinnittänyt huomiota siihen, että valtion ostaessa nykyisin maanviljelijäin varastoon osamaksulla viljaa myyjille ei korvata varastointitappioita ja -kustannuksia eikä korkohäviötä, mutta valtion yrityksen myymien väkilannoitteiden hinta sen sijaan varastointisajan pidentyessä huomattavasti kohoaa; ja

aikooko Hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sanotunlaisen epäsuhteen poistamiseksi.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 1948.

Martti O. Kölli.	H. Ala-Mäyry.
Irma Hamara.	Matti Heikkilä.
Jalmari Pusa.	E. A. Turja.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Herra Puhemies on kirjelmässään 29 päivästä heinäkuuta 1948 valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa lähettänyt jäljennöksen edustaja Samuli Simulan ynnä muiden Herra Puhemiehelle jättämästä kirjallisesti laaditusta kyselystä, jossa asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi on esitetty seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus tietoinen siitä, että nykyinen kotimaisen viljan ostojärjestelmä on saattanut Valtion viljavaraston asiamiesliikkeet vaikeuksiin sitomalla näiden liikkeiden pääomaa kohtuuttoman pitkiksi ajoiksi tehden viljakaupan niille suorastaan tappiolliseksi, ja että tästä johtuen asiamiesliikkeet välttävät viljan ostoa, joten viljan menekki uuden satoauden ollessa edessä on täysin tyrehtynyt?

Mihin toimenpiteisiin Hallitus on aikonut tai aikoo ryhtyä luovutusviljan ostotoiminnan järjestämiseksi sellaiselle kannalle, että liikkeet voi-

vat harjoittaa viljan ostotoimintaa, ja maanviljelijäin tulojen kannalta välttämätön viljan menekki voidaan lähiaikoina alkavana myyntikautena turvata.

Herra Puhemies on edelleen kirjelmässään 6 päivästä lokakuuta 1948 valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa lähettänyt jäljennöksen edustaja Martti O. Köllin ynnä muiden Herra Puhemiehelle jättämästä kirjallisesti laaditusta kyselystä, jossa asianomaisen hallituksen jäsenen vastattavaksi on esitetty seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus kiinnittänyt huomiota siihen, että valtion ostaessa nykyisin maanviljelijäin varastoon osamaksulla viljaa myyjille ei korvata varastointitappioita ja -kustannuksia eikä korkohäviötä, mutta valtion yrityksen myymien väkilannoitteiden hinta sen sijaan varastointisajan pidentyessä huomattavasti kohoaa; ja

aikooko Hallitus ryhtyä toimenpiteisiin sanotunlaisen epäsuhteen poistamiseksi.

Kun kysymykset koskevat minun virkalaani kansanhuoltoministerinä, saan kunnioittaen vastata seuraavaa:

Satovuonna 1947—48 on ulkolaista leipäviljaa tuotu maahan noin 304,000 tonnia. Kotimaiset ostot ovat samana aikana olleet noin 145,000 tonnia. Kun kulutus samanaikaisesti huomattavasti supistui, aiheutui tästä vähäiset viljan varastointilamme huomioon ottaen, suhteellisen suurien varastojen muodostuminen. Niinpä viime elokuun lopussa oli varastoituna kaikkiaan noin 166,000 tonnia yleiseen kulutukseen tarkoitettua leipäviljaa. Tästä määrästä voitiin Valtion Viljavaraston omistamiin varastotiloihin sijoittaa noin 36,000 tonnia. Loput viljasta oli sijoitettava myllyjen ja liikkeiden omistamiin sekä Valtion Viljavaraston tilapäisesti vuokraamiin varastuosuihin.

Edellä mainitusta johtuen Valtion Viljavarasto ei ole voinut sijoittaa asiamiesliikkeiden tarjoamaa kotimaista viljaa niin nopeasti kuin liikkeet olisivat halunneet. Täten äskettäin päättyneenä satovuonna Valtion Viljavaraston asiamiesliikkeiden va-

rastoissa on ollut kuukausittain keskimäärin 26,700 tonnia viljaa. Vastaava määrä satovuonna 1946—47 oli 22,800 tonnia, satovuonna 1945—46 24,000 tonnia ja satovuonna 1944—45 29,000 tonnia sekä viime mainittua edeltävinä vuosina vielä jonkin verran suurempi.

Suoritettujen ostojen perusteella on asiamiesliikkeille heti maksettu viljelijän saamaan hintaan sisältyvä 4 markan tukipalkkio. Varsinainen asiamiespalkkio on ollut kaikesta irrallaan lähetetystä viljasta 65 p/kg. Säkitetystä leipäviljasta ja herneestä vastaava palkkio on ollut 90 p/kg ja säkitetystä kaurasta 95 p/kg. Asiamiespalkkioon on sisällynyt kahden kuukauden varastoimis- ja rahoitusvelvollisuus. Yli kahden kuukauden varastoimisesta on rukiin ja ohran osalta maksettu korvausta helmikuun lopusta lukien 10 p/kg ja kesäkuun lopusta lähtien heinäkuun loppuun saakka 12 p/kg kuukaudessa. Mainittakoon vertailun vuoksi, että esim. Ruotsissa maksetaan liikkeille ja viljelijöille varastoimis- ja rahoituskorvausta virallisen kurssin mukaan Suomen rahaksi muunnettuna vain 5.7 p/kg kuukaudessa ja rukiin perushintojen mukaan laskettuna 7.5 p/kg kuukaudessa. Myöskin varsinainen asiamiespalkkio on meillä suurempi kuin Ruotsissa. Kun asiamiespalkkiot ennen sotia vaihtelivat 2—5 p/kg, on siis nousu ollut melkoinen, vaikkapa otetaankin huomioon asiamiesliikkeiden lisääntyneet velvollisuudet ja kustannukset.

Valtion Viljavarasto on varastoinut viljaa omien sekä kauppa- ja paikallismylyjen varastojen lisäksi myös saatavissa olleisiin tilapäisvarastoihin. Tästä huolimatta on todettava, että on syntynyt melkoisia vastaanottovaikeuksia erikoisesti rukiin suhteen. Tämän vuoksi ja jotta viljelijöillä oli mahdollisuus saada yleistä kulutusta varten tuottamastaan viljasta osamaksua jo syksyllä, valtioneuvosto oikeutti 30 päivänä elokuuta 1948 tekemällään päätöksellä Valtion Viljavaraston suorittamaan 10 mk kilolta osamaksuna asiamiesliikkeiden ostokuitia vastaan ostamasta, liikkeen varastossa olevasta viljasta edellyttäen, että liike on hankkinut vähintään kansanhuoltoministeriön määräämän kilomäärän viljaa. Tämä osamaksu saadaan suorittaa myös sen viljan osalta, jonka Valtion Viljavaraston asiamiesliikkeet ovat ostaneet viljelijältä

sillä ehdolla, että vilja jää säilytettäväksi viljelijän luo ja että ostokuitti näin ostetusta viljasta annetaan vasta asiamiesliikkeen ottaessa viljan vastaan. Edellä mainittu 10 markan osamaksu on koroton, kun sen sijaan viljan vastaanottovaikeuksien vallitessa yleensä käytetyn n. s. lombardeerausjärjestelmän samoin kuin Ruotsissakin voimassa olevan nykyisen järjestelmän mukaan on viljelijän saama ennakkomaksu korollinen.

Harkittavana on myös ollut sellainen järjestelmä, jonka mukaan viljan hintaa olisi määrääjoittain nostettu. Tällainen järjestelmä ei kuitenkaan olisi auttanut varsinkaan heikkovaraisia viljelijöitä heidän vaikeuksissaan. Kaikkia viljalajeja koskeva kiinteä hinnanalisyysjärjestelmä ei myöskään ole soveltuva oloihimme sen vuoksi, että samanaikaisesti, kun toista viljalajia on pyrittävä mahdollisimman suuressa määrin varastoimaan, on toista viljalajia pyrittävä saamaan mahdollisimman nopeasti kauppaan. Esimerkkeinä tällaisista viljalajeista mainittakoon tällä hetkellä ruis ja suurimokaura. Myöskin saman viljalajin suhteen voi tilanne satovuoden kuluessa muuttua siten, että varastoimisen sijasta sitä olisi pyrittävä saamaan mahdollisimman nopeasti kauppaan. Yleinen ilmiö on myöskin se, että viljaa ilman valtiovallan erikoistointenpiteitäkin pyritään varastoimaan viljelmillä huomattavat määrät vieläpä silloinkin, kun sitä valtiovallan toimenpitein päinvastoin on pyritty saamaan yleiseen kulutukseen.

Uudesta sadosta saatu vilja ei aluksi tullut kauppaan niin nopeasti kuin olisi voinut odottaa. Viljavarastot ehtivätkin siinä määrin tyhjentyä, että marraskuun puoliväliin saakka kaikki tarjotut kevätiljaerät on voitu vastaanottaa. Tämän jälkeen on hyvin vilkkaan tarjonnan johdosta alkanut esiintyä vaikeuksia ohran vastaanotossa. Myöskin kotimaista ruista ovat asiamiesliikkeet yleensä voineet varastoida, joskin eräillä alueilla liikkeiden on ollut rajoitettava rukiin vastaanottonsa vain kuitattuun rukiiseen. Suoranaista puutetta on ollut suurimokaurasta ja herneestä.

Edelleen mainittakoon, että Valtion Viljavaraston asiamiesliikkeet ovat saaneet ohjeen ensisijaisesti vastaanottaa viljaa selaisilta viljelmiltä, joilta kauppaan tuleva ruis-, ohra- ja vehnämäärä on alle 1,000 kg.

Osoituksena siitä, että viljan vastaanotto-mahdollisuudet eivät ole olleet huolestuttavat, voidaan vielä mainita, että viljelijöiden kanssa on viljan varastoimisopimuksia tähän mennessä tehty suhteellisen vähän, lokaan loppuun mennessä kaikkiaan vain 466 kpl. Huomattava on myöskin, että normaaliaikoinakaan myllyt eivät syksyisin ole voineet vastaanottaa viljaa tarjontaa vastaavasti.

Väkilannoitteiden osalta on kausihintajärjestelmään siirretty lähinnä siitä syystä, että saataisiin väkilannoitteiden menekki jakaantumaan tasaisesti ympäri vuoden. Kun vuonna 1947 käytettiin maassa väkilannoitteita noin kaksi kertaa enemmän kuin keskimäärin vuosina 1936—1940, ei näin suuria määriä jo kuljetusteknisistä syistä voida saada tuotetuksi ja jaetuksi lyhyen ajan kuluessa. Viljelijöiden ostohalua syyskesällä ja talvella voidaan varsinaisesti kiihottaa vain myymällä lannoitteet halvemmalla kuin myöhemmin keväällä. Kun valtiovalta lisäksi käyttää huomattavia määriä varoja väkilannoitteiden ulkomaisten tuontihintojen alentamiseen, ei kysymyksessä olevia kausihintoja voida verrata viljan varastoisipalkkioihin. Väkilannoitteiden kausihinnoittelu on jo ennen sotaa ollut meillä käytännössä ja siitä saadut kokemukset ovat osoittautuneet myönteisiksi.

Edellä mainituilla viljan varastointia koskevilla väliaikaisilla toimenpiteillä Hallitus on pyrkinyt sekä turvaamaan kotimaisen leipäviljan kaupan saannin että myös auttamaan viljelijöitä että asiamiesliikkeitä näiden rahoitusvaikeuksissa. Hallitus tulee edelleen valpaasti seuraamaan kehitystä sekä ryhtymään niihin toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan poistamaan viljan kaupan tulossa mahdollisesti esiintyvät epäkohdat.

Tämän saan kunnioittaen saattaa Herra Puhemiehelle tiedoksi.

Helsingissä, marraskuun 23 päivänä 1948.

Kansanhuoltoministeri *Onni Toivonen*.

Till Riksdagens Herr Talman.

Herr Talmannen har i en skrivelse den 29 juli 1948 i sådant syfte, som är nämnt i 37 § 1 mom. riksdagsordningen, översänt

en avskrift av det av riksdagsmannen Samuli Simula m. fl. till Herr Talmannen inlämnade skriftligt avfattade spörsmål, vari följande frågor framställts till vederbörande regeringsmedlems besvarande:

Har Regeringen vetskap om, att det nu gällande systemet för uppköp av inhemsk spannmål försatt Statens Spannmålsförråds ombudsaffärer i svårigheter genom att sagda affärers kapital blivit bundet för oskäligt lång tid, så att handeln med spannmål för dem blivit direkt förlustbringande, och att ombudsaffärerna på grund härav undvika uppköp av spannmål med den påföljd, att avsättningen av spannmål inför den nya skördeperioden fullständigt stagnerat?

Vilka åtgärder har Regeringen ämnat eller ämnar den vidtaga för att uppköparverksamheten i fråga om överlåtelsespannmål skall kunna ordnas sålunda, att affärerna kunna göra uppköp av spannmål och att den ur synpunkten av jordbrukarnas inkomster nödvändiga avsättningen av spannmål skall kunna tryggas under den försäljningssäsong, som begynner inom närmaste framtid?

Herr Talmannen har vidare i en skrivelse den 6 oktober 1948 i sådan syfte, som är nämnt i 37 § 1 mom. riksdagsordningen, översänt en avskrift av det av riksdagsmannen Martti O. Kölli m. fl. till Herr Talmannen inlämnade skriftligt avfattade spörsmål, vari följande frågor framställts till vederbörande regeringsmedlems besvarande:

Har Regeringen fäst uppmärksamhet vid att, då staten för närvarande mot delbetalning uppköper spannmål för förvaring i jordbrukarnas lager, säljarna icke få någon ersättning, vare sig för lagringsförlust och kostnader eller för ränteförlust, medan däremot priset för konstgödsel, som sålts av statens företag, betydligt stiger, då upplagringstiden förlänges; samt

ämnar Regeringen vidtaga åtgärder för avlägsnande av sagda missförhållande?

Enär frågorna beröra mitt ämbetsområde som folkförsörjningsminister, har jag härmed äran avgiva följande svar:

Under skördeåret 1947—48 importerades ungefär 304,000 ton utländsk brödsäd. De inhemska köpen ha under samma tid omfattat cirka 145,000 ton. Då förbrukningen samtidigt betydligt minskades, bildades till följd härav med hänsyn till de ringa lagerutrymmena för spannmål relativt stora lager. Sålunda fanns i slutet av sistlidne augusti i lager sammanlagt cirka 166,000 ton brödsäd, avsedd till allmän förbrukning. Av detta parti kunde cirka 36,000 ton placeras i Statens Spannmålsförråds egna lagerutrymmen. Återstoden måste placeras i av kvarnar och affärer ägda samt av Statens Spannmålsförråd temporärt hyrda lagerutrymmen.

Med anledning av det ovan sagda har Statens Spannmålsförråd icke kunnat placera den av ombudsaffärerna utbudna inhemska spannmålen så snabbt som affärerna hade önskat. Sålunda fanns det i Statens Spannmålsförråds ombudsaffärers lager under det nu tillämdalupna skördeåret i medeltal 26,700 ton spannmål per månad. Under skördeåret 1946—47 utgjorde motsvarande mängd 22,800 ton, under skördeåret 1945—46 24,000 ton och under skördeåret 1944—45 29,000 ton samt under åren före det sistnämnda något mera.

På basen av verkställda inköp har till ombudsaffärerna genast utbetalats den stödprenie om 4 mark, som ingår i det pris odlaren erhållit. Den egentliga ombudsmannaprovisionen har för all i lös vikt levererad spannmål utgjort 65 p/kg. Den motsvarande provisionen för säckad brödsäd och arter har utgjort 90 p/kg och för säckad havre 95 p/kg. I ombudsmannaprovisionen har ingått två månaders lagrings- och finansieringsskyldighet. För lagring överstigande två månader har i fråga om råg och korn betalats en ersättning om 10 p/kg i månaden från utgången av februari och 12 p/kg i månaden från utgången av juni till utgången av juli. För jämförelses skull må nämnas, att till exempel i Sverige erlägges till affärerna och odlarna lagrings- och finansieringsersättning, utgörande enligt officiell kurs, omräknad i finska mark, endast 5.7 p/kg i månaden. Även den egentliga ombudsmannaprovisionen är hos oss större än i

Sverige. Då ombudsmannaprovisionerna före krigen varierade mellan 2 och 5 p/kg, har stegringen varit betydande, även om ombudsaffärernas ökade skyldigheter och kostnader beaktas.

Statens Spannmålsförråd har lagrat spannmål utom för egna samt handelskvarnars och lokala kvarnars lager även för eventuella tillfälliga ändamål. Det oaktat kan konstateras, att betydande mottagningssvårigheter uppstått framför allt i fråga om råg. Därför och för att odlarna för den spannmål, som de producerat för allmän förbrukning, skulle ha möjlighet att erhålla delbetalning redan om hösten, berättigade statsrådet medelst beslut den 30 augusti 1948 Statens Spannmålsförråd att erlagga 10 mk per kilogram såsom delbetalning för den av ombudsaffärerna mot inköpskvitto inköpta, i affärens lager befintliga spannmålen under förutsättning, att affären har anskaffat minst det av folkförsörjningsministeriet föreskrivna antalet kilogram spannmål. Denna delbetalning får erläggas även för den spannmål Statens Spannmålsförråds ombudsaffärer köpt av odlare på villkor, att spannmålen upplagras hos odlaren och att inköpskvittot för sålunda köpt spannmål gives först då ombudsaffären mottager spannmålen. Ovannämnda delbetalning om 10 mark är räntefri, då däremot vid rådande mottagningssvårigheter i fråga om spannmål enligt det allmänt praktiserade s. k. lombarderingsystemet liksom även enligt det i Sverige gällande nuvarande systemet på den förskottsbetalning, som odlaren erhåller, beräknas ränta.

Även ett sådant system har upptagits till prövning, enligt vilket spannmålets pris skulle ha höjts terminsvis. Ett dylikt system skulle likväl icke ha hjälpt framför allt odlare med svag ekonomi i deras svårigheter. Ett fast pristillägssystem för samtliga sädesslag kan icke heller tillämpas i våra förhållanden, därför att samtidigt som det ena sädesslaget i så stor utsträckning som möjligt borde lagras, borde det andra så snabbt som möjligt utfås i handeln. Såsom exempel på dylika sädesslag må för tillfället nämnas råg och grynhavre. Även i fråga om samma sädesslag kan situationen under skördeåret förändras så, att detta i stället för att lagras så snabbt som möjligt borde utfås i handeln.

Allmänt är även, att man utan särskilda åtgärder från statsmaktens sida försöker lagra stora mängder spannmål på odlingsgarna till och med i de fall, då statsmakten tvärtom vidtagit åtgärder i syfte att tillföra spannmålen den allmänna förbrukningen.

Spannmål av den nya skörden utkom icke i början i handeln så snabbt som man kunnat vänta. Spannmålsförråden hunno redan i den grad tömmas, att intill mitten av november samtliga utbudna partier vårsäd kunnat mottagas. Härefter har det mycket livliga utbudet börjat välla svårigheter med mottagandet. Även inhemsk råg ha ombudsaffärerna i allmänhet kunnat lagra, låt vara att affärerna i vissa trakter nödgats begränsa mottagningen av råg till enbart torkad råg. Direkt brist har rått på grynhavre och ärter.

Vidare må nämnas, att Statens Spannmålsförråds ombudsaffärer ha erhållit anvisning om att i främsta rummet mottaga spannmål från sådana odlingar, på vilka den i handeln utkommande mängden av råg, korn och vete understiger 1,000 kilogram. Såsom bevis på att möjligheterna att mottaga spannmål icke varit ägnade att ingiva bekymmer kan dessutom nämnas, att med odlarna hittills ingåtts relativt få avtal om lagring av spannmål intill utgången av oktober, inalles endast 466 stycken. Det är även att märka, att kvarnarna icke ens under noramlä tider om hösten kunnat mottaga all den spannmål, som offererats dem.

I fråga om konstgödsel har säsongprissystemet tagits i bruk närmast i det syftet, att avsättningen av konstgödseln skall fås at fördela sig jämnt på hela året. Då år 1947 ungefär dubbelt mera konstgödsel användes i landet än i medeltal under åren åren 1936—40, kunna så stora mängder redan av transporttekniska skäl icke produceras och fördelas inom en kort tidrymd. Odlarnas köplust under sensommaren och vintern kan regelrätt stimuleras endast genom att gödseln säljes billigare än senare på våren. Då statsmakten dessutom använder betydande belopp för att sänka importprisen för den utländska konstgödseln, kunna ifrågavarande säsongpris icke jämföras med lagringspremierna för spannmål. Säsongprissättningen av konstgödsel har redan före kriget prakti-

serats hos oss och de gjorda rönen ha visat sig positiva.

Medelst ovan nämnda temporära åtgärder i fråga om upplagringen av spannmål har Regeringen strävat såväl att trygga den inhemska brödsädens utfäende i handeln som att hjälpa både odlare och ombudsaffärer i deras finansieringssvårigheter. Regeringen kommer fortfarande att vaksamt följa med utvecklingen samt att vidtaga åtgärder, ägnade att avlägsna de missförhållanden, som eventuellt uppträda i samband med spannmålen utkommande i handeln.

Detta får jag vördsamt bringa till Herr Talmannens kännedom.

Helsingfors, den 23 november 1948.

Folkförsörjningsminister *Onni Toivonen*.

Itsenäisyyspäivän juhlaumalanpalvelus.

Puhemies: Luetaan valtiopäivien juhlamenojen ohjaajalta saapunut kirjelmä.

Sihteeri lukee:

„Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1948.

Eduskunnan Puhemiehelle.

Juhlamenojen ohjaajaksi määrätynä kutsumun kunnioittavasti Teidät, Herra Puhemies, sekä Eduskunnan Varapuhemiehet ja Edustajat Suurkirkossa 6 päivänä joulukuuta 1948 klo 12 pidettävään itsenäisyyspäivän juhlaumalanpalvelukseen.

Hugo Valvanne.

Helsingfors den 24 november 1948.

Till Riksdagens Talman.

I egenskap av tillförordnad ceremonimästare har jag äran härmed inbjuda Eder, Herr Talman, och Riksdagens Vicesalmän och Riksdagsmän till den gudstjänst, som på självständighetsdagen den 6 december 1948 förrättas i Storkyrkan kl. 12.

Hugo Valvanne.”

Puhemies: Kirkkoon menoa varten kokoontuvat edustajat itsenäisyyspäivänä kello 11,50 yliopiston kirjaston edustalla.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi eräiden säännöstelyrikoksista tuomittujen henkilöiden pitämisestä pakkotyössä annetun lain kumoamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 53, jota on valmistelevalti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 20, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 2) Ehdotukset laiksi sähkölaitoskiinteistöistä ja laiksi ulosottolain muuttamisesta.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 1, jota on valmistelevalti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 21, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 3) Ehdotus laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssitoimikunnan virkatöimistä ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 21, jota on valmistelevalti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 10 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 22, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 4) Ehdotus laiksi köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 13, jota on valmistelevalti käsitelty laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 3 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 23, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

- 5) Ehdotus laiksi maanhankintalain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Ikosen y.m. lak. al. n:o 61, jota on

valmistelevasti käsitelty maatalousvaliokunnan mietinnössä n:o 7 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 24, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinmista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pitentämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 25 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 25. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 26 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 11, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—7 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 39, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu; sen jälkeen siirrytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. E. Kilpi: Herra puhemies! — Oikeusvaltiossa voidaan arkaluontoisempia tehtäviä tuskin antaa millekään viralliselle elimelle kuin valtion salaiselle poliisille. Sinänsähän sellaisen laitoksen tehtävien rajat tosin tuntuvat yksinkertaisilta ja selviltä: vastustaa ja paljastaa sellaista rikollisuutta, joka kohdistuu valtion itsenäisyyttä, sen hallitusmuotoa tai maan yleistä turvallisuutta vastaan. Käytännössä tämä tehtävä ei kuitenkaan ole missään maassa ollut yksinkertainen. Vielä tähän mennessä ei liene onnistuttu luomaan sellaista

valtiollista poliisia, joka olisi saanut toiminnaastaan yleistä tunnustusta, taikka, joka olisi tullut suorastaan kansanomaiseksi. Päävastoin sitä on kaikkialla pyritty arvostelemaan toisinaan syystä, toisinaan aiheettomasti. On esiintynyt hyvinkin suurta erimielisyyttä siitä, kuinka pitkälle kansalaisten elämän tarkkaamisessa salaisen poliisin toiminta saa ulottua ja minkälaisia keinoja siinä suhteessa voidaan pitää hyväksyttävänä. Mitään yleisesti hyväksyttävää oikeussäännöstä siinä suhteessa tuskin on olemassa, ja niin onkin salainen poliisi kaikkialla kehittänyt itselleen omiin tarkoituksiinsa sopivia menetelmiä. Niitä on arvosteltu ankarastikin, vaikka samalla on usein jouduttu myöntämään, että yksi ja toinen vaarallinenkin salahanke olisi jäänyt selvittämättä, ellei apuna olisi käytetty myöskin moraalisesti vähemmän hyväksyttäviä keinoja.

Myöntäessään vuosittain valtion budjetissa määrärahoja salaiselle poliisille, ovat eri maiden eduskunnat antaneet siunauksensa tällaistenkin keinojen käyttämiseen. Arveluttavimmaksi valtiollinen poliisi muuttuu, jos se maassa tai toisessa poliittisen taistelun kärjistyessä heittäytyy sokeasti vain vallassaolevan ryhmän poliittisten pyrkimysten välikappaleeksi ja jos se tällöin omasta peruspohjastaan poiketen tekaisee olemattomia salaliittoja taikka muuten aiheettomasti puuttuu toisin ajattelevien kansalaisten oikeuksiin. Parhaita esimerkkejä tällaisista valtiollisista poliiseista oli aikoinaan Tsaari-Venäjän kuuluisa ohranalaitos ja myöhemmin Hitlerin Saksan Gestapo.

Suomen vastaavasta poliisista on itsenäisyytemme aikana keskuudessamme vallinnut vähintään sekavia ja epämääräisiä käsityksiä. Suuri osa kansaamme piti sitä, heti sen muodostumisen jälkeen, vanhan venäläisen santarmilaitoksen suoranaista jatkona ja suhtautui siihen jo psykologisestiikin jokseenkin samalla tavalla. Runsaan neljännesvuosisadan aikana se ei ainkaan sanottavasti kyennyt kohottamaan tätä mainettaan, ja nykyisin lieneekin huomattava osa kansastamme valmis antamaan valtiollisen poliisin tuonaikaisesta toiminnasta täysin kielteisen arvosanan.

Sitä oudommalta onkin tuntunut se mielenkuuhu, joka valtavasti paisutettuna viime aikoina on nostatettu nykyistä val-

tiollista poliisia vastaan. Sitä seuratessa ei ole voinut vapautua siitä päätelmästä, että suuri osa sitä olisi jäänyt esittämättä, jos valtiollisen poliisin luonne ja sen henkilökunta olisivat jääneet samoiksi, mitä ne olivat sotien aikana ja sotien edellä. Kiihkeimpinä moittijoinahan esiintyvät ne piirit, joilla aikaisemmin ei ollut mitään moittimista valtiollisen poliisin suhteen. Päävastoin se asianomaisten mielestä merkitsi silloin korkealle arvostettavaa isänmaallista työtä. Se oli aivan erinomaisen laitos niin kauan, kuin sen tarmo ja kekseliäisyys kohdistuivat maan työväenluokkaa, sen järjestötoimintaa ja sen toimihenkilöitä vastaan. Kun silloinen valtiollinen poliisi joko itse suoritti tai oli pontevasti mukana auttamassa tekoja, jotka häiritsivät ja järkyttivät valtakunnan oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä, ei mitään vastalauseita kuulunut (Eduskunnasta: Kuuluipa!). Ei niitä kuultu silloinkaan, kun Lapuan liike toimi yhdessä tämän poliisin kanssa, kun muilutuksia järjestettiin suoraan valtiollisesta poliisista käsin ja kyydittävien etsimiseen ja tuntemiseen käytettiin apuna valtiollisen poliisin valokuvakokoelmaa (Eduskunnasta: Eikös se ole hyvä, ettei enää voida sitä tehdä!). Mielenrauha ei häiriintynyt edes silloin, kun eduskunnan perustuslakivaliokunnasta riistettiin väkivalloin eräs sen jäsenistä, valtiollisen poliisin miesten seistessä kadulla katsomassa, että kaikki kävi oikein „Lapuan lakien” mukaan (Ed. Myllymäki: Ja näytti kortin valiokunnassa!). Asianomaisten oikeudentunnon herkkyyttä mitattiin silloin vain poliittisia linjoja myöten. Mutta sellainen oikeudentunto, joka noudattelee vain ahaita puoluerajoja, ei ole suuren arvoinen.

Äskeisten sotien aikana valtiollisen poliisin tämän kaltainen toiminta suorastaan huipentui. Suoranaiseksi järjestelmäksi kehitettiin kaikkien sellaisten kansalaisten varjostaminen, joiden epäiltiin edes jonkin verran suhtautuvan penseästi sotapolitiikkaan. Töykeä kohtelu, jopa suoranaiset kidutukset kuuluivat kuulustelumenetelmiin; poliittinen provokatiokaa ei ollut tuntematon. Kun viime kesänä lyhyen ajan jouduin hoitamaan sisäasiainministerin salkkua, vaivauduin samalla tutustumaan eräisiin valtiollisen poliisin sellaisiin henkilömappeihin, joita ei oltu ennätetty hävittää sodan päättyessä. Tällöin saattoi muun

ohessa todeta, mitenikä valtiollinen poliisi paikallisine agentteineen sodan aikana suorastaan valitsi ahdisteltavakseen henkilöitä, joiden kansalaiskunto oli silloin ja on tälläkin hetkellä täysin moitteeton. Asiaan kuului, että tekaistiin juttuja, joiden oli määrä muka osoittaa, miten vaarallista oli tarkoitettujen henkilöiden liikkuminen vapaina. Samaten laadittiin selostuksia koukousista, joiden todellinen luonne oli huomattavasti toinen, kuin mitä poliisiagentin raportti kertoi (Eduskunnasta: Niinhän sen jälkeenkin on tapahtunut!). Omasta päästä seipitettiin niinkään puheita, joiden kaltaisia ilmiännetyt eivät lainkaan olleet pitäneet (Eduskunnasta: Aivan niinkuin viime aikoina!). Ei tarvitse edes lisätä, että n. s. rauhanoppositioon lukeutuvat eri puolueisiin kuuluvat kansalaiset olivat valtiollisen poliisin aivan erikoisina silmätköinä (Eduskunnasta: Totta kai!).

Tätä taustaa olisi niiden muistettava, jotka nyt sodanjälkeisessä valtiollisessa poliisissa eivät näe muuta kuin pelkkää pahaa. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Ja juuri se tekeekin nykyisen arvostelun heikoksi silloinkin, kun se ehkä tapaa oikeankin kohteen. Arvostelu on heikko ja hatara, sen moraalinen pohja pettää, koska sen kipein lähtökohta on kieltämättä siinä, että valtiollinen poliisi sotien jälkeen on suunnannut valokeilansa myöskin siihen poliittiseen pimentoon, joka löydetään yhteiskunnan oikealta sivustalta. Se on siellä tunnut arvattavasti oudolta ja ikävältä, mutta sitä ei ole voitu välttää. Se oli yhteiskunnan velvollisuus ja jo määrätyn kansalaiskasvatuksenkin kannalta varsin tarpeellista. Tarkoiton viimemainitulla samaa, minkä sanomalehti Vasabladet niin erinomaisen sattuvasti luonnehti sanoessaan sen olevan „terveellistä oikeistosuunnalle (Eduskunnasta: Se on kirjoittanut paljon muutakin roskaa!), jonka lempilapsi Valpo aikaisemmin oli, saada omassa nahassaan kokea, miltä valtion harjoittama kansalaisten vakoilutoiminta tuntuu. Sitä oikeisto ei aikaisemmin tiennyt.”

Olisikin ollut tavatonta sinisilmäisyyttä uskoa, että rauhan palattua kaikki ne, jotka olivat sodanjälkeisen hallitus suunnan, tämän n. s. toisen tasavallan, vannonutuneita vastustajia, yhtäkkiä olisivat tehneet täyden mielenmuutoksen. Monia aseellisia ja muita järjestöjä oli jouduttu lakkautta-

maan. Niiden johtajien ja varsinkin monien jäsenten toiminnan seuraaminen niissä oloissa oli välttämättömyys. Mutta tähän tehtävään ei sodan aikainen vallan toisia tavoitteita edustanut, toisiin tavoitteisiin pyrkinyt valtiollinen poliisi tietenkään ollut kelvollinen. Niinpä se valtion komitea, joka asetettiin keväällä 1945 valtiollisen poliisin järjestelyä varten ja jonka puheenjohtajana oli tämän eduskunnan jäsen, tohtori Sukselainen, lausuiakin mietinnössään, että siihen astinen valtiollinen poliisi oli „mahdoton” ja että „laitoksen toiminnassa ei saada aikaan muutosta, ellei ryhdytä aivan erikoisiin toimenpiteisiin”. Näin silloinen hallitus menettelikin. Valpon henkilökunta uudistui suurimmalta osalta. Mutta alusta saakka ovat n. s. vanhaa suuntaa edustavat piirit tehneet kaikkensa saadakseen uuden Valpon epäiltäväksi ja kansalaisten halveksimaksi. Yksityiset, usein, varsin pienetkin virheellisuudet on yleistetty koko laitosta koskeviksi, jopa annettu ymmärtää, että valtiollinen poliisi olisikin joidenkin muiden kuin Suomen viranomaisten käskyjä totteleva. On ymmärrettävää, että tällaisen ajohahdin avulla voidaan minkä hyvänsä julkisen viranomaisen asema ja arvovalta heikentää. Tässä enemmän kuin yksipuolisessa mielialan muokkauksessa on sivuutettu kokonaan se seikka, että valtiollisen poliisin yhtenä tärkeimmistä tehtävistä on ollut ja on edelleen välirauhan- ja rauhansopimusten eräiden ehtojen tarkan noudattamisen valvonta.

Eräs toistuvia pääsyytöksiä on ollut, että Valpo ei seuraa eikä tutki niitä salahankkeita, kapinavalmisteluja ja kaappausyrityksiä, joita muka vasemmiston keskuudessa jatkuvasti puuhataan. Viimeksi tällaisen syytöksen esitti täällä eduskunnassa viime tiistaina ed. J. Pusa. Hänän kertoi meille saaneensa „sattumalta selville”, että joidenkin kuntien kommunistiset edustajat ja johtomiehet olivat kuukauden päivät sitten päättäneet väkivaltaisesti vallata erään puolustuslaitoksen asevarikon hetkellä, jolloin ylhäältä käsin annetaan tähän tehtävään käsky. Eilinen Helsingin Sanomat ja sitä seuraten ainakin jokunen iltapäisälehtikin tiesi asiasta jo tarkkojakin tietoja. Paikka oli olevinaan Tyrvää, kokous oli pidetty mainitun pitäjän Rai-vion työväentalossa ja siihen oli osallistu-

nut parikymmentä entistä punakaartilaisista. Näille oli kuulemma tullut ylempää määräystä pitää asevarikko hallussaan mahdollisten tappioidenkin uhalla ja siitäkin huolimatta, ettei koulutettuja lisävoimia saapuisi avuksi. Siinä olikin aikamoinen urakka parillekymmenelle jo vanhuuden rajan ylittäneille tai sitä lähentelevälle punakaartilaiselle, joiden sotilaallinen koulutus liene 30 vuotta takaperinkin jäänyt melkoisen alkeelliseksi! Mutta tämän sankaritarinan levittäjiä se ei näytä huolettavan. Kuten tämän päivän lehtien tiedoista useimmat edustajat lienevät jo huomanneet, ei ed. J. Pusan juttulussa ollut pontta eikä perää. Olsikin toivottavaa — lausun tämän omasta puolestani —, että mikäli tällaisia „tosikertomuksia” edelleenkin joittenkin „aivotrustien” illanistujaisissa sepitellään ainakin tapahtumapaikaksi keksittäisiin vähitellen jo joku toinenkin paikka kuin Tyrvään ja Raivion työväentalo. Tämä ed. Pusan virsi liikkui nimittäin muutenkin jo ainakin yhtä ellei kahta värssyä jäljessä, se oli kolmas samaan paikkaan sijoitettu täysin samanlainen tarina. Aivan miltei pilkkusta pilkkuun tätä samaa juttua levitettiin jo vuoden 1945 vaalien edellä. Se tutkittiin silloin perusteellisesti yhdessä päämajan valvontaosaston ja valtiollisen poliisin kanssa ja se osoittautui silloin niinkuin myöhemminkin täysin perättömäksi. Siihen liittyi silloin vielä n. s. Tampereen juttu, jossa muuan vanha kriminaalirikollinen veti pahasti päämajan valvontatoimistoa nenästä kertomalla valan perättömyä asioita, mutta hyötyen taloudellisesti melkoisesti.

Toisen kerran sama juttu tuotiin julkisuuteen viime keväänä viime vaalien edellä muistaakseni suunnilleen siihen aikaan kuin täällä neuvoteltiin Suomen ja Neuvostoliiton ystävyys- ja avunantosopimuksen tekemisestä. Silloinkin oli kokouspaikkana ollut Tyrvään Raivion työväentalo. Tehdyt päätökset olivat niin ikään olleet vastaavanlaisia. Asia tutkittiin jälleen perusteellisesti ja tarkkaan, varsinkin koska se liittyi samaan aikaan levitettyihin n. s. kaapapausta koskeviin huhuihin ja kirjoituksiin. Se osoittautui niinkuin edelliselläkin kerralla täysin perättömäksi. Raivion työväentalo lisäksi on sosialidemokraattisen yhdistyksen omistama. Ei mitään tällamoista kokousta ollut pidetty. Kukaan paikkakun-

talainen ei muutenkaan tietänyt tämmöisistä hommista mitään. Tutkimuksissa voitiin ainoastaan todeta, että huhu oli paikkakunnalta lähtenyt kiertämään osaksi Kokoomuksen Nuorten, osaksi mainitun varikon omasta piiristä. Tässä kolmannessakin erässä on lähtökohta ja tulos yhtä tyhjä kuin aikaisemminkin. Ennen kuin ed. Pusa sai tämän asian, niin kuin hän sanoi, „satumalta ilmi”, sitä tietävästi kerrottiin ainakin pari viikkoa takaperin jo eräässä Kokoomuksen Nuorten paikallisosastossa pidetyssä puheessa.

Juuri tämänkaltaiset värikkäät syytökset toisaalta Valpon liiallisesta aktiivisuudesta oikealle ja täydellisestä toimettomuudesta vasemmalle, varsinkin kun niitä esitettiin eduskunnassakin, aiheuttivat, että edellinen hallitus asetti kysymystä selvittämään n. s. Ahlbäckin komitean. Valpon siihenastisia arvostelijoita ei komitean kokoonpano sitä nimitettäessä kuitenkaan ollenkaan tyydyttänyt. Se oli muka koottu „Leinon miehistä”, kun sen jäsenet olivat sisäasiainministerin alaisia virkamiehiä. Oli siis selvää, niin kirjoitettiin, mitä semmoinen komitea tulee esittämään. Komitean mietinnön ilmestyttyä ääni muuttui kellossa kuitenkin kokolailla. Mietinnössä oltiin nyt löytävinään todisteet kaikkiin niihin syytöksiin, mitä asianomaiset olivat vuosien aikana Valpoa vastaan tehneet. Suuri osa sanomalehdistöäkin menetti siinä määrin journalistisen tasapainonsa ja näennäisenkin objektiivisuutensa, ettei se ollenkaan julkaissut syytetyn, siis Valpon, antamaa lausuntoa mietinnön johdosta. Vanha roomalainen oikeussääntö „audiatur et altera pars”, kuultakoon toistakin puolta, näytti siten journalistiikassakin tulleen käyttökelvottomaksi. Kuitenkin ne, jotka tyynesti ovat pyrkineet syventymään sekä mietintöön että siihen annettuun selvitykseen, ovat pian havainneet, ettei mietintö sisällä läheskään sitä, mitä siinä on pyritty näkemään. Mietinnössä ei ole osoitettu, että valtiollinen poliisi olisi menetellyt vastoin joulukuun 22 p:nä 1938 vahvistetun lain tai samana päivänä annetun asetuksen säädöksiä. Ei siinä liioin osoiteta, että se olisi ylittänyt välirauhansopimuksen tai rauhansopimuksen asianomaisia artikloita. Myöskään ei ole mitään osoitusta tapahtuneiksi väitetyistä pahoinpitelyistä. Kuitenkin eräiden eduskunnan jäsenten päämoitteet val-

tiollista poliisia vastaan ovat koskeneet juuri pahoinpitelyjä. Ahlbäckin komitea toteaa kuitenkin — sävy on miltei surumielinen —, että se „ei ole kuulemiltaan kansanedustajiltakaan heidän lupauksistaan huolimatta saanut juuri nimeksikään apua”. Sen vuoksi komitea lausuukin, että valtiollinen poliisi ei ainakaan järjestelmänä käytä pahoinpitelyä tai muuta ruumiillista väkivaltaa. Päätelmä on silti hiukan outo ja kummallinen, koska ei ainoatakaan pahoinpitelytapausta ole todettu eikä voitu esittää. Voikin sen vuoksi hyvin ymmärtää, että valtiollinen poliisi puolestaan on sitä omassa selityksessään pitänytkin suoranaishana solvauksena.

Valpon henkilökunnan laadusta on lausuttu paljon kielteistä. Sen muodollinen pätevyys ei kauttaaltaan ole vastannut säädettyjä pätevyysvaatimuksia. Mutta tämä ei ole mikään uusi eikä outo asia. Sama seikka on todettu niin kauan kuin valtiollinen poliisi meillä on ollut. Aina on osoittautunut erinomaisen vaikeaksi saada valtiollisen poliisin kaikkiin toimiin tutkintojensa puolesta täydet mitat täyttävää henkilökuntaa. Viime vuosina on suurta haittaa tuottanut myöskin yleisesti tunnettu virkamiesten siirtyminen yksityisten palvelukseen, missä korkeimmat palkat ovat olleet houkuttelemassa. Mutta toisaalta n. s. uuden Valpon aikana henkilökunnan koulutus on huomattavasti tehostetumpaa kuin aikaisemmin ja eiköhän kaiken lopuksi sentään mahtane olla niin, että tämänluontoisen poliisin onkin itse koulutettava henkilökuntansa itse. Tuskin ainakaan me täällä eduskunnassa voisimme ajatella, että valtio perustaisi oikein erikoisen oppilaitoksen, josta valmistuisi vuosittain valtiollisia poliiseja. Tästä samasta syystä kaiketi johtui, että n. s. vanhassa Valpossa oli epäpätevää väkeä yli 70 %:a. Tätä asiantilaa ei voitane ilmeisesti muuttaa vatedeskään, muutettakoon tämän poliisin nimeä kuinka tiheässä tahdissa tahansa. Etsivän keskuspoliisin, jolla nimellä Valpo aikaisemmin kulki, pitkäaikainen päällikkö, hallitusneuvos Rieki totesi eräessä antamassaan selityksessä, että „muodolliset pätevyysvaatimukset eivät paina yhtä paljon kuin muut avut juuri valtiollisen poliisin toimeen otettaessa”.

Tämä kaikki ei merkitse tietenkään sitä, etteikö nykyisenkin valtiollisen poliisin toi-

minnassa olisi sattunut virheitä ja erehdyksiä. Valtiollinen poliisi itsekin on sen varmaan valmis myöntämään. Henkilöstönkin valinnassa on varmaan tapahtunut epäonnistumisia, mutta niinkuin Valpon omasta selityksestä nähdään, on tässä suhteessa suoritettu nopeasti korjauksia ja muutoksia. Oma osansa on tietysti ollut myös siinä, että valtiollisen poliisin päällikkö on vaihtunut liian usein. Mutta usein alarvoinen tai pelkäsi ilkeämielisyydeksi painunut n. s. arvostelu on kokonaan unohtanut paitsi Valpon valtakuntamme elämälle positiivisia panoksia, myöskin sen, että me tässä maassa olemme sotimme jälkeen eläneet eräänlaista vallankumoukselta, joka on määrännyt elämäntahdin monessa muussakin asiassa meidän yhteiskunnassamme. Lisäksi suurin osa tehtyjä syytöksiä kuuluu n. s. asekatkojuttujen tiliin. Sen selvittelyhän on ollut suoranaisten jättiläistyö. Sehän on tutkimusvaiheen päätyttyä kestänyt vielä oikeusistuimissakin miltei loputtomiin. Lisäksi on muistettava, että tähän kysymykseen liittyvä suuri selvittely suoritettiin eduskunnassa runsaasti kaksi vuotta sitten marraskuun alussa 1946, ja niinkuin ainakin edellisessä eduskunnassa mukana olleet muistavat, eduskunta antoi silloiselle hallitukselle asiasta luottamuslauseen. Olisikin sen vuoksi tuntunut luonnollisemmalta, että hallitus nimityksensä jälkeen, tutustuttuaan Ahlbäckin komitean mietintöön, olisi vielä nukkunut rauhassa muutaman yön, malttanut vielä mielensä jonkun aikaa ja vasta sen jälkeen tehnyt asiassa päätöksen. Nyt asia ratkaistiin siinä samassa radikaalisessa propagandaryöpyssä, millä hallitus yritti hämästyttää kansaa, jossa saman tien ilmoitettiin vapauduttavan suuresta osasta muitakin poliiseja, yksinpä varsin tarpeellisista junapartioistakin. Minusta tuntuu, että jos hallitus olisi hiukan pitemmälle asiaa harkinnut, se olisi tyytynyt suorittamaan vain niiden epäkohtien korjaamisen niin järjestelmässä kuin henkilöstössäkin, mitä se mahdollisesti katsoi reaalisesti asiaa arvostellen tarpeelliseksi. Nyt sen sijaan tuntuu, että lapsi yritetään heittää pesuveden mukana, s. o. lakkautetaan koko valtiollinen poliisi, mutta perustetaan sen tilalle toinen, suojelupoliisi.

Asiallisesti tällainen muutos tuntuu varsin epäilyttävältä. Valtiolliselle poliisille

nykyisin kuuluvat tehtävät aiotaan ehdotuksen mukaan jakaa kolmen eri instanssin kesken. Niiden keskinäiset suhteet tulisivat kaikesta päättäen jäämään riippumaan kokonaan asianomaisten laitosten hyvästä tahdosta. Mitään vakuuttavaa perustelua ei tällaisen järjestelyn onnistumisesta tai tarkoituksenmukaisuudesta ole esitetty. Vai olisiko sellaisena pidettävä erään hallituspuolueeseen kuuluvan kansanedustajan julkaisemaa hiukan omalaatuista kirjoitusta. Hänen mukaansa tämän kolmijakoisuuden perustana olisi ollut sellainen hallituksen aiointus, että kaikkia poliisitehtäviä ei voida antaa tavalliselle poliisille „pilaamatta sen mainetta”, ja sen vuoksi, kuten hän sanoo, „hallitus on antanut poliisialaan kuuluvan likaisen työn suorittamisen tälle uudelle suojelupoliisille”. Kirjoituksessa ei mainita, tultaisiinko tälle viimeksimainitulle maksumaan myös „likaisen työn lisää”. Mutta mikäli eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen, tietävät ainakin tämän uuden perustettavan Suopon tulevat virkailijat jo etukäteen, minkälainen käsitys heidän työstään on ainakin nykyisellä hallituksella. Mutta olkoon tämän perustelun laita nyt miten hyvänsä, se ei ainakaan vähennä sitä vaikutelmaa, että koko esitys on epäkypsä ja loppuun asti harkitsematon. Se voidaan ymmärtää ainoastaan poliittisen tarkoituksenmukaisuuden kannalta.

Juuri tämä seikka puolestaan selittää sen pikavauhdin, millä tähänastinen valiokuntakäsittely on suoritettu. Useastakin kohdasta kaipaa ainakin sellainen edustaja, joka ei ole ollut valiokuntatyössä, lähempää selvitystä. On pakko kysyä ainakin maallikon, onko nyt juriidisesti täysin selvää, että hallitusmuodon 65 §:n määräyksiä tässä asiassa voidaan soveltaa sillä tavoin, kuin hallitus on suunnitellut. Hallituksellahan on tietenkin oikeus asetuksella perustaa virkoja ja virastoja, mutta vain sillä edellytyksellä, että eduskunta on budjetin yhteydessä myöntänyt tarpeelliset varat. Kun hallitus ei kuitenkaan budjetti-esityksessään ole voinut tehdä mitään esitystä uutta poliisiaan varten, ehdotetaan sen kustannuksiin siirrettäväksi valtiollisen poliisin määrärahat. Ehkä näin voidaan menetellä, jos eduskunta siihen suostuu, mutta mistä varoista hallitus on aikonut maksattaa sen poliisitoiminnan menot, mitä on suunniteltu suoritettavaksi puolustuslai-

toksen piirissä. Ei niitä ainakaan pitäisi voida ottaa valtiollisen poliisin momentilta kokonaan toisen pääluokan menoista.

Suuri valiokunta on nyt viimeksi antanut suunauksensa tälle esitykselle. Jos eduskunta yhtyy tähän, siirtyy valtiollisten rikosten tutkiminen silloin varsinaiselle poliisille, siis rikospoliisille. Sen koulutukseen ei ainakaan tähän asti ole kuulunut valtiollisten rikosten selvittely eikä ylimalkaankaan valtiollisten ongelmien tutkistelu. Tällaisen yhdistelyn täytyy haitata rikospoliisin varsinaista työtä, kriminaalirikosten selvittelyä, toisin sanoen se toisi rikospoliisin piiriin juuri sitä likaista työtä, mistä juuri kuulumme koetettavan vapautua.

Koko tämä suunnitelma sotii muutenkin kaikkea sitä asiantuntemusta vastaan, mitä tässä asiassa meillä on aikaisemmin esitetty. Tällaista samankaltaista ehdotusta pohdittiin jo aikoinaan 1923 n. s. maaherra Heleniuksen komiteassa. Se hylättiin silloin kuitenkin käytäntöön täysin soveltumattomana. Uudestaan se oli esillä 1927 maaherra Bruno Jalanderin puheenjohtolla työskennelleessä komiteassa. Tulos oli silloinkin täysin kielteinen, ja Jalanderin komitea lausuikin täsmällisesti, että „olipa valtiollinen poliisi organisoitu miten hyvänsä, on kuitenkin kaikkialla maailmassa tätä alaa hoitavilla virkamiehillä yksistään tämä ala työnä eikä sitä ole jätetty rikospoliisin virkailijoille sivutehtävänä hoidettavaksi”. Myöskään 1937 työskennellyt n. s. Halmeen komitea ei esittänyt tästä poikkeavaa kantaa. Viime vuosina saavutettu kokemus tukee myöskin täysin nykyistä käytäntöä. Esimerkkinä on syytä mainita, että n. s. asekatkojutun selvittelyä varten asetettiin aluksi eräänlainen poliisikomitea, jonka puheenjohtajana kaiken lisäksi oli suuren maaseutukaupungin poliisimestari. Tämä komitea ei kuitenkaan saanut koko asiasta mitään tolkkua. Vasta sen jälkeen kun asia siirrettiin valtiolliselle poliisille, saatiin alkuselvittelyt suoritetuksi ja juttu voitiin sen jälkeen siirtää perusteellista selvittelyä varten sitä varten perustetulle erikoiselimelle. Vähintään yhtä epäilyttävä on saman pykälän loppukapale, jossa vain lyhyesti viitataan tämän asian järjestelyyn puolustusvoimissa. Niinkuin tiedetään, meillähän toimi aikoinaan valtiollisesta poliisista erillinen yleisesikun-

nan valvontatoimisto. Sodan aikana sen nimi kai oli päämajan valvontatoimisto. Omalta kohdaltaan se piirteli aika ajoin historiaansa ainakin yhtä synkkiä sivuja kuin sen silloinen kaksoisveli, silloinen valtiollinen poliisi. Mutta silti näiden kahden elimen keskinäiset suhteet eivät koskaan päässeet kehittymään läheisiksi tai edes luonnollisiksi. Molemmat olivat aina epäluuloisia toisiansa vastaan ja syyttelivät toisiaan jos jostakin. Niinpä etsivän keskuspoliisin mielestä ainakin 1937 yleisesikunnan valvontatoimistolla „oli aivan erikoinen sijansa etsivän keskuspoliisin syyttäjien joukossa”, ja niin etsivän keskuspoliisin johto tiukasti silloin vaatikin, että kyseellinen valvontatyö puolustusvoimissa on uudelleen järjestettävä ja keskitettävä etsivälle keskuspoliisille. Samaa kysymystä käsitteli erittäin laajasti jo edellä mainitsemani tohtori Sukselaisen komitea 1945. Hankittuaan laajoja selvityksiä eri tahoilta komitea yksimielisesti tuli siihen tulokseen, ettei sellainen järjestelmä, jossa on kaksi valtion ylläpitämää laitosta, joiden tehtävät ja toimialuekin ovat pääpiirteissään samat, ollenkaan vastaa tarkoitustaan. Hallituksen esitys tietää kai asiallisesti sitä, että yleisesikunnan valvontatoimisto joko entisessä taikka uudessa muodossa herätetään jälleen henkiin. Muutosta perustellaan vain mainitsemalla, että se on tarkoituksenmukaista, koska muka siviiliviranomaisten mahdollisuudet puolustuslaitoksen turvallisuuden valvomiseen ovat rajoitetut, toisin sanoen puolustuslaitos olisi omana valtiolaisena poliisinaan eli „Tuppurainen olisi Tappuraista takaamassa”. Erittäin epäselväksi jää lisäksi, missä kohden ajatellun suojelupoliisin tehtävät loppuisivat ja missä kohden puolustuslaitoksen poliisin valtuudet alkaisivat. Tällainen ehdotus on herättänyt suurta epäilyä eduskunnan ulkopuolellakin. Niinpä esimerkiksi maalaisliiton vaasalainen lehti Ilkka kirjoitti asiasta mainiten, että „aikaisemmasta kokemuksesta tiedämme, että usein, vallankin laajentuvissa tutkimusvaiheissa siviili- ja sotilaslinjat sekaantuivat ja syntyi erimielisyyksiä siitä, kummalle linjalle asioiden edelleen hoitaminen kuului”. Voidaankin olla jokseenkin varmoja, että jos tämä esitys näin hyväksytään, seurauksena on sama sekamelska, josta neljännesvuosisadan kokemus antoi kielteisen tuloksen.

Kummallisen outo ja epämääräinen on samaten lakiesityksen 7 §. Sen mukaan hallitus saisi valtuuden ryhtyä muodostamaan tätä uutta poliisia jo ennenkuin laki on edes astunut voimaan. Mitä tällä oikeastaan käytännössä tarkoitetaan? Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen, voidaan kai presidentin vahvistus saada jokseenkin nopeasti eikä mitään tällaisia outoja välikausisäännöksiä tarvita. Vai onko se olevinaan jonkinlainen takaportti suojaamaan sitä, että hallitus kenties jo nyt on ryhtynyt muodostamaan tätä uutta poliisia, ennenkuin edes eduskunta on tämän lain hyväksynyt?

Miten hallitus muuten on ajatellut menetellä valpon nykyisen henkilökunnan suhteen, olisi edustajain myöskin mielenkiintoista tietää. Ja mitä tämä kaikki lopulta oikeastaan tulee maksamaan? Paljonko esimerkiksi puolustuslaitoksen kohdalla on ajateltu valtiollisen poliisin menojen nousevan, siitä ei mistään asiakirjasta saa minäkäänlaista selvää. Valpon nykyisissä virkailijoissa on kaikei satakunta oikeutettu saamaan eläkkeen, koska he ovat valtion vakinaisia virkamiehiä. Suunnilleen yhtä monta on kaikei ylimääräisiä. Hallitus on näille kai ajatellut antaa joululahjaksi työtömyyskortin, mikä näyttää kuuluvan hallituksen työskentelytapoihin eräiden muidenkin laitosten suhteen.

Näitä huomautuksia voisi jatkaa pitemmällekin. Kertaan uudelleen, että tapahuneesta valiokuntakäsittelystä huolimatta tämä asia on hätäisesti valmistettu, se on heikko ja puutteellinen, se sisältää runsaasti epäselvyyksiä, jota käytäntö tulee vielä lisäämään.

Herra puhemies! Rohkenen toivoa, että eduskunta hylkäisi tämän esityksen.

Ed. Tainio: Herra puhemies! Kun valtiollisen poliisin lakkauttamista koskevan lakiesityksen ensimmäisessä eduskuntakäsittelyssä ei sen kannattajain taholta tuotu esiin mitään uutta, on asiallista tarkastella vielä niitä syitä, joilla hallitus ja sisäministeri perustelevat lakiesitystään.

Esityksen lähetekeskustelussa sisäasiainministeri esitti ylimalkaisen selostuksen niistä syistä, jotka hallituksen mielestä ovat olleet aiheena esityksen antamiseen. Sanon selostusta ylimalkaiseksi, koska ministeri ei millään tavoin konkretisoinut esi-

tystään. Tätä ei ole tehty myöskään hallituksen esityksessä. Valtiollisen poliisin lakauttamisesitys lepääkin näin ollen täysin kestävämmien väitteiden ja määrätyn piirin tarkoituksenmukaisuuspropagandan varassa, jossa propagandasta ed. J. Pusan edellisessä käsittelyssä esittämä provokatoorinen lausunto on malliesimerkki, kuten täällä ed. Kilpi jo osoitti. Ne sadut, joita ed. Pusa täällä esitti, ovat, kuten täällä osoitettiin, aikoinaan kierrelleet maamme porvarillisissa sanomalehdissä ja nyt ne taas ovat ed. Pusan eduskunnassa tekeminä paljastuksina kiertäneet saman radan noissa lehdissä ja näitä juttuja sitten esitetään yleisenä mielipiteenä. Esityksen lähetekeskustelussa myöskin sisäasiainministeri viittasi valtiollisen poliisin vastaiseen yleiseen mielipiteeseen. Mikä todellisuudessa on tämä yleinen mielipide? On epäasiallista puhua tällaista selvittämättä samalla niitä syitä, jotka yleiseen mielipiteeseen ovat tässäkin tapauksessa vaikuttaneet. Mitä valtiollista poliisia vastaan yleistä mielipidettä nostettavia syitä voidaan esittää? Ellei sisäasiainministeri tarkoittanut edelläesitettyä taantumuspiirien koko valtavan propagandakoneiston valtiollisen poliisin vastaista valhepropagandaa yleisenä mielipiteenä, mitä hän siten tarkoitti? Tarkoittiko ministeri ehken sitä, että valtiollinen poliisi paljastaessaan asekkö-, Sallin-, Stella Polariksen-, Kyrre-, Forströmin-, Helasen- y. m. jutut olisi syyllistynyt valtiollisen poliisin vastaisen mielipiteen muodostamiseen? Jos tästä lähdettäisiin, niin sehän merkitsisi sitä, että Suomessa olisi yleinen mielipide maanpetoksellisuuden kannalla. Tuskin kukaan väittää asian näin olevan. Ei kansamme valtaosa hyväksy edellämainitunlaista maanpetoksellista ja kansan etujen vastaista toimintaa. Siksi kansan valtaosa hyväksyykin valtiollisen poliisin toiminnan näiden vehkeilyjen paljastamisessa. Vain maamme taantumuspiirit tuntevat vastenmielisyyttä valtiollista poliisia kohtaan, ja juuri siksi, että se on paljastanut edellämainitut jutut. Nämä piirit pelkäävät edelleen, että valtiollinen poliisi edelleenkin, jos se saisi toimia, paljastaisi tällaiset vehkeilyt. Lisäksi näitä piirejä raivostuttaa myöskin se, ettei valtiollinen poliisi nyt, kuten aikaisemmin, ole ollut heidän käytettävissään taistelussa työätekevien

palkkojen ja elinehtojen alentamiseksi. Näiden syiden johdosta he ovatkin tehneet kaikkensa valtiollisen poliisin vastaisen mielipiteen luomiseksi ja sitä tietä siihen päämäärään pääsemiseksi, mihin käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä pyritään.

Yleisen mielipiteen muokkaajat ovat kuitenkin varsin hyvin käsittäneet, etteivät he voi hyökätä valtiollista poliisia vastaan sen paljastamilla maanpetoksellisilla jutuilla. Siksi he ovatkin tähän käyttäneet hyväkseen etsivän keskuspoliisin ja vanhan valtiollisen poliisin vastaista mielialaa. Tähän vedoten valhepropagandalla onkin ollut kiitollinen lähtökohta. Etsivä keskuspoliisi ja vanha valtiollinen poliisi sai toiminnallaan koko kansaan, ei ainoastaan työväenluokkaan, juurtumaan tästä laitoksesta perin huonon käsityksen, eikä ihkään, kun huomioi näiden laitosten toiminnan ja menettelytavan.

Ed. Aaltonen lähetekeskustelussa esittämässään lausunnossa kumoamattomasti ja valaisevin esimerkein osoitti, mikä oli etsivä keskuspoliisi ja senjälkeinen valtiollinen poliisi. Muun ohella ed. Aaltosen lausunnossa kiintyi erikoisesti huomio ohranan ja työnantajain läheiseen yhteistyöhön. Tähän huomio kiintyi erikoisesti siksi, että tämä lainvastainen yhteistyö suuntautui työtätekevien elinetoja vastaan. Mutta tämän yhteistyön pitäisi kiinnostaa muitakin kuin työläisiä, koska, kuten sanottu, se on ollut lainvastaista. Olihan yhteistyötä järjestelmällisesti työnantajain liiton kanssa, minkä lisäksi se oli jatkuva ilmiö myöskin yksityisten työnantajain kanssa parinkymmenen vuoden ajan välirauhansopimuksen solmimiseen asti. Useat työläiset ovat joutuneet tekemisiin tämän yhteistyön tuloksen, „musta-lista” järjestelmän kanssa. Yleisesti se myöskin tunnettiin, vaikka silloin ei noudatettukaan julkisuusperiaatetta, ei edes valtiollisen poliisin toimintaa tutkineen komitean jäsenen, nykyisen ministeri Aaltosen toimesta. Eihän ministeri Aaltonen katsonut silloin tarpeelliseksi paljastaa tietoonsa tulleita valtiollisen poliisin työläisiin kohdistuneita lainvastaisia toimenpiteitä, puhumattakaan siitä, että hän olisi tehnyt jotakin tämän rikollisen toiminnan lopettamiseksi. Kun nyt nämä silloisen valtiollisen poliisin rikollisen toiminnan salaajat ja heidän hen-

genheimolaisensa nousevat korokkeelle julkisuusperiaatteen sankareina ja vetoavat sellaisiin valtiollisissa poliisissa sattuneisiin rikoksiin kuin pidätetyltä kenraalin merkkien poistamiseen, on se, kansansanomaa käyttäkseni, kaksinaamaisuutta. Eipä ihme, jos silloisen valtiollisen poliisin päällikön mielestä ministeri Aaltonen oli „harmiton mies”.

Mutta ei ainoastaan edellämainittu vanhan valtiollisen poliisin toiminta, vaan etsivässä keskuspoliisissa ja vanhassa valtiollisessa poliisissa tapahtuneet lukemattomat pahoinpitelyt, lukuisat kuolemantapaukset, tämän laitoksen osallistuminen muilutuksiin, sodanaikaiset lukuisat kansalaisten turvasäiliön sulkemiset, — jolloin syyksi riitti se, että „vankiloissa oli tilaa”, kuten silloisen valtiollisen poliisin päällikkö alaisilleen lähettämässään ohjeessa esitti, — ja monet muut tämän laitoksen toimenpiteet synnyttivät valtiollisen poliisin vastaisen mielipiteen, vaikka sitä pyrittiin tukahduttamaan pakko-toimenpitein ja vaikenemalla sen teoista. Tämän vuoksi onkin ollut otollista rakentaa propaganda tälle pohjalle ja yrittää kääntää tämä käsitys vanhasta valtiollisesta poliisista nykyiseen demokraattiseen valtiolliseen poliisiin.

Sama ajatus kuvastuu ministeri Simosen lausunnosta hänen esittäessään valtiollisen poliisin vastaisen yleisen mielipiteen „historiallisuutta”. Nojautumalla tähän yleiseen mielipiteeseen ministeri Simonen vain jatkaa propagandan suorittamaa lavastusta. On kuitenkin karkea silmäkääntötempu turvautua Valpon kaatamisessa vanhan Valpon tekemiin synteihin. Mutta totuutta ei voi salata. On toteennäytetty, että melu uuden Valpon laittomuuksista on ollut valheellista propagandaa. Sisäministeri nojautuu lausunnossaan myös Ahlbäckin komitean mietintöön, vaieten kuitenkin visusti valtiollisen poliisin vastineesta. Helpompi onkin tosiasioista vaieta kuin osoittaa ne vääriksi. Ministeri Simonen ei esitä konkreettisia syitä, ei suorita mitään vertailuja asioissa tapahtuneen muutoksen valaisemiseksi eikä kiinnitä esimerkiksi Ahlbäckin komitean mietinnön heikkouksiin lainkaan huomiota. Kaikki tämä osoittaa mielestäni sen, että ministeri istuu samassa lasikaapissa propaganda-lehdistön kanssa, ja myöskin sen, kuinka helppohintaisella tavalla ministeri on ajatellut asian ratkaista.

Ed. Hietanen asian edellisessä käsittelyssä esittämässään lausunnossa samoin kuin ed. E. Kilpi tänään esittämässään lausunnossa osoitti jo Ahlbäckin komitean samoin kuin sisäasiainministerin esitykset valtiollisen poliisin henkilökunnan rikollisuudesta ja pätemättömyydestä selvin ja todistettavien esimerkein paikkansapitämättömiksi, joten minun ei tarvinne asian tähän puoleen kajota.

Ei myöskään valtiollisissa poliisissa tapahtuneiksi väitettyihin pahoinpitelyihin, koska ed. Kilpi äskeisessä lausunnossaan osoitti syytökset paikkansapitämättömiksi.

Edelleen sisäministeri esitti Ahlbäckin komitean antaneen luotettavan selvityksen siitä, että valtiollinen poliisi ei nykyisessä kokoonpanossaan ole kyennyt noudattamaan asiallista puolueettomuutta ja tyyntä harkintaa, mikä julkisille viranomaisille yleensäkin ja poliisiviranomaisille erittäinkin on ehdottoman välttämätöntä. Ohisi odottanut, että maan sisäministeri olisi esittänyt jotakin väittämänsä puolueellisuuden toteennäyttämiseksi. Ahlbäckin komitea ei valtiollisen poliisin toiminnan yksipuolisuutta koskevassa tutkimuksessaan lainkaan kiinnittänyt huomiota siihen peruskysymykseen, onko valtiollinen poliisi toiminut niiden vaatimusten mukaisesti, mitä hallitus-suuntaus sille lakien ja väkivallan sekä rauhansopimuksen nojalla on asettanut. On päivän selvää, ettei voida tutkia valvonnan suuntaa huomioimatta maan virallista politiikkaa. Tuntuu siltä kuin sisäministeri ja Ahlbäckin komitea eläisivät vielä 1930-luvulla.

Näivilta tuntui sekin sisäministerin selitys, ettei hallitus ole valtiollisesta poliisista halunnut luoda oman politiikkansa välikappaleita, vaan kehittää siitä sellaisen puolueettoman viranomaisen, jota mikään muukaan poliittista valtaa maassa pitävä puolue tai ryhmäkunta ei vastaisuudessa-kaan voisi käyttää vain omien tarkoituseriensä toteuttamiseksi. On syytä kysyä, uskoko sisäministeri nuorena poliittikkona puolueettomuuteen valtiollisessa elämässä. Millä tavalla nyt sisäministerin puolueelliseksi väittämä valtiollinen poliisi tulee siitä puolueettomaksi, jos se siirretään toisiin käsiin? Nykyinen valtiollinen poliisi turvaa demokraattista suuntausta, uusi organisaatio taas taantumusta. Siinä puolueettomuus täydessä alastomuudessaan.

Katsokaamme vielä, millä tavalla hallituksen esitys valtiollisen poliisin uudelleen järjestely takaisi toiminnan puolueettomuuden. Hallitus on esittänyt sotilasvalvonnan siirtämistä takaisin armeijan käsiin. Hoidettiinko hallituksen mielestä sotilasvalvonta aikoinaan armeijan taholta puolueettomasti? Eikö päämajan valvontatoimiston henkilökunta ollut kokoonpanttu täysin oikeistolaisista piireistä? Lapuan liikkeen ja IKL:n mahtikaudella päämajan valvonta-osasto oli näiden toiminnan eräitä tukipylväitä. Ja mikä merkittävä: tämä toimisto oli läheisessä yhteistoiminnassa yleisesikunnan tiedusteluosaston ja eräiden ulkovaltojen kanssa vakoilutoiminnan järjestämiseksi Neuvostoliiton alueelle. Samoin oli tällä toimistolla oma osuutensa m. m. presidentti Ståhlbergin kyyditsemisessä. Asekköjuttu, Stella Polaris y. m. sellaiset välirauhan vastaiset teot todistavat, että vanha suuntaus armeijassa on säilynyt ja että sitä pyritään jatkuvasti vahvistamaan, päämääränä mahdollisesti taistelu Neuvostoliittoa vastaan. Kas siinä on hallituksella tarjottavana puolueettomat kädet vastaanottamaan valtiollisen poliisin sotilas-toimiston tehtävät.

Tosiasiasa kysymys ei ole muusta kuin saada nykyinen valtiollinen poliisi pois demokraattista kehitystä turvaavista käsistä ja siirtää se valtiollisen poliisin muuttamisen kautta toisiin käsiin. Se, että valtiollisen poliisin siirtäminen toisiin käsiin tapahtuu hallituksen ehdottamalla tavalla, johtuu yksinomaan siitä, että valtiollisen poliisin henkilökunnan suoraviivainen vaihtaminen uuteen olisi ollut liaksi huomiota herättävä. Se olisi aivan liian selvästi osoittanut, että kysymyksessä on sekä sisä- että ulkopoliittinen suunnanmuutos. Siksi tämä esitys on nyt eduskunnan käsiteltävänä.

Ed. P. Leskinen: Herra varapuhemies! Kysymyksessä olevassa asiassa on ryhmämme taholta annettu jo useita lausuntoja, joissa yksityiskohtaisesti on osoitettu, että hallituksen nyt käsiteltävänä oleva esitys ei vastaa historiallisia käytännön tarpeita ja on joka suhteessa ollut täysin asiaton. Oikeastaan asian tähän puoleen ei enää tarvitse kajota.

Tekisimme kuitenkin vääryyttä historiankirjoitusta kohtaan, jollemme tarkastaisi

oikeistososialidemokraattien osuutta nyt esillä olevassa asiassa (Eduskunnasta: Ja muitten porvarien!). Oikeistososialidemokraattimme ovat täällä ja vielä enemmän eduskunnan ulkopuolella suullisessa valistustyössään sekä sanomalehtipropagandasaa selitelleet, että he, oikeistososialidemokraatit, ovat aina johdonmukaisesti vastustaneet valtiollista poliisia pitäen sen toimintaa tarpeettomana. Tästä syystä ei myöskään valtionvaroja sellaista laitosta varten pitäisi käyttää.

Vastaavatko tosiasiat tätä väittämää? Totta on, että eri yhteyksissä ovat sosialidemokraattisen ryhmän kansanedustajat antaneet lausuntoja valtiollista poliisia vastaan, mutta merkille pantavaa on, tarkasteltaessa kysymystä eduskunnan pöytäkirjojen valossa, että nämä kielteiset lausunnot ovat tulleet sosialidemokraattisen ryhmän vasemmistolaisedustajien taholta kuten Wiik, Räisänen y. m., edustajien taholta, jotka myöhemmin ovat siirtyneet kansandemokraattien ryhmään.

Mielenkiintoisinta on sosialidemokraattisen ryhmän suhtautuminen entisen lapualaishenkisen valtiollisen poliisin vakinaistamiseen. Minä olen jo aikaisemmissa yhteyksissä pöytäkirjanottein osoittanut, että sosialidemokraattinen ryhmä äänesti tämän pahamaineisen valtiollisen poliisin vakinaistamisen puolesta asian ollessa esillä 1938. Tällöinkin vain ed. Wiik antoi lausunnon silloista valtiollista poliisia vastaan. Kun valtiollinen poliisi puhdistettiin fasisista aineksista vuonna 1945 välttämättömänä toimenpiteenä muuttuneiden poliitisten olosuhteiden ja maan ulkopoliittisen aseman vuoksi, alkoi oikeistososialidemokraattien hyökkäys liitossa maan taantumuksellisten kanssa valtiollista poliisia vastaan. Useissa yhteyksissä on sosialidemokraattisen ryhmän puolesta annettu jyrkkäsanaisia lausuntoja sekä ryhmän edustajat valtiovarainvaliokunnassa tehneet voitavansa valtiollisen poliisin määrärahojen alentamiseksi tarkoituksella mikäli mahdollista halvauttaa valtiollisen poliisin työskentely. Erityisesti on ed. Käkeli kunnostautunut valtiollisen poliisin toiminnan muka paljastajana vaatien sen lakkauttamista. Sosialidemokraatit arvostellessaan valtiollisen poliisin toimintaa ovat väittäneet m. m., ettei tällaista laitosta maassamme tarvita. Kun he nyt kaikkein ponnekkaimmin oi-

keistososialidemokraattisen herra sisäministerin johdolla esiintyvät valtiollisen poliisin uudelleen järjestämiseksi vaatimatta valtiollisen poliisin lakkauttamista tosiasiallisesti, ovat he muuttaneet kantaansa tässä suhteessa (Eduskunnasta: Oppineet teistä!). Vaikea on ollutkin uskoa, että oikeistososialidemokraattimme olisivat niin naiveja, että kuvittelisivat luokkayhteiskunnan, jonka koossapitäjänä tämä porvarillinen valtio on, tulevan toimeen ilman sanottua laitosta. Kysymys näin ollen onkin vain siitä, kenen puolesta ja ketä vastaan valtiollinen poliisi luokkayhteiskunnassa työskentelee (Eduskunnasta: Siitä on saatu havainto-opetusta!). Kiistämätön tosiasia on, että vanha fasistinen valtiollinen poliisimme työskenteli porvariston ja erikoisesti sen taantumuksellisen osan puolesta erityisesti työväenluokkaa ja yleensä yhteiskunnan edistyksellisiä voimia vastaan. Tätä vanhaa valtiollista poliisia vastaan eivät oikeistososialidemokraattimme nousseet, vaan päinvastoin olivat mukana sen virkamiehistöä vakinaistamassa. Eivätkä he tätä poliisia vaatineet lakkautettavaksi niiden tutkimusten johdosta, jotka aikoinaan sen toiminnasta suoritettiin ja jossa tutkinnassa oli oikeistososialidemokraattien edustaja mukana, eivätkä liioin tutkimuksen suorittamisesta syntyneitä asiakirjoja tutkimuksen tuloksena halunneet toimittaa julkisuuteen.

Näin meidän oikeistososialidemokraattimme olivat mukana salaamassa vanhan fasistisen valtiollisen poliisin väärinkäytökset, jopa rikokset, törkeätkin sellaiset. Kun valtiollisesta poliisista 1945 karkoitettiin fasistiset ainekset ja laitos saatettiin palvelemaan uutta demokraattista suuntausta ja tukemaan yhteiskuntamme edistyksellisiä voimia taistelussa taantumuksellisia voimia vastaan, liittoutuivat oikeistososialidemokraattimme valtiollisesta poliisista karkoitettujen ja heidän taantumuksellisten suojelijoittensa kanssa hyökkäykseen puhdistettua Valpoa vastaan. Valpon toiminta nykyisessä muodossaan siellä vallitsevan demokraattisen hengen mukaisesti ei ole suuntautunut työväenluokkaa eikä työväenluokan yhteiskunnallisia pyrkimyksiä vastaan, vaan päinvastoin näiden pyrkimysten puolesta porvaristomme taantumuksellisia tavoitteita vastaan. Oikeistososialidemokraattimme osuus liitossa yhteiskuntamme taantumuksellisten voimien kanssa on erin-

omaisen kuvaava, joskin masentava. Nyt kun hallituksen toimenpiteenä järjestetään valtiollista poliisia siten, että siitä jälleen saataisiin ase porvaristomme käteen taistelussa työväenluokan yhteiskunnallisia edistyksellisiä pyrkimyksiä vastaan, kaikkein kiihkomielisimpänä asiassa touhuavat oikeistososialidemokraatit oikeistososialidemokraattisen herra sisäministerin johdolla. Asian hoito eduskunnassa on uskottu ed. Käkelälle. Hän on ollut siinä määrin intoa täynnä, että asian valiokuntavalmistelussa on yrittänyt ikäänkuin kynnänpäävoimalla viedä asiaa ratkaisuun (Eduskunnasta: Se on vahva mies!). Kuvaavana piirteenä tästä on se tapa, jota ed. Käkelä yritti ei vain suositella, vaan jopa suorastaan tupata valtiovarainvaliokunnalle asian käsittelyjärjestykseksi. Valiokunnan olisi pitänyt ottaa asia käsittelyyn, ennen kuin sitä valiokunnalle oli jätettykään, ja kun tätä ei pidetty mahdollisena, oli ed. Käkelän mahdotonta ymmärtää valiokunnan muototarkkuutta. Ed. Käkelä ei ole enää liioin kiinnostunut tulevan valtiollisen poliisin kustannuksista. Viimeiseen saakka puolusti hän valiokunnassa suurta lisäystä nykyiseen verrattuna, tulevan laitoksen käyttövaroihin perustellen vaatimustaan m. m. sillä mielestään hyvinkin pätevällä perusteella, että uudessa muodossaan tarvitsee valtiollinen poliisi tiedoittajavasikoilleen maksaa huomattavasti korkeampia palkkioita kuin nyt on laita. Vain vaivoin saatiin hänet tässä kohdin perääntymään.

Erityisesti kiintyy huomioni hänen valiokunnassa antaman lausuntonsa siihen kohtaan, jossa hän selitti valtiollisen poliisin tehtävän jäävän porvaristomme oikeistolle, joten häntä sosialidemokraattina muka ei asian tämä puoli liioin kiinnosta. Ed. Käkelä ja muut oikeistososialidemokraattimme siis työskentelevät suurella kiihkolla herra sisäministerimme johdolla saadakseen valtiollisen poliisin nykyiset toimenhaltijat sivuun ja porvaristomme oikeistoainekset heidän tilalleen, joka käytännössä merkitsee siis sitä, että valtiollisesta poliisista uudessa muodossaan tulee jälleen taantumuksellisen porvaristomme ase työväenluokkaa ja muita yhteiskuntamme edistyksellisiä piirejä vastaan.

Tämä oikeistososialidemokraattimme taantumuspiiriämme kohtaan osoittama palvelushalu osoittaa, että tässä on määrä muut-

tunut laaduksi. Työväenluokan kannalta on oikeistososialidemokraattimme menettely työväenluokan avointa ja julkeaa pettämistä. Se on taantumuksellistemme tahdissa marssia kohti fascismia. Muuta ei ole voinutkaan odottaa kolmannen tiemme sankareilta. Etukäteen on ollut itsestään selvää, ettei oikeistososialidemokraattiemme kolmas tie vie muuta kuin kolmanteen valtakuntaan, joka kaikkialla maailmassa tunnettiin natsilaiseksi valtakunnaksi. Saksassa Weimarin tasavallan oloissa läksivät silloiset Saksan oikeistolaiset, Scheidemann-sosialistit kolmannelle tielleen niin politiikassaan yleensä kuin erityisesti silloisen saksalaisen valtiollisen poliisin järjestelysään, ja tulokset tunnetaan. Saksan sosialistit päätyivät kolmanteen valtakuntaan, josta ei suinkaan tullut Saksan työtätekivälle kansalle taivaan valtakunta, vaan siitä tuli paikka, jossa vallitsi kauan aikaa itku ja hammasten kiristys (Eduskunnasta: Puhutaan näistä omista asioista vain!). Ja samoin kävisi työtätekivälle kansalle Suomessakin, jos sen todellakin olisi pakko lähteä marssille oikeistososialidemokraattiemme johdolla ja johdossa. Ja mikäli heidän, oikeistososialidemokraattiemme toimenpiteistä jäisi riippuvaksi, minkälainen kohtalo yhteiskunnallisella edistystoiminnalla ja -liikkeellä tässä maassa tulisi olemaan? Minkälaisen kohtalon täällä saisivat työväenluokan yhteiskunnallisesti edistykselliset pyrkimykset? Selvää on, että täälläkin päädyttäisiin kolmanteen valtakuntaan. Onneksi kuitenkin ei sillä tavoin asiat kulje. Siitä pitävät kansamme yhteiskunnallisesti edistykselliset ainekset työtätekevän kansanosamme johdolla huolen.

Ed. Murto: Herra puhemies! Pyydän, että tämä asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Käkelä: Ehdotan, että tämä asia siirretään eduskunnan seuraavaan istuntoon.

Ed. Rosenberg: Pyydän kannattaa ed. Murron tekemää ehdotusta.

Ed. Tiitu: Herra puhemies! Kannatan ed. Käkelän tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jääpöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanojasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Murto ed. Rosenbergin kannattamana ehdottanut, että asian käsittely siirrettäisiin ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ed. Murron ehdotukseksi. Ed. Käkelä ed. Tiitun kannattamana on ehdottanut, että asian käsittely siirrettäisiin seuraavaan istuntoon. Kutsun tätä ed. Käkelän ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ed. Käkelän ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Murron ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 34 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 31.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Käkelän ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan seuraavaan istuntoon.

9) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 ja otetaan toiseen käsitteilyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta ja sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. J. Koivisto: Herra puhemies! Suuri valiokunta on esillä olevan lain soveltamissäännöstä muuttanut lisäämällä taannehtivia vuosia kokonaista kolme sen yhden vuoden lisäksi, mikä hallituksen esityksessä oli ja jota valtiovarainvaliokuntaakin yksimielisesti kannatti. Minun ymmärtääkseni suurella valiokunnalla ei ollut tilaisuutta tehdä itselleen selväksi, kuinka paljon tämä kolmen vuoden lisäys laajentaa lain vaikutusala. Tosin siellä mainittiin eräs viran ja toimen haltijain ryhmä, yhteensä noin 50 henkeä, jotka tahdottiin tai pyrittiin saamaan tämän lain alaisuuteen, mutta ymmärtääkseni ei oltu selvillä siitä, että jos taannehtivaisuutta kolmella vuodella lisätään, tulee hyvin paljon muitakin ryhmiä lainalaisuuteen. Meidän on ainakin muistettava, että vuonna 1945, jonka alusta lain vaikutusaika nyt suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan alkaisi, tehtiin suuria järjestelyjä muiden muassa puolustuslaitoksessa. Tähän hetkeen en minä ole ehtinyt saada selvyyttä siitä, kuinka suuria viran ja toimen haltijain ryhmiä tulisi näin paljon taannehtivaisuutta jatkamalla lain vaikutuspiiriin. Kun suuressa valiokunnassa ei ollut mitään mahdollisuutta asiaa lähemmin ruveta tarkastelemaan, koska sen käsittelyä varten ei katsottu jaostokäsittelyä edes tarpeelliseksi ehdottaa, niin minusta tuntuu kaikkein turvallisimmalta pysyä sillä tiellä, mitä hallitus on ehdottanut ja valtiovarainvaliokunta kannattanut. Kun minä tiedän, että oikeusministeriössä on myöskin hyvin suuria periaatteellisia epäilyjä näin laajennettua lain vaikutusala kohtaan ja kun oikeusministeri näkyy olevan täällä itse saapuvilla, en puutu asian siihen puoleen. Totean vain, että kun kaukaisin aika, johon taannehtivaisuudessa voitaisiin mennä, on ilmoitettu olevan 1947 alku ja kun tämäkään aika ei vielä toisi lain piiriin niitä, joittenka kohtalo näytti eräiden suuren valiokunnan jäsenten sydämellä olevan, niin tulenkin, herra puhemies, yksityiskohtaisessa käsitelyssä ehdottamaan, että eduskunta yhtyisi hallituksen esityksen linjaan ja valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen.

Oikeusministeri Suontauta: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva esitys tarkoittaa, niinkuin esityksen perusteluista il-

menee, ennen vuotta 1943 lakkautuspalkalle asetetuille viran ja toimen haltijoille myönnetyn oikeuden henkilökohtaiseen palkkauksen lisäksi laajentamista koskemaan myös vuoden 1942 jälkeen lakkautuspalkalle asetettuja viran ja toimen haltijoita. Niinkuin valtiovarainvaliokunnan asiasta antamasta mietinnöstä ilmenee, puoltaa valiokunta kysymyksessä olevan lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnan mietinnön perustelujen johdosta näyttää kuitenkin olevan paikallaan tässä yhteydessä lausua muutama sana.

Valiokunta on aivan oikein kiinnittänyt huomiota myöskin niiden viran ja toimen haltijain asemaan, jotka on siirretty alemmpipalkkaiseen virkaan tai toimeen valtion viran tai pysyvaisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassa tai toimessa 29 päivänä kesäkuuta 1926 annetun lain 5 §:n 1 momentin säännösten nojalla. Kun mainitut virkamiehet viran ja toimen haltijain palkkauksen yleisten korotusten johdosta ovat joutuneet samanlaisen kohtuuttomuuden alaisiksi, kuin minkä korjaamista käsiteltävänä oleva esitys juuri tarkoittaa, on valiokunta lausunut edellyttävänsä, että hallitus tulee ryhtymään toimenpiteisiin oikeudenmukaisen korjauksen aikaansaamiseksi myöskin sanottujen virkamiesten palkkauksessa.

Yhtyen valiokunnan perusteluihin on myönnettävä, että alemmpipalkkaiseen virkaan tai toimeen siirrettyjen asema periaatteellisesti epäilemättä on rinnastettavissa esityksessä tarkoitettujen lakkautuspalkalle asetettujen virkamiesten asemaan. Valiokunnan tarkoittamaa lainmuutosta on näin ollen pidettävä tarpeellisenä. On kuitenkin syytä korostaa, että kysymyksessä oleva muutos ei tietenkään ole ainoa parannus, mikä olisi virkamiesten palkkauslainsäädännössä nykyään aikaansaattava. Voin ilmoittaa, että oikeus- ja valtiovarainministeriöiden yhteisesti harkittavina on parhaillaan lukuisia virkamiesten palkkauslainsäädäntöä koskevia muutosehdotuksia, jotka olisi toimeen pantava niin pian kuin mahdollista yhtenäisenä kokonaisuudistuksena. Kun alemmpipalkkaiseen virkaan tai toimeen siirrettyjä virkamiehiä, joita nyt käsiteltävänä oleva esitys koskee, saatujen tietojen mukaan on verraten vähän ja tarvittavat parannukset heidän asemaansa voidaan väliaikaisesti tämän lainmuutoksen tultua

voimaan aikaansaada jo nykyisin voimassa olevien säännösten nojalla, lienee tarkoituksenmukaisinta käsitellä valiokunnan mietinnössä tarkoitettua kysymystä samanlaisesti muiden viran ja toimen haltijain palkkauslainsäädäntöä koskevien muutosehdotusten kanssa. Mikäli sitävastoin osoitautuisi vaikeaksi muutoin edes väliaikaisesti saada puheenaolevien virkamiesten asema tyydyttävästi järjestetyksi, voitaneen asia kyllä ottaa erillisenäkin käsiteltäväksi.

Suuri valiokunta on hallituksen esityksestä poiketen ehdottanut lakia sovellettavaksi ennen lain voimaantuloa 31 päivänä joulukuuta 1942 jälkeen lakkautuspalkalle asetettuihin taannehtivasti 1 päivästä tammikuuta 1945 eikä siis, kuten hallituksen esityksessä oli alunperin ehdotettu, kuluvan vuoden alusta lukien, mikä sekin tiesi taannehtivaisuutta. Mikäli laki nyt kysymyksessäolevilta osin määrätään tulemaan voimaan jonakin ajankohtana ennen vuotta 1947, siitä aiheutuu kyllä eräitä lisävaikeuksia lakia toimeenpantaessa. Vaikeudet johtuvat lähinnä siitä, että ennen vuotta 1947 suoritettiin viran ja toimen haltijoille osa palkkauksesta kalliinajanlisinä, joiden määriä muutettiin myös keskellä vuotta taannehtivastikin. Annettuja päätöksiä ei ole julkaistu asetuskokoelmassa. Jos näin ollen laki tulisi kysymyksessä olevin osin koskemaan myös aikaa ennen vuotta 1947, olisi siitä kylläkin seurauksena, että lain voimaannpanosta aiheutuisi jonkun verran lisätyötä ja lisäkustannuksiakin. Tältä kannalta on pidettävä suotavana, että laki kosketelluilta osin säädetään taannehtivaksi enintään 1 päivästä tammikuuta 1947 lukien. Mutta on myös sanottava, että suuren valiokunnan ehdotus ei tiedä muuta kuin oikeuden tapahtumista.

Lakkautuspalkalla oli vuoden 1945 alussa noin 800 henkilöä. Näistä on sijoittamatta 200. Mitkä jo sijoitetuista on siirretty alempipalkkaiseen virkaan, ei ole ilman aikaavieviä erikoistutkimuksia selvitettävissä. Missään tapauksessa tämä luku ei voi olla kovin suuri. Taloudellisesti tässä siis ei ole valtion menoja ajatellen kysymys kovinkaan suuresta asiasta, ratkaisi eduskunta asian millä tavoin hyvänsä.

Ed. Okko: En tahtois tässä kiinnittää tämän lain laajaan vaikutukseen huomiota, mutta tahtoisin mennä siihen, että näitä

viran ja toimen haltijoita kohtaan tapahtuisi oikeus. Kuten herra oikeusministeri jo mainitsi, olisi tällainen laki taannehtivana tarpeellinen. Mutta tämä laki kaipaavaa tosiaanakin tuollaisen muutoksen, minkä suuri valiokunta on tehnyt, joten se olisi pantava taannehtivaksi ei tämän vuoden alusta vaan vuoden 1945. Nämä vuodet monet köyhät virkamiehet, kuten siellä Saimaan kanavan siltavahdit, puutarhurit ja rakennusmestarit, monet muut, ovat joutuneet tässä varsin kohtuuttoman kohtelun alaisiksi. Se että on nämä taannehtivat kolme vuotta, tekisi vaikeaksi ottaa selvää näiden palkkasuhteista, niin sen ei pitäisi olla minään esteenä, sillä hallitus on velvollinen nämä työt tekemään ja uhraamaan siihen ne varat, mitä se tarvitsee. Ja erikoisesti, kuten oikeusministeri mainitsi, tämä oikeudenmukaisuus kohtaa niin pientä ryhmää, joten minä ehdotan, että suuren valiokunnan kanta tässä tulisi hyväksytyksi ja näitä köyhiä viran ja toimen haltijoita kohtaisi tällä tavalla oikeus.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta siirtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

6 § hyväksytään keskustelutta.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös.

Keskustelu:

Ed. J. Koivisto: Ehdotan, että voimaantulo- ja soveltamissäännös hyväksyttäisiin sellaisena kuin se on valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Ed. Rantala: Minä kannatan ed. J. Koiviston tekemää ehdotusta.

Ed. Kulovaara: Kuten oikeusministeri äskeisessä puheessaan mainitsi, niin tässä on kysymys pienestä määrästä vähäpalkkaisia virkamiehiä, jotka muuten tulisivat kärsimään oikeudenloukkauksen, jota tahdotaan hyvittää suuren valiokunnan päätöksellä, ja näin ollen on oikein ja kohtuullista, että se hyväksytään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. J. Koivisto ed. Rantalan kannattamana ehdotanut, että voimaantulo- ja soveltamissäännös hyväksyttäisiin valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena. Kutsun tätä ed. J. Koiviston ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. J. Koiviston ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 74 jaa- ja 84 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 38.

Eduskunta on hyväksynyt ed. J. Koiviston ehdotuksen.

Lakiehdotuksen johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, lakiehdotus palautetaan suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 29 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 18 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 43, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 30 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitelty ed. Käkälän y. m. lak. al. n:o 41, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 30. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta; sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, soveltamissäännös, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtiovavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 31 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 valmistelevasti käsitelty ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 31.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan mietinnössä tehtyyn ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 19, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Hiltunen: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta on hylännyt hallituksen esityksen laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta. Silloin kuin budjettia laadittiin, silloin harkittiin paljon, onko enää tarpeellista kantaa sokerista valmisteveroa, koska sen määrä ei budjetissa paljon merkitse. Tämän vuoden sadosta arvioidaan korkeintaan parhaassa tapauksessa kertyvän kaiken kaikkiaan noin 40 milj. markkaa. Kun kuitenkin hallitus päätti, että kotimainen sokeri vapautetaan säännöstelystä, niin samalla hintalaskelmissa otettiin huomioon myöskin sokerista suoritettava valmistevero. Päädyttiin lopuksi siihen tulokseen, että lakia voitaisiin vielä ensi vuodeksi jatkaa. Valtiovarainvaliokunta on kuitenkin ollut toista mieltä ja ehdottaa sen vuoksi, että ensi vuonna ei enää sokerin valmisteveroa kannettaisi. Tämä asia on luonteeltaan vähemmän arvoisen. Mutta kuitenkin, vaikkapa periaatteessa hyväksyttäisiinkin se, ettei sokerista vastaisuudessa enää valmisteveroa suoritetaisi, olisi asia hoidettava vielä tämän vuoden sadon kohdalta niin, ettei osa satoa tulisi valmisteveron alaiseksi ja osa satoa jäisi ulkopuolelle valmisteveron. On otettava huomioon, että sokerin valmistevero suoritetaan silloin, kuin sokeri siirtyy tehtaasta markkinoille, ja siitä johtuu, että kaikki se sokeri, mikä kotimaisesta raaka-sokerista valmistetaan ja markkinoidaan tämän vuoden aikana, on valmisteveron alaista, mutta sikäli, kuin valmistus siirtyy ensi vuoteen, sikäli 1 päivästä tammikuuta ei valmisteveroa tämän vuoden sadosta voida periä. No, tässäkin tapauksessa olisi tietysti mahdollista se, että sokerin hintasuhteet eivät muutu toisenlaiseksi ja että

kansanhuoltoministeriön alainen hinnantasausrahasto saisi tästä johtuvan hinnaneron. Kun mainittu rahasto kuitenkin ei ole eduskunnan budjettioikeuden alainen, vaan siitä täysin irrallinen rahasto, niin se pitäisi suotavana, että asia tällä tavoin hoidettaisiin. Sen vuoksi olisi suotavaa, että suuri valiokunta muuttaisi valtiovarainvaliokunnan esitystä siten, että laki olisi voimassa puoli vuotta, jotta tämän vuoden sadon markkinointi kävisi mahdolliseksi samoin perustein. Voitaisiin olla yhtä mieltä siitä, että sokerin valmisteverosta vastaisuudessa luovuttaisiin.

Ed. Rantala: Kun tämä asia oli valtiovarainvaliokunnassa käsiteltävänä, tuli asian toisessa käsittelyssä valiokunnan enemmistön päätökseksi äänestyksen jälkeen, että kysymyksessä oleva hallituksen esitys hylättäisiin. Katson olevan syytä tämän sanoa sen johdosta, että valiokunnan mietintöön ei ole valiokunnan vähemmistön taholtakaan liitetty vastalauseita. Herra valtiovarainministerin äskeinen lausunto käsittääkseni selvensi asiaa, ja minäkin yhdyin siihen, mitä valtiovarainministeri sanoi, että mikäli kysymys on kuluvan vuoden sadosta, ei olisi syytä jakaa sitä kahteen osaan niin, että toinen osa tästä kuluvan vuoden sadosta tulisi kysymyksessä olevan valmisteveron alaiseksi ja toinen osa jäisi sitä vaille. Näin ollen minäkin puolestani suosittelisin suurelle valiokunnalle sellaista menettelytapaa, että hallituksen esitys niin muutettuna hyväksyttäisiin, että kysymyksessä oleva valmistevero kohdistuisi siis nimenomaan vain kuluvan vuoden satoon ja niin ollen laki määrättäisiin voimassa olemaan vain ensi vuoden puoliväliin saakka.

Ed. Oksala: Minä luulen myöskin voivani yhtyä tähän valtiovarainministerin esittämään kantaan. Meille kyllä asiantuntijat sanoivat, että tämän vuoden sato tulee jalostetuksi jo kuluvan vuoden aikana, mutta tarkoitus on ollut, että vasta ensi vuoden sadosta tämä valmistevero poistuisi. Jos kuitenkin valtiovarainministerillä on epäilyksiä siitä, että tämän vuoden sato ei tule valmistetuksi ja kaupan lasketuksi kuluvan vuoden puolella, niin silloin minustakin on aivan oikein, että tämä esitetty laki on voimassa ensi

vuoden alkupuolen, jolloin varmaan tämän vuoden sato on jalostettu ja jolloin itsestään putoaa sitten valmistevero pois ensi vuoden sadolta, niinkuin tarkoitus on alunperin ollut. Minullakaan ei siis ole tämäntapaista muutosta vastaan mitään huomauttamista.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Siikälä kuin minulle on ilmoitettu, niin tämän vuoden aikana ei voida kaikkia sokerijuurikkaita valmistaa raakasokeriksi, vaan osa valmistuksesta siirtyy ensi vuoden puolelle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

14) Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat ehdotukset laiksi sotilaskäyttöön tarkoitetun ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainitut lakiehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelu:

Ed. Tiitu: Herra puhemies! Pyydän, että tämä asia pannaan pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Ed. Sormunen: Herra varapuhemies! Sotien oloissa ja väestösiirtojen aikoina saatujen tietojen mukaan on sotilaskäyttöön tarkoitettuja ampuma-aseita joutunut siviiliväestölle. Lisäksi välirauhan solmimisen ja suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen jälkeen eräät viranomaiset ovat varsin avokätisesti antaneet teollisuuslaitok-

sille, yhteisöille ja yksityisille henkilöille hallussapitolupia noin 25,000 sotilaskäyttöön tarkoitettulle ampuma-aseelle. Näitä aseita, mikäli ne eivät ole viran ja toimen vuoksi välttämättömiä, pyrki hallitus jo vuonna 1946 palauttamaan viranomaisen haltuun. Mutta aseita suosiva ja toiminnassaan aseisiin nojautuva porvaristo eduskunnassa olevine edustajineen silloin estivät sota-aseiden viranomaisen haltuun koostamisen. Tämä tapahtui siten, että silloinen hallituksen esitys laiksi mainittujen sota-aseiden hallussapitolupien peruuttamiseksi muutettiin sellaiseksi, ettei hallitus voinut sitä hyväksyä, vaan peruutti sen kesken käsittelyn. Kun hallituksen mielestä kuitenkin oli välttämättöntä saada sota-aseet rauhansopimuksen mukaisesti kootuksi armeijan varastoihin, niin annettiin helmikuun 28 päivänä 1947 eduskunnalle uusi hallituksen esitys laiksi sotilaskäyttöön tarkoitetun ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta. Tätä esitystä aseita suosiva porvaristo asettui heti vastustamaan. Sen kaatamiseksi ryhtyivät he hankkimaan lausuntoja ja mielipideilmaisuja. Viivytelyjen ja „diplomaattisten” vitkastelujen jälkeen laki- ja talousvaliokunnan nähtävästi siviiliväestön aseistamiseen ihastunut porvarillinen enemmistö hallituksen esitykseen tekemiensä huomautusten jälkeen hyväksyi omine perusteluineen lakiehdotuksen sotilasaseiden hallussapitolupien peruuttamiseksi. Tätä tarkoittava mietintö annettiin eduskunnalle 13 p:nä kesäkuuta 1947. Eduskunta hyväksyi mietintöön liittyneen laki- ja talousvaliokunnan enemmistön ehdotuksen mukaisen lakiehdotuksen. Mutta siviiliväestön aseistamista suojeleva osa Suomen kansan edustajista huolehti siitä, että hyväksytty laki jäi lepäämään yli vaalien, ja sen takia tämä laki jälleen on eduskunnan ratkaistavana. Mutta nyt tässä asiassa on tapahtunut käänne. Aikaisemmin tekevästään ehdotuksesta ja sen eduskunnassa hyväksymisestä huolimatta laki- ja talousvaliokunnan niukka enemmistö ehdottaa lain hylättäväksi. Se merkitsee sitä, että aseiden salakätkijäin lisäksi sota-aseisiin turvautuvilla seikkailijoilla saa olla aina-

kin 25,000 sota-asetta oikein luvan perästä (Eduskunnasta: Sisäasiainministerin luetelon perusteella!). Tässä ei näytä riittävän rauhansopimusten sisällöstä eikä rauhallisen mielialan kehittämisestä, vaikka niin pitäisi tehdä, ja koska sota-aseiden käytöstä maamme väestöllä jo on perin karvaat kokemukset. Merkillä pantavaa muuten on, että laki- ja talousvaliokunnan maalaisliittolaiset jäsenet, Salo, Laitinen ja muut selittävät valiokunnan kokouksessa, ettei kukaan vastusta sitä, että sotilaskäyttöön tarkoitettut ampuma-aseet kootaan pois siviiliväestöltä, mutta heti selityksen jälkeen äänestivät käsiteltävänä olevan lain kumoamisen puolesta, mistä asian käsittelystä kiinnostunut kokoomuslainen ed., J. Pusa oli tehnyt ehdotuksen.

Mitkä ovat ne perusteet, joihin laki- ja talousvaliokunnan enemmistö selittää lain hylkäämistä tarkoittavan esityksen nojaavan? Selvitykseksi sanon: mietinnön perusteluissa se ilmaistaan näin: Valiokunta ilmoittaa katsojansa, ettei ole esiintynyt riittäviä syitä esityksessä mainittujen ampuma-aseen hallussapitolupien peruuttamiseen, vaan että esityksen hylkääminen päinvastoin voisi aiheuttaa kohtuuttomuutta sekä heikentää kansalaisten omistusoikeusturvaa. Tämä on sangen merkillinen kannanotto. Onhan asia näes niin, että jo viime vuonna, ennen kuin sama valiokunta hyväksyi käsillä olevan lakiehdotuksen, esitettiin riittävät syyt puheena olevien ampuma-aseiden hallussapitolupien peruuttamiselle. Samat riittävät syyt ovat olemassa tälläkin hetkellä. Eihän ole ilmoitettu valiokunnalle enempää kuin muutoinkaan, että sota-aseille annettuja hallussapitolupia olisi peruutettu. Sota-aseita on siis siviiliväestöllä. Niitä on esim. Oulussa eräällä metsänhoitajalla 4 pistoolia ja 5 kivääriä. Kajaanilaisella opiskelijalla on pistooli ja 7 kivääriä. Oulun läänissä on välirauhansopimuksen jälkeen annettu hallussapitolupia 74 henkilölle, joilla on 3 taikka sitä useampi sotilasase. Näillä 74 henkilöllä on 60 pistoolia — anteeksi — 160 pistoolia ja 174 kivääriä (Eduskunnasta: Museotavaraa!). Rantasalmelaisella tilanomistajalla on 3 pistoolia ja 5 kivääriä. Edelleen Mikkelin läänissä on 40 sellaista henkilöä, joilla on enemmän kuin 3 sotilasasetta, joille välirauhan jälkeen on annettu hallussapitolupa. Heillä on yhteensä 64 pistoolia ja

91 kivääriä (Eduskunnasta: Onko ne käyttökelpoisia?). Lapin läänissä on 28 henkilöllä hallussapitolupa 60 pistoolille ja 52 kiväärille. Siellä tiedustellaan, ovatko ne käyttökelpoisia. Minä ajattelen, että käyttökeltvottomille tuskin olisi edes anottukaan lupaa, ne olisi viety niihin varastoihin, joita valtiontilintarkastajat Salo ja muut ovat selitelleet hyvin suuriksi. Mutta näitä luvalla haltuun saatuja aseita ei ole sinne viety enempää kuin on ilmoitettu näitä lupia peruutetun. Ja siitä tässä nyt on kysymys.

Helsingissä on tuomarille myönnetty hallussapitolupa 3 pistoolille ja 8 kiväärille, everstilutnantille 6 pistoolille ja 10 kiväärille (Eduskunnasta: Sisäministeriön lupa!). 17 päivänä huhtikuussa 1945 on virastoapulaiselle annettu hallussapitolupa 7 pistoolille ja 14 kiväärille. Entiselle tilanomistajalle on saman kuun 9 päivänä 1945 annettu lupa 4 pistoolille ja 16 kiväärin hallussapitooon. Laivanvarustaja on saanut 10 pistoolin ja 17 kiväärin luvan hallussapitooon, mutta toimitusjohtajalle on helmikuun 2 päivänä 1945 annettu hallussapitolupa 5 pistoolille ja 7 kiväärille ja lisäksi 4 konepistoolille. Uudellamaalla tietävästi ovat 535 henkilöä saaneet hallussapitolupia yhteensä 1,218 pistoolille, 1,308 kiväärille ja 8 konepistoolille eli yhtä paljon kuin tarvitaan pataljoonan aseistamiseen. Turun ja Porin läänissä on myöskin jaettu hallussapitolupia sotilasaseille. Niinpä eräällä opiskelijalla on 6 pistoolia ja 12 kivääriä. Eräällä everstillä tammi-kuun 7 päivänä 1945 annetun luvan perusteella 10 pistoolia ja 10 kivääriä, majurilla 10 pistoolia ja 15 kivääriä ja lisäksi 1 konepistooli. Huhtikuun 4 päivänä 1945 annettiin eräälle turkulaiselle lehtorille hallussapitolupa 18 pistoolille ja 34 kiväärille. Eräs teknikko sai luvan 4 konepistoolin hallussapitamiseen. Olisikohan kohtuutonta peruuttaa nämä sotilasaseiden hallussapitoluvat? Millähän tavoin peruuttaminen heikentää kansalaisten omistusoikeusturvaa. Näin kuitenkin väittää laki- ja talousvaliokunnan enemmistö. Onko ihme, jos me rauhan turvaamisen ja kansainvälisten sopimusten kannalla olevat kansandemokraatit emme ole voineet yhtyä valiokunnan kantaan (Eduskunnasta: Paras vitsi! — Vitsi on hyvä!).

Mitä tulee ampuma-aseista ja ampuma-

tarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta, niin siitäkkin vielä joku sana. Mistä siinä laki- ja talousvaliokunnan hylättäväksi ehdottamassa laissa on kysymys? Siitä, että joka ilman lupaa ryhtyy ampuma-aseiden tai ampumatarpeiden ammittamiseen valmistukseen, maahantuontiin tai kauppaan, tulisi rangaista kuritushuonetuomiolla ja menettää aseensa ja tarpeensa valtiolle sekä joka pitää hallussaan ampuma-asetta taikka ampumatarpeita, tuomittakoon vankeuteen ja menettäköön aseensa ja siihen kuuluvat tarpeet. Laki- ja talousvaliokunta katsoo, että mainituissa rikkomuksissa olisi kysymys vain järjestyksellisyys, josta voimassa oleva lainsäädäntö sisältää tyydyttävät rangaistusmääräykset. Tunnettua on, etteivät voimassa olevat rangaistusmääräykset ole riittävän suuria, koska ne eivät pelota aseikkailijoita. Laki- ja talousvaliokunnan enemmistön kanta tässä asiassa rohkaisee ja tukee aseikkailijoita. Lisäksi se on ristiriidassa hallituksen nyt parhaillaan eduskunnassa olevan rangaistusmäärästä annetun lakiesityksen kanssa. Me kansandemokraatit yhdessä rauhaarakastavan Suomen kansan kanssa emme tahdo olla mukana rikollista asesalavehkeilyä puolustamassa.

Laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liittyy kaksi vastalauseetta. Toinen on sosialidemokraattien ja toinen meidän kansandemokraattien allekirjoittama. Kummassakin vastalauseessa ehdotetaan esillä olevat lait hylättäviksi. Miksi kaksi ehdotusta samasta asiasta? Täytyy vähän selittää, jotta tulisi tunnetuksi, mistä on kysymys (Eduskunnasta: Rauhanrikkoksesta!). Asian käsittelyn päätyttyä laki- ja talousvaliokunnassa eivät sosialidemokraatit ilmoittaneet jättävänsä vastalauseetta mietintöä vastaan, vaikka olivat äänestäneet lakien hyväksymisen puolesta. Vain allekirjoittanut ilmoitti kansandemokraattisen ryhmän puolesta vastalauseen. Kun mietinnön perustelujen hyväksymisen jälkeen tarjosimme vastalauseitamme sosialidemokraateille allekirjoitettavaksi, niin he eivät voineet siihen yhtyä, koska perusteluissamme sanottiin: „Emme voi yhtyä tämänlaiseen valiokunnan päätökseen, koska me emme pidä oikeana ja rauhansopimuksen mukaisena, että yksityisillä henkilöillä on

hallussaan sotilaskäyttöön tarkoitettuja ampuma-aseita”. Tässä oli meidän kansandemokraattien perustelu asiassa. Sosialidemokraatit vaativat, että poistaisimme sanat „ja rauhansopimuksen mukaisena”. Tätä emme voineet tehdä, koska käsityksemme mukaan asia on, kuten olimme sanoneet. Tällöin sosialidemokraatit päättivät tehdä oman vastalauseensa, jotta me kansandemokraatit emme pääsisä sanomaan, että he sosialidemokraatit ovat asesalaliittolaisten puolella, kuten ed. Kulovaara asiasta puheen ollen sanoi. Mutta silloin allekirjoittanut oli jo jättänyt valiokunnan sihteerille meidän vastalauseemme. Ed. Kulovaara kuului saaneen ryhmätovereiltaan tehtäväksi heidän vastalauseensa laatimisen. Milloin he sen jättivät valiokunnalle, sitä en tiedä, mutta ensimmäiseksi näkyy mietintöön otetun. Meidän vastalauseemme on siitä huolimatta toisena, vaikka sen ensimmäisenä olimme valiokunnalle jättäneet.

Olkon vastalauseitten sijoitus mikä tahansa, se ei ole pääasia. Pääasia on se, että sosialidemokraatit kieltäytyvät yhtymästä käsitykseen, että sotilaskäyttöön tarkoitetut ampuma-aseet siviiliväestöllä ovat rauhansopimusten vastaisesti. Tämän johdosta on aihetta kysyä, miten sosialidemokraatit käsittävät rauhansopimuksen velvoitukset. Eikö sen 13 artiklassa sanota, että Suomen maa-, meri- ja ilma-aseistus ja linnoitukset on tarkoin rajoitettava sisäistä luonnetta olevien tehtävien suorittamiseen ja vain paikalliseen puolustamiseen. Samassa artiklassa vielä määritellään tarkoin aseellisten voimien suuruus. 19 artiklassa sanotaan: Suomalaisen sotamateriaalin lukumäärä on asetettava Neuvostoliiton ja Yhdistyneen Kuningaskunnan hallitusten käyttöön. Mitä sotamateriaalilla tarkoitetaan, se luetellaan ja määritellään rauhansopimukseen liittyvissä kolmessa liitteessä. Siinä ryhmitellään siviiliväestöltä kielletyt sotilasaseet ja sanotaan: Tässä sopimuksessa käytetty nimitys sotamateriaali tarkoittaa kaikkia aseita, ammuksia ja laitteita, jotka ovat erityisesti suunnitellut tai sovellettu sodankäyntiin jäljempänä olevan luettelon mukaan. Ja luettelossa sanotaan m. m. seuraavaa: Ryhmä 1. Ensiksi sotilaskivääri, karbiini, revolveri ja pistooli; näiden aseiden piiput ja muut varaosat, jotka eivät helposti sovellu siviilikäyttöön; konekivääri, automaattiset tai itselataavat kiväärit ja

konepistoolit, näiden piiput ja muut varaosat, jotka eivät helposti sovellu siviilikäyttöön; konekiväärien jalustat. Näin määritellään rauhansopimuksessa.

Tämänlaista sotamateriaalia ei saa olla siviiliväestöllä. Armeijalla saa olla rajoitettu määrä aseita, mutta ylimäärä on asetettava Neuvostoliiton ja Yhdistyneen Kuningaskunnan hallitusten käyttöön kuten rauhansopimuksen 19 artiklassa sanotaan.

Tämänlaiset ovat rauhansopimuksen määräykset, mutta niistä sosialidemokraatit eivät näytä haluavan puhua tämän asian yhteydessä, vaikka juuri tämän asian, sota-aseiden siviiliväestöltä pois ottamisen rauhansopimuksen määräykset sisällyttävätkin. Tämänlainen on meidän käsityksemme rauhansopimuksen velvoituksista tässä asiassa. Sen sisällyttimme myös laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liittämäämme vastalauseeseen. Se merkitsee myös sitä, että ratkaisuvaiheessa olevien lakien hylkäämisen kannalla olevat, käsityksemme mukaan, syyllistyvät rauhansopimuksen vastaiseen kannanilmaisuun (Eduskunnasta: Älä nyt viitsi leuhkia!).

Herra puhemies! Edellä sanottuun ja laki- ja talousvaliokunnan mietintöön liittämämme II vastalauseen perusteluihin viitaten ehdotan, että eduskunta hyväksyisi ratkaistavana olevat lait (Eduskunnasta: Se oli ruma puhe!). Joka tapauksessa asiallinen.

Ed. Okko: Herra puhemies! Pyydän kannattaa ed. Tiitun täällä tekemää pöydällepanoehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian panemisesta pöydälle ja sitä ehdotusta on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehoitän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanojasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Tiitu ed. Okon kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon. Kutsun tätä ed. Tiitun ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Kun muuta ehdotusta ei ole tehty, eduskunta yhtyneenä ed. Tiitun ehdotukseen.

Asia pannaan pöydälle eduskunnan tiistain istuntoon.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 15) asia.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 75, 77 ja 78 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi kuorimattoman puutavaran lauttaamisesta vuosina 1949 ja 1950

sisältävä hallituksen esitys n:o 75 esitellään valiokuntaan lähettämistä varten.

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa asian lähetettäväksi laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Ne perustelut, joilla hallitus tämän lakiesityksensä perustelee, ovat minun ymmärtääkseni aivan oikeat ja esitys sinänsäkin on paikalleen osunut ja tarpeen vaatima. Kuitenkin minä jättäisin valiokunnan harkittavaksi, eikä olisi syytä jatkaa tätä poikkeuslakia, jonaikaisena tätä esityksessä olevaa lakia on pidettävä, vielä yli sen, mitä hallitus ehdottaa, kaksi vuotta, toisin sanoen, että tämä poikkeuslaki tulisi olemaan voimassa vuosina 1949, 1950, 1951 ja 1952. Asia on nimittäin niin, että tämä poikkeuslaki ilmeisesti täytyy pitää voimassa niin kauan, kunnes me saamme uuden vesioikeuslain. Ja uuden vesioikeuslain saaminen voi kestää kauan. Eduskunnallekin sen tulo vielä on epävarmaa, ja

kun se joskus tänne eduskuntaan saadaan, niin se täällä vie aivan varmaan vuosikauasia. Se on niin suuri laki. Ja sen tähden, jotta hallitukselta säästettäisiin turhaan näitä esityksiä aina joka kahden vuoden perästä, niin on asiallista, että nyt annetaan tälle laille neljän vuoden kesto aika, ja silloin on mahdollista, että uusi vesi-oikeuslaki on saatu tänne ja myöskin valmiiksi, jolloin tämäntapaisen lain antaminen käy tarpeettomaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi hinnantasausrahastosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 77; sekä

Ehdotuksen laiksi kauppa- ja teollisuusrahastosta annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 78.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle ensi tiistain istuntoon:

16) Ehdotuksen laiksi makeisvalmisteverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12;

17) Ehdotuksen laiksi tulitikkuverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13;

18) Ehdotuksen laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14;

19) Ehdotuksen laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15;

20) Ehdotuksen laiksi leimaverolain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16;

21) Ehdotuksen laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17;

22) Ehdotuksen laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5;

23) Ehdotuksen laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtionavustuksen perusteista

sisältävän lakialoitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8;

24) Korotettujen uudis- ja raivauspalkkioiden suorittamista vuosina 1945—1946 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta laadittu maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9; sekä

25) Ehdotuksen laiksi ehdollisesta rangastustuomiosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16,40.

Täysistunto lopetetaan kello 16,28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

35. Perjantaina 3 p. joulukuuta 1948

kello 16,40.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista 981
Siv.
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 39.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudon sijasta merkitään saapuvilla oleviksi ne, jotka olivat läsnä edellisessä istunnossa.

Päiväjärjestyksessä oleva asia:

Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 27 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 39, joka sisältää yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan yleiskeskustelu, sen jälkeen siirytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Lappi-Seppälä: Herra puhemies! Minä olisin mielelläni ottanut osan siitä ilosta ja kunniaista, joka Valpon kaa-tamisesta nyt tulee hallitukselle. Tähän olisin ollut myöskin oikeutettu, koska tein asiasta lakialoitteen pari kuukautta ennen kuin hallitus jätti tämän esityksen eduskunnalle. Joka tapauksessa lopputuloksesta iloitsee koko todellinen Suomen kansa vainajan lähimpiä sukulaisia ja omaisia lukuunottamatta.

Ed. A. Wirtanen: Herra puhemies! Lukuisissa puheenvuoroissa on tältä paikalta osoitettu, mikä ratkaiseva periaatteellinen ero on ollut entisen ja nykyisen valtiollisen poliisin välillä. On voitu todeta, että meidän vanha Valpomme, meidän valtiollinen poliisi käytti suunnilleen kaikkia niitä sopimattomia ja lainvastaisia keinoja toiminnassaan, millä siihen yleensä oli mahdollisuuksia, pienemmistä pahoinpitelemisistä jopa kuolemantuottamukseen ja murhapolttoihin saakka. Ja siitä huolimatta, vaikka tämä on todettu ja vaikka samalla on voitu todeta, että nykyinen valtiollinen poliisi ensi kertaa itsenäisyytemme aikana on saatu sille tasolle, mikä on asetettava kansanvaltaisessa valtiossa kansanvaltaisen valtiojärjestyksen valvovalle elimelle, siitä huolimatta on n.s. vanha suunta ja ennen kaikkea sen propaganda-koneisto, sen lehdistö, pyrkinyt luonnehtimaan nykyistä valtiollista poliisia juuri sen kaltaiseksi, mikä edellinen oli, ja tämän perusteella vaatimaan tämän muuttamista. Tämä ei ihmetytä ollenkaan, silloin kun entiset ja nykyiset lapualaiset siellä oikeistossa tällaista linjaa ajavat. Sehän on aivan luonnollinen asia. Mutta se, mikä ihmetyttää, on se, että tällaiseen

on voinut yhtyä jopa keskustakin, jopa ruotsalainen kansanpuoluekin ja vielä kaiken kukkuraksi tämän esityksen toimeenpanijaksi saadaan sosialidemokraattisen puolueen nimissä kulkeva hallitus. Siinä on jo kehitystä taantumukselliseen suuntaan siinä määrin, että jos me tässä maassa emme ole tottuneet aika paljoon tässä suhteessa sotien ja sotien jälkeen, niin se on omiansa herättämään ihmetystä. On selvää, että hallitus tällä lakiesityksellään yhä vahvistaa niitä epäluuloja, joita tätä hallitusta vastaan on olemassa sen noudattamaan poliittiseen suuntaan nähden. Se ei tällaisella esityksellä mitenkään voi asemaansa vahvistaa pitemmällä sihdillä katsoen. Se heikentää, se paljastaa sillä todelliset poliittiset tarkoitusperänsä.

Monet kansalaiset ovat kysyneet, miksi tällä esityksellä on ollut niin kiirettä, mikä hätä on ollut hallituksella, kun se on lähtenyt tällaista esitystä tekemään, aivan niinkuin ei mitään tärkeämpää tasavallassa olisi tehtävänäkään, kun kaikkea kunnollista valmistelua uhmatenkin ja syrjäyttäenkin jätetään eduskunnalle sellainen keskeneräinen ja valmistamaton esitys, jonka ed. Kilpi täällä niin sattuvasti luonnehti (Ed. Hakkila: Syyssiuousta vain!). Minä luulen, että hallituksessa tai hallitusta lähellä olevissa piireissä on ollut hienoinen pelkokin nykyistä Valpoa kohtaan. On ollut hienoinen tunne siitä, että tällainen todellinen kansanvaltainen laitos voisi käydä hallitukselle tai sen jäsenille hieman epämu-kavaksikin. Minusta tuntuu, että tässä täytyy olla jotakin (Oikealta: Mätää!) todellisia ajankohtaisia syitä siihen, että hallitus on kiirehtinyt tällaista esitystä antamaan ja tällä tavalla sitä eduskunnassa läpi ajamaan, ja voi käydä niin, että hallitus siitä huolimatta ja hallituspiirit, hallituksen kannattajat tästä huolimatta joutuvat toteamaan, ettei tällainenkaan toimenpide voi pelasaa heitä totuuden ja to- tuuksien julkitulemisesta.

Ed. J. P u s a: Herra puhemies! Täällä lausunnossaan ed. Kilpi toi minun nimeni esille ja tämän yhteydessä kertoi Tyrvään tapauksista yllättävän pitkälti. Nämä sadut tahi todet — ed. Kilpi lähellä nykyistä Valpoa olevana tiennee sen tarkemmin — ovat laadultaan sellaisia, joita minä kolme

vuotta Tyrvällä asuneena en edes ole kuullut. Kun minä lausunnossani viime perjantaina mainitsin eräästä suunnitelmasta, jonka sattumalta olin saanut tietooni, minä tarkoitin sillä erästä tapausta, jonka yhteyteen olisin voinut kytkeä kuusi eri paikkakunnan nimeä. Minä en ole sa-nallakaan puhunut Tyrväästä, en Raivion talosta enkä siihen liittyvistä seikoista. Tämän minä vain halusin oikaisuna sanoa, todeten samalla, että väärän asian puolustelussa kelpaa aseeksi mikä tahansa, kuten ovat tämänpäivän vasemmistolehdissä olleet törkeät henkilökohtaisetkin louk-kaukset.

Ed. K ä k e l ä: Herra puhemies! Kun ed. Eino Kilpi ja muut kansandemokraatit täällä pitivät äskettäin puheita valtiol-lisesta poliisista, ei näillä puheilla ollut muuta eroa, kuin että ed. Eino Kilpi osal-listui ilmeisesti suurimmalta osaltaan itse puheensa valmistukseen, kun sitävastoin jälkimmäiset puheet olivat muualla teh-tyjä (Vasemmalta: Valhetta! Väärää to-distusta!). Kun sodan jälkeen kommunistit marssivat tässä maassa valtioelämän portaisiin, ei heillä ollut mitään muistut-tamista valtiolliseen poliisiin, itse järjes-telmään nähden. Heille riitti kasvojen uusiminen. He omaksuivat vanhat tavat, mutta uudet kasvot. He jatkoivat sitä toi-mintaa, jota etsivä keskuspoliisi oli aikai-semmin harjoittanut sosialidemokraattis-ten järjestöjen valvontaan nähden. Niinpä vuonna 1946 valtiollisen poliisin päällikkö Tetri lausui eräälle sosialidemokraattista eduskuntaryhmää lähellä olevalle henki-lölle, että muka sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä ei tehdä mitään pää-töksiä, ettei hän tietäisi. Edelleen me tie-dämme, että viime eduskuntaryhmässä oli henkilö, jolle valtiollisen poliisin taholta tarjottiin paikkaa. Täällä ed. Eino Kilpi puhui likaisesta työstä ja likaisen työn li-sistä. Mutta kun muistamme, minkälainen kokoonpano meidän ryhmässämme, edelli- sessä eduskunnassa oli, niin me voimme todeta, että oli vapaaehtoisia likaisen työn tekijöitä, jotka eivät halunneet edes palk-kaa eli likaisen työn lisää. Jos socialide-mokraattinen hallitus nyt ei tyydy pelk- kien kasvojen uusimiseen, vaan tahtoo itse organisaatiossa tehdä muutoksia, on se selvä osoitus aivan toisenlaatuisista pyrki-

myksistä, mitkä SKDL:n piirissä ovat olleet. Sosialidemokraattisten taholla ei ole koskaan oltu valtiollisen poliisin ystäviä. Ei ole oltu ennen eikä ole oltu nytkään. (Vasemmalta välihuutoja). On otettu tosiasiat sellaisina kuin ne ovat eikä sellaisina kuin me toivoisimme niiden olevan (Vasemmalta: Älä turhia lörpöttele!). Jos tässä maassa rauhansopimuksen velvoitukset ja eräät ulkopoliittiset suhteet eivät asettaisi rajoituksia kansalaisten lausunnalle ja toiminnalle, kyllä kai me soisimme sen ilon, että tässä maassa ei minkäänlaista poliittista poliisia perusteta. Kyllä tosiaan soisimme ne vapaat mahdollisuudet poliittiseen toimintaan, mitkä yleensä vapaassa yhteiskunnassa täytyy olla. Mutta kun tiedämme, että väärinkäytöksiä tehdään, niin ilmeisesti hallitus on tullut siihen tulokseen, että jonkinlaista hallituksen silmää ja korvaa vielä tarvitaan.

Täällä hallituksen esityksessä laiksi suojelupoliisista tehdään syvälleikäpiä muutoksia. Kun valtiollisella poliisilla on oikeus ollut valvoa, pidättää, kuulustella, syytteelle panna eli toisin sanoen keskitetty valta eristää kansalainen valtakunnan yhteydestä, on tuollainen keskitetty valta suojelupoliisin puitteissa kokonaan murrettu. Perustetun suojelupoliisin henkilöllä ei ole oikeutta muuta kuin valvontaan. Suojelupoliisin virkamies ei voi pidättää, ei voi kuulustella, ei voi asettaa syytteeseen. Tuo saattaa varmastikin kansalaiset yhä suuremman oikeusturvan alaiseksi. Sen vuoksi hallituksen esitystä laiksi valtiollisen poliisin lakkauttamisesta ja laiksi suojelupoliisin perustamisesta tervehditään varmasti vapauttarakastavien kansalaisten piirissä suurena parannuksena.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Kun tämä esitys tuli tänne eduskuntaan, niin minä arvelin, että kommunistit ovat nyt viisaasti hiljaa eivätkä uudelleen ja uudelleen tämän asian yhteydessä osoita sitä, mitä niin usein ovat osoittaneet, että he eivät tunne tämän Suomen kansan mentaliteettia, vaan tekevät uusia ja uusia virheitä omaksi häviöksensä. Minua ihmetyttää suuresti, että he ovat olleet täällä kynsin ja hampain puolustamassa jonkunlaista valtiota valtiossa, poliisivaltiota, eli jonkunlaista diktatuurillista järjestelmää, jossa he

tietysti soittaisivat ensi viulua ja toiset kuuntelevat (Ed. Oksala: Tanssivat!). He ovat puhuneet entisen valtiollisen poliisin virheistä, sota-aikana tapahtuneista. (Eduskunnasta: Ja ennen sotia!). Ja varmasti virheitä on ollutkin. Mutta samalla he hyväksyvät, vieläpä esittelevät juuri samanlaista systeemiä jatkumaan. Minua ihmetyttää, että Atos Virtanen — no, hän nyt yrittää niitä kannuksia korjata, mitkä täällä joku aika sitten särjettiin — Atos Virtanenkin yrittää kovasti tätä huonoa asiaa puolustaa, hän joka on sentään ollut hyvissä suhteissa aikanaan, samoin kuin ed. Kilpi, sen vanhan Valpon kanssa (Ed. A. Virtanen: Ei milloinkaan!). Kyllä me jotakin tiedämme mekin. Minä vain pyydän vakuuttaa, ettei ainakaan meillä Pohjanmaalla tulla sallimaan, kommunistit, minkäänlaista teidän diktatuurirytytystänne, yrittäkää millä tavalla tahansa.

Ed. Kujala: Ed. Käkälän lausunto sai minut pyytämään tämän puheenvuoron. Siinä sanottiin nimittäin, että me sosialidemokraatit emme ole koskaan olleet valtiollisen poliisin ystäviä. Täällä eduskunnassa on useaan kertaan jo osoitettu, mitenkä siihen vanhaan valtiolliseen poliisiin oli sosialidemokraattisessa puolueessa ystäviä. Eduskunnan pöytäkirjatkin osoittavat, kuinka kansanedustaja Kuusisto, sosialidemokraattinen kansanedustaja, on puhunut lämpimin sanoin valtiollisen poliisin vakiinaistamisen puolesta täällä eduskunnassa. Mutta minulla oli tilaisuus erään kerran tutustua erääseen asiakirjaan, joka myöskin osoittaa, että siellä on oltu ystäviä. Eräs piirisihteeri, sosialidemokraattisen puolueen piirisihteeri, on antanut valtiolliselle poliisille lausunnon Luhtilan sosialidemokraattisesta työväenyhdistyksestä, että se työväen yhdistys on kokoonpantu roskaväestä, ja tämä yhdistys vieläkin kuuluu sosialidemokraattiseen puolueeseen. (Vasemmalta: Ja roskaväkeen!) En tiedä, ovatko ne nyt enää roskaväkeä, mutta tämä osoittaa, että kyllä sosialidemokraattisessa puolueessa on ollut tämän vanhan valtiollisen poliisin ystäviä ja uskottavasti tulee tämän suojelupoliisinkin ystäviä.

Sinne oikealle kokoomuspuolueelle minä haluaisin sanoa, että teillä ei ole, ed. Lappi-Seppälä, teillä, jotka olette vanhan suomettarelaisen puolueen perillisiä, oikeus-arvos-

tella tämän maan valtiollista valvontaa, teillä, joiden esi-isät kumartivat tsaristiselle santarmille ja te itse olette nuolleet Gestapon saappaita (Oikealta: Ohhoh! — Häpeä!).

Ed. P. Leskinen: Minäkin pyysin puheenvuoron ed. Käkelän askeisen lausunnon johdosta. Pyydän tämän yhteydessä vain ilmoittaa, että m. m. Lappeenrannan oikeistososialidemokraatit todistettavasti ovat olleet sangen läheisessä yhteistyössä vanhaan valtiolliseen poliisiin, m. m. kesällä 1936, ja voin sanoa paikankin, missä näitä yhteisiä neuvotteluja on pidetty. Ne ovat tapahtuneet Kansan Työ-nimisen lehden Lappeenrannan konttorissa, ja neuvottelu-puolena on ollut sosialidemokraateilla silloin Lappeenrannan silloisen valtiollisen poliisin päällikkö Ojastine, ja tässä neuvottelussa nimenomaan harkittiin keinoja, millä tavalla voitaisiin kehitellä n. s. kommunismin vastaista taistelua ja m. m. estää eräs Leskinen-niminen mies tunkeutumasta työväenjärjestöelämän piiriin. Kun ed. Käkelä täällä yritti väittää, että sosialidemokraatit ovat aina ja johdonmukaisesti vastustaneet valtiollista poliisia ja sen toimintaa, niin tulkoon nyt tämäkin tässä eduskunnan pöytäkirjaan sanotuksi.

Ed. Myllymäki: Ed. Käkelän puheenvuoron johdosta haluaisin sanoa, että on varomatonta sosialidemokraattien kannatoista puhua henkilöiden aikana, jotka ovat kaksikymmentä vuotta sitten olleet täällä eduskunnassa ja kuunnelleet sosialidemokraattisen hallituksen jäsenten lausuntoja valtiollisesta poliisista. Kyllä täällä on sisäministeri Puro sosialidemokraattisen hallituksen puolesta puhunut valtiollisesta poliisista niin lämpimästi, että mikään koomukselainen ja maalaisliittolainen sisäministeri ei ole koskaan sitä ylittänyt.

Ed. E. Kilpi: Olisin puolestani odottanut jonkinverran yksityiskohtaisempaa tietoa ed. J. Pusan edellisessä eduskunnan istunnossa niin mahtipontisesti esittämästä

tarinasta (Oikealta: Tehän annoitte sen!). Muistuttaisin hänen mieleensä, koska hän ei katso asiakseen, muuta kuin hämärästi viittailla tiedossaan olevista asioista, että meillä on laissa nimenomainen määräys, että jos kansalainen saa tällaisia asioita tietoonsa, hänen on viipymättä ilmoitettava niistä asianomaisille viranomaisille ja osoitettava sekä henkilöt että paikat, eikä viitattava eduskunnan istunnossa salaperäisiin lausekääntein.

Mitä tulee ed. Johannes Wirtasen lausuntoon, minä pyydän panna vastalauseen sitä vastaan, mikäli se koski minua. Tässä eduskunnassa on riittävän monia henkilöitä, ainakin täällä vasemmalla ja minä luulisin oikeallakin, jotka tietävät minun poliittisen toimintani, sikäli kuin on kysymys „suhteista” vanhaan valtiolliseen poliisiin. Ainoa kosketus, mikä minulla on koskaan ollut vanhaan valpoon, on se, että minulla on vanhan valpon kortistossa pitkälti n. s. mustaa listaa, että minua koko sodan ajan varjostettiin jatkuvasti ja että minun puhelimiäni sekä silloisessa toimipaikassani että kotona jatkuvasti kontrolloitiin.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—3 §, johtolause ja nimike sekä samoin toisen lakiehdotuksen 1—7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

36. Tiistaina 7 p. joulukuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinten ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pitentämisestä 991

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 25; lakivaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 42.

2) Ehdotus laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavarailemaloikeuksien voimassa pysyttämisestä tai ennalleenpalauttamisesta 992

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 26; ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 11.

3) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista ..... „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 27; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8; hallituksen esitys n:o 39.

4) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen 1017

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 29; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 43.

5) Ehdotus laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton

Siv.

käyttämisestä annetun lain muuttamisesta 1017

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 30; talousvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Käkälän y. m. lak. al. n:o 41.

6) Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairaaloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta ..... „

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 31; talousvaliokunnan mietintö n:o 2; ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42.

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi ehdollisesta rangaistustuomiosta annetun lain muuttamisesta 1019

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 57.

8) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta ..... „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 17.

9) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta ..... „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 18.

10) Ehdotus laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta .. „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14; hallituksen esitys n:o 20.

11) Ehdotus laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta 1020

Siv.

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15; hallituksen esitys n:o 27.

12) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta 1020

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16; hallituksen esitys n:o 31.

13) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta .....

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17; hallituksen esitys n:o 34.

14) Ehdotus laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta .....

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 66.

15) Ehdotus laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtionavustuksen perusteista ..

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8; ed. Luostarisen y. m. lak. al. n:o 68; ed. Torven y. m. toiv. al. n:o 275; ed. E. Nurminen y. m. toiv. al. n:o 276.

Ainoa käsittely:

16) Vuoden 1947 valtiopäiviltä läpäämässä olevat ehdotukset laiksi sotilaskäyttöön tarkoitetun ampumaseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampumaseen hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta 1020

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4; mainitut lakiehdotukset.

17) Ehdotukset toivomuksiksi eräiden kylä- ja kunnanteiden tai isännättömien teiden ottamisesta valtion toimesta kunnossapidettäviksi maanteiksi .....

Asiakirjat: Kululaitosvaliokunnan mietintö n:o 4; toiv. al. n:ot 383—419.

18) Ehdotus toivomukseksi korotettujen uudis- ja laidunraivauspalkkojen suorittamisesta vuosina 1945

Siv.

—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista .....

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 268.

Pöydällepanoa varten esitellään:

19) Lakivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta eräistä muutoksista Suomen evankelisluterilaiselle kirkolle annettuun kirkkolakiin 1027

20) Lakivaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi kirkon keskusrahastosta annetun lain muuttamisesta .....

21) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 toivomusaloitteen johdosta toimenpiteistä aivoinvalidiiden neurologis-psykiatris-psykologisen tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi 1028

22) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä toimenpiteistä työttömyyden lieventämiseksi määrättyjen töiden käyntiinpanon helpottamiseksi .....

23) Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta työnvälityslaki .....

24) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi asevelvollisille annettavasta lomasta .....

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Fagerholm, Honka, Honkala, Kauppi, Kullberg, Leino, Nevalainen, Niemi, Paasio, Paavolainen, Raatikainen, Söderhjelm, Takki, V. Turunen ja A. Wirтанen.

Siv.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt.**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Paasio ja joulukuun 15 päivään saakka lääkärintodistuksella osoitetun sairauden vuoksi ed. Borg-Sundman.

Ed. Lampisen y. m. kysymys, joka koskee valtion metsämaiden käyttöä asutukseen, ja ministeri Raatikaisen siihen antama vastaus.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on puhemiehelle osoitettuna saapunut ministeri Raatikaisen vastaus ed. Lampisen y. m. kysymykseen, joka koskee valtion metsämaiden käyttöä asutukseen.

Tämä kysymys on nyt vastauksineen painettuna jaettu edustajille ja otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Kysymys ja siihen annettu vastaus ovat näin kuuluvat:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Maanhankintalain mukaan on valtio kaikkein ensisijaisin maanluovutusvelvollinen. Tämä merkitsee sitä, että muitten omistajaryhmien alueita saadaan käyttää asutukseen ainoastaan sikäli, kuin tarvetta ei voida tyydyttää valtion maista, niistä poisluettuina sen omiin välttämättömiin tarpeisiin varattavat alueet. Kun valtion omistaman viljellyn maan ala on ollut verraten vähäinen, saa valtion ensisijainen luovutusvelvollisuus varsinaisen merkityksensä metsämaan kohdalla. Valtiohan on meillä tunnetusti suurin metsänomistaja omistaen ennen maanhankintalain toimeenpanon alkamista yli kolmanneksen maamme kasvillisesta metsäalasta eli n. 7.3 milj. ha, mihin tulee lisäksi vielä useita miljoonia hehtaareja toistaiseksi heikosti tuottavassa tilassa olevia alueita. Mainittu valtion kasvullinen metsäala jakaantui siten, että sitä

oli Uudenmaan läänissä n. 23,000 ha, Turun ja Porin läänissä n. 99,000 ha, Hämeen läänissä n. 116,000 ha, Kymen läänissä n. 15,000 ha, Mikkelin läänissä n. 72,000 ha, Kuopion läänissä n. 353,000 ha ja Vaasan läänissä n. 278,000 ha eli yhteensä maan eteläpuoliskolla n. 956,000 ha lopun sijaitessa Oulun ja Lapin lääneissä.

Valtion osuus myös metsän luovutuksessa asutustarkoitukseen on kuitenkin jäänyt vähäiseksi ja lain säännös valtion velvollisuudesta ennen muita antaa alueitaan asutukseen on täten jäänyt täyttämättä. Kun asuttamiseen on sodan jälkeen kaikkiaan käytetty metsämaata n. 1,100,000 ha, on valtio luovuttanut siitä ainoastaan n. 240,000 ha. Tästä on ollut seurauksena, että nimenomaan yksityishenkilöiden luovutusmäärä on vastaavasti lisääntynyt ja nouseekin se jo yli 500,000 ha:n. Erityisen raskaaksi on metsämaan luovutus käynyt Etelä- ja Lounais-Suomen vähämetsäisillä maatalousalueilla, missä kantatiloilla jo ennestään on usein ollut riittämätön ja pakokohakuilla ankarasti rasitettu metsäala.

Edellä mainittu epäkohta ja lain valtion ensisijaista luovutusvelvollisuutta koskevan säännöksen toteuttamatta jääminen johtuu suurelta osalta siitä, että metsähallintoviranomaiset ovat järjestelmällisesti vastustaneet valtion metsämaan luovuttamista. Tavalliseen metsätalouteen tähän asti käytettyihin alueisiin nähden on usein esitetty suunnitelmia niiden aiotusta erikoiskäytöstä ja tämän perusteella vaadittu niiden jättämistä asutustoimenpiteiden ulkopuolelle. Niinpä on m. m. vaadittu suurten metsäalueiden varaamista perustettavaa metsäkoulua varten seuduilla, joissa tällaista koulua ei ilmeisestikään tarvita ja jollaisen perustaminen ei edes ole ollut käsiteltävänä eduskunnassa, jolle asiasta päättäminen valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä kuuluu. Tällaisista metsähallintoviranomaisten esityksistä on monesti ollutkin toivottu tulos, vaikka kysymys ei todellisuudessa ole ollut valtion välttämättömiä tarpeita varten tarvittavista metsäalueista. Toisaalta on lain edellyttämiä yhteismetsiä, joiden avulla ennen muuta valtio voisi täyttää maanluovutusvelvollisuuttaan, koska niiden ei tarvitse sijaita perustettavien tilojen läheisyydessä, saatu perustetuksi erittäin vähän sellaisillekin alueille, missä mitään muuta erikoiskäyttöä

valtion metsämaille ei voida edes ajatella. Yhteismetsiksi on tähän mennessä käytetty vajaat 20,000 ha valtion metsämaita.

Edellä sanottuun viitaten ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin nojalla esittämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus tietoinen siitä, että maanhankintalain säännös valtion ensisijaisesta luovutusvelvollisuudesta on metsämaahan nähden jäänyt suurelta osalta toteuttamatta, mihin tärkeänä syynä on ollut metsähallintoviranomaisten vastustus; ja jos on, niin mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä sanotun epäkohdan korjaamiseksi ja maanhankintalain panemiseksi tässä kohden täytäntöön?

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1948.

J. E. Lampinen.	Kustaa Tiitu.
Onni Mannila.	Väinö Okko.
Niilo Ryhtä.	Johannes Virolainen.
Lauri Riikonen.	Aino Luostarinen.
Juho Niukkanen.	Antti J. Rantamaa.
T. N. Vilhula.	Heikki Ala-Mäyry.
L. O. Hirvensalo.	Henrik Kullberg.
Lauri Laine.	Jussi Annala.
Toivo H. Kinnunen.	S. Salo.
Ilmari Tiainen.	Erkki Koivisto.
Viljami Kalliokoski.	Hugo Nuorsaari.
Eino Laitinen.	Martti O. Kölli.
Kusti Eskola.	Atte Pakkanen.
Kalle Joukanen.	Samuli Simula.
Kauno Kleemola.	Erl. Haapaniemi.
Kerttu Saalasti.	Martti Miettunen.
E. A. Turja.	Heikki Soininen.
Yrjö I. Antila.	Akseli Brander.
Rolf B. Berner.	S. S. Aittoniemi.
Väinö Rankila.	Irma Hamara.
	Toivo Ikonen.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Eduskunnan Herra Puhemiehelle jätetyssä, 9 päivänä marraskuuta 1948 päivätyssä kirjoituksessa kansanedustajat J. E. Lampinen y. m. ovat valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momenttiin viitaten valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esittäneet seuraavat kysymykset:

Onko Hallitus tietoinen siitä, että maanhankintalain säännös valtion ensisijaisesta luovutusvelvollisuudesta on metsämaahan nähden jäänyt suurelta osalta toteuttamatta, mihin tärkeänä syynä on ollut metsähallintoviranomaisten vastustus; ja jos on, niin mihin toimenpiteisiin Hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä sanotun epäkohdan korjaamiseksi ja maanhankintalain panemiseksi tässä kohden täytäntöön?

Vastaukseksi tähän kysymykseen saan kunnioittaen esittää seuraavaa:

Maanhankintalain 2 §:n 1 momentissa säädetään, että maata otetaan kullakin paikkakunnalla lähinnä valtion maasta. Valtion välttämättömiin tarpeisiin varattavat alueet on kuitenkin MHL 46 §:n mukaan jätettävä asutukseen käyttämättä. Samoin on myös valtion maiden kohdalla pyrittävä suojelemaan MHL 43 §:ssä tarkoitettuja kulttuuriarvoja.

Maanhankintalain ja siirtoväen pika-asutuslain tarkoituksiin oli 31. 10. 48 mennessä käytetty valtion varsinaista metsämaata ja pääasiallisesti metsänkasvussa olevaa maatalouskelpoista maata seuraavasti:

Alue	Tiluslaji ha		
	Maat.kelp.maata	Metsämaata	Yhteensä
<i>Otettu MHL:n tarkoituksiin</i>			
Uudenmaan lääni	648	4,888	5,536
Turun ja Porin lääni	1,436	25,560	26,996
Hämeen lääni	1,693	15,611	17,304
Mikkelin ja Kymen läänit	1,392	9,667	11,059
Kuopion lääni	1,212	12,529	13,741
Vaasan lääni	2,350	48,174	50,524
Oulun ja Lapin läänit	16,829	112,540	129,369
	25,560	228,969	254,529
<i>Otettu siirtoväen pika-asutuslain tarkoituksiin</i>	5,941	26,386	32,327
Otettu kaikkiaan	31,501	255,355	286,856

Valtion hallussa oleva metsämaa, jota on alussa mainituin rajoituksin mahdollisuus käyttää asutukseen, supistuu pääasiassa metsähallituksen hallinnassa olevaan metsätalouteen kuuluvaan valtion maahan. Metsähallituksen hallinnassa olevaa metsätalouteen kuuluvaa kasvullista metsämaata oli 1/1 1948 kaikkiaan 4,871,193 ha. Tästä alasta oli Uudenmaan läänissä 9,437 ha, Turun ja Porin läänissä 44,672 ha, Hämeen läänissä 77,886 ha, Kymen läänissä 5,295 ha, Mikkelin läänissä 54,618 ha, Kuopion läänissä 244,206 ha ja Vaasan läänissä 164,743 ha eli yhteensä maan eteläpuolisella 600,856 ha lopun 4,270,337 ha:n sijaitessa Oulun ja Lapin lääneissä. Edellä mainittuun Etelä-Suomea koskevaan lukuun sisältyy myös jo vanhastaan opetus- ja luonnonsuojelutarkoituksiin varatut varsin huomattavat alueet. Lisäksi on huomattava, että melkoinen osa valtion metsämaasta on karuutensa ja sijaintinsa puolesta sellaista, ettei sitä voida käyttää asutukseen, koska MHL 45 §:n mukaan viljelys- ja asuntoviljelystiloihin on liitettävä niin paljon ja laadultaan sellaisia tiluksia, että tiloista tulee elinkelpoisia ja maatalouden harjoittamiseen tarkoituksenmukaisia.

Valtion maan asutustarkoituksiin käyttämisestä edellä esitetyt luvut eivät kuitenkaan anna oikeata kuvaa siitä, mitenkä paljon valtion maata kaikkiaan tullaan asutustarkoituksiin käyttämään. Tämä johtuu siitä, että valtion maita on useissa tapauksissa suunniteltu käytettäväksi yhteismetsäksi vähämetsäisille seuduille perustetuille viljelystiloiille, joille ei ole ollut mahdollista tai tarkoituksenmukaista antaa koko tarvittavaa metsäalaa omana metsänä, jota maanhankintalaki normaalitapauksessa edellyttää. Kun yhteismetsän perustamiseen voidaan ryhtyä vasta sitten, kun kaikki siihen osakkaiksi tulevat tilat on perustettu, on luonnollista, että yhteismetsien perustaminen on vasta alkuvaiheessaan. MHL:n mukaan perustettavien yhteismetsien pinta-ala on arvioitu n. 120,000 ha:ksi ja tästä on arvioitu valtion maasta otettavaksi n. 85,000 ha eli n. 70 %. Loput tulee hankittavaksi muiden ensisijaisten luovutusvelvollisten, pääasiassa yhtiöiden omistamista metsämaista. Yhteismetsien perustamismahdollisuudet ovat näin ollen huomattavasti helpottaneet metsän osalta varsinaisia maanviljelijöitä eli n. s. toissijaisia maan-

luovutusvelvollisia, jotka 31. 10. -48 mennessä olivat luovuttaneet metsämaata yhteensä 178,554 ha. Eniten on yhteismetsien perustamismahdollisuus tuonut helpotusta Etelä- ja Lounais-Suomen vähämetsäisten maatalousalueitten toissijaisten maanluovutusvelvollisten metsämaan luovutukseen, koska näiden alueiden liepeillä on ollut huomattavia valtion ja yhtiöiden omistuksessa olevia metsäalueita.

Eräessä tapauksessa on tarkastusoikeus p. o. kyselyn teon jälkeen metsähallituksen vaatimuksesta palauttanut valtiolle 2,500 hehtaaria maanluovutuslautakunnan yhteismetsiksi suunnittelemaa metsäalueita lähitulevaisuudessa tarpeelliseksi katsomansa metsäkoulun harjoitusalueiksi. Tästä tarkastusoikeuden päätöksestä ei kuitenkaan seuraa kenenkään yksityisen henkilön luovutusmäärän lisääntymistä, koska k. o. seudulla on ensisijaisten maanluovutusvelvollisten, pääasiassa yhtiöiden, omistuksessa olevia metsämaita n. 20,000 ha, joita myös voidaan käyttää yhteismetsiä perustettaessa.

Yhteismetsiksi ei ole myöskään katsottu voitavan käyttää yksinomaan valtion maata, koska yhteismetsät useissa tapauksissa tulisivat tällöin niin etäälle osakastiloista, että ne menettäisivät yhteismetsän luonteensa.

Mitä tulee kyselyn perusteluissa esitettyyn väitteeseen, että metsähallintoviranomaiset ovat järjestelmällisesti vastustaneet valtion metsämaan luovuttamista, ei tämä väite pidä paikkaansa, sillä todellisuudessa metsähallintoviranomaiset ovat hakeneet muutosta valtion metsämaata koskeviin maanluovutuslautakunnan ottamispäätöksiin vain poikkeustapauksissa, jolloin valtion edut ovat sitä erityisesti vaatineet. Niinpä on esim. metsähallinnon Länsi-Suomen piirikunnassa, jossa ottamispäätösten lukumäärä on 780, ilmoitettu tyytymättömyyttä vain 49:ssä tapauksessa.

Lopuksi huomautettakoon siitä, että maan ottamisesta ja pakkolunastamisesta maanhankintalain tarkoituksiin päättää tuomarin vastuulla toimiva maanluovutuslautakunta, jonka päätöksestä voidaan valittaa tarkastusoikeuteen, ja ettei hallinnollisilla viranomaisilla ole mahdollisuutta puuttua mainittujen elinten ratkaisuihin.

Helsingissä, maatalousministeriössä, maraskuun 26 päivänä 1948.

Ministeri Jussi Raatikainen.

Till Riksdagens Herr Talman.

I en till Herr Talmannen ingiven, den 9 november 1948 dagtecknad skrivelse hava riksdagsman J. E. Lampinen m. fl. med hänvisning till 37 § 1 mom. i riksdagsordningen till vederbörande regeringsledamots besvarande framställt följande spörsmål:

Är Regeringen medveten om, att stadgandet i jordanskaffningslagen om statens primära överlåtelseplikt med hänsyn till skogsmark till stor del icke förverkligats, vartill såsom en viktig orsak framstått forstförvaltningsmyndigheternas motstånd; och om så är fallet, vilka åtgärder ärnar Regeringen vidtaga för avhjälpande av sagda missförhållande

och jordanskaffningslagens verkställande i denna del?

Till svar på detta spörsmål får jag härmed äran anföra följande:

I 2 § 1 mom. jordanskaffningslagen stadgas, att jord på varje ort närmast tages från statens jord. De områden, vilka skola observeras för statens oundgängliga behov, böra likväl med stöd av 46 § jordanskaffningslagen lämnas utom kolonisationen. Likaså skall man även i fråga om statens marker sträva att skydda i 43 § jordanskaffningslagen avsedda kulturvärden.

Till ändamål enligt jordanskaffningslagen och lagen om snabbkolonisation av den förflyttade befolkningen hade intill 30. 10. 48 använts statens egentliga skogsmark och huvudsakligen för lantbruk duglig, skogbevuxen mark på följande sätt:

Område	Å g o s l a g h a		
För ändamål enligt JAL	För lantbruk duglig jord	Skogs- mark	Samman- lagt
Nylands län	648	4,888	5,536
Åbo och Björneborgs län	1,436	25,560	26,996
Tavastehus län	1,693	15,611	17,304
S:t Michels och Kymmene län	1,392	9,667	11,059
Kuopio län	1,212	12,529	13,741
Vasa län	2,350	48,174	50,524
Uleåborgs och Lapplands län	16,829	112,540	129,369
	25,560	228,969	254,529
För ändamål enligt lagen om snabbkolonisation av den förflyttade befolkningen ..	5,941	26,386	32,327
Summa inalles	31,501	255,355	286,856

Den av staten innehavda skogsmarken, som med ovan angivna inskränkningar varit möjligt att utnyttja för kolonisation, inskränker sig i huvudsak till den statsjord, som befinner sig i forststyrelsens förvaltning och som hör till skogshushållningen. Växtlig skogsmark, som befinner sig i forststyrelsens förvaltning, utgjorde 1/1 1948 inalles 4,871,193 ha. Av denna areal fanns i Nylands län 9,437 ha, i Åbo och Björneborgs län 44,672 ha, i Tavastehus län 77,886 ha, i Kymmene län 5,295 ha, i S:t Michels län 54,618 ha, i Kuopio län 244,206 ha och i Vasa län 164,743 ha eller sammanlagt i landets södra hälft 600,856 ha, medan återstoden eller 4,270,357 ha var belägen i Uleåborgs och Lapplands län.

I förenämnda tal för södra Finland ingår även de av ålder för undervisnings- och naturskyddsändamål reserverade rätt avsevärda områdena. Dessutom bör det observeras, att en betydande del av statens skogsmark till följd av sin karga natur och sitt läge är sådan, att den ej kan användas för kolonisation, enär jämlikt JAL 45 § till odlings- och bostadsodlingslägenheter bör anslutas så mycket ägor och till sin kvalitet sådana ägor, att lägenheterna bliva livsdugliga och ändamålsenliga för bedrivande av lantbruk.

De tal, som ovan anförts beträffande användandet av statens jord till kolonisationsändamål, giva likväl icke en riktig bild av, huru mycket av statens jord inalles kom-

mer att utnyttjas för kolonisationsändamål. Detta beror på att statens marker i de flesta fall hava planerats för användning såsom samfällda skogar för i skogfattiga trakter inrättade odlingslägenheter, för vilka det icke varit möjligt eller ändamålsenligt att giva hela den erforderliga skogsarealen i form av egen skog, såsom jordanskaffningslagen i normala fall förutsätter. Då man kan skrida att grunda en samfällad skog först efter det alla lägenheter, som bliva delägare däri, bildats, är det naturligt, att inrättandet av samfällda skogar befinner sig i begynnelsestadiet. Arealen av enligt JAL inrättade samfällda skogar har beräknats komma att stiga till ungefär 120,000 ha och härav har man beräknat att från statens jord skulle komma att tagas ungefär 85,000 ha eller c:a 70 %. Återstoden kommer att anskaffas från andra primärt överlåtelsepliktiga, främst bolags ägande skogsmarker. Möjligheterna att grunda samfällda skogar äro sålunda ägnade att anmärkningsvärt underlätta tilldelningen av skog åt egentliga jordbrukare eller s. k. sekundärt överlåtelsepliktiga, vilka intill 31. 10. 48 hade överlåtit skogsmark sammanlagt 178,554 ha. I högsta grad har inrättandet av samfällda skogar medfört lättnader för de i södra och sydvästra Finlands skogfattiga lantbruksområden bosatta överlåtelsepliktigas överlåtelse av skogsmark, enär invid dessa områden funnits betydande staten och bolag tillhöriga skogsområden.

I ett fall har prövningsrätten, efter det ifrågavarande spörsmål inlämnades, på yrkande av forststyrelsen återlämnat till staten 2,500 hektar av de skogsområden, som av jordinlösningsnämnden varit avsedda till samfällad skogsmark, enär forststyrelsen ansett denna areal i närmaste framtid nödig såsom övningsområden för forstskolan. Av detta utslag av prövningsrätten följer likväl icke, att någon enskild persons överlåtelseskyldighet skulle ökas, enär uti ifrågavarande trakt finnas primärt överlåtelsepliktiga, i huvudsak bolag, tillhöriga skogsmarker ungefär 20,000 ha, vilka även kunna anlitas vid inrättande av samfällda skogar.

Till samfällda skogar har man ej heller ansett sig kunna använda enbart statens marker, enär de samfällda skogarna i flere fall härigenom skulle bliva förlagda så

avlägset från delägarlägenheterna, att de skulle förlora sin karaktär av samfällad skog.

Vad beträffar det i spörsmålets motive-ring gjorda påståendet, att forstförvaltningsmyndigheterna systematiskt motarbetat överlåtelse av statens skogsmark, så håller detta icke streck, ty i verkligheten hava forstförvaltningsmyndigheterna önskat få ändring i jordinlösningsnämndernas expropriationsbeslut rörande statens skogsmark endast i undantagsfall, då statens fördel särskilt krävt det. Så har t. ex. i forstförvaltningens Västra Finlands distrikt, där antalet expropriationsbeslut är 780, endast i 49 fall anmälts missnöje.

Slutligen må påpekas, att den under domaransvar verkande jordinlösningsnämnden besluter om uttagning av jord och dess tvångsinlösen till ändamål enligt jordanskaffningslagen, och överjordinlösningsnämndens beslut kan besvär anföras hos prövningsrätten. De administrativa myndigheterna äga ej möjlighet att inblanda sig i nämnda organs avgöranden.

Helsingfors, i lantbruksministeriet, den 26 november 1948.

Minister *Jussi Raatikainen.*

Uusia hallituksen esityksiä.

P u h e m i e s: Ilmoitetaan, että tasaval-
lan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan
joulukuun 3 päivästä ovat eduskunnalle
saapuneet hallituksen esitykset n:ot 79 ja
80, jotka nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokun-
nan kokous on huomenna keskiviikkona
kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuinten ja oikeus-

denkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan pitentämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 42, jota on valmisteluvasti käsitelty lakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 25 esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi eräiden Saksan kansalaisille ja saksalaisille yhteisöille kuuluneiden, Neuvostoliitolle siirtyneiden patentti- ja tavaraleimaoikeuksien voimassapysyttämisestä tai ennalleen palauttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 11, jota on valmisteluvasti käsitelty ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 26, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi valtiollisesta poliisista annetun lain kumoamisesta ja laiksi suojelupoliisista.

Yllämainitut lakiehdotukset sisältävä hallituksen esitys n:o 39, jota on valmisteluvasti käsitelty valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 8 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 27, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aaltonen: Herra puhemies! Valtioneuvosto asetti elokuun 26 päivänä kuluvaa vuotta komitean, jonka tehtävänä oli m.m. tutkia, onko valtiolliselle poliisille nykyään kuuluvien tehtävien hoitaminen järjestettävissä siirtämällä sanotut tehtävät joko kokonaan tai osaksi muiden viranomaisten hoidettavaksi. Vaikka tehtävä tulkittaisiinkin niin, että siinä edellytettäisiin pääasiana nähdyn myönteistä ratkaisua, nimittäin että Valpon tehtävät joka tapauksessa tullaan hajottamaan eri viranomaisille, niin Kiukkaan komitean asiana olisi kuitenkin ollut esittää ne haitat ja vaarat, joita sellainen järjestely tuo mukanaan. Kiukkaan komitea on kuitenkin vaiennut näistä suurista epäkohdista siitäkkin huolimatta, että ne ovat niin silmiinpistävät ja helposti havaittavissa. Tähän on tietenkin vaikuttanut hallituksen asenne. Hallitus on selvästi an-

tanut ymmärtää, että se tulee puhdistamaan valtiollisen poliisin hinnalla millä hyvänsä. Kun hallituksella ei ole asiallisia syitä, joihin nojaten se voisi vapauttaa nykyisen henkilökunnan ja kun se ei uskalla vapauttaa tätä ilman syytäkään, koska tämä olisi liian näkyvä todiste valtiollisen suuntauksen muuttumisesta, mitä hallitus epätoivoisesti pyrkii peittämään, niin sen on ollut ryhdyttävä tällaisiin nurinkurisiin järjestelyihin. Ja Kiukkaan komitean hiukan narrimaiseksi tehtäväksi on jäänyt etsiä tälle takaperoiselle uudelle järjestelylle mahdollisimman hyvät perusteet. Tällöin sen on täytynyt vaieta niistä haitoista, joita ehdotus sisältää ja vielä enemmänkin se on vaiennut koko siitä johdonmukaisesti keskittymistä kohti käyneestä kehityksestä, mikä nykyisellä valtiollisella poliisilla on takanaan. Komitean tällainen käyttäytyminen saattaa johtua myös siitä, että siinä itsessään on taantumuksellisilla heilahteluilla ollut hyvä kaikupohja. Tähän viittaa ainakin se, että komiten jäsenenä on myös poliisikomentaja Erik Gabrielsson, joka viime keväänä antoi oman mahtavan panoksensa työväenluokan vastaiseen provokatioon. Samoihin taantumuksellisiin sympatioihin viittaa myös se, että komitea tässä kansanvallalle tärkeässä kysymyksessä on kääntynyt lausuntopyynnöllä myös sellaisen henkilön kuin hallitusneuvos Saarnion puoleen, joka on ollut pidätettynä asekatkojutun johdosta. Onkin näin ollen odotettavissa, että Kiukkaan komitea, joka tekee taantumukselle hyvän palveluksen, ottaa täydestä ja yhtyy sellaisiin propagandafraseihin kuin puheet oikeusturvasta, Valpo on valtio valtiossa y. m. etsiessään perusteita takaperäiselle ehdotukselleen.

Kiukkaan komitean mietinnössä sen pyrkinessä osoittamaan muutoksen tarpeellisuutta myöskin viitataan valtiollisen poliisin osaksi tulleen laajojen kansalaispiirien paheksuvaan arvosteluun. Nyt odotaisi, että mietinnössä myöskin selitettäisiin, minkälaista tämä arvostelu on luonteeltaan ollut, mistä se on aiheutunut ja kuinka se on tulevaisuudessa poistettavissa. Mutta näihin seikkoihin mietinnössä ei kajota.

Eri yhteyksissä täällä eduskunnassa on jo todettu, että Valpon vastainen viime vuonna harjoitettu arvostelu on ennen

kaikkea ollut propagandatarkoituksessa suoritettua harhaan johtamista, missä aiheelliset syytökset ovat niin vähäisiä, että niitä ei nyt, kun Valpon asia on ratkaisevassa vaiheessaan, ole kehdattu edes tuoda konkreettisesti esille lakiestyksen perusteluiksi.

Kiukkaan komitea ei siis yritä esittää yhtään perustetta sen selvittämiseksi, miksi uudessa ehdotetussa järjestelyssä viranomaiset säästyisivät arvostelulta. Päinvastoin komitea toteaa mietinnössään esittäessään valvonta- ja tiedustelutehtävien siirtämistä perustettavalle Suopolle, että valvonta- ja tiedustelutehtävien siirtäminen varsinaiselle poliisille tulisi haittaamaan poliisin ja yleisön välisiä suhteita. Komitean ehdotuksen mukana mentäisiin tässä kysymyksessä ojasta allikkoon, kun perustettavaksi tulisi virasto, jonka tehtävät rajoittuisivat yleisön ja viranomaisten suhteita ajatellen kaikkein epäkiitollisimmaksi. Tulisi perustettavaksi puhdas urkintavirasto. Eikö tämäkin viittaa siihen, että Kiukkaan komitean puhe Valpon huonosta maineesta on silmänlumetta muutoksen todellisten syiden peittämiseksi. Komitean ehdotuksen järjestyistä piittaamaton luonne käy selvästi ilmi ehdotetusta kuulustelujen siirtämisestä varsinaisen poliisin tehtäväksi pois siltä viranomaiselta, joka rikoksen on paljastanut. Tällainen järjestely tulee heikentämään viranomaisten toimintaa ja silminnähtävästi merkitsisi epäratsionalistista ratkaisua. Koska tämä on oleellisia kohtia mietinnössä ja koska siinä tätä kysymystä on yritetty laajemminkin perustella, niin katsottakoon asiaa lähemmin.

Tehtävien tällaisen järjestelyn tarpeellisuuden aiheena komitea pitää sitä, että sen mielestä valtiollisen poliisin nykyisestä järjestysmuodosta sinänsä johtuu, että valtiollinen poliisi on helposti tahdottu nähdä voimana, jota kulloinkin vallassa ollut sisäpoliittinen suuntaus pyrkii käyttämään valtansa lujittamiseen. Tästä voisi jo melkein luulla, että komitea on ollut huolissaan siitä, että ministeri Simonen ehkä tulee käyttämään valtiollista poliisia valtansa lujittamiseksi. Tästä ei kuitenkaan ole kysymys, mistä lienemme kaikki samaa mieltä. Kiukkaan komitean väite, että itse valtiollisen poliisin järjestysmuodossa piilisivät sellaiset tekijät, jotka hel-

pottavat laitoksen käyttöä valtapoliittisiin tarkoituksiin, on hakemalla haettu väite eikä komiteakaan ole suhtautunut johdonmukaisesti tähän perusteluun. Sen ehdottama järjestely siirtää tutkintatehtävät yhdeltä sisäministerin alaiselta virastolta toiselle sisäministerin alaiselle virastolle ei merkitse parannusta mainituissa suhteissa. Sisäministerille jää edelleen samat mahdollisuudet vaikuttaa henkilövalintoihin ja muihin seikkoihin. Puhe Valpon järjestysmuodossa muka piilevistä vaaroista on sanahelinää, mikä ei pääse vaikuttamaan edes komitean ehdottamiin muutoksiin.

On siis todettava, että komitean esittämät, muutoksen tarpeellisuutta osoittavat väitteet ovat etsittyjä ja keksittyjä ja että komitean omassakaan ehdotuksessa ei ole mainittuja väitteitä otettu huomioon. Nämä syyt eivät anna aiheita myöskään kyseessä olevan erikoispoliisin valtuuksien sellaiseen supistamiseen, kuin mitä komitea ehdottaa.

Pidätysoikeuden poistaminen tulevalta suojelupoliisilta on harkitsematon toimenpide ja tulee heikentämään lainvastaisten tekojen paljastamiseen tähtäävää toimintaa. Tällaiseen järjestelyyn ei ole ollut perusteltua aiheita. Kiukkaan komitean mietinnössä ei esitetä epäkohtia, joita tässä suhteessa olisi sattunut. Ahlbäckin komitea, jonka tehtävänä juuri oli tutkia julkisuudessa esitettyjen syytösten aiheellisuutta, ei ole maininnut yhtään konkreettista tapausta aiheetomasta tai lainvastaisesta pidätyksestä ja vain kaksi tapausta, joissa sen mielestä olisi suoritettu aiheeton kuulustelu. Tässä on siis tulos kolmivuotisen propagandamelun jälkeen.

Kun on puhuttu paljon asekatkenta-jutun yhteydessä muka tapahtuneista laittomista pidätyksistä, niin huomautettakoon vielä kerran, että asekatkijain pidättämistä ei tee laittomaksi tuomioistuinten vapauttavat päätökset, joiden puolueellisuus ja rauhan-sopimuksen vastainen luonne ovat tunnetut yksinpä maamme rajojen ulkopuolellakin.

Näin ollen onkin todettava, että Kiukkaan komitean esittämät uudelleenjärjestelyn tarpeellisuutta vaativat syyt eivät ole asialliset eivätkä todelliset. Komitea on vastoin parempaa tietoaan jättänyt sanomatta, että hurjan propagandamelun todellinen syy ja

aiheuttaja on kokonaan valtiollisen poliisin ulkopuolella.

Poliittisen rikosasian tutkiminen on, sen jälkeen kun rikos on todettu tapahtuneeksi ja rikoksen tekijä saatu selville, ehdotettu lakiesityksessä siirrettäväksi erikoispoliisilta varsinaiselle poliisille. Minä uskon jokaisen hyvin ymmärtävän, että tällainen järjestely ei voi olla vaikuttamatta heikentävästi tutkimusten kulkuun. Se tulee pienentämään suojelupoliisin mahdollisuuksia niissä rikoksen täydelliseen paljastamiseen tähtäävissä tutkimuksissa, jotka jatkuvat ensimmäisten pidätysten jälkeen ja jotka tutkimukset ovat tavallisesti juuri tällöin vilkkaammassa vaiheessaan. Näin tapahtuu tietenkin siksi, että suojelupoliisilla ei olisi välittömästi käytettävissään kuulusteluissa jatkuvasti saatuja rikoksen paljastamista edistäviä tietoja.

Harvoin on asia niin, että kuulusteluihin ryhdyttäessä rikos olisi jo kokonaisuudessaan tiedossa. Nimenomaan poliittisissa rikoksissa, jotka ovat huolellisemmin suunniteltuja, joihin on sekautunut useampia henkilöitä ja jotka alueellisesti ulottuvat laajemmalle kuin yleensä kriminaalirikokset, näissä poliittisissa rikoksissa on kuulustelujen merkitys jutun jatkuvalle avaamiselle erittäin tärkeätä. Jo varsinaisen poliisin työssä, milloin siellä joudutaan siirtämään keskeneräiset tutkimukset toiselle elimelle, on todettu siinä johtuvan tiettyjä haittoja. Nyt ehdotetaan sama menettely otettavaksi käytäntöön poliittisissa, aivan erikoisluontoisissa rikoksissa, eikä minään poikkeustapauksena, vaan järjestelmällisesti.

Paitsi suojelupoliisin työ, niin myös kuulusteluja hoitavan viranomaisen työ vaikeutuu, kun näiden välillä ei ole välitöntä kosketusta, ja rikollisen kuulusteluissa tavallisesti osoittamalle pyrkimykselle salata ja johtaa harhaan kuulustelijaa tulisi luoduksi paremmat onnistumisen edellytykset. Molempien viranomaisten välillä edellytetään tietenkin tulevan vallitsemaan hyvän yhteistyön, mutta tällä ei voida poistaa niitä haittoja, mitkä johtuvat tutkimuksen hajoittamisesta. Kuulustelija saisi kuulusteluissa tarvitsemansa tiedot etupäässä kirjallisesti, samoin kuin suojelupoliisikin jutun edelleen avaamisessa tarvitsemansa kuulustelutiedot, ehkä vasta kuulustelupöytäkirjan muodossa. Tämä olisi kankeaa, puutteellista ja hidasta

jutun vilkkaimpana tutkimusajana juuri silloin, kun jutun selvittelyä kiirehtii rikollisten eräänlainen uudelleen järjestäytyminen, neuvontopito menettelytavoista, yhteyksien katkaiseminen ja m. m. pidätysajan rajallisuus.

Kiukaan komitean mietinnössä viitataan siihen, että menettelytapaa eräissä tapauksissa jo käytetään varsinaisessa poliisissa, mutta jätetään huomioon ottamatta, että se täälläkin on haitallinen, että kriminaalijutut ovat, kuten edellä on osoitettu, toisenluontoisia ja että näissä tapauksissa ensimmäinen viranomaisen ei sen jälkeen, kun asia on siltä siirretty, enää selvitä rikosta. Poliittisten rikosten tutkinta alkaa rikoksen valmisteluasteella ja yritysasteella eikä näiden rikosten tutkinnassa esiinny muussa rikostoinnissa tavattavaa varmaa lähtökohtaa, kuten ruumiinvammaa, murtojälkiä, väärennettyjä asiakirjoja j. n. e., vaan tutkijan on suoritettava työnsä eri järjestyksessä usein tietämättömänä siitä, mikä on rikos, montako rikoksentehtijää asiassa on j. n. e.

Poliittisten rikosten selvittelyssä arkiston merkitys on kokonaan toinen kuin kriminaalisten rikosten selvittelyssä. Arkistoja tarvitaan rikoksen paljastumisen ensimmäisestä päivästä lähtien jatkuvasti, vieläpä silloinkin, kun juttu on oikeudessa. Arkistotutkimukset saattavat olla laajempia tai suppeampia ja niitä tarvitaan tutkimusten eri vaiheissa m. m. oikeuteen lähetettävässä kuulustelupöytäkirjassa vaadittavan rikoksen poliittisen taustan selvittämiseksi tai esimerkiksi kuulustelun aikana jonkun tiedon tarkistamiseksi ja täydentämiseksi. Samat arkistot ovat välttämättömiä sekä alkuvaiheen tiedustelu- ja muussa työssä sekä kuulusteluissa. Tähän on vaikeata keksiä mitään järjestäistä ratkaisua eikä Kiukaan komiteakaan ole siihen puuttunut. Tätä hankalaa ja kallista järjestelyä, mitä ehdotettu tutkimusten siirtäminen merkitsee, perustellaan vielä m. m. rationalisoinnin näkökohdilla.

Jo edellä olevan pitäisi vakuuttavasti osoittaa, että Kiukaan komitean ehdotus samoin kuin suojelupoliisia koskevan lakiehdotuksen sisältämä kohta rikosasioiden tutkimusten siirtämisestä kuulusteluvaiheessa toisille viranomaisille sotii mitä painavimpia ja pätevimpiä perusteluja vastaan. Koska tällaista kuitenkin ehdotetaan,

niin mainittakoon vielä eräästä sellaiselta taholta tulevasta todisteesta, mitä kaikkein taantumuksellisimmatkaan eivät voi panna asiatusentemattomuuden tiliin, eikä väittää vasemmistolaiseksi. Valtiollisen poliisin päällikkö Nikolai Saarnio asetti joulukuun 1 päivänä 1944 toimikunnan laatimaan ehdotuksen valtiollisen poliisin uudeksi työjärjestykseksi ja määräsi toimikunnan jäseneksi valtiollisen poliisin apulaispäällikön Eero Mannerin, toimistopäälliköt A. Thomeniuksen, Aarne Rinteen ja Aarne Koveron. Tämä toimikunta on mietinnössään luetellut toimintaa haittaavia epäkohtia ja mainitsee eräistä tällaisista seuraavasti: „Tutkimusten tuloksellista suorittamista pääosastolla haittaa se, että juttu kuulusteluvaiheeseen tullessa siirtyy sitä aluksi selvittäneeltä valvontatoimistolta tutkintatoimistolle siten eri tutkijain hoidettavaksi mistä aiheutuu, että jutun alkuvaiheessa kerätty aineisto ja tärkeätkin yksityisyydet voivat myöhemmässä tutkimusvaiheessa jäädä vaille huomiota, jopa kokonaan pois asiakirjoista”. Täten tämä asiantuntijatoimikunta pitää haitallisena jo sitä, että tutkimukset siirtyvät eri henkilöille, joilla kuitenkin samassa virastossa ollen on mahdollisuus olla päivitetyssä kosketuksessa keskenään. Hallituksen sijaan ehdottaa nyt tutkimusten siirtämistä määrättyssä vaiheessa kokonaan toisille viranomaisille, mistä mainittujen haittojen lisäksi vielä olisi seurauksena, että uusien tutkimusten jatkajilla ei olisi läheisyydessään edes suojelupoliisin välttämättömiä arkistoja. Hallituksen lakiesitys osoittaa tässäkin kohden pitkälle menevää piittämättömyyttä kaikista järkisyyistä ja Kiukaan komiteantutkimusten tuloksien, sen tehtävään tuskin voidaan suhtautua ilman hymyilyä.

On myöskin väitetty, että lakiesityksen mukainen valtiollisen poliisin tehtävien uudelleen järjestely tulisi taloudellisesti valtiolle edullisemmaksi ja tätä silmällä pitäen Kiukaan komitean ehdotuksessaakin on uusien toimenhaltijain lukumäärä pyritty arvioimaan kaikissa kohden pienemmäksi, kuin mitä nykyisin valtiollisen poliisin palveluksessa on. Eikä voi kiehtää, etteikö näytäkään kauniilta, kun esitetään, että nykyisen Valpon passitoimiston 24 toimenhaltijan asemasta tulee uuteen sisäministeriön ulkomaalaistoimistoon vain 21 ja nykyisten 12 passintarkastajan asemasta vain

11 uudessa järjestelyssä j. n. e. On ymmärrettävää, että nyt kun on kysymys Valpon kaatamisesta, esitetään tällaisia lukuja. Mutta eri asia on, kuinka paljon henkilöitä tulee näitä tehtäviä käytännössä hoitamaan. Komitean arvioinnit eivät perustu käytäntöön. Ne on lisäksi tehty hätäisesti ja asian- tunteuttomuudella. Valtiollisen poliisin alaostojen tärkeiden suorastaan perustavaa laatua olevien tehtävien hoitaminen on mietinnössä kuitattu hyvin ylimalkaisesti. Arkistoja hoitavan henkilökunnan uudesta asemasta ei ole mainittu mitään eikä myöskään huomioitu uuden järjestelyn epärationaalisuudesta johtuvaa menojen kasvua. Lakiehdotusta käsiteltäessä on vakuuttavasti osoitettu, että uusi järjestely tulee kysymään huomattavasti enemmän varoja kuin nykyinen. Nykyisen Valpon vastustajat eivät ole halunneet myöntää sille varoja, perustellen kantaansa sillä, että koko laitos on tarpeeton. Olen vakuutettu siitä, että uudistuksen jälkeen ne ovat jälleen valmiit myöntämään varoja oikein ropakädellä. Näin tulee käymään siitä huolimatta, vaikka työnantajat aikaisivat jälleen kuten Riekin aikana rahoittaa osan uusien etsivien tehtävistä.

Käsiteltävänä olevan lakiesityksen lähetekeskustelussa on täällä eduskunnassa jo seikkaperäisesti kosketeltu ehdotusta siirtää Valpon sotilastoimiston tehtävät jälleen armeijalle ja todettu tämä toimenpide erittäin arveluttavaksi ja kohtalokkaaksi maamme vastaiselle valtiolliselle kehitykselle.

Varhemmin esittämäni tosiasiat lisäksi, jotka tukevat edellä esittämäni väitettä, voisin luetella pitkän sarjan muita samantapaisia. Tulkoon siis tässä yhteydessä selostetuksi valtiollisen poliisin apulaispäälikön Ville Pankon muistion pohjalla eräs neuvottelu, josta käy havainnollisesti selville, miten sotilasviranomaiset ratkaisevat kansalaisoikeuksia koskevat asiat. Muistiossa Pankko selostaa, että hänet oli kutsuttu tammikuun 8 päivänä 1941 erään nimeltä mainitun huomattavassa asemassa olevan virkamiehen luo neuvottelemaan. Läsän oli edellä mainittujen lisäksi myös toinen korkeaa virkamies ja eversti Elgin, joka edusti armeijaa. Neuvotteluissa selostettiin, että armeijan taholla ollaan vakuuttuneita uuden sodan puhkeamisesta Suomen ja Neuvostoliiton välillä, ja että kommunisteja oli kiireesti ryhdyttävä panemaan turvasäi-

löö. Kun oli ensinnä laajasti pohdittu, mihinkä pidätettävät tulitaisiin sijoittamaan, otettiin puheeksi heidän lukumääränsä. Tällöin ilmoitti eversti pidätettäviä olevan heidän laskujensa mukaan 500—600. Tarkemmin asiaa tiedusteltaessa hän ilmoitti luvun perustuvan Suomen ja Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuran organisaatioon. Hänen laskujensa mukaan seuralla on alun toistasataa alaostoa ja kun niiden johdossa seuralla on alun toistasataa alaostoa ja kun niiden johdossa on kussakin 4—5 henkilöä, niin päästään yllämainittuun lukuun. Kun everstille selitettiin, että asia ei ole aivan niin mutkaton, ilmoitti hän uudelleen, että asia on kiireellinen ja elleivät kommunisteja pidätä muut, niin sotilasviranomaiset tulevat sen tekemään.

Lakiesityksessä ehdotetaan myös passi-toimisto erotettavaksi suojelupoliisin yhteydestä ja sen tehtävät hajoitettavaksi eri viranomaisille. Tähän hajoitukseen on ryhdytty välittämättä lainkaan siitä käytännössä saatujen kokemusten johdosta tapahtuneesta päinvastaisesta kehityksestä. mitä Valpossa pitemmän ajan on tapahtunut. Tapahtunutta keskitystä vastaan ei ole esitetty arvostelua ja se on osoittautunut tehokkaaksi. Aiottaessa nyt ryhtyä hajoittamaan näitä tehtäviä, olisi odottanut esitettävän myös syitä muutoksen tarpeellisuudesta, mutta niin ei ole tehty. Kiikkaan komitea mainitsee muutoksen syyksi ainoastaan sen epäkohdan, että erikoispoliisin yhteydessä passitoimistokin saattaa omatta syyttään joutua huonoon huutoon osoittaen komitea tässäkin jälleen alussa mainitun merkillisen halunsa saada tuleva suojelupoliisi todella vain pelkäksi urkintavirastoksi. Tämän parjauksen vetoamiseen ei yleensä, kuten alussa on osoitettu, voida suhtautua vakavasti. Se on eräs Valpon kysymyksessä harhauttamistarkoituksessa käytettyjä tekosyitä. Kiikkaan komitean mietinnössä sanotaan passi-toimiston tehtäviä tarkoittaen myös seuraavasti: „Nykyiselle valtiolliselle poliisille kuuluu kuitenkin joukko sellaisiakin tehtäviä, jotka eivät luonteensa ja laatuunsa vuoksi ole nimenomaan tämän erikoispoliisin alaan kuuluvia.” Tämä omalaatuinen kannanotto varmaankin on keksitty ainoastaan tätä asian nykyistä vaihetta varten. Kun Suomessa ja muissa maissa ulkomaalaisvalvonta on yhdistetty

juuri Valpon tapaiseen laitokseen, niin on se tietenkin johtunut siitä yksinkertaisesta syystä, että tällainen laitos nimenomaan on erikoistunut juuri valvontatehtäviin, mitä esim. vakoilun torjuminen ensisijassa on, ja toiseksi siitä, että ulkomaalaiset vakoilijat tuskin koskaan toimivat yksinään, vaan aina yhdessä oman maan rikollisten ainesten kanssa. Tästä johtuu, että ulkomaalaisvalvonnassa voidaan käyttää ja on käytettävä samaa tiedustelukoneistoa, samaa ammattitaitoa, samoja henkilöitä ja samoja arkistoja kuin tavallisessakin valvonnassa. Kysymys ei ole vain ulkomaalaisia koskevista arkistoista vaan yleensä erikoispoliisin arkistoista juuri sen vuoksi, että ulkolaisten vakoilujuttuihin on tavallisesti aina sekaantunut myöskin Suomen kansalaisia.

Tämäntapaiset yleisesti tunnustetut ja kaikkialla huomioonotetut näkökohdat Kiukkaan komitea on valmis kuittaamaan toteamuksella, että kysymys on tehtävistä, jotka luonteensa ja laatunsa vuoksi eivät kuulu erikoispoliisin alaan. Tällaisen kannanoton voi ymmärtää ehkä siltä pohjalta, että tehtävä oli jo periaatteessa ratkaistu, ennenkuin se annettiin Kiukkaan komitean tutkittavaksi. Näin passitoimistonkin suunniteltu erottaminen ja hajoittaminen perustellaan vain yhdellä uudella verukkeella. Kiukkaan komitea perustelee uutta ehdotusta useissa kohdin virheellisesti ja harhaanjohtavasti. Näin m. m. ulkomaalaisten valvontaa selostaessaan. Mietinnössä sanotaan, että ulkomaalainen sen jälkeen kun hän on maahan saapunut ja jättänyt passintarkastajan, on muutakin yleistä henkilövalvontaa suorittavan poliisiviranomaisen valvonnan alainen. Tämä on virheellistä, joskin mietinnön tarkoitukseen soveltuvaa, koska siinä pyritään peittämään Valpon ratkaisevaa asennetta ulkomaalaisten valvonnassa. Poliisiviranomaiset tosin valvovat eräiden asetusten ja määräysten noudattamista, mutta varsinaisen valvonnan suorittaa valtiollinen poliisi, jolle poliisiviranomaiset lähettävät säännöllisesti ulkomaalaisluettelot. Valvontaa ei tietenkään ole voinut suorittaakaan muu viranomainen kuin se, jolle tiedot tältä alalta vuosikymmenen ajan ovat keskittyneet. Tätä itsestään selvää asiaa sekoittaen mietinnössä sanotaan, että luonnollista on, että valtiollinen poliisi saattaa määrätyissä tapauksissa kohdistaa valvontatoimenpi-

teensä myös maassa oleskeleviin ulkomaalaisiin. Tosiasia kuitenkin on, että Valpolla on suurin vastuu ulkomaalaisten mahdollisten vehkeilyjen paljastamisesta. Passitoimiston henkilökunta on aina suorittanut ulkolaisvalvontaa ja heillä on siinä, kuten helposti ymmärtää, edullinen lähtökohta verrattuna muiden toimistojen henkilökuntaan. Valpon työjärjestyksessään sanotaan, että passitoimisto valvoo Suomen ja ulkomaiden välistä matkustajaliikennettä sekä maassa oleskelevia ulkomaalaisia, ja passitoimiston apulaistoimistopäällikön ja kahden esittelijän tehtävistä, että ne osallistuvat ulkomaalaisvalvontaan. Tästä selvästä asiantilasta Kiukkaan komitea antaa täysin harhaanjohtavan, mutta sen omiin suunnitelmiin paremmin sopivan kuvan. Mietinnössä nimittäin sanotaan seuraavasti: „Mutta tapahtuu tämä”, siis Valpon ulkomaalaisvalvonta, „silloin muiden kuin passitoimiston alaisena toimivien toimenhaltijain toimesta ja voidaan niistä huolehtia yhtä hyvin, vaikka passitoimistolle kuuluvat tehtävät hoidettaisiin muutenkin kuin valtiollisen poliisin toimesta.” Ei tietenkään pidä paikkaansa, että erikoispoliisi voisi suorittaa ulkomaalaisvalvontaa ilman passitoimistoa, jolla on m. m. koko valtiollisen poliisin ulkomaalaiskortistot ja jota se joka hetki tarvitsee puhumattakaan muista arkistoista. Minun sallittaneen tässäkin asiassa viitata edellämainitun valpon toimistopäälliköiden muodostaman komitean mietintöön, jossa lausutaan: „Valtiollisen poliisin suoritettava maassa olevien ulkomaalaisten valvonta on vailla riittävää keskitystä.” Tämän komitean jäsenenä on ollut valpon silloisen passitoimiston päällikkö Aarne Kovero, jota myös Kiukkaan komitea on kuullut. Tiedossani ei ole, onko mahdollisesti hänenkin kantansa muuttunut tällä välin. Mahdotonta se ei ole, kun otamme huomioon, että hän on entinen Akateemisen Karjala-Seuran hallituksen jäsen, ja muistamme, että Anttonin jutussa valan päältä todisti, että hänellä ei ollut syytä otaksua Saksan kulttuurivaltion tehneen väitettyjä raakuuksia, vaikka oikeudessa esitettiin näitä raakuuksia kuvaava valtiollisen poliisin asiakirja, missä oli Koveron omakätinen puumerkki siitä, että paperi oli aikanaan hänellä ollut.

Lakiesityksen hyväksyminen merkitsee ulkomaalaisvalvonnan heikentymistä. Siihen ei nyt olisi varaa. Viittaakaan vain eräisiin meidänkin maassamme sattuneisiin tapauksiin viime vuosien aikana ja ennen kaikkea niihin lukuisiin julkisuuteen saatettuihin tietoihin hämäläisperäisten agenttien puuhailuista milloin missäkin maassa, agenttien, joiden toimesta on m. m. laadittu juhlallinen proskriptioluettelo 500:sta eri maan kansalaisesta ja jossa luettelossa luetellaan m. m. useiden suomalaisten kansanedustajien nimet. Tätä luetteloa on sittemmin ryhdytty lyhentämään suorittamalla useita murhatekoja siinä lueteltuja henkilöitä vastaan.

Valpon vastaista hyökkäilyä ovat suorittaneet ne piirit, jotka toimivat vastoin maan lakeja ja vastoin solmimiamme kansainvälisiä sitoumuksia. Silmäys niihin valtio- ja maanpetosjuttuihin, joita uusi valpo on paljastanut ja saattanut tuomioistuinten käsiteltäväksi, osoittaa, että näihin sekaantuneet rikolliset henkilöt kuuluvat säännöllisesti oikeistoon. Nämä piirit, jotka eivät yleensä aikaisemmin maassamme ole joutuneet kiinni rikoksista eivätkä tottuneet itseään rikollisina pidettävän, nämä henkilöt ovat kiivaimmin hyökänneet valpoa vastaan ja demagogisesti vedonneet oikeusturvaan. Samassa rintamassa näiden kanssa on ollut koko taantumusrintama, joka rauhanteosta lähtien on toiminut demokraattista suuntausta vastaan, taktikoinut rauhansopimuksen toteuttamista vastaan ja vaikeuttanut hyvien suhteiden kehittymistä maamme ja Neuvostoliiton välillä. Valtiollisen poliisin vastaisen hyökkäilyn todellisia syitä valaisee myös se, että arvostelu aikoi jo kevätkesällä 1945, jolloin uudesta valposta ei voitu vielä tietää muuta, kuin että se tulee noudattamaan hallituksen viitoittamaa demokraattista tietä ja täyttämään ne tehtävät, joita sille välirauhansopimuksen johdosta lankeaa.

Se Kastarin ja Saarnion valtiollinen poliisi, mikä toimi rauhanteosta huhtikuuhun 1945, ei ollut kummassakaan suhteessa täyttänyt tehtävänsä. Sen valvonnan suunta oli sama kuin aikaisemmin ja sen suhtautumisesta välirauhansopimuksen noudattamiseen antaa hyvän kuvan se seikka, että se kohdisti valvontansa itse Liittoutuneiden Valvontakomissioon. Näistä päälliköistä on syytä muistaa, että Saarnio joutui sittem-

min pidätetyksi asekatkentaajutun johdosta ja että Kastari oli päämajan valvontasuoston miehiä, jonka fasisistisympatioita osoittaa se, että hänen määräyksestään poltettiin useina päivinä kesäkuussa 1944 kolmella keskuslämmitysuunilla valtiollisissa poliisissa säilytetyjä Lapuanliikettä, IKL:ää, muiluttajia, kansallissosialisteja, Akateemista Karjala-Seuraa, lapualaisten tekemiä murhia, sinimustia, Viron vallankaappausjuttua ja Mäntsälän kapinaa koskevia arkistoja. Samalla on poltettu myös valpon-Gestapon yhteistyötä koskevaa aineistoa. Tällainen asiakirjojen hävittäminen on ollut tietenkin suuri palvelus maamme kapitalisteille, eikä heillä ole ollut aihetta arvostella tällaisten päälliköiden alaista laitosta. Valpo toimi silloin kapitalistien etujen mukaisesti ja valvoi työläisjärjestöjä samalla tavalla, kuin se oli tehnyt yli 20 vuotta. Paitsi Suomen Kommunistista puoluetta oli vielä kevättalvella 1945 valtiollisen poliisin valvonnan kohteena koko kansandemokraattinen liike, Akateeminen Sosialistiseura, sos. dem. puolueen oppositio ja monet sos. dem. puolueen osastot. Suomi-Neuvostoliittoseuraa silloin valpo valvoi tarkasti eikä kaihtanut arvovaltaisiakaan nimiä. Tämän yhdistyksen järjestökorteissa samoin kuin VP:n osastoilta löytyneissä vuonna 1945 lähetetyissä kiertokirjeissä on valtiollinen poliisi maininnut ja merkinnyt korteille m. m. valtioneuvos J. K. Paasikiven, rehtori M. Sergeliuksen, lakitieteentutkija U. Kekosen ja monien muiden porvarien ja sosialidemokraattien nimiä ja kansandemokraattien tietenkin eniten. Näin on suhtauduttu Suomi-Neuvostoliittoseuraan nähden, vaikka tämän kansalaisjärjestön nimenomaisena tehtävänä oli uutta virallista ulkopoliittista suuntausta tukevan ja syventävän kulttuurityön suorittaminen. Poliittisista puolueista valpo ei tällöin kiinnittänyt huomiota muihin kuin niihin puolueisiin, jotka tukivat hallituksen politiikan noudattamaa uutta demokraattista ja uutta ulkopoliittista suuntausta. Johdonmukainen kehitys asiassa tulee olemaan se, että uusi suojelupoliisi noudattaa samanlaista työväestöön ja Neuvostoliiton ystäviin kohdistunutta valvontaa kuin sotien ja niitä edeltäneinä aikoina tämä sodanjälkeinen Kastarin ja Saarnion valtiollinen poliisi.

Esitän lyhyen otteen luennosta, joka on pidetty valtiollisissa poliisissa marraskuun

11 päivänä 1944 juuri Nikolai Saarnion päällikkyyden aikana. Luennon on pitänyt valtiollisen poliisin valvontatoimiston päällikkö Kaarle Löfving osastopäälliköiden yhteisillä neuvottelupäivillä ja tarkoitettu ohjeeksi valpon virkailijoille. Tässä luennessa osoitetaan selvästi, millä tavalla valtiollinen poliisi tällöin harjoitti omaa hallituksen politiikasta poikkeavaa ja väli rahansopimuksen vastaista politiikkaansa. Samalla tämä asiakirja maalaa silmiemme eteen selvän kuvan siitä, mitä maamme työväestöllä on odotettavissa, jos valtiollinen poliisi jälleen luovutetaan taantumuksellisille ja kapitalistiluokan palvelukseen. Löfving valittaa aluksi sitä, että kommunisteille, kansandemokraateille ja SNS:lle annettiin lailliset toimintamahdollisuudet ja opastaa näiden valvonnassa. Suhtautumisesta kommunisteihin Löfving sanoo m. m. seuraavaa: „Niin vaarallisena ja sen vuoksi valitettava kuin pidänkin kommunisteille myönnettyä toimintavapautta, on siinä edes se hyvä puoli, että heidän julkinen toimintansa taas tarjoaa virastollemme oivallisen tilaisuuden saada paljon uusia, tärkeitä ja ennenkaikkea tuoreita tietoja yhteiskunnan vastaaisista aineksistamme ja heidän puuhistaan sekä täten „uutta verta” etenkin henkilökortistoomme ja -mapistoomme, jotka jo alkavat potea vanhuudenheikkoutta tuoreiden tietojen puutteessa. Ja tätä tilaisuutta meidän nyt on visusti hyväksemme käytettävä. Jo nyt näkyy, että meille sanomalehdistössä tuodaan ikäänkuin tarjottimella arvokasta tuoretta tietoutta. Etenkin SKP:n toiminta on tässä suhteessa kiitollinen tarkkailun kohde, SKP:hen kun kerätään vain kommunistien valiojoukko, ja voidaanhan tässä tietojen keräilyssä kuvitella, että ehkä joskus muuttuu aikakin sellaiseksi, että kerättyjä tietoja voidaan käyttää kyseessä olevan toiminnan ehkäisemisenkin hyväksi. Näyttää siltä kuin me saisimme elää kommunistien julkisen toiminnan ylösnousemuksen ajan monessa suhteessa ehkä samanlaisena kuin takavuosina 1920—1930, mutta ainakin sillä erotuksella, että sitä johtanut SKP oli silloin salainen, nyt se on julkinen. Silloin oli valtiollisella poliisilla ja yleensä viranomaisilla edellytyksiä käydä surkeilematta SKP:n kimppuun sikäli kuin pystyivät ja myöskin kommunistien julkisen toiminnan ehkäisemiseen.” Tämän jälkeen Löfving antaa yksityiskohtaisia ohjeita,

miten vasemmiston tarkkailua on harjoitettava seuraamalla lehdistöä, julkisia kokouksia y. m. ja lähettämällä Valpon omia agenteja demokraattisten järjestöjen jäseniksi, josta käsin heillä on mahdollisuus antaa hyviä tietoja.

Esillä olevan asian käsittelyn yhteydessä ovat useat edustajat vakuuttaneet, että vanhalla valtiollisella poliisilla ja etsivällä keskuspoliisilla ei ole ollut minkäänlaisia yhteyksiä ulkomaille ja että ne eivät ole harjoittaneet minkäänlaista toimintaa ulkomailla j. n. e. Edellämäinitut laitokset olivat jatkuvassa kosketuksessa ja yhteistyössä ulkomaiden vastaaviin laitoksiin, varsinkin Saksaan, Baltian maiden ja Skandinaavian maiden kanssa, joskin viimeksimainituissa, nimenomaan Ruotsissa, suhtauduttiin usein pidättyväisesti etsivään keskuspoliisiin ja valtiolliseen poliisiin näiden fascistisuuden johdosta ja siksi, että pelättiin valtiolliselle poliisille annettujen tietojen menevän heti Gestapoon. Ainakin silloin, milloin tämä etsivän keskuspoliisin ja muiden maiden vastaavien laitoksien välinen tietojen vaihto on koskenut jotain muuta maata, tavallisesti Neuvostoliittoa mutta myöskin Ruotsia, ainakin silloin on katsottava, että etsivä keskuspoliisi on ylittänyt ne tehtävät, jotka lakien mukaan sille kuuluvat. Mainittakoon, että etsivä keskuspoliisi on värvännyt ja lähettänyt vakoilijoita Neuvostoliittoon, varustanut nämä yksityiskohtaisilla ohjeilla ja väärillä passeilla. Eräistä asiakirjoista ja Riekin muistiinpanolapuista näkyy, että etsivällä keskuspoliisilla on jo 1920-luvulla ollut salainen sopimus Neuvostoliittoon kohdistuneesta vakoilusta n. s. reunamaiden vastaavien laitosten kanssa. Sopimus oli tehty niin salaisesti, ettei edes yleisesikunnalla eikä esimerkiksi Suomen Varsovan lähettiläällä ole ollut siitä tietoa. Mielenkiintoista olisi tietää, onko edes maan hallitus ollut tästä aikanaan tietoinen. Sopimuksen olemassaolo käy ilmi m. m. eräästä Riekin muistiinpanosta, missä sanotaan: „27/4 1926 soitti majuri Heikel kiittäen eilen minulta saamistaan sopimuksistamme reunavaltioiden kanssa ja kysyi: Saako hän niitä näyttää Procopälle, johon annoin luvan huomauttaen kuitenkin, ettei niistä olisi otettava jäljennöstä YE:n arkistoihin, josta ne jonkun ajan kuluttua voivat joutua käsiin, jotka eivät huomaakaan niiden salaista luonnetta.” Muistiinpanoista näkyy

myös, että Rieki on osallistunut neuvotteluihin Yleisesikunnan Neuvostoliiton vastaisen tiedustelun järjestämisestä.

Valtiollisessa poliisissa on runsaasti todistuskappaleita siitä, että etsivä keskuspoliisi oli sotkeutunut niihin laajoihin kansainvälisiin juonitteluihin ja vehkeilyihin, joiden kohteena Neuvostoliitto v. 1920—1930 luvulla oli. Muistettakoon myös ne v. 1945 Saksan natsien arkistoista löytyneet asiakirjat, jotka osoittavat, että Suomen valtiollisella poliisilla on ollut salainen yhteistyösopimus Gestapon kanssa. Lehdistö aivan oikein esitti tällöin kysymyksiä siitä, kuka mainitun sopimuksen on tehnyt, koska se on tehty ja onko koskaan selostettu eduskunnalle tuoda Suomen ohranan ja fascistisen, julmuuksistaan tunnetun Gestapon yhteistoimintaa.

Etsivän keskuspoliisin ja vanhan valpon suorittama ulkolaisvalvonta on myös saanut sellaisia muotoja, jotka tulevat hämmästyttämään kansalaisiamme, eikä näitä valvonnan muotoja voi selittää muutoin kuin suuresta tökeryydestä ja fanaattisesta Neuvostoliitto-vihamielisyydestä johtuneiksi. Ei sillä hyvä, että etsivä keskuspoliisi ja vanha valpo ovat kortittaneet sadoittain, ehkä tuhansittain sellaisia sille vastenmielisiä ulkomaalaisia, jotka eivät ole koskaan käyneet Suomessa eivätkä olleet muussakaan tekemisessä Suomen kansa. Etsivä keskuspoliisi ja vanha valpo ovat lisäksi kortittaneet maamme kanssa ystävällisissä suhteissa olleiden valtioiden tunnettuja kansalaisia, taiteilijoita, kirjailijoita, vieläpä Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton päämiehenkin. Kun uudet henkilöt keväällä 1945 tulivat Valpoon, niin he todella näkivät, että ulkomaalaisessa poliittisessa kortistossa oli myös Stalin kortitettuna ja vieläpä hänestä oma henkilömappi, johon oli kerätty tietoja Stalinin omasta poliittisesta toiminnasta, matkoista y. m. Samoin valpossa oli henkilömappi ulkoministeri Molotovista, marsalkka Voroshilovista, madame Kollontaysta, ministeri Orlovista, Maiskista j. n. e. Kaikkiaan todettiin Vapon mapittaneen lähes puolisataa Neuvostoliiton diplomaattia tai muuta tunnettua kansalaista. Kortitettuja oli paljon enemmän, näiden joukossa Neuvostoliiton presidentti Kalinin ja kirjailija Maxim Gorkij. Eräänlaisesta tasapuolisuudesta osoituksena on mainit-

tava, että myös lännestä on tunnettuja henkilöitä joutunut Suomen kapitalistisen ohranan urkinnan kohteeksi, M. m. tanskalainen humanisti, köyhien ystävä, kirjailija Martin Andersen-Nexö on vanhassa Valpossa kortilla. Tällaisia meihin ystävällisissä suhteissa olevia maita loukkaavia typeriä väärinkäytöksiä, laitonta menettelyä, ei uuden Valpon tilillä ole, mutta se ei näköjään vaikuta asiaan silloin, kun hallituksen tarkoitus, todellinen tarkoitus, on poliittisen suunnan muuttaminen. Näitä Stalinin, Molotovin, Maksim Gorkin ja muiden Neuvostoliiton tunnettujen kansalaisten kortteja ja henkilömappeja ei tietenkään enää ole valtiollisen poliisin arkistossa, vaan on ne tarpeettomina, rauhansopimuksen vastaisina ja maatamme vahingoittavina asiakirjoina hävitetty uuden Valpon aikana, samalla kuin on lopetettu tuollaisten seikkailunomaisten tietojen keruu. Osoituksena siitä suuresta parannuksesta, mikä valtiollisessa poliisissa on sen uudistamisen jälkeen tapahtunut, viitattakoon vielä eräisiin ilmiöihin, jotka aikaisemmin ovat olleet tavallisia, mutta joihin uusi Valpo ei ole syyllistynyt. Vanhassa Valpossa oli toistakymmentä paksua mappia yksinomaan varhaisnuorisoon kohdistuneen valvonnan tulokista. Työväenjärjestöjen lasten puuhailut ovat antaneet eniten ainehistoa, mutta on valvonta kohdistunut myöskin kansakoululaisiin yleensä, ja erinäisissä tapauksissa vieläpä lastentarhoihin.

Minkälaista oli tuo työ, josta kansalaisilla eikä varmaan kansanedustajillakaan ole minkäänlaista käsitystä? Eräänä näytteenä näiden mappien sisällöstä mainittakoon, että lokakuun 10 päivänä 1934 kutsui etsivä keskuspoliisi puhuteltavakseen Vallilan kansakoulun opettajan Vasili Keynäkseen, jonka oli ilmoitettu pahoinpidelleen oppilaita. Tämä ei ollut kuitenkaan kutsun syynä, vaan tapahtui se siksi — kuten asiakirjassa sanotaan — jotta „voitaisiin saada tietoja kansakoulussa mahdollisesti toimivista pioneereista”. Opettaja Keynäs jätti samalla etsivään keskuspoliisiin listan Vallilan kansakoulun IV poikaluokan 36 oppilaasta ja näiden vanhemmista. Etsivä keskuspoliisi vertasi vanhempien nimet kortistoihinsa ja ilmoitti opettajalle näin merkattujen oppilaiden nimet, ja riitti merkkäämisen aiheeksi

m. m. vanhempien kuuluminen siviilirekisteriin. Tästä tapauksesta kertoo etsivän keskuspoliisin raportti m. m. seuraavasti:

„Luokan oppilashuetteloa selailtaessa havaittiin luokan oppilaaksi kuuluvan muun muassa Arvo Kalevi Hietala, joka on alussa mainitun Matti Hietalan veli. Hietalasta, enemmän kuin muistakaan oppilaistansa, ei kertoja sanonut huumanneensa mitään kommunistisuuteen vivahtavaa. Hietala on aika vilkas poika, ja hän näyttää olevan paljon yksissä saman luokan oppilaan Heikki Olavi Heikki-Nikolainpoika Sundellin kanssa, näyttäen heillä olevan jotakin yhteisiä asioita tai puuhia, kertojan kuitenkin tietämättä tai osaamatta arvaillakaan, että ne olisivat pioneerihomeia.

Ilmoitin kertojalle, että Matti Hietalan sisar Kaarin, joka kotietsintätilaisuudessa osoittautui itsetietoiseksi ja ei suinkaan ek:lle myötämieleiseksi, saattaisi hyvinkin veljensä mukaan vetämänä olla pioneeri-toiminnassa. Myös ilmoitin, että syksyllä 1933 toimitetuissa pioneeri-toiminnan tutkimuksessa tuli ilmi, että Vallilan kansakoulua ainakin silloin käyneet ja Vanajantien varrella asuneet veljekset Olavi ja Voitto Saari tai Saarinen olivat erään pioneeriryhmän jäseniä. Sovimme, että kertoja ilmoittaa nämä tiedot koulun johtajalle, ei siksi, että niiden perusteella ryhdyttäisiin kuulusteluihin tai muihin toimenpiteisiin, vaan ainoastaan siksi, että johtaja ja asianomaiset opettajat voisivat tarkkailla näin merkattujen oppilaiden käyttäytymistä ja sen avulla mahdollisesti havaita koulunsa oppilaiden keskuudessa ehkä harjoitettavaa kommunistista toimintaa. Vielä lupasin kertojalle ilmoittaa, jos etsivällä keskuspoliisilla olisi jotain sellaisia tietoja kertojan luokan oppilaiden omaisista, joiden tietojen perusteella saat-taisi pitää mahdollisena heidän mukaan vetämistensä pioneeri-toimintaan. Tämän johdosta annoin hakea luokan oppilaiden vanhemmista meillä löytyvät tiedot, joiden perusteella toimistopäällikkö Sini-vaara ilmoitti opettaja Keynälle, että Kauko Kalervo Johaninpoika Mahrberg ja Matti Antero Onni-Henrikinpoika Niemi ovat sellaisista kodeista, että he saattavat joutua kommunististen vaikutteiden alaisiksi.”

Mainittakoon, että etsivän keskuspoliisin merkkäämien poikien käyttäytymisestä opettajalla ei ollut mitään huomauttamista sekä että mainittu opettaja oli yhteydessä etsivään keskuspoliisiin useamminkin, samoin kuin koulun johtajakin.

Tällaisia tapauksia on, kuten sanottu, lukuisasti eri puolilla maata, ja varsinkin suojeluskuntaupseerit ovat kansakoulunopettajina olleet innokkaita etsivän keskuspoliisin agentteja. Esimerkkinä kotitarkastuksista mainittakoon, että vuonna 1930 olivat eräät lapset lähettäneet tervehdyksensä Hämeenlinnan keskusvankilassa olleille naisvangeille ja etsivä keskuspoliisiin on kortittanut kaikki nämä lapset. Tällaista on tapahtunut järjestelmällisesti.

On myöskin väitetty, että nykyisen Valpon henkilökunnan pätevyys ja harkintakyky olisivat laskeneet entisen Valpon ja etsivän keskuspoliisin ajoista. Tämä ei pidä paikkaansa. Ne esimerkit, joita Ahlbäckin komitean mietinnössä esitetään, ovat usein hyvin perusteltavissa ja osoittavat itse komitean asiantuntemattomuutta. Ne pari tapausta, jotka jäävät todellisiksi virheellisiksi menettelyiksi, mitkä komitea useita kuukausia kestäneen etsiskelyn jälkeen on löytänyt, ne ovat todella vaatimattomia ja poikkeuksellisia ilmiöitä. Vanhan Valpon virkailijain ylim-pumisesta ja poliittisesta tietämättömyydestä sen sijaan voitaisiin esittää esimerkkejä millä mitalla tahansa. Yleisemminkin ovat tunnetut etsivän keskuspoliisin ja valtiollisen poliisin kirjallisuustakavarikoinneissa osoittama tietämättömyys. Syyte perusteiden laatimisessa, väri-ien henkilöiden varjostuksessa y. m. näkyi tuo heikkous ja tietämättömyys. Vuonna 1932 kiinnitti etsivä keskuspoliisi huomionsa Humaljoen kansakoulun oppilailta tavattuihin osuuskaupasta ostettuihin lukujär-jestyskaavakkeisiin sen johdosta, että niiden selkäpuolelle oli painettu Uno Kailaan kirjoittama „Osuustoimintamarssi”. Etsivä keskuspoliisi suoritti tällaisen vaarallisen kiihoituksen johdosta tutkimuksia ja lähetti kirjelmän kouluhallitukselle. Tapausta selostavassa etsivän keskuspoliisin Terijoen osaston kirjelmässä kerrotaan seuraavasti:

„Torstaina kuluvan marraskuun 3 päivänä oli allekirjoittaneen asunnolle tuonut

Humaljoen kansakoulun johtokunnan jäsen, talollinen Otto Ratia koulun lasten „lukujärjestyksen”, jonka edellisenä päivänä johtajaopettaja Albert Tuokko oli luokaltaan tavannut oppilaaltaan Unto Niemeltä, ilmoittaen samalla, että sanotulla luokalla oli ollut useampia samanlaisia painettuja lukujärjestyksiä, mutta olivat oppilaat ennättäneet ne polttaa, ennenkuin oli opettaja ennättänyt niihin kiinnittää mitään huomiotaan. Sanotun kansakoulun johtokunta oli pitänyt sopimattomana antaa käyttää sanotunlaisia „iskusanoilla” varustettuja lukujärjestyksiä ja pyytää samalla, että niiden jakelija Viipurin Osuusliikkeen (O. T. K. alainen osuusliike) kaupanjohtaja Pokkinen asetettaisiin jos mahdollista syyteseen.”

Ja etsivän Sipilän selostuksessa sanotaan muun muassa:

„7/11 kävin apulaisnimismiehen Terhon kanssa Koiviston komennuskunnan autolla Humaljoella ottamassa selvää ylläkerrotusta asiasta. Kansakoulun johtaja opettaja Tuokko kertoi, että kuluvan marraskuun alkupäivinä alkoi kansakoulun oppilaille ilmestyä k. o. lukujärjestyksiä lasten ilmoittaessa saaneensa niitä „kaupantekijäisiksi” Viipurin Osuusliikkeen Humaljoen myymälänhoitaja Pokkiselta. Kun opettaja Tuokko sanoi tarkemmin tarkastettuaan mainittuja lukujärjestyksiä ja huomauttuaan lomakkeessa olevat marssin sanat räikeäsanaisiksi ja tavallaan kiihoittaviksi, kehoitti hän lapsia hävittämään lomakkeet. Koulun johtokunnalla oli askettäin ollut kokous, jossa toisten asiain ohella oli ollut käsittelynalaisena myös puheenaoleva lukujärjestyksiasia. Koulun johtokuntakin oli tullut siihen käsitykseen, että lukujärjestyslomakkeessa olevan „Osuustoiminta-marssin” sanat sisältävät siksi räikeämuotoista ja kiihoittavaa sanontaa, että viranomaisten olisi punnettava asiaan ja estettävä niiden jakelu. Opettaja Tuokko huomautti, että koulun johtokunta aikoo näinä päivinä jälleen kokoontua, jolloin on aikomus ottaa kokouksessa virallisesti k. o. asia käsittelyn alaiseksi. Johtokunnan jäsenet lienevät jo sopineet siitä, että kokouksessa laadittu lukujärjestyksestä koskeva pöytäkirjaote lähetettäisiin enempiä toimenpiteitä varten Koiviston piirin nimismiehelle. Neuvoteltuani nimismies Terhon kanssa tulimme siihen käsitykseen, ettei asia vielä toistaiseksi anna

aihetta kuulustella kaupanhoitaja Pokkista, koska ei ole varmuutta siitä onko mainittu painotuote takavarikonalainen. Lomakkeen päätimme lähettää alaostaston päällikön nähtäväksi.”

Harkinnan puute ei ole rajoittanut kuitenkaan vain etsivään eikä osastopäälliköön, vaan osoitti sitä myös EK:n apulaispäällikkö Pankko, joka kouluhallitukselle kirjoitti asiasta m. m., että

„Kouluhallitukselle tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten etsivä keskuspoliisi kunnioittaen lähettää ohella lukujärjestyslomakkeen, johon on painettu „Osuustoimintamarssin” sanat ja sen sävelen nuotit. Tämä lomake on toimitettu etsivälle keskuspoliisille Koivistolta sikäläisen poliisin välityksellä, jolle sen oli antanut Humaljoen kansakoulun eräs johtokunnan jäsen ja esittänyt käsityksensä, että tällaiset lukujärjestykset niihin painetun „Osuustoimintamarssin” takia eivät ole sopivia koululaisille.”

Mainitsin jo, että EK on kohdistanut valvontansa lastentarhoihin. Nämä ovat ilmiöitä, joiden odottaisi kiinnostavan kansanedustajia ja antavan undelle valpolle tunnustusta siitä, että tuollaisista epähuumanisista menettelytavoista on luovuttu. EK:n lastentarhoihin kohdistaman valvonnan todistamiseksi esitän erään EK:n raportin vuodelta 1932. Se kuuluu:

„Oheellisen tehtävän johdosta toimistopäällikkö Löfvingin määräyksestä menin kirjelmässä mainitun neiti E. B:n luo saadakseni häneltä selvää kirjelmässä mainitun lapsen nimestä. Neiti B. kieltäytyi kuitenkin antamasta mitään sellaisia tietoja, joitten perusteella voisi päästä asian perille. Hän ilmoitti kyllä muistavansa asian ja tietävänsä lapsen nimen. Syyksi kieltäytymiseensä ilmoitti hän, että lastentarhan maine joutuisi asiasta kärsimään. Opettajakuntaa voitaisiin syyttää urkkimisesta ja painostamisesta. Tarhassa olevat lapset ovat 3—6 vuoden vanhoja ja on heidän joukossaan sekä porvarien että työläisten (komunistien) lapsia. mitään eroa ei tietenkään voi lapsien suhteen tehdä huomioon ottaen heidän vanhempiensa puoluekannan. Neiti B. tuntee mainitun lapsen vanhemmat siisteiksi ja kunnollisiksi ihmisiksi eikä voi heitä epäillä. Neiti B. lupasi neuvotella opettajakunnan kanssa ja tehtyään sen ilmoitti minulle 14/4—32, ettei hän voi an-

taa mitään tietoja asian selvittämiseksi, koska opettajakunta oli samaa mieltä kuin hänkin aikaisemmin.

Vesilinnankadun varrella oleva lastentarha kuuluu kaupungille ja on kaupungin lastentarhain johtokunnan alainen. Os. Vesilinnankatu 25. Helsingissä, huhtikuun 15 päivänä 1932".

On annettava tunnustus lastentarhanopettajan vastuuntunnolle hänen kieltäytyessään avustamasta ohraa lasten urkimisessa. Tässä tapauksessa lastentarhasta löytyi tosin myöhemmin opettaja, joka antoi pyydetty tiedot, mutta niiden saamiseksi täytyi etsivän keskuspoliisin käyttää kiristystä, mikä käy ilmi lukemassani ilmoituksessa olevasta etsivän keskuspoliisin apulaispäällikön Pankon reunamerkinnästä, missä kehoitetaan lastentarhan johtajataarta uhkaamaan sillä, että ellei nimiä ilmoiteta, tulee asia julkisuuteen.

Kun nyt ollaan palaamassa ihanteelliseen järjestelmään, niin saanen vielä lukuisten entisten tosiasioiden lisäksi esittää erään näytteen siitä kyynillisyydestä, jota vanhan Valpon virkailijat osoittivat pohtiessaan heille epämiellyttävän henkilön tieltä rai-vaamista. Kirjeen, jota tässä lainaan, on heinäkuun 22 päivänä 1941 lähettänyt valtiollisen poliisin Rovaniemen osaston silloinen päällikkö Risto Linna Valpon pääosastoon Helsinkiin ja kuuluu seuraavasti:

Lnt. H. Paatsalo kertoi 22. 7. 41, että „2 lusikalla syöneiden” vakoilija avustajiensa jutut eivät vielä ole tulleet selvityksi. LR ei saanut toimeksi K. M.:n likvidointia” ilman oikeuskäsittelyä, ja juttuaan ei taas voi ottaa esille sotaoikeudessa, kun rikos on tehty ennen sotaa. — Hoviin ei sitä taas sopinut viedä, koska olisi tulkalaa” selvittää M.:n toimineen vakoilijana Suomenkin puolesta. Esitti, että M. toimestamme suljettaisiin turvasäilöön siksi kunnes U2P saa hänen kohtalonsa hetken järjestetyksi, jolloin M. otettaisiin säilöstä takaisin ja U2P hoitaisi asian. Vielä kertoi Paatsalo, että M.:n veli Juho, sk-upseeri ja vuoden 40 aikainen komendantti, joka oli saanut asian lopullisen selvittämisen vuoksi kutsun saapua Rovaniemelle, on 21. 7. 41 Kajaanissa joukko-osastossaan kuollut sydänhalvaukseen, ei tiennyt, oliko kyseessä „sydänhalvaus”.

Puhuin asiasta 22. 7. 41 pääosastolle A, joka hyväksyi turvasäilötoimenpiteen, kun

ei näytä olevan käsillä vaivattomampaa menettelyä. Kun vain ei tämä järjestely pelastaisi KM:n henkeä. Lausuin epäilyni ja pelkoni Paatsalolle, joka vakuutti, ettei siitä muka pelkoa.

Hienoa seuraa, eikä olekin, herrat vanhan komennon ihailijat.

Haluaisin lopuksi kiinnittää edustajien huomiota eräeseen ulkopuoliseen mielipiteeseen, missä peittelemättä ja tekosyihin turvautumatta todetaan, mistä valtiollisen poliisin uudistamisessa on kysymys. Kirjoitus on Poliisimieslehden marraskuun 15 päivänä ilmestyneen numeron pääkirjoitus, eikä voida väittää, että ainakaan mitkään valposympatiat olisivat voineet vaikuttaa kirjoitukseen. Kirjoituksessa otsakkeella „Suojelupoliisi”, lehti ensin toteaa Kiukaan komiteasta saman seikan, mihin kansandemokraattiset edustajatkin ovat kiinnittäneet huomiota, sanoen lehti, että „Komitean työtä arvostellessa kiintyy huomio ensinnä siihen, että sen kädet ovat jo alunperin olleet sidotut, mitä ratkaisun suunta-viivoihin tulee. Tätä on edellyttänyt jo komitean toimeksiantomääräys.”

Vielä merkittävämpää on se, mitä lehti kirjoittaa valtiollisen poliisin uudistamisesta, todeten juuri sen, minkä ministeri Simonen on viimeiseen asti yrittänyt kiistää, nimittäin, että uudelleenjärjestelyyn on ryhdytty sen vuoksi, että poliittinen suunta on muuttunut. Sensijaan lehti kiittää vain pelkällä maininnalla Valpon väitetyn valtuuksien ylittämisen. Lehti kirjoittaa „Komitea toteaa, että valtiollisen poliisin uudistajajärjestely on astunut päiväjärjestykseen lähinnä sen vuoksi, että valtiollisen poliisin on eksekutiivisella toiminnallaan väitetty ylittäneen valtuutensa ja että kulloinkin vallalla oleva sisäpoliittinen suuntaus pyrkii käyttämään valtiollisen poliisin edustamaa energiaa valtansa lujittamiseen. Jos otamme valtiollisen poliisin sellaisenaan, oli sen nimi sitten mikä tahansa, niin todettakoon, että se on aina ollut ja tulee aina olemaan vallassa olevan suuntauksen välikappale, jolla valvotaan kansalaisten mielipiteitä ja joka jo olemassaolonsa kautta on omiaan ohjaamaan mielipiteitä määrättyyn suuntaan. Emme käsitä, miten poliittisluontoinen vivahdus saataisiin siitä kaatoamaan, jos sen organisatiota muutetaan. On mielestämme aivan luonnollista, että suuntauksen muuttuessa myös valtiollisen

poliisin kokoonpano muuttuu. Sen toimihenkilöiltä vaadittaisiin todellisia kamelionin ominaisuuksia, jos he vaikeudetta pysyisivät aina muuttamaan väriään kulloinkin vallalla olevan suuntauksen mukaisesti. Nyt on kysymys vain siitä, että tämä vaihtumisprosessi siirretään koskemaan sitä varsinaisen poliisin osaa, jonka epäkiitolliseksi tehtäväksi lankeaa valtiollisten rikosten tutkiminen. Samalla tulee se vaara, että suuntauksen muuttuessa ryhdytään siinä sivussa varsinaistakin poliisia uusimaan „luotettavammaksi”, asiantila, josta varsinainen poliisi on tähän mennessä välttynyt. Yleisön ja poliisin välisiä suhteita ei esitetyn muutoksen kautta missään nimessä paranneta. Päinvastoin on mahdollista, että ainakin läänin rikospoliisi, joka saa osakseen valtiollisen poliisin tehtävät, joutuu yleisön silmissä helposti „ohranan” kirjoihin.

Edelleen lehti kirjoittaa: „Tutustuessa komitean laatimaan ehdotukseen kokonaisuudessaan, ei voida välttyä siltä vaikutelmalta, että esitetty järjestelmä vaikuttaa luonteeltaan jollakin tavoin väliaikaiselta. Ehdotuksessa on läpinäkyvänä piirteenä omituinen kaksinaamaisuus. Toiselta puolen valtiollisen poliisin tehtävät on haluttu siirtää varsinaiselle poliisille, mutta valtiollinen poliisi jää suojelupoliisin nimellä edelleenkin siitä huolimatta olemaan. On vaikeaa käsittää, mitä tällä suojelupoliisin ja varsinaisen poliisin „avioliitolla” on voitettu, siihen ei riitä selitykseksi se, että täten saavutetaan entistä suurempi varmuus suojelupoliisin valtuuksien mahdollista väärinkäyttöä vastaan.” (Ed. Annala: Pitäisi käyttää enemmän järkeä.)

Tässä poliisimiespiirien taholta ja sanosiko nyt puolueettomalta taholta tullessa kannanotossa todetaan monien niiden perusteiden heikkous, joilla ministeri Simonen ja Kiukka komitea, mikä onkin ollut „käsistään sidottu”, ovat uudelleenjärjestelyä perustelleet.

Kapitalistit eivät ole tottuneet maasamme siihen, että valtiollinen poliisi ei ole heidän käytettävissään, eikä aja heidän luokkaeujaan. Aikaisemmin valtiollinen poliisi teki niin. Se valvoi työväenjärjestöjen toimintaa, kortitti työläisiä, heitti työläisiä vankiloihin, taisteli työmarkkinoilla ja laikoissa työnantajien puolesta. Työnantajilla ja ohranalla oli jatkuva yhteys. Työläisiä koskevien korttitietojen vaihtaminen oli tä-

män yhteistyön jokapäiväisin muoto. Ilmiannot ja työstä eroittamiset sen seurauksia. Valpon arkistot todistavat myös muunlaisesta yhteistyöstä. Hyvin yleistä on ollut, että työnantaja on palkannut tehtaalleen urkkijaksi EK:n tai vanhan Valpon toimenhaltijan, joka siis on tänä aikana nauttinut kahta palkkaa. Yhteinen piirre näille yhteistoiminnan kaikille eri muodoille on siinä, että ne ovat kaikki lainvastaisia. Mutta tästä taantumusrintama, ollen kapitalistien asialla, vaikenee.

Kapitalistit eivät tietenkään ole väliaikanaan olleet ilman valvontaverkostoaan. Työnantajien mustalistajärjestelmä on toiminut jatkuvasti. Suomen Aseveliliiton Työjärjestön sodan aikana kouluttamista työpaikkaurkkijoista monet ovat rauhan-teen jälkeen olleet samantapaisissa salaisissa tehtävissä. Tässä SAT:issa, Aseveliliiton organisoimassa valvontakoneistossa oikeistososialidemokraatit ovat olleet täydellisessä yhteistyössä ohranan ja työnantajien kanssa tehdastyöväestön urkinnassa ja työläisten mielipiteiden muokkaamisessa.

Koska oikeistososialidemokraatit ovat tämänkin asian esillä ollessa vakuuttaneet, että heidän puolueensa jäsenet eivät ole koskaan tukenet vanhaa Valpoa, niin saanen ilmoittaa, että yhteistoimintaa ei ole ollut vain poikkeustapauksissa, vaan on se ollut systemaattista. Pari esimerkkiä ennen mainittujen lisäksi, jotka omalla tavallaan valaisevat tätä yhteistoimintaa.

Valtiollisen poliisin Oulun osastopäällikkö Pallari kirjoittaa muistiossaan 8 päivänä maaliskuuta 1944 m. m. seuraavaa: „Herman Niskasen tapaus on erikoiseman hankala. Hänen osallistumisensa kommunistien toimintaan on täysin varma, josta puuttuu ainoastaan se, ettemme kykene sitä oikeudessa todistamaan. Jos näin olisikin ollut, olisi tilanne toisin. Järkimiehenä on hän käsitykseni mukaan ollut koko Iin seudun kommunistien sielu ja auktoriteetti, jonka turvasäilöön joutuminen on jättänyt lauman vaille johtajaa eikä mitään häiriötä tämän lauman takia olekaan aiheutunut. Iissä hyvin tajutaan, että Niskasen poissaolo on aiheellinen. Kun nykysoimme alussa otettiin turvasäilöläisiä, niin lausui m. m. tšekäläisen sos. dem. lehden silloinen päätoimittaja Kusti Kaukovaara kanslisti Suomelalle vilpittömät onnittelut sen johdosta, että ohrana vihdoin havaitsi Nis-

kasen vaarallisuuden yhteiskunnallemme. Kaukovaara, joka oli Oulussa sos.dem. puolueen valtuutettu pääpaikasta, oli pitänyt Niskasta heikäläiselle puolue- ja järjestötoiminnalle erikoisemman kiusallisenä, jolla oli erikoisemman taitava tapa kyetä saamaan tahtonsa läpi ja lauma mukaansa. Kaukovaaran mukaan hän oli vaarallisempi kuin reilu kommunisti, joka tohti kantansa tuoda esille. Erikoisemmin oli Kaukovaara udellut Suomalalta, että pysyykö Niskanen nyt kiinni. Samantapaisen lausunnon muistan nykyisenkin sos.dem. kansanedustaja Arvi Turkan antaneen eräässä kadunkulmakeskustelussa, jossa olimme yhdessä Suomalaisen kanssa, Turka tällöin sanoi, että pitääkö nyt huoli Niskasen säilymisestä pysymisestä ja että viimeksi voitte hänet laskea vapautteen. Tällä tarkoitti osoittaa Niskasen tarpeellisuutta pitää jatkuvasti turvasäilyssä. Muistan lausuneeni Turkalle, että meillä on Niskasen suhteen eri tiedot kuin sosialidemokraateilla ja me toimimme ainoastaan niiden mukaan."

Toinen esimerkki. Valtiollisen poliisin etsivä Taisto Härmä kertoo raportissaan 26 päivästä lokakuuta 1940: „Sos.dem. Kokkolan piirisihteeri, Kokkolan aseveliyhdistyksen puheenjohtaja Paavo Lehtonen kertoi allekirjoittaneelle hänet tavatessani seuraavaa: Piirisihteerin ominaisuudessa olen järjestänyt jonkinlaista valvontaverkostoa ympäri piiriäni. Onhan jo aseveliyhdistyksenkin kannalta tärkeää, että saamme tietää, miten suuressa mitassa Suomen-Neuvostoliiton Rauhan- ja Ystävyyden Seuran toiminta on levinnyt maaseudulle sekä ennen kaikkea tietysti kaupungin työväen keskuuteen. Tämä n. s. kuuntelu- ja tiedotusverkosto toimii aika hyvin, kuten olen tullut näkemään. Esimerkiksi Kannuksessa, suunnilleen samoihin aikoihin kuin Kokkolassa jaettiin Arvo Tuomisen kirjasta „Kirjeeni Suomen työläistovereille ja Georg Dimitroville“, löysi eräs miehistäni Lestijokilaakson Osuusliikkeen kuorma-autosta Kannuksessa suuren paketin, jossa osoitteena oli Toholammin Osuuskauppa, lähettäjänä Huko Manninen. Mieheni tarkasti, mitä paketti sisälsi, ja havaitsi siinä olevan „Vapaa Sana“-lehteä n:o 9, ilmoittaen lähettäjää, siis Manninen, samalla, että seuraava numero ilmestyy lähiaikoina. Käskin mieheni ottaa nuo lehdet paketista pois kenkään näkemättä ja laittaa tilalle Arvo

Tuomisen kirjasta, josta yllä jo mainittiin. Tämän sisältöisenä paketti sitten lähtikin Toholammin Osuuskauppaan, mutta ei Lehtonen voinut sanoa, onko nuo kirjaset perillä jaettu vai ei. Lehtosen mielestä on Huko Manninen paljon suurempi tekijä kuin päällepäin luulisi pyytäen hän valtiollista poliisia kiinnittämään huomionsa Manniseen erikoisen tarkasti. Samalla piirisihteeri Lehtonen pyysi allekirjoittaneelta jonkunlaista luetteloa SNS:n jäsenistä voidakseen antaa määräyksen henkilökohtaisen valistustyön avulla käännyttää epävarmat jäsenet pois SNS:n riveistä. Vastattuani, etten voi tällaista luetteloa hänelle järjestää, kertoi hän saaneensa sentapaisen luettelon poliisimesarilta, mutta käsityksensä on, ettei kyseessä oleva luettelo ole totuuden kanssa yhtäpitävä eikä usko siihen merkittävien henkilöiden olevan kaikkien SNS:n jäseniä."

Luulen, herrat oikeistososiaalidemokraatit, että teidän olisi ollut viisainta vaieta tässä asiassa.

Salaisen tiedustelutyön järjestämisestä sinä aikana, jolloin valtiollinen poliisi on ollut kansanvaltaisissa käsissä, todistaa myös asekatkentaajutun laaja ja huolella organisoitu vakoiluverkosto, jossa nykyisen sisäministeri Simosen liiketoverin Aimo Ahon tehtävänä oli organisoida juuri teollisuustyöväkeä koskeva urkinta. Muistetaan myöskin Päämajan valvontatoimiston fasisistien upseerien salainen vakoilu, joka rauhanteon jälkeen törkeästi kohdistui valvontakomission puhelimien kuunteluun.

Kaikki nämä salaisen urkinnan luvottomat tai epäviralliset yritykset ja järjestelyt, mitkä ovat kohdistuneet joko oman maan kansaan tai Neuvostoliittoa vastaan, osoittavat, kuinka tuskallista kapitalistiluokalle on ollut, kun virallinen valvontaelin, valtiollinen poliisi, ei ole ollut heidän käytettävissään. Kapitalistien ponnistukset valtiollisen poliisin valtaamiseksi itselleen ovat nyt, nykyisen hallituksen ansiosta, lähellä onnistumistaan. Nykyisen hallituksen toimenpiteenä tämä ei poikkea niistä muista palveluksista, joita se on tehnyt kapitalistiluokalle. Oikeistososiaalidemokratian ja kapitalistien yhteistoiminta saavuttaa suurimman voittonsa sillä linjalla, jonka on viitoittanut ministeri Aleksi Aaltosen ja Riekin välinen yhteistyö 30-luvulla ja ministeri

Skogin sodanaikainen toiminta salaisessa asevelipoliisissa.

Herra puhemies, ehdotan, että molemmat esillä olevat lakiesitykset hylättäisiin.

Ed. Anna la: Herra puhemies! Eduskunnassa on aikaisemmin monessa yhteydessä lähinnä kuluneina vuosina osoitettu se vaara, mikä nykyisestä ja nyt tämän lain kautta lakkautettavaksi määrättävästä valtiollisesta poliisista on muodostunut tämän kansan todelliselle vapaudelle. Aika kuluu, ihmisten mielipiteet muuttuvat. Ei ole kulunut vielä kuin vähän yli kolme vuotta siitä, kun edellinen puhuja ed. Aaltonen y. m. tekivät täällä aloitteen valtiollisen poliisin lakkauttamisesta. Nyt tämän lainsäädännön yhteydessä ed. Aaltonen on jo useampaan otteeseen ja monet muut hänen puoluetoverinsa ovat taittaneet kiivaasti peistä nykyisen valtiollisen poliisin säilyttämisen puolesta. Ihmisellä on tietysti lupa viisastua ja sellainen mahdollisuuskin on ja siitä johtuu myöskin se, että jonkun mielipidekin voi muuttua. Asia ei kuitenkaan tässä tapauksessa ole niin yksinkertainen, että ed. Aaltonen ja hänen puoluetoverinsa olisivat nyt huomanneet, mikä erinomainen laitos valtiollinen poliisi yhteiskunnassa ja valtiossa on, vaan tämä heidän mielipiteensä muuttuminen johtuu yksinomaan siitä, mistä esim. allekirjoittanut täällä on useampaan eri otteeseen aikaisemmin jo puhunut, että nykyinen valtiollinen poliisi on muodostunut täydelliseksi kommunistipuolueen organisaatioksi, joka toimii todellista kansanvaltaa ja tätä meidän voimassaolevaa yhteiskuntajärjestystämme vastaan. Minulla on tässä asiakirjanippu, jonka ed. Aaltonen aikaisemmin on tunnustanut oikeaksi. Tässä on nimittäin ne luennot, jotka pidettiin nykyisen valtiollisen poliisin luentopäivillä, osastopäälliköiden neuvottelupäivillä, maaliskuun 18 ja 19 päivänä 1946. Minä en aio niitä lukea, niin että alkää hermostuko yhtään. Minä viittaan vain siihen, että näillä luentopäivillä pitivät m. m. osastopäälliköt Puolakka ja Mätinki omat luentonsa, jossa he selvittelivät kansalaisten ja järjestöjen kortittamista, mistä ed. Aaltonen tässä juuri niin pitkään puhui siltä ajalta, jolla ei nyt tämän esilläolevan asian kanssa ole mitään yhteyttä. Molempien mainittujen luennoisijain ohjeiden mukaan on nykyisen valtiollisen poliisin tarkoituksena

ollut ja he ovat myöskin toteuttaneet tämän tarkoituksensa verrattain pitkälle, kortittaa kaikki muut kansalaiset tässä maassa, paitsi kommunistit. He ovat pyrkineet kaikkiin järjestöihin. Puhumattakaan sosialidemokraattisista työväenjärjestöistä, he ovat pyrkineet soluttautumaan maamiessuoroihin, Marttayhdistyksiin, Maatalousnaisiin, nuorisoseuroihin ja yleensä kaikkeen järjestötoimintaan ja tällaisten yhdistysten johdossa toimineet henkilöt ensimmäiseksi ovat kortitettut. Valtiollisen poliisin kortistot eivät ole olleet koskaan niin laajat, kuin nykyisen valtiollisen poliisin aikana, ja ero aikaisemman kortituksen ja nykyisen kortituksen välillä on siinä, että aikaisemmin kortitettiin sellaisia henkilöitä, joiden toiminnassa tavattiin tälle meidän isänmaallemme ja sen vapaudelle vaarallisia piirteitä. Nyt kortitetaan ja on kortitettu näinä vuosina sellaisia henkilöitä etupäässä, jotka ovat nuoruudestaan saakka uhranneet aikaansa ja voimiansa tämän isänmaan yhteiseksi rakentamiseksi. Tällainen ero on tässä kortituksessa (Ed. Murto: Höpö, höpö!) ja sentähden — ed. Murto voi huutaa höpö, höpö, kukin huutaa sen mukaan kuinka käsittää, — tässä on se iloinen myönteinen puoli, että nykyinen kortisto on muodostunut niin laajaksi ja se johtuu siitä, että tässä maassa on paljon isänmaallista väkeä, joka jatkuvasti tahtoo tukea tätä kansaa. Mutta että ei tämä valtiollinen poliisi nykyisellään esim. edellisen hallituksen aikana, josta ed. Aaltosella on tietysti hyvät muistot ja jota tämä äärimmäinen vasemmisto täällä niin kovin on kaihoillut, ettei tämä valtiollinen poliisi ollut erikoisen uskollinen tuollekaan hallitukselle, vaan todellakin pyrki muodostamaan valtiota valtion. Minä luen aivan pienen pätkän siitä, mitä näillä äsken jo mainitsemillani osastopäälliköiden luentopäivillä esittelijä Pekkarinen lausui, kun oli kysymys sotilastoimiston suhteesta puolustusvoimiin. Hän lausui muun lisäksi: „Tarvitsemamme viralliset tiedot ovat pääasiassa yleistä laatua koskien valvontakohteissa olevien esikuntien, joukko-osastojen, varikkojen y. m. sijoitusta, päällystystä ja toimintaa. Erikoistapauksissa ja asioiden tutkimusvaiheessa tarvittavat tiedot olisi pyrittävä hankkimaan siten, ettei kysely antaisi joitakin viitteitä Valpon ulkopuolisille, mikäli tästä voisi olla haittaa tutkimuksille ja valvontatyölle.

Tämä käy päinsä usein esim. pyytämällä selvitystä laajemmasta kokonaisuudesta johon tarvittaisiin tietoja sisällyttää tai toisin sanoen, käyttämällä sopivia tiedoittajia.

Valtiollinen poliisi on siis katsonut asiakseen ja tehtäväkseen tutkia muunmuassa esikuntien, joukko-osastojen, varikkojen y. m. sijoituspaikkoja, päälystöjä ja toimintaa. Eivätkö nämä asiat ole sellaisia, jotka ovat jokaisen maan hallituksen tiedossa. Kyllä kai tämän edellinen hallitus tiesi, missä varikot ovat, missä joukko-osastot ovat. Eihän siihen tarvittu enää suorastaan vakoilua valtiollisen poliisin taholta. Minä en voikaan tässä yhteydessä olla kysymättä, kenenkä hyväksi tällaista vakoilua sitten valtiollisen poliisin taholta esim. puolustuslaitoksessa harjoitettiin. Minä luulisin, että ed. Aaltonen voisi tässä suhteessa, jos hänellä vain olisi halua, valaista eduskuntaa, sillä hänen yhdysmieskaudellaan, hänellä oli erinomainen tilaisuus päästä selville silloin kuin hän oli apulaispäälikönä Valpossa, kenenkä hyväksi tätä vakoilutoimintaa on harjoitettu.

Ed. Aaltonen puhui vuosikymmenien takaisista asioista, kuinka aikaisemmin etisivä keskuspoliisi on m. m. kortittanut ulkomaalaisia, joka on minunkin mielestäni ollut aivan turhaa. Mitä ne meille kuuluvat? Mutta ei nykyinen valtiollinen poliisi ole ollut tässä suhteessa yhtään parempi. Minä olen joutunut monta kertaa lukemaan esim. Ruotsin sanomalehdistä sellaisia asioita, joissa on selvitetty, kuinka meidän valtiollinen poliisimme on tavalla tai toisella sekaantunut Ruotsissa sellaisiin asioihin, jotka eivät kuulu enempää valtiolliselle poliisille kuin koko tälle Suomen kansalle ja valtiolle. Ei meillä ole niiden kanssa mitään tekemistä, niin että kun me olemme nyt tulleet vihdoin siihen, että eduskunta on tilaisuudessa säättämään lain, jolla näin yksipuolisesti kommunistien asiaa ajava valtiollinen poliisi lakkautetaan ja sen tilalle perustetaan uusi suojelupoliisi, siinä toivossa, että se paremmin valvoisi koko tämän kansakunnan yhteistä etua, niin tämä tällainen toimenpide johtuu Suomen kansan itsesäilytysvaistosta, se on itsesäilytysvaisto, joka ajaa meidät tähän. Valpo on osoittanut monin tavoin, mistä täällä, ku-

ten alussa mainitsin, on aikaisemmin monia todisteita esitetty, olevansa kommunistien asioilla ja siinä mielessä ja sellaisin pyrkimyksin, että me tätä maata rakentaneet ja edelleen sitä tahtoen rakentaa, muut paitsi kommunistit, olemme kysyneet toisinaan. Onkos tämä meidän yhteinen ja vapaa isänmaamme. Sellaiseksi ei valtiollinen poliisi saa koskaan muodostua maassa, „valtioksi valtiossa”, joka on kansan todelliselle vapaudelle vaarallinen.

Ed. K. Eskola: Herra varapuhemies! — Kun hallituksen esitys laiksi valtiollisen poliisin lakkauttamisesta ja suojelupoliisin perustamisesta on nyt ratkaisuassa kolmannessa käsittelyssä, niin on aihetta näin lautamiehen asemassa olleena, jossa maalaisliitto on aina tässä asiassa ollut, lausua siitä lyhyesti muutama ajatus.

Valtiollisen poliisin menneisyys on mustimpia, mitä yleensä jollain valtion laitoksella voi olla. Näin on ollut silloin, kun tämä laitos on palvellut meidän oikeistomme hämäreitä tarkoituksia, vaikka ensimmäisen ja toisen käsittelyn yhteydessä yritettiin sitä kokoomuspuolueen taholta kirkastaa. Kun välirauhan jälkeen valta Valpossa siirtyi kommunisteille, niin mitään ei ole olennaisesti muuttunut. Pimeät perinteet ovat jatkuneet johtopaikoilta aina orgaanin etäisimpiin soluihin saakka. Työtävät ovat pysyneet samoina, joihin on kuulunut jatkuvasti kansalaisten aiheettomia pidätyksiä, kuulusteluja, pahoinpitelyjä, kotitarkastuksia, varjostamista, urkintaa, puhelinsensuuria, maksusta tapahtuneita ilmiantoja, asioiden selvittelyä viinalasien ääressä j. n. e., joista kaikista ja kaikilta ajoilta on riittävästi todistuksia.

Kun valtiollisten vaalien jälkeen saatiin tähän maahan n. s. työvänehallitus, niin alettiin sen toimesta puuhata valtiollisen poliisin lakkauttamista kiireellisesti, koska vallanottaminen tällä linjalla ei voinut tapahtua yhtä kivuttomasti kuin mitä hallituksen muodostaminen tapahtui, eikä sillä tavalla kuin se onnistui kommunisteille välirauhan jälkeen.

Suojelupoliisin ulkonainen rakenne josakin määrin muuttuu. Eräitä sen osastoja siirtyy puolustusministeriön, sisäministeriön ja lääninhallitusten yhteyteen tai alaisuuteen, mutta suojelupoliisin tehtävä ja

tarkoitus pysyy pääasiallisesti samana kuin mikä se on ollut valtiollisella poliisillakin. Hallituksen perustelut siltä osaltaan, että tämän uudelleen järjestelyn kautta säästettäisiin valtion varoja, on osoittautunut paikkansapitämättömäksi. Vaikka henkilöstön lukumäärää alussa on hiukan vähennetty, niin lähinnä palkkuluokkien korotukset aiheuttavat entistään lisääntyviä menoja. Näin ollen tämä Valpon uudistus käytännössä merkitsee hyvin vähän, ellei nyt sitten anneta arvoa sille, että Valpo saa näin kahdessa mielessä uudet kasvot. Sivusta seuranneena tätä vasemmistopuolueiden keskeistä kamppailua Valposta on voinut panna merkille sen huvittavan piirteen, että kun vuosi sitten tässä samassa kamarissa päätettiin Valpon määrärahoista, niin sosialidemokraatit olivat innokkaimpina vastustamassa niitä ja kommunistit puolustivat.

Ensimmäinen varapuhemies: Kehotan puhujaa jatkamaan puhujakorkeelta.

Puhuja: (puhujakorkeelta): Nyt ovat osat vaihtuneet aivan päinvastaisiksi ja kuitenkin vain yksi vuosi on kulu-
nut. Niinkin nopeasti voi maailma ja mie-
let muuttua. Vielä on aihetta mainita siitä
tavasta, millä hallitus on uutta esitystä
valmistanut ja hoitanut. Kiireessä tehtynä
on esityksessä ollut paljon muodollisia ja
asiallisia virheitä. Valtiovarainvaliokun-
nalla on ollut suuria vaikeuksia yrittäes-
sään sovittaa Suopon määrärahoja ensi
vuoden talousarvioon, kun vielä toisen lu-
kemisen aikana jopa puhelimitse ministe-
riöstä tehtiin muutosehdotuksia. Tämä
osoittaa, että valmistelu on ollut kiireel-
listä ja puutteellista, eikä sen vuoksi voida
minkäänlaisella varmuudella sanoa, kuinka
suuria lisämenoja tämä uusi Valpo tulee
aiheuttamaan. Se on kuitenkin varmaa,
että säästöjä ei tarvitse toivoa. Vaikka
siis mitään huomattavampaa parannusta
valtiollisen poliisin lakkauttaminen ja suo-
jelupoliisin perustaminen ei merkitsekään,
niin on lakiesitys nyt kuitenkin hyväk-
syttävä ja näin annettava hallitukselle se
ilo, minkä esityksen hyväksyminen sille
merkitsee. Ja vaikka me kaikki tämän
lain käsittelyyn osallistuneet erittäin hy-

vin tiedämme, miten paljon valtiollisen
poliisin toimintaan on aina liittynyt pi-
meitä tekoja ja poliittista juonittelua ja
että niin tulee tapahtumaan eteenpäin-
kin, on kuitenkin lain hyväksyessään oi-
keus toivoa, ettei Suopolla olisi sentään
niin likaiset kädet kuin edeltäjällään ja
että hallitukselle nyt annettava ase, suo-
jelupoliisi, kaikesta huolimatta palvelisi
myös ja ennen kaikkea suomalaista yh-
teiskuntaa.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies!
Ed. Aaltonen käytti täällä monta kym-
mentä kertaa äskeisessä puheessaan sa-
naa „taantumus”, ja sitä sanaa minä nyt
haluaisin vähän hänelle selittää. Jos tuo
sana „taantumus” merkitsee „mennä ta-
kaperin”, niin silloin ed. Aaltonen ja hä-
nen herttaiset kumppaninsa ovat tässäkin
asiassa taantumuksellisia niinkuin niin
monessa asiassa. Hallitus on halunnut nor-
malisoida sodanaikaista ja sodanjälkeistä
tilannetta m. m. siten, että demokratian
periaatteet pääsisivät oikeuksiinsa myös
kin silloin, kun on kysymys poliisivallasta.
Mutta nyt ed. Aaltonen ja kumppanit
haluavat, että vanhat systeemit säilyte-
tään piittaamatta kansalaisten perustus-
lain myöntämistä oikeuksista. Minusta
tämä on taantumusta. Sillä jokaisen sa-
nan takana täytyy olla realiteetti, eikä
sanaa käyttää, niinkuin sieltä käytetään,
aivan naurettavina fraaseina. Lukekaa
suomen kielen kieliooppia!

Sitten ed. Aaltonen mainitsi, että tämä
muutos merkitsee, jos tämä uusi sys-
teemi otetaan käytäntöön, joka varmasti
hyväksytään täällä tänään, että se häirit-
sisi Neuvostoliiton ja Suomen välisiä suh-
teita. Ei pidä yrittää olla suurpolitiikko,
kun ei sitä kerran ole. Rauhansopimuk-
sen mukaan meillä täytyy täällä säilyä
demokratia ja kansalaisten vapaus. Minä
olen rauhansopimuksen lukenut niin hyvin
kuin ed. Aaltonenkin. Sen sijaan ed. Aalto-
nen puolustaisi sellaista systeemiä, joka
ei piittäisi demokratiasta mitään eikä yk-
sitysten kansalaisten vapaudesta, jon-
kinlaista Gestapon mallista elämää
täällä. Mutta, ed. Aaltonen, tänne ei tule
sellaista elämänmenoa (SKDL:n ryh-
mästä: Älä hermostu!). Ei, kyllä sitä her-
mostutaan siellä ennemmin.

Sitten ed. Aaltonen mainitsi, että entinen Valpo poltti papereitaan juuri siinä vaihekohdassa, ennen kuin ed. Aaltonen pääsi sinne Valpoon. Mutta merkillistä, että hän tiesi mainita, mitä noissa pape-reissa oli. Ne eivät siis palaneetkaan niissä kahdessa, kolmessa uunissa, joissa niitä poltettiin (Ed. Kuusinen-Leino: Mutta jos luettelot säilyivät?). Paljonkos nykyinen Valpo on polttanut pape-reita? Ei tämä ole mikään ilkeä kysymys, mutta kysyn vain? (Vasemmalta: Onko se polttanut?) Ja mitähän niissä pape-reissa on ollut? Enkä minä nyt sitäkään ymmärrä, minkä tähden näin äärettömän rauhallinen mies, kuin minä olen, on pistetty sinne kortteihin. Mitä pahaa minä olen tehnyt? (Eduskunnassa naurua).

Herra puhemies! Minä pyydän herra puhemiehen luvalla vastata myöskin ed. Kujalan viime istunnossa tekemään väitteen, että minä olen suomettelaisen poika ja kannan siis vanhan suomettelaisuuden perua. Se olisi niin äärettömän hyvä asia, että sieltä äärimmäiseltä vasemmalta edes joskus pyrittäisiin puhumaan totuutta. Tämä ed. Kujalan väite oli väärä, sillä minun isäni oli sosialidemokraatti, ja siitä johtuu, että on aivan sula mahdottomuus minusta koskaan tulla kommunistia. Sillä veren perintö on vapaus ja demokratia, niin kuin sillä vanhalla sosialidemokratialla oli. Eikä taantumuksellinen ja diktatuuriin pyrkivä kommunismi voi koskaan kantaa minun rinnassani hedelmää. Onko jotakin kysyttävää? (Naurua!).

Ed. Kuusinen-Leino: Herra puhemies! Eräät edellisistä puheenvuoroista nimenomaan viimeinen ja ed. Annalan, olivat senlaatuaisia, ettei niihin kannata puuttua (Ed. J. Wirtanen: Eihän tietystikään!). Niissä oli niin paljon vastoin parempaa tietoa esitettyjä ajatuksia ja ne osoittavat vain millä taholla, minkälaisen henkilöiden todellinen kannatus sisäministerin toimenpiteellä erikoisesti valtiollisen poliisin muuttamiseksi on. Ne, jotka eivät näin suoraviivaisesti paljasta sisintään tai edes ole riittävästi kysymyksen syventyneet, mutta sallivat kuitenkin vahingon tapahtua, tulevat varmasti huomaamaan, että asia ei ole niin vaaraton ja pelkästään naurun asia, miksi se

nyt on yritetty muuttaa ja kuin he ehkä luulevat, että on ollut kysymys enemmästä kuin hallinnollisesta toimenpiteestä, on ollut kysymys suunnitelmasta, joka tähtää koko sodanjälkeisen suuntauksemme ja sen saavutusten tyhjäksi tekemiseen. Haluaisin erikoisesti pysähtyä siihen, millä tavoin maamme ulko- ja sisäpolitiikka kytkeytyvät tässä asiassa toisiinsa.

Kysymys valtiollisesta poliisista on todella eräs niistä kysymyksistä, jotka havainnollisesti osoittavat maan sisä- ja ulkopoliittikan kulkevan käsi kädessä ja olevan kiinteästi yhteydessä toisiinsa. Täällä on jo osoitettu, miten vanha „ohranalaitos” palveli sodan edellistä ja sodan aikaista suuntausta sekä sisä- että ulkopoliitikassa. Haluaisin siihen, mitä ed. Aaltonen täällä mainitsi, ainoastaan lisätä, että esimerkiksi jokainen Neuvostoliitossa käynyt henkilö oli sille jo tämän matkansa vuoksi epäilyttävä, ja hän muuttui sen kirjoissa suorastaan „rikolliseksi”, jos hänellä oli jotakin myönteistä kerrottavaa Neuvostoliitosta. Vain ne löysivät armon sen silmissä, jotka antautuivat parjaamaan ja panettelemaan Neuvostoliittoa. Moni kansalaisistamme joutui sen vangitsemaksi vain sen vuoksi, että oli oleskellut Neuvostoliitossa. Hän sai tehdä tiliä tästä oleskelustaan kuin mistäkin pahanteosta, vaikka muiden kansalaisten ulkomaanmatkat länteen tai etelään, merkitsivät ne sitten vaikka asehankintoja tai SS-koulutusta, jäivät siltä kokonaan huomaamatta. Sen sodan aikaiset todelliset yhteydet Gestapoon ovat tunnetut ja sen nöyryys Saksan natsisuuntauksen palvelemiseksi aina juutalaisvainoon saakka ovat herättäneet pahaa verta muissakin kuin kommunisteissa. En sen sijaan epäile laisinkaan, etteikö tämä kaikki ole ollut paikallaan niiden mielestä, jotka itse hyväksyivät tai tänäkin päivänä hyväksyvät silloisen suuntauksen, enempää kuin sitäkään, että he mielihyvin palauttaisivat ja yrittävätkin palauttaa olosuhteet valtiollisessa poliisissa, niin kuin muutenkin valtiollisessa elämässämme, ennalleen tai ainakin niin lähelle entistä komentoa kuin suinkin mahdollista.

Nyt on kuitenkin muistettava, että tuo suuntaus on maassamme tuomittu. Se on kylliksi tuottanut kansallemme onnetto-

muuksia, eikä kukaan vähääkään valtiollista älyä omaava ihminen ainakaan julkisesti ole tahtonut tunnustaa pyrkimystään vanhaan palaamiseen. Se on kuitenkin viime aikoina väkisinikin päässyt puolella ja toisella purkautumaan. Sen teki m. m. nykyinen sisäministerimme milteipä ensimmäisessä julkisessa esiintymisessään sisäministerinä — ja sen mukaisesti hän on myös toiminut. Sen on tehnyt myös hänen puolueensa tunnustettu ja todellinen johtaja, niin sotasyyllinen kuin onkin, heti vankilasta vapautumisensa jälkeen leimattessaan koko sodan jälkeisen, eduskunnan enemmistön nojaan rakentuneen hallituksen ja tasavaltamme presidentin nimeen kytkeytyneen suuntauksemme vähemmistöterrorin aikakaudeksi, josta hänen katsomuksensa mukaisesti nyt „Ollaan kulkemassa parempia aikoja kohti”. Tämä liittyy varsin läheisesti kysymykseen valtiollisesta poliisista, sillä oleellisimpana „pahana” kaikkien sodan jälkeistä suuntaustamme vastustavien taholta on pidetty juuri valtiollisen poliisin toiminnan suunnan ja henkilökunnan uudistamista. Ja niinpä nykyinen hallitus onkin sisäministerin julistaman „palautus”-politiikan mukaisesti käytännössä ensimmäiseksi tarttunut juuri valtiolliseen poliisiin. Tannerin esiintyminen liittyy nimenomaan sisäministeriön alaisen laitosten toimintaan myös sikäli, että näiden laitosten ja sisäministerin itsensä olisi käsitykseni mukaan valvottava ehdonalaisten vankien elämää ja toimintaa, mistä valvonnasta asetukset antavat nimenomaisia määräyksiä. Tässä tapauksessa asianomainen ehdonalainen, ottaen huomioon hänen tuomionsa ja tekojensa laadun, ei ainakaan ole osoittanut sitä mielenmuutosta ja sitä „nuhteetonta” käytöstä, jota ehdonalaisuus nimenomaan edellyttää. Sisäministeri ei ole puuttunut asiaan hyvin ymmärrettävistä syistä, koska hän näyttää olevan täysin samaa mieltä kuin mainittu sotasyyllinen, jopa toimivan tämän viitoittaman suunnan mukaisesti, mikä kuvastuu myös nyt käsillä olevasta lakiesityksestä.

Olemme täällä eduskunnassa hyväksyneet eräitä tärkeitä asiakirjoja ja lakeja, jotka ovat antaneet juuri valtiolliselle poliisille selväpiirteiset suuntaviivat — ei suinkaan minkään „likaisentyön” mie-

lessä, miksi eräät oikeistososialidemokraattimme ja täällä äsken maalaisliittolainen edustaja Eskola katsoivat sen tulevan toiminnan muodostuvan, vaan koko kansakuntamme kunnian ja menestyksen kannalta todella tarpeellisia, vastuunalaisia ja välttämättömiä tehtäviä. Mainitsen näistä asiakirjoista tärkeimmät, välirauhansopimuksen ja lopullisen rauhansopimuksen, erikoisesti niiden sisäpoliittisilta kohdilta sekä niiden hengen mukaisesti hyväksytyt sotasyyllislain ja asekatkijalain. Vaikka nämä lait eivät sellaisinaan määrittelekään valtiollisen poliisin tehtäviä, niin niiden henki ja tarkoitus osoittaa, minkälainen on se suuntaus ja sisältö, joka myös valtiollisessa valvonnassa, niinkuin muussakin valtiollisessa toiminnassa, oli otettava käytäntöön ja minkälaisena se olisi ollut myös säilytettävä. Voidaan syyllä sanoa, että valtiollisen poliisin toiminta on tässä suhteessa ollut vaillinaista. Ihmiset eivät opi kädenkäänteessä uutta ammattia tai, vilpittömän tarkoituksenkaan ollessa olemassa, uutta käytäntöä. Mutta tämän mainitsemieni lakien ja sopimusten mukaisen suuntauksen mukaan se on kuitenkin uudistetussa muodossaan yrittänyt toimia ja saanut siinä myös tuloksia, eivätkä ne, jotka sitä ovat täällä eduskunnassa ja oikeistolehdissä moittineet ja joiden vaatimuksesta se nyt on otettu uudelleen järjestelyn tai oikeammin vanhaan suuntaan muuttamisen alaiseksi, olekaan moittineet sitä siitä, että se ei olisi yrittänyt toimia edellä mainitsemieni, eduskunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Päinvastoin. Jokinen oikealta ja keskustasta tullut moite on koskenut juuri sitä, että se on mukautella tavalla „yksipuolinen”, että se ei siis enää vainoa tai — niinkuin ed. Hakkila täällä edellisessä käsittelyssä välihuomautuksessaan, toivomuksenaan mainitsi — „nuuski” vasemmistoa, työväestöä, Neuvostoliiton ystäviä ja rauhan kannattajia, vaan on kohdistanut huomionsa vanhan politiikan uudistamisyrityksiin, sitä tarkoittaviin salaliittoihin, asekatkentaan, Neuvostoliittoa vastaan vihamieliseen esiintymiseen j. n. e. Mutta tämä juuri on ollut tarpeen ja olisi tarpeen vielä nytkin. Viimeaikainen, julkisuudessakin yhä röyhkeämmäksi käynyt Neuvostoliittoa kohtaan vihamielinen propaganda

ja senmukaiset esiintymiset ovat siitä mitä selvimpänä todistuksena. Suhteemme Neuvostoliittoon ovat edelleen ulkopoliittinen kysymyksemme n:o 1, eikä meidän ole annettava sisäpolitiikkammekaan ajautua urille, jotka sitä vahingoittavat.

Kun on kysymys valtiollisen poliisin siirtämisestä erältä osiltaan tavallisen poliisin alaisuuteen, toisen osan siirtyessä hallituksen esityksen mukaisesti armeijan alaisuuteen, tarkoituksella muuttaa se sodan ajoilta tunnetun päämajan valvontaosaston kaltaiseksi, on syytä tarkastella, minkälainen on se henki, joka näissä laitoksissa vallitsee, missä määrin niissä todenteolla todella ymmärretään sodanjälkeen suunnan muutos maassamme.

Poliisilaitos samoin kuin armeijakin ovat sodan jälkeen päällystönsä osalta varsin vähän muuttuneet. Poliisit ja upseerit katsovat usein ainakin viralliseksi velvollisuudekseen tunnustaa sitä väriä, jota maan hallitus edustaa. Mutta todellinen mielenmuutos ei tapahdu nopeasti eikä siihen aina ole edes pyrittykään, varsinkaan meillä, missä vanha suuntaus on tehnyt härkäpäisyydestä, vääriin ja vaarallisiin piintyneisiin mielipiteisiin tarker- tumisesta suoranaisten hyveen. Kuitenkin voidaan sanoa, että poliisien keskuudessa oli viime vuosien aikana tapahtunut, ellei todellista mielenmuutosta, niin ainakin jonkinlaista kehitystä entiseen verrattuna. Paitsi sitä, että se pystyi huomattavasti vähentämään yleistä rikollisuutta — mikä muuten on jälleen lisääntymässä — poliisin ja työväestön suhteet paranivat parin viimeisen vuoden aikana. Yhteentörmäyksiä ei sattunut eikä poliisia niihin hallituksen taholta pakotettu. Samoin näytti poliisiinkin istutettu venäläisvihamielisyys vähentyneen. Vielä keväällä 1946 sattui Helsingissä ikävä välikohtaus, joka kuitenkin selvitettiin. Nyt on osoit- tautunut, että eräät poliisikuntamme jäse- net ovat ymmärtäneet poliisimestarin „paluupolitiikan” kirjaimellisesti. He käyt- täytyvät Neuvostoliiton edustajia kohtaan kuin „perivihollista” kohtaan ikään. Hippodrom-sirkuksessa sattunut tapaus on mitä surullisin todistus siitä, miten no- peasti raakuus ja tahdittomuus suhtautu- misessa ulkomaalaisiinkin astuu esiin, kun väkivaltainen käyttäytyminen oman maan kansalaisia kohtaan on ensin tehty hy-

veeksi, kuten tapahtui Arabian selkkauk- sessa (Eduskunnasta: Rouvahan sen tie- tää). Se osoittaa samalla, että ulkopoli- tiikka ei ole yksinomaan sidottu joihinkin yksityisiin nimiin, ettei hallitus voi piilou- tua presidentin ja ulkoministerin selän taakse, kuten se on täällä yrittänyt tehdä, vaan se on kokonaisuudessaan, sisäminis- teriä myöten, vastuussa siitä, miten vir- kamiehet, miten maan propagandako- neisto, ja ennen kaikkea, miten se itse käsittää ulkopoliittisen asemamme ja sen velvoitukset. Äsken mainitsemani tapauk- sen mitätöiminen ja syyn vierittäminen väkivallanuhrien niskoille pahoinpitelijäin itsepuolustuksen mukaisesti osoittaa vain, että hallitus ei ole tätä ymmärtänyt. Ja tämän poliisin alaisuuteen, jonka keskuu- dessa nyt jo on päästetty kansalliskiihko valloilleen, aiotaan siirtää myös valtiolli- nen poliisi vastaavin henkilömuutoksin sen keskuudessa, muutoksin, jotka eivät mi- tään hyvää lupaa sen tulevasta toimin- nasta.

Mainitsemani välikohtaus ei suinkaan ole ainoa tapaus, jossa tämä oikeistoai- nesten röyhkeys on viime aikoina päässyt entistä selvemmin esille, eikä se ole suin- kaan voinut jäädä myöskään Neuvostoli- toltta huomaamatta. Siihen ei ole tarvittu vasemmistolehtien osoituksia. Ne ovat ol- leet tarkoitetut maan hallitusvallan hu- mioonotettaviksi. Mutta kun Neuvostoliit- ton lähetystön virkailijaa lyödään silmään, murhattavaksi kuvattu henkilö naamioi- daan Staliniksi, kun lehdistössä, ellei omasta takaa kirjoiteta, lainataan ulko- mailta Neuvostoliitto halventavia kirjoit- uksia, kun lauletaan sotaululuja joissa- kin teatterin nimeä kantavissa laitoksissa, puhutaan yleensä paluusta entisyyteen, jopa hallitusmiesten suulla, niin tajua- vat sen jopa Neuvostoliiton edustajatkin ilman meidän osoitustamme. Ennen kaik- kea sisäministerin ja hänen alaistensa laitosten olisi kai ennen vapaita kansa- laisjärjestöjä ja niiden lehdistöä pystyt- tävä nämä seikat havaitsemaan ja niihin tarttumaan. Senvuoksi valtiollisen poliisin nykyistä suuntausta olisi ollut nähdäk- seni vahvistettava, sen toimintaa siihen suuntaan tehostettava eikä suinkaan siirrettävä sitä poliisin ja armeijan alai- suuteen ja muutettava vanhan „ohranan” ja päämajan valvontaosaston kaltaiseksi.

Hallituksen esitys valtiollisesta poliisista samoin kuin sen muutkin sisäpoliittiset otteet, sen selvä asennoituminen rauhanrikkokojen, pahoinpitelijäin, asekatkijain ja sotasyöpyllisten puolelle, on tavattomasti rohkaissut niitä aineksia, jotka eivät ole tahtoneet mukautua sodanjälkeiseen suuntaukseen. Se kantaa niinollen syyn välikohtauksista ja siitä, että suhteemme Neuvostoliittoon ovat todenteolla huonontuneet — vai väittääkö hallitus edelleenkin toista. Se on jo aiheuttanut erittäin ankarasanaisen nootin, niitä lieene tullut kaksikin muutaman päivän väliajoin, eikä niitä kai enää yritetä selittää ystävälliseksi puhutteluksi ja joka kohdistuu juuri sisäministeriön alaiseen toimintaan. Nyt tahdotaan valtiollisesta poliisistakin tehdä sellainen laitos, joka vastoin tähänastista sodanjälkeistä käytäntöä pahentaa eikä paranna näitä suhteita. Älköön luultako, että Suomen kansa sietää tällaista loputtomasti (Eduskunnasta: Mikä Suomen kansa on?), ettei se pysty siitä tekemään loppua. Tyytymättömyys on levinnyt jo paljonkin laajemmalle kuin kansandemokraattien piiriin. Jokainen, joka on ottanut oppia menneisyydestä — (Välihuuto oikealta) niin, teidän kokoomuslaisten piirissä niitä ei kai paljon ole, mutta otaksun, että sosialidemokraattien keskuudessa alkaa sitäkin käsitystä myös tuntua politiikkojenkin kesken, koska rivimiehetkin sen hyvin käsittävät. Jokainen, joka on ottanut oppia menneisyydestä, ymmärtää, että näin ei voi kauan jatkua, mutta me kansandemokraatit varoitamme ajoissa ja vastustamme käytännössä jokaista toimenpidettä, joka on vahingollista maalle.

Ed. K ä k e l ä: Herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron ed. K. Eskolan käyttämän puheenvuoron johdosta, Ed. Eskola korosti nimenomaan, että hallituksen esitys laiksi valtiollisen poliisin lakkauttamisesta ja laiksi suojelupoliisin perustamisesta ei käytännöllisesti katsoen merkitse mitään muuta kuin nimenmuutosta. Ed. Eskola, joka kuului valtiovarainvaliokuntaan ja sen toiseen jaostoon ja kuuli myöskin asiantuntijoita, häneltä tällaisen esityksen antaminen osoittaa, että hän ei ole joko lakiin syventynyt, ei kuullut asiantuntijoiden lausuntoja tai sitten hän

on tahallisesti antanut eduskunnalle aivan väärän kuvauksen. Kun vanhalla valtiollisella poliisilla on ollut oikeus valvontaan, pidättämiseen, kuulustelemiseen ja syytteelle panoon ja kun uudella suojelupoliisilla ei ole muuta kuin oikeus valvontaan, merkitsee tuollainen lainmuutos huomattavan suurta perusmuutosta. Henkilö, joka ei ole saman henkilön valvonnan alaisena, pidättämisen alaisena, syytteelle panon alaisena, on aivan toisessa asemassa, jos häntä valvoisi, hänet pidättäisi tai hänet syytteelle asettaisi sama henkilö, senvuoksi ed. Eskolan esittämä väite, että tässä olisi kysymys vain pelkästä nimenmuutoksesta, on hyvin suuressa määrin eduskuntaa harhaan johtava.

Myöskin asetus suojelupoliisista, sen 3 §, asettaa suojelupoliisin henkilöstölle aivan toisenlaisia vaatimuksia, mitä nyt on ollut. Nythän tiedetään, että valtiollisessa poliisissa on ollut henkilöitä, joilla on ollut hyvin heikko ammattitaito ja hyvin suuri rikosrekisteri. Sitävastoin suojelupoliisin toimintaan nimitetyltä henkilöltä kelpoisuusvaatimuksena asetetaan suojelupoliisin päällikön ja apulaispäällikön toimiin lainopinkandidaatin tutkinto tai aikaisempi ylempi oikeustutkinto, toimistopäällikön, tarkastajan ja apulaistomistopäällikön toimiin lainopillinen tutkinto taikka päästötodistus valtion poliisikoulun päällystöluokalta ja ylietsivän toimeen valtion poliisikoulun alipäällystöluokalta. Tämä jo asettaa siis aika suuret vaatimukset henkilöstölle, joka suojelupoliisin tehtäviin sijoitetaan.

On todettava, että tämän lain yhteydessä yritettiin taktikoida. Kun tämä laki oli käsiteltävänä valtiovarainvaliokunnassa, yritettiin lakiin suojelupoliisista sen 4 §:ään tehdä sellainen muutos, että toimet olisivat pelkkiä ylimääräisiä toimia. Tämä kanta, jos se olisi tullut hyväksytyksi, se olisi merkinnyt tason laskua suojelupoliisin virkamiehiin nähden. On selvää, että kunnollista väkeä ei olisi saatu vakinaisista perusviroista ylimääräisiin virkoihin. Sen johdosta valtiovarainvaliokunta kuulikin sitten myöhemmin sisäministeriä. Kun sisäministeri ilmoitti valtiovarainvaliokunnalle, että hallitus saat-
taa joutua harkitsemaan, että se ottaa myöskin tämän lain pois, ilmoitti maalailiiton taholta ed. Niukkanen, että nyt on

valiokunnan etsittävä kunniallinen peräantyminen ja ed. Niukkasen johdolla se sitten tapahtuikin. Tämä vain muistiin merkittäköön, minkälaista taktikointia sielläkin harjoitetaan.

Ed. Riihinen: Kannatan ed. Aaltosen molempia tehtyjä ehdotuksia.

Ed. Hietanen: Ed. Käkelä tässä askeisessa lausunnossa yritti lukea nyt perustettavan Suopon eduksi sen, ettei sillä mukamas olisi syytteeeseenpano-oikeutta. Minun käsittääkseni ed. Käkelä ei muistanut, että ei myöskään aikaisemmin Valpolla eikä sitä edeltäneellä etsivällä keskuspoliisillakaan ollut mitään syytteeeseenpano-oikeutta. Sillä oli oikeus kuulustella ja lähettää asiakirjat syytteeeseenpanoviranomaisille ja sieltä sitten syytteeeseenpano toimitettiin. Pyydän muuten yhtyä kannattamaan ed. Aaltosen tekemiä ehdotuksia.

Ed. Käkelä: Minä haluaisin vain ed. Hietaselle muistuttaa niistä entisistä valtiollisen poliisin virkamiehistä. Nekin olivat myös todistajina, puhumattakaan syytteeeseenpanijoista.

Sisäministeri Simonen: Herra puemies! — Tämän asian ensimmäisen, toisen ja nyt päättymässä olevan kolmannen käsittelyn aikana on nimenomaan eduskunnan vasemmalta siiveltä käytetty useita puheenvuoroja, jotka lähinnä olisi kai luonnehdittava huvittaviksi (Vasemmalta: Ei suinkaan!). Valtiollinen poliisi onkin pitkän aikaa ollut, mikä tavallaan on minua ihmetyttänyt, suhteellisen hiljaa ja minä olen hieman kummastellut sitä, että mitähän siellä nyt oikein tällä kertaa touhutaan ja minkä asiain piirissä työskentely tapahtuu. Mutta kun näitä puheenvuoroja näiden kolmen käsittelyn aikana on kuunnellut, on alkanut käydä selväksi, että kommunistisen puolueen puoluebyroota on sopivalla tavalla muonitettu sellaisilla numerotiedoilla, joita muualta ei ole saatavissa, ja tällä tavoin on saatu aikaan paksu lunta yhdenmukaistettuja puheenvuoroja, jotka sitten on jaettu sopivien kansanedusajien luettaviksi. Esilukijoita valittaessa on ilmeisesti enemmän pidetty silmällä sisälukutaitoa ja äänen voimaa kuin itse asian ymmärtämistä.

Eräissä puheenvuoroissa on esitetty pitkiä numerosarjoja entisen etsivän keskuspoliisin ja vanhan valtiollisen poliisin henkilökunnan syyksi jääneistä erilaisista rikoksista, siitä, kuinka monta heistä on ollut erotettava toimestaan niihin kykenemättöminä ja kuinka monta juopottelun takia j. n. e., ja väitetty, että uusi valtiollinen poliisi näissä suhteissa olisi puhdas kuin pulmunen, koska uudessa valtiollisessa poliisissa rikksellisia, juoppoja ja kykenemättömiä on ollut vähemmän kuin vanhassa valtiollisessa poliisissa (Ed. Hakkila: Ja varkaita enemmän!). Jos tämä seikka tuo nyt jotakin tyydytystä, minä olen kyllä valmis myöntämään, ja sitähan ei ole koskaan kielletty, että uudessa valtiollisessa poliisissa ei sen noin 3-vuotisen olemassaolon aikana vielä ole ehtinyt olla aivan yhtä suurta määrää rikollisia, juoppoja ja pätemättömiä kuin aikanaan etsivässä keskuspoliisissa ja vanhassa valtiollisessa poliisissa niiden yli 25 vuotta kestäneen toiminnan kuluessa, mutta aivan tarpeeksi on kummassakin, sekä vanhassa valtiollisessa poliisissa että uudessa, ollut sellaista henkilöstöainesta, että kysymys valtiollisen poliisin toiminnan uudelleen järjestämisestä ei enää ole henkilökysymys, vaan organisatio-, järjestelmä-kysymys. Henkilöitä on helppo vaihtaa, siihen ei tarvitsisi eduskuntaa vaivata, mutta kun järjestelmän perusteet kokonaan uusitaan — siihenhän hallituksen esitys pyrkii ja siitä nyt on kysymys — silloin on asia tuotava eduskuntaankin.

Kun tätä kysymystä hallituksen taholta on valmisteltu, niin meidän käsityksemme ovat oleellisesti poikenneet siitä, mikä tuntuu olevan esimerkiksi ed. Aaltosen käsitys, kun hän väittää, että käsite „oikeusturva” on vain turha fraasi. Meillä päinvastoin on se käsitys, että oikeusturva ei suinkaan ole mikään turha fraasi, vaan eräs kaikkein tärkeimpiä päämääriä, johon yhteiskuntajärjestystämme kehitettäessä on pyrittävä, ja siihen on myöskin suojelupoliisia käsittelevää lakiesitystä valmistettaessa pyritty.

Nykyisen valtiollisen poliisin puolustelijat ovat jossakin puheenvuorossa ylvästelleet nykyisen valtiollisen poliisin henkilöstön muka saamalla erityisen pätevällä koulutuksella ja väittäneet, että ilman henkilöstön kouluttamista ei suojelupoliisikaan voi tulla toimeen. Sitä on pidetty todennäköisenä jo hallituksen esitystä laadit-

taessa ja vielä paremmin se ilmenee tutustuttaessa luonnokseen suojelupoliisia koskevaksi asetukseksi. On nimenomaan lähdetty siitä, että suojelupoliisin henkilökunnalla tulee olla poliisimieskoulutus. Koulutuksella ja koulutuksella on epäilemättä eroa ja minä uskoisin, että eroa tulee toivottavasti olemaan sekä opettajien ja opetettavien tasossa että opetustasossa kuin myös opetusohjelmassa. Uskallan odottaa, että koulutuksella voidaan saavuttaa jonkin verran parempia tuloksia, jos koulutusta ei tarvitse aloittaa oikeinkirjoitus- ja ynnälaskutaidon opetuksesta, joiden sinänsä tärkeiden taitojen oppimisessa vaikka kuinka oikeaoppinen kommunistinen uskontunnustus ei pedagogien käsityksen mukaan sanottavasti auta.

Ahlbäckin komitean mietintö on täällä käydyissä puheenvuoroissa saanut osakseen kovin karvasta kritiikkiä. Täytyy kuitenkin siitä puhdistautua sanomalla, että nykyisellä hallituksella ei tämän komitean, enempi sen asettamisessa kuin sen mietinnön formuloimisessakaan ole ollut osaa eikä arpaa. Tämän komitean asetti, niinkuin eduskunta hyvin tietää, ikimainio Pekkalan hallitus. Tälle hallitukselle komitea myös jätti mietintönsä, joskaan sitä ei silloin katsottu sopivaksi julkaista; ja tämän hallituksen ainoaksi syyksi kai nyt jää sitten se suuri julkisuusperiaatteen mukainen synty, että Ahlbäckin komitean mietintö saatettiin julkisuuteen ja samanaikaisesti myöskin, mikä kai lienee kohtuuden vaatima, valtiollisen poliisin siitä antama lausunto. Täällä on haluttu väittää, että on ollut jollakin tavalla hallituksen syy, että sanomalehdistö ei selostaessaan asiaa julkaissut valtiollisen poliisin lausuntoa kuin paikoitellen. Minun täytyy tässä suhteessa tyytyä vain toteamaan, että sellaisessa demokratiassa, missä me Suomessa elämme, hallituksella ei ainakaan toistaiseksi ole valtaa määrätä, mitä lehdet kirjoittavat.

Sekä tämän asian yhteydessä että muulloinkin, kun kysymys valtiollisen poliisin aikaansaannoksista on joutunut tarkastelun alaiseksi, on eräältä taholta erikoisesti korostettu sen ansioita asekatkojutun selvittäjänä. Epäilemättä valtiollisella poliisilla oli tiettyjä ansioita tämän jutun alkuvaiheissa, mutta on kuitenkin totuuden nimessä todettava, että valtiollinen poliisi itse apulaispäällikkö Karvosen allekirjoittamassa, sisäasiainministeriölle toimittamas-

saan hyvin seikkaperäisessä selostuksessa syyskuun 7 päivältä 1945 nimenomaisesti myönsi, että valtiollisen poliisin on mahdollonta selvittää tätä asiaa ja sen vuoksi pyysi erityisen tutkijaelimen perustamista asiaa selvittämään, kuten sittemmin tapahtuikin. Syynä siihen, että valtiollinen poliisi, joka, niinkuin täällä eräissä puheenvuoroissa on haluttu väittää, olisi asekatkojutun erityisesti ansioitunut selvittäjä, päinvastoin tässä tehtävässään täysin epäonnistui, oli epäilemättä se, että valtiollisessa poliisissa saman vuoden keväällä suoritettun puhdistuksen yhteydessä sieltä oli poistunut tällaiseen tutkimustyöhön pystyvä tutkijavoima. Se uusi aines, joka oli tilalle otettu, ei omannut vaadittavaa pätevyyttä eikä riittävää ammattitaitoa eikä sen vuoksi pystynyt sellaisiin vaativiin tehtäviin, joita tämän jutun tutkiminen valtiolliselle poliisille asetti. Valtiollisen poliisin tutkintatoimiston henkilöstön joukossa ei m. m. ollut yhtään sellaista henkilöä, jolla olisi voitu katsoa olevan rikoskomissarion pätevyys ja kokemus, puhumattakaan varsinaisesta tutkijavoimasta, jolta suurimmalta osalta puuttuivat tehtävän edellyttämät vaatimattomimmatkin edellytykset. Valtiollinen poliisi itse sanoi tästä tutkijavoimastaan tuossa äskennäytetyssä lausunnossa: „He ovat luotettavia miehiä, mutta heiltä puuttuu tällaisen jutun hoitamiseen tarvittava ammattitaito”.

Se, mihinkä hallitus esityksellään nimenomaan pyrki, on valtiollisen poliisin nykyisessä muodossaan lopettaminen ja suojelupoliisin saattaminen juuri sellaiselle kannalle, että se tosiaan edustaa ammattitaitoa. Sen hankkimiseen tietenkin tarvitaan kouluttamista, mutta todennäköisesti toisenlaista koulutusta, kuin mitä valtiollisen poliisin nykyiselle henkilöstölle on pyritty antamaan.

Valtiollisen poliisin lakkauttamista ja suojelupoliisin perustamista tarkoittavien lakiesitysten käsittelyn yhteydessä on esitetty väite, että tämä järjestely kokonaisuutena ei olisi valtiolle aiheuttavia menoja silmällä pitäen niin edullinen, kuin hallituksen esitys muka osoittaa. Tällä väitteellä lienee tarkoitettu lähinnä sitä, että hallituksen esityksen perusteluissa mainittu 46 toimen haltijan väheneminen ei näy vastavana markkamääräisenä vähennyksenä ensi vuotta varten suunnitellussa tulo- ja meno-

arviossa. Valtiollisen poliisin kuluven vuoden menoarvio, siis tämän vuoden menoarvio, päättyy noin 39 milj. markkaan, mikä myöskin on valtiollisen poliisin menojen summa ensi vuoden menoarvioesityksessä. Suojelupoliisin vastaavat menot olisivat vain noin 20 milj. markkaa, sisäasiainministeriöön perustettavan ulkomaalaistojen vajeat 4 miljoonaa, passintarkastuksen uudelleenjärjestelystä aiheutuvat menot noin 2 miljoonaa ja rikospoliisin lisäämisestä aiheutuvat vastaavat menot noin 8 milj. markkaa eli nämä menot yhteensä noin 34 milj. markkaa.

Uudelleenjärjestelyn yhteydessä puolustusvoimille siirtyvien tehtävien aiheuttamista kustannuksista ei ole minun asiani esittää numeroita, mutta kaiken järjen nimessä pitäisi puolustuslaitoksen kyetä hoitamaan asiat ainakin suunnilleen niillä kustannuksilla, joita valtiollinen poliisi on tarkoitukseen käyttänyt ja todennäköisesti paremmin kuin nykyisen valtiollisen poliisin sotilastoimisto, jonka tähänastiset saavutukset, niinkuin täällä eräästä puheenvuorosta ilmeni, rajoittuvat siihen, että se 2—3 vuotta kestäneen ahkeran uurastuksen tuloksena on pystynyt laatimaan itselleen kortiston, joka osoittaa, millä tavalla puolustusvoimien päällystö on sijoitettuna eri vakansseihin.

Mitä valtiollisen poliisin henkilöstön lukumäärään verrattuna suojelupoliisin henkilöstöön muuten tulee, niin henkilöstön väheneminen ei sinänsä yksinomaan sovi mitapauksi kustannusten vähenemistä arvoteltaessa. Tätä vuotta varten vahvistetun menoarvion mukaan käsittää valtiollisen poliisin henkilöstö 130 peruspalkkaista ja 104 ylimääräistä toimen haltijaa. Jos tätä henkilövahvuutta olisi verrattu uuden järjestelyn edellyttämään henkilömäärään, olisi vähentyminen ollut 67 toimen haltijaa. Hallituksen esityksessä on vertailukohteiksi kuitenkin otettu valtiollisessa poliisissa hallituksen esityksen valmistamisen aikana ollut toimen haltijain määrä 213 toimen haltijaa, jolloin vähentyminen on 46 toimen haltijaa. Jos vertailussa taas huomioitaisiin valtiollisen poliisin toimen haltijain lukumäärä juuri tällä hetkellä, olisi väheneminen kai vain 24 toimen haltijaa.

Hallitus ei ole perustellut esitystään varsinaisesti sillä, että se taloudellisesti olisi edullisempi nykyistä järjestelyä. Valtion varojen säästäminen on kuitenkin otettu

mahdollisuuksien mukaan esityksessä huomioon. Asiaa on myöskin arvosteltava huomioon ottaen se asioiden hoidon tason parantuminen, mikä järjestelystä on odotettavissa ja johon sillä pääasiassa pyritään. Aivan erityisenä lisäseikkana, johon myös on syytä kiinnittää huomiota, on esityksen mukainen rikospoliisihenkilöstön lisäys, joka sinänsä on sen kasvaneiden tehtävien vaatima vähimmäismäärä ja lisää samalla nykyisen rikospoliisin lukua.

Kun ed. Kuusinen äsken käyttämässään puheenvuorossaan halusi leimata allekirjoittaneen vaatimattoman persoonan siksi syntipukiksi, joka näköjään määrää ei ainoastaan maan sisäpolitiikan vaan jopa ulkopoliitikankin suunnan, niin pyydän kiittää tällaisesta ansaitsemattomasta arvonnoususta — tällaiset kunniamaininnat eivät nimittäin allekirjoittaneelle kuulu — ja samalla oikaista pari pientä seikkaa, joista ed. Kuusinen mainitsi.

Mitä ensinnäkin tulee sotasyöyllisen Väinö Tannerin poispäästämiseen vankilasta ja hänen nykyisen mielialansa kontrolloimiseen, niin tässä on tyypillinen kysymys, joka ei kuulu sisäasiainministerin toimialaan siitä huolimatta, että ed. Kuusinen-Leino niin nimenomaan väitti. Tutkimalla nimenomaan suomalaista yhteiskuntajärjestystä koskevaa kirjallisuutta voi löytää vastauksen kysymykseen siitä, kenelle ehdonalaisessa vapaudessa olevan henkilön valvonta kuuluu.

Kun ed. Kuusinen edelleen viittasi siihen, että hallitus ei ole kiinnittänyt huomiota eräisiin sotaisiin lauluihin, joita josakin lauletaan, ja johonkin naamoimiseen, jolla olisi ulkopoliittisesti epäedullinen vaikutus, minun täytyy valittaa, että juuri se elin, josta me tänään olemme niin paljon keskustelleet, ja jonka asiana tämäntapaisten asioiden valvonta on, nimittäin nykyinen paljon mainostettu ja kehuttu valtiollinen poliisi, ilmeisesti ei ole tässä suhteessa eikä ainakaan minun tietäkseni — ja minulle kai sieltä ilmoitus olisi pitänyt tulla — tehnyt minkäänlaisia ilmoituksia. Ehkä tämä nyt on kaikkein pätevin osoitus siitä, että valtiollisen poliisin kysymys on sen laatuinen, että se kaipaa radikaalista uudistusta.

Ed. S.-K. Kilpi: Herra puhemies! Sisäasiainministeri huomautti, että poliittinen suunta ei ole hänen määrättävissään. Mutta

koko hänen puheenvuoronsa oli poliittisen suunnan määräämistä. Jonkun toisen kuin sisäasiainministeri Simosen johtamana voisi vielä odottaa, että uuden lain voimaantulo ei tuottaisi meille ikävyvyyksiä. Mutta sisäasiainministeri Simosen läheiset suhteet entisen Valpon palveluksessa olleisiin henkilöihin, valvontaosaston vakoiluupseereihin ja asekatkонтtään osallistuneisiin henkilöihin antaa syytä huolestumiseen. Sitten hän oli erittäin huolissaan siitä, että nyk. Valpossa ei ole ollut pätevää voimaa ja lupasi, että opettajat tulevat Suopossa pätevämmiksi ja opetettavat samoin. Sinne kai sitten otetaan juristeja, jotka tilapäisesti ovat autokauppiaina ja upseereita, joiden on täytynyt poliittisista syistä erota armeijasta ja hakevat työtä. Nehän ovat lähellä ministeri Simosta tällä hetkellä. Arabian lakkojen yhteydessä sattuneisiin provosoituhiin mellakoihin on ministeri Simosen kömpelöllä poliittisella kokemattomuudella ja harkintakyvyn puutteella suuri osuutensa. Hän näyttää poliittisessa toiminnassaan käyttävän, nykyhetken vaikean ulkopoliittisen tilanteen huomioon ottaen, vaarallista asiantuntemusta (Eduskunnasta: Vai ministeri Simonen sen lakon tekikin!). Hän ei ole oikea mies puheena olevaan arkaluontoiseen poliittiseen uudistukseen.

Ed. O. Turunen: Jos suhteemme Neuvostoliittoon ovat todella huonontuneet, kuten ed. Kuusinen täällä äsken väitti, olisin halunnut häneltä tiedustella, eikö hänen käsityksensä mukaan SKDL:n edustajien vähemmän totuuteen perustuvat puheet ja kirjoitukset, jotka ovat olleet pelkästään provokationluontoisia, olisi olleet omiaan saamaan aikaan tällaista suhteiden huonontumista.

Tai onko SKDL:n todellinen tarkoitus saada aikaan tällainen suhteiden huononeminen? Luulisin, että minkään muun ryhmän ja niiden edustamien kansanosien etujen mukaista ei tällainen kehitys olisi, joten voitaneen kai todeta, että vain SKDL tietoisesti pyrkii näitä suhteita huonontamaan.

Ed. Kuusinen-Leino: Vaikka tämä ed. O. Turusen kysymys ei suoranaisesti koske tätä käsillä olevaa lakiesitystä, niin herra puhemies sallinee minun muutamalla sanalla vastata hänen tekemäänsä kysymyksen.

Eivät SKDL:n jäsenet ja edustajat ole lyöneet Neuvostoliiton edustajia eivätkä ole levittäneet lehdissään ja teattereissa Neuvostoliiton vastaista propagandaa j. n. e. Nämä ovat ne seikat, jotka ovat viime päivinä osoittaneet, miten huonoiksi meidän ja Neuvostoliiton suhteet ovat menneet. Se, että me näistä seikoista huomautamme ja olemme koko ajan varoittaneet siitä, ettei tällaista mielialaa päästettäisi valloilleen, olemme kiinnittäneet huomiota hallituksen lausuntoihin, jotka selvästi osoittavat takaisin paluun, poliittisen pyrkimyksen olevan käsillä, on johtunut juuri siitä, että olemme halunneet meidän ja Neuvostoliiton suhteiden säilyvän hyvinä ja kehittyvän edelleen parhaaseen mahdolliseen suuntaan, olemme koettaneet tehdä nämä tällaiset vahingolliset esiintymiset meidän valtiovaltamme huomion kohteiksi, jotta ne estettäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aaltonen ed. Riihisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin. Kutsun tätä ed. Aaltosen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Koska lakiehdotukset muodostavat yhden kokonaisuuden, on lakiehdotuksista äänestettävä samalla kertaa.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Aaltosen ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 33 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 31.

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsieltä.

4) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen, rakennusten ja huoneistojen käyttämisestä sotilasmajoitukseen ja muuhun yleiseen tarpeeseen.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 43, jota on valmistelevalisti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 18 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 29, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi väkijuomayhtiön verottamisesta ja sen vuosivoiton käyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Käkälän y. m. lak. al. n:o 41, jota on valmistelevalisti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 1 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 30, esitellään kolmanteen käsittelyyn.

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Puheenvuoroa ei haluta.

Eduskunta hyväksyy lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi kunnallisille mielisairailloille sekä tuberkulosia sairastavien hoitolaitoksille ja tuberkulosin vastustamistyön edistämiseksi annettavasta valtionavusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä ed. Laitisen y. m. lak. al. n:o 42, jota on valmistelevalisti käsitelty talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 31, esitellään osittain kolmanteen, osittain ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan, sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta ja sitten ainoassa käsittelyssä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä ehdotusta toivomusponnosta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Hiltunen: Talousvaliokunta on mietinnössään, joka on päivätty 24 päivänä marraskuuta, hyväksynyt hallitukselle esitettäväksi seuraavan toivomusponnen: „että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen riittävän suuren määrärahan ottamisesta lisäyksenä kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon kunnallisten mielisairaalain kunnossapito- ja käyttökustannuksiin suoritettavan valtionavun korottamiseksi.” Hallitus onkin lisämenoarvioonsa ottanut tätä koskevan määrärahan kolmanteen lisämenoarvioesitykseensä, joka merkitsee, että mielisairaalain hoitopäivien avustusmaksu nousee 65 markasta

130 markkaan hoitopäivältä. Tämä näkyy lisämenoarvion perustelujen sivulla 18. Tämän johdosta ponnens ensimmäinen osa on tarpeeton ja sen vuoksi, herra puhemies, ehdotan, että se tarpeettomana hylättäisiin.

Ed. Laitinen: Herra puhemies! Talousvaliokunta käsitellessään nyt esillä olevaa lakialoitetta kunnallisten mielisairaaloitten valtioavun lailla vakauttamiseksi on itse asiaan nähden tullut myönteiseen tulokseen, vaikkakin aloitetta lakiteknisistä syistä ja koska on valmisteilla koko mielisairaanhoidon koskeva lain uudistus, ei voinut puoltaa hyväksyttäväksi. Tämä esillä oleva asia, jolle perusteet luotiin valtion ja kuntien osuudesta 31 päivänä toukokuuta 1929 annetulla lailla, kaipaa tosiaan korjausta ja uudistusta, sillä inflatio on mitätöinyt kokonaan hoitomenoihin kohdistuvan valtionavun perusteet, jotka on määriteltä markkamääräisinä. Tästä on ollut seurauksena, että toinen osakaspuoli kunnat ovat joutuneet vahingon kärsimään. Edellä mainitun lain tarkoituksena alunperin oli luoda tähän maahan valtion ja kuntien yhteistoiminnassa piirimielisairaalamerkistö, joka kykenee tyydyttämään tämän alan hoidon tarpeen. Tämä asia onkin nyt ajanmukaisesti järjestetty, ja mitä sairaaloihin ja hoitopaikkojen riittäväisyyteen tulee, ehkä parhaimmalla tavalla kuin mikään muu sairaanhoidon ala maassamme. Verrattaessa esim. valtion omia sairaaloita kuntayhtymien, siis kuntien liittojen sairaaloihin, ovat ne suorastaan takapajuisella kannalla, joten tämän valtion ja kuntien yhteistoiminta tässä muodossaan on johtanut hyvin myönteisiin tuloksiin. Nyt on kumminkin huomioon otettava se, että vaikka alunperin lain henki edellytti myöskin jatkuvien hoitokustannusten valtion osuuden puoleksi hoitomenoista, ei viimeisinä vuosina valtion taholta ole tätä ohjetta seurattu, joten näiden sairaaloiden jäsenkunnat ovat tulleet aivan kohtuuttomasti rasitetuiksi joutuen suorastaan, voidaan sanoa, valtion mielivallan alaisiksi. Esimerkkinä tästä pyytäisin vain mainita, että kun tänä vuonna piirimielisairaaloissa hoitovuorokausi tulee maksamaan lopulle 300 mk, on valtio suorittanut siitä vain 65 mk, vaikka sen pitäisi olla ainakin puolta suuremman, jota lääkintähallitus ja sisäasiainministeriö on kyllä ehdottanutkin, mutta joka valtiovarainministeriössä on

pyyhitty pois. Nyt on kumminkin tyydytyksellä merkittävä, kuten herra valtiovarainministeri äsken huomautti, että viimeksi eduskunnalle annetussa lisäbudjetissa esitetään lisäystä tähän piirimielisairaaloille tulevaan valtioapuun, vaikkakaan se ei vielä sittenkään vastaa sitä, mitä sen pitäisi olla. Tähän epäkohtaan ja sen poistamiseen talousvaliokunta mietinnössään ja siihen liitettävässä ponnassa kiinnittää huomiota. Ja kun eduskunta nyt todennäköisesti tämän mietinnön ja ponnens hyväksyy, hyväksyy se samalla itselleen ja hallitukselle velvoituksen hoitaa piirimielisairaalain valtioapu alussa mainitsemani lain hengen mukaisesti siihen asti, kunnes uusi mielisairaanhoidolaki, joka on parhaillaan valmisteilla, on saatu, ja jossa selvästi määritellään valtion osuus samalla tavalla kuin nyt ensi vuoden alussa voimaan astuvassa tuberkuloosilaisissa, sillä hoitopäiväkustannuksiin piirimielisairaalat ja tuberkuloosisairaalat periaatteellisesti ovat olleet samanlaisessa asemassa.

Vaikka talousvaliokunta ei olekaan ehdottanut tätä lakialoitetta hyväksyttäväksi, on sen kautta kumminkin tullut esille epäkohta, joka vaatii pikaista korjausta kiinnittäen siten asiaan eduskunnan ja hallituksen huomiota, joten asia tämän aloitteen johdosta on kaatunut eteenpäin ja jonka takia mielestäni, herra puhemies, on se ponsi, jota talousvaliokunta esittää, tarpeellinen.

Ed. Lumme: Pyydän kannattaa ed. Hiltusen tekemää ehdotusta.

Ed. Turja: Vaikka asia onkin sillä tavalla, kuin herra valtiovarainministeri täällä osoitti, että tämän vuoden lisäbudjettiin on otettu määräraha, joka tietää 130 mk päivämaksua potilasta kohti, mutta kuitenkin tässä ponnassa hallitusta kiirehditään antamaan tämä uusi lakiesitys, joka tällä kertaa tietääkseni makaa lääkintähallituksessa, missä tulee selvennettäväksi piirimielisairaaloita koskeva laki joka suhteessa, sen takia minä puolestani toivoisin, että eduskunta yhtyisi talousvaliokunnan mietintöön, minkä suuri valiokunta myöskin on hyväksynyt.

Valtiovarainministeri Hiltunen: Minä olen ehdottanut ensimmäisen pon-

nen hylättäväksi mutta en toista pontta. Toinen ponsi jäisi siis paikalleen, jossa hallitusta kehoitetaan kiirehtimään mielisairaalain uudistamista. Mutta sensijaan ensimmäisen ponnin, joka koskee lisäbudjettiin otettavaa määrärahaa, minä olen ehdottanut hylättäväksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta päättää pysyä asian toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Mitä tulee talousvaliokunnan mietinnössä ehdotettuun ponteen, on ed. Hiltunen ed. Lumpeen kannattamana ehtottanut, että talousvaliokunnan mietinnössä ehdotetun toivomusponnin ensimmäinen osa hylättäisiin. Kutsun tätä ed. Hiltusen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Eduskunta hyväksyy ed. Hiltusen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi ehdollisesta rangaistus-tuomiosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 11 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

8) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 17, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

9) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

10) Ehdotus laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 20, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

11) Ehdotus laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 16.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

13) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 34, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

14) Ehdotus laiksi alkoholistolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 66, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Poisto päiväjärjestyksestä.

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 15) asia.

16) Vuoden 1947 valtiopäiviltä lepäämässä olevat ehdotukset laiksi sotilaskäyttöön tarkoitettun ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisesta ja laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta sekä ampuma-aseiden hallussapitoluvan hankkimisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitellyt yllämainitut lakiehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen päätetään lakiehdotuksista. Jos tehdään ehdotus lakiehdotusten hyväksymisestä, on äänestys toimitettava erikseen kummastakin lakiehdotuksesta. Ensimmäinen lakiehdotus tulee tällöin hyväksytyksi, jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä kannattaa sen hyväksymistä, mutta muussa tapauksessa on sanottu lakiehdotus hylätty.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Tauriainen: Herra puhemies! Tarkoituksenani ei ollut tästä asiasta käyttää puheenvuoroa, mutta huomatesani viime perjantaina, miten täällä oikeiston taholta ivallisesti suhtauduttiin ryhmätoverini ed. Sormusen esittämiin totuudensanoihin, ei voi olla tuomatta esille sodista paljon kärsineen Pohjois-Suomen ja rajaseutukansan käsitystä tällaisesta asiasta, joka merkitsee rauhansopimuksen rikkomista, jos eduskunta hylkää nämä lakiesitykset.

Laki- ja talousvaliokunnassa asiantuntijana kuultu sisäasiainministeriön edustaja totesi, että sotien aikana joutui siviiliväestölle huomattavan paljon sotilaskäyttöön valmistettuja aseita. Näitä aseita annettiin m. m. yhtiöille, seurakunnille ja muille niihin verrattaville laitoksille sekä yksityisille heidän työssään olleiden sotavankien vartioimista varten. Lisäksi sodan aikana joutui siviiliväestölle ampumaaseita muutenkin ja on niitä nyt heillä enempi kuin ennen normaalisissa oloissa. Aikaisemmin on jo ilmoitettu, kuten täällä ed. Sormunen viime perjantaina esittämässään lausunnossa totesi, että siviiliväestöllä on sotilaskäyttöön tarkoitettuja aseita noin 25,000 kappaletta. Lisäksi valiokunnassa kuultu asiantuntija esitti, että sodan aikana poliisiviranomaisten luettelot siviiliväestöllä olevista ampumaaseista menivät sekaisin, minkä vuoksi luetteloiden järjestykseen saattamiseksi aikoinaan hallitus antoi nämä lakiesitykset sotilaskäyttöisten ampumaaseiden ja ampumatarpeiden hallussapitolupien peruuttamisesta.

Siitä huolimatta vaikka on todettu siviiliväestöllä olevan enemmän sotilasaseita kuin normaalisissa oloissa, laki- ja talousvaliokunnan niukka enemmistö esittää hylättäväksi nämä lait, jotka edellinen eduskunta hyväksyi, mutta äänesti yli vaalien.

Edellinen eduskunta kyllä on huonontanut näitä lakeja niin, ettei niillä ole enää sitä merkitystä, mitä hallitus alkuaan tarcoitti ja mitä olisi tarvittu tämän asian järjestykseen saattamiseksi. Mutta huononnetunakin nämä lait olisivat vielä tarpeen.

Valiokunnassa tätä asiaa käsiteltäessä oikeiston taholta tuotiin esille se ajatus, että nyt on maassamme olosuhteet muuttuneet niin, ettei enää tarvita tällaisia lakeja. Tällä ajatuksella olosuhteiden muuttumisesta me ymmärrämme sitä, että sillä taholla luullaan maamme ulkopoliittisen aseman ja yleisen poliittisen tilanteen niin muuttuneen, ettei tarvitse siviiliväestöltä ottaa pois sotilasaseita, vaikka siitä rauhansopimuksessakin olisi kuinka selvät määräykset tahansa. (Eduskunnasta: Ei tällä ole mitään ulkopoliittikan kanssa tekemistä!). Valiokunnan ensimmäiseen mietintöluonnokseenkin oli valiokunnan sihteeri kirjoittanut tämän oikeistolaisten näkemyksen siitä, että olosuhteet ovat muuttaneet niin, ettei noita lakeja enää tarvita. Kun asiasta huomautimme, huomasivat he itsekkin, että on sopimatonta sanoa tuota käsitystä julki valiokunnan mietinnössä. Sen jälkeen poistettiin siitä sellainen lause. Mutta se kuitenkin on kuvaavaa siitä, millä tavalla siellä suhtaudutaan rauhansopimuksen määräyksiin sotamateriaalin käytöstä (Eduskunnasta: Väärä tulkinta!).

Viime perjantaina eduskunnan istunnossa jo ed. Sormunen osoitti olevan rauhansopimuksen vastaista jättää siviiliväestölle sotilasaseistusta (Eduskunnasta: Oletteko lukenut rauhansopimusta?). Se on osoitettu myöskin valiokunnan mietintöön liittämässämme II vastalauseessa. Kuitenkin nyt näyttää siltä, etteivät kaikki edustajat enää muista juhlallisesti hyväksymään sopimuksia, vaan suhtautuvat kovin ylimielisesti vakaviin asioihin. Olettavat, kuten valiokunnassa ilmeni, että nyt ovat jo olosuhteet niin muuttuneet, ettei enää tarvita sellaisia lakeja, joilla rauhansopimusta toteutetaan. Eri asia on sitten, mitä juhlapuheissa sanotaan, kuten viime päivinäkin vielä olemme kuulleet. Mutta jotta nuo tehdyt sopimukset ja niiden sopimusten täyttämisestä juhlapuheissa annetut vakuutukset eivät unohtuisi, pyydän vielä palauttaa mieliin rauhansopimuksen, ennen kaikkea sen 18. artiklan. Voi olla niin, etteivät henkilöt, jotka ylimielisesti esiintyvät, mahdollisesti sotapropagandan vallassa ja sen lumoamina, halua kuunnellakaan, mitä noissa rauhansopimuksen artikloissa sanotaan. Mutta siitä huolimatta pyydän palauttaa tämän

mieleen (Oikealta: Se on kuultu, ennen kuin Tauriainen oli täällä!). Kyllä minä uskon, että te olette kuulleet, mutta osoittaa, että te olette sen unohtaneet, ja sen vuoksi pyydän lukea, mitä 18 artiklassa sanotaan. Siellä sanotaan näin: „Suomi älköön itselleen pidättäkö, valmistako tai muuten hankkiko sotamateriaalia tahi ylläpitäkö tuotantolaitosta sotamateriaalin valmistamiseksi yli sen, mikä on tarpeen tämän sopimuksen 13 artiklassa sallittujen puolustusvoimien ylläpitämiseen”. (Oikealta: Tiedättekö, mikä on sotamateriaali?). Siinä kuultiin nimenomaan, että Suomi ei saa pitää aseita sen enempää kuin mitä puolustuslaitos tarvitsee. Kuuluuko aseistettu siviiliväki puolustuslaitokseen? Käsitetäänkö asiat siellä oikealla niin? (Vasemmalta: Hetemäki käsittää!). Sellaisia reservijoukkoja ei rauhansopimus edellytä maamme puolustuslaitokseen kuuluviksi. Valiokunnan mietintö kuitenkin osoittaa, etteivät maamme oikeistolaiset, joilla noita sota-aseita edelleen on, voisi niistä luopua, ja se tapa, millä viime perjantaina oikeisto reagoi ed. Sormusen lausumiin totuuden sanoihin, osoittaa, että sillä taholla ollaan edelleen ihastuneita sota-aseisiin siitä huolimatta, vaikka noilla sota-aseilla leikittely on tullut kalliiksi ja hyvin kohtalokkaaksi meidän kansallemme (Eduskunnasta: Tosi silloin oli kysymyksessä!). Edustan juuri niitä Pohjois-Suomen ja rajaseudun ihmisiä, jotka oikeiston sota-aseilla leikittelyä ja sotilasmahtiin turvautumisen ja luottamisen vuoksi ovat yhdessä siirtoväen kanssa joutuneet kaikista enimmän kärsimään. Sota-aseilla leikittelystä vuoksi, jos sellaista tragikoomillista sanaa sopisi nyt käyttää, osa rajaseutuväestöstä menetti kotinsa, sai olla evakoretkillä ja useat monta eri kertaa saivat palata kotiinsa tuhkaläjiä hämmentelmään ja jälleen rakentamaan sitä, mitä noilla sota-aseilla leikittely oli tuhonnut. Siksi tämä väestö ajattelee vakavasti tätä asiaa ja myöskin toivoo, ettei koskaan enää uusiutuisi sellainen leikittely, mistä he ovat saaneet noin paljon kärsiä (Eduskunnasta: Pitäkää huoli siitä!). Tuolla rajaseudulla, jossa väestö on nähnyt ja kokenut enempi sota kuin mahdollisesti ne edustajat, jotka joskus vain ovat käyneet pommisuojoissa, niin siellä kaivataan rau-

haa ja vihataan sota, jopa sota-aseitakin. Siksi rauhaa rakastavan rajaseutukansan edustajana katson velvollisuudekseni tuoda tämän julki ennen kaikkea niille, jotka näkyvät vielä noin olevan rakastuneita sota-aseisiin.

Täällä ed. Sormunen perjantaisessa käsittelyssä teki ehdotuksen, että nämä nyt käsiteltävänä olevat lait hyväksyttäisiin. Pyydän saada kannattaa ed. Sormusen perjantaina tekemää ehdotusta.

Ed. Tuurna: Herra puhemies! — Minun on pakko torjua eräitä väitteitä, joita täällä on asian yhteydessä esiintuotu, ja tahdon muutamalla sanalla vielä selvittää asian valiokuntakäsittelyä ja ennen kaikkea niitä syitä, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa kyseessä olevat lait hylättäväksi.

Ensiksi muutama sana käsittelyjärjestyksestä. Nämä lait voidaan vain joko hyväksyä tai hylätä. Mitään muutoksia siis lakeihin ei voida tehdä.

Muutama sana siitä, onko laki asiallisesti välttämätön. Tosin, niin kuin täällä mainittiin aikaisemmissa puheenvuoroissa, on poikkeuksellisissa olosuhteissa aseitten hallussapitoluettelot menneet todennäköisesti epäjärjestykseen. Aseita on sodan aikana joutunut hukkaan ja nämä aseet olisi poistettava luetteloista. Myöskin saadun tiedon mukaan sodan aikana on aseita kulkeutunut rintamalta kotirintamalle. Mutta tällöin on erikoisesti korostettava, että laki ei koske llenkaan tämänlaatuisia kysymyksiä. Kaikki „mustat” aseet, kirjoissa ja kansissa olemattomat aseet, ovat kokonaan jätetyt tämän lain ulkopuolelle. Tässä on nyt kysymys vain sellaisista aseista, jotka tähän asti ovat olleet luetteloissa ja joihin nähden esitetään luettelot tehdä mitättömiksi, toisin sanoen, annetut luvat aiotaan tämän lain mukaan peruuttaa.

Sodan aikana ovat eräät yhteiskunnat ja eräät yhteisöt saaneet aseita is-tarkoituksiin vartijoille, m. m. näitä aseita katsotaan sellaisiksi, että ne olisi saatava pois k. o. yhteisöiltä. Aukkoja on myöskin saatujen tietojen mukaan syntynyt siirtoväen hallussa oleviin luetteloihin. Me olemme varmastikin kaikki samaa mieltä siitä, että luettelot olisi tarkistettava ja saatava järjestykseen. Kysymys on vain siitä, mitenkä tämä olisi tarkoituksenmukaisimmin aikaansaattavissa, ja millä lailla saataisiin tässä syntymään sel-

lainen järjestys, että se mahdollisimman suuressa määrin tyydyttäisi kaikkia.

Hallituksen esityksen mukaan on ollut näiden aseiden luku ja aseiden laatu paljon laajempi, kuin mitä nyt esillä oleva asia käsittää. Silloin oli myöskin kysymys sotilaspistooleista, mutta kuten ehkä jo aikaisemmin on täällä selville käynyt, jätettiin sotilaspistoolit tämän lain ulkopuolelle valiokuntakäsittelyn nojalla. Katsottiin, että varsinkin eräillä syrjäisillä paikkakunnilla on välttämätöntä, että väestöllä on käytettävään määrättyjä aseita itsepuolustustarkoituksessa. Laki- ja talousvaliokunta ilmoittaa katsovansa, ettei ole esitetty riittäviä syitä esityksessä mainittujen ampumaaseiden hallussapitolupien peruuttamiseen, vaan että esityksen hyväksyminen päinvastoin voisi aiheuttaa kohtuuttomuutta sekä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Sen jälkeen kun esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen on eduskunnassa tehty olennaisia muutoksia, on asian merkitys poliisiviranomaisten kannalta vähentynyt. Näin lienee ymmärrettävä asia ennen kaikkea juuri taskuaseiden kohdalla, joilla kuitenkin suurin osa henkirikoksista on tehty. Kun nämä ovat jääneet ulkopuolelle varsinaisen lainsäädännön, niin poliisiviranomaisilla ei ole enää yhtä suurta intressiä asiaan kuin aikaisemmin.

Käsittelyn aikana on eri vaiheessa esiin tuotu pitkiä luetteloita aseista, mitkä ovat väestön hallussa. On kuitenkin huomioitava, että suuri osa aseiden hallussapitoluvista on annettu sisäasiainministeriön toimesta. Niin esim. kaikki luvat ampumaurheilua varten, kaikki ne runsaat asekoelmaluvat, joista täällä on mainittu, ne on annettu sisäasiainministeriön toimesta. Myöskin muistoesinekoelmia varten annetut luvat on annettu sieltäkäsinkin. Näin ollen on, käsitykseni mukaan, sangen outoa tässä vaiheessa vasta, että nämä luvat olisi nyt peruutettava ja että sisäasiainministeriölle olisi annettava valta muuttaa rahaksi kyseessä olevat kokoelmat ja ampumaurheilua varten annetut aseet (Ed. P. Tervo: Onkos kukaan saanut hankkia muistoesineitä?).

Myöskin muodollisessa suhteessa esillä oleva laki on saanut eduskuntakäsittelyssä sangen oudon muodon. Ennen kaikkea on kiinnitetty huomiota siihen, että lain 2 ja 3 § ovat ristiriidassa toistensa kanssa. Jos joku on saanut luvan pitää aseita hallus-

sansa eikä ole pyytännyt uutta lupaa, hänelle annetaan täysi korvaus aseesta, mutta jos joku jättää kyseessäolevan aseensa lunastettavaksi tai pyytää uutta lupaa, niin hän saa vain kohtuullisen korvauksen. Sama koskee myöskin niitä, joille ase on tullut perinnön, pesänosituksen tai testamentin kautta. Nämä kaikki saavat vain kohtuullisen korvauksen aseesta.

Minulla on kyllä se käsitys, että tämä koko kysymys on saanut ehkä jonkun verran suuremman merkityksen osakseen, kuin mitä oli alunpitäen ajateltu. Onhan tämä kysymys ehdottomasti meidän oma sisäinen kysymyksemme, sisäasiainministeriön kysymys ja minun käsitykseni mukaan kysymyksen paisuttelu on helpostikin omiaan johtamaan poliittiseen kannunvalantaan ja sanoisinko poliittiseen vastuuttomuuteen, ja tällä kysymyksellä voi ulkopoliittisesti selaisenaan olla merkitystä. Minulla on se ajatus, että tämä kysymys olisi käsiteltävä yksinomaan sisäisenä kysymyksenä ja ennen kaikkea todettava täällä rehellisesti, että laki edellisellä kerralla eduskunnassa käsiteltäessä sai sellaisen muodon, ettei sitä olisi tässä yhteydessä hyväksyttävä. Esityksen mukaan, tarkemmat määräykset annetaan asetuksella. Sekin asia olisi pitänyt selvittää, ennenkuin laki lopullisesti tulee käsiteltäväksi. Kuitenkaan minkäänlaista asetusta ei ole valmisteltu sisäasiainministeriössä ja kun tätä tiedusteltiin, ilmoitettiin, ettei siihen asiaan ole kiinnitetty suurempaa huomiota. Minä rohkenisin uskoa, ettei toinenkaan lakiesitys ole tärkeä, etteikä tarvitse osakseen ymmärtämystä. Rohkenenkin toivoa, että eduskunta hylkää molemmat lakiesitykset.

Ed. Sormunen: Herra puhemies! Ei ed. Tuurnan esittely tätä asiaa valaissut paremmin kuin laki- ja talousvaliokunnan enemmistön mielipidekään nimittäin sitä, onko peruutettu noin 25,000 sotilaseille annettua hallussapitolupaa. Sellaista ei ole kai tapahtunut. Ei sillä selittelyllä, jonka täällä kuulumme, sitä asiaa toiseksi muutettu. Tuo kohtuullinen täyskorvauskasite selitettiin laki- ja talousvaliokunnassa, sanottiin sen olevan aivan sama asia, niin että täällä siitä nyt vielä numeron tekeminen on ihan turhaa. Kun me olemme korostaneet, että tässä on kysymys rauhansopimuksen sekä 13, 18 että 19 artiklan täyt-

tämisestä (Eduskunnasta: Sano kaikki artiklat!), niin siitä on meitä moitittu. Viimeksi saimme hyvin säyseän moitteen ed. Tuurnalta. Hän korostaa, miten tämä aseiden hallussapitolupa-asia on meidän sisäinen asiamme. Niin kai. Niinhän se on, mutta eikös myöskin rauhansopimuksen noudattaminen meidän kannaltamme ole meidän oma sisäinen asiamme. Me haluamme juuri tätä puolta asiassa korostaa. Täällä herrat eivät ole nähtävästi vaivautuneet edes lukemaan sitä sopimusta, rauhansopimusta, jonka itse ovat täällä hyväksyneet. Minä suosittelisin sinne herroille, jotka tiedustelivat, olemmeko me sitä lukee, että he lukisivat sen vielä kertaalleen ennen kuin äänestävät nyt käsillä olevasta laista. Ed. Tuurna täällä korosti erään asiantuntijan lausuntoa, mitenkä laki nykyisessä muodossaan ei enää erikoisesti kiinnosta poliisiviranomaisia ja että sen takia se olisi hylättävä. Tämän johdosta tulin ajatelleeksi, että siinä tapauksessa on tarpeen eduskunnan lausua toivomus hallitukselle, että se kiireellisesti valmistaisi ja antaisi eduskunnalle esityksen sotilasaseiden hallussapitolupien peruuttamisesta. Pyydän tehdä tätä tarkoittavan ehdotuksen.

Ed. Ahmavaara: Herra puhemies! Käsittääkseni me olemme tässä tekemisissä erään niin sanotulle kansandemokratialle tyypillisen ilmiön kanssa, ilmiön, joka perusteeltaan jyrkästi eroaa siitä, mitä me olemme tottuneet demokratialla ymmärtämään. Demokratiahän lepää kansan valtavan enemmistön tahdon, uskon ja voiman lujalla perustalla ja juuri sen vuoksi, että sillä on varaa luottaa kansan valtavan enemmistön pettämättömään tukeen, se voi sallia itselleen ja jäsenilleen sellaisenkin demokratian ylellisyyden ja vapauden, että kansalaiset saavat hallita ampuma-aseitakin, jopa sotilaskäyttöönkin soveltuvia, helposti hankittavan esivallan luvan perusteella. Se ei pelkää eikä sen tarvitse pelätä, että sille koituisi vaaraa tästä kansalaisten vapaudesta.

Mutta aivan toisin on jokaisen diktatuurin laita, myös sen, jota kansandemokratiaksi nykyisin sanotaan. Ja minkä vuoksi? Luonnollisesti sen vuoksi, että se on pienen vähemmistön harjoittamaa pakkovaltaa kansan suurta enemmistöä vastaan. Se nojaa pistimiin ja juuri sen vuoksi sillä ei ole

varaa osoittaa kansalaisilleen yhtä suurta luottamusta kuin on demokratialla. Päinvastoin diktatuuri aseistaa kyllä omat joukkonsa, mutta sen päivät ovat pian luetut, jos se sallisi sen kansan valtavalle enemmistölle. Hengentärkeänä kysymyksenä näkee se näin ollen kansan suuren enemmistön aseistariisumisen, varsinkin mikäli kysymyksessä on sotilaskäyttöön soveltuvat kättä-pitemmät. Ja jo diktatuuriin pyrkivälle suunnalle tämä on tärkein kysymys ja kaikkien vastaisten suunnitelmien toteuttamisen ehto. Sitenpä on hyvin käsitettävissä se, että se tahtoo peruuttaa kaikki varemmin annetut luvut tällaisten aseiden hallintaan voidakseen sen jälkeen itse määrätä kenen haltuun aseet voidaan uskoa. Niinikään on hyvin käsitettävissä, että kun demokratia näkee aseiden luvattomassa hallussapidossa ainoastaan niin sanotun poliitteli järjestysrikkomuksen, josta sopiva rangaistus on sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta, diktatuuri tai siihen pyrkivä näkee asiassa raskaan rikoksen, kuolemansynnin, josta, kuten hallituksen esityksessä tehdään, rangaistus voi nousta aina 3 vuoteen kuritushuonetta. Ero on tosiaan kammottava, mutta samalla niin oireellinen ja näitä vastakkaita järjestelmiä kuvaava. Ja missä demokratia rankaisee aseiden luvattomasta valmistuksesta, maahantuonnista tai kaupasta enintään vuodella vankeutta, tämä toinen suunta vaatii aina neljä vuotta kuritushuonetta, kuten hallituksen esitys teki. Ja kun hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, että nämä aseet aiheuttavat kansalaisissa levottomuutta ja epäluuloja, on se demokratialle vieras ajatus, mutta tyypillinen vastakkaiselle järjestelmälle ja siihen pyrkiville, joissa se kyllä herättää levottomuutta. Tässäkin mielessä aseeton kansa on turvaton kansa ja rohkaisee yrityksiä sellaisen kansan orjuuttamiseen.

Tietääkseni Ruotsissa on ampumaseuroja „skytteföreningar” miltei joka kylässä ja sotilaskivääri on erittäin tärkeä harjoitteluse kaikessa ampumatoiminnassa, mutta Ruotsin valtiovalta ja kansa eivät näytä näkevän siinä mitään vaaraa itselleen. Onkin tyydytyksellä todettava, että valio-kunta esittää nämä ehdotukset hylättäväksi eikä käsittääkseni eduskuntakaan voine tulla mihinkään muuhun tulokseen, sillä me elämme kuitenkin siksi vakaasti perustellussa demokratiassa, että se ei näe mitään vaaraa

tässä kansalaisten oikeuksien näin laajana säilyttämisessä.

Ed. P. Leskinen: Herra puhemies! — Tässä asiassa todellakin näytti olevan loppujen lopuksikin sokeri pohjalla: ed. Ahmavaaran lausunto osoitti sen (Ed. Tuurna: Ed. Leskinen on sokeri pohjalla!). Ed. Tuurna, joka täällä koetti antaa mahdollisimman asiallisen muodon lausunnolleen, kiemurteli noin niinkuin kissa pistoksissa populaarisesti sanoen eikä tahtonut myöntää sitä samaa asiaa, jonka taas ed. Ahmavaara juristina paukautti koko kansan kuuluville ikuistaen sen eduskunnan pöytäkirjoihin, että tässä asiassa ei ole mistään muusta kysymys kuin siitä, luopuuko porvaristomme (Eduskunnasta: Sanotaan kansan enemmistö!) aseistaan, tässä tapauksessa hallussaan olevista sotilasaseista: a) luvalla saaduista, joita on enemmän kuin tarvitaan kamarin seinälle, ja b) kätkeyistä aseista, joita on mitä mielikuvituksellisimmissa kätköpaikoissa, perhepiirissä asuntojen vintkeillä, siltojen alla, soihin kätkeytyä, kirkkojen sakasteissa, hautuumaissa y. m., y. m. Osa kätkeyistä aseista on saatu paljastetuksi ja otettu viranomaisien haltuun, mutta luvalla hankittuja laillisia aseita on paljon enemmän kuin tarvitaan niihin toimintoihin, joista täällä niin kauan puhui sekä ed. Tuurna että ed. Ahmavaara (Ed. Ahmavaara: Pelkääkö edustaja niitä aseita?). Ed. Leskinen ei ollenkaan pelkää niitä aseita eikä puhu sen vuoksi, mutta minä osoitan kysymyksen ed. Ahmavaaralle, pelkääkö ed. Ahmavaara vai eikö pelkää (Eduskunnasta: Ja jos pelkää!), jos todellakin kaikilla kansalaisilla on yhtä suuret määrät aseita hallussaan kuin ed. Ahmavaaran omassa elämänpiirissä.

Täällä on puhuttu siitä, että on aivan oikein, että porvariston hallussa on mahdollisimman paljon aseita. No, se tiedetään, että niitä on sekä luvalla hankittuja että kätkeytyä aseita, mutta kai se sitten siihen n. s. demokraattiseen elämänmenoon kuuluu, että myöskin ne kansalaispiirit, joilta luokkasodan jälkeen niin kovin tarkoin kerättiin aseet pois, että ne aseet palautetaan asianomaisille rakkaina muistoina, muistoesineinä, joista täällä edustajat Ahmavaara

ja Tuurna niin helläsydämisesti puhuivat (Ed. Tuurna: Jos sisäministeriö myöntää luvan!). Minä siis ehdotan, että viranomaiset demokraattisen hengen mukaisesti palauttavat kaikki punakaartilaisilta kerätyt aseet pois asianomaisille takaisin ja jos punakaartilaisista jotkut ovat kuolleet, niin kuolinpesälle tietysti, niin kuin ed. Ahmavaara juristina täällä niin kauniisti puhui kuolinpesistä. Silloinhan me toteutamme todellakin sitä demokraattista menoa, josta edustaja ja juristi Ahmavaara täällä tahtoi niin kovin paljon puhetta pitää. Mutta minä luulen, että tuohon minun kainoon ehdotukseeni tulee sieltä oikeistosta jyrkkä vastalause ainakin asian siinä vaiheessa, jos viranomaiset todellakin rupeavat minun toivomustani soveltamaan (Oikealta: Annetaan Paavolle pyssy!). Paavo on ollut aina patasiviili eikä ole kiivaillut aseiden puolesta, mutta juuri sen vuoksi, kun näin on, minua on vähän huvittanut nyt kysymyksessä olevan asian käsittelyn yhteydessä, miten rakkaita aseet, nimenomaan sotilasaseet ovat meidän porvarillisille piireillemme. Sieltä kyllä on kautta aikojen annettu korkeasti siveellisiä moraaliohjeistuksia tänne vasempaan päin, että ei pidä käyttää poliittisessa kampanjassa, herra varjelkoon, ja muutenkaan muuta kuin siveellisiä aseita, henkisiä aseita (Ed. Lampinen: Ja kaaripyssyjä!), siveellisiä taistelumuotoja, hengen aseita. Mutta samaan aikaan porvaristo kasaa mahdollisimman paljon omaan piiriinsä kaiken kokoisia, näköisiä ja nimisiä aseita, joita sitten käyttää olosuhteitten mukaan. Tänä aikana tarvitsee niitä käyttää kätkien, mutta kun jos oikein päätyy ärhentelemään poliittiselle vastustajalleen tänne vasemmistoon, niin hakeepa joko laillisen aseensa kamarin seinältä tai aseensa kätköstä ja keskellä kirkasta päivää paukauttaa poliittisen vastustajansa, vasemmistolaisen hengiltä, niinkuin olemme saaneet nähdä ja kokea tässä viimeisinä aikoina. Näin tapahtuu siinä varmassa lujuudessa luottamuksessa, että kaverit juristit ja tuomarit (Vasemmalta: Ja papit!) sitten kun syyttäväviranomaiset ovat muodon vuoksi nostaneet kanteen, kyllä löytävät aina riittävän määrän lieventäviä asianhaaroja, patologinen humala, perinnöllisyys, tai jotain muuta sen tapaista, ja eikös vain, asianomainen pääse livahtamaan kuin koira veräjästä.

Tällaiset mietteet pakosta tulevat tässä mieleen, kun kuuntelee näiden herrojen porvarien puheita tämänkin asian yhteydessä. No, minkä hänelle teet. Ei edes osaa suuttua moisista puheista. Päinvastoin huvittaa kovasti (Ed. Annala: Sirkustahan tämä on, eikä Paavokaan särje puhelinta!). Se oli oivallisesti papin suusta sanottu. Ed. Annala kirkonmiehenä ja leviittäjänä todellakin pitää pelkkänä sirkuksena sellaisia sisäministeriöstä lähteneitä pyrkimyksiä, että liiat ja täysin tarpeettomat aseet kerättäisiin pois kansalaisten keskuudesta viranomaisten haltuun ja täyttä korvausta vastaan. Siinä on meillä kansanedustaja ja kirkon edustaja, joka on tyyppillinen hengen aseilla taistelija (Eduskunnasta nauhua).

Ed. Sävelä: Ehdotan, että vuoden 1947 valiopäiviltä lepäämässä oleva lakiehdotus hyväksyttäisiin laki- ja talousvaliokunnan mietinnön I vastalauseen mukaisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Sormunen ed. Tauriaisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksyttäisiin. Kutsun tätä ed. Sormusen ehdotukseksi. Edelleen ed. Sormunen on ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi seuraavan toivomuksen: „että hallitus kiireellisesti valmistaisi ja antaisi eduskunnalle esityksen sotilasaseiden hallussapitolupien peruuttamisesta.” Kun tätä ehdotusta ei ole kannatettu, niin se raukeaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: On äänestettävä ensimmäisestä lakiehdotuksesta.

Esitän hyväksyttäväksi seuraavan

äänestysesityksen:

Joka hyväksyy ensimmäisen lakiehdotuksen sellaisena, kuin se on hyväksytty lepäämään jätettäväksi, äänestää „jaa”, joka ei sitä hyväksy, äänestää „ei”; jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 62 jaa- ja 104 ei-ääntä; poissa 33.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Hietanen: Pyydän avointa äänestystä.

Puhemies: Avointa äänestystä on pyydetty. Kehoitetaan niitä, jotka kannattavat avointa äänestystä, nousemaan seisolalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Avoin äänestys tulee toimitettavaksi.

Sihteeri lukee äänestysesityksen uudestaan.

„Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Alanko, Brander-Wallin, Brommels, V. Eskola, Friman, Henriksson, Hietanen, Hiltunen, Hykkäälä, Härmä, Jokinen, Juutilainen, M. Järvinen, V. Järvinen, Kajala, Kalavainen, Karjalainen, Karvonen, Kauhanen, Kilpeläinen, E. Kilpi, S.-K. Kilpi, Koskinen, Kuittinen, Kujala, Kujanpää, Kuusinen-Leino, Lehtokoski, Leivo-Larsson, Lepistö, M. Leskinen, P. Leskinen, Lumme, Malkamäki, Manninen, Meriläinen, Muikku, Murto, Mustonen, Myllymäki, Niemi, Nieminen, N. Nurminen, Penttala, Perkonoja, Pessi, Prunnila, E. Pusa, Puumalainen, Pyy, Pyörtänö, Rantala, Raunio, Renfors, Riihimäki, Riihinen, Roine, Rosenberg, Ryömä, Salmela-Järvinen, Sormunen, Stenberg, Sävelä, Tainio, Tauriainen, Tervo, Tolonen, Torvi, Turkka, Welling ja Väyrynen.

„Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Ahmavaara, Aittoniemi, Ala-Mäyry, Annala, Antila, Berner, Borg-Sundman, von Born, Brander, K. Eskola, Forss, Haapaniemi, Hakala, Hamara, Hautala, Heitto, Heljas, Hetemäki, Hirvensalo, Ikonen, Jalas, Jern, Joukanen, Kalliokoski, Karvikko, Kaukamaa, Kiiski, Kinnunen, Kleemola, E. Koivisto, J. Koivisto, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Korsbäck, Koski, Koukkari, Kullberg, Kölli, Lahtela, Laine, Laitinen, Lampinen, Lappi-Seppälä, Larson, Lehto-

nen, Leikola, Leppihalme, Leppälä, Luostarinen, Luukka, Mannila, Meinander, Miet-tunen, Miikki, Murtomaa, Mäkinen, Nis-kala, Niukkanen, Nuorsaari, Okko, Oksala, Paavolainen, Pakkanen, Palovesi, Pohjala, J. Pusa, Rankila, Rantamaa, Riikonen, Ryhtä, Rönkkö, Saalasti, Saari, Saariaho, Salo, Sarjala, Seppälä, V. Simonen, Si-mula, Soininen, Sukselainen, Suntela, Suurkonka, Tiainen, Tiitu, Turja, O. Tu-runen, Tuurna, Vennamo, Wickman, Viher-heimo, Vilhula, Virkki, Virolainen, J. Wir-tanen, Öhman ja Östenson.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 30 edustajaa:

Andersson, Fagerholm, Hakkila, Heikkilä, Hiekkala, Hiilelä, Honka, Honkala, Huono-nen, Kannisto, Kauppi, Kulovaara, Käkelä, Leino, Nevalainen, E. Nurminen, Paasio, Pekkala, Peltonen, Pesonen, Raatikainen, H. Simonen, Söderhjelm, Takki, V. Turu-nen, Törngren, Varjonen, Vesterinen, A. Wirtanen ja Österholm.

Puhemies: Avoimessa äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 97 ei-ääntä.

Eduskunta on hylännyt ensimmäisen la-kiehdotuksen.

Puhemies: On äänestettävä toisesta lakiehdotuksesta.

Esitän hyväksyttäväksi seuraavan

äänestysesityksen:

Joka hyväksyy toisen lakiehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on sa-nottu lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 58 jaa- ja 79 ei-ääntä; poissa 62.

Eduskunta on hylännyt toisen lakiehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä:

Puhemies: Päiväjärjestyksestä pois-tetaan 17) ja 18) asia.

Puhemies: Edustajille jaetut halli-tuksen esitykset n:ot 79 ja 80 voitaneen nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneu-voston ehdotuksen mukaisesti työväen-asiaivaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi ammattitautilain muutta-misesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 79; ja

Ehdotuksen laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 80.

Pöydällepanot:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pan-naan pöydälle puhemiesneuvoston ehdo-tuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan täysistuntoon:

19) Eräitä muutoksia Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annettuun kirkko-lakiin

koskevan hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 12;

20) Ehdotuksen laiksi kirkon keskusrahas-tosta annetun lain muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 13;

**21) Toimenpiteitä aivoinvalidiiden neurologis-
psykiatris-psykologisen tutkimuksen ja
hoidon järjestämiseksi**

tarkoittavan toivomusaloitteen johdosta
laadittu talousvaliokunnan mietintö n:o 3;

**22) Ehdotuksen laiksi eräistä toimenpiteistä
työttömyyden lieventämiseksi määrättyjen
töiden käyntiinpanon helpottamiseksi**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu laki- ja talousvaliokunnan mie-
tintö n:o 6;

23) Ehdotuksen työnvälityslaksi.

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu työväenasiainvaliokunnan mie-
tintö n:o 5; sekä

**24) Ehdotuksen laiksi asevelvollisille annet-
tavasta lomasta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu puolustusasiainvaliokunnan mie-
tintö n:o 1.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu
myöskin työväenasiainvaliokunnan mie-
tintö n:o 6, voitaneen sekin nyt esitellä
pöydällepanoa varten.

Hyväksytään.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pan-
naan pöydälle puhemiesneuvoston ehdo-
tuksen mukaisesti eduskunnan seuraavaan
täysistuntoon:

**Ehdotuksen laiksi väliaikaisista poikkeuk-
sista kansaneläkelakiin annetun lain voi-
massaoloajan pitentämisestä**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu työväenasiainvaliokunnan mie-
tintö n:o 6.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 17,56.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

37. Perjantaina 10 p. joulukuuta 1948

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkauteaan, annetun lain muuttamisesta .. 1031

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietinnöt n:o 28 a ja 28; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9; hallituksen esitys n:o 49.

2) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 32; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 19.

3) Ehdotus laiksi ehdollisesta ran- gaistustuomiosta annetun lain muut- tamisesta ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 33; lakivaliokunnan mietintö n:o 11; hallituksen esitys n:o 57.

4) Ehdotus laiksi makeisvalmisteve- rosta 1032

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 34; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 12; hallituk- sen esitys n:o 17.

5) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta .. ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 35; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 13; hallituk- sen esitys n:o 18.

6) Ehdotus laiksi mallasjuomave- rosta annetun lain muuttamisesta .... ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 36; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 14; hallituk- sen esitys n:o 20.

Siv.

7) Ehdotus laiksi tupakkavalmistee- verosta annetun lain muuttamisesta.. 1032

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 37; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 15; hallituk- sen esitys n:o 27.

8) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta 1033

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 38; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 16; hallituk- sen esitys n:o 31.

9) Ehdotus laiksi yksityisoppikou- lujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 39; valtiovarainva- liokunnan mietintö n:o 17; hallituk- sen esitys n:o 34.

10) Ehdotus laiksi alkoholistilain väliaikaisesta muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Suuren valiokun- nan mietintö n:o 40; laki- ja talous- valiokunnan mietintö n:o 5; hallituk- sen esitys n:o 66.

Ensimmäinen käsittely:

11) Ehdotus laiksi Suomen evan- gelis-luterilaiselle kirkolle annetun kirkkolain muuttamisesta ..... ”

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 12; hallituksen esitys n:o 73.

12) Ehdotus laiksi kirkon keskus- rahastosta annetun lain muuttami- sesta 1034

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 13; hallituksen esitys n:o 74.

13) Ehdotus laiksi eräistä toimenpi- teistä työttömyyden lieventämiseksi

määrättyjen töiden käyntiinpanon
helpottamiseksi 1034

Asiakirjat: Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 63.

14) Ehdotus työnvälityslainsäädännön ..... „

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5; hallituksen esitys n:o 45.

15) Ehdotus laiksi väliaikaisista poikkeuksista kansaneläkelakiin annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä ..... „

Asiakirjat: Työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 6; hallituksen esitys n:o 76.

16) Ehdotus laiksi asevelvollisille annettavasta lomasta ..... „

Asiakirjat: Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; hallituksen esitys n:o 54; toiv.al. n:ot 335 ja 336.

17) Ehdotus laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtionavustuksen perusteista .. 1038

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8; ed. Luostarisen y.m. lak. al. n:o 68; ed. Torven y.m. toiv. al. n:o 275; ed. E. Nurminen y.m. toiv. al. n:o 276.

Ainoa käsittely:

18) Ehdotukset toivomuksiksi eräiden kylä- ja kunnanteiden tai isännättömien teiden ottamisesta valtion toimesta kunnossapidettäväksi maanteiksi 1039

Asiakirjat: Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 4; toiv.al. n:ot 383—419.

19) Ehdotus toivomukseksi korotettujen uudis- ja laidunraivauspalkkioiden suorittamisesta vuosina 1945—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista ..... „

Asiakirjat: Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Koskisen y.m. toiv. al. n:o 268.

20) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä aivoinvalidiiden neurologis-psykiatris-psykologisen tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi 1040

Asiakirjat: Talousvaliokunnan mietintö n:o 3; ed. Borg-Sundmanin y.m. toiv.al. n:o 106.

Pöydällepanoa varten esitellään:

21) Lakivaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi rikoslain 21 luvun 13 §:n ja 31 luvun 2 §:n muuttamisesta 1047

22) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion oppikouluista annetun lain kumoamisesta ..... „

23) Maatalousvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi kotieläinten keinosiemennyksen harjoittamisesta 1048

24) Kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 5 eräiden maantiesiltain rakentamista tarkoittavien toivomusaloitteiden johdosta ..... „

25) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi korotettujen tullien kantamisesta vuonna 1949 ..... „

26) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksen johdosta laiksi uusien virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin ..... „

27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen johdosta valtioneuvoston lainanottoveltuksista ..... „

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laiksi kahviverosta ..... „

29) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1949 ..... „

Puhetta johtaa puhemies K e k k o n e n.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi edustajat Brander, Honkala, Huunonen, Hykkäälä, Joukanen, Kajala, Karvikko, E. Kilpi, Kinnunen, Mäkinen, Nevalainen,

Nuorsaari, Raatikainen, Riihinen, Seppälä, Söderhjelm, Takki, Varjonen ja Virolainen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tämän päivän istunnosta yksityisasiain vuoksi edustajat Karvikko, Brander, Joukanen ja Hykkäälä sekä omaisen äkillisen sairauden vuoksi ed. Kinnunen, ensi maanantain istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Andersson, ensi tiistain istunnosta yksityisasiain vuoksi ed. Vilhula sekä tämän istuntokauden loppuun lääkärintodistuksella osoitetun sairauden takia ed. Huunonen.

Uusia hallituksen esityksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kulu- van joulukuun 3 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 81 ja 82, jotka nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. J. Koivisto: Suuren valiokunnan kokous on tänään heti toisen täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus laiksi viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 28 a ja otetaan jatkettuun toiseen käsittelyyn siinä sekä saman valiokunnan mietinnössä n:o 28 ja valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 49, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 28 a, jonka mukaan suuri valiokunta asian uudelleen käsiteltyään on yhtynyt eduskunnan asiassa tekemiin päätöksiin.

Puheenvuoroa ei haluta.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 3 momentin mukaisesti julistetaan asian toinen käsittely päättyneeksi.

- 2) Ehdotus laiksi sokerista suoritettavasta valmisteverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 32 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 19, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 32. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

- 3) Ehdotus laiksi ehdollisesta rangaistus- tuomiosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 33 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 11 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 57, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 33. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei kukaan pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2, 4 ja 7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi makeisvalmisteverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 34 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 12 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 17, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 34. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi tulitikkuverosta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 35 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 13 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 18, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 35. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi mallasjuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 36 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 14 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 20, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 36. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi tupakkavalmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 37 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 15 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 27, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 37. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei pyydetä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3, 5, 7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 38 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 16 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 31, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 38. Ensin sallittan yleiskeskustelu asiassa, sen jälkeen siirrytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 12 ja 30 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 39 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 34, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 39. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, soveltamissäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi alkoholistolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 40 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 66, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 40. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa ei haluta puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 ja 7 § ja ensimmäisen luvun nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle annetun kirkkolain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 12 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 73, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 12. Valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n mukaan alkoot muut kuin evankelis-luterilaiseen uskonnustukseen kuuluvat ottako osaa kirkkolakia koskevan asian käsittelyyn.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

12) Ehdotus laiksi kirkon keskusrahastosta annetun lain muuttamisesta.

Esitellään lakivaliokunnan mietintö n:o 13 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 74, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 13.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

13) Ehdotus laiksi eräistä toimenpiteistä työttömyyden lieventämiseksi määrättyjen töiden käyntiinpanon helpottamiseksi.

Esitellään laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 63, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Puheenvuoroa ei haluta.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

14) Ehdotus työnvälityslainsi.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 45, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 5.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

15) Ehdotus laiksi väliaikaisista poikkeuksista kansaneläkelakiin annetun lain voimaoloajan pitentämisestä.

Esitellään työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 76, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

16) Ehdotus laiksi asevelvollisille annettavasta lomasta.

Esitellään puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 54, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Tiitu: Herra puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva hallituksen esitys laiksi asevelvollisille annettavasta lomasta on lakiesitys, jota suuren valiokunnan olisi korjattava puolustusasiainvaliokunnan mietintöön liittyvän vastalauseen mukaisesti. Hallitus lakiesityksessään esittää vuotena 1949 lomaa asevelvollisille myönnettäväksi enintään 170 päivän ajaksi, joten palvelusaika jäisi kuudeksi kuukaudeksi. Käytäntö on kuitenkin kuultavana vuotena osoittanut sen, että nykyisen armeijan rungon, kaaderin voimassa

oloaikana kuuden kuukauden palvelusajaksen on käytännössä mahdoton toteuttaa. Kuluvana vuotena hallitus pyrki soveltamaan kuuden kuukauden palvelusajaksen, mutta käytännössä siihen ei ollut mahdollisuuksia. Kuuden kuukauden palvelusajaksen sovellettaessa todettiin, että kasarmit olisivat jääneet osaksi vuotta tyhjiksi ja sellainen olo tilalla käytännössä varsin kaan nykyisenä aikana ei ole mahdollista. Todellinen palvelusaika kuluvana vuonna on ollut noin 7 kuukautta 20 päivää. Mientöön liittyvässä vastalauseessamme ehdotamme palvelusajan ensi vuodeksi 8 kuukaudeksi, mikä käytännössä tietää sitä, että palvelusaika ensi vuotena tulisi samaksi kuin mitä se tänäkin vuotena on ollut, koska palvelusajasta asevelvollisille myönnetään lomaa keskimäärin kahden viikon ajaksi.

Hyväksymällä esillä olevan lomalaian vastalauseessa ehdotetun lain mukaiseksi, eduskunta vain vahvistaa asevelvollisten palvelusajan siksi, mikä se on kuluvana vuotena ja mikä se varmasti tulee ensi vuotenaakin olemaan. Kuluva vuosi on todistanut sen, että 8 kuukautta lyhyempää palvelusajaksen käytännössä ei voida toteuttaa ja rauhansopimus puolestaan estää palvelusajaksen määräämästä 8 kuukautta pitemmäksi ajaksi. Jos palvelusaika olisi pitempi kuin 8 kuukautta, niin armeijan miesvahvuus tulisi rauhansopimuksen edellyttämää vahvuutta suuremmaksi. Ensimmäisen vuoden puolustusvoimien talousarvioon on laadittu 8 kuukauden palvelusajaksen silmällä pitäen. 8 kuukauden palvelusajaksen kyllä voidaan soveltaa siinäkin tapauksessa, vaikka hallituksen esittämä lakiesitys tulisi hyväksytyksi, koska siinä säädetään, että lomaa voidaan antaa vuoden palvelusajasta enintään 170 päivän ajaksi. Mutta jos eduskunta hyväksyy hallituksen esittämän ensi vuoden palvelusajaksen koskevan lomalaian, niin eduskunta saattaa asevelvollisten ja heidän omaistensa tietoon sen, että palvelusaika ensi vuotena on vain 6 kuukautta. Tästä johtuen jokainen asevelvollinen suunnittelee tulevaisuuttaan 6 kuukauden palvelusajaksen silmällä pitäen ja kuitenkin hän todellisuudessa joutuu olemaan armeijassa noin 8 kuukautta (Eduskunnasta: Vanha fraasi!). Mutta pitää paikkansa. Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen, niin

eduskunta tuottaa tieteen suuren pettymyksen asevelvollisille ja heidän omaisilleen sekä aivan aiheetta suurta levottomuutta asevelvollisten keskuuteen armeijassa.

Käsitykseni mukaan eduskunnan velvollisuus on säätää laki sellaiseksi, minä se käytännössä voidaan toteuttaa. Kuluvan vuoden lomalaki, mikä on sama, mitä hallitus nyt esittää hyväksyttäväksi, on aiheuttanut puolustusvoimille paljon harmia ja menetyksiäkin. Koulutus oli suunniteltu 8 kuukauden palvelusajalle, mutta lomalaian säädännön jälkeen vuoden vaihteessa se oli uudistettava 6 kuukauden palvelusajalle ja puolivuosisissa kuitenkin todettiin, että 6 kuukauden palvelusajaksen ei voidakaan käytännössä soveltaa. Ja lopputulos on se, että asevelvollisten koulutus on kuluvana vuotena jäänyt kohtuuttoman heikoksi ja armeijan keskuudessa on ollut tarpeetonta levottomuutta. Osaltaan tästä heikosta koulutuksesta johtuvat ne lukuisat vahingotkin, mitkä kuluvana vuotena armeijan piirissä ovat sattuneet.

Edellä olevan perusteella toivon, että suuri valiokunta ottaa käsittelyn pohjaksi vastalauseessa olevan lakiesityksen.

Ed. J. Pusa: Herra puhemies! Kysymys asevelvollisten palvelusajasta sikäli kuin sitä on valiokuntakäsittelyssä tähän saakka pidetty esillä, näyttää muodostuvan enemmän periaate- kuin asiakysymykseksi. Puolustusasiainvaliokunnassa oli pyydetty valiokunnan puolesta asiantuntijoita, joihin oli kolme puolustuslaitoksen palveluksessa olevaa kenraalia, ja jotka kaikki yksimielisesti osoittivat, että mitään käytännöllistä mahdollisuutta ei ole nykyisen asevelvollisuuslain nojalla antaa asevelvollisille palveluslomaa 170 vuorokautta, jota hallitus esitteli.

Tämän yhteydessä on useaan otteeseen jo todettu, kuinka käytännössä viime vuonna olevan lomalaian nojalla menivät asiat monessa puolustusyksikössä aivan sekaisin. Toistan tässä erään esimerkin, joka on saatu puolustusvoimilta. JR 3:n jääkäripataljoonassa oli elokuussa lomauttamisen jälkeen alokaskoulutuksen saaneitten kirjavahvuus 184 miestä, pataljoonan komennustarve oli 259 miestä ja vajaus siis 75 miestä. Pelkästään joukko-osaston sisäisiin toimitustehtäviin oli 2½ kuukau-

den koulutuksen jälkeen erotettava 92 miestä. Kun koulutukseen saapumisesta ei joukko-osastossa palvelukseen jäänyt ketään, jolle olisi voinut antaa koulutusta, niin täytyi varsinaiset vartio- ja muut tehtävät hoitaa palkatulla väellä.

Tämä on vain yksi esimerkki siitä vaikeasta tilanteesta, johon puolustusvoimissa palvelevat yksiköt joutuvat, jos näin mielletöntä ja asiatonta lomalakia noudatetaan. Ja niinpä kävikin, että kesken tämän vuoden on täytynyt hallituksen taholta antaa puolustusvoimille oikeus pidentää palvelusaikaa ja lyhentää lain sallimaa jo määrättyä lomaa. Tuntuu enemmän kuin oudolta, että tästä kokemuksesta huolimatta hallitus on antanut tämän esityksen eduskunnalle, joka jälleen määräisi loman pidennettäväksi enintään 170 päivään.

Minä olen saanut aivan äskettäin tietää, että hallitus suunnittelee jo nyt tämän käsiteltävänä olevan lain pohjalla toimenpideoasetusta, jossa asetuksessa määrätään loman enimmäismäärä 150 päiväksi, siis ja tässäkin 20 päivää lyhyemmäksi, kuin mitä lakitekstissä ehdotetaan määrättäväksi. Kuitenkin kun tapaukset kulkevat hitaammin kuin käytännöllinen toiminta puolustusvoimissa, on puolustusvoimain pääesikunta lähettänyt joku päivä sitten palvelukseen astumismääräykset 20. 12. 1948 alkaen jaettavaksi niille asevelvollisille, jotka 1. 1. 1949 astuvat palvelukseen. Jos tämän hallituksen esityksen pohjalla eduskunta hyväksyisi tämän lomalain ja vaikka hallitus siitä jo päättäisi pois 20 lomapäivää, niin pääesikunnan ilmoituksen mukaan tämmöistä nyt lähetettyä palvelukseenastumismääräystä ei voi käytännössä noudattaa, sillä ne menevät käytännössä kokonaan ristiin tämän suunnitelman kanssa.

Tuntuukin kovin oudolta, että tämmöisen lomalain käsittelyn yhteydessä asiatiedot ja asiapohjat on jätetty toisarvoiseen asemaan ja lähdetty tämä lakiesitys puolustusasiainvaliokunnassakin ehdottamaan hallituksen esityksen mukaisesti. Päätös syntyi siellä yhdistyneitten sosialidemokraattien ja kommunistien äänillä, jota valitettavasti tuki myöskin ruotsalaisen kansanpuolueen siellä oleva edustaja. Minä luulen, että tuskinpa tämä edustaja, joka ratkaisi puolustusasiainvalio-

kunnassa päätöksen myönteiseksi hallituksen esitykselle, todellakin oli tietoinen kaikista niistä seuraamuksista, joita tällainen epäonnistunut lomalaki aiheuttaa puolustusvoimillemme.

Minun ei tarvitse tässä yhteydessä ruveta perustelemaan sitä merkitystä, jota niissäkin oloissa, joissa itsenäinen Suomi tällä hetkellä on, puolustuslaitos merkitsee meidän maallemme. Se on kysymys, josta voitaisiin väitellä pitkällekin. Minusta tuntuu siltä, että siellä äärimmäisessä vasemmistossa, jossa erittäin hankasti pyritään heikentämään kaikkia niitä tekijöitä, jotka tukevat ja turvaavat itsenäisen Suomen olemassaoloa, mielihyvällä nähdään jokainen apuerä miltä taholta tahansa, kunhan vain maassa saataisiin olosuhteet sellaisiksi, että hetkellä, jolloinka barrikaadeille mennään, valtiollalla ei ole käytettävissään mitään voimaa edes niiden ulkomaitten kanssa tehtyjen sopimusten täyttämiseksi, joita rauhansopimus meille on sanellut.

Tällä pohjalla minä suosittelenkin suurlle valiokunnalle asian käsittelyn pohjaksi tehtyä vastalauseita.

Ed. N. Nurminen: Puolustusasiainvaliokunta on yhtynyt hallituksen esitykseen samoilla perusteilla kuin edellisenäkin vuonna. Mielestäni meillä armeijassa on ollut sodan jälkeisenä aikana liian suuret raamit. Jos nämä raamit oltaisiin supistettu samassa suhteessa, kuin miesmäärää on supistettu armeijassa, niin varmasti sen kautta oltaisiin saatu valtion menoihin näinä kuluneinakin vuosina jo huomattavia säästöjä. Siitä syystä tämäkin lomalaki on paikallaan, että sen kautta voidaan edelleen valtion menoja ensi vuonna saada pienennetyksi.

Mitä taas tulee niihin väittämiin, mitä ed. J. Pusa esitti kenraalien asiantuntemukseen perustuen, me ymmärrämme hyvin, että kenraalit ja sotilasasiantuntijat pitävät mahdollisimman pitkää palvelusaikaa vain hyvänä, kun taas meidän tavallisten kanssaihminen täytyy katsoa asioita toiselta kantilta, säästön kannalta.

Taas se, mitä ed. Pusa täällä puhui vasemmistosta, sen armeijaan kohdistuneesta arvostelusta, niin tahdon huomauttaa. Onko armeija sellainen armeija, että siihen kansa todella voi luottaa, eten-

kin sen työtätekevä osa, että tämä armeijanjohto johtaisi mahdollisen selkkauksen syttyessä maotamme rehellisesti, vai näkyisikö siellä sellaisia vehkeilyjä, joita osoittautui olevan asekatkentasalaliittojen aikana, joihinka oli sotkeutunut huomattavasti armeijamme korkeinta upseeristoa. Kun tällaisia upseereita on edelleenkin johdossa, niin ei varmasti työväestön ja pienviljelijäväestön kohdalla tunneta myöntelemisyyttä tammöistä armeijaa kohtaan. Kun ed. Pusa puhui myöskin täällä barikaadeista, mitä hän tällä lähinnä tarkoitti? Tarkoittiko hän sitä, että armeijaa pyrittäisiin käyttämään sisäpoliittisessa mielessä. Kuten keväällä muistamme, armeijaa pyrittiin jopa hälytysvalmiudesakin pitämään kuviteltujen kommunistien muka tekemien kaappaushankkeiden takia. Jos tällaiseen voidaan käyttää armeijaa, niin entistä vähemmän se nauttii silloin kansan luottamusta.

Ed. J. Pusa: Ed. N. Nurmisen, joka puolustusvaliokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa on varmasti ollut velvollinen kuuntelemaan tarkkaan, mitä asiantuntijat sanovat, pitäisi tietää, ettei hänen väittämänsä asiantuntijain lausunnon pätevydestä voi pitää paikkaansa. Minun onkin syytä tässä vain huomauttaa hänen polemiikistaan lausuntonsa loppuosaan, jossa hän poliittiseen puoleen viitaten tahoi lomalaia yhdistää armeijan luotettavuuteen. Sattuiko niin, että minun huomautukseni siitä, että puolustuslaitoksen täytyy olla tehtävänsä tasolla sattui sillä taholla liian arkaan paikkaan. Jos näin on, minulla ei ole syytä onnitella sosialidemokraattista eduskuntaryhmää, joka hallitusvastuuta kantavana ryhmänä on saanut liittolaisekseen sellaisen joukon, joka pyrkii tietoisesti heikentämään laillisen hallitusvallan mahdollisuuksia hoitamaan asioita myöskin tällä alalla.

Ed. Pyörtänö: Jotta ei totuus unohdaisi, tahdon äskeisten puheenvuorojen johdosta mainita, että asian ollessa puolustusvaliokunnassa ensimmäistä kertaa myös eräs kansandemokraattinen edustaja oli asiasta äänestettäessä lyhyemmän loman kannalla. Aikaisemmat puhujat puheenvuorossaan jättivät mainitsematta sen tosiasian, että tämä 170 päivän loma on enimmäismäärä

ja alarajaa hallituksen esityksessä ei ole säädetty, vaan voi puolustusministeriö harkintansa mukaan antaa ohjeita lomiin nähdän. Kun asianlaita on näin, niin ei ole mitään asiallista estettä hallituksen esityksen hyväksymiselle sellaisena kuin sen myöskin puolustusasiainvaliokunta on esittänyt.

Ed. N. Nurminen: Minä haluaisin ed. Pyörtänölle vastata, että hänen täällä esittämänsä lausunto kansandemokraattien kannasta, että he olisivat olleet ed. Pusan kanssa samaa mieltä tässä asiassa ei pidä ollenkaan paikkaansa ja siksi pyydän sen torjua.

Ed. Tainio: Ed. Pusa jätti lausunnossaan mainitsematta myös sen seikan, että nyt jo on puolustusvoimien piirissä ryhdytty sellaisiin toimenpiteisiin, että tuon 170 lomauttamispäivän toimenpiteet ovat välttämättömiä. Senpä tähden m. m. siinä vastalauseessa olevassa lakiesityksessä, joka liittyi valiokunnan mietintöön, esitetäänkin, että se koskisi vain vuonna 1949 palvelukseen astuvia. Puolustusvoimain toimesta on nimittäin ryhdytty sellaisiin toimenpiteisiin, että paraillaan palveluksessa olevat saavat pitemmän loman, kuin mitä tuo vastalause edellyttää. Hallituksen esityksessä on tämäkin otettu huomioon, jotenka siinä ei tarvittaisi mitään poikkeusta tehdä ensi vuonna palvelukseen astuviin nähden. Olisi luonnollisesti toivonut, että myöskin puolustusministeri olisi ollut paikanpäällä, kun tämä asia on nyt eduskunnan käsiteltävänä. Hän olisi voinut asiantuntijana sanoa painavan sanansa, minkä tähden kysymys on hallituksessa käsitelty ja jätetty eduskunnalle sellaisena kuin se nyt on. Joka tapauksessa on budjetti ensi vuonna rakennettu suurin piirtein sille pohjalle kuin asiantuntijat myöskin valiokunnassa esittivät, että palveluspäivien luku olisi noin 6 miljoonaa, joka edellyttää, että lomaa olisi annettava lähes se määrä kuin hallituksen esityksessä on.

Ed. Lappi-Seppälä: Herra puhe mies! Tuntuu varsin oudolta, että asian yhteydessä, joka käsittelee Suomen armeijan asioita, puheenvuoroa käyttävät niin monet puhujat äärimmäisestä vasemmistosta, jotka ilmeisesti, ainakin suurin osa, eivät ole suorittaneet niitä kansalaisvelvolli-

suuksia (Ed. Tainio: On suoritettu!), jotka on Suomen kansan armeijassa todella suoritettava. Silloin kun oli kysymys eräistä kirkkolaista, huomautettiin, että tämän kysymyksen käsittelyyn voivat ottaa osaa vain ne, jotka ovat kirkon jäseniä. Olisi tämän asian yhteydessä myös oikeudenmukaista, että ainoastaan Suomen kansanarmeijan sotilaat eikä käpykaartilaiset osallistu tähän keskusteluun.

Ed. Tainio: Se, mitä ed. Lappi-Seppälä äsken esitti, ei oikeastaan antaisi asiaan puuttumista, mutta kuitenkin voinen vielä mainita, että eiköhän kansalaisvelvollisuuksia ole suoritettu tällä puolella samalla tavalla kuin siellä toisellakin puolella, mikäli tulee kysymykseen juuri asevelvollisuuden suorittaminen. Ja jos katsotaan sitä, mihinkä ryhmään varallisuuteensa nähden ovat kuuluneet ne, jotka ovat asevelvollisuutensa suorittaneet, niin eiköhän se sittenkin tällä puolella ole suurempi joukko. (Eduskunnasta: Siellä ei ole puolerajoja!).

Ed. N. Nurminen: Minä tahdonkin ed. Lappi-Seppälälle huomauttaa, että silloin kun käsitellään kirkon asioita, niin myöskin ne, jotka ovat kirkon jäseniä, ovat samalla tietenkin kirkon veronmaksajia, mutta armeijaan nähden on siten, että koko kansa on luullakseni, ja ed. Lappi-Seppäläkin sen tietää, veronmaksaja ja veroilla armeijan menot pidetään yllä, vaikka olisi, että joku ei olisi ollut armeijassa — selaisia on siellä oikealla, niinkuin voi olla täällä vasemmallakin vanhemmissa ihmisissä — niin jokainen veronmaksaja on oikeutettu olemaan tällaista asiaa käsittelemässä, olipa hän sitten täällä eduskunnassa käsiteltäessä asiaa, taikka lausumaan vapaasti mielipiteensä ulkopuolellakin vapaassa kansalaistoiminnassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

17) Ehdotus laiksi maalaiskotien naisten työn helpottamiseksi myönnettävän valtioavustuksen perusteista.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Luostarisen y.m. lak. al. n:o 68, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. V. Simonen: Tämä lakialoite, jolla on taloudellisesti pyritty tuomaan apua maaseudun naisten työtaakan helpottamiseen, on valiokuntakäsittelyssä hylätty senvuoksi, että siihen on kytketty erinäisten koneytymien tukeminen. Kaikki yhteiset koneet ja laitokset, pesulat, leipomot j. n. e., joilla voidaan helpottaa perheenemäntien työtä, ovat tärkeitä ratkaisukeinoja työn helpottamisessa, mutta ydinkysymys siinä kuitenkin lienee se apu, mikä voidaan saada kotiin keventämään siellä esiintyviä jokapäiväisiä askareita, nimenomaan vesikysymyksen ratkaisulla. Mutta koska kotitalouden rationalisoimiskomitea työskentelee parhaillaan, on tämä lakialoite senvuoksi tahdottu hylätä. Vesijohtokysymyksessä valiokunnassa on lakiesitys saanut tukea niistä toivomusaloitteista, jotka on liitetty tähän kuuluviksi, ja tähdenämme erikoisesti sitä, että juuri tältä kohdalta laki toisi suurimman avun maaseudun naisten työtaakan helpottamiseen. Veden käyttöön maaseudulla on niin tavattoman suuri ei ainoastaan kotitaloudessa, vaan myöskin karjataloudessa. Toivon, että lakialoitteesta suuressa valiokunnassa komitean tutkimuksen keskeneräisyyden vuoksi muu osa poistetaan, paitsi vesijohtokysymys, jonka kohdalta toivon asian tulevan myönteiseen ratkaisuun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

18) Ehdotukset toivomuksiksi eräiden kylä- ja kunnanteiden tai isännättömien teiden ottamisesta valtion toimesta kunnossapidettäväksi maanteiksi.

Esitellään kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 4 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty toiv. al. n:ot 383—419, jotka sisältävät yllämainitut ehdotukset.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on kulkulaitosvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puheenvuoroa ei pyydetä.

Eduskunta yhtyy valiokunnan hylkäävään mietintöön.

Asia on loppuun käsitelty.

19) Ehdotus toivomukseksi korotettujen uudis- ja laidunraivauspalkkioiden suorittamisesta vuosina 1945—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista.

Esitellään maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9 ja otetaan ainoaan käsitelyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Koskisen y. m. toiv. al. n:o 268, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maatalousvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Ikonen: Käsiteltävänä oleva aloite osoittaa, ettei uudis- ja laidunraivauspalkkioiden maksamisessa ole ollut riittävää joustavuutta viranomaisten taholla. Samana vuonna suoritetuista raivauksista on toinen raivaaja voinut saada lähes puolta pienemmän palkkion kuin toinen, vaikka molemmilla olisi pitänyt olla edellytykset samanlaisen palkkion saamiseen. Tämä luonnon asia on johtanut siitä, että inflation takia korotettuja palkkioita on maksettu raivaussuunnitelman tekoajasta eikä raivauksen suorittamisajasta riippuen. Jos viljelijälle on tehty suunnitelma esim. vuonna 1946 ja hän on suorittanut raivauksen vuosina 1947 ja 1948, niin hän saa lä-

hes puolta pienemmän palkkion kuin sellainen viljelijä, jolle on tehty raivaussuunnitelma vuonna 1947, vaikka hän suorittaa raivauksen, kuten edellinenkin viljelijä, vuosina 1947—1948. Koska joustavamman maksutavan toteuttaminen olisi ollut mahdollinen ilman lainsäädäntötoimenpiteitä, kiinnitinkin hallituksen huomiota tämän epäkohdan korjaamiseen edellisten valtiopäivien aikana tekemälläni kyselyllä. Asiaa ei kuitenkaan silloin hoidettu ja niin onkin maatalousvaliokunnan nyt vain pakko todeta, ettei asia ole enää korjattavissa. Valiokunnan mietinnön perustelut jäävät vain moitelauseksi asiaa hoitaville viranomaisille.

Totuuden nimessä on kuitenkin sanottava, että osa tästä moitteesta, jonka valiokunta lausuu, sattuu myöskin eduskuntaan itseensä. Eduskunta on viimeisinä vuosina myöntänyt niin pienet määrärahat maatalousneuvontaa varten, ettei vähälukuisilta neuvoilta ole riittänyt tarpeeksi aikaa uudisviljelyssuunnitelmien tekoon ja varsinkin niiden välitarkastukseen, joka tässä tapauksessa olisi ollut tarpeellinen. Neuvojen vähälukuisuus, niin väitetään juuri viranomaisten taholta, on ollut pääasiallinen syy siihenkin, että melkoinen osa uudisraivaajia on nyt jäänyt osattomaksi korotetuista uudisraivauspalkkioista. Viime valtiopäivillä yritettiin hallituksen ehdottamasta neuvontamäärärahasta vähentää 30 milj. markkaa, joka toteutettuna olisi tietänyt kentällä toimivien neuvojen vähentämistä noin puolella entisestään. Jos tämä aikomus olisi onnistunut, niin täytyy kysyä, kukahan silloin olisi suorittanut edes alkua lopputarkastukset uudisraivaustyömailla. Valtiovalta on viimeisinä vuosina säilyttänyt kaikenlaisia omia tehtäviään maatalousseurojen vähälukuiselle neuvojakunnalle, mutta neuvontamäärärahojen suhteen se on ollut tavallista kitsaampi. Tämä on syytä tuoda esille tässä yhteydessä, jossa täytyy valittain todeta, että osa raskaan uudisraivauksen suorittaneista viljelijöistä on jäänyt vaille inflatiokorotusta, vaikka se maksetaan helpoimmissakin töissä työskenteleville, ja tämän epäkohdan on ainakin osaltaan aiheuttanut liian vähälukuinen neuvojakunta.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! — Toivomusaloitteessani n:o 268 olen ehdot-

tanut eduskunnan päätettäväksi toivomuksen, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin uudis- ja laidunraivauspalkkioista annetun asetuksen muuttamiseksi niin, että myöskin vuosina 1945—46 tehtyjen raivaussuunnitelmien alaisista raivauksista voitaisiin maksaa nyt voimassaolevat korotetut palkkiot. V. 1945—46 olivat nämä palkkiot enintään 3 ha peltoa asti 16,900 mk raivaushehtaarilta. Sanotut palkkiot jäivät kuitenkin suhteettoman pieniksi rahanarvon nopean alenemisen vuoksi. Palkkioiden tultua vuoden 1947 lokakuussa korotetuiksi vastaavasti 29,600 mk:an hehtaarilta epäsuhteiden niiden kohdalta, jotka olivat tehneet raivaussuunnitelman sanotuin vuosina 1945 ja 1946, tuli sitäkin suuremmaksi, kun he joutuivat suorittamaan raivaustyötä rinnan korotetuista palkkioista osallisiksi tulevien raivaajien kanssa. Valiokunnan asian käsittelyn aikana saamien tietojen mukaan on maataloushallituksen taholta annetuilla ohjeilla pyritty lievittämään syntyneitä epäkohtia siten, että palkkioiden korotusten tapahtuessa keskeneräisinä olleet raivaustyöt saatiin keskeyttää ja laatia jäljelläolevalle osalle raivausalueetta uusi korotetuille palkkioille perustuva raivaussuunnitelma. Käytännössä tätä etua ei ole kuitenkaan voitu läheskään täydessä laajuudessa käyttää hyväksi pääasiassa sen vuoksi, että uudisraivaajat eivät ole tulleet edes tietämään kysymyksessä olevasta raivaussopimusten uudistamismahdollisuudesta. Sen vuoksi valiokunta onkin ollut sitä mieltä, että kohtuussyyt puoltavat aloitteen hyväksymistä. Valiokunta viittaa kuitenkin niihin suuriin vaikeuksiin, mihin kysymyksen hoitamisessa jouduttaiisiin, jos jo loppuun saatetut raivaustyöt olisi jälkepäin uudelleen arvioitava ja tehtävän suorittaminen olisi jätettävä muutenkin riittämättömien neuvojavoimien suoritettavaksi. Sen perusteella valiokunta ehdottaa aloitteeni hylkäämistä. Kun aloitteeni käsittelyn yhteydessä on käynyt selville, että maataloushallitus on pyrkinyt saattamaan edelläkosketeltuun epäkohtaan parannusta antamalla sitä tarkoittavia uusia ohjeita, niin on tässä yhteydessä erityisesti syytä valittaa sitä seikkaa, että näitä maataloushallituksen ohjeita ei ole saatettu niin tehokkaasti uudisraivaajien tietoon, että he olisivat voineet käyttää hyväkseen ohjeissa tarkoitettua etua. Siksi onkin esi-

tettävä toivomus, että tämantapaista tiedoitus toimintaa on vastaisuudessa pyrittävä sillä tavoin tehostamaan, että kaikki ne, joiden etua tiedoitus koskee, tulisivat siitä tietoisiksi. Esim. uudisraivaussopimuksen tehneille olisi voitu lähettää henkilökohtaisesti kirjeellisesti uudet ohjeet ja selvitys, millä tavoin helpoimmin voi päästä niistä osalliseksi. Uudisraivaaminen on niin raskasta työtä, että mielestäni kaikki raivaajat ovat oikeutetut saamaan kaikki ne edut, mitkä valtiolta uudisraivauksen helpotukseksi voi antaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta hyväksyy valiokunnan hylkäävän mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

20) Ehdotus toivomukseksi toimenpiteistä aivoinvalidien neurologis-psykiatris-psykologisen tutkimuksen ja hoidon järjestämiseksi.

Esitellään talousvaliokunnan mietintö n:o 3 ja otetaan ainoaan käsitteilyyn siinä valmistelevasti käsitelty ed. Borg-Sundmanin y.m. toiv. al. n:o 106, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Borg-Sundman: Herra puhemies! — Aloitteen tekijöinä voimme ilolla todeta, että paikallaan kauan polkenut ja syksyllä uhkaavaan kriisiin joutunut aivoinvalidien välttämätön jatkuva tutkimus- ja hoitokysymys oli lähtenyt vihdoinkin liikkeelle aloitteen tekemisen jälkeen ja saanut eräänlaisen ratkaisun, tosin, niinkuin sekä työväenasiainvaliokunnan lausunnossa että talousvaliokunnan mietinnössä mainitaan, väliaikaisen ratkaisun. Itse asiaa, sen jatkuva ja laajempaa hoitoa ja sen tärkeyttä korostavat molemmat valiokunnat. Ja varmasti kaikki voimme olla toden ottaen yhtä mieltä siitä, että tämä asia on todellakin hoidettava ja hoidettava se jatkuvastikin. Onhan yleisesti tunnettua työvoiman hukkaantuminen niin hyvin sielulli-

sen kuin ruumiillisenkin kunnon puuttuessa. Alentunut työkyky j. n. e. merkitsevät, ei vain yksilölle kärsimystä ja taloudellisia rasituksia, vaan myöskin kansantaloudellista tappiota.

Kysymyksessä on alkuaan 3,000 viime sotien aivoinvaliidia, mutta lisäksi on paljon myöskin siviili-invaliideja. Edellisten hoito oli jo hyvällä alulla Tuusulan sotavammassairaalassa Punaisen Ristin aloitteesta, ja siellä oli päästy jo varsin kauiniisiin, ulkomaillakin huomiota herättäneisiin tuloksiin aivoinvaliidiin palauttamisessa osittain tai kokonaan työkykyisiksi. Nyt kuitenkin Suomen Punainen Risti ilmoitti jo vuoden alussa, että se ei voi jatkaa tätä toimintaansa, jolloin aivoinvaliidit jäivät jonkinlaiseksi potkupalloksi eri viranomaisten välille, niin sanoakseni, ja asia oli avoin tähän syksyyn saakka. Nyt, kuten sanoin, asia on saanut ratkaisun, mutta tilapäisratkaisun. Osittain tähän nojautuen on talousvaliokunta aloitteen perustelut muuten nähtävästi hyväksyen asettunut kielteiselle kannalle, työväenasiainvaliokunnan puoltaessa sitä. Kuitenkin on myöskin talousvaliokunta korostanut pariinkin otteeseen jatkuvan tutkimus- ja hoitotoiminnan välttämättömyyttä. Uskonkin, että ehkä on hiukan sekaannusta tullut tässä tutkimus-sanassa, tai ainakin sen taakse, sen varjossa on voitu tulla hiukan väärinkäsityksiin. Onhan selvää, että kysymys on toisaalta juuri tämän jo kriittiseen tilanteeseen joutuneen aivoinvaliidi-joukon tutkimisesta ja jatkuvasti jokainen hoitotoimenpidehän vaatii tutkimusta. Kun valtion tapaturmalautakunta antaa päätöksiään, se toimii aina myöskin tutkimuksen pohjalla. Näin ollen on kysymyksessä jatkuva tutkimus myöskin tällä suppealla alalla. Mutta tähän kietoutuu tietysti myöskin pysyvä tutkimus, johon talousvaliokunta aivan oikein viittaa. Ne eivät ole kaksi eri asiaa sittenkään, vaan jos ajatellaan yliopistossa tai muualla tällaisen jatkuvan tutkimustoiminnan jatkamista, niin onhan aivan asiallinen mahdollisuus näiden molempien yhdistämiseen. Onhan tosiaankin rationalisointia ja kansantaloudellisesti tärkeätä, että tällaiset asiat hoidetaan todellakin yhteislinjoilla, ja tuo pienemmän, suppeamman joukon tutkiminen voi olla jopa apuna tälle jatkuvallekin, joka muuten on vuosien takainen asia, joten siihen ei

voi vielä mitään perustaa. Kysymys siis todellakaan ei ole tällä tilapäisellä hätäratkaisulla ratkaistu, vaan meillä on edessä jatkuvan toiminnan vaatimus, ja sitä paitsi koko tämä kysymys on tavattomasti selvityksen tarpeessa. Siitä talousvaliokuntakin aivan selvin sanoin lausuu, mitenkä tämä kysymys kaipaa tutkimista, harkintaa ja selvitetävää, aivan niinkuin työväenasiainvaliokuntakin mainitsee, eri viranomaisten välillä esiintyneistä erimielisyyksistä. On siis kysymys asian hoitamisesta selvityksen pohjalla. No niin, tähän samaan viitataan tässä meidän aloitteessammekin. Tietysti aloitteen toivomusponnen olisi voinut sanamuodoltaan pukea juuri tuollaiseen voimakkaammin tutkimusta toimenpiteiden pohjaksi pyytävään muotoon, mutta asiallisestihan tässä ei ole mitään eroa. Onhan ponnassa nytkin tämä toivomus aivan selvästi pyydettyä, „että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin.” Kaikki voimme ymmärtää, että toimenpiteen pohjana, sen luonnollisena, ensimmäisenä toimenpiteenä on juuri asian perinpohjainen tutkiminen. Näin ollen katsoisin, että varsinaista erimielisyyttä ei näiden kahden valiokunnan asian käsittelyssä lopultakaan ole. Näemme, että tässä selvittelyntarpeessa kaikki kolme, aloitteen toivomusponsi, työväenasiainvaliokunta ja talousvaliokunta ovat kaikki yhtä mieltä. Näin ollen totean siis lopuksi, että ensinnäkin on pudonnut pois välitön vaara ja tarve, mutta jäljellä on kaikkien kolmen aloitteen, työväenasiainvaliokunnan ja talousvaliokunnan kannattama, jatkuva tutkimus- ja hoitotyön tarve. Toiseksi totean, että jäljellä on edelleenkin kaikkien näiden kolmen korostama koko asian selvittelyn tarve. Onhan aivan ymmärrettävää, että tämä toimenpiteisiin tähtäävän tutkimuksen tielle lähteminen sisältyy myöskin aloitteessa lausuttuun toivomukseen ja näin ollen, herra puhemies, ehdotan, että eduskunta hyväksyisi kysymyksessä olevan toivomusaloitteen toivomuksen.

Ministeri Leivo-Larsson: Herra puhemies! Tämä nyt esillä oleva aloite on tullut erittäin ajankohtaiseksi, niinkuin ed. Borg-Sundman jo mainitsi, sen vuoksi, että Punaisen Ristin Tuusulassa sijaitseva sotavammassairaala, jossa aivovammaisten jälkihoito tähän asti on suoritettu, valmistautuu ensi vuoden alusa lopettamaan psykiat-

ris-neurologisen osaston toiminnan. Tämän lopettaminen on ollut Punaisen Ristin suunnitelmissa jo pitkähkön ajan, koska Tuusulaan on ollut mahdollonta saada riittävästi vakinaista, pätevää psykiatrivoimaa, niin että nyt jo yli vuoden ajan on mainitun osaston lääkärintointa hoidettu sivutoimena ja lääkäri ollut kahtena iltapäivänä viikossa sairaalassa. Toiseksi Punaisen Ristin sairaala on varsinaisesti kirurginen sairaala, jolle tämänlaatuinen toiminta on tavallaan vierasta ja ulkopuolista.

Onko tämän jälkeen, siis kun tämä Punaisen Ristin sairaala lopettaa toimintansa, maamme lähes 3,000 aivovammaisen sotainvaliidin jätävä ilman sairaalahoitoa? On näet huomattava, että aivovammat ovat niin erikoislaatuisia ja muista sairauksista poikkeavia, että aivoinvaliidit eivät voi saada tehokasta hoitoa yleisissä eikä mielisairaaloissa. Ei myöskään voine olla epäilystä siitä, etteikö heilläkin olisi oikeutta mahdollisimman hyvän avun saantiin miltei alati kiusaaviin vaivoihinsa.

Aloitteessa esitetyn sotainvaliidiiden hoitoja tutkimuslaitoksen tarpeellisuudesta ei olekaan esitetty eriäviä mielipiteitä. Siinä suhteessa on ollut käytettävissä riittävästi ja luotettavia asiantuntijain lausuntoja, joten asian siihen puoleen ei ole syytä palata. Voitaneen myöskin sanoa, että kysymyksen painavuus ja vakavuus nimenomaan meidän oloissamme on viime kuukausina käynyt oimaiseksi huomattavasti suuremmalle yleisölle kuin vain sille suhteellisen — ehkäpä oikeastaan yllättävän — suppealle asiantuntija- ja ammattimiespiirille, joka äskeisten vuosien aikana on meillä luonut ja kehittänyt aivoinvaliidiiden jälkihoidon sekä lisäksi sitkeästi ja usein myöskin varsin epäitsekäästi ylläpitänyt tätä toimintaa kaikkien vaikeuksien ja vastusten, vieläpä työn aliarvioinnin ja asiantuntemattomuudesta johtuvien ennakkoluulojenkin uhalla. Asia näyttää todella olevan juuri sillä tavalla kuin sen ilmaisi tässä työssä jo yli 7 vuotta, tärkeässä tehtävässä, toiminut ammattimies sanoessaan: „Me taistelemme kahdella rintamalla. Emme taistele ainoastaan sodan seurauksia vastaan, jotka sinänsä merkitsevät vaikeata ja raskasta työtä aivovamman saaneiden parissa. Me saamme taistella myöskin monien piirien välinpitämättömyyttä ja vanhentuneita ennakkokäsityksiä vastaan, käsityksiä, jotka estävät joskus

jopa viranomaisiakin vakavasti edes tutustumasta niihin organisaatio-ongelmiin, joiden ratkaisemisesta nyt on kysymys.”

Tärkeänä syynä siihen, että aivoinvaliidi-kysymyksen laajuus ja merkitys on meillä tänä syksynä alkanut selvitä yleisemmin, ovat ulkomaisten kosketuksen kasvaessa saadut tiedot aivovammaisten lukumäärästä sotaikäneissä maissa yleensä. Suomalaisten aivoinvaliidiiden lukumäärä on nimittäin osoittautunut yllättäväksi siinä suhteessa, että se on suhteellisesti jopa 8—9-kertainen verrattuna esim. eräisiin sodan voittajien puolelle kuuluneisiin suurvaltoihin. Tämä johtuu monista seikoista — osaksi myöskin siitä, että meillä on voitu nopealla käsittelyllä pelastaa jäämään henkiin moni sellainen aivoihin haavoittunut, joka toisissa olosuhteissa olisi ehkä ollut vammansa johdosta tuomittu nopeaan kuolemaan. Mutta olkoot syyt mitkä hyvänsä, tärkeintä tässä yhteydessä on muistaa, että juuri tuo raskas lukumäärä tekee yhteiskunnan velvollisuudet aivoinvaliideja kohtaan vastaavasti yhtä monikertaisiksi. Tästä seikasta huomautti myöskin eduskunnan herra puhemies siinä tervehdyksessä, minkä hän eduskunnan puolesta esitti Suitian aivoinvaliidiiden huoltolaitoksen vihkiäisissä viime syyskuun alussa.

Tätä taustaa vastaan talousvaliokunnan hylkäävä lausunto on mitä suurimmasti valitettava. Se saattaa, jos eduskunta sen hyväksyy, muodostua jonkun ajan kuluttua erittäin kohtalokkaaksi aivoinvaliidiemme jälkihoidolle ja sosiaaliselle huollolle. On ensinnäkin huomattava, että Sotainvaliidiiden Veljesliiton ja sosiaaliministeriön yhteistyöllä aikaansaatu ratkaisu, johon valiokunnan mietinnössä viitataan ja jonka nojalla valiokunta katsoo asian olevan järjestyksessä, ei näin pitkälle meneviin johtopäätöksiin oikeuta. Sitä paitsi tämänkään ratkaisun kaikki teknilliset yksityiskohdat eivät ole vielä lopulliset. Tästä lienee valiokuntakin saanut joitakin tietoja, koska mietinnössä käytetään sanamuotoa „asia järjestyyne”. Mutta siinäkin tapauksessa, että hoito- ja tutkimuslaitoksen väliaikaisen toteuttamisen tielle ei enää ilmestyisi uusia käytännöllisiä esteitä tai että siinä piilevät kysymysmerkit saataisiin poistetuksi, on kysymyksessä vain eräänlainen tynkäratkaisu tai hätävararatkaisu, jonka tarkoituksena on ollut estää kysymyksessä olevat

sotainvaliidit joutumasta hoitoa vaille ja kurjuuteen sinä aikana, jonka valtion viranomaiset tarvitsevat päästäkseen lopullisesti selville siitä, kenelle tämän kysymyksen hoitaminen kuuluu. On myöskin huomautettu asianomaisen lainsäädännön puutteellisuudesta ja epäselvyydestä silloin, kun tulee kysymykseen voimassa olevien lakien soveltaminen aivoinvaliidiin pitkään ja erikoislaatuiseen jälkihoitoon. Sosiaaliministeriö on tahtonut olla mukana estämässä uhkaavaa jatkuvan odottelun ja epätietoisuuden tilannetta ja samalla — kuten on sanottu — lähellä ollutta skandaalia. Mutta on uudelleen sanottava, että tämä toimenpide on todella väliaikainen eikä sen varaan voida jättää asiaa useiksi vuosiksi, kuten valiokunta näyttää mietinnössään oletavan.

Mitä mietinnössä mainittuihin suunnittelunalaisiin yliopiston uusiin sairaaloihin, lähinnä neurologiseen ja neurokirurgiseen, tulee, vaatineen niiden toteuttaminen parhaassakin tapauksessa monia vuosia. Valtio ei ole oikeutettu vetäytymään aivoinvaliidiin hoitokysymyksen selvittämisestä syryään vain viittaamalla näihin tulevaisuuden laitoksiin, jotka aikanaan takaavat silloin jäljellä olevien aivoinvaliidiinkin puheenaolevan erityishoidon lopullisesti. Tulevat yliopiston sairaalat eivät nähdäkseni saa olla verukkeena, jonka turvin aivoinvaliidiin nykyiset tarpeet jätetään toiselle sijalle.

Ed. Rantamaa: Kun työväenasiainvaliokunta oli asettunut kannattamaan ed. Borg-Sundmanin aloitetta, niin oletin, että myöskin seuraavassa valiokunnassa olisi voitu, talousvaliokunnassa, asettua sen kannalle. Tästä on nyt täällä herra — anteeksi — rouva sosiaaliministeri käyttänyt puheenvuoron, jossa hän itsekkin sanoo, että asia on sen arvoinen kuin aloitteesta käy ilmi. Siinä on kolme tärkeätä näkökohtaa, jotka on syytä lauseella kukin tuoda esille.

Keskuudessamme on säälittäviä aivoinvaliideja, ehkä niitä on vielä kaksi ja puoli tuhatta; toiseksi heidän hoitonsa on tähän asti ollut Suomen Punaisen Ristin hallussa, mutta keskeytyy tämän vuoden päättyessä. Se järjestely, joka sosiaaliministeriön ja Sotainvaliidiin Veljesliiton kesken on tästä asiasta sovittu, on, niin kuin sosiaaliministeri itse ilmoitti, todel-

lakin vain „tynkäratkaisu ja hätävararatkaisu”. Ei kukaan, joka tuntee tällaisia aivoinvaliideja — me jokainen, jotka olimme rintamalla, tunnemme niitä — voine tulla muuhun tulokseen, kuin että valtiovallan lähin velvollisuus on asettaa nämä asiat sillä tavalla tutkittaviksi ja hoidettaviksi kuin aloitteessa on sanottu. Toivoisin, että jokainen meistä tuntisi tässä asiassa olevansa niin suuressa vellassa, näille miehille, että voisi hyväksyä talousvaliokunnan mietinnön mukaisena ed. Borg-Sundmanin aloitteen.

Minä kannatan siis ed. Borg-Sundmanin tekemiä ehdotuksia.

Ed. Leikola: Herra puhemies! Kun tämä asia tuli esille työväenasiainvaliokunnassa, niin erityisesti herätti huomiota se, että tällainen joukko avuttomia sairaita ihmisiä oli joutumassa ikäänkuin tuuliajolle, ja kuitenkin yleinen oikeustajunta olisi edellyttänyt, että maan lääkintäviranomaiset olisivat ajoissa pitäneet huolta näiden henkilöiden hoidosta semminkin kun lääkintäviranomaisille oli hyvin tarkkaan tiedossa, mitenkä tämä näiden aivoinvaliidiin hoitaminen päättyi Punaisen Ristin jättäessä tämän tehtävän. Sen jälkeen kun työväenasiainvaliokunta käsiteli tätä, on ilmeisesti hallitusvallan taholta — lähinnä kai sosiaaliministeriön taholta — ryhdytty radikaalisempiin toimenpiteisiin ja talousvaliokunnan mietinnöstä ilmenee, minkälainen sopimus on saatu aikaan valtion elimien ja invaliidijärjestön välillä asian väliaikaisesta ratkaisusta. Tämä ei suinkaan ole toivottu tulos ja minä tässä yhteydessä haluaisin erikoisen lämpimästi jättää hallituksen edelleen kehitettäväksi tätä kysymystä ja toivon, että tällaisia yksityisiä aloitteita niin vakavissa asioissa, kuin tässä on kysymys, niitä yksityisiä aloitteita ei tarvitsisi eduskuntaan tuoda, vaan että asianomaiset viranomaiset riittävän ajoissa pitävät huolen siitä, että yhteiskunta hoitaa tämän tapaiset henkilöt ja ylimalkaan pitää huolta siitä, että näin välttämättömiä esityksiä ei yksityisten aloitteiden avulla tarvitse eduskuntaan tuoda.

Ed. Torvi: Allekirjoittanut on työväenasiainvaliokunnassa joutunut tätä asiaa käsittelemään ja siis kuullut asian-

tuntijoita. Asiantuntijoiden lausunnoista voitiin todeta, että eri instanssit, lääkintöhallitus, Punainen Risti j. n. e. ovat työntäneet asiaa toiselta toiselle, kukaan ei ole halunnut sitä hoitaa ja ilmeisesti on syntymässä nyt hyvin valitettava välitila näiden potilaiden hoidossa. Kun sitä paitsi ei ainoastaan sotainvaliidit, vaan myöskin siviili-invaliidit tarvitsevat hoitoa, olisi minusta tämän aloitteen mukainen päätös asian tulevalle järjestelylle onnellisempi kuin mahdollisiin järjestelyihin luottava talousvaliokunnan kielteinen kanta. Yhdyn siis kannattamaan ed. Margit Borg-Sundmanin ehdotusta.

Ed. E. Nurminen: Herra puhemies! Kun talousvaliokunta päätyi hylkäävään lopputulokseen tämän toivomusaloitteen kohdalla, niin valiokunnan jäsenet olivat erinomaisesti selvillä kaikista niistä vaikeuksista, joita täälläkin on esitetty ja jotka sisältyvät aivoinvalidien huoltoon ja yleensä heidän asemaansa. Talousvaliokunta ei suinkaan ole kylmästi kohdellut tätä asiaa, päinvastoin. Kaikki olemme olleet siellä sitä mieltä, että asia on järjestettävä. Mutta sen jälkeen kun talousvaliokunta kuuli asiantuntijoita, tulimme aivan yksimielisesti siihen päätökseen, että asia on jo järjestelyvaiheissa asianomaisen hoidon kannalta. Ja kun aloitteeseen sisältyy tähän epämääräisesti myöskin tutkimisen järjestäminen, eräänlaisen tutkimuslaitoksen, aikaansaaminen, valiokunta oli sitä mieltä, että tässä on kaksi asiaa yhdistetty. Tutkimuslaitosta varten täytyy kuitenkin tulla perustellut esitykset, joko aloitteen pohjalla tai mieluummin valtiovallan taholta tehty. Työväenasiainvaliokunta tämän vuoksi, ja kun se sai kuulla kaikkien asiantuntijoiden yksimielisen lausunnon, että asia on jo järjestelyvaiheessa, katsoi, että tämä aloite on tarpeeton, koska asiaa nyt jo hoidetaan.

Ed. Tolonen: Minä yhdyn edelliseen, siis viimeiseen lausuntoon. Kyllä talousvaliokunta tosiaankin tutki asiaa. Ihmeellistä kyllä, jos toisessa valiokunnassa on saatu asiantuntijalta toisenlainen lausunto, niin emme sille mitään mahda. Mutta ne asiantuntijat, jotka olivat talousvaliokunnassa kuultavana, ne minun mielestäni ymmärsivät aika hyvin missä vaiheessa kysy-

mys on kulkemassa jo muiden viranomaisten taholta eteenpäin ja mitenkä pian on toive saada asia parempaan päätökseen ja mitenkä pitkä voi olla se odotusaika, joka saattaa syntyä tästä aloitteesta. Näin ollen valiokunta on tullut siihen, missä on. Minäkin toivon, että valiokunnan mietintö hyväksyttäisiin.

Ed. Niemi: Herra puhemies! Kaikille on tunnettua, että meidän maassamme on tällä hetkellä noin 3,000 aivoinvalidia, joista hyvin vaikealaatuisia tapauksia on 2,200. Kun tätä vertaa esim. suurvaltioiden tapauksiin, esim. meidän maassamme on invalidien luku 60,000 ja Yhdysvalloissa ainoastaan 400,000 ja kun lisäksi tiedämme, missä asemassa nämä aivoinvalidit meidän maassamme elävät ja mitenkä paljon vaikeuksia heidän hoidossaan juuri kotioiloissa on, joutuu silloin ilolla tervehtimään sitä, että tässä asiassa on nyt päästy jollakin tavalla liikkeelle. Mehän tiedämme, että tähän tarkoitukseen on varattuna huoneisto. Mutta tämä on aivan tavallinen yksityisasunto, joka tähän asti on ollut Punaisen Ristin invalidikotina. Nyt Punainen Risti on kuitenkin halukas luovuttamaan tämän huoneiston tähän tarkoitukseen. Voidaan ottaa huomioon myöskin se seikka, että ajan mukana tulevaisuudessa voi ilmetä mahdollisia haittoja tällaisen yksityisasunnon käytössä sairaalataroitukseen. Voihan esim. ajatella, että huoneiston omistajan taholta voidaan esittää vaatimus laitoksen siirtämiseksi pois. Tärkeänä seikkana on mainittava se, että laitos juuri tällaisena tulee suhteettoman kalliiksi. On nimittäin laskettu, että hoitopäivä tulee lähes kaksi kertaa kalliimmaksi, kuin mitä valtion tapaturmatoimisto suorittaa nykyisin sairaaloille sen kustannuksella hoidettavista potilaista. Tämä johtuu siitä, että nyt saatavissa olevaan huoneistoon voidaan sijoittaa vain 15 potilasta, kun suunnilleen samalla henkilökunnalla voitaisiin hoitaa 30 potilasta käsiteltävä laitos.

Näin ollen on pidettävä erittäin valitettavana sitä, mihin talousvaliokunta on mietinnössään päättynyt. Tammi-helmikuulla mahdollisesti toimintansa aloittava laitos on aivan väliaikainen eikä se saa mitenkään vaikuttaa tämän aloitteen käsittelyyn, joka tarkoittaa pysyvän hoito- ja tutkimuslaitoksen aikaansaamista. Koska tätä laitosta ei

voida kädenkäänteessä saada, on väliaikainen ratkaisu ollut välttämätön, mutta sen täytyy jäädä vain lyhytaikaiseksi. Tämän pitäisi ollakin selvä jo senkin vuoksi, että se nyt alkavassa muodossa tulee valtiolle suhteettoman kalliiksi eikä voida edellyttää, että Sotainvalidien Veljesliiton olisi hoidettava asia, joka sotavammalain mukaan kiistämättä kuuluu valtiolle. Asiantuntijoiden mukaan tarve vaatisi 30—40 paikkaa käsittävän laitoksen. Tarve ei ole vain hetkellinen, vaan sitä jatkuu vielä vuosia, sillä aivovammat tarvitsevat hoitoa ajoittain koko elämänsä ajan. Vaikkapa tarve luonnollisesti vuosien mukaan alkaa vähentyä, tarvitsevat siviilivammaiset tällaista laitosta paljon suuremmassa määrin kuin yleisesti otaksutaankaan, vaikkei heitä toistaiseksi ole juuri laisinkaan voitu näiden vammojen erikoisluonteen vaatimalla tavalla hoitaa. Missään tapauksessa paikkamäärä ei tule olemaan liian suuri. Sitä todistaa sekin, että Tuusulan sotavammassairaalan aivovammasaston päivittäinen potilasmäärä on keskimäärin 60 potilasta, vaikka jo alussa mainituista syistä osaston toiminta on ollut rajoitettua, eikä sinne ole voitu kaikkia potilaita ottaa. Niinpä onkin, niinkuin täällä on mainittu, hoidettu tätä asiaa erillisenä tämän vuoksi. Koska siis on ilmeistä, että tällaista laitosta kipeästi tarvitaan, johon tulokseen myöskin sekä talousvaliokunta että työväenvaliokunta mietinnössään ovat tulleet, yhdyin kannattamaan ed. Borg-Sundmanin aloitetta.

Ed. J alas: Keskustelusta päätellen on täällä varmasti erehdytty luulemaan, että talousvaliokunta on asettunut vastustamaan aivoinvalidien hoitoa. Se ei ole missään vaiheessa ollut edes kysymyksessä, on vaan ollut esillä kysymys siitä, että tähän aloitteeseen, jonka allekirjoittajana m. m. minä olen, on kytketty kaksi eri kysymystä, nimittäin tämä yleinen aivoinvalidien huolto ja mahdollinen tutkimuslaitos. Ja niinkuin kaikki läsnäolevat ymmärtävät, tutkimuslaitos on jotain aivan muuta kuin hoitolaitos. Vaikkapa luonnollisesti hoitoon kuuluu tutkiminen, niin siihen ei kuulu tutkimus tieteellisessä mielessä ja siinä tarkoituksessa talousvaliokunnassa tehtiin aivan selvä ero tästä hoitopuolesta ja varsinaisesta tieteellisestä tutkimuspuolesta. Siis tämä keskustelu tässä on sikäli aivan

varmasti turhaa, että on luultu talousvaliokunnan olevan sillä kannalla, että aivoinvalidit eivät meidän maassamme olisi oikeutettuja saamaan sitä hoitoa, jota he todellakin kaipaavat. Mutta tahtoisin huomauttaa, että ennen kuin tutkimuslaitosta maahan perustetaan, on toki luonnollista, että meidän maassamme on olemassa jotain, mille tämä perustetaan, ja se edellyttää m. m. sen, että jo valveudumme näkemään yliopistosamme olevan suuren puutteen. Meillä ei ole edes yhtään ainoata neurologian professorin virkaa puhumattakaan mistään muista tällaisista erikoispätevyyden omaavista tutkijahenkilöistä ja sen vuoksi tuntuu täysin mahdottomalta lähteä tässä tekemään päätöstä, että nyt perustetaan tutkimuslaitos. Tässä mielessä talousvaliokunta tähän päätökseensä ei siis jättänyt invalideja huollotta, se oli vain nimenomaan katsonut, että tutkimuslaitosta siinä mielessä kuin se käsitetään tieteelliseksi, me emme voi näin kädenkäänteessä lähteä perustamaan.

Ed. J. Wirtanen: Herra puhemies! Vaikka tähän toivomusaloitteeseen onkin sidottu kaksi asiaa, jotka kuitenkin elimellisesti kuuluvat toisiinsa, niin eduskunta on nyt välttämättömyyden edessä. Jos täällä on sellaisia henkilöitä, jotka ovat valmiit hylkäämään tämän toivomusaloitteen, se merkitsee sitä, että he eivät näe tämän asian kiireellistä välttämättömyyttä. Punaisen Ristin otetta minä tässä en ymmärrä, enkä myöskään lääkintöhallitusta, jonka olisi pitänyt tätä asiaa valmistaa kiireellisesti. Mutta tämän ed. Borg-Sundmanin aloitteen hyväksyminen merkitsee asian periaatteellista hyväksymistä. Sehän on toivomusponsi, jonka hyväksyminen merkitsee sitä, että tämä kiireellinen ja välttämätön asia lähtee liikkeelle ja hallituksen asiana on sitten löytää käytännölliset toimenpiteet. Mutta minä katson, että me olemme suuren periaatteen edessä, joko hyväksymme tämän ja asetumme sille kannalle, että aivoinvalidit tarvitsevat nopeaa hoitoa. Jos me hylkäämme tämän, niin me jätämme suuren aukon nykytilanteen ja mahdollisen tulevan tilanteen välille ja aivoinvalidit jäävät hoitamatta.

Ed. Niemi: Haluaisin vain huomauttaa ed. Jalakselle, että kun täällä puhutaan tästä tutkimuslaitoksesta, niin ei ole

kysymys mistään tieteellisestä tutkimuslaitoksesta, vaan sellaisesta laitoksesta, joka tutkisi niitä sotavammaisia, jotka tämän laitoksen kautta joutuisivat hoitoon. Nyt heillä ei ole mahdollisuutta suinkaan päästä tutkittaviksi ja hoidettaviksi. Mutta tämä laitos juuri takaisi sen, että päästäisiin selville heidän vammoistaan ja he pääsisivät saamaan asianmukaista hoitoa tällaisessa laitoksessa. Turhaa on siis yhdistää tähän jotakin aivan kuin erillistä laitosta. On kysymyksessä asiaan liittyvä tutkimuslaitos, joka myös kuuluu tähän hoitoon. Sitä tarkoitetaan ja siitä tässä on kysymys.

Ed. Anna la: Tämän asian käsittelyn yhteydessä on täällä päässyt sellainen käsitys helposti valtaan, että joku mahdollisesti voisi olla eri mieltä itse tästä aivoinvalidien hoidosta. Minusta ed. Jalas aivan oikein tästä asiasta huomauttikin, ettei näin ole asianlaita, eikä niin ole ollut edes talousvaliokunnassakaan. Minusta asia onkin näin. Mutta sen jälkeen kun edustajat E. Nurminen ja Jalas ovat täällä asiallisesti tätä asiaa selvittäneet, niin mielestäni eduskunnan pitäisi ottaa ohjeeseen nuo huomautukset ja yhtyä talousvaliokunnan kantaan, ettemme mene edeltäpäin sotkemaan tätä asiaa, koska keran viranomaiset sitä hoitavat (Oikealta: Eivät voi hoitaa!). Kyllä viranomaiset voivat hoitaa tätä asiaa, mutta nyt kun eduskunta menee edeltäpäin siihen sekaantumään, niin eduskunta antaa helposti sellaisen käsityksen, että näitä invalidipotilaita on enemmänkin, kuin tilasto on tähän asti osoittanut.

Ed. Penttala: Minäkin haluaisin torjua täällä esitetyn käsityksen, että talousvaliokunta olisi jollakin tavoin kylmäkiskoisesti suhtautunut invalidien hoitoon. Kysymys ei ole siitä, vaan käytännöllisestä järjestelystä, mitenkä invalidien huolto tästä edes voidaan tyydyttävästi järjestää. Lausunnoissaan edustajat Nurminen ja Jalas ovat täällä oikein selittäneet että tutkimuslaitoksen ja hoitolaitoksen perustamista yhteen ei ole niinkään helposti toteutettavissa. Jos nämä asiat yhdistetään yhteen, voi olla seurauksena, että myöskin hoitopuolen järjestäminen viivästyy. Kysymys tutkimuslai-

toksen järjestämisestä on tieteellinen kysymys, joten missään tapauksessa ei eduskunnalla olisi oikeutta hidastuttaa hoitokysymyksen järjestelyä yhdistämällä siihen aloitteessa esitetty tutkimuslaitos. Yhdyn ed. Annalaan siinä, että eduskunnan olisi hyväksyttävä talousvaliokunnan mietintö.

Ed. Saari: Herra puhemies! Kun tätä asiaa käsiteltiin työväenasiainvaliokunnassa, niin kyllä me siellä saimme niiltä ammattimiehiltä, jotka asiantuntijoina tässä valiokunnassa tätä kysymystä selvittelivät, sen käsityksen, että tämä sairauden tai vammojen laatu sinänsä jo tarvitsee jatkuvaa silmälläpitoa ja tutkimista ja siis tällaista laitosta, jossa tutkitaan näiden vammojen jatkuvaa ilmenemistä ja esiintymistä, jotka voivat aika ajoittain olla ilmenemättäkin. Tällaisten oireitten seuraamista varten tämä tällainen laitos olisi välttämätön, josta jo ed. Niemi täällä mainitsikin. Ja kyllä käsittääkseni nyt olemme sen asian edessä, että on turhaa korupuhetta puhua tämän aivoinvalidien aseman täydellisestä ymmärtämisestä, ellei nyt lähdetä ed. Borg-Sundmanin tekemän aloitteen taakse, sillä kyllä tällainen laitos tämän sairauden laadun jatkuvan silmälläpidon tähden on meillä välttämätön.

Ed. Virkki: Sen jälkeen kun pyysin puheenvuoron, niin osa niistä ajatuksista on täällä jo selitettykin. Mutta minusta valiokunnan jäsenen ed. Wirtasen puheenvuoro jakoi tässä asiassa edustajat merkkillisesti kahteen osaan; ne, jotka äänestävät talousvaliokunnan mietintöä, eivät välitä invalidiudesta, ja ne, jotka ovat aloitteen kannalla, vain ne puoltavat aivoinvalidi- ja aivovaurioita. Kyllä asia ei ole näin. Kyllä talousvaliokunnassa pyrittiin tässä asiassa niinkuin muussakin käsittämään näiden vaikeasti hoidettavien sairaiden asiaa, ja sitä on luultavasti hallituskin miettinyt. Ei voi olla seitsemää vuotta, että maassa on ollut 3,000 aivoinvalidia, joiden hoidosta ei ole välitetty aikaisemmin, aivan nyt yhden aloitteen perusteella ja komitean asettamalla sitä vasta ryhdyttäisiin hoitamaan. Tämä on siis vähän merkkillinen ajatuksenjuoksu. Talousvaliokunnassa on ollut asiantuntijoita. Oli sellainen

kuin professori Kaila, joka kai tietää, miten niitä tutkitaan, ja meille on selitetty, niin kuin näkyy mietinnössä, monen asiantuntijan taholta, miten nämä aivoinvalidien asiat ovat. Me lähdimme siitä yksinkertaisesta olettamuksesta, että pääasia on pikainen ja kiireellinen aivoinvalidien huollon järjestäminen, ja kun muun muassa allekirjoittanut kysyi vielä, onko varmaa, että näiden asioiden alkutoimenpiteisiin myönnetään valtion varoja, niin meille tähänkin vastattiin, että nekin ovat jo ylimääräisessä talousarviossa. Kun aloitteen perustelut ja ponsi olivat hieman sekavat, niin me luotimme, että hallitus joko lääkintähallituksen tai jonkin muun viraston kautta hoitaa tämän asian nopeammin kuin eduskunnan toivomusaloitteen perusteella asetettu komitea. Tässä on totuus. En minä ymmärrä, miten tästä asiasta on muodostettu kaksi eri leiriä, toisilleen vastakkaisia, ja minä huulen, että ei kenenkään edustajan mielpide ole aivoinvalidien huoltoa vastaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Borg-Sundman ed. Rantamaan kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyisi aloitteessa ehdotetun toivomusponnen. Kutsun tätä ed. Borg-Sundmanin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Borg-Sundmanin ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 75 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 46.

Eduskunta on hyväksynyt ed. Borg-Sundmanin ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Edustajille jaetut hallituksen esitykset n:ot 81 ja 82 voitaneen

nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Ehdotuksen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin

sisältävä hallituksen esitys n:o 81 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto laki- ja talousvaliokunnalta.

Ehdotuksen laiksi tulojen ilmoittamisvelvollisuudesta kunnallisverotusta varten annetun lain muuttamisesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 82 esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti laki- ja talousvaliokuntaan.

Pöydällepanot.

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan ensi maanantaina pidettävään täysistuntoon:

21) Ehdotuksen laiksi rikoslain 21 luvun 13 §:n ja 31 luvun 2 §:n muuttamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 14;

22) Ehdotuksen laiksi valtion oppikouluista annetun lain kumoamisesta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6;

**23) Ehdotuksen laiksi kotieläinten keino-
siemennyksen harjoittamisesta**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu maatalousvaliokunnan mietintö
n:o 12; ja

**24) Eräiden maantiesiltain rakentamista
tarkoittavien toivomusaloitteiden johdosta**

laadittu kulkulaitosvaliokunnan mietintö
n:o 5;

seuraavaan täysistuntoon:

**25) Ehdotuksen laiksi korotettujen tullien
kantamisesta vuonna 1949**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 18;

**26) Ehdotuksen laiksi uusien virkojen ja toi-
mien perustamisesta eräisiin virastoihin ja
yleisiin laitoksiin**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 19;

27) Valtioneuvoston lainanottovaltuuksia

koskevan hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 20; ja

28) Ehdotuksen laiksi kahviverosta

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 21; sekä

maanantaina pidettävään täysis-
tuntoon:

**29) Ehdotuksen valtion tulo- ja menoarvioksi
vuodelle 1949**

sisältävän hallituksen esityksen johdosta
laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 22.

Puhemies: Eduskunnan seuraava
täysistunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 15,47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

38. Perjantaina 10 p. joulukuuta 1948

kello 16.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi korotettujen tulien kantamisesta vuonna 1949 1050

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18; hallituksen esitys n:o 25.

2) Ehdotus laiksi uusien virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin 1051

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19; hallituksen esitys n:o 15.

3) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista ..... „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20; hallituksen esitys n:o 16.

4) Ehdotus laiksi kahviverosta .... „

Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21; hallituksen esitys n:o 26.

Puhetta johtaa puhemies Kekkonen.

Nimenhuudon asemesta merkitään saapuvilla oleviksi ne, jotka olivat läsnä edellisessä istunnossa.

Ilmoitusasiat.

Vastauksen antaminen ed. Mäkisen y. m. kysymykseen, joka koskee valtioneemmistöisten yhtiöiden eroamista työnantajajärjestöistä.

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eduskunnalle on

Siv.

puhemiehelle osoitettuna saapunut pääministerin kirjelmä ed. Mäkisen y. m. kysymyksen johdosta, joka koskee valtioneemmistöisten yhtiöiden eroamista työnantajajärjestöistä. Sihteeri lukee kirjelmän.

Sihteeri lukee:

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

Kansanedustaja Mäkinen y. m. ovat valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi esittäneet kysymyksen, joka koskee valtioneemmistöisten yhtiöiden eroamista työnantajajärjestöistä. Eduskunnan Herra Puhemiehen 9 päivälle marraskuuta 1948 päivätyn kirjeen ohella on jäljennös kysymystä koskevasta kirjelmästä lähetetty sosiaaliministerille.

Asian laatuun ja laajuuteen katsoen sekä kun kauppa- ja teollisuusministeri Uno Takki, jonka toimialaa kysymys lähinnä koskee, on ulkomaanmatkan johdosta ollut estynyt siihen aikanaan perehtymästä, ei vastausta tehtyyn kyselyyn voida Valtio-päiväjärjestyksen 37 §:n säätämässä ajassa Eduskunnalle antaa.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1948.

K. A. Fagerholm.

Till Riksdagens Herr Talman.

Riksdagsman Mäkinen m. fl. ha till vederbörande regeringsmedlems besvarande framställt ett spörsmål angående aktiebolagens med statlig majoritet utträde ur arbetsgivarorganisationerna. Jämte den av Riksdagens Herr Talman den 9 november 1948 dagtecknade skrivelsen har avskrift av spörsmålet översänts till socialministern.

I anseende till ärendets art och omfattning samt då handels- och industriminister

Uuno Takki, vars verksamhetsområde spörmålet närmast berör, på grund av utrikesresa varit förhindrat att i tid göra sig förtrogen med saken, kan svar icke avgivas till Riksdagen inom den i 37 § Riksdagsordningen föreskrivna tiden.

Helsingfors den 7 december 1948.

K. A. Fagerholm.

Puhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 1 momentin mukaan ei asiasta sallita keskustelua eikä tehdä päätöstä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi korotettujen tullien kantamisesta vuonna 1949.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 25, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Herra puhemies! Kun valtiovarainvaliokunnassa käsiteltiin hallituksen esitystä korotettujen tullien kantamiseksi vuonna 1949, niin valiokunta yhden äänen enemmistöllä hylkäsi sen laatuksen muutoksen esitykseen, kuin ensimmäisessä vastalauseessa on mainittu. Kaikki n. s. porvarilliset ryhmät yhtä edustajaa lukuunottamatta olivat sitä mieltä, että tullit olisi ensi vuonna kannettava 800 %:lla korotettuina vuoden 1939 tulleihin verraten, toisin sanoen tullien määrää olisi nostettava noin 50 %:lla siitä, mitä tullit tällä hetkellä ovat. Minä pyydän, herra puhemies, perustella vähän tätä kantaa siinä toivossa, että suuri valiokunta yhtyisi siihen kantaan, joka esitetään ensimmäisessä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetystä vastalauseesta.

Tukkuhintaindeksi on nykyään noin 1,100. Tullit ovat nousseet vain 500 %:lla, ne ovat siis noin 6-kertaiset siitä, mitä ne oli-

vat rauhan aikana. Tästä voidaan pitemmittä selvittelyttä vetää se selvä johtopäätös, että tullit eivät ole nousseet läheskään siinä suhteessa, kuin hinnat ovat nousseet. Niinpä hallituksen esityksen perusteluista havaitaan myöskin, että tullien osuus tuontitavaroiden hinnoista on nyt paljon pienempi, noin vain puolet siitä, mitä se oli vuonna 1936, ja noin 4/5 siitä, mitä se oli vuonna 1939. Tämä siis todistaa, että tullit ovat jääneet arveluttavasti jälkeen ja maan tuotanto, olkonpa sitten kysymys maataloustuotannosta taikka muusta tuotannosta, on jäänyt vaille sellaista tullisuoja, joka sillä aikaisemmin oli. Voidaan luonnollisesti väittää, että hintataso voi saada aiheen nousta, jos tulleja korotetaan, eikä tätä väitettä voida suoralta kädeltä kiistääkään vääreksi. Kuitenkin, kun ruvetaan asiaa lähemmin tutkimaan, niin havaitaan, että tässä suhteessa pelko ei ole aivan aiheellinen. Asia on nimittäin niin, että viime vuosina, sotien aikana ja niiden jälkeen, on hallitus vapauttanut sellaiset hyvin tärkeät tavarat kuin ravintoaineet suurelta osalta tulleista. Niitä voidaan siis tuoda maahan tullivapaasti. Esimerkiksi ruis ja vehnä, jotka ovat olleet meidän suurimpia elintarvikeartikkeleitamme, joita maahan on tuotu, ne ovat tullivapaita eikä siis tullin korotus niihin vaikuta mitään. Tullin korotus vaikuttaa kyllä sellaisiin elintarvikkeisiin kuin juustoon, muniin, kaura- ja ohraryneihin sekä sianlihaan. Näistä ei kauraeikä ohrarynejä ole maahan tuotu, eikä juustokaan sanottavasti, mutta kylläkin kananmunia ja sianlihaa. Siitä huolimatta, että kananmunilla ja sianlihalla on jonkinlainen pieni tulli, niin niitä on kuitenkin voitu maassa myydä paljon alle oman maan tuotteiden, melkein puoleen siitä, mitä mainitut tavarat omassa maassa tuotettuina maksavat. Jos tulleja nostettaisiin 50 %:lla nykyisestäään, ne siis tulisivat noin 9-kertaisiksi aikaisempiin verrattuina, niin suolatun sianlihan tulli nousisi 18 markalla ja kananmunien 24 markalla kilolta. Vaikka tämäkin nousu otetaan huomioon, niin sittenkin ulkomaalaiset sianlihatuotteet ja kananmunat jäävät paljon halvemmiksi kuin kotimaiset vastaavat elintarvikkeet nykyään ovat.

Mitä tulee vaatetuspuoleen, niin siellä tullien korotus vaikuttaa kylläkin sen tähden, että tekstiilitavaroilla tulli on voi-

massa. Tullihallituksen toimesta suoritettua laskelmaa osoittavat, että indeksiperheen pukumenot kohoaisivat noin 288 markkaa vuodessa, jos tullit tulisivat 9-kertaisiksi. Samalla tavalla esimerkiksi miehen paitamenot nousisivat 28 markalla vuodessa ja ulkomaalta tuotu miehen suojapuku tulisi noin 444 markkaa nykyistä kalliimmaksi.

Kaiken kaikkiaan on laskettu, että tullien korotus vastalauseessa esitettyyn määrään vaikuttaisi indeksiin 1 pisteellä. Tämä on niin pieni määrä, että se nyt ei saisi ratkaisevasti vaikuttaa asiaan. Kun toiselta puolen otetaan huomioon, että tullien korottamisella vastalauseessa esitettyyn määrään valtio saisi tuloja lisää 1,800 milj. markkaa vuodessa, se on siksi huomattava summa, että minusta tämä olisi koetettava saada valtion kassaan, kun nyt edustajat ovat nähneet valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä, miten surkeassa tilassa valtion seuraavan vuoden talousarvio on.

Minä toivoisin siis, että suuri valiokunta ottaisi nämä seikat huomioon ja korottaisi tullien määrää. Mahdollista on, että täten tulleja lisäämällä saavutetaan myöskin muita tullipoliittisia etuja, jotka painavat aika paljon sitten, kuin ja jos tulleista kansainvälisissä kokouksissa ensi keväänä tulee puhe.

Ed. Myllymäki: On ymmärrettävää, että suurpääomaa edustava ed. Oksala täällä puhuu korotettujen tullien puolesta. Mutta minä toivoisin kumminkin, että tämä ääni jäisi kuuroille korville. Ja ennen kaikkea minä vetoan niihin maalaisliittolaisiin, jotka voivat asiaan aika paljon vaikuttaa sekä suuressa valiokunnassa että muualla. Väitän, että ainakin sen ryhmän valitsijakunnan suuren enemmistön edut vaativat, että tulleja ei koroteta. (Ed. Pakkasen välihuuto.) Mitä Pakkanen huusi? (Ed. Pakkanen: Kysyin vain, eikö kananmunilla ole yhtään suojatullia.) Nyt on yleensä kysymys tulleista ja mitä korkeammat tullit asetetaan, sitä vähemmällä suhteellisesti suurpääoman omistajat vapautuvat veronmaksusta. Onko selvä?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi uusien virkojen ja toimien perustamisesta eräisiin virastoihin ja yleisiin laitoksiin.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 15, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 16, joka sisältää yllämainitun ehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Valtioneuvoston lainanottovaltuuksien ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi kahviverosta.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 26, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelu:

Ed. Oksala: Tässäkin asiassa on valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetty vastalause, jota minä suosittelen suurelle valiokunnalle. Teen sen siitä huolimatta, että ed. Myllymäki taas voi leimata minut suurpääoman edustajaksi (Ed. Myllymäki: Kyllä! — — — Vasemmalta: Eikös Oksala saanut juuri kunniamerkin siitä?). Hallituksen esityksen mukaan, jonka myöskin valtiovarainvaliokunnan enemmistö on hyväksynyt, kahvivero voisi olla liukuva, toisin sanoen kahviveroa voitaisiin keskellä verovuottakin alentaa. Sen tähden, että tällainen mahdollisuus on olemassa, on valtiovarainvaliokunta ollut pakotettu lisäämään hallituksen esitykseen uuden 5 §:n, jonka mukaan määrätään, että kauppoissa silloin ollut kahvi on palautettava paahtimoille, joissa niihin kiinnitetään uudet leimamerkit ja ne sitten taas lähetetään kauppoihin takaisin myytäväksi alennettuun hintaan. Jokainen, joka on nyt vähänkin sisällä maan kauppiaskunnasta ja kauppaliikeverkostosta, tietää, että täällä on sekä yksityisiä että osuustoiminnallisia liikkeitä ja niiden haaraosastoja kymmenissä tuhannissa. Näissä useissa voi olla vain muutama kilo kahvia varastossa, sillä eihän sitä kovin paljon näihin myymälöihin riitäkään eivätkä myymälät näin kallista tavaraa kovin suuria varastoja halua pitääkään. Jos nyt jostakin syystä tulisi ajatus, että kahvin veroa olisi alennettavaa, niin näiden kaikkien kymmenien tuhansien kauppojen olisi lähetettävä pienet, muutaman kymmenen kilon suuruiset, varastonsa paahtimoille uudestaan leimattavaksi. Sitten paahtimoiden olisi taas toimitettava nämä takaisin myymälöihin uudelleen myytäväksi alennettuun hintaan. Jokainen käsittää, mikä äärettömän suuri työ tämä on ja mitenkä vähän siitä itse asiassa saadaa hyötyä.

Toisekseen kahvin menekki on hyvin paljon riippuvainen siitä, onko hinta tietä-

västi vakaa vai onko mahdollisuuksia, että hinta putoaa. Jos hallituksella on sellainen oikeus, että se voi hintaa vuoden kuluessa syystä tai toisesta alentaa, niin ihmiset pidättäytyvät ostamasta kahvia ja valtio ei saa niitä tuloja, joita se kahviverosta toivoo saavansa. Se on syy n:o 2, jonka mukaan hallituksen esitys pitäisi muuttaa. Ja syy n:o 3 on se, että verolait aina yleensä tehdään kokonaiseksi vuodeksi. En minä ole ollut vielä laatimassa mitään veroa tässä maassa, joka ei ole yhtä vuotta voimassa. Ei sen vuoksi ole syytä myöskään kahviveroa laatia siten, että sitä keskellä vuotta voitaisiin muuttaa. Jos vero on kiinteä, niin kaikki kansalaiset tietävät jo vuoden alusta, että kahvi maksaa niin ja niin paljon koko vuoden ajan, ostavat silloin kuin jaksavat, mutta eivät jää odottamaan mitään mahdollisia hinnanalennuksia. Välttäänsä siitä sekasotkusta, joka syntyy, jos hintoja alennetaan. Toivon siis, että suuri valiokunta muuttaa tässä suhteessa valtiovarainvaliokunnan mietinnön enemmän vanhaa käytäntöä ja muutenkin käytännön vaatimuksia vastaavaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16,21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.